

LVII

G

5.

98.
1
28

2

H E N R I C I
K N I G H T O N

Canonici Leycestrensis

C H R O N I C A

D E

Eventibus Angliæ à tempore Regis Edgari
usque mortem Regis *Ricardi* secundi.

Nunc primum edita ex Mss. codicibus fideliter collatis.

HENRICI
KNIGHTON

Canonici Eveshamensis

CHRONICA

DE

Eventibus Anglie a tempore Regis Edgar
usque mortem Regis Ricardi secundi.

Hanc primam edicem ex Mss. collectionis fideliter collatis

COMPILATIO HENRICI de KNIGHTON

Canonici Abbathie *Leycestriensis* de eventibus *Angliae*.

HOC opusculum post præclaros retro-actorum eventuum in regno *Angliae*, & ejus confinibus luculentos cronografos aggressus, quibus rerum gestarum notitiam & morum inde modestiam proficiendo consequendam posteritati adventanti karitatis intuitu desideravi propinare & velut utile dulci consultius immiscere, malorum videlicet de die in diem imminuentium incursum præcavere, cum dulcissimo tripudio historicæ cognitionis manum scribendo tali desiderio apponere curavi. Et meæ parvitatibus tam mirabiliter quam casualiter in regno *Angliae* & multociens in ejus confinibus & regionibus adjacentibus diatim emerferunt de magnificis cronograforum gestibus sparsim prout potui ea reperire, in præsentem libellum stilo licet retorto conglutinare desudavi. Et posteris nostris, veluti nobis anteriores nostri caritatis poculum hujusmodi propinaverunt, sub qualicumque exemplari cum aviditate consimili cordis mei, scienciola mea licet recalcitrante, diavare corde tenus concupisco. Igitur historia cum sit nuncia vetustatis præteritæ, testis transactorum temporum, est & memoria vitæ, bonorum atque malorum, norma præluceus hiis qui se regere tam in corpore quam in anima regulariter disponunt. Historia præminentes animæ & corporis sensorum dotes possidendo occupat, suisque quamplurimum sensualiter prærogat possessores. Et cum Historia quodammodo dici potest immortalis, cum ea quæ fuerunt oblivioni tradita ad memoriam revocat, & quasi recenti animo reducit, & alias peritura si scripta non forent renovat, & aliqualemque quasi morte separata vivificat, & aliis post alios succedentibus ut ita dicam perpetuat & thesaurabiliter conservat, ut per ea quæ scripta & lecta conspiciuntur intellecta levius evitent & luculentius provideant mala quæ de die in diem incessabiliter habitantibus tetram, pro dolor! emergunt. Idcirco inter cætera lectoris faceciam cum intimis cordis expansis visceribus exposco ne lætando stadium laboris mei cum subitilo aliquociens aspiciat; cum sit inter cætera cronograforum florida scripta velut præpatens palia inter tritici grana peroptima: set potius voluntatis meæ desiderio quam inertis facundie stilo alludendo sribundus aspiret. Igitur opusculum historiæ meæ à conquestu regni *Angliae* cum adminiculo septimi libri *Cisteriensis* laudisui Cronographi perlucide scribentis, cujus seriem de verbo ad verbum cum aliis quæ aspectui meo sparsim se obtulerant inscribere seriatiim propono, telamque eventuum medio tempore in regno *Angliae* & partibus finitimis per *Anglicos* & quandoque aliquosculos alios in regnis aliis partim immiscendo secundum parvitatem stilioli sensus mei usque ad præsens tempus ordiri diligenter attentabo, secundum quod Deus fons & origo totius bonitatis & totius scientiæ infusor venas cordis mei rore pneumatæ celestis, in quo omnes thesauri sapientiæ & scientiæ sunt reconditi, sua ineffabili benignitate licet immerito irrigare

dignatus fuerit de suo speciali dono. Denique plenius præsens opusculum nostrum forte videretur nimis deficiens, & sic minus idoneum si in primordio nostræ relationis in adventu *Willielmi* bastardi in *Angliam* & conquestum ejusdem nostrum stylum scribendi figeremus, nisi de ejus origine & parentela, videlicet quo titulo quoque jure consanguinitatis ut linealiter sub successione progenitorum suorum monarchia regni *Angliae* eidem *Willielmo* attineret & inde ad eam aspiraverit, pro nostro modulo præmitteremus. Idcirco ad ejus priores progenitores calamus vertere & linealiter genealogiam ejusdem *Willielmi* describere, & de progenie in progeniem gradatim procedere, & à prima stipite parentelæ ejus per ramos donec in ejus personam regni *Angliae* rectum heredem perveniam, sub brevitate qua poterit enodare curabo. Sicque antequam ad conquestum regni *Angliae* procedam quendam parvulum libellum de origine, ortu, & linea consanguinitatis ejusdem *Willielmi* regis quam erga sanctum *Edwardum* Confessorem ultimum regem *Angliae*, *Haraldo* rege intrusore excepto, habebat, præmittere vigilavi per xvj. capitula secundum numerum & seriem literarum vocabuli mei, telam incepti sermonis per capitulares literas ordiendo, ut diligens lector investigare lucide valeat hujus opusculi inquisitorem. Insuper opus inceptum videlicet à conquestu regni *Angliae* in v. partes protelare curavi, in quarum duabus primis xvij. capitulorum numerum præcedentis libelli seriem & ordinem literarum de vocabuli mei expressione sumptatim observando perorare curavi. Tertiam vero partem & quartam propter prolixitatem sermonis & eventuum inexplicabilem concursum & finis incepti operis inexpectabilem visionem absque tali capitulorum ordine transcurrere annotare læcessus præocupavi. Sicque totum laborem præsentis operis in quinque partes sive libellos distinctos protelando orditus sum.

CAP. I.

Historia tradunt in abbathia *Leycestria* quod post expulsionem *Edwini* filii *Edmundi* regis *Angliae* quod monarchia regni vacavit per annum & amplius, Qui *Edwinus* propter malam vitam & propter enormia facta quæ exercuerat contra ecclesiam, expulsus est à regno & turpiter ejedus. Et inde procedente tempore fiebant homicidia & scelera multa, atque mala infinita evenerunt in populo pro defectu gubernationis, donec sancti viri de clero & de populo miserunt se in afflictionibus & sine intermissione egerunt poenitentiam die ac nocte orantes Deum ut eos exaudiret, & in tanta necessitate misericorditer eis subveniret, donans eis regem talem qui regnum *Angliae* sic gubernaret quod cederet ad honorem Dei & commodum regni. Et eorum preces ex alto Deus aspiciens nocturnali silencio vox divinitus insonuit ut *Edgarum* adhuc juvenem coronarent in regem. Qui ita divino oraculo *Edga-*

rum fratrem *Edwini* sustulerunt celeriter in regem, & erat *Edgarus* xvj. annorum cum regere coepisset, & xxi. annis regnavit in *Anglia*. In cuius exortu sanctus *Dunstanus* audivit angelos cantantes & dicentes, Pax in terra *Anglia* cum plenitudine omnium bonorum quemodo puer iste regnaverit & *Edwardus* filius ejus post se. Et sic fuit electus in regem et coronatus divino oraculo quod nunquam accidit cuiquam regi *Anglia* retroactis temporibus. Et credebatur non esse meliorem eo regem in mundo, Deo devotus, bonus & affabilis, humilis, justitiam servans, nec respexit personam cuiuscunque in iudicio quin iudicaret secundum delicti quantitatem & personae qualitatem. In tempore suo non erat latro nec raptor nec prædo, nec qui pacem infringere auderet, quin de costatim faceret justitiam. Iste *Edgarus* habuit duas uxores, scilicet *Egelsedam* quæ vocata est *Candida*, de qua genuit *Edwardum* postea regem & matrem, et sanctam *Editham*. De secunda scilicet *Alfritha* filia *Edgari*, Ducis *Devonia*, Anglice *D. denchire*, *Edgarus* genuit *Edmundum* qui ante patrem suum obiit, et *Egelredum* qui post fratrem suum *Edmundum* regnavit. Hæc *Alfritha* post disponata fuit cuidam *Ethelwaldæ*. Hic *Edgarus* sanctum *Dunstanum* per fratrem suum *Edwinum* exlegatum revocavit. Hic *Edgarus* xxi. anno regni sui idibus Julii obiit apud *Glasten*. sepultus, ubi postmodum sub anno gratiæ M. lii. post sepulturam ejus cum Abbas *Aykwardus* tumulum ejus inreverenter effodisset, inventum est corpus ejus incorruptum et ita corpulentum ut in novo locello ingredi non possit, sanguisque retens ex effossione visus est distillare; sicque super altare cum aliis reliquiis reconditum est. Abbas ille temerator amens effectus exiens de ecclesia fractis cervicibus expiravit.

Edwardus filius *Edgari* juvenis auxilio *Dunstani Cantuariensis* archiepiscopi ceterorumque episcoporum in regem sublimatur contra voluntatem quorundam optimatum & potissime noveræ suæ *Elfrithæ* quæ filium suum *Egelredum* septennem in regem erigere conabatur, ut sic ipsa potius sub nomine ejus imperaret. Iste *Edwardus* regnavit tribus annis et dimidio in sublimitate. Cumque *Edwardus* adhuc juvenis quadam die pergeret venatum dispersis commilitonibus suis in silva, accidit ut solus lassus rediret per hospitium *Elfrithæ* noveræ suæ, quæ læta quod opportunitatem nocendi nacta esset, vultum quam hilarem ei prætendebat et gaudioso honore eum recipiebat, et osculabatur eum fervide, et dum ipse biberet percussit eum una sica, ac ille percussus sic equum suum urgebat redire ad socios suos, agitato equo uno pede lapsus alteroque per devia tractus undante cruore apud *Cotinsgate* signa mortis dedit suis militibus, monstrando causam suæ interemptionis. Tunc ipsa ignobiliter apud *Warram* per triennium habitante, sepulto arripserunt divina miracula, nam celesti luce de summis emissa claudus recepit gressum, mutus, surdus, cæcus, organum cupitum, omnis denique invalido sospitatis sumpsit statum. Quo rumore attonita interfecit ipsius digne se tumbam ipsius visitare, et in jumentum vesta quod quidem nec flagris nec clamoribus minari potuit, mutatoque sepius jumento id idem attemptavit nec proficere valuit. Unde quod per seipsam non potuit per alium efficit; nam *Elferus* minister ejus corpus *Edwardi* apud

Septoniam quæ modo *Schastibury* solemniter tumulavit. Succedente tempore pars corporis ejus apud *Leot* monasterium juxta *Wetford*, pars apud *Abendon* translata est, locus vero apud *Septoniam* ubi pulvis ejus adhuc integra viriditate palpat *Cotwastotus* muncipatur. Pro hac autem interfecione *Elfritha* construxit duo monasteria forminarum; & ipsa deposita terrena pompa diu et dire pernixit jugi cilicio & jejunio corpus frangens, cruce quas potuit insuper fronti et pectori imprimens, nec tamen omnino vindictam evasit. *Elferus* prædictus post annum à tumulatione prædicti martiris à pediculis et vermibus est consumptus.

CAP. II.

De Egelredo.

Egelredus filius *Edgari* ex secunda uxore *Elfrithæ* post occisionem fratris sui *E.* in regem levatus xxxviii. annis regnum potius obsedit quam rexit. Nam vitæ suæ cursus sævus et infaustus fuit, in principio miser, in medio et in fine turpis & reprobus. Dum beatus *Dunstanus* eum baptizaret ventris fluxu fontem sacrum fœdavit, unde turbatus *Dunstanus* dixit, Per Deum iste si vixerit ignavus erit. Iste *Egel.* vocatus est *Bastardus* eo quod ex secunda matre sit natus. Iste tenuit regnum in magna angustia, labore et ærumnis; Nec mirum, quia sic felonice et injuste intrusus est in regnum. Insuper adeo maleficiosus erat, quod semper erat rancor et contentio inter ipsum et majores regni. Et adeo cupidus fuit, quod omni tempore suo solitudinem habuit qualiter posset cum aliqua cautela et circumventionem causam qualemcumque fucatam conjecturare, rapere et spoliare bona religiosorum terræ: et primo regnavit pacifice x. annis usque ad obitum sancti *Dunstani* qui in die coronationis *Egelredi* protulit hoc oraculum. Quoniam aspirasti ad regnum per mortem fratris tui in cuius sanguine conspiraverunt Angli cum ignominiosa matre, non desicet ab eis sanguis et gladius donec populus ignota lingua perveniens eos in ultimam redigat servitutem; nec expiabitur hoc delictum nisi longa vindicta. Cum autem ipse *Egelredus* puer decennis ploraret fratrem suum sic necatum, in tantum commovit matrem furentem ut ipsa aliud flagellum ad manum non habens arreptis cereis candelis ipsum pene ad mortem flagellavit; Quamobrem in omni vite sua lumen cereum exhortuit. *Egelredus* genuit ex *Ethelgiva* filia *Egberti* Comitis *Edmundum* cognomento ferreum latens, *Edwynum*, *Ethelstanum*, & filiam *Edgivam*; postmodum duxit uxorem *Emmæ* filiam *Ricardi* primi, Ducis *Normannia*, qui fuerat tertius Dux *Normannia*, de qua genuit *Alfredum* et *Edwardum*. Rex *Egel.* propter quasdam dissensiones inter ipsum et *Roffensem* præulem, urbem *Roffensem* obsedit, et mandat ei *Dunstanus* ut furori desistat nec sanctum *Andream* loci patronum irriter. Mandato ejus contempto mittit ei centum libras ut obsidionem solvat. Quibus acceptis miratus *Dunstanus* ei mandat, Quia prætulisti aurum Deo, argentum apostolo, propter cupiditatem tuam veniant cito super te mala, sed non me vivente. Brevi igitur post hoc mortuo *Dunstano* venerunt *Dani*, venerunt et dux a retro seculis incognita pestes in *Anglia*, scilicet febris hominum, lues animalium quæ

quæ Anglice *Schitta*, Latine, fluxus interaneorum vocatur. Interea *Dunstano* mortuo, *Dani* venerunt in *Angliam* quasi in quolibet portu *Angliæ*; unde nesciebatur qua parte illis occurrerent; unde consilio *Sivisi* archiepiscopi successoris *Dunstani* tributum annuum solvunt. Primo anno x. mil. libr. Secundo anno xvj. mil. Tertio anno xx. mil. Quarto anno xxiiij. mil. Quinto anno xxx. mil. tandem xl. mil. donec pecunia deficiebat in *Anglia*. Et tunc redierunt iterum ad rapinas. *Northimbriam* deprædantes et *Londoniam* obsidentes coegerunt regem tributum dare. Interea *Anlafus* rex *Danorum* per *Elphegum* episcopum *Wyntonensem* datis obsidibus ductus est ad regem *Egelredum*, quem rex *Egel.* levavit de sacro fonte, et idem episcopus eum confirmavit, unde ille deinceps nil nocens ad propria remeavit. Nec ex hoc hostes pacificati, sed majus crescentes *Angliam* spoliaverunt. Verum etiam cum in re publica quamplurimum præsentia ducis valet spectata, visus ejus audacia & bellandi adortatio & disciplina, hæc in *Anglia* totaliter novercabantur diebus hujus *Egelredi*. Nam in collectione exercitus, in fabricatione navium, in adjuvatione consilii magnatum et Com. nihil prosperum provenit. Nam populus non regulatus sed cupiditate allectus rapinas nimis assuevit, corde tabescens de facile fugiebat, et quod mirum est tempestas naves quassavit, & reservatas manus inimica diripuit, incendit & submersit. Proceres quoque regni si quando ad consilium congregati potius de singularibus et inutilibus quam de communibus negotiis consultabant, et ideo eorum consilium more puerorum inanuit. Et si quid utile decrevissent, *Edricus* Comes *Salisburyensis* fidelem se ostendens sed actu proditorem inimicis revelat. *Ricardus* primus dux tercius *Normannia* obiit, cui successit *Ricardus* secundus Dux quartus *Normannia* xxvij. annis, qui præ nimia bonitate vocatus est *Bonus*. Rex *Egelredus* duxit uxorem *Emmam* filiam *Ricardi primi* Ducis tercii *Normannia*, quo proventu elatus iussit omnes *Danos* in *Anglia* una nocte occidi, quod & factum est in nocte sancti *Bricii*, sed *Swannus* rex *Dacie* execrabili ter hoc vindicavit. *Iccirco* rex *Egelredus* de consilio procerum solvit *Danis* tributum xxx. millium lib. pro habenda pace. *Dani* innumerabilia mala in *Anglia* illis diebus exercebant, quæ in *Cistrensi* Cronica describuntur, et propter suam magnitudinem hic omittuntur. Interim post mortem *Swani*, *Canutus* filius ejus successit. Et *Angli* hoc audientes mittunt ad regem *Egelredum* in *Normanniam*, & promittunt ei si benignius solito se vellet habere erga eos *Canutum* excluderent, & ipsum præferrent. Ac ille promissis applaudens misit *Edwardum* filium suum pro pace in *Angliam* inter ipsum & proceres firmanda, postmodum ille veniens *Canutum de Lindesbeia* profugavit, sed in aliis partibus multa mala exercevit. Rex *Egelredus* ix. kal. Maij *Londonia* defunctus est in ecclesia sancti *Pauli* sepultus, post cujus mortem proceres regni cum clero stirpem ejus abhorrerent apud *Southampton* *Canutum* recognoverunt regem suum fore, quibus ipse juramentum præstitit fore illis fidelis dominus secundum Deum & sæculum. *Londonienses* cum nonnulla parte procerum *Edmundum ferreum latus* filium *Egelredi* in regem crexerunt.

R E X *Egelredus* genuit de *Emma* filia *Ricardi* primi Ducis tercii *Normannia* duos filios, scilicet

Alfredum et *Edwardum* Confessorem, & de una alia uxore habuit *Edmundum ferreum latus* qui sic dicebatur propter probitatem suam, cujus sagitta nunquam in cassum reversa neque gladius in vanum extractus aut lancea quodcumque frustra vibrata. Iste *Edmundus* nunquam rediit de prælio absque victoria, si prodicio *Edrici* Comitis *Dovonia* scilicet *Salisburyensis* non intervenisset. Nam *Canutus* interim *Londoniam* obsedit, sed inde repulsus in *Dorsetania* juxta *Willingam* cum *Edmundo* dimicans vincitur: et post hoc in æstate *Edmundus* cum majori exercitu in provincia *Wicciorum* contra *Canutum* tam acriter dimicans ut præ lassitudine uterque exercitus ab invicem discederet, et *Dani* in crastino *Edmundus* protrivisset, sed falsus *Edricus* caput cujusdam occisi militis simillimi ostendit exercitui dicens, Fugite *Angli*, ecce caput Domini vestri *Edmundi*; & *Edmundus* hoc agnoscens acrius instat usque ad noctem; *Canutus* de nocte *Londoniam* tendit, *Edmundus* à tergo sequitur, urbem liberat et apud *Brentford* *Dani* iterum vincuntur. Tunc *Edricus* juravit fidelitatem *Edmundo*. Et *Edmundus* quarto *Danos* devicit apud *Stretford* in *Kancia*, & usque ad insulam de *Schepepe* profugavit. Huius & alius multis inter eos ita gestis, secundum consilium *Edrici* obsidibus hinc inde datis pax inter reges reformata est in ripa *Saprine* apud *Dorburst*. Nam surrexit quidam miles in medio dicens in hunc modum.

« Quotidie morimur, sed nullus vincit; invincibilis utique est uterque rex; & hujus continui discriminis nullus restat fructus nisi ut cæsis utriusque exercitus militibus duces tandem necessitate coacti componant vel certe soli pugnent? Quare igitur unum istorum non modo faciant? Quod si componant, quare non sufficere modo regnum duobus solito locupletius quod olim 5. regibus satis fuit? Quod si tanta sit in eis dominandi libido, ut uterque dedignetur cum alio partem habere aut alteri subesse, tunc pugnent soli qui soli cupiunt dominari, ne si omnes pugnent, omnibus interficiatis, sint non milites quibus Duces imperent, nec sint qui adversus extraneos patriam defendant.

Convenientibus igitur apud insulam de *Dnepe* juxta *Glovernam* utriusque exercitibus, acclamatur à cunctis, Aut componant aut soli pugnent. Occurrentes igitur ambo reges populo hinc inde spectante, primo in equis, postmodum pedibus certamen inunt; & cum *Canutus* comperit *Edmundum* invincibilem de regni participio componit. Inde projectis armis ruunt in oscula exultantibus cunctis. Iste *Edmundus* genuit *Edmundum* & *Edwardum* nomine. *Edmundus* v. anno regni sui apud *Glovernam* pro eo quod Barones sui suspicabantur eum proditorem & subversorem communis profectus regni sui eo quod nimis inclinatus fuit antedictis *Danis* et prætulit eorum consilium, consilio legiorum suorum juratorum fidelium incurrit mortem infra scriptam. De morte ejus multæ sunt opiniones, sed sufficiat una pro omnibus cum sit per prodicionem occisus *Edrici*. Iste *Edricus* rogavit *Edmundum* dominum suum ad prandium, & post prandium cum intraret cameram vidit unum tristegum cum imagine ad similitudinem unius sagittarii, tenentis arcum in manu tendentis arcum cum sagitta. Et rex miratus accessit propius, & cum tetigisset imaginem manu sua, statim imago emisit sagittam et interfecit regem.

[A 3]

Nam

plodis. Quæ ex se obstetrix ipsum regem fore futurum pronuntiavit. Hæc itaque puella *Arles* dum prima nocte ad lectum ducis *Roberti* duceretur, fregit camisiam suam propriam à mento usque pedes; & requisita à duce cur hoc faceret, respondit, « Non esse decens neque facecia ut una pars camis fixæ pedes suos amblerat ad os domini sui venderetur. Igitur dux *Robertus* *Jerusalem* tendens convocatis proceribus suis apud *Fiscannum* fecit omnes jurare fidelitatem filio suo *Willielmo* tunc septenni, cui *Gilbertum* Comitem statuit tutorem, tutelamque auctoris *Henrico* regi *Francorum* assignavit. Et hanc fidelitatem usque ad obitum *Roberti* proceres servarunt pupillo, sed morte ejus audita unusquisque sibi prospexit & pupillum neglexit. Tandem interfecto *Gilberto* predicto per *Kadulfum* pueri patruelem ubique caedes fiebant, homicidia & furta ex intestinis discordiis patria ulcerata est. *Willielmus* adhuc in armis adolescens *Gwydonem* *Burgundum* ex filia *Ricardi* secundi sibi consanguinei totius factionis auctorem cepit & extinxit; *Odonom* fratrem regis *Francie* contra se venientem fugavit. Quo audito *H. rex Francie* cum ampla multitudine occurrentes profugavit turpiter; sed intercurrentibus mediatoribus pax inter eos reformatur, regi captivi liberantur: ubi summe notandum est quod cum *Willielmus* ille cum rege *Francie* sæpius confliserit, nunquam subito sicut nostri moderni faciunt, sed prænuntiata belli die superiorem semper manum reportaverit. Inde mortuo rege *Francie* terras *Normannie* appendices quamvis diu obioletas, puta *Commanicum* comitatum, *Britanniam* minorem quam rex *Karolus* cum filia sua *Gilla* dederat *Rolloni*, probe adquisivit. Dux igitur *Robertus* *Ierusalem* tendens transivit per *Burgundiam*, ubi dum mane ultimus omnium peregrinorum portam eiret, à portario cum batulo percussus est; qui statim Deo gratias agens, dixit suis, Nolite me vindicare quia majoti malo dignus sum; ego diligo istum ichum plus quam totam *Rothomagum*. Et *Romam* veniens crucem à Papa suscepit. Mulam cui infederat fecit auro ferrari & protulit omnibus suis ne quando ferraturæ caderent eas recolligerent. Inde *Constantinopolim* ad Imperatorem veniens & cum eo loquens cum scamnum non haberetur in domo, sedit super pallium proprium secundum morem patriæ suæ; & id idem fecerunt milites sui; Surgentes autem sicut dux præceperat dimiserunt pallia sua ibi, dicentes, se non debere secum auferre sedilia sua. Et dum *Robertus* rogaretur ab Imperatore sumptus ab eo accipere, respondit se velle dum peregrinaretur de suo vivere, sed in redeundo se velle Imperatoris voluntatem facere. Imperator jussit ne quis ei ligna ad coquendum cibos suos venderet. At dux nuces emit, quibus coxit victualia. Imperator admirans ducis probitatem bancos in curia sua statuit deinceps loco palliorum suorum. Post hæc dux agrotavit in itinere quod neque ieneque equitare potuit; quæ de causa conduxit *Saracenus* qui eum de die ferrent in feretro super humeros. Unde cuidam *Normanno* domum redeunti jussit dux ut *Normanni* rumores de duce querentibus diceret, « quod viderat demones ducem ferre versus cælum. *Saracenus* vocabat demones, *Jerusalem* cælum. Fuit consuetudo quod nullus Christianus *Jerusalem* urbem nisi precio intraret. Unde multi peregrini de adventu ducis audientes auxilium ab eo petebant; Quibus

ille per cor ventris sui juravit, quod quam diu duraret sibi unus denarius ipse ultimus introiret. Quod audiens *Saracenus* dominus urbis & de aliis ejus probitatibus audiret, prohibuit statim ne quicquam de eo aut de eum comitatibus caperetur, & totam oblationem illius diei statim ei similiter contulit, quam ille statim pauperibus dedit; & cito post in *Britannia* obiit. *Norrigani* regem suum sanctus *Olavum* propter ejus simplicitatem respicientes, regem *Cannum* super eos induxerunt. Qui *Olavus* post hoc anno nepharie interemptus est. *Benedictus* ix. sedet papa annis viij. Ille de papatu ejectus est & alius electus loco ejus subrogatus est, sed & illo ejecto restitutus est *Benedictus* & adhuc ipso ejecto institutus est *Johannes* presbiter qui dictus est *Gregorius* sextus, sed ille *Benedictus*, papa effectus, cum esset rudis literarum alium papam ad exsequenda negocia ecclesiastica substituit; quod cum multis displiceret superinductus est & tertius qui vices duorum expleat; tandem uno contra duos & duobus contra unum contendentibus *Henricus* imperator gener *Conradi* & successor, illis tribus depositis *Bambursensem* episcopum qui *Clement* ij. dictus est violenter instituit, à quo & ipse coronatus est. Coegit etiam jurare *Romans* quod deinceps sine assensu suo papam non eligerent.

CAP. V.

INter cætera videamus quam ob causam & quâ ratione *Cannus* venit in *Angliam* & misit clammum in regno *Anglia*. Fuit quondam in *Anglia* quidam rex *Egelwoldus* nomine, & genuit ij. filios & iij. filias, & omnes moriebantur excepta filia minore nomine *Goldanburgh* ætatis vj. annorum & dimidii quando pater ejus moriebatur. Ille *Egelwoldus* dum moreretur commendavit tutelam filie sue cuidam *Godrico* duci *Cornubie*, qui maritavit eam cuidam *Hanelec* filio *Birkelani* regis *Dacie* apud *Lincolniam*, qui postea regnavit tam in *Anglia* quam in *Dacia* simul; in *Dacia* jure hereditario & *Anglia* jure hereditatis uxoris sue. Quidam *Dani* sumptuosi nimiam audaciam in *Anglia* & suppeditaverunt *Anglos* longo tempore, sicut continetur in historia de *Gyrmisby*, Quia quidam *Grym* nomine audivit prædictum *Hanelec* apud *Gyrmisby* usque ad tempus quo ille *Hanelec* desponsavit prædictam *Goldanburgh* apud *Lincolniam*. Et quia prædictus *Grym* quando primo adduxit puerum de *Dacia* primo applicuit illo loco, sortitus est nomen à nomine ejus *Gyrmisby*. Ille *Hanelec* regnavit xxxj. annis & rexit populum suum cum ingenti honore, & genuit xv. filios & filias; & moriebantur omnes præter quatuor in juventute sua. Et senior istorum quatuor vocatur *Gormandus* quem proppius præfecisse herodem suum *Angliæ*, & secundus vocatur *Cannus* de quo loquitur in præfati quæ fecit regem *Dacie* cum esset xvij. annorum, de regno *Angliæ* ipsemet contentus volens reservare regnum *Angliæ* filio suo *Gormando*. Sed iste *Gormandus* alescens equo indomito volens inagralia atemptare fregit collum suum. Tercius filius vocatus est *Godardus* quem fecerat in *Benescaria* *Dacie* & in *mercimonia* *Angliæ*, quæ non se extendebant ad tantum valorem quam nunc. Quartus vocatus est *Thoraldus* qui duxit uxorem comitissam de *Hertowe* in *Northwegia*, cujus affinitas in *Northwegia*

regia perseverat ulque ad præsens, & major amicitia inter regem *Norwegia* & regem *Dacia* adhuc continuatur. Et qualibet vice quando *Dani* intraverunt post hæc in *Angliam* pro clameo mittendo in regnum, *Norigani* cum eis assuerunt suum præbendo auxilium, donec *Guydo de Warwyk* finem fecit in hac parte. Cujus *Guydonis* mentio fit in historia regis *Athelstani*, de quo non fit mentio in præsentis libello cum idem *Athelstanus* patruelis fuerit *Edwini*, nam *Athelstanus* pater fuit regis *Edmundi* qui fuit pater *Edwini*. A quo *Edwyno* opusculum præsentis libelli initium sumit. Sed quia historia dicti *Gwidonis* cunctis seculis laudabili memoria commendanda est, in præsentis historia immiscere curavi. Rex *Anglia* *Athelstanus* regnavit post *Edwardum* patrem suum & omni seculo gloriosus præ cunctis prædecessoribus suis *Anglia* regibus apparuit. Nam hic *Athelstanus* subegit totam *Walliam* & reges subiecit tributo. Nam *Northwallia* reddidit ei singulis annis CC li. auri & CCC. li. argenti & v. mill. boum & vacarum. Et ita expansa est mirabilis ejus fama præ mirabili magnitudine mirabilium operum ejus in toto orbe terrarum. Hic habuit unam sororem nomine *Hildam* quæ speciosissima ab omnibus ubique reputabatur. Quam rex *Francia* *Hugo*, *Bonus* vocatus, desideravit in uxorem. Et misit *Adolphum* comitem *Bolonia* ad regem *Athelstanum* pro sorore sua petenda. Et præsentavit ei ex parte regis *Francia* de gloriosis exenniis & divitiis, viz. entem *Constantini* Imperatoris *Romani* filii *S. Helenæ* quæ invenit crucem Domini. Hic ensis fuit de nobilissimo auro *Arabico* in cujus capello reconditus fuit clavus unus Dom. crucis. Similiter præsentavit ei lanciam *Caroli magni*, cum qua lanciam *Longinus* aperuit latus Domini in cruce, & unam regalem auream coronam lapidibus preciosis ad plenum refertam. Similiter vexillum *S. Mauricii* quod portare solebat. Similiter particulam unam sanctæ crucis Domini in uno cristallo nobiliter reclusam. Rex vero *Athelstanus* de hiis reliquiis nimium lætatus concessit ei *Hildam* sororem suam in uxorem. Et remisit ei immensam summam auri & argenti & copiam preciosorum pannorum & strenuorum dextrariorum. Sicque propter istam affinitatem crevit de die in diem amor & amicitia inter *Anglos* & *Francos*. Quinto post hæc anno *Olavus* rex *Dacia* & cum eo *Golanus* rex *Norwegie* venit in *Angliam* cum viij. comitibus & cum duce *Neustria* & cum quingentis millibus armatorum, & adduxerunt secum de *Africa* quendam gigantem *Colibrandum* nomine qui eo tempore fortissimus & elegantissimus reputabatur in orbe. Cum igitur rex *Athelstanus* de eorum adventu audisset, congregavit magnates *Anglia* apud *Wyntoniam* inire cum eis consilium quomodo inimicis posset resistere & cum eis congregari in prælio. Dum igitur rex *Athelstanus* vacaret tali consilio & congregationi populi sui in *Wyntoniam*, supervenerunt antedicti duo reges cum exercitu suo, & obiederunt *Athelstanum* cum baronia sua in civitate. Illo tempore *Guido Warewik* desponsaverat *Feliciam* filiam comitis *Warwici* & peregre profectus fuerat in Terram sanctam. Rex vero *Athelstanus* cum populo suo obsessus est per biennium, nec audebant *Angli* bello congregari cum *Danu* præ multitudine potestatis sue. Ut interim firmata est conventio inter partes, quod rex *Athelstanus* provideret de uno pugile qui bellum iniret cum *Coli-*

brando, & hoc pro conservatione exercitus utriusque partis. Forma belli assignati talis erat. Si gigas *Athelstani* in congressu victus esset à *Colibrando*, perpetuis temporibus regnum *Anglia* teneretur de *Dacorum* rege sub tributo: Et si *Colibrandum* vinceretur à gigante *Athelstani*, tunc *Olavus* forisfaceret regnum *Anglia* pro se & hæredibus suis imperpetuum, & nullus rex *Dacia* clamium mitteret in regnum *Anglia*, nec deinceps molestaret illud. Et talis treuga inter partes capta est de integro anno, eo quod rex *Athelstanus* improvisus fuerat de pugile qui duellum auderet cum *Colibrando* inire, pro eo quod sic diabolice statuta fuerat grandis & fortis & immanis mensura, & per totam *Angliam* quæsit nec invenire potuit quemquam qui pro auro vel argento terris vel tenementis negotium aggredi vellet. Turbatus est igitur rex & omnes magnates cum eo. In quindena igitur ante treugas finitas jaciit rex *Athelstanus* in cubili suo apud *Wyntoniam* sompno deditus, quem Deus coeli de alto aspiciens visitavit in necessitate positum per Angelum suum, ita inquit: « *Athelstane, Athelstane* evigila, « quid dormis? Expergestus rex, Benedicite, inquit, « quis es tu? Ego sum, inquit, nuncius celestis regis « missus ad te, ex cujus parte tibi præcipio, quod « mane facto surgas, & duos episcopos tecum sumas « portamque super ascendas, ibique usque ad altam « primam expectes, multosque pauperes ac peregrinos alios in civitate intrare videbis. Sed cum « videris unum virum statura grandem in habitu « peregrini indutum nudum pedibus incedentem, capite discoperto, & super caput ejus unum sertum « de albis rosis, ipsum retineas inprecans eum ut « pro amore *Jesu Christi* & zelo peregrinationis sue & totius regni *Anglia* promotione belli certamen suscipiat, nam ipse vincet *Colibrandum* *Sacerdotem*, & te & regnum tuum de servitute gaudere liberabit. Tunc *Athelstanus* valde dulcilo surgens, missarum devotioni cum summa devotione se contulit, accersivitque *Canteruariensis* archiepiscopo & *Cicestria* episcopo narravit eis visionem suam quam ab Angelo audierat, cum quibus & portam assignatam petiit & ascendit, ibique usque ad altam primam pausantes multas gentes pauperes & divites intrare viderunt. Sed post diuturnam moram venire videbant virum elegantem cursantem, de una sciauma alba vestitum & unum sertum de albis rosis in capite rectum sustinente grandem in manu ferentem, sed multum erat debilitatus & discoloratus anxietateque minoratus eo quod nudipes laboravit, barbamque prolixam habuit. Quem cum rex inquireretur & per exemplar visionis cognosceret à Deo sibi missum, ultra quam dici potest lætatus est. Et conulionibus ait, Eya inquit, jam adest certe peregrinus, iste est qui nefandum *Colibrandum* occisurus est. Ad quem sermonem palmarius accedens & regem ac episcopos reverenter sermo deposito salutans festinato pede ingredi civitatem velocius laborat, sed rex ante eum salutat & per vestem retinet, cui & dixit. Domine peregrine si placeat vobis audiatis dicta nostra pro Deo hospitiumque capiat nobiscum ut aliqua nova audiamus de vobis. Domine regracior vobis, dixit palmarius, nondum venit hora hospitandi, sed prius ibo ad ecclesias civitatis pro precibus meis offerendis, deinde vitæ alimoniam aliquamcunque quæram, & tunc de ista civitate ibo quo iturus sum ad agendam poenitentiam pro

pro delictis meis. Domine peregrine dixit *Athelstanus*, Scis de qua causa te hic tam diu expectavimus? voluntas Dei nostri est ut serias bellum cum *Colibrando* nephando *Saraceno Africo* in salvationem totius gentis nostrae *Anglicanae* & liberationem à iugo servitutis imposito. Nam rex *Dacia Olavus* et rex *Norvegia Golannus* obiderunt civitatem istam jam fere per annum. Sed & treugae inter nos jam captae sunt ea conditione, quod nos inveniamus unum gigantem qui certamen subeat cum pugile suo *Colibrando Africo*, & si contingat quod noster gigas gigantem suum superare poterit, cito dimittent terram nostram ad propria repedantes nec malum inferent nostris, & regnum *Anglia* quietum erit imperpetuum deinceps ab omni clamore *Danorum* & iugo servitutis penitus solum de se & heredibus suis. Et ideo rogamus vos pro amore *Iesu Christi* salvatoris vestri quatinus negotium huius luctaminis in remedium omnium delictorum vestrorum suscipere ecclesiae Dei & Christianae religionis causa contra nephandum pagani *Africum* cum corde firmiori dignemini. Respondit palmarius, Domine rex intueri potestis me non fore dispositum tale certamen subire cum sim homo lassus, debilis, macilentus & diuturno labore tabescens. Sed domine mi rex ubi modo sunt milites vestri olim tam strenui quos caros in huiusmodi certamine habere solebatis? Ah certe, dixit Rex, Quidam eorum mortui sunt, quidam terram sanctam adierunt necdum redierunt. Sed unum militem habui qui fuit comes *Warwychia*, *Gydo* nomine, & iste *Gydo* habuit unum militem *Herandum* nomine, de *Ardena*, vellet Deus quod jam in praesenti illos haberem, nam cito duellum susciperetur, & infra brevi guerra finita. Et cum rex coepisset loqui de *Gydono* & ejus socio *Herando* erumpebant lacrimae, nec se poterat à fletu continere. Cum vidisset palmarius regem sic lacrimantem multum doluit super eo & compassus est ei, & dixit, Domine rex ne ploretis pro Deo quia talis fletus regem non decet, ego pro amore *Iesu Christi* & matris ejus *Mariae* atque honore sacrae ecclesiae Dei & pro anima *Gydono* & *Herandi* socii sui suscipiam negotium certaminis, Deum praeculis proponens. Tunc duxerunt eum in civitatem ad ecclesiam & pulsari fecerunt & voce jocunda *Te Deum laudamus* resonare coeperunt. Deinde cibo & potu ipsum recreari fecerunt, balneisque refocillabant, vestibus mollioribus induebant, eumque per tres septimanas in summa recreatione fovebant. Et cum dies statutus ad luctamen advenerat, ipse palmarius valde mane surrexit & tres missas audivit, primam de sancto Spiritu, secundam de Trinitate, & tertiam de Cruce, Deinde fecit se armari de melioribus armaturis regis, & cinxit se gladio *Constantini*, lanceamque sancti *Mauricii* in manu tulit scandens meliorem dextrarum regis. Cumque sic armatus fuisset sonipedemque ascendisset, dixerunt se nunquam tam decentem militem pulcrum & strenuum apparentem statutaque procerum. Igitur palmarius sic armatus tetendit iter per medium civitatis versus locum certaminis in una valle assignatum vocabulo *Chiltecumba*, & ibi expectabat *Colubrandum*. *Colubrandus* fuit sic ponderose armatus quod vix sonipes ejus ipsum sustinere posset armatum. Et fecit antecedere se ad locum pugnae unam caecam onustam de securibus *Danicis* & magnis malleis de calibe quadratis, & magnos gibbos de ferro cum

lanceis & croculis de ferro ad trahendum sibi adversarium suum. Cum igitur diabolicus iste vidisset palmarium properantem ad se, altisona voce clamavit sibi & praecepit illi equum descendere & procumbens se ei submittere ejusque homo devenire. Et palmarius intra se inquit ipsum videns, Certe iste non est homo, immo potius spiritus diaboli in effigie hominis latens. Et muniens faciem totumque corpus signaculo sanctae crucis Deoque se commendans urget sonipedem calcantibus in occursum *Colubrandi*. *Colubrandus* diffidebat eum, *Gydo* vero percussit *Colubrandum* de una magna lancea per medium scutulum cum tanto cursu quod lanceam in frustra compulit, sed *Colubrandus* immobilis perstat nec quoquo modo cecidit sed eo instinctu recurrens tanta validudine equum *Gydono* feriendo impecit quod colulum in terram abiecit. *Gydo* vero occiso sonipede ad terram se ficiens, ut miles strenuus, elegans & nobilis furtim salit, brachium elevat, gladium ictum dirigit volens cum super galeam ferire, sed tam magnus erat ille diabolicus quod brachium ejus ad caput ejus extendere non valuit, & super scapulam percussio quievit. *Colubrandus* portexit *Gydono* alapam cum uno gibbo de calibe quadrato, sed *Gydo* videns tantum periculum sibi imminere opposuit scutum impulsu, & saltans se transfudit à latere tanquam fulgur in comitatu, & *Colubrandus* tanta fortitudine cancellum scuti impecit quod gibbus de manu labens in terram protulit. *Gydo* de sonitu lapsus multum exivit attonitus. Sed cum *Colubrandus* manum extenderet gibbum repetere, *Gydo* cum praeveniens & gladio feriens manum à brachio elisam in terram prolabi divina clementia propulsavit. Quod *Dani* videntes multum ex hoc contabuerunt & Deos suos in *Colubrandi* adiutorium cum ejulatu magno invocare coeperunt. *Athelstanus* vero rex cum ceteris *Anglicis* *Christum Iesum* glorificaverunt, omnesque campanas civitatis compulsi in Dei laudem quam citius coegerunt. Tunc *Gydo* & *Colubrandus* talibus ictibus colluctabantur quod omnem vallem inde redundare compulerunt, & ulque densitatem obscurae noctis duelli exercitium continuaverunt. *Colubrandus* tanti sanguinis unione contabuit de evulsione manus suae quod vultus coepit decrelescere cum viribus. Tandem vero *Gydo* tanto vibramine gladii cum omni conatu ipsum impecit, quod caput cum galea à collo evulsum in terram projecit. Cujus victoriae tripudio tota terra *Anglia* quietis & libertatis de *Danico* rege gaudebat illato privilegio, donec rex *Dacia Canutus* conquisivit regnum *Angliae* de *Edmundo* ferreo latere, sicut infra patebit suo loco. Rex *Athelstanus* post praedictam victoriam regnum *Angliae* per septem annos gubernavit laude plenus, & in abbazia de *Malmesburya* regali jacet humatus.

Rex vero *Haveloe* jacet *Londonia* apud sanctum *Paulum* & dotavit filios suos sicut dictum est, post ejus mortem venit *Canutus* filius ejus de *Dacia* ut antedictum est & regnavit cum honore, & habuit sanctum *Edmundum* regem & matrem in summo honore. Nam dotavit ecclesiam sancti *Edmundi* terris & possessionibus atque libertatibus quamplurimis quibus adhuc gaudent. Nam quum sanctus *Edmundus* recessit de Priore de *Christleskythe* quae est *Londonia* ubi jacuit tumultus per xxv. annos post passionem suam in bosco *Worne* quae est in *Suffole*, & venit ad locum ubi jacet nunc qui

qui ante adventum vocatus est *Betricheseorde*; postea per centum annos & dimidium & amplius laici & seculares ministrabant coram corpore sancti *Edmundi* usque ad tempus quo sanctus *Benedictus* fuit abbas de *Holm* in *Northfolc* ipso tempore misit medietatem conventus sui ad illum locum servire Deo digne & religiose circa corpus prædictum. quia vidit grandia miracula in loco de *Betricheseorde* ubi sanctus *Edmundus* jacuerat. Et tali modo fuit illa abbatia fundata majus ac majus de die in diem dotata usque ad tempus istius *Cannuti* qui eis dedit regalitatem & libertatem cum terris & tenementis, quæ adhuc habent in honorem sancti *Edmundi*.

Rex *Cannutus* parum ante mortem suam constituit super *Noreganos* regem, *Swannum* quendam, qui ipsius *Cannuti* & *Elgiva Hamprensis* filius putabatur, asserabant quidem nonnulli ipsam *Elgivam* cum prolem de rege concipere non posset præfatum *Swannum* de quadam presbiterissa recentem natum sibi decubanti supposuisse, & regem *Cannutum* ad id credendum sub dolo induxisse. Super *Danos* quoque constituit regem, suum *Hardecannutum* Emma filium. *Cannutus* quadam elatione superpresus quadam vice sedile suum in litore *Thamesie* æstuantis & fluentis posuit, imperans mari quod crura sua non ascenderet aut vestes domini sui humectaret; Mare vero morte suæ naturæ ascendit, & regis crura humectavit; & tunc præcepit mari ut cito rediret; sed mare cursum suum tenuit. Tunc rex ait, Sciant mortales vanam esse regum potentiam, nec regis nomine quempiam dignum præter ipsum cujus legibus omnia subsistunt, Ego noster sum & captivus nihil potens, nihil habens absque ejus dono, ipsi me cômendo & sit ille cultos meæ debilitatis, Amen. Ab eo tempore coronam in capite non gestavit, sed super caput crucifixi *Wyntonie* posuit. Deinde *Romam* peciit, cameramque suam cum magna penitentia maceravit, & in eundo & redeundo multa bona fecit, magnamque partem Dominicæ crucis secum detulit. *Cannutus* genuit ij. filios, scilicet *Hardecannutum* & *Haraldum Harfos* de Emma regina, & regnavit pene xx. annis & laudabili fine mortuus apud *Septoniam*, set in veteri monasterio apud *Wyntoniam* sepultus est.

CAP. VI.

CANUTO mortuo facta est apud *Oxoniam* magna altercatio de regni successione. *Leofricus* consul *Cestrensis* & ceteri de botrialibus partibus *Thamesie* una cum *Londoniensibus* *Haraldum Harfos* ut putabatur *Cannuti* & *Elgiva Hamprensis* filium erexerunt. Nonnulli putabant istum *Haraldum* fuisse cujusdam tutoris filium set dolose per *Elgivam* prædictam suppositum sicut alium *Swannum* supposuerat sibi.

Haraldus igitur in regem erectus *Emmam* de *Anglia* expulit, gazasque regias ab ea exemit, set comes *Flandria* eam cum reverentia suscepit & fovit. Iste *Haraldus* habuit corpus ad modum leporis & ideo dicebatur *Harfos*. Iste *Haraldus* iv. anno regni sui mortuus *Londonia* apud *Westmonasterium* sepultus. Quo mortuo miserunt proceres pro *Hardecannuto* tunc cum matre sua *Emma* in *Flandria* degente. *Hardecannutus* veniens *Angliam* fere tribus annis regnavit, nil tamen gloria dignum egit. Iste *Al-*

fricum Eboracensem episcopum cum *Godwyno Londoniam* misit, corpus *Haraldi* regis nuper sepulsi in ultionem injuriæ matris suæ exhumari fecit & capite abiciso in *Thamesiam* proici. Set piscatores competentes tradiderunt sepulturæ. Iste dedit secundo anno regni sui *Danis* xvij. mill. li. argenti ad sumptus hospitii regis. Sed tandem data est magna summa animalium bene crassorum. Iste fuit tantæ largitatis eo quod quater in die fecit præparari cibaria familie suæ. Iste *Hardecannutus* mortuus est tercio anno regni sui in una bovaria & sepultus apud *Westmonasterium*. Iste sustinuit *Danos* in *Anglia* in tantum dominari donec hospicium quodlibet per regnum habuit unum *Dannum* custodem, & magistrum domus super omnes alios hospicii; Et sic desloraverunt uxores nostras & filias & ancillas, & multa alia opprobria & contumelias ingesserunt nostris in vituperium & dedecus *Anglorum*; donec *Anglici* necessitate coacti acceperunt audaciam, resumpserunt vires, & collegerunt magnum exercitum qui *Holmcher* appellabatur à quodam *Homne* qui jo. ad hoc consilium dederat & ductor eorum existerat; & sic *Danos* occiderunt & in magnum ruborem de partibus *Anglia* totaliter fugaverunt. Hujus *Hardecannuti* tempore *Elfredus* & *Edwardus* filii quondam regis *Egfredi* & *Emma* post longâ morâ in *Normannia* venerunt in *Angliam*, quamplurimis stipati militibus, ad visitandum *Emmam* matrem suam apud *Wyntoniam*. Interim *Godwynus* præcogitans maritare filiam suam *Edmundo* tanquam simpliciiori & minori, nam *Elfridum* primogenitum tales nuptias parvipendere autumavit, congregatisque proceribus regni dixit, Non est tutum quemquam optentu cognationis tantam copiam externæ & subdolz gentis in *Angliam* adducere, & ideo eos qui advenerant potnas exsolvere oportere; sicque apud *Wilsesford* de sexcentos viros interfecit de *Normannia*. Nam de adductis novem semper decapitatis decimus remansit, & cum nimium adhuc superesse videretur, decimam illam partem adhuc decimari præcepit. De quibus primordia fecit viscerum ad palas erectas figi, & tunc corpora eorum circumduci donec novissima intestinorum extraherentur. *Alfredus* apud *Wely* missus est, & ibi excecatus paucis supervixit diebus. *Emma* hæc audiens celeriter filium suum *Edwardum* *Normanniam* remisit. *Godwynus* à proceribus & à rege *Hardecannuto* postmodum de his inculparis juravit quod nusquam talia fecit nisi vi regia coactus.

Henricus secundus imperator omnes joculariores & mimos à terra sua amovit, & quod eis dari solebat pauperibus erogavit. Hic sororem habens sanctimoniamalem tantum eam dilexit quod à latere suo vix unquam abesse permetteret; unde cum quadam nocte clericus quidam de curia sua cum illa usque mane dormitasset, & vix terram cooperuisset, librato consilio clericus fecit eam se portare in dorso suo extra curiam. Quod rex dum minctum surgeret à fenestra conspexisset, subticuit donec vacante uno episcopatu clerico sic diceret, « Accipe episcopatum » & vide ne ultra equites supra dorsum mulieris; Et iterum vacante abbathia *Sanctonialis* dixit rex sorori suæ, « Accipe abbathiam & vide ne unquam » portes clericum equitantem. Idem imperator *Henricus* habuit in capella sua unum clericum quendam literarum peritiam, vocis eleganciam præstantem, set lubrico carnis deditum, quem dum imperator die

die quadam soleam iussisset evangelium legere, requirit ille, eo quod nocte præcedente cum concubina se foddasset: tunc rex ait, Lege aut terram meam desce. Mox ille congestis sarcinulis suis parabat proficisci; iunxerat autem imperator ministris ut latenter consequentes si ipse abiret ipsum reducerent. Quod dum fieret, ait ad eum rex, Congratulor proficisci tux quod pluripenderas Dei timorem quam patriam tuam, respectum celestis iræ quam meas minas. Igitur renuncia insano amoris quo laboras & episcopum te faciam. Hujus *Henrico* tempore saepe scilicet erat in ecclesia quod tres eligerentur in papas, nam quidam *Gratianus* data magna summa pecunie papatum optinuit, sed isti *Henrico* *Roman* venienti pro scilicet sedando coronam auream ei optulit. De simonia tamen eum convict & deposuit.

CAP. VII.

Venerabilis *Gregorius* vj. prius dictus *Gratianus* sed postea annis 2. Vir iste magnæ religionis & severitatis homo erat; qui statum *Romani* papatus adeo collapsum invenit, ut præter pauca opida urbi vicina & oblationes fidelium vix quicquam pro se & Cardinalibus ad victum haberet, reliqua à prædonibus aut ablata aut possessa erant, adeo ut ipse oblationes sub nudatis gladiis ab ipsis altaribus direptæ fuerant, aut in stratis publicis deprædæ; Quamobrem cessatum est ab omni provincia *Romanum* iter aggredi propter prædones in via, propterque sicarios in ipsa *Petri* ecclesia. Hæc videns *Gregorius* papa primo leniter amoris verbis coepit cum illis agere, sed tamen nil proficere: cautio excommunicationis illos ab ecclesiæ corpore secuit qui talia agerent vel qui cum talia agentibus communicarent; cum autem papa per huiusmodi non solum non proficeret sed etiam mortis discrimen in se majus concitaret, scripsit imperatori ut ecclesiam labentem juvaret. Ille vero per *Wandalicum* bellum se excusans, rogat papam ut vice sua & sumptu manum apponat; qua de causa ferro abscissionis utendum papa iudicans armæ & equites undecunque conquisivit, qui primo basilicam *Petri* præoccupantes oblationum raptores aut effugarunt aut extinxerunt; inde papa prædia diu amissa recuperavit. Omnes interea qui rapto vivere assuerant fuerant papam vocabant sanguinarum altaris officio indignum, adeo ut multi Cardinalium in hanc sententiam flexi decreverunt ipsum papam in ecclesia non humandum. Quod ipse sub extrema valitudine perpendens, cœtum Cardinalium concionatus est in hunc modum. « Multum admiror fratres quod vos sic præcipitanter præfulem vestrum dijudicatis qui sic vixi ut patrimonium meum in commoda vestra transfunderim, qui famam mundi pro vestra liberatione neglexim, quare si alii talia sinistra contra me procuderent, vos opiniones stultorum meliori interpretatione lenire deberetis. Prædones victum vestrum sustulerunt, quod ego ferre non valens bellum prædonibus indixi. Cum igitur omnis ætus humanus secundum intentionem agentis debeat librari, secundum illud, Si oculus fueris simplex, id est, intentio recta, totum corpus tuum lucidum eris, id est, congeries actionum. Feci aliquando elemosinam pauperi,

« ille beneficium meum prædoni ostendit, unde ipse & spoliatus est & occisus; cum ego ex hoc culpandus sum quia peregrino dedi unde ipse mortem incurrit? absit, quia profecto aviditas prædonum ad hoc impulit, non mea liberalitas. Sic & apud leges unum idemque factum diverso respectu punitur & laudatur. Nam punitur latro occidens in occulto, laudatur miles sternens hostem in bello; quia prius pro aviditate, secundus pro salute patriæ occidit. Item, laudatus est aliquando papa *Adrianus* primus quod concesserat *Karolo* investituræ prælatorum: laudatur modo nostri præfules quod contrarium faciunt auferentes à principibus talem potestatem. Tunc rationabiliter propter aliquas causas subsistentes concessum est quod modo rationabiliter negatum est, quia tunc animus *Karoli* aviditate non erat infectus, & sedes apostolica ab ipsis electis remota erat, & iuxta erat princeps qui nil per avaritiam disponeret, sed modo ambitus principum omnia fœdat. Isto modo potest causa mea in utramque partem flecti, infirmari vel alleviari. Sed dicitis, Non est episcopi officium ut sanguinem fundat aut fundi faciat. Concedo. Spectat tamen ad eum ut si videat innocentiam naufragari & lingua & manu occurrat. Nam *Ezechiel* acculat sacerdotes quod non steterint ex adverso, nec se fecerint murum pro domo Domini. Dux sunt peritior in ecclesia Dei ad ressecandum vicia constituta, una quæ acuit eloquium, alia quæ portat gladium. Ego teste Deo & vobis armavi linguam contra hostes ecclesiæ quamdiu proficere potui, illum autem cuius interest gladio rem agere per nuncios & epistolas certioravi. Ille rescripsit se fore occupatum bello *Wandalico*, rogans ut meis laboribus & suis sumptibus latrones deturbarem. Quid igitur tunc facerem cum ipse in me refundere partes suas videns cædem civium, dampnum peregrinorum, inedia Papæ & Cardinalium? at qui parit latroni causam dat ut innocens occidatur. Set forte obicitur, Non est sacerdotis ut sanguinem fundat. Volo. Set si ille inquirit qui tantum premens infontem liberat; Et beati qui custodiunt iudicium & faciunt iusticiam; Laudantur *Fines* & *Matthias* qui delinquentes confoderunt, sed multo minus debemus nos vera sacra nostra tolerare profanari, quam illi sua umbratica mustena. Et *Zacarias* pontifex expulsi de templo regem *Oziam* thurificantem, proculdubio eum occidisset nisi cessasset. Denique ego contuli beneficium his quibus videor intulisse exitium. Nam sceleratus quanto diutius vivit plus sibi de culpa & poena acquirit, propterea qui tali brevitate vitam minuit ei & culpam & poenam, & sic ei tribuit beneficentiam. Set ut in his nec fallar nec vos fallamini, ponite corpus meum cum obiero ante fores ecclesiæ firmissime obstructas, & si divinitus portæ non fuerint patefactæ, de corpore meo facite quod vultis. Cumque sicut iusserat factum fuisset, turbo repente adveniens portas cum seris dirupit & fumus usque ad interioram partem ecclesiæ impulit. Quo viso miraculo, Cardinales cum populo ipsum in ecclesia *Petri* humaverunt.

Rex *Hardecannus* dum in convivio nuptiarum apud *Lambeth* juxta *Londoniam* lætus & solpes stando biberet, repente corruit, & sic obmutescens vj. idus

vi. idus Junii expiravit, sepultus apud *Wyntoniam* cum patre suo; qui tantæ liberalitatis fuit ut præmittitur, ut quater in die fercula regalia parari faceret, malens ab invitatis & aliis apposita prandia dimitti quam apponenda reposci.

CAP. VIII.

An. Dñi
1042.

Statim mittitur apud *Normanniam* pro *Edwardo* in regem coronando datis obsidibus, ita tamen ut paucos *Normannos* secum adducat. *Lothfricus* Comes *Cestræ*, *Godwynus* Comes *Westaxonum*, & *Livingius* episcopus *Wygorniensis* juvabant *Edwardum*. Igitur *Edwardus* filius *Egredi* coronatur in regem apud *Westmonasterium* ab *Edsio* archiepiscopo *Cantuariensi* anno gratiæ M. xlii. & regnavit pene 24. annis. Hic itaque *Goditham* filiam *Godwyni* & sororem *Haraldi* duxit uxorem, quam tali cautela devotionis tractabat, ut nec à thoro amoveret, nec tamen virili more cognosceret. Et hoc de eis celeberrimum habetur, quod absque contagione ambo virgines permanserunt. *Emmam* matrem suam nec summa reverentia colebat, nec eam publice confundebat. Et de consilio *Godwyni* quæcunque preciosa ab ea abstulit. De *Neustria* quemdam *Robertum Gemeticensē* monachum vocavit, quem primo *Londoniensē* episcopum, deinde *Cantuariensē* fecit. Et ejus consilius rex ipse simplex in tantum adquisivit, ut nocta oportunitate ipsum *Godwynum* cum filiis suis exlegaret. Matrem quoque propriam suspectam cum *Wyntonienſi* præfule habens ob magnam inter eos familiaritatem, bonis omnibus privavit, & in monasterium de *Warewell* detrudit, & *Alwynum Wyntonienſem* episcopum incarceravit. Et mater *Emma* laxius custodita scripsit episcopis *Anglia* in quibus confidebat, se plus de præfule dedecore quam de sua verecundia cruciari, & paratam se dixit probari Dei judicio ferri que candentis examine episcopum fore injuste diffamatum. Convenientes episcopi tandem regem ad rogatum inflexissent nisi *Robertus Cantuariensis* obstitisset. « Quomodo, inquit, fratres » episcopi feram illam, non feminam audetis defendere, quæ filium suum regem diffamavit, quæ amicum suum lubricum, Christum Domini nominavit? Sed esto quod femina vult purgare pontificem, sed quis purgabit eam quæ dicitur consensisse in necem filii sui *Aluredi* & procurasse venenum *Edwardo*? Sed esto quod auctoritatem habeat supra sexus conditionem, si tantum pro se ipsa quatuor passus & pro episcopo quinque passus continuos super 9. ignitos vomeres nudis pedibus & plenis vestibus illa transierit, ab impetitione ista evadat absoluta. Præfiguratur illico dies examinis quo rex & ceteri proceres excepto solo *Roberto* convenerunt. Sed nocte præcedente diem examinis mulier ad sepulchrum sancti *Swithini Wyntonienſis* perorans confortata est, unde in die sequenti velatis oculis ignitos vomeres nil læsa pertransiit. Tunc rex ingemiscens & veniam petens disciplinam ab utroque præfule & etiam à matre sua recepit, & ablata matri restituit. Tunc regina *Emma* dedit sancto *Swithino* novem maneria, & episcopus alia novem maneria propter illos novem vomeres quos *Emma* pertransiit. *Robertus* vero *Cantuariensis* fugit in *Normanniam*. *Elfswordus* præful *Londoniensis* & quondam ab-

bas de *Wittham* dum tanto regimini præ nimia corporis invaliditudine minus sufficeret, *Evishamie* præsidere voluit, sed fratribus suis loci id recusantibus, ablatis libris & rebus quos vel ipse vel prædecessores sui *Evishamie* contulerunt monasterio, *Ramesia* contulit se, ibique cito post moriens sepelitur.

Rex *Edwardus* congregat classem prævalidam apud *Sandicum* portum contra regem *Noriganorum Haraldum Harſag*, *Angliam* impugnare disponentem, sed bellum per *Suannum* regem *Dacorum* illi illatum totum impeditur. Alio tempore tradunt ipsum regem *Edwardum* inter missarum solemnias contra morem risisse: mirantibus qui aderant & causam inquirentibus, ait rex, Convenit inter *Danos* & *Noriganos Angliam* invadere, sed cunctis ad navigandum paratis optulit quispiam ipsis navigaturis calicem medonis ad potandum, impreans illis probrosum nomen si non biberent. Ac dum calix calici successit ebrietas versa est in loquacitatem, loquacitas in licem, lis in pugnam, sicque dispersi abinvicem disſerunt; & spero quod in diebus meis alienigenæ non vexabunt terram meam. *Haraldus rex Noriganorum* frater sancti *Olavi* ex parte matris, fugato rege *Danorum Suano* *Daciam* sibi subjugavit. Rex autem *Suannus* sic expulsus petiit auxilium à rege *Anglorum*. Assensit Comes *Godwynus*, sed ceteri proceres dissuaserunt; unde rege *Haraldo* obeunte *Suannus* *Daciam* recuperavit. Nix magna cecidit in occiduis partibus *Anglia* ita ut ligna silvarum frangeret, & duravit à kalendis Januarii usque ad diem sancti *Patricii*. Inde subleata est mortalitas hominum lues animalium, & fulgur segetes ustilavit. *Henricus rex Franciæ* venit in *Normanniam* in auxilium *Willielmi*, & habuit bellum cum proceribus *Normanniæ* pro eo quod nolent habere *Willielmum* in ducem; qui cum devicti fuissent, dux *Willielmus* quoddam exlegavit, quoddam suspendit.

CAP. IX.

Circa hæc tempora *Herlewinus* miles quidam in *Normannia* relicta militia temporali apud *Becum* in *Normannia* construxit monasterium quod adhuc *Bechevyni* vocatur. Non veritus ipse abbas & rector lapides & cementum ad fabricam apportare, panes coquere, aut ceteras mundicias facere. Cui Dominus in auxilium & consilium duas mundi lucernas eximie literaturæ viros *Lauftrancum* & *Anselmum* destinavit, quorum unus post alium in dicto loco Prior, & postmodum *Cantuariensis* archiepiscopus est effectus. *Leo* papa & *Suannus* rex *Danorum* petreterunt cum imperatore *Henrico* contra *Baldewynum Flandrenſem* Comitem. Ex rex *Anglia* *E.* mare observabat cum classe sua donec imperator optinuisset beneplacitum suum. Iste quoque papa *Leo* 9. cum conscientiam haberet cauteriatam quod aliquantulum fuisset per imperatorem intrusus, cessit papatui, sed denuo canonice est electus.

Hibernienſes *Sabrinum* mare ingressi, cum auxilio *Griffini Wallensium* regis multas circa *Vagan* flumen prædas agebant. Interea *Suannus* filius *Godwyni* primogenitus qui nuper *Egivan* *Leol* monasterii abbaissam corruerat & duxisse proposuerat,

Et ob hoc Angliam reliquerat, rediit, & forsan cum rege pacificari posset, sed in suo adventu Beornum Comitem & consobrinum suum qui eum pacificasse intenderat, occidit. Inde Flandriam profugit donec per Aldredum Eboracensem, & Wygornensem episcopum reconciliaretur. Rex E. absolvit Anglos à gravi tributo quod pater ejus Egelredus Danicis soldariis solvi fecerat, & jam per 40. annos duraverat. Mortuo Edmo Dorebernensi archiepiscopo, rex E. dedit archiepiscopatum familiari suo Roberto, quem dudum fecerat Londoniensem episcopum. Post hæc mense Septembri Bononiensis Comes Enstachius Doveria applicuit, qui sororem regis E. Godam duxerat; cujus milites dum impudenter hospicia quæterent unum de civibus peremerunt, cives autem unum de ejus milibus occiderunt. Facto tandem gravi conflictu cives 20. de comitatu Comititis occiderunt, alii innumeris vulneratis. Ipse Comes cum alio socio vix evadens, regem apud Gloverniam adiit, quem contra Anglos graviter incitavit; inde Godwynus Comes Cantia ad curiam citatus missus est ut exeret suo Comititis vindictam. Ille autem videns alienigenas apud regem prævalere, ac suos cives volens tueri respondit, Justum fore custodes castelli Doveriensis conveniri, qui si se possent excusare illi abiirent: sin alias, in rebus & corporibus suis Regi & Comiti satisfacere. Quia igitur regi videbatur suum justum parvipensum, convocantur regni proceres apud Gloverniam, potissime Leofricus Comes Merciorum & Siwardus Northumbria, ut obfisterent Godwyno qui de comitatibus suis Cantia, Southrea, Westsaxonia, & Suano primogenito suo qui de comitatibus suis Bareccensi, Oxoniensi, Gloverniensi, & Haraldo qui de comitatibus Estsaxonia, Estanglia, Huntyndonia, copiosum exercitum collegerunt apud Bonerstaner. Inculpatus est Godwynus quod tantum exercitum adunasset. Respondit, quod ad compescendum Walenses sic fecisset; sed Walenses offensam in illum retorserunt. Igitur quantulumque concordia procurata concilium super hac re Londonia est assignatum, ita quidem quod Godwynus cum Haraldo & xij. tantum hominibus ad curiam inermes venirent, & quod servicia militaria illis per Angliam debita regi contraderent: Econtra illi allegarunt, non posse sine vadibus & obsidibus ad conventiculum factiosorum hominum pergere, nec sine periculo & opprobrio cum tam paucis & inermibus procedere. Interea militibus Godwyni ob metum regii exercitus paulatim se subtrahentibus, proclamatum est publice per regiones præcones, ut aut Godwynus in forma præscripta se curiæ regis præsentaret, aut Anglia cederet infra quinque dies; unde Godwynus cum tribus filiis suis, Suano, Tosti, Grouth, per insulam Thorneiam navigavit Flandriam ad Comitem Baldwinum, cujus filiam Juditham Suanus desponsaverat. Haraldum & Leofwynum per Bristoliam sunt advehi usque Hiberniam, cujus comitatum Algarus filius Leofrici recipiens rexit nobiliter, Reverso postmodum Haraldo restituit hillariter, & postmodum Haraldo translato ad comitatus paternos repedit viriliter.

CAP. X.

Nempe Edwardus in parlamento pleno Godwynum cum filiis suis exlegavit. Regnam vero

uxorem suam Goditham filiam Godwyni cum una pedissequa apud monasterium de Wiertwell sine honore detruxit. Exiliati igitur pater & filii pleno biennio in confinibus Angliæ prædas agebant, adeo ut tandem grandi classe congregata statuerunt cum rege naviter dimicare; sed proceribus intervenientibus est pax tandem post biennium reformatæ. & regina revocata, ita quod Wilnotus filius Godwyni & Hacen filius Suani dati sunt obsides pacis, quos statim misit rex E. duci Normannia Wilhelmo custodiendos, durante tamen exlegatione prædicta Wilhelmus Normannicus cum magna multitudine Angliam venit. Qui liberaliter muneratus Normanniam rediit. Emma regina regis maritæ obiit & Wyntonia sepelitur. Concordati sunt cum rege Godwinus & omnes filii sui excepto primogenito, qui poenitentia ductus pro morte Beorni consobriini sui de Flandria nudipes Jerusalem adierat, & inde Liciam tendens, ex frigore contracto obierat. Exhinc Normanni regis consiliarii qui iniqua regi persuaserunt exlegantur, potissime Robertus Cantuariensis qui contra Godwynum & prius in hac parte contra Anglos classicum suum largius insonuerat, tunc sibi & judicium præveniens Romam ivit; ac cum apostolicis literis rediens, apud monasterium suum Gemiticense obiit. Cui successit Stigandus qui quondam dimisso Schireburnensi præsulatu Wyntoniensem sedem invasit; vir quidem ex rebus ecclesiasticis publicas mundaas exercens, vir utique sicut pene ceteri tunc temporis in Anglia episcopi illiteratus existens, sed pecuniis & blanditiis multum potens; quamobrem pallium à Roma nunquam promeruit quamvis venalitas ibi multum operetur. Palam tunc in triviis cantabatur, non esse idoneum episcopatu qui nesciret abuti pompis seculi, exercitiis nemorum, iritamentis, gularum, vestium apparatu, equitum comitatu, sed de lucris animarum parum cogitaret. Cumque eis obiceretur episcopum debere pensari ex religione & literis, non ex ambitione & nummis, respondebant illud metricum,

Nunc aliud tempus, alii pro tempore mores.

atrocitatem videlicet rei lenientes facilitate respondi. Hiis diebus clericus barbosus apud Hiberniam famosus vir mixtæ religionis, adeo ut clericorum, laicorum, & puellarum magnam teneret schoolam. An quia puellas more scolarum suorum tondebat, de Hibernia pulsus est. Circa hos dies obiit sanctus Alfwaldus ultimus Schireburnensis præsul, qui ex monacho Wyntoniensi præsul factus inter profusa convivia quæ tunc in Anglia à Danorum adventu celebrabantur, pane & aqua utebatur. Vir per omnia beatæ Mariæ & sancto Cuthberto devotus; cujus sedem post obitum ejus nullus potuit impune dormitando premere quin terribilibus ymaginibus teritus refiliret. Igitur dum aliquando simultas quædam, anna inter ipsum & Godwynum Comitem esset suborta, nec die statuto ad pacificandum sedari posset, iratus episcopus dixit, recedendo, Per dominam Mariam Godwynus male sibi erit; nec ab illa hora quævit Godwynus à viscerum tortura, donec benedictionem ab episcopo persepisset. Tandem vir ille episcopus ad Dunelmum profectus est, ubi quod magis videbatur audacis, revulso sarcosago ad sanctum Cuthbertum velut ad amicum loquebatur, ubi munus posuit & abiit.

CAP. XI.

Iussu regis *Edwardi* strenuus dux *Northumbriae* *Sivardus* cum equestri exercitu & classe *Scoti-*
am contrivit, regem fugavit, *Malcolmum* regis
Cumbrorensis filium in ea regem constituens. In eo
tamen bello filius *Sivardi* occisus est; Quem cum
pater cognovisset ex vulnere in anteriori parte cor-
poris recepto occubuisse, quamvis de nece doleret,
de animositate tamen filii gaudebat. *Wlfus Lich-*
feldensis episcopus obiit, cui successit *Leofwynus*
Coventrensis abbas. In crastino Pasche apud *Win-*
desforiam dum Comes *Godwynus* in mensa regi *Ed-*
wardo assideret, contigit unum de pueris regis cum
eipho regio intrasse, & uno pede offensus in alio
pede se sustentasse, nec hancem fuisse; quod vi-
dens *Godwynus* dixit ridendo, Nunc adjuvit unus
frater alterum fratrem. Rex ad hæc respondit, Sic
me frater meus *Aluredus* iuvasset si *Godwynus* per-
misset. Perpendens ex hiis Comes se superflua
dixisse, & regem de prodicione fratris sui signifi-
casse, dixit regi, Domine, ut video sæpe tibi dela-
tum est me in necem fratris tui, & in prodicionem
tuam insudasse; sic incolumis transgluciam buccel-
lam quam manu teneo sicut in hiis culpabilis non
sum; & mox suffocatus est. *Haraldus* autem ad
iussu regis cum de sub mensa extrahit, & apud
Wintoniam sepelivit. Tunc comitatus *Godwyni* da-
tus est *Haraldo*. & comitatus *Haraldi* *Algaro* filio
Leofrici Comititis. Rex *Edwardus* misit *Aldredum*
Wigornensem episcopum ad imperatorem *Henricum*
secundum, rogans eum ut nullis apud *Hungariam*
epistolis fratrem suum *Edwardum* filium *Edmundi*
ferri lateris Angliam inde transmitteret. Dece-
verat enim rex *Edwardus* eum constituisse heredem
suum in *Anglia*. Sed tercio post hoc anno *Angliam*
veniens, obiit *Londonia* diu ante regem. Ille *Ed-*
wardus, ut supra dictum est, fuit pater *Margareta*
regine *Scotorum* & *Edgari* *Abelpng*. Rex *Edwar-*
dus exlegavit *Algarum* filium *Leofrici* sine culpa.
Qui mox associatus est *Griffino* regi *Wallia*. *Her-*
fordensem provinciam devallaverunt, *Herford-*
am capiunt, monasterium incendunt, septem cano-
nicos occidunt. Sed *Haraldus* Comes fugientes in-
sequitur, *Herfordiam* instaurans vallo cingit, sed &
exiliatos cum rege pacificat. Nobilis dux *Northum-*
briae *Sivardus* obiit apud *Eboracum*, priusquam ta-
men obiret fecit se amari, & sedens erectus ait, Sic
deceat militem desungi, non ut bos accubans enervari.

CAP. XII.

Tofio & *Haraldo* fratre ejus ludentibus coram
rege *Edwardo* convivante, *Haraldus* amarius
quam ludis expetebat fratrem suum per capillos
traxit & humi prostravit, & nisi cecius crepus fu-
isset, manibus eum suffocasset. Quo viso, rex sibi as-
sidentibus pronuntiavit, maximam simultatem inter
fratres illos assuturam, & unum eorum alterum ex-
tinctorum. Habuerat *Godwynus* Comes primam
uxorem regis *Cannis* sororem, de qua genuit filium
quem equus insolenter agitatus in *Thamesia* sub-
mersit, mater vero istu fulminis perit: nec mirum,
eo quod habuit ipsa pulcras puellas & eas pro suis

opibus augendis protibulo exponeret. Post cujus
obitum *Godwynus* aliam duxit uxorem, de qua
suscepit sex liberos, scilicet *Suanum*, *Haroldum*,
Iosinum, *Walnutum*, *Gurt*, & *Leofricum*; de quo-
rum exitu in precedentibus & sequentibus est ex-
pressum.

Circa hæc tempora mulier quidam in *Berkelcia*
malis artibus assueta, dum quadam die convivaret,
cornicula quam delicate educaverat vocalius so-
lo cornicabat. Quo audito, castellus de manu
matronæ occidit, vultus expalluit, productoque ge-
mitu cum suspirio, Hodie, inquit, ad ultimum sul-
cum meum devenit aratrum. Quo dicto, nuncius
intrans intimavit matronæ filii sui obitum, & totius
familie suæ ex ruina interitum. Formina statim de-
cubuit, & superfluit quos habuit liberos, monachum
& monacham advocavit, quos adventantes sic allo-
quitur: « Ego malæ artis & vitæ nequam secta-
trix vane credidi vestris orationibus utari, modo
tamen rogo ut allevietis tormenta, quia de anima
prolata est sententia; corpus meum forsan ser-
vabitur inlucum in corio cervino, quod in sarco-
phago lapideo suppinare, operculum plumbo &
ferro glutinatum tribus cathenis ferreis constrin-
gite, psalmiones xl. noctibus adhibete, totidem
missas per diem solvere: quod si tribus noctibus
sic jacuero, quarto die infodite corpus meum hu-
mo. Sed frustra; nam duabus primis noctibus
psalmis sonantibus demones hostis fractis duas
extremas cathenas levi negotio diruperunt; tertia
nocte tremente loco circa galli cantum unus vultu
terribilior statua eminentior dirupit valvis impe-
ravir cadaveri ut surgeret, quo respondente quod
nequiret pro vinculis, Solveris, inquit, pro malo
tuo, & statim rupeis cunctis obicibus apprehensam
illam ab ecclesia extrahit, equo nigro ante fores
hinnienti inposuit, sicque abcessit cum clamoribus
altisonis per quatuor miliaria auditis. Ista quam-
vis mira incredibilia tamen non judicabit qui iij.
librum dialogorum *Gregorii* legerit, ubi nequam
hominem in ecclesia sepultum demones ejecerunt.
Henricus tercius aliquando turbavit ecclesiam con-
tra *Hildebrandum* papam, volens si posset alium
papam intrudere; sed tandem pacificatus terram
sanctam adiit cum duobus, *Godfredo* & *Beannun-*
do, de quibus inferius suo loco dicitur. Lauda-
bilis Comes *Leofricus* filius *Leofryni* ducis *Mer-*
ciorum in villa sua de *Bromlepp* 2. kalendarum
Decembris obiit. Et apud *Conventreiam* in mona-
sterio quod ipse construxerat est sepultus. Qui ali-
quando consilio Dei & beatæ *Mariæ* culticis
Godgiva uxoris suæ dicavit & reparavit monaste-
ria *Leonenſe* juxta *Herfordiam*, *Wenloſenſe*, *Wy-*
gornenſe, *Evishammenſe*, & duas ecclesias in *Lo-*
ceſſeria, id est, sancti *Johannis* & sanctæ *Wero-*
burge. Cujus dum vixit circumſpectio terræ *Ang-*
lorum multum profuit. Ad jugem quoque instan-
ciam uxoris suæ urbem suam *Conventrenſem* ab
omni tolneco præterquam de equis liberam fecit;
ad quod impetrandum uxor ejus Comitissa *God-*
giva quodam mane per medium urbis nuda set
comis testa equitavit. Post *Leofrici* mortem filius
ejus *Algarus* comitatum *Merciorum* suscepit, set
eodem anno de prodicione contra regem convictus,
exlegatus est. Set à rege *Walensium* *Griffino* ux
im-
per susceptus & reconciliatus est.

CAP. XIII.

TAli tempore civis quidam *Roma* ephebus ætate *Lucianus* nomine, locuples ætæ, iubilinis genere uxorem *Eugeniam* duxit, de qua causa sodalibus accitis convivium fecit. Post cibum in campum prodeunt stomachos exonerandi causa. Ipse autem sponsus ut pila se exerceret anulum suum sponaliticum digito statuz propinquez apposuit, sed exis tandem pro ludo incalescens primus a ludo se amovit, sed anulum repetens invenit digitum statuz una cum anulo utique ad volam recurvatum; diu ibi luctatus quod nec anulum avellere nec digitum valeret infringere, tacite interim discessit re sodalibus celata, ne vel præsentem deriderent vel abentem anulo privarent: Ipse tandem nocte tempesta cum famulis rediens digitum extantum & anulum surreptum miratus est; Cumque hora cubandi se ad uxorem apasset, sensit quendam nebulosum & densum inter se & uxorem volutari, sic inquit, Mecum concumbe quia hodie me disponasti, Ego sum dea *Venus*. Tetrus ille noctem illam duxit insomniem; Et cum hoc quasi cunctis noctibus fieret, querelis uxoris ammonitus rem parentibus suis deserit; Illi quoque negotium *Palumbo* presbitero suburbano potissimo tunc nigromantico pandunt. Qui accepto ingenti salario epistolam quandam juveni dedit, quam traderet illi qui novissime de nocte in bivio processioniter in curru occurreret: Astat juvenis de nocte in compito, videt mulierem ornata meretricio mulæ insidentem criminibus solutis, vitæ aurea caput constrictam cum virga aurea in manu: Tandem postremo equitanti epistolam suam porrigit; Qua perlecta, demon ille principalis manibus in cælum erectis dixit, O Deus omnipotens quamdiu durabit *Palumbi* iniquitas? Nec mora; satellites ejus a *Venere* diu tergiversante anulum extorquent & juveni tradunt; Et sic ille voti compos potitus est. Inspiratus amoribus: sed & *Palumbus* ubi demonis clamorem ad cælum de se audivit, membris suis truncatis confectus est. Papæ populo audiente scelera sua.

Aldredus Wygornensis episcopus de licentia regis sanctum *Wlstanum* ordinavit Priorem *Wigornia* & præsulatum *Wiltoniensem* tradidit *Hermanno* reverlo. Et cito post mari transitu profectus est *Ierosolymam* peregre, quod nullus episcoporum *Anglia* utique tunc legiebat attempasse. Apud *Coloniæ Almania* duo monasteria *Scotorum* igne proprio combusta sunt; quod quidem incendium unus monachus ibidem nomine *Paternus* ibidem inclusus longe ante prædixit, sed igne adveniente nullo modo exire voluit, sed zelo martyrii combustus est. Circa hæc tempora in provincia *Apulia* inventa est quædam statua marmorea cum capite æneo habente circulum sic inscriptum, *Kalendis Maii sole oriente habebat caput aureum*. Quod intelligens quidam *Saracenus* a duce terræ nuper captivatus in kalendis Maii notato termino umbræ illius statuz reperit sub umbra infinitum thesaurum, quem pro sua redemptione dedit. Hoc in tempore *Nicholans secundus* post *Benedictum* ejectum de papatu suo sedit annis papa pene duobus. Cujus diebus *Gallicana* ecclesia turbatur plurimum per *Berengarium Turonensem* archidiaconum, qui asserbat Eucharistiam in altari non esse verum corpus *Christi* sed figuram ejus. Contra quem *Nicholans* papa coegit Concilium centum xiiij. epis-

coporum apud *Vercellas* in *Italia*. In quo *Berengarius* retractavit errorem suum, sicut innuitur in decretis de consecratione, distinctione ij. Ego *Berengarius*. Sed post mortem ejus repullulante ejus heresi *Hiltebrandus* papa contra sequaces determinavit. Ejus erroribus responderunt *Lausfrancus Bretensis* Prior in libro *Scintillarum*. Et potissime *Wymundus* qui prius fuit *Normannia* monachus & postmodum episcopus *Aversanus* in *Apulia* tunc temporis eloquentissimus. In tantum autem ille *Berengarius* sublequente ætate se corripuit ut sanctus & quibuldam reputetur, utpote qui apocalypsim expolierit, qui humilitati & elemosinis indulserit; qui semineum aspectum vitaverit, qui simplici victu & vestitu secundum apostolum contentus fuerit. Ex quem *Hildebertus Cenomanensis* episcopus in suis versibus summe commendaverit, sic dicens,

Quem modo miratur semper mirabitur orbis,

Ille Berengarius non obiturnis obit.

Et inter hæc animadvertendum est, quod quamvis *Berengarius* ille sententiam suam corripuit, tamen omnes quos in diversis terris doctrina sua infecit convertere non potuit. Tale igitur est aliquos verbo vel exemplo corrumpere, quod cum suum peccatum deletum fuerit gravabit alienum. Quod quidem veritabilis *Fulbertus Carnoiensis* episcopus in extremis laborans prædixisse ferebatur cum videret *Berengarium* inter ceteros ad visitandum venientem, Expellite inquit eum, nam video demonem illum sequi qui aera corrumpit. Quin etiam ille *Berengarius* die Epiphaniæ moriens recordatus est quot miseris ille adolescens sua secta corruptus. Hodie inquit ut spero, apparebit mihi *Christus* in die apparitionis suæ, vel propter poenitentiam meam ad gloriam, vel propter alios quos everti ad poenam. Mortuo *Kynsio Eboracensi* archiepiscopo successit *Aldredus Wygornensis* episcopus. Qui cum *Tostio* Comite *Northumbrensi* pro pallio habendo *Romanam* ivit: qui repertus in sua responsione culpabilis omni honore privatus est; sed domum tendens omnibus rebus suis spoliatus est. Quapropter ipso *Romano* regresso *Tostius* Comes suis allegationibus ita papam inflexit, ut archiepiscopatum *Aldredo* conferret. Asserebat nempe *Tostius*, parum metuendam longinquis nationibus Papæ excommunicationem quam propinqui sic deriderunt latrunculi. Aut igitur sua illi fore restituenda, aut per papæ fraudulentiam amissa constarent: Futurumque fore ut rex *Anglia* hæc audiens sancti *Petri* tributum subgaheret. Impium esse asserens si *Aldredus* inglorius simul & spoliatus repatriaret. Igitur *Aldredus* pallio insignitus *Angliam* rediens *Wlstanum* Priorem fecit *Wygornensem* Præsulem. Non enim a *Strigando Cantuariensi* quicquam Pontificale munus libenter suscepit, sed nec ipse dux *Willielmus* veniens benedictionem ab illo suscepit.

CAP. XIV.

H*Araldus* dux *Westaxonum* jussu Regis *Edwardi* post natale Domini cum modico equitatu *Walliam* adiit, palacum *Griffini* Regis apud *Ruthelan* & naves ejus combustit. *Griffinus* fugiendo evasit; postmodum circa Rogationes cum classica manu de *Bristolis* profectus terram *Wallanorum* pene circumnavigavit. Cui frater suus *Tostius* Co-

nus *Norþumbrensis* cum equestri exercitu occurrens ita decepti sunt fines *Wallanorum*, ut datis obsidibus tributoque soluto *Wallenses* regem suum *Griffinum* exlegarent & abicerent. Ac tandem circa ponas *Augusti* ipsum *Griffinum* occiderunt & caput ejus *Haraldo* miserunt. Post hæc rex *Edwardus* terram *Wallanorum* quobus fratribus *Griffini* concessit fidelitate sibi jurata. *Haraldus* tendens *Normanniam* ut fratrem suum *Wilhelmum* & filium fratris sui *Hacum* apud ducem *Wilhelmum* obsidiatos inviseret, tempestate actus est in *Ponticam* provinciam, quem captum consul *Ponticus* transiit *Wilhelmum* duci *Normannia*, ubi *Haraldus* ut fertur antequam evaderet potuit juravit *Wilhelmum* quod filiam suam duceret, & quod mortuo *Edwardo Angliæ* ad opus ejus servaret; & sic recepto secum nepote suo *Angliam* rediit. Sed frater suus *Wilhelmus* in custodia *Wilhelmi* etiam postmodum cum regnaret supermansit. *Tostius* in curia regis *Edwardi* apud *Windusforam* amicus indignantem recessit usque *Herfordiam*, ubi *Haraldus* convivium regale regi paraverat, ministros fratris detrahens, membra illorum in poculis conditis posuit, mandans regi quod si ad firmam suam venire vellet cibos sufficienter salsatos inveniret. Quo audito, *Norþumbrenses* *Tostium* ducem suum abjecerunt, ministros ejus occiderunt, ætærum ejus fregerunt, & usque in *Flandriam* fugere compulerunt. Sed rex hæc audiens misit *Haraldum* ut fratris vindicaret injuriam. Illis autem allegantibus se libere fore natos, libere educatos ferociam ducum ferre non posse: quin etiam à majoribus suis didicisse libertatem zelari vel mortem subire, denique sub leni duce leniter subtemperare. *Haraldus* judicans consilium fore patriæ in hujusmodi favere quam privatum commodum fratris sui attendere, revocato exercitu regem adiit, procuravitque *Malcherum* illis dari Comitem. His omnibus *Tostius* insensius cum uxore & liberis *Flandriam* adiit usque ad mortem regis. Rex *Edwardus* sedens ad mentam apud *Westmonasterium* die Paschæ aliis comedentibus ipse animo suspensus inter dapes sitit. Interrogatus post prandium in triclinio cur riserit, respondit, Quia septem dormientes in monte *Celio* juxta *Ephesum* in *Asia minore* qui jam per septingentos annos in latere dextro quieverunt, hora ritus mei in latere sinistram se vertent. Et futurum est ut sic in sinistro latere jaceant per lxxiv. annos. Quo in tempore veniet illud

— — durum mortalibus omen quod Dominus in Evangelio comminatus est, *Surget gens contra gentem &c.* Quia Saraceni insurgent contra Christianos, & e contra. Et illis adjecit rex habitudines corporum in septem dormientibus, quod nulla alia pandit litera. Mulerunt illico ministri regis nuncios apud *Vicesum Constantinopolitanum* Imperatorem ad explorandum hujus dicti veritatem. Quos ille pie admittens ulterius transiit ad episcopum *Ephesium* ut nunciis *Anglorum* exuviz vij. dormientium ostenderetur. Quæ & ita inventa sunt sicut rex prævidit.

CAP. XV.

Occupaverunt Saraceni sicut prædixerat *Edwardus* infra breve & *Turchi* eis associati *Siriam* minorem, *Asiam*, & *Jerusalem* acriter de-

vastando. *Henricus* rex *Francorum* tertius potio-natus obiit. Stella comata quasi per totum mundum septem diebus continuis apparuit, quam sic salutavit monachus quidam *Malmisburienfis Oliverus* nomine. Venisti, jam venisti multis matribus lugenda, diu est quod te vidi, sed modo terribiliorem te intus patriæ hujus excidium vibrantem. Ille *Oliverus* literis tunc exitit imbutus, ævo maturus, sed immanem audaciam prima juventute conatus, Nam pennas manibus & pedibus nescio qua nexerat arte ut *Dadalino* more volaret, fabulam pro vero amplexatus, collectaque è summo turris aura spacio radii & plus volavit, sed venti & turbinis mole violentiaque ac sorte temerarii facti conscientia tremulus decidit, cruribus suis perpetuo debilitatis. Apud *Westmonasterium* die *Innocentium* rex *Edwardus* ægrotare cepit. Sub qua novissima ægitudine vidit visionem, quam sibi astantibus expressit. Venerunt ad me duo viri religiosi quos aliquando in *Normannia* novi, dicentes, se à Deo missos ut hæc mihi nunciarent. Quoniam primores *Angliæ* Duces, Episcopi, Abbates non sunt ministri Dei sed diaboli, tradidit Deus hoc regnum post obitum tuum uno anno & die uno in manu inimici, Et pervagabunt demones per terram istam. Cumque rogarem quod ad denunciationem meam possent poenitere & liberari exemplo *Ninivitarum*: Non, inquit, nam neutrum erit, quia nec isti poenitebunt, nec Deus miserebitur. Et dixi. Quando igitur poterit sperari remissio? Quando, inquit, arbore viridi præcisa pars decisa trium jugum spacio à stipite divisa sine adminiculo truncis connexa floribus pubescere & fructus producere coeperit. Atlicet tunc *Stegandus* archiepiscopus *Cantuariensis* dicens, verulum senili more nugas delirare. Postmodum tamen sensit *Angliæ* hujus vaticinii veritatem, quando per extremos totaliter est suppressa & corrola. Inde rex *Edw.* in vigilia *Epiphaniæ* postquam regnarat xxij. annis & sex mensibus, & xx. diebus apud *Westmonasterium* defunctus est & sepultus. Cujus vitam *Aluredus Rivalensis* luculenter descripsit, quam *Laurencio* abbati *Westmonasteriensis* direxit. Et ille ulterius vitam illam sic descriptam *Henrici* regi secundo destinavit. Ille *Edw.* vocatus fuit de *Normannia* ubi nutritus fuerat anno gratiæ M. xlij. & regnavit in *Angliæ* ut superadditum est. Ille per assensum suorum sub spe generandæ prolis accepit uxorem *Goditham* filiam *Godwini* ducis *Westsaxonum* & Comitæ sororem *Haraldi*, & mansit incognita ab eo, nam *Edwardus* moriebatur virgo. Ille *Edwardus* revocavit de *Hungaria* nepotem suum *Edgarum Estlyng*, quem specialius amaverat et maxime cum cupiebat succedere sibi in regnum *Angliæ*, sed videns maliciam & superbiam *Haraldi* & *Lewlini* filiorum *Godwyni* ac malivolentiam multorum procerum contra *Edgarum*, & sic se non posse prevalere in suo proposito de *Edgardo*, prævidit antequam moreretur de *Wilhelmo Bastardo* quia miles strenuus & potens bellator regnum possideret post dies suos. Ille *Edwardus* postquam coronatus fuit cum consilio Baronum & cæterorum regni fecit renovare & stabilire & confirmare bonas leges quæ fuerunt per lxxij. annos inter dormientes soporata & quasi oblivioni tradita. Leges istæ vocatæ sunt leges S. *Edwardi*; non quia ipsas primo invenerat, sed quia quasi sub modio posita & in oblivione derelicta à tempore Regis *Edgari* avi sui qui primo manum suam

suam misit ad ipsas inveniendas & statuendas. Tradunt quidam quod rex *Edwardus* ante obitum suum *Haroldum* prædixit futurum regem post se, quem proceres mox in regem crexerunt. Mox *Haroldus* regnum occupavit, quod per ix. menses circiter tenuit. Quidam enim *Edgarum Atelyng* filium *Edwardi* filii *Edmundi ferrei lateris* regem contituere moliebantur, sed quia puer erat tanto regimini inidoneus, & in bursa minus refectus, *Haraldus Comes* cui erat mens astutior, etumena secundior & imles copiosior & pompis gloriosior sinistro omine regnum occupavit.

CAP. XVI.

Nunc *Haraldus ab Aldredo Eboracensi* archiepiscopo consecratus est. Iste devenit nimis elatus & cupidus in collectione auri & argenti & thesaurorum, nec aliquam uxorem ducere voluit, sed vi oppressit filias Baronum & procerum atque multum de regno; quod ipsi ægre ferebant; Et de forestis suis tantam ferocitatem & severitatem erga adjacentes nobiliores exercuit, quod quamplures adnichilavit & multos depauperavit. Nec mirum, quævis ex hiis & ex aliis nimis odiosus devenit populis suis. Et ideo pars Comitum & Baronum adinvicem conferebant, dicentes ipsum non esse fortunæ deditum, nec verum esse regem sed per intrusionem erectum, & ideo inausste regere populum suum. Et mandaverunt *Willielmum* duci *Normannia*, qui *Bastardus* vocatus est eo quod ante celebrationem matrimonii natus sit, us in *Angliam* venisset eorum consilio & auxilio jus regni prosecuturus, feceruntque ei fidem securitatem veniendi, & consensit. Tradunt quidam quod *Haraldus* regno potius statim cepit leges iniquas destruere, & quas fovere & condere, ecclesias defendere, religiosos colere, transgressores punire, patriam tueri. Sed & ejus principatu audito *Tostius* frater ejus cum lx. navibus de *Flandria* rediens *Veslam* insulam stipendiis & tributis multavit, Circa ripas *Canele* prædas exercuit, sed dum fratris sui *Haraldi* apparatus timeret *Lyndesiam* per mare adire, ubi villam incendit, gentem trucidat, donec per duces *Merciorum* & *Northamborum*, *Edwynum* & *Morcarum* extrusus *Malcolmunem* regem *Scotorum* adiret, cum quo per totam ætatem morabatur. Interea rex *Noreganorum* *Haraldus Harfog* frater sancti *Olavi* cum trecentis navibus in ostio *Tyne* fluminis applicuit, ad quem *Tostius* sicut prius conduxerat cum sua classe advenit. Quod ut regi *Haraldo* innotuit, expeditionem illuc movit, sed priusquam ille advenisset, duo gerinani Comites prædicti *Edwynus* & *Morcarus* quamvis valde dure decertassent in fine tamen sunt conuicti, datis utrinque obsidibus centum quinquaginta. Quinto post hæc die rex *Haraldus* apud *Stenefortbrug* superveniens regem *Norigannum* & *Tostium* proprium fratrem quamvis acerrime esset repugnatum in ore gladii interfecit. *Olavum* tamen filium regis *Norigani* & *Paulum* duce *Orcadam* acceptis obsidibus & juramentis ad patriam redire permisit. Ibi tamen unus *Noreganus* perpetua fama dignus solus stans in ponte de *Stenefortbrug* plures quam xl. viris *Angli* sua securi interfecit, usque ad horam diei nonam totum exercitum *Anglorum* retardavit, donec unus *Anglus* naviculam ingressus

ipsum *Norricum* per foramina pontis lancea perforasset. Et ex hoc eventu *Haraldus* multum elatus prædam ibidem consecutam cum commilitonibus suis dividere dedignabatur, qua de causa multi de proceribus & plebeis offensi ipsum ad bellum *Hastingensem* contra *Willielmum* properantem, ut infra patebit, deseruerunt. Iste *Haraldus Noricus* in adventu suo iter dirigit versus *Eboracum*, ubi veniens centum clericos & mille laicos occidit, sed rex *Anglia* superveniens cum septem legionibus virorum fortiter optinuit victoriam. Igitur *Haraldus* constitutus in regno nil de pactis inter ipsum & *Willielmum* cogitabat, sed liberatum se esse de sacramento juramenti, eo quod filia *Willielmi* quam disponere promiserat infra annos nobiles obierat, & etiam quia *Willielmus* dux continuis bellis implicatus fuit. *Willielmus* tamen cum de rupto fœdere commonens minas precibus intermiscerebat; *Haraldus* contra dixit, « Præsumptuosum pactum non esse servandum, potissime de alieno regno promissum, « absque generali Senatus decreto; proinde stultum « juramentum frangendum fore, maxime necessa- « ris tempore coactum. Interea *Willielmus* necessaria itineri parat, assensum procerum suorum capiat, favorem *Alexandri* papæ una cum vexillo sibi directo impetrat. Causæ motivæ quare *Willielmus* *Angliam* contra *Haraldum* inpetit hæc sunt. 1. Mors *Alfredi* cognati sui filii *Emmæ* per *Haraldum* & patrem suum ut supradictum est procurata. 2. causa, proscriptio *Roberti Cantuariensis* archiepiscopi. 3. Promissio de successione regni per *Edwardum* regem, si sine liberis decederet, sibi facta causa propinquitatis. Et 4. juramentum *Haraldi* ad id idem implendum. Consultantibus itaque *Normannia* proceribus adinvicem super hujus expeditio- nis negocio, *Willielmus* filius *Osberti* ducis dapifer ducis iter dissuasit, tum propter paucitatem ag- gredientium suorum & tum propter ferocitatem hostium. Exilarati ex hoc proceres ceteri, posuerunt verba sua in ore illius *Willielmi*. Ille vero cum coram duce venisset, dixit se paratum fore si ceteri adire vellent ad expeditionem; nec poterunt ceteri præ pudore se subtrahere. Cumque in portu sancti *Wallerici* dux *Willielmus* cum suis adversante vento diutius tardaretur, & ob hoc vulgus murmuraverit, asserens insanum fore alienum solum velie usurpare, præsertim Deo contra se certante qui ventum præter solum tam diu arceret; Tunc dux *Willielmus* fecit statim corpus *Wallerici* foras efferri, & pro vento habendo sub divo poni. Et statim prosper flatus carbata implevit; & sic tercio denuo mense à coronatione *Haraldi* incipiente in terram *Anglia* applicuit. Et adimpletum est quod de *Haraldo* proverbialiter dictum est, Quod cum peccato venit cum pudore receder. Origo consanguinitatis illius *Willielmi* pro quo præliens opus arripitur, sicut supra plenius continetur, hic brevius sub tali compendiositate de linea in lineam patenter scire volentibus deducendo dilucidatur.

Liber Secundus.

CAP. I.

HARALDO in plaga aquilonari pro Norwico bello occupato *Willielmus* Dux *Normannia Angliam* tendens post festum sancti Michaelis anno gratiae 1066. cum una parte exercitus sui apud *Hastingum* portum in loco qui *Pebelespe* dicitur, & cum altera parte apud *Sandicum* portum applicuit. Dum igitur *Willielmus* saltitasset de navicula festinans in terram, cespitans uno pede, cecidit in sabulum, ita ut os ejus sabulo impleteretur. Deus, *Willielmus* inquit, adjutor meus, terra est mea. Acclamat statim sibi similiter quidam miles, Domine Comea, jam tenes terram *Anglia*, in proximo rex futurus. Tunc coercuit exercitum à praeda, parcendum dicens esse rebus quae suae forent esse futurae. (Nec praetereundum arbitror, quod prima nocte post ingressum *Willielmi* in terram *Anglia*, dum jaceret in papilione, venit ad eum vox dicens; *Willielme, Willielme*, esto bonus homo quia in regni corona praevaleris, & rex *Anglia* eris, & cum hostem deviceris fac construi ecclesiam in eodem loco in nomine meo tot centenorum pedum in longitudine quot sonorum numero semen sanguinis tui regni *Anglia* gubernaculum possidebit & in *Anglia* regnabit. Tunc perrexit *Willielmus* *Londoniam* & cives cum assensu Baronum receperunt eum reddentes civitatem; Deinde *Eboraco* & ceteris civitatibus cum confinibus pacifice sic subactis anno gratiae millesimo sexagesimo sexto.) Et permansit ibidem 19 diebus adunans populum suum in loco ubi postea construxit Abbatiam de *Bello*. Quo per nuntium audito, *Haraldus* de partibus borealibus cum celeritate festinavit paucis admodum stipatus milite, nam multos fortis in priori bello *Norwica* amiserat. Nec tamen nova auxilia convocaverat, & si convocasset tamen illi pro munusculis in *Norwica* bello sibi soli retentis & minime distributis, infensi se subtraxerunt. Nam praedam ibidem captam cum commilitonibus distribuere designabatur, et ea de causa multi de proceribus & communibus offensi ipsum in tanta necessitate deseruerunt, ut de contempleretur quod scriptum est, *Avaritia imbruitur vultu dum fitis lacrum pervenit ad interitum*. *Haraldus* praemisit exploratores qui numerum & vires hostium specularentur. Quos tamen *Willielmus* apprehensos circum tentoria sua duxit, laute pavit & *Haraldo* remisit. Qui renunciaverunt, fere cunctos in exercitu *Willielmi* fore presbiteros pro eo quod totam faciem cum utroque labio haberent rasam. *Angli* autem tunc temporis superius labium fructificatibus pilis intonsum habebant. E contra *Haraldus* duxit eos non esse presbiteros sed validissimos milites. « Cur, inquit *Guth* frater *Haraldi*, « nimis tu improvidus vis cum tam multis validis « congregi? Nos sacramentum illi non fecimus; « Melius est igitur ut tu qui juramento erga eum ligaris ad tempus se subtrahas, & nos sacramento « immunes pro patria pugnemus; Quod si vincerimus, bene quidem habes propositum: si victi fuerimus, salva erit tibi causa tua, & nos vindicare « poteris. Ad hoc dux *Willielmus* misit quendam monachum ad *Haraldum* tria ei proponens. Primo quod cederet regno, & *Willielmo* redderet, vel sub

eo regnatus tributarius de eo regnum teneret, vel *Willielm*. ipestante utroque exercitu remittere se mutuo gladio ventularent, Salva utriusque exercitus sanguinis effusione, praeterea cum rex *Edwardus* nuper defunctus de consilio *Stigandi* archiepiscopi *Canthuariensis*, *Godwini* & *Sivardi* Comitum *Angliae*, si sine haerede discederet concessit, & ipse *Haraldus* sub sacramento astrictus fuerat, quod si sic contingeret, regnum sibi relinqueret, in cuius rei signum filius *Godwini* *Wilnotus*, & nepos ejus *Hacum* antedicti sibi fuerant transmissi. *Haraldus* sprexit monachi legationem, dicens, negotium gladiis utriusque populi fore terminandū; hoc unum solum imprecans, Deus inter eos judicaret. Convenientibus interea ad locum certum prope nimis hinc inde exercitibus die sancti *Kalixti* pridie idus Octobris in sabbato in loco ubi postmodum constructa est abbatia de *Bello*, *Angli* ut dicitur totam noctem bellum praecedentem cantibus & potibus duxerunt insomnem. Mane pedites inprimis cum bipennibus conlectam scutorum testudinem fecerunt, Quod profecto valuisse nisi *Normanni* fugam simulassent. Rex ipse *Haraldus* pedes juxta vexillum cum fratribus suis duobus stabat; quod quidem vexillum postmodum Papae transmissum fuerat per *Willielmum*. E contra *Normanni* confessionibus peccatorum tota nocte, mane divinae communioni vacabant, pedes cum arcubus in prima fronte, milites rursus divisim alii consistebant. Comes bellum cohortans sub ipso tumultu lorica inversa indutum casu risu cortexit. *Vortur*, inquit, *robur comitatus in regnum*. Sed antequam acies coeant quidam ex parte *Normannorum* nomine *Taslefer* enssem jactando coram exercitibus ludens unum vexilliferum *Anglorum* sibi occurrentem occidit, Secundo id idem de alio fecit, tertium quoque interficiens ipse interfectus est; Et statim acies invicem offenderunt, cum cantilena *Rolandi* ex parte *Normannorum* inchoata protinus est bellum ab hora diei 3. usque ad vesperum neutra parte cedente, sed sagittarii Ducis multum praevaluerunt. Tunc Dux inquit suis ut fugerent, quo loquente *Anglorum* cuneus solutus est quasi ad invadendum hostes palantes, sed *Normanni* redeuntes gratis aciebus reversi dispersos *Anglos* ventularunt. Tandem *Haraldus* ictu sagittae violato cerebro quasi sine oculo & excecatus occubuit, jacentis femur unus militum gladio infodit, ob quam causam miles à militia pulsus est per *Willielmum* eo quod tantam ignaviam perpetrasset. Ea die *Willielmus* tres equos electissimos sub se confossos amisit, perstitit tamen ut huius sanguinis de corpore suo exiret. Peracta victoria *Willielmus* suos occisos sepelivit, hostibus si qui vellent id idem concessit; corpus *Haraldi* matri suae id deposcenti sine pretio misit, vixit tamen post bellum letaliter vulneratus per 9. menses. Mater vero sepelivit eum apud *Waltham*, monasterium Canonicorum secularium quod ipse fundaverat, quod quidem monasterium rex *H. 2.* in cuius tempore *Thomas Cantuariensis* passus, in abbatiam Canonicorum regularium transtulit. Vult tamen *Giraldus Cambrensis* in suo *Itinerario* quod *Haraldus* multum confossus vulneribus oculoque sinistro sagitta perduto ad partes *Cestriae* victus evasis, ubi sancta conversatione vitam ut creditur anacoreticam in cella sancti *Jacobi* juxta ecclesiam sancti *Johannis* feliciter consummavit. De ista opinione sic qualiter poterit, hoc unum scio, quod cumulat

Willielm. I. latio ejus cum imagine superposita in ecclesia abbatum de *Waltham* videre adhuc volentibus ostenditur, ubi dicitur *Haraldum* humanum fuisse.

CAP. II.

EDWYNUS Comes *Merciorum* & *Morkarum* Comes *Northumbrorum*, *Haraldi* morte audita qui propter loci aritudinem vel viæ longitudinem seu potius propter spoliis in *Norico* bello minus distributas ab *Haraldo* se subtraxerant, *Londonias* venerunt, & sororem suam *Algisbam* *Haraldi* uxorem ad urbem *Legionis* sc. *Cestriam* transtulerunt. Ac una cum *Aldredo Eboracensi* episcopo & *Londoniensibus* *Edgarum* *Adeling* in regem erigere & pro eo pugnare promiserunt, sed invalescente *Willielmo* timore à præmissis resisterunt, unde hi omnes cum cæteris nobilibus regni ad *Willielmum* venientes datis obsidibus cum fidelitate jurata manus ei dederunt.

Jan accedis Cistrensis lib. 7. sic incipiens.

Willielmus igitur *Londonias* veniens consecratus est in regem apud *Westmonasterium* ab *Aldredo Eboracensi* episcopo, declinato *Stigando Canuariensi*, die natalis Domini quæ tunc feria 2. accidit. Et sic quia *Normannus* jure hereditario tenuit *Normannia* Ducatum, ideo dux, regnum vero *Anglia* ex merito conquestu & de clamo subscripto, ideo rex. Ob quam causam successores sui acceperunt de *Normannia* magnam annuum tributum usque ad tempus *Iohannis* regis qui gladio amisit jus suum in hac parte, ut infra patebit in loco suo. Ille duxit secum in *Angliam* tantam copiam & multitudinem variarum gentium, scilicet *Normannorum*, *Picardorum*, *Britonum*, *Burgundorum*, de quibus magna pars remansit in *Anglia* ubilibet dispersa. Quidam possessiones habentes de dicto *Willielmo* seu ab aliis dominis sibi datas, quidam vero ex emptione habentes, sive in officiis subspe habendi remanserunt. Et ea de causa non miretur quis, si varietas nationum tribuat varietatem conditionum, et inde crescat nimia dissidentia naturalis amoris, & dispersio sanguinis tribuat dispersam credulitatem mutue confidentiæ & dilectionis. Interim quidam miles de *Dacia* venit ad *Willielmum* nuper coronatum petens ab eo ex parte regis *Dacia* homagium pro regno suo *Anglia* de novo conquesto & tributum; quod si *Willielmus* nollet facere, rex *Dacia* veniret cum sua forti potentia vi & armis tollere sibi coronam & regnum. Tunc rex *Willielmus* de consilio procerum suorum misit 4. solemnes nuncios ad regem *Dacia*, mittens cum illis plurima dona & exennia regalia tam regi quam aliis de suis, ad faciendum pacem inter eos dies in perpetuum. In quadragesima sequenti *Normanniam* adiit. Fratrem suum *Odonem Baiocensem* episcopum ad custodiam *Anglia* reliquit. Plures *Anglia* nobiles secum duxit, scilicet Comites *Edwynum*, *Morkarum*, *Edgarum* *Adeling*, & potissime *Stigandum* archiepiscopum *Canuariensem* quamvis in hoc jugiter renitentem, sub velamine tamen honoris hoc fecit ne quid perfidiæ se abiente per ejus auctoritatem pullularet in *Anglia*. Inter quæ difficile est dictu quantis eum exceperint obse-

quis dignanter assurgendo, processionaliter occurrendo longa serie pompæ; sed quicquid his urgebatur velaminibus erupit postmodum in clarum quando veniente *Angliam* legato Papæ de regis conventia Concilium celebrante *Stigandus* depositus est, fidem regis jugiter interpellans. Rex autem laxis noverat blande se excilians & præceptum Papæ obiciens, *Stigandum* quoad viveret in vinculis *Pinedie* detinuit. Post hoc imminente hieme rex *Willielmus* *Angliam* rediit inportabile tributum *Anglia* indixit. Civitatem *Excestria* contra se rebellantem obsedit, et infregit. Tunc *Cirha* comitissa uxor quondam *Godwini* relicta urbe *Flandriam* navigio se transtulit. In ista obsidione mirabiliter urbs quasi ultro decidit & ingressam patefecit. Nam unus ex civibus supra murum stans nudato inguine pudento sonitu auram sedaverat. Hoc quoque anno proceres *Northumbria* levitiam *Willielmi* formidantes sumptis secum *Edgaro* *Adeling* cum matre sua *Agatha* ac duabus sororibus *Margaretta* & *Christiana*, ad regem *Scotorum* *Malcolmum* navigarunt. Voluit tamen nonnulli quod *Edgarus* prædictus videns regem *Anglorum* undique turbari, alientia navi cum matre sua & sororibus reverti in patriam propriam quæ natus fuerat disponebat, suborta tamen tempestate *Scotiam* adire cogebatur. Qua occasione actum est ut rex *Scotia* *Malcolmus* *Margaretam* duceret in uxorem, de qua genuit sex filios & duas filias, de quibus *Edgarus*, *Alexander*, *David*, reges fuerunt post patrem. *Matildis* nupsit regi *Anglorum* *Henrico* primo, de quibus processit *Matilda* Imperatrix. Altera filia *Maria* nupsit *Eustachio* Comiti *Bononia*, de qua processit *Matilda* quæ post nupsit regi *Stephano*. Hoc quoque anno rex *Willielmus* firmavit castrum apud *Winchester* & aliud apud *Lincolniam*, & duo castra apud *Eboracum*. Hoc etiam anno *Matildis* regina veniens *Angliam* de *Normannia* coronata est ab *Aldredo*. *Haroldus* & *Cannus* filii *Suani* regis *Danorum* cum ducentis navibus in ostio *Humber* fluminis applicuerunt, quibus *Edgarus* *Adeling* se dedit. De quorum adventu *Aldredus* archiepiscopus tam tristis effectus est ut moreretur iij. idus Septembris. Octavo post hoc die *Normanni* castrodes castellorum timentes ne domus suburbi forent *Dani* suffragia ad implendum fossas, eas incenderunt, sed flamma nimis exerecens urbem *Eboracensem* cum ipso monasterio sancti *Petri* consumpsit, sed ante finem incendii *Danica* classis supervenit, & de comitencia civium plus quam tria millia *Normannorum* trucidavit. Inde *Willielmus* indignatus ita provinciam illam devastavit ut fame invalescente homines equinam, catinam, caninam & etiam humanam carnem comederent. Terra etiam quæ inter *Eboracum* & *Dunelmum* jacet novem annis habitatore & cultore caruit, excepto solo territorio *Iohannis Beverlacensis*. Nam ibi quidam regio miles vindictam incurrit fracto collo equi sui & propria facie retorta. Tunc etiam monasterium *Bede* quod fuerat in *Gironum* super ripam *Wris* fluminis combustum est. Hoc anno *Malcolmus* terram *Northumbria* ita devastavit, ut occisis senibus & debilibus robustos quoque perpetua servitute dampnaret, in tantum quod vix erat domus in *Scotia* quin servum aut ancillam *Anglicam* haberet. Rex *Willielmus* quorundam ductus consilio omnia monasteria *Anglia* fecit perscrutari & pecuniam inventam in

in suum ararium transferri. Cito post hoc in octavis Pasche celebratum est consilium Wyntonie annuente Papa Alexandro a presentibus ibidem duobus Cardinalibus, in quo degradatus est *Stigandus* archiepiscopus tribus de causis. Prima quia episcopatum Wyntonensem simul cum archiepiscopatu Cantuariensi tenuerat, 2^a Quia vivente Roberto archiepiscopo archiepiscopatum occupavit, & pallio ibidem relicto usus est absque beneplacito sedis apostolicæ. 3^a Quia à *Benedicto* Papa quem ecclesia Romana excommunicaverat pallium acceperat. Sed quamvis regis amicitiam jugiter interpellaret, rex blande ut noverat mandatis Papalibus se excusans *Stigandum* in vinculis apud Wyntoniam coniecit quoad vixit, parum ei de fisco ad victum quotidie conferens; Ipse nempe *Stigandus* ingenita mentis durtia nihil de proprio admittere volens perjuravit per omnem Sanctum se nummum non habere, cuius fidei obviavit quod collo exanimati corporis clavícula dependens magnatum opum in subterraneis specubus repertarum indicium fuit. Depositi sunt in eodem Concilio plures episcopi & abbates procurante potissime rege *Wilhelmo*, ut in locis eorum personas *Normannicas* introduceret. Quidam autem arbitrati sunt cum id fecisse ad maiorem regni sui confirmationem. In hoc etiam Concilio sanctus *Wulfstanus* episcopus Wygorniensis quasdam possessiones sui episcopatus per *Aldredum Eboracensem* retentas, & post ejus mortem in potestatem regiam devolutas constanter repetit. Verum quia *Eboracensis* ecclesia tunc muta fuit eo quod vacaret, decretum est ut ipsa querela interim maneret intacta. Post hæc die Pentecostes apud *Windesorem* Rex *Wilhelmus* contulit archiepiscopatum *Eboracensem* *Thoma* Canonico *Baiocensi*, viro quidem vultu & sermone comi, qui pulcrum ecclesiam apud *Eboracum* construxit, canonicos ditavit, cantus ecclesiasticos composuit. Post hæc rex accito de *Normannia* *Lanfrancus Cadomensis* Abbatem genere Italico, divinis & secularibus literis peritissimo, in rerum gubernatione prudentissimo, die Assumptionis beatæ *Mariæ* ipsum archiepiscopum *Cantuariensem* constituit, de cuius moribus & insigniis inferius circa ejus obitum dicitur. Ad istum *Lanfrancum* accessit *Thomas Eboracensis* electus ex more sacrandus; à quo *Lanfrancus* scriptam de obedientia sua professionem cum adjectione jurisjurandi expetit. *Thomas* respondit se nunquam id facturum nisi super hac re scriptas auctoritates aut congruas rationes audiret, quibus id sine ecclesiæ suæ præjudicio facere deberet. Hoc autem magis ex animi ignorantia quam ex elati spiritus pertinacia depromebat, tanquam novus homo *Angliæ* consuetudinis expertus ac verbis adulatorum deceptus: At cum *Lanfrancus* rationabiliter postulata enodasset, non adquirens ad hæc *Thomas* minime sacratus abcessit. Quod rex audiens moleste tulit, æstimans *Lanfrancum* injusta velle, & magis scientia quam ratione confidere. Sed ipse super his coram rege reddita ratione animum regis mitigavit. Quamobrem *Thomas* regio edicto compulsus rediit, scriptam de obedientia professionem fecit & legit, in qua se in omnibus quæ ad Christianæ religionis cultum pertinent optime paratum absolute promisit, & sic sacratus abcessit. Nec multo post *Lanfrancus* ab universis *Angliæ* episcopis prius ab aliis sacratis professiones petuit & accepit.

ROBERTVS Comes Mellensi venit cum *Wilhelmo* I. in *Angliam* cui Roberto datus est comitatus *Leycestrensis*. Iste *Robertus* reedificavit ecclesiam sanctæ *Mariæ* de Castro *Leycestrensi*, & posuit in eadem canonicos seculares, & restituit eis terras, possessiones & ecclesias. *Robertus* *Bossu* filius ejusdem *Roberti de Mellent* de consensu *Alexandri* episcopi *Lincolniensis* anno gratiæ M. C. xliij. fundavit monasterium beatæ *Mariæ* de *Pratu Leycestria* in honorem assumptionis ejusdem gloriæ virginis, & de ecclesiis, terris & possessionibus antedictorum canonicorum secularium cum multis aliis super erogatis tam ecclesiis aliisque possessionibus & redditibus luculenter dotavit, & eas in usum Canonicorum regularium transformavit. Qui etiam in eodem monasterio de consensu *Amiciæ* uxoris suæ Canonicus regularis factus est, & annis xv. in habitu regulari ibidem Christo militans Canonicus vitam finiens obdormivit in pace, in latere ibidem chori dextro sepultus scilicet anno gratiæ M. C. xlvij. Iste *Robertus* fundavit abbathiam de *Gerondona* monachorum & monasterium Sanctimonialium de *Etona*, in quo *Amiciæ* uxor ejusdem *Roberti* ex mutuo assensu viri sui facta est Sanctimonialis de residuo vitæ suæ Deo serviens, unde ipse factus est Canonicus regularis & illa Sanctimonialis. De quibus processit *Robertus on les blanc meines* filius eorum, Comes *Leycestrensis* tertius post conquestum, qui desponsavit *Petronillam* filiam *Hugonis Granmenyl*, cum qua accepit totum honorem de *Hynelepe* una cum senescatu *Angliæ* ex dono ejusdem *Hugonis*. Quæ *Petronilla* construxit magnam navim ejusdem ecclesiæ *Abbathie Leycestrensis*, & in choro coram magno altari est humata: quæ etiam comam capitis sui ad modum funis composuit & ad cordam unius lampadis in choro posuit, unde more instrumenti cum eadem comâ crinium subtrahendi sursumque levandi diuturnus usus dabatur. Et prædictus funis in eodem monasterio in devotam prædictæ Dominiæ memoriam non obliviscitur, sed memoriter servatur. Iste *Robertus Mellens* etiam hospitalitatem de *Wastlepe* fundavit & dotavit, ubi cor ejusdem *Roberti de Mellent* adhuc integrum in plumbo tale servatum habetur. *Robertus on les blanc meines* genuit de dicta *Petronilla*, *Robertum* dictum filium *Petronilla* hæredem, *Rognum* sancti *Andree* in *Scocia* episcopum, & *Willhelmum* leprosum fundatorem Hospitalis sancti *Leonardi Leycestria*; & *Amiciam* desponsatam *Simoni de Monte forti*, & *Margaretam* desponsatam *Sayro de Quinci*. Iste *Robertus* tertius Comes peregre profectus *Ierosolymam* ac rediens apud *Duraco* in *Gracia* anno gratiæ M. C. cx. obiit sepultus est. *Robertus* filius *Petronilla* iij. Comes *Leycestrensis* in terram sanctam profectus peregre postquam magni *Soldanum* in armis *Ricardi* regis *Angliæ* per hastiludium bellicum prostravit & strenue inter fecit, in *Angliam* rediens in *Abbathia Leycestrensi* mortuus sepultus est, & tunc partita est hæreditas inter duas sorores scilicet *Amiciam* & *Margaretam*, deficiente semine fratrum nec illo habente filium. *Simon de Monte forti* per *Amiciam* seniore filiam cum medietate comitatus *Leycestria* & Honoris de *Hynelepe* factus est Comes *Leycestrensis* & pro Honore de *Hynelepe* jure hereditario senescallus *Angliæ*. *Seirius de Quinci* per minorem filiam *Margaretam* cum altera medietate comitatus *Leycestrensis*

cestrensis factus est comes de *Wyndchestria*. Dominus *Simon de Monte forti* postea propter inobedientiam suam erga regem exheredatus & exlegatus cum filiis suis. Et comitatus *Leycestrensis* cum honore de *Wyndclere* datus est *Ranulfo* comiti *Cestrensi*. Sed *Simon* filius dicti *Simonis de Monte forti* post mortem patris sui in *Angliam* rediens ex dono regis recuperavit hereditatem suam de comitatu et honore predictis. Sed rex reservavit sibi & heredibus suis solum patronatum abbatie *Leycestrensis* & Prioratus de *Kynelworthia*. Iste *Simon* junior accepit uxorem *Elisavram* sororem regis *Henrici* quæ prius voverat castitatem. & anulum ut sponsa *Christi* de manu sancti *Edmundi Cantuariensis* acceperat, De qua genuit nobilissimam prolem, sed cito de hoc mundo transiit, scilicet filios & unam filiam *Elisavram*, quam postea desponsavit *Lewlinus* princeps *Wallia*. Iste *Simon* patrificare volens, super quibusdam constitutionibus observandis inter regem *Henricum* iij. & Barones regni se ingessit ut capitaneus eorum, unde duo bella mortalia ingruerunt in *Anglia*, unum apud *Leves* & aliud apud *Cyptham*, ut infra plenius patebit; In quo ipse *Simon* & filius ejus una cum multis aliis ex parte baronum ceciderunt. Et sic rex *Henricus* dedit comitatum *Leycestria* cum honore de *Wyndclere* & senescalatu *Anglia* *Edmundo* filio suo. De quo *Edmundo* & heredibus suis historia prolixius patebit in antedicta abbatia *Leycestrensi*; similiter de *Seiro de Quinci* scilicet comite *Wyntonienfi* & ejus heredibus ibidem plenarie copia habetur.

Cestrensis
lib. 7. c. 2. Comites *Merciorum* & *Norshimbrorum* *Edwynus* & *Morgarnus* quia rex *Willielmus* eos vinculare disposuerat latenter de curia fugerunt, & aliquandiu rebellaverunt, sed quia parum profecerunt, *Edwynus* regem *Scotie* adiens à suis obiter occiditur; *Morgarnus* vero & *Egelwynus* episc. *Dunelmie* insulam *Wely* adierunt ubi rex ab oriente exitum præclusit, ad occidentem pontem ij. milliarium construxit. Inde perterriti ipsi interclusi regi se dederunt, ac rex episcopum ad *Abendonienſe* monasterium transmisit custodiendum ubi, ex dolore cordis comedere nolens obiit. Cui successit *Walkernus* genere *Lotaringus*, quem cum vidisset *Edita* regina regis *Edwardi* relicta ad confectandum *Wymoniæ* duci, Pulcrum, inquit, habemus martirem, conjectura videlicet sue gentis *Norshumbria* ad præfagiendum inducta; viderat enim eum casarie lateolum, vultu roseum, statura pergrandem.

CAP. III.

LEYCESTRENSIS.

Nempe rex *Scotorum* *Malcolmus* insudavit rebellare contra regem *Willielmum*; sed *Willielmus* cum navali & equestri exercitu *Scotiam* adiit anno Gratiz M. lxxij. & regem *Malcolmum* strenue subjugavit, qui ejus homo ligius devenit & fidelitatem juravit.

An. Græ
1072.

Cestrensis
lib. 7. c. 2. Hoc anno obiit *Willielmus Herfordensis* episcopus, de quo fertur quod erat in urbe illa muliercula quam nescio quo infortunio episcopus ardentem amabat. Ignorabat hoc illa, & forsitan si scivisset contempsisset. Interea cogitabat pontifex quod nihil infelicius quam senex amans, reluctabatur utcumque pro gradus sui reverentia. Famulante tandem da-

monis fraude ingreditur illa Pontificis cubiculum ut fortan cubicularius ejus vestes lineas incidere. Dissedunt ex causâ elientes secretorum conscii; tandem episcopo post oblata dicta vim inferente, formina forcipibus quos manu tenebat inguina episcopi perfodit; unde & obiit. Cui successit *Robertus* genere *Lotaringus* omnium liberalium artium peritus, abbatum præcipue; lunarem compotum & cursum astrostrorum rimatus.

10 Erat tunc temporis *Marianus Scotus* monachus apud *Moganciam Alemaniam* inclusus, qui longo solitudinis suæ ocio cronographis servatis dissonantiam cydorum *Dionysii* exigui contra evangelicam veritatem vel primus vel solus animadvertit. Itaque ab initio sæculi annos singulos recensens xxij. annos qui ciclis prædictis deerant superaddidit, magnam & diffusam eronicam commentatus; quem librum *Robertus* iste splendide desloravit, ut jam majus valere videatur ipsa desloratio quam ingentis illius voluminis diffusio. Hoc etiam anno *Lanfrancus Cantuariensis* & *Thomas Eboracensis* *Romam* ierunt pro pallio habendo. Sed *Lanfrancus* duo accepit pallia, unum honoris, alterum amoris; Tantam namque gratiam *Lanfrancus* coram papa *Alexandro* invenerat, ut ambos itineris sui locos *Thomam Eboracensem* & *Remigium Dorcestrensem* baculis & anulo merito privatos officio restitueret; Primus namque presbiteri filius erat; Secundus cum esset monachus *Fiscamenſis* *Willielmo* duci *Angham* tendenti in multis opitulatus, si dux vinceret, episcopatum pactus est, super quo coram papa convictus, depositus est. In præsentia etiam papa *Thomas Eboracensis* calumpniam movit super primatu *Dorobernia*, & de subjectione sibi faciendâ à tribus episcopatibus, scilicet *Lincolniensi*, *Wygornensi*, *Lychfeldensi*, dicens, *Cantuariensem* & *Eboracensem* sedes ab invicem distare, nec alteram alteri secundum constitutionem *Gregorii* papa subjacere debere, excepto quod unus alio est dignior propter prioratum temporis. Cui cum *Lanfrancus* rationaliter ostendisset, constitutionem illam *Gregorianam* non de *Cantuariensi* sed de *Eboracensi* & *Londonensi* facillè mentionem, decrevit papa causam illam coram rege & episcopis in *Anglia* determinare. Et quamvis *Lanfrancus* *Thomam* pro suo tempore per professionem prius factam teneret ligatum, maluit tamen pro suis successoribus laborare, quam eis in posterum hanc calumpniam discutendam reservare. Anno igitur M. lxxij. coram rege *Willielmo* & clero apud *Wyndesora* ventilata est causa illa, ubi perlecta historia *Beda* monstratum est à tempore primi *Augustini* usque ad ultima *Beda* tempora quod C. xli. pene annorum erat, *Cantuarienses* gessisse primatum super totam *Britanniam* insulam & *Hiberniam*, juxta quoque *Eboracum* concilia celebrasse, episcopos *Eboracenses* advocasse. Et ad hæc recitata sunt privilegia super hiis indulta. Adversus ista opposuit *Thomas* epistolam illam qua *Gregorius Eboracensem* & *Londoniensem* ecclesias pares esse, nec alteram alteri subjacere decrevit. Cui cum *Lanfrancus* respondisset, Nec ego sum *Londoniensis* nec de *Londoniensi* mora est questio. Adjecit *Thomas*, qui secum plures fautorum classes asceverat, Quod videlicet à beato *Gregorio* soli *Augustino* concessum fuerat omnes *Anglia* episcopos habere subiectos; Et quod post obitum *Augustini* inter *Londonienses* & *Eboracenses* episcopos mutua foret gratia vicissu-

Williel. I. do; & quod prioritatem honoris causaret anticipatio ordinationis. Et quamvis *Augustinus* sedem de *Londoniis* ad *Cantuariam* transtulisset, si *Gregorius* successores *Augustini* prioratum super *Eboracensibus* voluisset, facile huiusmodi verba in sua Epistola posuisset. Hæc tibi *Augustine* & successoribus tuis concedo. Verum quia hoc ad successores *Augustini* extendi noluit, ideo de successoribus non fecit. Ad hæc *Lafrancus*, Si soli *Augustinus* & non successoribus suis hæc concessa sit auctoritas, exile foret munus apostolicum suo familiari collatum, præsertim cum *Augustinus* nullum dum viveret ordinaverit *Eboracensem* episcopum, nec ibi fuerit aliquis episcopus quem *Augustinus* subiectum haberet. Hanc denique dignitatem privilegia apostolica *Dorobernensibus* *Augustini* successoribus confirmaverunt, æquum & iustum esse censuerunt ut omnes *Anglorum* ecclesiarum ab eo loco mutuarent vivendi disciplinam à cuius fonte rapuerunt credendi flammam. Porro quod dicis, *Gregorium* potuisse si voluisset successoribus *Augustini* confirmasse, dicto quod concesserat *Augustino*, verum est; Nec tamen hoc sedi *Cantuariensi* præiudicium affert; Nam quando *Christus* dixit *Petro*, Tibi dabo claves regni cælorum, potuit adiecisse si voluisset, eandem potestatem successoribus tuis concedo; Verum tamen huius dicti prætermisio nichil reverentiæ vel auctoritatis ademit *Petri* successoribus, quin in eis officiorum ecclesiasticorum rata sit dispensatio. Et quid agit hoc nisi vis divinæ liberalitatis per *Jesusum Christum* à beato *Petro* in vicarios ejus diffusa? Propterea si dialecticam nosti, Quod valet in toto valet in parte, & quod valet in maiori valet in minori. *Romana* ecclesia quasi totum est omnium ecclesiarum, cæteræ ecclesiarum sunt quasi ejus partes. Sicut enim quodam intuitu homo est genus suorum individuorum, & tamen in unoquoque individuo inest totius hominis tota proprietas: ita quodam respectu sedes *Romana* est genus & totum respectu ecclesiarum, & tamen in unaquaque ecclesia totius Christianæ fidei tota regnat integritas. *Romana* ecclesia major est omnium ecclesiarum, & quod in ea valet valere debet & in minoribus, ut potestas primi cuiuscumque ecclesiarum in succedentes demanet, nisi si quid personaliter & nominatim excipiat. Quare sicut *Christus* dixit omnibus præiulibus *Romanis* quod dixit *Petro*: ita dixit *Gregorius* omnibus *Augustini* successoribus quod *Augustino* dixerat. Hinc conjicitur quod sicut *Cantuarie* subicitur *Roma* eo quod ex ea suscepit fidem: ita *Eboracum* subicitur *Cantuarie* quæ illuc prædicatores misit. Jam vero quod allegas *Gregorium* voluisse ut *Augustinus* resideret *Londonia*, fluctuat plane. Quis enim credat tantum discipulum tanti magistri reluctantem voluntati ireque in repulsam decretorum? Sed esto quod iste *Augustinus* prout dicis migraret, quid ad me qui *Londoniensis* non sum? Ea de re si lite conquesta pace media negotium ventilari desideres, pro mei juris officio non deero iudicio. Succubuit his rationibus *Thomas* & libenter concessit ut ulterior ripa *Humbria* fluminis esset principium suæ diocesis. Decretum est ut *Eboracensis* de cætero in hiis quæ ad catholicum cultum pertinent subiaceat *Cantuariensi*. Ita ut si *Cantuariensis* ubicunque locorum in *Anglia* concilium cogere voluerit, *Eboracensis* episcopus cum subiectis sibi episcopis aderit, & canonicis ejus præceptis obediens erit. Obcunte au-

tem *Cantuariensi* primati, *Eboracensis*. *Dorober-* Williel. I. nam veniet & electum cum cæteris præfate ecclesiarum episcopis in primatem consecrabit: Quod si *Eboracensis* obierit, successor ejus ad *Cantuariensem* accedet vel ubicunque in *Anglia* *Cantuariensi* visum fuerit, & ordinationem ab eo suscipiet, faciens iuramentum cum professione de obedientia. Emcat igitur *Lafrancus* tripudio, Acta excepit scripto ne si laborarent recentia posterius fraudarentur noticia. Modeste tamen, ut nec scienda prætermitteret, nec dicendo efflueret, quia in proprias laudes factitari odiosa jactantia est. Unde & epistolam ista continentem misit *Lafrancus* summo pontifici *Alexandro* cum professione *Thome Eboracensis*.

Hoc anno rex *Willielmus* cum navali & equestri exercitu *Scotiam* adiit & regem *Malcolmum* subegit, qui ejus homo legius devenit & fidelitatem juravit. *Sigefredus Maguntinus* episcopus sanctum *Jacobum* peregrinus adiit; sed in redeundo effectus est monachus *Cluniacensis*; cuius episcopatum dum quidam mercenarii comparare vellent, jubente abbate suo ad sedem propriam rediit. Hoc anno *Edgarnus Abelyng* adiit regem *Willielmum* in *Normanniam*, & pacificatus est cum eo. S. Item ibidem capitulo iij. *Hilibrandus* qui & *Gregorius* vij. quondam Prior *Cluniacensis*, deinde *Romanus* archidiaconus, iij. papa effectus sedit annis undecim. Qui synodo congregata interdixit clericis consecratis uxores habere aut cum mulieribus habitare nisi quas *Nicens* synodus aut cæteri canones permiserunt; sed cum sacerdotes ejus censuras parvipenderent præcepit papa ut nullus audiret missam sacerdotis concubinari. Hic dum aliquando cardinalis esset & legatus in *Francia* contra prælatos *Simoniacos* acriter processit, unde & unus episcopus super hoc graviter infamatus testes qui cum accusaverunt clam corrupti; quod comperiens legatus, coram concilio dixit, Cesset ad præiens humanum iudicium tæpe fallibile, & producat divinum oraculum; Cum igitur certum sit quod episcopalis gratia donum sit Spiritus sancti, & quisquis episcopatum mercatur contra Spiritum sanctum facit; si igitur pontifex contra Spiritum sanctum non egit, die palam in concilio, Gloria patri & filio & spiritui sancto: Sed ille licet frequenter incepisset & dicere temptasset, nunquam tamen Spiritui sancto profectus potuit; sed ejectus de episcopatu, postmodum plane dixit. Hic etiam papa dum nocte nativitatis Domini primam missam in ecclesia beate *Mariæ* ad præiepe Domini celebraret, *Cressencius* præfecti urbis filius cepit & incarceravit, sed *Romani* statim frugerunt turrum & liberaverunt papam. Iste etiam papa in concilio centum episcoporum excommunicavit imperatorem *Henricum* iij. & à fidelitate ei debita cunctos absolvit, pro eo quod contra statum universalis ecclesiarum plurima moliretur. Sed postmodum quamvis imperator nudus pedibus super nivem & glaciem diu stans veniam rogaret, vix absolutionem optinuit. Post hæc tamen imperator *Romam* obsedit, cives corrupit, papam incarceravit, & quendam *Wibertum Ravennatem* episcopum papam instituit, & *Clementem* vocavit. Sed *Robertus* dux *Apulia* hæc audiens papam & cardinales liberavit.

Comes *Herfordia Rogerus* de cuius consilio rex *Willielmus* semitati fecerat monasteria *Anglia* pro thesauris habendis, contra regis præceptum iorem suam *Radulfo* comiti *Essexia* copulavit, ubi contra

10
15
20
25
30
35
40
45
50
55
60
65
70
75
80
85
90
95
100
105
110
115
120
125
130
135
140
145
150
155
160
165
170
175
180
185
190
195
200
205
210
215
220
225
230
235
240
245
250
255
260
265
270
275
280
285
290
295
300
305
310
315
320
325
330
335
340
345
350
355
360
365
370
375
380
385
390
395
400
405
410
415
420
425
430
435
440
445
450
455
460
465
470
475
480
485
490
495
500
505
510
515
520
525
530
535
540
545
550
555
560
565
570
575
580
585
590
595
600
605
610
615
620
625
630
635
640
645
650
655
660
665
670
675
680
685
690
695
700
705
710
715
720
725
730
735
740
745
750
755
760
765
770
775
780
785
790
795
800
805
810
815
820
825
830
835
840
845
850
855
860
865
870
875
880
885
890
895
900
905
910
915
920
925
930
935
940
945
950
955
960
965
970
975
980
985
990
995

era regem fecerunt conjurationem, & comitem *Wal-*
tes ad consentiendum circumvenerunt. Qui mon-
francum adiit, & potentia accepta regem in
Normannia petuit, factionem demoravit, clementie
 regis se dedit ultro; rex vero rediens quoddam ex-
 legavit, comitem *Radulfum* protigavit, comitem
Walses post incarcerationem jura *Wymonia* impe-
 fecit decollari. Sed Deo ordinante processu temporis
 corpus ejus apud *Croland* monasterium tumulatur.
 De quo restans est *Lanfrancus* quod vere humana
 contagia deleverit, & felicem se fore dixit si post
 hujus vite exitum illius posset frui requie. Cele-
 bratum est concilium *Londonie* in ecclesia *S. Pauli*
sub Lanfranco, cujus rei usus in *Anglia* diu obsole-
 verat, ubi primo ordinatum est de sessione episco-
 porum in conciliis celebrandis. Secundo. Quod se-
 des episcoporum de viculis transirent ad urbes ma-
 jores: unde factum est ut sedes *Selensis* transiret
 ad *Cicestriam*, *Cornubiensis* ad *Excestriam*, *Wel-*
densis ad *Batoniam*, *Sethurbarnensis* ad *Salisbury-*
am, *Dorcestrensis* ad *Lincolniam*, *Lychefeldensis*
 ad *Cestriam* tempore *Prei* episcopi. Sed *Robertus*
 successor ejus transtulit de *Cestria* ad *Conventriam*.
 Hoc anno *Hermannus* episcopus primus *Sarisbury-*
ensis de quo supradictum est obiit, cui successit *Os-*
mondus regis cancellarius xxiv. annis, qui ecclesiam
 novam ibidem construxit, clericos insignes tam literis
 quam cantu aggregavit, ita ut ipseque episcopus
 libros scribere, ligare & illuminare non fastidiret.
 Hic quoque composuit librum ordinalium ecclesia-
 stici officii quem *Consuetudinarium* vocant, quo
 fere nunc tota *Anglia*, *Walia* utitur, & *Hibernia*.
 Distavit etiam vicam *S. Aldelmi*.

Robertus Courthons primogenitus regis *Willielmi*
 pro eo quod non posset optinere *Normanniam* quam
 pater suus sibi aliquando assignaverat, auxilio regis
Francorum fretus multas prellas in *Normannia* &
 patri molestias intulit, ita quod pater in brachio
 vulneratus & de equo suo ejectus exclamaret, cujus
 vocem *Robertus* audiens, descendit de equo suo &
 patrem in equum levavit. *Northimbrenses* occide-
 runt *Walkerum* episcopum *Dunelmie*, cui successit
Willielmus quondam abbas sancti *Karlesi* qui mo-
 nachos apud *Dunelmiam* primus posuit. Hic potens
 in seculo, oris volubilitate promptus, de qua re col-
 lusus partes postmodum contra regem *Willielmum*
Rufum aliquantulum fovit, unde & de *Anglia* fu-
 giens post duos annos ad sedem suam rediit, sedulo
 agens ut pristinum regis adquireret amorem; unde
 contigit ut regis velle & nolle omnino sequeretur;
 potissime in illo turbine qui inter regem & *Ansel-*
mum versabatur, sperans per hoc aut regis gratiam
 adquirere aut in archiepiscopatu succedere; sed u-
 troque excidit; nam moto inter ipsum & regem
 discordia dum ipse *Glovernia* pro causa sua defen-
 denda adesset, lecto aeger decubuit, quo & obiit. Hic
 primus *Pilorem Dunelmie* hoc insigni contulit ut
 in toto illo episcopatu decanus sit & vice dominus.

Comes Salopia Warrinus construxit duo conobis,
 unum in suburbio *Salopia*, & aliud apud *Wentor-*
ia honore sanctæ *Milburgæ*. Dum quidam potens
 federet in convivio repente circumvallatus est à mu-
 ribus, qui licet in pelagus maris adductus esset, nil
 ei profuit; Nam mures corticibus malorum grana-
 torum adducti à nautis demergebantur. Nichil enim
 creatum destituit Deus ingenio, nec ullum noxium
 sine remedio. Unde homo ille iterum ad terram ad-

ductus à muribus omnino difaceratus est. Idem fer-
 tur contigisse eundem principi *Polonia* quem *Leo-*
pardus momorderat. Simile etiam refertur de quo-
 dam principe qui nulla arte se potuit à pellicula
 reservare.

Hoc anno facta est seditio nephanda inter mona-
 chos & ignominiosum abbatem *Glasconie Thur-*
stunum, quem *Willielmus* de monasterio *Cudoni*
 nulla prudentia instructum eodem loco præfecerat.

10
15
20
25
30
35
40
45
50
55
60
65
70
75
80
85
90
95
100
105
110
115
120
125
130
135
140
145
150
155
160
165
170
175
180
185
190
195
200
205
210
215
220
225
230
235
240
245
250
255
260
265
270
275
280
285
290
295
300
305
310
315
320
325
330
335
340
345
350
355
360
365
370
375
380
385
390
395
400
405
410
415
420
425
430
435
440
445
450
455
460
465
470
475
480
485
490
495
500
505
510
515
520
525
530
535
540
545
550
555
560
565
570
575
580
585
590
595
600
605
610
615
620
625
630
635
640
645
650
655
660
665
670
675
680
685
690
695
700
705
710
715
720
725
730
735
740
745
750
755
760
765
770
775
780
785
790
795
800
805
810
815
820
825
830
835
840
845
850
855
860
865
870
875
880
885
890
895
900
905
910
915
920
925
930
935
940
945
950
955
960
965
970
975
980
985
990
995

Qui inter ceteras stulticie sue ineptias *Gregorius*
num cantum in officio aspernatus, monachos cepit
 compellere ut *Willielmum* cujusdam *Fescanensis* mo-
 nachi cantum exercebant. Res etiam ecclesiæ tenocia-
 nando consumpsit. Severe etiam à monachis ordi-
 nem exegit, & victualia restrinxit. Hinc lites ver-
 borum, discordie animorum incitantur, quia ut ait
Lucanus nescit plebs jejuna timere. Post jurgia ven-
 tum est ad arma. Abbas ille cum satellitibus suis
 armata manu in monachos intravit, duos ad crepidi-
 nem altaris occidit, xxvij. vulneravit, sagittas & ja-
 cula ad imagines & feretra ecclesiæ direxit. Mona-
 chi autem tanquam necessitate compulsi ubicunque
 poterant se defendentes cum scamentis & candelabris
 quosdam de militibus vulneraverunt. Hinc moto
 judio totum regem abbas ad monasterium suum in
Normannia translatus est. monachi vero jussu regis
 per episcopatus & abbatias sunt dispersi. Post mor-
 tem vero regis *Willielmi Thurstanus* prebendarius emic
 monasterium *Glasconie* à rege *Willielmo Rufus*
 quingentis libris. Et sic per possessiones ecclesiæ ali-
 quot annis exagans longe ab eo exiravit.

Hoc anno rex *Willielmus* de qualibet hida terre
 in *Anglia* accepit sex solidos argenti. Igitur papa
Hildebrandus laborans in extremis vocavit ad se
 cardinalem quem plus dilexerat & confessus est se
 suscitasse odium et scilicet inter imperatorem et quos-
 dam Christianos. unde & ipse dissolvit vincula ban-
 norum et obiit. 5. Item ibidem capitulum *W. Pistorij*,
 post *Hildebrandum* sedet papa uno anno & mensi-
 bus 7. qui aliquando fuit nuncupatus *Desiderius*.
 Abbas monachi *Cassini* veniens in calicem ejus missis
 extinctus est. Quo anno rex *Dacia Caninus* auxilio
 loceri sui *Robertus Flandrensis* Comitiss fretus cum
 magna classe in *Angliam* venire disposuit. Sed rex
Willielmus hoc audiens collecto grandi exercitu de
Normannia Angliam rediit, sed hostibus suis impe-
 ditis curiam suam magnam apud *Gloverniam* tenuit
 ubi tres episcopatus tribus clericis suis contulit, sci-
 licet *Mauricio Londoniensem*, *Willielmum Tedsforden-*
 sem, *Roberto Cistrensem*, sed *Robertus* sedem trans-
 tulit usque *Conventriam*, de cujus ecclesiæ una trabe
 quingentas marcas argenti corrodit, unde manus
 regis impleret & papæ occupationes falleret. Dita-
 verat namque *Leofricus* Comes locum illum auro,
 argento, gemmis & reliquiis, sic igitur *Robertus* præ-
 fati crimen peculatus incurrit, repetendarum rois
 mox fururus si esset accusator paratus. Monachos
 quoque loci illius agresti victu cibavit, & non nisi
 triviali literatura permitti informari, ne delicta aut
 literæ redderent monachos contra episcopum elatos.
 Verumtamen apud *Lichfeld* magnarum fuerat
 adificationum inchoator. Circa hæc tempora ince-
 pit ordo *Cartusienus* in *Calabria* in episcopatu *Gra-*
tianopolitano per quendam *Brannonem* qui ex urbe
Colonia oriundus natione *Teutonici* ecclesiæ *Re-*
mensis canonicus in *Gallia* & magister scholarum fuit.
 Hic relicto seculo horumum *Cartusa* circa festum
 sancti

Williel. I. sancti *Johannis* fundavit, & rexit sex annis. Tandem cogente *Urbano* papa secundo cujus aliquando preceptor fuerat, *Romam* petrexit, ubi papam in negotiis ecclesiasticis multum juvit, sed cum tumultum & mores curie ferre non posset, relicta curia contemptoque archiepiscopatu *Ricensi* ad quem jubente papa electus fuerat, in heremo *Calabriae* cui nomen *Turris* est secessit, & decessit. Hoc genus Heremitarum sub Prioris agit, nusquam carnem comedens, aut apostatam readmittens; nec numerum duo denariorum in clericis transcendit nisi forte pro aliqua insigni periona; laicos tamen usque ad viginti recipiunt.

CAP. IV.

REX *Willielmus* fecit totam *Angliam* describi quantum terræ quis baronum suorum possidebat, quot feodatos milites, quot villanos, quot animalia; Et vexata est terra multis cladibus inde provenientibus, & redacta est hæc descriptio in uno volumine, positaque in archivis regis apud *Wintoniam*. Hoc etiam anno *Edgarus Adelphus* licentia regis *Willielmi* cum multa classe transiit in *Apuliam*; Cujus soror *Christiana* intravit monasterium de *Ramesse*.

Urbanus secundus post *Villorem* sedet papa annis xiiij. Hic primo fuit monachus *Cluniacensis*, deinde archidiaconus *Remensis*, *Odo* vocatus; post hoc episcopus *Hofiensis*, tandem apostolicus. Quem multum vexavit papa alius intrusus, nomine *Clemens*, archiepiscopus quondam *Ravennensis*. Hoc anno magna fuit in *Anglia* lues animalium, & intemperies aeris, qua plures mortui sunt febribus & fame. Interea voxæ flamma consumpsit pene principales urbes *Anglia*, ecclesiam sancti *Pauli* cum magna parte *Londonia*.

Hoc anno *Dani* dominum suum *Canutum* in quadam ecclesia occiderunt. Istum *Willielmum* regem in extremo vitæ suæ anno apud *Rotomagum* decubantem rex *Francia* detulit in hunc modum; Rex *Anglia* *Willielmus* jacet modo more feminatum absolutarum enitarum, ocium fovens; jocus per hoc in ejus ventris grossitiem quem potione tunc alleviaverat. Quo perstrictus rex convicio, respondit, Et ego cum ad missam post partum accessero, centum milia candelarum ei libabo. Nec multum

post, mensis *Augusti* quando segetes erant in agris, botri in vineis, poma in viridatis occiduam partem *Francia* incendit; urbem *Medanensem* cum ecclesia beate *Mariae* conflagravit. In qua unam reclusam, quæ non putavit in tali necessitate cedendum, ustulavit, ex qua calefactione *Willielmus* morbum incurabilem incurrit, vel quia dum sonipes ejus fossam transiliret interanea pinguis ventris ejus sunt interrupta. Morte igitur à medicis intimata, delegavit *Normanniam* primogenito suo *Roberto*, *Angliam* *Willielmo* *Rufus*, possessiones maternas & thesaurum *Henrico* clerico; vindictas suos omnes fecit absolvi, hii fuerunt comites *Margarius*, & *Rogerus*, *Wilnotus* filius *Haraldi*, *Odo* frater suus episcopus *Ricensis*. Et sic xxj. anno regni sui, x. mensis, ducatus

An. Dñi sui anno liij. vitæ suæ lx. gratiæ M.lxxvij. sexto idus 1087. Decembris obiit. In monasterio *Cadomi* quod ipse fundaverat sepultus. Ubi erat videre mundi miseriam, quod tantus *Europæ* terror & horrore sepultu-

ram sine calumpnia habere non potuit. Nam ibi miles quidam palam inhibuit sepulturam fieri, dicens, illud solum suum esse violenterque ab eo sublatum, nec debere quempiam in rapina sepeliri. Quo circa *Henricum* qui solus ex filiis suis tunc aderat, centum libras illi militi dedit. Nam *Robertus* primogenitus tunc patriam debellavit, *Willielmus* *Rufus* *Angliam* navigaverat, qui tamen apud *Wintoniam* erutis thesauris paternis multa pro patris memoria errogaverat. Erat nempe *Willielmus* iste conqueror vir sapiens set astutus, locuples set cupidus, gloriolus set famæ deditus, affabilis Dei servus, set rigidus ei resistens. Apud *Novam Forestam* in *Hampshirien*si provincia ad spacium triginta miliarium villas & ecclesias eradicans feras instituit. Ita ut qui feram caperet oculum amitteret, qui mulierem vi opprimeret genitalia amitteret. Erat *Willielmus* staturæ justæ, inmensæ corpulentæ, facie fera, fronte nuda, magni roboris in lacertis ut fere nemo ejus arcum tenderet, quem tamen ipse equo admissio pedibus nervo extento sinuaret; comoda valetudine gaudens, exercitio nemorum nimis deditus, ita ut stratis villis & ecclesiis loca silvestria faceret. In præcipuis festis profuse convivabat; Natale domini apud *Glovernam*, Pascha apud *Wintoniam*, Pentecosten apud *Westmonasterium* quando in *Anglia* foret tenere conluevit. Set in emungenda pecunia semper excessivus, vel pro hostilitate pelenda, vel pro magnificentia fovenda, vel pro cupiditate sedanda. Tradit fama quod iste *Willielmus* adhuc minor patrum suum *Malgerum* archiepiscopum *Rotomagensem* de sede sua proturbaverit, eo quod neglecto officio divino venationi & conviviis indulset, vel potius quod ipse *Willielmus* duccem & *Matildam* uxorem sibi consanguineam pro illicita copula excommunicaverit. Verumtamen dux *Willielmus* pro hoc delicto expiando monasterium virorum, & *Matilda* monasterium feminarum apud *Cadomum* construxerunt. *Willielmus* quoque fundavit duo monasteria in *Anglia*, unum apud *Bermondestre* juxta *Londoniam*, aliud de *Bello* in *Southsaxoniam* ubi pugnauerat. Mortuo isto *Willielmo* vix erat in *Anglia* princeps *Anglicus*, immo *Anglis* in servitutem reductis probrosum fuit vocari *Anglicus*. Deus enim ad exterminium *Anglorum* præordinaverat populum ferocem quorum natura est cum hostes depresserint ipsi se deprimant. Rex *Willielmus* genuit quatuor filios, scilicet *Robertum* senioreni cui contulit *Normanniam*, *Willielmum* *Rufum* qui regnavit in *Anglia* post patrem suum *Willielmum*, & *Henricum* clericum cui dedit thesauros suos & possessiones, (De istis tribus patebit infra in suis locis) & quartum filium nomine *Ricardum*, qui mortuus est in juventute.

Hic elandicat *Cistrensis* dicens cum fecisse novam *Forestam* cum *Willielmus* *bastardus* mortuus est in *Normannia* ubi & sepultus. Et *Willielmus* *Rufus* filius ejus qui secundum plures cronografos & secundum communioem opinionem multorum regni *forestam* perfecit & servus replevit, & in eadem *forestâ*, ut infra patebit, casuali istius sagitta interfectus est. potest tamen stare, quod incepit, & fidus consummavit.

Post acquisitionem *Anglia* *Willielmus* rex in iij. anno regni sui cum consilio Baronum suorum fecit summioniri per universos *Anglia* consularum *Anglos* nobiles, sapientes, & sua lege eruditos, ut eorum leges

Willielm. I. leges & vitam & consuetudines ab ipsis audiret. Electi ergo de singulis totius patriæ comitatibus viri xij. iurejurando coram rege primum confirmaverunt, ut quoad possent recto tramite neq; ad dextram neque ad sinistram divertentes, legum veritatem suarum & consuetudinū sibi patefacerent, nil prætermittentes, nil addentes, nil prævaricantes, nil mutantes. A legibus itaque sanctæ ecclesiæ matris sumentes exordium, quoniam per eam rex & regnum solidum subsistendi habent fundamentum, leges libertates ipsius pacis concionati sunt.

De Clericis & possessionibus eorum.

Omnis clericus & eciam scolaris, omnes eorum res & possessiones ubicunque fuerint pacem Dei & ecclesiæ habeant.

De temporibus & diebus pacis Regis.

Ab adventu Domini usque ad octavas Epiphaniæ pax Domini & ecclesiæ per omne regnum. Similiter à septuagesima usque ad octavas Paschæ. *Item*, ab Ascensione Domini usque ad octavas Pentecostes. *Item*, omnibus diebus iij. temporum. *Item*, omnibus sabbatis ab hora ix. usque ad diem Lunæ. *Item*, vigiliis sanctæ Mariæ, sancti Michaelis, sancti Johannis, Baptista, omnium Apostolorum & Sanctorum quorum solemnitates à sacerdotibus dominicis diebus annunciantur, & omnium Sanctorum in kalendis Novembris. Similiter ab hora ix. vigiliarum & subsequen-
tium solemnitarum. *Item*, in parochiis ecclesiarum ubi proprii festivitas Sancti celebretur. Similiter in parochiis in quibus dedicationis dies observatur. Et si quispiam devote ad celebrationem Sancti adveniat pacem habeat eundo, subsistendo & redeundo. *Item* omnibus Christianis ad ecclesiam causa orationis venientibus pax in eundo & redeundo sit eis. Similiter ad dedicationes, ad sinodos, ad capitula venientibus sive summoniti sint sive per se quid agendum habuerint sit summa pax. Et si excommunicatus aliquis absolvendi causa ad episcopum confugerit, absolutus eundo & redeundo pacem Dei & ecclesiæ habeat; Quod si aliquis ei torisfecerit, episcopus inde iustitiam faciat. Verumtamen si quis arrogans pro episcopi iusticia emendare noluerit, episcopus notum regi faciet, rex constringet malefactorem ut emendet suum malefactum; scilicet primum episcopo, deinde sibi, & sic erunt gladii duo & gladius gladium juvabit. *Item*, ubicunque regis iusticia vel ubicunque sic placita tenuerit si missus episcopi veniens illuc apparuerit pro causa sanctæ ecclesiæ, ipsa primitus terminetur; Iustum est enim ut ubicunque Deus præ cæteris honoretur. *Item*, ubicunque de ecclesia aliquid tenuerit, vel in fundo ecclesiæ mansionem habuerit, extra curiam ecclesiasticam coactus non placitabit quamvis fonsfecerit, nisi (quod absit) in curia ecclesiastica rectum defecerit. *Item*, ubicunque reus vel noxius ad ecclesiam pro fugæ causâ confugerit, extra atrium quo ecclesiæ tenuerit à nemine insequente ullatenus apprehendatur nisi per Pontificem vel ministros ejus. Si fugiendo domum sacerdotis vel curiam ejus intraverit, eandem securitatem & pacem habeat quam apud ecclesiam, dum tamen domus sacerdotis & curia in fundo ecclesiæ consistant. Hic si latro vel raptor est, quod male cepit si ad manum est reddat, & si illud penitus extirpaverit & de suo proprio unde reddat habuerit, in integrum ei cui dampnum intulit restituat. Quod si more solito latro taliter egerit, & forte fortuito ad

ecclesias vel sacerdotum domus frequenter evasit, ablatione restituta forjuget, & redeat; & si forte redditum fecerit, nullus eum hospitari præsumat, nisi à rege data licencia. *Item*, si quis pacem ecclesiæ violenter infregerit, episcoporum est iusticia. Quod si nocens sententiam eorum defugiendo vel arroganter contemnendo despexerit, clam de eo referetur ad regem post xl. dies, & regis iusticia mittet eum per vadimonium & plegios si habere poterit, usque donec Deo primitus & regi postea satisfaciatur. Quod si infra xxx. & unum diem seu per amicos & notos seu per iusticiam inveniri non poterit, utlagabit eum rex verbo oris sui; si vero postea repertus fuerit & teneri possit, vivus regi reddetur, vel caput ejus si se defenderit, lupinum enim gerit caput à die utlagationis suæ; quod *Anglice* *Uolvesthed* dicitur. Et hæc lex communis & generalis de hominibus & de omnibus utlagatis approbatur. *Item*, de omni annona decima garba Deo debita est, & ideo reddenda. Si gregem equarum habuerit, pullum reddat decimum; qui unam tamen vel duas habuerit, de singulis pullis singulos denarios. Similiter qui vacas plures habuerit, decimum vitulum: qui unam vel duas, de vitulis singulos obolos singulos. Et qui caseum fecerit det Deo decimum; si vero non fecerit, lac, decima die. Similiter decimum agnum, decimum vellus, decimum caseum, decimum butirum, decimum porcellum. *Item*, de apibus vero similiter commodi. Quia etiam de bolco, & prato, & aquis, & molendinis, parvis, vivariis, piscariis, virgultis, & ortis, & negotiationibus, & de omnibus rebus quas dederit Deus, decima pars ei reddenda est qui ix. partes simul cum x. largitur. Qui eam detinuerint, per iusticiam episcopi & regis si necesse fuerit ad redditionem arguantur. Hoc enim beatus *Augustinus* prædicavit & docuit; & hæc concessa sunt à rege & baronibus & populo. Sed postea instinctu diaboli multi eam detinuerunt, & sacerdotes inopulenti & negligentes non curabant inire laborem ad perfequendas eas, eo quod sufficientia habeant suæ vitæ necessaria. Multis enim in locis modo iij. vel iv. sunt ecclesiæ, ubi tunc temporis una tantum erat, & sic coeperunt minui. *Item*, de illo de quo iudicium fieri debet, veniat illuc minister episcopi cum clericis suis, & similiter iusticia regis cum legalibus hominibus provinciarum illius, qui videant & audiant ut æque omnia faciant. Et quos Dominus per misericordiam suam, non per merita salvare voluerit, quieti sint, & libere recedant. & quos iniquitas culpæ non Deus dampnaverit, iusticia regis & ipsius iustitiam facit. Barones vero qui suam curiam de suis hominibus habent, videant ut sic de eis agant, quatinus erga Deum reatum non incurrant, & regem non offendant. Et si placitum de hominibus aliorum Baronum oritur in curiis suis, ad placitum regis iusticia sit, quoniam absque ea placitum finiri non potest. Si qui Barones iudicia non habent in hundredo ubi placitum habitum fuit, ad propinquiorem ecclesiam ubi iudicium regis erit, determinandum est salvo jure Baronum illorum. *Item*, omnes qui habent xxx. denarios vivæ pecuniæ in domo sua, de suo proprio, *Anglorum* lege dabunt denarium sancti Petri & lege *Danorum* dimidiam marcatam. Iste vero denarius debet summoniri in solennitate Apostolorum Petri & Pauli, & colligi ante festivitatem quæ dicitur *ad vincula*, ita ut ultra illum diem non teneatur,

Williel. I. teneatur. Si quisquam detenerit, ad iusticiam regis clamor differatur, quoniam denarius hic elemosina regis est, iusticia ejus faciat denarium reddere & forisfactum episcopi & regis; Quod si quis plures domos habuerit, de illa vero ubi residens fuit in festo Apostolorum *Petri & Pauli* denarium reddat. *Item*, Danegeldi redditio propter piratas primitus statuta est, patriam enim infestantes vastationi ejus pro posse insitebant. Ad eorum quidem insolentiam reprimendam statutum est Danegeldum annuatim scilicet xij. d. de unaquaque hyda totius patrie ad conducendos eos qui piratarum intrusioni resistendo obviarent. De hoc quoque Danegeldo libera & quiesca erat omnis ecclesia, & etiam omnis terra quæ in proprio dominio ecclesie erat ubicumque jacebat, nihil proorsus in tali redditione periclitans, quia magis in ecclesie confidebant orationibus quam in armorum defensionibus. Hanc itaque libertatem tenuit *Anglorum* ecclesia usque tempora *Willielmi* junioris qui *Rufus* vocabatur, donec eodem à Baronibus *Anglia* auxilium requirente ad *Normanniam* retinendam de *Roberto* fratre suo cognomine *Courtoise* & *Ierolymam* proficiscen-
te concessum est ei, non lege statutum neque firmatum; sed hæc necessitatis causa ex unaquaque hyda sibi dari iij. solidos, ecclesia non excepta. Dum collectio census fieret proclamabat ecclesia suam reposcens libertatem, sed nichil protecit. *Item*, pax regis multiplex est, alia enim data manu sua quam *Angli* vocant *Wynkeband* & *Denalgid*; alia, die qua primum coronatus est, quæ dies tenet viij. In nativitate Domini dies viij. In Paschate dies viij. In Pentecoste dies viij. Alia, per breve suum data. Alia, quam habent iij. chimini, *Watlingstrete*, *Fos*, *Hypheneldestrete*, *Ermingestrete*, quorum vero duo in longitudine regni, alii duo in latitudine distenduntur. Alia, quam habent nominatorum fluminum quorum navigio de diversis locis victualia deferuntur civitatibus vel burgis. Illa autem manus sive etiam pax dierum coronationis, & brevis, sub iudicio unius forisfacturæ est; similiter iij. chiminorum etiam majorum & aquarum de assultu. De opere, si vero fiat opus destruatur, & medietas emendationis dabitur, quicumque scilicet frigerit eam, xvij. hundreta in *Daneland*, & corpus ejus in misericordia regis *Anglorum*. *Wers* suum, id est precium suæ redemptionis. *Wombote* de occisis erga dominos quorum homines fuerint interfecti. *Wombote*, id est *Danelaga* de villano & *sochman* xij. horas. De liberis etiam hominibus vj. marcas. De hominibus propriis eorum. Sed episcopo ejusdem comitatus & consuli comitatus & dapifero regis ix. solidi. baronibus autem aliis x. solidi. parentibus oculi fiat emendatio, vel guerra eorum portet: Unde *Anglice* proverbium habetur *Wegge spereol site ob thei bere*; hoc est, eme lanciam à latere aut fer. Pax autem iv. chiminorū & prædictarum aquarum sub majori iudicio continetur quam superius diximus de assultis. Si vero molendina, piscaria vel alia quælibet opera eis impedimentum facientia reparentur, opera ipsa protinus destruantur, & chiminum & aqua ut fuerint primitus reparentur, & forisfactura regis non obliviscatur. Chimini vero minores de civitate ad civitatem quosque ducentes, de burgis ad burgos, per quos mercata vehuntur, & cetera negocia fiunt, sub lege comitatus sunt. Si quidpiam operis ad eorum perturbationem erigitur,

solo tenuis deponatur, & chimini mox reparentur, & *Williel. II.* secundum legem comitatus ejusdem erga comitem & vicecomitem emendetur. Similiter de aquis fiat minoribus naves inde portantibus cum eis rebus quæ necessaria sunt burgis & civitatibus, saltem, ligna & hujusmodi, cum legem minorum chiminorum super, & emendatio eorum. *Item*, divisiones ichirarum regis proprie cum iudicio iv. chiminorum regaliū sunt. Divisiones hundredorū wapentagiorū comitibus vicecomitibus cum iudicio comitatus. *Item*, thesauri de terra regis sunt nisi in ecclesia vel cimiterio inveniantur. Aurum regis est & medietas argenti, & medietas ubi inventum fuerit quodcumque ipsa ecclesia fuerit dives vel pauper. *Item*, si quispiam murdratus alicubi repenebatur, quærebatur apud villam ubi inveniebatur interfector illius. Qui si inveniri poterat trahebatur iusticie regis infra viij. dies interfectionis; si vero inveniri non poterat, mensis & unius diei terminum habebant ad eum requirendum; Quod si infra terminum non inveniebatur, colligebantur in villa illa xlvj. marcas; sed si autem tantæ solempni pecunie non sufficiebat, per hundredum colligebatur quod in villa non poterat: verumptamen quoniam omnino villa confunderetur, providebant Barones quod per hundredum colligerentur, & sigillo alicujus Baronum comitatus sigillarentur; & ad thesaurarium regis deportarentur; quas sigillatas ipse servare per annum & unum diem. Quod si infra hunc terminum posset murdrator haberi, traderetur iusticie regis, & ipsi marcas thesauro regis commendatas rehaberent; si infra tempus annum posset teneri, parentes murdrati vj. marcas haberent, rex lx. si parentes deessent dominus ejus recipiet. Si dominum non haberet, aut phelagus ejus scilicet fide cum eo hgatus si haberet; si vero nichil istorum haberet, tunc rex regni sub cujus protectione & pace degit univertum reimeret, vj. marcas cum suis lx. *Item*, murdra quidem inventa fuerunt in diebus *Cnuti* regis *Dani*, qui post adquisitam *Angliam* pacificam rogatu baronum *Anglorum* remisit ad *Daciam* exercitum suum. Ipsi vero barones erga regem suum existerent fidejussores, quatinus quotquot in terra secum retinerent firmam pacem haberent per omnia; Verumptamen si quis *Anglorum* aliquem illorum interfecerit, si se super hoc defendere non posset, in Deo scilicet, aqua vel ferro fieret de eo iusticia: sin autem fugeret, solveretur ut supradictum est.

CAP. V.

*I*gitur mortuo *Willielmo* Conquestore *Willielmus* *Confratris* *Rufus* coronatus est in regem die sanctorum *Cosma & Damiani*, juvantibus cum *Williano* *Wigornensi* episcopo, & archiepiscopo *Laufanco* qui cum nutriverat & militem fecerat, & regnavit xij. annis mense minus. Quod audiens *Robertus* primogenitus qui tunc in *Almania* exercitum contra patrem congregaverat, *Normanniam* rediit; cujus mediam partem præter castella *Henrico* fratri suo inopignora vit, ut exercitum contra fratrem *Willielmum* conduceret, tandem apud *Hamptoniam* appulit. Cui rex *Willielmus* misit nuncios qui dicerent, « Frater tuus *Willielmus* non se clamat regem sed subregulum sub te & per te regnaturum qui illo major es, melior & natu prior. Non usurpavit si placet quod ad tempus pro tua absentia suscepisti. At quia jam coronatus est, petit ut sub

Williel. II. ut te regnet solvendo annuatim iij. millia marcarum.

« Et qui altero supervixit honores utriusque possideat. Robertus velut arundo statim consensit & exercitum dimisit, *Nenstriam* rediit nil nisi promissa referens. Tota fere nobilitas Angliæ voluerat crexisse Robertum in regem excepto *Lanfranco* & *Wlftano*. Intē ea per Angliam tempestas dira sevit, nam post hyemem vere incipiente patruus regis *Willielmi*, *Odo Baiocensis* episcopus à carcere *Willielmi* primi nuper liberatus Angliam venit, cui datus est *Cantia* comitatus, sed cum videret non omnia suo arbitratu ut quondam in regno disponi, livore iectus à rege discivit, & multos eodem fulturo infecit, potissime *Dunelmensem* episcopum, Comitem *Northimbrensem*, & *Rogerm* de monte *Gomerico* Comitem *Salopie*. Ipse tunc *Odo* filios regis & terras archiepiscopi devastavit pro eo quod ejus consilio ipse in vinculis *Willielmi* primi conjectus fuerat; nam conquerente aliquando rege *Willielmo* primo de *Odone* fratre suo quod ab ipso disliret. Tu, inquit *Lanfrancus*, prehende eum & vincine tibi noceat; non dico episcopum sed Comitem *Cancie*.

Interea *Rogerus Salopiensis* cum suis *Wallensibus* fines Angliæ usque *Wygorniam* devastat, sed precibus sancti *Wlftani* simul & anathemate ita debilitatus, & excæcatus ipse & viri sui, ut à parvo numero castellanorum & ipsius familiæ episcopi dispergerentur. Videns igitur rex *Willielmus Normannos* pene omnes contra se conspiratos, delinivit *Anglos* promissis meliorum legum, & liberæ venationis in silvis propriis, eodemque modo *Rogerm Salopiensem* reflexit, & statim in desertores delavit, castella *Odonis* in *Cantia* occupavit, ipsum *Odonem* captum Angliam abjurare coegit, urbem *Roffensem* ubi erat nobilitas congregata obsedit & cepit.

Hoc etiam anno corpus sancti *Nicholai* ad urbem *Barrensem* in *Apulia* advehitur. Dum enim *Turci Mirream* urbem destruerent, xxiij. milites *Barrenses* illuc profecti ossa beati *Nicholai* in oleo natantia ad urbem suam detulerunt.

Hoc etiam anno *Urbanus* papa comitante *Anselmo* tunc abbate *Beccensi* concilium celebravit apud *Clarum montem* in *Gallia*, ubi statutum est ut horæ de beata virgine cotidie dicerentur, & ejus officium fieret diebus sabbatinis.

Rex *Willielmus* quædam castella in *Normannia* *Robertis* adquisivit, custodes pecunia corrupens, & regem *Francia* ne fratri suo faveret impediens. Sicq; *Normannia* diu fluctuabat, modo uni, modo alteri fratri favens, donec *Robertus Cenomanciam* & rex *Willielmus* quædam castra in *Normannia* optinuerant.

Interea tercius frater *Henricus* intendens quod nil sibi de terris impartiebatur, montem *Michaelis* occupavit, utrumque fratrem vicissim incursum, ubi quadam die rex *Willielmus* tabernaculum suum egressus cum paucis, irruit in multos hostes ipse improvisus, sed equo suo sub femuribus suis occiso, ipse per pedem diu tractus probitate lorice suæ salvatus est ne laderetur; miles autem qui eum deiecerat manum ad capulum gladii sui aptavit ut regem feriret. Cui rex: Quiesce nebulo, rex Angliæ sum ego. Tremunt vocem vulgus militum, alterum equum regi adducunt. Quo ascenso, inquit quis eum deiecerit. Ego, ait miles ille qui hoc

fecerat, nec putavi regem deicere sed militem. Et *Williel. II.* rex. Per vultum de *Luca* & tu mihi de cætero cærior eris. Cum igitur *Henricus* ab utrisque fratribus ita obsideretur ut aqua sibi deficeret, misit ad *Robertum* fratrem suum virum utique lenioris animi, dicens, Impium fore aquam negare quæ omni mortali communis est, magisque civile fore, pugnare virtute militum quam violentia elementorum. Tunc ille aquam concessit. Quod rex *Willielmus* audiens densit factum, dicens, Siccine didicisti ô *Roberte* hostes tuos debellare, potum præbens? Cui *Robertus*: Nunquid aquam fratri tuo præponderas, dimittens eum mori? Si eum amiserimus quem alium habebimus? Ad hæc rex *Willielmus* resolvit prælium, ambos fratres in Angliam secum ducens.

Item ibidem capitulo sexto. Hoc anno *Lanfrancus Dorobernensis* archiepiscopus obiit quinto kalendarum Junii, & vacavit sedes plene iij. annis.

Secularis ille magister *Lanfrancus* in mundo factus recessit à patria, ut infra patet, esse incognitus. Cum semel super *Secanam* fluvium iret spaciatus, à sociis suis aliquantulum ivit remotius ut Trinitatem personarum & veritatem essentia ad plenum intelligere meditaretur, vidit quendam puerum cum coeliari haurientem aquam de *Secana*, & fundere in quendam puteolum; quæsit *Lanfrancus* quid ageret: puer respondit, quod totam fossam immitteret in fossunculam. Dixit magister, hoc nunquam puerile valebis consummare; respondit puer, Sic, nec tu illud quod veritatur in corde tuo cogitando. Et statim ad hæc puer evanuit. *Lanfrancus* vero nolens amplius pericrurari majestatem ne opprimeretur, statim *Beccense* monasterium intravit in *Normannia* sub abbate *Herlemino*. Et simulans se quasi paucæ aut nulla scire, pro factus quasi & simplici habebatur. Eodem tempore quidam famulus & improvidus, *Berengarius* nomine, qui antea tenuerat opiniones contra ecclesiasticam doctrinam, & per *Lanfrancum* sapius reclusus, eo tempore de *Lanfranco* nec audiens nec videns, credidit eum de medio sublatum. Et sic securus per *Galliam* suam hæresim seminavit, scilicet, quod verum corpus Christi non fuit super altari; & fere *Nicholaum* papam corruptum; veruntamen consilio quorundam celebravit concilium universale, ut omnes prælati, omnes etiam abbates cum viris literatis convenirent, ut in aliquo possent *Berengario* resistere, & ejus error universaliter reprobareretur. Statuto die abbas *Lanfranci* ad eundem locum se præparavit, & cognita causa *Lanfrancus*, ut cum abbate ire posset frequenter postulavit, & licet tanquam fatuus & simplex frequenter esset repulsi, dixit se esse fortem ut in præfura consiliu abbati succurreret, & taliter ut secum iret impetravit. Perventum est ad concilium. *Berengarius* coram omnibus errorem suum proposuit, & prout potuit rationibus comprobavit. Quibus dictis, non erat qui *Berengario* responderet, licet papa fortiter instisset. Magister *Lanfrancus* videns quod fides deberet periclitari, licentiam loquendi ab abbate signis postulavit. Abbas vero videns quod sibi stulto sermone verecundiam inferret, licentiam negavit. Veruntamen dixit ei quidam, quod forsitan revelatum erat minori quod non majori; unde abbas cum tremore licentiam concessit. Surgens vero *Lanfrancus* rationes *Berengarii* improbavit, & errorem ejus manifestavit. Respondit *Berengarius*, Aut tu es *Lanfrancus*, aut tu es diabolus. Respondit

Williel. II. die *Lanfrancus*, Vere *Lanfrancus* sum, sed tu es hereticus, & quando in scholis militavimus, semper contra fidem Catholicam auctoritates collegisti. *Berengarius* post hæc hæresim suam abjurans ad Catholicam fidem conversus est.

Nec omittendum est quod quidam Cardinalis laborans in extremis vasa sua aurea & argentea fecit sibi deferri, & amplectens ut potuit copiam vasorum, ait. Quis te potuit relinquere? heu mihi! Quibus dictis, expiravit.

Quidam tutor intelligens ad literam hoc præceptum, Si oculus tuus scandalizat te &c. videns quandam mulierem cum uno oculo & inde scandalizatus, oculum suum extraxit. Alia vice contigit, quod rex *Saracenorum* consilio quorundam querens occasionem contra Christianos ait, In evangelio vestro scriptum est, Si quis habuit fidem sicut granum sinapis, possit dicere huic monti, quod tolleres se, & sic fieret. Non est aliquis Christianorum qui hæc impleat. Omnes sententiam capitalem subibunt si non impleatur factum. Hoc dicto, patriarcha *Alexandrinus* clerum & populum convocavit, & diligenter quaesivit si aliquis ad hoc implendum se præstaret; Cum omnes essent quasi desperati, prædictus tutor dixit se habere fiduciam in Domino quod hoc opus faceret, dum tamen esset tale quod à Christi ore suis fidelibus sit promissum. At illi asserunt veram esse Christi promissionem. Die igitur statuto convenit multitudo tam *Saracenorum* quam Christianorum; rex vero cum instaret, solus tutor ad pedem montis accessit, & cum oraret elevatus est mons & movebatur in aere versus civitatem. Gentiles vero rogaverunt Christianos ut facerent montem sistere ne civitatem opprimeret; unde mons precibus fidelium inter alios duos montes se collocavit; in cuius rei argumentum, ut dicitur, dissimilis aliis apparet. Et sic disposuit Deus, quod qui de oculo eruendo ad literam intellexit, de monte movendo etiam miraculose per gratiam suæ veritatis complevit.

Cisterciensis.

Iste *Lanfrancus* genere *Lumbardus*, literatura insignis, quippe qui juventutem suam liberalibus artibus attriverat, sacris paginis maturaverat. Quibus edoctus mundi fumos & ampullata gentium eloquia parvipenderet, *Beccum* ex omnibus *Normannia* monasteriis prælegit, paupertate loci & religione captus; ubi sub *Herlemino* primo abbate monachus homo qui nesciret agrestis opere victum querere publicas scholas de dialectica professus est, ut sic egestatem loci scholarum liberalitate sublevaret; sed gloria landis ejus constavit apud improbos viros invidiam, adeo ut à vicinis capellanis *Comites Normannia* *Willielmus* turbatus ediceret *Lanfrancum* pro sua importunitate *Normannia* propellendum; nam *Herfastus* ducis *Willielmi* capellanus ante adventum *Lanfranci* probabilis scientiæ æstimatus, ad gymnasium *Lanfranci* cum magna pompa pervenerat; tunc *Lanfrancus* ex prima hominis colloquutione perpendens quod prope nil sciret, abecedarium literarum illi apposuit expediendum, ferociam hominis Italica perititia sic eludens. Quo ille iratus efficit per *Willielmum* ducem ut *Lanfrancus* ab omni *Normannia* submoveretur; sed occasio recuperandæ gratiæ fuit, quod ad curiam *Comitis* tendens *Lanfrancus*, equus ejus claudicans *Comiti* cachinnum excussit, unde conspecta in *Lanfranco* responsi facies & elegantia spectatissimi, & Priore

Beccensi effectus est abbas *Cadomensis*, & postmodum præsul *Canuariensis*. Vir ille tam famosus in doctrina fuit ut ei *Romam* venienti *Alexander* dignanter assurgeret, protestans, Se non illius archiepiscopo sed ejus literaturam deferre: quapropter petiit papa, ut cum ipse secisset quod erat honoris, ipse *Lanfrancus* faceret quod esset iustitiæ, ut videlicet se prosterneret pedibus vicarii beati *Petri*; quo facto, ambos itineris ejus socios episcopos annulis & baculis privatos merito, ejus prætextu gradibus suis restituit, prout superius prælibatum est. Item ipse *Lanfrancus* regem *Willielmum* conquestorem sacra tractabat arte, non rigide objurgans sed lenia joci immiscendo; erat nampe rex *Willielmus* timoris immoderati, secularia & ecclesiastica ad libitum disponens; nullum in terra sua pro apostolico admittens, nisi animo suo blandiretur. Concilium in regno suo nullum cogi nisi se consulto, nec aliquid ibi definiri nisi ipse dictasset, nullum ex proceribus suis pro quavis culpa puniri nisi ipse iussisset. Accipiebat *Lanfrancus* quandoque pecuniam quo majus parceret delictis subditorum; quod non fecit ad alleviandum sarcinam peccati, sed magis ad cumulandum regis gratiam. Excusabat aliquantulum regis factum pecunias glomerantis ipsa necessitas, qua oportuit cum multis pecuniis pacem procurare provinciam quam armis subegerat; Et quamvis rapere à provincialibus & dare hostibus apud homines sit exiguum, apud Deum tamen puto nullum. Facta igitur regis *Willielmi* inter regum modernorum prædicanda sunt magnanimitatis exempla, quæ quondam dicebantur præsumptionis facinora. Patiebatur ista invitus *Lanfrancus*, captato loco & tempore conveniebat regem placite, suggererebat optime. At cum *Lanfrancus* omnibus quasi virtutibus ingenium solidasset, in elemosina tamen præcipue dicto & facto effloruit, utens sæpe hoc verbo, Date elemosinam & ecce omnia munda sunt vobis. Et cum avaritia *Longobardis* familiare sit vicium, à persona sua longe depulit hoc contagium, adeo ut in pauperes expenderet victum & vestitum. Nec pudebat eum alie succinctum pauperes recreare, aut tenerioris fortunæ scolares ad disputationis confictum provocare: Post verba, utrique læti abibant, victor ex scientiæ triumpho, victus ex veracundis solatio. Promovebat potissime monachorum & clericorum habitacula; renovabat viriliter possessiones alienatas. Quem animabant mentis vivacitas & beati *Dunstani* favor in eum effusus, nam quocientique in talibus cunctabundus deesset sententiam, aderat *Dunstanus* soporato *Lanfranco* adversariorum detegens veritatem & evadendi ostendens semitas: quinetiam aliquando agrotante *Lanfranco* luctamine quoque secum *Dunstanus* inisse videbatur eripuit discrimini, restituit valetudini: Et ut ex vita *Dunstani* colligitur, *Lanfrancus* in confessionibus audientis tam pius & affabilis extitit, ut manus sibi confitentium peracta confessione oscularetur, & diceret, Manus istæ nunc beatum fecerunt hodie. Ejus quoque tempore monachi *Canuarienses* sicut omnes fere tunc temporis in *Anglia* monachi secularibus haud absimiles nisi quod pudicitiam non facile perderent, venari, aucupari, tesseras querere, potibus indulgere consueverunt, ut majus illos contules quam monachos pro familiarum frequentia putares. Horum insolentiam *Lanfrancus* aliquandiu toleravit, sed oportune commento au-

steritatis

Williel. II. iteratis exterruit. Sciebat enim peritus animarum magister consuetudinem à natura esse secundam, & repentina morum conversione teneriores animos exacerbari. Quapropter per intervalla blande nonnulla submonens cetera virtutum rudes ad bonum exaruebat mentes, ita ut abdicatis adulterinis fortibus ultroque geniales virtutum adoptarent successus, unde & inest in eis adhuc beati viri memoria, ingens ad Deum devotio, in hospites affabilitas, in alterutrum mutua caritas. Hic *Lanfrancus* nullum unquam tristem dimisit, sed si quemquam subnubilum videret, causam impigre quærebat, medelam adhibebat, ultroque offerebat denarios juvenibus, ubique prævidens necessaria monachis, ut nec deplorarent necessaria, nec claudicaret à regula. Increverat tunc temporis episcoporum livor volentium de sedibus suis monachos extrudere, & clericos seculares intrudere, cuius autor factionis fuerat *Waldelinus Wentannus* præsul, ad cetera bonus sed ad hoc malum consiliis sultorum inflexus; regem etiam *Willielmum* in hanc sententiam attraxerat; sed *Lanfrancus* ut audivit, potentium machinas velut aranearum castes dissolvit, adeo ut ne idem aut simile audirent posterius, egit ut *Alexander* papa idem scriptis inhiheret. *Roffense* monasterium de quaternario clericorum numero usque ad quinquaginta monachos necessarium sufficientia affluentes restauravit. Ejus industria ascribitur quod *Gundulfus Cadomensis* monachum ad sedem transtulit *Roffensem*, divina, ut putatur, electione: nam ille *Gundulfus* cum apud *Cadomum* divinas sub *Lanfranco* audiret scripturas, magistro interim alias intento, sedens ipse cum *Waltero* socio suo & quodam alio, ac librum evangelicum manu tenens, Experiatur, inquit, revolutione foliorum quis nostrum erit abbas, quis episcopus. Invenit *Gundulfus* locum illum, *Fidelis servus & prudens quem constituit dominus super familiam suam*. *Walterus* vero invenit, *Serve bone & fidelis intra ingaudium Domini tui*. Tercium vero socium nescio quid durum inventum turbavit, quod etsi audivi, libenter oblitus sum, quia ingenue mentis est alienis malis non insultare cachinnis. Ergo ex hoc eventu crepitantibus, quæsiit *Lanfrancus* quid haberent læticia. Et quia cognovit, indubitanter pronunciavit *Gundulfum* futurum episcopum, *Walterum* abbatem, tertium ad lubrica seculi devolvendum. Eventus rei probavit veritatem dicti; nam *Gundulfus* factus est episcopus *Roffensis*, *Walterus* abbas *Evishamie*, tertius abiit in vanum. Igitur cum *Lanfrancus* moribus regis *Willielmi Ruffi* minime conveniret, tandem decidit in febrem, & præviis confessione & viatico poculum medicinale hausit, sicque spiritum vitalem efflavit sicut optavit. Facebaturque viam Domini prædicasse, ut aut febre aut disenteria expiraret, eo quod hæc valitudines nec memoriam turbent nec loquelam implicent.

5. Item ibidem capitulo 7. Hoc quoque anno celebrato Concilio apud urbem *Turonensem* in *Gallia*, *Urbanus* papa in subsidium terre sanctæ totum pene provocat occidentem; unde imperator *Henricus* tertius, *Remundus* Comes sancti *Egidii*, *Beaunmundus* de *Apulia* cruce signati transfretaverunt apud brachium sancti *Georgii*, cum quibus erant CC. mille Christianorum; & sic terra sancta recuperata est, & lancea Christi per revelationem beati *Andree* cuidam rustico factam reperta est. Cum illis

processit *Robertus* dux *Normannia*, qua de causa *Williel. II.* amicitias cum fratre suo rege *Willielmo* fecit, cui *Normanniam* pro x. mille li. invadavit. Sed ad hoc rex tributum grave *Angligenis* induxit, ita ut prælati vala sua conflarent, & deinde subditos spoliant.

Rex *Scotorum Malcolmus Northimbriam* deprædavit, quapropter rex *Willielmus* una cum fratre suo *Roberto Scotiam* adiit, cujus classis pene tota dimersa est. Exercitus fame & frigore contabuit. Quibus occurrens *Malcolmus* cum *Edgardo Adelphing* mediante *Roberto* pacem fecit, ita ut *Malcolmus* regi *Willielmo* sicut quondam prius obediret, & rex *Willielmus* annuatim xij. mille marcas aurei daret, & xij. urbes in *Anglia* redderet; sed cito post deficiente rege *Robertus* sumpto secum *Edgardo Normanniam* rediit.

Hoc anno idibus Octobris vehemens ictus fulminis turrim *Wynchecumbie* ecclesiæ concussit, parietem perforavit, caput crucifixi in terram deiecit, semur dextrum fregit, ymaginem *Mariæ* juxta crucem elidit. Fumus fetidus subsequens ecclesiam implevit, donec monachi cum aqua benedicta & reliquiis sanctorum officinas monasterii decantando *Letanias* circumirent. Similiter apud *Londoniam* plus quam sexcentas domos cum pluribus ecclesiis turbo depressit; In ecclesia de *Arcebur* duos homines occidit, sex tigna ecclesiæ elevans ita in terram defixit, ut vix eorum sexta pars appareret. Item turbo ceterum ecclesiæ *Saluburienfis* deiecit quinto die postquam dedicaverat eam *Osmundus*.

CAP. VI.

Cum igitur *Remigius* præsul qui nuper sedem *Dorcestrensem* ad *Lincolniam* transtulerat, ecclesiā apud *Lincolniam* quam de novo contruxerat, dedicare proposuisset, restitit ei *Thomas Eboracensis*, asserens locum illum esse in parochia sua; at rex *Willielmus* pro pecunia quam *Remigius* iam sibi dederat, mandavit fere omnibus *Angliæ* episcopis ut idibus Maii, convenientes ecclesiā illam dedicarent; sed biduo ante consecrationem, *Remigius* occulto Dei judicio decessit, solus *Robertus Herfordensis* venire abnuerat, quia certa siderum inspectione præviderat & prædixerat dedicationem illam per partem *Remigii* nequaquam processuram. Hic nempe *Remigius* cum præ corporis exiguitate pene portentum videretur natura, animum generosum foras extulit, ita ut esset

Gratior exiguo veniens à corpore virtus.

Huic *Remigio* successit *Robertus Blann*, vir libidinotus, qui dedicationem segnitè explevit: qui tandem apud *Wobstoke* à latere regis decedens, exenteratus est. Ejus viscera apud monasterium *Enguesham* quod ipse fundaverat, cetera apud *Lincolniam* sunt tumulata; ubi satis constabat loci custodes nocturnis umbris exagitatos quousque locus ipse orationibus præteretur.

Hoc etiam anno rex *Willielmus* profectus *Northimbriam* urbem *Lugubalsæ* quæ modo *Cærlieff* dicitur, reparavit, castrum in ea ponens, quæ à primo adventu *Danorum* per CC. annos deiolata jacerat. Et cito post apud *Gloverniam* gravi morbo percussus, de consilio procerum vitam suam corrigere promisit; sed quamvis illo anno archiepiscopus

Williel. II. cum *Anselmo* conferret, nil tamen de rebus archiepiscopatus ultra regis iussum sumere licuit, donec tributum quod impoluerat persolveretur. Simili modo dixit episcopatum *Lincolniensem Eboracensem* sedi subjacere debere, quousque *Robertus Bluet* v. millia marcarum regi dedisset. Hoc quoque anno *Rogerus Comes Salopia* obiit, qui cum decubaret factus est monachus ad succurrendum [animo su] consentiente Comitissa uxore sua *Adelisa*. Miserat namque *Reginaldum* Priorem *Salopia* apud *Glanciam* protunica sancti *Hugonis* abbatis induenda. Cui successit *Hugo* filius suus. Hoc quoque anno fuit magna pluviarum inundatio, & cito post, tantum gelicidium ut ubique etiam ultra aquas possent plaustra duci; quo soluto pontes ubique pene effracti sunt.

Rex rex Wallia occisus est in pugna juxta *Brechinor*, & sic reges ibi desere. *Malcolm* rex *Scotorum* occurrit regi *Willielmo* apud *Gloveniam* die sancti *Barnaba* ut concordaret cum eo. Sed impacati recesserunt; nam rex *Willielmus* voluerat ut *Malcolm* in curia sua ubicunque fuerit in *Anglia* iudicium subiret. Sed e contra *Malcolm* recusabat, nisi in confiniis amborum regnorum ubi id solebat fieri. Set eo anno *Malcolm* & primogenitus ejus *Edwardus* cum multis aliis die sancti *Bricii* occisi sunt in *Northimbria* à militibus *Roberti* Comitis. Quorum morte audita, *Margareta* *Scotorum* regina Dei cultrix tanta affecta est tristitia ut in morbum decidens, quemadmodum Deum rogaverat, tertio dehinc die obuit. Qua mortua *Scoti* erexerunt *Dunwaldum* fratrem *Malcolmi* in regem. Set *Duncanus* filius *Malcolmi* ope regis *Willielmi* expulso *Dunwaldo* regnum *Scotia* suscepit. Isti *Malcolmo* relatum est quod quidam de proceribus suis in necem ejus conspirassent; imperat Rex delatori silentium: siluit ipse ulque ad proditoris adventum. Qui cum ad regis curiam insidiaturus advenisset, jubet rex summo mane omnes venatores adesse cum canibus suis. Hi dum venatum processissent, accessit rex cum proditore ad quandam latam planitiem quam in modum coronæ densa silva cingebat, in cuius medio colliculus turgebat; in quo dum soli hui duo constitissent, Ecce, inquit rex, ego & tu soli sumis armis & equis muniti, non est modo qui videat, qui impediat, aut qui opem ferat: si vales, si audes, imple quod proposuisti, nescio videre quando melius, quando liberius id fieri posset. Si venenum parasti, hoc mulierum est non mulierum. Si lectulo meo insidiaris, hoc possunt etiam adulteræ. Si ferrum occultasti, hoc si carii est non militis. Age igitur quod viri est, quod militis est, ut proditio tua turpitudine saltem careat quæ infidelitate carere non potest. Procidit ille statim ad pedes regis, & præstito sacramento de fidelitate futura, promissisque obsequiis ad votum regis eligendis, proditor jam factus fidelis tempore opportuno ad socios suos revertebatur.

Hoc quoque anno venerabilis *Anselmus* abbas *Beccensis* de *Normannia* venit in *Anglia*, rogatu *Hugonis Cestrensis* Comitis, tribus de causis, ut videlicet monasteria quæ prius in *Anglia* fundaverat à gravi tributo regis levigaret; ut *Hugonem* Comitem tunc graviter ægrotantem visitaret, & ut monasterium apud *Cestriam* fundaret, cui loco capellanum suum *Richardum* primum assignavit abbatem, canonicos seculares in monachos regulares

convertendo. Set inde redeundo factus est archiepiscopus *Canuariensis*. *Williel. II.*

§. Item ibidem *Cistrensis* capitulo 8.

Hoc anno *Anglia* & *Normannia* vexata est gravi tributo & clade hominum, ita ut agricultura cessaret & fames succederet; *Wallenses* etiam jugum terrore abhorrentes, in provinciis *Cestria*, *Salopia*, *Herfordia* prædas agebant, & castrum *Menavia* ceperunt. Interim *Scoti* regem suum *Duncanum* peremerunt & *Dunwaldum* iterum crexerunt. Ex stellæ de coelo visæ sunt cadere & quasi mutuo concertare adinvicem. Rex *Willielmus* de *Normannia* rediens exercitum in *Walliam* misit, ubi multos homines & equos perdidit: videns igitur rex *Wallenses* ex locorum angustis & densis nemoribus fore invincibiles, construxit castra in locis maritimis, & nemora pro magna parte succidit, unde postmodum multos ex illis stravit.

Wistanus præsul *Wigornensis* obiit xvij. die Januarii. Hic *Wistanus* in hora moriendi apparuit dilecto suo *Roberto Herfordensi* episcopo in villa de *Crithkelade*, mandans ei, ut suæ properaret sepulture. Item, post hoc xix. die apparuit eidem, monens eum ut de negligentia sui suorumque corrigeret, asserens quod non diu in sua cathedra sederet: unde & cito post obiit. Hic quoque *Wistanus* anulum cum quo benedictionem episcopalem susceperat non permisit etiam mortuus à quoquam avelli, dicebat enim sæpe dum viveret, se nunquam velle demittere eum: Dixerat etiam frequenter *Angli* tribulatis, flagellum est quod patimini; & cum *Angli* dicerent quod peiores essent *Normanni* quam unquam fuerant *Angli*, respondit, Malis in vos illorum bone utitur Deus, & per indignos exorcer ultionem in meritos; sic & mala voluntate sua set bona voluntate Dei punit demon perverius in gehenna cum eisdem pariter puniendus. Exemplum est, si aliquem iratus baculo percusseris, non multum curabis de fractione baculi. Igitur *Wistanus* in provincia *Warwicensi* orundus apud monasterium de *Burgo* literis & officiis ecclesiasticis est instructus, tandem sacerdos effectus missam morose celebrabat, solis fidelium oblationibus contentus; erat virgo ut putabatur, existens superflui potus expertus, eiui carnum indulgit; Quibus tamen spectandis occasio hæc intervenit. Die quadam cum ad placitum quoddam exire deberet vius est sibi ut prius missa cantata mediæ suæ cibo consuleret; Apposita aucti igni, nidor adustæ carnis nates celebrantis completvit, odor mentem advocavit. Set cum diu reluctans mentem advertere non possit, juramentum ad sacramenta quæ tractabat sedet, nullo de pacto amplius id genus cibi comesturum: Cantataque missa impransus ad placitum processit. Tandem crescente devotione exemplo parentum patrum suorum qui ante obitum castitatem devoverant, seculum reliquit & in monasterio *Wigornensi* quo pater suus prius servierat, monachus effectus est, ubi per omnia pene loci officia gradiens conscendit, jejuniis, vigiliis, & orationibus indulgit, super aliquod scamnum ecclesiæ loco quo orabat capite superposito dormire consuevit, ubi nocte quadam dum ante altare oraret, demon cum visibiliter ad luctam provocat, quem set prosteruens ihaca passione fatigatus est; Apparuit autem diabolus in forma cuiusdam servientis de curia, quem quociens postmodum *Wistanus* videret, totus expellit, ad ceteros imper.

imperterritus: Affirmabat sæpius se nescire quid esset timor. Hæc namque pro fractura cuspulis pontis nunquam de equo descendit, quin etiam in summis tabernaculis angustarum locutus incederet. Deinde *Aldredo* ut prætarum est ad *Eboracensem* sedem translati ipse ad *Wygornensem* electus est, procurante id potissime *Aldredo* qui simplicitate *Wulfani* suas putabat rapinas obumbrare. Sed ille magis virtute quam literis fretus res ecclesiæ defendebat, quamquam non ita hebes in literis fuerit ut putabatur, quippe qui cætera necessaria sciret præter fabulas poetarum & cornales sillogismos, quæ fortan nec posse dignabatur; sed & ipse cum ad consentiendum electioni de se factæ minime secti posset, à viro Dei *Wulfio* per xl. annos incluso pro sua obstinacia acriter est correptus; sed & divino oraculo ammonitus electioni consensit, cuius consecrationi duo legati sedis apostolicæ interfuerunt. Et quamvis Canonici professionem faceret *Stigando* archiepiscopo, consecrationem tamen ab *Aldredo Eboracensi* suscepit. Qui tamen *Aldredum* ad declinandum subsecutionem calumpnias protestatus est se nullum deinceps ius subsecutionis in *Wulfano* vindicare, neque quia eum consecraverat, neque quia ejus monachus prius fuerat. Igitur *Wulfanus* episcopus factus ubi & potius abstinens fuit, quamvis in aula ejus pro more *Anglorum* totis post prandium horis biberetur, cum quibus & ipse assidens psalmos sumabat, ordine tamen suo se bibere simulabat. Biberentes ad hilaritatem invitabat, majus in hoc consuetudini patriæ, quam animi iudicio satisfaciens: Nec etiam pompam *Normannorum* omitebat quin superius militibus incederet cotidie ad missam. Solvens addebat plecterium, famosorum sanctorum memorias septuaginta divinis per septem solvebat horas. Quociens *Wygornia* fuit majorem missam celebravit, à quo quidem officio ut dixit pro episcopatu resignando noluit absolvi. Collationi monachorum interfuit, ut sic facta cum cæteris generali professione, datæque benedictione in triclinium suum se reciperet. Equo vectus plecterium frequentabat. Benedictionem quam *Angli* super potum faciunt etiam in mentis regis non omisit. Si quando ad placitum cum secularibus urgebat omnibus malis arbitris maledictionem imprecabatur, bonis vero benedictionem. Indifferentem vilioribus induebatur pellibus, magis autem agnitis quam cæteri generis pellibus. Si quando ei suggereretur ut cænis pellibus amictur, iocosa comitate respondebat, Crede mihi nunquam audiivi in ecclesia Dei, carus Dei, sed agnus Dei, Iccirco volo magis agno calefieri quam caro. Dum semel monachi sui migrarent ad majorem ecclesiam quam ipse construxerat, lacrimas fudit; super quo modeste redargutus quod potius gaudere deberet, quod se superstiti tantus honor ecclesiæ lux accessisset, quod etiam multiplicatis monachis ædificia augerentur: respondit, Ego longe aliter sentio, quod nos miseri opera sanctorum destruimus ut nobis laudem comparemus. Non novetis illa ætas pompatica construere, sed sub qualicumque tecto se ipsos Deo immolare, subiectoque suos ad exemplum attrahere: Non autem e contra utimur ut animarum negligentes ornulamus lapides. Hic dum semel sermonem de pace ad populum faceret multi ad pacem redierunt. Unus autem eorum nullo suasu nec etiam rogatu concordare voluit: Cui in medium adducto ait episcopus, scriptum est, *Beati pa-*

cifici, igitur non pacifici sunt filii diaboli & miseri. Illi igitur cujus es te commendo donec relinquant; Et statim ille, mancipium hostis effectus, caput dentibus stridere, spumam facere, caput rotare, Qui tamen à *Wulfano* sanatus cum pacem repudiaret, iterum & tercio arreptus est ab hoste quousque offensam dimitteret. Cum aliquando *Wulfanus* à *Lanfranco* archiepiscopo super literaturæ insufficientia & *Aldredo* episcopo *Eboracensi* super subsecutione canonica impeteretur, ille palacium egressus prius horam nonam quæ à retro erat perdicere censuit, & sic animole revertens in causa sua optinuit.

Alwinus quidam apud saltum *Malvernæ* anacoretice vivens afflatus est aliquando desiderio *Jerusalem* itineris. Quod cum *Wulfano* panderet, dissuasit episcopus, sic inquit, Desiste lodes *Alwine*; crede mihi quod miraberis si scires quæ per te Deus sit factururus: Ille vero adquelescens discessit & congregavit triginta monachos in loco illo. Alter quidam *Jewissus* negotiator dum sæpius quasi eadem peccata *Wulfano* panderet, dixit episcopus, Ut video oportunitas facit latronem, ideo consulo ut sis monachus. Cum igitur ille pro rigore vitæ hoc tenueret, Vade, inquit, quia monachus fies velis nolis. Quod sic contigit. Hic dum quondam alumpni sui *Nicholai* caput palparet, quod etiam in juventute calveicere cœperat, ait ad eum, Puto fili quod cito calvus eris. At ille. Quare igitur pater non detines crines meos? Cui episcopus. Crede mihi fili quamdiu vixero residui capilli non deficient: Et factum est ut illa ebdomada qua obiit episcopus omnes pili illius *Nicholai* defluerent, nudam cutem relinquentes. Post mortem *Wulfani* cum tota ecclesia arderet, mantileum ejus nec fuit fuligine tinctum nec favilla opertum. Simile contigit de matra super qua orare solebat. Fertur de eo quod cum rex *Willielmus* conqueritur propter literaturæ insufficientiam & *Gallicæ* linguæ carentiam cum private incederet, ut sic aliquem *Normannum* subintroduceret; ille arrepto baculo suo pastorali, ad pedes sancti *Edwardi* regis nuper tumidati accessit, baculum in solida petra ita defixit, ut à nullo posset avelli, donec ille ad regis rogatum baculum retinueret. Dixerat autem regi *Willielmo* dum baculum figeret, Melior te hunc mihi dedit, cui & retrado, avelli si poteris.

Quidam clerici itinerantes tempestate fulguris in *Lecestre* nocturno discubiente cœcinerunt hymnum, *Ave si maru stella* &c. Et cum pervenirent ad hunc versum, *Monstrare esse matrem*, beata virgo quoddam velum super eos expandit, sub cujus umbra securi donec traqueret tempestas permanserunt.

CAP. VII.

VIR quidam in diocesi *Dunelmensi* solebat cum transiret per cimiteria orare pro defunctis. Et cum quadam die insequeretur ab hostibus per medium cimiterium, recordatus est solitæ precum & ad memoriam pro refugio adduxit, & miro dictu videbatur quod hi qui jacebant in sepulchris se erigebant & se exponabant hostibus pro oratione suo, donec locum evadendi darent; & postea hostes reconciliari narraverunt quod mortui resistebant illis in talibus armis quibus solent vivi se defendere.

Hoc anno facta est profectio *Jerusalem* in lib. 7. c. 9. qua

Williel. II. qua affuerunt *Beaumannus*, & *Robertus* dux *Normannia*, qui prætenu illius professionis invadavit *Normanniam* *Willielmo* regi fratri suo pro decem mille libris argenti; Deinde xij. kalendariu *Julii* Christiani cepertunt urbem *Acon*, & stella comata apparuit mense *Octobris* per xv. dies. Nonnulli vero viderunt signum crucis ardere in caelo. Tunc quoque caput beati *Stephani* per quendam monachum *Odonem* multis miraculis comitantibus *Cadomum* in *Normannia* allatum est. Orta est dissensio inter regem *Willielmum* & *Anselmum* archiepiscopum, quia non licuit *Anselmo* synodos facere nec prava corrigere: Quineciam rex investuras Prelatorum exegit, populum tributis erasit, Potissime ad expensas circa turrim *Londonia* & circa magnam aulam *Westmonasteriensis* familia regis quocunque transibat populum opprimebat. Ad huc accessit fomes cupiditatis *Ranulphus*, *Willielmi* primi Regis quondam capellanus, set hujus regis ubique procurator effectus. Is si quando regni tributum exegit duplum emunxit: Expilator divitum, oppressor pauperum, conficator hereditatum. Proinde rex cachinnans hunc solum pronuntiavit esse hominem qui ingenium suum agitare sciret, de nullius odio curaret, dummodo dominum suum complaceret. Quo auctore sacri honoris vendebantur, set & ipse cito postmodum Episcopatum *Dunelmensem* mille libris emit. Tunc fluxus erinum, luxur vestium, tunc usus calciorum acutorum, tunc gressum frangere, nudo latere incedere. Ista conatus est *Anselmus* corrigere set auxilio suffraganeorum destitutus, *Anglia* vale fecit, set abeundo in portu *Cancia* ut prædo publicus regis jussu expoliatus est nauticis ejus & bulgis omnibus in medio exquisitis. Inde *Anselmus* ad papam *Urbanum* accedens in magno Concilio apud *Barrum* in *Apulia* contra *Græcorum* opinionem qui dicunt Spiritum sanctum solummodo à patre procedere, luculenter disservit. Eo tempore *Radulphus Cicestrensis* episcopus regi cum aliis episcopis non cessit. Set in facie pro *Anselmo* restitit, non veritus annulum & baculum prætendit. Nec unquam animi rigorem deflexit, donec *Anselmus* suo discessu causam suam enervaret. Iste etiam ut rex pecuniam à fornicariis sacerdotibus acciperet non consensit, set per totam diocesim suam divina officia vacabant, januas ecclesiarum spinis obstruxit. Atrocitas facti regem inflexit, ita ut ei soli censum presbiterorum suorum indulgeret. Ille etiam alleganti quod ecclesia incendiis assumpta non tributis expilari set oblationibus deberet sublevari, Rex ipse qui omnibus abstulit, ecclesie *Radulphi* plurima contulit libens. Iste *Radulphus* contra delinquentes ab increpationibus non pepercit. Et si minus increpationis valeret, ingenuo lydo culpam elisit. Diocesim suam ter in anno circuibat, nihil episcopali potestate extorquens set quæ ultro offerebantur gratulanter suscipiens; quod certe ad præiens ~~non~~ commemorasset nisi quod nostro ævo pro miraculo ducitur, si in episcopo reperitur prædicandi solertia, aut accipiendi temperantia. Dum rex *Willielmus* venatum aliquando intenderet adest nuntius qui dicat *Cenomaniam* fore obsessam, statim rex equo reorto iter ad mare reflexit. Admonentibus ducibus, exercitum fore congregandum, Videbo, inquit, quis me velit sequi. Hoc modo pene solus ad mare devenit, aere existente nubilo & vento contrario. Cum igitur omnino transfretare vellet, suaserunt nautæ ventum & auram expectare. Et ille.

Nunquam audivi de Rege submerso: quin potius Williel. II.
 solvite retinacula navium & videbitis elementa conspirare ad meum obsequium. Sicque ponto transito, obsessores *Cenomania* audita fama adventus ejus dissiliunt. Auctor factionis *Helias* capitur, Cui ante se adducto rex ludibundus ait, *Habeo te magister; At ille. Fortuito me cepisti, set si possem evadere, novi quid facerem.* Tunc rex motus, inquit, *Abi, fuge; concedo ut facias quod poteris, Et si me videris, per hoc tecum paciscar.* Pro hujusmodi in hoc rege repertis si Christiana religio pateretur, sicut quondam putabatur animam *Euforbii* in *Pythagoram* transisse, sic posset dici animam *Julii Caesaris* in istum regem transisse.

Hoc anno apud *Finchamstede* in *Berechira* fons quidam vilus est sanguinem ebullire per xv. dies, & cælum visum est per totam noctem ardere. Hoc etiam anno Comites *Cestria* & *Salopia*, *Hugo* & *Hugo*, *Moniam* insulam quæ *Anglesea* dicitur cepertunt, *Wallenses* in eadem occiderunt, nonnullos abiectionis testiculis excacaverunt. Inter quos quendam presbiterum nomine *Kenredum* de ecclesia extraxerunt, cui unum oculum eruerunt, linguam & testiculos absciderunt, set tercio post hæc die loquela sibi reddita est miraculose. Quo in tempore magnus *Norvigorum* rex *Olavi* filius assumpto secum *Harvaldo* quondam regis *Haraldi* filio *Orcada* & *Monia* insulas subjugavit. Inde ad insulam *Moniam* ubi erant duo Comites prædicti accessit. Cui dum Comes *Salopia* obviam daretur, sagitta percussus in oculo die viij. post perpetratam in sacerdote prædicto sæviciam obiit & apud *Salopiam* tumulatus. Circa hæc tempora *Herbertus* dictus *Losanga* Abbas quondam *Remesa* set tunc episcopus *Tedfordiæ*, magna in *Anglia* fomes Symonis exiit, eo quod sedem suam à rege emerat. Hic tamen postquam erroneum juventutis impetum deservisset, *Romam* ivit, inde rediens sedem suam utique *Norwicam* transtulit, ubi quidem celebre cornobium fundavit de rebus utique suis non episcopalibus. Set & apud *Tedfordiam* monachos *Cluniacenses* instituit locupletes quidem in sæculo & splendide religionis. Sic igitur correctus est *Herbertus* duplici quidem pronostico, uno videlicet prædecessoris sui *Herfasti* indicio quod erat, *Non hunc set Barabam: & suo proprio, quod erat, Amice, ad quid venisti? Quo audito, lacrimabiliter ait. Male intravi factor, set per Dei gratiam bene egrediar;* unde sæpius postmodum illud *Petri* recoluit, *Erravimus juvenes, emendemus senes.* Interea rex *Willielmus* de *Normannia* rediens cum primo magnam aulam *Westmonasterii* atpexisset, dixit, Eam debere magnitudinis dimidia parte carere, qua de causa ipsam aulam propoluerat ordinasse pro camera. *Sic ibidem capitulo decimo.* Circa hos dies in *Burgundia* *Cablonensi* diocesi ordo *Cisterciensis* incepit, isto modo. Quidam *Herdingus* *Stomps* nomine, *Angliæ* natione, à puero *Schtreburnia* monachus *Scociam* tandem adit, postmodum *Franciam* conscendit, ubi liberalibus artibus intendens divini amoris stimulos accepit, *Romam* denuo cum quodam condiscipulo adiit. Hos duos nulla unquam molestia aut obex impeditit quin psalterium cotidie cantarent. Spirabat ejus animus quod postmodum adorsus est, nam tandem *Burgundiam* regressus in *Molefino* magno & novo monasterio crinem deiecit, ubi primo regulæ elementa olim visa facile deprehendit. Cum autem alia propo-

induct. II. proponerentur observanda quæ nunquam viderat aut audierat in regula *Benedicti*, rationem illorum effragare coepit modeste sapere, ut monachum decet, « Ratione, inquit, summus auctor omnia fecit, ratione regit, eaque ratione sistunt elementa, moventur sidera, & nostra debet subsistere natura, quæ quia sapere per desideria vel ignorantiam a ratione excidit, legibus revocatur; unde & regula beati *Benedicti* ad hoc processit, ut fluxum naturæ per rationem revocaret; In qua regula licet quædam continentur quorum rationem penetrare non valeo, auctoritati tamen atque ascribendum puto. Ratio namque & auctoritas divinatorum scriptorum quatenus dissonare videantur, unum idemque sunt. Cum igitur Deus nichil præter rationem facit aut reficit, quomodo credam sanctos patres Dei se quatenus aliquid præter rationem statuere, tanquam soli auctoritati debeamus fidem & non rationi? Igitur eorum quæ auditis aut rationem afferre aut auctoritatem. Et ex regula beati *Benedicti*, quæ ratione & auctoritate subnixæ est, date exempla; Quod si non potestis, frustra profitemini illius prærogativæ cujus contemptis sequi doctrinam. Hujus sententia ab uno in alium transiit, multos movit ne forte in vacuum currebant aut in vanum cucurrissent: Decernitur igitur solam inedulgam regulæ resecatis superfluis sectandam fore. Agit Abbas sedulo ut omnes assentiant; sed difficile est à mentibus avelli quod ab antiquo inseritur. Soli xvij. monachi cum abbate *Herdingo* monasterium illud dimittunt, pronunciantes regularem puritatem non posse servari in loco, ubi opum congeries, ciborum indigeries reluctanter animum suffocarent. Igitur *Cisterciensis* adivit, locum prius saluosum nunc monasterium famosum, quod quidem ope archiepiscopi *Vienensis* & postmodum papæ adjutorio multum promotum est. Post hoc anno gratiæ M.C. xxxv. ordo ille per quendam *Walterum Episcopum* in *Angliam* adductus, constructo monasterio *Cisterciensis* ordinis apud *Rivallum*. Ista sunt quæ in eorum Collegio aspersa videntur. 1. Quod videlicet nichil pelliceum aut lincum aut laneum subtile quale est staminum vestiunt. Femoralia nisi in via non ferunt. Duas tunicas cum cucullis habentes hyeme non augent, æstate possunt minuere si volunt. Vestiti & cincti dormiunt. 2. Nunquam post nativitas. ad lectum redeunt, sed ita horam temperant ut ante laudes aurora luceat. 3. Statim post laudes primam cantant, post quam ad opera exeunt. 4. Quod faciendum de die sine lucerna confirmant. 5. Nullus ab horis & completorio abest nisi infirmus. 6. Celerarius & hospitalarius post completorium exeunt, & in silencio hospicibus servant. 7. Abbas nil sibi nisi quod aliis licere permittit, ubique cum grege præfens nisi solum in mensa, propter hospites, sed & tunc tantum duo fercula ministrantur. 8. Sanguinem & carnem nullus nisi infirmus percipit. Ab idibus *Septembris* usque ad *Pascha* tantum semel in die comedunt, exceptis diebus dominicis. 9. Nunquam claustra sua nisi causa operis manualis exeunt, nec ulicubi nisi Abbati vel Priori colloquentes. 10. Horis canonicis nulla appendicia adjiciunt. Præter vigiliis pro defunctis *Ambrosianum* officium exercent. Hospitum & infirmorum curam habent. Ista Abbas ille *Molunensis* primo impetu acriter fecit, & alios agere compulit, sed perocedente tempore perit, homo prius delicate nutritus. Cujus volun-

tatem aliqui monachorum cognoscentes propulerunt. Induct. III. literas, Papæ revocatorias. Quibus Abbas ille ad monasterium pristinum reduci; sequebanturque cum omnes præter octo, qui *Albericum* Abbatem sibi constituunt, & *Hardingum* Priorem. Sed ille *Stephanus Hardingus* ibidem postmodum Abbas effectus xv. monasteria crexit, & septem incepit. In tantum igitur diebus illis religio illa excrevit, ut illi de *Cistercio* forent omnium monachorum exercitum, studiosorum speculum, desiderium vestrum.

Item ibidem capitulum xj. *Paschalis* ij. post *Urbanum* sedis papæ annis xvij. mensibus 7. qui xij. episcopatus sui anno una cum Cardinalibus in carceratus est per Imperatorem *Henricum* iv. Romanam invadentem, nec liberari potuit donec jurasset *Henrico* fidelitatem, promittendo ei investituram prælatorum cum annulo & baculo. Quod nunquam excommunicaret Imperatorem. Super quibus prævilegium ei superscripsit. Sed anno sequenti celebrato *Roma* Concilio Papa dampnavit dictum privilegium in hunc modum. « Amplector omnem sacram scripturam, vetus & novum testamentum, legem & prophetas, evangelia & canones apostolorum, omnia Concilia universalis & decreta *Romane* Pontificum, quod tenuerunt teneo, quod dampnaverunt dampno, potissime illud privilegium quod potius vocandum est prævilegium super *Henrico* concessum dampnatum in æternum.

Mortuo *Willelmo Dunelmensi* episcopo rex contulit episcopatum *Waltero* senioris *Willelmi* capellano quondam, medianibus mille libris. Hic eos ad ecclesiam sancti *Cuthberti* fugientes abstraxit, monachos loci etiam invitos secum in aula sua prædare fecit. Cibos vetitos publice apposuit, mulieres vulgi & veste procaces ipsas post tergum crinibus ministrare constituit, ubi vix quicquam irreprehensius accessit; quoniam si oculos averteret ipocrita, si jocis alluderet, irreverens diceretur: Hic tamen gloriam nonnullam promeruit, pro eo quod ipso procurante corpus *Cuthberti* è mauloleo levatum sit recentibus vestibus circumdatum, caputque regis *Osvaldi* inter brachia ejus est repositum. *Osvaldus* episcopus *Sartheriensis* obiit. Hoc quoque anno fluctus marinus per *Thamesiam* ascendens villas submersit. Diabolus visibiliter loquebatur de regis malicia cum hominibus, & morte letina. De quo rex præmonitus omnia parvipendit. Hoc etiam anno *Hugo Cluniacensis* vidit per somnium regem *Willelmum* coram Deo adductum & dampnatum. Quod & *Hugo* retulit *Anselmo* exultanti. Vidit etiam rex ipse per somnium se scibotomi ictu sanguinem emittere qui solem obdubitavit, unde & sæpius exclamavit *Sancta Maria, sancta Maria*; Sompno excusso lumen æterni & cubicularios non docedere iussit: Igitur tertio nonatum *Augusti* anno gratiæ M.C. An. Dñi regni sui xij. ætatis suæ xlij. in nova foresta sagittatus à *Waltero Tyrel* sibi sanguinem dum cornum intenderet, occubuit paucis plorantibus. Evacuatus *Walterus* nemine insequente: sicque in rede caballaria rex impositus lentum sanguinem distillans usque *Wyntoniam* deducitur. Infra cursum episcopi sepelitur quæ infra annum occidit, vir ille ingentia præsumens & ingentiora proponens si fatum vix suppetisset. Denique ante proximum diem mortis suæ interrogatus ubi scilicet natale tenere vellet. Respondit *Pisariam*, eo quod Comes loci illius *Jerosolimitanorum* ita gestiens si vitam suam pro pecunia erat invadaturus.

Williel. II. diaturnus. Nullum Concilium Episcoporum celebrari permittit. Honores ecclesiasticos passim vendidit; nam & die obitus sui tres episcopatus, scilicet *Cantuariensem*, *Wintoniensem*, *Salesburiensem*, & xij. monasteria in manu sua tenuit aut ad firmam tradidit. Hæres omnium enim esse cupiebat. Propter discordium quod tunc in *Romana* ecclesia erat inter *Urbanum* papam, & *Wybertum* antipapam, *Romanum* tributum denegabat. At quamvis operibus fuisset levis; in verbis tamen stabilis fuerat, adeo ut si cui bonum vel malum promitteret, inde securus esse posset: Et cum esset pecunie avidissimus, quoddam tamen semel gessit memoria dignum. Defuncto nempe quodam abbate semel in *Anglia*, duo monachi collecta magna summa pecunie regem adeunt ut abbatibus officium alter alterum supplantando optinerent, cum quibus quidam testis monachus ea intentione perrexit ut abbatem constitutum humiliter domum duceret: Cumque coram rege illi duo starent ut unus altero plura promitteret, rex a tercio monacho tunc tacente, quid dare vellet inquisivit, At ille se nichil promittere aut dare velle respondit; Accede, inquit rex, tu solus dignus es tam sacrum onus subire. Reliqua vitam hujus regis *Willielmi* concernentia vide inferius in vita *Anselmi* capitulo xij.

Leycestrensis. Ille *Willielmus* multum deditus & diligens erat regalia castra & ædificia excellentiora construere atque palacia, prout castra *Dorobernia*, *Wyndosora*, *Norwyche*, *Excestria* & magna aula *Westmonasterii*, & multa alia ejus industria opera restantur. Nec præcefferat rex aliquis in *Anglia* ante sua tempora qui tot & tanta aggressus fuerat ædificia. Et legitur de eo quod ad mala quæque de die in diem semper pronus & proclivus fuerat atque paratus, ad bona quæque quasi semper hebes. Hic *Willielmus* fecit forestas in multis locis per medium regni, & inter *Sonthampton* & Prioratum de *Twynton* qui nunc vocatur *Crypschurke* præstravit & exterminavit viginti duas ecclesias matrices cum villis, capellis & maneriis atque mansionibus; secundum vero quosdam li. ecclesias parochiales & fecit de loco illo Forestam novam quam vocavit suam novum herbarium, & replevit eam cervis, damis & aliis feris parcens illi per vij. annos primos venatus gratia. Quæ vastaverunt blada & segetes in magnum gravamen compatiotis: Et tantam exercuit per forestas duntiam, quod pro dama hominem suspenderet, pro lepore xx. s. plecteretur, pro cuniculo x. s. daret.

An. Dñi
1100.

Igitur, ut ante dictum est, li. nonarum Augusti per *Cystrum* anno gratiæ M. C. regni sui xij. ætatis li. venit in novum herbarium suum, scilicet novam forestam, cum multa familia stipatus, venandi gratia, sed sibi gratia dura; Cum arcubus & canibus stetit in loco suo, & quidam miles sibi nimis familiaris *Walterus Tyrel* nomine, prope eum ex opposito loco, ut moris est venantium, ceterique sparsim unusquisque cum arcu & sagitta in manu expecteoli pro præda capienda. Interea accidit miræ magnitudinis cervum præ cæteris præstantiorem regi appropinquare, videlicet inter regem & dictum militem, at rex tendens arcum volens emittere sagittam credens se interficere cervum, sed fracta corda in arcu regis cervus de sonitu quasi attonitus restitit circumcirca respiciens, & inde rex aliquantulum motus dixit militi ut cervum sagittaret. Miles vero se sustinuit. At rex objurganter cum magno impetu præcepit ei, dicens, Trahe trahe arcum ex parte diaboli, & ex-

tende sagittam, alias te poenitebit. At ille emisit sagittam volens interficere cervum, percussit regem per medium cordis & occidit eum, ibidemque exspiravit. *Walterus* evasit nemine insequente. Rex vero vehitur apud *Wintoniam* super redam caballariam impositus. In cujus sepultura luctus defuit. Omnes gaudium de ejus morte arripiunt, adeo quod vix erat quispiam qui lacrimam emiserit, sed omnes de morte ejus lætati sunt.

Henric. I.

C A P. VIII.

Sic igitur isto modo *Willielmo* mortuo, *Robertus* frater ejus in *Normannia* contra inimicos sibi infestos in guerra sua occupatus est in eodem tempore.

Ille *Robertus* semper contrarius, & adeo innaturalis extiterat Baronibus regni *Anglia*, quod plenario consensu & consilio totius communitatis regni imposuerunt ei illegitimitatem quod non fuerat procreatus de legitimo thoro *Willielmi* Conquestoris, unde unanimi assensu suo ipsum recusaverunt, & pro rege omnino recusaverunt, & *Henricum* fratrem in regem erexerunt. *Robertus* autem audiens de coronatione fratris sui junioris impetuosè venit in *Angliam* cum exercitu magno, quærens bellum contra fratrem suum; & clamans regnum. *Henricus* vero cum favore & auxilio Baronum suorum viriliter resistebat. Ingruit igitur bellum apud *Lincolniam*, ubi prædictus *Robertus* victus est & contritus cum toto exercitu suo, omnesque alienigenæ mortui & penitus deleti sunt. *Robertus* vero captus pudorose & immani morti adjudicatus est. *Henricus* vero frater ejus non sustinens ignominiam tantam proterere in sanguine suo, institit erga Barones suos & impetravit ab eis, quod prædictus *Robertus* deberet exoculari & excari cum bacili ardenti, sicque apud *Lincolniam* perpetuo carceri mancipatus ibidem quiescit humatus.

Mortuo sine liberis rege *Willielmo Rufo* qui concubinis semper usus fuerat, successit in regnum junior *Henricus* frater ejus, nonis Augusti apud *Wintoniam* electus, & à *Mauricio Londonensi* episcopo apud *Westmonasterium* consecratus, nam tunc *Anselmus* aberat. Hic tercio paterni regni anno in thoro regio genitus in liberalibus artibus suum primum protulit tirocinium, quem aliquando à fratre suo *Willielmo* læsum pater consolatus est in hunc modum; Ne fle, meus fili, nam & tu rex eris. Hic igitur ultimo paterni regni anno ætatis suæ xix. à patre suo factus est miles, ivit cum patre *Normanniam*. Et cito post paterni funeri assistit ut supradictum est, cæteris fratribus quo fors quemque tulerat dilapsis; Quapropter paternæ benedictione, maternaque hereditate thesaurisque subnixus fratrum supercilium parum exhorruit. Inclinator tamen *Roberto* superiori fratri suo propter animi mansuetudinem, econtra ille *Robertus* noxia semper facilitate delacoribus credulus fratrem vexabat. Insuper & tria millia marcarum in testamento paterno *Henrico* relictarum *Robertus* in stipendarios suos milites absumpsit. Erectus itaque *Henricus* in regem, annuente maxime *Henrico Warwyce* Comite sibi prius familiari, ecclesiam liberam fecit, forestas tamen in manu sua tenuit, leges *Edwardi* cum emendationibus suis observavit, perfones noxias remisit, effeminatos de curia sua propulit. Lucernarum

Cistensis
lib. 7. c. 12.

Henr. L. rum usum tempore patris sui intermissum restituit de nocte in curia sua. *Ranulphum Dunelmensem* episcopum apud *Turrim Londoniæ* reclusit. *Anselmum Cantuariensem* archiepiscopum tunc exulem revocavit. Mercatorum Italiam ulnam castigavit adhibita brachii sui mensura. Libentius beibat consilio quam gladio. In cibando magis temperans ciuicem quam uirga ingluuicem. Potationi præter hunc nunquam indulgens, crapulam in se & in suis semper exlectans. Post multas controversias inter ipsum & *Anselmum* venturatas, investituras Prælatorum per secularem manum faciendas Deo & beato *Petro* resignavit. Tandem celebrato *Londoniæ* Pontificum Concilio, amotis pellicibus *Matildam* *Malcolmi* regis *Scotorum* filiam duxit in uxorem, quam venerabilis *Anselmus* die sancti *Martini* in reginata coronavit. Hæc *Matilda* filia fuit sanctæ *Margarietæ* reginæ *Scotia*.

Legeſtreſſi. Mortuo hoc anno *Thoma Eboracensi* episcopo successit *Giraldus*, vir quædam ut fertur morum licentia libidini & maliciæ obnoxius. Sub ejus namque pulvilo cum in vindam quodam decederet inventus est codex curiatarum arum, videlicet *Julius Firmicus*, quem secrete & meridianis horis lectabat. Quam ob rem clerici ecclesiæ suæ eum sub oculi cespite extra ecclesiam vix sepeliri permiserunt. Interea Comes *Robertus* frater hujus regis audita morte fratris sui *Willielmi Ruffi*, de terra sancta rediit in *Apuliam*, & inde in *Normanniam*, parans se in *Angliam*. Quo audito, multi de proceribus clam vel palam a rege *Henrico* se subtraxerunt fictis quibusdam occasiunculis vocantes eum *Godfrey* *Codeſatp*, & pro *Roberto* Comite clam mulerunt. Ad hæc *Ranulphus Dunelmensis* episcopus nuper in carceratus iunc nactus de *Turri Londonensi* evasit, *Normanniam* adit, *Robertum* Ducem contra regem *Henricum* instigavit. Erat namque illi *Robertus* primogenitus regis *Willielmi* conquestoris exilis corporis, pinguis aqualculi. Qui primo tirocinio suo parenti morem gesserat, sed postmodum juvenili calore & fautorum consilio impulsus *Normanniam* superfluitate patre tentabat habere, quod cum pater negasset, iratus abiit in patriam faciens. Primo quidem patre hoc cachinnante, sed postmodum dicente, Per resurrectionem Christi probus erit *Robertus* meus curia curia filius meus: ceterum nichil habens *Roberto* quod succederet quia lepidæ formæ, faceti eloquii, virtutis ingentis, solidi consilii. Postremo tamen tempore pater contra eum adeo est insensius, quod cum hæreditate *Angliæ* privavit, comitatu *Normanniæ* vix ei relicto. In terra sancta multa egregia gessit. Ita ubique mirabilis ut nunquam per Christianum aut Paganum de equo dejecti potuit. Denique cum in Sabbato Paschali apud *Jerusalem* inter ceteros astaret Christianos, expectans ignem more solito de supernis in cereum alicujus descendere, cereus ejus divinitus accensus est, unde & ab omnibus in regem *Jerusalemorum* electus est, sed audita morte fratris sui regis *Angliæ*, regnum *Jerusalemitanum* reculavit, non reverentia concitu sed aut laboris metu, aut regni *Anglicani* cupidine. Qua de causâ nunquam postmodum in bello fortunatus fuit. Hic quoque in redeundo de *Jerolyma* duxit in uxore filiam *Willielmi de Aversa* in *Apulia*, mulierem spectatissimæ formæ, quam post paucos annos morbo amisit deceptam ut dicunt obstetricis consilio, quæ ligavit

manus ejus post partum effluentes lacte habundantissime. Filium tamen habuit egregiæ indolis *Willielmum*. Pro formæ connubio infinitam pecuniam nomine dotis receptam *Robertus* cito dilapidavit. In *Angliam* veniens ut fratri suo *Henrico Angliam* præcipere, collecto undecunque grandi exercitu apud *Portesmundam* applicuit, sed medianibus regi prudentioribus ea conditione pax reformata est, ut singulis annis *Robertus* tria millia marcarum perciperet, & qui altero superviveret hæres alterius foret, si tamen sine maculo hærede decederet. Sed anno sequenti *Robertus Angliam* veniens ad petitionem *Matildæ* reginæ illam pensionem remisit. Inde *Robertus* rediens apud *Normannos* parvipensus est, in tantum quod *Normanni* advocarunt regem *Henricum* contra *Robertum*, qui plurima adventans totam *Normanniam* præcipuit paulatim exceptis *Rotomago*, *Cadomo* & *Phalerio*, in quibus urbibus *Robertus* passim vagatur. Quæ de re *Cadomenses* offensi regem *Henricum* invitaverunt, & portas suas contra *Robertum* clauſerunt. Inde *Robertus* cum solo armigero *Rotomagum* fugiens auxilium regis *Francorum* & *Comitis Flandriæ* imploravit. Quo tamen totaliter destitutus publicum bellum contra fratrem attemptans victus est & captus, ac quoad vixit scilicet per 7. annos postmodum in custodia detentus.

Hoc anno insurrexit contra regem *Henricum Robertus de Balisno* major filiorum *Rogeri de Monte Cisterciensis*. *Comitis Salopie* obſtinans caſtella sua *Salopiam*, *Bugg*, *Arundel*, *Eikehal*, *Waldenses* etiam plures contra regem excitavit. Sed rex infra 40. dies omnes illos inuicos cepit, *Waldenses* donis & promissis corrupit, ipsum Comitem *Robertum Angliam* abjurare coegit. Navigat ille *Normanniam*. Cui cito postmodum *Willielmus* qui fuit *Comes Mortani* in *Normannia* ac etiam comes *Cornubia* in *Anglia*, quia rex sibi negaverat comitatum *Cancia*, transnavigans se adiunxit. Hi duo cum suis compluribus in *Normannia* multum grassabantur. Quo audito rex *Henricus* omnia quæ erant *Comitis Mortani* in *Anglia* sibi arripuit, & post hæc in *Normanniam* transſecravit, quam sibi non sine sanguine subjugavit; Duos Comites prædictos perpetuo carcere mancipavit. Viros quidem simulationis & arguciz plenos. Post hæc rex *Henricus* summam pacem in *Normannia* relinquens, *Angliam* rediit, Contra fures & saltarios acerbæ leges edidit, privationem scilicet oculorum, testiculorum, pugni continentes. Deinde subegit *Scotos*, *Waldenses* & *Britones* transmarinos, ac etiam regem *Lodowicum*. Deinde perendinante rege *Henrico* in *Normanniam* accessit *Kalixtus* Papa prope *Normanniam* ut inter cetera *Henricum* regem de incarceratione fratris sui *Robertus Jerolomitani* peregrini asperius conveniret, sed verisimilibus responsis receptis conquievit; Possunt enim communes loci illius ad quamvis partem inflecti per facundiam *Oratoris* quam præsertim exornant exennia, & ut nichil pompæ deesset fecit rex juvenculos quosdam filios *Comitis de Moleto* illaqueare *Cardinales* tunc præſentes suis tortilibus sophismatibus, unde non puduit *Cardinales* faceti, occiduas plagas majori florere pericia literarum quam ipsi audissent. *Hugo* Comes *Cestrensis* nepos regis *Willielmi* conquestoris ex parte sororis obiit, cui successit filius suus *Ricardus* puer 7. annorum. *Anselmus* celebrato concilio

Henr. 1. cilio • *Londonia* plures Abbates deposuit, traditiones dignitatum ad firmam prohibuit. *Sodomitas* quolibet die dominico excommunicandos censuit. Sed & hoc postmodum retractavit, nam publicatio hujus vicii pravis mentibus fomes fuit majoris audaciz similia perpetrandi. Uxores quoque sacerdotibus inhiibuit [*Leycestria* anno grauz M.C.I.] prius non prohibitas.

Cestrensis
eodem ca-
pitulo.

Orta est discordia inter regem & *Anselmum* eo quod nollet consecrare Prælatos qui recipiebant investituras de manibus laicorum; præsertim cum nuper dominus Papa hoc interdixit sub anathemate. *Giraldus* tamen *Eboracensis* archiepiscopus tales consecravit, unde motus *Anselmus* Papam adiit. Gens *Flandria* propter desolationem patriæ suæ per jactationem æquoreæ arenæ diu vagabunda locum habitationis à rege *Henrico* expetit & obtinuit ad orientalem plagam *Anglia* juxta *Twedam*. Qui tamen postmodum sub anno regni sui xj. translati sunt in *Westwalliam*. Corpus sancti *Cuthberti* 4. 14. post sepulturam ejus anno ob quorundam Prælatorum incredulitatem cum capite sancti *Oswaldi* repertum est incorruptum. 7. Idus Junii quatuor albi circuli circa solem sunt visi. Hoc anno prima ebdomada quadragesimæ feria sexta circa vespertinam stella insolita visa est lucere inter austrum & occidentem, & sic lucebat quotidie eadem hora per xv. dies; cui ingens trabes visa est de orientali parte occurrere. Postmodum in coena Domini visæ sunt duæ lunæ plenæ panem ante diem, una in oriente & altera in occidente. Quo quidem anno factum est execrabile duicidium inter *Henricum* Imperatorem patrem, & *Henricum* filium suum, adeo ut filius patrem incarceraret. Quoeciam anno *Anselmus* concordatus est cum rege *Henrico* *Beccon* veniente, & inde transmissus est in *Angliam*.

Item ibi-
dem c. 19.
Cestrensis.

Hoc anno *Henricus* 4. filius *Henrici* 3. cepit imperare apud *Tentonicos*, & regnavit pro ix. annis. Hic patrem proprium coniecit in vinculis, quibus & obiit. Papam *Paschalem* cum Cardinalibus cepit & incarceravit prout supradictum est, qua de causa ut putatur carnali prole genitum quamvis *Matildam* filiam regis *Anglia* *Henrici* in uxorem duxisset; Tandem ad cor rediens jura ecclesiæ *Kalixto* Papæ libere resignavit, sicque secundum veriorum opinionem exul sponte factus clam uxore relicta apud *Cestriam* obiit. Celebratum est *Londonia* Concilium sub *Anselmo*, ubi annuente rege statutum est ut nunquam deinceps rex aut aliqua laica persona investituram faceret cum anulo & baculo. Quo eciam in tempore *Giraldus Eboracensis* archiepiscopus impositis manibus suis inter manus *Canuariensis Anselmi* subjectionem & obedientiam illi fecit. Deinde 4. idus Augusti *Anselmus* uno die consecravit apud *Londoniam* 5. episcopos, scilicet *Wyntonensem*, *Sarisburyensem*, *Exoniensem*, *Herfordensem*, & *Glamorgacensem*, quod à diebus *Plegmundi* non contigit. Hoc anno rex *Henricus* statuit ut fures suspendentur, falsarii oculos & genitalia amitterent, & ut denarii & oboli essent rotundi. *Philippus* rex *Francorum* obiit. *Lodowicus* filius suus successit. *Giraldus Eboracensis* archiepiscopus obiit. Cui successit *Thomas* nepos *Thomas* senioris, & præsedit ibi 7. annis. Rex *Henricus* fecit sedem episcopalem apud *Delp*, instituens ibi *Herveum* nuper *Bangorensis* Præfulem. At quia in hoc partem *Lincolniensis* diocesis detrunceverat,

conferendo pagum *Cantibrigia* sedi *Helienfi*, ideo *Henr. 1.* contulit episcopo *Lincolniensi* villam suam regiam scilicet *Waldbyng*. Hoc anno in ebdomada *Paichali* sanctus *Hugo Cluniacensis* Abbas postquam sibi apparuissent beata virgo, sanctus *Petrus*, beatus *Hillarins*, obiit. Hoc eciam anno venerabilis *Anselmus* obiit *Cantuarie* 11. kalendarum *Maii*. Et die sequenti quæ contigit in coena Domini, balsamo divinitus misso perunctus sepelitur. Et vacavit sedes *Canuariensis* pleno quinquennio. Interimque res ecclesiæ expendebantur in usus regios. Et cum rex sæpe moneretur ut ecclesiæ viduatæ contuleret, miti hoc differebat responso, sic inquit. Optimos viros per patrem & fratrem suum institutos fuisse archiepiscopos, se quoque nolle in hoc degenerare, sed optimum virum pro posse ad hoc capere velle. Talia responsa juris & æqui videbantur plena, set agger pecuniæ de episcopatu levatæ regis animo blandiebatur. Set quamvis *Anselmi* vitæ *Edmerus Canuariensis* monachus ad plenum descriptit; nonnulla tamen juvante *Willielmo Malmisburienfi* succinctius sunt dicenda. *Anselmus* igitur in *Augusta* civitate *Alpum* oriundus & pueritia literatus & callus, dum iram patris sui quam nullo obsequio lenire potuit, longius fugeret, *Beccum* in *Normannia* sub *Lanfranco* confovendus accessit, ubi prope 26. agens annum monachus effectus est. Post triennium vero translato ad *Cadomense* monasterium *Lanfranco Becci* Priore ipse *Anselmus* sub *Herlewyno* Abbate Prior est institutus, parcimoniz, jejuniis, institutionique juvenum per 15. annos potissime intendens. Frequenter dicere solet, se male esse sine peccato in inferno quam in celo cum peccato. Opuscula literata & multa composuit, cum quibus & nostram credulitatem quam alii auctoritatibus extorquere satagunt, ille rationibus & invincibilibus argumentis roboravit, adeo ut præcedentium excogitata non solum vinceret, immo in unum acervum coereret. Discretionem quoque & patientiam omnium suorum devicit animos simulorum. Post 15. autem Prioratus sui annum defuncto *Herlewyno* primo *Becconsi* Abbate ipse *Anselmus* in Abbatem *Becconensem* promotus est. Et 5. annis ab *Anglia* tunc abstinuit quamvis plurimæ ad veniendum causæ eum urgerent, ne forsitan archiepiscopatum *Canuariensem* per mortem *Lanfranci* tunc vacantem ambitu videretur; set tandem tribus de causis *Angliam* venire coactus est prout supradictum est. Fiebant tunc in *Anglia* sub rege *Willielmo Ruso* depredationes, proscriptiones & confiscationes. Nam tolerabilius fuisset unius hominis imperium ingerere quam novis & recenter succedentibus dominis subjacere; Inter hæc apud episcopos grande silentium latrare non valentium aut non audentium intra conscientiam strangulabatur iudicium propter unius hominis metum. Nam quid attinet loqui ubi loquendo irrites odium nec ullum nanciscaris emolumentum? Erat tunc spes evadendi hæc mala si *Anselmus* signifer primus umbo publicus fieret archiepiscopus. Rex siquidem *Willielmus* cuncta sibi benigne dicta aut turbida ira aut faceris salibus eludebat, quippe non permisit ut orationes fierent pro eo aut pro statu ecclesiæ. Orate, inquit, quod vultis, ego faciam quod placebit. Sed ipse tandem gravi infirmitate depressus *Anselmum* vocavit, & consensu episcoporum ipsum archiepiscopum fore designavit. At ille renitens in hunc modum allegat,

Si

Henr. I. Si tauro indomito, id est *Willielmo Raso*, ovīs vetula, id est *Anselmus* copuletur, pro disparitate trahentium aratrum ecclesiæ non recte incederet; Veruntamen *Anselmus* inestitur & consecratur. Sed rex convalescens pejor quam ante effectus. Hortantibus eum ad bonum amicis suis, respondere solebat, Per vultum de *Luca* nunquam Deus me habebit bonum pro malo quod mihi irrogat. Denique rex ipse ad congregandum rapax, ad effundendum prodigus, quemcumque quicquam offerentem turbide exterruit nisi quantitas dati suæ conveniret menti. Unde cum beatus *Anselmus* 50. libras regi offerret nec ipse reciperet, *Anselmus* eas pauperibus distribuit.

Signa diversa per *Angliam* visa sunt. Nam terræ motus maximus apud *Salopiam*; & flumen *Trentæ* apud *Snottingham* à mane usque ad terciam ita deficcatum est, ut homines sicco pede transirent; Et stella comata apparuit mensē Junii per tres ebdomadas. Tunc quoque exiit hiems asperissima, famēs valida, mortalitas hominum, lues animalium, stragelque avium mutuo concertantium.

Henricus rex construxit monasterium de *Hyda* extra muros de *Wyntoniam* quod prius infra urbem fuerat. Quo anno *Henricus* quartus Imperator *Alemaniam* desponsavit *Matildam* filiam regis *Henrici* apud *Mogonciam*.

Idibus Octobris magnus aquæ defectus per *Angliam* contigit, ita ut inter Turrim *Londoniam* & pontem *Thamesiam* fuit aqua vadabilis hominibus & equis per diem naturalem. Hoc anno eodē Concilio apud *Wyndesforam* destinavit *Henricus* rex *Fariciensem* Abbatem *Habindonensem* ad sedem *Cantuariensem*, sed pondere negotii ad examen episcoporum devoluto, ipsi prætulērunt *Radulphum*, *Roffensem* tunc episcopum. Eo quoque anno *Thurstanus* quidam in archiepiscopum *Eboracensem* est electus. Qui licet à rege saepius esset amonitus ut subjectionem canonicam faceret *Radulpho Cantuariensi*, potius elegit dignitati cedere quam *Cantuariensi* obedire. At dum privatus cederet solitis obsequiis destitutus, rex ipse ambitione facti poenituit, regem ultra mare lequutus est, ubi Papa *Paschalis* procurantibus id clericis *Thurstini* epistolam regi direxit pro restitutione *Thurstini*. Qui cum ad sedem *Eboracensem* redisset, & obedientiam canonicam *Cantuariensis* facere adhuc detraçasset, renovatur antiquum discordium. Quamobrem statuit *Remus* ad Concilium generale concurrere pro discussione causæ suæ, ubi Papa primo promisit *Cantuariensi Radulpho* nichil contra dignitatem *Cantuariensis* ecclesiæ statuere, immo tale privilegium videbatur concedere. Quæcumque autentica & à prædecessoribus nostris concessa habet ecclesia vestra, ea nullatenus minuiimus set inconcussa volumus observari. Hic si dominus Papa expresse diceret has & has dignitates habet ecclesia vestra, absolveret litigium, sed tunc reliquit indeterminatum; sed calidus lepos *Romanorum* novit se ad oratoriam convertere veritas, ut quæ vult cassa suspendat ambage, non parcens laboribus dummodo suis consulat protectibus; unde & dominus Papa recedentibus nunciis regis inflexus favoribus aut muneribus, callidius quam tantum virum decuit *Thurstanum* spreta antiquitatis regula consecravit, pallium tradens; & licet rex *Henricus* ex hoc plurimum indignatus terram suam *Thurstano* prohiberet, Apostolicis tamen literis per-

territus est, Quibus comprehensum fuerat ut aut *Thurstanum* admitteret, aut ipse rex anathemati subiaceret; & *Cantuariensis* officii dignitate suspenderetur. *Radulphus Cantuariensis* ad iracundiam & paralytism plurimum inclinatus, die quo rex *Henricus* mortua prima uxore filiam Ducis *Lodovici* duxerat, episcopum *Sarisenensem* ad id peragendum sacris indutum exuviis cedere coegit, & *Wyntano* episcopo hoc officium delegavit. Postera autem die cum regem *Henricum* videret præter sui conscientiam coronatum, accessit ad eum dicens, Injuste es coronatus, Tu igitur aut abstinebis à corona, aut ego à Missa. Cui rex ait, Pater quia perperam actum est corrige. Vix igitur *Radulphus* procerum precibus est inflexus quin regiam coronam de capite regio excussisset. Vir quidem religione, literatura & affabilitate præstans, nullius delicti suspitione facile notabilis nisi quod ad jocos & risus inclinatio erat quam gradum & ætatem suam decebat, dicebaturque nugax. Hiems asperissima extitit, ita ut multi pontes per *Angliam* resolutione glaciæ frangerentur. Mensē Maio advolaverunt in terram *Ierosolymorum* tam multæ locustæ devorantes vineas, arbores & facta, factaque tali expeditione diurna aliz pedites aliz volantes ad sua hospitia vespere recesserunt. Apud *Italianam* terræ motus duravit per 40. dies ita ut domibus plurimis everfis, villa una pergrandis mota sit totaliter de loco suo ad alium longe positum. *Paschalis* Papa obiit. Successit *Johannes Gaitanus* qui & *Gelasius* 2. dictus est. Hic prioris Papæ Cancellarius, sedit anno & dimidio. Audiens autem *Henricus* Imperator privilegium suum de investitura clericorum revocatum, ascendit *Romam* ut de *Paschali* Papa gravius se vindicaret, sed audita morte *Paschalis* Papæ intravit in papatum quendam à Papa nuper excommunicatum, *Mauricium* cognomento *Burdunum* *Bacharensem* episcopum quem *Gregorium septimum* nominavit. *Gelasius* vero Papa cum Cardinalibus præ timore Imperatoris relicta *Roma* navigavit *Iannam*, & inde pedestri itinere venit *Cluniacum*, ubi & obiit; ibi tunc Cardinales crexerunt in Papam *Guisdonem Viennensem* archiepiscopum quem *Kalixtum* 2. vocaverunt. Isto anno obiit dominus *Florentinus Wygorniensis* monachus, cujus literato labore plurimum adaucta est præsens historia.

CAP. IX.

Cumque mirabilis discordia orta esset inter reges *Angliæ* & *Francia*, rex *Angliæ* *Henricus* gloriose potius triumpho ipsum regem *Francia* *Lodovicum* devicit in *Francia* in bello, & ipsum regem *Lodovicum* cum multis *Francigenis* duxit secum in *Angliam* anno gratiæ M.C.xix. 1119. Orta est discordia inter reges *Francia* & *Angliæ*, *Cæsar* Rex *Angliæ* *Henricus* gloriose devicit regem *Francia* *Lodovicum* in bello. Post hæc rex *Henricus* copulavit *Willielmum* filium suum primogenitum filiz *Fulconis* Comitis *Andegavia*; Et tunc facta est pax inter reges, quia *Willielmus* prædictus tenuit *Normanniam* de rege *Francia* & fecit ei homagium pro illa, concedente patre suo *Henrico* rege qui pro culmine majestatis suæ fastidivit facere homagium regi *Francia* pro *Normannia*. Tunc quoque rex *Henricus* fecit liberos homines suos de *Angliæ* & *Normannia* [D]

Hen. II. I. mania facere homagium Willielmo filio suo; unde sperabatur quod vacuum regis Edwardi in illo Willielmo foret implendum; quo dicebatur, quando arbor præcisa ad truncum rediens pubesceret, remedium foret sperandum. Sed hoc obnubilavit sortis humanæ varietas; nam post triennalem moram regis in Normannia Willielmus ille submergitur, ut infra dicitur. Hoc quoque tempore Fulco Comes prædictus Ierosolymam pergens commendavit comitatum suum Andigavensem regi Angliæ ad opus generis sui servandum si ipse non rediret.

Item *Ch-*
Strensis.
lib. 7. c. 16.

Calixtus ij. sedit papa annis x. mensibus x. Qui viribus undecunque collectis, cepit & incarceravit *Mauritium* antipapam supradictum: Quem post in camelo poni fecit versa facie sua ad caudam cameli, caudamque pro freno tenuit papam prece-
dendo. Circa hos dies ordo *Pramostrensis* incepti in *Laodinenfis* diocesi, sub patre *Northberto*, qui fuit natione *Coloniensis*. Circa hæc tempora obiit *Matilda* regina *Anglorum*, quæ in primis annis inter moniales *Wynomenses* educata fuit, & literis instructa. Unde & ut ignobiliores nuptias respiceret quas pater ejus ei sapius optulit, peplum sacri voti gestavit: Quamobrem cum Rex *Henricus* eam thalamo susciperët, res in disputationem venit, resisteret *Anselmo*, donec legitimis testibus probaretur eam sine professione, & non nisi causâ procorum recusandorum velum gestasse. Hæc itaque duplicem parum enixa masculum & feminam, parere desinit. Inde apud *Westmonasterium* commorans regaliter est exhibitâ, volente id rege. Caterum cilicio sub regio cultu convoluta nudipes in quadragesima adibat ecclesiam: Nec horrebat levare morbidorum ulcera, tractans manibus, basia insigens, & mensam apponens, atque officii divini multum fuit annula. Idcirco in clericis bene melodes inconsiderate prodiga. Unde & scolastici cantibus & versibus famosi ad eam quasi de toto orbe confluxebant. Sed & in alios adventantes profuse expendebat: Ita nempe innata est mentibus hominum cupiditas gloriæ, ut vix aliquis etiam bonæ conscientie contentus sit boni operis fructibus, quin dulce ducat offerri in vulgus. Unde quod illa hac de causa colonos suos expilaverit, consiliis ministrorum imputari poterit.

Septimo kalendarum *Septembris* soluis navibus apud *Barbeslete* in *Normannia* rex prospero Angliam venit; quem primogenitus suus *Willielmus* sequi gestiens, submersus est cum multis nobilibus non longe à terra. Inter quos fuerunt *Ricardus* nothus filius regis, filia regis notha Comitissa *Percie*, *Ricardus* Comes *Cestrie* cum uxore sua regis nepte, archidiaconus *Herefordia* cum aliis C. xl. numero. De quibus nullus evasit nisi unus ignobilis rusticus macellarius, qui tota nocte malo lupematans ad litus mane vectus est, qui totam tragediam enarravit; Hui nempe omnes cum temulentis nautis navem novam ingressi, de nocte cito in scopulum non longe à terra impeerunt. Et rupe navi demissus est *Willielmus* regis filius in scapham, qua bene salvati potuissent ad litus regressus nisi ad ululatum sororis suæ rediens recepisset eam in scapham. Scapha enim illa pondere infilientium oppressa omnes submersit, excepto rustico prædicto. Et quod mirandum est, in crastino multum thesauri reperiebatur per litora, sicut corpora defunctorum nulla, sed æquoreis monstris in pabula cesserunt; Et dicebatur quod pene omnes illi *Sodomitæ* fuerunt. Insuper

de ille *Willielmus* regis primogenitus palam comminatus fuerat *Anglis*, quod si aliquando dominum acciperet super eos, quah boves ad aratrum trahere faceret. Quin etiam *Ricardus* Comes *Cestria* comminatus fuerat, quod cum de *Normannia* rediret monachos *Cestrenses* deleret quos pater suus instituerat; Post hæc *Fulco* Comes *Andegavia* prædictus locet *Willulmi* submersi de terra sancta rediens maritavit alteram filiam suam filio *Roberti* *Courtoise*, cum qua dedit comitatum *Cenomanicum*, eo quod rex *Henricus* tenuerat in *Anglia* dotem filie suæ. Post hæc rex *Henricus* maritavit *Maudam* filiam suam *Henrico* quarto *Teutonicorum* Imperatori. Hoc anno rex *Henricus* apud villam de *Woolstoke* fecit magnum parcum. Submersio *Ricardo* Comite *Cestrensi* successit ei *Ranulphus* prædictus de *Gernons*, filius sororis *Hugonis* primi, qui præfuit viij. annis. *Radulphus* *Dorobernensis* archiepiscopus obiit cui successit *W.* canonicus.

Circa hos dies ordo *Templariorum* incepit. Hi nempe congregati ex reliquis Hospitaliorum sedem sibi statuerunt in porticu Templi *Ierosolymisani*, quod re vocati sunt *milites Templi*; Qui ex reliquis Hospitaliorum in cibis & armis sustentati ad tantam rerum opulentiam devenerunt, ut filia dicitur matrem supergredi viderentur & suffocare. Qui eandem ob ignominiosam apostasiam & in Christum blasphemiam circa annum gratiæ MCCC. xi). sub Papa Clemente quinto delecti sunt.

*Iohannes Romanus Cardinalis Angliam veniens
severissime tractavit contra concubinas sacerdotum
coercendas dicens Summum scelus esse de latere me-
tetricis surgere ad conficiendam corpus Christi. Eo-
ræmen die, postquam celebraverat ad vesperam,
cum metetrice interemptus est. Res apertissima ne-
gari non potuit, celari non debuit. Hoc si cuiquam
displaceat, taceat ne Iohannem sequi videatur.
Honorius secundus post Calixtum sedit Papa an-
nis quinque.*

Henricus quartus Imperator *Alemannia* obiit;
 & secundum quosdam sepultus est apud *Spiram*
 cum progenitoribus suis, cum taliepitaphio.

Filius hic, pater hic, avus hic, praeuus jacet isic.
Verum tamen videtur *Giraldus* in *Itinerario Wal-*
liae sentire, ubi dicit, quod *Henricus* ille postquam
in carceraverat patrem suum carnalem & patrem
spiritualem Papam cum Cardinalibus, tandem ad
cor rediens, ultroneus exul factus est, dimissa clam
uxore sua *Matilda Anglica*, heremiticam vitam
apud *Cestriam* per decennium duxit, ubi ne dum
viveret cuquam innotesceret, *Godescallum* se voca-
vit, quod sonat, à Deo vocatum. Sic igitur Imper-
atore latenter digresso, *Matildis* Imperatricis ad
patrem suum regem *Henricum* in *Normanniam* re-
dit, ubi cito post copulata est *Galfrido Plantage-*
net Comiti Andegavia, de quo suscepit *Henricum*
ij. postmodum *Angliae* regem.

Lotharius Dux Saxonia factus est Imperator post
decessum Henrich Celebrato Londonie Concilio
concessum est Henrico regi iulitiam facere de sacer-
dotibus fornicariis eorumque concubinis. Sed ipse
nihil aliud egit quam pecuniam emunxit. Quo
anno procetes Anglia juraverunt coram rege serva-
re regnum Anglia ad opus Matilda Imperatricis
filiz suæ, si ipsa patrem sine liberis decedentem su-
perviveret.

Inventio corporis sancti *Marci* apostoli in urbe
T re.

Item
Castroville
L. 7. C. 27

Henricus I. Treverensi, quod sanctus *Augustinus* archiepiscopus illuc advexerat de *Constantinopoli* tempore *Constantini* senioris, ex dono *Helena* reginæ.

Innocentius ij. post *Honorium* sedit annis xij. mensibus vij. *Petrus* enim *Leonis* qui & *Anacletus*, invaserat apostolatum, & facta est turbatio in ecclesia; Nam ille *Anacletus* in paucioribus ecclesiis *Innocentium* de urbe fugaverat, ecclesias *Roma* spoliavit, de quarum pecunia *Romanos* corripuit; Sed *Innocentius* cum cardinalibus apud regem *Francorum* demoratus, concilium *Remis* celebravit, tandem redeundo, *Lotarium* ducem *Saxonia* in imperatorem coronavit, cujus ope *Rogerus* ducem *Cicilia* & *Apulia* qui sibi rebellis fuerat, effugavit. Mortuo primo *Ranulfo* comite *Cestrie* successit *Ranulfus* ij. dictus de *Meschenes*, filius prioris *Ranulfi*, qui præfuit xxv. annis.

Mortuo comite *Flandrensi* *Henricus* rex *Anglia* de beneplacito regis *Francia* successit jure contanguinitatis; Et cito post *Matilda* imperatrix repudiata à viro suo *Galfrido*, accessit ad patrem suum in *Normannia* existentem: ubi res mirabiles apparuerunt ei visiones. Nam primo vidit in sompnis rusticorum multitudinem cum instrumentis insilire & debitum exquirere. Secundo, vidit armatorum cohortem omnimodis telis in eum sævire velle. Tercio, vidit prælatorum catervam cum baculis pastoralibus minas intentare. Et omnibus his vicibus exiit rex de stratu suo gladium arripens, & opem inclamans ac si esset aliquos occisurus, sed neminem invenit. Ista etiam omnia vidit quidam medicus, *Grunbaldus* nomine. Qui mane ista regi referens, monuit eum sicut quondam *Daniel Nabogodonosor*, ut elemosinis sua peccata redimeret; Unde & rex in redeundo *Angliam*, nimia tempestate quassatus est. vovisque ut septem annis *Danicum* tributum relaxaret, ut sanctum *Edmundum* visitaret, ut iusticiam faceret.

In terra *Francia* tanta siccitas fuit ut fluvii & fontes siccarentur; Ignis quoque per rimas terram subintrans, nec imbres nec frigore nec aliqua arte extinguì potuit.

Hoc anno *Robertus* quondam comes *Normannia* & frater regis obiit apud *Cardiff*. Fundatus est Prioratus *Boston*, in provincia *Cestria* à *Willielmo* filio *Nigelli*. Et fundatum est monasterium de *Cumburmer* in eadem provincia. Et natus est *Henricus* filius imperatricis, dictus *Courtemantel*. Rex *Henricus* obiit in *Normannia*: de quo quidam metricè sic cecinit:

Rex *Henricus* obit, decem olim nunc dolor orbis;

Numina sicut nunc deperisse summo.

Mercurius minor eloquio, vi mentis *Apollo*,

Jupiter imperio, *Mars*que dolore gemis.

Janus cautela, minor *Alcides* probitate,

Constitit *Pallas*, arte *Minerva* gemis.

Anglia qua cunis, qua sepe naminis hujus

Ardua splenduerat jam tenebrosa ruit.

Hoc cum Rege suo, *Normannia* cum Duce marces;

Nutrit hæc puerum, perdidit illa virum.

Mortuo rege *Henrico* libera ut assolet in mortuum judicia jaculabantur. Alii nempe tribus eum radiasse ferebant, sapientia, eloquentia, belli fortuna. Alii vero tribus viciis eum succubuisse asserabant, cupiditate, voluptate, crudelitate. Corpus itaque regis evisceratum, excerebratumque, multo sale re-

persum est, atque causa fetoris vitandi qui jam multos infecerat, tandem in corio taurino includitur, nec potuit adhuc humor ille noxius cohiberi, quin ille qui caput excerebravit ex fetore occumberet; Comederat nempe senex invalidus ex murena, quam licet semper dilexerat, semper tamen sibi nocuerat. Denique regi corporis reliquæ in *Angliam* delatæ apud monasterium *Radingæ*, quod ipse à fundamentis construxerat, sepultæ sunt. Hujus regis tempore floruerat quidam *Simon* filius *Roberti Lincolniensis* episcopi, decanus in eadem ecclesia, qui fuit acer ingenio, clarus eloquio, forma venustus, gratia coruscus, ætate juvenilis, prudentia senilis, sed superbiz vicio resperitus. Ex superbia crevit in ipso invidia, ex invidia odium, ex odio jurgia, detractiones & delationes, Qui aliquando prognosticavit de seipso, dicens. Ego curialibus interponor sicut sal inter anguillas viventes: unam per hoc dicti proprietatem attendens; sed aliam non advertens; nam sicut sal anguillas in cruciat, ita ille curiales corrodendo; sed tandem sicut sal destruitur anguillarum humore, ita ille cunctorum aspersione, nam tandem in odium regis devolutus, incarceratus, per latrinam aufugit, & exul obit.

Iste *Henricus* clericus regnavit xxvj. annis, & *Lecestre* devenit probus homo, benignus & verus erga Deum & homines. Iste fundavit abbatiam de *Wellaw* juxta *Wyntonisby* & domos de *Creke* in *Northfolke* & de *Angleseye* in comitatu *Canubrigia*. Iste habuit uxorem *Matildam*, filiam *Malcolmi* regis *Scotorum* & *Margaretæ* reginæ *Scotia*, quæ fuit *Edwardi* exulis; De qua *Matilda* rex *Henricus* genuit unam filiam, *Matildam* nomine, sicut mater ejus; quæ postea fuit imperatrix *Roma*.

Die assumptionis beatæ *Mariæ* iste *Henricus* fuit coronatus anno Gratia M.C. Et concessit coram Deo & omni populo pacem regni pro suo posse servare, & libertates sanctæ ecclesiæ conservare; Et hæc & alia ad honorem Dei & elevationem regni carta sua, securiori modo quo potuit confirmavit. Iste *Henricus* fecit *David* regem *Scotia* & omnes magnates regni *Anglia* facere homagium & jurare fidelitatem *Matilda* filiz suæ imperatrici. Post hæc misit rex *Henricus* *Matildam* filiam suam in *Normanniam*, ubi desponsata fuit *Galfrido* comiti *Andegavia* ut supradictum est; factoque divortio inter *Galfridum* & *Matildam* prædictos, prædicta *Matilda* conjuncta erat regi *Jerosolymorum*, sed primo conjuncta fuit cum esset ætatis v. annorum *Henrico* imperatori *Romano*, ut supra patet, anno scil. Gratia M.C.x.

Mortuo rege *Henrico* primo successit in regnum *Stephanus* comes *Bononia*, filius comitis *Blesensis*, nepos *Henrici* regis ex parte sororis, & regnavit xvij. annis. Vir quidem strenuus & audax, sed contra juramentum suum imperatrici factum die sancti *Stephani* *Londonia* coronatus est à *Willielmo Cantuariensi* episcopo, qui prius imperatrici sacramentum præstiterat. Quapropter idem *Willielmus* annum minime supervixit; sed & omnes magni qui *Stephano* juramentum fecerant, miserum sortiti sunt finem. Fecit etiam quod hostia Christi die coronationis regi porrecta subito disparuit.

Stephanus.

CAP. X.

NEmpe coronatus rex Stephanus juravit coram proceribus apud Oxoniā, quod prelaturas vacantes in manu sua non teneret; quod Danegaldum remitteret; quod neminem de filiis propriis implacitaret. Immo quia adventum imperatricis formidabat, concessit ut quilibet de proceribus posset facere munitionem sive castrum in fundo proprio. Et cito post hæc recepit ad concordiam David regem Scottorum, qui nuper dolose ceperat castellum de Caerliell & castrum super Tinam, & dedit ei Huntingdoniam in Anglia, homagium autem & fidelitatem à filio ipsius David recepit, non ab ipso David, quia David prius juraverat fidelitatem imperatrici. Deinde rex Stephanus cepit Excestriam. Willielmus Cantuariensis archiepiscopus obiit, cui successit Theobaldus Beccensis abbas. Lotharius Teutonicus imperator obit, cui successit Conradus dux Bavaria super Teutonicos & Romanos imperans xv. annis. Et quamvis benedictionem à papa non acceperit, cruce tamen signatus tempore Eugenii papæ ad prædicationem Barnardi abbatis in terra sancta multa strenue gessit; Eo tempore floruit pius Comes Campanie Theobaldus, pauperes & leprosos pie visitans. Quem quidem metricus iperbolice laudibus extulit sic defunctum.

*Ille Comes Comes ille pius Theobaldus erat, quem
Gaudet habere solus, terra carere dolet.*

*Non hominem possum, non audeo dicere numen:
Mors probat hunc hominem, vita fuisse Deum.
Trans hominem, citraque Deum, plus hoc, minus illo.
Nescio quis. Nemo. Inter utrumque fuit.*

David rex Scotia jam tertio Angliam venit, & terram usque flumen Ebsæ in confinio Eboracensis provincie cremando, cadendo, gravidas findendo vastavit. Sed Thurstinus archiepiscopus cum regis militibus occurrentes, ipsum fugavit, occisis x. milibus, & spolia multa reportavit; rex autem Stephanus postquam castrum de Bedford sibi adversum cepisset, Scotiam tendit: ubi paucis ad votum peractis rediit. Sed in redeundo Alexandrum Lincolnensem episcopum vinculavit, donec castrum suum de Belwerk regi dedisset. Nigellum quoque Hellesensem episcopum effugavit. Rogerum Salisburiensem episcopum qui multa bona sibi fecerat inaccessavit, donec duo castella sua de Wiser & de Schyburns ei dedisset, unde & episcopus ille Rogerus domorum & castrorum ædificator præcipuus nimia tristitia infirmatus obiit, pecuniam quasi xl. millia marcarum in castellis suis post se relinquens, quæ non in Dei sed in ulum regis cecidit; Nam rex illo thesauro Constantiam sororem regis Francorum filio suo Eustachio comparavit. Thurstinus Eboracensis archiepiscopus eximius fundator monasteriorum Hugobaldensis & Fontium, aliorumque octo, sulcepitque habitu monachico apud Pontemfractum in bona senectute obiit; Cujus corpus post duos annos repperit est odoriferum & incorruptum. Interea rex cepit castra Glovernia, Herefordia, Welbelya, Bristolis, Dndreia, & Salopia. Quo audito, Robertus comes Glovernia nothus filius regis Henrici invitavit sororem suam Matildam imperatricem, Andegavia tunc morantem, ut Angliam veniret, auxilium promittens contra regem Stephanum. Veni-

entes igitur mense Julio Robertus & Matilda, primo apud Portesmundam, deinde apud Brissolliam multa dampna provincialibus irrogant. Quod rex audiens dimissa obsidione quam circa castrum de Wallingforth fecerat, illuc tendit; Sed cito post, Lincolniam obliedit. Igitur circa purificationem beate Maria Rannulfus comes Cestrie, Robertus comes Glovernia cum pluribus Wallensibus ad solvendum regis obsidionem venerunt. Qui cum paludem arundineam vix transissent, aciebus dispositis sic comes Cestria suos alloquitur. Gratias vobis persolvo jugiter exorans, ut qui vobis causa sum periculi, primus omnium periculum subeam. Cui dixit comes Robertus. « Non est indignum quod primi ictus dignitatem deposcas tam ex nobilitate generis quam ex virtute roboris qua præcellis. Sed moveat me ad bellandum regis rabies & perjurium. Verum tamen per iter quo venimus non est revertendum. Hic igitur vincendum aut occumbendum; necesse est enim ut ad probitatem confugiat cui non est aliud refugium. Attendite tamen contra quos & quales bellum geritis. Stet enim contra vos Comes de Mellent fraudis artifex, cui innata est in corde nequitia, in ore fallacia, in opere pigritia. Procedit etiam comes de Albemarle, Barcho devotus. Marti ignotus, vino redolens, bello insolens. Astat ibi Simon Nampronienfis, cujus actus sola locutio, cujus datum sola promissio, qui cum dixerit fecit, cum promiserit dedit.

Rex autem Stephanus sub tantis æstibus missam audivit, Alexandro episcopo tunc celebrante; In cujus manibus ceteris quem rex optulit contractus est, & pixis quæ hostiam continuit fracta cathena cecidit. Quod quidem signum fuit regis ruinæ. Procedente tandem rege verba belli exhortatoria Baldwyno comiti suæ commissa. Qui ceteros affatur in hunc modum; « Confligentem oportet nosse etia; « Justiciam causæ, ne periculum animæ incuratur: « copiam catervæ, ne numero hostium comprimitur: « efficaciam dextræ, ne debilibus innixa facile subruatur. Quantum ad hæc etia ut arbitror expediti sumus. Attendite ulterius quales habemus adversarios; Ecce Robertus consul qui de more multum innatur parum operatur, ore leoninus, corde leporinus, clarus eloquentia, obscurus inertia. Deinde stat comes Cestria, vir quidem audacis irrationabilis, promptus ad conspirandum, inconstans ad perficiendum, animo impetuosus, periculi improvidus, altiora machinans, impossibilia temptans, quod avide incipit, effeminate deserit; ubique infortunatus, aut vinci aut effugari assuetus, transfugas & grovagos secum adducit Walenses, qui quanto sunt numero plures tanto deteriores. Sed ecce proutquam dictis finem faceret adest clamor hostium, clangor lituorum, fremitus equorum, offendunt acies, cadunt teges, rex capitur, ad imperatricem adducitur, & a festo Purificationis usque ad exaltationem sanctæ Crucis apud Brissolliam vinculatur, ex cujus rei eventu imperatrix nimis clara Cirencestriam occupat, deinde Wyntoniam, ubi approbante hoc legato papæ professionaliter suscipitur; Inde Wyntoniam, Oxoniā, Radegnum; ad sanctum Albanum iter dirigens à cunctis ubique, exceptis solum Kentensibus, gratanter excipitur; occurrente ei potissime Theobaldo archiepiscopo; Inde Londoniam veniens de statu regni tractatura, interpellata est à regina Anglia regis Stephani

Stephanus phani uxore, ut rex absolvi posset ea conditione, quod regno imperatrici reddito rex alicubi posset monachari aut perpetuo peregrinari; sed non hoc exaudivit. Interpellata est etiam à civibus *Londoniensibus* ut liceret uti legibus sancti *Edwardi*, non autem legibus patris sui *Henrici* quia graves erant; Sed illa non advertit; Inde populus commotus eam capere statuit. Quod illa comperiens dimissa omni suppellectili sua, *Oxoniæ* fugit, ubi dispersos milites suos expectavit. Inde assumpto secum avunculo suo *David Scotorum* rege cum manu militari *Wyntoniæ* tendit; Turrim. episcopi ubi frater regis erat, acriter obledit. Superveniente tandem regina cum *Willielmo Trenchi*, imperatrix ita timore resoluta est, ut feretro imposita achi cadaver esset equis deferentibus ad urbem *Glovernia* delata est. Comes *Robertus* frater suus interim captus est, & incarcerationatus. Igitur satagente regina pro rege, imperatrice pro fratre suo, multis hinc inde procurantibus talis liberatio providetur, ut rex suo restitueretur regno, & Comes suo dominio; & ambo deinceps forent regni moderatores sicut extiterant turbatores; Sed Comite id reuente, per totum annum regnum subjacuit rapinis & caedibus ac divitum venditionibus; Tandem circa exaltationem sanctæ Crucis rex liberatus obledit imperatricem in urbe *Oxonia* à festo sancti *Michaelis* usque ad natale Domini, cuncta extrinsecus devastando. Invalens tandem inedia imperatrix albis vestibus cooperta per *Thamisiam* congelatam & nive conspersam evasit usque ad *Wallingford*, nam oculi obsidentium per nivis reverberationem delusi erant; Et sic urbs *Oxonia* regi reddita est. Circa hæc tempora quidam magister *Arnaldus* prædicavit *Roma* contra divites & contra superfluitatem hominum. Qua de causa multi sequebantur eum. Tandem captus est & per odium clericorum suspensus est. Quo etiam anno obiit *Johannes de Tempore* qui vixerat CCC. lxj. annis, & armiger magni *Caroli* extiterat.

Item C.
Strensis
L. 7. 6. 19

Celestinus secundus post *Innocentium* ij. sedit papa mensibus quinque. Post quem *Lucius* mensibus xj. *Eugenius* tercius sedit papa annis viij. mensibus v. Hic cum primum esset discipulus beati *Barnardi*, & postmodum abbas sancti *Anastasi* juxta *Romam* ex inspirato ad ecclesiam *Cæsarij* veniens, per cardinales electus est, sed propter metum senatorum extra urbem consecratus est. Hic cruce signavit *Lodovicum* regem *Franciae*. Remis in *Gallia* concilium celebravit. Ad quem etiam sanctus *Barnardus* abbas scripsit libros de consideratione. *Ranulfus* consul *Cestrie* cum militum copiis ad *Wallingford* veniens cum rege concordatus est. Sed cito post in Parlamento apud *Northamptoniam* dolose captus est, nec liberari potuit, donec castrum *Lincolniæ* reddidisset; Interim *Wallenses* vastaverunt provinciam *Cestrensem*. Sed apud vicum *Malbam* intercepti sunt; Et postmodum rex *Stephanus* in urbe *Lincolniensi* coronatus est; Quod nulli regum contigerat. Eoque anno *Conradus* imperator, *Lodovicum* rex *Franciae*, comes *Flandriae* & multi alii cruce signati viam terræ magis quam maris eligentes, transita *Hungaria* per dolum imperatoris *Constantinopolitani* proditi sunt; nam multi gustata farina calce mixta defuncti sunt, ceteri multi aut gladio aut fame propter eorum luxuriam & rapinam consumpti sunt. Rediens tandem rex *Lodovicus* de Terra sancta, cum ex diutina continentia & coitus

defectu, prout medici dicebant, agitudinem incurteret, suatumque sibi foret per medicos & prælatos, ut ob nimiam distantiam reginæ puella aliqua uteretur, Respondit; *Malo mori castus, quam vivere adulter*, & sic totum Deo committens cito convaleuit. Dum autem clericus quidam privilegium papale ei attulisset, quod in omni cathedrali ecclesia regni sui primam vacaturam haberet cum fructibus medio tempore provenientibus, ille statim literam combussit, dicens, *se malle tales literas comburere, quam animam suam in inferno torqueri*. Ac cum idem princeps qualibet sexta feria in pane & aqua jejunaret, suatum est illi hoc jejunium dimittere, & centum pauperes tali die reficere; Quibus respondit, Bene volumus quod tali die tot pauperes vel plures pascantur, sed jejunium nostrum solvere nolumus; nam absque eo quod animæ confert, corpori tum plurimum prodest; Tot enim superflua per totam ebdomadam corpori ingerimus, quod purgatio vel quies unius diei multum valet tam ad pellendum superfluum, quam ad provocandum appetitum. Mortuo tandem isto *Lodovico* metricus quidam sub stilo compendioso tale epitaphium rethorico cernate ornatum scripsit, & tanquam ad filium suum *Philippum* apostrophans, patrem sepultum ostendens, ait,

*Hunc superes tu qui super es successor honoris :
Degener es si degeneres à laude prioris.*

Circa hæc tempora obiit *Hugo* de sancto *Villore* monachus & Prior sancti *Victoris* juxta *Parisi*, literis & religione summus, De quo ferunt quod cum in extrema infirmitate laboraret, & nullum cibum retinere posset, corpus tamen dominicum sibi dari instantè postulavit; Fratres vero ejusurbationem sedare volentes, simplicem oblata non consecratam ei optulerunt. Quod ille in spiritu recognoscens, ait, Deus misereatur vestri, fratres, Cur mihi illudere voluistis? Ille non est Deus meus. Mox illi eucharistiam consecratam attulerunt. Quod ille videns sed retinere non valens, erectis manibus ait, *Ascendat Filius ad Patrem, & Spiritus ad Deum qui creavit illum*; & statim exspiravit, & corpus Domini disparuit; Voluit tamen alii, quod cum iste *Hugo* propter jugem vomitum non posset eucharistiam retinere, & hac de causa fratres ei verum sacramentum afferre nolissent, rogavit eos ut saltem sacramentum super ejus lacus ponerent. Quo facto, laus infirmi aperuit & hostia corpori se immisit. Ille dum vixit multa egregia opuscula dictavit, utpote *De sacramentis*, *De archa Noe*, *De institutione monachorum*, *De arra anime*, *De studio sapientie*, qui intitulantur *Didascalicon*, & *De laude Crucis*.

Tam valida erat glacies quod *Thamisiam* potuit transiri cum equo. Hoc anno magister *Gratianus* de *Tuscia* natus, monachus sancti *Proculi* in *Romania* compilavit Decreta, sicut dicit *Hugo* 2. q. i. for. Ejus frater germanus magister *Petrus Lombardus* episcopus *Parisiensis* compilavit quatuor libros Sententiarum, Plalterium quoque, & *Pauli* epistolæ glossavit.

Fredericus primus post *Conradum* imperavit *Tenonicum* & *Romanum* xxxvijs. annis: hic post mortem *Adriani* pape qui eum coronaverat, pessime egit cum *Alexandro* in præjudicium ejus quatuor scismaticis apostolicis successive adherendo. Regem quoque *Francia* ad quem papa confugerat cum valida ma-

Item C.
Strensis
L. 7. 6. 20.

Stephanus. nu *Dacorum* & *Boemiorum* oppugnavit, sed *Ricardo* rege *Anglorum* opem ferente repullus est; unde & *Mediolanum* cujus tunc muri erant altissimi sub anno *Gratiz* M.C.lxij. funditus destruxit. Hic tandem post multas vexationes papæ illatas timens sibi de rebellionem *Lambardorum*, veniam à papa petiit, & tandem ad delictorum emendam cruce signatus terram sanctam adiit, ubi juxta *Armeniam* in parvo flumine submersus est, & apud *Tyrum* sepultus, filii quoque ejus illustris juvenis in obsidendo *Tbolimaidam* quæ est *Acon* defunctus est, totaque pene nobilitas Christianorum obiit.

Anastafius post *Eugenium* sedit papa quasi annis duobus. Quo quidem anno obiit sanctus *Barnardus* abbas *Clarevallensis*, qui in *Burgundia* castro *Fontanis* oriundus, filius strenui militis, materno primum lacte, deinde cibis grossioribus nutritus fuerat. Tandem ab anno *Gratiz* M.C.xij. & constitutione ordinis *Cisterciis* decimo quinto, ætatis suæ xxij. cum xxx. sociis *Cistercium* ingreditur: Post quintum conversionis suæ annum abbas *Clarevallensis* destinatur, ubi supra humanam consuetudinem vigilans, nullum tempus se dixit magis perdere quam quando dormivit, sompnum morti comparans. Stertentes & incompote domientes vix tolerabat, ad cibum tanquam ad tormentum accessit; propter magnam abstinenciam magna ex parte ciborum discretionem amiserat, ita quidem ut oleum pro vino, sanguinem pro butyro aliquando sumeret, dixitque, solam aquam sibi sapere, eo quod fauces suas refrigerabat: Quicquid de scripturis didicerat, maxime in silvis & in agris meditando & orando haurerat, nec alios se habuisse magistros quam quercus & fagos fatebatur; In vestibus ejus paupertas, sed abique sordibus fuit. Aiebat enim, vestes fore animi indices aut negligentis aut inaniter gloriantis. Proverbium illud frequenter ore sed corde semper tenebat, *Qui facit quod nemo miratur omnes.* Noviciis religionem intrare volentibus dicere consueverat, *Si ad ea que intus sunt festinatis, hic foris dimittite corpora qua de seculo attulistis; soli spiritus ingrediantur, caro autem non prodest quicquam.* Quando cunque ad epulandum invitabatur, respondere solebat, se suum non esse sed aliorum servicio deputatum. Semper inveniebatur aut orans, aut legens, aut scribens, aut meditans, aut fratres suos verbo edificans. Tandem sub anno *Gratiz* M.C. liij. morti appropinquans, tris fratribus suis observanda reliquit, quæ & ipse pro modulo suo in vita sua observasse assuevit, dicens, *Neminem scandalizare volui, sed et si scandalum surrexit sedavi ut potui. Minus sensui meo quam alieno judicio credidi. Læsus de ladente vindictam non petii. Barnardus igitur multorum tractatum potissime in hiis quæ de incarnatione Christi sunt egregius conscriptor, multorumque miraculorum patrator, C. l. que monasteriorum constructor obdormivit in Deo. Hoc quoque anno obiit *Ranulfus* ij. cognomento de *Gernons*, quartus post conquestum *Anglia* Comes *Cestria*, cui successit filius suus *Hugo* ij. qui præfuit in ducatu illo xxix. annis, & multa strenue egit. Hoc etiam anno obiit rex *Stephanus* apud monasterium de *Waverham* in *Cantia*, quod ipse à fundamentis extruxerat, sepultus est.*

IN diebus istius *Stephani* miles quidam *Owynus Stephanus.* nomine, intravit purgatorium *Patricii* secundi abbatis non episcopi. Qui rediens, mansit in negociis *Ludensis* monasterii ordinis *Cisterciensis* in *Hibernia*: & narravit gaudia & pœnas quas viderat, sicut habetur supra libro primo capitulo xv. de *Prodigiis Hibernia*, ita continens. Notandum quod *Patricius* secundus, qui fuit abbas & non episcopus, dum in *Hibernia* prædicaret, studuit animos hominum illorum bestialium terrore tormentorum infernalium à malo revocare, & gaudiorum paradisi promissione ad bona confirmare. Illi autem dixerunt, se nolle converti nisi aliquis illorum tormenta illa & gaudia posset aliquantulum in hac vita experiri. Quamobrem *Patricio* super hoc oranti apparuit *Jesus Christus*, dans textum evangelii & baculum unum, qui adhuc manent in patria illa apud summum archiepiscopum: Eduxit igitur dominus *Patricium* in desertum, ubi fossam unam rotundam intrinsecus obscuram ei ostendit, dicens, Quod si veraciter quis pœnitens per diem & noctem in illa fossa manserit, & fide constans per illam transiret, videbit tormenta malorum & gaudia beatorum. Ad hæc *Christo* disparente *Patricius* construxit ecclesiam, canonicos regulares instituens. Fossam autem illam quæ modo in cimiterio est, ad orientalem ecclesiæ frontem, muro circumdinxit, januam observavit ne quis temere sine licentia episcopi & loci Prioris ingrederetur: multo quippe in tempore illius *Patricii* ingressi sunt & regressi, narrantes pœnas & gaudia quæ viderant, quæ & literis ibidem demandantur. Qua occasione multi tunc ad fidem convertebantur; multi quoque intraverunt qui nunquam redierunt: locus autem vocatur *Purgatorium Patricii*, ecclesia, *Regles*. Nulli imponitur ut locum intret sed potius in principio dissuadet sibi ingressus; quod si omnino voluerit intrare, accedet primo ad episcopum loci, qui ingressum dissuadet; sed perseveranti in tali proposito literas tradit ut loci Priorem adeat. Qui similiter ingressum dissuadet, hortando, ut aliam pœnitenciam assumat; quod si perseverat, introducit eum in ecclesiam ut xv. diebus jejuniis & orationibus indulgeat. Post quos hominem communionem munitum producit cum processione & letania usque ad hostium purgatorii, ubi etiam dissuadet iterum ingressum; sed si perseverat, hostium ei cum benedictione aperit, & post ingressum hostium consignat usque in diem alterum: mane quo adveniente, Prior si hominem invenerit, cum processione in ecclesiam ducit, ubi aliis xv. diebus jejuniis, orationibus intendit: hæc ibi.

Ille *Stephanus* fuit filius *Ducis de Blefens* filii *Willielmi* conquestoris. Qui statim post mortem amedicti *Henrici* venit in *Angliam* cum grandi fortitudine, & se intrusit contra juramentum quod fecerat *Matildi* imperatrici, & injuste se coronari fecit, & regnavit rex: Et toto tempore occupatus in magna guerra, nam illa guerra crudelis erat multum, & duravit xvij. annis, & finivit guerra anno *Gratiz* M.C. liij. Eo quod eodem anno viij. kalend. Novembris rex *Stephanus* miles strenuus mortuus est, & tumulatus apud *Waverham*. Et sciendum est quod decimo quinto anno regni regis *Stephani*, *Galfridus* Comes *Andegavia* reddidit *Henrico* filio suo totam *Normanniam*: Et anno sequenti idem *Galfridus* mortuus est, & tunc iste *Henricus* filius imperatricis fuit Comes *Andegavia*.

An. Dñi
1154.

Henr. II. *via & Dux Normannia.* Eodem anno factum est divortium inter *Ladewicum* regem *Francia* & reginam uxorem suam, quæ iusta hæres erat *Aquitania*; & iste *Henricus* cepit eam in uxorem, & sic devenit ipse Dux *Aquitania*, Comes *Andegavia*, & Dux *Normannia*. Et in xvij. anno regni *Stephani* iste *Henricus* filius imperatricis venit in *Angliam* cum potestate magna, & cepit castellum de *Walmesbury*, & multum bellavit contra regem *Stephanum*; & tandem idem *Stephanus* concessit ei medietatem regni *Anglia*, & sic finivit guerra ista. Iste *Stephanus* post hæc præ dolore & timore ac rubore incurrit ægritudinem, unde cito post moriebatur. Iste *Stephanus* intravit in *Scotiam* cum grandi exercitu nimis anno *Gratiz* M. C. xxxix. & terram multum destruxit pro eo quod rex *Scotia* *David* multa mala exercuerat in *Anglia*, mulieres gravidas findendo, sacerdotes ad altaria occidendo sicut tyrannus excommunicatus & renegatus. Et sic tandem rex *David* concordatus est cum rege *Stephano*, & reddidit ei *Novum castrum* super *Tynam*. Post hæc orta dissensio inter Regem *Stephanum* & Barones suos; & *David* hæc audiens, se dedit in *Angliam* cum magna fortitudine: sed *Thurstinus*, ut supradictum est, capitulo præcedenti, archiepiscopus *Eboracensis* venit super *David* regem *Scotia* & occidit de gentibus suis plusquam xij. millia apud villam de *Donnot*, nec quicquam de *Anglia* mortem ibidem incurrit præter unum militem, scilicet *Gilbertum de Lacy*. Iste *Stephanus* bonitate & iusticia multum floruit, subtilis & virtuosus in ordinationibus faciendis, artificiosus & articulatus de & mensuris instituendis, & de terra arabili prudens & operosus, de carucata, bovata, virgata, percha, acra, roda & dimidia roda, pede, pollice, cubito & palma. &c. de *ansul*. balanci-bus & mensuris, metis & bundis terrarum fuit certa mensura posita, sicut usque in præsens tenetur; ac etiam de venditionibus & emptionibus.

Cisterciensis. Mortuo *Stephano*, successit *Henricus* ij. filius *imperatoris*, nepos *Henrici* primi ex filia imperatrice, & *Galfrido Plantagenet* Comite *Andegavia* progenitus; cuius mores & actus, virtutes & vicia *Galfridus Cambrensis* in suis descriptionibus describit, sic inquit, *Meticulosa plane res est in illum allegare qui potest relegare, illum multis verbis describere qui uno verbo potest præscribere; gratiosum quippe foret & vires nostras prorsus excedens, veritatem in singulis non suppressere, & in nullo principis animum exacerbare.* Erat nempe hic *Henricus* vir subrufus, amplo capite & pectore, oculis glaucis, voce quassa, corpore carnoso, cibo tamen & potu parcus; & ut pinguedinem reprimeret, corpus suum vexatione, venatione, statione, deambulatione vexabat: statura mediocri, eloquens & literatus, in armata militia strenuus, in togata providus, in bello ambigua fata formidans, humanior semper militi extincto quam superstiti, plus mortuos lugens quam vivos amans; urgentibus incommodis nemo benignior, relumpta securitate nemo rigidior, acer in indomitos, clemens interdum in subactos, durus in domesticos, profusus in extraneos, largus in publico, parcus in privato. Quem semel exosum vel dilectum haberet vix ad contrarium flecteretur, Verbi spontaneus transgressor, morosus ad cuncta responsor, quietis amator: sed nobilitatis oppressor, iusticiæ venditor & dila-

tor, fidei transgressor, verbo varius & versutus, adulter publicus, ecclesiæ malleus, Deo semper ingratus, discordiam inter filios summo opere forebat, solum sibi ex eorum discordio pacem sperans provenire. Si tamen excursuum suorum metæ quantantur, prius decit orbis quam aderit finis: animo quippe pectori cessare potuerunt terræ, cessare nesciunt victoriæ, nec deerunt triumphis set materia triumphandi. In utraque militia, *Martis* scilicet & *Minerva* singulariter afflavit, terras quippe hæreditarias potenter pacificavit, *Hiberniam* potenti classis subjugavit, *Scotia* regnum capto rege *Wilhelmo* suo regno adiciens, ab australi oceano usque ad boreales *Oreadum* insulas quasi sub una monarchia terras concludens imperium suum egregie dilatavit, quod quidem post tempora *Julii Caesaris* nulli legitur contigisse. In transmarinis partibus præter *Normanniam*, *Aquitaniam*, *Andegaviam*, *Cenomaniam*, quæ cum paternali jure contigerant, *Picaviam* quoque & *Gasconiam* usque ad *Pireneus* *Hispania* montes quæ ei matrimonialiter obveniant, *Alverniam* cum quibusdam aliis terris suo dominatu subegit: solebat quoque inter confabulandum dicere, totum mundum uni potenti viro satis parum esse. Reges *Hispania* ad sedandas discordias suas in hunc regem compromiserunt: & quamvis in nonnullis ejus successibus cunctæ quietis obstacula felicitis omnis auspicio quasi exquisito fortunæ favore sibi ad vota fuerunt summo; nonnulla tamen quasi fato inausito sibi contigerunt, ad ejus quidem humiliationem si tamen patiens fieret, sin autem obstinatus carne propria carnifex cruciaretur; In primis nempe *Alienoram Francorum* reginam domino suo *Lodovico* indebite subtraxit, sibi quæ de facto cum de jure non posset copulavit, de qua pater suus *Galfridus* cum prohibuerat ne eam attingeret, pro eo quod dum senescallus regis *Francia* fuerat eam cognovisset. Ex ea tamen *Henricus* iste tres filias & sex filios inclitos suscitavit, quarum primam *Matildam* Duci *Saxonie*, secundam *Alienoram* regi *Hispania*, tertiam *Johannam*, *Wilhelmo* regi *Sicilia* copulavit; duobusque filiis suis præmature sublati in reliquis quatuor usque ad mortem meruit perturbari. At cum xxv. annis pene regnavit, sex lustra data sunt ei ad mundanam gloriam, ad conversionis tolerantiam, ad devotionis experientiam, septimum vero lustum tanquam reprobo & ingrato inflictum est ad vindictam; secundo namque septimi lustri anno evanuit conatus ejus, quem circa *Johannus* filii sui in *Hiberniam* missionem paravit. Tercio anno qui nunquam prius quicquam amiserat, jam *Alverniam* contra regem *Francia* perdidit. Quarto anno *Bituricam*. Quinto anno urbes *Cenomanicam* & *Tarontensem* cum castellis multis & seipsum. Consueverat quoque rex iste religiosos episcopos ad colloquia sua etiam in transmarinis partibus & in archis negotiis secum circumducere, & eorum magis quam militum consiliis uti. Quod & fecit duplici de causa: Primo, ut curia sua adventantibus legatis venerabilior appareret: Secundo, quia prius semper pacem temptabat quam arma; ideo tales cum adjectione pecuniarum suos fecit mediatores. Verum quia ecclesiasticas dignitates aliquibus indignis contulerat, ut famam suam quodammodo redimeret, *Baldwynum Cisterciensis* ordinis monachum ad *Cantuariensem* sedem, & *Hugonem Cantuariensis* ordinis Priorem ad sedem

Henric. II. sedem *Lincolniensem* promovit. Hos duos quasi semper ad consilia adhibuit. Ut autem lector quicquam tam regis hujus quam filiorum suorum infauustos exitus minus obstupeat, consideretur origo regis hujus *Henrici* ex parte utriusque parentis, necnon uxoris suae conditio de qua filios suscitavit. Comitissa quidam *Andemania*, de cujus sobole *Galfridus Plantagenes* processit, ob solam corporis speciem fuerat desponsata: raro tamen ad ecclesiam accessit, sed & tunc vix usque ad secreta missae moram faciebat. Hoc dum à Comite marito suo notaretur, die quadam detenta est in ecclesia à iij. militibus; at illa rejecto pallio per quod tenebatur, reliquitque ibidem duobus filiis suis quos sub dextro angulo pallii tunc fovebat cum reliquis duobus filiis suis quos ad sinistram tenebat, per fenestram ecclesiae cunctis intuentibus evolavit, nec usquam comparuit. Istud postmodum *Ricardus rex Angliae* referre solebat, asserens, non esse mirandum si de tali genere procedentes mutuo sese infestent tanquam de diabolo venientes & ad diabolum ituri; unde & clericus quidam à rege *Henrico* ad filium suum Comitem *Britanniae Galfridum* pro pace reformanda missus, hoc à filio audivit; Ut quid venisti me exheredare de jure meo nativo? Num ignoras hoc nobis naturaliter fore proprium & ab antavis insertum ut nullus nostrum alium diligat. Noli igitur laborare, ut naturam expellas. Item mater hujus *Henrici* vivente priore marito imperatore, scilicet *Henrico* heremetice peregrinante, nupsit alteri, scilicet *Galfrido*, de quibus ille *Henricus* rex processit. De isto quoque *Henrico* quondam infanteulo & in curia regis *Francorum* nutrito, beatus *Barnardus* abbas de eo sic prophetavit praesente rege, *De diabolo venit, & ad diabolum ibit*: Notans per hoc tam tyrannidem patris sui *Galfridi* qui *Sagensem* episcopum enuchaverat, quam etiam istius *Henrici* futuram atrocitatem qua in beatum *Thomam* deizviret. Ad hæc, *Galfridus* pater hujus regis illa *Alienora* abusus fuerat, quam ille *Henricus* filius suus postmodum duxerat. Pater etiam hujus *Alienore*, Comes *Pictavenfis*, uxorem sui vicecomitis vi rapuit, & marito vivente in uxorem duxit; quem dum quidam vir sanctus pro hac re increpasset, & minime profecisset, adjecit, *Nusquam proles de vobis veniens salicem fructum faciat*. Contigerat aliquando in camera regis hujus *Henrici*, *Wyntonie*, multipliciter picturata, locum vacuum jussu regis relinquere, ubi rex postmodum aquilam cum iv. pullis infidentibus depingi fecit, quorum tres unguibus & rostris parentem lacerabant, sed quartus paternis oculis erueudis acrius insistebat; Requisite rex quid hoc prætenderet, ait. Hi quatuor pulli, filii mei sunt, qui me usque ad mortem persequi non cessabunt, sed potissime ille novissimus *Johannes*, quem modo carius amplector neci meo acius insudabit.

Item C.
strensis lib.
7. cap. 22.

Adrianus quartus post *Anastasium* natione *Anglicus* sedit papa annis quatuor. Hunc tradit fama vulgata nativum fuisse abbatis sancti *Albani* in *Anglia*, & dum monachatum ibidem expostularet repulsum fuisse. Qui tandem literis & moribus insistens, *Albanensis* episcopus primo effectus est, deinde apud *Wormaciam* legatione fungens, provinciam illam convertit ad fidem. Demum papa effectus, propter vulnerationem unius Cardinalium totam urbem *Romanam* supposuit interdicto; *Wilhelmum* regem *Sicilie* excommunicavit, & ad

summissionem coegit. Hic primus omnium virorum *Henric. II.* Apostolicorum cum Cardinalibus moram fecit in urbe veteri. Rex *Scotia* & fere omnes primates *Angliae* obierunt. Mense Octobris apparuit signum crucis in Luna, & delata est manus sancti *Jacobi* apostoli ad monasterium *Radingia*. Hoc anno rex *Henricus* duxit primo exercitum in *Walliam*, firmavit castrum de *Rothelan*, & fundavit monasterium de *Walsingham*.

Alexander iij. post *Adrianum* sedit papa annis xxi. qui superavit quatuor scilicet apostolicos quos imperator *Fredericus* crexerat; hic etiam concordavit *Fredericum* & *Emanuellem Constantinopolitanum* & regem *Sicilorum*, *Thomam Cantuariensem* fovit in exilio. *Henricus* primogenitus hujus regis desponsavit filiam regis *Franciae*. Apud *Gloverniam* quidam puer crucifixus est à *Judeis*. Obiit *Theobaldus* archiepiscopus, & consecratus est *Thomas Londoniensis* regis Cancellarius vj. nonarum Junii. Ac tercio post hoc anno exivit de *Anglia*, Septimo quoque anno exili rediit & martirizatus est. Cujus vitam descripserunt quatuor viri famosi, sicut patet in vita sua.

Circa istum annum floruit abbas *Joachim* in *Calabria*, qui super *Apocalypsim* & libros *Prophetarum* scripsit commenta. Prædixit quoque imperatori *Frederico* & cæteris regibus terram sanctam adeuntibus, quod parum ibidem proficerent eo quod nondum tempus liberationis advenisset. Fecit etiam de illo *Joachim* quod quasi prophetice effigiavit mores, actus & numerum omnium virorum apostolicorum qui futuri forent in ecclesia. Ejus tamen opinio contra Magistrum sententiarum scribentis reprobatur, sicut patet in principio *Decretalium* per *Gregorium* ix. Decimo quarto kalendarum Octobris circa horam primam visi sunt in caelo tres circuli & duo soles. Quo anno orta est dissensio inter regem & *Thomam*. Floruit his diebus in *Francia* magister *Petrus Comestor*, qui utriusque Testamenti historiam contexuit, quæ *Scholastica* dicitur. Scripsit & allegorias super utrumque Testamentum, & etiam sermones insignes reliquit. Allegorias etiam suas redegit in librum metricum quem intulavit *Auroram*.

Radulphus Colonienfis episcopus transvexit de *Mediolano* per *Fredericum* nuper destructo tria magorum corpora usque *Coloniæ*. Hæc nempe corpora primitus de *Persida* ad *Constantinopolim*, & inde per *Sergium* papam usque *Mediolanum* transeverata fuerant. Hoc anno martirizatus est *Thomas Cantuariensis*, de quo quidam metricè sic:

Anno Mllo centeno septuageno,

Anglorum primas corruit ense Thomas.

: Alius sic:

Quis moritur? præsul. Cur? Pro grege. Qualiter? ense.

Quando? natali. Quis locus? ara Dei.

Et alius sic.

Pro Christi sponsa, Christi sub tempore, Christi

In templo, Christi verus amator obit.

Post cujus mortem cepit fors regia attenuari. Nam anno sequenti rex adivit *Hiberniam*, quam potenter subjugavit: volente papa Concilis per loca celebrantur, & maxime apud *Cassiliam*, ubi primas *Armagham* ob corporis invaliditatem tunc non affuit. Qui vaccam candidam cujus lacte duntaxat foveba-

Henric. II. fovebatur, secum semper circumduxit. Hanc itaque insulam rex pro posse reformabat, maxime quoad tria; quoad officium ecclesiasticum moderandum, quoad decimas præstandas, & quoad ritum matrimoniale. Ibi tunc statutum est, ut morientes in præsentia vicinorum testium condant testamentum. & bona sua mobilia si uxorem & liberos habeant deducto ære alieno & stipendiis servienciis in tres partes dividantur, quartum una liberis, alia uxori, tertia sibi & exequiis designetur. Si vero liberis aut uxore careant, bona in duas partes dividantur.

Rege de Hibernia reverso, corperunt revelationes fieri potissime de vita sua corrigenda. Primo per quendam senem apud *Castrum de Bærdif in Wallia*. Dominica in albis viij. Pasche die, ubi post missam auditam dum rex ad equum suum accederet, affuit ei vir quidam flavus, consura rotunda, miter & procerus, tunica alba vestitus, nudisque pedibus, qui regi *Teutonice* lingua sic affatur, *Godæ olæ Bp.ig.* Deinde sic prosequitur, « Saluta-
 20 « rat te Christus & pia mater ejus, *Johannes Ba-
 « pristæ & Petrus*, mandantes firmiter, ne per ter-
 « ras ditionis tue fiant mercatus aut opera servi-
 « lia diebus Dominicis, exceptis his quæ ad usum
 « ciborum pertinent; quod si observaveris, quic-
 « quid inceperis feliciter complebis. Rex autem
 dixit *Gallice* militi qui fratrem suum tenebat, In-
 30 « quire à rustico illo an hæc somniaverit. At dum
 hoc *Anglice* exponeret, subjecit ille lingua priori.
 Sive hoc somniaverim sive non, vide quis dies sit
 hodie, quia nisi hæc feceris & vitam tuam correx-
 30 « ris, tales infra præsentem annum rumores audies
 quod usque ad exitum tuum inde dolebis. His
 dictis vir ille disparuit. Et infra annum tres regis
 filii *Henricus, Gausfridus, Ricardus* ad regem
Francia contra patrem proprium diverterunt. Rex
Scotia, Comes *Cestria*, & Comes *Leycestria* contra
 regem surrexerunt. Multæ quoque aliæ præmun-
 40 « tiones regi fiebant; sed & omnia ille parvipendebat.
 Secundo namque præmunivit eum *Hibernicus* cum
 adjunctione signorum secretissimorum; & tercio qui-
 dam miles de *Lindesbey*. *Philippus de Estreby*
 transito mari *Gallico* exposuit regi in *Normannia*
 septem articulos quos emendaret; quod si faceret
 honorifice per septennium regnaret, & crucem Chri-
 sti de ejus hostibus eriperet, alioquin ignominiose
 in quarto anno obiret; tria prima fuerunt, quæ
 juravit in coronatione sua observare, videlicet, « De
 ecclesia tuenda, de jussis legibus statuendis; & ne
 50 « aliquem sine judicio dampnaret: Quartum fuit,
 de ablatis heredibus restituendis. Quintum, de
 justitia facienda sine precio. Sextum, de reddendis
 stipendiis ministrorum. Septimum, de Judæis ex-
 pellendis, parte pecunie ad exendum eis relicta.
 Sed rege non correcto insurrexerunt in eum validi
 & fortes, scilicet tres filii sui cum *Francorum* rege.
 Sed postquam rex *Henricus* tumbam martyris nu-
 dis pedibus humiliter videret, *Willielmus* rex
Scotia apud *Alnetolka*, & duo Comites *Cestria* &
 60 *Leycestria* capti sunt. Hæc plaga bienniali vix se-
 data, non divinæ miserationi sed proprio brachio
 hoc ascripsit. Et qui dudum incarcerata regina
 sua *Alionora* adulter fuerat occultus, jam factus
 est manifestus, palam & impudenter *Rosamunda*
 puella abutens. Huic nempe puellæ spectatissimæ
 fecerat rex apud *Wodestoke* mirabilis architecturæ
 cameram opere *Dadalino* inuatum, ne forsân a re-

gina facile deprehenderetur; sed illa cito obiit, & *Henric. II.*
 apud *Wodestoke* juxta *Oxoniam* in capitulo monia-
 lium sepulta est, cum tali Epitaphio.

*Hic jacet in tumba Rosa mundi, non Rosa munda.
 Non redolet sed olet quod redolere solet.*

Cista ejusdem puellæ vix bipedalis mensuræ sed
 mirabilis architecturæ, ibidem, cernitur, in qua
 confectus pugilum, gestus animalium, volatus avi-
 10 « um, saltus piscium absque hominis impulsu con-
 spiciuntur.

Tunc rex *Henricus* quinto anno regni sui genuit *Leycestren-*
Gausfridum filium suum Com. *Britannia*. Sexto
 vero anno regni sui duxit exercitum apud *Talesam*,
 & conquistavit eam. Septimo vero anno regni sui
Henricus filius ejus desponsavit filiam regis *Francia*
Lodovici. Tercio decimo anno regni sui *Ma-*
tilda imperatrix mater regis *Henrici* obiit. Eo-
 20 « dem eciam anno natus est ei filius, *Johannes* no-
 mine. Decimo quinto anno *Robertus* Comes *Ley-*
cestrensis fundavit monasteria de *Gerundon* de mo-
 nachis *Leycestrensis*. De canonicis regularibus,
 de *Eton* monialibus; & ipse Comes *Robertus* fa-
 ctus canonicus regularis in monasterio *Leycestrensi*
 vivens ibidem inter canonicos quindecim annis, &
 præter primam dotationem abbatiæ, dedit illis ad
 sustentationem suam manerium de *Stodon* cum
 suis libertatibus. *Amicia* vero uxor ejusdem Co-
 30 « mitis facta monialis apud *Eton*, & ibi quiescit.
 Dicitur vero *Robertus* jacet in monasterio *Leyce-*
strensi in pariete dextro coram magno altare anno
 Gratiæ M. C. lxiij. Iste *Henricus* rex xvj. anno
 regni sui fecit filium suum *Henricum* coronari apud
Westmonasterium ab archiepiscopo *Eboracensi* Ro-
 gero, & post coronationem transivit pater *Henricus*
 in *Normanniam*. Anno vero xvij. regni sui *Tho-*
mas martirizatus est; Deinde infra biennium *Hen-*
ricus juvenis rex coronatus inchoavit guerram con-
 40 « tra patrem suum cum rege *Francia* & fratribus
 suis. Sed pater *Henricus* omnes superavit & victo-
 riam optinuit. Dum igitur instaret dicta guerra,
Henricus juvenis rex impotens est; sed ante mortem
 vere poenitens fuit, & misericordiam & veniam a
 patre suo optinuit.

Hoc quoque anno xliij. kalendarum Septembris *Henric. II.*
 apud *Eboracum*, *Willielmus* rex *Scotia* de con-
 sentu procerum & Prælatorum suorum, fecit homa-
 7. cap. 23.
 gium regi *Henrico*. Cavit eciam idem rex *Willielmus*,
 literis suis patentibus, quod ipse & successores sui &
 homines *Scotia* facerent homagium, ligamentum
 & fidelitatem regibus *Anglia* quociens super hoc
 requirerentur; & in signum hujus subjectionis rex
Scotia optulit capellum & sellam suam super altare
 sancti *Petri* in ecclesia *Eboracensi*, quæ ibidem us-
 que hodie conservantur; & adjecerunt proceres
Scotia cum juramento, quod si aliquando rex *Scot-*
cia a fidelitate prædicta resisteret, ipsi contra regem
Scotia insurgerent donec resipisceret. Quam qui-
 50 « dem Compositionem *Gregorius* papa in diversis re-
 scriptis regibus *Anglia* & *Scotia* directis mandavit
 firmiter observari: Et ad declarationem hujus sub-
 jectionis rex *Scotia* cum Prælatibus suis venit ad par-
 liamentum regis *Henrici* apud *Northampton*. Ex-
 post hæc venit ad regem *Henricum* in *Nor-*
mannia.

Hoc eciam anno annuente rege convexus *Can-*
uariensis

Henr. II. *Canariensis* elegit fratrem *Ricardum Doveriensem* Priorem in Archiepiscopum, cui sub anno Pontificii xj. apparuit Dominus in visu, dicens, *Tu dissipasti bona Ecclesie mee, & ego extirpabo te de terra*: Inde perterritus obiit. Post hoc vij. die, crucis obsequium quod dudum rex *Henricus* in partibus transmarinis sumpserat, & postmodum coram duobus Cardinalibus se post triennium prosequendum juraverat, lapso triennio misit *Romam* ad proteclandum frustratorie fallax propositum, sub eo tamen colore ut tria monasteria construeret in *Anglia*: Quod & isto modo fecit. Canonicos seculares de *Waltham sancta Crucis* ad conventualem redegit vitam. Moniales de *Ambushurp* extirpavit, alias de transmarinis partibus introducendo. Domum *Cartusienfis* ordinis apud *Whitham* juxta *Sarisburyam* exiliter instauravit. Hic etiam receperat dudum in custodia sua filiam regis *Francorum* ut eam filio suo *Pistavenfi* Comiti copularet. Verum quia post mortem *Rosamunde* puellae illa abusus fuerat, *Ricardus* filius suus matrimonium recusavit. Proinde proposuit rex hanc puellam duxisse. Qua de causa *Hugonem* Cardinalem ad divorciandum inter ipsum & reginam *Elionoram* invitavit, ut sic majori *Francorum* favore fretus filios proprios exheredaret: Postmodum ingruente bello inter ipsum & regem *Francia* pro castello *Radulphi* petiit rex *Henricus* puellam praedictam ad opus *Johannis* filii sui, una cum comitatibus *Pistavia* & *Andegavia*; sed rex *Francia* spretas hujus legationis litteras transmisit *Ricardo* inspiciendas: Qua de causa mox execrabile odium inter patrem & filium est exortum.

Audita sunt insolita tonitrua nocte natalis Domini. Et sacerdos quidam apud *Andeter* in *Dampleschpye* extinctus est de fulmine in medio populi, nullo alio attactu. Set & porci videbantur discurrere inter eos. Tempestas grandinata consumpsit aves, animalia & homines nocte *Magdalene*.

Hinc nostris diebus corpus *Arthuri* regis quod quasi fantasticum & in fine tanquam ad longinqua deductum fabulae *Britannica* adhuc venturum confinxerunt, apud *Glasconiam* inter duas lapideas pyramides in sacro cimiterio quondam erectas profunde in terra quercu concava reconditum & signatum, miris indicis est inventum, & in ecclesia honorifice translatum, marmoreoque tumulo decenter collocatum, ubi & crux plumbea lapide supposito litteras insculptas interius ad lapidem versas, quas ego vidi & contrectavi, continebat, sub hac forma: *Hic jacet sepulchus inclitus Rex Arthurus cum Genvera uxore sua secunda in insula Avalona*. Sic autem erant ossa distincta ut duae partes sepulchri versus caput ossa viri continebant, tertia pars versus pedes ossa mulieris conclusit. Ubi & crux comae mulieris flava cum integritate pristina & colore reperta fuit. Quam cum monachus quidam avide cum manu attraxisset, tota statim in pulverem decidit. Audierat namque rex ille *Henricus* a quodam Historico cantore *Britannico*, quod profunde in terra circiter xv. pedes corpus *Arthuri* invenirent in quercu concava. Idcirco autem profunde humatus fuerat ne a *Saxonibus* sibi amulis facile reperiretur, & ideo litterae veritatis indices interius versus lapidem sculptae erant: Et est notandum quod os tibiae *Arthuri* tunc nobis ostensum tibiam & genu longissimi hominis tunc reperti tribus digitis excedebat. Spa-

cium quoque interciliis inter duos oculos palmalem longitudinem continebat. In cuius capite x. vulnorum cicatrices apparebant: Quae omnia praeter unum solum quod letale videbatur, in unam cicatricem concurrerant.

Ierosolyma capta est a *Saracenis* & destructa. *Lucius* iij. post *Alexandrum* sedit papa annis iv. mensibus iij. Quo anno obiit *Hugo Comes Cestria* apud *Leek*, cui successit filius suus *Ranulfus* tertius l. annis. Hoc etiam anno obiit primogenitus regis; de quo quidam cecinit sic,

Omnis honoris honor, decor, & decus urbi & orbi;
Mulcia splendor, gloria, lumen, apex;
Intus ingenio, virtutibus Hektor, Achilles
Viribus, Augustus moribus, ore Paris.

Hoc anno mortuo *Ricardo Cantuariensi* archiepiscopo successit *Baldewynus Wygorniensis* tunc episcopus, de consensu regis & omnium episcoporum, reclamantibus tamen monachis *Cantuariensibus*. Item Cisterciensis l. 7. c. 24.

De eo fertur quod a primo die quo factus est monachus *Cisterciensis* usque ad obitum nunquam carnes comedit; unde & illi aliquando itineranti occurrit quidam vetula macilenta, inquirens ab eo an verum esset, quod carnes non comederet; Verum est, inquit: At illa, immo falsum est, quia comedisti carnes meas usque ad ossa. Nam decani tui abstulerunt a me vaccam meam unicam unde sustentabar. Cui ille, Vere vere favente Deo & quae bona vacca reddetur tibi. Quarto anno praefatus suus orta dissensione inter ipsum & Conventum *Cantuariensem* propter nova aedificia & basilicam constructam juxta muros monachorum in qua designavit clericos seculares, assignando praebendas eis de ecclesiis monachorum, compulsus est & ipse per papam *Urbanum* aedificia tollere: unde & translati sunt apud *Lambitham* juxta *Londoniam* ex opposito *Westmonasterii*; tandem iste *Baldewynus* crucis legatione fungens sub anno gratiae M.C.lxxxvij. *Walsiam* intravit, & in cunctis cathedralibus Ecclesiis, quod usque tunc visum non fuerat, pontificalibus indutus celebravit.

Urbanus iij. post *Lucium* sedit papa quasi ij. annis. Qui obiit ex dolore quodam pro captione *Ierosolymae* per *Saracenos*: Quo in tempore venit *Heraclius* Patriarcha *Ierosolymitanus* in *Angliam* ad regem *Henricum*, petens auxilium contra *Saracenos* ex parte omnium Christianorum orientalium, confertens ei claves urbis sacrae dominicique sepulchri, cum vexillo regio & cum litteris *Lucii* papae monitoriis, ac juramenti regii super hoc prius praestiti commemoratoriis; Set rex responsum usque *Londoniam* prorogabat: Tandem cum multi ad praedicationem Patriarchae ac *Baldewyni* cruce signarentur, rex *Henricus* respondit, quod terras suas absque tutela defendere non posset, nec *Francorum* rapacitati eas exponere, set proficisci volentes habundanter de suo respiceret: Cui patriarcha, Nichil est quod agis rex. Principem quaerimus non pecuniam; Quilibet pars pene mundi pecuniam nobis mittit, set Principem nulla; virum igitur petimus qui pecunia indigeat, non pecuniam quae viro eget. Recessit itaque patriarcha spe frustratus, quem rex usque mare profectus batur ut vel sic consuetis blanditiis offensum mitigaret. Cui ait Patriarcha, Haecenus regnasti gloriose, set amodo te deseret quem tu deseruisti. Recole quae Dominus tibi contulit, & qualia illi rependisti; quomodo regi *Francia* infidus fuisti, beatum *Thomam*

An. Dñi
1188.

Henric. II. manum occidisti, & nunc protectionem Christianorum abiecit. Cumque ad hæc rex exanderet, optulit ei Patriarcha caput suum & collum, dictos, Facias de me ut de *Thoma* fecisti, Adeo volo occidi à te in Anglia sicut à *Saracenis* in Siria, Quia tu omni *Saraceni* peior es. Cui rex, Si omnes homines mei unum corpus essent unoque ore loquerentur, non auderent mihi talia dicere; Cui ille, Non est mirum, quia tu non te diligunt, prædica non hominem sequitur turba. Ita tunc rex, Recedere non possum quia filii mei insurgunt in absentem. Cui ille, Nec mirum, quia de diabolo venerunt & ad diabolum ibunt.

Hoc anno misit rex filium suum *Johannem* in *Hiberniam*: sed parum ibi proficiens reversus est. Hoc anno kalendis Maji *Saraceni* cepunt *Jerusalem*, crucem sanctam asportantes, occideruntque Magistrum milicie templi cum multis nobilibus: Quo audio, multi per orbem sunt cruce signati; Inter quos *Ricardus Pictavensis* filius hujus regis *Henrici* cruce signatus; Et *Baldewinum* archiepiscopus hac de causa *Walliam* intravit, ut supra tractum est; in ejus comitatu erat magister *Giraldus Cambrensis* archidiaconus *Landavensis*: Qui statim & ritem *Cambrigens* gentis in *Itinerario* illo descripsit, sicut nuper cum *Johanne* regis filio *Hiberniam* missus, statim & ritem gentis illius in sua topographia descripsit.

Gregorius viij. post *Urbanum* sedit papa mensibus iv. Qui pro subsidio terræ sanctæ multas misit epistolas; Cui successit *Clemens* tertius qui sedit Papa annis iij. Hoc anno *Ihesus Christus* visibiliter apparuit in aere cruce pendens apud *Dunstapulam* in Anglia videntibus multis. Quo etiam anno rex *Henricus* fecit *Ranulphum* Comitem *Cestrie* fore militem, & dedit ei in uxorem *Constance* Comitissam *Britannie* relictam *Ganfridi* filii sui, cum tota *Britannia minore* & cum comitatu *Richemundie*. Reges *Francia* & *Anglia* & *Ricardus* Comes *Pictavie* cum aliis multis Nobilibus die sancti *Georgii* cruce signatur ad numerum C.M.j. Quo anno *Fredericus* Imperator dum *Terram sanctam* excommunicatus adiret, duxit exercitum suum per *Constantinopolim*, sed ob nimium aestum in quodam flumine *Armenia*, quod dicitur *Gala Sathana*, se balneans extinguitur est, vel secundum alios, equo suo impingente in aqua cecidit & submersus est, apud *Tyrum* sepelitur. Primogenitus suus in illa expeditione subleatus, successit ad imperium *Tentonicorum* aliter filius ejus *Henricus* v. qui regnavit viij. annis, & subjugavit *Apuliam* & *Siciliam*, sed quia regem *Anglia Ricardum* de terra sancta revertentem de carcere suo nisi data pecunia multa liberare noluerat, excommunicatus est à Papa *Celestino*, sub qua sententia decedens sepeliri non poterat nisi aut reddita *Ricardo* regi pecunia recepta, aut de permissione *Ricardi* terra traderetur. Hoc quoque anno orta dissensione inter Reges *Anglia* & *Francia* tota illa pecunia quæ ad profectum *Jerusalemitanam* ex rerum decimatione collecta fuerat absumpta est; Nam apud urbem *Cenomanicam* querentibus contra regem *Anglia* rege *Francia* & *Ricardo Pictavensi*, rex *Henricus* fecit suburbium succendi ad cautelam, ne hostibus suis foret ad præsidium. Vis venti retorta convertit flammam in urbem, & totam combussit, & regem *Henricum* exire coegit. Qui in recedendo talia dixit, Quia tu Domine urbem de mundo quam plus

dilexi hodie à me tam turpiter abstulisti, ego tibi *Natus. II.* reddam rationem. Nam de cetero auferam à te quod in me plus placere deberet, quod est cor meum. Deum apud *Turonem* febri correptus pacem Regis *Francorum* sub hac forma optavit, Quod gratia regis *Francorum* salvo honore suo regni que sui coronæ libenter se submitteret; sed frustra, quia pacem non aliter optavit nisi gratia regis absolute se submittendo: Et merito hoc sibi provenit, quia illud verbum, Salvo honore Dei & ordinis sui dignitate & Ecclesie libertate, *Thoma* non concessit. Igitur cum apud *Cynouense* castrum rex *Henricus* decederet, omnes circumstantes ita rapacitati indulerunt, ut corpus regis diu jaceret nudum, donec puer quidam inferiores corporis partes pallio brevi contegeret, & tunc videbatur cognomen ejus adimpletum, quo ab infantia vocabatur *Henricus Court-mantyl*. Nam iste primus omnium curta mantellâ ab *Andegavia* transiit in *Angliam*. Ferebant quoque de eo qui funeti astabant, quod quamdiu *Ricardus* filius hujus paterno astaret cadaveri, utraque patris naris sanguinem distillavit. Per viij. dies ante obitum hujus regis pisces de quodam stagno *Normannia* exilientes nocturno tempore cum tanto strepitu sunt congressi, ut homines vicini ad spectaculum venientes, vix unum piscem superstitem reperirent.

Iste *Henricus* bene & prudenter regulavit populum suum cum recta justitia, & gravem & celerem vindictam de latronibus & furibus & raptoribus admodum exercuit. Hujus *Henrici* tempore nullus latro neque raptor, homicida vel qualiscunque sceleratus gaudere potuit privilegio immunitatis sanctæ Ecclesie, neque clericus nec sacerdos, quin eos ab Ecclesia eriperet, & judicio regni astare cogeret secundum eorum delicti quantitatem puniendos, nullam ferens sanctæ Ecclesie in hac parte reverentiam. Et pro hac Ecclesie causa & aliis quæ in vita beatissimi *Thome Cantuariensis* plenius recitantur, idem *Thomas Cantuariensis* archiepiscopus quinto die natalis Domini in utero matris suæ, ecclesia matri scilicet *Cantuariensi* à filijs suis spiritualibus sed degeneribus patienter mortem sustinuit, ac vitalem deinceps & debitam reverentiam universali sanctæ matri Ecclesie *Anglicane* perpetue redderet.

Hujus *Henrici* tempore Christiani bellabant contra *Saracenos* in Terra sancta. Sed Christiani victi sunt & superati, & in dolendo numero occisi per fraudem & prodicionem falsissimi Christiani Comitis *Tripolitani*, ea de causa quia voluit desponsasse reginam *Jerusalemitanam* filiam scilicet *Henrici* regis *Anglia*, sed ipsa recusavit eum, & ob hanc causam Comes tenuit firmiter cum *Saracenis*, & sic fuerunt Christiani prodicione subacti & in mortem subpeditati. Mox cognita ista immuni prodicione, rex *Francia* & quasi omnes magnates terræ *Francia* se cruce signaverunt, terram sanctam petaturi. Iste *Henricus* postquam fere regnaverat xxxvj. annis mortuus est anno gratiæ M.C.lxxxix. in octavis apostolorum *Petri* & *Pauli*, apud fontem *Ebrardi* humatus jacet in *Normannia*. Iste *Henricus* ij. vocatus filius Imperatricis *Matilde*, quæ fuit filia primi *Henrici* regis, & *Matilde* filiz *Malcolmi* regis *Scotia* & sanctæ *Margarite* reginæ *Scotia*, quæ fuit filia regis *Edwardi* filii regis *Edmundi ferrei lateris*, qui fuit filius regis *Eschredi* filii regis *Edgari*, qui rex pacificus dicebatur. Et sic ascendendo

Ricardus I. dendo usque ad primum regem *Anglia*. In tempore hujus *Henrici* menia villæ *Leycestrensis* destructa sunt & quasi funditus muri eversæ. Ille *Henricum* habuit tot filios; *Willielmus*, qui moriebatur infans; *Henricus* juvenis rex, de quo superius; *Ricardus cor leonis*; *Johannes*; *Galfridus*, qui desponsavit *Ducissam Britannie*. Et tot filias, *Johanna Comitissa Tolosa*, *Matilda Ducissa Oxoniensis*, *Elisabetha regina Castella*.

CAP. XIII.

Tunc *Ricardus* qui vocatus est *Cor leonis*, ut infra patebit, filius hujus regis *Henrici*, cum summo honore apud *Westmonasterium* iij. nonarum *Septembris* coronatus est anno gratiæ M. C. lxxix.

An. Dñi 1189.

Cisterciensis

lib. 7. c. 25.

Sic mortuo rege *Henrico* apudque fontem *Ebracæ* di sepulto successit filius suus *Ricardus* per x. annos regnatus. Cujus mores & ætus *Stephanus Cantuariensis* luculenter descripsit. At ne præsens historia careat insignis tanti Ducis, libellum *Stephani* cursim studui deslorare. Rex igitur iste rebus transmarinis mature dispositis, *Angliam* rediit coronandus; in cujus adventu carceres relaxantur. Coronatur quoque *Londonia* à *Baldewyno Cantuariensi* iij. nonarum *Septembris*, Qui dies ex prisca Gentilium superstitione *malus* vel *Egyptiacus* dicitur, tanquam quondam *Judaici* eventus præfagium. Nam dies ille *Judaicis* *Angligenis* exitialis fuisse dinoscitur. Convenerant ad hæc solennia multi *Judaorum*, ne forte habita sub priore rege felicitas minus arderet eis sub novo. Illis tamen interdixit rex ingressum *Ecclesiæ* dum coronaretur, & ingressum palacii dum epularetur; rege tamen epulante quidam *Judaorum* inter ceteros tumultuantes fores regias introibant. Quorum unus dum pugna percutitur, turba indisciplina credens regem talia mandasse, lignis & lapidibus *Judaos* occidit, & in fugam compulsi: Ex hoc gratus rumor tanquam si rex exterminari *Judaos* jussisset totam percurrit urbem: Moxque fremens populus domos ubi trepidi confugerant *Judaici* oppugnat, incendit, spoliatur, neque propter mandata regia destitit; Ac licet immensitas tantæ rabiei si dissimulata & inulta transiret primordia regis majestatis denigraret plurimum: propter infinitam tamen reorum multitudinem dissimulari oportuit quod vindicari non potuit. Pace tamen utunque *Judaicis* data, illico rex vacantes dignitates confert, fratrique suo *Johanni* præter id quod ex dono paterno in *Hibernia* & *Normannia* receperat, provincias *Cornubie*, *Devonie*, *Notinghamie*, *Lancastrie* contulit; set & filiam Comitis *Glovernie* in iij. gradu consanguineam cum integritate paterni juris copulavit, set & indulta fratri tetrarchia fecit ingratum & infidum etiam ambire monarchiam. Regni quoque procuracionem *Dunelmensi* commisit episcopo: Qui tamen decentius divino incubisset officio quam regio succubisset ministerio, cum nemo possit secundum evangelium utrique domino prout dignum est deservire; si enim velit episcopus ut utrique cœlesti & terreno regi placeat, ad utrumque se divideret. Certe rex cœlestis qui sibi vult ex tota anima deserviri, ministerium divinum non approbat, quin etiam si episcopus nec saltem dimidiis qui Dei sunt exequatur, set vires suas indignis & remissis ex-

ecutionibus committat, ut ipse terreno palacio, vel foro totus interviat; nam nec terreni Principis rationcinia quicquam dimidiis sufficienter administrat. Cæterum ut sumptus propensiores versus *Ierosolymam* rex sibi congereret, resignavit regi *Scotorum* castella de *Bermyk*, *Rokysburg* pro x M. li. Pellexit etiam pecuniosum illum *Dunelmensem* episcopum veteranum ut pro innumera pecunia propriam emeret provinciam; unde solebat rex jocando dicere, De vetusto episcopo feci novitium Comitem, mirus eo artifex. Continui assu rex plurimorum sacculos exhaustit, distrahendo dignitates & prædia regia ac si animum redeundi non haberet: Cumque propter hoc ab amico familiari ausu increparetur, respondit, *Londoniam* venderem si emptorem sufficientem reperirem. Eo quoque proclivius emebant plurimi quo rex nunquam repatriare credebatur; Ipse nempe à summo Pontifice potestatem acceperat ut à quibus vellet cricem assumptam detrahere posset, unde & multa librarum milia adquisivit. Rex igitur commisso ut putabatur negligenter regni gubernaculo *Willielmo Heliensi* episcopo Cancellarioque suo, ante natale Domini *Normanniam* transfretavit; Quo tempore apparuit signum crucis in cœlo apud *Dunstapill*. Et cito post visa est forma crucis per aliquod spaciū à vexillo recedere. Interpretetur qui poterit signi prodigium, cujus didici esse simplex narrator non prælagus interpretator. Dum igitur reges *Anglia* & *Francia* post firmatum inter se fœdus apud *Turen*. *Gallia* ætatem ad proficiendum expectarent, zelus Christianorum adversus *Judaos* in *Anglia* conspiravit, non quidem sincere, id est causa fidei, set eorum vel emulando felicitatem vel inhiando fortunæ. Dei quidem justitia talis minime approbante set decenter ordinante, ut hoc modo gentis perfidæ coherceret intolentiam. Verum præter ea quæ apud *Lincolniam* & *Lynn* in rebus & personis *Judaicis* pertulerant, apud *Eboracum* quidam post diutinam obsidionem & afflictionem *Raby* magister *Judaorum* incidit venas. CCCC. *Judaorum*, lualque proprias venas & guttur uxoris suæ detruncavit; set & apud *Stanforth* cæcis aut exilatis *Judaicis*, *Johannes* quidam audacissimus Christianus cum multis spoliis *Northantoniam* divertit, ubi & ambitu pecuniæ allatæ latenter occisus est ab hospite suo, corpusque ejus de nocte projectum est extra urbem, occisore fugiente. Mox sompniaribus vetulis atque apparentibus ibidem fallaciis, signorum præstigiis illi martyris meritum simplices homines tribuerunt, sepulchrum defuncti solennibus exuviis & muneribus honorantes: Ridebatur hoc à prudentibus, set tamen gratum fuit hoc clericis ibidem victitantibus gratia commodorum. Res deferretur ad episcopum, qui statim continuata simplicium studio & cupidorum falsi martyris insignia prophana vit. Inter hæc rege *Ricardo* absente, *Willielmus Heliensis* episcopus regis Cancellarius & regni Procurator ac apostolicæ sedis mediante pecuniæ in *Anglia* legatus, clerum oppressit, regis prætendens potestatem, plebem depresso, *Romanam* ostendens auctoritatem; Cum nulle equis procedebat, monasteria contributionibus & hospitacionibus gravabat; regni majores sibi affines efficiebat. Utramque sedem metropolitanam ad libitum suum prosternebat. Nam ante adventum regis *Ricardi* in terram sanctam, *Baldewynus* archiepiscopus *Cant.* apud *Tyrum* decesserat, ac *Eboracensem* electum fratrem regis *Galfridum* jam

Ricard. I. jam per x. annos impederat ne consecraretur. Quin-
eciam apud *Doveriam* appulsi *Gulfridum*, di-
reptis rebus, de monasterio sancti *Martini* extrahi,
& in turri regia trudi fecerat; sed & apud *Westmo-*
nasterium tanquam papæ legatus & regni procura-
tor Concilium celebravit; in quo complex ejus
Hugo Nonant episcopus *Cestrensis* querelam depo-
suit, quod monachi *Covenrenses* sanguinem suum
fudissent coram altari, unde decrevit *Willielmus He-*
liensis, monachos de *Covenreia* fore eliminandos, &
clericos præbendarios instituendos. Hac igitur occasio-
ne captata, præfatus *Hugo* callidus homo & invere-
cundus, audax ad aulicos improbos, literatura elo-
quentiaque instructus, qui inter Priorem & Con-
ventum *Covenrensem* semper discordiam seminave-
rat, jam manu armata monachos expulit tanquam
enormium criminum reos; moxque ad apostolicam
sedem instructos direxit responsales cum literis epi-
scoporum attestantibus, quod monachi *Covenren-*
ses deserti Christi milicia, ad seculum essent relapsi;
unde petit à papa liberam de ordinatione illius mo-
nasterii facultatem. *Romanus* vero pontifex sub
cauta expectatione si quis forte ex parte monachor-
um adveniens in contrarium allegaret, per sex men-
ses sententiam suspendit; sed sumptuum inopia re-
tardans monachos, votum episcopi consummavit.
Monachi tandem vel sero venientes quamvis vio-
lentæ expulsionis injuriam deplorarent diutius, præ-
valente tamen episcopi potestate, altu & pecunia,
per annos plurimos monachi dispersi, rebus eorum
in præbendas clericorum redactis, prout poterant
inopes victitabant: quamobrem de isto *Hugone*
episcopo apud *Becum* in *Normannia* die Parasceves
decubante tradita fama, quod cum neminem sibi
præsentiam imponere volentem reperisset, dixisse
fertur, & ego meipsum pro malis erratis meis ad-
judico usque in diem judicii poena purgatorii cru-
ciandum.

Item C. Celestinus iij. post *Clementem* sedit papa annis
strensis lib. vii. mensibus vii. qui ij. die consecrationis suæ co-
7. cap. 26. ronavit *Henricum* v. *Frederici* filium in imperato-
rem, sub hac forma: Inprimis, recepto ab eodem
Henrico juramento ante gradus ecclesiæ *Romana*,
quod ecclesiam Dei defenderet, ejus jura conser-
varet, rectam justitiam teneret, patrimonium *Petri*
si quid ablatum fuerit, pro posse revocaret; econ-
tra dominus papa in cathedra sedens coronamque
imperiale pedibus tenens, inclinato capiti imperi-
ali demisit, quam statim cum pedibus in terram
excussit; designans per hoc, quod ipse papa habet
potestatem creare imperatorem si meruerit, & de-
sciendi si demeruerit; Cardinales vero astantes co-
ronam sic excussam, capiti reposuerunt. Absente
itaque rege *Ricardo* præfatus *Willielmus* de *Longo*
Campo Helienfis episcopus *Hugonem Dunelmensem*
episcopum omni honore privavit, *Lincolniensem*
episcopum proturbavit, & pene cunctos molestavit.
Paratur interim multi ad transfretandum & regem
interpellandum contra Comitem tyrannum; sed &
ille cunctos præveniens voti compos effectus est,
prius rediit quam ceteri regem attigissent; literas
tamen votivas ceteri impetraverunt. Quorum pri-
mus *Lincolniensis* episcopus rediens, *Willielmum*
Helensem usque *Lincolniam* prolequitur; præfigi-
tur dies apud castrum de *Tikil* respondendi, ubi
cum *Dunelmensis* advenisset, ait ad eum *Williel-*
mus, Ego te capio, non Præsul Præfulem, sed Can-

cellarius Castellorum, donec obsides dederis de re- *Ricard. I.*
gis castellis reddendis. Fama facinorosi *Willielmi*
Angliam replevit, urde majores in eum fremunt,
minores mala increpant. *Johannes* regis frater de
captione fratris sui *Gulfridi Eboracensis* electi mul-
tum commotus, accitis ad se de suis provinciis &
ex *Wallensibus* ingentibus copiis cum nonnullis epi-
scopis, Comitem tyrannum à *Wylndosor* usque tur-
rim *Londoniensem* & inde usque *Doveriam* profue-
gavit, ubi timens sibi *Willielmus* ne non libere posset
transfretare in pontificalibus, vestem superinduit
muliebrem, caputque & majorem partem faciei po-
plo circumvolutus deambulabat in litore lævo bra-
chio telam lineam, tanquam venalem, ulnam vero
manu dextra ferens, ut hac arte non consideratus
facilius transfretaret, ac dum telam suam more fe-
mineo distrahere neciret, per verenda contrectatus
ignominiose detectus est. Ipso tandem enavigante,
regni administratio *Rotbomagensi* archiepiscopo rege
de *Sicilia* sic mandante commissa est, necnon *Bo-*
toniensis episcopus in archiepiscopum electus est; sed
etiam ipso præmature defuncto *Willielmus Heli-*
ensis fortissimum ad hunc rescriptum à papa *Cele-*
stino impetravit, redditis sibi pristinis apostolicæ
sedis vicibus quasi pro meliorando *Anglorum* re-
gno & *Johanne* coercedo qui ad regnum fratris
absentis aspirare videbatur; sed & in hiis frustra-
tus datis muneribus ac saltem factis commissis cum
Johanne collusit, sed frustra. Nam licet apud *Dove-*
riam erectis legationis suæ insigniis jam applicuis-
set, tamen regina *Elisabeta*, & archiepiscopi *Rotbo-*
magensis & *Eboracensis* cum aliis multis ipsum re-
navigare coegerunt. Igitur post verum tempus
apud *Turon.* expectatum reges *Anglia* & *Franc-*
cia, unus per terram, alter per mare usque *Sicili-*
am deveniunt; ubi rex *Francie* delicta suorum
dissimilans nomen agni sortitus; Rex vero *Anglia*
nichil iuultum relinquens nomen leonis promeruit;
ibi quoque rex *Ricardus* grifones in *Calabria* &
Sicilia expugnavit, castellum ligatum & portatile
contra civitatem *Messanam* erexit, quod & *Alast-*
griphum appellavit. Quo quidem instrumento ur-
bem *Agram* postmodum cepit; ibi etiam mater sua
regina adduxit ad eum *Berengariam* filiam regis
Navarrorum, virginem pulchram & disertam, quam
rex duxit in uxorem.

Philippus rex *Francorum*, ut supradictum est, *Lycestr-*
transiit per terram cum populo suo præcedens re- *si.*
gem *Anglia*, & rex *Anglia Ricardus* carpsit iter
cum populo suo per mare habens secum xij. per-
grandes naves bene onustas & l. galias, & sic ap-
plicuit apud *Ciprum*.

Profecto tandem rege *Francorum* in *Siriam*, rex *Cistrensis*
Anglorum aliquantulum post eum demoratus est; ubi supra-
set sub hyemali otio otiosus non erat, sed victualia
transmisit, machinas confecit: deinde de *Sicilia*
procedens, usque *Ciprum* retortus est; ubi duæ re-
gis naves per tempestatem confractæ irruentibus
Cipriis spoliatae sunt.

Applicanti regi *Ricardo* in *Cipriam* occurrit rex *Lycestr-*
Cipria coronandus, prohibens ei portum cum po-
tentia magna ne ingrederetur terram suam.

Quapropter rex *Ricardus* regem terræ satisfacere *Cistrensi*.
volentem de urbe in urbem prolequebatur donec se
dedisset; reddidit igitur se eo pacto, ut in vinculis
ferreis non poneretur. Annuit rex *Ricardus*, sed in
vinculis argenteis conjecit eum; & sic de tota insula

[E]

ad

Ricard. I. ad libitum disposuit, per biennale tempus ibidem commorando.

Leycestrensis.

Deinde iter arripuit sequens *Francie* regem, & medio tempore in quodam angulo maris prospexit quandam magnam navem, scilicet *Trierem* quod *Dromond* vocamus, onustam cum *Saracenis* quam rex *Ricardus* cepit, & necari fecit de *Saracenis* mille CCC. & ducentos viros reservavit; cepit etiam *Ricardus* rex septingenta camelos onustos innumeris divitiis de gatis & thesauris *Solidani*, quas partitus est proceribus & communibus suis valde regaliter.

Cestrensis.

Denuo dum *Ricardus* ad terram tenderet comprehendit in mari trierem magni *Solidani* bonis innumeris onustam, eam subitus perforando. Cum igitur ad *Acram* venisset, orta est materia discordii inter reges *Anglia* & *Francia* in hunc modum; rex *Francia* ex pacto quod fecerant inter se apud *Turon.* vendicabat medietatem acquisitionum in *Cipro*, & econtra rex *Ricardus* dixit, se pepigisse de adquisitis in terra sancta & contra *Saracenos*. Similiter alia causa fuit discordie, quod rex *Francia* noluit quicquam mutuate *Comiti Campanie* tunc valde indigenti, nisi sibi invadiaret *Campaniam*; tunc Comes ait, Feci quod debui, amodo faciam quod oportet; Dominus meus me non recipit nisi pro meis, vadam igitur ad eum qui paratior est dare quam accipere; unde ad regem *Ricardum* veniens ditatus est. Insuper & rex *Ricardus* fovebat partem *Guidonis* regis *Ierosolymorum* contra *Conradum Marchionem* regem *Tyri*. Quem rex *Francorum* econtra fovebat. Preparatur tamen ad obsidionem *Acre* quæ jam per biennium castro labore fuerat obfessa, nam machine urbi admoctæ igne *Græci* qui nulla aqua aut alio elemento extinguî poterat, conburebantur; exercitus autem Christianus partim inedia partim morbo minorabatur, & etiam propter discordiam inter *Guidonem* & *Marchionem* dividebatur in partes, Necnon & aliqui magni de nostris pecunia *Solidani* corrumpebantur.

An. Dñi

1191.

In Ci-

francijs

l. 7. c. 27.

Anno tandem Gratiæ M.C.XCj. quinto idus Julii tertio post adventum regis *Ricardi* die capta est urbs *Tholomaida*, quæ *Akra* dicitur; in qua captione dux *Austrie* sequutus est regem *Anglia Ricardum*, ut fortan partem triumphu vendicaret, sed nescio an casu an regis voluntate vexillum ducis *Austrie* ceno conculcatum est; unde dux ipse commotus domum reversus est gravissime postmodum de rege *Ricardo* se vindicaturus. Partitis interim inter reges *Anglia* & *Francia* cunctis perquisitis, rex *Francia* suos vendidit captivos, rex *Anglia* suos suspendit.

Leycestrensis.

Rex *Ricardus* cepit urbem sancti *Georgii*, & civitatem *Nazareth*, & villam de *Barut*, & castrum *Caiphe*.

Cestrensis
ubi supra.

Ob hoc & his similia commotus rex *Francia*, necnon & gloriam regis *Ricardi* ægre ferens, aeris intemperiem causatus, domum rediit, juratoriam tamen cautionem adhibuit de indemnitate rerum regis *Ricardi* usque ad reditum suum de terra sancta. Prosperis tandem statibus *Italiam* applicuit, papam adiit, absolvi à quodam juramento involuntario petiit, sed non obtinuit. Occiso interim *Conrado Marchione* per duos sicarios in urbe sua *Tiro*, rex *Francia* misus est hoc scelus regi *Ricardo* imponere, unde & apud *Parisi* celebrato concilio, de proditore *Ricardo* se velle ulcisci proponit. Prudent-

tiores tamen prematura ultionis propositum dissuaserunt; assentes, quod licet ita foret quod regi *Ricardo* imponebatur, non tamen prepropere aut petulanter agendum fore, sed respectu honestatis sustinendum, quousque ad propria rediret, qui propter Christum noscebatur peregrinari; Caterum si reversus, vel obicienda purgare potuerit, vel de excessu satisfacere voluerit, bene actum erit, sin autem, expectandæ ultionis, justitia comite, congruum tempus erit: quod si hoc consilium displiceat. *Romanus* pontifex consulatur. Sed quamvis ad modicum quiesceret rex, molitus est tamen regio *Anglia* cruentum negotium. Expetiit namque rex *Francia* per legatos nuptias germanæ regis *Dacorum*, eo tamen pacto, ut dotis nomine sibi concederetur illud antiquum jus quod *Dacu* in regnum *Anglorum* ab olim competebar, simul cum classe & exercitu per unum annum ad hoc assequendum. Sed & hac conditione propter *Wandalicam* à tergo infestationem negata, traditur tamen nuptui puella cum x milibus marcarum argenti, quam tamen post primæ copulæ noctem, aut propter fetidum oris halitum, aut quia non invenit eam virginem rex repudiavit indecenter.

Interea apud orientem sumptu deficiente regeque *Ricardo* nequiter defamato, quod regem *Francia* insidiis appetisset, quod etiam *Conradum* Marchionem per conductos sicarios peremisset, quod cum *Soldano* de prodicione terræ sanctæ consilivisset, atque ideo ad capiendum urbem sanctam accedere nolivisset, *Ricardus* se parat ad repatriandum; major namque pars Christiani exercitus morbo, gladio, inedia, laborumque intolerantia absumpta fuerat: in qua re consideranda est altitudo sapientiæ divinæ, quæ de suorum vel temporali salute vel felicitate minus curate videtur, dummodo eorum clades ad supernæ civitatis completionem proinde faciat derivari. Proinde fidenter dixerim, quod longe feliciter illis contigit, qui sic ibidem migraverunt, quam illis qui repatriantes ad sordes pristinas remearunt; sic igitur Christus rex noster malis hominum bene utens, dum terrenam suam *Ierosolymam* propter peccata inhabitantium in manus tradidit hostium, celestis sibi *Ierosolyma* uberiora lucra subtiliter conquirit: itaque propter nostrorum defectum & dedecus temporum oportet civitatem sanctam conculcari à gentibus usque ad tempus quod solus Deus novit; nam suo tempore proculdubio juxta morem priscum terra sancta spurcissimos suos evomet incolas, & fortan per perniciosam manum, ut virtus divina in hoc negotio clarius elucescat; unde dixit quidam apud *Machabæos*, Facile est multos concludi in manus paucorum. Quod utique declaratum est quando unus persequabatur mille, & duo fugaverunt x milia. Et *Gedeon* quondam amota multitudine per CCC. viros qui aquam lambuerant de multis triumphavit. At non est temerandus Deus, ut Christiani pro eo quod Dominum bonum & potentem habeant, petulanter & inconsulte contra multos adversarios pauci profiliant: Ita enim vult Deus suos in se confidere, ut non negligant prudenter agere.

Firmatis denuo inter regem *Ricardum* & *Soldanum* induciis triennialibus, *Hubertus Salisbyriensis* episcopus pro se & pro rege sanctum sepulchrum edie, hostiam sanctam ibidem immolavit; inde rediens una cum rege *Ciprum* navigavit: inde præmisit rex

Item Ci-
francijs
l. 7. c. 28.

Ricard. I. rex duas reginas, uxorem scilicet & sororem, cum omni pene familia sua usque *Siciliam*, ipseque lenti pelagi impatiens feroci aura ad partes *Austriæ* inter *Aquileiam* & *Veneciam* cum paucis depulsus est, ubi aliquantisper obetrans & latitans, dum cibi lautiores pro illo emerentur noratus est, & ab hominibus ducis *Austriæ* deprehensus. Quo divulgato, rex *Francorum* *Johannem* regis *Ricardi* fratrem contra regem *Ricardum* facile allexit. Imperatorem *Teutonicum* contra *Ricardum* captivum instigavit, unde & imperator pacta cum duce *Austriæ* tertia parte provenientis commodi, regem *Ricardum* dominicum adhuc characterem portantem in suam traduxit custodiam, & posuit eum in trivallis, ubi dicit *Aristoteles*, Bonum est occidere patrem. Quem tandem circa Dominicam palmarum coram procerum suorum multitudine ad respondendum produxit. Ille vero hilari fretus conscientia ita objecta diluit, ut imperator non solum ad misericordiam, sed etiam ad reverentiam flecteretur.

Venerunt tunc ad regem sic detentum *Willielmus Helienfis* episcopus propter insolentes mores suos ab *Angliæ* jampridem extrusus, ut regis circa se animum exploraret; quem cum adumbrata devotionis prastigiis non posset deludere, desperata gratia set cauteriata comitante conscientia ad *Franciam* rediit: set & *Hubertus Salisburiensis* de *Sicilia* ad regem veniens pro necessaria *Anglicani* regni cura, ac etiam pro maturando regis redemptionis negotio, in *Angliam* directus est, ubi adveniens concorderet a *Cantuariensibus* & ipsis episcopis in archiepiscopum erectus est. Qui nimirum accepto pallio inthronizatus est, mox apud *Marston*, accepto canonice professionis habitu *Cantuariensibus* quos fervor *Baldwyni* paulo indifferetius exulceraverat, molestus non fuit. Præfatus namque *Baldwynus* quamquam alias vir bonus & religiosus, jus & prerogativam eligendi archiepiscopum a *Cantuariensibus* transferre elaboraverat, cujus rei gratia regio favore ætius nova ædificia juxta monachalem ecclesiam ad præbendas canonicorum secularium non sine sanguine construere cœperat, ut ibidem postmodum suffraganei episcopi cum clericis convenientes de futuri pontificis electione, extrusis monachis, deliberarent. At contra monachi *Romanum* pontificem appellantes, opus inceptum intermittere coegerunt, quod & post mortem *Baldwyni* usque ad solum complanaverunt: In quo facto mirandum est, tantum virum qui ex archidiacono monachus *Cisterciensis* ordinis, & postmodum abbas, & ex abbate *Wygornensis* præsul, ac ex suffraganeo tandem metropolitanus effectus, quod imperfectioris vitæ homines, canonicos scilicet seculares, loco perfectorum subrogare voluit, cum olim sancti principes & pontifices in *Angliæ* illud genus clericorum minus abundare volentes, optionem illis dederint, ut aut beneficia relinquerent, aut vitam mutantes in religionem transirent.

Lycestrensis cap. 14. *Henrico* imperatore in forma prædicta regem *Ricardum* in custodia sic detinente, *Philippus* rex *Franciæ* memor suæ perniciosæ malencoliz contra regem *Ricardum* maliciose acceptæ, se armavit protinus in ultionem; nam *Johannem* fratrem *Ricardi* instigat ad coronam regni *Angliæ*: sicque unanimi assensu guerram movent, unus in *Angliæ*, alter in *Normannia*. Eodem tempore *Ricardus* sic in carcere existenti, quidam leo ferox & famelicus solutus est,

& ad eum dimissus, ad hoc ut credebatur, ut præ fame attenuatus regem *Ricardum* quasi ex neglegencia custodis leonis, in instinctu devoraret; set rex plenus audacia & fortitudine, gratiaque Dei illi aspirante, videns leonem illi aperto gutture & ferociter festinare, apprehendit mantellum suum, & circumplexatum brachio suo immisit manum cum brachio in gutture leonis, manu contrectans cor leonis extrahit, cor cum radicibus & calidum crudumque comedit: ex quo facto provegit illi illud nomen quo vocatus est *Ricardus cor leonis*.

Igitur post *Alemannica* detentionis tædium, quod plene uno anno & tribus mensibus duraverat, relaxatus est rex *Ricardus* mense Januarii pro centum millibus libris argenti, relictis apud imperatorem obsidibus *Rotomagensi* & *Batonienfi* episcopis pro parte pecuniz nondum solutz; Ad cujus summe solutionem silente interim omni privilegio, prerogativa & immunitate ecclesiæ seu personæ, extorta est tota lana alborum monachorum & canonicorum, quinque etiam prælatorum anuli, vasa, cruces, calices, cum auro de feretris sanctorum abrata sunt constata. Demorante tamen apud *Swynam* in *Flandria* duobus plene mensibus, aut propter status adversos, aut necessarij apparatus gratia, Imperiales apparitores sic demorantem pene intercepterant. Permittit imperatorem relaxasse regem, sicut quondam *Pharaonem* dimisisse *Israel*. Menie tandem Marcio *Sandicum* portum rex applicuit, & modica apud *Lundoniam* mora facta processit, ac munitissima fratris sui *Johannis* castella de *Hotpington*, de *Wythyl* accepit, quorum castellanos incarceravit; *Johannem* fratrem suum tanquam ingratum & infidum judicio procerum omni honore privavit; sicque apud *Hampton* Patcha suum tenuit, atque apud *Wintoniam* tanquam detrusa jam captivitatibus ignominia, quasi rex novus quinto regni sui anno solenniter coronatus est: Post cujus coronationis solennia, quicquid prius leviter datum aut graviter venundatum fuerat repetiit, nomine commendati, fructus perceptos pro sorte computans, cessante pacto, titulo & instrumento quocunque; & sic paululum demoratus *Franciam* navigavit, contra regem *Francorum* denuo bellaturus.

Rex *Ricardus* denuo apud *Wintoniam* coronatus *Lycestrensis* post paululum temporis, transfretavit in *Normanniam*, ad conquiendum castella quæ *Philippus* rex *Franciæ* adquisierat in sua absentia. Rex *Franciæ* venit contra eum cum sexcentis militibus populoquo multo; cumque rex *Ricardus* ei occurreret ut bellum eum eo iniret, rex *Franciæ* retraxit se quasi fugiendo, & capti sunt de militibus suis centum, & ducenti dextrarii ferro communiti.

Igitur regibus sub varia ut assolet sorte congregantibus, concessæ sunt ad annum induciæ, regi quidem *Ricardo* pro reparatione virium & opum utiles, quamvis ratio honesti repugnaret. *Johannes* frater regis *Ricardi*, qui jam regi *Francorum* contra proprium fratrem adhererat, quia jam nil habuit nilque potuit, ipse est a rege *Francorum*, mediante tamen matre sua *Alienora*, ad regem *Ricardum* supplex rediit, fideliter ei de cætero militaturus. Fiebant interea apud *Turonem* exercituum diu intermissa torneamenta, quasi bellorum preludia, non obstante papali prohibitione.

Circa hæc tempora quidam *Stephannus* procurator *Andegavia*, qui sub diebus *Henrici* secundi & c. 19.

[E 2.]

hujus

Ricard. I. hujus regis *Ricardi* prudenter egerat, conjectans tamen delicati corporis principem ex longo itinere & periculo vel non vel difficile posse reverti, absente rege cepit fines credite sibi potestatis petulanter excedere, unde & suadente quodam familiari suo, nigromanticum quendam contulit, utrum rex *Ricardus* esset reyeriturus: at ille ducens *Stephanum* ad locum secretum, ostendit ei caput teneum habens spiritum inclusum, Quare, inquit, ab isto quæ volueris, set pauca & breviter, nam ad multiloquium non respondit. Cui ille: Num ego visurus sum regem *Ricardum*? Et respondit, Nequaquam. Item, Quamdiu durabis administratio suscepta? Respondit, usque ad mortem tuam. Tercio quæ fivie *Stephanus* ubi esset moriturus? Et responsum est, In pluma. Nec licuit ei ulterius quærere, set dimissus à vate præcepit suis ne quidem plumam aliqua occasione ei applicarent. Cæpit exhinc confidentius solito agere, subditos conterere, & maxime quendam de nobilibus, qui aliquando in castrum suum fugiens à facie *Stephani* persequenti, ipsum *Stephanum* negligentius in obsidione oberrantem cepit, & laniatum trucidavit. Munio autem illa vocabatur *Pluma*. Sicque patuit cavillatio spiritus illudoris. Simile contigit de *Geriberto* pseudopapa, prout superius est expressum. Simile autem narratur de *Alberico* Conite *Northumbria*, qui cum esset præpotens, suo statu non contentus, consulto dæmone audivit quod *Graciam* esset possessurus, unde & partes adiens orientis, in *Graciam* ingressus est, cumque auditum esset à *Gracis*, quod super eos regnaret, nudatum illum bonis omnibus de finibus suis expulerunt. Post annos aliquos fessus homo ille laboribus & ætumnis *Normanniam* ad regem *Henricum* adiit, à quo nobilem viduam recepit in conjugem; ac cum in benedictione nuptiali sacerdos quæreret à muliere, sic, *Dominæ Græcia complacuit tibi in viro illo?* Agnovit *Albericus* veritatem spiritus illudoris, qui mentem hominis cupidam erexit in ipem vanam. Cum igitur *Ricardus* xx. marcarum millia pro suæ redemptionis residuo duci *Austrie* præparasset, obsides quos apud eum dimiserat subito comparuerunt, referentes illum tyrannum divini judicii pondere submersum, terramque ejus ante obitum suum multiplici flagello attritam, urbes repente conflagratas, *Danubium* fluvium cum multa jactura fines suos exisse, semina facta aruisse, ipsum quoque ducem propter regis captionem nuper à papa excommunicatum ferebant excommunicationem derisisse, qui denuo die sancti *Stephani* ad campos equitans, ita pedem attrevit, ut pede abiciso in mortem desperatus coram optimatibus suis ab excommunicationis vinculo peteret absolvi, responsum est à clero, hoc fieri non posse, nisi sub juratoria cautione quod super injuriis regi *Ricardo* irrogatis judicio ecclesiæ staret; moxque obsides regis *Anglorum* post præstitum juramentum liberavit. Deinde rex correctior vixit. Accidit & aliud quod regem movit ad correctionem, vir quidam *Cenomanicus* ad sanctum *Jacobum* pia devotione profectus, sospes remeavit; qui postmodum pari devotione ignitus, ut sanctum sepulchrum Domini videret, processit; cui forsan solivago quidam terribilis vultu apparuit. Pavefactus homo crucis signo se munivit. Ille autem tanquam signaculum illud parvipendens, Nequaquam, inquit, hoc modo te tueri poteris quin meus sis, potro si procidens adoraveris

me, faciam te locupletem: Ad hæc inquit homo ille, *Ricard. I.* Modo liquet te fore partis adversæ. Sint tua tibi, mihi sufficit Christi largitio, quem solum adoro. Cui ille: Oportet te vel invitum munus abquod de meo habere; & mox præstavit super caput hominis quasi palmum tenuis matenæ, quo crinibus adustis, cutis capitis denigrata permansit. Homo trepidus sanctum *Jacobum* inclamavit; qui mox assistens, dæmonem increpavit, ac quis esset, quid negotii haberet inquisivit. Qui contritus imperio, Dæmon sum, inquit, humano generi infestus, Ego Christianos reges in orientali protectione impedivi. Ego regem *Ricardum* per ministrum meum ducem *Austrie* captivavi. Ego regem *Ricardum* postquam liberatus esset jugiter circumvallo, potissime circa cubile ejus & circa thesauros ejus quos avide recondit. His dictis dæmon disparuit, & homo ille confortatus, dimisso itinere intento, *Cenomaniam* rediens, *Ricardo* regi quæ audierat retulit, caput suum ustulatum ostendit, & rex se correxit.

Circa hos dies *Hubertus Cantuariensis* archiepiscopus applicans & regias vices in *Anglia* gerens, mortuo jam *Eboracensi* archiepiscopo, *Eboracum* adiit & Concilium celebravit.

Circa hos dies duo erant qui pari proposito set *item Cirenfi l. 7. c. 30.* dispari causa commoda regia quærere videbantur, abbas namque *Cadomensis* fraudem officialium ægiorum apud regem culpabat; ideoque insolentiam eorum cum quiete provincialium castigandam fore ceniebat: *Wilhelmus* vero cum longa barba insolentiam divitum qui propriis fortunis parcentes pauperes onerabant fortiter accusabat; Igitur accepta potestate abbas præfatus menſe Februarii *Londoniam* venit, præfides provincialium ad rationibus sua reddenda districte convenit, set morte præventus *Patichalia* festa non vidit. De *Wilhelmo* quoque tradebatur, quod *Londonis* erat onundus, à barba proluxa quam fovit cognomen accepit, quam nutritiv, ut tali insigni in cætu & concione magis conspicuus & spectabilis appareret; quæcum esset ingenio acer, mediocriter literatus, eloquens supra modum, innata quadam animi & morum petulantia nomen sibi grande facere volens, moliri nova & audere ingentia cepit: Denique inhumana & impudens ejus actio in proprium germanum signum esset vesaniæ ejus in cæteris; nam fratrem suum *Londoniensem* civem qui eum in scholis exhibuerat, apud regem tanquam regis proditoris reum, pro eo quod profusiora solito sumptuum solatia non refunderet, instanter accusabat, set quamvis à principe in hoc derisus fuerit, favore quorundam inter magistratus *Londonienses* locum optinuit: Denique clandestina opera & venenatis sulphuris apud plebem divitum insolentiam qua pauperes indigne tractabantur suggillans, mediocres ad immoderatæ libertatis amorem inflammans, adeo plurimos quasi præstigiis fascinatos sibi devinxit, ut quinquaginta duo milia *Londoniensium* indigenarum ad ejus nutum tanquam communi cunctorum proviori obtemperarent. Tanto igitur fretus confidorum numero, tanquam zelans pro pauperculo populo & commodo regio, cepit in omni cætu nobilibus resistere, prætendens quod eorum fraude sico plurimum deperiret; cumque illi contra eum propter hoc fremerent, transiecit ille ad regem pro cujus fide potentum injurias se perperum ostendebat: inde revertis, calliditate solita cepit de cætero tanquam regio favore sicut nixus fiducialius agere,

Ricard. I. agere, & proprios complices fortius animare; Cumque jam inuix conspirationis rumor percrebuisset, *Cantuariensis* archiepiscopus *Hubertus* cui regni regimen commissum fuerat, plebem convocat, natos rumores recitat, ad tollendum cinerem sinistram suspicionem obliques dari rogat; Ejus blandiloquio populus placatus obtemperat, obliques donat; Nichilominus praefatus *Willielmus* coepis insistent, vallatus turbis pompatice procedebat, conventus publicos faciebat, *Salvatorem pauperum* se vocabat, frangendam in brevi potentium proceriviam granditer intonabat, unde & sumpto de sacris scripturis themate ita exortus est. *Haurietis aquas in gaudio de fonte Salvatoris. Ego enim sum pauperum salvator, vos pauperes duras divitum manus experti haurietis nunc de fontibus meis aquas doctrina salutarum, & hoc cum gaudio, quia jam venit tempus visitationis vestrae. Ego, inquit, dividam aquas ab aquis, aqua nempe, populi sunt. Dividam igitur populum humilem & fidelem a populo superbo & perfido, dividam electos & reprobos, velut lucem a tenebris. Igitur Hubertus praefatus de consilio procerum evocavit *Willielmum* ad obicienda satisfacturum; Qui opportune affuit, sed ita turbis vallatus est, ut ejus evocator territus mollius ageret & iudicium protelleret. Explorata tandem per duos cives *Londonienses* opportunitate qua solus sine turba reperiri posset, ad capiendum armata manus emittitur; Iet alterum e civibus qui eum exploraverunt ipse *Willielmus* bipenni sua mactavit; Alterum, unus de *Willielmi* complicitibus trucidavit; Illico *Willielmus* cum paucis suorum & cum concubina sua inseparabiliter coherente, in vicinam ecclesiam, beatam scilicet *Mariae de Arcubus*, qua non tanquam asilo, sed velut castello ad tempus se tueri voluit, [confluit] sperans populum suum, sed frustra, ad ejus liberationem affuturum. Qui nimirum etiam de ejus disermine dolerent, respectu tamen oblidum quos dederant, ac metu armatorum militum quos viderant, ad ejus ereptionem non accurrunt. Jussus igitur *Willielmus* egredi, sed nolens, igne & fumo appositis exire tandem est coactus. Egredienti autem filius civis illius quem peremerat, cultro ventrem dissecuit. Captus tamen, iudicio curiae primo equis distractus, deinde cum sociis ix. qui illi deesse noluerant, patibulo suspensus est. Porro complices ejus archiepiscopum velut homicidam non solum diffamaverant, sed etiam ut conspirationis lux propriam dedecus abstergerent, & dampnatores *Willielmi* improbos comprobarent, arte & astu nomen illi & gloriam martyris quaesierunt. Denique, ut fertur, sacerdos quidam propinquus *Willielmi* cathenam qua vinculus fuerat feblicitanti quidam superposuit, & mox sanitatem subsecutam publice praedicavit. Quo vulgato, populus patibulum ejus nocturno furto sustulit, terram sanguine ejus cruentatam veluti sacrum quiddam, in usus curationum usque ad fossam non modicam per minutias abrasit. Fama itaque late sic dispersa, stultorum & curiosorum hominum greges consuebant. Excubabat ibidem nocturno, tempore insulsa jugiter multitudo, quantum honoris defuncto impendens, tantum dedecoris ejus, dampnatori impingens, tantumque invaluit inceptus error, ut prudentes quosque falcinasset, nisi ea quae de illo gesta cognoverant cautius advertissent. Sane excepto eo quod paulo ante captionem suam homicidium commiserat, quod utique cuilibet*

condato viro ne pro martyre coleretur sufficere debuerat, ipsius extrema sub morte confessio suos debuit cultores verecundasse; Quippe cum a nonnullo quamvis sero sub humili confessione peccatorum dare gloriam Deo moneretur, Confessus est se ecclesiam beatam *Mariae* dum ibi expectaret, semine polluisse. Insuper & cum ad votum per suos citius non eriperetur, negato *Mariae* filio eo quod eum non liberaret, diabolum ad suam liberationem invocasse. Inficiabantur isti *Willielmi* iustificatores, atque maligne conficta dicebant. Porro litem hanc diremit in brevi fabricatae vanitatis occasus; veritas nempe solida est, & tempore convaluit. Igitur *Hubertus* archiepiscopus regni moderator in sacerdotem praefatum ecclesiastica praesente vindicta, armatam custodiam in illo loco posuit, quae & accessum accurrentium arceret; & sic in brevi machina continuatae superstitionis concidit, & popularis opinio conquievit.

10 Illis diebus quidam sanctus sacerdos in *Gallia* nomine *Fulco* venit ad regem *Ricardum*, sic inquit, Dico tibi rex, ex parte omnipotentis Dei, ut tres filias tuas pessimas citius nuptui tradas, ne aliquid detenus tibi contingat; Cui rex. Mentiris hypocrita quia nullam filiam habeo. Et ille, Immo, superbiam habes, avaritiam, & luxuriam. Rex igitur convocatis proceribus suis ait, Do Superbiam meam *Templariis* & *Hospitalariis*, Cupiditatem meam monachis *Cisterciensibus*, Luxuriam meam ecclesiae *Prelatis*. Illi autem quos *Fulco* praedictus reprehenderat miserunt illum in vincula, sed non potuit alligari.

Hoc anno obiit *Resus* princeps *Walliae*; de quo quidam sic cecinit; *O bello gloria, Milicia clypeus, Patria tutamen, Armorum decus, Brachium fortitudinis, Largitatis manus, Rationis oculus, Honestatis splendor, Pectore gerens Herculis probitatem, Achilles prosperitatem, Nestoris modestiam, Tedei audaciam, Sampsonis fortitudinem, Hectoris gravitatem, Euriali agilitatem, Paridis formam, Ulixis facundiam, Salomonis sapientiam, Ajacis animositatem, O nudorum vestis, famelicorum morsus, omnium denique postulantium plena satisfactio. O dulcis eloquio, comis obsequio, altu honestus, sermone modestus, vultu hilarum, facie decorum, singulis benignus, omnibus aequus.*

Vertius.

Nobile Cambrensis cecidis diadema decoris;

Hoc est, Resus obis, Cambria tota gemit.

50 *Resus obis: Non fama peris sed gloria transit;*

Cambrensis transit gloria, Resus obis.

Resus obis: Decus orbis abis, laus quaque sepefecit.

In gemitu vivit Cambria, Resus obis.

Resus abest, inimicus adest Resus quia non est.

Iam sibi nil prodest Cambria, Resus obis.

Non moritur sed subtrahitur, quia semper habetur

Ipsius egregium nomen in orbe novum.

Grande decus tenet iste locus set cernitur ortus;

Siquis sit finis quaritur, ecce cinis

60 *Hic regitur, sed detegitur quia fama perbennis*

Non finit illustrem voce latere Ducem.

Excessis probitate modum, sensu probitatem,

Eloquio sensum, moribus eloquium.

Innocentius iij. qui & Lotarius, post Celestinum
sedit Papa annis viij. mensibus v. Ille literatus fuit
& fecit libellum *De miseria humana conditionis*,

[E 3]

specimen

Ricardus. *speculum Misse, Constitutiones* quamplurimas. Ille dampnavit libellum Abbatis *Joachim* quem contra magistrum *Petrum Lombardum* auctore Sententiarum ediderat. Dampnavit etiam *Almaricum Carnotensem* episcopum in sua doctrina hæretica. Hoc etiam anno mortuo Imperatore Principes *Alemaniae* discordabant. Nam aliqui *Othonem*, aliqui *Philippum* fratrem *Henrici* quinti elegerunt. Tandem *Philippo* dolo occiso, *Otho* coronatur ab *Innocentio* Papa in *Francia*. Qui statim pugnavit cum *Romanis* propter non exhibitum honorem, & inde contra Papæ voluntatem abstulit regnum *Apuliae* à *Frederico*, qua de causa à domino Papa excommunicatus est. Inde quarto anno regni sui Principes *Alemaniae* *Fredericum* crexerunt in Imperatorem; qui victoriose triumphavit de *Othone*.

Anno gratia M.C. lxxxix.

An. Dñi 1199. **H**oc ultimo anno regis *Ricardi Widomari* vicecomes *Lomovicensis* in *Britannia* minore homo regis *Angliae* invento immenso thesauro auri & argenti in fundo suo, misit magnam thesauri partem regi *Ricardo*, sed ille reculavit, dicens, se totum habere debere de jure dominationis suæ, quod tamen alius reculavit. Obiit igitur rex castrum vicecomitis, quod vocabatur *Galax*, putans ibi thesaurum inesse: Cui ministri Castris exeuntes optulerunt regi castrum cum contentis, salvis eisdem vita membris & armis; renuit rex, imponens illis ut redeuntes viriliter se defendant. Cum igitur rex die quadam & Dux *Brabantia* circumirent castrum, ut infirmiora explorarent, quidam arcubalista *Bertramus Gardon* telo regem in brachio vulneravit; Quare præcepit rex omnino, ut castrum caperetur, & omnes intus suspenderentur, excepto suo vulneratore; Quod & factum est. Cum igitur extracto teli ligno set manente ferro, ex tenatium & nervorum incisioe nono post hoc die rex esset moriturus, advocari fecit vulneratorem suum sic inquit, Quid umquam mali tibi feci quod me ad mortem vulnerasti? Et ille. Patrem meum & duos fratres meos occidisti, & me modo occidere voluisti, placet mihi quamcumque poenam subire dummodo tu occumbas. Tunc iussit rex eum libere abire, dans illi centum solidos sterlingorum. Sed post regis obitum fecit Dux *Brabantia* eum encoriatum suspendi. Mortuo igitur *Ricardo* vij. idus Aprilis corpus ejus in tres partes divisum in tribus locis sepelitur, unde quidam metricus sic ait.

Verius.

*Viscera Carleolum, corpus fons servat Ebrardi,
Et cor Rotomagum, magno Ricarde, tum.
In tria dividitur unus, quia plus fuit uno,
Nec superest uno gratia tanta viro.
Christe tui calceis prado sis prada Calucis.
Aere brevi decus qui tulit ara crucis.
Hic Ricarde jaces, set mors si cederet armis
Vista timore tui cederet arma tuis.*

Obiit igitur rex *Ricardus* x. anno regni sui in *Normannia*.

Leycestrensis.

Septimo kalendarum *Aprilis*, & juxta patrem suum *Henricum* apud fontem *Ebrardi* sepulta est pars ejus corporis anno gratia M.C. lxxxix.

Johannes frater ejus sciens se non admitti ad regnum *Angliae* à magnatibus terre *Anglicanae*, cum propinquiores haberent regni successorem, *Arthurum* scilicet filium fratris sui senioris *Galfridi* quon-

dam Ducis *Britannia*, cum adhuc esset in *Aqui-tania* comprehensum puerum dolo tenuit, & occidit per manum armigeri sui *Petri de malo Laca*, cui postea hæredem *Baroniae de Mulgref* dedit in uxorem, loco mercedis iniquæ. Reverlus *Johannes* in *Angliam* à populo terræ susceptus est, & die Assumptionis Domini anno ejusdem M.C. lxxxix. apud *Westmonasterium* per *Hubertum Cantuariensem* archiepiscopum solenniter in regem consecratus vj. scilicet kalendarum Junii.

C. l. c. l. x. i. cap. 32.

Successit regi *Ricardo* sine liberis obeunti frater suus *Johannes* dictus sine terra, qui statim occupavit thesauros regis *Ricardi* apud *Chinonem*, & misit *Hubertum* archiepiscopum ad componendum res in *Anglia*. Sed *Thomas de Torneya* tradidit *Andegaviam* *Arthurum* filio senioris fratris *Galfridi* Duci *Britannia*, ubi convenientes proceres *Andegaviae*, *Cenomania*, & *Turonis* adhererunt *Arthurum* secundum consuetudinem terræ illius, ubi filius fratris senioris succedit patri si primogenitus decedit sine filio. *Constantia* vero relicta *Galfridi* & Comitissa *Britannia* tradidit custodiam filii sui *Arthurum* necnon & hæreditatis suæ regi *Franciae*, sed *Johannes* cito subvertit *Cenomaniam* quia adhererat *Arthurum*. Deinde in Palchate *Johannes* accinctus est gladio ducatus *Normannia* apud *Rotomagum*, & in Ascensione Domini coronatus est in regem apud *Westmonasterium* ab *Huberto Cantuariensi* episcopo; Quo die *Johannes* rex fecit *Hubertum* esse iurum Cancellarium; Cui de hoc officio nimis postmodum glorianti, ait quidam, Domine non deberes gloriari de jugo servitutis, Audivimus enim de Cancellario archiepiscopum factum, sed non e converso.

Secundo anno regni sui misit rex *Philippum Dunelmensem* episcopum, & *Rogerum Bigot* cum literis suis patentibus de salvo conductu & reditu ad *Wilhelmum* regem *Scotorum*, de cujus fide hæsitavit, statuens ei diem certum & locum, apud *Lyncolniam* scilicet in crastino sancti *Edmundi* regis & martyris, veniendi ad se & homagium faciendi abique omni prorogatione vel cavillatione. Qui accepto hujusmodi mandato ad diem properavit eundem, & in die sanctæ *Ceciliae* virginis, x. scilicet kalendarum *Decembris* qui fuit eodem anno feria quarta, supra montem extra civitatem *Lincolniæ* coram optimatibus utriusque regni & omni populo, fecit regi *Johanni* homagium solenniter, fidelitatemque juravit super crucem *Huberti Cantuariensis* archiepiscopi, & de pace conservanda sibi & regno suo. Quibus peractis in solenni convivio receperunt se, & lætatus est uterque populus gaudio magno, & post dies aliquot dimissus est in terram suam cum honore immenso. Acta sunt hæc in anno Domini M.CC. die quo supra; rex vero *Johannes* in superbia erectus & mentis regis exuens animum leonis induit, sectando luxuriam, avaritiam & omnem animi sui voluptatem.

An. Dñi 1200.

Anno Domini M.CC.v. obiit *Hubertus Cantuariensis* archiepiscopus, post cujus mortem monachi *Cantuarienses* eligendi licentiam à rege petierunt, & obtinuerunt. Rogavit tamen rex pro *Norwycensi* episcopo ut si possibile esset saltem suis precibus postularetur hac vice. Adveniente autem electionis die, quidam ex monachis preces regias amplectentes eundem *Norwycensem* postularunt. Alii vero secundum Deum procedentes subpriorum ejusdem domus elegerunt, & dissensione facta inter fratres,

1205;

utra-

Johannes. utraque pars pro suo electo ad sedem apostolicam appellavit; Unde electi sunt hinc & inde xiiij. monachi qui ad sedem apostolicam iter arripissent hoc negotium profecturi; Qui ad regem venientes ut ex voluntate illius proficerentur, promiserunt ei jurantes quod modis omnibus procurarent postulationem *Normanensis* à domino Papa confirmari; & ab ipso rege magna accepta pecunia profecti sunt; Quibus in curia constitutis, cassatus electio subprioris, & datur licentia illis xiiij. iterum eligendi in curia. Qui sedentes iterato postularunt *Normanensem* episcopum, & iratus Papa eo quod collusionem audierat, postulationem eorum & vota non admisit, sed eos suspendit quantum ad vicem hanc. Qui videntes se quasi deprehensos potentia ducti confessi sunt se regi jurasse de *Normanensi* episcopo postulando, & veniam depolentes arbitrio domini Papa humiliter se submiserunt; Papa vero non secundum meritum, sed secundum elementum agens, eos benigne absolvit & consulit ut magistrum *Stephanum de Langeton*, sibi in partem eligerent & pastorem, virum utique literaturæ magnæ & bonitatis immensæ. Qui saps adquietos consilio eligunt eum, & confectum à Papa confirmatus est, & cito post consecratus; Quæ cum ad audientiam regis abique dilatione devenissent, turbatus est & excandescens in iram illos xiiij. monachos regno suo perpetuo proscripsit, sub pena capitis interdicens eis rediit in terram suam; Monachos etiam ceteros à claustris ejecit, committens curam ejusdem domus mercatoribus *Frabemini*, qui responderent ei de exitibus universis; Ceterosque clericos ejusdem provincie male tractavit, & universos Dei ministros græfos habuit nulla sœvus pietate vel misericordia. Quibus domino Papæ nuntiatis, scripsit ei Papa, filialiter ortans & monens vice trina, ut ab oppressionibus hujusmodi penitencia ductus resisteret, alioquin durius procederetur in eum; At ille continuando errorem processit de malo in pejus; Propter quod dominus Papa sententiam excommunicationis iussit in eum & in omnes fautores, & totam terram *Anglicanam* ecclesiastico supposuit interdicto; Incepitque hoc interdictum generale à prima dominica passionis Domini anno ejusdem

An. Dñi M.CC.viiij. quæ fuit eodem anno, x. kalendæ Aprilis, & duravit sex annis continuis & uno mense, mihiq; fiebat in sancta matre ecclesia nisi parvulorum baptisma, & confessiones morientium. Corpora tamen eorum extra cimiterium sepulta sunt; & memoriale hoc non duravit in secula. Hujus autem interdicti executores, *Londoniensem* scilicet, *Wygornensem* & *Heliensem* episc. egit ipse rex in exilium, & multa alia mala intelligente diabolo perpetravit.

Cisterciensis. Post hoc circa nativitatem sancti *Johannis* transfretavit rex *Johannes* in *Normanniam*, ubi capte sunt treugæ inter reges *Angliæ* & *Francia*, ac juramento & scripto firmatæ, quod quis illorum pacem illam prius infringeret, homines illius à fidelitate abolverentur & ad alterum regem converterentur. Sed cum postmodum rex *Johannes* occideret *Arthurum* nepotem suum, rex *Francia* occupavit multas terras transmarinas. Hoc quoque anno Comes *Flandriæ* devenit homo legius regis *Johannis*, & rex *Francia* fecit *Arthurum* militem, accipiendo ab illo homagium pro terris *Andegavia*, *Cenomania*, *Pictavia*, *Turonis*, *Britannia* minoris & *Normannia*. Eo quoque anno solenniter di-

vortiatum est inter regem *Johannem* & uxorem suam filiam Comitis *Glovernie* propter consanguinitatem in tertio gradu, & accepit rex de consilio regis *Francia* *Isobellam* filiam Comitis de *Engolismo*, ex qua genuit *Henricum*, *Ricardum* duces *Cornubia*, & tres filias, & statim accepit tributum per totam *Angliam*, videlicet de qualibet hida, id est carucata terra, iij. s. & rediit in *Normanniam*. Quo in tempore *Ranulphus* iij. Comes *Cestrie* exemplo forsan regis ductus reliquit uxorem suam *Constantiam* Comitissam *Britannie*, quam dudum de consilio regis *Henrici* duxerat, & copulavit sibi *Constantiam* filiam *Radulphi* de *Fengere*; Quæ de causa ut putatur meruit sine prole decedere. Hoc anno sicut creditur *Tartarorum* dominatus incepit; Hi nempe sub monachibus *Indiæ* in regione *Tartara* constituunt domum suam regem *Indæ* *David* filium presbyteri occidentis, ad rapinas & depredationes aliarum nationum processerunt. Hoc etiam anno

Francigena cepit urbem *Constantinopolim*, in qua constituerunt Imperatorem *Baldwynum* Comitem *Flandria*; Cujus urbs captionem accolæ vicinæ vix credere etiam post multos dies potuerunt tum propter urbis fortitudinem, tum propter antiquam prophetiam qua prædictum fuerat, illam urbem capi non posse nisi per *Angelum*. Sed hostibus per murum ubi erat *Angelus* depictus intrantibus, indigne per æquivocationem *Angeli* se deceptos cognoverunt.

Fredericus ij. imperavit xxxij. annis. Hic coronatus ab *Honorio* Papa primo fovit ecclesiam tanquam matrem, sed postmodum tanquam novercam spoliavit; Quapropter *Honorius* ipsum excommunicavit, & omnes ab ejus fidelitate absolvit; Quam quidem sententiam *Gregorius* ix. innovavit. Iste *Fredericus* *Henricum* filium suum proprium *Alamannia* regem carceris squalore suffocavit; Prælatos quos *Gregorius* ix. ad Concilium generale vocaverat capsevit, & durante sententia qua innodatus fuerat terram sanctam adiit, majorem ibidem relinquens desolationem quam consolationem. Tandem à Papa *Innocentio* iij. depositus est, & dum quandam *Italice* urbem obsideret, amissis thesauris per legatum Papæ usque in *Apuliam* fugatus est, ubi infirmatus obiit. Eo tempore tantæ pluvie, tonitrus & grandines ceciderunt, ut lapides ad quantitatem ovorum quadranguli mixti cum pluvia de cælo descenderent, quibus arbores, vineæ, segetes multum sunt destructæ, homines sunt contriti, & aves per aera volantes visæ sunt carbones ignitos in rostris deferre & domos incendere. Apud *Londoniam* sanctus *Hugo* *Lincolniensis* episcopus obiit apud *vegens Templum*, sed apud *Lincolniam* est sepultus. Ad cujus funerationem occurrerunt legatus Papæ, tres archiepiscopi, scilicet *Cantuariensis*, *Dunelmensis* & *Ragouensis*; xiiij. episcopi, duo reges, scilicet *Angliæ* & *Scotia*, qui tunc ibidem advenerat ut juraret fidelitatem super crucem *Huberti* archiepiscopi & homagium faceret regi *Johanni*. Quo die facta est mulier per vij. annos cæca; & quidam bursum incisor in incidendo incurrit manus contractiorem, donec per orationem cleri & populi liberaretur. Hic fuit natiōe transmarinus, apud *Uylichum* juxta *Saribiriam* Prior *Cartusienfis* effectus, deinde *Lincolniensis* episcopatus præfectus. Qui dum installaretur apud *Lincolniam* & equus ejus ratione installationis per archidiaconum loci petere-

Iohannes. tur, dixit, se malle episcopatu cedere quam quicquam tali ex causa dare. Ad manum ejus solebant volatilia cibum quærere.

Eo tempore venit in *Angliam* *Eustachius* Abbas de *Flai* prædicare verbum Dei, & fecit multa miracula; Inter quæ benedixit fontem de *Tely* juxta *Cantuariam*, de quo potantes receperunt sospitatem; Nam & mulier daemonica ibidem bibens evomuit duos nigros bufones; qui cito conversi sunt in canes, deinde in grandes asinos, qui ascendentes in æra sorda post se vestigia reliquerunt. Effecit *Eustachius* ista prædicatione ut multitudine diminuerent, mercata per diem dominicum non tenerent, ut lumen indeficiens ante corpus dominicum in ecclesiis haberent, ut proceres discum elemosynarum in mensa haberent. Ipsi tandem *Eustachio* aliqui Prælatorum invidentes dixerunt, Non licet tibi faciem ponere in messiem alienam. Quibus ille dixit, *Messis quidem multa sed operarii pauci.* Et sic processit in *Normanniam*. Hoc quoque anno mense Decembris in provincia *Eboracensi* apparuerunt v. lunæ in celo. Prima in oriente. Secunda in occidente. Tertia in Austro. Quarta in Aquilone. Quinta in medio cæli circuiens sexies illas lunas quasi per unam horam, & tandem evanuit.

Rex Iohannes ad vincula sancti *Petri* apud castrum de *Myrabell* cepit & occidit nepotem suum *Arthurum*, & sororem ejus *Alienoram* apud *Bristoliam* perpetuo carcere mancipavit. Qua de causa tanquam propter feloniam commissam, rex *Francie* occupavit *Normanniam*, *Britanniam*, *Pictavi-*

am, *Andegaviam*, & *Cenomanniam*.

C A P. XV.

Anno quinto Innocentii tercii.

ORdo fratrum prædicatorum incepit in *Tolosa-*
nu partibus sub duce *Dominico*, sed non potuit confirmari ante primum annum *Honorii*. Hiems asperissima à circumfusione usque ad Annunciationem inhortuit. *Rex Iohannes* dedit filiam suam *Lewlino* Principi *Wallie* in uxorem, & cum ea dedit castellum & totum territorium de *Ellestmer* in conspectu *Wallie*. Hoc anno mortuo *Huberto Cantuariensi* archiepiscopo fit magna dissensio in ecclesia *Cantuariensi*, alius subpriorum, alius *Normycensem* episcopum jussu regis eligentibus; sed *Innocentius* Papa utriusque electionem cassavit. & *Stephanum de Langton* consecravit. Canes & mastivi per omnes forellas *Anglie* occiduntur. Apud *Sornwalliam* in terra *Norgani* apparuit in somnis magistro *Mauricio* miles quidam, cum quo alternis versibus nunc incipiendo nunc finiando colludebat, Qui & dixit, Magister *Maurici* volo ut finias hunc versum

Destruet hoc regnum rex regum

Cui ille, Immo finias tu qui fere versum consummasti. At miles, Quia senex es ac hebes ut video sic finies,

Destruet hoc regnum rex regum daplice plaga.

Eo tempore natus est regi *Iohanni* *Henricus* primogenitus suus, ex *Isabella*, de qua genuit istum *Henricum*, & *Ricardum* Comitem *Cornubie*, iij. quoque filias, scilicet *Isabellam* Imperatricem. *Alienoram* quæ nupsit primo *Wilhelmo* Mareſcallo Comiti de *Penbrock*, & postmodum *Simoni* de *Monte forti* Comiti *Leycestrensi* qui genuit ex ea sex libe-

ros. Tertia filia *Iohanna* nupsit regi *Scotie*. Incepit interdictum *Anglia* per vij. annos continue duraturum, eo quod rex *Iohannes*, *Stephanum de Langton Cantuariensem* archiepisc. per Papam consecratum omnino recusavit. Priorem & monachos *Cantuarienses* profugavit, bona eorum confiscavit: Qua de causa Papa homines *Iohannis* ab ejus fidelitate absolvit, scripsitque confinibus regibus ut in *Iohannem* insurgerent.

Rex Iohannes fecit confiscari in manus suas omnes possessiones episcoporum, clericorum, Abbatum, Priorum totius regni *Anglia*, & præcepit quod si quis aliquam bullam à Papa missam reciperet, ad præsentiam regis duceretur.

Albigenses hæretici venerunt in *Angliam*, quorum aliqui comburebantur vivi. *Saraceni* cum xliij. millibus armatorum exceptis lotricibus lx. de *Africa* venerunt, & occupaverunt magnam partem *Hispania*, unde Papa *Innocentius* misit nuncios ad diversas nationes pro subsidio terræ sanctæ; Nam *Saraceni* crexerant munitiones in monte *Thabor* ad debellandum *Aeram*.

Hoc etiam anno sanctus *Franciscus* incepit ordinem *Fratrum minorum* juxta *Affisium*. *Rex Francie* cum copioso exercitu littora *Normannia* contra regem *Iohannem* occupavit. *Pandulfus* Papa legatus *Angliam* venit, regem *Iohannem* de parendo *Romane* ecclesiæ convenit districte, rex autem videns undecunque periculum sibi imminere tum per regem *Francie* tum per proceres suos qui per scripta sua regi *Francie* se devoverant, totum regnum suum *Anglia* & *Hiberniam* pro se & hæredibus suis Papæ *Innocentio* ejusque catholicis successoribus in perpetuum obligavit, ita quidem, quod ipse & hæredes sui deinceps forent feudarii ecclesiæ *Romane*, reddendo annuatim pro *Anglia* DCC. marcas & pro *Hibernia* CCC. marcas, ita quod si ipse vel aliquis hæredum suorum ab hac conditione vel solutione deficeret, à jure regni cadat.

Post hæc *Pandulfus* recessit, & regem *Francie* de *Normannia* redire coegit. *Stephanus* vero archiepiscopus cum coexulibus suis *Angliam* venit, qui regem cum fautoribus suis in ecclesia *Wyntonjensi* absolvit, præstita tamen juratoria cautione de restitutione ablatorum facienda.

Cum ab iniquo rege *Iohanne* talia ut supradictum est agerentur, insurrexerunt in eum magnates regni multiplices necessitate coacti, eo quod noluit permittere leges sancti *Edwardi* teneri sicut ante solebant, sed omnia fecit in suo velle, nec voluit legis formam obſervare: nam quidam de proceribus exheredavit sine judicio Patrum regni, & *Ranulphum* bonum Comitem *Cestrie* voluit exheredare quia sæpius redarguit eum de erroribus suis & de dedecore quod fecit contra ecclesiam, & multorum vires violaverat, nam in hujusmodi nimis lubricus fuit, moventes ei quæſtionem & dicentes, Cur ita male agis ô rex, cum plebe tua? Quare legem Dei tui & ipsius mandata transgredieris? non enim vivimus in lege Dei sed velut hæretici facti sumus, in confusionem nostram & sanctæ matris ecclesiæ transgressionem magnam. Nunc igitur respice aut certe pœnebe in posterum quoniam hujusmodi mala sustinenda non sunt. Timens vero sibi rex delinivie eos verbis pacificis, & fecit eis Cartam de multis libertatibus; & sic fuit concordatus ea vice cum eis, sed infra breve rex venit contra Cartam factam &

Johannes. concordatam, & contra articulos Cartæ suæ: Interce-
cit misit nuncios ad papam, & rogavit ut in sta-
tum Ecclesiæ reduci posset & admitti; qui sinum
matris Ecclesiæ aperiens, eo quod sancta mater Ec-
clesia gremium non claudit redeunti; misit in An-
gliam duos legatos Cardinales cum plenitudine po-
testatis, qui omnimodas Ecclesiæ causas & regis
molestias ponderarent & sine debito terminarent.
Venientes autem ad regem, ab eo honorifice suscepti
sunt, & induxerunt eum in prius ut omnes exulan-
tes & pro jure ecclesiæ proscriptos ad propria revo-
caret & ad omnia restitueret. Quo facto, licet va-
riis varia consentibus, antequam beneficium abso-
lutionis posset promereri de libero fecit se servum,
& de dominante servientem, terramque Anglica-
nam quæ esse solebat libera & ab omni servitute
quieta fecit tributariam & ancillam pedissequam,
subjectionemque suam confirmavit per scriptum su-
um in hæc verba conceptum.

Johannes Dei gratia Rex Angliæ &c. Universi-
tati vestra per hanc Cartam aurea Bulla nostra
munimam volumus esse notum, quod cum Deum &
matrem nostram sanctam ecclesiam offenderimus in
multis, & proinde divina misericordia indigere no-
scamur, nec quid quod digne offerre possimus pro sa-
tisfactione Deo & ecclesie faciendam nisi nos ipsos hu-
militer & regna nostra, volentesque nos ipsos hu-
miliare pro illo qui se pro nobis humiliavit usque
ad mortem, gratia sancti spiritus inspirante, non vi
inducti aut timore coacti sed nostra bona & sponsa-
nea voluntate ac communi consilio Baronum nostro-
rum, offerimus & libero concedimus Deo & sanctis
Apostolis ejus Petro & Paulo & sanctæ Romanæ
ecclesiæ matri nostræ ac domino nostro papa Innocen-
tio tertio ejusque catholicis successoribus, totum
regnum Angliæ & totum regnum Hiberniæ cum
omni jure ac pertinenciis pro remissione omnium pec-
catorum nostrorum & totius generis nostri tam pro
viviis quam pro defunctis: Et ammodo illa à Deo
& ecclesia Romana tanquam feodarius recipientes
& tenentes, In presentia venerabilis patris domini
Nicholai Tusculanensis episcopi Apostolica sedis le-
gati, & Pandulphi domini papa subdiaconi & fami-
liaris, fidelitatem prædicto domino nostro papa In-
nocentio ejusque catholicis successoribus ac ecclesia
Romanæ secundum subscriptam formam fecimus
& juravimus, Homagium & ligium fecimus pro
prædictis regnis domino nostro papa Innocentio per
manus prædicti legati loco & vice ipsius domini
pape recipientis publice; Successores & heredes
nostros de uxore procreatos in perpetuum obligan-
tes, ut simili modo summo Pontifici qui pro tem-
pore fuerit & ecclesiæ Romanæ sine contradictione
debeant fidelitatem præstare & homagium recog-
noscere. Ad indicium autem hujus rei & nostra
perpetua obligationis & concessionis nostra volumus
& stabilimus ut de propriis & specialibus reddi-
tibus prædictorum regnorum nostrorum pro omni
servicio & consuetudine quod pro ipsa satisfacere
debemus, salvo per omnia denario sancti Petri, ec-
clesia Romana mille marcas sterlingorum percipias
annuatim, scilicet in festo sancti Michaelis septin-
gentas marcas pro regno Angliæ, & trecentas pro
regno Hiberniæ; Salvis nobis & heredibus nostris
justiciis, libertatibus & regalibus nostris. Quæ
omnia sicut prædicta sunt rata esse volentes &
perpetuo obligamus firmiter nos & successores no-

stros contra non venire: Et si nos vel aliquis no-
strorum successorum contra hoc aliquid attemptare
presumpserit, quicumque fuerit ille, nisi comuni-
tus resipuerit, cedat à jure regni. Et ut hæc Cartæ
obligationis & concessionis nostra semper firma per-
maneat, In ejus rei testimonium &c.

Ego Johannes Dei gratia rex Angliæ &c. Ab
hac hora in antea fidelis ero Deo & beato Petro &
ecclesiæ Romanæ ac domino meo Innocentio papa
tertio ejusque successoribus catholice instantibus, nec
ero in facto, dicto, consensu vel consilio ut vitam
perdant vel membra, vel mala captione capiantur,
& dampnum earum quod sciverim impediam, & re-
movere faciam si potero, Alioquin eos quam cisius
potero intumabo, vel tali persone dicam quævis eis
credo pro certo dicturam. Consilium quod mihi erit
diderint per se vel per nuncios semper per literas suas
tenebo secreta & ad earum dampnum nulli pandam,
me sciens, patrimonio beati Petri & specialiter
regni Angliæ & regni Hiberniæ adjutor ero ad de-
fendendum & tenendum contra omnes homines pro
posse meo. Sic me Deus adjuvet & sancta Dei evan-
gelia. Sicque de libero servus effectus est, & bene-
ficiū absolutionis apud Wynoniam consecutus, &
interdicti relaxatio facta est statim in eodem anno M.
CC. xiv. sexto nonatum Julij feria sexta, facta prius
restitutione cuilibet petenti. In primordiis regni sui
rex iste Johannes appellatus fuit ad curiam regis
Francia super mortem Arisburi nepotis sui filii
Comitis Britannie & fratris sui, per quemdam mi-
litem strenuissimum parentem proximum ejusdem
Arisburi, & quia vocatus non comparuit, iussit
fuit in manu regis Francia Normannia hereditas
sua, iterumque citatus cum non compareret eo quod
sciebat iudicium sibi fieri in mortem vel confusio-
nem, iudicio Curie illius perdidit eam totam. Vasco-
niam etiam cum rex Francia per suos occupare
vellet, pervenit ille Johannes & ejectis Francis
quantum perdidit recuperavit, non tamen processit
ulterius ut Normanniam recuperaret. Anno regni
sui quasi xj. Willielmus rex Scocie filiam suam Co-
miti Flandrensi dedit in uxorem. Iratusque Johan-
nes ob hoc quod cum hostibus suis fœdus iussit, di-
vertit ibidem cum exercitu copioso & cepit Ben-
wicium super Twodam, castrumque ibidem constru-
xit. Videntque rex Scocie ad resistendum de viribus
non posse, emissis ad Johannem nunciis rogavit ea
quæ pacis sunt, & adimpleta pecuniaria petitione sua
datisque obsidibus duabus scilicet filiabus, non ta-
men Alexandro filio suo quem petierat, reversus
est Johannes Londoniam, tenuitque ibidem parlia-
mentum suum & multa mala gravesque molestias
intulit Baronibus suis, qui injuriis suis se ad resi-
stendum præparaverant.

Anno vero sequenti processit rex in Hiberniam
cum plebe maxima, statuitque ibidem legem An-
glicanam & ut omnia eorum judicia secundum ean-
dem legem, vel Anglicanam consuetudinem termi-
narentur. Reversusque eodem anno in Angliam
talliavit ecclesias & Hugonem de Lacy & Williel-
mum de Breans proscriptis in Hiberniam. Anno et-
iam xij. regni sui divertit in Walliam, & eam quasi
pro nihilo subjugavit, cepitque homagium Lewlini
Principis eorum, & quibuidam acceptis obsidibus
de pueris magnatorum ibidem reversus est. Anno
vero sequenti Lewlinus Princeps Wallie recessit à
fide sua, Iratusque Johannes concilio suspendi fecit

Johannes. omnes pueros obfides apud *Notinghamiam*, & iterum *Leulinum* suæ dominationi subjecit.

Temporibus istius regis *Johannis* inceperunt duo novi ordines *Prædicatorum* scilicet & *Minorum*. Ordinem vero fratrum prædicatorum incepit beatus *Dominicus* in partibus *Tholosani* ubi contra hæreticos prædicabat verbo & exemplo: Cumque mansisset ibidem x. annis prædicando & colligendo Fratres usque ad tempus quo *Lateranense* Concilium debuit celebrari, cum *Fulcone Tholosano* episcopo *Romam* ad Concilium generale adire, petiitque à domino papa *Innocentio* iij. quod ordo *Prædicatorum* diceretur, & posset confirmari. Qui cum aliquantulum difficilem ad hæc faciendum se exhiberet, nocte quadam idem papa vidit in sempnis quod *Lateranensis* ecclesia gravem subito ruinam minaretur; Quod cum tremens aspiceret, ex adverso vir Dei *Dominicus* accurrebat, humerisque suppositis totam illam casuram fabricam sustentabat; evigilans autem & visionem intelligens, petitionem viri Dei hilariter acceptabat, hortans ut Fratres sui regulam aliquam approbatam sibi eligerent, & ad ipsum rediens confirmationem ad libitum reportaret. Regressus igitur verbum summi Pontificis Fratribus patefecit; Erant igitur Fratres tunc circiter xvij. qui invocato Spiritu sancto regulam beati *Augustini* Doctoris & prædicatoris egregii ipsi pariter & re & nomine prædicatorum unanimiter elegerunt, qualdam ætioris vitæ consuetudines quas sibi per formam institutionum observandas statuerunt, in super assumptas. Interca *Innocentio* defuncto & *Honorio* in summum sublimato Pontificem, confirmationem ordinis anno Domini M.CC.xv. à prædicto *Honorio* impetravit. Tandem vero appropinquante suæ peregrinationis termino, apud *Bononiam* gravi corporis infirmitate languescens, convocatis xij. ex Conventu testamentum hujusmodi condidit, dicens, Hæc sunt quæ vobis tanquam filiis hæreditario jure possidenda relinquo. Caritatem habentes, humilitatem servantes, paupertatem voluntariam possidete. Illud etiam qua potuit distinctione prohibuit ne quis umquam in suo ordine possessiones induceret temporales, maledictionem Dei omnipotentis & suam terribiliter imprecans ei qui *Prædicatorum* ordinem terrenarum divitiarum pulvere prælumeret maculare. Proinde ad extremam horam veniens anno Domini M.CC.xxj. dormivit in pace, sepultusque est ibidem. Ordinem vero Fratrum minorum incepit beatus *Franciscus* in civitate *Affisi*, ubi oriundus est. Qui cum audiret die quadam ea quæ Dominus suis discipulis ad prædicandum enissis locutus est, statim ad universa servanda tota virtute consurgit. Solvit calciamentum de pedibus, tunica una sibi induitur, & pro corrigia mutavit funiculum. Instituitque Fratres juxta illam civitatem *Afysiam* apud sanctam *Mariam de Portiuncula* anno Domini M.CC.vij. pontificatus *Innocentii* tercii anno xiv. à quo & confirmatus est ordo ille. Habuit etiam Fratres in *Ricardina* juxta *Bononiam* quibus contulerat mansuenculam dominus *Accursius* magnus qui fecit novam glossam in jure Civili super omnia v. volumina. Istum beatum *Franciscum* multi nobiles & ignobiles clerici & laici sprete seculari pompa secuti sunt, ejus vestigiis adherentes, quos pater sanctus docuit evangelicam perfectionem adimplere, paupertatem apprehendere, & per viam sanctæ simplicitatis incedere. Scripsit præterea evangelicam

regulam sibi & suis fratribus habitis & habendis, quam dominus papa *Innocentius* iij. confirmavit. Cumque ad dies appropinquasset extremos, longa infirmitate confectus super nudam humum poni se fecit, & convocatis fratribus singulis manus imponens omnibus sine fine benedixit, & instar cœnæ dominicæ singulis panis buccellam divisit, invitabatque ut moris sui erat omnes creaturas ad laudem mortis suæ quæ læta occurrat, & ad suum invitabat hospicium, dicens, Bene veniat soror mea mors. Ad extremam igitur horam veniens, dormivit in Domino, anno ejusdem M.CC.xxvij. iv. die Octobris. Anno quinto præcedenti scilicet M. CC.xxiv. venerunt primo Fratres *Minores* in *Angliam* in festo beati *Bartholomæi* Apostoli. *Prædicatorum* vero prius venerant in anno Domini M.CC.xvij. Eodem tempore anno scilicet Domini M.CC.ix. beatus *Hugo* sit *Lincolniensis* episcopus. Eodem tempore, anno scilicet Domini M.CC.xij. generale Concilium celebratur quod dicitur *Lateranense* præside eodem papa *Innocentio* tertio.

Rex iste *Johannes* suam semper continuando tyrannidem multos magnatum suorum ad iracundiam provocavit. Qui in specie corporis candorem femineum videretur, carnis tamen mundiciam non in ipsa carne tenuit in libidinem pronior, namque conjugalem modum excessit, & more odibili luxu femineo fretus magnatum omnia uxores & dominas concupivit, deridendo maritos eorum post perpetrata mala. Quod quidem extitit principium & origo universalis guerræ & seditionis magnæ; Fuit enim eodem tempore inter commensales regis nominatissimus Baro & strenuissimus miles *Eustachius* de *Jessy* habens uxorem pulcherrimam & castam, quam cum ipse rex ultra modum concupisceret nec ad eam attingere posset eo quod per dominum suum à conspectu ipsius longius tenebatur & gratis, contigit dum quadam die simul in mensa sederent rex & *Eustachius*, vidit rex anulum in digito ejus, & apprehendit eum, dicens, Se habere consimilem lapidem quem eodem artificio vellet in auro concludi. At ille nichil mali suspicans accommodavit eum regi, rex vero accito confestim puero, misit eum cum anulo ad uxorem *Eustachii*, qui diceret ei ex parte ejusdem domini sui, ut cum omni festinatione veniret ad eum *Londoniam* si eum umquam videre vellet in vita, eo quod infirmabatur ad mortem; At illa viso anulo confestim properavit credens vera esse quæ dicebantur ei. Contigit vero die quadam dum spaciatur iret dominus ejus, calu obviavit ei, & ea visa admirans ait, Quid agis o domina mi? At illa rei seriem pandebat. Qui regis fraudem sciens, ait, Dolose, inquit, vocata es ut illuderet tibi rex. Fac igitur ornata in veste tua loricæ vel meretricis sit; quæ ingrediatur ad regem loco tui, Tu abique ulla dilatione reverte in locum unde venisti; Quo facto, die quadam dum fabularentur adinvicem rex & *Eustachius*, & gloriaretur rex in operibus suis pessimis, ait rex, Pulcherrimam habes o *Eustachii* dominam & nocturno silentio bene placentem. Cui *Eustachius*, Et quomodo nosti o rex? At ille, Cognovi jam & expertus sum. At ille, Non est ira rex. Non enim habuisti uxorem meam sed loco sui horrendam meretricem & loricem, Iratusque rex addito juramento comminatus est ei in mortem; & cum in eum exurgere vellet, profiliavit ab eo; Et recedendo à rege usque partes boriales domos regis una cum

Johannes. cum maneris regis in via demolivit, Adjunctique sunt ei multi magnatorum, & illi præcipue quorum uxores violaverat rex: Insurrexeruntque unanimiter in regem & creverunt in populum magnum, occupaverunt castra & munitiones regias, & jura regis demoliti sunt; *Londonienses* etiam favebant ei & populum populo addiderunt. Rex vero *Johannes* intentum congregato exercitu prosequabatur eos, & vehementiori impetu fugavit in *Scotiam*: At illi iterum animati resistebant regi & retroriam abire fecerunt, Quibuldam enim eis favorem operumque præstantibus & quibuldam regi, completum est illud dominicum, *Omne regnum in se divisum desolabitur*, ita enim per discursum excursumque hinc inde hostilibus rapinis & incendiis paulatim dilaniata & attenuata est *Anglia*, ut ex regno florantissimo infelicitissimum videretur, & desolatum; nam omnis regi notumis terrior, immo omnis disciplinæ publicæ vigor in ventum abierat, & sublato legum velamine libido & luxuria æquis passibus currebant, malisque cotidie crebrentibus jam versa erat in lulum ecclesia ciuaria, & populus gemens sub jactura multiplici ululabat. Cum igitur rex & Barones jugi discordia disceperent, quandoque partes æquabantur, quandoque præstibat altera, Fortunæ tamen volubilitatem quantum ad exercitum singulare experti non sunt quoad omnia. Tres vero Comites scilicet *Cestria*, *Albemaria* & *Warwick* obederunt interim montem *Sorellum* per vij. c. domadas, & supervenientibus Baronibus secesserunt utique *Nayngbamiam*, ubi congregato exercitu perrexerunt in *Lincolniam*, junctique regalibus qui ibidem aderant castrum fortiter machinis ligneis oppugnaverunt: Quod cum domina *Nicholas* quondam domini *Gerardi Cantuile* cum suis validissime defendisset, in fine tamen prævaluerunt regales, & optenta victoria quidam ex Baronibus qui ibidem aderant gladio peremerunt, & quidam abduxerunt captivos, civitatem ipsam spoliantes & cives ipsius in captivitatem redigunt. Vulgus etiam ignobile & filii *Belial* de matrice ecclesie fecerunt stabulum, introducentes equos & pecudes, & non verentes, sed deturpantes præsepe Domini sui. Quibus peractis perrexerunt regales cum captivis suis ad montem *Sorellum* & castrum illud deditione ceperunt. *Wyntoniam* etiam cum castro & quidam alias munitiones in patria adepti sunt. In fine acies suas dirigentes *Londoniam* ut oppugnarent civitatem, quam tunc ingressi non sunt, sane inter partes ut dictum est diu multumque certatum est alternante fortuna, nam contra hos variis successibus elidebat. In quodam enim consilio apud *Castellum Barnardi* corruit ille nobilis vir *Eustachius de Vescy*. Videntes autem Barones se non proficere ad votum, mutuo loquebantur adinvicem dicentes Quid faciemus de isto rege iniquo? si sic dimiserimus eum delebit nos & populum nostrum. Expedit igitur ut deleatur à folio regni sui, Nolumus enim de cætero cum regnare super nos: unde communicato consilio miserunt nuncios ad *Lodovicum* filium regis *Francia*, rogantes ut cum omni festinatione veniret & regnaret super eos, promittentes ipso primo adventu suo civitatem *Londoniensem* se ei liberare, & homagia & fidelitates ei facere & jurare: Qui coronam *Angliæ* sitiens & ad tantam dignitatem anhelans, cum immenso exercitu regnum *Angliæ* hostiliter ingressus est. Piratæ tamen regis multos ex suis & magnates aliquos in mari pereme-

runt. Occurreruntque ei multi Barones sed non omnes, *Johannes* & cum cum immenso gaudio susceperunt, homagium facientes & fidelitatem jurantes: In primo autem adventu suo velut agnus mississimus consilio Baronum usus est; sed introducta suorum potentia de qua confidebat, non tantum consilium sed & personarum *Anglorum* sprexit & contempsit. Optimates etiam sui dendeabant, & illudebant magnatibus terræ, & in tantam superbiam erecti sunt, quod per potentiam propriam vellent opprimere & habere, Vastaveruntque igne & gladio per dietas non modicas utque dum venerunt *Lincolniam*, Indignatique magnates terræ recesserunt ab eo, nescientes tamen qua parte se diverterent, eo quod personam regis haberent exosam; Et rex *Johannes* misit ultra mare & fecit venire tantam multitudinem *Normannorum*, *Picardorum*, *Flandricorum* quod vix tota terra *Anglia* eos potuit receptare & sustinere; Et inter quos erat unus tyrannus facundus de *Eierent*, qui neque Ecclesiis neque Religiosis parceret, sed omni malum quod potuit exercuit. Ille *Johannes* in principio regni sui inter reges monarchales libertissimus fuit, & merito suo proprio misit regnum *Angliæ* sub tributo, & quando cepit regnare devenit nimis singularis & mirabilis in actibus suis, & transit in *Normanniam*, & bellavit contra regem *Francia*, donec perdidit *Normanniam*, *Andegaviam* quas nunquam postea fuerant recuperata. In ejus tempore fuerunt provisi articuli magnæ Cartæ ad communem profectum regni. Ille quoque *Johannes* fuit primus rex *Angliæ* qui unquam docavit v. portus *Angliæ* de libertatibus & consuetudinibus quas usque ad moderna tempora clamant tenere pro sequela navigii ad quod eodem tempore se perpetuo regi *Johanni* obligaverunt, & hæredes suos invenire quando & quo tempore guerræ rex habeat necessitatem de eis; videlicet, quicunque portus antedicti rationaliter promuniti quociens rex mandaverit eis octoginta naves defensibiles propriis suis expensis per xl. dies, & capient deinceps stipendia à rege. Et hæc fuit causa principalis hujus donationis propter magnam necessitatem quam habuit de navigio ad passagium suum in *Normanniam* quam illo tempore perdidit, ut antedictum est, causa cujus donationis adhuc clamant libertiores esse præ cæteris portibus omnibus regni *Angliæ*.

Circa hos dies rex *Johannes* fecit distrabi & suspendi quendam sanctum virum nomine *Petrum de Pontefracto*, pro eo quod dixerat ei multa infortunia propter crudelitates & fornicationes assutura, & etiam quia prædixerat ei, quod xiv. annis regnaret, cum tamen xvij. pene regnaverat annis: Ignorans in hoc quod xiv. annis libere tantum regnaret, sed tribus annis non libere, quia sub tributo papali. Iste *Petro* bis apud *Eboracum* & semel apud *Pontefractum* apparuit Christus in forma pueri inter manus sacerdotis intulit in eum, & ter dicens, Pax, pax, pax. Docuitque eum multa quæ postmodum enarravit Pontificibus & populis male viventibus. Raptus est etiam aliquando in mentis excessu per xij. dies & noctes, ubi vidit gaudia bonorum & penas reproborum. In vigilia sancti *Andree* rex *Johannes* cepit castellum *Roncestre*, ubi multi nobiles qui contra eum conspiraverant innotu. *Lodovicus* frater regis *Francia*, ad rogatum procerum *Angliæ* genarum venit in *Angliam*, cui factæ sunt fidelitates ut prædictum est ab *Angliis* & *Francia* & etiam

Cistronsi.

Iohannes. etiam ab ipso rege *Scotorum* apud *London*, set *Gualo* legatus papa in *Anglia* tunc existens excommunicavit *Lodovicu* cum suis fautoribus. Set *Lodov.* nichilominus cepit *Wyntoniam* & obsedit *Devariam* et *Wyndisford*.

Innocentius papa obiit, *Honorius* xiiij. successit .x. annis, viij. mensibus. Qui primo sui anno confirmavit ordinem *predicatorum fratrum*. Nam & *Innocentius* iij. difficilem se in hoc exhibuerat.

Leycestrensis. Iste *Iohannes* male venit ad regnum, nam *Arthurus* de *Britannia* filium *Godfridi* fratris sui dolose occidit, qui iure hereditario debuit habuisse coronam regni *Anglia* post mortem *Ricardi* avunculi sui; Et sororem *Arthuri* tenuit in carcere apud *Bristolium* ad totam vitam suam.

Offensis. Rex *Iohannes* xvij. regi sui anno & sexto mense obiit apud *Betwerk* morbo dissenterico die sancti *Kalixti* papa, set apud *Croghton* monasterium ordinis *Præmonstracensis* extenteratus est, & apud *Wygoniam* in medio chori monachorum sepultus. Tradit tamen vulgata fama quod apud monasterium de *Stophene* alborum monachorum intoxicatus obiit. Iuraverat enim ibidem ut asseritur prandens quod panem tunc obolum valentem faceret infra annum si viveret xij. denarios valere. Quod audiens unus de conversis fratribus loci illius, venenum confecit, regi porrexerat, set & ipse sumpto prius viatico catholico simul cum rege interit.

Leycestrensis. Rex ipse *Iohannes* ad monasterium de *Stophene* quod à sancto *Bornalpo* distat per v. leucas hospiciandi causa declinarat. Audivit abbatem ejusdem loci pulchram habere sororem Priorissam cujusdam loci propinqui, accensusque ex more libidine, misit satellites suos ut eam adducerent ad se. Quod cum audisset abbas frater ejus, tristis admodum effectus est, noluitque à fratribus consolationem accipere. Cui dixit unus conversus suus qui curam gerebat hospicii, & familiaris & notus domino regi, Quidnam habes pater? Cur decidit vultus tuus & tristior solito est facies tua? Cui abbas, Sororem habeo, inquit, unam, sponsam Christi, quam dilexi. Proponit eam deturpare rex. At ille. Ignosce mihi pater, & ora pro me, & auferam vitam iniqui à terra, & timorem ipsius à conversatione hominum. Cui ille. Vellem hæc quidem fili mi: Non tamen licet in personam regis manum extendere. Processit itaque conversus, & tulit pira nova quibus ipsum regem libenter vesci sciebat, apposuitque venenum in singulis præterea, quæ cum ceteris reposita optime denotabat. Denique cum rex sederet in mensa & confabularetur cum suis militibus qui assiderant, accepto uno pane, non quidem ut dominicam cornam faceret, set ut in perniciem suam loqueretur & mortem, Quævit à ministris, quanti precii esset panis ille si venditioni traderetur. At illi, Valeret, inquit, obolum. Et ille, Vere, inquit, fertilitas ista maxima fecit jam Barones & populum meum insurgere in me, Nunc autem si per annum integrum comites mihi fuerint vita & salus, faciam tanti panem ponderis xij. obolos valere. Et scandalizati sunt ministri ejus in verbo isto, & retrocedebant quidam eorum. Conjurant omnes cum converso in mortem ipsius. Venit itaque conversus ille & applausit regi sicut & alias facere consueverat, & dixit ei; Placetne tibi & rex comedere de fructu novo? Placet, inquit. Vade & asser. Tulitque præparata pira, & statuit ea coram rege. Moxque lapides preciosi qui coram rege fuerant in ludorem vertebantur: Et ait rex, Quid attulisti

frater? nunquid venenum porrexisti? At ille: Non venenum & rex set fructum optimum. Et rex, Comede, inquit, de fructu tuo. Moxque apprehenso uno ex piris cognitis comedit; & rex, Comede, inquit, & alterum, & comedit. Adde inquit & tertium, & fecit sic. Nec se ulterius potuit continere rex, apprehenso uno ex venenatis comedit, & eadem nocte extinctus est. Nec tamen periit conversus set inter manus eorundem tantum dilapsus est, liberavitque Deus per mortem regis iniqui prædictam sanctimoniam sponsam suam à novo ut creditur sponso diabolo. Mortuo itaque *Iohanne* sic extincto, tandem postmodum sepultus est *Wigornie* die sancti *Luce* Evangelistæ anno Domini M.CC.xvj. & regni sui anno xvij. Sepultus dico est set non cum honore, quia terra quæ in operibus ejus pessimis turbata extitit nondum ad plenum pacificata quievit. Sacerdos quidam qui regi *Iohanni* familiariter adhaererat in vita sua, post mortem ejus ab amore ipsius non est ex toto separatus. Profusus enim lacrimis & precibus multis Deum frequenter exorabat, ut si ejus voluntas esset ostenderetur sibi in signo aliquo utrum cum anima Domini sui judicialiter vel misericorditer ageretur. Cumque diu in hac voluntate permansisset, tandem in visione nocturna apparuit ei quidam vir splendidus in vestibus quasi deauratis, dicens ei. "Quid fles? quid ploras? surge, tolle & lege psalmum 51, Quid gloriaris in malicia? & ibi videre poteris quid meruit Dominus tuus. At ille exprobratus à sompno, rediit in se, & nichil boni inveniens in psalmo illo, cessavit à prece sua.

Quatuor habuit filios rex iste *Iohannes*. *Henricum* scilicet primogenitum qui ei successit in regnum. *Ricardum* qui per processum temporis in regem *Allemania* electus est, *Wilhelmum* de *Valencia*, & *Guidonem* *Dysenay* qui trans mare moriebantur. Quintum etiam habebat clericum, qui in *Wyntoniensem* episcopatum promotus est. Tres etiam habebat filias. Quarum una *Isabella*, quæ *Frederico* Imperatori data est. Altera vero Comiti *Marescallo*, & tertia quæ post castitatem voverat, non tamen susceperat velum castitatis, Comiti *Leycestrensi* *Simoni de monte Forti* conjuncta est, unde fertur *Robertum* *Lincolniensem* episcopum quasi exprobrando dixisse eidem, Nunquam gaudebis de progenie tua nec in ea lataberis quoniam matrimonium Dei contempsisti pro nuptiis hominis: & sic quidem contigit, ut patet in sequentibus.

Eodem tempore obiit *Galfridus* *Eboracensis* archiepiscopus, cui successit *Walterus de Grey*, consecratus est anno Domini M. CC. xv. Eodem etiam tempore, scilicet anno Dñi M.CC.xvj. obiit *Innocentius* papa iij. cui successit *Honorius*. Sublato de medio rege *Iohanne*, Comes *Marescallus* vir magnæ auctoritatis & sani consilii amicabiliter vocavit ad se certo die multos Comites & Barones, & apprehenso puero *Henrico* filio regis *Iohannis* qui nondum ætatis suæ ix. annum compleverat, statuit eum in medio eorum & dixit, "Ecce rex vester. Adhuc enim. Canissimi mei, Esi patrem istius propter mala ejus opera periculi sumus, & juste, iste tamen puer parvulus & innocens est ab operibus patris. Verumque peccatum & culpa suos ligare debent actores, & in verbo Domini Filius non portabit iniquitatem patris. Ignoscendum est parvulo isti & teneræ compatiendum ætati; Nunc autem quia filius regis est & futurus Dominus noster regni."

An. Dñi
1216.

Henr. III. » regnique successor, venite, & constituamus cum nobis in regem & ejiciamus à terra nostra *Lodovicum* filium regis *Francia* & gentem suam, aurumque opprobrium terræ nostræ & dirumpamus jugum servitutis iniquæ. Ad hæc Comes *Glocestria*. « Et quomodo poterimus hæc facere? Vocavimus enim eum & fidelitatem ei fecimus. Cui ille, « Possumus, inquit, & debemus, quoniam fidelitatem nostris abusus est, vocavimus enim eum & volumus eum præfuisse, sed in superbiam jam erectus sprexit & despexit nos, & si dimiserimus eum sic subvertet & terram nostram, nos erimusque quasi opprobrium hominum & abjectio plebis suæ. Ad hæc quasi divinitus inspirati conclamabant omnes, *Fiat sic, fiat Rex, fiat Rex.* Statueruntque diem coronationis suæ diem sc. Apostolorum *Simoni & Indæ*. Quo die apud *Gloverniam* coronatus est & in regem consecratus astante archiepiscopo *Cantuariensi Stephano* per inane *Walli* apostolicæ sedis legati; Cujus consilio & amonitione idem rex cruce signatus est in festo omnium sanctorum eodem anno scilicet M. CC. xvj.

An. Dñi
1216.

Cisterciensis
F. 34.

Mox igitur in festo Apostolorum *Simoni & Indæ* *Henricus* filius *Johannis* puer novem annorum in regem erigitur, viribus & industria *Gualani* legati papæ, *Wyntoniensis* episcopi, Comitum de *Penbroke* & *Cestria*.

Lycastrensis
F.

Anno Domini M. CC. xvj. vj. kalendarum Novembris devotus Dei miles illustris *Henricus* rex apud *Gloverniam* coronatus est quoniam *Westmonasterium* ubi locus est ex consuetudine regis coronationi deputatus & consecrationi, tunc ab inimicis suis fuit oblectum; sed in anno quarto sequenti apud *Westmonasterium* est iterum coronatus.

CAP. XVI.

Nunc statim amici novi regis congregato ex universis provinciis exercitu copioso occurrerunt *Lodowico* & *Batonibus* qui cum eo erant apud *Lyncolniam* in anno sequenti, & commisso ibidem gravi prælio cæsi sunt multi ex parte *Lodowici*, & magnatorum plures capti sunt, fugentibus cæteris qui per velociorem fugam se salvare poterant. Captivusque est *Lodowicus* filius regis *Francia* cum multa fecisset mala, vastassetque plurima usque *Lyncolniam*, & tunc adimpletum est verbum patris sui, quod nunciis ejusdem filii jam dudum dixerat, Cum enim quæssisset à nunciis, ubi filius ejus esset in *Anglia*. Responderunt, Apud *Stanfordiam*. Et ille; Nunquid habes castrum *Dovernia*? At illi. Non. Et iussit Rex. Per brachium sancti *Jacobi* non habet filius meus unum terra pedem in *Anglia*. Et tandem sedato furore ait idem *Lodowicus*. « Domini carissimi, Ab initio in terram vestram non veni gratis, sed vocastis me, nunc autem si corpore meo abusi fueritis ut morti tradatur, dicetur de vobis, quia seduxistis me. Sed facite mecum rogo misericordiam vestram, & cum salvo conductu dimittite me ut revertar, faciamque vobis jamentum quod nunquam terram hanc ingrediatur, nec vobis nec alicui vestrum umquam molestus existam. At illi adqueverunt ei, & accepto juramento, usque ad mare conduxerunt, Reversusque est in terram strenuitatem *Anglicana* miliciæ sic expertus. Rex vero novus qui patri barbato impubes successit præ-

ventus est à Deo in benedictionibus dulcedinis à **Henr. III.** teneris innocentis suæ annis, superni regis amorem fervoremque concepit in tota vita, titulo humilitatis & innocentis, puritate conscientis, morum suavitatis & gravitate sic excellit, ut inter prædecessores suos quibus solo nomine regio congruebat, quasi sanctus & inter homines imperabat, & terrenus quidem Angelus videretur.

In primordiis istius novi regis erat quidam tyrannus ex *Hispania* cognomine *Monachus*. Hic cum multas exegisset prædas, multaque loca suo subjugasset imperio, tandem anhelavit ad regnum *Angliæ* conquirendum; Cumque quæssisset à suis, qualis esset terra & quis rex; Respondissentque ei. Terra quidem optima, & ejus rex puer parvulus. Confestim subivit, Dignius est quidem puerum regi quam regere, quomodo regere potest cui necesse regi est? Eamus igitur & deponamus eum: statimque magna classe congregata cum immenso apparatu & exercitu *Angliam* appetiit; Et cum esset in mari adhuc longe à terra, cognoscerentque marinarii de portibus adventum ejus, & timuissent cum eo quod mala prædicabantur de hoc homine, dixerunt inter se, si applicuerit tyrannus iste, vastabit omnia, eo quod terra non est præmunita, & longe distat à nobis rex cum auxilio suo. Ponamus igitur in manibus nostris animas nostras, & aggrediamur eos dum adhuc in mari sunt, quoniam virtus eorum misera, & venit nobis auxilium de excelso. Et intulit unus cujus edicto cæteri favebant: Estne vestrum aliquis qui hodie pro *Anglia* mori paratus est? Et ait unus. Ecce ego. Tolle, inquit, tecum securim, & si videris nos cum navi tyranni congredi, statim navis ipsius malum ascende, & vexillum quod in altum erigitur deprime, & sic dispergantur & pereant cæteræ naves dum ducem non habeant neque præcesorem. Festinanter itaque conscenderunt naves suas, & laxatis ad ventum velis cum immenso impetu irruerunt in hostes, tradiditque dominus eos in manus eorum, & multis submersis & peremptis reversi sunt cum gaudio & præda magna, & salvatus est puer per ipsum regnantem in secula. Unde fertur ipsum novum regem dum die quadam coram altari beate virginis & filii sui regis assisteret, tale verbum protulisse, Rogo te puerum regem ut me regem puerum de cætero regas & defendas.

Anno Domini M. CC. xix. & regni regis *Henrici* à Christianis nostris capta est *Damara* civitas validissima & diu obiecta, mense scilicet Novembris, In qua repertus est ingens auri & argenti thesaurus, & armorum copia & ferri habundantia magna, factusque est in castris *Saracenorum* horror & confusio & amara mentium conturbatio; In populo quidem Dei lætitia magna, sed brevis quidem; nam in superbiam erecti gratia Dei abusi sunt, & ideo peccatis exigentibus conversa est lætitia in luctum, & organa eorum in voces flentium, dum enim exirent incaute ad obsidendum civitatem *Thæer*, inundatæ sunt aquæ fluminis & creverunt in immensum, ita quod reverti non poterant, cum sibi deficerent necessaria: Propter quod in mortis articulo positi pacem qualem poterant adepti sunt; inierunt enim cum hostibus treugas septennales & *Damaram* reddiderunt. Captivis etiam utrinque liberatis, & sancta crux ut aiunt Christianis liberatur. Eodem anno beatus *Thomas Cantuariensis* translatus est nonis scilicet Julii & sanctus *Hugo Lyncolnensis* episcopus Canonizatus

An. Dñi
1219.

Henr. III. est. *Wallenses* rebellaverunt. Iste *Henricus* filius *Johannis* vocatus est *Henricus* iij. in cronicis & cartis, & in omnibus aliis scriptis, non causa nominis quia nomine quartus rex *Henricus* fuit, sed causa dignitatis regalis, & regnabilis, & dominatione regnandi; nam si primus *Henricus* filius autem imperatricis, & rex *Henricus* filius ejusdem regis *Henrici* qui vocatus est *Henricus* rex junior qui coronatus est vivente patre, tunc iste *Henricus* filius *Johannis* esset quartus in numero: sed quia ille *Henricus* rex junior moriebatur ante patrem suum, & non regnavit, ea de causa respectu eorum qui regnaverunt ita dictus est *Henricus* tertius, & coronatus est apud *Gloverniam* in festo apostolorum *Simonis & Juda* à *Gualone* legato de consilio procerum regni qui semper tenuerunt cum patre suo *Johanne*, scilicet *Ranulfus Comes Cestrie*, *Willielmus Marefcallus Comes de Penbrok*, & *Willielmus de la Brer Comes de Ferraris*, *Henricus de Mant*, isti & multi alii quasi omnes tenuerunt cum *Lodowico*, ut super patet; sed ad monitionem *Gualonis* legati omnes magnates regni juraverunt fidelitatem novo regi *Henrico*. Iste *Gualo* legatus excommunicavit omnes Barones qui tenuerunt cum *Lodowico*, & ipsum *Lodowicum* sub sententia innotavit. Interim gentes *Lodowici* tenuerunt *Lyncolniam*, sed populus novi regis cum potestate venerunt & forte bellum inierunt cum Baronibus qui inibi fuerunt, & vicerunt eos; & Comes *Perches* fuit occisus, & Barones devoti, & plures ex illis capti, scilicet *Scirus de Aquitania*, Comes *Wincestria*, *Hamfridus de Bonn Comes Herfordia*, *Robertus Fitz-Walter*, & multi alii qui movebant guerram contra regem. Statim post hac ordinatum est per concilium regis, quod omnes capti de una parte & alia hinc inde liberarentur quieti. Et *Lodowicus* pro dampnis & expensis haberet mille marcas, ea conditione quod terram *Anglia* exiret deinceps non rediturus, & sic guerra finivit; & omnes tam de una parte quam de alia à legato *Gualone* fuerunt absoluti. Statim post hac omnes alienigenae ejecti erant de *Anglia*, & omnia castella quae rex *Johannes* donaverat & tradiderat in custodiam alienigenarum fuerunt relictis in manu regis. Deinde rex *Henricus* petrexit cum grandi potestate ad obsidendum castrum de *Bedeforde* quod *Falco de Brent* bene instauraverat & tenuit de dono regis *Johannis*. Et statim cepit rex castellum, & pendeat omnes qui inibi inventi fuerunt octoginta homines. Et statim post hac iste *Falco* inventus est apud *Coventriam* in ecclesia, & ibi abjuravit terram *Anglia*. Post hac rex *Henricus* concessit magnatibus terrae *Anglia* duas Cartas, unam de foresta & aliam de libertatibus; ob quam causam Communes regni concesserunt quindecimam partem omnium bonorum suorum mobilium & immobilium, monachique *Cisterciensis* ordinis pro habenda regis benevolentia & gaudere suis libertatibus dederunt regi infra spacium unius anni v. millia marcarum argenti. Iste *Henricus* sustinuit grandes guerras in *Vasconia* bina vice, unde prima guerra mota est per *Bernardum de Bleyne*, quae quidem guerra finita est per *Johannem Vans* & *Johannem de Vessy* illo tempore. Secunda guerra coepit per *Daschinum de Bearne*, quae quidem finivit guerra per *Simonem de Monte forri Comitem*.

Nam *Ranulfus Comes Cestria* mox cepit *Lyn-*

colniam contra *Lodowicum*, occisus in eo plurimis *Henr. III. Francigenis*; unde *Lodowicus* videns partem suam debilitari, accepta pecunia pro resignatione munitionum quas tenuit, absolutione à legato papae accepta, *Franciam* rediit. De hiis autem qui *Lodowico* adhaeserant laici non sunt exheredati, sed clerici pro quantitate culpe aut sunt beneficiis privati, aut ad curiam pro absolutione transmissi.

Ranulfus Comes Cestria postquam concordatus est cum *Lewlino* principe *Wallie* profectus est *Ierosolymam*, & capta est *Dampeta* à Christianis.

Hoc anno convenerunt primo abbates nigri apud *Oxoniam* ad tractandum de ordine. Rex *Henricus* incepit novum opus apud *Westmonasteriam*. Et *Ranulfus Comes Cestria* rediens de terra sancta edificavit castra de *Carthelepe*, de *Wolton*, & abbatiam de *Deulencro* albi ordinis; ad quorum sumptus castrorum cepit tallagium per totam terram suam.

Facta est translatio beati *Thome* martyris per *Stephanum* archiepiscopum, qui durante solempnitate exhibuit cuicumque petenti senum & prebendam à *Londonia* usque ad *Canteruariam* per viam itineranti. Fecit etiam per totum diem translationis vinum jugiter in canalibus per varia urbis loca distillare; unde & expensas quas *Stephanus* in hac solempnitate exhibuit quartus ejus successor *Bonifacius* vix persolvit.

Alexander rex *Scotia* duxit in uxorem *Johannam* regis *Henrici* sororem. In die sancti *Lucae* Evangelistae intravit ventus à septentrione quacumque domos, pomaria, nemora, turres ecclesiarum; visi suntque dracones ignei & maligni spiritus in turbine volutare. In concilio episcoporum apud *Oxoniam* comprehensus est quidam habens in corpore suo vulnera Dominice crucifixionis, dicens se esse *Jesum*; qui iudicio ecclesiae tradebatur puniendus, & crucifixus est apud *Abburbury*.

Johannes filius *David* Comitis de *Scotia* duxit uxorem filiam *Lewlini* principis *Wallie* tanquam pro finali concordia inter ipsam *Lewlinum* & avunculum suum *Ranulfum* Comitem *Cestria*.

Johannes rex *Ierosolymorum* venit in *Angliam* pro succursu terre sanctae. Magnates *Anglia* concesserunt regi *Henrico* wardas heredium & terrarum suarum, quod fuit initium multorum malorum in *Anglia*. Et cito post hac rex *Henricus* cepit quindecimam partem per totam *Angliam*.

Hoc anno primum venerunt fratres *Minores* in *Angliam*, biennio ante obitum *Francisci*.

Gregorius ix. post *Henricum* sedit papa annis xiiij. hic roboravit sententiam excommunicationis contra *Fredericum* imperatorem, iocirco imperator comprehendit multos Praelatos & duos Cardinales qui ad concilium contenderant. Hic papa fecit fratrem *Reymundum* compilare v. libros *Decretalium* ex pluribus epistolis & decretalibus constitutionibus excerptis. Iste quoque papa per imperatorem aliquando in urbe obsessus, videntque *Romanos* pecunia imperatoris corruptos, accepit in manibus capita apostolorum *Petri & Pauli*, fecit processionem à *Lateranensi* ecclesia usque ad ecclesiam *S. Petri*; sicque animos *Romanorum* emollivit, unde imperator sibi timens, longius discessit.

Stephanus Cantuariensis archiepiscopus obiit, qui Biblia apud *Parisi* quotavit, libros regum composuit, vitam regis *Ricardi* distinxit, multaque alia

Henr. III. alia industriæ suæ opera posteris reliquit; cui successit magnus ecclesiæ *Lincolniensis* decanus magister *Ricardus*. Obiit *Wilhelmus Alverneus* egregie literatus, qui primo fuit Cancellarius, deinde *Parisienſis* episcopus. Hic multa insignia literaturæ suæ opera reliquit, videlicet *De sacramentis*. *Cur Deus homo*. *De Fide & Legibus*. *De universo corporali & spiritali*. *Gregorius* cepit decimas ecclesiarum. Celebrante episcopo *Londoniensi* in ecclesia sancti *Pauli* facta est tanta nubium densitas, solis obscuritas cum tonitruo & fulgure ac fetore intolerabili, ut populus exiret, ibidem relicto episcopo cum suis ministro.

Hoc anno rex *Henricus* concessit *Angligenis* multas libertates, sed accepit ab eis quintam decimam partem bonorum suorum, ut recuperaret partes transmarinas quas rex *Francia* occupaverat tempore regis *Johannis*, unde cum valida manu transnavigans parum profecit.

Wilhelmus de Brews inculpatus pro uxore *Lewlini* principis *Wallia* incarcerationatur, suspenditur, unde magna discordia inter regem & *Lewlinum* orta est. *Ranulfus Comes Cestria, Lyncolnia, & Huntingdonia* obiit apud *Wallynsforde*, & sepultus est apud *Cestriam* in capitulo monachorum cum progenitoribus suis, cui successit *Johannes Scoticus* filius sororis suæ. Iste nempe *Ranulphus* sine liberis decedens quatuor habuit sorores, quarum senior *Matilda* nupsit *David Comiti Humyngdonia*, qui post factus est rex *Scotia*, de quibus processit *Johannes* iste. Secunda *Mabilia* nupsit Comiti de *Arundell*. Tercia *Agnes* nupsit Comiti *Darbya* *Wilhelmo de Ferrariis*. Quarta *Hanysia*, nupsit Comiti *Wyntonienſi Roberto Quinci*. Rex *Henricus* statuit hospitale sancti *Johannis* extra portam *Oxonia*, ponens primum lapidem.

Defuncto dudum *Ricardo Cantuariensi* archiepiscopo successit sanctus *Edmundus Abendonienſis* tunc *Salisburiensis* thesaurarius; qui sub octavo præfatus sui anno obiit in transmarinis partibus, & sepultus est apud *Pontiniacum* in *Burgundia*, ac postmodum septimo anno translatus est favente papa *Innocentio* quarto.

cap. 35. *Fredericus* imperator duxit in uxorem *Isabellam* sororem regis *Henrici*. Quo anno *Judei* adducti sunt coram rege apud *Westmonasterium*, pro eo quod puerum quemdam apud *Norththycum* absconderant & post circumcisionem pueri eum crucifixisse proposuerant.

Rex *Henricus* desponsavit *Alicenoram* filiam Comitis *Provincia Joh. Scotici* Comes *Cestria & Humyngdonia* obiit sine liberis apud *Warehale* vij. idus Junii, & sepultus est *Cestria*. Verum quia terra sua gaudebat regali prærogativa, comitatus ejus ad manus regis devenit, datis aliis terris hæredibus sororibus suis in compensationem, ne tam præclara dominatio inter colos seminarum dividi contingeret. Habuit nempe iste *Johannes* quatuor sorores, scilicet *Margaretam*, quæ nubens *Alano de Glensy* genuit *Darnergoil* puellam, de qua nupta *Johanni de Baillo* processit *Johannes Baillo* rex *Scotia*. Altera soror *Isabella*, nupsit *Roberto de Bruis*. Tercia soror *Matilda* obiit sine liberis. Quarta soror *Alda* nupsit *Henrico de Hastings*.

Eo quoque anno venit *Ottobonus* legatus in *Angliam*, qui statuit multa salubria ad ecclesiæ utilitatem. Quo per *Oxoniam* tranſeunte magnus con-

flictus factus est inter scolares & quosdam de familia sua, ita ut uno suorum interfecto; ipse *Ottobonus* in turri ecclesiæ de *Olneye* usque ad vespertam obſeſſus sit, & vix per multos de regis ministris ab *Abindona* venientes liberari posset; ideo usque ad *Wallingforde* adductus, malefactores illos excommunicavit, studium Universitatis suspendit, donec abbas & canonici de *Osneya* una cum magistris *Oxonia* regentibus disſcalciati & disſectu per medium *Londonia* incedentes, apud hospitium legati veniam vix haberent.

Eodem anno quidam pseudoclericus insatiatum se simulans secreta regis curiæ exploravit: cameram regis *Henrici* apud *Wobſtroke* per fenestram ingressus est ut regem interficeret; sed ad clamorem cujusdam sanctæ mulieris interceptus est, & apud *Covenſtreiam* distractus.

Natus est *Edwardus* primogenitus regis *Henrici* apud *Westmonasterium*, quem baptizavit *Ottobonus* legatus & confirmavit *Edmundus* archiepiscopus. Gens *Tartarorum* subactis orientalibus provinciis in duo se agmina diviserunt, quarum una pars *Hungariam* & *Pannoniam* ita attrivit, ut viri terræ illius carnes filiorum suorum comederint.

Celestinus iij. post *Gregorium* ix. sedis papa mense uno, & vacavit sedes per annum; post quem successit *Innocentius* iij. qui sedit annis xj. mensibus vj. Allata est in *Francia* spinea corona *Salvatoris*. *Ottobonus* recedens ab *Anglia* captus est in mari ab hominibus imperatoris. Rex *Henricus* apud *Cestriam* intravit *Walliam*, & apud *Ruselan* *David* venit ad eum.

Hoc anno obiit sanctus *Edmundus* apud *Pontiniacum*, cui successit in archiepiscopatum *Bonifacius*; hic itaque *Edmundus* apud *Abendoniam* juxta *Oxoniam* oriundus, parentes habuit religiosos, videlicet patrem *Edwardum* cognomento *Divitem*, qui de consensu conjugis apud *Emſham* vitam duxit regularem: & matrem *Matildam*, quæ ciliicio & lorica jugiter usa in carne contra carnem militavit. Natus igitur *Edmundus* ab omni contagione infanti mundus, per totum diem sancti *Edmundi* regis & martyris quo prodiit in lucem à mane usque ad vespertam jacuit quasi exanimis, ita quod astantes eum sepulturæ demandassent, nisi consilium matris obstitisset. Vocatus est autem *Edmundus* quod sonat felicem & mundum, eo quod die sancti *Edmundi* natus sit, & quia dum mater ex eo gravida ad tumbam sancti *Edmundi* peregrina exoraret, vitalis spiritus primitias in eo deprehendit. Hic sensus suos ab initio per spiritualia vitz exercitia assuefecit in boni studium, ut prævalente postmodum inoleta consuetudine vitaret velut naturaliter omne malum. Sed quamvis singulis virtutum floribus choruscaret, incorruptionem tamen quæ proximum facit Deo prælegit. In cujus signum beatæ virgini se devovit; ad matris consilium ciliicio usus, per sextas ferias pane & aqua jejunavit; diebus Dominicis & Festivis antequam comederet, Psalterium ex integro dicere consuevit: In primis itaque annis dum Grammaticæ intenderet, capitis dolore ita acriter vexatus est, ut in literis deinceps proficere desperaret: cui mater ait, Fili, arbitror, laica & inordinata quam gestas tonsura doloris tui est causa, unde & postmodum clericaliter attonſus doloris incommodo caruit. Dum etiam in prato quodam *Oxonia* vicino spaciandi causa scorsum iret, apparuit ei puer speciosus;

Nov. III. sus, sic inquit, Salve dilecte mi, miror quod me non agnoscis; praterum cum ad latus tuum in scolis & alibi jugiter assitam; quod igitur videris in facie mea scriptum hoc fronti tue singulis noctibus imprimere: erat autem scriptum, *Jesus Nazarenus rex Judæorum*. Exiit didicit Domine passionis memoriam jugiter recolere, quam dum semel ob futuram lectionem pratermitteret, irumpente aurora antiquus hostis ne te signare posset utramque sibi thorum alligavit, sed ipso in spiritu orante decedit hostis ab eo inter parietem & lectum; quem dum per asperionem sanguinis *Christi* adjurasset ut sibi diceret per quid plus areeri posset, respondit, per illud quod modo nominasti. Alia vice dum hanc orationem, *O bona & incemerata*, dicere omisisset, beatus *Johannes* Evangelista in sompnis apprensus comminatus est eum cum ferula percutere: atque teste Scriptura qui modica contemnit paulatim decedit, ipse de venialibus per confessionem cotidie se purgavit. Instigante tandem antiquo hoste, filia hospitis sue non solum signis & nutibus sed etiam verbis beatum *Edmundum* aula est ad illicita attemptare; nec desistit donec ad cameram beati viri veniens expoliata flagellaretur, & sic prorsum omnia deponeret. Et cum hostis per puellam non proficeret, aggreditur *Edmundum* per matronam, cujus munuscula dum sine mariti conscientia recipere abluisset, vereturandam sic deluse. At quamvis in sacris non fuisset promotus, factus tamen magister in artibus cotidie missam audire, horas dicere antequam legeret, consuevit, quod & scholaribus suis profuit dum eos missas sic audire edocuit. Pecuniam à scholaribus acceptam in fenestra posuit, dicens, Pulvis pulveri, cinis cineri; quæ tape à locis joco, vel à funibus elanculo asportabatur. Tandem cum arithmeticam legeret, apparuit ei mater sua in sompnis dudum mortua, inquirens & lacerans, quæ essent illæ figuræ quibus intendebat. Quo respondente, Talia & talia, illa depingit in manu ejus dextra tres circulos, Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum continentes. His, inquit, fili, de cætero intende figuris. Rato in ecclesia ledit, sed aut stans, aut genua flectens exoravit. In tribus specialiter enituit, nam erat predicator egregius; disputator acerrimus; lector pius. Nam in fallaciarum animadversione fuit circumspectus, in solvendis questionibus oculatus, in legendo edificativus. Præ nimia abstinentia pilis capitis & barbe decidentibus labia ejus fissa videbantur; grossis utens cibariis omni feria secunda & quarta, & in Septuagesima à carnibus abstinebat. Prædie qua celebravit & ipso celebrationis die carnes non gustavit; unde nonnunquam mensis integer pertransit quo carnes non comedit. Rato comedit bis in die. Electuaria & medicinalia non curabat. In genibus ex frequenti genulatione callos habebat. Per singulos dies tria dixit horarum paria: de die, de Domina, de sancto Spiritu cum officio defunctorum. Post primum sompnium de nocte surgens sinaxim dicebat. Si quando detractionis verbum in medium venit, mutato statim themate ad materiam transit saniozem. Nulum beneficium curatum nisi unicum voluit tenere; largas expensas fecit ne avarus diceretur. Ventilationibus casuarum interesse noluit. Cariales seculares ad mensam admisit ut eos Deo lucrificeret. Officinas suas nusquam visitavit. Compotum de ministris non audivit. Plus semper expendidit quam

habuit à famulis suis. Carnis mundiciam adeo exegit, ut ex pacto præscripto quodocunque ad lubrica laberentur accepta mercede recederent. Decimas, oblationes & peccatorum redemptiones in pios duntaxat usus expendebat. Ante le ymaginem virginis & in circuitu suo misterium redemptionis nostræ habebat depictum. Sic igitur de codice procedebat lectio, ad yconiam ducebat ratio, de utroque respondere devotio. Comestitionis, dormitionis, equitationis tempora quibus studio nequivit insistere perperda judicavit. Quociens Bibliam suam aperuit osculo honoravit. Compussa sibi crucis legatione procuraciones concessas non sumpsit, propriis stipendiis contra morem militavit. Predicans apud *Oxoniam*, *Glovernam*, *Wygorniam*, umbres super populum irruentes grecibus avertit. Contigit eo in studio suo dormitante candelam super bibliam cadere & ardere, sed eo evigilante & suspirante nullam ustulam apparere. Similiter tres cruces super anthracem quem in pede habuit cum penna sua fecit, & continuo aposthema evanuit. Ejus cilicia inveterata igni tradita comburi non poterant; nec in ciliciis ejus aut cæteris vestibus vix unquam vermis reperti potuit. Missis aliquando de *Cantuaris* ad *Sarubiriam* nunciis pro *Edmundo* ipsius loci thesaurario in archiepiscopum promovendum, ait ad eos decanus, Bene veneritis & male veneritis; bene quidem, quod nostræ ecclesiæ honorem facitis; sed male, quia thesaurum nostrum in thesaurario auferitis. Calciamenta propria sibi detrahere non erubuit. Cuicunque sibi confiteri volenti de equo descendens audientiam præbuit, nulla aeris intemperie aut hospitii propinquitate retardatus; instar olivæ quæ sibi met retinet corticis amaritudinem & cæteris fundit liquoris dulcedinem: sic ipse, sibi met erat durus, cæteris compatiens & benignus. Pectus suum frequenter tutidit, genua terræ collisit, ita ut clerici in cellariis sub ipso paulantes vix dormire possent. Sexum femineum ob honorem beatæ virginis semper honoravit, nec tamen per hoc maculam incurrit; numo cum à quodam familiari suo ex hoc reprehenderetur quod cum quadam pulchra matrona tam frequenter loqueretur, respondisse fertur. Vixistine quam speciosa fuit illa? læpius mihi fateor affecit, nunquam tamen plus de illa quam de muro temptatus exiti. Quia etiam si omnia quæ in hoc peccati genere commisi in fronte mea depingerentur, non erubescerem. Munerum acceptores detestabatur, dicens Gallice, Inter *prendre* & *pendre* unica duntaxat distat iota. Instigante tandem diabolo rex *Henricus* una cum capitulo *Cantuariensi* contra ipsum rebellavit, sub quo turbine multa dissimulavit, persecutores suos ad oscula & alias familiaritates admisit; & cum amici sui dicerent, Hanc nimiam mansuetudinem alius exemplum præbere consimiliter insurgendi, ita respondit, Inundationes maris quasi lac iugere debemus, & cum præcuratore Domini comedere mel silvestre in deserto mundi. Soli quippe Deo servanda est potentia vindicandi, De alienis defectibus nolo mihi dispendium propagare. Convocato denuo prælatorum cætu, inquit quomodo ecclesiam jam ancillatam relevare possit; decemur, regem cum cæteris rebellibus admonendos fore, & si non corrigerentur severitatem ecclesiasticæ censure non dormire. Pareat vir sanctus, regem adhibe; rex petit deliberationem super his haberi. Exponat ille, sed nil profuit; quæ de causâ soli regi deferendo,

Hm. III.

Item. III. deferendo, in ceteros rebelles sententia fulminatur. At cum nec his compungerentur transgressores, ceddendum magis censuit maliciis quam interire litigius. Consideravit nempe si totam severitatem expenderet, forsitan legatus papæ qui tunc aderat in iritum duceret, regemque ad deteriora provocaret: si vero ipse archiepiscopus præsens existens eorum errata non corrigeret, videretur ea per quandam dissimulationis tollerantiam approbare; propterea præelegit corpore se ad tempus absentare, ut ipso facto cordis ostenderet amaritudinem, & ipsorum detestaretur malitiam. Igitur ingravescente ejus ultimo morbo secessit à *Pontiniaco* usque *Soyfi*, promittens illis quod die sancti *Edmundi* reverteretur. Allata sibi eucharistia dixit, Tu es Domine quem amavi, in quem credidi, quem prædicavi, præter quem aliud non quæsi. Sic sumpto viatico, dixit, Homines dicunt quod lupus vadit in ventrem, & ego dico quod vadit in mentem; inde lavans vulnera ymaginis crucifixi & deoculans, dixit, *Haurietis aquas in gaudis de fonte Salvatoris.*

Cap. 36. *Innocentius* secundus fuit papa post *Celestinum* annis xij. mensibus vj. qui vacuas Cardinalium sedes honestis replevit personis. Fratrem *Hugonem* de ordine Prædicatorum instituit Cardinalem, qui totam bibliam postillavit, & magnas super bibliam concordias compilavit. Iste papa apud *Lugdunum* Gallia concilium celebravit, in quo sanctum *Edmundum* septimo defunctionis suæ anno canonizavit, rebellem impatorem *Fredericum* deponendum decrevit. Apud *Tholetum* Hispania dum quidam *Judæus* in orto suo pro vinea amplianda foderet, lapidem reperit ex omni parte integrum, in cujus medio invenit librum ad quantitatem psalterii cum foliis ligneis Hebraice, Græce, Latine conscriptum de triplici mundo ab *Adam* usque ad *Antichristum* loquentem, proprietates hominum exprimentem, principumque tercij mundi in Christo ponentem, in hunc modum: *In tercio mundo Filius Dei nascetur ex virgine Maria, qui pro salute hominum mortem patietur.* Hæc legens *Judæus* statim baptizatus est.

Tanta fuit carissima in Anglia ut summa bladi pro xij s. venderetur. Quo anno beatus *Edmundus* translatus est, & *Fredericus* imperator excommunicatus obiit in *Apulia*, post quem *Mamfridus* filius ejus naturalis regnum & thesauros *Sicilia* invadit, donec *Carolus* frater regis *Francia* ipsum vica & regno privaret. Mortuo tandem *Frederico* prædicto *Innocentius* papa procuravit electores imperij principes *Alemania* ut plures eligerent; unde Duce *Thuringia* & Comite *Holandia* electis set cito post obeuntibus, quidam elegerunt *Ricardum* fratrem Regis *Anglia* Ducemque *Cornubia*; quod quidem scilicet sub magnis sumptibus multis duravit annis. Hoc anno apud *Londoniam* facta est solennis processio contra sanguinem Christi qui missus est *Henrico* regi à patriarcha *Ierosolymitano* iij. idus Octobris. *Lodovicus* rex *Francia* adiit terram sanctam, & cepit *Damietum*, set anno sequenti captus est à *Soldano* in bello campestri, & facta est strages Christianorum; in qua occubuit strenuus miles *Wilhelmus* longa spæ. Venerunt *Parisius* pastores animalium cruce signati centum quinquaginta milia, per quos Universitas multum fuit turbata & clenci necati. Rex *Henricus* dedit *Edwardo* primogenito suo *Vasconiam*, *Hiberniam*, *Walliam* & comitatum *Cestrìa*: quo anno terra ex nimio servo-

re æstatis ita exaruit ut nullum fructum fecit, & in fine autumni tantæ pluvie inundaverunt, quod terra non potuit statim deglutire, unde mala contigerunt.

Hoc anno obiit sanctus *Robertus* dictus *Groste- teste* episcopus *Lincolniensis* vij. idus Octobris, qui in cunctis liberalibus artibus excellenter eruditus, præcipue in Logica & Astrologia plurima commentatus est; ad *Innocentium* papam misit epistolam satis tonantem, quæ sic incipit. Dominus noster *Iesus Christus* pro eo quod ecclesias Anglicanas indebitis & insolitis exactionibus gravare videretur, & quia nepotulo suo puero Papa contulisset canonicatum cum proxima præbenda vacatura in ecclesia *Lincolniensi*, quem tamen *Robertus* admittere noluit, rescribens papæ, se nec velle nec debere tales ad curas animarum admittere, qui se nescirent nec possent regere. Qua de causa ad curiam vocatus & excommunicatus, appellavit à curia *Innocentii* ad tribunal Christi, unde contigit ut post biennium mortis *Roberti*, apparuit papæ de nocte quiescenti quidam episcopus pontificalibus indutus, sic inquit, Surge miser, veni ad iudicium. Et statim cum baculo pastorali pupugit papam in latere sinistro usque ad cor; unde & lectisternium papæ inventum est mane sanguinolentum, & ipse defunctus. Hæc de causa quamvis *Robertus* perspicuis effulgeret miraculis non est permissus à curia canonizari. *Alexander* quartus post *Innocentium* iij. papa sedit annis vij. mensibus iij.

Et cum iste *Henricus* regnasset in Anglia l. annis, *Griffinus* princeps *Northwallia* mortuus est, relinquens post se duos filios *Lewlinum* & *David*. Iste *Lewlinus* in primo ingressu hereticii sui restitit regi *Henrico*, & homagium ei facere recusavit quod ei debuit; set rex *Henricus* ipsum cepit, & ad gravem redemptionem compellebat. Et pro principatu *Northwallia* obligavit se & hæredes suos sub annuo tributo mille marcarum ad coronam Angliæ imperpetuum.

Pax est reformata inter *Henricum* regem & *Lewlinum* principem *Wallia*, mediante *Ottobono* legato apud montem *Gomerium* sub hac forma: Quod *Lewlinus* & ejus successores deinceps vocarentur principes, & facerent regibus Angliæ homagium. Et rex *Henricus* accepit ab eo tria milia marcarum, super quibus rex Angliæ fecit cartam auctoritate papali roboratam.

Tanta fames invaluit ut in principio autumnii summa bladi ad xxiij. s. venderetur, pauperibus fame pereuntibus. Rex *Henricus* ita ditavit quatuor semifractes suos, ut ipsi ceteros proceres parvipenderent, unde in festo Trinitatis convenientes apud *Oxoniam* *Symon de Monte forti* Comes *Leycestria*, *Ricardus de Clare* Comes *Glovernia* cum aliis magnatibus xij. pares elegerunt, quorum consilio ministros regis mutaverunt, & quatuor fratres regis prædictos de terra eiecerunt, quod fuit occasio belli Baronum.

Rex *Henricus* transfretavit, & facta est pudenda concordia cum rege *Francia*, nam remisit ei *Normanniam* cum ceteris terris transmarinis, ita quod sibi remaneret integraliter *Vasconia*.

Urbanus quartus post *Alexandrum* sedit papa cap. 37. annis fere iij. Hic prius extiterat patriarcha *Ierosolymitanus*; deinde auxilio cruce signatorum fugavit exercitum Romanorum quem *Mamfredus* in patri-

Ann. III. monium sancti Petri intraserat. Hic etiam contulit Carolo fratri regis Francia regnum Sicilia, ira ut *Mamfredum* inde expelleret. Quod & factum est. Eo tempore apud *Theokysbry* quidam *Indau* per diem Sabbati cecidit in latram, nec permisit se extrahi propter honorem Sabbati sui. Qua de causa *Ricardus de Clara* Comes *Glovernia* non permisit eum extrahi die Dominica sequenti propter reverentiam sui Sabbati, & sic mortuus est.

Hoc anno suborta est discordia inter regem *Anglia Henricum* & proceres ejusdem super ordinationibus in Parlamento ordinatis, constitutis nec tamen ab ipso rege observatis. Circa nativitatem S. *Johannis Baptista* proceres *Anglia* episcopum *Hertfordie*, Priorem *Wenoloci* & quosdam alios prelatos alienigenas in custodia tenuerunt, ceteros vero regi propinquiores ab *Anglia* fugaverunt, quorum bona sumptuerunt; quibus de causis rex *Henricum* ejecit universitatem cleri de *Oxonia*. Tandem rex *Henricus* & Barones posuerunt se quoad predictos articulos in ordinatione regis *Francia*, qui omnes articulos reprobavit. Magnates tamen *Anglia* ipso ejus irrationabili decreto persistenter in incepto. Convenientes igitur proceres anno *Græ. M.CC. lxiij.* & regis *xlviij.* qui per inducias predictas sustinebant apud *Lewes* in *Suthsexia* pridie idus Maii bello commisso ceperunt regem *Henricum* & fratrem ejus *Ricardum* duces *Cornubie*, & *Edwardum* regis primogenitum cum aliis magnis, & sic regem ad observantias coegerunt. *Edwardum* per viij. menses apud *Hertfordie* in carcere tenuerunt. Et data est provincia *Cestria* *Simoni de Monte forti*. In vigilia Trinitatis *Edwardus* filius regis evasit de custodia *Hertfordie* ope domini *Rogeri de Mortuo mari*, nam licentiatu fuerat causa solatii unum dextrarium agitare, & sic evasit usque ad monticulum de *Dunmoz*, ubi vexilla predicti *Rogeri* fuerunt explicata. Postmodum circa ad vincula sancti Petri commissum est bellum apud *Clowham* inter Regem & Barones, ubi per dolosam subtractionem Comitissæ *Glovernia* qui prius steterat cum *Simone de Monte forti*, *Simon* ipse mistus cum multis preclaris personis occubuit. De quo fert fama celebris quod multis post obitum radiavit miraculis, quæ propter metum regum non prodeunt in publicum.

Leycestrensis. In bello de *Clowham* occisus fuit *Simon de Monte forti*, *Henricus* filius ejus, *Hugo de Spenser*, *Petrus de Monte forti*, *Radulfus Basses de Drayton*, & multi alii de magnatibus. Anno sequenti mense Maii quarto die ante festum sancti *Dionysii* fuit bellum apud *Chesterfeld* contra exheredatos ubi multi de illis fuerunt occisi. *Robertus* Comes de *Ferrariis* captus, *Baldewinus de Wake*, *Johannes de la Haye* vix sub magna pena evaserunt.

Cisterciensis. Interim milites *Simonis de Monte forti* tenuerunt castrum de *Benslowth* per dimidium annum contra exercitum *Anglia*.

Leycestrensis. In vigilia sancti *Johannis Baptista* incepit obsidio, & duravit usque in vigiliam sancti *Thome* apostoli ante natale Domini. Quo die *Henricus de Hastings* qui habuit custodiam castelli reddidit illud regi sub tali conditione, quod omnes qui inibi essent haberent vitam & membra, bona & omnia, equos, arma & hennetia, & quæcumque ibi habebant; & sic sub tali modo rex intravit. *Simon Montefort* filius cum matre sua Comitissa fugerunt ultra mare.

Hoc anno *Soldanus Babylonie Armenia* vastata cepit *Amiochiam* urbem celeberrimam, indigenas necavit, urbem destruxit. Post hæc circa festum omnium Sanctorum venit *Ottobonus* legatus in *Angliam*, plurima statuens ad ecclesiarum & cleri utilitatem, cujus consilio rex *Henricus* concessit exheredatis qui in eum surrexerant, ut possent terras suas redimere, excepto Comite *Darbia Roberto de Ferrariis* qui plus cæteris regem amarcasse videbatur; unde & anno sequenti Comes ille infestavit regem, sed captus est apud *Chesterfeld*, & exheredatus donec ipse, aut heredes ejus, aut aliquis pro eis uno die quinquaginta millia librarum solvere posset.

Clemens iij. post *Urbanum* sedit annis quasi iij. post quem vacavit sedes annis tribus mensibus duobus. Hic *Clemens* prius uxorem & liberos habuit, deinde famulus fuit advocatus, & principis cum rege *Francia* consiliarius; post hæc mortua uxore factus est *Podiensis* episcopus, deinde *Nardensis* archiepiscopus, tandem *Sabinensis* episcopus & Cardinalis in *Angliam* missus fuit legatus, ubi absens electus fuit in papam. Eunt pia vita sua & devota oratione creditur multas ecclesiarum tribulationes extinxisse. Hic etiam cum *Conradinus* ad debellandum *Carolus Siciliam* intraret, sermone pulcro prædixit factum *Conradini* annullandum fore.

Anno lv. regis *Henrici Edwardus* primogenitus suus cum uxore sua adiit terram sanctam cruce signatus, & cum eo *Johannes de Bracyne*, *Johannes de Vessy*, *Thomas de Clara*, *Rogerus de Clifford*, *Otho de Grausano*, *Robertus de Brax*, *Johannes de Verdon*, & multi alii proceres tum magna potestate.

Tempore hujus *Henrici* anno *Græ. M.CC. lvi.* *Ricardus* dux *Cornubie* frater ejusdem *Henrici* electus fuit in regem *Alemanie*.

Archiepiscopus *Ebor.* & alii episcopi armati aduntes turrim *Londoniensem* eduxerunt *Ottobonum* legatum ibidem obiectum. Rex autem cum exercitu demoratus est apud *Stretford*, donec pax inter ipsum & Barones reformaretur; recessit *Ottobonus* de *Anglia* cum magno thesauro. Papa *Clemens* obiit. Translatio sancti *Edwardi* regis facta est iij. idus Octobris, & datus est regi xx. denarius de bonis laicorum & decima cleri per triennium annuente papa.

Gregorius x. sedit papa annis iij. post *Clementem*; qui tertio papatus sui anno pro utilitate terrarum sanctarum quam personaliter visitare intendebat, apud *Lugdunum Galie* solemne coegit concilium, in quo *Græcorum* & *Tartarorum* nuntii assuerunt; *Græci* ad unitatem ecclesiarum redire promiserunt, *Tartari* fuerunt baptizati. Convenerunt ibi decem episcopi, mille prelati, ideorundem quidam,

Gregorius deus congregat omne genus.

Ibi statutum est illud insigne & à retro seculis insolitum, Quod scilicet omnes rectores curarum deinceps forent sacerdotes: Quod nulli hominum deinceps liceret decimas suas ad libitum in antea ubi vellet assignare, sed matri ecclesie omnes decimas persolvere. Ipse quoque *Gregorius* decimam sexcentalem universali ecclesie imposuit, pluralitatem beneficiorum curatorum dampnavit. Aliquos status de ordinibus mendicantium approbavit, ut *Prædicatores* & *Minores*, alios colleravit utpote *Carmelitas* & *Augustinianos*, alios reprobavit ut *Saxinos* qui ioculantur

Henr. III. lantur de penitentia live de valle viridi, & con-
sumles. Hoc etiam anno obiit rex Angliæ *Henri-*
cus die sancti *Edmundi, Patroni*, & iuste ut cre-
ditur vitam suam in ejus festo terminavit quem in-
iuste dum viveret vexavit.

Leycestren- Anno Domini M. CC. xxvij. & regni regis *Henri-*
ci xij. *Leolinus* Princeps *Waltre* uenian rebellare
An. Dñi cepit, Propter quod rex congregato exercitu decli-
navit ibidem. *Leolinus* resistendo cum suis multos

1228. ex regis cum particulatum mcederent interemit, in-
ter quos nobilem virum *Willelmum de Breans* vi-
rum captum observari iussit. Tandem vero post
concordius varios & dictamina multa, per quoddam
matrimonium cum rege concordatus est & in pace di-
missus.

1229. Anno Domini sequenti *Leolinus* eundem
Willelmum de Breans Baronem nobilem quem ad
festa Paschalia invitaverat, post epularum copiam
super adulterio & violatione uxoris suæ accensans,
& malitiose eum & hostiliter ingressus est, & eum in
carcerem trahens morte turpissima & absque omni
iudicio sordialiter interemit. Eodem tempore
Honorius Papa obiit, scilicet anno Domini M. CC.
xxvij. cui successit *Gregorius* ix. qui in secundo anno
missus legatus in Angliam decimas reddituum eccle-
siarum constanter exegit nullo reclamante vel sal-
tem audente contradicere; Et

Quod voluit Papa non ex ratione fcebat,
Sed tamen invadens rapinis quodcumque patebat.

Juxta illud

Sic volo, sic jubeo, sit pro ratione voluntas.

1230. Anno Domini M. CC. xxx. transfretavit idem
rex in Britanniam in auxilium Comitis Britannia,
qui à rege Franciæ quoddam injurias perpeffus est,
Recepitque rex homagium magnatorum totius qua-
si provincie, & modicum quidem ibi moratus est,
nam ægritudine percussus reversus est in Angliam
cum fratre suo *Ricardo*; Reliquit tamen in adju-
torium Comitis *Willelmum*. Mareicallum & Co-
mitem *Cestrie*.

1233. Anno Domini M. CC. xxxij. iij. non. Aprilis
beatus *Edmundus* consecratus est in archiepiscopum
Cantuariensem, & in anno sequenti factus est *Lyn-*
colaiensis episcopus magister *Robertus Grosseteste*.

1234. Anno Domini M. CC. xxxij. & anno regni regis
Henrici xix. transfretavit idem rex in Hiberniam
cum manu armata, eo quod *Ricardus* mareicallus
prius ibidem transfretaverat volens pro posse terram
illam suo subjungere imperio; Sed in secretis naturæ
plaga percussus in Paschali tempore ultimum efflavit
spiritum, unde pacificata terra rediit rex eodem an-
no & in anno sequenti de consilio magnatorum suo-
rum statuta de *Spertan* ordinavit, in regno Angliæ
perpetuis temporibus observanda.

1236. Anno Domini M. CC. xxxvj. idem rex de consilio Magnatorum
suorum *Alienoram* filiam Comitis *Provincia* sibi
matrimonialiter copulavit, coronataque est in regi-
nam cum immenso gaudio, & ex ea procreavit duos
filios processu temporis, *Edwardum* scilicet primo-
genitum qui sibi successit in regnum, & *Edman-*
dum Comitem postea *Leycestrensem*, Qui factus
adolescenti reginæ *Noverie* mortuo ipso rege so-
lemniter duxit uxorem. Duas etiam procreavit fi-
lias idem rex ex uxore sua, *Margaritam* scilicet
quæ regi *Scotie* data est, & *Beatricem*, quæ Comi-
ti *Britannia* exitis postmodum copulata. Rex au-
tem *Franciæ* *Lodovicus* sororem *Alienora* reginæ
Angliæ filiam prædicti Comitis *Provincia* primo-

genitum prius duxerat in uxorem. Anno Domini **Henr. III.**
M. CC. xxvij. missus est à latere Papæ *Orto* lega-
tus in Angliam ad corrigendum excessus cleri &
populi cum plenitudine potestatis, Qui cum venis-
set *Oxoniam* occurrerunt ei magistri & clerici &
cum immenso gaudio susceperunt, ac ubi postmo-
dum cum vellent negotia procurare repulsi sunt à suis,
& vehementer indignati sunt; Propter quod in u-
num congregati irruerunt in eum. Ipse vero fugiens
recepit se in clocario de *Dionay* & ibi salvavit se
donec ira quiesceret, sedatoque furore ipsam villam
ecclesiastico supposuit interdicto; & ex præcepto re-
gis capti sunt multi qui tanti sceleris autores esse di-
cebantur, & *Londoniam* missi. Hic cum esset onustus
pecunia & quædam statuta edidisset, reversus est ad
loquum unde exierat. Eodem anno rex cepit tricesi-
mam. Anno Domini M. CC. xxxix. 14. kalenda-
rum Julii natus est *Edwardus* filius regis *Edwardi*
primogenitus, & à beato *Edmundo* baptizatus.

1237. Qui scilicet beatus *Edmundus Cantuariensis* archi-
episcopus in anno sequenti proximo obiit in terris, &
locum electorum sortitus est in cælis. Anno Domini
M. CC. xli. & regni regis *Henrici* 26. transfreta-
vit idem rex in *Vasconiam* cum optimatibus multis
& exercitu grandi, ut terras quas pater ejus perdis-
derat recuperaret. Occupaverat enim rex *Franciæ*
Sanchez & *Sayncheron* & mansit ibidem cum exer-
citu grandi ex altera parte *Gerundia*; Cumque rex
Angliæ fixisset castra sua ex opposito, mansissetque
ibidem per dies aliquot; Ecce die quadam egressi
sunt *Franci* pontem transientes, ut nostros ex impro-
vilo aggredierentur ad pugnandum. At illi præma-
niti occurrerunt eis quasi in primo transitu pontis,
antequam transisset robur exercitus, & percussis qui-
buldam in ore gladii alios retrocedere compulerunt;
Interim nunciatum est regi nostro qui in veniendo
fuit à castris, quod transierunt *Franci* & prævalu-
erant, hortabaturque eum ad fugam, & opido cog-
ebantur, quæ inita, reversi sunt nostri optenta vi-
ctoria, & regem suum fugientem insecuti sunt; In-
terim vero videntes *Franci* nostros ex thoro fugientes,
transierunt secundo cum magna turba, & castra nos-
trorum & spolia diripuerunt; At ubi hosti regem
suum fugientem comprehendissent, & nunciant
ei prospera, eum continuo cum toto exercitu re-
duxerunt, Invenientesque *Franci* in castris eos ho-
stiliter aggressi sunt, & castris multis, quibuldam
etiam ponte præcipitatis cæterisque submersis qui se
fueribus potius quam hosti credebant, reversi sunt
ad castra sua cum gaudio & victoria. Mane autem
facto misit rex *Franciæ* nuncios solennes qui lo-
querentur de pace, & hoc cum effectu, Qui cum
rege pacifico pacifice loquentes ipsius animum ad
bonum pacis reduxerunt; & restitutis eis omnibus
reversus est in Angliam circa festum sancti *Micha-*
elis.

1239. Anno Domini M. CC. xli. post obitum *Gre-*
gorii ij. Papæ factus est Papa *Innocentius* quartus,
& 8. kalendarum *Augusti* cathedratus est, qui
detestabilem & malitiosam Imperatoris *Frederici*
devitare procurans tyrannidem, à sede apostolica
per tempus aliquod exulare decrevit, unde profes-
tus exinde venit, & comminatus est cum Cardina-
libus suis & clericis in civitate *Lugduni* super *Roda-*
num, qui distat à *Roma* duabus diebus; ubi in ter-
tio anno papatus sui generale Concilium celebrare
instituit; Et convocatis ibidem ad ipsius præfenti-
am

1243.

Henr. III. am archiepiscopis, episcopis, ceterisque majoribus universalis ecclesie prelatis, exili sui causam illis exponere curavit & fecit. Et ut magis liqueat exili sui causa prenotanda sunt hæc.

Imperator *Otho* quartus à Papa *Innocentio III.* fuit coronatus in basilica beati *Petri*. Hic accepta corona statim pugnam habuit cum *Romanis*, & contra voluntatem Papæ intravit regnum *Apulia*, auferens illud *Frederico* regi *Scicilia*. Moxque Papa inoffendentem, excommunicavit eum. Quarto autem anno Imperii sui Principes *Alemanie* qui ei primo fuerant conjuncti, ab eo recedentes, *Fredericum* sibi Imperatorem elegerunt; Qui veniens navigio usque *Romam* à Domino Papa & à populo tante honorifice susceptus est, & inde proficiscens in *Alemaniam*, super ipsum *Othone* magnifice triumphavit. Hic autem *Fredericus II.* coronatus fuit Imperator ab *Honorio* Papa in basilica sancti *Petri*, regnavitque xxxvij. annis, set non sicut ecclesie bonus filius; Ipse enim ab infantia ab ipsa ecclesia tanquam per matrem educatus & ad imperii fastigium *Othone* dampnato promotus, ecclesiam Dei non fovit tanquam matrem set velut novercam in quantum potuit laniavit; propter quod idem *Honorius* qui eum coronaverat, sibi rebellem & *Romanæ* ecclesie adversarium comperiens, ipsum anathematizavit & omnes Principes ejus à sua fidelitate absolvit. Ipse tamen inceptum errorem continuans, multas ecclesie Dei injurias intulit & pro posse gravamen. Inter quas duos Cardinales qui pro ecclesie subsidio missi fuerant ultra montes, cum redirent ad curiam una cum Prelatis multis qui properabant per naves *Pisanorum* captivavit, & retinuit; Quibus provocatus injuriis *Innocentius* Papa prædictus, de communi consilio totius Concilii ipsum *Fredericum* terribili anathemate condemnavit, & exigentibus culpis suis ad imperii dignitate deposuit. Facta sunt hæc in octavis sancti *Johannis Baptista*. Quæ cum audisset ille depositus contempsit omnia, & excommunicationis & depositionis sententias pro nihilo reputans Imperatoris majestatis potentiam ut prius exercuit, & continuavit, misitque epistolas suas ad universos orbis Principes, in hæc verba.

FREDERICUS Dei gratia, &c. Omnibus regibus & Principibus per universam Christianitatem salutem. ILLOS FELICES describis antiquitas quibus ex alieno præstatur cautela periculo, statim namque sequentes formantur ex principio præcedentis, & ut impressionem cera recipit ex sigillo, sic eadem vice formatur mortalitas exemplo. Hanc utinam felicitatem nostra serenitas præcipuas, & quam cautela solertiam vobis regibus scilicet Christiani reges ex nostra majestatis nimia laesione relinquimus, & utinam prius alii reges & Principes lasi sic reliquissent. Porro quoniam clerici pauperum elemosinis impinguati filios opprimunt, ipsique nostrorum filii subditorum paterna conditionis oblii sunt, nec Imperatorem nec regem aliqua veneratione venerari dignantur, quociens in patres Apostolicos ordinantur: Quod autem in circumlocutionibus nostris innuitur, ex *Innocentii* Papæ presumptione probatur, qui vocato synodo ut asserit contra nos generali, nec citatos nec super aliqua fraude vel pravitate convictos, ausus est sententiam depositionis statuere, quam præter omnium regum enorme præjudicium non poterat stabilire. Quid enim vobis singulis regibus singulorum regnorum à facie talis Princi-

Henr. III. pis Sacerdotum timendum non superest, si nos & Principum electione solempni, & approbatione totius ecclesie & cleri, dum clerici fide & religione vivebat, Imperiali diademate divinitus insignitos, & alia regna nobilia magnifice gubernantes ille deponendos aggreditur, Cujus quoad temporalium detrimenta non interest in nos exercere aliquid rigoris, etiamsi causa legitima probarentur? Verum quos sacerdotali sic infestas abusiopotestatis & à summo conatur precipitare deorsum, nec primi summi nec ultimi, & hoc quidem facit simulatoribus sanctitatis obediens, quorum speras ambitio quod totus *Jordanus* in os ejus influat, o o si vestra credulitate simplicitas à *Scnbarum* & *Pharaisorum* sermone quod est hypocrisis juxta sententiam salvatorum, sibi curares attendere, quos illius Curia turpitudines execrari posset, quas honestas & pudor affari nos prohibet in presenti? Sane redditis copiosi quibus ex plurimum regnorum pauperatione dicantur, quemadmodum ipsi nostis, ipsos faciunt insanire. Apud nos Christiani mendicant, ut apud eos panem paterini manducant. Ibi vestrorum domos obruiis, ut hic adversarii opida confirmetur; sic de vestris elemosinis sales Christi pauperes sustentati, qua beneficii compensatione, qua saltem gratisudinis exhibitione vobis se præstent obnoxios? quanto indigentibus manus largiores extenditis, tanto non solum manus set etiam pedes avidius apprehendant, suo vos laqueo detinentes, sicut aviculam qua quanto ad evasionem fortius nititur tanto firmius alligatur. Hæc vobis ad præsens scribenda curavimus insufficiens exprimendo votum nostrum, alia quedam reservando vobis pro tempore secretius intimanda, qualiter scilicet & in quos usus divitiarum pauperum expendis prodigalitas avarorum, quantis etiam viribus in hoc vult quod instat omnes illos qui modo nos opprimunt opprimere posse speremus nisi se nobis opponeret totus mundus. Quicquid autem fideles nostri latores presentium vobis rescribunt credatis ac si sanctus *Petrus* juraasset firmissimum reputetis, nec credatis aliquatenus quod per latam in nos papalem sententiam nostra magnanimitas majestatis aliquatenus incurvetur. Habemus etiam conscientia puritatem, & per consequens Deum nobiscum, cujus testimonium invocamus quia semper suis nostra intentio voluntatis clericos cujuscuque religionis ad hoc inducere, & maxime maxime, ut sales perseverarent in fine quales dudum fuerant in ecclesia primitiva, Apostolicam scilicet vitam duceres, humilitatem dominicam sectantes, & subditos informantes verbo & exemplo. Tales namque olim solebant Angelos inveneri, miraculis coruscare, agros curare, mortuos suscitare, & sanctitate spiritus non armis sibi reges & principes subjungere; At isti siculo dediti, deliciis debriati Deum postposuerant, quarum ex affluentia divitiarum religio suffocatur, ecclesia perit, & devotio sanctitatis dampnatur. Talibus igitur abstrahere necesse est divitiis quibus dampnabiliter omerantur, opus est charitatis. Ad hæc vos & omnes Principes terra ut cuncta superflua deponentes mediocribus rebus contenti Deo deserviant, omnes debetis diligentiam adhibere. Valeatis.

Hæc. III.

CAP. XV.

Nempe *Fredericus* Imperator dudum cruce signatus durante excommunicationis sententia mare magnum transiit, maiorem desolationem quam consolationem terræ sanctæ relinquens; Postquam enim ab *Innocentio* Papa sic depositus est ab imperio, Principes *Alemania* elegerunt contra ipsum *Langravium Thuringie* ut suo regnaret imperio; Quo tamen post modicum tempus mortuo, *Willolmus* Comes *Holandia* denuo contra ipsum egerat ab eisdem Principibus, & hic paulo post à *Frisenibus* occiditur, & sic uterque electus benedictione caruit Imperiali. *Fredericus* quidem post suam imperii destitutionem cum inter ceteras civitates *Lunobardos Parmam* tanquam magis exolam sibi forti manu obsideret, à legato domini Papæ & à *Parmensibus* est devictus, & amissis thesauris ipsius & alijs rebus suis in *Apuliam* regionis gravi infirmitate correptus est, & cito defunctus; *Manfredus* autem filius ejus ambiens regni, *Sicilia* dominus & thesauros ipsius, tandem cum difficultate tamen ipsum regnum obtinuit, retinuitque quousque *Carolus* frater regis *Francia* tunc comes *Provincia* per Papam *Urbanum* iij. vocatus & sub Papa *Clemente* iij. veniens ipsum *Manfredum* viâ & regno privavit. Hic *Fredericus* ab *Augusto* primo xcv. fuit Imperator, & post eum vacavit imperium usque in præiens. Ipse etiam *Carolus* à regno *Sicilia* per regem *Aragonum* postea dejectus est, & in fugam verius infradicto Concilio *Lugdunensi*.

Quidam episcopi quorum primus exiit *Robertus Grossteste* *Lincolniensis* episcopus suis rationibus & allegationibus multis conati sunt in præsentia domini Papæ libertatem & dominium *Cisterciensis* ordinis sibi vendicare & subicere, sed exauditi non sunt ad effectum.

An. Dñi
1245.

Anno Domini M. CC. xlv. *Wallenses* effrenati iterum surrexerunt in regem sub capto novo Principe *David*, Qui cum multa fecisset & igne & gladio multa delevisset, ascendit ibidem rex cum exercitu copioso credens in brevi totam *Walliam* sibi subjungere, & in tantum in iram motus est, quod signo Draconis elevato suos procedere iussit in mortem eorum. Ipsi autem in arto positi pugnaverunt viriliter pro patria, & non tantum à proposito regem resistere fecerunt, immo etiam coegerunt eum abire retrorsum, magnam tamen occisionem fecit rex set in bello publico; non enim ausi sunt palam cum eo congregi, set per viatum discrimina suis semper obviabant. Delusus igitur à proposito eo quod montana ascendere non potuit, statim in convalli ad pedem de *Snawedon* castrum construxit fortissimum, ponens in eo milites strenuos & viros armis electos, qui eo recedente propter hyemem patriam tuerentur & defenderent; Quibus peractis iussum est ex ore regis exercitum redire ad propria; set & ipse rex cum regina reverius est ut alias revertendi ad prælia tempus expectaret idoneum, non tamen reversus est per tempora multa, nam *Wallenses* egressi destruxerunt castrum illud quod construxerat, & mediantibus viris pacificis cum eo pacificati sunt & concordati.

1253.

Anno Domini M. CC. liij. & anno regni regis *Henrici* xxxvj. transfretavit idem rex secundo in *Vasconiam* circa festum beati *Petri* ad vincula, ut quosdam rebelles qui ad ejus fidem deciderant ad unitatem pacis revocaret ille pacis tutor, deditque ei dominus pacem & manum superam, ita quod

abique multa sanguinis effusione rebelles sibi pro voto subjugavit, Quorum quosdam obides promissis in *Angliam*, ipse cito omnibus in pace agentibus & prospere ordinatis reverius est in *Angliam* in anno sequenti, Desponsavitque *Edwardus* filius ejus cum esset annorum xvj. *Adrianam* filiam regis *Hispaniæ*, & eam in *Angliam* introduxit. Eodem anno iij. obiit *Robertus Grossteste* *Lincolniensis* episcopus cui successit *Henricus de Lexington*. Anno M. CC. lv. obiit *Walterus de Grey* *Eboracensis* archiepiscopus kalendis Maii. Cui successit *Semalvus* qui in anno sequenti proximo fuit consecratus apud *Eboracum* x. kalendarum Augusti. Eodem anno *Judei* crucifixerunt *Hugonem* puerum novennem *Lincolniæ* kalendis Augusti. Anno Domini M. CC. lj. *Alexander* rex *Scotie* *Margaretam* filiam regis *Henrici* duxit in uxorem, facta estq; ipsa solennitas in festo Nativitatis dominicæ apud *Eboracum*, & fecit homagium regi *Henrico*. Eodem anno 17. kalendarum Decembris feria iij. fulgur terribile contigit à media nocte usque ad mane. Item eodem anno 7. kalendarum Novembris feria v. ventus exitu inauditus, evertens domos & quassans lapides. Anno Domini M. CC. lvij. Principes *Alemania* elegerunt sibi in regem *Ricardum* Comitem *Cornubia* fratrem regis *Henrici*, & missis nunciis accersierunt eum, & eodem anno coronaverunt. Kalendis Aprilis dominus Papa misit quemdam archiepiscopum de Ordine *Prædicatorum* cum quibusdam alijs sibi sociatis in *Angliam* pro *Edmundo* filio regis *Henrici*, ut ex dono Papæ acquireret & regnaret in *Apulia*, *Sicilia*, & *Calabria*; set tamen ipsa res ad effectum non pervenit. Anno Domini M. CC. lvij. obiit *Semalvus* *Eboracensis* archiepiscopus, cui successit *Groffridus*. Eodem anno saeva valida oppressit *Angliam*, & præ tamen nimia mortui sunt multi, vendebatur enim quartarium frumenti pro xvj. s. Anno Domini M. CC. lix. obiit *Alexander* Papa, cui successit *Urbanus* anno M. CC. lxxj. Eodem anno rex & regina transfretaverunt in *Franciam*, habita enim fuerat prælocutio inter regem *Alemania* *Ricardum* fratrem regis *Henrici* & per alios solennes nuncios, ut cum rege *Francorum* tractaret & finaliter cõponeret de *Normannia*, ductusq; consilio malo simplex rex composuit, sic ut regi *Francorum* *Normannia* remaneret, reddita sibi & hæredibus suis singulis annis certa summa pecuniæ, Quam tamen pecuniam postea pœnitentia ductus nunquã recepit nec recipere voluit in vita sua immo in literis suis & epistolis toto tempore suo se Ducem *Normannia* appellavit, set eo mortuo *Edwardus* filius ejus & successor in regno illa duo verba *Dux Normannia* in suis epistolis non posuit. Ex tunc ingressi sunt curiam regis innumerabiles *Franci* sicut in antea fuerant *Provinciales*, & repleta est terra quasi ex omni natione quæ sub cælo est, agebanturque negotia regalia per alienigenas & ignotos, & facta est eis *Anglia* quasi serviens sub tributo, quoniam wardas & relevia & cetera emolumenta terræ præ ceteris omnibus asportabant, indignatque sunt magnates terræ videntes, & mutuo loquentes sibi dicebant, Quid faciemus alienigenis istis qui sic opprimunt nos? Si dimiserimus sic asportabunt omnia, & nos vacui remanebimus; Dirumpamus igitur vincula & proficiamus à nobis jugum ipsorum, quoniam si tacuerimus peribit *Anglia*, & nos utique erimus opprobrium hominum &

An. Dñi
1255.

1251.

1257.

1258.

1259.

1261.

Henr. III. & abjectio plebis. Et sicut *Simon Machabaeus* surrexit pro fratre suo *Iuda*, ut pro populo Dei & lege paterna certaret ad mortem: sic & *Simon de Monteforti* pro *Anglia* erexit se, ut prolegibus & libertatibus ejus usque ad mortis perniciem dimicaret; initoque consilio adierunt regem Comites et Barones, et dixerunt ei. « DOMINE rex, Inter manus alienigenarum res utique tua male agitur et diversimode tractatur, nam consumptis universis multo jam deprimeris aere alieno, et datis pro cibus bariis tuis talleis, versus es in scandalum in omni populo tuo. Nunc ergo sanis adquiete consiliis, et domum tuam committe dispositioni fidelium tuorum, solvemusque debita tua infra annum ex nostro proprio, ita tamen ut nostrum levare possimus infra quinquennium. Sic familiam tuam non minuemus sed augmentabimus multis militibus, et tibi et regno tuo omnem adhibebimus diligentiam et custodiam utique fidelem. Adquievit eis rex, et certos diem et locum statuerat, scilicet *Oxoniam*, a die Pasche in xv. dies ubi omnes convenirent tractaturi de profecto regis et utilitate regni. Convenientibus igitur episcopis et ad eisdem diem et locum, imprimis ab eo rege et ceteris Magnatibus Sacramentum petierunt, ut quæ pro utilitate regis et regni providerentur absque ulla contradictione universaliter tenerentur. Præstititque juramentum rex se servaturum statuenda quæ ad honorem Dei et Ecclesiarum suarum et profectum sui et utilitatem regni conderentur; Juraverunt etiam ceteri Magnates quasi omnes, novem etiam episcopi qui excommunicaverunt omnes qui huic facto contradicerent, rege tenente certum ignitum, et prædixerunt palam si ausu temerario vellet quis contradicere, surgerent omnes in eum, velut accipitres in corvum. Venerant enim instructi cum armis ut quod in animo conceperant statim executioni mandarent. Fratres autem regis fuerant iv. nolentes in hac parte consentire, occulte quidem recesserunt, tendentes *Wintoniam*. Iratque Barones insecuti sunt eos uno corde & animo velut catuli Leonum rugientes, ne forte muni-
rent præsidio civitatem occupatam. Cumque eos comparere compellerent, & cognovissent eos in sua concutancia permanere, statuerunt statuta. Imprimis quod ad terras suas quas in partibus transmarinis habebant transfretarent. Et hoc quidem statutum statim executioni mandabant, Rege pro eis interveniente & multis precibus supplicante, sermone exaudiri non potuit quoad hoc. Statuerunt etiam quod omnes alienigenæ cujuscunque conditionis existerent seu nationis confestim repatriarent sub pena membrorum & vite. Statuerunt adhuc quod si teneat quis de Rege in parte & teneat similiter de aliis dominis pro diversis partibus, si de eo humanitus contigerit, heredem suo infra ætatem legitimam existente, quod Rex heredem habeat cum terra quam de dominio ipsius tenet, & ceteri domini habeant terras de feodis eorum usque ad ætatem heredis, Et escaetas & relevia annisquisque eorum secundum partem tenuræ suæ. Statuerunt insuper quod lana terra compararentur in *Anglia* nec alienigenis venderentur, Et quod omnes mererentur pannus laneus infra limites terra operatis, nec nimis preciosas vestes quærent, Item quod expensas voluptarias & superfluas omnes pro posse deviserent. Alia quædam statuta sunt & ordinata quæ causa brevitas scripta non sunt in libro hoc. Mo-

ratique sunt ibidem per dies xv. & multi veneno perierunt. Extinctus est enim Abbas *Westmonasteriensis* vis utique nobilis & discretus, & *Wilhelmus* frater Comitis *Glovernia* vir commendabilis & strenuus; Ipse etiam Comes *Glovernia* in cura medicinali utique ad assumptionem persistens tandem cum difficultate maxima mortem evasit; Ceciderunt enim pili ex capite ejus & ungues ex manibus ejus; Noluit autem Dominus tanto necessitatis articulo & tam evidenti periculo ipsius præsentia *Angliam* viduari. Quæ quidem seditio imposita fuit & imputata cuidam militi *Waltero de Stonenay*, & ad appellum Comitissæ de *Insula* comprehenditur, judicatur & trahitur. Videntes autem magnates pericula multa nec expedire in præsentem consilium revelare, clausurunt ordinata & sigillis singulorum munierunt, statuentes diem certum a festo sancti *Michaelis* in xv. dies ut omnes convenirent *Londonia*, & essent parati cum armis ad perficiendum quod inceperant. Adveniente igitur die, conveniunt omnes & singulis diebus quasi per mensem integrum in consiliis persistebant & armis. Tandem publicata sunt omnia & executioni sententialiter demandata.

Publicatis statutis & executioni demandatis, displicuerunt multa regi & pernituit eum sic jurasse, sed quia resistere non potuit ex arripeo, dissimulavit ad tempus. Cumque elapso anno non videret se ut promiserant a debitis relevari sed magis onerari, in multum condoluit. Et missis ad papam nuncius, quoad sacramentum præstitum absolutionis beneficium consecutus est & quoad se & suos omnes; Absolvit etiam papa indifferenter omnes ab eodem juramento ut citius inter se in vinculo pacis unirent. Statimque absolutione optenta, resiliit rex a promissis, & convocato Parlamento suo *Oxonie*, Questionem movit magnatibus suis, dicens, Se quantum ad provisiones tenendas callide quidem inductum & seductum. Insuper quod ad sacramentum præstitum & pro se & suis & universaliter omnibus absolutionis beneficium generaliter impetrasse, unde petiit se ad omnia restitui sicut antiquitus esse consuevit. At illi qui convenerant, Comes scilicet *Leycestrensis*, *Simon de Monte forti*, Comes de *Gloucestris*, *Gilbertus de Clara*, *Humfridus de Bonne juvenis*, Comes *Ferrariensis*, Barones etiam quamplurimi, scilicet dominus *Johannes filius Johannis*, dominus *Henricus de Hastings*, dominus *Gulfridus de Lucy*, *Johannes de Vescy juvenis*, dominus *Nicholaus de Segrave*, *Hugo le Spenser*, & *Robertus de Vesponsse*, pro se siquidem & suis sequacibus unanimiter responderunt, Quod Provisiones ad quas juramento astricti fuerant utique in finem vite tenere voluerunt, eo quod pro utilitate regis & regni communiter edite fuerant & confirmate. Dumque vota sua sic mutassent in varia & impacati recedere voluissent, quidam episcopi aderant qui interposuerunt partes suas, Ita quod ipsis & aliis amicis communibus sic cum difficultate mediantibus compromiserunt partes utrimque se velle stare in omnibus arbitrio regis *Francia Lodovici*. Qui quidem rex auditis hinc inde propositis & diligenter ponderatis, decrevit in fine regi *Anglia* exheredationem fieri manifestam, unde statuta eorum quasi omnia reprobat, & eidem regi statum pristinum restituit, imponens aliis silentium quantum ad jura regalia ordinanda. Motique magnates & indignantes recesserunt, stare nolentes ejus arbitrio eo quod pro rege omnia rex ipse judicavit. Reversis

Hæc. III.

Reversis ergo magnatibus se in quantum poterant ad arma properabant. Quod audiens rex, ipse etiam se modis omnibus properabat adducens cum eo alienigenas & Francos multos: Interim vastabantur regalia jura, & igne & gladio multa decidebant. Cumque cognovisset Rex multos ex Baronibus apud Northamptoniam convenisse, divertit ibidem cum exercitu, adducensque cum eo regem Alemannie fratrem suum, & Edwardum filium suum, Johannem Comyn de Scotia qui multos adduxerat Scotos, Johannem de Baliolo dominum Galwedie, Robertum de Brevis dominum Vallis Anandie, Rogerum de Clifford, Philippum Marmionem, Johannem de Vane, Rogerum de Layburn, Henricum de Percy, & Philippum Basset, Rogerum de Mortimer, & Willielmum de Valence fratrem suum & multos alios. Mandavitque Rex Baronibus qui aderant, quod urbem & obfides sibi continuo redderent, vel statim inirent in mortem eorum, Simon de Monte forti junior qui ex præcepto patris cæteros ibidem ad consulendum attraxerat, nondum enim advenerat pater ejus nec Comes Glovernia, audacter quidem & unanimiter responderunt, quod mandatum regis non facerent, Immo se & urbem defenderent si esset necesse usque ad mortem. Quod audientes regales miserunt denovo quod saltem venirent ad murum civitatis ut ex muro loquerentur ad regem, si quo modo posset via pacis inveniri. At illi nil doli suspicantes adqueverunt eis, & relictis custodiis suis murum versus pratum adierunt, ibidem enim rex & robur exercitus imminabat. Interim vero dum inter Regem & Barones variè haberentur tractatus & diversè, dominus Philippus Basset qui ad hanc seditionem fuerat præordinatus, cum lignibus & instrumentis ferreis & viis præparatis juxta monasterium sancti Andree murum suffodit civitatis, Corruitque murus de facili, & facta est planities magna, ita quod in una fronte ingredi possent equestres xl. Imputatus est etiam ipse doli illis monachis alienigenis, quod introcunibus per illos ad introeundum essent erectæ scalz. Factus est utique ululatus multus & clamor populi ascendit ad Barones, festinaveruntque ibidem resistere set in casum, quoniam ab hostibus jam in magna multitudine præventi sunt. Simon vero juvenis cum Petro de Monte forti & paucis cum sequentibus per medium eorum transiens, cum aliquantisper strenue militasset, & esset ab hostibus circumseptus, adveniente jam filio regis Edwardo jussu ipsius captus est. Clerici vero universitatis Oxonie, quæ quidem universitas jussu Baronum ibidem translata fuerat, ipsis ingrediensibus & insultantibus majora fecerunt mala quam cæteri Barones cum fundis & arcibus & balistis. Habebant enim vexillum per se & in sublimine contra regem erectum, unde iratus rex juravit, quod in ingressu suspenderentur omnes. Quo audito valerunt capita sua multi, & fugam qui poterant velocem inierunt. Ingresso itaque rege in urbem sic captam fugerunt multi, alii sicut erant armati, in castrum, alii relictis equis & armis in Ecclesiam; pauci tamen cornuerunt, & hii quidem de communi populo, nec erat multus sanguis effusus, quoniam quasi subito hæc omnia facta sunt; Pacificata tamen urbe jussit rex exequi quod juraverat. Ex dixerunt ei. Absit hoc à te o rex, nam filii magnatorum tuorum & cæterorum hominum de regno tuo huc cum Universitate hac conveniunt, quos si suspendi feceris

seu detruncari, insurgent in te tui qui modo tecum sunt, non permittentes pro posse sanguinem filiorum suorum seu proximorum effundi. Placatusque est rex, & contra clericos quievit ira ejus. In ipso etiam eodem die post horam aliquantam intuitum fecerunt ad castrum ipsi regales, timueruntque sibi novi castrenses, eo quod victualia & cætera resistendi necessaria non haberent, statim missis nunciis dederunt se in gratiam regis. Capti sunt in illa illi milites subscripti & Barones, dominus Willielmus de Ferrar, dominus Petrus de Monte forti socius prædicti Simonis junioris, dominus Bandewinus de Wak, dominus Adam de Newmarche, dominus Rogerus Bertham, dominus Simon filius Simonis, miles strenuus qui primo erexit vexillum contra regem; dominus Hengeramus de Watercyle, dominus Hugo Gubyon, dominus Thomas Mannfel, dominus Robertus Boutevylayn, dominus Nicholas de Wake, dominus Robertus de Neuton, dominus Philippus de Bribi, & Grymbaldus de Ponnevole. Omnes prædictos captivavit rex & plures alios; quorum quoddam in eodem Castro bene munus sub custodia domini Nicholai de Hanrestham custodiendos tradidit, quoddam secum adduxit, quoddam etiam ad diversa castra, & Simonem de Monte forti ad castrum de Wiltintour destinavit. Factæque sunt hæc quoad captionem Northamptonie sabbato primo in passione Domini scilicet iij. nonarum Aprilis, anno Domini M. CC. lvi. Perrexitque rex usque Pontingham, incendens & devastans maneria Baronum & cæterorum hostium, ibique recollegit magnates suos & numerum suorum vehementius adauxit.

Cumque rumor iste finister Comiti Simoni qui cum exercitu grandi verius Northampton in veniendo erat, à transiuntibus & fugientibus diceretur, infremuit, nec tamen concidit virtus ejus, sed statim Londonias adiens fecit sibi fieri currum quasi falcatum in quo equitaret ac si esset egrotus, finxit enim se debilem & infirmum cum esset bellator robustus & fortis. Congregati suntque ad eum cæteri magnates complices sui Comites & Barones, & singuli singulas adduxerunt cohortes. Præparati quoque ibidem ligneis machinis profecti sunt ad obsidendum Rocestriam, Comes enim de Warenna villam tenuit & castrum ex parte regis. Cumque primam partem una cum ponte cepissent & illuminassent in parte, vulnerati sunt multi & retrocedere compulsi sunt, ibique vulneratus est strenuus miles ille Rogerus de Layburn & male tractatus: Cumque sic obsidionem continuarent ad tempus, nunciatum est eis, quod in veniendo erat rex versus Londonias cum exercitu copioso, & dixerunt adinvicem. Si in adventu suo Londonias occupaverit rex, erimus hic inclusi quasi in angulo terræ; revertamur ergo Londonias ut & locum salvemus & gentem. Positis ergo quibusdam certis personis ad tenendum obsidionem, Londonias reversi sunt. Adveniente denum rege exierunt cum civibus obviam ei, non tamen ad recipiendum cum palmis sed ad repellendum cum lanceis. Declinavitque rex, & capto castello de Wyngeston quod erat Comitis Gloucestria, profectus Rocestriam ubi interfecit quibusdam obsidionem illam fregit, Indeque perrexit rex apud Turnedunq & reddito ei castro cum villa cepit ibidem Comitissam Gloucestria, & eam posuit in Abbathia non custodiendam quidem set ut abiret libere quo veller, Reliquitque ad custodiam castri & urbis magnam partem sui exercitus

An. Dñi
1264.

Henr.III. tus plusquam xx. vexillarios electos, eo quod communiter diceretur, quod Comes *Gloucestris* ad expugnandum eos in proximo adveniret; Quo facto, iter inceptum continuavit usque *Winchelles*, ubi marinariorum de portibus recepit ad pacem, & cum eis plene concordatus est, & post triduum autem egressus à loco illo venit in sequenti sabbato in villam de *Letus*, & receptus est rex in Abbathiam, filius autem ejus in castro. Interim mittebant literas ad Regem Barones xij. scilicet die Maii exultatorias & comminatorias in parte, dicentes, se ei honorem velle facere quantum ad personam & statum proprium, homines tamen quosdam quos secum tenuerat impetere vellent velut hostes publicatos ubicunque invenirentur in terra. At communicato consilio conscripserunt eis & precipue duobus Comitibus *Leycestrie* & *Gloucestris*, arguens eos de dampnis sibi illatis, incendiis & rapinis, & quod per eos in terra sua guerra mota est, Adiciens, quod homines quos gravare voluerant eos tanquam fideles suos reputans posse defenderet & liberaret. Insuper & injurias sibi illatas tanquam proprias emendari faceret & pro tempore judicaret. Quibus auditis appropinquabant regi, non enim distabant multum à loco illo qui dicitur *Letus*. Dumque regalibus foragium defecisset, praeceptum est in die martis, ut procederent pro quarrendo feno & paleis. Quibus proficiscentibus sed non proficientibus praevenit sunt plures, & ab hostibus intercepti. Reliqui vero viderunt hostes venientes in summo diluculo die Mercurii, & exclamantes excitaverunt regem & suos ad arma capienda. Venientes ergo Barones in plena planicie descenderunt ibidem, & equos cingentes properabant arma, ubi Comes *Symon* ipsum Comitum *Gloucestris* & *Robertum de Ver* una cum multis aliis novos fecit milites & armis militariis eos insignivit; Quo facto, omnem exercitum in quatuor acies separatas divisit & distinxit, statuitque magnates in singulis qui acies dirigerent & gubernarent. Aciei vero primae constituti sunt Duces, *Henricus de Monte forti* primogenitus *Symonis* Comitum, & *Guido* frater ejus, Dominus *Johannes de Bourgh* juvenis, & dominus *Hunfridus de Bonn*. Aciei vero secundae, *Gilbertus de Claru* Comes de *Gloucestris*, Dominus *Johannes filius Johanne*, & dominus *Willielmus de Montesi*. Aciei autem tertiae in qua *Londonienses* erant, ad rogatum eorum dominus *Nobolans de Segrave* assignatus est, qui etiam instantes supplicaverunt ut primos belli ictus habere possent & eventum rei sub dubio recipere. Quartae vero aciei dux fuit ipse Comes cum domino *Thoma de Pilnesdon*. Interim egressi sunt regales ad pugnam, se properantes per tres turmas, quarum primam ducebat filius regis *Edwardus* cum Comite de *Warrenna* & *Willielmo de Valence* fratre regis. Secundam vero rex *Alemania* cum filio suo *Henrico*. Terciam autem ipse rex cum magnatibus suis. Quartam vero aciem constituit rex eo quod plures vexillarios reliquerat post se ad custodiendum villam & castrum de *Tunehyng* contra Comitum de *Gloucestris*; & erat ibi juvenilis aetas quasi totius militie suae, non enim credebatur adventum Baronum, tam propinquum. Preparatis hinc & inde itaque aciebus exhortabantur adinvicem ad strenue militandum, & conferto gravi praelio corruerunt multi pedestres quasi in momento. Statimque filius regis *Edwardus* cum acie sua isopote juvenis, acer &

Henr.III. miles strenuus irruit in hostes cum tanto impetu quod eos retrocedere compulsi spacio magno, ita quod posteriores quidam ex retrocessione credentes primos corruisse, fugerunt plures & aquae se credentes transierunt. Submersi sunt milites circiter lx. castrique aliquibus fugerunt statim *Londonienses* qui primos ictus belli petierant discrimina ignorantes, quos insequiebatur *Edwardus* cum turma sua credens extremos eorum spacio duorum miliarium vel trium. Eos enim habebat exosos pro eo quod recesserant à patre & matrem suam dehonestaverant cum à *Westmonasterio* usque regiam *Tutrin* per aquam *Tameisa* navigaret, proicientes ex ponte in navem ipsius lutum & lapides, & contumeliosa verba promierant. Interim vero dum sequebatur sic fugientes irruerunt Barones in aciem regis secundam, peritque pars ejus maxima, & captus est rex *Alemania* cum *Roberto de Brays* & *Johanne Comyn* qui *Scotos* adduxerant numerosos, perforataque est acies ipsius regis, & dextrarius ejus cecidit. Cumque vidissent sui multos corruisse & quamplures fugam inisse, reduxerunt regem in abbathiam unde prius exerat, claudentes portas & custodiam adhibentes cum multis militibus; Ingressique sunt Barones in urbem optenta victoria, nec facile discerni poterat per longum spacium prae multitudine vulneratorum qui dicerentur Regales & qui Barones. Dumque latente hac *Edwardus* filius regis cum turma sua reverius, & videntes sui in planicie cartum quem fieri fecerat Comes *Symon* ad equitandum, statim cum equis absque auriga vel duce itineris cucurrerunt, & quasi in momento delaceraverunt eum. Duos etiam burgentes quos invenerunt in eo, gladio peremerunt. Appropinquantibus autem ad locum occisum & stragem intuentes permaximam, ex pavore cor eorum, & ferocis animi vultus deperit. Confortabat tamen corda eorum dux ille strenuus regis filius, & ut essent viri robusti modis omnibus animabat. Appropinquantibus ipsis ad urbem exierunt Barones obviam eis, & conferto gravi praelio corruerunt hinc & inde, Fugitque Comes de *Warrenna* cum duobus regis filius *Willielmo de Valence* & *Guidone* fratre ejus, & sequebantur eos plusquam sepeingenti armati electi qui erant de domo & familia eorum, & eodem die proficiscentes usque *Bevensay* mare transierunt. Fugit etiam *Hugo Bigot* cum multis aliis, & filium regis strenue militantem recorditer reliquerunt. Quod videns ipse denuo circumduxit villam usque castrum, & ibi non invento patre reverius est ad eum in abbathiam. Interim tumultuabat Civitas per partes utraque, vacabant enim spoliis & rapinis & equis occisorum stabiliendis, nec adhuc se mutuo cognoscere potuerunt. Cumque post modicum coadunati Barones insultum fecissent ad castrum pro *Johanne Giffard* & aliis conceptivis quos regales acceperant, defenderunt se strenue & emissis telis ignitis magnam partem villae incenderunt. Quod videntes Barones retraxerunt se & ad Abbathiam diverterunt, & illuminata Ecclesia telis eorum, sed tamen post modicum ignis ille extinctus est. Videns autem filius regis eorum audaciam & recollectis multis ex suis cum remansissent adhuc plures viri strenuissimi, disposuit iterato exire ad pugnam; Quo cognito miserunt Barones mediatoces pacificos qui diem differentes in crastinum promiserunt quod in crastina die loquerentur de pace plena cum effectu. Actaque sunt hac in mense *Majo* die sancti *Dun-*
stani

Hinc. III. *flani* episcopi anno Domini M. CC. lxiiv. sequente
 vero die Jovis discurrabant inter Regem & Barones
 An. Dñi bini & bini de ordine Prædicatorum & Minorum,
 1264. portantes verba pacifica, & sic cum quibusdam aliis
 interponentes partes quod sequenti die veneris tra-
 didit se filius pro patre, *Edwardus* scilicet pro rege
 & pro cæteris commilitonibus suis, & *Henricus* fili-
 us regis alterum dedit se pro patre suo, & hæc sub spe
 pacis & quietis cum deliberatione tractarent inpo-
 siterum. Quæ provisionum & statutorum essent pro
 utilitate regni tenenda, & quæ rationabiliter recu-
 sanda, & quod hinc inde captivi libere abique ullo
 dato redderentur. Sequenti vero sabbato licenti-
 avit rex suos quasi timens, & abierunt in pace ad
 loca sua tam castrenses quam familiares & cæteri
 qui erant in Ecclesia constituti. Misitque rex de con-
 silio filii sui et Comitum literas suas ad fideles suos
 quos in munitione de *Wincbryge* constituerat, quod
 de cætero quicquam Baronibus mali non inferrent
 set redirent ad propria, eo quod pax erat in januis
 et modis omnibus adimplenda. At illi non credentes
 perrexerunt ita ut erant usque *Winstow*, et manse-
 runt ibi in præsidio usque post evasionem filii regis
Edwardi à carcere. Primo tamen cum audissent
 apud *Wincbryge* regem devictum & *Londonienses*
 per filium regis in fugam versos, prædicente *Williel-
 mo de Say*, qui à conflictu fugerat, quod hospita-
 rentur *Londonienses* qui fugerant, apud *Croydon*,
 irruerunt in eos advelperante die, & captis spoliis
 multos peremerunt.

Decrescente parte regis & roborata parte Comi-
 tis difficiliorem se Comes exhibuit, eo quod rex &
 omnia sua in potestate Comitum & gratia depende-
 bant; Circumduxit ergo filium regis ad fortiora ca-
 stra quousque quasi omnia castra terræ in potesta-
 tem Comitum traderentur; & extunc artius solito
 custodiebat eum. Cumque crebresceret fama quod
 filius regis in vinculis teneretur, excitaverunt eum ut
 tornearet ut videretur in populo. At ille præmunitus
 & seditionem timens, non se credebatur eis. Filii au-
 tem Comitum qui erant quatuor, scilicet *Henricus*,
Symon, *Guydo* & *Henricus* in superbia erecti fece-
 runt omnia quæ displicuerunt Comiti *Gloucestræ*.
 Inter quæ *Henricus* ille primogenitus cum ipso Co-
 mite *Gloucestræ* torneasse debuerat apud *Boham-
 ton* set defecit, eo quod timebant plures inde posse
 deterius evenire; Morsusque Comes misit ad patrem
 eorum Comitem *Symonem*, & petiit sibi mitti infi-
 gnes captivos quos ipse ceperat in bello *Letos*, in-
 ter quos rex *Alemaniam* nominabatur primus. At ille
 remandans respondit, Sibi sufficere debere quod ei
 terras salvaverat in ipso die Belli: noluit ergo mit-
 tere set nobiliores servavit in castro *Dovernia*, inter
 quos fuit ipse *Philippus Basses* qui in conflictu *Nor-
 hamtonensi* murum confoderat, ut supra continetur;
 Indignatusque Comes *Gloucestræ* accepto responso
 misit continuo ad dominum *Rogerm de Mortimer*,
 qui parti regis semper abique mutatione adhaere-
 rat, quod mutuo loquerentur pro utilitate regis &
 regni. At ille timens ne forte infidelis esset petiit
 oblidem & obtinuit; Convenientibus tandem ipsis,
 dixit ei Comes omnia quæ facta sunt, & quod pec-
 nituit eum peccasse in regem & peccati maculam de-
 lere velle in liberatione ipsius pro posse. Miserunt
 ergo secrete ad *Robertum* fratrem ipsius Comitum
Gloucestræ, qui cum Comite *Symone* morabatur &
 inter primos ipsius magnus tenebatur, quomodo

unanimis effecti sunt, & quod ad liberationem filii
 regis cautius instaret cum ad id se offerret oportuna
 facultas. Misitque prædictus *Rogerus de Morti-
 mer* ad filium regis equum optimum & cursorem
 velocissimum in quo confidere posset cum sibi vide-
 ret tempus opportunum. Quibus cognitis, petiit *Ed-
 wardus* de consilio prædicti *Roberti* à Comite *Symo-
 ne* licentiam spaciandi & probandi dextrarios si
 forte torniare deberent, sicut & aliquando volu-
 isset; & erant tunc apud *Herfordiam* & Rex & Co-
 mes, semper enim regem secum tenuit Comes &
 cum honore. Accepta itaque licentia; cum jam
 curfisset equos aliquos & eos lassos reddidisset, tan-
 dem ascendit illum equum electum quem prædictus
Rogerus de Mortimer ei miserat, & ob hanc cau-
 sam præmissio interim puero qui consenserat cum
 duobus gladiis, & in equo optimo. Conversusque
 ipse ad custodem suum *Robertum de Ros* cæterosque
 socios circum stantes, dixit, Domini carissimi ali-
 quantisper mansi in custodia vestra, & ulterius ma-
 nere nolens ad Dominum vos commendando; & con-
 versis loribus cum festinatione abiit. Insequentes au-
 tem eum cæteri comprehendere non potuerunt, & de-
 mum videntes *Rogerm de Mortimer* à castro suo
 de *Wincbryge* cum multis armatis venientem ob-
 viam ei sicut primitus condixerant, reversi sunt va-
 cui & sic illusi. Eodem anno scilicet M. CC. lxiiv.
 obiit *Urbanus* Papa cui successit *Clemens* iv.

Audita evasione filii regis à carcere, concurrunt ad
 eum multus populus & cum immenso gaudio susce-
 perunt eum, Inter quos quasi primus exiit Comes
Gloucestræ & cæteri Regales qui apud *Winstow*
 & in confinio ejus diu permanserant, crevitque in
 brevi tempore exercitus ejus in immensum. Quo
 cognito timuit sibi Comes *Leycestrensis Simon de
 Monteforti*, & mittens in *Walliam* vocavit inde
 multos & robur sui exercitus ex omni qua potuit
 parte multiplicavit; Misit etiam *Symonem* filium
 suum ad Magnates boriales ut eos cum omni festi-
 natione adduceret. Qui coadunatis multis fere xx.
 banaretis & plebe multa fecit aliquantisper festina-
 tionem apud castrum de *Benplwothe*; Nunciatum
 est hoc *Edwardo* filio regis per exploratorem suum
Margoth, quæ cum mulier esset, in veste tamen vi-
 rili, velut homo gradiebatur, & per *Radulfum de
 Arderne* qui cum esset ex parte altera consocios ta-
 men prodidit & decepit: Eratque *Edwardus* tunc in
Wircestria quam post *Gloucestriam* paulo ante de-
 vicerat, & accepto nuncio confurgens de nocte abiit
 & pervenit ad locum quem præordinaverat explora-
 trix illa ad amandum se. Erat enim vallis profunda
 & prope locum castrum. Dumque armarent se &
 equos cingerent, audierunt sonitum à longe venien-
 tem & timebant, dicentes. Præmuniti sunt hostes no-
 stri & ecce jam veniunt; Statimque ascenderunt
 equos & lanceas in manibus adaptabant. Cumque
 direxissent acies suas ante diluculum & processissent
 in itinere, venterunt hostium longæ quadrigæ ut vi-
 ctualia quærent, & continuo captae sunt & equi
 distributi in loco lassatorum equorum per exerci-
 tum. Procedentes vero & irruentes in hostes summo
 diluculo invenerunt eos dormientes in villa & abba-
 thia, & erant multi minuti sanguine venæ.

Peremptis ergo multis de communi populo ce-
 perunt circa quindecim vexillarios electos & spolia
 multa. *Symon* vero juvenis qui pernoctaverat in ca-
 stro sic cum paucis captivum evasit. Gesta sunt

Hen. III. hęc iv. non. Augusti anno Domini M.CC.lxv. & An. Dñi 1265. statim ad *Wircestram* reversi sunt. Cumque audisset *Edwardus* Comitum *Symonem* in veniendo esse versus *Wentworth* ut exercitui filii sui conjungeretur & fieret fortior, processit obviam ei dietetico apud *Cheesham*, & ordinato exercitu per tres acies, ipse cum suis ex parte una, Comes *Gloucestris* ex parte altera, & *Rogerus de Mortimer* à tergo veniebat. Venit itaque *Edwardus* filius regis ex parte boreali quasi de *Wentworth* apud *Cheesham*, & ne cognosceretur à longe, precepit paulo erigi vexillum *Symonis* junioris & ceterorum qui captivi ducebantur, festinavitque ut montis clivo ascenso primos belli ictus occupare posset; Cumque vidisset ipeculator Comes *Symonem*, *Nicholans* scilicet baritonlor ejus, qui homo expertus erat in cognitione Armorum, armatos sic à longe venientes, dixit ad Comitem, Ecce veniunt armati multi à septentrione, & ut cognosci possint à longe apparent vexilla tuorum. Et ille, Filius meus est, inquit, ne timeas, ter vade & circumspice ne forte præoccurratur circumventi. Non enim cognoverat adhuc de his quæ filio acciderant. Perrexit ille ipeculator in altum in clivario Abbatiz ubi Comes fuit hospitatus, & de clivo cognoscens vexillum filii regis à latere uno, deposuerat enim tunc alia vexilla, & vexilla Comitis *Gloucestris* à latere altero, & vexilla *Rogeri de Mortimer* ab occidente & à tergo, clamavit ad Comitem, & dixit, Mortui sumus omnes, non enim venit filius tuus ut credebas, sed filius regis ex parte una, Comes *Gloucestris* ex altera, & *Rogerus de Mortimer* ex parte tertia. Et ait Comes, Propitietur Deus animabus nostris, quoniam eorum sunt corpora nostra, precepitque ut confiterentur omnes & essent parati in prælum qui pro legibus terræ mori vellent & pro iustitia, qui vero per fugam se salvare vellent & hos quidem liberos abire precepit. Cumque confortaretur à primogenito suo *Henrico* ne desperaret in eventum dubi, respondit, Non despero fili sed præsumptio tua & superbia fratrum tuorum me ad hunc finem quem vides perduxit, nunc verumtamen ut credo moriar pro Deo & iustitia. Annatus ergo omnes & ad prælum aliquantisper animantur. Sed & ipse rex qui in custodia Comitis utque in præiens remanserat, armis ut dicitur Comitus armatus est. Processerunt ergo per curias suas ad pugnandum pro patria, & antequam progressi sunt fugerunt *Waleses* à Comite *Symone*, & in transiendo flumen *Dee* multi submersi sunt, & reliqui denuo baptisati. Conserto itaque gravi prælio contuerunt multi ex parte Comitis, sed & ipse rex percussus in scapula clamavit fortiter, Ego sum *Henricus de Wircestria* rex vester, non occidatis me; Erat enim vir simplex non bellicosus. Salvavit eum in voce hac dominus *Adam de Monte alto*; Accurrit etiam filius ad vocem patris & eum custodiendum tradidit ceteris militibus suis. Interim vero cecidit & occisus est Comes *Simon*, antequam reverteretur *Edwardus*, & cum staret pedes pugnans gladio & occiso destrario. Cumque stessent magnates sui cum *Henrico* primogenito suo, prorupit in hæc verba, dicens ad hostes, Num misericordia aliqua vobiscum est? Et respondit unus. Quæ misericordia seductori? Et ille, Misereatur ergo Deus animabus nostris quoniam corpora nostra in vestra voluntate sunt. Et his dictis martyrizaverunt eum præcis membris & amputato capite. Contueruntque cum

eo in modico terræ spacio *Henricus* primogenitus Hen. III. ejus, dominus *Hugo le Spenfer*, dominus *Radulfus Bassi*, dominus *Thomas de Hensteele*, dominus *Willelmus de Maundeble*, dominus *Johannes de Beauchamp*, dominus *Guido de Ballios*, dominus *Rogerus de Roule*, & multi alii nobiles cum plebe copiosa. Gestaque sunt hæc ij. non. Augusti anno Domini M.CC.lxv. duravit bellum hoc ab hora quasi prima usque fere vespere; Et reversi sunt cum rege sic liberato utque *Wircestriam*, portantes secum spolia multa; & caput Comitis *Symonis* mittentes ad uxorem *Rogeri de Mortimer* apud *Wigmore*.

Post modicum tempus recolligebant se Barones qui remanserant, & cepit habere nomen celebre dominus *Johannes Daynill*, homo quidem callidus & bellator fortis; Fecerunt ergo mala quæ poterant & conveniunt in menie Mayo apud *Cestresild* sub ipso *Johanne* & Comite *Ferrarsensi*, ubi supervenientes regales milites irruerunt in eos subito, & ceperunt multos iterum quasi dormientes. Ipse tamen *Johannes Daynill* confectum armatus dum exiret ut fingeret, percussit dominum *Gilbertum Haunsford*, & eum cum equo ictu lanceæ deiecit in terram, & aufugit cum paucis qui eum sequi poterant, peritque populus multus, & interim nobiliores fugam inierunt; Fugitque Comes *Ferrarsensis* & in ecclesia abscondit se. Ict tamen prodente eum quadam muliere extractus & captivus abductus est. Tenuitque rex Parliamentum suum menie Novembris apud *Portsmouth*, & exheredati sunt omnes qui Comiti *Symoni* assiterunt, & uxore ejus cum liberis. Tenuitque ibidem Concilium *Othobon* legatus domini papæ, & excommunicavit omnes Episcopos qui eidem Comiti *Symoni* auxilium præstiterant & favorem; Misitque quoddam eorum ad præsentiam papæ pro beneficio absolutionis optinendo. Publicavitque quædam statuta quæ fecerat, & concessionem domini Papæ *Clementis* quam fecerat Regi & Reginz de decima *Angliæ* Ecclesiæ concessa eidem per vij. annos subiequentes; Fiebatque cito post taxatio *Normicensis* per *Walterum Normicensem* episcopum qui ad hoc onus electus est. Factaque sunt hæc in anno Domini M.CC.lxv. Eodem anno obiit *Godofridus Eboracensis* archiepiscopus & electus est *Willelmus* decanus ejusdem ecclesiæ, sed tamen à papa non admittitur, immo missis ad papam literis per ipsum *Othobonem* legatum transtulit ipse papa *Willelmum Giffard* à sede *Bathoniensi* utque ad sedem *Eboracensem*, & in sequenti anno in archiepiscopum *Eboracensem* consecratur.

Anno Domini M.CC.lxvj. obsedit rex *Henricus* An. Dñi 1266. castrum de *Wentworth*, à v. kalendarum Junii usque idus Decembris, ubi adveniente *Othobono* legato & interveniente reddidit regi *Henricus de Hastings* qui fortiter illud tenebat, salvo sibi vita & membris & catallis. Interim recolligebant se Barones cum *Johanne Daynill* in Insula de *Warratholm*, et procedentes inde coperunt *Lincolniam* spoliaveruntque *Indas* et multos ex eis peremerunt, & introeuntes *lynagogam* eorum librum legis dilaceraverunt succedentes etiam igni omnes Cartas et obligationes quascumque invenire poterunt; Quod audiens rex misit filium suum *Edwardum* ut comprehenderet eos, at illi fugientes à facie ejus receperunt se in insula de *Clipmunt* introitum ex omni parte. Erat enim mensis Aprilis. Cumque filio regis advenienti non

Henr. III. non pateret introitus propter exitus aquarum quæ ex omni parte ipsam circueverunt insulam, de consilio incolarum ejusdem provincie convocavit operarios stultos et per fossata multa in profundo marisci viam quam præpedierant incolæ fieri jussit, apponens tabulas et crates et fieri faciens pontes in plerisque locis. Ingradiente tandem eo in insulam per viam quam fecerat, suggerunt Barones quidam *Londoniam* et à *Londoniensibus* suscepti sunt, cæteri vero reddiderunt se, scilicet dominus de *Wake*, et *Symon* juvenis et *le Pescher* salvis vita et membris, et quod ipse filius apud patrem intercederet ad ipsius regis gratiam plene promerendam. Adveniente tandem rege cum consilio *Londoniam*, Barones qui confugerant illuc una cum ipsis civibus tenuerunt villam contra regem xl. diebus. Et ipsum *Ottobonum* legatum qui in turrim regiam per timorem confugerat, ne quidem exiret diligenter custodiebam; Tandem vero interveniente Comite *Gloucestræ* et multis amicis Comitibus, recepti sunt in gratiam Regis Barones et cives, electique sunt quatuor episcopi, et octo magnates qui prius fuerant nominati apud *Coventriam*, ut ipsi inter regem et exheredatos formam pacis et redemptionis in omnibus ordinarent: Factaque pronuntiatione in festo omnium Sanctorum de plena concordia et redemptione singulorum, statuta est pax ipsius regis et præconizata per totam regionem. Tenuit rex Parliamentum suum in octabis sancti *Martini* apud *Marleberg* anno regni sui & ad exhibitionem communis iustitiæ multa fecit statuta, quæ dicuntur *Statuta de Marleberg*.

Sub memorati regis nostri *Henrici* principatu suscitavit bellum dominus episcopus Christianorum contra *Saracenos* longo jam tempore possidentes sanctuarium Dei, id est loca sancta in quo redemptio nostra facta est. Factus est ergo per diligentiam *Romani* Pontificis *Clementis* & aliorum servorum Dei religiosam operam magnus populi Christiani concursus, & fortissimi Principes charactere Domini insigniti sunt, & numerosa stipati militia orientis regna laboriosissime penetrarunt: Inter quos eandem expeditionem assumpsit *Edwardus* filius regis *Henrici*, & iter arripuit in æstate anno Domini M.CC. lxx. dabaturque tricesima per totam *Angliam* ob hanc piam causam. Veniens autem circa festum sancti *Michaelis* apud *Egermorth* quæ distat à *Marfilio* xvij. leucis versus occidentem, ibidem navem ascendit, & prospero vento vela laxantes & pro voto proficiscentes, decimo die applicuit apud *Thames*, susceptusque est cum immenso gaudio à regibus Christianis quos ibidem invenit, à rege *Francia* *Philippo* qui nomen regum sortitus est post mortem patris sui *Lodovici* qui paulo ante ibidem defunctus est, & à *Karolo* rege *Sicilia* & aliis duobus regibus scilicet *Navarnie* & *Aragonum*; omnes isti reges convenerant pro zelo Dei & populo Christi. Ipse etiam *Edwardus* pro se & pro patre, & *Henricum* filium regis *Alemanie* pro patre suo similiter veniebat. Hic etiam *Henricum* filium regis *Alemanie* in redeundo postea ad patrem apud *Viterbiam* in ipsa capella cum missam audiret occisus est per *Guidonem de Monte forti* & Comitem *Rursum* cujus filiam ipse *Guido* duxerat, in ultionem patris sui Comitibus *Symonis*. Cumque à prædictis regibus sciscitaretur *Edwardus* quid fieret. Responderunt ei, Quod princeps civitatis istius cum adjacente provincia tributum reddere consuevit regi *Sicilia* annis

10 singulis, & quia multo tempore per septennium & ultra jam in solutione cessavit, ideo adpetivimus eum. Ipse vero sciens tributum iuste deberi, jam satisfecit nobis ad votum & quidem pro tempore præterito & futuro. At ille, Quid est domini carissimi nonne convenimus huc & characterem Domini assumpsimus ut contra inimicos crucis Christi procedere & componere deberemus? Absit à nobis hoc, nam modo patet introitus & terra nobis est plana & dura ut possimus procedere usque ad sanctam civitatem *Ierosolymam*. At illi dixerunt, Jam cum istis composuimus & pactum præterire non licet, sed revertamur in *Siciliam* & transacta hyeme apud *Aeram* applicare poterimus. Displicuitque ei consilium hoc, nec ipsi compositioni assensum præbuit, non participans quicquam de pecunia scelerata, sed facto eis regali convivio clausum se tenuit. Permanentes itaque in fixo proposito, demum aura flante conscenderunt naves universi reges & remanserunt in litore plusquam CC. viri non habentes navem in qua veherentur, clamantes & ejulantes per timorem mortis quam cito oporteret recipere si remanerent; Motus ergo *Edwardus* in lacrimis eorum cum non moverentur alii, terram cum scapha adiit & in naves suas singulas adaptans eos præmisit omnes ante se, & sic demum cum cæteris laxatis velis & mare sulcans profectus est. Septimo autem die applicuerunt omnes in regno *Sicilie* ex opposito civitatis de *Trapes* secundo quasi die ante festum Apostolorum *Symonis* & *Jude*, & hora quasi nona & anchoraverunt in mari alto plusquam uno miliare à terra, Erant enim maxime naves singule habentes duo vela & supra modum onustæ. Veneruntque obviam eis ex portu civitatis scaphæ multæ & Reges & Principes & Majores exercitus usque ad terram perduxerunt bina vice vel trina, sed equos valde paucos & armâ quasi nulla. Advesperante demum die movit se mare, & subito orta est tempestas ferissima ita quod collisæ naves & contractæ perierunt & submersi sunt plusquam centum xx. cum equis & armis & animabus multis, periitque thesaurus ille sceleratus & in profundum maris demersus est. Omnibus autem navibus ipsius *Edwardi* quæ erant xij. non nocuit illa tempestas, nec periit ex eis unus homo, salvavitque Deus omnia sua eo quod consilio scelerato non consenserat. Mane autem facto cum egredierentur omnes reges ad mare viderunt in litore homines submersos & equos absque numero; viderunt quidem & doluerunt, nec mirum cum tantis navibus & mille quingentis navis absque communi populo non remanserant aliqui nisi nautæ tantum unius navis, et hi quidem hoc modo; Erat enim in alia navi una bona matrona et Comitissa quæ periculum videns et iuste sibi timeas, quæsit à nautis utrum salvari possent si litus maris arripere attemptarent. At illi responderunt, Quod si fiet sic salventur homines, sed periret ipsa navis. At illa, Non sit vobis cura de navi, quoniam si salventur animæ duplicabo vobis precium navis: statimque duo vela laxantes in altum, cum tanto impetu irruerunt in terram quod ab aqua maris longe separata fixa mansit in litore; sed ut prædixerant nautæ in duas partes resoluta est, et salvæ factæ sunt omnes animæ cum contentis universis. Mutato ergo proposito reversi sunt omnes Reges in terras suas, submersis ut dictum est equis et armis. Solus autem *Edwardus* hiemavit ibidem cum navibus suis quas Dominus omnipotens sibi optime salvaverat.

Ann. III. Circa medium Quadragesimæ iterato propositum renovans, navem ascendit *Edwardus*, & à Pascha Domini per xv. dies ad *Acræ* applicuit cum mille viris electis; mansitque ibi per mensem integrum ad refocillandum homines & equos, & ut intermiseret terræ cognosceret. Post mensem vero perrexerunt cum eo Christiani multi quasi vij. mille & profecti sunt quasi viginti leucis ab *Acræ*, ceperuntque *Nazareth*, & quos invenerant peremerunt. In redeundo autem apud *Acræ* sequebantur eos hostes si quomodo ex eis occidere possent in loco stricto, vel convalle; quod illi videntes deverterunt facies suas statim & cæcis aliquibus cæteros in fugam converterunt. Iterato circa festum nativitatis sancti *Johannis Baptiste* cum audisset *Edwardus* convenisse *Sarracenos* apud *Kakehwe* quod distat ab *Acræ* quasi xl. miliaribus, exiit ibidem & inuenit in eos summo diluculo percussit ex eis quasi mille viros cæteris in fugam velocem conversis, tuleruntque spolia multa. & profecti sunt usque castrum peregrinorum quod supra mare situatur, manentes ibidem cum cæteris Christianis nocte illa, & in sequenti die reversi sunt ad *Acræ*. Interim rex *Ierosolymitanus* qui advenerat nuntius ad magnates de *Cypro* ut in auxilium Christianorum cum festinatione venirent: at illi venire noluerunt, dicentes, se nolle terram suam exire. Misitque tunc ad eos *Edwardus* ut ad rogatum ipsius venirent, saltem in hac parte. At illi continuo veniebant cum magna militum, dicentes, se teneri mandatis ipsius, pro eo quod antecessores sui dominabantur olim terræ illorum, & se debere regibus *Anglorum* semper esse fideles. Animatique Christiani lætino exierunt circa ad vincula sancti *Petri* usque ad sanctum *Georgium*, & peremptis quibusdam cum non invenirent qui resisterent reversi sunt cum gaudio in locum suum. Cumque inter inimicos crucis *Christi Edwardi* fama increbesceret eum timerunt valde, & mutuo loquebantur si forte possent eum opprimere caute; misit ergo ad eum literas princeps ille magnus *Amirandus de Iaspes*, fingens in dolo se velle esse Christianum, & quod multos attraheret ad se si tamen ab ipso cæterisque Christianis haberetur cum honore. Placuitque sermo & excitavit eum *Edwardus* ad hujusmodi propositum perficiendum; iterato vero & tertio & quarto semper misit eundem puerum ob eandem causam, & ille nuntius erat de *Alto* inter tales nutricios qui nec mortis timeant periculum, nec Deum reverentur. Quinta autem vice cum venisset ad eum idem nuntius, & ut moris erat à ministris *Edwardi* videri in brachiis & zona si quid fraudis esset nec cum cultello vel armis inventus est, adduxerunt eum ad cameram *Edwardi*, inclinansque tradidit ei literas ex parte domini sui sicut alias facere consueverat, eratque dies Jovis infra octavas Pentecostes & hora vespertina, & propter calorem nimium sedit *Edwardus* in tunica sola super lectum discooperto capite; dumque legerentur literæ apparuit in lectura eorum quod in sequenti Sabbato ejusdem ebdomada veniret dominus suus ad perficiendum quod promiserat, placuitque sermo cunctis audientibus, & confabulabantur à longe in his quæ audierant: ipse vero curvatus *Edwardo* plura sciscitanti ad interrogata respondit. Tandem vocat manum apponens ad balneum suum quasi secretas literas extracturus, extrahit subito cultellum venenatum ut ventri se-

dentis eum infingeret. At ille elevata manu ut percutienti resisteret vulneratus est in brachio profunde, & iterato percutere volentem percussit pede cum tanto impetu quod in terram cornuit, apprehenditque manum ipsius, & tam valide cultellum extrusit quod seipsum vulneravit in fronte, & statim infixit in ventrem ejus & occidit eum. Accurrentes ad hæc ministri ejus qui à longe steterant, invenerunt in terra mortuum, & apprehendit unus eorum tripodem, scilicet citharoda suum, & percussit eum in capite & effudit cerebrum ejus: increpavitque eum *Edwardus* quod hominem mortuum percussisset. Descendit rumor iste sinister in eulam & ab aula in populum, & contristati sunt valde. Accurrentisque statim Magister militum templi dedit ei preciosa quæque bibere ne infusum venenum noceret ei, vel in interiora absconderetur. Et increpando dixit, Nonne prædixi tibi seditionem populi hujus? Adjecitque ad hæc. Confortare tamen & noli timere quoniam ex isto veneno non morieris. Vocantur ergo chirurgi & medicamenta imponunt, sed post dies paucos videntes denigrescere carnem multaverunt inter se nec erat ulla læticia populo suo. Quod ille perpendens, dixit eis, Quid est quod multatur? Nonne sanari possum? Dicite mihi nec timeatis. Et ait unus natione *Anglus*, Curari potes sed oportet te dura pati. Et ille: Si passus fuero numquid sanitatem promittis? At ille: Promitto quidem & sub pœna capitis mei. Et ait: Commixto ergo me tibi, & exerce quæcumque volueris. Et ille: Nunquid sunt aliqui ex magnatibus tuis in quibus confidis? At ille nominavit multos ex circumstantibus, circumstiterunt enim eum magnates plurimi cum uxore sua; Et ait duobus primo nominatis, scilicet domino *Edmundo*, & domino *Jobanni de Vescy*, numquid & vos diligitis dominum vestrum? Dixerunt utique. Tollite ergo mulierem hanc & non videat eam dominus ejus quousque dixerit vobis. Tulerunt ergo eam flentem & ejulantem, & dixerunt, Sine domina, melius est quod effundas lacrimas quam quod lacrimetur tota terra *Anglicana*. Mane autem facta, incidit denigratam carnem brachii sui & projecit ex toto, & ait, Confortare, quoniam promitto tibi quod infra xv. dies manifestabis te, & equum ascendes. Tenuitque quod promissit, & admirati sunt universi. Cumque diceretur hoc magno *Soldano Edwardum* scilicet esse superstitem, vix fidem adhibuit, & mittens ex suis tres principes magnos excusavitque se, Deos suos attestans, Quod per se vel ex ipsius scientia non est factum hoc. Qui stantes à longe adoraverunt *Edwardum* proni in terram. Et ait *Edwardus* in *Anglico*, Vos quidem adoratis me sed minime diligitis; nec intellexerunt verba ejus eo quod per interpretem loquerentur ei. Honorifice autem attraxavit eos, & post biduum dimisit in pace. Post tempus modicum discurrebant inter partes mediatores & nuntii pro treugis iniendis, & inierunt inter se treugas decennales, ebdomadatum & x. dierum. Profectique sunt Christiani ad loca sua præter inhabitatores urbium quæ sub potestate Christianorum manebant.

Initis itaque treugis postquam ipse *Edwardus* jam uno anno & dimidio mansisset in *Acræ*, circa Assumptionem beate *Mariæ* virginis navem ascendit ut reverteretur, sed post vij. ebdomadas in *Cæcilis* applicuit apud *Trapes*, inde viam faciens per *Pale-*

Hic. III. *Palestinam & Mechines, & sic per medium Poylla*
asque Romam, ubi à papa Gregorio honorifice sus-
ceptus est. Cumque appropinquaret Franciam, &
fama gloriæ ejus divulgaretur in populo, invidabant
gloriæ ejus multi, & præcipue Comes ille strenuus de
Chalons, misitque & petiit ut torniaret cum eo in
terra sua; qui gloriam laudis suæ minuire nolens,
licet peregrinationis suæ causam prætereundum posset
& excusare, noluit tamen, sed libenter concessit: &
præconizatum est voce publica quod Edwardus
cum peregrinis suis partem tornamenti tenerent
contra omnes advenire volentes. Concurrebant ita-
que multi ex omni parte regionis illius, inter quos
pedestres multi & etiam quidam equestres conjura-
rati sunt ad invicem in spoliationem Anglorum, præ-
manibus vendentes & equos & arma, & bibentes
vinum Libaninum in spoliationem captivandorum.
Misit etiam Edwardus in Angliam pro quibuidam
magnatibus & venerunt ad eum Comites & Baro-
nes; adveniente demum die inventi sunt cum Ed-
wardo fere mille milites armati & pedestres multi:
sed ex parte altera duplate cum poterant & homi-
nibus & equis. Congredientibus ergo partibus cor-
perunt pedestres qui conjuraverunt spoliare & peri-
nere; resistebantque nostri cum fundis & arcibus,
& peremptis quamplurimis cæteros ad portas ci-
vitatis persecuti sunt; multos etiam fugaverunt ad
aquam, & multi submersi sunt. Interim dedit se
Comes cum electis suis militibus qui sequeban-
tur cum ad cuneum Edwardi, & conjunxit se ei
multique gladiorum ictibus longo spacio decerta-
bant. Cumque essent ambo strenui, & vidisset se
Comes non proficere gladio, circumduxit brachio
collum Edwardi & cum vehementer astrinxit; &
ait Edwardus, Quid tibi vis? Nunquid mori habere
credis? Et ille: Utique & te & equum habere volo.
Indignatus ad hæc, erexit se & percussio dextrario
in tantum irritu quod relicto equo proprio collo
ipsius adhæsit aliter, excussitque eum in terram cum
diu sic pendere non poterat. Attonitusque Edwar-
dus effudit continuo ut ventum reciperet ad refocil-
landam animam ejus. Videntque iniquitatem eor-
um, & quod multos ex suis jam perimerant, & non
torneamenti sed modum belli exercebant, ait suis.
Jam nemini parcat oculus vester sed sicut ipsi nobis
faciunt sic & vos faciatis eidem; ingressi sunt ergo
in motum aliorum, & ex omni parte gladio savie-
runt, reversique pedestres à cæde cæterorum cum vi-
dissent ex suis multos corruisse, ingressi sunt audacter
conflictum equestrem, & evulceratis quibuidam
ex equis multorum etiam singulis incisis alieniores
eorum in terram corruerunt; deditque se Edwardus
prædicto Comiti qui tunc manibus suorum eleva-
tus erat in equum, & diu quoque sustinatum cum
se sedare Edwardus vellet non adquevit in primis,
sed cum defecisset tandem virtus ejus, ex præcepto
Edwardi cuidam militi simplici se tradidit, & fu-
gerunt ceteri multi & in eodem loco plurimi corru-
erunt. Reversique nostri optenta victoria. Cumque
nostri quietem securius crederent, nuntiatum est
Edwardo quod perimebantur sui dum transirent de
domo in domum à civibus civitatis; statimque vo-
cato Majore & præpositis civitatis præcepit eis ut
suos corripere & castigarent, alioquin civitatem
in crastinum incenderet & complanaret: illi autem
abcentes posuerunt custodias ex omni parte civita-
tis, & quævit in pace. In hastiludio isto multus

sanguis effusus est, unde nomen illius mutatum est
 ita quod non tornamentum sed parvum bellum de
 Chalons communiter diceretur. Inde petiit Ed-
 wardus Parisius & à rege Francorum honorifice
 susceptus est, & post dies aliquot profectus est in
 Falsconiam, & moratus est ibi usque post obitum
 patris.

Anno Domini M.CC.lxxj. xiiij. kalend. Octo-
 bris tanta fuit apud Cantuariam inundatio pluviz,
 tonitruum, fulguris & tempestatis quanta à diebus an-
 tiquis nunquam audita vel visa fuerit, durante to-
 nitrui & horribiliter quasi ex uno ictu tonante tota
 die & nocte prædicta; & tanta inundatio aquæ se-
 cuta est quod arbores, vineas, & hayas subvertit,
 ita quod incedere non possent homines nec equi.
 Et periclitabantur multi in petu aquæ decurrentis
 per plateas. Et in domibus civitatis secuta est fa-
 mes maxima in tota regione.

Anno Domini M.CC.lxxij. obiit papa Clemens
 iiij. cui successit Gregorius decimus. Eodem anno
 obiit Petrus de Bruns xiiij. kal. Octobris.

Anno Domini M.CC.lxxij. frater Robertus de
 Kylwarby de ordine prædicatorum in archiepisco-
 pum Cantuariensem electus est per dominum pa-
 pam. qui in anno sequenti vocatus ad curiam, in
 Cardinalem Hostiensem constitutus est, & successit
 ei in archiepiscopatum ex collatione papæ frater Jo-
 hannes Prohem de ordine Minorum. Eodem anno
 discordia extitit magna Oxonia inter clericos Aquil-
 lonates & Hybernicos, & aliqui occidebantur Hy-
 bernici.

Hoc anno etiam obiit rex Angliæ Henricus die cistrensis
 sancti Edmundi pontificis; & iuste, ut creditur, vi-
 tam suam in ejus festo terminavit quem iniuste dum
 viveret vexavit.

Cronica Westmonasterii verius se habet sic. Hic
 Henric. post lviij. annos à prima coronatione sua cum
 sit bis coronatus sicut patet, ab hac luce migravit, &
 in ecclesia Westmonasterii quam propriis sumptibus
 fecerat renovati, sibi dignam meruit sepulchram;
 Qui quantæ innocentie, quantæ patientie, quan-
 tæque devotionis, & quanti meriti in vita sua fue-
 rat apud Deum, testantur post mortem ipsius mira-
 cula subsecuta.

Leycestrensis dicit eum regnasse à prima corona-
 tione lviij. annos. quod verius videtur.

Defuncto Bonifacio Cantuariensi archiepiscopo
 electus est Prior Cantuariensis in archiepiscopum,
 sed eo cassato, Gregorius promovit fratrem Rob-
 ertum de Kylwarby de ordine prædicatorum sacre
 Theologie professorem. Qui inter cetera industria
 suæ opera insignes notulas super Priscianum & su-
 per Logicam compilavit. Cito post hoc Lodovicus
 rex Francia cum duobus filiis suis & rege Navarra
 ac prælatis plurimis terram sanctam iterato abiit,
 sed gravi infirmitate circa maritimam terram illius in-
 valecente. exercitus Christianorum qui fuit ducen-
 torum millium, dispersus est; nam legatus papæ qui
 fuit gubernator peregrinorum in terra sancta, &
 ipse rex Francia defuncti sunt. Ipse nempe rex
 dum decumberet infirmus orabat jugiter in hunc
 modum, Fac nos quæsumus Domine prospera mundi
 despiciere, & nulla ejus adversa formidare. Et pro
 populo quidem sic orabat, Esto Domine plebi tuæ
 sanctificator & custos; & in fine adjecit, Introibo
 in domum tuam Domine, adorabo ad templum san-
 ctum tuum.

Liber tercius.

CAP. L

Leycestren-
sis.
An. Dñi
1272.

HIC etenim *Henricus* iij. mortuus est anno Gratiz M.CC.lxxij. & sepultus apud *Westmonasterium* juxta feretrum sancti *Edwardi*. Ille *Henricus*, habuit filios & filias quos generavit de uxore sua filia Comitis *Provincia*. *Edwardus* primogenitus, *Edmundus*, *Margareta* regina *Scotie*, *Beatrice* Comitissa *Britannia*, *Katerina* quæ moriebatur virgo.

Cistrensis
L. 74. 38.

Edwardus, filius regis *Henrici* iij. a. non. Augusti rediit de terra sancta in *Angliam* cum *Helena* uxore, & coronatus est xiiij. kalend. Septembris à *Roberto Cantuariensi* episcopo, & in crastino coronationis suæ recepit publice homagium & fidelitatem ab *Alexandro* rege *Scotie*.

Leycestren-
sis.

Rex *Edwardus* in die coronationis suæ dum sederet ad mensam hora prandii venit honorare eum mirabili visu cum centum militibus in bonis dextrariis, & cum ab equis se dedissent, dimiserunt equos ire quo vellent, & quicumque capere potuit, abique contradictione possedit ad voluntatem. Deinde venit *Edmundus* frater regis *Edwardi*, Comes *Carumbia*, & Comes *Gloucestris*, Comes de *Pembrok*, Comes *Warrenæ*, & quilibet eorum habuit in sua comitiva centum bene prelatos milites eleganti forma in sui domini agnis; & cum descendissent de palefridis suis, dimiserunt eos quibuscumque capere volentibus abique reclamatione qualicumque. Et aqueductus in *Chepe* currebat de vino albo & rubio sicut pluvia aquarum, & bibebant volentes ad placitum. Deinde fecit rex diligentiam suam emendare & reformare errata regni ad laudem Dei & honorem ecclesiæ ejus, & gravamina communis populi sui emendare pro suo posse secundum rationem. Et fecit statutum apud *Londoniam* quod vocatur *Statutum Westmonasterii*.

Papa *Gregorius* tenuit concilium generale apud *Lionem*. Et de qualibet regione fuerunt ibi procuratores. Papa petiit auxilium ab ecclesiâ in terram sanctam, Archiepiscopus *Cantuariensis Robertus de Kylmarbi* non audebat negare petitionem Papæ eo quod ipsum promoverat. Inter alios qui volebant concedere magister *Ricardus de Peccham* decanus *Lyncolnensis* proposuit unam billam excusatoriam quod terra *Anglia* in tantum fuerat depauperata per diversas guerras, & decimas, & subsidia per papas concessa per sex annos, quod non possent levare aliquod subsidium & vix vivere. Statimque papa privavit eum omni beneficio, & habuit decimam de sex annis ab ecclesiâ, & tertia die restituit eum ad beneficia sua. Papa fecit ibi multas Constitutiones quæ vocantur *Gregoriana*, & moriebatur eodem anno ultra montes. Post quem, papa *Johannes*, qui moriebatur infra duos menses, nam camera sua cecidit super eum. Post quem *Nicholaus* iij. Insuper anno Gratiz M.CC.lxxv. inter primam & tertiam apud *Londoniam* & in tota terra, in castellis, & villis, & campis, & domibus terrarum. Eodem tempore fuit pluvia rubia ut sanguis in *Wallia*. Eodem anno venit prima communis scabies ovium in *Anglia*.

Cistrensis.

Deinde *Edwardus* secundo anno leges edidit *Innocentius* v. post *Gregorium* decimum sedit papa

mensibus v. Hic prius vocabatur *Petrus Tarenta-Edmo. I.* *finis* de ordine *Predicatorum*, Theologix doctor. Cui successit *Adrianus* v. mensibus ij. qui dudum missus fuit in *Angliam* à papa *Clemente* quarto ad sedandum discordiam Regis & Baronum. Post quem sedit *Johannes* xxj. mensibus viij. qui prius est dictus *Petrus*, in variis scientiis famulosus. Sed postquam adeptus est gradum apostolicum adeo desipuit, ut naturali industria magna ex parte carere videretur: verumtamen literatos homines promovit. Hic cum sæpius coram multis vitam longam sibi promitteret, mortuus subito de nova camera quam *Isorbja* extruxerat, post sextum diem ruit expiravit. *Nicholaus* iij. post *Johannem* sedit papa annis quasi iij. Hoc anno quia *Lewlinus* princeps *Wallie* ad parliamentum regis *Anglie* venire noluerat, rex adit *Walliam*; Castrum de *Flint* de novo fundavit, castrum de *Ruthelan* firmavit, ubi *Lewlinus* subdidit se regi, dando pro transgressione l. millia librarum; & pro insula *Anglesey* mille marcas per annum.

Ille *Lewlinus* primo anno coronationis regis *Edwardi* cepit contradicere homagium suum & annuum redditum, ad quem ipsemet se obligaverat tempore *Henrici* iij. ut antedictum est, & in præjudicium regis *Anglie* voluit se maritare sine licentia regis *Edwardi*; sed *Edwardus* virtute guerræ secundo anno ipsum confundebat, & tandem posuit ipsum ad novam redemptionem, & ipsum fecit accipere uxorem de dono suo anno Gratiz M.CC.lxxvij. Nam secundo anno coronationis suæ rex tenuit parliamentum suum apud *Westmonasterium*, & fecit unum statutum pro defectu *Lewlini* per communem assensum Baronum; Deinde post Pascha proximo sequens, rex mandavit per breve suum principi *Lewlini* ut veniret ad parliamentum suum pro terris suis secundum tenorem obligationis suæ. *Lewlinus* duxit mandatum in derisum, & tandem cepit guerram movere & terras regis *Edwardi* destruere. Et cum rex *Edwardus* hæc audisset, iratus valde, & sine mora cepit congregare populum, & transivit versus *Walliam*, & adeo atrociter iniequebatur *Lewlinum* quod duxit eum ad magnam distractionem. Et *Lewlinus* videns quod sua defensio non potuit valere, reddidit se & submisit ad misericordiam regis, & misit se prostratum ante pedes regis. Rex pietate motus fecit eum surgere, & propter humilitatem quam ostendebat, pardonavit illi quicquid erga eum deliquerat; & addidit, si iterum delinqueret erga regem, pro suo perpetuo puniretur. Et accepit puellam filiam scilicet Comitis de *Monte forti* cum hereditate patris sui, & fecit obligationem de novo, venire bis in anno ad parliamentum regis. Et anno sequenti mortua est uxor ejus prædicta.

Nicholaus papa ordinavit fratrem *Robertum de Cistrensis*, *Kylmarbi* tunc archiepiscopum in Cardinalem, & posuit ad sedem *Cantuariensem* fratrem *Johannem de Peccham*. Rex *Edwardus* graviter punivit Judæos & eorum consentaneos pro ratione moneat & pravis escambiis, unde uno die omnes Judæos capi fecit, quosdam suspendit, ceteros ejecit.

Edwardus filius *Henrici* venit de terra sancta in *Leycestren-* Augustis, cum uxore sua *Helena*. Anno Gratiz M.CC.lxxiiij. ætatis suæ xxvij. anno.

Rex *Edwardus* cum proceribus suis edidit statuta contra mortuam manum, anno Gratiz M.CC.lxxiiij. ita ut nullus deinceps terras, vine-
menta,

1278.

Edwar. I. menta redditus daret, venderet, legaret, aut p[er]mutaret, seu quovis titulo viris religiosis assignaret sine licentia regis.

Lyccestrensis. Eodem anno dedicata est ecclesia abbat[is] *Lyccestrensis* anno Gratiz M. CC. lxxix.

Cisterciensis. Rex fecit incidi novam monetam, obulum scilicet & quadrante[m] rotundum, in quo prophetia *Merkuri* videtur impleta, ubi dicitur denarium rotundum erit. *Honorum* iij. post *Nicholaum* ledit papa annis quasi vij. Hic iij. papatus sui anno mutavit capas fractum de *Carmelo* in purum album, que prius erat stragulata, radiata, & bittata; anno scilicet Gratiz M. CC. lxxv. & anno Gratiz

An. Dñi
1279.
1281. M. CC. lxxj.

Cisterciensis. *Reichardus David Wallensis* surrexit contra regem *Edwardum*, & in Dominica palmarum multa mala *Anglicanis* intulit; adveniens tandem rex *Edwardus* circa festum sancti *Johannis Walliam* subjugavit, villas & terras que erant in medioculo *Wallie* suis processibus distribuit, set castra maritima sibi retinuit: ex quo facto magna tranquillitas sequenti tempore provenit. Post hæc circa festum sanctæ *Lucie* caput *Lewlini* amputatum est & regi allatum, *Londoniasque* transmissum. Citoque postmodum captus est *David* frater ejusdem *Lewlini* totius mali iacitor; qui in magno parlamento apud *Salopiam* condemnatus est, primo quidem equis distractus, deinde suspensus, tertio in quatuor divisis, & per *Angliæ* loca distributus.

Lyccestrensis. Quia fuit unus de secretis consiliariis regis *Edwardi* quos habuerat, & fecit prodicionem inter regem *Edwardum* & principem *Wallie* fratrem suum. De *Lewlino* prædicto scripserunt metricæ religiosi in hunc modum:

Versus.

*Hic jacet Anglorum tortor, tutor Venodorum,
Principis Wallorum Lewlinus, regula morum,
Omnium coarctator, flax regum prætorum,
Forma futurorum; dux, lani, lex, lux populorum.
Anglicus sic. Versus.*

*Hic jacet errorum princeps, & prædo virorum,
Proditor Anglorum, fax livida, setta reorum.
Numen Wallorum, trux dux, homicida piorum,
Fex Trojanorum, stirps mendax, causa malorum.*

Rex *Edwardus* fecit leges *Anglicanas* observari per *Walliam* ponens vicecomites.

1282. Anno gratiz M. CC. lxxij. *Lewlinus* movit guerram, & anno sequenti decapitatur; & anno Gratiz sequenti M. CC. lxxij. captus est *David* frater ejus; scilicet iste *David* frater *Lewlini* demo-

1283. ratus est in curia regis *Edwardi*, & astutus & subtilis, ac ingeniosus, & proclivis ad prodicionem, exploravit facta regis & suorum. & qualiter devenire posset ad prodicionem, & in hiis omnibus prudenter se habebat tempus expectans desideratum. Rex *Edwardus* fecit illum militem, & dedit ei *frondestham* cum honore toto pertinente; & exhibuit ei tantum honorem quantum nulli *Wallico* ante nec post fecerat. Et postquam rex fecerat voluntatem suam in *Wallia* tenuit parlamentum suum *Londonia*, & fecit mutare monetam regni que illo tempore fuit viliter retonsa & abbreviata, unde populus regni graviter conquebatur, & rex veritatem inde inquirens & veritatem comperiens, trecentos & plures de illo delicto & feloniam publice convicit, quorum quidam fuerunt suspensi, quidam distracti

& suspensi secundum delicti qualitatem & quantitatem. Et ordinavit quod *sterlingus* obolus & quadrans deinceps essent rotundi. Interim *David* frater *Lewlini* per affinitatem consanguinitatis habuit uxorem de dono regis, de camera reginæ *Meliamoram* nomine. Ex qua causa rex fecit eum Senescallum & custodem de omnibus castris suis in *Wallia*, scilicet de *Rothelan* & aliis. Ipse autem inde nimis superbus effectus, circumvenit fratrem suum *Lewlinum* tertia vice guerram temptare. Et venit proditiose cum grandi populo *Wallensium*, & multos *Anglicos* occidit apud *Rothelan* & *flynte* castra regis, scilicet cementarios, carpentarios, & alios operarios qui servierant regi, anno Gratiz M. CC. lxxj. Quod cum rex audisset & intellexit, disposuit se cum Baronibus suis ire in *Walliam* ad bellandum contra perjurum & milerum *Lewlinum* & *Davidem* fratrem ejus; set ista guerra erat ferox, fortis, & exdiola, nam in hyeme contigerat: *Lewlinus* instauravit castrum de *Donnodonne* de victualibus & hominibus armatis adeo quod rex nescivit ubi haberet ingressum; *Angli* vero per brachium maris venire fecerunt bargias, batallas, naviculas, & grossas plancas ad faciendum passagium dicto castello tam pedestribus quam equestribus: set *Wallenses* adeo fortes erant quod *Anglicos* in fugam retro arcebant, ita quod concursus *Anglorum* tam festinus & grandis extitit ad fugiendum quod pondus eorum suppressit bargias in profundo, & multi boni milites ibidem fuerunt nece subacti, videlicet dominus *Rogerus de Clifford*, dominus *Willielmus de Lindesty* filius, dominus *Johannes filius Roberti*, dominus *Lucas de Fawcye*, & multitudo magna aliorum, & hoc contigit in die sancti *Leonardi*. Et quando rex audivit de nece populi sui, in tantum doluit quod sese insanivit; & congregavit exercitum & petrexit in *Walliam* cum fortitudine robusta de *Anglicis* & *Gasconicis*; & *Wallenses* cum intelligerent de tanta multitudine veniente receperunt se in montibus ad seiplos salvandos. Et tandem nostri ceperunt inulam de *Angleseye*, & circa festum sancti *Nicholai* descendit *Lewlinus* cum uno annigero de montibus ad explorandum gesta *Anglorum*, & dimisit totum exercitum suum in montibus. Eo tempore rex fuit in castro de *Rothelan*. Tunc *Lewlinus* vidit quod *Anglici* transierant aquam *Wellsworth*, & festinato pede transierant versus *Wallenses*, ipse *Lewlinus* quam secrete potuit festinavit versus exercitum suum, set quidam *Stephanus de Fanketon* exploravit & cognovit eum *Wallensem* esse, & ei accurrens, percussit eum lancea & perforavit latera ejus & mortuus est; & eo dimisso statim rediit ad exercitum suum. *Wallenses* steterunt directi per acies super montem expectantes reditum domini sui. Et *Anglici* statim direxerunt per eum versus eos, & sagittarios multos ex eis occiderunt; tandem armati nostri ceperunt montem super eos, & plures eorum in fugam se dederunt, & gentes nostræ occiderunt omnes qui remanserunt. Et prædictus *Stephanus* post victoriam rediit ut videret quem occiderat, quisnam esset, & cognovit eum per faciem esse *Lewlinum*, amputavit caput ejus & attulit ad regem. Rex *Edwardus* misit caput *Londonias* coronatum cum corona argentea in signum principatus per medium *Westhepe*, populo ad hoc congregato spectante. Et caput fixum est apud *Turtum* longo tempore; & sic adimpleta est prophetia

prophetia quam ei prædixerat quædam sortilega in principio guerræ suæ, dicens, quod *Lewlinus* equitaret coronatus per medium *Chepe*, unde *Lewlinus* deceptus credidit se futurum fore regem *Angliæ*. Rex fecit statim proclamari pacem per *Walliam*, & ordinavit qui persequerentur *David* fratrem *Lewlini* præ timore *Anglicorum* ne eis dampna inferret. *David* vacabat in *Wallia* aliquamdiu credens se devenire ad principatum post fratrem suum. Insuper & mandavit *Wallensibus* ut venirent ad parlamentum suum apud *Elnelcht*; & præsumpsit defendere *Walliam* contra regem, & incepit guerram, & malum quod potuit fecit erga *Anglos* secundum suum posse. *Edwardus* vero fugare eum cepit viriliter, & *David* se defendebat vigoroſe, atque ad festum sancti *Mauricii* in autumno; & tunc fuit capus & ductus ad *Edwardum*, qui præcepit eum trahi, suspendi, decollari, & in quatuor partes dividi, & caput portari *Londoniam*. Tunc rex scissit totam *Walliam* in manu sua, & fecit clamare pacem in tota *Wallia*; & omnes magnates *Wallie* qui supervixerant venerunt ad *Edwardum* facere ei fidelitatem & homagium ut domino suo legio. Rex autem fecit emendare leges si quæ defectivæ erant. Natus regi *Edwardo* filius suus *Edwardus* apud *Barnarban* in *Wallia* die Martis, *Nicholaus* iiii. de ordine fratrum *Minorum* post *Honorium* iiii. sedit papa annis quasi sex. Quo anno *Johannes de Pechum* archiepiscopus per *Cestriam* transiens venit *Walliam* ad reformandum statum ecclesiæ. Tanta fuit fides & æstus ut homines morerentur. Et inde mandavit Baronibus *Angliæ* ut venirent ad parlamentum suum, quibus cum venissent valde facere alloquebatur, & dixit, Domini per consilium vestrum oportet nos ire *Vasconiam* ad faciendum emendas de delictis quæ nobis fuerunt illata quum steterimus in *Wallia*. At illi consenserunt. Et rex ivit *Vasconiam* & defectus correxit. Et fecit Comitem *Cornubie* gardianum terræ *Angliæ* donec rediret; & rex inquitivit in *Vasconia* de proditoribus suis qui imaginati sunt ei prodicionem, & veritate cognita secundum quantitatem delicti quemlibet eorum judicialiter punivit; dum rex in *Vasconia* ita ageret quidam *Reicius Ameraduke* cepit movere guerram in *Angliam* contra regem causa cujusdam domini *Robertus Tybrotse* qui ad magnam injuriam amaricaverat regem. Sed quando rex audivit de hiis, misit eis per litteras suas ut pro amore suo se in pace tenerent donec rex rediret in *Angliam*, & tunc libenter audiret querelam eorum; & eis promisit justitiam & rationem. At illi despexerunt regis mandatum & fecerunt malum quod poterunt gentibus *Anglorum*; sed post paululum temporis capus fuit *Reicius* & ductus *Eboracum*, tractus et suspensus.

Sed antequam ulterius procedamus sciatis quod homines de *Vasconia*, de *Burdegalo*, & aliis bonis villis convenerant cum rege *Francia* reddere ei bonas villas *Vasconie*, & magnam summam pecuniæ proinde receperant ab eo, & nisi rex celerius ibi venisset factum fuisset; unde rex *Edwardus* fecit plures eorum trahi & suspendi, & multos de magnatibus fecit suspendi ante portas eorum; & fecit pacem in tota *Vasconia*; & fecit pacem inter regem *Francia* & regem *Hispania*, & *Arragonia*. Deinde rediit in *Angliam* anno Gratiæ M.CC.lxxv. Cumque rex moram traxisset in *Vasconia* tribus annis

nunciatum est ei quod majores regni *Angliæ* oppresserant minores, & forsiterant de terris suis ut thesaurum ab eis exigerent; unde divites placitantes in banco regis corruperant falsos Justiciarios regni, scilicet *Thomam de Weland*, *Adam de Streton*, *Ricardum de Boyland*, & alios. Unde rex in adventu suo in *Angliam* maxime fuit anxius & occupatus. Eo tempore sedebant Justiciarii apud *Leycestriam* super *le Eyre* ad festum sancti *Michaelis*; scilicet *Johannes de Caux*, & quidam nomine *Salomon* alius Justiciarius. Duodecimo anno regni *Edwardi Thomæ de Weland* exulabat de *Anglia* & ivit in *Franciam*. Cumque fecisset voluntatem suam Justiciariis, statim movebat eum una alia causa de moneta quam invenit viliter tonsa & corrupta in præjudicium coronæ, & ad grave dampnum populi per infidelitatem & maliciam Judæorum, sicut fuit inquisitum & inventum. Et fecit stabilire unum parlamentum in quo convicti sunt Judæi de ea falsitate, & statuit quod omnes Judæi exirent de terra *Angliæ*, deinceps non rediuri propter eorum incredulitatem principaliter, & propter falsitatem quam eis dure imposuerunt Christiani. Et pro hac causa cum festinatione facienda & sine dilatione explenda, communes regni dederunt regi quintum denarium de omnibus bonis suis mobilibus. Et primo habuit rex auxilium de civibus, deinde de religiosis, postea de omnibus aliis qui non fuerunt cum rege in guerra sua sicut debuerant. De spiritualibus non habuit taxationem ea vice quia excusaverunt se ita quod nichil dederunt.

CAP. II.

Eo tempore clamata sunt hastiludia apud sanctum *Botolphum* tempore nundinarum, & accessit una pars in habitu monachorum, & altera in habitu canonicorum; & fecerant conventionem ut postquam lussissent rapinam exercerent in nundinis: quod & fecerunt; nam ignem miserunt in tribus locis in villa sub secreto, & quum flamma cepit in altum ascendere, mercatores festinaverunt cum omni celeritate ignem extinguere, & fures medio tempore festinaverunt ex sua parte asportare meliora mercimonia quæ invenerant, & portaverunt ad sua hospitia. Et alii qui fuerunt de eorum consensu obviaverunt eis, ceperunt & per diversas vias abduxerunt quæ illi deportaverant. Et sic infra breve noctis spaciū crevit flamma in tantum quod magnam partem villæ combussit; & hujus sceleris capitaneus auctor in domo fratrum prædicatorum quidam *Robertus Chamberleyn* magni nominis homo armiger strenuus captus fuit, & ante mortem suam recognovit hujus sceleris veritatem pleniter, sed nunquam voluit complices suos revelare. Et cum ductus est ad suspendendum multum fuit penitens, & devote petebat veniam de mercatoribus qui insequabantur eum propter furtum factum; & prædictus fur habuit domos plures in prædicta villa bonas, magnas & latas: & post mortem ejus invenerunt in prædictis domibus multas divitias, scilicet de auro & argento, & de preciosis mercimoniis de prædictis nundinis furatis.

Eo quoque anno combusta sunt mercimonia apud sanctum *Botolphum* per filios *Belial* qui in diversis villis locis ignem apposuerunt ut ipsi libentius residua possent.

Edward I. possent spoliare. **S.** Dicebatur nempe quod tota pecunia Anglia vix restauraret dampna ibidem facta; Currebant namque rivuli auri & argenti & metallorum fusilium usque in mare.

An. Dñi 1286. Anno gratiæ 1286. Reverendus in Christo pater Dominus *Johannes Dei gratia Cant. archiep.* ultima die mensis Aprilis indictione quarta decima pro tribunali sedens in ecclesia beate *Mariæ de tuncubus Londonia*, assidentibus sibi venerabilibus patribus dominis *Olivero Lincolnensi, Godfrido Wygorniensis, & Ricardo Herfordensi* episc. presentibus etiam officiali Curie *Cant.* & Cancellario Universitatis *Oxonienfis* cum v. archidiacono Doctoribus in utroque jure, & aliis pluribus venerabilibus personis, & multitudine copiosa, infra scriptos errores quos de novo audierat in sua Provincia suscitatos tanquam hæreses declaravit & pronunciavit esse dampnatos in scriptis proferens sub hac forma. **M.** Articulus infra scriptos inter hæreses dampnatos in se & suis similibus numerandas esse credimus, & hæreticos censens portinaces eorum & omnium & cujuscumque defensores. **S.** articulus 1. Quod corpus Christi mortuum nullam habuit formam substantialem eandem quam habuit vivum. **S.** Secundus articulus, Quod in morte fuit introducta nova forma substantialis, & nova species vel natura quamvis non nova assumptione vel unione verborum copulata, ex quo sequitur, quod filius Dei non fuerit homo sed alterius speciei innominatæ. **S.** tertius, Quod per nullam formam vel naturam de novo introductam per mortem facta fuisset transubstantiatio panis virtute verborum sacramentalium, scilicet, *Hoc est corpus meum*, si in triduo mortis facta fuisset consecratio. **S.** quartus, Quod modo scilicet post resurrectionem Christi in virtute verborum sacramentalium convertitur totus panis in totum corpus Christi vivum, Ita quod materia panis convertitur in materiam corporis Christi, & forma panis convertitur in formam corporis, scilicet in id quod est anima intellectiva secundum quod corporis est & dat esse corpori, & hoc virtute verborum sacramentalium. **S.** Quintus est, idemnitatem fuisse numeralem corporis Christi mortui cum ejus corpore vivo tantummodo propter idemnitatem materiz divisionum interunitarum & habitudinis ipsarum ad animam intellectivam quæ immortalis est. Insuper esse idemnitatem numeralem corporis vivi & mortui ratione existentie utriusque in eadem hypostasi verbi. **S.** Sextus, Quod corpus cujuscumque Sancti vel hominis mortuum antequam sit per putredinem mutatum in auras vel elementa, non esse idem numero cum corpore ejus vivo, nisi secundum quid scilicet ratione materiz communis, sicut sunt unum quæ invicem transmutantur ut caro & vermis, & ratione accidentis communis, scilicet quantitatis, simpliciter autem esse divinum corpus mortuum à vivo specie & numero. **S.** Septimus est, Quod qui vult ita docere non tenetur in talibus fidem adhibere auctoritati Papæ *Gregorii* vel *Augustini* & similium, aut cujuscumque magistris, sed tantum Bibliæ & necessitate rationi. **S.** Octavus est, Quod in homine est tantum una forma, scilicet anima rationalis, & multa alia forma substantialis, ex qua opinione sequi videntur omnes hæreses supradictæ.

Eo anno modus frumenti ad iij. d. fuit. Nocte sanctæ *Margarietæ* descendit tempestas imbrum, tonitruum & fulguris à toto seculo vix audita, specuni-

ens facta & submergens ita ut *Londonia* modius tritici qui prius ad tres vendebatur denarios ex tunc paulatim usque ad duos solidos crevit, sicque per xl. ferme annos usque ad obitum regis *Edwardi* post Conquestum secundi extitit carissima bladi, Ita ut aliquotiens *Londonia* modius frumenti ad x. s. venderecur.

Leve præcium frumenti incepit an. gratiæ M. CC. lxxvij. carissima frumenti incepit anno sequenti. Cumque rex tot & tantas controversias in diversis plagis regni & domini sui pacificasset, deduxit in memoriam de passagio in terram sanctam contra inimicis *Iesu Christi*, quod ante à Papa & multis aliis catholicis propositum fuerat, & multum de illo in corde tractavit, sed guerra in *Gasconia* & *Wallia* multum exhauserant & devastaverant thesauros ejus; unde Papa *Celestinus* videns cruciosam voluntatem in tantum positam in sancto proposito subtilis itineris, ad votum cruciatu implenda dedit ei unam decimam de tota ecclesia Angliæ per vij. annos, & Papa *Bonifacius* qui recenter venit post *Celestinum* dedit illi decimam iij. annorum. Et interim rex *Edwardus* de dicto itinere primo impeditus est per mortem *Alexandri* regis *Scotorum* qui moriebatur medio tempore sine hærede de corpore procreato, sed rex *Edwardus* eo tempore maritavit tres filias suas, unam *Iohanni Duci Brabantia*, alteram *Gilberto de Clara Comiti Gloucestria*, tertiam *Comiti de Bares*. Eo itaque tempore moriebatur *Helianora* regina Angliæ, & humata honorifice apud *Westmonasterium*.

Iste *Alexander* ut dictum erat sicut equitavit una nocte in obscuro versus uxorem suam sacro quadragesimali tempore, cecidit de equo suo, & rumpebat collum suum, & mortuus est. Iste *Alexander* desponsaverat *Margaretam* filiam regis *Henrici* sororem regis *Edwardi* apud *Eboracum*, de qua genuit filium *Alexandrum* & unam filiam *Margaretam*. Iste filius in plena ætate mortuus est vivente patre suo. *Margareta* desponsata fuit regi *Norvegie*. Post hæc moriebatur regina *Scotia* & rex accepit uxorem filiam Comitis *Flandria*, sed nullam habuerunt prolem, & longo tempore regnaverunt in magna prosperitate. Cuiusque rex obisset, tractatum est cui jus regni intumberet, & pluribus visum, quod filia regis *Alexandri* nupta regi *Norvegie* propinquior esset regno hæreditatio. Ob quam causam *Scoti* noluerunt attemptare materiam sine assensu regis Angliæ, & mandaverunt regi *Edwardo* in *Gasconiam* de eventum regis *Alexandri*, qui remandavit eis, ut tot eligerent gardianos regni qui custodirent statum coronæ usque ad adventum ejus; Quod & factum est, & missum erat *Norvegie* pro filia *Alexandri* ad reditum regis *Edwardi* in *Scotiam*, quasi suprema domina *Scotia*. Cumque in mari navigasset quasi pro teneitudine corporis agrotare, & cum magna perna ducta est in insulam de *Orkney*, & ibi moriebatur, Ea sic regnum *Scotia* multum turbulentum post mortem *Alexandri* & *Margarietæ* filiz ejus, *David* frater ejus posuit clamium in regno *Scotia* qui fuit Comes *Huntingdonia*, & quia cum esset hæres apparent magna rixa orta est inter ipsum & propinquos ejus quia noluerunt assentum præbere coronationi ejus. Contigit etiam quod iste *David* mortuus est, & habuit tres filias secundum seculi fastum altissime maritatas in *Scotia*, scilicet una *Baliol*, altera *Bras*,

Edward I.

Leges et...

An. Dñi 1287.

Edw. I. et tertia ad *Hastings*. Et isti tres miserunt clamum in regno *Scotie* causa uxorum suarum, & magna discordia orta est inde inter eos, nam quilibet eorum voluit esse rex, et regnum non debuit dividi, unde multa homicidia et alia mala evenerunt medio tempore in regno *Scotia*, et nullus eorum voluit assensum præbere, super quo rex *Edwardus* pietate motus ordinavit Parliamentum suum apud *Northampton* anno regni sui vicefimo; Et ibi affuerunt illi tres clamatores regni petentes à rege iudiciū veritatis et æquitatis de regno cui deberetur dari, sed rex noluit ferre decretum suum in causa prædicta, nisi prius facerent fidem stare iudicio suo, et deinceps imperpetuum se obligarent decretum ejus non revocatuos; super quo xxiiij. de excellentioribus regni fecerunt unum obligatorium sigillis suis signatum, quod cuicumque jus regni per decretum *Edwardi* adjudicatum fuerit de tribus clamatoribus perpetua successione de rege *Anglia* velut de suo supremo domino futuris temporibus inviolabiliter teneret; videlicet quatuor episcopi, Comes vij. Barones decem et plures alii de prænomiatis regni; statimque rex pro certiori fide habenda fecit quærere et examinare omnes *Cronicas* in *Abbatibus* & cunctis locis regni per datam quindecim regum *Scotia* præcedentium; Et compertum est quod isti tres clamatores descendunt de tribus sororibus, et *Johannes de Baliolo* venit de seniore eorum, sicque *Edwardus* seiscus est in toto regno *Scotia* ut Dominus supremus, et omnes proceres fecerunt ei fidelitatem et homagiū ut domino suo supremo et legio ad providendum eis regem de tribus qui meliorem justitiam haberet in illo casu, et ad refoffandum electum in tota regalitate & dignitate in dominiis, libertatibus, consuetudinibus, juribus, usibus, possessionibus, & omnimodis causis & rebus in eodem statu quo steterunt quando seiscina tradita fuit *Edwardo*, salva regi *Anglia* superioritate & homagio de eo qui regnatus est, & quod faciat reversionem infra ij. menses post diem quo justitia fuerit discussa, terminata & affirmata; & quod exitus regni medio tempore recepti sint salvo missi in custodia & bene custoditi per manum Camerarii *Scotia* qui in præsentem est & per alium qui erit ei assignatus per regem *Anglia*, sub eorum sigillis, salva rationabili sustentatione ministrorum & castellorum regni; Et processus iste missus fuit in *Anglia* in diversis locis, in testimonium futurorum si necesse fuerit. Tunc electi sunt triginta viri de discretioribus *Scotorum* & totidem de *Anglicis* qui melius sciebant jura & fuerunt jurati super sacramentis ecclesiarum & fide sua quam debuerunt regi *Anglia*, & sub periculo vite & membrorum quod inquirerent per omnes vias rationis quis eorum trium haberet jus rectum ad regnum *Scotia*, postpositis pravo odio, amore, lucro auri & argenti, & quacumque favoris causa, & facerent veram inquisitionem et ostenderent veritatem. Et illi arbitratore diligenti inquisitione facta, elegerunt *Johannem de Baliolo* quia de seniore lorore natus est, statimque rex *Edwardus* accepit eum, & ductus est apud *Sechoth* & missus super unum lapidem juxta magnum altare; Et hæc facta sunt post festum sancti *Andree*, & die sancti *Stephani* idem *Johannes* novus rex fecit homagium suum & cætera quæ facere debuit *Edwardo* regi *Anglia* apud *Novum castrum* 1292. super *Episcopo* anno gratia M. CC. xij.

Post obitum regis *Scotia Alexandri* sine liberis de-
cedentis mota est controversia quis ei succederet in regnum *Scotia*, at quia multi regnum illud ratione propinquitatis vendicabant, nec hoc posset sine præsentia capitalis Domini plene decidi, repertum est per scripta autentica & antiqua, quod rex *Anglia* sit capitalis Dominus *Scotia*, et debeat in tali casu cognoscere; & ut hoc futuræ constaret posteritati fecit rex *Edwardus* in isto anno omnia monasteria *Anglia*, *Scotia* & *Wallia* pericrurari ad dinoscendum quale jus in hac parte sibi posset competere, & repertum est in *Cronicis Mariani Scoti*, *Willielmi de Mannisbyvi*, *Rogeri de Houndeyn*, *Henrici de Huntingdon*, *Radulphi de Dixeto*, quod anno Domini nongentesimo decimo rex *Edwardus* senior subegit sibi reges *Scotorum* & *Cumbrorum*. Item ibidem, quod anno Domini DCCCC. xxj. prædictæ gentes elegerunt sibi *Edwardum* prædictum in Dominum & patronum. Item ibidem, quod anno Domini DCCCC. xxvj. rex *Anglia Adelstannus* devicit regem *Scotia Constantinum*, & item sub se permisit regnare. Item *Edredus* frater *Adelstanni* rex *Anglia* devicit *Scotos* & *Northymbranos* qui se submiserunt ei, & fidelitatem juraverunt. Item ibidem, *Edgarus* rex *Anglia* superavit *Kinadium* filium *Alphani* regem *Scotorum*, qui juravit ei fidelitatem. Item ibidem, rex *Anglia* & *Dacia Canutus* anno regni sui xvj. perdomuit *Malcolinum* regem *Scotorum*; & extunc factus est rex quatuor regnorum, scilicet *Anglia*, *Scotia*, *Dacia*, & *Norvegia*. Item ibidem, sanctus *Edwardus* dedit regnum *Scotia* *Malcolino* filio regis *Cumbrorum* de se tenendum. Item *Willielmus Bastard* anno regni sui vj. vicit *Malcolinum* regem *Scotia*, & accepit ab eo sacramentum fidelitatis; Item *Willielmus Rufus* simile fecit quod pater suus fecerat erga *Malcolinum* regem *Scotia*, & contra duos filios *Malcolini* successive regnantes. Item *Alexander* successit fratri suo *Edgaro* in regnum *Scotia*, de consensu regis *Henrici* primi. Item *David* rex *Scotia* fecit homagium regi *Stephano*. Item *Willielmus* rex *Scotia* fecit homagium regi *Henrico* tertio filio regis *Henrici* secundi in coronatione sua, et iterum *Henrico* patri anno regni sui vicefimo, sicut pater in quadam conventione inter eos inde facta; Item dicit *Rogerus Houndeyn* quod *Willielmus* rex *Scotia* venit ad Dominum suum regem *Anglia*, *Henricum* in *Normanniam*, et simile fecit regi *Ricardo* et etiam *Johanni* regi apud *Lincolniam*. Item in *Cronicis* sancti *Albani* reperitur quod *Alexander* rex *Scotia* apud *Eboracum* desponsavit *Margaretam* filiam regis *Henrici* anno regni sui xxxv. et fecit ei homagium. Et reperitur in cartis regum *Scotia*; Item reperitur in Bullis papalibus *Scotia* directis reges *Scotorum* excommunicatos fuisse quia noluerunt obedire Dominis suis *Anglorum* regibus.

Convenientibus igitur apud *Norram* in finibus *Anglorum* versus *Scotiam* rege *Anglia* cum suis peritis, ac *Scotorum* valentioribus cum suis prudentioribus petivit rex *Anglia* imprimis ut *Scoti* pacifice assentirent suæ ordinationi super regem *Scotia*, præsertim eum hoc sibi competere ratione domini sui capitalis. Responderunt, se ignorare quod talis superioritas regi *Anglia* competere, nec posse sine capite regi ad talia respondere, cui incumbit talem denunciationem audire; nec aliud responsum ad præ-

Cistrensis.
L. 7. c. 39.

Edw.

10

20

30

40

50

Edm. I. sen, debere reddere propter juramentum excommunicatione vallatum quod post mortem regis *Alexandri* sibi invicem fecerunt, unde deliberatione librata fecit rex *Edwardus* literas suas *Scotis* patetores quibus recognovit adventum *Scotorum* in *Angliam* circa aquam de *Ewede* non debere alias illis vergere in præjudicium iterum veniendi in *Angliam*. Post hæc majores *Scotia* et *Anglia* qui vendicabant jus successionis in regnum *Scotia*, per literas suas patetores recognoverunt se velle sponte recipere iustitiam coram dicto rege *Edwardo* tanquam coram capitali domino, et firmum tenere quicquid ipse decreverit in præmissis. Verum quia, ut penitus tunc videbatur, rex *Edwardus* non poterat jus successionis in regnum illud cuiquam tribuere nisi ipse jus et possessionem prius in regnum *Scotia* haberet, Idcirco facta *Scotis* securitate ex parte regis *Anglia* de restituendo regno infra duos menses illi cui de jure hoc competeret sub pœna centum mille librarum *sterlingorum Roma* in subdium terræ sanctæ solvendorum, ac etiam sub pœna excommunicationis et interdicti in regis personam & regnum *Anglia* si non restitueret fulminandorum, *Scoti* per cartas suas tradiderunt regi *Edwardo* regnum *Scotia* cum castellis, iuribus et consuetudinibus, potueruntque custodes tunc medio tempore exitus et approviamenta terræ ad opus illorum quorum intererat custodire. Quo facto, rex *Edwardus* post longas disceptationes vendicantium illud regnum, discussis iuribus, prætulit *Johannem de Baliol* qui recognovit regi *Anglia* fore *Scotia* capitalem dominum, fecitque ei homagium et fidelitatem juravit.

Cap. 3. Hoc anno obiit frater *Johannes de Pecchamarchiepiscopus Cantuariensis*. Nunc eodem quoque anno *Madocus* filius *Morgani* suscitavit guerram in *Wallia* die sancti *Michaelis*. Idcirco rex *Edwardus* veniens *Cestriam* circa festum sancti *Nicholai* cepit insulam *Angleseyam*, edificavitque de novo urbem et castrum de *Bello maritimo*. Quo in tempore succisa sunt nemora in *Wallia* quæ in tempore bellico præstabant indigenis latibula, firmataque sunt castra circa loca maritima, et cito post hæc captus est *Madocus* prædictus et *Londonias* adductus, à quo tempore guerræ in *Wallia* quieverunt. *Wallenses* pene *Anglorum* more victitant, thesaurum congregant, rerum dampna formidant. Hoc in tempore fecit rex *Edwardus* omnia monasteria *Angliæ* scrutari, ac pecuniam inventam *Londonias* afferri, fecit quoque lanas et coria aretari et subiecta est magna carissima bladi et vini.

Leycestrensis. Omnes *Wallenses* unanimi assensu surrexerunt contra regem *Edwardum* in festo sancti *Michaelis*, unde rex *Edwardus* cum *Edmundo* Comite *Cornubiæ* fratre suo et *Henrico de Lacy* Comite *Lincolniæ* quos rex fecerat redire ob illam causam quum debuissent transisse in *Vasconiam* pro discordia ibidem mota per regem *Francia*, sicut infra patebit, et rex cum illis festinavit cum magna potentia. Et Comes *Lincolniensis* festinavit se ante regem ad castrum suum de *Hyneberth* ad salvandum castellum suum, sed *Wallenses* suæ gentes propriæ obviaverunt ei, et multos de suis viris occiderunt et tandem vicerunt et in fugam reliquos compulerunt. Rex cum paucis gentibus transiit aquam de *Conetway* et fuit in castello suo, sed propter undas maris exercitus ejus non potuit festinanter sequi eum et impediuntur

sic quod non possent venire ad eum. *Wallenses* e-
Edm. I. ventum videntes, obsiderunt regem in castro suo, et nunquam in tota vita sua fuerat in tanta egestate quia non habuit nisi aquam cum melle mixtam. Nam *Wallenses* ceperunt omnia victualia ejus, et occiderant gentes ejus. Et rex habuit paucum de vino quali vix unam lagenam, et fecit miscere in aqua et dare omnibus qui cum illo fuerunt, et dixit, In necessitate omnia esse communia, et omnes habebimus unam dietam donec Deus melius nobis succurrat. Post hæc venit exercitus ejus et *Wallenses* in tantum fatigaverunt et fugaverunt quod se plenarie reddiderunt ad gratiam regis *Edwardi*: *Madocus* receptus fuit ad pacem; sic tamen quod persequeretur *Morganum* et caperet, et sic evenit, nam captus fuit et ductus *Londonias* et decollatus; itaque rex cepit hostiagios de omnibus magnatibus *Wallia*, et fuerunt missi in diversas partes regni, et sic finivit guerra *Wallia*, et pax succrevit.

Bonifacius viij. post *Celestinum* quintum sedit *Cistrensis*
Papa annis xj. Hic pontificatus sui anno quinto qui *Jubilæus* erat uberes indulgentias limina Apostolorum visitantibus concessit, sextum librum *Decretalium* edidit; In quo multa dubia decidit, nonnullas extravagantes constitutiones *Honorii*, *Adriani*, *Innocentii*, *Clementis* et aliorum incorporavit, reprobanda reiecit, de quo prædecessor suus *Celestinus* vir vite anacoreticæ eo quod cum ad cedendum papatus subdole induxisset, prophetavit in hunc modum, prout fertur, Ascendisti ut vulpes, regnabis ut leo, morieris ut canis. Et sane contigit; Nam ipsum Papam ut papatus cederet et ut Papa quilibet cedere posset constitutionem edere fecit, quam quidem postmodum ipsemet, Papa effectus, renovavit; Deinde rigide regens generosos quosdam de *Colompna* Cardinales deponens, regi *Francorum* in multis non solum oblituit, sed eum totis visibus deponere intendavit. Igitur senecallus *Francia* *Wilhelmus* de *Longareto* vir quidem in agilibus admodum circumspectus, & fratres de *Colompna* prædicti federatis viribus *Bonifacium* Papam comprehenderunt, in equum effrenem versa facie ad caudam sine freno poluerunt, quem sic discurrere usque ad novissimum halitum fecerunt, ac fame necaverunt.

Leycestrensis.
An. Dñi
1220.
Nempe *Scoti* homines inquieti, leves & instabiles sub anno Domini 1220. prox. sequenti anno congem *Anglia* rebellare ceperunt, credentes excutere jugum servitutis debita. Inprimis suo regi simplici iugesserunt occasione expensarum alleviandarum ut omnes *Anglicos* suos, quos sumptuosissime in curia sua retinuerat, à curia sua removeret, Et quidem hoc ne seditio eorum per *Anglicos* in primo suo fomite panderetur. Interim dum rex *Edwardus* ad regem *Scotorum* literas dirigeret ut in guerram suam contra regem *Francia* robur exercitus in parte mitteretur, exulatoria impotentis & responsio brevis datur. Multiplicantur iterum preces & præcepta, & non tantum ad regem, immo et ad magnates terræ, & semper responsiones frivola quærebantur, eo quod conjurationes eorum validæ nondum complerentur ad votum. Tenuerant enim Parliamentum suum apud *Here*, in quo ad modum *Francia* xij. pares ordinaverunt. iij. scilicet episcopos, iij. Comites et iij. Barones, quorum consilio & ordinatione extunc tota *Scotia* regeretur.

Edward. I. tur. Nuncios etiam in compositione sequenti nominatos ordinaverunt, mandantes ut cum omni festinatione ad regem Francia properarent, forisque inirent cum eo meliori modo quo possent. Quod & ipsi fecerunt in hunc modum. Tenores procuratoriarum literarum tales sunt.

Excellentissimo Principi Domino suo & amico Domino Philippo Dei gratia regi Francie illustri, Johannes eadem gratia Scotorum rex, salutem in Domino. Noveris vestra celsitudo quod nos fecimus, constitimus, & ordinavimus per presentes dilectos & fideles nostros venerabiles patres Willielmum sancti Andree & Mathaum Dunkeldensem episcopos, & Johannem de Soules, & Ingramm de Umframville, milites & astornatos, Nuncios & Procuratores nostros speciales ad tractandum vobiscum si placet super sponsalibus matrimonii contrahendis cum serenissima domicella nepte vestra sen consanguinea, & Edwardo primogenito meo & heredem; dantes eis generalem & liberalem potestatem ac plenariam, & mandatum speciale sponsalia & matrimonium predicta contrahendi, faciendi, & perficiendi quatinus iura & contractus huiusmodi sponsalia & matrimonium inter absentes contrahi permittunt & perfici per Procuratores seu Nuncios ad hoc specialiter constitutos, Es omnia & singula faciendi qua ad dictos contractus vel conditiones seu compositionem pertinent vel quocumque modo poterunt pertinere, & sine quibus dicti contractus huius conventiones rite nequiverunt expediri; Ratum & firmum, &c. Dat. apud Strevelen iij. non. Julii anno Domini M.C.C. xcv.

An. Dñi
1295.

Universis, &c. Johannes Dei gratia, &c. Noveris universitas vestra quod nos liberam & plenariam potestatem obligandi nos & filium nostrum & ipsos incolas regni nostri Scocie ac jurandi in animam nostram, filii nostri, & regni nostri incolarum, necnon omnia & singula faciendi & perficiendi &c. Dat. die & loco quo supra.

Philippus Dei gratia Francorum Rex universis &c. Inter alia per qua regnantium & regnorum exaltatio procuratur, adquiruntur pax & tranquilla quietis amenitas, ac felici & prospero statui consilium subditorum, illud videtur attenta consideratione precipuum, ut inter Reges & regna solida caritatis veritas & fidelis amicitia fœdera nutriantur, sicque Reges & Principes ad probandas & demandas injurias & insolentias perversorum, ac reprimendas impugnationes hostiles sibi invicem pro zelo iusticie affectuose assistunt & exhibent cum causa amabiliore charitatu: Ita quod alter alteri assistat in prosperis & non deficiat in adversis, ut saltem opportuno defensionis remedio pacem odientium repressis salubriter injuriis impulsibus pacis operata dulcedo proveniat: In cuius plenitudinem devoti pacis filii pacis auctori eo devotius quo tranquillius famulentur. Sane inclitum Johannes rex Scocie illustris specialis amicus noster pramissas utilitates & commoda prudenter attendens, venerabiles patres Willielmum sancti Andree & Mathaum Dunkeldensem episcopos, ac Johannem de Soules & Ingramm de Umframville milites, Nuncios Procuratores suos ad hoc specialiter constitutos prout in quibusdam procuratoriis literis inde confectis ipsius regis sigillo communis quarum tenores de verbo ad verbum inferius sunt conscripti, ad nos pro contrahendis confederationibus & amicitia fœderibus pro su-

curia specialiter destinavit: Nos itaque ipsius regis votum laudabilibus in hac parte grato concurrentes animo, ut huiusmodi confederationis amicitia & amicitia fructuosa contractum eo ferventius vigeat stabilisque duret, quo melioribus confirmatus auspiciis nexuque constructus fuerit fortiter, Altum, conventum & concordatum inter nos de voluntate & assensu carissimi germani nostri & fideli Caroli Valehæ, & Andegavie Comitum & Procuratorum predictos procuratorio nomine dicti Regis Johannis, quod inter Edwardum primogenitum filium Regis Scocie futurum Regem Scocie & qui per Conventionem expressam habitam cum Procuratoribus predictis successurus eidem Regi in Regno Scocie & aliis terris suis, & primogenitam filiam germani nostri predicti matrimonium contrahatur, Cui Regi nomine dicti filii sui promittimus Nos successores nostros futuras dare in matrimonium cum predicta filia xxv. milia Turnorum parvorum in pecunia numerata, Idemque rex predicta filia M.D.li. sterlingorum annui redditus in dotacionem seu dotacionem propter nuptias dare & assignare tenebitur: De quibus M.D.li. annui redditus cum jurisdictionibus in terris & institutis omnimodis ad coronam regiam nunc spectantibus in locis infra scriptis, videlicet in Baliolo, Dampittra, de Hothote, de Horney in regno Francie, necnon de Larnark, de Kidion, de Maldesley, de Conygham, de Hadygton, & in castro de Dundee in regno Scocie cum pertinentiis locorum ipsorum, dictam summam M.D.li. sterlingorum annui valoris excedant, Illud quod super habundabit ultra summam eandem prefato Regi Scocie remanebit, Et si quid de eadem summa deerit, idem dominus Rex de aliis redditibus suis in regno Scocie constitutis integre supplere teneatur, vel eandem mille si maluerimus nunc residuas vel D.li. sic percipiendas in Butcis & ceteris locis annuatim ad duos anni terminos. Ipsamque bene asscurabis de dotacione antedicto habendo & percipiendo ab eo post matrimonium contractum & mortem dicti filii quam diu vitam duxeris in humanis. Quod si dicti futuri conjuges a dicto Rege velint fortasse discedere, dicto dotacione in vita etiam Regis ejusdem liberrime perfruantur; Et si successu temporis predictus rex ad sancta vota transire voluerit, nostrum super hoc consilium requirere vel communicare debet; Idem quoque Rex more iusti Principis cum ex fervore iusticie cum etiam ex zelo dilectionis interna quam ad nos, domum nostram, solium & incolas regni nostri habere dinoscitur, molestias ferens, graves injurias, enormes excessus, impugnationes hostiles & aggressiones, cuiusmodi rex Anglie violato fidelitatis debito quo nobis tenebatur astrictus, in nos, fideles subditos nostros tam per terram quam per mare multipharie multisque modis ostendisse dinoscitur & ostendere continue satagit & conatur, Ac propterea ut & nos & successores nostros sibi & suis strictius mutui amoris alliget affectibus, ad repressionem salubrem injuriarum, impugnationum & aggressionum huiusmodi nobis efficaciter & potenter assistere gratuita amabilitate disponens dominus commissio Procuratoribus, ipsique Procuratores nomine ejusdem Regis ac pro eo nobis promiserunt expresse, quod idem Rex Scocie in predicta guerra quam contra dictum Regem Anglie fautores & confederatores tam Regem Alemanie quam alios quoscumque gubernatores

Edm. I. bernatores ejus habemus, nobis & successoribus nostris si ad eos guerra hujusmodi prorogetur, totis viribus suis & regni sui tam per terram quam per mare in Anglia publice & potenter assistent, & præstabant consilium & auxilium opportunum; Et ut præfati Regis Angliæ injuriosi & ætate eo commodius reprimantur, idemque Rex à pluribus sua hostilitatis incurfibus eo citius resilire cogatur quo magis fuerit aliis occupatus, dictus Rex Scociæ ipsi Regi Angliæ guerram propriis sumptibus & expensis toto posse quotiens fuerit opportunum & incolarum & regni sui, nobis inceptam guerram prosequentibus ac manutinentibus, movere ac continuare curabit: Promiserunt insuper Procuratores præfati procuratorio nomine præfati Regis Scociæ, eundem Regem curaturum & effecturum, quod tam Prælati quatenus eis de jure licebit, quam Comites, Barones & alii Nobiles, necnon & universitates ac communitates villarum regni Scociæ erga nos & successores nostros in prædicta guerra pari modo in omnibus sicut dictum est superius se habebunt, disloque Regi Angliæ simili modo totis viribus suis guerram facient, sicut superius est expressum; quodque tam Prælati quam Comites, Barones, & alii Nobiles, necnon universitates communitatesque nobilitates dicti regni Scociæ super hoc nobis suas patentes litteras suis munitas sigillis quam citius poterit fieri destinabunt. Conventum fuit siquidem inter nos & ipsos Procuratores nomine quo supra, quod si prælibatum regem Angliæ condamnatis viribus suis regnum Scociæ per se vel per alium invadere contigerit post guerram ad requisitionem nostram per dictum regem Scociæ captam vel post confederationem presentem vel affinitatem inter nos initam occasione eandem, Nos, dummodo ex parte ipsius Regis Scociæ super hoc congruo tempore fuerimus premuniti, sibi subsidium faciemus, ipsum regem Angliæ per partes alias occupando ut sic ab incepta invasione prædicta ad alia distrahatur, vel ei in Scociam conveniens adiutorium sumptibus nostris quoque in Scociam venerit transmittendo. Si vero prænominatus Rex Angliæ terram Angliæ personaliter forte exierit, vel terram ipsam notabili peditionum vel equitum armatorum, guerra inter ipsum & nos durante, numero vacuaverit, promiserunt Procuratores prædicti procuratorio nomine prædicto, quod præcipue in hac causa dictus Scociæ Rex cum toto posse suo terram Angliæ quanto latius sive profundius poterit intrare curabit, faciendo guerram bellumque campestre, obsidendo, vastando, ac Regem Angliæ & terram ejus prædictis modis omnibus suis ut prædictis sumptibus impugnando. Actum præterea est & expresse conventum inter Nos & Procuratores prædictos nomine quo supra, quod nos de guerra quam præfatus Scotorum Rex & successoris ejusdem contra præfatum Angliæ regem pro nobis facient postquam guerram ipsam ad requisitionem nostram fecerint, vel si occasione inite affinitatis vel confederationis idem Scociæ Rex guerram fecerit prædictam vel Rex Angliæ contra ipsum occasione aliquorum ex præmissis, nec etiam de prædicta guerra nostra componere aut pacem inire nequibimus vel trengam sine ipsis in pace seu trenga quam de dictis omnibus guerris faciemus inclusis, nec ipsi similiter pacem vel trengam de omnibus guerris prædictis facere poterunt sine nobis. Pro quibus omnibus & singulis præscriptis tenendis,

adimplendis & inviolabiliter observandis obligamur dicto Scotorum Regi & successoribus suis nos heredes & successores nostros & omnia nostra & nostrorum bona mobilia & immobilia ubicumque existentia presentia & futura. Tractatus autem, pactiones & conventiones ac omnia & singula prædicta dictus Rex Scociæ ratificare & approbare tenetur ac suo nomine innovare, ac super ratificatione & approbatione & innovatione prædictis suas patentes nobis litteras suo sigillo munitas quam citius fieri poterit destinare.

Universis &c. Catolus Regis Franciæ filius, Valefiz de Lenton, Karmon & Andegavia Comes, salutem. Noverit universitas vestra &c. Nos tractatus & conventiones prædictas sub modis & conventionibus prædictis gratos & ratos habentes eos laudamus, volumus & approbamus, expresse promittentes nos &c. Initio itaque federe cum rege Francia & satis inde nimis elati, mox erexerunt cornua & ad pugnam se paraverunt. Convenientes statuerunt ex edicto quod omnes & singuli qui terras, possessiones seu redditus aliquos in regno Scociæ tenuerunt, sub forisfactura eorum venissent præparati.

Johannes de Baliol Scociæ rex nuper creatus, consilio quorundam de Scociæ ac potissime abbatis de Menrose contra fidem adversus regem Angliæ surrexit, sed captus est & exheredatus. Circa festum translationis sancti Thome misit papa Bonifacius nuncios ad regem Angliæ ut liberaret illi Johannem Baliol quondam regem Scociæ, & ille ipsi conservaret ab omnibus periculis quæ evenire possent; Et rex dimisit eum, & primo in Franciam & sic ad terras suas. Unde & anno sequenti quidam Willielmus Waleys natione Scotus contra regem Edwardum guerram instauravit, sed secundo post hæc anno profugatus est. Rex Edwardus occidit lx. milia Scotorum apud Ponthichrehe in festo beate Mariæ Magdalene; Verumtamen Scoti invalescentes paulatim per xxx. annos usque ad tempora Regis Edwardi post conquestum totius Angliæ & Anglorum vicinia loca sapius proluerunt: Quod quidem infortunium dolo & effeminationi Anglorum multi deputarunt, Nonnulli vero vindictæ dextæ Dei hoc ascripserunt juxta prophetiam illam quæ tempore Regis Egredi prædixit, gentem Anglorum per Dacos, Francos & Scotos fore exterminandam, sicut supra tactum est in fine primi libri, in hunc modum; Quidam sanctus anachorita tempore Regis Egredi prophetauit in hunc modum dicens, Angli quia proditori, ebriitati & negligentia domus Dei dediti sunt, primo per Danos, deinde per Normannos, tertio per Scotos quos vilissimos reputant erunt conterendi; Adco quod tunc varium erat seculum, ut varietas mentium multimoda vestium variatione designatur. Hæc ibi.

Cumque rex Edwardus ita esset ex omni parte Lecestrensis occupatus in guerra, Scoti proponunt se liberare de subjectione Regis Edwardi; Et prius venerunt Parliamentum apud Sédne & ordinaverunt xij. Barones ad modum Francorum, scilicet iv. Episcopos, iv. Comites, & iv. Barones, ita quod nullum arduum negotium sit factum sine eorum consensu; fecerunt etiam sibi sigillum commune. Deinde mandante certis nunciis cum literis procuratoriis sigillatis cum sigillo regis & totius communitatis Scotorum ad regem Franciæ Philippum, pro affinitate faciende in-

Edw. I. ter eos contra Regem Angliæ per viam maritagi inter Edwardum filium Johannis Regis Scociæ & heredem, & Johannem filium Caroli de Waleys fratrem Philippi Regis Franciæ. Pro qua copulatione Franci promiserunt dare Regi Scociæ viginti quinque milia librarum de parvis Turonensibus, ita tamen quod ipsa esset dotata statim post conjugationem in mille quingentis libris annui redditus de Baliol & de terris Scociæ quæ non sunt pertinentes ad coronam, tenendis ad totam vitam dicta Johanne; Et quod Rex Scociæ non iret terram sanctam sine consilio Regis Franciæ, & quod teneret eam Franci & eos foveret in omnibus finibus & marchia sua cum omni potentia sua; Et si rex Angliæ bellum vel guerram moveret contra regem Scociæ, rex Franciæ surgeret cum eo contra ipsum & omnes alios, cum omni potentia sua intraret in Angliam facere malum quod posset. Et quod non concordaret cum rege Angliæ aut Almanie nec altero eorum ex sua parte de pace vel treuga absque consilio & assensu alterius. Nam rex Almanie receperat de rege Angliæ lx. mille libras sterlingorum ite cum eo in Gasconiam & tantum in perditione, sicut infra patet; nam rex Edwardus impeditus fuit per guerram Wallia. Deinde Scoti miserunt ad Carium Romanum pro absolutione habenda de juramento suo præstito regi Angliæ, & de homagio suo illi facto. Et per falsam suggestionem factam Celestino Papæ sunt absoluti per bullam papalem.

An. Dñi 1296. Anno gratiæ M. CC. xvj. reddiderunt homagium suum regi Angliæ per certos Nuncios habentes ad hoc literas procuratorias & despectuose hoc fecerunt.

« Magnifico Principi Edwardo Dei gratia Regi Angliæ, Johannes eadem gratia Scociæ rex. Cum « vos ac alii de regno vestro vobis non ignorantibus « vel causam ignorantibus non habentibus, per violentiam tam potentiam vestram nobis & regni nostri incolis « graves & intollerabiles injurias, contemptus et gravamina, necnon & dampna enormia contra nos & « regni nostri libertates ac contra Deum & justiciam « notorie & frequenter intuleritis, nos extra regnum « nostrum ad levem cujusque suggestionem pro libertate voluntatis vestræ citando & indebitè vexando, « Castra nostra, terras & possessiones nostras & nostrorum infra regnum nostrum injuste & sine nostris demeritis occupando, bona nostra ac subditorum nostrorum tam per terram quam per mare « rapiendo & infra regnum vestrum receptando, « Mercatores & alios regni nostri incolas occidendo, « hominesque nostros de regno nostro in regnum vestrum abducendo, ipsosque ibidem detinendo & « incarcerando; super quibus reformandis nuncios « nostros vobis sæpe transmissimus; Quæque non « solum remanent adhuc incorrecta, verumetiam de « die in diem per vos & vestros prioribus deteriora « accumulanteur, vos namque jam cum innumerabili « armatorum multitudine exercitu vestro publice « convocato ad exheredandum nos & regni nostri incolas ad fines regni nostri hostiliter accessistis, « & ultra progredientes strages & incendia insultus « & invasiones violentas tam per terram quam per « mare commisistis inhumane: Nos dictas injurias, « contemptus & gravamina, necnon & hostiles impugnationes ulterius sustinere non valentes, nec in « fidelitatem & homagium licet per violentiam impressionem vestram extorta manendo, contra vos

« ad defensionem nostram & regni nostri ut juramento sumus astricti, nos volentes erigere, fidelitatem & homagium vobis facta tam a nobis quam « ab aliis quibuscunque nostris incolis & fidelibus « nostris ratione terrarum quas in regno vestro de vobis tenebant, ac ratione monagii seu retentionis « vestræ, nomine nostro & eorum omnium & singulorum vobis reddimus per præsentem. Et fuit litera ista sine data. Recepitque rex homagium resignatum, & præcepit ut introlaretur in rotulis Cancellariæ suæ ad perpetuam rei gestæ memoriam. Et statim mandaverunt quod omnes Anglici qui habebant terras & possessiones in Scociæ, sub pœna vite & membri sine dilatione exirent à finibus eorum aut venissent cum omni robore tuo quo possent ad defendendum regnum Scociæ contra Anglicos. Et terræ eorum qui non venerant cum Scotis datæ sunt aliis de regno. Dominus Robertus Bruce, qui postea vendicavit regnum Scociæ, non venit ad diem eorum, unde terræ ejus scilicet villa de Anande & alie datæ sunt domino Johanni Comyn de Longmaban ad defendendum contra Anglos, qui cepit omnes decimas de patria, instauravit castrum de bonis alienis. Tunc rex Edwardus mandavit regi Scociæ quod veniret ad eum cum fortitudine gentium sicut ei promiserat & sicut tenebatur per juramentum suum; Ad hæc Scoti responderunt sub una voce, quod nec illi nec eorum rex tenebantur in aliquo ad jussu ejus ei obedire, quia fuerunt absoluti per papam Celestinum de juramento suo & de omni subjectione quam per oppressionem extorserat ab eis. Et cum rex vidisset se taliter deceptum, mandavit eis, ut recerent inimicos suos Francos & Flandros de terra sua, quod si nolent sibi stare in fidelitate sua, quod retradant ei tria castella sua, scilicet Berwik, Rokysborg, Ednysborg, dum guerra duraret inter ipsum & regem Franciæ. Et hoc quoque noluerunt concedere. Ad primum articulum sic responderunt: Terra nostra libera est & de omni servicio quiesca, non habemus quid facere cum rege Angliæ nec in aliquo teneremur ei; Nos volumus esse cum Francis & aliis qui sunt in terra nostra quos mercatores tenemus & recipimus de quacunque patria fuerint. Iterum rex Edwardus mandavit Johanni Baliol regi Scociæ quod veniret ad eum tanquam dominum suum legium stare iudicio & justiciæ pro delictis illi factis & gentibus suis contra fidelitatem illi factam & legamentum suum sub pœna forisfacturæ quicquid posset forisfacere. Johannes Baliol omnino mandata recusavit. Eodem tempore venerunt Anglici mercatores in portum de Berwyk, venerunt Scoti & plures occiderunt, & bona rapuerunt. Tunc mandavit Edwardus regi Scociæ ut veniret ad Novum Castrum super Tynam ad respondendum de ista feloniam & aliis; Sed noluit venire. Edwardus venit in marchiam cum quatuor mille gentibus armatis & xxx. mille pedestribus electis. Et episcopus Dunelmensis cum quingentis armatis & mille pedestribus & populo grandi de Wallensibus & Hybernensibus qui venerant ad Regem.

Dum rex in confinio remaneret dominus Robertus de Ros dominus Castri de Werk electus amore cujusdam mulieris de genere Scotorum quam uxorem habere cupivit, quadam die procuravit Willielmum fratrem suum ad partem Scotorum, dicens se confederatum cum eis, At ille renuit, dicens, Tace frater

fratres si hæc feceris in obprobrium eris cunctis nationibus & cognationi tuæ in scandalum. At ipse eadem nocte latenter recessit. Mane facto ipse *Willielmus* significavit regi *Edwardo* hæc, rogans auxilium sibi mitteri, ne forte *Scoti* venientes violenter castrum ab eo abiperent. Mox rex misit millenarium militem cum mille viris, & centenarium. Cum in nocte sequenti in villa de *Prestefen* pernoctarent nichil mali suspicantes, ecce seductor ille *Robertus Ros* venit cum populo *Siorogum* qui erant in praedio castri de *Roksborg*, latenter veniens totam villam clandestine circumduxit; desiderantque signum inter se ut sic suos mutuo cognoscerent in congressu tum *Anglici*, ut *Scoti* diceret *Anglice* tabant, alter responderet, fursote, & de conversio. Et sic qui non responderent, pro certo haberentur *Anglici*, & morte plectendi. Et circumdata villa statim ignem apposuerunt, conclamantes in mortem *Anglorum*. *Anglici* vero stupefacti & nescientes quæ patre se diverterent, mutuo se exdebant, & ab invicem corruerunt. Centenarius *Clifflandia* cum multos se defendendo peremisset, tandem ipse corruit; millenarius vero amissis equis & armis cum difficultate evasit. Multi enim *Anglici* ex frequentatione inira signum cognoverunt, et illud frequentantes salvati sunt fugientes per campos, et multi capti ducti sunt captivi ad castrum de *Roksborg*, quorum quidam gladio, quidam vero fame in carcere perierunt. Residui quidem pauci post captam urbem de *Berwick* à rege *Edwardo* ad preces cuiusdam bonæ dominæ quæ cum *Saoru* in eodem castro fuerat, liberati sunt; sed tamen nudi sicut egressi sunt de utero matris. Cum rex *Edwardus* ista audisset, benedixit Deum, Benedictus sit Deus altissimus qui usque in præsens manus nostras conservavit innoxias. Et ex quo jam inceperunt sic & regnum nostrum hostiliter ingressi sunt, nos auctore Domino factum complebimus, & in eorum capita retorquendo confimilia faciemus; sed quia erat proximum Pascha noluit fines suos egredi, donec peracta solemnitatem Paschali. Mense Aprilis *Scotorum* exercitus copiosius à castro de *Cedworth* veniens sexto idus Aprilis ingressi sunt fines *Northumbria* in valle de *Reede*, obsidentes castellum de *Hybotys* per duos dies; sed cum proficere se non viderent, immo perdidissent aliquos de suis, digressi sunt inde vastantes & concremantentes ex orientali parte de *Tyne* *Cocdale*, *Redesdale*, & *Northumbriam* cum *Corbyz* usque *Crteldestham*, ibique fugientibus canonicis hospitau sunt uno die. Mane autem facto cum jam monasterium illud omnibus quasi bonis spoliassent, apposuerunt & ignem & monasterium cum tota villa combusserunt. Obliti namque sunt memoriam reverendi ejusdem domus & quondam totius *Scotia* *S. Andrea* apostoli, parvipendentes illum quem patronum regni *Scotia* antiquitus nominare solebant & in auxilium invocare. Inde vero vertentes, domum sanctarum monialium de *Lamesape* cum ceteris adjacentibus in patria incendio horribili concremant; in fine illius diei Jovis pernoctantes apud *Lancertost*. Cumque eorum fuit voluntas ulterius procedere, noluit ipse Deus & ideo impediti sunt. Assine enim nuncius ex suis qui diceret, quod exercitus regis *Anglia* veniens in proximo assisteret; attoniti vero & stupefacti in hoc, cum quasdam domos ejusdem monasterii tamen non ecclesiam incen-

dissent, summo mane diei Veneris per medium forellæ *Nicholas* cum magna præda reversi sunt. Peracta solemnitatem Paschali mox exercitum præparatq rex *Edwardus* divergit ad castrum de *Berwick*; ipse vero *Robertus Ros* qui se futurum magnum credebat, post optentam victoriam de regno *Scotia* à rege *Edwardo*, a facie regis fugiens, tanquam vagus & profugus aliquantisper latitavit, & in paupertatis insensu periens defunctus est. Die mercurii in ebdomada Paschali peracta solemnitatem Paschali anno scilicet Gratia incipiente M.C.CXCVJ. rex *Edwardus* movebat se cum exercitu suo, & ingressus est terram *Scotia*, aquam quæ vocatur *Tweda* transiendo, & aqua nimium inundante quasi miraculose contigit quod non perit nisi unus puer ex omni populo. Interim cives combusserunt iij. naves bellicas regis, insultum facientes ad murum; quod rex videns, fecit insultum magnum & die Veneris cepit villam de *Berwick*, & castrum redditum erat ei per fortitudinem per dominum *Symonem Fryfel* & dominum *Willielmum Douglas*, & fuerunt ibi occisi de *Scotis* xvij. milia, iij. milia, vij. milia. Rex *Edwardus* morabatur ibidem usque in diem Veneris proximum post festum sancti *Marci* quo se movebat ad *Goldingham* ad succurrendum homines suos qui fuerant apud *Dunbart* oppressi, scilicet Comes de *Wareuna*, Comes de *Warwick*, Comes *Patrick*, *Hugo Spenser*, *Nicholas Dandeleze*, *Henricus Percy*, *Robertus Clifford*, & multi alii Baronetii & multi milites. Sabbato sequenti, mittit rex apud *Dunbart* ad succurrendum gentes suas quæ ibi fuerunt; sed Deo dante gentes nostræ vicerant *Scotos* antequam ibi venerat & in fugam verterunt: in qua fuga *Scoti* perdidit x. milia iij. personas; & fecit rex munire *Berwick* de muro & fossa. Nostræ gentes obsederunt castrum de *Dunbart*, ubi erat *Johannes Baliol* cum exercitu suo, & nostri obviaverunt eis, & interfecerunt de *Scotis* xxij. mille. Nam non erat inter eos nullus valens nisi dominus *Patricius de Graham* qui ibi occisus est. Illi de castello videntes victoriam, se reddiderunt & castellum *Anglicis* & obligaverunt se regi *Edwardo*, corpora, terras, & catalla. Et erant capti in castello iij. Comites, scilicet *Willielmus* Comes *Ros*, *Alexander* Comes de *Monteth*, *Johannes* Comes de *Ajfell*, *Johannes* filius ejus, *Johannes Comyn de Badenham*, *Ricardus Wyard*, *Willielmus Seinelera*, vij. Barones, xxxj. armigeri, centum milites, ij. clerici, vij. *Picardi*, et omnes fuerunt missi ad diversos carceres in *Anglia* et *Wallia*. Nunc habent *Scoti* necesse de auxilio *Francorum*, sed fallunt eos de auxilio promisso quando eis se ligaverunt. Ante istam victoriam venerunt *Scoti* ad villam de *Carlpl* circiter quingenti armati et grandis multitudo pedestrium, et fecerunt insultum fortem ad villam et incenderunt suburbium, adeo quod major pars civitatis infra muros fuit incensa; et præcipue per unum exploratorem qui fuit in carcere, qui ferramenta sua fregit et misit ignem in domum carceris, unde magna pars villæ fuit exusta. Et murum ascendens, clamavit ad *Scotos* quod constanter et viriliter agerent securi de suo proposito; sed defecerunt sicut Deus voluit, et ille postea de igne tractus et suspensus est. Et dissoluta sunt corda multorum civium, dicentium, Capta est civitas, fugiamus. Circurrunt multi ad ignem, et pauci ad portas civitatis; mulieres tamen viriliter agentes attulerunt quosdam lapides

Edw. I.

An. Dñi
1296:

[H 2]

lapides

Edw. 1. lapides et projecerunt lapides in hostes, insuper et calidam aquam effuderunt. Exincto tandem igne, omnes unanimiter se in hostes dederunt, et eos fugaverunt. Rex disposuit se versus Rokeshburgh post captionem de Dunbar ubi fuit Senescallus Scotia. Et qui ibi fuerunt reddiderunt castrum et habuerunt vitam missi per regem Edwardum in Angliam. Et abinde transivit rex ad Eboracburgh et illam obediit viij. diebus, et qui intus erant se reddiderunt, et missi sunt in Angliam data eis vita. Et inde transivit rex versus Wirtelme, et ibi non invenit aliquam resistenciam quia omnes fugerant. Ibi venit ad regem Comes de Ulster cum CCC hominibus armatis, xxx. mille pedestrium, et ibi venerunt nuntii ad eum pro gratia habenda pro hiis qui paulo ante solum reddiderant suum homagium. Rex vero et princeps gratie et misericordie concessit eis ut venirent tractare de materia gratie ad castrum de Breghine. Cumque rex Scotia ibi venisset cum aliis, concesserunt frangere suum commune sigillum quod contra Edwardum fecerant, et se miserunt in gratiam regis abique conditione quacunque et pro gaudio fierunt, et Edwardum filium regis Scotia mittunt hostiagium, et se ligarunt regi Edwardo; primo rex, per scripta, deinde omnes communes, sub forma sequenti.

JOHAN per la grace de Dieu &c. Cum nous par nostre malices conseil & faus, & par nostre simplicité eions grevousment offenduz & corone nostre seigneur Edward roy Dengleterre en meyne choses, cest assavoir nous esteanz & demorans en sa foie & son homage de faire aliance a roy de France contre luy qui donkes estoit & unquore est son enmy & affaire mariage ou la fille son frere sir Charles par nostre seigneur grever & le roy de France eyder avec tote nostre pouaire par guerre & autres maners, & puis par nostre malices conseil despire nostre seigneur le roy Dengleterre & nos mettre hors de son homage & de sa foy par le homage rendre: & auxi nos gens envoyer en sa terre par faire arsonz, preyer prendre, homicides faire & damages plusieurs. Et la terre de Scoce la. quele est de son fee de gentz des armes en viles chastiels & atours mettre & eshabelere par la terre defendre encontre luy & pour son fee luy desforcier. Par les queux choses & trespas desouzdis nostre seigneur le roy Dengleterre est en sa terre de Escocce entre, & al fors ad pris & conquis nountesteans le pouere que nous avons mys contre luy: la quele chose il poient faire de droite cum seigneur de son fee, puis que nous luy avons le homage rendre. Par la quele chose nous esteannuz en nostre pleyne pouere & nostre franche volonte luy avons renduez la terre des Scoce & tote la gent avec totez leurs damages. En toismoinance de quele chose &c.

Cumque rex hac egisset transivit cum exercitu suo versus montes et in Moray. Et cum vidisset quod regnum esset subiectum plenarie ad suam voluntatem, et non erat qui sibi resisteret, tunc rediit versus Wirtelme ubi ordinaverat parlamentum suum. Et cum venissent per Scotie fecit cariare lapidem ad Londoniam in quo reges Scotia solent esse positi in sua coronatione, in signum quod ipse Edwardus conquississet regnum Scotia. Apud Wirtelme venerunt omnes magnates Scotia et fecerunt homagium et fidelitatem per obligatorum sigillatum de sigillis suis, fideliter sibi servire contra omnes gen-

tes, ac etiam venire ad eum in auxilium qua parte illi placeret quocumque tempore pramuniti. Et ad hac facienda juraverunt super sanctum Evangelium in hac verba:

A tous ceuz que ceste lettre verront ou oyront &c. salut. Par ceo que nous a la faic & a la volonte de tresnoble prince & nostre chier seigneur sir Edward par la grace de Dieu roy Dengleterre, seigneur Dirlande, duc Daquitan, prometons par nous & par nos heyres sur payne de corps des avers & sur quant que nous poms que nous luy servirons bien & lealment contre totez gentz que parront vivre & morire totes les fies que nous serons requis ou garnies par nostre seigneur le roy Dengleterre avandite ou par cez heyres, & que nous leur damages ne saurons que nous le destrubrons a tote nostre pouere & leur frons a savor, & a ceste chose tenir & gardir nous obligomus nous & nos heyres & touz nos biens, & sur ceo avons jure sur seyntz Evangelistes. Esre ceo nous touz & chescun de nous par sey avons faite fiance a nostre seigneur le roy Dengleterre avandite en ceste parole. Jeo setra seal et leal et sei et leute portrai au roy Edward Dengleterre a cez heyres de vie et de membre, et de terrene honour contre totez gentz que parront vivre et morire, et jaimmes pur nully armes porteray ne en conseil, ne en eyde setray contre luy ne encontre lez heyres en nule case que poet avenir; Si me eyde Dieu et lez seyntz. En toismoin de cestz choses nous avons fait faire cest estreoverte seale de nos seals. Done a Wirtelme le xviii. jour de Aoust. lan de regne nostre seigneur roy Dengleterre avandite xiiij.

Scriptum Roberti Brus et quorundam aliorum.

A tous ceuz que cestez presentes lettres verront ou oyront, Patric Conte de la Marche & de Dunbarre, Gilbert de Umfraville Conte de Anegos, Robert de Brus le veyle, Robert le Bruys le jeune Conte de Carryk, salut. Par ceo que nous sommes & tous jours avons este a le feye & a la volonte de tresnoble prince & nostre chier seigneur sir Edward par la grace de Dieu roy Dengleterre, seigneur Dirland, & duc de Aquitaine, Nous prometons par nous & par nos heyres sur payne de corps & de avier & sur hante que nous puissions encontre que nous luy servirons bien & lealment encontre totez gentz que parront vivre & morire, tous les fies que nous serons requis ou garnes de part nostre seigneur le roy Dengleterre avandite ou par cez heyres. Es que leur damages non saurons que nous le destrubrons a tote nostre pouere ou leur serroms assavoir. Et a cestez choses tenir & garder obligomus nous & nos heyres & touz nos biens. Et outre ceo avons jure sur seyntz Evangelistes. Es puis nous tous & chescun par sey avons faite homage a nostre seigneur le roy avandite en cestez parollez. Jeo devynk vostre homme lige de vye et de membre et de terrene honour contra touz gentz que parront vivre ou morire.

Edward meime celuy nostre seigneur le roy ad receu en cest forme: Nous le recevons de terres dont vous estes ou seye sans nostre droit & antri & forpris lez cerrez lez queus John de Baliol qui fust roy de Scoce vous dona puis que nous luy sommes renduz le realme de Scoce si nuls vous est done. Oustre ceo nous tous & chescun de nous par sey avons fait fiance a nostre seigneur le roy Dengleterre

Edm. I. *glesiare quansdite en cestez parolez.* Jeo sera feal et leal, et lei et lealte porteray au roy Dengleterre Edward et a sez heyrez de vie et de membre et de certiene honour contre totez gentz que purront vivre oue morire. Et james pur nully armes ne portera ne en consaile ne en eyde sera contre luy ne contre cez heires pur nule cas qe poet avenir, e lealment reconuistray & lealment frai lez services qi appertinent as tenements que jeo cleyme tener devous si Dieu me eyde & lez leynt. *En resmognance de quelez choses nous avoms fait faire cestez lezres overtes de noz sealez sealez.* *Dona Weik le xiv. jour de Marche lan du regne nostre seigneur Edward roy Dengleterre xxiiij.*

Ordinavit igitur rex in parlamento suo de Wyke novum Thesaurarium regni Scotia, novum sigillum, & novum Cancellarium, Justiciariosque constituit; & præcepit ut omnes qui terras aliquantas de dominio regis tenerent, vocarentur, homagiumque facerent, & ceteri omnes tenentes aliunde, fidelitatem jurarent recognoscentes se suo dominio extunc esse subiectos. Et hæc per scripta singulorum in perpetuam conquesti memoriam. Statuitque rex & præcepit ut Johannes quondam rex Scocie & uterque Johannes Comyns ceterique magnates totius illius, vel in suo itinere, vel faciem ejus præcedere ad partes australes, morarenturque in partibus eisdem ultra aquam quæ Trenta dicitur non revertentes sub poena capitis, quousque inter ipsum & regem Francia omnino guerra finiretur. Optentaque victoria regni Scocie & ordinato regno, dimisit rex Wallenses & Hibernenses & Anglicanum exercitum ut reverterentur ad propria, gratias eis agens & adiciens Coronam Anglicanam eis in hoc facto multum teneri & perpetuo obligari. Ipse quoque rex ad partes australes reversus est, ex edicto tempus statuens optimatibus suis ut convenirent ad eum in crastino Animarum apud sanctum Edmundum. Præcesseruntque regem magnates Scocie & morati sunt ultra Trentam. Justitque rex quod omnes terræ quas Johannes Baliol & omnes ceteri de Scocie tenent in Angliâ ultra Trentam fiat leysitz in manus regis donec guerra Francia finiretur.

CAP. IV.

REX Edwardus misit eodem tempore epistolam ad papam Bonifacium in declarationem juris sui in regno Scocie, sub forma quæ sequitur; nam Scoci fecerant unam suggestionem pro statu suo & pro absolutione habenda, ut supradictum est. Hæc est epistola.

Edward par la grace de Dieu &c. Infra non in forma in figura judicii, sed omnia extra judicium præcurrenda sanctæ paternitati vestræ constanter vobis transmittimus exhibenda. Altissimus inspector cordium vestræ sanctimonie memorieque indelebili stilo novit inscribi, quod antecessores & progenitores nostri reges Angliæ jure superioritatis & directi domini ab antiquissimis retro temporibus, Scocie & ipsius regibus & temporalibus & annexis eisdem præfuerunt, & eisdem regibus Scocie & ejusdem regni proceribus à quibus habere volebant ligia homagia & fidelitates recipere. Et nos juris domini possessionem continuantes hujusmodi pro tempore nostro consue-

tam à rege Scocie quam ab ejusdem regni proceribus recepimus; quinimmo tanta juris domini prærogativa super regnum Scocie reges Angliæ gaudebant quod regnum suis fidelibus conferre- bant, Reges etiam ex certis causis amovebant & constituiebant sub se loco ipsorum alios regnatos. Quæ proculdubio ab antiquo notoria fuerunt & adhuc existunt, licet aliud forte paternis auribus per pacis amulos & rebellionis filios fuit falsâ in- linuatione suggestum. Quorum machinosa & imaginaria figmenta vestra discretio aspernetur.

Sub temporibus Hely & Samuelis prophetæ, vir quidam strenuus & insignis Brutus nomine, de genere Troianorum, post excidium urbis Troianæ, cum multis nobilibus Troianorum applicuit in quandam insulam tunc Alban vocatam, à gigantibus inhabitatam; quibus sua suorumque potentia deductis & oculis eam nomine suo Britanniam, etiam suosque socios Britones appellavit, & ædificavit civitatem quam Trinovantum nuncupavit, quæ modo dicitur Londoni. Et postea regnum suum tribus filiis suis divisit, videlicet Locrinus primogenito suo illam partem Britanniam quæ nunc Angliæ dicitur. Et Albanastus secundo nato illam partem quæ tunc Albania, nunc vero Scocie nuncupatur. Et Cambro minori filio partem illam, quæ tunc à nomine suo Cambria, nunc vero Wallia vocatur, reservata Locrinus regia dignitate. Itaque biennio post mortem Bruti ap-

pluvit in Albania quidam rex Hyernus nomine Humber, & Albanastum fratrem Locrini occidit; quo audito Locrinus rex Britonum persecutus est eum, qui fugiens submersus est in flumine quod de nomine ejus Humbræ vocatur, & sic Albania revertitur ad Locrinum. Item Dunwallus rex Britonum Sacerum regem Scocie præfecit, & eundem sibi rebellem & regnum ejus in deditio-

nem recepit. Item duo filii Dunwallonis, scilicet Belynus & Brennius inter se regnum patris sui dividerunt; ita quod Belynus senior diadema insulæ cum Britannia, Wallia, & Cornubia possideret, Brennius junior sub eo regnator Scociam tene-

ret. Petebat vero Troiana consuetudo, quod dignitas hæreditatis primogenito perveniret. Item Arthurus rex Britonum princeps famosissimus Scociam sibi rebellem subegit, & pene totam gentem delevit. Et postea quendam nomine Anselmum regem Scocie præfecit; & cum postea idem rex Arthurus apud civitatem Legionum festum faceret celeberrimum, interfuerunt illi omnes reges sibi subiecti, inter quos Anselmus rex Scocie letitiam pro regno Scocie exhibens debitum, gladium regis Arthuri ante ipsum detulit. Successive omnes reges Scocie omnibus regibus Britonum fuerunt subiecti. Succedentibus autem regibus in eadem insula & ipsius monarchiam & dominium optinentibus subsequenter. Edwardus dictus senior filius Aluredi regis Anglorum, Scotorum, Cambrorum, Seretig, Wallorum reges sibi tan-

quam superiori domino subiectos habuit & submisit. Adelstanus rex Anglorum, Constantinum regem Scocie sub se regnaturum constituit, dicens, Gloriosius est regem facere quam regem esse. Est enim dignum memoria, quod idem Adelstanus in tercedente sancto Johanne de Beverlaco quondam archiepiscopo Eboracensi Scotos rebellantes dimicavit; qui gratias Deo devote agens Deum exoravit;

Edw. I. "ravit petens quatinus intercedente beato Johanne
 "sibi aliquod signum ostenderet evidens, quatinus
 "tam succedentes quam presentes cognoscere pos-
 "set Scoti Anglorum regno subjugari; & videns
 "quosdam scopulis juxta quendam locum prope
 "Dunbarre prominere, extracto gladio de vagina
 "percussit in filicem; cui lapis ad ictum ferientis
 "gladii Dei virtute cavatur ut mensura ulnæ lon-
 "gitudini possit coaptari; & hujusmodi signum ha-
 "tenus evidens in Legenda, & in Beverlacenfi ec-
 "clesia singulis ebdomadis per annum ad laudem
 "ipsius miraculose recitatur. Et de hoc extat cele-
 "bris memoria tam in Scotia quam in Anglia us-
 "que in presentem diem. Item Constantinus rex
 "Scotia & Eugenius rex Cambrorum ad prædi-
 "ctum regem Anglia Adelfstanum post dissensiones
 "inter se habitas venientes, cum suis regnis se eidem
 "Adelfstano reddidere; cujus facti gratia filium
 "Constantini ipse Adelfstanus de sancto fonte susce-
 "pit. Item Edredo regi Anglia Scoti in bello se
 "reddiderunt, et eidem regi Edredo tanquam do-
 "mino fidelitatem debitam juraverunt, quodam
 "Iricio rege super Scoti ipsos constituto. Item cum
 "Edegarus rex Anglia regem Scotorum Kynal-
 "dam, etiam Cambrorum Malcolmum regem, plu-
 "rimarumque insularum regem Makham, alioque
 "quinque subregulos, scilicet Dunwaldum, Sy-
 "cherch, Hualdum, Jacob, et Hychel subiectos;
 "et ipsumque Edgarum in navi quadam prope pro-
 "ram sedentem per flumen de Dee illos remigare
 "fecisset, sentur ipsum dixisse, successores suos gloriam
 "se reges Anglia esse, cum tanta prærogativa bono-
 "rum fruerentur, ut subiectam haberent sibi tot re-
 "rum potentiam. Post dictum Edgarum successive
 "successerunt reges Anglia sanctus Edwardus mar-
 "tyr, Eluredus frater ejus, Edmundus dictus
 "Pynteloe filius Eluredi & Knutus, qui eorum
 "temporibus regnum Scotia in sua subiectione te-
 "nuerunt, hoc duntaxat excepto quod anno xv.
 "Knuti prædicti idem Knutus Scutulam rebellan-
 "tem expeditione illuc directâ, regem Scotia Mal-
 "colmum parvo subiecit negotio subditusque est ei
 "iterum Malcolmus. Quibus Haraldus filius Knuti
 "& Hardeknotus frater ejus unus post alium re-
 "gnum Anglia susceperunt, qui eis sic regnantibus
 "sibi regnum Scotia subiectum pacifice tenuerunt.
 "item dictus sanctus Edwardus rex Anglia regnum
 "Scotia dedit Malcolmus filio regis Cambrorum,
 "unde se tenendum. Item Willielmus Bastarde rex
 "Anglorum cognatus sancti Edwardi à Malcolmus
 "rege Scotorum tanquam à suo homine cepit ho-
 "magium. Item Willielmo Rufo regi Anglia præ-
 "dictus Malcolmus rex Scotorum fidelitatis jura-
 "mento subditus fuit. Item Willielmus prædictus
 "Dunwaldum de regno Scotia ex iustis causis am-
 "movit, & loco ipsius Duncanum filium Malcolmus
 "regem Scotia præfecit, & recepit ab eo fidelita-
 "tis juramentum, sanctoque Duncanus dolose per-
 "empto, rex Willielmus præfatum Dunwaldum
 "qui iterum regnum Scotia invaserat ab eodem
 "amovit, & Edgarum filium Malcolmus regem
 "Scotia constituit & eidem idem regnum donavit.
 "Cui successit Alexander frater eidem Edgari con-
 "sensu regis Anglia Henrici primi. Item Matildi
 "imperatrici filix & hæredi dicti Henrici rex Sco-
 "tia David fecit homagium & fidelitatem. Item
 "regi Anglia Stephano, Henricus filius dicti Da-

vid homagium fecit. Item rex Willielmus Scotia Edw. I.
 "pro regno Scotia & David frater ejus, Comites
 "& Barones regni Scotia deveniunt homines ligi
 "Henrici filii regis Anglia Henrici secundi pa-
 "tre vivente, & fidelitatem ei juraverunt contra
 "omnes homines, salva fidelitate debita patri vi-
 "venti. Anno xvj. regni regis Henrici ij. dictus
 "Willielmus rex Scotorum rebellare incipiens venit
 "in Northumbriam cum exercitu suo, & exercuit
 "in populo stragem magnam, cui occurrentes mi-
 "lites comitatus Eboracenfis apud Alntwink
 "ipsum ceperunt, & dicto Henrico regi Anglia red-
 "diderunt. Annoque sequenti scilicet xv. kalend.
 "Marcii est idem Willielmus permissus liber abire.
 "Postea vero apud Eboracum anno eodem scilicet
 "xvij. kalend. Septembris idem Willielmus de con-
 "sensu Prælatorum, Comitum & Baronum, & alio-
 "rum magnatum regni Scotia domino suo regi An-
 "glia Henrico filio imperatricis Matilde prædictæ
 "suis literis patentibus cavisse noscitur, quod ipse
 "hæredes & successores sui Reges Scotia, Episcopi,
 "Abbates, Comites, & Barones, & alii homines de
 "regno Scotia de quibus dictus rex habere volue-
 "rit, faciant regibus Anglia homagium & fideli-
 "tatem, & ligeantiam ut domino ligio contra omnes
 "homines. Et in signum fidelitatis hujus, idem
 "Willielmus rex Scotia capellum, lanceam & sel-
 "lam suos super altare beati Petri Eboracenfis op-
 "tulit: quæ in eadem ecclesia usque in hodiernum
 "diem remanent & servantur. Item Episcopi, Co-
 "mites & Barones dicti regni Scotia conventiona-
 "verunt ut verbis hujusmodi conventionis uteren-
 "tur domino regi Anglia & Henrico filio suo præ-
 "dictis, Quod si rex Scotia aliquo casu à fideli-
 "tate regni Anglia, & à conventionem prædicta vo-
 "cederet, ipsi cum domino rege Anglia tenebant su-
 "cum cum domino suo ligio contra regem Scotia,
 "quousq; ad fidelitatem regis Anglia redeat. Quam
 "quidem compositionem felicitis recordationis Gre-
 "gorius papa ix. in diversis Cartis regno Anglia
 "& Scotia directis mandavit firmiter observari,
 "continentibus inter cætera, quod Willielmus &
 "Alexander Scotorum reges regibus Anglia Jo-
 "hanni & Henrico ligeum homagium & fidelita-
 "tem fecerunt, quæ eorum successores Rex, & Co-
 "mites, & Barones regni Scotia ipsis & successori-
 "bus suis tenentur exhibere. Et iterum quod cum
 "idem rex Scotia homo ligeus sit ipsius Henrici
 "regis Anglia & eidem fidelitatis juramentum
 "præstiterit, quo se principaliter astrinxit quod in
 "ipsius regis regni Anglia detrimentum nil peni-
 "tus attemptaret. Et papa Clemens scribens regi
 "Anglia pro Johanne episcopo sancti Andree ex-
 "pullo ab episcopatu suo per regem Scotia, inter
 "cætera rogavit, quod Willielmum regem Scotia
 "moneret & induceret. & si necesse fuerit districtio-
 "ne regali qua præminet & concessa suæ regis cel-
 "situdini potestate compelleret, ut dicto episcopo
 "omnem rancorem remitteret & episcopatum suum
 "in pace habere permetteret. Et post conventionem
 "prædictam in ecclesia sancti Petri Eboracenfis co-
 "ram prædictis regibus Anglia & Scotia, & Da-
 "vid fratre suo & universo populo, Episcopi, Co-
 "mites, Barones & milites regis Scotia juraverunt,
 "regi Anglia & Henrico filio suo & hæredibus
 "eorum fidelitatem contra omnes homines sicut
 "ligeo domino suo & dominis suis. Et idem Willielmus

Edw. I.

« *clm* rex *Scotorum* ad mandatum regis *Henrici*
 « predicti venit ad *Northamptoniam* ad parlamen-
 « tum suum adducens secum omnes Episcopos, Ab-
 « bates, & Priores totius regni sui. Venit etiam ad
 « ejusdem regis *Anglia* mandatum in *Normanni-*
 « *am*. Et idem rex *Willielmus* post decessum ipsius
 « regis *Henrici* veniens *Cantuariam*, *Ricardo* regi
 « *Anglia* filio & heredi dicti *Henrici* fecit homa-
 « gium. Quo *Ricardo* defuncto *Williel-*
 « *mus* *Johanni* regi *Anglia* fratri & heredi præ-
 « dicti regis *Ricardi* extra *Lincolniam* supra mon-
 « tem in conspectu omnis populi fecit homagium &
 « juravit fidelitatem super cruce *Huberti* tunc
 « *Cant.* archiep. eidem *Johanni* tanquam ligeo do-
 « mino suo; Et per Cartam suam concessit, quod *Ale-*
 « *xander* filium suum sicut hominem suum ligum
 « maritaret, promittendo firmiter in Carta eadem
 « quod idem *Willielmus* rex *Scotorum* & *Alexander*
 « filius suus *Henrico* filio regis *Anglia* *Johanni*
 « tanquam ligeo domino suo contra omnes homines
 « mortales fidem & fidelitatem tenerent; à quo
 « quidem *Willielmo* rege pro eo quod deponeret
 « filiam suam Comiti *Bolonia* præter ipsius regis
 « *Johannis* assensum, pro transgressionem & temeraria
 « presumptione hujusmodi satisfactionem debitam
 « accepit. Item *Alexander* rex *Scotorum* sororius
 « noster regi *Anglia* *Henrico* patri nostro pro regno
 « *Scotia*, et postea nobis homagium fecit. Vacante
 « deinde regno *Scotia* post mortem *Alexandri*
 « regis illius, et subsequenter post mortem *Marga-*
 « *rete* ejusdem regni *Scotia* heredis & domine ne-
 « pitis nostræ, Episcopi, Comites, Barones, & cæ-
 « teri regni procures & communitates regni *Scotia*
 « ad nos tanquam ad legitimum ducem, aurigam,
 « capiteum & dominum capitalem ejusdem regni
 « sic vacantis, gratis & spontanea voluntate acce-
 « dentes prout tenebantur de jure, jus nostrum &
 « progenitorum nostrorum, & antecessorum nostro-
 « rum, & possessionem superioris, & domini directi
 « in regno eodem & ipsius subjectione ex certa sci-
 « entia pure, simpliciter & absolute recognoverunt.
 « Et præstis nobis ab eisdem tanquam superiori &
 « directo domino *Scotia* debitis & consuetis fide-
 « litatem juramenti, ac civitatibus, burgis, villis, &
 « castris, munitionibus regni ejusdem in manu nostra
 « traditis, ad custodiam ejusdem regni jure nostro re-
 « gio officiales & ministros deputavimus, quibus ipsi
 « tempore vacationis hujusmodi concorditer fuerunt
 « obediunt et intendentes, et præceptis nostris, et
 « mandatis regis. Postmodum autem diversæ per-
 « sonæ super successione in dicto regno *Scotia* jure
 « hereditario inter se contententes, ad nos tanquam
 « ad superiorem dominum suum regni *Scotia* acce-
 « serunt, petentes super jure succedendi in regnum
 « prædictum sibi per nos exhiberi justitiæ supplē-
 « mentum; volentes et expresse contentientes co-
 « ram nobis tanquam superiori domino *Scotia*
 « stare juri. Et deinceps earundem partium petiti-
 « onibus et juribus coram nobis judicialiter propositis
 « ac sufficienter auditis et rimatis, et multiformi-
 « ter examinatis ac diligenter intellectis, in præ-
 « sentia omnium prelatorum et nobilium quasi
 « totius regni *Scotia*, & de voluntate, & con-
 « sensu eorum expresse procedentes, *Johannem* *Bai-*
 « *ol* debite præfecimus in regem *Scotorum*, quem
 « tunc in successione ejusdem regni heredem legiti-
 « mum juris invenimus habere potioris. Quidam

« Prelati, Comites, & Barones, Communitates, ac *Edw. I.*
 « ceteri incolæ ejusdem regni hujusmodi sententiam
 « expresse audierunt, acceptaverunt, & expresse ap-
 « probaverunt, & ipsum *Johannem* de mandato no-
 « stro virtute ejusdem judicii in regem suum admi-
 « serunt; ac idem *Johannes* rex *Scotia* pro regno
 « suo præstito nobis homagio debito ac consueto,
 « fidelitatis juramentum ad parlamentum nostrum
 « veniens fecit, tanquam noster subditus & fidelis,
 « & sicut alii de regno nostro interfuit, & nostris
 « tanquam domini sui superioris mandatis obedi-
 « vit. Et Prelati, Comites, & Barones, & cæ-
 « teri incolæ majores ejusdem regni postmodum
 « ex præconcepta & plena malicia ac prodicione
 « præordinata factiones, confederationes, conspi-
 « rationes, & conjurationes in exheredationem
 « nostram, & heredum nostrorum & regni no-
 « stri, contra debitam homagii sui fidelitatem,
 « juramentum interunt inter se, in crimen læsæ
 « majestatis nequiter incidendo. Unde cum præ-
 « missa ex relatione fidei fama publica consen-
 « tiente ad aures nostras pervenissent, volentes futu-
 « ris periculis præcavere quæ ex hiis & aliis possent
 « nobis, regno nostro & regni nostri incolis verisimili-
 « liter provenire, pro assecuratione regni nostri acce-
 « simus ad confinium utriusque regni, plures man-
 « dantes eidem *Johanni* tunc regi *Scotia*, quod ad
 « certa loca in confinio prædicto ad nos accederet
 « super præmissis & aliis pro statu, tranquillitate &
 « pace utriusque regni assecurationem & alia per nos
 « & consilium nostrum sibi exponenda audiret,
 « & super hiis contingentibus justiciam accepturus,
 « Qui publicis mandatis nostris contumaciter in sua
 « perfidia persistens, ad bellicos apparatus cum ex-
 « teris Prelatis, Comitibus & Baronibus regni *Scotia*
 « ac etiam aliis exteris conductis, contra nos, re-
 « gnum nostrum & regni nostri incolas hostiliter &
 « convertens accinxit. & ad hostiles aggressus & in-
 « curius procedens nostrum regnum invasit, quasi-
 « dam villas regni nostri *Anglia* per se & suos
 « deprædatus est, eisdem vastavit incendio, homi-
 « mineque nostros interfecit, & nonnullis navibus
 « nostris per eos interceptis, naves hominum no-
 « strorum regni *Anglia* comburi fecit. Et evesti-
 « gio nobis redditis homagio & fidelitate per re-
 « gem *Scotia* tam pro se quam pro aliis quibuscum-
 « que regni sui incolis per verba effectum diffiden-
 « tiam experientia, comitatus nostros *Northumbria*,
 « *Cumbria*, *Westmerlandia*, congregato ingenti exer-
 « citu hostiliter per se & suos invasit, stragem innu-
 « meram hominum nostrorum, incendia monaste-
 « riorum, ecclesiarum & villarum inhumane pertra-
 « ctando, & patriam undique depopulando, Infan-
 « tes in omnis & mulieres in puerperio decubantes
 « atrociter & miserabiliter cruciantes, Et quod
 « auditu horrendum est, à nonnullis mulieribus ma-
 « nillas absceiderunt, parvos clericulos primas liti-
 « ras addiscentes ad numerum circiter ducentorum
 « in scola existentes obstructis hostis igne suppositis
 « concremaverunt. Nos quoque cernentes tot damna,
 « opprobria, facinora & iniurias & exheredationem
 « nostram & destructionem olim regni nostri proditi-
 « onaliter interrogati, nolentes ratione juramenti quo-
 « ad conservationem juris coronæ regni nostri su-
 « mus stricti, tam execranda & nefanda facinora
 « ulterius tolerare nec jura nostra relinquere inde-
 « sent, Cum idem *Johannes* rex *Scotia* & gens
 « sua

Edm. I. « sua subditi nostri per legem & iusticiam se iustifi-
 « cari minime permisissent, ipso regno *Scocie* quod à
 « longissimis temporibus sicut superius exprimitur
 « nobis & progenitoribus feudale extitit ex causis
 « promissis. Deinde bello iuxta
 « leges & consuetudines regni nostri contra eos ex
 « consilio procerum nostrorum indicto, contra di-
 « dum *Iohannem* & gentem *Scotorum* vires poten-
 « tiaz nostrae extendimus, prout nobis licuit de iure,
 « & processimus contra eos tanquam proditores
 « contumaces & publicos hostes. Subacto igitur re-
 « gno *Scocie* iure proprietatis nostrae, praefatus rex
 « ipsum regnum *Scocie* ditioni nostrae quatenus de
 « facto tenuit, sponte, pure & absolute reddidit in
 « manum nostram: proditores & scelera memora-
 « ta coram nobis & proceribus nostris publice re-
 « cognoscens. Quo peracto, Praefati, Comites &
 « Barones et communicantes regni *Scocie* quos ad pa-
 « cem nostram regiam recepimus, subsequenter ho-
 « magia & fidelitates nobis tanquam immediato et
 « proprio domino fecerunt, redditus etiam ejus-
 « dem regni nobis praestiterunt. In civitatibus, castris,
 « villis, immunitationibus ac ceteris locis omnibus mini-
 « stros officiales nostros ad regimen ejusdem regni praes-
 « fecimus iure nostro speciali et cetera in hunc modum.

Cistrensis
L. 7. c. 40.

Rex fecit seiscire omnia temporalia clericorum
 eximens eos protectione sua pro eo quod anno
 elapso nollent eum respicere de bonis suis con-
 tra *Scotos*. Nam *Robertus* archiepiscopus de con-
 sensu cleri procuraverat à papa inhibitionem ne quis
 clericorum regem respiceret de bonis Ecclesiarum. Unde
 et plures Praefatorum timore tacti quaesierunt pro-
 tectionem regiam.

CAP. V.

Lancastrensis
fi.

Interea Papa misit bullas papales inhibitorias
 quod nulla persona Ecclesiastica cujuscunque con-
 ditionis foret, daret seculari personae sive regi sive al-
 teri personae decimam, quintamdecimam, vicissimam
 & quamcumque aliam contributionem absque spe-
 ciali licentia à Curia *Romana* in hac parte concessa;
 similiter nulla pars secularis majoris vel minoris
 conditionis caperet sub colore cujuscunque causae
 de personis Ecclesiasticis majus vel minus absque
 speciali licentia à curia petita & optenta, & hoc sub
 poena excommunicationis majoris inde latæ & ipso
 facto incurrendæ & capiens & tribuens, & hoc absque
 absolutione præter in mortis articulo citra curiam
Romanam consequenda. Similiter ne quis per vim
 aut extorsionem caperet quicquid depositum in Ec-
 clesia ubilibet sub eadem poena. Eodem tempore
 cum audisset papa non solum *Anglicana* sed etiam uni-
 versalis quasi Ecclesiae afflictiones varias & oppres-
 siones multas quasi per omnia mundi regna, eo quod
 Reges & Principes affligebant eam, Cogitavit solli-
 cite per quam posset viam aliquod remedium adhi-
 bere; Unde consilio fratrum Constitutionem subscri-
 ptam ad universas mundi provincias bullatam misit
 perpetuis temporibus observandam.

« *Bonifacium* Sec. Ad perpetuam rei memoriam;
 « & infra. Clericis laicos infestos opido tradit an-
 « tiquitas, Quod & praesentium experimenta tempo-
 « rum manifeste declarant dum suis finibus non
 « contenti nituntur in vetitum & ad illicita sua frena
 « relaxant, nec prudenter attendunt quomodo sit eis
 « in clericos ecclesiasticave personas & bona in-

« terdicta potestas; quinimmo ecclesiarum Praefatis Edm. I.
 « ecclesiasticisque personis regularibus & seculari-
 « bus imponunt onera gravia, ipsos talliant & eis
 « collecta imponunt, & ab ipsis suoque proventuum
 « vel bonorum dimidiam decimam seu vicissimam
 « vel quamvis aliam portionem aut quocumque exi-
 « gunt & extorquent, eoque moliantur multipharie
 « subicere servituti & suae subdere ditioni. Et quod
 « dolendo referimus, nonnulli ecclesiarum Praefati
 « ecclesiasticave personae trepidantes ubi trepidan-
 « dum non est, transitoriam pacem quaerentes, plus
 « timentes majestatem temporalem offendere quam
 « aeternam, talium abusus non tam temerarie
 « quam improvide adquiescunt, sedis apostolicæ au-
 « thoritate non optenta: Nos igitur talibus actibus
 « obviare volentes de fratrum nostrorum consilio
 « apostolica auctoritate statuimus, Quod quicum-
 « que Praefati Ecclesiasticave personae, religiosi vel
 « seculares quorumcumque ordinum, conditionis
 « sive status, collectas vel tallias, dimidiam, decimam,
 « vicissimam seu centesimam tuorum & Ecclesiarum
 « suarum proventuum vel bonorum laicis sol-
 « verint vel se soluturos concesserint, aut quam-
 « vis aliam quantitatem, portionem aut quic-
 « quam ipsorum proventuum vel bonorum esti-
 « mationem vel valorem ipsorum, sub adjutorii,
 « munii, subventionis, subsidii vel doni nomine, seu
 « quovis alio timore vel modo vel quaesito colore
 « absque auctoritate sedis ejusdem, necnon Imper-
 « ratores, Reges, seu Principes, Duces, seu Comites
 « vel Barones, Proceres, Capitanei, Officiales vel Re-
 « ctiores quocumque nomine censeantur, civitatum,
 « castrorum, vel quorumcumque locorum constitu-
 « torum ubilibet, & quivis alius cujuscunque pro-
 « vinciae, conditionis & status qui talia imposuerint
 « & exegerint vel receperint, aut apud ardes sacras
 « deposita ecclesiarum vel ecclesiasticarum persona-
 « rum ubilibet arectaverint seiscirint seu occupare
 « praesumpserint, vel arectari, seisciri vel occupari man-
 « daverint, aut occupata, seiscita seu arectata recepe-
 « rint, necnon omnes qui scienter in praedictis dede-
 « rint consilium, auxilium vel favorem publice vel oc-
 « culte, eo ipso sententiam excommunicationis in-
 « currant. Universitates quae in his culpabiles fu-
 « erint ecclesiastico supponimus interdicto. Praefatis
 « & personis ecclesiasticis in virtute obedientiae & sub
 « depositionis poena districte mandantes ut talibus
 « abique expressa licentia dictae sedis nullatenus adqui-
 « escant. Quodque praetextu cujuscunque obligationis,
 « promissionis & concessionis factarum hactenus vel
 « faciendarum in antea priusquam hujusmodi consti-
 « tutio, prohibitio seu praecceptum ad noticiam ipso-
 « rum pervenerit, nil solvant, nec supradicti secula-
 « res aliquid quoquo modo recipiant. Et si solve-
 « rint, vel praedicti receperint in sententiam excom-
 « municationis incidant ipso facto. A supradictis
 « autem excommunicationis & interdicti sententiis
 « nullus absolvi valeat praeterquam in mortis arti-
 « culo absque sedis apostolicæ auctoritate & licentia
 « speciali, Cum nostrae intentionis existat tam horren-
 « dum secularium potestatum abusum nullatenus sub dis-
 « simulatione transire, non obstantibus quibuscumque
 « privilegiis sub quibuscumque; tenonibus seu modo aut
 « verborum conceptione concessis Imperatoribus, Re-
 « gibus & aliis supradictis, quae contra praemissa in
 « nullo volumus alicui vel aliquibus suffragari. Nulli
 « igitur hominum liceat hanc paginam nostrae Constitu-
 « tionis

Edm. I. « tionis, prohibitionis seu præcepti infringere seu au-
« su temerario contraire. Dat. Roma ad sanctum
« Petrum vj. kalendarum Martii Pontificatus no-
« stri anno secundo.

Eodem anno in crastino animarum ejusdem anni
tenuit Rex Parliamentum suum apud sanctum *Ed-
mundum*, ubi ad rogatum ipsius concessus est ei xij.
denarius à populo, & à civitatibus & burgis octavus
denarius. A clero vero responsum est, Quod nec ipsi
dare vel concedere nec ipse quicquam accipere posset
nisi uterque eorum sententiam excommunicationis
incurreret in Bulla lata, Quod tamen regem velle
non credebant nec sibi expedire sciebant. Sed non
placuit regi responsum hoc. Unde advocati sunt ad
aliud Parliamentum *Londonias* in crastino sancti
Hilarii, ut interim cum deliberatione consimili me-
lius respondeant. Adveniente tandem die & ibidem
clero congregato, *Cantuariensis* archiepiscopus ma-
gister *Robertus de Winchelsea* communicato consilio,
hinc qui à facie ejus mitebantur, respondit in hæc
verba: « Scitis vobis constare domini mei nec latere
« potest quod sub omnipotenti Deo dominos etiã do-
« minos habemus temporales, spirituales & tempo-
« ralem. Spiritualem vero dominum papam, &
« temporalem dominum nostrum regem. Et quam-
« vis utrique obedientiam debeamus, majorem ta-
« men spirituali quam temporali. Verum ut placere
« possimus utrique, concedimus & mittere volumus
« sumptibus nostris nuncios nostros speciales ad
« ipsum patrem spiritualem dominum papam, ut
« licentiam aliquid concedendi habere possimus, vel
« saltem responsum habeamus ab ipso quid facere
« debeamus. Credimus etiam dominum nostrum
« regem sicut & nos ipsam excommunicationis sen-
« tentiam in bullam & timere & effugere velle;
« Ad hoc ordinate ex vobis Domini carissimi perso-
« nas certas qui talia domino regi ex parte nostra
« renuncient. Nos enim scientes indignationem ejus
« accensam, veremur talia nunciare omnino. Quod
cum ipsi fecissent, mox furor regis intulit & exan-
dens in iram ipsum *Cantuariensem* archiepiscopum
cum toto clero *Anglicano* extra suam protectionem
& defensionem posuit; Præcepitque ut omnes terre
etiam deciales eius Ecclesiæ *Anglicane* in manum
ipsius seissentur. Et tamen ut creditur miraculose
concigit, quod eadem die qua Clerum extra prote-
ctionem suam posuerat confusi sunt milites sui in
Vasconia à Francis & turpiter victi, ut infra patet.
Iusticiarius etiam regis in banco ex parte regis pro
tribunali sedens omnibus circumstantibus dixit
publice. « Vos domini attornati Archiepiscoporum,
« Episcoporum, Abbatum & Priorum cæterarumque
« personarum omnium ex clero nunciate dominis ve-
« stris & dicite, quod de cætero in curia domini re-
« gis nulla fiet eis justitia de quacumque re etiam si
« illata fuerit eis injuria atrocissima, justitia tamen de
« eis fiet omnibus conquerentibus & eam habere vo-
« lentibus.

Edm. I. Rex *Edwardus* fecit se sine omnia temporalia
clericorum, eximens eos à protectione sua pro eo
quod anno præcedenti nollet eum respicere de bonis
suis contra *Scotos*; nam *Robertus* archiepiscopus de
consensu Cleri procuraverat à Papa inhibitionem ne
quis Clericorum Regem respiceret de bonis ecclesiæ;
unde & plures Prælatorum timore tacti quæsierunt
protectionem regiam.

Omiraibile & inauditum auribus horribile! Com-

munis justitia quæ omnibus parere deberet tam in-
colis quam alienigenis quo spiritum nescio clero Christi
denegatur, ancillaturque & servit ac subpeditatur
ipsa mater Ecclesiæ quæ solebat antiquitus filius do-
minari, pedes super caput elevantur, & quæ solebat
cunctis splendescere fomento miserationis, jam à mis-
ericordia deicitur & obfuscatur umbraculo crudelita-
tis. Electus autem *Eboracensis*, *Henricus de Newerk*,
& *Donovensis*, *Eliensis* & *Salubariensis* episcopi &
quidam alii cimentes iram regis maximam, & conje-
cturantes grave periculum imminere, ordinaverunt
se deponere velle in æde sacra quintam partem bo-
norum ecclesiasticorum illius anni ad tuitionem ec-
clesiæ *Anglicane* & defensionem urgentissimæ ne-
cessitatis, ut sic iram regis evaderent & sententiam
in Bulla non incurrerent; Quicquid tamen ponebat
clerus tollebat fiscus; Et sic ordinantes & sub co-
lore quintam partem concedentes, protectionem re-
gis consecuti sunt. *Cantuariensis* vero archiepisco-
pus animum non mutans nec concedere nec depo-
nere quicquam voluit, Elegitque potius iram regis
quam sententiam excommunicationis incurrere, unde
sestia sunt omnia bona sua & vasa ejus aurea & ar-
gentea occupata sunt & equi omnes, Recesseruntque
ab eo familiares ejus nec remansit quicquam unde
pauper Christi aleretur; Præceptumque est sub
gravi forisfactura regis ne quis eum hospitio susci-
peret in monasterio vel extra, Evacuatumque est il-
lud Apostoli, *Suscipite invicem sicut & Christus*
suscipit vos; mansitque sic in domo cujusdam sim-
plices Rectoris cum solo sacerdote & uno clerico,
non habens ex toto archiepiscopatu ubi caput repo-
neret. Constantiter tamen egit in verbo Domini,
publice mendicans, ubique protestans, omnes qui
vel regi vel personæ seculari præter voluntatem do-
mini papæ quicquid concederent in canonem latæ
sententiæ eo facto proculdubio incidisse, semper
existens paratus ad moriendum pro Ecclesiâ Christi.
Amici vero *Lincolniensis* episcopi *Oliveri* etiam ipso
voluntatem vel petitionem regis non ratificante, pro-
curaverunt tamen quod vicecomes *Lincolniensis* le-
vata quinta parte de bonis ipsius episcopi extunc ei
possessiones & terras restitueret. Omnia etiam mo-
nasteria episcopatus ipsius & totius provincie *Cantuariensis*
sestia fuerant in manu, & ex præcepto
ipsius Custodes apppositi qui ipsis religiosis solum-
modo necessaria ministrarent, et reliqua converte-
rentur in fiscum. Unde Abbates & Priores necessitate
compulsi curiam regis adierunt, non peccata sex bona
propria redimentes data quarta. Nulla tunc tem-
poris fiebat justitia clero, & passi sunt clerici inju-
rias multas. Religiosi etiam in via regia equis suis
spoliabantur, & nullam consecuti sunt justitiam, quo-
visque redemptione facta eis daretur regia protectio.
Rex præcepit ut omnes qui habebant lanas & pelles
cariarent eas ad diversos portus maris, Quod cum
ipsi fecissent, ministri regis omnes saccos lanæ quina-
rium numerum excedentes datis talliis ad opus regis
accepserunt; Et ab unoquoque sacco quinarum nu-
merum non excedente ab eis nomine malæ tollæ xl.s.
extorserunt. Et multæ oppressiones fiebant in hunc
modum in populo. Rex habuit de quolibet comitatu
duo millia quarteria frumenti & totidem de avenis
& carnes salas similiter ad gravem oppressionem
populi, videlicet porcinas, bovinas, vaccinas,
multorum salas, nulla solutione cuiquam inde
facta.

In

Edward I. In festo sancti *Mathei* Apostoli quibusdam convocatis optimatibus regni abique clero rex tenuit Parliamentum suum apud *Salisburyam*, ubi rogavit quosdam magnatores ut in *Falconiam* transirent; Et ceperunt singuli se excusare; Indignatusque rex comminabatur quibusdam eorum vel quod irent vel quod terras eorum daret aliis ire volentibus; Et in hec verbo scandalizati sunt multi, & scintilla cepit oriri inter eos. Comes etiam *Marescallus* & Comes *Herfordie* excusaverunt se, dicentes, quod officia sua quae sibi jure hereditatio competebant libenter facerent eundo cum ipso rege. Iterataque prece rogavit Rex Comitem *Marescallum* ut iret, Et ait, Libenter tecum vadam o Rex praecedendo faciem tuam in acie prima, sicut michi competit jure hereditario. Et rex. Etiam sine me ibis cum aliis. At ille, Non teneor, nec est mea voluntas o rex sine te uer arripere. Et iratus rex prorupit in haec verba, ut dicitur. Per Deum o Comes, aut ibis aut pendebris. Et ille. Per idem juramentum o rex nec ibo nec pendebo. Et licentia non accepta recessit; Dissolutumque est concilium pro illo die. Confestim vero duo Comites isti *Herfordia* & *Marescallus* associatis sibi multis magnatibus & plusquam xxx. banerettis electis creverunt in populum multum, numeratique sunt in equis armatis mille quingenti viri expediti ad bellum. Et cepit eos timere rex, dissimulavit tamen. Illi profecti in terras suas noluerunt ministros regis permittere nec lahas nec coria nec extraordinarium quicquam capere aut aliquid exigere ab iavitis, quinimmo interdixerunt eis terras suas sub poena capitis & membrorum; & sic resistebant regi & ius.

Comes *Flandria* passus injuriam a rege *Francia* domino suo recessit ab amicitia ejus cum jam multas exhausisset pecunias pro eo contra regem *Angliae*, sicut infra patebit; videntique se in vanum laborasse qui multa mernerat, a fide regis sui delivrit. Et ut regi *Angliae* acceptior fieret, omnes *Francos* a terra sua eliminavit, Nam consideravit terram suam quasi exinanitam eo quod cives sui *langones Anglicani* & coria non haberent ut solito mercando habere consueverant ad operandum cum sint ibi multi operarii; Piscatores etiam terrae suae depauperatos, eo quod liberum ad mare non haberent accessum. Videntique finaliter se ulterius non posse regi *Angliae* resistere, misit ad eum nuncios petens & rogans ea quae pacis sunt & amoris. Placuitque regi *Edwardo* rogatus & in expulsiōe *Francorum* a terra sua cum commendando laudavit, statuitque ei firmam pacem, quam praconizari fecit, & inito fideli foedere, cari quidem facti sunt & amici.

Cistrensis
lib. 7. c. 40.

Rex *Edwardus* cum parva manu *Anglorum* & *Wallensium* neglecto consilio procerum suorum transfretavit in *Flandriam* tanquam contra regem *Francorum* bellum ingesturus; Ferebat enim fama regem *Edwardum* amore *Blanchiae* filiae regis *Franciae* adeo detentum, ut terram *Gasconia* pro *Blanchia* regi *Franciae* libenter resignaret; verum quia rex *Edwardus* tunc senior fuerat & *Blanchia* juvenula extiterat, *Margareta* soror regis *Franciae* copulata est regi *Edwardo*; ex qua rex *Edwardus* progeniit duos filios *Thomam* & *Edmundum*. Rex *Edwardus* dampnavit subitō monetam suspecticiam & illegitimam, quam *pollardos*, *crocardos*, *rosarios* nominabant; qui paulatim & latenter loco sterlingorum irrepierant. Et primo eos valet obolum fecit, deinde

eos omniū exterminavit. Hoc anno obiit sine prole **Edwardus I.** *Edmundus* Comes *Cornubiae* filius *Ricardi* Comitis *Cornubiae* filii regis *Alemaniae*. Qua de causa redit comitatus ille ad coronam. Ille annus fuit *Jubilaeus*, quo multi peregrinati sunt ad *Romam*. Rex *Edwardus* dedit filio suo *Edwardo* principatum *Walliae* & comitatum *Cestriae*.

Willielmus *Waleys* dux *Scotorum* distractus est *Londonium* & suspensus, cuius caput amputatum super pontem *Londoniensem* ponebatur ad spectaculum transeuntium. Corpus ejus in iv. partes divitum ad diversa loca mittebatur. Hoc autem anno rex *Edwardus* misit papae *Bonifacio* literas declaratrices juris & domini quod *Angli* habent super regnum & reges *Scocie*; Nam prius *Robertus de Bruys* conquestus erat domino papae, quod *Edwardus* iniuste vexasset regnum *Scocie*, unde & papa scripsit regi *Angliae* quod desisteret a tali vexatione nisi clarius de jure suo posset docere. *Benedictus* tertius de ordine *Prædicatorum* post *Bonifacium* viij. sedit papa non plene anno uno. De quo quidam sic ait,

A re nomen habe, *Benedic*, *benefac*, *benedicte*,

Aut rem perverte, *Maledic*, *malesas*, *maledicte*.

Clemens quantus post *Benedictum* sedis papa, annis quasi xij. qui circa thesauros colligendos & castra constituenda infudavit. Ordinem *Templariorum* dampnavit, septimum librum *Decretalium* quae *Constitutiones Clementinae* vocantur, ordinavit, sed quo post in Concilio quod apud *Viennam* celebrabat eundem librum revocavit. Quem tamen successor suus papa *Johannes* innovavit, incorporavit, publicavit.

Anno Domini M.CCC.vij. & regni regis primo, *Leycestrensis*.
litera dominicali G. luna currente per xvij. die *Mercurii* proxima post festum *Epiphaniae*, omnes *fratres militiae Templi* in *Anglia* universaliter fuerunt capti quasi una hora diei, & incarcerati precepto regis, per mandatum domini Papae, & in manu regis omnia bona eorum, terrae & tenementa leistica, quia haeretici & apostatae dicebantur, & idem de eis fiebat in *Francia* & in tota *Christianitate*. Hic quoque *Clemens* primus omnium papalem sedem de *Roma* usque *Avinionem* transtulit. Quod quidem factum a divino nutu seu humano auctu contigerit in admirationem ducitur. Hoc etiam anno fecit rex *Edwardus* graves inquisitiones contra malefactores & usurpatores Coronae, cujus Inquisitio vocatur *Trayhaston*. *Robertus de Bru* usurpavit regnum *Scocie*, & circa Pascha occidit *Johannem de Comyn* in ecclesia Fratrum minorum de *Confrax*, pro eo quod noluit sibi in dicta factione consentire. Sed rex *Edwardus* superveniens, ipsum *Robertum* fugere compulit, & interfectores dicti *Johannis* suspendit. Quo quidem anno rex *Edwardus* iuxta *Cartliel* perendinans fecit *Petrum de Gavisson* familiarem filii sui *Edwardi* terram *Angliae* abjurare.

Quidam clerici in *Vasconia* itinerantes tempestate fulguris & tonitruum admodum territi concinunt ymnium de Domina, *Ave maria stella*. Et cum pervenissent ad hunc versum, *Monstra te esse matrem*, beata virgo quoddam velum super eos expandit sub cujus umbra securi permanserunt donec transiret tempestas illa templa.

CAR.

Edw. I.

CAP. VI.

CUM igitur pro parte tractatum sit de guerra Wallia & guerra Scotia tempore hujus regis Edwardi: aliam guerram Scotia quam Scoti exercebant tempore ejusdem Edwardi pro ista vice taceamus, & ad guerram quæ primavo tempore guerra Wallia, inter regem Angliæ Edwardum & regem Franciæ orta est redeamus, nam ut infra patebit, rex Edwardus in ultima guerra sua postquam subjugaverat regem Scotia cum regno ejusdem, in redeundo in Angliam super tabulum occubuit.

An. Dñi
1193.

Anno igitur Domini M. CC. xiiij. orta est execrabilis contentio inter marinarios regis Angliæ de portubus, ac marinarios regis Franciæ de Normannia, tali modo. Navis quædam de portubus Angliæ in Normannia applicans mansit ibidem diebus aliquot. Cumque die quodam egrederentur naves duo, ut ex quodam fonte ibidem proximo aquam dulcem & desiderabilem sibi haurirent, contingit eosdem ibidem invenire marinarios Normannos; à quibus irritati movebantur ad verba, & de verbis ad verbera. & tandem ferro agitati, unus eorum occubuit, fugitque alter, & se cum sociis suis in navem recepit, nuncians eis casum & adventum Normannorum insequentium xx. Cumque in altum ducerent navem ut sic saltem laberentur, insequuti sunt hostes ut eos caperent, sed tamen insequentes cum difficultate transierunt, nunciantes talia marinariis de portubus & eorum auxilia exposcentes. Nec persequentium rabies ita requievit, sed associatis eis pluribus, naves Anglicanas in mare quæsierunt; & cum die quadam sex naves Anglicanas obvias habuissent, easdem hostiliter aggressi, duas ex ipsis continuo peremerunt, suspendentes homines in navibus ad crabes navium suarum, & sic per mare navigantes, nullam faciebant differentiam inter canem & Anglicum. Quæ cum marinariis Angliæ & ceteris fugientibus dicerentur, mox conglobati & in tanti opprobrii vindictam fremendo animati, hostes quæsierunt. & cum non invenirent ad vorum, ingressi sunt potenter portum de Swyn ut ex hostibus suis vindictam expectarent, ubi interfecit aliquibus & quibusdam submersis, sex inde naves potenter adduxerunt, & extunc homicidiis vacabant & congressionibus mutuis, utrinque sanguinem frictes cum naufragiis & rapinis. Cumque talia longo certamine agerentur inter eos, missis interuenientibus, placuit tandem partibus certo die congedi cum toto conamine, scilicet xiiij. die Aprilis, fiso standardo quasi in medio maris inter Angliam & Normanniam; ibi enim cum communi assensu ancoraverunt navem pergrandem & vacuam in signum congressionis faciendæ. Interim vero Anglici associaverunt sibi Hibernicos & Holandicos, Normanni vero conduxerunt eis Francos & Flandrenses & marinarios de Gene. Adveniente demum die conveniunt ibidem armis bellicis sufficienter instructi; & sicut in eis fuerat disparitas animorum, sic etiam & eodem die contigit inæqualitas maxima elementorum, nix scilicet & grandinis ventique validissimi; Contertumque est grave prælium inter partes, & tandem victoriam dedit nostris ipse Deus omnipotens; Perieruntque multa millia gladio præter submersos cum navibus quasi infinitis, reduxeruntque nostri onustas cum præda naves circiter

CC. xl. Quæ cum Philippo regi Franciæ nunciata Edw. I.

fuissem, licet frater ejus Carolus hujus navalis prælii auctor exisset, missis tamen ad regem Angliæ nunciis obnixæ petiit Emendas sibi fieri, auctoresque facti puniendos tradi, & infinitam pecuniæ summam pro spoliatione mercatorum suorum liberari; Quibus rex Edwardus prudenter respondit, Quod per proprios responsales ad interrogata responderet, missisque nunciis rogavit regem Franciæ tanquam parentem & dominum, ut certos diem & locum nominaret, ad quos cum communi consilio hinc inde properarent amicabilem super hujusmodi tractaturi, ulterius facturi quod ipsa veritas rei suaderet; Quod quidē oblatum rex Franciæ Philippus non admittens, de communi consilio magnatum suorum præcepit regem Angliæ per breve vocari certo die super hujusmodi injuriis in curia sua responsurum. Qui cum ad diem non veniret, præceptum fuit & à curia regis Franciæ judicatum quod tota terra sua transmarina seisciretur, & iterum recitaretur ad diem alterum sub pœna forisfacturæ totius terræ suæ transmarinæ responsurus. Rex autem Angliæ seditionem timens, utpote à quibusdam amicis præmunitus, personaliter non adit, sed dominum Edmundum fratrem suum Comitem Leycestrie cum literis suis ad diem misit, in eodem negotio facturum quod justitia suaderet. Qui cum pro rege Angliæ cum sufficienti mandato se ostendendo offerret, non receperunt eum sed in curia regis judicaverunt Vasconiam & omnes terras regis Angliæ forisfactas pro contemtu. Ipse autem dominus Edmundus sub spe pacis diversimode tractavit cum rege Francorum, Ita quod communiter diceretur quod rex Edwardus sororem regis Franciæ duceret in uxorem, ut omnia sopirentur.

Interim seneschallus regis Angliæ in Vasconia permittere noluit ministros regis Franciæ Vasconiam ingredi ut seiscirent eam. Fiebatque altercatio magna; Propter quod rex Franciæ vocato domino Edmundo rogavit eum tanquam pacis mediatorem & amicum, quod ingressum suorum permitteret saltem in iv. vel v. civitates scilicet Burdeaux, Bayon, Langon. & Mermand, & hoc in spe pacis; dicens se pacem firmare non posse nisi magnates sui viderent sententiam curiæ suæ executioni mandatam, inde promittens regia sponsione plenam pacem deberi subsequi si rogatum hujusmodi adimpleret. Qui cum talia se non audere præsumere diceret, statim ad rogatum regis Philippi voluntatem regis Angliæ & consilium super hoc requisivit. Rex autem Edwardus dicto fratris sui fidem adhibens, per literas suas patentes remandavit, se ratum & gratum habere & velle quicquid suo nomine in hac parte duceret faciendum. Quibus acceptis & per eum regi Franciæ insinuat, promissit ei rex in fide & in verbo regio, quod omnia post tempus modicum cum plena pace restituerentur ad votum; Edmundus vero simpliciter credens & in tantum regia promissione allectus securitatem non petiit, fruniter credens promissionem regiam omnem debere excedere cautionem. Statimque scripsit Seneschallo Vasconia, quod eandem civitatem seisinam ministris regis Franciæ liberaret; Quod cum ille fecisset, mox ipsi Franci primo paucos & latentes, postea plurimos & patentes, & demum pergrandem induxerunt exercitum; Edmundus autem hoc audiens & seditionem timens, rogavit regem Franciæ ut promissionis suæ memor

talia

Edw. I. talia fieri probiberet. Cui rex, Sustine, inquit, paulisper quousque adimpleantur xl. dies, & omnia restituantur. Quibus elapsis, dum super eodem negotio rogaretur per *Edmundum*, confestum respondit, Ordinationem iuriz suar & iudicata per xij. Pares absque eorum communi consilio se revocare non posse, mutaroque vultu quasi dedignando recessit. Dominus *Edmundus* cum in eadem curia multos haberet amicos, eo quod reginam *Navernie* matrem uxoris regis *Francie* duxerat in uxorem, occulte primum & ex conjecturis certis seditionem timens, à curia illa latenter & cum festinatione se transtulit, & in *Angliam* ad fratrem suum regem veniens omnia per ordinem non sine gravi cordis dolore recitavit, dicendo se esse in hoc facto stultum & quasi ipsius seductorem. Rex autem licet animo consternatus ab auditis, tamen fratrem blande confortavit; moxque vocatis magnatibus suis cum *Johanne rege Scotorum* tenuitque Parliamentum suum, *Londonia*. Et in eorum presentia toto processu recitato consilium eorum petiit & juvamen. Attestans se etiam si maiorem non haberet sequelam, cum uno puero & uno equo jus suum prosequi velle usque ad mortem, & super huiusmodi injuriis vindicare. At illi unanimiter responderunt ei, dicentes, se eum velle sequi in vitam & in mortem. Rege igitur *Scotorum* qui aderat cum ceteris magnatibus auxilium promittente, gratias Deo & illis egit, & cum multis gratiarum actionibus dimisit. Adiciens & rogans, ut parati et instructi venirent cum ab eo essent sufficienter pramuniti. Rex *Edmundus* de tuorum auxilio sic securus, confestum missis duobus fratribus de ordine *Prædicatorum* cum literis credulitatis ad regem *Francie* homagium suum ei reddidit; Cui dicerent in hunc modum. « Dominus noster rex *Anglia* non sine causa miratur quod in litteris vestris nuper ei directis eum non vocastis amicum, nec carum consanguineum vestrum sicut hactenus scribere consuevistis, unde causatur ex hoc quod ex multis conjecturis accepit et credit, quod vos eum ut prius non tenetis amicum. Propter quod certissime vobis mandat, ut sicut eum creditis & tenetis ut prius non amicum, sic et ipse vos reputet et consimili modo tenet. Et sicut in vobis nullam fidem habet fiduciam, sic nec in posterum habere potestis nullam in eo fiduciam sive fidem. Addeceamus tamen, Et quia in terra vestra in ipso itinere vestri mandati ad vos capti sumus & retenti, et per xij. dies quasi incarcerati, posuimus et obsecramus statim, auctoritate nobis tribui et privilegium dari. Statimque sonum dictæ acceptio & ratificatio, respondit ex parte regis unus magnatum ejus, Quod illa captio, detentio seu incarceratio ex præcepto regis vel scientia non processit quinimmo multum displicuit, emendas offerens, equos & expensas & cetera quæque necessaria, rogans ut oblata reciperent pro libito voluntatis suæ, datoque sano & salvo conductu confestum ad propria reversi sunt, regi nuntiantes visa & audita. His auditis, mox rex *Edmundus* quingentos armatos & xx. milia peditum misit in *Vasconiam* cum domino *Johanne de sancto Johanne*, qui ejusdem terræ olim seneschallus extiterat, & cum domino *Johanne de Britania*, & illo milite strenuissimo *Willielmo Lasymere* qui apud *Portesmouth* omnibus ad expeditionem tantam necessarius præparatus, posuerunt se in mari circa festum beati *Petri* ad vincula; Et insuante vento

contrario dispersæ sunt naves per partes *Cornubia*, *Edw. I.* Iterumque collectæ apud *Plumenepe* circa festum beati *Dionisi* ventis vela iterum relaxabant, & post multa variaque tempestatum discrimina tandem circa festum Apostolorum *Simonis & Jude* applicerunt in *Vasconia* apud *Castellon* quæ situatur in litore fluminis de *Gerunde*, Deditque se eis & regi *Anglia* dominus urbis illius, & eos cum lætitia magna suscepit & benigne tractavit. Profectique sunt inde usque *Alakanter*, & dederunt se cives in vigilia omnium Sanctorum; Et in crastino anchoraverunt cum tota classe ante *Burgum super mare*, qui antiquitus dicebatur *Mons Albani*. Cives autem se dare volebant, sed timebant *Picardos* qui erant in præsidio civitatis. Cumque vidissent *Picardi* quod cives se dare vellent, exierunt de castro, & plurimos peremerunt; Miseruntque cives ad *Anglos* nuntiantes hæc, & eorum auxilium exposcentes qui in eorum auxilium confestum ascenderunt, & retraxerunt se regales in castrum, & cives se dederunt; Mane autem facto cum *Angli* in castrum intrare voluissent, petierunt *Picardi* inducias triduales, ut misso nuncio *Burdegaliæ* si in eorum non venirent auxilium, se statim redderent absque dubio. Misso igitur puero remandat eis *Constabularius de Burdenx* & *marischallus Francie*, quod ita festinanter venire non poterant, Immo se defenderent & viriliter resisterent, præcipue cum haberent victualia & cetera quæque necessaria pro tempore semestri. Quo audito statim dederunt se sibi, salvo vita & membris, equis & armis, & abierunt in pace. Post dies octo reversi sunt nostri ad urbem de *Blayne* quæ distat à *Burgo* per ij. leucas, & quasi similes treugas petierunt castrenses, & habuerunt; sed non veniente auxilio dederunt se. Invenieruntque nostri victualia multa in urbe & in castro, & dolia vini circiter MM. D. & constituerunt *Angli* post dies aliquot custodes istarum urbium fortissimum dominum *Rogerm de Mortimer*, & dominum *Ricardum de Boys* cum populo terræ multo; Et profecti sunt usque *Burdenx* quæ distat per v. leucas, manseruntque in opposito civitatis illius in flumine de *Gerunde* per ij. dies; Et emissis hinc & inde telis, cum jam non proficerent nec se cives dare vellent, ascenderunt de flumine usque *Lepetum*, ubi dominus loci illius gratanter se dedit eis cum tota villa & castro. Et tunc primo *Angli* extraerunt equos à navibus cum in mari mansissent per xvij. ebdomadas & aliquos dies, Tandem vero refocillatis hominibus et equis diviserunt etiam se *Angli* quasi in duas partes, remanseruntque in eodem loco ut populum terræ sibi attraherent, dominus *Johannes de Britania* & dominus *Willielmus Lasymere* cum CCC. equestribus & vij. milibus peditum electorum. Profectique dominus *Johannes de sancto Johanne* cum reliquo populo usque *Bayon* quæ situatur in mari *Hispania* versus occidentem, & est civitas fortissima et quasi inexpugnabilis distans à *Lyons* per v. distas modicas, per xxx. leucas regionis illius; Comes enim & homines urbis illius cum audissent eum advenisse in terram, vocaverunt eum, eo quod eum diligebant pro antiqua custodia, fuerat enim ut dictum est, olim custos totius terræ *Vasconia* ex parte regis *Anglia* & eos cum humanitate tractabat. Cumque appropinquaret civitati et essent certi cives de ejus adventu, intrerunt continuo in regalibus *Franco* qui ex parte

Edm. I.

parte regis *Francia* præficiantur eis & cæsis multis ex eis qui in civitate fuerant, reliquos in prisone fortissimo loci ejusdem conclusit; Exosos enim eos habebant eo quod abutebantur male concessa potestate, tradideruntque venienti civitatem, et obsidionem castri continuando tenuerunt, dicentes lassio, quod se cum suis recreando reficeret, nullam habendo curam de obiectis. Post dies autem aliquot cum se viderent Castrenses sic diu manere non posse, dederunt se, sub pacto tamen, quod custos eorum remaneret pro omnibus, & cæteri abirent illasi. Remansitque custos eorum *Jordanus Bertram*, & reliqui abierunt. Elapso igitur tempore modico & viribus reassumptis, egressi sunt *Angli* usque ad sanctum *Cynerinum* ut illum expugnarent, ac cives continuo dederunt se, & regales *Francia* ex pacto recesserunt; ubi assignato custode domino *Hugone de Ver* cum CC. equestribus & multis pedestribus, reversus est prædictus dominus *Johannes de sancto Johanne* apud *Bayon*, & mansit ibidem securus multo tempore; Tandem rex *Francia Philippus* audito adventu *Anglorum* in *Vasconiam*, misit *Carolus* fratrem suum & dominum de *Nelle* senecalum suum cum multis millibus equestrum armatorum & exercitu copioso ad capiendum eos & potenter devastandum; Qui venientes apud *Rions* in dominica *Palmarum* non processioniter cum palmis sed turmatim cum lanceis, obideruntque nostros qui ibi remanserant per dies xj. multas oppressiones & diversa gravamina eidem inferentes; Cumque exirent aliquando *Angli* ut gloriam militum suorum in hostibus exercerent, rechaciatum sunt à multitudinem magna velut oves in ovale. Novissime vero videntes *Angli* se diu sic manere non posse, consilio inito decreverunt quod in ipsa ebdomada Paschali navigio recederent de nocte, mitterenturque equi eorum in rivo *Grunde* usque *Burgum* & *Blays*, sed impeditum est eorum propositum inodo qui sequitur. Tenebatur in vinculis miles quidem centenarius *Johannes* scilicet *Gyffarde*; His cum cuiusdam castri scilicet *Pudessac* fuisset custos deputatus, advenientibus *Francis* & cum obsidentibus, tradidit se eis sub pacto tali, quod scilicet ipse cum *Anglicis* qui cum eo erant ibi, abirent liberi, & voluntatem suam facerent *Franci de Vasconia*, qui se primo dederant ei & cum eo manebant. Feceruntque *Franci* sic, & *Vasconenses* suspenderunt laqueo circiter l. Propter quod quidem factum irati sunt *Vasconenses* & vehementer moti, & se dare nollent contra nostros, dicentes seditionem fieri in populo suo. Volentes autem *Angli* ipsis placere pro posse, statuerunt se judicialiter procedere contra eundem militem, ut saltem cognita veritate eorum innocentiam declararent; Cumque *Marescallus* exercitus, dominus scilicet *Radulfus de Gorges* in ipso die *Mercurii* quo exire deberent in vespere pro tribunali sederet pro judicio faciendo de ipso milite & de quibusdam pedestribus qui propter mala eorum opera tenebantur in vinculis, venerunt pedestres reliqui qui magis solito vino æstuabant, eo quod in transitu subito erant omnia communia, & dixerunt expresse se nolle pati de ipsis judicium fieri, nec suos quoquo modo perire in tanta necessitate. Instantibus itaque militibus pro judicio faciendo resistebant pedestres & ad invicem rixati sunt, ita quod unus pedestrium percussus interiit. Moxque efficiuntur partes & in suam perniciem dividuntur, pedestres &

equestris mutuo se credentes usque ad vespere. Adveniente tandem vespere fugerunt equestris ad naves suas, & relictis equis suis properabant navigio usque *Burgum* & *Blays*, Multi tamen eorum in naves ascendere non possent utpote à pedestribus impediti, in præsidio ejusdem urbis se cum difficultate receperunt. Mane autem facto ingressi sunt *Franci* nullum quasi resistantem habentes, & occisis pedestribus qui remanserant ceperunt equos cæterorum qui assugerant armatos, sellatos & fixatos, Moxque expugnaverunt cæteros qui erant in præsidio, & præter armigeros multos ceperunt milites quasi xj. videlicet dominum *Radulfum Tway*, dominum *Radulfum de Gorges*, dominum *Rogerm de Layburne*, dominum *Sinericum de sancto Edmundo*, dominum *Johannem de Grestyng*, dominum *Henricum de Boyding*, dominum *Johannem de Modewyle*, dominum *Johannem de Folburne*, dominum *Robertum de Cockesfelde*, dominum *Thomam de Turbeville*, qui postea, ut infra patet, conjuravit cum *Francis* contra *Anglicos*, & dominum *Walterum Gyffarde*. Hos omnes captivos direxerunt in *Franciam* sub arcta custodia recludendos, & urbem de *Ryens* demolierunt in terram propter odium *Anglorum*; Profectique sunt inde cum toto exercitu usque ad sanctum *Cynerum*, ubi erant ex *Anglis* CC. armati cum domino *Hugone de Ver*, ut supradictum est, & obiderunt eos per xj. ebdomadas, inferentes eis mala quæ poterant; Cumque morerentur armati *Franci* in multis millibus subito quasi porci propter usum armorum & calorem nimium, fecit eos sepeliri *Carolus* in Cimiterio novo quod erexerat in campo & dedicari fecerat à quibusdam episcopis qui aderant cum eis. Stupefactus tandem *Carolus* cum multis jam ex omni parte perdiderat cepit solito benignius ad bonum declinare. Unde missis nunciis & remissis, demum cum nostris tale foedus pepigit; Quod scilicet irent quovellent cum suis omnibus, nec urbi nec civibus quicquam mali vel molestia inferret aut moliretur, sed statum haberent pristinum & eis omnia conservarentur illasa. Recedentibus igitur *Anglis* apud [ ] fecit *Carolus* locum eundem victualibus & cæteris quibuscumque necessariis instaurari & bene muniri, & appositis custodibus & militibus reversus est in *Franciam* & iterum non est reversus. Immo reversi sunt nostri cum illum abisse didicissent, & effugatis cæteris locum ut prius eundem reoverunt.

CAP. VII.

Videns rex *Edwardus* tantam stragem & confusionem suorum in *Vasconia*, potentiamque *Francorum* belluinam misit *Antonium de Beke* episcopum *Dunelmie* ad regem *Alemanie*, scilicet anno gratiæ M. CC. xciv. ut foedus iniret cum eo, ut dicitur cum lx. millibus libris sterlingorum, & conventiones & pacta cum eo iniret, Quod scilicet usque ad certum tempus præsinitum regi *Angliæ* & suis contra regem *Francorum* & suos cum robore exercitus sui fideliter assisteret veniretque in eorum auxilium cum esset sufficienter præsinitus. Convenit etiam quod neuter eorum absque altero cum rege *Franciæ* concordaret vel foedus iniret quoquo modo. Eodem anno rex *Edwardus* quorundam fretus consilio, omnem pecuniam & omne depositum

An. Dñi
1294.

Ead. I. cum in ecclesiis cathedralibus, domibus religiosis
 & universis gazofiacis clericorum & laicorum, fra-
 trumque *Prædicatorum* & *Minorum* ceterorum-
 que ordinum omnium, quarto scilicet die Julii, ho-
 ra tertia, per ministros suos præordinatos quasi ex
 improviso cepit, & in ætarium suum *Londonia* repo-
 nere fecit, multamque pecuniam contectus est,
 quam nunquam postea restituit. Illistamen qui ei
 tenebantur in debito, vel communiter cum clero vel
 populo auxilium promittebant ei; huiusmodi pe-
 cuniam acceptam in solutionem alterius iussit allo-
 cari seu restitui. Eodem anno circa festum Ascensi-
 onis Domini omnes lanes terre *Anglia* scilicet, tam
 clericorum quam laicorum, et sic scilicet servavit
 quousque mercatores data maxima pecunie summa
 eas quasi de novo redimerent. Eodem etiam anno
 vocavit rex per literas suas archiepiscopos, episco-
 pos, Decanos ecclesiarum cathedralium & archidia-
 conos in propriis personis, clerumque uniuscuius-
 que diocesis per duos Procuratores, ut in festo S.
Mathei Apostoli coram eo comparerent *Londonia*.
 Quibus existentibus ait rex, « Domini carissimi
 « iam satis constat ut audistis de famosa ista guerra
 « quæ inter regem *Francorum* & inter nos initium
 « sumpsit non nostra culpa, ut novit ipse Deus, sed
 « absque ullo dolo vel fraude casualiter sumpsit ini-
 « tium & usque in præsens sumptuosissime continu-
 « atur; verum ne ex injusto bello redargui posse-
 « mus vel reprehendi, opulimus ei primo pacem,
 « & pacis formam uterque nostrum amplexatus est,
 « Quamvis ex parte nostra ut convenit servare pa-
 « rati essemus, ipse eam tenuit & contempsit, &
 « quanto magis pacem querimus, tanto magis ab
 « ea eramus longius separati; Videntes autem nos
 « finaliter sic illudi, hanc guerram incepimus, &
 « si necesse fuerit pro iustitia nostra consequenda
 « usque ad mortem continuandam; verum quia
 « terræ nostræ *Anglicana* non sum nisi quasi unus
 « & malis cultos, & non ipsa terra nostra sed tota *An-*
 « *glicana* ecclesia iam in arto ponitur & movetur
 « injuste, nec continuare possumus quod incep-
 « imus nisi de eadem terra nostra nobis auxilium
 « tribuatur; Idcirco orationes vestras in præsentia
 « expetimus & vestrum auxilium implorantes, &
 « iuste debetis domini carissimi & præcipue ista o-
 « ratione impartiri auxilium, quoniam videmus Co-
 « mites & Barones & milites nostros quod non so-
 « lum bona verum etiam corpora sua pro nobis ex-
 « ponunt & pro terra nostra non ad sanguinis effu-
 « sionem, immo frequentius ad mortem. Et vos igitur
 « tur qui corpora vestra exponere non potestis, ius-
 « sum est & rationi consonum ut de bonis vestris
 « subveniatis. Adjecitque subsequencia, ut placeret
 « eis, scivit enim eos esse motos pro immunitate eccle-
 « siæ violatæ, & ait, « Quia recenter duo facta
 « sunt in quibus admiramini, placare vobis volu-
 « mus & in hac parte respondere; Præcepimus
 « quod omnes lanes vestre arrestarentur, & hoc non
 « sine causa fecimus, quia nostræ voluntatis fuit
 « ut de bonis terræ ipsa terra conservaretur illæsa,
 « Aliud est. Datum fuit nobis intelligi quod
 « moneta terræ nostræ corrupta fuit & falsata,
 « unde præcepimus quod statutum monetæ in suo
 « robore teneretur, nichil mali suspicantes, sed in fa-
 « cto contigit, sicut & accidit inter Apostolos *Iesu*
 « *Christi*. Inter enim xij. erat unus malus qui
 « *Christum* tradidit; similiter & in hoc facto fines

« mandati nostri quidam egressi sunt & deceperunt
 « nos, unde parati sumus emendas facere pro libito
 « vestre voluntatis. Cumque loquendi finem face-
 « ret, respondit *Oliverus Lincolnensis* episcopus;
 Domine, istud negotium consilium requirit. De-
 tur nobis dies ad consulendum cum fratribus no-
 stris, & ex consilio respondendum. Datusque est
 dies tertius. Interim vero consulentes, diversi di-
 versa censerunt. Vacabat enim *Cantuariensis* ec-
 clesiæ, & membra sine capite in consilio dispersa
 sunt. *Eboracensis* vero *Iohannes Romanus* regis ti-
 more perterritus eo quod Regi in magna summa pec-
 unie tenebatur, quasi dissimulando destituit. *Dun-*
elmensis Antonius de Bek nondum reversus fuerat
 de *Alemannia*; In unum tandem votum concordab-
 ant omnes, ut offerrent regi duas decimas in uno
 anno solvendas. Quod audiens rex indignatus est,
 & per suos satellites comminatus est se extra prote-
 ctionem suam clerum velle ponere nisi medietatem
 omnium bonorum concederent & votis ejus annue-
 rent in hac parte, statimque quasi stipula corda eo-
 rum dissipata sunt: Quidam enim regi placere vol-
 lentes, festinanter, alii verotimore perterriti sub-
 sequenter concesserunt; Et quia immunitas ecclesiæ,
 ut supradictum est, læsa fuit & violata, petiit cle-
 rus à rege quosdam articulos, rege iubente, Jussit
 enim rex postquam votis ipsius paruerant ut & ipsi
 ab eo peterent remedia que vellet; & perierunt in
 primis ut statutum de manu mortua quod in præju-
 dicium sanctæ matris ecclesiæ fuit editum, dele-
 tur. Cui quidem articulo rex, « Quod idem
 statuto de concilio magnatorum suorum fue-
 rat editum & ordinatum, & absque eorum consilio
 non erat revocandum. Ceteris autem articulis quos
 proposuerant respondit respondit de facili, ita quod
 frustrati & delusi reversi sunt ad propria, obligati
 tamen ad medietatem concessam. Eodem etiam
 anno habuit rex à communitate regni decimum de-
 narium, & à civitatibus sextum denarium.

Eodem anno *Wallenses* rebellare ceperunt circa
 festum sancti Michaelis. Conveniunt autem &
 statuerunt inter se quod in ipso die sancti *Michae-*
lis omnes unanimiter surgerent contra regem, & ca-
 stra ejus dirimerent; Et eodem die quasi ex impro-
 viso ceperunt castella multa. Ceperuntque castrum
 de *Carnarvan* quod rex noster dudum sumptuosissi-
 me construxerat, demolientes muros, & ministros
 regis trucidantes. Fugeruntque *Angli* qui poterant,
 sed multi absorpti sunt in ore gladii. Quæ cum rex
 audisset mox congregato exercitu declinavit ibidem;
 Missique literis ad *Edmundum* fratrem suum &
 Comitem *Lincolniensem*, qui tunc temporis in por-
 tu de *Portusmout*, cum multis millibus annato-
 rum parati fuerant in *Vasconiam* transire, ut ad
 eum in *Walias* redirent; & redierunt ad eum. Ca-
 tera plenius quære supra eodem libro capitulo 3.

Eodem anno fames valida *Angliam* attulit, &
 moriebantur pauperum multa millia. Vendebatur
 quarterium frumenti pro xvj. solidis, & multotiens
 pro xx. sterlingis enim comitabatur regem.

De prodicione Thomæ Turbevyl.

Anno Domini M. CC. xcv. Dominus *Thomas de*
Turbevyle qui ut supradictum est in captura de
Ryons in *Vasconia* cum militibus captivus ductus est
 & carceri regis *Francia* mancipatus, qui sollicitus
 laborabat quomodo effugere posset carcerem & vin-
 cula

An. Dñi
 1295.

Edm. I. cula, Qui cum esset regi *Francia* familiari notitia cognitus, pepigit cum eo fœdus in seditionem regi *Angliæ*, dicens. « Providebis tibi ô rex, de magna classe, & pones in ea robur exercitus, ego autem revertar ad dominum meum regem, & dicam ei, quod auxiliante amico quodam cum difficultate manus tuas evasi. Cumque ab eo impetraverim custodiam maris & portuum, obviabo marinariis tuis, Cumque signum fœderis inter me & ipsos ut viderint vexillum meum supra vexillum regis elevari, audacter in eodem loco terram ingrediantur, & abique difficultate eam eis tradam. Facta igitur hac conventionem tam valida promissit ei rex mercedem iniquam, & acceptis duobus filiis obliuibus, dimisit eum & abiit. Reversus est autem *Thomas* ad regem *Edwardum*, & ab eo honorifice susceptus est, & pro captivitate solatium tribuens familiariter ab eo consolatus est. Cumque frequenter instaret ut cura maris sibi traderetur, excusavit se rex, eo quod noluit ipse Deus iniquitatis propositum adimpleri. Rex autem *Francia* conductis navibus interim multis, de *Marfilio* scilicet & de *Gene* & undecunque poterat, robur exercitus misit in mare, ita quod aliquando viderentur pluiquam CCC. naves magnæ, signum expectantes quod promissum acceperant. Cumq; mansissent diu, nec signum vidissent, miserunt ex consilio proprio v. galleas electas ut terram explorarent, Ac una earum præ ceteris festinans, applicuit apud *Hydam* juxta portum de *Rumonal*, Quod videntes *Anglici* qui ibidem fuerant custodes deputati, stimulabant fugam, & consilio ducis eorundem retraxerunt se ut frequentius hostes ad terram allicerent, Illis itaque fugientibus ab aliis insecutis, sed facies cito convertentibus, mox & alii terga venterunt, & cæsi sunt omnes scilicet CC. xl. viri, & navis eorum combusta est. Quod videntes alii inj. galiz retraxerunt se ad magnam classem; poterant enim videri à nostris. Nec tamen audebant cum eis congregi marinarii nostri, timentes multitudinem magnam. Circa festum sancti *Petri* ad vincula magna pars ejusdem classis applicuit apud *Dobers* ex parte occidentali ubi nulla fuit applicandi suspicio præ multitudine lapidum & rupis excelssæ; Egredique sunt bellatores fortissimi circiter xv. millia hominum, & exploraverunt *Deverniam* ab hora prima usque fere vespere, incendentes eam igni pro magna parte, Cumque in ingressu eorum fugissent incolæ, dispersi sunt omnes conclamantes, ejulantes, conglobati sunt incolæ compatriotæ & concurrerant milites qui curam maris habebant, ita quod eodem die quasi hora xj. hostes aggressi sunt animosè, cæsiq; quasi v. millibus reliquos in partes diviserunt, quidam enim fugerunt in segetes, qui postea cædebantur ab incolis, & cæteri qui poterant navigio fugerunt; Triginta autem viri fortissimi receperunt se infra claustrum *Abbatiz* strenuissime pugnantes usque in vespertinam; ita quod nichil eis nocere poterant nostri obdidentes; Cumque in vespertis nostri remissius agerent & multi reverterentur ad propria, ipsi quoque dilapsi sunt cum duabus scaphis fugientes; Quod mane cognito, iniecit sunt eos duæ magnæ naves, quæ vela levantes in altum scaphas cum hostibus submerferunt. In ipso autem introitu hostium in villa de *Dobers* ceciderunt ex nostris xij. viri & unus monachus. Hic quidem monachus cæteris suis fratribus in campanile ecclesiæ se recipi-

entibus cum orationi vacarent. in ecclesia Dei coram ipso altari crucidatus est, & optulerunt cum Deo sacrificium matutinum. Interim dum talia agerentur in *Anglia* discurrerant literæ inter regem *Francia* & prædictum *Thomam Turberville*, in quibus excitavit *Francos* ut robur exercitus mitterent in *Scotiam* sub ipse tali & certa, quod *Scoti* contra regem *Angliæ* debellarent. Adiciens etiam quod dominus *Edmundus* frater regis & Comes cum immenso exercitu populi & magnatibus cito post proficiscerentur in *Vasconiam*, & quod ex tunc terra *Angliæ* à suis de facili posset ingredi & optineri. Clericus autem ipsius domini *Thoma* dum talia scriberet, & literas legeret responsales, iuste sibi timuit ne forte in tali deprehenderetur facinore & tanquam regis & regni proditor cerneretur, condoluit, & sano usque consilio regi *Edwardo* seipsum sponte optulit, omnia per ordinem narrans, & veniam miserabiliter petens, Quod cum ipsum dominum *Thomam* non lateret, fugit continuo & à curia latenter discessit, sed mox à ministris regis insecutus versus *Wallias*, post duas diebus captus est, reductus; adjudicatus, tractus est & suspensus, Et cito post tota magna classis prædicta dissoluta est, & ad proprios portus reveria.

Eodem anno circa festum *Pentecostes* venerunt in *Angliam* duo Cardinales missi à latere Papæ ad regem *Angliæ* cum epistolis Papalibus, in hæc verba conceptis.

BONEFACIUS servus servorum Dei carissimo in Christo filio *Edwardo* regi *Angliæ* salutem & Apostolicam benedictionem. Mores animi, mentemque sollicitas fili carissime, sincera & affectuosa dilectio quam ab olim dum cura nobis officii minoris incumbere ad personam regiam summoque regnum inclitum gessimus, & continuati benivolus studiis gerere non cessamus, ut celsitudinem regiam ejus exaltationem & gloriam summo desiderii affectamus à Deo inducamus sollicite, per quem in conspectu regis altissimi per quem reges regnant & principes dominantur, de bono semper in melius reddaris acceptior, occurras gratior, carior habearis, ac in regno mundi carior nominisque titulis copiosum provenias incrementum. Sane ab ipsis nostra promotionis auspiciis ad generalem statum fidelium mentis aciem extendentes, & confidentes gravem, immo gravissimam & ideo contrariam votis nostris inter te & carissimum filium nostrum *Philippum* regem *Franciæ* illustrem proxima tibi consanguinitate conjunctum, procurante pacis amulo incensore malorum, discordiam suscitamus, firma & stabili dispositione decernimus, ut super hujusmodi negotio cordi nostro potissimo, solemnes nuncios ad presentiam regiam & literas mitteremus. Sed propter nostrum de civitate *Neopolitana* discessum, ubi tunc *Romana Curia* præsidebat, nostrumque accessum ad urbem quem viarum periculosa discrimina non modicum retardarunt, ac etiam ad nostra inibi celebrata consecrationis sollemnia impediti, nequivimus citius nuncios prædictos & literas destinare. Revera fili nequaquam sumus immemores quin potius tenaci memoria retinemus, quod nos hactenus dum essemus in minori officio constituti sinceris affectibus dilexisti, plenis favoribus prosecutus. Idemque dum solerter attendimus quantis & quam grandibus prædicta discordia noscitur onusta dispendiis, quot & quanta pericula

Edm. I. secum trahit, quam dampnosa fidelibus redditur, quam graviter curbat & impedit negotium terra sancta, quantumque propierea Deo displicere dinoscitur, anxiamur ne pater, sanciamur ne mater, in animo turbamur amarins ne amator, nec possumus quietis refoveri dulcedine, donec pralibatum negotium optatum & celorem exitum iuxta cordis nostri desiderium fortiamur. Cumque venerabiles fratres nostros Berardum Albaniensem & Simonem Preneatinum episcopos sedis Apostolicæ nuncios, exhibitores presentium; viros utique profundi consilii, literarum scientia præditos, ac diversarum virtutum titulis insignitos, necnon pacis angelos licet eorum intuitu careamus presentia, destinamus, excellentiam regiam rogamus, hortamur & obsecramus in domino Jesu Christo, quatinus ad divinum & apostolicæ sedis reverentiam venerabiles episcopos, magnas utique columpnas ecclesiæ triquitroni honoris & fame servandos amatores, tanquam filios benedictionis & gratiæ respiciens, honesteque prosequens, & honorificentia condigna pertractans, assensu audiat, diligenter intelligas, & efficaciter studeas adimplere quæ ipsi & eorum quilibet coram & super eodem negotio duxerint proponenda. Sic te in his devote ac prompte habiturus ne speramus & cupimus, ne difficultatis & repulsæ insuperabilis more profugato regia devotionis sinceritas exinde clarius illucescat, inique fama præconium quantum amplum & diffusum in seculo propensius augeatur, ac sedis apostolicæ gratiam qua circa filios devotos exuberat, abundantius merearis. Dat. Laterani x. kal. Martii pontificatus nostri anno primo.

Cumque in adventu Cardinalium nondum reversus esset rex à Wallia post guerram quam ibi finierat, ut supra eodem libro capitulo ii. patet; præcepit rex ut honorifice tractarentur, Londoniisque moram facerent usque ad vincula sancti Petri, ipsius regis adventum præstolantes. Ad quem diem ipse rex pacificata Wallia, & omnes magnates tam clerici quam populi specialiter ad hoc vocati comparentes ipsos Cardinales honorifice cum gaudio susceperunt. Cumque factis silentio uterque Cardinalis pacis sermonem faceret, & multa vicissim de bono pacis introducerent, in fine tandem concludentes, ipsum regem pacis zelatorem & filium catholicum rogaverunt, ut tanquam princeps piissimus & pacis filius dignaretur animum ad pacis bonum inclinare. Responsumque est eis ex parte regis, Quod deliberato consilio rex ad interrogata & rogata responderet die tertia. Erat enim thema unius Cardinalis: *Da pacem Domine in diebus nostris*. Alterius vero: *Adaperias Dominus cor vestrum in lege sua, & in præceptis suis, & faciat pacem*. Adveniente die tertio, & congregato concilio, frater *Willielmus de Hochum* predicavit in Latino sicut Cardinales fecerant, assumpto themate hoc; *Audiam quid loquatur in me Dominus, quoniam loquatur pacem in plebem suam*. Reducens in parte sic, Quod rex noster tanquam veræ obedientiæ filius pacisque zelator paratus erat audire apostolica mandata tanquam coelitus etiam emissa. Finitoque sermone brevi, statimque ex præcepto regis recitabatur in Gallico totus processus superscriptus, quomodo inter reges ipsos guerra orta est, & usque in eundem diem continuata; ut ipsi, qui mediatores pacis essent & promotores videre possent & dinoscere quis regum

justiciam haberet in causa, vel injuste causam confoveret. In fine vero totius longæ recitationis superscriptæ surrexit *Antonius de Bek* episcopus *Dunelmensis*, & ex parte regis respondit sic in Gallico, « Vos domini Cardinales rogatis & requisistis dominum nostrum regem pro plena pace concedenda, vel bonis saltem treugis diutius amplectendis: & licet unusquisque Christianus & fide catholicus pacem velle debeat, & eam amplecti ratione bonorum quæ ex ea sequuntur, & propter ejus contraria & immensa mala quæ ex guerra proveniunt & ex seditione nascuntur, tamen fidelitatem & promissa tenere debent homines universi; unde ipse dominus rex vobis respondet sic, Quod talis confederatio inter regem *Almannia* & ipsum jam nunc inita est & per sacramentum confirmata, quod neuter eorum absque altero cum rege *Francia* pacem faceret vel treugas concedat quocumque modo: cujus rei causa ipso non requisito vel dissentiente, nec pacem facere potest, nec treugas concodere vult. Quo cessante loqui, confestim Cardinales ipsum regem rogaverunt, ut ex clementia regia annuere dignaretur, nuncios super hoc regi *Almannie* destinare. Et datus est dies crastinus ad respondendum. Crastina autem die cum convenissent verum universi, idem *Dunelmensis* episcopus in Gallico sic ait, « Domini carissimi requisitis hereterna die dominum nostrum regem de duobus, scilicet quod ex gratia sua mera dignaretur nuncios mittere ad regem *Almania*, ut ejus animum alliciat ad pacem annuendam & plene confirmandam. De alio; quod scilicet treugas concederet usque ad certum tempus infra quod de plena pace tractari posset, vel ipsas saltem treugas ulterius prorogare. Ad primum articulum respondet vobis dominus noster rex sic; Quod ratione & reverentia *Romana* ecclesiæ quæ totius orbis caput est magistra, & occasione personarum vestrarum qui illius ecclesiæ estis membra, habitaque consideratione vestri laboris & longi itineris, liberaliter concedit vobis rex nuncios suos super hoc ibidem destinare. Ad aliud sic: Satis vobis constat & omni populo quod exercitus regis *Francia* & gens sua tota jam parati existant ut ibi & suis inferant mala quæ possunt, sicut hucusque fecerunt in terra & in mari, unde regi non esset securum suis præcipere ne se defenderent nisi ex parte altera esset inhibitum ne ulterius persequerentur. Propter quod vobis respondet, Quam cito constituerit ei regem *Francia* ex parte sua inhibuisse vel inhibere velle, statim & ipse suis hoc illud idem præcipiendo mandabit, set ante non. Factoque tali responso & accepta licentia reversi sunt Cardinales in *Francia* unde prius venerant, set non vacui, immo burlas vacuantes. Ex unoquoque cathedrali capitulo vel collegiato per totam *Angliam* nomine procurationis & expensarum sex marcas argenti habuerunt; & hoc ex concessione papæ, præter alia multa, ut assolet cupiditati *Romanorum* Cardinalium, sicut pensare solet maleficiis. Et ubi religiosorum pauperum vel sanctarum monialium propter exilitatem non sufficerent per se, adungebantur eis circumadjacentes ecclesiæ parochiales ad solutionem peragenda, ita quod papale privilegium non remaneret vacuum, nec deficeret obolus in summa.

Edw. I.

CAP. VIII.

Sequenti vero anno reversus est unus eorum cum esset tunc rex in guerra Scotia apud *Bertouche* ut de præmissis responsum acciperet. Et interim missi nunci ad regem *Alemannia* reversi sunt, nuntiantes quod nec pacem voluit nec ullum amorem. Sicque reversus Cardinalis & tamen reliquit ibidem octo personas de suis interfectas à *Scots*, qui ad querendum fenum & paleas die quadam cum aliis processissent & incaute procederent, à *Scots* circumspetti sunt & interfecti. Itenuque expensas accepit idem Cardinalis, videlicet secundum taxationem *Wyntoniensem* & *Lyngolnensem* de unaquaque marca iij. d. Eodem anno Aeris decimum, cives sextum, populus xij. denarium regi contulerunt. Eodem anno apud *Louneban* obiit dominus *Robertus de Bruns* in eterna Domini, qui, ut superius tactum est, circa successionem regni *Scotie* cum *Johanne de Batiol* coram rege *Anglorum* disceptavit, & sepultus est apud *Gilthorpe* juxta patrem suum. Eodem anno obiit *Gilbertus* Comes *Gloucestria* qui *Johannam* filiam *Edwardi* regis duxerat uxorem; & puerum parvulum tenerimum reliquit heredem de prædicta *Johanna* procreatum: ipsa *Johanna* contra voluntatem patris sui regis accepit unum simplicem militem in conjugem nomine *Radulfum de Maistermer*, qui per strenuitatem & industriam postea factus est Comes *Gloucestria*. Eodem anno in quadragesima obiit *Johannes Romanus* archiepiscopus *Eboracensis*, à *Johanne Romano* quondam *Eboracensi* Theiaurario, & quadam pedissequa procreatus; & bene *Romanus* quia à *Romano* patre cupiditatem *Romanam* extraxit: Et cum magnus esset theologus & homo valde literatus, non tamen multum literæ sed avaritia maxima eum fecit quali insanire. Sitivit enim pecuniam & substantiam, unde iusto Dei iudicio contigit ut qui subditorum bona & maxime ab inlicitatis sitiret, subita quasi morte præventus nullum vel modicum ex testamento proprio consecutus est involumentum. Executores enim sui se intromittere noluerunt, ita quod non proprio sed potius alieno fiebant expensæ funerum & in ecclesia sua cum honore simplici repositus est, non enim panis vel obolus pro anima ipsius dabatur. Visitationem hic ecclesie *Dunelmensis* quam prædecessor suus jure & jurisdictione *Eboracensis* ecclesie vendicaverat, accepta ut dicebatur pecunia dormire sustinuit. Objectionem quam primo pontifex de *Dunelmensi* petiit, appellatione interposita legitime proiecitur est. Huic successit *Henricus de Newark* ejusdem ecclesie decanus, electus à fratribus anno Dom. M.CC.xcvj. Qui propter guerram inter reges *Romanæ* adire non valens, per bullam confirmatus est, etiam ex dispensatione papæ *Bonifacii* in ecclesia sua *Eboracensi* consecratus per *Antonium Dunelmensem* episcopum.

An. Dñi
1295.

Anno Gratiæ M.CC.xcv. *Edmundus* frater regis transfretavit in *Vasconiam* cum Comite *Lincolniensi*, associatis eis xxvj. banerettis & DCC. armatis, cum plebe multa; applicueruntque circa medium quadagesimæ apud *Byrgum* & *Blayns*, manseruntque ibidem cum *Anglis* quos in eorum adventu congratulantes invenerant, usque Pascha. Et congregati sunt ad eos *Vasconenses* multi & cæteræ nationes, ita quod in brevi creverunt in numerum plusquam ij. mille annatorum; in ebdomada vero

Pascali die *Mercurii* moverunt se & ex opposito de *Edw. I. Burdenæ* fixerunt castra sua à civitate quasi per unam leucam. Quod videntes cives, exierunt cum *Francis* ut eis occurrerent, mutuo enim videbant se & ad congregiendum festinabant. Nostri tamen expectabant & in parte retraxerunt se quasi fugam simulantes quousque separarentur ab urbe spacio magno, & versis vultibus eos in urbem retrocedere compulerunt; cæterique quasi duobus millibus alios inlecuri sunt usque ad portam civitatis. Quidam eorum ex nostris ingressi sunt cum eis, & deinde dimissa porta præditi sunt & retenti, inter quos erant illi duo fratres de *Wamsey* dominus *Robertus* & *Johannes*, qui postea redempti sunt dato precio; mane autem facto timentes cives obsidionem continuam apposuerunt ignem in domibus suburbanis quæ muro adhærebant, & interim egressi marinarii nostri cæteras domos suburbanas accendebant, ita quod in ipsa die *Jovis* totum quasi suburbium vorax flamma consumpsit. Die autem *Veneris* cum urbem fortissimam *Angli* impugnare non possent eo quod ligneas machinas non haberent, profecti sunt usque *Langgon*, ultra *Ryons* per tres leucas, ubi dominus villæ ejusdem in eorum adventu *Francis* effugatis tradidit eis villam liberam, & morati sunt ibidem per iij. dies; miseruntque interim ad sanctum *Macarium* ut villam redderent, ac illi petitis & optentis triualibus induciis miserunt *Burdegalem* ut auxilium nitterent, & accepto responso quod non possent, tradiderunt se *Anglis* & villam reddiderunt. Castrenses tamen tenuerunt castrum, & obiecti sunt à nostris tribus ebdomadis & tum expugnati. Interim venerunt quidam burgenfes *Burdegaleses* ad dominum *Edmundum* loquentes secreto & componentis cum eo pro quinquies mille libris argenti, ut civitatem *Burdegalem* eidem traderent in aurora secundæ diei, dato tamen hoc signo & inito pacto ut cum essent urbem ingressi parcerent universis qui signo sancti *Georgii* se munirent; quinque reverterentur ad urbem, illi quinque proditi sunt, capti, & incarcerati, & post dies paucos patibulo suspensi. Venientibus autem *Anglis* ut ingrederentur ad libitum, repulsi sunt à civibus qui eorum adventum præcognoverant, & firmissime clauferunt portas civitatis; initoque consilio, cum se illud sic cognoscerent nec securum haberent locum quo declinarent, profecti sunt omnes usque *Bayon*, & honorifice suscepti sunt. At ubi dominus *Edmundus* multos in stipendiarios convocaverat, & multos thesauros exhaurerat velut homo faceris & largissimus, cum tantam militiam retinere non posset eo quod non haberet stipendia, decidit vultus ejus, & insignatus est circa Pentecosten, & sic deficiente pecunia defecit & spiritus, & post dies paucos viam universæ carnis ingressus est. Præcepitque suis, ut asportarent eum secum, nec sepelirentur ossa ejus quousque solverentur ejus debita, sicque fecerunt. Et post creugas mîtas reduxerunt secum ossa ad fratrem suum regem, & per eum honorifice sepulti sunt apud *Westmonasterium* *Londoniæ*. Post mortem *Edmundi* præficiunt *Anglis* *Henricus* *La. Comes* *Lincolniensis* de consensu totius exercitus. Homo quidem facetus, pulcherri-mus & strenuissimus; hic cum aliquantisper regulasset exercitum, circa festum sancti *Johannis Baptista* egressus est, & obiedit urbem *Hays* per vij. ebdomadas, & singulis feriæ diebus infulum fecit ad ur-

Adm. I. boni. At illi obfessi de strenuitate & juventute confidentes multociens eiecerunt, & post conflictum aliqualem iterum ingressi sunt; tandem vero cum audissent Angli quod Comes de Artoys venisset in auxilium ceterorum, reversi sunt usque ad Bayon. Iterumque post tempus modicum eiecerunt quidam ex Anglis veteres partes Tholosanas, & multas villas & urbes incendentes concinnaverunt; reversique sunt contra yvencum cum praeda magna. Tunc licentati sunt multi ex Anglicis, scilicet vulnerati, debiles, & imbecilles, & cum domino Willhelmo de Vesey qui infirmabatur cum ceteris in Angliam reversi sunt. Circa Purificationem beate Mariæ virginis miserunt ad nostros Anglos qui erant apud Bayon civis ad Heleregard, & alii quidam ex nostris qui in eorum auxilio missi fuerant cum obsiderentur à Francis, quod victualibus fere deficientibus aut necessario opoteret in proximo eis succurrere, aut obfessos fame deficere, vel quod abhorrent in immensum, in manus hostium se tradere. Quo audito, festinavit Comes qui nostris præerat, & preparatis necessariis profectus est cum DC. armatis & x. mille pedum electorum. Magisque eodem die in vespere apud Perforade; mane autem facto continuavit iter inceptum usque ad horam undecimam volens si posset eodem die obfessis subvenire. Et erant omnes armati & bene muniti quia suspicabantur hostes in proximo, non tamen de certo sciebant; gradiébanturque per turmas suas tribus distinctas aciebus, portantes frumentum & onera inter ipsas suas turmas; cumque non distarent ab urbe nisi per iij. leucas modicas, & esset ipsa dies multum inclinata, silvam quasi modicam quæ erat in via transire festinabant. Egressa autem acie prima à silva, occurrit ei in plena planicie Comes de Artoys cum mille & D. armatis per iij. acies distinctas & separatas. Congredientibus igitur primis duabus primum aciebus retrocedere fecit alienos acies nostra usque ad secundam aciem; quæ convicta cum prima & superveniente tertia, venterunt se nostri & alii insequuntur; interim transierunt nostri qui in ultima custodia erant & obviantes quartæ aciei ipsius Comitum, ipsam in velocem fugam quasi pro nichilo converterunt. Et facta est obicura nox, ita quod nullus cognosceretur ab altero nisi lingua matrem loqueretur; dispersique nostri & etiam Francis nescientes bene qua parte diverterent quousque luna luceret super eos. Lucente tandem luna declinaverunt Francis ad urbes finitimas, & quidam ex nostris interei cum Francis, qui cum ex ipsa luce vel lingua manifestarentur propria, capti sunt & violenter abducti. Inter quos dominus Iohannes de sancto Iohanne captus est & quidam alii, pauci tamen corruerunt gladio quia advesperascente die facta sunt hæc, & cooperuerat eos quasi subita caligo, nec erant pedestres hinc vel inde qui projectos armatos spoliarent vel interimerent, nostri enim pedestres remanserunt in nemore, nec boni quicquam exorsi ex armatis à nostris. Retenti viri processerunt Heleregard, sed tamen à civibus qui jam hoc factum audierant admissi non sunt, sed clausis januis improperabant eis quod suos confocios & commitem strenuissimi tam vecorditer relinquerent; processeruntque eadem nocte ad sanctum Cimerum per quatuor leucas, & ibi recepti sunt, susceperunt tamen alios in profundo noctis venientes, & eorum consilio facti egressi sunt in aurora diei ad locum

pugnæ, colligentes spolia multa & frumentum quod portaverant alportantes. Comes autem Lincolnensis cum multis aliis magno noctis spacio vagans cum jam desiceret quo se diverteret, per eandem viam reversus est qua & venerat. Et mane quasi hora tertia venit ad Perforade ubi prius pernoctaverat, & invenit ibi multos ex suis mortuos quidem de ejus absentia, sed de præsentia jam gaudentes eo quod salvi cum receperant; reversusque est usque ad Bayon cum domino Iohanne de Bruann & toto comitatu. Congregatique sunt ad eum in sequenti quadagesima omnes dispersi & profugi, & in sequenti ætate moverunt se versus partes Tholosanas, incendentes villas quas poterant & levientes gladio, perimentes usque ad festum sancti Michaelis. Removeruntque obsidionem sancti Katern quam Tholosanenses fecerant, & reversi sunt cum praeda magna usque Bayon, removeruntque ibidem usque post dominicæ natalicia, & cito post accepto mandato à rege Edwardo de treugis missis, reversi sunt in Angliam circa Pascha. Circa ista tempora Scoti rebellare cœperunt, ut supradictum est.

CAP. IX.

CUM igitur immobiliter perstaret in proposito secundi in Flandriam, ut supradictum est quinto capitulo, præcepit anno Gratie M. CC. xviij. ut omnes qui servicium sibi debebant & omnes alii qui viginti libratas terre à quocumque tenerent infra regnum Angliæ, essent Londoniæ in festo beati Petri ad vincula, parati cum equis & armis ad transiretandum cum rege absque dilatione qualicumque vel excusatione. Cumque venissent ibidem multi, viderentque regem in incepto proposito permanere, dixerunt ei quidam de magnatibus, Non expedit, ô rex, nec bonum est transiretare nisi prius reconciliato patre tuo spiritali Cantuariensi archiepiscopo, & magnatibus tuis, inveniaris & ipse in sinu matris ecclesiæ numeratus. At ille in se reversus & videns hoc justum esse & rationi consonum, mox accessit Roberto de Wychelesse Cantuariensi archiepiscopo qui præsens aderat, & tunc rex omni rancore deposito ipsum cum suis in specialitatem recepit pristinam, & majorem adauit. Et confidens de bonitate ipsius & constantia, curam & custodiam Edwardi filii sui & totius terre Angliæ adjuncto sibi domino Reginaldo de Grey coram omni populi commisit, præcepitque ut omnia sibi restituerentur etiam usque ad ultimum quadrantem; sicque favente Deo reductus est cum honore qui mortem non metuens pro honore Dei certavit usque ad mortem. Omnesque magnates qui ibi aderant ipso regis filio ex præcepto regis pacis fidelitatem faciebant, & ab omni populo levatis dextris verus conclamabatur hæres futurus & dominus & regni successor. Excusavit se etiam rex de exactioribus & prisus quas à populo suscepit, dicens se incepta protequi non posse nisi eorum subveniret larga manus, præcipue cum non suam tantum, immo totius populi ageret causam tanquam protector eorum & detensor; rogavitque populum accepta licentia ut omnia condonarentur ei & orarent pro eo. Et orabant quidam publice, alii autem sic; ab vero occulte, pauci vero bene. Prædicti vero Comes Herfordensis & Marchallus à Rege se subrahentes, cum vocis

Edo. I. ejus non parentem ab eorum officiis absoluti sunt. deditque rex eorum officia aliis quibusdam qui ministrarent eis. Quod ipsi grave ferentes, præcipue cum non tantum propriam sed etiam totius communis causam agerent, dicentes mediatoribus pacis qui inter ipsos & regem equitabant, quod non solum ipsi sed tota communitas terre gravata erat & ultra modum de injustis vexationibus, talliis & pris, & maxime quod non secundum libertates magnæ Cartæ ducerentur; cumque regis animum viderent immobilem & diutius sub incerto ventum verberare nolentes, missis ad regem nunciis rogaverunt eum, ut subscriptos articulos pro se & pro populo emendare juberet, adicientes quod si cartam libertatum confirmare vellet & articulos corrigere, parati erant omnes eum sequi in vitam & in mortem.

Cens sont le mostrances que Archeveskes, Eveskes, Abbes, Priours, Contes, & Barons, & tote la communalte de la terre monstrent a nostre seignour le roy & humblement prient come a seignour que cestez choses voille redresser & emendare a honneur de luy & salvacion de peple. En primes y semble a tut la communalte du realme la terre que le garnysment que fet l'our faist par le brief nostre seignour le roy ne fust pas assis suffisant pur ceo qil ne doist nule certaine liem especifie que ils deveront aler. Kar solum le liem covint il faire la purvance & puissent aviser la quele ils dussent luy faire service oue none. Pur ceo que dist est cominalment que nostre seignour le roy vult passer en Flandres, avys est a tote la comynalte que la ne devent il nule service faire; pur quez eanz ne lours predecesseurs ne ancestres nukes en cote terre service ne fyrent; & me fust il isus qils dussent le service la en ayllours, ils averont pas ponere de sene le, par ceo que ils ont est tant greves de diverser talliages, eydes, prisys, cest assaver de frumens avynges brayes laynes quisiez boefs vaches charrs falez sanz nule denier payer dont ils dussent avoir sustenance & marriens. I dyent estre ceo le eyde ne poient ils fuire pur la poverte que ils sont cys par les talliages & prisys avanditez, kar ils nunt a payer dont ils se poient sustenere. Esquelz en sont que nont pas lours sustenance ne lours terres haynes. Estre ceo tote la communalte de la terre ces sentent durement grevez qils ne sont pas mems solum lez leyes & lez usages de la terre par lez queus lours ancestres solent estre manez, ne ils ont leur franchises lez queus ils solent avoir: mes sont mys hors voluntierement par quoy ils se sentent durement grevez. Nostre ceo clerks & lays se sentent durement grevez de ceo qils solent estre menes solum lez poynes de la grant chartre lez queus poyns sont tote plus tresfoyles, la quele chose est tresgrant damage a popple. Par quoy ils prient a nostre seignour le roy, qil voyle que cestez choses soient redresser al honneur de luy & salvacion de popple. Ostre ceo la comynalte de la terre se sentent durement grevez de la fyse de la foreste que nelt nuyse garde cum els solez estre en arere ne la chartre de la nautre, vers sont attachementes voluntiers hors de la fyse altemment que homme ne solent. Ostre ceo tote la communalte de la terre se sentent durement grevez de la male cor dez leynes que est si grevous a chescun sub le la leyne enciers al. 2. prisys a chescun sak v.

marces. Par ceo que la leyne Dengleterre est a Edm. I. poye le moye de la valne de tote la terre par 17l pris. Pur ceo que la comynalte de la terre volent honneur & sanite a nostre seignour le roy sicome il deyvent voylere ne l'our semble pas que serroit a luy pris de passer en Flandres sil ne fust plus a sure pur luy & par sez gens des Flandresses & aux par la terre de Scoce la quele se comence a lever contre luy sanz come il est ore en terre. Es bien ensendens qils en frayent plus malvoys maners sils fussent sure qil fust le mere passe; & ne mys seulement eanz mes autres terres que ne sont pas nuncore bien affermes.

Cumque esset rex in suo leinere apud Pontes-
menc ad transfretandum quasi paratus, miserunt
ad eum prædicti Comites nuncios qui voluntatem
ejus quærent in præmissis; quibus ille respondens
ait, « Concilium meum plenum non est mecum.
« hic, pars enim ut scitis remansit Londonia, &
« pars præcessit in Flandriam, nec absque concilio
« pleno respondere possum ad interrogata vestra,
« let ite & dicite hiis qui misent vos, ut si me-
« cum venire velint placebit michi multum, sin au-
« tem noluerint, rogo ut michi vel regno saltem
« non noceant; spero quidem adhuc favente De-
« mino quod revertar in terram hanc & in regnum
« meum suscipiar. Et reversi sunt nuncii levi data
« licentia. Transfretavitque rex circa festum sancti
« Bartholomæi in Flandriam, & applicuit ad portum
« de Synne. Cujus historiam protequimur hic post
« regressum Comitum in patriam suam. Comites vero
« prædicti cum quibusdam Baronibus complicibus
« suis reversi sunt Londoniam prohibentes Cancellario
« Regis & Baronibus Seaccarii ne octavum denarium
« quem Rex expeterat à populo, vel quintum à clero,
« seu aliquam vexationem expeterent vel levarent
« quocummodo. Rogaverunt etiam Londonienses
« tanquam amicos & contrahes, ut in expetendis li-
« bertatibus magnæ Cartæ eis assistere vellet, & cu-
« ram adhibere fidelem. Ita quod jura portus reco-
« petare possent & recuperata tueri. Et ne rapina
« vel extorsione illicita possent argui in posterum,
« prædicti Comites proclamare fecerunt ne suorum
« quicumque rem quamecumque modicam caperet à
« quocumque nisi iusto dato precio, & hoc sub poena
« mortificationis manus dextra: vel etiam capitis si
« culpa expoleret, revertique sunt in terram suam
« nulli molestiam inferentes aut gravamen.

Rex itaque Edmardus non obstante, ut dictum
est, mutatione officiorum prædictorum Comitum
circa festum beati Bartholomæi apostoli, non ani-
mam marans, transfretavit in Flandriam cum millo
quingentis armatis & cum mille peditum electiorum,
de quibus fuerunt Wallenses xxx. milia. Statimque
cum applicasset rex in portu de Synne in quo se
recepisset hospicio, nostri maritimi de portibus im-
veteratum illud odium quod inter ipsos & marina-
rios de Flandria ab antiquo duraverat ad mo-
tionem reducentes, non curantes ad armis imper-
petuosis suis combusserunt plurimum xx. annos com-
petentes gladio quocumque ex ipsis comprehen-
dere poterunt, rege tamen prohibente sed imperium
furoris reprimere non valente. Tres tamen naves
magis in quantum una thesauris magnis fuerat vo-
crantes se in altum mari cum difficultate fuge-
runt; & huc acta sunt in portu de Synne. Inde
pervenit rex apud Brugis ubi Comes Flandiarum
custens

Edw. I.

currens ei obviam suscepit eum cum immenso gaudio. Cui rex ait, Ecce in auxilium tuum venimus o Comes. Num igitur in hostes procedere an ad tempus quiescere debemus indica nobis. Exercitus enim regis *Francia* non distabat ab eis nisi per duas leucas modicas; videns autem Comes ipsum respectu viribus impari, & quod exercitus *Francia* pergrandis fuerat immentis, ait illi, Domine mi rex, non possumus in presenti ex arripito procedere eo quod estis labore fatigati, sed est michi civitas fortis & bene munita, scilicet *Gant* ad quam declinabimus ad tempus, quousque robur nostrum & negotium melius pro voto ordinetur. Et adquevit ei rex, & praecepit ut exitus vestrum & introitum terrae observarent pedestres eo quod ibi sunt fossa multa, donec iter inceptum agerent ad eandem civitatem. Et quia cives *Brugenses* sicut & cives aliarum civitatum, scilicet *Doway*, *Tpre*, *Gant*, & *S. Edomari* paulo ante cesserant regi *Francia* cum defensore non haberent neque propugnatorem, iussit rex ne alias forte mutarentur ut & fidelitatem sibi jurarent & obsides darent; quo facto, processit in via sua verius *Gant*, respicientibus in eum *Francia* sed non prohibere valentibus. Timebant enim pedestres regis *Anglia* eo quod erant ex eis sagittarii multi. Moveruntque castra sua usque *Courteray* quae distat a *Gant* per viij. leucas. Mansit itaque rex noster apud *Gant* per dies plurimos, & pedestres sui frequenter agebant praedas plurimas, inter quas villam de *Damp* sic dictam spolia venunt etiam bonis multis, & peremerunt in ea plurimum ducentos viros electos qui se primo dederant regi nostro in primo adventu suo. Quod quidem factum multum displicuit regi, & quosdam huius sceleris auctores iussit in furca suspendi.

An. Dñi
1290.

Mense Maii ejusdem anni, scilicet anno Domini M.CC.XC. gens *Scotorum* perfida rebellare cepit hoc modo. Comes de *Warennis* cui rex noster curam & custodiam totius regni *Scotia* vice sua & nomine commiserat corruptionem aeris causans dixit se ibi non posse manere cum sanitate; mansitque in *Anglia* in parte tamen aquilonis & hostes exultantes legniter prosecutus est, quod fuit nobis in posterum foos & origo magni mali. Thesaurarius etiam regis dominus *Hugo de Creshingham* homo pomposus & elatus valde pecuniam dilexit, & murum lapideum quem ipse dominus rex novum solisam apud *Berthok* constru praeceperat non consumavit, quod nostris evenit in scandalum, ut paterebit inferius. Justiciarius vero regis dominus *Willielmus Ormesby* praeceptum regis prosequens, omnes qui fidelitatem regi *Anglia* facere noluerant abique personarum distinctione exulabat. Eratque quidam latro populeus *Willielmus Waleys* nomine qui multis temporibus exulaverat; hic tunc exiliens vagus & profugus omnes exultantes convocavit ad se, & factus est quasi princeps, & creverunt in populum multum. Huic etiam associatus est ille miles *Willielmus Douglas* qui in captione castri de *Berthok* se cum suis regi nostro dederat salva sibi vita & membris, ut supradictum est, quem cum rex ad omnia restitisset, factus est omnium bonorum immemor, sicque latro latroni sociatus est, liberatorem suum saltem in subditis persecutus est in mortem. Cumque praedicti Comes & Thesaurarius ad partes perrexissent australes ut parlamento regis interesse posset, quod in festo sancti *Petri* ad vin-

cula *Londonia* tenebatur, nil mali suspicantes in *Edm. I.* *Scotis*, ecce praedicti duo *Willielmi* cum populo perverso venientes credebant se invenire posse Justiciarium regis nostri praedictum apud *Secone* ubi placitaverat, ut eum peremerent festinabant; ipse tamen praemunitus cum difficultate evasit, reliquens hostibus spolia multa. Quibus collectis, jam non in occulto ut prius sed palam processerunt concludentes in ore gladii omnes *Anglicos* quos ultra mare *Scotia* invenire potuerunt, divergentes postea ad obsidionem castrovin. Iterum dum talia gererentur, *Carloliensis* episcopus & ceteri viri qui cum eo erant in praesidio civitatis ejusdem & castri, timentes de infelicitate & inconstancia domini *Roberti de Brays* junioris Comitis de *Karyk*, miserunt vocantes eum ut certo die venire tractaturus cum eis de negotiis regis si tamen in fide regis ipsius perseverando maneret. Qui mandatis resistere non audens, venit ad ipsum diem cum omni populo *Galwallia*, & supra sacra mysteria juravit, & super gladium sancti *Thoma* juramentum praestitit, quod regi nostro & suis contra *Scotos* & omnes inimicos suos fideliter assisteret in consiliis & auxiliis, dampnaque sua impediret in quanto se posset sua facultas extendere, factoque juramento reversus est in locum suum. Et congregato populo ut colorem fingeret processit in terras *Willielmi Douglas* & partem earum combussit igni, & uxorem ejus & parvulos secum adduxit in vallem *Anandia*. Cito tamen post dum a conspiratione *Scotorum* reverteretur ad propria, convocatis militibus patris sui de terra *valis Anandia*, nam pater ipsius in australibus partibus *Anglia* moram faciebat huius fraudis nescius, & dixit eis, "Carissimum meum, scitis, & verum, est quod nuper apud *Carloliolum* juramentum praestiti, de quo scitis & audistis, stultum quidem & vi extortum, nam timore ductus hoc feci coram vobis, unde contritor & poenitens valde spero tamen me beneficium absolutionis consecuturum in brevi. Verum quia carnem suam nemo unquam odio habuit, nec ego habeo, oportet ut vadam ad populum meum & nationi meae adjungar ex qua procreatus sum; rogo autem vos ut illud idem facientes placeat vobis venire mecum, cuiusque michi consilium & amici carissimi. Cumque differrent responsum in crastinum, eadem nocte latenter recesserunt, potius eligentes dampna quaecumque magis ad tempus sustinere quam fidelitatem regi *Edwardo* factam cum nota infamiae infringere. Ipse vero aspirans ad regnum sicut publice dicebatur adjunctus est ad populum perversum, & cum episcopo *Glauguenfi* & seneschallo *Scotia* qui totius mali fabricatores extiterant, confederatus est. Exiit vero generatio illa perfida & infidelis *Scoti*, omnes *Anglicos* quos invenire poterant cruciabant, religiosos etiam viros *Anglicos* a domibus suis quibus professi fuerant violententer extraxerunt ex ipsis spectaculum facientes. Erat enim ludus eorum & ad spectaculum cum eis vacabant. Ad pontes namque aquarum multarum sedentes, viros *Anglicos* religiosos & feminas quos specialiter reservabant ad hoc, ligatis manibus vel pedibus ne forte natando evaderent, ab ipsis pontibus vel saltu vel praecipiti faciebant, in interitu eorum & submersione latentes. Inter quos adducti sunt duo Canonici de domo sancti *Andree* in *Scotia*, qui cum ad pontem villae nominatae sancti *Johannis* coram

Edw. 1. ram illotacione *Willielmo Waleys* starent quasi pro tribunali mortem expectantes, subito salvavit eos Deus sic. Venerunt enim nunci cum magna festinatione ex parte quorundam magnatorum regni *Scotia*, in quorum adventu præpeditus ille *Willielmus* latro præcepit ut in salva custodia ponerentur; qui postea a custodibus suis per quoddam amicorum suorum redempti sunt dato precio & præstato iuramento quod a regno festinanter egressi nunquam illud iterum ingrederentur; quorum unus mansit apud *Opburne* per tempus aliquod & periculum suum ore proprio enarravit. Hæc ideo scribere curavi ferocitatem improbe gentis reserare quæ in maligno totaliter super omnes alias nationes terræ quali naturaher contra *Anglicos* posita est. Tres *Anglici* viri in villa *S. Andrea* in *Scotia* mansionem suscepant cum a facie illius *Willielmi Waleys* & suorum fugissent in lapidem illum scilicet qui dicitur petra vel *acus sancti Andrea*, credentes se posse lapidis immunitate muniri, cum sancta mater ecclesia privilegium perdidisset, a *Scotis* infocui sunt, & in eodem lapide interfecti.

CAP. X.

Nunciata sunt hæc regi in *Flandria* existenti, Quæ cum ad audientiam ejus pervenissent, de facili fidem non adhibuit, sed misso *Dunelmensi* episcopo præcepit super hoc veritatem inquiri. Qui festinando convolvans invenit multitudinem *Scotorum* conglobatam, cui resistere non audebat. Et reversus ad regem omnia per ordinem nuntiavit; rex vero in *Flandria* quasi accinctus ad iter transfretandi propositum mutare noluit, sed omnem miliciam *Eboracensis* comitatus a *Trenta* usque in *Scotiam* ipsi *Comiti de Warrenia* assignans; præcepit ut *Scotorum* audaciam festinando reprimeret, & auctores mali debita justitia castigaret; Remisit etiam in terram *Scotia* ambos illos *Comites* *Johannem de Badenough*, & *Johannem de Bughno*, præcipientis eis in fide sua ut cum cultum populi ledarent & manerent in fidelitate promissa; Quorum ille de *Bughno* colorem primo simulanscepit reprimere quorundam audaciæ, sed tamen in fine factus est nobis de converso perverius. Alter vero de *Badenough* suorum animos mutare non valens mansit cum nostris saltem cum corpore. Comes vero de *Warrenia* de comitatu *Eboracensi* exercitum congregans, præmisit ante se cognatum suum dominum *Henricum de Percy*, Qui congregato exercitu comitatus *Karloliensis* vallem *Swandie* ingressus est cum tricenis armatis & xl. milibus pedibus electorum circa festum beati *Laurentii* martyris; Cumque pernoctassent nostri apud *Longmaban* non timentes sibi in aliquo, ecce incolæ ejusdem patriæ exterrere eos volentes quasi nocte media clamabant, non quidem *Philistini* sed *Scoti* super nos. At illi currentes ad arma mox uniusquisque domum in qua manserat accendit, & conglobati continuo recesserunt cum lumine, Profectique sunt inde per modicas distas usque ad villam de *Arc* juxta *Galewalliam* ut ad pacem admittèrent *Galewallenses*; Cumque non venissent nisi pauci equestres nuntiatum est eis post triduum quod *Scotorum* exercitus non distabat ab eis nisi spacium ij. leucarum. At illi summo mane castra moventes egressi sunt campum juxta *Trewyn*, ordinantes ex-

ercitum & ad bellum se parantes; Eratque *Scotum* Edw. 1. ram exercitus ex parte altera cujusdam laci modici & mutuo se videbant; Cumque innates *Scotorum* qui ibi aderant, episcopus scilicet *Glasguensis*, senecallus *Scotia* & *Willielmus Douglas* viderens se esse impares equestribus nostris licet pedestres nostros in duplo excederent, timuerunt sibi, & multis pennis ad nostros petierunt utrum esset ibi aliquis ex parte regis *Angliæ* qui eos ad pacem recipere posset, & responso quod sic, confestim venit ad eos ille strenuus miles *Ricardus Landy* qui nunquam regi nostro fidelitatem fecerat, & se cum suis dedit voluntati regis nostri, dicens se nolle ulterius cum discordantibus & variantibus militare. Quod cum vidissent alii magnates nominati confestim sunt, & continuo se dederunt prædicto domino *Henrico de Percy* nomine regis, salvis eis vita & membris, terris & catallis, & quod condonarentur omnia usque ad eandem diem, promissis obediuntibus & instrumentis confectis; & conditionaliter admissi sunt, si talia regi complacerent. Cumque nostri reverterentur apud *Trewyn* nuntiatum est eis, quod multi ex *Scotis* & *Galewallensibus* eorum sarcinunculas hostiliter depradati sunt interfectis pluriquam quingenis viris cum mulieribus & parvulis, quos insequentes, percuterunt ex eis circiter mille viros, & reversi sunt nostri sic multiplicata præda. Adveniente apud *Berwyl* *Comite de Warrenia* ei per ordinem prædicta nuntiatur, & misso ad regem nunciis voluntatem ejus expetit; Qui existens in prædicto iunctis ut dictum est, noluit impediri, sed pro bono pacis postulata concessit, factoque ad diem certum hujusmodi responso. adhuc dissecabantur *Scoti* in cordibus suis, differentes obfides quos promiserant, & postulantes omnia sua & antiquas consuetudines suas sicut a rege *Scotorum* antiquitus tenere consueverant; Quæ cum adhuc essent quasi sub certa spe concedendo promissa, iterum & iterum multiplicatur dies, & variantia & iniqua iugebantur, eo quod latro ille *Willielmus Waleys* iterum populum adjuvabat. Ad ultimum vero cum tantum propopereat super eos timebant sibi, magnates *Scotorum* inpoluerunt culpam prædicto domino *Willielmo Douglas*, & episcopo *Glasguensi*, Qui notam criminis impositi exculare volentes, sponte dederunt se, primo ille *Willielmus*, & paulo post ipse dominus episcopus; & traditus est episcopus sub custodia custodis castri de *Robertburgh* vice nominis regis nostri; Ipse vero *Willielmus* in castro de *Berwyl* positus est & retentus salvo custodius. Quod cum audisset ille latro *Willielmus Waleys* iratus animo petrexit ad domum episcopi & omnia ejus suppellectilem arma & equos, filios etiam episcopi nepotes nomine nuncupatos secum adduxit, ut auctus immenso *Scotorum* numero eo quod communis terræ sequebatur eum tanquam Ducem & principem, tota etiam familia magnatorum adhererant ei; & licet ipsi magnates cum rege nostro essent corpore, cor tamen eorum longe erat ab eo. Nostri vero sic irritati cum nolent talia ulterius sustinere, processerunt armati ad villam de *Stretshelme*, ubi senecallus *Scotia* venientes rogaverunt nostros ut adhuc sustinerent per modicum tempus, si forte suos populum *Scotorum* pacificare possent quoquo modo; Quod cum eis concessum esset, iterato venientes iij. scilicet adus Septembris responderunt præciso, quod eos iustificare non poterant pro-

Edm. I. promittentes tamen quod in auxilium nostrorum venirent die crastina cum xl. equis armatis; Cederuntque eis & dimiserunt eos; In recessu autem eorum in vespertis cum quibuldam ex nostris a foraggio revertentibus obviascent, insultum fecit in eos ille Comes de *Levenay*, & collum unius peditis perforavit gladio; Quod cum in exercitu nostro nuntiatum esset, mox cecurrerunt ad arma, & vulneratum sanguinolentum. Comiti de *Warenn* presentaverunt, expectantes vindictam fieri in ipsa nocte, concitantes & dicentes, seditionem fieri & fidem fractam esse. Ad hæc Comes, Sustinete, inquit, nocte hæc ut si in crastino promissa non tegerint & compleverint, majorem etiam in facto ultionem expectamus. Præcepit tamen ut omnes essent parati in crastinum ad transcendendum pontem de *Strybelyn*. Mane autem facto transierunt pontem pedestres *Anglici* plusquam v. mille & *Wallersey* plures, iterumque revertebantur eo quod Comes de *Warenn* summo depressus in campum non exisset. Cumque post magnam moram surrexisset a somno essentque omnes in campo armati, fecit ibidem novos milites quorum quidam eodem die corruerunt. Interimque transierunt pedestres nostri, & iterato reversi sunt eo quod senecallus *Scotie* cum paucis quidem venit & non cum xl. armatis ubi convenerant, Credebantque *Anglici* ipsos fore bajulos boni nuntii, excusaverunt se & in facto prædicto & quod gentem propriam justificare non possent, dicentes, se non posse ab eis eripere nec equos nec arma. Mittebantur etiam interim duo fratres prædicatores ad exercitum *Scotorum* qui in altera parte montis supra monasterium *Skembskynel* cum illo latrone *Willielmo Waleys* latitabat, si forte pacem amplecti vellem quam tendebant. Ad hæc ille latro, Renunciate inquit vestris, quod pro bono pacis non venimus, & parati sumus ad pugnam, ad vindicandum scilicet & liberandum regnum nostrum; Ascendant igitur cum voluerint & nos paratos invenient in barbis eorum. Erant autem ut dicebatur C. lxxx. equestres & xl. mille peditum. Cumque talia dicerentur, Præsumptuosi mox ex nostris dicebant; Ascendamus ad eos, nostri enim sunt; sapientiores vero subunxerunt, Non ascendamus adhuc, sed provide deliberemus quid nobis consilii fuerit faciendum. Adhuc strenuus ille miles *Ricardus Lundy* qui se nostris dederat apud *Irenyn*,

« Domini mei si ascenderimus pontem mortui sumus, non enim transire poterimus nisi bini & bini, »
 « & hostes nostri à latere sunt, descendenteque super nos sicut voluerint omnes in una fronte; sed est unum vadum non longe abhinc ubi transire poterimus xl. simul in una vice. Nunc igitur tradantur mihi quingenti equestres & modica pars peditum, grābimurque hostes à tergo & debellābimus eos. Interimque vos Domine Comes & ceteri qui vobiscum sunt pontem transibitis valde securi. Noluerunt sano adquiescere consilio dicentes, non esse securum se in partes dividere. Erant tunc quasi mille equestres & l. millia peditum præter populum quem dominus *Henricus de Percy* de comitatu *Karlialensi* & *Lancastrensi* congregaverat numeratum ad CCC. equites & lxxx. M. peditum electorum; Qui cum esset in veniendo cum eis versus *Strybelyn* modicum ante recepit in mandatis à domino *Hugone de Cressyngham* thesaurario regis, ut eundem populum cum gratiarum a-

ctione remitteret, dicens, exercitum quem habebant sufficere posse; nec expedire ipsos vexare in vanum, vel regis ararium consumere plusquam necesse erat; Fecitque sic, & indignatus est populus valde, volens eum quasi lapidare. Varius itaque varia cōsentibus, conclamabant quidam ut pontem transcenderent, alii e converso. Inter quos adiecit ille Thesaurarius regis homo quidem pomposus & filius mortis. Non expedit domine Comes ulterius protelare negotium & thesaurum regis nostri in vanum expendere, sed ascendamus & faciamus debitum nostrum ut tenemur astricti. Motus itaque Comes in verbis istis præcepit, ut pontem ascenderent & transirent. Mirum dictu sed terribile quidem in eventu quod tot & tanti discreti viri, dum leirent hostes in promptu, strictum pontem ascenderent quem bini equestres vix & cum difficultate simul transire potuerunt. Quoniam ut dicebant qui in eodem conflictu fuerant, si à summo mane usque ad horam undecimam absque ulla interruptione vel impedimento transissent, adhuc extrema pars exercitus in parte magna remansisset; Nec fuit aptior locus in regno *Scotie* ad concludendum *Anglicos* in manu *Scotorum* & multos in manu paucorum. Transierunt itaque vexillarii regis & Comitibus, & inter primos strenuissimus ille miles dominus *Mardennus de Twenge*; Cumque viderent hostes tot jam venisse quos superare poterant ut credebant, mox descenderunt de monte, & missis viris lanceariis occupaverunt pedem pontis, ita quod extunc nulli patebat transitus vel egressus, sed in revertendo sicut & in festinando super pontem precipitari sunt multi & submersi. Descendentibus itaque *Scoti* de monte dixit dictus *Mardennus* consociis suis, *Estne fratres tempus ut equitemus ad eos?* Quibus respondentibus quod sic, Mox stimularis equis mutuo egressi sunt, & corruentibus quibuldam ex *Scotis* ceteri equestres quasi omnes in fugam versi sunt. Quos cum insequeretur fugientes, dixit unus ex nostris domino *Mardennus*, Domine mi, decepti sumus, non enim sequuntur nostri, & vexilla regis & Comitibus non comparent. Ad hæc respicientes retro viderunt multos ex nostris & vexillarios regis & Comitibus corruisse. Dixeruntque, Præclusa est jam nobis via ad pontem, & à populo nostro intercepti sumus, melius est igitur ut tradamus nos aquare periculo si forte transire possumus, quam hostium cuneos penetrantes quasi pro nichilo corruamus. Difficilis, immo impossibilis jam factus est nobis transitus per medium *Scotorum*. Ad hæc ille strenuissimus miles *Mardennus*, « Certecarissimi nunquam dicetur de me quod gratus me submerferim, absit & hoc à vobis & ab honorabili nomine *Anglorum*, sed sequimini me, & per medium eorum viam vobis faciam usque ad pontem. Stimulatoque dextrario mox intravit in hostes, & nunc hos nunc illos cadens gladio per medium transivit illatus, patuitque via magna sequentibus eum, erat enim fortis robore & statura proceræ. Cumque ita strenue militaret nepos illius vulneratus & attonitus equo suo interfecto, sed stans tamen super pedes clamavit ad eum, Domine mi, salva me, At ille, Ascende, inquit, post me. Qui ait, Non possum, defecit enim robur meum. Moxque consocius ejus armiger ejusdem *Mardennus* descendens de equo suo cum ascendere fecit, & dixit domino suo, Sequar te domino quocunque ieris, Et

Edm. I. Et secutus est eum usque ad pontem & uterque eorum salvatus est. Apprehenso itaque ponte, per fortitudinem strenue militantis omnes extunc quotquot ex nostris ibi remanserant conuerunt numero armorum fere centum & peditum quasi v. M. Inter quos CCC. *Wallenses*. Et cum multos ex nostris vita privaverant, tandem quidam ex nostris qui remanserant aqua natando transtierunt, unus etiam miles ex nostris cum difficultate aqua trahit in equo armato. Coccit eodem die inter *Scotos* lancearios praenominatus thesaurarius regis *Angliae* dominus *Hugo de Cressingham* rector ecclesiae de *Ruddeby* & capitalis Iusticiarius in *Astis Eborac*. Qui cum esset Praebendarius in multis ecclesiis & multarum haberet curam animarum, nunquam tamen arma spiritualia vel calulam induit, sed galiam & loricaui in quibus corruit; & qui gladio linguae suae multos olim extraxerat in iudiciis multis, gladio tandem pervertorum occisus est. Quem exoriantes *Scoti* dividerunt inter se pellem ipsius per modicas partes, non quidem ad reliquias sed in contumelias, erat enim pulcher & grassus nimis, vocaveruntque eum non *Thesaurarium* sed *Traitorarium* regis; & verius hoc quam credebant, multos enim seduxit in die hac, sed & ipse seductus est, qui erat levis & lubricus, elatus superbia & avaritia deditus. In proximo congressu nostrorum cum *Scotis* senescallus *Scotiae* & Comes de *Lennox* qui prius pacifici venerant cum vidissent nostros corruisse, confestim recesserunt ad suos qui in silvis latitabant juxta *polles*. Qui notandum videntes eventum egressi sunt obviam nostris & multos particulariter fugientes peremerunt ibidem ad *polles* asportantes spolia multa & quadrigas onustas abducentes. Non enim poterant quadrigae vel summarum a fugientibus abduci de frangi in lacubus & mariscis. Comes vero noster citra pontem semper existens reverio domino *Mardoch* cum suis praecepit pontem frangi & comburi; et commissa custodia ejusdem Castrum de *Stratvelpa* praedicto *Mardoch* promissit ei fideliter data fide, quod infra primas decem ebdomadas veniret in ejus auxilium cum manu forti: non tamen adimplevit quod promissit, oblitusque senectutis suae profectus est apud *Berewycam* cum festinatione tanta, quod dextrarius in quo sederat in stabulo fratrum Minorum positus nunquam pabulum gustavit. Deinde processit ad filium regis in partes australes & reliquit patriam penitus desolatam. Facta fuit confusio hac tertio idus Septembris scilicet feria quarta.

An. Dñi 1397. Anno gratiae M. CC. xviij. post ista nephanda principia animati sunt *Scoti* & corda *Anglorum* confusa sunt. *Anglicique* nostri qui remanserant in *Berewyk* iuste timentes sibi, abierunt a loco suo eo quod principem non haberent seu defensorem. Et cito post ingressi sunt eam *Scoti* inveniunt eam vacuum & quasi scopis mundatam. Castrum tamen tenuerunt *Anglici* & defenderunt illud. *Northumbrenses* etiam timore perterriti evacuaverant patriam ab uxoribus & parvulis & omni suppellectili, mittentes cum eis animalia usque *Novum Castrum* & sparsim per provincias; Cumque diu morarentur *Scoti* in eisdem locis nec latius in *Angliam* processissent, credebant in hoc *Northumbrenses* ipsos nolle fines suos ingredi, & sic ad propria regressi sunt reducentes secum omnia, quod cum *Scoti* didicissent per exploratores suos, mox & quasi latenter *Northumbriam* ingressi sunt, circumgiran-

tes subito patriam peremerunt multos, & praedas Edm. I. maximas asportaverunt. Et extunc erant *Scoti* ingredientes & egredientes ad libitum cubantes in foresta de *Renthesburya*, nec erat qui exterreret eos. In tempore illo cessavit laus Dei in omnibus monasteriis & ecclesiis totius provinciae a *Novo Castro super Tyam* in *Karlulm*. Fugerant enim a facie *Scotorum* omnes monachi & canonici regulares & ceteri sacerdotes ministri domini cum plebe quasi tota. Vacabant itaque *Scoti* incendiis & rapinis a festo sancti *Lucae* usque ad festum sancti *Martini*, & non erat qui impediret eos nisi quidam ex nostris qui erant in praesidio castrum de *Berewyk* & aliorum castrorum aliquando exeuntes extremas eorum reliquias exdebant, in modico tamen tempore; In festo vero sancti *Martini* & per octavas sequentes conglobati *Scoti* processerunt ubique vastantes omnia; Cumque venissent *Karlulm* miserunt ad urbem sacerdotem quendam absque *Levita* qui diceret. « Hae mandat vobis dominus meus *Wilhelmus* Conquestor ut vires vestras consulentes abique sanguinis effusione reddatis ei villam & castrum, dabitque vobis vitas & membra & omnia catalla vestra; Quod si non feceritis, confestim expugnabit vos & ad internecionem usque delebit. At illi responderunt ei; Quis est ille Conquestor? At ille, *Wilhelmus* quem *Waleys* nominatis. Adjecerunt & illi. Rex noster, inquit, curam & custodiam civitatis istius & castri vico & nomine tuo & heredum suorum nobis tradidit, & credimus eum non habere gratum & ratum habere velle ut domino tuo *Wilhelmo* ea liberemus, sed vade & dic ei ut si eam habere voluerit, veniat ad modum boni Conquestoris & locum expugnet, habeatque si possit civitatem & castrum & universa in eis contenta. Moxque recedente, tetenderunt machinas & ad resistendum paraverunt se. Quod videntes *Scoti* declinaverunt ab urbe, vastaveruntque universa per medium forestae de *Ingelwode* cum *Berlande* & *Alldale* usque *Berewent* ad *Cokermelwe*. Non enim pepercit eorum oculus ordini, levi vel arati, quin ecclesias Dei concremantibus ejus sanctuaria quasi pro nichilo reputabant; Et cum esset *Scotorum* propositum ut in episcopatum *Dunelmensem* acies dirigerent, impeditis eos Deus & gloriosus ejusdem loci patronus sanctus *Cuthbertus*, supervenit enim tempestas maxima grandinis, nivis & forte gelu infra easdem octavas beati *Martini*, ita quod multi *Scotorum* fame & frigore perierunt. Exploratores etiam eorum venientes dicebant, eundem episcopatum armis praeparatum & bene munitum immenso populo, & tamen non erant centum armati & vix tria millia peditum electorum; Qui licet multo plures ante ad resistendum in confinio manserant, eodem tamen tempore perterriti ad propria fugerunt, sed deficiente populo non defuit ille gloriosus *Cuthbertus* quin ut pie creditur *Scotorum* propositum suis sanctis precibus quassatum est. Revertentes igitur *Scoti* a exde praedicta venerunt apud *Cresledham* ubi tres Canonici ejusdem domus qui paulo ante redierant mortem non timentes, cum vidissent venientem exercitum fugerunt in oratorium quod de novo construxerant, ut si sic esset divina voluntas sacrificium Deo fierent in odorem suavitatis. Moxque ingressi sunt ad eos viri lancearii vibrantes eis lanceas & dicentes, Ostendite nobis thesauros ecclesiae vestrae vel

Edw. I. vel confectum moriemini. Ad hæc unus de Canonicis, Non, inquit, diu est quod vos & populus vester omnia quasi nostra asportastis in terram vestram, & ubi repolulistis ea scitis. Nos vero extunc pauca quævisimus sicut jam in præsentem videtis. Interim vero dux eorum ingressus est scilicet *Willielmus Waleys* & comminabatur suis ut recederent, Rogavitque ut eorum aliquis missam celebraret. Et statim unus celebravit. Factaque elevatione egressus est ille *Willielmus* ad deponendum arma sua, Et factum est dum perveniret sacerdos ad perceptionem sacratissimi corporis & sanguinis *Christi*, circumsteterunt *Scoti* ut calicem abriperent. Dumque manus ablueret & à sacratio reverteretur ad altare, invenit calicem asportatum quem super altare reclinaverat, manutergique & cetera ornamenta ipsius altaris; Nec erat ei liber in quo finiret missam inceptam, eo quod asportaverant omnia. Et cum hæsitaret sacerdos quid esset faciendum, reversus est ille *Willielmus*, & vidit hæc, præcepitque ut quærentur sacrilegi & capite plecterentur; sed non sunt inventi, utpote cum dissimulatione quæsit. Adjecitque ad Canonicos, Non inquit à me recedatis quousquam sed necum manebitis ut salvemini, Populus enim iste malitiosus est nec justificari potest seu castigari. Mansitque ibidem per duos dies, & populus iste perversus dispersus per circumjacentem provinciam conburens incendio & vastans universa. Habuitque tunc *Willielmus* ille in literis sequentibus locum nominatum qui eidem Canonicis literas suas protectorias concesserunt, conceptas in hac forma:

Andreas de Moronia & Willielmus Waleys duces exercitus regni *Scotia*, nomine præclari Principis domini *Johannis Dei gratia illustris Regis Scotia*, de consensu communitatis regni ejusdem omnibus hominibus dicti regni ad quos presentes litera pervenerint salutem. Sciatis nos nomine dicti Regis Priorem & Conventum de *Erfeldestham* in Northumbria, terras suas, homines suos & universas eorum possessiones, ac omnia bona sua mobilia & immobilia sub firma pace & protectione ipsius domini Regis & nostra juste suscepisse; Quare firmiter prohibemus ne quis eos in personis, terris seu rebus malum, molestiam, injuriam seu gravamen aliquod inferre præsumat super plenaria forisfactura ipsius domini Regis; aut mortem eis vel alicui eorum inferat sub pena amissionis vite & membrorum, presentibus post annum minime valituris. Ad apud *Erfeldestham* vij. die Novembris.

Item alix literæ protectoriæ.

Andreas &c. Sciatis quod suscepimus unum Canonicum de *Erfeldestham* cum suo Armigero uno & duobus famulis suis in saluum & securum conductum regis nostri & nostrum, ad veniendum ad nos ubicumque fuerimus quandocumque necesse fuerit & expediens dicta domui. Et ideo vobis omnibus & singulis nomine dicti domini Regis mandamus firmiter injungentes, quatinus cum aliquis Canonicus dicta domus cum prædicto Armigero & famulis suis presentes literas secum habens causa veniendi ad nos inter vos venerit, ipsos sub salva custodia ad nos ducatis, ita quod nullus eos in personis seu rebus molestet in aliquo sub Regis plenaria forisfactura, aut mortem eis vel alicui eorum inferat sub pena amissionis vite & membrorum, presentibus ad voluntatem nostram duraturis.

Edw. I. Egredientes tandem *Scoti* de loco illo tenderunt acies suas versus *Novum castrum* ex parte boreali de *Epyne*; Et cum essent ex opposito illius villæ de *Ryona* egressi sunt viri quidam illius villæ et maledicebant eos, non timentes eos eo quod aqua superhabundaret in parte. Moxque ex *Scotis* transferunt multi, & eandem villam incendentes continuo reversi sunt. Fugientibus incolis jam statim rumor ascendit, adveniunt *Scoti*, crevitque clamor & ululatus eorum per provinciam totam. Et fugerunt; & secum asportaverunt bona sua non quidem in gaudio sed in fletu & luctu, nec erat qui resisteret seu ad resistendum se pararet nisi *Dunelmum* & cives de *Novo castro*. Viri etiam animosi qui erant in præsidio *Novi castri* paraverunt se ad pugnam, egredientes ab urbe, non longe tamen, eo quod pauci fuerant respectu multorum. Quod videntes *Scoti* declinaverunt ab urbe, & dividentes inter se spolia quæ sita, tradiderunt *Galwalensibus* partes suas, & abierunt in loca sua.

CAP. XI.

Interea modicum ante natale Domini, dominus *Robertus de Clyfford* cum centum armatis & xx M. pedum electorum de Civitate *Karlensi* & comitatu egressus est vallem *Anandia* ut prædaretur ibidem; Cumque transissent aquam de *Solmath*, mox voce præconia conclamatum est, ut nulli quousquam boni facerent nisi tantum semetipsis. Quo audito gavisus sunt pedestres, & continuo ad prædas dispersi sunt. Equestres vero maturo egressu processerunt & simul. Cumque venissent in mora juxta *Anandiam*, incolæ ejusdem patriæ adunati venientes improperabant eis, vocantes eos canes candidos & præ paucitate eos contempnentes, eo quod pedestres sui longe erant ab eis separati. Ad hæc autem exhortantes se nostri adinvicem congressi sunt cum hac multitudine magna. Et cæcis quibusdam reliquos in fugam converterunt; Concluseruntque eos in quodam inarisco, quousque venientes pedestres occiderunt ex eis CC. & viij. viros. & quosdam duxerunt captivos. Iterumque revertentes ad prædam combusserunt pluriquam x. villas ibidem infra limites parochiarum de *Opborne*, & tandem reversi sunt *Karlolum* in vigilia natalis Domini cum captivis & præda magna. Iterato circa principium quadragesimæ transierunt ibidem, & vallem *Anandia* expoliantes ignem apposuerunt. Qui accensus crevit in immentum, & combussit quandam ecclesiam de *Opburne*; & sic captis spoliis & quibusdam captivis reversi sunt. Et extunc vacabant mutuis incendiis & rapinis. Cum à gente *Scotorum* perfida talia agerentur, consilium regis nostri *Edwardi* qui cum *Edwardo* filio regis erant magnum videntes periculum non tantum regi in remotis agenti sed etiam toti terræ *Anglicanæ* imminere, instituerunt apud filium regis qui *Londonia* morabatur infra muros civitatis, ut Comites prædictos *Mareichallum* & *Hersfordensem*, qui ut dictum est, à patre suo in partem deciderant, rogaret & interpelleret ad pacis unitatem & amorem. Missis igitur literis suis rogavit eos ut ad Parliamentum suum, eo quod sui patris locum tenebat in *Anglia*, venirent *Londonia* x. die Octobris celebrandum, Qui novi præceptoris & futuri Principis rogatum amplectentes venerunt ad eundem diem,

Edw. I. diem, non tamen nudi, immo cum quingentis equis armatis & multitudine magna pedum electorum; quia communem profectum & utilitatem amplectebantur, communes diligebant eos fortiter; Portas tamen Civitatis noluerunt ingredi, nisi primo concederetur eis quod in omnibus portis Civitatis ponerentur prius custodes eorum, ne forte abique armis ingressi velut oves in ovili clauderentur; quo concessio, ingressi sunt. Ubi tandem post consilia multa & tractatus varios mediante venerabili patre *Cantuariensi* archiepiscopo magistro scilicet *Roberto de Rinchelise*, cuius memoria in benedictione sit, non fuit alia forma ad quam consentire voluerunt, nisi quod ipse dominus Rex magnam Cartam cum quibusdam adjectis articulis & Cartam de Foresta concederet & confirmaret. Et quod auxilium nullum seu vexationem à Clero vel à populo peteret vel exigeret in posterum abique magnatorum voluntate & assensu. Et quod animi rancorem remitteret eis & omnibus sibi associatis. Ordinatumque huiusmodi scriptum in hæc verba conceptum.

Nullum tallagium vel auxilium per nos vel haeredes nostros de cetero regno nostro imponatur seu levetur sine voluntate & assensu communi archiepiscoporum, episcoporum, & aliorum prelatorum, comitum, baronum, militum, burgensium, & aliorum liberorum hominum in regno nostro. Non capiat blada, lana, coria aut aliqua alia bona cuiuscunque sine voluntate & assensu illius cuius fuerint huiusmodi bona. Nichil capiatur de cetero nomine vel occasione mala tolla de sacco lana. Volumus etiam & concedimus pro nobis & heredibus nostris quod omnes clerici & laici de regno nostro habeant omnes leges, libertates & liberas consuetudines suas ita libere & integre sicut eas aliquo tempore plenius & melius habere consueverunt. Et si contra illas vel quencunque articulum in presenti Carta contentum statuta fuerint vel edita per nos vel antecessores nostros vel consuetudines introducta, volumus & concedimus quod huiusmodi consuetudines & statuta vacua & nulla sint imperpetuum. Remissimus etiam *Hunfredo de Bowne Comiti Hertfordie & Gloucestre*, *Constabulario Angliæ*, *Rogero Bygot Comiti Northolke* *Mareschallo Angliæ*, & aliis Comitibus, Baronibus, Militibus, Armigeris, *Johanni de Ferratus* ac omnibus aliis de eorum societate, confederatione & concordia existentibus, necnon omnibus xx. libras terre tenentibus in regno nostro sive de nobis in capite sive de quocumque qui ad transfretandum nobiscum in Flandrias certo die notato vocati fuerunt & non venerunt, rancorem nostrum & malam voluntatem quam ex causis predictis erga eos habuimus, & etiam transgressionem si quas nobis vel nostris fecerint usque ad presentem cartam confectionem. Et ad maiorem huius rei securitatem volumus & concedimus pro nobis & heredibus nostris quod omnes Archiepiscopi & Episcopi Angliæ imperpetuum in suis cathedralibus ecclesiis habita presenti Carta & lecta excommunicent publice & in singulis parochialibus ecclesiis suarum diocesum excommunicare seu excommunicatos denunciare faciant bis in anno, omnes qui contra tenorem presentis Carta vim & effectum in quocumque articulo scienter fecerint aut fieri procuraverint quoquo modo. In cuius rei testimonium presenti carta sigillum nostrum est appensum unum cum sigillis Archiepiscoporum, Episcoporum, Comitum,

Baronum, & aliorum qui sponte iuraverunt quod *Edw. I.* tenorem presentis Carte, quatenus in eis est, in omnibus & singulis articulis observabunt. Et ad eius observationem consilium suum & auxilium fidele prestabunt imperpetuum.

Ipse etiam *Edwardus* regis filius per literas suas patentes remisit predictis Comitibus & universis suis sequacibus omnem malam voluntatem; Et promisit in eadem litteris quod patrem suum induceret modis omnibus ad illud idem faciendum. Omnes etiam Consilarii regis qui ibidem aderant per scriptum suum super hoc specialiter confectum, illud idem promiserunt. Et lætati sunt universi in die hac unitatis & pacis. Erat enim ibi ex parte Regis Archiepiscopus *Cantuariensis*, & *Henricus* electus *Eboracensis*, Episcopi etiam *Londoniensis*, *Eliensis*, *Batoniensis*, *Coventrensis*. Comites etiam *Cornubiæ*, *Warrenne*, *Warwici* & *Oxonie*. Barones etiam *Johannes Giffarde*, *Henricus de Percy*, *Reginaldus de Greye*, cum multis aliis clericis & laicis. Hi omnes & singuli tactis sacrosanctis Evangelii iuraverunt ad maiorem rei securitatem, quod predictos Comites cum sequacibus omnibus contra dominum Regem servare deberent illæsos & indemnes. Convenit etiam ut in crastino sancti *Nicholai* episcopi certum super hoc acciperent responsum ab ipso rege, sub hac conditione adjecta, ut si Rex predicta scripta consignata remitteret & ratificaret omnia, extunc ad mandatum Regis vel ad Regem in *Flandriam* vel contra hostes suos in *Scotiam* iidem Comites proficiscerentur ad votum. Missis igitur nunciis ad ipsum dominum Regem scripserunt ei secretarii sui, ut si honorem suum, statum & regnum salvare & retinere proponeret, predicta omnia remitteret consignata. Qui quidem in arto positus cum jam hæsitasset per triduum, novissime tamen ut corda suorum retineret votis eorum annuit in præmissis, & omnia concessit & per ordinem confirmavit. Pro hac autem confirmatione Cartarum predictarum cum suis adjunctis predictis dederunt magnates tertæ cum communi populo novum denarium, Archiepiscopus *Cantuariensis* cum suo clero decimum denarium. *Eboracensis* electus cum suo clero qui propiniores periculo extiterunt quintum denarium in subsidium guerræ regis in regno *Scotie*. Lana etiam religiosorum & aliorum de populo prius acceperat rex, cum protestatione tamen quod allocarentur in eodem quinto &c.

CAP. XII.

Tunc rex *Edwardus* per literas suas speciales rogavit eisdem Comites & ceteros magnates qui remanserant in *Angliæ*, ut sicut suum & totius regni *Anglicani* honorem diligerent cum festinatione parati procederent in *Scotiam* cum Comite de *Warrenna* quem suo loco præceperat, ut *Scotorum* audaciam caligarent & repriuerent, præfixaque eis terminum scilicet id octavis sancti *Hilarii* apud *Eboracum*, ut interim pararentur & convenirent ibidem extunc in suos hostes processuri. Militetiam rex literas suas ad magnates *Scotie*, ut si in fide & in fidelitate sua manerent sicut in recessu suo se remanere promiserant, ad Parliamentum suum apud *Eboracum* quod per Comites suos in crastino sancti *Hilarii* celebrandum statuerat, absque omni cavillatione

[K]

veni-

Edw. I. venient, alioquin extunc velut hostes publici tene-
rentur. Ad quem quidem diem convenerunt nostri
Comites. Isti scilicet, Comes de Warennia qui lo-
cum regis teneas personam illius praecebat in hoc,
Comes Gloucestria cum Comitissa uxore sua filia
regis, Comes Marchallus, Comes Herfordensis,
Comes de Arundell, & Gwydo filius Comitis de
Warwyk, Johannes de Segrove, & magnates plu-
rimus. Communicatoque consilio voluerunt ut consti-
teret communi populo de confirmatione magnae Cartae
& Cartae de Foresta. Unde lecta magna Carta cum
Articulis insertis, quos enumeravimus supra, de prae-
cepto eorum Karoliensis episcopus pontificalibus
inductus excommunicationis sententiam in omnes ejus
violatores fulminavit. Cumque non venirent Scoti
neque mitterent, statuerunt ut in octabis sequenti-
bus apud Novum Castrum super Tyne omnis
numeraretur populus expeditus ad pugnam; Et sic
continuo procederetur in hostes. Venientes autem
ibidem juraverunt populum universum; Et inventa
sunt duo milia equorum armatorum cum assessoribus
electis, & aliorum equitantium plusquam mille
ducenti, Peditum autem cum Walensibus plusquam
C. milia. & continuo processerunt usque ad confinia
regionum. Et singulis diebus augebatur eorum nu-
merus & in pedestribus & in equestribus. Cumque
scivissent Scoti, adventum eorum validum timuerunt.
Et relinquentes obsidionem Castri de Roxburgh,
quod multo jam tempore oppugnaverant eo quod
tenebatur ibidem episcopus Glasgovenfis, fugerunt
a facie Anglorum, ingressique sunt Angli in villam
& castrum consolantes obessos, & vulneratis & at-
tonitis medelam adhibentes. Confirmatoque castro
discessi sunt usque Berkelethowe, inde revertentes us-
que Berthorp super Tydem. Et invenerunt eam
vacuam, eo quod fugerant Scoti audito eorum in-
gressu in terram. Et Anglici castrensis facta est
laetitia magna qui multo jam tempore a Scotis fu-
erant oppugnati, in adventu eorum. Cumque An-
golorum voluntatis & propositi fuisset ad perdecendam
Scotorum exercitum dirigerent acies suas, Ecce a
rege Edwardo emanavit novum mandatum. Super-
venit enim quali in principio quadragesimae miles
quidam cum literis Regis ad praedictum Comitem
de Warennia ceterosque Comites & alios suos fide-
les, continentibus in parte sic, Quod ipse Rex au-
ditore Domino negotia sua transmarina jam bene pro-
vise expedierat, & in propria persona properaret
ad eos in Scotiam cum omni festinatione qua posset.
Adiciens quod ante ipsius adventum nil quid ma-
gnum attemptaretur in Scotos nec se ullo discrimini
manciparent, sed si villam de Berthorp adipisci pos-
sent manerent ibidem, cumque eius adventum prae-
stolarent. Accepit itaque hujusmodi mandato ele-
gerunt ex universis armatis mille quingentos viros
in equis armatos & circiter xx M. peditum electo-
rum qui venerant ex Wallia & ex remotioribus par-
tibus terrae, remittentes ad propria ceteros usque
ad adventum regis. Manseruntque sic in eadem villa
de Berthorp expectantes regis adventum semperque
suis hostibus ad resistendum parati. Inter magnates
qui cum rege Edwardo aderant affuerat unus discre-
tus vir frater Willielmus de Heson Dunblanenfis
electus de ordine Praedicatorum, qui noticiam fami-
liaritatemque regis Franciae & magnatorum ejusdem
regni contraxerat dum in Theologia Parisius multis
egregie reserat annis, natione tamen erat Anglicus:

Hic missus regi Franciae peregrinum se finxit in terra Edw. I.
sancta, dicens se velle proficisci ad Curiam apostoli-
cam ob causam vocationis suae ad sedem Dunbla-
mensis, petique ab ipso rege literas conductivas
ut salvo veniret ad eum & pacifice loqueretur cum
eo. Quas cum de facili impetrasset, regem adiit,
& pacifice quid loquens utpote multum habens pe-
toris & sermonis, sic impetravit ut hinc & inde ad
certos diem & locum viri pacifici & discreti mittere-
rentur, qui de pace plena vel saltem de treuga tracta-
rent cum effectu, factumque est ita. Unde habitis
per dies quatuor & loca diversa tractatibus variis
& colloquiis multis tandem in quinto die conven-
erunt magnates utriusque regni apud Turnay. Ex
parte scilicet Regis Franciae, Dux Burgundiae, Co-
mes de sancto Paulo, Comes de Briannia, Domi-
nus de Nele, & Episcopus de Anc. cum multis
aliis. Ex parte Regis Anglorum, Antonius de Bek
Episcopus Dunelmensis cum ceteris plurimis. Qui
Deum praeculis habentes tanquam filii verze lucis
& pacis, pacis praeclucas statuerunt treugas scilicet
biennales a festo scilicet Epiphaniae Domini ejus-
dem anni usque ad idem festum revoletis annis du-
obus. Et quod captivi hinc inde redderentur, sub
cautione tamen, ut si plenas rex treugas non seque-
retur biennales, vel quod eorum corpora vel saltem
pecunia sub cautione exposita solveretur, supponen-
tes utrumque regem & de voluntate eorum obli-
gantes, eos in omnibus & per omnia ordinationi do-
mini Papae Bonifacii, qui dissensiones omnimodas
audiendo dirimeret, & sine debito terminaret. Mit-
tuntur itaque solemnes nuntii ad curiam Papae qui
utriusque regis negotium exponunt diligenter. Do-
minus autem Papa auditis hinc inde propositis &
communicato consilio decrevit & sententiavit in
hunc modum:

Dudum inter carissimos in Christo filios nostros
Philippum Regem Francorum ex parte una & Ed-
wardum Regem Angliae ex altera Reges illustres
suggerente generis humani inimico pacis amulo su-
per diversis titulis materiaque discordia ac dissen-
sione est exorta, Tandem idem Reges per speciales
nuntios & Procuratores suos ob hoc ab eis manda-
tum habentes in nos Bonifacium divina providentia
Papam octavum tanquam in privatam personam &
dominum Benedictum Gaytan in arbitrum, arbi-
tratorem, laudatorem, diffinitorem, arbitralem sen-
tentiatorem, amicabilem compositorem, ordinatorem,
dispensatorem & pronuntiatorem super reformanda
pace & concordia inter ipsos Reges ac super hiis
quae ad pacem pertinent occasione quacunque de
alto & basso absolute et libere compromittere jura-
verunt, prout in compromissoriis Instrumentis inde
confectis plenius continetur: Nos igitur Bonifacius
Papa praedictus qui finem litibus apponere affectu-
mus, et praecipue inter reges praedictos quorum qui-
eternum indefinenter appetimus, et tanto ferventius vi-
gere cupimus successus quanto plenioribus affectionibus
prosequimur & prioribus completissimam caritate, Hu-
jusmodi compromissis receptis & nobiscum prehabita
deliberatione diligenti, vocatisque nuntiis & pro-
curatoribus supradictis ad arbitrium, laudem, man-
datum & arbitralem sententiam audiendam, eisque
coram nobis specialiter constitutis, ad laudem omni-
potentis Dei qui est pacis auctor & salvis amator,
& gloriose matris ejus, sicut arbiter & arbitrator,
laudator & amicabile compositor, aut sicut privata
perso-

Edw. I.

persona Benedictus Gaytan ex forma & virtute compromissorum prædictorum ut omni modo & jure quo melius possemus viam arbitratoris, landatoris, & amicabile compositoris sequentes dicimus, arbitramur, landamus, diffinimus, arbitrabiliter sententiamus, mandamus, ordinamus, disponimus & pronunciamus hac vice, ut inter ipsos Reges fiat & sit perpetua pax & stabilis, Et quod irroga vel sufferentia voluntaria dudum indulta & inita inter eos & modo & forma ac omnibus illis personis & terris, et sub illis penis & conditionibus & temporibus sub quibus indulta aut formata fuerunt inviolabiliter observentur: Ad hujusmodi autem pacem confirmandam roborandam atque servandam infra tempus quod duxerimus moderandum præfato regi Angliz sororem dicti regis Francie recipere ac ducere cum dotalitio quindecim mille librarum Turonensium in uxorem, Et idem Rex Francie eandem sororem suam eidem Regi Angliz in uxorem dare & tradere cum dispensatione sedis Apostolica teneantur. Quod filia prælibati Regis Francie qua infra septennium dicitur constituta suo tempore Edwardo prædicti Regis Angliz filio qui jam tredecimam ætatis sue annos exegit cum simili dispensatione matrimonialiter cum dotalitio xvij. millium librarum Turonensium copuletur, Illudque firmetur atque valleretur extunc modis inferius annotatis, videlicet quod idem Rex Angliz pro filio suo, idemque filius pro se qui ad hoc sufficientem ætatem habent contrahant sponsalia prædicta eorundem Regis & filii iuramentis firmanda. Et Rex Francie &c. Copiam sequentium de hac materia diligens lector inquirat, nam ego sollicitus investigator nequivi pro tempore invenire.

Biennialibus treugis sic factis & ceteris ad regis Edwardi votum patratis, rediit rex Edwardus sub omni celeritate qua posuit festinando ad partes boreales visitare suos ejus adventum apud Wintoniam præstolantes; Et venit cum exercitu grandi apud Rokesburgh. Et inde tendens apud Templiston ibique expectans navigium veniens de Wintonia, sed deficiente vento navigium impeditum patiebatur, unde Anglici pro defectu victualium in gravi penuria acti sunt. Quod percipientes Scoti festinaverunt congressum habere cum eis. Sed juvante Deo antequam venissent Scoti, applicuerunt naves cum omni repletione victualium onerata, Anglorum animos in læticiam vertentes. Tunc rex direxit se versus Scotos, & tentoria fixit in medio camporum, Et Scoti appropinquantes clamaverunt Anglicos altisonis vocibus, & gentes nostræ sub omni celeritate se paraverunt ad pugnam prompti; & cum rex dextrarium ascenderet urgens equum calcaribus, fregit duas costas ejusdem, sed rex ex hoc non omitteus cito alium ascendit & suos ad bellum hortatur, & blandis sermonibus consolatur, sicque congressi sunt uterque exercitus in die sanctæ Mariæ Magdalene apud Fowchirche: Et fuit bellum fortissimum; ibique ceciderunt de Scotis mortui numero xxx. milia & plures, & Anglici habuerunt victoriam. Inde abeuntes versus villam sancti Andree quam devastaverunt, Et inde procedentes exterminaverunt Hellechirche, Veneruntque ad castellum de Aze, de quo Robertus de Brum fugerat vacuumque reliquerat. Deinde tendunt Anandiam, & postea ad Longhmban, & sic ad Karlisle, ubi duo Comites Herfordensis & Marechallus capientes licentiam

à rege, redierunt in patriam suam. Deinde perrexit Edw. I. rex apud Eynemewe. Deinde apud Catynggam, & ibi tenuit natale Domini.

CAP. XIII.

TAndem Papa Bonifacius reformavit pacem & concordiam inter reges Angliæ & Francie anno gratiæ M.CC.XC. ut supra notatum est; sub ea tamen conditione, quod Vasconia remaneret penes Papam donec esset discussum quis eorum haberet lucidiorem justiciam ad ejus possessionem, Et quod rex Angliæ faceret restitutionem de bonis & navibus captis & dampnis illatis in portu de Wyne in adventu ejusdem ibi per suos marinarios. Sed super illo articulo rex fecit dilationem, excusans se hoc non fuisse factum sub ejus scientia. In quadragesima sequenti rex celebravit Parliamentum Londoniæ, ubi iterato proceres & communes rogaverunt regem de ratificatione articulorum magnæ Cartæ quam eis fecerat, Annuitque rex petitioni eorum salvo semper statu coronæ. In festo nativitatis beatæ Mariæ rex Edwardus desponsavit Margaretam sororem Philippi regis Francie apud Canturbiriam. In festo sancti Martini rex celebravit Parliamentum suum apud Eboracum, & inde transivit versus Wintoniam, & ultra proposuit transire ad removendum obsidionem de Strivelgne quæ robusta & fortis diu extiterat super Anglicos ibidem; sed propter asperitatem yemis & insufficienciam patris consultum est eidem dimittere, & quod Anglici qui inibi erant salvis sibi vita & membris securiori modo quo possent seipsum liberarent. Eodem anno mortuus est Henricus Eboracensis episcopus, Cui successit Thomas de Corbrig magnus clericus.

Anno gratiæ M.CCC. & regni regis Edwardi xxvij. Bonifacius Papa ordinavit peregrinationem per unum annum duraturam & quolibet centesimo anno remissionem omnium peccatorum.

Iste annus fuit Jubilæus quo multi peregrinati sunt ad Romanam.

Circa festum sancti Johannis rex transivit in Scociam, & factæ sunt treugæ inter Anglicos & Scotos usque ad festum Pentecostes proximum sequens; Eo nempe anno Margareta Regina genuit filium Thomam nomine, qui postea exitit Comes Marechallus.

Anno gratiæ M.CCC.j. & anno regni regis Edwardi xxix. habuit alium filium Edmundum nomine de Glodestoke qui postea fuit Comes Cantie; eodem siquidem anno papa revocationem per bullas suas fecit de omnibus beneficiis & gratiis per se & prædecessores suos ante regem Francie concessas, & cito post fecit citare omnes Prælatos & omnes magistros & doctores utriusque juris & omnes magistros de rheologia, quod coram eo comparerent die certo & loco in kalendis Novembris, sed prius excommunicavit regem Francie, deinde citati fecit Prælatos; denique rex Francie clamare fecit quod nullus homo exportaret de regno suo aurum nec argentum seu mercimonia quæcumque sub pena forisfacturæ omnium bonorum suorum, & fecit custodire introitus & exitus terræ Francie. Rex celebravit Parliamentum apud Stamford, ubi conveniunt Comites & Barones fortitudine non modica donec haberent Carram de Foresta plenarie concessam

An. Dñi
1390.An. Dñi
1300jCristianus
1375.40jLeycestron
fi.

1301j

Edw. I. cessam & confirmatam de qua non habuerant firmam securitatem licet ante eis concessam; De qua rex integre & plene eorum voluntatem adimplevit ad vota. Eo tempore Bonifacius per suggestionem Scottorum misit regi Anglia, quod ius domini regni Scocie pertineret ad ecclesiam Romanam, & quod Rex Anglie contra rationem & contra iura subegerat illud sibi, & assignavit diversas rationes. Primo, Quod Rex Henricus rogavit Regem Scocie Alexandrum de auxilio contra Simonem de Monte forti & alios Barones regni; idem Rex Henricus recognovit per litteras suas quod nullum auxilium petiit a Rege Alexandro de debito servitutis, sed solum de gratia. Secundo, similiter quando vocatus fuit ad coronationem ejusdem Regis Henrici idem Rex Alexander venit velut amicus & de gratia speciali &c. Et post tales motiones Papa rescripsit per Bullas, quod post mortem Regis Alexandri Rex Anglie idem Edwardus miserat & attraxerat regnum Scocie in suam subjectionem pro defectu gubernaculi contra iusticiam & libertatem Romanæ Ecclesie, Et quod Rex Edwardus suppresserat Prelatos Scocie & tenuerat in sua subjectione contra statum Ecclesie & libertatem Ecclesie Romanæ.

Rex tenuit secretum Concilium apud Lincolniam super eisdem articulis, & recriptum est in hunc modum, Quod illud articulum quod Papa mandavit Regi quod mitteret nuncios & procuratores ad Curiam suam Romanam & habere deberet iusticiam & rationem de clamore regni Scocie, Rex noluit respondere ad illud articulum, sed oia Baronia Anglie rescripsit Papa, quod Rex nullo modo hoc faceret, Nam non mitteret ius suum sibi clarum & tam apertum in dubio & alieno arbitrio. Veniente tempore Pentecostes cum treuga Scocie finisset, rex Edwardus cum exercitu suo perrexit in Scociam ibique yemavit, & perierunt multi de populo suo pro defectu victualium; Et rex celebravit natale Domini apud Lynpso.

An. Dñi 1302. Anno gratie M.CCC.ij. & regni regis Edwardi xxx. rex Edwardus ad instantiam regis Francie concessit treugas cum Scottis usque ad festum omnium Sanctorum proximum sequens & rediit in Angliam. Eodem tempore misit papa regi Edwardo quod cum iuraret contra regem Francie & guerram moveret contra eum. Sed in hac parte se finxit dicens, alio modo forte remedium posse evenire. Eo tempore miserunt Prelati Francie duos Episcopos ad Papam ad excusandum eos quod non comparuerunt coram Papa statuto die. Post festum omnium Sanctorum finiente treuga Scottorum, rex prefecit dominum Johannem de Segrave gardianum Scocie cum multis aliis. Eodem anno Flandrenses fugaverunt omnes Francigenas de terra sua.

1303. Anno gratie M.CCC.ij. & regni regis Edwardi xxxj. iterum ceperunt Scotti rebellare, de consilio Willielmi Waleys capitanei eorum, & rex Edwardus occurrit & pertransivit Strivelpne & abiit ultra per medium terram, & non erat qui ei resisteret. Eo anno rex Francie reddidit Vasconiam regi Anglia. Eo anno objecerunt contra Papam Bonifacium heresim, homicidium, simoniam, & in dolore motiebatur, ut supra eodem libro capitulo. Et electus est in Papam Benedictus Lombardus. Rex iterato transivit in Scociam & perrexit per medium terram usque Cateneys sine resistencia. Deinde perrexit ad castrum de Strivelpne, quod quidam Scotti tenebant

& defenderant contra eum. Sed ante moram traxerat Edw. I. apud Dunbarra. Et cum castrenses de Strivelpne viderent obsidionem acram & fortem nimis super eos, optulerunt castellum regi & salvis eis vita & membris, sed tenuit rex; Deinde infra breve reddiderunt se simpliciter ad gratiam suam, & qui inibi fuerunt missi sunt apud Londoniam & alia loca regni in custodiam carceris. Tunc fuit tota Scocia ad voluntatem regis, & tradidit custodiam domino Johanni de Segrave. Deinde venit rex Eboracum & fecit removere Bancum & Scaccarium regis apud Londoniam quæ apud Eboracum fuerant per vij. annos. Castellum de Strivelpne redditum est cum prætactis anno gratie M.CCC.ij. regni regis Edwardi xxxij. Eodem anno obiit archiepiscopus Thomas de Corrobrig & successit Willielmus de Grenefylde. Eodem anno sederunt Justiciarii super le Traylbastones. Anno gratie M.CCC.v. regni regis Edwardi xxxij. captus est Willielmus Waleys & ductus apud Conderes & suspensus. Eodem anno ejeti sunt Flandrenses de Anglia ad instantiam regis Francie. Anno gratie M.CCC.vj. regis Edwardi xxxiv. Robertus Brus occidit Johannem Comyne in domo Fratrum minorum apud Dunfreg ut supradictum est, & fecit se coronari in regem Scocie apud Montem circa festum Pentecostes. Edwardus filius regis Edwardi perrexit cum domino Emerico de Valence Comite de Penbriok & cum juvenili militia in Scociam contra Robertum de Brus nuper coronatum; & dominus Edmundus frater ejus sequebatur eum cum exercitu suo usque Karliolum. Dominus Emericus de Valence Comes de Penbriok sequebatur Robertum Brus verius Lewer, & credebatur ipsum fore in castello, sed fugerat ad uxorem suam & fratrem suum Nele. Et ad festum sancti Michaelis venit apud Lewer & obediit Henricum de Percy & occidit multos de suis genibus, dextrariosque ejus cepit. Rex Edwardus venit apud Lanertost & inde misit grandem potentiam ad amovendum obsidionem. Et sic ibi capti scilicet Nele frater Roberti Brus & plures alii tracti sunt & suspensi apud Wertonk, uxor Roberti Brus missa est in Angliam. Anno gratie M.CCC.vij. regni regis Edwardi xxxv. post Pascha Robertus Brus pugnavit cum Emerico de Valence & posuit eum ad fugam & quidam de suis occidit. Et infra tres dies sequentes pugnavit cum Comite Gloucestrie & vicit eum & fugavit eum ad castrum de Ware & obediit eum, sed gentes regis Edwardi amovebant obsidionem & prædictum Robertum Brus sequebantur & fugaverunt in quendam mariscum & boscum, unde nec potuerunt inde exire nec ipsi ad eos adire. Rex Edwardus misit filium suum Edwardum apud Londoniam ad desponsandum filiam regis Francie Philippi prout ordinatum fuerat & dispensatum per papam Bonifacium. Rex Edwardus egrotare cepit de quodam fluxu dum tenderet de Karliolo versus Scociam, & dum veniret apud Burgum super sabulum obiit.

60 Rex Edwardus obiit die translationis sancti Thome Cantuariensis archiepiscopus apud Burgum super sabulum 1.7.6.41. xxxv. regni sui anno. Cujus obitum Robertus Cantuariensis archiepiscopus apud Curiam Romanam exulans in sompnis vidit. Cui successit Edwardus filius suus post conquestum secundus. Qui statim revocavit amicum suum Petrum de Gaviston, cui dedit ducatum Cornubie ac commisit custodiam Anglie dum ipse moraretur circa nuptias in partibus trans-

An. Dñi 1305.

1306.

1307.

Edw. II. transmarinis. Duxerat enim *Isabellam* filiam unicam *Philippi* regis *Francie* apud *Bononiam*, qui inde rediens, coronatus est in regem apud *Westminsterium* ab episcopo *Wintoniensi* auctoritate *pape Clementis* Dominica quinquagesima, eo quod *Robertus Cantuariensis* tunc apud *Romam* enlatabat.

**Legesliti-
su.** Nota, ubi dicit *Cisterciensis Philippum* regem *Francie* habere unicam solam filiam claudicat, nam habuit duas filias, quarum seniores rex *Naverne* duxerat, iste vero rex *Edwardus* minorem, ut infra patebit in suo loco: *Petrus de Gaviston* dummodo exulaverat vigilavit super mare & in *Flandria*, temper expectans mortem boni *Edwardi* regis. Et contra voluntatem communis regni fecit eum Comitem *Cornubie*. Et plus solito specialiores eum habuit, & procuravit malum quod potuit adversus omnes magnates & alios qui moram ejus in *Anglia* malpendebant. Et suggessit regi in quantum potuit procurando quod *Walterum de Langton* episcopum *Cestrie* carceri mancipavit. Nam idem *Walterus* saepius increpaverat prædictum *Petrum* pro eo quod male tractaverat regem & ad multas scurrilicas & malicias, atque stultitias & ineptias, ac inercias frivolas eum produxerat contra statum suum & regni honorem. Et idem *Petrus* habuit in despectum & desitum majores regni; de quo proverbialiter dictum est:

*Que altre tiens en despire
Dien sanz de ceo qil die,
Car fortune fais abesser
Que je ne quide a'eevenir.*

CAP. XIV.

HIC primus *Edwardus* rex nobilis qui bonus *Edwardus* vocatus est, tot filios habuit & filias. De prima uxore *Alfonsum* primum, qui mortuus est puer. *Johannem*, qui mortuus est puer. *Johannam de Acres* Comitissam *Gloucestrie*. *Margaretam* Ducissam *Brabantie*. *Isabellam* Comitissam *Herfordie*. Et *Edwardum*, qui regnavit. De secunda uxore *Thomam* Comitem *Marescallum*, *Edmundum* Comitem *Cantie*.

Eodem anno omnes proceres regni juraverunt coram rege *Edwardo* secundo ad fidelitatem regni & coronæ quod secundum suum posse illud defenderent & custodirent, & hoc sub pena excommunicationis per *Robertum de Winchelle* archiepiscopum apud *Londoniam* inde lata, qui nuper de exilio revocatus est. Eodem anno, scilicet *Gratiæ* Anno. Dñi M.CCC.vij. anno regni regis *Edwardi* secundi primo litera Dominicali A. Luna currente per xvj. die **1307.** *Mercurii* proxima post festum *Epiphaniæ*, quarto scilicet anno *pape Johannis*, capti sunt omnes fratres de *Militia Templi* per mandatum regis, per bullam *pape*, & incarcerati universaliter in *Anglia* & *Francia* & in tota *Christianitate* propter enormitatem professionis suæ & alia superstitiosa quæ profana gerebant inter eos in religione, super quibus convicti fuerunt in concilio *Londoniensi* super hoc celebrato. Et fuerunt omnia bona eorum, terræ & tenementa sequestrata in manum regis in *Anglia*.

Erat nempe *Edwardus* iste vir elegans corpore, viribus præstans, sed moribus si vulgo creditur plurimum inconstans. Nam parvipensio procerum con-

Edw. II. tubernio adhaesit scutis, cantoribus, tragædis, auribus, fossoribus, renngibus, navibus, & ceteris artibus mechanicæ officii, potibus indulgens, secreta facile prodens, astantes ex levi causa percutiens, magis alienum quam proprium consilium sequens; in dando prodigus, in convivando splendidus, ore promptus, opere varius. Adversus hostes suos infortunatus, in domesticos efferratus, ad unum aliquem familiarem ardenter affectus, quem summe coleret, ditaret, præferret, honoraret. Ex quo impetu provenit amanti opprobrium, amasio obloquium, plebi scandalum, regno detrimentum. Indignos quoque & ineptos ad gradus ecclesiasticos promovit, quod postmodum ludes in ecclesiis & lancea in latere sibi fuit. Tanta etiam in diebus ejus carlistia critici fuit tamque continua mortalitas armenti extitit quanta à retro seculis visa vix fuerit; Tunc decimationes juges, assidue contributiones, temporalium & spiritualium continuæ expilationes. Et cum ex permisso *pape* multa sub colore *Scotos* repellendi ad flicum regium accessissent, per regiam tamen insolentiam cuncta inaniter sunt consumpta. Unum tamen huic regi feliciter obvenit, quod *Cambria* contra eum minime rebellavit, cetera sibi factis infasta extiterunt. In suis nempe primordiis *Petrus* quendam de *Gaviston* ejus consortium *Edwardus* ille paterno jussu abjuraverat, de transmarinis partibus revocavit, ejusque contemplatione *Isabellam* reginam neglexit, proceres suos parvipendit. Quam ob rem magnates indignati ipsum *Petrum* usque in *Hiberniam* propulerunt ubi & thesauri transmissi petulanter sunt absumpti. Deinde sub spe uberionis pacis consequendæ *Petrus* revocatus est, sed regio ut prius thesauro absumpto, proceres insurgunt, *Petrum* à rege dispergunt, equos & thesauros eorum in partibus *Northambrie* capiunt; *Petrum* sic fugitamentis ad castrum de *Wardburgh* obfident, & comprehendunt. Tandemque apud *Canterburiam* juxta *Warencium* decapitant & occidunt. Sed & *Petro* sic extincto rex ut prius aliis adhaesit. Qua de causa Concilium provinciale per *Robertum Cantuariensem* cognitur; in quo multa ad regis regni que informationem salubriter sunt statuta: ad quorum observationem & ipse præstito juramento subscripit. Benedictio quoque *Roberti Cantuariensis* observantibus illa, maledictio vero refragantibus irrogatur; sed rex ut semper & tunc suis adhaerens fautoribus a stipulata prætermissit. Ob hoc tumultuatur mediocres, stident majores contra regem regique collaterales, potissime ipse metropolitanus *Robertus*. *Thomas Lancastrie* Comes ipse *Robertus* animatus hortatu cum sibi adnarentibus per plures annos conatus est regis oblitescere ineptiis, donec novissimam super hoc turbine efflaret auram. *Petrus de Gaviston* per proceres *Anglia* set contra regis voluntatem exulat in *Hiberniam* circa nativitatem beatæ *Mariæ*, set anno sequenti revocatus est; cui occurrit rex apud *Cestriam*. Circa natale Domini *Petrum* exulatus est usque *Flandriam* per proceres, set circa Purificationem beatæ *Mariæ* contra voluntatem eorum revocatus est; cum quo rex aliquando peragrans apud castrum de *Wardburgh* dimisit, quem tandem obiectum & captum usque *Waddington* deduxerunt, & juxta *Warencium* occiderunt.

Principales hujus factionis fuerunt *Thomas Comes Lancastrie*, & *Guydo Comes de War.*

Edw. II.

An. Dñi

1313.

Anno Gratiz M.CCC.xiiij. regni vero regis *Edwardi* secundi sexto, prædictum *Petrus*, ut supra dictum est, sic captum apud *Waddington* juxta *Wanby*, idem Comites duxerunt apud *Walsle* lome juxta *Warwicum* & decollaverunt in festo sanctorum *Gervasi* & *Prothasi*, & deinceps Rex & Comes *Leicestrie* nunquam se mutuo amore habuerunt. Iste *Petrus* tumulatus est apud *Langley*, & rex fundavit ibidem unam domum de fratribus prædicatoribus, quasi possessionatis ad orandum pro anima dicti *Petri* cunctis diebus.

Leicestrensis

17.6.41.

Decapitato *Petro* die sanctorum *Gervasi* & *Prothasi* apud *Canterburie*, eodem anno die sancti *Bricii* sequenti natus est *Edwardus* primogenitus regis hujus tertius post conquestum apud *Wynchester*. Obiit *Robertus de Wynchelise* archiepiscopus, electus est magister *Thomas de Cobham* probus clericus; quo tamen ad instantiam regis cassato & ad *Wygorniam* translato, successit *Walterus Reynalde* Regis Thesaurarius. Et cito postmodum adivit rex *Scotiam* pompaticè cum multa suppellectili; sed apud *Stribelyn* turpiter cum suis devictus est die natalis sancti *Johannis*, oculis aut capitis nobilibus, amissis thesauris, residuique projectis armis sola sibi fuga contuluerunt. Dehinc per continuos xij. annos regnante hoc rege partes *Anglia* botiales per *Scotos* sunt contritæ. *Edwardus le Brus* frater *Roberti le Brui* intravit *Hiberniam* ut eam sibi subjugaret, sed quarto post hoc anno die sancti *Kalixti* occisus est.

Hoc quoque anno post festum sancti *Michaelis* miles quidam *Adam de Banastre* de comitatu *Leicestrie* movit guerram contra dominum suum *Thomam* Comitem *Leicestrie*, sed circa festum sancti *Martini* captus est & decollatus.

Leicestrensis

17.6.41.

Homines Comitatus *Leicestrie* ceperunt dictum *Adam Banastre* & dominum *Wilhelmum de Lee* ante adventum domini sui, in una grangia ubi se absconderant, & plures alios ceperunt, & miserunt eos in carcerem. Principales hujus factionis ex parte Comitatus fuerunt dominus *Wilhelmus de Holand*, dominus de *Acre*, & dominus *Philippus de Haryngton* scilicet anno Gratiz M.CCC.xvj.

1316.

Leicestrensis

17.6.41.

Fuerunt capti apud bellum de *Stribelyn* de *Anglia*, Comes *Gloucestrie*, Comes de *Clare*, *Robertus de Clyfforde*, dominus *Johannes de Monntfort*, dominus *Payn de Tybost*, dominus *Egidius de Asteleye*, dominus *Nicholam de Asteleye*, dominus *Ricardus de Basset de Weldon*, dominus *Egidius de Argentyne* & multi alii magni de *Anglia*. Rex quoque *Edwardus* se misit ad fugam, & sub magna difficultate vix evasit. Magnates regni capti sunt in fugiendo; in *Scotiam* ducti, sub magno precio redempti. Et est notandum quod retroactis temporibus non est auditum in aliquo *Anglicano* bello tanta bona regni & tanta victualia hostiliter rapta & abducta fuisse. *Thomas* Comes *Leicestrie* non ierat cum rege in *Scotiam* propter discordiam quæ à morte *Petri de Gaviston* inter eos duraverat; nam idem Comes medio tempore moram traxit apud *Pontefractum* in castello suo; & ut auribus vulgi interim innotuit, rex proposuerat eum cepisse in castello suo in redeundo de *Scotia* si victoriam ibidem optinisset; & hæc fuit causa quare rex noluit eum secum proficisci contra inimicos suos.

Leicestrensis

17.6.42.

Johannes xxiij. post *Clementem* quintum sedit papa annis circiter xvij. qui septimum librum Decre-

tatum innovavit, literatos promovit, disciplinam Edw. II.

triplicis linguz, *Hebraica*, *Græca*, & *Latina* apud generalia studia instituit; at dum in primis acceptiones munerum exhorreere videretur, dampnavit primo pluralitatem beneficiorum, ita ut unico beneficio per curatum quemlibet acceptato, ipse papa reliquorum vacantium fructus per aliquot annos optineret; insuper & aliorum beneficiorum per mortem seu resignationem vacantium, sive per translationem primos fructus reservavit, ita ut rector institutus taxationem beneficii sui aut residuum taxationis acceptaret; ex qua cautela innumerabiles thesauri ad manus papæ devenerunt: bella tamen à duce *Bavaria* qui se pro imperatore gesserat sæpe sustinuit, & semper succubuit. Hoc quoque anno magna lues animalium & hominum, maxima inundatio ymbrium æstivalium & autumnalium, ex qua provenit tanta bladi carità, ut quarterium tritici ad xl. s. venderetur.

20

Anno Gratiz M.CCC.xvij. venit tanta carità bladorum per totum regnum & duravit per biennium, ita quod quarterium frumenti in foro *Leicestrie* die Sabbati vendebatur pro xliij. s. & die Mercurii sequenti in eodem foro quarterium frumenti vendebatur pro xliij. s. Eodem tempore multi qui fuerant locupletes in regno & divites & multis bonis habundantes ad magnam & irreparabilem inopiam devenerunt mendicitati subjecti. Sed anno præcedenti dominus *Robertus de Brus* rex *Scotia* misit fratrem suum dominum *Edwardum de Brus*, & dominum *Philippum de Monbray*, dominum *Johannem de Sowles*, dominum *Johannem Seyward*, & plures alios magnates *Scotorum* cum potestate magna in *Hiberniam* ad subjugandum terram; qui multa mala exercuerunt in terra, sed homines regis *Anglia*, sc. dominus *Emilius de Verdon*, dominus *Johannes de Wyrmyngton*, dominus *Hugo de Tryplynton*, qui postea interemptus est apud *Stouringham*, se dederunt contra *Scotos* cum sua potestate, & congressum est bellum apud *Dundalk*, ubi occisus est antedictus *Edwardus de Brus* cum aliis prædictis nominatis magnatibus, qui adeo fuerunt ab *Anglis* obclusi, quod de tanta multitudine *Scotorum* non evaserat nec unus quidem.

40

Anno Gratiz M.CCC.xvij. & anno Gratiz M.CCC.xix. magna mortalitas hominum & lues animalium per totum regnum *Anglia*, adeo quod homines remanentes non habebant unde terras suas colere nec seminare, & cotidie quam plurimi in quolibet emiceno fodebantur; & duravit hæc pestis per biennium, & sic undique magna desolatio tam ex his quam ex *Scotis* hostibus *Anglos* apprehendit. Condolens igitur papa *Anglicana* tribulationi & pietate motus misit duos Cardinales in *Angliam* anno scilicet Gratiz M.CCC.xvij. ad reformatam pacem inter regem *Anglia* & cognatum suum *Thomam* Comitem *Leicestrie*, & inter regem *Anglia* & *Robertum Brus* regem *Scotie*. Venerunt igitur Cardinales cum rege & regina & cum archiepiscopo *Canuariensi* cum omnibus episcopis provincie, cum comitibus & baronibus & aliis magnatibus regni apud *Leicestriam*, & occurrit ei *Thomas* Comes *Leicestrie* die ex hac parte ei præfixo apud *Stroches Wyke* que modo vocatur *Sotelsbygge* stipatus pulcherrima multitudo hominum, adeo quod non occurrit quempiam retroactis temporibus vidisse aliquem Comitem duxisse tam pulchram

Leicestrensis

An. Dñi

1317.

1318.

Edw. II. chram multitudinem hominum in equis sic bene aratorum, scilicet xviij. mille. Cumque Rex & Comes obviarent, sine magna difficultate osculati sunt. & facti sunt cari amici quoad intuitum circumstantium. Et statim Cardinales tenderunt iter versus partes bonales pro pace habenda inter reges Angliæ & Scocie mediante Dei gratia & virtute commissionis suæ. Cumque in partes Scocie venissent, iniultavit eos dominus *Gilbertus de Mydeltun* miles cum aliis elegantibus shavaldres, & eos de omnibus bonis & thesauris suis spoliaverunt. Cardinales sic spoliati redierunt ad regem sine aliqua alia expeditione, narrantes que gesta sunt in via. Cum rex hæc intellexisset, fecit capere dictum *Gilbertum de Mydeltun* & *Iohannem* fratrem suum, & ducti sunt *Londonias*, tracti & suspensi ibidem.

Cisterciensis lib. 7. c. 42. Quidam scriptor nomine *Iohannes* habens mu-relegum tibi familiarem, astitit publice apud *Oxoniam* circa festum Pentecostes, se esse verum hæredem Angliæ; quam ob rem apud *Northamptonam* coram rege & proceribus de mendacio convictus, distractus & suspensus est. Quo quidem anno ij. Cardinales Angliam venientes excommunicaverunt *Robertum de Bruz* cum fautoribus suis, *Scotiamque* sub interdicto posuerunt.

Leycestrensis. Eodem anno certi articuli locuti & concordati apud *Leycestriam* inter *Thomam* Comitem, & Clerum, & postea fuerunt ordinati & confirmati *Londonia* per Cardinales, archiepiscopos *Cantuarie* & *Dunelmie* & alios prelatos provincie *Cantuariensis*; qui retornati sunt ad dictum *Thomam* Comitem apud castellum suum de *Euttedorp* per episcopos *Normycensem* & *Elyensem*.

Primo.

: Que les terres, rentes & tenemens donez encontre la fourme dez ordinancez seient renduz & remises en la mayn le roy sanz estre redonez a meismes ceaux eynz demourront en la mayne le roy a son profite, & al parliment soient regardez queux choses estoient convenablement donez & queux autrement, & adonkes soit la chose discutie selonc ce que leu verra que soit affaire par selon.

La response du Conte.

. Sires mout a vous pletroit que les ditez choses furent mises en oeuvre si come fust accordes a lez perlanez a *Leycestre*, & s'ilz soyent redonez desore buieygneroit que vou sires ouc autres peres de la terre nyent suspensions enpreyffez & lez ditez cholez, terres & tenementz &c. soient mises en si convenable garde que lez uiez veignent pleynement a leicheker le roy al commune profite de luy & de son realme, & dispenduz en la deffence de la terre. Issi quilz ne fussent desorennavage gastez ne en malveys oeps dispenduz sicome avant ont estre.

Prelati.

: Pur ceo que lez prelatz entendent & voyent que per cele rendre grant bien avendra pur lestate nostre seignour le roy & pur eslement de peple & la pes de la terre mayntenyt, ils enpermont sil pleace a nostre seignour le roy que nule de ceux que ont tieles maneres de don receuz e lez redouvent ore come avant est dit, que ne averont hounte vylennye ne altre punishment par enchesoun de la prise.

Comes.

Par la sires ou vous avez enpris que ceux que ont pris del roy contra la ordinaunce, queux ne seront punys, sires il nous semble que vous avez mepris

contre les ordinaunces e contre vostre serment & nostre, car les ordinaunces voient que ceux soient punis en parlement.

Articuli ordinati sunt isti.

Et puis de reschiefe pur ceo que la coroune est taunt abbessé & desmembre par diversitez donuz, Nous ordeynons que touz lez donuz que sont donez al damage de roy & en desierez de la coroune puis la commission a nous faite, dez chastelles, viles, terres & tenementz, bailez, gardes & mariages, eschetys & releis, queux il soyent, auxi bene en *Gascogne*, *Irlande*, *Gales*, &c. *Escoce*, come en *Engleterre*, soient repelles. Et nous repellons de tute, sanz estre redonez au meismes ceux, sanz commune assente en parlement; & si tiels maneres dez donnez ouc releis soient desormes donez encontre la coroune avant dite sanz assente del Barouage, e ceole parlement, tanque lez dettez soient acquites avenablement puis son estate releve soient tenuz pur nules, e le per-noure puny en le parlement par agarde de Barouage.

Ditta amedictorum Prelatorum.

. A pre ceo covynt il ordeynent & faire convenable seurté pur le conte de *Lancastre* & pur lez soens sur la venue a nostre seignour le roy, si le plett face cez lettres patentes de iustifiance seurté pur le dit conte.

Comes.

Sires quant a les lettres patentes de conduyt que nostre seignour le roy nous devoit faire seurté iustifiance, sires nous entendons de rien avoir mesfait vers nostre seignour le roy par quey nous dussions estre asscoutez de luy; Et vous savez bien sires que lez chartes commissions & lettres de conduyt de la en avere ont esté faitez al honneur le roy meismes, & al profit de luy & de tote son peple & commandez a tenir par my son realme. Et par commissions grantez a ad esté a touz lez grantz de la terre davoire & enteliere & tenyr lez dites choses ordeynent & par la chartre confermez, al honneur & comune profite du roy & de realme. Et sur ceo sentence done par *Erievek Robard* touz lez prelatz, lez queux chartres lettres & commissions ne poent unkes lien tenir come bien savez; Et sires nous avoms esté altre foy sur tiels seurté en peril pur male agaytere par lez malveys concillours que pres de roy sont. Par quoy sires nous ne poems de tiele seurté fier ne a luy venir tanque nule de ceux que riens ont pris du ly & de novel sont entiere jutez contre leur serement quilz ont feot as ordinaunces demoreront entour luy. Et sires de approcher au nostre dit seignour avoms toedys desires. Et vous prioms que vous ordeynent pur nous tiele seurté dont puissions fier & prestys serroms del faire.

Ditta Prelatorum.

. Item que lez prelatz e lez grantz que estoit a *Leycestre* auxi par leur lettres asscouterent le dite conte e lez seonz sur meismes lez cholez.

Responsio Comitis.

Sires quant a la seurté entre vous & lez prelatz & la serment dez Cardinales nous asscoursoms bien, & de eux et de vous que lez Cardinales et vous ne vodrez nule male a nous. Et si male nous avenist nous savoms bien que mout y displeiroit a eux et a vous. Et bien savoms que eux ne vous nous vodrez deceivre, car si purront eux & vous estre deceuz par lez males conteliere le Roy ne lez Cardinales ne vous ne poient a nous autre amendement faire mes priere pur nous almeiz. Quant a la soerte dez autres

Edw. II. autres grantz quz furent a *Leycestre*, il nous semble que nous ne poems de tut fyere, puis que aucuns de eux que illoques furent ount dedit leur serement qils fyrent a *Leycestre* en voz presencez. Et sur ceo sont de novele jurez & entre aliez a ce que nous avoms entenduz de meinteigner ceuz que ont malement consele le roy en desheritance de la coronne.

Dicta Prelatorum.

Auxint que totez ceuz dez queux le dit conte ad suspicion al avysement dez prelates facent seurte par lours lettres & par serment que euz privement front al dit conte & a ceuz que euz ne en nenancez oue allancez al roy al parlement oue aillours illoques demoranz ne retournanz male ne damage luy ferront ne sufferont estre faite si avant cum ils le purront desturber a leur pouare. Et sur ceo que meismes ceuz se submettent au sentence deicommengement dez dites Cardinales si ils soient troves alencontre, & que cele seurte soit afferme dez Cardinales.

Responsio Comitum.

Sires quant a ceuz que vous entendez que nous avoms suspicion nous ne voloms nule seurte de eux; car nous tendrons plus disscoutez par chose que euz nous poient faire par ecript oue serment ou par summission de eux sommettre en sentence deicounges qz assurez. Quant a l'asserment dez Cardinales, avoms avans reponduez.

Dicta Prelatorum.

Et que meismes ceuz dez queux le dit conte ad suspicion aillours venuz al parlement quele houre que nous deverons venir, nous vendrons come faire deverons, & solonc ceo que nostre estate demande en pesible manere si home ne nous surquerge. Et solom ceo que nous verrons que nous puissions seurment venir & demorer & seurment deporter en saute de nous & de nous gentz sicome fust parle a *Leycestre*. Quant al venir de ceuz que vous appelez suspicions, semble a nous qils devront venir come gentz que devient este punyz a garde de peeres en parlement solonc le treispas qils averont faite encontre lez ordonnancez.

Dicta Prelatorum.

Cestez chosez faites par venir a bien de pees, serroit bosoignable que le roy & le dit conte se entrevysent a certeyns leus en temps a queux le roy se accordera. Et que le conte a la venue face al roy come a son seignour lige devee reverence & obediencce tyl come terra acorde par prelacz, contez, & barons que a donkey ieront, issi que le roy se deit tenir a paye par reson.

Responsio Comitum.

Sires quant a luy nous deverons venir de parler a nostre seignour le roy plerroit bien a nous, mes qil son en bone lue & convenable & nent suspicions, come fust parle a *Leycestre*. Et sires quant a devee reverence & obeissance, nous ne entendoms nen a voire dez obeisye, & prest sumes affaire quant faire devons de reverence & de honour a nostre seignour le roy come son homme liege.

Dicta Prelatorum.

Et pur ceo il est contenu en le tretys a *Leycestre* que le dit conte a vera convenable seurte pour la venue au roy, si semble au diz prelatys que oue la dite seurte covendra que certains perlonnes dez queux le dit conte se doute, & les queux il sente uncore qils sont lez ennys mortelez, & qils ont pro-

cure male devers son seignour lige, a ceo qil dit, *Edw. II.* abientent un pece tant le roy & le conte soient entre venuz & entre parlez. Car lez prelatys entendent que sauncz ceel la, a la primer entre venue le ceunt se affyereit de nule aultre seurte. Et auxint entendent que par cele seurte a la requeste de roy, dez cardinales, & de diz prelatys le cont serfa menable a recevoir a la amille & a se bien volaunce ceuz qil tiennent uncore lez amitours & lez ennys, issint ceuz que lerront trovez coupablez devers luy facent convenable amendez par reson; & a ceo faire lez prelatys promettent en bone foy qils mettront tote laide & le conseil qils purront. Et auxint grantent lez prelates que si nule duee parte oue altre refuse pees convenable euz teismoigneront la desreion & la defalte oue ils la troveront, & ferront outre ceo que faire purront & deverront par reson.

Responsio Comitum.

Sires quant a labientement dez suspicions entour le roy une pece pur la seurte de nous, nous ne sumes en volente que nule soit remue forsque lez malez conseilours. E leur abience une pece serroit encontre lez ordonnancez si euz ne fussent remuees de tut que mes ne soient pres du roy; & vous ne nous tendrons de riens assurez du cele absence pur la malveys agaitte qils purront faire come ils ont faite avant cez eoures.

Les poymes dez ordonnancez sont riels.

Et pur ceo que le roy ad este male gie & conselle par malez conseilours come deluz est dite, Nous ordeignoms que touz lez malez conseilours soient oustez & remuez de tut, issint que euz ne akres tiels ne soient mes pres du roy ne en son office retenuz, & que akres convenablez soient nus en leur lieu. E en meisme la manere soit fait dez gonz de office que ne sont pas convenables.

Responsio Comitum.

Sires quant a ceo que vous entendez par la sachette dez suspicions, que nous a la requeste nostre seignour le roy, & dez cardinales, & dez prelates receiverons a nostre amille & bone volaunce euz uncore tenoms noz ennys, sires il nous semble que nous ne purrois a euz accorder & nostre seurment savor avant que lez choiez qils ont myspris contre le state le roy al damage de luy & de son peuple soient arestrez par agarde dez pieres en parlement, si come il est contenu en lez ordonnancez. Endroit sirez de ceo que vous grantez que si nule dun parte ou de altre refuse pees convenable & resonnable, que vous teismoignerez la disreion & defalte oue vous lez troverez, & sirez outre ceo que faire purrez & deverez par reson: sires moult nous please, kar tot nostre entente yd este & est que lez choiez que ont este myspris en prejudice de roy & seynt eglise ou emblemement de la coronne le roy & a damage de son peuple fussent adressez par bien de pees avoir & meynatener.

Cumque antedicti episcopi sub tali ordine nuncium suum ordinati fuissent, Cometicus ad singula, ut praedictum est, responsum dedisset, tandem placuit Comiti occurrere regi obviam apud *Wotysbryg* ad sibi mutuo colloquendum; & sic fecerunt, ut supradictum est. Huius ita habitis tractatibus & conditionibus concessis, eo minus noluit rex carere societate *Dispensatorum*, scilicet *Hugoni* patris & *Hugoni* filii, qui dicebantur maligni consiliani seductoresque

Edw. II. ductoresque regis; sed eo amplius eos fovebat contra voluntatem procerum regni, & cariores habere curavit, qui regi suggererunt procurando malum contra plures magnates regni in quantum poterunt.

1321. Quam ob rem anno gratæ M. CCC. xxi. Barones regi levaverunt se contra *Dispensatores* patrem & filium *Camerarium* regis, scilicet *Umfrius de Boun* Comes *Herfordia*, dominus *Rogerus de Morino mari* avunculus, dominus *Rogerus de Clyfford*, dominus *Iohannes de Mowbrage*, dominus *Iohannes de Gyffard le Ryeb*, dominus *Henricus de Wyllington*, dominus *Iohannes de Wyllinger*, dominus *Henricus de Monte forti*, dominus *Bartholomæus de Radysmere*, dominus *Henricus Tyers*, dominus *Rogerus Dammeroy*, dominus *Hugo Dandeleje*, dominus *Warinus de Lyle* & plures alii cum omni suo posse & suis adherentibus, Qui omnes se dederunt ad consilium Comitis *Laucastria*, & circa festum sancti Michaelis perrexerunt *Londoniam* cum grandi exercitu & exlegabant *Dispensatores* patrem & filium extra regnum, præter & contra voluntatem regis apud *Westmonasterium*. Comes *Laucastria* *Thomas* se tenuit in pace medio tempore apud castrum suum de *Pontefracto*. Igitur exultantes *Dispensatores* vagabant super mare capientes & deprædantes quicquid evenus eis conferre valuit, Inter cætera rapuerunt duas magnas naves quas *Dromundes* vocamus, bene onustas omni fertilitate mercimorum ad valorem xl. mille marcarum, & homines etiam captos miserunt in *Angliam* ad carcerem per consilium regis, statimque rex cepit colligere exercitum, mandans ubique omnes suos sibi adesse sub pena vitæ & membrorum amissione. Et venit rex cum exercitu suo apud *Burton super Trentam* contra Comitem *Laucastria* & Barones qui venerant apud *Tutteberg* cum grandi fortitudine. Eodem tempore reddiderunt se regi antedicti de *Morino mari*, & ex præcepto regis missi sunt apud turrem *Londoniensem* in custodiam. Et infra triduum quo rex venerat apud *Burton* movebat exercitum suum ultra aquam velius *Tutteberg*.

Cistrensis
l. 7. c. 43.

Quia rex *Edwardus* contra commune votum magnatum duos foverat *Dispensatores* *Hugonem* patrem & *Hugonem* filium, *Thomas* Comes *Laucastria* & alii multi regios viros adeo attenuarunt ut ejus assensu saltem umbratice adjecto prædictos *Dispensatores* exlegarent, propter quod castra eorum in *Wallia* protiverunt, animalia abduxerunt, thesauros recollecterunt, & in yeme *Gloverniam* occupaverunt, sed cito post rex ipse ceteris inconsultis utrumque *Hugonem* revocavit. Exinde succrescunt indies odia & insimulæ. Inter hæc duo magnates de *Morino Mari* priusquam Comes *Laucastria* parari posset, præpropere agerent, urbes aliquas in *Marchia* capiunt, regisque milites profugant donec rex ipse cum insperata multitudine pedum per viam circularem *Salopia* veniret, ubi ob defectum pecunie ac Comitum *Laucastria* gravia retardatione militibus defluentibus illi duo de *Morino Mari* ad deditionem sunt coacti. Quibus apud *Londoniam* in carceratis rex ad *Gloverniam* rediens revocavit utrumque *Dispensatorem*, inde divertit apud *Wyche* felde circa festum sancti *Cedde* ut præoccuparet Comites *Laucastria* & cum eorum complicibus apud *Tutteberg* & *Burtonam* existentes sed rege aquam *Trenta* per vadum transeunte fugit. Comes *Laucastria* cum suis à villa *Burtona* usque ad ux-

berem de *Bozotwibiggs* ubi occurrentes ex parte regis *Edw. II.* *Andreas de Harkelze* occidit Comitem *Herfordia* in ipso ponte xvij. kalendarum Aprilis, Comitem *Laucastria* cepit cum multis aliis nobilibus, qui pro majori parte in diversis locis sunt suspensi, sed & ipse Comes apud proprium castrum de *Pontefracto* xj. kalendarum Aprilis decapitatus est. De cuius viti meritis an inter sanctos sit annumerandus crebra in vulgo disceptatio est, aliis quidem asseverantibus quod sic, eo quod eleniosis indulgit, quod religiosos honderat, quod pro iusta querela ut videbatur usque ad mortem certaverit, quod etiam ejus insectatores parvo post tempore duraverunt, immo dira morte perierunt: Aliis vero in contrarium sentientibus, hominem videlicet conjugatum neglecta uxore sua generosa innumeras mulierculas pollueret, Offendentes vel leviter in eum morti mandare, Ordinum fugitivos legisque transgressores ne lege plecterentur pertinaciter fovere, Cuncta denique agenda sua ad nutum unius secretarii sui passim committere, Tempus quoque certandi usque ad mortem pro iustitia defendenda inermiter fugere non debere sanctum censei, præsertim cum invitus comprehensus passus fuerit: sed oblationem donaria & miraculorum simulacra quæ in loco suæ decapitationis in præsentiarum celebrantur qualem in posterum habebunt exitum secula videbunt post futura. Ab hoc igitur tempore usque in sextum postea annum cepit *Dispensatorum* fortuna invalescere & reginæ conditio ancillari, quousque rex *Francia* pro homagio *Vasconia* non exhibito regem *Anglia* plurimum molestaret. Circa ascensionem Domini rex tenuit Parliamentum apud *Eboracum* ubi crevit *Hugonem Dispensatorem* seniores in Comitem *Wyntonensem*, *Andream de Harkelze* in Comitem *Carlisiensem*.

Comes *Laucastria* cum Baronibus egressus est *Leicester* de castello in campum, credens se sublevari de potestate hominum per dominum *Robertum de Holande* et alios qui sibi auxilium promiserant, prout antea inter eos promissum fuerat; Nam *Robertus de Holande* promiserat se venturum cum forti expeditione virorum fortium, sed decepit eos. Cumque Comes percepisset se esse deceptum, divertit vultum in partes borales, & rex semper sequebatur à dorso, pede post pedem. Inter ceteros regis viros erat quidam *Robertus Tyrannus* qui ferocius ceteris inlequebatur Comitem, sed postea turpem mortem quam in isto viagio meruerat per *Dispensatores* incurrit, Nam et ceteri quilibet Comitum persecutores violentam mortem nacti sunt. *Robertus de Holande* cum audisset fugisse Comitem, reddidit se regi apud *Derbeiam*, missusque est in custodiam ad castrum de *Dorset*, quem omnes habebant exilium pro eo quod deceperat sic dominum suum qui cum primis dilexerat, et quasi de nichilo in magnam virum erexerat. Perrexerunt igitur Comites *Laucastria* & *Herfordia* cum Baronibus et aliis apud *Bozotwibiggs*, ubi occurrunt eis dominus *Andreas de Harkelze*, et pugnare ceperunt fortiter ad portem. Et cum Comes *Herfordia* staret pugnans super pontem, quidam perrexit sub ponte et lancea Comitem *Herfordia* percussit, statimque ibidem occubuit ut supradictum xvij. kalendarum Aprilis. Ibi interfecti sunt duo strenui milites, dominus *Rogerus de Berfelde* et dominus *Wilhelmus de Suthelze*, et plures alii, similiterque multi alii graviter vulnerati. Comes *Laucastria* rediit cum suis

Edw. II. suis in villam de **Boxomebrigge** sub treuga usque in crastinum. In crastino vero captus est et missus cum suis per dictum **Andream de Harle** apud **Eboracum** ad regem. In cuius adventu gavisi sunt nimis **Dispensatores**, Et est notandum quod cum dictus **Andreas** comprehendisset Comitem **Lancastrie**, dictus Comes prædixit ei turpissimam et violentam mortem infra annum sequentem sibi eventuram; sicque evenit, prout infra patebit. Cumque venissent apud **Eboracum**, statim **Iusticiarii** assignati sunt qui sederent super eos, et hoc multum per excitationem **Dispensatorum**. Sicque adjudicati sunt omnes primo trahi et sic suspendi, excepto Comite **Lancastrie** qui ob reverentiam regii sanguinis decollatus est apud **Pontefractum** ubi rex interfuit eodem tempore, scilicet in crastino sancti **Benedicti**, videlicet xj. kalendarum Aprilis anno Domini M. CCC. xxj. sepultusque est in Prioratu ejusdem villæ. Decollatus est in quadam planicie extra villam, ubi nunc in Dei honore & dicti Comitis memoria fabricata est ecclesia intra structura apud **Eboracum**. Ante mortem Comitis tracti sunt & suspensi videlicet dominus **Johannes Moubray**, dominus **Rogerus de Clifford**, dominus **Gosellinus Deyvill**; Et pro majori tormento nobilis Comitis fecerunt trahere & suspendere sex nobiliores & secretiores milites, scilicet dominum **Warinum de Yle**, dominum **Willielmum Toches**, dominum **Thomam Mandash**, dominum **Willielmum** filium **Willielmi**, dominum **Willielmum Charnell**, dominum **Henricum Wyrdburne** & unum valetum Comitis qui omnes penderunt longo tempore super furcas pro majori opprobrio. Hii apud **Pontefractum** & alii apud **Eboracum**, nec sinebat eos rex & **Dispensatores** evelli aut sepeliri usque in longo tempore postea.

Occumbente igitur Comite, ut superius dictum est, pro iustitia ecclesiarum & regni, prout vulgaris communis mente concepit, occurrunt undique populi turbæ cum muneribus oblationum ad exhibendum honorem & obsequium corpori Comitis pro modulo suo, non cessantes donec rex per excitationem **Dispensatorum** misit viros armatos qui eis introitum prohiberent in ecclesiam, Et præcepit sub poena carceris ne quis intraret in ecclesiam ad exhibendum corpori honorem vel obsequium; Cumque vidissent populi se taliter regali potentia ab ingressu ecclesiarum præditos, diverterunt præcordia devotionis suæ ad locum ubi Comes occubuit, & eo frequentius accurrebant, quo & acius regis rigor erga peregrinos efferebatur, donec eliminata omni spurcicia campestri facta est ibidem ecclesia capellani Deo servientibus non mediocriter dotata. Deinde infra breve ceteri magnates tracti sunt & suspensi singillatim unusquisque in propria patria sub testimonio regis & **Dispensatorum** qui terminus vocatur **Le Roy Recorde**; scilicet dominus **Bartholomeus de Baddismere**, & dominus **Bartholomeus de Aychebarnham** apud **Canuariam**, dominus **Franciscus de Aldham** apud **Wyndesoram**, dominus **Johannes Gyffard** & dominus **Rogerus de Elmefbrigge** apud **Gloverniam**, dominus **Henricus de Wylinton** **Emand** & dominus **Henricus de Montford** apud **Bristoliam**, dominus **Thomas Colpeir** apud **Wynchilse**, dominus **Henricus Tyrys** apud **Londoniam**, dominus **Rogerus Dammer** mortuus est pulcre in lecto suo apud **Tuttesby** in castello, dominus

Hugo Dandeleys ad rogatum & instantiam uxoris **Edw. II.** suæ sollicitè prosequentiis habuit gratiam à rege & vitam concessam, fuit tamen in carcere apud **Pontingham** in castello usque ad reditum reginæ de transmarinis. Post hæc factus est dominus **Andreas de Harle Comes Carlisle** pro isto negotio sic prosecuto, factusque est **Gardianus** borealis marchie contra **Scotos**. Notandum quod isti fuerunt consentientes neci Comitis, qui omnes postea morte turpi perierunt. Primo ipse rex, duo fratres ejus, scilicet **Thomas Comes Marecallus** & **Edmundus Comes Cantia**; isti promoti & erecti per excitationem & instantiam dicti Comitis **Lancastrie**: Comes **Waruna**, Comes **Arundell**, dominus **Hugo Dispensator** pater & dominus **Hugo** filius, Comes **Rychemundia**, Comes de **Penbroke**, dominus **Omerus de Valencia**, sed inter eos non extitit quisquam qui sine laudabili vitam finivit, neque quisquam eis adherentium, ut infra patebit in suo processu.

Eodem anno circa festum sancti **Petri** ad vincula rex adivit **Scotiam**, & quamvis non haberet obsequium, multos de suis fame & morbo amisit. Ipsum tandem regem circa nativitatem beate **Mariæ** remeantem **Scoti** à tergo insequentes ceperunt castrum de **Norram**, et postmodum circa festum sancti **Luca** prandentem regem apud monasterium de **Bella landa** super **Blakhamoze** pene comprehendissent nisi fuga sibi consulisset, verumtamen regis thesauris amissis Comitem **Richemundie** ceperunt.

Anno gratiæ M. CCC. xxij. circa translationem sancti **Thome** intraverunt **Scoti** in **Angliam** per medium **Fornesia**, & comitatum **Lancastrie** devastaverunt undique absque aliquo dampno suorum, colligentes immensam prædam auri & argenti, animalium, ornamentorum, ecclesiasticorum lectualium, mentalium, abducentes onustas carectas de omnibus bonis patriæ ad suum placitum. Audiens rex **Edwardus Scotorum** adventum & mala quæ fecerant festinavit cum grandi exercitu occurrere eis circa festum decollationis sancti **Johannis Baptista**, & **Scoti** se retraxerunt cum innumerabili præda, & adeo patriam sunt deprædati quod **Anglici** venientes nil alimenti repererunt, propterea perierunt; & cum rex **Edwardus** cum exercitu suo appropinquasset ad abbathiam de **Penrose** nil mali suspicans de **Scotis** sic retractis, **Scoti** subito invenerunt secreta super eos venientes de montanis, & occiderunt de **Anglicis** trecentos viros & plures; & abierunt antequam exercitus appropriaret, & cum rex vidisset quod **Scoti** nollent publicum bellum committere, per consilium **Dispensatorum** fecit redire exercitum suum in **Angliam** & hoc sine aliqua expeditione, & sic, ut supradictum est, moriebantur sparsim in campis, vicis & villis in autumno circiter xvj. millia, in magnum dedecus regis graveque detrimentum regni. Circa natale Domini rumor cepit succrescere ubique in regno de Domino **Andrea de Harkelley** qualiter seditiole foverat **Scotos** contra regem suum **Edwardum**, & qualiter **Scotos** aderat & reduxerat in **Angliam** proditorie contra fidelitatem suam, & qualiter nobilis & sanctus Comes **Lancastrie Thomas** quando dictus **Andreas** cepit eum, prædixit ei quod infra annum sequentem vili morte plecteretur, & sic evenit; Nam dictus **Andreas** per mandatum regis captus est apud castel-

1323. castellum suum *Carlpeil* quod habuit ex dono regis, & per proceres bonales ablatum est ab eo primo cingulum militare, capta ob eo lancea, abictique sunt tali ejus cum calcaribus.

Cisterciensis lib. 7. c. 42. Eodem anno in crastino sancti *Ceade, Andreas* de *Harleleva* tanquam proditor apud *Wartell* captus est, distractus, suspensus & decapitatus; visceribus contributis decembris est, & caput ejus super pontem *Londonensem* positum est. Ad vincula sancti *Petri, Rogerus de Mortuo mari* junior nuper incarceratus evasit de turri *Londonensi* custodibus suis per potionem somniferam soporatis.

Lyccestrensis. Anno gratiæ M. CCC. xxiij. Dominus *Rogerus de Mortuo mari* evasit de turri *Londonensi* per auxilium

An. Dñi 1323. *Stephano de Segrave* custodiam ejus habuit ut supra, & fugit in *Franciam*, ibique moram traxit cum multis aliis qui fugerant à facie regis *Edwardi* per timore regis & *Dispensatorum* qui eluriebant alienis terris & possessionibus laurari.

Cisterciensis lib. 7. c. 42. Circa medium quadragesimæ regina *Anglia* missa est ad fratrem suum regem *Francie*, qui magna ex parte *Vasconiam* invaderat ad pacem procurandam. Circa natiuitatem beate *Mariæ* rex misit in *Franciam* filium suum *Edwardum* ut homagium faceret regi *Francie* pro Ducatu *Aquitanie* sibi dato, Quem fecit rex *Francie* morari cum matre sua in Comitatu *Poitou*. Sed matre & filio in transmarinis sic demorantibus nec redire volentibus, aut certe propter metum *Dispensatorum* temere non audentibus, rex *Anglia* de consilio duorum *Dispensatorum* exegavit & bannivit publice in foro *London*. uxorem suam & filium, tanquam regni proditores.

Lyccestrensis. Anno sequenti orta est diuicidia inter regem *Francie* & *Anglia* eo quod rex *Anglia* noluit facere homagium regi *Francie* pro terris suis in *Vasconia*, unde rex *Francie* misit fortitudinem magnam in *Vasconiam* scilicet terram in maiorem suam, & rex *Anglia* anno gratiæ M. CCC. xxiij. milit ibidem pro defensione terre plures nobiles regni, scilicet Comitem *Kancia* fratrem suum, Comitem de *Assiles*, dominum *Radulfum Basset de Drayton*, dominum *Ricardum Groye de Codonsure*, dominum *Nicholaum* fratrem ejus, dominum *Johannem de Segrave*, dominum *Stephanum* filium ejusdem, & dominum *Johannem* fratrem ejus. Conceperat namque rex indignationem contra *le Segraves* pro evasione domini *Rogeri le Mortimer* qui evaserat de turri *Londonensi*, & ideo misit eos pro eorum interitu & plures alios de regno, qui ipse moriebantur ibidem, & pauci qui remanserant post diuinam infirmitatem cum magna difficultate vix sanitatem adquirebant. *Franci* inultum fecerunt contra *Anglicos*, & ipsi viriliter restituerunt & potentes se ipsos defendebant, tandem capta treuga inter reges, rex *Anglia* misit uxorem suam *Isabellam*, & filium suum *Edwardum de Wyndesore* ad regem *Francie* fratrem *Isabella* reginæ pro pace reformatanda, scilicet anno gratiæ M. CCC. xxv. *Ed-*

1325. *mordum* filius fecit homagium regi *Francie* avunculo suo pro Ducatu *Vasconia*, dederat enim ei pater suus predictum Ducatum, & sic pax reformata est. Regina *Isabella* dum moram traxit in *Francie* attraxit sibi contubernium domini *Rogeri le Mortimer* & aliorum *Anglicorum* exulniqui per instigationem *Dispensatorum* emulabant ob cupidinem cor-

porum suarum, & cum audissent *Dispensatores* reginam & filium ejus *Edwardum* cum aliis exulantibus fore conjunctos, suggererunt regi secludere eis ingressum regni, ut supradictum est, & misit ad Papam pro una bulla ad excommunicandum si quis attemptaret ingredi regnum *Anglia* nisi prius adepta licentia regis & ejus voluntate. Quæ sententia promulgata erat *Londonis* in ecclesia sancti *Pauli* per episcopum *Excestrie* & alios de consilio regis. Cum igitur intellexisset maliciam prævalidam *Dispensatorum* & regem fore sic deceptum per malivolum consilium eorum & aliorum consiliatorum peruersorum, & magnates regni sic per eos morti adductos, ut superius patet, & super hoc vigilabant ipsam reginam & filium suum heredem scilicet regni excludere penitus à regno, ita quod nunquam ingrederentur *Anglia* terram, nec statum suum adipiscerentur, statim cum consilio coexistum cepit regina disponere pro suo regressu, collegit gentes, arma & cuncta necessaria itineris paravit, navalem classem asscivit, in portu de *Wpewiche* applicuit x. kalendarum Octobris anno gratiæ M. CCC. xxvj. scilicet *Isabella* regina, *Edwardus de Wyndesore* filius suus qui ibidem contractum fecerat ducere filiam Comitis *Hunaldorum* in uxorem, nomine *Philippam*, pro majori fortificatione suæ partis, dominus *Edmundus Comes Cantia*, dominus *Rogerus de mortuo mari*, dominus *Thomas Rosselyne*, dominus *Willielmus Trussell*, dominus *Johannes de Crambwell*, dominus *Johannes de Ros*, dominus *Simond de Berforde*, dominus *Johannes de Henand*, Comes de *Tylers* & multi alii. Et statim cum regina applicuisset in terram *Anglia* cum filio & aliis, omnes tere majores regni occurrerunt eis læti in auxilium propter odium, quod gerebant erga peruersos consiliatores regis; & rex audito adventu reginæ fugit *Londoniam* cum sua potestate, sed qui ad regis auxilium accesserunt in die, retraxerunt se ab eo in sequenti nocte. Regina procedit *Lotolonia*, rex dirigit iter versus *Bristoliam*, regina cum magno exercitu sequitur, rex fugiens tandem aquam atcendit cum *Hugone Spenser* filio & magistro *Roberto de Balde* Cancellario & duobus aliis militibus; sed ventus contrarius fuit Deo placuit iter eis subripuit ne abirent viam versus *Walias* ad castellum de *Noeth*, vagantes hic illuc, quasi gentes convictæ & fugiunt atque confusa. Cumque venisset regina apud *Bristoliam* cepit cum suis qui ibi erant, scilicet dominum *Hugonem Dispensatorem* Comitem *Wincestria* patrem, quem fecerunt distrahi, suspendi & decollari viij. kalendarum Novembris: & notandum quod eodem anno scilicet iiij. kalendarum Febr. occisus est dominus *Rogerus Beler* in comitatu *Lyccestria*. Ille *Rogerus* fundavit Cantariam secularium sacerdotum apud *Wpewiche* *Beller* in comitatu *Lyccestria*, quam post multos annos uxore ejusdem *Rogeri* cum consensu *Rogeri* filii eorum transfudit in usus Canoniconum regularium, instituens ibidem primum Priorem loci de abbathia de *Oles-*

1326. *ston*. Hic *Rogerus* occisus est à quodam *Enfrachio de Foleys* & fratribus suis quibus prius minas ingesserat & injurias; & interfectus est à tribus fratribus habens secum in familia 50. & plures in quadam valle juxta *Woresbp*. Hic oppressor fuerat religiosorum & aliorum vicinorum pro cupidine ecclesiarum & aliarum possessionum quas cupierat ad dotationem Cantariæ suæ. Eodem anno scilicet

An. Dñi
1326.

Edm. II. cet M.CCC.xvj. die sancti *Barnabe* videlicet iv. An.Dñi idus Junii, combusta est abbatia de *Cropton* sequenti modo. Quidam plumbarius detulit ignem in vase super ecclesiam pro reparatione defectuum ejusdem ecclesie, & casu accidit negligentia comitante quod igne paulisper ibidem dimisso & aura flante attingit quandam celluram & excrevit in flammam & combussit ecclesiam cum clauistro & omnibus domibus annexis, nec erat qui in tanta necessitate succurrere posset. Et unus de Canonicis ejusdem domus combustus fuit in dormitorio eadem hora.

Cisterciensis
1.7.43.

Hoc anno regina *Anglia* cum primogenito suo *Edwardo* ac *Rogero de Mortuo mari* nuper elapso necnon & cum parva manu *Hunaldorum* circa festum sancti *Michaelis* apud *Essex* in *Angliam* applicuit, & versus *Londoniam* ubi rex tunc erat, tendit. Et quod mirandum fuit, terra undique tranquilla sine sanguine & strepitu regem à *Londoniis* mature fugitanti usque in *Westmore* pederentim inlequitur. Interea in crastino sancti *Calixti* decollatus est Episcopus *Oxonia* Thesaurarius Regis de consilio civium *Londonensium* extra borale hostium ecclesie *S. Pauli*. Eodiem sequenti capta est turris *Londoniensis* per cives ad opus regine & filii sui. Et cito post in vigilia Apostolorum *Simonis* & *Jude* captum est castrum *Bristolie* per reginam & suos; ubi *Hugo Dispensator* senior distractus & suspensus est & caput ejus *Wyntoniam* transmissum est. Eodem anno die sancti *Hugonis* Comes de *Arundele* apud *parces* *Salopia* captus est, sed apud *Worfo* decollatus. Eadem ebdomada rex *Anglia* captus est apud castrum de *Peeth* in *Westwallia*, sed apud castrum de *Benylworth* custodiendus demandatur. Junior autem *Hugo Dispensator* qui cum rege captus fuerat, distractus, suspensus ac decollatus est apud *Worfo*, corpore quadripartito, sed caput ejus ad pontem *Londoniensem* transmissum est.

Leycestrensis

Tercio idus Octobris *Londonienses* surrexerunt cum regina & filio ejus contra regem, abierunt ad ecclesiam sancti *Pauli* & extrahentes episcopum *Oxonia* eo quod fulminaverat sententiam excommunicationis super quemcumque intrantem regnum contra voluntatem regis, & hoc in prejudicium regine & filii ejus & suorum, ac etiam pro mala voluntate quam gerebant erga regem pro malis consiliis suis. Duxeruntque episcopum in *Eschepe* & despectuose decollaverunt, ibique spoliatum veluti latrocin aut homicidam in vico dividerunt. Tres quoque viros de ius interfecerunt. Deinde idibus Octobris cives *Londonienses* ceperunt Turrim *Londonensem* ad usum regine & filii, & quos ibi invenerant duxerunt ad palacium episcopi *Londoniensis*, videlicet dominum *Johannem de Eltham* filium regis *Anglia* & uxorem *Hugonis Dispensatoris*, quæ ut regina habebatur in regno dum regina in remotis agebat. Et hæc linguam suam nimis ad sinistra contra reginam & alios relaxaverat; & duos filios *Rogeri de mortuo mari*, dominum *Rogeronum de Clyfforde*, dominum *Thomam de Byrleye*, dominum *Bartholomæum de Burwas*; & fecerunt dominum *Johannem de Eltham* gardianum civitatis *Londoniensis* quod quotquot invenire poterant de hiis qui de consilio & assensu fuerant ad denunciandum sententiam contra reginam & filium & alios coeules, ut supradictum est, morte plecterentur si qui inventi essent in *Londoniis* ea hora, scilicet archiepiscopus

Canuariensis, episcopus *Londoniensis* & plures alii, *Edm. II.* sed non sunt inventi. Eodem anno quinto non. Octobris venit dominus *Johannes de Vaw* miles cum thesauris domini *Hugonis de Spenser* Comitis *Wyncestria* cum armis preciosis & indumentis nobilibus, magnis equis, dentariis, curtariis & aliis equis de melioribus regni & aliis innumeris divitiis ad Abbatiam *Leycestria* versus dictum Comitem dominum suum, qui proposuerat auxilium præbuisse regi contra reginam & filium ejus; & homines *Henrici* Comitis *Lancastria* qui tunc fortuito apud *Leycestriam* convenerant cum magna potentia venerunt noctanter apud Abbatiam & obiderunt illam. Cum dominus *Johannes de Vaw* vidisset se non posse prosequi negotium domini sui de prædictis bonis, abiit ad Comitem *Lancastria* mane apud Castrum *Leycestria* degentem: Absente illo, illi intraverunt in Abbatiam & sibi rapuerunt de bonis quis quequid tollere posset, sortem non mittentes, scilicet aurum argentum, vasa preciosa lethualia, mensualia, ornamenta & quæcumque delectabilia equos & arma, cunctaque abduxerunt ad castrum *Leycestria* ad Comitem *Lancastria*. Infra triduum festinavit Comes cum omni potentia quam potuit congregare occurrere obviam Regine apud *Dunslapulam*. Eo tempore omnes de regno læti facti sunt de adventu regine & filii sui, & gratabantur Deo de ejus gratiosa expeditione ut falsi consiliares regis enervarentur, & ceteri per eos dolorosi & angustii & exheredati redderentur ad suam justitiam & hereditatem. Eodem anno captus est rex *Edwardus* xvij. kalendarum *Decembris*, ut supradictum est, anno gratie M.CCC.xvj. & cum eo *Hugo Dispensator* junior, & magister *Robertus de Baldec* Cancellarius suus. Rex traditus est in custodiam *Henrici* Comitis *Lancastria*. Cito post captus est dominus *Edmundus* Comes de *Arundell* per dominum *Johannem de Charleton* in *Westmore*, & ductus est apud *Worfo* ubi Regina cum magnatibus regni convenerat. Et quia dederat filium suum heredem filii *Hugonis Dispensatoris* & secretus in consilio & malum procuraverat Regine ut dicebatur in sua abientia, & etiam procuraverat mortem nobilis Comitis *Lancastria* *Thoma*, cum domino *Johanne de Valencis* Comite de *Penbroc* qui subito moriebatur in transmarinis agens. Et sic dictus *Edmundus* morti adductus est, distractus & suspensus xv. kalendarum *Decembris* cum armigero suo nomine *Johanne Danyell* qui ipsum consilio suo in multis seduxerat. Statimque tractatum est apud *Herefordiam* de morte *Hugonis Spenser*, & quomodo extingui posset tota ejus posteritas, ne ad aliquem honorem gradum vel statum quis eorum deveniret in regno *Anglia* pro perpetuo. Et idem *Hugo* & magister *Robertus Baldec* & Prior de *Herefordia*, ducti sunt apud *Herefordiam*. Et cum prope villam appropinquarent occurrit tanta multitudo populorum undique quod omnes mirabantur de visu, & omnes qui poterant cornu sufflare vel vocem hircii emittere seu aliquam despectionem inferre, pro suo modulo cum conviciis & contumeliis intulerunt *Hugoni*, adeo quod retroactis temporibus tam horridus sonus de quocumque sublimi homine non est auditus. Et primo vestierunt cum uno vestimento cum armis suis reversatis missa corona de urticis in capite ejus. Simili modo vestierunt *Robertum Baldec* simili vestimento. Et super vestimentis eorum scripti sunt vj. versus

Edw. II.

versus de psalmo, *Quid gloriari in malitia?* detriori modo quo possent; dictus Robertus adjudicatus est perpetuo carceri apud *Wigmore*; ibique anno sequenti moriebatur sub magna miseria; Antedictus Prior missus est in carcerem apud *Herefordiam* eo quod male se gesserat contra pacem Regis. Dominus Hugo Spenser ductus coram domino Willielmo Trussell Justiciario arenatus est coram eo ad barrum in forma quæ sequitur:

Hugo le Dyspenser. En parlement nostre seignour le Roy que ore est tenue a Westminster lan quinziesme per examinement des Prelates, Contes, Barons, & tote la commune de Realme fust notoriement trove que vostre pere & vous Hugh fustez agardez trayonours & ennys del realme pur quel par assent & commandement nostre seignour le Roy, vostre pere & vous Hugh fustez exales del realme sanz james revenir, si ceo ne fust par lassent & commandement nostre seignour le Roy, & ceo en playne parlement dument al ceo somoncz; Contre quele agarde & exil vostre pere & vous Hugh estez trove en courte sanz garrant; E vous Hugh en retornant en realme dezpoillastez felonnesment deux dromandes de lour avoyr, a la value de xl M. livers; a grant deshonore nostre seignour le Roy & de sus son realme, & a grant peril des cez marchanz que repairent souvent en estrange pays. Hugh, apres cest felonye par vous fait, vous approchastez nostre seignour le Roy, & luy faitez chivacher a forcement ove gens dez armes sur lez pieres de realme, & altrez sez lizegents, pur eux destruire & desberiter, encontre la grant chartre; Et ensi chivachent a force & armes purpernant real ponare, vous Hugh & vous eydanz desrobastez felonnesment lez bones gentz de realme, & par Andrew de Harkelleye & atreys trayonours vous acordez, faitez mordre le bone Conte del Hereforde, monfir William Sullec, monfir Roger de Berfelde; Et faitez prendre mon treshonorable Seignour le bone Cont de Lancastre Thomas, que estoit cosyne germane a nostre Seignour le Roy & de sez freres, uncle a treshonorable de France & de sa soere madame Isabelle Roigne Dengleterre, si luy faitez fausement enprisonner & despolier & touz lez sanz en sa sale proprement deinz sa chastele de Pontfraite par vostre real ponare que vous avez purpris sur nostre seignour le Roy; Et luy faitez juger par une fance recorde encontre leye & resone & la grant chartre; Et ensi faitez mordre, martirizer & morir de dure more & pisonse; Et ceste malveys cruelle & tirantie faitez al si digne persone ne vous poez sauter del sank dez cristenez espendier. Ency faitez en mesme tiele journee pur mon dis seignour plus tumentyr sez baronz sez chivalers enaux venanncez trayner & pendre, & puis juger al morte par cel sanz recorde, encontre leye & resone, & pendre dyspironesment sanz mercy, Come monfir Warene del Iyle, monfir William Touchet, monfir Thomas Maydut, monfir Henry de Bradburne, monfir William Chornel, monfir Bertholomewe de Aishebume a Londres, monfir Henry Tyeis a Windesoure, monfir Franceys de Aldham a Gloucestre, le seignour Gyffarde, & monfir Roger de Elmesbrigge a Brystoll, monfir Henry de Wylyngton, & monfir Henry de Monfort a Wynchelle, monfir Thomas Colpeyre & plusours grantz; et altre grantz seistez mettre en dure prisone pur lez

mordre sanz cause pur covetise de lour terrez, Edw. II. sicome le seignour le Mortymet le cosyne & le uncle, le seignour de Kyrkeleye, monfir Hugh Dandeleye le pere & le fiz, lez enfanz le Conte de Hereforde nevousz nostre seignour le Roy; Et lez grandes dames femmes a sez seignours & lourz enfanz enprisonne & en orphanye puis la mort lout seignours. E lez veuz dames, come la dame Barrelet que vous ensuyt pur grace avoyr. Et vous contrainant la seistes barre de vous rybaudes, & debryser bracer & jaumbes trope dyspironesment encontre lordre de chivaler & encontre leye & resone; Par quoy la bone dame est a touz jours asote & perdue; & plusours de ycelz avez fait sure la courte a pee & au grant povert sanz pite & mercy, que solent estre dames de grant honore. Et tous jours eaux nsez en si grant vilte tenu, ne fust que Dieu pur sa mercy envoia nostre bone dame & son fiz en terre, & lez bonez gentz que sont venuz en lour ayde, par quey le realme est succorra. Hugh; apres cele destruccie des noblez gentz vous Hugh, vostre pere & mestre Robart de Baldoc qe aviez entre vous pris embrace reale ponare sur nostre seignour le Roy, si ly menastez & son peple en Escocce sur cez ennys, one vous Hugh par vostre trayonours mener luy faistez perdre plus de xx M. dez persones de son peple, que morirent pisonsement pur desalte, a grant deshonore de Roye, & damage de realme, & sanz esploye faist retorner. En retornant vous Hugh, vostre pere & Robart de Baldoc fausement & trayonouement consallastez nostre seignour le Roy a lesser madame la Roine en grans peryl de corps en la Priore de Tynmuth en la marche de Guerre, si menastez nostre seignour le Roy ensuyt de luy, tanque en la more de Blackholme one sez ennys dez Scoce par vostre trayterouse mener luy suspristrent a grant deshonore & damage, sicome appagust bien a la journe par lez prizer, & lez morz. Et a si grant meschiefe madame la Roine ust este perdue au perpetuel disbonore, si dieu ne luy ust envoie socore par more par la la, covyns advenir par sa vie & son honore sauver, al si grant meschiefe du corps que nule bone dame de son state ne de sa noblesse ne fust ensy. Hugh, cest trayson ne cest tyrancie ne vous point sufficer, enz faistez par vostre real ponare, que vous aviez purpris sur nostre seignour le Roy destruer lez Franchises de seynt esglise, & lez prelates, sicome Hereforde, Nychol, Hely, Northwyche felonnesment desrobber de lourz biens deinz seint esglise, & dor & de chyvaux, des vessaux, & de lour barneys, si lez faitez aler au pee, Et lourz terrez & lourz possessions lour faitez toler sanz leye & reson. Mes vous ne suffistez moye tant soulement d'avoir guerre a ministres de seynt esglise, uncore lempresistez cum faux expenser contre dieu & sez seyns. Que par la on vous savieta que dieu fist grace & verue pur mon dis seignour que vous avez mordre si cruellement contre leye & reson, vous mettez gentz dez armes, et faitez clore & fermer les nr, de monstrier que nule fust si hardyse d'entrer la esglise par aourer dieu & sez seyns. Par quoy merit en despyte de vous dieu fist grace & verue. Hugh, apres cele maveiste, vous consallastes nostre seignour le Roy en dezheretance de sa coronne a doner vostre pere, que fust faux trayson, le Conte de Wyncestre, & Andrew de Harkelleye trayonore notorie & assaynte le Conte de Cardoyle. Et a vous Hugh, la

[L]

terre

Edm. II. terre de Cantermaux et autres terres que furent proprement appartenances a la corone. Es ensi feistes ouster ma dame la Roigne de sa terre que luy fust donee et assigne par nostre seigneur le Roy la meytiee dez terres par son certaine donement a la journe contre lestate de sa noblesse. E a ceo abeans et pourant sanz jours discorde solonc trestoute vostre poure perensre nostre seigneur le Roy et luy. Hugh, la ou ma dame la Roigne & son filz, passeront la mer par assent et commandement nostre seigneur le Roy par sa terre de Gyenne salver, que fuist en poins d'avoyn estre perdue par vostre traysonres consaile, vous envoiastes pardela mer une grant somme d'argent as aucunes malveys gentz, vous aerdanz par la reyne destruire et son filz qest droit beire del realme, et par destrouber leur revenir enforciaitez ceo assaile. Hugh, vostre pere et Robart de Baldoc et lez autres faux traysonres vous aerdanz par mer et terre si alastez par my le realme purperans real poure, fesauncz le grant et le peysse par destresse jurer et assener a vous de vous maynteyner en vous faux quereles, sanz avoir regard que siels confederations estoient sauncz et traysonres, e encontre la lyance et lestate du Roy et de sa corone. Es qz a vous malveistez, mayntener ne voleit jurer ne assener, vous luy faistez mettre en griesse prison, com mon seigneur Henry de Bealmon, et autres que ne voillent faire, ne as vous malveistez estre assentanz. Et quant vous Hugh, et lez autres traysonres vous aerdanz, savoient que ma dame la Roigne et son filz furent arryvez en cest terre, vous faistez nostre seigneur le Roy par vostre malveys consaile aloyn de eaulx, si luy menastez hors de realme en perile de son corps et dishonour de luy et de son peple, menant felonousement le tresoure del realme ovastz vous, encontre la grant chartre. Hugh contraytour estez trouve, par quey vous agardent sanz lez bonz gentz de realme, meyndrez et greyndrez, ryches et pourez, par commune assent, que vous come larone estes trouve par quey vous serrez pendue. Et contraytour estez, trouve par quey vous serrez treynnez et quarterez, et envoie par my le realme. Es par ceo que vous fuistez, atlage par nostre seigneur le Roy et par commune assent, & estez revenue en contrre sanz garrance, vous serrez decollez. Es par ceo que vous abbestiez & procurastez discorde entre nostre seigneur le Roy & la Roigne & lez autres del realme, si serrez enbonellez, & puis ils serront ars. Retrayez vous traytour, tyrant reneyee, si alez vostre luyse prendre. Traytour malveys & astaynte. Et sic statim morte plexus est scilicet viij. kalendatum Decembris. Cujus caput in altum fixum est super pontem Londoniensem.

Cistrensis
l. 7. c. 43.

Quo etiam anno in octavis Epiphaniæ factum est parliamentum apud Londonias, ubi de communi ordinatione missi sunt solemnes Nuncii ad Regem incarcerationum, scilicet tres Episcopi, duo Comites, duo Barones, duo Abbates, duo Justiciarii, ut Regi detento homagium quondam sibi factum resignarent, ipsumque pro domino ulterius non haberent. E quibus dominus *Willielmus Trussell* miles & procurator totius Parliamenti vice omnium dixit regi ista verba:

Ego *Willielmus Trussell* vice omnium de terra Anglie & totius Parliamenti procurator tibi Edwarde reddo homagium prout tibi factum, & extunc diffido te & privo omni potestate regia & dignitate,

nequaquam tibi de casero tanquam Regi parituri.

Istud etiam fuit publice proclamatum apud Londonias. Eodem anno in vigilia Purificationis beatæ Mariæ *Edwardus* filius regis factus est miles.

Vera series Procuratorum. Ico *Willam Trussell* ^{Leycestrensis} Procurator dez Prelatez, Contez & Barons, & autres gentz en ma procuracye nommes eyant al ceo playne & suffysans poure, lez homages & fealtez au vous Edward Roy Dengleterre come al Roy avans ces oeures depar lez diez persones en ma procuracye nommes, renk & rebaylle sus a vous Edward & delivier & face quitez lez persones avans diez en la meillour manere que ley & costome donnent, E face protestacion en non de eaulx qils ne voillent desormes estre en vostre fealte, ne en vostre lyance, ne cleyment de vous come de Roy rien tenir. Encz, vous tiegnens desbors priveye persone sanz nule maner de reale dignite.

Cum rex hæc audisset multum de suis malefactis doluit, rugitus & lamenta emittens eo quod per falsos & proditiosos consiliarios sic omni suo tempore ductus fuerat. Verumtamen in se tandem post multos ejulatus reverius, nimis gratulabatur quod filium suum *Edwardum* post se regnaturum elegissent, & ei assensum suum in quantum potuit attribuit. Ejus mores & actus supra in suo primordio per *Cistrensem* describuntur.

Edwardus filius *Edwardi* post conquestum ^{Cistrensis} ^{l. 7. c. 44.} us adolescens xv. circiter annorum vivente adhuc patre suo sub custodia, in festo Purificationis beatæ Mariæ coronatus est in regem apud *Westmonasterium*. In cujus primordiis grata augebantur auspicia. Nam & tunc terra recipit ubertatem, aer temperiem, mare tranquillitatem, & ecclesia libertatem.

Explicit historia *Leycestrensis* anno gratiæ M. CCC. xxvj. Nunc *Cistrensis* imponit finem Cronice suæ. Set postea quidam adjecit ei videlicet de morte antiqui *Edwardi* regis cum quibusdam aliis eventibus in tempore regis *Edwardi* tertiæ, prout infra patebit in suo loco per singula.

C A P. XVI.

Nunc sciendum est quod iste *Edwardus* de Wyndesore tertiæ a conquestu coronatus est apud *Westmonasterium* dominica proxima ante festum Purificationis beatæ Mariæ pridie kalendas *Februarii*, & *Londonienses* atque magnates mutuo juraverunt & fecerunt securitatem quod mutuo foverent & sustentarent regem & reginam matrem suam secundum totum posse suum. In quo loco videndum est qualiter claudicat *Cistrensis* dicens regem *Edwardum* die Purificationis fore coronatum. Verumptamen cronica *Westmonasteriensis* dicit eum coronatum in Conversione sancti *Pauli* scilicet viij. kalendarum *Februarii*; sicque istæ tres Cronice inter se variant. Set potest forte dici quod dominus *Willielmus Trussell* reddidit sursum homagium in Conversione sancti *Pauli* ex quo jus regni statim eodem die devolutum est ad istum *Edwardum* regem, & forte pridie kalendas *Februarii* coronatus, lez die Purificationis solempnitas celebrata est. Tunc *Hugo Dispensator* filius *Hugonis* junioris reddidit regi castel-

Edw. III. castellum de **Marple** quod à morte *Hugonis* patris sui tenebat, & misit se in gratiam regis; qui ei concessit vitam & membra. **Abbathia** de **Abendon** spoliata est à civibus ejusdem villæ.

Cirencester 17. 6. 44. Et cito post hoc iij. nonas Aprilis translatus est rex antiquus de **Henelworth** uique Castrum de **Berkelepe**, ubi tamen cum multi conspirarent ad ejus liberationem, circa festum beati *Mathei* Evangelistæ cum veru ignito inter celanda confossus nepharie peremptus est. De cujus meritis an inter sanctos annumerandus sit, frequens in vulgo sicut quondam de *Thoma* Comite **Laucastria** adhuc deceptatio est. Set revera nec carceris fœditas nec mortis vilitas cum ista sceleratis debeantur, nec eciam oblationum frequentia aut miraculorum simulacra cum talia sint indifferencia, quæquam sanctum probant nisi corresponderet sanctimonia vitæ præcedentis. Bene namque cum unoquoque agitur si talia cum contritione culpam in eo diluant aut poenam debitam imminuant, quamvis immediatam avolationem animæ non efficiant; set præsumptio flagitiosorum impunitatem sibi & sui similibus inaniter sperantium, Ambitio quoque matronarum circumgirare affectantium rumorem talis venerationis multum amplificat & dilatat, donec ædificatio super arenam fundata decidat & labelcat.

In Parlamento apud **Wyntoniam** decollatus est **Edmundus** de **Glodestoke** avunculus hujus Regis Comes **Cancia** pro eo quod conspiraverat contra istum regem ut dicebatur.

Leycestre 1327. Anno Gratiz M. CCC. xxvj. **Edwardus** quondam rex **Angliæ** missus est ad castellum de **Berkelepe** moram trahere ibidem sub custodia domini *Thoma de Berkelepe* & domini *Johannis Mantravers*; qui apud **Londoniam** deputati sunt ad ejus custodiam. Comes **Laucastria** noluit ulterius habere custodiam illius quia, ut rumor spargebatur, quidam de secretis antiqui regis nitebantur per machinamenta, dum Comes aliunde circa sua facienda occupatus esset, furari & latenter eum abducere de castello de **Hellyngworth**. Eodem anno post Ascensionem venit rex **Edwardus** cum multis magnatibus de regno apud **Novum castrum super Tynam** ad tractandum de pace inter **Anglicos** & **Scotos**, set **Scoti** renuerunt tractatum propter quandam conventionem initam inter illos & matrem regis **Isabellam**, & **Edmundum** Comitem **Cancia**, & **Rogerm de Mortuo mari** dum starent in transmarinis contra coronam **Angliæ**. Et dum rex esset in partibus borealibus eodem tempore venit dominus *Johannes dux Hunaldorum* cum ij. millibus virorum armatorum in auxilium regis **Angliæ**. Et cum venissent apud **Eboracum** orta est discordia gravis inter **Hunaldos** nimis magistraliter se gerentes & **Anglicos** hoc multum exacerbantes. **Hunaldi** vero noctanter se levantes insperate occiderunt de **Anglicis** circiter CCC. personas de comitatibus **Lincolnia** & **Northamptona** favente regina & suis dictis **Hunaldis**; statimque in eodem tempore nunciatum est regi **Scotos** advenisse & fuisse apud **Stanhap-parks**. Ex quo rex lætus multum effectus absque mora tendit iter versus eos. & equitavit eo die præ læticia xxx. leucas, & in crastino fecit milites circiter CCC. sperans cito cum **Scotis** offendere. Et fecit moram ibidem xv. diebus. Et tunc per invidiam quam aliqui magnatum gerebant erga **Hunaldos**, cum per falsitatem & prodicionem quorundam de

regno **Scoti** evaserunt absque malo ubi steterunt **Edw. III.** circumdati undique, adeo quod illinc nunquam abirent nisi mediante falsa prodicione quorundam **Anglicorum**. Et antequam **Scoti** recederent, dominus *Jacobus Douglas* per subtilitatem quorundam **Anglicorum** ductus est in una nocte explorandi gratia in **Anglicanum** exercitum dum **Anglici** pauserent in suis tentoriis quiete sompni soporati. Et accidit ut cum à quibusdam **Anglicis** perciperetur, cepit **Anglica** voce clamare dicens, **Ho warde a seynt Jorje**, bina voce aut trina, ac si **Anglicum** esset; set tandem occisis capellano suo atque camerario, vix ipse cum magna difficultate evasit. Tunc rediit rex cum magna delolatione & moerore pro eo quod melius ei non evenerat in suo primordio, & nimio pudore percussus multum indoluit. Et venit **Lincolniæ** ubi celebravit parlamentum suum; in quo divulgata est mors antiqui regis. **Isabella** regina mater regis, **Rogerus de Mortuo mari**, & plures alii consiluerunt regi ut in illo parlamento rex à clero subsidium peteret, asserentes omnes gazas & thesauros post mortem **Dispensatorum** & aliorum proditorum repertos, in guerra **Scotia** & aliis regni necessariis fore jam exhaustos. Et sic erant consumpti sicut dixerant per novos traditores regis, qui cum secundum suum velle ut juvenem regebant. Episcopi vero petebant diem deliberandi de responso usque in festum omnium Sanctorum apud **Leycestriam**. Et fecerunt solempne pro anima regis antiqui **Edwardi** qui moriebatur, ut supradictum est, undecimo kalendarum Decembris, & modo qui sequitur; Quidam ad hoc scelus faciendum procurati cum rex **Edwardus** in lecto recumberet quietis gratia nil mali ab aliquo suspicans sibi inferri, accesserunt ad eum, & vestes à pedibus excuentes, super caput ejus subito deplicuerunt, & fistulam æneam in posteriora ejus apposuerunt, ignitumque veni per fistulam in ventrem ejus submiserunt, ne exterius plaga aliqua cuiquam intuenti locum daret, dicentes, non mortem naturalem set subitam ei evenisse. Eodem tempore **Hunaldi** & ceteri alienigenæ reversi sunt in patriam suam, in immensum remunerati & de auro & argento multiformiter ditati per reginam **Isabellam**, **Rogerm Mortymmer**, & alios de eorum assensu, in grave onus communitatis regni, prout inferius describetur. Tunc venit domina **Philippa** filia Comitis **Hunaldorum** in **Angliam** ad maritandum regi **Edwardo** juveni nuper coronato. Et fuit recepta cum magno tripudio honoris **Londonia** à civibus in vigilia natalis Domini. Et apud **Eboracum** in Conversione sancti **Pauli** viij. kalendarum Februarii cum magna solempnitate desponsata. Eodem anno concessus est regi de temporalibus vicesimus denarius, de spiritualibus autem decimus denarius. Et hæc concessio facta est apud **Leycestriam** ad instantiam Comitis **Henrici Laucastria** filii **Edmundi**. Post hæc rex tenuit parlamentum suum apud **Eboracum**, ubi veniunt nuncii ex parte **Scotorum** pro pace habenda inter regna: & rex **Angliæ** misit nuncios suos in **Scotiam** ad regem **Scotie**. Sicque evenit ex una parte & alia quod pax facta est & proclamata, eo pacto quod filius & hæres **Robertus Brus** regis **Scotie** duceret in uxorem dominam **Johannam de Turri** sororem regis **Edwardi**. Et ita factum est Dominica proxima ante festum sanctæ **Margarete** virginis. Illis diebus regina **Isabella**

Edw. III. & *Rogerus de Mortuo mari* unanimi assensu ap-
priaverunt sibi regalem potestatem in multis & re-
gni thesaurum, & subpeditaverunt regem, in tan-
tum quod non erat quisquam qui pro regis aut regni
commodo loqui auderet; quod si quis faceret, in ma-
gnam ignominiam sui persecutus est ab eis. Multa
& gravia onera patrie intulerunt, & semper simul
in uno hospitio hospitari sunt, unde multa obloquia
& murmura de eis suspectuosa oriuntur. In tantum
isti duo regina & *Rogerus* asciverunt sibi potesta-
tem, quod Comes *Launcestrie Henricus* qui depu-
tatus & ordinatus est capitalis custos & supremus
consiliarius regis in tempore coronationis per com-
munem assensum procerum & magnatum regni, pro
meliori gubernaculo regis & regni, non potuit ei
appropinquare nec quicquam consilii dare. Inde ni-
mis motus & consilio archiepiscopi *Cantuariensis*, &
quorundam episcoporum & aliquorum procerum
regni excitatus est profectus ad emendas. Et etiam
multum obloquium percipuit in populo de pace
quam iidem fecerant inter *Angliam & Scotiam*
absque consilio & assensu communitatis regni &
procerum; volebantque quod rex de suo viveret
absque exactionibus & extorsionibus in depaupera-
tione populi ut solite abreptis. Unde parliamen-
tum apud *Salisbury* summonitum est, sed absque
facto. Nam partes obviaverunt sibi super planam
de *Salisbury* ad parlamentum tendentes, ibique
se ad pugnam paraverunt, sed per alios de regno
impediti sunt, sicque parlamentum dilatum est
apud *Westmonasterium* ad festum Purificatio-
nis celebrandum. Rex antiquus *Edwardus* x. ka-
lendarum Octobris occisus, & xiiij. kalendarum
Januarii tumulatus est apud *Gloucestriam*, sed absque
turbare populi propter errores quos foverat in suo
tempore dum regnaret. Hic habuit tot filios, *Ed-
wardum* qui regnavit post ipsum, *Johannem* Comi-
tem *Cornubie*, *Elyanoram* Comitissam de *Gert.*
Johannam reginam *Scotie*. Eodem anno mortuus
est *Carolus* rex *Francia* frater *Isabelle* regine. Quo
ad concordiam factam inter *Angliam & Scotiam*
hæc forma fuit: *Isabella* regina cum *Rogero de Mor-
tuo mari* tantam potentiam & regalitatem usur-
pavit, quod absque consensu & assensu procerum
& magnatum regni, absolvit & acquietavit ab
omni iugo servitutis, & subjectionis, & omnimodis
actionibus versus regnum *Anglie* & reges ejusdem
deinceps venturos, & regina *Isabella* reddidit *Scotie*
omnia munimenta & omnes cartas & indenturas
quæ confecta fuerant per bonum *Edwardum* filium
regis *Henrici* usque ad præsens tempus, regnum
Scotie libere tenere absque omni exactione vel
demandanda.

An. Dñi
1328.

Anno Gratiæ M.CCC. xlvij, anno regni regis
Edwardi tercii secundo apud *Bedfordiam* rotunda
tabula tenetur per *Rogerm de Mortuo mari*. Eo-
dem anno creatus est novus papa apud *Romam* *Ni-
cholaus* nomine per Ducem *Bavaria* qui se fecit Im-
peratorem contra voluntatem papæ *Johannis* apud
Avinioniam demorantis. Iste *Johannes* Papa ex-
communicari fecit Imperatorem & alium Papam
per totam Christianitatem. Eodem anno captus
est dominus *Robertus de Holand* in uno bosco citra
Londoniam. Iste *Robertus* erectus est de paupere mi-
lite in sublimem & divitem Baronem per Comitem
Launcestrie Thomam. Eo tempore quo discordia
increvit inter dominum suum Comitem *Thomam*

& Regem, ipse *Robertus Holand* in summa necessi-
tate domini sui quando dominus suus maxime con-
fidebat de ejus adventu cum auxilio populi pro-
missio, relicto domino suo in sua angustia inevita-
bili reddidit se regi, decipiens dominum suum;
quam ob infidelitatem omnes proceres & magnates
regni odio eum habebant; & cum maximo vitupe-
rio caput ejus abscisum est, ad Comitem *Launcestrie*
Henricum apud *Waltham* sanctæ crucis transmis-
sum est per quendam militem *Thomam Wyther* no-
mine, & alios secretos *Thoma* Comitis *Launcestrie*.
Apud *Salisbury* regina *Isabella* & *Rogerus de*
Mortuo mari fecerunt novos Comites, scilicet *Jo-
hannem de Eltham* Comitem *Cornubie*, *Rogerm*
de Mortuo mari Comitem de *Marchia*, *Edmun-
dum Boteler* Comitem de *Ormund*. Qui omnes
cum suis adherentibus congregaverunt magnum ex-
ercitum ad *Isabellam* reginam contra Comitem
Launcestrie Henricum & alios magnates de regno
qui non fuerant eorum aephariis operibus consenti-
entes. Et equitaverunt viribus & armis super ter-
ras dicti Comitis & venerunt *Leycestriam* cum ma-
gno exercitu *Anglicorum & Wallanorum* pridie nonas
Januarii, & morabantur in *Leycestria* & in cir-
cumjacenti patria octo diebus, & spoliaverunt unius-
que patriam, & boscos, parcos, vineas, stagna, pi-
scinas, & secum abduxerunt quicquid preciosum aut
vile manus eorum invenire potuerunt, aurum, argen-
tum, blada, utensilia, lectualia, mensualia, arma,
vestimenta, bestias feras & domesticas, oves & bo-
ves, ancas, gallinas, & ornamenta ecclesiastica, ni-
hil in ecclesiis inventum vel alibi relinquendo, ac si
esset in tempore guerra inter regna. Et hoc totum
in opprobrium Comitis *Launcestrie* qui tunc fuerat
in veniendo de partibus australibus cum potestate
magna volens eis obviare, habens in comitatu suo
magnates qui fuerant cum *Thoma* Comite *Laun-
estrie*, scilicet Comitem *Marchie*, *Edmundum* Co-
mitem *Cancia* fratrem suum & avunculum regis,
episcopos *Londoniarum*, *Wynestrie*, dominum *le*
Wake, dominum de *Bealmon*, *Hugonem Dandelye*,
dominum *Thomam Rosselyne*, & multos alios. Et
cum isti magnates patui essent ad invadendum, ut
suspicabantur *Rog. Mortymer*, cuius consilio & excita-
tione tunc conceperat indignationem contra quosdam
legios suos fideles regni, duo avunculi regis *Tho-
mas* & *Edmundus* reliquerunt Comitem, & se de-
derunt matri regis & *Rogero Mortymer*, procuran-
tes Comiti *Launcestrie* malum seditionis in quan-
tum poterant. Hic Comes *Henricus* sub spe fiducie
suorum ceperat locum suum in campo juxta *Wob-
sothe* fixis tentoriis proponens bellum committere
cum *Rogero de Mortymer* & aliis suis adherenti-
bus: sed per supradictam prodicionem suorum hu-
militer se subiecit regi in campo coram toto exer-
citu. Et fuit concordatum ibidem coram *Simone*
archiepiscopo *Cantuariensi* & aliis episcopis & mul-
tis de magnatibus regni, quod omnes errores emen-
darentur in proximo parlamento sequenti; & hoc
ne forte omnes surgerent Communes in hac commu-
ni causa cum Comite; sed ab ista concordia que-
dam personæ fuerunt exceptæ quas *Rogerus le Mor-
tymer* noluit ut rex quoquo modo admitteret in
præfata concordia, scilicet dominus *Henricus de*
Bealmon, dominus *Thomas Rosselyne*, dominus
Willielmus Trussel, dominus *Thomas Wyther* qui
occiderat dominum *Robertum de Holand*. Illi
quatuor

Edw. III. quatuor profecti sunt ultra mare in *Franciam*, ibique manerunt donec *le Mortymer* captus esset apud *Nottingham*, ut infra patebit, quia non audebant propter metum mortis faciem suam ostendere in terra *Angliæ* dummodo *Mortymer* floretet.

An. Dñi 1329. Anno Gratiz M.CCC.xxix. rex *Edwardus* perrexit in *Franciam*, ad regem *Francie Philippum*, & fecit ei homagium pro *Vasconia*. Et facti sunt amici secundum vultum exteriorem. Sed rex *Philippus* pro eo quod non habuit bonum titulum ad coronam *Francie*, eo quod rex *Angliæ Edwardus* esset propinquior in linea generationis, disposuit comprehendisse regem *Edwardum* & arrestasse eum; quod non latuit *Henricum Boromach* episcopum *Lincolniensem* ducentem regis *Edwardi* & gubernatorem; qui latenter recessit cum *Edwardo* a facie *Philippi* regis *Francie*, & quasi subito remeavit in *Angliam* nesciente rege *Francie*, let in hac parte deluso. Eodem anno obiit *Robertus Bruce* qui se regem *Scotia* fecerat, & sepultus apud *Dounerme-lpne*, & regnavit xx. anni. Nunquam fuerat in retroactis temporibus aliquis rex in *Scotia* qui tanta mala exercebat in *Anglicos* sicuti iste temporibus suis. Nam in tantum subpeditavit *Anglicos* in tempore suo pro defectu gubernaculi regni *Angliæ*, quod duo *Angli* vix valebant debilem *Scotum*.

1330. Anno Gratiz M.CCC.xxx. & regni regis *Edwardi* quarto, rex celebravit parliamentum apud *Winchesteriam*. In quo impositum est per *Isabellam* matrem & *Rogerm Mortymer*, & alios de eorum conventu, quod *Edmundus* Comes *Cancie* avunculus regis contra fidelitatem suam procuraverat, & summam diligentiam adhibuerat, ad liberationem *Edwardi* quondam regis *Angliæ* fratris sui de castello de *Berkelepe* in præjudicium & gravamen coronæ, unde dictus *Edmundus* captus est & attachiatus, & ad poenam decollationis condemnatus, sicque stetit extra portam castelli mortem expectans usque ad horam vesperturam, quia nemo voluit eum decollare, propter pietatem quam habebant de eo, nam dampnatus erat abique communi consensu. Tandem venit unus ribaldus sceleratus de *Marchassia*, & pro sua vita inde habenda decollavit eum die Lunæ in vigilia sancti *Cuthberti*. Eodem anno Comes *Lincolniensis* & plures alii attachiati sunt per *Isabellam* & *le Mortymer*, & per manucaptos dimissi. Tunc rumbæ cepit crebescere per totam terram *Angliæ* de malignitate & crudelitate *Isabellæ* matris regis & *Rogeri Mortymer* de multis seditionibus. Primo, quod fovebant *Scotos* in magnam derogationem & dedecus regis & regni *Angliæ*, & quomodo exterminaverat regem *Edwardum* quondam maritum suum, & quanta mala eorum consilio & auxilio exercebantur in regno, quantaque mala opera eorum fomento velabantur. Quam ob causam rex per secretum concilium amicorum suorum disposuit consortium eorum abinvicem segregare, ne deterius deinceps vel simile quid eorum factione vel consilio quandoque oriretur. Nam in tantum invalescebant in terra, quod totum regnum in periclitando labi videbatur. Deinde rex tenuit concilium suum apud *Nottingham* in quindena *Michaelis* cum pene omnibus magnatibus regni. In quo rex saniori consilio de eorum fraude & malicia salubrius edoctus, vidensque periculum tam præteritum quam in posterum jam in præfenti per dictos *Isabellam* & *le Mortymer* evidenter imminens graviter in corde

condolens suscepit; sicque die Veneris in crastino sancti *Luce* rex cum electa comitiva in obicuro noctis perrexit per quandam viam subterraneam de villa *Notinghamia* usque in castellum, & venit ad cameram matris suæ *Isabellæ*, & invenit ibi prope eam in alia camera *Rogerm* de *Mortymer* & episcopum *Lincolniensem Henricum*. Et statim rex iussit *Rogerm* apprehendi, & in securam custodiam usque in crastinum poni. In crastino fecit apprehendere omnes suos adherentes per totam villam dispersos. Et statim misit omnes *Londonias*, videlicet *le Mortymer*, & duos filios ejus, scilicet *Galsfridum* & *Edmundum* milites, & dominum *Oliverrum* de *Byngam*, dominum *Simonem* de *Berforde*. Et in captione *Rogeri Mortymer* occisus est dominus *Hugo* de *Tryplington* miles & senescallus familiaris regis per dictum *Rogerm Mortymer* in ingressu regis in cameram eorum. *Isabella* mater regis adjudicata est perdere omnes terras suas & cum difficultate evasit damnationem ad mortem, eo quod erat mater regis, & ob reverentiam regis dilata est hæc sententia. Et ordinatum est quod singulis annis caperet de cista domini regis ad sustentationem suam tria milia marcarum, & maneret in uno certo loco ubi rex pro ea disponere vellet. Magnates regni impulerunt contra *Rogerm Mortymer* articulos sequentes.

Primerment que par la ou ordenee fust al parliament de *Londrez* proscheyne apres la coronnement nostre seignour le roy, que quatres Eveskes, quatre Contes, & vj. Barones dussent estre pres du roy pour luy conseilleyer, issint que tote soit quatre y fussent; Cest assavoir une Eveske, une Conte, & dieux Barons, a meynez, & que nule grosse boioigne soit faite sanz lour assente, & que cheicune respondist dez ces fetz pur son temps: le dit *Roger* nyent eyant regard al dit assent accrocha a luy real pouere & le gouvernement del realme sur lestare le roye, ousta & fist oustre & mettre ministres en loustele le roy & ailleurs par my le realme a sa volonte de ceux que furent de son acorde. Et myst *John Wyarde* & autres entour le roy despyer cez faitz & cez dirz, issint que le roy fust en tiele manere envyrone de cez ennys qil poet riene faire de sa volonte, mes auxi come une homme desourh altre garde.

Ensy par la ou le piere nostre seignour le roy feust a *Benilworth* par ordinancez dez pieres de la terre a demorer illoeqes a ces eses pur estre servi come afferoit un tiele seignour le dit *Roger* par real pouere a luy accroce ne lessa tant qil leust devers luy a sa volonte. Et ordyna qil fust mande au chastiel de *Berkelepe* oue par luy & par les sones fust fausement, traytouroulement & felonnesment mordre & tue.

Ensy le dit *Roger* fist defendre par brieve le roy touz le grante seale que nule vendist al parliament de *Salisbury* a force & armes sour quan qil poet forfere devers le roy. Et la vint le dit *Roger* & autres de sa covygne al force & armes al dit parliament contre la dite defenle. Par quoy plusours de la terre come le Conte de *Lancastre* & autres sachans la manere de sa venue ne vyndrent poynt. Et come par la ou lez prelatz estoient assemblez al dit parliament en uno meason pur conseilleyer sour lez boioignes le roy, & de realme, le dit *Roger* destrusa les eos de la meason ove gentz dez armes sour lez

• *Edw. III.* direz & prelatz, & lez manassa de vye & de membre
sils fussent si hardys a dire oue faire riens encontre
sa volonte & ordinancez. E en mesme le parlement
fist tant que le roy luy fist conte de *la Marche*, &
luy dona plusieurs terres & tenementz en destour-
rance de la corone. E puis mena le dit *Roger* e
ceux de sa covygne nostre seignour le roy amenez
sur le conte de *Lancastre* & autres pieres de la terre
tanque a *Wincestre* la oue yls estoient venancez
devers le roy, au dit parlement de *Salisbury*.
Parquay le dit conte & lez autres pieres de la terre
pur eichewere le peryl que poet avenir, a la reve-
rence du roy departirent & aillèrent envers leur
pays dolons qils ne poyent ove leur seignour lige
parlere ne consailler come ils deveront.

Ensy le dit *Roger* fist le roy chivacher forcible-
ment tout le conte de *Lancastre* & autres pieres de
realme que estoient ordeignes davoyre estre ptes
du roy pur luy consailler. Et en tant les encha-
sa par force que le dit conte & autres grantez del
realme que voilerent profite au roy se mistrent a la
grace le roy sauve a tous vie & membre, et qils ne
fussent desherites ne al trop grant ranson; Mes
ils furent mys au trop grant ranton que leurs ter-
res vendront a tous jours. Et les autres fist encha-
cer hors de la terre a leur leurs terres contra la
fourme de la grante chartre & ley de terre.

Ensy par la oue le dit *Roger* savoit bien que le
pierre nostre seignour le roy estoit morte e enterre,
il par altre de sa covygne en desceivance maner
fist entendre al *Edmund* conte de *Kent* qil fust en
vye, par quey le dit conte fust moult desirous de
savoir la verite. E fist espier par tuez lez bones
voies qil savoit, tanke le dit *Roger*, par real pouere
a luy accroche fist prendre al parlement de *Winc-
estre* le dit conte de *Kent*, prostra qil fust alioques
mys a la mort.

Ensy le dit *Roger* fist le roy doer a luy lez en-
fantz e a lez altes chastieles, viles, maners & franche-
ses en *Engleterre*, *Irland*, & *Gales* en desceisse de
sa corone.

Ensy le dit *Roger* en desceivance manere fist
les chivalers dez contes al dit parlement al roy de
chescune vile *Dengleterre* que respont par quatre
& le provoit en cyre une homme de armes a leur
costages en la guerre de *Cascoyne* par une an; la
quele charge le dit *Roger* avoit compasse a tourner
seol avoyre en autre profite pur luy & autres de sa
covygne, en destruction de people.

Ensy le dit *Roger* par real pouere a luy accroche
fist maunders lettres sur la grante chartre au plu-
sours grantz chivalers & autres que ils venoient al roy
quey par qil fust, & a leur venue le fist charger
qils se adressent daler en *Cascoyne* oue qils feussent
syn oue ranson a sa volonte; Dez queuz ascimez
furent syn grevous, & tut le plus est venuz au pro-
fite le dit *Roger*.

Ensy le dit *Roger* fausement & malicieusement fist
le discorde entre le pierre nostre seignour le roy &
la reyne sa compaigne, & la fist entendre que si ele
out venuz a luy, qil la out tue de corele oue autre
ame oue autre manere de mordre, & par ticle cause
autres sorilleres si fist il tant que la reyne ne vint pas
devers son seignour, al grant dishonour du roy et de
sore realme, et damage par cas en temps avenir que
dieu deffende.

Ensy le dit *Roger* sy ad pris et faire prendre de-

vers luy et les autres de la compaignie de tresore le *Edw. III.*
roye a sa volonte sanz noumbre en deners et ju-
gus en destruction du roy; issint que le roy nad rien
de paiere pur son viure.

Ensy le dit *Roger* si ad fait prendre devers luy et
devers lez aliez les xx. mille marz queux sont venus
hors dez *Seines* par la fourme de la pees, et rien
est venue al profite du roy.

Ensy le dit *Roger* cez prises par my le realme au-
xicome roy et seignour de tute, et entre luy et lez
autres de sa covygne merent al double dez gentz et
chivalez en la compaignie le roy que le roy ne fist, en
destruction del people sanz faire payment autre que
a leur volonte.

Ensy le dit *Roger* par son real pouere fist le roy
granter a la montance del CC. chivalers a ceux
Dirland que avont tuez lez grantes et autres de la
terre que furent de la foye le roy en celles parties.
Par la oue le roy devoit plus tost par reson avoyre
vengee leur mort que pardonne contre fourme de
parlement.

Ensy le dit *Roger* compassa davoyre destruire lez
noyres le roy et lez secretez le roy de queux il se
plus assya. Et issint al roy en presence la reyne
sa miere et dez eveskus de *Nichole* et de *Salis-
berye* et autres de consaile le roy que lez avantditz
secretez le roy luy exciterent destruire la covygne dez
enmys par de la, en destruction de sa miere et del
avantditz *Roger*; La quele chose il afferma tant
jour le roy que le parole le roy ne poet estre creu.
Et cele vendurdy deinz la nure qils estoient prises,
a la myt nuyt suant donke par lez caulez suscriptes
et molt dez autres choses que ne sont ore a dyre si
fist le dit roy prendre en la manere par aide et avile-
ment dez priveez et nuntiez.

Tunc propter causas subscriptas & multas alias
quæ jam non sunt recitandæ ad præsens Rex præcep-
it Comitibus, Baronibus, & ceteris magnatibus
regni justum judicium ferre super prædicto *Rogero
Mortimer*. Qui omnes adinvicem consulentes ve-
nerunt, dicentes, quod omnes & singuli articuli
superius de dicto *Rogero* attestati veri sunt & noto-
rii, & omni populo terræ cogniti, & præcipue arti-
culus tangens mortem regis apud *Bethlehe*; un-
de respiciendum est & adjudicandum, quod prædictus
Rogerus ut proditor & inimicus regis & regni dis-
tractus sit & suspensus tertio kalend. Septembris
apud *Londonias*. Cujus corpus duobus diebus &
duabus noctibus nudum pendebat super furcas.
Deinde traditum est corpus ejus sepultura apud
fratres *Minores Londonie*.

Post hæc Comites & Barones una voce omnes
dixerunt in eodem parlamento quod *Simon de Bere-
ford* existerat omni tempore consulens, adjuvans,
& assentiens dicto *Rogero Mortimer* in cunctis se-
ditionibus, & prodicionibus, & felonis, & maligni-
tatibus, & principalis fautor in omnibus sceleribus.
Quam ob causam ibidem distractus est & suspensus
xvj. die Januarii. Eodem tempore supra nominati
venerunt *Londonias*, scilicet *Thomas Wake*, *Hugo
Dandeleys*, *Henricus Bealmon*, *Thomas Res-
selyus*.

Natus est novo regi *Edwardo* primogenitus suus
Edwardus quartus post conquestum ex regina sua
filia *Comitis Hunaldorum* xviij. kalendarum Ju-
ni. Eoque anno in crastino sancti *Lucæ* captus
est

Edw. III. est apud *Notingham* *Rogerus de Mortuo mari* qui se Comitum *Marchie* fecerat appellari. Indeque *Londoniam* missus, iudicio parliamenti distractus & suspensus est in vigilia sancti *Andree*. *Edwardus le Baliol* filius *Johannis le Baliol* quondam regis *Scotie* cum modica manu *Anglorum*, id est, duobus millibus intravit *Scotiam* ut regnum recuperaret circa vincula *Petri*, & occidit lx. mille *Scotorum* apud *Gleedsmoze*. Venit rex *Anglie* in auxilium regis *Scotie* & obsedit *Berwicum* iij. idus Julii, cui miles quidam *Scotus* *Willielmus de Kesh* promissit quod ad certum diem adduceret exercitum *Scotorum* ad pugnandum cum eo & ad obsidionem illam removendam; quod nisi faceret urbs *Berwici* regi redderetur. Interim *Scoti* subdole combusserunt in partibus *Northumbranie* & obsiderunt castrum de *Bamburgh* ubi regina *Anglie* tunc morabatur, si sic forsan obsidionem *Berwici* solvere possent. Tandem die præfixa, hora nona, pelago pleno advenit *Scoti* contra *Anglos* in iij. actibus, omnes pedites distincti xiiij. kalendas *Augusti* prope *Berwicum* in loco qui dicitur *Boothill* juxta *Walton*, qui oppressi sunt à sagittariis *Anglorum* & insecuti ab equitibus *Anglis* usque ad noctem, ita quidem quod ceciderunt ex *Scoti* octo Comites cum mille CCC. equitibus & de plebeis xxv. mille, quo vitio opidum reddiderunt *Berwicum* regi *Anglie*, & quod mirabile est dictum, non ceciderunt ex parte *Anglorum* nisi unus miles, nam armiger; & xij. pedites. In festo sanctorum *Gervasis* & *Prothasis* *Edwardus le Baliol* verus rex *Scotie* fecit homagium *Edwardo* regi *Anglie* pro regno *Scotie* apud *Novum castrum super Tynam* in præsentia trium Episcoporum, Comitum, Baronum, & copiosæ plebis. Et cito post *Scoti* rebellaverunt. Quam ob rem rex *Anglie* sub gelida yeme *Galwediam* intravit, totam patriam usque ad mare *Scoticum* devastavit, castrum de *Rokesburgh* reparavit, ubi se & suos per totam yemem tenuit.

Leicester-
fi.

An. Dñi
1330.

Eodem anno *Henricus Comes Lancastrie* cepit construere novum Hospitale juxta castrum *Leycestrie*, scilicet anno Gratiz M.CCC. xxx. & Comes cepit oculis caligare in cecitatem & sciscitavit. Eodem anno commissum est bellum in *Armenia* super planam de *Lys* in festo sanctæ *Katerine* inter Christianos & Paganos, ibique occisus est rex *Tharsis Cassanus* nomine, & vij. mille de Christianis, & lvij. mille de Paganis. Eodem anno in æstate factum est bellum apud *Frontem Bernarde* inter Christianos & Paganos, & ibi occisus est dominus *Jacobus Douglas Scoticus*; qui in tempore suo multa mala intulerat *Anglicis*, & præcipue post prælium de *Serpolline*. Nam quælibet sagittarium quem capere poterat aut dentem manum abscidit aut oculum dextrum eruit, & adeo se crudelem erga *Anglicos* gerebat propter ætius suos & sagittas quod quantulumque enormem & intollerabilem vindictam capere posset de personis *Anglicis* minus brevem & levem excoxit non habens de aliquo pietatem. Et ideo *Anglici* magis eum timebant quam cunctos alios de terra *Scotie*.

1331.

Anno Gratiz M.CCC. xxxj. sederunt Justiciarii super *le Trailbaston* per totum regnum *Anglie*, & exulabant multi ubique in regno. Quam ob causam *Ricardus de Wyloughby* Justiciarius regis captus est post natale Domini itinerando versus *Canthiam*

per *Ricardum de Foleyle* rectorem ecclesiæ de *Eys* *Edw. III.* in *Rotolandia*, qui ferus & audax & ad proterva pronus fuerat; & ductus est in quendam boscum adjacentem ad quendam localem cornuam, ibique coactus solvit nonaginta marcas pro capitis sui redemptione, juramento præstito eorum consilium semper observare.

Anno Gratiz M.CCC. xxxij. & regi regis *Edw. III.* nono, post festum sancti *Georgii* rex tenuit parliamentum suum apud *Londoniam*; in quo data est commissio magnatibus cujuslibet comitatus inquirere de malefactoribus, & eos capere & custodie mancipare; similiter & sententia excommunicacionis lata est per archiepiscopum & alios episcopos qui assuerant ex præcepto regis super eos qui bona dicti *Ricardi de Wyloughby* tulerant, rapuerant, vel assensum præbuerant. Eodem anno nata est *Isabella* filia regis apud *Woldestoke*. In ista sequenti *Elionora* soror regis maritata est apud *Montem* domino *Galfrido* Comiti de *Gerle*; in cuius maritadium concessa est quatuordecima de temporalibus & decima de burgis. Eodem anno conveniunt quidam magnates *Anglie* qui clamaverant habere terras in regno *Scotie* jure hereditario, & rex *Edwardus* hoc sustinuit, non tamen eos aperire juvare potuit; nam mater ejus *Isabella* & *Rogerus de Mortuo mari* obligaverunt eum curiæ *Romane* in ij. mille libris argenti in maritadium *Isabelle* sororis regis, ut si quis duorum regum, *Anglie* scilicet & *Scotie*, à die hujus concordie & deinceps inquietaret alium per exorsionem, solveret curiæ *Romane* prædictas ij. mille libras argenti. Et istam obligationem rex *Edwardus* multum abhorruit, eo quod ante prædictam pactionem omnes reges *Scotie* subesse debebant ditioni regum *Anglie*. Tunc isti domini clamantes terras in *Scotia*, scilicet dominus *Edwardus le Baliol* qui jure hereditario clamavit regnum *Scotie*, comes de *Arbedell*, dominus *Henricus de Bealmont*, dominus *Thomas de Wake*, dominus *Fulco le fitz Warene*, Baro de *Stassede* nomine domini *Willielmi le Zanche*, dominus *Henricus de Ferrerys*, dominus *Ricardus de Talbot*, & plures alii cum trecentis armatis & tribus mille de omni genere peditum applicuerunt in *Scotiam* vij. die *Augusti* in comitatu de *Fyth-felt* juxta quandam parvam villam *Monte Bunge* ubi nunquam navis applicuerat ante idem tempus; & *Scoti* occurrerunt eis parati in aciebus dispositi ad summam 2. millium repellere eos cupientes ne terram adirent, & pauci pedites de *Angliis* qui exierant & terram ceperant commiserunt pugnam cum *Scoti*, & antequam armati plene de arribus exierant vicerunt *Scotas*, & ad fugam cohererunt, & de *Scotis* circiter nongentos occiderunt; & *Anglici* manebant in eodem loco nocte, & in crastino post prandium perreperunt ad abbatiatum de *Donerburgh*, ubi repererunt plenitudinem vi-tualium; nunieruntque ibidem donec omnes magnates regni *Scotie* congregarent potentem exercitum annatorum & peditum venire ad eos in prælium; & *Scoti* venerunt ad locum qui vocatur *Cashmase* in vigilia sancti *Laurentii*, & *Anglici* se dederunt apud *Ferryemouth* super aquam de *Erne*. Et quidam de *Anglicis* avertunt & recordes præ paucitate horum, nam toto numero fuerunt ij. mille & quingenti & non plures *Anglici*, & *Scoti* annuerunt tunc, ut discesserant, xl. mille. *Anglici* manserunt

An. Dñi
1332.

Edm. III. manserunt toto illo die super rivum aquæ prædictæ, videntes prope oculo ad oculum inimicos suos; sed Scoti noluerunt transire aquam versus Anglicos. Circa mediam noctem Anglici præteribant aquam super Scotos, & interfecerunt ex eis in magna summa, & reliquos potuerunt ad fugam; Et cum Anglici redirent mane de fuga Scotorum credebant armatam multitudinem Scotorum fugisse, nam fugientes Scoti multi erant: nimis, & volebant viam capere versus villam sancti Iohannis, & videntes plenum exercitum Scotorum ante eos, festinaverunt ascendere montem ubi Scoti hospitati sunt in sinistra parte, Et sic Angli præoccupaverunt magnam moram, & statim acies miscerunt; Scotique ultra modum mirantes qualiter Angli moram surripuerant, clamaverunt statim ad Arma ad Arma, & præliari ferociter coeperunt exceptis xl. hominibus armatis qui venerant de Almania in auxilium Anglorum, qui se à latere continebant alcentis equis suis. Et sic se gerebant Angli divina clementia mediante qui victoriam non in numero hominum sed in iustitia & humilitate æquitatis solet exercere, quod Scoti in tanta multitudine adunati, superati sunt, mortui sunt & ceteri in fugam versi. Mortuique sunt in eodem prælio de Scotis dominus Dunaldus Comes de Murreff, Comes de Menetish, Comes de Affles, dominus Robertus Bruz Comes de Keshing, dominus Nele de Bruz, dominus Alexander de Bruz, cum xij. Baronettis, & pluriusquam C. milites. Pugnaverantque ab ortu solis usque ad altam primam diem. Et secundum quod dictum est non evaserunt de Scotia armatis vix xiv. quin capti sunt aut mortui. Summa Scotorum ij. M. armatorum, pedestrium xij. M. CCC. De Anglicis mortui sunt ibidem in bello dominus Iohannes Gurdon, dominus Reginaldus de la Beche, & circiter xxxij. nobiles armati, sed nullus sagittarius aut pedestris. Victoria prædicta facta est die Mercurii proxima post festum sancti Laurentii. In crastino Angli remeabant ad villam sancti Iohannis & ceperunt illam sine vi, multaque vi-
40 tualia invenerunt in ea, & manebant aliquamdiu ibidem, & fortificaverunt villam cum larga fossura & de palo, supponendo se infra breve habituros indigentiam defensionis; & sic evenit eis, nam Comes Patrik & Archibaldus Douglas venerunt coram villa sancti Iohannis cum omni genere hominum terræ Scotia al. M. hominum, & miserunt apud Berwick pro Iohanne Crabbe marinaro Scotia & quam totius veniret sine dilatione ducens secum totam classem navigii quam posset totolibet adunare, & quod intraret aquam de Cepe ubi classis dictorum Anglicorum manebat, & gaves incendio subito conlumeret, & sic cum navigio ad villam sancti Iohannis properaret obsidionem villæ super Anglos inclusos facturus ex parte aquæ; unde dictus Iohannes Crabbe venit cum x. navibus de Flandria omni fossura quæ ad guerram pertinet bene refectis; & subito venit in aquam Cepe, & intuit super naves Angliæ improvisas & non armatas, & primum insultum fecerunt super bargiam Bealmon, & quosque in ea inventos vi comprehenderunt, & omnes occiderunt qui inibi fuerunt, & simile quidem ceteris navibus facere crediderunt, sed spes eorum fessellit eos, nam pauci gentes qui in navibus relictæ fuerant viriliter se defendendo resisterunt, Scotos in mari devicerunt, & maiorem partem eorum interfecerunt & vulneraverunt, & naves eorum incendio

conbussuerunt; sicque Angli cum navibus Dei gratia succurrente salvi facti sunt præter eos qui bargia primo occisi sunt. Et ipse Iohannes Crabbe cum magna difficultate vix evasit, per terram fugiens venit Berwyck nuncians eis dolorosum eventum suorum & infortunium Scotorum insperatum. Fortuna ista evenit per Dei gratiam in die sancti Bartholomæi. Deus enim cuncta operabatur pro Anglicis in illo itinere. Cum igitur Comes Patrik & Archibaldus Douglas cum ceteris qui in obsidione steterant, ista nova audissent, abierunt viam suam obsidione relictæ. Anglici autem post parvam moram tradiderunt villam Comiti de Fyrb qui se post victoriam Anglicis reddiderat. Sed Anglicis ulterius in partes terræ progressis, idem Comes se Scotis contulit, villamque illis proditorie tradidit. Et Scoti qui remanserant vivi temperaverunt iterum insultum contra Anglicos juxta Wusburgh, sed cum Anglos viderent, se retraxerunt. Tunc Edwardus le Baliol protinus coronatus est apud Secons rex Scotia per socios suos Anglicos. Et cum Scoti coronassent Comitem Patrik, post paululum Archibaldus Douglas & alii magnates Scotia miserunt Edwardo Baliol per Anglicos regi facto, perentes treugas usque ad purificationem, quod rex Scotia posset bene & pacifice tenere Parliamentum ad unendum & concordandum Scotos in unam gentem. Rex Edwardus Baliol nichil mali suspicans in illis, annuit petitioni, & amovit à se populum suum, & plures redierunt in Angliam. Scoti fallaces bene armati venerunt apud Anandiam ad Parliamentum quod ipsi ibidem assignaverant, & statim ceperunt interficere quotquot poterant capere de parte Edwardi de Baliol. Et ipse rex Edwardus Baliol vix evasit quin captus esset & male tractatus. Fueruntque occisi ibidem dominus Walterus Comyns, dominus Iohannes Mombrey. Rex perrexit apud Karliolum, ubi cum honore receptus est per dominum Radulfum de Acre qui eo tempore gerebat custodiam illius villæ. Deinde perrexit in comitatum Leycestriam ad dominam de Geyns apud Porholme degentem, ubi moram traxit per unam ebdomadam cum parva comitiva sua viva qui evaserant à Scotis; Et illa domina respiciebat eum de equis, vestibus, jocalibus, auro & argento, nam ipse perdiderat omnia sua per Scotos.

Anno gratiæ M. CCC. xxxij. rex Edwardus tenuit An. Dñi
1333. Parliamentum suum apud Eboracum, & plures magnates Angliæ paraverunt se pergere in Scotiam solidam in auxilium Baliol regis Scotia, & secunda ebdomada quadragesimæ intraverunt terram Scotia. Et transierunt multa loca & mala plura Scotis fecerunt: Et domini le Montagii, le Paroyel Nevyll filius Comitis Lancastria, Comes Arundell ceperunt usam forfulam, in qua invenerunt dominum Robertum de Colygh cum x. armatis cum multis dominabus & feminis de patria, & plures alios homines, atque plenitudinem magnam victualium & summam habundanciam, Quæ omnia secum adducientes forfulam funditus everterunt; Deinde perrexerunt Berwyck & obsederunt eam tam per mare quam per terram. Et dum ipsi obsiderent Berwyck, Archibaldus Douglas dominica post festum Annunciationis intravit marchiam Angliæ cum ij. M. hominum, & morabatur in Angliæ iv. diebus, & incendebat in Oplesande terras domini Radulphi de Acre, in longitudine xv. leucarum & in latitudine

Adv. III. tudine xvj. leucarum. Et redierunt tamen cum parva præda. Dominus Antonius Lucy, & Willielmus Longhman intraverunt in Scociam cum octingentis viris & equitaverunt in illa nocte xx. leucas de terra, & die Marturii in Annunciatione Mariæ ceperunt dare incendio & gladio quicquid invenerunt, & ceperunt prædā magnā animalium. Et in ingressu eorum Willielmus Douglas qui Custos fuerat foris de Longhman cum magnā multitudinē hominum circa horam nonā occurrit Antonio Lucy & suis, & dui congressi sunt in pugnam nimis fortem, & victi sunt Scoti & Willielmus Douglas captus, & Willielmus Ward & circiter centum alii. Et dominus Humphredus de Sardyne, Willielmus Carloly & alii ad summam centum xl. de vallis ibidem occisi, & ductus Antonius Lucy dire vulneratus; & sic redierunt in Angliam cum magnā præda victorum & animalium plurium. Quidam Anglici associati perrexerunt in Scociam ad nundinas apud Waddington. & deperdati sunt nundinas de animalibus & mercimoniis, & quicquid preciosum invenerunt secum tulerunt, & occiderunt quot expectare voluerunt. Tunc Comes de Olustre Gardianus Aquitania paravit se cum pulchra comitiva properare apud Berwyk in auxilium Anglorum villam obsidentium; sed falsi Aquitanici qui se ultro dederant confederatos regi Scocie, videntes propositum Comitum, finxerunt se amoris causa proficisci velle cum illo in relevamen fortitudinis suæ. Sed cum simul proficiscerentur cum Comite de Olustre versus Berwyk colloquentes de materia itineris, quidam Thermicus extracto subito gladio viscera Comitum penetravit in equo suo, & interijt.

Isto anno statutum lex estaples lanarum Anglicarum in uno certo loco ad venditionem alienigenis coadunati, ut petra lanæ venderetur ad i. s. sed mercatores non observaverunt statutum.

Dominica post Translationem sancti Thomæ venerunt Scoti & monstraverunt se ex altera parte aquæ de Tweede, ad summam per æstimationem quater viginti M. hominum. Et manserunt in ora Tweede illa nocte, & Anglici noluerunt ad eos accedere, sed se continuerunt in loco suo. Scoti prætereuntes exercitum Anglorum die sequenti adierunt Angliam, rapientes, incendentes, occidentes & quicquid poterant destruentes, ut Anglicos ab obsidione retraherent. In vigilia sanctæ Margarete rediit tota fortitudo Scotorum in tribus aciebus distincta & bene armata coram villa de Berwyke, & pugnaverunt fortissime cum Anglicis, & Scoti armati lapsius temptaverunt villam intrare sed rex in ea parte existente præditi sunt & quasi omnes occisi. Et Anglici sagittarii viriliter se habentes coercuerunt Scotos ad fugam; Et fuerunt ibidem occisi ad summam xxvj. mill. hominum, scilicet Comites, Comes de Strayerne, Comes de Scotheland, Comes de Leneaux, Comes de Caryk, Comes de Menepth, Comes de Asselles. Baronetti, dominus Walterus Seyward, dominus Johannes de Graham, dominus Humphredus de Boys, dominus Johannes de Strivellins, dominus Willielmus Tedy, numero M. & C. De communibus non armatis M. DCCC. summa omnium occisorum Scotorum xl. mill. Isti fuerunt capti Baronetti, dominus Willielmus Keth, dominus Jacobus Douglas, dominus Johannes de Kyrketon, dominus Archibaldus Douglas Gardianus Scocie, dominus Willielmus Douglas ut supra. Dominus Wil-

lielmus de Lynliscon, dominus Johannes de Scherlyngthowe, dominus Rogerus de Kyrkeparrik, dominus Rogerus Boys, dominus Robertus le Warde, Alyfander Frysell, Michael de Wymes, dominus Jacobus Seyward, numero xvj. In prima acie; Comes de Maryfadhuc juvenis. Et cum eo Jacobus Frysell, Symon Frysell, Walterus Seyward, Reginaldus Clene, dominus de Patrik de Grahamsceth, dominus Johannes Grant, dominus Johannes de Carlyl, dominus Patricius Careter, dominus Robertus de Caldecote, dominus Patricius de Meldrome, dominus Willielmus Gargne, dominus Thomas Toker, dominus Gylbertus Wyman, dominus Adam de Cordon, dominus Jacobus Grantgranche, dominus Alanus Gramte, dominus Robertus Boyth. Et cum eis trecenti viri armati & ij. M. ducenti communes. In secunda acie; Seneicallus Scocie cum vexillo, dominus Jacobus avunculus ejus cum vexillo, dominus Macellinus filius Andensis cum vexillo, Willielmus Douglas filius Jacobi Douglas. Ejus David de Lyndessey ad vexillum, dominus Duncanus Campbell ad vexillum. Baronetti, dominus Jacobus Seyward de Daldon, dominus Adam Seyward, dominus Willielmus Triskin, dominus Willielmus Abrenghy, dominus Willielmus Moresth, dominus Walterus Fitz Gilbert, dominus Johannes de Grestone, dominus Willielmus Moresth, de Glawton, cum trecentis viris bene armatis, & trecentis de communibus armatis. In tertia acie, scilicet le Rerewarde; Comes de Carryk, dominus Archibaldus Douglas cum vexillo, dominus Alexander Karneys cum vexillo, Comes de Kenenau, cum vexillo, vexillum Comitum de Fyeh, dominus Johannes Claville, qui se clamet Comitem de Asselles. Baronetti, dominus Robertus le Wysher filius, dominus locus de Scherlyngthong, dominus Willielmus de Veson, dominus Willielmus de Lynghiston, dominus Johannes de Lyndessey, dominus Willielmus de Fryslaye, dominus Bernardus Frysell, dominus Alexander de Lyndessey, dominus Alexander de Gray, dominus Willielmus de Umfravve, dominus Patricius de Tleward, dominus David de Wymes, dominus Willielmus Scot, dominus Willielmus de Land, dominus Rogerus de Mortimer, dominus Thomas de Veye, dominus Willielmus de Cambowe, cum CCC. armatis de communibus armatis, cum Comitibus de Rosse, Comite de Southland, Comite de Stratherne. Barones, Dominus Walterus de Kyrkeby, dominus Johannes de Cambrey, dominus Gilbertus de Saye, dominus David de Marre, dominus Cristinus de Harde, dominus filius de Bremming, dominus Oliverus de seint Clere, cum CC. viris armatis, iv. M. de communibus armatis. Isti non venerant ad bellum, Dominus Alexander de Miners, dominus Willielmus de Prenderfont, dominus Robertus de Condre pater, dominus Robertus de Keth, Edwardus de Keth, dominus Patricius de Brithine. Eodem die opidani & villani reddiderunt castrum cum villa regi Angliæ. Et dedit eis rex Edwardus inducias xl. dierum exeundi & redeundi & bona sua ad placitum alienandi. Et hiis qui manere volebant libenter licentiam dedit, & fecit eos jurare ei fidelitatem & ejus ligios fideles devenire, scilicet Comitem Patryk, dominum Alexandrum de Ramsesey, dominum Robertum de Myners & alios majores de villa. Deinde rex Edwardus fecit Comitem Patrik & dominum de Percy Gardianos de tota terra Scocie circa mare, & omnes circa mare Scocie vene-

Edw. III. venerunt ad pacem regis *Edwardi*. Deinde post festum sancti *Laurentii*, *Edwardus Baliol* rex *Scotia* cum quæstoribus & aliis qui se dederant ad pacem regis perrexit ultra mare *Scotia* circiter xxvj. mille hominum bene armatorum vastando & depredando, & ad libitum quicquid volebant capiendo; & morabantur ibidem per totam yemem totam patriam habentes in quiete.

An. Dñi 1334. Anno gratie M. CCC. xxxiv. & regni regis *Edwardi viij.* rex *Edwardus* tenuit Parliamentum apud *Eboracum*, ubi venit rex *Scotia Edwardus Baliol* & fecit homagium suum regi *Anglia* pro omnibus terris ultra mare *Scoticum*: Et exinde rex *Scotia* concessit cum antedictis quæstoribus quos eo tempore *Anglici* vocabant *le Querelers*, in *Scotiam*, & *Scoti* interim fecerunt congregationem magnam populi; & associaverunt sibi Comitem de *Asselles*, & fecerunt eum Capitanium suum & ductorem, & proposuerunt capere regem *Baliol* si moram traxisset apud *Stribelyne* prout proposuerat. Eodem tempore captus est dominus *Ricardus Talbot* qui fuerat Gardianus ultra montes, & post paululum dominus *Henricus de Bealmeut* captus est & plures de suis per *Scotos*. Rex *Baliol* rediit apud *Berthok*. *Scoti* adunati in magna potentia venerunt citra mare *Scoticum* versus marchiam, & multa mala fecerunt. In autumno sequenti rex *Edwardus* tenuit Parliamentum apud *Londoniam* vocato Clero; & concessa est regi de temporalibus quintadecima, de Clero & Burgis decima in subsidium guerre *Scotia*. Et circa festum omnium Sanctorum venit rex *Edwardus* apud *Berthok*, & tetendit iter versus mare *Scoticum*. Eodem tempore dominus *Edwardus de Bonu* consanguineus regis submersus est in *Dulwath*. Rex venit apud *Roxburgh* & fortificavit castrum & villam.

Cisterciensis lib. 7. c. 44. Obiit papa *Iohannes xxiij.* in adventu Domini. Et cito post in eadem ebdomada successit *Benedictus xij.* monachus prius & Abbas *Cisterciensis* ordinis. Deinde in propria diocesi episcopus, tandem Cardinalis, & denique Apostolicus. Qui mox ad professores diversorum ordinum Constitutiones edidit regulas eorum concernentes.

Leycestrensis. Iste papa *Iohannes* vocatus fuerat Cardinalis blaucus, id est albus. Iste papa *Iohannes* libenter Clericos promovit, & ordinavit quod nullus Clericus teneret duo beneficia curata, & reservavit Curie omnes primos fructus vacantium Ecclesiarum sive per mortem sive per resignationem; & semper contendebat cum Duce *Bavaria*, & cum excommunicavit cum omnibus suis adherentibus. Post Purificationem rediit & rex *Anglia* apud *Novum castrum super Tynam* ad consulendum & responsum dandum nunciis regis *Francia*, qui se dederat contra regem *Anglia* cum *Scotis* ad perturbandum regem *Anglia* ne guerram exerceret super *Scotos*; & circa medium Quadragesime habuit rex *Edwardus* secretum Concilium apud *Notyngham*, In quo Concilio responsum est *Francis* & *Scotis* mere & plane regem *Edwardum* nolle concordare in illa parte cum eis. Eodem anno pars Universitatis ivit apud *Stanfordiam* propter discidium inter scolares australes & boriatas apud *Oxoniam*. Eodem anno yemps valida & frigida ultra mensuram, eo quod multi *Anglici* in exercitu regis in *Scotia* moriebantur.

1335. Anno gratie M. CCC. xxxv. rex *Edwardus* cum populo suo exiit de *Carlisle* pertransiens vadum

Dulwath scilicet xj. die Julii. Et die Martis sequenti dominus *le Montagu* & plures alii magnates *Anglia* abierunt versus partes de *Cartaneroke* prædantes animalia in magna plenitudine. Et die Mercurii redierunt ad exercitum cum præda multa. Die Jovis transferunt vacuum *Anandia*, & rex produxit vexilla & fecit milites plures. Eodem die Comes *Hunaldorum* destinavit per *Enendum* militem unam galeam preciosam, cum apparatu, quam idem Comes solebat in capite suo gestare. Et rex dedit eidem militi pro sua præsentatione C. li. sterlingorum. In eodem viagio rex dedit domino *Montagu* is cret with *Egls* cum uno dextrario strato cum Armis de *Montagu* cum reversione manerii de *Wetton* & *Werschetwodenale* cum pertinentiis in comitatibus *Somersehed* & *Worsete* & *Willeschyre*. Quam reversionem dominus *Johannes Mantravers* perquisierat de domino *Roberto Fie Pain*. Dominus *Montagu* exercuit multa incendia & devastaciones in terra *Scotia* eodem tempore, & prædas multas & miras ad exercitum regis adduxit cum multis aliis victualibus. Dominica post festum *Magdalena* Comes *Warenn* & rex *Scotia Baliol* ceperunt unam forisulam Comitris de *Asselles*, quam vocabant *Combrenouth*, quæ nimis fortis erat ad capiendum; sed per infortunium ignis per eos qui inibi erant aut extra coacti sunt se reddere cum cibis suis; In qua captus est dominus *David* Mareschallus cum uxore sua, uxor domini *Archebaldi Duglas*, uxor domini *Philippi Monbray*. Et transierunt *Anglici* abinde per villam sancti *Iohannis*; Et rex *Scotia Baliol*, & Comes *Cornubie* tenderunt iter apud *Donbjetane* ad firmandum Castrum; Et quidam de *Scotis* & dederunt ad fidem regis *Anglia*, scilicet dominus *Alexander Monbray*, dominus *Galsfridi Monbray*, dominus *Galsfridi de Ros*, dominus *Willielmus Bulloc* clericus, dominus *Eustachius de Loreyne*, habentes ad hoc plenam potestatem de domino *David de Strabulgy* Comite de *Asselles*, & *Roberto* Senescallo *Scotia*.

Primo quod Comes de *Asselles*, & omnes magnates & ceteri omnes de Communitate qui velent venire ad pacem regis *Anglia* haberent vitam & membra, terras & tenementa, feoda & officia in *Scotia* quæ habere deberent de iusticia vel iure hereditario, præter eos qui excipiendi erant per communem assensum. Ita etiam quod omnia delicta & mala facta quæ fecerant in regno *Anglia* à principio mundi usque ad datam præsentium absque incarceratione vel alia molestatione pardonarentur.

2. Etiam quod Comes de *Asselles*, & dominus *Alexander Monbray* haberent terras & tenementa & feoda in *Anglia* quæ habebant in recessu suo de *Novo castro super Tynam* quando fecerant homagium regi *Anglia*.

3. Etiam quod libertates Ecclesiarum *Scotia* foveantur secundum antiquum suum usuagium. Et quod leges *Scotia* in burgis & villis vicecomitibus infra terras regis *Scotia* usitentur secundum antiquas consuetudines sicut usitate fuerant tempore regis *Alexandri*; & quod officia regni *Scotia* ministrantur per homines ejusdem nationis. Ita quod rex *Scotia* possit de sua regalitate præficere Officiarios omni tempore ad placitum de quacunque natione voluerit; Et quod omnes illi qui sunt sub conditione

Edw. III. tione Comitis de *Asselles* qui habent terras & tenementa infra terras regis *Anglia*, retineant easdem terras & tenementa & possessiones feoda & officia sicuti habuerant in suo recessu post prædictum homagium factum apud *Novum Castrum super Tynam*, præter eos qui excipiantur de communi assensu. Et quod omnes prædicti si sint in placito attemptati possint habere suam defensionem in qualibet curia secundum iura.

4. Quantum ad manerium suum vadiatum pro CC. li. qua hora Comes *Archeles* veniat post datam presentium & facere voluerit solutionem, rex faciet eum habere manerium suum.

5. Et quoad castellum & terras de *Chilham* concordatum est, quod idem Comes in eodem puncto sit sicut steterat in suo recessu &c. & habeat recuperationem per legem, rex ei promisit quod faceret eum habere legem regni sui abique favore ad partem.

6. Et etiam quoad terras quas idem Comes clamabat in *Porthsolt* rex annuit ei, quod viis Cartis suis per Consilium regis *Anglia* rex faceret ei iustitiam. Et etiam quod in casu quod aliquis imponere vellet productionem aliquam dicto Comiti, quod posset habere corporalem defensionem secundum usitationem *Scocie* & super marchis &c.

Et cum ista concordia foret de ambabus partibus firmata & solidata quod homo nisi bonum attenderet, & omnes facti essent huius homines & jurati regi *Edwardo Baliol*, tunc redierunt in *Scotiam* ad refrigendum rebelles per præceptum regis *Anglia*. Et statim fregerunt pactum, & falsi facti sunt: et convenerunt simul & conjunctum abierunt apud *Hyldionny*, & occiderunt proditose Comitum de *Archeles* super obsidione ubi rebelles *Scocie* fuerant inclusi. Eodem tempore quinginti sagittarii cum aliis pedestribus redeunt in *Angliam* occisi sunt per Comites de *Murry* & *Patrick* & dominum *Willielmum Douglas*. Deinde 2. mille *Scotorum* perrexerunt apud *Bamburgh* ad obsidendum reginam *Anglia*, & occurrerunt eis per viam de *Anglicis* v. mill. & occiderunt de eis xix. milites & v. C. de aliis, & ceperunt Comitum de *Murry*, & secum adduxerunt ad castellum reginæ, ceterique fugerunt; Et occisi sunt ibidem de *Scotis* v. mill. & de *Anglicis* CCC. venerant enim isti *Scoti* in *Angliam* ut regem *Anglia* retraherent de *Scotia*. Rex *Francia* subulavit viis & modis quibus potuit qualiter deturbaret regem *Anglia* & repatriare faceret ne in tantum destrueret & debelleret regnum *Scocie*. Et per suggestionem quam papa fecerat, venerunt nuncii ex parte Papæ & ex parte Regis *Francia* ad Regem *Anglia* pro pace facienda cum *David Bruz*, & attrahendo regem *Anglia* inter capere cum rege *Francia* in terram sanctam. Rex *Francia* adquisierat à papa *Iohanne* colore deceptorio unam decimam sexennalem, fingens se velle proficisci in terram sanctam, Papa credidit eum fuisse in summo proposito prosequendi dictum negotium, & fecit eum capitaneum dicti passagii, & in quantum potuit subvenit, sed Rex prætermisit totum propositum; Verumtamen Rex *Anglia* respondit ei quod sufficiens esset de suo, laudetur Deus, absque ejus auxilio in aliquo pro merito animæ suæ si videret tempus opportunum, si non fuisset impeditus per ipsum & ejus adherentes. Et ad *David de Bruz* ita provise respon-

dit, quod per rationem culpa non deberet imputari ei in aliquo responso, Et inter alia quod non posset nec vellet exire terram suam dummodo inimici sui ita rebelles essent contra eum quos rex *Francia* foverat contra eum, qui jure consanguinitatis potius deberet ei cum suo juvenpne adherere quam inimicos suos capitales contra eum fortiter educare.

Eodem anno M. CCC. xxv. in festo decolationis sancti *Iohannis* combustum fuit manerium nostrum de *Cokerham* cum capella in eodem, cum libris & monumentis aliis ejusdem manerii. Et circa nativitatem beatæ *Mariæ* omnes *Scoti* venerunt vi oppressi ad pacem regis *Anglia*, & fecerunt securitatem per juramentum quod omnes magnates *Scocie* venissent & *David Bruz* cum uxore venire facerent ad festum *Michaelis* apud *Londoniam* ad Parlamentum Regis *Anglia* & stare ordinationi Regis *Anglia* & Concilii ejus, Ita quod idem *David* & uxor ejus demorarentur in *Anglia* usque ad mortem *Edwardi Baliol*; & medio tempore *Scoti* facerent debitam subjectionem Regi *Anglia*. Sed Rex *Francia* cum hæc intellexisset in tantum malitiose fecit & procuravit, quod *Scoti* se continuerunt, & ad Parlamentum statuto tempore non venerunt. Quam ob causam Rex *Anglia* *Edwardus* anno gratiæ M. CCC. xxxvj. cum grandi exercitu iterato transivit in *Scotiam* & fortificavit cum fossa villam sancti *Iohannis* & castellum de *Strivelpne*, *Bodenyll*, & *Rokesburgh*, & alias forulas, & instauravit ea & posuit custodiam in eis. Tunc infirmatus est *Iohannes de Elsham* frater Regis Comes *Cornubie* apud villam sancti *Iohannis* & mortuus est ibidem. Et causa hujus viagi Regis *Anglia* hæc fuit, nam dabatur regi intelligi quod rex *Francia* juraverat *Scotis* ipsos fovere & suum auxilium præbere eis, & multos de *Francia* in *Scotiam* contra regem *Anglia* præmisisse. Ex qua re rex *Edwardus* multum lætus effectus, credebatur ipsos velle in bellum contra se procedere, sed hoc non audebant, sed sæpe tam nocte quam die populum *Anglicum* acclamabant, & semper de longe steterunt; & rex *Edwardus* circumvit de patria in patriam prædando, devastando, & depauperando undique patrias, & non erat qui ei resisteret; & cum neminem invenisset impediens rediit apud *Notyngham* ubi concessa est regi nova contributio scilicet de temporalibus vicesima, de burgis decima, de spiritualibus vj. de mercatoribus *Anglia* xl. s. ad saccum; de alienigenis ad saccum lx. s.

Circa festum beati *Gregorii* in quadragesima cisterciensis Rex *Edwardus* in pleno Parlamento apud *Londoniam* de comitatu *Cornubie* fecit Ducatum; quem contulit *Edwardo* primogenito suo cum comitatu *Cestrie*. Ordinavit etiam ibidem quinque Comites, unum ad *Derbeyam*, alium ad *Northamptoniam*, tertium ad *Huntindoniam*, quartum ad *Salisbury*, quintum ad *Gloverniam*.

Rex *Edwardus* fecit *Henricum* filium *Henrici Leicestrensis* Comitem *Laucastrie*, Comitem *Derbeyam*; *Willielmum de Bonu*, Comitem *Northamptoniam*; *Willielmum Montagn*, Comitem de *Salisbury*; *Hugonem de Anseleze*, Comitem *Gloucestrie*; *Robertum de Dufforde*, Comitem de *Porthsolt*; *Willielmum de Clynch*;

An. Dñi
1335.

1336.

Edm. III. Clynton Comitem de Huntyngdon, Hugonem de Courteneye, Comitem de M' bentschp'e.

c. Henricus
ubi supra.

Orta est grandis discordia inter reges *Francia & Anglia*, ex eo quod rex *Francia* multas terras & opida in *Vasconia* improbe usarpaverat. Qua de causa rex *Anglia* oblationes plures humiles regi *Francia* fecerat si saltem sic terras suas recuperare posset; sed cum nil proficeret, collectis undique pecuniis mare transire disposuit. Circa festum beate *Margarita* rex *Edwardus* transit in *Flandriam*, inde *Caloniam* adiit, ubi Imperatorem *Bavarium* sibi conciliavit, *Brabanos & Flandrenses* sibi sociavit, de quorum consilio arma *Francia* suis immiscuit armis. *Borales* partes *Francia* usque ad *Tornacum* incendit & vastavit. Circa festum Purificationis, rex *Edwardus Angliam* rediit, uxorem tamen suam cum liberis in ea parte progenitis, apud *Andetwarp* in *Belando* dimisit quasi in assurationem redditus sui. Celebratoque apud *Londoniam* parlamento aliisque negotiis dispositis, induxit *Angligena* tributum quinte partis bonorum. *lanas* omnium occupavit, nonamque garbam de omni gleba *Anglia* suis expeditionibus deputavit, de quarum proventu dominos villarum vicinarum respondere fecit. Hoc etiam anno tanta fuit rerum copia & pris inopia, quod quatterium frumenti *Londoniis* ad duos solidos venderetur, & bos pinguis ad dimidiam marcam. Rex *Edwardus* in vigilia *Johannis Baptiste* cum ducentis navibus mare ingressus est versus *Flandriam*, sed juxta mantua *Flandria* classem *Francorum* copiosam & instructam obviam habuit. Qua de causa per totum diem illum cum suis deliberans, in crastino superveniente in ejus auxilium valente milite *Roberto de Artoysa* cum borali classe *Anglie* commissum est navale bellum fortissimum quale circa oras *Anglia* nunquam est visum, ubi Deo favente *Franci & Normanni* acriter sagittati per *Anglos* sunt devicti, partim cæsi, partim gratis submersi, partim capti, navibusque eorum exceptis paucis quæ affugerant totaliter occupatis; inde rex *Anglia Flandriam* attingens adunato exercitu copioso boralem partem *Francia* vastavit, urbem munitissimam *Tornacum* diu scilicet obsedit, sed tandem ob defectum pecunie quam sui segnes Procuratores ab *Anglia* non miserant contractis treugis & induciis inter reges utrimque discessum est.

Explicit liber 7. *Cistrensis*.

Finis 7. & sic ultimo libro *Cistrensi* solus procedit *Leycestrensis* prolequens inceptam materiam.

Liber quartus.

Cum rex *Francia* ut supradictum est, occuparet terras regis *Anglia* in *Vasconia*, rex *Edwardus* misit nuncios ad regem *Francia* petens ab eo terras suas in *Vasconia* quæ sibi jure hæreditario incumbabant, & quas progenitores sui de generatione in generationem iuste occupabant, & pro quibus ut supra patet, ipse homagium regi *Francia* eidem fecerat. Brevi responso accepto, nuncii nichil in hiis profuerunt. Nam rex *Francia Philippus* juraverat & votum voverat, quod aut regem *Anglia* penitus destrueret, aut ipsum ditissimum regem Christianitatis efficere aut

pauperimum redderet, & hoc totum pro causa *Edm. III.* quod rex *Edwardus* tantum insudaverat ad humiliationem *Scotorum*; & ideo miserat rex *Francia* gentem robustam in *Vasconiam*, & destruxit & occupavit quasi totam terram paucis castellis exceptis; sed idem rex *Francia* multos perdidit de populo suo. Tunc fuerat *Seneicallus Vasconia* dominus *Oliverius de Dygham* probus miles, elegans & audax, & secundum suum posse bene se habens erga *Francos*. In ætate sequenti rex cepit *lanas* de tota terra *Anglia* per tallias corulinas & parvula breviter scripta imposito precio ix. marcarum ad saccum per manus mercatorum in quolibet comitatu; & de domo nostra *Leycestria* habuit xvij. saccos, & circa festum omnium Sanctorum rex misit *Henricum de Borougwas* episcopum *Lincolniensem* & Comitem de *Northamptona* & Comitem de *Suthfolk* cum x. mille saccis *lanæ* in *Brabanciam* pro retentione facienda de alta *Almania*, & vendiderunt ibidem quemlibet saccum pro xx. l. Quinto die ante natale Domini venerunt duo Cardinales in *Angliam* pro concordia facienda inter reges *Anglia & Francia*, & quolibet die ceperunt de ecclesia *Anglicana* l. marcas pro suis expensis, unde levata est summa iij. denariorum de qualibet marca totius ecclesie *Anglicane* tam exemptæ quam non exemptæ. Post Epiphaniam fecit rex oblidere castellum de *Donbarre* per Comites de *Arundell & Hastingsburg*, sed post longam moram in obsidione ibidem factam relicta obsidione recesserunt abinde in eorum opprobrium non modicum. In eodem tempore episcopus de *Glascoue* venit de *Francia* cum apparatu multo de armis, equis, auro & argento in auxilium guerre *Scotie* ex providentia regis *Francia* ad valorem xv. mille librarum. Et captum est totum super mare per dominum *Johannem Ras*, & ductum ad portum de *Bandewyche*, & idem episcopus cito post mortuus est præ dolore. Eodem anno rex cepit omnes thesauros per totam terram de alienigenis religiosis & similiter de secularibus, & fecit attachiare bona eorum, terras & tenementa donec facerent gratum regis. Itaque terras eorum fecit extendi ad valorem; Et ipsi dederunt regi certam summam de anno in annum prout potuerunt concordare. Rex rogavit de auxilio ex totq. regno de quolibet qui habebat xl. s. in bonis & catallis; Et quantum est à singulis per ministros regis præstito sacramento quantum possent bene dare. Et cum rex multa in hunc modum recepisset tam de ecclesiasticis personis quam de secularibus, rex celebravit Parliamentum apud *Londoniam*, & tractaverunt de adventu Cardinalium pro pace habenda & de aliis negotiis regni. Sicque responsum est Cardinalibus in principio quadragesimæ, quod rex non se concordaret cum rege *Francia* nisi sub conditione quod redderet ei terras suas quas ultra mare nequiter & injuste ei detinuerat & adhuc occupaverat. Unde cito post *Normanni* intraverunt cum magna potentia in *Wostusmuth*, & miserunt in flammam ignis totam villam, & multos *Anglorum* interfecerunt, & ceperunt quicquid invenire potuerunt, & subito sine mora abierunt. Nam intraverunt sub armis *Anglia* & sic deceperunt illos de villa, sed tamen supervenerunt quidam *Angli*, & in recessu eorum multos ex eis occiderunt.

Anno gratiæ M. CCC. xxxviij. rex *Edwardus* An. Dñi fecit capere de quolibet comitatu certam summam 1338. quar-

Edw. III. quarteriorum frumenti, avenarum & baconum in qualibet villa prout exciterat major vel minor. Deinde de abbatibus vestimenta, vasa argentea, & alia ornamenta in auxilium passagii sui ultra mare. Ex quare ortus est ingens clamor in populo, & majus malum exinde provenisset si sanius consilium rex non accepisset.

Circa festum Pentecostes misit rex *Johannem* episcopum *Canuariensem* & episcopum *Dunelmia* cum Cardinalibus ad regem *Francia* pro pace habenda si bene posset adipisci. Eo tempore capta est treuga inter *Angliam* & *Scotiam* per unum annum duratura. Et tunc soluta est obsidio de *Wannebarre*, & rex *Edwardus* medio tempore misit ultra mare dominum *Willielmum Bowne* Comitem *Northamptonie*, & dominum *Galsfridum Schorp* Justiciarium capitalem *Angliæ* & plures alios, & applicuerunt apud *Andewerp* in *Brabantia*, & die translationis sancti *Thoma* cunctis rebus dispositis & provisus quæ ad passagium pertinent, rex se misit in mare cum grandi potentia, habens secum Comites & magnates regni, scilicet Comites *Derberga*, de *Salysburpe*, & *Northfolk* & multos proceres cum eis & copiosam multitudinem sagittariorum & *Wallesium*, et applicuit apud *Andewerp* ad uxorem suam et filios, in festo sancti *Kenelmi*. *Flandrenses* læti de ejus adventu promiserunt ei auxilium suum; Nam satisfecerat eis pro quibuscum navibus quas *Angli* ceperant de eis & destruxerant. In crastino sancti *Jacobi* Dux *Cornubia* tenuit Parliamentum apud *Northamptoniam* per commissionem regis cum cæteris magnatibus regni, ubi ordinatum est, quod rex in subsidium guerræ suæ haberet de qualibet villa ubi taxa se extendebat de vicecima ad xx. s. Rex haberet x. petras lanz, et sic per totum regnum de qualibet villa secundum suum posse, et sic rex habuit de comitatu *Leycestria* CCC. & xj. saccos, de comitatu *Lincolnia* DC. saccos, de comitatu *Northamptonia* CCC. saccos, summa totalis saccorum trium comitatum M. CC. xj. sacci. Et præter hæc rex habuit auxilium de Episcopis, Abbatibus, Prioribus, Rectoribus, Vicariis, Justiciariis & aliis magnatibus qui non poterant proficisci cum eo in guerra sua, de quibuscum C. li. de aliis CC. li. prout poterant effundere. Ad festum sancti *Michaelis* sequentis concessa est regi decima biennialis à clerico ad lanas tertii anni donec se extenderet ad decimam unius anni ultra scilicet ubi ante non ceperat lanas. Et cum rex venisset in illas partes non invenit in quo confidere posset, excepto Duce de *Gerle* solo, & exinde dixit *Lincolniensi* episcopo & aliis secretis suis, non sibi bene consultum fuisse. Et capite cepit iter versus Ducem *Bavaria* qui se Imperatorem fecerat, qui habitavit in alta *Almania* per vij. ditzas à *Colonia*. Et cum Imperator intellexisset de adventu regis *Edwardi*, movit se de loco suo rediens in occursum regis, per iij. ditzas occurrens ei, & ad quandam villam nomine *Colevence*, & ibi recepit regem cum magno honore, ubi parata est una cathedra Imperatori, et alia regi, et diutissime strata in communi foro extra omne domicilium; ubi Imperator sedebat & rex *Edwardus* juxta eum; & assistebant eis iij. Duces, iij. archiepiscopi & vj. episcopi, & xxxvj. Comites, de Baronibus & Baronettis & militibus & aliis advenientibus bene ad estimationem *de herondes* xvij. mille. Imperator tenuit in manu sua dextra septem impe-

riale, & in sinistra manu pilam auream rotundam *Edm. III.* quæ totius mundi denotat gubernaculum, Quidam miles ultra caput suum unum gladium evaginatum & ibidem Imperator coram omni populo congregato ostendit & notificavit omnibus innaturalitatem & inobedientiam ac improbitatem quam rex *Francia* ei fecerat, & ibidem regem *Francia* diffidebat, & in forisfactura ipsum & omnes suos adherentes promulgavit. Deinde Imperator fecit regem *Edwardum* suum vicarium & dedit ei plenam suam potestatem de *Colonia* & citra. Et super hoc dedit ei cartam suam vidente omni populo. In crastino vero conveniunt ad matricem ecclesiam Imperator & rex *Anglia* cum cæteris magnatibus & archiepiscopis *Colonia*, celebrarunt missam, & post missam statim juraverunt tam Imperator & omnes cæteri magnates regis *Anglia*, quod ipsum juvarent & manutenerent contra regem *Francia* ad vivere & mori per vij. annos proxime integraliter sequentes si guerra inter dictos reges tanto tempore duraret. Et similiter fuerunt jurati omnes regi *Anglia* quod omnes magnates de *Colonia* & citra cito venirent ad regem *Anglia*, & semper debent esse parati venire ad eum omni tempore quo fuerint pramuniti contra regem *Francia* cum eo seu in quo loco rex *Anglia* ipsos voluerit assignare. Et si contingeret aliquem illorum regi *Anglia* non obedire in premissis, cæteri omnes de alta *Alemania* insurgerent contra ipsum & eum destruerent. Huius itaque contractus & stabilis rex cepit licentiam ab imperatore & rediit in *Brabantiam*. Et deinde infra breve rex *Edwardus* fecit vocare omnes magnates à *Colonia* & citra ad unum concilium apud *Malyn*, ubi conveniunt dux *Brabantia*, Comes *Hunnaldia*, Comes de *Gerle*, dominus de *Facumberge* & cæteri magnates omnes, excepto episcopo de *Legys*; & rex ibi ostendit eis cartam Imperatoris quam ei Imperator confecerat & cætera Imperatoris in hac parte promissa. Et omnes annuerunt ei obedire secundum illud quod ligus eorum dominus in hac causa ordinaverat, & etiam eos libenter velle vacare ejus negotiis secundum suum posse. Rex *Edwardus* celebravit aliud concilium in marchia super terras episcopi de *Legys*, & fecit summonere episcopum de *Legys*, sed noluit venire, & sic pro ejus inobedientia et aliis negotiis rex *Edwardus* misit episcopum *Lincolnia* ad Imperatorem conquerens de episcopo de *Legys* & petens ejus auxilium; Et dictum erat quod Imperator in propria persona voluit venisse ad regem *Anglia* in ejus auxilium, quia credebatur quod magnum campestre bellum foret futurum inter reges *Anglia* & *Francia* circa festum Pentecostes proximo sequens. Eodem tempore *Flandrenses* fugaverunt dominum suum Comitem *Flandria* extra terram suam, et plures affines suos et consanguineos acriter petemerunt.

Infra breve post rex *Edwardus* misit archiepiscopum *Canuariensem* et episcopum *Dunelmensem* ad parliamentum regis *Francia* apud *Compyn* celebratum, et iterum ad aliud Parliamentum apud *Aras* pro pace habenda; sed rex *Francia* pacem tenuit, sed cum intellexisset contractum inter Imperatorem et regem *Edwardum*, statim viis et modis quibus potuit se dedit Imperatori, et clam concordatus est cum eo, et super hoc congregavit populum multum et adunavit classem undique non modicam, precipiens eis certam *Anglia* cum omni audacia attingere,

Ad. III. et malum quod possent tam per terram quam per mare abique ulla pietate exercere. Et sic applicuerunt apud *Suthampton* et interfecerunt in ea quos repererunt et rapuerunt et plures de nobilioribus villarum in domibus propriis suspendebant, et in flammam ignis totam villam in circuitu immensi crudelitatis dederunt; sed accurrentibus compatriotis naves ascenderunt et altum mare petierunt. Eodem anno post Purificationem filius regis *Edwardi* Dux *Cornubie* tenuit Parliamentum apud *Londoniam*, et ibi ordinatum fuit habere securam custodiam in quinque portibus, scilicet lx. naves de viris armatis ad plenum suffatas. Comes de *Huntingdonia* Constabularius *Anglia* factus est Gardianus de *Southfolk*, et dominus *Robertus de Morleys* gardianus de *Northfolk*. Eo anno fuit hiems dura et aspera, gravis et ultra mensuram perlonga. Item circa Pascha federunt *Normanni* cum xij. galeis et vij. spinachiis cum manu bene armata circiter iij. mille virorum, et petierunt villam de *Suthampton* ad opus Ducis *Normannia*, et cum vidissent audaciam *Anglorum* sic paratam et defensionem resistibilem, non audebant terram *Anglia* pede suo attingere, sed altum mare tenerunt prout timore ne *Anglici* eis insequerentur. Nam *Anglici* preceperant eis opportunum ingressum in terram *Anglia* ad refocillandum se et suos per duos dies, eo pacto quod post biduum pugnarent x. cum x. vel xx. cum xx. aut aliquo alio modo per assensum partium; et noluerunt sed absque opere abierunt. Isti anno quarterium frumenti valuit xl. d. & aliquando minus, viderunt x. d. faba & pisce xij. d. avena x. d.

Ad. Dñi 1339. Anno gratie M. CCC. xxxix. circa festum Trinitatis venerunt inimici ad portum de *Hastings* & incendebant magnam partem villarum, *Scoti* per excitationem regis *Francia* remiserunt treugas & conveniunt in marchiam *Scotie* parati intrare terram *Anglia*, sed supervenerunt *Angli* & plures illorum ceperunt eum praeda etiam multe bestiarum. Rex *Francia* videns se frustra de malo sic inferendo in terram *Anglia*, misit exercitum in *Castellam* ad destruendum confinia ejus; ibique perdidit de suis; & ceteri redierunt vacui absque expeditione sicut Deus voluit. Circa festum sancti *Lazarii* iterum venerunt *Franci* cum grandiori potentia ad portum de *Wandewyche*, scilicet cum xxxij. galeis & xx. magnis navibus & xv. minoribus navibus, sed non audebant egredi in terram propter *Anglicos* paratos, et discesserunt aciem ad portum de *Rye* & ibi multa mala fecerunt, & *Anglici* de mare supervenerunt, ac *Franci* consuluerunt sibi de fuga, & *Anglici* iniequebantur eos usque *Boloni* de nostre dame & potuerunt in flammam ignis magnam partem villarum, & suspendebant laqueo xij. de capitaneis navium, & redierunt in *Angliam* cum navibus captis apud *Boloni*. Eodem tempore rex *Anglie* movebat se cum exercitu suo versus *Franciam* de *Hunnalia*, & *Willielmus de Pole* morabatur in hostagio apud *Andemurpe* medio tempore pro expensis regis non solutis. Dominus *Walterus de Mawnee* cum multis alius *Anglie*, & eorum cum multis *Flandrensibus* arripuit iter versus *Picardiam* cum magna potentia, et villam *Morleyn* incendebant & ceperunt unum castellum ad iij. leucas de *Caambreys*. Comes *Salisbury* intravit partes de *Legg* mille stipatus militibus, rex *Edwardus* morabatur in *Valencia* quasi per v. leucas de marchia *Francia*.

Eodem tempore *Robertus de Morleys* maritarchus **Ad. III.** perrexit in *Normanniam* cum classe sua & cum classe quinque portuum & incendebant v. villas, scilicet tres portus, videlicet *Anstr. Rye, Ryne,* & alias tres quarum nomina non habeo, scilicet unum portum & duas alias villas, et incendebant de classe *Normannorum* ibidem scilicet lxxx. naves.

In festo sancti *Mathei* apostoli rex *Edwardus* cum duce *Brabantie* cum grandi fortitudine intravit in *Franciam*, vendicans jus regni sibi incumbere jure hereditario ex parte matris sue *Isabellae* filie regis *Francia* qui maiculum non habuerat, et ideo de jure consanguinitatis hereditas coronae *Francia* regi *Edwardo* debebatur. Et est notandum quod rex *Francia* duas habuit filias, quarum seniores rex *Naverria* duxit in uxorem, et rex *Anglia* *Edwardus* secundus nupsit juniorem, de qua genuit istum *Edwardum* tercium. Et quia iste *Edwardus* primo potuit clameum in regno *Francia*, et tale regnum non debet dividi inter sorores, ideo totum jus coronae *Francia* cecidit super secundum, *Edwardum* regem *Anglia*. Ingressus rex *Edwardus* in *Franciam* in festo scilicet sancti *Mathei*, eodem die misit in flammam & igne tantam partem de *Caambreys*, & tota ebdomada sequente non cessabat ab incendio & flamma undique in illis partibus, ita quod illa patria fuit omnino destructa de bladis, bestis et aliis quibulque similibus bonis. Sabbato sequenti venit rex *Edwardus* apud *Markonnam* que est inter *Caambreys* et *Franciam*, et precepit populo suo flammam conbueret et dare incendio illas partes *Francia*. Et datum est intelligi *Edwardo* quod *Philippus* rex *Francia* disponderet se obviare illi apud *Peron*, antecedens illum. *Edwardus* tendit iter rectum versus eundem locum, semper preceperat populum suum destruendo et inflammando undique patriam ad spaciū xij. ad minus vel xij. leucarum in die. Et sabbato ante festum sancti *Luce* transierunt aquam de *Oyse*, et hospitari sunt ibidem die Dominica sequenti, semper habentes alienigenas coram eis, scilicet marchiatum de *Brabantia* filium imperatoris, et marchiatum de *Mysa* filium suum legalem cum v. C. armatis, decemque *Brabantia* reitallum de *Iuliers*, et donnum de *Facimberge* ducem *Gerle*, et multi alii. Et tunc omnes dixerunt regi *Edwardo* quod eorum victualia forent quasi fere consumpta et expensis et yemps apopinquans esset aspera, nec se posse in tanto frigore algore demorari; et ideo eos oportere se retrahere super marchias pro recuperatione victualium cum forent eorum victualia expensa: nam pauciora victualia secum sumptuerant credentes celerius bellum ingressi cum *Philippo de Valois* qui se precebat regem *Francia*; Quia quociens rex *Edwardus* miserat nuncios ad parliamentum regis *Francia* pro pace offerenda, aliud responsum reportare non poterant nisi hoc unum, Quod rex *Anglia* *Edwardus* nunquam gauderet spacio bipedali de toto regno *Francia*; propterea credebant omnes ipsum *Philippum* bellum campestre eis voluisse obicere; sed non ita evenit. Et tempus nunciis juraverat, quod rex *Edwardus* non moram faceret per spaciū unius diei infra terram regni *Francia* cum suo exercitu quin ei occurreret in bellum. Die Lunae sequenti magister albalistiarum *Francia* misit lictas domino *Hugoni de Geneve* facientes mentionem quod diceret regi *Anglia* ex parte regis *Francia* quod eligeret sibi talem locum

Edm. III. locum campestre qui non esset vallatus boïco, marisco aut aqua, & procederet ei in bellum citra diem Jovis proximo sequentem. Deinde venit nuncius ad dictum Hugonem ex parte regis Boemynæ & ducis Loryngia habens literas sigillis eorum pendencibus munitas & continentes, quod quicquid dictus magister albalistarum ei nunciaverat ex parte regis Francie quoad bellum promissum, ipse rex Francie servaret conventionem. Igitur rex Edwardus videns dictas literas, statim mane in crastino cepit iter versus Flenyngerie, ubi moram traxit tota die Veneris. Et circa vespertim capiti sunt tres exploratores Franci, & sigillatim examinati dixerunt, quod die Sabbati sequenti Philippus rex Francie daret eis bellum in campo. Et quod hospitatus est ab eis nisi per unam leucam & dimidiam. Die Sabbati rex Edwardus elegit locum suum in campo sibi & suis multum habilem in quo pugnaret; & mane eodem die capiti sunt quidam disoperatores Francorum, qui dixerunt Francos in aciebus dispositos in campo, & ad congregiendum cum Anglis paratos. De quo nuncio multum læti facti sunt Angli, & in menta voluntate ad pugnandum exhillarati. Et medio tempore quidam de nostris disoperatoribus capiti sunt, inter quos milles quidam de Almania qui arrayamentum & concupibilem voluntatem Anglorum pugnare desiderantium Francus per ordinem retulit; qui statim primam aciem se retrahere compulerunt, & fixerunt tentoria & circumcluserunt exercitum cum fossura & magnas arbores coram eis succiderunt ad tollendum viam Anglicis ne eis accederent; Anglici vero tota die in campo steterunt ad pedes semper expectantes licet frustra adventum Francorum in aciebus dispositi. Appropinquante vero vespere videbatur sapientioribus nostris quod satis de die expectaverant inimicos, & salubrius fore per lumen diei locum hospitii querere. Sicque equos ascenderunt & iter ceperunt versus Davancys ad unam leucam & dimidiam à rege Francie Philippo. Et rex Edwardus misit regi Francie nuncians ei quod tota die Dominica sequenti ipsum expectare vellet moram faciens in eodem loco. Quod & fecit. Et alios rumores Anglici non habuerunt de Francis quin quod die Sabbati quando Angli ceperunt equos suos recedentes de loco suo ad petendum nocturnum hospitium, crediderunt Francis ipsos velle se invadere, propterea cum tanta festinatione ad securiorem locum cum veloci cursu se dederunt, quod una vice in suo transitu per unum mariscum irrecoverabiliter unam magnam partem exercitus perdidit, altero super alterum irruente. Die Dominica Anglici ceperunt quandam magnam dominium domum de Flansyls. Die Lunæ sequenti nunciatum est regi Edwardo quod Franci dispersi sunt & recesserunt cum celeri transitu singuli ad propria festinando. Tunc Marchiatu filius imperatoris cum suis locis & dux Brabantia cum suis repedare se disponunt ad propria propter yemis asperitatem. Et rex Edwardus cum suis rediit ad Audenrke. Eodem tempore nunciatum est regi Edwardo de Vasconia quod dominus de la Bret & alii proceres terræ qui se tederant regi Francie, jam pro defectu auxilii redierant ad fidem regis Angliæ, & equitaverant super terras regis Francie usque ad portum Thobse. Eodem tempore omnes galey de confinibus Francie cum reliqua classe conveniunt apud Synne in Flandria,

Edm. III. & coram Flandricis ibidem juramentum præstiterunt cum solennitatis voto adjecto, quod ad propria prius non redirent quam centum naves de Anglicis caperent, & quingentas villas in Angliæ incendio contingerent; sed Deo negotium aliter disponente evanuerunt in cogitationibus suis. Nam die Sabbati proxima post festum sancti Michaelis arripuerunt alta maris itinera, & superveniente tempestatis molestia perpeffi sunt immoderata discrimina, confractionsque navibus eorum & pro majori parte populi submersis, reliqua pars reagitata est ad partes terræ Flandria. Et sciendum quod rex Edwardus non habuit secum in illo tempore de Anglicis nisi mille ducentos de viris armatis, & octingentos viros armatos, & ij. mille sagittarios. Deinde post breve, scilicet rex & regina anno Domini M.CCC.xlix. cum ceteris Anglicis venerunt in Flandriam, ubi propter nobilitatem & audaciam regis ac ferocitatem, locutum inter Anglos & Flandros, mediante quodam vallallo nomine Iacobo de Arsyngfeld Flandrico, rex Edwardus cepit arma Francie & cum armis suis Angliæ immiscuit. Et statim post hæc Flandri homagium ei fecerunt sicut domino suo recto regi Francie, & reddiderunt ei totam terram Flandria. Et Comes Flandria cum ceteris omnibus suis se dedit regi Edwardo. Sicque regina moram fecit in Flandria apud Ganne, & rex rediit in Angliam cum suis, & celebravit parliamentum suum post Pascha apud Londoniam.

Anno Gratia M.CCC.xl. ubi in subsidium guerra regis concessa est taxa per ij. annos duratura, scilicet nonus agniculus, nonum vellus, nona garba, de civibus & burgenlibus veteram nonam de omnibus bonis suis & catallis. Et verisimiliter de mercatoribus forisfecis qui non morantur in civitatibus & burgis; etiam de hiis qui morantur in forestis & vastis, & omnibus aliis qui non vivunt sub labore agriculturæ quintadecima, solum exceptis mendicis, & cottariis, & laborariis ad prædictam quintadecimam non taxatis. Proceres regni rogaverunt regem annuere & stabilire quod deinceps non caperetur de custuma pro uno sacco lane nisi dimidia marca; nec de plumbo, stanno, cornu, pellibus, lanis, nisi antiqua consuetudo; verumtamen non obstante eorum rogatu, ad instantiam regis ex unanimi consensu parliamenti concesserunt regi de quolibet sacco xl. s. & de quolibet tricentenario numero pellium lancearum xl. s. & de qualibet lasta coreorum iij. li. & de aliis mercationibus quæ mare transferebantur secundum suam mensuram proportionationis, incipiendo ad festum Pasche in anno regni regis Edwardi iij. præsentis xiiij. & usque ad festum Pentecostes anni sequentis duratura. Et sic rex concessit quod a prædicto festo & deinceps, nec ipse, nec hæredes sui peterent, iumerent nec sumi permitterent de custuma magis quam duas marcas ad saccum lane de Angligenæ, & de pellibus, cornu, & aliis mercationibus secundum antiquam consuetudinem. Et saccus lane continere debet in pondere xvj. petras, petra vero xiiij. li. Et quod quilibet Angligena vel alienigena egrediens Angliæ fines in transmarinas partes inveniat bonam & sufficientem securitatem ad custumas solvendas ante eorum egressum, scilicet secum reportare platam argenti vel auri ad valorem duarum marcarum pro quolibet sacco lane, & sic pro reliquis prædictis in suo primo reditu. Et eandem platam ferre deberet ad elcambium regis, &

An. Dñi
1340.

Edw. III. ibi recipere suos denarios. Pro hac autem concessione rex vicissitudinaliter ad eysiammentum communis populi multa concessit, scilicet delicta forestarum, & caralla felonum, et multa alia quæ in hac Carta ibidem de his facta continentur condonando.

Rex Francia medio tempore imaginatus est quomodo regem *Edwardum* præpediret et refricaret, et à suo proposito veniendi in *Flandriam* finitus desalcaret. Insuper venire fecit maximam et nobilissimam copiam navium, qualem nemo superflus viderat retroactis diebus, et nobiliter instuffavit de viris armatis et albalistis, et applicuerunt in *Flandriam* in portu de *Swyn*, ut regem *Edwardum* advenientem ad uxorem suam reginam tunc degentem apud *Ganne* abique ulla impeditioe raperent. Super quo idem rex *Francia Philippus* miserat papæ certificans ei, quod rex *Anglia Edwardus* mare non transiret nisi occideretur, vel saltem à suis caperetur; insuper etiam ex alia parte excitavit *Scotos* surgere & bellare in *Anglia*, Similiter in *Flandriam* circiter xxx. mille virorum armatorum & xl. mille peditum nobiliter armatorum destruere insulam *Flandria*, quia nobiles *Flandria* juraverant fidelitatem regi *Edwardo*. Eodem tempore Comes de *Salisbury*, & Comes de *Southsloe* fuerunt custodes *Flandria* nomine regis; qui se propter nimiam strenuitatem suam & audaciam nobilitatem in tantum se ultro interposuerunt super inimicos, quod pedem cum honore retrahere non poterant; ideo ambo capti sunt & *Parisiis* abducti, in magnam desolationem regis *Anglia*. Interim *Flandrenses* mandaverunt regi *Anglia* quod cum omni celeritate subveniret eis cum forti auxilio; sin autem, oporteret eos se reddere regi *Philippo* & comiti *Flandria*, & sic caperetur regina *Anglia Philippa* cum liberis suis quæ moram traxit illis diebus apud villam de *Gannet*.

Medio tempore *Scoti* venientes in *Angliam* victi sunt, capti, & plures occisi. Igitur rex *Edwardus* intellecto proposito regis *Francia*, sub omni festinatione fecit accelerare classem in expeditionem itineris sui versus *Flandriam*, sicque congregato navigio, rex inter maris arripuit cum *Henrico de Borghu* episcopo *Lincolniensi*, viro utique nobili, & sapienti consilio, eleganti audacia, præpotenti viribus, & reuerentione virorum fortium peripicuus. Aderat quoque nobilis *Henricus* juvenis Comes *Derbeja*, qui postea factus est primus Dux *Laucastria*, Comes *Northamptonia*, Comes *Gloucestria*, Comes *Huntingdonia*, cum multis magnatibus regni; & in vigilia sancti *Johannis Baptiste* circa horam tertiam, die scilicet *Veneris*, rex *Edwardus* cum suis applicuit super oras *Flandria* apud *Blanchburgh*. & ibi viderunt omnes naves classis *Francia* in portu de *Swyn* quiescentes; & rex *Edwardus* misit dominum *Reginaldum de Cobham*, dominum *Johannem de Cundy*, & dominum *Stephanum de Laborkyn* ad explorandum & videndum de apparatu dicti navigii; qui per terram equitantes ita prope venerunt ad dictas naves quod de earum apparatu discernere bene ad visum possent, & viderunt ibi præstantiores naves & grandiores quales non prius viderant circiter xix. quantum una *Christifera* vocabatur præ sua excelletia. Similiter viderunt CC. naves de guerra prope terram in aqua in tribus aciebus distinctas, cum aliis minoribus navibus & bargis;

& in crastino scilicet in die sancti *Johannis Baptiste* prædictum navigium divertit se de portu de *Swyn* apud *Gronne* per acies dispositum, ut supra dictum est. Et rex *Edwardus* captato oportuno tempore eodem die sancti *Johannis* circa horam nonam cum suo navigio cepit sulcare maris ardua, tendens versus dictum navigium *Francia*, non veritus eorum ferocitatem aut popularem nimietatem. Commisitque navali bello & hinc inde egregie & fortiter pugnato, tandem *Christus* concessit victoriam *Edwardo* regi, sicque *Franci* prostrati sunt quod fugerunt in magnas naves vocatas sanctus *Dionisius*, & sanctus *Georgius*, cum domino *Hugone Cyres* qui fuerat maritichus navigii, & domino *Nicholao Bychet*, eodem die facto milite & occiso cum prædicto *Hugone*. Et ut dicebatur, interierunt de *Francia* cum suis complicitibus inimicis nostris circiter xxv. mille. Et circa median noctem sequentem evaserunt xxij. naves à nostris gentibus & bargis de classe *Normandorum* quæ nondum victæ fuerant à nostris. Interea rex *Edwardus* cum *Flandriis* & toto exercitu suo divertit se ad villam de *Turneye*, & viriliter eam obsedit. Et tamdiu in obsidione laboravit quod in magnam penuriam omnes inhabitantes villam præ defectu victualium quasi penitus adduxit. Et *Philippus* rex *Francia* cum exercitu suo approximavit quasi per iij. leucas ab obsidione, & cum rex *Edwardus* cum suis se disponeret ad pugnam cum rege *Francia* & exercitu suo, venit comitissa *Hunaldæ* ad regem *Anglia* genu flexo rogans quatinus vellet ad sui instantiam sustinere tractatum de concordia & pace inter ipsum & regem *Francia*. Sed durum erat revocare animum ejus ab inceptis ad prædicta. Verumptamen quia plenam fiduciam erga ducem *Brabantia* qui se fidelem amicum regi *Edwardo* finxerat eo tegus non gerebat, cum idem dux quasi in medius staret inclinatus ad partem *Francorum*, ac etiam non esset ei ministratum de pecunia de communibus regni *Anglia* illi hætenus concessa, præ defectu ministrorum suorum in sua absentia, tandem cum magna difficultate concessit treugas usque ad festum *S. Johannis Baptiste* proximo sequens, sub forma quæ sequitur.

A touz ceux que cestez presentez lettres verront oue oieront *John* par la grace de Dieu roy de *Beaume* & conte de *Lexenburgh*, *Adulf* eveke de *Lege*, *Roynels* duc de *Loreine*, *Annis* conte de *Samvois*, *John* conte de *Ermingnant* salut. Savoure faconus a touz que lez trefes sont donez & outroyez entre lez halz princes & puissances lez roys de *France* & de *Engleterre* pur eous & leur amis totez par assent dez lez haltez hommes & puissances le duc de *Brabant*, le duc de *Gelare*, le marchis de *Julier*, e my fire *Johan* de *Hemende*, fir de *Beaumont* dune parte, & nous & chescune deluz dys dalere parte par pouare a nous & a eoux desouth nomez done par lez dys roys, issint que nous attroiames assuancelines par noz fors de maine & de par lez deux roys leur amis & le leur allies queux qils soient chescune de la partie de jour de huye dekes la nativite seint *Johan la Baptiste* procheine envenant & le jour tote lendemaine jekes a solail levant en ceste manere, cest assavoite,

Prumement que durant la dite trefe nule mauveolie ne melprejudice se face dun parte ne de aultre en prejudice de dix trefe & respice.

Ensy

Edw. III.

Ensy lez ditz seignours lours aherdancz coadjutours & lours aliez queux qils soient demouront en tiele possession & seisine qils soient al dit jour de huy dez touz lez bienz, terrez & possessions qils teignent & oint conquis en quecunque manere que se soit lez trewes durantz.

Ensy accorde est que lez trewes duranz lez ditz seignours lours coadjutours & aliez purront aler sautement del un pays en lautre, & tous marchantz ove touz lours marchandes & tote manere de lours gentz ove lours biens & purviancz tant par terre come par mere & par ewe franchement come ils soient venir a temps dez anautiers de diz royz en paiaut le passage de viage au coustomes auncienement horpris lez banys qe sont banys des diz realmes oue afeune de eux pur altre cause que pur la guerre de diz roy. Mes lez le barons de Gascoine, de la duche de Gyenne, & alrez parionez de Gascoine, & de la dite duche que sont banys ou alres soient compris en lez ditz trewes, et purront aler & venir del une pays en lautre durantz lez ditz trewez.

Ensy accorde est qe lez deux rois ne procuront ne feroient procurer par eux ne par alrez qe nul novealte ne grevance se facent par leglyse de Rome oue par alres de seint elglyse queux qil soient sur afeunez dez diz roys, coadjutours oue aliez, ne lours terrez oue de lours lugettez pur laccacion de la dit guerre, oue par altre cause, ne pur servicez qe lez ditz aliez oue coadjutours eient faitez al ditz rois oue a afeune de yceux; Et si nostre seint pere la pape oue altre le voet faire, lez deux roys lours destourbront a lours pouare sanz male engyne, lez ditz trewez endurantz.

Ensy maintenant soient criez en lez deux citees touz qe lez favoire purront oue oytont serrent tenuz de lez tenir & garder.

Ensy accorde est qe dedeinz lez vynt jours, de acomencer le jour de huy, cheiscune dez roys lez fraetier en Gascoine, en la duche Daquitaigne, en la terre qils tiegnent, et issi soient seux et conuz.

Ensy accorde est qe si par aucune dez roys, par lours gentz, oue lours aliez, oue coadjutours afeunes soient misez en Gascoine, en la duche Daquitaine oue en autres yles de mier, en Gerneseye & en Gerneseye oue aillours, lez siegez se leveront si tost come lez trewez vendront a lours conifance. Et quattuzze perones, cest assavoir seex par cheiscune de ditz viles entrent en viles, chasteles oue forcelettes oue lez sieges serrent, & verront lez garnisourz tanuz dez gentz come dez vitailles qe deenz serrent al syn qe le jour de ceo trewes faile, issi qe ditz viles, chasteaux oue forcelettes qe serrent assigneez demorrent & soient mys en tiele nombre & quantite dez viuers & dez perones come ils serroient trovez par lez ditz quattuzze perones.

Ensy est accorde qe lez banys & fustis del pais du Flandrez qe ont este de la partye le roye de France deinz le realme & son pere en affray de luy serrent forsetz touz cez biens qil avera en Flandrez.

Ensy accorde est qe durantz lez ditz trewees touz les prisons pris en cest guerre serrent relesez de lours prisons a revenir en y ceoles four lours foith & sennencz. si ensi ne fust qils fusent recharrez devant la date dez cestez presentez trewez. Sauve ensi qe lez ditz prisons repent pur lours foitz

recreannet de revenir en lours prison, lez ditz trewes failance, & sil avynt qe afeunez dez prisons fust rebell de venir in lours prison, le sir de Southfolc luy constrederont de venir al prison. Ensy qe lez leves qels qils soient faitez devant lez ditz trewes en temps de guerre eut soient ils dez benez espirituels oue autrement demourent sanz faire restitution, la trewe durant.

Ensy accorde est qe une trewe se pregne meinte-nant entre lez Engleys & lez Escosz lours aerdauycz & aliez tanqe a la feste seint Johan luidite. Et qe certaines perones soient depucez par lez ditz parties destre al certein jour four lez marches Dengleterre & dez Scozse, pur lez trewes affermer, usint qe durant la trewe ils ne feroient enforcez en nulle manere par lez Franceys.

Ensy accorde est qe cestez trewes serroient notifiees en Engleterre & en Escoc deinz lez xvj. jours apres la date dez cestez lettres.

Ensy accorde est qe cestez trewes soient compris ly Espaynol, ly Chastelcyn, le Genevoys, le Provincial, lefoke du chapitre de Cambreyx, luy chasteles en Cambresine, & auxi ly sire de la Brette, le visconte de Fronsake, Gascon le Lyle, & le seignour de Tricouen, Johan de Vernyll, le seignour de Rye.

Eodem tempore facta est concordia inter imperatorem & regem Francia; quam ob rem imperator misit regi Anglia petens ab eo & rogans quantum faceret sibi sufficientem commissionem cum plenaria potestate inire concordiam inter ipsum & regem Francia: quod rex Edwardus tenuens, rescripsit imperatori, dicens, Se nolle jus suum tanta efficacia veracis claritatis effulgens sub dubio alienar arbitrationis supponere; pluraque imperatori de conventionibus superfactis & extractis opposuit. Eodem tempore David le Bruz cum xlii mille Scottorum intravit in Angliam prope Novum castrum & eci-am Dunelmum, & exercuerunt multa mala, & ingressu eorum perdiderunt sex milites & xj. alios valentes. Eodemque tempore Imperator revocavit potestatem quam contulerat regi Anglia, ut esset vicarius imperatoris, prout superius patet anno Domini M.CCC.xxxviij.

Inestate scilicet anno Gratia M.CCC.xl. acci. An. Dñi 1340. die quidam execrabilis & enormis infirmitas in Anglia quasi communis, & precipue in comitatu Leicestria adeo quod durante passione homines emisserunt vocem latrabilem ac si esset latratus canum; & fuit quasi intollerabilis poena durante passione. Exinde fuit magna pestilentia hominum. Rex Edwardus transivit in Scotiam circa festum sancti Andree, & celebravit natale Domini apud Penrose; & Henricus nobilis comes Derby apud Rokeburgh interea venit Willielmus Duglas cum tribus aliis Scottis milibus ad hastiludium sub foro guerrarum cum Comite Henrico predicto & suis. Qui letali vulnere attriti in Scotiam sine honore redierunt. Interim capta est treuga inter regem Anglia & regem Scotia. Post treugam captam statim venerunt xj. optimi milites de Scotia electi ad hastiludium apud Berwicam. Quorum duo occisi sunt, & similiter unus miles comes Derby Johannes Twysforde nomine. Comes Derby ita gratiose in omnibus operibus humanitatis se gerebat, quod omnes de eo audientes gloriam & honorem desiderabant. Anno isto papa Benedictus edidit no-

Edw. III. vas constitutiones de statu religiosorum, scilicet canonicorum regularium & monachorum; quas constitutiones *Benedictinas* vocant.

An. Dñi 1342. Anno Gratiæ M.CCC. xliij. data est regi decima ecclesie. Mortuus est papa *Benedictus*. *Robertus Brax* rediit in *Scotiam* qui subductus fuerat in *Franciam*. Papa *Clement* papa creatus est, qui fuerat episcopus *Rotomagensis*. Eodem anno rex *Edwardus* misit *Walterum de Maun* in *Britanniam* cum centum xx. armatis & mille sagittariis in auxilium *Britannum* contra regem *Francie* qui eos oppresserat. Cumque dictus *Walterus* venisset in *Britanniam*, audivit quod dominus de *Lyons* qui post ducem *Britannie* major extiterat totius terre manebat in quodam forceletto parvo nomine *Tresgalentek* & distat à villa de *Brest* quasi per xxiiij. leucas. Idemque *Walterus* equitavit tota nocte & circa solis ortum applicuit cum suis ante dictum forceletum quasi omnibus inibi in lecto dormientibus præter duos vel tres; & fuerunt l. viri armati in prædicto forceletto. Statimque *Anglici* insultum fecerunt, & alii se fortiter defenderunt & ignem ad portam miserunt; & cum una porta combusta esset, quidam *Anglici* introgressi per medium ignis in castrum, eos omnes bene armatos cum elegantibus dextrariis bene cooperatis ceperunt, qui capere proponebant iter per medium ignis opprimere nostros qui pedibus laborabant sub conculcatione pedum equorum suorum. Interim dictus *Walterus* cum cæteris suis intravit & cepit prædictum dominum de *Lyons*, & fratrem ejus, & plures milites, & xxa. armatos viros cum prædicto loco. Interim marescallus *Francie* & *Carolus de Blois* qui se ducem *Britannie* nominavit cum COCC viris armatis obviam se dederunt *Anglicis* & in fugam attriti sunt. Et in eodem tito incurre & aliis multis quæ medio tempore contigerunt, quæ propter brevitatem reticentur, *Anglici* non perdidit nisi duos sagittarios & unum pagetum. Isti fuerunt capti in dicto forceletto, dominus *Henricus de Lyons*, dominus de *Lyons*, dominus *Alardus* frater ejus, dominus *Oliverus* consanguineus, dominus *Eimerus de Powrie*, dominus *Eimerus de Charnelles*, dominus *Eimerus de Plentplantsoit*, dominus *Radulfus de Rosmadek*, dominus *Johannes de Ioye*, & multi armigeri & alii pedestres. Quorum vij. nobiliores prædictus *Radulfus Maun* secum duxit in *Angliam*, & posuit in turri *Londoniensi* custodiendos. Eodem anno orta est discordia in *Scotia* inter *David* regem qui se regem præfecerat & *Johannem de Orgaile* & plures alios de regno. Sed rex *David* se aptavit eorum voluntati, quod si non fecisset regnum perdidisset. Eodem anno ordinati sunt custodes de marchia *Scotie* comes de *Arundell* & comes de *Hampngdon*, et capta est treuga per annum duratura. Post festum sancti *Johannis Baptiste* missi sunt in *Britanniam* mandato regis Comes *Northamptonis*, Comes de *Artoys*, Comes de *Wetenschys*, *ly Courtenye*, dominus *Radulfus de Stafford*, qui postea factus est comes *Staffordie*, senescallus regis, dominus *Johannes Darcy* camerarius regis, dominus *Willielmus de Gaddesby* clericus regis, cum multis aliis magnatibus; et obsederunt quandam villam cum castro; et nunciatum est ei quod dominus *Carolus de Blois* cum xx. mille viris appropinquaret ad removendum obsidionem. Et videns paucitatem *Anglicorum* reliquit obsidionem, et tota obscura nocte de-

dit se in occursum inimicorum suorum. Et mane cepunt locum suum quasi per viam leucam ab inimicis prope unum botum, et fodierunt foveas et fossas circa eos, et cooperuerunt eas de feno et herbagio; et post solis ortum paraverunt se ad bellum. Et inimici se paraverunt in tres acies divisas. In quarum prima fuit dominus *Gulfridus Charnis* cum multis galleris; qui statim victi sunt ab *Anglicis* et missi in fugam; et cæteri inimici in pace steterunt consulendo quid facere vellent. Tandem videntes *Anglicorum* paucitatem et suorum multitudinem, ferocitate animi ducti, opprimere *Anglia* gentes moliti sunt; & equorum suorum validorum pedibus conculcare volentes capite intraverunt in eos, sed auribus decepti obturatis, ut prædictum est, occiderunt quilibet super alium in foveis abinvicem confusi. Et prædictus dominus *Gulfridus Charnis* captus est cum multis valentibus. Et occisi sunt ibidem l. milites cum magna multitudine ejusdem populi. *Anglici* autem abique mora se receperunt in quendam botum prope adjacentem propter metum multitudinis inimicorum qui undique catervatim accurrebant, & *Anglici* ibidem aliquamdiu obiecti magnam penuriam præ defectu victualium sustinebant. Cumque prædicta ad aures regis *Edwardi* pervenissent, statim se misit in mare cum suis apud *Portusmure*, & applicuit apud portum de *Brest* in *Britannia* ante festum omnium Sanctorum. Medio tempore archiepiscopus *Cantuariensis* celebravit concilium cum clero apud *Londoniam*, in quo concessa est regi una decima de spiritualibus; in quo tempore archiepiscopus *Eboracensis* & episcopus *Lincolniensis* venerunt de curia *Romana* consecrati à papa.

Comes de *Artoys* mortuus est de infirmitate antequam rex applicuisset apud *Brest*. Dominus *Walterus de Maun* venit ad regem apud *Brest*, ducens secum episcopum de *Coznotwale*. Et prædictus episcopus fecit fidelitatem regi *Edwardo* die Lunæ sequenti. Recepit se rex *Edwardus* in quodam manerio ducis *Britannie* situato infra parvum quendam ad spacium xv. leucarum muro lapideo in circuitu munitum, & ibi inoram traxit per dies feris & damis pro se & suis habundanter affluens. Deinde rex misit dominum *Walterum Maun*, dominum *Johannem de Striveline*, dominum *Willielmum de Waruna* filium, & alios ad explorandum villam de *Vangs* si esset capibilis per insultum; qui redeuntes referebant regi, dictam villam esse valde habitam & multum dispositam ad capiendum per insultum. Tunc rex disposuit se mittere insultum ad villam de *Vangs*; & eodem tempore Comes de *Northampton* fecit insultum ad villam de *Rowan* bene muratam, cives vero ejusdem villæ cum vidissent ejus fortitudinem & se ei resistere non posse ullatenus crederent, in fugam se ex adverso direxerunt; & sic cepit villam, & spoliatam dedit flammæ & incendio; & idem Comes cepit aliam villam quæ vocatur *Pennemeye*; quæ ambar villæ fuerunt vicecomitis de *Rowan*. Eodem tempore reddita sunt regi duo castella fortissima, videlicet *Franc.* & *Richesporon*, & duæ villæ, videlicet *Plarowelle* & *Mulegraur*. Eodem tempore fuit dominus *Lodovicus de Priters* gardianus in villa de *Vangs* habens secum CCC. Et rex *Edwardus* disposuit se insultum dare ad prædictam villam; & cum præparasset machinas & cætera quæ in tanto negotio requirebantur,

Edw. III. tur, & ipse cum suis præsto esset initium facere ad villam de *Vaux*, statim supervenere duo Cardinales missi à latere papæ, & tantam instantiam supplicando fecerunt penes regem *Edwardum*, quod concessit eis treugas triennales, scilicet inter reges *Angliæ, Franciæ, & Scotiæ*. Et cuncte multi *Angliæ* & *Franciæ* transferunt ad *Spraciann* ad bellum campæstie assignatum die *Parasceves* proximo sequenti inter regem *Hispaniæ* & *Paganos*. Rex *Edwardus* rediit in *Angliam* & pacetatur maris fluctus per quinque septimanas quasi tempestatibus inevalibilibus circumpullus, adeo quod solium mortis metas sibi & suis imminere repentino sine præstolabatur, & multos perdidit de populo suo. Et agitur est super mariuma *Hispaniæ*, ibique classis *Hispaniensis* occurrit obviam regi *Edwardo* ad capiendum eum, ignorans quis esset; sed viso ejus vexillo submisit se in ejus gratiam; & hoc evenit super fluvium de *Unglancia*. Tandem vero per Dei gratiam per multa pericula & innumera dampna populi sui, armorum atque victualium venit in *Angliam*, & celebravit parliamentum apud *Londoniam* xx. die post *Pascham* proximo sequentem. Eodem anno xv. die *Februarii* quasi in meridie fuit terre motus magnus per universas plagas regni. Cum nobilis *Henricus Comes Derbyæ* moram traxisset super obfisione de *Calcester*, & bis pugnasset cum paganis & strenuissime se haberet, in *Angliam* rediit anno *Gratiz* M.CCC.xliij. circa festum omnium Sanctorum, & statim mittitur in *Scotiæ* pro treuga firmanda inter *Anglos* & *Scotos*.

Eodem anno rex *Francia* misit in *Britanniam* & magnates terre qui adhererant regi *Angliæ* in sua guerra & ipsum foverant, fecit distrahi & suspendi, videlicet dominum de *Clyffones* & alios plures. Eodem anno papæ iussit habere de provincia *Cantuariensis* mille marcas pro sustentatione unius Cardinalis, & familiæ summam de provincia *Eboracensis*, in grave præjudicium & opprèssionem totius regni. Unde de communi consilio regni missum est papæ, gentem *Anglicanam* deinceps nolle talia onera quomodo de curia *Romana* subire; & si quis aliquod beneficium ecclesiasticum auctoritate curiæ *Romane* possideret in regno *Angliæ*, ad beneficium suum repederet & super eo viveret, cujuscunque conditionis esset vel gradus, nec thesauros regni extra mare asportaret in depauperationem, sed ubi bona ecclesiæ perciperet ibidem eadem expenderet; super quo rex misit in singulos comitatus regni, ne quis ab eo tempore & deinceps admitteretur per bullam ad aliquod beneficium, nec reciperetur sine licentia speciali regis. Insuper magnates & procures regni *Angliæ* oblocuti sunt & minati; quod si papa conferret beneficia ecclesiæ talibus provisionibus, sive iadigenis, sive alienigenis, quæ quidem beneficia antecessores sui contulerant viris religiosis & ecclesiasticis in elemosinam ut pro ipsis & animabus suis orarent: ipsi ea beneficia in utraque proprios repeterent sicuti antecessores habuerant, & de eis ad placitum disponderent. Unde Papa cum curia multum sibi timuit de tali responsione; & quædam alia grandia quæ in regno *Angliæ* attemperare proposuerat, abique detentione prætermisit; venumptamen regem *Francia* in quantum potuit, prout dictum est, secreto tamen modo, fovebat & auxiliatus est.

An. Dñi Anno *Gratiz* M.CCC.xliij. nobilis *Henricus* 1328. Comes *Derbyæ* transiit in *Franciam*, & Comes

de *Arundell* cum eo. Eo tempore dominus *Carolus* **Edw. III.** *de Blois* venit cum fortitudine grandi in *Britanniam*, & cepit dominum *Johannem de Hardestell*, & duxit eum *Parisiis*: & occisus est ibidem filius ejus *Johannes*, & multi de sagittariis nostris ibidem perierunt. In ebdonada *Paschali* occisus est *Johannes de Atshewer* clericus apud *Leicestriam* in domo propria per *Emman* uxorem suam & famulum suum, & alios de eorum conventionem, & portatus est et positus sub abbathia super ripam *Sore*, et dicta *Emma* combusta est, et famulus suspensus, et ceteri evaserunt. In festo sanctorum *Prothasii* et *Gervasil* grandinis habundantia. Rex *Edwardus* tenuit parliamentum apud *Londoniam*, in quo concessit suæ dux quintadecimæ de communibus, et de civitatibus de decimis, et de burgis, ad levandum modo simili quo ultima decima levata fuit, et solvendum ad duos annos, videlicet ad festa omnium Sanctorum et *Paschalis* pro primo anno, et in casu quod rex transiret mare, ad solvendum quintas decimas et decimas ad eodem terminos in secundo anno, et non aliter; ita quod pecunia levata sit expensa ad profectum regni per avilamentum procerum centorum ad hoc parliamentum assignatorum; Et quod fortitudo virorum bellatorum ultra *Trentam* sit missa in auxilium contra *Scotos*. Eodem tempore nobile, et obolus, et *ferthing* de auro coeperunt florere in regno; unde in eodem parlamento ordinatum est quod nullus de communibus attaretur capere de nova moneta auri quod rex ordinaverat de novo transire per medium, in quacunque solutione, citra solutionem et summam xx. s. Et quod moneta auri et argenti fiat consimili modo, et forma, et pondere apud *Exetracum* & alias civitates ubi solet fieri, sicut ad curiam *Londoniensem*; & quod excambium monetas esset in magis civitatibus & villis. Rex tenuit conciliium apud *Londoniam* circa festum sancti *Laurentii*, ubi ordinavit DC. viros armatos; & 35. milia sagittarios ire in *Scotiæ* cum *Edwardo de Balislo* ad tuitionem marchie pro *Scotis*. Ad festum sancti *Andree* fuerunt hastiludia apud *Leicestriam* per *Henricum* Comitem *Derbyæ* pro matrimonio filii sui *Matilda* quam duxit in uxorem. Nec prætereundum arbitror quod *Gilbertus* Comes *Gloucestris* qui moriebatur apud bellum de *Stratford* habuit tres filias hæreditatem patris consequentes, quarum primam *Theobaldus de Vorden* duxit in uxorem. Post cujus mortem Comes de *Olnefre* duxit eandem; de qua genuit *Edmundum de Olnefre*, qui postea duxit uxorem filiam Comitis *Lancastrie*, *Isabellam* nomine, qui genuit unam filiam, quam *Leonellus* filius regis *Edwardi* duxit in uxorem. Secundam filiam *Hugo le Despucher* duxit in uxorem. Terciam filiam duxit domino *Petro de Gaviston*, & post ejus mortem *Hugo de Andeleys* accepit eam uxorem, qui postea factus est Comes *Gloucestris*, de qua genuit unam filiam postea conjugatam Baroni de *Wentworth*, qui genuit ex eam unum filium qui desponsavit Comitissam de *Arundell*. In *Quadragesima* sequenti papa misit regi *Angliæ* duos episcopos, precipiens ei dimittere arma *Francia*, & iustinet alienigenas, videlicet religiosos viros præbendarios & provisorios promotos à curia *Romana* pacifice pascere suis beneficiis, nec eos quoquo modo perturbare qui promoci fuerant per sedem apostolicam & magnates regni *Angliæ*, & potius à regno mirabilem summam pecuniam

Edw. III. pecunie de regno Anglia, ut dicebat, curie Romane ab antiquo debitam. Quibus sub brevitate responsum est, & redierunt ad propria. Post Pascha dux Britannia evasit de carcere regis Francia, & venit in Angliam ad regem. Circa festum sancti Iohannis Baptista idem Dux Britannia, & Comes Northamptonia, & Comes Oxonia cum multis aliis transierunt in Britanniam. Similiter Comes Derbya Henricus, & Comes de Penbroke, cum pluribus aliis eodem tempore perrexerunt in Vasconiam; & post festum sancti Michaelis Johannes de Monfort Dux Britannia obiit in Britannia. Post hæc Henricus Comes Derbya cepit congregare populum in Vasconiam, & fecit xl. milites Anglicos & Vasconicos, & vastavit patrias, & cepit villas, civitates & castella ad summam lxx. Cepit etiam bonam villam de Briggerake per vim, & infinita preciosa quæ in ea erant; dicebatur namque ipsum de dicta villa unam pipam plenam auro præter alios innumeros thesauros triumphaliter reportasse; cepit etiam per fortitudinem villam & castellum de Langbon. Deinde sequebatur Comitem de Armenak usque ad villam de Paragos, sed Comes recepit se in castello, & sic evasit. Eodem tempore Comes Humaldia cum duobus aliis Comitibus & multitudine populi occisus est in Frigelande. Henricus Comes Derbya cum paucis vicis perrexit ad villam de Albernoche, ubi invenit xxx. mille Francorum quos debellavit, & per Dei gratiam devicit, & in ipsa victoria cepit iij. Comites, & iij. Barones, vij. Vicecomites, & xij. Baronetios. Eodem anno venerunt rumores ad Comitem de morte patris sui qui apud Leicestriam occubuit.

An. Dñi 1346. Anno Gratia M.CCCxlvj. rex Edwardus multavit omnes alienigenas, præbendarios, rectores, vicarios, religiosos, & sumpsit de quolibet secundum quod possent dare, & secundum suum statutum. Eodem anno post Pascha rex habuit unam decimam de clero. Eodem tempore rex Edwardus fecit congregare frumentum, brasium, avenas, bacones, & carnes bovinas salis, vina, equos, & alia guerra necessaria, ad magnam summam. Et circa translationem sancti Thomæ rex Edwardus transfretavit in Normanniam cum mille C. magnis navibus & D. minoribus navibus. Medio tempore orta est magna discordia inter magnates Scotia, unde nostri boriales cum magna audacia intraverunt in Scotiam circiter xv. mille hominum, & cito post dominus de Percy, & dominus de Nevill, & alii magnates patriæ borialis ceperunt treugas usque ad festum sancti Michaelis; Scoti vero inde sumentes audaciam, intraverunt per partes Carliali, & devastaverunt patriam, & miserunt in ignem & flammam ubique in circuitu. Rex Edwardus applicuit in Normanniam in portu de Hogges, videlicet xx. anno regni sui, ubi invenit xxx. magnas naves & galeas, quas cepit, & villas de Hogges & Harflete cepit, & de eis fecit quod voluit. xij. die Julii arripuit iter suum versus Camodum, & transiit per bonas villas Valoyen, Carantan, sancti Leonis, & plures alias villas. Et in Camodo erant Comes de Eano Constabularius Francia, Camerarius de Tankervill, & multitudo magna milium & virorum armatorum, civium & compatriotarum, qui disposuerant se tenuisse civitatem contra regem Edwardum, sed quando viderunt regem cum exercitu suo coram civitate, retraxerunt se ultra unum pontem qui est quasi in

medio civitatis. & ibidem se tenuerunt; & cum a propinquarent prope civitatem sagittarii nostri insultum eis fecerunt per terram, & medio tempore quidam de armatis nostris hæc videntes accesserunt ad eos, & sic fortem insultum inimicis ingesserunt, & pontem de eis adquisierunt. Nam rex credens nullos armatos cum sagittariis esse, & sic infirmiores tantum onus subire, misit Comitem Warchia, ad revocandum sagittarios ne detrimentum paterentur. Qui inveniens eos agiler oppugnantes civitatem, & ipse se immiscuit eis, & viriliter pugnavit ad barrea cum eis; tandem Angli pontem adepti super eos, intraverunt villam Camodi, & victoriam de eis optinentes prædati sunt civitatem ad placitum. Antedictus Constabularius Francia reddidit se domino Thoma de Holande cum militibus suis, & cæteris suis viris armatis in grandi numero. Camerarius de Tankervill captus est per quendam militem principis Wallia Edwardi filii dicti Edwardi regis. Capti sunt ibidem & mortui centum milites, & de viris armatis plures. De Burgenfibus vero, & communibus, ac plebeis capti sunt & mortui circiter v. mille absque detrimento Anglorum, excepto uno valente scutifero, qui vulneratus erat ibidem & post biduum obiit. Eodem anno, modico ante ista facta orta est gravis discordia inter episcopum de Legys & capitulum et communes patriæ; capta est dies amoris inter eos cum magna fortitudine ex utraque parte; sed orta lite inter partes, ceperunt fortiter pugnare, sed remansit victoria cum capellano & communibus; et occisi sunt ex parte episcopi xl. millia virorum. Inter quos occisus est unus filius regis Boemia, unus de filijs ducis Brabania, & frater ducis bastardus, dominique de Fankemont, et v. mille de viris quos rex Francia miserat in auxilium episcopi. Primo die Augusti Flandrenses intraverunt in Franciam in auxilium regis Edwardi cum lx. mille virorum armatorum, sed ante eorum introitum fecerunt concordiam cum bonis villis Taronica et sancti Omeri ne dampnum Flandria inferrent, nec Flandrenses illis villis, et sic arripientes iter fecerunt mala quæ potuerunt. Capitaneos habuerunt Anglicos assignatos, scilicet dominum Hugonem Hastingys, dominum Iohannem Moleynes, dominum Iohannem Mantravers. Comes Huntingdonia duxit captivos quos ceperant apud Camodum in Angliam, postique sunt apud turrim Londoniensem et in aliis locis regni subsecura custodia, ad numerum CCC. virorum et amplius. Nec prætereundum est quod nisi rex Edwardus transfretasset et meliorem expeditionem in remotis optinisset, Franci propoluerunt in Angliam pervenisse, et parati erant adventasse ad summam iij. mille virorum armatorum, v. mille peditum, et v. mille albalistarum, quorum capitaneus Iohannes Francus vocatus, scilicet filius regis Philippi de Valois, qui ad hoc deputatus fuerat per parlamentum Francia, ac etiam nomen reportasse conquestoris. Similiter ordinatum est in eodem parlamento, quod donaret terras Anglia acquirendas magnatibus qui iuri erant cum eo, quilibet secundum statum suum; et sic terras Anglia obfirmasse Francigenis imperpetuum. Sed Deus incussit eis tantum tremorem per gratiosum regis nostri adventum in suas partes, quod in toto ab hoc proposito destiterunt; et sic distractum est eorum consilium ipsa vice. Ab ea hora qua rex Edwardus abivit de Camodo cepit castella

Edw. III. & villas ad magnum numerum per fortitudinem, nec ei relittere poterant quæque partes. *Philippus de Valois* rex *Francia* temper lateraliter appropinquabat & sequebatur nostrum exercitum, & læpius non dubitabat per unam leucam *Anglicanorum* a nostro rege & iura, habuit namque grandem & mirabilem fortitudinem exercitus. In vigilia Assumptionis beate *Mariæ* rex *Edwardus* venit per villam *Adelmony*, & multos ibidem occidit sed villam non cepit; terendique iter suum ad villam *Poyse* ad vii. leucas de *Parisiis*. Rex *Philippus* fecit infringere omnes pontes in circuitu in patria, adeo quod rex *Edwardus* non potuit ulterius transire versus *Parisiis*. Rex *Edwardus* cepit pontem & villam de *Poyse* per vim, & interfecit ibidem viros ad summam CCCC. virorum armatorum & magnam multitudinem communium, rege *Philippo* adjacentem cum suo exercitu, & abinde fugit apud *Parisiis*. Rex *Edwardus* fecit pontem ita quod sapientissimi nostri cum paucis viris armatis transierunt, & custodes quos *Philippus* rex detinuerat ad custodiendam passagium interfecerunt ad numerum centum & plurimum virorum armatorum & aliorum; Cumque *Philippus* intellexisset passagium *Anglorum* & ruinam suorum, carpit iter verius *Amyas*, fecitque elidi omnes pontes in circuitu inter ipsum & regem *Edwardum*, ita quod non potuit iter *Anglicani* nisi inter *Cressey* & *Abouille*, ubi antea incolis dictæ terræ vel compatriotis nunquam clauerunt viam, & sic transierunt per unum vhasium maris ad longitudinem unius leucæ, in vigilia sancti *Bartholomæi*; & ex altera parte vassalli inimici fuerant parati ad prælium iij. mille virorum cum capitaneis *Pontinnico* & *Comitissa de Armarle* in campo cum *Angli* terram capere debuerant; sed *Anglici* protiperunt terram super eos cum agili fortitudine; & Comes *Warwyck*, & Comes *Northamptonia*, & dominus *Reginaldus de Cabbam* exierunt de aqua, & antequam rex *Edwardus* terram arripere, devicerant inimicos & iij. mille virorum armatorum cum plurioribus de communibus occiderant, & reliquos fugaverunt usque ad villam de *Abouille*; *Philippo* rege in eadem villa cum suo pleno exercitu existente. Rex *Edwardus* mansit ibidem in campo cum exercitu suo toto illo die & nocte & in crastino usque ad horam Completorii. Et tunc quia *Philippus Valois* se movebat de illo loco cum exercitu, rex *Edwardus* cum populo suo recepit se in forestam de *Cressy*. Et circa horam nonam venerunt novi rumores ad regem *Edwardum*, quod rex *Philippus* paratus erat & arraiatus in iij. distentis aciebus. Rex *Edwardus* ex hoc lætus effectus, paravit populum suum, & venit ad pontem de *Cressy*; & circa horam vespertinam & parum ante propinquit *Edwardus* inimicos appropinquare, *Anglici* jejuni adhuc erant præ longa mora *Francos* expectando ut semper possent esse parati in eorum adventu. Statimque clangerunt clariones & tubæ, inundatioque pluviarum comitabatur, tonitruumque magni horribilitas, & in brevi cessavit illa mirabilis tempestas. In anteriori acie erat *Edwardus* princeps *Wallia* primogenitus regis *Edwardi*, Comes *Northamptonia*, & Comes *Warwyck* cum suis qui expugnaverunt primam aciem *Francorum* divino adminiculo subfalsi; deinde similiter & secundam absque pausatione aliquali, in qua erant duo reges & unus dux, videlicet rex *Bornia*, rex *Malogria*, &

dux *Lorygio*, & multi alii proceres. Deinde tercio congressus est princeps *Wallia* cum tertia acie, in qua rex *Philippus Valois* fuit & rex *Almonia*, & comes *Johannes de Humaldi*, & ipsos Dei gratia strenus prottravit & devicit. Rex *Francia Philippus* percussus est in facie cum una sagitta, dextramque ejus occisus est, ascenditque alium compotem & fugit, nec quisquam *Anglicus* scivit unde devenit. Similiter & multi alii fugerunt; & interfecti sunt iij. mille virorum armatorum militum & scutiferorum, & quasi innumcrabilis multitudo pedestrium. Numerus virorum venientium cum rege *Francia Philippo* iij. mille galliarum, i. mille virorum armatorum ad cibras & pedes. De quibus in illis tribus præliis interfecti sunt iij. mille virorum armatorum & xxiij. mille aliorum armatorum; nam pugnauerunt usque ad profundam noctem in campo de *Westglyse* juxta *Cressy*. Comes xvj. occisi sunt ibidem, duo Reges, *Bornia* & Rex *Malogria*, & Dux *Lorygio*, archiepiscopus *Senensis*, & episcopus *Niemenis*, & magnus magister Hospitalis *Francia*, & abbas de *Conbelle*. Rex *Edwardus* tota nocte cum exercitu suo stetit in campo, & *Franci* xvj. vitibus dederunt eis insultum antequam dies illucesceret. Nam luna clare lucebat, sicut Deus voluit, per tres partes noctis. In ortu solis venit exercitus *Francorum* verius *Anglos* in campum, sed sicut Deo placuit congregari non audebant, & cum *Angli* verius eos procederent, fugerunt, & *Angli* eos inlequentes multos eorum occiderunt; de *Anglicis* occisus est unus scutifer ante prælium, et in prælio iij. milites, reliquos Deus reservavit. Facti sunt multi milites pauperimi de *Anglicis*. Toto isto tempore *Henricus* Comes *Lancastria* fuit in *Vasconia* cum suo exercitu, nam mortuo patre suo Comite *Lancastria* iste *Henricus* qui ante vocatus est Comes *Derbya* jam vocatus est Comes *Lancastria*. Rex *Edwardus* divertit iter suum verius *Calesiam*, destruens et devastans patriam undique in circuitu per vii. leucas, et suburbia *Bolonia* usque ad muros, scilicet *Richere*, *Straples*, *Chatele noef*, donec veniret ad *Calesiam* cum exercitu suo quasi incolunt et sano, Deo dante, scilicet die Jovis ante nativitatem beate *Mariæ* virginis. Rex *Edwardus* fixit tentoria circa villam *Calesia* pro se et exercitu suo, et hospitatus est in modum civitatis per terram, et posuit navigium forte in portu maris, ita quod nullum subsidium potuit civibus occurrere nec per mare, neque per terram, per *Anglicos* sic in miseria inclusis. Deinde rex *Edwardus* fecit afferri machinas et alia instrumenta magistralia de *Anglia* quæque ad talem obsidionem pertinentia, ad infringendum muros. Statim post hæc Comes *Warwyck* cum pluribus aliis petrexit ad nundias de *Tyrman*, et invenerunt multos viros armatos deputatos ad custodiam forti, videlicet episcopum de *Tyrman* cum suis ad summam x. mille armatorum, quos *Angli* devicerunt et quamplures occiderunt. Episcopus vero quasi letaliter vulneratus vix evasit cum vita. Comes *Warwyck* cum suis tali modo prædatus est forum et spoliavit, et quæque pretiosa duxit in carrectis et equis usque ad regem apud *Calesiam*; et valde distanti sunt omnes diversis mercimoniis quasi innumcris. Tunc *Flandrenses*, *Arabanni*, *Humaldi*, et multi *Almanni*, et de *Francia* aliqui coeperunt inclinare et adherere regi *Edwardo* propter gratiam Dei quam viderunt in eo. *Johannes* primogenitus regis *Philippi* ante

Edw. III. ante adventum regis *Edwardi* in *Normanniam* posuerat obsidionem fortem ad villam *Agwylona*; Dominus *Radulphus* Baro *Staffordia* qui postea factus Comes *Staffordia* tunc erat in *Agwylona* & defendebat; Et quia dicta villa in una parte nec muro nec palo munita, posuit in tali parte dola vinacia vacua set lapidibus impleta pro palo; & idem *Johannes* habuit secum electiores, nobiles & strenuiores totius *Francia*, scilicet Ducem *Burgonia* multoque proceres electos de regno, ad summam vii M. virorum armatorum ad pedes & tibias, & xl M. de viris armatis, trepeque dederunt insultum ad villam, & semper perdiderunt totiens de suis tam de majoribus quam de minoribus; & in quantum angustiacus est prae pudore & dolore amissionis suorum, quod iurejurando asseruit, se nulla causa ab illa obsidione recessurum donec de dicta villa ad placitum triumpharet, quia juvenis & elatus erat; set gratia Dei mediante tantum inerat robur defensionis & resistentiae quod ipsum mentiri oportuit praenecessitate in caput suum. Nec quinquam potuit de tanto exercitu pro necessariis victualibus perquirendis patriare quin esset captus & occisus, Nam *Henricus* Comes *Lancastria* illis diebus ibidem compatriota erat; Et in brevi tempore in tantam destructionem devenerunt praedicti victualium & inde corruptionis alterius ad alterum, quod ipsam moriebantur ultra numerum xv. mille, & summo opere cupiebat abinde exilire, set tam stricta erat custodia super eum per *Henricum* Comitem *Lancastria* quod abinde multo tempore exire non potuit quoquo modo; Tandem tamen sentiens se frustratum a suo proposito de captione civitatis, regemque *Angliae* fines intrasse *Normannia*, subtraxit se de exercitu, & fugit in *Francia* exercitu suo desolato ductore. Exercitus etenim opportunitatem capiens sequebatur fugiendo, *Henricus* Comes *Lancastria* sequebatur fugientes, & cepit eorum equos & victualia, tentoria & quaque preciosa, multoque fugitando interfecit; Et sic contigit quod compatriotae de marchia *Francia* ipsos fugientes spoliaverunt in eorum adventu. Sicque ante per suos proximos ipsos denudantes, & a retro per Comitem *Lancastria* & suos ipsos acriter insequentes in nimia miseria positi sunt. Et antequam dictus *Johannes* ad patrem suum devenire posset tergum venterat ab *Anglie*. Post praedictum praelium de *Crecy* *Philippus* rex *Francia* nuntiavit regi *Scotiae* quod tota fortitudo *Anglicana* militum apud *Calefiam* convenerat, & quod non sibi timeret super partes bonales equitare, asserens quempiam non esse qui sibi usquam resistere posset; & hoc ei facere mandavit sub quadam confederatione amicitiae inter eos prius confecta, ut superius patet. Ob quam rem *David* rex *Scotiae* post plures equitationes & gravamina quae in absentia regis *Edwardi* exercuerat super partes aquilones *Angliae* in depraedationibus & occisionibus multorum *Anglorum*, in grave scandalum magnatum bonialium, qui a multis credebantur complices in hiis malefactis fuisse & eorum consentaneos extitisse; Tandem idem *David* in orientali marchia venit in *Angliam* anno Domini M. CCC. xlvj. cum grandi exercitu ad summam xxxvj. mille virorum bene in armis arraiatorum ad modum et formam *Franconum*; et iter ceperunt directe versus *Dunelmiam*, treugamque omnino respuebant, nec volebant pro

An. Dñi
1346.

quocunque supplicatu aures audientes ad treugas Edw. III. vel misericordiam apponere, nisi haberent de quolibet capite & quolibet pede unum denarium de singulis compatriotis usque ad aquam *Trentae*, Nam suggestum erat eis quod non remanerant in *Anglia* quin omnes forent ad obsidionem *Calefie*, nisi solum agricolae ac pastores et capellani imbecilles & decrepiti. Unde episcopus *Eboracensis* dominus *Willielmus le Semche*, dominus de *Percy* et ceteri omnes de illis partibus milites armigeri, capellani et clerici, omnes unanimi assensu parati vivere et mori pro salvatione regni convenerunt in unum diem die lunae proxima ante festum sancti *Lucae* per vii leucas extra *Dunelmum*, et *Scoti* fuerunt modico spacio ultra eos in ingenti fortitudine et elata manu. Dominus *Willielmus Douglas* cum suis praecesserat exercitum *Scotiae*, & *Anglici* inopinate supervenerunt super eum, & captus est per unum armigerum domini *le Deyncowrte*, & multi de suis ibidem interfecti sunt. Quod cum rex *Scotiae* intellexisset cum festinatione paravit se ad bellum, distinxitque exercitum per acies, repleverunt terram in sonitu tubarum & clarionum, & direxerunt aciem in occursum *Anglicenarum*. *Anglici* vero spem suam totam in Deo ponentes, & juris titulum morti suae praeposcentes, & in signo Crucis quae ante eos cum aliis vexillis ferebatur plenam fiduciam habentes, divinae clementiae a qua nullus fallitur se totum commendaverunt, & se conflictui cum summa audacia fortiter dederunt, sicque miscuerunt se exercitus quasi tertia & pugnaverunt usque ad horam. Tandem mediante divina clementia concessa est *Anglicis* de hostibus stupendae victoria apud *Real repair* per tres leucas juxta *Dunelmum* in vigilia sancti *Lucae*. Monachi existentes in campanili ecclesiae suae & videntes fugientes *Scotos*, levaverunt vocem nubesque repleverunt sonitu clamoris, clamantes & Deum laudantes, flebilibusque lacrimis praegaudio dicentes, *Te Deum laudamus*, quam vocem *Angli* audierunt ac si a tergo eorum prope adessent, & fortiozem audaciam in Deo inde luminescentes inimicos acriter insecuti sunt & fortius eos protriverunt. Nam monachi *Dunelmenses* finem fecerant cum *Scotis* pro se & maneris suis & suis tenentibus in patria in crastino sequenti pro mille libris solvendis absque ulteriori mora, & sic liberati sunt ab ipso iugo. *Scoti* propoluerant iter dirigere ad *Beverlacum* & abinde apud *Eboracum*, Crediderunt namque nullos esse in patria eis resistere valentes quoniam omnes essent ad obsidionem *Calefie*. Isti sunt capti in bello. *David* rex *Scotiae*, Comes de *Fyrb*, Comes de *Meynise*, Comes de *Wyghton*, Comes de *Carryk*, dominus *Willielmus Douglas*, & frater ejusdem *Willielmi*, dominus *Willielmus de Kemyston*, dominus *Willielmus de Rameseye* & filius, dominus *Malcolmus Flemmyng*, dominus *David Banande*, dominus *Johannes Seynclere*, dominus *Willielmus Monbraye*. Isti fuerunt occisi in bello *Dunelmensi*. Comes de *Morys*, Comes de *Suthlande*. Comes de *Sratrah*. Dominus *Philippus de Mildron*, dominus *Umsfridus de Bloyt*, dominus *Robertus Mantalent* & frater ejus, dominus *Johannes Seyward* frater ejus, dominus *Alanus Seyward*, dominus *Johannes Seyward*, dominus *Mauricius de Morref*, dominus *David de la Haye*, dominus *Edwardus de Keth*, dominus *Johannes de Cranforde*, dominus *Johannes*

Edm. III. *Johannes de Lynesheye*, dominus *Adam de Nyson*, dominus *Alexander Stragy* & frater ejus. Item occisi in bello dominus *Willielmus de la Maye*, dominus *Johannes de la Morre*, dominus *Thomas Boyde*, frater *Edmundus* domini de *Keth*, dominus *Willielmus de Ramefeye* pater, dominus *Johannes Seinschiller*, dominus *Adam Maygrave*, dominus *David Fysh Robert*, dominus *Willielmus Monbray*, dominus *Reginaldus Kirkpatrick*, dominus *Willielmus de Haliburton*, dominus *Patricius Herjang*. Et præter istos ultra centum milites meliores totius *Scotia*, Et de communibus plusquam xx M. Ex parte *Anglorum* occisi sunt quatuor milites & quinque armigeri. Rex *Scotia* fugit de prælio & vulneratus est de una sagitta in capite & capus apud *Sperryngton* per unum valetum *Johannem Compelande*, & ductus apud castellum de *Bamburgh*, ibique aliquamdiu moram traxit sub custodia domini de *Percy*, pro eo quod non potuit laborare, cum multis aliis magnatibus, quoadusque ex jussu regis ducti sunt *Londonias*. Interim rex *Edwardus* mandavit omnibus vicecomitibus & singulis aliis quod nullus *Scotus* captus liberaretur pro quacumque redemptione, sed omnes *Scoti* capti detinerentur sub salva custodia, & rex satisfaceret singulis captoribus pro redemptione omnium & singulorum: Et hoc mandatum generaliter exiit in omnes & singulas partes regni *Anglia* sub pena forisfacturæ vitæ & membrorum. Deinde statim post bellum intraverunt *Angli* in *Scotiam*, & ceperunt magnam prædā animalium & aliorum bonorum, & duxerunt in *Angliam*. Referebat quidam se hæc vidisse & testatus est quod cum sacerdotes partium bonalium advocarentur adversus *Scotos* in prælium, vidit magnam turbam eorum apud *Beverlacum* congregatam, qui ad finem villæ convenientes discalciaverunt se, & discooperitis capitibus habentes gladios & sagittas sub femore, arcus sub brachiis, parati in expeditionem ad quam vocati fuerant sic procedebant processionaliter, pulantes Dei aures & Sanctorum ejus, inclamantes ejus misericordiam & gratiam ad prosperandum negotium itineris sui in liberationem *Anglicanæ* gentis de suis inimicis se funditus exterminare cupientibus. Populares vero videntes eorum inedicibilem devotionem, in admirabilem contritionem converti cum lacryabili vultu & ejulatu fledebant genus, Salvatoris pulsanter clementiam, ut eis in tanta necessitate manus adjutrices esset. Nec in cassum, nam Deus adjutor eorum eis ad plenum affuit. Omnia devotio cui mirabilior & inedicibilior toto mundo in perpetua memoria commendabilis, a Deo qui salvos facit sperantes in se, subvenit exitus, quod tanta superba elatio protervorum *Scotorum* a paucis armatis rudibus & ad bellum indoctis Christi adminiculo prostrata est. Unde apostolus, Si Deus nobiscum quis contra nos? Idem dicebatur fieri a sacerdotibus & plebe tam in *Eboraco* quam in aliis multis locis.

Eodem tempore *Hibernici* levaverunt se in *Hibernia* contra *Anglicos* per excitationem & consilium tam *Francorum* quam *Scotorum*. Sed prostrati sunt & in magno numero occisi ab *Anglicis* ibidem degentibus. Concessa est regi de clero decima biennalis, De populo quintadecima biennalis, De feodo milia xl. s. Eodem tempore nuntiatur regi in obsidione *Calestia* occupato quod Comes *Lancastrie* *Henricus* ceperat in *Lincolnia* per fortitudinem vil-

læ sancti *Johannis Evangeliste* quam compatriotæ vocant *Seynt John Dangelyn*, & villam *Tanchenlaye*, & ceteræ villæ de patria reddiderant se ei; Deinde cepit per vim castrum de *Lymay*, quod quidem castrum reputabatur fortissimum castrum *Francia*. Deinde cepit civitatem de *Poyers* sub tali modo. In civitate erant plusquam mille viri armati qui processerunt in campum cum magna multitudinem pedum, & inierunt cuneos, & nuxi intraverunt portas cum illis; & cum intrassent occupaverunt portas apertas, donec universi *Anglici* intrarent; deinde ad placitum occiderunt, spoliaverunt; abstulerunt aurum, argentum & quæque preciosa innumera. Circa Epiphaniam ductus est *David Bruce* rex *Scotia* apud *Londonias*, & missus in turrem sub custodia, cum quo de mandato regis *Edwardi* venerunt xx M. *Anglorum* bene arraiatorum. Ipse vero rex *David* sedebat super uno nigro dextrario omnibus aliis imminere, ita quod super omnes alios videri posset a populo; Sicque ductus est de strata in stratum cum magno tripudio honoris, postremoque ad turrem procedens subiequente populo & quolibet artificio per se in propria secta velitis honorifice distincto. In yeme sequenti *Henricus Comes Lancastrie*, & Comes de *Wenbroc* redierunt de *Vasconia* cum populo suo; & in vigilia Conceptionis beate *Maria* passi sunt mirabile periculum subitæ tempestatis in mari, sed Deus liberavit eos. Eodem anno obiit *Eustachius de Feluyse* qui *Robertum Bellesere* interfecerat. In Quadragesima sequenti *Johannes* Comes de *Meynys* fuit distractus & quarterizatus; Eodem die Comes de *Fyfe* judicatus ad mortem apud *Londonias* de ordinatione Regis *Edwardi*.

POST Pascha anno gratiæ M.CCC.xlvij. venerunt xxx. naves & galeæ & atrociter sine impedimento regis *Edwardi* vel suorum intulerunt victualia in villam *Calestia*, & abique dampno recesserunt cemente populo *Anglicano*. Et ab ea hora fecit rex obcurare viam introitus navium in villam. Et Comes *Warwyck* cepit custodiam maris cum lxxx. navibus. Ad festum Pentecostes sequentis misit rex *Edwardus* per totam *Angliam* ad Abbathias & Prioratus pro auxilio habendo de lanis sicut idem quod quilibet domus potuit subportare. Eodem anno ipse *Baliolus* transivit in *Scotiam* cum CCC. mill. hominum per *Carlissum* pro adquirenda hereditate regni *Scotie*, & dominus de *Percy* per *Bermyngum* cum xx. mill. virorum; & cum venissent ad mare *Scoticum* *Scoti* redierunt ad pacem *Balioli*, & integre se dederunt ei ut regi suo. Deinde *Anglici* direxerunt iter suum versus villam sancti *Johannis* in proposito ulterius progredi in devastationem terræ *Scotie*. Sed *Scoti* tantum inhabant, quod concessa est eis treuga usque ad festum nativitatis beate *Maria*, & darent regi *Baliolo* ix M. libras sub illa conditione. Ordinatumque est quod ipse *Baliolus* moram traheret medio tempore apud castellum de *Lanerok* in *Galesia* in salva custodia pro timore *Scotorum*. ceteri vero *Anglorum* magnates redierunt in auxilium regis *Edwardi* apud *Calestiam*. Modicum ante festum sancti *Johannis Baptiste*, *Johannes de Francia* primogenitus *Philippi Valois* venit prope *Calestiam* cum fortitudine militum quasi totius *Francia*, & *Henricus* Comes *Lancastrie* cum retentione videlicet viij C. virorum armatorum & xvj C. sagittariorum,

Edm. III.

An. Dñi
1347:

Edw. III. rum, cum forti manu processit in occursum ejus, & stitians campellre bellum ingnere; sed Franci se retraxerunt: & inire congressum tenuerunt ad patriam repedantes. Eodem tempore Comes Oxonia Baro Staffordia factus postea Comes Staffordia & dominus Walterus de Mawne cum grandi classe ingressi sunt mare. & sic obviaverunt navigio Francia cum victualibus ad instaurandum Caleham, & ceperunt de dicto navigio xx. naves & multitudinem galearum cum magna plenitudine victualium, occiderunt et submerferunt quos volebant, & quos volebant secum duxerunt ad regem apud Caleham. Eodem tempore captus est quidam nuncius in mari habens literas de capitaneo Calefia ad regem Francia Philippum sub tali tenore, brevitate de tota litera excepta.

Sachez tresbonse seignour qe vous gentz, en Caleys ont mangé leur chevales, chens & rases, & neist remys rien par leur viure sy non chescune mange altre; Par quez tresbonorable seignour si nous ne eymes hastif socoure, la vile est perdue. Et nous sumes touz accordez, si nous ne eymes eyde, de yssir & merir sur nous eumys au bonour plus tost qe de deins mourir par defalte. Et Dieu vous doigne grace de rendre al nous & noz heyrez nostre travayle. Cum igitur rex Edwardus intellexisset literas, fecit eas muniri suo sigillo, & misit eas regi Francia, mandans ei accelerare subsidium populo suo Calefia pro amore suo fame periclitanti. Eodem tempore ejeti sunt de Calefia de communibus minoribus circiter quingenti viri, qui venerunt ad regem Anglia querentes gratiam: Quos rex jussit redire in villam; verumtamen qui in villa erant introitum ipsis negaverunt. Et sic moram traxerunt inter exercitum & villam, & fame ac frigore percunctes spissum de die in diem mortui sunt. Johannes de Francia filius Philippi cum potestate Francia venit prope exercitum Anglia diversis vicibus, quandoque ad duas leucas, quandoque ad tres leucas, sed non habentes victualia unde diu moram trahere valebant, ac etiam quia patria circumquaque destructa fuerat per Anglos, in Flandriam se receperunt, & magnam multitudinem gentium suarum perdidit.

Die Mercurii ante festum sancti Johannis Baptista percussum est bellum apud Roderayn in Britannia tali forma. Dominus Carolus de Blois jacebat in obsidione de Rochedarrayn cum xxx M. viris strenuis. Et Thomas capitaneus Britannia nomine regis Anglia capta opportunitate quod mane subito intraverunt super eos ex una parte, & cives de civitate exierunt ex altera parte, congregiebantur & fortiter pugnabant, tandemque protenti sunt ab Anglicis & multi capti. Carolus de Blois qui se Ducem Britannia intrulerat captus est, & dominus de Rochfordia. Dominus Leybrik & cum eo xxxvj. milites, dominus de la Vagien, viscont de Rowban, dominus de Duroy & filius ejus. Dominus de castello Bryan, dominus de Knyghton, dominus de Maletrett, dominus de Rongy, dominus Radulphus de Montforde, & occisi sunt pluiquam D. de viris armatis. Die Mercurii proxima ante festum sancte Margareta, Henricus Comes Lancastria fecit viagium in Francia ab obsidione Calefia ad x. leucas de terra Francia, & habuit secum in comitiva DCCC. viro- rum armatorum, & xx M. sagittariorum: Et fuit in proposito ivisse ad capitales nuandinas prope Amyas die sancte Margareta; & interim nunciatum est

Edw. III. ei quod Philippus de Valois rex Francia erat veniens verius Caleham cum innumerable populo: Nam illi de Pycharia & Artofia nunciaverunt regi Philippo, nisi citius veniret eis succurrere ac etiam Calefia, de necessitate compulsi oporteret eos se dare regi Anglia, & auxilium suum ei prestare. Et Comes huius auditis cum festinatione ad regem venit apud Caleham, sed prædatus est patriam in circuitu, & duxit secum ij M. lx. boves & vaccas & pluiquam v M. de ovibus: Quæ exercitui magnum refrigerium præstiterunt. Et idem Comes Lancastria equitaverat nisi per unum diem & unam noctem, & statim narratum est, quod rex Philippus venit verius Caleham cum ij M. & lx. de viris armatis & de albalibis gentes sine numero, & quod cepit locum suum inter Whitesande & Caleham super sabulum mans paratus ad prælum: Et eodem tempore venerunt Cardinales ad Regem Edwardum tractare de pace inter reges, & sic data est treuga inter partes per iv. dies ad tractandum de pace inter reges; & inter cetera Franci proferunt regi Edwardo Vasconiam, & Pontyf, & maritimum filii sui Johannis, sub alia via submitterent regi Edwardo Caleham & eam sibi reservarent salvis civium vita et membris. Ad quod breviter responsum est. Quod villa & ea quæ in ea erant, erant & esse deberent ad voluntatem regis Anglia, & nichil de dono Philippi de Valois. Cotidieque Franci venerunt ad caueam inire hastiludium cum Anglicum guerræ malum suum inutiliter luentes. Et cum vidisset Franci quod concordia non posset ex tractatu provenire, petierunt quod jus utriusque regis per discrimen quinque vel sex ex una parte & totidem ex alia parte discideretur, & locus discriminis per Francos assignaretur. Ad quod respondet Comes Lancastria, Locum assignari debere per Edwardum regem Anglia & Francia naturalem & rectum heredem utriusque, nam ad Philippum de Valois jus nullum suppetit. Tandem cum discordia inter eos dispareret, sine spe pacis abinvicem ad loca sua discedebant, bellum campestre habere sperantes absque impedimento. Rex Edwardus obtulit se sumptibus propriis ad implendum omnes foveas & infringendum omnia obstacula circa obsidionem, ita quod Franci possent habere liberum ingressum & passagium cum suo exercitu ad bellum corgrediendum sine impedimento qualicumque: Et crediderunt Angli bellum habuisse die Jovis vel Veneris proximo sequenti post festum ad vincula sancti Petri, sed Franci nocte ante diem Jovis trussaverunt quæcumque sua quæ curiare voluerunt, & retraxerunt se loco suo, & miserunt incendio & flammæ tentoria sua cum magna plenitudine victualium, surripientes fugam tanquam gentes confutata. Igitur cum vidissent cives Calefia vecordiam Francorum subtraxerunt de muris vexilla Francia, & vexilla regis Anglia quartilata de Armis Anglia & Francia elevantes, Feceruntque ejulatum magnum & voce lugubri clamaverunt ad regem Edwardum pro misericordia tanquam gentes fame pereuntes sine subsidio; & reddiderunt villam, se & cuncta sua ad gratiam regis Edwardi, scilicet iv. die Augusti anno Domini M.CCC.xlvij. sub tali forma Venerunt de Calefia reddere se & villam regi Edwardo dominus Joannes de Vienna capitaneus cum aliis pluribus. Milites villæ custodes veniunt distinctum cum discoopertis caputibus habentes gladios transverios in manibus, Quorum unus gladius

signifi-

Edw. III. significavit quod rex vi & annis villam conquiserat : alter vero, quod subiciebant se ad voluntatem regis mittere eos ad mortem, vel aliter de eis faceret votum suum. Burgenſes vero procedebant cum simili forma, habentes funes singuli in manibus suis, in signum quod rex eos laqueo suspenderet vel salvaret ad voluntatem suam; & voce altisona regi clamabant, quod falſe & proditioſe villam tenuerant & defenderant contra eum. Rex vero miſericordia motus ſuſcepit eos in gratiam suam, & gratioſe eos tractabat; ſtaumque miſit victualia in villam ad recreationem populi ſed illi erant adeo famelici & fame affecti & adnichilati ac debilitati, & tantum ſumpſerunt de victu & potu, nocte proxima ſequenti moriebantur in dicta villa pluſquam CCC. perſonæ. Eodem tempore venerunt ad *Caleſiam* de *Flandria* in auxilium regis *Edwardi* lx M. armatorum credentes bellum futurum inter duos reges. Sed quia villa reddita fuit nec ea vice opus habuit de eis, reſtatuſque illis datis munibus, & redire fecit ad propria, ea conditione quod ſi ei opus aliquando iſtaret, ipſi præmuniti parati eſſent. Incepta eſt obſidio *Caleſie* anno Domini M. CCC. xlvj. die ſeptimo Septembris, & capta eſt quarto die Auguſti anno gratiæ &c. xlvij.

Statum poſt hæc Princeps *Wallia Edwardus* fecit equitationem in *Francia* ab exercitu bene ad xxx. leucas de terra, & miſit igni & flammæ totam patriam in circuitu, cepitque prædam magnam, & duxit *Caleſiam*. Interim rex miſit clericos ſuos per regnum *Anglia* ad Abbathias & Prioratus cum litteris regis precatoriis quantum auxiliari regem de lanis ſuis vellet de ſuo dono de ſaccis lanarum; ſicquæ habuit de domo noſtra *Leyceſtrenſi* iij. ſaccos de prece, & alios iij. ſaccos cum communi collectura, ut infra patet. Iſto tempore miſit rex in *Angliam*, & habuit lanas ubique, videlicet viginti mille ſaccorum. In comitatu *Leyceſtrie* CCC. xxxij. ſacc. In comitatu *Derbeie* CC. liij. ſaccos. Simili modo fiebat de ſingulis Comitatibus. Conceſſa eſt regi eodem tempore decima biennalis de clero. Et præter hæc per breve regis ſummoniti ſunt venire *Londoniæ* coram Rege & Concilio ſuo omnes Mercatores regni, & de qualibet civitate & burgo x. aut xij. potentioreſ burgenſes, & taxati ſunt ſecundum illud quod poſſent ſubportare. In Auguſto ſequenti Comes *Warwyck* fecit viagium ab exercitu regis ad villam ſancti *Omeri*. & perdidit multos armatos & ſagittarios ad numerum C. lxxx. virorum, pro eo quod inconſulte nimis præcedebant exercitum. Eodem tempore per totum menſem Auguſti exiit tanta caliditas quod *Anglici* ſuper obſidione *Caleſie* præ defectu dulcis aque ſpiſſim moriebantur tam majores quam minores ad magnam ſummam. Rex *Edwardus* fecit congregare omnes theſauros & alia precioſa villæ *Caleſie* in unam ſecuram domum, & ponit ſuper eis custodiam. Dominus *Johannes de Vienna* cum xij. de majoribus custodibus villæ miſſi ſunt *Londoniam* in turtum ad carcerem. In craſtino ſancti *Laurentii* proximo præcedenti accidit apud *Caleſiam* in exercitu doloroſum infortunium ignis ſubitanei, & conſumpſit tentoria nullo remedio prævalente. Et cum ad tentorium regis ignis excaſſiſſet, quaſi loco parens tranſſaltavit ad alia tentoria concremando, regiæ maſſioni non lædens, ſed cætera victualia irremediabiliter conſumens cum auro & argento atq; aliis joalibus & neceſſariis, vino, arcibus & ſa-

gittis, unde oportuit eos facere novam providentiam de victualibus & aliis neceſſariis. Quapropter, Comes & alii magnates redierunt in *Angliam* ad providendum ſibi de neceſſariis, ſed rex *Edwardus* ſemper ſtabat in obſidione miles ſtabilis & immobilis nulla neceſſitudine vincibilis. Eodem tempore per menſem circa feſtum ſancti *Petri* ad vincula ſuit magna carſitia bladi in regno *Anglia*, ſed non duravit niſi per menſem novis fruſtibus ſe emergentibus. Conceſſa eſt regi decimaquinta per regnum. Poſt feſtum ſancti *Michaelis* facta eſt treuga inter reges *Anglia* & *Francia* ulque ad feſtum ſancti *Barnabe* proximo ſequens. Rex *Edwardus* ordinavit custodiam ſuper villam *Caleſia*, ſcilicet trecentos viros armatos, vij. ſagittarios. Comes *Derbeie Henricus* habuit de retentione ſua vij. C. armatorum & duo milia ſagittariorum uſq; ad treugam captam, de quibus xxx. ad banerium, & tantam tenuit hoſpitalitatem quod quolibet die fundebat in expenſis centum libras & ultra per octo, vel ix. marcas. Et in reſeſſu Comitum poſt treugam captam inventum eſt per compotum ipſum expendiſſe pluſquam xvij. milia librarum ſterlingorum de proprio ærario ultra ſtipendia de rege capta. Poſt feſtum omnium Sanctorum redeunt omnes Magnates de *Caleſia* in *Angliam* & magnum diſpendium paſſi ſunt in mari, & multi naufragium. Nam multi milites, armigeri, ſagittarii & mercatores paſſi ſunt ruinam ſubmerſionis in mari cum equis & victualibus ac aliis divitiis. Poſt feſtum Epiphaniæ rex *Edwardus* celebravit Parliamentum, *Londoniæ* & prætermiſit illud uſque ad medium Quadrageſimæ. Toto illo tempore papa procuravit totis niſibus facere filium regis *Boemie* qui occubuerat in bello de *Creſſy* Imperatorem *Romanum*, pro vindicta mortis patris ſui, et hoc totum præter & contra voluntatem eorum qui fuerant ordinati electores ad id implendum; Et miſit *Carolus de Hiſpania* cum bulla papali ad archiepiſcopum *Colonia* ut ipſum conſecraret in Imperatorem, & ſacra vit eum poſt feſtum Purificationis prope *Coloniæ* per iv. leucas; Quam ob cauſam plures magnates de Imperio ex communi aſſenſu miſerunt Nuncios in *Angliam* ad regem *Edwardum*, & ipſum promovere cupiebant in Imperatorem velut digniſſimum, ſtrenuiſſimum, & validiſſimum militem ſub Chriſtianismo. Læna vini vendebatur ad xvj. denarios. Eodem anno deſertur in *Angliam* per alienigenas & indigenas mercatores falſa moneta quæ *Luffeburne* appellata eſt; unde apud *Londoniam* multi mercatores & alii plures tracti ſunt & ſuſpenſi, et quidam magno precio vitam redemerunt.

Anno gratiæ M. CCC. xlvij. in Parlamento *Londonienſi* conceſſa eſt regi *Edwardo* quinquadecima triennalis et decima de Burgis ſolvendæ in ij. annis. *Johanna* filia regis maritata eſt filio regis *Hiſpania* et ibidem deducta. Cito poſt dominus *Thomas de Dagworth* adduxit ad turtum *Londonienſem Carolus de Blois de Britannia* priſonatum, qui *Carolus* ulſurpaverat Ducatum *Britannia*, Capique ſunt cum eo triginta de majoribus *Britannia*, & circiter v. C. occiſi per dictum *Thomam*. Rex *Edwardus* conceſſit treugas triennes ad iſtantiæ papæ et rogatum. Tunc nobiles regni coeperunt ſe dare jocis haliludiorum ex omni parte regni. Priſonarii vero *Francigena* ſtrenue ſe miſcuerunt noſtris. Eodem tempore *Almanici* elegerunt regem *Edwardum* in Imperatorem, et miſerunt ſolennes nuncios in *Angliam* ad regem :

[N]

gem :

An. Dñi
1348.

24v. III. gens. Quod cum regina audisset anxie ex hoc effecta multum lamentabatur. Rex misit consanguineum suum Comitem *Northamptonia* in *Hispaniam* ad sciscitandum de predictis, et compertum est procuratum fuisse per inimicos regis ut sic eum frustrarent ab prosecutione juris hereditatis sue in regno *Francie*, ut guerra *Francie* postposita occuparetur in guerra contra filium regis *Boemie* quem papa exercebat in Imperatorem, hac de causa ut credebatur ut patrem suum oculum apud *Cressi* vindicaret. Veruntamen *Almannici* concionati sunt regem *Edmundum* meliorem Principem sub Christianismo. Rex totaliter tenuit Imperium, dicens se malle prosequi jus suum. *Marches* de *Sulers* adhuc expectat responsum à rege, et rediit multum dolens in *Hispaniam* frustratus à suo velle et proposito. Tunc veniunt *Scoti* redimere *David* regem suum; Quibus breviter responsum, se oportere satisfacere pro dampnis quæ intulerant regi *Anglia* et regno, toto precedenti tempore, & deinde procedere possent ad redemptionem regis sui. *Scoti* vero absque mora repatriaverunt, & populum congregantes venerunt in *Angliam* multa facientes, patrias vastando, incendiando villas, populum occidendo, & multos in lectis suis dormitantes in *Scotiam* prisionarios abducendo, & quasi sub importabili redemptione concludendo. Quam ob causam proclamata sunt hastiludia apud *Wersingham*, ut *Scoti* sic provocarent venire in *Angliam*; Et cum *Scoti* cum solita magna fortitudine ad hastiludia adventarent, boriales se obviam eis dederunt, oppugnatique illis quamplures occiderunt. Deinde quidam magnates boriales intraverunt in *Scotiam*, & comitatum de *Caryk* prædantes vastitati dederunt. Eodem tempore viij. C. viri armati de *Francie* intraverunt in *Vasconiam*, & multa mala exercuerunt gentes sine capite ut dicebatur, volebant subdere terram suo proprio dominatu. At *Thomas Cok* Senescallus *Vasconie* nomine regis *Anglia* congregatis *Vasconicis* & *Anglicis* se ultro dedit eis obviam, & repentino insultu eos compulit in fugam, & cepit de melioribus xxv. & occidit circiter CC. Eodem tempore natus est regi filius nomine *Thomas de Wyndesore*. Illis diebus ortus est rumor & ingens clamor in populo, eo quod ubi hastiludia prosecutionantur quasi in quolibet loco dominarum cohors affuit quasi comes interludii in diverso & mirabili apparatu virili, ad numerum quandoque quasi xl. quandoque l. dominarum de preciosis & pulchrioribus non melioribus tocus regni, in tunicis paritis, scilicet una parte de una secta & altera de alia secta, cum capuciis brevibus & liripilis ad modum cordarum circa caput advolutis, & zonis argento vel ebro bene circumstipatis, etiam ex transverso ventris sub umbilico habentes cultellos quos *daggeris* vulgariter dicunt in pouchis deluper impositis; & sic procedebant in electis dextrariis vel aliis equis bene comptis ad locum hastiludiorum; & tali modo expendebant & devastabant bona sua, & corpora sua ludibris & scurrilosis lasciviis vexabant ut rumor populi personabat. Et sic nec Deum verebantur nec verecundam populi vocem erubescere, laxato matrimonialis pudicitie freno. Nec hi quos sequebantur animadvertabant quantam gratiam & præfulgidam expeditionem Deus omnium bonorum largitor *Anglorum* militum contulerat contra omnes inimicos undocunque eis adversantes, & quali privilegio triumphalis victorie in omni loco illos prætu-

lerat. Sed Deus in hiis sicut in cunctis aliis affuit mirabili remedio, eorum dissipando dissolutionem, nam loca & tempora ad hæc vana assignata imbrium resolutione, tonitru & fulguris coruicatione & variarum tempestatum mirabili ventilatione præoccupavit. Eodem tempore duo Cardinales qui venerant apud *Calesiam* pro concordia facienda habuerunt viij. d. ad marcā tam de spiritualibus quam de temporalibus. Episcopus *Lincolniensis* ex gratia Papæ habuit vi. d. ad marcā in diocesi sua.

Isto anno & anno sequenti erat generalis mortalitas hominum in universo mundo. Et primo incepit in *India*, deinde in *Tharhis*, deinde ad *Saracenos*, postremo ad *Christianos* & *Indeos*, ita quod in spacio unius anni videlicet à Pascha usque ad Pascham, ut rumor in *Curia Romana* percrepauerat, mortui sunt in illis remotis regionibus viij. M. legiones præter *Christianos* quasi subita morte. Rex *Tharhis* videns tam subitam & inauditam stragem suorum, iter arripuit cum multitudine copiosa nobilium versus *Avinoniam* ad papam, disponens se Christianum fieri & baptizari à papa, credens vindictam Dei populum suum enervasse propter eorum malam incredulitatem: Igitur cum fecisset viginti dietas, itinerando audivit quod lues mortaliter invaluit inter Christianos sicut inter alias nationes, verso calle ultra non progreditur in illo itinere, sed repatriare festinavit; Christiani vero à tergo eos insequentes occiderunt de illis quasi duo mille. Mortui sunt *Avinonia* uno die M. CCC. xij. personæ secundum computationem factam coram papa; Item alio die CCCC. personæ & ultra. De fratribus predicatoribus in regione *Provincia* in Quadragesima mortui sunt CCC. lvij. Item apud *Mompelieri* de centum xl. non remanserunt nisi vij. fratres. Apud *Magdalen*, de C. lx. remanserunt vij. fratres, & tamen latis. Apud *Marsillam* de C. xl. & x. minoribus non remansit solus unus qui nunciaret ceteris; bene quidem. De *Carmelitis* mortui sunt *Avinonia* lxxj. antequam cives casum eventus perciperent. Credebant namque quod alter alterum peremisset. De *Heremitis Anglia* non remansit unus in *Avinonia*; nec cura. Eodem tempore eadem pestis invaluit in *Anglia* incipiens in autumnus in quibusdam locis, & discurrens per patrias finivit eodem tempore anno sequenti. Eodem tempore apud *Corinthum* & *Achaiam* plures civitates obrutæ sunt & terra operuit eas. Castella & opida fracta & frustrata & obsoleta sunt. Montes in *Cipria* in unum coequati sunt, ita quod cursus aquarum impediti fuerunt & sunt, & multæ civitates submersæ & villæ destructæ. Similiter cum frater quidam prædicaret apud *Napites*, tota civitas destructa est terræ motu & tempestate, & subito operata est terra sicuti solet lapis iactus in aqua; & mortui sunt omnes cum fratre prædicante, excepto uno fratre qui fugiens evasit in unum ortum extra villam; Et hæc omnia operabatur terræ motus.

Tunc misit papa literas pro pace reformanda inter regna, ut sic evaderent vindictam Dei dexteram, alleverant hæc omnia propter peccata hominibus evenisse: Quam ob causam rex misit Comitem *Lancastrie* & Comitem de *Asse* solum cum aliis magnatibus apud *Calesiam* tractare de pace. Proceres *Francie* morabantur apud sanctum *Omerum*. Sed medio tempore Comes *Flandrie* cum *Francis* & quibusdam *Flandris* cum fraude venerunt apud *Brygges*, & decollaverunt & suspenderunt *Flandros* quos

Edw. III. quos repererunt tenuisse cum rege Angliæ. Rex Edwardus congregavit populum volens adire Flandriam ut delinqueret viros desertores, interque arripuit, sed Comes Lancastria occurrit ei dicens, Univerfos Flandros ad regem converteros sub certis conventionibus, sicut infra patebit. Concordatum est etiam quod certæ personæ de Angliæ & Francia deberent tractare de pace inter regna ab eo tempore usque ad mensiem Septembris, Quo tempore si concordia non se caperet, Corona Francia affertur deberet ad certum locum regni Francia per consensum partium, & ibi per bellum campestre abique ulteriori rebellionem nascisci.

Tunc pestis dolorosa penetravit maritima per Southamptonam & venit Bristolam, & moriebantur quasi tota valitudo villarum quasi subita morte præoccupati, nam paucierant qui lectum occupabant ultra iij. dies vel duos dies aut dimidium diem; deinde mors ipsa læva prorupit circumquaque secundum cursum solis. Et moriebantur apud Leycestriam in parva parochia sancti Leonardi pluiquam CCC.lxxx. In parochia sanctæ crucis pluiquam CCCC. In parochia sanctæ Margarete Leycestriae pluiquam vij. C. Et sic in singulis parochiis in magna multitudine. Tunc episcopus Lincolnienfis misit per totum episcopatum, & dedit generalem potestatem omnibus & singulis sacerdotibus tam regularibus quam secularibus audire confessiones, & quosque absolvere plena auctoritate & integra episcopali excepto solo casu debiti; In quo casu, si potens esset per se dum viveret satisfacere, aut certe alii de bonis suis post mortem ejus id implerent. Similiter papa concessit plenam remissionem de cunctis peccatis cuilibet in periculo mortis existenti una sola vice esse absolutus, & concessit hanc potestatem durare usque ad Pascha proximo sequens, & cuilibet liceret eligere sibi Confessorem ad placitum. Eodem anno fuit magna lues ovium ubique in regno, adeo quod in uno loco moriebantur in pastura una pluiquam v. M. ovium, & in tantum putrescebant, quod nec bestia nec avis tangere volebat. Et erat leve precium de cunctis rebus præ mortis timore, Nam valde pauci erant qui de divitiis vel quibuscumque rebus curam agerent; Nam homo posset habere unum equum qui ante valuerat xl.s. pro dimidia marca, j. boveni crassum & pinguem pro iv.s. j. vaccam pro xij.d. j. juveneam pro vij.d. j. multonem pinguem pro iv.d. j. ovem pro iij.d. j. agnum pro ij.d. j. magnum porcum pro v.d. j. petram lanæ pro ix.d. Et oves & boves per campos & inter segetes vagabant errantes, & non erat qui eas agendo fugaret aut colligeret, sed in sulcis deviis & sepius morte perierunt numero incomputabili per universas regiones præ defectu custodis, quia tantus defectus extitit servorum & famulorum, quod non erat quis qui sciret quid facere deberet; nam non occurrit memoria tam rigidæ mortalitatis & tam lævæ à tempore Varrigerni regis Brisonam, in cuius tempore ut testatur Beda de gestis Anglorum, vivi non sufficiebant sepelire mortuos. In autumno sequenti non potuit quis habere unum messorum minori precio quam vij.d. cum cibo, unum falcatorem quam xij.d. cum cibo. Quam ob causam multæ segetes perierunt in campis præ defectu collectoris; sed in anno pestilentie, ut supra dictum est, de aliis rebus tanta habundantia erat omnis generis bladorum quod nullus de eis quasi curavit. Scorsim auditores de

crudeli peste Anglorum suspicati sunt de manu Dei Edw. III. vindictam hoc eis evenisse, & iuraverunt in iuramentum prout vulgaris rumor aures Anglorum perstrinxit sub hac forma quando jurare volebant, Per factam mortem Anglorum, Anglice, be the soul berth of Engelond. Et sic Scorsim credentes vindictam Dei horribilem Anglos obumbrasse, convenerunt in foresta de Welleschire in proposito invasisse totum regnum Angliæ. Supervenit læva mortalitas, & ventilavit Scorsim subita & immanis mortis crudelitas; & moriebantur in parvo tempore circiter v. millia, Reliqui vero, quidam debiles, quidam fortes, reparare se disponebant, sed Angligena eos præoccupaverunt insequentes, & occiderunt ex eis multos nimis. Magister Thomas de Bradwardyn consecratus est à Papa in Archiepiscopum Cantuariensem, & cum rediret in Angliam venit Londoniam, & infra biduum mortuus est: Hic erat famosus præ cæteris clericis totius Christianitatis, in Theologia præcipue, similiter & in cæteris scientiis liberalibus. Eodem tempore tanta penuria erat sacerdotum ubique, quod multæ Ecclesiæ viduatae erant carentes divinis officiis, missis, matutinis, vespers, sacramentis & sacramentalibus. Vix posset homo habere unum capellanum infra x.li. vel x. marcas ministrare alicui Ecclesiæ. Et ubi homo posset habere unum Capellanum pro v. aut iv. maris vel pro ij. maris cum mensa quando copia esset sacerdotum ante pestilentiam, vix erat in isto tempore qui acceptare vellet unam vicariam ad xx.li. aut xx. marcas; sed infra breve consuebant ad ordines maxima multitudo quorum uxores obierant in pestilentia, de quibus multi illiterati & quasi meri laici nisi quatenus aliquantulum legere sciebant licet non intelligere. Coria bouum sub vili precio scilicet ad xij.d. & per socularios ad x.d. xij.d. vel xiv.d. unum par ocreatum ad iij.s. & iv.s. Interim rex misit in singulos comitatus regni quod messorum & alii operarii non plus caperent quam capere solebant sub poena in statuto limitata, & ex hoc innovavit statutum. Operarii tamen adeo elati & contrariosi non advertebant regis mandatum, sed si quis eos habere vellet oportuit eum eis dare secundum suum velle, & aut fructus suos & segetes perdere, aut operationum elationem & cupidam voluntatem ad vota implere; Quod cum notum Regi fuisset, eo quod mandatum ejus non observassent, & majora stipendia operariis dedissent, levavit gravia amerciamenta de Abbatibus, Prioribus, & de magnis militibus, & minoribus, & aliis tam majoribus quam minoribus de patria; de quibusdam C.s. de quibusdam xl.s. & de quibusdam xx.s. de quibuslibet secundum quod possent dare. Et cepit de qualibet carucata per totum regnum xx.s. & rec eo minus unam quintadecimam. Deinde Rex fecit attachiare laboratios quamplures, & misit eos in carcerem, & multi tales retraxerunt se, & abierunt ad silvas & boscos pro tempore, & qui capti erant graviter sunt amerciat; Et majores sunt jurati, quod ultra antiquam consuetudinem stipendia diurna non caperent, & sic sunt liberati de carcere. Simili modo fiebat de aliis artificariis in burgis & villis. Eodem anno fit Translatio sancti Thome Herfordia viij. kalendarum Novembris. Post prædictam pestilentiam multa edificia tam majora quam minora in omnibus civitatibus, burgis & villis collapsa sunt & ad terram penitus diruta præ defectu habitatoris; similiter multe villule & hamletæ

Ad. III. letz desolate sunt nulla in eis relieta domo, sed mortuis omnibus qui in eis habitarent, & verisimile erat quod multe tales villule non essent habitande pro perpetuo. In yeme sequenti tanta erat penuria servorum in omnibus agendis quod vix ut homo crederet retroactis temporibus tanta carencia fuerat, nam bestie & universa pecora que homo habebat circumquaque vagabant absque pastore, & singula quaque que homo habebat sine custode. Et sic cuncta necessaria adeo cara devenerunt, quod id quod retroactis temporibus valuerat unum denarium, jam isto tempore valuit iv.d. aut v.d. Jur. & magnates regni & alii minores domini qui tenentes habebant pardonarunt redditum de redditu tenentes abirent pro defectu servorum & caristia rerum. Quidam medietatem redditus, quidam magis & quidam minus, quidam per ij. annos, quidam per tres, & quidam per unum, prout poterant cum eis convenire. Similiter qui habebant de tenentibus per dictas totius anni ut assolent de nativis, oportebat eos relaxare & remittere talia opera, & aut penitus pardonare aut sub laxiori modo in parvo redditu ponere, ne nimia & irrecuperabilis ruina fieret domorum, & terra ubique totaliter remaneret inculta. Et omnia victualia & omnia necessaria devenerunt nimis cara.

An. Dñi
1349.

Anno gratie M. CCC. xlix. incepit generalis absolutio Romæ & multi se paraverunt Romam adire; sed Rex prohibuit passagium eis propter guerram Francie; Quam ob causam papa misit nuncios Regi Angliæ principaliter pro passagio. Primo videlicet ne Rex impediret sanctum passagium visitare sancta loca apostolorum volentium. Item quod concedere vellet unam trengam ne Comes Lancastrie equitaret in Aquitania in perturbationem volentium loca sancta adire. Similiter ne rex impediret aut impediri permitteret promotos à Curia per Bullas acceptare beneficia sibi taliter incumbens.

Et primo articulo responsum est, Quod occupatus est in guerra & ideo indiget adminiculo sui, ac eam necesse erat ei providere de thesauro regni sui ne in prejudicium sui & suorum duceretur extra regnum quam diu guerra duraret; Et super hoc Rex fecit proclamare, quod omnes Angli tam Romæ quam alio loco ultra mare existentes repedare festinarent quantocius sub pena forisfactura corporis ac omnium bonorum. Ad ij. articulum quoad provisores responsum est, Quod Rex bene acceptaret provisores clericos qui essent bona conditionis, & qui digni essent promoveri, & alios non. Ad iij. articulum de trenga habenda responsum est, Quod Rex Franciæ sapius equitaverit sub tali trenga super terris Regis Angliæ traditis in destructionem populi sui & contra conventiones in trenga contentas. Et cum tali responso repatriaverunt nuncios papæ.

Comes Lancastrie Henricum equitavit cum Vasconicis medio tempore ad numerum xxx. mill. super inimicos decem diebus & amplius, & misit igni & flammæ totam patriam in circuitu per x. leucas ex omni parte, & conquistavit plusquam xliij. villas & castella; Et venit Tolosam cum exercitu suo, & petit villam nomine regis Angliæ, vel aliter egrederentur dunacuri cum eo. Et qui inibi fuerunt promiserunt ei bellum si expectare vellet per v. dies; At ille concessit eis inducias iv. dierum, & tandiu mor-

ram traxit ibidem coram villa Tolosa. Et cum vidisset quod nollent pugnare, omnia suburbia villæ incendit igni, & quæcumque potuit vastavit & igne succendit, & abiit devastando & depredando cunctas patrias in regressu suo, adeo quod omnibus inimicis suis incussit magnum timorem. Eodem tempore Hispanici redierunt de Estlandia cum forti classe & gente robusta, habentes gazas innumeras & mercimonia infinita, & quieverunt apud le Selusse in Flandria. Et prædati sunt in mari quæcumque potuerunt, & multos Anglos occiderunt & multa mala fecerunt, & in eorum adventu apud le Selusse obviaverunt Anglicana classi tendenti versus Vasconiam pro vino quærendo, bona eorum rapuerunt & occiderunt de Anglis ad magnam summam sub maritima Britannia: Unde rex Edwardus misit in Flandriam ut eos amoverent à finibus suis ad instantiam suam, & statim rex Edwardus congregavit populum suum pro eo quod Hispanici tanta mala intulerant Anglicis incendiando portus Angliæ, depredando & occidendo. rex Edwardus dedit eis obviam in mari & eis acriter insultum fecit, & ipsi se nobiliter & fortiter defenderunt longo tempore, & tandem subacti sunt & multi submersi, & tulit rex bona eorum per Dei gratiam, & adduxit secum in Angliam, scilicet Dominica proxima ante festum Assumptionis.

Anno gratie M. CCC. l. annus Jubilæus Romæ. Et incepit in festo Annunciationis gloriose virginis Mariæ. Henricum nobilis Comes Lancastrie factus est dux Lancastrie: Hic erat prius dux Lancastrie, & ante ipsum non occurrit fuisse ducem in Angliā nisi solum in Cornubia. Johannes de Gaunt filius regis Edwardi factus est Comes Richemundia. Dominus Radulphus Baro Staffordia factus est Comes Staffordia. Dominus Robertus de Ufforde factus est Comes de Suffolc. Et concessa est regi in parlamento quintadecima. Eodem anno Johannes de Vallois filius Regis Franciæ coronatus est in regem Franciæ.

Anno gratie M. CCC. lj. concessa est regi decima biennalis. Dominus Thomas de Dagworth nobilis miles preemptus est per fraudem Francorum. Concessa est regi quintadecima triennalis & decima triennalis. Captum est Gynes per Johannem de Lancastre. Matildis filia nobilis Ducis Lancastrie Henrici desponsata est Willielmo Duci de Seland. Dux Lancastrie transit de Calecia versus Boloniam, & succendit igni omnia suburbia villæ usque ad muros, & igne cremavit omnes naves in portu, et exinde transit apud Staples & prædatus est villam similiter & Alnet prædatus est, & cepit multos thesauros & multos prisionarios, & exinde tendit iter suum versus Trowan & rapuit quæ in villa erant, villani fugerant ad ecclesiam & defenderunt eam & vulneraverunt multos de Angliis: Tandem potius victoria rediit cum præda magna de bestiis absque numero. Dominus Johannes de Beauchamp capitaneus de Calceis cum CCC. virorum armatorum & ij. sagittariorum petrexit de Calecia in Franciam, & prædatus est patriam ad x. leucas, & cum redirent cum præda sua dominus de Bealren cum ij. mill. virorum armatorum surrexit de insidis, & fortiter pugnavit cum Anglis, tandem Johannes de Beauchamp occidit dominum de Bealren et ceteros vicisset, sed subito supervenit alia fortis acies Francorum in equis et ceciderunt super Anglos lassos et laesos, et debellaverunt eos,

An. Dñi
1350.

1351.

Edw. III. eos, & ceperunt dominum Iohannem de Beauchamp capitaneum cum xx. militibus, & ceteros omnes occiderunt; & cito post redempti sunt & venerunt in Angliam. Tunc capta est treuga inter reges Angliæ & Franciæ sub tali conditioe, quod quando-
cunque placeret uni regi vel alteri treugam infringere possent. Et super hoc Henricus dux Lancastriæ transiit versus le Spruham cum multis viris in sua comitiva de maioribus regni. Et cum pervenisset in aliam Almainiam attestatus est cum aliis multis de sociis suis, & fecit redemptionem pro se & suis de iij. mille scutis auri. In hoc itinere mortuus est Dominus le B.

An. Dñi 1352. **A**Nno Gratiz M. CCC. liij. rex Scotia David Brus adhuc prionarius missus est in Scotiam sub custodia cum fidelitate jurata ad revocandum Scotiæ in fidelitatem regis Angliæ, sicut solebant esse, & sicut idem rex David juratus fuerat esse legius homo regis Angliæ, & sicut reges Scotia solent esse. Scoti vero unanimi assensu sub una voce responderunt, se velle regem suum redimere, sed se subdere regi Angliæ nequaquam velle: unde rex David reversus est ad turrin Londoniensem. Post Pascha rex tenuit parlamentum apud Londoniam, ubi concessa est regi xvij. triennalis & decima una de ecclesia. Tunc captum est castellum de Gynes. Dum igitur dux Lancastriæ tenderet versus Spruci-
am, dux Selandiæ Wilhelmus venit in Angliam, & de consilio reginæ desponsavit Matildam seniore filiam ducis Lancastriæ cum magna nobilitate honoris in capella regis apud Westmonasterium, & duxit eam secum in Selandiam.

Cum igitur dux Lancastriæ venisset Coloniam, nunciatum est duci Lancastriæ per quendam militem, quod Dux de Bronneswyk habuit in mandatis de rege Franciæ ut caperet ducem Lancastriæ sic peregrinantem versus inimicos Christi; ipse tamen tenuit iter suum quo tenderet, et securus ductus fuit per diversas comitivas; sed ante adventum suum in Spruciam, treuga per plures annos capta est inter Christianos et Paganos; quod multum ei displicuit. At ille inde reveritus venit Coloniam, et ibi narravit coram multis magnatibus qualiter dux Otto de Bronneswyk ymaginatus fuerat capere eum et ipsum impedire de sua sancta peregrinatione; et tam ipsum quam suos socios, cum non deliquerit versus eum prout noverat, nec aliquam notitiam de eo habuisset. Et dixit ultra, quod non decebat talem ducem usurpare de tali milite extraneo peregrinante, qui nil male ceperat penes eum, et si cuperet habere aliquid facere cum eo reperiret eum paratum in his quæ ad militis gradum pertinent. Cum igitur ista recitarentur coram duce de Bronneswyk, statim absque mora quasi captose misit literas suas in Angliam ad ducem Lancastriæ sub hæc forma. Othes par la grace de den duc de Bronneswyk, seigneur de Toringe, Fiez al grant duc de Bronneswyk, al excellent prince e noble duc de Lancastre, Sachez que les paroles que vous deystes personnelment de vostre propre bouche en la souveraine eglise de Coloyne a non seyns Pere, le vendredy prochein apres la Pasche passez, devant le noble prince Markes de Julers e moises des honestes chevaliers e esquyers en presence des citisenes de mesme la citee malveisement ledement & deshonnestement furent mentez e de nul maner de voit. Quelles choses nous meintroms par

nostre corps propre e biens contre vostre propre cors Edw. III. sicom bon et leal seigneur est tenuz e obligee de monstrier devers un malveis e deshonnest e mal homme. Ceste chose ferroms entre le chastel de Gynes e la seyns Omer, on la on nostre seigneur le roy de France certainlen monstra. Car illeques a vous e les vous seyns condist de levoandit seigneur ordeiner ne targeront, pour quel chose prioms que respons nous soye esceys soth vostre seyns par le portour de cestez. **Donce al Querougaron &c.** Dux Lancastriæ Henricus rescripsit ei Quod certo die ad hoc assignato paratum se fore futurum, & per Dei gratiam ea quæ veritas requirit suo proprio corpore defensurum. Et paravit se & petrexit Calesiam cum l. militibus & multitudine strenua. Et cum appropinquaret prope Gynes occurrit ei dominus Johannes Clermont marescallus Franciæ cum pulchra multitudine virorum armatorum, & recepit eum cum hortage, scilicet in quindena ante natale Domini, & fecit ei conductum cum magno honore usque ad Heddyng; ubi occurrit ei dominus Iacobus de Burbon cum valida comitiva, & conduxit eum usque Parisius, & exhibuit ei quantum potuit honoris & reverentiæ & omniibus suis. Et in adventu suo Parisius occurrit ei multitudo magna procerum & magnatum, cum honore eum recipientes. Et tanta affuit multitudo extraneorum civium & communium quanta nunquam illis diebus visa fuerat in illa civitate, & omnes ei summum honorem exhibuerunt in suo modo. Statimque rex Franciæ misit pro eo ut veniret ad ipsum in palatio suo, & recepit eum cum magno honore. Et rex Naverniæ cognatus ducis super omnes alios grato modo se habuit penes eum, & sapienter pro eo in omnibus agebat. Ante diem prælii proceres tractaverunt inter partes, sed minime profuerunt de concordia. Venit dies prælii & intraverunt listas vidente rege Franciæ & cunctis congregatis; addiditque sacramento Dominico sacramentum præstiterunt de veritate causæ suæ, ut moris pugnantium. Tunc ascendunt dextrarios quasi parati ad pugnam. Et ut dicebatur non videres elegantiorum aut atrociorum militum quam dux de Bronneswyk extitit ante prælitum juramentum, quo facto cohabitavit & inpaluit vultus ejus. De quo convivari suæ plures querelam suam non esse veram, aut nimis præsumptuosam. Et equum tulit vultu pallido & tristi, & ut dicebatur, non habuit hilaritatem nec potestatem gratiose se habere in carpendo gladium, scutum, & lanceam, & cetera quæ ei attinebant, sed quasi attonitus & perturbatus defesse cuncta palpitavit, & trina vice scutum suum evertebatur in accipiendo. Tandem de consilio amicorum suorum remisit querelam suam, & exiit se omnino de causâ suâ, committens se in alto & imo sub ordinatione regis Franciæ. Dux Lancastriæ semper astabat in loco suo hillari vultu & eleganti expectans congressum sicuti decet militem pro veritate concertantem. Et mirabantur omnes de ejus stabili gestu. Et omnino recusavit dimittere prælitum; & dixit, quod ante ingressum in listas forte potuit ad concordiam inclinari per tractatum de consilio amicorum suorum; sed postquam ingressi sunt locum certaminis, equis ascensis, & ceteris paratis quæ tale negotium requirit, rege & magnatibus cunctisque populis congregatis pro veritate causæ discidenda, dedecus & obprobrium esset duci Lancastriæ absque re facta de loco recedere in delusio-

Edw. III. nem totius gentis *Anglorum*. Et dixit, se nolle locum exire pro quocunque tractatu aut concordia nisi haberet prælum, nec alio modo velle prælum dimittere nisi salvo honore suo, & sanguinis sui, & legi domini sui regis *Anglia*, & totius regni *Anglorum* in toto in quantum saltem in eo est. ita quod gens *Anglorum* per ipsum non incurreret crimen pudoris, sed saluus esset honor ejus in toto, vel aliter gratiam expectaret quam ei conferre vellet Deus. Tandem Oro dux de *Bronneswyk* neut homo victus se subegit dispositioni & ordinationi regis *Francie*, asserens se nolle certamen inire nec insultum duci *Lancastria* inferre & clamium suum remittere absque aliqua conditione honoris sibi reservata, in summum honorem ducis *Lancastria* & suorum. Consiliarii ducis *Lancastria*. Rex *Navernia*, Dominus *Egidius* frater ejus. Comes de *Pontysf.* Comes *Flandria*. Comes de *Tankiruyte*, Comes de *Sallybyry*. Dominus de *Clermont* marescallus *Francie*. Dominus *Lodovicus* de *Navernia*. Dominus *Lodovicus* de *Harecourt*. Dominus *Johannes* de *Chasteleyn*. Dominus *Gautierus* filius ejus, & plures alii. Tunc rex *Francie* fecit convivium & fecit concordiam inter duces. Deinde rex *Francie* duxit ducem *Lancastria* huc atque illuc, demonstrans ei multa delectabilia quæ ei conferre proposuit, & nil horum voluit nisi solam spinam quæ fuerat de corona *Jesu Christi*, quam idem dux reliquit in ecclesiâ sua collegiali quam fundaverat sub castro *Leicestria*. Deinde cepit dux *Lancastria* licentiam de rege *Francie*, & venit in *Angliam* ad regem apud sanctum *Albanum*, ubi idem rex tenuit natale Domini, qui congratulatus est nimis de ejus adventu & gratiosa expeditione.

Eodem anno papa reservavit vacationem omnium beneficiorum ecclesiasticorum & dignitatum in omni Christianitate, & mortuus est apud villam sancti *Nicholai* per intoxicationem, ut dicebatur. Et electus est *Innocentius*. Hic erat multum favorabilis regi *Francie* contra regem *Anglia*. Ætas erat nimis sicca, adeo quod pro defectu aquæ bestiarum multe perierunt in suis pasturis, & mariscæ devenerunt ita sicci quod via patuit ubi non occurrit viam patuisse. Et circa festum omnium Sanctorum contigit magna tempestas ventorum discoopiens domos, ecclesias, molendinos everrens, arbores eradicans; & multa mala perpetrans. Eodem anno dominus *Walterus* de *Benesele* gardianus de *Briannia* deviciis multos *Frâncos* venientes contra eum, quosdam occidit, quosdam cepit, & reliquos in fugam vertit: qui postea ibidem occiditur per fraudem & seductionem uxoris suæ, sicut infra plenius patebit.

Eodem anno editum est statutum de servientibus, & ab eo die pejus servierunt magistris suis de die in diem quam ante fecerant; sed per Justiciarios & alios ministros emolumentum regi semper accrevit, & dominigerium ad populum. Isto anno dux *Henricus* dedit licentiam abbati & conventui ad includendum boscum suum & inparcandum, & idem dux fecit instaurare prædictum parcum de feris de foresta *Leicestrensis*. Nam fecit de suo meso motu infringere palos tam de parco suo quam de dicto parco abbatis ex utraque parte viz quæ ducit versus villam de *Amptsp.* & claudere viam prædictam cum retibus, & sic fugare feras de parco ducis in parcum abbatis, seno & avenis in via ad alliciendum feras projectis. Fecit etiam idem dux capere feras

in dicto parco suo, videlicet de foresta *Leicestrensi*, cum retibus, & mittere in parcum abbatis donec ad plenum instauraretur. Eodem anno appropriata sunt per dictum ducem ecclesiæ de *Humberston* & *Humberston* ad abbathiam nostram *Leicestrensem*, ipso duce penes papam in propria persona incedente. Eodem anno ordinata sunt stipula esse *Londoniæ* ad magnum emolumentum regis, & magnum dampnum alienigenarum & mercatorum; nam emolumentum regis per tale incrementum, ut dicebatur, continebat summam M. Cij. li. ultra quam aliquis rex haberet ante.

Anno Gratiz M. CCC. liij. sederunt Justiciarii apud *Cestriam* super *le Eyre* magno tempore; & in defensionem eorum ne compatriotæ eos nocerent assistebant prope in patria princeps *Wallia*, *Henricus* dux *Lancastria*, Comes *Warwyck*, Comes *Stafford*, pro timore patris. Justiciarii, dominus *Ricardus* de *Wylughby*, dominus *Willielmus* de *Scharshall*. *David* rex *Scotie* transiit apud *Novum castrum* super *Tynam* tractare de concordia inter *Anglos* & *Scotos*; *Scoti* vero refutarunt regem suum nisi se in toto eximeret de consilio *Anglorum* & similiter de eorum subjectione. Et minati sunt ei se nolle ipsum redimere nec redemptionem pro eo facere, nisi pardonaret eis omnes querelas & gravamina per eos facta cunctaque delicta à tempore captivitate ejus, & de hoc eis securitatem faceret. Similiter, minabantur se velle alium regem super se erigere.

Jam redeamus ad ea quæ facta sunt apud *Cestriam* priusquam ulterius procedamus de *Scotis*. Illi de patria *Cestria* videntes enormitatem delictorum suorum, & se non posse pro tempore in judicio pro fortitudine adversa contendere, finem fecerunt cum principe *Wallia* domino suo pro v. mille marcis & lx. solvendis infra iij. annos proxime sequentes, & fecerunt securitatem qualem princeps petere voluerit, ea quidem conditione quod *le Eyre* non transiret super eos. Cumque se crederent esse quietos & liberatos in toto, Justiciarii sederunt de novo super *Traythastons*, & levaverunt pecuniam ultra menturam, & multe terras & redempta seisia in manus principis, & fines multas fecerunt quasi sine numero. Et in redeundo venit princeps per abbathiam de *Welencros*, & vidit ibi miram structuram fabricæ ecclesiæ quam inceperat rex bonus *Edwardus*, & consultit eis de mera elemosina sua in subveniendam operis prædicti D. marcas. Homo credebatur sub tali summa ipsum decimas perquisitum suum de comitatu *Cestria*. Tunc ordinatum est de consilio regis *Londonia* quod domini de plaga boreali cum comite *Northampton* & cum omnibus qui terras clauant in *Scotiam*, & Comes *Stafford* pergere deberet in *Vasconiam*. Dux *Lancastria*, Comes de *Arundell*, episcopus *Notwiche*, dominus *Bartholomæus* de *Borogwas*, dominus *Michael* de *Nortborg*, & archiepiscopus *Cantuariensis*, cum multis aliis missi sunt apud *Calestiam* ad tractandum de concordia inter regna *Anglia* & *Francie*. Tunc concessa est treuga utique ad Pascha sequens.

Nec oblivioni tradendum arbitror quod cum Comes de *Ewe* qui captus fuerat apud *Camodum*, cum diu moram traxisset in *Anglia*, licenciatus est sub redemptione xx. mille scutorum adire patriam suam

An. Dñi
1353.

Edw. III. suam pro redemptione sua querenda; & cum pervenisset coram magnatibus Francia commendavit Anglos de tanta humanitate, honore, & urbanitate quæ in eis repererat, quod rex Francia & plures magnatum habuerunt eum suspectum, & apprehensus est & multo interemptus abique alia causa. Et rex Francia dedit terras ejus *Carolo de Spayne*, & fecit illum senecallum Francia qui ante fuerat miles simplex & pauper.

Anno Gratæ M.CCC. luj. isto anno fuit hyems longa, dura, & frigida. Incepit ad festum sancti *Nicholai* & duravit usque ad festum sancti *Gregorii* continue; & supervenit tempestas magna & valida ventorum dilapidans cooperturas ecclesiarum, molendinos, & magnas arbores, & multa mala faciens; talis tempestas diebus nostris visa non fuerat. Eodem tempore viginti milites de Francia optulerunt hastiludium contra *xx. de Vasconia*, & assignaverunt locum in marchia inter *Vasconiam* & *Franciam*, & fecerunt securitatem altera pars ad alteram locum non dimittere dummodo esset unus qui vellet adversarium hastiludiando occupare; & tam fortiter & diu officium suum exequuti sunt quod de parte *Francorum* non remanserunt vivi nisi tantum tres: ex altera parte multi vulnerati sunt, & nobilis miles dominus de *Pomers* etiam mortuus est. Dominus *Carolus de Blois* qui captus fuerat in *Britannia* per dominum *Thomam de Dagworth* transiit in patriam suam sub hostiagio querere pecuniam redemptionis suæ, & venit ad intulam de *Tristrem* cum securitate facta causa repaulationis, & spaciatus est, & cum vidisset infirmiora patriæ postea supervenit cum CCC. viris armatis, & clam occiderunt quosque inibi invenerunt, quasi miles perfidus & infidelis & ibi se tenuit.

An. Dñi
1354.

Anno Gratæ M.CCC. luj. filius *Rogeri de Mortuo mari* factus est Comes de *Marchia*; & rex redonavit ei terras patris sui quas contulerat Comiti de *Walsby* post forisfacturam *Rogeri de Mortuo mari* & ejus mortem. Eodem tempore Comes de *Warwick* clamavit dominium terrarum de *Gower* in *Walia*, quas dominus *le Monbray* possederat toto tempore à conquestu *Waliæ*, unde orta est lis & discordia inter patres. Tandem rex de favore fecit inquisitionem *Londonis* de militibus & serjanciis dictæ patriæ; & per inquisitionem prædictam datæ sunt terræ Comiti de *Warwick*. Eo tempore capta est treuga inter *Angliam* & *Franciam*, *Vasconiam* & *Britanniam* usque ad Pascha proximo sequens, ad tractandum medio tempore de pace competenti; & missi apud *Avinionem* ad papam Dux *Landastrie*, Comes de *Arundel*, episcopus *Portworth*, & plures magnates. Cum autem ambassatores Francia, videlicet Dux *Burbonia*, Comes de *Armenak* & alii, dediderunt cunctos articulos ad quos assensum præbuerant & convenerant apud *Callesiam*, & sub brevi eloquio, nullam concordiam amplecti volebant nisi ad suam propriam voluntatem, & dixerunt, « Se paratos & satis potentes ad tuendam partem suam contra *Anglicos* cunctis diebus seculi, & sic abinvicem recesserunt. Nam primo petierunt *Franci*, Quod rex Angliæ omitteret arma Franciæ. Item, quod rex Angliæ faceret homagium regi Franciæ pro *Vasconia*. Respondit Dux *Landastrie*, Quod arma Franciæ quæ tulerat de consilio hominum suorum legiorum de Francia non omitteret pro quoquam vivente. Item, rex An-

gliæ non faceret homagium homini de quo clamat *Edw. III.* superior esse jure hereditario ex parte matris suæ. Quod si aliam viam patris rationabilem capere vellent, rex Angliæ tanquam pacis amator amplecti desiderat. *Henricus Dux Landastrie*, & cum eo Comes de *Arundel* & ceteri venerunt *Avinionem* in vigilia natalis Domini cum CC. equis, de quibus fuerunt xxxij. cum hermesis cooperti, & moram traxerunt ibidem per vj. septimanas cum pleno honore, & eo appropinquante ad civitatem, occurrerunt ei de episcopis, proceribus, civibus, & communibus ad numerum lxx. mille equorum, & tanta exiit turba obviantium, quod ab hora diei tertia usque ad horam vespertinam vix potuerunt pontem villæ pertransire. Et cum intrasset civitatem regretriabatur cunctis, & direxit iter suum usque palacium papæ. Quo cum pervenisset extra portam, descendit ab equo, & ingressus ad papam cum reverentia debita, prout bene sciebat, salutavit eum; & ut brevitas temporis exigebat mutuo colloquentes, abiit ad hospitium suum. *Hilaritas dapum* & poculentorum omnibus venire volentibus & refici cupientibus semper parata erat quamdiu ibi moram traxit, & talem providentiam ibi fecerat quod tota curia mirabatur. Providentia vini ante adventum suum in cellaria sua erat C. doliatorum. Et tantam humanitatem omnibus exhibuit, & præcipue Papæ et Cardinalibus, quod dicebant, Non esse ei parem in toto mundo. Post recessum suum de curia *Franciæ* circumvenerunt eum insidii ut eum caperent, sed Deo adjuvante per multas cautelas evasit, et venit in *Angliam* cum honore. Eodem anno natus est regi filius *Thomas de Wobbesoke* qui postea factus est dux *Gloucestria*, et duxit uxorem filiam Comitis *Hirfordiæ* seniore: Comes vero *Derbeys*, ut infra patebit, duxit alteram sororem juniorem, inter quas divisa est hereditas.

An. Dñi
1359.

Anno gratiæ M.CCC. lv. rex Francia *Johannes* *Valois* miles marefcallum *Dondena*. cum viij. C. viris armatis in *Scotiam* in nocumentum *Anglorum* et subsidium *Scotorum*, et ordinati sunt manere certo loco super *marchia*; sed ne scientes vivere secundum morem patriæ, cito repatriaverunt. Post *Pentecosten* rex tenuit concilium apud *Londoniam*, et misit in *Vasconiam* contra *Francos* principem *Waliæ* filium suum, Comitem de *Warwick*, Comitem *Oxonie*, Comitem de *Suffolk* cum viij. C. viris armatis, M. iij. C. sagittariis, et applicuerunt in portu de *Geronde*; et magnates terræ tam episcopi quam alii occurrerunt eis obviam lati de adventu eorum, et receperunt eos cum honore, et optulerunt se principi tanquam domino suo legio cum bonis et catallis in omnibus suis agendis vivere et mori cum illo si tamen moram trahere vellet cum eis ad eorum defensionem, et erant parati cum eo. In ætate sequenti apparuerunt duo vexilla in firmamento, unum rubrum et aliud azurium, et in multis partibus regni videbantur à pluribus, et congregiebantur simul alterum adversus alterum rebellando; tandem vexillum rubrum debellavit azurium et prostravit ad terram sub se ut videbatur. Ad translationem sancti *Thome* rex *Edwardus* transiit cum xxxviij. magnis navibus de *Londonis* per *Tamensiam* ad *les Dotones*. Dux *Landastrie* *Henricus* erat cum eo, et habebant secum xv. mille virorem armatorum, de sagittariis ij. mille. Et in eodem loco fecerunt

24m. III. fecerunt xxvij milites, videlicet ij. filios regis, *Leone-
nellum* et *Johannem de Gauis*; ij. filios Comitum
Warwyck, *Guidonem* et *Thomam*, filium Comitum
Oxonienfis, dominum *le Monbray*, et alios plures
filios Dominorum regni. Deinde transierunt in
Franciam per maritima *Normannia* remigantes in
mari volentes loqui cum rege. *Navernia* prout ante
promiserunt duci *Lancastria* obviare eis in aliquo
certo loco et tenere cum eis. Nam rex *Navernia*
ea de causa venerat ad castellum suum in *Norman-
nia*, & rex *Francie* exploraverat eum ut eum cape-
ret propter mortem *Caroli de Hispania*. Sed quan-
do rex *Francie* cognovit quod rex *Navernia* per-
cepisset propositum suum, misit ad eum regnam
Francie & alios magnos de regno qui eum exulta-
rent, & promisit regi *Navernia* quod nunquam
eum impecharet pro morte dicti *Caroli de Hispania*,
nec de aliqua alia feloniam sibi & suis illata,
sed gauderet & teneret libere & quiete quicquid ha-
beret in *Normannia*, sive castella, sive quaecumque
alia, sine impedimento vel contradictione regis *Francie*,
vel nocumento suorum; & ipse fidei adhibens
eorum blandis promissis nequiter deceptus est, ut
infra patet. Eodem tempore *Scoti* & *Hibernici*
adunati intraverunt *Anglicam Hiberniam*, & ce-
perunt destruere patriam in circuitu per x. leucas.
Et boriales *Hibernici* qui de rege *Anglia* tenent
congregati dederunt eis prælum, & occiderunt de
illis ij. M. DCCC. & reportaverunt de illis prædam
magnam & lucrum de his quæ rapuerunt de *Ang-
lia*. Eodem tempore congregati sunt *Scoti* in iij.
aciebus, & propoluerunt intrare quidam per *Car-
liolum*, quidam per *Beimycum*; *Anglici* parave-
runt se obviare eis in prælium. Et cum percepissent
quod *Angli* disponent se pugnare cum eis, cepe-
runt tractare de treuga, & concessa est usque ad fe-
stum sancti *Johannis Baptista* proxime sequentis.
Et plures magnates aquilonares transierunt cum
rege apud *Calesiam* ad festum sancti *Michaelis* se-
quentis. In ista ætate grassavit quædam enormis
infirmetas ac si esset de temptatione malorum spirituum,
Nam gentes insipientes & facti sunt dementes
toto ubique regno in villis & campis; & sic
amantes cucurrerunt ad silvas & loca densa abi-
condere se tanquam feræ fugientes consortia homi-
num, & quidam curabant in campis ad villas & de
villis ad campos, nunc hic, nunc illuc, quasi de se
non curantes, & vix potuerunt comprehendere: & qui-
dam cultellis vulnerabant & dentibus laniabant ipsos
capere volentes. Et multi capti ducti sunt ad ec-
clesiam & ibi vincti jacebant donec à Deo releva-
tionem acciperent; & in quibusdam ecclesiis vide-
res x. aut xij. alicubi plures, alicubi pauciores, quod
gravis dolor erat intueri passionem eorum.

Nunc redeamus ad regem *Francie* qui congre-
gavit grandem exercitum & disposuit se venire ul-
que *Calesiam* multum elatus & audacior, eo quod
subtraxerat regem *Navernia* & ejus potestatem
morantem in *Normannia*.

Nec prætereunda arbitror quæ eodem tempore
in curia *Romana* acciderunt. Erant quidam fratres
de ordine *Minorum* in illis partibus qui sæpius præ-
dicabant & pronuntiabant papam *Johannem* xxij.
hæreticum & excommunicatum, & omnes successores
suos, & quod nullum jus haberent nec potesta-
tem sancti *Petri* edere constitutionem contra ordi-
nem sancti *Francisci* aut in præjudicium. Deinde

capti sunt, & quæsitum est ab eis, Utrum Papa pos-
set mutare habitum eorum & transferre eos ad or-
dinem *Prædicatorum*. Responderunt, Quod non.
Item Si Papa posset dispensare cum eis habere gra-
naria & cellaria pro stauto reservando. Respondent,
Quod non. Item, Si crederent quod Papa *Johan-
nes* antedictus caput esset ecclesie Christi. Dixerunt,
Quod non. Item, Si crederent Decretalem quam
Papa *Johannes* edidit quæ incipit, *Quorundam* &c.
esse bonam, & rationabilem, & fidei orthodoxæ
convenientem. Dixerunt, Quod non. Sed dixerunt
illam Decretalem voluntarie tactam in destructio-
nem pauperum fratrum, & in condemnationem
iij. fratrum aristorum apud *Marsiliam*, & in despe-
dum paupertatis *Jesu Christi* & sancti *Francisci*.
Item, Si crederent quod illi quatuor fratres merue-
runt per mortem suam. Dixerunt ipsos gloriosos
sanctos coram *Jesu Christo*, & sancto *Francisco*. Et
plures tales opiniones prædicabant & asseverabant
contra papalem dignitatem & manutenebant usque
ad mortem, unde adjudicati sunt ignis supplicio;
sed ante combustionem unus eorum palam emisit ta-
lem confessionem.

Ego *Johannes indignus servus Jesu Christi* &
sancti *Francisci*, proficor & assero papam *Johan-
nem* hæreticum & sancta ecclesia inimicum pro hæ-
resibus quas fecit in iij. Constitutionibus & fove-
bat. Prima incipit, Ad conditorem. Secunda,
Cum inter nonnullos. Tercia, Quia quorundam.
Quarta, Quia ubi reprobus. Quæ sunt aperte con-
tra sacram Scripturam & sanctam vitam *Apo-
stolorum*. Et ego *Johannes* confessor & assero cre-
dere & tenere cunctis Christianis *Benedictum* pa-
pam xij. & *Clementem* vj. & *Innocentium* vj. suc-
cessores antedicti *Johannis*, qui dictus hæreses fove-
rant & pronuntiaverant, vixisse hæreticos & ex-
communicatos, & de omni gradu dignitatis priva-
biles, & dignos pena omnibus talibus ordinata. Et
idem dico de omnibus prælati & omnibus aliis qui
ordinati sunt defendere veritatem sancte matris
ecclesie & fidem orthodoxam, & de omnibus aliis
cujuscumque status, gradus, dignitatis vel conditio-
nis fuerint. Et in tali confessione vitam finierunt
per combustionem ignis, ad laudem & honorem sui
ordinis ut credebant. Nam illi tenuerunt & adhuc
superstities tenent quod nullus Papa deberet eligi
nisi de ordine fratrum *Minorum*.

Ad regem *Anglia* redeamus. Cum igitur rex
Edmundus longo tempore alta maris palpitasset,
nunciatum est ei quod rex *Navernia* concordatus
est cum rege *Francie*, ideoque disposuit se redire
ad *Calesiam*. Et ibi fuerunt *Franci* congregati &
jacebant ex omni parte ultra numerum expectantes
eum: & dicebant se velle inire cum eo bellum
quandocumque veniret & vellet. Die Animarum
rex transivit cum iij. mille viris armatis, & mille
sagittariis, & sic de omni genere populi x. mille, &
venit ad *Gynes*, et inde ad sanctum *Omerum*, de-
inde ad *Heyn*. Rex *Francie* recessit et fugit *Pa-
risium*, & fecit prosternere omnes pontes post eum,
et victualia et cetera bona delata sunt ad civitates
et castella, et ita defuerunt victualia *Anglis*. Tunc
necesse erat redire ad *Calesiam*. Quo cum perve-
nisset, nunciatum est regi quod villa de *Bertwyk*
capta esset per *Scotos*, sed in redeundo *Calesiam* de-
derunt patriam flammæ et incendio.

Qualiter capta sit *Bertwyk* extat narratio. *Scoti*
abscon-

Edw. III. absconderunt se in uno bosco, et fugare fecerunt unam prædam bestiarum prope villam de Bertoph. et illi de villa exierunt rapere prædam ab illis et sequebantur; et subito venerunt super *Scotos*, qui ex utraque occurrentes, ceperunt eos et occiderunt paucis de minoribus valentibus relictis. Et in crastino cum custodes murorum sopori se dedissent, miserunt scalas ad muros et subito introierunt, et invenerunt eos improvisos, invaserunt, et occiderunt quos invenerunt. Rex igitur festinavit et venit ad *Novum castrum*. Princeps *Wallie* nunc est in *Vasconia*, et peragrat fines *Francie* cum l. mille virorum armatorum, de pedibus abique numero de *Anglicis* et *Vasconicis*. Et capit villas et castella ad placitum suum, et patriam sub tributo et subjectione ex omni parte subiecit; *Vasconia* manet libertunda, quia non est qui eam inquietet. Cum igitur rex *Edwardus* venisset *Berwicum*, tanta potestas *Anglorum* occurrit ei undique. quod hii qui in villa fuerunt, videlicet C. xxx. viri, rogaverunt regem quod possent reddere villam, et habere vitam et membra, et rex concessit. Die Epiphaniæ *Edwardus Baliol* qui clamavit jus coronæ *Scotia* donavit totum jus suum *Leonello* filio regis *Anglia* *Edwardi* cunctis qui aderant intuentibus. In crastino conversionis sancti *Pauli* rex *Edwardus* intravit in *Scotiam* cum iij. aciebus. Qui cum venisset apud *Rokesborg*, multi de magnatibus *Scotorum* venerunt et habuerunt colloquium cum rege *Edwardo* quasi vellent venire ad fidem regis, et super hoc assignatus est dies de responso. Et rex cum populo suo quievit in pace per viij. dies, et illi medio tempore cariauerunt bona sua ultra mare *Scoticum*, Tunc *Willielmus Douglas* misit responsum per literas suas regi *Edwardo* se nolle omnino venire ad pacem ejus; et super hoc rex cepit iter versus *Edinysborg* cum iij. aciebus et destruxerunt patriam per viij. leucas in circuitu, et succenderunt igni et flamma. *Scoti* abstulerunt cuncta victualia ita quod *Angli* non habuerunt potum nisi solum recentem aquam per totam quindenam, et ideo redierunt. *Scoti* autem semper affuerunt à latere et tergo capientes et interficientes quotquot de exercitu foriare exhibant. *Henricus* dux *Lancastria* præibat ulterius in *Scotiam* et intellexit *Scotos* se parare ad prælium, et nunciavit regi, Qui regressus est festinanter cum paucis de *Mewrose* ubi *Angli* hospitati fuerant, et ceteri qui *Angliam* petebant capti sunt in foresta de *Stryk* per *Willielmum Douglas*.

An. Dñi
1356.

Anno Gratia M. CCC. lvj. rex habuit concilium *Londonis*, et petiit de clero decimam sexennalem ad solvendum in iij. annis. sed non concessit ea vice nisi unicam decimam. Post Pentecostem dux *Lancastria* et dux *Britannia* cum populo grandi perrexerunt in *Britanniam*. Sed primo transierunt in *Normanniam* super terras regis *Navernia*, quem rex *Francie* per fraudem carceri mancipaverat eo quod antea adhæserat regi *Anglia*. Et primo apud *Monnebrugg* in insula *Constantyn*, et inde usque ad *Carantan*, et circumivit terram undequaque ad placitum et ad castellum quod vocatur *ponne Dondemer* regis *Navernia*, quod erat obsessum grandi numero *Francorum*. Qui cum audissent ducis adventum, dimissis machinis et multis aliis necessariis fugerunt. Et instauravit illud victualibus, et viris, et aliis necessariis. Et inde transit ad *Bretelliam* re-

gis etiam *Navernia*, quæ erat obfessa à *Francis*, Edw. III. et amovit obsidionem et victualibus ditavit. Exinde processit ad civitatem *Vernolliam* quæ dicitur una clavis *Normannia*, civitas robusta et fortis, cujus una pars est in *Normannia*, altera in dulci *Francie*, et cepit eam per insultum eodem die. Deinde fecit insultum ad castellum eodem die usque ad noctem, et die secundo et die tertia usque ad tertiā et tunc reddiderunt illud; habuit namque unum hordicium forte et bene provitum, cum quo ad tales insultus operatus est mirabilia in prosternendo muros castrorum. In crastino nunciatum est ei quod rex *Francie* appropinquaverat et propè erat ad v. leucas. Et continuo exivit de villa in campum, et disposuit populum suum in acies paratus ad prælium. Et moram fecit in campo donec audiret quod rex *Francie* appropinquare nec pugnare vellet. Interim rex *Francie* misit ad eum duos clarigarios armatos dicens, Quod multo tempore giraverat terras suas devastando, et multa gravamina populo suo inferendo, videbatur regi quod idem dux quæret bellum, et libenter impleteretur. Ad hæc dux *Lancastria* respondit, dicens, Se et suos socios ad illas partes pro quibuscumque negotiis adventasse, et bene pro parte, regretetur Deus, prosequutos fuisse, et jam erat regrediens illicubi quo etiam habebat aliqua facere per viam, et si rex *Francie* vel aliqui suorum ipsum impedire conarentur ipse paratus erat ipsos vi repellere et negotia itineris sui continuare. Et in abscondito nil facere proposuit, sed ut rex *Francie* qua via ipse tenderet scire posset ipse lucernam post se accenderet. Et rex quievit illum persequi quia consultus est ut ejus regressum expectaret et etiam donec voluntatem suam de principe *Wallie* adimpleret, credidit namque; ambos subpeditasse. Et sic rex regressus tetendit iter suum versus principem. Dux *Lancastria* movit se versus *Argentam*, usque *Turri*, et usque ad abbatiam sancti *Fremundi*, ubi transivit aquam nimis periculosam, *Franci* vero pontem destruxerant. Postique erant viri qui locum pontis custodirent lxxvj. viri armati cum pluribus aliis; quibus occurrerunt antequam exercitus *Anglorum* adveniret xviij. viri *Angli* et occiderunt et vulneraverunt, ita quod nullus eorum abire valuit. Abinde movit se dux ad *Carantan*, deinde ad *Montebourgh*. Et nullus dies pertransiit in quo non caperent forcilecta et prisionarios. Medio tempore rex *Francie* diverit aciem versus principem *Wallia*, et subito tenuit se cum exercitu suo quasi per unam leucam ab exercitu principis. Cardinales venerant pro concordia, sed rex *Francie* tenuit pacem vel treugam habere nisi princeps redderet prisionarios quos ceperat iterando. Princeps *Wallie* *Edwardus* primogenitus regis *Edwardi* tertiū in crastino decollationis sancti *Iohannis* in autumno movit se de *Burdegalo* in *Vasconiam*, et equitavit per *Ageneys*, *Lymosne*, *Haluerne*, *Beryn*, et super aquam de *Leyre* in *Nomers* quæ est inter *Dalneys* ex una parte, et venit juxta *Peyters*, ubi initum est bellum xix. die Septembris. Die Sabbati ante bellum isti capti sunt, Comes de *Insy*, Comes de *Usur*, Marecallus *Burgonia*, et Ccxl. viri armati capti et interfecti. Captum est castellum de *Romerentyn* xv. die ante bellum; in quo captus est dominus de *Brun*, dominus *Brussegardus*, et xl. viri armati. Victualia coeperunt deficere in exercitu principis in tantum quod oportebat eos congregari in bello

Edw. III. bello aux prae vecordia tergum inimicis vertere. Et
 hoc inter se videntes firmaverunt sibi cor validum
 ne quis eorum se redderet regi *Francia*, sed potius
 elegerunt morti una die pro jure domini sui regis
Anglia una voce & unanimi assensu compacti sunt.
 Et signaverunt se signaculo sanctae Crucis Deo se &
 causam suam commendantes parati in bellum. Et
 diviserunt se in tres acies. Comes de *Warwiche* ha-
 buit primam aciem: & ex parte *Francorum* duo Ma-
 rescalli *Franciae* habuerunt primam aciem. Secundam
 aciem dominus *Dolfinus de Vienna* cum fratre suo
 Duce de *Orlyons* cum majori fortitudine. In tertia
 acie erat rex *Franciae* cum ij. mille de electioribus
 armatis totius *Franciae*. Dominus *Gulfridus Char-
 neys* bajulavit vexillum rubrum quod erat mortis
 signiferum, Rex *Franciae* edidit praeceptum ne quis
Anglicus vitae reservaretur solo principe excepto.
 Cardinales ante praelium ascenderunt in quendam
 montem prope ut viderent eventum belli. Jam pri-
 ma acies *Franciae* congregitur cum Comite *War-
 wiche*, sed cito per sagittarios subpedicati sunt. Et
 Marecallus *Clermont* occisus est & multi alii, ut
 infra dicitur. Comes de *Warwiche* insequabatur
 fugientes, & quosdam occidit & quosdam cepit pri-
 sonarios. Medio tempore venit secunda acies *Fran-
 corum* & miscuerant cum principe *Wallie*, et pugna-
 verunt nimis acriter infra unam septem, et *Anglici*
 devenerunt multum lassum praegravitudine certaminis,
 et arma eorum nimis lacerata. Et tam fortis et dura
 exitit pugna quod sagittarii pro defectu sagitta-
 rum sustulerunt lapides, et cum gladiis et lanceis, et
 quicquid possent arripere pugnaverunt, et sic se cor-
 de sagaci mirabile dictu defenderunt; sed tandem
 fuit Deus voluit *Franci* fugam arripuerunt, et dum
Anglici starent lassum se resocillantes et sperantes vi-
 ctoriam repotasse de suis inimicis omnibus, super-
 venit *Johannes* rex *Franciae* cum ingenti fortitudine
 aciem dirigens versus principem qui paucos ea hora
 secum habebat, quia laborabant super inimicos fu-
 gientes. Dum igitur cepissent *Franci* aciem miscere
 supervenit Comes de *Warwiche* rediens de fuga-
 tione inimicorum cum integro exercitu suo, et op-
 posuit se a latere exercitus regis *Franciae* et strenue
 pugnaverunt, et sic per gratiam Dei et non humana
 virtute victoria cessit principi et praelii reportavit
 principatum, et rex captus est et filius ejus *Philippus*,
 junior Comes de *Peyters* et magnates plurimi.

Regales.

Dominus *Johannes de Valois* Rex *Franciae*.*Philippus* filius ejus adolescens.Comes de *Pennys*.Dominus *Jacobus Barbon*.Comes de *Eawe*.Comes de *Tankivyll*.

Comites.

Comes de *Aunservill*.Comes de *Ventadurn*.Comes de *Baleferroynagg*.Comes de *Vendoyne*.Comes de *Ruffye*.Comes de *Wandemont*.Comes de *Anmarryn*.Comes de *Nesowe*.

Clerici.

Episcopus de *Geyns*.Castell de *Enpofte*.Vicecomes de *Nerbon*.Marecallus *Dondena*.Filius Comitis de *Alsur*.Filius Comitis de *Wendemer*.Comes de *Bealmont*.Dominus de *Richestaunders*.Dominus de *Montagn*.Dominus de *seyns Agar*.Dominus de *Aulenege*.Senescallus de *seyns Omer*.Dominus *Ricardus Dars*.Dominus *Mauricius de Maynos*.Capitanus de *Peyters*.Dominus de la *Tour*.Dominus de *Bewall*.Dominus de *Mangeleyre*.Dominus de *Blanneco*.Dominus de *Alnoye*.Dominus de *Dyvelyn*.Et praeter istos ij. mille personarum de quibus
mille homines armati.

Nomina occisorum in bello.

Dux de *Bulloun*.Dominus *Robertus de Aras*.Dux de *Cateneys*.Constabularius *Franciae*.Vicecomes de *Talonis*.Marecallus *Clermont*.Vicecomes de *Brusse*.Vicecomes *Lychedard*.Dominus *Reginaldus de Pomez*.Dominus *Gulfridus Charneys*.Dominus *Eustachius de Rippelmond*.Dominus de *Lyle*.Dominus *Willielmus Johar*.Dominus *Robertus Chamgger*.Dominus castelli *Seylon*.Dominus de *Monulaon*.Dominus *Argention*.Dominus *Johannes Saunfury*.Dominus *Lodowicus Brok*.Filius domini *Montagn*.Et praeter istos ij. mille virorum armato-
rum mortui, & de aliis CCC.

Sabbato ante bellum capti

Comes de *Inny*.Comes de *Usur*.Marecallus de *Burgoyne*.

Et de viris armatis mortui & capti CC. xl.

Die xv. ante bellum castellum de *Rome-
rentyn* captum est, Dominus de *Broun*, Do-
minus *Bricius Gaurb*, & xl. viri armati.Summa occisorum in bello ij. M. CCC.
Sum. prisionariorum captorum ij. M. D.

Anglici se receperunt prope locum in uno bosco,
 & ibi hospitati sunt illa nocte. In crastino nume-
 raverunt mortuos quos spoliatos & nudos reperie-
 runt. Deinde redierunt cum prisionariis suis versus
Burdegatum, laudantes & glorificantes Deum qui
 tanta miracula operatus est in eis. Concessum est hoc
 praelium

Edm. III. praelium circa festum S. *Mathei* apostoli. In exercitu principis *Wallie* M. DCCC. de viris armatis. Sagittarii M. CCCC. In exercitu regis *Francie* de omni populo xl M. Post festum sancti *Michaelis* videns dux *Lancastria* quod non posset inimicos equitando perturbare yeme superveniente, descendit cum exercitu suo ad villam de *Reynes*, & circa festum omnium Sanctorum cepit obsidere eam ad magnum detrimentum populi sui; nam multum dampnum propter yemis algorem ibi perpeffi sunt. Tunc cepit papa tractare de concordia inter reges cum effectu.

An. Dñi
1357.

ANno Gratia M. CCC. lviij. *Edwardus* princeps *Wallie* venit in *Angliam* ducens secum *Johannem* regem *Francie*; & applicuit apud *Wilmouths* in vigilia sancti *Johannis* ante portam *Latinam*. Et exinde ductus est *Londoniam* per median civitatem. Et tantus apparatus arcuum, & sagittarum, & de omni genere armorum monstratus est in qualibet strata *Londoniensi* ubi rex *Francie* adventare deberet, quod mirum est dictu, nec ab antiquo tale quid visum aut auditum. Civeique obviverunt ei ultra mille equestres suo meliori modo, quodlibet artificium simul vestiti in una lecta. Facta sunt hæc die *Mercurii* proxima ante festum *Pentecostes*. Concessa est regi quintadecima biennalis. Et rex relaxavit & condonavit omnes felonias, evasiones, & fugitiones. Eodem tempore orta est discordia inter clerum & fratres *Minores* de quibusdam opinionibus; & utraque pars appellavit ad curiam *Romanam*; unde magister *Ricardus* episcopus *Armagani* transivit cum pluribus aliis clericis ad curiam in defensionem cleri. Et idem *Ricardus Armaganus* habuit subsidium de clero, & abbas *S. Albani* erat procurator ejus. Et quia papa semper favebat *Francis*, & eos fovebat in quantum potuit contra *Anglos*, & propter miraculum quod Deus tribuerat victoriam tam paucis viris contra tantam multitudinem *Francorum*, scriptum erat in pluribus locis in *Vienne* & in multis aliis locis, Ore est *le Pape devenus Franceys* & *Jesu devenus Engleys*. Ore *ferra veon qe fra plus, ty Pape ou Jesus*. Et scriptum erat in defensionem. Die *Lunæ* ante festum sancti *Johannis Baptista* venit unus Cardinalis ad regem *Londoniam* sub magna festinatione, & dixit ad regem, Domine consentum erat apud *Burdegalum* quod dux *Lancastria* amoveret obsidionem de villa de *Reynes*, quæ jam extat in magno periculo, & cuncta quæ in ea sunt. Nunc autem si tractare debeamus de concordia faciatis amoveri obsidionem. Rex igitur misit literas ad ducem *Lancastria* sub fortificatione vitæ & membrorum & quicquid forisfacere posset, ut desisteret ab obsidione & domum remicaret quam citius posset; similiter rex *Francie* misit ad suos ut omnia sustinerent in pace. Et dum ista se tractarentur venerunt *Londoniam* duo alii Cardinales, scilicet Cardinalis *Pagorensis*, & Cardinalis *Rouensis*, & ille alius Cardinalis. Qui cum venissent ante regem apud *Westmonasterium* quasi in apparatu imperiali & fero vultu tanquam leonis, adtulerunt cum proni in terram, & sic mutuo alterutris salutatis, regeque in cathedra residente, unus eorum sumpto themate cepit predicare. Thema, *Honor regis judicium diligit*. Et post sermonem ceperunt loqui de negotio itineris sui, videlicet Quod rex *Edwardus* haberet omnes terras antecessorum suorum dum tamen pax & concordia inter *Edm. III.*

reges medieret. Respondit rex breviter, Quod licet ipse perdiderat terras antecessorum suorum pro tempore, ipse ea recuperaret cum Deus voverit, & dixit eis ut loquerentur de corona *Francie* quam ipse vendicavit. At illi responderunt, Communionem suam ad tam ardua negotia non extendere. Et sic dilatum est negotium usque ad decollationem *S. Johannis*, donec mitteretur papa pro dicto negotio. Et habuerunt iij. d. ad matrem eam de spiritualibus quam de temporalibus per totum regnum de ecclesia. *Johannes* rex *Francie* moram traxit apud *Wyndesorem*, & *David* rex *Scotie* apud *Turrim Londoniensem*.

Jam redeamus ad ducem *Lancastria*. Cum igitur *Henricus* dux *Lancastria* ix. menses fecisset super obsidione & patriam circumquaque devastasset, dominus *Carolus de Blois* venit cum mille viris & dux paravit se ad pugnam: sed cum appropinquasset non audebat accedere, sed recessit. Illi vero de villa hæc videntes magis timuerunt & captaverunt opportunitatem qualiter imrent colloquium cum duce. Et miserunt unum episcopum cum vi. milibus per conductum ducis reconciliare unam ecclesiam extra muros per mortem unius occisi pollutam. Dux vero compulit eos secum manducare. Et inter epulas colloquebantur de redditione villæ, eo quod nullas veniret in eorum auxilium. Dux vero durus erat ad inducendum ad hoc nisi sub tali conditione quod se & sua cuncta ei redderent in sua gratia. Sed tandem convenerunt dare duci C. mille scutorum pro suis costagiis, & redderent ei villam, sic tamen quod ipsi haberent bona sua. Et fecerant securitatem quod quandounque dux vellet petere villam ad opus regis *Anglia* ipsi redderent ei villam, dare vel assignare cuiunque ei placeret, & dux ordinavit unum capitaneum quem voluit; & quia noluit quod deprederetur villa, assignavit certos viros qui ingrederentur & seismam caperent in ea ejus nomine. Et ipse moram traxit extra villam & noluit intrare. Eodem tempore die *Veneris* proxima post festum sancti *Johannis Baptista* delata sunt literæ regis *Anglia* ad ducem ut amoveret obsidionem, post concordiam & redditionem factam, sicut Deo placuit. Eodem tempore erant nonnulli armigeri & sagittarii qui manserant in *Britannia* & *Vasconia* ad custodiam castellorum & opidorum, & hii convenerunt in unum ad numerum DC. virorum, & petreterunt in *Normanniam*, & per subtilitatem comprehenderunt villam de *Honyflet* & tenuerunt eam, & supervenit *Marescallus* de *Flandria* *Robertus Clermont* cum DCCC. viris armatis & v. mille pedestribus, & impetierunt villam, sed *Angli* strenue defenderunt se ad muros, & occiderunt de illis circiter v. C. Et cum sic pugnarent ad muros supervenerunt *Robertus Cnolles* & *Randulfus* socius suus cum sua comitiva a tergo, & percusserunt *Francos*, occiderunt plurimum mille personas, & plures ceperunt prionarios, & *Marescallum* & ceteros miserunt ad fugam.

Eodem anno orta est lis inter abbatem nostrum *Leycestrensem* & *Johannem Latrunc de Belgrave*, & *Laurencium* *Larence* fratrem ejus, & communiter ejusdem villæ. Et sic incepit. Communes de *Belgrave* quadam nocte prostraverunt furcas libertatis abbatis *Leycestrensis* in quodam angulo campi qui vocatur *le Drokling*. Tandem per sententias

Edw. III. tentias latas in patria recognoverunt malefactores factum suum. Similiter fecerunt fossas in quodam vado super aquam *Sore* ubi via de Fosse solet habere cursum suum, ad impediendum cariagium v. etualium nostrorum de maneriis nostris cum carectariis, et munierunt pontem ad alteram finem villæ cum pelsula et terra ut undique nos gravarent. Super quibus Abbas noster *Leycestrensis* habuit breve regis de placito transgressionis ad Justiciarios ad hoc assignatos, scilicet dominum *Robertum de Herle* et dominum *Johannem de Foleyll* milites, et *Simonem Pakenan* et *Laurentium Hanbark*. Et fuerunt addicti *xxxv. de Belgrade* et sic oportuit eos finem facere parti. Primo *Johannes Lawrence*, in cujus confidentia ceteri hæc mala fecerunt, et idem *Johannes* vadiavit Abbati *xl. li.* in gratia sua, et solvit centum solidos; reliqui vero de villa quia simplices erant, ad instantiam magnatum patriæ solverunt tantum *x. li.* reliquum pardonatum est eis ea conditione quod repararet viam de Fosse in vado de *Coweswath* et prostermerent arbores crescentes in dicta via versus pontem, nam dicta via extendit se à *Coweswath* per pratū et sic inter les *Uplines* ad finem pontis uique ad *le Penngrene*, et etiam dictū pontem paratum patere facerent omni transire volenti. Et antedictus *Laurentius* frater senior relaxavit si quid juris habuerat vel habere videbatur in illo loco ubi furæ nostræ prius crederentur fuerant. Eodem tempore *Scoti* navigabant super mare huc atque illuc cum tribus navibus bene stoffatis cum CCC. viris armatis electis. Et explorabant *Anglicos* transeuntes cum suis mercimoniis et bona eorum rapuerunt et eos occiderunt, et sic diu multa mala operati sunt. Et circa festum sancti *Michaelis* ortus est ventus validus et fugavit eos cum multis aliis navibus *Anglorum* in portum de *Wynsmoth*, et ibi capti sunt sicut deo placuit per *Anglicos*. *David rex Scotia* xi. anno à captione sua liberatus est et redemptus per *xxx mil. li.* et venit apud *Berwyckum* in die sancti *Michaelis*, ubi venerunt quidam de *Scotis* cum medietate dictæ summæ, et cum certis viris hostiagiis mansuris in *Anglia* donec altera medietas solveretur. Et facta est proclamatio de una trewga *x. annorum* inter *Anglos* et *Scotos* sub pœna forisfacturæ corporis et catallorum, et post *x. annos* lapsos eligerent *Scoti* utrum vellet pacem vel guerram. Ad festum sancti *Michaelis* iterum Cardinales habuerunt *iiij. d.* ad marcatū de clero tam de spiritualibus quam temporalibus, et non eo minus Papa misit per Bullam quod quilibet Episcopus faceret visitare episcopatum suum auctoritate Papæ, et solverent procuraciones Cardinalibus, et dictum est quod hæc summa data est per papam ad sustentationem regis *Francia*. Et Papa eodem tempore petiit de regno *Anglia* mil. marcas per annum per regem *Johannem* Curie *Romane* concessas et ab ejus tempore debitas jam plenarie solvendas, et hæc omnia facta sunt ut per talem terrorem regis *Edwardi* animum ad eorum voluntatem magis inclinarent: et rex providus provide et breviter respondit, se nullum tributum velle cuidam dare, quia regnum suum tenuit et libere tenere voluit absque subjectione cujuscunque.

An. Dñi. 1358. **A**nno gratiæ 1358. Rex fecit proclamationem in omnibus partibus regni, quod omnes alienigenæ de quibuscunque partibus mundi, qui advenire vellent ad solempnitates sancti *Georgii* haberent

liberum conductum ingrediendi regnum *Anglia* Edw. III. & regrediendi ad placitum per *iiij. septimanas* absque impedimento vel nocumento cujuscunque ad hostiludia cuilibet volenti in suo gradu prosequi generalia. Venit ibi Dux *Brabannia* & multi *Vasconii*, Regina quoque *Scotia* affuit cum multis aliis dominibus. Nobilitas hujus solennitatis multa erat nimis, nec est nostræ facultatis ejus gloriola facta evolvere. Post solennitatem peractam tranierunt omnes *Londonias* tractaturi de concordia inter *Anglos* & *Francos*, & multo tempore tractaverunt sine expeditione. Tandem pro eo quod Princeps promiserat *Francis* apud *Burdegalum* quod pax & concordia se tenerent in quantum procurare posset patrem suum regem, & Rex cupiebat promovere filium suum in honore sicut multum tenebatur atque ejus sinistra pro suo posse devitare, assensum præbuit concordie & pacis visceribus amplexatus est. Et sic facta est redemptio regis *Francia* pro *x. mill. centenis* marcis & darent *xiiij.* hostiagios de melioribus totius regni *Francia* ad demorandum in *Anglia* donec tota summa solveretur. Sed dux *Lancastrie Henricus* quando rediit in *Angliam* dimiserat *gardiānos* in *Normannia* dominum *Jacobum de Pye*, *Robertum de Cnolles* & multos alios qui associaverant eis de melioribus viris armatis & sagittariis electioribus in numero sufficienti & mirabile dictu qui auxiliarentur regi *Navernia*, & crevit tam fortitudo regis *Navernia*, quam *Anglorum*, quod sic adunati devastaverunt cunctas patrias in circuitu, & divites facti sunt nimis & locupletati sunt, adeo quod potius viderentur domini regni quam stipendiarii. Et multi qui egressi sunt illuc garriones vel valletti facti sunt milites validissimi ac ditissimi regressi sunt, & omnes terræ ad *lx. leucas* circa *Parisius* factæ sunt eis tributariæ, ne in toto exterminarentur. Ipsa quoque Civitas *Parisienfis* promissa eis fidem, & super hac fide dominus *Jacobus de Pye* cum *xxx. viris* ingressus est *Parisius* videre civitatem spaciandi gratia. Cumque aliquandiu moram traxisset ibidem, surrexerunt quidam de civitate & interfecerunt omnes illos *xxx. viros*. Dominus *Jacobus* vero evasit adminiculo unius de civitate iussutus sicut deus voluit. Et supervenit Rex *Navernia* cum exercitu suo, & stetit coram civitate *Parisienfi*, & dominus *Dolfinus de Vienna* venit à tergo per *a leucas* appropinquans. Et cum nostri viderent quod accedere noller ad pugnam, direxerunt se versus illum, & coercuerunt cum ad fugam, et occiderunt pluriquam CCC. viros de illis et multos valentes milites et armigeros, et unum Episcopum ceperunt. Tunc Cardinales dispoſuerunt se repatriare, et habuerunt conductum ad *Caleſiam*. Eodem tempore mortua est *Isabella* regina mater regis *Edwardi* et sepulta *Londoniis* apud fratres *minores*. Post recessum Cardinalium quidam de *Francia* venerunt *Londonias* cum *xij. centenis* millibus marcatum in partem solutionis pro rege suo. Sed rex noster recusavit pecuniam pro eo quod non adduxerunt secum hostiagios prout Concordia se præhabuit. At illi responderunt, Magnam partem *Francia* fore per *Anglos* destruetam contra formam Concordiæ, adeo quod *Franci* non audebant ad proprias domos redire. Rex respondit quod *Angli* qui remanserant in *Francia* post habitam concordiam exlegati homines fuerunt, cuius felones scilicet, homicidæ, fures & latrones & tales delinquentes contra

Edw. III. tra jura regni sui, & extra protectionem tuam, nec ipsos potuit iustificare. Eodem anno post festum omnium Sanctorum venit rex *Scotia* per communem assensum regni sui ad regem, *Londoniæ*, & optulit se pergere cum eo ubicumque tibi placeret in guerra sua, si forte talis oblatio posset cedere in alleviamentum regni sui de tanta summa redemptionis suæ solvenda. Et supplicavit regi quod Mercatores *Scotia* possent libere intrare regnum *Anglia* & exire, & mercatores *Anglia* simili modo terram *Scotia* tanquam una gens & unus populus abique detrimento vel calumpnia alterius ad alterum. Similiter quod moneta eorum posset currere cum moneta nostra & nostra moneta transire cum moneta sua, & filii eorum vacare Universitatibus *Anglia* discendi gratia cum facere solebant. Cum igitur rex *Edwardus* vidisset tantam humilitatem annuit ejus petitioni. Et rex *Scotia* cum regina moram traxit apud fratres prædicatores *Londoniæ*. Et sciendum est quod rex *Anglia* concordatus est cum rege *Francia* in octabis sancti Hillarii, sicut supra notatum est, sub ista forma.

Et forma Concordiæ missa est ad Curiam *Romanam* ad ratificandum & confirmandum, & dum nuncii essent in redeundo expleto negotio, inventum est quod rex *Francia* contra sacramentum suum juratum miserat literas in *Franciam* quod nunquam fuit in voluntate dimittere unum pedem terræ regi *Anglia* de terra sua *Francia*. Et captus est nuncius ad mare qui portavit has literas secreto sigillo suo munitas. Quam ob causam rex *Francia* missus est ad castellum de *Somerton* sub custodia domini de *Deyncort* & domini de *Solvyll*, & *Philippus* filius ejus missus est ibidem cum eo. Post festum Purificationis quidam tunc valetus postea per processum temporis miles magnus & validus dominus, capitanius multorum castellorum, opidorum forscleitorum atque villarum in *Francia* tam ex assignatione ducis *Lancastria* quam ex propria acquisitione, collecta multa fortitudine *Anglorum* perrexit in *Franciam* & venit ad villam de *Aurilions* & posuit suburbia ad flammam ignis, & occidit quos voluit & tulit secum multa bona & quæque preciosa inventa, Cives veronon audebant exire contra eum, tanta flosebat fama divitiarum gratiarum *Anglorum*. Exinde perrexit versus *Amisium* & per cautelam muros ascendit, portas aperit, omnes *Angli* intrant & in medio strata se ad bellum parant & multos cives necant, & cives in tantum attoniti redduntur quod multi ad muros fugerunt, saltant & colla frangunt, & multi se submerferunt præ timore, sicque factum est quod multo plures occiderunt terrore quam gladio. Et ipsi abstulerunt, rapuerunt & asportaverunt bona innumera & ibi divites sunt nimis. Et non erat ibi *Anglus* tam pauper quin de auro & argento & aliis jocalibus & preciosis ad plenum ditatus est. Et inde venit dictus *Robertus Cnollis* ad xij. leugas ab *Avinionia*. & tantam virtutem secum duxit quod Papa & Cardinales non audebant extra palatium moram facere, & quasi deludentes intra se dicebant,

*Roberte Cnolly: parte sit Francus mollis,
Ipsius tollis prædas, dans vulnera collis.*

Deinde in redeundo cepit prisonarios & villulas multas & divitias ad plenum, et sic venit ad suum hospitium. Tunc *Robertus Cnollis* misit in *Angliam* ad regem quod quæcunque adquisierat in regno

Francia castella, villas, catalla & quæcunque alia bene voluit omnia esse ad voluntatem legi domini sui regis disponere de eis ad suum placitum. Et rogavit regem de suo dominio & bona sua voluntate, & multum placuit regi cunctisque filiis suis. Sed post festum sancti Michaelis idem *Robertus* captus est per insidias. Et dum deberet abduci supervenit *Randekyn* socius dicti *Roberti* qui prope erat in illis partibus & cepit eodem die circiter xl. prisonarios de *Francia*, devicit hostes, & liberavit socium suum *Robertum*. Interim redeunt nuncii de Curia Papæ dicentes Papam & totam Curiam lætam fore de Concordia & suum assensum præbuisse. Similiter attulerunt secum unam Bullam Papalem ad absolvendum Justiciarios regis qui fuerant excommunicati ad suggestionem & procuracionem Episcopi *Helienfis* etc. Parum antehac tempora orta est discordia inter fratrem *Thomam de Lyle Heliensem* Episcopum & dominam *la Wake*; nam homines Episcopi succenderant unum mœnium Domine *la Wake* & homines ejus interfecerant, et domina conquesta est regi de suo gravamine. Et Justiciarii missi sunt ad inquirendum in causâ, scilicet dominus *Henricus Grene*, dominus *Willielmus de Schardesfont* et alii, et Episcopus venit coram eis, et comperitum est quod fuit in toto culpabilis. Unde attachatus est per temporalia sua sicut lex dicitur, et traditus est Episcopis qui eum custodirent et pro eo ad legem responderent, et ipse statim transiit ad Curiam *Romanam* et dedit Papæ intelligere quod rex incarcerationem eum et tulerat ab eo sua temporalia contra jura Ecclesiæ. Quam ob causam missa est sententia per Bullam papalem super Justiciarios et omnes suos fautores et eis adherentes ac coadjutores vel consiliatores in hac causâ. Et missa fuit Bulla ad *Johannem de Kynwelle* Episcopum *Lincolniensem* ad publicandum populo et exhumare corpora eorum si mortui essent et projicere extra cimiterium. Qui continuo perrexit ad quendam *Simonem de Draythom* et exhumavit eum et fregit parietem Ecclesiæ et extraxit corpus per foramen et eiecit extra cimiterium. Et Episcopus *Lincolniensis* mandavit Abbati de *Burgo* idem faceret de corpore Domini *Johannis de Enga* militis, sed unperditus est per virtutem à filio dicti militis. Cum igitur rex ista audisset graviter tulit, et mandavit Papæ quod nil actum contra Episcopum citra leges et consuetudines regni. Et sic tandem cum difficultate tamen et auxilio Cardinalium habuit pro eis absolutionem. Ad festum Epiphaniæ quando magis credebatur pacem habuisse inter regna *Anglia* et *Francia* cives *Parisienses* totaliter reculerunt, et despectuosè omne unanimitati assensu insurrexerunt contra *Anglos* in civitate, quorum multi motati fuerant ibidem tota vita sua, et eos omnes occiderunt et bona eorum sibi rapuerunt. Similiter et *Flandrenses* ex sua parte fugaverunt mercatores nostros in *Brabantiam* et mercatores *Eslydynges* tenuerunt extra fines *Flandria*, & omnes illos cives de *Brydges* qui mercatores foverant exlegabant, cepit, & multos de mandato Comitum *Flandria* detruccaverunt. Et itaque rex fecit proclamare ubique in regno quod omnes alienigenæ cujuscunque conditionis essent, solis firmarii regis exceptis, parati essent ad mare exire regnum citra festum sanctæ *Margaretæ* proximo sequentis sub poena vite & membrorum abique ulteriori dilatione.

Edw. III. Anno gratie 1359 rex fecit retentionem similiter
 Ap. Dñi & ceteri domini regni fecerunt qualem prae valitudine
 1359. non audivimus factam nostris antea his temporibus
 pro aliquo passagio ultra mare faciendo, & præpa-
 ravit se transire in Franciam ad nativitatem beate
 Marie. Et mediotempore venit dominus Walterus
 de Marne cum M. D. viris bene armatis de
 Almania & Hunaldia & aliis locis in auxilium
 regis, & venerunt ad Calesiam & cum introissent
 villam tractaverunt villam ad suum placitum. Ac-
 ceperunt hospicia & eiecerunt Anglos & quodam
 occiderunt & ultra mensuram multa magistralia ex-
 ercuerunt, sicque propter ista & propter alia nova
 quæ ad aures regis deveniunt rex noluit pro tem-
 pore in Franciam transire, & sic passagium illud di-
 latum est, sed ordinavit Henricum ducem Lan-
 castrie in Franciam pergere & applicuit apud Ca-
 lesiam post festum sancti Michaelis cum fortitu-
 dine grandi, & hoc contra voluntatem multorum
 magnatum de regno qui secretas inimicitias gerebant
 erga eum. Et equitavit per Picardiam & Artoys,
 et destruxit patrias in circuitu. Et tunc supervenit
 rex Edwardus cum omnibus aliis magnatibus, &
 diviserunt se in tres turmas & acies, & abin-
 vicem se dividentes singulæ acies ceperunt iter suum.
 Nesciebat una acies de cetero ubi altera devenit us-
 que in diem Jovis ante festum sancti Andree. Quo
 casualiter dux acies transientes occurrerunt regi ad
 unam villulam ad x. leucas de Reynes in Campania,
 ubi rex tenuit unum magnum Concilium cum duce
 Lancastrie & aliis magnatibus suis in vigilia sancti
 Andree, & die sequenti, & exinde ceperunt iter
 suum versus Reynes in tribus aciebus sicut prius
 fecerant, ita tamen quod singuli possent scire ubi
 essent & reliqui, nec aliquis exercitus eorum ali-
 quam patiebatur adversitatem aut dispendium, nec
 quandoque ab adversariis acclamatus est in toto
 hoc itinere, sed omnia prospera eis evenerunt nisi
 quod unus Baldewynus Bartyx xvi. die Novem-
 bris venit cum lx. viris super Comitem Staffordia
 hospitatum in una parva villula prope Principem, et
 acclamavit eum, at ille exiens in primo insultu unum
 occidit et alium ad terram jecit, sicque omnes capti
 sunt vel occisi, nec unus quidem evadit et ipse Bal-
 dewynus captus est. Et notandum quod in toto illo
 viaggio non perit quicquam nostrorum nec damp-
 num sustinuit præter quod dominus Thomas de
 Morrens percussus est medio de una gunna. Xviij.
 die Decembris venit rex cum omnibus suis ad villam
 de Reynes & recipiebant se hospitio ex omni parte
 villæ, & quieverunt pacifici nulli malum aut mo-
 lestiam intromittentes. Sic fecerunt convivia unusquis-
 que dominus cum alio ac si in proprio solo fuissent
 in Anglia. Die sancti Thomæ Cantuariensis ad
 noctem dux Lancastrie, Comes Richemundia,
 Comes March, dominus Johannes Chandos qui no-
 minatissimus miles hiis diebus habebatur, exierunt
 ad incalandum villam de Cerny in Dormoys quæ
 erat villa fortissima duplici fossa & ingenti muro
 munita, plena turribus & instaurata viris armatis. In
 crastino antequam appropinquarent ad villam per
 unam leucam illi de villa præceperunt ees & eos ac-
 clamabant. At dux & ceteri Comites non obstantes
 illo clamore equitaverunt donec venissent bene prope
 villam, & tunc descendit dux de equo ut videret fos-
 suras & illarum, & statim ceteri videntes
 eum ad pedes descenderunt de equis, & absque con-

filio inito aut aliquo proposito inde capto unanimi-
 ter se dederunt ad insultum improvisè, & sine dilati-
 one unam fossuram adquisierunt, deinde absque mo-
 ra adepti sunt aliam, tunc cum gravi perna ad muros
 ascenderunt & ibi militanter & strenue pugnave-
 runt donec aliqui eorum muros adquirent, & sic
 ascensis muris villam intraverunt & miserunt ad
 mortem qui eis resistebant, & multi illorum fugientes
 se submerierunt in aqua & marisco, deinde direxe-
 runt se ad castellum ut insultum facerent, sed castel-
 lam prædicti timore sine dilatione se reddiderunt
 cum Castello duci Lancastrie, & eodem die ante-
 quam inde abirent posuerunt villam incendio &
 flammæ, & hospitati sunt eadem nocte in una vil-
 lula bene prope Comitem de March, & in crastino
 die scilicet Circumcisionis dux Lancastrie & plures
 alii tetenderunt viam ad quandam villam vocatam
 Aury in Dormoys quæ distat per vij. legas de Cer-
 neye, & erat hæc villa bene munita & fortior quam
 Cerneye, posita super aquam vocatam Dayne. Sed
 antequam illuc venissent villam reliquerunt villam &
 fugerunt præ timore, nec erat qui eis resisteret. Eodem
 die dux Lancastrie petiit ad villam fortem & bene
 munitam vocatam Menram in Campania de qua simili-
 modo villani ante eorum adventum tugerant, & villæ
 flammæ & incendio supposuerant, et exinde rediit cum
 exercitu suo ad Regem Edwardum sanis & incolumis
 cum omnibus suis, laudetur deus. Et præter hæc domi-
 nus Bartholomeus de Horgwabs, dominus Baldewynus
 de Butto cum multis aliis de familia principis et fa-
 milia Comitum Richemundia 20 die Decembris di-
 rexerunt se ad villam nomine Sourmoussy quæ erat
 munita duplici fossa et bene murata et fortissima
 prædicio, et viri audacia incalaverunt eam eadem
 nocte et prendiderunt eam, et in medio villæ erat
 unum pulcrum castellum cum turri una quasi inex-
 pugnabili, et hoc castellum per suffusionem et va-
 rios insidias adepti sunt in die Epiphaniæ, et hii qui
 fuerunt in castello fugerunt in turrim indilate, sed vi-
 coacti reddiderunt se eodem die, scilicet dominus de
 Clermont et multi valentes milites armigeri et bur-
 genes de villa. Tercia die post Epiphaniam præ-
 dicta turris dilapidata est ad terram, dictaque villa
 data incendio combustionis et penitus destructa. Eo-
 dem tempore Dalfinus de Vienna filius regis Fran-
 cia et alii proceres regni congregaverunt multitudi-
 nem virorum fortium et classem magnam nimis ut in
 Normannia adunati in Angliam applicarent in di-
 versis locis, ut sic regem Edwardum revocarent ac
 etiam de Anglicis se vindicarent; Et quidam eo-
 rum occurrerunt domino Thoma Fogges ad numerum
 CC. XL. lanceati, ac dictus Thomas occurrit eis
 juxta Hensley, cum xxvij. lanceatis et circiter C.
 sagittariis, et fortiter pugnaverunt, et capti sunt in
 eodem congressu CXX. personæ armatæ, videlicet do-
 minus Lodovicus Harecourt gardianus Normannia.
 Dominus Johannes Rygot Marecallus. Dominus
 Baldewynus de la Huse cum 2. fratribus. Domi-
 nus de Brakemont et frater ejus, Ballivus de Caux et
 unus Baro cognatus ejus. Dominus Willielmus
 Marteb. Die sancti Mathie Apostoli in Quadra-
 gesima Franci applicuerunt apud Winchells ad
 summam xx mill. armatorum virorum et interfecerunt
 xxxv. homines de villa. Sed infra breve tempus
 tanta multitudo Anglorum compatriotarum quod
 antequam Franci possent navigio suo se munire in tan-
 tum se proripuerunt ad aquam quilibet super alium quod
 per-

Edm. III. perdidit tam necatos quam subinertios plusquam CCCC. Et sumplerunt secum ix. mulieres speciosas de villa quas tam turpiter violaverunt quod horribile est recitare. Et dum sic occupati essent Franci ex una parte quidam marinarii nostri navigio venerunt & ceperunt xiiij. naves cum vino & aliis victualibus bene onustas, & eas abduxerunt. Eodem tempore missus est *Iohannes de Valois* Rex *Francia* de *Castello de Somerton* ad turrim *Londoniensem*.

An. Dñi
1360.

Anno gratiæ M.CCC.lx. omnes laici cuiuscunque conditionis erant inter xvj. & lx. annos arati sunt. Et de illis meliores armati sagittarii missi sunt ad maritimos ad mare in defensionem regni. Unus Maritarchus erat *Iohannes Wesnam* Prior Hospitalis, & alii assignati per regem. Navigium inimicorum super mare dicebatur nimis validum.

Archiepiscopi & episcopi per episcopatus suos concesserunt grandes indulgentias omnibus transeuntibus ad mare contra inimicos in defensionem regni, & quod unusquisque posset eligere sibi confessorum ad placitum. Episcopi quoque, Abbates & Priores, Rectores, Vicarii & capellani & omnes viri ecclesiastici parati erant prout Abbates fuerant, Quidam esse viri armati, quidam sagittarii, et electi erant per mandatum episcoporum. Et beneficiati qui non potuerunt in propria persona supplerent per bona sua in aliis personis, si Franci in terram intrarent & necessitas eis occurrere suppetisset. Tunc maritarchus cum C.lx. navibus de *Londonis* per *Temisiam* mare peccit. Et primo sulcavit maris alta usque *Boloniam*, deinde usque ad *Honysle* ad reprimendum inimicorum audaciam qui terram *Angliæ* infestare proposuerant. Et sic nostri fecerant multa mala *Francis* in ista peregrinatione. Cum igitur Rex jacuisset apud *Reynes* vij. septimanas transivit ad *Chalounnes*, deinde perrexit in *Burgoniam*. Et venit dux *Burgonia* & tractavit cum rege, & rex concessit ei treugas per iij. annos pro se & omnibus suis pro CC. mill. *potonnis* regi solvendis. In quadagesima sequenti rex *Edwardus* habuit tractatum cum *Francis*, aderantque unus Cardinalis & unus legatus; sed non cepit effectum. Unde rex movit exercitum usque *Parisiis* incendendo, occidendo & undique devastando. Et ibi propter festum Paschæ fixit tentoria ad ij. leucas de civitate. Die Lunæ post diem Paschæ rex disposuit exercitum suum in iij. aciebus coram civitate clagentibus tubis & clarionis & aliis instrumentis musicis personantibus. Rex erat in secunda acie cum suis, dux *Laucastria* & Comites *Northamptonensis* & *Saluburiensis* cum suis in prima acie. In tertia acie Princeps & Barones cum reliquo vulgo expectantes prælium de hiis qui in civitate *Parisiensi* erant sicuti eis ante promiserant. Sed nemo exit de civitate occurrere illis. Unde rex *Edwardus* inde graviter motus iussit dare incendio magnam partem suburbiorum ut eos provocaret ad pugnam. Et tamen non erat qui eis resisteret. Tunc xxx. milites de novo ordinati cum lanceis suis perrexerunt ad portam *Parisiensium* petentes ab eis opera militaria secundum legem Armorum. Et exierunt de civitate lx. cum hastis, & pugnatum est fortiter ex utraque parte, sed per gratiam Dei quæ semper præsto erat *Anglis* in omnibus suis agendis *Angli* vicerunt *Francos* & refugerunt eos in civitatem quosdam mortuos, quosdam letaliter vulneratos; sed nostri, laudetur Deus, evaserunt absque gravi vulnere. Tunc movit se rex

in alias partes & tradidit custodiam castellorum quæ sunt in partibus de *Orliens* & *Cateneſia* duci *Laucastria*. Eodem tempore Comes de *Armenak* in *Vasconia* pugnavit cum amico regis *Angliæ* Comite de *Foys* pro eo quod adharebat regi *Angliæ*. Et mortui sunt ex parte dicti Comitis xv. milia virorum & ex nostra parte nullus nominatus, laudetur Deus. In isto viagio obierunt in *Francia* multi nobiles *Angli*, scilicet Comes de *March* Martellus exercitus, *Cydo de Warwyk* primogenitus Comitis miles nominatissimus. Dominus *Robertus de Morle* & filius ejus, & multi alii nobiles milites & armigeri atque valetti, Nam in eorum reditu de civitate *Parisiensi* versus partes de *Orliens* in *Bevoſina* subito supervenit horribilis tempestas tonitruum, fulguris deinde grandinis & occidit gentes abique numero & plusquam vj. millia equorum, Ita quod carniagium exercitus defecit fere in toto, & oportuit necessario redire versus *Angliam*, sed Deus transiit miseriam necessitatis in honorem regis maiestatis; nam papa misit nuncios solemnes cum literis ad regem *Angliæ* ad tractandum de pace & concordia. Et tractaverunt apud *Morens* prope *Chartres*, & continuatus est tractatus quinto die Maii quando rex disposuit se redire versus *Angliam* tum propter necessitatem tum propter formam tractatus, quæcunque habebant miserunt flammæ & incendio præ defectu carniagii, tentoria, utensilia, currus, sellas & cetera quasi cuncta. De dicta concordia dicitur infra. Eodem anno rex concessit libertates *Leycestria* de nundinis & aliis ad instanciam ducis *Laucastria*. Et dux obligavit dominium de *Wrangill* sub warranto dictarum libertatum pro se & hæredibus suis. Eodem anno quidam miles dominus *Iohannes de Ardena* implacitavit Abbatem nostrum *Leycestria* & nos de manerio nostro de *Wewode* & advocacione ecclesiæ nostræ de *Crudworth* quam per multa tempora in proprios usus habueramus, Qui quidem dominus *Iohannes* per favorem & auxilium multorum majorum de patria & per consilium vicecomitis qui pro eo tempore fuerat, portavit unum breve quod continet, *Faciatis venire sex tales; & hi erant gentes incognitæ nobis, quæ duxisse debuerant totum negotium ad suum placitum. Sed cum divulgatum esset jus nostrum, ac etiam præ timore unius literæ per Regem ad Justiciarios missæ quod non sinerent Abbatem injuriam pati prout respondere vellent in posterum coram rege & ejus concilio, facti sunt nimis dolentes & tristes, Sicque nostra iusticia declarata, transiit negotium ad nostrum placitum & recuperavimus manerium cum ecclesia ut prius habuimus. Acta sunt hæc die sabbati proximo ante festum sanctæ *Margaretæ* apud *Warwicum* coram Justiciariis domino *Iohanne de Mowbray*, & *Thoma de Hynghby*. Circa translationem sancti *Thomæ* transiit *Iohannes de Valois* rex *Francia* & alii prisonarii ad *Calesiam*, & tractaverunt cum proceribus *Francia* de concordia & finali pace inter regna *Angliæ* & *Francia*. Et concordatum est sub tali forma, *Item totam terram de Belvill; Item civitatem cum castello de Saintona cum tota patria de Saintona rati**

Rex Angliæ habere debet totam Aquitaniam & Vasconiam pro perpetuo absque reverso, civitatem quoque de Peyters cum castello, cum toto comitatu & patria de Peyters; Item totum feudum de Durward; Item totam terram de Belvill; Item civitatem cum castello de Saintona cum tota patria de Saintona rati

Edw. III. civitatem Andegaviz cum castello cum tota patria Andegaviz: Item civitatem cum castello de Paragors cum tota patria in circuitu: Item civitatem cum castello de Caours cum patria de Caoutina: Item civitatem & castellum & terram de Tarke: Item civitatem & patriam de Wygotnesia: Item civitatem & castrum & terram cum patria de Cauris: Item civitatem & castellum cum patria de Angelmofia: Item civitatem & castellum de Rodelfya & patriam de Vergia: Item homagia, servicia & honores Comitum de Foy & Armenak & de Paragorensi & vicecomitis de Lyngesia; Et servicia de dictis dominis pro terris quas habent in antedictis patriis: Item Mostrellum super mare cum suis pertinentiis: Item integrum comitatum de Pounis: Item castellum cum villa de Calefia cum dominiis & castellis Merck, Sandegate, Colne, Hannes, Wald, Sex, cum terris, mariscis, boscis, rivulis, redditibus, & cum vestimentis ecclesiarum & omnibus pertinentiis. Item omnes insulas appendentes antedictis dominiis. Item castellum cum toto comitatu de Cignes cum suis pertinentiis. Item castellum & villam de Rochell cum omnibus suis pertinentiis. Et ad ista firmiter & inviolabiliter perpetuis temporibus observanda juraverunt utrique reges super sacramento corporis Iesu Christi. Simili modo juraverunt magnates utriusque partis pro se & heredibus atque successoribus suis coram iij. archiepiscopis et viij. episcopis cum Indenturis per sigilla amborum partium manibus, Et pro redemptione regis Francie darent.

An. Dñi
1361.

Anno gratie M.CCC.lxj. Cum igitur reformationem pax inter regna, in quadragesima sequenti obiit eterna memoria dignus Henricus nobilis dux Lancastria apud Leycestrium. Eodem tempore crevit quedam societas virorum fortium vocata Societas fortuna, & per quoddam vocata est La grant compaignie. Et adunati sunt de diversis partibus non habentes unde vivere nisi de suo labore post initam pacem inter regna. Isti erant viri fortes & bellicosi, elegantes & strenui & vivebant de suo perquisito per guerram. in pace nil habentes. Et erant de diversis nationibus congregati. Isti venerunt de Lombardia versus Avinioniam & petierunt licentiam proficisci per Savoy. Sed Comes de Savoy negavit eis progressum, et congregavit multitudinem populi ad resistendum eis. Et illi captaverunt oportunitatem et noctanter proruperunt super muros civitatis in qua ipse Comes manebat, et interfecerunt homines illius et prædati sunt civitatem et tulerunt quatenusque in ea invenerunt. Et ipse Comes cum magna difficultate dimissus per murum vix evasit.

Eodem anno obiit magister Ricardus filius Raul episcopus Armacanus qui causam manutenuerat contra fratres mendicantes in curia Romana apud Avinioniam. Eodem anno Matildis filia ducis Lancastria, ducissa de Seland, scilicet uxor Willielmi ducis de Seland venit in Angliam ad clamandum hereditatem suam. Et tunc divisa est hereditas inter dictam Matildem, & dominam Blanchiam filias ducis Lancastria. Dominus Iohannes de Gannus filius regis Edwardi duxerat in uxorem prædictam Blanchiam, qui postea factus est dux Lancastria. Eodem anno nobilis dux Lancastria Henricus tumultuatus est in ecclesia Collegiali et hospitali extra

portam australem Leycestria, quam ipse construxerat et quam præfecerat uno decano et xij. Canonicis præbendis et totidem vicariis ac aliis ministris sufficienter requisitis, et centum pauperibus debilibus et decem fortibus mulieribus quæ debilibus deservirent et procurarent in esculentis et poculentis et aliis corporis necessariis jugiter die ac nocte, dictamque hospitalitatem pauperum cum Collegio Canonicorum sufficienter dotavit, ubi jacet sepultus. Eodem anno xvj. kalendatum Februarii, scilicet in die & nocte sancti Antonii orta est horribilis & nimis valida tempestas ventorum qualem nunquam retro actis temporibus non creditur à plebe fuisse visam, nam ultra quam dici potest, boscos, pomaria & omne genus arborum prostravit & multas ultra quam crederet cum radicibus evertit; ecclesias, molendina, campanilia, muros, domos dilapidavit; Apud Londoniam mala innumera de campantibus & aliis domibus & ecclesiis exercuit. Eodem anno Edwardus Princeps Wallie duxit uxorem filiam Edmundi Comitum de Cantia quam ante Comes de Salubaria duxerat in uxorem, & divortio inter eos per dictam mulierem facto dominus Thomas de Holond duxit in uxorem, pro cuius concupiscentia ut dicebatur divortium factum est. Tercio duxit eam Princeps Wallie antedictus. Eodem anno mortalitas generalis oppressit populum quæ dicebatur pestis secunda. Et moriebantur tam majores quam minores & maxime juvenes & infantes. Et de congregatione nostra xj. Canonici mortui sunt.

Edw. III.

Anno gratie M.CCC.lxij. obiit Matildis Ducissa de Seland & Comitissa Leycestria, quam vulgaris opinio dicebat veneno intoxicatam propter hereditatem reintegrandam. Eodem anno sederunt Justiciarii de Traylbastons apud Eboracum. Eodem anno quidam valens homo de boreali plaga scutifer elegans & audax nomine Iohannes de Compeland occisus est. Iste cepit Davidem Regem Scotia in bello Dunelmie.

An. Dñi
1362.

Anno gratie M.CCC.lxij. ad festum Michaelis Rex ordinavit stipulas lanarum esse apud Calefiam & ordinavit xxvj. mercatores de valentionibus regni habere custodiam villæ & eam manutenere cum stipulis per iij. annos. Et cum quolibet mercatore vj. viros armatos & iv. sagittarios de sumptibus regis. Ordinavit etiam ibidem duos Majores, videlicet unum pro villa, & alium pro stipulis. Et rex caperet pro mala captura quæ vulgariter dicitur Malerorth xx. s. & prædicti mercatores Gardiant de villa xl d. de quolibet sacco lane. Princeps Wallie & Comes Warwyck transierunt in Vasconiam. Eodem anno Willielmus de Clow humanissimus abbas Leycestria adquisivit vacationem Abbathie Leycestrensis; quando aliquis Abbas ibi obierit Etsaetor Regis intrabit in Abbathiam & capiet ibi simplicem seisinam in nomine regis, & tenebit se ibi per unum diem & unam noctem, non tamen faciet ibi aliquod magistrum, & in crastino exibat. Et si forte sponte exire noluerit, licitum eis est eum vi expellere. Nec quisquam Etsaetor se intromittat ulterius in alius maneris, terris vel tenementis dictæ Abbathie nisi solum ut dictum est in Abbathia tantum; Et pro isto privilegio & pro primis quatuor vacationis mensibus pro electione privilegiatis dabunt regi iv. marcas. Et si contingat ulterius vacare,

1363.

Edw. III. care, pro quolibet mente quamdiu vacaverit dabunt regi unam marcā. Hoc privilegium rex *Ricardus* ij. in suo primo anno confirmavit. Eodem anno venit in *Angliam* rex *Cipria*, qui in reliquis regnis laboraverat pro auxilio petendo. Et petiit a rege auxilium contra *Paganos* qui ei tulerant & detinuerant regnum & hereditatem suam *Ierosolymam*. Et rex noster valde regaliter eum muneravit, & ceteri domini magnum honorem ei exhibuerunt. Eodem tempore rex *Scocie* venit in *Angliam* pro abbreviatione pecunie quam debuit regi *Anglia* de redemptione sua, sed rediit negotio non expedito. Rex *Francia* venit *Londoniam* post Purificationem & moram traxit apud *Wabeye* scilicet in manerio Ducis *Lancastria* tunc pulcherrimo manerio *Anglia* ut dicebatur. Hoc quidem manerium *Henricus* Dux *Lancastria* construxerat de sumptibus lxx. millibus marcarum quas adquisierat apud villam de *Wygge-rale*. Rex *Francia* attulit secum medietatem millenarii in partem solutionis redemptionis sue. Et rogavit regem pro liberatione hostiagiorum *Francia*. Sed rex noluit annuere petitioni ejus. Sicque evenit uno eodemque tempore quatuor reges convenire *Londoniis*, scilicet regem *Anglia*, regem *Francia*, regem *Scocie*, & regem *Cipria*. Eodem anno rex congregavit Comites & Barones & ceteros procetes *Anglia* & habuit secum omnes hostiagios *Francia*. Et fecit solennem fugationem ferarum in forestis de *Rogngan*, *Clpne*, *Schprewode* & pluribus aliis forestis & silvis & parcis. Et hoc fecit pro anno L. ætatis sue. Et ut dicebatur effundebat expensas diurnales vicissim uno die C.li. secundo die C. marcas toto illo tempore fugationis. Et multas gratias fecit *Angligenis* illo anno, & condonavit multa delicta. Eodem anno quidam *Walterus Wykeburne* suspensus in furcis *Leycestria* per inlequutionem fratris *Iohannis Dingleye* magistri de *Dalb* de ordine Hospitalium. Et cum dimissus a furcis duceretur ut mortuus ad cimiterium sancti Sepulchri *Leycestria* sepeliendus cœpit reviviscere in carcere, & ductus est in ecclesiam sancti Sepulchri per Clerum, & ibi diligenter custodiebatur a Clero *Leycestrensi* ne forte raperetur iterum suspendendus. Cui rex *Edwardus* in *Abbatia Leycestrensi* fecit gratiam & concessit Cartam, ita inquit me audiente, Deus sibi dedit vitam & nos dabimus sibi Cartam. Eodem anno mortua est Ducessa de *Clara* uxor *Leonelli* Ducis *Clarensis*. Eodem anno *Iohannes de Bokyngham* episcopus *Lincolniensis* de novo creatus habuit viij. d. ad marcā de Clero per totum episcopatum *Lincolniensem*. Et gelu magnum & frigiditas insolita isto anno fuit, & duravit usque ad festum sancti *Gregorii* & ultra. Et obiit *Edwardus de Baliolo* quondam rex *Scocie* juxta *Dancastriam*.

An. Dñi
1364.

Anno gratiz M.CCC.lxiv. *Iohannes de Valois* Rex *Francia* obiit *Londoniis* apud *Wabey* vj. idus Aprilis, & ductus est in *Franciam* & tumulatus apud sanctum *Dionisium*. Hic a primo suo adventu in *Angliam* habuit homines suos secretos apud *Londoniam*, & in aliis locis, qui secretiori modo congregaverunt electum aurum regni & fecerunt in platas & miserunt in barellos ferratos ad abducendum in *Franciam*. Et emerunt arcus & sagittas & posuerunt in saccis lanarum ad summam mille arcuum, & congregavit magnam plenitudinem Armorum ad ducendum in *Franciam*. Et etiam rogavit

regem *Edwardum* condonare sibi de redemptione sua, sed noluit; Cum igitur egrotaret & mortem appproximare intelligeret, misit pro *Edwardo* rege & recognovit coram eo omnes prodiciones antedictas & causas pro quibus attemptatz fuerunt, ac etiam quod inique & injuste regnum *Francia* occupaverat usque ad concordiam initam apud *Calesiam*. Et petiit ab eo veniam de omnibus. Rex *Edwardus* benigne condonavit ei omnia prædicta. Et rex *Edwardus* fecit arrestare cuncta quæ sic collegerat, & *Anglicos* quosque hujus rei contentaneos rex graviter punivit. Eodem tempore invaluerunt fures & latrones in regno & spoliaverunt ecclesias, feretra sanctorum, & reliquias asportaverunt, scil. *Abbatiam de Thoznthon*, imaginē de *Domina* apud *Wirtuale*, in capella sua, & imaginem de *Domina* apud *Ponkyf-kirkeby*, & pluribus aliis locis, & multi eorum capti sunt & supensi. Caput quoque sancti *Hugonis Lincolniensis* furati sunt, & captis argento & auro lapidibusque preciosis caput projecerunt in quodam campo. Et quod mirum est dictu, quidam corvus prout fama laboravit custodivit illud donec cognitum esset per eosdem latrones & *Lincolniam* deportatum. Latrones prædicti abierunt *Londoniam* ad vendendum sua prædicta latrocinia, & vendiderunt ut dicebatur pro xx. marcis, & redeuntes in patriam suam spoliati sunt de dicta pecunia, postea de dicto scelere prodientes se ipsos capti sunt & apud *Lincolniam* suspensi. Ecclesiam quoque *Abbatiz nostre Leycestrensis* per quandam fenestram super altare sancti *Iohannis Evangeliste* intraverunt fures, iet cito per sacristiam percepti sunt & absque dampno illato fugerunt. Eodem anno dum dux *Britannie* vacaret obsidioni de *Orroy* in *Britannia* prope *Vanes* supervenit *Carolus de Bloys* qui vendicavit Ducatum *Britannie* cum xx. millibus virorum armatorum & pugnavit cum eo; Et occisi sunt ex parte ejus ix C. perlonæ, & ipse *Carolus* ibidem occubuit, & ceciderunt de parte nostra miles unus, armigeri quinque: In crastino Castellani reddiderunt Castellum Duci *Britannie*. Dominus *Bertrannus de Cleky* famosissimus guerrator *Francus* captus est ibidem per dominum *Iohannem Chandos* qui habebat primam aciem in dicto bello.

An. Dñi
1365.
Anno gratiz M.CCC.lxv. *Isabella* filia regis disponata est domino de *Consy* de *Francia* apud *Wyndosoram*. Et Rex fecit cum Comitum de *Anmarle*, si forte genuisset filium masculum, sibi & heredibus suis in perpetuum habere dictum comitatum. Eodem anno fecit rex arrestare Justiciarios, sc. dominum *Henricum de Grene*, & dominum *Willielmum Schypwisch*, & plures alios propter eorum enormes infidelitates &c. nota tu. Et se redimentes fecerunt sinem Regi.

An. Dñi
1366.
Anno gratiz M.CCC.lxvj. *Nicholam Dagworth* cum sua societate pugnavit cum *Francis* in Ducatu *Andegavia* & devicit eos Erant enim *Franci* xv. mille victi & occisi. Et capti sunt de *Francis* ibidem v C. capitani *Francorum* fuerunt dux de *Orlions*, & dux de *Angeres*, & plures magnates. Eodem anno Princeps *Wallie* et frater ejus *Iohannes de Gaunt* jam dux *Lancastria* petreterunt in *Hispaniam* ad instantiam *Henrici* regis *Hispanie* contra *Petrum* fratrem suum bastardum. Nam idem

24. III. bastardus per potentiam & consilium & auxilium
pape fecit se coronari in regem, & expulit fratrem
suum regem à regno suo, seipsum intrudens; *Johan-*
nes dux *Laucastria* semper præcessit itinerando cum
exercitu suo, & princeps sequebatur cum cum suo
exercitu. In prima acie erat dux *Laucastria* & do-
minus *Johannes Chandos* capitanius de exercitu suo.
Dominus *Stephanus de Cofynton* Constabularius.
Dominus *Gyohardus Dangil* Marecallus cum M.
DCCC. hœcra, sagittarii quasi sine numero. Prin-
ceps *Wallia* cum suis habuit mediam aciem. Rex
Malogia & Comes *Derrne* cum suis habuerunt terti-
am aciem. Rex *Hispania* & rex *Navernie* cum dua-
bus aciebus à latere principis semper prosequendo.
Et xx. die Aprilis venit bastardus cum sua poten-
tia quæ grandis erat nimis & bene armata in quo-
dam pulcro campo prope *Nazaris* in regno *Ca-*
stella. Et statim congregientes pugnauerunt forti-
ter; & cecit victoria principi *Wallia* & suis. Et
mortui sunt ex parte bastardi in prælio de viris no-
minatis præter inferiores & minores v. mille. De-
inde in fugatione de eisdem iiij. mille, ipse bastardus
& unus de fratribus ejus fugerunt, & ceteri capi-
tani mortui sunt aut capti. Post hæc perit populus
Anglicanus in *Hispania* de fluxu ventris & aliis in-
firmis moribus quod vix quintus homo rediit in *An-*
gliam. Istud erat maximum bellum quod in die-
bus nostris actum est. Ex parte bastardi venit ma-
gna multitudo Paganorum, & Saracenorum, & in-
credulorum. Et antequam princeps *Wallia* rediret
ille bastardus fuerat in *Vasconia* et destruxerat ma-
gnam partem terræ; quo princeps perrexit, sed ipse
abivit et rediit in *Hispaniam*. Et cepit dolose tra-
ctare cum rege *Hispania* de concordia donec con-
veniret eum in certo loco cum dolo, et nacta oppor-
tunitate scidit gutture ejus et occidit eum. Et sic in-
vasit potius quam rexit regnum *Hispania* pacifice
et quiete, donec *Johannes* dux *Laucastria* in xix.
anno sequenti posuit clamum in regno *Hispania*
pro jure hæreditatis uxoris suæ; nam idem *Johan-*
nes dux post mortem primæ uxoris suæ duxit *Con-*
stanciam filiam regis *Hispania* seniore, et frater
ejus *Edmundus* duxit juniorem, ut infra eodem loco
patebit. Eodem tempore venit *le grant Compaigne*
in *Franciam*, et fecit multa mala prædando et de-
struendo patrias, et ceperunt castella multa et civi-
tates. Postremo cum multa audacia præsumperunt
oblidere civitatem *Parisiensem*. Eodem tempore
Leualdus dux *Clarensis* filius regis desponsavit fi-
liam *Gelia* domini de *Meleto*; Et ibi aliquandiu
moram trahens intoxicatus veneno interiit. Eodem
tempore *Edmundus* filius regis transiit in *Vasconiam*
cum v. C. viris armatis et sagittariis multis ad fra-
trem suum principem *Wallia* *Edwardum*.

Desiderantur decem anni.

Liber quintus.

ANNO Domini M.CCC.lxxvij. obiit il-
lustrissimus rex *Edwardus* iiij. anno scilicet
regni sui ljj. xj. kalendarum Julii, & iiij.
non. ejusdem apud *Westmonasterium* rega-
liter cum honorificentia est sepultus. Isto enim regi
Edwardo regina sua *Philippa* peperit *Edwardum*

filium suum primogenitum, scilicet in festo sancto-
rum *Viri & Modesti*, regni sui anno iiij. Hic flos
mundanæ militiæ, sub quo militare erat regnare;
confligere, triumphare; cui jure maternali hæc
recta descendente regnum cum corona *Francie* do-
beatur. Pro cujus regni adipiscenda corona quæ
maris evasit pericula, quos bellorum devicit impe-
tus, quas belligerorum teruit audacias, scriptor enar-
tare desistit. Iux relationis veritatem adulationis ti-
mens obumbrari velamine. Hic vero *Edwardus*
quamvis in hostes terribilis extiterat, in subditos
tamen mitissimus fuerat & graciosus, pietate & mi-
sericordia omnes pene suos antecessores præcellens.
Iste vero *Edwardus* primogenitus princeps *Wallia*
fortunatissimus & miles in bello audacissimus inter
validissima gesta militaria magnifice ab eodem per-
acta apud *Cressy* in *Francie*, bellum habuit contra
Philippum regem *Francie*, qui *Philippus* associa-
verat sibi duos reges, scilicet *Boemie* & *Malogia*.
Et isti duo reges antea in eodem bello à prædicto
principe *Edwardo* interfecti sunt; regem vero *Francie*
Philippum in fugam vertit, magnamque stra-
gem inimicorum fecit, captivosque plurimos de
magnatibus *Francie* in *Angliam* secum adduxit.
Johannem quoque regem *Francie* similiter apud
Peyters debellavit, & pluribus tam nobilibus quam
aliis de regno *Francie* captis & aliis interfectis,
eundem regem *Johannem* captivavit & ipsum po-
tentem in *Angliam* patri suo *Edwardo* ductum præ-
sentavit. *Henricum* etiam *Hispania* intulorem
potentissime in bello devicit, & *Petrum* *Hispania*
regem dudum à regno suo per dictum *Henricum* ex-
pultum potentis virtute in regnum suum restituit;
unde propter ingentem sibi probitatem & actus
ipsius triumphales memoratum principem inter regu-
les regum memorias dignum duximus commendan-
dum. Hic enim ante patrem suum moriens apud
Canuariam in ecclesia Christi est sepultus.

Anno Gratiz M.CCC.lxxvij. xvij. kalendarum An. Dñi
40 Augusti apud *Westmonasterium* coronatio *Ricardi* 1377.
ij. regis filii *Edwardi* principis memorati. Hic avo
suo regi *Edwardo* jure hæreditario ac etiam voto
communi singulorum in regnum successit *Anglo-*
rum, anno ætatis suæ xj. Hic duxit uxorem *Annam*
sororem regis *Boemie* imperatoris.

XI. kalendarum Februarii *Wilhelmus de Cloune*
abbas mortuus est, qui monasterium beate *Mariae*
de *Pratu Leycestrie* luculenter cireiter per xxxij.
annos cum laude virtutum & incremento tempora-
lium bonorum tramite inviolabili gubernavit. Hic
quantæ pietatis & patientiæ quantæque discretio-
nis & moderaminis erga subditos suos suoque auxi-
lio & consilio indigentes, seu ejus subsidium in
causâ verisimili petentes lingua tabescit evolvere,
mens ebet advertere, manus pigrescit scribendo, me-
morizæ commendare voluntas tepescit, excogitare ti-
mens relationis veritatem apud audientium aures
sub adulationis obumbrasse velamine ne forte posse.
Hic pacis & tranquillitatis amator erat, hic discor-
diarum & injuriarum in patria sua & ubique refor-
mator fuit, quas suis temporibus ubique motas
pro suo posse pro labore vel expensis non omittens
reformare & pacificare totis viribus elaborare stu-
duit, sanguinis semper abhorrens & pertimescens ef-
fusionem. Hic bonorum operum sectator incessabi-
lis; subditis & minoribus mitis & affabilis; majo-
ribus & magnatibus regni inedicibiliter amabilis;
vultus

Ricar. II. vultus eius & præfencia divitibus & pauperibus omnibus inenarrabiliter desiderabilis. Hic pax memoriz patrum abbas in evidenciam & signum quod totus Dei servus fuerit & pacis acque quietis amator, pacis tempore & hora quietis, scilicet media nocte diei Dominice inter brachia & manus contrarium suorum ejus decessum plangentium & animam ejus Deo commendantium ab hac luce migravit ad Dominum, qui ut verisimile erat in omnibus operibus ejus dilexit eum. Quid plura? In temporibus illius de ejusdem laudabili collegio talem pastorem commendabilem imitante duo postulati sunt in abbates, scilicet ad abbatiam de *Mysfynedene* & *Wellestowe* juxta *Wymmsby*. Et duo in Priores, scilicet apud *Wortstetton* & *Wotsonde*. Duo convolarunt ad anacoreticam vitam, scilicet apud *Cestriam* & *Leycestriam* in ecclesia sancti *Michaelis*. Et duo migraverunt ad beneficia ecclesiastica curata. Ejus etiam temporibus due ecclesie sunt appropriatæ, scilicet ecclesie de *Hungerton* & *Humburston*. Duoque maneria adquisita, *Wingwardeby* & *Wykeby* maiore. Similiter quoque redditus & possessiones in *Hertshorne*, *Woustele*, *Wymestwelle*, *Leycestria*, *Humburston*, *Belgrave*, *Walby*, *Burkalla*. Carram quoque de non veniendo ad parlamentum pro se & successoribus suis de rege adquisivit. Vacationem quoque abbatie post mortem cujuscunque abbatis ejusdem similiter adquisivit, ita ut cum contingeret aliquem abbatem ab hac luce discedere, Elcætor domini regis solum in abbatiam intrabit, & ibi simplicem seysinam pro omnibus possessionibus abbatie capiet nomine regis, sique ibidem moram faciet per unum diem & noctem tantum, non tamen intra vel extra in aliquo gravando vel se intromittendo, & tunc exiet, & si noluerit bene licebit eum inde expellere licet invitum, per Cartam regis *Edwardi* iij. quæ quidem Carta fuit ratificata per regem *Ricardum* proximo sequentem, sic quod nullus elcætor regis in aliquo manerio vel loco dicte abbatie se intromitteret nisi solum in abbatia tantum. Isti benigno abbati *Willelmo* Deus tantam gratiam in oculis omnium tam dominorum quam aliorum contulit, quod vix erat aliquis qui ei quod petebat negaret. In tantum enim affabilis erat domino regi, quod burdando petebat à rege nudinas sibi concedi pro leporariis & aliis canibus cujuscunque conditionis essent emendis & vendendis. Rex vero credens ipsum nudinas affectu petisse, ei concessit quod petebat, abbas vero noluit instare circa negotium. In venatione leporum inter omnes regni dominos famosissimus & nominatissimus habebatur, ita ut ipse rex. & princeps filius ejus *Edwardus*, & plures domini de regno cum eo retenti erant sub annua pensione leporare. Ipse tamen sæpius voluit asserere in secretis, se non delectasse in hujusmodi frivolis venationibus nisi solum pro obsequiis domini regni præstandis, & affabilitate eorum captanda, & gratiam in suis negotiis adipiscenda. Viiij. die mensis Aprilis electio *Urbani* papæ vj. anno Domini M.CCC.lxxviij. EXEMPLUM epistolæ quam cæcus Cardinalium transmisit imperatori de electione *Urbani* papæ sexti, & quam idem imperator fecit sigillari sigillo suo cum aliis xv. sigillis aliorum dominorum; & transigi & citare *Roma* ad ecclesiam sancti *Petri* in testimonium & fidem præmissorum omnibus intuentibus.

An. Dñi
1378:

Serenissime Princeps, Quia plerumque, immo Ricar. II. plurimum, præsertim in rebus arduis fama loquacitas veritatem quibusdam coloribus adulterinis obnubulat, ideo quod hinc diebus in Romana ecclesia gestum sit, vobis præfenti scriptiōne nunciamus. Et ut hinc qui vobis rem aliter factam narraverint seu scripserint non credatur, & mens vestra hac nostra insinuatione clarificata in tranquillo & sereno veritatis liquore conquiescat; Regia igitur celsitudo cognoscat, quod sancta felicitate recordationis domino & patre nostro Gregorio papa x. vicesimo septimo die mensis *Marcii* nuper elapsi viam universa carnis ingresso, & sicut de largissima Dei pietate confidimus post labores ad præmia evocato, tantique patris prout juris & meriti est cum debito honore & reverentia exequiis celebrati die vij. mensis Aprilis nuper præteriti conclavi palatii apostolici in quo præfatus dominus noster abierat, ne dicamus obierat, juxta sanctiones canonicas decrevimus introire, sed ex certis causis ad id nostrum inducentibus animum, hujusmodi nostrum introitum ad diem immediate sequentem duximus differendum. Qua quidem die, videlicet viij. die mensis Aprilis primitus gratia Spiritus sancti invocata conclavem intravimus de electione & substitutione futuri pontificis tractaturi. Sequentique die luciferi nescientis occasum ut pie credimus illustrati, circa illam dixi horam qua Spiritus sanctus ille qui paracletus est sanctorum discipulorum corda descendit, ad personam reverendi in Christo patris domini Bartholomæi archiepiscopi *Bavæni*, viri atque meritarum claritate conspicui & multiplicium virtutum lampade refulgentis, libero & unanimiter direximus vota nostra cum ad celsitudinis apostolica specula concorditer evocantes, & hanc nostram evocationem seu electionem in conspectu maxime Christiana plena multitudine nunciavimus. Cæteram die nona ejusdem mensis Aprilis idem dominus noster electus in throno dignitatis apostolica sublimatus sibi *Urbani* vj. nomen asscivit. Ac die qua Christus Jesus summus pontifex vitam nostram resurgendo reparavit, eam turba fidelium copiosa sicut in Romana ecclesia consuevit, in basilica principis apostolorum de Urbe cum ingenti tripudio & latitia innumerabilis populi Christiani pontificali regno magnifice & solempniter exiit coronatus. Quæ quidem serenitati vestra ideo nunciamus, ut sicut obitus memorati domini Gregorii vobis amaritudinis & tristitiae calicem propinavit, ita in præfentis patris concessionem nobis calicem facta gaudii & exultationis spiritum assumatis; in illo enim cujus vicem idem dominus noster gerit in terris firmam spem fiduciamque tenemus, quod sub ejus felici regimine status Romanæ ac universalis ecclesia reflorescat, & orthodoxa fides felix operumque suscipiet incrementum. Dat. Romæ die viij. mensis *Maii*.

Eodem anno quidam de Cardinalibus prima inductione *Urbanum* papam reliquerunt, & abierunt *Avinoniam*, ibique crexerunt *Robertum* episcopum *Cibbonensem* in summum pontificem, quem vocaverunt *Clementem* papam, unde scilicet maxima orta est in ecclesia Christi, quibusdam regibus & regnis uni adherentibus, quibusdam vero alteri.

Concessa est regi una grossa quæ continet iiij. d. de quolibet viro & muliere, religiosi, mendicantibus,

Ricard. II. bus, & pauperibus solum exceptis. Dominus *Thomas de Wodestoke*. Comes de *Wolyngham* perrexit in *Britanniam* in auxilium ducis *Britannie* contra Francigenas. *Henricus* Comes *Derbeia* desponsavit filiam minorem Comitis *Herfordie*, dominus *Thomas de Wodestoke* desponsaverat sororem seniore; & divisa est comitatus de *Bonne* connomine.

Concessa est domino regi de episcopis, de abbatibus, de mercatoribus certa taxa de quolibet viro cum uxore ij. s. De aliis non conjugatis singulis xij. d. De religiosis possessionatis vj. s. viij. d. De singulis beneficiatis vj. s. viij. Et tamen ista taxa non se extendebat in scaccario regis per magnam summam ad taxam præcedentis anni, scilicet iij. d. De quo ministri regis admittentes multum conquesti sunt, dicentes, Rem in collectione non se habere bene gestam, nec fideliter taxam fore collectam. Unde quidam *Johannes Leg* cum tribus aliis sibi associatis impetravit à rege commissionem ad inquirendum de collectoribus hujus taxæ in *Cantua*. *Northsole*, & aliis patriæ confinibus, & pacti sunt magnam summam pecuniæ domino regi pro sua acquisitione se duros; consiliumque regi ad sui perniciem, pro dolor! ipspondit. Unus eorum cum esset ad aliquam villam ad faciendum inquisitionem de dicta taxa, convocari fecit tam viros quam mulieres, & puellulas, quod dictu horribile est, esursum impudice elevavit, ut sic experiretur utrum corruptæ essent & cognitæ à viris, ut sic more artaret amicos & parentes pro eis solvere taxam; & plures potius elegerunt solvere pro suis filiabus quam videre eas tam turpiter attractari. Hæc & hujusmodi dicti inquisitores facientes maxime provocaverunt populum. Cumque vidissent communes de *Cantua* & finitimis locis erga eos rem sic graviter peragi, & nova ac nova quasi importabilia onera eis indefinenter absque remedio imponi; istiusmodi oppressionis gravamen ulterius ferre non valentes, conferebant adinvicem quam remedii vel subsidii cautelam inde reperire valerent. Cumque hæc & hujusmodi unusquisque in animo revolveret, nec macum incepticem apponere auderet ne sui dampni irremediale detrimentum pateretur, tandem quidam *Thomas Baker* de *Fobhyngges* ab artificio sic vocatus, animum fortiores sibi assumens, cepit hortari & associare sibi quosdam de villa sua, & ficalios ac alios sibi associaverunt, & sic miserunt unusquisque ad amicos & cognatos suos, & sic ulterius de villa in villam, & de patria in patriam, rogantes & petentes consilium eorum & auxilium ad ea quæ communis utilitatis & necessitatis eos tam graviter urgentis erant, eis ferre indilate. Qui maximo tripudio suo more gaudentes catervatim rueri cœperunt, læti admodum effecti quod diem viderent quo sibi invicem succurrere possent in tanta ac tali necessitate.

An. Dñi 1381. Anno Domini M.CCC.lxxxj. & regni regis Ricardi ij. secundo.

Sequenti igitur anno supradicto mense Maii feria iij. quarto post festum Trinitatis cepit convenire plebs ista nephanda de *Cantua*, de *Northerepe*, & de multis aliis locis scilicet confinibus. Apprenticii quoque relictis magistris suis illis accurrebant. Sicque congregati sunt super *le Blakebeth*, ubi præ multitudinem seipsos oblitii & causâ pristina non contenti neque minoribus sceleribus pacati, majora

inexquinta mala meditati sunt immisericorditer, nec à suo nephando proposito desistere disposuerunt quoadusque omnes proceres regni & magnates funditus extirparent; sicque primo direxerunt aciem suam nequitæ ad quandam villam archiepiscopi *Cantuariensis* vocatam *Wodestoke*, in qua erat carcer dicti archiepiscopi, & in prædicto carcere erat quidam *Johannes Balle* capellanus, qui prædicator famosissimus habebatur apud laicos, qui per plura retroacta tempora verbum Dei insipienter iparterat, lolium cum tritico immiscendo, laicis nimis placens, & libertati juris ecclesiastici & status quam maxime derogans, atque multos errores in ecclesiam Christi inter clerum & laicos execrabileriter introducens, multis aliis provinciam sic obnubilavit, ob quam causam à clero fuerat auditus & de jure convictus, atque in eodem carcere pro suo perpetuo mancipatus & adjudicatus. Dicti vero populares carcerem fregerunt, & cum extraerunt, atque abire cum secum fecerunt, nam in archiepiscopum eum sublimare proposuerunt.

Die vero Mercurii ante festum Consecrationis venerunt in *Northerepe* ad carcerem regis de *Marchellia*, & carcerem absque mora fregerunt, & omnes incarceratos in eorum auxilium secum abire coegerunt, & quoscunque invenerunt sive peregrinos seu alios cujuscunque conditionis secum ire compulerunt.

Die Veneris in crastino Consecrationis intraverunt per pontem in civitatem *Londoniensem*, nec erat qui eis resisteret, & tamen, ut dicebatur, cives *Londonienses* de eorum adventu longo ante tempore intellexerunt; sicque ad turrim iter direxerunt ubi rex erat cum grandi cœtu militum, armigerorum, valettorum, & aliorum hominum stipatus. Erant ibidem in turri, ut dicebatur, circiter C. l. milites, secundum quosdam centum octoginta, cum matre regis & ducissa de *Britannia*, & multis aliis dominabus. Et *Henricus* Comes *Derbeia* filius *Johannis Ducis Lancastria* adhuc juvenis ibidem erat. *Symon* quoque de *Sutbyr* Archiepiscopus *Cantuariensis*, & Cancellarius *Angliæ*, & frater *Robertus de Halys* Prior Hospitalis *Angliæ* & Theaurarius Regis. *Johannes* quoque *Leg* & quidam *Johannes* de ordine *Minorum* in armis bellicis strenuus, in Physica peritissimus, domino *Johanni* Duci *Lancastria* familiarissimus cum aliis tribus ad turrim cucurrerunt causa refugii sub aliis regis latitaturi. Communes vero disposuerunt se interficere archiepiscopum & ceteros prænominatos cum eo, & ad hoc ibidem venerunt, & postea votum suum impleverunt. Volens igitur rex archiepiscopum & socios suos de ore luporum liberare, misit ad communes, mandans eis, ut ad locum qui *Myllers* vocatur extra civitatem convenirent cum rege locuturi, & de eorum proposito tractaturi. Milites vero qui ituri erant cordis strenuitatem quasi tabescentes vecorditer amiserunt, & mentis audaciam quod dolendum est sub calle dederunt, nec egredi quasi timore femineo percussi ullatenus audebant, sed se in turri continebant; rex vero perrexit ad locum assignatum, & multi de nephanda plebe sequebantur eum. Plures vero remanserunt in eodem loco. Ubi cum venissent conquesti sunt regi se multiplici & intollerabili servitute & vexatione graviter oppressos, nec posse nec velle ulterius sustinere. Unde rex pro bono pacis & temporis ingruencia ad petitionem eorum

Ricard. II. eorum concessit eis Cartam sub magno sigillo, Quod omnes homines in regno Angliæ liberi essent, & libertate conditionis, & ab omni iugo servitutis & villenagii eximii pro se & hæredibus suis imperpetuum permanerent. Quæ quidem carta eodem anno post festum sancti Michaelis in parlamento apud Westmonasterium per regem & magnates regni quassata fuit, & adnullata & irrita & inanis iudicata. Dum hæc sic ageretur, ecce degeneres filii remanentes patrem suum archiepiscopum cum sociis antedictis absque vi vel impetu, absque gladio vel sagitta, vel quacunque alia oppressione, sed solum verbis minacibus & clamore turbido evocaverunt, & ad mortem invitaverunt, qui sponte non reclamantes, non reluctantes tanquam agni coram tondente se nudipedes, capite discooperito, cingulis abjectis, acsi homicidio vel furto rei, & sic vindictam meriti essent, libere se morti indebite opulerunt. Et sic, heu pro dolor! duo luciferi regni indigni cum dignis antiquam rex revenisset super *le Tournehil* decollati sunt, septem in numero. Nam *Johannes Leg* & iiij. socii ejus, ut antedictum est, causa fuerunt illius irrecoverabilis dampni. Capita vero illorum in lanceis & baculis transfixerunt ut à reliquis sic distinguerentur. Inde autem progredientes & inexacta malicia invalescente iterum viam direxerunt usque ad manerium ducis *Lancastria* vocatum *Salwey* miro structuræ tabulatu paulo ante ædificatum, Quod quidem nobilissimus *Henricus Lancastria* dux primus cujus filiam dominam *Blanchiam Johanne de Gaunt* desponsaverat, & sic in hæreditatem successerat, de fundamento construxit, in regno Angliæ, ut credebatur, non habens sibi simile. Quod quidem manerium isti servi diaboli subverterunt, combusserunt, & in cinerem redigerunt cum omnibus in eo inventis præter unum lectum & pauca alia quæ fuerunt per custodem abstracta quasi in eorum adventu. In illo namque manerio erant omnes thesauri dicti *Johannis* ducis, cum lectualibus & aliis ornamentis, cum gazis innumerabilibus, & ferencia bona sua quæ possent careri à communi cotidiano usu cum cartis & munimentis, quæ omnia, quod dolendum est, eorum fuerunt simul perierunt. Et sciendum quod custos dictæ gardropiæ assenuit oreque suo retulit & juravit, quod credidit quod non esset aliquis rex Christianus habens meliorem gardropiam, nec aliquis vix talem; nam ut dixit tanta copia erat vasorum & jocalium de argento, absque aliis deauratis & de auro puro, quod vix v. carræ ea vehere sufficerent; unus autem illorum nephandum sumpsit unam pulcram peciam argenteam, in gremioque abscondit, quod videns alius & locis referens, ipsum cum pecia in ignem projecerunt, dicentes, Zelatores veritatis & justitiæ, non fures aut latrones. Fertur quoddam intrasse cellarium vini ibidem, & tantum de dulci vino bibisse quod egredi quidam non sufficiebant, sed jociis, & canticis, ac aliis illicebis ebrietatibus vacantes, donec hostium obcuratum fuit igne & lapidibus quod egrediendi facultas denegata fuisset licet sobrii essent, usque ad mortem. Per septem dies post hæc clamor eorum à multis ad locum accedentibus & de enormitate sceleris dolentibus auditus est, nec erat qui eos adjuvaret vel consolaretur ex omnibus caris suis. Et sic se de vino inebriaverunt, vinumque consumere venerunt, & in vino perierunt. Numerus eorum, ut postea dicebatur, xxij. ferme erat.

Cum hæc & alia mala fecissent redierunt ad novum templum quod erat Prioris de *Clerkumwell*, & ibi plures domos subverterunt. Custas in ecclesia live in cameris apprenticiorum inventas frigerunt, & libros quoscunque inventos, sive ecclesiasticos, sive cartas & munimenta in cistis apprenticiorum securibus scindebant, & in cibum ignis dederunt. Domos quoque juratorum in civitate subverterunt, quas senes & quasi decrepiti, quod dictu mirum est, tanta agilitate ascenderunt, acsi essent ratones vel spiritu aliquo vestiti. Quod quidem credibile esse potest, quia spiritus malignus quem sequerantur & serviebant, ipse gressus eorum dirigebat. Eodem die processerunt inde ad *Clerkumwell* ubi præter ecclesiam pauca reliquerunt non destructa de mansione Prioris. Manerium quoque de *Wyberp* extra *Londoniam* distans per ij. leucas quod predictus *Robertus de Halys* Prior de novo quasi alterum paradisum delicate construxerat, funditus destruxerunt. Juratos quoque civitatis & juris regni apprenticios quoscunque invenerunt sine mora interfecerunt. Si quis ante aliquem haberet exolum vel inimicum, tales maxime requirebant & indilate decollabant. Plures quoque apprenticii civitatis decollatis magistris suis abierunt cum illis; Nec aliter quolque interficiebant nisi solum capitis obtruncatione. *Ricardum* quoque *Lyonnes* famulum Burgeniæ de domo sua extraxerunt, & in sepe decapitaverunt. Qui tempore regis *Edwardi* iij. in quodam parlamento convictus fuit, multiplici fraude regi & reginæ, ac aliis dominis & dominabus regni facta in lapidibus preciosis & aliis jocalibus, unde judicio parlamenti perpetuo carceri adjudicatus est, stipendio diurno xj. d. ex curialitate regis ei concessio, sed postea gratiam consecutus liberatus est, sicque pemptus. Hæc & alia quam plura enormia faciebant nullo gradu vel ordini parentes, tam in ecclesiis quam in civitatibus, tam in plateis & stratis quam in domibus & campis; in quem ante dirigebant clamor sonitum mox accurrebant ceteri, scientes eum decollandum, nec Deum timentes, nec honorem matris ecclesiæ verentes. Cum igitur hæc & alia quam plura execrabilia per totum illum diem perpetrassent, tandem tanto labore fatigati & immoderamine vini insoliti inebriati, die quoque advesperante, viros eorum jacentes sparsim in plateis & sub muris soporatos veluti porcos interemptos: nocteque illa plures illorum sumptis viribus ebriosos socios suos occulte interfecerunt quos ab antea in odio habuerunt; sicque in illa nocte strages magna tam ab invicem quam ab aliis facta est. Die vero sequenti, scilicet Sabbato, iterum adunati sunt in *Southfeld*, ubi rex venit mane ad eos, qui licet ætate juvenis tamen animi sapientia prudenter doctus. Cui aporpinquavit Ductor eorum proprio nomine *Watte Tyler*, sed jam nomine mutato vocatus est *Jakke Strawe*. Hic regi adherens & ipsum pro aliis unus alloquens, & currellum evaginatum quem *Waggar* vulgus vocat in manu gerens, de manu in manum joci quasi pueriliter ludens, & oportunitatem capiens, si rex ei petita negaret qua ipsum libero ut credebatur percuteret, unde maxime timerunt qui regi assidebant quid in facto eveniret. Pecunt à rege ut omnes warennæ tam in aquis quam in parco & boscis communes fierent omnibus, ita ut libere posset, tam pauper quam dives, ubicunque in regno in aquis

Rich. II. & stagnis piscariis & bolcis & forestis feras capere, in campis lepores fugare, & sic hæc & hujusmodi alia multa sine contradictione exercere; Cumque rex de hujusmodi concessione cum deliberatione tardaret, *Jakke Strawe* propius accedens & regem minacioribus alloquens, frenum equi regis quo ausu nescio manu arripuit; Quod *Johannes de Watworth* *Burgensis Londoniensis* intuens, & mortem regi intinere pertimescens, arrepto basillardo transfixit *Jakke Straw* in gutture. Videntque hoc alius Armiger nomine *Radulfus Standiche* cum alio basillardo penetravit latera ejus. Et sic corruit reliquinius, aliquamdiu manibus & pedibus desiliens interit. Inde clamor ingens & ululatus factus est multus, Ductor noster mortuus est. Igitur sic mortuo, & in Ecclesiam sancti *Bartholomæi* quæ prope erat manibus & pedibus viliter tracte, multi de illis se subtraxerunt, & quasi evanescentes in fugam se subito dederunt, numero ut credebant circiter x. millia. Tunc rex dicto *Johanni de Watworth* & *Radulfo de Standiche* vicem rependens ipsos cum aliis iij. burgensibus de Civitate militari cingulo sublimavit, scilicet *Dominos Johannem Philipote, Nicholaum de Brembre, & Johannem Lande, Nicholaum Twysford.* His militibus sic à rege ordinatis iussit rex ut ceteri qui remanierant de nephanda turba secederent & abirent in campum, & ibi convenirent, ut ibidem posset cum illis de concordia tractare. Illis ibidem constitutis, ecce processit interim de civitate multitudo armatorum duce domino *Roberto Knollys* cum aliis militibus, & circumvallabant cohortem militum in campo quasi oves desolatas sine pastore. Tunc rex pius qualis fuissent conditionum misericordia motus noluit milites interire, parcens stultæ multitudini, iussit eos abire unumquemque in domum suam, multis tamen interim recedente rege dampna mortis perpeffis. In illa misera multitudine recensebantur xx. mille. Isti fuerunt ductores eorum, *Thomas Baker* primus motor sed postea principalis ductor, *Jakke Strawe, Jakke Spiner, Jakke Carter, Jakke Trewman, Jakke Spiner* alloquitur socios sic.

Jakke Spiner asket help to turne his mylne aright. He hath grounden smal smal the kyngs sone of heven he schal pay for alle. Like thy mylne go a ryzt, with the four sayles, and the post stonde in steadfastnesse. With ryzt and with myzt, with skyl and with wylle, lat myzt helpe ryzt, and skyl go befoze wille, and ryzt befoze myzt, than goth oure mylne aright. And if myzt go befoze ryzt, and wylle befoze skylle; than is oure mylne mys a dyzt.

Jak Carter.

Jakke Carter praye yow that ye make a gode ende of that ye hane begunnen, and doth wele and ay bettur and bettur. for at the even men heryth the day. For if the ende be wele, than is alle wele. Lat *Peres* the plowman my brother dwelle at home and dyzt us come, and I will go with yow and helpe that y may to dyzte yowre mete and ~~hate~~ dyzke, that ye none sayle. lokke that *Hobbe* rottyoure be wele chastised for lesyng of yowre grace. for ye have gret neede to take God with yow in alle yowre dedes. For ~~it is~~ it is tyme to be war.

Jak Trewman.

Jakke Trewman doth yow to understande that salres and gyle habith regned so long, and trowth hat bene sette under a lokke. And salres and gyle regneth in everyk flokke noman may come trowthe to, bot he syng *si dedere.* Speke, spede and spede, quoth *Jon of Bathon.* and therefore syng sareth as wilde fode, trow lobe is away, that was so gode. and clerkus say welthe wothe hem two. God do bote, for nptwe is tyme.

Exemplar epistola Johannis Balle.

Jon Balle gretyth yow wele alle and doth yow to understande, he bath rungen yowre belle. Nowe ryzt and myzt, wylle and skylle. God spede every y dele. Nowe is tyme lady helpe to Jheiu thi sone, and thi sone to his sadur, to make a gode ende. in the name of the Trinite, of that is begunne, amen amen pur charite amen.

Prima epistola Johannis Balle.

John Balle seynte marys prist grete; wele alle maner men and byodes hem in the name of the Trinite, sadur and done and holy Gost stonde manlyche togedyr in trowthe. and helpe; trowthe, and trowthe schal helpe yowe. Now regneth pride in prys, and covetys is hold lyps, and lecherie with outen shams and glotony with outen blame. Envy regneth with tresone, and flouth is take in grete selsons. God do bote, for now is tyme amen. In *Essex* Southfolc and Northfolc.

Northfolc similiter surrexerunt communes in quibusdam locis in magna multitudine, & multa mala fecerunt & plures probos homines decollaverunt. Et sciendum quod in omnibus locis habebant eundem modum jugulandi. *Dominum Johannem de Candyche* Justiciarium regis capitaneum trucidaverunt. *Dominum quoque Robertum Salle* militem in armis strenuitate famosum decollaverunt, sicque inaudita & enormia mala à seculo non audita non solum in una patria sed in multis partibus regni irreperabiliter perpetrata sunt. Similiter apud *Westerburgh* compatriotæ & tenentes *Abbas* ejusdem surrexerunt contra eandem domum scilicet *Abbatiam*, & eam exterminare cupiebant atque proposuerunt, quod & irremediabiliter fecissent nisi Deus manum resisticem eis inopinate immisisset; Nam auxilium eorum à Domino *Henrico le Spenser* Episcopo *Northmycensi* divina mediante suprema clementia, Qui cum forti manu armata supervenit, ipsosque malefactores ab incepto proposito perturbavit, & ipsosque persecutus turbam eorum dispersit, & eis reddens prout meruerunt, scilicet aliis mortem, aliis carcerem & vincula, nemini parcens; & dum plures eorum fugam caperent ad ecclesiam pro praedio, in foveam perditionis ceciderunt quam Ecclesiarum paraverant, nam Ecclesiarum immunitatem non meruerant qui valles Ecclesiarum destruere non metuebant. Nam quidam eorum juxta altare & ad parietes Ecclesiarum tam intra Ecclesiam quam extra lanceis & gladiis confossi sunt. Et sicut illi in sua ferocitate positi nemini parcebant sed ultionem furiosam exercebant; sic nec oculus Episcopi cuiquam eorum pepercit, sed digna

Ricard. II. digna pro dignis rependens, & eadem mensura qua mensi fuerunt remittebatur illis: nam ecclesiam & viros Ecclesiæ destruere venerunt, & in ecclesia & ab ecclesia ut ita dicam, immo quia ita dicere audeo quia ab ecclesiastica persona petere meruerunt; nam manus ejus in ultionem eorum valde latam erat extenta, & abolutionem gladiolam episcopalis dignitas eis impendere in extremis non designabatur pro suis delictis, ut adimpletur quod dictum est per Prophetam, *Reges eos in virga ferrea & tanquam vas figuli confringes eos.* Similiter faciebat ille valens episcopus in diversis locis in comitatibus *(Antibriganti & Hontyngdonsi)*; & in quibuscunque locis de talibus audiebat, sine mora eis occurrebat, illos disperdens superbiam eorum funditus quassavit.

Apud sanctum *Albanum* communes de villa & multi a finibus illis egressi obliti bonorum ad Abbatiam confluxerunt, Abbatemque & Conventum petitionibus eorum adquietere & eis petita concedere, atque de multis libertatibus in non modicum dispendium domus & gravamen; Et hæc tenentes Abbatibus infecerunt pro suo perpetuo habuit. Sed Rex infra breve superveniens Cartam frangi fecit, & malefactores puniit. Similiter in multis locis ceperunt tenentes contra suos dominos invalescere, unde scriptum est,

Asperius nihil est humili cum surgit in altum.

Nam seiplos ignorabant, suam conditionem non attendebant, nec de fine perpensebant, sed facti sunt velut stulti sicut qui prius saltant quam lapsum suum considerant; sicque in illis nepharius impietum est quod de sanctis Apostolis scriptum est *In omnem terram exivit &c.* Nam corda hominum tam in remotis & extremis partibus quam in propinquis & vicinis ubicunque in regno a timore eorum contremuerunt, & ubique tremuli & conterriti credebant eos statim absque mora inopinare singuli in suis partibus affuturos. In *Leycestria* venit nuncius veipere ad Majorem villæ asserens eos prope esse apud *Warberough* approximantes cum idem prophani essent *Londoniæ*, & in crastino circa horam primam diei in villam *Leycestria* fore venturos ad destruendum manerium ducis *Lancastria* ibidem, & omnia bona ejus ibidem inventa dilaceranda & everrenda atque comburenda, nam quædam habebat ibidem de condianis suis necessariis quia sæpius ibi sovebat familiam suam, tamen in tempore istiusmodi conflictus in marchia erat cum *Scotis* de negotiis regni tractaturus. Quid plura? Major inde maxime conturbatus et confertus, & quid in casu sibi ipsi contrario faceret contremiciens. Si eis resistere disponderet forte deficeret, & sic cum suis occumberet: si eos cum pace reciperet, postea eorum contentantius judicaretur. Salubri ulus consilio convocavit vicinos suos juratos & alios peritiores; Quorum consilio eadem nocte fecit proclamationem ad altam crucem villæ, & ad iiiij. portas sub nomine regis, quod unusquisque paratus esset mane seipsum & proximos defendere. Similiter sub certa pena regi danda, quod omnes & singuli de villa tam divites quam pauperes, tam magistri quam servientes, meliori modo quo se armare possent & se defendere tenerent, omni excusatione postposita extra villam super montem vocatum *Galtrethill* armis suis taliter stipati mane convenirent, si forte possent divina eis adjuvante gratia & patria eis similiter succurrente contra inimicos tam subito supervenien-

tes occurrere resistendo. Quo in loco tam conveni-
Ricard. II. lent numerati sunt circiter mille ducunt tam de bonis & aliis. Altera quoque die fecerunt similiter ostendentes se in eodem loco, & eventum rei cum magno timore expectantes; nam exploratores emisserant & ad explorandum de operibus eorum & eos certificandum ubi essent, & quando ad istas partes diverterent, & qualiter se disponent ad recipiendum eos sive cum pace sive cum pugna, nec erat aliquis eorum qui rediret nunciare eis sive bonum sive malum; Propterea magis timuerunt. Interim cultus gaudropiz domini Ducis rediit de *Londoniæ* humiliter metuens ne supervenirent ad destruendum si quid invenirent in castello *Leycestria* ducis, unde cum festinatione qua potuit ea quæ invenit in castello, omittis carrectis secum deduci ad Abbatiam *Leycestria* pro salva tuitione habenda à prædictis inimicis; Cumque ibidem venissent die martis sequenti circa meridiem, Abbas nimio terrore percussus, hanc & ceteri regni, non audebat ea hospitio recipere, ne forte huiusmodi rei occasione tota abbatia detrimentum intolerabile exterminii pateretur, quia idem Communis pacificum ducem *Lancastria* super omnes mortales in illo conflictu magis exosum habebant, & si ipsum invenissent absque mora ab eis periclitaretur, sicque redierunt carrectis onustis protrevenerant, & in arca ecclesiæ sanctæ *Mariæ de Castro* bona illa exposita sunt, divinam gubernationem sine cujus adminiculo nihil superest expectando.

In illis diebus ut jam ante dictum est, erat præfatus pius dux *Lancastria* *Johannes* in marchia *Scotia* ad tractandum cum *Scotis* de negotiis regni. Quod ut credibile fieri potuit ex divina dispositione evenit, quod procul ab illis partibus abiens esset ne in manus nephandorum caderet sine narata occidendus. Domina *Constantia* ducta *Lancastria* talibus auditis timore magno percussa cordis est, malignorumque rabiem declinare volens, & pro refugio sub alas domini sui volare desiderans, cum festinatione qua potuit iter arripuit, venturaque ad *Pontem* tractum ad Castellum suum pro subsidio habendo quasi in domo propria securus. Ex qui mihi etiam ipsam hospitio & salvo custodire nullatenus voluerunt, sed reclusaverunt ipsam cum castello sub securitate custodire. Dicebam namque se non audere: sicque desolata & quasi a propria domo cum pudore in lassitudine repulsa, eadem nocte cum lumine cæcæ antequam discederet viam septem leucarum peregit, & absque quietis refocillatione apud *Buresburgh* pervenit, & ibi moram fecit, donec cessante procella tempestate rabidi curius serenitas tranquillitatis & pacis superfluxit, & pius dux pacis & misericordie de *Scotia* cum honore reverteretur.

Jam præcesserunt detrimetosa cum lamentatione dolorosa, nunc succedunt lacrimosa cum diligenti amaritudine compassiosa. Igitur pio dux non sinit scilicet iter regni negotiis sic se in remotis habente, rumor huiusmodi rapacitatis ad aures ejus pervenit. Quo subito turbatus & licet perturbatus aurum non esset, & inde non ex arrepto iter cum summa deliberatione sapientissimo ulus consilio non motus ita quia non proderet, non concussus recordia quia in aliquo delicto non reus, sed qualis fuerit in omnibus actibus suis ostensus, scilicet pius & mitis, hillari vultu audens quasi motus non esset secrete conservavit & usque ad tempus aptum occultum absque revelatione quacunque silenter conservari mandavit, nec eundem revelari por-

Henr. II. permittit. Sed finem negotii sui pro quo ibidem venerat cum festinatione qua potuit totis viribus acceleravit, nam prope finem erant ex utraque parte de tractatu suo. Fine igitur habito, & hinc inde indenturis sigillatis, tunc primo petit à *Scotis* licentiam in *Scotiam* intrare, & ibidem pro certo tempore si vellet moram facere, atque quando ei placeret abique impedimento sui vel alicujus suorum licenter redire & abire, nondum enim innotuit *Scotis* necessitatis causa. His itaque ad votum paratis, tunc domum convocavit consilium suum atque familiam, & intimavit eis calamitatem gentis *Anglorum* australis plagæ. Et ecce ploratus & ululatus multus lacrimantium atque plangentium. Tunc ille, cum omni mansuetudine & pietate dedit licentiam suis omnibus, & rogavit ut unusquisque rediret ad propria, ne detrimentum paterentur de bonis suis; At illi ab eo, veluti discipuli à Christo, relicto eo omnes fugerunt, paucis admodum cum eo remanentibus. Similiter ei relatum est quod duæ turme nephandum luporum discurrebant per duas partes regni, & quælibet turba continebat decem milia electorum ad rapiendum eum, una turma per orientalem partem, & alia turma per occidentalem partem. Similiter quoque omnia quæ habebant *Leycestria* destructa erant, & castellum de *Tutteberg* everberatam & multa alia perpetrata, quæ de facto falsa erant. Unde non mirum esset licet cor ejus hæc horrida frangerent. Comes quoque de *Northambria* invitaverat cum ad cornam & cum eo pernoctandum. Cumque accessisset ad locum, ecce quidam miles dicti Comitum cum aliis Armigeris venit ei obviam in medio itineris, nuncians ei, dictum Comitem dominum suum nec audere nec velle ipsum Ducem hospitio recipere, nec aliquid humanitatis ei impendere, nec in aliquo castello seu villa suæ custodiæ deputatis intrare permittere, donec sciret utrum dominus rex ei benivolus esset an non. O casus super omni parte supra modum dolendus! pacis amator & reformator à pace sine delicto deicitur & perturbatur. Quo se divertat, quocaput suum inclinet? Si ad castrum de *Banburgh* gressum dirigat ubi familiam suam pro tempore quo in marchiam moram facere disposuerat, dictus Comes cum prævenit ingressumque prohibuit; victualia quoque quæ pro se & familia sua ibidem paraverat secum abducere denegavit, unde orta est magna discordia, nec inmerito, inter eos. Videas igitur pius dux innocentissimus quomodo prædictus Comes super ceteros rumores adversabatur, magis sibi timuit ne rex ab aliquibus inimicis ejus sub sinistro consilio ductus ad istiusmodi luporum rabiem inconsulte præberet assensum; Et ut verum fatear, in multis locis regni divulgatum fuerat, regium assensum intervenisse in his quæ contra eum fiebant. Quod quidem à nonnullis credebatur licet vane, qui tamen forte ut assolet linguæ habenas à cordis radice laxabant, cupientes quod ore fatebantur in effectu durius evenisse: nam plures habuit æmulos & inimicos divites simul ac pauperes, qui potius sinistra quam bona de eo loquebantur, male de eo sentientes, injusta contra eum cum non esset eorum meritis sæpe meditabantur. Sed Deus semper adiutor ejus veritatem omnium inimicorum vertebat in bonum, & omni tempore compescuit malitiam eorum, & ipsum eripuit de manibus eorum. Spreus igitur sic pius Dux à dicto Comite & ex omni parte sic agonizatus, & ab hospicio suo

atque victualibus tam horribiliter seclusus, recessit *Henr. II.* nec mirum corde magiore repletus, gressumque suum sub conductu præhabito in *Scotiam* direxit, ab amicis & cognatis repulsi, inter inimicos & ignotos hospicium quæsiturus. Ad villam de *Ennufburgh* domino cum protegente in omnibus viis suis cum pervenisset, quos antea habuerat adversarios & inimicos tunc invenit eos amicos familiarissimos, nam *Scoti* humanissime eum receperunt, & donis, magnificentis, exenniis honorificentiori modo quo sciebant ipsum glorificaverunt, & victualia ad plenum ei ministraverunt, & quicquid posset honoris vel solacii excogitari ei impendere sollicitè curabant.

Comes de *Duglas*, & Comes de *Dunbarre* cum aliis duobus Comitibus venerunt ad eandem villam in ejus solacium & confortationem, ibique expensis propriis aliquamdiu moram fecerunt ad ejus consolationem. Quid plura? Similiter ex alia parte ad memoriam deduxit actus suos præcedentis vitæ suæ, et de singulis operibus suis si in aliquo delicto transgressus fuerat clam vel palam erga regem vel regnum quod tale quid mereretur ex sua culpa. Sicque librata conscientia cum animo suo, et in se non reprensus modicum vel grande quo posset juste accusari vel quid contra eum juste obici, His et his similibus cum sapienti deliberatione excogitatis in seipsum rediens, confortationem aliqualem inde sumpsit, in transacta justitia sua fiduciam habens, et in Deo fixit cor suum, cui se et causam suam cum omni attentione commendavit, animadvertens quod scriptum est, *Multa tribulationes iustorum & de his omnibus liberabis eos Deus*. Inter cetera tamen in memoriam retorquebat quomodo læpius ac læpius audierat tam à viris ecclesiasticis quam à suis domesticis, qualiter fama ejus quasi in omnibus partibus regni multo tempore denigrata fuerat, et qualiter ipse pro nullo duxerat quicquid ei dictum fuerat concupiscentia excecatus, nec Deum timens nec homines erubescens, Habebat namque quandam dominam *Katerinam* de *Smynsforde* alienigenam in familia cum uxore sua, unde suspicio sinistra maxime de eo oriebatur. Et his excogitatis in seipsum Deo gratiam sibi inspirante statim reversus est, et se totum divinæ misericordiæ committens, et emendationem vitæ Deo promittens, votum vovit Deo, quod quam citius posset dictam dominam à familia sua amoveret cum effectu, ulterius non offensurus. Cumque ad propria redisset oportunitate nata ipsam à domo sua statim amovit ulterius in familia sua non mansuram. Quid plura? Cumque ad aures boni regis *Anglia* perstrepisset de tanta angustia ejus & calamitate inaudita atque tristitia intollerabili pueri avunculi sui, atque opprobriosa ejus repulsione minus juste ei objecta, maxime condoluit, & mox indilate literas consolatorias quam citius potuit ei transmittere festinavit. Et sic literis novis ac novis supervenientibus animum regis ei benevolum cognoscens, ad plenum consolatus est, & quasi pro nichilo duxit tantam injuriam & irreparabilia dampna bonorum suorum. Similiter & fratres sui in quantum potuerunt eum consolari nisi sunt. O eventus quam variabilis! Nam unde maximum opprobrium illi oriebatur inde læticia primi honoris provenit, & ideo cum redeunt consolationis mirabilia redit pio duci & ejus dilectoribus lætitia.

Igitur his ita transactis rex benevolus mandat Comiti

Ricard. II. Comiti *Northumbrie* regias literas, ut quærat *Ducem Lancastrie* ubicumque fuerit cum omni honoris alacritate, & ipsum salvo pro suo posse ab inimicis custodiat, & fortitudine qua potuit armata ipsum adducat, & per partes suas salvo transducatur ne detrimendum patiatur. Sicque accidit quod qui primo repulsionis opprobrium ei intulit, primæ reductionis honorem illi impendebat; Cumque idem Comes cum fortitudine amatorum ei obviam fecit, & ei obsequium honoris optulerat, pius dux regi gratias egit, sed ipsum cum comitiva sua repulit, dicens se non indigere ejus obsequio; Sicque abinvicem recesserunt abique pluri, pius dux viam suam gradiatur, Comes vero in domum suam revertitur.

Mandavit etiam rex omnibus & singulis dominis borialis plagæ ac etiam vicecomitibus & burgenlibus omnibus & singulis præcipiens, quod quilibet eorum cum fortitudine sufficienti secundum vires suas ipsum salvo transducant per partes suas. Sicque factum est quod aliis recedentibus in suo comitatu aliiq[ue] succedentibus in alio comitatu cum honoris tripudio venit per *Eboracum*, *Norwiche*, *Leycestriam*, aliquando mille comitatus lanceatis ut dicebatur, & quandoque numero majori stipatus, quandoque minori, exceptis sagittariis & aliis. Tandem vero venit ad regem apud *Redynges*. Rex vero in ejus adventu admodum lætus effectus, cum magno honore eum suscepit, atque cum omni diligentia eum confortabat, donecque largifluis prout decuit regiam magnificentiam ad suum avunculum, hilariter honorificavit.

Ne cuiquam cedat in mirum quare ipsi totiens pium ducem vocitavi, diligens Lector attendat & auditor veritatis amicus intelligat, quod iste pius dux pietatis tanto robore fundatus exitit, quod in omnibus tribulationibus suis & in omnibus angustiis atque injuriis sibi malitiose illatis non vindictam quaesivit, non ultionem per suos mandavit, sed æquanimiter tollerans cuicumque petenti delicta condonavit. Cum autem thesaurus argenteorum vasorum ejus per quosdam de familiaribus suis sæpius ad magnam summam furtive ablati fuisset, & ministri ejus per juris rigorem contra eos captos tandem vellent procedere eos suspendendo, tantæ pietatis spiritu repletus erat, quod ipsos prohibuit dicens, se nolle aliquem hominem petire pro bonis suis, præcipiens semper tales dimitti sub abjuratone, quod se abtinerent à familia & domo regis, & domo sua, & domo fratrum suorum.

His itaque gestis & quietis tempore succedente, aderat tempus quo rex puniri faceret delinquentes. Missus est igitur dominus *Robertus Trehyllon* Justiciarius præcepto regis ad inquirendum de surgentibus contra pacem & puniendum; Qui ubique discurrens & nulli parcens fecit stragem magnam. Et ut illi malefactores inimicabiliter insidiabantur adversus Justiciarios, scilicet donnum *Johannem de Candye* & alios quos invenire potuerunt, mortem eis inferendo capitalem, atque contra omnes legis regni preceptos quos invenire poterant, nec cuidam eorum pepercerunt capitali sententia puniendo, sic nec ipse cuiquam pepercit vicem pro vice rependens; Nam quicumque accusatus fuerat coram eo in causa supra dicta sive iuste sive ex odio, statim ipsum mortis sententia pledebatur. Et alios quidem decapitari præcepit, alios autem suspendi, alios vero trahi per civitates & suspendi per quatuor partes civitatum,

alios autem eviscerari, visceraque concremari coram & cord. II. ipsis viventibus, posteaque decollari & in iv partes dividi ac suspendi per iv partes civitatum secundum delicti & meriti quantitatem. Dominus *Johannes Balle* vero captus fuit apud *Coveatre* & ductus apud *sanctum Albanum*, ibique præcepto regis tractus fuit & suspendus, atque in iv partes civitatis, quæ ad iv loca sunt missæ & suspendæ.

Eodem anno apud *Westmonasterium* rex *Ricardus* desponsavit *Annam* filiam regis *Bohemie* totorem Imperatoris, & dedit Imperatori ut dicebatur pro matrimonio decem mille libras præter alias expensas in quærendo eam & adducendo eam sumptibus suis propriis.

Anno proximo sequenti M CCC lxxij. regis An. Dñi *Ricardi* v. dominus rex ad specialem rogatum *Anne* reginæ & aliorum magnatum regni & specialiter p[ro] ducis *Lancastrie* condonavit generaliter omnibus antedictis insurgentibus malefactoribus viventibus & adhærentibus & contententibus eidem, & concessit Cartas eidem prosequi volentibus; & mediante divina clementia dicta rabies sic sopita est.

Xij. kalendatum Junii terræ motus generalis mala multa faciens in regno quasi prima hora post nonam feria quarta. Item die Veneris sequenti quasi in ortu solis terræ motus non multum nocens. Sabbatho sequenti aquæ motus quasi hora tertia mace. Naves vacillabant in portubus ab aquæ motu.

In istis temporibus floruit magister *Johannes Wyche* Rector ecclesiæ de *Wurturworthe* in comitatu *Leycestrie*, Doctor in Theologia eminentissimus in diebus illis. In Philosophia nulli reputabatur secundus, in Scolasticis disciplinis incomparabilis. Hic maxime nitebatur aliorum ingenia subtilitate scientiæ & profunditate ingenii sui transcendere, & ab opinionibus eorum variare. Hic multas dicitur introducere in ecclesiâ opiniones quæ a catholicis ecclesiæ doctoribus reprobantur, quæ in suo loco pro parte patebunt. Hic habuit præcuratorem *Johannem Balle* veluti Christus *Johannem Baptistam*, qui vias suas in talibus opinionibus præparavit, & plurimos quoque doctrina sua ut dicitur perturbavit. De quo lupenus mentionem feci. Hic magister *Johannes Wyche* Evangelium quod Christus contulit clericis & Ecclesiæ Doctoribus ut ipsi laicis & infirmioribus personis secundum temporis exigentiam & personarum indigentiam cum mentis eorum elurie dulciter ministrarent, transtulit de Latino in Anglicam linguam non angelicam, unde per ipsum fit vulgare & magis apertum laicis & mulieribus legere scientibus quam solet esse clericis admodum literatis & bene intelligentibus, & sic evangelica margarita spargitur & a porcis conculcatur, & sic quod solet esse carum clericis & laicis jam redditur quasi jocosas communis utriusque, & gemma Clericorum vertitur in ludum laicorum, ut laicis sit commune æternum quod ante fuerat Clericis & Ecclesiæ Doctoribus talentum supernum. Sicque spontius Ecclesiæ conqueritur & cum propheta potest clamare, *Sedebis honor Ecclesia solitaria, & tacebit quia levavit se super se*. Et sic adimpletum est quod prædixit *Willielmus de sancto Amore* longo ante tempore, & potest applicari congrue de eodem populo, sic inquit, *Aliqui laborant ad mutandum Evangelium Christi in aliud Evangelium quod dicunt fore perfectius & melius & dignius, quod appellant Evangelium æternum sive Evangelium Spiritus sancti*.

Recor. II. sancti. Eternum congrue dici potest, quia jam vulgare & commune in materna lingua, & sic in aeterna memoria. Hic praedictus Willielmus composuit libellum de adventu talis populi, de conversatione, de vita & moribus eorum satis expresse, & incipit sic. Willielmus de sancto Amore anno Domini M. CC. lv. cap. viij. Nos sumus in quos fines seculorum deveniunt, scilicet in ultima aetate seculi. Post istam vero sextam aetatem qua est pugnantium cum qua currit septima aetate qua est quiescentium, non est ventura alia nisi octava qua est resurgentium. Igitur nos sumus in ultima aetate huius mundi, & ista aetate jam plus duravit quam aliqua aliarum qua currerunt per millennium numerum annorum, quia jam duravit per M. CC. lv. annos. Verisimile est igitur quod nos sumus prope finem, igitur propinquiore sumus periculo novissimorum temporum que ventura sunt ante adventum Antichristi. Ista probat ibidem per plures auctoritates sacrae Scripturae. Relinquuntur igitur quod in novissimis temporibus sumus aut illis valde propinqui, quod ostendimus per octo signa quod jam pericula instant. Primum enim est, Quod aliqui laborant ad mutandum Evangelium Christi in aliud Evangelium quod fore dicunt perfectum & melius & dignius, quod appellant Evangelium aeternum sive Evangelium Spiritus sancti, quo adventus evanescit, ut dicunt, Evangelium Christi, ut parati sumus ostendere, in illo Evangelio maledicto. Hoc signum manifestum est quod prope est tempus Antichristi, de quo in Psalmo, Constitue Domine legis latorem super eos. Glossa. Antichristum pravae legis latorem. Secundum signum est, Quod illa doctrina qua predicabitur tempore Antichristi, videlicet Evangelium aeternum praedicatum, ubi vigeat Scriptura sacra studium jam publice positum fuit exemplandum, unde certum est quod jam predicatur nisi esset aliquid quod eam detineret. Quid autem detineat scitis, scilicet imperium Petri & eorum qui loca apostolorum, scilicet episcoporum. Nisi enim veniat dissensio primum non revelabitur filius perditionis vel iniquitatis, unde caveant episcopi ne praedicti praedicatores pseudo procurant eorum percussione, id est, ablationem potestatis eorum; sicut significatur in Evangelio aeterno. Tercium signum est, Quod sicut in Babilone reproba postquam visa est manus scribens, MANE TEHEL PHARES, cito secuta est subversio ejus, Danielis 5. Sic in Babilone dilecta Domini, Ysa. 21. 1. In ecclesia cum jam visa sit dicta Scriptura, constat quod prope sunt pericula ejus. Sed ista tria verba jam visa sunt scripta in ecclesia. Scripta sunt enim in illo maledicto libro quem appellant Evangelium aeternum quod in ecclesia jam propalatum est; propter quod timendum est de subversione ecclesia. MANE ut exponitur Danielis 5. numeratur regnum ecclesia, scilicet Evangelium Christi, & concluditur in certo numero annorum. TEHEL inventum est minus habens perfectionis & dignitatis quam Evangelium aeternum. Quanto minus lucet Luna quam Sol, quanto minus valet testa quam nucleus, & multa tales scripta sunt ibi comparationes quibus probatur minus valere Evangelium Christi quam Evangelium aeternum. PHARES ibi invenitur quod regnum ecclesia dividetur post praedictum tempus ab illis qui tenent Evangelium Christi, &

dabitur illis qui tenent Evangelium aeternum. **Recor. II.** Quartum signum est, Quod propinquante fine seculi & adventu Antichristi quidam qui appartinent in ecclesia Christi sanctiores & tamen facient quod displicet Christo, corriguntur per aliquos iuxta visionem beati Johannis de correctione ecclesiarum, Apoc. 23. Ipsi autem correctionem sustinere nolentes, suos correctores tradunt in tribulationem, & procurabunt ut ab omnibus odiantur vel odio habeantur, & ut etiam aliqui ex eis occidantur. Quintum signum est, Quando propinquante consummatione seculi illi qui videntur in ecclesia sanctiores reprehenduntur de falsa sanctitate & de sua presumptione, propter quod multi, tam ipsi quam scilicet eorum fautores scandalizabuntur. Sextum signum est, Quod propinquante consummatione seculi surgens quidam in ecclesia predicatorum commendantes semetipsos ultra mensuratum a Deo sibi populum, quia gloriabuntur in predicando plebibus vel populis non suis. Et isti sub specie pietatis multos seducunt, id est, a consiliis praelatorum ad consilia ducunt. Septimum signum est, Quod propinquante consummatione seculi quidam qui videntur in ecclesia magni zelatores fidei & maxime amant Christum, dimittent Evangelium Christi & adhaerebunt Evangelio aeterno quod ex toto absorbet fidem Christi, unde refrigeret caritas qua servus Dei custoditur. Octavum signum est, Quod propinquante consummatione seculi annuntiabuntur in ecclesia signa propinquae consummationis, ut sic intelligant incipientes Christum prope consummationem seculi & dolorem qui erit tempore Antichristi. Haec ibi in octavo capitulo & multa alia cum allegationibus sacrae Scripturae; quae quidam applicant ad fratres mendicantes, magis tamen congruunt istis novis populis Lollardis qui mutaverunt Evangelium Christi in Evangelium aeternum, id est, vulgarem linguam & communem matrem; & sic aeternam quia laicis reputatur melior & dignior quam lingua Latina. Idemque Willielmus ostendit capitulum in libro suo de verbo ad verbum, Quod in ecclesia Christi multa & magna pericula sunt futura secundo capitulo, & per cujusmodi homines sunt futura. 1º. Quam habiles & ydonei erunt ad pericula inducenda. 2º. Cuiusmodi erunt illa pericula. 3º. Qualiter procedent in periculo praedictis. 4º. Quod qui non praeviderint illa pericula aut praevisa non praecaverint peribunt in illis. 5º. Quoniam & ipsi parantes alios pericula in multis periculis seipos constituerunt: similiter in quibus periculis erunt constituenti. 6º. Ne dicat quis de praedictis periculis nondum esse curandum neque adhuc remotis, ostendit per quadam signa illa non esse remota longe sit satis propinqua. 7º. Ostendit, Quorum est illa pericula praevidere & praenunciare, & a fidelibus repellere. 8º. Ostendit, Quam poenam incurrunt hi qui pericula tenentur praevidere, & praenunciare, & ab ecclesia repellere, si non fecerint. 9º. Ne videatur impossibile illa repelli eo quod sunt propheticè praedicta, ostendit quod repelli poterunt ad tempus. 10º. Ostendit, Qualiter sunt repellenda & possunt repelli. 11º. Quia repelli non possent praedicta pericula nisi cognoscerentur illi qui pericula procurabant, ostendit ubi possunt praedicti periculosi viri inveniri. 12º. Ostendit, plurima signa quadam infallibilia, quadam vero proba-

Ricard. II. probabilis per que possunt dicti homines cognosci.

Ista ostendit cum auctoritatibus sacre Scripturæ luculenter. Et incipit liber. Prædictus magister Johannes Wyclif tenuit ut prædictum est, singulares opiniones & conclusiones, & in tantum in eis delectatus est & sedens, quod læpius asserere se velle & paratum esse ire in carcerem, & ignem atque mortem subire pro defensione earum si necessitas temporis illud ab eo postulat; similiter & ceteri sui hæretici discipuli & complices atque fautores ardentem sibi prosperitatis quiete omnes se esse paratos affirmabant. Interim occidit eis lux audacia, & tenebræ eos vecordie comprehenderunt. Nam idem magister Johannes citatus fuit & vocatus mandato domini papæ ad comparandum coram archiepiscopo Cantuariensi & multis aliis ecclesiæ doctores in ecclesia fratrum prædicatorum Londoniis ad respondendum super hæretica pravitate, ubi habuit præcipuum adiutorem pium ducem Lancastrie, qui semper ei & suis in omnibus necessitatibus invincibili præsidio affuit, & aliter ipse & sui in foveam interitus vixit cecidissent. Cumque die statuto ad objecta respondere deberet omnem præjactatam cordis audaciam sine mora dimisit & induit vecordie loriceam, fantasticosque errores deducere suos esse molitus est, atque opiniones & conclusiones suas esse vel fuisse finitè negare conatus est, & eas ab aliis inventas & nomine ejus prædicatas & doctas, & illi ascriptas fuisse protestatus est. Cum tamen ipse & sui eas omni nūq̃ foverant retroactō tempore & publicaverant veras fuisse, & antiquos libros de solida fide ecclesiæ scriptos raserant literaliq̃ doctrina novæ opinionis in pluribus locis rescripserant. Thomamque Aquinum in suis scriptis novis opinionibus eorum contrariant, & quia frater erat, concludebant, igitur mendax est. Sicque dejectis armis totius non divinitatis, immo vanitatis affugit. Idem magister Johannes Wyclif sub alas maternæ disciplinæ pro refugio mortem evadendi quam à matre didicerat à cunis sub forma quæ sequitur.

I knowleche that the Sacrament of the altar is very Goddus body in fourme of brede: but it is in another maner Goddus body then it is in hevenc. For in hevenc it is sene tote in fourme and figure of fleshe and blode. But in the Sacrament Goddus body is be myracle of God in fourme of brede, and is he nouthor of sene tote: ne in mannes figure, but as a man lewes for to thenk the kynde of an ymage whether it be of oke or of asshe, and settys his thowt in him of whom is the ymage: So muche more schuld a man lere to thenk on the kynde of brede. But thenk upon Christ. for his body is the same brede that is the Sacrament of the Altare, and with alle clemes, alle devocion, and alle charite that God wolde gif him, wolschipe be Crist, and then he receyves God gostly more modestly than the Wylf that spyns the Wasse in lesse charite. For the bodely etyng ne prosytes nouth to soule, but in als much as the soule is leved with charite. This sentence is proove be Crist that may nout lye. For as the Gospel says, Crist that night that he was betrayed of Judas Iscariot, he tok brede in his handes, and blessed it, brak it, and gaf it to his

discipulus to ete. For he says and may not lye, Ricard. II. This is my body.

Opiniones et Conclusiones magistri
Johannis Wyclif.

Hæresis 1.

Quod substantia panis materialis aut vini manet post consecrationem in sacramento Altaris.

Hæresis 2.

Quod accidentia non manent sine subiecto post consecrationem in eodem sacramento.

Hæresis 3.

Quod Christus non est in sacramento Altaris idemplice, vere, & realiter in propria persona corporali.

Hæresis 4.

Quod episcopus vel sacerdos si existat in mortali peccato, non ordinat, conficit, nec baptizat.

Hæresis 5.

Quod si homo fuerit debite contritus omnis confessio exterior est sibi superflua vel inutilis.

Hæresis 6.

Quod pertinaciter asserere non est fundatum in Evangelio quod Christus missam ordinaverit.

Hæresis 7.

Quod Deus debet obedire diabolo.

Hæresis 8.

Quod si Papa sit prævicius & malus, ac per consequens membrum diaboli, non habet potestatem supra fideles Christi ab aliquo sibi datam nisi forte à Cæsare.

Hæresis 9.

Quod post Urbanum sextum non est aliquis recipiendus in Papam, sed vivendum est more Græcorum sub propriis legibus.

Error 1.

Quod nullus prælatus debet aliquem excommunicare nisi prius sciatur ipsum excommunicatum à Deo.

Error 2.

Quod sic excommunicans ex hoc sit hæreticus vel excommunicatus.

Error 3.

Quod prælatus excommunicans clericum qui appellavit ad regem & consilium regni, eo ipso traditor Dei est & regis & regni.

Error 4.

Quod illi qui dimittunt prædicare, seu audire verbum Dei, seu Evangelium prædicatum propter excommunicationem hominum, sunt excommunicati, & in die iudicii traditores Dei habebuntur.

Error 5.

Asserere quod est contra sacram Scripturam, quod viri ecclesiastici habeant possessiones temporales.

Error 6.

Asserere quod liceat alicui etiam diacono vel presbitero prædicare verbum Dei absque auctoritate sedis apostolicæ, vel episcopi catholici, seu alia de qua sufficienter constat.

Error 7.

Asserere quod nullus est dominus civilis, nullus est episcopus, nullus est prælatus dum est in mortali peccato.

Error 8.

Quod domini temporales possint ad arbitrium auferre bona temporalia sibi ab ecclesia habitualiter delin-

Richard. II. delinquentes, vel quod populares possunt ad eorum arbitrium dominos delinquentes corrigere.

Error 9.

Quod decimæ sunt puræ elemosinæ, & quod parochiani possunt propter peccata suorum Curatorum eas detinere, & ad libitum eas alius conferre.

Error 10.

Quod speciales orationes applicatæ uni personæ per prælatos vel religiosos non plus proliunt eidem personæ quam generales orationes eidem personæ ceteris paribus.

Error 11.

Quod eo ipso quod aliquis ingreditur religionem privatum quamcumque redditur inepior & inhabilior ad observantiam mandatorum Dei.

Error 12.

Quod Sancti influentes religiones quasvis privatas, tam possessionum quam mendicantium in sic instituendo peccaverunt.

Error 13.

Quod religiosi viventes in religionibus privatis non sunt de religione Christiana.

Error 14.

Quod fratres mendicantes teneantur per laborem manuum suarum & non per mendicationem victum suum acquirere.

Error 15.

Quod fratres mendicantes post sermones suos eo ipso sunt simoniaci, vel quod conferentes eis elemosinam sunt excommunicati & dans & recipiens.

Istis & aliis ab archiepiscopo & consilio ejus consideratis, noluit archiepiscopus ea vice plenarie procedere in causa donec deliberaret plenarius cum consilio coepiscoporum suorum, & tunc assignavit dicto magistro Johanni Wyclif alium diem ad comparandum coram eo apud Oxoniæ, ut cum consilio clerici Universitatis posset luculentius procedere & finem imponere in præmissis. Igitur die statuto convenit apud Oxoniæ archiepiscopus cum coepiscopis Lincolnienf, Northwycens, Vigornienf, Londoniens, Salysburiens, Herfordens, cum Cancellario Universitatis, cum multis Doctoribus & pluribus aliis de clero & de populo ibidem congregato. Similiter affuit magister Johannes Wyclif ad respondendum super hæretica pravitate ut prius de prædictis Conclusionibus sive opinionibus. Qui ea omnino renuncians, nec eas tenuisse, neque tenere se velle protestans, ad maternalis virgæ documentum quod ei antea pro refugio præsto fuerat, advolvit iterum, sub forma quæ sequitur.

We beleve as Crist and his Apostolus han taught us, that the Sacrament of the Auler white and round and like tyl our bryde is out unsafene is verray Goddis body in fourme of bryde, and if it be broken in thre parties as the kirke uses, or elles in a thousand, everilk one of these parties is the same Goddis body, and right so as the persons of Crist is verray God and verray man, verray Godhede and verray manhede ryth so as holy kyng many hundryth wynter has trowde, the same Sacrament is verray Goddis body and verray bryde: as it is fourme of Goddis body and fourme of bryde as techith Crist and his Apostolus. And therefore seyn Doule nemyth it never but whan he callus it bryde, and he be our beleve tok his

wit of God in this: and the argument of heretikus agayne this sentens, lyth to a cristene man for to assolve. And right as it is heretike for to trowe that this Sacrament is Goddis body and no bryde, for it is bothe togedur. But the most heretike that God sufferide comit tyl his kyng, is to trowe that this Sacrament is an accident with a substance and may on no wyse be Goddis body: for Crist sayde he witnesseth of John, that this bryde is my body, and if the say that be this kyng that holy kyng hat bene in heretike many hundryth wynter, for he it is, specially sythen the sente was lonsede that was he witnesseth of Angels to John Evangeliste after a thousand wynter that Crist was benonyde to helen. But it is to suppose that many seyntes that speke in the more tymes before her deti were purede of this erreure. And howe grete diversity is betwene us that trowes that this Sacrament is verray bryde in his kyng, and betwene heretikus that tell us that this an accident without a substance. For before that the sente father of lesynge was lonsede, was never this gabbing contrefete. And howe grete diversity is betwene us that trowes that this Sacrament that in his kyng is verray bryde and sacramentally Goddis body, and be the heretikes that trowes and telles that this Sacrament may on none wyse be Goddis body. For I dar seynly say that if this were soth, Crist and his seyntes speke heretikus, and the more partye of holy kyng belovith notie heretike, and before devoute men suppose that this consayle of freres and London was with the heretike. For they put an heretike up on Crist and seyntes in helyne: wherefore the rithe tremblende sayland maynus boys answeyde for God als it vbe in tyne of his passione whan he was dampnyde to bedely deti. Crist and his modur that in gronde had destroyde alle heresydes here his kyng in right beleve of this Sacrament, and meue the king and his retorne to aske sharply of his clerkus this offis that alle his possessorres on paine of lesynge of alle her temporaltes telle the king and his retorne with sufficient crownding, what is this Sacrament, and alle the orders of freres on paine of lesynge of her legians telle the king and his retorne with gode prouiding what is the Sacrament. For I am certaire of the thirde partye of clergy that defendus thise doutes that is here saide, that they will defende it on paine of her tyl.

Cumque hæc & hujusmodi sic agerentur, archiepiscopus cum consilio coepiscoporum, ac doctorum & aliorum clericorum sibi assistentium fecit deliberationem de antedictis opinionibus seu conclusionibus, libratique singulis decisis atque discussis, cum assensu atque consensu totius concilii, publicavit eas falsasse, & pronuntiavit eas dampnandas & dampnatas, quasdam scilicet ut hæreses, quasdam vero ut errores, sicut patet de singulis in suo loco; & omnes & singulos defensores eorum in posterum sententia excommunicationis innodatos fore publice declaravit. Et in evidentia hujus rei feria sexta in ebdanada Pentecostes proximo sequenti facta fuit processio

Remd. II. processio generalis per civitatem *Londoniensem*, & omnes tam clerus quam ceteri laici cuiuscunque gradus essent nudis pedibus incedebant pro statu. Et præsens ecclesie fuit episcopus *Londoniensis* cum pluribus aliis valentibus; & post processionem prædicavit unus frater & doctor in Theologia de ordine *Carmelitarum* qui vocabatur *Kyngham*; in qua predicatione ex præcepto & commissione archiepiscopi *Cantuariensis* ibi ostensa pronuntiavit publice omni populo conclusiones illas falsas fore & dampnatas, quasdam ut hæreses & quasdam ut errores, & ex præstenta commissione denunciavit omnes illos excommunicatos qui eas in posterum docent & tenent, ac prædicant, vel favent & eis adhaerent, Et omnes audientes in posterum illas prædicatas vel doctas. Et in isto sermone præsens fuit unus venerabilis miles, nomine *Cornelius Clonne* qui istis conclusionibus & eas tenentibus ac docentibus maximus fautor fuerat, nec voluit pro quocunque aliter credere de sacramento Altaris nisi quod ibi esset verus panis materialis secundum opinionem *Wyelys*. In crastino, scilicet in vigilia sanctæ Trinitatis iste miles ivit ad Conventum fratrum prædicatorum in civitate *Londoniensi* pro missa audienda; & accidit quod audivit missam unius studentis de Conventu illo, & in elevatione corporis Christi nichil vidit nisi sicut prius videre solebat; ita quod firmiter credidit quod ibi fuit verus panis materialis. In fractione vero hostiæ miles reipexit & vidit oculo suo corporali in manibus fratris celebrantis veram carnem, audam, & sanguinolentam divisam in tres partes; Admirans vero & stupefactus, vocavit armigerum suum ut ipse videret, qui tamen nichil vidit nisi sicut prius solebat. Miles vero in tertia particula similiter quæ in calicem mitti debuit, vidit eundem colorem albedinis quæ prius erat, sed semen vidit in medio ejusdem particule hoc nomen *Ihesus* scriptum literis carneis, crudis, & sanguineis, quod admirabile erat aspectu. Et in crastino in festo sanctæ Trinitatis idem frater prædicans in cruce *Pauli* sancti pronuntiavit istud toti populo. Et in fine sermonis idem miles ibidem præsens narravit ore tenus totum processum publice & aperte ad confirmationem fidei nostræ, & promisit se ibi pugnaturum & moriturum in causa ista, quod in sacramento Altaris est verum corpus Christi & non panis materialis solum, ut ipsemet prius credidit. Hæreses supradictæ & errores quæ attribuntur magistro *Johanni Wyelys* dampnatæ in domo fratrum prædicatorum *Londoniis* feria quarta ante festum Pentecostes à decem episcopis & xvij. doctoribus in Theologia, & xvj. doctoribus Juris, & pluribus aliis bachularis tam Theologiæ quam etiam Juris & in præcedenti patent.

Sequitur copia Commissionis qualiter archiepiscopus scribit coepiscopis de dampnatione hæresum; missa aliis episcopis prout episcopus *Lincolniensis* recitat sub hac forma.

JOHANNES permissione divina *Lincolniensis* Episcopus dilectis in Christo filiis universis & singulis, Abbatibus, Prioribus, Archidiaconis, Levycis, & ejusdem loci Archidiaconi nostri officiali seu Commissario cuiuscunque, necnon Decanis ecclesiarum, Rectoribus & Vicariis perpetuis, ac eorum Capellanis parochialibus & aliis quibuscunque divina celebrantibus per ipsum Archidiaconatum ubilibet constitutus salutem, gratiam, & bene-

ditionem. « Literas revetendi in Christo patris *Richd. II.* domini *Roberti* Dei gratia *Londoniensis* episcopi salutem & sinceram in Domino caritatem. Mandatum venerabilis in Christo patris & Domini, domini *Willielmi* Dei gratia *Cantuariensis* archiepiscopi totius *Angliæ* primatis & Apostolicæ sedis legati, venerabili fratri nostro domino *Robertio* Dei gratia *Londoniensi* episcopo salutem & frater, « nam in Domino caritatem. Ecclesiarum prælati circa gregis *Dominici* sibi commissi custodiam eo vigilantius intendere debent quo lupas intrinsecus ovium vestimentis indutos ad rapiendum & dispergendum oves noverint fraudulentius circumire. Sano frequenti clamore & divulgata fama, quod dolentes referimus, ad nostrum pervenit auditum, Quod licet secundum canonicas sanctiones nemo prohibens vel non missus absque sedis Apostolicæ vel Episcopi loci auctoritate sibi officium predicationis usurpare debeat publice vel occulte, quidam tamen æterna dampnationis filii in insaniam mentis producti sub magna sanctitatis velamine auctoritatem sibi vendicans prædicandi, ac nonnullas propositiones & conclusiones infrascriptas hæreticas atque falsas ab ecclesia Dei dampnatas & determinationibus sanctæ ecclesie repugnantes statimque totius ecclesie nostræque provincie *Cantuariensis* & tranquillitatem regni enervare nituntur, tam in ecclesiis quam in plateis, & quam pluribus aliis locis prophanus dicta nostra provincia non venerunt asserere, dogmatizare, & publice prædicare; illi nonnullos Christi fideles insipientes, & à fide Catholica sine qua non est salus facientes stebiliter deviare. Nos itaque attendentes quod tam perniciosum malum quod ad plurimos serpere poterit eorum animas letali contagione necando, non debeamus sicuti nec debemus sub dissimulatione transire ne sanguis eorum de nostris manibus requiratur, sed illud quantum nobis ex alto permittitur extirpare volentes, de quam plurimum fratrum suffraganorum nostrorum consilio & assensu convocavimus plures sacra Theologia Doctores, ac juris canonici & civiles Professores, & alios clericos quos famosiores & peritiores de regno credidimus, ut super dictis conclusionibus vota sua dicerent & sentirent. Verum quia præmissis conclusionibus & assertionibus in nostra & eorundem confratrum nostrorum ac doctorum convocationum presentia patentibus expositis & diligenter examinatis finaliter est compertum, nostrisque & eorum omnium communicato consilio declaratum, quasdam Conclusionum illarum hæreticas esse, quasdam vero erroneas atque Determinationibus ecclesie repugnantes, prout inferius describuntur; Fraternitati vestre committimus & mandamus, in virtute sanctæ obediencie firmiter injungentes, quatinus omnibus & singulis fratribus nostris, coepiscopis nostris, & ecclesie nostre *Cantuariensis* suffraganeis cum ea celeritate qua poteritis injungetis, prout eis & eorum singulis ac vobis injungimus, ut eorum singulis in ecclesiis suis & aliis civitatibus suarum & diocesium vosque in vestra & ceteris vestra civitatis & diocesis moneant & inhibeant, moneant & inhibeatis, prout nos tenore presentium monemus primo, secundo, & tertio, & districtius inhibemus, pro prima monitione unum diem, pro secunda alium, & pro tertia monitione canonica ac peremptoria unum alium diem assignando, Ne quis de cetero ejusdemque status

Rich. II. aut conditionis existas hereses seu errores predictos, vel eorum aliquem teneas, doceas, predices, seu defendas; aut aliquem prohibitum non missum vel alium de cuius potestate non constiterit ad predicandum admittas, aut hereses seu errores huiusmodi vel eorum aliquem predicantem audias vel auscultes, seu ei faveas vel adhareas publice vel occulte; set statim quasi tanquam serpenteruvenum pestiferum emittentem fugias & evices sub pena excommunicationis majoris, quam in omnes & singulos in hac parte rebelles & nostris monitionibus non parentes, lapsis ipsis tribus diebus pro monitione canonica assignatis, mora culpa & offensa suis precedentibus & id fieri merito exigentibus, exunc prout extunc ferimus in hiis scriptis, & per singulos confratres nostros & suffraganeos nostros in suis civitatibus & diocesis, ac per vos in vestra civitate & diocesi, quatinus ad eos & ad vos pertinet ex habundanti precipimus fulminari. Dictos nostros confratres insuper omnes & singulos per vos hortari volumus & mandamus per asperionem Ihesu Christi, & similiter vos hortamur, quod cum iuxta sacrorum canonum instituta quilibet eorum in suis civitatibus & diocesis heretica pravitate Inquisitor existat, ac in vestris similiter existatis, de huiusmodi presumptoribus sollicite & diligenter inquireant & inquiretis, Ac contra eos & iuxta officii sui debitum cum effectu procedant, similiter procedatis ad laudem & honorem nominis Crucifixi & salvationem fidei orthodoxa. Conclusiones heretica & determinationibus ecclesia repugnantes, de quibus fit mentio de verbo ad verbum supra, que vocantur Conclusiones Wyelyf, similiter & Conclusiones erronea recitantur ibidem. Dat. in manerio nostro de **Stothorpe** penultimo die mensis **Maii** anno Domini **M.CCC.lxxxij.** & nostra consecrationis primo. « Cujus auctoritate mandati « vobis reverende pater cum ea que decet reverentia firmiter injungendo mandamus quatinus omnia « & singula in mandato prelibato contenta quatinus vos in civitate & diocesi vestra aut personas earundem concernunt, juxta formam & tenorem ejusdem executioni plenarie demandetis & faciatis effectualiter demandari; vos etiam eadem quatenus personam vestram contingunt curetis diligencius adimplere. Et insuper ex parte dicti venerabilis patris vos hortamur per asperionem sanguinis Iesu Christi, quod cum juxta sacrorum canonum instituta in vestris civitate & diocesi inquisitor existatis heretica pravitate, de premissis presumptionibus diligenter & sollicite inquiretis, ac contra eos juxta officii vestri debitum procedatis effectualiter ad laudem & honorem nominis Crucifixi & salvationem fidei orthodoxa. Dat. **Londoniis** die quinta Junii anno Domini &c. & nostre consecrationis primo. *Volentes igitur omnia & singula in dictis scriptis contenta quatinus nos, & civitatem, & diocesim nostras ac personas earundem concernunt executioni debita demandare, vobis firmiter precipiendū mandamus quatinus in singulis monasteriorum vestrorum ecclesiis, ac in singulis parochialibus ecclesiis dicti archidiaconatus prout ad quemlibet vestrum pertinet vos Abbatem, Priorem, Archidiaconum officialis singulique quibus presentes nostra littera dirigitur publice mandatum reverendi patris & domini, domini Cantuariensis archiepiscopi predicti, omniaque & singula*

contenta in eodem cum omni celeritate clero ac populo archidiaconatus & ecclesiarum earundem fideliter exponatis & exponi faciatis, & eis ac eorum cuilibet inhibeatis & moneatis eosdem prout & tenore presentium nos etiam inhibemus & monemus, quod mandato huiusmodi & omnibus que in eodem mandato eis injunguntur pareatis & pareant cum effectu, Ceteraque faciatis & faciant, & ab his que mandato huiusmodi prohibentur abstineatis & abstineant juxta ejusdem mandati exigentiam & tenorem sub penis & censuris in eodem latis, quas monitione supradicta in omnes & singulos in hac parte rebelles & monitionibus huiusmodi non parentes presentium serie fulminamus & per vos precipimus solemniter fulminari. Et ut nulli pateat ignorantia premissorum, vobis precipimus & mandamus quatinus post publicationem & executionem predictorum per vos fienda, presentium litterarum seriem sub vera copia valvis ecclesiarum predictarum affigi faciatis & dimittatis affixam ad extirpationem heresum & errorum predictorum, & exaltationem fidei orthodoxa. Dat. apud **parcum Stothorpe** sub sigillo nostro xij. die mensis **Julii** anno Domini **M.CCC.lxxxij.** & nostra consecrationis vicesimo.

« **Willielmus de Berton** Cancellarius Universitatis « **Oxonie**, Omnibus dictæ Universitatis filiis ad quos « patiens nostrum mandatum pervenerit salutem, & « mandatis nostris firmiter obedire. Ad nostrum « non sine grandi displicentia pervenit auditum, quod « cum omnium heresum inventores, defensores, seu « fautores, cum eorum perniciosis dogmatibus sint « per sacros Canones sententia majoris excommunicationis dampnabiliter involuti, & sic à cunctis « Catholicis rationabiliter evitandi; nonnulli tamen maligni spiritus repleti consilio in insaniam « mentis producti, molientesque tunicam Domini, « videlicet sanctæ matris ecclesiæ scindere unitatem, « quasdam hereses sufficienter ab antiquis patribus « reprobatas, & per ecclesiam solemniter condemnatas his diebus, prohi dolor! innovant, & tam « in ista Universitate quam extra publice dogmatisant. Duo inter alia sua documenta pestifera asserentes, Primo, In sacramento Altaris substantiam « panis materialis & vini post consecrationem realiter remanere. Secundo, quod execrabilius est auditu, In illo venerabili sacramento non esse corpus « Christi & sanguinem aqualiter, nec substantiam, nec etiam corporaliter, sic quod Christus sit « ibi in sua propria presentia corporali. Ex quibus documentis fides Catholica periclitatur, devotio populi minoratur, & hæc Universitas mater « nostra non mediocriter diffamatur. Nos igitur advertentes quod assertiones huius partis se deterrere haberent si diutius in hac Universitate sic tollerarentur, convocavimus omnes sacre Theologiæ Doctores, & Juris canonici professores quos ad hoc aptiores credidimus & in Universitate præsentes reperimus, & premissis assertionibus in eorum presentia patenter expositis ac diligenter discussis, tandem finaliter est compertum atque iudicio omnium declaratum, ipsas esse erroneas, fidei orthodoxæ contrarias, & determinationibus ecclesiæ repugnantes, contradictoriasque earundem esse veritates catholicas determinationibus ecclesiæ & dictis Sanctorum consonas firmiterque credendas, viz. Quod per verba sacramentalia à sacerdote rite prolata

Rich. II.

An. Dñi
1381.

Rich. II.

« prolata panis & vinum in Altari in verum corpus
 « Christi & sanguinem transubstantiantur seu sub-
 « stantialiter convertuntur, sic quod post consecra-
 « tionem non remanent in illo venerabili sacramento
 « panis materialis & vinum secundum suas substan-
 « tias & naturas, sed secundum species earundem. Sub
 « quibus speciebus verum corpus Christi & sanguis
 « continentur non solum virtualiter seu figuraliter,
 « sed essentialiter, substantialiter & corporaliter, sic
 « quod in illo venerabili Sacramento est Christus
 « licet indivisibilis in sua propria presentia corporali.
 « Hoc credendum, hoc docendum, hoc contra om-
 « nes homines viriliter defendendum. Auctoritate
 « igitur nostra monemus primo, secundo & tertio, ac
 « districtius inhibemus pro prima monitione assi-
 « gnando unum diem, pro secunda alium diem, pro
 « tertia monitione canonica & peremptoria unum
 « alium diem, ne quis cujuscunque gradus, status
 « aut conditionis existat premissas assertiones erro-
 « neas vel earum alteram publice repentem, docen-
 « tem seu defendentem quovismodo audiat vel
 « auscultet, sed statim cum perceperit tanquam ser-
 « pentem venenum pestiferum emittentem fugiat &
 « abscedat, sub penis in jure expressatis & sub po-
 « nis incarcerationis & suspensionis ab omni actu
 « scolastico, etiam sub pena excommunicationis
 « majoris, quam in omnes & singulos in hac parte
 « rebelles & nostris monitionibus non parentes, la-
 « pis ipsis tribus diebus pro monitione canonica
 « assignatis, mora culpa & offensa precedentibus &
 « id fieri merito exigentibus, serimus in hiis scriptis,
 « Quorum omnium & singulorum absolutionem &
 « absolvendi potestatem preterquam in mortis arti-
 « culo nobis & successoribus nostris specialiter reser-
 « vamus. Insuper ut homines quamvis non periti-
 « morem late sententiarum, saltem propter defectum
 « audientiarum a talibus doctrinis illicitis retrahantur
 « & eorum opiniones erroneas sopiantur, auctoritate
 « eadem qua prius monemus primo, secundo & ter-
 « cio, ac districtius inhibemus, ne quis de cetero
 « aliquem publice docentem, tenentem seu defen-
 « dentem premissas assertiones erroneas in scholis
 « vel extra scholas quovismodo audiat vel auscultet,
 « sed statim sic docentem tanquam serpentem vene-
 « num pestiferum emittentem fugiat & abscedat sub
 « pena excommunicationis majoris in omnes in hac
 « parte rebelles non immerito fulminandæ & sub
 « penis aliis superius annotatis.

Hic magister *Johannes Wiclif* in suo adventu ha-
 buit *Johannem Balle* suæ pestiferæ inventionis præ-
 mediatorum, ecclesiasticæ unitatis validum cisso-
 rem, discordiarum inter clerum & laicos suscitato-
 rem, illicitorum dogmatum indefessum satorem, &
 Christicolæ ecclesiæ perturbatorem, de quo plenius
 infra patebit.

In the name of God Amen, Wyles alle
 cristen men that we schol of herforde & my sel-
 low priust unwothby in presence of our gossely
 fader the Erchebyschop of Canturbery the nyng-
 tende day of Juny yee of grace a thousand the
 undred four score and two in the hous of the Pre-
 res prechours at London whan we weren requir-
 red to sayne what we selde of diverse Conclusi-
 ones we mayden this protestation and yt we ma-
 ken, That our entent was, and is to be true
 sones and meke of holy chyrche and yt hadde as
 God schilde that we erren agaynes this entent,

Rich. II.

in wordis or in werkis we submytte us me-
 kelpeche to the correction of our lordys sader
 the erchebyschop of Canturbery, and of alle other
 to whom it longyth to rebelle them that erren
 and asturwarde to wam were requirde to say
 our beleve of the sacrament of the autere, as to
 your understonding onth the peple we knowe-
 lechene first that the priust takun in his hondes
 thozowe the vertue of the sacramental wordis
 is made and turnde verapliche into Christus
 body, the same that was taken and ben of the
 mayden Marye, and that sufferde deeth on the
 crosse for man kynde, and that lay in the sepulcre,
 and that ros fro deeth to lyve the thridde day and
 step up into hevane, and settis in joye in the
 bysse of the sader, and that schal come at the
 day of dome to dome the quikke and the dede, and
 the wyne is also turnde verapliche into his bloode
 so that leues after the consecration of bred &
 wyne non other substance than that ilk that is
 Christus flesche and his bloode. And furthermoze we
 beleve that the hole body of Christ is hole in
 the sacrament, and hole in everiche partre of
 the sacrament of the autere. And also we beleve
 that Crist is verapliche in the same sacrament
 in his bodely presence to savacion of alle hem
 that wotheleche receyven that same sacrament,
 to hem that unwortheleche receyven to her
 dampnation, and thisoure beleve and in this we
 bene thozou grace of God, we wille bye in remis-
 sion of our synes. And therfore we pray alle
 cristen men to whom this confession schal come
 to that ye bere us witness of this beleve at the
 day of dome before the bestest judge Jhesu Crist
 and pray for us for charite.

In the name of God Amen, y John Aston
 priust unwortheleche required of my lord the erche-
 byschop of Canturbery the nyntene day of June
 in the yer of grace &c. ut supra, in the hous &c.
 to say what y selde in the matre of the sacra-
 ment of the autere y have knowelechde and yt
 is so that the selfe bred that the priust holdes in
 his hondes is made thozou the vertue of the sa-
 crament wordis verely the selfe Christus body
 that was bozne of the mayden Marye and takun
 and sufferde deeth on the crosse and thre days lay
 in the sepulcre, and the thridde day ros fro deeth
 to the lyve and steyde up into hevane and settis
 on the ryght honde of God, and in the day of
 dome schal come to dome the quikke and the
 ded, and over this I beleve generally alle that
 holy writte determinet in wordis in under-
 stonding or what ever holy kyke of God deter-
 mines of alle this. Whan I was requirde
 specially to say what I selde of this propo-
 sition, Materiale bredeleves in the Sacrament af-
 tur the Consecration. I make this protestation
 that I never thout ne tanyt ne prechide that pro-
 position, For I wote wel that the mater and
 the speculation thereof passis in herste myn-
 derstonding, and therfore als mykele tel'ys o-
 penly so; to leve in this mater I beleve and of
 this mater or of any other touchyn the right
 beleve of holy kyke, that is nowt expresse in
 holy writte I beleve as our moður holy kyke
 beleves, and in this belpe I will bye, and of
 this thing I beseeke alle men and alle wyymen
 to

Richard. II. to whom this confession come to, to bere me witness before the hyghest iuge at the day of dome.

Cumque hæc ita agerentur videns prædictus *Nicholans Herford* sic se mortis acerbitatem cum *Laucastrensis* Ducis iuvamine & verborum subtilitate evasisse, & ulterius in suis superstitionis prædicationibus & doctrinis inanibus se non posse proficere, viditque quod non posset opiniones sive conclusiones prædictas in *Anglicana* Ecclesia cum honore suo defendere, cum *Archiepiscopus Cantuariensis* cum consensu & assensu coepiscoporum suorum & cleri sui eas pro falsis dampnaverit, atque omnes eas faventes excommunicationis vinculo innodaverit, pedem erigit, gressum dirigit, *Romamque* petere disposuit, & sic tandem viam arripuit. Cum igitur venisset *Romam* in Consistorio coram Papa, Conclusiones antedictas proposuit, & se ab itinere longinquioris terræ fatigatum asserebat ut eas veras & irreprehensibiles contra quoscunque, cum protestatione præhabita ut usque ad mortis periculationem defenderet. Igitur Papa fecit convocationem de cœtu Cardinalium & de clero, & cum consilio eorum in tam arduo negotio fecit plenam deliberationem & crebram discussionem & summam diligentiam ut veritatem investigaret in negotio tam sublimi. Discussis omnibus & articulatum discisis invenit eas à sanctis patribus damnatas, & in præsentem dignas dampnari. Et sic cum consensu Consistorii fecit eas dampnandas & dampnatas promulgari, & quidam ut hæreses, quidam vero ut errores omni populo publicari. Et quia gens *Anglicana* dicto *Urbano* Papæ favebat & ipsum ut verum Papam amplectebatur & volebat, Papa quasi vicem rependens in hac parte noluit *Anglicanam* licet hæresis defensionem ignis flamine consumere; sed quasi aliquantulum indulgens ob reverentiam quam genti *Anglorum* gerebat remissius cum eo licet iurito agere voluit, perpetuo carceri tamen irremissibiliter ipso adjudicato & publice coram omni populo condemnato. Nam *Clemens* Papa scismaticus illis diebus adhuc florebat; Cumque plures magnates in processu temporis penes Papam instarent pro misericordia remissionis & liberationis pro dicto *Nicholano*, Papa fertur taliter respondisse, Sufficit ei vitam habere ut animum suum penitens revocet ab errore. Aliquantulo temporis pertransiit & Papa proposuit *Romam* exire & versus *Naples* natale solum visitandi gratia *Romanis* inde non consultis vendere. Cumque proficiscens ad quandam villam in suo progressu veniret, & ibi moram aliquamdiu traheret, obsidionis a rege detrimentum de *Naples* perpeßus est. *Romani* igitur videntes quod Papa sine consensu eorum ab eis recesserat, & sic in domigenio positus esset, ita moti & in seditionem versi palatium Papæ invaserunt, carceremque Papæ confregerunt, & inibi incarceratos liberos abire fecerunt, inter quos *Nicholans de Hereforde* à dampno carceris solutus est & in *Angliam* reversus est. Sed infra breve post per *Archiepiscopum Cantuariensem* perpetuo carceri mancipatus, ut infra patebit.

Opiniones unius alterius quas audiivi prædicatas.

Quod, si persona ecclesiastica deliquerit & se non emendaverit, licitum est dominis secularibus huiusmodi radere per scapulas scilicet caput auferre licet corona eius de novo rasa sit & larga.

Similiter, quod si dominus temporalis deliquerit & non se emendaverit, licitum est popularibus ipsum corrigere.

Die quadam palmarum prædicavit, Quod multi-Richard. II. plicare voces labiorum in oratione scilicet blater with the lippus Anglice, nichil est.

Quod dare denarios pro psalteriis dicendis nichil est.

Quod, dare denarios pro missis celebrandis nisi bene vixeris nichil est; quod si bene vixeris semper oras, & quod sufficit ad orationem bene vivere.

Similiter ibidem prædicavit, Quod pena Christi quam sustinuit in passione fuit major quam tota pena inferni.

In eodem Sermone, Quod Christus nunquam mandavit aliquem mendicare. Item, quod prædicavit in aliis locis.

Item, quod Christus nunquam expressis in sacra scriptura quod voluit quod homo relinqueret omnia sua temporalia nichil sibi retinendo.

Item, omne Christi consilium est præceptum.

Item, nullus debet dare elemosynam alicui qui habet meliores pannos & meliores domos quam sic conferens.

Item, nullus est vere Prelatus nec habilis ad Prelatiam nisi sic Doctor & prædicator.

Item, quilibet absolutus à peccato est in gratia, & in tanta gratia quod non est capax majoris.

Item, quod iste habuit auctoritatem confessandi & communicandi parochianos ecclesiarum *Leycestriae* sine licencia vicariorum ratione Rectorie dictarum ecclesiarum.

Item, denarius Confessionum est maledictus, & tam conferens quam recipiens excommunicatus.

Item, nullus debet dare elemosynam alicui quem noveris esse malum.

Item, nulli viri ecclesiastici plus habere debent quam nudum vittum & vestitum.

Item, propter peccatum noviter commissum omnia peccata prius dimissa redeunt.

Item, prædicatores sacros portantes sunt falsi prædicatores cum Christus in Evangelio oppositum præcipiat, nec veri prædicatores Christi discipuli hoc fecerunt.

Item, mendicitas valentium laborare est reprobata in iure civili, & non invenitur à lege evangelica approbata.

Item, Christus multos de diversis statibus convertit ad fidem, sed non invenitur in scriptura sacra quod nunquam convertit sacerdotem.

Similiter, frequenter asseruit in prædicationibus suis, quod populus fuit deceptus istis ducentis annis postquam iste nova secta intraverit per falsos prædicatores adulatores, Antichristi discipulos, sed ipse tandem populum reformaret per suam veram prædicationem.

Similiter, frequenter dixit in suis prædicationibus, quod isti prædicatores nuntiant falsificare sacram scripturam, dicentes & concedentes, ut ipsæmet sapius audivit publice *Oxonia*, quod ipsa est plena de hæresibus. Et causa istius falsæ Assertionis ut dixit, quia sacra scriptura fuit contra vitam illorum, & ideo ad defendendum vitam illorum malam hoc asseruerunt.

Item, solet quæque idem frequenter asserere, quod vix quilibet decimus homo salvus erit.

Item, magister *Johannes de Aston* nominatissimus, qui retocillamen corporis postponens vehiculum equorum non requisivit sed pedestris effectus cum baculo incedens ubique ecclesias regni cum veneni ampulla indefesse cursitando visitavit, ne equi paratio aut tempus patius impedimentum itineris aut

Record. II. aut tardationem inceptæ voluntatis quandoque ei ministraret, sic sicut canis de occubitu resiliens paratus sub parvo tonitu ad latrandum: sic expedite ipse viam carperet velut apus argumentosus prompte ad dogmatizandum. Opiniones quoque magistri sui *Wyclif* modo audaci pro suo posse ad mentiam simplicium cordium dedit, ut cumularis infanz doctrinæ & incrementis sectæ suæ postea exigere posset tali blandicie etiam seductor. Nec de magistri sui Conclusionibus talibus seductivis contentus, immo utique de sua novâ subrili adinventione quamplures alias adicere non erubuit; & ubique in ecclesiis regni prædicans lolium cum tritico seminavit. Hic seipsum & sectæ suæ fautores frequenter & sæpius veros prædicatores nominando maxime commendavit, & omnes quotcumque alios prædicatores falsos prædicatores totiens recitavit. Et quasunque opiniones aliquis huius sectæ adinvenit, reliqui huius sectæ illas approbaverunt & pro vetis prædicaverunt, & latius divulgaverunt. Idemque magister *Johannes* quadam die palmarum apud *Leycestriam* prædicavit multas opiniones magistri *Johannis Wyclif*, & inter cæteras istas.

Quod nullus debet aliquem excommunicare nisi ex caritate, & pro salute animæ suæ.

Item, Excommunicatio quæ datur ad impediendum homines audire verbum Dei est excommunicatio Antichristi & non boni Christiani.

Item, Quod prælati ecclesiæ adquirunt beneficia sua per aurum, & sic sunt simoniaci & hæretici.

Item, Nunquam est bona pax & plenaria in regno isto quousque ista temporalia auferantur ab ecclesiasticis, & ideo rogabat populum manibus extensis, ut unusquisque adjuvaret quantum posset in ista materia.

Item, Viri ecclesiastici dummodo vixerint in divitiis & voluptatibus sicut jam vivunt, sunt inhabiles ad orandum pro populo pro quo sine fuerunt principaliter instituti.

Item, Si rex haberet in manu sua temporalia virorum ecclesiasticorum non oporteret eum tunc accipere tallagias nec communitatem regni spoliaré.

Item, Quod istæ novæ sectæ quasi hesternæ die veperunt, asserunt vitam suam & religionem perfectiorem quam religionem Christi communem & Apostolorum.

Item, Beatus *Paulus* acquisivit manibus suis victum pro se & discipulis suis, & sic deberent religiosi manibus suis laborare & non publice mendicare.

Item, Quod sacramento Altaris post consecrationem est verus panis & verum corpus Christi, & illa rotunditas quæ videtur & albedo & huiusmodi sunt panis: & hæc est sententia Apostoli & Doctorum antiquorum & Sanctorum; & in ista materia Doctores novelli vel contradicunt inter se vel non dant sufficientem istius sacramenti descriptionem.

Item, Religiosi prædicantes qui nolunt dicere populo & scribere veram descriptionem istius sacramenti, & fidem fundatam in Evangelio & in sacra Scriptura sunt excommunicati & hæretici: & si quis talibus elemosinam suam dederit ipse est fautor illorum & cum ipsis excommunicatus.

Item, Fratres verecundantur dicere fidem suam de sacramento Altaris, & pro confirmatione omnium dictorum suorum dicunt quod hæc est fides quam deberet habere ex Evangelio & dictis Apostolorum; & si quis oppositum prædictorum diceret vel præ-

dicaret, quod nullo modo esset ei credendum.

Record. R.

Hæc & multa alia erronea dixit publice & prædicavit in detrimentum ecclesiæ & subversionem fidei orthodoxæ. Item, quod prædicavit in *Gloucestria* in festo sancti *Matthæi* apostoli, Quod episcopi accipientes pecuniam pro peccatis sunt filii diaboli.

Item, Quod inter omnia facta quæ unquam fuerunt reputat statum cruciatum malignissimum. Nam illis diebus episcopus *Norwycensis* habuit cruciatum in *Flandriam* contra Antipapam.

Item, Promoventes causam cruciatum sunt fautores.

Item, Promoventes cruciatum inducunt Christianos ad conferendum bonum ad occidendum hominem. Nam illis temporibus episcopus *Norwycensis* habuit cruciatum concessam sibi à papa *Urbanò* in regnum *Francia* contra Antipapam *Clementem*. Nam *Fracti* eidem *Clementi* adhererant, & duxit cruciatum in *Flandriam* & non ulterius sic rediit.

Item, Item in eodem loco & tempore, Quod concedentes participationem omnium bonorum suorum spiritualium sunt blasphemii.

Item, Quod Christus natus fuit in stabulo & mortuus in cruce ut reprobandum castra *Cayni*, scilicet ecclesiæ & domus alius religiosorum & ecclesiasticorum.

Quartus hæresiarcha dominus *Johannes Purney* capellanus simplex, in gesta vultuque inaturali & formam sanctitatis præcedens præ cæteris suis, in vestitu & habitu homo communis, corporis quietem excuriens ad sterneris laborem operam dabat in sectæ suæ populorum corda prædicationibus deceptoris rursusque & modis quibus potuit adducere indelesse studuit. Et similiter in quantum valuit moribus & vita exempla reliquorum de sua secta imitatus se conformavit magistri sui dogmatibus invincibilis discipulus, Doctrinamque magistri sui *Johannis Wyclif* per omnia & in omnibus executor pervalidus intrepide roboravit; nam magistri sui dum adhuc viveret commensalis existerat, & sic majus de ejus documentis debriatus, copiosius mentem hauserat, atque usque ad mortis metas comes individuis ipsum cum doctrinis & opinionibus suis concomitabatur indefesse laborans. Ille *Johannes Purney* sicut cæteri, lectatores suos semper in omnibus prædicationibus suis permaxime commendavit, alienos vero semper & ubique, & præcipue mendicantes perniciosissimis detractationibus palam aspernabatur, & quasi in qualibet tertia propositione quovisunque prædicationis suæ, simulatores sectæ suæ insinuans, veros prædicatores commendavit, & tam viros ecclesiasticos quam mendicantes, cæteros prædicatores subintelligens, falsos prædicatores latenter commemoravit. Similiter & cæteri de secta illa frequenter & absque taciturnitate in suis sermonibus & sermone inocationibus inexacte clamaverunt, *Exelwe Prechours*, *Falfe Prechours*, Opinionesque mutuas & communes sicut unus ita & omnes. Et ita connexæ erant atque concatenatæ opiniones eorum, quod qui istas habuit, habuit & alterius; & qui alterius opiniones habuit, habuit & opiniones istius. Ille dominus *Johannes Purney* prædicavit in *Wipswome* & publice docuit,

Quod celebratio missæ est traditio humana & non evangelica, nec Christus eam ordinavit.

Similiter, Quod Christus pariebatur in apertione lateris & cordis.

Item, Quilibet sacerdos magis debet dimittere maculas,

Ricard. II. matutinas, missam, & vespervas, & ceteras horas canonicas quam prædicationem verbi Dei, eo quod solum traditione humana ordinantur.

Item, Quilibet sacerdos potest ex lege divina prædicare verbum Dei alia licentia non opienta.

Item, Episcopi & alii qui impediunt prædicationem verbi Dei faciunt hoc ne peccata eorum videantur.

Item, Ingredientes religionem privatam quamcumque ex hoc redduntur inhabiliores ad observantiam mandatorum Dei.

Item, conferens elemosynam fratri prædicanti evangelium propter ejus sermonem est symoniacus & excommunicatus, & datus & recipiens.

Item, Fratres non sub hoc nomine sed sub nomine Pharisæorum tenentur, victum suum non per mendicationem sed aliunde per laborem manuum acquirere.

Item, nullus sacerdos debet dimittere prædicare evangelium, nec aliquis debet dimittere audire evangelium prædicatum propter excommunicationem cuiuscumque.

Item, Nullæ religiones privatæ sunt in aliquo ita perfectæ sicut æstimant quod sunt.

Item, Quilibet Curatus est perfectionis status quam quicumque religiosus cuiuscumque religionis privatæ.

Item, Episcopi litterati & bonæ vitæ hortantur nos ad prædicandum verbum Dei ne eorum peccata videantur.

Item, Episcopus nolens consecrare ecclesiam pauperum parochiam absque xl. solidis ubi tota parochia non sufficit solvere, & si xl. denarii sufficiant, per xl. dies eandem ecclesiam suspendat, & sic parochiani per tantum tempus à nulla & omni sacramento sunt suspensi, est symoniacus & excommunicatus.

Willielmus Smith principalis colator ab artificio sic vocatus, persona delpicabilis & deformis, qui cupiens ducere in uxorem juventulam quandam, sed ab ea spreus, in tantam protupit sanctitatis ostentationem, quod omnia mundi concupiscibilia despexit, muliebrem amplexum perpetuo abdicavit, linceis renunciavit, carnes & carnea, pisces & piscina nullatenus admisit, vinum & servitiam quasi venenum recitavit, nudis pedibus per plures annos incedens, medio tempore abcedarum didicit & manu sua scribere fecit. Erant etiam milites, dominus *Thomas Latymer*, dominus *Johannes Trussell*, dominus *Lodowycus Clyfforde*, dominus *Johannes Pecche*, dominus *Ricardus Story*, dominus *Reginaldus de Hylton*, cum Ducibus & Comitibus. Illi erant præcipue eis adhaerentes & in omnibus eos faventes. Illi erant hujus sectæ promotores strenuissimi, & propugnatores fortissimi; erantque defensores validissimi & invincibiles protractatores. Qui militari cingulo ambiebant ne à recte credentibus aliquid opprobrii aut dampni propter eorum prophanam doctrinam sortirentur; nam zelum Dei habuerunt sed non secundum scientiam: crediderunt namque vera fuisse quæ à pseudodoctoribus audiebant, & sic vani facti sunt in cogitationibus suis, & eis similes in voluntatibus suis, factique sunt cives & domesticum eorum. Cumque aliquis pseudoprædicator ad partes aliquis istorum militum se diverteret prædicationis causa, incontinenti cum omni promptitudine populum patris convocare & ad certum locum vel ecclesiam cum ingenti sollicitudine congre-

gare satagebat ad audiendum voces eorum licet invitos resistere tamen vel contradicere non audentes, ac si cum propheta clamaret & diceret, *Si cum audire nolueritis, & me ad iracundiam provocaveritis, gladium devorabis vos.* Nam assistere solent juxta sic inepte prædicantes gladio & pelta stupati ad eorum defensionem ne quis contra eos aut eorum doctrinam blasphemam aliquid temere vel contradicere quandoque auderet. Et sic desecto humilitatis flore, quos non potuerunt ratione, gladii timore sæpissime adquisierunt. O Christu doctrina mitis, humilis, & mansueta! O repugnans nephandorum disciplina superba, gladiata, invidia & detractionis plena! Christi namque doctrina est, *Si quis vos non audierit, excutentes excutite pulverem pedum vestrorum in testimonium illis.* Istorum *Lollardorum* sive *Wyclivianorum* disciplina longe aliter se habet. Si quis vos non audiet, vel contra vos aliquid dixerit, eximite gladium & eum percutite, aut lingua mordaci famam ejus vulnerate. Nam solent isti nephandi hujus sectæ doctores dicere, quod nulli eis contradicunt nisi solum peccatores & maligni seu viciati.

Quidam dominus *Ricardus Wayteffathe* capellanus, *Willielmus Smyth* antedictus moram adinvicem traxerunt in quadam capella sancti *Johannis Baptiste* extra *Leycestriam* prope mansionem leproforum, ubi ceteri de illa secta sæpe convenerunt conventiculaque fecerunt, & consilia de ius nepharius cogitationibus communicaverunt; ibi enim erat hospitium & diversionum omnium talium adventantium, & ibi habuerunt ginghamum malignorum dogmatum & opinionum, & errorum hæreticorumque communicationem. Capella quæ olim Deo dedicata est, jam blasphemis, & ecclesie Christi inimicis atque hæreticis receptorium & sedes facta est. Hii duo, *Ricardus* capellanus & *Willielmus Smyth*, quadam vice olerum esuriem passi sunt. Cumque caules adessent sed focale ad coquendum olera non haberent, prospiciens alter eorum in quandam angulum capellæ videntique quandam ymaginem vestitam quondam in honore sanctæ *Katerine* formatam & depictam ibi stantem, En, inquit, mi karissime socie, jam Deus nobis providit de focali procaulis nostris coquendis ut esuriem nostram faciemus. Hæc sancta ymago certe jam erit nobis focale sanctum, Et sic per securum & ignem novum patietur martirium; si forte per immanitatem novorum tormentorum venire aliquando poterit ad regnum cælorum. Hæc erat condicio *Lollardus* hujus sectæ quod ymages oderunt & insidiabantur eis, & eas ydola prædicabant & velut simulacra aspernabantur. Cumque quis nominasset sanctam *Mariam* de *Lincolnia*, vel sanctam *Mariam* de *Walsingham*, vocabant eas epiales, hoc est in materna lingua *wiche of Lincolle*, and *wiche of Walsingham*, & hujusmodi. Sicque alter eorum securum arripuit, alter autem ymaginem tenuit. Sine, inquit, expectamur certe utrum hæc vera sancta sit. Nam si capite percussa sanguinem emittat, amodo à nobis ut sancta adoranda erit: sin autem sanguinem non eliciat, cibus erit ignis nostris coquendis oleribus ut tanta saturetur nostra esuries. Sicque cum existent propriam verecundiam celare non valuerunt; sed quasi de ludo de hoc jactando seipsos nec impune plumbus detegerunt. Nam cito post de hospicio suo ejecti sunt.

Olim

Ricard. II.

Olim quippe viri fuerant duo valde nefandi,
Facta modum sciri quorum fero carmina fandi,
Que fecerant triste; cancella gesta Johannis
Sancti Baptistæ nostris volventibus annis
Esuriem passi cantarum corde maligni,
Ambo dolent cassi quod privarentur & igni.
Cum decimarent simul olera cumque sidiſſent,
Nec patet unde parent ignem sibi ſes doluiſſent,
Angula cancella exitur mox unus eorum.
En, inquit, velle noſtram plis ſcriba decorum,
Hic ſuper altare Katerinæ reſtat ymago,
Abſque vetuſta pare qua putret ut Eva virago,
Cur ita penſamus? Scindatur inepta figura.
In cineres flammæ fruſtra, laſſi prece pura,
Previdiſſi caris ſanctis Deus ipſe focale,
Olera quo laris coquemus ea ſpeciale,
Noſtri poſt finem quibus eſuriem faciemus
Hæc nova martiria dolabro patietur & igne,
Per qua ſuſpiria capiet regnum ſine fine.
Tunc unus cepit ſecurim præſto figuram,
Alter eo clepit: pœnam epulans ſibi duram,
Iam ſine diſcentes, Virum fuiſſe experiamur
Vera per aſſentes. Hæc alma vel ea violamur,
Sanguis percuſſa ſi manas vera vocetur,
Si non, per juſſa nobis cibus ignis habeatur,
Caula quo citius mendici ſcrude coquentur,
Eſurires facinus & eis fumus fugit.

Crevit populus credentium in iſta doctrina, & quaſi
germinantes multiplicati ſunt nimis, & impleverunt
ubique orbem regni, & adeo domeſtici facti ſunt
aſi eſſent de uno die procreati; audacique ad
plenum facti ſunt nec in aliquo erubuerunt, ſed quaſi
inverecundi tam in occultis quam in publicis locis
in pudice latrantes veluti canes indefeſſis vocibus.
De quibus quidam metricus ſic canit dicens.

Sicque à vulgo *Wychſ* diſcipuli & *Wychlyviani*
ſive *Lollardi* vocati ſunt. Ad ſectam ſuam plures
ac plures lucrifacerent ſic inaniter deceptos. Princi-
pales pſendo *Lollardi* prima introductione huius
ſectæ nefandæ veſtibus de ruſſeto utebantur pro
majore parte, illorum quaſi ſimplicitatem cordis
oſtendentes exterius, ut ſic mentes intuentium ſe
inbilititer ſibi attraherent, & laborem docendi atque
ſeminandi infanam doctrinam ſecurius aggrederen-
tur. De talibus enim loquitur Dominus in evange-
lio docens ſuos cavere ab eis, ait enim, *Attendite a*
faſſis prophetis qui ad vos veniunt in veſtimentis
ovium, intrinſecus autem ſunt lupi rapaces; à fru-
ctibus eorum cognoſceſtis eos. Aſi diceret, Cavete
à talibus qui ſub quodam pietatis tegumento recti
venient, ſpeciem ſanctitatis ſub ſimplici veſtimento
præſtendentes, venenato animo nocendi & intentione
ſeducendi lupi vobis erunt rapaces. Exterius oſten-
ſione ſimplicis veſtis & interius corrumpendo ſuavi-
tate ſeducivæ doctrinæ. *Veſtimentum ovium* con-
grue dici poteſt quod ab ovis tonditur & ſub alio
colore non intingitur; unde veſtimentum ovium ſi-
militudo innocentie & juſticie quam præſtendebant
dici poteſt. ſed a *fructibus*, hoc eſt ab operibus, ma-
niſeſtis doctrinis ſcilicet errorum & invidioſis detra-
ctionibus, ſanctitatis dulcedinem & veritatis ſuavi-
tatem exterius ſuperinduunt, & detractionum acer-
bitate eis non ad hærentes indefinenter lacerant &
etruentant. Simulare quidem poterunt, ſed fructum
bonitatis non attulerunt: ſinxeruntque ſe integre fi-
dei & doctrinæ, cum tamen eorum doctrina errori-

Ricard. II.

bas plena turpiter repugnaret fidei Catholice. In
tantum namque in ſuis laborioſis dogmatibus præ-
valuerunt quod mediam partem populi aut majorem
partem ſuæ ſectæ acquiſierunt. Quoidam autem ex
corde; quoidam vero præ timore & verecundia eis
adhætere compulerunt. Nani adhærentes eis & ſectæ
ſuæ omni laude dignos & bonitate perſpicuos magni-
ficabant, aſſerentes eos bonos & immaculatos omni
honore conſpicuos, licet eſſent tam occultis quam
publicis viciis pluribus hominibus notandi. Et in
contrarium opinio multorum bonorum virorum per-
ſtrepebat, quod tales viciati pro parte majori &
quaſi ubique & pauci alii eis adhærebant. Ex alia
parte non eis adhærentes vel eis non faventes, ſed
antiquam eccleſiæ ſolidam & firmam doctrinam
obſervantes, impios, pravos, malignos atque perversos,
& omni vituperio dignos, atque legi Dei con-
trarios affirmabant ubique; docebantque & prædi-
cabant quod boni homines & Deo digni omnes eis
adhærebant, & doctrinam eorum acceptabant ſe-
cundum legem Dei quam docebant & prædicabant,
ſolum autem eos moribus eorum & doctrinæ rebel-
lare qui maligni erant & peccatores peſſimi, & nul-
lum eſſe juſtum & Deo dignum qui non cuſtodiret
legem Dei quam prædicabant; talem enim habe-
bant terminum in omnibus ſuis diſtis ſemper præ-
tendendo legem Dei, *Conſiſtente*. Et ſic quam-
plures ſimplices pervertebant, & ſectæ eorum adhe-
rere compellebant, & hoc ne viderentur à lege Dei
& divinis præceptis alieni; & multi infirmiores ſic
ſeduci ſunt, alii timore, alii verecundia, ne ab eis
per opprobrioſa verba peterentur. Sicque mellis
ſuavitatem in capite eloqui gerebant, in cauda ve-
nenum. Nam doctrina eorum in quibuſcumque lo-
quelis in ſui principio dulcedine plena apparuit &
devota, in fine quoque invidia ſubelli & detractio
plena deſloruit. Et licet de novo converſi vel ſubito
& recenter hanc ſectam imitantes unum modum ſta-
tim loquelæ & forma concordem ſuæ doctrinæ mira-
biliter habuerunt; & Doctores Evangelicæ doctrinæ
tam viri quam mulieres materno ydionate ſubito
mutati effecti ſunt. Et hoc aſi eſſent de uno gigna-
ſio educati & doctrinati ac etiam de unius magi-
ſtri ſcola ſimul reſerti & nutriti. Quod credibile ha-
beri poteſt: nam credi ubique ambiguitate poteſt
quod qui eos ſibi in ſervos & malorum dolorum
iniciatores & nundinarum inter Chriſticolæ propi-
natores adoptavit, idem ipſe eos eadem ydempnei-
tate ſpiritus ſui ſimul apcavit, & conformitate unius
loquelæ cum fervore deſiderii in ſuum obſequium in-
ſpiravit; & ſic à diebus ingreſſionis eorum in regnum
Angliæ vix diſſenſionis patitur, quia ipſi violenti
intoxicaverunt illud. Et incitaverunt filium adverſus
patrem, & patrem adverſus filium, & ſocrum adver-
ſus nutum ſuam, & domeſticos familiæ adverſus do-
minum ſuum, & quod dolendum eſt, quaſi quemli-
bet hominem contra proximum ſuum. Et vix in-
venies quemquam fiduciam habentem in quoquam,
etiam in fratre ſuo uterino, quin crederent altera-
tos mutuo ſe decepturos. Et verſimile eſt quod
poſt ſtabilitam eccleſiam tanta diſſidentia, diſcordia
& diſſenſio in illis partibus nunquam audita vel viſa
eſt. Sicque *Wychſ* diſcipuli ubique à cæteris vocati
ſunt. Et nomen non incongrue ſibi aſſeiverunt. Nam
ſicut magiſter eorum *Wychſ* potens erat et valitudo
in diſputationibus ſuper cæteros, & in argumentis
nulli credebatur ſecundus: ſic illi licet recenter ad
ſectam

Recard. II. sectam illam attracti nimis efficebantur eloquentes, in omnibus verbius atque verbosis collutationibus ceteris prevalentes; validi in verbis; in garulis fortes; in sermocationibus prepotentes, in litigiosis deceptionibus omnes superclamantes. Et sic quod non poterant recta ratione quasi pugnatu impetuositate cum voce clamosa & turbida & altisonis verbis supplebant. Adeo ut non Christi servi humiles, mansueti, mites et patientes, immo potius *Machumet* suspicarentur discipuli qui legem suam dicere prohibuit suis sequacibus, sed certius bellaci fortitudine eam defendere precepit et pro ea pugnare. *Alcorani azara quarta.* Illi *Wychyvi* sectam suam maxime commendabile publicabant, & omnem populum ubilibet tam virorum quam mulierum adortabantur ad eam, doctrinasque & predicationes ceterorum omnium ut respuerent incitabant, nec predicationibus fratrum mendicantium quos falsos predicatorum nominabant quequo modo interessent, tam publice quam occulte ferventi studio indefinenter edocebant, semper eis insidiabantur falsos fratres vocantes, seipsos veros predicatorum & evangelicos eo quod evangelium in *Anglicam* linguam habebant translatum vociferabant. Et sic per publicam detractionem & invidiosam reprehensionem seipsos commendabant hominibus licet non Deo, & fratrum mendicantium statum in multis maxime denigrabant, nam fratres per istorum doctrinam & exortationem illis diebus exosi multis habebantur, & *Wychyvi* ex eo audaciores inde effecti innitebantur avertere magis animos populorum ab eis & ipsos impedire ne predicarent & ne mendicarent, asserentes tam dantes quam accipientes esse excommunicatos, sed eos debere manuum labore more Apostoli *Pauli* victum & vestitum acquirere. Plebs ista inepta & reproba adeo callida erat & perniciofa, adeo perfida & arumpnosa, adeo retrograda & spurciosa, quod si ejus conditiones describi deberent, vel forte posset scribere adesse mens, tamen satisfacere voluntati nec excogitare ad plenum sufficeret; & licet omnium hominum linguarum verterentur in usum, ejus perversitatem retexere non valeret & malignitatem promovere. Et nisi Deus citius abbreviasset dies asperitatis illorum, & cum tanta nequitia eorum proventum faceret, ipsum regnum *Anglia* non arbitror posse supportare verbius eorum atque maliciam, unde verius.

Si totum membrana solum calamus nemus omne, Et Tibia incaustum, scriptor & omnis homo, Istorum facinus scribere non poterunt.

Maledictus Conventus eorum quoniam pertinax. Propterea Deus destruet eos, in finem evellat, & emigrare faciat de tabernaculis fidelium suorum & radicem eorum de terra regni. Et hoc videant iusti & latentur ut dicere possint, *Ecce populus qui se exaltavit super electos doctores Dei, & speravit in multitudine vanitatis sue, confundantur & pereant cum doctrina eorum in aeternum.*

Erat quoque illis diebus apud *Leycestriam* quidam sacerdos *Willielmus de Swyndurhy*, quem *Willielmum* heremitam vulgus vocabant, eo quod heremiticam vitam aliquamdiu ibidem colebat. Hic unde venerit aut ubi originem duxerit non occurrat. Sed hoc unum notabile quia inconstans vita & mo-

Recard. II. ribus repertus est, nam multos gradus vivendi temperavit, & de gradu in gradum salutavit, nullique ei placabilis repertus est satis. In primo adventu suo vitam communem in villa ducens inter homines conversatus est, Cœpitque predicare & initium predicationis suæ de mulierum defectibus & superbia sumere. Nam ornatum mulierum multum despicebat, superbiamque & actus earum aspemabatur, lacunasque earum detestabatur; & quamvis bene agebant tamen nimis importune de hac materia tractabat quia finem facere nesciebat, sicuti nec in quacunque alia materia quam in predicatione tangebatur. In tantum namque mulieres villæ tam bonas & graves quam alias per improbitatem predicationis & reprehensionis in iram provocaverat, ut ipsum lapidibus inpetere & de villa lapidare proposuerunt. Videns igitur quod sic predicando nichil profecit, nec grates reportabat sed magis seditionem excitabat, cessit materiz, & ad mercatores & divites stilum predicationis vertit, frequenter asserens in suis predicationibus, *Neminem posse habere divitias hujus seculi & affluentiam temporalium bonorum & consequi posse regnum celorum*: sicque frequentius materiam istam libavit quod quidam probos viros de villa, nisi mediasset divina clementia, in errorem desperationis demisisset. Tunc vitam communem voluit mutare in vitam solitariam, quia predicationis ejus nichil ei profuit ad laudem heremitorum quia in bosco domini ducis pecit, ibique domum hanc aliquanto tempore coluit, discurrendo quandoque in villam, quandoque in patriam. Cumque devoti *Leycestria* sperantes ejus sanctitatem victualia ei ex more transmittere curaverunt, ipse sanctitatem pretendens, & quasi de suo proprio si quid sibi in seculo reservaverat contentus, hujusmodi exennia & dona recusavit & remisit, & dixit, sibi sufficere ad sustentationem paucula quæ habebat cum juvamine domini ducis. Nam dominus dux eum juvabat ad sustentationem. Cumque ibidem moram per modicum tempus traheret & panis alimonia in silarchiis deficere cœpisset, similiter & ipse de tali vita insolita de die in diem tepesceret, de vita sua eum fastidivit, & ad villam unde venerat præ pudore redire non valuit. Medio tempore honestiori modo quo potuit procuravit ut in abbathia ibidem pro tempore susceperetur. Quod & factum est; nam canonici ipsum Christum Domini credentes, in quadam camera infra ecclesiam ipsum receperunt propter sanctitatem quam sperabant in eo; & ei ex more aliorum sacerdotum procuraverunt victum cum pensione. Illo tempore ecclesias in patria ubique non in villa predicando visitavit; sicque inconstantiam mentis ostendens de mora sua lassus vix calefactis lateribus abire ut aliam vitam ducere posset cupiebat. Associavit sibi quendam *Willielmum Smyth*, de quo superius fit mentio, cum quo ad quandam capellam *S. Johannis Baptista* prope mansionem leproforum abiit, & ibi alios de secta *Wychy* sibi associaverunt. Nam secta illa in maximo honore illis diebus habebatur, & in tantum multiplicata fuit, quod vix duos videres in via quin alter eorum discipulus *Wychy* fuerit. Videns prædictus *Willielmus* quia ex solito modo predicandi grates populi non habuit, nec laicis & secularibus non placuit neque fructum augmentationis ad sectam suam adduxit, direxit sermonem contra libertates Ecclesiæ & contra ecclesiasticas

Ricard. II. cas personas, & innitebatur quantum potuit vel ymaginare potuit viros ecclesiæ & eorum famam denigrare, Afferens eos impudice vivere & bona Ecclesiæ male sumere & peius expendere; & frequenter prædicabat, sicuti & ceteri de secta sua faciebant, ut superius patet, quod parochiani non teneantur dare decimas suas & oblationes suis Curatis si caste non viverent cum aliis moribus compositis sicut decet Dei sacerdotes, ac etiam si in parochia moram non trahant, & ibi bona Ecclesiæ expendant ubi ea assumunt. Similiter si insufficientes essent in scientia vel lingua impeditiores, quod prædicarent vel parochianos competenter docere non possent, sed possent parochiani decimas & oblationes retinere & quibuscunque ad libitum dare. Docebant enim ceteri discipuli Wyclif, quod decima sunt mera elemosina, & ideo possent dare elemosinam cuicumque vellet. Et si non subtraxerint decimas ab huiusmodi male viventibus, etiam fautores criminis essent & consentientes eorum malis operibus. Item prædicabat, quod homines possunt debita sua cum caritate petere à suis debitoribus, sed nullo modo aliquem propter debita implacitare, incarcerare. Item, quod Curatus malum subditos excommunicans pro decimarum detentione, pecuniam ab eis indebito & male extorquet. Item, nullus vivens contra legem Dei est sacerdos qualitercumque fuerit ab Episcopo ordinatus. Hæc & huiusmodi quamplura erronea prædicans & docens atque hæretica, quorum quædam infra patebunt, affabilitatem vulgi captavit, & eorum familiaritatem sibi adquisivit in tantum, ut dicerent, Nunquam vidisse aut audisse talem qui veritatem eis exponeret, & sic colebatur ab eis ut alter Deus.

Cumque rumor huiusmodi ad aures Iohannis Bukkyngham episcopi Lincolnienfis personuisset, mox abique dilatione misit, & cum ab omni prædicatione in dicta capella seu alia ecclesia vel cimiterio suæ diocesis de cætero suspendit, & populo inhibuit ne quis eum prædicantem præsumeret audire vel ei prædicanti faveret sub pena excommunicationis majoris quam in scriptis ferebat & latius fieri mandaverat ab aliis in diversis ecclesiis. Stabat autem unum par molarum ad vendendum extra capellam in alta strata, & dictus Willielmus ibidem inter illos lapides paravit sibi pulpitem, & convocavit populum, atque ibi pluries in contemptum episcopi prædicavit, dicens, Se posse & velle in strata regia invitis dentibus episcopi prædicare, dum tamen benevolentiam populi optineret; Tunc videres populum turbas ex omni parte tam de villa quam de patria copiosius solito quasi in duplo ad ejus prædicationem rueri post talem inhibitionem & sententiæ excommunicationis fulminationem, quam ante solebant quando magis licite poterant, Nam fulminata erat sententia excommunicationis tam in abbatia quam in multis aliis Ecclesiis. Interim dominus episcopus Lincolnienfis eum citavit ad comparandum in ecclesia cathedrali Lincolnienfi. Qui die statuto ibidem comparuit, & objectis ei conclusionibus quas prædicaverat, dies plures habuit ad deliberandum & ad objecta respondendum. Tandem super diversis hæresibus & erroribus publice convictus, pabulum ignis digne effici meruit; Tunc flebant sui & palmas & capita ad parietes cum voce lacrimosa jecerunt. Nam plures de villa Leycestrensi qualibet vice comitabantur eum ad ferendum ei auxi-

lium, licet incassum. Nam in illo casu nichil proficere potuerunt. Sed casu affuit Lincolnia eodem die pius dux Lancastria qui Lollardis omnibus semper affuerat cum subsidio. Credidit namque eos sanctos Dei propter blandiciem sermonis & vultus, tamen deceptus sicut & multi alii. Hic intervenit apud episcopum pro prædicto Willielmo ut poenam ejus transferret in aliam poenam. Et concessit episcopus sub forma quæ sequitur, Quod ipse in quibuscunque Ecclesiis tales Conclusiones prædicaverat publice diebus festis inter missarum sollempnia elevata voce recognoscere se falsa prædicasse & docuisse, & hæreses atque errores quas prædicaverat & superius convictus fuerat revocaret, afferens determinationibus sanctæ matris & sanctorum Doctorum repugnare, Et quod in posternum non prædicaret in diocesi Lincolnienfi nisi prius habita licencia Diocesani. Et hæc omnia postea infra breve adimplevit & in Ecclesia cathedrali Lincolnia primo, postea Leycestria in ecclesiis sanctæ Crucis, sanctæ Margaritæ & Nova hospitalitatis, deinde in ecclesiis de Welton, Loughborough, & multis aliis, comitante semper eum magistro Stephano de Syresham vicario de Warowe sequestratore tunc episcopi, & ad hoc opus supervidendum specialiter ab episcopo deputato.

JOHANNES permissione divina Lincolnienfis episcopi dilectis filiis Officiali archidiaconi nostri Leycestrensis, magistro Stephano Syresham perpetuo vicario Ecclesiæ de Warowe sequestratori nostro in Archidiaconatu prædicto, singulis decanis ecclesiarum parochialium, Rectoribus, Vicariis perpetuis & eorum capellanis, parochialibus, & aliis quibuscunque divina celebrantibus per dictum archidiaconatum ubilibet constitutis, salutem, gratiam & benedictionem. AD extirpandum in variis erroribus prævios pendos temporibus modernis qui molientes scindere tunicam Domini inconsutilem, ecclesia videlicet sancta & fidei catholica veritatem, prædicationis, quin verius pravariationis officium temere usurpantes per loca varia nostra diocesis discurrendo nonnulla hæretica blasphematice scismaticæ sacrisque canonibus & decretis repugnantia docere & publice prædicare nequiter præsumpserant, Status & gradus ecclesiasticos à sanctis patribus institutos conficta materia qua veritate non poterant suis conviciis & contumeliis lacerantes, Cura nostri regiminis perurgente specialiter insurgentes, nuper Willielmum de Wyndurby dictæ nostre diocesis se presbiterum prætendentem super præmissis & cæteris Conclusionibus infra scriptis hæreticis, erronibus atque falsis graviter nobis suspectum & clamorosa insinuatione ac fama publica referentibus denunciatum & delatum, fecimus coram certis nostris Commissariis certis die & loco ad iudicium legitime evocari, Quibus objectis eidem Willielmo per eosdem Commissarios coram eis comparenti Conclusionibus & articulis memoratis, petitoque termino per eundem Willielmum ad deliberandum super Conclusionibus & huiusmodi articulis & ad respondendum eisdem, iidem Commissarii terminum huiusmodi præfixerunt competentem, in quo comparente dicto Willielmo coram eis, ac medio suo iuramento, responsis Conclusionibus & articulis antedictis eisque per eum omnino negatis, cum contra eum vehemens fama super hiis laboraret, Commissarii nostri antedicti eidem Willielmo canonicam super hiis purgationem induxerunt certum ad hoc diem statuentes et locum, salvo

Richard. II. jure prosequi volentium super premissis et se opponere intendentium contra purgationem sic indultam. Quibus in genere vocatis et premissis comparuerunt judicialiter coram Commissariis antedictis Reverendi discretionis viri Fratres Rogerus de Frysby de ordine Minorum, Johannes de Hynkeleye de ordine Augustini, & Thomas de Blacton de ordine Predicatorum sacra pagina professores, offerentes se ut denunciatores ad probandum premissorum per dictum Willielmum negatorum; Eisque in forma juris admissis, ac testibus nominatis per eos productis juratis et examinatis, nos una cum Commissariis vestris memoratis in Ecclesia nostra Lincolnensi in causa hujusmodi pro Tribunali sedentes, ad instantiam Fratrum denunciantium predictorum depositiones testium in causa hujusmodi productorum fecimus publicari. Eis nec omnibus et singulis in causa eadem actis et habitis et productis, visis, intellectis et debite recensitis prefatum Willielmum tam per probationes testium quam alias legitime super objectis sibi ut premissis et per eum negatis convictum reputantes, et ibidem a suis erroribus divergentem ac ordinationi dispositioni sancte matris Ecclesie atque nostris se super omnibus antedictis humiliter submittentem, eum ad gremium sancte matris quod claudi non debet redeuntis misericorditer admisimus juxta formam et modum sacris canonibus constitutos, unde injuncta sibi penitentia seculari pro commissis eum fecimus prestare, prout prefecimus, ad sancta Dei Evangelia talis sacrosanctis corporale juramentum, quod nunquam de cetero dictos articulos et Conclusiones sibi tunc ibidem publice recitatas et expositas nec earum aliquam predicabis, docebis, tenebis vel affirmabis publice vel occulte sub pena relapsus in eadem, quodque dictas Conclusiones et earum quolibet publice revocabis locis et diebus infra scriptis coram populi multitudine adunata, et sub ea forma verborum qua inferius describetur. Videlicet in Ecclesia nostra Lincolnix die Dominica proxime futura dum missarum sollempnia celebrantur, ac in Ecclesia parochiali sancte Margarete Leycestrix, ac in ecclesia parochiali sancti Martini, et etiam in Ecclesia novi operis Leycestrix beate Marie, necnon in Ecclesiis parochialibus de Spelton Spouhny, Balughton, Hareburgh, & Louthburgh proximis diebus dominicis juxta numerum & ordinem locorum predictorum proximo & successive futuris & captandis ad premissa adimplenda. Forma vero Revocationis publice predicto Willielmo fienda de quo supra fit mentio statuimus in hac verba:

E G O Willielmus de Wyndurby presbiter licet indignus Lincolnienfis diocesis cognoscens veram catholicam & apostolicam, & sancte Romana Ecclesie fidem, omnem haresim & errorem determinationi sancte matris Ecclesie repugnantem de quibus sui hactenus infamatus, et preterea Conclusiones ac articulos subiequentes & eorum quemlibet per Commissarios Reverendi in Christo patris domini mei Lincolnienfis episcopi judicialiter michi objectos abjuro, & omnes ac quemlibet eorundem revoco, aliquas ut hereticas, & aliquas ut erroneas atque falsas, & tales eas assero atque credo, & nullam earum de cetero predicabo, docebo vel affirmabo publice vel occulte. Nec sermonem faciam ad populum nec predicabo in posterum infra diocesum Lincolniensem nisi licentia Reverendi patris & do-

mini mei Lincolnienfis episcopi petita primitus & Richard. II. optenta. Quod si ego ipse aliquando contra hac aliquid sentire, facere, asserere, seu predicare presumptero, severitati canonum subiacebo prout judicialiter juris necessitati juravi & nunc juro.

Conclusiones quoque per dictum Willielmum abjuratae per eum ut premissis revocandae, in hac verba sequuntur:

Prima heresis, Quod puer non est vere baptizatus si sacerdos baptizans compater vel commater fuerint in peccato mortali.

Secunda heresis, Quod nullus vivens contra legem Dei est sacerdos qualitercunque fuerit ab aliquo episcopo ordinatus in sacerdotem.

Primus error, Quod homines possunt debita ex caritate petere, sed nullo modo propter debita aliquem incarcerare. Et quod sic incarcerans est excommunicatus.

Secundus error, Si parochiani sciverint Curatum illorum esse incompetentem & malum debent ab eo subtrahere decimas, & alias sunt fautores criminis & consentientes ejus malis operibus.

Tercius error, Quod decimae sunt purae elemosinae. Et in casu quo Curati mali, possunt eas licite aliis conferre.

Quartus error, Quod Curatus malus subditos excommunicans pro decimarum detentione non est nisi ab eis pecuniam indebite & male extorquere.

Quintus error, Quod nullus Prelatus potest aliquem excommunicare nisi prius sciat ipsum excommunicatum a Deo. Nota quod episcopus in isto loco & serie posuit ante scriptas hereses & inter erroneas numeravit ut sequitur.

Octavus error, Quilibet sacerdos potest habita contritione quemlibet peccatorem absolvere, & non obstante prohibitione episcopi tenetur Evangelium populo predicare.

Nonus error, Quod sacerdos recipiens aliquid pro annuali ex pacto, eo ipso Symoniacus est & excommunicatus.

Decimus error, Credit firmiter ut asserit quod quilibet sacerdos existens in mortali peccato si ponat se ad conficiendum corpus Christi, potius committit idolatriam quam conficit.

Undecimus error nimis diffamatorius, Nullus sacerdos in aliquam domum intrat nisi ad male tractandum uxorem, filiam aut ancillam, & ideo rogabat ut mariti caveant ne sacerdotem aliquem in domum suam intrare permittant. Quocirca ne veritas gestorum in hac parte perversorum versutia & loquacitate pallietur sed potius dampnatam hujusmodi hereticarum & erroneous conclusionum iniquitas & confusio eas asserentium veniant in publicam notionein, Vobis omnibus & singulis precipimus & mandamus quatinus in locis supradictis prout ad vos & quemlibet vestrum pertinebit premissa omnia & singula populo & clero ad hoc congregandis publice nunciatis, & ea exequamini & exequi faciatis cum effectu. Dictumque Willielmum Wyndurby admittatis & inducatis ac per censuram ecclesiasticam si oportuerit compellatis ad ea quae sibi ut premissis pro suis excessibus sunt injuncta efficaciter peragenda. Nos reddentes de modo & forma executionis vestre presentium ac omni eo quod memoratus Willielmus faciendum duxerit in premissis plenius certiores literis vestris parentibus, habentibus hunc tenorem sigillo autentico consignatis. Dat. in domo nostra capitulari Ecclesie nostre Lin-

Ricard. II. *Lyndcolnia* xi. die mensis Julii anno Domini millesimo CCC. octogesimo secundo, & nostrae Consecrationis vicelimo.

132.

Huius itaque transactis antedictus *Willielmus* heremita mansit apud *Leycestriam* apud praedictam capellam tristis & moerens, eo quod hii qui aliquando dum prospera succederent videbantur ejus amici, jam quasi desolatam eum dimittebant non visitando nec consolando, neque ei solitam annonam ministrando. Quia sic eo à praedicatione solita cessante fragor & favor populi erga eum coepit tepescere, & de die in diem magis ac magis frigescere, & inde ipse de vita sua fastidire. Sicque infra breve in se revertebat fugam de villa occulte inuit, & ad villam de *Covenria* abiit, ubi infra breve à laicis in majori honore quam antea fuerat ibidem habebatur, circiter per annum praedicans, sicut & prius docens, & plures ad sectam execrabilem subvertens, donec lustrata ejus fama & petulenta ejus seductione per diocesanum & clerum, de diocesi illa ridiculose dejectus est cum maximo rubore.

Dominus *Henricus le Spenser* episcopus *Norwicensis* perrexit cum cruciata contra adherentes papae *Clementi*, nam *Francia*, *Scotia*, *Flandria*, & multae aliae nationes favebant & adherabant antipapae praedicto. Collegerat namque dictus episcopus innumerablem & incredibilem summam pecuniae auri & argenti, atque jocalium, monilium, annulorum, discorum, peciarum, coeliorum, & aliorum ornamentorum, & praecipue de dominabus & aliis mulieribus, nam dicebatur quod unica domina ei contulerat C. li. Et sic aliae, quaedam majus, aliae minus. Et quamplures ultra suum posse ut credebatur, ut beneficium absolutionis consequerentur pro se & suis benivolis amicis. Et sic secretus thesaurus regni qui in manibus erat mulierum periclitatus est. Et sic faciebant tam viri quam mulieres divites & pauperes secundum facultatem bonorum suorum & ultra, ut sic tam amici eorum defuncti quam ipsi à suis delictis absolventur. Nam aliter non absoluebantur nisi tribuerent secundum posse suum & facultatem suam; Et multi inveniebant viros armatos sumptibus suis, multi sagittarios propriis expensis, & multi ibant in propriis personis & sumptibus; Habuit namque praedictus episcopus indulgentias mirabiles cum absolutione à poena & à culpa pro dicta cruciata à papa *Urbanosexto* ei concessas, Cujus auctoritate tam mortuos quam vivos ex, quorum parte contributio sufficiens fiebat, per se & suos Commissarios à poena & culpa absolvebat; Dicebatur enim quod quidam de Commissariis suis asserabant, quod ad eorum praeceptum angeli de caelo descenderent, & animas in purgatoriis locis positas de penis eriperent, & ad caelos absque mora deducerent. Episcopus igitur primo aciem exercitus sui direxit in *Flandriam*, ubi cum venisset debellavit villas de *Grasbinder*, *Burborgh* cum castello, *Barwe*, *Dun-chirche*, castellum de *Dryngam*, castellum de *Casselys*, *Naport*, *Diesmyt*, *Popyne*, ecclesiam sancti *Georgii* munitam, *Forne* & multas alias non munitas, & cepit eas & tenuit. Cum igitur esset apud *Dun-chirche*, congregati sunt viri ad eum in pugnam, & pugnavit cum eis & devicit & in fugam vertit, & plures cepit & circiter tria milia occidit; & obsedit villam de *Ypres* magno tempore. & oppugnavit eam & multos insultus ei fecit sed semper reverberatus erat; Tandem ipso inconsulto & nesciente exercitus

ejus recessit: ab obsidione & defluxit ab eo, posuerat Ricard. II. enim unam machinam magnam & unum treppet cum una magna gunna vocata gunna *Cantuariensis* contra unam turrem super unam portam, & hii ibidem relictis cum duobus curriculis onustis cum urensilibus & aliis necessariis suis, ipse secutus est suos, subclamante populo villae qui inibi erat super eum, & clamore magno perstreperente. Igitur Episcopus sic recedens ab obsidione, recepit se in villam de *Dun-chirche* cum multis aliis de populo suo. Dominus *Thomas Tryvet* hospitatus est cum multis aliis in villa de *Burborgh*, & fortificaverunt villam cum palo & fossa. Insuper subito supervenit rex *Franciae* cum regali potentia, & accessit ad villam de *Burborgh* & tentoria fixit ad obsidionem; Et ignem sagittavit in villam, & involvit eam incendio. Villa vero cremante fiebat insultus ad palum utique ad vesperam; sed bene reverberati recesserunt *Franci* vice illa. In crastino misit rex *Franciae* ad eos qui inibi erant ut redderent villam, & fertur dominum *Thomam Tryvet* talem dedisse responsum, Si rex *Franciae* continuare vellet insultus contra eos per se & suos ut prius ceperat per xiv. dies sequentes, invenire deberet paratos pauculos *Anglicenos* ibidem quasi in parvo clausulo positos ipsum & suos more *Anglicano* potenter repulsiuros; Et ipsum regratiabatur eo quod tam nobilis rex tam grandi potentia paucos viros *Anglicanae* nationis tanto honore praedonaverat, bellandi gratia visitando. Cumque sub tractandi forma tempus per aliquot dies tardarent, & se non posse cum tanta multitudine contendere nec valere confiderarent, reddere villam concesserunt sub conditione eis à rege concessa, quod libere abire possent absque dampno suorum cum equis & armis & aliis bonis suis. Dux *Britanniae* ibidem cum rege *Franciae* fuit qui fidelissimus amicus genti *Anglorum* pro suo posse in occulto extiterat; Qui in quantum potuit apud regem procuravit ut eis absque dampno talem concederet conductum; & aliter non evasisset nec unus quidem *Anglus*, nam pauci de eis remanserant; & tunc forisfecit suum comitatum erga regem *Angliae* quia venit cum rege *Franciae* contra *Anglos*. Dux *Britanniae* habuerat in *Anglia* comitatum *Richemundiae*. Mense Junii intravit episcopus cum cruciata versus *Flandriam*, & post festum sancti *Michaelis* repatriare coepit de *Flandria* in *Angliam* frustratus ab effectu cruciatae propositae.

Carolus rex *Franciae* venit in *Flandriam* & intravit in villam de *Dampe* cum dolo, & decapitari fecit omnes magnates villae, volens funditorie exterminare linguam *Flandricam* de villa illa. Nam post recessum episcopi *Norwicheensis* de *Flandria* omnes villae de *Flandria* reddiderunt se regi *Franciae* praeter villam de *Gannt*, quae jam anno isto praecedenti devenit *Francigena*, miserunt namque cives de *Gannt* ad regem *Angliae* pro auxilio contra regem *Franciae* qui obsidionem posuerat ad villam de *Gannt*, & rex cum consensu parliamenti sui concessit eis auxilium virorum armatorum & sagittariorum ad expensas vi. millium marcarum, sed in defectu Cancellarii *Michaelis de Pole* defraudati sunt. Nam distulit solutionem donec coacti fuerunt de necessitate reddere villam, sub conditione tamen quod vivere possent sub legibus suis propriis antiquis, & quod rex non intraret villam nisi cum certo numero virorum armatorum.

Ricard. II.

Ordinationes Episcopi pro Crucata publicanda.

EN primes ordines est en lonour de Dieu & establisment de seint eglise & en saluacion de roialme que prechourez sufficientz soient envoyes en chescune pays si bien de la miere come de cea pur declarere & pupplier la Croiserie & le droit estate de seint eglise & de nostre tressaynte pierre le pape *Urbanus*, quz Dieu put sa benigne grace doyne pyte & redresse quant luy plest.

Item que a chescune prechoure oue confesseure que va par my en Engleterre soit une clerke assigne que serra receyvour & registroure dez lez nonnes, & de la moneye dez lez gentz penauntz, & lez ditz confesseures soient contrerollours a eaulx.

Item qe les ditz confesseures publessent en lour sermons que nule femme soit si hardy de passer en le dite viage si non par especial licence del Eveske de Norwyce en escript desouth son seale.

Item que lez ditz confesseures facent proclamation que nule home soit si hardy par le chemyne de robber ove prendre par aucune extorsione oue tortuose manere biens de nuly tanqils entrent la dez enmys, qils puissent gayner par droit de guerre, sur payne qils naveront parte del pardon ne de absolucion. Et sils soyent convistes de ceo, qils soyent avoyes & jettes hors del host tanne qils ount fait restitution.

Item qe lez ditz prechoures prient & conseyllont le pepul pur faire processiones & autres priers a Dieu, en saluacion de l'estate de saint eglise de le realme & de la vyage & de lez peregrynes. Et qils conseyllont chescune homme qe voet en le vyage pur faire mesme le manere devant son passage. Et qe chescune qui demourt al hostiel comence de le faire en tout le hast durant tout le vyage pur sez amys qui vount en le vyage prenaunt pur lour greo grant pardon graunte per le pape & autres plusours de seint eglise.

Item que chescune confesseur bayle le nonne de chescune confesse a le receyvour a luy assignes oveske la somme qe le dit receyvour receyvera del le confesse en escripte, & dez ceux qui sont enjoines pur penaunce del alere en le voyage, qe le dit confesseure delivre en escript al dit receyvour lez nones & lez termes a luy enjoines pur servir Dieu en le dit voyage.

Item lez ditz prechoures publieront en lour sermons lez articules southsewantz.

EN PRIME qe nul homme soit si hardy de passer en le voyage si ne soit mys en registre delle dit Eveske sur payne destre jette hors de host & de la graunt excommunication sur luy done en le fait.

Item lez ditz receyvours & commissaries soyent chargez de receyvere devers eaulx pur lour faite lymytours & prechoures dez touz les ordres dez mendynantz pur a eulx aydere & conseylere, & pur lour rewarde de lour travaille chescune de eulx prendra vj. d. de livere de touz lez deners que vendront par lour procurement oveske la absolucion.

Item lez commissaries & receyvours amonestront tyels lymytours & prechoures sur payne de la excommunication done en le fait, que bien lealment & diligentment ferront & procureront a faire lour charge al cyde de dit croisierie sanz fraude oue nule engyne.

Ricard. II.

Item lez ditz receyvours & commissaries endu- ceront en le meillour manere qils purront & mone- stront sur payne de lez grauntz censurez & excom- munication done en le fait, a touz lez Curates en chescune parochie oue ils vendront qils enduiceront & treteront lour parochienes ove tout lour poyare en le manere come lez prechoures & commissaries eulx ensoumeront, pur doner & aydere al dit cro- sierie en saluacion de lour almes & pur receyver la grant absolucion done en le fait.

Item qils appelleront a chescune parochie iij. oue iv. perlonnes dez plus sufficientz pur lour eyder & procurer touz lez habitauns illoques tam laboreres que menagerers pur eydere & sustener a lour pou- are la dite Croiserie.

Item chescune que voet alere en propre persone oue a lez costagez propres pur absolucione, devant qil pregne absolucione soit jure & asseure en presence dez collectours & contrerollours de venir a le dit eveske oue a sone depute pur faire lez endentures pur le temps qil servera la dite croisierie.

Item lez ditz prechoures publieront en lour sermons que celui que voille trover aucune en son none & pur ly alere en la croisierie a sez costages, qil ordeyne que celui qui ira soit able & sufficient combatour qil ne soit refuse a la monstre affaire de- vant lour passage, oue autrement paye a dit Eveske ceo qil voille doner en la voiage, si qil puisse allow- cre sufficient combatour.

Item chescune que envoie aucune combatour pur luy, qil face enroller en le registre de dit Eveske le none de son soudiour & son none propre devant qil pregne absolucione, ove autrement ils naveront part ne de la pardon ne de labolucione.

*Scoti intraverunt in Angliam, & spoliaverunt nun-
dinas de Henrich, & succenderunt quandam par-
tem villarum, et approximaverunt verius Carlele, et sa-
gittraverunt ignem in villam, et succenderunt quan-
dam stratam infra villam. Die Luna in crastino
Pasche pius Dux Lancastria Johannes intravit in
Scociam in magna potentia persequens Scotos, et
plures villulas et domos succendit igni, silvasque
succidit et dedit igni. Fecit enim posse ibidem au-
diri, sonitus simul quater viginti millium securium
succidentium ligna silvarum, et in pabulum ignis
ligna interea dederunt; Et inaudita mala de tali-
bus perpetraverunt. Et superveniente nive et fri-
gore gravi detrimento oppressi sunt, et plures tam
de Scotis quam de Angligenis hinc inde capi
sunt. Dominus Johannes Falconer cepit dominum
Henricum Douglas militem. Die Mercurii in festo
sancti Andrea Johannes Walysse de Crenesby
pugnavit infra lyttas cum Martyletto de l'ynlele de
Navarrria scutifero apud Westmonasterium in prae-
sentia regis Ricardi et pii Ducis Lancastria Jo-
hannis. Et idem Johannes interfecit adversarium
suum, et jussu regis factus est miles et multis do-
nariis locupletatus est tam a Rege et Duce quam
ab aliis magnatibus regni. Dictusque Martylettus
postquam interfectus est, statim fuit tractus, suspensus
et decollatus. Rex tenuit parliamentum apud West-
monasterium post festum omnium Sanctorum, et ha-
buic de temporalibus quindenam et dimidiam, et de
spiritualibus decimam et dimidiam.*

*Dominus Johannes Dux Vienna mense Junii ve-
nit de Francia cum CCC. navibus bene onustis
anna-*

Ricard. II. armatorum manu in *Scotiam* in auxilium *Scotorum* contra regem *Angliæ*, Manitque ibi usque post festum sancti Michaelis; *Ricardus* vero rex *Angliæ* credens eos nolle recedere absque re belli cum tam fortes essent tam de *Scotis* quam de suis, præmisit pium Ducem *Lancastriæ Johannem* et alios Committes, & dominos ad custodiendum partes Marchiarum usque ad adventum suum. Venit igitur rex per *Leycestriam* in festo Translationis sancti *Thomæ* martyris & regina cum eo, quem comitabatur, præcesserat & sequebatur flos militum *Angliæ*, Comitum, Baronum, Militum, Armigerorum, valetorum, neque suæ ætati neque suæ paupertati respectum habentes pro expensis, sed hoc solum desiderantes ut tantæ diei eventui in bello interessent, in casum, nam hostes videntes tam floridum populum contra se venire, sustraxerunt se, à latere se elongantes; rex vero intectus est eos in *Scotiam*, fugando de patria in patriam circiter per viginti dies in terra *Scotia*. Et villam de *Copeshburgh* succendit igni & villulas multas & domos, boscos quoque & forestas succendit & ignis paululum fecit. Abbathias quoque de *Wetwose* & de *Copngburgh* cum villa destruxit & succendit; & non sine merito. Nam rex misericordia & reverentia erga Dei Ecclesiam motus, tum pietate erga Deum tum quia primo tunc arma contra hostes tulerat; ecclesiasticæ libertati favere studuit, & Ecclesiæ dampna inferre noluit. Sed in signum pacis omnibus suis misit vexillum, & poni iussit super portas abbathiarum *Wetwose* & *Wetwotyl*, pacem & clementiam omnibus præstans. Unde *Anglici* audacius & sine trepidatione ingrediebantur & egrediebantur, nec dampnum intulerunt nec malum timuerunt. Postea autem multitudine *Anglicorum* recedente, retro manserunt quidam *Anglici* & ibidem interfecti postea inventi fuerunt. Quod rex intelligens iracundia nimis motus est. Et pacem mutavit in iram & misericordiam in vindictam, tuncque iussit utrasque abbathias destrui & igne succendi. Et dum rex sic ageret in marchia orientali intraverunt *Scoti* in marchia occidentali, & incenderunt partem villæ de *Pennereche* & ad villam de *Cartlepl* insultum fecerunt, sed ut dicebatur & credebatur miraculo territi fugerunt. Nam occurrens mulier nuntiavit regem *Angliæ* venire cum exercitu suo, at illi propitientes, videbantur illis vexillum regis prodire, & sic peræsi relictis scalis ad murum & machinis fugerunt. Mulier autem illa credebatur gloriosa virgo *Maria* patrona de *Cartlepl* quæ sæpe parata est colonis de *Cartlepl*.

In ingressu regis in terram *Scotia* duos avunculos suos fecit Duces, videlicet dominum *Edmundum de Langeley* seniore Comitem *Cantabrigia* fecit Ducem de *Eboraco*, & dominum *Thomam de Wodestoke* fratrem juniorem Comitem de *Bokyngham*, fecit Ducem de *Glovernia*, eosque regaliter dotavit possessionibus & redditibus, aliisque donariis. Comitem quoque de *Oxonia* fecit *Marchennum* de *Danelmia*. Dominum *Symonem de Burle* fecit Comitem *Hutryngdoniensium*. Dominum *Michaelem de Pole* fecit Comitem de *Southfolk*; & eos omnes regaliter dotavit muneribus, fecitque milites incomparabili multitudine, & in proximo parlamento ratificavit hæc prædicta. Ea tempestate scilicet ij. die adventus regis in partes Marchiarum dominus *Johannes de Holande* frater regis uterinus juxta *Eboracum* versus *Wylthopthorp* interfecit filium primogenitum

Comitis *Staffordia*. Quem rex fecit addictari & exulare per leges regni; Et omnia feoda & officia quæ ei rex antea donaverat ab eo eripuit, alique donavit. Postea per interventum pii Ducis *Lancastriæ* & aliorum dominorum regni gratiam regis consecutus est & indulgentiam Comitis *Staffordie*.

Rex tenuit parliamentum in crastino Animarum apud *Westmonasterium*. Concessa est regi quindena de temporalibus; de spiritualibus decima. Pius dux *Lancastriæ Johannes* in parlamento petivit licentiam à Rege. Proceribus & Communitibus adire terram *Hispaniarum* pro hæreditate regni sibi concernente ex parte uxoris suæ. Duxerat autem uxorem *Constanciam* filiam primogenitam *Petri* regis *Hispaniarum* qui expulsus fuerat à regno per *Henricum* fratrem suum bastardum & sub dolo occisus, & dominus *Edmundus* frater ejus Comes *Cantabrigia* alteram filiam juniorem duxerat in refugium contra hostes. Rex vero concessit cum consensu parliamenti, & in subsidium dicti negotii xl. millium marcarum summam ei promisit. Dominus *Willielmus de Benechamp* frater Comitis *Warwychia* capitanius de *Calisia* cepit xlvij. naves per se & suos per vices, quarum dux onustæ cum speciebus, & quædam cum allece albo ad summam quatringerarum lastarum & reliquæ cum aliis providentiis regis *Francia* directis versus le *Sclis*. Similiter & mercatores de portibus ceperunt plures naves, & quædam earum miræ magnitudinis & altitudinis, & unam navem de *Clyfson* quæ appreciabatur ad xx. mille florenas. Dominus *Baldewinus de Radynthon* cepit duas ceteas bene onustas. Sicque capæ sunt in diversis partibus regni anno isto naves magnæ & parvæ octoginta & plures.

M.CCC.lxxxvj. die Paschæ pius dux *Lancastriæ Johannes* venit cum uxore sua ad regem pro mutuo valefacere. Cui rex dedit coronam auream. Similiter & regina dedit uxori suæ aliam coronam auream. Et rex præcepit omnibus suis ut ipsum regem *Hispaniarum* vocarent, honoremque regum in omnibus impenderent; Sicque solempnibus peregrinationibus regni ab eo itineratis, tandem direxit se ad portum de *Plummolthe* in *Hispanias* cum exercitu suo secundum voluntatem Dei profecturus. In quo exercitu recensiti sunt viginti mille virorum electorum, De quibus in rotulo Marefcalli ij. millia armatorum, & sagittariorum octo millia. Pridie kalendarum *Julii* applicuerunt se in eundem portum decem naves mirabilis magnitudinis & staturæ, & vj. galeæ magnæ & robustæ & virorum sortium manu bene refectæ. Quarum quædam cum CCC. remigibus, & minima earum cum centum octoginta remigibus, misit à rege de *Portingallia* in subsidium pii Ducis *Lancastriæ* & suorum. Vj. idus *Julii* paratis omnibus, & circa horam vespertarum diei Dominice pio duce cœnante & *Henrico* Comite *Derheya* filio suo & hærede cum eo, videres ventum validum rectum venientem in nubibus quam gaudisium, & elevaverunt vela in navigium. Nec mora, sibi invicem valedixerunt, & sic abinvicem discesserunt. Comes cum suis rediit ad terram, pius dux cum suis eadem nocte cum omni celeritate se dedit ad navigandum in nomine Domini. In illo exercitu dominus *Johannes de Holande* frater uterinus *Ricardi* regis ex parte matris erat Constabularius. Dominus *Ricardus de Burle* Marefcallus. Dominus *Johannes de Marmyon* Camerarius. Dominus *Thomas de Percy* Amerayle.

Ricard. II. Fueruntque alii domini, scilicet dominus *Johannes Camme*, Dominus *le Fitz Water*, & dominus *le Ponnyngus* cum multis aliis Baronibus & militibus & aliis magnatibus. Habuit autem idem pius dux in comitatu suo uxorem suam *Constanciam* filiam regis *Petri Hispaniarum* & *Katerinam* filiam ejus quam genuerat de eadem *Constancia*. Duas etiam alias filias quas genuerat de domina *Blanchia* priore uxore sua filia & heredita *Henrici Ducis Lancastrie*, scilicet dominam *Philippam* non conjugatam, & dominam *Elizabet Comitissam de Penbrok* dimisso viro suo juvene in *Anglia*. Qui Comes post recessum uxoris suae fecit divorcium, & desponsavit sororem Comitissae de *Marchia*. Dominus vero *Johannes de Holande* primo dictam *Elizabet* desponsavit sibi in uxorem. Domina *Philippa* maritata est Regi de *Portingallia*. *Katerinam* filiam suam mariavit filio regis *Hispania*, & sic concordati sunt dux *Lancastrie* & rex *Hispania*, & rediit dux *Lancastrie* in *Angliam* mense Novembris anno Domini millesimo CCC. octogesimo nono sequenti cum impenso summa auri et thesaurorum. Retulit enim michi quidam de familia pii Ducis qui cum eo fuerat in illo viagio, quod Rex *Hispania* misit quadraginta septem mulas cum auro in cistis onustas pro secunda solutione. De prima solutione non quæsi, et misit Duci hospites de majoribus *Hispania* pro anno tributo xvi. millium marcarum ad totam vitam ducis. Si vero uxor Ducis superviveret xij. milia marcarum annuatim perciperet ad totam vitam suam. Erat etiam cum eo Prior sancti *Jacobi de Galesia*.

Eodem tempore Dux *Britannia* oblecterat tam a mari quam a terra quandam villam in *Britannia* ab antiquo regi *Anglia* subjectam quæ vocabatur *Brest*, cum ingenti multitudine *Francorum* & *Britonum*. Et xij. kalend. Julii cepit edificare unum bastile coram dicta villa de *Brest* murae magnitudinis in spissitudine murorum 2. pedum cum vij. turribus. Et operabatur cotidie cum mille operariis, & habuit in defensione dictorum operationum decem milia pugnatorum ne impedirentur a civibus, sicque edificatum est dictum bastile in decem & novem diebus, & vocatum est nomen ejus *le Dufhou* quia columbare in eodem loco ante fuerat. Et instauravit illud omnibus necessariis, victualibus, armis, gunnis & machinis. Et posuit in eo bellatorum capitaneum quendam Dominum qui vocatur dominus *Johannes Malaret* cum centum quinquaginta viris armatis & totidem aliis, trecentis in numero omni. Pius Dux hæc intelligens, direxit navigium suum versus portum de *Brest*. Quo cum applicuisset suggerunt omnes ab obsidione tam a mari quam a terra, solis huius qui in bastili erant remanentibus. Prior vero sancti *Jacobi* rogabat piæm Ducem ut ipse posset facere primum intuitum contra bastile, & bene reverberatus cum suis quævit. Similiter & plures alii, feceruntque insultum per duos dies & amplius. Et suffodientes murum sub una turri cecidit turris super Dominum *Robertum de Snyngartou* militem strenuum de comitatu *Staffordia* cum multis aliis & *Johannem de Bolton* litteratissimum armigerum de comitatu *Eboraci*. Et qui ibi erant super turtum similiter ceciderunt & statim occisi sunt. Interceit misit dominus *le Malaret* de bastili ad ducem ut redderet ei custodiam, sub conditione quod ipse & sui omnes libere possent abire cum armis bonis & catallis ac victualibus ibi repositis, & pius

dux ut pius semper erat concessit, sub conditione *Ricard. II.* quod antequam recederent, bastile à fundamentis diruerent, & ei etiam pro sagittamine quod ibidem in debellando consumpserat, viginti milia scutorum, aut extolveret. Tunc videres ex omni parte patriz affluere viros cum feretris & grabatis atque carrectis ad abducendum mortuos suos & vulneratos. Nec quipiam ibi erat quin aux ipsum mortuum aut letaliter vulneratum se ejulabant sui. Et ipse dominus *Malaret* adeo vulneratus est quod in recessu suo pedestre fulcimentum duorum ex utraque parte eorum scapulis innixus expetebat, & dicebatur quod absconderunt plures mortuos in sale, ne *Anglici* gauderent super multitudine occisorum. Mortui sunt centum quinquaginta & eo amplius. Deinde dirigit Dux iter navigii in opus inceptum. Et quia frequenter de bono principio melior speratur finis, cum in *Galesiam* applicuisset, cives villæ sancti *Jacobi* se reddiderunt ei, & à conditione si regnum subjugaret, ei subderentur. Simili modo & cives de *la Grayne*. Interim prospexerunt eminus naves & unam galeam navigantes, quas quidam cum navigio intercepti, apprehenderunt eas in portu de *Pontlyon*, & incontinentibus civibus irruerunt in villam, & ceperunt eam & tenuerunt. Et in prædicta galea capta inveniunt duos mercatores de *Londonis* cum suis mercimoniis captive abductos. Et cum ea, navem pii Ducis *Lancastrie* quæ onusta erat & plena frumento et farina et ceteris quæ ad officium pistorie conveniunt, quæ, dum tenderent ad portum de *Widmowthe* parata ad viagium, capta fuerat et abducta ab *Hispanicis*, jamque inopinata fortuna plenarie recuperata. Jam de pro duce taceo donec alia nova audiero.

Dominus *Henricus Percy* primogenitus Comitissae *Northamhymbrorum* in festo sanctæ *Petronille* virginis exivit de *Galesia* cum admodum paucis viris versus *Boloniæ* & incidit in manus inimicorum, & capti sunt & mortui de ejus comitiva de viris armatis circiter xl. de sagittariis circiter octoginta, & plures vulnerati. Eadem nocte sequenti idem *Henricus* & dominus *Willielmus Bewcham* capitaneus de *Calepa* & dominus *le Bowfers* & dominus *De-garius de Sees* alienigena exierunt eadem via, & mane venerunt super magnam comitivam *Francorum* improvisè, & quos voluerunt vivos captivarunt, & reliquos interfecerunt. Mense Junii dominus *Baldernynus de Radnyngton* cepit duas raretas satis plene opulentas, quas dominus *Michael de Pole* Comes de *Southfolc* & Cancellarius *Anglia* accepta magna summa pecunie dimisit capite proprio per warentum legili Cancellariæ. Et de illo in proximo Parlamento accusatus fuit per communes. Eodem mense dominus *le Derfj Amarellus* maris cepit quatuor raretas & vi. magnas naves non mediocriter onustas, & applicuit eas in portum de *Wandewerthe*. Undecimo kalend. Julii sederunt Justiciarii apud *Lincolniæ* in speciali causa deputati, Comes *Northamhymbrorum*, dominus *Robertus Beglikenap* & dominus *Willielmus Skypwizh*. Et coram illis convicti sunt vij. fallarii monetæ, qui unum nobile extenderunt ad decem solidos facientes inde vi. quadrantes, qui vij. simul trahi sunt & suspensi. Et quidam vicarius de *Winstingham* obmutescens adjudicatus est ad penam murorum; Quidam Rector de patria promotus ad valorem ut dicebatur octoginta marcarum causa affinitatis quam digniorem & altiores habebat non est

Ricard. II. est morti adductus, sed *Londonias* missus in Turrim sub voluntate regis, & sic quievit. Et de cooperationibus eorum & fautoribus addicti fuerunt circiter lx. de diversis partibus regni.

Karolus Rex Francia congregavit exercitum magnum & copiosum & præfuit eis dominum *Johannem* Ducem *Vienne* & dominum *le Clisson* & alios plures dominos de regno *France*. Et fecit jurare super sacramento altaris & similiter de sacramento communicare, quod intra centum diem terram *Anglia* si ventus eos sineret absque alio impedimento intrarent, & de ea vivi non redirent donec aut depopulata aut subjugata saltem finem guerræ imponent inter regna, vel mortem ibidem sustinerent. Et ad hoc supportandum & perficiendum concessa est regi per totum regnum *France* taxa inaudita, videlicet tertia pars bonorum sive catallorum. Rex *France* fecerat quendam palum miræ structuræ cum turribus & munitionibus, quem palum secum veherent, & intrata terra *Anglia* quasi in tribus horis super terram mirabile dictu, erigerent; Et dicebatur continere in circuitu quasi spatium septem leucarum de mensura terræ *Anglia*. Et circa festum sancti *Michaelis* dominus *Willelmus Beweham* capitaneus de *Calecia* cepit duas naves, unam onustam cum parcella dicti pali, in qua erat magister carpentarius dicti pali, & aliam navem cum machinis & gunnis & pulvere & aliis instrumentis bellicis. Et post paululum temporis capte sunt duæ alie naves onustæ de dicto palo, sicque capte sunt tres naves de dicto palo onustæ. Statimque fecit rex erigere prædictum palum circa villam de *Wynthelpe*. Interim mense Septembris venit exercitus antedictus in *Flandriam* apud portum de *Selus* volens in *Angliam* dirigere gressum suum. Ibi que moram traxerunt sub magna indigentia. Nam crebatur panem *Anglia* denarialem vendi ibidem pro xvij. denariis, & ovum gallinæ pro denario, & in fine mensis Novembris redierunt in *Franciam* de proposito frustrati. Quorum adventu apud *le Selus* audito rex *Anglia* proxima ebdomada ante festum sancti *Michaelis* misit celeriter in universas partes regni *Anglia* & *Wallia*, & infra decem dies congregavit industriam multitudinem virorum bellatorum de Ducibus, Comitibus, Baronibus, militibus, scutiferis & sagittariis. Nam de comitatu *Cestrie* habuit mille sagittarios, de comitatu *Lecestrie* centum quinquaginta de stipendiis Comitatus donec ad regem venirent, præter eos qui cum magnatibus ibant, sicque factum est per totum regnum secundum possibilitatem plagæ. Præcepitque rex quod omnes Communes hospitarentur infra triginta leucas per circuitum *London*. & ne appropinquarent per x. leucas ad *Londonias*. Simili modo mandavit de reliquis qui venerant cum dominis & magnatibus, Ipsi tamen concursum habere poterant ad regem & Parlamentum apud *Londonias* cum solita familia. Interim inimici se continuaverunt apud *le Selus*, nec alicubi appropinquaverunt aliquicorum, erat enim eventus venti contrarius illis.

Magister *Radulfus de Skyrlewe* Episcopus *Lychefeldensis* nondum installatus sed consecratus translatus est in Episcopum *Batonensem*. Magister *Ricardus Strove* factus est Episcopus *Lychefeldensis*. Unde rex mandavit omnibus suis ut redirent singuli in patriam suam, sed stipendia pro expensis nulla illis dedit. Ipsi vero qui à *Wallia* & comitatibus *Cestrie*,

Lancastrie & aliis remotis partibus venerant & *Ricard. H.* expensas pro redeundo non habuerant, spoliaverunt ubique in via sua de equis ad equitandum & provictu de porcis, porcellis, ovibus, aucis caponibus gallinis & cæteris que ad eum pertinuerunt. Dicebatur enim in spacio iij. leucarum sexaginta duos fuisse expositos de pauperibus mercatoribus & aliis communibus de patria in comitatu *Warwychie*. Venit etiam quidam in campo de *Wapote* in comitatu *Lecestrie* & tulit unam equam de quadam caruca, cujus possessor iniequebatur eum cum vicinis suis & equam eripuit, raptoremque ad plenum verberavit. Raptor vero dicto tempore rediit cum centum quadraginta sociis cum arcibus et sagittis de comitatu *Cestrie*, voluit prædictum villanum occidisse et villam incendisse, unde villani necessitate coacti finem cum illis fecerunt & eis ad certum diem se daturos decem libras obligaverunt; quod & impleverunt. Sicque in diversis partibus regni per tales infinita mala perpetrata sunt.

Post festum sancti *Michaelis*, *Karolus* rex *France* simulavit se velle solemnizare festum natalis Domini in villa de *Gauut*, quasi volens honorem impendere civitati et civibus ejus. Et præmise ministros suos præviros ad providendum de victualibus et cæteris aliis necessariis quæ regium honorem et magnificentiam decerent, veneruntque ad villam de *Gauut* quasi octingenti viri cum magno cariagio doliorum aceti et vini. Quod videntes prudentiores villæ mirabantur quod tam tempestive cepit facere providentiam suam, & præcipue in tali villa ubi omnis habundantia habebatur. Similiter quod tantam copiam ministrorum præmiserat, et quod magis timore advertendum erat, verebantur enim ne forte rex circumveniret eos lapsu mortis sicuti fecerat compatriotis suis viris videlicet de villa de *Dampe*. His et aliis consideratis, miserunt quendam incurium qui occulte et quasi incaute et insipienter, sed accidit sapienter, penetraret dolum unum vel plura, ut eos certiores redderet an dolus interfuisset. Qui iusta implens et nullum liquorem inibi repertus, nunciavit magistris suis dolia à liquore vacua sed maxima ponderositate plena. Conventerunt igitur cives Civitatis à minimo usque ad maximum, et se velle videre et gustare de vino regio dixerunt. Orta est igitur his magna hinc inde, sed prævalentibus civibus fregerunt plura dolia et ea plena armorum invenerunt, sicque demum extorquebant ab illis quod illi octingenti viri cum aliis qui sic sparsim venturi erant more ministrorum caprata opportunitate irruerent super tivos Civitatis, & depopularent funditusque delebant omnem progeniem in ea inventam. Igitur *Flandrenses* in seditionem versi & iram, reddiderunt eis prout meruerunt vicem pro vice, & decapitaverunt omnes, nec evasit unus quidem.

Rex tenuit Parlamentum apud *Westmonasterium* die lunæ in crastino sancti *Jeronymi* & finivit in festo sancti *Andree*. Comes *Oxonie* qui & *Marcheus Dunelmie* factus dux *Hibernie* in festo sancti *Edwardi* regis & Confessoris. Rex traxit moram tempore parliamenti apud *Oleam* pro maiore parte. Proceres igitur regni & Communes de communi assensu nunciaverunt regi, oportere amoveri Cancellarium & Thesaurarium ab officiis suis, quia non erant ad commodum regis & regni, ac eorum habebant talia negotia tractare cum *Michaeli de Pole* qui non possent tractare cum eo quamdiu staret in officio.

Regard. II. officio Cancellarij. Rex inde motus mandavit eis ut de hijs tacerent, & de negotijs Parliamenti procederent atque ad expeditionem festinarent, dicens se nolle pro ipsis nec minimum garcionem de coquina sua amovere de officio suo. Pecierat enim Cancellarius ex nomine regis à Communibus quatuor quindenarum solvi in uno anno & totidem decimas à clero, dicens regem adeo indebitatum quod non posset aliter à suo debito & alijs oneribus sibi incumben-¹⁰tibus tam de guerra quam de familia & de alijs relevari. At illi communi assensu Dominorum & Communium remandaverunt regi, se non posse nec omnino velle in aliquo negotio Parliamenti procedere, nec minimum quidem articulum expedire, donec rex veniret & seipsum in propria persona in Parlamento eis ostenderet, dictumque *Michaellem de Pole* ab officio amoveret. At rex remandavit eis, ut quadraginta milites de peritioribus & valentioribus Communibus ad eum transmitterent, qui ei vota aliorum omnium indicarent; Tunc illi majus timuerunt unumquisque de propria salute. Nam occultus rumor aures secretius asperserat, quod eorum interitus per insidias imaginaretur. Nam ut postea innotuit eis, dicebatur, illis sic ad regis colloquium accedentibus turba armatorum eos invaderet & interficeret, vel ad regis convivium invitatos scelesti viri armati in eos irruerent & necarent, vel in hospitibus suis *Londoniis* subito interficerentur, set renuente & ad tantum scelus nullo modo consentiente *Nicholao de Exon* Majore villæ *Londoniensis*, istud flagitium dilatum est & nephandum consilium successive denudatum est. Salubri igitur usi consilio misegunt de communi assensu totius Parliamenti dominum *Thomam de Wodestoke* Ducem *Gloucestrie* & *Thomam de Arundelle* Episcopum *Helyensem* ad regem apud *Eltham*, qui salutarerent eum ex parte procerum & communium Parliamenti sui sub tali sensu verborum ei referentes vota eorum.

“Domine Rex, proceres & domini atque totus
“populus communitatis Parliamenti vestri
“cum humillima subjectione se commendant excellentissimo regalis dignitatis vestre, cupientes prosperum iter invincibilis honoris vestri contra inimicorum potentiam, & validissimum vinculum pacis & dilectionis cordis vestri erga subditos vestros in augmentum commodi vestri erga deum & salutem animæ vestre, & ad inedicibilem consolationem totius populi vestri quem regitis. Ex quorum parte hæc vobis inhumanus, Quod ex antiquo statuto habemus & consuetudine laudabili & approbata cujus contrarietati dici non valebit, quod rex noster convocare potest dominos & proceres regni atque communes semel in anno ad Parlamentum suum tanquam ad summam curiam totius regni, in qua omnis æquitas relucere deberet abique qualibet scrupulitate vel nota, tanquam sol in ascensu meridiei, ubi pauperes & divites pro refrigerio tranquillitatis & pacis & repulsionem injuriarum refugium in-
“fallibile quærere possent, ac etiam errata regni reformare & de statu & gubernatione regis & regni cum sapientiori consilio tractare, & ut inimici regis & regni intinseci & hostes extrinseci destruantur & repellantur quomodo convenientius & honorificentius fieri poterit cum salubri

tractatu in eo disponere & prævidere, qualiter quod que onera incumben-¹⁰tia regi & regno levius ad etiam communitatis supportari poterunt. Videtur etiam eis quod ex quo onera supportant incumben-
“tia habent etiam supervidere qualiter & per quos eorum bona & catalla expendantur. Dicunt etiam quod habent ex antiquo statuto quod si rex à Parlamento suo se alienaverit sua sponte, non aliqua infirmitate aut aliqua alia de causa necessitatibus, set per immoderatam voluntatem proterve se subtraxerit per absentiam temporis xl. dierum tanquam de vexatione populi sui & gravibus expensis eorum non curans, extunc licitum omnibus & singulis eorum abique domigerio regis redire ad propria & unicuique eorum in patriam suam remeare. Et jam vos ex longiori tempore absentastis, & qua de causa nesciunt, venire renuistis. Ad hæc rex, Jam plene consideramus quod
20 “populus noster & Communes intendunt resistere atque contra nos insurgere moliantur, & in tali infestatione melius nobis non videtur quin cognatum nostrum regem *Francia* & ab eo consulimus et auxilium petere contra insidiantes, et nos ei submittere potius quam succumbere subditis nostris. Ad hæc illi responderunt. Non est hoc vobis saluum consilium set magis ducens ad inevitabile detrimentum. Nam rex *Francia* capitalis inimicus vester est et regi vestri adversarius permaximus.
30 “Et si in terram regni vestri pedem figeret, potius vos spoliare laboraret et regnum vestrum invadere, vosque à sublimitate regalis solii expellere, quam vobis aliquatenus manus adjuvantes cum favore apponere; Si, quod absit, ejus suffragio quandoque indigeretis. Ad memoriam igitur revocetis qualiter avus vester *Edwardus tertius* rex & similiter pater vester *Edwardus Princeps* nomine ejus in sudore & angustijs in omni tempore suo per innumerabiles labores in frigore & calore
40 “certaverunt indefesse pro conquassatione regni *Francia*, quod eis jure hæreditario attinebat, & vobis per successionem post eos. Reminiscamini quoque qualiter domini regni & proceres atque Communes innumerabiles tam de regno *Anglia* quam *Francia*, regis quoque & domini de alijs regnis, atque populi innumerabiles in guerra illa mortem & mortis periculum sustinuerunt, bona quoque & catalla inestimabilia & thesauros innumerabiles pro sustentatione hujus guerre Communes regni hujus indefesse effuderunt. Et quod
50 “gravius dolendum est, jam in diebus vestris tanta onera eis imposita pro gueris vestris sustinendis supportaverunt, quod ad tantam pauperiem incredibilem deducti sunt, quod nec redditus suos pro suis tenementis solvere possunt, nec regi subvenire, nec vitæ necessaria sibi ipsis ministrare, & de pauperatur regia potestas, & dominorum regni & magnatum infelicitas adducitur atque totius populi debilitas. Nam rex depauperari nequit qui divitem habet populum, nec dives esse potest qui pauperes habet communes. Et mala hæc omnia
60 “redundant non solum regi set & omnibus & singulis Dominis & proceribus regni, unicuique in suo gradu. Et hæc omnia eveniunt per iniquos ministros regis qui male gubernaverunt regem & regnum utique in præsens. Et nisi manus citius apponamus adjuvantes & remedi fulcrum adhibeamus, regnum *Anglia* dolorose attenuabitur
“tempore

Regard. II.

Ricard. II. " tempore quo minus opinamur. Sed & unum aliud
 " de nuncio nostro superest nobis ex parte populi
 " vestri vobis intimare. Habent enim ex antiquo
 " statuto & de facto non longe retroactis temporibus
 " experienter quod dolendum est habito, si rex
 " ex maligno consilio quocunque vel inepta contumacia
 " aut contemptu seu proterva voluntate singulari
 " aut quovis modo irregulari se alienaverit a populo
 " suo, nec voluerit per jura, regni & statuta ac
 " laudabiles ordinationes cum salubri consilio dominorum
 " & procerum regni gubernari & regulari, sed capto
 " in suis infans consiliis propriam voluntatem suam
 " singularem proterve exercere, extunc licetum est eis
 " cum communi assensu & consensu populi regni ipsum
 " regem de regali solio abrogare, & propinquiorem aliquem
 " de stirpe regia loco ejus in regni solio sublimare. Quia
 " forte dissensio aut error gravis in populo oritur, &
 " populus regni novo aliquo dissidio dolendo & inimicis
 " regni placibilibus in diebus vestris per infanum
 " consilium ministrorum vestrorum subruatur, regnumque
 " Angliæ tam honorificum & in toto orbe terrarum præ
 " ceteris regnis tempore patris vestri hæctenus in
 " militia nominatissimum, nunc vero diebus vestris
 " per divisionem malæ gubernationis impropetioso
 " deloletur, regnumque tanti dampni titulus pro debili
 " gubernatione sub perpetua memoria perlonæ vestræ
 " scandalosæ quam regni vestri atque populi, & animum
 " ab inepto consilio revocetis & eos qui vobis talia
 " suggerunt nec solum non auditis sed etiam de consilio
 " vestro penitus amoveatis; nam in eventu vario parum
 " aut nihil vobis prodesse poterunt in effectu.

His & aliis talibus loquelis rex ab ira sedatus
 animus de malencolia revocavit, sicque pacificatus
 promisit se venire ad Parliamentum post triduum
 & eorum petitioni cum maturitate se libenter acquiescere
 velle. Venit igitur rex ad Parliamentum ut promisit,
 & tunc dominus Johannes de Fursham Episcopus
 Dunelmensis annotus est de officio Thesaurarii
 & Episcopus Herfordensis factus est Thesaurarius.
 Dominus Michael de Pole Comes de Southfolk
 depositus est cum ingenti rubore de officio Cancellariæ,
 & Thomas de Arundell Episcopus Helensis per
 consensum Parliamenti factus est Cancellarius.
 Post hæc dictus Michael de Pole accusatus est de
 multis transgressionibus, fraudibus, falsis &
 traditionibus factis in grave præjudicium & dampnum
 regis & regni, convictusque in mirabili numero
 articulorum prædictorum noluerunt ipsum morte
 plectere neque nomen Comitum ei auferre, & hoc
 propter honorem gradus militaris, sed judicaverunt
 eum ad carcerem in castello de Wyndesore. Sed
 statim Parlamento finito & universis ad propria
 regressis Rex eum à custodia revocavit, & abire
 ad libitum libere permisit donec providerent
 qualiter disponderent aliter de eo. Redditi quoque
 et possessiones quos perquisierat dum steterat in
 officio Cancellariæ ad annuam summam mille
 librarum ad perpetuum profectum regis confiscati
 sunt et adjudicati per Judicium Parliamenti, et
 multas alias summas quas nequiter et fallaciter
 lucratus fuerat in tardando negotia populorum
 donec cum eo primo finem facerent antequam
 eos expediret, videlicet ad summam xij. millium
 librarum condemnatus est reddere regi in relevamen
 Communicatis regni.

Articulos fraudis et fallaciæ ejus pro parte referabo
Ricard. II. sub forma quæ sequitur.

Lez empechementz faitz par lez communes
 en le playne Parlyment sur Michael de Pole,
 Cont de Southfolk jadis Chancelere Dengle-
 tiere en terme de seynt Mychele lan de Roy di-
 sine. Et les judgementz sur yeels casement de
 poynt en poynce.

Primement que le dit Conte esteant Chancelere
 & jurez de faire le profit le Roy, purchasa de
 nostre seigneur le Roy terre, tenementz & rentes
 a grant value, come pert par recordes rolles del
 Chancelere, encontre son serment la ou il navoit
 sans deservys, niens considerez la grant necessite
 du Roy & del realme, & autre ceo a cause que le dit
 Conte fust Chancelere au temps du dit purchas
 fait lez ditex terre & tenementz furent extendus a
 mayndre value qils ne vailent par an par grant
 summe en deceyt du Roy.

Et par ceo qil purchasa lez ditex terre, quant il
 fust Chancelere contre son serment, le roy avera les
 terrez Atermam, & le dit Conte fra fin & ranson
 au Roy ou lez issuez prise a temps de purchace.

Item, la ou ix. seigneurs furent assignez au der-
 reyne Parlyment pur veire & examiner lestee du
 Roy & del realme & dyre leur avys come il purra
 estre meulx amendez & mys en mellour gouver-
 nance & disposition, & sur ceo le examynement faic
 au Roy si bene par bouche come en escripts, le dit
 nadgers Chancelor disoit en pleyne parlyment que
 lez ditex avysementz & ordinaunce deussent estre
 mys en due execution. Et ceo ne fust fait &
 ceo en desante de luy qalors fust principal
 officer. A cest article & a la tierce & a la septisme
 le dit que le dit Conte respundera si ascune vorra
 dire devers luy en speciale.

Item, la ou charge fust graunte par lez com-
 munes au darreyn Parlyment pur estre despens-
 en certeyne forme demande par lez communes &
 assentuz par le Roy & le seigneur & non pas au-
 trement, Lez deners ent provenantz furent despen-
 dux en autre manere si que la miere nestoit gardez en
 manere come fust ordenez, peront plusieurs meschiefe
 sont avenuz al realme & verray semblable est du
 venir, & ceo en desante de dis nadgers Chancelere.

Item la ou Tydeman de Lymbergh qe avoit a
 luy & a ses eyres du done le Roy la gel l. li. vers
 annuels del custome del Ryngeston sur Wal, le
 quela Tydeman forfist devers le Roy, & au-
 xins le payment de ditx l. li. vers annuels fust dis-
 continue par xxxv. anz & plus, le dit Chancelere
 ceo sachant purchasa a luy & a ses eyres de dite
 Tydeman lez l. li. vers annuels, & fist tant que
 le Roy lui conferma la dit purchace, la ou le Roy
 deust aver ewe le profit. Et par cele purchace le
 dit Conte fust auge fin & ranson a Roy & lez l. li.
 a Ry & a ses hyres ensemblement oveske lez ma-
 ners de Flaxstete & x. mars de Rens quonx avoit
 exchange & c. oveske lez issuez, &c.

Item, la ou le haut mester de seynt Antoyne est
 sismayk & par cele cause le Roy deust avoyre le
 profit que a luy pertenait en realme Dengleterre, le
 dit nadgers Chancelere qe deust aver avuancez
 & procurez le profit du Roy prist a ferme la
 dis

Ricard. II. dit profite du roy par xx. mars par an. & ont prist a son oeps propre bene entour mille mars, Et al heure que le dit mestre de seynt Antoyne en Engleterre qe ore est deus avoyre possessione & livere du dit profite il ne pout aver avans q'il & deus personnes ove luy se avoyent obliger par reconysance en la Chancelerye & per instrumentz ou trez millez li-vers de payere annuellement au dit nadgares Chancelere & John son firz C.li. par an a terme de lour deus vyes; Et par cele cause le roy avera touz les profits du dit seynt Antoyne a temps du purchasse; & par cele reconysance ensi fais le dit Conte fust agarde a prison & a la volente le roy sin & ranson &c.

Item, qe en le temps le dit nadgares Chancelere furent grantez & faitez diverser charters & patentes des murdres & tresounes felonies rasours des rollez vint des layes, & puis la commencement de ceste present parlyment fust fait & enseyle une chartre des certeynez franchises, grantez a chastelle du Douvere en docheberysonne de la corone & en subversion de touz lez places & courtes du roy & des ses layes. Le roy regarde qe ceux chartres soient repelles.

Item, per la ou ordonnance fust fait au darrenge parlyment par la vyle de Gaunt qe x. mille mars deisent estre cheviz & par cele chevance deisent estre perduz mille mars, la en defaute du dit nadgares Chancelere la dite vile est perduz & nient menz lez dixz mille mars par la chevance furent perduz, come de suz est dite, de touz queux articles lez dixz communes demandent jugement du parlyment.

Item, est fait une estatute qe nully perentre le roy & lez seigneurs apres en le commissiōe dite face disturbance ou impediment perentre le roy & lez seigneurs sur grevous payne de perdre sa vye & forfeyre des ses terres & possessions au roy, & qe mesmes les seigneurs facent execution des totex poyntes compris en la dite commissiōe. Et a ceo lez seigneurs voient faire lour diligence a lour co-
stage de mesme per ceste an a durer.

Videntes interea domini & magnates parliamenti quod per cupidinem officiariorum regis bona regni adeo quasi inaniter contumpta essent, rexque nimis deceptus & populus regni per gravia onera depauperatus, redditus & emolumenta dominorum & magnatum multum debilitata, & agriculturæ pauperum tenentium in multis locis in desolationem derelicta, & in hiis omnibus officarii regis supra modum locupletati sunt, elegerunt quatuordecim dominos regni qui gubernaculum totius optinerent; de quibus tres erant de novis ministris regis per parliamentum electis, videlicet episcopus *Helensis* qui erat Cancellarius, episcopus *Herfordensis* Thetaurarius, & dominus *Johannes de Walsingham* custos secreti sigilli, Et undecim de aliis dominis regi, scilicet archiepiscopus *Canuariensis*, archiepiscopus *Eboracensis*, *Edmundus de Langley* Dux *Eboracensis*, *Thomas de Wodestoke* Dux de *Gloucestria*, Episcopus de *Wychestria*, Episcopus de *Excestria*, Abbas de *Waltham* sanctæ Crucis, Comes de *Arundele*, dominus *Johannes Cobham*, dominus *Ricardus le Scrope*, & dominus *Johannes de Enrofe*. Et dederunt eis licentiam & potestatem ad inquirendum, tractandum, diffiniendum, & determinandum de omnibus negociis, causis, & querelis emer-

gentibus a tempore *Edwardi* tercii avi regis *Ricardi* Ricard. II. ulique in præiens, tam in regno quam extra regnum in remotis. Similiter de expensis regis & ministris, & de omnibus quibuscumque aliis pro tempore sibi assignato emergendis; feceruntque dictos consiliarios dominos jurare ad sancta Dei evangelia iuste & fideliter regulare omnia onera & negotia incumbentia regi & regno, & justiciam facere cuilibet petenti secundum gratiam & scientiam a Deo sibi datam. Similiter & rex sacramentum juramenti præstitit stare ordinationi eorum & eos fovere in suis agendis, & nullum articulum potestatis eorum revocare; set firmum & stabile habere quicquid prædicti consiliatores fecerint & ordinaverint durante tempore illis assignato. Et si contingat quod omnes simul in quocumque negotio adesse non poterunt aliunde occupati, saltem vi. eorum cum tribus officiariis regis prædictis audire poterunt inquirere, tractare, & determinare quancumque causam contingentem five citra mare five extra quocumque titulo emergente ubicunque rex facere habuerit, sicut ad plenum infra patebit. Similiter ordinatum est quod si quis regem consuluerit aliquid de potestate eorum revocare in tempore succedente, licet rex nichil revocaverit, si super eo verisimiliter convinci poterit, omnibus bonis & possessionibus privabitur; & si secundo tale quid attemptaverit, tractus per civitatem tanquam traditor publicus regis & regni suspendetur, sicut infra patebit in ordinatione. Et ut rex majorem benevolentiam & favorem adhiberet in præmissis concesserunt ei dimidiam decimam de spiritualibus, & dimidiam quindenam de temporalibus solvendas ad festum Purificationis proximo sequens, sub conditione tamen quæ infra patebit. Similiter concesserunt regi dimidiam decimam de spiritualibus & dimidiam quindenam de temporalibus solvendas ad festum sancti Michaelis proximo sequens, si necesse fuerit per visum prædictorum consiliatorum si cetera concessa non sufficerent ad supportandum onera incumbentia medio tempore regi & regno. Similiter concesserunt regi de quolibet dolio vini intrante regnum *Anglia*, & de quolibet dolio exeunte de regno tres solidos. Item, de libra cujuscumque mercimonii intrante regnum vel exeunte de regno xij. d. tam de indigenis quam de extraneis, solum exceptis lanis, coriis, & pellibus.

Sequitur Commissio de antecedentis articulis &c.

50 **R**ex *Ricardus* &c. A touz ceux que cestez lettres verront oue oyront salut. Nous avoms certeingment conceuz de la grevous complainte des seigneurs, communes de nostre realme en cest present parliament assemblez qe noz profits, rentes & revenues de nostre realme per singulere & non suffisaunt conseil & male gouvernaile sibi en dascunes nadgares noz grandes officers come diverser autres personnes esteant entour nostre persone sunt en tant sustrez degastez & esloignes donez grantez & alienez destruez & malement despendez, que nous sumes tant enpoverez voidiez & nuez de tresoure & davoire & la sub-
stance de nostre corone a tant amenuie & destruite qe l'estate de nous et de nostre hostie ne poet ho-
nurablement estre sustenuz come affect, ne lez guerres que se abundant tout environ nostre realme de jour en altre maintenuz ne gouvernez sanz tres-
grandes

Ricard. II. "grandez et outrageuses oppressions et inportables
 "chargez de nostre dit poeple. Et auxint qe lez
 "bonez leyes, estatutz et customes de nostre dit
 "realme as queux nous sumus assintz et obliges
 "de tenir ne sont ne ont este duement tenuz ne exe-
 "cuz, ne plein justice ne droit faitz a nostre dit poe-
 "ple, peront plusieurs desthericions et autres tres-
 "grandez melchies et damagez sont avenuz si bien
 "a nous come a nostre dit poeple et a tut nostre dit
 "realme. Et nous pl honour de Dieu & pur le
 "bien de nous & de nostre dit realme & pur le qui-
 "ete & relevacion de nostre dit poeple sont este
 "gransment chargez en plusieurs maners devant
 "lez oeures voillauntz ove la grace de Dieu contre
 "ceux melchies nostre bone & due remedie. Si
 "avons de nostre franche volonte & a la request
 "dez seignurs & communes suiduz ordeignez &
 "assignez nos grantz officers, cest assavoir nos
 "Chauncelere, Tresorer, & Gardeyne de nostre pri-
 "vey seale ucles come nous tenons bonez & soiales
 "et sufficiantz pur le honour & profit de nous &
 "de nostre dit realme. Et outre ceo de nostre au-
 "thorite real certene sciences bone gre & franche
 "volonte & per avys & per assent dez prelatz sei-
 "gneurs communes suiduz, en pleyne parlement
 "en eyde de bone gouvernaunce de nostre realme
 "& bone due execution de nous ditez lieges & en
 "relevement del estat de nos & de nostre poeple
 "en temps avenet confyantz pleinement de le bone
 "avysement seon & discretion de lez honurablez
 "pieres en dieu *William archeveske de Cantebury,*
 "*Alysandre archeveske de Eburyk,* nos treichers
 "uncles *Edmond duc de Bermyk,* & *Thomas duc*
 "de *Gloucestre,* les honurables pieres en dieu *Wil-*
 "*liam eveske de Wycestre,* *Thomas eveske de Ex-*
 "*cestre,* & *Nycol abbe de Walsham,* nos chiers &
 "soiaux *Ricard count Darundell,* *John seignour de*
 "*Cobbeham,* *Richard la Scrape,* & *John Deuvenox,*
 "yeux avoms ordeinez assignez & deputez orde-
 "gnoms assignoms & deputoms destre en nostre
 "grant conseil & consuele per un an entiere pro-
 "schen apres la date de cestez a surveire & exami-
 "ner oveske nos ditz grandes officers si bien le-
 "state & gouveraile de tut nostre realme & de tuz
 "nos officers & ministres de quequonkes estat de-
 "gre oue condicion quils soient deinz nostre hostie
 "come hors, & de enquerre & de prendre informa-
 "cion per touz lez voyes qe mult meillour sem-
 "blera dez touz lez rentez revenuz & profitez qe
 "nous appertentent, & sont duez & dussent aperti-
 "ner estre duez si bien deins nostre realme come
 "dehors en quecumque manere oue condicion. Et
 "de touz maners de donns grantz alienacions &
 "confirmacions per nous faitz dez terres tenementz
 "rentez annuitez profits revenuz gardez mariages
 "eschetez forfaitours franchises libertees, voidaun-
 "ces de croveskes eveskes abbasias & prioures,
 "fermes dez maisons & possessions dez aliens &
 "de touz autres possessions communes dez justes bi-
 "ens & chateux & dez autres choses quequonkes
 "& a queux persones & per quele cause & coment
 "& en quele manere & nomement dez queux per-
 "sones qe sont pris sanz desert. Et auxint dez re-
 "venuz & profits queconques si bien de nostre dit
 "realme come lez terres seignories citees vylez
 "chasteux forcerelles & queconques nos autres pos-
 "sessions si bien de cea la miere come de la, et de

Ricard. II.
 "lez profitez et molouementz de nos moneyz et bil-
 "lions, et de la prue de prisoners villez lieux niefz
 "caraks biens et ransons per miere et per terre, et
 "dez benefices et autres possessions dez Cardinals
 "rebelx et touz autres aliens et auxint de alportes
 "de monoye hors de nostre realme per les collectours
 "de Pope procuratours dez cardinals *Lumbardez,*
 "et autres perones queconques si bien aliens come
 "denizeins, et dez lez emolumentz et profitez pro-
 "venantz et sourdantz de customes et subsidez dez
 "leynes quirs et peals lanuz et de lez petitz cu-
 "stomes et autres subsidez dez draps vinez et touz
 "autres marchandises et dez dymez quinsimez et
 "touz autres subsidez et charges grantz per le cler-
 "gie et de le commune, et auxint de lez profitez et
 "payments del hampere de nostre Chancelerye et
 "dez queconques nos autres rentez de temps de nostre
 "coronement tanqe encea. Et dez fees gages et
 "rewardus dez officers et ministres greindrez et
 "meindres, et auxint de annuites et autres rewardus
 "grantez et donnz faitz as aucunes persones per nous
 "et per nos powere et ayele en fee oue a terme de
 "vye ou en aucune autre manere. Et si gree ou pay-
 "ment lour ent soit faite et per queux et en quele
 "manere, et comebien ils ont relevez oue donez as
 "officers et autres pur avoir leur payment, et as
 "queux persones, coment et en quele manere. Et
 "dez terres tenementz rentez revenus et forfaitours
 "bargainez et vendez a prejudic damage de nous
 "et de nostre corone; per queux et as queux et co-
 "ment et en quele manere, et de vent oue bargain
 "de tailez patentez pur singulere profit si bien en
 "temps de nostre dite aiel come de nostre temps per
 "queux persones. Et eniement dez lez jocalx et
 "biens qe furent a nostre dit aiel en temps de son
 "morant, et queux et de quele pris ou value et oue
 "y sont devenus, et coment et en quele manere, et
 "de touz chevaces a nomement faitz a nostre oeps
 "per queconques persones. Et de touz lez perdez
 "damages qe nous avons euz et sustenuz per yceles.
 "Et per queux persones et coment et en quele ma-
 "nere; Et de chartres et de perdons generales; Et
 "auxint dez le communes paymentes et manere dez
 "dispenles si bien de nostre dit hostie come pur la
 "salvacion de nos realme terres seignories villes
 "chasteux forcerelles et autres lieux de cea la miere,
 "et de la faitz et reicus per queconques persones si
 "bien soldiers come autres et per queconque voye, co-
 "ment et en quel manere et come bien ils ont donez
 "pur avoir leur payment et de coulement de nos
 "droites profits et per queux coment et en quele
 "manere. Et de maintenours de querelles et du-
 "stres denquestes et officers et ministres fait per
 "brogage et de lours brogours, de ceux qont pris le
 "brogage et comment et en quele manere. Et de
 "touz lez defautes et meprisions faitz si bien en no-
 "stre dit hostie et nos autres courtes places et lieux
 "suiditz come en touz autres lieux deinz nostre
 "realme per queconques persones peront lez profites
 "de nous et de nostre corone oue estre espees et
 "amenues ou la commune leye desbourgez et de-
 "layez, ou autrement damages a nous avenus. Do-
 "nauz et comettanz per ycestes de nostre auctorite
 "et per avys et assent desuiditz a nos ditez conseil-
 "lers, sys de eux, et a nos grandes officers avant-
 "ditez plein pouere et auctorite generale et espe-
 "ciale deure nostre dit hostie et touz lez officer
 "de

Richard II. « de cel et touz noz autres courtes places leux a
 « tant de soit come lour plerra, et de faire venere
 « devant euz ou et a tant et quant lour plerra rolles
 « et recordes et altres minumentz et evidences teuz
 « come lour semblera, et touz lez defautes gastez et
 « excesses troverez en dit hostiele, et auxint touz de-
 « fautes et mesprisones troverez en les autres courtes
 « places et leux officers et ministers susditz, et en
 « touz lez autres articles & poyntes dessus nommez
 « & chescune de cell, & auxint touz autres defautez
 « mesprisones & excesses faucynes doceytes extorci-
 « ons oppressions damages & grevaunces, faitz en
 « prejudice damage & destresse de nous & de nostre
 « corone & lestade de nostre dit realme en general
 « & en special nient expressees ne specifiques permons,
 « amendre corriger reparer redresser reformer
 « & mettre en bone & due estade & establisement,
 « & auxint doyer & receiver touz maners dez
 « playntes & queeles de touz noz lieges qe vorront
 « luyr & se pleindre si bien pur nous come pur lour
 « mesmes devaunt noz ditez officers consellours, &
 « de touz maneres dez dures oppressions & de in-
 « juriez tortz & mesprisones queux ne purront bo-
 « nement estre amendouz ne terminez per la courte de
 « la commune lay de la terre avant usee, & de ent
 « doner et affaire bone & due remedie & recovete si
 « bien pur nous come pur noz lieges susditz, & a
 « touz lez choses avantditz & chescune de euz
 « pleynement discuter & finalement terminer & de
 « en faire pleyn execution solone ceo que lour sem-
 « blera meult pur le honour & profite de nous & de
 « nostre estade & renditegracion dez droitz & pro-
 « fitez de nostre dite corone & meillour governance
 « de la paiz & lois de nostre terre & relevement de
 « nostre people dir. Voilant auxint qe si diversie
 « oue variance de oppinions sourde oue aveigie en-
 « tour noz dit consellours & officers qe jugement
 « oppinion de greindre partie eit force ceteipe leux.
 « Comandantz & chargeours a touz Prelates,
 « Ducs, Contes, Barons, Seneschalles, Tresorere &
 « Controllour, & touz autres officers de nostre ho-
 « stiele, Justice de Bank & del autres officers mi-
 « nistres & liges queconques, qe a noz ditz conseil-
 « lours & officers en la manere avant soient enten-
 « dantz obeysaunces conseilhaunces & aydantz si lo-
 « vent & per manere come noz ditz conselliers &
 « officers lour feroient assavoir deper nous. En te-
 « moignance &c. Don souz nostre grande seale
 « xix. jour de Novembre.

« Sur quoy nostre seignour le Roy voillant qe
 « corrections & redresses dez defautes & mesprisones
 « desluiditz pussent estre pur son profite de son
 « realme en ceste parliement la forme desluiditz mys
 « en due execution sanz estre enfreintz oue desturbez
 « per aucune; de lassent de seigneurs & de la com-
 « munalte de son dit realme en cest present parly-
 « ment ad ordyne & estable, qe chescune de lez
 « lieges greindre & meindre de quele estade oue con-
 « dicion qil soit soit entendant & obeisant en quanke
 « toche lez articles susditz & chescune dependantz
 « du celles a lez avantditz conselliers & officers
 « en la forme susdite. Et qe chescune qe serra a juge
 « devant euz come conviet de aucunez defautz oue
 « mesprisones susditz prigne & receyve sanz debate
 « et faire tiele correccion come luy serra per lez
 « conselliers et officers avantditz en la forme susdite
 « a juge; et qe nulle persone de quele estade nacion

« oue condicion qil soit greindre ne meindre ne don-
 « ne a nostre seigneur le Roy en prive oue en apert
 « conseil excitation oue mocion peront qe nostre
 « seigneur le Roy repele lour pouare deinz le temps
 « suldit en aucune poynte oue face riens contrariez
 « de son dit graunt oue de aucune dez articles sus-
 « ditz. Et si aucune persone greindre oue meindre
 « de quele estade ou condicion qil soit face con-
 « trarie lez ordinance et establement desluiditz, oue
 « procure oue face chose queconque en aucune ma-
 « nere peront lez ditz conselliers et officers soient
 « desturbez en aucune poynt sur le exercite de lour
 « pouare avantdite, ou qe excite oue procure nostre
 « dit seignur le Roy a faire oue comandere chose
 « queconke peront le pouare dez ditz conselliers of-
 « ficers oue le execution de lour jugement & agar-
 « dez en ycelles soit defaite en aucune poynt, et ceo
 « soit duement prove per bones et verioies tesmoignes
 « qe soient notoirement de bone fame et condicion
 « nyent suspectes convenablement examinez devant le
 « Roy et lez conselliers et officers desluiditz, prifez et
 « a euz aucunes dez Justices du lune Banc oue de
 « lautre oue autres sages pris de la leye tieux come
 « plerra as ditz conselliers et officers, eit tiele pe-
 « nance; cest assavoir a primer foith quil serra is-
 « sint conviet forsaite touz lez biens et charieuz a
 « Roy et nyent meyns soyt en prison a la volonte
 « de Roy. Et si aucune persone soit duement atteint
 « en la forme susdite de conseil excitation oue mo-
 « cion donne a Roy de faire la contrarie de son
 « grante come dessus est dite tout ne face le Roy ri-
 « ens per tiele conseyle excitation oue mocion, un-
 « core il avera tiele penance come dessus est dit. Et
 « si il aveyne qe dieu defende qil le porte en apres
 « qil soit autre foith atteynte come dessus dascunes
 « dez defautes oue mesprisones avantditz, adonques
 « eit la dit persone al seconde foith issout convietez
 « oue atteynte la penance de vie et de membre, sa-
 « veth totefoith dignitees pontificales et privilegies
 « de seyn eglise et clerical oue touz lez choses
 « avantditz. Et que cest estatute teigne force et ef-
 « fecte durant la dite Commisshone tout soulement.

Ricardus Dei gratia rex Anglia et Francia, et
 dominus Hibernia, Omnibus ad quos præ-
 sentis literæ pervenerint salutem. Sciatis quod domi-
 ni magnates et communitates regni nostri Anglia
 quædam subsidia nobis in præsentī parlamento no-
 stro concesserunt sub certis modo et forma in quadam
 cedula nobis in eodem parlamento per communita-
 tem prædictam liberata contentis, Cujus quidem ce-
 dula tenor lequitur in hæc verba. *AL HONOUR*
de Dieu & par le honur & bien de nostre seigneur le
Roy, & par le bien commune & en defense du realme
Dengleterre lez seigneurs et les communes du mesme
le realme esteantz en cest present parliement ont
grantez a nostre dit seigneur le Roy une demye
disme & demy quinsme a lever dez leis gentz du
realme a Chandiliere prochein venant per maner
come ad este acoustumez a estre a lever avantz ces
ceures, & aux ils ont grantez par lez causes sus-
ditz & par defense de la miere & salvation dez
marchandyses, de chescune tonelle de vyn entrant
en mesme le realme ou issant hors du cel iij. s. &
de la livre de touz autres maneres de marchandise
entrant en la realme ou issant hors du ycell, hors
pryse leyns quirs & peaux lanutz sibien de forens
 come

Ricard. II. come de deins mient contre esteant ascune chartre
 one patent fait a contrary: xij. d. Et per la ou a par-
 lymment tenuz a Westmonstier lan du reigne nostre
 dit seigneur le Roy neofisme certeyne subsidz des leyns
 quirs & peaux lanuz estoit grantez per lez sei-
 gneurs communes a prendre de le feste de saynt Piere
 ad vincula darreyne passez tanqe a le fest de saynt
 Piere ad vincula proscheyne avener, ore lez ditz
 seigneurs & communes en cest present parlyment
 grantent la dite subsidz a durer de le dit fest de
 seynt Piere ad vincula proscheyne venant tanqe a le
 fest de seynt Edmonde le mar, r proscheyne ensuant,
 & de mesme le feste de seynt Edmonde tanqe a le
 fest de Nowell lors proscheyne ensuant si ne soit nule
 parlyment tenuz en le mesme temps. Et outre ceo
 lez ditz seigneurs & communes ont grantez per lez
 ditz enchesons une autre demy disme & demy quin-
 zime a lever des lez lays gentz a la quinziesme de
 seynt Michele proscheyne venant sur certeyne condi-
 tion, cest assavoir, qe si lez ditz grantez sanz la
 dit darreyne demy disme & demy quinziesme oveske
 autres biens le Roy purront suffire pur lez charges
 & defensez du realme per une an proscheyne a venir
 per la diligence & bone ordinaunce des lez honora-
 bles pieres en dien William archevesk de Cantur-
 buers, Alysaundre archevesk Deverwyk, & les un-
 cles le Roy Edmond duc de Everwyk, Thomas duc de
 Glocestre, & lez honorables pieres en dien Wil. everk
 de Wyncestre, Thomas everk de Excestre, & Nichol
 abbe de Waltham, Richard cont de Arundell, Johan
 fire de Cobham, Richard le Scrope chivaler, & John
 Devereux Chivaler, & iij. officers le Roy, cest assa-
 voir Chancelere, Tresorere, & Gardeyne de privey
 seale, ordeynez & assignez per nostre dit seigneur
 le Roy per sa commission en seale souz son grante
 seale de sa auctorite real certeyne science bone gre
 & franche volonte & per avus des prelatz sei-
 gneurs & communes en cest present parlyment, en
 eyde de bone gouvernaunce du realme & bone & due
 execution des leys & en relevement del estat du
 Roie & de son poeple en temps avener destre de con-
 sinuele conseyle de nostre dit seigneur le Roy: Ja-
 dunquez mesme la darreyne demy disme & demy
 quinziesme ne soient pur nule qeconqe voye asenne-
 ment coylez ne levez ne nule commission faite pur
 lez coiler ne lever, & qe nule autres soient assignes
 one assignez a lez ditz seigneurs forsque ceuz que
 sont ore nommez en la dite commission. Taux lez
 queloz grantez les avant ditz seigneurs & com-
 munes ont fait a ceste foish sur lez condicions en-
 suantz; cest assavoir qe si la poar done a ditz sei-
 gneurs per la commission susdite ordeynez destre del
 continuele conseyle tote desus soit en ascune manere
 repellez ou defaitz; one si mesme les seigneurs de dit
 conseyle soient per ascun qe si soit ou en ascune
 manere desturbez qils ne purront franchement usere
 ne faire plevne execution de poer a eux comiz, per
 la dit commission & chescune poynt de ycele, sicome
 ment lez plerra & menti leur semblera pur le bo-
 nour & profite le Roie & son realme, peront ils sur-
 seynt & cessent ouvement de la faire, qe del hors
 la leve & demande de tuz ceo qe adonques remandra
 a lever per force ou colour des ditz grantez cessent
 ouvement pur touz jours, & en ceo case briefs soy-
 ent mandez per moy totz la realme en chescune countee
 as coyllours de touz lez ditz choses ensi grantez qils
 surseynt de quequonke levez ont affaire per vertu

des grantez avausditz qe per mesmes lez briefs ils Ricard. II.
 envoient leur finale descharge en lescheke. Et que
 lettres patentes soient faitez a chescune come de-
 souz le grante seale sanz rien payere pur le fee du
 reale one scriptoure de cell, recitantz la cause, le
 maner & lez condicions de touz lez grantez avaus-
 ditz. Et qe lestaple des leyns quirs & peaux la-
 nuz soit ordeigne en la haste que purra bonement per
 lez seigneurs & officers susditz pur la greindour
 profite du Roy & du realme.

Nos autem tenorem cedula predicta ad instan-
 ciam dicta communitatis tenore presentium duxi-
 mus exemplificandum. In cuius rei testimonium has
 literas nostras fieri fecimus patentes. Telle meipso
 apud Westmonasterium vicesimo octavo die Novem-
 bris anno regni nostri decimo.

Dominus Willielmus Berwchamp post natale Do-
 mini cepit xiiij. naves regis Francia tendentes ver-
 sus le Selus, quarum una onusta erat pro magna
 parte cum ferrura equorum, & una alia cum ceta
 facta in corchiis, cereis, & talibus, & reliquis cum
 aliis necessariis que rex Francia paraverat pro in-
 gressu suo in terram Anglia, sicut plenius patet su-
 pra. Eodem anno post principium apud Leycestria
 centum quarteria ordeii vendebantur pro centum
 solidis. Rex venit juxta Leycestria per pratum epi-
 scopi & portam abbatiz, & regina cum eo in cra-
 stino sancti Valentini, & permoravit cum domino
 le Bewmunt apud Wetumaner, & tendebat vertus
 Eboracum ad sedandam quandam discordiam or-
 tam inter archiepiscopum Eboraci & cives civitatis.
 Causa igitur hujusmodi cum luculento consilio ad
 plenum regaliter discussa, reddidit rex civibus quasi
 in omnibus votum suum. Fuerat autem & magna
 discordia longo tempore inter dictum archiepiscopum
 Alexandrum Nevill & collegium cathedralis ec-
 clesie Eboraci, & inter ipsum episcopum & colle-
 gium Beverlacus ecclesie; quod quidem collegium
 quasi funditus per malitiam exterminaverat, & ca-
 nonicos inde ejecerat fructusque & proventus eccle-
 sie cum armatorum manu longo tempore sibi usur-
 paverat: sed quia his mora ab utraque fuerat, rex
 noluit in causa ecclesie ea vice se intromittere. Ri-
 cardus Comes de Arundell marearchus associatus
 sibi Comite de Deventschire & Comite de Notyn-
 gamia tunc juvene, circa festum Annunciationis bea-
 te Marie audito quod navigium Francia & Flan-
 dria diverteret se de la Rochel cum vino, festinato
 classe exivit in occursum eorum, & magnanimitur
 debellans in fugam vertit, & cepit lvi. naves cum
 vino. Et istis navibus in Angliam sub custodia
 transmissis, ipse cum sociis insequabatur inimicos &
 iterum fortiter pugnavit cum eis. expugnatique illis
 cepit sexaginta decem naves cum vino. Summa na-
 vium captarum centum viginti sex. In quibus est
 imabatur de vino de Rochel quasi inter duodecim &
 tresdecim milia vasorum. Similiter in predicto con-
 flatu captus est marearchus Flandria cum multis
 aliis. Interim rediit marearchus in Angliam cum
 sociis suis ad refocillandum se & suos letaliter pro
 magna parte larios & vulneratos, & post paululum
 rediit ad mare reingoratus pluribus novis homini-
 bus, & duxit aciem navium sui versus Britanniam
 ad villam de Brest jam secundo per ducem Britan-
 nia obsessam. Dux Britannia fecerat unum bastile
 de meremio a parte maris ad retrahendum eis sub-
 sidium victualium ex parte aquæ, & duo bastilia de
 [R] lapide

Ricard. II. lapide à parte terre ad retrahendum eis subsidium ex illa parte. Veniens igitur ibi dictus Comes de *Arundell*, primo cepit bastile super aquam, fregit & funditus subvertit, & unum bastile super terram cepit & funditus dilapidavit, villamque de victualibus quæ in eis erant pro biennio sequenti luculenter instauravit, & præcipue de sale. Comes de *Noyn-gamia* non erat cum eo ista vice. Rediens igitur dictus Comes de *Arundell* in *Angliam* cepit plures naves; perrexerat etiam in *Flandriam* in portum de *le Selu*, & ibi cepit naves de *Flandria* & quasdam de *Scotia* quæ ibi applicuerant. Et ascendens in terram spoliavit, vastavit, & incendio tradidit quasi per decem leucas regionem. Interim dominus *Hugo le Dyspenser* volens ulterius in portu contendere in navi cum suis & resfluence aqua & deficiente quasi infortunè captus est, ductusque est *Parisi* ad regem *Francia*. Sicque capta sunt inter festum Annunciationis & festum sancti *Johanni Baptista* circiter centum sexaginta naves opulenter refectæ.

Menſe Julii dominus *Robertus Treslyen* venit ad villam de *Corentre*, seduxitque ibi de banco regis per mensem, & addictati sunt coram eo circiter duo milia de pattiæ. Priorque de *Coventria* passus est magnum detrimentum de uno meluagio ad redditum viginti quatuor marcarum, quod construxerat in villa de *Coventria* sine licentia regis; sed non amisit hac vice quia ponebatur in respectum ad consilium regis. Eodem tempore venit rex & regina ad villam de *Coventria*, ibique aliquandiu moram trahens, adeo placatus est quod sacrificavit duas cartas de antiquis libertatibus villæ de *Coventria*. Et de novo concessit eis, quod Major villæ possit habere hominem portantem gladium cum ornatu aureo coram eo ad modum *Londoniensium*, cum aliis pluribus libertatibus de novo gratiosis. Apud *Leycestriam* quarterium frumenti vendebatur pro 1j.s. quarterium ordi 1j.s. quarterium siliginis xj.d. quarterium pisarum xj.d. lagena vini rubei pro vj.d. lagena vini albi de *le Rochel* pro iij.d. murrena dānarum ferarum.

Rex & regina pernoctabant apud *Grobby* xij. kalend. Septembris. Eodem tempore venit rex apud *Seheusbery*, & ex præcepto regis conveniunt ibi quidam de Justiciariis regni. Quos interrogaverunt antedicti seductores regis, scilicet *Alexander* archiepiscopus *Eboracensis*, *Robertus Ver* dux *Hibernia*, *Michael de Pole*, *Robertus Treslyen*, & ceteri socii eorum; si posset stare cum jure regni quod rex posset obviare & resistere ordinationibus de rege & regno in ultimo parlamento constitutis per proceres & communes regni cum regis assensu, tamen, ut dicebant, in hac parte coacto. At illi responderunt regem posse tales ordinationes adjuvare & mutare ad libitum pro meliori factione quia supra jura. Et dixerunt, Plura fuisse per ipsos in eodem parlamento decreta & per judicium suum declarata, quæ si jam non essent judicata, per ipsos de cætero non forent judicanda nec eis assensum juris præberent. Tunc iussi sunt omnes Justiciarii convenire apud *Notingham* ad consilium regis ibidem in proximo celebrandum. Tunc rex adit in partes boreales, & tandem rediit in Augusto visitatis pluribus locis.

Post hæc rex venit per *Notingham* rediens de partibus borealibus, & tenuit apud *Notingham* concilium in crastino sancti *Bartholomæi*. In quo af-

suerunt quinque nephandi seductores regis, scilicet *Alexander* Archiepiscopus *Eboracensis*, dominus *Robertus Ver* dux *Hibernia*, *Michael de Pole* Comes de *Wuthfolk*, *Robertus Treslyen* Justiciarius, *Robertus Brombylle*, Justiciarii quoque omnes regni iussi sunt ibidem accurere, dominus *Willielmus Skipwith* non erat cum eis infirmitate detentus. Tunc iussi sunt Justiciarii sigilla sua apponere ad infraſcriptas quaſtiones, ut exinde seductores impedire caperent occasionem occidendi ducem *Glovernia* & omnes reliquos qui in ultimo parlamento constituti sunt ad gubernationem regis & regni, & omnes in parlamento eis consentientes in hac parte. Quidam de Justiciariis tenuerunt sigilla sua apponere, sed hoc facere artati sunt. Dominus *Johannes Belknappe* Justiciarius cum multa instancia tenuit. Sed dux *Hibernia* & Comes de *Wuthfolk* compellebant eum ad hoc faciendum, nam si non fecisset minabatur ei mortem, & manus eorum ut sibi videbatur non evasisset. Cumque sigillum suum apposisset, ait, Jam, inquit, michi non deest nisi raris, equus & funis, ut dignam mortem sustineam: si vero hoc non egissem, mortem manus vestræ sustinuissem. Et quia voluntatem regis & vestri jam adimplevi, mortem prodicionis erga magnates regni merui; unde in proximo parlamento sequenti cum locis morti adjudicatus est, ut patebit.

Quaſtiones propoſita Juſticiariis.

Memorandum, quod viceſimo quinto die menſis Auguſti anno regni regis *Ricardi* ſecundi xj. apud caſtrum de *Notingham* coram dicto domino rege *Robertus Treslyen* capitalis Juſticiarius *Anglia*, & *Robertus Bealknappe* capitalis Juſticiarius de communi banco domini noſtri regis prædicti, *Johannes Holt*, *Rogerus Fulthorp*, & *Willielmus de Burgh* milites, Juſticiarii ſocii prædicti *Roberti Belknappe*, & *Johannes de Lokſon* ſerviens dicti domini noſtri regis ad legem, in præſentia dominorum & aliorum teſtium ſubſcriptorum perſonaliter exiſtentes per dictum dominum noſtrum regem requiſiti in fide & legeancia quibus eidem domino noſtro regi ſtrictius ſunt aſtricti, quod ad certas quaſtiones interius designatas & coram eis recitatas fideliter reſponderent ſcilicet & ſuper eis ſecundum diſcretionem ſuam legem dicerent.

Inprimis, Quærebatur ab eis an illa nova ſtatutum & ordinatio atque commiſſio facta & edita in ultimo parlamento apud Weſtmonaſterium celebrato derogaret regalibus & prerogativa dicti domini noſtri regis. Ad quam quidem quaſtionem unanimiter reſponderunt, quod derogant prædictum eo quod fuerant contra voluntatem &c.

Item, Quære ab eis qualiter ſint illi puniendo qui ſtatutum, ordinationem & commiſſionem prædictam procuraverunt. Ad iſtam quaſtionem unanimiter reſponderunt, quod poena capitali puniri mererent, niſi rex in ea parte voluerit eis indulgere.

Item, Quære ab eis qualiter ſint puniendo qui regem præſatum excitaverunt ad conſentendum ſtatuti, ordinationis, & commiſſionis huiusmodi facti ſoni. Ad quam quidem quaſtionem unanimiter reſponderunt, Quod niſi eis gratum rex fecerit ſunt poena capitali merito puniendi.

Item, Quærebatur ab eis quaſtem poenam mererentur illi qui compulerunt regem ſive artaverunt ad conſentendum

Ricard. II. eundem confessioni dictorum statuti, ordinationis & commissionis. Ad quam quidem questionem unanimiter responderunt, Quod sunt ut proditores merito puniendi.

Item, Quare ab eis quomodo sunt puniendi qui impediunt regem quo minus poterat exercere qua ad regiam & prerogativam suam pertinerent. Ad quam quidem questionem responderunt unanimiter, Quod sunt ut proditores puniendi.

Item, Quare ab eis an postquam in parlamento congregato negotia regni & causa congregationis parliamenti de mandato regis fuerint exposita & declarata, & certi articuli limitati per regem super quibus domini & communes regni in eodem parlamento procedere debeant, si domini & communes super aliis articulis velint omnino procedere & nullatenus super articulis limitatis per regem donec super articulis per eosdem expressis fuerit per ipsum regem primo responsum, non obstante quod suat eis injunctum per regem in contrarium, nunquid rex debeas in ea parte regimen parliamenti habere & de facto regere ad effectum quod super limitatis articulis per regem primo debeas procedere, an domini & communes primo debeant habere responsum à rege super articulis per eosdem expressis antequam ulterius procedant. Ad quam quidem questionem unanimiter responderunt, Quod rex in ea parte haberet regimen, & sic scriptum in omnibus articulis tangentibus parlamentum usque ad finem ejusdem parliamenti; & si qui contra hujusmodi regimen regis fecerint, tanquam proditores regis sunt puniendi.

Item, Quare ab eis, nunquid rex quandocunque sibi placuerit poterat dissolvere parlamentum, & suis dominis & communibus precipere quod ab inde recedant an non. Ad quam questionem unanimiter responderunt, Quod potest; & si quis tunc contra voluntatem regis procedat ut in parlamento, tanquam proditor existat puniendus.

Item, Quare ab eis ex quo rex potest quandoque sibi placuerit remove quoscunque Justiciarios & officarios suos & ipsos pro delictis eorum justificare & punire, nunquid Domini & Communes possunt absque voluntate regis justiciarios ipsos & officarios impetere super delictis eorum in parlamento an non. Ad istam questionem unanimiter responderunt, Quod non possunt; & si quis in contrarium fecerit est ut proditor puniendus.

Item, Quare ab eis qualiter est ille puniendus qui movebat in parlamento quod mutaretur pro statuto per quod Edwardus filius Edwardi regis proavi regis nunc erat alias adjudicatus in parlamento, per cujus statuti motionem & impositionem nova statutum ordinatio ac commissio supradicta fuerint in parlamento concepta. Ad quam quidem questionem unanimiter responderunt, Quod tam ille qui sic movebat quam alius qui pretegit hujus motionis statutum illud portavit ad parlamentum sunt ut proditores & criminosi merito puniendi.

Item, Quare ab eis, An judicium in ultimo parlamento apud Westmonasterium celebratum contra Comitem de Southfolk fuit erroneum & revocabile an non. Ad quam questionem unanimiter responderunt, Quod si illud judicium esset modo reddendum, illi Justiciarii & serviens predicti illud reddere nollent, quia videntur eis quod illud judicium revocabile tanquam erroneum in omni sui parte, In quorum omnium testimonium justiciarii

& serviens predicti sigilla sua presentibus apposuerunt. Huius testibus, Reverendus dominus Alexander archiepiscopo Eboracensi, Roberto archiepiscopo Dublinensi, Johanne episcopo Dunelmensi, Thoma Cicerstrensi episcopo, Johanne Bangorensi episcopo, Roberto Duce Hibernie, Michaeli Comite de Southfolk, Johanne Rypon clerico, & Johanne Blake scensere. Dat. loco die mense & anno predictis &c.

Dum rex tenuit concilium suum apud Botingham in crastino sancti Bartholomaei marchalisia regis apud Lughteburgh Dominus Henricus Percy primogenitus Comitis Northumbrie factus est marissarchus in autumno. Hic Henricus vocatus est à Francu & Scotis Harre Hatespore, quia interpellat noctis silentio alius quieti sompni vacantibus ipse supra inimicos indefesse laborabat quasi calcaria calefaciens, quod nos dicimus Hatespore. Hic Henricus duxit navigium suum versus villam de Brest in Britannia oblectam, & liberavit eam ab obsidione, & unum bastile de meremio ex parte aquæ de novo constructum funditus exterminavit, & unum aliud ex parte terre de lapide conquistavit, & ejectis inimicis instauravit illud de hominibus villæ. Et rediens passus est detrimentum suorum per tempestates maris. Xvj. kalend. Octobris rex & regina pernoctabant apud abbatiam Legerstria, & cum eis Dux Hibernie, Comes de Southfolk, archiepiscopus Eboracensis, episcopus Cicerstria. Die Mercurii & die Jovis dominus Willielmus Skipwith Justiciarius sedebat apud Spelton apud Bay ad instantiam domini le Bermonst ad audiendum & determinandum de parco suo fracto ut dicit, & addixit dominum Thomam de Erdyngton, dominum de Barowe super Soram de transgressionibus factis de feris & aliis dampnis, & multi alii cum illo addictati sunt de patria. Et taxatum est dampnum per inquisitores pro domino le Bermonst contra predictum Thomam de Erdyngton & suos ad mille & centum marcas. Et xiiij. mensis Octobris in comitatu Derbya apparuit quedam nubecula quasi hora sexta, ut dicebatur, & pluit sanguinem ad spaciū quantum est iactus sagitte in circuitu.

Dominica in quarta idus Novembriis rex Ricardus venit Londoniis cum ingenti honore, comitantibus eum auncularibus suis reprobis, videlicet Alexandro archiepiscopo Eboracensi cum Cruce erecta precedente, & domino Roberto Veer Duce Hibernie, Michaeli de Pole Comite de Southfolk, domino Nicholas Bremballe de Londoniis milite subsequenteribus. Cui Major Londoniarum obviavit cum innumerabili multitudine equitum de civibus, vestitis omnibus in coloribus regis, viz. in gownis albi coloris & rubi. Et conduxerunt regem & reginam ad ecclesiam sancti Pauli, & deinceps ad palatium suum Westmonasterii. Nec occurrit aliquem regem Angliæ cum honore tante multitudinis aliquando receptum fuisse in aliqua civitate Angliæ tempore pacis. Et dicebatur regem obviasse quinque episcopis cum solempni processione de Westmonasterio obviam ei procedentibus, & nec crucem nec clerum considerans sustulit viam suam. In crastino scilicet in festo S. Martini audivit rex & predicti aunculares de adventu Ducis Gloucestria & Comitum de Arundell & Warwick prope partes Londoniarum cum fortitudine armata advenisse: dicti aunculares conticuerunt ymaginantes qualiter eos exterminare possent, & timuerunt valde; nec videres per totam diem

Ricard. II. diem, ut fertur, aliquam naviculam vel bargiam super aquam *Thamesia* laborare. Sed omnes in *Londoniis* quasi attoniti continuerunt se sub silencio, quia causa adventus dictorum Ducis & Comitum Regem & seductores suos predictos latebat, expectantes eventum rei. Die martis in crastino sancti *Martini* facta est proclamatio per totam civitatem per præconem & duos sergancios regis equitantes, ne quis civitatis sub pœna forisfacti ausus sit vendere Corniti de *Arundell* arma, arcus, sagittas, nec victualia seu aliquid aliud quod ad fulcimentum potestatis suæ posset provenire, & causa videlicet quia convenerat Dominos & Communes regni contra regem *Ricardum*. Interea dum rex sic se disponeret venire *Londonias*, *Thomas de Wodestoke* Dux *Gloucestris*, *Ricardus* Comes de *Arundell*, *Thomas de Bewcham* Comes de *Warwyc* videntes quod non possent procedere in gubernatione regis & regni secundum ordinationem præcedentis parliamenti ad utilitatem communem, impediendis antedictis fautoribus archiepiscopo *Eboracensi*, *Michaeli de Pole*, *Roberto Ver Duce Hibernia*, *Nicholao Brenbulle*, *Roberto Treffyllien* Justiciario, qui regem subdlexerant & alienare se fecerant à consilio dictorum dominorum, in magnum gravamen regis & regni; unde circuire fecerunt partes regni per gynum ne prope esset consilio dominorum ne forte eorum consilium caperet effectum. Reverta non est auditum quod aliquis rex giraverit fines regni in tam brevi tempore sicut ille fecit illis diebus per eorum nephandum consilium; unde conveniunt isti domini tres prænominati cum magna stipatione militum, armigerorum, sagittariorum, & bono apparatu, & aporinquaverunt prope *Londonias* apud *Wylschepeswode*, apud *Waltham*, apud *Hakeney*, & in diversis locis se moventes. Interim miserunt ad regem archiepiscopum *Cantuariensem*, dominum *Johannem Lovell*, dominum de *Cobham*, dominum *Johannem de Eurose* & alios. Et petebant seductores regis & proditores regis & regni, qui seduxerant regem & perturbabant totum regnum tam divites quam pauperes, & seminabant discordias & rancores inter regem & suos proceres, & dicebant se ad commodum & honorem regis & regni ad hoc solum venisse, ut punirentur traditores regis, ne regnum tam citra mare quam extra per eorum ineptum consilium honore gubernaculi priveretur. Protestantes se in nullo velle cogitare, vel facere seu aliquid attemptare quod posset derogare profectui aut honori regis vel regni sui, sed solum ut traditores ammoveantur à lacere regis & digne pro meritis punirentur ad terrorem omnium succedentium. Fertur insuper predictos quinque fautores legessisse regi, quod isti domini qui consilium & gubernationem regis & regni in præcedenti parlamento acceperant intendunt regem subpeditare, & ad voluntatem eorum ipsum subicere nisi principis eorum obstarer. Et ideo consiluerunt cum ut cum rege *Francia* amicitias provocaret, faceret pacem in tanta necessitate, & pro bono pacis redderet regi *Francia* *Calesiam*, *Gynes*, & *Picardiam*, & omnia quæ habebat rex *Anglie* in regno *Francia* præter *Aquitaniam*, Ut sic rex *Francia* cum manu forti veniret in *Angliam* ad castigandum & subiciendum inimicos regis indomitos dominos. Et similiter dicebatur, quod quidam valletus mittebatur eodem tempore à rege *Anglie* ad regem *Francia*, de quo nuncio quis erat nondum

publicatur, set dicebatur ipsum reportasse in donis tibi datis valorem mille marcarum. Similiter dicebatur quod quidam miles *Anglie* mittebatur domino *Willielmo Bewcham* capitaneo *Calesie* cum literis signetto regis signatis, ut redderet ei villam *Calesie*. Etiam dominus *Johannes Gicofre* miles missus est à rege ad regem *Francia* cum literis. Set *Willielmus Bewcham* capitaneus *Calesie* abripuit ab eo literas, & remisit in *Angliam* ad Ducem *Gloucestris*. At ille respondit, quod custodiam villam & gubernationem sibi traditam in præsentia & auctoritate regis & dominorum regni publice & palam, & ideo se nolle reddere villam in occulto donec ad eorum præsentiam adveniret. Ad priorem historiam redeamus. Fertur quendam de his qui adharebant regi dixisse, Domine surgamus & irruamus inimicos vestros & circumvallemus eos tanquam gregem ovium, & verberabimus eos quod diabolus lambat coria eorum. Fertur etiam regem interrogasse à Majore villæ, quot armatos in brevi tempore paratos possent habere in civitate. Qui respondens, dixit, Se credere posse habere circiter quinquaginta millia in brevili hora. Vade, inquit rex, & quam cicius valebis adduc ad me quot poteris sine mora. Cumque venisset in Civitatem Major in executionem negotii, responderunt pro majori parte quasi una voce & unanimi assensu, Se non posse nec velle procedere in pugnam contra amicos regis & regni, & veritatis defensores, & pauperum in instanti negotio, Deo adjuvante, fortissimos tutores; set contra inimicos regis & regni nunc & semper esse paratos. Fertur etiam dominum *Radulphum* dominum *le Basses* respondere regi. Domine sciatis quod ego semper fui, sum, & semper ero vester legius homo fidelis, & corpus meum & catalla mea vestra erunt & sunt in justitia vestra & veritate; set si contingat me in campum venire, sciatis me velle trahere absque ambiguitate ad partem veracem & veritatis sectatricem, nec intendo me opponere ad fracturam capitis mei pro Duce *Hibernia*. Fertur etiam Comitem *Northambria* dixisse regi, Domine Rex, isti domini in campis semper fuerunt vobis fideles, & jam sunt & semper esse intendunt, nec in aliquo statui vestro vel commodo, seu honori obviari proponunt, set sentiunt se flebiliter gravatos per nequissimam imaginationem & fallam oppressionem quorundam vestrorum. Et hoc unum sciatis absque vacillatione aliqua, quod totum regnum vestrum turbatum est cum eis in ista causa & inedicibiliter motum, & hoc tam majores quam minores, tam proceres quam communes, & exponere se volunt cum eis usque ad mortis metas.

Rex hiis auditis attonitus expavit. & Comes adjecit, Domine Rex, Vos jam statis in principali loco regni vestri & in sede coronationis vestre, nunc igitur agatis sapienter & regaliter, & mittatis eis ut veniant ad vos in publico loco solii vestri ad intimandum vobis causam adventus eorum cum tanta multitudine virorum ad partes istas; & cum eos audieritis audeo dicere quod habebitis eos plenarie excusatos. Similiter & archiepiscopus *Cantuariensis*, & episcopus *Helyensis* Cancellarius, & alii episcopi & domini instabant penes regem, ut delinrent & mitigarent melancholiam ejus erga dominos. Tandem rex savebat voluntati eorum, & cohercuit seipsum ab ira concepta, quia in tantum sub-

Ricard. II.

Ricard. II. ductus erat quod totaliter causa sua personalis liberationis dominos sic venisse autumaverat.

Feria quarta post festum sancti Martini Dux Gloucestria & duo Comites sentientes quod rex faceret causam actam contra v. traditores quasi suam propriam personalem per seductionem eorumdem, supponunt quod leviter cives Londonenses per regem sic allectum & v. traditores ad partem illorum inclinari possent. hi qui veritatis tramitem penitus ignorantes & causæ cognitionem minime intelligentes, & in precedenti die audierant in Civitate proclamationem factam, nequis sub poena forisfacti aliquid Comiti de Arundell venderet vel ministraret unde posset confortari vel relevari; sicut supra ostenditur: Idem domini disponunt se certiorare eisdem cives per litteram suam causam congregationis eorum & gravamen plenius continentem, petendo eorum consilium & auxilium pro iusticia totius regni & conservatione veritatis.

Copia littera quam miserunt.

Thomas Duc de Gloucestre Constable Denglisere & Ricard Count de Arundell & de — & Thomas Bewcham Counte de Warwyk, as Maite, Viscont, Aldermen, Cyteienez & touz lez bonez communes de la cyte de Londrez, salutem.

Vous faceons assavoir, que nous avoms este sumes & tordiz sermons obeysanz & leaux lieges a nostre tresredoute seigneur le Roy, & que vous ne mervylez de la cause de nostre assemblee en ceste manere. Par ceo qil fust ordeigne per nostre dit seigneur le roy a son darreine Parliament que cerreyne seignurs illoques ordeignez & jurez, par le bonour de dieu & le bien du roy & del realme devierent avoyre la governance de son consayle & del realme & de lors per une an entiere, la quele governance adeste & est grantment destrubez per Alysaundre le Erchevek Deverwyk, Robert Ver Duc Dirceland, Mychele de la Pole Conte de Northfolk, Robert Treilyyan fance Justice, Nichol Brambulle fance chyvalere de Londrez, sanz & traytours touz & chescune de eanz traytours a Roy & al realme, queux fausement & traytorousement ouns aloignes le roy & per leur engynes conseil & mennez la honorable persone de nostre dit seigneur le Roy en diverserz parties loiges de son consayle en arreysement de luy & de son realme, & luy ouns fausement conseyllez encontre son serment faire diverserz chosez en disberyson & dezmembrance de sacouronne en poyn de perdre sa herisage per dela lemiere a grant honte & destruccio de tout le realme, & fausement faitez diverserz dissentez entre nostre dit seigneur le Roy & lez seignurs de son consayle, si que ascunee de euz furent en doute & peril de leur vyes, si come nous avoms en parye declarez a nostre tresredoute seigneur le Roy per lez tresreverenz pieres ou dieu l'ercheveske de Canturbury, le Duc Deverwyk, le veske de Wynchestre & de Ely, & diverserz alerz seignurs grandez del realme, & pluis sermons si dieu plest, a tote le realme. Par queux chosez redresser & desore restreynere & lez traytours avans ditz duelement puniere come le ley voet, nous sumes assemblez. Vous requiroms & chargeons par verine de vostre legienance que vous ent facez

pleyne proclamation per my tous la cyte queest nostre Ricard. II. entent & nule altre que pur lonour profice in salvacion du Roy & du realme & dez touz, fez losaux lieges, & que vous soiez cydantz & confortanz oue sote vostre devoire & poiare nient favorantz, ne en cydantz as traytours avans ditz ne a nuly de eanz, sicome vous voillez, le bonour de dieu & du Roy & du realme & la salvacion de vostre cyte avans ditz. Ceo ne lessiez come vous voillez eschuer le perille qent parra a venir en temps a venir. Es que vous nous certifiez de vostre entente dez cestez mayrez y ceo vendredy en tote manere.

Die veneris proximo sequente venerunt archiepiscopus Cantuariensis & Cancellarius, Episcopus Elyensis & alii domini, Quibus iustum est nuncium hoc facere, missi a latere Regis, quærentes Ducem & Comites. Et tandem invenerunt eos, & salutatis utriusque, fertur tam Ducem & Comites quam Archiepiscopum & socios suos fidem facere ad crucem Archiepiscopi Cantuariensis causam incumbentem non remittere donec finem congruum & communitati regni utilem inde quandoque optinerent, & ad hoc omnia bona sua usque ad ultimum denarium se exposituros promittebant, ac etiam si exigentia temporis idem expeteret, corpora sua usque ad mortis periculum prodire non formidarent, & si aliquis eorum ab hac vita vel plures ab hac vita discederet, reliqui viventes bonis eorum & catallis gauderent in communi donec commune negotium ad finem congruum perducerent. Præterea Archiepiscopus & socii sui negotium adventus eorum eis declarantes, & inde qualiter & quomodo in accessu suo ad regem sub humillimo vultu & gestu se haberent mutuo confulerunt. Ventumque est ad consensum, ut ad regis se offerant dominica sequente præsentiam, & se erga Regem de malencholia erga eos concepta integre & plenarie excusarent, & causam gravaminis sui contra v. seductores regis & proditores regni plenius exponerent, & remedium inde secundum leges regni ab eo peterent effectualiter assequendum.

Dominica igitur sequenti venit rex in aulam Westmonasterii & seduit in solio regali, & tota domus erat repleta dominis magnatibus & Communibus, & rex expectabat eorum adventum quasi per spaciū fere duarum horarum. Nam relatum erat Duci & Comitibus quod infideli potestate essent per viam apud le Spewes & in hospicio archiepiscopi Eboracensis ut eos raperent, & ideo lustratis hiis & aliis locis suspectis tandem venerunt ad præsentiam regis comitantibus illos multis dominis magnatibus & Communibus. Cumque intrassent in atrium videntes regem flexis genibus salutaverunt eum, & cum venisset ad pedem graduum iterum genu flexo adoraverunt eum. At ille innuit eis manū ut accederent, tunc ascenderunt summum graduum & tunc tertio genu flexo salutaverunt regem. Rex vero reverenter assurrexit eis, & singulis manu ad manum receptis ut moris erat illo tempore in adventu amici ad amicum. iterum residebat. Tunc illi se integraliter excusabant erga regem & personam regis nichil mali imaginasse vel excogitasse, causamque gravaminis sui erga quinque proditores regi referebant, & in scriptis indentatis plenarie de materia regi tradiderunt. Inde rex publice promisit eis, quod faceret illos quinque comparere in proximo Parlamento sequenti & stare iudicio legum regai,

Ricard. II. regni, & præfixit eis diem Parliamenti, & vocatur Parliamentum istud *Parliamentum sine Misericordia* nec alicui misericordiam faceret sine contentu dominorum. Et surgens adduxit eos tecum in cameram, & biberunt cum eo, & sic discesserunt. Præterea die Martis sequenti videlicet xij. kalend. Decembris præcepit rex fieri proclamationem per mediam Civitatis *Londoniensis* in excusationem Ducis *Gloucestræ* & sociorum ejus Comitum de *Arundell* et *Warwychia* sub hoc sensu licet non plena forma verborum.

Ricardus Rex &c. Notum facimus omnibus legibus & fidelibus nostris per totum regnum nostrum Angliæ dispersis, quod cum Thomas Dux Gloucestræ, Ricardus Comes de Arundell, Thomas Comes Warwychie diffamati fuerint per quosdam nostrorum secretorum fuisse proditores nobis & regno nostro, qui veritatem minus bene sapiebant, nos igitur ut decuit causam hujus diffamationis cum summa deliberatione & diligentia non modica laborantes & diligentissime pro posse nostro veritatem sub omni integritate consilii nostri ad plenum investigantes nichil in eis invenimus altum quod suspicionis novo vel evidentia scripto foret dignum, unde prædictam diffamationem falsam, iniquam, reprobam & omni veritate vacuum integraliter decrevimus declarare. ipsosque Ducem & Comites bona fama dignos esse & omni suspicionis hasitandis innocuos fore testificamur, & in quantum in nobis est & possumus sic esse approbamus, prædictosque Ducem & Comites in nostram specialem protectionem deinceps acceptamus. Insuper & diffamatores eorundem prout suscepimus volumus omnibus innotescere per presentes. Dominus Alexander Archiepiscopus Eboracensis, Robertus Ver Dux Hiberniæ, Michael Comes de Southfolc, Robertus Treslyhyen Justiciarius, Nicholaus Brembulle miles de Londonus; Quos utique usque ad proximum Parliamentum nostrum in quo habent huius & aliis sibi obediendum respondere, suscepimus in nostram protectionem. Præcipimus insuper nequis prætextu prædictorum, ut supradictum est, istis vel prædictis Dominis palam vel occulte, verbo vel opere aliquid molestia vel gravaminis seu obsequii inferat usque ad tempus præfixum Parliamenti nostri. Interim quidam istorum nephandorum prædonum accesserunt ad regem ingenti audacia dicentes se in maximo vacillo vite et mortis non pro se sed pro regis comodo positos erga magnates et dominos regni, cum rex promississet se producturos eos et alios in proximo Parlamento tam prope præfixo, quia illud fieri non posset cum honore regis pro cuius amore talia pericula subire deberent; nam dicebant se non audere nec posse nec velle exponere corpora sua ad tam evidentes mortis metas. Rex ista considerans retraxit se a consilio suo quod tunc Londoniis assignatum erat pro Parlamento et hiis quæ ad Parliamentum necessitantur prævidendis, sicque consilium istud cum proposito habendi Parliamentum dilatum est et quassatum. Interea prædones isti a latere regis cum maximo pavore recesserunt, et in diversas partes fugerunt. Alexander Eboracensis relicto cariagio et omnibus aliis bonis suis cum paucis viris in forma simplicis sacerdotis, ut dicebatur, partes boniales quam magna festinatione petiit. Robertus Ver Dux Hiberniæ, ut fertur, cum arcu et sagittis in pharetra in forma valetti cum quinque aliis valetis simili

secumate Cestriam fugit, Michael de Pole Comes de Ricard. II. Southolk Calesiam petiit, et ut dicebatur barbam et caput a capillis per raturam denudavit, simulans se Flandricam pultarium cum caponibus in calasho, id est a papnen, cum quibus accessit ad portas Castellj Calesia quasi volens in castello vendere capones suos. Cujus causa erat quia frater dicti Michaelis scilicet Johannes de Pole capitaneus fuit eodem tempore prædicti Castellj, sed præcognitus a quibusdam captus est per Willielmum Bewcham capitaneum Calesia, qui statim absque mora reduxit eum ad regem Londonias. Ob quam causam Rex motus est contra Willielmum Bewcham et misit eum in custodiam, sed postea quorundam ductus consilio dimisit eum ne videretur id fieri ob causam quæ noluit liberare villam Calesia ad iussum Regis, ut præmittitur. Et Michael de Pole licentia regia abiit viam suam versus partes de Holle. Igitur Rex sic viduatus a consortio suorum auricularum et præcipue Ducis Hiberniæ graviter tulit, nec diu potuit sustinere, sed cito emisit ad Ducem ut se festinaret ad eum, misitque ad Thomam Molynens qui magnæ potestatis erat illo tempore in comitatibus Lancastria et Cestria, et ad vicecomitem Cestria sub secreto sigillo rogans, et misit eum etiam Commissionem præcipiens ut populum congregarent et consanguineum Regis et amicum specialissimum conducerent sub omni securitate ad Regis præsentiam, pro labore vel expensis nullatenus omittens. Tunc iste Thomas Molynens congregavit populos ex omni parte, et ut fertur, qui noluerunt tecum ire pro zelo Ducis Gloucestræ et sociorum ejus mancipavit eos in carcerem, præcipiens custodibus eos vinculis arari, et ut eos uno die parco pane nigro alerent, et altero die tanquam penitus mortis crudelitati adductos sola aqua contentos facerent, donec de viagio rediret. Mandavit quoque Rex dominum Radulfum Vernon et dominum Radulfum de Radclyffe et omnibus aliis magnatibus patriæ, ut assumpta fortitudine Ducem regi salvo transducerent. Qui collecta multitudine circiter quinque millium virorum ire ceperunt. Quo audito Dux Gloucestræ, Comes Derbyæ, Comes de Arundell, Comes Warwychie, Comes de Northampton miserunt in omnes partes regni congregare populum suum. Tunc videres ex omni parte regni tam majores quam minores catervatim sub omni celeritate festinare ad eos nulla occupatione impediante. Factique sunt quasi una persona majores et minores plebei et communes contra antedictos regni prædones, clamantes et dicentes, Deleantur de vita ne honor egregius Anglicanæ gentis per tales proditores videtur. Videres quoque orationes mirabili aspiratione incessanter ab omnibus domi remanentibus fundi, processiones ab ecclesiis devotissime frequentari, & tam senes quam juvenes ac mulieres quasi lacrimabili voce pro pace & tranquillitate regni Christi aures sollicitè perorare. Timebant etenim ne rex brachium auxilii in pro dnce Hiberniæ opponeret contra Dominos & Communes, Quod & ante, ut supra patet, fecit per commissiones. Et postmodum multiplici juvamine pro suo posse faceret si se in illo proposito prodesse utilitatem videret. Nam voluntas Londoniensium fuit cum Dominis & Communibus ut supra notatum

Ricard. II. notatum est. Denique *Robertus* Ver dux *Hibernia* cum omni populo suo numero quasi inter quatuor & quinque mille pugnatorum venit in vigilia sancti *Thome* Apolloli in comitatum *Oxonia*, tendens iter versus pontem de *Raderots* quæ distat ab *Eschepping* *Rostron* per iv. leucas. Quem pontem si forte petrantisset securus ab omni timore fuisset de omnibus inimicis suis; sed interceptus est à proposito suo. Nam Comes *Derbeys* potuerat Custodes ad caput pontis viros armatos & sagittarios qui transitum Duci prohibuerunt, & pavementum pontis interruperunt in tribus locis, adeo quod non potuit nisi solus eques simul pertransire, ac etiam pro maiori securitate pontem in tribus locis pessulis munerunt. Cumque dux *Hibernia* sic festinaret iter suum versus pontem prædictum, non longe prospexit *Henricum* Comitem *Derbeys* cum grandi caterva stipatum veloci gressu proximare. Statim pedem fixit, vexillum regis quod ibi paratum habuerat expandere iussit & super lanceam erigere, alaci vultu & quasi læto animo fecit tubis clangere aliisque instrumentis musicis in altum concutere, & jocunda voce hortabatur suos paratos esse ad pugnam iminentem; Quidam vero ex eis pugnare volebant, sed quidam renuerunt, dicentes, se non posse quia numero pauci respectu adversariorum, nec audere offendere certamine contra tot dominos & nobiliores totius regni, nec velle se tanto periculo mortis quoquo modo immiscere ex injusta causa. Dux *Hibernia* hæc considerans urgens equum semper antecedebat omnes festinato pede, proposuit primus pontem pertransire, & sequebantur cum populi sui. Cumque tendisset ad pavementum pontis & vidisset illud sic fractum & armata manu sic munitum clamavit. Decepti sumus, & rediens exiit de equo in quo sedebat, ascendit alium curiarum volens effugere adversarios per ripam fluminis *Thamesia*. Et ecce occurbat ex adverso dux *Glovernia* cum caterva sua multa nimis, & dux *Hibernia* sic inclusus ex una parte de aqua *Thamesia* & ex parte altera ab adversariis suis undique, & Comes *Derbeys* prope aderat ad capiendum eum, commisit se fortune vite vel mortis. Et calcantibus urgens equum rejectus à se cirotecis suis & gladio & aliis quæ equum suum à gravitate fortan expeditiorem redderent, immisit se in aquam *Thamesia*, & sic mirabili ausu evasit ab eis. *Thomas* *Moleyns* volens eum sequi retractus est per dominum *Thomam* *Morimer*, à quo & interemptus est. Quidam frater de ordine *Minorum* confessor ejusdem ducis ibidem in quadam palude submersus est, cujus equus salvatus est & captus, cujus famulus captus est. In cujus mantica reperunt octingentas libras de nobili auri exceptis obolis & quadrantibus ut dicebatur. Fertur in eadem palude ceciderunt octingentos viros submersos fuisse de populo dicti ducis, scilicet de viris Comitatum *Cestræ* & *Laucastria*. Captus est etiam ut dicitur unus equus dicti ducis onustus cum iv. millibus librarum auri. Ex hæc retinuerunt sibi in expensas populi sui. Quatuor dicti domini quoque currus ceperunt bene onustos cum preciosis vas. aureis, argenteis aliisque, vestualibus, lectualibus, mensalibus, utensilibus, aliisque bonis necessariis, quæ omnia nostri domini sibi & suis reservabant. Insuper & nostri homines intrant in reliquum vulgus & invaserunt eos tanquam hostes publicos, *Cisterienses*, *Laucastrienses*, *Wallenses*, quos quasi omnes suppresserunt, nudaverunt & ar-

Ricard. II. mis, arcibus & sagittis, equis, auro, argento & vestibus uique ad verecundam nuditatem invetecunde spoliaverunt, & sic egentes, angustiatos, afflictos fame, frigore & nuditate inanes & miseros illos in propriam patriam abiq; verberare vel vulnere illatos remiserunt; Nam non occurrit plures ibi interfectos fuisse quam *Thomam* *Molyners* & unum valetum & unum puerum, quamplures tamen propria stultitia, ut antedictum est, submersos fuisse. Igitur nostri domini antedicti sic à capione ducis *Hibernia* *Roberti* *Ver* dolenter frustrati, redierunt apud *Oxoniam*, ibique inierunt consilium de suis negotiis agendis. Inde progressi sunt ad sanctum *Albanum* & ibi moram traxerunt vigilia natalis Domini & die cum populo suo. Die sancti *Stephani* iter dirigunt versus *Londoniam*, & ibi se monstraverunt coram civitate in campo prope *Claremont* cum delectabili & incredibili armata manu, ordinatique sunt in tribus aciebus fulgentibus, unde resplenduit aer à claritate resplendoris armorum, & miserunt in civitatem duos milites & alios scutiferos ad Majorem & alios potentiores ut venirent ad nostros dominos antedictos ad certiorandum eos, utrum velent stare cum eis & cum communibus regni, cum duce *Hibernia* & proditoribus regis & regni. Venit igitur Major nomine *Nicholas* de *Exton* cum majoribus civitatis, & traditis clavibus portarum civitatis submisit se illis, & obtulerunt eis ingressum cum omnibus gentibus suis. Ac illi miserunt duos milites cum aliis scutiferis ad explorandum ne forte insidie occultæ laterent in aliquibuscunque munitionibus ad expugnationem eorum, & cognita veritatis securitate intraverunt cum omnibus suis in *Londoniam*, & manserunt ibi. Interim conventum est inter regem & nostros dominos, ut nostri domini venirent ad colloquium regis apud *Turrim* tunc degentis. Quod & factum est. Nam die *Veneris* sequente venerunt ad regem sedentem in papillione apud *Turrim* in quadam vinea regaliter cum indumentis aureis strata. Sed non est prætereundum quod rex misit eis claves portarum & omnium munitionum *Turtis* ante ingressum eorum. Ac illi miserunt indices & scutiferos qui lustrarent omnes munitiones præter occultas insidias. Et sic tandem cum securitate intraverunt *Thomas* de *Wadestoke* dux *Glovernia*, *Henricus* Comes *Derbeys*, *Ricardus* Comes de *Arundell*, *Thomas* Comes de *Gloucestre*, *Thomas* Comes de *Salisbury*, traditis prius clavibus quibusdam viris securioribus de suis qui custodirent portas dum ipsi inibi essent, omni comitatu armatorum cum reliquo vulgo foras extra *Turrim* in loco plano expectante; Cumque isti quinque domini venissent amplexatis mutuo brachiis coram rege, eo ut decebat salutato, breviter de negotio suo eum allocuti, ac rex concessit se velle favere votis eorum; Et surgens duxit eos secum in cameram suam, ubi prolixè tractabant mutuo de negotiis eorum, & rex videns imminere pericula favebat petitioni eorum. Ac illi precebat à rege, quod omnes de curia regis qui de prodicione & falsitate suspecti habebantur caperentur et mitterentur singuli in singulis custodiis castrorum regni. Et annuit rex petitioni eorum; quod factum est ut infra patebit. Interim Comes *Derbeys* alexit regem murum *Turtis* petere, et populum congregatum pro salvatione regis et regni aspicere. Quem cum rex vidisset mirabatur de tanta tamque præclara multitudine et fortitudine in regno suo. Ac dux *Glovernia*, Hic, in-

Ricard. II. quit, populus non est decima pars populi volentium nobiscum accedere ad destruendum et exterminandum falsos proditores regis et regni ejus. Et talibus sermonibus mulcebant animum regis. At rex rogabat quinque dominos secum cœnare et pernoscere. Sed dux *Glovernia* volens securius se et suos socios habere, excusabat se dicens, Ne forte eorum populi in tali abientia eorum male se haberent inter se aut erga cives Civitatis, & ideo se non posse ab eis quomodocunque pernoscere. Sed instante rege **Comites Derbye & Notynghamie** cum rege & regina ea nocte demorati sunt. Denique rex **Ricardus** ad instantiam prædictorum dominorum iussit suspectos de curia & familia sua mitti ad diversa loca regni, ut infra notatum est, custodiendos, in proximo parlamento pro suis demeritis reponiendos, scilicet dominus *Symon de Burle*, dominus *Willielmus Elman*, dominus *Nicholans Dagworth*, dominus *Johannes Golofre*, qui *Johannes* nondum redierat de *Francia*, ut supradictum est, isti sunt milites. Quidam cognomine *Clyfforde* & alius *Slake* clerici, deputati sunt ad castrum de *Notyngham*. Ad castellum de *Dober* deputati sunt dominus *Johannes Bewcham*, dominus *Thomas Tryors*, dominus *Johannes de Salisbury*, & alius nomine *Lincolne*. Ad castrum de *Wistome* quidam *Jacobus Bernyvers*, quidam *Medeforde* clericus. Ad castrum de *Rouche* *Alexander Nevylle* archiepiscopus *Eboracensis*, sed ipse evaserat ut antedictum est, *Michael de Pole* Comes de *Southsolt* qui similiter evaserat. Ad castellum de *Gloucestris*, dominus *Robertus Treslylen* Justiciarius capitalis *Anglia*, sed nondum erat inventus, dominus *Robertus Brembyl* de *Londonia* amicus regis, qui invenit manucaptores stare juxta regni. Isti sunt amoti de curia regis, scilicet dominus *Johannes Fortham* Episcopus *Dunelmie*, dominus *le Bewmont*, dominus *le Sowche*, dominus *le Burnelle*, dominus *le Lovele*, dominus *Thomas Camoys* & filius domini *le Clyfforde*, dominus *Baldemynus Berforde*, Episcopus *Cistrensis* Confessor regis, domina *le Monne*, domina *le Ponjngus*, domina *le Molynews*.

Quædam forma in specie ignis in multis locis regni *Anglia* apparuit nunc in una forma nunc in alia quasi singulis noctibus, in diversis tamen locis, per menses Novembris & Decembris. Et sæpe quando quis solus gradiebatur, cum illo ibat, & cum stante stabat. Et quibusdam apparuit in forma rotæ volubilis ardentis, aliis autem in forma barelli rotundi flammam ignis superius emittentis, aliis vero in forma longi igni ardentis, & sic alius in una forma, alius vero in alia forma per multum tempus yemis, præcipue in comitatibus *Leycestrie* & *Northamptonie* apparuit. Cum vero plures simul gradiebantur non se eis appropinquavit sed quasi de longe eis apparuit.

Orta est gravis discordia *Oxonie* inter scolares, videlicet inter *Austales* & *Waleses* ex una parte & *boriales* ex alia parte iij. kalend. Maii. Et in tantum increvit illa dissensio quod pro majori parte scolares recesserunt singuli in suas patrias, quibusdam tamen primo occisis. Quam ob causam Cancellarius Universitatis per consilium regis in parlamento jam instante depositus est, & magister *Nicholans Bryzewell* decanus novi operis *Leycestrie* per cœtum Universitatis *Oxonienfis* eodem tempore scilicet in ætate electus est. In præcedenti quadragesima factum est

quoddam caput de cera opere nigromantico ut dicebatur, quod quidem caput tempore statuto loquendi hæc tria verba protulit & amplius loqui desinit. Ista sunt verba: *Primo caput decidetur. Secundo caput clavabitur. Tercio pedes elevabuntur super caput.* Rex **Ricardus** celebravit Parliamentum apud *Westmonasterium* in crastino Purificationis scilicet iij. non. Februarii, & duravit usque pridie nonas Junii ubi finivit, intermissis tamen duabus hebdomadis videlicet à vigilia Palmatum usque in octabas Pasche. Et quidem primo die parliamenti arrestati sunt omnes Justiciarii excepto domino *Willielmo Skypwith*, scilicet dominus *Rogerus Falsborg*, dominus *Robertus Bealknappe*, dominus *Johannes Care*, dominus *Johannes Holte*, dominus *Willielmus Borowe*, *Johannes de Loston* serviens Regis ad legem. Isti omnes capti sunt sedentes in officio suo judiciali, & ducti sunt apud *Turrim*, & separatim positi sunt in custodiam sub hac causa. In ultimo namque præcedenti parlamento commissa fuit gubernatio regis & regni & omnium arduarum causarum emergentium tam infra regnum *Anglia* quam in omni loco domini regis ut supra plenius patet, per communem assensum regis & procerum, cum consilio Justiciariorum legem in hac parte regulantium, Factaque inde fuit quædam indentura tripartita pro majori securitate. Cujus prima pars remansit penes regem, & altera penes electos gubernatores sive Consiliarios antedictos, & tertia penes Justiciarios, Qui postea, ut supra patet, contrariaverunt suo decreto apud *Notyngham*, propterea, ut infra patet, perierunt. In principio parliamenti per plures dies secundum consuetudinem legis in parlamento dominus *Robertus Ier* dux *Hibernie*, dominus *Alexander Nevylle* archiepiscopus *Eboracensis*, dominus *Michael de Pole* Comes de *Southsolt*, dominus *Robertus Treslylen* capitalis Justiciarius *Anglia* vocati sunt ad respondendum domino *Thoma de Wadestoke* duci *Glovernie* & domino *Ricardo Comiti de Arundell*, & domino *Thoma Comiti de Warwike*, & sociis suis, domino *Henrico Comiti Derbye*, & domino Comiti de *Notyngham* super articulis supra notatis de alta prodicione regi & regno per ipsos facta. Qui non comparentes exlegati sunt. Statutumque est communi iudicio parliamenti quod deinceps pro suo perpetuo non daretur eis gratia redeundi, bonaque eorum mobilia & immobilia, terræ & tenementa forisfacta sunt & seysita in manus regis tam ab his quam ab hæredibus suis. Terræ tamen & tenementa quæ sub tallia eis provenerant, post eorum decessum ad rectos hæredes redire statuuntur. In prædicto parlamento quatuor milites *Francia* miserunt & clamaverunt iv. milites *Anglia* ad hastiludiam apud *Caleciam* in forma guerræ. Inter quos dominus *le Bewmont* primo hastiludiavit cum Camerario regis *Francia*, & strenue & nobiliter se habuit. Dominica sequenti dominus *Petrus de Courtenay* cum suo clamatore, & sic singuli cum suis clamatoribus nomen grande inde reportando. Mense Aprilis draco ardens visus est in multis locis per *Angliam*.

Adhuc his diebus florescunt & crescunt *Wycliviani* qui & *Lollardi* dicti sunt, & erroribus suis habundant & ineducibiliter in eis vitescunt nec in eis adhuc erubescunt, sed tamen impetuositato clamorosa aliqualemque tabescunt. Insuper novos errores antiquis immiscunt. Quidam etiam eorum ad

Ricard. II. ad parliamentum submonentur, opprobria etiam & objurcationes multiplices in parlamento & domi inter proximos passim patiuntur, nec adhuc ab inceptis desistunt sed tamen errores suos & opiniones ubique prudentius solito indefesse evolvunt, & eis addunt. Quorum quidam hic interuntur, quidam quoque supra notati hic iterum recitantur.

Opinio prima, Quod papa modernus *Urbanus* sextus non gerit vices beati *Petri* in terris sed est filius *Antichristi*, nec erat verus papa à tempore sancti *Silvestri*.

2. *Item,* Quod papa non potest concedere aliquas indulgentias nec episcopi quicumque, Et quod omnes confidentes in huiusmodi indulgentiis sunt maledicti.

3. *Item* Quod papa non potest condere Canones decretales seu Constitutiones, & si quos condiderit nullus tenetur eos observare.

4. *Item,* Quod ex sola cordis contritione deletur omne peccatum absque oris confessione, nec requiritur oris confessio etiam ubi copia sacerdotum haberi poterit.

5. *Item,* Quod ymagines crucifixi, beatæ virginis aliorumque Sanctorum nullo modo sunt venerandæ, immo ipsas vel picturas aliquas quomodolibet venerantes peccant & ydolatriam committunt, & quod Deus non facit aliqua miracula per illas, & quod omnes facientes peregrinationes ad ipsas vel eas aliquo modo adorantes, lumen vel alias devotiones coram ipsis ymaginibus exhibentes, sunt maledicti.

6. *Item,* Quod non tenet neque ligat excommunicatio Papæ vel Episcopi.

7. *Item,* Quod non est supplicandum Sanctis orare pro viventibus, nec dicenda est letania, Affirmant enim Deum omnia facere, ipsos nil facere posse quos Sanctos vocamus. Sed multos eorum predicant esse in inferno quorum festa celebrantur.

8. *Item,* Quod non est decimandum Rectori existenti in mortali peccato. Nec oblationes aut donationes pecuniales sunt faciendæ in Purificationibus mulierum, nec in celebrationibus missarum pro defunctis.

9. *Item,* Quod presbyteri & diaconi quicumque tenentur & debent populo publice prædicare ratione ordinis suscepti, licet populum non habeant nec curam animarum.

10. *Item,* Quod Papa, Cardinales, Archiepiscopi, Episcopi, Archidiaconi, Decani, Officiales, utique omnes personæ majores ecclesiæ sunt maledicti.

11. *Item,* Quod nullus intrabit regnum celorum nisi omnibus renuntiaverit ea dando pauperibus, solum Deum sequendo modo ipsorum.

12. *Item,* Quod vir vel mulier offerendo sacerdoti denarium petendo pro ipso missam celebrari, tam ille quam sacerdos sic recipiens sunt maledicti.

13. *Item,* Quod omnia inter clericos, debent esse communia.

14. *Item,* quod est contra sacram Scripturam quod clerici habeant possessiones temporales.

15. *Item,* Quod divina officia non sunt cantanda cum nota, & quod Deus non delectatur in huiusmodi cantu.

16. *Item,* Quod non licet aliquo modo jurare. Nota ibi isti firmandis, nam sequela cuiuslibet dicti eorum talis erat. *I am syke? It is soth, vel sic, withoute doute it is so.*

17. *Item,* Quod illud quod fuit panis ante consecrationem in sacramento altaris, post consecrationem non est corpus Christi, sed signum rei, non ipsa res.

18. *Item,* Quod quilibet presbyter existens in peccato mortali non conficit neque baptizat nec confert aliquod sacramentum.

19. *Item,* Quod non potius orandum est in ecclesia quam alibi.

20. *Item,* Quod festa Sanctorum, scilicet *Stephani, Laurentii, Margareta, Katerina,* & aliorum Sanctorum non sunt colenda neque celebranda, eo quod nescitur ut dicunt utrum sunt dampnati vel non, nec credendum est neque standum eorum canonizationi & approbationi dictorum Sanctorum factæ per Curiam Romanam in hac parte.

21. *Item,* Quod sancta Trinitas nullo modo est figuranda, formanda nec depingenda in ea forma qua communiter depingitur per totam Ecclesiam.

22. *Item,* Quod nullus Rector vel vicarius aut Prælati aliquis excusatur à personali residentia facienda in suis beneficiis commorando in obsequiis Episcoporum, Archiepiscoporum seu Papæ.

23. *Item,* Non licet presbytero locare operastuas.

24. *Item,* Quod Rectores & Vicarii non celebrantes nec ministrantes sacramenta ecclesiastica etiam removendi & alii loco eorum instituendi, quia indigni sunt & dissipatores bonorum ecclesiæ.

25. *Item,* Quod vin ecclesiastici non deberent tam validis incedere equis, nec uti tantis jocalibus, vestibus preciosis aut prandis delicatis, sed omnibus renunciare & dare ea pauperibus, pedibusque incedentes accipientesque baculos in manibus formam pauperum suscipientes aliis dando exempla per conversationem.

Videntes igitur proceres & communes regni navem Ecclesiæ istis & aliis innumeris erroribus atque nefandis opinionibus quasi undique de die in diem incessabili impulsione quasiari, petierunt a rege in prædicto parlamento de istis remedium apponi ne forte archa totius fidei Ecclesiæ talibus impulsibus in illius temporibus præ defectu gubernaculi irremediabiliter quateretur, & gloriosum regnum Angliæ per fidei depravationem in desolationem gratiæ & honoris paulatim duceretur; Rex vero sano consilio totius parliamenti in hac parte utens, iussit archiepiscopo *Canuariensi* cæterisque Episcopis Regni ut officium suum singuli in suis diocesis secundum jura canonica acriter & ferventius exercerent, delinquentes castigarent, liberosque eorum Anglicos plenius examinarent, errata exterminarent populumque in unitatem fidei orthodoxæ reducere studerent, ecclesiamque uricis, vepribus desolatam liliis & rosis ornarent, fulcrumque regis potestatis ut audacius & fortius agerent eis annuit. Et iussit rex statim absque dilatione literas suas patentes in singulos comitatus regni velociter mitti, & in quolibet comitatu certos inquisitores de huiusmodi libris & eorum fautoribus instituit, præcipiens eis ut remedium celerius apponerent, rebelles proximo carceri manciparent donec rex eis mitteret. Sed executio tarda & quasi nulla affuit quia nondum hora correctionis advenit.

Ricard. II.

Copia regia Commissionis sequitur in hac verba.

Ricardus Dei gratia rex Angliæ & Franciæ & dominus Hiberniæ, dilectis sibi magistro Thoma Bryghwell in Theologia Doctori Decano Collegii Novi operis Leycestriæ & Wilhelmo Cheshelden Præbendario præbenda ejusdem Collegii; Ac dilectis & fidelibus nostris Ricardo de Barowe Chivaler; & Roberto Langham saluem. Quia ex insinuatione credibili certitudinaliter informatur quod ex insana doctrina magistrorum Johannis Wyclif dum vixit, Nicholai Herforde, Joh. Aston, & suorum sequacium quamplures libri, libelli, cedula & quaterni hæses & errores manifestos continentes in fidei Catholica lationem & sacra doctrina derogationem expresse & palam & notorie reddundantes frequentius compilantur, publicantur, communicantur, & conscribuntur tam in Anglico quam in Latino, ac exinde opiniones nephariae sanæ doctrina contrariantes oriuntur, & accrescunt, ac manuteneantur, & predicantur dampnabiliter & inique, in fidei orthodoxa enervationem ecclesiæque sanctæ subversionem, & ex consequenti, quod absit, quamplurimum incredulitatem eorumque animarum periculum manifestum: Nos zelo fidei catholice cuius sumus & esse volumus defensores in omnibus ne teneamur moti salubriter et inducti; nolentes huiusmodi hæses aut errores infra terminos nostræ potestatis quatenus poterimus viri seu quomodolibet pululare, Assignamus vos conjunctim et divisim ad omnes et singulos libros, libellos, cedulas, et quaternos huiusmodi doctrinam distortum Johannis, Nicholai, Johannis & sociorum sequacium seu opinionem aliquam minus sanam continentes, ubicumque & in quorumcumque manibus, possessione seu custodia inveniri poterunt, infra libertates vel extra investigandos, capiendos & arestandos, & penes consilium nostrum cum omni celeritate possibili deferri faciendos, ut tunc ibidem de eisdem ordinare valeamus prout de avisamento consilii nostri prædicti fore viderimus faciendum. Ac etiam ad proclamandum & ex parte nostra firmiter inhibendum ne quis cuiuscunque status, gradus seu conditionis fuerit sub pena inprisonamenti & forisfactura omnium quæ nobis forisfacere poterit, aliquas huiusmodi pravas & nepharias opiniones manuteneat, docere, pertinaciterque defendere clam vel palam, seu huiusmodi libros, libellos, cedulas, & quaternos detinere, scribere, vel scribi facere, aut emere, vel vendere præsumat quovismodo. Set omnes & singulos huiusmodi libros, libellos, cedulas, & quaternos secum habitos & inventos ad mandatum vestrum vobis reddat seu reddi faciat indilate; & ad omnes illos quos post proclamationem et inhibitionem prædictas contrarium inveneritis facientes & huiusmodi nepharias opiniones manuteneantes, coram vobis præfato Thoma decano et Wilhelmo evocandos et diligenter examinandos, et cum inde legitime convicti fuerint, per ministros nostros proximis prisonis committendos, in eisdem detinendos quousque a suis erroribus, hæsesibus, et pravis opinionibus resipiscant, seu nos pro deliberatione eorundem aliter duxerimus ordinandum. Et ideo vobis mandamus quod circa præmissa cum omni diligentia et efficacia intendatis et ea faciatis et exequamini in forma

prædicta. Damus autem tam universis et singulis Ricard. II. viris ecclesiasticis, quam vicocomitibus, maioribus, ballivis, ministris, et aliis fidelibus et subditis nostris, tam infra libertates quam extra, tenore præsentium firmiter in mandatis, quod vobis et cunctis vestrum in præmissis faciendis assistentes sint, consulentes et auxiliantes prout decet. In cuius rei testimonium has literas nostras fieri fecimus patentes. Teste meipso apud Westmonasterium xiiij. die Maii anno regni nostri undecimo.

Magnates & communes regni videntes oppressiones inmanes & scelerausima facta quorundam consiliatorum regis tam erga majores quam minores, & de die in diem in suis maleficiis invalere sentientes, in prædicti parlamento unanimi assensu suggererunt regi pro emendatione & reformatione habenda, sub hac forma.

A Nostre tresdoute seigneur le roy et a touz noz autres seignurs du roialme monstrent lez humbles communes de vostre dit roialme lez cauez & damages advenuz en duplesance du dieu & de seint esglise, en deshonour de vous & de vostre coronne, & de tous voz noblez & gentles & a touz estattez du dit roialme per la leve & rumour ore tarde advenuz per lez petitez gentz de vostre dit realme ensemble ove lez perilles & damages qe de jour en altre apierent sîs ne soient hastiment redressez, en destruction de seint esglise deinz vostre realme en disheritance & dishonour de vous & de vostre coronne, & damages de touz ceaux de vostre realme, riches & povers; dez queux perilles vous ne lez voz gentz de vostre terre ne poient eschapiere si plus hastive remede per aucune mentz dez Prelatis. Conntez, Baronez, & dez plus sagez de vostre realme ne soit ordeigne.

Primez a cause qe le peas & drone justice en vostre tere a quele vous estez tenuz a maigtenere nad este iustenez egalment perentre ryches & ryches, povers & povers, & nomenent perentre ryches & povers sicome dieu & droit demanderont, vostre povere peple ount este anyntez per extorcions de voz officers en pais come elchetours & autres commissiours dez officers & ministres de seint esglise, per officers dez autres seignurs en pays come tenechalles & clerkes dez courtes de Byron & nomenent per iij. ove per iij. en chescune Conte appelez seconde Royez qe au pigne vostre povere peple ne purront vivre ne porter lour charge en eyde de vous & de vostre realme quant bologne y fuisse, per quelez defautez vous & vostre realme ont este mys en grant disclandre en chescune terre. Et outre ceo voz grande juggez dez lez loyes de vostre terre nient fessantz en touz temps ne as touz perlonex egale execution solonc lez voz loyez ordeignes, cis sont enclynes deichuere l'offence dez maundementz per prive seale ove per grant seale encontre voz bonez loyes & lez priers dez autres seignurs ove queux ils sont de retenuz qils ne sont parfaire leur devoir a queles ils sont jurrez, tout autrement en destruction de vostre dit povere commune sil ne soit plus hastivement redresse.

Item, tresdoute seigneur per la que vostre dit povere commune ne solont en temps de voz nobles progeniours porter tantus ne tallages ne autres cholez especiales deinz iij. ove v. anez une si ont cestez v. anez perdevant de an en ane mys mes a diverser tallagez nient egalment adgitez a chescune persone solonc

Ricard. II. solonc son estat davoire mes tordys & continual-
ment la plus grant quantite de diez taxes tor-
tuosement lurnys a vostre poure commune & nent-
myens a nule elploite ne petille de voz guerrez &
en desfiance de vostre realme per la costers de miere
en contre la choie graunties. Eus ount estez sur lez
costiers du miere en divers parties de vostre roialme
lez maysones de lez pources communes arsees, lez vil-
lagez & lez perionez raunies, & la nave tote ou-
trement destruytz & la terre tote voyde & poure de
tote maner de treloure qe vous navez dont vous
poiez vostre terre defendre ne vostre estat reale te-
nere, a grant doloure & poissance de tous vous sa-
gez pur le peple qe se leva ne laveyt alre choie faire
fortique a retter governours de vostre counlayle ap-
pellantz lez plus graundez de vostre counlayle tray-
tours a vous & a la roialme come gentz qe bien ne
savoyent ne reison.

Et plusieurs autres encheiories trefredoute seigneur
purroit homme declarere a vostre hautesse pur
queux lez diez communes leveront, si a fuille pur
long variance de vous nostre seigneur & noz autres
seigneurs en cest presente parlyment esperance en
Dieu qe si bone remedie soit ordeigne pur lez dis-
fautes susdites come appertient, lez diez desloiez &
teuz autres qe buisoierent a penser serrount redres-
sez en plesance du dieu, honneur & profite avous &
de tous noz autres seigneurs & communes du roialme.
Pur quoy seigneur vous bonez gentz vous preent
humblement pur salvacion de vous, & dieu, & de le
coronne, la quele ils sont tenus a maintenir par leur
ligiance qe vous pleit assentiere as eux qe les dis-
fautes & perilles avanditez & aultres que purront
advenir puissent estre oustees & redressees par ordi-
nanee de voz noblez & plus sagez au present as-
semble. Sembillantz au vostre dit commune tref-
doute seigneur qe si sage & perfite remedie ne soit
mys en cest present parlyment lez doute de celi pe-
rille venant a pres qe homme ne terra de poissance
pur lamender, la quele ne voille dieu pur sa mercy
Amen. Et queux defautes remedier trefdoute sei-
gnur si bien de ceux come per lez damages & pe-
rilles semblables advenire il semble a vous hum-
blez communes per conge & per commandement de
vous qe primerment qe est bosoigne de mutere la
governayle de vous & de vostre terre qe vous nostre
liege & naturele seigneur permy vostre terre dehors
& en touz voz autres seignories fuisse honore &
doutee & perfyement amee de peple pur bon &
justice governayle, cest assayvoyre treshonore seigneur
en droite justice sesautz as tieux perionies si bien
as pources come as ryches egalment solonc leur de-
sert si bien en voz hautes courtes come aylours en
chescune pays cherifancez lez bonez & vaylantz de
tous lez estates de vostre realme solonc leur degree
& desert. & nomement le honorable chyvalrye de
tous voz seignories endonantz la corage a lez bonez
pur sustiner vostre honneur & defendre vostre realme
de damages en poissance toutes extorcons & tous
oppressiories faitez & affaire devers pources de vostre
terre en touz pays riches ne vaylaunce espermes qe
fuisse ent aient & a fontomes quelle ne fuisse prunes
sanz pardone solonc la deserte de trespas si bien
de gentz espiuale come de lanes mixant payn
si vous pleit en cest present parlyment come il sem-
ble a vous & a nous voilaunce seignories & baro-
nage sur voz haucys justices & tous vous autres of-

ficers & commissours queconques pur faire droite &
dieu justice en tous cales si bien as pources come as
riches launz donne oue see prendre daicune autre de
vous sanz vendre lez loyes pur doure oue pur hayne
oue pur donne ou pur couitise, oustantz le poure en
chescune pays de meillymours de querell & touz
ceux qe sont appelez seondes royes extorcons;
au confort & le relever de voz pources communes,
per quele remedie & ordinance lealment tencuz &
executez en tut temps quant bosoigne soit vous no-
stre seignories de dieu ameez & permy tote vostre
realme honorez pur droiture, qe dieu le voille ce-
troiez pur sa mercy &c.

Tredoute seigneur derechiefe a vostre haute no-
ble souverengment en plesance de dieu & de
seynt eglise pur honneur de vous & de vostre corone
longment continuere pur ease & tranquillite de tut
vostre commune ordeigner per vous nostre seigneur
& voz nobles a vous appelez de teuz et taunz
come vous pleit appellee lestee de vous & de vo-
stre corone, & de voz guerrez regarder & de-
streitement examiner a tiele entent qe le honneur
de vous nostre seigneur & de vostre corone soient
honestement sustenuz sanz emblesment de vo-
stre roialme en touz cholez appendantz, qe per vous
& voz diez nobles si vous pleit ore a cest parly-
ment lez causes de taxes autres grevances char-
gez portees perdevantz de vostre commune per de-
faute de sage avyement qe sont la terre poure &
anientz tut voide de treloure, puissent estre ceisees
& appeies en supportacion de vostre dit commune
taunqz ils puissent leur meisme relever de leur po-
verte & la realme enrichies per sage governaill.
Entenduz a vostre hautesse noblye nostre tresho-
nour seigneur si vous pleit, qe lez guerrez devant
sustenuz ne leur biens peravant donez & degatiez
ne autres chargez assez purront estre especifiez a
vostre dit realme & importable & sustener launz
outrément la destruire, qe dieu ne voille; suppli-
aunz humblement a vostre haute & royal noblye
qe pur dieu & vostre honneur la dit mater destre-
ment & effectualment purroit estre determyns au
preins au souverain plesance de dieu, encrese &
renomes de vostre bone gouvernement si bien dehors
come dedeinz vostre dit realme en parfait ease &
prosperite de tut poure commune: per lespoyte de
quele article trefdoute seigneur vous purrez purchas-
ter de dieu & de vostre poeple perfitement leurs
amours en tote leur poiare & corage, qe dieux coe
voille per sa gracios petie amee. Et pur la gra-
cious elpoie de bon gouvernement souverainement
pur porturmer lez requestes avout requies & de-
clariez supplient lez diez humbles communes a vous
trefdoute seigneur & a tous noz autres seigneurs
ore assemblez, qe de plus sage de vostre realme &
de plus vertuose de quele estee qils soient vous
pleit faire estre nommez vj. viij. oue taunz de nom-
bre qe vous pleit & leur faire chargee ensi ioust
come ceo poert estre distingment & per bone payne
& surement, qe endroit de damages & perilles a-
vaunt nommez & plusieurs autres qe nous ne savons
ne poons penser enemble & des lez remediez
avaunt nommez & de tous autres purvyances & re-
mediez qe enbosoignent pur honneur & bien de vous
nostre seigneur & tut le commune ils diligencez sei-
ent en tout leur pouere de sustener vostre honneur &
roialme & la prosperite de tut vostre roialme espi-
raunz

Ricard. II. rancz en dieu & lour seon & travail que nulle de diez meichieus ne nule tiele semblabez jammes navendra en vostre dit realme einz per leyde de dieu & per lour remediez & purvyance en temps qils ent seront chargez de ent ordeigner & occupiere fils facent lour devour vous nostre seignour & vostre coronne serrez honorablement gouvernez en cotez honourez & honestez plesance & tut la poeple en quierz ; per quelez gouvernementz enferrez vous nostre seigneur de dieu chierez, & de vostre poeple perfytement ameez & doutez, & tut la roialme quierz, qe voille dieu coe ottoire Amen.

Mense Junii *Flandrenses* venerunt ad parlamentum petentes à rege & magnatibus regni pacem & concordiam inter *Anglicos & Flandricos*, promittentes se velle *Anglicos* obsecundare, & obsequium eis prestare, atque in omnibus eis adhaerere pro suo posse. Tunc misit rex viros apud *Calestram* tractare cum *Flandrensibus* de concordia & pace. Et *Anglici* plura petierunt ab illis & concesserunt petita. Et inter cetera petierunt ab illis, quod eicerent omnes *Francigenas* de finibus suis deinceps cum illis non moraturos, & annuerunt hoc facere. Similiter petierunt ut castellum de *Graveling* quod in multum nocumentum & gravamen *Anglicanis* existerat, penitus destruerent & funditus dilapidarent. Nam *Angli* in illis partibus degentes & mercatores illuc transeuntes multa mala & pericula per illud castellum perpessi sunt. Et verisimile est adhuc per dictum castellum talia sustinere & ideo firmam pacem haberi inter regna non posse quamdiu dictum castellum stare vel etiam per *Flandros* gubernaretur. *Flandri* vero dictum castellum evertere aut in manus *Anglorum* liberare renuerunt, sicque discordes abinvicem abierunt. Interea, ut fertur, quasi infra proximum mensem orta est gravis dissensio in *Flandria* inter *Flandros & Francos* inter eos cohabitantes, adeo, ut dicebatur, quod uno die & uno tempore diei quasi in tribus horis occisi sunt de *Francis & Flandris* eis faventibus circiter xvj. milia virorum in tribus civitatibus, videlicet *Gant*, *Ypres*, & *Andwerpm*. Eodem tempore *Dux Gerly* misit avunculum suum cum aliis magnatibus ad regem *Anglia*, qui nomine dicti Ducis opulerunt homagium regi atque fidelitatem ex ejus nomine ei fecerunt in eodem parlamento publice coram omnibus congregatis. In exordio hujus parlamenti dominus *Thomas de Gloucestre* Dux *Glovernia*, & *Henricus Comes Derby*, *Ricardus Comes de Arundell*, *Thomas Comes de Warwyke*, & *Thomas Comes Mareicall* in pleno parlamento accusaverunt prout prius appellaverant de falsa prodicione & seditione dominum *Alexandrum Nevill* fratrem domini *le Nevill*, archiepiscopum *Eboracensem*, & *Robertum Veer* Ducem *Hibernia* & Comitem *Oxonie*, & *Michaelum de Pole* Comitem de *Suthfolk*, *Robertum Trevisyan* capitalem Justiciarium regis, & dominum *Nicholaum Brembul* militem & civem *Londonensem* quem prius rex fecerat Majorem prater & contra voluntatem multorum civium; & accusaverunt eos de alia prodicione in multis falsitatibus regi & regno per eos factis; & ad hoc probandum se opulerunt in forma quæ sequitur.

A TRÈSEXCELLENT & trèsedoute seigneur nostre

seignour le Roy, & son conseil, en cest present parlyment monstrent *Thomas Duc de Gloucestre* Contable *Dengleterre*, *Henry Cont de Derby*, *Richard Cont Darundell & de Surre*, *Thomas Cont de Warwyke*, & *Thomas Cont Mareicall*, qe come lez avantditz *T. Duc de Gloucestre* Contable *Dengleterre*, & *Ricard Cont Darundell & de Surre*, & *T. Cont de Warwyke*, come loialx lieges nostre seignour le Roy pur profite du Roy & realme le xiiij. jour de Novembre darreine passe a *Waltham Crosse* en le conte de *Hertford*, devant le tresreverent pere en dieu *William lerceveske de Canteburg*, *Edmund Duc Devernyk*, reverent pere en dieu *William eveske de Wyncestre*, *Thomas eveske de Ely*, alors Chancelere *Dengleterre*, *John de Waltham* alors Gardeyne du prive seale nostre seignour le Roy, *John seignour de Cobham*, mes seignours *Ricard le Scrope*, & *John Denro* adonques Commissioners nostre seignour le Roy ordeignez & faitez en le darreine parlyment, appelleront *Alexandre lerceveske Devernyk*, *Robert de Veere Duc Dirlande*, *Mychel de la Pole* Cont de *Suthfolk*, *Robert Trevisyan* faux Justice, & *Nichole Brembul* faux Chivalere de *London* de hautes trefons per eux faitez encontre le Roy & son realme, & soy offeront de le purliere & mayntener & sufficeant leurte trover. Et prirent as ditz seignurs dez cestez certefiere a lour dit seigneur leage; Quele chose estoit certifie a mesme le jour a nostre seignour le Roy per lez ditz seignours Commissioners a *Westmynstre* ou plusieurs dez ditz appelez estoient present pleinement ensonnes & certifiez du ditz appelle. Et puis per assent du Roy & son conseil lez avantditz *Thomas Duc de Gloucestre* Contable *Dengleterre*, & *Ricard Cont Darundell & de Surre*, *Thomas Cont de Warwyke* le dytimeygne le profchein ensuivant viendrent a *Westmynstre* in presence du Roy & de son conseil illeques pur profit du Roy & du roialme appelleront lez avantditz *Alexandre lerceveske Devernyk* & aultres traytours lez compaignons appelez dez hautes trefons per eux faitez contre le roy & son realme come traitours ennys du Roy & du roialme en affirmance lour appelle avantdir, & soy offeront de ly purliere & maintenir come devant est dit. La quele appelle nostre seignour le Roy accepta, & sur ceo assigna jour as ditz parties a son premiere parliment qe seroit tenuz a *Westmynstre* lendemayne del Chaundelere profcheyn ensuivant, de prendre & receyver adonques sur la dit appelle pleyn justice. Et en le temps myfine prist en la sauve & trespecial protection lez ditz parties ove touz lour gentz biens & chatieus, & coe fist proclamer & publier en la presence en mesme le temps. Et puis le lundy profcheyn apres le jour de la natiyvite nostre seignour *Ihesu Crist* profcheyn ensuivant lez avantditz *Thomas Duc de Gloucestre* Contable *Dengleterre*, *Ricard Cont Darundell & de Surre*, *Thomas Cont de Warwyke* ensemblement ove lez avantditz seignurs *Henry Cont de Derby*, & *Thomas Cont Mareicall* en presence du Roy en le cour de *London* come loiale lieges nostre seignour le Roy & du roialme appelleront lez avantditz *Alexandre lerceveske Devernyk*, *Robert de Veere Duc Dirlande*, *Mychels de la Pole* Cont de *Suthfolk*, *Robert Trevisyan* faux Justicer, & *Nichole Brembul* faux Chyvaler de *London*, dez hautes trefons per eux faitez encontre le Roy & son realme come

Ricard. II. come traytours ennys du roy & du roialme & soy offendent de parliere & maintenir & iustifier toutes traver, come de suis, & sur ceo le roy leur assigne jour a son proichayne parliement a purviene & declarere la dix appelle. Sur quoy le roy per avys de son conseil fitt proclamer en touz lez contees Dengleterre per briois de son grant seale qe touz lez ditz appelez serrent au dit Parliement a y respondre sur appelle iustite. Et quelle appelle lez avanditz, *Thomas Duc de Gloucestre Constable Dengleterre*, *Henry Conte de Derby*, *Richard Counte Darundell*, & de *Surre*, *Thomas Cont de Warwyk*, *Thomas Cont Marshall* appellantz sont prestez a purviene maintenir & declarere & come loialx lieges nostre seignour le roy pur profite du roy & realme appellouant lez avanditz *Alexander Ercevesk Devernyk* &c. dez hautes trelons per eux faitz encontre nostre seignour le Roy & son roialme come traytours & ennys du roy & du realme. Quelles appelez & trelons sont declarez appointez & ipocrites pleyement si come est contenuz en divers codules annexes a y cestez, & prieat qe lez ditz appelez soyent demands & qe droit & justice ent soit fait en cest present parliement avanditz.

Articl. **1.** Primerment *Thomas Duc de Gloucestre Constable Dengleterre*, *Henry Cont de Derby*, *Richard Cont Darundell* & de *Surre*, *Thomas Count de Warwyke*, *Thomas Cont Marshall* appellont & dyont qe *Alyxander ercevesk Devernyk*, *Robart de Veer Duc Dirlande*, *Mychele de la Pole Count de Southfolk*, faux traytours & ennys au Roy & a realme veantz le tendurnes del age nostre dit seignour le roy & la innocencie de la royal persone luy firon entendere come put verite tantz dez faucer choses par eux outre lealte & bon foy ymaginez & controvez qe entierement en luy sytent de tut a eux doner son amour & femme foy & credens & hayer les loiax seignurs & lieges per queux il duint de droit plus aver & este gouverne. Et auxint accrochans a eux realpouere codefranchissant nostre seigneur le roy de suereteige enblemyssance & amenussance la royale prerogatyve & regalye luy firent si avant obeyiere qil fust jure destre gouverne conseil & meime per eux. Per vertue de quele serment eux luy ont filongement tenuz en obeissance de leur faux depensment ymaginacions & faitz qe lez melchies enconveniens deieuz & destruccions continuz as articles si apres ensuant sont avenuz come sont overtement en partye a monstres & declarer pur profit du roy & du roialme.

2. Item la oue le roy nest tenuz de faire nule serement envers nules de ses lieges si noun le jour de son coronement oue pur commune profite de luy & de son realme lez avanditz *Alexander Ercevesk Devernyk*, *Robart de Veer Duc Dyrlande*, *Mychele de la Pole Count de Southfolk*, faux traytours du roy & du roialme ont faitz luy jure & assenter envers ceux qe les mayntendra & iustendra a vivre & morere oue eux & issint la oue le roy doit estre de franc condicion plus qe nule altre de son roialme ils luy ont mys plus en servage encontre son honoure estate & regalie, encontre leur ligeance come Traytours a luy.

3. Item lez avanditz *Robart de Veer Duc Dirland*, *Mychele de la Pole Count de Southfolk*, *Alexander Ercevesk Devernyk* per assent & contayle *Robart Tressilian* faux Justicer & *Nichol Brembul* faux chivaler de *Loandrez*, per leur faux covyn ne sossie-

ront pas lez grantz du roialme ne lez bones conseilours le roy parler ne aprocher au roy pur luy bien conseilere ne le roy parler a eux forsque en la presence & en la oyere dez ditz *Robart de Veer Duc Dirlande*, *Mychele de la Pole Count de Southfolk*, *Alexander Ercevesk Devernyk*, per assent & contayle *Robart Tressilian* faux Justicer, *Nichol Brembul* faux chivaler de *Loandrez*, en presence d'aucune deux a meyns a leur volonte & selonc leur taylor & choses qils vaylorent en rebortant lez grantz & lez bones conseilers le roy de leur bone volonte vers leur seignour liege & entochanz a eux royal pouere seignourye & loeverrant sur la persone le roy a grant dishonour & peril du roy & du couron de son roialme.

Item, les avanditz *Alexander Ercevesk Devernyk*, *Robart de Veer Duc Dirlande*, *Mychele de la Pole*, Count de *Southfolk*, *Robart Tressilian* faux Justicer, *Nichol Brembul*, faux chivaler de *Loandrez*, par leur faux covyn & accrochement de leur faux malvelitez maneront & male conseileroient nostre seignour le roy, si que la presence qil doit de son devertent monstre a lez seigneurs grauntz & a son peuple leige & a lez grans & droit queux requerent respondre ne le fitt poyre forsque & a la taylor lez ditz *Alexander Ercevesk Devernyk*, *Robart de Veer Duc Dirlande*, *Mychele de la Pole Count de Southfolk*, *Robart Tressilian* faux Justicer & *Nichol Brembul* faux chivaler de *Loandrez*, en oustoune le roy de son devoyre contre son serement & lez coieres dez grantz seigneurs & de peuple de son seignour liege, en compasance de cloigner le coer nostre seignour le roy dez pierres de la terre put avoir entre eux tout le government du roialme. Item, per le dit accrochement lez avanditz, *Robart de Veer Duc Dirlande*, & *Mychele de la Pole Count de Southfolk* per assent & conseilie du dit *Alexander Ercevesk Devernyk* ont faitz qe nostre seignour le roy sanz assent du roialme ou deieute deux leur ad done per leur abette moult diversiez seignories chastelle vyilles manoyrez sibien annexes a la corone come autres, si come la terre *Dirlande* & *Okam* oue la forest dyocell & grantez terres qe furent al seigneur *Dandelegh* & autres grantz terres as dit *Duc Dirland* & as autres diversement peront ils sont grantement enriches & le roy est deveneiz en poure et nad dont il se putra sustener et portere lez charges du roialme si noun per imposicions taxus oue tributes meure et prendre sur son poeple en disheriteison de la corone et en desfeance du roialme.

Item, per le dit accrochement lez avanditz *Alexander Ercevesk Devernyk*, *Robart de Veer Duc Dirland*, *Mychele de la Pole Count de Southfolk*, per assent et conseilie de dit *Robart Tressilian* faux Justicer, et *Nichol Brembul*, faux chivaler de *Loandrez* ont faitz qe nostre seignour le roy ad done divers manoyres terres tenementz offices et bayliffes as diversiez autres periones de leur assyanq et as autres periones dez queux ils ont pris grantz donns per brogages pur ycellez causes et auxi per cause a tener ovesk eux en leur fautes querelles et purpoles en desfeance du roy et du realme hiconne est de sir *Robart Mansel Clerc*, *John Blake*, *Thomas Uske* et autres diversiment.

Item, *Robart de la Veer Duc Dirland*, *Mychele de la Pole Count de Southfolk*, et *Alyxander Ercevesk Devernyk*, per assent et conseilie de *Nichol Brembul*

Ricard. II. Brembulle faux chivaler de Londres encrochant a eux roial pouare ont fait qe nostre dit seigneur le roy leur ad done trefgrantz donnes dor & d'argent si bien des biens joiaux propres come des biens & trefours du roialme sicome des dymes quinzymes & aultres taxes a diverses parlements grantez pur estre emploies en defence & l'avegarde du roialme & autrement, quel some amont a C. mill. marcs & plus, sicome au dit Duc *Dirland* & autres diversifements. Et outre ceo plusieurs bones ordinaances & purpousez faitz & ordeignez en parlyment si bien pur lez guerres come en defence du roialme, ont ils desturbez en grant aterement du roy et du roialme.

7. Item, per le dit encrochement & per grantz donnes & brogagez quilz ont pris lez avantdit Duc *Dirland*, *Mychel de la Pale* Cont de *Southfolc*, *Alexander Ercevesk Devernyk* ont faitz qe diverses persones nient sufficiantz & nient convenables ont lez garde & governance des diverses seignories chastellez & pais en guerre come en *Gueyne* & aillours si bien de cea la miere come de la peront le poeple & pais dy celles parties lieges & loialx au roy pur grendure partie sont destruez & grantz seignories des novellez rendutz as maynes & possessions des ennys sanz assent du roialme, queles ne furent unques en maynes des ennys puis le conquest du cell sicome il est en la marche de *Scote* & aillours en desheritelson de corone du roy & grant aterement du roialme sicome en *Harpeden* & *Craddock*, & aultres diversifementz.

8. Item per le dit encrochement lez avantditz *Alexander Ercevesk Devernyk* & lez compaignons traitours suiditz ont faitez qe diversiez gentz ont desturbez de le commune ley *Dengleterre* & mys a grantz delays perdes & costages, & estatutez & Jugementz droiturement sur causez necessaries faitz & renduz en parlyment reversez & adnulliez per procurement dez ditz malfesours & traitours, & ceo per cause dez grantz donnez & brogages per eux recevy du cell parties en grant aterement du roy & du roialme.

9. Item, lez avantditz *Alexander Ercevesk Devernyk*, & lez autres traitours au roy & au roialme ont faitz & conseilley nostre dit seigneur le roy a granter chartres de pardon dez horribles felonies & trefours si bien contre lestatte du roy come du partie, la quele chose fust encontre le roy & le serement le roy.

10. Item, la ou lez avantditz seignories de la terre *Dirland* sont & ont estez du temps dont memorie ne court parcel del coroun *Dengleterre* & lez gentz de cell terre *Dirland* per tote le temps avantdit ont este liegez sanz mesme au roy nostre seigneur & les roialx progenitours roys *Dengleterre* en touz leur chartres breves lettres patentz & auxi en leur sealez en augmentation de leur none & de leur roialte lez qunt fait nommez seigneur *Dirland*, les avantditz *Alexander Ercevesk Devernyk*, *Robert de Vere* Duc *Dirland*, & *Mychel de la Pale* Cont de *Southfolc*, come faux traitours au roy per le dit encrochement ont fait & conseilley qe nostre seigneur le roy en quanqe que luy est ad grante & assente plenement & soy accorde qe *Robert de Vere* Duc *Dirland* soit fait roy du dit terre *Dirland*, & pur complere cest malveys purpos lez avantditz traytours ont counseille execte qe nostre seigneur le roy ad envoie

lez letters a nostre seint pere le Pope de grantiere ratifier & confermer leur traitoroule purpos sanz science ou assent de son roialme *Dengleterre* & de la dit terre *Dirland* en desceverance de la liegiance du roy perentre le dit realme *Dengleterre* & la dit terre *Dirland*, en desceffe del honorable none du roy nostre seigneur avantdit, & en overte disheretelson de la corone du roialme *Dengleterre* & pleinedestruction dez lealz lieges du roy nostre seigneur & la dit terre *Dirland*.

Item, la ou per la grant chartre & autrez bonez leyes & ulagez du roialme *Dengleterre* qe nul homme ne serra pris ne prisonnez mys a mort sanz due proces de lay avantdit *Nichol Brembul* faux chivaler de *Londrez* per le dit encrochement prist per noet certains prisonz deis de prison de *Wingate* chapelains & autres jefse le nombre de xij. aucunes endietez appellees de felonie & ascunz provours en cas de felonie & ascunez prisez & prisonnez illoques per cause de l'uspeccion de felonie. & lez amesnoit hors de *Londrez* en la conte de *Bent* a un lieu qest appelle *Fronteboke*, & illoques encrocha a luy roiale pouere come traitour au roy sanz garante ou processe du ley les fist estre decollez toutz sanz un qestoit appelle de felonie per un provour le quele il lessoit aler a large mesme le temps.

Item, lez avantditz *Alexander Ercevesk Devernyk*, *Robert de Vere* Duc *Dirland*, *Mychel de la Pale* Cont de *Southfolc*, *Robert Treslytane* faux Justicer & *Nichol Brembre* faux chivaler de *Londrez*, traitours au roy et au roialme ont prisez en meinez causez grantz donnz en noun du roy dez diversiez parties pur maintenance dez querelez et ascune foith dez ambideux parties si come plus a pleine serra monstre quant mestier seroit.

Item, per le dit encrochement lez avantditz *Alexander Ercevesk Devernyk*, *Robert de Vere* Duc *Dirland*, *Mychel de la Pale* Cont de *Southfolc*, et touz cez autres compaignons ont fait que per la ou ascun dez seignurs autres loialx lieges nostre seigneur le roy as diversiez parlymentz eyantz grant pouere et doute le perde du roy et du roialme per cause lez ditz mesfours meschiefs moveront davoire bone governance entour le roy pur eschuiere les perilles avantditz, qe nostre seigneur le roy se mova tut et si durement encontre eux qe commanda ascunez que departieront de son conseilley et de parlyment, ensi quilz seront puis parler de cest mater ne touche bone governance du roy et du roialme pur prioure de mort en grant aterement du roy et du roialme.

Item, per le dit encrochement les avant ditz *Alexander Ercevesk Devernyk* et touz lez autres traitours ont fait qe la ou le darreine parlyment touz les seignurs et autres sages illoques assemblez veantz le perde du roy et de son roialme esmuz tantz pur les perilles et meschiefs suiditz & qe le roy estoit du partie de conseilley du roialme et se tenoit tut a conseilley de lez ditz mesfours et traitours come per cause qe le roy *Franceys* estoit eskyppes ou son roial pouere en la meere prest pur avoyr ariver en *Engleterre* et destruire tut le roialme et la lange *Dengleterre* et nul ordeignance ne governance estoit aillours fait pur saviite du roy ne du roialme, mes ne sovieront de ceo autres remedies mes monstront au roy tut plenement coment il estoit malement governe consellie et demenee per les avantditz traitours et mesfours endeclaranz a luy leur malves condicions et luy requi-

Ricard. II. quierunt moult humblement come les loiax lieges pur s'auoir de luy & de tut son realme, & pur eschuire touz les perillez avantditz leier & oustiere les ditz mesfours & traitours hors de sa presence & compagnie, & que ne ferroit en apres leur malveis conseil mes apres les sages loiax & descretes du roialme. & sur ceo les ditz traitours mesfours venantz cest bone & honorable opinion de parlyment & pur deslurbere cel bon purpos par leur faux conseil firent que nostre seigneur le Roy commanda a Maire de Londres de faire sodeinement lever un grant pouare dez gentz de Londres doctiere & mettre au mort touz les ditz seignurs & communes hors pris ceux que furent de leur covin, al telance de quele male fait les greindres mesfours & traitours suiditz ferroient partie & presents en desleance du Roy & du roialme suiditz.

15. Item, Quant les ditz *Alexandre erceveske Deverwyk* & touz les autres traitours & mesfours au Roy & au roialme perceveront que les ditz Maire & les bonez gentz de Londres avoient overtement refusez en presence du Roy dacompliere les ditz malveis purpoez & prodicion touchant le mordre dez ditz seignurs & communes, par leur dit traierouse acrochement fausement conseilont le Roy et tant fyront que nostre seigneur le Roy soy esloigna hors du dit parlyment per plusieurs jours et fist certifiere que ne voloit unques approcher le dit parlyment ne communer ove les ditz seignurs & communes du boisoignes du roialme pur nule perille perdre ne meschiefe que purtoient aucunement avener a luy et son roialme si ne fuisse primerment assuetez per les avantditz seignurs et communes qils ne duissent riens dier ne faire en le dit parlyment encontre aucunez dez ditz mesfours, avant qils duissent alere et procedere avant touchant la processe qe fuist lors comence envers *Mychel de la Pole*, a grant aretelment du Roy et du son roialme, et encontre les auciens ordeignances et libertes du parlyment.

16. Item, Lez avantditz seignurs & communes du roialme apres qils avont entenduz que la volonte le Roy per les malveis excitation et conseil de ditz *Alexandre* & touz les autres estoit tiele qil ne voloit suffire aucune chose estre comence pursue oue fait encontre les ditz malveis & traytours come deluis, ne voleront ent plus parlere ne procedere encontre la volonte le Roy, Et puis en le dit parlyment ewes les concillees & aviseinentz dez touz les seignurs justicez & autres sages communes du dit parlyment coment lestare du Roy & de son roialme purtoient meult estre savez encontre les perillez & mechiefs suiditz. Et ne seront trover ne troveront autre remede mes de ordeigner que xij. de loiax & sages seignurs de la terre seront de conseil le Roy pur une an entiere alors prochain ensuivant, & que leurs seroit fait tiele estatut & commission per meime le temps per queux ils avoient plin & suffisant poiar de ordeigner pur la governance du Roy & du roialme & quant appartenoit a Roy de se la miere & de la, & de repellere repayerer & redresser quant qestoit malment fait encontre lestare honore & profit du Roy & de realme, & de faire autres chosez diversez & necessaries du Roy & du roialme, come est contenuz en la commission ent fait quele est de recorde en la Chancelerie. Et que nule person ne deveroit consillere le Roy ne luy mover aucune- ment encontre la dit ordeignances & statute, & si le

ferroit, a primer foiz perdroit touz sez bienz & chatieuz, & al seconde defaute il porteroit penance de vie & de membre. Et cellez ordeignances & remede seroit ent fait sil pleroit au Roy & ment autrement. A quele ordeignance touz les justicez du roialme estoient accordes & leur conseil a ceo donneront sibi en presence du Roy come dez ditz seignurs, Et auxint nostre seigneur le Roy soy assente pleinement a ycelle ordeignance. Et sur ceo les ditz ordeignances estatut & commission furent faitz & accordantz al assent du Roy & dez ditz seignurs & justicez, & autres sages & communes assemblez au dit parlyment pur s'auoir le Roy, sa regalie, & son realme. Et apres le finissment de dit parlyment les ditz traitours & mesfours par leur ditz malveis encrochement fausement & traierousement ensourmeront le Roy que les ditz ordeignances estatut & commission estoient faitz en desleance de sa regalie, & que totez ceux que procureront oue conseilont les ditz ordeignances estatut & commission destre fait & que touz y ceux que exciteront le Roy dassen- ter a ceo sont digne de destre mortes com traitours au Roy.

Item, apres ceo les ditz mesfours & traitours *Alexandre erceveske Deverwyk*, *Robart de Veer* Duc Dirlant, *Michel de la Pole* Cont de *Suthfolc*, *Robart Tressyllant* faux Justice, & *Nichol Brembre* faux Chivaler de Londres, ont faitz le Roy assemble conseil lez certains seignurs justicez & autres plusieurs faitz sanz assent ou presence dez seignurs de grant conseil, & les ont faitz diversez demaundes & moult suspecionouse dez diversez matiers. Pur quoy le roy les seignurs & le commune poeple ont estez en le plus grant trouble & tut le realme auxi & les coers dez plusieurs retrays du Roy savant leur liegeance.

Item, Pur acomplir la dit haut trefon les ditz mesfours & traitours *Alexandre erceveske Deverwyk*, *Robart de Veer* Duc Dirlant, *Michel de la Pole* Cont de *Suthfolc*, per assent & conseil *Robart Tressyllant* faux Justice, & *Nichol Brembul* faux Chivaler de Londres, firent le roy alereovesque aucunez dez eux per my son roialme per le greindoure partie en parties de *Calis*, & firent le roy faire venir devant luy les seignurs, chivalers, esquiers et autres bonez gentz dez ditz parties sibi en dez citees et boroughez come dez autres lieux, et les firent estre liez aucunes per leur obligations et aucunez per leur serement a nostre seigneur le Roy destre ovesque luy encontre touz gentz, et dacomplir la purpos du Roy qestoit a celle temps de acomplere les voluntes et purpos dez les avantditz mesfours et traitours et per faux imaginations covins et crochemetz suiditz. Queux seurtz et serement estoient faitz encontre les bonez loyes et usages de la terre et contre le serement du Roy a grant aretelment et dishonours du Roy et du roialme. Item per force tiele liens et serementz tout le roialme est movee en grant murmure et trouble per les ditz mesfours & traitours *Alexandre erceveske Deverwyk*, *Robart de Veer* Duc Dirlant, *Michel de la Pole* Cont de *Suthfolc*, *Robart Tressyllant* faux Justice, *Nichol Brembul* faux Chivaler de Londres, et en perille davoir suffire diversez mechiefs emportables.

Item, pur asforcer leur purpoez les ditz *Alex. &c.* ove touz les compagnons fovent firent le Roy soy esloier en les plus longez parties du realme a cause

Ricard. II. qe lez seignurs assignez per lez ditz ordeignances & statutez & commission nie purroyent conseilhere oveiqe luy du busoigne du roialme, en desturbance & desfence le purport & en effect del ordeignance estatutez & commission avantditz en grant arretement du roy & du roialme.

20. Item, Les avantditz mesfours & traitours *Nychol Brembul* faux Chivaler de *Londres*, *Robart de Veere* Duc *Dirland*, *Alexander* erceveske *Deverwyk*, *Mychele de la Pole* Cont de *Smthfale*, & *Robart Tressyllian* faux Justice, apres quellez estoient iustraiez lez corps & bien volente le roy dez ditz seignurs qe senteront de faire lez avantditz ordeignances estatutez & commission en darreine parliament, & qe le roy les tenoit lez ennys & lez traitours & oveiqe ceo qils estoient leurs qe lez opinions dez justices estoient accordantz a leur malveis purpos iudiz & qalcunes dez ditz justices estoient de leur assent & covine aillours pur faire imagination & pur attendre leur faux & traierous purpos avantditz per faux compassements entre eus ordeigneront qe aucunez dez ditz seignurs & communes ieront primerment arretez, puis per faux enquestz eaditiez atteintes dez certains trefons per eux fausement imaginez fut mesme lez seignurs & communes & issint estre mys in malveis & honitouse port & eus de leur sang perpetuellement disheritez, & qe ceux faux arretez enditementz & attundez seront faitz a *Londres* & en *Middlesex*. Et pur celle cause firent un malveis & faux perlon de leur covine *Thomas Uske* destre louth viscont de *Middlesex* qe perlaunce & assent procurment & commandement enpristz qe lez faux eaditementz & attundez seront faitz & acomplez per le maner susdit, & a plener compleissement de mesme la trefon lez ditz traitours firent nostre seigneur le roy envoiere lez lettres du credence per *John Kypon* faux clerk qe estoit de leur faux covine, directez a Maire de *Londres*, quele credence estoit qe le dit Maire duist mettre le dit *Thomas* Duc de *Gloucestre* & aultres certains perlonnes queux il nota a cell temps. Et apes qe le dit Duc & lez aultres fuissent ensi arretez ils duissent estre enditez de certains trefons en maner come le dit *Nichol Brembul* faux Chivaler de *Londres*, & *John Blake* qestoient de ceo pleinement enformes duissent enformer le dit Maire. Et puis le dit *Nichol Brembul* faux Chivaler de *Londres*, & *John Blake* per force du dit lettre de credence porteront al dit Maire une bille qestoit enformation de la dite fauce enditement commandant & chargeant de per le Roye au dit Maire qil a son pouare duist faire lez avantditz arretez enditementz & atteindres estre faitz per le manere susdit. Le fait de quele bille ensuit. *Semble par le ment qe certains* &c. ut en confession *Blake* &c. Outre ceo lez ditz mesfours & traitours ordeigneront qe bone espie seroit fait sur la arrivall de mon seigneur Duc de *Launcestre* & qil seroit arestee maintenant sur la arrivall.

21. Item, apres qe lez avantditz *Alexander* erceveske *Deverwyk*, *Robart de Veere* Duc *Dirland*, *Michel de la Pole* Cont de *Smthfale*, *Robart Tressyllian* faux Justice, & *Nychol Brembul* faux Chivaler de *Londres*, mesfours & traitours au roy & a roialme avoient ensi traierousment enformes nostre seigneur le roy qil croya seurment qe lez ditz ordeignances estatutez & commission furent faitz en derogacion de la regalie & prerogative du roy, & luy

Ricard. II. ensoutneront de croire auxi fortement qe tous ceux qe ordeigneront lez ditz ordeignances estatutez & commission destre faitz furent en finall purpos a degradere & depolere nostre dit seigneur le roy. Et qils ne voillent en nule maner cessere de leur purpos tanqe averont ceo parfait peront le roy lez tuer come lez ennys & traitours.

22. Item, Apres cell faux & traierouse information quant lez avantditz *Alexander* erceveske *Deverwyk*, *Robart de Veere* Duc *Dirland*, *Michel de la Pole* Cont de *Smthfale*, *Robart Tressyllian* faux Justice, & *Nichol Brembul* faux Chivaler de *Londres* perleveyront qe nostre seigneur le roy lez loialz seignurs tenoit come lez ennys & traitours, lez ditz mesfours & traitours luy conseilheront qe per chescune voie possible luy seroit sibien per pouare dez lez gentz liegez come per pouare de lez ennys *Franceys* & aultres a destruire & mettre a mort lez avantditz seignurs & tous aultres assentantz al seisaunce de dit ordeignances estatutez & commission, & qe ceo seroit si privement qe nully enz laveroit tanqe y fuist mis en fait.

23. Item, pur acomplir cest haut trefon lez avantditz *Alexander* erceveske *Deverwyk*, *Robart de Veere* Duc *Dirland*, *Michel de la Pole* Cont de *Smthfale*, per leur conseil il firent le roy lez lettres de credence maundere a son advenir du roy *Franceys* aultres per *Nichol Smthwell* vadlet de la chambre & aultres per aultres perlonnes de petite estate sibien alienz come denizeinz, requirant & enpriant le dit roy *Franceys* qil verroit estre ove tuz la pouare & conseil eidant & enforçant a nostre seigneur le roy a destruire & a mort mettre lez ditz seigneurs & aultres *Englys* lez queux le roy lors tenoit lez ennys & traitours come dessus, a treigraiz discaie & trouble de tuz le roialme.

24. Item, Lez avantditz *Alexander* erceveske *Deverwyk*, *Robart de Veere* Duc *Dirland*, *Michel de la Pole* Cont de *Smthfale* accrochantz a eaus roial poiare firent le roy promettre a roy *Franceys* per lez ditz lettres & messages pur eide & forcement avoir du dit roy *Franceys* & de la pouare pur acomplir cest haut trefon de producion & mordre, de doner & suivre au dit roy *Franceys* la ville & le chastell de *Calys* & tous aultres chastielles, forcelletres en la marche de *Pycardie* & a *Trois* lez chastielles & villes de *Chirburgh* & de *Brest*, a treigraiz dishonour & trouble & arretement du roy & du roialme.

25. Item, Apres lez avantditz *Alexander* erceveske *Deverwyk*, *Robart de Veere* Duc *Dirland*, *Michel de la Pole* Cont de *Smthfale*, estoient surez davoir eide en forcement du roy *Franceys* per manere come desuse, leur estoit accorde perentre nostre dit seigneur le roy & le roy *Franceys* per excitation & teiaunce dez ditz traitours *Alexander* &c. & tous ces compaignons qe parlance seroit faite en lez marches de *Calys* de treve per v. anz perentre lez ditz roialmes *Deugleterre* & *France*, Et a quele parlance seront lez ditz deux royes & auxi lez ditz seignurs *Englys* queux le roy tenoit alors lez ennys & traitours a la trefon meimes lez seignurs *Thomas* Duc de *Gloucestre* Constable *Deugleterre*, *Ricard* Cont *Darndell* & de *Surre*, *Thomas* Cont de *Warwyk*, & aultres seront mis a mort.

26. Item, pur acomplissement de ceste haute trefon

Alexandre

Record. II. *Alexander* evesque *Deverwyk*, *Robart de Veere* Duc *Dirland*, *Michel de la Pole* Cont de *Smthfote*, firent le roy envoier par avoir certains l'aveu ditz du roy *France* alicunez par le roy meisme, alicune par le Duc *Dirland*, & alicunes par *John de Salisbury*, et *John Lancastre* chivaliers ove certaine nombre dez gentz ove eux par alete en *France* en accomplissement de leur dit malveys purpos & treson. Lez queux sont prestz a monstrier.

27. Item le avantdit *Nichol Brembul* faux chivalier de *Londres* per assent & conseil des dits *Alexandre* Evesque *Deverwyk*, *Robart de Veere* Duc *Dirland*, *Michel de la Pole* Cont de *Smthfote*, & *Robart Treffilyan* faux Justice accrochantz a eux roial pouare come devant fust qe alicuns des eux vendrent a *Londres* en propres periones, & sanz assent oue s'avoire du roy illeques overtement en non du roy fust touz les crasius du dit Citee de *Londres* estre jurez a tenir & persourner diversies matieres nient honestez sicome est contenu en le dit seunment qest de recorde en la Chancelerie. & entre autres, qe la volonte du roy & le purpos du roy tiendront & sustiendront a leur pouare encontre tieux ceux qe sont oue seront rebelles oue contrariantz encontre sa persone oue son regalie, et prestez seront a venir & demourere oue nostre dit seigneur le roy par destruire touz ceux que purpoient oue purpoieront treson encontre nostre dit seigneur le roy en alicune maner, & qe prest seront & prestment vendront a leur maire qe lors estoit oue qe apres cel temps seroit quanque a quele courre seroient requis par resister tanque come la vie leur dure a touz que purpoient oue purpoieront treson encontre nostre dit seigneur le roy en alicune maner, & qe prest seront & prestment vendront a leur maire qe lors estoit oue qe apres cel temps seroit quanque a quele courre seroient requis par resister tanque come la vie leur dure a touz que purpoient oue purpoieront treson encontre nostre dit seigneur le roy liege oue alicunes des points susdits. A quele temps le roy per malves information des dits messefours & traitours & per faux respons des dits Justices fermement tenoit les dits seignurs & autres qe estoient de lassent de faire les avantdits ordeignances estatus & commission estoient rebelles a luy ses enmys & traitours & quele information allors estoit disconez as gentz des *Londres*; Et aux per tieles paroles obfaires en le dit surement continues, le entent des dits messefours & traitours estoit de exciter les avantdits gentz de *Londres* de seire et de faire leur pouare a destruire les seignurs loiaux susdits.

28. Item lez avantditz *Nichol Brembul* faux chivalier de *Londres*, *Alexander* Evesque *Deverwyk*, *Robart Veere* Duc *Dirland*, *Mychele de la Pole* Traitors de Roy & du roialme accrochant a eux roial pouere de leur auctorite demelme sanz garrante du roy oue de son grant conseil firent faire proclamer par my la Citee de *Londres*, qe nul des lieges nostre seigneur le roy ne duissent sustener ne conforter ne eider *Richard* Count *Darundell* & de *Surre* pere de la tiere un des seignurs de grant conseil nostre seigneur le Roy durant la dit commission, ne amour ne vi-tailles ne autres choses necessaries luy vendre ne nul autre manere luy desportere, & qe touz ceux que-stoyent entour luy duissent luy voidere come rebelle du Roy sur peine de quanque qils purront forfaiture vers nostre dit seigneur le Roy, monstrier & portier

une patent nostre seigneur le Roy d'autre tenur en *Record. II.* compassant du dit faux proclamation en aloignement du loiaux lieges nostre dit seigneur le Roy.

Item les dits *Nichol Brembul* faux chivalier de *Londres* per assent & conseil de les avantdits *Alexander* Evesque *Deverwyk*, *Robart de Veere* Duc *Dirland*, *Michel de la Pole* Count de *Smthfote* fist crier & proclamer en la dite Citee de *Londres* qe nul persone soit si hardie parler ne parole ne mot sonner de male des dits messefours, traitours ne des alicuns deux sur paine de forfeiture de quanque qils purront forfaiture envers nostre dit seigneur le roy enrochantz a eux roial pouare.

Item les avantdits *Alexander* Evesque *Deverwyk*, *Robart de Veere* Duc *Dirland*, *Michel de la Pole* Count de *Smthfote*, & *Robart Treffilyan* faux Justice, & *Nichol Brembul* faux chivalier de *Londres* traitours au roy & au roialme ont faites le roy maundere a son conseil de faire certains periones per my *Engleterre* viscounts queux estoient a luy nummez per les dits messefours & traitours al entent de faire tieles chivaliers des Contes veniere al parliement come ils voillent nummer, en defaute de bons seignurs & loiaux & bones Communes du roialme & aux des les bones leyes & customes de la terre.

Item les avantdits *Alexander* Evesque *Deverwyk*, *Robart de Veere* Duc *Dirland*, *Michel de la Pole* Cont de *Smthfote*, *Robart Treffilyan* faux Justice, & *Nichol Brembul* faux chivalier de *Londres* faux traitours au roy & al roialme durant le temps de la dit protection en anientulment de la dit pelle fausement conselleront & firent le roy commaundere per ses lettres as diversiez chivaliers & esquiers, viscontz & autres ses ministres de diversiez Contees de lever & assembler tut la pouare qils purront pur venir ove le dit Duc *Dirland* encontre les avantdits troys seignours appellantz par eux iodenement guerres & destruer.

Item durant le temps de la dit protection les avantditz *Robart de Veere* Duc *Dirlande*, *Michel de la Pole* Cont de *Smthfote*, *Alexander* Evesque *Deverwyk*, & *Nichol Brembul* faux chivalier de *Londres* firent le roy per ses lettres notifier au dit Duc *Dirland* coment il & autres estoient appellees de treson per les dits *Thomas* Duc de *Gloucestre* Contable *Dengleterre*, *Richard* Cont de *Arundell* & de *Surre*, *Thomas* Count de *Warwyk* coment il avoit de se done jour au dits parties tanque a prochain parliement, & coment il ad pris en la especial protection ambidieux parties oveiqe touz leur gentz & biens & chatieux; Et outre estoit contenuz as dits lettres du roy qe si le dit Duc *Dirland* avoit suffisant pouare qil ne letroit aler oveiqe le dit pouare & de venir au roy. Et tost apres firent le roy eleriver au dit Duc *Dirland* qil prendroit le champ oveiqe tut la pouare qil purroit assembler, & qe le roy luy enconteroit oveiqe tut son pouare, et qe le roy metteroit en aventure son corps roiale. et qe le roy estoit en grant perille de luy meisme et tut son roialme si ne luy eide ne socoure per le dit Duc *Dirland*, et qe le dit Duc *Dirland* devoit soy monstrier a tous les gentz qestoyent assemblez ove luy qe le roy paieroit tous les gages et collages de dit Duc *Dirland* et de tous lez gentz per luy assemblees. Par fors des quelles lettres et malveys et traitouse excitacion si bien du dit Duc *Dirland* come de ses adherentz & come les autres messefours & traitours

Ricard. II. traitours le dit Duc Dirland assembla grant nombre des gens des armes & des archiers, & si bien des countes de *Lancastre, Cestre, & Gales* come des autres lieux du roialme a destruire & mettre au mort les avantditz seignurs qe furent al sent de seiaunce de dits ordeignances, estatutes & commission en defenſance du roy & du roialme.

33. Item le dit *Robart de Veere* Duc Dirland faux traitour du roy & du roialme assembla grant nombre des gens des armes & darchiers si bien des Contees de *Lancastre, Cestre, & Gales* & de plusieurs autres lieux al entent davoire destruire traicoureusement tot le roialme, lez ditz *Thomas* Duc de *Glouceſtre* Constable *Dengleterre*, *Henry* Cont de *Derby*, *Richard* Cont *Darundell* & de *Surre*, *Thomas* Cont de *Warwyk*, & *Thomas* Cont Marchal & autres lieges loialx nostre seigneur le roy, si bien en defenſance & anientement nostre dit seigneur le roy & tut son realme issint chivacha le dit duc Dirland ove grant pouare & force dez gentz dez armes & archiers de Conte de *Cestre* per my le roialme tanque ql vient a un lieu qest appelle *Ratcotebrygge* qest pres le *Coteſwold* accrochant a luy roial pouare il fist dispiare le baner le roy encontre lestade du roy & de sa coron. A qele temps le dit duc Dirland & la compaignie per la grace de Dieu furent de lour male purpos destourbes.

34. Item le dit *Robart de Veere* duc Dirland per conseil & abette dez ditz mesfours et traitours *Alexander* ercevesk *Deverwyk*, *Michel de la Pole* Cont de *Suthſole* *Robert Treſſylyan* faux Justice, *Nichol Brembul* faux chivaler de *Londres* accrochant a luy roial pouare sanz commission uuele du roy oue autre garrant luffiant si fist Justice de *Cestre* per luy & sez deputz tenoit illoeqes touz maners dez pleez de la corone, & sur ceo renderont jugement & firent ent execution. Et auxi fist diversiez lettres de originalz & judiciels estre enſealez ove la grant seale le roy en celles parties uses & issint per tieles entochementz du pouare roiale il fist soudre & lever oveſque luy grant party dez gentz de tut la pays ascunes per tieles lettres mouz hidouse & manassables, ascunez per prisonement de lour corps, ascunez per ſeison de lour terre & autrement en moultz maners nient honestez per colour du dit office, & coe tut pur guerrere & destruire les ditz seignurs & autres loialx lieges nostre seigneur le roy & ove defenſance de tut son roialme.

35. Item lez ditz traitours *Robart de Veere* duc Dirland, *Alexander* erceveske *Deverwyke*, *Michel de la Pole* Cont de *Suthſole* par conseil & abette du *Robart Treſſylyan* faux Justice, *Nichol Brembul* faux chivaler de *Londres* accrochantz a eux roiale pouare firent delivere *John Blois* heire au *Breraine* que fuist prisonere & trefour a nostre dit seigneur le roy & a son roialme ſance assent de son parliement oue de grant conseil & garrantie oue grant afforcement del adversary du *France*, en grant arretement du roy & du roialme encontre lestature & ordeignance avantdit faitz en darreine parliement.

36. Item les ditz traitours *Robart de Veere* duc Dirland, *Alexander* ercevesk *Deverwyk*, *Michel de la Pole* Cont de *Suthſole*, *Robart Treſſylyan* faux Justice de *Londres* firent le roy du faire grant retenance de novell de diversiez gentz & doner a eux diversiez ſigneiz autrement qil ne ſoldit estre de auxien temps per ascunez dez roies sez progenitours, al effect pur avoir pouere pur persourner leur faux trefon avantdit.

37. Item les avantditz mesfours & traitours *Alexander* ercevesk *Deverwyk*, *Robart de Veere* duc Dirland, *Michel de la Pole* Cont de *Suthſole*, *Robart Treſſylyan* faux Justice, *Nichol Brembul* faux chivaler de *Londres* en plener accomplissement de tut leur trefon avantz & autres & pur faire le roy de creyer a eux & en leur conseil & lez tient plus loialx a luy & plus ſagez qe nulez autres de son roialme, & sur ceo plus colorere leur faux trefon & faultz ſuldiez, firent le roy faire venir devant luy as diversiez lieux deins le roialme diversiez Justices & gentz du ley, cest assavoir *Robart Treſſylyan*, *Robert Bealknappe*, *John Care*, *John Holte*, *Roger Fulthorp*, *Will. Burgh* sez Justices, *John de Loſton* ſerjant de la ley & overſke euz *John Blake* oppoſſez & demandez per les avantditz mesfours & traitours si les avantditz ordinance estatut & commission furent faitz en derogation de sa regalie & prerogative ou nient, & des autres diversies questions, as quelos lez ditz Justices ſerjant & *John Blake* responderont en manere come enluit. Prædicta responsio prædictorum Justiciariorum patet hic col. 2694. in hac forma. Memorandum quod vicesimo quinto die mensis Augusti anno regni regis Ricardi secundi xp. apud castrum de Doughton coram dicto Domino Rege &c.

xander ercevesk *Deverwyk*, *Robart de Veere* duc Dirland, *Michel de la Pole* Cont de *Suthſole*, *Robart Treſſylyan* faux Justice, *Nichol Brembul* faux chivaler de *Londres* en plener accomplissement de tut leur trefon avantz & autres & pur faire le roy de creyer a eux & en leur conseil & lez tient plus loialx a luy & plus ſagez qe nulez autres de son roialme, & sur ceo plus colorere leur faux trefon & faultz ſuldiez, firent le roy faire venir devant luy as diversiez lieux deins le roialme diversiez Justices & gentz du ley, cest assavoir *Robart Treſſylyan*, *Robert Bealknappe*, *John Care*, *John Holte*, *Roger Fulthorp*, *Will. Burgh* sez Justices, *John de Loſton* ſerjant de la ley & overſke euz *John Blake* oppoſſez & demandez per les avantditz mesfours & traitours si les avantditz ordinance estatut & commission furent faitz en derogation de sa regalie & prerogative ou nient, & des autres diversies questions, as quelos lez ditz Justices ſerjant & *John Blake* responderont en manere come enluit. Prædicta responsio prædictorum Justiciariorum patet hic col. 2694. in hac forma. Memorandum quod vicesimo quinto die mensis Augusti anno regni regis Ricardi secundi xp. apud castrum de Doughton coram dicto Domino Rege &c.

Tunc medio tempore dominus *Robertus Veere*, dominus *Alexander Nevill* archiepiscopus *Eboracensis* & dominus *Michael de Pole* Comes de *Southſole* fugerant ut supradictum est & ad parlamentum non venerunt, & ideo exlegati sunt & omnia bona eorum redditus & possessiones bona mobilia & immobilia in manus regis ſeſſita pro ſe & hæredibus ſuis imperpetuum, exceptis hiis ſeoffamentis quæ ſub tallia ad hæredes provenirent. Sed dominus *Robertus Treſſylyan* capitalis Justiciarius regis abiconderat ſe in domo cujusdam Apothecarii prope portam *Westmonasterienſem* ut ſic videret dominos & magnates regni intrantes ad Parlamentum & egredientes & exploraret quid ageretur in parlamento, quia in tota vita ſua ſemper cauteloſe egerat, ſed jam cautela ejus vertitur in ſummam ſtultitiam. Nam die Mercurii xj. kalend. Marcii prodiit a proprio ſanctu & circa horam xj. ante nonam captus eſt & per ducem *Glouceſtrie* in parlamento præſentatus. Eodem die poſt nonam diſtractus eſt de turri *Londonienſi* per medium civitatis uſque ad *Tyburne* ad furcas & ſuſpenſus eſt, gutturque ejus cæſum eſt, nam antea adjudicatus fuerat ad eandem mortem in eodem Parlamento. Hic prædictus *Robertus* diſfiguraverat ſeipſum fingens ſe pauperem debilem in tunica hiſpida & dilacerata & debili, Feceratque ſibi barbam prolixam & longam artiſcioſe, Quam barbam barbam *Parifenſem* vocabant, et faciem ſuam exterminabat ne agnoſceretur; adeo diſfiguratus fuerat quod nullus eum agnovit niſi ex ſola loquela.

In craſtino ſcilicet die Jovis dominus rex ipſum *Nicholaum de Brembul* ſæpius promoverat antea in Majorem civitatis contra voluntatem multorum de civitate. Hic multas oppreſſiones & ſeditiones fecerat in civitate. De quo fertur quod dū fuerat in ſuaplenaria poteſtate majoratus ſien ſecit unam ſtipitem communem & unam ſecurim communem ad amputandum colla ſibi inſurgentium & ſibi adverſantium. Et fertur de eo quod addiſſa ſi fecerat de talibus ſuis adverſariis potentioribus de civitate *Londonienſi* octo mille quingentos & plures; Quos omnes ut dicebatur niſi Deus reſtituiſſet propoluerat decapitandos, & ut dicebatur

Record. II. batur cum eisdem instrumentis idem *Nicholam* apud *Tourhill* decapitatus est; pro quo rex rogavit & instituit penes dominos Parliamenti ne distraheretur aut suspenderetur. Hic si vixisset dux *Troia* factus per regem fuisset. Nam ab antiquo civitas *Londoniensis Troia* minor vocata est; et sic dux de *Londonis* esset, mutato nomine *Londoniarum* in nomen *Troia*. Item iv. non. Martii *Thomas Uske* subviccomes de *Londonis* et alius de familia regis nomine *Johannes Blake* distracti sunt à turri *Londoniensi* usque ad *Tyburne*, & ibi suspensi & decapitati. Caput vero *Thomas Uske* positum est super portam de *Stewgate* causa opprobrii parentelæ suæ quæ in illis partibus civitatis morabatur. Tercio non. Maii dominus *Symon de Burlee* dampnatus est de prodicione ut ceteri supradicti, sed rex dispensavit cum eo de distractione & suspensione. Hic apud le *Tourhill* decapitatus est. Qui de patrimonio hereditario expendere non valuit ultra xx. marcas, sed in paucis annis in obsequio prædicti regis crevit ad ultra valorem trium mille marcarum annui proventus. Et fertur de eo dedisse ad natale Domini in liberationem militum armigerorum valetorum & aliorum tam de curia regis quam suorum & ubi sibi placuit quandoq; centum quadraginta pannos, quandoque centum sexaginta, quandoq; CC. xx. magni precii, scilicet quoddam pannos deauratos & quosdam de scarleto. Item iv. idus Maii dominus *Johannes Bewcham* condemnatus est distrahi suspendi & quarterizari, sed gratia regis translata est ejus dampnatio in decapitationem; & sic apud *Tourhill* decollatus est. Dominus *Jacobus Berners* miles de curia regis de prodicione & seditione eodem die eodemq; modo accusatus & condemnatus in eodem loco capite plexus est. Dominus *Johannes Salusbery* miles distractus est à turri usque ad *Tyburne* et ibi suspensus est. Summi proditores evaserunt de regno fugiendo, videlicet *Alexander Nevill* archiepiscopus *Eboracensis*, *Robertus Vere* dux *Hibernie*, & *Michel Pole* Comes de *Wiltshire*. Isti de iudicio parliamenti exlegati sunt, & de hoc editum est quoddam statutum, quod deinceps gratiam redeundi in terram *Angliæ* nulla mediante conditione consequerentur. Similiter exheredati sunt & forassecerunt omnia tenementa terras & possessiones pro se & heredibus suis imperpetuum, hiis exceptis quæ sub tallia proveniunt, sicut supra plenius patet ante principium hujus parliamenti. Simili modo de ceteris qui morte plexi sunt de forisfactura tam bonorum suorum et terrarum atque possessionum pro se & heredibus suis statutum est. Post hæc producuntur Justiciarii scilicet pridie non. Martii qui in principio parliamenti arrestati sunt & mancipati sub custodia tenebantur apud *Turrim* videlicet dominus *Robertus Beaknappe*, dominus *Johannes Caare*, dominus *Johannes Holte*, dominus *Rogerus de Fulthorp*, dominus *Williel. de Burgh*, et *Johannes de Lofton* serjantus ad legem. Qui omnes pro suis demeritis sicut supra patet ante præiens parliamentum & similiter supra in ultima accusatione proditorum plenius continetur, videlicet in præcedenti, dampnati sunt ad distractionem & suspensionem & mortem. Sed interveniente *Anna* regina *Angliæ* cum archiepiscopo *Canuariensi* & aliis episcopis, rex cum consensu dominorum in quos deliquerant condonavit eis vitam. Sed exheredati sunt sicut ceteri pro se & heredibus suis; Et exlegati sunt in *Hiberniam* sub statuto edito nunquam redituri. Assignatiq; sunt bini & bini ad certa loca pro suo perpetuo mansuri, & l-

tra certas limites & bundas non progressuri; Et assignati sunt certa summa pecuniarum singulis eorum de archa regis ad eorum sustentationem, videlicet domino *Rogero de Fulthorp* xl. li. & progredi circa locum sibi limitatum per iij. leucas, & domino *Willielmo de Burgh* socio suo xl. marcæ & progredi & regredi circa locum sibi limitatum per ij. leucas. Item domino *Robertus Beaknappe* xl. li. & egredi & regredi circa se per iij. leucas. Et domino *Johanni de Holte* socio suo xl. marcæ & egredi & circumgredi per ij. leucas, domino *Johanni Caare* & *Johanni Lofton* cuilibet eorum xx. librarum & exire & redire circa se per ij. leucas. Inhibicumque est illis omnibus ne uxores eorum ad eos accederent in terra exilii sui aut filii eorum ne forte eos de lege regni instruerent. Inhibicumque est eis ne cuiquam auxilium aut consilium vel favorem verbo aut scripto vel quoquo alio modo aliquatenus ministrarent. Cautum quoque est contra eos quod si quis quemquam illorum bundas illis limitatas transgredientem inveniret, transgressorem statim arrestaret *Londoniasque* ad regem duceret prima mortis dampnatione videlicet distractione & suspensione prout ante addicti fuerant sine remissione plectendos. Hiis ita gestis rex facit generalem gratiam domino *Johanni Golafre* qui de prodicione accusatus fuerat sed in transmarinis illis diebus agens, & omnibus & singulis de prodicione notatis aut in seditione delinquentibus; nec quicquam ultra molestatus fuit de illo crimine. Sicque finivit parliamentum pridie non. Junii & incepit in crastino Purificationis præcedenti. Et sic patet quod *Robertus Treslyan* capitalis Justiciarius *Angliæ* distractus est & suspensus & gutture caesus. *Willielmus Skipwyth* Justiciarius evasit solus sine culpa quia non erat cum illis apud *Donington* quando malum illud prodicionis fecerunt. Ceteri quinque ad eandem dampnationem addicti sunt. Sed vita eis sic condonata, pro perpetuo suo taliter exlegati sunt ut supradictum est.

Scoti intraverunt in *Angliam* in occidentali marchia prope *Carlill* & dederunt patriam prædæ & incendio, & multa mala exercuerunt. Et ceperunt de patria circiter CCC. viros & eos secum abduxerunt, & ceperunt dominum *Petrum Tyriol* vicecomitem *Carlilensem* & alios milites de patria & evaserunt absque magno dampno suorum. Item in orientali marchia iij. die Augusti intraverunt Scoti cum plena potestate *Scotia*, videlicet Comes *Duglas*, Comes *Fyf*, dominus *Alexander de Exteris insulis*, Comes *Marchia*, Comes *Straernie*, Comes de *Murryf*, Comes *Orkeneye*, dominus *Archibaldus Duglas*, & deprædati sunt patriam & incendio tradiderunt et quamplures partes borealis plagæ devastaverunt, adeo quod multis retroactis temporibus tanta mala in regno *Angliæ* per hostes non sunt audita. Quibus occurrit dominus *Henricus Percy* filius & hæres Comitis *Northumbria* quem Scoti vocabant *Henricum Hotespur* propter suam probitatem, eo quod alius sopori deditis ipse super hostes evigilare consueverat, et hic *Henricus* pugnavit cum eis juxta *Zoston* prope *Novum castrum* super *Tynam*. Et hic manu sua interfecit Comitem *Duglas*, et Comitem de *Murryf* ad mortis metam vulneravit. Et idem *Henricus* ibidem captus est cum fratre suo juniore et aliis xxj. militibus et multis aliis armatis et sagittariis, et in *Scotiam* abducti sunt. Sed et de *Scotis* multi capti sunt, inter quos *Jacobus de Lynseye* frater reginæ *Scotia* vir potentissimus. Factaque est pugna die

Ricard. II. die Mercurii proximo ante festum sancti *Laurentii* in vespere. Et numerati sunt occisi mille & C. prope *Carliss* eodem tempore numero xxx. mil. set in fugam coacti sunt capientes aquam.

Dominus *Thomas de Arundell* Episcopus *Elyensis* post exlegationem *Alexandri Nevill* factus est archiepiscopus *Eboracensis*. Dominus *Johannes Fortham* translatus est de Ecclesia *Dunelmensis* ad Ecclesiam *Helyensem*. Dominus *Walterus Skirlowe* translatus de Ecclesia *Batoniensis* ad Ecclesiam *Dunelmensem*. Magister *Radulfus Argum* translatus est de Ecclesia *Salisburyensis* ad Ecclesiam *Batoniensem*, & dominus *Johannes Walton*, factus est Episcopus *Salisburyensis*. Magister *Walterus Skirlowe*, primo creatus fuerat Episcopus *Cestrensis*, sed antequam installaretur translatus est ad sedem *Batoniensem*, deinde post paululum translatus est ad sedem *Dunelmensem*; eodem scilicet anno magister *Ricardus Scrope* creatus est Episcopus *Cestrensis*. Hæc omnia eodem anno. In autumno proximo sequenti in crastino natiuitatis beate *Mariae virginis* Rex celebravit aliud Parliamentum apud *Cantabrigiam* scilicet eodem Anno gratie M. CCC. lxxxviii. & regni sui xii. incipiente, in quo concessa est ei de Ecclesia dimidietas decimarum & a populo medietas quintodecimæ pro guerra in *Scocia* anno sequenti facienda. Et edita sunt nova statuta pro utilitate communis populi, & plura statuta quæ edita fuerant in tempore avi sui *Edwardi* iij. innovantur scilicet de laborariis, operariis de fervientibus, de ballivis, de singulis officiariis de vicecomitibus, de provisionibus ad curiam Romanam tendentibus & de multis aliis gradibus, communi populo necessaria. Nam tanta elatio in inferiori populo illis diebus in habitu & apparatu & diversis gylis pululabat & crevit, quod vix quis de populo dimiceretur ab alio per splendorem vestitus aut apparatus. Non pauper à potente, non egens à divite, non servus à domino suo, non sacerdos ab alio de populo, sed unusquisque imitabatur alium & nitebatur inducere noviore gylam & transcendere in elatiori apparatu & habitu tuum potentiorum, super quo magnates instabant apponere remedium & errata defalcare & ad meliorem formam reducere, sicque rex statuta sequentia cum assensu Parliamenti confirmavit, et in singulis comitatibus regni publicari et conservari inviolabiliter districte mandavit, sub forma quæ sequitur.

Per commune profite & universale ben de sut le roialme nostre seigneur le Roy a son parlyment tenuz a *Canteburgh* lendemain de la natiuite de nostre dame lan son regne duxisme del assent des seigneurs & communes illoques assemblees ad fait certains estatutes & ordonances en la fourme que suis.

PRIMERMENT accordez est & assentes qe seyni esglise eyt totes ses libertes & franchises & qe la grant chartre & chartre de la forest & touz autres estatuz & ordonances avans ces oeures faictes & ayent repelles soyent durement tenuz & fermement gardes.

Item, accordez est & assentes qe le Chancelere Tresorere, Gardeyne de le prive seale, seneschal del Justiele le roy, Chamburleyn du roy, Clerk du rollez, Justices del unebank & de laurre, Barons del eschequere & touz autres qe seront appellez du ordeigner nower ouz faire Justices de la pees, Visconts, Eschevours, Customers, Contrerollours, ouz aucune autre

officer ouz mynistre du roy soient fermement jurrez. *Ricard. II.* & serments qils ne ordeignent nement ne facent Justice de la pees, Visconts, Eschevours, Customer, Contrerollours ne nulle autre officer ne mynistre du Roy par nulle maner donne ne brogare ne favour ne affection, ne qe nulle qe pursue per luy oue per alere en prive oue en apert de les plains localz & les plains sufficients a lour escience & lour conscience.

Item, accordez est & assentes qe touz les estatutz, de artificers & laborers servannz & vitayllers faitz sibi en temps nostre seigneur le roy qore est come en temps de son noble ayele qe diem asoyle nyent repellez soyent fermement tenuz & gardes & dument executez, & qe les ditz artificers laborers servans & vitayllers soyent dument justices per les justices de la paix si bien a suis du roy come a suis du parrye solonc le exigence des ditz estatutz & qe le Mayre baylifs & seneschalles des seignurs & seneschalles des villes facent dument lour office touchant tieles artificers, servans, laborers, & qe ceppes soyent en chescune ville a justifier mesmes les servans & laborers come ordeigne est en le statute susditz; & en outre est ordeigne & assentes qe nule servant oue laborer soit il homme oue femme departe au syn de son terme hors del hundrede Roke oue wapentake oue il est demorant par servir oue demorer ayllors oue per colour dalerer loynes en pylgrynage sil ne porte lettre patent contenant la cause de son aller & le temps de son retourner sil doit retourner desoubz le seale du roy qe a ceo sera assigne & lyvero en garde dascune prodome del hundrede ou hundredez Roke oue wapentake, cite ou burgh, solonc la discrecion des justices de la paix a garder & loyallyment faire tuelz lettres quant il boisoigne & nemy en alere manere per son serment, & qe entour le dit seale soit escript le non del counte, & a traverser du dit seale le non del dit hundrede Roke wapentake cite ou burgh, & si ascune servant oue laborer soit trove en cye burgh oue ayllors venant de ascune lieu vagarant sanz tiele lettre, soit maintenant pris per les ditz mayre baylifs seneschalles oue Constables & mys en ceppi & gardes tanq ilz eyent trove surtees de retourner a son servys oue servys oue laborer en la ville dont il vient sanz il eyt tiele lettre come desjys. Mes nost mye la entencion du cest ordeignance qe servannz qe chivachent oue allent en boisoigne de lour seignurs oue meystres soyent compris deynez cestez ordeignance per temps de qe le boisoigne. Et si nule porte tuel lettre qe poet estre trove forge oue fauz, eis la prison de quarant jours par la fauzyne & outre tanq il eyt trove surte de retourner & servir & laborer come devant est dit. Et qe nule recey servant ne laborer allantz hors de lour hundrede Roke wapentake cite ou burgh sanz lettre tesmoynale ne oue lettre outre un noes sil ne soit per cause de maladie oue alere cause resonable ou qe il Oule oue puisse servir & laborer illoques per mesme le tesmoynance sur payne a lymystere per Justices de pees, & qe si bien artificers & gentz de maystyer come de servannz & apprenys qe ne sont de grans avoyre & de quele artifice & mystere len nait pas boisoigne en temps dautz soyent arrez de servir en autz de cyere caillere & entyellere lez blers, & cest estatute soit dument execute per mayres & bayliffes seneschalles & constables de vyles sur payne.

Record. II. peyne a lymiter & a juger per lez ditz Justices de la pees en lour sessions. Et qe nule priene outre une denere par la dis leltre faire & enscalere & delivrer. Et en outre a cause qe lez servantz & laboreres ne voillent per long temps ouns volunz servir & laborer sanz outragouse & excessyve lome & molt greindre qe nad este dome as tiels servantz & laboreres en aucune temps passe, si que par chiere de ditz laboreres & servantz les husbondes & terre tenants ne poient payer lour rentes ne a payne vivre sur leur terre, a tresgrant damage & perde sibiens ditz seignurs come de tut le commune & auxint a causes qe lez lomeurs ditz laboreres & servantz sont este mys en certeyne devant ces oeuvres, accorde est & assentuz qe le Baylif par husbondrye pregne per an xiiij. s. iiii. d. & sa vesture un foith per an a plus, le maystre byne x. s. Charretier x. s. Berchere x. s. Boner vi. s. viij. d. Vachere vi. s. viij. d. Porchere vi. s. Feme laborerere vi. s. Deye vi. s. Chacer descharowe viij. s. a plus, & chescune altre laborere & servante solonc son degre, & meyns en pays ou meyns soleint estre domez sanz vesture curtesye oue altre regarde per covenant, & qe nule servantz ditz artificers ne de vyayllers deyme Cite, burgh ne autres villes ne preignent plus qe le laboreres & servantz desuz nomez solonc leur estate sanz vesture curtesye ne autre regarde per covenant come desuz est dit; & si nul pregne oue donne per covenant plus qe nest especifies peravant, qe al prime foith qils serront ent atteynatz payent sibiens ditz donors come lez pernors la value del excessif issint donnee oue pris, & a la seconde foith de leur atteindre la double value ditz tiels excessif, & a tierce foith la treble value ditz tiels excessif, & si le pernour issint atteyn meyns rienz dome payere lez ditz excessif eis la prison de xl. jours.

Item, ordeigne est & assentuz qe ceux oue celluy qe use de laborere a charewe & charet oue altre labour oue servyse de husbondrye tant soit del age del xij. anz qe dehors en avant il demourge a tyele labour sanz estre mys en mystere oue artifice, & si covenant en de apprenticesce soit fait desore en avant a contrayre soit tenuz par nul.

Item, accorde est & assentuz qe nul servantz de husbondrye oue laborere ne servantz de artifice ne de vyayllere ne porte desore en avant baslarde dagger ne espy sur payne du forserge du cyelle si non en temps de guerre par deffence du roialme, & ceo par survenue ditz arayours par temps estantz, oue travaillant per pays oueke leur maystre oue en lez messager de leur mestrez meyns trent tiels servantz & laboreres arkes & serrez & lez usent lez dismengez & jours ditz festez & le sent ent outrement lez joves as peltes sibiens a mayne come al pte et lez autres joves appelez coytes dyces gettere du pierre kayles & autres tiels joves importunz, & qe lez viscontz mayres & bayliffes & constables eyent pouare detester & arestion touz lez contravmancez, & les baselardus daggers & espers suisditz, & lez ditz baselardus daggers & espers seyser, & gardiere ranqe ad session de Justices de la pees & lez presentent devant lez ditz Justices en lour sessions ensemblement oue lez nouns du ceux qe lez porteront. Es nest pas lencencion du roy qe prejudice soit fait as franchises ditz seignurs touchant lez surfayures a eux dewes.

Item accorde est & assentuz qe de chescune qe

va mendynant & est able a servir oue laborer Record. II. soit fait de luy come de celuy qe departe hors ditz hundredz & autres lieux suisditz sanz leltre desmoynayle come desuis est dit forpris genz de Religion heremytes appoves eyantz leltre testimonials ditz ordegnaryes, & que lez mendynantz impotentz de servir demourant as Cyties & villes oue ils sont demourantz al temps de proclamacion du cest estatue. Et si les gentz del ditz Cite oue villes ne voillent ne poient suffire de les crover, que les ditz mendynantz soy trayent as autres villes deinz le hundred de Rope oue wapentake oue as villes oue ils furent nez deinz xl. jours apres la dis proclamacion fais & la demourgent continuellement par leur vye. Et qe de touz ceux qailent en pylrynage come mendynantz & sont pouantz a travailler soit fait come ditz servantz & laboreres sils neyent leltre desmoynayle de leur pylrynage desoub le ceale avantditz, & qe lez clerks de universitez qe vont auxi mendynantz eyent leltre de desmoynayle de leur Chauncielere sur mesme la payne.

Item, accorde est & assentuz qe ceux qe ceo faynent homerz travaillys hors du roialme & illoques est enprisonnes portantz leltre desmoynayle de capitaine anils ont demourer oue ditz Mayrez & bayliffes oue ils facent leur arrywayle, & qe mesmes les mayrez & bayliffs enquerrent ditz tiels gentz oue ils ont demourer & ove qui & en quele lieu leur demourer est en Engleterre, & qe mesmes les mayrez & bayliffs les facent leltre patentz de souz le seale de leur office desmoynant le jour de leur arrywayle & ou ils ont este a ceo quils ont dit, & qe lez ditz mayrez & bayliffs les facent jurer qils rendront leur droit chymyne vers leur pays si non quils eyent leltre patent desuis la grant ceal le roy daltrement faire, & si aucune tielle home travaille soit trouve sanz tielle leltre, soit fait de luy come ditz servantz laboreres suisditz, & cest ordegnance serra entendu des homes travailles qe vont mendynant per le pays apres leur arrywayle.

Item ordeigne est & assentuz qe lez ordinances suisditz des servantz & laboreres mendynantz & vagantz a rienem lieu & soient executez sibiens as cytees & burghes come as autres villes & lieux deinz la roialme sibiens deinz franchise come dehors, & qe les viscontz mayres & gardeyns des gaules soynt tenuz & chargez de rescivere les ditz servantz laboreres mendynantz & vagantz & les detener en prison en la fourme avantdit sanz les deservir a maynprise ou en bayle & sanz sec oue autre vye prendre deuz per eux mesmes oue per autres ranqe come ils soyent en prison ou al entre oue al issint des mesme la prison sur payne de payere C. s. al Roy.

Item ordeigne est & assentuz qe en chescune Commission des Justices du pays ne soyent assignez que six Justices outre les Justices d'assise, & qe les ditz six Justices tiegnent lour sessions en chescune quarter del an au mayne, & ces por trois jours si myster soit, sur payne de estre punys solonc ladvis de conseil le roy a surce de chescune qe se vorra pleyndre. Et enquerrent diligement outre autres choses touchant leur offices si les ditz mayres bayliffes senechalles Constables & autres rayolers ont deuement fait execution des ditz ordegnances & estatutz des servantz & laboreres, mendynantz & vagantz, & punissent ceux qe sont punissables

Record. II. nissables per la dit Payne de C. s. per mesme la Payne que ceux que sont trouves en deffiance que ne sont punissables per la dit Payne de C. s. punissent per leur discrecion. Et pregne chescune des ditz Justices leur gages iv. s. le jour par le temps de leur dis sessions & leur clerkes ij. s. le jour & ceo dez fines & emercyments susditz & provenantz de mesmes les cessions per mayner des viscontes, & que les seignours des franchises soyent contributeurs as ditz gages solonc afferant de leur parte des fines & amercyments susditz, & que nul seneschall de seignour soit assigne en nule de ditz commissions & que nulle association soit as Justices de la pees apres leur primer commission & nest pas l'entention de cest estatute que les Justices del un banc & del autre ne les surceant de l'ye en cas qils soyent nommez en les ditz commissions soyent tenuz per force du cest estatut de tener les ditz cessions quatre foith per an come sont les autres commissioners que sont continuellement demourant en pays meiz quils lo facent quant ils a ceo poient bonement entendre.

Item, come contenuz soit sibien en l'estatute de Westmynstre primer come en l'estatute fait a Gloucestre nostre seignur le roy qore est secunde que nul soit si hardy de controverer oue countere aucune fauz nouvelle mesonge oue aucune tiels fauzes eschofiez des Prelates Ducs Contes Barons & autres nobles grantz du roialme, & du Chanceliere, Tresorere, Clerk du prive seale, Senechal del hostiele nostre seignur le Roy, Justices de l'un banc & de l'autre, & d'autres grantz officers du roialme, & que le fra soit pris & enprisonnez jeschues a tant qil trouve celui dont la parole serra mouez: Accordez & assentuz est en cest parlyment quant aucune tielle soit pris & enprisonnez & ne poit autre trouver dont la parole serra mouez come devant est dit qil soit punys per le dit conseil nient couteantz lez estatutes avantditz.

Item, en droit de la leyres des Chivalers venantz as parlymentz par lez communes des Contes accordes est & assentuz que le dit leue soit fait come ad este use avant cez autres voustz aycell que si aucune seignur oue autre home espirituels oue temporels eit purchacez aucunez terres, oue tenementz, ou autres possessions que soloyent estre contributeurs as tielles dispences devant le temps du purchace, mesmez lez terres, tenementz & possessions, & lez tenantz du ycell soyent contributeurs as ditz dispences come les ditz terres, tenementz & possessions, & lez tenantz du ycelles soient faire devant le temps de mesme le purchace.

Item, par ceo que tant dez fymes & autres ordurez dez issues entrailles sibien de bestes tuez come dez autres corruptions sont gettez & mys en fosses ryvers & autres ewes, & auxint plusieurs autres lieux dedens & entour & pres diverses citees, burghes & villes du roialme & lez suburbs du celles, que lez illoques est grandement corrupte en essee & plusieurs autres maladies & autres dysceases nient suffrablez aveignent de jour en autre sibien a lez enhabitanz & conversantz as ditz citees, burghes, villes, suburbs, come a les autres illoques repoyrantz & passantz susditz, Accorde est & assentuz que proclamation soit fait sibien en la cite de Londres come en autres citees, burghs, villes, & permy le roialme ou il boisoigne si bien deyns franchises come dehors, que touz ceux q' tils ausances

fymes, issues, entrailles & autres ordurez ont gettez **Record. II.** & mys en fosses & ryvers, ewes & autres lieux susditz, lez facent outrementz remover oustere & enporter perentre cy & la feste de seyns Mychell profechyn avener apres la fyne de cest parlyment, chescune sur Payne de xx li. a payers al Roy. Et que lez Mayers & baylifs de chescune tuel cite, burgh & ville, & auxint lez bayliffes des franchises lez compellont de ceo faire sur semblabill Payne. Et si aucune soy sent greve que ceo ne soit presait en maner susdit, & soy vult enpleyndre en la Chancelerie apres la dit feste de seyns Mychel, cy brief de faire venter celui de qi il vult enpleindre en la Chancelerie a monstrere par quoy le dit Payne ne serra levee de luy, & sil ne poit ent deument excuser, soit mesme la Payne levee de luy, Es en outre soit proclamation fait si bien en la dite citee de Londres come en autres citees, burghes & villes come desuys que nul de quelle condicion qil soit ne faire mestra ne gettre en avant tides ainsy sans issues fymes entrailles & ordures en lez fosses, ewes, ryvers & autres lieux susditz. Et si nul le face soit appelle per brief devant le Chancelier al suit de celui qil soy vorra pleyndre. Et si y soit trouve compable soit punys solonc la discrecion de Chanceliere.

Item, accordes est & assentuz que les draps de Ray & de coloure assayrez & aceneres a Bristont & ex countez environne soyent de la mesure autre foie ordeignee par estatut fait a Westmynstre lan du regne le Roy Edward ayel nostre seignur le Roy qore est xlvij. Cest assavoyre lez drapes de Ray de la longure vint & oepz aux mesures per le list et synk quarters de leure, & le drape de coloure de xxvj. annez de longure mesure per les doos & vj. quarters de laeure au meyns. Et que demy drape soit il de Ray oue de coloure tiegne en longure solonc laferant en laeure come lez drapes de coloure & du Ray sur la Payne a lymisiere en mesme la estatut.

Item, que nulle liege du Roy de quelle estate oue condicion qil soy greindre oue meindre passe le miere menvoy hors du roialme Denghetere per licence oue sanz licence sanz especial conge du Roy mesmes par soy providre oue purchacere aucune benefice du seyns esglise oue cure oue sanz cure en la dit roialme, Es si aucune le face & par vertu de tielle provision accepte oue per luy oue per l'autre aucune benefice en mesme la roialme, que a cele temps mesme le provisour soit hors de protection du roy et mesme la benefice voyde si que bien life a patron du mesme le benefice sibien espirituels come temporels presenteyz a ycelle un clere able a sa volonte.

Ensement est assentuz et ordeignez que le staple soit remuee du Mydburgh a Caley, et qil soit a Caley la primere jour de Decembre profecheyne avener.

Eodem anno in Quadragesima intraverunt Scoti in occidentali plaga & tam occidendo quam incendiando multa mala exercuerunt, insuper pueros parvulos lactantes ad ubera, mulieres in puerperio & pregnantes, ac viros debiles et decrepitos in patria **Epistolam** in dominio domini de Dacres in domos colligentes concluderunt et clausis hostiis ad numerum, ut dicebatur, circiter CC. et amplius irremitibilibiter et abique misericordia igni combusserunt.

Anno Gratiz M.CCC.lxxix. incipiente die Jo. An. Dñi vis ante Pascha, dominus le Bermon Gardianus de 1389. Carlol in occidentali marchia intravit in Scociam per

Ricard. II. per xl. leucas, et spoliavit forum de *Fowyk*, et prædatus est ad placitum et multos *Scotos* iecum abduxit. Eodem anno statim post Pascha quidam mercator de *Dermouth* conduxit classem de *Portink* proprio stipendio, et cepit xxxij. naves, ut fertur, onustas cum vino de *Rechill* circiter M. v. C. doliorum.

In Quadragesima orta est dolorosa discordia in *Oxonia*, discordia anni præcedentis ad plenum nondum sopita, sed semper partes adhuc irritante. Nam *Wallani* scolares semper inquieti adhærentibus sibi austrahibus scolaribus insurrexerunt contra boriales scolares, & hinc inde multa mala mortis inter eos evenerunt. Et in tantum increvit istud dididium quod dies campestris prælii in campo præfixus est inter partes. Sed Deo mediante & *Thoma de Wobestoke* Duce *Gloucestris* le intromittente cum minore dampno conquivit, & multi de *Wallanis* banniti sunt ab Universitate *Oxonia*; & in recedendo per alios scolares boriales ad hoc paratos ad portas villæ in recedendo oscula offerre compulsi sunt.

Mense Maii rex tenuit concilium apud *Westmonasterium*, & in festo inventionis sanctæ Crucis rex veniens in concilio ammovit omnes majores officarios inopinatè ab officiis suis & ad placitum suum subrogavit alios quos voluit, scilicet ammovit Cancellarium archiepiscopum *Eboracensem* & loco ejus promovit episcopum *Wyntonensem*, & Thesaurarium episcopum *Hertfordensem* & in loco ejus alium imposuit, & clericum de privato sigillo & omnes alios. Similiter & Justiciarios de utroque banco. Sed ne negocia regni medio tempore obfiscarentur, jussit Justiciarios legis requisita sicut solito prosequi donec sibi de aliis Justiciariis consultus provideret. Comes quoque de *Arundell* cui commissa fuerat Parliamento gubernatio & custodia maris & marisarchus fuerat similiter ab officio suo amovus est, & Comes *Huntingdonæ* in loco ejus subrogatus. Similiter faciebat rex de cæteris officiariis dicens, « Se non debere inferioris aut minoris conditionis quam quicumque alius hæres regni *Angliæ*, cum lex & consuetudo regni *Angliæ* asseverant quod quilibet hæres in warda cujuscumque domini postquam cum vicissimum primum annum ætatis suæ pervenerit statim de paternali hereditate gaudebit, & liberam disponendarum facultatem & rerum suarum legitime possidebit. Sed jam contigit quod ego per plures annos sub consilio vestro & gubernatione degebam, & nunc primum Deo, deinde vobis gratiarum actiones multo tiplico quia me & hereditatem meam atque regnum meum *Angliæ*, tam infra quam extra, & præcipue contra inimicos nostros undequaque gubernastis & subportastis, salvo semper nobis & regno nostro honoris & laudis tripudiali organo. Nunc autem Deus ita pro nobis disposuit quod legalem ætatem supplevimus, & jam vicissimum secundum annum in præsentem agimus. Idcirco petimus & deinceps liberam facultatem regulandi & regendi nos & hereditatem ac regnum nostrum habere volumus, & officarios ac ministros ad nostrum placitum secundum quod nobis melius expedire visum fuerit per Dei gratiam volumus eligere & ad quæque officia promoveri; officarios vero jam incumbentes ad nostrum libitum penitus ammovere, & alios quos eligimus in loco eorum ubilibet subrogare. Et non erat quis qui regis

voluntatem infringere conaretur, sed omnes Deum glorificaverunt qui sibi talem regem sapientem futurum providere curavit. *Ricard. II.*

Mense Julii dum rex esset apud *Sehene* conveniunt in curia sua multe turme atomorum & muscarum, & in modum prælii congregientes fecerunt maximam stragem invicem, adeo ut scopis & pertis mundarent locum de interfectis. Capte sunt treuge inter regem *Angliæ Ricardum* & reges *Franciæ*, *Scotiæ*, *Hispaniæ*, *Portugalliæ*, *Naverniæ*, & istæ treuge inceperunt primo die Augusti in propinquo-ribus partibus tam per mare quam per terram, & in remotioribus partibus quæ diuturniorem relationem expetebant xv. die mensis Augusti sole oriente.

Anno M.CCC.xcij. videlicet xvj. die mensis Augusti oriente

Eodem anno magister *Willielmus Courtenye* archiepiscopus *Cantuariensis* frater Comitis *Deira* visitavit diocesem *Lincolniensem*. Et in festo sanctæ *Fidis* virginis visitavit dominum *Johannem de Bokyngham* episcopum *Lincolniensem* in ecclesia cathedrali *Lincolniæ* cum capitulo & ceterum canonicorum. Et venit ad abbathiam *Leycestrensem* visitationis causa sabbato ante festum omnium Sanctorum, & ibi moram traxit usque diem Martis. Et hora vespertarum die omnium Sanctorum, scilicet die *Lunæ*, convocatis omnibus canonicis ejusdem monasterii cum capellanis de capella sua in singulorum manibus candelis accensis, Idem archiepiscopus firmavit sententiam excommunicationis super *Lollardis* sive *Wyelyvianos* cum fautoribus, qui errores & opiniones magistri *Johannis Wyelyffe* tenuerant, vel foverant, vel in posterum teneant vel foveant in diocesi *Lincolniensi*. In crastino scilicet die animarum iterum idem episcopus fulminavit sententiam excommunicationis in specie cum cruce erecta, candelis accensis, pulsatis campanis ut prius super novem certas personas villæ *Leycestrensis* quæ eandem villam cum patria nimis polluerant & infecerant. Archiepiscopus inde hora vespertarum recedens abiit ad ecclesiam sancti *Petri* ad quandam anachoritam *Matildam* nomine ibidem reclusam, quam arguens de prædictis erroribus & opinionibus *Lollardis*, minus provide respondentem citavit quod coram eo compareret die Sabbati proximo sequenti in abbathia sancti *Jacobi Northamptoniensi* ad respondendum ad prædicta erronea prophana. Quæ ibidem statuto die comparuit, & renunciatis erroribus inunctaque poenitentia saluari repatriavit. Sed usque in secundum diem ante festum sanctæ *Luciæ* extra Reclusorium suum moram traxit, quo die iterum Reclusorium ingressa est. Quidam alii *Lollardi* citati comparuerunt apud *Oxoniæ* & alijs locis prout archiepiscopus eis induxerat, & renunciatis suis superstitiosis erroribus atque abjuratis prophanis dogmatibus publicam poenitentiam peregerunt. *Willielmus Smyth* de quo superius frequens fit mentio, forum *Leycestria* circumit lineis tantum indutus in dextra portans crucem cum imagine Crucifixi, in sinistra imaginem *S. Katerina*, eo quod quondam imaginem sanctæ *Katerina* secaverat & incenderat pro oleribus coquendis in sua esurie, sicut superius plenius dictum est. Anno &c. octogesimo secundo. Libros etiam solemnes, quos in inaterna lingua de Evangelio, & de Epistolis & alijs Epistolis & Doctoribus conscripserat, & ut fatebatur per annos octo studiose con-

An. Dñi
1392.

scribere

Richard II. scribere laboraverat archiepiscopo coactus tradidit. Prædictam penitentiam circa cimiterium ecclesie sanctæ *Margarete Leycestrensis*, Dominica sequenti antecedens & præcedens processionem adimplevit. *Rogerus Dexter de Leycestria* cum uxore sua forum Sabbati *Leycestria* tantum lineis induti ferentes cruces in manibus penitentiam agendo circueunt. Et sic in magna parte publica audacia prophanz doctrinæ *Lollariorum* sive *Wyclivianorum* timore potius archiepiscopi quam amore Dei repressa est, cordis tamen perseverantia in antiquis delusionibus adhuc in oculis prout audebant pullulante nimis.

Dñi An.
1390.

Anno Domini M.CCC.xc. circa festum sancti Petri ad vincula *Johannes Dux Lancastria* fecit magnam convocationem magnatum regni ad venandum apud *Leycestriam* in foresta & defensa & in omnibus parcis suis ibidem. Nam die Sabbati affuerunt ibi Rex et Regina, Archiepiscopus *Eboracensis*, Dux *Eboracensis*, *Thomas Wodefoke Dux Gloucestria*, Comes de *Arundell*, *Johannes de Hollande*, Comes *Huntingdonis*, cum aliis Episcopis, Dominis et Dominabus plurimis. Die Jovis sequente rex inde recedens versus *Notinghamiam* pernoctavit cum domino de *Bremende* juxta *Kilbythorone*. Eodem tempore ad festum sancti Jacobi *Henricus Comes Derby* primogenitus *Johannis Ducis Lancastria* cum armata manu M. electorum milium, armigerorum et valetorum arripuit iter versus *Præciam*, et mense Aprilis rediit cum magni honoris tripudio et omnibus Christianis excellenti gaudis sua expeditione.

Anno isto fuit magna egestas in omnibus partibus *Anglia*, et ista egestas seu inopia bladorum incepit sub falce, et perduravit usque ad festum S. Petri ad vincula, scilicet ad nova grana. Ista inopia multum oppressit populum, et præcipue communies et pauperes; nam videres infantes et pueros in viis et domibus pro fame ejulantes et clamantes panem petentes, nec mater habuit unde eis frangere valuit. Sed et tanta fertilitas et frugum habundantia per quam plures annos præcesserat, quod credebatur et dicebatur à multis yconomis et terrarum colonis, si semen non spargeretur super terram, habita & recondita in ortis & granariis sufficerent ad alimentum totius populi per v. annos subsequentes. Sed causa istius egestatis penuria pecunie multum credebatur esse apud plures, nam pecunia multum defuit illis diebus, & hujus maxima causa fuit quia lanæ regni dormiebant apud quosdam per biennium, & apud quosdam per triennium absque emptore; nam statutum fuerat in quodam parlamento quod mercatores *Anglia* non exirent regnum cum lanis & aliis mercimoniis, sed ea adducerent ad duodecim loca infra regnum ad hoc negotium deputata, ut mercatores alienigenæ cum suis mercimoniis ad dicta loca confluerent, et sic per excambium nostra mercimonia abducerent suæque nostris dimitterent. Quam ob causam mercatores *Anglia* abemptione lanarum et aliis mercibus abstinerunt, donec in proximo jam secundo parlamento concessum est eis cum suis mercimoniis transire quo volunt. Istit diebus lana exilis reputationis fuit, nam una petra bonæ lanæ de collecta patriæ vendebatur pro iij. solidis, et in foro *Leycestria* quandoque pro ija. vel xx. donariis. Ista egestas annonæ maxime invaluit in comitatu *Leycestria*

et mediis partibus regni. Et licet egestas esset magna, precium tamen bladorum non erat nimis excessivum. Nam quatterium frumenti in suo summo precio vendebatur *Leycestria* pro xvj. s. viij. d. una vice, reliquo tempore pro una marca vel xij. solidis. Apud *Londoniam* vero et in multis aliis locis regni quatterium frumenti vendebatur pro decem solidis, vel paulo majus vel paulo minus; nam confluebant xj. naves onustæ cum copia alimentorum ad diversa loca regni in relevamen populi. Sed et cives *Londoniarum* exponebant ij. milia marcarum in emptionem alimentorum de communi cista orphanorum. Et xij. aldarimanni quilibet eorum apponebat xx. libras ad similem emptionem præ timore venturæ famis civitati, et reponebant in diversis locis commodioribus et aptioribus pro populo, ut indigentes venirent et emerent sub certo precio quantum sufficeret pro se et familia sua sustentanda, et qui non habebant pecuniam in præfenti solvere fidem facerent. solutionis infra sequentem annum, sicque relevati sunt ne quis præ fame periret.

Anno Domini M.CCC.xcj. rex celebravit parliamentum apud *Westmonasterium* in crastino autumnum. In isto parlamento data est licentia mercatoribus *Anglia* exire regnum et abducere sua mercimonia quo volunt. In isto parlamento editum est profanum statutum contra ecclesiam et ecclesiarum personas, videlicet, ne quævis personæ ecclesiasticæ possideant maneria glebas domos possessiones terras redditus quoscunque proventus per manus feoffatoris absque licentia regis et capitulum dominorum. Et istud statutum extendit se tam ad ecclesias parochiales, capellas, cantarias, quam ad abbatias, prioratus, seu quoscunque alia monasteria, similiter ad cives civitatum, et villicanos, atque burgenfes burgorum et villarum hujusmodi redditus vel possessiones pro communi utilitate habentes. Nam homines in illis diebus qui volebant conferre redditus vel possessiones alicui ecclesie sive cuiquam communitati nec expensas possent effundere, ut eos in manum mortuam reducerent sub licentia regis & capitulum dominorum, solebant feoffare certos homines in quibus habebant fiduciam, sub quorum nomine et defensione ecclesiasticæ personæ vel hujusmodi communitas rei commodo gauderent et utilitatem eorum possiderent. Et cautum est in eodem statuto, quod omnes et singuli tam personæ ecclesiasticæ quam parochiales, et cives atque burgenfes, et villicani seu quicumque alii habentes hujusmodi redditus, possessiones, maneria seu quoscunque proventus in manibus talium feoffatorum sine licentia regis & capitulum dominorum, quod aut licentiam à rege et capitulum dominis impetrarent in manum mortuam redigere vel venditioni talis exponere et suum commodum inde facere citra festum sancti Michaelis proximo sequens, vel illo festo peracto rex et capitales domini in sic non præordinatis et dispositis intrare et seiscire, et ad suum placitum optinere.

Istis diebus erat quadam matrona in civitate *Londoniensi* quæ habebat unicam filiam quam instruxit ad celebrandum missam, & crexit altare in cubili suo secreto cum ornatu suo, sicque fecit filiam suam multis diebus vestire se more sacerdotis & ad altare accedere. & pro suo modo missam celebrare: sed cum venisset ad verba sacramenti prostravit se ante altare & sacramentum non confecit, sed cætera missæ surgens usque ad finem completæ

An. Dñi
1391.

matre

Ricard. II. matre ejus eam juvante & suam devotionem agente. Ille error multo tempore duravit donec per quandam vignam ad talem missam secretius vocatam divulgaretur, & ad aures episcopi *Londoniensis* devenisset, qui eas ad præsentiam suam convocavit & de errore convenit, & sacerdotissimam tonsuram comæ publice monstrare coegit, cujus caput nimis glabrosum inventum est; episcopus plorans nimis & ejulans de tali errore in ecclesia suo tempore contingente, multa lamenta emisit, & finem cum illis juncta poenitentia fecit.

Dux *Geldria* misit regi *Angliæ* literas laudabiles, & ad guerram, & militares actus, & ad regis nobilitatis exercitium multum allectivas, quarum tenor sub sequenti forma patet.

MAGNIFICE PRINCEPS, Innata vobis probitas & prudentium consilia ut opinamur simul agerent in effectum quod singula hæreditaria jura quæ ex natalicio vestram magnificans regiam maiestatem temporibus vestre discretionis altissima providentia munirentur illata, & si quavis oppugnaret violentia clipeo militari studeat regalis industria fortiter defendere sua jura. Et quia vestram regiam personam contingamus in affinitate, non valet Deus ipse quin semper parati erimus vobis in vestris juribus defendendis assistere cum duobus militibus lancearum quando es quociens disponemini ad bellica convolare. Nec perire debeant jura propter verba aut promissa quomolibet ad hoc laborat versuta Gallicorum. Sane, serenissime princeps, in orbem volat fama nec ambigitur quod propter lana et innumerabilium vestra singularia commoda sine quibus non vivit oriens neque auster regna singula in pecuniis vos saluant. In comparatione igitur ad alios reges vobis confert Deus ipse divitias centuplatis. Probitas etiam militaris et arcum asperitatis sine pari taliter hucusque extulere gentem magnanimam occidentis, quod timor non parvus vestros invadit adversarios, et ad hunc diem impariter victorioso dimicavit cum Gallicis *Angliæ* gens auster. In pusillanimitate igitur, potentissime princeps, contra naturam non obdormiat cor leonis, sed et quales vobis contulit vires natura ipsas applicare dignemini actibus bellicosis in defensionem republicæ, juris hæreditariis sustentationem, augmentumque meriti et incomparabiliter chronicabilem probitatem cordis magnanimitatis tanti regis.

In parlamento præfato concessa est domino regi una dimidia decima à clero, & una quintadecima à populo in obsequium expensarum domini *Johanni Ducis Lancastria*, qui in Quadragesima sequenti perrexit in *Franciam* apud civitatem de *Amy* pro finali pace inter regna *Angliæ* & *Franciæ* tractanda; ubi occurrit ei rex *Franciæ* cum magno tripudio honoris & laudis, præmittens primo in occursum dicti Ducis cives equestres ejusdem civitatis numero pergrandi, deinde Comites & Barones quamplurimos, deinde avunculos suos Duces. Postremo ipse rex venit ei obviam salutans eum & prænomina dignissimam personam miliciæ totius Christianitatis, regali dignitate inuncta solummodo excepta, & idem dominus dux habuit xvij. dies ex conductu pro pacis forma tractanda. Deinde rediit habens in comitatu suo episcopum *Dunelmie*, & filium Ducis *Eboracensis* Comitem de *Rutlandia*, cum mille equitibus ut dicebatur, mirabili apparatus elegantia refectis,

Ricard. II.
An. Dñi
1392.
Anno Gratiæ M CCC. xxiij. rex celebravit grande concilium in crastino Trinitatis apud *Stanfordiam* pro negotiis regni erga *Francos* tractandis. In quo convocavit omnem senilem miliciam regni, ut seniorum consilio quid agendum esset in præfatis duceret in effectum.

Item, Rex habuit grande concilium apud *Norwinghamiam* ad festum sancti *Johannis Baptiste*, in quo convenire fecit Majorem *Londoniensem* cum xxiiij. Aldermanis & duobus Vicecomitibus, & xxiiij. in secundo gradu potentioribus civitatis. In quo convicit eos forasfecisse contra quoddam obligatorium novem milium librarum & amissione privilegiorum suorum erga regem. Quod quidem obligatorium regi ante fecerant suis demeritis illud exigentibus. Rex autem novis delictis recitatis absolvit Majorem & duos Vicecomites ceterosque officarios de officiis suis. Et misit Majorem & duos Vicecomites ad certa loca in custodiam exuens civitatem *Londoniensem* omni privilegiorum honore, ita quod magis non gauderet civis quam extaneus aliquo privilegio, præficiens dominum *Edvardum Baleryge* custodem ad custodiendum leges regis & populum in civitate *Londoniensi* donec disponderet aliter pro eis. Et præfixit eis diem ad respondendum regi & ejus consilio super objectis & obijciendis in festo sanctæ *Mariæ Magdalene* proximo sequenti apud *Wyndesoram*. Interim medianibus quibuldam amicis mitigata est erga eos pro parte indignatio regis, & dimisit Majorem & Vicecomites ceterosque omnes in domos suas, præficiens tamen eis novum custodem civitatis, reservans in manu omnia privilegia civitatis. Interea Dominica proxima post festum Assumptionis beatæ *Mariæ* omnes potentiores civitatis venerunt ad regem & submiserunt se & omnia bona sua regi, & tunc primo recepit eos in suam gratiam. Die vero *Mercurii* sequenti rex disposuit se venire *Londoniam*, & occurrerunt ei cives equestres multitudine quasi innumerabili; & qui non habebant equos dederunt ei obviam pedestres; mulieres quoque & infantes se ei monstraverunt. Episcopus quoque *Londoniensis* cum ceteri ceteri totius civitatis nullo ordine vel gradu, aut conditione vel sexu ecclesiasticæ dignitatis excusato cum ingenti honoris tripudio, & regi & reginæ processit obviam. Fertur in illa processione pluiquam quingentos pueros in superpelliciis extiisse. Insuper & cives ornaverunt facies domorum & camerarum suarum per omnes vicos, plateas, & stratas quo rex & regina transituri erant à sancto *Georgio* usque ad *Westmonasterium*, saltem in dignioribus ædificiis, vestibulis cultioribus, aureis & argenteis, velvetis, syndonicis ficiadibus, aliisque preciosis prout possibilitas cuiuscumque attingere poterat ubique, aqueductu in *Chepa* vinum rubeum & album affluenter emanante. Puero quoque in vestibulis albis in forma angeli cum cupa aurea desuper stante, & vinum regi & reginæ ad bibendum offerente. Interea offerunt regi unam coronam auream magni precii, & alteram coronam auream reginæ; & post pusillum procedentes conferunt regi unam tabulam auream de Trinitate ad precium octingentarum librarum. Similiter & reginæ aliam tabulam auream de sancta *Anna* quam ipsa in speciali devotione habebat, eo quod ipsamet *Anna* vocabatur; et tantos ac tales honores et mirabiles regi impenderunt quales nulli alii regi hujus regni retroactis temporibus meminimus impensos fuisse.

Ricard. II. Sicque progredientes perduxerunt regem & reginam in aulam *Westmonasteriensem*. Rege vero sedente in sede regali et omni populo coram collante, quidam ex ore regis regnabatatur populo de innumeritate magnifici honoris et iminentis munificentis ab eis regi impensa; Et quoad sua negotia incumbencia in proximo parlamento se debere habere finale responsum yeme sequenti.

Rediit curia regis, scilicet bancum de *Eboraco* et Cancellaria de *Norwingham* usque *Londonias*. Rex celebravit parlamentum apud *Wyntoniam*, in quo concessa est regi una dimidia decima de clero, et una dimidia quintadecima de populo pro expensis pro futura pace tractanda inter regem *Anglia* et regem *Francia*. In Quadragesima sequenti *Iohannes* Dux *Lancastria*, *Thomas* Dux *Gloucestria*, magister *Walterus Skirlawe* episcopus *Dunelmensis* perrexerunt apud *Caleciam* ad tractandum de pace, ut supradictum est, inter regna, et circa festum *Pasche* in *Angliam* redierunt.

An. Dñi 1393. Anno Domini M.CCC.xciii. *Iohannes* Dux *Lancastria*, *Thomas* Dux *Gloucestria* cum supradictis sociis suis iterum secundo perrexerunt in astate apud *Caleciam* pro pace tractanda; & ceperunt treugas cum *Francia* & *Scotis* pro quatuor annis & quatuor mensibus immediate sequentibus tam in mare quam in terris.

1394. Anno Domini M.CCC.xcv. in isto anno mortua est *Anna* regina, & sepulta est apud *Westmonasterium* in astate. Eodem anno mortua est *Constancia* Ducissa & uxor domini *Iohannis* Ducis *Lancastria* & apud *Leycestriam* Dominica proxima post festum apostolorum *Petri* & *Pauli* cum magno honore humata. Et in crastino, scilicet die Lunę sequenti sepulta est *Maria* uxor domini *Henrici* Comitis *Derbye* filii Ducis *Lancastria* in novo Collegio apud *Leycestriam*. In autumpno sequenti dominus *Iohannes* Dux *Lancastria* perrexerunt in *Acquitania* cum grandi equitatu pro Ducatu optinendo,

nam rex *Ricardus* ante fecerat eum Ducem *Wu- Ricard. II.*
sconia & *Acquitania*.

Rex restituit cives *Londonienses* sua pristina privilegia in isto parlamento. Circa festum sancti *Michaelis* proximo sequens rex *Ricardus* cum grandi exercitu perrexerunt in *Hiberniam* ad debellandum *Ibernicos* sibi rebellantes. Et circa festum sancti *Andrea* rex *Ricardus* celebravit parlamentum in *Ibernia* apud *Dubliniam*, & post Epiphaniam rex *Ricardus* misit dominum *Thomam Wodstoke* Ducem *Gloucestria* in *Angliam* qui celebravit parlamentum nomine regis apud *Westmonasterium*, in quo concessis fuerunt duz dimidia decima de clero solvendis per vices. Eodem anno similiter & de dimidio quintodecimo de populo.

An. Dñi 1395. Anno Domini M.CCC.xcv. circa mensem Maii rex *Ricardus* rediit de *Ibernia* subpeditata terra in *Angliam*. Et dimisit in *Ibernia* Comitem *Marchia* cum multis aliis ad custodiendum terram. Et post natale Domini sequens dominus *Iohannes* Dux *Lancastria* rediit in *Angliam* de *Vasconia* & venit per *Franciam*.

Rex *Francia* fecit convocationem de clero *Francia* ad investigandum potestatem duorum paparum quis eorum plenius jus haberet in cathedra *Petri*, nam scilicet duorum paparum adhuc perseverat. Clerus vero scripsit pro *Clemente* papa suo *Avinionia*, & scriptum munierunt sigillo *Parisiensis* Universitatis. Quod quidem scriptum rex *Francia Carolus* transmisit *Ricardo* regi *Anglia* ut in hiis dubiis deliberaret cum consilio cleri sui. Igitur rex *Ricardus* fecit Convocationem *Oxonie* de petitionibus Theologis tam regentibus quam non regentibus totius regni. Qui scripserunt pro *Urbano* papa suo *Romano*, & scriptum signaculo Universitatis *Oxonienfis* fortificaverunt regique *Ricardi*, & transmiserunt *Parisi* regi *Francia*. Set nichil ultra actum est de promissis utroque papa sub umbraculo scismatis prevalentis iustificante.

FINIS.

ROTULUS PARLIAMENTI SUMMO-
niti & tenti apud *Westmonasterium* in festo Sanctæ Fidis
Virginis, anno regni Regis *Henrici* quarti
post Conquestum primo, membr. 20.

*Les Record & proces del renunciation du Roy Richard le Second apres le conquest & de l'ac-
ception de mesme la renunciation ensemblement ove la deposition de mesme le Roy
Richard ensuenty apres.*

Memorand. Quod die Lunæ in festo san-
cti *Michaelis* Archangeli Anno Regni
Regis *Ricardi* secundi 23. Domini
Spirituales & Temporales, & aliz per-
sonæ notabiles: videlicet, Dominus *Richardus* le
Scrop, Archiepiscopus *Eboracensis*, Io. Episcopus
Hereford, Hen. Comes *Northumbr.* & *Radulfus*
Comes *Westmorelandæ*, Dominus *Hugo* le *Burnell*,
Tho. Dominus de *Berkley*, Prior *Cantuar.* & Abbas
Westmonasterii, *Williel.* *Thyrninge* Miles, & *Iohan:*
Markham Justiciarius, Tho. *Stow*, & *Iohan:* *Bur-*
bache, Legum Doctores, Thom. de *Erpingham*, &
Tho. *Gray* Milites. *Will.* de *Feryby*, & *Dionysius*
Lapham, Notarii publici: de quorundam Do-
minorum Spiritualium, & Temporalium, ac Justiti-
ariorum & aliorum tam in Jure Civili & Canonico,
quam in regni legibus peritorum, apud *West-*
monast. in loco consueto Concilii congregatorum
assensu & avisamento ad actum subscriptum priu-
tus deputati ad præsentiam dicti Regis *Ricardi*
infra turrem *London.* existentis circiter nonam pulsa-
tione horologii accesserunt, & recitato coram eo-
dem Rege per prædictum Comitem *Northumbr.*
vice omnium prædictorum, sibi ut præmittitur ad-
junctorum, qualiter idem rex alias apud *Coneway*
in *Northwallia*, in sua libertate existens promisit
Domino *Thoma* Archiepiscopo *Cantuariensi* & di-
cto Comiti *Northumbr.* se velle cedere, & renun-
tiare Coronæ *Angliæ*, & *Franciæ*, & suæ regis Ma-
jestati ex causis per ipsum Regem ibidem de sua in-
habilitate, & insufficientia confessati, & hoc meliori
modo, & forma quibus facere poterit, prout perito-
rum consilium melius duxerit ordinandum. Idem
rex coram dictis Dominis & aliis superius nominatis,
ad hoc benigne respondens dixit, se velle cum effectu
perficere quod prius in ea parte promisit. Desidera-
vit tamen habere colloquium cum *Henrico* Duce
Lancastriæ, & præfato Archiepiscopo *Cantuariensi*
consanguineis suis, antequam promissum suum hu-
jusmodi adimpleret. Petivit tamen copiam cessionis
per ipsum faciendæ sibi tradi, ut super illa possit in-
terim deliberare; qua quidem copia sibi tradita, di-
cti Domini, & alii ad sua hospitia recesserunt. Pos-
tea eadem die post prandium, dicto rege plurimum
affectante prædicti Dux *Lancastriæ* adventum, &
illum diutius præstolante, tandem idem Dux de
Lancastriæ, Domini & personæ superius nominati,
ac etiam dictus Archiepiscopus *Cantuariensis* vene-
runt ad præsentiam dicti Regis in turri prædicta,
Dominis de *Roos*, de *Wiloghby*, & de *Abergency*, &
pluribus aliis tunc ibidem præsentibus. Et postquam
idem Rex cum dictis Duce *Lancastriæ* & Archie-

piscopo colloquium habebat, ad partem vultu hila-
ri hinc inde inter eos exhibito, prout circumstantibus
videbatur, tandem dictus Rex accersitis ad eum om-
nibus ibidem præsentibus, dixit publice coram illis,
quod paratus erat ad renuntiationem faciendam, &
ad renunciandum & cedendū secundum promissionem
per eum ut præmittitur factam: Sicq; incontinenti, li-
cet potuisset ut sibi dicebatur ab aliis cessionem &
renuntiationem in quadam schedula pergamenæ re-
dactam per aliquem deputatum organum vocis suæ
fecisse, pro labore tam prolixo lecturæ vitando, Idem
tamen Rex gratanter, ut apparuit, ac hilari vultu
schedulam illam manu sua tenens, dixit, semetipsum
velle legere, & distincte perlegit eandem. Necnon
absolvit ligeos suos, renunciavit, & cessit, & jura-
vit, & alia dixit & prætulit in legendo, & se subscri-
psit manu sua propria, prout plenius continetur in
dicta schedula, cujus tenor talis est.

Resignatio Richardi secundi.

IN NOMINE DEI. Amen. Ego Rich.
Dei gratia Rex *Angliæ* & *Franciæ*, & Dominus
Hiberniæ, omnium dictorum Regnorum, & Dominio-
rum Archiepiscopos, Episcopos, & alios quoscunq;
Ecclesiarum Secularium, vel Regularium Prælatos
cujuscunq; dignitatis, gradus, status, seu conditionis
existant; Duces, Marchiones, Comites, Barones,
Vasallus, & Valvassores, & Ligeos homines meos
quoscunq; ecclesiasticos, vel seculares quocunq; no-
mine censeantur, a juramento fidelitatis & homa-
gii, & aliis quibuscunq; michi factis, omniq; vin-
culo liganctia, & Regalia, ac Dominiis quibus obli-
gati mihi fuerint, vel sint, vel alias quomodolibet
adstricti, absolvo; Et eos, & heredes ipsorum, &
successores in perpetuum, ab iisdem obligationibus,
& juramentis, & aliis quibuscunq; libero, relaxo,
& quieto, & liberos, solutos, & quietos ac immunes,
quantum ad personam meam attinet, dimitto, ad
effectum omnem juris qui ex præmissis sequi poterit,
seu aliquo præmissorum, omniq; Regia dignitati,
ac majestati, & Corona, necnon Dominio, & pote-
stati dictorum Regnorum, & Dominiis, aliisq; Do-
minis, & possessionibus meis, seu mihi quomodoli-
bet pertinentibus, seu competentibus quibuscunq;
quocunq; nomine censeantur infra Regna, & Do-
minia prædicta, vel alibi ubilibet constituta, omniq;
juri, & colori juri, ac titulo, possessioni ac dominio
qua unquam habui, habeo, seu quovismodo habere
potero, in iisdem, seu eorum aliquo, vel ad ea cum
suis juribus & pertinentiis universis, seu dependen-
tibus qualitercunq; ab eisdem, vel eorum aliquo;

[T 2]

Necnon

Necnon regimini, & gubernationi dictorum Regnorum, & Dominiorum huiusmodi, & eorum administrationi, omnibusq; & omnimodis mero & mixto imperio, ac iurisdictioni in iisdem regnis, & Dominis mihi competentibus, vel competituris, nominique, honori, ac Regalia, & Celsitudinis Regis, pure, sponte, simpliciter, & absolute, melioribus modo, via, & forma quibus poteris in his scriptis renuntio, & ea in totum resigno, ac re, & verbo dimitto, & iisdem cedo, & ab iisdem recedo in perpetuum. Salvis successoribus meis regibus Anglie in Regnis, & Dominis, & ceteris omnibus praeiudicis in perpetuum, iuribus in iisdem, seu eorum aliquo competentibus, vel competituris quibuscumque. Meq; ad regimen, & gubernationem dictorum Regnorum, ac Dominiorum cum suis pertinentiis uniuersis fateor, recognosco, reputo, & veraciter, ex certa scientia iudico fuisse, & esse insufficientem penitus, & inutilem, ac propter mea demerita notoria non immerito deponendum. Et iuro ad hoc sancta Dei evangelia, per me corporaliter tacta, quod nunquam praeiudicis resignationi, renuntiationi, dimissioni, & cessiononi contraveniam, seu ea quomodolibet impugnabo facto, vel verbo, per me vel per alium, vel per alios, seu contraveniri, vel impugnari permittam quantum in me est publice vel occulte; sed easdem renuntiationem, resignationem, dimissionem, & cessionem in perpetuum ratas & gratas habeo, & firmiter tenebo, & observabo in tota, & omni sui parte, sicut Deus me adiuuet, & hoc sancta Dei Evangelia.

Ego Richardus Rex antedictus propria mea manu hic me subscribo.

Et statim idem Rex renuntiationi, & cessiononi praedictis, verbo tenus adiunxit; quod si esset in potestate sua, dictus Dux Lancastria succederet sibi in Regno; sed quia hoc in potestate sua non dependebat ut dixit, dictos Eboracensem Archiepiscopum, & Episcopum Herefordensem, quos protunc constituit suos procuratores ad declarandum, & intimandum cessionem, & renuntiationem huiusmodi omnibus statibus dicti regni, rogavit ut intentionem, & voluntatem suam in ea parte populo nuntiarent, & in signum suae voluntatis, & intentionis huiusmodi, anulum auri de signeto suo, patenter de digito suo tunc ibidem extraxit, & digito dicti Ducis Lancastria appoluit. Desiderans hoc ipsum ut asseruit, omnibus regni statibus innotesci. Quo facto, valescentes hinc inde omnes turrim praedictam exierunt ad sua hospicia reversuri.

In crastino autem, videlicet in die Martis in festo Sancti Hieronymi in magna aula apud Westmonasterium in loco ad Parliamentum tenendum honorifice preparato, dictis Archiepiscopo Cantuariensi & Eboracensi, ac Duce Lancastria, aliisque Ducibus, ac Dominis tam Spiritualibus quam Temporalibus quorum nomina describuntur inferius, populoque dicti regni tunc ibidem propter factum Parliamenti in magna multitudine congregato praesentibus; ac praefato Duce Lancastria locum statui suo debitum, & solitum occupante, ac sede regali cum pannis auri solempniter preparata, tunc vacua absque praesidente quocumque, supradictus Archiepiscopus Eboracensis suo & dicti Herefordensis Episcopi nomine iuxta dicti Regis iunctum cessionem & renuntiationem per ipsum sic fuisse ut praemittitur factam, etiam cum subscriptione regis manus, & traditione signeti sui

publice declaravit, eandemque cessionem, & renuntiationem per alium, primo in Latinis verbis, postea in Anglicis legi fecit ibidem; & statim, ut fuerat interrogatum à statibus & populo ibidem praesentibus, primo videlicet ab Archiepiscopo Cantuariensi praedicto, cui ratione dignitatis & prerogativae ecclesiae suae Cantuarie Metropoliticae, in hac parte competit primam vocem habere inter ceteros praelatos & proceres regni, si pro eorum interesse, & utilitate regni vellent renuntiationem, & cessionem huiusmodi admittere: statimque idem & populus repitantes ex causis per ipsum Regem in sua renuntiatione, & cessionem praedictis significatis, hoc fore multum expediens, renuntiationem, & cessionem huiusmodi singuli singillatim, & in communi cum populo unanimiter, & concorditer admiserunt. Post quam eadem admissionem fuerat publice ibidem tunc expositum, quod ultra cessionem & renuntiationem huiusmodi ut praefertur admissam, valde foret expediens, ac utile regno praedicto, pro omni scrupulo, & sinistra suspitione tollendis, quod plurima crimina, & defectus per dictum regem circa malum regimen regni sui frequentius perpetrata, per modum articulorum in scriptis redacta, propter quod ut idem asseruit, in cessione facta per eum, esset ipse merito deponendus, publice legerentur, quodque essent populo declarata. Sicque maxima pars articulorum illorum erat publice perfecta tunc ibidem; quorum omnium articulorum tenor talis est.

Sequitur forma iuramenti soliti & consueti praestari per Reges Angliae in eorum Coronatione quod Archiepiscopus Cantuariensis ab eisdem regibus exigere & recipere consuevit, prout in libris pontificali Archiepiscoporum & Episcoporum plenius continetur.

Quod quidem iuramentum Ricardus Rex Anglia post Conquestum secundus in Coronatione sua praestitit & ab Archiepiscopo Cantuariensi erat receptum; & illud idem iuramentum dictus Rex postmodum iteravit, prout in rotulis Cancellariae plenius reperiri poterit de recordo.

Servabis ecclesiae Dei & populo pacem ex integro & concordiam in Deo secundum vires tuas. *Respondebis, Servabo.* Facies fieri in omnibus judiciis tuis equum & rectam iusticiam & discretionem in misericordia & veritate secundum vires tuas. *Respondebis, Faciam.* Concedis iustas leges & consuetudines esse tenendas, & promittis per te esse protegendas & ad honorem dei corroborandas quas vulgus elegerit, secundum vires tuas. *Respondebis, Concedo & promitto.*

Adjicianturque praedictis interrogationibus quae facta fuerint; Praemittatisque omnibus confirmet Rex, se omnia servaturum Sacramento super altare praestito coram cunctis.

Sequuntur obiecta contra regem de Depositione eiusdem.

Inprimis, Obicitur Regi Richardo quod propter malum regimen suum, videlicet bona & possessiones ad Coronam suam spectantia, etiam personis indignis donando, & indistincte dissipando, & ob hoc collectas, & alia onera gravia & importabilia populo sine causa imponendo, necnon alia mala innumerabilia perpetrando, alias de assensu, & mandato suis per totum Parliamentum ad gubernationem regni certi Praelati, & alii Domini temporales erant electi, & assignati, qui totis viribus suis circa iustam gubernationem regni propriis sumptibus suis fidehiter labo-

laborarent, tamen Rex facto per eum Conventiculo, cum suis complicitibus, dictos Dominos tam Spirituales quam Temporales circa Regni utilitatem occupatos de alta prodicione impetere proponebat, ac Iustitios Regni ad suum nefandum propositum corroborandum metu mortis, & cruciatus corporis violenter attraxit, dictos Dominos destruere latagendo.

2. Item, Idem Rex nuper apud *Salopiam* coram se, ac aliis sibi faventibus venire fecit quamplures, & majorem partem Iustitiariorum cameraliter, & eos per minas, & terrores varios, ac etiam metus qui possunt cadere in constantes, induxit, fecit, & compulsi sigillatim, ad respondendum certis questionibus pro parte ipsius Regis factis ibidem tangentibus leges regni sui, præter, & contra voluntatem eorum, & aliter quam respondissent, si fuissent in libertate sua, & non coacti. Quorum Responsonum colore idem Rex proposuit processisse postmodum ad destructionem *Thoma Ducis Gloucestriae*, & Comitum *Arundell*, & *Warwicke*, ac aliorum Dominorum, contra quorum facta & gesta prædictus Rex erat quamplurimum indutus maxime quia desiderabant eundem Regem esse sub bono regimine. Sed divino nutu obitante, resistentia & potentia dictorum Dominorum Rex propositum suum hujusmodi perducere non potuit ad effectum.

3. Item, Cum Domini Temporales ejus malitiae ac dolositati seiplos defendendo restitissent, dictus Rex diem Parliamenti sui pro justitia eis, & alius Regnicolis in hac parte ministranda præfixisset, dictiq; Domini Temporales in suis domibus sub fide & fiducia Parliamenti prædicti quiete, ac pacifice resedissent: Rex clanculo Ducem *Hibernia* cum suis litteris, & vexillo ad partes *Cestriae* destinavit, ibiq; nonnullas gentes ad arma commovit, & contra dictos Dominos, & magnates Regni, & Reipublice servitores insurgere fecit, vexillum ejus contra pacem per eum juratam publice erigendo; unde homicidia, captivitates, dissensiones, & alia mala infinita in totum regnum secuta fuerunt, quare perjurium incurrebat.

4. Item, Licet dictus Rex omnem offensam dictis Duci *Gloucestriae*, & Comitibus *Arundell*, & *Warwicke*, & omnibus aliis sibi in hujusmodi factis assistentibus, & aliis in pleno Parlamento de assensu ejusdem perdonasset, pacisq; & amoris signa per plures annos eisdem Duci, & Comitibus, & aliis vulum hilarem & benignum exhibuisset; Idem tamen Rex semper & continue fel in corde gerens, tandem opportunitate captata dictum Ducem *Gloucestriae* ipsius Regis Avunculum, necnon bonae memoriae *Edwardi* nuper Regis *Angliae* filium, & Connestabulum *Angliae* dicto Domino Regi cum processione solempni humiliter occurrentem, dictosq; Comites *Arundell*, & *Warwicke* capi, & arrestari fecit, & ipsum Ducem extra regnum *Angliae* usq; ad *Villam Calesia* duci fecit, & ibidem incarcerari, & sub custodia Comitum *Nostyngham* unius ipsum Ducem appellantium detineri, & sine responsione & processu quocunq; legitimo occultè suffocari, strangulari, & murrari inhumaniter, & crudeliter fecit, Comitemq; *Arundell*, tam cartam de dicta perdonatione generali, quam cartam perdonationis postea sibi concessam allegantem, & justitiam sibi fieri petentem, in Parlamento suo, viris armatis, & sagittariis innueneris vallato per impressionem po-

puli per eum ad hoc collecti dampnabiliter decapitari fecit; Comitemq; *Warwicke*, & Dominum de *Cobham* perpetuis carceribus mancipavit, eorum terras, & tenementa, tam in feodo simplici quam in feodo talliato de se & heredibus suis contra justitiam & legem regni sui & juramentum suum expressum nequiter confiscando, & eorum appellantiibus concedendo.

5. Item, Tempore quo idem Rex in Parlamento suo fecit adjudicari Ducem *Gloucestriae*, & Comites *Arundell*, & *Warwicke*, ut liberius possit exercere crudelitatem in eisdem, & voluntatem suam injuriosam in aliis adimplere, sibi attraxit multitudinem magnam malefactorum de Comitatu *Cestriae*, quorum quidam cum Rege transientes per regnum, tam infra hospitium Regis, quam extra ligeos regni crudeliter occiderunt, & quosdam verberaverunt, vulneraverunt, & deprædaverunt bona populi & pro suis victualibusolvere recularunt, & uxores & alias mulieres rapuerunt, & violaverunt, & licet super eorum hujusmodi excessibus graves querimoniae deferbantur ad audientiam dicti Domini Regis, idem tamen Rex super his justitiam, seu remedium facere non curavit, sed favebat iisdem gentibus in maleficiis eorundem, confidens in eis, & eorum præsidio contra quoscunq; alios regni sui, propter quod fideles regni sui magnam commotionis & indignationis materiam habuerunt.

6. Item, Licet dictus Rex per breviam sua proclamari fecerit per totum regnum suum quod Avunculum suum Ducem *Gloucestriae*, & Comites *Arundell*, & *Warwicke* capi fecerit, & arrestari, non pro aliquibus congregationibus, & equitationibus per eos infra regnum *Angliae* factis, sed pro quampluribus extortionibus, oppressionibus & aliis contra Regiam suam, & Regiam Majestatem postmodum factis et perpetratis per eos, quodq; non erat intentionis ipsius regis quod aliquis de familia prædictorum Ducis *Gloucestriae*, ac Comitum *Arundell*, & *Warwicke* seu eorum qui in comitiva sua tempore congregationis, & equitationis prædictarum fuit, ea occasione molesteretur aliququaliter, seu graveretur: Idem tamen Rex tandem in Parlamento suo dictos Dominos non pro extortionibus, oppressionibus aut aliis prædictis impetivit, sed pro congregationibus & equitationibus supradictis eos adjudicavit ad mortem, & quamplures de familia eorundem Dominorum, & aliorum qui in comitiva sua tempore congregationis, & equitationis fuerunt, metu mortis compulsi fines & redemptiones facere, utpote traditores, vel proditores, ad gravem destructionem quamplurium hominum de populo suo. Sicq; dictos Dominos & eorum familiares hujusmodi & populum regni sui callide, fraudulenter, & malitiose decepit.

7. Item, Postquam quamplures de personis illis facientibus fines & redemptiones hujusmodi impetraverunt à Rege literas suas patentes perdonationis plenarie in præmissis, nullum commodum ex hujusmodi literis perdonationis poterant reportare, donec novos fines, & Redemptiones pro eorum vita conservanda fecissent, unde fuerant quamplurimum depauperati; pro quo nomini, & statui Regis fuerat plurimum derogatum.

8. Item, In Parlamento ultimo tento apud *Salopiam* idem R. proponens opprimere populum suum procuravit subtiliter, & fecit concedi, quod potestas Parliamenti de consensu omnium Statuum Regni

gni sui remaneret apud quamlibet personas, ad terminandum dissoluto Parlamento certas petitiones in eodem Parlamento portectas, protunc minime expeditas; Cujus concessionis colore personarum sic deputatarum processerunt ad alia generaliter Parliamentum illud tangencia, & hoc de voluntate Regis, in derogationem Status Parliamenti & in magnum incommodum totius regni, & perniciosum exemplum. Et ut super factis eorum hujusmodi aliqualem colorem & auctoritatem viderentur habere, Rex fecit Rotulos Parliamenti pro voto suo mutari & deleri, contra effectum concessionis predictarum.

9. Item, non obstante quod dictus Rex in Coronatione sua juraverit, quod fieri faceret in omnibus judiciis suis æquam & rectam justitiam & discretionem in misericordia & veritate secundum vires suas: Dictus tamen Rex absque omni misericordia rigore inter cetera statuit, & ordinavit sub gravibus poenis, quod pro *Henrico Duce Lancastria* relegato, pro aliqua gratia sibi facienda nullus rogaret, aut intercederet apud eundem Regem; In quo facto idem Rex contra charitatis vinculum operabatur, juramentum predictum temere violando.

10. Item, Quamvis Corona regni *Anglia*, & jura ejusdem Coronæ, ipsumque regnum fuerint ab omni tempore retroacto adeo libera, ut dominus summus Pontifex, nec aliquis alius extra regnum se intromittere debeat de iisdem: tamen prefatus Rex ad roborationem statutorum suorum erroneorum supplicavit Domino Papæ, quod statuta in ultimo Parlamento suo ordinata confirmaret, super quo Dominus Rex literas Apostolicas impetravit, in quibus graves censuræ proferuntur contra quoscunque, qui dictis statutis in aliquo contravenire præsumpserint. Quæ omnia contra Coronam, & dignitatem regiam, ac contra statuta, & libertates dicti regni tendere dinoscuntur.

11. Item, Licet Dominus *Henricus* nunc Dux *Lancastria* bullam suam, statum & honorem Regis concernentem ad ipsius Regis mandatum contra Ducem *Norfolcia* proposuisset, & eandem fuisset debite prolecutus, adeo quod juxta Regis ordinationem se ad duellum in omnibus paratum exhibuisset, prefatusque Rex ipsum nunc Ducem *Lancastria*, debitum suum in hac parte honorifice quantum in ipso fuerat implevisse pronuntiasset, & declarasset per decretum, & hoc coram toto populo ad duellum hujusmodi congregato fuisset publice proclamatum; Idem tamen Rex predictum nunc Ducem *Lancastria*, sine quacunque causa legitima ad decennium exlegavit, & mandavit, contra omnem justitiam, & leges, & consuetudines regni sui ac jura militaria in hac parte, perjurium dampnabiliter incurrendo.

12. Item, Postquam dictus Rex gratiose concessit per literas suas patentes Domino *Henrico* nunc Duci *Lancastria*, quod in ipsius absentia dum fuerat exlegatus generales attornati sui possent prosequi pro liberatione sibi facienda de quibuscunque hæreditatibus, sive successionebus ipsum extunc contingentibus, & quod homagium suum respectu debet pro quodam fine rationabili faciendo, literas illas patentes injuriose revocavit, contra leges terræ perjurium incurrendo.

13. Item, Non obstante quod statutum erat, quod singulis annis Officiarii Regis cum Justitiariis

& aliis de Consilio Regis Vicecomites per omnes comitatus regni eligant, & nominarent Domino Regi secundum quod eorum discretionem, & conscientiam pro bono, & utilitate regni videbitur expedire: Idem Rex non nominatos aut electos hujusmodi, sed alios pro sua libito voluntatis, quandoque, suos familiares, quandoque, tales quos scivit nolle resistere voluntati suæ in Vicecomites fieri mandavit, pro suo & aliorum commodo singulari, ad magnum gravamen populi sui, & contra leges regni sui, perjurium notorie incurrendo.

14. Item, tempore illo quo Rex predictus petivit, & habuit à quampluribus Dominis & aliis de regno plures pecuniarum summas ex causa murui, certo termino solvendas, Non obstante quod idem Rex per singulas literas suas patentes promisit bona fide singulis personis à quibus mutuo recepit pecunias, illas, quod eis limitato termino predicto resolveret hujusmodi pecunias mutuatas; promissionem suam hujusmodi non adimplevit, nec de pecuniis illis est hæcenus satisfactum, unde creditores hujusmodi valde gravantur, & non tam illi, quam plures alii de regno reputant infidelem.

15. Item, Ubi Rex *Anglia* de proventibus regni sui, & patrimonio ad Coronam suam spectante possit honestè vivere absque oppressione populi sui, dummodo regnum non esset guerrarum dispendio oneratum, Idem Rex quasi toto tempore suo durantibus treugis inter Regnum *Anglia* & adversarios ejus, non solum magnam immo maximam partem dicti patrimonii sui donavit etiam personis indignis, verum etiam propterea tot onera concessionis subditis imposuit quasi annis singulis in Regno suo, quod valde & nimium excessive populum suum oppressit, in depauperationem regni sui, ea bona sic levata, non ad commodum, & utilitatem regni *Anglia* convertendo, sed ad nominis sui ostentationem, & pompam, & vanam gloriam prodige dissipando, & pro victualibus hospitii sui, & aliis emptionibus suis maximæ summæ pecuniarum in regno suo debentur, licet divitiis & thesauris plusquam aliquis progenitorum suorum de quo recolitur abundavit.

16. Item, Idem Rex nolens justas leges & consuetudines regni sui servare, seu protegere, sed secundum suæ arbitrium voluntatis facere quicquid desiderius ejus occurreret, quandoque, & frequentius quando sibi expostaret, & declararet fuerant leges regni sui per Justitiarios, & alios de Consilio suo, & secundum leges illas petentibus justitiam exhiberet, dixit expressè vultu austero, & protervo, quod leges sue erant in ore suo, & aliquoties, in pectore suo, & quod ipse solus possit mutare, & condere leges regni sui; & opinione illa seductus quampluribus de legibus suis justitiam fieri non permisit, sed per minas & terrores quamplures à prosecutione communis justitiæ cessare coegit.

17. Item, Quod postquam in Parlamento suo certa statuta erant edita, quæ semper ligarent donec auctoritate alicujus alterius Parliamenti fuerint specialiter revocata; Idem Rex cupiens tanta libertate gaudere, quod nulla hujusmodi statuta ipsum adeo ligarent quin posset facere, & exequi secundum suæ arbitrium voluntatis prout non potuit, procuravit subtiliter talem petitionem in Parlamento suo pro parte Communitatis regni sui porrigi, & sibi concedi in genere, quod posset esse adeo liber sicut aliquis progenitorum suorum exivit ante eum, quorum

quarum petitionis & concessionis colore frequentius mandavit, & fecit idem Rex quamplura fieri contra statuta huiusmodi minime revocata; veniendo expresse & scienter contra iuramentum suum in coronatione sua præsutum ut præsertur prout inferius declaratur.

18. *Item*, Licet statutum fuit & ordinatum quod nullus Vicecomes officium suum occuparet continue ultra annum unum, sed triennium haberetur antequam ad officium illud admitteretur de novo; Idem Rex *Richardus* quandoque pro suo commodo singulari, & quandoque ad prosecutionem aliorum pro eorum commodo & utilitate, quosdam Vicecomes stare & remanere permisit & fecit in eorum officio continue aliquoties per biennium, & aliquoties per triennium, contra tenorem & effectum statuti prædicti, perjurium incurrendo; & hoc est notorium, publicum, & famosum.

19. *Item*, Licet de statuto, & consuetudine regni sui in convocatione cujuslibet Parliamenti populus suus in singulis comitatibus regni debeat esse liber ad eligendum & deputandum milites pro huiusmodi comitatibus ad interessendum Parlamento, & ad exponendum eorum gravamina, & ad proseguendum pro remediis superinde prout eis videretur expedire; tamen præfatus Rex ut in Parliamentis suis liberius consequi valeat suæ temerariæ voluntatis effectum, direxit mandata sua frequentius Vicecomitibus suis, ut certas personas per ipsum Regem nominatas ut milites comitatum venire faciant ad Parliamentum sua, quos quidem milites eidem Regi faventes inducere poterat, prout frequentius fecit. quandoque per minas varias, & terrores, & quandoque per munera ad consentiendum illis quæ regno fuerant præjudicialia, & populo quamplurimum onerosa; & specialiter ad concedendum eidem Regi subsidium lanarum ad terminum vite suæ, & aliud subsidium ad certos annos, suum populum narium opprimendo.

20. *Item*, Idem Rex ut liberius adimplere, & sequi posset in singulis suis arbitrium voluntatis, illicite fecit, & mandavit, quod Vicecomes per totum regnum suum, ultra antiquum & solum iuramentum jurarent quod omnibus mandatis suis, sub magno, & privato sigillo suis, ac etiam literis sub signo suo quotiescunque eis directæ fuerint obedirent, & in casu quo iidem Vicecomes scire poterant aliquos de ballivis suis, cujuscunque conditionis fuerint, aliquod malum dicere sive loqui publice, vel occulte, quod cedere possit in dedecus, aut scandalum personæ regis, ipsos arrestarent vel arrestari facerent, & prisonæ mancipari, in eadem salvo custodiendos donec aliud à Rege habuerint in mandatis, prout reperiri poterit de recordo. Quod quidem factum posset verisimiliter tendere ad destructionem quorumcunque; ligearum dicti regni.

21. *Item*, Idem Rex nitens subpeditare populum suum & bona sua subtiliter sibi acquirere ut divitiis superfluis habundaret, induci fecit populum de xvij. comitatibus regni ad submitendum se Regi tanquam proditores per literas sub sigillis eorum, cujus colore optinuit magnas summas pecuniarum sibi concedi per clerum & populum comitatum eorundem pro benevolentia Regis captanda. Et quamvis ad placendum populo idem Rex fecerat eis restitui literas illas obligatorias, tamen procuratores ipsius populi habentes plenariam potestatem eis concessam ad obli-

gandum se & heredes suos dicto Regi, idem Rex fecit obligari sibi sub sigillis eorum nomine ejusdem populi; sicque decepit populum suum, & bona eorum subtiliter extorquebat ab eis.

22. *Item*, Quamvis idem Rex in coronatione sua juraverit de servando libertates ecclesiæ *Anglicane* concessas, tamen dictus Rex ratione vagi sui in terram *Hibernia* faciendi quampluribus viris religiosi videlicet Abbatibus & Prioribus regni sui per literas ejus districtè præcipiendo mandavit, ut eorum aliqui certos equos, & aliqui eorundem non solum equos sed etiam quadrigas sive charrectas, alioquin magnas pecuniarum summas eidem Regi pro dicto viagio suo transmitterent in eisdem literis expressatas, per quem modum scribendi plures huiusmodi Religiosos metu ductos attavit ad complendum voluntatem & præceptum ipsius Regis, unde graviter depauperati fuerant & oppressi in derogationem libertatis ecclesiasticæ manifestam, Cujus prætextu dictus Rex *Ricardus* perjurium incurrerat.

23. *Item*, In pluribus magnis Conciliis regis quando Domini regni, Justiciarii & alii onerati fuerant ut fideliter consulerent Regi in tangentibus statum suum & regni sui, iidem Domini Justiciarii & alii frequentius in dando consilium juxta discretionem suam fuerant per Regem subito & tam acriter increpati & reprobat, quod non essent ausi dicere pro statu Regis & regni in consiliis suis dandis veritatem.

24. *Item*, Thesauri coronas reliquias & alia jocalia videlicet bona regni, quæ ab antiquo dimissa fuerant in archivis regni pro honore Regis & conservatione regni sui in omnem eventum, præfatus Rex exiens regnum suum versus *Hiberniam* abstulit & secum deferri fecit sine consensu statuum regni, unde regnum illud fuisset valde depauperatum nisi de receptatione bonorum huiusmodi contra voluntatem dicti Regis Deus aliter providisset; & præterea rotulos recordorum statum & gubernationem regni sui tangentium prædictus Rex deleri & abradi fecit in magnum præjudicium populi & exheredationem Coronæ regni prædicti, & ut verisimiliter creditur in favorem & sustentationem sui mali regiminis.

25. *Item*, Idem Rex consuevit quasi continue esse adeo variabilis & dissimilans in verbis, & in scripturis suis, & omnino contrarius sibi ipsi, & specialiter in scribendo Papæ & Regibus & aliis Dominis extra regnum & infra ac etiam & aliis subditis ejus, quod quasi nullus vivens habens notitiam suæ conditionis huiusmodi poterit aut velit de eo confidere, ymmo reputatur adeo infidelis & inconstans, quod cedit ad scandalum non solum personæ suæ sed etiam totius regni, & potissime apud extraneos totius orbis in de notitiam opinantes.

26. *Item*, Licet terræ & tenementa, bona & catalla cujuscunque liberi hominis per leges regni ab omnibus retroactis temporibus usque capi non debeant nisi fuerint forisfacta, nichilominus dictus Rex proponens & satagens leges huiusmodi enervare, in præsentia quamplurium dominorum & aliorum de comunitate regni frequenter dixit & affirmavit, quod vita cujuscunque; ligei sui ac ipsius terræ, tenementa, bona & catalla sunt sua ad voluntatem suam absque aliqua forisfactura. Quod est omnino contra leges & consuetudines regni sui iupradicti.

27. *Item*, Quamvis statutum fuerit & ordinatum, ac etiam hæcenus confirmatum, quod nullus li-

ber

ber homo capiatur &c. nec quod aliquo modo destruat, nec quod Rex super eum ibit nec super eum mittet, nisi per legale iudicium parium suorum vel per legem terræ, tamen de voluntate, mandato & ordinatione d.ñi Regis, quamplures ligeorum suorum malitiose accusati super eo quod debuissent aliquid dixisse publice vel occulte quod cedere poterit ad vituperium scandalum seu dedecus personæ dicti Regis fuerant capti & imprisonati, & ducti coram Constabulario, & Marechallo Anglia in Curia militari, in qua Curia dicti ligei accusati, ad aliud responsum admitti non poterant, nisi respondendo se in nullo fore culpabiles, & per eorum corpora & non aliter, se iustificarent & defenderent, non obstante quod accusatores, & appellatores eorum essent iuvenes fortes & sani, & illi accusati senes & impotentes, mutilati vel infirmi; unde non solum destructio dominorum & magnatum regni, sed etiam omnium & singularum personarum communitatis ejusdem regni verisimiliter sequi posset. Cum igitur Rex prædictus hujusmodi regni sui statuto voluntarie contraveniret, non est dubium quin proinde perjurium incurrebat.

28. Item, Quamvis populus regni Anglia vigore ligeancie suæ iuris plene Regi suo teneatur, & astringatur, ipseque Rex populum suum si quovis modo deliquerit, per leges & consuetudines regni sui corrigere valeat & punire; tamen dictus Rex cupiens subpeditare, ac nimis opprimere populum suum, ut liberius exequi, & sequi valeret suæ ineptæ & illicitæ voluntatis arbitrium, per literas suas ad omnes Comitatus regni sui directè indixit etiam & mandavit, ut ligei sui quicumque tam Spirituales quam Temporales certa iuramenta præstarent in genere quæ eis fuerant nimium onerosa quæque verisimiliter causare possent destructionem finalem populi sui, & quod sub literis & sigillis eorum iuramenta hujusmodi roborarent. Cui quidem mandato regio populus regni sui paruit & obedivit, ne ipsius indignationem incurreret aut offensam, ac etiam metu mortis.

29. Item, Cum partes in foro ecclesiastico, in causis mere Ecclesiasticis, & Spiritualibus litigantes prohibitiones regias ad impediendum processum legitimum in eisdem à Cancellario Anglia impetrare laborassent, & idem Cancellarius ex iustitia ad hoc referibere recusasset; idem tamen Rex per literas sub signeto suo iudicibus ecclesiasticis hujusmodi frequenter distincte prohibuit ne in causis hujusmodi procederent, libertates ecclesiasticas in magna carta approbatas ad quas conservandas juratus extiterat, nequiter infringendo, perjurium & sententiam excommunicationis contra hujusmodi violatores à sanctis Patribus latam dampnabiliter incurrendo.

30. Item, Dictus Rex Dominum Thomam de Arundell Archiepiscopum Cantuariensem totius Anglia Primatem patrem suum Spiritualem in Parlamento suo viris armatis hostili more vallato tunc de callido Consilio dicti Regis se absentantem absque causa rationabili, seu legitima quacunque seu alio iuris processu contra leges regni sui per ipsum ut præfertur juratas in exilium perpetuum adjudicavit.

31. Item, Per inspectionem testamenti dicti Regis sub magno & privato sigillis suis & signeto signati inter cetera continetur hæc clausula, sive articulus. ITEM volumus quod auri nostri residuum solutis tamen nostrorum hospicii, cameræ, & garde-

robæ veris debitis ad quæ persolvenda legamus viginti milia librarum, reservatis executoribus nostris quinque vel sex milibus marcarum, quas pro uberiori sustentatione leproforum ac capellanorum coram eis celebratorum per nos apud Westmonast. & Bermondesepe ordinatorum, volumus per dictos executores nostros expendi, nostro remaneat successori, dum tamen omnia & singula statuta ordinationes stabilimenta & judicia in Parlamento nostro decimo septimo die Mensis Septembr. anno Regni vicelesimo primo apud Westmonast. inchoato & in eodem Parlamento usque Salopiam continuato & ibidem tento facta lata & reddita, necnon omnia ordinationes & judicia ac stabilimenta decimo sexto die Septembr. anno regni vicelesimo secundo apud Coventriam postmodum apud Westmon. decimo octavo die Marci anno prædicto auctoritate ejusdem Parlamenti facta habita & reddita, ac etiam omnia alia ordinationes & judicia quæ auctoritate ejusdem parlamenti in futurum contigerit fieri approbet, ratificet, & confirmet, teneat, & teneri faciat, ac firmiter observet; alioquin si prædictus successor noster præmissa facere noluerit, vel recusaverit, quod non credimus, volumus quod Thomas Dux Surria, Edwardus Dux Danmarie, Johannes Dux Exonie & Willielmus Leserps Comes Wilteshire solutis prius debitis nostrorum hospicii, cameræ, & garderobæ, reservatis quinque vel sex milibus marcarum ut supra pro hujusmodi statutorum, stabilimentorum, ordinationum, & iudiciorum sustentatione, & defensione, secundum eorum posse, etiam usque ad mortem si oporteat, residuum habeant & teneant memoratum; super quibus omnibus & singulis eorum conscientias prout in die iudicii respondere voluerint oneramus. Per quem quidem articulum satis constare poterit evidenter, quod idem Rex illa statuta, & ordinationes, quæ sunt erroneæ, & iniquæ, & omni juri & rationi repugnantes pertinaciter manutenere, & defendere nitebatur, non tam in vita quam in morte, nec de animæ suæ periculo, nec de dicti regni sui, seu ligeorum suorum ultima destructione curando.

32. Item, Anno undecimo dicti Regis Richardi idem Rex in capella manerii sui de Langley, in præsentia Ducum Lancastria & Eborum, ac aliorum quamplurium Dominorum personaliter constitutus, cupiens, ut apparuit, ut ejus avunculus Dux Gloucestria tunc ibidem præfens de ipsius Regis beneplacito plene confideret, ad venerabile corporis Dominici Sacramentum ibidem super altare repositum sua sponte juravit, quod eidem Duci Gloucestria pro aliquibus factis ejus quæ contra personam ipsius Regis dicebantur esse commissæ nunquam extunc inferret dampnum aliquod vel gravamen, sed omnem offensam illius, si qua fuerat, hilariter, & ex integro sibi remisit. Postea tamen juramento hujusmodi non obstante, dictus Rex præfatum Ducem profic præteritis offensis horribiliter & crudeliter murrati fecit, reatum perjurii dampnabiliter incurrendo.

33. Item, Postquam unus de milicibus Comitatum dicti regni, vocem habens eorum in Parlamento, dictum Dominum Thomam Archiepiscopum Cantuariensem super certis defectibus contra regiam maiestatem, ut minus veraciter asserabatur commissis, impetivit publice coram Rege & omnibus statibus regni, Quamquam idem Archiepiscopus statim tunc ibidem optulit se paratum ad respondendum hujusmodi sibi impositis, & ad hoc petierit se admitti per

per Regem, satis plene confusus, ut dixit, se posse suam in ea parte innocentiam declarare, idem tamen Rex machinans viis & modis quibus poterat eundem Archiepiscopum *Canuariensem* opprimere & in nichilum redigere statum ejus, prout tandem rei exitus declaravit, benigae ac hillari vultu Archiepiscopum alloquens in sede sua regali, consuluit & attente rogavit eundem Archiepiscopum, quod illa vice taceret, tem pus ad hoc magis aptum & congruum expectando: Quo die lapso de die in diem bene per quinque dies & amplius Rex praefatus ipsum Archiepiscopum fraudulenter & dolose decepit, consulens & suadens quod non veniret ad Parliamentum sed apud hospitium suum intrepidus expectaret, quoniam, ut idem Rex fideliter sibi promisit, in ipsius Archiepiscopi absentia nullum sibi deberet inferri dispendium vel gravamen: Verumtamen dictus Rex in sub Parlamento praedicto ipsum Archiepiscopum ut praefertur abientem, ac ad responsum suum nullo modo vocatum, absque quacunque causa rationabili adjudicavit in exilium ad ipsius Regis beneplacitum duraturum, omnia bona sua contra leges regni ac omnem justiciam voluntarie confiscando, cujus praetextu perjurium incurrebat. Volens praeterea dictus Rex suam in ea parte versutiam palliare, per ipsius blanda colloquia cum dicto Archiepiscopo frequentius habita, tantam sibi illaram injuriam a se prorsus excutere nitebatur & ad aliorum facta transferre; unde dictus Archiepiscopus habens cum eodem Rege & cum Duce *Norfolciae*, & aliis Dominis & magnatibus dicti regni colloquium, dixit aliquantulisper lamentando, quod ipse non erat primus qui exilium pertulit, nec erit novissimus, quia putabat quod infra breve dictus Dux *Norfolciae* & alii Domini ipsum Archiepiscopum sequerentur; & constanter asseruit dicto Regi quod omnium praemissorum asperitas in caput ipsius Regis debeat finaliter retorqueri; Ad quod idem Rex vultu demisso ac si inde fuisset attonitus, incontinenti respondit, quod bene putabat illud accidere posse, quodque per liges suos a regno suo deberet expelli; Et ulterius dixit idem Rex, quod si illud forsitan accideret, vellet ad locum ubi idem Archiepiscopus fuerit se conferre; Et ut dictus Archiepiscopus huic assertioni fidem adhiberet indubiam, ostendit idem Rex Archiepiscopo memorato quoddam magnum auri monile juxta fimbriam tunicae dicti Regis subtus vestem ejus exteriorem miro modo firmatum, intimans eidem Archiepiscopo pro constanti, quod cum illud monile sibi pro interfigno transmitteret, non differret illuc venire ubi dictus Archiepiscopus moraretur; Et ut idem Archiepiscopus majorem haberet materiam confidendi in eo, misit ipse Rex praefato Archiepiscopo, consulens sibi quod omnia jocalia sua & alia ad Capellam suam spectantia dicto Regi secreta transmitteret pro salva custodia eorundem, ne colore dicti judicii super ipsius exilio redditi quisquam ad bona praedicta manus injurias apponeret; Quo sub maxima confidentia facto, praefatus Rex bona hujusmodi visa per eum in quibusdam coffris reponi fecit, & coffras illas serari, ac per unum de clericis ipsius Archiepiscopi sigillari, Retentisque penes illum hujusmodi coffris, claves earum per eundem clericum Archiepiscopo memorato remisit; Et postmodum coffras illas dicto Archiepiscopo hoc penitus ignorante frangi mandavit, & de bonis hujusmodi mox dispocuit pro suae libito voluntatis. Promisit etiam idem

Rex fideliter dicto Archiepiscopo, quod si pararet se ad portum de *Hampton* ut regnum exiret, istem intercessione Regni protinus revocaret eundem. Et si contingerit ipsum Archiepiscopum regnum exire, intra Pascha proximo extunc sequens sine fallo rediret in *Angliam*, neque summi Archiepiscopatum amitteret ullo modo; & hoc fideliter promisit jurando super crucem dudum sancti *Thoma Martyris Canuariensis* Archiepiscopi per ipsum Regem corporaliter tactam. Quibus promissionibus non obstantibus, idem Rex dictum Archiepiscopum regnum exire coegit, & statim ad sedem Apostolicam pro ipsius translatione transmisit literas speciales; sicque & alias per fraudes & dolositates dicti Regis erat idem Archiepiscopus ut homo bonae fidei callide circumventus.

Et quoniam videbatur omnibus statibus Regni superinde singillatim ac eadem communiter interrogatis, quod illae causae criminum & defectuum erant satis sufficientes & notoriae ad deponendum eundem Regem, attenta etiam sua confessione super ipsius insufficientia & aliis in dicta renunciatione & cessione contentis patenter emissa, omnes status praedicti unanimiter consenserunt, ut ex habundanti ad depositionem dicti Regis procederetur pro majori securitate & tranquillitate populi ac regni comodo faciendam; unde status & communitates praedicti certos Commissarios, videlicet Episcopum *Assav.* Abbatem *Glastonia*, Comitem *Gloucestriae*, Dominum de *Berkeley*, *Thomam Erpyngham* & *Thomam Grey* Milites, & *Willielmum Thirnyng* Justiciarium, unanimiter & concorditer constituerunt & deputarunt publice tunc ibidem ad ferendum sententiam depositionis hujusmodi & ad deponendum eundem *Richardum Regem* ab omni dignitate, maiestate & honore regis, vice, nomine & auctoritate omnium statuum praedictorum, prout in consimilibus casibus de antiqua consuetudine dicti regni fuerat observatum. Et mox idem Commissarii onus Commissionis hujusmodi in se assumentes & ante dictam sedem regalem pro tribunali sedentes, praehabita super his deliberatione aliquali, hujusmodi depositionis sententiam in scriptis redactam vice nomine & auctoritate praedictis tulerunt, & per dictum Episcopum *Assaven*, Commissarium & Collegam suum eandem sententiam de ipsorum Commissariorum voluntate & mandato legi & recitari fecerunt, in haec verba.

I N D E I N O M I N E, Amen. Nos Johannes Episcopus *Assaven*, Johannes Abbas *Glastoniae*, Thomas Comes *Gloucestriae*, Thomas Dominus de *Berkeley*, Thomas de *Erpyngham*, & Thomas Gray milites, ac Willielmus *Thirnyng* Justiciarius, per patres & proceres regni Angliae Spirituales & Temporales & ejusdem regni communicatos omnes status ejusdem regni representantes Commissarii ad infra scripta specialiter deputati, pro tribunali sedentes, attentes perjuris multiplicibus ac crudelitate aliisq; quampluribus criminibus dicti *Richardi* circa regimenum suum in regnis & dominio supradictis pro tempore sui regiminis commissis & perpetratis, ac coram dictis statibus palam & publice propositis, exhibitis & recitatis, quae adeo fuerunt & sunt publica notoria manifesta & famosa quod nulla poterant aut possunt tergiversatione celari, Necnon confessione praedicti *Richardi* recognoscentis & repenantis ac veraciter ex certa scientia sua iudicantis se fuisse

& esse insufficientem penitus, & inutilem ad regimen & gubernationem regnorum & dominii predictorum & pertinentium eorundem, ac propter sua demerita notoria non inmerito deponendum per ipsum Richardum prius emissam, ac de voluntate & mandato suis coram dictis statibus publicata, eisque notificata & exposta in vulgari; prahabita super his & omnibus in ipso negotio assitis coram statibus antedictis & nobis deliberatione diligenti, vice nomine & auctoritate nobis in hac parte commissa, ipsum Richardum ex habundanti, & ad cautelam ad regimen & gubernationem dictorum regnorum & dominii iurumque & pertinentium eorundem fuisse & esse inutilem, inhabilem, insufficientem penitus & indignum, ac propter praemissa & eorum praetextu ab omni dignitate & honore regis, si quid dignitatis & honoris huiusmodi in eo remanserit, merito deponendum pronunciamus, decernimus & declaramus, & ipsam simili cautela deponimus per nostram diffinitivam sententiam in hiis scriptis; Omnibus & singulis Dominis Archiepiscopis, Episcopis & Prelatis, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Militibus, Vassallis & Vavassoribus ac ceteris hominibus dictorum regnorum & dominii, ac aliorum locorum ad dicta regna & dominium spectantium subditis ac ligeis suis quibuscunque inhibentes expresse, ne quisquam ipsorum de cetero praefato Richardo, tanquam Regi vel Domino regnarum aut dominii predictorum parcat quomodolibet vel intendat.

Volentes autem praeterea dicti status ut nichil deficiat quod valeat aut debeat circa praemissa requiri, superinde singillatim interrogati, personas easdem prius per Commissarios nominatos constituerunt Procuratores suos conjunctim & divisim ad resignandum & reddendum dicto Regi Richardo homagium & fidelitatem prius sibi facta, & ad praemissa omnia huiusmodi depositionem & renunciationem contingentia, si oportuerit, iurimanda.

ET CONFESTIM ut constabat ex praemissis & eorum occasione regnum Anglie cum suis pertinentiis vacare, praefatus Henricus Dux Lancastriae de loco suo surgens & stans adeo erectus quod laevis intueri posset a populo, & muniens se humiliter signo crucis in fronte & in pectore suo, Christi nomine primitus invocato, dictum regnum Anglie sic ut praemittitur vacans una cum Corona ac omnibus membris & pertinentiis suis vendicavit in lingua materna, sub hac forma verborum.

In the name of Fader, Donne and holy Gost; I Henry of Lancastre chalenge this Reume of Ynglonde and the Croune, with all the members and the appurtenances, als I that am descendit be rght lye of the blode comyng fro the gude Loorde King Henry therde, and thoghe that rght that God of his grace hath sent me, with helpe of my kyn and of my frendes to recover it; the whiche Reume was in point to be ordone for default of governance, and undoyng of the gude Lawes.

Post quam quidem vendicationem & clameum, tam Domini Spirituales quam Temporales & omnes status ibidem praesentes singillatim & communiter interrogati quid de illa vendicatione & clameo sentiebant, iidem status cum toto populo absque qua-

cunque difficultate vel mora, ut Dux praefatus super eos regnaret, unanimiter consenserunt. Et statim ut idem Rex ostendit statibus regni signetum Ricardi Regis sibi pro intefigno traditum lux voluntatis ut praemittitur expressivum, praefatus Archiepiscopus dictum Henricum Regem per manum dextram apprehendens duxit eum ad sedem regalem praedictam; Et postquam idem Rex coram dicta sede genuflexus parumper orasset, idem Archiepiscopus Cantuariensis, assistente sibi Archiepiscopo Eborum praedicto, dictum Regem posuit & sedere fecit in sede regali praedicta, populo praenuntio gaudio fortiter applaudente; Et mox dictus Archiepiscopus Cantuariensis vix facto silentio propter gaudium omnium circumstantium collationem modicam fecit & protulit, in haec verba.

VIR DOMINABITUR POPULO.

Reg. ix. c. Hac sunt verba summi Regis loquentis ad Samuelem, & decentis eundem qualem deberet institueri ad gubernandum populum quando petebat sibi dari Regem populus ille, & non incepte de Domino nostro Rege moderno dici possunt; qua verba summe considerentur praebent nobis materiam magna consolationis. Non enim Deus nobis comminatur sicut quondam per Ysa. comminabatur populo dicens, Ysa. 3. Dabo pueros Principes eorum, sed ex sua misericordia qui cum irascitur misericordia recordatur, visitavit plebem suam, & non modo, ut prius fuerat in regno, pueri dominabuntur sed dicit dominus vobis quod Vir dominabitur populo. Pateras enim de Rectoribus istius regni sive eorum quolibet praeratis in persona parvuli non inconvenienter dicit illud Apostoli Cor. 13. Cum essem parvulus loquebar ut parvulus, sapiebam ut parvulus, cogitabam ut parvulus: ecce 3. dicit Apostolus, loquebatur ut parvulus, sapiebat, & cogitabat. Quantum ad loquelam certum est quod parvulus inconstans est in loquendo, facilliter vera loquitur, facilliter falsa, facilliter verbo promittit, sed quod promittit cito oblitiscitur; haec enim sunt inconvenientia & nimis molesta regno, ne possibilo est regnum feliciter stare ubi haec conditiones regnant; sed ab istis defectibus liberatur regnum cum vir dominatur, ad virum namque pertinet circa linguam servare custodiam. Modo autem non puer dominatur sed vir, de quo spero dici potest illud Eccl. ix. Beatus vir qui non est lapsus in lingua. Post inquit Apostolus, sapiebam ut parvulus, parvulus enim non sapit nisi placentia & adulatoria, arguentem secundum veritatem non diligit, immo odit supra modum. Quondam autem veritas fuerat subpeditata ut nullus auderet loqui; satis constat, & per hoc patet quod ille qui regnabat sapiebat ut parvulus, vir enim non sapit talia, sed sapientiam, unde per Dei gratiam dici poteris de isto viro quod scribitur Eccl. ix. Beatus vir qui in sapientia morabitur; sicut enim puer diligit vanitatem, ita vir sapit veritatem & sapientiam; veritas ergo intrabit, adulatorio recedat qua tot mala in regno nostro fecerunt, quia vir dominabitur populo, qui veritatem sapit, non qui vanitatem vel adulationem. Tertio dicitur, Cogitabam ut parvulus, parvulus enim solum studet facere omnia voluntarie non ex ratione, cum igitur puer regnat voluntas sola regnat, ratio exulat; ubi vero voluntas regnat, & ratio recessit constantia fugata est, & ita imminet magnum periculum; ab isto periculo liberati sumus, quia vir dominabitur, ille scilicet

scilicet qui dicit non sicut parvulus sed sicut ratione perfectus, Non veni facere voluntatem meam sed eius qui misit me, scilicet Dei; & ideo de viro isto non solum dicemus quod in sapientia morabitur, sed etiam ut vir & non ut puer in sensu cogitabit circumspeditionem Dei, id est circumquaque diligenter aspiciet ut Dei voluntas non sua fiat, & ita loco pueri voluntarie lascivientis vir modo dominabitur in populo, & iste vir est talis quod dicitur, Regnabis Rex & sapiens eris & facies iudicium & iustitiam in terra.

Qua collatione completa, dictus Dominus Rex Henricus ad ponendum suorum subditorum animos in quiete dixit publice tunc ibidem hæc verba:

Sires, I thank God and yowe spiritual and Temporal, and all the astates of the Lond, and do yowe to wyte, it es noght my will that no man think that he wyve of conquest I wold disherit any man of his heritage, franchises or other ryghts that hym aght to have, no put hym out of that that he has and has had by the gode Lawes and Customs of the Kewme; Except thos persons that has ben agan the gode purpose and the comune profyt of the Kewme.

Et protinus hoc attento quod per prius vacante sede regali per cessionem & depositionem predictas cessavit omnis potestas quorumcumque; Justiciariorum, Vicecomitum, & aliorum Officiariorum ubique per regnum, ne exhibitio iustitiæ in gravamen populi dilationis incommodo subjaceret, suos officarios principales ac etiam Justiciarios deputavit ibidem iuramento consueto Regi prestitum per singulos eorumdem. Et fuit ilico de dicti Regis mandato publice proclamatum ibidem, quod die Lunæ proximo post festum sancti Michaelis Parliamentum ibidem teneri & celebrari deberet; quodque die Lunæ proximo extunc sequente, videlicet in festo sancti Edwardi Coronatio dicti Regis fieret apud Westmonasterium, & quod omnes illi qui vindicare voluerint aliquod servitium se in dicta Coronatione, facturos, & eo pretextu aliquid sibi deberi, venirent ad Albam aulam palatii coram Senescallo, Constabulario & Marescallo Angliæ, die Sabbati proximo ante diem Parliamenti predicti, quod in ea parte iustum fuerit peturi, quibus plena iustitia fieret in petitis. Quantum autem ad abbreviationem assignationis diei Parliamenti predicti, fuerat pro parte dicti Regis protestatio talis facta, videlicet quod non erat intentionis suæ ut statibus regni sui præjudicium afferatur exinde, nec quod hoc trahatur de cetero in exemplum, quinymmo quod abbreviatio illa fiebat tantummodo pro commodo & utilitate regni, & specialiter ut quorumcumque liguorum suorum parcat laboribus & expensis, quodque super gravaminibus populi celere possit remedium adhiberi.

Quibus omnibus sic peractis, Rex de sede sua regali surgens, & populum vultu hillari & benigno respiciens a binde populo congaudente recessit, & in Alba aula predicta convivium regni procubus ac generosis illuc in multitudine maxima congregatis eodem die solempnissime celebravit.

ET POSTMODUM die Mercurii proximo extunc sequente dicti Procuratores ut præmittitur

deputati ad præsentiam dicti Ricardi nuper Regis infra dictam Turrim existentis, prout eis in punctum fuerat, accesserunt, & præfatus Dominus Williamus Thirnyng Justiciarius pro se & dictis locis & comprocuratoribus suis nemine omnium statuum & populi predictorum admillionem dictæ renunciationis, ac modum, causam & formam sententiæ depositionis huiusmodi eidem Ricardo notificavit ac plenius declaravit; & statim homagium & fidelitatem eidem Ricardo nuper Regi ut præmittitur facta resignavit & reddidit, sub his verbis.

Les paroles qc William Thirnyng parla a mon sire Richard nadgaires Roy d'Engleterre, a le Toure de Londres, en la Chambre, le Meisgerdy procheyn apres le fest de Seint Michell larchaunceill sensuent.

SIRE, It is wele knowe to yowe, that ther was a Parlement somond of all the states of the Reaume for to be at Wellmyntre, and to begynn on the Tensday in the morn of the fest of Seint Michell the Archaungeill that was yesterday; by cause of the whiche Sommons all the states of this lond were there gadryd, the whiche states hole made thes same persones that ben comen here to yowe nowe her Procuratours and gaven hem full auctorite and power, and charged hem for to say the wordes that we sall say to yowe in her name and on thair behalve; that is to wyrtten, the Bysshop of Seint Asa for Crisbischoppes and Bishoppes; the Abbot of Glassebury for Abbotes and Priours, and all other men of holy Chirche Seculers and Rewelers, the Erle of Gloucestre for Dukes and Erles, the Lord of Berkeley for Barones and Banerettes, Sir Thomas Ipyngham Chamberlain for all the Bachilers and Commons of this Lond be south, Sir Thomas Grey for all the Bachilers and Commons by north, and my felawe Johan Markham and me for to come wyth hem for all thes states; and so wyte thes wordes and the doynge that we sall say to yowe, is not onlych our wordes bot the wordes and the doynge of all the states of this Lond, and our charge and in her name. And he answered and said, that he wyll wele that we wold noght say but as we were charged. Site, ye remembre yowe wele that on Monday in the fest of Seint Michell the Archaungeill ryght here in this chambze and in what presence ye renounced and cessed of the state of King and of Lordeship, and of all the Dignite and Wysshipp that longed therto, and assoiled all your lieges of her liganee and obeisance that longed to yowe uppe the fourme that is contened in the same Renunciacion and Cession, whiche ye redde your self by your mouth, and affirmed it by your othe and by your owne writing; upon whiche ye made and ordeyned your Procuratours, the Crisbischopp of York and the Byschopp of Hereford, for to notifie and declate in your name thes Renunciacion and Cession at Wellmyntre, to all the states & all the poeple that was ther gadryd by cause of the Sommons forsaide; the whiche thus don yesterday by thes lordes your Procuratours, and wele herde and understonde, thes Renunciacion and Cession

on ware pleinlich and frelich accepted and ful-
lich agreed by all the States and poeple forsayd.
And over this Hire, at the instance of all thes
States and poeple ther ware certein Articles of
defautes in your goverranse rebbe there, as the
wele herd and pleinlich vnderstonen to all the
States forsayd, hem thought hem so trewe and so
notoris and knowen that by the causes and by mo
other as thei sayd, & havyng consideracion to your
owne wordes in your owne Renunciacion & Ces-
sion that ye were not worthy, no sufficient re able
for to governe for your owne demerites, as it is
moze pleinlich contened therein hem thought that
twos resonable and cause for to depose yowre and
her Commissaries that thei made and ordeined,
as it is of recozd ther declared and decreed and
adjugged yowre for to be deposed and pyred, and in

bebe deposed yowre, and pyred yowre of the astate
of King and of the Lordship contened in the
Renunciacion and Cession forsayd, and of all the
Dignite and Wysshipp, and of all the admini-
stracion that longed therto. And the Procura-
tors to all these States and poeple forsayd, as
we be charged by hem and by hir autorite gyven
us and in her name. yeide yowre uppe for all the
States and poeple forsayd, Homage. Liege and
feaute and all Ligeance, and all other Bondes,
Charges and Services that longe therto; and
that non of all thes States and poeple fro this
tyme forward ne here yowre seyth, ne do yowre o-
beisance as to thar King. And he answered and
seyd, that he loked not therafter: but he sayde,
that after all this he hoped that is Colyn wolde
be goode Lord to hym.

Quoad examinatur per Gulielmum Ryley juniorem & Radulfum Jennyns cum Recordo
in archivis in arce Londonensi remanente, & convenit cum eodem.

FINIS.

RESPONSIONES ADÆ QUONDAM

Wigorniensis Episcopi modo Wyntoniensis Electi

confirmati, ad Appellationem contra

ipsum propositam, Anno Domini

M.CCC.XXXIV.

AD detegendam falsitatem materie contra me propositæ in quadam appellatione frivola seu verius libello famoso, continente

1. Art.

PRIMO, Quod mandavi & feci ausu sacrilego manus iniri temere violentas in magistrum R. de Baldok, ipsumque invitum capi mense Novembris anno Domini M.CCC.XXVj, in civitate Herfordensi &c.

Resp.

Dico & propono quod Dominus R. de Baldok dicto mense *Novembris* tanquam hostis publicus regis & regni & reus criminis læsæ majestatis cum quondam Domino Hugone le Dispenser per Pares dicti regni captus ductus fuit *Herfordiam* & ibidem coram iudice seculari una cum dicto Hugone per Pares dicti regni secundum legem convictus, michi tunc Episcopo *Herfordensi* juxta libertates Ecclesiasticas ipsum tanquam personam Ecclesiasticam ad forum Ecclesiæ repetenti fuit secundum consuetudinem liberatus & Ecclesiastico carceri mancipatus, & ibidem detentus usque ad Concilium Provinciale mense *Januarii* anno Domini &c. *Londonia* celebratum. Ad quod, de præcepto Domini Regis & Reginae matris suæ, excitante & procurante potissime venerabili patre Domino J. tunc *Wyntonienſi* Episcopo & *Angliæ* Thesaurario, nunc vero *Cantuarienſi* Electo, cum aliis pluribus terræ optimatibus, præfatum R. adduci feci & bona fide sine dolo malo in hospitio meo Episcopali recipi & cum diligentia debita custodiri, donec præsentari commode posset eidem Concilio, ut per ejus Sententiam & Diffinitionem pro suis sceleribus quæ adeo sunt publica & notoria quod nulla poterunt tergiversatione celari, reciperet quod inique gessit. Et licet non esset verisimile quod Domino Rege, Prælatiſ, Comitibus ac aliis terræ optimatibus *Londonia* tunc congregatis & præsentibus pro justitia ibidem in Parlamento convocatis omnibus exhibenda (in quorum sacro comitatu nichil à quoquam timeri potuit vel debuit de jure) vim vel metum quispiam pateretur, tamen per quorundam armatorum potentiam invitis custodibus per me sibi per Cives *Londonienses* usque ad mortem inibi custoditus, ne dictus R. quem hostem regni publicum reputabant quorundam amicorum suorum & familiarium in Civitate *Londonienſi* præsentium ejus liberationem ut asserbant prece & precio muneribus datis & promissis tractatum evaderet quovilmodo.

2. Art.

AD SECUNDUM, Quod falso obicitur & in dicto libello continetur. Quod falso & malicioſe pertinaciter asserui, predicavi & docui in villa *Oxoniz* mense *Novembris* &c. quod bona memoria Dominus Edwardus erat Tyrannus &c. Et per hujusmodi prædicationem & doctrinam corda

vassallorum & subditorum ipsius Regis contra ipsum provocabam in tantum, quod quidam ipsius Regis subditorum in prædictum Regem suum manus injecerunt temere violentas & ipsum in carcerem detruserunt & detrusum tenuerunt.

Dico & propono quod de mandato dicti Domini Regis qui nunc est & Domine Reginae matris suæ præcepto, mense *Octobris*, præſente eodem Domino Rege, Comite *Laucastrie*, cum aliis multis regni optimatibus in dicta villa *Oxonienſi* proposui & publicavi causam adventus dicti Domini Regis & *Isabellæ* matris suæ ad regnum *Angliæ* de partibus transmarinis contentam in eorum literis patentibus sigillorum suorum munimine roboratis, quarum tenor talis est. *ISABELLE par la grace de Dieu Reyme Dengleterre, Dame Dirlande, Contesse de Ponntyf, Et nous Edward ain/ne fiz au noble Roy Dengleterre Ducs de Guyenn, Counte de Cestre, de Ponntyf & de Monstroyl. Et nous Edmund fiz au noble Roy Dengleterre Counte de Kent, a toux iceaux qe cestres lettres vendrient salutz. Por ceo qe connue chose est notoriement qe lestat de seint Eglise & del Roialme Dengleterre est en moule des maners durement blemy & abesce par mavoys conseil & abes Hugh le Dispenser, qe par orgoil & covetise de seignurrier & mestrier sur toux autres ad purpur roial poair coudre drois & reson & sa ligeance, & en tele manere le aduse par le mavoys conseil R. de Baldock & autres aherdants a ly, qe seint Eglise est revile & mise honteusement a grant subjection, & les Prelas de seint Eglise de leur biens coudre Dieu & dreiture despoilez, & en trop des maneres ledenges & deshonrez, & la Coronne Dengleterre destrue en divers maners, en desberissance de nostre seignur le Roy & de ces heirs, les grannits du Roialme par envie & mavoys cruaulte de dit Hugh plusieurs sanz coupe & sanz cause a honteuse mors liverrez, Les uns desheritez les autres enprisonnez, banniez, & exilez; venes, orphanyns de leur drois a tort forjugiez & le poeple de la terre par diverses taillages & nonndues exaltions tropsovent reynnez, & par divers oppressions sanz nulle mercy grevez. Par queax mesprises le dit Hugh se monstre apere tyrant & enemy de Dieu & de seint Eglise, de nostre treschier seignur le Roy & de tous le Roialme. Et nous & plusieurs autres qe soums ouve/qe nous e nostre compaignie qe lonngement avoms este aloignez de la bone voillaunce nostre dit seignur le Roy, par la fause suggestion & mavoys procurement des avants dits Hughe & Robert & leur aherdants sumes venuz en ceste terre par lever lestat de seint Eglise, & del Roialme, & lo poeple de la terre del dits meschiefs, & grevons oppressions garder, & maynteny a nostre poair lonw & profit de seint Eglise, & nostre dit seignur ly*

[U]

Roy

Roy, & de tout le Roialme sicome est desuz dit. Par qai nous vos mandons & prioms par commun profit de vous touz & che/chun de vous endroit de seynous soietz aidants bien & leaument toutes les foitz que vous verrez lieu & temps, & par toutes les voies qe vous sавerez & pourrez a ceo qe les choses desuz dites puissent hastivement venir a effect & a bon fin, car soietz certains qe nous touz, & touz iceaux qe sunt en nostre compaignie ne enpensons a faire chose qe ne serra par lonur & le profit de seint Eglise & de toute le Roialme sicome la verrez & troverez par temps si Dieu plest. Don a Wallyngeford le xv. jour Doctobre, lan del regne nostre treschier seigneur ly Roy vinysme.

Ad introducendum publicationem & propositionem predictam accepi quod in Genesis 3. Inimicitias ponam inter te & mulierem, & semen tuum & semen illius, ipsa conteret caput tuum. Et dictam auctoritatem de primo tyranno, de primo diabolo & alius malis angelis qui dicuntur semen propter similitudinem nature & malicie expositam applicavi predicto Hugoni qui tyrannice dominari presumptit Reginz & Regno ut in dictis literis continetur. Ad cuius caput conterendum venit predicta mulier domina videlicet Regina mater cum semine suo videlicet domino Rege qui nunc est filio suo. Quo mediante potestas dicti Hugonis cooperante Domino est contrita; nec possent premissa verba patri domini mei Regis aliquantulum applicari iudicio cuiusque sane sapientis. Illud autem quod de inordinabili vicio falso proponitur me dixisse, nusquam fuit a me dictum vel propositum deo teste. Et super hoc etiam invoco testimonium omnium tunc presentium nullo excepto. Ea autem que de consilio & assensu omnium Prælatorum, Comitum & Baronum & totius Communitatis dicti Regni concordata & ordinata fuerunt contra dictum Regem ad amotionem suam a regimine regni, contenta sunt in Instrumentis publicis Reverendo patre domino ? Dei gratia nunc Cantuariensi Electo tunc Wyntonienſi Episcopo & Anglie Thesaurario conceptis & dictatis, & manu magistri Wilhelmi de Mees Clerici sui Secretarii & publici Notarii conscriptis & in publicam formam redactis. Quam quidem Concordiam ad mei excusationem duxi presentibus inferendam, que talis est.

ACCORDE est qe sire Edward fiz. aïſne du Roy ait le gouvernement del Roialme & soit rou Couronne par les causes qe sensivent :

1. Primerement, Par ceo qe la persone ly Roy nest pas suffisant de gouverner. Car en touz son temps ad il este mene & gouverne par autres qe ly ont mavoisement conseillez a deshonneur de ly & destruction de seint Eglise, & de tout son poeple sanz ceo qe il le voulsist veer ou comestre le quel il fust bon o mavoys ou remede mettre, ou faire le voulsist quant il fust requis par les graunts & sages de son Roialme, ou souffrir qe amende fust faite.

2. Item, Par tout son temps, il ne se voloit doner a bon conseil ne le croire ne a bon gouvernement de son Roialme meys se ad donc touz jours a ouvrages & occupations nient convenables entreleſsaunt les plois des boisoignes de son Roialme.

3. Item, Par defaute de bon gouvernement ad il perdu le Roialme Deïcote & autres terres & seignuries en Gascoygne & Hyrland, les quez son pere

li lessa en pees & amiste ly Roy du Roy de Fraunce, & des montes des autres graunts.

4. Item, Par sa fierte & qualite & par mavoys conseil ad il destruit seint Eglise, & les personnes de seint Eglise tenez en prison les uns. Et les autres en destresse, & auxint plusours graunts & nobles de sa terre mys a hounouse mort, enprisones, exulez & desheritez.

5. Item, La ou il est tenez par son serement a faire droit a touz il ne lad pas volu faire, par son propre profit & covetise de ly & de ces mavoys conseilaires qe ont este pres de ly, Ne ad garde les autres pointz del serement qil fist a son couronnement, si com il seust tenu.

6. Item, Il deguerpist son Roialme & fist taunt come en ly fust qe son Roialme & son poeple fust perduz & qe pys est, par la cruaulte de ly & defaute de sa personne il est trove incorrigible sanz esperance de amendement, les quez choses sont si notoires qil ne poonna estre desditz.

5. ILLUD autem quod falso obicitur & in dicto libello continetur, Quod ad predicationem meam quidam ipsius Regis subditi in eum manus injecerunt temere violentas & ipsum in carcerem destruxerunt & intrusum detinuerunt;

Notorie falsum est & maliciose propositum; quoniam publicum & notorium est, quod dictus Dominus Rex, capto dicto Hugone le Despenser qui ipsum Dominum Regem captivum tenebat, iponte venit ad Dominum Comitem Lancastrie contanguineum suum, qui eum honorifice associavit sibi utque ad castrum suum de Lanelwotthe, ubi in comitiva dicti domini Comitis in recessu meo de Anglia versus Curiam Romanam pro domini mei Regis qui nunc est & negotiis regni sui, dictus dominus Rex pater suus sanus & incolumis dinoscitur remansisse.

AD TERTIUM quod falso obicitur, In 3. Art. dicto libello continetur, Quod per falsas & dolosas predicationes & asserciones meas, Domina Regina mater Domini nostri Regis apud Wallingford tantum timorem incussi quod ad predictum Regem matrimonium accedere non audebat, Cujus occasione bonum matrimonium tam quead sobolis procreationem quam in fide & Sacramento extitit impeditum;

5. Dico etiam & propono, quod cum dicta Isabella Regina cum domino Rege qui nunc est filio suo apud Wallingford moram faciens, oblocutiones aliquas audivisset, de eo quod ad matrimonium suum personaliter non accessit, deliberato consilio cum reverendis patribus bonis memorie Waltero tunc Cantuariensi Archiepiscopo ac Johanne tunc Wyntonienſi nunc vero Cantuariensi Electo, Wilhelmo Norwicheſi Episcopo ac nobilibus viris Comitibus Lancastrie, Kancia, & aliis nobilibus de consilio suo, cui quia ego tunc Herfordensis præsens interfui, injunctum fuit mihi, quod ad conservationem fame suæ quasdam certas causas ex quibus dicti Regis servitium, quam sæpius fuit experta potuit & debuit merito formidare, publice proponerem, & ipsam contra oblocutiones hujusmodi excusarem. Quod juxta informationem mihi super hoc factam, in præsentia domini Cantuariensis & nobilium predictorum feci, nichil addens de proprio vel tinnuens de

de injuncto. Postea insuper, in eadem regnum Anglie agente, propter oblocutiones predictas prefata Domina Regina fecit apud Stanford congregari dictos Prelatos & nobiles & alios multos Prelatos, Comites, Barones & nobiles dicti regni in multitudine copiosa; ubi post diligentem tractatum super hoc habitum, deliberatum fuit unanimiter & dicta Domina Regina consultum, quod nullo modo permitterent eam ad dictum Regem accedere, licet ad id si hoc tunc facere posset se paratam & voluntariam obulisset. Hec omnia adeo sunt publica & notoria in regno Anglia quod nulli inficiationi locus existit. Ex quibus apparet manifeste falsitas & malicia adinveniencium & confingencium ea quae tercio loco continentur in dicta appellatione sive libello famoso.

S. Præterea prefata Domina Regina longe ante dictam prædicationem dum adhuc esset in partibus Francie, justum timorem habuit de servicia Regis mariti sui. Prout patet per literas super hoc ductas bonæ memoriæ quondam reverendo patri Domino H. Dei gratia Cantuariensi archiepiscopo continencie infrascriptæ. Nec cessavit causa dicti timoris per mortem dicti Hugonis le Dispenser, quem Rex immoderato & inordinato amore dilexit, & propter hoc magis fuit ejus servicia accensa ad vindicandum ipsius mortem. Tenor dictæ literæ talis est.

S. REVEREND piere en Dieu nous avons diligement veu vos lettres, par les quelz vous nous requerez qe nous retornons a la compaignie de nostre treschier & tresdouce seigneur & amy. Et nous signefiez qe sire Hughe le Dispenser nest pas nostre manvoillans, ains vouldroit nostre bien sicome vous didez. De qai moult nous merveilons, car vous ne autre de seins entendement ne de ver & crece, qe nous

l. si jeus la compaignie de nostre dit seigneur sanz trop grande cause & resonable, & si ce ne fust par le peril de nostre corps eschiver, & par la force de sire Hughe qad le gouvernement de nostre dit seigneur & de tout son Roialme, & qe nous vouldrions desloier a son posar sicome nous esumes bien certains & bien larems espres, cemen qe nous larems dissimuler longement par le peril eschiver. Et certes nous desirons par toute maniere, apres Dieu & le saute de nostre ame, estre en la compaignie de nostre dit seigneur & vivre & mourir en y. etc. Si vous prieus iange nous pions qe vous nous ayiez par excuse de ceo qe nous ne pions faire ceo qe vous nous requerez en ceo cas, car en nule maniere nous ne pourrions resonner en la compaignie de nostre dit seigneur sanz nous metre en peril de mort, dont nous sommes en plus grant meschies qe escrire ne pions, &c. Donc a Paris Mesquerdz apres la Chandelure.

Ad hec, ex tenore appellationis predictæ & propositis in eadem manifeste patet, proponentem & appellantem esse perjurum. Dicit etiam & proponit in dicta appellatione seu crimine & libello famoso juratus, quod in civitate & diocesis Londoniensi, Herefordensi & Wyntonienſi, ac aliis civitatibus & diocesis Anglia super omnibus & singulis præmissis per eum propositis laboravit & adhuc laborat publica vox & fama, quodque notoria per totam Angliam communiter reputantur. Et postmodum circa finem dictæ appellationis idem appellans juratus asserit, quod de dictis & propositis per eum supradictis ante secundum diem mensis Aprilis & ante horam primam ejus diei nichil sibi innotuit. Quæ tamen die hora tertia dictam appellationem interpoluit, ut patet in Instrumento super dicta appellatione confecto. Explicit hoc opus.

Amanuensis Lectori.

DE utilitate variantium Lectionum ubi Authores ex antiquis Mss. codicibus eduntur aliquid hic dicere non inidoneus esset locus, mihi autem magis congruum visum est præmonere, quod nec in Bibilopola sumptus requisiti, licet quidem prægrandes, nec à parte mea summa cura & industria (absit verbis jactantia) defuere; Advertas igitur lector (si placeat) qualiter à primo proposito & studio ad operis calcem pedetentim progressi fu-
erimus.

Primò, Reverendissimo in Christo patre *Jacobo Usserio* Armachano, & *Johanne Seldeno* armigero, magnis rei literariæ luminaribus, necnon honorabili *Rogero Twysdeno* Equite & Baronetto, consilium & auxilium præstantibus, hæc Editio suscepta & absoluta est, Authores Historici Mss. exquiruntur, transcribuntur, & cum ipsissimis ex quibus exarati conferuntur originalibus; In collatione plurimum ex illis præfatus *Rogerus* plurimum adjuyit.

Secundò, De exemplaribus quorundam ex his Mss. in Collegio Corporis Christi *Cantabrigiæ* (vulgò *Sancti Benedicti*) reconditis certiores redditi, ad *Cantabrigiam* proficiscimur; Ibidem *Brompton* & *Tborne* cum originalibus *Benedictinis* recensentur: Necnon in prædicto Collegio *Historia Simeonis Dunelmensis* de gestis Regum *Angliæ*, nonnulli etiam minuti tractatus hic exhibiti exarantur & examinantur, *M^{ro} Plessis* & *M^{ro} Charles* ejusdem Collegii alumnis Transcripta nostra legentibus. Quot autem loca mendosa in nostris per illos Mss. *Cantabrigienses* fuerint correctæ, defectusque suppleti, in seq. lectionibus suo loco apparebit.

Tertiò, Novis characteribus affabrè suis papyroque nequaquam reprobanda præparatâ, examen tertium deliberatum est, conductusque typis *Flesherianis* operam præstiti, & cum ipsis membranis (exceptis *Benedictinis* Reclusis, quibus sub Magistri seniorumque trium Sociorum clavibus custoditis efferendi ultra ambitum Collegii provido inviolabilique Donatoris *Matthæi Parker*, quondam *Cantuariensis* Archiepiscopi, statuto licentia imperpetuum denegatur) schedas excusas examinavi.

Quot verò congeessimus & usi sumus exemplaribus, & penes quos unumquodque remanet, ut sic quicunque voluerit propriis oculis fidem nostram, solertiamque obiter, experiatur, inferius in hisce lectionibus, & fusiùs in præfatione hujus voluminis curiosus lector intelliget. Vale.

Radulphus Fennyngs.

VARIANTES LECTIONES

IN

Simeonis Dunelmensis Historia de Dunelmensi Ecclesia.

Hujusce Historiæ Libros Mss. habuimus duos :

Unum exemplar in pergamena in quarto, vocatum *Liber S. Maria de Fontibus.*

Alterum in pergamena etiam, in folio, mutuatum ex Bibliotheca Publica Cantabrigiensi compactum cum plurimis aliis tractatibus.

Pag. 1. Lin. 1. **I**ncipit Historia &c. Quæ præcedunt scilicet Apologia, Præfatio & reliqua defunt in Ms. de Fontibus.

p. 7. col. 2. l. 28, 29. *Eadbertus per decem annos, post quem Eadfridus per xxii, duo sancti.* In Ms. Cant. Publ. sic scribitur per xxii. & sic linea finitur, sequente linea incipiente ii. sancti. Ms. de Fontibus legit per viginti quatuor, sancti.

p. 8. col. 2. l. 10. *Ascensionis Dominica.* Totum quod sequitur usque ad finem libri primi deest in Ms. Cant. Publ. l. 64. & alias tractatus qui, sic Ms. C. Publ. Ms. de Fontibus enumerat libros per Bedam scriptos.

Col. 20. l. 16. *ejus populo abinam deest populo in Ms. Cant. Publ.*

Et sciat lector quod hæc Historia à nonnullis Turgoto Priori Dunelmensi ascribitur.

Variantes Lectiones

In *Simeonis Dunelmensis Historia de gestis Regum Anglorum.*

Hujusce Historiæ librum Ms. habuimus

Unicum in Bibliotheca S. *Benedicti* Cant.

Altero tamen Ms. usi sumus scilicet *Mariani Scoti*, in quarto, in pergamena de *Oxonia* mutuato, qui fere ipsissimis verbis cum *Simeone* convenit.

Col. Lin. 101. 30. **I**ntra feretrum *Marianus* contra feretrum.

105. 22. *Alcwith* *Marianus* *Alcwith.*

110. 25. *Botunno* *Marianus* *Sothwine.*

33. & *Corabrig* *Marianus* apud *Corabrig.*

111. 56. *confirmantem* *Marianus* *confirmatum.*

112. 1. *Aynburg* *Marianus* *Clynburg.*

113. 52. *Cobre* *Marianus* *Copro.*

115. 12. post continet *textum* quod sequitur usque annum 792. deest in *Mariano.*

119. 39. *regnum præsens* Ms. Ben. *regnum præsensem* *Marianus* *præsensem* *vicant.*

121. 66. *se abducentes* Ms. Ben. *se addentes.*

124. 49. *veritatis*, sic Ms. Ben. *leg. universitatis*, *Marianus* *defunctus* est.

63. & *Keneraw* *Marianus* & *Tintan.*

Col. Lin.

126. 10. *secundus* *Marianus* *secundarius.*

198. 23. *Healsflens*, sic Ben. *Marianus* *Healsflens.*

139. 40. *insibiles*, sic Ben.

131. 25. *Sigene*, sic *Marianus*. Ben. *Insigne.*

61. *qualiter* Ben. *qualibet.*

133. 36. *Cuthbertus* *Marianus* *Cuthered.*

134. 27. *Wendune* *Marianus* *Brunanburch.*

46. *Olilaf* *Marianus* *Anlafus.*

139. 62. *Heorternysse*, sic *Marianus*. Ben. *Heorternysse.*

140. 1. *Ceolwifo* Ben. *Ceolfulfo.*

146. 31. *Mucel pudu*, sic Ben. *lege Mucel tunda.*

148. 60. *construatur* Ms. Ben. *constringitur.*

150. 4. *Sequans* *Marianus* *Sigene.*

152. 12. *Tuthred* *Marianus* *Cuthered.*

41. *Kairleir* *Marianus* *Karlegion.*

57. *Teotenbale* *Marianus* *Cootenbale.*

153. 13. *Comwirthig* *Marianus* *Tamwirthig.*

154. 49. *Brinstano* *Marianus* *Byrystano.*

156. 37. *Catesford* *Marianus* *Cesterford.*

157. 13. *proscriptus* *Marianus* *ascribens.*

159. 60. post *Francis* addit *Marianus* *Arthurus Britannia.*

160. 50. *Cirding* *Marianus* *Kyriling.*

162. 5. *defuncto* *Elffo* *Marianus* *defuncto* *Eshredo.*

164. 31. *Penbo* *Marianus* *Penbo.*

166. 63. *Turkillus* *Marianus* *Kurkillus.*

167. 51. *Ringemere* *Marianus* *Regemere.*

51. *cognovere* *Marianus* *cognomen.*

169. 22. Ben. *secutum.*

171. 58. *Fisburghintos*, sic Ben. *Marianus* *Fisburghenses.*

173. 38. *Gillingham*, Ben. *Marianus* *Sullingham.*

174. 46. *minant*, sic ambo.

178. 43. *exigebatur* Ben. *exequabatur.*

180. pro qua lege 182.

ibid. 3. *abstulit* *Marianus* *attulit.*

183. 1. *sibi non modicum* Ben. *sibi non modicum.*

190. 32. *papa* 149? *Marianus* *papa* 169?

194. 34. *D. de Eboraca* *Marianus* *C. L. de Eboraca.*

198. 26. *summa* *bi diluculo* *Mat. summa* *in diluculo*

200. 26. *præstolabantur* *Marianus* *postulabantur.*

202. 36. *Agelricus* *Marianus* *Agelredus.*

203. 39. *Leodicensis* *Marianus* *Londoniensis*

207. 55. *fugaret* *Marianus* *fugaret.*

Variantes Lectiones.

Col. Lin.

211. 13. *conficiam non* Mar. *confiliam non*.
 214. 51. *Wigornam* Mar. *Wigecestro*.
 216. ult. *crus* Ben. *cruz*.
 219. 60. *absolutionem* Mar. *ad solutionem*.
 220. 25. *pedum* Mar. *pedum*.
 224. 10. *differta* Ben. *diserta*.
 33. *ignorantiam* Mar. *ignaviam*.
 225. 34. *occisionem* Ben. *occasionem*.
 226. 42. *bushfecarlu* Mar. *buzecarlu*.
 227. 16. *Comiti filius* Ben. *Comiti illius*.
 229. 29. *Baiocai* Ben. *Baius*.
 30. 31. *Cadomum* Ben. *Cathum*.
 230. 10. *de Moreton*, sic Mar. Ben. *Mer*.
 243. 9. *in abbate* deest in Ben.
 250. 51. *& atabastarii*, sic Ben. f. legendum *& alii balistarii*.

In *Simeonis Dunelmensis* Historia continuata per *Johannem Priorem Hagustaldensem*,

Variantes Lectiones nullae quia unicum tantummodo habuimus exemplar.

In *Ricardo Priore Hagustaldensi* de statu & Episcopis *Hagustaldensis* ecclesiae,

Variantes Lectiones nullae ob praefatam rationem.

In Historia *Ricardi Prioris Hagustaldensis* de gestis Regis *Stephani*, &c.

Variantes Lectiones nullae causa qua supra.

Variantes Lectiones

In *Ailredo* de Genealogia regum *Anglorum*.

De ista epistola *Ailredi* duobus uti sumus exemplaribus pergamentis:

Uno *Cottoniano* compacto ad finem Historiae Ms. *Radulphi* de *Diceto*,
 Altero venerabilis patris Domini *Armachani*.

Col. Lin.

350. 53. *Perferre*, sic *Armach.* *Cottonianus* *perferre*.
 351. 38. *Genam*, sic *Arm.* *Cot.* *Genium*.
 354. 5. *dedisser*, sic *Arm.* *Cot.* *didicisser*.
 356. 63. *potui*, sic *Arm.* *Cot.* *potui*.
 362. 18. *verum omnium*, sic *Arm.* *Cot.* *rex* *omnium*.
 363. 5. *portatus*, sic *Arm.* *Cot.* *processus*.
 364. 62. *habitu*, sic *Arm.* *Cot.* *habitu*.
 366. 54, 55. *quidam Edgatum* *Edelyng* cui re-

gnum jure hereditario debebatur, sic *Arm.*
 In *Cot.* desunt.

In vita Sancti *Edwardi* Regis

Variantes Lectiones nullae quia exemplar singulare.

Variantes Lectiones

In *Abbreviationibus Chroniconum & Imaginibus Historiarum* } per *Radulphum* de *Diceto*.

Hujusce libri quatuor nacti sumus exemplaria

Exemplar in majori folio } omnia ex Bibliotheca
 Exemplar in minori folio } *Cottoniana*.
 Exemplar mutilum in 4° }
 Exemplar quartum in folio ex Bibliotheca nuper Regis *Caroli* apud *S. Jacobi*, quod *S. Albani* nuncupamus, ad cujus monasterium pertinuit.

Col. Lin.

433. 39. *E*o loco *Cot.* *mi.* *eam* *co*.
 42. *Et ibi Deus* *Co.* *mi.* *et Deus*.
 434. 41. *excelsus* *Co.* *mi.* *in excelsis*.
 435. 14. *lene jugum* *Co.* *mi.* *lego jugum*.
 63. 64. *Romanorum Imperatoris ad Christianam fidem corda Romanorum accensa*, sic *S. Alb.* *Co.* *mi.* *Romanorum accensa*.
 440. 27. *Heoribord* *Co.* *mi.* *Heorfford*.
 441. 27. *centum ep.* *Co.* *mi.* *centum ep.*.
 443. 16. *exaltavit* *Co.* *mi.* *exaltavit*.
 36. *filius Pipini*, sic *S. Alb.* *ut* *Cot.* *frater Pipini*.
 444. 66. *discerent* *S. Alb.* *dicerent*.
 449. 20. *psalluntur*, sic *Co.* *ma.* *Co.* *mi.* *psalluntur*.
 27. *Ducis Baioaria*, sic *S. Alb.* & *Co.* *ma.* *Co.* *mi.* *Ducis Bavaria*.
 34. 35. *Valentinus Papa*, & sic linea explicat, proxima incipiente *Gregorius* &c. sic *S. Alb.* & *Co.* *ma.* *Co.* *mi.* *Valentinus Papa* qui & *Leo* papa quartus.
 450. 42. *Nannetem*, sic *Co.* *ma.* & *S. Alb.* *Co.* *mi.* *manentem*.
 62. *excommunicavit*, sic *S. Alb.* & *Co.* *ma.* *Co.* *mi.* *ex communi*.
 451. 46. *Aelendum*, sic *Co.* *ma.* & *S. Alb.* *Co.* *mi.* *Ebendum*.
 54. *Atrebatum*, sic *Co.* *ma.* & *S. Alb.* *Co.* *mi.* *Atrebatum*.
 452. 23. *Eadbidam* *Co.* *mi.* *Eadgytham*.
 32. *neo episcopatus urbis* *sua* *reperiturum*, desunt in *Co.* *mi.*
 60. *Theodorus* *Co.* *mi.* *Theodericus*.
 454. 35. *majorum* *Co.* *mi.* *majorum*.
 36. *viderant* *Co.* *mi.* *viderat*.
 46. *Geo.* *Co.* *mi.* *Geo.*.
 455. 3. *patribus*, sic *Co.* *mi.* *S. Alb.* *paribus*.
 16. *Rothomagi*, sic *S. Alb.* *Co.* *mi.* *Radomi*.

Variantes Lectiones.

- Col. Lin.
 21. *Normannorum*, sic S. Alb. Co. mi. Ro-
manorum.
 26. *Sucessorum* Co. mi. *sucessorum*.
 456. 30. *Rego*, sic S. Alb. Co. ma. *Drogo* litera
 D subscriptum habente punctum.
 37. *Edwinum*, sic S. Alb. In Co. ma. locus
 ralus est & sic *Edwinum*.
 457. 60. *quem adhuc heredes*, sic Co. ma. Co. mi.
parumper heredes.
 458. 1. *Amudus*, sic S. Alb. Co. ma. & Ms.
quarto Haudidus.
 39. *Windigindus*, sic S. Alb. Co. ma. *Win-*
dichindus.
 459. 11. *Landonens*, sic Co. mi. S. Alb. *Clan-*
domens.
 34. *Estelredus* Ms. 4° *Edelthredus* Co.
ma. Edelthredus.
 56. *qui rousu* sic Co. ma. Co. mi. *qui & nonam*.
 462. 6. *Ducis Bavaria*, sic Co. mi. Co. ma.
Baioaria, vide lectiones antea, col. 449.
 l. 27.
 463. 27. *densatum*, sic Co. ma. Co. mi. *densatum*.
 467. 40. *Essendum*, sic S. Alb. Co. ma. *Affandunc*.
 469. 43. *minuende domo*, fictres Ms. Ms. in 4°
minuente domo.
 470. 48. *equisantem*, sic Ms. S. Alb. reliqui tres
equitem.
 471. 47. *presignari lege presigniri*.
 473. 17. *regu Francorum*, sic S. Alb. Co. mi.
Regu frater.
 46. *Landiaso* sic S. Alb. Co. mi. *alandiaso*.
 53. *in ferrum*, sic S. Alb. Co. mi. *infernum*.
 474. 30. *Georgii*, sic S. Alb. Co. mi. *Gregorii*.
 476. 17. *Baisecarlus*, sic S. Alb. Ms. 4° *Bais-*
carria.
 50. *perdere lege prodere*.
 477. 40. *Eadmetu*, sic S. Alb. Co. mi. *Ead-*
mundus.
 478. 18. *Vellenfis*, sic S. Alb.
 479. 27. *Tostius*, sic S. Alb. Co. mi. *tocius*.
 480. 44. 45. *Wistanus Wigornensis & Walterus*
Herefordensis & de sic Ms. S. Alb.
 Co. mi. *Wistanus Herefordensis, & de*.
 489. 3. *vivum*, sic S. Alb. Co. mi. *innum*.
 492. 16. *removat*, sic S. Alb. Co. mi. *noverat*.
 493. 39. *& manifesta*, sic S. Alb. Co. mi. *&*
manifesta.
 495. 55. *fideliter*, sic S. Alb. Co. mi. *feliciter*.
 496. 22. *consennit*, sic S. Alb. Co. mi. *consuevit*.
 499. 52. *Morieonio*, sic S. Alb. Co. mi. *Moritorio*.
 500. 21. *Colonia*, sic S. Alb. Co. mi. *Cecolia*.
 62. *loquer loquens*, sic S. Alb. Co. mi. *lo-*
quor loquor loqueris.
 63. *meo iussu*, sic S. Alb. Co. mi. *in eo iussu*.
 502. 39. *aperte*, sic Co. ma. Co. mi. *a parro*.
 506. 38. *subfarciatum*, sic Co. ma. Co. mi. *sub-*
fracinatum.
 508. 8. *Pisif*, sic Co. ma. Co. mi. *ipsis*.
 511. 13. *de Burge*, sic Co. mi. S. Alb. *de Brage*.
 62. *ipostissimus*, sic S. Alb. Co. ambo in-
stissimus.
 512. 13. *Hemesford*, lege *Heintsford*.
 25. *Bedeford*, sic Co. ma. & S. Alb. Co.
 mi. & Ms. in 4° *Hereford*.
 514. 1. *Apostolatus*, sic S. Alb. Co. mi. *appel-*
lati.

- Col. Lin.
 24. *Montem Ferum*, sic S. Alb. alii *fer*
 cum abbreviatione f. *Ferandum*.
 55. *munitiones*, sic S. Alb. Co. mi. *mutationes*.
 524. 5. *& Philippum*, sic Co. mi. S. Alb. & *Bal-*
dewinum.
 525. 17. *Monasterio*, sic Co. ma. Co. mi. *Mo-*
nasterio.
 529. *Beverlaci* Co. ma. *Beverlaci* Co. mi.
Beverlaci S. Alb. *Berierlaci* Ms.
 4° *Beverlaci*.
 530. 63. *in Imperatorem* deest in in omnibus.
 532. 40. *Theobaldus Cantuariensis* &c. sic S. Alb.
 Co. ma. legit *Theobaldus Cantuarien-*
sis Episcopus obiit, qui dum adhuc vi-
 veret dederat in mandatis, quatenus
Bartolomeum Exoniensem Electum, &
Ricardum Cestrensem Electum *Cantu-*
aria consecraret *Walterus Rosensis* E-
 piscopus, & licet morte mandatoris fini-
 tum fuisset mandatum, tamen quia *Ri-*
cardus Lundoniensis Episcopus labora-
 bat paralyti, *Rosensis* Episcopus memo-
 ratos consecravit Episcopos. Nec te
 moveat quod *Ricardus Peccatum Co-*
strensis Episcopus consecratus filius car-
 nalis fuerit *Roberti* quondam ejusdem
 sedis Episcopi, cum subjectis abunde-
 mus exemplis. Et ut de nostris tempo-
 ribus taceamus, sicut legitur in gestis
 Romanorum, *Felix tertius, &c.*
 533. 11. *Thomas autem Cancellarius primus, &c.*
 sic S. Alb. sed deest in Co. ma.
 40. *decernerent* seq. lin. Incipiente *Clero*, sic
 S. Alb. Co. ma. post *decernerent* addit
Rex Francorum super hoc praestitit Sa-
cramentum, sed penitens absolutus est ab
Alexandro papa. Clero, &c.
 534. dele in margine magistro *Arnulpho*, &
 cum Co. ma. contra lin. 14 pone in
 margine magistrum *Arnulphum*.
 27. *qui dicitur Prothonotarius*, sic Co. mi.
 deest in Co. ma.
 49. *propria* deest in Ms. S. Alb.
 53. *ratio fieri*, sic Co. mi. Co. ma. *id fieri*.
 56. *Altum est de consilio, &c.* deest in Co. ma.
 60. *Herefordensis* S. Alb. *Herefordensis*.
 535. 34. *per manum Regis*, sic Co. mi. Co. ma.
 & S. Alb. *permissa*.
 55. *vestibus de Bafra*, Ms. habet tantummo-
 do initiales literas:
 57. *calcanium de torculari*, Ms. habet tan-
 tummodo initiales.
 66. *misericordia* Co. mi. *misericorditer*.
 536. 9. *Refus Australium*, sic Co. mi. Co. ma.
Refus Casar australium.
 18, 19. sic odium persona, &c. deest in Co. ma.
 24. *Thomas archiepiscopus vacantem, &c.*
 Co. ma. sic leg. *Thomas Cantuariensis*
 archiepiscopus *Willielmum de Einesford*
 parochianum suum sacrilegii reum a li-
 minibus sanctae Ecclesiae sequestravit &
 praecepit ab omnibus evitari. Quod
 quia, &c.
 537. 58. *Senonis*, deest in Co. ma.
 539. 56. *Vicelaicum*, sic S. Alb. alii Mss. *Vice-*
liacum.

Variantes Lectiones.

- Col. Lin.
ult. *Johannis Neapolitani* & sic S. Alb. Co. ma. *Henrici Pisani* & Co. mi. *Johannis Neapolitani* in textu cum punctis, & in marg. scribitur *Henrici Pisani*.
540. 9. *præter principis voluntatem* delunt in Co. ma.
30. *Sanctitatem*.
33. *Scientia*, sic in tribus Ms.
543. 8. *qui vindicandi* S. Alb. *qui judicandi*.
32. *suo præstitit*, sic S. Alb. Co. ma. *suo præfecit*.
- ult. & 1. col. seq. & hoc non, deest non in Co. ma.
547. 1. *Felgeriarum* Co. ma. *Felgeriarum* S. Alb. *Feligeriarum*.
548. 54. *appellabit*, l. seq. *Thomas* post *appellabit*. Co. ma. addit, In quo si Juri vel honori vestro præjudicatur in aliquo, id se totius ecclesie regni sui consilio correcturum in proximo juvante Domino pollicetur.
560. 53. *Cartonenfem* S. Alb. *Cartonenfem*.
563. 37. *consilio Joachim* S. Alb. *cum filio Joachim*.
566. 55. *Des* & S. Alb. *cleri* &.
568. 47. *conferantibus Odo* & c. nos *Ricardum*, sic S. Alb. Co. ma. *Conferentibus*, monachi *Cantuarienses* commune bonum sicut dicebatur impedire volentes, inauditum quiddam & intolerabile de novo ceperunt constanter asserere, Quod & de suo Collegio surrogandus esset antistes, licet hoc in ea sede nullis contigisset temporibus, & quod esset ab ipsis in publico nominandus. Semotis itaq; duobus à multitudine monachorum, *Odone* scilicet Priore *Cantuariensi* & *Ricardo* Priore *Dourensis* comobii, cum eos monachi Suffraganeis præsentassent, ad sui Prioris electionem obrepere molientes, *Gilebertus* *Lundoniensis* Episcopus consurgens in medium, de communi consilio fratrum ait, Nos *Ricardum*.
571. 64. *solicitudine* Ma. Alb. *solitudine*.
575. 21. *militis illi* Co. ma. *militis filii*.
579. 24. *Ansesiensis* *heredibus* Co. ma. *Ansesiensis* *primum Methensis ecclesia archidiaconus post heredibus*.
39. *patri cum* Co. ma. *patri patrißare non cessans cum*.
581. 61. *Quam enim* S. Alb. *Quid enim*.
586. 29. *ad eorum patientia* Co. ma. *ad eorum petitionis*.
591. 3. in margine, *tenet caput Antiochiq;* sic S. Alb. Co. ma. *ten. cap.* *Sydonius* excusus *Hanovix* anno 1617. *se non tenet, Antiochiq;*
693. 60. post *Tracia* Co. ma. addit, *Optimus* ab *Argardimia Frigia* in *Antiochiam* *Pisidia* transmutatus est.
595. 37. *Tirreno* Co. ma. *Mediterraneo*.
599. 22. *ij. kal.* S. Alb. *in kal.*
600. 39. *Britania* S. Alb. *Britonum*.
602. 57. post *cirthece* *suscepit*, sic Co. ma. & quoniam ex eventibus hujuscemodi sæpe nascitur inter homines occasio litigandi,

- Col. Lin.
si plebs suburbana *Cantuariorum* ja-
Etando repetent, Abbas noster inter E-
piscopos pontificalibus ornamentis in-
signitus incedit, & civitas tota *Dorober-*
nenjium cum indignatione respondeat,
& angelus *Sathanz* sæpe se transformat
in angelum lucis.
604. 16. *Illu in ingressu* Co. ma. *illum ingressu*.
605. 42. post *punirentur* Co. ma. legit *Invasores*
locorum.
607. 40. *obnoxias animadversio* Co. ma. *obnoxias*
quibusdam animadversio.
608. 57. & *apostolicam benedictionem* Co. ma.
& *apud hac*.
611. 36. *duorum abbatum* Co. ma. *trium abba-*
tum S. Victoris, &c.
613. 46. *de Chuci* Co. ma. *de Cusci*.
622. 50. *Inspires* Co. ma. *inspires*.
625. 8. *habens socium* omnes Ms. *habens so-*
latium.
630. 60. post *Prior* in Co. ma. & S. Alb. est la-
cuna parvula in Co. mi. nulla est la-
cuna.
631. 31. *Alfredum* Co. ma. *Anfredum*.
632. 49. *cum filiali* Co. mi. *cum officiali*.
637. 19. *gratate velit* sic omnes s. leg. *signi-*
ficare velit.
644. 57. post *castellum Rudolfi*, sequitur in S.
Alb. *Falta sunt autem*, quod vide col.
645. lin. 11. ceteri articuli omittuntur.
652. 4. *Pharaoni Nechao* S. Alb. *Pharaoni*
Vechao.
653. 49. *Sancti Martini* S. Alb. *Sancti Marcelli*.
654. 3. ante *Acanem* S. Alb. ante *Acaronem*.
655. 18. & *Barnth* S. Alb. & *Marnth*.
661. 14. *proferremus* S. Alb. *proferemus*.
671. 50. post *duximus* *interferere* cetera usq; finem
paragraphi, delunt in S. Alb.
56. *regni negotia specialis, &c.* Co. ma.
post *regni negotia* legit *vacante rege*.
& reliqua omittit.
674. 36. Co. ma. *summo mane, &c.* *Fractam val-*
lem repetit.
47. à *Vernolio* nocte recedens. Nota quod
in Co. ma. in ora quasi hujus pagine
sunt carmina sequentia ad binam Regis
Francorum fugam alludentia, autore
Galfrido.

Gallia fugisti bis, & hoc sub rege *Philippo*;
Nec sunt sub modio facta pudenda duo.
Vernolium sumit testem fuga prima, se-
cunda
Windocinum, noctem prima, secunda
diem.
Nocte fugam primam rapuisti, mane se-
cundam;

Prima metus vicio; viq; secunda fuit.

678. 15. Omissus & adiciendus in margine, *A. D.*
1195.

Variantes Lectiones.

Variantes Lectiones

In Chronica Johannis Brompton.

Binis exemplaribus uti sumus; Cottoni-
ana uno;

Altero Bibliothecæ Corporis Christi,
alias S. Benedicti, Cantabrigiensis.

Col. Lin.

726. 41. **E** Ruendi Cot. erudiendi.

727. 66. **I**nterfeci, sic ambo.

728. 20. cum dicit, sic ambo.

48. in mirum, sic Cot. Cant. Ben. nimirum.

730. 35. Anglorum, sic Cant. Ben. Cot. Angelo-
rum.

731. 36. immutari, sic Cot. Cant. Ben. imi-
tari.

732. 51. solita, sic Cot. f. sollicita.

734. 66. post meruisset ista verba desiderantur in
Ms. Cot. ipsi à librorum excogitatione de-
ficerent, si vero mori non meruisset.

749. 66. post morte Christi ista verba desideran-
tur in Ms. Cot. apparuerunt, ante mor-
tem hujus membri Christi.

755. 4. 5. Henricus, sic Cot. Ms. Cant. Ben.
Kenricus.

28. dominicum eadem Cot. & Cant. Ben.
domini cum eadem.

757. 23. 24. post longe ista verba desiderantur in
Ms. Cot. à suis cum .xij. tantum mili-
tibus irruit praeceps ubi inopinata.

758. 26. post plenius habetur diversimode per
transpositionem narratio procedit in
duobus Ms.

762. 43. si fur capiat vel, sic Cot. Ms. Cant.
Ben. si fur capiat mortem patiat vel.

50. Holp. sic Cot. lege hlnh.

763. 12. Regu germereas, sic ambo lege generat.

19. & solvatur ipsius Cant. Ben. & non
solvatur ipsius.

32. si parentes habeas Cant. Ben. si parentes
non habeas.

764. 24. de carnis genitu lege de carnis genitu.

766. 55. pndpega lege pndvega

767. 37. casei x. sic ad mentem Sax. sed numerus
deest in Cot. & Cant. Ben.

768. 8. post veram ista verba desiderantur in
Ms. Cot. sicut manora facit erga do-
minum, si sit filius Regis emendet se-
cundum veram.

780. 35. novent, sic Ben. Cot. vellent.

783. 19. post alterum Episcopum ista verba desi-
derantur in Ms. Cot. ex hac nostra au-
thoritate, debeant subrogare; quod qui-
dem tam pro

786. 61. 62. refertus Ms. Cot. refectus Ms. Cant.
Ben. refertus sed per caluram.

787. 33. 34. post tantum milite ista verba desi-
derantur in Ms. Cot. Condehere nomine, se
abscondit; à quo milite.

796. 5. 6. post intollerabiliter ista verba desideran-
tur in Ms. quam prius fuit, unde in prin-
cipio secundus anni regni sui.

66. & spe Cot. & sape.

Col. Lin.

814. 52. quod Erpwaldus Erpwaldus cancella-
tur in Ms. Cant. Ben. & substituitur
Sigehertus.

822. 24. libris Alsciorum ambo Ms. merorum.
43. si autem magis opus habent Ms. Cot. si
edatur magis opus habeat.

823. 18. qui aprum Ms. Cot. qui aprum.

824. 5. se purgare Ms. ambo pugnare.

825. 39. impungatur Ms. Cot. impugnatur.

43. alius feratur Ms. ambo alterius fe-
ratur.

57. in publico, sic Cot. Cant. Ben. in pla-
cito.

826. 50. cum servo suo Ms. Cot. cum domino
suo Cant. Ben. cum homine servo
suo.

830. 24. lapsite, & saepius sic Cot. lege labf-
lite.

833. 34. 35. cujus primus abbas fuit, sanctus Odo,
tunc sanctus Maiolus, sic ambo Ms.
& quare de hoc loco (& vide postea
col. 864. l. 50. ubi ita dicitur stornis qui-
dam Otho primus Abbas Cluniacensis.)
51. pugnando, omnes fugavit, deest omnes
fugavit in Cot.

834. 56. Elsteda, sic Ben. Cot. Elmyna.

839. 6. 7. contristans, me miser, nesciens quid
futura parierat dies, sic Cot. Ben. con-
tristans me miser nesciens. quid futura
perierat dies.

840. 54. fiat die deest solis in ambobus.

841. 36. meus firmus ut Sax. ambo Ms. nish-
firmus.

40. wite theowne ut Sax. ambo Ms. wited
jowene.

842. 17. bordera ut Sax. ambo Ms. bordera.

61. rimath, sic Cot. lege Rim-ath.

62. cyreath lege cyr-ath.

843. 35. In Exonia ut B. & Sax. Ms. Cot. In
Oxonia.

850. 45. 46. butan cyre Ms. ambo butan syre.

49. 50. post Dominus vestigium desiderantur
in Cot. ista verba illud extra terram
si possit, & si non possit, stet ipsum
vestigium.

852. 36. repentis Ms. Cot. repentis.

854. 29. 30. post vestigium illud desiderantur in
Cot. ista verba vel indicetur Proposito,
& ipse tamen suscipiat monitione sua &
minet vestigium illud.

862. 50. quem leviter acceperat, leviter abiecit
Ms. Cot. legit quem leviter abiecit.

864. 12. improperare, sic Ben. Cott. impe-
rare.

868. 54. Uscam fluvium Hunyngdon, sic Ben.
Cot. Uscam fluvium Cantebria.

876. 37. 38. post mane desiderantur in Ms. Cot.
ista verba cum sompniis quod vi-
derat.

883. 60. post exigentibus ista verba Ms. Cot. de-
siderantur dissimulare proposuerat, Bri-
tones peccatis suis exigentibus.

880. 17. viriliter, sic Ben. Cot. viriliter.

898. 10. cum ovis & ova thelon, sic Cot. Ben. cum
ovis una ov. thelon.

904. 32. clam nobis silentio cum, sic Ben.
Cot.

Variantes Lectiones.

- Col. Lin. Cor. clam uollis crepusculo sine silen-
tio cum.
909. 22. tunc exultantem, sic Ben. Cot. tunc
exultantem.
911. 9, 10. facit illi declaratum est; Audiens, sic
Ben. Cot. facit illi audiens.
919. 60. post cogniti sui ista verba desiderantur
in Ms. Cot. qui intra sexcentum geni-
culum pertineat ei, nec in cognatione
uxoris sue.
920. 34. oculi cera, sic Sax. Ms. Cot. oblata
cera.
921. 46. post fidelis est, desiderantur ista verba
in Ms. Cot. qui domino suo recte fide-
litate est.
924. 30. Et nemo naminum capiat Cor. & Ben.
legunt Et nemo manum capiat.
925. 51, 52. overhynessam, sic Sax. Ms. ambo
overhynessam.
926. 46. Thitac, sic Cot. & Ben. lege thitlan
ut Sax.
935. 42. accepta Ms. Cot. accepta Ms. Ben.
etiam ante rasuram proculdubio acce-
pta, nunc autem nupera manu substitui-
tuitur accepta. Inde nota convenienciam
amborum exemplarium, Cot. & Ben.
943. 52. de Wibe, sic Ben. Ms. Cot. de Wibe.
957. 29. post -risiditione, hoc est desiderantur ista
verba in Ms. Cot. fente en defent.
In angthef thet find inward, est infra
suum de.
965. 60. post applicuerunt desiderantur ista verba
in Ms. Cot. quibus Edgarus Adelyng
& Walfes Consul prope se junxerunt.
967. 40. post genus Robertum, desiderantur ista
verba in Ms. Cot. & ille Robertus ge-
nus Robertum.
975. 15. post & possidet, Cot. leg. Ex enim Co-
mitu Leicestria Amiciam Ben. Et ex
filia Comitum Leicestria Isabella Ami-
ciam
993. 9. ei prastitit, sic Ben. Cot. prastavit.
1025. 24. concordiam inivit, sic Ben. Cot. con-
cilium inivit.
1030. 27. per iter quo, sic Ben. Cot. pariter quo.
1044. 66. post -tionem si desiderantur ista verba in
Ms. Cot. tamen penitenti fieret; fin-
antem obstinatus carne propria carni-
fex.
1099. 55. post daturus erat desiderantur ista verba
in Ms. Cot. de terra suis, & donationes
terrarum quas dederat hominibus suis,
vel daturus erat.
1118. 22, 23. advocatus Britannia lege advocatus
Bithunia cum Ben.
1125. 49. post -quentium M. morabotinorum desi-
derantur ista verba in Ms. Cot. & ad
finem quatuor mensium tercio sequenti-
um mille morabotinorum.
1127. 1. Reginaldus Ms. Cot. Reg.
1158. 44. post -raria Regis desiderantur ista ver-
ba in Ms. Cot. Et post illos veniebant
et. Comites & Barones portantes unum
seccarium supra quod posita erant insi-
gnia regalia & vestes.
1195. 61. putant per Ms. Cot. puta ne per.

- Col. Lin.
1242. 5. usque Ramulam, sic Ben. Cot. usque
famulam.
1256. 28. Cisterciensis quoque Cot. Cisterciensis
Ms. Ben. vetus scriba scripserat item
Cisterciensis, sed locus talis est, & sic
Cisterciensis.
1263. 32. post quem iste sanctus, desiderantur
ista verba in Ms. Cot. Augustinus ad
lumen vera fidei produxit, Cantuarien-
sis vero Episcopus quem beatus.
1268. 63. tent. sed & c. accurrant, sic Cot. substi-
tuimus cum Neubrig. tent. si & c. oc-
cumbant.
1272. 47. post Beluacensi desiderantur in Ms. Cot.
ista verba per suos castrum quod Mel-
liacum dicitur expugnavit. Quod in-
dient Beluacensis.

Variantes Lectiones

In Chronica Gervasii.

Mss. trium exemplaria contulimus,

1. Exemplar Cottonianum in quarto in per-
gamena.
2. Bibliotheca publicae Cantabrigia in folio
in pergamena.
3. Bibliotheca sanctae Trinitatis ibidem in
folio in pergamena.

- Col. Lin.
1289. 46. **A**d sartagella sic Cot. Cant. publ.
ad sacra tella.
49. & pessulorum, sic Cot. Cant. p. pessulis.
57. cubitos quindecim, sic Cot. Cant. pub.
cubitos xl.
1290. 7. in Dominum, sic C. p. Cot. in Dominum.
33. in aula ecclesia, sic Cot. C. p. in navi
ecclesia.
63. eos tamen, sic Cot. C. p. nostamen.
1291. 24. ad lapides formandos, sic C. p. Cot.
deest formandos.
1292. 21, 22. finem inibi, sic Cot. Cant. p. finem
verbi.
23. in plaga aquilonali e regione, sic Cot.
C. Trin. in plaga aquilonali regione.
- 31, 32. cuiusvis, sic Cot. C. p. cuiusvis.
1293. 52. partibus, sic Cot. C. p. patribus.
1294. post cessit lin. 21, ad successit inclusive
lin. 22. deest in Cot. sed habetur in
Cant. pub.
1296. 10. Eluricus, sic Cot. Cant. Trin. El-
fricus.
58. dare cepit lucem, sic Cot. Cant. p. clare
cepit lucem.
1297. 53, 54. in brevi, sic Cot. Cant. pub. in or-
bem.
1301. 24. fomicem, sic Cot. C. p. criptam.
1304. 12. astare videtur, sic Cot. Ca. p. astare
Honorio.

Variantes Lectiones.

Col. Lin.

1305. 45. *fatigamur opprobriis*, sic Cot. C. P. & *apporiamur opprobriis*.
1309. 10. *disciplinam regularium*, sic Cant. Pub. deest *disciplinam* in Cot.
1318. 58, 59. *plangat ecclesiam*, post hanc periodum totum quod intervenit usque ad columnam 1334. Ingressus ad prologum, &c. desideratur in Ms. Cant. Publ. qui sic procedit post *plangat ecclesiam*.
Cum autem jam instaret tempus celebrandi Concilii, & praedictus legatus singulis personis Anglia citatorias misisset literas de eligendo Cantuariensi Archiepiscopo, hanc Jeremia Priori & Conventui Cantuariensis Ecclesiae clero quoque & populo epistolam direxit. s. Albericus Dei gratia Hostiensis Episcopus Apostolicae sedis legatus dilectis in Christo fratribus Jeremia Priori totique Conventui, H. archidiacono, clero, nobilibus, populo Cantuaria salutem & benedictionem. Susceptum Apostolicae legationis officium nos constringit-- & sic prolequitur ad finem literarum quae sic finiunt, *deliberare valeamus, valete*. Idus Decembris (v. literas col. 1344. lin. 43.)
Ingressus ad prologum, &c.
Tria sunt, &c.
1335. 2. post *concludat* 8 lineae, videlicet usque vermium *esta* inclusive desiderantur in Ms. Cant. p. sed habentur in Cot.
- 34, 35. post *hoc* indicans Patriarcha usque illustrarent luminaria. 46. desiderantur in Ca. pu. habentur in Cot.
1337. 2. *compositas*, sic Ca. pu. Cot. *compositas*.
1338. 14. post *incipio* sequitur in Ms. C. P. Anni Domini colore rubeo notandi sunt, Decennovenalis veto Cyclus colore viridi, quod deest in Cot.
1339. 29, 30. *eximperialicem*, sic Cot. Ca. pu. & *Imperialicem*.
62. *dici* sic Cot. Cant. pu. *Dei*.
1340. 7. *Bolonienfis Comitii*, sic Cot. Ca. pu. *Blesensis Com.*
29. *sacr. conficeret*, sic Cot. C. p. *sacr. sumeret*.
1341. 27. *canonici seculares*, sic Cot. C. p. *clerici seculares*.
1342. 19. *dispositionem faciatis*, sic Cot. C. p. *dispositionem fac.*
1344. 24. *nomine clepsedra*, sic Cot. Cant. pu. *nomine Ducillus vel clepsedra*.
1346. 24. *iratus*, sic Cot. Cant. p. *irritatus*.
43. Albericus Dei gratia deest tota epistola in Ms. Cant. pub. quia in eodem Ms. antea inseritur respice ad lectiones col. 1318. l. 58, 59. Habetur hic in Ms. Cot.
1356. 58, 57. *nec capere nec expellere*, sic C. p. Cot. *nec sic expellere*.
1370. 57. *Ricardum*, sic Cot. Cant. pub. *Facum*.
1371. 61. *repulsam vehementer*, sic Cot. C. p. *repulsam passus veh.*
1372. 16. *de Nuiberi*, sic Cot. Ca. p. *de Muiberi*.

Col. Lin.

1378. 25. *plusquam pater*, sic C. p. Cot. deest *pater*.
1380. 43. *a Lodowico rege Francorum*, sic Cant. p. Cot. *a Lond. rex Anglia a Rege Francorum*.
51. *Toarco*, sic Cot. Cant. p. *Arco*.
1384. 5. post *Londoniensis* Cant. p. inserit Hoc anno mense Febr. 14. Calend. Marci primo Sabbato quadragesimae suscepi ego Gervasius monachatum in ecclesia Christi Cant.
40. & *Hethe*, sic Cot. C. p. & *Bethe*.
1386. In Ca. p. in margine ad initium cuiusque capituli ponitur quandoque, Toleratum quandoque, Dampnatum, non ita in Ms. Cot.
1388. 50. *Regere*, sic Cant. Trin. Cot. *Roberto*.
1390. 57. *comminationem*, sic Cot. C. p. *communionem*.
1391. 41. *inexcusabilis sum*, sic Cot. In C. p. interlineatur nupera manu non, & legendum *inexcusabilis non sum*.
1396. 55. *procuracionem*, sic Cot. C. p. *promissionem*.
1406. 43. *voluntus*, sic Cot. C. p. *volvens*.
1430. 30, 31. *aut canonicus aut clericus*, sic C. p. Cot. *aut canonicus* deest.
1411. 25. & *de singulis villarum*, sic C. p. ista verba deest in Cot.
37. *attacaverint*, sic Cot. C. p. *trallaverint*.
43. & *quod vestrum faciens*, sic C. p. ista verba deest in Cot.
1412. 14. *insancto quidem auspicio sicut exiit* declarabit, sic Cot. deest ista verba in C. p.
1418. 40, 41. Anno gratiae M.C.lxx. &c. Domini M.C.lxxj. sic Cot. In C. p. Anno gratiae M.C.lxxj. &c. Domini M.C.lxx.
50. post *computare solemus*, lin. 8. sequentes usque *non arguo sententiam* deest in C. p. vice illorum hae inseruntur. Unde felicitis memorae Willielmus Turbo Nordwicensis Episcopus literis admodum eruditus volens beati martyris Thomae annum passionis versificè designare, ait.
Annus millenus centenus septuagenus
Primus erat, Primas cum ruit ense Tho-
mas.
Quinta dies natalis erat, Flus orbis ab
orbo
Vellitur, & fructus incipit esse poli.
1420. 53. *Duencus*, sic Cot. C. p. *Cluencus*.
1426. 66. Praeluserat enim Cancellarius Imperatoris in odium Papae Alexandri omnium Cisalpinorum sententia, adeo ut
via per mare ad eum quicumque ex nobis valeret accederet sic C. p. sed deest ista verba in Cot.
1429. 38. *legi fecit statuta*, sic Cot. C. p. *legi* fecit Benedicto ejus Cancellario solenniter legente statuta.
1437. 64. *xix. annis*, sic Cot. C. p. *a novemannis*.
1443.

Variantes Lectiones.

Col. Lin.

1443. 49. omnes terras meas. Hæc autem superscripta, sic Cot. C.p. terras meas. Et ego *H. Rex Anglia* volo ex parte mea quod mercatores & omnes homines tam clerici quam laici de terra Regis *Francie* Domini mei cum omnibus rebus suis sint securi & pacem habeant per omnes terras meas. Hæc autem superscripta.
1453. 33. ubi *lucrorum*, sic Cot. & Cant. p.
1456. 3,4. *evettionis* sic legendum Cot. & C. p. *evettionis*.
1459. 3. *justiciis*, sic Cot. C. p. *litteras*.
1462. 40. *eorum vel precepta*, sic C.p. In Cot. deest *vel precepta*.
1479. 51. *in terra*, sic Cot. Cant. p. *interea*.
1480. 14. 15. *Willielmum de Norehalle ad Wigorniensem Willielmus de Ver ad Herefordensem*, desiderantur ista verba in Cot. transcripsimus ex C.p.
66. *-fata puella*, sic C.p. In Cot. deest *puella*.
1482. 13. *quasi ceruleas*, sic Cot. C. p. *quasi cenaeas*.
1492. 47, 48. nullis literis veritati & iustitiæ præjudicantibus à sede apostolica impetratis obstantibus, sic C.p. In Cot. desunt ista verba.
1493. l. 7, 8. Cot. legit *in ecclesia & consortio fratrum suscepis* Trin. Cant. legit *ab ecclesia & consortio fratrum separavit*; nota, quia pugnant ex diametro.
66. *in audientia*, sic Cot. C.p. *in audita*.
1505. 34. post *subsistentibus* lin. 8. sequentes usque *erui viderentur* inclusive desunt in C.p. habentur in Cot.
1506. 2. *vaniglorium*, sic Cot. Cant. Tr. *vanigerrulum*.
1522. 40. *laccatos*, sic Cot. Cant. Tr. *laceratos*.
1545. 44. post *velitis mandatum* quæ sequuntur ad *fecisset mandatum* inclusive desiderantur in Cot. & addidimus ex Cant. p.
1554. 13. *non sustineret*, sic Cant. p. In Cot. deest *non*.
1557. lineæ quatuordecim priores incipientes *autem Anglia*, &c. usque *Accon capta est* inclusive desiderantur in C.p. habentur in Cot.
1568. 2. *Cantuariam* deest in Cot. habetur in C.p.
26. *quod sic deberet*, sic C.p. *quod sic non deberet* in Cot.
1575. 33. *Mairris*, sic Cot. C. p. *Mauns* cum abbreviatura in ultima litera.
3577. 47. *trahere non differemus* adduntur in margine in Cant. p. & desunt in Cot.
1578. à *regno* lin. 34. usque *regno* linea sequenti deest in Cot. supplevimus ex C.p.
1580. 32. *vel Bathoniensi*, sic C.p. Cot. *vel Baronia*.
1584. 10. *adduxisti*, sic C.p. Cot. *R. duxisti*.
56. notum tamen erat cunctis quod omnia superbe & impie, sic Cot. Cant. p. notus tamen erat & notus & omnia superbo impetu.
1586. 9, 10. *alii dicebant quod eorum esset introitus quorum esset*, ista verba deside-

Col. Lin.

- rantur in Cot. & suppleuntur ex C.p.
1589. 15, 16. cum vix medici vel cubicularii visitarent tandem medici de salute, sic C.p. Cot. ut cum viri medici de salute.
1591. 15. *forma*, sic Cot. Cant. p. *fortuna*.
59. Cot. *obicum* Trin. Cant. *obium* C.p. *ebiter*.
1595. 50. post *promovemus* deest in Cot. inclusive usque *conspicimus* L. 52.
56. post *vendens* inclusive usque *redimunt* linea proxima deest in Cot. supplet in ambobus locis C.p.
1598. 58. post *vel dignitatem* in usque *de prebenda* deest in Cot. supplevimus ex C. p.
1599. & omnes illos lin. 8. usque *innodabam* l. 10. inclusive desunt in Cot. habentur in C.p. l. 27. ab *affectum* usque *affectum* inclusive lineæ 30. deest in Cot. supplevimus ex C.p.
1600. post *humilitate* l. 4. C. p. sic: fuimus. sumus & erimus obediētes, sed operi de *Lambethe* pro quo tot sustinuitus mala nunquam obediēmus.
1604. 66. *vos habere*, sic C.p. Cot. *non habere*.
1606. 28, 29. *effetti quia inseparabiles*, deest in Cot. habetur in C.p.
1615. 31. *maioresque turbato Rege suspicans destructionem* desunt ista verba in Cot. habentur in C.p.

Variantes Lectiones

In Chronica Pontificum Ecclesiæ
Eboraci, Autore Thoma Stubbs.

Duo habuimus exemplaria,

Unum in folio ex mutuo G. Moore viri
omnisfariam doctissimi quondam
alumni Coll. *Gonnelli & Cai* Cant.
Alterum in 4° nuper *Simonidis D'ewes*
Equitis aurati & Baneretti.

Col. Lin.

1689. 13. **I**n campo qui vocatur *Hetfield*, ista verba desunt in Ms. in 4°
1692. 60. *multum singularis*, sic Ms. fol. Ms. in 4° *meris singularis*.
1699. 7. *Eddredus*, sic Ms. fol. Ms. 4° *Eshilredus*.
1705. 62. *Baiocensis* Ms. fol. *Boiensis*.
1706. 66. *extorta*, sic Ms. 4° Ms. fol. *exorta*.
1712. 16. *optaret*, sic Ms. fol. Ms. 4° *oparteret*.
1727. 36. post *archiepiscopi* desiderantur in Ms. in fol. istæ tres lineæ & dimidia sequentes usque *archiepiscopi* inclusive.
1732. 19. *Gotherland*, sic Ms. 4° Ms. fol. *Sethland*.

Variantes

Variantes Lectiones.

in Thorn.

Duo Exemplaria,

Twyddenianum & Exempl. in Bibl. S. Benedicti Cant.

Col. Lin.

1766. 31. **P**ost etiam confirmationem, locus rarius est & novâ scripturâ in Ms. B. sic habetur, *sedis apostolica apostolici huius monasterii apostolorum Petri & Pauli optenturus.*
1767. 28. post *Berta* fuit filia quæ sequuntur in Ms. *Twyddeni*, usque lin. 37. *g*ia. desunt. In Ms. B. sic habetur, *Chilperici Regis Frânciæ, cuius pater Clotarivus, cuius pater Clodoveus primus Christianus, & iste Letardus.*
1770. 33. & *Eshelberti*. Ms. B. & *Eshelbrieli*.
1776. 41. quidam potens ulque l. 52. *anathema* sit quæ verba habentur in Ms. *Twyddeni* desunt in Ms. B. pro quibus Ms. B. sic habet, *Egbertus Rex occidentalium Saxonum dedit cuidam in hoc monasterio commoranti nomine Siadan & post vitam ejus monachis huius loci terram unius aratri in loco qui nominatur Onstirdun, quæ terra ante pertinebat ad regalem villam Cantuariæ. Et pro hac donatione predictus clericus dedit eidem regi centum mancusas in duabus armillis. Et nota quod mancusa est pondus ij. s. vj. d. Quæ sit ista terra de Onstirdun nullus modernorum commemorat, et quod vicissitudo temporum antiqua nomina locorum non tam corruptis quam etiam mutavit. Facta est hæc donatio anno 848.*
1782. 29. post *defensores* quæ sequuntur usque *sigillatim* lin. 33. desunt in Ms. *Twyddeni* & abraduntur sed habentur in B.
1783. 12. post *non omisit* B. sic habet, *At ille, O fili, pro certo scias quod Deus omnipotens iuste abstulit à me esum carniû, tamen vade, & si quo modo poteris scire ubi delatum est diligenter investiga, sciendo pro certo aliam cibum hodie me non sumpturum. Ad hominis verba puer mente turbatus dum fuit in eundo ad querendum cibaria mirum dictu.*
1786. 58. *habita*, i. legendum *avita*.
1789. 41. *solidorum*. B. *folingerum*.
1797. 43. post *apprehatur*. B. legit. *ubi mensu columbas vendentium puniendo non convertit, lyinoniacos.*
1804. 63. post *hibitis* fuissent desunt in B. reliqua columnæ impressæ.
1815. post *destructionem* lin. 26. sex lineæ sequuntur in Ms. sed cancellatæ, videlicet super confirmatione appropriationis de *Favirham* & *Asidleton* per papam

Col. Lin.

- Alexandrum* tertium & scribitur ad eundem locum in margine Ms. B. sic scribi inter ecclesias.
1835. 46. post *apostolica auctoritate* B. sic à *beneficii* perceptione *abbas* suspendat, & donec antiquitus consuetam securitatem præstiterit. Quæ desunt in Ms. *Twyddeni*.
1843. 10. post *Samuel* inserit Ms. B. & *Norman* remanent in prisione quia tenuerunt se cum armis in Ecclesia.
34. tota s. *Confederatio* &c. usq; *dependit* l. 37. deest in B. Et habet solummodo notulam marginalem *Confederatio* s. *Edmundi*.
1856. post *consulendo* lin. 24. B. inserit *pro eis* ledere. Immo *ita vobis volumus* consulere sicut fidem nostram ergo vos & conscientiam erga Deum cupimus salvare. Quæ desunt in Ms. *Twyddeni*.
1872. 30. post *monachari* B. habet *prout ipsi asserchant de permissione Abbatis* jam desuncti admitteret.
1878. 22. post *messuagiu* B. habet scilicet *Ricardi Senescalli* quod est ante portam S. *Augustini* cum aliis tribus, abbati.
1892. 5. tota s. 2. usque col. 1893. lin. 25. *promissorum* deest in B. & B. habet in margine. Quæ in matricula Abbatis Carta W. *Craspeys* scilicet de alienatione Ecclesiæ de *Stodmish*.
1897. 26. post *celebratur* B. habet *ad bonam conservationem vite sue. Et in missa* quæ cotidie celebratur pro fidelibus.
1905. 66. Tota Historia de vita & origine S. *Mildredæ* diversimode enarratur in Ms. *Twyddeni* & Ms. C. C. Cant. sed ultimum sequimur.
1921. 2. post *benedictus* est Ms. B. habet ista verba. *Privilegia vero quæ quondam Ricardus archiepiscopus Cantuariensis se commemorat ut superius dictum est arguisse falsitatis, tradita fuerunt comburenda. Quæ verba concellantur & continuo sequitur, Iste Nicholas Abbas sua opinioni singulari minus sapienter consulens, quasdam bullas absque conscientia apostolica precio comparavit, sperans per illas contra insurgentes sibi in posterum sufficienter muniri, cujus rei causa suam cessionem instanter procuravit ut suo in loco patebit. Igitur rex Edwardus.*
1931. 2. post *sustinebant* B. habet *Et sciendum* quod Abbas Sancti Augustini dedit predicto abbati de *Lesnes* in auxilium ad prædictam *Wallam* construendam ij. *Alarcas*, desiderantur in Ms. *Twyddeni*.
1937. 30, 21. post *Item, quod* hæc verba *fratres* nostri ad *venias* sint domi in capitulo nisi *rationabilis* causa eos impederit, & quod desiderantur in Ms. *Twyddeni*.

Variantes Lectiones.

Col. Lin.

1947. 1. post *domino feodi*, hanc verba *pars at-*
temptans satisfacias competenter, ali-
oquin liceat domino feodi, desiderantur in Ms. C.C. Cant. & habentur in Ms. *Twyfdeni*. Quod nota.
1947. 18. post *pro fidelibus*, hanc verba *si vero*
ipsa die hac fieri non possint, altera
die competentiori fiant, & quilibet sa-
cerdos missam, desiderantur in Ms. *Twyfdeni*.
2006. 39. post *saluti ista verba tunc levationi*
salagii super ipsum Abbatem ratione
tenementorum suorum in eadem ci-
visate, desiderantur in Ms. *Twyfdeni*.
2015. 14. Allocatio libertatis, &c. In toto
isto processu Ms. C. C. Cant. se-
quimur quia fufior quam Ms. *Twyf-*
deni.
2032. 9. post *rebus & bonis* ista verba *ad Ab-*
bathiam illam qualitercumque spe-
stantibus, adeo plene & integre sicut
abbates & conventus eiusdem loci ab-
bathiam illam & temporalia eiusdem
eius rebus & bonis, desiderantur in
Ms. *Twyfdeni*.
2038. 20, 21. sc-*Da* Item duo potella unum de
una festa, Item unum potellum ar-
gentum de alia & maiori festa, defi-
derantur in Ms. *Twyfdeni*, & habentur
in Ms. B.
2057. 53. post *seculari* ista verba *statim invitati*
vobis caperetur & abduceretur. Et si
invenirent eum in habitum monachali &
rasum non auderet, habentur in B. sed
non in Ms. *Twyfdeni*.
2065. 25. post *traherent se* ista verba *in partem,*
& tunc S. Prior huius loci & alii di-
xerunt, quod si retraherent se defi-
derantur in Ms. Domini Twyfdeni, sed
habentur in Ms. B.
2067. 48. post *terminandas* ista verba *quia ha-*
bebat unum aliud expediendum quod
erat sibi magis necessarium, deside-
rantur in Ms. *Twyfdeni*, & sunt
in B.
2070. 16. post *ipsi religiosi*, ista verba *Ecclesias sibi*
appropriatas, portiones decimarum in
parchiis alienis vel pensiones aut ca-
pellas, desiderantur in Ms. *Twyfdeni*,
habentur in B.
2100. 61. post *& gratiam*, *quam vobis in hac*
parte duxis faciendam approbamus,
& quantum ad nos pertinet ipsam,
desiderantur ista verba in Ms. *Twyf-*
deni, habentur in B.
2106. a prima linea *A. D. millesimo CC. xij.*
&c. usque finem columnæ 2108.
habentur ex Ms. B. deest in Ms. *Twyf-*
deni.
2116. 8. *tes & pertinentes, seu provenientes &*
proventuras ad ecclesiam antedictam
neque quacunque legata relicta &
desunt in Ms. Twyfdeni, habentur
in B.

Col. Lin.

2117. 54. post *permaneat*, Ingenui faciemur nos
festinantes omisisse. §. 1. Cap. xl.
quam nunc damus sicut habetur in
utroque exemplari.

Cap. xl. In Ms. *Twyfdeniano*.

§. 1. *Sequitur de processu fratris*
J. Devenesch.

Igitur anno Domini millesimo CCC.
xlvij. die Sancti Ricardi Episcopi i-
dem *Johannes* ut supradictum est Ro-
manam Curiam pro suis negotiis ite-
rum repetens post multos labores &
expensas excellivè appositas videns
quod non potuit penes Apostolicum
beneficio Electionis Canonice, nec
penes Anglorum Regem obtentu pro-
visionis Apostolice ad suum perve-
nire votum, ex intimo condoluit, &
spiritu consolationis desolatus, eodem
anno in vigilia Sancti Johannis Bapti-
ste spiritum efflavit, & in ecclesia Fra-
trum Minorum Avinione in introitu
ecclesie versus dexteram collocatus est.
Et nota quod in & pro causa hujus
miserie provisionis monasterium ex-
titit indebitum in M. libris & eo am-
plius. Et Translatio *T. Herfordensis*.

§. 2. De Electione *Thoma Calwel-*
le, &c.

Cap. xl. In Ms. *Benedictino*.

§. 1. *De morte J. Devenesch*
Abbatis.

Igitur anno Domini M. CCC. xlvij.
die Sancti Ricardi Episcopi ipso *Jo-*
hanne ut supradictum est ad Curiam
Romanam pro suis negotiis redeunte,
Dominus Rex hujusmodi fatigationi
obviando, & propter labores & enor-
mes expensas evitandas ex habundanti
concessit, ut si idem *Johannes* posset ob-
tinere à summo Pontifice quod posset
mutare stilum sue creationis sive pro-
visionis, scilicet non promoveri abbacia
prædicta ratione donationis vel pro-
visionis apostolice sed ratione electio-
nis capituli huius loci, illa vice an-
nueret & suis temporalibus gaudere
permitteret. Sed quidem hujusmodi
causa coram ipso summo Pontifice pro-
posita concludendo dixit, se malle cede-
re pontificio quam suum Decretum ta-
liter revocare. De quibus verbis idem
Johannes ex intimo condoluit, & angus-
tiis & vanis cogitationibus circum-
ventus eodem anno in vigilia S. *Johan-*
nis Baptiste diem suum clausit extre-
mum, & in ecclesia Fratrum Minorum
Avinione in introitu ecclesie versus
dexteram per fratrem *Radulfum West-*
monast. qui sibi datus fuit in capella-
rum decenter & cum magno honore
sepultus est; Et continuo misit idem
Radulfus

Variantes Lectiones.

Col. Lin.

Radulfus literas de obitu ejusdem *J.* Quibus inspectis, licentia Regis prius petita & obtenta, diem electionis futuri Abbatis constituerunt. Et nota quod in causa & pro causa hujus provisionis monasterium fuerat indebitatum tam quoad Regem quam quoad ipsam & Collegium cum expensis ejusdem *Johannis* hinc inde factis in M. libris & eo amplius.

5. 2. De Electione *Thoma Colwelle*, &c.

55. 5. 2. De electione *Thoma* &c. cum columnis 2118, 2119, & parte col. 2120, usque *convivendo* transcripsimus ex Ms. B. & defunt in Ms. *Twysdeni*.

2141. Eodem anno sc. M.CCC.lxv. &c. usque finem 5. transcripsimus ex Ms. B. & defunt in Ms. *Twysdeni*.

2144. Titulum linea 31. *Consuetudines per Sandwic.* ad finem Consuetudinum transcripsi ex Ms. B. defunt in Ms. *Twysdeni*.

2149. 19. post *persolvatis* sequuntur ista verba in B. & Cedulam de qua superius fit mentio, brevitatis gratia in libro *Thesaurarie* relinquo hic non subscriptam.

In Chronologia *Augustin. Cant.*

Nullæ variæ Lectiones quia exemplar singulare.

In *Henrici Knighton* Chronica

Nullæ variæ Lectiones causa qua supra.

De Parl. 1° H.4. de depositione Regis *Ricardi* secundi habemus

Singulare exemplar, è Ms. Cod. ant. in Bibl. Bodleiana transcriptum, extat Ms. ille L.6. 7. Theol. quem Bibliop. mutuo accepit à M. *Tho: Barlow* Collegii Regiæ Oxon. socio, viro summæ affabilitatis eruditionisque.

Col. 2744. lin. 62. *constituitis*, *Omniq;* sic legit Rotulus in archivis Turris London. Ms. verò Bodl. leg. *constitutis*. Salvis terris & possessionibus pro me & obitu meo impetratis & emptis, *omniq;*.

Apologia *Ada Orleton.*

De ista Apologia unicum habuimus exemplar, hocque ex Bibl. D. *Rogeri Twysdeni*.

F I N I S.

GLOSSARIUM:

IN QUO

Obscuriora quæque vocabula, quæ toto hoc opere continentur,
copiosè explicantur, & ad origines suas
pleraque revocantur.

Guilielmo Somnero Cantuariensi, Auctore.

A

ABaruatus.] 920. 62. Corrige, abarnatus : quod à verbo abarnare, hoc est, rem clam & occulte gestam probationibus manifestare. Unde, murdrum abarnare, in L.L. Hen. 1. (quarum editionem V. Cl. & verè Philologo, D. Rogero Twysdeno, eq. auxato & Baronetto, debemus.) ca. 79. 91. idem est, ac murdrum (id est, homicidii genus atrocissimum) probare. Verbo ab eodem fonte hausto, ac æbepe in istis Anglo-Saxonum, æbepe-morþ, æbepe-deor, & æbepe-honepen, i.e. (Bromptono nostro interprete) probatum murdrum, probatus sit, probata meretrix : scil. à Sax. abapian, denudare ; unde fortè Teutonicor. baeren, ostendere, manifestare ; uti & nostratum bare, nudus. Adversis tamen differentiam, ut inter furem apertum, & probatum ; sic etiam inter homicidium apertum, & probatum : quemadmodum enim illum, open-deor, hunc, æbepe-deor ; ita & homicidium illud, open-morþ ; hoc, æbepe-morþ, Saxones vocabant : per apertum, notorietate facti jam convictum, nescit qui in flagranti crimine (quod eis, æu openpe rýlde) deprehensus fuerit ; (quali hond-habend, vel hac-berend) : per probatum, non ita manifestum, sed accusationibus & probationibus judicialiter tandem criminis convictum, innotuit.

Abbates.] 847. 50, 51. ad iiij. abbates. Locus planè mendosus. Rescribe hebdomadas. Vide L.L. Edo. sen. apud Lamhard. cap. 11. & hic, col. 837. lin. 38.

Abbatum.] 2348. 7. omnium liberalium artium peritus, abbatum præcipue ; lunarem computum & cursum astrorum timatus. Ubi abbatum proculdubio pro astronomorum, & arithmeticorum abacum. *Vulgò, a counting table.*
à Bel.] Vide Bel.

Acclamare.] 82. 15. Verbum est syrense, ut & Clamare alibi, quorum utramque vendicare notat, sive adsciscere : *vulgò, to claime, al. to lay claime unto : cui contrar. Disclamare.*

Acquiescere.] 900. 64, 65. absolvere, vel quietum & securum reddere. Vox etiam fori nostri : *vulgò, to acquite.*

Acta.] 765. 14. 767. 31. 910. 6. 1779. 60, 63. Latioris olim hoc quam nunc dierum significationis. Certam enim terra quantitatem, Latini Jugerum, hodie notat : olim autem, agrum simpliciter ; quomodo Anglo-Saxonibus æcep, quod a Latino æger.

Plura qui cupit, doctiss. equitis Spelmani Glossar. adeat.

Actonari.] 2135. 25. Postulari, in jus vocari. A Gallico, actonner, quod postulare, lite involvere, in jus vocare, *vulgò, implacitare, sonat.* Hinc Actonarius. 2211. 20. pro ministro publico, actionibus, i.e. postulationibus, accusationibus & simil. Fiscii nomine, prapósito : *vulgò, Placitator. Vide Placitare.*

Adcredulicer.] 764. 20. adcredulicer se quod cum non percussit. Id est, ita se purget, vel iurando suspicionem omnem ita dimoveat, ut alii iussu adducantur ut credant eum non percussisse. Quod enim hic, adcredulicer se, Saxonice habetur, æetpype hino, i.e. fidem faciat : *trupa enim, ut & tpeope, Sax. fides : trýpian, seu tpeopian, fidem facere, asserere, asseverare, vulgò, verificare : per translationem autem, purgare, culpâ eximere, vulgò, iustificare. Vide Idoncare, & Inveritare.*

Addictare.] 2676. 1. Unde Addictatus. 2617. 12. Forensibus nostris hodieque Indictari, & Indictatus : quæ a Gallico endictet ; hoc autem (ita Spelmanus) à Græco, ἐνδίκνυμι. i. deferro, & postulo in iudicio. Hinc nostratum to indict, verbum, & indictament, nomen ; eo sensu.

Addretiare.] 1410. 37. 1411. 44, 45. & aliubi ad rectum faciendum & addretandum ei & hominibus suis quod addretiare debuerunt. Vox ministrare, vel exhibere signat ; à Gall. addresser, al. adresser, i. dirigere.

Adelyng.] 907. 63. Atheling. 141. 16. Vox hodie obsoleta, cui alius atque alius debeat locus, pro vario scribendi modo ; nam & Edeling, & Edling, reperias. Generatim, quemcumque natalitium, vel genere clarum sive nobilem signat : à Sax. ædel, al. edel, nobilis : unde exterus, abelsente, Germanus olim edil begin. pro ministro nobili, vel servo principis. Prose tamen, regis filium, primogenitum scil. regni heredem, & regis futurum successorem, ut quidam ; omnes filios, ut alii ; qui aliter Clitones, & Clitunculi, q. inclyci, dicti.

Adjacentiz.] 1789. 19. Eodem planè sensu ac Appendenciæ, infra : loca scil. vicina, eidem Domino parientia, vel subiecta. Nempe adjacentia singulari numero pro plurali, quomodo & pertinentiam dixerat.

Adlacterans.] 397. 57. Vide Allactare.

Adlegiare.] 822. 30. 823. 32. 60. Purgare, vel purgationis opè criminationem ita diluere, ut, pbrasi forensi, probus & legalis homo, iure habeatur *vulgò*

a true-man: *Uppian* enim, al. *Upeopian* (ut *textu* hic habetur Saxonico) idem est, ut jam monitum quod leguleiis nostrum verficare, vel iustificare. Hinc intelligendum, quid sibi velis illud in ca. 41. LL. Gul. 1. apud Illustriſſ. Selden. notis ad Eadmer. fil ne poet aliet: sed & illud ibidem, paucis intermedii: fil alaiet ne se pot, i. nisi se poterit (phraſi legum Hen. 1. ca. 41, 63, 66, 86.) allegiare, iurejurando scil. se purgare, vel purgando culpā se eximere. Idem quod infra, *Idoneate*, & *Inlegiare*.

Admannire.] 872. 5. Sax. manian (quod forte, à Latino *monere*, vel *admonere*) monere sonat, interpellare, citare: item iudicii auctoritate exigere, & tollere. Unde *admannire* emendam hic, idem est ac compensationem (forensium nostratum linguā) levare, i. tollere. Vide plura in *Maninga*, & apud Cl. *Vossium* in *Mannire*.

Admillus.] 1248. 62. Inter quos *admillum* quendam, ceteris eminentiorem, & insigni apparatu nobiliorem, unico sed admirabili vulnere interfecit. Ubi, nisi proprium alicuius viri nomen sit, *Admillus* forte pro *Admirallus*, de quo proxime. Sin autem neutrum, meliori vox *Oedipo* relinquenda.

Admiraldus.] 998. 32. 1052. 54, 59. al. 1181. 24. *Admirallis*. 1213. 22. *Admiratus*. 641. 50. 642. 54. 655. 16, 17. 1114. 28. Omnia, doctorum omnium consensu, ab Arabico *emir*, vel *amira*, quod dominum signat, sive (ut *Maachao* Parisio *Amiralius*) consulem: *Amiralius* Joppensis (inquit ille, ad ann. 1272.) natione Sarracenus: quæ dignitas apud nos Consulatatus vocatur. De vocibus autem plane variis, & diversimode acceptis, cum nihil habeam quod à doctioribus jam adductis addam, vide doctiss. equit. *Spelmann*. *Voss*. *Wass*. alios. Stoli verbo *Admiratus*, de quo supra, 1114. 28. *Thalassiarum*, sive classis præfectum, ut opinor, significat. Vide *Stolum*.

Adpropiare.] 1623. 52. Vide *Appropriate*.

Adterminari.] 836. 16. 848. 22. De lite vel causā dicitur, & diem dictam, vel dicendam notat, quā in disceptationem veniat. Dies sic conducta Saxonibus, *andaz*. Vi. LL. *Edo. sen.* ca. 11. ubi, ut & alibi crebro, sic occurrit. Huic affine verbum *furense*, *adjournare*, quod diem alicui dicere sonat. Anglo-Saxon. *andazian* utrumque complectitur: de quo vide plura apud doctiss. equit. verbo *adjournare*. Hinc autem, ut verisimile est, quatuor illorum anni temporum apud nos litigii dicatum nomen adeo decantatum, *Termes*.

Advocare.] 765. 47. 766. 14. 900. 58. *Advocatio*. 835. 61. 896. 58. Verbum *advocare*, rem factam agnoscere, vel in se suscipere, sonat, unde forensium nostrorum *Abouit*; quin & vocare (ut loquuntur) ad warrantiam, hoc est, ad præstationem rei venditæ; forensium autem linguā vulgari, vouchet al garantie, quod *Gallus*, appeller à garant, aliās, *sonmer à garand*; quibusdam, recours de garantie. Videatur *Spelmanni* Glossar. in voce *Garandia*; item *Lambardus*, in verbo *advocare*. Saxonibus autem, *advocare*, est *tyman*: *advocatus*, *zeteaman*: *advocatio*, *team*. Atque hinc capituli LL. *Ethelredi* decimi epigraphæ, *be teamum*, * col. 89. apud *Bromptonum* * nostrum Latine redditur: De advocacione & termino guerrandi (corrigere, warranti) inveniendi. Præter hanc autem, aliam quoque præfert *Advocatio* significationem, col. scil. 318. 54. ubi pro jure patronatus, vel ipso

presumendi jure ponitur, nostratibus vulgò, *Advocation*.

Advolare.] 827. 35. *Mendose* pro *Avolare*. Sax. *zif heo healse on pege fleoge*, &c. i. e. si dimidia manus avolaverit; vel, (ut *Lambardus*, pro more suo, magis politè) si manum dimidiam absciderit.

Afferus.] 2024. 26. *Fleta* auctori, *Afferus*. ll. 1. ca. 73. *Jumenta*, vel *caballi colonici*, ab operando dicti, quod *Gall.* *ouvret*.

Affidare.] 1039. 22. 1182. 39. *Fidem* suam alicui obstringere. Hinc *causidicorum* nostratum *Affidavit*, pro affirmatione iurejurando firmatā.

Afforari.] 2034. 24. *Estimare*, precium rei (uti magistratus solis in cibariis) imponere vel constituere, à Gallico *afforcer*, al. *affeurer*, eo sensu. Atque hinc *Forensium* nostratum *Affectoris*, eorum Latinitate, *Affectores*, de quā voce multis *Cowellus* in Interprete.

Affugare.] 770. 33. *barbati*, pro *fugare*.

Agentriga.] 765. 25. Vox more Saxonica, *librum* vel *ingenium* proprietarium significans; ab *agen*, aliās *agend*, possessor; & *frigea*, al. *frico*, *liber*, *ingenium*.

Agilde.] 929. 13. Vox ejusdem farina cum *prære*: aliās *opzilde*; interdum *unzelde*, i. e. *inultus*, *inolutus*, vel, sine compensatione: virum adeo sceleratum intellige, ut ob ejus interfecionem nulla omnino compensatio à cadu auctore jure debeat. In LL. Hen. 1. ca. 88. habetur *egilde*, *mendose* pro *agilde*. V. *Botolos*, *Emenda*, *inolutus*, *Orgilde*, *Ungeld*.

Ailata.] 849. 23. si verbum non direxerit, ut *ailata* sit, &c. Corrigendum forte *aplata*; de quo in quodam statutorum codice MS. cap. *Expositio* vocabb. juris, sic habetur: *Aplata*, hoc est, pro certo. Ita *Spelmannus* noster in voce *Aplata*. Vox est, ni fallar, à Gallico *applater*, i. e. *planum* facere. Vulgò solemus dicere, *that's flat*, pro eo quod certum est, & *indubitatum*.

Alabattarius.] 150. 51. Idem, ut verisimile est ac *Spelmanno* nostro *Arballistarius*. id est, *ballistarius*, vel *arcuballistarius*: à Gallico *arballistier*.

Alba.] 75. 11. 1273. 21. Vestis linea sacerdotalis, vulgò *an Albe*; sic autem dicta à colore. Formæ ejus, & cetera rem plenius illustrantia, vide apud doctiss. equit. & D. *Wass*. in Glossar. *Mat. Paris.* addito.

Alballista.] 2574. 64. 2577. 13. Idem ac *Alabattarius* supra, quod vide.

Albania.] 2484. 25. De nominis origine, vide *Cambria*.

Aldermannia.] 1927. 1. *Alibi* *Aldermannia*. Est autem munus & dictio *Aldermanni*, de quo proxime.

Aldermanus.] 759. 17. 765. 33. *Aldermanus*. 900. 40. Voces Anglo-Saxonice, ex *ealdor*, al. *ealope*, senior, princeps; & *man*, homo, composita: cuius munus dictioque, Sax. *ealodrom* dictum. De quibus, ne attum agam, plura dicere consulo super sedeo: autem enim me doctiss. equit.; item Cl. *Seldenus*, *Lambardus* etiam, *Cowellus*, & alii.

Altetum.] 856. 13. *Caldarium*, calefactorium, hypocaustum. Vox est Saxonica, conflata ab *alan*, al. *onzlan*, accendere; unde nostratum *nealing*, eodem sensu: & *fæt*, vas, quasi calefactionis vas. Adjudicalem probationem pertinebat: in hoc enim, aqua

aqua bullientis plenum, criminis postulati manum cubito tenus immergebant & aliquamdiu detinebant; de reatu & innocentia, pro probationis exitu, decernentes: illasum, infontem; lasum vero, aut astum non ferentem, criminis convictum, habentes. Vide *Lyd. Glossar. in voce* *Encum*.

Allaterare.] 534. 26. Ubi, sigillum allaterare, idem est, ac sigillum a latere collocare. Hinc *adlateralis*. 397. 57. item *allateralis*. 592. 21. pro eo qui est vel incedit a latere.

Allea.] 2010. 66. pro *Allium*. Ita *Alleatum*. 2112. 42. pro *Alliatum*.

Allocatio.] 1962. 1. 2011. 7. *Admissio*, approbatio. Fortè, à Gallico *allouer*, i. approbare, admittere: unde nostratum *allowance*, item *to allow*, eod. sensu. *Allocari*. 2508. 11. pro accipi.

Allodium.] 451. 47. 491. 20. 612. 34. 1658. 19. Vide *Feodum*, infra. *Allodiaris*. 2016. 65. Qui *allodium* possidebat; idem (ni fallor) ac *Saxonum* *Dezen*: perinde enim ac si essent termini convertibiles, qui in *Saxonico* canobii *S. Augustini Cantuar.* codicillis *Dezner*, in eisdem Latine factu, *Allodiaris* nuncupantur. De quo nos pluribus in tract. de *Cartelkind*, nondum edito.

Almanum.] 1551. 58. pro *Armarium*.

Almucia.] 2057. 46. *Amictus*, pallium sc. pellicum, quo sacrificum caput humerosq; tegit. Vestis sacerdotum, vulgò, *Amulia* al. *amucia*, maioribus nostris, an *Amotte*. De quo videbis *Kilian. Etymolog.* in voce *Almutse*.

Altaragium.] 1883. 66. 67. Emolumentum sacerdoti proveniens ratione altaris, ex oblationibus sc. Vide *Jo. de Albana in Constitut. legatin.* *Oibo*, ca. *Auditu*, in voce *Proventus*.

Amabrevitas.] 2474. 62. Fortasse, pro *amabilitas*, vel *amicabilitas*.

Amarellus maris.] 2678. 51. *Amerayle*. 2676. ult. *Thalassiarcha*: praefectus maru. Vide *Admiraldus*.

Amaticarus.] 2337. 20. *Acerbans*. Ab *amaricare*, quibusdam amarizare, quod, amarum reddere, *finis*.

Ambra.] 767. 35. 37. 841. 26. *Vas*, seu mensura genus *Anglo-Saxonum*, Latine *amphora* dictum: cujus autem quantitas, vide apud *Lambard. & Spelm.* in voce. In eundem sensum *Ansora*, infra, 1804. penult.

Amertiamentum.] 1731. 22. *Multia*, *Amertiarus*. 1411. 53. 55. *Multians*. Quod ad originem attinet, vide *Misericordia*.

Amortizari.] 2090. 40. Est *pradium* transferre in manum mortuam. Vide *Manus mortua*, & *Spelman.* in *Amortizatio*.

Analogium.] 1885. 13. *Plutens*, *lectrum*, *lectrinum*, *legium*. *Durand. li. 1. ca. 1. de ecclesia & eius partib.* (*Walafridum Strabonem sequutus*;) *Analogium* dicitur, quia in eo verbum Dei legitur, & annuntiatur. Cetera, *Spelmanus*.

Anbassiator] 2607. 53. *Aliu*, *Ambassiator*. *Legatus*. Vulgò, *Ambassadeur*; item, *Embassadeur*. Quod, quemadmodum *Ambactus*, ab eodem fuisse fonte ac *Saxon.* *embeht*, i. ministerium: unde eorum *embehtian*, pro ministrare; item *embehtmon*, pro ministro. De quo plures pluribus.

Anchorare.] 2498. 11. *Anchoriare*. 2456. 30. *Anchoram* *figere*.

Anfeldtyhde.] 856. 14. Et si *anseltyhde* sit, &c.

Corrige juxta Sax. Et si *anscald tihle* (*rehtis, tyhla*) sit, &c. i. e. si simplex accusatio fuerit. *Accusatio* enim erant apud *Saxones* duo genera: *simplem* scil. & *triplex*. *Simplicem* vocarunt, cum reus adjunctis sibi duobus aliis interponeret juramentum: *triplicem*, quoties cum aliis quinque juraret una; nisi presbyter foret, qui *simplicem* una, *triplicem* autem binā (ut vocant) manu absolvet. Vide *Lambard.* in voce *Purgatio*, & *Spelm.* in *Lada*.

Ansora.] 1804. penult. Vide *Ambra*.

Angaria.] *Sape*. *Coactio*, *exaltio*, *gravamen*, Idem forte quod *Saxonibus* *onſting*, de quo semel iterumque in *Decretal. Epist. Agatho.* apud *Spelm.* *Concil. pag. 164. 165.* Hinc, *angariatus*. 887. 39. pro *gravatus*, *vexatus*, *terratus*: & ab eod. forte fonte nostratum *anger*, & *angry*.

Angenſiria.] 196. 46. mendose pro *Agensſirga*, quod vide.

Anguldum.] 763. 27. 822. 58. 823. 16. 17. *Simplex*, sive *hominis*, sive rei alienius valor vel pretium: *compensatio*, pro *simplice* rei vel *hominis* estimatione: à *Sax.* *an*, una; & *gild*, solutio, *peritum*, De quo plenius *Spelman.* & *Voss.* in voce.

Annale.] 1894. 24. 1898. 7. *Annuale*. 1914. 40. Idem quod 1896. 21. *Anniversarium*: dies sc. *annua*, quā defuncti alicujus memoria celebratur. *Patribus nostris*, alias, a *peares-dap*; alias, a *peares-mind*.

Annuitas.] 2293. 48. *Annualis redditus* vel pensio, alieni vel in perpetuum, vel ad tempus praestitum concessa. Vulgò, an *Annuit*.

Annus & Vastum.] 1928. 18. 50. alias, *Annus dies & vastum*: quod (*Cowellus* interprete) pars est *Prærogativa regis*, quā terrarum & tenementorum ad eos, qui feloniz, aut prodicionis minoris condemnantur, *speltamium*, fructus, contra dominum feudi ad annum & diem rex vendicat; & præterea, *vastationem* tam terrarum quā tenementorum hujusmodi; nisi Dominus feudi eadem competentis pretio redemerit. *V. Flet. li. 1. c. 28.*

Analogium.] 1885. 23. mendose pro *Analogium*, quod vide.

Aniul.] 2391. 36. Idem forte ponderis genus quod nostratibus *Aloncel-weight* dictum. De quo *Cowellus*, in voce.

Antejuramentum.] 924. 63. 64. Sic vertuntur *prisci* interpretes *Anglo-Saxonum* *forþað*, quod olim (instar juramenti de calumnia) non ab accusato solum, sed & accusatore quandoque exactum. *LL. Hen. 1. ca. 66.* si quis furtum, vel hujusmodi, periculosi lege, *sunt*: capitalium compellatione pulsatur, secundum legem. *Wessex*, antejuramentum à compellente habet; & alteri, se lexto decimæ suæ, purgetur, sicut accusator præcellerit, &c. Vide etiam ca. 64. in princip. cum additione marginali, & ca. 92. Accusatore vero in hujusmodi antejuramento deficiente, accusatus liber evasit; juxta illud inter *LL. Philippi Comitis Neapolitanensis*, anno Dom. 1164. edita: Si fur vocatus accusatus fuerit, ferro candenti se excusabit: Thol. si culpabilis permanserit, suspendetur. Et si accusans in antejuramento defecerit, accusatus liber erit. *Synt. ju. na. vo. l. 48 cap. 19.*

Tanto autem rigore nisi sunt maiores nostri in hoc ab accusato exigendo, ut vel ad *Ordaleum*, nisi eo prius praestito, non esset admiſſendum. Unde illud in *LL. Ethelſtani regis*, apud *Lambard. ca. 23.* 7 *ppijuge* dono ap. þ he rý mio polcpihte uarçyloig ðene tyhtlan. ær ðe he to ðam opðale

^a lege
tyht-
lan.

^b Apud
Spelm. in
voce Fo-
rella.

opdale 32. Et paulo postea: 7 ofga yle man
hij tyhtan mid fope ap. rpa pe 2p cpaon.
Posteriora sic Latine facio: Et quilibet illatam accu-
sationem exuat (vel, excuiat) prae-juramento: ne
nempe de accusato, non accusatore, (quomodo Lam-
bardo visum) dicta. Forath etiam occurrit in L.L.
Foresta, cap. 12. ^b ubi juramentum alterius vice pra-
stitum (cui illud simile, in animam Domini, Cano-
nista dictum) significare videtur. Veruntamen, si
lex illa deprompta sit e L.L. Canui, par. 2. cap. 20.
ne mihi quidem visum, quomodo etiam lex proxima
ex ejusdem Canui L.L. cap. 32. (quod notandum pro
mendosa loci exhibitione corrigenda) Forath hic,
nisi & illic, pro ante-juramento malim accipi: &
eo concessio, pro juramentum, extrema lege, repo-
nendum reor ante-juramentum, vel prae-juramen-
tum.

Antiphonarium. 7 436. 16. Antiphonarum codex,
sive liber continens antiphonas.

Antiqui Saxones. 7 130. 43. Horum, ut & pro-
vincia antiqua Saxonia dicta, sapim neminis vene-
rabilis Beda, Histor. Eccles. praesertim vero lib. 5.
cap. 11. Duo quidem presbyteri (inquit) de natione
Anglorum, qui in Hibernia multo tempore pro ater-
na patria exulaverunt, venerunt ad provinciam anti-
quorum Saxonum, si forte aliquos ibidem praedicando,
Christo acquirere possent, &c. Sed & antiquae
Saxoniae mentionem fecit S. Bonifacius, Episc. 19.
ubi Serarius: Sic vocatur (inquit) Germaniae illa
pars unde orta recentior in Anglia Saxonia. Nam
sub Domini annum 409. cum ad opem contra ho-
stes ferendum Saxones evocassent, us etiam apud se
habitandi locum dedere: quem & vi paulatim re-
tinuerunt atq; amplificaverunt illi. Hinc novi Saxones,
vel Anglo-Saxones in Anglia, Saxones vero simpli-
citer, aut vero Aethi-Saxones ut ep. 121. seu antiqui Sa-
xones in Germania sunt. Beda l. 1. c. 10, 11, 15. hist.
& lib 5. c. 10 11, & 12, &c.

Antithetarius. 7 916. 7. Sic se habet lemma cap.
legum regis Canuti 47. quod de antithetario infer-
bitur. Lex autem ipsa, voce caret, nec occurrit mi-
hi alibi: quid igitur significet, nemine, quod sciam,
allucente, scien difficile est. Legum autem sensu pe-
nitens inspecto, cum qui illatam accusationem, reci-
minatione, i. e. contraria intentata actione, satageris
repellere, intelligendum sentio; quod & ipsa vocis
ratio suadet. In rem quoque facis, quod in eadem
lege, a rege Hen. 1. renovata, cap. 34. Saxonicum
pipehtithlan (i. e. recriminatio, vel ex adverso il-
lata accusatio) contrapositionibus latine redditur.
Contraculator etiam occurrit in iisdem L.L. ca. 61.
hocce sensu.

Appendicium. 7 1376. 4. Vide Appendiciz.

Aporiatus. 7 700. 9. Depanpirasim, pauper fa-
ctus: ex Graco fonte.

Apostare. 7 931. 38. L.L. Edo. Confess. ca. 35. tit.
de Heretocbiis, qui leges apostabit werz suz reus sit
apud regem, &c. Idem propemodum totidem verbis
in L.L. Hen. 1. ca. 12. sed illic habetur apostatabit.
Sensum legis pleniorcm habes postea, ca. 34. ubi ea
ipsa lex innovata: qui praevaricator vel everfior
conscriptz legis extiterit, werz suz culpa sit prima
vice, &c. Apostare itaque hic pro apostatare, & a
lege deficere, ipsam violando.

Apostolicus. 7 77. 9. 224. 9. 460. 57. 486. 8. Pa-
pam, vel episcopum Romanum intellige, cui hoc no-
men, olim omnibus episcopus commune, posteriori aeo

proprium & peculiare: de quo pluribus illustriss.
Seldenus in Eadmer. notis, pag. 164. item doctiss.
Spelm. in voce. Hinc autem Curia Romana, hic,
2194. 27. Apostolica dicta.

Apothecarius. 7 2726. 36. Pharmacopola. Gal-
licis Apothecaire. Anglus an Apothecary: ab
apotheca.

Appares. 7 659. 14. 29. Socii, collega, consortes,
comites, ejusdem potestatis vel dignitatis participes:
a paritate dicti, quasi ad-pares. Titulus erat in as-
tribuentis, quibus Richardus rex ejus nominis primus,
se absente, & apud terram sanctam agente, vices su-
as in administratione regni commiserat; quas Roger.
Hoveden. locios vocat, ubi, ut & apud Mas. Paris.
adann. 1191. eorum extant nomina, suntu tamen
(apud posteriorem) patrum addito, pro patrum, vel,
ut hic, appanum.

Appellare. 7 937. 35. 37. Appellatio: ead. col. li.
46. Appellum, ibid. l. 44. Voces sunt juris nostri fo-
rensis, quarum prior (appellare scilicet) appellum,
vel appellationem prosequi sonat. Appellum autem,
sive appellatio, est accusatio illa, sive illud prose-
quendi genus, quo quis, solenni verborum formula,
suo nomine, non autem regio, alium eo postulat, ut
reum comprobet feloniam. Voces hoc sensu leguleiis no-
stris sat familiares, de quibus videtur doctiss.
eques, & author Term. jur. in voce Appale.

Appendiciz. 7 139. 44. Appendiciz. 9. 57. Appen-
diciz. 290. 63. Hu adde L.L. Edo. Conf. cap. 17. epi-
graphen, qua sic se habet: De regis officio, & appen-
dicis coronae regni Britanniae. Quibus in locum & si-
milibus, appendices intellige. Quod autem hic appen-
diciz, nos vulgo dicimus pent-houses. & semites,
q. appensa domui tella, vel telli appendices; puta
minora aedificia a majori dependentia.

Apprenticius. 7 2633. 63. 2636. 24. Tyro, disci-
pulus: nempe qui ediscendi alicujus artificii gra-
tia, ex pacto servus ad tempus constituitur. Vulgo,
an apprentice: a Gallico apprendre, i. discere. Un-
de nostrum apprenticeship, Gall. apprentissage, pro
tyrocinio: sed & apprentilage d'avocates plaidans,
pro tyrocinio jurisconsultorum. Apud nos (inquit)
Spelmann.) nique dicuntur alii apprenticii ad le-
gem; alii olim apprenticii ad barras. De his dictum
hic, 2636. 4. 6. 21. ubi juris regni apprenticii nuncu-
pantur: de quibus idem Spelm. pluribus, in voce.

Appropiare. 7 5. 6. 53. Appropinquare, vel pro-
piorem fieri.

Approviamentum. 7 2471. 26. Emolumentum,
fructus: vulgo, proficuum.

Aratum terrae. 7 1768. 9. 1770. 59. &c. Idem
quod Carucata terrae, infra, quod vide. Alias,
Hyde. 2222. 62.

Archijusticiarius. 7 516. 31. 606. 8. Judex, vel
(ut vocant) Justiciarius regni capitalis, vulgo, Lord
Chiefe Justice: de quo pluribus doctissimus eques
in de Justiciariis distribit.

Arcisterium. 7 89. 23. alibi Archisterium. Intel-
lige monasterium. De quo l'off. in voce.

Arreniatus. 7 2547. 8. In reos velatus; in crimen
vocatus; & iudicio se sistere coactus. Vulgo, ar-
rained. A Gallico, arranger, ut opinatur Cowellus,
quod est (inquit) assicere, ordinare. Spelmannus
vero aliunde, quem vide in verbo Adhramire.

Arrentari. 7 1944. 3. 2019. 13. Ad censum poni;
elocari, a Gallico, arrenter, copse sensu. Hinc Ar-
rentatus, 2021. 40. pro elocatus, ad censum vel red-
ditum

dicum positus. unde nostratum Rent, & renting aut.

Arrestare.] 1919.19. Restius arrestare. Vox forensis, idem significans, quod remorari, vel aliquem sistere usque dum legi respondeat. Arrestum, sistendi alius. Alia sunt vocis significationes à Spelm. exhibite, quem adi.

Armigallum.] 1762.57. Scribendum foris Armilatum, vel potius armilatus, thoracis genus: vel, ut Isidoro expositum, scapulare monachorum. Vox est composita, cuius pars prior armus, quod armos. a scapulas regeres: posterior autem obscurior, nisi, ut eadem Isidoro visum, clausa fuerit, quod armos clauderet. Reyners, Dalmatica, Infra, 2124.29. habetur Armilatum.

Armorum exercitio.] 825.61. Si quis Folcmot, id est, populi placitum, armorum exercitatione turbabit, &c. Spelmannus, armorum exercitatione: melius autem Lombard. armorum extractione, juxta Saxonica, mid þærney þryde: de eo dictum qui gladium distinxerit, vel (unde exercitio hic effectum) exeruerit.

Arnaldia.] 1301.64. uterque regum Francie & Anglie in infirmitatem, quæ dicitur Arnaldia, inciderunt, in quâ ferè usque ad mortem laborantes capillos suos deposuerunt. Id ipsum totidem verbis Hoveden. Qualis autem iste morbus, nemine, quod sciam, præcunte, divinare non possum, nisi forte fueris alopecia: sed magis est probabile quod vox sit loci vel regionis propria. Medici viderint.

Arraiatus.] 1182.39. Instructus, ornatus. vulgò arayed, à Gall. arrayer.

Arrayamentum.] 2575.26. 2577.59. Ordo, ornatus, instructio: Gall. arrèment. Unde nostrum rapment, pro vestitu.

Arretrarium.] 1936.39. Quod à computante debetur, ratiocinio subducto: Residuum, reliquum. Vox forensis apud Anglos, etiam & Gallos, à vernacula suâ arretrere, i. retro.

Artificarius.] 1600.61. Artifex. Vulgò, an artifcer.

Ascensorium.] 290. penult. Vocem usurpat Pet. Blesens. Serm. 24. Brevis est (inquit) scala, non laboriosa, tribus tantum distincta ascensoriis. Etiam quodlibet ascensorium trium est palmarum. It. epist. 103. Habes præ oculis, pater sanctissime, caritatis ascensorios gradus, scalam Jacob, &c. Similiter Bernard. tract. de grad. humil. vocat gradus ascensorios. Ascensorium igitur est scala, scamnum, aut simile quid, gradibus constans, quo ascenditur.

Assaliare.] 826.33, 38, 49. 32. aggredi, adoriri, assultare, sonat: quomodo Gallis assaillir. passiv Assaliari. 861.9. hinc nostrum assalle, & assault, copse sensu.

Assaltus.] 1016.60. A Gallico Assault, pro Assultus.

Assartari.] 1829. 52. Assartatus. 1829. 47. 55. Assartum. 1829 46. Aliter Essartum &c. ut LL. Hen. 1. ca. 17. Vox forestarior. & saltuariorum: exteris quibusdam disboscatio. Essartate verò, à Gall. Essarter veniens, idem sonat ac sylvas succidere, dumcis purgare, loca rigida & inculta in culturam redigere. Plura vide apud doctiss. equis. & Cowell. Consulendus etiam eques Cocuo, Institus. par. 4. pag. 306. Vocem à Latino Exertum ducit Spelmannus; ego potius ab Exaro, unde Exartum; aut saltem à tarrare, unde tarritura, & per contractionem satura,

que melioris & antiqua latinicatis verba sunt.

Assartini.] 1243.46. & alibi. Vocabulum Turcicum; à quibus res ipsa. Sic autem dicuntur conductitii ad alios interimendos, præcipuè viros principes, quorum mores describit Matt. Paris. hist. pag. 83. 26. edis. Wats. quem vide, & Glossar. eid. additum, ut & illud doctiss. equis, in voce.

Asscurate.] 321.39. Securum reddere: pignore puta, fidejussione, aut aliâ cautione adhibita: unde nostratum to secure, item to assure. Belg. assebereten. i. e. cavere pro periculo, vel rei periculum in se recipere. Asscurati. 649. 32. passivè.

Assessio.] 1759. 52. Taxatio, impositio. Assessus. 1939. 34. 56. taxatus, ad censum positus. A Gallico assis. i. e. positum, statutum, definitum. Unde nostratum sasse & sassing, alias assesse, & asselsing. Doctiss. equitem adeas in voce Assisa.

Assisa.] 1172.40. 1177.40. Varias inter vocis acceptiones apud Spelmann. & alios, Statutum, vel Decretum, significat; nec aliter hic: quod una assidentibus regni primoribus condiretur. Ita statutum illud de panis & potus pondere & mensurâ, assisa panis & cervisie vulgò dictum, de quâ hic, 2016. 23. 2017.40.

Assisa.] 2519. 12. Curia per omnem Angliæ comitatum, bis in anno, h. e. in vacatione quam ita vocant quadragesimali, & astivali, celebrata: iter ergo facientibus Justitiariis quos Assisarum vocant, & confluentibus undique insigni nobilitum & plebis frequentia: curia sic dicta, ab assisarum. i. e. statutorum regni executione, justitiæque ad eorum normam administratione iudicibus illis à principe demandata.

Assisa magna.] 1864. 37. Aliàs grandis assisa: quod (Spelm. interprete) solennior est illa Jurata quæ in Brevi de recto (quod omnium solennius est, utpote quo de merâ proprietate agitur) à militibus (equestris ordinis viros intellige) omnino constat, &c. Eam adi, & Cowellum in Indice expositorio Instituit. addito verbo Grandis assisa.

Assualari.] 825.39.41. Sic enim scribendum, non assualari. Vocabulum effectum à Sax. onryz, ep, & alyz, in LL. Alfredi reg. apud Lombard. ca. 32. ubi in hastam sic impingere sonat, ut occidatur impingens. Sic enim eadem lex denuo recensita, & Latine versa in LL. Hen. 1. cap. 84. Si quis lanceam ferat super humerum, & inde quis occidatur, &c. A mydan autem oritur, quod incidere, & mactare sonat.

Ath.] 894.9. Vide LL. Canuti reg. col. 925. ca. 51. Sax. 27. lin. 4. ubi hæc lex innovata; quod autem hic Ath, ibi est juramentum; & rectè: Saxonica voce ap, unde nostrum oath, juramentum denotante. Talis igitur est loci sensus: Quod in purgatione jurejurando absolvenda non defecerit, vel ceciderit. Porro Ath, nunc erat inter explorationum genera Saxonica, de quo vide doctiss. equis. Glossar. in voce, & Concil. pag. 336.

Atheling.] Vide Adelyng.

Attachamentum.] 957.30. Est alienius à lictoribus aut aliis ministris apprehensio & retentio, ut justitia respondeat, & iudicio se sistat. Vocabulum forense, à Gallico attacher, veteribus admallare. Hinc autem nostras. to attach, & attachment, illo sensu. Plura apud Spelmann. & alios.

Attachiatus per temporalia.] 2620.27. De episcopo dictum, homicidii & similium in foro seculari convicto; quem tamen illius aut leges, in favorem ordinis,

ordinis, manu laicali noluerunt apprehendi; bona vero ipsius que vocantur temporalia, pradia sc. & familia, ad eum & sedem ejus, Baroniz nomine, pertinentia.

Attornatus.] 1928.37. 1933. ult. Qui aliena negotia, ad mandatum Domini administrat. Vel is, qui ad turnum. i. ad vicem alterius constituitur, domini sui causas in foro promouet, ejusque nomine respondet. Procurator, Responsalis, Nunius, Missus. De voce pluribus Spelm. & Voss.

Auditor contradictorium.] 1992.2.33. Quidam officialis sive iudex in Curia Romana, cujus erat, ex mandato Pape, eorum, qui diplomatum, rescriptum, aut aliarum id genus literarum expeditioni contradicerent, allegationes audire & expendere: al. Auditor contradictarum dictum. De quo in Clementin. 1. tit. 2. ca. 3. & apud Pet. Gregor. Tholosan. de Rescript. lib. 1. ca. 45. ubi officium ejus ex Westrio sic exhibet: Habet Cancellaria alios expeditores pro literis justitiarum propositos, quorum munus dicitur officium contradictarum: quia si inter impetrantes de loco iudicii, de persona iudicis, aliave re impetrationem concernente esset controversia, is qui se expeditioni opponit, solet in hac audientia audiri: & ideo hoc officium habet auditorem, qui contradictiones has audire & definire solet.

Avercorne.] 1912.24.29.43. Frumentum quoddam censuale, tenentium sive vassallorum opere, iumentis scil. vel plaustris ad granarium vel horreum domini deferendum. A Gall. ouure, al. ouirage, labor, opus, (unde iumenta & alia operaria animalia, averia dicta) & corne, frumentum.

Averia.] 1796. 57. Quid, vide Avercorne, & Spelm. in voce.

Aufugare.] Idem ac affugare, quod vide.

Avilamentum.] 2076.58.2077.1. Avilamentum 2584.24. Consilium, deliberatio, consideratio. a Gall. avilement, al. advilement, unde quandoque dicitur avilamentum. Hinc autem nostratum Advilament. Vide doctiss. equit. in voce Advilare.

Aula ecclesiarum.] 1293.8. Navis ecclesia ita etate dicta: unde illud de sepultura Radulphi Archiepiscopi Cantuar. apud Eadmer. extremo opere: — defunctus est Cantuariæ, in Metropoli sede, Radulphus Archiepiscopus xiiii. kal. Novemb. presentibus filiis suis; glorioso scilicet agmine monachorum ejusdem loci, & tertio die abhinc, in medio Aula majoris Ecclesiarum decenter sepultus.

Ayfiamentum.] 1950.35. Beneficium, commoditas. vulgo, Calemment. a Gallico Aillement. V. Spelm. in Ailamentum.

B.

Baccile.] 1684.10. Idem quod——

Bacinium.] 252.37.327.35. Patina, polubrum, mallurium. Ital. Bacile, bacino: Gall. bassin: Hisp. Bucin: nobis basin.

Bacon.] 1724.20. 2571.1. Porcus ad lardum; adeo sc. saginatus, ut caro ejus lardo apta sit. vulgo, a bacon-hogg. a Gall. & Angl. bacon, s. lardum.

Ballivus.] 522.53. 650.58. alibi, Ballivus. Administratores, vel negotiis procurandis preestant; sive in provincia, sive in urbibus. sive in castello, villis, dominiis, & familiari, &c. Gallis & nobis vernaculis ballivus; a baillet, vadere, committere, quasi Commissarius: cujus officium sive munus; item territo-

rium sive locus in quo exercetur, balliva olim dicta, ut hic, col. 662.59. item Bailie. 1670.6. al. Bailia. 1410.31. hodie vulgo baptitwick. Vocem, per omnes ejus acceptiones, pulchre (ut omnia) explicatam habes apud doctiss. equit. & D. Wats. quos vide.

Ballum.] 1731.56. Locus custodia deputatus, ut in castro illo vulgo keeppe dictum.

Balanx.] 2391.36. pro Bilanx: vulgo, Balance.

Banarettus.] 2452.41. 2493.25. 2507.60. Miles vexillifer, sive vexillarius, & inde sic dictus: vexillum enim nobis a banner. De quo pluribus summus ille vir Johann. Seldenus. Tit. honor. par. 2. ca. 5. S. 39. eques etiam doctiss. Hen. Spelmannus, in voce.

Bancus.] 911.31. Scamnum sive sedile oblongum pluribus simul sessoribus aptatum, ut communiter ad marmum domus locatum, & in hoc à ceteris, quibus utimur, sedibus, sive scamnis, que formes vocamus, planè diversum, qua de loco in locum pro arbitrio mobiles. Hoc Gallis banc, nobis bench, quod ab abacus corruptum putat Cl. Voss. quem vide & Spelm. Saxon. bance.

Bancus regis.] 2530.12. 2693.22. Bancus communis. 2694.36. Tribunalia illa totius regni celeberrima; olim mobilia, eandem verò, ut hodie, fixa, & in aula Westmonasteriensis constituta. Ad istorum prius, causa capitales, criminales, alique quacunque ad coronam seu hospitium regis pertinentes disceptantur: ad posterius autem, placita communia, h. e. lites civiles ex jure nostro, quod commune vocant, inter subditos exorta. Istud, Common pleas: illud Kingsbench, vulgo vocitant. De utroque, multis Cambdenus, Spelmannus, Cowellus, alii.

Banerium.] 2596.18. Vexillum: vulgo, a Banner. Fortasse à Sax. fan, al. fanz, illo sensu. Germani (inquit Spelmannus) hodieque vexilla fanen, & ab eà similitudine nos etiam ferreas laminas qua in fastigiis adium versatiles eduntur, ad nositiam venti, fanes, alias tanes, appellamus.

Bannire.] 2543.32. Unde——

Bannitus.] 633.4. Profugus, proscriptus, relegatus, in exilium missus: item aqua & igni, ut loquuntur, interdictus. A bannire venit, quod, inser alias ejus significationes apud Spelm. & Voss. proscribere, profligare, in exilium mittere, &c. significat. nobis to bannish: unde exilem quempiam, bannishod dicimus.

Bannum.] 205.60. 853.23. 844.23. Vex sanè multiplicis significationis, ut apud omnes fere glossographos & feudistas videre licet. His autem in locis editum sonat, mandatum, vel decretum, anathemate fortè (quod ex priori locorum citatorum verisimile) munitioni. Quo quidem sensu, pro mandato scil. edito, sed & proclamatione, Saxonicis zebann: unde eorum zebannian, pro proclamare, edicere, mandare; ne & nostratum bannes, pro nuptiarum fudere publicato.

Barbacana.] 646.19. 695.20. Tex, Alinshai nostri pace, plane Arabica, castellum sive propugnaculum notans. De qua plura Wats. in Glossar. Mart. Paris. addito: ut de illo apud Cantuarienses, (propugnaculo scil. castellum ibidem cingente, & curribus ad minus quatuor, fossa que profunda, quondam undique munito) ipsemet in urbe illius Antiquitates, pag. 35.

Barellus.] 2627.63. 2705.49. Cadus: vulgo, a bar.

a barrel. De quantitate *Covellum* consule in voce.

Barganniare.] 837. 57, 60, &c. Emendo & vendendo negotiari: item, pacisci, contrahere, stipulari, licitari; seu potius, licitando canctari, vel tricari, & ut veteres dixeret, bovinari. A Gallico, barguigner, unde nostratium, to bargainne: item, a bargainne, pro pactum vel contractus. Hoc alibi, barganniare, ut apud Voss. quem vide.

Bargia.] 2464. 23, 29. Navicula, scapha oneraria: aliis bargia, barca, & barcus. Differunt autem apud nos (ut Spelmanno bene monitum) barca, & bargia, (Anglicè, a barke, and a barge:) hac enim (minori) in fluviiis tantum utimur: illa vero (majori) maria trajicimus.

Bato.] 5046. 62. 44. 64. 28. 66. 216. 25. &c. Ut quid Romanis notet, transeam; bato, Germanis vir: particularem vero sic dicuntur viri regis. h.e. qui regi bello inservirent mercede: quosque rex ob res fortiter gestas, terris ac jurisdictione (baroniam vocabant, ut hic col. 261. lin. ult.) auxisset; quique ob dignitatem acceptam essent regi obstricti, atque homagium (ut vocant) deberent. Ut duo in baronibus concurrant, & honos, quo precellant alios; & homagium, sive clientela, quam ob beneficium, deberent regi suo. Præter regem, habuerunt & episcopi, (ut ex aliquibus locis hic signatis patet) & alii proceres, comites sc. & id genus optimates, suos quique barones. Plura tamen non apponam, quia, ut Cl. Vossii verbis utar, accurate, distributa sua de Baronibus; potissima de iis quæque complexus est doctiss. eques Spelmannus: qui vocem derivandam censet à Latino vir, unde Anglo-Saxonum pepe, & pape, cõpse sensu. Qui tamen ceteris Germanis bato dictus, Saxonib. erat hegn, pezen, bein; Latino-barbare theinut, thanus, & simil. de quibus infra, suo loco.

Barones de bandwyc.] 1880. 10, 15. Oppidi scil. & portus illius municipes, qui cum sacis suis, de quatuor aliis præcipuis Anglia portibus, scil. Wiltins, Dover, Wilt, & Romney, villisque aliis ad eosdem pertinentibus, propter antiquam nobilitatem, summamque gloriam quam in regni defensione ex marinis præliis reportarant; non solum (quod hodie nullis præterea in omni Anglia contigit) Baronum appellatione honestantur, sed amplissima illustrissimaque privilegia à priscis regibus adepti sunt. Ita Spelmann. qui rem plenius persequitur: cum adi. Baronum de Dovoria cõpse sensu, mentio. 2140. 10. 2141. 14.

Barones de Scaccario.] 1917. 53. & alibi. Fiscalium causarum iudices, qui vel hodie Barones dicuntur, quod aliis essent à majoribus baronibus reguli. Doctiss. eques & de his omnino consulendus.

Baronetus.] 2480. 29. 2561. 29. Minor baro. Est enim diminutivum à Baro, quomodo Domucellus à Dominus. Illustriss. Selden. & Spelm. adi.

Baronia.] 1387. 59. — habent possessiones suas de domino rege sicut baroniam, &c. Id est, sicut Barones regni. Postea, 1464. 49. item 1729. 35. ut etiam apud Bracton. fol. 427. a. pro dignitate, territorio seu patrimonio Baronis. Sic iterum 2144. 9. 22. Quin & pro loco non libero vel exempto, sed ei ex diametro contrario: quippe Baronia, & Franchesia Forensibus nostris pro contrariis; quo sensu usurpata vox in Ordinatione Marisci apud Spelmann. ubi de Baronia, pro de Comitatu, vel eà Comitatus parte, intra mariscum quidem, extra tamen liberi vel exempti cuiusvis loci limites existente. Postea, 2321.

59. 2529. 31. pro, Nobilibus regni majoribus; vulgò, the Baronage.

Barra.] 2068. 26. Septem Curia, cancelli, auditorium: Gallis barreau, nobis a barre. Hinc iuris nostrici candidati, causas illic agentes, nobis vulgò Barresters dicti: Badao Cancellarii, a cancellis quos barre representant. Hinc etiam barrea, 2586. 11. pro obstaculis scil. ad loci securitatem erectis; utpote invasionem impredientibus.

Barrera.] 1940. 42. A Gallico battiere, repagulum, obex: unde barrera hic cum pilis juncta; quæ ex palis, trabibus, & repagulis fistula adaptis constant. vulgò, barres.

Bastillard.] 2637. 9, 11. De hoc etiam loquitur Statutum de anno 12 Ric. 2. ca. 6. item Chancerius noster, cuius interpret pugionem, vel sicam versit. Bastard autem (inquit Spelmannus, in voce Bizaehius) alius bastlerdus, in Catholicorum clunabulum exponitur. Tu corrige clunabulum, quod apud Isidorum pro pugione: hoc alii scribunt clunaculum, ex Festo. De quo vide Turneb. Advers. li. 19. ca. 32.

Bastinus.] 2196. 17. V. Baccinium.

Bastard.] 179. 23. 195. 61. 472. 43. Bastardus. 906. 54. Vocem adhuc retinemus pro prole quavis ex illicito concubitu procreata. Hic tamen, ut alibi sapim, Guilielmo primo, Conquestori dicto, in cognomen accessit: nec puduit eum eo uti, qui epistolam (ut alias plures) ad Alanum Britannia minoris comitem, sic orditur: Ego Wilhelmus cognomento Bastardus. Nec mirum, cum titulum sive nomen Bastardi à quibusdam per ea tempora (quod jam non unus observavi) ut honoris notam usurpatum confect. Quod mihi maximo est argumento, ut vocis derivationem Kilianam amplectar, scil. à bestia: i. optima indoles sive natura: illegitimo enim (inquit) & furvis concubitu procreati, animo plerumque sunt alacri & elati, ingenio sagaci, & iudicio exacto: hanc, inquam, vocis originationem potius probarem, cum in ceteris nulla sit gloriandi causa. Vide tamen, si placeat, doctiss. equitem, & tuo ipsius frueri iudicio.

Bastile.] 2677. 36. 41. 52. 54. 63. &c. A Gallico bastide, al. bastile. i. propugnaculum, arx, castellum, munimentum. Vulgò, a bastille, & bastillon.

Bata.] 1258. 24. Mensura genus apud Hebraeos; de qua Spelmannus, in voce Batellus.

Bitellus.] 1012. 55, 56, 57. Batus. 897. 62. Hoc, cymba, scapha; illud, cymbula, scaphula. Utrumque a Sax. bat, nobis hodie boate. i. navicula.

Bateria.] 2145. 15. Vox forensis, percussione, verberationem, sive fustigationem signans: à Sax. beatan. i. verberare, percutere, fustigare, priscis battuere; unde batte, iustis. Vulgò, Battery.

Batus.] Vide Batellus.

Batile.] 2374. 37. — Quod prædictus Robertus deberet exoculari & excæcari cum basili ardenti, &c. Scribe batillo.

Bedellus.] 2140. 37. A Saxon. bydel. i. praco, nuncius, apparitor. LL. Cantuari reg. par. 1. ca. 26. Byttopar byndon bydelar &c. i. Episcopi sunt præcones &c. Luc. 12. 58. Exactor, bydele dicitur. Plura apud Spelmann.

à Bel.] 131. 55. Lege Abel.

Bellum.] 982. 50. & alibi. Frequens hoc in LL. Hen. 1. ubi, uti & hic, idem significat quod Græcis, πομπή; Latinis, singulare certamen; Fendistis autem, duellum, cuius (inquit Hotemanus)

* *Disput. de iur.* vera definitio talis erit: *Duellum* est duorum pluriumve concertatio, eâ lege instituta, ut ex ipsius eventu de re ambigua dijudicetur. De quo, cum vix habeam quod addam prius dictis, ne plagiaris videar, vide doctiss. equitum Glossar. in voce Campus, & ceteros quos laudas auctores D. Covellus, in Interpretete, verbo *Battel*, & *Combat*: quibus adde vetus Normannia Customar. cap. 68. & ult. Cujacium de feudis, li. 1. tit. 1. §. Si autem controversia, &c. Dempster. de iuramento, ca. 18. & Wormii Monumenta Danica, li. 1. ca. 10. Plura infra, in Duellum.

Bellum vadiare,] 937.55. Est depositio quopiam pignore certare, saltem ad bellum vel certamen se astringere. Vulgò, *to wage warre*. Majores autem nostri, cum nihil pene facerent non armati, etiam lites armis decernebant. De quo plura in Duellum.

Bemollis,] 1775.50. A bemolli incipiunt, &c. Scribendum, Ab molli &c.

Beneficium,] 450.20. 491.17. Idem Feudistis & Canonistis, quod foveribus nostris feudum, vel feudum. Allodio hic opponitur, & merito: cum, nomine alieno, & certis sub legibus beneficium possideatur; allodium autem secus; nomine nimirum proprio, & absolute. De quo nos multis intratata nondum edico, de Consuetudine Cantianâ, vulgò, *Catelkind* dictâ. Videatur etiam, feudum infra. Beneficiari. 1243.53. pro, beneficio affici, vel beneficium sustinere, promereri. Talisque planè sensus loci.

Beregasol,] 766.55. Locum equidem mirè mendosus, sic autem secundum Saxonica restituendus: *Man sceal rymle to beregasol azyfan to anum pyrpanrix pund ræga*, i.e. *Lambardo* interpretè: hordei annui singulo quoque tempore tribuantur pondo sex, &c. *beregasule* igitur hic, pro *beregasol*, quod tributum hordeaceum sonat: à *bepe*, Sax. *hordeum*, & *gafol*, tributum, census, de quo nos alibi, in tract. scil. de *Catelkind* supra memorato.

Bemet,] 919.18. Quod est incendium: à Sax. *býrnan*, incendium facere, comburere, cremare, vulgò *to burne*. Vide LL. Ina apud *Lambard*, ca. 43.

Berton,] 1946.38, 41, 46. 2019.59. Villa vel pradium frumentarium: cujusmodi illud vel hodie sic dictum, prope S. Martinum apud Cantuarienses, ad monachos Augustinenses olim spectans; cui simile illud extra portam illius urbis aquilonarem, ad monachos ecclesiæ Christi dudum pertinens: nec aliud illud olim extra portam occidentalem ejusdem urbis ad Archiepiscopum loci spectans, hodie *Westgate Court* dictum, olim autem *bertona de Westgate*: quorum quodlibet Dominus sui & eorum familiaris veluti in penarium sive promptuarium. Vox à *bepe*, Sax. *hordeum*; & *ton*, villa, pradium: al. *berewica*.

Beverina pellis,] 328.38. Quod Latinis *fiber*, Saxonib. *eræ*: *beofon*, nobis *bever*. Hinc autem *beverina pellis*, pro, *fibrina pellis*.

Bilage,] 1936.39. 2020.55. item 2001.24, 25. ubi vocem habes illustratam. Hinc nostratum *Bp-lawce*, i. leges quas villarum incolæ sibi constituerint observandas, præter & ultra juris publici, sive communis præscriptum, vel tenorem, q. *Bp-lawce*, id est, leges obiter, & pro re natâ conditæ, vulgò, *by the by*, nisi quis malis à Saxon. *býan*, i.

habitare, q. ab alienius loci habitatoribus de consensu statuta: quorum in eam rem conventus, majoribus nostris *Euthimiorum* dictus: quomodo in LL. Hen. 1. ca. 57. quod vicinorum super terram vel fundum conventum, ut opinor, significat, à Saxon. *capd*, nobis *earth*, terra; & *zemote*, contractus, (3e per apharefin sublato) nocte, conventus, confessus. Talis autem conveniendi mos (ad vicinorum scilicet inter se discrepantium querimonias summarie audiendas & sedandas, arbitrio comparum Curia, vel convassalorum) viget adhuc, ut audivi, in Curia quas *hodieque* *Lecas* vocamus. Vide *Glanvill*. li. 9. ca. 13, 14. *Spelmann*. in *Bellagines*. & *Covell*. in *Bilawes*.

Billa,] 1071.31. *Schedula*, *syngraphum*, *libellus*. Corruptum fortè à *libellus*. Unde *libellus* accusatorius, vulgò dicimus, a *bill* of complaint. Doctiss. eques, à Sax. *bille*: hoc autem sensu vocem an habuerint Saxones, viderint alii.

Binna,] 1912.46. *Præsepe*: quod Sax. *binne*: unde nostratibus *binne*, *Gallia* & *Belgia* *benne*, pro *panario*.

Burratus,] 1246.12. Ex birro, vel birreto, de quo proxime.

Birretum,] 1969.28. *Laccerna*, *pallium*: item tegmen capitis, pileus. De quo pluribus *Spelmannus*.

Bisantium, *Bizantium*,] 640.8, 9, 10. 642.9. 635.27, &c. *Nummus Bisantium*, sive *Constantinopolitanus*: secundum *Watsum*, *ducatus* vel *aureum valens*. Vide *Cosgrav*. *Dictionary*. Gallico-Anglic. verbo, *Besant*.

Bissa,] 1411.35. *Cerva major*, à Gallico, *biche*: *Angli*, à *hynde*.

Bladum,] 647.30. *Vocabulum* à Saxonib. acceptum, ac semen, vel segetem designat; sape & fructum, etiam arborum ac vitium. *Evangel. Saxon.* Jo. 15.2. *he deð ælc tpiæ apez on mð he blæda ne býrð*, i.e. aufert omnem palmitem qui in me *bladum*, i. fructum non fert, & *Psalms*. 36. v. 2. *olera dicuntur blæda*. Præcipue tamen frumentum notat, ac quicquid in arâ seritur: Ita *Gallia* *bled*, seget, frumentum.

Blanhornum,] 848.27. *Mendose*, ni fallor, pro *blauhornum*, i. *buccina*. Locum exhibet doctiss. eques in voce *Cenitus*, quem non minus corruptum quam obscurum ait: lumen tamen quale quale, in loci intellectum, accendere conabor infra in voce *Ticinium*.

Blasius,] 846.89. *Vocabulum* effictum à Sax. *blæpe*. In textu, ut vocatur, *Roffensi*, post *Aluredi* & *Ina RR.* leges, quæ conjunctæ 121. capita conficiunt, postremi capituli argumentum Saxonice sic se habet. *Be blærepum 7 be monþrlitum*. Quinam autem si hic *blasium* nuncupati, non est apertum: si sui sit divinare, iidem fortè qui in LL. *Abelstani* reg. apud *Lambard*. par. 1. ca. 6. *blægepar* dicti, hoc est, eod. *Lambardo* interprete, incendiarii. Pro quâ est, quod *fax*, *rada*, Saxon. *blyra*, al. *blyrige*: flammam etiam *hodieque*; vulgò dicuntur *blase*.

Blodwithe,] 957.39 *Restius* *blodwite*, formâ Latinâ *blodwita*, i. multa effusi sanguinis: *Latino-barbaro*, *fontifectura sanguinis*. V. LL. Hen. 1. ca. 39. à Sax. *blod*, sanguis, & *præ*, multa.

Becland,] 826.15. 923.55. *Terra codicillaris*, sive ex scripto possessa. Unde autem sic dicta, vide

vide apud Lambard, verb. Terra ex scripto, & Spelman. in voce: ubi, ni fallor, perperam ejusmodi terram eâ possidendi transferendiq; lege coerceri asserit doctiss. eques, ut nec dari licuerit, nec vendi, sed hereditibus necessario relinquenda fuerit, idque à LL. Aluredi, cap. 36. (corrige, 37.) concludi posse: cum (salvâ ejus reverentiâ, & aliorum secus sententiarum) loci id est, legis citata rectè intellecta, scopus atque sensus aliud planè velit: tali siquidem alienatione eo solûmodo casu ibi prohibita, cum hujusmodi terra à primis donatoribus, tempore donationis, tali restringeretur conditione, ne sc. cognati inconsultis & invitis alienarentur. Quæ quidem limitatio, quæmodò exceptionis vim obtinet, quæ (ut loquuntur jurisperiti), firmat regulam in non exceptis: sic etiam juris civilis editio prohibitoria apud comparandam puto, quo quodcumque non prohibetur, permittitur. Fugius autem de hoc in tractatu nostro de *Welshind*, cap. 4. ubi plura de aliorum etiam generum terra: inter alia autem de *Fendstaram Allodio*, nostratum *Bocland* (ac si esset idem alterum) consensu, cuius etymon infra, in verbo *Feodum*.

Bonda.] 930. 25. Occurrit iterum in ejusd. *Cannu reg. LL. Saxom.* apud Lambard, ca. 74. sed & in *LL. Hen. 3.* cap. 14. ubi lex ista totidem serè verbis integrè recensita. Vox autem alius, paterfamilias; alius, habitator, De qua plura infra, in *Husbanda*.

Bordlode.] 2140. 32. 2141. 3. *Servitium à quibusdam usufructuarius obitum, qui lege pradiorum, asseres vel tabulas sediles de sylâ in domum vel curtem domini deferre tenerentur.* à Sax. *bopde*, *tabula*, asser; & *lode*, onus, sarcinæ.

Borgha.] 2021. 33. 34. 40. al. *Burgha*. 2022. 57. Ea comitatus sive provincie portio, olim Decania, Decenna, Decuria, Decima, Friborga, aliâs dicta: inhabitata sc. à sodalibus illis decemviralibus, in quo singuli fidejussores erga regem extitere, de se bene gerendo, de quo infra in *Decima*, *Trithinga*, & alibi. Horum primarius, *borghealdir*, *borgheald*, al. *borgheald*, *burghessaldus*, *burghessalus*, q. fidejussorum senior vel princeps, dictus. Vide 2021. 24. 2033. 55. 2034. 7. 2053. 37. & infra in *Gebura* scipsa, item equis, doctiss. in *Bortholder*. Hinc autem—

Borgi fractura.] 765. 32. *Spelmanno*, *burgbrech*, al. *borgbrech*, i.e. (inquit) fidejussionis violatio; vel, ut forenses loquuntur, *plegi fractio*. *Saxon.* *bopþ*, *bþýce*, & *bopþbþýce*; a *bopþ*, al. *bopþ*, fidejussio, vas, plegium: *Angl.* a *boþroto*, vel *lucetv*; & *bþýce*, fractio. *Angli* omnes, ut jam monitum decemviralibus olim fidejussione pacem regiam stipulati sunt. Quod autem in hanc commissum est, *bopþbþech* dicitur: ejusq; cognitio & vindicta, regis chartis plurimis credebantur, pro quorum dignitate, multa alias levior fuit; aliâs gravior, ut vel iste locus indicat. Hinc, quid *borthgum* sit, de quo hic, 837. 7. satis est apertum, *vadimonium* sc. Male tamen illic à doctiss. equise confusa *burgbrech*, & *borgbrech*. Hoc enim, fidejussionis; illud, septis, vel cuiuspiam alterius loci, ad salutem hominum muniti effractionem vel violationem sonat: unde scorsim de eis agitur in *Aluredi reg. legibus*. De hoc nempe, cap. 3. de illo, cap. 36. cui, me iudice, respondet nostratum *burglaria*: hucq; fortè referendum *Spelmani* *Burgheruth*, mendose sic scriptum pro *Burghrych*.

Botais.] 996. 36. A *Gallico* *bois*, vel *Belg.* *bosch*, pro *sylvâ*.

Bostar.] 934. 26. *Bubile*.

Botolos.] 308. 44. sed apud *Anglos* *botolos*, id est, sine emendatione, vocatur. Sic cum voce habemus ejus qualem qualem significationem, sc. sine emendatione, id est, sine compensatione. Mendose tamen *botolos*, pro *botleas*, ut in *LL. Canni politici*, cap. 61. ubi eodem sensu occurrit. A *Sax.* *bot*, venit, *Belg.* *boet*, compensatio (unde nostrum *to bote*, i. in compensationem: *leas* addito, quod, ut nobis hodie lesse, terminatio est privandi potestatem habens, ut in *Witticse*, *lenselesse*, *carelesse*, &c. i.e. insipiens, insanus, negligens, &c. *Plura* supra, in *Agilde*, infra, in *Emenda*, *Infolutus*, *Orgilde*, *Ungelde*.

Bovata terræ.] 37. 54. 957. 46. *Quantum terra uno bove arari potest.* *Vulgò*; an *Organg*, vel *Orgate*, *Shenai* *Scoti* sententiâ 13. continens acra, sive iugera. De quo vide plura apud doctiss. equitem.

Bovecta.] 2097. 7. 8. *Bucula*, juvenca. *Vulgò*, a *Þeþfer*, a *Sax.* *þeahfope*.

Boverium.] 1937. 27. *Locus ubi stabulantur boves*; *bubile*.

Bracceca tunica.] 516. 41. — coronam auream & tunicam bracceam misit, &c. (Corrigendum fortè tunicam bracteam, id est, bracteata, aurea sc. bracteâ ornatam: nisi malis, cum *Gregor.* *Turonen.* li. 2. cap. 38. *blatteam*).

Bracheta.] 1206. 39. *Canis famina fortè, quæ leporem ex odore persequitur.* *Vulgò*, a *Þrach*, *Gallus* *Brachet*.

Bracinum.] 1915. 65. *Cervisia conficienda locus.* à *Gallico* *brasin*, i. confectio cervisie. Unde *Brassium*, de quo *Vossius* in *Brasium*.

Brannon.] 1183. 24. *Mat. Paris.* *brennium*. i. *furfur*, *Gallus* *bran*, nobis hodieq; *brannus*: forsan à colore fusco, quod *Saxolym.* *Gallus* hodie, *brun*, nobis *brunne*.

Brasium.] 1777. 3. *Hordeum maceratum ex quo cervisia conficitur.* Ita *potifex*, *brasiator* olim dictus. Vide *Spelman*.

Brede.] 925. 16. *Vox Saxonica, dolum signans, vel fraudem.* *LL. Edo. senio.* cap. 1. *butan bræde* 7 *þeþpice*. i. sine fraude & circumventionem: *Bampton* autem interpret, sine fraude & seditione; pro seditione. Is autem *Sax.* *þpeþden* in *LL. Canni.* par. 2. c. 22. per *brede* hic exhibit: nec incongruè, cum apud *Sax.* *þpeþden* & *þpæde* synonyma sint, quibus etiam astutia *þeþpeþdar*, astus *þeþpæþnyrre*.

Brenna.] 1393. 63. *Fortean* *abramus*, piscis genus: *vulgò*, a *þreame*, *Gallus* *boemme*, al. *brame*, *Belgus* *bræing*.

Breve.] 1166. 45. *Missa rex brevia sua per omnes comitatus Angliæ*, &c. *Vox* lata quidem significationis hic autem cætelum regium sonat, sic appellatum *V. Plut. II.* quod Imperatoriâ, ut aiunt, brevitas regis voluntas. 1. ep. 13. item notam faciat. *Sermone patrio*, a *Witt*, a *Sax.* *þeþpice*, h.e. scriptum: ge, tractu temporis eliso. De voce consulend. doctiss. equis, *Glossar. quin & Cowelli*. *Interpres*, verbo *Brief*, ac *Besold*, de *natura pop.* cap. 18. verbo *brevet*.

Breve de recto.] 1962. 47. est actionis formula quâ quis super causâ proprietatis in jus vocatur. De quo pluribus *Cowell.* in voce *Recto*.

Breve de Warranto.] 1962. 47. Idem, ut opinor, quod aliis, quo *warrago* dictum: quo quis regalia usurpans jura, in jus vocatur, quo jure talia vendiceret ostensus: ut idem *Cowell.* in voce.

Breve regis de replegiari.] 2057. 52. Est *Breve regis*, quo quem captum & incarceratum, è custodia libe-

liberandum precipit, dato apud praefectum vade de
stando iuri. Vulgo, a Repleto, q. Replegium. Sunt
vero Replegium, & Replegiare, a plegius, vel plegi-
um. Plegius, vas sive fidejussor. Plegium vero, va-
dimonium.

Bridgumium. 861.49. Idem quod bridgunia (pro
bridgumia) earl. col. li. 56. 57. Sponsum intellige, ut
postremo locorum, interpretatione addita, vox Latine
reddatur. Hinc nostratum bydegrome, cor-
rupte pro bridegume. Vox Saxonica, composita à
by-de, sponsa, & guma, quod, an à gyman sit,
curare sonans, (Belgu olim goomen, Graeco γοῖον.)
q. sponsae curator: an à Græco, γαμῖν, i. uxorem
duco, unde forte Sax. gymunz, nuptia: an à Germ.
gome, homo: q. sponsae factus homo: an deniq; ab
eor. goman, al. gomman, (unde forte nostratum
good-man, nisi quis malit à Belg. godeman, per
syncopen gom-man, mendicum, quibus etiam gode-
lopf, god-lupf pro mendica; quales sunt ii, saltem
è plebe, quos ita nominamus) maritus; paterfa-
milias, confiderent alii. Advertendum hic, inter-
gram hoc De Sponsalibus contrahendis institutum,
à doctiss. equite inter Concilia Saxonice exhibitum,
non paucis, nec levibus inquinatum erratis: qua
tamen hic annotare, ne nimis sim prolixus, consultò
superfedebo, praesertim cum alibi à me iam sint obser-
vata, tract. se. de Gavelkind supius memorato, ca. 3.

Brighota. 923.38. 929.24. Pontis refectio vel
restauratio. Sax. unde acceptum, hinc 3borte, consti-
tuta voce à bpræg, nobis bagio bidge, avis nostris
brige, pens; & borte, reparatio, restauratio, e-
mendatio, quod à betan, al. zebettan. i. restau-
rare, emendare, meliorare: unde nostratum, houl-
boote, bedgeboote, ploughboote, &c.

Britannia. 728.57. Erant tunc in Britannia, sic à
Bruterege dicta, &c. Britannia nomen vel vocem ita
Brompronius, ita & alii, nec pauci quidem, derivant.
Sunt tamen qui aliunde petunt: recte, ut opinor, ne-
ma. Brevitati consulens, eorum omnium has de re se-
cutus vel vocem, sedum refellere, superfedebo, pra-
ter illam Cl. Cambdeni; (à quo priorum omnium vo-
cis notationes satis, ni fallor, convulsa:) quam, cum
ceteris ab eo justè damnatis, hand genuinam censo.
Mihi tamen ab eo hac in re dissentienti veniam da-
sum vispero, cum nequaquam hoc, aut contradicendi
pruritu, aut ullo alio quam veritatis indagande stu-
dio, qua vel amicis omnibus mihi magis amica, factu-
rus sim. Cum autem (inquit) Britannos se glasto de-
pinxisse gravissimi quique auctores, Caesar, Mela, Plin-
nius, &c. docuerint, eos à depictis corporibus sic di-
ctos fuisse conjecit: quisquidem enim (ut addit) depi-
ctum & coloratum, brith patrià & antiqua lingua
appellatur, &c. tanta (ut ibidem ipse, paucis interme-
diis) à Græcis brith addito, quos apud saltem in Glof-
sariis, regionem significat: unde Britania, i. e. Bri-
tannorum regio, constata. Sic ille. Num autem olim Bri-
tanni se pingere, saltem depingere soliti, quicquid alii
sentiant, bonà cum eorum venià, justè dubitandum
censo, alioquin saltem indagino hand indignum. Casa-
ris enim, unde hoc collectum, verbarum intellectum, ni
fallor, non evincunt, morem hand probant. Omnes ve-
rò (inquit) se Britanni glasto inficiunt, quod ceru-
leum efficit, atq; hoc horribilior tunc in pugna aspe-
ctu, &c. Nota, glasto inficiunt inquit, non pingunt,
depingunt, aut ejusmodi quid. Simili usus voce Pom-

^a Sic Camb. ponit Mela: Britanni (inquit) incertum ob deco-
& Salmas. tem, an ob quid aliud, vitro corpora infecti, &c.

eni respondet Plinii oblitæ. Hist. li. 22. cap. 7. Si-
milit (inquit) plantagini glastum in Gallia vocatur:
quo Britannorum conjuges natusq; toto corpore obli-
tæ, quibuldam in sacris & nudæ incedunt, & hiopum
colorem imitantes. Verum inter inficere & pingere,
idem depingere, hand medietis planè differentia: si-
quidem inficere nihil aliud sonat quam oblitare, il-
linere, tingere, intingere, colorare, decolorare, im-
buere, inquinare, contaminare: pingere verò, pra-
sertim depingere, est lineamentum formare, vel formam
alicujus rei ductu lineæ representare. Quamvis igitur
Britanni se glasto infecerint, hand tamen hinc se-
quitur, quod se pinxisse, ac demum depinxisse, jure dica-
tur. Vide Salmas. Exerc. Plin. p. 258. c. d. & Bologni
nostri Element. Armor. p. 76. Sin autem rectè sic di-
cantur, brith tamen in lexico Britannico-Latino, non
pictum, depictum, coloratum, &c. Latine habetur: sed di-
versicolor, maculosus, maculis respersus, varius, varie-
gatus, &c. quemadmodum ibidem britho (verbum)
non pingo, depingo, coloro, &c. sed maculis respergo, va-
riego; nec (quod notandum etiam) in lexico Latino-
britannico, inficere, Britannice habetur britho; sed
Lliwo, &c. Imo quodam quod idem ac glastum, Bri-
tannice vertitur yLwoglas. Britanni insuper olim
cerulei dicti: si autem cerulei, (à colore sc. non au-
tem à Cerulo, nomine oceano indito) tunc non picti,
non variegati, aut variis infecti coloribus, sed uno so-
lumnmodo colore, ceruleo sc. Atqui fac Britannos olim
se pinxisse, (notis compingisse fateor, quod & alii
gentibus antiquis solenne:) sic enim ab Herodiano
traditum, praeter quem picturam nullam, nisi quod ser-
ro sit (unde forte Britannorum signata Tertulliano
memorata) nemo veterum, quod sciam, commemorat:
fac antiquam, se Britanos pingere solitos, sed & brith
ita Britannice significare: qui aut quales (ni Cam-
bdene!) hii Britanni sic pro more patrio picti, depicti?
si solum, quod sciam, qui insulam hanc, Albion di-
ctam, Britanniarum nisi unam, licet maximam, incol-
lere. Caesar enim, qui primus omnium hunc Britan-
norum ritum commemorat, & a quo, ut verisimile
est, omnes alii id ipsum acceptum referunt, ceteros non
invisit Britannos, eos sc. qui sortem insulam, Hiber-
niam, aut alias hac illic in oceano Britannico longe
latèq; sparsas (quæ omnes uno & eodem nomine Bri-
tannice dictæ) inhabitant insulas, de quarum simili-
corporum pingendorum more nupiam legimus. Nec
quidem putandum est, apud Hibernos hunc morem
unquam invaluisse: cum ii (ut taceam alium de hoc
apud Strabonem, Mela, Solinum, Giraldum, aliosq;
veterum morumq; Hibernensium scriptores, silentium)
non, cen Britanni, qui pleriq; corporis nudi, saltem
ad umbilicum, (quo pictura corporum innotescat) non, in
sed vestiti, sed induti, incedere sine solis, olim, hodieq;
Quæcum ita se res habeat, num est probabile, uni-
versam Britannorum gentem, omnes sc. per quas dūq;
Britanniarum insulas (quarum multe præter Albi-
onem) habitantes, à quodam pingenti, aut quovis alio
more vel usu, solum (quod hactenus compertum) in-
ter Albionicos obtinente, denominatum? Minime,
meo quidem iudicio; præsertim cum alia vocis origi-
natio, in se multo hac simplicior, & qua Albioni,
Hibernia, ac ceteris omnibus ex adjacentibus insulis,
communi Britanniarum nomine notis, magis qua-
dret, in promptu sit, saltem hand difficile (ni fal-
lor) inveniat. Quam priusquam in medium ad-
ducam, advertendum est, plures esse hodie, ut olim,
insulas marinas sub Britanniarum nomine com-
prehensas,

Cluver.
German.
antiqu. li. 2.
cap. 16.
Cap. 16.
Cam-
bden.

Quæ Per-
latèq; sparsas
Britannice dictæ
inhabitantes
insulas, de qua-
rum simili-
corporum pin-
gendorum more
nupiam legimus.
Nec quidem
putandum est,
apud Hibernos
hunc morem
unquam invaluisse:
cum ii (ut taceam
alium de hoc
apud Strabonem,
Mela, Solinum,
Giraldum, aliosq;
veterum morumq;
Hibernensium
scriptores, silen-
tium) non, cen
Britanni, qui
pleriq; corporis
nudi, saltem
ad umbilicum,
(quo pictura
corporum inno-
tescat) non, in
sed vestiti, sed
induti, incedere
sine solis, olim,
hodieq; Polyalb.
Herodiam.

prehensas, (multitudinis enim numero, Britannia vocatur, item Britannides, & insula Britannica) Albionem scil. Hiberniam, Orcades, Acmodas, Hebrides, Monam, Vestim, aliasque à Plinio & aliis memoratos, nominibus autem propriis insignitas, & invicem distinctas: omnes oceano, qui Britannicus dicitur, circumvallatas, & veluti cingulo

complexas: oceanum etiam hunc eâ præsertim ex parte quâ Angliam & Galliam, quâ etiam Angliam & Hiberniam interluit, mirum in modum semper, hyeme præsertim, aestuare, intumescere, fervere, fremere, (Oceanus barbaris fluctibus tremens. Paulin. apud Cambden. in Cantio) attolli, & q. finium, h. e. litorum angustorum quibus clauditur impatientem, supra modum irasci & concitari. Hinc de

fretu Gallico Cambden. ex Marcellino loquens: Horrendis (inquit) hoc fretum attollitur æstibus, rursusque in speciem complanatur camporum bis inter duos Lunæ exortus affluens, bisque remeans. Hanc rem suo cum damno non semel expertus est Cæsar, licet à Venetis, ex adverso Britannia ad mare positis, edoctus, non nescires, longè aliam esse navigationem in concluso mari atque in vastissimo ac apertissimo oceano. His familia prædicantur de mari Hibernico, quod scil. Hiberniam & Angliam interluit, ac supra omnem modum saevire solet: Audi enim quid de hoc Solinus Polyhistor. ca. 35. vulg. 23. Salmas. Mare (inquit) quod Iberniam & Britanniam interluit, undolium & inquietum, toto in anno, non nisi [æstivis] pauculis diebus est navigabile &c. Toridem ferè verbis Girald. Cambrensis, topograph. Hibern. distict. 2. ca. 1. Hibernicum igitur mare concurrentibus fluctibus undosissimum, ferè semper est inquietum. Ita ut vix etiam æstivo tempore paucis diebus, se navigantibus tranquillum exhibeat. Plura si quis cupiat, Cambdenum adcat in suo peculiari de Oceano isto tractatulo, Insulæ Britannicæ præfixo. Oceanus autem iste (utpote tam impetuosus, æstuosus, periculosus) innavigabilis olim fuit exterius habitum, quod (ut tacam Britannia tantam apud accolæ, Cæsare teste, incertiam, hinc, ut verisimile est, quadantenus exortam:) satis firmant, tam ex Julio Firmico, quàm ex Ambrosio per Cambdenum allata: quibus addenda, præter Libanii ætiorior, S. Clementis verba, in suâ ad Corinthios epistolâ, à Cl. Patricio Junio ex bibliothecâ regiâ nuper & publici juris factâ, & Latine versâ; ubi de oceano loquitur non navigabili, Britannicum hunc intelligens, ut magno quo pollet iudicio, conjectas idem eruditiss. editor, quem sequitur ejusdem epistola interpret Anglicus, multis in medium adductis testimoniis conjecturam pliusquam probabilem reddentibus, in suis ad epist. annotatio. pag. 59. De ferventi verò, turbidâ, æstuosâ, & inquietâ hujus oceani qualitate hæc dixisse sufficiat. Hinc autem, hinc inquam, (ô Britannii!) & nostratium, & patria nostra toto terrarum orbe longè celeberrima, nominis (ni fallar) petenda est origo: à litoribus nempe ferventibus, & mari vel oceano circumfluente mirè semper æstuosa: quemadmodum vulgè Præfatus creditur Albionem sic vocari ab albis litoribus.

Britannia (inquit Isidorus) à vocabulo suæ gentis cognominata. Eslo. nec refragatur, ut vidimus, Cambdenus. Quodnam autem vocabulum? num briti? malim brydio, quod Britannis fervere, fervescere, aestuare, calefacere, calefieri, concalcare, infervere, infervescere, infervescere, percalescere, significat. Unde haud dubie eorum brydaniaeth, pro Latin. iracundia, fervor, ardor, calor, calor, exandescencia, &c. Et, quod Britonum ac Britannorum nomen, lingua ut habetur Britannicâ, Brython, (Sax. Bpýton, plur. Bpýttar: quemadmodum etiam eorum Brydain (Sax. Bpýdene, Angli Britaine) pro Britannia, ut & Brithoneg pro lingua Britannicâ, hinc dimanaverint, car dubitamus non video. Re quidem serio pensatâ, & penitus inspectâ, ita mihi videtur, hæcque mea demum est in quâ acquiescam sententiâ: meque in verâ vocis origine investigandâ diu multumque versatum, vocè jam tandem factum compotem existimo. Britannia verò, vel potius plurali Britanniarum nomen, (ut ita addam) omnibus oceanis Britannicis insulis communè reor: modernâ Britannia interim Albion dictâ, dum cetera huic adjacentes insulae suæ etiam sibi propria habuerint nomina: Hibernia scil. Orcades, Acmodas, Hebrides, &c. Britannia nomine insula huic Albionica præ reliquis adherente, quasi Britanniarum quæ planè maxima sit, princeps, & celeberrima. Cujus illud alterum nomen, Albion, Britannia (ni fallor) aliquanto recentius, ex Salmas. non ab albis rupibus, ut quidam volunt, cen. I. a. Fluv. V. c. tunc ortum, quod (ut Buchananus jam monuit) haud est verisimile: sed quemadmodum Scotorum Albania, à voce Celtica Alpen, Alben, aut ejusmodi, pro monte, colle, mole, loco edito, quibus non solum ora maritimâ, sed & regionis interiora abundare noscuntur, dimanasse malim. De litera autem d. in c. mutatione, vel litera n. geminatione; cum res sit in omnibus linguis usitatissima, non est quod lectorem pluribus molemur.

Brithnice. 822. 24. Mendose pro Borthbryce, de quo supra in Borgi fractura.

Brekum. 1886. 50. 54. &c. Rivulus, fluviolus, torrens: Saxonib. olim bþoc, nobis hodie brooke.

Borthbrece. 826. 8. Corrige borthbrece, de quo supra, Borgi fractura.

Brudatus. 2008. 60. Acu-pictus, quod bþowdered, vel imþowdered, Anglicè dicimus. Chaucerus autem bþowdered. à Gall. brodé. Hoc, cum aurifrigiacus perperam confundit D. Watfius in Glossar. Matr. Parisio addito, quem interim planè fugit, auristilia, vera vocis ætiologia. Per aurifrigiacam enim, vestem intelligit acu-pictam aureis filis, & opere phrygionico. In eandem sententiam Cl. Vossius, Gloss. in voce; item Joannes de Woveren à Martinio in Lexico philologico citatus. ex aureis filis rellè; non tamen, ut sequitur, opere Phrygio vel Phrygionico. Quamvis enim vestes acu-pictas Phrygias & Phrygiones nuncuparint veteres; nem Acu-pictilia, ob acu-pingendi artem à Phrygiis inventam: auri tamen intexendi modus ab Attalo Asia rege, non à Phrygiis originem traxisse testantur Plinius, et eum qui sequuntur Isidor. Hyspal. Polydor. Vergil. aliisque: unde vestes ejusmodi Attalicè dicta quemadmodum et istæ, potius quam Aurifrigiacæ, dicenda, modo vox vel nomen inventionem aut inventorem saperet. Ut mea fert sententia, posterior cõpositi pars ejusdem est originis ac nostratium tringe, Gallorum frange, Italarum

Quid nobis autem cum tanta Græcorum de postremo par em oit tam vult Cambdenus?

Hinc facit, caloris hujus oceanus ex flammam motum quatuor de quâ Cambdenus.

Hinc, Aditus insularum muniti sunt mirticis molibus. Lucio.

Deest Salmasio.

De Edda. Gall. 4.

frangia, Hispanor. franza, Belgar. fregte, forma Laisa frigia, eliso caterarum linguarum, n. vocu forte emolliende gratia: quomodo etiam in naufragium, saxifragium, collifragium, & similibus. Unde & Italis, misso. n. (ita eis preso, pro preso; represso, pro represso) alias fregi dicitur. Recte igitur Spelmanus noster, & ad vocis explanationem satis: Aurifrigia, (inquit) fimbria aurea. Chaucero nostro, sed & Cotgravo, in Dictionar. Gallo-Anglico, *Ortrapes*. Quandoque scribitur aurifrigium, quod aurifrigio paulo mollioris pronuntiationis. Vide eundem Voss. in voce Phritum. Vocabular. vetus Anglo-latin. *Ortop of a Testament*, Aurifrigium.

Bruera.] 2203. 19. 21. *Vex* fori nostri, (à Gallico bruyere. i. erica.) ericetum signans: Anglis *Heath*, & *Heath ground*.

Bullatus.] 1915. 16. — iij. albas brullatas, vij. capas brullatas, &c. Idem forte ac brudatus, quod vide. nisi quis dimansse malis à Gallico *pourtilé*, i. intertextus, Anglice *pursed*.

Brunus.] 898. 6. Pannus scil. colore fuscus, subniger; Sax. & Gallicis brun; nobis hodie *brun*. Burnettus apud Matt. Paris. de quo in Glossar. eadem addita, corrigendum fortean Burnettus: quod à Gallico brunette, pro puro panno nigro. Cotgravo.

Bucca.] 661. 16. Buccia. 1174. 3. Bucca. 657. 37. Buccia. 1164. 13. Navis magnitudine notabilis, quandoque bulla, al. bucia dicta, ut apud Spelmanum, cui est navis grandior ad similitudinem pixedis, panda alio & obfusca proa. Quod panda alio sit, nomen, ut ego conicio, sumpsit à Belg. *bucken*, pandare, curvare, incurvare, quod Saxonibus *buzan*, unde eorum *boza*, hodie nobis *bow*, arcus: *bozel* ut, nobis *botwed*, arcuatus, vel flexus in modum arcus: nisi malis à Belg. *buck*. i. e. venter, alvus, uerus; quasi, ob alvi sive ventris amplitudinem, aliis navibus longè nobilior notabiliorque. Amplum hodie Anglis *big*. Naves autem has grandes fuisse constat, unde *Nenbrigen* onerataria dicta.

Buccellus.] 854. 0. Sic cum buccellorum impleti-
one, fit aliter, sicut poterimus, &c. In Textu (ut vo-
cant) *Roffensi* Saxonice sic: *ƿƿa mid byte ƿcyl-
linge. ƿƿa ellej. ƿƿa ur to anhazie?* Locus u-
troque, ut fallor, corruptus, nec, quod videam, sa-
cile restituendus. Conati quidem sumus, sed frustra;
peritoribus igitur relinquo.

Bulla.] 1108. 47. 1114. 7. 1458. 59. 1717. 66. 1718. 2, &c. Vulgo, a Bull. Vox, ut *Watfio* iam mo-
nitum, neque recens, neque rara, sed his diebus
pro diplomate papali, vel litera pontificis plumbeo
signo notatis, tantum ferè usurpata, quemadmodum
hic, in locor. priore: olim autem sigillum significans,
ut in posteriore, quod enim ibi bulla aurea nostro ty-
pario (typum intellige, vel signum, cuius exemplar
apud Roger. Hoveden. in Hen. 2.) impressa; infra,
ead. col. lin. 43. Sigillum aureum regis Sicilie nun-
cupatur. Hinc etiam Privilegium S. Augustini, de
quo hic, 1764. 64. bulla plumbea dicitur sigillatum,
ac munim. De voce plura & pulchra apud doctiss.
equitem, quem vide.

Bundz.] 1916. 35. 47. *Limites, termini, meta*:
vulgo *boundz*, al. *boundaries*. Vox forte (ut &
nostratum *bundle*, fasciculus) à Sax. *bindan*, li-
gere, vincire; cuius particip. est *gebunden*, nobis
bounden: siquidem termini agro sunt in vinculum,
sive ligamen.

Bungellus.] 2056. 47. Mendose pro Bundellus,

i. fascis, fasciculus: vulgo, a *bundie*, de quo jam
dictum in *Bundz*.

Burans.] 1915. 54. Erroneè, for. pro Bitrum, al.
Bittetum, quod vide.

Burbreche.] 898. 31. Sax. *buphbrýce*; de quo
supra in *Borgi* fractura.

Burdare.] 2631. 46. *Nugari, ludere*. à Gallico
bourder, illo sensu.

Burgagium.] 2197. 22. *Servitus est quam qui
Burga inhabitant pro domiciliis suis præstant, & ple-
rumque constat in denariis; quibus solutis, burgens-
is ab omni alia liberatur servitute, atque inde est
quod hic dicatur liberum. Vulgo dicimus, free-
burgage*.

Burgaria.] 2020. 54. Mendose forte pro Bur-
glatia. i. (inquit eques ille doctiss.) nocturna diru-
ptio habitaculo alicuius, vel ecclesie: etiam minorum
portarumve civitatis aut burgi, ad feloniam aliquam
perpetrandam. Nocturna (inquit) dico, recentiores
sequuntur; veteres enim hoc non adiungunt. Vulgo,
Burglary: quomodo forte corrigendum *Bourgu-
lary*, de quo idem eques ex Statutis (inquit) pro pla-
teis Londinen. impressis anno 1573. art. 45. *Casting
any corrupt thing appoisoning the water is loun-
gulary and felony*. Sensus est, ut ego capio: *Faci-
mus istud à dem omnino ac burglary & feloniam pæn-
d pleddendum est, capitaliter scil.*

Burbota.] 929. 14. Idem quod *Burhota*, infra.

Burgenses.] 674. 16. 704. 18, &c. Saxonibus
buphþapu, *buphþatan*, *buphleoda*: Germanis,
Belgis, Anglis, hodie *burgers*: i. civis scil. vel ur-
binum, arcium, oppidorum, burgorum denique habita-
tores sive incolæ. A *buph*, al. *bupz*, & *bupiz*,
quod ut Latin. *burgus*, urbem, arcem, & quemcun-
que locum munitum denotat: à *beoþzan*, quod mu-
niri, defendere, tueri, in tutam recipere, salutem dare,
significat. Plura petas apud equitem doctiss. & Fos-
sum.

Burgha, Burghessaldus, Burghessaldus.] Vide
Borgha.

Burgmotum.] 872. 14. al. *burgmorus*. Sax. *buph-
zemoete*, i. e. urbis sive oppidi (civium scil. vel oppi-
danorum) conventus, congregatio, vel confessus. à
buph, al. *bupz*, de quo in novissimis, & *zemoete*,
conventus: quod à *zemetan*, obviare, convenire,
Belgis *ghemarten*, nobis hodie *to meet*: ut conven-
tus alias *gemeting* olim, hodie *meeting*, dictus.
Hoc exteris, Mallus. De *burgmoto*, cum reliquis
eiusmodi conventionum olim apud nos generibus, vi-
deatur doctiss. eques in voce *Gemonum*: unde forte
Causidicorum nostrorum *þooting*, ut & *Scotor.*
Mote, pro actione, & causa disceptatione: placitum
vulgo vocant.

Burgus.] 833. 35. 834. 33. 34. &c. Sax. *buph*, ut in
Chronologia Sax. unde hac deprompta. De voce supra
in *Burgentes*: plenius autem apud Spelman. &
Foss.

Burhota.] 923. 38. *Urbis vel arcis restauratio*.
vox composita à Sax. *buph*, & *bote*. De priore su-
pra in *Burgentes*. De posteriore in *Brigbota*. De utro-
que Spelm. plenius.

Burhmannus.] 898. 4. De civis Londinenf. di-
ctum, & idem signans ac *burgensis*, civis scil. vel
oppidanus: *burgi vir*, vel *homo*, vulgo a *burger*.
vox à *buph*, & *man* efflata, quorum illud, urbem,
oppidum; istud, hominem vel virum notat. Talis
Saxonibus alias *buphþape*, plur. *buphþapu*, al.
bupþh-

* Fortè: si-
ve collati-
cia sipe,
sive aliter;
sicut nos
decei.

bupzbrapu, quomodo Londinenses olim a Guliel. primo Conquestore dicto, nominati. de quo Spelman. in voce Burghware.

Bumerum.] 1904.51. Vocem habes etiam apud Alant. Paris. quam esse tam puto a Gallico brunette, quod parum pennum nigrum signat.

Bucia.] Vide supra Bucca.

Buffellus.] 1887.36. 1912.39. Mensura genus, esse continens galones. Modius. vulgo, Bulwell. V. Galo.

Buthiecarlus.] 186.9.35. 193.60.226.49.476. 17.&c. Idem forte qui, cum apud Florent. Wigor. & Roger. Hoveden. ad eundem annum, cum apud Bromptonum, infra, col.998.27. marinarius dictus: nam qui hic, ultimo & penult. locu, buthiecarli, posita, col. ubi dixi, 998.37. his vocantur marinarii. Vox plane composita: cuius pars posterior, carlus, à Sax. ceopl. venit. h.e. cum mas, homo masculus, (unde hodie karl cat, pro caso masculus) cum ut Belgis haerle, vir, fortis, robustus & strenuus, eoque servitio aptus: atque hinc nomen eis qui alius fuerint à servitio vel operibus attributum. E. G. qui domino à re rustica vel agraria, colonus scil. villanus, gleba ascriptus, Sax. acceptceopl: qui à re vel opere domestico, famulus scil. domesticus, hupceopl: ut qui hic a navigio, servus nauticus, buceapl. Thure adhuc nobis mansit pro viro rustico, inurbano & agresti. Prior autem compositi pars tam variè scribitur, ut cui referatur origini iuste ambigendum. Quandoque occurrit botleccarius: nonne autem huic affine Domesticius Batlwein, de quo apud Spelmanum, quod navis, saltem navicula, servum signat? quandoque, & sepius, Buccerul. Buccerulus: tunc autem ab eodem fonte fluere videatur ac bucca, bucia, de quibus supra, navem vocantibus grandiore, q. navis ejusmodi servus.

Butor.] 2010.59. Ardea stellaris; Gallis butor, item bitore; Belgis butoor; Angli a bit, cur.

C.

Aballus.] 20.58.164.35.1342.53. & alibi. Et quus: ut Reda cabalaria, 2372.59. pro rhabda equus trahit. Latinus tamen equus non quisvis, sed vilior, cuius usus (inquit Vossius) in pistrino, agricultura, ac vecturis mercium. Sed de verbo hoc, & ejus origine, plura reverendus ille, & doctiss. amicus meus, Aleric. Casaub. Is. filius, in suo de Lingua Anglicà vetere, tractatu, pag.291. Duplex meminit S. Bonifacius, Epist.122. agrestis scil. & domestici.

Cabillius colennus.] 898.7. — & in sancto Natali — duos cabillinos colennoraceto plenos, & totidem, &c. Locus parum sanus, quoddam vapi genus intelligendum, quale tamen nescius ipsemet ahis investigandum relinquo.

Cacepollus.] 898.22. 2153.46. 2154.46. Sareller, lictor: nobis vulgò hodieque a Catchpoll: quo quidem nomine, ut videtur, cum in diebus illis, tum hodie, lictores Londinenses insigniti. Vox composita à Græco κατὰ, occupare, firmiter tenere, aut amplecti: inde nempe, ut me docet doctiss. ille Casaubonus, nostratum to catch, pro apprehendere; & πικρ, capitis vertex, cranium, calvaria: unde, ut ab eodem didici, nostratum pole, & polle, pro capite. Facit, quod sribitum capiculare, vel in capita im-

positum, Juristis capitatio, unde Gallicum capitation, nobis hodie dicitur Wolle-moneys: Belgis boestgelt. Lictores autem, ut verisimile est, sic dicti, quod capientes per caput apprehenderent.

Cacherellus.] 1926.20. — & quod pauperes tenentes nostri defendantur contra cacherellos quantum de jure possent. Spelman. in vocib. Turca & Fossa, ex monumentis ecclis. Rossen. de ann.1200. Et Paulus de Stanes fuit tunc Cacherellus de hundredo de Aclane. Ballivum intellige, sic enim hic infra, lin.50. inquirant de injuriis per ballives vel cacherellos vicecomitis, &c. Vocis origo eadem (ut fallor) ac Cacepollus.

Calceum.] 1940.42.45. alibi Calca, Calceata, Calietum. Agger, via strata. vulgo, a Cau'ey. Non a calcando dicta, (inquit Spelman.) sed a calcando, quod vel lapidebus vel dura alia materia, quasi calce committitur contra injuriam plaustrorum & itinerantium. Quibus enim via calcata est non autem calceata. Sic ille. Porius, ut opinor, a calce, Sax. teale: quod pavementum ejusmodi ex calce fit plerumque.

Calibutne.] 1195.14. De gladio sic dicto plura scire desiderans, adent & lorilegum, ad ann. Christi 520.

Caumpnia.] 196.16.238.1.312.65. Vox his in locis vendicationes, sive juris postulationem, significat; nobis, nostris praesertim forensibus, clamine, & forensi Latinitate clamium, quomodo clamatof est pro vindicator, item clamare pro vindicare, cui contrar. disclamare.

Camberlanus.] 1192.27. Anglis hodie Chamberlain. id. camerarius, cubicularius, sive, à cubiculo, à Gallico chambrier, al. Chambellan.

Cambiare.] 840.18. pro cambire. i. permutare, commutare; ut Cambino. 843.1.4. pro permutatio, commutatio: vulgo, excombium, al. elcambium; Gallis EchARGE, Anglis Exchange. Hoc Sax. geþpyrre; illud. hypyrrian, & geþpyrrian, quod transire, permutare, vulgò to chop and change: item fluctuare, volvere, volutare, fluere & respuere, ut aqua ad ripas illas fluvii Thamenfis, inde Tharces dicitur.

Cambria.] 2484.27. Brutus — regnum suum tribus filiis suis divisit, videlicet Locrino &c. Et Cambro minori filio partem illam, quae tunc à nomine suo Cambria, nunc vero Wallia vocatur, &c. Regionem istam quidam hinc, alii vero à Cambria, Gomeri, Japheti filii, ut ferunt, progenie, ita nomen existimant. Horum posteriores nomen illud (Cimbrorum) non solum Gallis & Germanis, sed & Britannis etiam olim asserunt commune. Britannos insuper à supervenientibus Saxonibus, & regno & sedibus avitis tandem orbatos, ac in Walliam effugatos, nomen illo unisecum desulsi, ubi inter eos, veluti Cimbrorum Britannicorum reliquia, adhuc manet inextinctum, ejusdem regionis & digenis propria lingua, Cumero, & Kumeri dictis sic illi. Admonendi tamen huius gentem illam Europaeam, Cimbrorum dictam, à Gomeri, Japheti filio, haud esse progenitam: siquidem Gomerus ille cum iuss, non Europeus, sed Asiaticus, sortitus est caes; quo autem in loco pluribus ostendis (magnum Germania decus) Philippus Cluverius, German. antiquit. lib.1. ca.4. Quinetiam, si Cambri idem sint qui Cimbrī; Cimbrorum autem nomine Britanni intelligendi; mira

admodum res eris, & Britannorum gens Cambro-Britannos tantum hoc nomen retinuisse, ceteris suis in Galliam atque Cornubiam trajicientibus contri-
bulibus nunquam sic dicta. Vocabulum insuper, & nomen, Cambri, pro Britannis, modo sit antiquum, & una cum ipsa Britannorum gente (quod utique ab his assertum) conditum, mirari satius neque, cum eodem Cluverio, Romanos, qui 300. circiter per annos insulam hanc sub presidio atque imperio tenuerunt, nunquam hoc nomen in ea gente exaudivisse, aut se exaudiverint, nusquam in literarum monumentis reliquisse: quum interim haud semel de Cimbris Germanis, eorumque in peninsula sede, mentio exstet: alium autem de Cimbris Britannis ubique silentium, nisi posterioribus demum seculis, postquam Britanni ab Anglo-Saxonibus in eas quas nunc tenent compulsi fuerant sedes, Wallias scilicet, Romanis cum Britannia jam egressis, haud ultra reversuris, de quo vide sis eundem Cluverium, ut supra, item li. 3. cap. 37. Nonne autem (rogas fors qui) mo-
nes Cimbrorum & vox, & nomen, in nostratium Cumberland, comitatu scilicet (ut vocant), sic dicto, Mariana Scoti, & Florentia Wigorniensis, ad ann. 943. Cumbriorum terra? Ita fatetur quibusdam usum; quorum pace, nihil aliud (ni fallor) sonat illud nomen nisi terra impedita: cuiusmodi, qua hic curru, asperus, & acuminatus montibus; (unde regio-
nis quadam pars Copeland dicta: montes autem ejusmodi, Cambdeno teste, Britanni Kopa vocant) qua illic torrensibus, stagnis & paludibus cernis totius tractus ejus facies, veram quidem labyrinthi speciem & imaginem pra se ferens. Verbo autem cumiter, (al. to cumber) nobis hodieque impedire, mole-
stare, angustiis premere, significanti, nomen land, i. terra, hic proponitur, eadem de causa ac Well-
more, in contermini pagi nomine, Wiltshireland dicti, de quo pluribus infra; terra nimirum ut em-
primat qualisatem. A Cimbris itaque, bona cum doctorum venia, Cambria nomen haud petendum censet. Num igitur a Cambro, de quo supra, Bruti filio? Nec inde quidem, ut opinor, cum de numero sim eorum, Johannus Tuini sc. & aliorum a Cambdeno & Spedo enumeratorum, qui historiam illam Britanniam (ut quibusdam dicta, ipsique Giraldo Cambrensis fabulosa habita:) eorum posteriores, avi so-
minum & commentum, suspectam habent. Nec re-
movere forteant: quisnam enim (ut alia, tacito ar-
gumenta) inter antiquas, qui jam extant probata fidei, historicos, praeter eundem mendaciorum patrem, (ut Tuino dictum) fabulatorem, (ut Neubrigen-
si, Galfridum Monemathensem intellige:) ejusve se-
quaces, aut Brutum hujusmodi, aut Cambrium ejus commemoravis filium? Ne vel unus quidem, quod uspiam legi, inquit Cambdenus, de quo vide Tuini Commentar. li. 2. pag. 66. Verum ut dicam, uti Wallia, sic isidem & Cambria nomen quodammodo novum est: neque per aliquot secula post excidium Britannicum in literarum cujuscunque generis monu-
mentis opinor occurrit. Gildam aut, Ninnium, Af-
ferium, (homines autem ipsi omnes natione Britan-
ni) Bedam, Esbelwerdum, Ingulphum, Ordericum Vitalem, Florentium Wigornensem, Gual. Mal-
meiburiensem, omnes denique rerum Britannicarum scriptores ante Galfridi illius, Bruti assertoris, evum; Cambriam autem si quavis, aut Cambrium, oleum prorsus & operam praedo: neutrius enim apud or-
rum aliquem aut vola, ut aiunt, aut vestigium: ne

nec inter alia illorum temporum monumenta quavis literaria, praeterquam Leges Hæti Dha, circa ann. Dom. 940. laas; ubi vox (Cambria) nescio quâ fide, (cum nunquam alibi in diebus illis, quod sciam, reperiat) haud semel occurrit. A Cambro igitur, Bruti filio, nomen tam sero usurpatum, tot sa-
culis incognitum, & inaudium, immanasse haud est verisimile. Domi tamen ortum credo, nec aliam quam gentis propria vocem esse. In cujus meliorem investigationem, (ut non una manu diruam, nisi & alterâ adificem:) repraesentanda hic imprimis loci, quod Britanni, modo quo supra fusi fugatiq; migra-
re sunt coacti, apud Gildam descriptio: Nonnulli miserum reliquiarum in montibus deprehensi acer-
vatim jugulabantur. Alii fame confecti accedentes manus hostibus dabant in ævum servituri: si tamen non continuo trucidarentur; quod altissimæ gratia stabat loco. Alii transmarinas petebant regiones; cum ululatu magno, seu celestium vice, hoc modo sub velorum sinibus cantantes? Depisti nos tan-
quam oves escarum, & in gentibus disperdisti nos. ^{Psalm. 44. 22. al. 43.} Alii montanis collibus (minacibus præruptis valla-
tis) & densissimis saltibus, marinisque rupibus, vi-
tam suspectâ semper mente credentes, in patria licet trepidi perstabant. Hu addendum duxi Wallia-
sinum adhuc pleniorum ex Neubrigen. li. 2. ca. 5. quem vide in Proem. Cum autem (inquit) gens Britonum à superveniens Anglorum populis ex-
terminium pateretur, qui evadere potuerunt, refuge-
runt in Wallias contra irruptionem hostium naturæ beneficio tutas, ibique hæc natio perseverat usque in præsentem diem. Regio quippe illa tractu propen-
siori ad prospectum Hiberniæ super mare Occidentale jacens: alio latere regionibus Anglicis jungitur, & ferè tota vel Oceano vel vivis salibus aliisque di-
ficultatibus cingi ut. Ideoque difficillimos habet accessus sive ingressus. Introitus autem inextica-
biles quosdam noverunt habere recessus, ita ut quàm periculolum est potenti cuilibet eam cum exercitu in-
gredi, tam impossibile sit eam interius cum exercitu pervagari, &c. Consulamus jam Cambria tam Itinerarium, tam descriptionem per Giraldu, Cl. etiam Cambdeno ejusdem regionis in Britannia sua topographiam, necnon tabulas Spedi geographicas. His autem & similibus inspectis, regionem hæc Cambrensem, quod ad oram spectat maritimam, qua-
sinibus, astuariis, crepidinibus, longis, promontoriis, rupibus, &c. quod autem ad tractum attinet terrestrem, qua montibus, silvis, saltibus, paludibus, stagnis, saxetis, dumetis, &c. mirum in modum incurvam, sinuosam, inflexam, cammatam, arcuatam, lunatam, ambagiosam, distortam, tortuosam, resimam, obliquam, cammatam, verrucosam, gibbosam, laciniatam, hispidam, inaequabilem, &c. deprehendimus: longe secus ac regiones vicina, & magis mediterraneæ, qua multo sunt aequabiliores, planiores, & agriculturæ aptiores. Hinc autem, ut fal-
lar, Cambria vocis & nominis fons & origo. Cam enim & Cambe, Britanni, quemadmodum Latini, saltim posterioribus, Camus, & Cambus Gallicis etiam Canbre, curvum sonat, incurvum, sinuosum, cammatum, distortum, inflexum, &c. Cam etiam, lingua Hibernicâ curvum denotat, uti me docuit summus ille vir, ac undequaque doctiss. Jacob. Ul-
lenius, reverendiss. Armachanus Archiepiscopus, & universa Hibernia primas. Qua omnia fortasse, cum Latini Camelus, Camera, (Afferio Alene-
vensi

vensi Cambra, scilicet sc. teste Nonio, in curvitate formatum) & id genus alia; orta à Græco *καμβρι*, i. curvo, flecto, deflecto, &c. unde *καμβριος*, i. inflexus, curvus, aduncus. Uicunq; *Καμβρι*, (Cambreno teste) mare sinuosum significat: atque hinc (ut idem opinatur, vir quidem longe doctissimus) Cambo in Camborisum, apud Icenos, ut & Camb in Camb-alan, alias Camel, apud Dacmon. Nec aliunde proculdubio cum australium Saxonum, ad mare situm, prope Rie & Winchelsea oppida, iam Veltensium, *Camber*; quorum si inspicias apud Spedum & alios typum, utramque curvitate satis notabile offendet. Hinc præterea ipsi Cambri, Giraldo Cambrensi teste, eorum linguam à Cam, & Græco, hoc est, distorto Græco, dictam dicunt: Curvus Græcus sermo Britannicus. Ita Galfredus Monemuthen. li. i. Hinc etiam Episcoporum pedum pastore, Cambuca olim dictum, nobiliss. Spelmanno teste, in voce: ubi Camoc, præfata nostra lingua, curvum & camurum significare perhibet. Quod si verum sit, verba Latine temora aratri dicta, (quod suo ramorum & radicum implexu aratra sepius remoretur) hinc fortè Camock nobis hodieque dicta. Hinc insuper nasus aquilinus, nobis vulgò, à *camber* nose: nasus recurvus, à *camoyse* nose. Præterea, hinc stare vel incedere brachius ad latus flexus, (quomodo is quem anatum vocant) vulgò dicimus, *to stand or walke with the armes a kembo*. Hinc denique (ne in exemplis recensendis infinitus videar) nostratum *kim kam*, prore quavis curvâ, distortâ, obliquâ, vel inversâ. Cambria itaque (ni valde fallor) originis, aut à simplici voce, *camber*; aut à compositâ, *cam* scilicet, curvum, & *bro*, quod Britannus, ut olim Gallus, patria, regio, tractus, ora, plaça: quasi tractus, regio, &c. curva, camura, distorta, &c. aut bre, Britannia mons, collis: ac si universa regio una quasi constitueret monte: sive (quod idem recidit) à Græco *καμβριος*, i. cavus recessus; unde *cymba* navigii genus, conche simile. Talis autem Cambrensis ora maritima (ut terra cavos hic illic obvias taceam recessus per-fugium quarentibus, ut olim Britannus, apprimè ntile) ad occasum facies, lunata scilicet. Unde illud Pauli Jovii in Britann. descr. Contrario autem ad occidentem solem insulæ littore, ubi *Wal-lia* duobus magnis sinibus excavata peninsulæ similis, rotundam frontem in Oceanum extendit, duo sunt emporia, Gallicis ac Hispanicis negotiationibus opportuna: in intimo sinu terminoque Wallicæ ditionis, urbs *Cestria*, præterlabeni Deç fluvio appositæ. Et *Bristollum* in advenio panter sinu, quo *Cornwallia* terminatur. Si tamen rectius dicenda sit *Cumbria* quàm *Cambria*, quod per me licet, cum petendum fortè nomen à veteri nostratum, de quâ supra, voce suo verbo, *to camber*, i. impedire, molestare: quod, instar *Cumberlandia* supra memorata, *Cambria* regio sit montibus abruptis, serra-

7. Camb-
den. Britan.
in Car:
marden-
shire.

7. Tacu, in
vita Agri-
cola: item
Annal. li.
22. & Gir.
Cambren.

Pictos olim, *Scotos* hodie; re-
gio quidem (inquit Buchanan-
us) inter Britannorum cla-
rissimas, sic autem, ut fertur,
dicta à montibus, vel collibus
duris. Caled enim Britannis,
Cambreno interprete, durus,
item molestus, difficilis, elivius,
arduus: Don autem (unde
nostratum *volune*) mons. Ter-

^b Sic, ut fertur, à Romanis dictos,
à corporibus pingendis: si vero hu-
gusti & gema ad juvenis Britanni, (ut
quidam eam manent) Romanis autem
sic dicta à *juventute* putand; cur non bis
cum contribulibus suis, ceteris scilicet.
Britanni, Britanni potius dicti quàm
Picti? Hinc (ut alia nullam argu-
mentum) mihi videtur, aut Pictos non
fuisse Britanno; aut si Britanni, Picti
utrumq; à pingendo dicti, Britanni
nomen suum à pingendo band adeptos.

ra verò illa, eo teste, tota hor-
ridis & confragosis montibus atcollitur: atq; inde
forte fuerit alias *Albania* dicta; nomine (Buch-
nano Scoto teste) ejusdem profapia ac *Alpium* illo,
quos potius ab altitudine quàm a candore ita nomi-
natos arbitratur. Cui suffragatur & Paulus Me-
rula, Cosmograph. par. 2. li. 4. cap. 5. & Philipp.
Claverius, German. Amiq. li. 1. cap. 8. quorum po-
sterior *Alpium* incolas olim *Tanviscos* inde appellari
probat, à *sciu* scilicet regionis, *Alpibus* superstrata
montibus, quos illi sua lingua appellabant, *Thi*
Taurin: quemadmodum alio vocabulo, *Thi* *Alben*,
& *Alpen*, &c. Sic ille, li. 5. pag. 4. ubi *alpen*, &
bergen idem significare notat: *berg* autem Ten-
tonicus mons. Hinc (non autem ab *Albanatto*
Bruti filio secundo genito, ut quibusdam visum)
Scotia olim hodieq; *Albin*, & *Albane* dicta, quod
nomen adhuc, quasi jure singulari, manet inter al-
ta incolentes, qui vulgò, *High-land-men*, alias
Albinich. Nec mirandum interim locum vel regi-
onem aliquam à situ, vel figurâ nomen sortiri:
quum nihil sit hoc solennius. E. G. nostratum *Cornu-
bia*, à cornu dicta, ut & alia loca à *Cambdeno* me-
morata, in ejusce loci nominis ratione explorandâ,
quem velim consulere, & ibi, & in *Cantio*, quod a
situ & formâ ejus angulari (Cant ita, inquit, signi-
ficante) nomen suum sortitum existimat idem au-
thor. Hinc etiam (ut me docet Buchananus, homo
Scotus) *Skia* insula apud *Scotos* nomen, *prisco* Sco-
torum sermone (inquit ille) *Skianacha*: sic autem
dicta à figurâ ejus alatâ, quod promontoria inter
qua mare se infundit, velut ala se obtendunt. *Skia*
enim *Scotus*, ala. Sic ille. Porro hinc provincia
nomen apud ipsos *Cambros* à Giraldo memorata,
Deugledhew dicta: sic autem appellata (inquit ille)
quod duobus fluvii, quasi duobus gladiis, cingatur
& terminetur. Huic adde (quod quidem magis hic
appositum, maximiq; videatur momenti) *Cameri-
num* *Piceni* urbem præclaram, à curvitate situs
(inquit Isidorus) ita appellatam. Sed de his satis.
Quæ (ut & ea de *Wallia*, infra) scripsi, non ut loci
vel gentis gloria aliquid detraberem; sed tantum ut
veritas in vocum rectâ derivatione elucescat, salvâ
interim per me suâ unicuiq; sententiâ. Enimve-
rò tantum abest me moleste latrum hæc reselli ab
aliis, ut si quis certiora doceat, ac de errore me de-
ducatur, ei maximam gratiam sim habiturus.

Camerana.] 1807. 18 1864. 49. Munus vel offi-
cium camerarii. Is autem inter monachos unus, qui
ceteris à vestitu: pradiorum & reddituum in cam-
rem assignatorum curam habens, atque inde monachis
in re vestiariâ ministrans: quemadmodum *Cellera-
rius* (de quo infra) in re cibariâ, vel vultu.

Campio.] 1173. 21. *Athleta*, pugil, monoma-
chus, bellator: sic dictus à campo sive circos decer-
tantibus definitus. Gallis & Anglis, *Champion*. De
quo vide *Duellum* infra, & *Shennam* Scorum de
verbor.

verbor. signific. in voce Campiones. Item Lindenbrog. Glossar. Schedium etiam, de Divi German. Syngr. 2. ca. 46. Interim autem, ut à verbo ad rem transeam, tenturam scil. Latio autem de furto convictus tondetur ad similitudinem Campionis. Hanc tondendi formam exhibet vetus Normannia Cusumarium, cap. 68. (ubi duelli modus satis accurate describitur) in hac verba: Et uterque debet habere super aures capillos rotundè adæquatos: quæ Gallicè sic, cap. 67. Et chascun doit avoir les cheveux songnez dessus les oreilles.

Cancellaria.] 1377. 17. 1385. 18. 1728. penult. Munus & officium, dignitasque Cancellaris. quod, quale fueris, & quæplex, vide apud doctiss. equitem.

Canevasium.] 2011. 3. Cannabium. Gallis Candvas, nobis Cantvas.

Canfara.] 843. 29. Si inculpatus sit, & se purgare velit, eat ad ferrum calidum, & adlegiet manum ad canfarum, quod non fallum fecit. Ubi canfarum pro candens ferrum. Locum Saxonum in Latinum perperam redditus: 31f hit donne tyhtle ry, 7 he hine ladian pille, donne 7a he to hatum ipens 7 ladie 7a hand mid dam mon tyht 7 he 7 facn porhte, i. e. Sin autem accusetur, & se purgare velit, adeat ferrum candens, & purget manum illam quacum fraudem illam fecisse accusabitur.

Canonis.] 1481. 20. 1484. 46. Canoniarum collegium pensiones percipientium, quas præbendas pro præbenda vocant: unde Canonis, Ludovico de la Cerda, Præbenda.

Ononica.] 1308. 12. Portio vel pensio illa Canonici data quam præbendam nuncupant, quod vide. Item, Canonici munus. Hinc autem canonicare, lin. prox. pro Canonicum, vulgo. Præbendarium, facere.

Cantaria.] 1879. 10. 1913. 30. Aedes sacra: ideo instituta, & dotata prædix; ut missa ibidem cantaretur pro animâ fundatorum, & propinquorum ejus. Ita Spelman. vulgo, a Chantary.

Cantredus.] 1074. 3. Rursus portio centum continens villas. Vox Cambro-britannica & Hibernica, Saxonum hundredo respondens: in quorum imitationem, pagorum divisionem ejusmodi priores excogitasse bene conjectat doctiss. eques, quem vide.

Capa.] 521. 16. Tunica: quod enim hic capa salvatoris appellatur, apud Mass. tum Paris. tum Westmonaster. ad eundem annum, ut & apud Brompton. hic infra, ad ann. 1157. fol. 1047. 48. tunica salvatoris notum, & tunica Christi nuncupatur. Hinc autem nostratum Cope, pallium sacrum, poderis: forte à coperiendo. Spelm. adi.

Capellania.] 1705. 65. Officium vel munus Capellani.

Capellus.] 1108. 23. Galea, vel galtras, à capite sic dictus: nisi ferreus hic subintelligendum, de quo in Mandato super Juratis ad Arma, post Adversaria Mass. Parisio addita, & apud Hoveden. fol. 350. 2. quod in statuto 13 Ed. 1. cap. 6. interpretatur, A bread-plate of iron, Thorax ferreus.

Capitale.] 763. 8. 764. 43. Vide infra, Capitale.

Capitaneus.] 526. 31. 605. 60. Vulgo idem qui Anglis nostris hodie Captaine, al. Chieftaine; Gallis Capitaine. Estq; vel minor, qui tertiam aut aliam ducis agminis partem, ut Centuno: vel ma-

jor, ut qui totum ducat exercitum, cui Capitanei generalis nomen: cujusmodi sunt Barones regni atq; alii, scil. de rege terras & prædia sua tenentes (ut vocant) in capite, uti horum locorum priorum vox explicatur: quæ ortu Gallica, de quâ plenius Spelm. Vossius, alii.

Capitellum.] 575. 22. Rem gestam sic Walsingham. in Ypodig. Neustrie. ad eund. annum: Cum audisset (Hen. 2.) Richardi filii sui militiam, urbem Sanctomecam occupasse, sumptis secum Pictavenlibus, ad eam liberandam cucurrit, & primum prædium subjugavit, deinde majus prædium, s. capitellum. Ad ultimum accessit ad majorem ecclesiam, & Prædia hæc Roger. Hovedenus Turres vocat: Sanctonensem civitatem (inquit) & duas turres in ea, quarum una vocabatur turris major, (lege major) & c. Quod autem hic Hovedeno turris major, illic Walsingham prædium majus s. capitellum dictum, idem fuit (ni fallor) ac Callis Dengeon. arx scil. vel munimentum interius, quò, exteriore effracto, obfessi se recipiant: nobis vulgò, a keepe; an autem a caput, q. munitionis caput, sive pars præsidii principalis, viderint alii.

Capitolè.] 2683. 12. Præcipitanter.

Cappa.] 61. 52. Monachale capituli tegumentum vulgo a Cappe, quod à caput: unde & capitulum similiter dixerit posteriores; quin & capucium, ut hic infra, quibus etiam caputiari, pro cucullo monachali induti, de quo apud Pet. Blesen. Serm. 50. ad Monachos. Hinc Fratres inter mendicantes, ut vocantur, illi vulgò, Capuchini dicti, nomen suum mutuati, q. capitiari, sive cucullati.

Capitale.] 764. 61. 765. 9. 54. 58. aliter Capitale, ut supra. Voce nititur Hen. 1. in LL. cap. 29. 59. quæ latè sumpta, uti Saxonum ceape, & ceapild, rem quampiam venalem, & ejus pretium significat: particulatim vero, & usitatis, bona vel honorum illam speciem, quæ forentes nostri Catalla, nos autem vulgò, Chattells, al. Chattells dicimus: in animalibus enim (quorum præcipua, pecudes scilicet, cattell vulgò dicta) olim propriè consistebat: quod pecus antiquorum (quibus rarior esset auri & pretiosioris suppellectilis usus) maxima divitia: unde forte nominis origo; ab animalium scil. vel pecudum capitibus, ut doctiss. Spelmano jam observatum. Sensu verò quo Capitale hic, occurrit viva pecunia in LL. Gl. 1. ubi ad viva pecunia in textu, Lambardus notat in margine, pecudes. Similiter, quod nomine vivæ pecuniæ in LL. Edo. Confess. cap. 10. apud eundem Lambardum in eisdem LL. a Cl. Seldeno, notis ad Eadmerum exhibitus, cap. 18. Gallicè habetur, aver champesier, & aver champesire: Latine verò, averia campestris. & campestris animalia, intellige operaria animalia, jumenta scilicet, quæ Saxonibus ny-tenu, unde nobis mansit neate pro bove.

Capucium.] 1227. 60. vide supra, Cappa.

Carcannum.] 926. 46. Carcer, ergastulum, à Sax. carceþne, inquit Spelmanus. Non placet. Locum carceþne Saxones usurpasse non diffiteor, ut etiam cæpþeþne, pro carcere: peoþeþne autem pro ergastulo, q. operandi loco. Hoc autem nihil ad Carcannum, quod proculdubio ortum a Gallico, Carcan. pro catenâ ferreâ, sive collariâ, Saxonum healtangio simile, quâ construnguntur colla malefactorum captorum, & ignominia ergò. publicè expositorum. Carcannum itaque hic male pro Carcer:

Carcer : quomodo vertendum Sax. *hengen*, al. *hengen*.

Carcoſium.] 2010.48. *Cadaver*. vulgò, a *Carcaſſe*. *Fleta* anthari *Carcoſium*. li.2.cap.76. extre-
mo : à Gallico, *Carqualliſſe*.

Carceſſa.] 806.41. 10.7. 49, 55. *Caractata*. 1810.7. *Vehiculum*, *planſtrum*, a Sax. *cpet*, unde noſtrum *Cart* : niſi malis à Gallico, *Charette*, di-
minut. à *Char* ; atque hoc à Latino *Cartum*. Hinc autem *Carceſſianus*. 1097.51. pro auriga, *carruca-
rius*, vulgò, a *Cartier*.

Cariare.] 1940.66. 1941. pen. *Portare*, *vehe-
re*, *baſulare*, præſertim *carro* ; unde & vox ; ut & *Cariagium*, pro *carri onus*, item *veſtio*, vel *veſti-
ra*. Gallis *charier*, *charnier*. & *chariage*, ut nobis *carry*, & *carriage*. eodem ſenſu.

Cariſſia.] 234.18. *bladi cariſſia*, &c. id eſt, *frumenti caritas*.

Caruca.] 213.21. al. *Caruca*. 843.43. *Ara-
trum*, a Gall. *Charruè*.

Cartum.] 1776.35. Pro *Cartum*, vel *Carceſſa*,
quod vide.

Carvannia.] 1245.39. *Hovedeno* *Carvann*. *Ca-
terva* *militaris*, *mercatoribus* per *terram iter faci-
entibus* à *conductu*, vel *tutela*. Gallis, *Caravane*.

Carucarum elemoſyna.] 920.1. *V.* *Elemoſyna*
pro *aratro*.

Carucata terra.] 37.51. *Quantum terra uni
ſufficit aratro*. vel uno *aratro* commodè per anni ſpa-
rium coli poteſt : unde alibi *Colonia*, *Colonica*,
vulgò, a *plough-land* : olim quandoque *hida*. quo-
modo in libro *Anglia cenſuali* ſapius : quandoque
familia. ut venerabili *Beda* dicta ; quod ad alimo-
niam unius familia designata ſit. Ubique tamen
non eadem, ejuſdem ſcil. quantitatis, ſed varia, hic
major, illic minor, prout ſolum levius fuerit aut
operoſius. De quo vide *Coci Notus* in *Liſtleton*.

Casale.] 1163.53. 1164.5. *Habitaculum* ; item
villa quandoque munita. A *Cala* venit, quâ de
voce multis *Spelmanus* ut & de proximâ.

Catamentum.] 451.39. Idem quod ſoreſibus
noſtris *tenementum*, aut ſimile quid : *habitaculum*
ſcil. vel *pradixum* quod quis nomine & beneficio poſ-
ſidet alieno. *V.* *Caſſata*.

Caſea.] Vide *Calletum*.

Caſellum.] 667.61.62. Idem fortè quod *Caſa-
le*, ſupra.

Caſſata.] 166.41. *Habitaculum cum terrâ
idoneâ ad unam familiam alendam*, alias *Caſa-
mentum* : Saxonib. noſtris, hinc : *Beda*, familia : ut
plane liquet ex collatis authoribus : quod enim hic,
quemadmodum apud *Floren.* *Wigorn.* & *Rog.* *Hov-
eden.* ad ann. 1008. *Rex Anglorum Ethelred* de
treſcenis & decem caſſatis unam *trierim*, &c. apud
Hen. Huntindon. ſic ſe habet : *Fecit rex parati per
totam Angliam ex 310. hidis*, unam *navem*, & ex
oſto *hidis* *loricam* & *galeam*. *Hida* autem Anglicè
vocatur terra unius *aratri* culturæ ſufficiens per an-
num. *Præſci quidem hinc uni familia alenda de-
ſignabant* ; ideoque *Beda* familiam vocat. De vo-
ciſſimo ſupra in *Caſale*, & apud doctiſſ. *equitem*
pluribus. Alibi, *Caſſatus*. 1776.33. 1778.38.

Caſtellania.] 537.31.33. 630.15. *Caſtellani*,
caſtro ſc. præſecti, *munus* : quandoque, *caſtri terri-
torium*, & *deſic*.

Calula.] 61.53. 75. 11. aliter *Caſubula*, vel
Planeta ; *Minſtro* noſtro *Chaſuble*, *Poderiſ*, ſa-

crum pallium, à *Caſa* dictum. *Iſidor.* li.19. *Orig.*
24. *Caſula* eſt *veſtis cucullata*, dicta per diminutio-
nem à *Caſa* ; quod totum hominem tegat, quali
minor caſa. Quemadmodum autem *Calula*, à *Ca-
ſa*, ſic & Gall. *calique*, Belg. *caſacke*, Angl. *Cal-
ſocke*. Plura vide apud *Voff.* in *Calubula*, &
Serar. not. in *Epist.* 8. *Boniſac.* p.298.

Calalla.] 1087.34. 1088.48. Olim, ut videtur,
(ſic enim utriuſq; loci ſenſus planè vult) bona me-
re mobilia, quomodo *Chatell*, *Coſgravi* reſte, *Nor-
mannus* : ad immobilia tamen, bona nimirum, qua
vocant, realia cujuſcunque generis, præter feudum,
& liberum tenementum. (ſce, & *freehold* vulgò)
à noſtris poſteriori ævi ſoreſibus vox extenditur.
Cujus etymon & origo, eadem fortè cum *Capitale*,
ſupra.

Catholicus.] 1258.47. *Chriſtianus*. Statuit id-
ter *Catholicum* & *Judæum*, &c.

Caulea.] 2594.28. alias, *Calcetum*, quod vide.

Caya.] 1940.3. 1941.42. *Area* (inquit *Spel-
mann.*) in litore contrahendum atque exoneranda-
rum *navium cauſa*, è compaſſu *ſabulu* *trabibusq;*
(*clavium inſtar*) firmata. Saxonice *caz* : unde
Angli (3. in y. liqueſcente a *hep* dicuntur. Sic ille.
Vide tamen *Scaliger.* in *Anſon.* cui *cajare*, idem
quod *cohibere*. li.2. cap.22. *molibus* autem *ejuſmo-
di* aqua *cohibetur*, & veluti *clavæ* & *repagulo* in-
cluduntur Unde *Caya*, alias *Waterloocke* dicta. in *Treb.*
Vide 2217.18. ubi talis locus *Ceage* vocatur. *Pollion.* ne-
14.92.339.

Ceage.] 2217.18. Vide *Caya*.

Ceapgildum.] 853.38. Vide ſupra, *Capitale*.
Vox a *ceape*, *merx*, *mercimonium*, *res*, bona ; item
(quod *mercatura* veterum *pecunde præſertim conſiſte-
ret*) *pecus* : & *tyld*, *ſolutio*, *reſtitutio*, *pretium*,
aſſimatio.

Ceathgildum] 847.58. *perperam* pro *Ceapgild-
um*, de quo poſtremo.

Celarium.] 1327.ult. *Mendoſe* pro *Cellarium*.

Celaria.] 1548.9. *Alumnus* *Celarii*, de quo pro-
ximè.

Celerarius.] 1119.22. *Reſtiſ*, ut 1344. 19.
Cellearius, ſen potius *Cellarius*. Is autem *Cella-
rius*, ſive *celle præſectus*. In cœnobis *promus con-
duc*, ſive *procurator* peni ; ut qui *vini*, *tritici*, &
ceteror. ad viſtum *monachorum ſpæſantium diſpen-
ſationem* ſub *cœnobiarcho* adminiſtraret : cujus of-
ficium ſive *munus* a *monaſticis*, *Celleraria* dictum.
Vocem effictam exiſtimo à Gall. *Celerier*, i. *Cellarius*;
hoc autem à Latin. *Cella*. De re & nomine plura nos
in *Antiquis.* *Canuar.* p.201.

Cella infirmorum.] 414.39. *Locus* in *monaſte-
rio infirmis & agrotis aſſignatus*, in quem dum ſana-
rentur, ne ſani eſſent moleſti, removebantur. No-
ſocomium. Poſterioribus, *Infirmarium* ; item, *Infir-
mitorium*. *Ingulphus Saxo.* Fecit ipſe de eodem
meretio, plurima pulcherrimaq; ædificia ; ſcilicet
infirmitorium *monachorum*, *longitudine & latitudi-
ne decentiſſimum*. Ubi ad *meretio*, *Voffius* in
marginè, *F.* *heretio*, vel *heremitorio*, &c. *Reſtiſ*
autem *meretio* ; adhuc tamen emendatiſſ. *mare-
mio*, de quo *Mart.* *Parif.* tam in *Hiſtor.* quam in
Vitiſ, locus à *Gloſſographo* ſignatus : item *Bracton.*
à *Spelmanno* exhibitus, in voce *Deodanda*, quod
lignum ſignificat adificandis domibus aptum ; *War-
ſius* : *Sermundie* *navibus* *materiam* ; *Sclennus*.
Idem fortè quod eidem *Parifio* *Lignamen*. Ad *Cel-
lari* redeo, qua præſco apud nos vocabulo, a *Serma-
re* ;

ry; ex quo fratres ejusdem *fricters of the ferma-*
ry olim nuncupati, Latine Infirmary. Unorum
 curator sive custos, monachus scil. qui loco pre-
 esset, Infirmary etiam dictus. Apud Cantuarien-
 ses olim talis locus, ex aula, camera, & alia rece-
 peaculis & appendicibus necessariis, cum capella
 contigua, constans, de quibus omnibus tractatum
 nobis in loci Antiquitat. p. 196, 197.

Cellura.] 25. 5. 7. Forasse pro Cellula.

Cenniga.] 847. 7. alibi Kenninga. Quod Spel-
 manno notitia; perinde ac si à Sax. cennan veniat,
 quod scire, vel noscere significat: & bene, si eam in-
 telligat notitiam, que ab emptore venditori datur, de
 re empti à quodam tertio vendicanda, ut compareat,
 & venditionem præstet, quod Justinianista & Fen-
 dista auctorem laudate dicunt, Saxones autem
 Team cennan, i. auctorem advocare, citare, produ-
 cere, proferre, appellare. Vide Lambard. in verbo
 Advocate. Sensus itaque loci est hujusmodi: nisi
 fide dignum habeat testimonium (de pecore scil. bo-
 na fide empti) pecus ipsi adiungetur, omni auctoris
 laudandi, advocandi, citandi, appellandi, producen-
 di, beneficio cessante, & sublato: juxta illud in
 LL. Canoni politicis, cap. 21, 22. 7 ne beo anig
 man teamer, pýpþe, buton ho zepýpþe pý-
 neýpþe habbe, hpanan him come | him man æt
 beþeþþ. i. Lambardo interprete: Porro autem ne-
 mini fiat advocandi potestas, ni prius amplissimis in-
 dicarit testimonius, à quo sit rem que illum penes
 est deprehensa, adeptus. Cui illud simile in lege so-
 quenti: 7 gif hit man þonne beþo, 7 ho þil-
 lice zepýpþeýpþe nabbe, ne beo þep nan team,
 &c. i. Atqui si quis testibus non adhibitis quic-
 quam fuerit mercurus, idemque alter uti suum ip-
 sius proprium vendicavit, emptori nulli fiat advo-
 candi potestas, &c. Vox à Sax. cennan, parere,
 parturire, partum edere: & per translationem, ad-
 vocare, citare, producere, patrefacere, & in medium
 proferre.

Centonizare.] 436. 17. Ex variis describere, &
 centones sarcire vel conficere.

Ceol.] 897. 57. Navis: tamen, nec exigua, ut
 Spelmanno, nec brevis & angusta, ut Celox, quod
 navigii æstuaris genus, à celeritate ducti, unde cum
 aliis ipse Ceol derivandum existimat. Ceol enim
 navis, & longa, & lata: alioqui copias transferendis
 quam esset invidua? Cerdicinus autem, qui Bri-
 tannis vellis, regum West-Saxonorum primas eva-
 sit, in Britanniam cum quinque Ceolis copias tra-
 jecisse narrat monachus ille Malmesburien. de gest.
 RR. li. 2. cap. 2. Ceolotum insuper antea meminit
 idem author. Saxonum primam in Britanniam in-
 vitationem & adventum describens, his verbis:
 Placidoque venturum favore tribus longis navibus,
 quas illi Cinlas (ad marg. 21. Ceolus) vocant, Bri-
 tanniam allabuntur Germani. Idem totidem ver-
 bis multo antiquius Gildas. Ceolæ igitur naves
 longa: quin etiam quod lata essent, & grandes, ex
 Bromptono nostro, loco hic citato, luce clarius est, ubi
 navigium triplex. 1º Navicula. 2º Navis major
 vela habens. 3º Ceol vel ulcus, cum thelonio sive
 vestigale cuique pro suo modulo analogo. Porro,
 explanationis ergo, Ceolæ Ulcus hic adjungitur. Ul-
 cus autem idem ut comicio, quod Græci ὄχλας, Bel-
 giæ hulca, nobis hulck, Saxonib. modernus holck,
 i. e. Ksliano interprete, holkas, navis oneraria, gra-
 vis, frumentaria, Alata, navigium latum vastumq;

Ceol autem, an ex ὄχλας, literis inversis, ortum, quod
 veri satis simile, (cum lingua Saxonica planè Gra-
 cisset, ut doctiss. Casaubono satis ostensum, in De
 Lingua Anglicâ vetere, &c.) considerent alii. Ceol
 adhuc nobis mansit, in vulgari nostro Boele, pro
 carinâ, cuius cymon apud eundem Casaubon. cod.
 lib. p. 264.

Ceorlman.] 846. 6. Idem qui, & Ceorlus. 764.
 19. 765. 2. & Cirilicus. 763. 7. 764. 4. 766. 28.
 scil. homo rusticus, paganus, villanus: ut qui est à
 re rustica, agriculturam exerceat, unde Sax. aliàs
 æcep ceopl. Ita Ceoples King, 907. 19. pro ru-
 sticor. rex. Quemcumque præterea ignobilem, & qui
 tum rare tum urbe è plebe fueris, vox complectitur,
 ac Ceol, qui nobilis, ex diametro contrarius: unde
 Saxonum ceopl 7 ceopl, Comes, sc. & villanus,
 pro summo & infimo hominum apud eos ordine vel
 gradu. V. L. L. Alaredi Regis, apud Lambard. cap. 4. ubi
 ze ceople, ze ceople, pro viro tam ignobili quam
 nobili: atque hinc est quod æþep zeoplyce, ze
 ceoplyce in Judicio Civit. Lond. in Textu Res-
 fensi, apud Bromptonum nostr. hic. 852. 26. Comi-
 tes & villani Latine dantur. Vide Lambardum, in
 voce Paganus. Quandoque tamen Ceorl, Saxon.
 pro marito, ut hic 764. 47. item in Evang. Sax. 7. 4.
 vers. 16, 17, 18. unde etiam ceoplian, pro nuptum
 dari. Matt. 22. vers. 30. Hujus uxor, Cirilica di-
 cta, ut hic. 823. 28. Churle, ut & Churlish, nobis
 adhuc pro rustico, agresti, inurbano, illiberali. Vide
 Rusticus.

Ceorlus.] Vide Ceorlman.

Cercella.] 666. 24. 26. 1078. 15. A Gallico
 Cercelle, Cercerelle, & Cercerulle, scil. avis aqua-
 tica, qua nobis Ecalle: corrupta forsitan voce à La-
 rin. querquedula. Ha Giraldo Cambrensi anates
 minores, de quibus ipse miranda quedam narrat.
 Topog. Hibern. ca. 31.

Chacea.] 1940. 64. al. Chacea. ead. col. l. 54. al.
 Chasia. 1947. 11. Via per quam aguntur ad pascua
 animalia. Anglis, a Diode, al. a Diode-way, à
 Sax. opýpan. i. fugare, pellere: quo sensu, Gallis
 chasser, unde Latino-barbarè, Chacare; quin &
 Chacia, 2134. 15, 34. pro saltu, & ipsâ statione
 quâ venandi gratiâ aluntur fera. Vulgo, a
 Chace.

Chamellus.] 2254. col. 4. hoc, ut & Chamellatio.
 2278. col. 4. à Gallico, Carneau. i. pinna: vulgo,
 the batt'ement of a wall. Ita Camak, Gallis pro
 pinnatum, unbattled. Unde verbum Kamellare,
 al. Kemellare, quod frequens in antiquis regum
 nostrorum diplomatis; ubi rex firmandi munien-
 dique castellum sive ades privilegium alicui conce-
 dit. Nam aliquin nemini hoc licet. De quo vide
 Spelman. in Kemellare.

Chamer.] 1942. 42. Idem quod Gallis Charnier,
 id est, locus mortuorum hominum corporibus repo-
 nendis, vulgo, a Charnell house, q. carnis reposi-
 torium. Tale hodie visitur in chori cryptâ templi
 Hishensis in agro Cantuari, ubi ejusmodi ossium ac-
 curate congestorum acervus spectabilis. De quo
 Lambardus in Itinerar. Cantii.

Chimnum.] 2292. 43. Chumnius. 2357. 34. Fia,
 iter. à Gallico, chemin.

Christianitas.] 54. 50. l. 55. 4. 227. 65. De ju-
 ribus Christianitatis, Hen. 1. in LL. suar. ca. 7. 21.
 Quâ vero ratione, juribus ibi, cura hic, Christiani-
 tatis nomen impostum, discere necum à viro maximo
 Jo.

Jo. Seldeno, Nonis ad Eadmerum, pag. 208. Christianitas (inquit) & ea quæ ad Christianitatem pertinent passim, apud Eadmerum atque alios illius ævi scriptores, functionem Episcopalem, atque fori sacri actionem & administrationem seu officium Episcopale, ut usitatus appellatur, denotant. — Hinc apud nos Fora sacra, quibus, jure nempe communi subnixis, aut Episcopi præfunt, aut ii qui eo nomine Episcopos, utpote quos provocare licet, suspiciunt, Curia Christianitatis etiamnum vocitantur. Huc etiam pertinet illud apud doctiss. Spelmann. Concil. pag. 311. ex *Ms. de vita regis Offæ*. Donnabatur etiam Snotingensi provinciæ, cujus Christianitas ad Archiepiscopum spectat Eboracensem. *Historia Abbatum S. Albani per Matt. Paris. in vita Guliel. Abbatis 21. prælatorum Christianitatis sic meminit: Aderat tempus quo omnes Prælati Christianitatis generaliter ad Concilium sub Innocentio tertio Papa celebrandum convocarentur. Vide plura in Urbis Cantuar. Antiquitat. pag. 362, 363. ubi de Decano Christianitatis; ut & apud Brianum Tynnum antiquitatis Academiæ Oxon. assertorem; hujus autem vicis prorsus expertem, ut ibi plenius ostensum.*

Cibotum.] *Vide Cyboreum.*

Ciffus. 614. 29. pro Cyphus: rectius Scyphus.

Ciriceæatum.] 761. ult. aliis, & rectius Cyricæatum, quod vide.

Cirlicæa, Cirlicus.] *Vide Ceoilman, supra.*

Cirpus.] 2903. 28. pro Scirpus.

Cisara.] 2092. penult. pro Cicera, leguminum genus, vulgò, *Cletches*.

Cisera.] 948. 28. Ascendit pro Siccra, i. potus vel vinum ad inebriandum potis.

Clamare.] 478. 37. Clamator. 2469. 10. 27. *Vide Calumpnia, supra.*

Clangarius armorum.] 2612. 18. *Feciales, à clārigando dictus.*

Clario.] 2623. 48. Clarric. 2587. 58. *Litnus. A Gallica claron: hoc autem a claro quem edit sonus. Vulgò, a clarton.*

Clausura.] 2139. 20. alibi Clausura. 2088. 35. 2089. 34. *Inclusio: item Clausum vel Septum. Vulgò, an enclosure.*

Clauiula.] 2217. Parvum clausum, vel parva arca septo incincta. vulgò, a *small Close*.

Clausum Paichæ.] 1090. 31. 1166. 55. *Dominica in Albis, sive dominica prima post Pascha: nobis Botw-Sunday. Sic autem dicta, quod Pascha claudat, & festi solennis finem ponat. Claudere, ut & finire, nobis to close: finis, the close.*

Cleia.] 1931. 6. a Gallico Claye, i. Crates. *Fleta auctor, Glaga.*

Cleptor.] 156. 11. Fur, latro: al. cleptes, & clepta, omnia à Greco κλέπτω.

Clito.] 122. 33. 141. 26. 157. 6. 22. 472. 46. id est, Atheling, ut hic, 141. 26. His diebus Elfredus, id est, clito Atheling, &c. mendose, pro Elfredus Clito, id est, Atheling. De voce, cum diminutivo Clitunculus. 176. 53. *supra in Adelyng.*

Clocarium.] 2440. 10. 2453. 23. *Campanile, campanarium: à Sax. clugza, Belgis klokke, campana. Unde nostratum Clocke pro horologio.*

Cnipulus.] 587. 8. Gladius. Quod enim hic, Radulpho de Diceto Cnipulus, est *Matr. Paris. ad ann. 1176. gladius: Eodem anno (inquit) Willelmus de Bransia multitudine Wallensium in castello de*

Bergamini callidè convocata, prohibuit, ne quis gladium terret viator, vel arcum, &c. *Tox est (ut salor) ejusdem originis ac nostratum kniffe, veteribus Belgis (inquit Kilian.) kniffe, i. culter, gladium.*

Codicella.] 1815. 45. pro Codicillus. *Ita siquidem eo ævo vocantur donationum tabulæ, vulgò, Landbocs. qua Normanni Chartæ dictæ. Vide Landboe.*

Cælum.] 1289. 29. 1704. 53. *Concameratio cælata, & ex eo, hic cælum dicta; nisi malis ab eo quæsi sensu quod rectum significat: siquidem ut ait Poeta: tegit omnia cælum. Vulgò, a Seclum.*

Cofra.] 1441. 5. Coftra 2755. 60. &c. Cista, arca, capsula, scrinium, vulgò, a Coffer, à cooperiendo dictum.

Collectura.] 2595. 35. *Collecta.*

Collificium.] 825. 33. Si cum reddat in contumeliam ad collificium x. s. emendetur. Corrigi, Si cum radat in contumeliam. *Pergit Saxon. to homelan, id est, Lambardo interprete, mononis in morem: auctore autem nostro, ut supra, ad collificium. sed quid sibi velit collificium, aut unde sit petendum, ignarus ipse peritioribus investigandum relinquo. Interim, a Sax. homelan, forte nostratum homely, i. squalidus, incultus, sordidus: non autem ab hani, vel ne hodie home, domus, quasi familiaris, ut Alinsbae visum.*

Colpus.] 849. 40. Et si colpus alicui fallat ter, verberetur & ipsetor. Ubi colpus idem signat, Gallico coup, Is. colpo. Colpus igitur alicui fallere, vel (ut in L. Salic. tit. 29. de vulnerib. § 1.) fallere, idem est quod de idem falli; nobis to misse or, faille of his stroke. Hinc affine Colpo, i. e. frustum, de quo Spelmann. ex Flovedeno, cuius etymon proculdubio à Greco κόλπος, decurto, minuo, mutilo, unde nostratum Collops. V. doctiss. Casaub. de lingua Anglicâ vetere, p. 279.

Combato.] 1919. 52. *Municeps. De Abbate S. Augustin. Cant. dictum, qui cum Baronibus, i. municipibus sive burgensibus Sandwichensibus litigans, ejusdem cum illis municipii se assertis participem.*

Comitiva.] 1112. 35. Societas, sive comitatus vie. Anglis company. Genus etiam dignitatis alibi notat. de quo Voss.

Commerciones.] 762. 36. Fines, limites, confinia. vulgò, marcz, marchiz, marchz, nobis marches, quomodo Anglia partes Wallie & Scotie proximantes vernacule the Marches dicimus; aliàs cum Gallis Frontiers. Hinc in Germania Marcomanni dicti, quasi gentes Marcham, collimitum, vel confinia incolentes, nobis olim Marchisii, vulgò, Marchers. i. contermini. Hinc etiam limitis Comes, sive præfectus limitancus, Germ. *Spargrave* dict. Latine Marchio, Marchisus, etiam Marchisius, Gallis & Anglis *Parquis*. Voces omnes à Germ. *marc*. Anglo-Saxonib. mearc, limen, termini signum, nota: unde, quorundam opinione, Merciorum apud nos olim, Heptarchia Saxonica auctor florente, regni nomen; Saxonice myrcenapuc. a mearc scil. terminus, finis: utpote cum Merca reliquorum omnium regnorum esset confinis, ac limitata. Plura de vocib. apud Hotoman. Voss. alios. Ad Comerciones redeundum: quo vocabulo usus iste auctor pro Sax. gemxpum, quod idem sensu, limites scil. vel confinia. quomodo land-gemapa in Fæd. Aluredi & Guthr. R.R. cap. i. pro certæ fines. Unde, (gc. bicz ut in sexcentis aliis, tractu temporis extrito) nostra-

rium hodie meares, al. meeres, eopse sensu.

Commissionarius.] 2046.26. Commissione. i. mandato delegatus, assignatus: vel cui quid potestas ab altero demandatur, vel committitur.

Communa.] 664.55. Omnes prædicti magnates juraverunt communam London. De Gulielmo, Eliensis Episcopi, Ricardi reg. Cancellarii, depositione hic agitur: quod Hovedennum apud fufius sic: Placuit ergo Johanni fratri regis & omnibus Episcopis, & Comitibus, & Baronibus regni, & civibus Londoniarum, quod Cancellarius ille deponeretur, & deposuerunt eum, & in loco illius instituerunt Rothomagensem Archiepiscopum, qui nihil operari voluit in regimine regni, nisi per voluntatem & consensum sociorum suorum assignatorum, & per consilium Baronum Scaccarii. Et eodem die Comes Moretonii, & Archiepiscopus Rothomagensis, & alii regis Justitiani concesserunt civibus Londoniarum habere communam suam. Et eodem anno Comes Moretonii, & Archiepiscopus Rothomagensis, & fere omnes Episcopi & Comes, & Barones regni juraverunt communam illam firmiter, & inconcussè se servaturos, quamdiu domino regi placuerit, &c. Ubi Communia (ni fallor) pro associatione, consideratione, compaggio: ita ut concesserunt civibus Londoniarum habere communam suam, idem sit, ac cives Londinenses in fodere vel pacto ab eis inito sibi associarunt, vel ejusdem foderis socios secum & participes esse voluerunt, quo decretum vel consultum illud, de Cancellario deponendo, communi omnium consensu factum, debitum fortiter valeat effectum. Hoc aliis Communia, ut multis probat doctiss. Vossius. quo quidem sensu sapias occurrat in Stabulimento (ut vocatur) Communia Rothomagi, & Faleliz. & Pontus Audomari, inter Chartas Ducum Normannia, p. 1066. Vox autem, præter hanc, aliam olim talis significationem, ut hic 704.30. item 1276.34. ubi, ut apud Mast. Paris. hist. 261.21. item, quomodo Communes heic, 2429.55. pro plebe, vulgo, populo, turba, nobis the Commons; alias, (à Gallico Communante) the Communality. Similiter apud Roger. Hoveden. in Ric. 1. fo. 410.4. Communia Londoniz, pro urbis illius plebe vel civibus. Hinc Comitiorum Anglia domus inferior, ubi plebis procuratorum confessus, vulgo audit, the house of Commons. Alio tamen sensu vox postea, 1941.60. ubi iam ad rem aliquam commune vel indivisum signat, in quo sc. quæ cum uno aut pluribus aliis communicat vel participat, ut in loco illic intellecto, ad ferendum sc. & agendum. Unde illud, 1947.14. ubi de eodem loco agitur: remaneat communis Abbati & Priori ad caviandum & chasandum quociens necesse habuerint. Vulgo, à Common. de quo vide Cowell. in voce.

Companagium.] 854.46. Quicquid cibi præter panem & potum, à Gall. campanage.

Compassiosus.] 2640.56. A compator forte: unde & compassio, pro misericordia: Gallis & Anglis, compassion. Plura apud Vossium in vocib. Compassio, & Compator.

Compellativum.] 845.13. pro hoc, & Foxus in Alt. & monument. tom. 1. pag. 193. & Spelmann. Concil. pag. 405. compellationum exhibens. Subintelligendum forte negotius. i.e. causis vel litibus accusatione motis. Sensum loci talem arbitror, scil. ut Episcopus (cui & hic & alibi omnis hoc impetrum) purgationum curam habeat, ut quid iniquum fiat, sicut enim hoc in loco compellatio, accusationem;

sic, (ut alibi ostensum) adlegatio, purgationem sonat.

Completerium.] 1877.4. Preces & cantus vespertini: divinorum officiorum de die celebratorum complementum; à complendo dictum; quod ultimum, vel extremum. vulgo, the Compline.

Concambium.] 1820.39.44.52. Idem quod Escambium, infra.

Condos.] 2142.44. 2143.30. Mendosè forte pro Condor, al. Condol, quod Gall. dorsum terra, porca: vulgo, a Ridge.

Confessio.] 1291.63. Martyrum cubiculum, ut quibusdam dictum. Illa sc. pars ecclesie ubi condita sunt Martyrum reliquia sub altari: nec tamen martyrium, ut multis probat Ludovic. de la Cerda, Adversar. sacr. in voce. Locum hunc in ecclesia Cantuariensi vulgo Under-croft dicimus, de quo nos in Antiquitat. Cantuar. pag. 175.

Confinator.] 2544.12. Mendosè pro Consiliator, ut paulo infra, lin. 36.

Coogildones.] 763.19. 825.5.6. alibi Gildones. 825.10. à Sax. zezylðan, qua vox (ut rectè notat Lambardus) à zyldan, quod solvere sonat, fluens, una pariter solventem significat. Nomen duabus de causis impositum: una, quod isti pecuniam interdum in unum conferrent, atque una cum socio, cadis conficio, ad percipi corporis estimationem explendum pro more contribuerent; interdum vero compensationis nomine, pro socio occiso estimationis partem reciperent: altera, quod pecunia quadam communis foret ad convivium publica, qua certis temporibus intervallis celebrarent. Tale, ut videtur, eorum contubernium sive collegium, quorum (ut est in L.L. Hen. 1. cap. 88.) crocca covelet, id est, quorum olla simul bullit: à Sax. cþocca, olla, & pællen, bullire; co præposito, quod, ut con, in compositis simul vocat. E.G. in co-partner, co-operate, co-ordinate, co-incident, &c. Vox, ut verisimile est, cum more, hinc in Cambriam ivit; Cambri enim gildio, computationum expensas exolvere, sonat. Vicani atque agricola (inquit Lindenbrog. in voce Gildonia) in Germania Gilde vocant convivium publica, qua collata stipe quotannis semel iterumque celebrare solent. Sodalicium vel contubernium hujusmodi, Saxonibus zebeopþrice, & zyldþrice, Belgis ghildschap, dictum: & ab eodem fonte fluxit nostratum Gilde, pro religiosorum olim aliquos societatibus, ut & mercatorum, mechanicarum artium, & opificum ordinibus, (Companies hodie vocant:) ut & Gildhalle, pro pratorio, publicique confessus ejusmodi aula. Congildo igitur est contubernalis, contribulit, contributionum socius: Belgis ghilde-boeder, al. gulde-boeder. Monendum hic, locorum supra signatorum priorem, ubi vox ista reperitur, (Legum sc. Ina regis cap. 20.) apud Lambardum male, hic autem multo pejus exhibitum. Ibi enim voces quadam Saxonica: hic autem plures Latina desiderantur. Priorem sic restituo: inter to þroþfianne, & opþe to alyþanne, inferenda hæc: opþe to fleanne. Vide Concil. Berghamsted. cap. 28. apud Spelmann. pag. 197. Posteriorem verò sic: — nec cornu iocet, profute (i. tanquam furti iuste suspectus) examinetur, (ut, pro examinis exitu) vel occidatur, vel liberetur. Si quis autem (ita) percipi corporis estimationem eegerit, confirmet (interfector) se illum tanquam furem occidisse: nec solvatur ipse occisi (capitis estimatio) congildonibus, &c.

Conjectare.] 824.3.62. Contribuere: unde Conjectum.

jectum. i. est, contributio, collatio de substantiis; pluribus pnia debitoribus pecuniam in unum conferentibus, quod conglodonibus supra solenne. Plura vide apud Lindenbrog. in voce Conjectum. & Buchel. Nat. in Heds histor. Ultraject. ubi in Episcoporum Privilegiis (ut vocantur) vox frequens, & immunitatem illam, aut similem, ubique significat, cui nostratum Scot (a tribus excusationem intellige) plane respondet.

Conjuratio.] 918.63. Hic pro Adjuratio, Exorcismus, quod enim hic Latine Conjuratio, Sax. est hal-puaz, ab halpian, adjurare, exorcizare. Hinc nostras, & Gall. Conjuratio, pro Demonum, per incantationes, tum excitatione, tum ejedione.

Conquestio.] 912.38. Conquestus. 725.58. & saepe. Vulgo, Conquest. Omnia, ni fallor, a Gallico conquester, hoc est, vincendo acquirere, & imperio addere, vel finibus ditionis adjicere; quo quidem sensu verbum conquirere hic. 468.29 472.44. Hinc Guilielmus Nichus, Britannia subacta, Conquestoris nomen adeptus, ut hic, 725.38. vulgo, the Conquerour.

Conquestor.] Vide Conquestio, supra, in novissimis.

Consideratio Curie.] 927.42, 63. 938.7, 8. 1920.1. Pro Judicium, vel Consilium Curie, five tribunalis: quibusdam olim Exguardium. Constit. Sicul. li. 3. tit. 17. (a Spelm. partim exhibit. in voce Exguardium) de vasallo delinquentem in dominum, (sc. ratione felonie, vel servitii post tertiam submersionem non prestiti, &c.) Dominus potest de eo quod tenet ab iplo, ipsum per exguardium dissolvere, &c. Id est, non suo proprio iudicio, sed iudicio, super ea re consulti, decreto vel sententia: causa scil. judicialiter, & servata juris forma, prius cognita. Vocem enim exguardium idem signare consilio, ac Gall. eigard, de qua crebre in veteri Normannie Custumario, E.G. a leigard de la court, i. (secundum exemplar Latinum) ad eigardum curie. Simili loquendo modus occurrit mihi in Cantu nostri Custumar. in re haud absimili, nimirum ubi agitur de fundi ademptione ob redditum tempestive non solutum, sc. per agard de la court, id est, iudicio curie sue, vel ut hic, per considerationem curie lux. unde phrasia illa forensis vel hodie usitata, sicut curia consideraverit.

Configillatio.] 856.34. — infigilletur manus ejus, & inquiratur die tertia simulaminum sit intra configillationem. Sax. (in Tenu Roffen.) sic: 7 inpeglize man þa hand. 7 pece man oþer ðane þpidoan ðaze. 7 þa þpæþen 7 þa heo be ful 7 þa clæne b. n. nan ðam inpegle? i. e. manus (oidatio probati, projecto jam ferro igneo: i. vestigio) obligetur, & inquiratur die tertia si munda sit, vel immunda (in-asta scil. necno) intra obliigationem.

Constabularius.] 574.59. 1212.18. & alibi. Vox (ut ostendit & quæ doct.) a diversis diversimode scripta: efficta vero a Gall. Conestable, ut hoc a Latin. Comes stabuli, qui veteribus aliis, Tribunus stabuli dictus, ut qui stabulo superiorum Imperatorum esset præfectus. Regino Pruniensis (qui floruit an. 1010.) Chron. li. 2. ad ann. 807. Burchardum Comitum stabuli, quem corruptè Constabulum appellamus, cum classe milie in Corsicam. Posterioribus autem seculis ad magistrum equitum, perinde max ad omnem turma equestrem, tandem & pedestrum, præfectum (i. Centurionem) quem hodie Capitaneum appellamus, nomen transit. LL. Edv. Conf. ca. 35. Erant & alie potestates — per singulos Comitatus totius Regni prædicti (i. Anglia) constituta, qui heretoches apud Anglos, — Latine vero dicebantur ductores exercitus; apud Gallos capitales Constabularii, vel Marefchalli exercitus, &c. Hinc verò (ut rectè monet Spelmannus) liquet, non receptum sunc temporis

a nostratibus hoc vocabulum, sed a Normannis postea introductum, & ad eos collatum, qui aut militem ducebant, aut rem militarem curabant, aut loco alieni præsidio dabantur. Sic Regni Castri, Hundredi, Villa, Constabularius, &c. Traducitur etiam ad officiales marinos: unde qui postea Admirali dicuntur, sub Ricardo 1. Constabularii classis regie nuncupantur. Vocem itaque qui accersunt a Sax. cýning, Rex, & ytable, stabilis, q. columen regu, & ejus statum conservans, planè nunguntur. Vox autem huc ab Anglo-Normannis adducta; quàm variè & late ab eis fuerit tandem usurpata & extensa, tractatim satis accurato, ostendit Spelmannus, quem imprimis vide.

Constamentum.] 1399. 38. Gallice Coustemens, pro expensis, impensis, sumptibus: vulgo, Costs. Vide Cultus. Venit, ut videtur, a Latino Consto, q. vocis significatione quâ valere sonat. De quo vide Cl. Calauboni, Is. filii, Tractat. de Usu & Consuetud. pag. 111, 112.

Consuetudinatum.] 977.2. Librum illum rituale; olim longe lateque celeberrimum, intellige, quem ab anthore Osimundo scil. Sarisburienſi episcopo, Militale secundum usum Satum appellabant; officiorum divinarum omnium & singulorum (Agenda vocant) ritum formulâque describentem.

Consulacor.] 1230.53. Idem fortè qui apud Vossium ex Freculpho, Consularius. Utrumque, ni fallor, Consiliarium signat, vel Consiliatorem; unde nostratum, Counsellour.

Contenementum.] Vide Tenementum.

Continentia.] 544.55. 1394.25. 2767.22. Synopsis, argumentum. Hinc autem tractatus alicujus argumentum five summa, nobis hodie, the contents, q. contentorum synopsis.

Contratenere.] 830.36. Sax. forþhealdan, quod contra legis præceptum, ex contemptu tenere, vel detinere, sonat.

Contribunales.] 861.2. Tributes foree, vel contribules. quod enim hic: & portet fadum erga contribunales mortui: in LL. Hen. 1. ca. 68. est: & portet factionem erga cognationem. Saxonice verò sic: 7 pege ða fæþþe þiþ ða mæzþe. i. e. Lambardo interprete, is jam cognatus interfecti pro inimico habetor. 1. Werregildum.

Controversiones.] 1196.51. Controversia.

Conventionare.] 584.58. 1090.32. 1105.30. Est super aliqua re paciscendo convenire, & id, de quo convenit, promittere. vulgo, to covenant.

Conus.] 898.39. Idem, ni fallor, quod Matt. Paris, histor. p. 748. l. 14. Cuneus monetilis: sigillum ferreum scil. aut chalybeum, quo numus cuditur. a forma dictum. atque hinc fortè numus ipse nobis vulgo; Coine: numarius, vel cunfor monetarius, a Coiner. V. Spelm. & Wats.

Coppa.] 75.23. i. e. Cuppa, ut infra, ead. col. lin. 35. Alio tamen sensu postea. 1820. 62. ubi idem est quod nobis vulgo, Coppe, i. e. quorundam frumenti manipulorum five fasciculorum acervus cristatus, vel in acutum editus. Hinc coppate pro acervos sic congerere. Nobis hodieque, a topped crown, pro rei alicujus capite cristato, vel ad cristæ modum edito.

Corabus.] 812.51. Corrige Carabus. Sic enim Flor. Wigorn. ad ann. 892. Occultè (inquit) de Hibernia fugerunt, carabumq; qui ex duobus tantum cornu & dimidio factus erat, intraverunt, murumque in modum sine velo & armamentis, post 7. dies in Cornubia appropinquarunt. Rem gestam sic enarrat anthor Chron. Sax. ad ann. 891. ðny Scottar epomon to ðelfpæde cýninge

nunge on anum bate butan alcum zepedun of
Hibernia ponon hi hi bertalon. foppon de hi
poldon fop Goner luran on elpeodineyre bion,
hy ne pohton hpan? de bat par gepophy of
Diodan healfpe hyde. De hie on fopon. 7 hi
namon mid him 7 hi hæfdon to reofon nihtum
mete. &c. i. e. (doct. edicoris & interpretis venia) Tres
Seculi ad Alfredum regem venerunt in una navicula,
omnibus destituta armamentis, de Hibernia, unde seclā
subdixerunt: volebant enim pro Dei amore peregrinari,
de loco, quocunque ferrentur, non solliciti. Navicula ex
duobis coriis & dimidio facta fuit: secum autem as-
sumpserunt unius septimanæ viaticum, &c. De navicu-
lis hujusmodi plura vide apud RR. Armach. Brit. eccl.
Primord. pa. 606. in marg. Luid. Fragment. fo. 31. a.
Twin. Comment. li. 2. pa. 80. Seld. Mare Claus. li. 2. c. 2.
item Salmas. in Solin. Hiberni vocant Corrogges, à
Britan. fortè Corwg. Corwgl Cwrtwgl quod cymbam
sonat corio contextam. V. Dictionar. Britannico-Lat.
Gallis Carabe, quod, uti Carabus, à Græco καράβιον.

Corepiscopus. 1650. pennult. 651. 34. Quasi xweirds.
i. e. rusticus episcopus: episcopi nempe vel archiepiscopi in
remotis agentis vicarius. de quo vide Duaren. de sacr.
eccl. minister. li. 1. ca. 9. & Spel. Huic affinis episcopus
ille nobis iustitraganeus dictus. De Corepiscopo verò cujus
hic mentio vide Antiquitat. urb. Cant. pa. 65. 299.

Coriscus. 686. 43. — corisco cooperto, & scripto no-
bis ignoto &c. Fortè legendum: codicillo cooperto &c.

Corium perdere. 761. 64. 830. 55. 927. 49. idem quod
corio catere, lin. 61. qua vapulare sive verberibus cadi
significans. Pana corporalis servus propria, qua quan-
doq; in pecuniariam mutata: unde Sax. hyð 3ylde,
al. hyðezilo. i. corii redemptio; ab hyðe corium, &
3ylde, solutio, compensatio. atque hinc corio compone-
re. 902. 19. item corium redimere. 927. 61. id est, vir-
garum metum pretio redimere. Hoc in LL. Hen. 1. c. 78.
pretium corii dicitur, quod idem ac in L. Salica 43. §. 2.
solidos pro dorso suo reddere. Plura infra, in Hidage.

Coronator. 1916. pennult. Est officialis sive minister
coronæ regis, inquisitioni homicidii aliisque hujusmodi
ad coronam regis spectantibus præcipuè designatus. De
quo pluribus Cowellus noster, in voce. Vulgò, **Coro-
ner**, ut hic, 2145. 39.

Corporale. 1850. 1. Sindon vel linteum quo Cor-
pus Domini. i. panem consecratum tegunt: unde alias
Dominicale dictum. quibusdam, pulvinar sacroilan-
tum. Gallis Corporail, nobis the Corporeall.

Corredium. 767. 34. 1347. 45. 1872. 57. 61. Cor-
rodium. 907. 11. 948. 25. alias Conradium, Conredium.
vulgò, a **Corrode**. Obsonium est, quod vel superiori in sub-
sidium penditur, vel in mensam alicui alii apponitur.
Cibus, mense apparatus. Item Convivium. Rei quale
quale vestigium (ni fallor) adhuc in hospitio quo eccle-
siarum cathedralium & collegiorum Firmarii (predi-
corum sc. conductores) dominos suos, prædia invifendi
gratiâ adventantes accipiunt, quod vulgò, **Entertain-
ment**, cujus redemptio pecuniaria, **Entertainment**,
monet, vocant. Vox autem amplioris est significatio-
nis, ut apud doctiss. equisem videre licet. Sape occurrit
scriptum cum r. singulari, corredium sc. unde vocem à
con, & edo constatam reor: N. enim & R. litera in
veteribus libris crebrò mutantur, ut Cl. Salmasio in
not. Plinian. observatum.

Corined. 919. 16. 25. Anglo-Saxonibus erat in more
positum, panem certis quibusdam destinatisq; sententiis
consecratum reo gustandū offerre. habebant enim peni-
tem instam opinionem, non posse quæquam mali consci-
am panem hoc modo dedicatum gloriare. Offam judicio-

lem dixerunt. Ita Lambard. qui panem vocat exora-
tum. Corp (inquit) exoratum sonat, nec a neod, id
est necessitate ductum, panem significat. Mallem ipse
offam exoratum: ab eodem corp, & pæto, vel pæto,
(à pædan, Belgis Snitden, quod scindere sonat)
particula, bolus, frustum, offa.

Cosinus. 1684. 17. Gall. Coussin, Pulvinus. Origo
fortè à Coxa: quod sedentium coxis supponatur. Lati-
nis coxim adv. pro cossum sedendo, vel in coxis niten-
do. Item Hispanus Cuxin, & Coxin, pro pulvino.

Costagium. 1616. 32. Idem quod Constamentum,
supra, & Custus, infra: qua vide.

Costera. 1218. 6. Litus, ora maritima. Mat. Paris.
Costa maris. hist. 258. 28. unde nostr. **Costa**, & **Dea**,
costa, eodem sensu. Vocum posterior à Gal. Colte i. litus.
unde alias nobis dict. the sea-side: prior fortè ab coru
Costier, obliquum, quemadmodum plerumq; ora maritima.

Cotarelli. 706. 28. Nam singulari nusquam occur-
rit numero: plurals verò quandoque sic, quandoque
Cotarelli. qui quidam è plebe apud Gallos, ex prædā
& rapinā (exlegum instar) viventes, nobilibus & ec-
clesiasticis viris olim oppido infesti. Gallis Cotereaux,
& Costereaux, vulgò dicti. F. 1451. 22.

Cottarius. 1257. 39. Cota. i. ingurii habitator. Vulg.
& Cottager: à Sax. cotte, spelunca, latibulum. Vide Spel.

Craspiscis. 897. 64. Idem proculdubio quod alibi
Craspeis; Spelmanno nostro Grampois, piscem grandior.
Vox composita, cujus prior syllaba in unā, à Gall. grand;
in alterā, à Latin. crassus, Bractono, Crassius piscis.
li. 2. ca. 24. fo. 55. b. folio verò 120. a. Grossus piscis.

Cremabilis. 980. 21. Quicquid faciliè cremetur.
Ulpiano cremialis.

Crocardus. 1493. 65. Reprobum nummi genus, ali-
às Cocodones dict. Vide Walsingham. hist. ad. an. 1301.

Croftum. 1289. 33. 2090. 32, 39. Pradiolum (in-
quit Spelm.) pone habitaculum rusticum, à latioribus
campis ideo distinctum, ut animalia rustica subieci usi-
bus exhibeat. Angulus campi, idemque fortè Saxoni-
bus quod nos hodie (Normannos sequenti) Clautum diti-
mus. à Clole. Vide Cowell.

Cruciata. 1660. 8, 9, 11, 12, 15 18. 2671. 23, 46.
2672. 45, 48. Litera pontificia, quibus auxilium im-
ploratur adversus hostes ecclesia, in primis Saracenos
& infideles, (quibus signum crucis ludibrio est:) quo
tamen pontifices Romani contra ipsos etiā Christianos,
inimicos suos, (ut hic Urb. 6. contra Clement. Anti-
papam) interdum usi sunt. Vulgò, a **Crucjada**: à crucis
signi in vestibus opem ejusmodi ferentium gestatione.

Culvertagium. Vide Fridwica.

Cuneus monetæ. 1816. 6 10. Moneta eundem vel
percutienda ius. vulgò, **Coyntage**. Vide LL. a. Ethelstani
reg de quibus hic, 843. 32. & Conus, supra.

Cuppa mazerina. 1614. 29. Idem quod nobis hodieq;
a mazer. Belgis mactet est aceris arboris tubercu-
lum, unde, ut fertur, vox orta; quoniam (inquiunt)
istiusmodi pocula plerumque sunt acerna.

Curia Apostolica. 1194. 27. Vide Apostolicus.

Cursaria. 1164. 14. Piratas, & latrones marinos,
qui maria discurrunt, Galli vocant Cortaires, & Cour-
taires. Hinc, ut videtur, Cursaræ nomen, quod navi-
cula genus Celoci (ni fallor) simile, utrumque à celo-
ritate dictum, q. curtoræ, quomodo Hovdeno dicta.

Curtelagium. 1090. 33. Curtilagium. 2029. 45.
Hortus olitorius, vel ubi leguntur olera. Vocabular.
vetus Anglo-Latin. Curtlage or gardeyn. Olerati-
um. In eandem sententiam Lindenod. Provincial. li.
3. tit. de decimis, cap. Sancta. §. omnibus. Curtila-
gium (inquit) dicitur locus adjunctus curti ubi le-
guatur

guntur herbae vel olera. Vox est à Gallico courtil; agium addito in vocis productionem.

Curtillum.] 764.59. rustici curtillum debet esse claustrum astate simul & yeme. Curtillum hic idem quod alibi Curticella. i. parvacurtis. Pradiolum intellige. Curtis enim, ut & Curia, habitaculum signat rusticam cum adscriptis pradiis, vel (ut Lindewodus^a noster vocem explicat:) Curtis est mansio vel manerium ad inhabitandum, cum certis possessionibus, & aliis emolumentis ad tale manerium pertinentibus. Idem Gallis, quod Italis Mansus. Per. Benevent. Curru vulgare est Gallicorum, sicut Mansus Italicorum. Item locus ille conclusus sub dio, ante ades praefertim virorum principum. Vulgò, à Court. A voce ad rem: unde forte Forensium nostrorum Breve, de Curia claudenda, ortum, de quo Cowell.

Curtis.] Vide Curtillum.

Custum.] 1796.55. 2576.42,55. Consuetudo: item vestigal consuetudine debitum. à Gallico Coutume, nobis Custome. Vide Cowell. in voce. in primis autem doctiss. Casanbon. Is. fil. de me studiisque meos optime meritum, Tract. de Usu & Consuetud. pag. 111, 112, &c.

Custus.] 1937.26. 1942.9. Expensa, impensa, sumptus: vulgò, Costs; à Gall. Coult.

Cyboreum.] 1019.7. quandoque Cyburium; quandoque, & rectius, Ciborium. Arca, seu paxis, vel scrinium super altare, apud Pontificios, in qua sacramentum altaris conservatur. Gallis Ciboire. Vox à cibo, sacramentali scilicet, quem continet: & interdum ad eam recti partem presbyteris sive chori translata, cui altare suppositum.

Cynebot.] 845.62. alibi Cynegild, & Cenegild. Lapsus hic doctiss. eques, qui voces expositurus eas cum mazgote confundit: qua compensationis est pars illa interfecti cognatus debita; atque hic cognationi datur regia, sub vere nomine, & tanquam natalis pretium, ut vocant, unde hac Sax. re pæpe belympaþ to ðam mazgðe ðær cyne cýnneþ. i.e. veram debent habere propinqui regii: postea vero, þam pæpe habbaþ ða mazgar. i.e. ipsam veram debent habere parentes: (intellige propinquos, ut infra in voce parentes:) cum quod sequitur, cynebot, omni populo debeatur, ob regem sublatum; iuxta sequentia: 7 þ cynebot to ðam landleod: postea, 7 ðam cynebot þo landleode. i. ad gentem verò pertinet compensatio regia, scil. quæ regia.

Cyreath.] 842.63. Cyreath. i. iusjurandum electum, &c. Juramentum scil. quod quis cum quibusdam aliis conjuratoribus à majori numero selectis, praestaret: cui contrarium Rimach, quod nempe quis cum toto conjuratorum nominatorum catu vel numero daret. Prius à cýpe, Sax. i. electum, & að juramentum, nobis hodie oath: posterius à þrætt. i. numerum, & eodem að.

Cyricceattum.] Sic enim scribendum, quod 762. ult. Ciricceattum, aliter, (ut in LL. Hen. 1. ca. 11.) sed perperam etiam, Chericeattum; nec melius hic. 469.37. Syricceat. Vox est pura pura Sax. cýpiceat sc. quam Lambardus, legum Saxoniarum primus editor & interpres doctiss. saepe Latine reddidit (quomodo etiam in verbor. explicatione eisdem LL. praefixa) primitivæ seminum, ad verbum autem (inquit, & rectius) vestigal ecclesiasticum. quam quidem versionem, posteriorem se amplectitur doct. Whelocus^b, priorem, ut inconcinnam, nec immerito, rejiciens. Primitivæ nempe San, ppumpceata, aliàs ppumpipa.

In Gloss. sub finem Lambardi Glossar. Cyricceat, ecclesia census redatur; quomodo etiam vel apud Lambardum ipsum, L. L. Canuti, par. 1. ca. 11. & bene quidem; cum re verà census sit, sive in gallinis, sive aliis rebus, pro adim decimæ, solvendas die S. Martini, de quo vide Gryphind. de Weichbilu. Sax. ca. 30. nu. 11. voce ducta à Sax. cýpice ecclesia, & pceat, posterioribus scot census, vestigal, symbola, munus. Male interrim teopan pceat tar, pecuniarum decimas, Latine fecit idem Whelocus, Notis ad Bede hist. eccl. l. 4. ca. 29. item ductio simpliciter, sive generatim, (quomodo Lambardo ibidem visum) decimas planè signet. Plura si cupias doct. Spelm. Glossarium adito.

D.

Dagger.] 2597.54. Pugio, sica: vulgò, à dagger.

Dalmatica.] 61.53. 441.64. 1159.13. Vestis sacerdotalis, linea, longa, & candida, Albæ similis, vel Superpellico, (ut vocant, vulgò, à duplice:) à Dalmaticis populis primò petita, de qua plurib. Spel. & Watsius, qui Dalmaticam vestem etiam regiam fuisse notant, ac in regum nostrorum consecrationibus nondum exoletam.

Danegild.] 942.30. 957.45. 1024.24. Tributum Angli indictum, aliàs ob pacandos Danos, patriam infestantes, aliàs ob arcendos. Tributu Danicum. De quo iustum habet tractatum apud doctiss. equitem.

Dayworke.] 2203.26, 27, 28, 30. Quantum terra arabilis unius diei cultura sufficiat: vel illud soli spatium quod uno die bonum iugo arari potest. ad verbum, opus unius diei. à vernaculo nostro day. i. dies, & work, opus. Gallis Journeus, à jour, dies: unde Larino-barbaror. Jornale, Jornata, & simil.

De alto & basso.] 2526.51. Idem quod infra, 2604.54. In alto & imo. Verborum formulâ, quâ faciliatimano dissidentium consensu; arbitris conceditur, lites & controversias inter eos ortas, sursum deorsum; (quod Gallis Haut & Bas) pro suo arbitrio dirimendi, & componendi.

Decania.] 59.13. Dignitatem ejus hic intellige; qui in majori ecclesia, denis ad minus Canonicis, sive Prabendaris (ut vocant) sub Episcopo praest. Decanatum aliàs nominant. De pluribus aliis vocis significationibus, Spelmannus.

Decanus Christianitatis.] 1961.23. Quem recentiores Decanum ruralem, & exteri Archipresbyterum vicarium, (de quo, ut & de urbano, Duaren. de sacr. eccl. minist. & benef. li. 1. ca. 8.) antiquiores Angli Decanum Christianitatis vocarunt: quare verò, jam offensum in voce Christianitas.

Decima.] 924.40. Bractono nostro Decenna. Decuriam (inquit Lambardus in voce Centuria) teohung, sive tienmantale, id est decemvirale collegium appellavit Saxones. Ac ne quis ignoret, decuria ex decem viris constabat, quorum singuli unusquisque sistendi fidejussores erant, et quid eorum aliquis dedisset damni, id omne reliqui resarcire debebant. Sic ille, qui rem pluribus prosequitur, cum adi, item Wil. Malmesbur. de gest. reg. Anglor. li. 2. fo. 34. a.

Decius.] 1522.33. Gul. Neubrigensi, Rer. Anglic. li. 3. ca. 22. Decius. Vox est à Gall. Dc, al. Dct, unde Latratium Dct. pluraliter Gallis Dets, nobis Dctc. Talus, saxillus, alea. Vide Spelm. in Dadus.

Defalta.] 1933.62. Vox fori. Defectus, negligentia, deliquium. A Gall. defaut. Bractono frequentius. Vulgò, default.

Defendere.] 311.9. Prohibere. Videatur Spelm.

[Z 2]

Defens

^a Provincialis. 3. tit. de decim. ca. Sancta. 6. omnibus.

^b Ad LL. San. Praefat.

Defensa.] 2605.60. 2606.1. 2737.17. *Roborarium*: vivarium cervinum; sive locum consecutum vel inclusum, in quo fera viva non pascuntur solum, sed & defenduntur; eoque *Defensa* dictus, alias *Parcus*, quod vide. *Sapem* dicimus Angli, a *sence*.

Defensibilis.] 2423.39. *Defensionis* apertus. De nave dictum, ita ex omni parte habili & instructa ut navali praelio inserviat.

Defensivæ locorum.] 524.19. 528.12. 703.61. *Viccomites*, ut secundo locor. hic signatorum: *Defensivæ locorum* seu *Viccomitis*, quos *Mat. Paris.* ad ann. 1153. p. 86. l. 37. ed. *Wats.* *Viccomites* appellat, simpliciter. Sic autem nuncupati, quod loca (i. Comitatum, vel Provinciam) eorum cura & custodia sub Comitibus, commissæ, tuerentur; vim & injuriam prohibendo, latrocinia compescendo, pacem regiam, i. publicam, non solum legum tramite, sed armis etiam (si opus fuerit) promovendo; jura regia & veitigalia curando, colligendo, fisco inferendo.

Dei judicium.] 942.2. 982.63. Sic à veteribus dicuntur probationes & sortilegia, quibus ad reatus examen usi sunt: *Ordaleum* sc. & ejus species; quæ *Ferrum candens*; *Aqua fervida*, & *Aqua frigida*; *Symbolum Crucis*, & sacra ipsa *Eucharistia*; *Offa judicialis*, seu panis, item caseus excretus, (*Saxonibus* *comfined*;) *Duellum*, alias *judicium gladiatorum* dictum, &c. De quibus omnibus amplius satis, nec minus eruditum habes tractatum apud doctiss. eq. verb. *Judicium Dei*. De *Ordale* nos infra, in voce.

Delatura.] 763.5. *Pretium delatori* constitutum. *Saxonib.* *melde feoh*, à *melban*, *prodere*, *detegere*, *deserre*, & *feoh*, (unde nostr. *fel*;) *pecunia*, *stipendium*, *merces*. *V. Vossium*, & *L.L. Hen. 1. ca. 64.*

Demando.] 1918.11. *Exactio*, *interpellatio*, *postulatio*, vulgo, *Demand*: à Gallico, *Demande*.

Demanium.] 1113.51. alibi *Domanium*; ex Gallico *Domaine*, quod à Latino *Dominium*. *Res* signat *dominicas*, sive quas proprio quis jure possidet: ac *æter' iðoxlw*, quæ ad coronam regiam pertinent. Hinc *Domanium Franciæ* (*Choppinum* audis) definitur illud quod nominatim consecratum est, unitum & incorporatum regis coronæ. Hoc autem in loco, *demanium* priore usurpatur significatione, pro *fundi scil.* proprietate, h. e. terris & prædiis quæ dominus hereditarie (accipienti sc. & heredibus suis) non tradidit suis (ut vocant) tenentibus, sed aut sibi reservavit, aut ad annos aliquot, sub certis etiam legibus elocavit. Vulgo, *Terræ Dominicales*, & *Demaine-lands*. Appositè igitur *Servitio* hic opponitur: cum in dominico tenere, & in servitio, è diametro sint contraria: posterius nempe terram sic, ut diximus, elocatum vocat, sc. non possidentis propriam, sed quam eà lege à Domino accepit ut aliquod servitium eidem exhibeat. Terras ejusmodi tenementales vocant. Illud, *Saxones* *inland*; istud, *utland*, al. *neatland*, vocarunt. *V. Spelman.* in voce *Inland*.

Denariatus.] 1927.40. *Pretium rei* quæ *denariis* estimatur: puta *mercis*, *redditus annui*, &c. *V. Spelm.*

Denarius S. Petri.] 469.33. 802.24. *V. Romepeny.*

Denna.] 1776.16. *Locus sylvestris*, *asper*, & *incultus*, porcisque pascendis accommodus: à *den*, i. *spelunca*, *cavea*, *ferarum latibulum* vel *cubiculum*. *Cogitandum* tamen: interdum enim nec raro, *Dena* scribitur, prinde ac si à *Dene* oriatur, quod *Saxon.* olim, ut nobis hodie, *vallis*. *Spelman.* vide in *Dena*, cui quandoque *Dios*, al. *Dnote*, agmen vel armentum sonans, ex eo forte *prapastum*, quod porci pa-

stum agminatum agantur: quorum agmen & curator, sive custos, *Drosmannius* olim dictus.

Destrarius.] *V. Dextrarius.*

Delubitare.] 824.31. *Morsu* de subito *laedere*. De cane dicitur in hominem de subito irrumpente, & morsu lacerante, ubi de damno ejusmodi compensando.

Dextrare.] 598.50, 59. 671.41. 1130.20, 26. *A dextris* ire vel *incedere*; ut *sinistrare*. 671.42. *pro*, à *sinistris*.

Dextrarius.] 704.40. 1082.58. *Equus militaris*, & bello apertus. *Gallus* *destrier*, & *dextrier*; *Chancero* nostro *destrier*. Sic autem (ni fallor) dictus à *dexteritate*: vulgo, à *ready horse*. Postea, 2408.53. *pro Casaphrattario*.

Diffacere.] 150.28. *Vox* in *L.L. Hen. 1.* familiaris, sed *diffacere* scripta: idem est quod alibi *difficere*, & *diffigurare*, sc. *deformare*, *faciem* sive *formam*, *decus* sive *gratiam*, *adimere*. Ut hominem *diffacere*, de eo qui oculum exculpserit, vel nasum praeiderit, aut simile quid egerit. Angli adhuc, *to deface*; idem, *to disfigure*, hoc sensu. Ad interfectionem etiam significandam vox extenditur. Nempe ut opposita sunt *facilis*, & *difficilis*, *facile*, & *difficile*: sic *tacio*, & *difficilio*: quasi *deceas*, *facio*, ut quæ non sit. Similiter *Sax.* *doen* & *pondoen*, *pro facere*, & *destruere*: hoc enim hic, ut *dis* & *de* idic, *privandi* vel *negandi* est particula. Hinc autem *Diffidus*. 831.6. *pro deformatus*, *mutilatus*, ab eodem etiam fonte *Gallorum* *diffact*, *destituit*, ut & nostrum *defecte*. *pro clades*, *strages*: quod *Gallus* al. *Delconfiture*, à *delconfire*. Unde *Disconfiture* vox apud *Mat. Paris.* *cladem*, *cadem*, *stragem*, signans, non *diffidentiam*, ut ibi explicatam habes. Hinc nostrum *Discomitatus*, *cod.* sensu, ut & *to discomit*, *pro devincere*, *superare*, *expugnare*, &c.

Diffidare.] 2549. ult. *Bellum indicere*, vel *hostem denunciare*, fide qua ante fuerat renuntiata. *Gallio* *desier*, & *deshier*, Angli. *to desie*. à *dis*, *negandi* particula, & *fides*: cui contrarium *affidare*, de quo supra. Plura, *Spelman.* Hinc *Diffidatus*. 639.39.

Diffodere.] 896.65. *pro Effodere*. De fure, saltem furis suspecto, dicitur, *occiso* sc. & *sepulto*, quem cognatum infontem probare conatur. *Sax.* *zif he clane beo æt þam opdale nime upp þif mæz*. Si *Ordalio* probatus *mildus* evaserit, tollat (i. effodiat) cognatum.

Difforciare.] 830.41. 836.15, 19. *Vox* in *L.L. Hen. 1.* crebra, ut & *Deforciatio*: quarum posterior, rectè (ut solet) adjuncto, *denegationem* sonat juris æqui, *justitiæ* sc. quando ab eo petitur, cuius interest ut rectum fiat. *Sax.* *pihter pinnung*. Talis rectio à *Judice inferiori* (*Domino* puta *manerii*, & ejusmodi) *requisiti* *denegatio*, *jurisdictionem* suam ei *adimit*, alius provocandi causam præbet, & in aliorum forum & potestatem jurisdictionem transire facit. De quo vide *L.L. pradiit. ca. 22, 33, 59.* exemplo fortè ducto à *L.L. Edgari, par. 2. ca. 3.* & *Cannisi, pa. 2. ca. 16.* Quasdam alias vocis acceptiones, eam *Forensibus* nostris melius notam reddentes, vide apud *Cowell.* & *author. Term. Jur.* verbo *Deforcior*.

Diraciocinium.] 1799.44. *Vide* —

Dirationamentum.] 1130.15, 42. *Utrumque* à verbo —

Dirationare.] 208.55. al. *Disrationare*. 850.28. Sic etiam in *L.L. Hen. 1. cap. 2. 29.* Ubi, *ca. 48.* *Diratiocinatio*. Hoc *Normannico-Latinâ* lingua *Derailnia*, quod ad facti sive criminis objecti *negationem*, & ejusdem *negationis* *præstationem* (*justificationem* 20. ani)

vocant) restringunt Normanni; à probatione hoc modo distinguentes: Sciendum est (ita vetus loci quod vocant *Cutumerium*, cap. 125.) quod probatio semper habet fieri ad factum suum probandum. *Deraisna* vero ad factum suum denegandum. Nem enim tanquam actor ad factum alienum probandum debet admitti; nec etiam ad alienum factum *deraisnandum*. Ut rem, & vocis etymologiam plenius pernoscas, audi cap. insequentis principium: *Deraisna* autem est lex quædam in Normannia constituta, per quam in simplicibus querelis insecutus, factum quod a parte adversa ei obijciatur se non fecisse declarat. Et quoniam facti proprii uniusquisque præsumitur scire melius veritatem, *deraisna* de facto quod ei obijciatur conceditur insecuto, unde est quod homo *deraisnat* id quod proponitur ab adverso, id est *disrationat* & demonstrat extra rationem vel sine ratione. Et sic per *deraisniam* irritat quod contra ipsum propositum est ab adverso. Appositè doctiss. eques in voce: manifestam mihi videtur (inquit) ipsa vox originem prodere à Latino *rationari*; adjecto *dis*, quod in compositione contrarium sæpe notat, ut *discreberrimè* apud Græcos. Sic *discordare*, *dis sentire*, *dis suadere*, &c. *Disrationare* igitur est contrarium *rationando* asserere, vel quod assertum est *rationando* destruere. Hoc *Forensibus* nostris hodie, *traversate*. Plura signis cupiat, adeo velim eund. doctiss. equitem in voce, & Cornelli Incept. verbo *Dereyne*.

Disclamare] 1037.38. Vox fori nostri. V. *Acclamare*, & *Calumpnia*.

Disclausus.] 764.60. Sax. *untýned*. i. minimè clausus, apertus; quomodo ager sepe carens, vel sepio. A Gall. *déselos*, unde & nostratum *disclose*.

Discooperiri.] 1216.40. *Activè* discooperire, id est, inquit Vossius, operire, tegere, celare. Contrarium potius, ex adversativâ particulâ, *dis*, præpositâ. unde nostratum *to discover*, Gall. *déscouvrir*, sc. discooperire, *Hisp.* *discubrir*, pro revelare, detegere, quod scilicet erat aperire. Hinc *Discooperitus*. 1151.25. pro, detectus. Hinc etiam *Discooperator*. 2575.19,25. pro, *Explorator*.

Discredere.] 53.7. it. 60.36. 995.14. Non credere, fidem derogare. Unde (ni fallor) & Gall. *déscrier*, & nost. *discredit*.

Disfactus.] Vide *Diffacere*.

Disparagiatus.] 1864.26. Connubio dispari vel incongruo junctus: cum feminâ scil. natalitii vel dote viro inferior? vel è contra. quod *Disparagatio* dictum: unde verbum *disparagare*, vulgo, *to disparage*. Omnia à Gall. *Désparager*, eod. sensu.

Dispensa.] 930.65. 1191.54. *Penaria*, prompenarium, à Gall. *dépence*. Vulgo, à *Spense*.

Disrationare.] Vide *Durationare*.

Dislaisire.] 1166.37. al. *Disseisire*. 1231.28. Bonis deturbare, vel possessione suâ exuere; quod in jure feudali devestire. unde *Dislaisina*, pro privatione possessionis vel dignitatis. quorum contraria *laisire*, & *laisina*, alijs *dislire*, & *leisina*, pro possidendum dare, & missione in possessionem. atque hinc *Forensium* nostror. *to seize*, & *seisin*, item *to disseize*, & *disseisin*, quod hodie non dicitur nisi de prædiis: olim autem, saltem apud exteros, utique de bonis.

Discretio.] 1934.40. Pignoris captio: item bona ipsa pignoris nomine capta. vulgo, à *Discretio*, Vox juris nostri. V. *Namium*, & *Spelmann*. in verbo *Discretio*.

Disvadare.] 2252.col.4. Rem oppigneratam redimere, & recuperare: cui contrarium *invadare*, quod vide.

Divila.] 657.2. 1459.48. Vox fori, testamentum signans. forte à Gallico *deviser*, disponere, ordinare. Alio tamen occurrit sensu infra, 765.3. ubi terra partem sive portionem notat, Sax. *zedale-land*, quemadmodum etiam supra, 611.11. & alibi, nisi quis agrorum limites intelligendos malis; quo quidem sensu pluries in *L.L.Hen.1.us* & apud *Bratton*, fol. 180.b.

Disculè.] 1163.30. 1269.63. 1271.1. Aliquando, aliquantisper.

Domes-day.] 1864.48. Codex Angliæ censualis, totius regni descriptionem, duobus voluminibus exaratum, continens, tempore Guilielmi primi, Comæ questoris diti, & de eius mandato scriptus, & Westmonasterii inter Scaccarii. i. Fisci archiva repositus. unde autem sic dictus, inter alia plura, ostendit *Spelmann*. in voce. Vulgo, *Domes-day-book*.

Domicella.] 884.10. à *Domina*, q. *dominula*. i. junior domina. *Huntindon*. ad ann. 1000. *Dominam* vocat, qua hic *Domicella*: appellatio (inquit *Cotgrav*.) Galliarum regis fratrum minorum filiaribus peculiaris: hic autem ad Normannia Ducis filiam extensa, tralique temporis amplioris adhuc significationis; & tandem apud nos, ut hodie, *puelam* vel virginem omnem nubilem, adhuc tamen in nuptiam significans, vulgo, à *Dam'ell*.

Domicellus Abbas.] 1784.28. 1980.52. Eodem sensu fortè, ac Gall. *Damoisell*, scil. pro nobili juvene gladio militari nondum accincto. *Valetius* fortè, quod video.

Domigerium.] 1657.53. 1682.14. *Dominigerium*. 2605.57. *Dammum*, *jaclura*, *detrimentum*: vulgo, *dammage*, Gall. *dammage*.

Dominicum.] 453.37. 603.19,27. 1046,36. 1168.35. Idem quod alibi sæpius *Dominium*, ut 305.18. 201.27. 641.25,28. quandoque *demanium*, ut supra, quod vide. Nec in aliquo dissimiles terra ille *dominicales*, *dominicæ*, & *indominicæ* alibi dictæ, ut *Spelmanno* jam monitum in voce. unde *dominicatus*, *dominicatura*, & similia, olim efficta, de quo Voss.

Dominium.] Vide *Dominicum*, & *Demanium*.

Domnus.] 115.6. 191.21. alibi *Dompnus*. 370.47. Crebrum avo sequiori pro *Dominus*: sed de ecclesiasticâ dignitate fungentibus plerumque dictum.

Dormitorium.] 1897.20,22. &c. *Monachorum* commune cubiculum. vulgo, à *Dormitor*, *ustasiis* autem, à *Doriter*.

Dorsale.] 61.51. *Maith*, *Pariso*. & alijs *Dorsale*. *Pallium* sive *aulaum* à tergo mensæ *dominica*, in maceriâ sive pariete, ornatu gratiâ, suspensum, aliter, *Frontale* dict.

Dorverniam.] 184. penult. Paucis *Dorverniam* applicuit navibus. item *lin.30*. Castellum in *Dorverniz* dominio. Locum *Florent*. *Wigorn*. *Dorverniam* vocat, *Malmesburienfis* vero *Dovoriam*, al. *Doveram*, *Westmonasterienfis* *Doveriam*, qui burgum vocat, incolæ autem, *burgentes*: quò, cum auctore nostro, *Eustachium* *Bolonia* Comitem navibus applicuisse scribunt, de Castello in loci clivo mentione addit. Ex quibus omnibus veri satis est simile oppidum illud in agro *Cantiano* ad mare positum, arce munitum, Romanis *Dubris*, postea *Dovera*, *Dovoriam*, dictum & non autem *Doroberniz* urbem, *Cantuariam*.

scil. à Saxonib. dictam, hic intelligendam : eosque erroris arguendos quirem Cantuaria gestam volunt ; qui quidem lectus, nomine à Romanis, seu potius Britannis, eorum precessoribus, imposito, recte Dorobernia dictus, ut nobis alibi ostensum : alter autem nunquam sine errore, cuius arguendus est Thomas ille Walsinghamus in Topog. Neustria, ad ann. 1067. gesta quadam Dorobernia castello assignans, qua, si Guisiel. Pittaven. & Order. Vitali illius ævi scriptoribus fidem habeamus, ad arcem spectant Doroverensem, sive Duhrensem. Hæc autem obiter, ne utriusque locorum rectum restituamus nomen.

Dossierum.] 898.8.9. Corbis (ut vocant) dossum. à Gall. dos, i. dorsum : nepos à tergo equi gestatum. Gallis, Panier, à panis, q. corbus panaria. Vulgo hodieque, a Dossier, al. a Pannier.

Dotalicium.] 86.8. Quicquid Sponsa à Sponso datur : ænigmata dori contrarium, quod ænigma, id scil. quod maritus accipit cum uxore. De priore Hotomann. sic : Dotalicium usufructus partis bonorum mariti, quam uxori propter nuptias dat, ut eo post suam mortem alatur. Alibi hoc & Morgengabe confert : Morgengabe (inquit) videtur idem apud Germanos fuisse, quod Germano-latini scriptores dicere solent Dotalium, nonnulli Doarium, Græci hypobolæ : hoc est, unde se ueri mulier mortuo marito possit, qua de causa Vitalis quoque appellantur, quasi quæ utenda fruenda mulieris in omne vitæ suæ tempus attribuuntur. Hinc, si fallor, respondet Sax. porteplean, de quo infra.

Doarium.] 1113.47.48. Idem quod Dotalium. supra.

Dressorium.] 2011.1. Abacum, vasarium, repositorium, Gallis, Dressoir, nobis à Dresser, al. Dressing-board. Vocabular. vetus Anglo-Latin. Dressur or Dressing-board : Dressorium, Directorium. Hoc Belg. Witssoor, al. Witssoor, atq; hinc, aut ego fallor, Refectorii ornamentum illud, Trisorium dictum, de quo, ex Magno Chronico Belgico, Vossius : quod ipse, affinitate soni, ut videtur, deceptus, gazophylacium sive ararium (quod Belgis, Witssoorlic) interpretatur.

Dretum.] 896.62. Mendose pro Hundretum. Sic enim Saxon. in Textu Rossen. And tū hpa þeof clænryan pille, læge an C. to petra, &c. Versionem ita corrigo : Et si quis furem purgare velit, unum hundredum (centum solidos intellige) in vadio ponat : dimidium apud terræ dominum, dimidium apud præpositum regis intra portum, & adeat triplex Ordalem. Si mundus sit in Ordalio, effodiat cognatum suum : si verò sit immundus, jaceat ipse sur ubi jacebat, & centum (solidi scil.) pendantur, pignore se deposito mulctetur.

Drinclean.] 931.35. Tributum potus, ut hic : Lambardo verò, dona potationis honoraria. Idem fortè quod alibi Scotale, de quo infra. Vox composita à Sax. drinc, (quod nobis mansit) potus, & lean, stipendium, merces, tributum ; unde nostratum Loane, pro lucro ex usura, & simil.

Dromundus.] 624.24.27. Ingens navigii genus. Mass. Paris. in Hen.1. Apparuit ei navis quædam petmaricta, quam dromundum appellant. A Gallico dromant ; hoc autem à Græco, δρῦς, cursus. Eshelmerdo Saxoni, dromon, & dromonus.

Duellum.] 1.12.18. Corrige, Duellum. Singulare certamen intellige, quod genus examinis, cum in

Anglo-Saxonum monumentis, quod sciam, non occurrat, Normanni eorum successoribus, ut verisimile est. debemus, à quibus è Normannia, post conquestum (ut vocant) huc adductum. Hoc genus—à Normannis (cum Anglis illis antiquioribus antea ignotum erat) inventum est. Sic author Antiquitas. Britannic. pag. 103. Truculentum morem in omni ævo acriter insectantur theologi, & ab eo, principum clementia, excusantur plures : inter alios, cives Londinenses, ut in charta libertatum eorum ab Hen.1. concessa, legibusque suis inserta : similiter cives Cantuarienses, Henrici 2. diplomate, in hac verba : Concessi etiam eis—quod nullus eorum faciat duellum, & quod de placitis ad coronam pertinentibus, se possint dilationate secundum antiquam consuetudinem civitatis, &c. Regale quidem privilegium, duelli casus (ne dicam impietates) vitandi gratia civibus indultum ; cui illud simile Cantuarii omnibus, in terris quas possident (ut loquuntur) in Gavelkind, olim erogatum, de quo in agris illius ut vocant Customaria apud Lambardum, non procul à fine. Vide Glanvill. li.2. ca.3. li.24. ca.1. Plura autem videant apud doctiss. equit. verb. Jurata. Lex apparens. Assisa. Adhærent. Judicium Dei. Item Tholosan. Synag. jur. lib.48. ca.15,16. Quercetan. Not. ad Bibliothecam Cluniacensem. pag. 160,161. Lindenbrog. verb. Campio. Duellum. Pugna. Superest apud nos hodie in solennioribus juri actionibus, licet variis in usum veniat, ut suprà ostendis doctiss. eques, verb. Campus, & Lex apparens ; cuius ibidem, ut & alibi, conjectura assensum meum facile præbeo, de juratatum scil. nostratum, (judicii nempe apud nos duodecimviratum) si non origine, saltem resurrectione, & frequentiori deinceps usurpatione, ab Henrico ejus nomine secundo, quo tempore (Glanvilla teste, li.2. ca.7.) Duellum in tanto, licet non in toto sustulit is ; cum utique temporibus anterioribus rararum, nominis autem (duodecimvirale judicium intelligo) nullum apud nos extet vestigium, quicquid alii somniant in contrarium. Vide Bellum.

Diploma.] 604.64. 620.32. Pro Diploma ; eadem nempe vocis significatione, quæ apud jurisconsultos accipitur pro itinere festinatione, quum per dies singulos duo itinera conficiuntur.

E.

Ehtayn.] 900.33.35. Octo homines, vel numerus hominum octonarius.

Ealhus.] 826.10. Vox Saxonica, campanam signans, vel popinam ab eale. i. cervisia, veterum Anglorum potus, & hus, domus ; unde nostratum Ale-house, pro computationis domo. Simile habes in LL. Ina reg. ubi de rixa inter convivas, & ejus animadversione : quemadmodum etiam in LL. Hom. r. cap.81. Ad pleniorum autem rei noticiam, quadam de veterum Germanorum (a quibus cum Normanni, cum Saxones oriundi) indribus paulo altius petenda sunt. Audiamus igitur, qui de illis ut luculentissime ita fidelissime scripsit, Cornelium Tacitum, insignem illum Historicum, in peculiari tractatu de moribus Germanorum : Diem (inquit) noctemque continuare potando nulli probum. Crebrè, ut inter vinolentos, rixæ, raro convitiis, sæpius ex de & vulneribus transfiguntur. Sed & de reconciliandis

liandis invicem inimicis, & jungendis affinitatibus. & adfiscendis principibus, & pace denique & bello plerumque in convivis consultant: tanquam nullo magis tempore aut ad simplices cogitationes pateat animus, aut ad magnas incaleat. Hoc. in parte, & de aliis quoque nationibus tradit Quintil. in Declam. his verbis: Ut severa nobis antiquitas tradidit, insectos animos placavere mentis, & homines qui inter se armis atque exercitiis consisterant, tunc tamen jacuere mediâ cœnæ fide. De hoc autem pluribus Cluver. German. antiq. li. 1. ca. 42. Schedius de Diis German. ca. 25. Id hodieque durare inter Germanos testatur vir doctus in libro Anglico nuper edito, cui titulus: A Discourse concerning the Woods Supper by R. C. quibus (inquit) Den friden trinchen, propacem bibere. Potationum huiusmodi quadam (ni fallor) umbra adhuc manet nobis in Alis, ut vocantur; ubi, quemadmodum etiam in Vigiliis, (vulgò, *Wakes*) convenitur, non solum conviviis causâ, sed & ne jurgia, lites & controversia inter vicinos orta audiantur & componantur. Vide Caras Notitiam Cornubia, pag. 68. & Chancery Interpretem, in voce Vigils.

Eastitus.] 837. 24. A Sax. east inne. i. orientalis plaga vel regio: ab east; oriens, & inne, cubiculum, cella, caverna; & per translationem, plaga, regio; quidvis nempe loci limitibus inclusi, & ab alio determinati.

Hebdomadarius.] 953. 15. Rescribe Hebdomadarius: quomodo vocantur enim ad quem vices devenire, sive in ecclesiâ sacra faciendi, sive in monasterio res familiae necessarias administrandi, qui ordo hebdomade quaque variabat.

Eberenyder.] 929. 20. 1. probatum murdum. Vide Abasore.

Ecclesia commendata.] 456. 49. 593. 29. titulata. 439. 39. 456. 49. Prior est qua plerumque ad certum tempus custodienda regendaque collatione revocabili, alicui, tanquam fidei commissario, conceditur, absque titulo, ut dicunt; quo titulo qui donatus, nomine & jure proprio, quoad vixerit, possidendam ecclesiam obtinet. Hinc in jure Canonico, ecclesia in Commendam, & ecclesia in Titulum collata, ubi semper, ut & hic, instar contrariorum, opponuntur. Vide Histor. Concil. Trident. li. 6. pag. 500. & Duaren. de benefic. lib. 5. cap. 7.

Ecclesie rusticus.] Vide Rusticus.

Edeling.] 366. 40. 65. Vide Adcling.

Edia.] 1682. 4. — qualiter quoque onera incumbencia regi & regno levius ad ediam communitatis supportari poterunt. Ubi ediam fortasse pro efiam, vulgò, ease. i. levamen.

Elargatio.] 2276. col. 4. Augmentum, ampliatio. Vulgo, enlargement. A Gallico elargir, ampliare, dilatare.

Elemosina regis.] 150. 39. Nummi Roma pendendus. Denarius sc. ab Ina octidunorum Saxonum rege, primò; postea verò ab Offa Merciorum rege, ex singulis regni sui domibus sive familiis Roma collatus: unde Denarius S. Petri, Romeleot, Romepen, Romeleoh, Harth-pen, &c. alias dictus, de quibus suis in locis.

Elemosina pro aratris.] 469. 31. 901. 62. Caru-carum. 920. 1. Arationis elemosina, Lambardo: Sax. pulhalmeyre. a pulh, aratrum, & xlmeyre, nobis almes, elemosina. Denarius fuit in singula aratra impressus, pauperibus elemosina nomine ero-

gandus, & ab Ethelredo rege (ne quidam existimant) institutus: sed falluntur, cum in L. L. Edo. senio, nominatim occurrat.

Elemosinaria.] 1799. 39. 57. Munus Elemosynarii. Item domus monasterio contigua, ubi pauperes quidam, monachorum elemosynas sustentati, simul habitarent, vulgò, the Almnery. Cui quidem loco, sive domui, cum in adiutrum reparationem, cum in pauperum ibi hospitio donatorum victum & vestitum, pradia quadam olim attributa, vulgò, appropriata: quorum omnium cura alicui loci monacho commissa, qui ideo Elemosynarius dictus, vulgò, the Almnier, al. Almoner.

Elemosinata possessio.] 658. 10. Pradium scil. vel terra, elemosina titulo possessa, atque possessori eo nomine originis concessa: cuiusmodi sunt Monasteriorum, xenodochiorum, & locorum huiusmodi, pradia; in puram scil. & perpetuam elemosynam plerumque collata.

Emenda.] 308. 45. & sepe, Emendatio. 42. 44. Videatur doctiss. equis. Glossar. in voce; ubi emendam, & emendationem; per id exponit quod in refectionem damni tribuitur; a Gall. amende, & emende. Unde nostratum amends. In hoc (inquit) à multa differit, quod multa iudici, emenda verò parti laesa datur: landato hoc sine speculo Saxonico, cui convenit quod à iudicio Saxon. art. 53. l. 2. Landrecht, per Gryphandrum, in suo de Weichbild Saxon. tractatu, cap. 58. nu. 21. allatum, Welte gibt man dem Richter, Wut aber dem klager. i. memetipso interprete) Multam iudici dato, emendam habeat actor. Distinctio quidem hodie observata, nec nuper indulta, licet initio fortè secus res habuerit. Olim enim multa sub emendationis voce comprehendebatur, qua Sax. botc dicta: unde causis distinguit Hen. 1. cap. 12. in emendabiles, & incmendabiles. i. multa pecuniaria reddenda, vel non: quarum posteriores, Saxonum lingua botcear dicta, heic enumerata col. 929. 18. 19. 20. 21. Ex scelerum inexpiabilium genere sunt, aut similia, qua Tentonices Dodaet, de quo vide Buchel. Not. in Heda Histor. Ultrapel. p. 238. & Kilian, in voce. Plura adhuc in Agild, Botolos, Intoluxus, Orgilde, Ungeld.

Emunitas.] 1576. 48. & alibi. Pro luminatitas.

Encennia.] 731. 41. — & religionis encennia solempnitatem celebret. Legi religiosi encennis; que Bræ, lib. 1. cap. 30. religionis conviviis dicta.

Eodorbyce.] 826. 13. Ceorli Eodorbyce. i. rustici sepi fractio. ab eodon, sepes, & byrce, fractio, effractura.

Equilocus.] 129. 65. Elfred rex Saxonum audacissimus, dum navali praelio suffultus, contra paganicas naves in mari congressus est. Ex quibus ipse equilocus duas potenti virtute naves exuperavit, &c. Ubi quid significet equilocus anceps ipse, aliis explicandum relinquo. Forte, sibi non favens, cavensue; nec periculum fugiens: sed ad omnem eventum paratus; quasi equo nunc cum suis militibus contentus loco. Nisi potius equilocus hic, monachus (ut ita dicam) licentiâ, pro equiloquus. Rex autem iste ab equitate & iustitiâ longè lateque fuit celeberrimus, & ab Asferio, qui vitam ejus descripsit, veridicus appellatur.

Enninius.] 643. 53. Idem fortè, qui doct. Spelmano

manus & Vossio, Arimannus, sive Enimannus, quam vocem constat existimant a Sax. hepe, quod non solum exercitum, sed etiam dominum significat: & man, h. e. vassallus, sive cliens. Ut posteriorem vocis partem, de qua minimè dubitandum, mittam, priorem videamus. Nondum equidem mihi occurrit vox hepe, pro Domino, monumenta inter Saxonica, ut nec vel equiti ipsi doctiss. quem in hanc rem vide in voce Here. Vox si sit Saxonica, duellum mallem ab eorum ape, honor, & man; q. arimannus sit, qui honorem domini conferre & promovere teneretur, qualis ille qui Fidelis ministerialis dictus, de quo idem doctiss. eques in voce Fideles. Ubi, ultra id quod à vassallo communi requiritur, de domini sui honore custodiendo iurat. Tales autem alias dicuntur Familiæ & Domestici, utpote à familiâ dominicâ. Hinc, inquam, fortè vox petenda; nisi, quod mihi quidem magis arriat, quæ malis à Sax. hypan, obedire, subjacere, auscultare: unde hypemon, pro subditus, vel subiectus, quomodo apud Spelman. Concil. p. 601, 602. formâ Latinâ hincmannus, ut hic, 853. 42.

Erlmionum.] Vide Bilage.

Eisaeta.] 659. 21. 1099. 61. A Gallico eisehoir, i. cadere, accidere, vel contingere. Significat bona, terras scil. vel prædia, qua Domino fendi obtingunt ob delictum feudatarii, aut defectum heredum; feudatario sc. decedente sine herede: aut alias nonnunquam sumuntur pro ipsâ confiscatione. Atque hinc officiales vel ministri eisaetis, in usum fisci, exquirendis accommodati, Eisaetores dicti. Vulgò, Eiseatores: res autem, Eiseats. Justinianistis, bona caduca.

Escambium.] 702. 60. 703. 34. 1776. 3. pro Excambium, h. e. permutatio. Unde Excambiatores. 654. 31. pro trasptatis, numulariis, argentariis, & similibus.

Escapum.] 1917. 8. Fuga, evasio. Vulgò, an Escape. Vox Gallica.

Escarletum.] 1149. 34. Coccum signat, vel Coccocin, fortè à Gall. Escarlate, unde nostratum Scarlet, Esiamentum.] 2143. 39. Vide Aylamentum.

Essonare.] 2034. 22. Est (inquit eques doctiss.) excusare aliquem in foro, qui indit à die non compaeruit submonitus; causamque impediendi apud judicem promovere. Aliis Exonare. A Gallico, Essonnier, Essoyner, Exonier, eo sensu. Hinc etiam Essonator, 1933. ult. pro eo qui alterius absentiam sic excusat. Gallis Exonateur, nec aliunde Fortensium nostratum Cadoine; eorum Latinitate, Essonium: quod quidem multiplex, ut apud eundem equitem videre licet.

Esterlingus.] 1155. 38. Denarius Anglicanus, olim sic, hodie sterling, dictus. Vocis (ni fallor)

Quod à Teopie, i. lex, canon, regula: quod ejusmodi numus legi vel canoni numario (de quo Spelmanus in voce) sit conformis, numus scil. formâ pariter & pondere legalis, sive regularis; unde nostratum bona & legalis moneta Angliæ: ling addito, in vocis productionem, ut quibusdam visum: potius, ut opinor, cum Butlerus nostro, (quemadmodum in Dearling, Wearling, Fondling, Wierling, Shaveling, Stripling, Worlbling, Chanceling, Duckling, &c.) ut verbi cui adjungeretur notares subiectum. Parum interim me movet quorundam objectio, qui de tantâ vocis antiquitate, nimirum Saxonica, ancipites, alium de eo in mon-

mentis illius avi silentium hinc cymodestare volunt; cum quidem inter vocabula apud nos antiqua, nondum penitus obsoleta, quedam sint, quæ licet ante Normannorum adventum, in monumentis nostris, sana saltem fidei, nusquam, quod sciam, occurrant, Saxonica tamen originem esse alibi satis planè indicatum existimem: qualia Gavelkind, Gavelmannus, Soemmannus, Soemmaria, Socagium, Scotale, cum sexcentis aliis. Præterea demus vocabulum apud Saxones non extare; vix tamen ante subacti erant à Normannis, quam verbum à nostratibus usurpatum. Eodem enim avo, nummi sterlensis mentio, sc. apud Orderic. Vitalem, Uticensem Cænobitam, natum ann. Dom. 1075. qui in Histor. eccl. l. 5. sub anno 1082. Rogerium de monte Comerici in fundatione Scrobesburiensis monasterii sic à quodam compellatum refert: In primis adventibus monachis cum cementario. ad jacendum monasterii fundamentum; ad inchoationem ejulinodi portigam xv. lib. sterlensium. Nec minùs (imò magis adhuc) hic appositum ille locus ex eodem autore ab ornatiss. L. L. Hen. 1. editore, in sua ad lectorem præfatione, pag. 154. adductus: Regi (Conquestori) ut fertur mille & sexaginta libra sterlensis monete, solidiq; triginta, & tres oboli, ex justis redditibus Angliæ per singulos dies redduntur, &c. Adde hæc ipsissima Conquestoris verba in chartâ quadam Uticensi monasterio concessâ, & ab eodem Orderico, pag. 603. exhibita: Mabilia verò ejusdem Comitiss filia, de redditibus suis in Angliâ lx. solidos sterlensium pro decimis suis dedit S. Ebrulfo per singulos annos ad luminaria ecclesiæ, &c. Posteris remansit eadem vox, usurpata siquidem temp. Guilel. 2. & Hen. 1. cod. Orderico teste, pag. 768, 786, 788. Nec longè postea, sub Hen. 1. 2° occurrit iterum, mutata tamen in sterlinum. Robertus enim de Betuna, advocatus Atrebat, chartâ suâ super eo concessâ, ad feudum firmam (ita MS.) concessit Abbati & conventui S. Salvatoris de Feversham totam terram suam de Messenella cum omnibus pertinentiis in perpetuum, pro decem libris sterlinorum: eodem abbate & conventu, compensationis ergo, concessori & suis centum marcas sterlinorum retribuentibus. Tandem, nec longè post hæc, ad formam pervenit vocabulum quæ nunc Jo. Sa-

vulgò scribitur, sterling scil. variatâ tamen interdum formâ illâ in Esterling: occasione inde quibusdam tributâ, nec paucis, nec indoctis, nomen illud quibusdam, ab orientali hinc sign, Esterling vocant, ascribendi, quos asserunt huc aliquando venientes, artem purgandi argenti, etiam flandi & feriendi, celebrem reddidisse, nomenque suum facto deinceps reliquisse. Cum autem horum Esterlingorum adventum ad Johannis regis avum referant, fidem rei labificant, utpote cum longè antea (sub ingressu sc. Normannorum, temporibus etiam Gul. 2. Hen. 1. & 2.) vocabulum istud, formâ quâ prius, satis planè occurrat. Quinimo, formâ hac scribendi Esterlingorum cum E. sc. sterlingo præposito, ut verisimile est, Gallicismum sapit. Gallis enim (cum Hispanis) in more suis, & est, pluribus vocibus Latinis, ut & Anglicis, quibus ab S. literâ initium, E. præponere suavit; facere: quod quidem accidisse sterlingo nostro nihil mihi verisimilius visum, ubi tandem, occasione & cohabitationis & commercii, nobiscum, in usurpatione vocabuli, Gallicismum communicant. Quod ad illud argumenti cor-

Tracl. de Gavelkind.

D. Rog. Twyden. eq. ant. & baymell.

In archiep. Cantuari.

Jo. Savulgo scribitur, sterling scil. variatâ tamen interdum formâ illâ in Esterling: occasione inde quibusdam tributâ, nec paucis, nec indoctis, nomen illud quibusdam, ab orientali hinc sign, Esterling vocant, ascribendi, quos asserunt huc aliquando venientes, artem purgandi argenti, etiam flandi & feriendi, celebrem reddidisse, nomenque suum facto deinceps reliquisse.

Merula Cosmog. par. 2. l. 2. c. 1. Refold. de nat. pop. c. 10. Escarlatt. Vossii Gloss. c. 6. Sunnis, & Esterling.

rum administrantur attinet, qui Etterlingis illis vocabulum hoc, ut diximus, attribuerunt. (nempe quod in transmarinis regionibus vax recepta sit, ut à Jure canonico non semel liquet, in cap. sc. 3. de Arbitrio, & cap. Constitut. 12. de Procurator.) hoc verum fateor. Advertendum tamen, decretales illas Epistolas ad loca spectare, vel nostros (regis scilicet nostri) anno temporis subiecta ditioni, ut Lexovium in Normannia; aut commercio nostro (ut viciniam sacam) celebra, ut Calais; alia nimirum loca, quorum incolae, ut in mercibus, sic etiam in vocibus, mutuo saltem commercio (qualis hac pra alius) necessarii, nobiscum communicarunt. Adde his, quod exteri vocem non agnoscent, sed plane abdicant, ut Anglia propriam, inter alios, (præter Polydoro Vergil. Hist. li. 16. & Covarruviam, in veter. collatio. numismat. cap. 2. n. 22. ubi, ex eodem Polydoro, Anglicanum indicat.) Buchelinus, Notis ad Heka Chronica Ultraject. pag. 31. Sterlingorum moneta (inquit) Anglicana est. Kiliannus etiam, de variis variar. regionum libris, exponendi ergo, verba faciens, libram Sterlingorum, Teutonicis pond. sterlinske, Anglicanam appellat. Quibus concordant Henschenius, in tractatu de Asser, & partibus ejus pag. 225. Sterling (inquit) est commune monete nomen in Anglia, &c. & Paulus du Maii, Notis ad Innocentium 3. Epist. p. 236. Freherus etiam, de re monetaria, cap. 3. Sterlingus (inquit) in Anglia, Scotia, & Hibernia. Quam quidem vocem sic domum revoctam, ad reliqua pergamus.

Evidentiæ.] 2207. 31. Illa donationum tabula, sive codicilli, qua Saxonibus Landboes, q. prediorum libri; Normannis Chartæ dictæ. Vulgo, (quia rem faciunt evidentem) Evidences.

Ewice.] 859. 9. Corrigo, Ewbryce. i. adulterium: ab ew, conjugium, & bryce, (nobis hodie bzech) violatio: quod conjugium adulterio violatur. Hinc fidem cori frangere, Germanis est ebe-bzechen, Belgis, ee-bzechen: adulterium, ebe-bzech, ee-bzeke.

Examinatio corporis & sanguinis Domini.] 451. 8. aliàs probatio, vel purgatio per Eucharistiam, de qua consulendus doctiss. eques in De pritis suspectorum examinibus, Judicium Dei nuncupatis; ubi Lotharii regis hic memorati examen istiusmodi nominatim exhibitum.

Eucaeta.] 1938. V. Escaeta.

Exenium.] 1307. 17. 1478. 20. & alibi sæpe. Vide Præsentia.

Eximperatrix.] 1339. 29. 33. 1346. 14. & alibi. Imperatoris vidua. De Matilde, quondam Henrici imperatoris uxore, dictum.

Exius.] 1941. 1. Fructus, redditus, proventus.

Exlegare.] 186. penult. 187. 24. Exlegem reddere, vel beneficio legi exuere, adeo ut lege agere non valeat. Talis, Forensibus nostris Uelaga, vulgo, an Outlaw.

Exoccupare.] 500. 15. 565. 64. De possessione dejicere, pellere, vel removere. Aliam invenias vocis significationem apud Voss.

Exordinare.] 824. 20. Sacerdotali gradu spoliare, vulgo, degradare, i. de gradu dignitatis sua dejicere. Sax. unhadian: ab un, particulâ privativâ, & hadian, sacris initiare, vulgo, ordinare.

Ex possibili.] 837. 67. Ita, possibilitatis accusari.

825. 41. hoc est, de malo vel damno aliquo datâ operâ, & voluntariè, facto; cui contrarium ex impossibili; sc. non datâ operâ, sed invito. Huc pertinet illud. 929. 36. Et si quicquam agat aliquid impossibiliter, non est omnino simile ac si voluntariè faciat. Ubi Lambardus. Neque verò ejus rei quam quis invito, ac voluntariè fecerit, una eademque habenda ratio. Hæc Saxonibus Zepealder, & ungepalder. Mihi tamen licet hoc in casu agendum sit, & in tanto, ut dicunt, authorem excuset, non tamen in toto, vel ex integro. Unde proverbium illud Saxonium in I. L. Hen. 1. cap. 90. Brech ungewealdes, bete gewealdes. i. Unwittingly offend, Wittingly demend. Zepealder enim Sax. possibilitas, ungepealder, impossibilitas. Monendum hic, locum in I. L. Saxi unde voces istæ hausta, Edo. sc. senio, cap. 8. ab authore nostro perperam hic Latine versum, ex possibili, vel impossibili: ne fulnashpan ne fupshian ne peopman, piller ne zepealder. i. (ut Lambardus probat) Nemo cum sceleris damnato pacem habeto, neve eam sciens volensque hospitio excipito.

Extolcare.] 897. penult. Teloneo (quod vulgò nobis Mol) liberare.

Extorpari.] 860. 6. Et de servis, si qui furentur, senior ex eis capiatur, & occidatur, vel suspendatur: & aliorum singuli verberentur, & extorquentur, & truncetur minimus digitus in signum. Forè rependendum extorqueantur; nisi malis extirpentur, de terrâ sc. vel patriâ: i. exterminentur.

Extracta.] 2181. 15. Sic vulgus leguleiorum, pro Excepta, Anglice, Extrato. Hæc autem substantivè ponitur, & significat verum archetypi aliqujus exemplar integrum, (copiam vocant:) aut notam inde sumptam, puta multarum in altu curia conscriptarum; ut per Ballivum, aut alium ejusmodi ministrum ab eis quibus fuerint imposita exigantur.

Exulatus.] 923. penult. Exul fallit.

Exuperare.] 129. 66. 859. 56. pro superare, subjugare; item capere vel prehendere. Quod autem hic, loco poster. Exuperent, & 830. 28. exuperetur, Saxonice habetur zepylde, quod idem est ac prehensio, vel in potestatem redigito, vulgo, capias, (unde Forensium nostrorum Breve, Capias dictum) à zepyldean, al. zepealdean, regnare, dominari, imperium tenere. Hinc nostratum, to weold the scepter, quod de rege dictum imperium tenente.

le Eyte.] 2605. 15. 40. Vide licet.

F

Factio.] 763. 61. 767. 61. Sic interdum Latine fecerunt Saxon. fephe; quod idem signat ac alibi facta, seida, guerra, Anglice, seudo; (unde nostratum, deadly seudo) sic, opinor, dictum à Saxonico fah, quod nobis hodie foc. i. focus vel inimicus; & hade, junioribus hode, & hood, Teutonicis heyd, heit, hat, quod in ejusmodi vocum terminatione, conditionem, qualitatem, naturam, signat: & sic seud, q. fah-hade, fah-hode, & simil. i. qualitas inimica, vel hostilis, pura puta inimicitia. De posteriori compositi parte, pluribus infra in voce feudum, ut & in tractatu nostro de Gabelkind, cap. 4. De factis opere erit adire Lambard. verb. Capiteles inimicitia, & doctiss. equitem in voce, & Guerra. Videatur etiam Glanvil. li. 9. cap. 9. ad cunus

cujus usque tempora servus iste mos (at videtur) duravit. Hac enim ejus sunt verba: Utrum verò ad guerram suam manutendam possint domini hujusmodi auxilia exigere quero, &c. Hujus autem (ut quidam existimant) umbram tenet Forensium nostrorum, Appel de mort.

Fagatum.] 2007.13. Fascis, quod Gallis & Anglis, Fagot.

Faida.] 861.2. Vide Factio.

Falangus.] 1075.31. — & vice palliorum falangis nigris utitur. Girald. Cambren. Topog. Hibern. distinct. 3. cap. 10. phalingis lanceis. i. Cambreno interprete, sagis sive lacernis villosis. Vulgò, Jackets.

Fallum.] 2756.5. — sine fallo rediret in Angham, &c. i. e. planè: vulgò, without faille. à Gallico faillir, ut hoc à Latino, fallo.

Falsare accusationem.] 872.11. est accusationem tanquam falsam refellere, & arguere.

Falsitia.] 2683. 49. Perfidia: Vulgò, falsitie.

Familia.] 92.16, 31. 7588 57. 790.8. Terra portio uni familia alenda sufficiens; & in eam rem destinata. Sax. hibe. Unde fit, ut ubi Beda familiam, Saxonibus ejus interpret contatens. passim hýde redderet. Anglo-Normannis Canicata terra, quod vide.

Felthe.] 766.24. Vide Factio.

Felo.] 1964.51. Vide —

Felonia.] 1104. 41. 47. Apud nos sonat omne crimen capitale infra latam Majestatem. Est autem à felo, ut hoc fortè à Germanico faelen, vel faelen, Sax. feollan, h. e. errare, delinquere, cadere; unde nostratum fall, quibus Adami, primi hominis, lapsus, peccatum, error, Adams fall dictum. Quotuplex autem felonia, multis ostendit doctiss. eques in voce. Vox forensis, & vulgò notissima.

Feodarius.] 2418.35. 2419.40. Aliàs, Feudatarius, qui sc. feudum à domino vel patrono concessum, accipit. Vulgò, Vassallus.

Feodatus miles.] 979.39. Feodatus miles. 213. 21. Feudum, vel feodum, qui possidet militare; quale id (inquit Spelmanus) quod nec à principe, nec à capitaneis regni, sed à mediis (qui vocantur) dominis, nimirum Baronibus, Valvasoribus, Castellanis, suis erogatur militibus: de cujus quantitate non convenis: quum angustior aliàs sit; propter terra bonitatem; extensior aliàs propter sterilitatem. Sic ille.

Feodi firma.] 1863.39.48. Pradiorum est possessio, qua quis, ex dono vel concessione alterius, tenuerit sibi & heredibus suis, reddendo vel dimidiatam, vel tertiam, vel ad minus quartam partem veri valoris, absq; aliis servis quam qua in ipsa charta continentur. Vulgò, Fee-farme.

Feoditas.] 1932.9. 1933. 31. pro Fidelitas, voce (ni fallor) efficta à Gallor. Feaute, iho sensu.

Feodum.] 536.5. 553.8.9. Feodus. 651.2. Feudum. 263.3. 1114.2. Feodus. 650. penult. Vox olim variè, ut videmus, scripta: hodie vero apud nos ubique feodum. Eà significatur genus clientela, quo vel pradium, vel dignitas, vel vassal, cuiquam datur, ut & ipse, & posteris, beneficii auctorem agnoscat pro patrono, ejusque caput, honorem, ac fortunas, defendant. Pradiatores Angli vocem dupliciter accipiunt: pro terris sc. vel

pradiis (tenementa vocant) qua quis perpetuo jure sibi & suis, sub domino feudi possidet: item pro circuitu integro, terra siquidem portione, qua ad saltem dominum spectat, & inter diversos feudatarios distribuitur. Quia verò feudum omne alicubi subiacet oneri & servituti, allodio opponitur; quod è contrario pradium est liberum, nulli servituti obnoxium. Utriusque vocis & eymon habeas in tractatu nostro de Cavelkyn, cap. 4. ex quo paucula vernacula qua describuntur lingua hac ascribere opera pretium duxi. Vocabulorum prius, Feudum, Feudatarius turba à fide ductum voluit: quidam autem a faida, vel feida, bellum: alii, à fœdere: quidam, a Germanorum fueden, q. à fungendo. i. pascendo, vel (Gryphandri sententiâ) à Sax. foden. i. nutrire: à vogtbamb quidam, h. e. praefectura. Posterius autem, Allodium, ab a, particulâ privativâ, & laudare, vel laudatio; quippe cujus nominis laudatio non debeatur: alii, ab ead. privativâ, & lodes. q. sine lode, id est, vassallo: alii, ab allicud, quasi quis dicat, universa plebi competens: ab ein anlod alii; quod familia veluti coagmentatum sit & conjunctum, h. e. inseparabile à familia: à lot quidam; quod Gallis sumitur pro sorte, vel etiam hereditariâ possessione, aut quotâ: Germanis est losz, Saxonibus lott: alii denique, à memoratâ particulâ privativâ, a, & leod, Gallis leud. i. vassallus, q. sine vassallagio, vel sine onere. En quantum, inter interpretes, de utriusque vocis derivatione, dissidium! Nostrum nunc si fac sit adhibere iudicium, utramque vocem, quod ad originem attinet, reor esse Teutonicam, ex duabus syllabis compositam, quarum posterior in utraq; eadem (nec alia quam qua in terminatione non paucarum dictionum Teutonicarum apud Kilianum passim obvia) scil. hepd, heft, hat, Anglo-Saxonibus hade, nobis eorum successoribus, head, hode, hood: quod statum, ordinem, qualitatem, conditionem, genus, naturam, &c. significat. Hinc equestris, masculinus, femininus, puerilis, paternus, maternalis, fraternus, presbyteralis, vicinalis, virginatus, status, &c. Anglice audit, knight-hode. Man-hode. Woman-hode. Child-hode. Father-hode, Mother-hode, Brother-hode, Wife-hode, Neighbour-hode, Payden-head. Posteriori sic habes in utroque composito syllabam. Prior autem in priori, feodum, feob. i. salarium, stipendium, &c. in posteriori verò, Al, Al, Sax. Al, particula perfectiōis. n. o. m. Literat. Run. cap. 3. qui Allodium Danis prius, Odal dictum aut. Monum. Dan. li. 6. p. 507. in avum (for Al, ut lingua dicimus vernacula) tenebatur, pleno sc. jure, cujus nomine nulla neque gratia, neque merces, neque opera, debebatur; dominio & utili & directo (ut vocant) transmittitur. Fusiùs autem de his in tractatu quo supra; ubi Feudi vicem, vel nomen, in nullo, mihi saltem non suspecta fidei monumento, ante annum Christi millesimum, reperendum commonui. Feodum autem, in simplex, & talliatum, nostratibus olim hodieque divisum, ut hic, 2748.4.5. de quo vide Tallia.

Feofare.]

Feofare.] 1930.45. 1934.57. Noſtratiſmus eſt feodum dare, aut in aliquem conferre. Ius pradiorum concedere, poſſeſſionem tradere, inveſtire, donare. Vulgo, to enfeoffe. Hinc Feoffamentum, 2078.44. pro alio feofandi. Vulgo, a Feoffment. Item Feoffator. 2738.30.51. Ille ſc. qui alium feudo donat ſeu inveſtit. Is autem qui ſic inveſtitur appellatur feoffatus.

Feria.] 1796.35.50. Nundina: Vulgo, a ſatre. Gallis, foire. Doctiſſ. equitem omnino conſule.

Ferrum judiciale.] 846. ult. Ferrum candens, vel ignitum, ſuſpectorum probationi aptatum. De quo vide doctiſſ. equit. in Judicium Dei, & Lambard. in Ordalium. Normanni antiqui, hoc genus examinis Ygnis dictum. Vide magnum lei (uſtumar, ca.77. in exemplari Gallico, in Latino vero, 76. Danis autem Jerntegn, id eſt, (inquit doctiſſ. Wormius) ſignum ardentis ferri, quaſi Iron-token.

Ferthing.] 2584.27. In nummo argenteo ſiſtentiſſimè dicitur de quarta denarii parte: heic autem accipitur pro aureo quodam quartam Nobilis partem valente. he. viginti denarios veteres, qui hodie quinque ſolidos argenteos excedunt. Scatur. ſecund. anni 9. Hen.5. ca.7. Vox eſt à Sax. feorþ, q̄uartus: unde feorþing Saxoniſmus, pro quadrante. Nobis, farthing.

Festum duplex.] 2081.51. 2119.91. Feſtum aliquod principaliter ſive ſolemniter, in quo divinum officium duplicatur: vel quod duplici celebratur officio. De quo vide Lindwod. noſtr. Provincial. de Feriis, cap. Ineffabilis, ver. Officio duplici.

Festum mandibile.] 2197.38. Feſtum, eà vocis ſignificatione quā apud nos convivium, vel opulum ſonat: hic fortè mandibile dictum à manducando, & diſtinctionis gratiā à lācro, quæ magis propria & antiqua vocis ſignificatio.

Feudum, Feudus.] Vide Feodum.

Fidelis.] 454.15. 506.49. 986.34 Fidelitas. 4533. 21237. Quid fidelitas, nobis vulgo, Fealtþ quorū fidelium & fidelitatum genera, ceteraq; & rem & vocum utramque ad plenum illuſtrantia, petas cui placeat apud doctiſſ. equitem, & Hotoman. in vocibus. Hoc ſolum hic addendum duximus, ſacramentum ſcilicet fidelitatis Anglo-Saxonice, quemadmodum habetur in Textu Roſſenſi, fol.38.b. inter plures alias ejuſmodi formulas: On ðone drihten þe ðer haligdom iſ forþe halig, ic wille beon. N. hold, 7 getripe, 7 eal lufian ðe 7 he lufað, 7 eal arcunian ðe 7 he arcunað. æfter 7oder rihte, 7 æfter popolo 7eþyrnum, 7 næfre wille ne 7eþealde. forþer ne peopecf opihw don ðer him laðne biþ. wið þam ðe he me healde 7pa ic eapnian wille, 7 eall þæt læt þæt uncer forþmal þæt 7a ic to him 7eþeah, 7 hiſ willan 7eþeah. i. e. (ut Latine habetur ſub ſine LL. Eadmundi Regis, in libro regio MS. ad S. Jacobi prope Weſtmonaſterium aſſervato.) In illo Deo pro quo ſanctum hoc ſanctificatum eſt, volo eſſe domino meo N. fidelis & credibilis, & amare quod amat, & abſonare quod abſoniet, per Dei rectum & ſeculi competentiam, & nunquam ex velle vel poſſe. verbo vel opere, quicquam facere quod ei magis diſplicet, ut me teneat, ſicut deſeruire volo, & totum mihi compleat, quod in noſtra prælocutione fuit, quando ſuus deveni, & ejuſ elegi voluntatem. V. LL. Edo. ſen. ca. 1.

Fihtewita.] 861.12. al. Fyhtwita. 923.60. 957.39. Multa ob commiſſam pugnam, in perturbato- nem pacis publica: à Sax. feolgyt, nobis fight, pugna, & wita, muſta.

Filacium.] 2006.43. Filum quoddam brevis, trajectum, quo ſuſpendantur. A Gallico, filace. Vulgo, a file. Talium cuſtor Forcuſibus noſtris, a filaxer dictus. De utroque Cornelius, in Interprete.

Filaterium.] 305.58. al. Philaſterium, & Philaterium, ut in capite argumento. Idem, ut fallor, quod Phylaſterium: quæ vox eſt multiplex ſignificationis; hic autem Conſervatorium ſignans; theca ſc. vel vaſculum, de argento, auro, cryſtallo, vel ebore, & huiusmodi, in quo Sanctorum cineres, vel reliquia alia reconduntur. A Græco φυλάττω, cuſtodio, præſervo: unde Græci φυλάττειον.

Finis.] 1881.44. 2148.25. Plures habet ſignificationes, ſed hanc præcipuam, cum pro judiciali illa tranſactione (Finalis Concordia, Forcuſes vocant) ſumatur, quā quis, ad maiorem facti authoritatem, coram Judicibus regis (Juſticiariis nominant) terras vel prædia ad alium tranſſens. Multam etiam pro delicto aliquo impoſitam designat. Utrouque ſenſu vulgo dicitur, a ſine. Cætera, Spelmanus.

Firdfare.] 929.25. In exercitum proſectio: à fýrd, Saxen. exercitus, & fapa, iter, proſectio.

Firma.] 235. ult. 211.30. 822.14. 887.5. Firmare. 765.38. Vocabula à Sax. feorþme, quod victum ſonat, vel cibaria: unde paſcere, vel cibum aut victum ſuppeditare, ejuſ feorþmian. Proprie, & ab origine, cenſum tantum in cibariis Firma notat: commutata vero & redacta poſtea firmā victualium in denarios, verbo recte, ad reditum ſive cenſum pecuniarium tranſſerebatur, quo quidem ſenſu Firma hodie utimur. Plura videas apud doctiſſ. equitem, in voce, & Lambard. verb. Terra ex ſcripto. Ubi autem horum poſterior cunctæ feorþme, in LL. Aluredi, ca.2. villam Regis interpretatur; mihi magis aridet vetus illa verſio apud Bromptonum noſtr. ſcilicet firmam (i. victum vel menſam, Regis. Huic aſtipulatur ipſius Lambardi verſio horum verb. in LL. Canuti, par.2. c.67. ic beboðe eallum minum 7eþeþan þ hi 7 on mnan nihtlic witan, 7 me mid ðam feorþmian, i. e. Præſentis meis omnibus mando, ut ex prædiis meis propriis, quæ mihi fuerint ad victum neceſſaria ſuppeditent. Ubi etiam idem Lambard. citata legio Aluredi partem memoratam ſic exhibet, 7e ne cýningar feorþme to belimpe; & pariter Bromptonius Latine, quæ ad firmam Regis non pertinet; neutrius lectio probanda: cum, ut fallor, ne, in Saxonica, (quod in Textu Roſſenſi plane omiſſum) non, in Latina loci exhibitione, omnino delendum ſit. V. LL. Eadmundi, ca.2. & doctiſſ. Spelmani Concil. pag.272. ubi, vel alteri commodum (in improſſo modo) deierviat, & venialis ſit, juxta Saxonica, ita corrigenda: vel alterius libertas domui, vel familiaris, quæ honorabilis ſit. ¶ Idem eques doctiſſ. ulterius de verbo agens, phraſin firmæ dealbandæ explicandam exhibet. Ex locis autem per eum eà occaſione adductis, quid ſit firmam dealbare ſe non poſſe conſpicere ſatur. Si vero per firmam hic, cenſus in pecuniā numeratus intelligendus ſit, quod veri ſatis ſimile, rem ego (ſi vel ipſe non halluciner)

21. de iura-
re, à Sax.
ærcunian,
unde, to
thunne,
nobis.

ner) inveni apud Mat. Parisium ad ann. 1248. pa. 747. de moneta per regem Hen. 3. mutatione, verba facientem: Iplius quoque temporis (inquit) curriculum, domini regis diversâ præcepta, voce præconiâ, per civitates Angliæ præcité promulgata, super receptione monetæ, adeo populuni angebat, quod mallet ut summa frumenti pretium viginti solidorum superaret. Etcambium enim paucis civitatibus exercebatur. Et cum illic perventum fuerat, pondus veteris monetæ pro pondere novæ dabatur trutinatû, & præterea pro opere aurifabri, id est, monetationis, quam vulgariter dealbationem vocabant, pro qualibet libra treditim denarii solvebantur, &c. Dealbatores hoscæ vel hodie *Blanchers* vocitant. Vide D. Corvelli Interpr. in voce Mint. Firmam itaque dealbare, est monetam firmæ nomine solutam dealbare, vel potius dealbationis pretium solvere. ¶ In vitis Abbatum S. Albani per Mat. Paris. pag. 56. de tot illius loci firmis legimus, quot sunt in anno septimana. Ubi firmæ, nec prædia denotant elocata, nec redditum vel censum annuum à colono, prædiorum sic elocatorum nomine, domino fundi solutum; sed tot in pecuniis portiones, summas scil. 105 46. sol. (valem enim summam firmam vocabant) ex monasteriis provenientibus ad monachorum victum assignatas, quot ad eundem victum comparandum, & monachos inde pascendum, septimanatim competere compertum fuit.

Firmatio.] 764. 4. Ad mensam admissio, cibarium suppeditatio, vel exhibitio. à Sax. *feopman*, supra.

Firmitas.] 992. 3. 1039. 17. Vox utrobique locum munium, arcem scil. aut aliud simile propugnaculum, sonat. Tale Saxonib. *ferpen*, & *ferpene*, dictum; nobis hodie, à fastidelle. à *ferpman*, nobis to fasten, firmare, munire.

Firthe.] 923. 11. Mendose pro *fypte*, restituit autem *fyph*. i. e. terribilamentum, phantasma, spectrum terrorem incutiens; unde nostrum *fricht*, & *affright*, pro terror, stupor: item *affrighted*, & *frighted*, pro terrisus, astentus. Vox interim ab albero, ardentibus tædis, ab altero, accensis tædis, perperam Latine reddita, perinde ac si à *pýpe*. i. ignis, accersenda.

Firthinga.] 923. 39. Corruptius *Fyrthinga*, alias *Fyrdung*, quod Sax. expeditionem sonat, sive profectiorem militarem: qua duplex, terrestris sc. & navalis. Hanc, *feypþyrd*, al. *feippþyrdunza*; illam, *landþyrd*, al. *fyrdunza*, simpliciter appellamus Saxones. V. LL. Canut. par. 2. ca. 10. 62. 75. & Spelmani Concil. p. 520. ca. 22. Erroris hic obiter arguendus author noster, & qui eum sequitur, Lambardus, vocem hanc expeditionis apparatus Latine facientes. Id eis Heregeat, quod vide. Harum autem vocum loco, Hen. 1. in LL. suis, ca. 10. 13. 66. *Fyrdfare* notatur, quod idem significat. Cum hac doctiss. eques malè confundit vocem Herefare; (quam etiam alicubi malè scribit Herdfare, qua vox est nihil:) cum inter here, & fyrd, notabilem plane differentiam in Chronologia Saxon. nuper editâ deprehendas: ubi priore, exterorum, & hostium agmina, pradandi causâ terram invadentium; posteriore verò, indigenarum, vel civium principis auctoritate, (expeditionis ergo in tales pradatores) armatorum exercitus semper, & ubique significatur. quaram vocum hac à *fanan*, ire, proficisci: illa ab *hepian*, al. *heprian*,

vastare, spoliare, pradam facere, veniunt.

Flemene *seimthe*.] 2224. 31. Vox planè Saxonica, sed aliquantulum corrupta; rescribi *Flymna symthe*, quod fugitivorum sustentationem significat. à Sax. *flyma*. i. fugitivus, & *fymppe*, susceptio, admissio, sustentatio. De quo vide LL. Ina. ca. 29. & 47. LL. etiam *Eshefstani*, ca. 2. item LL. Hen. 1. ca. 10, 12. Hic autem pro illo ponitur jurisdictio- nis articulo, quo quis in alio delicti ejusmodi reos animadvertere potest.

Fletum.] 1889. 16, 19, &c. *Æstuarium*, fluentem, seu canalis quem aqua fluens & refluxus occupat. à Sax. *pleotan*, quod est, fluere, vel natare. Unde & *Classis* hoc nomine appellatur. Utrumque vulgò, à *Fleet*.

Flima.] 897. 13. Vox Saxonica, fugitivum significans. Vide Spelman.

Flitwite.] 957. 37. *Mulcta* ob rixas & jurgia excogitata. Vox composita, à *flit*, contentio, lu, jurgium, rixa: & *wite*, mulcta, pena. De qua idem Spelman. plura.

Florenus.] 2037. 60. Adæ sequitur florem huius, pro florenum. Numi genus, sed multiplex, & pro ratione loci varium. De quo, 2194. sape. Nummus autem, inquit Vossius, primitus à *Forentinis* cuius, ac *floris* signo insignitus; unde & nomen. Cetera, Spelmanus.

Focaria.] 506. 19. Qua focum curat. Culinaria. Hic de concubina sacerdoti dictum. Vide Decreta Eboracen. Concilii apud Rog. Hoveden. in Ric. 1. ad ann. 1195.

Fodrum.] 590. 54. 767. 38. XX. podia fodri. Corrige, xx. pondo fodri. Fodrum autem, ut Sax. olim *fodpe*, pabulum, alimentum, sonat. Eodemq; sensu *foda*, & *fode*, unde nostratum *foder*, & *foode*. Sed hoc de omnium animalium, illud de brutorum vitæ intelligimus, inquit eques ille doctiss. qui fodri meminit, quod in libris occurrit feudalibus inter regalia tributa, pro annonâ militari, hoc est, regio excrevis impendenda. Huic non absimile (ni fallor) illud olim *gavel-fother* dictum, hoc est, pabulum censuale, de quo in tractatu nostro de *Gavelkond* nondum edito.

Folcland.] 836. 15, 16, 18. Terra sine scripto possessa: ad verbum, terra vulgaris, plebeia, sive rustica. Fundum (inquit Lambard.) veteres aut ex scripto, qui *Botland*; aut sine scripto, qui *Folcland* dicebatur, possidebant. Qua fuit ex scripto possessio, commodiori erat conditio, hereditaria, libera, atque immunis: fundus sine scripto, censum pensabat annuum, atque officiorum servitute quadam erat obligatus. Priorem viri plerumque nobiles, atq; ingenui; posteriorem rustici seræ & pagani possidebant. Illam nos vulgò, *freehold*, & per chartam; hanc ad voluntatem Domini appellamus. Sic ille. Mihi, idem est omnino ac *zapolland*. i. terra censa. Fæd. Aluredi & Guthr. RR. ca. 2. butan ðam ceople þe on zapollande sit. i. præter rusticum terram occupantem censualem. Vide plura, infra, in *Neat-land*, & *Rusticus*.

Folcmot.] 825. 61. Si quis *folcmot*. i. populi exercitum, armorum exercitatione turbabit, &c. Corrige, armorum extractione. Populi placitum hic, pro conventus populi: voce confusâ à Saxon. *folc*, populus; & *mote*, al. *gemote*, conventus, de quo pluribus Spelman. in voce, & in *Gemote*.

Folgate.] 623. 49. 851. 12. Saxonibus, pro sistere so-

se in aliquo contubernio; tradere se alicui in clientelam; servire, sequi, sectari; à polgian hæc significante, unde vernaculum nostrum, to follow. g. (ne sepe) in u. vel w. mutato. Hinc—

Polgarius.] 924. 44. pro cliente, sectatore, famulo: unde ductum nostratum, **Follower**. De quo plura apud Spelmann. & hic infra, in Heordfelle.

Foragium.] 1880. 40. 46. Pabulum, vulgò, **Forrage**. à Gall. fourrage. Hinc alibi fortari, pro pabulatum ire, vulgò, to forrage.

Forbannitus.] 822. 6. alias Forisbannitus. 764. 4. Proscriptus, relegatus: Forensibus nostris Ulagatus. Vocabulum, ut videtur, ortu Longobardicum. De quo vide Hotomanni Dictionar. item doctiss. equit. & Vossii Glossaria.

Forbator.] 824. 9. Politor, polio, armentarius, sic autem dictus à Gall. fourbie, unde Anglic. to furbish. i. polire, purgare, mundificare; arma in nitorem redigere: sed & fourbisseur, Angl. Furbisher, pro politore. Lambardo, machetopius.

Forceletum.] 1581. 19. Idem quod aliis Fortalicium: aliis autem Forceletum locum scil. munitus, castellum, propugnaculum. Vulgò, a fort, or fortresse. Cetera, doctiss. Vossius in voce Fortalicium.

Foreheapum.] 898. 4. Restius forecheapum. A Sax. fope, i. pro, prius, ante, priusquam; & ceapan, undinari. Priorem itaque undinationem sonat; vel in rebus vendendis prioritatem, quod mercatoribus alienigenis hic prohibitum, in gratiam domesticorum: nisi malis for hic idem signare ac in forligre, forwyrtan, forðweare, formarrige, forconsiliare, factus, &c. contra scil. vel malò: & sic Forecheapum, undinatio, vel mercatura vitata, illicita; ob merces jure regni interdictas venditioni expositas; nobis hodie, prohibited goods.

Forciatus.] 1099. 49. Hovedeno Inforcatus. i. munitus: ut inforciare, pro fortius vel munitius reddere; à Gallico entorcir.

Forceletum.] 1581. 15. 21. Vide Forceletum.

Foresta.] 450. 4. 1828. 32. Forrestra. 225. 8. 23. Exteris, sylva, salubris Anglie verò, latifundium, vel ampla ruris portio, deserta pterumque & nemorosa, alendis feris regis exposita; nullo sepimento, at certis terminis, legibus, iudiciis, & ministris satis insignis & communita. Vox hodie decantatissima; huc autem à Normannis, ut videtur, adducta: Saxonibus enim & Danis pro eà buc-holt, i. saltus cervinus, al. depe-pald, vel deop-pald. q. iterarum stabulum Dubium interim, an originis sit Latina, ex codicibus, quod foris esset, five extra urbem & agros; an potius Galli (quibus foresta pro sylva) & alii, acceperint à Normannis. Medii ævi scriptoribus scatticus pro extraneum, vel id quod foris est. V. S. Bonifac. Epist. 3. & Serar. ibid. A Foresta verò—

Forestarius.] 450. 4. 811. 61. Praefes vel custos foresta; de quo, ut & de foresta, iustus extat apud doctiss. equitem tractatus, ut cetera ejus opera, lectis digniss.

Forfang.] 847. 8, 10, 15, 17, 31. al. Forisfangium, 760. 62. al. Forisfangum, 761. 30, 36. Interdum peccatis errantibus, interdum autem, & sapius,

rei clam subductæ, vel furto sublata prehensio, & à manibus latronis, aut alterius eam injuste possidentis, in usum veri domini, liberatio. Rei vestigium adhuc apud Anglos occidentales, quibus the forefeng of a stray beast, pro peccatis errantibus comprehensione, & ejus pretio, bene notum. Vox, ni fallor, à for. i. pro, (nisi malis foris) & fangian, prehendere. Sensu vero, huic longè alieno, quo apud doctiss. equit. & Flet. li. 1. cap. 47. vox occurrit, à fore peignda est, quod pra; & fangian, capere, prehendere. q. anticipare, ante capere, prevenire. Hoc autem sensu in L.L. Anglo-Saxon. vocem nusquam inveni. Priori verò, quodammodo respondet Forcapium illud apud Spelmann. ex Capitular. li. 4. tit. 36.

Fortiare.] 1611. 44. Vide Foragium.

Forisbannitus.] Vide Forbannitus.

Forisfacere.] 311. 42. 832. 40. 837. 28. 927. 32. Unde Forisfactum. 311. 35. 987. 59. item Forisfactura. 38. 47. 496. 62. Voces Fori, à Gall. forfaire, forfaict, forfaicture, unde nostratum, to forfeit, a forfeta, & forfetaure. Forisfacere verò, est delinquere, peccare, transgredi, injuriam inferre; cuius ergo quis rem, quandoque libertatem quandoque vitam, amittit suam: unde forisfactus hic, 927. 4. pro reo mortis. Ubi quem morte (vitæ potius) forisfactum occidere, est eum interficere, cui tunc legi sententia, vita esset adimenda. Generatim autem, pro multam incurrere, & confiscare. Hinc forisfactum, & forisfactura, pro crimine, delicto, transgressionis injuria, multa, ut apud Spelmann. & alios videre est. Vocem autem ductam puto, non a foris, q. cuius causa quis foris esset; sed à for, quomodo in Gall. V. Cot. 247. in For. formarrige, forpartier, forconsiller, forjurer; in Sax. poplizzan, forpappian, forpædan, forlædan, forpþonan; in Angl. denique, forfwicare, &c. malè sonat, vel prave, illicitè, injustè. a for, inquam, hoc sensu, & facere, q. male facere, aut quid in contemptum juris agere. Cui quidem ad amissum responderet Sax. forpþican; quod à for, & pþican, compositum, male facere, & per translationem, malè agendo multam incurrere, significat. Atque hinc est, à vocum nempe concordia; quod Sax. forpþice, in L.L. cum Edo. senio. ca. 9. cum Ganti, par. 2. ca. 40. & forpþhytne, ca. 42. Bromponus noster hic, forisfaciat, & forisfactus, Latine exhibuerit.

plenaria regis Forisfactura.] 1581. 46. 64. Multa ad omnia ejus cui imponitur, præter vitam, bona scil. quacunque, & forennas, ni fallor, extendens: quo sensu non semel in Scamir: he thall forfett all that he hath.

Forisfactus servus.] 841. 40. Forisfacere, ut jam diximus, est male faciundo, quandoque libertatem suam amittere. Talis autem servus hic; Sax. pite-heop, de quo mentio, cum hic, cum in L.L. Ina Reg. apud Lambard. ca. 22. 55. quatenus ipse libertate mulctatus Latine reddit. Liberum intellige, furto convictum, & eo nomine libertate mulctatum; ac in servitutem datum. De quo velim consulas eandem L.L. Ino, ca. 7. & Edo. senio. ca. 9. apud Lamb. & Arbelstani hic, 851. 5. 67.

Forisfangium, al. Forisfangum.] Vide Forfang.

Foriscallum.] 860. 15. Idem quod postea Forstall. 957. 27. hic obstructio, itineris interceptio: ut quando quis rem ammonariam in viâ intercipient, eam ibidem mercatur, aut aliter impedit quo minus

minu ad forum rerum venalium adducta publica exponatur venditioni: quod nobis hodie dictum, forstalling. à Saxon. forpe, pre, ante; aut forp, contra; & foral, al. forall, statio, status.

Forjugare.] 2356. 2. — ablatione restituta forjures, & redeat. Locus planè mendosus, sic autem restituendus: ablatione (i. re furto sublata) restituta, provinciam forisjuret, nec redeat. Ubi forisjuret pro abjuret. Vide LL. Edg. Confess. apud Lambard. & Whelocum, cap. 67. Nonnulla etiam præter hoc, in præcedentibus & subsequentibus errata corrigere si quis cupiat, earundem Legum apud eos exemplar velum consulat, à cap. 1. usque ad 16.

Forprisa.] 1940 57. Quod in donationibus, confessionibus, & hujusmodi, excipiunt. Exceptio, exceptum, reservatum. à Gall. for. i. extra: & prisc. capsio.

Forragium.] Vide Foragium.

Forresta.] Vide Foresta.

Forspeten.] 925. 38. — habeat totum hoc forspeten. i. e. hoc si sit penitus interdictum: à Sax. forp, quod hic, ut in nostratum forþid. i. interdicere, negandi vim habet: & speten dictum. Quidam vocem in cassum vertunt; nec incongrue, cum quod sic jure non dicendum quis dixerit, frustra id dixisse judicatur.

Forstall.] Vide Forstallum.

Forstula.] 2562. 34. 60. 2563. 9. 2566. 24. Idem quod Forcelettum.

Fortia.] 1846. extrema col. Vis, potestas. Vulgò, Force.

Forulus.] 1587. 42. Theca, vagina.

Fossa.] 1511. 5. Nam & ipsi in omnibus tenementis suis omnem ab antiquo legalem habuere justitiam, videlicet, ferrum, fossam, furcas, & similia. Horum primum, (Ferrum sc. de quo vide Ferrum judiciale) de criminibus suspectorum ad probationem: reliqua, reorum & convictorum ad supplicium illud quod ultimum vocant; nempe submersionem, si Fossæ; (ut olim hic & apud Scotos, samina:) suspensionem verò, si Furcis, ut viri, adjudicati. Ita ut per Fossam, & Furcas (Angli, Witano Galloves) suspensio & submersionis iudicia intelligenda: quibus insignibus jurisdictionis in fures territorium olim cognoscibile. Hunc autem submersionis ritum, ut verisimile est, Germanis antiquis debemus; sic enim Tacitus in ear. moribus: Distinctio poenarum ex delicto. Proditores & transfugas arboribus suspendunt: ignavos, & imbelles, & corpore infames, exco ac palude, injectâ insuper cruce, mergunt. Plura vide apud doctiss. equit. in vocibus Furca & Fossa; & Shenanum Scotum, in Fossa. Incertum tamen an hoc, an alio Fossa hec occurrat sensu. Non semper enim ad poenam; interdum autem ad probationem, Fossam habuere veteres; in quam aqua gelida probandi, uti rustici & plebei, pro more detrusi, & immerfi. Talem autem Edel-pit vocarunt. q. Ordaleo probandum putens: cujusmodi, ni fallor, illa, de qua hec, 1590. 25. 37. 34.

Fossatum.] 2139. 20. Loci ex fossâ circumdatus a munio.

Fosterlean.] 861. 55. Idem fortè quod Hocmanno Vitalicia, de quo supra in Dotalitium. Vocem ducam arbitror à Sax. for, top, vultus cibaria; unde hodiernum nostrum, to foster, nutrire, & similia: ac lean, exhibere.

Franchisia.] 2293. 41. Libertas, immunitas: item locus tali libertate honestatus. Vulgò, & Franchise.

Francus plegius.] Vide Visus franci plegii.

Francus tenens.] 1103. 20. Liberè tenens: qui terras vel pradia sibi à Domino concessa liberè tenet vel possidet. Unde nostratum, Fretholter.

Fridgild.] 852. 26. 855. 2. restituit Frithgild: quod idem ac alibi Gildscypa, exteris Gildonia, collegium scil. vel sodalitium quorundam, pacis sive consociationis inter eos aut inuicem, aut firmanda gratia, convenientium, iniquamque collationem stipe conservantium. à Sax. frid, pax, & gyl, unde gyltan, quod solvere, vel pendere sonat. V. Congildones.

Friditol.] 308. 39. Asylum, Sanctuarium. A Saxon. frid, pax, & itol, nobis hodie Stool, sedes, cathedra. Unde hic exponitur Cathedra quietudinis, vel pacis. Cetera, Spelmanus.

Fridwita.] 766. 7. Ciriliscus xxx. 3. pro fridwita. Madè, pro fridwita. Textus Rossen. to fypdprte. que voces in impressis codicibus desiderantur. Fydwite autem milita, sive detrectata, sive derelicta, nullam significat: à fypd, expeditio, & pte, multa. De quo in LL. etiam Canuti, par. 2. cap. 12. 14. 62. 75. Exteris Derelict, Cui convenit Gallorum & Anglorum Culvertagium, apud Mar. Culvertagium. Parisium, ad ann. 1213. quam vocem ego composui reor à Gallico cul. i. cauda, podex, (quod à Latino culus, pro ano:) & verro. Nisi quis dimanasse malit à Gall. lever le cul, inverso scil. vocum ordine; quod de eis dictum qui obsidione absistunt. Hinc autem facis ludi nomen nostratibus hodieque, Level-copl dicti, aliis Plitch-buttocke, ubi scil. ludentes vicissim assurgunt, & alii cedunt aliis. Utne sit, hinc sc. an illinc, res eodem redit: ita ut Culvert hic, idem planè fueris ac tergiversator is nimirum qui tergum dat, exercitum descendo: vulgò, a Turn-taille or a Lincher: nec alius fortè quàm qui apud eundem Parisium alibi caudatus dicitur. i. e. ni fallor, formidolosus, pusillanimis, is qui ex formidine caudam vertit. i. tergum dat: agium hic addito, de more, terminationis gratia, vel in vocis productionem.

¶ Paucis post diebus quàm ista scripseram, D. Roger. Twyden. eq. aur. & baronet. viri longè doctioris in rem & vocem annotationes, quas literis suis inclusas mihi perhumaniter transmisit, laus accepi. Quibus hand mediocriter me confirmatum fateor. Præter enim rei notitiam quam aperit ampliore, in nostram hanc de vocis etymosententiam & ipsum ire comperi. Viri verò tam docti, tam dilecti, munus hoc chartaceum, bene lector, tibi non invidiam: hic igitur mecum fructuere: à Matt. « Paris. Hist. p. 233. l. 33. Rex Francorum omnes « cum equis iussit sub nomine Culvertagii convenire, « ne crimine lætæ majestatis damnum exheredationis incurrere viderentur, &c. pag. 234. 5. Rex Johannes hannes brevi suo ad vicecomites, iussit ut nullus remaneat qui arma portare possit, sub nomine Culvertagii, & perpetuè servituti. Et ibid. lin. 15. nihil magis quàm opprobrium Culvertagii metuentet, &c. Verbum ignominiam quandam denotare videtur, à paucis (quantum reperi) usitatum, & à nemine (quod scio) explicatum. Ego derivatum a censeo à duobus vocibus, culum, & vertere, ita ut a opprobrium culvertagii idem sit ac dedecus, quo laborant

^a Concil.
Spelm. p.
321. ann.
1009.

^a Writ of
right.

« *horant is qui in bello terga dederunt, ac si Anglicè*
« *diceret: the disgrace of being Turnstiles. Apud*
« *nos enim semper rex, ut loquuntur leges Canoni,*
« *detrectat vel devitat militis multam petebat.*
« *Leg. Canoni. par. 2. cap. 12. 14. Et legibus sue, cap.*
« *52. admodum severe in eos agebatur, ut qui mili-*
« *tatem subterfugerit protectionem, prædiis multa-*
« *tus, 120. solidos dependat. Et Concilium Amda-*
« *mense adhuc magis rigide, cap. 24. ut qui se subtra-*
« *xerit de protectione militari cui Rex interfuerit in*
« *detrimentum corruat omnium fortunarum. Leges*
« *qua Confessoris esse dicuntur, cap. De heretochis,*
« *Hen. 1. ca. 13. sic statuit: qui in bello cam-*
« *pali vel navali pro timidine fugiet à doctino vel*
« *locio suo perdat omne quod habet, & vitam suam,*
« *& manus mittat Dominus ad pecuniam suam, &*
« *terram quam ei dedit, & si boeland habet in jus te-*
« *gium cadat. Neq; ha pena omnino in desuetudinem*
« *abiit roge Johanne & Henrico tertio apud nos im-*
« *perantibus. Sic enim Mat. Paris. ann. Dom. 1242.*
« *p. 596. 31. Significavit (Rex) etiam districtius præ-*
« *cipiendo Archiepiscopo (Eboracensi) ut terras &*
« *possessiones ipsorum, quasi proditorum, qui cum in*
« *transmarinis partibus reliquerunt, & fortuitis casu-*
« *bus indefensum exposuerunt, infiscaret. præcipue ta-*
« *men Willielmi de Ros & quorundam aliorum no-*
« *bilium de partibus Angliæ borealibus, qui propter*
« *hoc magnum postea incurrebant iacturam: Atq;*
« *hinc absque dubio fit, quod iuris nostri periti as-*
« *firmant, athletam in brevi quod dicitur de recto,*
« *prælium fugientem, adeo inde infamem reddi, ut*
« *pro idoneo teste in nulla causa sit imposterum ad-*
« *mittendus. Coc. Instit. par. 1. fol. 6. b.*

Frithmannus.] 900. 9. 11. al. Frithmannus. Idem
quod infra, lin. 19. Frithman. d. (ut ibi) homo pacis,
id est sc. sodalitiis vel societatis particeps, de quo su-
pra in Fridgild. Vide L. L. Sax. Ethelredi reg. par. 2.
cap. 3. apud Lambard. ubi etiam unspismann. i. e. an-
thori nostro, pacem non habens: eum intellige in con-
federatorum ejusmodi consortium non admissum. Vo-
catus prior à ppih, pax; & man, homo. Hinc au-
tem un, privandi vim habens, præpositum, comarari-
um signat.

Frithioken.] 957. 28. Frithsohen. i. tutatio in ju-
risdictione, hoc est, seute en defens. Spelmannus,
& melius, & luculentius: tuenda pacis jurisdictio:
à ppih, pax, & focne, jurisdictio.

Frustura domus.] 1590. 36. Effractura domus. à
Gallico Frusture, fractio, ruptio.

Fugitio.] 2615. 29. pro Fuga.

Furca.] Vide Fossa.

Furigidum.] 894. 13. 896. 40. 925. 61. Vox by-
brida, nepote composita à Latijn. fur, & Sax. gýlo.
Multam signat, furti nomine solutam: sc. in dam-
ni dati compensationem, & furis redemptionem. Sax.
Deop-gýlo: a Deop, nobis bodie theese, & gýlo,
solutio, pensio: aliq; Dept-bote.

Fumelum.] 2011. 2. 2104. 16. Fornax. Gall.
Fournaille. Angl. a Furnace.

Furragium.] Vide Foragium.

Furtum habens in manibus.] 850. 17. Idem qui
fur inter manus habens. 849. 3. Talu Sax. Deop æt
hæbbendne hand zepantæn: ævo sequiori, Bra-
ctono sc. & ejus sequacibus, hændhabend; latro sc. ma-
nifestus, nepote qui in flagranti crimine deprehensus,
quod Sax. æt openne pcylo, uti in L. L. sue, apud
Lambard. cap. 37. ut qui rem furto sublatam in ma-

nibus habuerit. Hinc omnino similis bacberend, fur-
tum sc. a tergo deferens. De quo Spelm. in voce. Vide
Abarnatus supra: & Latro cum manu opere cap-
tus, infra.

Fyhtwica.] Emendatius Fihewica, quod vide.

Fyrthwice.] 923. 61. Mendose pro Fyrdwite, de
quo in Fridwita.

G

Gablum.] 762. 13. 763. 35. Gablium. 2074. 10.
Alibi Gabulum. 1788. 42. 2078. 12. 48. A Sax.
zapol, al. zapel, i. census, tributum, redditus. Ita
zyfan, al. zyvan, quod Belgu gheven, Germanis
geben, pro dare, reddere, tribuere, præbere, &c. Hinc
autem Cantianorum Gabelkynd, quod fundum sig-
nat, non (quemodo Lambard, & sequacibus ejus expo-
situm) omnibus cognatione proximis datum, q. zipe-
eal-cyo: sed censualem, tributarium, redditui an-
nuo, ceterisque plebecorum prediorum servitutibus
& meritis obnoxium; de Sax. zapolland respon-
dentem, de quo in Fædere Aluredi & Guibr. RR.
cap. 2. butan ðam ceople þe on zapolland sit.
i. (authore nostro interprete) præter rusticum qui in
terrâ censâ manet. Sic autem dictus, distinctionis ergo
à fundo planè contrario, militaris dicto, sub servitia
sc. militari elocato, ejus præstatione, fundum ejus-
modi tributis, censu, redditu, & ceteris servitutibus,
quibus alter oneratur, solutum & immunem, adver-
sus feudi dominum, sibi & suis vassallus defendit.
Fufius autem de hoc in Tractatu nostro de Gabel-
kynd, cap. 1. Plura etiam apud Spelmanni in voce
Gabella.

Gabulum.] 1919. pro Gabalum. Anglicè, a Ga-
ble-head, Belgu Gheebel, al. beur-gheebel, fronti-
spicium, frons adificii, q. ghe-borel (inquit Kitha-
nus) i. elevatio sursum, sive in altum, ab heben,
sive heffen. Hoc Chaucero nostro Gable.

Gachum.] 2010. 65. De scopis & Gachis — viij.
— iij. i. ubi quid sibi velis Gachis, alius dispicien-
dam, quibus plus otii, relinquo.

Galea.] 624. 23. 628. 61. 642. 36. 646. 5. & ali-
bi. Navis longa, remis acta. eoque ætænavia dicta.
Vox notissima: nobis a Galley. Videatur doctiss.
eques. item Vossius in voce. Hinc autem —

Galeota.] 1183. 63. al. Gahota. 1192. 5. 20. Re-
mex in tali navi aut consimili, qua vulgò Galeota
dicta.

Galletus.] 2582. 8. In quorum prima fuit domi-
nus Galfridus Charnis cum multis galletis, &c. Ubi
galletis fortasse progaleatis, militibus scil. galeatis,
vel galeis armatis.

Gallia.] 2588. 13. Numerus virorum venientiu-
um cum rege Franciæ Philippo xij. mille galliarum,
i. mille virorum armatorum ad tibias & pedes. Gal-
liarum hic, ni fallor, pro galeatorum, militum sc. ut
jam dictum, galeis armatorum.

Galo.] 1258. 25. Mensura genus apud Anglos,
octo continens pintas; ut modius cor. octo galones.
Vulgò, a Gallon.

Ganea.] 1266. 37. — telo gracili quod ganea
dicitur, &c. Telum hoc Gul. Nubrigenfis, Rog. Ho-
vedenns, & Mat. Westmonast. Sagittam vocant.

Gaola.] 2022. 25. Gayola. 1945. 34. Carcer. à
Gallico Geole, eopse sensu: unde nostratum Gaole,
al. & vulgarij, Zalle.

Garba.] 1884. 27. 1892. 39. Spicarium, sive fra-
gum fasciculus. A Gall. garbe. Vide Spelmanni.

[A a 2]

Galecio.

Garcio.] 1226.46. Vocis, quo hic occurrit sensu, valde est appositum illud Johannis de Arbona, Gloss. in Consuet. Ordo boni de citationibus faciendis: **Garciones** (inquit) id est, pedites, & sequentes equos, quos vulgus expertum est, pessimos esse nballos. Eiusdem sensu Gallis **Garcion**, al. **Garcion**; licet generatim & nstitutiis puero aptetur.

Garderoba.] 2753. ult. 2754.27. Vide **Gardropia**.

Gardianus.] 2485.39. 2468.50. 2542.7. Defensor, custos: in cuius fidei quid committitur. **Vulgò**, alias à **Gardian**, alias à **Warben**; pro variâ Gallorum & Germanorum dialecto. Vox notissima, de qua pluribus **Spelmanus** & **Vossius**.

Gardinum.] 2088.35.49. **Vulgò**, à **Garden**. à Gallico **Gardin**, al. **Jardin**. i. hortus; quod fortè à **garder**. i. e. conservare, quia ibi conservantur herba & olera. Nisi malis à Sax. **gýrdan**. i. cingere, quod, in frugum conservationem, hortus septo undique iungatur. Vide **Cluver**. German. antiq. li. 1. ca. 13. pag. 112.

Gardropia.] 2635.44.47. **Vestiarium**: locus ubi adservantur vestes. Hic autem potius ipsa vestes. Ad verbum, custodia vestium: à **garde**, custodia, & **robbe**, vestis. Vox Gallica. Anglus, à **Wardrobe**.

Gavelgilda.] 762.13. **Gablum**. i. e. censum reddens; fundum sc. qui possidet censualem vel tributarium, **Cecil** puta. V. **Gablum**. Vox à **gavel**, census, & **gýlloan** (nobis hodie, to **gýllo**) solvere, pendere, reddere, tribuere.

Gavelkende.] 1785.63. al. **Gavelkynd**. i. Terra, vel fundus, sui naturâ censualis, vel tributarius; à Sax. **gatel**, census, tributum, pensio, & **kínd**, natura, genus, conditio. De quo plura in **Gablum**, supra.

Gayola.] Vide **Gaola**.

Geburscipe.] 836.2. **Lambardo** **Vicinia**: nec male; vicinorum enim sodalium illud erat apud Saxones, qui singuli fidejussores invicem existere erga Regem de sistendis semetipsis, & de damno ab eorum quolibet illato refarciendo: alias **teodung**: posterus **decuria**, **triborga**, & similiter dictum; **vulgò**, **Frank-pledge**: quorum primarius **bonzher-eal-dop**, (unde nostratum **Bonholder**) & **frubonzer-heapod**, vocitatus. Vox est à Sax. **gebup**. id est, colonus, rusticus, villanus, paganus, (Belgis hodie **boer**, & **boutwer**, hoc sensu:) & **gýp**, (adjectiva particula apud Sax) quod posteri mutarunt in **Wip**. Belgis **schap**.

Geburus.] 762.14.15. Sax. **gebup**, de quo satis dictum in novissimis: quæ vel hinc firmantur, quod in **L.L. Alardi** Reg. cap. 33. **Cecila**. i. rustico, par omnino compensatio datur, ob pacem in domo suâ pagâ violatam, ac hic **Geburus**. Vocis autem origo à Sax. **duan**, Belg. **bouwen**. arare, colere agrum, exercere solum.

Geldabilis.] 2140.50, 51, 59, 60. **Tributarius**. De fundo dictum **geldis**. i. impositionibus obnoxio; qualis illa **Suthfolciensis** agrî pars apud **Camdenum** nostr. **vulgò**, the **Geldable** dicta, quod extra **canoniarum** quorundam territoria, à vestigalibus libera, sita fuerit, qualis etiam fundus ille apud **Ingulphum** sape, ad **Geld** ductus.

Geldum.] 321.56. 1006.40. **Solutio**, **redditus**, **vestigal**, **tributum**, **pensio**, **multa**: quandoque compensatio, à Sax. **gýlloan**, solvere, reddere, tribuere, quod nobis hodie, to **gýllo**, g. in y.

ut crebro, mutato. Hinc tandem **Gelt**, pro pecunia. De voce pluribus doctiss. eques & Voss.

Gemotum.] 837.37. 931.27. **Convencus publicus**, **Concilium**, **Consilabulum**, **Concio**, **Mallus**, **Placitum**. Vox à Sax. **gemot** **tan**, convenire, unde nostratum, to **môte**, Belg. **ghe-moeten**, i. e. obviare, obviam venire. Quam varia verò sint **gemotonum** genera, equos doctiss. in eruditissimo suo **Glossar.** ostendit.

Genetum.] 2112.41. **Genista** fortè, quod quandoque **Genesta** scriptum. **Gallus** **Geneste**. Hinc **genet** in quorundam Regum nostrorum antiquiorum cognomine, **Plantagenet**. Vox enim planta **genista** sonat. Cujus aetologiam multis observatam vide per **Geo. Buck**, in vitâ **Ricardi** regis ejus nominis tertii, pag. 4, 5, 6. & alibi.

Geniculum.] 929.61. **Generatio**, sive **gradus generationis**. Sax. **cneopere**, quod à **cneop**, (unde nostratum, **knee**) **genu**. **Lydio** **Genuculus**. Vide **Concil. Aenham**, ca. 8. apud **Spelm.** p. 516.

Gerneteat.] 763.12, 25. **Perpetuo** pro **Genet**, i. e. colonus, inquilinus, villanus. Talium forsitan est terra illa Sax. **neatland** dicta, de qua in **L.L. Eadg.** regis apud **Lambard.** cap. 1. qua, autore nostro interprete, terra villanorum; ubi hac & **Dezner** in **land** plane opponuntur, qua terram **Thainorum** propriam signas, utpote sibi à domino retentam, nec colonis elocatum, **vulgò** hodie, **Domeane-land**. Vide **Demanium** supra. **neat-land** autem fortè à Sax. **nýt**, vile, commodum, quod ejusmodi terra, quemadmodum & **zapolland**, quæstus causâ, **Firmarii**, ut vocant, elocatur. V. **Gavelgilda**: nisi quis malis à Sax. **neat**, jumentum, quod jumentorum opo teratur, & colatur.

Gewipeda.] 896.9. **Corrige** (juxta **Saxonic.** in **Textu Rossensi**) **gépíncha**: **Winwaetiam**, lineâ sequenti rescribendum **hyncha**: Sax. **p. i. th.** in **w.** utrobique per errorem mutato. **Thinctha** autem hic, & **Gethinctha** illic, idem significant, **gépínz** scil. quod (si fallor) idem est ac in **L.L. Alardi** reg. cap. 34. **gemote**. i. **Mallus**, **Placitum**, **Judicium** **confessus**, quorum forum Sax. **ðingstrop**, (i. causarum agendarum locus, . à **ðing**, causa; & **strop**, locus) Belgis **ding-banche**, & **ding-koel**. Nisi quis derivandum malis à Sax. **gépínch**, honor; unde **gépínz** **gene**, honoratus. q. honoratorum **confessus**.

Gewitnessa.] 896.20. Vox etiam Sax. testimonium significans, de quo supra, lin. 13. ubi statuitur, ut id quod testimonio, puta testibus legitime juratis, comprobabitur; firmum foret, & irrefragabile.

Gignasium.] 938.29. 968.61. Vocem advertit & exhibet **D. Wafius** in **Glossario** **Mat. Paris.** addito, nullâ tamen explicatione adhibita. Hic (si fallor) occurrit pro **Gymnasium**, (quod **Italis** **Ginnasio**) aut simile. Quod enim de **Editha** reginâ priori loco hic assertum: in cuius pectore, ut quidam aiunt, omnium liberalium artium erat **gignasium**; apud **Florilegum**, ad ann. 1066. verbis paululum mutatis, sic se habet: in cuius pectore omnium liberalium artium repositum est **magisterium**. Ut mirum ea quæ de mulieris insigni eruditione tradita per **Ingulphum**, & alios. Quod ad **Lanfrancum** attinet, de quo locorum posteriori, valde appositum est illud, 970.23. Cui **Lanfranco** **Romani** venienti, propter doctrinæ & sapientiæ suæ famam, idem **Papa** dignanter

nanter assurrexit, protestans, se non pro illius Archiepiscopo, sed literatum magisterio, hoc fecisse.

Gildare.] 841. 59. *vera sua gildet eum, &c. quod idem est ac paulo supra. lin. 50. persolvat ipsum furtum secundum veram suam, &c. Sax. for-zyloe. Sensus itaque loci: furis consideratâ capitis attestatione, compenset; vel capitis (ejus) attestatione mulctetur. Focce dicitur à for, pro; & zyl-dan.olvere.*

Gildo.] 845. 10. *Idem qui aliàs Congildo, quod vide.*

Giltwithe.] 957. 41. *Emenda pro transgressione. Sic auctor noster. Corrige, Giltwite: per emenda, intellige mulcta, Sax. p. te: gilt vero, vel hodie, reatus, peccatum.*

Gingnashum.] 2662. 32. 2664. 42. *Vide Gingnashum.*

Gleba.] 2090. 37. 2093. 52. *Passim in jure canonico pro solo & dote ecclesie: hic autem, ut & nostratibus usitatus, pro fundo ad ecclesiam parochialem attinente. Vulgo, the Glebe, al. Glebe-land. Vid. Spelman.*

Glistywa.] 854. 44. *Et diximus etiam omnibus hominibus illis qui in nostram glistywan vadium dedit, &c. Pro glistywan doctiss. eques gildscyram exhibet. Concil. pag. 407. Tu corrige. Gildscypam, juxta Sax. in Textu Roffen. And pe cpaðon eac be ælcum þapa manna þe on upum gegylorcy-pum þur pedo gereald þærþ. i. Diximus etiam de quolibet qui in nostram gildscypam pignus suum tradiderit. Gildscypa autem tributum est collegium, de quo sapinus supra. F. Congildones, Fith-gildum.*

Gowna.] 2696. 52. *Toga. Vulgo hodieque, a Gowne. Vide Spelman, in Guna.*

Grangia.] 1857. 54. 1972. 54. *Provincial. Anglit. de judiciis, ca. Item omnes: De domibus, maneribus, grangia, & aliis locis ad Archiepiscopos, Episcopos — pertinentibus, &c. Ubi Lindewodus: Dicuntur grangia, domus sive ædificia, non solum ubi reponuntur grana, ut sunt horrea: sed etiam ubi sunt stabula pro equis, bostaria sive præsepia pro bobus & aliis animalibus: caulz pro ovibus: porciteca pro porcis: & sic de aliis quæ pertinent ad æconomiam: ut sunt loca deputata serviensibus, ad agriculturam, & opera rustica, &c. Quamvis etiam Horreum tantum: ut hic, infra, 2533. 38. Gallis & Anglis, Orange.*

Gratiare.] 851. 4. *Gratis agere vel habere. Ita regratiari. 860. 42. Gall. regratier, al. regracier.*

Gravatio.] 897. 39. *Ita in LL. Hen. 1. ca. 20, 27. gravatus, quandoque curvatus, ubi etiam curvare, & curvatio. Restat autem cravare, cravatus, cravatio: Omnia à Sax. crapian, quod, uti graven optemanden Belgis, postulare, expostulare, petere, imo & impetere, lue se. morâ, significat. Unde illud in LL. Canonicis secularibus, ca. 70. And ðer þe bonda fæc unepid, 7 unbecpafoð, fæc ðe þe þe 7 ða wilo on ðam ylecan unbecracen. sic ab auctore nostro (eisdem fere verbis ac in LL. Hen. 1. ca. 14.) Latine exhibetur: Et ubi bonda, i. paterfamilias manserit sine compellatione & calumnia sine uxor & pueri in eodem sine querela. Hinc hodieque rogare, Anglice dicitur, to crave, & rogatum aliquod, craved, Saxon. crapod, quo etiam imperitum, atque in reos relatum intelligebant, eoque sensu non semel occurrit vox in Chronologia Saxoni ann.*

1070. De qua nos plurib. in Glossar. LL. Hen. 1. addito, nondum edito.

Greglada.] 814. 59. *Ante ista tempora fuerunt duo studia in Anglia, unum de Latino, & aliud de Græco, quorum unum Græci posuerunt apud Greg-lade, quæ modo dicitur Kirkelade, & ibidem linguam Græcam pro tempore docuerunt. Aliud verò Latini posuerunt apud Latinelade, quæ modo vocatur Leechelade juxta Oxoniam, linguam ibi Latinam docentes. Ex nugis hæc, à majoribus nostris, ex ignorantia lingua sua vernacula, i. Saxonica, sapinus incalcatus & avidè devoratis. Locorum enim nunc, Creclade, Saxonibus cpecca-zelade; alter Leecelade, rectè nuncupandus. Viriusque nomen est compositum: illud à Saxon. cpecca, posterioribus Creeke, zelandis Dicke. i. amnis, torrens, in majorem fluvium labens; vel in mari brachium cadens: hoc autem à Sax. leccian, quod rigare, irrigare, sonat, cui vicinum Teutonicor. lecken. i. stillari, derivari, unde Leckz. Hollandia fionli, Rheni brachii nomen, ut & apud Saxones. leacepand. V. Hædæ hortulanus, bliorinus, sic dictus, quia hortum irrigat; item nostratium, to leake, a leake, & leak, ing: utriusque vocis Saxonice lade (quod à latiniortum, purgationem, exonerationem, evacuationem, sonat) ideo addito, quod eo loci (circa Oxonium scilicet) annos quidam exonerando se purgant, & purgando se exonerent, decidantque in alium (Thamesis nimirum) fluvium: Hinc etiam, ut obiter notem, celebris illius Londinensis porta, vulgò, Ludgate dicta, nomen. Quadam ex parte ortum. Sunt qui ducunt volunt à Lud, rege nescio quo, & urbis & porta (ut sumunt) conditore: alii autem à leod. i. populus, ob numerosam populiturbam in & extra urbem per portam illam transire solitam: tum re verà, aut à Flutta, (ut Lelandi visum) fluvio scilicet. subjecto, sicut Roma porta Fluvina dicitur; aut à Lada potius, (quam Fletam vocant) cloaca scilicet. porta vicinâ colluviei purgatoriâ, cum per ejus subterraneos canales sordes urbis exonerantur, nomen illud sortita sit, scilicet. Lade-gate: quod vulgus non advertens, & historia (fabula potius) gentis nostre originis Trojana nimium deducit, in Ludgate tandem corruerunt.*

Griengus pannus.] 898. 5. *Idem fortè quod — Grietus pannus | 459. 17. 20. Pannus scilicet. colore griseus, i. cinereus, vel cineraceus, Gallis grise, Anglis, Gray: quo vestiti Fratres (quos vocant) minores, nobis ex eo Gray. Filiter vulgo dicti. Hinc autem, a colore scilicet.*

Gritia pellis.] 328. 37. *sed & Cuculla grisea apud Bekam, in Othone 2. episcopo 34.*

Gritibrece.] 923. 62. 957. 23. *Pacis violatio, à Sax. gpið, pax; unde forte (hancero nostro gnið pro concordia; & bpece, violatio.*

Gronna.] 180. 43. 474. 47. *Locum palustris; atque hinc loca ejusmodi gronnola olim dicta. Affer. Ateneven. in vita Alfredi regis, ad ann. 878. Alfredus cum quibusdam militibus & vassallis per sylvestria & gronnola Summertunensis pagæ loca, in magna tribulatione, inquietam vitam ducebat. Hæc autem in Chronologia Saxon. sic se habent: 7 he lytla pepeðe unedehce æfter þuðum for. 7 on monpærtenum. i. e. & ipse (Alfredus) parvo stipatus comitatu, molestè per sylvas transiit & loca paludosa (sive paludibus munita vel firmata.) Vide Athelney apud Cambden. nostr. in agro Somers-*

seton. & Mass. Westmonaster. ad eund. annum. Adde Asserium ipsum, pag. 18. Duo (inquit) monasteria construere imperavit (Alfredus Rex.) unum monachorum in loco qui dicitur Echelingaeg, quod per maxima gronnia paludosissima, & intransibilia (sic lego) & aquis undique circumcingitur, &c. Plura vide apud eund. Cambden. in Cantabrig. & Grancester. Insula illius apud Cantianos, Graine dila. (que seu humilis & natura palustris) hinc forte nominis origo; quod cum Gronna forte à Sax. zpen, Belg. groen; asperum cum ejusmodi loca plerumque què graminata, sò sint viridia.

Grossa.] 2632. penult. Drachma. Vulgò, a groate. Nomen à magnitudine respectu denarii; 4. enim continet denarios.

Grossus.] 823. 38. 827. 63. Crassus, magnus: unde grossitudo pro crassities, magnitudo. Adcundus est Iossus.

Guagium.] 1827. 55. Idem, ni fallor, quod alibi guadium. i. pignus.

Guerra.] 583. 23. 25. & saepe. Bellum non solum illud publicè susceptum, nostratibus bodie, Warre; sed etiam quod privatim geritur à familia inter se dissidentibus: majoribus nostris feud, de quo supra in Factio. Vocem alii à Sax. zari, telmo: alii verò à Germanor. werre, dissidium, inimicitia, bellum, asserunt: ego verò, doctiorum patre, vocem puram putam Gallicam existimo; atque uti à Normannis in Angliam (ubi antea zepeohu, unde nostr. fight, pro bello) advectam, sic in alias orbis terrarum partes à Gallia tandem delatam. Hunc quod Gallis guerre, est Ital. guerra, gara: Hisp. guerra; nobis autem cum Germanis, Gallorum g. & gu. in w. mutare soliti, inerre. & warre. A guerra verò, guerrare, pro bellare, Gall. guerroyer: Ital. guerreggiare: Hisp. guerrear: Germ. werren: Angl. to warre, or make wars.

Guerrare.] 697. 22. Vide Guerra, supra.

Guerrator.] 228. 12. Bellator, à guerra, quod vide. Vulgò, a warrior.

Gulfus.] 1165. 22. Gulphus. 1215. 31. 61. Gurgis, vorago: Gallis golie. Germ. golpe, Anglis hodie, gulfe, quibus to gulpe, ut Belgis golpen, pro ingurgitare, avide haurire. Vox etiam pro sinu maris usurpata. Unde auctor noster, loco posteriori: Gulfus dicitur, ubi aqua protenditur inter duas terras, & sinum facit. A Græco γωλφος.

Gunnā.] 2641. 48. 2672. 3. 2677. 45. Tormentum, bombardā, scloppus. Vulgò, a gunne. Quod ad ortum attinet; quid si dixerim ab illi superioris ævi machinā bellicā ubique memoratā, Manganum, Mangonellum, & similiter dictā; primā vocis syllabā traktu temporis truncatā? Ita sanè mihi videtur: nec aliunde forte nostratium & aliarum gentium Canon. i. scloppus, vel bombardā major, ad muros sc, diruendos inventa. Si quis probabilis quid habet, ei libenter assensit.

Guttera.] 1930. 60. Canalis, colluviarium, stillicidium. Vulgò, a gutter. Dubium siue à Sax. zeutan, siue æteotan, fundere, effundere: an à Lat. gutta, quod guttatim aquam accipiat, ac reddat: unde guttare, pro stillare: an denique à guttur. i. jugulum, quod Plinio, anima canalis.

Guyā.] 2729. 35. Guya, ead. col. l. 10. Mor, modus, forma. Nobis cum Gallis, guilla. Saxonibus olim pigo, ut & nobis bodieque, eodem sensu.

H

Haderunga.] 903. 9. Judicia debent esse sine omni baderunga, quod non parcatur diviti alicui vel egeno, amico vel inimico, jus publicum recitari. Eques hic doctiss. Odium, malitia. Sax. hatunza. Cujus venia, vocis scripturam probo. Hæc enim, & hatunza mihi pro diversis: quarum posterior recte, odium, malitia: prior autem (ni fallor) personatum acceptio, ab hæve, quod Saxonib. persona. Vide Evangel. Sax. Matt. 22. vers. 16.

Hæresista.] 2647. 10. pro Hæreticus.

Haga.] 1777. 51. 1780. 41. Domus in urbe, vel oppido. Ita D. Cocm. Nec in Lüttgen, Inde forte dicta, (inquit Spelmann.) quod ex complicatio viminibus, instar cratib. vel sepi, fabricata: hæz enim Saxonice, propriè sepes est; unde Gallis hay, g. ut solet, in j. converso. Vide Claver. German. antiq. lib. 1. pag. 121.

Halimotum.] 1820. 60. 1817. 38. Conventus aula, hoc est (inquit eques ille doctiss.) curia dominicalis, Manerii, vel Baronis, in villis & dominis: sen tribuum, wardarum, & societatum, in burgis & urbibus. A Sax. heil, nobis hall, aula, & zemoz, seu mot simpliciter. i. conventus. De voce plura ibi.

Halstadium.] 861. 39. mendosè pro Halstadium, vel, ut 926. 61. Healsfang. Vocabulum in LL. Hen. 1. semel iterumque obvium, & ibi cap. 76. sic explicatum: Est autem verbum Anglicum, quod Latine sonat apprehensio colli. Alias dicitur Collistrigium, pæna sc. quā alienū collum stringitur. Vox est à Sax. hals, collum, (mutato hic Latinor. c. in h. quod veteribus Anglis usitatissimum, ut doctiss. Casanbonus jam observatum) & fang, prehensio. Dicitur & ipsa multa pecuniaria, in com-
~~mentum~~ hujusmodi pæna Regi, vel loci domino debita. Halstang. 929. 3. 930. 19. idem.

Hamellus.] Vide Hamletta.

Hamfare.] 957. 26. Hamfaken vel Hamfare est insultus factus in domo. Idem esse Hamfare cum Hamfocna (de quā infra) vel hinc plane liquet, quod hic, ut in LL. Hen. 1. ca. 80. tanquam synonyma, copulemur. Nec aliud est, ni fallor, Hamfare hic, quā alibi Hamfare, alias Heinfare: quod si est, cum Hamfare hic, Hamfocnam sonat. Huic autem suffragatur paritas emendationis Heinfare in Domesci libris, & Hamfocna in LL. Hen. 1. cap. 12. utraq; v. Spelm. enim 100. fol. emendatur. Inter Anglo-Saxones in vocem non reperio: effellam tamen puto ab ham, domus, mansio; & fa, vel fith, pax, quies; quo Hamfocna ad amussim quadrare quis non videat? Nisi malis fare, sensu quo in Herefare, & Fyrdfare, acceptum, q. profectio in domum.

Hamletta.] al Hamellus. 1931. 43. 1956. penult. Viculus, de aliā villā dependens: vulgò, a Hamlet. Ab ham, vicus, habitatio, & terminatione diminutivā let. V. Spelmann. in Leta. Alibi Hamelletum. 2092. 44.

Hamfocna.] 861. 28. 898. 26. 957. 26. Vox in LL. Hen. 1. familiaris, de cuius significatione supra in Hamfare. & hic. 923. 62. ubi Invalio mansionis dicitur. Propriè tamen, domus, seu habitaculi, privilegium, & immunitas. A Sax. ham, (unde nostrum home) domus, habitatio; & focene, libertas, immunitas. Cetera, & rem, & vocem plenius

De ling. Angl. vetere pag. 170, 206.

nus explicantiā, vide apud doctiss. equitem. Vocem reperio apud Scotos, opere, quod a primis verbis. Regiam Majestatem, inscribitur. li. 4. ca. 9. 10. ubi etiam de eius significatione per Skennam. V. L. Wifigoth. li. 8. tit. 1. ca. 4.

Hanapenium.] 2038. 19, 32. Fiscus, vel sporta grandior. vulgo, a **Hamper**.

Regis Handgrith.] 929. 63. L. L. Hen. 1. ca. 13. Hæc mittunt hominem in misericordia regis. Infra-ctio pacis quam per manum suam dabit alicui. Hanc pacis speciem cýninger hand-grith, & cýninger hono realo grith. Anglo-saxones nuncuparunt, de qua vide Ford. Ed. & Guthr. R. R. ca. 1. item L. L. Canonicæ saculares, ca. 2. sed & L. L. Edu. Confess. ca. 12. & 13. Cl. Seldeni Tit. hono. par. 3. ca. 3. §. 3. quibus adde Chertam Gul. 1. Abbati Ramess. datam, de qua apud Spelm. verbo Honor. Huic autem (ni fallor) responderet Germano-Saxonum **Handfrico**, cuius meminit Gryphind Tract. de W. ichbild. Sax. ca. 66. nisi etiam Latino-Barbarorum Mundiburdium, de quo **Hocoman**, de verbo feudat. in voce Mamburgus, & **Vossin** in Mundum. Hinc fortè Protectionum apud nos origo. de quibus D. Cornelius, in voce Protection.

Handhabenda.] 849. 21. P. Furtum habens in manibus, & Abamatus.

Haya.] 2460. 24. Septum, sepes. A Gallico haye. Anglis, a hedge: a Saxonico hege, aliàs hegge. Unde sepe vulgò dicimus, to hedge: Saxones hegian. Vide Haya apud Spelmann.

Healsfang.] Vide Halstadium, supra.

Heastingenes.] 183. penult. Heltingorum gens. 107. 5. Sic atas ea Normannos, al. Danos vocabant: ab **Hasting**, al. **Hasten** eorum Duce primario, de quo in Annalibus nostris passim. Vide **Querectan**. Nor. in Bibliothec. Cluniac. pag. 39. & 167.

Heretames.] 828. 39. Idem quod, 7. 9. 40. **Heretaynes**, & 76. 1. 36. **herethaynus**. Omnia perperam pro Sax. **hepe-teame**, de quo L. L. Ina apud Lambard. ca. 15. ubi exercitus illicitè coacti, vel conducti participem significat. ab **hepe**, al. **hepege**, unde & **heprian**, quod grassari, predam facere, sonat; sed & nostratum, to **harite**, illo sensu: & **team**, sequela. Affine (ni fallor) **exteror**. **Heriteita**, quod Spelmanno, caterva militaris.

Heordfeste.] 924. 44. Idem mihi videtur cum **Bractoni** **Hustastene**; nec minus convenit **priscorum** **Bondæ**, recentiorum **Husbando**, patrifamilias, scil. In Glossar. sub finem L. L. Hen. 1. Lambardi Glossario medio, **heordfest**, interpretatione additâ, redditur, astro astrictus: quod luminis quid accendit intellectui illius loci in Consuetudinib. Cantii: le astre demorra al pine, i. astrum remanebit juniori: Cl. Seldenus, Notæ in Hengham. pag. 158. de astro differens, locum adancit. Plenius autem ut verbum & locus intelligantur, advertendum est, quod ut veterum Lar familiaris, ab Anglo-saxonib. inter alias ejus appellationes, (quales **Dys**, **Ham**, & siml.) frequentiori vocabulo **Heorth**, a posterioribus autem, Anglo-Normannis sc. **Astre** nuncupabatur: sic etiam **harem** ejusmodi fovens, pater-familias scil. apud priores, quandoque **Hustastene**, quandoque **Hamastene**, non raro **Husband**, crebrius autem **Heorthfast**; apud posteriores vero hominis astrati nomen sortitus est. Sub hoc nomine latifundiorum domini tantum, & possessores terrarum precipui, plerumque intelligebantur: alii, nempe inferioribus

(Folgarus dictus, q. dominus suis a sequela aut domibus, sociique propriis carentibus, aut sub stipendio, & servitiis alicujus prastatione possidentibus, quod diversimode, pro more loci, vel in pecuniis vel in operibus servilibus pendebant. Prins **Warth-rem**, **Heorth-silber**, **Wmoke-silber**, **Wern-peny**, (promiscuâ verborum usurpatione) vocitabant. Posterior autem in membrana quadam (Rotulum vocant) computor. **maneri de Harne** (nunc **Barrow**) anno 21 Ric. 2. inter opera autumnalia sic occurrit: **Magna Precaria**. Et de 199. operibus magnæ precariæ provenientibus de omnibus Tenentibus Domini, tam liberis quàm nativis infra dominium domini residentibus, quorum quilibet domum habens de quo fumus exit, inveniet unum hominem ad magnam precariam, si ad hoc summonitus fuerit, &c. Precaria verò servitium sonat à quibusdam inferiorum nota fructuariis debitum, dominorum suorum frumentum metendi, quando ad id rogati fuerint, & in auxilium acciti: aliàs **Benertpe** dicitur, de quo nos alibi plurib. Tali servitio obnoxius, alibi, in maneri sc. quibusdam intra Cantium, in diebus illis **Werdenmeter**, i. **Heorth-meter**, appellatur; perinde ac si ad id obligatus ob larem sive focum proprium sibi à domino indultum, quod, ni fallor, intellectum illustratumq; reddat illud L. L. Ina ca. 66. 31. he him nan botle ne sylp. i. nisi ei dominus domum concesserit: antiquum (fortè) vestigium hoc domum vel focum ea lege à dominis hominibus suis concedendorum.

Heordpeni.] 871. 42. Alio sensu **hle** de in novissimis, scil. pro nummo Roma domesticatum pendendo: Sax. **heorþ-pening**, vulgò, **Rome-leot**, quod vide. Vox est ab **heorþ**. Belg. **herd**, **heerd**, i. domus, item focus, unde nostratum **harth**; & **pening**, denarius, vulgò, **Pemp**.

Herbagium.] 2582. 4. Idem quod Gallicis **Herbage**, unde vox **her**: terra sc. vestra qua dentibus animalium decerpitur. V. L. L. Ina apud Lambard. ca. 40. ubi quod hic, 765. 2. **herbagium**, Sax. **zapp-tun** dicitur, quod agrum vel pradium compalcum sonat. à **zapp**, gramen, unde nostratum **grass**, & **tun**, hodie **towne** pradium, villa.

Herciare.] 2140. 28. Est dentatâ crate glebas comminere; Vulgò, to **harrow**. à Gallico **hercer**, cōpse sensu.

Here.] 817. 37. Hostium castrum, vel exercitum hostilem hic signat, quorundam scil. ad predam faciendam collectionem. Vox pura pura Saxonica, in malam partem plerumque usurpata; quibus interim exercitus legitime coactus, puta jussu principis, aut aliorum superiorum, in hostes ejusmodi, sive advenas, sive indigenas terram infestantes, (ut ex Chronolog. Sax. facile appareat) **Fýrd** nuncupatur. Vide **Firthinga**, supra. Alio tamen sensu vox exterris nota, scil. pro exercitu simpliciter, sive hostium, sive civium: unde eorum **Herelle**, pro exercitus deserti, ut & **heretannum** pro militia desertitæ, & culpa & pænâ, quibus vocibus Anglo-Saxones nunquam usi, sed **Fýrdwite**, quod vide.

Heteget.] 930. 6. **Here**, ut iam diximus, armatorum castrum, vel exercitum, illicitum sonat. **Heteget** autem, relictus **Hetegeat**, est munus quid à novo vassallo Patrono suo prastiti, fortean ob pradones ejusmodi arcendos: armamenta sc. sive belli instrumenta, qua varia, pro vassalli dignitate. L. L. Canonici, par. 2. ca. 69. **Har** enim (ni me fallit conjectura mea)

Hoc Tenent. dict. **Hausard** **Kauch-gelt**, **Werder** **Schilling**: V. **Servit** **Nor. ad Ep. Boniac.** pag. 322.

mea) instituti vera ratio. scilicet ut vassallorum ope huiusmodi, patroni, & se, & suos in prados & grassatores ejusmodi patriam infestantes, melius tuerentur, & defenderent. Pro qua est, quod Heretotum, & Relevium pro diversis habitis, de quo vide Relevium. Posterior interim vocis pars geat, à Sax. geotan, fundere, & metaphorice, readere vel erogare, unde Scoto-Britannus Hereteld, q.d. heregeld, g. in z. (ut illis saepe) transiente. Vulgo hodie Heriot, de quo plurib. Spelmannus.

Heremina pellis.] 328. 38. Pellis est mustela Alpina, sive alba, pretiosa, qua Belgæ armellin, Galli armelin, vel hermine, Ital. armeline, Hisp. ammino, Angli Ermin.

Heremitorium.] 2666. 28. Cella monachi eremita: eremita habitaculum. Vulgo, an Hermitage.

Heretagium.] 2436. 34. Patrimonium: bona hereditaria. Galli & Angli Heritage.

Heretaynes.] 759. 40. Herethaynus. 762. 56. Vide Heerenames, supra.

Hermerus.] 851. 4. Mendosè, ni fallor, pro Heremanni, vel Hiremanni. V. Erminius.

Hernesium.] 1084. 13. 15. & alibi. Ephippium, equorum apparatus. à Gall. harnois, al. harnas de cheval, eo sensu; Angli Barnelle, aliàs horse-barnelle.

Hertia.] 2152. 27. Cenotaphium. Vulgo, a Hearse. fortè à Saxon. afe. i. honor: vel ab heptian. i. laudare, laudibus offerre, virtutem predicare: quem in finem cenotaphium erectum, in laudem sc. & honorem defuncti. Præter hoc autem, ornamentum signat super tumbam defuncti collocatum: quod, quia illam velat & palliat, Pallam vocant: unde nostrarium Wall, pro panno sc. ornatus ergo, morgni alicujus tumulo vel loculo instrato.

Herthamon.] Vide Mundbrece.

Hida.] Vide Hyda.

Hidage.] 957. 44. Hidage vel taillage est tallagium de hidis terrarum. Tributum intellige quod ex singulis hidis colligitur. Quid autem hida sit, vide supra in Familia. Plura apud doctiss. equitem, in voce. Male tamen ibi Hidgildum & Hidagium confundit. Hidagium (inquit) tributum quod ex singulis hidis colligitur: aliàs Hidegild. Hidegild autem illo sensu nusquam, quod sciam, occurrit: & quid significet, vide supra in Corium perdere.

Hidgildum.] 830. 56. 62. Vide Hidagium, & Corium perdere.

Hinda.] 767. 34. De x. hindis ad cortedium debent reddi x. dolia mellis, &c. Corrige ludis. Vide Hyda.

Hindenus.] 853. 9. item hindenus homo, ut ibi, & 854. 8. restius autem hyodenus, & hydenus homo. Sic enim habetur Saxonice, in Textu Reflexi. Ab hyndene est, quodbus in L.L. Ina apud Lambard. ca. 55. ubi, auctore nostro interprete, iocietatem signat. Classem hominum intellige, contubernio similem, de quo Lambardus in voce Contubernalis. Saxonibus enim erat in more positum; ut omnem hominem non solum aestimarent, ac pro natalis suæ ratione capite conferrent; sed etiam, secundum cuiusque valorem, in classem (vel collegium) pariter suorum, quam hyndene nuncuparunt, referrent; triam sc. sequentium unam; infimam, median, summam. Infima classis fuit, quorum singuli valerent 200. sol. talis inde Latine dictus vir ducen-

tenus; vulgariter, à classe in quam ascitus, tpyhyndene-mon. Media eorum quorum singuli valerent 600. sol. talis inde Latine dictus sexcentenus; vulgariter, à classe in quam ascitus, rixhyndene-mon. Summa autem, eorum quorum singuli valerent 1200. sol. talis inde Latine dictus duodecies centenus; vulgariter, à classe in quam ascitus, tpehyndene-mon. Pariterque uxores eorum Cyrillicam, (i. Twyhyndam: nam Twyhynde-man idem erat qui ceotlicus, & sic quandoque dictus, quandoque villanus:) Syxhyndam, & Twelfhyndam, nominarunt. Consimilem statum hominum tripartitum commemorat Lundenbrog. in Glossar. verb. Mediocris portio. De quo infra, in medix Manus homo.

Hiremannus.] 854. 51. 855. 42. 901. 64. Vide Erminius.

Hlafordicna.] 849. 13. Corrige Hlafordioena, & vide caput inscriptionem: Ne Dominus libero homini jus protubeat. i. (fortè) jus equum ei ne denegat. Hlafordioena vero signare videtur Domini protectionem, vel tutelam, aut simile quid, nisi erratum sit pro—

Hlafocna.] 851. 14. Ut id pro lafocna. q. legi beneficium dixerit.

Hloch.] 762. 53. Saxonibus pro turma, cohort. à lapian, al. gelapian, b. e. convocare, congregare. Vide Spelman.

Hlothbota.] 824. 52. 55. Eius qui turma illicita interfuerit multa, sive compensatio. aþþloþ, ut diximus, turma; & bote, compensatio, multa.

Hluttres.] 767. 36. — xij. ambraz cervisiz Wallicez, xxx. hluttres, duo boves, &c. hlutþpe Sax. simplex, purum, lucidum. Sensus igitur loci: xij amphoraz cervisiz Wallicez, (hoc est, potentiorum) xxx. tenuioris (vel, debilioris.)

Hoberarius.] 2140. 53. paulo infra, lin. 63. Hobiliarius. Qui lege predi sui (inquit doctiss. Casaubonus, l. filius Caballi vocis ortum explorans, in De lingua Anglica vetere, pag. 192.) equum cursorium ad publicos usus alere teneretur. Eum velim ad al. & equitem Spelmann. in voce Hobellarii; Cambdenum etiam in Hantonis; item Cowell. in voce Hoblers.

Homagium.] 237. 25. 506. 48. al. Hominagium. 481. 49. 621. 36. al. Hominium. 230. 43. 486. 1. Que, ut & alibi Hominatius, & Hominiscum, pro clientela genere: & ab eà hominis significatione veniunt, qua quis dicitur alicujus homo, b. e. vassallus, sive cliens beneficiarius, vel feudalis. De omnibus opera erit adire Spelmannum, qui, inter alia, homagi legii meminit, cuius etiam hic mentio. 1038. 63. Illud (inquit) sic dicitur, quod solummodo Regi debetur, ratione supremi domini: à ligando venit, quod ab hoc nemo se potest liberare, ut (renuntiando feudo) ab alio homagus. Sed ipsum velim ad eas. & Flet. l. 3. ca. 16.

Hominem furati.] 823. 21. Sic auctor noster: mendosè tamen, ni fallor. Ad Saxonica recurramus: hþilon þær golddeof. 7 7roðdeof. 7 beoþeof. 7 maniz þitu mapan donne ofþu. nu 7ynd ealle gelice butan mandeof. hundo tpeþtaz 7u. Ubi mandeof auctori nostro, ut dixi, Latine, qui hominem furatur. i. e. plagiaris. In eandem sententiam Lambardus: qui hominem clam furripuerit. Male, me iudicet, uterque. nam enim hic, quando postea in S. C. de Monticulu Wallie. apud

apud eundem Lambard. ca. 7. quod de jumentorum estimatione inscribitur, non hominem, sed manum, sonat. Angli, a *pagge*, Holland. & Fris. *gegge*. Medull. *Grammat.* a *Waltrey*.

Homines decumales.] 848. 5. Decemviri, vel decem illorum hominum cæus & collegium, Saxonico-rum *teodung*, al. *tenmantale*, posterioribus decimam, decuriam, al. *sniborgam* construens, de quibus in L. L. Caduti, par. 2. c. 19. item Edu. Confess. ca. 20. 32. & supra in Decima.

Homo.] 203. 56. 457. 3. & crebro. Vocabulum plane Latine, falsè tamen & barbarè significatione hic usurpatum; pro eo sc. qui accepto fendo domino tenetur militare, homagiumquo & servitia ejusmodi prestare: al. *Vassallus*, *Clients* beneficiarius, vel *feudalis*, *Tenens* (ut loquuntur) per servitium militare. Dicitur etiam de quovis pradiorum licet ignobilium *Tenente*, sive *Fructuario*: sed & de eo, qui nullo accepto fendo, nullo pradio, se in alterius tradidit militiam, servitium, obsequium, clientelam; & generatim de omni famulo, ministro, subdito. qua quidem omnia exemplis plene probas doctiss. eques, in voce, quem vide, De hominibus medix, inferioris, & infimæ manus, vide quid infra, in *Manus* dictum.

Honor.] 262. 31. 32. 33. 274. 11. 277. 57. 309. 25. 32. 553. 6. 1413. 10. & alibi. Vox Honor hic, non ut Romanis olim nota, sed quomodo Anglo-Normannis accepta; sc. majoris Baronis, (ut vocant,) feudale patrimonium, seu *Baronia*; ut est apud *Spelmann*. quem omnino consulte.

Hora.] 830. 17. *Atendatè* pro *Ora*, quod vide.

Horas dicere.] 1935. 41. 42. Diei & noctis temporibus Canone statutis, divina celebrare: qua tempora horæ canonicæ inde dicta. Ea verò qua fuerint, vide apud *Spelmann*. *Concil.* p. 577.

Hordarius.] 842. 65. Idem quod ibid. lin. 17 *Hordera*, *Quæstor* scil. A Sax. *hordopa*, quod etiam ab *hord*, thesaurus. Hinc insuper *Horderium*. 930. 64. Sax. *hordopne*, ab eod. *hord*, & *epn*, locus (plerumque secretior) pro *penario*, *cellario*, & simili. Eod. sensu nobis adhuc *hord*, & *horder*.

Hordera.] Vide *Hordarius*.

Horderium.] Vide *Hordarius*.

Hordicium.] 2612. 10. Idem quod supra, 1189. 49. 1201. 43. *Hurdicius*: machina scil. bellica muris diruens. Ita sanè vocem hanc accipiendam reor. Quandoque tamen contrarium significat; quomodo *hurdicius*, & *hurdicium* apud *Spelmannum* & *Vossium*: qui tegumentis genus ex cracibus factum vocant, quo muri obteguntur, ut eodendo magis, quam resistendo, vim missilium morentur, atque infringant. A Saxon. *hýpól*, Anglis *hurdle*. i. crates: nisi quis malit à Gallico *hurter*, alias *heuter*. i. impellere, ferire, impingere, (unde nostrasium to *hurt*;) nec fortè incongruè; sive activè, sive passivè vox sumatur: pro diverso nimirum rei usu; offensionis sc. & defensionis.

Hospitalitas.] 2346. 41. pro *Hospitale*. i. *Nofecominum*. vulgè, an *Hospitall*.

Hostiagus.] 2472. 17. 2481. 24. *Obfes*: vulgè, *Postage*. Vox Gallica.

Hostilarius.] 2371. 52. *Hospitum* receptor. à Gallico *Hostelier*; unde nostrasium *Hostler*, pro *stabulario*.

Hredige.] 855. 18. *Mendicè* pro *Hredinge*, juxta Saxon. in *Textu* *Roffensi*: *Nigope* ꝑ *po eproon*

be þipum þoofum. þe man on hý 2 in ge fule geaxian ne mæg, &c. i. Nono diximus de latronibus quos in prædens (vel, in promptu) reos invenire nequeant, &c.

Hullgengag.] 763. 15. *Malè* sic, nec meliùs *Hullgonges*, ut 763. 39. *Carrige*, juxta Saxon. *Hullgenga*. i. *Lambardo* interprete, *Paterfamilias*; nostro autem autore. *Husbanda*: D. *Abeloco* verò, & ut opinor, rectiùs, *Eucharistia* perceptor: voce, ut videtur, composità à Sax. *hujl*, *eucharistia*, & *geng*, al. *ganza*, quod à *gan*, al. *gangan*, *Belgi* *goen*, irr, adire: unde to *hujl gan* Saxon. pro, *eucharistiam* adire.

Hundred-letena.] Vide *Hundredum*.

Hundredum, Hundredus.] 314. 60. 118. 64. 996. ult. al. *Hundredh*. 308. 32. & alibi. Comitatus vel provincia pars, centum continens villas; ut auctor noster, *Brompton*: ut alii verò, in quâ habitarent centum parisiæ regia fidejussores. Vox est à Saxon. *hundped*, Belg. *hondert*. h. e. centum: unde *Centena*, *Centuria*, Latine: de cuius origine & instituto, ut & de *Centenariis*, vulgè, *Hundredariis*, eorumque jurisdictione, imprimis consulendus eques doctiss. in voce: opera etiam erit adire *Comellum*, & *Lambardum* in *Centuria*. Ubi verò (ut hic obiter moneam) eques doctiss. in voce, pro *Hundred-letena*, rectiùs reponendum autumat *Hundred-letatena*, plane fallitur: cum rectè habeatur *Hundred-letena*, quod atque vocabulum *Textus* (ut vocatur) *Roffensis* constitutionem *hundredi* Latine exhibet, his verbis: — debent habere constitutionem *hundredi*, quod Angli dicunt, *hundped letene*.

Hunscum.] 608. 25. Vestra quoque dilectioni misimus unum gladium, *Hunscum*, & unum baltheum, &c. *Mat. Paris.* in *Vitis*, habet *Huniscum*: *Malmesburiensis* *Huniscum*, quod legendum monet *Wassius* *Unnicum*, quo etiam interprete, gladium accipitem signat. Enn ad, & *Ludovic. de la Cerda. Adversar. sacr.* ca. 95. nn. 9.

Hurdicius.] Vide *Hordicium*.

Husbanda.] 763. 15. Idem, ni fallor, ac supra, *Heordteffe*. i. *paterfamilias*. Ita eo avo *Hufwifa*, *waterfamilias*. Hodie nobis *Husband*, pro marito; Scotis autem pro agricola, qui nobis *husbandman*, ut pro agricultura, *husbandry*. Vide *Bonda*, & *Spelmannum* in *Husbandus*.

Husbrece.] 919. 18. i. (ita auctor noster) *infraetura* domus. rectiùs, *effractura* domus. Vox est à Sax. *huf*, nobis *house*, domus, & *brecce*, Sax. *brýce*, nobis *brech*, *fractura*, *effractura*. Vulgè *badie*, *Burglar*. Vide *Burgaria*.

Hulcarla.] 181. 13. 23. 192. 65. & alibi. Vir alteri de familiâ; *Minister* vel *Famulus domesticus*. A Sax. *huf*, ut jam dictum, domus, & *capl*, al. *ceopl*, homo masculus, robustus, fortis; de quo supra in *Buthsecarlus*. Adcatur etiam *Spelmann*. in voce.

Hustengum.] 2197. 63. 2199. 6. Antiquissima, (inquit eques *Spelmann*. in voce) & celeberrima *Lothdoniarum* civitatis *Curia* suprema: à loco (ut *Prytaneum* Athenis) nuncupata. *huf* enim domus; *ding*, causa: quasi domus *causarum*, vel ubi causæ agantur. Sic illò, quem sequens est *D. Ed. Cæus*, *Instit.* par. 2. pag. 322. & par. 4. pag. 247. *Et per me licet*. Liberè tamen ut dicam quod ego sentio, *hand* placet derivatio. Quamvis enim partes compositi ita sonent, *hus* sc. domum, & *thing*, causam: saliter tamen copulata, *causarum* domum, forum sc. juridic.

juridicum ut significant, nihil video quod suadeat; saltem nisi hysteron quoddam prateron sit in syllabis. Experiendi gratia, ad alias fas sit voces provocare. *Parifamilias*, vel *habitori*, Saxones *hurbano*, *hurfartene*, *Tenonici* *hupf-beer*, *hupf-man*, *hupf-bader*, *hupf-weerd*: Angli *hodie* *houf-holder*, nomina indiderunt: ut famulo domestico *hurcaple* Saxones; *hupf-knecht*, *Tenonici*. per *hurbano*, *hurfartene*, *hurcaple*, &c. domum *parifamilias*, domum *habitori*, domum *famuli*, &c. nequaquam intelligentes: *hur* hic naturam nominis adjectivi potius, quam substantivi praefertente, & epitheton, nominis cui praepositur qualitatem sive subjectum predicante, potius quam nomen ipsum sapiente. Ad alia ut transcam verba. Cum de domo publica, (privata ut missam) gymnasio sc. libero, pratorio, domo elemosynaria, hospitali vulgo dicta, vel *hodie* loquimur, loca haec *School-houfe*, *Towne-houfe*, *Almel-houfe*, dicimus, non syllabis inversis, *Houfe-school*, &c. Adde, quod curiam municipalem, puta pratorium, domum senatoriam, *Tenonici* *Stad-hups*, & *Raedhups* nominant: quemadmodum etiam (propius ut accedam ad *Husting*) locum iudicii publici, (Saxonibus *domepne*, al. *ppraepne*, item *motepne*) *Ding-Ratt*; tribunal *Ding-stuel*, & *Ding-banke*; diem litigii dicatam (i. diem *Martin*) *Dingsdagh*, iudicem *Ding-grave*, non autem *Statt-ding*, &c. cuiusmodi descriptioni plane obstat idiomatis nostri (paris cum *Tenonico* originis) canon ille grammaticalis, de quo *Butlerus* in *Grammatica Anglicana*, ca. 3. §. 2. pag. 35. Notandum hic (inquit) genitivum (nomen sc. casus genitivi) semper esse praeposendum nomini a quo regitur, &c. Praeterea demus *Husting* causarum domum, vel locum signare juridicum quare, quæso, hoc nomen non ceteris omnibus ejusmodi locis commune, sed contrario *Londinensium*, & paucorum aliorum locorum curiis proprium? Aliam itaque vocabuli originem, doctissimum veniā petendam puto. Curiarum tantum superiorum genus nomen illud (ut opinor) respicit, nec alibi forte reperitur; quæ & regias, (a placitis nimirum regis, sive ad coronam domini Regis iure spectantibus, ibidem tractari solitis) & *Recordi-curias*, (ut sunt omnes regie: curia sc. quarum acta adeo sunt authentica, ut probationem contrarii non admittant: *Forenses* vocant, *Ad* *suprema* scilicet. (ut ita dicam, respectu Regis cuius sunt) iudicia, nomen spectat: quod forte vocabulum potius sonat, quam (quod derivatio adhuc recepta vult) causarum domum: cum (ni fallar) ductum sit ab *Higbest*, vel (ut antiquitus scriptum) *Hyhsta*, i. *supremum*, & *Ubing*, iudicium: simul, *Hyhst-thing*, unde quorundam *Hiesting*, aliorum *Hoystings*: cuius prior syllaba eadem, ut sono, sic isdem forte & sensu, ac nantarum vela dantium, *Holse*. Ad rem est, quod hujus nominis tribunal apud *Londinenses* a doctiss. equite & aliis memoratum, & inter alia loci tribunalia descriptum, supremum audis. Nec hic transendum, quod apud quosdam exteros, iudicium summum *Al-thing*, q. *Alt-thing*, ut ego capio, nuncupatur. Vide *Johan. de Lact. de orig. gent. American.* li. 1. pag. 160. de *Islandis*. Nomen hoc quinque portuum curiam apud *Whitby* in australibus non (ut omnes hac de re scribentes) apud *Shepey*; insulam sc. in borealibus Cantii partibus, inter alia quadam loca obtinuisse sat plane constat ex *Fleta*

lib. 2. ca. 55. ubi, ut etiam ca. 54. pro *Shepey*, legend. *Whitby*, quemadmodum loci nomen recte exhibet *Bracton*, li. 3. tract. 2. ca. 3. & li. 5. tract. 5. cap. 14. item eques ille *Cornu*, *Insistunt*, par. 4 ca. 42.

¶ Absoluta *Husting* curia, paucæ nunc addamus, nec imparende, de *Husting* pondere, cuius fit mentio in doctiss. equitis de voce tractatu, è charta scilicet antiquiss. libri *Ramesiensis*. Iterum autem occurrit mihi in charta etiam pervetustâ, nimirum *Saxonica*, ecclesia *Cantuarien.* per *Eadfinum* al. *Eadfinum* presbyterum data anno Dom. 1032. in hæc verba: *And he gaun eac ðær lander æt Oppedingstune on hys ðæge for hys saple into cyrter cyrcan ðam zoder þeopum to reþude-lande. þe he gebohte mid hund ealhtigan mancan hpter reolþer be hys tingeþe gephite, &c.* Id est, Dedit etiam terras illas apud *Orpedingstune* per dies suos; pro animâ suâ, ecclesiæ Christi, Deo illic servientibus in fundum vestiarum, quas emie octoginta marcis argenti albi *Hustingi* pondere, &c. Quale autem pondus hoc adhuc incertum. *L.L. Ethelredi* regis apud *Veneringum*, de quibus hic, 895. ca. 30. ponderis meminit mercatorii huc forte pertinentis: — & ipsi qui potius custodiunt efficiant super *overthymessam* meam ut omne pondus ad mercatum sit pondus quo pecunia mea recipitur, & eorum singulum figetur, ita quod xv. oz. libram faciant, & custodiant omnes monetam, sicut vos decere præcipio, & omnes eligimus. Venia igitur si sit conjectura, *Hustingi* hoc, statutum pondus puto commercio inserviens, ipsum sc. *Standardum* (ut vocant) *Regis*, (quod pondus signat originale & canonicum, ad quod alia pondera ejusdem speciei debent examinari, & cum eo concordare:) antialis *Standardi* exemplar; atque inde forte nomen hoc obtinuisse, ductum à supra memorato *Hyhsta*, *suprema*, & *Ubing*, *Tenonici* *Utingh*, nobis *hodie* *Ubing*, res: quasi dicas pondus regium, de quo vido 2. *Samuel*, ca. 14. ver. 26. vel pondus quo *suprema*, res sc. regia appensa trutinatur, sive (phrasi legis *Ethelredi* jam citata) quo pecunia Regis recipitur. nisi pondus hoc in diebus illis in *Hustingo*, fori nempe iudicii loco sic dicto, quemadmodum olim *Roma* in *Capitolio*, ex usu conservatum, & inde nomen illud sortitus malis. Nec aliud forte pondus hoc, *Saxonum* a vo *Husting* appellatum, quam illud à po- in *Jul. Caesaris*, & in hunc diem, omnium ore, *Troiz*, & *Troi-picotin*, pag. 200. (ac si inde huc allatum) dictum, credat autem *139. m. 14.* *Judeus* appella. Melius interim ut ostendam unde (ut verisimile est) nomen illud ortum sit, ponderum apud nos in usu duo esse genera advertendum est: quorum unum vulgò, *Troy-weight*; alterum, *A-voit de pois*, q. habere pondus, aut iusti esse ponderis, ut vulgaris fert opinio, nuncupatum. Prius, instar *libra* quam *Romanam* vocant, 12. tantum uncias in *libra* continet: posterius autem, *libra* simile quam *mercatorum*, *civilem*, *xygostaticam* nominant, 16. uncias. Priore, *gemma*, *lapides* *pretiosi*, *electuaria*, *medicinalia*, *astrum*, *argentum*, & *pauca* ponderantur: posteriore vero omnia alia quæ pondere mercari solent homines. Posterius hoc usu magis receptum, quam lege fundatum, cum nunquam adhuc lege aliqua stabilitum, sed potius prohibitum, quomodo statuto anni 27. *Ed. 3.* ca. 10. apparet: sumpto nomine, non (ut communis fert opinio) a pondus habendo, sed a Gallico *Avoit*, substantivè posito, (pergeram scripto *Aver*) unde nostratim *Averia*, i. e.

V. Ca. *favb. Not.* in *Jul. Caesaris*, pag. 200.

^a Stow. *Notis.* *London.* pag. 207.

^b *Cornell.* *Spelman.* *Coq.*

(Cor-

(Cotgravius teste) bona, facultates, res: cui apponitur de pois, bonorum qualitatem designandi gratia. Atque hoc modo Avoir de pois, ut verbum verbo reddam, bona ponderis est, siue bona quae pondere venduntur, potius quam valore: nomen obtinens à bonis tali libratis pondere; cuiusmodi sunt, ut diximus, omnia prae panem, & quae venduntur aurifices, medici & pharmacopola: res nimirum pretiosiores, ideoque foris illo altero ponderum genere librata, Troy-weight vulgò dicto, cuius quidem vera origo non à Troia, ut Troianum; sed à vocabulo quadam antiquo; Fleta auctori Trona, (corrupto foris aut à Latino trutina, aut à Græco τρῶνα, à τρῶν fluente) unde nobis ortum Tronage, Latino-barbare Tronagium, i. vestigal quoddam pro mercibus ponderatis pendi solitum, de quo in Statuto Westmonast. aca. 25. anno sc. 13. Ed. 1. Trona enim statuta est ponderandi gratia excogitata, teste D. Cowello nostro in Interprete, quem vide etiam in voce Weights, ubi conjicit ipse Tronæ & Troiæ pondus idem esse. Cui quidem conjectura suffragatur altum de Troiana vel Troia pondere silentium inter omnes eâ de re scriptores exteras, ut & domesticos, antiquitate saltem celebres. Adde, quod nostrum Troy-weight Lexicographi nostri trutina campana Latine redditum.

Hutchesium.] 1919. 17. 2022. 66. Est strepitantium clamor & ejulatio, quibus fugientem latronem, & rei capitalis fontem, omnes obvii tenentur prosequi, donec maleficus deprehendatur. Angl. Hup and Cry: à Gall. huyer, ejulare, exclamare. De quo pluribus Spelmanus. Hutchesium, 2546. 59. Idem.

Hyda.] 487. 55. al. Hida. 212. 62. 767. 34. (ubi hindis pro hidis) 802. 18. 979. 36. Hida Anglice vocatur terra unius aratri cultura sufficiens per annum. Sic auctor noster, Bromptonus sc. 887. 20. Beda Familia, ut supra in voce. Cum doctiss. Spelmanus vocem arcam puto à Sax. hýðam, i. tegere, protegere, quod Belgis hoeden, unde torum, & Gallorum hutte, pro casa, angurio, taberna, temorio, Kilian. Cetera, Spelmanus. Opera etiam eris adire Lambardum, apud quem in voce Purgatio, invenies quid sibi velit iusjurandum, vel purgatio, per 12. 24. 30. hidar, & similia.

I.

Idoneare.] 872. 10. — si accusatus se de hoc non idoneaverit, &c. Hic, ut & in L. Longobard. Capitul. & alibi, Idoneare se, idem denotat ac insontem se comprobare, & secundum legis ordinem, à crimine illato se liberum reddere, vulgò purgare. Idem quod supra, Adlegiare.

Ignis Græcus.] 656. 18. 661. 26. 939. 49. al. Sylvaticus. Savissimum ignis genus, ex stipula, sulphure, naphthâ oleisque illitâ, & accensa, quod ne aquâ extinguatur: ac insana quadam velocitate omnia rapit & devorat. Vulgò, Ellipio-fires unde fortè Sylvaticus diceretur, utpote cum sylva nobis olim incalo. Ita hodieque tollit, pro ferus, sylvestris, immanis, &c. Male tamen hic, locor. ultimo, ignem hunc & æreum confundit auctor noster, quomodo etiam Florentius Wigorn. ad ann. 1048. ubi sulphur sacrum, vel fulmen (ni fallor) intelligendum. Ignis enim Græcus non est æreus: siquidem in aëre vel ardere accensus, & inde decedens vel descendens, sed hominum arte & ingenio modo quo supra com-

positus. Cum tamen effectus similis sit aëre, eò, ut videtur, nomen extendere quidam non dubitarunt.

Illegitimitas.] 2374. 20. Natales illegitimi. Vulgò, Bastardie.

Illuminare.] 976. extrem. Pingendo ornare. Vulgò, to limne. Gallis enluminer, Ita arte hac peritum, & Lynner dicimus.

Impechiare.] 2609. 17. Impetere, eosensu, quo Forensibus nostris, accusare, appellare, criminari, significat. Vulgò, to impeach, Gallis empescher.

Implacitare.] 1024. 29. In jus vocare, lite involvere. Ab ea placiti significatione, quâ conventum ad judicandum indictum significat. Unde similiter placitare. Gallis emplaidet, quod nobis, to implere. Hinc autem —

Implacitatio.] 246. 65. In jus vocatio: alium implacitandi. Implending.

Imptisonare.] 1019. 20. In carcerem conjicere: incarcerare. V. Prisons.

Improperatio.] 936. 42. pro Improperium.

In alto & imo.] Vide, De alto & basso.

Inbreviare.] 1411. 39. 1615. 7. Est in instrumentum illud publicum quod Forenses nostri Breve vocant, r. ferre. Hinc Inbreviamentum, 1615. 7. pro tali instrumento.

Inbullare.] 1991. 44. In bullam transire vel referri: ut id dicatur, quod à Papa impetratum, & scriptis mandatum, bulla, i. sigillo Papali, firmatur, & impetranti traditur.

Incredentes.] 1103. 40. Infideles. A Christianis de Saracenis & Ethnicis dictum, qui nobis vulgò, Infidels.

Incredibilis.] 872. 27. Infidus.

Inculpate.] 680. 46. Culpare, culpâ arguere, accusare, criminari. Inde —

Inculpatio.] 822. 22. pro accusatione, incusatione, nominis delatione. Item —

Inculpatus.] 764. 42. pro culpatus, accusatus, &c.

Incustodia.] 930. 3. Incuria, negligentia.

Indentura.] 1864. 8. Est syngrapha, vel scriptura conventionalis, alii qua idem continet quasi parallela. Ideoque utraque pars in latere vel summitate similiter sciinditur in morem dentium, ut invicem collata partes esse cognoscantur; indeque nomen sumpsit. Chartarum autem Indentationem (inquit Spelmanus) apud nos non reperio ante aetatem Henrici 111 & tunc quidem variâ. Vulgò, Indenture. Ita Indentatus, 2700. 4. de scripto dictum Indentura formam habente.

Indicibilis.] 385. 39. 412. 55. Idem quod Inedibilis. 22069. id est, Ineffabilis, inenarrabilis.

Indictatus.] 1759. 56. In foro nostro is dicitur, qui libello accusationis (quem billam vocant) à 12. ad minus inquisitoribus juratis ad iudicem delato, de maleficio aliquo vel in regem vel in rem pub. solenni formâ postulatur. Vulgò, Indicted. Vide Addictari.

Indisciplinatus.] 268. 15. Adversus legum morumque disciplinam.

Indorsatus.] 1954. 64. In dorsum, (epistola putra, vel scripti cuiuscunque partem aversam siue exterioriorem) positus; sigillatus. Vulgò, indorsed.

Inedibilis.] Vide Indicibilis.

Inemendabilis.] 918. 33. 929. 21. Vide Botolos, & Emenda.

Inevir ei-

Invincibilis.] 86. 28. pro Invincibilis.
 Infidare.] 859. 58. Faidam. i. graves inimici-
 tias exercere, gerere, suscipere, habere, denunciare.
 De eo dictum qui à causâ suam staret adversus eo-
 rum infectores. Vide Factio.
 Infangentheof.] 22. 40. Infangenthef thelfind in-
 ward. 957. 29. Jurisdictionem notat domino manerii
 concessam in quocunque, sive hominum suorum, sive
 aliorum, furi, reum, & intra limites domini sui
 prehensum. Abin. i. intus, fangan, capere, prehen-
 dere, (unde & digiti, badie finger, quibusd. fangs,
 disti:) & theof, fur. De quo pluribus Spelmannus,
 quem velim adeat. Quod autem hic thelfind in ward,
 Ranulf. Cestren. in Polychron. li. 1. ca. 30. habet pel-
 finde in ward. Corrigendum forte utrobique theof
 finde in ward, quod idem, ut videtur, sonat, ac fur
 intersecus inventus. h. est, intra jurisdictionem do-
 mini prehenus. Hinc autem contrarius Ulfangtheof.
 i. jurisditio in lastronem extraneum, sive aliunde
 venientem, (quod ut sonat) intra tamen dominium
 illius prehenus; qui tali donatur jurisditio.
 Infeodare.] 1168. 40. Est feudum, vel feudum,
 pradium scil. beneficiar. alicui dare vel conferre:
 terram vel pradium in feudum, more scil. benefici-
 ario possidendum, alicui tradere vel concedere. Gallis
 infeuder, nobis to enfeosse.
 Infideles.] 986. 34. Hic, ut alibi saepe, dicuntur,
 qui fidelitatis sacramentum domino feudali jura-
 tum violarent. Fidelibus hic opponuntur: eos intel-
 lige fideles feudales dictos, qui scil. accepti à domino
 feudo, omnia munia ad feudum pertinentia adim-
 plere tenentur: etiam fidei interposito sacramento.
 Hinc Infidelitas erga Dominum, de qua 929. 21.
 Sax. hlafondpice, quod vide in Laforðwice.
 Infirmaria.] 1728. 4. 1799. 56. Munus infir-
 marii, monachi scil. qui cum infirmorum in no-
 socomio, cum ipsius nosocomii, ut factum testum sit,
 sed & pradiorum ac reddituum eisdem usibus assigna-
 torum, curam sustineret. Item interdum nosocomium
 ipsum, locus sc. in monasterio valetudinariis loci
 concessus. De quo vide Cella infirmorum.
 Infirmitorium.] 2012. 42. Vide——
 Infirmitorium cella.] Vide Cella infirmorum.
 Inforciatus.] 583. 24. Vide Forciatus.
 Infractulus.] 969. 46. pro Inklusus.
 Infractio plegii.] 764. 11. Vide Borgi fractura.
 Infractura.] 822. 9. 10. pro fractura, vel violatio.
 929. 18. pro fractura.
 Infugatus.] 923. 58. pro Fugatus, vel in fugam
 conjectus.
 Ingenium.] 1166. 2. Machina, instrumentum,
 à Gallico engin, apud quos machinarum inventores,
 qui machinas sc. antea non visas, & à se excogita-
 tas conficiunt, dicuntur ab ingenio. Enginiers, An-
 glis autem Engineers.
 Ingravatus.] 860. 25. Idem quod gravatus, de quo
 supra, in Gravatio.
 Inlegiare.] 918. 38. Idem quod alibi inlagare. à
 Sax. inlagian, h. e. ex legem restituere patrocinio le-
 gis: uti exlegare, est ex legem reddere. De eo hic
 dicitur, qui licet ob homicidium in templo commis-
 sum, ab omni compensatione penitus alienum se red-
 diderit, quadam tamen hic injuncta perimplendo,
 compensationis compotem se reddat & capacem, vel
 facti compensandi beneficii non indignum.
 Inmeliorari.] 866. Aliquid melius fieri, cuius
 contrarium inpejorari: Gallis empirer, unde forte

nostratum to empaire, eo sensu. V. tamen doctiss.
 Casanbon. de Lingua Anglicâ vetere, p. 247.

Innoxiare.] 896. 62. Innocentem reddere, purgare,
 culpâ liberare. Sax. est clanyrian, unde nostrum to
 cleansie, pro purgare: purgatio, cleansing.

Inparcare.] 2605. 59. Fundum antea patentem
 & pervium claudere, & in parcum, roborarium sc.
 vel vivarium redigere. Vulgo, to imparke: ab in,
 & Gallico parquer, i. vallo, fossâ, vel alio septo cir-
 cundare.

Imprisonamentum.] 2182. 33. Incarceratio. vul-
 go, Imprisonment, à Gall. Emprisonnement. Vide
 Prisons.

Inrotulare.] 2478. 10. In rotulum referre. Hinc—

Inrotulatus.] al. Inrotulatus. In rotulum. i. al-
 bum relatus, vel inscriptus. Vox ab in, & rotulus,
 quod à Gall. roule, al. roulet, nobis roll, & rowle,
 i. e. catalogus, indulus, volumen: quod rotuli hu-
 jusmodi, non in libros digesti vel compacti, sed in
 membranis vel schedis fluxis, pro more tamen manus
 involutus, & in orbem tortu, manant repositi. Vide
 Corollum. Vulgo, enrolled.

Inscalare.] 2621. 58. Muro scalis conscenso lo-
 cum ingredi. Ab in, & scalare, quod muros scalis
 conscendere significat. Vulgo, to scale.

Intellatus.] 930. 13. 15. Sine ephippio. Vulgo,
 unsaddled, à Sax. ungesadolode. De equo dicitur.

Insibilis.] 129. 40. Fortasse risibilis: à Gallico
 risible, pro ridiculus.

Infigillare.] 856. 33. A Sax. inpreghian, quod
 figillare sonat. Vide supra Configillatio.

In silentium.] 1012. 57. Mendose pro insilien-
 tium.

Insilium.] 165. 12. 174. 55. 185. 13. 186. penult.
 211. 7. 43. 293. 42. Consilium malum, pravius, no-
 xium, vel finistrum, accipienti damnosum: quod qui
 dederit insiliarius olim dictus. Flor. Wigorn. ad ann.
 855. — filius regis Æthelulfi cum omnibus suis
 consiliariis, imò insiliariis, tantum facinus perpe-
 trare ausi sunt, ut regem à regno proprio repellerent.
 Talis, consilii experts, Spelmanno: unde forte nostra-
 rium, Alpy, pro imprudens, rationis experts. Consili-
 um ejusmodi dare, Gall. forconseiller dictum, unde
 effitum Latino-barbarum forconsiliare, eod. sensu.

Insolercia.] 1194. 34. pro Insolentia.

Insolucus.] 900. 20. Vide Agilde, Botolos, E-
 menda.

Installare.] 989. 27. 1163. 3. Stationem, locum
 sc. in choro paritor & capitulo, (quod nobis & Gal-
 lis stalle,) assignare; in stallum, ut vulgo loquun-
 tur, inducere, Angl. to install.

Instauramentum.] 647. 31. Penum. vulgo, Stote.
 à Latino instauro.

Instipare.] 935. 27. Inferere, plantare, incorpo-
 rare, in stirpem admiscere.

Instuffare.] 2577. 13. Farcire, infarcire, replere.
 Vulgo, to stusse, & stusse in: quod Belgis stoffen,
 Galis estoffer. Hinc stoffatus, 2617. 30. item stuf-
 fatus. 2573. 13. pro refertus. vulgo, stuffed.

Intuetus.] 940. 36. pro Assuetus.

Intendentia.] 1944. 6. Ita ex adjectivo intendens,
 formatur substantivum: quod idem ac submissio,
 auscultatio, obediencia.

Intentiari.] 763. 46. 765. 47. 766. 12, 14. Intenti-
 ari (cujus verbi veram significationem nemo, quod
 sciam, adhuc bene vidit) dicitur, quod quis prius
 alium deprehensum sibi vendicat à possessore, ut
 suum;

sum; qui rem à quodam tertio sibi bonâ fide venditam asserit, & ne eam in se suscipiat, eundem tertium advocat; quod Forensibus nostris est vocare ad warrantiam, vel, ad warrantum provocare, vulgò, *to wouch*; juris autem Celsi & sepulchri peritis, authorem laudare. Vide Advocare, & Cenninga. Hinc autem Intertutus, 766. 18. quod de fure dicitur sic vendicato, quem is pene quem deprehenditur, à quodam tertio sibi venditum esse affirmat, ad quem in rei præstationem provocat. Fox, ne videtur effectus à Gallico entiter, quod apud sequestrum deponere, vel tertio tradere significat.

Inchingi. 897. 8. Mendosè pro Nithingi, quod nequam sonat. V. nostras ad vetera verba German. Lippiana notat, doctiss. Casanboni, de Lingua Anglicâ veteri tractatui addit.

Inrare maricium. 1930. 58. 59. Est maricium, locum sc. paludosum, & maris inundationi obnoxium, aquâ aggeribus, maris, & id genus obstaculis, exclusâ, pascendis pascendis, vel cultura, aptum & idoneum reddere. vulgò, *to inne*, dicimus. item truning nobis, illo sensu.

Invadare. 658. 27. 880 penult. Vadio supponere, oppugnare: Longobard. invadare; ab in, & wed, pignus.

Inveritare 763. 85. 763. 3. 765. 57. Idem signat quod probare, vel, ut loquuntur iuridici, verificare, vulgò, *to wistly*, oz *verity*: unde eorum Averment. Sax. zeporian. Hinc illud in L. L. Gul. 1. apud Cl. Selden. ca. 71. & hoc lupet cum inventate velit, &c. Saxonice sic se habet in Textu Rossen: 7 pille hitz honne on hine zeporian, &c. E contra, refellere, confutare? Saxonib. zeporian. LL. Canuti, par. 2. ca. 15. 3if donne re open þ zeporian mæge, &c. i. tum si aliter id refellere, vel coarguere poterit, &c.

In verum mittere. 768. 1. Idem ac Inveritare, quod vide.

Investitura. 224. 23. 23. 228. 21, 28. & alibi. Est confirmatio, non in feudis modo, sed etiam episcoparibus, qua fit per inductionem, vel missionem in possessionem de quâ Spelm. Vossius, Hotoman. asit.

Jecalia. 954. 33. 34. Collapsâ Latinitate sic vocantur monilia, aliaque id genus pretiosa, luxui & ornatus inservientia. Vulgò, *Jecallo*, Cal. Joiaula.

Inrecta lex. 218. 4. Lex minus recta, prava, injusta, iniqua. Idem quod Sax. unlaza.

Inreplegiabilis. 2143. 21. De pignore capto dictum; quod dato licet apud præfessum vade redimi vel dimitti nequeat. Vulg. *Inrepletable*, Fox forensis.

Inroculatus. 1843. 21. V. Inroclatus.

Iter. 1928. 21. al. Itineratio. Majoribus nostris (inquit eques doctiss.) idem fuit quod hodie Circuitus Justitiariorum, designatos sibi Comitatus ad justiciam exequendam itinerantium. Alias Cier, i. pro more Gallico, elise. Plura apud eund. equitem in voce, & in Diatriba de Justitiariis.

Judicium Dei. 942. 3. 983. 63. aquæ frigida. 844. 31. ferri candentis. 878. 18. 942. 3. gladiatorum. 455. 1. Vid. sup. Dei Judicium & inf. Ordalium.

Judicium vadiare. 844. 24. Pignore deposito iudicio se supponere.

Juramentum plenum. 983. 2. — defendat se Francigena pleno juramento, non in verborum observantiis. Ubi pleno, verperam pro plano; quomodo habetur in regio ad S. Jacobi MS. Eadem omnino juramentorum distributio reperitur in L. L. Hen. 1. ca.

64. in planum se. & observatum, ubi etiam, ne hic, de eo dictum qui verborum jurat observantis. Quo, juramentum intelligo tam stricte præstandum, ut ne vel in minimo à verborum quâ desertur formulâ, præstanti liceat recedere, ne casus cadat. Adstipulatur vetus Normannia Custumar. Latinum, ca.

85. ubi hæc: Notandum etiam est, quod si derailinator verba dimiserit vel mutaverit, & juraverit, quæ ei in derailinatione fuerint elcariata, (i. proposita) ejus derailinatio reprobatur. Et similiter si quis coadjutor defuerit, vel verba elcariata dimiserit, vel mutaverit, vel etiam ad derailinam oporteat evocari, vel compelli, vel attrahi. Idem autem rigoris requiri videtur in duello, vel in causâ duello terminandâ, Glanvilla restit. li. 14. ca. 1. Sciendum (inquit) quod ex quo fuerit duellum in hujusmodi placitis vadiatum, non potest aliter ultra partium verbis in ipsius vadii datione propositis, aliquid adicere, vel diminuire, vel aliquatenus à proposito deginare vel resiliere, quin pro victo habeatur, & lege victi censeatur. Sic ille, quem vide li. 2. ca. 3. Porro, juramentum in verborum observantiis præstitum, idem esse reor, quod in cisdem Hen. 1. LL. juramentum, vel (quod idem sonat) sacramentum, non fructum pluris dictum; & juramento quod ita vocant plano contrarium. Sane, ubi in fine legis Gul. 1. & 2. edit. Seldenianâ. legislator voluit Francigenam purgare se sacramento non fructu, postea; in lege sc. 71. idem instituit, ut defendat se Francigena plano (sic enim, ut dixi legendum est, non pleno) juramento, non in verborum observantiis. In eundem effectum idem Hen. 1. LL. ca. 64. Francigenæ quoque vel alienigenæ in verborum observantiis non frangunt. i. e. plano, non autem quod in verborum observantiis consistit juramento utuntur. Quod autem hic planum & observatum, idem est, ut faller, ac solenne & non solenne juramentum alibi dictum: e. g. (mihi apud Gregor. Tholosa. Syntag. ju. univ. li. 50 ca. 8. unpo. 1. & 3. Quoddam inquit) solenne juramentum, pedan quoddam non solenne dicitur. Solenne dicitur, quod ap) habet certas solennitates præscriptas & dictatas, vel à partibus deferentibus, vel à iudice, vel à lege, cum certâ verborum conceptione, à quâ varietate juranti non recedere liceat, vel si recedatur ratum non erit.

1. 30. l. non erit ratum, 5. l. iusjurandum & ad pecuniis, 34. S. qui iusjurandum, de iurjur. Juramentum non solenne est, quod summatim, & de plano præstatum sine delectu verborum aut locorum, &c. Plura (si placeat) vide apud Annam Robertum. Rer. judicat. ca. 11. & Demptster. de Juram. li. 1. ca. 8.

Juramentum unius libæ. 925. 65. Sax. pundet peoj. þne ap. Iusjurandum se. (Lombard. interprete) quod uni libra æquali proportionem respondeat. Sic (ni fallor) dictum, quod infamatur, qui ad purgationem simplicem juratoriam prætaxat missus, in tali sua purgatione deficeret, eamque ad effectum non perduceret, tali summâ, librâ scilicet, ut multaretur, ut qui in triplici purgatione (judicium tripondii audit in L. L. Hen. 1. ca. 64.) deficeret tribus libris vel 60. solidis.

Jurate secundum Witam. Vide Witam.

Jurati. 1680. 8. 60. Fortasse pro Juristæ, vel Juridici. In eos enim in primis saviebat turbidus ille rusticorum grex.

Juratione dignus. 926. 54. Saxon. aþer rýpþe. Instinto convenit illud Bractoni nostri, li. 4. tract. 1. ca. 19. nu. 2. Repellitur autem (inquit) à sacramento infamis, scil. qui aliâ convictus fuerit de perjurio, qui legem amittit, & ideo dicitur, quod

Desuæ
hæc [de
juraverit]
in exem-
plari Gal-
lico; ac sin-
sum loci
plum a-
liant.

Apud
Hoviden.
bæctum, sa-
cramento
non ferro,
properam.
Ad fid. m
exemplis
Saxon. in
Textu
Rossen.
(mihi
apud Gregor.
Tholosa. Syntag.
ju. univ. li. 50
ca. 8. unpo.
1. & 3. Quod-
dam inquit)
solenne jurame-
ntum, pedan
quoddam non
solenne dicitur.
Solenne dicitur,
quod ap)
habet certas
solennitates
præscriptas &
dictatas, vel
à partibus
deferentibus,
vel à iudice,
vel à lege, cum
certâ verborum
conceptione, à
quâ varietate
juranti non
recedere liceat,
vel si recedatur
ratum non erit.
1. 30. l. non
erit ratum, 5. l.
iusjurandum &
ad pecuniis, 34.
S. qui iusjura-
ndum, de iurjur.
Juramentum
non solenne est,
quod summatim,
& de plano
præstatum sine
delectu verborum
aut locorum, &c.
Plura (si placeat)
vide apud Annam
Robertum. Rer.
judicat. ca. 11.
& Demptster.
de Juram. li. 1.
ca. 8.

Juramentum
unius libæ. 925.
65. Sax. pundet
peoj. þne ap.
Iusjurandum
se. (Lombard.
interprete)
quod uni libra
æquali proportio-
nem respondeat.
Sic (ni fallor)
dictum, quod
infamatur, qui
ad purgationem
simplicem jurato-
riam prætaxat
missus, in tali
sua purgatione
deficeret, eamque
ad effectum non
perduceret, tali
summâ, librâ
scilicet, ut mul-
taretur, ut qui
in triplici purga-
tione (judicium
tripondii audit
in L. L. Hen. 1.
ca. 64.) defice-
ret tribus libris
vel 60. solidis.

Jurate secundum
Witam. Vide
Witam.

Jurati. 1680. 8.
60. Fortasse pro
Juristæ, vel
Juridici. In eos
enim in primis
satiebat turbidus
ille rusticorum
grex.

Juratione dignus.
926. 54. Saxon.
aþer rýpþe. In-
stituto convenit
illud Bractoni
nostri, li. 4. tract.
1. ca. 19. nu. 2.
Repellitur autem
(inquit) à sa-
cramento infamis,
scil. qui aliâ
convictus fuerit
de perjurio, qui
legem amittit, &
ideo dicitur, quod

Jurate secundum
Witam. Vide
Witam.

Jurati. 1680. 8.
60. Fortasse pro
Juristæ, vel
Juridici. In eos
enim in primis
satiebat turbidus
ille rusticorum
grex.

Juratione dignus.
926. 54. Saxon.
aþer rýpþe. In-
stituto convenit
illud Bractoni
nostri, li. 4. tract.
1. ca. 19. nu. 2.
Repellitur autem
(inquit) à sa-
cramento infamis,
scil. qui aliâ
convictus fuerit
de perjurio, qui
legem amittit, &
ideo dicitur, quod

non est ulterius dignus lege, quod Anglice: *We ne es othes wothe that es eues guilty of oth broken.* Quod tendunt etiam tradita per eum postea, li. 4. tract. 5. ca. 5. nu. 1. Adversus locum Cl. Seldeni, Notia ad Fortescutum, ca. 26.

Jusjurandum viij. liberorum.] 894. 17. Mendose pro Jusjurandum unius libere. Sic enim Sax. pundeþ puppne 21. Quid autem hoc vide supra, Juramentum unius libere.

Iusta.] 1684. 14. Scyphus, ampulla, aut aliud vas statum & iusta mensura, alias Justitia dictum. Vetus quoddam (ut vocant) Customarium in Archiv. eccles. Cantuar. Iusta cervicis continet unam lagenam & dimid. secundum standardum Regis. Plura vide apud Ludovic. de la Cerda, Adversar. fac. ca. 168. nu. 3. & Clement. Reiner. Onomastic.

Iusticia.] 698. 16, 1387. 20. & alibi. Sic olim dictum, qui postea Justiciarius, quod vide.

Iusticiabilis.] 851. 52. Idem qui postea, 1156. 2. Iusticialis; id nemp̄ qui in ius vocari posses, & iudicium subire (quod iurisperitis iudicio fisci dictum) præsio sit.

Iustificare.] 1933. 52. V. Iustificare.

Iusticiaria.] 1171. 9. 1172. 48. 1275. 59. 64. In Constitut. Neapol. sive Sicil. Justiciarius. Pro munere ac dignitate iudicis, qui Latino-barbaris Justiciarius dictum, de quo proxime.

Iusticiarius.] 487. 53. 517. 31. Vix ortu Normannica, ac posterioribus pro iudice, sive iusticiarii administratore, valde familiaris, qui multiplex, quorum summus, Capitalis Angliæ Justiciarius nobis dictum. 669. 36. 670. 18. qui omnino idem ac specialis Angliæ Justiciarius. 671. 56. de quo cunctis quibus ejusmodi iudicium spectat, eorumque origine, antiquitate, munere, doctiss. eques in Diatriba. quam imprimis adi.

Iustificare.] 1106. 33, 43, 44. Sensu quo hic acceptum, significat, quod faciendum sit, iudicis auctoritate, exequendum curare, alias iustitiare, Gall. iusticier. s. iudicare, ut reddere, vel jurisdictionem exercere. Videatur Hotomannus de verb. feudalis. in Facere iustitiam, cui respondet vulgare nostrum, to do justice.

K.

Kynkeshand Senalgud.] 2357. 30. Mendose, pro Kyninges hond scald guth. Vide Handguth.

L.

Labouratus.] 2576. 39. 2600. 55. Operarius. Vulgo, a Labourer.

Lacopum.] 896. 20. Vide Lagam emere.

Lactum.] 898. 56. Idem quod nobis hodie Alay, Gall. Aloy: nummi scil. sive aurei sive argentei defictus, ex viliorum metalli mixtura. De hoc (ni V. Elum. fallor) Roger. Hoveden. in Johanne rege; Præterea idem Rex (Francorum, Philippus) dedit nobis 30000. marcarum argenti ad pondus & legem in qua facta fuerunt, scil. 13. solid. & 4. denarios pro marca. Vide Spelman. in Lacta. Defectus nobis hodie Lacke; deficere, to lack: hinc, fortè vocis origo. Quam tamen alii Ligam scribunt, & Italianam esse volunt, significantem vinculum & copulam quandam, quâ ut alias alia, ita in hac materia duo vel plura metalla certâ lege, & quasi fœdere invicem junguntur, nuntiantur, & quasi colligantur.

Lada.] 894. 29, 36. 897. 23. & alibi. Crimini purgatio: a Sax. ladian, quod, ut Laidare, 894.

28, 35. purgare, excusare, culpâ liberare, sonat. Hac autem apud Saxones, simplex, triplex, plena: pro delicti sc. ratione, & capiti purgandi aestimatione. De quo Spelmanus & Lambard. pluribus. Obiter monendum, laga plena hic 927. 30. iuxta Saxones corrigenda, lada plena.

Lafordhvice.] 929. 21. s. (ira locus) infidelitas erga Dominum. Est e numero scalarum inexpugnabilium, nullo sc. pretio redimendorum, sed auctoritate morte plebendarum. Vix a Saxon. blaford, dominus, & spice, præsio.

Laga.] 311. 51. 61. Lex: a Sax. lag. nobis hodie Law, g. m. w. ut saepe, mutata. Hinc Wellaxen-laga, Dene-laga, Metchena-laga. i. West-Saxonum, Danorum, Merciorum, Lex. De quibus in equis doctiss. Synopsi L. L. antiquari. verbo Lex. Cl. Seldeni Jan. Angl. li. 2. pa. 62. & Lambardi Archaionom.

Lagam emere.] 896. 34. Et omnis erat sibi lagam xij. oris. 897. 5. Et omnis monetarius qui infamis sit redimat sibi lagam xij. oris. Id est, ut alibi, adlegiet se, bestiali pretio legis compotem se reddet, idoneum sc. qui ad purgationem legitimam admittatur, etiam si fuerit infamatus. Atque hinc fortè Lacopum, supra, quod legis emptionem (ni fallor) significat: a Sax. lag. (g. hic extirpato) lex; & cope, redemptio ceape, (lahceap enim est apud Spelm. Concil. pa. 502.) emptio, nisi per Lacopum, al. Lahceap pactiones de libris redimendum, vel componendum intra intelligenda sint: ut per Landecopum, 896. 19. Spelmano Landecap. contractus vel transactiones pradiatoria, de terra scil. aut venditioni expostis, aut ad censum vel emphyteusim elocatis.

Lagedayum.] 1927. 46, 48. Idem quod vulgo nobis Law-day, dies sc. iudicium, a Sax. lag, lex, & dag, dies. De quo vide Spelm. in voce Lecta.

Lahslite.] 924. 8, 15. Mali: peius autem Lahslite. 830. 1, 24. nec melius Lahslyte. 830. 6, 16. Omnino reponendum Lahslite, vel Lahslyte, quod legis rptionem, sive violationem significat, (ab Anglo-Danorum lah, lex; & slite, raptio, violatio:) & legis violata poenam, sive multam. Vix (ut diximus) Danica. Quam autem erat Lahslite poena, quanti sc. aestimata, (cum doct. Spelm. in voce) non definit: nisi (ut in Fœdere inter Edo. & Guth. R. R. ca. 3.) duodecim aestimetur oris: sic enim legendum, non horis, ut hic. 830. 17. Sed non evincit (inquit doct. eques) hic locus ut tantundem esse Lahslite omnium compositionem censuram, licet sic nonnulli intelligant, &c. Mihi si licet quod sentio libere dicere, Danorum Lahslite, & Anglorum Wite, eatenus pares haberi pronuntiare, ut cum earum altera occurrat, multa modo non adjecto, simplex intelligenda esset: quam autem illa, licet hodie ignoretur, illo tamen ævo proculdubio scens. Altera autem, Lahslite, fortè eadem qua, ut supra, 11. aestimatur oris: (nec aliter in Glossar. sub fin. Lambardi Glossar. nuper edito: ubi Lahslyte, duodecim horæ, sive Oræ, exponitur:) altera verò, Wite, eadem qua in L. L. Hen. 1. ca. 38. xxx. solid. s. sic enim, non denarius, legendum in Scholæ monui. Plura de his apud Lambard. in Muleta, & Spelm. in Lahslite. Post hac scripta, quadam reperi in Textu Rossensi, qua me & alios mecum hic habentes quadantenus expediant. Lahslite enim multam fuisse multiplicem, utpote pro personarum discrimine variatam, cuiusque hominis qualitate spectatam, ex eo plane doceatur. Sic enim liber ille in L. L. Gannii reg.

Latine

Latine exhibitus, ubi (ut in illar. LL. par. 2. ca. 14.) de iudiciis perperam iudicantis multat: In lege Danorum erit reus forisfactura, quam Dani vocant Lahsit. In lege eor. liberalis hominis Lahsit vocant deceni dimidia marca, hoc est quinque marca. Hominis alodium (borland) habentis, vj. dimid. marca, hoc est tres marca. Villani Lahsit, quem Angli vocant Teotman, xij. orz. Sic, ni fallor, habet Twelfthindi, Sexhindi, Twihindi, hominis Lahsit multam apud Danos. De quarum omnium computatione vide infra, in Mancuta, Marca, Orz. Interim, decem dimid. marca, & vj. dimid. marca hic, secundum Saxonice computandi rationem, de qua in voce Marca, corrigenda, novem marca & dimid. & v. marca & dimid.

Laidare.] 894.28. Ladiare, ibid. lin. 35. Quid autem sit, vide Lada, supra.

Landbot.] 2214.44. Prædiorum tabula: ad verbum autem, terra (vel fundi) liber. Nempe sic vocantur Anglo-Saxones chirographa illa quibus prædiorum & huiusmodi rata fierent cessiones; quod Anglo-Normannis (Ingulpho teste) Charta dictum. De quo vide doctiss. equit. hic, & in voce Charta.

Landcopum.] 896.19. Quid significet, vide Lacopum, supra.

Landescicus.] 896.35.48. Mendose pro Landescicus, id est, ut loco posteriori, terra dominus: Sax. landpica: voce composita à land, (casu genitivo landes) terra, ditto: & rica, (unde Sax. ric, German. rick, regnum) rector dominus: (ricus in Theodorico, hinc, non à dives, ut quibusdam visum, q. populis dives: patius, populi præsides:) Idem quod alibi Landgravius, de quo proxime.

Landgrave.] 654.25.655.25.28. Landagravius. 1191.51. Comes provincialis, à landa, quod Germanis, Belgis, Anglis, terra, ditto: & eorundem graf, grave, geret, i.e. Comes, Præses, Præfectus. Spelmanum adi, & Vossium.

Landmannus.] 900.51. Terricola: Saxonice landerman, à land, terra, & man, homo.

Laniarius.] 1073.28. Degeneres falcones quos Lanarios vocant. Falconculus est, qui Gall. Lanier, Anglis Lanner, alijs Lamer, huius.

Larderarius.] 227.62. Penoris præfectus: à lardum, unde officium Lardarium pro loco in quo lardum conservandum repositur. Vulgo, a Larder.

Lasta.] 2676.25. Ponderis genus. E.G. coriorum, supra, 2576.48. Cujus autem quantitatis, vide apud Spelman. in voce. De origine mox, in Lastagium.

Lastagium.] 1934.31. De navibus dictum; & onus signat quod navi imponeretur: tributis etiam & vestigialis genus est eo nomine exalti. Gallis & Anglis Lastage, Belgis Lastagie: qua, ut & Lastage, de quo infra, fluxerunt omnia à Saxon. hlaztan, al. belhaztan, i. onerare, unde etiam nostratum Wallace, Belg. Ballast, pro sabulo quo naves onerari solent.

Lastum.] 2034.18. quandoque Lastum, & Lastum. Anglis hodie Lath; forse à Saxon. lapian, i. convocare. Est autem portio comitatus major, tres vel plures interdum Hundredos continens: interdum tamen nisi unum. Sandwicus enim (oppidum Cantuarii) in Domesdei quem ita vocant libro dicitur esse Leth & Hundredus in seipso. Plura Spelman. in Lastum.

Latinelade.] 814.61. Vide supra. Greglada.

Latro cum manu opere captus.] 1935.35. Idem

qui Furtum habens in manibus, supra. Forensibus nostris, a thiefe taken with the manner. i.e. non cum manu opere, ut hic perperam, sed main-aver, i. manu (furtum) habens: à Gallico avoir, habere; non ouvrir, operari.

Laudare.] 2527.5. Arbitrare, vel sententiam ferre arbitralem. Ita Laudator, 2526.47.67. & alibi, pro arbitro, vel arbitrator. Item Laus, ead. col. lin. 62. pro arbitrium. Voces, hoc sensu, forenses & feudistica.

Lectrinum.] 857.4. nl. Lectorium & Legium: plenus sc. ecclesia unde populo legitur; vel locus in quo plenus consistit, è quo S. Scriptura ad populum legitur. Vulgo, the reading deske, Saxon. pæðscamol.

Legacia.] 1130.47.1138.11. Tractus terra ubi munus suum legatus exerceat. Item munus ipsum vel officium legati.

Legalitas.] 924.7. — & dignitatem suæ legalitatis semper amittat, si non eam redimat erga regem sicut ei permittetur. De iudice corrupto, & injuste iudicante, dictum. Legem recensuit Hen. 1. ca. 34. ubi d' gens cypes, juxta Sax. rescribendum ðegen rcyper, quam vocem verba proxime sequentia sic illustrent, judiciaria dignitate, &c. Legalitas autem hic, et judiciaria dignitas illic, ut melius intelligantur, monendum est, quod iudices, saltem iudicis primarii assessores, qui sc. gratiori, vel comiti; tanquam in partem muneris asciti, in iudicio assiderent, Saxones appellarunt ðegnar. Ethelredus Rex, legum (quas frequenter apud Wanatingum senatu sancivit) capite quarto: 7 þ man habbe ðe mot on ælcum þæpentake. 7 3an ut þa ylde-rtan xii. þegnar. 7 se 3eþera mto. 7 3peþian on þam hali 3oome þe heom mon on hand 3ylle. þ h3 nellan nenne fæcleþan man foppregean. ne nenne facns fopþelan. &c. Id est, (ut hic, 896.23. &c.) Et habeantur placita in singulis wapentakis, & extant seniores xij. thayni, & Præpositus cum eis, & jurent super sanctuarium quod eis dabitur in manus quod neminem innocentem velint acculare, vel noxum concelare. Thainis iis (ni fallor) similes ii qui in S.C. de Montic. Wallia apud Lambard. ca. 3. lahmen vocantur, Normannico-Latine, Lagamanni. i. Iudices, ut Spelm. in voce. Horum autem munus Saxonice dictum ðegehcipe, quod Latine quandoque liberalitas, quandoque judiciaria dignitas, quandoque iudicandi potestas; Normannice verò franchise, (ut in I.L.Gul. 1. ca. 41.) i. iurisdiclio; hic autem legalitas, legis sc. vel juris dicendi potestas. Nec tacendum interim, quod præter hos, alii fuerunt apud Saxones Thaini, ut apud Normannos, Barones, liberat quasdam habentes iurisdictiones, quas vel hodie Court Barons dicimus. Horum autem omnium, aut similibum, quivis, iudicium iudicans injustum, legalitatem. i.e. iurisdictionem amittit, nisi apud Regem eam redimat. Et sic habes sensum loci. Hinc autem forte, qui vel hodie in foro nostro à Juratis sunt, de facto, ut dicunt, ab alterutra partium allegato, an verum sit, necne, ut inquirent, & iudicent, probi & legales homines, & similiter, (ut qui tales esse debent) appellantur.

Legatia.] 1111.58. Hic forte pro Legatia, de qua voce supra: non autem Ligantia, vel Ligeantia, de qua infra.

Legatarius.] 57.37.381.44. Pro Legatus vel Nuncius.

Legus.] 2318.12.20. Legancia. 2694.43. Eadem ac Ligius & Ligantia. De quibus infra, in Ligantia.

Legoteca.] 1114.31. Ego Ricardus sacri regii palatu Legoteca. Pro Logotheta. i. Cancellarius, aut qui Principi est à rationibus. De quo vide Ludovic. de la Cerda. Adversar. sacr. ca. 58. nu. 3.

Leporarius.] 1206.39. Canis sic dictus. Gallis Leyrier. Leporarium autem duo genera, de quib. Spelm. in voce Canis.

Lestage. 1957.48. Est consuetudo exacta in nudinis & mercatis. ob onera forsan, aut pondera, res scil. qua onere aut pondere constant, eò adductas, & ibi depositas. Alias Lastagium. Vox à Saxon. last, Teuton. & Belg. last, onus, sarcina, pondus. V. Spelmann. & Cowell. in voce; item supra, Lastagium.

Lestum.] 1435.46. 1777.59. Ut Lastum, quod vide.

Leta.] 2120.40. Est quedam jurisdictio quam vicecomes de certis minoribus criminibus & aliis causis intra Comitatum ut officialis regis exercet. Sed & hanc jurisditionem alii quoque habent intra limites sui, ut vocant, manerii, dummodo eam vel charta Regis, vel prescriptione, ad se percipere ostendant. Ita Cowellus in voce. Vulgo, a Recte, alias, a Court-leete; quod, ut Bath, à Sax. lastan-i. convocare, venire conjicio. Anglo-Normannis alias visus franci plegii dicitur, quod conscribi heic solent liberiores villa (scilicet designata stationis) homines, pacis regia fidejussores. de quo pluribus Spelmannus in voce.

Letherwithe.] 957.40. Est emenda pro corruptione naturæ. Corrige Legerwite, & stupri sive concubitus illiciti multam intellige: A Sax. legez, concubitor; & wite, multa. Ne huc trabatur Legergildum in LL. Hen. 1. ca. 11, monendum hic vocem ibi perperam irrepisse pro Weregildum.

Leta.] 781.22. Mendose pro Lena. V. Redbiff. li. 2. c. 10. prope fin.

Levare.] 8863.60. 1934.39. Exigere. Vulgo, to leep: sed & assellere, ac allevare: Vox furi. Vide Cowell.

Leuca.] 662.10. Leuga. 456.13. Certa vis mensura; sed incerta tamen. Anm. Marcellino, pro mille passuum & dimidio; quod milliare Gallicum vocant: Ingulpho, pro duobus passuum millibus: Anglo-Normannis, (ut in Domesdei libro) pro mille passibus: Nantio, pro tribus passuum millibus, vulgè, a Reague. Habebatur etiam apud Anglos olim alia vocis ratio, de qua Spelmann. quem adi. & vide infra. 1384.43. 1670.5.

Lex communis.] 956.6. 957.17. Hac de lege, (inter alias) plura & (ut omnia) perpulchra doctiss. eques in Synopsi LL. antiquar. pa. 435. Ubi etiam de Lege Regis Edwardi, de qua hic, 226.4.

Liberatio.] 305.14. 1209.21. Liberationes (inquit eques ille doctiss. in voce) dicuntur res necessitatis, quæ vel ex debito, vel honoris gratiâ, magistratui, hospitibus, seu peregrinantibus ministrantur. Aliter: quomodo vestis discolor, sive gestamen illud insigne à domino servis vel famulis datum, vulgè nobis dictum.

Liberum burgagium.] Vide Burgagium.

Liblacum.] 859.17. Liblacus. 842.30. A Sax. lyblac, quod artem veneficam vel maleficam sonat, non tamen omnem generatim, sed speciem ejus qua

fascinatione constat. Id genus scil. incantationis, quod sit certis ligamentis, lutiis vel fasciis; quasi talcino (ut Græcam vocis originem vulgè receptam tacem) sit à falcia. Ita incantationem & ligaturas Fabius Victorin. 1. rhisor. Cic. obligamentum magicum Eutropius lib. 3. Phylacteria & ligaturas S. Bonifacius, epist. 132. item Capit. 6. tit. 72. Ita necesse magicum verbum dicitur. Virg. ecl. 8. Necte tribus nodis ternos, Amarylli, colores. Ex antiqua (inquit Turnebus, li. 19. ca. 22.) veneficiorum & cantionum consuetudine id scriptum est. nam in his numerabant nodos, vincula, & necessitates. quem vide lib. 26. ca. 6. Ligare etiam impropria significationis vox est, in veneficiis. Ibid. lib. 8.9. quod est de magis: Ad hæc omnia pertinent & ligatura execrabilium remedium, quæ ars medicorum condennat, sive in præcantationibus, sive in charactenibus, sive in quibuscunque rebus suspendendis atque ligandis, in quibus omnibus ars demonum est, ex quadam pestiferâ societate hominum & angelorum malorum exorta. unde cuncta vitanda sunt à Christianis & omni penitus execratione repudianda atque damnanda. A fascinatione igitur, ut diximus, Sax. lyblac, ortum: vox composita à lyb, quod est obligamentum, & lac, munus. q. munus ligandi vim habens. Apud S. Augustin. sermone de tempore 241. citante illum S. Bonifacio, epist. prædictâ, vox quadam est, Caragus. quæ viros quosdam non mediocriter doctos non parum torset: Et sanctus Augustinus dixit, nam qui prædictis malis, id est caragiis, & divinis, & aruspiciis, & phylactis, & aliis quibuscunque auguriis crediderit: etsi jejuset, etsi oret, etsi jugiter ad ecclesiam currat, etsi largas elemosynas faciat, etsi corpusculum suum in omni afflictione cruciaverit, nihil ei prodeat, quando sacrilegia illa non dereliquerit. Ita S. Bonifacius. ubi Serapion. Caragis. Fortè vox fuit Pœnica, cum ea in vulgari illo sermone semel acriter utatur S. Augustinus. Apud Græcos quidem *καρὰ*, Hefychio teste, sonus est magnus & stridulus, qualem edere solet terra. Haec fortè caragi sunt, qui *καρὰ*, id est, gravem hominibus soporem & gravedinem incantationibus quibusdam inferunt? Caroticam enim habent vim herbarum, carminaque nonnulla. Sic ille, quem sequitur Ludovic. de la Cerda, in voce. Et ad rem, ut fallor. Ut sit, Sax. lyblacan, mihi Latino redditum occurrit Caragios, proculdubio pro S. Augustini catagos. à (ut Capitular. 1. tit. 64.) obligatores: sed & lybber-tpan carios, pro caragas. i. obligatores. Adde quod lustramentum. Sax. lybryn dicitur. & vide Lindenbrog. & Lydium in voce Obligatorum.

Librata redditus. 1084.47. — dedit mille libratas redditus. Ibid. lin. 53. concessit ei L. libratas reddituum. Intellige redditus tot libris annuatim estimatos. Ita 70. libratæ terræ. 1038.38. tantum scilicet terræ, quantum 70. libras annuatim valeat. Vide tamen Sirmondi Notas ad Goffridi abbatem Vindoc. Epist. li. 3. epist. 10. cui, ab alia planè dissimili vocis ratione, Librata terræ, idem quod integrum jugurum, arpentum, aut simile.

Ligantia.] 578.12. 583.12. Ligantia. 1060.16. Principis (inquit Hossius) colligatio cum ligis, suis. Vinculum arctius (ita Spelmannus) inter Subditum & Regem, utroque invicem connectens: Immo, ad protectionem & justum regimen; illud ad irributandum justam subjectionem. Dicuntur igitur, minime ligi. Princeps nempe ligus dominus, & subditi vero populus

A charactibus, dicit Voss. quod vide.

lus ligius, & homines ligii. Alle: eance nunc dicimus, & soli Regi debitam agnoscimus: olim secus. Ad doctiss. equit. in voce, & in fidelitas: item Walf. & Voss. Hinc autem —

Ligia fidelitas.] 1104. 24. Fidelitas scil. quā quis domino proprio sic obligatur, ut cum obstructus sit tueri adversus quemlibet, ne Rege quidem excepto. Sic olim: hodie verò, Principum duntaxat subditi, supremo gaudentes domino, ligii vocantur; unde fidelitas ejusmodi de eis, nec de aliis, accepta.

Ligamentum.] 1236. 50. Idem ac Ligantia, & Liga fidelitas, supra.

Ligum homagium.] 1038. 63. Vide Homagium.

Ligius Dominus.] 533. 59. 584. 22. 1786. 3.

Ligius homo. 584. 20. 1038. 28. Vide Ligantia; quā cum his, & ceteris intervenientibus, a ligando venit.

Liguritor.] 923. 19. Assentator, adulator, à Sax. liccepa, al. liccetepe, illo sensu; quibus liccetunge, pro adulatione, hypocrisi, simulatione, &c.

Liripium.] 1597. 51. — cum capitiis brevibus & liripiis ad modum cordarum circa caput advolutis, &c. Scribe liripipiis. i.e. epimidiis: unde Belg. A lire-yppe.

Listz.] 1604. 37. 60. alias Lystz. 1674. 54. Peribolus, vel repagula arenam cingentia: meta vel limites certaminis loco designata. A Saxon. lýt, i. fascia, limbus, ora: unde & nostratum Listz hodieque pro panni limbo.

Litterz provisoriz.] 1970. 9. 10. 20. Vide Provisio.

Litteratorie.] 1195. 24. 1. 92. pennlr. 3005. 2. Idem quod Fulberti Carnotensi Literatum, i. in scriptis, per litteras scil. sive epistolam.

Locutio.] 854. 62. Vide Loquela.

Loegria.] 1155. 44. Post hæc ipsum Careticum cum gente suâ Britannicâ usque in Wallias, ultra Sabrinum mare detrulerunt, & Loegriam, id est Britanniam, sive modò Angliam, ferro & flammâ vastaverunt, &c. Nomen hoc, unde derivesur, mihi nondum est compertum. Quod à Locrino, Bruti (sic aiunt^a) filio natu maximo, dimanet, ut vulgo est receptum, credat cui placet. Ego verò, cum neque de Locrino hoc, neque de Loegria, nlla, quod sciam, mentio facta sit ante Galfridi Monemuthensis avum, (qui, ni fallor, primus mortalium, Latine saltem loquentium, utrumque celebravit, in suâ Britannorum historiâ, locus quidem & nomen nimirum refert^a;) vix mihi persuadeam quod inde ortum sit. Interim, cum in lingua Wallica nullam inveniam vocem aut Loegria aut Locrini nomini consonantem, quæve eorum alteri quovismodo respondeat, vocem haud Britannicâ, à lingua scil. Britannicâ, sed aliunde ortam autumare cogor. unde tamen unâ cum ignavissimis, & ipse quidem ignarus, ab alio erudiri paratissimus. Quid interim si dixerò, per metaphoram, à Locris, Locrinis vel Locrensihus, populo magna Græcia, violati fœderis ergo ad adagium usque infami? iis enim Anglo-saxones in hanc insulam à Britannis invasati, ut eis adversus Pictos & Scotos auxilio essent, in fœderis violatione & perfidiâ (absit invidia verbo!) nimium affines. Hæc mea quidem est de vocis origine conjectura, facile tamen mutanda, si quid probabilius vel invenero, vel audivero.

Lollardii.] 1646. 36. 1662. 16. 1663. 38. Nomen in Angliâ sub excessu Edo. 3. exortum, atque huic qui Wiceliffiana dogmata amplexi sunt impositum. A lolio perperam ductum: Tristemi enim in Chrono

ostendit eos à Gualtero Lolhard, Germano quodam, qui floruit circa annum Dom. 1315. originem traxisse.

Londonia.] 735. 15. — quodam Metropolis est Londonia, multorum terra & mari venientium civitas, & refugium populorum. Simile habes postea. 743. 22. Kellius Londinurm. Hoc autem nomen explicaturus; ut rem paucis expediam, quas cunque vocis originationes à viris tamerudis quam aliis, antehac, pro suo cuiusque ingenio, excogitatas, quæ pene sunt innumera, consulo prætermittam. Proculdubio tam vetustum loci Britannici nomen aliam quam Britannicam sapere nequeat originem: nec illud aliunde, ut opinor, haustum; quam à re, loci nimirum qualitate. Londinum autem copiam civium & advenarum, inter omnes Britannicæ orbis urbes tantum emans, quantum, ut ait ille, inter viburnæ cupressus. Quod non minus olim, quam hodie verum; imò & per omne ævum ab antiquissimâ loci, aut in nostratum, aut in exterorum annalibus mentione. In re verò tam notoriâ, imò vel leppis, ut aiunt, & consoribus notissimâ, supervacaneum erit pluribus uti testimonio. paucis igitur rem expediam. Et primò velim consulas Fira-Stephanum apud Cambdenum^b, qui Londinum urbem vocat multo^b habitatore populosiâ. Perge, & ante eum ejusque^b avum, scriptorem visa Emma, Anglorum regina, Londinum offendens terræ Metropolim, & populositissimam, appellatam. In eandem sententiam, qui ante horum utrumque, venerabilis Beda: ut enim (ipissimis fere verbis ac Bromptoni noster hic) Londinum vocat, Provincia orientaliū Saxonom Metropolim, & multorum emporium populorum terrâ marique venientium. Nec aliter, qui primus omnium loci meminit, Cornelius Tacitus, Annal. li. 14. Londinum (inquit) cognomento quidem coloniz non insignis, sed copia negotiatorum, & comitatu maxime celebre. Sic ille. Hinc autem, à frequentia sc. loci, nomen hoc, ni fallor, ortum, conflatum à Britannicâ voce Llawn. i. e. frequens, plenus; unde Llunjad. plenum, plenitudo; sed & Llawn pobl, populosi; & vel dyn, humo, plural. dynion: & sic Llawn-dyn, (Latine Londin. uno l. extrito, & av. verso in o. pro more) q. locus hominibus frequens, sive plenus: aut (quod eodem recidit) à din, quod idem ac dinas. i. e. urbs, civitas, (unde Llyldyn, al. Llyldin, antica urbs, civitas curialu, antia, q. d. Llys dinas;) & sic Llawndin, q. urbs, vel civitas, frequens, populosa: quemadmodum Populonia, urbs Heiruria juxta Pisas, de quâ Mela, lib. 2. quam sic appellatam aiunt, à populorum multitudine qua in ejus agro est: quemadmodum etiam Londinum ipsum, (inquit Prif. Britannica histor. defens. pa. 68.) quia Romani frequentes eo loci indies confluxant, Augustiz nomen postea sortitum esse verisimile est. Eymon autem hoc Londini adeo simplex est, & in omni ævo qualitati loci tam consonum, ut nullis omnino unde firmetur indigeat argumentis. Quod si verum sit, & dignum cui credatur, optimum hinc erit argumentum pro venerandâ urbis antiquitate. Nam licet ante Neronis ævum nominatim haud occurrat, si tamen à memoratis fontibus id nominis in diebus illis sortita sit, luce clarius erit locum esse eo ævo longè antiquiorem, din scil. antea inhabitatum. Nomen enim istud haud dubie non prius obtinuit locus, quam pro aliis ovasserat frequentia^b notabilis.

2 ca. 25.
S. 19.
P. 133.

notabilis. Ut autem hoc elogium merito reportaret, plura requiruntur annorum, ne dicam seculorum, curricula. unde & ante Julii Caesaris avum Londinum existit. Adducor ut credam, cum ut in hanc celebritatem assurgeret, hocque eà de causâ nomen obtineret, multo longius certe temporis spatium, quàm illud inter Julii Caesaris & Neronis avum medium, concederetur necesse sit. Num autem Metropolis fuerit, saltem eo nomine notum, Claudii tempore, ut Neronis vitam nuper Anglice scribens² firmiter persuasum, justè dabitandum cenfeo. Argumenta eius ab illo Britannici, Claudii filii, numismate, & ejus à tergo inscriptione, ducta, meo quidem iudicio rem non probant, mihi saltem minime satisfaciunt. Inscriptio autem est hujusmodi: ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΕΤΙΜΙΝΑΙΟΤ ΒΑΙ: . . . . Deest hic ΛΩ quod, ex consimili nummo apud Stradam, iste supplet. hoc autem sic addito, inscriptionem sic Latine exhibet: Metropolis Etimindii Basilicos Londinum. Atqui nummus hic, ne ad Londinum nostrum referatur, plures sunt in promptu rationes. Ejus nominis rex inter Britannos, nullus, aut in nostratium aut in Romanorum historiis occurrat. Si quis dixerit; in Æ. Admimius, de quo Suetonius in Caligula: respondeo, hunc fuisse Cunobelini Trinobantum regis filium, cujus quidem regni urbs primaria, sedesque regia, band Londinum erat, ast Camalodunum. i. ni fallor, Colchester. Admimum hunc nunquam fuisse regem salutatam, aut patris regnum adeptum, nec ullo alio regali titulo vel insignibus ornatum, sed à patre pulsam in Galliam Belgicam ad C. Caligulam transfugisse, ibidemque ipsi se dedidisse, de quo postea ne verbum quidem uspiam. Demortuo vero Cunobelino patre, Catacratus, filius ejus secundo genitus, patri successit in regno, & post eum Togodunnus, filius natu minor. Nec etiam est probabile, nummum hunc, aut Londini, aut in quavis aliâ Britanniarum urbe, signatum esse, ex Græcâ ipsius inscriptione, cujusmodi nullum, quod sciam, reperitur inter nummos in Britannia percussos. Missis igitur his, numisma hoc Locis (Achaia regioncula, ad finem Corinthiacum, Romano imperio subiecta) fuisse percussum arbitror: imo Naupacti, urbe illius regionis primaria, sive Metropoli; quod (ut sacrum characteres in ejus apud Stradam aversa partis imo:) hinc facile conspiciendum, quod dimidiata navis ibi figuratur. Naupactum autem sic dictum velunt à compactis navibus, quod ibi Heraclida primum navem construxerint. Inscriptionem igitur in circumferentia nummi illius apud Stradam, aversâ parte, sic legendum existimo: Metropolis Etimindii Basilicos Locian (vel Lotrenshon) i. regis Locrorum sive Locrensiun, ad Locros enim, vel Locrenses hujusmodi, non autem ad Londinum, ut dixi, hic numus omnino, meo quidem iudicio, referendus.

Longellus. | 2011. 27, 29, 39. Vestis vel panni genus quoddam longius.

Loquela. | 688. 48. 957. 23. 1838. ult. Vox Latina, sed hic forensi sensu usurpata, ut & apud Glanvill. li. 2. ca. 3. videatur etiam Magna quam ita vocant Charta, ca. 28. Quandoque Locutio, ut in I. L. Hen. 1. ca. 64. & hic 854. 62. Respondet autem Saxonum vocabulo *ppæc*, (quod à Bromptono nostro, quandoque placitum, quandoque cautâ, quandoque locutio, Latine factum:) pro juris actione, interdum accusatione, unde fortè ille loquendi mo-

dos, in eisd. LL. ca. 56. Si præposituram dimisit, & alterius domini fit, qui postea loquitur. (i. *litens movet*) in his super eum, &c. cui similem habemus ca. 42. Unde si damnum ei evenit, loquatur inde cum homine suo, i. in *ius* vocet hominem suum. Haud absimilis ille, ca. 74. Emendet unusquisque *cix*, sol. qui super hoc loquebatur. i. *litens* movebat de eo. Hinc etiam fortè locutionum ejusmodi locum, forum scil. juridicum, à litigantium hinc inde locutionibus sive altercationibus, accusantium etiam & accusatorum criminationibus, & recriminationibus, non sine sermocinationis copiâ, Saxonibus *ppæc* cepti, Cantuariensibus olim *ppæc*ch-house, dictus. Vide Antiquitas, urb. Cantuar. pag. 126. Sunt qui ab eadem origine Parlamenti vocem ducunt, sensu quo exterius sonat fori juridici locum: ab advocatorum scil. altercationibus. De quo plura apud doct. Vossium, in voce Parliamentum.

Lot & Scot. | 1916. 57, 58. Sine in Lot & Scot, & Tallag. &c. Id est, oneribus sive impositionibus publicis, æquè atque alii cives, obnoxii sint. Vide Spelm. in voce Lot.

Lushburne. | 3596. 49. Alibi, & fortasse rectius, Lushburgh, quomodo in Statuto 4. de anno 25. Ed. 3. ca. 2. Reprobum nummi genus in partibus transmarinis ad similitudinem Anglicani effectum, atque in diebus illis in Angliam adductum; fortè sic dictum à feriendi loco, quodam scil. illius nominis oppido vel urbe, puta Luttenborgh apud Germanos inferiores.

Lystr. | Vide Listr.

M.

Magna affisa. | V. Affisa magna.
Mainad. | 764. 35. Mainad. i. e. perjurium. Aliud exemplar habet Mainach. Saxonum *mag*nan ap. al. *mæno* ap, intelligendum, quod falsum juramentum sonat. Vide LL. Canuti apud Lambard. par. 1. ca. 5. & par. 2. ca. 33.

Major. | 1919. 28. Prætor, Præfectus, Præpositus. Vulgò, *ppæp*ot: cujus munus Maioratus dicitur, vulgò, *ppæp*otalt. utrumque aut à Latino major, aut à Sax. *mæpe*, quod idem.

Major domus. | 430. 19. 443. 40. 43. 49. & alibi. Idem qui, voce hybridâ, Megadomesticus alias dicitur, interdum autem Magnus domesticus, de quo multi eques doctiss. in voce Domesticus, & Hotomann. in Franco Gall. ca. 12.

Mala colla. | 2492. 60. Mala colla. 2523. 31. Male totth. 2626. 51. Malum vel indebitum telonium: *Evill* tolle; quomodo in Magnâ quam ita vocant Chartâ Anglicanâ vertitur. Tolle enim nostratibus, telonium, vestigal, exaltio.

Malefactor. | 900. 38. Gall. *mal*fai^{te}cur, quod maleficium denotat. Vulgò, a *mal*factor. Saxon. *ban*a, quod Lambardus huc melius vertit homicidam. Itaque vox sonat. unde illud in Chronologia Saxonica, sub ann. 755. 7 *hy* napp^e *hy* *ban*an polzian noldan. i. quod nunquam interfectori ipsius deservire vellent. Unde etiam Dædbana, & Redbana, in LL. Hen. 1. ca. 85. ex Canuti LL. par. 1. ca. 5. excerpti. quorum utrumque homicidam signat; hunc consilio, illum re, vel actu, qui alias Saxon. *hand-dæb*a. V. LL. Eadm. par. 2. ca. 1. & LL. Esbehr. par. 2. ca. 5.

Mallard. | 2010. 59. A Gall. *Malard*, pro anato mactato. Angli *ppallard*,

Malvey-

Malveysyn.] 992.10. — quod cum armis inexpugnabile Rex videret, aliud castellum ante illud paravit quod *Malveysyn* appellavit: quasi malum vicinum dicas. *A Gall. mal. i. malus, & volin. vicinus.*

Manbota.] 767.30. 768.8.9. Perempti hominis illa astimationis pars, qua casi domino, compensationis ergo, debetur. *A man, homo; & bote, compensatio.*

Manca.] 853.44. Vide Mancusa, quod proxime.

Mancusa.] 221.36. 140.29.35. & alibi. Idem quod in *L.L. Hen.1.* saepe *Manca*, al. *Marca*, dictum: Saxonice, *mancur*, & *meapc*. Dicitur autem *Marca* (inquit *Martinus*, in voce) quasi dicas limitata pecuniae summula. *Henischiu* autem, de *Asse*, pag.103. quod sit terminus mensurae ponderum apud aurifices & metallanos. *Alterum*, *Manculam* scilicet ita dictum lego q. manu culam. Sic enim *Caim de Antiquis. Academ. Cantabrig. li.2. p.209.* quod *Wassio* & aliis placuit. Derivatio forte nimis generalis, utpote qua ad omnia numismata extendat. Quinimo, *marcam*, aut *manculam*, moneta percussa speciem hanc existimo; sed auri aut argenti quid, certo quodam pondere constans: & ubi simpliciter nominatum, apud Anglo-Saxones argenteos 30. quae valerent denarios. Ita quidem *Lambardus*, & reliqui. *Aelfrico* siquidem in extremo sine *Grammatica* sua Saxonice: *Libra on leven 17 pund on englysc. 7 xxx penega 7 macigað 7 anne 7 cillinge, 7 xxx penega 7 anne mancy.* Cui quaedam ex parte convenit quod in *Judicio Civitatis London* apud *Brompton*. nostrum, cap.6. sic habetur: & bos una manca. i. xxx. denar. & ovis v. denar. (*Sax. habet 7 cyll*) persolvatur: cui par est ut addam illud in *L.L. Hen.1. ca.69.* triginta solidi — id est hodie v. mancy. quinque nimirum denariis ad solidum, sex autem solidi ad manciam, pro more Saxonum, computati. Antea *manculz*, sive *marcz* valor, Saxonum avo, qualis fueris, me adhuc later: *Normannorum* autem ex sequentibus colligendus: *Ebrardus Dapifer* *Wilhelmi de Albamara* reddit compotum de m. marcis auri, ne sit amplius *Dapifer* *Wilhelmus*: in *Thesaur*o vi. lib. pro i. marca, & debet i. marciam auri. Sic in *Ros. mag. Pipa.1. Hen.2. ros.3. memb.1. in tergo.* Cui fas sit addere quod è charta quadam *Johannis* regis dat. 7. Junii, anno regno sui primo, excerptum: Capiatur (charta loquens) una marca auri vel decem marces argenti ad opus Cancellarii. Ita *Johann. Sarisburiensis*, *Epist.31. pag.104.* — decem quoque marcas pro marca auri domino *Boloni* per dominum *Canc.* transmittit. Atque hanc eandem proportionem auri ad argentum apud Romanos in usu fuisse ex pacto cum *Ætoli* apparet. Sic enim *Livius*, li.38. fo.312.a. pro argento si aurum dare mallent, darent, convenit: dum pro argenteis decem aureus unus valeret. Quam quidem analogiam omnium iustissimam secundum vulgarem opinionem affirmat *Budens*, de *Asse*, lib.4. De hu autem fusiis in *Glossar. nostro* *Legib. Hen.1. addito*, in voce *Manca*. Ubi etiam de xxx. manna in *Chronolog. Saxon. ann. 694. pro xxx. dupendo mancor vel mancy.* Vide *Marca*, quae *Anglo-Normannis*, ca.13. solid. & 4. denar. constat, ut hic, 2107.29.

Mandibulu.] 2197.38. Vide Festum.

Mancla.] 1827.55. porporam pro mancu.

Manens.] 1770.54.56.62. &c. Inquilinus, colonus. Quandoque pro manio. i. pradio quod occupat. *V. Manerium, & Mansum.*

Manerium.] 490.1. 537.13. & saepe. Frequens hoc in *L.L. Hen.1.* habitationem signans cum certa agri portione. Sic *Voss.* *Covellus* autem nostras, unus feudi circuitus, sive tractus. *Distio* videtur derivata à Gallico *manoir*, i. mansio, à manende. dicta: quia dominus feudi intra cancellos feudi sui plerumque manet, atque ades habet, quae capitalis maneris domus appellantur. Vide *Coc. Instit. par.1. fo.58.a.b.* Ante *Normannorum* tempora, vox apud nos, in chartis aut aliis nostris bona fidei monumentis, frustra quaeritur. *Egfridus* (fateor) filius regis *Offa* donasse dicitur ecclesiae *S. Albani* terram quinque maneriorum, ut in *Vitis Abbasum* ibid. per *Mat. Paris.* pag.36. Ipsa vero donationis charta, pag.239. habet, terram quinque manentium. Nec in toto legum antiquarum gentium exterranum codice, manerii vocabulum reperitur. A *Normannis* (inter alia ejusdem farinae verba) à *Gallia* huc adductum conjicio, quorum in Angliā praecessoribus, *Hida*, *Familia*, *Villa*, *Sulinga*, *Casata*, *Mansura*, *Manens*, (ut *Manius*, *Mansio*, *Mansum*, *Colonica*, & eis, & exteris simul) idem significarunt, ac ipsi & alii posterioris aevi populi *Manetium*: quod quomodo differat à *Mansione* vide *Flet. lib.6. ca.51.*

Mangonate.] 898.11.38. Pro mercari, nundinari. à Latino *mango*, pro mercatore: unde *Saxonum*, ut & nostrorum *manger*, al. *monger*, in *Iron-monger*, *Wood-monger*, *Flesh-monger*, *Butter-monger*, *Fel-monger*, &c.

Maninga.] 850.43. A *Sax. monunge*, al. *manunge*, i. *Jurisdictio*, vel potius iudicium iustitiae administranda causa confessus, vel sessio: conventus ad causas disceptandas indictus. Vide *Admannire*.

Manipulus.] 1227.20. — pannum lineum quasi ad vendendum in manu sinistra pro manipulo. Intellige mappulam, vel mantile, lineamentum scilicet sive fundum, quā sacrificanti leva regitur, aliā *Fanon* dictum. Hoc autem sensu hodieque *Gall. Manipulon*. Affine forte, *Sudarium* quod ad tergendum sudorem in manu gestatur. *Alcin.* de divin. offic. cap. de singulis vestibus.

Mansum. Mansus.] 307.39. 913.12.55. Pro mansionis loco, sive domo: domicilium puta, alio tamen sensu, 121.32. ubi mensis perperam pro mansis. Fundum intellige, vel praedium, unde quis se & familiam alere potest: à manendo dictum. Unde quod est mansus hic, *Florent. Wigorn.* habet manentibus: *Matt. Westmonaster.* verò, hydis vel mansionibus. Vide *Manerium* supra, *Spelman. Glossar.* in *Hida*, & *Lindembrog.*

Mansura.] 1806.28. Domus, aedificium, habitaculum, a manendo dictum, q. manendi locus, vel in quem quis se contulerit ibi mansurus.

Mancellum.] 60.6. 456.11. 1150.63. 1159.17. *Pallii* genus est, quod *Gallis* & *Anglis*, *Pantel*.

Manu capere.] 1039.38. *Juris forensis* nostri est vocabulum, & significat quid in se suscipere, praesertim verò pro alio delicti suspecto vadem se praebere, ut iudicio se sifteret, & iuri staret. Talis autem stipulatio vel fidejussio est manucaptio dicta. al. *manprila*, ut hic, 1099.3. vitiose pro *mancipria*.

la, vulgò, mainpiste: quibus etiam mainpernois, pro vadibus ejusmodi, quales ii, ni fallor, al. hand-bovoles dicti. Vox a Gallico main. i.e. manus, & pris, capus, susceptus. Vide Cowell, in Mainprie. Hinc Manuceptor. 2553.46. pro tali susceptore.

Manupastus.] 828.54. Vocabulum & familiam sonat, & famulum domesticum, domino saltem vel patrifamilias à mensa. Est à Gall. Mefnic, i. fa-
 ' Hinc servituti, & Past, quod a Latino Pastus corruptum, re-
 illi domesti-
 ci, nuntial
 servantes,
 dicitur.

fectionem, cibum, (unde nostratum, Repast) signat: aut forte à Manus, & Pastus: quia tales, cum sint sub manu. i. potestate domini, pascuntur ab eo; qui cum à tali potestate dominica liberentur, manumissi dicuntur, q. i. manu missi, ad instar eorum qui sui juri facti, to libe at their owne hand, Anglice dicuntur. De manupastu vero alicujus (secundum Bracton. li.3. fo.134.b.) est ille, & familià, qui est ad victum & ad vestitum, vel ad victum tantum cum mercede, sicut sunt famuli vel servientes, & domui mercenarii. V. Cl. Selden. Jan. Angl. li.1. pag. 51. 5.35. & Orderic. Vital. hist. eccl. p. 553. Hinc autem ediscit, quomodo lingua vernacula rectè exprimenda sint hæc apud Manwod. nostrum in suo de L.L. Foresta tractatu ca.16. n.6. fo.112.a. Erit (inquit) culpabilis tanquam de manupasto, &c. Anglicanam enim ibi versionem sic corrigendam arbitror: he shall be culpable as of a thing done by one of his family, (or, under his charge:) id est, culpabilis erit (Dominus) perinde ac si id fecisset famulus ejus domesticus, vel alius ipsius cura & regimini suppositus, pro quo respondere (i. rationem reddere) teneretur, secundum illud Brittoni nostri, ca.12. fo.19.b. En droit de clers, & de chivalliers, gentz de religion, & semes, volons que chescun que meyne tient soit respoinaunt pur tous ses meynpastes que oveisque luy sient en chiefe, & ceux respoynt de lour subjeitz. V. Flet. lib.1. cap.27.

mediz Manus homo.] 570.26. 632.10. 656.24. 669.53. inferioris Manus homo. 506.49. infimz Manus homo. 626.49. Nimirum (inquit Lindenbrogus) hic erat status hominum, ut alii nobiles vel primi, alii mediocres, alii minores vel minimi dicerentur. Glossar. in verb. Mediocris persona, quem vide in Homo. Hinc autem similis olim apud nostrates hominum distinctio, ut supra, in Hindericus.

Manus mortua.] 1941.28. 1949.51. Vulgò, Mortuaine. Usurpantur autem de iis (canonicis scilicet & similibus, qui perpetuà successione porriguntur in secula) quorum possessio, ut ita dicam, immortalis est: quia nunquam heredem habere desinunt, quâ de causâ res nunquam ad priorem dominum revertitur. Nam Manus pro possessione dicitur, & mortua pro immortalis. Vel quod res talibus data, tanquam apud mortuos habeant: nec vel casu, (hoc est, per Eschaetam, ut loquuntur) aut ad dominum feudi redeant, aut ad ipsum Regem. De quo pluribus Spelmanus noster in Amortizatio, & Hotoman. in Manus mortua.

Manutenere.] 622.42. 837.14. Defendere, tueri, protegere, sustentare, q. manu tenere: ut Latini dicunt, liberali manu asserere. Gallus, maintenir. Hinc autem Manutentor. 847.40. pro Patrono vel protectore. Ita etiam alibi Manutementum, pro patrocínio, protectione, tutela, nobis Maintenance,

Forensibus autem nostris Manutentores sunt illi, qui vel pecunia suis vel aliâ ope litem alterius judicalem, in quâ ipsi justum interesse non habent, promouent aut fovent. Ita Cowellus.

Marabontinus.] 598.4. & sepe. Infra, 1125.45. &c. Marabotinus. Similiter Matt. Parisio. Idem forte quod Gallus Marabais; videlicet sc. nummigenus. Cogruu. Alias Marevedinus, Hispanicus nummus scilicet, cujus mentio in cap.14. De privilegiis: duo millia marabatonum. De quo multa Didacus Covarruvias in collas. veter. numism. cum hodiernis.

Marca.] 180.49. auri. 214.16. 216.59. argenti. 222.54. Marcata. 547.34. Vide Mancula. ii. dimid. marcz. 830.12. vj. dimid. marcarum. 897.28.33. & alibi. Quibus in locis, & similibus (tam apud Lambardum, quam Spelmanum, in Concil. alioque) lectio iuste reprehendenda; numerandi ratione Saxonica, non bene, ut videtur, intellecta. Quidam enim latet hic Saxonismus, siue lingua Saxonica idiotismus: quippe vox ista, healf (dimidium scilicet) in his & similibus ad rem numerariam attinentibus, non augeat numerum, cui apponitur, seu postponitur; sed tantum de eo demendum docet; i.e. dimidium: quod quidem dimidium, prout majoribus, aut minoribus summis additur, & vel ad integram summam, vel singulares numeros refertur, plus minusve valet & comprehendit: quod exemplis fiet manifestum. Oþpe, iis secundus: oþpe healf, unum cum dimidio; siue sesquialterum. Vide L.L. Ina regis, cap.65. & Beda Histor. li.1. ca.26. prope finem: item li.5. ca.2. Jam, quod 150. Episcopi, quibus synodus Constantinopolitana constabat, (Spelmano referente, inter Canon. Aelfrics, in Concil. p. 581.) Saxonice dicuntur, oðep healf hund biþcopa. Interdum tamen additâ voce læp. Ita tempus regiminis Aluredi regis, (de quo in Chronolog. Saxonica, sub ann. 901.) scilicet oþpum healfum læp þe xxx. pinþpa, (i. anno sesquialtero minus 30. annis) apud Malmesburiensem Latine exprimitur: 28. & semis annis. & apud Huntindon. viginti octo annis & dimid. Sed pergamus. Saxonum þreo healf, al. þriode healf, Latine valet 2. & dimid. Unde quod in Chronolog. illâ, sub ann. 891. Saxonice legimus: oþ þriodean healf þe hyðe, Florent. Wigorn. sub ann. 892. Latine exhibet: ex duobus coriis & dimidio. Deinde Saxonum feoþpe-healf Latine valet 3. & dimid. unde feoþpe healf hund þeipe, in Chronologia quâ supra, sub ann. 851. apud ceteros Annalium nostrorum scriptores Latine habetur: trecentz & quinquaginta naves. Et sic deinceps per omnes numeros. Hinc autem quæ in scripturâ Saxonica in Textu, ut vocatur, Rossensi, de opere pontis ibidem, à Lambardo in Cantio suo, pag. 386. exhibitâ, Saxonice leguntur: þriode healf 3þo, feoþpe healf 3þo, fyfto healf 3þo, in Latina scriptura illius veteri versione annexa sic se habent: 2. virgatas & dimid. 3. virgatas & dimid. 4. & dimid. virgatas. Ita tempus regiminis Edmundi Regis, de quo in Chronologia sepe memoratâ, sub ann. 946. sc. feoþpe healf 3þe, apud Malmesburien. Latine habetur, annis sex & semis: apud Huntindon. sex annis & dimid. Sic etiam tempus regiminis Edredi regis, de quo in eaple Chronolog. sub ann. 955. sc. teoþpe healf 3þe, apud eundem Malmesh. Latine exprimitur, annis 9. & dimid. Alia in promptu sunt exem-

^a De weich-
bild. Sax.
cap. 48. nu.
24.

exempla; hoc autem ad praesens sufficit. Haud
sacculum tamen est, eandem numerandi rationem
posterioribus Saxonibus mansisse, ut in speculo Saxo-
nico (libro, ut summum, circiter duodecimum à
Christo nato seculum incaptum, & non ante, Gry-
phiandro teste, conscripto) videre licet, ubi (lib. 2.
art. 26.) quartus dimidius nummus occurrit. Sed
& eadem etiam numerandi ratio apud veteres Ripu-
arios invaluit, ut pluribus legum ipsorum locis com-
probatur. E. G. tertii dimidi solidi sitigentia, tit. 24.
quinti dimidi solidi, tit. 20. octavi semisolidi, tit.
34. 5. 3. octavi dimidi solidi, tit. 58. § 9. Quae ni-
mirum loca à Frid. Lindenbrög. (viro quidem per-
spicacissimo) in Glossar. suo ex Jac. L. L. addito, animad-
versa, nullam apud eos inveniant explicatio-
nem. Verumtamen, eo quo supra diserebamus mo-
do, intelligenda esse, octavi semisolidi in dicto tit.
20. memorati (hoc modo computati, viz. vij. s. xij. d.)
proportio quam habet ad praecedentes summas, si per-
pendatur, fas plane evincet. Sicut enim multi-
tas in primo §. raptorum principi irrogata,
in secundo §. dimidio minor evadit, sic etiam, ut
adjutorum vel participum omnium nostratres. mul-
ta in dicto tertio §. insueta, proportionem habeat
ad illam in dicto primo §. similibus participibus irro-
gatam, dimidio minor illa sit necesse est. Hac de
Saxonica numerandi ratione; quam tamen origine
potius Graecam quam Saxonica iure optimo cen-
seamus. Ita enim & Graeci τρις ἡμισόλιον dice-
bant pro duobus obolis & semis: ἡμισόλιον ἰσχυρά-
τοι pro sex talentis cum dimidio, & id genus alia:
ut me docuit magnam illud saeculi sui ornamentum
Isaacus Casaubonus in Commentar. ad Theoph. Cha-
ract. Ubi etiam discrimen docet inter τρία ἡμισό-
λιον, & τρις ἡμισόλιον, &c. quod discrimen non
observatum viris aliqui doctissimis in Graeco ver-
tendo (ut ibidem docet summus ille vir) sapienter im-
pingendi occasio fuit. Hinc etiam viri isdem do-
ctissimi. Meric Casauboni, Is. filius, sententia non
leviter confirmatur de lingua Saxonica ex Graeco
origine; de qua videatur eruditissima ipsius de ve-
tere lingua Anglicana sive Saxonica Commentatio,
quo nuper in lucem prodit.

Marca.] 856. 10. Vide Seaca.

Marca.] 849. 8. 851. 11. Idem quod Mar-
chia.

Marchialis.] 2555. 42. 2696. 10. Carcer cura
& fidei Mariscalli domus regia apud nos commis-
sus: qualis ille in suburbiis Londinensibus, vulgo,
the Parthally dictus.

Marchia.] 362. 5. 374. 64. 375. 34. 394. 51.
607. 15. 703. 62. Unde Marchio. 462. 6. 571. 36.
607. 37. Marchisius. 680. 40. 46. 49. 66, &c. Mar-
chius. 1242. 8. 54. 57. Marchiatus. 2574. 41. 42.
Vide Commerceiones.

Mararchus.] 2692. 44. 58. 59. Marfarchus.
2574. 1. 2578. 14. 2696. 12. Thalassiarcha, vel
praefectus maris. Vulgo, Admirall. Fox hybrida:
à Latino mare, & Graeco ἀρχός.

Mariscallus.] 270. 48. Restius Mariscallus.
659. 13. 1158. 28. 33. 1183. 14. Mollis sit, sed
integrus Mariscallus, ut quod sit (si non idem ac
Major domesticus, quod dubium mihi) ex mare,
vet. pro equum (quod nobis mansit pro equa, Sax.
mype:) & scale, h. e. servus. Olim enim, aino,
vilius fuit munus nomen, equorum custodem sive
servum significavit. Postea vero praeterea dogma-

tu nomen evasit: sic enim vocantur eum qui Latini
aliter Comes stabuli; magister, sive praefectus
equitum; Graeco, προστράτορ. Ita Marcitalla, pro
equili: à prae dicto mare, & Ital. h. e. stabulum.
De utroque pluribus Vossius, quem vide & Ho-
tomann.

Marinarius.] 998. 37. 44. 2182. 57. 60. Nauta.
Matt. Pariso Marinellus. Nobis hodie, Marinier.
V. Buchsearius.

Marfarchus.] Vide Marfarchus.

Mariscus.] 1089. 45. Lacus paludosus, vel terra
palustris. Gallis Marfage. Tatu in agro Cantuari-
ensi illi satus celebris, Remney-march vulgo
nuncupatur. à Sax. mēpre, i. palus; unde ejus-
dem tractus incolae, nupere viri palustres, Sax.
mēprepapu dicti, ab eodem mēpre, & papu:
viri.

Maritagium.] 796. 63. 1027. 57. Dot quae ex
uxoris patre marito confertur. Petrus de Fineis
epist. lib. 3. cap. 5. Aggressus est eos in lecto nudos:
& surgere non permittit, donec eos in manibus ejus
omnem dotem & jus de quibus tenebatur eis pro
maritagio, respondere oportuit necessario rennūssse,
& alibi. Vox apud Mat. Paris. frequens. Wat-
kins Matrimonium venit. Parum recte: lucrum
enim ibi, ut alibi saepe, signat, quod dominus fructu
e nuptiis minoris, ut vocant, de se, per servitium
militare dictum, tenentis, conficere potest. Cowell.
Indico Institus. addito.

Maritatio.] 311. 14. 17 1021. 65. alibiq;. Quod
donatio propter nuptias, id scilicet. quod sponsa à spon-
so datur: aliter. Dotarium, & Dotatium dictum;
qua supra.

Marterina pellis.] 328. 37. Pellis animaliali
Mantes dicti, Gallis Martre, Martin, Martre, Belg.
Matter. Est autem mustela quoddam genus nobili
pelle insignis. Unde Martial. Venator capta marre
superbus erit. Sabellus aliis dicitur, ut pellis ejus
sabellina. Belg. Sabel-vellum, Nobis, Sables. Vide
Cowell. nostr. in voce Furre.

Mastivus.] 2417. 50. Molossus. Vulgo, a Ma-
stiffe: forte à Gall. Mellis.

Matrícula.] 1568. 9. Nominum indiculus, ca-
talogus, index. In Academicis matriculam appel-
lant codicem, in quem referuntur nomina omnium
Academicarum fruentium libertate. Cui cum inscri-
bantur, studiorum gratia, in Academiam missi,
dicuntur immatriculati. De quo & vocis latiori ad-
huc acceptione vide Vossium.

Maulceal, &c.] 766. 54. Lex est Saxonica, ab
interprete, ut videtur, minus intellecta, eo quo La-
tine non facta, neque Saxonice rectè exhibita: quo-
modo autem & restituenda & intelligenda, vide su-
pra in Betegafol.

Meda.] 356. 63. al. Medo. 948. 27. 949. 48.
Hydromeli, sive aqua mulsæ, melicratum, aqua
melle mista. Belgis & Angl. Medd: Cambro-Bri-
tannus Methelin: Saxonibus olim medu: Ne bið
ðær næmz ealo gebrōpen mid eorūm, ac þær
bið medu genoh. i. Ibi nulla est cervisia ex fruce
(vel crassamine) confecta; est autem medonis (i.
hydromelus) latus.

Memprisa.] 1099. 3. Vide Manu capere.

Menestrallus.] 1011. 7. A Gallico Menestrel,
pro tibicine, fidicini, citharado, Anglis, Pin-
drell.

Mealuta regalis.] 1912. 29. Ea scilicet. quae nobis
vulgo;

vulgò, the Standard, mensura scilicet originalis & canonica, ad quam alia mensura ejusdem speciei debent examinari, & cum eâ concordare. Wals. Vide Pondus, infra.

Mentiri vadium.] 761. 46. Vide Vadium mentiri.

Mercandisare.] 829. 27. Allevare, nundinari, negotiari, mercaturam exercere. Ita Mercandisa, pro mercatura. Hinc nobis, Merchandise, & to make merchandise. Vox Gallica.

Mercationes.] 2576. 49. 57. Merx, vel res vanales. Vulgò, merchandise.

Mercimoniatus Angliz.] 2320. 64. Emolumentum illud ex mercaturis Anglia fisco obveniens: redditus scilicet vel tributum à mercatoribus exactum, & regi pendì solitum, pro mercibus importandis & exportandis. Vulgò, Customs.

Merendum.] 1940. 7. 1964. 33. Vide Cella in-firmorum.

Merketum.] 1997. 14. Forum verum vocationum. Vulgò, a Market: à mercibus dictum.

Melchenninga.] 314. 57. Malmesburienfis Melcheninga. Vox, ut videtur, injuriam sapit, cum inter exactiones & injustitias, a rege Stephano damnatas, utpote male iudicatas, locum sit sortita: cuiusmodi forte injusta illa implacitatio. i. in jus vocatio, quam idem Rex se abrogaturum spondet, col. 1024. lin. 29. & quod neminem, &c. Plura infra, in Myskenning.

Meluagium.] 1878. 22. Domus habitationis idonea. Forte à Gallico Melnage, i. familia, aut Maison, domus. Vox fori, & à forensibus amplius sumpta, ut apud Cowell, Cocum, & alios videre licet.

Miles.] 322. 61. alibi que. Miles & Villanus opponuntur. Illum per servitia militaria, istum per plebeia tenentem (Angliz. Bais tenant) intelligo. Vide Lambard. in Paganus. ¶ Infra, 985. 49. item 1136. ult. miles pedum opponitur. Ibi equitem intelligo, militem scilicet in bello equo insidentem. Vocem aliter usurpant Feudistæ, scilicet pro Vassallo: quos apud Miles, & seniores, ut relata, opponuntur. Horomann.

Milites vavassores.] 473. 61. Capitanes. i. decos exercitus intelligo. Vulgò, Capitaines, de quibus Spelm. & supra, Capitanes.

Militia.] 337. 50. Cum quo universæ terræ suæ militia, &c. Id est, militum copia, vel potestas militaris, bellica, castrensis. Vulgò nobis hodie, the Militia.

Minare.] 848. 10. 854. 27. Ante se agere, propellere: item prosequi. Gall. mener. V. Freberi Script. Franc. p. 151. Verbum tamen vetus & probum, etsi minus notum.

Minungung.] 854. 40. Sax. mynezung. i. admonitio.

Minister.] 166. 49. 167. 35. 159. 61. 170. 14. Sic in Latine quandoque dictum, quandoque Ministerialis, qui Saxon. Dezn, Barbaro-latine, Thainus, Thanus, Normannicè, Baro. Ita qui Ministri regni hic, alibi que, Saxonice cuninger Deznar, & Comiti proximos dicuntur. L.L. Canuti, par. 2. ca. 69. aliter interdum Pueri Regis, quod idem. V. Lindenbrog. Puer Regis, & Ministerialis.

Minor.] 825. 63. Idem forte hic ac Junior alibi, unde formatum Junioratus, ut apud Ivonem legat. epist. 286. Super hac dedimus junioratum ec-

clesiæ de Ponte Godonis, cum omnibus domibus nostris. Vicariam potestatem intelligo. Juniores enim Spelmanno, Iudices sunt subordinati, & potestatis ministri. Eadem acceptione Saxonibus. Vide Bede Hist. li. 4. ca. 23. & L.L. Aluredi reg. ca. 34. ubi Saxon. ealdormannez zingpan, hic minore (supple Aldermanni) Latine redduntur. Vide etiam pro-æmum Fæd. Aluredi & Guthr. RR. ubi zingpan, pro successoribus; nisi malu subditis, vel gradu inferioribus. Plura potes apud Spelman. Lindenbrog. & Ludovic. de la Cerda in voce Juniores.

Minutio.] 413. 61. alibi, sanguinis diminutio, 415. 30. Est apertio vel infectio vena ad minucundum sanguinem, quod monachus & viris ejusmodi sedentariis repletioni aptis apprimè utile & necessarium. Ita, 996. 59. Sanguine minutus, pro sanguine diminutus ex phlebotomia.

Misbota.] 918. 43. Mendosè, pro Mægbota; Saxon. mægbote, quod compensationem cognatis occisi competentem signat. Plura infra, Wergildum.

Mildocere.] 830. 10. Malè docere, falsò instruere, handrectè instrinere, ita docere ut auscultantem decipiat, & in errorem ducat. Sax. mispyrian. à pyrian, al. zepirian, instruere, docere, instrinere, & mis, quod malè, iniquè, sonat.

Misericordia.] 311. 45. 928. 17. 1022. 36. 1102. 52. 1103. 16. Vox Latina sed novat à significatione hic reperta, & idem significat ac Forensibus nostris Amerciamentum. Viriusque vocis ratio hac, quod nulla certa pena eâ de re jure definita sit, ita ut persona censenda iudicis relinquatur misericordia, qui majorem vel minorem pro suo arbitrio animadversionem in eum exerceat. Rem enim in hoc casu Gallicè (unde verba hac) dicitur, à metcie. i. e. forensi Latinitate, in misericordia, item amerciatum. Nos de voce pluribus in Glossar. L.L. Hen. 2. addito.

Miserevire.] 928. 37. 55. Malè evenire, vel malè succedere. Sax. misytidan à mis, malè, & tidan, hodie, to betide, evenire. De eo dictum, qui de murtro. i. homicidio accusatus, seque purgare, & culpâ liberare satagens, non valet, sed in purgatione deficeret.

Missurium.] 1762. 55. & al. Vasis genus (Frebero, patina ingens) ex eo vocatum, quod dono missum. De quo fusiùs Ludovic. de la Cerda, & Voss.

Modulo.] 845. 26. Perperam pro Populo.

Monagium.] 2478. 6. —ratione monagii seu retentionis vestrz, &c. Rectius Walsinghamus in Hist. pag. 66. lin. 53. ratione menagi seu retentionis vestrz. Id est, ratione familia vel sequela vestra. Menagium enim, (à Gallico melnage: unde nostratum meynite, & meniall servantes) familiam: retentio, sequelam (unde Gallor. & nostratum, retinue) significat.

Monetarium.] 311. 23. Jus & artificium cudendi monetas. Ita Walsins. Tributum potius reor, aut redditus; id fortè, aut consimile, de quo in veteri Normannia Customar. cap. 15. Monetarium autem est quoddam auxilium pecuniarum in tertio anno Duci Normanniarum perfolvendum, ne species monetarum in Normannia decurrentium in alias faciat permutari. —Focagium solet nuncupari, quia illi principaliter illud perfolvebant qui focalem residenciam obtinebant. Apud nos (ut videtur) plerisque

in locum vel hodie manet sub nomine. Smoke-money, smoke-silver. & simil. Gallis, Fouage-Coteray.

Monetare.] 843. 26. monetam cadere. Saxon. mynetian, unde nostratum, Mint, & to mint.

Mongestre linere.] 898. 10. Per hysteron proteron, pro Smere-mongestre. i. ut ibi sequitur, qui mangonant in calco & butiro. à mepe. al. pmype, & pmepe. ungen, adips, (unde nostr. linere) & manzepe, nobis monger, mango, mercator, de quo supra in Mangonare. & motu nostris ad vetera verba German. sapius memoratis.

Monothelitz.] 440. 65. Monochilitz. 441. 3. Id est, heretici. qui (ut apud Bedam legas, Hist. li. 4. ca. 18.) unam in Christo operationem & voluntatem predicabant.

Mora.] 1886. 50, 56, &c. Palus, stagnum: hodie Morie: Sax. mōp, unde nostrum mōp. quod Belg. moer, canum palustre, limus, lutum. Locum etiam montanum quandoque significat, quomodo hic infra, 2561. 13, 15. quo sensu Saxones etiam olim, uti a quilonares Angli hodieque voce usi. V. Bed. hist. li. 4. ca. 27.

Morabocinus.] 1125. 45, 47, 49, 50. Vido Marabontinus.

Moracum.] 948. 28. Aserum forte, vel vinum meracum, i. purum, non mistum.

Morgagisa.] 930. 33. Redditi Morgangisa. Dote à marito profecta. q. d. donum matutinum, quod maritus, dote nomine, uxori sua erogat die nuptiarum ante nuptiale convivium. Dotem enim (ut olim de Germanis Tacitus) non uxor marito, sed uxori maritus offert. A dote tamen distinguit Gregor. Turonens. lib. 9. ca. 20. Tam in dote (inquit) quam in Asergengabe. h. e. matutinali dono. Plura cupis? ad Hotomann. in voce Morgangica. Lindenbrog. in Morgengeba. Nilsen. in Morgengabe. Saxonibus hoc dictum morgangyfe. L. L. Cannt. par. 2. ca. 71.

Morose.] 1588. 34. pro morigerè.

Mota.] 1039. 10, 16. Fossa, fossatum, quo castrum, aut aliud propugnaculum cingitur & munitur. a motte forte, quod Gall. humidus, matius: ut hoc à Græco μωσα. i. mado, nimis madore putresco, unde nostrum, mudoc, lutum.

in Mulaminum.] 856. 34. Vide Consigillatio.

Multon.] 1804. 65. Multones. 1209. 30. Sic etiam Flea auctori, li. 2. ca. 79. Fervex, petro, aries castratus, Gallis mouton: unde nostratum mutton. posse sensu, & pro carne ejusmodi. Origo forte à multo, vel mutilo; quod aries sit celebs sive seculis multatus sive mutilatus.

Mundbrece.] 861. 27. Mundbrice. 822. 25. Mundbriche. 918. 11. Mundebliche. 957. 20. Male apud Cowellum Mindbruch. Lehenem majestatis, veris Bromptonus noster. Violationem pacis, Lambardus. Sonat etiam (inquit ille) lese dignitatis crimen: & hac forte, & (præterea) muniminis, profectionis, tutela, patrocinii, defensionis, septis, clausi, (Saxonum mundo, & mondbypde, hæc omnia sonante) violationem, lationem, fraktionem; uti zemundian, protegere, patrocinari; mundbona, patrimum, defensorem, advocatum. Teutonice mondbor. Unde mon, pro mond, in Hethamton, de quo in L. Frison. tit. 22. §. 28. Si præcordia, id est, heribamogladio tetigerit. Vera (inquit Lindenbrog.) videtur latio — Præcordia, id est, hærta-

wond gla. reig. Germ. herte, cor; wound, vulnus. Sic ille. Me judice, verior latio, & omni exceptione major, hethemton, vel hethemond, quod cordis scutum, vel prædium significat, diaphragma sc. vel, ut hic, præcordia: voce, ut videtur, composita ab herte, Sax. heort, cor; & mond, Sax. mundo, tutela, defensio, munimen. In hunc diem Middlesexii nostri prædiorum munimina Munds, & Munds, appellant. Hinc forte ortum Forensium nostrorum. Breve, quare clausum fregit, dictum. Vide plura apud Hotomann. Lindenbrog. & Vossium. Nec abs re forsitan fuerit hic subjungere quæ de hoc in Textu (ut vocant) Rossensi reperitur: In lege Cantia (ita MS.) ecclesia Christi, & Rex, & Archiepiscopus habent similem & æquè charum deipsectum, quod Angli dicunt Mundscece. Sensus loci talis: Cantiana lege multa, contemptum ergo, irrogata valor, ecclesia Christi, Regi, & Archiepiscopo competentu, omnino idem est vel consimili.

Muratio.] 1039. 7. Pro munimento, vel propugnaculo. muru incincto, vel incluso.

Murdator.] 2358. 29. Sicarius. Kuldō, a murtherer. Idem qui Murdrator, de quo proxime. Ita Murdratus: 2358. 1. i. sc. qui à tali fuerit occisus; quem vulgo, murthered dicimus. Sic etiam murdrati. 2754. 57. pro taliter occidi.

Murdrator.] 846. 65. Illius homicidii rem quod vocant —

Murdum.] 211. 48. 823. 9. Quid murdrum, & ab homicidio quomodo differat, vide Glanvill. li. 14. ca. 3. Bracton. lib. 3. ca. 15. nu. 1, 2. Cowelli Interpr. in voce. Videatur etiam Legum Hen. 1. ca. 92. Vocabulum est in L. L. nostris cerebrum, ductum à Sax. mōp, i. cades, occisio. Matt. Paris. Hist. pag. 283. pessimo mortis genere quod Angli murdrum appellant. Ad omnia enim homicidiorum genera significanda vox non trahitur, odiosiora tantum sonat: quæ sc. & occulte, & cogitate, ex præcogitata sc. malitia, perpetrantur. Decalogi igitur præceptum illud: Non occides, Sax. ne pſca þu, nimis angustè versum puro in vetustioribus bibliorum nostrarum translationibus: Thou shalt do no murder. Plura apud Voss.

Murrena.] 2693. 40. Lues: tabifica lues: vulgo, Murraine. A Græco μαγνρα. i. tabefacio, ut præstantiss. Casaubono in Commentatione sapius laudatà jam observatum.

Mutorum pœna.] 1678. 63. Felonia nempe, ut nostrates vocant, accusatus, ex contumaciâ murtus, carceri unde ad tribunal eductus est, committitur, cujus in loco aliquo infero & tenebricoso constituitur: nudus super nudâ terrâ, pudendis tantum rellis, brachii que et pedibus junctus in quatuor demuncula angulicis trallis, sapisus extenditur. In hunc autem modum ligatus, tanto ferri saxive pondere pectori imposito oneratur, quantum sine contusione ferre potest. Die sequenti tria panis bordeacci frustra sine potu sumit: nudius tertius totidem aqua haustus quancoscunque, dummodo non proficientis, quæ proxima carceri reperitur, sed sine pane: atque ita per vices panis & aquæ istiusmodi quotidie vescitur, donec œnris, frigoris, atque famis cruciatu exstinguitur. Pœnam hanc fortem & duram dicimus: vulgo, pſan loxt & dur. De quo vide Cowelli Interpretationem in voc.

Myskenning.] 957. 23. Idem quod supra, Melchenmoga. Vocem habes in L. L. Hen. 1. cap. 22. cnd

cui præcedit ibi Mislocutio, quod, ut fallor, idem signat. Locutio autem est in ius, vel in questionem vocatio: cui mis, adpersiva particula, (qua ut nostratibus, amisse, Gall. mes, Belg. mis, male sonat) præponitur, ut compositum, iniquam vel injustam questionem, vel in ius vocationem significet. Similiter myskening, quod ab eod. mis, & Saxon. cennig, ut hoc a cennan, citare, vocare; appellare, proferre. Vide Cenniga. Myskenig itaque, iniqua, vel injusta in ius vocatio. Quandoque tamen hoc forte per errorem accidat; quo, viso, loquelam. i. actionem vel accusationem alter mutat, & novam intencat; quod quibusdam, ut auctori nostro hic, variatio loquelæ dicitur.

N

NAmium.] 924.30. Vocabulum forense, & leguleiis nostris satis notum, licet quodammodo antiquatum, ut ab eis in verbum nunc dierunt usitatum, distresse, paris significationis (pignoris enim captionem signat) mutatum. Est autem à Saxon. name i. pignus, vel pignoris prehensio; ut illud à nyman, capere, prehendere. A Saxonibus ad nos transmissum Galli videntur esse mutati, apud quos olim hodieque sapius usurpatum. Vide Lambardi. *Vid. Hist. Glossar. verbo Pignori, Cornelli Interp. in Wihetnam, & equis. Smithi tractat. de Repub. Anglic. lib. 3. ca. 10. Ordo, sive procedendi modus, apud veteres in Namis capiendis, qualis sit observandus, è LL. Gul. 1. cap. 42. ediscas licet. Cum verò Latina legis illius versio adhuc in nonnullis imperfecta sit, lictor inter legendum herens, adeat LL. Canuti, par. 2. ca. 18. (unde illa Gulielmi lex desumpta) & se facile expediat.*

Nobile. 258.26. 2678.60. Nummi apud nos aures grani, sex solidos & octo denarii valens: ex auro scil. nobilissimo; unde & nomen. Hinc etiam nostratum hodieque, Noble, pro tali nummi argentei summa. Vide Spelmannum in voce Florenus.

Normetia. 943.60. Villa regis de Appulston. per quidam eorum aggressus combusta, classis per Normetiam, verius Londonsiam, quia cives eorum ad eos allexerant tendens, &c. Ubi Normetiam, pro Northam, rectius autem & integrins Northmutham: Henrico Huntingdon. Nordmutam. Intelligit estium fluviorum Swale, & Alcedonia apud Cantanos, Shepream & Gracnam insulas interficientium, & in Thame in ibi labentium, juxta quasdam rivas. Nowiehead hodie vulgo dictas.

Northicus. 837.24. Vide Easticus.

Notorius.] 1991.59. pro Notarius. *V. T. bellio.*

Nunna.] 822.65. 859.7. Monacha, sanctimonialis; vulgo, Nunne.

O

Obedientia. 1450.58. 1504.36, 38, &c. Ejus officium sive ministerium, qui 1897.31. Obedientiarius dicitur, monachus scil. qui aliquod officium ipsi ex mandato prelati commissum exerceat: cuiusmodi Secretarius, alias Sacrista, Camerarius, Cellerarius, Infirmary, Eleemosynarius, &c. quorum omnium & singulorum apud Benedictinos munus & officium descriptum vide apud Clement. Rey-

ner. Apostolas. Benedictin. in Append. pag. 236, 237, 238.

Oblata.] 1035.49. Panis eucharisticus. Saxon. ople. Vide Lindenbrog. Glossar. in voce.

Oblita.] 1224.60. Si recte sit scriptum, vocabulo sensum nonteneo: forte Capitella reponendum; quod vulgo, a Coffet.

Occasio.] 535.44. 619.30. pro querela: ab eadem nempe occasionis significatione, quæ Forensibus nostris olim Encheson, pro causa sc. item accusatione, sive querela; unde in eorum libro (ut & hic, 1950.4. & ult.) occasionari, crebro pro causari, accusari. Galli hodieque achoissonner, pro accusare, discordia occasionem querere. V. C. L. Seldeni Tit. Honor. ed. 1. par. 2. ca. 7. Alio sensu in codice LL. antiquar. de quo Lindenbrog. in Glossar.

Offertorium.] 1159.30. Sindonem sericentem, sive linteamentum, significat, in quo populoz oblationes reponebantur; ab offerendo dictum: a quo etiam caussa pars que dicebatur tempore oblationum, Offertorium vocatur. Ludovic. de la Cerdia.

Officiare.] 2089.2. & alibi, pro deservire.

Officium.] 484.25. ecclesiam Christi Cantuarien. cum omnibus officiis, quæ intra murum ipsius Curie sunt, cum ipso muro edificavit. Per officia hic, cum Gervas. Doroborn. & aliis, officinas intelligit, domos scil. & edificia monachorum in quibus & officiis deputata.

On strange & streame, on wode & feld.] 1224.29. Voces Anglica veteres, & in antiquioribus chartis crebro reperta; prius illegium sapiunt, seu potius privilegii latitudinem sive amplitudinem, & sic Latine legantur: in litore, & fluvio; in sylva, & campo.

Openhest.] 929.19. Apertum furtum, ab open, apertum, vel manifestum; & hept. furtum. Vox Saxonica. Furtum autem hoc, ut iurum hic, tum in LL. Hen. 1. ca. 12. nullo sui pretio redimendum. Secus, si occultum. Unde Sax. pepegyld-deof, pro fure redimendo, de quo infra in Weregethes, & werigildus fur.

Oppa.] 848.27. Pecoris vicinium, & canis oppa, & blanchornum, &c. Locus mire anigmaticus, & meliori Oedipo relinquendus.

Operatus.] 1922.7. pro Apparatus fore.

Ora.] 839.51. 896.11. 899.16, & alibi. Vox est à Sax. ore, quod metallum signat. V. Beda hist. li. 1. ca. 1. De oris crebro in libro Anglor. censuali, ubi cum doctiss. equite uncias intelligo, quarum 12. libram faciunt sterlingorum: neque moneta percussa genus oram unquam significasse comperit mihi, (quod forte duendum etiam de veterum Solidus, Thrimla, Marca. Libra) sed ponderis potius; unde uti de Libris, sic etiam d. Oris denariorum, crebra mentio in libro illo censuali, ut in Spelm. Glossario, in voce Libra, videre est. Ora autem, i. e. ut dixi, uncia, in re nummariâ duplex reperitur, major sc. & minor: hac 16. continens argenti denarios; illa (sicut uncia in Statuto Compositio nemiuratum inscripto) 20. quarum posterior in libro illo censuali ubique sere obvia, pluribus inde ductis exemplis ab eod. Spelmanno, ut supra, quem vide in vocib. Denarius, & Esterlingus. In regesto monasterii Burton. (observante Cl. Cambdeno in Wiltonia) 20. ora dicuntur valere 2. argenti marcas. Hoc ut verum sit, per marcam hic intelligenda marca temporum posteriorum, 13. valens

valens argenti solidus, & 4. denarius: ut per oram, oraminor, 16. scil. denariorum. Hac enim computandi ratione, 20. ora duas faciunt argenti marcas, viz. xxvj. s. & viij. d. Obiter hic notandum, loca apud Mat. Paris. Hist. pag. 208. lin. 28. per errorem irrepisse pro in ora. Hac igitur ibi: de viginti loca, emendare, de viginti in ora. i. e. de viginti denariis in uncia. De Ora plura apud Skennum Scotum, in De verbor. significatione.

Orarium.] 10. a. 34. Vox est tam varia significationis, ut quomodo hic accipienda sit rimide dixerim. Forte, ut apud Petrum Blesensem, pro stola sacerdotali: eo magis adductus ut ita credam, quod venerabilis Beda presbyteri suppellectilis pars fuerit. De eo fuse Toss. quem omnino consule.

Ordalium.] 830. 64. (890. 11. sed mendose pro hordarii. Vide 842. 65. quid autem hordarius quare suo loco?) Ordal. 894. 9. Criminis purgandi modus antiquus, nec pridem obsoletus, scil. per aquam gelidam vel fervidam, aut ferrum candens, de quo iustum habes tractatum (inter nostrates) apud Lambard. in voce; Parkeri (sen potius Jocelini, qui ei ab epistola) Antiquitates Britann. in vita Roberti xxxj. archiepiscopi; Versteganum in tractatu cui titulus Restitutio et decapit intelligente, & c. ca. 3. equitem Spelman. verb. Judicium Dei; & Cl. Seldenum, notis ad Eadmer. pag. 203. ut taceam Text. Rossensem, quia nondum divulgatum: inter exteros autem, apud Skennum, de verb. significat. in Machabium; Hotoman. disput. de Fendis, ca. 44. Cuius. de Fend. li. 1. tit. 1. §. Si autem controversia: Codicem LL. antiquarum, opere ad calcem Marculfi Formula: Kilian. Etymologic. verb. Trier Dozdeel, & Waeter Dozdeel: Quercetani Notas ad Bibliothec. Cluniac. pag. 156. Lindenbrog. Glossar. in Judicium aquar: vetus Normann. Cusummar. ca. 67. glossa addita Gallica & Latina: Dempster. de Juramento ca. 18. Worm. Monumens. Danic. li. 1. ca. 11. Pithoeum in Glossar. ad Capit. Caroli magni, & Juratum in Observatio. ad Ivonis Epist. ac plures alios. Quod ad vocis originationem attinet, puram putam Anglo-Saxonice existimo, nec aliunde quarendam, cum in toto LL. antiquar. gentium exterarum codice (ubi istiusmodi criminum explorandorum genus, cum variis ejus speciebus ritibusque, satis obvium) nisi semel, (alibi autem ne semel quidem, quod sciam) occurrat, in lege scil. Baiuvariorum, inter decreta Tassilonis, §. 9. ubi Urthella nuncupatur. Quamvis enim apud Teutonicos modernos (ut ex eorum liquet Lexicis) vox illa reperiat, hic Dozdeel, illic Urthept (pro varia gentium Germanicarum dialecto) scripta; id tamen nostratum imitatione factum puto, talem sceleris investigandi modum, quem habebant nobiscum communem, ita appellare solitorum. Vocabulum autem illud ampliore tandem accepit significationem: ad iudicium enim generatim id postea extenderunt, atque ex eo alia fabricarunt, ut Dozdeeler, & Urthepter, pro Iudice; Dozdeelen, & Urthepten, pro iudicare, & id genus alia. a Saxonibus interim plane recedentes, quibus licet Ordale in criminibus quibusdam explorandis iu-

dicium valeat & de reatu vel innocentia partis accusate decisivum esset, (unde forte sumpta verbi ampliandi & Teutonice occasio) iudicium tamen generatim apud eos neque signavit, nec ex eo alia voces, Teutonicorum more, derivata, in scriptis ipsorum reperiantur. Idem enim Anglo-Saxones, ut etiam veteres Dani, sive de iudicio, sive de examini generatim agentes, alio in eam rem usi sunt vocabulo: dom scil. ut & demian, pro iudicare, sententiam dicere: atque hinc (inter alias voces Anglo-Saxonice inde fluentes) dema, Iudex; dom-boc, Liber iudicialis; dom-epn, Forum iudiciale; dom-yecl, Tribunal; domes-daz, Dies iudicii, & id genus alia. Ordalei autem vocem nomenque ad ea solummodo iudiciorum sive examinum genera applicarunt, quae in causis criminalibus, non item civilibus, scil. in criminibus investigandis, nec tamen omnibus, sed duntaxat atrocioribus, & inter ea solum eis quae clavis perspicuisque probationibus indigebant, eia denique in quibus accusato, ob fidem ejus labefactam, purgatio canonica (suo ipsius se. & conjuratorum iuramento) interdicta, erant in usu. Si quis enim criminis suspectus, vel suo testimonio, vel testibus, aliisve clavis & perspicuis probationibus convinci poterat, aut adeo erat fide dignus ut ad purgationem canonicam iure esset admittendus, qui Saxonibus aþeþþopð, haud ullus eo casu Ordalei usus: eis autem deficientibus, & quovis alio veritatis indaganda modo ordinario, ad Ordaleum recurreretur: minime tamen priusquam accusatus de innocentia sua solenniter iurasset; quo quidem iuramento sic praestito, ac consequenter reabsoluta. cap. jam magis dubia facta, ne diutius laboraret sub lance dubia, sed ut omnis in ea parte dubitationis occasio auferretur, suspectum ad Ordaleum, tanquam ad Lapidem Lydium, adigebant, ut sic iudicio divino (Ordalio ab eis sic dicto) rei veritas elucesceret. In istiusmodi enim olim examinis adeo magna erat fiducia, ut ne vel in minimo de certitudine eorum ambigerent, aut disputarent; sed de reatu vel innocentia accusati, pro examinis exitu, absque omni hesitatione censerent & pronuntiarent. Unde illud Concil. Rhemen. ca. 11. pag. 19. Hic si quisquam vestrum aliter esse putat, meque indignum cui credatur, credat igni, ferventi aquae, candenti ferro: faciant fidem tormenta, quibus non sufficiunt mea verba. Nec mirum, cum (ut diximus) Dei ipsius iudicium Ordaleum hoc & nominarent & reputarent. Iudicium autem Dei rectum, verum, iustum, aequum, certum, nec errori, aut personarum acceptioni (ut humanum) obnoxium: quod etiam olim hoc examine usis plene persuasum. Unde illud formulae conjurationis ferri & aquae, in LL. antiquar. Cod. pag. 1202. Deus iudex iustus, fortis & patiens, qui es author & amator iustitiae, qui iudicas aequitatem, iudicas Domine quod iustum est, quia recta tua iudicia sunt, & c. & id genus alia. Hinc autem est quod iudicium sive examen huiusmodi, ut nomen rei conveniat, Ordale vocarunt, Latine Ordaleum sive Ordalum: vocabulo composito ab op, quod Saxonibus, & negationis, & privationis particula, (unde eis opinio, amens; opite, impunit; [Cc] opgulos

^aDe quo uis ita hic, ut in similibus compositis fieri solet, &c. in Tract. de & to :) distinctionem sive differentiam signat, quasi dicas, sine differentiâ, scilicet par-

catel:
lynd, ca. 1.

onzilo, insolentis; opproph, incruentus; oppennyrre, desperatio; oppnyriz, perfidus; oppmate, immensus; upceapunga, grauitas, &c.) & uale, quod, quomodo & uodale, & gedale, (ex-

quod iudicium humanum nonnunquam redditur iniquum, atque minus iustum, & sic **Ordale** idem ac iudicium equum, iustum, indifferens, neutri partium plus iusto favens, sed veritatem ostendens. Hæc sane mihi disclabam, cum in huius decantatissime vocis emendatione aliquandiu hasissem. **Ordaleum** autem aut simplex reperitur, aut triplex. De utroque uide doctiss. equitem in voce **Lada**. ¶ **Modum** hunc purgationis obsoletum dixi: reuoluit tamen hodie, quasi postliminio, idem mos ex quadam parte; examen scilicet per aquam gelidam, etiamsi plane barbarum, & quæ tale, cum cæteris olim, nec immerito damnatum, in ueneficii scilicet suspectorum vel suspectarum potius (cum mulieribus magis adhareat) uulgari apud nos examine; quas manibus pedibusque uinctas, de facto, in aquam projiciunt, de reatu vel innocentia ipsarum iudicantes, prout eas uel supernatare (ueluti ab aqua, ut uolunt, protinus rejectas) uel fidere compertum fuerit: hæc (emersas) fontes; illas (submersas) infantes habentes & pronuntiantes. Tam iniquum, & tam (meo quidem iudicio) perniciosi exempli institutum, cum nullo omnino iure diuino, aut (quod saltem hodie uiget apud nos) humano, subnixum sit, silentio (occasione heic oblata) sine nota præterire non potui, nec opinor debui.

Orgilde.] 830. 48. Ut vocis sensum melius assequaris, audi quid de **Forbatudus** in **Formulis** & alibi, ex **Adversariis** meis de promptus sum. Ego hodie facio ipsum **fordanno** & **forbatudo**. Ita **Formul.** solemn. 160. Item in **Decreto Childeberti** reg. cap. 3. **Judex** loci illius solatio collecto ipsum raptorem occidat, & jaceat **forbatudus**. **Forbatudus** & **forbatudo** hic, (inquiant uiri docti) qui prior alterum percussit, quomodo autem hac conueniant, uel uoci illi **forbatudo** in **Ripuar.** L. 77. siue illi **forbatutus** in decreto **Childeberti** prædicto, quorum locorum neutro de occiso uel prius, uel posterius feriente ne gry quidem? Hæc itaque derivatione rejecta, vox meo iudicio idem signat, ac hic **Anglo-Sax.** **onzilo**, al. **azilo**, hoc est, insolentum, uel sine compensatione, ut qui inter male faciendum occisus, solitam compensationem, mortis causâ, pro capitis sui astimatione, irrogatam, perdere promeruerit, uel (phrasi **Formul.** 119.) cujus anima mors non est requirenda. Unde in dictâ **L. Ripuar.** de uita forisfactum dicitur; id est, ob malefacta dignum cui uita adimeretur. Nec aliud (ui fallor) vox illa altera, **fordanno**, significat, scilicet, qui dum male ageret, uita priuabitur. Hæc autem melius, ut firmentur, scimus

^bnon-
doen, Sa-
donibus in-
terinere.
V. Psalter.
Latino-Sax.
Psal. 108.
v. 11.

doen, Sa-
donibus in-
terinere.
V. Psalter.
Latino-Sax.
Psal. 108.
v. 11.

Saxonice **ponpnyrtan** respondet, quod à **pon** & **pyrtan** uenit, **Latino-barbare** forisfactus redditur. In uocem etiam utraque, item in **forbatutus**, **for**, (quomodo in **Forbannum**, **Forjudicare**, &c.) uti & **Belg.** **ter**, & **Anglo-Saxon.** **for**, in quâ plurimis compositis, negandi sive privandi est particula. **batutus** autem (posterior compositi pars) à **Belg.** **baete**, al. **boete**, uenit, **Saxon.** **boete**, quod emendationem, correctionem, remedium, compensationem, satisfactionem, compositionem, notat. Facere itaque aliquem **fordanno** uel **forbatudo** (phrasi **Formular.**) idem est, ac probare uel ostendere ipsum (ob ejus malefacta) adeo justè peremptum, ut nullam omnino amisse uite compensationem mereatur, & jacere **forbatutus** est, phrasi **Lud.** pii, absque compensatione jacere, siue ut in **L. Boior.** tit. 7. l. 1. §. 2. (ubi de eod. crimine agitur ac in **L. illa Ripuar.**) sine uindictâ. V. **Ungilda akere**.

Ostenio.] 897. ult. Idem hic quod infra **Scheauwing**.

Ochan.] 74. 18. Juro per Deos meos potentes **Ehor** & **Othan**, quod ab hac hora inimicissimus ero omnibus uobis, **Ehor** & **Othan** hio, **Saxonice** nondum conuersorum erant **Dii**, **Deastri** potius, quorum posterior, alias **Wodan** dict. unde feria quarta, ut hic 552. 35. nobis **Wednesday**, q. **Wodan**-day dicta; ut à **Ehor** illo, feria quinta, **Thursday**; ut post dies eorum nominibus & honori dicati. De his autem, & cæteris id genus **Deastri** satum apud **Crantzium**, **Cluver.** **Voss.** **Worm.** & **Versleganum** **Anglum**, aliosque.

Overcythed.] 836. 25. Vox **Saxonica**, conuictum signans à **cyth**an, ostendere, notum facere, probare: & **oþep**, super, q. super eâ re conuictum, uel reus factus.

Overhurnessa.] 818. 63. **Overhurnessa**. 835. 60. 836. 20. Locabulum ejusdem labii ac prius, quod (ut apud **Saxones** **ponpennyrre**, al. **openyrre**, in **LL. Hen.** 1. **Overhurnessa**) significat sum obdientia debita ex contumaciâ, superbâ uel contemptu detractionem ab eo qui legem audire, juri scilicet parere recusaret: tam forisfacturam, ut uocant. i. e. multam propter contumaciam debitam. **Normannis** hoc **Suthie**, formâ **Latina** **Superstilio**: nam **cyninger** **openhynyrre**, in **LL. Canuti**, par. 2. ca. 26. à **Gulielmo** primo postea recepto, lege nimirum 48. la **suthie** le **Rei**, **Gallicè** redditur. **Overhurnessam** **Bromptoni** **Latini** uersis subauditionem; male, pro superauditionem. Vox enim ita sonat; ab **oþep**, i. super, & **hyn**an, audire, auscultare.

P

Paceatur.] 765. 15. — recipiat **agenfriga** corium ejus & carnem, & paceatur de cætero. **Saxonice** autem sic: 7 nima re agenfrizea hyr flæte. 7 dolige ðær opper. qua sic interpretor: & capiat dominus carnem ejus, & nihil amplius; uel, nec quid præterea; uel, residuum perdere contentus: ac si. **paceatur** hic, pro **patiatur**.

Paga.] 123. 21, 27. pro **Pagus**.

Pagettus.] 2581. 39. **Afflicta**, pedissequum. **Vulgo**, a **Paga**. Vox **Gallica**.

Palefridus.] 398. 60. 1190. 17. 1855. 49. 51. **Infest**

niat

nioris equi genus, nempe qui ad pompam aut honorem vectorum manu ducitur. Vulgo, **Palsrey**: ex Gallicis verbis pat le frain, ut pluribus probat vir longe doctiss. Mer. Casaubon. in De lingua Anglicâ vetere, &c. pag. 186. Differt à Dextratio ut Cl. Vossio jam observatum, in voce Dextrarius.

Pallium.] 79. 26, 38. Insignium unum (Crux, vulg. **Crozier** dicta, alterum) Archiepiscopis peculiarium, vulg. à **Pall.** Bene igitur vocem refert Baronius ad pallium Archiepiscopale. Alerius: **Pallium** Archiepiscopum super omnia indumenta est, ut lamina in fronte pontificis. **Pallium** nihil est aliud, nisi discretio inter Archiepiscopum & ejus suffraganeos. Iterum ipse: Pro rationali nunc summi Pontifices, quos Archiepiscopos dicimus, **pallio** utuntur, quod à sancta sede Romana Apostolica dante accipiunt. Innocentius 3. in lib. de Offic. Mis. sa: **Pallium** illud quo majores Episcopi (adverte Archiepiscopi nomen) utuntur, est de candida lana contextum, desuper habens circulum humeros constringentem, & duas lineas ab utraque parte penderes, quatuor cruces purpureas, ante, retro, à dextris & à sinistris, sed à sinistris duplex est, & simplex à dextris. Tres etiam acus aureæ infiguntur pallio, ante pectus, super humerum, & post tergum. Super dextrum humerum non infigitur, hæc quilibet acus preciosum continet lapidem. Sic ille ad rem satis explicatè.

Palmarius.] 2322. 56, 63, &c. Peregrinus ille, quem nostrates vulg. à **Palmer** vocitant. Nomen à baculis palmarum aut ramis quos gestare solent. Peregrinus autem & **Palmarius**, secundum quosdam, in his signanter differunt: Peregrinus, certum habuit domicilium; **Palmarius** autem nullum: Peregrinus ad quendam certum & præfixum proficiscitur locum; **Palmarius** autem, non ad unum aliquem, sed ad omnem: Peregrinus, ire quibat sumptibus propriis; **Palmarius**, voluntariam profiteri tenebatur paupertatem: Peregrinus, sua potuit renuntiare professio- ni; **Palmarius** autem, nunquam, nisi obtenta prius palmâ, victoriâ scil. in hostes ejus spirituales, & vitâ per mortem.

Palmaria.] 641. 63. Fortè palmarum locus. **Palmarianæ** Ludovico de la Cerda, dactyles.

Panelculus.] 1804. 64. parvus pannus, q. d. **pani- culus**.

Panigeria.] 509. 48. Conventus rerum venalium. Ita siquidem locus: & **panigeriam**, id est, conventum rerum venalium. Vocabulum corruptum (nisi fallor) à Græco πανήγυρις.

Pannagium.] 2007. 9, 10. Vide **Palnagium**.

Pannus decusus.] 1522. 39. laceatus. 40. Per priorem pannum intelligo incisum; per posteriorem vero, pannum limbis ornatum. Vulg. **laced**. Vide tamē: nam **Hovedenus** habet **laceratus**.

Paratium.] 1166. 10. Idem proculdubio quod authori nostro alibi, ut & **Rogero Hovedeno**, **Peraria**; **Radulfo de Diceto** & **Alast.** **Parisia** petrarum: machina bellica scil. petras sive lapides ingentes emittens ad muros diruendos. Fortè à Gall. **Petriere**, al. **Petrier**.

Parcenarius.] 803. 60. **Particeps**. Gallis **Parconier**. Hunc Forensibus nostris cohæredes, **Parcenarii dicti**, vulg. **Parteniers**, aliis **Coparteniers**.

Parcus.] 1435. 41. 2216. 17. Est locus (inquie **Cornelius Nasutus**) ad servarum custodiam palia aut

aliter circumseptus. **Parcus** autem, & illud quod **Parocum** nuncupamus, Anglice **Paroc**, ut & Gall. **Parc**, ejusdem (ni fallor) sunt prosapia, nempe à Sax. **parapuc**, quod **Salutem** vertit **Chronologia Saxonica** eruditus editor & interpres, pag. 550. extrema: **Florentius** autem **Wigorn.** sub ann. 915. **Septum**, pro **Septum** fortè, quod (inter alia) idem sonat ac **Anglia Parke**, **Teutonice Parck**, **vivarium** sc. cervinum, quibusdam **theriostrophium**, Sax. **ozoppald**. **Parcus** autem apud **Bractonium** & **Fletam** crebro pro ergastulo pecorino, sive peribulo, vulg. à **Pound**, id est (inquie **Cornellus**) area in quolibet feodo seu manerio circumseptâ, in qua animalia damnum frugibus aut fructibus terræ quibuscunque facientia includantur, donec de damno per dominum satisfiat, aut saltem cautio apud vicecomitem per dominum interponatur de stando juri. Hinc est quod in **Registro** (Forensium nostratum libro sic dicto) **Breve habemus de Parco** fracto, quod dominus fendi competis in aliquem clausum suum vigam- pentem, & bestias ibidem, ob damnum alicui in terrâ suâ datum, inclusas, inde abducentem vel abigentem.

Pardona.] 1411. 26. **Condonatio**, vulg. à **Par- don**, Ita **Pardonare**. 851. 6. pro **condonare**. A Gall. **Parдон**, & **Pardonner**.

Parentes.] 767. 55, 58. 846. 22. Vocem habes sapi- sissimi in L. L. Hen. 1. Quod autem stricte aut proprie, ut apud veteres Romanos, accipienda sit, hand scimus, verum planè (ut verbum utar vari undequaq; doct. **Isaaci** sc. **Casauboni**) quomodo in idiosyn- mo Gallico, Hispanico etiam & Italico, pro quibuscunque sanguine vel affinitate junctus, usurpa- tur: potest addi, & in **Feudor.** libris, de quo vide **Hotoman.** de verb. feudali. & **Lindembrog.** in voce.

Parliamentum.] 866. 50. 913. 59. 937. 28. 1939. 1. **Cursa** apud nos **suprema**: magnum trium ordinum regni concilium, vel conventus, ut cum rege de rebus arduis consulent. Colloquium quan- doque dictum, & proprie; nam à Gallico **parler** venit, quod loqui significat. Vox hæc à **Normannis** adveſta, nec antea **Angliis** nota, quibus concilium illud interdum **mycel synod.** i. **synodus magna**, interdum **pyttena gemote.** i. **sapientum conven- tus**, & similiter nuncupatum.

Parochia.] 500. 63. 542. 45. pro **paræcia**, quo hic & alibi creberrimè, ut **Ludovico de la Cerda** & **Vossio** jam notatum, sumitur pro **diocesi totâ**. Sic expresse infra, 756. 32.

Parogium.] 798. 30. **Malè** pro **Warorum**. **Beda** **Meanuorum**. **Saxon.** **meanpara mazde**: in cujus (inquie) signum adoptionis, duas illi provincias do- navit; **Veltam** videlicet insulam, & **Meanuorum** provinciam in gente **Occidentalium Saxonum**. De provincialibus sic dictis vide **Cl. Cambden.** in agro **Hantoniensi**.

Parrio.] 154. 2. **Rex** paganus **Hesten** cum **lxxx. parrioribus**, &c. **Wigorn.** & **Hoveden.** cum **80. pa- rioribus**: **Florilegi** autem, cum navibus **80. Intel- lige** **Myoparones**.

Parvisium.] Vide **Triforium**.

Pasnagium.] 765. 56. 61. Ita corrigendum quod in **Chart. Duc. Norman.** à **Cl. Vossio** in voce **Pas- lagium** exhibit. scribitur **Pasnagium**. **Pasnagium** intellige, quod porcorum glandibus pastorem sig- nificat. Vulg. **Pasnage**, al. **Past**, à **Saxon.** [C c 2] **marstene**,

mercene, querectum; unde saginare, Belgis mer-
cen. De voce plura apud Spelman. in Elica, &
Walsium in Pannagium.

Passagiarius.] 1947. 22. 23. A Gallico passager,
al. passagier, viator: hic autem is qui aquam transiit
vel trajicit. Vulg. a Passenger.

Passagium.] 912. 51. 1069. 64. Iter, transitus,
trajectio: sed & tributum quod a viatoribus exi-
gitur. Vulg. Passage. Vox Gallica. Vide Wals.
& Voss.

Paterini.] 2442. 22. aliter Pateteni, quomodo
apud Mart. Parisium, ad ann. Dom. 1236. He-
reticorum genus, quarum praterea mentio in Con-
cil. Lateran. sub Alex. 3. ca. 27. Constitutione
Friderici 2. de statut. & consuet. ca. 5. unde
sumpta est Authent. Gazarod, &c. C. de Hæret.
& Marich. & C. Excommunicamus 15. Extra de
Hæreticis.

Pax manu (Regis) data.] 896. 4. 918. 50. Vide
Handgrith.

Pecia.] 2101. 50. A Gall. Piece, nobis Pæce, i.
pars, parcella.

Pecunia.] 900. 52. pro pecudè; quomodo Saxon.
ahtha Lambardo Latine versum: melius, pecunia.
Licet enim vocem catenus extendere non difficiat,
utpote cum & pecudem, & cujusque generis
peculiam, bona, & substantiam comprehendat:
hoc tamen in loco (ni fallor) idem signat ac feoh
in proemio L.L. Aluredi apud Lambard. fol. 30. b.
forðdon ðe hit þær þær ægen feoh. i. pecu-
niam pecunia ejus est. De mancipio dictum. Sa-
xonice ægan, possidere, format æht, al. æht, in
participio: unde æhta pro possessionibus, vel bonis
ab aliquo possedis.

Pecunia sepultura.] 920. 38. 42. Idem quod
alibi Morticinium, ut in diplom. Frid. 1. Imp.
monasterio S. Emmerani Ratibon. dato anno 1153.
apud Hundium in Metrop. Salzburg. tom. 2. pa.
377. Scabillum etiam ei, ut morticina quæ vendi-
cantur (sic enim lego, non ut ibi perperam, vel
dicuntur) de hominibus lapidati monasterii, ubi-
cunque defuncti fuerint, monasterio salva sint &
custodita, nec in eis alienius loci libertate injuriam
patiantur. Ubi vox emolumentum vel tributum
aliquod signat, eadem (ni fallor) simile, quod
apud nostrates Mortuarium; Cambro-Britannos, à
Latino abeo, Obedru; item à terra, Dactawd,
& Dacted: quædam scil. ex morientium bonis
(ut dicunt) mobilibus obventio, proprio parrocho
debita, viz. secundum melius animal: sic autem
dictum eo quod relinquitur ecclesie pro animæ de-
functi, & quia cum mortuo, tempore sepultura,
consuevit ad ecclesiam deferri. Landemod. in Pro-
vinciali, tit. de Consuetud. cap. statutum, verbo
Mortuarii. Hoc Anglo-Saxon. raphceat. quod,
ut hic, Latine redditur pecunia sepulture: nec
incongrue: tametsi enim anima symbolum (quasi
in animæ defuncti salutem & subsidium, ut cre-
debatur, erogatum) vox signet, sepultura tamen
tempore, instar Mortuarii, pendebatur, ut ex L.L.
Canuti regis par. 1. ca. 13. & Lindemod. liquet:
unde etiam Conle-present dicit. De quo vide Cowelli
Interpretem.

Pedagium.] 1456. 36. Idem quod alibi Pedati-
cum: tributum scil. quod domino loci persolvere-
tur, etiam ab iis qui per terram ejus pedibus iter
conficerent.

Pedaticum.] 249. 44. Vide Pedagium.

Pedones.] 2136. 210. 25. Pedises.

Pesca.] 2072. 46. & uli. A Gall. pois. i.e. pon-
dus. Unde nostratum peto nomen, eo sensu; item
verbum to pesse, i.e. ponderare.

Pellicia.] 2011. 39. 45. Idem quod pelliceus,
& pellicum, vestu scil. & pellicum, unde forte no-
stratum pillech.

Pelliparius.] 910. 45. Coriarius, alutarium.

Pentecomarchus.] 131. 63. Scribe Pentecocar-
chus.

Penypise.] 2068. 15. Pondus quo pensantur dena-
rii. a peny, denarium, & pile, quod à pois corrupt.
pondus. V. Pesca.

Petaria.] 1087. penuli. 1097. pen. 1201. 43. 47.
1203. 39. Vide Patarium.

Petquirete.] Sape hic, ut apud Forenses nostros,
pro acquirere: unde nostratum purchase, & to
purchase: atque hinc Perquisitio: 1316. 9. 1503.
44. 59. & alibi, pro acquiritio: item Perquisitum,
quod (inquit Cowellus nostras) significat possessiones
pecuniis nostris coemptas. Item Perquisita curia,
de quibus hic 1939. 53. quæ sunt obventiones, sive
emolumenta, feudi sive maneris domino, ratione cu-
ria sue, accrescentia, ultra certum & ordinarium
fundus sui censum vel redditum annum. De quibus
omnibus vide eund. Cowell. Interpr. in voce Per-
quisita.

Periona.] 1191. 33. 1431. 6. 9. Est apud nostrates
rector alicujus ecclesie, quem vulgo Parson voca-
mus, sic dictus forte, quasi personam sustineret ec-
clesie. V. Cowell. Interpr. in voce.

Pertonatus.] 1057. 59. Dignitas ecclesiastica.
Item apud nos beneficium illud ecclesiasticum quod
alias rectoriam dicimus, vulgo, a Parsonage.
Quandoque domus sive habitaculum ad rectorem
ejusmodi pertinet, ut hic, 2097. 4.

Peticata.] 1940. 22. pro Pertica.

Pertinens.] 928. 14. 27. Pro cognato, vel consan-
guinea. De eo hic dictum qui incestum commiserit:
Sax. rýblegþ; a rýbbe, cognatus, consanguineus;
& leþen, concubitus.

Petrum.] 2736. 7. Fortasse pro vetriculum, a
Bzuth.

Petepage.] 2152. 31. Corrigendum forte Peti-
bagge, de quo Forenses nostri consulendi, & Cowel-
lus, in voce Clerke; ubi, inter plures alios, Clericum
memorat parva bagge, vulgo, Clerke of the petit
bagge, quem officialem vocat Cancellaria; ejusque
& sociorum, (tres enim, inquit, sunt eodem nomine
noti, quorum primarius Custos Archivorum, sive
Commentariensis, vulgo Magister rotulorum dicitur)
nomini & officium describit, quem omnino consule.
Ditto sacculum signat.

Petra lantz.] 2572. 35. Luna pondus illud quod
nobis vulgo, a stone of wall. Quantum autem hoc,
explicatum habes postea. 2576. 18. 59. Saccus lantz
continere debet in pondere xvi. petras, petra verò
xiii. lb.

Petaria.] 623. 12. 13. 661. 57. & alibi. Vide
Peranium.

Petrespeny.] 754. 15. Vide Romelect.

Pictarium.] alibi Pirancia. 1897. 13. 16. 1922.
4. Vulg. Pittance. Gall. Pirance. Ferculum,
(ita Walsius) prabenda, seu constituta portio qua
dominus cuique commensali in cibo & potu. Sic
ille. Alutum ferculum vel obsonium dicitur, non
commensale

commune vel solitum, quod Generale dictum. De quo idem Wasius, suo loco. Vox à pietate ducta: unde aliàs dicitur Misericordia.

Pilarius.] 1291.12. & alibi. Columna. Vulgò, a Pillar. Gall. Pilier.

Piles.] 1940.43. Ita Anglicè, pro Latin. Pilæ. V. Barrera.

Pilorium.] 2011.52. alibi Collistrigium. i. columbar, sive numella versatiles, quibus alicui collum stringitur; vulgò, a Pillore, à Gallico Pilorie.

Pipa.] 2585.19. Cadus. Vulgò, Gallis & Anglis, a Pipe.

Pisa.] 1777.4. 1931.33. Pondus. A Gallico Pescer, unde vernaculum nostrum to pisse, pro ponderare, librare. V. Peisa.

Pitancia.] Vide Pietancia.

Placea.] 1940.20.58. 2036.42. Ut Gallis Place, i. e. locus, spatium, area, atrium: & quomodo Anglis in Parket-place, & simil. Ruri etiam quod quibusdam Curia, aliis Placea; vulgò, the Place; pradi areâ intellectâ.

Placitare.] 35.7. 56.26. 1025.20. In foro litigare, iudicio experiri, causas agere. Unde Gallicum plaider, Germ. pleiten, Angl. to plead. Ita Placitator. 225.50. 1595.51. pro litigatore, disceptatore, confidico, vulgò, a Pleader: item pro eo, qui, tanquam fisci procurator, placita forensia aliis intentat. Sic etiam Placitatio. 920.51. pro actione placitantis, i. disceptatione, causa actione, litigatione, vulgò, a Plea, & Pleading: quomodo etiam Placitum accepimus, 35.7. aliò tamen sensu alibi, ut 170.60. 171.481. 465.50. pro concilio scil. conventu, vel confesso iudicium ad ius dicendum. Quod igitur veteres conventum aut forum agere dicebant; id recentiores placitum tenere dixerunt. Vide Hotoman. Lindenbrog. Cowell. Voss. aliosque.

Plagiare.] 827.54. pro Plagare. i. percutere, vulnerare. Ita Plagiari. 827.45.53. passivè.

Planeta.] 1227.18. Vestimentorum sacerdotalem ultimum, & post stolam indutum. V. Calula. & Ludovic. de la Cerda. Adversar. sacri. cap. 36. 12.

Plata.] 2576.64. & ult. 2627.62. Aurum & argentum omnino planum; nec ab aurifice in vasa, neque à monetario in nummum adhuc conversum. Vulgò, Plate.

Platellus.] 2030.64. Patina, vulgò, a Plaster, Gall. Plat.

Platoma.] 113.31. Lamina. Belg. & Angl. Plate. V. Voss. Platoniz.

Plegiatio.] 921.12. Fidejussio, vadimonium. Ita Plegius. 586.44. 764.11. pro fidejussore vel vade; eo scil. qui pro alio spondet & obligatur, seque pro illo supponit reum. A Gall. plege, al. pleige, eo sensu.

Plumale.] 1824. ult. 1825.2. Fortè pro Plumatile; nisi Plumacium malis, quod diversicolor vestis, pannus, aut stragulum acupictum ad plumarum modum. De quo vide Voss. An verò Plumacium fuerit vestis ex veris plumis confecta, & mirifice variegata: de quo veterum artificio multa præclare doctiss. Fulleri in laudatissimis Miscellaneis, De significatione nominis Plumacii atque ipsius antiquitate: Misc. Sac. li. 1. ca. 20.

Pœna mutorum.] Vide Mutorum pœna.

Pœnitentia.] 859.5. 920.11. Pro Pœnitentiarius, ut 1872.2.8.11. parochus scil. vel alius sacerdos, cui iure canonico incumbit plebs sibi commissæ, aut alienius singularis personæ, confessiones audire, & pro ratione delicti, juxta disciplinam ecclesiasticam, pœnas dare. Vulgò, a Confessor.

Pollardus.] 2493.65. Quoddam illicitum nummi genus, eo ævo sic dictum.

Portarius.] 910.64. Janitor, ostiarius. Vulgò nobis, a Porter.

Portator.] 1121.25.31. Bajulus, later, nuncius: Angl. a Porter.

Portiteve.] 835.58. 843.18. 898.15. Urbis sive Portus præpositus. Sic olim dictus est urbis Landinensis præfectus, quem hodie Majorem vocant. Vox hybrida: à Latino portus, & Saxon. zepref. i. præfectus, præpositus, præses, de quo pluribus Spelmanus in voce Grafio.

Posse.] 1032.4. pro potestate, vel potentiâ; unde vulgare nostrum Posse comitatus, pro potentiâ, potestate vel viribus loci.

Possessionatus.] 2159.56. Possessionem nactus, vel possessione donatus.

Possibilitatis accusati.] 825.41. Vide supra, Ex possibili.

Postillare.] 2435.26. Textum explicare, vel interpretari. A Postilla. i. commentarius, scholia, vel annotationes. Nomen (inquis Vossius) ex eo, quia qui sua discipulis dictarent, identidem in ore habebant, post-illa: puta, ad hæc, vel ista auctoris verba adscribit.

Potatio.] 762.17. Vide Ealahus.

Potellum.] 2038.20. 21. 22. Diminut. à Pot, quod poculum, q. parvum poculum: laguncula. Vulgò, Pottle.

Powchius.] 2597.55. Bulga, pera: vulg. a Potch, Gallis Poche, unde nostratum Poke. eo sensu.

Præbenda.] 235.57. 240.46. 277.19. 307.12. 989.26. Præbendam enim juniores dixerunt pro Præbenda, numero plurali. Portionem intellige monacho sive canonico; unde se sustentet, assignatam. Vulg. a Præbend. Inde—

Præbendarius.] 989.27.30. 1222.42. qui talem præbendam accipit, a Præbendary.

Præjuramentum.] 844.36. 924.59. Præjurate. 924.64. Vide Antejuramentum.

Præsentia.] 1478.20. Honoraria, dona hospitalia, xenia, vulgò exenia, e. præmisso, more Gallico. Anglicè Presents, quomodo etiam Gallicè. A præsentio, quod hospiti præsententur vel offerantur.

Presbyterium.] 555.48. Ecclesia vel templi chorus sive cancelli; sic dicti, quod olim ibi nulli nisi presbyteri sederent.

Prisla.] 1410.59. 1411.3. Exactio; quicquid exactum, vel capsum: quandoque vestigal ex consuetudine Regi debitum: quomodo hic, 2510.59: à Gall. pris, capsum, pressum, vi occupatum: quemadmodum etiam—

Priso.] 1096.31. Captivus. Unde nostratum Prisoner, pro eo qui capivatur, & in carcerem, qui nobis & Gallis Prison dictus, conjicitur. Infra autem, viz. 2499.2. Priso occurrit pro—

Prisona.] 1089. 12. 1155. 53. Item 1917. 3. ubi anathematum & prisonum, pro attachamentum & prisonam. Vide Priso.

Prisonarius.] 2596. 58. 64. Idem ac Priso, quod vide. A Gallico Prisonnier. Lapsus integrim doctiss. Vossius, qui Prisonerium cum qui alterum in carcerem compingi curaret, interpretatus est.

Privilegiare.] 2002. penult. Immunitatem reddere; privilegio donare.

Probare.] 925. 14, 15, 17. Sic auctor noster Latine exhibet Saxon. agnian, rectius verò Lambardus: uti suum ipsius proprium vendicare. Sic enim vox sonat. Probare igitur hic, ut & 836. 12. pro propriare. i. proprium facere vel reddere, sibi uni vendicare, adsciscere. Ita propriatio pro adsciscendi actus.

Processio.] 2089. penult. quandoque additur pentecostalis. A procedendo. Eunt namque cum Clerici cum plebe per vicus & plateas, cantantes, & Deum pro frugum suarum ubertate supplicantes. Ambarvalia vocant. Sax. zanz-dazar: vulgò a rogando, ut dixi, Rogation-weeks: a procedendo, Procession-week.

Proclamare.] 203. 14. 483. 1. 484. 30. Idem quod Clamare, supra. i. vendicare. V. Calumpnia & Hotoman. in voce Proclamator. Hinc autem possessiones proclamatz; 203. 9. pro possessiones vendicatz.

Procuraciones.] 327. 35. Pecunia, quæ a sacerdote quotannis Episcopo, vel Archidiacono ecclesiam visitanti solvitur: unde titulus ille Juru Canonici, de censibus & procurationibus.

Proditionaliter.] 936. 4. 937. 37. Proditorum more.

Proportionatio.] 2576. 30. — secundum suam mensuram proportionationis. Id est, prout a parte. proportionatio nempe pro proportio.

Propriare.] 836. 12. Propriatio. 835. 65. Vide Probare.

Providentia.] 2608. 24, 25. 2676. 16. & alibi. Paratum, apparatus: vita necessaria providentiâ comparata. Vulgò, Provision.

Provisio.] 1968. 48, 51. Est Pontificis Romani diploma, quo præcipit beneficium ecclesiasticum cuiuslibet conferri in diem mortis illius sacerdotis aut alterius, qui ipso fruitur. Alias, Gratia expectativa nuncupatur. De quo vide Duaren. de sacr. eccl. minist. ac benef. li. 5. ca. 8. & Cowell. Interpr. in voce.

Puer.] 887. 29. Vide Minister.

Pullani.] 2088. 53. Fortè pro Pullini. Vulgò, Pouleln, Gall. Poulaille.

Pulones.] 2070. 53. Idem ac Pullani, quod vide.

Pullatio.] 1892. 7. & alibi sæpe. Campanarum scilicet in signum honoris atque reverentia erga aliquem per illum locum transseuntem vel illum adveniantem.

Purprestura.] 1936. 16. 19. 2023. 1. A Gallico pourpris, i. invasum, vi occupatum, injustè obventum. Cætera Walsius, in voce.

Putacius.] 1073. 31. A Gallico putois. i. istius, matris.

Putativus.] 909. 63. Sic Gallicum putatif Latine fecerunt, id est, existimatum, nobis reputed.

Putura.] 1915. 56. Idem (si fallor) quod Gallis Poutre, al. Poultre, Trabs scilicet vel tignum.

Q.

Quarentena.] 897. 45. Stadium. Sax. Furlang: (unde nostratum furlong:) Textus enim Rossensis locum hunc sic exhibet, Saxonice: Ður feop sceal beon þær cýnzer 3mð. fram hýr buphgeate þær he is sittende. on feoper healse hýr. Ðæt is iii. mila, 7 iii. þuplang. 7 iii. æcepa bpaðe. 7 ix. fota. 7 ix. 7 tæfta-munda. 7 ix. bepecopna. Legem recensuit Hen. 1. in LL. suar. ca. 16. ubi hæc: 7 ix. 7 tæfta-munda, à Bromptono prætermissa, sic per eum Latine facta: & novem palmarum: V. Spelm. in Furlongus.

Quarterium.] 2078. ult. Idem quod summa; sic enim infra: 2094. 10, 11. unam summam sive quarterium frumenti, & iiij. quarteria sive summas ordeï, &c. Summa verò quid sit, vide infra, in Sagmaribus. Hinc autem vernaculum nostrum, quarter, pro eâ gravorum quantitate quam alias dicimus a Seame, & ex octo modis constat.

Quartilatus.] 2594. 56. De vexillis dicitur, insignibus Angliæ & Franciæ, in eodem scuto in quatuor partes distributo simul depictis, more feudalium insignium. Vulgò, quartered.

Quassatus.] 2635. 7. 2701. 60. pro Cassatus: à callare. i. cassum reddere. vulgò, quashed.

Queta clamantia.] 656. 65. 657. 2. al. queta clamatio. 657. 15. Juri sui tituli in rem aliquam facta renuntiatio; ejusque in alteram, ab eo quiete & secure possidenda, translatio. Ita quietum clamare. 613. 48. 645. 15. 657. 12. id est, juri & titulo suo renunciare, omni rei vendicatione in avum abdicatâ. quite claime vulgò dicimus. Huic affine.

Quietatio.] 688. 49. i. e. absolutio, relaxatio: à verbo quietare, quod quietum & securum reddere sonat. Unde nostr. to quite, & acquittance.

Quintallus.] 1219. 39. 40. al. quintale. i. centum pondo. Unde & hic: & pondus quintalli est pondus centum librarum auri. Hoc Gallis quintal. Coegrav.

Quorespondens.] 2011. 11. & alibi. Mendax pro Correspondens.

Quotare.] 2430. penult. Notare, signare. A Gallico quotet.

R.

Rachymburgii.] 931. 5. Judices erant vel ministri, qui Grafioni sive Comiti ad judicandum, & rem judicandam, sive sententiam, exequendam, adsiderent. Lex Sal. tit. 52. §. 3. Tunc grafio congreget secum septem rachymburgios. Simuliter paulo post? Statim rachymburgii pretium adpretiatum, quantum debitum, quod debet, valuerit, de fortuna illius tollant. Alio nomine Sagibarones dicti; quam vocem Gl. Selden. Minister mulctarum, sive Judex cautiarum, vel mulctarum vertit: Sagibaronem ei similem existimans, qui in L. Burgund. tit. 76. vocatur Witalecus, i. e. (inquit) Minister sive præfatus ad interrogandas mulctas. Hæc facie, quod qui hoc in loco Rachymburgii, Saxonice dicuntur rýr-repar, i. avari, quales plerumque ministri ejusmodi, ad infamiam usque: nominis sui rationis immemores interim, quod (si fallor) à recht, Sax.

piht,

Tit. Honor.
ed. 1. pag.
261. 162.

pūh, h.e. ius, equum, rectum, & berghen, Sax. beorzan, servare, meri, custodire, componere reor: quasi relli, vel iuris aqni conservatores. Hinc forte malis quis recentioris avi Ministros, Vicecomites distos, intelligendos, quorum quidem, in partem muneris, est rem iudicatam sive sententiam latam, ut executioni demandatur, curare, & in eam rem iudicis interesse; pacem etiam publicam conservare; unde Defensivz locorum nomen eis olim attributum, ut supra.

Ratus. 269.4.21. Jam, inquit, mihi non deest nisi rari, equus & funis, ut dignam mortem lultineam, &c. Ubi, ut fallor, raris pro crates: vulgo, a burde. Lasa siquidem Majestas condemnatus apud Anglos, cratibus vimineis stramine coopertus impositus, a carcere ad crucem supinum equo trahitur.

Raton. 2636.10. Sorex minor, vel mus. Vox Gallica.

Rechaciatus. 2499.32. Repulsus, retractus: à Gallico rechasser, i.e. repellere.

Reclamare. 237.ult.1006.17. Iterum sibi vendicare. Ita Reclameum alibi, pro actu reclamandi.

Recluforium. 2736.51,52. Anachorita cella.

Recognitio. 658.6,9. Eo evo pro iudiciali cognitione, sive examine forensi; Vulgo, Cognitance.

Recordatio. 1839.6. Recordum. 1793.43. Actus sive munimentum Curie adeo authenticum, ut probationem contrarii non admittat. Hoc autem talis Curia (sive Tribunalis) actum aut munimentum esse debet, quam curiam de Recordo nominant Forenses: cuiusmodi sunt illa tribunalia apud Westmonasterium, & alia quaedam à Cowello nostro in Interprete memorata. Videatur etiam equis Cocci Instit. par.1. fo. 117. & 168. Iis adde quae supra de Husteng dicta sunt. Hinc autem recordari, pro, in acta referri.

Rectatus. 1386.56. & alibi. Vide Rectus.

Rectitudo. 218.23,25. pro Justitia: (Justitiam autem facere quid sit, vide Hotoman. de verb. feudalib.) 830.32,41. (ut alibi Rectum, & Rectitudines) pro Jus, & Jura, cā sc. quandoque consuetudine debita, Sax. pūht, & gepūhtay: quo sensu nobis Right, & Rights. Rectum etiam apud Juris nostri peritos causam proprietatem significat; quibus etiam Breve, quod vocant, de recto, est vocatio aliquid in ius super causa proprietatis. De quo Cowellum consule.

Redditus assitus. 1939.36. Dicitur censum illo & immobilis census qui domino solvitur ex pradiis liberis, unde & liber appellatur: estque mobilis & nativo contrarius. Vulgo, Kent of assise.

Refectorarius. 2294.60. Refectorii custos vel curator. In cenobiis monachis ille cui refectorii onus incumbit.

Refecissare. 2469.33. Iterum fecissare: in feudum scil. de novo concedere vel elocare.

Referendarius. 1991.34,45. A medio ayo (inquit I offius) Referendarii dicebantur, qui nunc magistri libellorum supplicum: nempe qui Regi libellos supplices, & diplomata offerrent, ut subscriberet. Hinc (ut fallor) respondet nostratum *Passer of the Requests*, id est, à libellis, vel libellorum supplicum magister, de quo vide Cowell.

Refutancia. 2193.21. infra, lin.57. Refutatio.

Instrumentum vel munimentum, quo, vel cujus ope, quid aliud arguitur, vel refutatur.

Regalia. 2694.51. 2695 7.2744.48.2748.36. Substantive nempe pro regale, vel regalia. h.e. regis dominatus propria: vulgo, regalitas.

Regardum foreste. 193.22. Limites vel ambitus Foresta, cuius cura quibusdam ministris, Regardatores dicti, commissa; quorum erat forestam obambulare, & circumire, ut ex visu & inspectione propria, inquirant de transgressionibus, si quae sint, easque repere. Iudicibus foresta significans. A Gall. regard, i.e. visus, inspectio, consideratio.

Registrate. 1867.41. est in acta vel libellum referre. Ita Registum. 1835.17. 1867.21. pro actuum huius rerum gestarum indiculo sive catalogo vulgo, à Register, al. Registry.

Relevare terram. 311.2. — non redimat terram suam, sicut faciebat tempore fratris mei, sed legitima & iusta relevatione relevabit eam. Quod hic Relevatio, alius Relevium, i. (desinente Hotomanno) Honorarium quod novus vassallus Patrono introitus causa largitur: quasi morte alterius vassalli, vel alio quo casu feudum ceciderit, quod jam à nova sublevetur. Veteres (inquit) Introitus appellabant. Vide Cowell. Instit. li.2. tit.3. §5.17,19. Hic infra. 506.48. 930.59. ponitur pro Sax. hepegeat. Sunt autem qui Relevium & Heritium diversa censent, inter hos Bracton. de acquir. rer. dom. ca. 36. Flet. li.3. ca.18. Bruton. ca.59. & doctiss. eques in voce Heritium.

Relevium. 1878.21. Vide novissima.

Religiositas. 498.50. Pietas vel devotio erga Deum.

Repausare. 2396.24.48. Pausam facere, quiescere. Unde nost. Repose.

Relaysire. 1788.22. alibi, Relaisire. i. de novo possidere, recipere, recuperare. V. Dissaisire.

Reicussus. 2066.16. Est tumultuosa & violenta repetitio vel ereptio alicuius capiti, à manibus eius qui licite eundem cepit. Vulgo, Rescure. Vox Gallica, de qua vide Cowell.

Rescancia. 2034.3. Idem quod Fleta Rescancia, à Gallico Rescancia, pro Residentia. vulgo, Rescancia.

Respectare. 903.37. prorogare, prolongare, ampliare, differre. Ita respectuati, 27 p.62. passive sc. Sic etiam Respectus. 115.34. 1873.44. quod alibi Respectatio. i. dilatio, prolatio, inducia, ampliatio, vulgo Gall. & Angl. Respit. Saxonibus pūpū. unde fuit in L.L. Hen.1. ca.46. ubi, ut fallor, inducias sonat alicui concessus, vel deliberandi terminum, an ei sit placitandum necne: id fortasse quod nunc dierum facultatem reo concessam billam indictamenti traversandi, nuncupant Forenses nostri, veteres autem, dilatio cinandi copiam. De quo vide eandem L.L. cap.3. 48,49. & Spelman. in verbo dilacionare. Eopse autem sensu Tentonicis trist, vūst, vūst.

Respicatus. 2553.46. — unde respiciatum est & adjudicatum, &c. Id est, unde (habito ad culpam respectu) decretum est, & adjudicatum. Nempe respiciatum à respicio. i. rationem habes.

Retectus. 760.41. De homine de furto vel re-recto culpato. Alendose pro. De homine de furto re-recto vel culpato. Retectus autem hic idem quod alibi rectatus, arrectatus, inrectatus, irrectus. i. suspectus, accusatus, culpatus, à prisco Norm. recte: unde

Glossarium.

unde Chanceri nostri aret, & arett, pro criminari, crimen inferre. Hinc etiam retati. Philippus Francie Rex in Charta Rhotomagensi: Volumus etiam, ut nullus eorum possit retari de usura, nec jurea fiat super eum, vel super heredes ejus. Plura vide apud Cowellum in voce Arretted.

Retenementum.] 1162. 37. Retinementum. 699. 4. pro retentio: nempe quando quis sibi quippiam retinet ac reservat. Ut sine retenimento: quod valet, nihil retinendo.

Retentio.] 1478. 6. Sequela. Vide Monagium. A. currit iterum, sed mendose, postea. 2621. 1. Anno gratiæ 1359. rex fecit retentionem, similiter & ceteri domini regni fecerunt qualem præ valitudine non audivimus factam, &c. Ubi retentionem proculdubio pro retentionem: vulg. a mulier, vel muliering, quod Gallic recensent.

Retornatus.] 149. penult. Certificatus. Ita Forensibus nostris retornum brevis, est ejusdem certificationis, curia unde emanavit factum. Vox Gallicæ.

Reversatus.] 2546. 65. — vestierunt eum uno vestimento cum armis suis reversatis. &c. id est, inversis, vel praposterè exhibitis: vulgò, reberfed. Vox Foratium: à verbo reversare, quod denno versare vel circumagere significat.

Reversio.] 2294. 14. 2566. 14. 17. tectatum, &c. (inquit Cowellus in dictionum obscurarum indicio Institutis addito:) si latè sumatur, est proxima successio post obitum ejus qui præteriter possidet. Sed si propriè, tum significat reductionem aut circumductionem ad feoffatorem aut ejus hæredes propter delictum feoffati, aut hæredum defectum. Vulgò, a reversion.

Revestitura.] 228. 5. Restitutio in possessionem.

Rewardum.] 703. 20. Idem ac Regardum, quod vide.

Ribaldus.] 1260. 19. 2156. 51. Nebulo, nequam, vilis. à Gall. Ribault. al. Ribault, unde Ribaloze, item Bawbery, pro obscenis & meretriciis confabulationibus. V. Walsim.

Riculus.] 1245. 50. Multitudo vero viculorum, & asinorum oneratariorum sub numero leviter non cadebant. Ubi riculorum fortean pro curriculum.

Rimach.] 842. 61. Vide Cyreath.

Ripator.] 666. 25. Messor: vulg. a Ripper, al. Reaper, Sax. pippepe, quibus messis pip, metere pippan. nisi quis malis raptorem intelligendum, qui Sax. peapepe. Vide Lindenbrog. Glossar. in, Refate messen.

Robaria.] 76. 36. 37. Saxom. neaplac raptum vel rapinam signat, quod German. Rooberte, Anglus cum Gallic Robery, unde effictum Robaria, al. Robertia. Hinc —

Robatus.] 899. 30. 900. 22. pro spoliatus, Sax. bepeapod; unde nostratum hodie bereated. Idem —

Roborare.] 897. 35. rectius robare, al. raubare, pro spoliare, depradari; Sax. bepeapian, nobis to bereave, Germ. rauben, al. rooben: vulgò, to robbe.

Roda.] 1949. 38. 40. Idem quod virgata. Sic enim infra, 2105. 7. Roda sive virgata &c. Vulg. a Rod, al. a Roob. V. Virgata.

Rome-peny.] 754. 15. Rume-peny. 1235. 43. Rome-foot. 912. 41. Rome-scoth. 450. 19. Vulgò, Peter-pence. i. nummus sive denarium domestica-

sim Roma pendendus, de quo supra, in Eleemosina Regis. Consulendus etiam doctiss. eques, Concil. pag. 230. 311. 312. ubi denarium istum puram puram elemosinam; non autem (quod Romanis suggestum) vetligal, sive tributum, rectè dicendum docet.

Rofarius.] 2493. 65. Surreptitia illius & illegitima moneta species una, qua cum ceteris sui similibus (Pollardus c. & Crocardus) ab Edo. rege ejus nominis primo damnatus, paulatim & latenter loco sterlingorum irrepsit: fortè rosa signo insignita, & inde sic dicta.

Rotulus.] 1928. 26, 28, 32. Vide Introductus. Rotuli de memorandis. 1928. 26. Chartophylacii illius fiscalis archiva, quod Forenses nostri Rememoratoris officium vocant: vulg. the Remembzancers office. Rememoratorum autem hujusmodi triplex genus, de quibus omnibus Cowellus nostras imprimis consulendus.

Rotunda tabula.] 2553. 55. Mensa à rotundà figurà sic dicta. Superioribus autem sæculis, cum ipse bellica exercenda gratia, militares decursiones (Torneamenta vocant) frequenter haberentur, hujusmodi mensis usi erant, ne quod dissimili inter nobilitatem existeret: & veteri sæc. ut videtur, instituto. Gallos enim antiquos circularibus mensis circumfedis, armigerosque eorum scuta ferentes à tergo adstitisse, memorat in libro Despatches 4. Athenius. Ita Cambdenus in Wante, quem sequitur Walsius in Mensa rotunda. Fusi autem de hoc illustriss. Seldenus, Notus in Draitoni Polyolb. pa. 70.

Rychz.] 1268. 27. Eodem quasi tempore rex Ricardus per militiam suam stipendiariam, quas Ruchus vocant, &c. Guilielmus autem Neubrigen- sis sic: Rex per stipendiariam militiam, quam Rutæ vocant, &c. Idem etiam, li. 2. ca. 27. Rex — stipendiaris Bribantiorum copias, quas Rutæ vocant, accessit. Intellige Ruptarios, al. Rutarios; quomodo (inquit Cambdenus noster in Nothmumb.) vocavit ea etas externos & predatorio milites, stipendio scil. conductos. Belg. Ruyter, Gallis Routier: fortè à German. ruyten, al. reutch. pradari, populari, destruere, vastare. atque hinc (ni fallor) Boior. Herireita, de quo Spelm. & nostrat. Route.

Rume-peny.] Vide Rome-peny.

Rumseh.] 830. 37. Corrige Rome-seoh, & vide Rome-peny.

Ruscubardum.] 3112. 48. Quoddam rusci generis, fortè sylvestre.

Russetum.] 2663. 41. Ex Gallico Rouffet; uti hoc è Latino Russus, vel Russicus. Vulgò, Russet.

Rusticus.] 38. 28. — plures ecclesiæ rusticos interfecerat. &c. Simile habes postea, 198. 23. Rusticorum ejusmodi meminit Mar. Parisius in Vita Abbatis S. Albani, pa. 26. lin. 42. 52. Erant fortè quidam in pradiis ecclesiasticis agricultura deputati, vel ad agros ecclesiæ colendos pretio conducti; coloni sc. conductitii. nisi quis intelligi malis (quod ni fallor, verisimilins) colonos quadam ecclesiæ prediolâ rustica, & servitiis ignobilibus sive plebeis obnoxia, occupantes; quos etas illa, distinctionis ergò à militibus & aliis, qui fenda nobilia possidentes, servitia militaria præstarent, rusticos & agricultores nuncuparent: juxta illud Gervas. Doro- berno hie. 1311. 24. Sibi (Archiepiscopus) etiam relecta-

reservaverunt Comites, Barones, & Milites, monachis vero assignaverunt rusticos & agricul-
tores. Horum autem terra sive fundus, terra rusticorum eo a-
vo dicta. Charta Anfridi de Dene, in Archivis
eccl'es. Cantuar. de quadam terra eidem eccl'e-
sia donatâ, sic eam describit: jacet inter terram
quæ fuit Lucæ de Rya, & terram hæreditatis rusti-
corum, &c. Terra autem hac annuo census, & ser-
vitiis, ut dixi, ignobilibus obnoxia: unde Saxoni-
bus olim zapollano dicta: butan ðam ceople þe
on zapollano þit. i. præter rusticum qui terram
occupat censualem. Gasolland enim & Foleland ius,
ut Thainis Boeland, eo avo propria. Cætera, Chop-
pinus, de Privileg. Rusticor. præsertim in princip.

Ryparius.] 1993.12. — pfe est de Rypariis,
bene novimus eum. Verba Papa sunt de Roberto
Winchellsey, Cantuar. Archiepiscopo, & eum de fa-
miliâ de Riparius extratum, ut ego arbitror, de-
monstrant.

S.

SAbellina pellis.] 328.37. Sabelum. 1522.35.
Vide Martenna pellis, supra.

Soca.] 32.39.957.32. quandoque Sacca; quan-
doque Saka; quandoque Sacna. Libertatem signifi-
cat, sive potestatem alicui delegatam à domino rege,
causæ & querelæ tractandi, & iudicandi; foris-
facturas etiam. i. multas exinde proveniunt sibi
capiendi intra Socam, vel dominium suum. Brom-
pston nostro, Jurisdiclio Curie. Alala interim, me
iudice, & à sensu vocis valde aliena, saltem nimis
angusta, expositio ipsius, vulgò nunc recepta, quæ in
L.L. Edw. Confessoris extat, ca.22. Sacha est, quod
si quilibet aliquem nominatim de aliquo calumni-
atus fuerit, & ille negaverit, forisfactura probationis
vel negationis (si eveniret) sua erit: cum amercia-
mentorum. i. multarum commodum species tantum
sit una talis privilegii. Multo veltius (ni fallor)
Clemens Reimerus in Onomastico Apostolici Bene-
dictini. in Angliâ præfixo: Sacca vel Saccha (in-
quit) est regale privilegium quo quis gaudet in tho-
manerio circa placita, & correctiones delinquenti-
um. Vox enim est à Sax. sace, German. Sach,
i. causa, lit, dissensio, accusatio. unde Zejacen,
accusatores. Hist. Bed. Anglo-Sax. pag.444. item
unde Jacen in L.L. Canuti secularib. ca.70. i. sine
controversiâ, ut Lambardus: sine querelâ, ut alii vo-
cant Latine reddunt.

Sacramentales.] 91.9.15. A sacramento, id est,
juramento, dicebantur ii, qui quamvis rei de quâ
ambigebatur, testes non fuissent, tamen ex ejus cu-
jus res agebatur, animi sententiâ in eadem qua ille
verba jurabunt: ipsius videlicet probitate & inno-
centiâ confisi. Hos hodie in Foro ecclesiastico Com-
puratores vocant: atibi olim, Consecramentales,
Conjuratores, Juratores. Vide Hotoman. Londen-
brog. & (in voce Lada) doctiss. equitem.

Sacristaria.] 1505. nte. alibi Sacristia. 1799.
36.41.42. Officiam sive munus Sacristæ; monachi
sc. sive Canonici, qui Sacristii cum pradiis eidem an-
nexis curam haberet. Vulgò, the Bertary: ut fun-
dus eidem usui deputatus alicubi Bertary-land vo-
catus. Vide Secretarius.

Sape Sithman. 764.6. Mendosè pro Saxon. þe
þerþman. i. Sithcundus homo, de quo infra, suo
loco.

Saga.] 1904.50. Panni genus, quod quibusdam

Levidensè dictum. Gallis Sayete, al. Sayette, An-
glis Say.

Sagmarius.] 750.33. Corrige Sagmarius: equum
intelligi, à sayua, quod est onus jumentis sarcinarii,
& quandoque lauma scribitur. unde est quod Galli
dicant une somme, h.e. onus, sarcina, ac particula-
tim vini: item hinc eorum sommier, ut & nostrati-
um summer in edificiis, q. structura sustentaculum.
Imò & Latino-barbari pro lauma dixerunt lumina.
i. Huntingdoniense nostro interprete, onus equi. Mat.
Parisus etiam sapius dicit lumina bladi, vel flu-
menti, pro mensura 8. modiorum: unde nostratium
seame eos sen. Cumque lumina dicerent pro lauma
sive sayua: nec lummarius, ut infra, resugerunt,
pro laumarius, vel sayuades. i. equus clivellarius,
sarcinarius, Gallis sommier, nobis a sumpter. Imò
& Summagium extulere pro lumina, sive lauma,
h.e. pro oneri quod à grandiori equo commode ferri
possit. Est etiam ab eodem fonte delaguarre, pro exo-
nervare, sagma auferre mulo vel alteri animanti:
Plura qui cupit adeat Voss, in voce, & in lauma,
& lametia: item Resold. de Natura popul. ca.18.
& Cowell. in Sumage.

Sagittamen.] 2678.3. Sagittandi materia.

Sagittatus.] 595.53. 628.62. Navigii genus: à
velocitate fortè sic dictum. Idem fortè quod Celox.
De quo vide Spinachium.

Salina.] 1183.24. Pro sale. Vide Mat. Paris.
Hist. pag. 208.26. Hinc autem (ni fallor) Salti-
cores; 2116.16. pro suginis salis conficiendo depu-
ratis.

Salvagus.] 1411.35. alibi Salvaticus: ferus,
agrestis, sylvaticus. vulgò, Saradze, Gallis Saul-
vage. Hist. Salvage.

Sanctuarium.] 896.25. pro Sancta, ut infra, 926.
51. & in L.L. Hen 1. ca.11. de eo dicitur qui in-
ter jurandum sacra tenet vel tangit; sive sint Evan-
gelia, sive sanctorum reliquie, quæ Sax. halig-
dome ailla, quam vocem Lambard. in L.L. Canu-
ti, par.1.ca.4. sanctimoniam vertit: perperam pro
sanctuarium, ut auctor noster hic, sanctorum reli-
quias intelligens, quæ contingentiâ ad ea pro asylo
sive sanctuario, ut vulgò dicunt, & inde fortè sic dic-
to. Vide Ludovic. de la Cerda, Adversar. sacr.
cap.42.13.

Sanguis diminutio.] 415.30. Sanguine minu-
tus. 956.59. Vide Minutus.

Sarcinula.] 2516.23. Mendosè pro sarcinula.

Saxones antiqui.] 796.55. Vide Antiqui Sa-
xones

Saxogonus.] 1073.17. Sexangularis.

Sayfire.] 1038.23. Vide Dissauire. Hinc autem
Sathius. 835.13. pro, missus in possessionem; vel,
possessionem adeptus.

Scaccarium.] 1108.34. 1567.30. Fiscus regius,
vel ararium regium: quod quidam à German.
Schatz, thesaurus: alii à Sax. sacta symbolum,
impositio, taxatio; alii aliunde venire concipiunt:
potius ut ipse antumo, a Temon. Schæcken, rapere;
unde Latino-barbaris Scachum, sive Schachum, pro
rapin. Fiscus enim est rapere: unde decantatum il-
lud: quod non capie Christus, rapit Hiculus: nisi
corruptum malis à Latino Saccus. quod, inter alia,
Fiscum notat: quâ quidem significatione Scaccari-
um occurrit, 1258.45. item 1245.59. quomodo etiam
apud Roger. Hoveden. & Mat. Paris. ordinem
coronationis Ricardi regis primi describentes. Saccl
autem

Quo sen-
su voce u-
sum, cum
dicimus,
for God
sabe, vel,
for God
cause,
i. Dei in-
tuitu.

autem suppellectilis genus arario valde necessarium. Locum cum Normanni, à quibus accepimus, ad tribunal illud extendimus, quo res fisci irallantur, quod nobis vulgò, the Crichequer.

Scaldingi.] 69.43. 70.35.43. Dani : forte sic dicti à flumine Scald, ubi eorum exercitus navalis uno mansit anno. vide 130.11.

Scapton.] 1762.35. 21.24.37. intendat pro Scopetum, ut opinor : αὐτῶνος, Græcè, Sceptuchus, qui sceptrum gerit.

Scarlatum.] 1522.35. Vide Escarletum.

Seatta.] 846.19. Vox Saxonica : est autem (obseruante Lambardo) yceatta, ingens argenti summa ; quippe qua argenti quinque millia continent. Sic ille. Si verum hoc, (nam in L.L. Ethelberti regis Cantuarior. in Texen Roffen. ubi crebre occurrit yceatta, numus videtur solido multo minor : & sunt qui per yceatta obolum intelligunt :) xxx. yceattar, de quibus hoc in loco, ex 150000. lib. constabant. quod quidem verisimile : cum enim regis weregildum (regi sc. capitis aestimatio) apud Mercios, Thaurum sex millium weregilda aquivaleat ; (Thauri autem weregildum duodecies 1200. solidas, id est, 25. libras, quinque nimirum denariis in solidum computatis, continebat : secundum hanc computationem, xxx. seate, & 6. millium Thaurum weregilda sese mutuò exaquarent, summam 150000. librarum seorsim faciendo : viginti quinque libris toties multiplicatis eadem extendentibus. de quo nos pluribus alibi.

Seethmannus.] 900.50. à Sax. yceþman, al. yceþþman, quandoque yceþdman, s.e. Pirata ; à yceða, fur, latro. Vide Scathan sal, in nostris ad verba German. Lipsiana notis doctiss. Mer. Casinboni, De lingua Anglicà vetere, commentationi additis.

Scentum.] 2010. 58. De scentis de Braun xvij, pteci lxx.s. Forte scentis hic pro scutis : nam vulgò dictum, a shield of bratone.

Scheavayng.] 957.24. Autor noster sic explicat : i. mercimonii positio sive demonstratio. i. de pñiannce de Marchaundie. Alibi occurrit Escewinga scriptum. Charta Hen. 2. civibus Cantuar. Hoc etiam eis concessi quod omnes cives Cantuar. sint quieti de Thelomo & Lastagio per totam Angliam & per portus maris, & de Escewinga. Alibi autem Ofsensio, ut hic, 897. extrema. Forensibus nostris hodie Scatage, al. Shewage, quod velligal esse dicunt ab urbium & oppidorum propositis exactum ob merces publicè offensas, & venditioni expostas. De quo vide Cowell. nostrum in voce Scavage. Est autem à Saxon.] ceapian, ostendere, monstrare, visum exponere.

Schippeshere.] 2140.31. 2141.8. Ovium mensura. à Sax. yceap, nobis weep, ovus ; & yceapan, nobis to licare, vendere.

Schira.] 979.35. Sciria. 261.32.39.50. Seyra. 487.54. Horum primum hic interpretatur, comitatus ; postremum, provincia. Ferrus Alaredum regem Angliam primum in Sarrapias sive Comitatus distribuisse, quos (inquiunt) yceþar, à yceþan, quod partiri significat, nominavit. De quo Lambard. in Centuria, Spelman. in Comes, Hundredus, & alibi. De yceþmen tamen mentio aliquanto est antiquior, sc. in L.L. Ina, cap 8. ut & de yceþeti am ca.36.39.

Schunmannus.] 762. 28. à Sax. yceþman, al.

yceþeþeþ, quod sarrapia, pagi vel regionis praefectus ; Lambardo Senator. Componitur a yceþe, sarrapia, regio, pagus ; & manþic, homo ; yceþeþ illic, praefectus.

Schoppa.] 1946.18. Scoppa. 677.1. Officina opificina, artificina : Angli, a Shoppe, Gall. Etchope. Et ut Officina q. Efficina ; sic Shoppe forte à Sax.] ceapan, formare, fabricare, vulgò, to thave, quasi fabricandi locus, unde alias wezk-houfe dicitur. i. ergasterium : Belgii werck-huys.

Sciellum.] 1302.51. Scalprum, vel scalpellum : Gallis Ciselet, nobis, a Chisell.

Selauma.] 2322. 4. Equitantis, peregrinantis, aut alterius cuiuscunque viatoris, pallium vel pennula, longa & spissa, gestantem à pluvio descendens. A Gallico Escelarme ; ut hoc, ni fallor, à Latino, vel peritum Græco, Chlamys : E, pro more Gallico praeposito.

Sclavius.] 1052.58. Servus, mancipium, Angli hodie, a slate, Gallis, esclave, Hiss. esclavo, Germ. Racl, & late. Censet Vessius, apud Germanos id primitus nomen habuisse eos, quos è foris Slavorum gente captos in servitutem redegerunt : inde latius extensam significationem ad cuiusvis gentis captivos, vel servos.

Scoppa.] Vide Schoppa.

Scot.] 957.42. i. cimbolum (i. symbolum) ad opus ballivorum domini regis, & inde dicitur Scotale. Sic author noster. Majorem autem praefere ipsa vocis ratio significationis amplitudinem. Scotumenim, vel shorum dicitur, quando homines faciunt collectam inter se ad aliquod obtinendum, seu evitandum. Ita Coens noster, Institut. par 4. pag. 306. Privilegio igitur vel diplomate excusari de shoto, est quietum reddi de tali collecta. Ita author Terminor. jur. nostri : Scot (inquit) hoc est quietum esse de quadam consuetudine, sicut de communi callagio facto ad opus vicecomiti vel ballivorum ejus. i. regis. Scot autem, & (quod alibi scriptum occurrit) elshot, al. escot, idem : posteriore, quod Gallicum, à priore quod Anglicum, orto. nostro enim Scot, Galli (ut aliquibus aliis verbis quibus ab S. litera initium) E. a praepositer, sumque facientes, de cofecerunt Escot, & simil. Scot autem huiusmodi ex radice forte Saxonum yceat, portio, pars, uti Legum Saxoniarum secunda editionis erudito adnotatori notatum, in sua ad Lectorem praefatione, quam vide.

Scotagium.] Vide Scutagium.

Scotale.] 957.43. A Scot, ut in novissimis authorum vides vocem derivantem : quam quidam Scotallam, alii vero Scotallum scribunt, & à Saxon. ycot, (potius yceat) symbolum ; & als, cervisia, compositam volunt. nec dubito quin rectè, cum generatim vox cervisiam signet à quibusdam, seipsos exhilarandi gratià, collatitià stipe comparatam : particulatim vero & presse, cervisiam quàm quidam fructuarii sive convassalli, communibus expensis comparant, dominum suum, vel ejus vicarium suscipere obligati. unde illud in quodam vetere Cox. suetudinario manerii de South-malling in agro in Archiep. Suffexiano : Memorandum quod praedicti tenentes debent de consuetudine inter eos facere Scotallum de xvj. denar. & ob. ita quod de singulis sex denariis decur j. denar. & ob. ad potandum cum Bedello domini

V. Menula Cosmog. pa. 2. li. 2. co. 1. 8. fold. de Na. Pop. c. 18. & Poss. xxiij. Sunnis. Cambro-Britann y. praeposuit. V. Dictionar. eorum in voce Synwid.

mini Archiepiscopi super prædictum feodum. Vocu sensum habes, & verum & plenum. qui verò tabernam cerviliariam significare volum, & ipsi decipiuntur, & alios decipiunt: talis enim domus **Alshouse** dicitur, nec alio fuit nomine Saxonibus nota. quod vide, in Ealshus. De Scotallo huiusmodi, aut consusumli, uti à monastri regis nimio rigore exacto, querentem vide Petrum Hlesensem, Epist. 94. ubi hæc: quod undredo & alimozo defuerit, (locus doctiss. Busao obscurus) corrige, quod hundredo & halimoto defuerit: quid autem utraque vox significet vide supra in Hundred, & Halimot.

Scotorum patria.] 636. 56. Hæc autem propriè patria Scotorum est. De Hibernia dictum, quæ, ut infra 1072. 13. dicta est etiam aliquando Scotia, à Scotis eam inhabitantibus, proutquam ad aliam Scotiam Britannicam devenerunt &c. Similiter venerabilis Beda, histor. li. i. ca. 1. de Hibernia verba faciens: Hæc autem (inquit) propriè patria Scotorum est, quem vide lib. 2. ca. 4. item lib. 3. ca. 19. & RR. Armachan. Eccles. Britann. Primord. pa. 579. 587. 593. alibi que.

Scotum.] 215. 5. Vide Scot.

Scutagium.] 1381. 3. 1905. 41. 1939. 54, 57. al. Scotagium. Servitium à scuto dictum: unde aliàs à Gallico escu. i. scutum, Eicuagium. Hoc autem dominis inferioribus aquè atque regi debetur, vassallum obligans dominum suum in bellum contra Scotos Gallosque ad certum numerum dierum propriis impensis sequi, saltem auxilium pecuniarum, et nomine, pro fructu sui quantitate conferre. Vulgò, dicitur Scutage, de quo pluribus Cowellus in Insistent. & authores ibidem ab eo citati.

Scyza.] Vide Schira.

Scyremotum.] 172. 14. 924. 26. Conveniunt comitatus: à Sax. scepe, comitatus, & zemoz, conventus; de quo vide Spelm. in Gemotum.

Scapscip.] 900. 2. Corrige ceapscip. i. navis mercatoria.

Secretarium.] 3. 4. 38. 298. 10. 302. 40, 50. 734. 19. Sacrarium, sanctuarium, adytum, cœliarchium sacrum: locus scilicet in templo ubi res sacre reponuntur, quarum custos Sacriarius dictus; item mystagogus; quandoque, ut hic, 1367. 16. alibi que Secretarius; sapiens autem & vulgariùs Sacrista, Tenson. Sacristian, Gall. Sacristain, unde nostrarium Warten, al. Werton: munus ejus Sacristia, de quo supra: fusiùs autem in Antiquitat. urb. Cantuar. pa. 172. 201. ut Wasium sacram, cui Secretarii munus in ecclesià quale fuerit quodantenus ignotum.

Secta.] 2592. 23. 2597. 50. 51. Vestitus suo cuiusque ordini conveniens; unicuique, scilicet profectus (i. professionis) sua qualitate congruus: sive peculiaris cuiusque hominum sectæ vestitus, ejusdem omnino forma & coloris, sectam à secta distinguendi gratiâ insistentis. Vulg. à Duto. Ita, pro vasculis quibusdam, parvis & formæ, & quantitatibus sc. vocem sapiens usurpatam vide supra, 2038. 20, 21, 22, 24, 26.

Secta Curie.] 957. 33. 1886. 30. Servitium quoniam vassalli vel feudatarii domino suo debent, de Curia. i. tribunali ejus frequentando: à sequor. unde in eundem sensum sequela: vulgò, Dutts of Court. Inde Sectator, pro eo qui soli curi interesse obligatur. A Duttoz.

Secundarius.] 142. 41. Venerabilis rex Alstodus,

secundariis tamen tunc ordine fretus, uxorem de Mercia, &c. In eandem sententiam Florent. Wigorn. & ante horum utrunque Asserius qui vitam ipsius Elfredi descripsit: Secundarius autem hic, idem (ni fallor) qui secundum obtinuit locum in regno: quomodo Alfredus ipse, qui locum adhuc prior à Leone Papa in regem nullus esset, fratribus tamen ejus matris majoribus adhuc viventibus imperare noluit, secundo post fratrem pro tempore regnantem loco contentus. Audi enim quid de eodem Asser. & Wigorn. ad ann. 871. annotant: Eodem anno Alstod supra memoratus, qui usque ad id temporis, vi ventibus fratribus suis secundarius fuerat; totius regni gubernacula, divino concedente nutu, cum summa omnium illius regni accolatorum voluntate confectum, tractu defuncto, suscepit.

Sedes.] 47. 53. Perperam pro Cædes.

Senire.] 893. 2. Unde Senitus. Vide Sayfite.

Selda.] Vide Stallage.

Sella.] 1855. 50. Ehippium. Sellatus. 930. 12, 15. Ehippiatus. Vulgò, Saddle, & Sables; à Sax. sætl. & zepadolode. ze hodie eliso.

Senecalatus.] 2347. 26. Senecaria. 2320. 63.

Senecatus. 2346. 31. Ut Senescallia, de quo proxime.

Senescallia.] 1842. 25. & alibi. Officium vel munus ejus qui —

Senescallus.] 473. 35. 505. 49. 639. extrem. 1045. 4. 1079. 18. al. Seneschalcus, & Siniscalcus, Gallicis Seneschal, Teuton. Dene-schalch, al. Denezschalch. Oeconomus, archistriclivus; magister domus, administrator rerum familiae necessariorum. Distio composita; ejus pars posterior proculdubio est scale, h. e. servus: prior autem an à senior, q. famularum omnium senior, id est, primarius, (major enim domus quandoque dicebatur) vel Seniori, i. domino, in re domesticâ curandâ, proximus: an à Dapifer. Sino, al. gho-ano, id est, familia, ut Kiliano visum: an à neutro, non definiam. Crederem potius à Teuton. Sien, al. sehen. Saxon. seon, (unde nostrarium to see) videre, inspicere, & cod. scale; quasi servus fuerit, vel minister, cui familia, & reliquorum famularum cura & inspectio imprimis conceditur. Speculator familiae. Firmunt hoc Hincmari verba à Cl. Vossio in voce allata: quæ videlicet cura, quamquam ad Buticularium, vel ad Comitum stabuli, pertineret; maxima tamen cura ad Seneschallum respiciebat; eò quod omnia cætera, præter potus, vel viæus caballorum, ad eundem Seneschallum respicerent. Ubi, pace doctiss. Vossii, præter pro præterquam: potus enim ad Buticularium, victus autem caballorum ad Comitum stabuli respiciunt, & à Senescalli curâ, ni fallor, vescantur. Senescallus itaque, ut dixi, Speculator fuerit familiae; quo vel hodie munus ejus maxime consistit, atque ex eo Steward nomen obtinuit, quod loci custodem vel curatorem sonat, ut qui loci custodia invigilet: constat à voce à Saxon. vel yrede, vel yrop, locus, & yepro, curator, custos, conservator. Et in hoc quasi concinnat hac vocis notatio ut illa à Germano Sino, al. gho-ano, familia.

Sequentia.] 471. 1. 883. 47. Profam & Jubilationem vocant Liturgici. Cantari solet solennibus diebus; ut festo Pasche, Pentecostæ, Corporis Christi. Gallis sequentes. Robertum Francorum regem sequentia de qua hic dictum, composuisse, præter authorem nostrum, tradunt & alii. De quo vide

vide Durandi Ration. Divinar. cap. 22.

Sergancius.] 2697. 8. Satelles, liellor. Angli, Gallis, Belgis, Sergeant. Hic autem fortasse talis, quem Servientem ad arma, nostros; Galli verò, Sergeant d'armes, vocitant.

Serjancius.] 2607. 46. Idem ac Servient, quod vide.

Servicium.] 1113. 33. 58. Concedimus etiam in servicio. Quid hoc significet vide supra, in Demanium.

Servient.] 638. 41. 673. extrem. 1181. 39. &c. Vox huius in locis, ut crebro in similibus, armigerum, sive scutiferum, omnino denotat; quem Galli ab elcu. i. sensum, Elcuier, unde nostratum Esquire, nominant; & cui, ut nos hodie, majores nostri locum equiti proximum assignarunt. Servientem autem ideo nominarunt, quod stipendii causa militaret; unde aliam Solidarius dicitur. De quo vide Cl. Seldeni Tit. Honor. edit. 1. pa. 335. & Hoteman. in voce Solidarii.

Servient ad legem.] 2694. 39. Ex illo juris nostri professorum classe, sive gradu unus, quos vulgò vocant, Sericants at Lato: supremo scilicet; nec illo apud iuris civilis professores, Doctoratus dicto, minus celebri aut solenni. His autem, veluti doctissimis & juris peritissimis, peculiariter unum reservatur forum, quo soli, inferioribus exclusis, placitare. i. causas agere solent: illud sc. Communium placitorum vulgò dictum, ubi regni jus quod vocant commune accuratius observatur. Cetera, Cowellus in voce Sergeant.

Servitium militare.] 536. 5. Servitus est feudalis, quæ unus aliquid ad militarem disciplinam pertinet, vel alias honorificum domino prestat: & est duplex. Una, quæ soli debetur regi: altera, quæ cuicunque feudi domino, licet & ipse alteri domino superiori sit feudatarius. Vulgò, knight-serve. De quo vide Cowell. nostrum, tum in Institue. tum in Interprete.

Servitorium.] 763. 36. Mendosè, pro Servicorium; Saxonice, pealer hyde.

Serura.] 2038. 33. pro Sera, vel Serula.

Servus testamentalis.] 845. 44. Servus est, ni fallor, passio conductus; vulgò, a Covenant-serveant. Wita servus. 766. 31. idem ac forisfactus servus, 841. 40. quod vide.

Sexhindus.] 823. 24. Vide Sixhinde.

Shavaldres.] 2535. 10. — insultavit eos dominus Gilbertus de Mydelton miles cum aliis elegantibus shavaldres, &c. Ubi shavaldres, ni fallor, pro Gallico Chevaliers. i. equites; nobis vulgò, Cavaliers: idem forte qui Gallis alias Sergens à cheval.

Siclades.] 1245. 53. Corrigendum fortè Cyclades. Similiter, 2740. 52.

Sidercundus homo.] 765. 34. Vide Sithcundus homo.

Sigillarius.] 516. 55. 609. pennult. Sigillarius regis. Sigilli regii custos. Vide Seriem Cancellarior. apud doctiss. equitem, & argumentum ejusdem.

Sigla.] 897. 57. A Saxon. sezl, Tenson. ðæghele. al. ðæghele Saxonib. modernus ðegel. i. velum: vulgò, a Walle, g. in y. in solet, transiente.

Signetum.] 2698. 5. Signum, sigillum, à signando dictum. Gallis & Anglis, a Signet.

Signum pulsare.] 32. 10. 414. 6. Signorum pulsatio. 1316. 2. Signa hic pro nolis sive campanis ecclesie; olim sic dictis, quia eorum sonitate (inquit

Walafrid. Strabo) quibusdam pulsibus excitata, significantur horæ, quibus in domo Dei statuta celebrantur officia. Plura vide apud Lindenbrogium, in voce Signa.

Silentiarius.] 556. 60. Qui est à secretis; vulgò, Secretarius. De quo vide Wasium, & Vossium.

Silina.) 1183. 60. — & lx. milia silinas de frumento, & totidem de ordeo, &c. Hovedenus autem: & sexaginta milia salines de frumento, & totidem de hordeo, &c. Quoddam mensura genus, sed quale mihi nondum compertum.

Simenellus.] 937. 10. Panis similacens, vulgò, Simnell-bread. Cui parum abest nostratum panis ille, Wastellus olim dictus; vulgò, Wastell-bread. Utinamque meminis Hoveden. nostr. ad ann. 1194. Cum autem (inquit) Rex Scotiz ad curiam Regis Angliz venerit, quamdiu ipse in curia regis moram fecerit, habebit quotidie de liberatione tringenta solidos, & duodecim wastellos dominicos, & duodecim simenellos donunicos, & quatuor sextaria & dominico vino regis, &c. Vide Statutum panis & cervisie (ut vocatur) editum ann. 51. Hen. 3. ubi (ni fallor) wastellus, idem est quod in simili patris ejus edito apud Matt. Paris. bist. pag. 208. albus panis dicitur. Scribitur etiam quandoque wastellus, quomodo apud eund. Paris. in Visu Abbat. S. Alban. 141. 39. — solus in refectorio pranderet supremus, habens wastellum. i. e. panem optimum vel primarium, vulgò, Wastell nuncupatum. Lapsus interim & Wasius & Vossius, quorum prior, umbraculum; posterior autem sedem fixam, iolum non portatile, wastellum hic fuisse conjiciunt. De Wastello plura adhuc in Statuto, Judicium collistrigii inscripto, de ann. 51. Hen. 3. Vox autem unde veniat, non liquet. Fortè à Latino Pastillus, al. Pastellus, (P. in V. & W. ut saps, transiente) de quo vide Martin. in Pasta.

Similari.] 824. 4. pro simul ire, aut simile: Saxonice est geromnian. quod congregare, convenire, &c. sonas.

Sinistrare.] 671. 42. Vide Dextrare.

Sinofitas.] 875. 42. Fortè Sinuofitas: nisi malis quis famofitas.

Sira.] 1435. 45. pro Scira. Vide Schira.

Sirath.] 898. pennult. pro Cyrath, quod vide.

Sisara.] 2088. 56. pro Sicera. Vide Cifera.

Sistarchia.] 2666. 41. Sacculus vel cistella, quæ panis cibique deferretur: doctiss. Vossio Sistartia, quem omnino consule.

Sithcundus homo.] 765. 35, 65. 766. 4, 28. Idem proculdubio qui Saxonibus rþcund-man, & zepþcund-man, al. rþcunda, & rþcunda cýnnor. i. e. genere idem ac is qui est zepþ dictus: cund enim hic, ut in zocund, peopulo-cund, & similibus, idem valet ac nobis hodie kind. i. genus. Quis autem aut qualis erat Saxon. zepþ, quadantenus est incertum. Quod è classe nobilitatis esset, vel hinc planè constet, quod in LL. Anglo-Saxon. Ceorlo. i. rustico, vel plebeio sapinus opponatur, quomodo in LL. In. cap. 52, 55. Ex illà etiam regu Æthelstani de Weteris (i. singulorum capitum astimatione) lege, Ceorlum Sithcundo gradu inferiorem esse saps liquet, ubi quidem Thano comparatur: eorum enim utriusque eadem est ibidem capitis astimatio, viz. 2000. thrimfz. Vocem Lambardus Custodem paganum vertit; nomen à rþþian, quod est proficisci, vel iter facere, exortum

tum existimans. Paulo vero postea armiferum esse, & ducem paganum aenumat. Talium enim (ita pergit) munus erat, atque officii, in professione militari se praeberere quàm paratissimos. Saxonicus Beda interpret vocem Comes, ubique redditus *gerih*, al. *gerih-mon*. Sanè Comitem sive Praepositum pagensem fuisse conjicio: puta centurionem, vulgò centenarium, al. centgravium, nobis hundredarium, centuria sc. vel hundredi domini, aut similem; qui & suo foro & jurisdictione adornatus est, cui nomen *riper-roca*, al. *riper-roca*, inditum; quam vocem quidam non intelligentes *sipe-loca*, al. *sipe-loca* quandoque scribunt. Sic in LL. Hen. 1. (viri quidem ornatiss. D. Rogeri Twysdeni, eq. aur. & Baronetti, curâ super editis) cap. 6. Sic etiam (ut ab amico meo digniss. Gnil. Dugdale, in Warwicensis agri descriptionem, felici utinam successu, modo incumbenti, jam pridem didici) in membranis quibusdam (*Wipe-rolles*, vulgò de tempore Hen. 2. ubi (inquit) *Sipecoca* dictum, quod Hundredus, hodie.

Sithercundus.] 765. 65. 846. 13. *Sithercundus* homo. 766. 28. Vide *Sithercundus*.

Sithude.] 763. 43. Vide *Hyndenus* homo. Hic autem aliis dictus *Radenib*, de quo vide Cl. Selden. Tit. Honor. 1. ed. pa. 334. & *Spelm*. in voce *Casati*. Nos etiam infra, in voce *Waliscus*.

Soca.] 1424. 48. *Socha*, 1084. 50. *Socna*. 22. 39. 957. 1, 32. Vocabula sono & nomine varia, sensu tamen & respectu: quorum quodvis simpliciter & generatim acceptum, libertatem, privilegium (franchisiam vocamus, a Gallico *franchie*) alicui a rege indultum significat. Ita *soca* placitorum potestatem sonat sive jurisdictionem, & jus tenendi curiam (ut loquuntur Forenses nostri) in aliquo dominio: quâ, ex privilegio regis, gaudet cuiuslibet feudi vel maneris dominus in sua (ut videntur) Baronia. Vocis igitur expositionem in LL. Edo. Confess. ca. 23. (*Socha* est, quod si aliquis querit aliquid in terra sua, etiam factum, sua est iustitia si inventum fuerit an non) ut nimis angustam, ne dicam incongruam, rejiciendam puto. Multo rectius (meo quidem iudicio) *Fleta*, li. 1. ca. 47. *Soka* (inquit) significat libertatem curiae, tenentium quam *Sokam* appellamus. Cui convenit codex quidam MS. eccles. Cantuar. *Soke*, aver *franchise court de ses homes*. i. liberam habere Curiam de suis hominibus. Nonne autem hinc confundantur *Soca*, & *consors* quos, *Saca*? Minime: cum in hoc, ut fallor, signanter differant, quod territorium, praecinctum, in quo *soca*, & cetera privilegia exercentur, *soca* praecipue sonat: *saca* autem, cum ceteris, sc. Tol, Team, Infangthefe, &c. ipsa sunt privilegia, sive privilegiorum species intra territorium ejusmodi exerceandarum. A *soca* hac, sensu quo privilegium, immunitatem, libertatem, significat, venit territorium illa apud nos possessionis species, *lockagium*, alias *socagium* dicta; sumpto hinc nomine, quod terra eo modo possessa, (sub certis sc. & nominatis servitiis in pacto inter dominum & ejus vassallum convento contentis) à quibuscunque aliis oneribus immunis sit & libera. Derivatio fortè hac nova, & nostratibus adhuc inaudita: qui à loc, quatenus vel ararium, vel saltem vomerem signat, vocem derivare sagunt: quàm malè tamen, eorum veniâ, fusiùs à me jam monitum in tractatu de *Wielkingo*, cap. 4.

Soldarius.] 898. 33. 943. 43. *Solidarius*. 213. 6. 220. 2. 476. 1. *Miles alienigena mercede conductus, cujus stipendium solidata dictum; ut hic infra*. 2180. 33. vulgò, a *Souldier*. Nomen ex eo, quia solidus ei pro menstruo stipendio olim: unde alias *solidatus*. & *solidatus* quandoque dictus. Tamen alibi servientem dictum video, ut supra, in voce. Ceterum *soldurionum* Gallicorum mentio & descriptio apud Caesarem in *Commentariis*, qui quamvis alii ab his nostris, non tamen tam diversi, si rem penitus inspicias, quin ab illis ad hos nostros appellationem transisse suspicari quis possit.

Solidata terra.] 1805. 10. 1806. 15. 23. Tres *solidatas terras*, &c. *Terra* sc. tres solidos annuatim valens, vel pendens.

Solinga. *Solinum*.] Vide *Sulinga*.

Somhwilne.] 763. 35. pro *Sax*. *romhwylne*. i. quidam, vel aliquis.

Sonare pecuniam.] 89. 852. Et praecipimus ne quis pecuniam putam & rectè appendentem sonet, monetetur in quocunque portu, &c. Sic locus distinguendus. ubi sonare pecuniam, pro pecuniâ oblata, cem reprobam, respicere. a *Sax*. *sonian*, al. *aycunian*. i. vitare, unde nostr. *to stonne*.

Sortem dantes.] 842. 30. Decrevimus etiam de fortilegis, & liblacis, & sortem dantibus, &c. *Atendore* pro mortem dantibus, potius mortiferis: sic enim *Saxon*. *monþædum*; a *monþ*, id est, mors, & *dæd*, factum.

Sottus.] 148. 36. a Gallico *Sor*. i. stultus, *stolidus*, *fatuus*, *bardus*, *insulsus*: nobis hodieque, a *Stotte*.

Sotular.] 1922. 6. pro *Soccus*. Vide *Voss*.

Sparth.] 1075. 6, 58. *Securim Hibernicam* sic appellant Angli: fortè hasta similem qua nobis *Spicare*: nisi *Sparth* hic (quod timide addo) pro *Swarth*. i. *Sworð*, gladius. *Chancero* nostro *Swarth*, pro hasta. *Saxonib*. *þpæot*, eodem sensu.

Spera.] 1330. 28. pro *Sphæra*.

Spinachium.] 2573. 19. — redierunt Normanni cum xij. galeis & viij. *spinachiis* cum manu bene armata, &c. *Navigii* genus illud *Gallus* *Pinnasle*, *Anglis* *Pinnace* dictum: diminut. (ut fertur) a *pinus*; quasi parva excavata *pinus*. Poetis enim *pinus* pro nave: vel *Pinnace*, q. *pennasa*, ob celeritatem: unde Latine *celox* dictum.

Spindula.] 1684. 11. *Spindulas* iij. de auro, &c. Pro *spinula*, ut fallor, vulgò, a *Pinne*: *Gallis* *espingle*. Ita *spindulatus*. 1301. 49. pro *spinalis* firmatus.

Staca.] 856. 10. Et fiat mensurati ix. pedes à *staca* usque ad *marcam*, &c. quod paulò infra, lin. 29. explicatur sic: *Novem pedes mensurati distinguantur inter terminos. ubi itaca, pro itinere incipiendi; marca vero pro finiendi termino. Per itacam intellige palum vel fustem eo sine terra defixam (unde nostrat. Stake, a Sax. *scican*, figere:) ut citior esset limes: per *marcam*, quoddam aliud signum, pro ulteriori limite. a Sax. *meapc*, nobis *mark*, signum, limes.*

Staffa.] 598. 61. 1130. 28. alibi *stapha*. *Subex pedanens*, *pedestella*, *stapes*, q. *statio pedum*. *scansile*: vulgò, a *stetrop*. De quo *Vossius*, de vitis sermo. ca. 8. pa. 33.

Stagnum.] 1461. 57. pro *Stannum*.

Stallage.] 957. 49. ubi vocem satis explicatam habet, *hu verbu*: est exactio pro statione in plateis

[Dd]

tempore

Selda.

tempore nundinarum. a Stalle, Gallis & Anglis pro sede vel statione. Cui affinis vox prudem antiquata, Selda scilicet quam vix alibi legi quam apud Mathaum Parisium in Richardo primo, arbitratum Fossius. Imò, apud Hundum in Metrop. Salisburg. 10.2. pa. 358. in charta Ottonis Palatini Comitis Rheni, data anno 1294. Villam dictam Hall, item villam Wamatjau. item Suchenried quatuor Seldas, item villam Wsoling cum piscaria & vineo ibidem, &c. Iterum, & aliquando clarius in vetri quodam manerii, ut vocatur, de Charing, in agro Cantiano, Customario, circa ann. Dom. 1182. conscripto: Herebertus eisior (scissorem intellige, quo nomine eo avo sutor vestiarius apud nostrates vulgò notus) tenet seldas in foro pro xij. denariis. Vox est omnino Saxonica, ortu tamen Latina, scdila notans, vel scamnum, vulgò bancum, rerum venalium expositioni accommodatum: item illam in foro stationem, que vulgò nobis bodieque, a standiung. Quo quidem nomine olim insignita statio illa regalis apud Londinenses, in vico sive foro vulgariter nuncupato Cherypise, ecclesia beata Maria de arcubus consigna, & ad aquilonem sita, in tabernariorum vel propolarum officinas hodie conversa, quam idem regalem appello, quod à rege Edwardo eius appellatio tertio, spectandi gratia, hastiludiis præsertim visendis, ut fertur, erecta, & ab eodem rege, & successoribus suis, eorumque consortibus, aliquandiu postea occupata, eoque Coronæ silda, vel selda, nominata, de qua pluribus Stom. in urbis illius descriptione, pa. 270. 280. & 281. edit. 1633. quem apud vox illa silda iterum occurrit, pag. 271. ubi, ut in ceteris locis, sildam, & seldam, per Sphed, interpretatur, velarum scilicet velarium, ategia. Vocabular. vetus Anglo-Latin. Bothe, chapmannys schoppe, & simpliciter, schoppe: Opella, propola, mro-polum, Selda.

Stallarius. 198.5. Idem Anglo-Saxonibus (ait eques doctiss.) ac externus Comes stabuli, vulgò Constabularius, dictus. quem vide, in voce. a stall (inquit) quod Sax. pro stabulo, quo quidem fuisse vox in eorum monumentis mihi usquam obvia, sed non reperio; ut pro equifone, hopydregen, & hopypealh.

Stallum. 507.21. a Gall. Halle, quæ & nunc utimur, pro sede.

Standard. 262.19. 321.59. 332.26. 337.18. Standard, 262.4. Vexillum stativum, a stando: vulgò, Standard, Belgis Standardt, Gallis, pro more in ejusmodi vocibus E. præponensibus, Estandard.

Stapela. 256.24. Sic enim Saxonice, ut habetur in Textu Roffen, leggo hit man rýþþen uppan ðam stapelum. a postea super stipitem reponatur. Stapela enim Saxonice, stipites Latine. Per Stapelam autem hic itacum, paulo & infra & supra memoratam, intelligo.

Stapha. 552.60. 717.1. Idem quod Staffa, supra. Iterum occurrit, 856.24. sed mendosè pro stapela, de quo postremo.

Stapula. 2606.7. 2626.43. Locus stabulandarum mercium: pannorum, lanarum, coriorum, plumbi, stanni, & ejusmodi emporium, principis auctoritate & privilegio constitutum. Vulgò, a Staple. Vox descendit à Latino Stabulum: quod nimirum merces importata eo loco stabulatur, & conquis-

escant, quò venum prostituuntur. De quo vide Kiliam Etymologic. in Stapel.

Staurum. 2610.5. Vide Instauramentum.

Stecrelman. 900.23. Navis rector, vel (ut hic) gubernator: vulg. Steereliman. a Saxon. ꝥteopan, regere, gubernare, & man, homo.

Sterlingus. 1167. ult. 1169.38. 1839.18. 2501. Co. Vide Esterlingus.

Steffarius. Vide Instuffare.

Steffura. 2561.57. Materia, res: vulg. Stuffs a Gallico estoffe.

Stolium. 1114.28. Idem (ut fallor) ac Storium infra, 1177.26. ubi navigium regis interpretatur; quomodo etiam apud Hovedenum, fol. 381. b. Storium (inquit) idem est quod navigium. Restior forte scriptura Stolium, quod Lydioclassis: a sea, inquit, quæ dicitur classis & navis quoque commutatus. uti & a stia, quod est proficiens navigatio. Eum adeas.

Storium. Vide Stolium.

Strata. 397.43. Via, placsa, vicus; Anglo-Saxonibus ꝥstra, unde nostratum Arest. Belga habens Strate & Strate, s. strada. Derivatio placet a strata via.

Strepare. 1914.20. vulg. to Strip. Corruptum forte ab extirpare.

Strengledwali. 151.64. & alibi. Vide Wallicus.

Stuffatus. Vide Instuffare.

Sturgio. 526.53. alibi Sturio. Porcus marinus, scillus, Saxon. ꝥtýpiza, nobis Sturgeon, a ꝥtýpian forte, unde nostratum to stirre, movere, turbare: quia escam quarens, Isidoro teste, lucem ac vadum rostro fodis, atque ita aquas commovet, turbidatque reddit.

Subartans. 815.1. Corrigendum puto suberrans.

Subauditio. 843.58. pro Superauditio. quid autem significet, vide supra, in Overhernella.

Subbolicus. 2294.44. Sylva cedua: riburna. a sub, & bolicus. i. sylva. Vulg. Underwood.

Sublegeretus. 830.17. Restius Syblegeretus, pro eo qui fando se pollueret incestu, de quo supra in voce Pertinens.

Subtiliare. 2567.48. Subtiliter agere: item machinari. a Gallico subtilier.

Sulinga. Solinga. Solinum. Swollinga. 1864.

47. 2140.21. 24. 30. alibi que. Sullyngata. 1931.

21. Voces Cantianus me fere peculiari: ubi, libro Anglia consuali, Domestap vulgò dicto, teste, sic vocabatur, quod alibi in eodem libro carucata, alibi autem luda, pro more loci, dicitur. Vulgò, a Plough-land. A Saxon. pulh, ararum.

Quantitatem mitto, utpote incertam, & pro natura & qualitate soli, cultura magis vel minus idonei, variam. Hinc autem Swollingland, 2140.16,

19. 2141.13. pro terra swollingatim, sive per sulingam, i. quantitatem unius aratri cultura deputatam, fructuarius elocata. Item Swolling-

man, 2140.47. Cujus officium quale fuerit, discere necum, ex quadam compositione inter loci illius.

Abbatum & Conventuum, ac Tenentes eorum de bus lxx. g.

Menstre & Hengrave in insula Thaneti, ann. dnm Ric.

no 19. reg. Hen. 6. que sic loquitur: Singuli tenentes omnium & singularum prædictarum suly-

lingarum, & 38. acrat. terræ de sulyllingland ad curiam dictor. Abbatis & Conventus de Menstre

proximè

proximè post festum S. Michaelis Archangeli annuatim tentam seu tenendam, eligent & eligere debent de qualibet *Smyllinga*, unum de seipsis qui nominetur *Smyllingmannus*, qui in officio illo morabitur per unum annum integrum: & eundem *Smyllingmannum* sic electum Senecallo pro tempore existenti in eadem curia præsentabunt. Qui quidem *Smyllingmannus* coram eodem Senecallo corporale præstabit sacramentum ad levandum & colligendum ratam portionis tam denarior. quam granor. porcorum aucarum, & gallinar. in forma prædicta levand. & ad fidelem compotum Bedello dictor. Abbatis & conventus ibidem pro tempore existenti reddendum, & denarios ibidem per ipsum *Smyllingmannum* sic collectos præiato Bedello singulis annis perfolvendum, &c. *Swolingmannus* itaque, *Tenentium erat unus, electus ad readens intra limites sue Swolingæ colligendos.*

Summa.] 1960.6. Summarius. 572.65. 1084.12. 1111.23. 1171.28 30,32. 1563.56. Summagum. 1909.39. Summarius boici. 1575.18. Vide Sagnarius.

Superaudire.] 525 4. *Saxonismum sapit: Saxonibus enim opephyjan, (unde nostratum to over-heare) pro auribus accipere, vel audire quomodo etiam eis opepseon (unde nostr. to overseer) pro videre, inspicere, oculis accipere.*

Superdicere.] 872.8. pro accusare, criminari, postulare, insimulare. Sax. *forsecgan*?

Superexceptus.] 850.22. Sax. *opep-hebene. i. spretus, contemptus, despectus, ab opep-hebban, pro spernere, contemnere, despicere, contraire. V. L. L. Edo. senio. ca.8.*

Superfodere.] 854.56. pro superfidere, quomodo id quod Saxonice habetur *opep-pupan. i. nimium vel plus iusto fidere, Latino-barbare hic exhibitum.*

Superhabere.] 837.17. 845.57. Vide Superexceptus.

Superjuramentum.] 850.50. pro Præjuramentum, juxta Saxonicum *forap*, de quo supra in Antejuramentum.

Superjurare.] 766.32. Repone jurare, simpliciter, vel iurejurando se purgare. aliter autem infra, 843.10. ubi, ut etiam in L. L. Hen. 1. ca. 74. superjurare, est juramentum à paucioribus præstitum, juramento plurium præponderatum. superare, vincere, evertere, atque adversarium falsi convincere. De quo nos pluribus in Glossar. L. L. prædictis addito.

Superlabium.] 926.8. pro superius labium, juxta Sax. *ufepan lippe*?

Superpellicium.] 2116.11. *Habitus sacerdotum; vestis nempe linea, qua superinduitur ceteris. V. l. g. a. Durpice.*

Superplus.] 852.38. Idem est quod Anglicè (ut verbum verbo reddam) *Overplus* aliàs *Durplusage*, Gallis *surplus*, Latinis, *avetarium*, Saxon. *opepeacan*?

Supertenerere.] 830.38. 898.16. est debitum quid ultra tempus sive terminum solutioni præfinitum detinere. Saxon. *opephealcan*: ab *opep*, ultra, & *healcan*, tenere.

Supervictus.] 897.27. Anglo-Saxonismum olet, quibus vincere *opepcuman*; victus *opepcymene*. unde nostratum to overcome, & overcome.

Supervidere.] 925.3. Vide Superaudire. Hinc autem Supervisor. 2139.21. pro inspector, speculator, vulgò, au *Overseer*. It. Supervisio. 2141.26. pro

inspectio. Vulgò, *Overseeing*.

Supervivere.] 861 61. A Sax. *opephiban. i. altero diutius vivere. Unde nostrum to survive.*

Surcote.] 247 15. Vestimentum militare quod supra omnia vestimenta & arma sumitur; unde & nomen: sit enim super, & cote, tunica, q. superior tunica. Vox hodie *fecialium* propria.

Sulana terra.] 2202.63. 2203.26, 30, 40. Est terra, Gallis *Sulanne*, alias *Suranne*, dicta; id est, terra defrutata, vel cujus status nimis & distincta cultura prorsus exeditur, cuius etiam recuperandi gratia, necessario, ad tempus aliquid, requiescit. Vox est à Latino *super*, & *annus*: unde nostratum *superamated*.

Suthdure.] 1292.17. Deinde sub medio longitudinis aulæ ipsius duæ turres erant prominentes ultra ecclesiæ alas. Quarum una quæ in austro erat sub honore beati Gregorii papæ altare in medio sui dedicatum habebat, & in latere principale hostium ecclesiæ, quod antiquitus ab Anglis & nunc usque *Suthdure* dicitur. Quod hostium in antiquorum legibus regum suo nomine sæpe exprimitur. In quibus etiam omnes querelæ totius regni quæ in hundredis, vel comitatibus uno vel pluribus vel certe in curia regis non possent legaliter diffiniri, finem inibi sicut in curia regis summi sortiri debere discernitur. Ad Ordaleum fortè respicit, quod & *Dei iudicium* dictum, & in ecclesiâ semper absolutum. Amplius tamen inquirendum: neque enim, ni fallar, locus sit (ex rei jam olim antiquata vestigiis hodie, quod ego sciam, vix apparentibus) non obscurus modò, sed & Antiquariorum nostrorum omnium instructissimi, ipsius sc. Seldeni illustratione, si quis alius, haud indignus.

Swollinga. Swollyngland. Swollyngman.] Vide Sulinga.

Symbolum luminis.] 920.33. *Luminarium censu*, sive pecunia ad lucernas in templis accendendas ter quotannis reddita, quam Anglo-Saxones *leohr-geceot* vocarunt. De quo vide Concil. *Enhamen*. apud Spelman. Concil. pa. 517. ca. 12.

Synceat.] 469.37. Mendose pro Cyniceat. V. Cyniceatum.

T.

T Abatt.] 2479.15. Ita nominarunt Angli vestimentum illud militare, nobilium olim, hodie *fecialium* proprium: colobium scil. vel sagum.

Taillage. Tallagium.] 957.44, 45. *Hidage* vel *Taillage* est *Tallagium* de hidis terrarum. *Danegeld* est *Tallagium* datum Danis, &c. Tributum vel exactionis genus populo inditum, quod alibi, 1452. 47. 1456.11, 20. *tallia* dicitur. unde factum *talliare*, *activ.* 2006. 25. hoc est tributum imponere, ac *saxare*: item *tallari*, *passiv.* pro *saxari*. Vox Gallica, & à *taille* venit, quod vestigal significat. De quo pluribus Petrus Gregor. *Tholosan.* Syntag. lib. 3. cap. 7. Quod autem hic *tallagium*, alibi quandoque collecta, quandoque taxa, dictum.

Talea.] 1547.20. Tessera illa quæ nobis vulgò, a *Waley*, al. *Wallep*, *Matt.* *Pariso* talia, aliis *tallium*, heic infra, 2570.11. *tallia*, corulina addito, pro *corylina* forasse, quod sit ex *corylo*: tessera sc. lignea in duas partes scissa aut diffissa, quarum utraq. debetum aquè continet: & aliter per creditorem

tozem, altera per debitorem, ad meliorem rei memoriam, custoditur. An autem à talis, quòd ut talis tali correspondeat: an ab eà talez vocis significatione quā sacculum recisum notet: an denique à Gall. tailler, incidere, cogitem alii.

Tallia.] 2706. 51. Terræ tamen & tenementa quæ sub tallia eis proveniant, &c. Simile iterum, 2720. 33. item 2727. 45. Ubi, iud tallia provenientes terræ, &c. eadem sunt ac nobis hodie, forensi vocabulo, intalliatæ dictæ; quæ sc. cuiquam & certis nominatim heredibus, non autem heredibus suis simpliciter & absolute (sermone patrio, in seetemple) conceduntur: vulgò, lands entailed: quarum statum & possessionis titulum sive jus, Forenses nostri estate taile, al. fee-taile vocant. A Gallico tailler, i. scindere, rescindere, amputare. De quo vide Spelman. in Feodum talliatum.

Tareta.] 2676. 31. 2678. 46. 53. Thomas Walsingham, in Tpodig. Nensr. ad ann. 1386. Tarrita. Virobique (vel ego fallor) mendois pro Carrica, al. Carrica, quomodo apud eundem Walsingham. in hist. sub eod. anno. Navis sc. contraria grandior, Belgis Barzæcke Gallis Carraque, Italis & Hispanis Carraca, Anglis Carrack. q. carella, vel carrum marinum.

Tassare.] 1863. 60. In acervum exstruere, coacervare, accumulare. Belgis cassen; Gallis tasser, & entasser. Origo, ni fallor, a Sax. tap. i. acervum, cumulus, congeries, præsertim frugum & fani. Non autem hinc Tassale illud apud Mas. Parisium, ut doctiss. Vossio visum, quod corrigendum puto Cassale, villam signans cum propugnaculis, ut Walsio expofitum. C. autem, lapsu facili, abis in T. Imò & solebat atascia in multis S. temerè geminare, ut ab eod. Vossio monitum in Marcula. ¶ Lapsu plane simili, (i. scil. pro c.) tenseræ vox apud eundem Parisium, & alibi, pro centenz, quomodo habetur apud Roger. Hoveden. in Ric. 1. fo. 424. a. Præterea (inquis) inquisitio, quā quærenda erat de prisus & censuris onum ballivorum domini Regis &c. Alibi censuræ: De censariis natorum quod possint exire tenuram domini, ad laborandum & operandum extra, & statim post opera redire. Ita liber quidam vetus MS. ecclesiæ Cantuarien. Quibus in locis & similibus, vox (ni fallor) censum significat, nummos sc. aut aliam rem, censu nomine, exactam. Vocem verò corruptam puto à Gallico censier, ut & illud à cens; hoc autem à Latino centus.

Taxa.] 1986. 3. pro Taxatio vulgò, a Taxe, Techa.] 4. 50. Scribendum forte Theca.

Tegmo.] 319. 41. Tein. 80. 32. 82. 35. Idem qui infra, & in LL. Hen. 1. pluries, Thainus, Thaynus. Saxonice dicebatur ðegn (à ðenian ductum b,

quod alicui ministrare signat:) & qui servitutem servis oppositus: is enim ðeop, à ðeopian, servire vocabatur. Thainorum autem olim apud nos duo genera: ecclesiastici & seculares, Sax. merreþeznar, & pepolo ðeznar. hii etiam duplices. 1. majores, qui Comitibus gradu proximi, (ut Thainis Vavasores) quos Thainos Regis. (Sax. cýnninger ðeznar) appellabant, nos hodie Barones Regis. 2. minores, vel mediocres; (Sax. ler-ðeznar, al. medmepa ðeznar; quibusdam Under-Thanes;) seu Thaini simpliciter, qui iidem erant ac Barones minores, h. e. maneriarum domini; nobiles minores, vavasores, &

non nunquam liberi Tenemes, nuncupantur. De utrisque iustum habes tractatum apud ampliss. Selden. Tit. honor. ed. ult. par. 2. ca. 5. §§. 2. 4. & doct. Spelman. in voce Baro. Opera etiam erit adire Lambard. & Cowellum, in voce. Hinc Saxonibus ðegenþeipe. pro dignitate, & munere Thaini, quibusdam Liberalitas, ut & Thainus eis Liberalis dictus. ¶ Post Normannorum in Angliam adventum, plures istius ordinis & appellationis viri, militari sive equestri titulo donati, Thainorum nomine depositi, milites sive equites deinceps dicebantur: qui quidem ordo, militaris sc. sive equestris, Anglie istius antiquioribus profus ignotus, tunc temporis primum in Angliā invaluisse ferunt. De quo nos pluribus in Tractatu de Carellino, ca. 4. ubi & quodam veteri libello MS. ecclesiæ Cantuar. de tempore Hen. 2. epistolam quandam eidem regi à loci monacho inscriptam, præmissa comprobantem, in appendice exhibui, Scripturā 28. in quā insuper fit mentio de ejusdem ecclesiæ Thienge, clientibus scil. illius loci sic dicti, parvi, ni fallor, conditionis cum Thainis, de quibus præsens sermo noster, imò & cum Drengis apud Spelman. in voce Drenches.

Telon.] 148. 12. 178. 40. Teloneum. 249. 44. Telonium. 355. 56. Thelonium. 468. 62. Hoc, more Anglo-Saxonum & Tenoncor. modernor. vulgò vocamus Tol: quod à Græco τολ. i. vectigal. Tol autem alicui concessum, apud nostros, regale innuit privilegium, idque duplex: alterum sc. immunitatis a gabellis pro rebus in nundinis & emporiis emptis & venditis; unde Forensium Breve illud, sive rescriptum, essendi quietum de telonio: alterum, tributum vel vectigal recipiendi pro mercibus (ut loquuntur) in terrā suā. De utroque vide plura per Cowellum & Vossium, in voce.

Telwork.] 2140. 24. Opera quadam ad certum numerum quibusdam fructuariis imposta, dominorum terram, arandi sc. seminandi, & similia, q. Tale-work; a tale. numerus, & work. opus.

Templari.] 1189. 57. & sepe. Alias fratres militiæ Templi. Ordo fuit militum juxta templum Domini Hierosolymitanum vitam ducentium regularem: quorum erat professio (inter alia) ut vias & itinera, ad salutem peregrinorum, sepulchrum Domini inviserent, contra latronum insidias, pro viribus conservarent. Vulgò Templars. De quibus Cassanans, de Gloria mundi, par. 9. Confid. 4. 5. & Cowellus nostrus, in voce.

Tenementum.] 512. 9. 1070. 47. Est possessio cuiusunque generis, maxime domum & latifundiorum; quam quis ad vitam, vel ad certos annos, vel sine termino, sub solis conditionibus certarum (ut loquuntur) consuetudinum, vel aliis quibusvis modis, tenet ab alio. Quandoque pro universo dominio sive feodo. uti 1827. 32. item 1836. 15. ¶ Eadem utique significatione, (pro pradio sc. aut simili rerum possidendarum specie) contenementum, in Magnā quam ita vocant Chartā Libertas. Angl. ca. 14. Liber homo non amercietur pro parvo delicto nisi secundum modum illius delicti: & pro magno delicto secundum magnitudinem delicti, talvo sibi contenemento suo: & mercator eodem modo, talva mercandis: & villanus, talvo wainagio. Ubi contenementum, Spelmanno interprete, æstimatio & conditionis forma, quā quis in Repub. subistit. His countenance. In eandem sententiam D. Edo. Cocus, & Forenses nostri, temporum saltem posteriorum, ferè

universi: Quorum pace, tenementum, sensu quo supra, potius intelligendum censeo; & de eo heic cavere, ut illasum possessori maneat, & sine omni damno. Aliquis enim, tur hoc de libero homine magis distum, quàm de ceteris, mercatore sci & villano? nisi per liberum hominem heic mercator & villanus intelligendi; quod non est verisimile, cum nominatum, & per se, equè ac libero homini, securitati eorum, peculiari formula cautum sit. Con autem hic praponi videtur, (quomodo etiam in Fleta^a continentia, pro continentia) quod tenementum qualescunque sit, qui multandus est eo fruatur cum statu suo libero. Vide veterem istius Charta versionem, in editione de anno 1587. ubi hac exceptionis formula sic Anglicè exponitur: saving to him his contement or freehold: Cui convenit vocis explicatio apud terminorum juris nostri municipalis auctorem. Ad stipulatur etiam quadam ejusdem equitis Ceci glossa, in verb. Liber homo. Insti. par. 2. pag. 27. & Cowellus in Interprete, verbo Contement.

Tenens.] 957.4. Qui habet tenementum. Inquilinus, Fructuarius, Usufructuarius. Sic etiam

Tenentia.] 1020.6. item Tenura. 314.30. al. Tenura. 1896.19. pro possessionis titulo, siug modo quo quid possidetur: Pradii lex, quandoque pro feudi vel domini circumscribitur. Unde nostratium Tennancy, & Tenure, de quo vide Cowell. Interprete in voce.

Tenementale.] Vide Decima.

Tenentia.] Vide Tassare.

Terra hereditaria.] 826.21. 931.14. testamentaria. 923.54. Intellige (ut hic in locis aliis reperitur dicta) Bocland: qua quâ libera, & ex integro possessa, tum hereditaria, tum testamentaria; ad heredes sc. transmissa, nisi à possessore testatò alienata. De quo vide Bocland, supra.

Terranus.] 766.4. Fundum vel pradium occupans aut possidens: juxta Saxo. land-agend, al. land-hæbbende? Idem, ni fallor, qui Spelmano nostro Landgrande man, in Glossar. ubi viatorem vertit: potius, terra vel fundi proprietarius; cui contrarius unlandagend, à privandi particula, un, preposita. Terrarius autem Forensis, nostr. Terretenent.

Textus.] 1584.24. 1765.55. 1770.6. 1864.14. Idem, ut opinor, ac alibi Registrum, al. Regestum; sic dictum verò, quod purum putum textum, (chartas sc. sive donationum tabulas, & similia) absque ullâ omnino commentatione contineret, secundum eam vocis explicationem apud Martin. Scriptum sc. quod fundamenti loco habetur, ut cum textum & glossam. h. e. interpretationem opponimus. Atque hinc foris Codicis illius nomen ab antiquitate jure optimo celeberrimi ad ecclesiam Rossensem pertinentis, ab Ernulpho, loci Episcopo, tempore Henrici reg. 1. ut fertur, conscripti, Textus Rossensis vulgò dicti: Tales etiam, ut mihi persuasum, duo textus illi apud Mat. Parisium in Vitis. pa. 51. l. 34.

Thaynus.] 846.16, 18. Regis. 765.34. 930.14. Secularis. 845.66. Vide Tegnio. Monendum hic, quod è L. L. Canuti de Hereotis, apud Lambard. ca. 67. hic Latine exhibitum, col 930. hoc omittuntur: 7 ceninger ðegney hepegeata inne mid deum de hys roene hæbbe. iii. pund. i. & Thaini regii, qui liberam habuerit jurisdictionem, hereo-

tum apud Danos iiii. libra. qua post, & in Est-anglia ij. l. inferenda.

Theam.] 957.35. quod al. Team, quandoque Theme dicitur. Est autem (nisi hoc in loco illustrandum) laudare auctorem, i. revoucher garanc, & quandoque dicitur sequela nativorum. Duplicem vides vocis significationem; de quarum priore, satis supra in Advocate, & Cennunga. De posteriore Revernus, & Cowellus explicatiùs sic: Regale (inquirit) privilegium est, quo qui fruitur habet villanorum, i. servorum & mancipiorum intra feudum suum propaginem, & potestatem de illis, ut de ceteris suis, seu liberis seu bonis mobilibus vel immobilibus, pro libito disponendi. Vox utroque sensu a Sax. team. soboles, propagatio, quod à tyman, propagare, parere, parum edere; unde nostratium teeming. Per sequelam itaque nativorum, supra, intellige mancipiorum sobolem vel propaginem.

Thelonium.] Vide Telon.

Thesauraria.] 1946.58. & alibi. Officium sive munus thesaurarii vel quæstorii, item gazophylacium, seu locus ubi reponitur thesaurus. vulgò, & thesaurie.

Thor.] 74.18. Vide Othian.

Thrimia.] 845.59, 63, 64, 65. A Sax. ðreo, quod tria sonat, effictum. Est igitur Thrimia trium solidorum nummus. Sic Lambardus in voce. Cl. autem Seldenus tertiam solidi Germanici partem vult, Ternissi eorum respondentem. Cum autem duo thrimiarum millia, è quibus, jure Anglorum, Thaimi capitis aestimatio constat, 1200. solidis respondeant, quibus Mercii Thaimum aestimant, eâ saltém computatione quâ (quinque denarius, pro more Saxo-num, in solidum computatio) 1200. solidi faciunt 25. libras, Thrimia, si moneta percussa genus fuerit, nobis videatur esse trium denariorum nummus: in quo tamen planè non acquiesco, eo quod in Lege Æthelstani regis de Wotis, in Textu Rossen. sic legam: Ceopter þeþgyld 17 cc. 7 vð. 7 lx. ðrim-ra. þ bip tpa hund þeþyllinga be mýpna laze. i. Villani wergildum est CCxvj. thrimia. h. e. du-centi solidi Merciorum lege.

Thumelum.] 765.62. A Sax. ðymel, nobis thambe, propallice. De porco hic dictum, cujus pinguedo ad pollicis latitudinem excreverit.

Ticinium.] 848.27. Pecoris ticinium, & c. Hoc Spelmano, in voce Centus, pecoris cinnitum. Malè, ni fallor, uterque: potius Pecoris cinnicus, quod quibusdam cinnitum, aliis tintinnabulum. Idem autem id quod alius Skella, Skilla. voces omnes à sono factæ, & rem signantes, sonitus gratiâ, pecori impositam, campanulam puta. Verisimilius autem istud hinc videtur, ex verbis subsequens: & unumquodque reputatur melda. i. manifestatio, cui suffragatur illud Amoini, à Cl. Lindenbrogio in Tintinnabula jumentis laudati: Mos quippe (inquit) antiquus inoleverat Francis, & maxime Australis, ut pascens equis tintinnabula imponerent, quo si forte longius in pascendo aberrassent, eorum sonitu dignosci possent.

Timberlode.] 1146.31. 1147.2. Serviturius genus, quo vassallus obligatur materiam sive lignum, de sylva ubi prosternitur ad domini sui domum deferre. à Sax. timbpe, nobis timber, i. lignum, signum; & lode, nobis lond, onus.

Tiparium.] 1114.7. Vide Bulla.

Totum.] 2142.31.39. Est locus ubi aliquando [D d 3] fecit

steris adificium. Ita Cowellus nostras ex Westi Symbol. Vel aliter, inquit Reynerus, est genus luci parvuli, seu loci confiti arboribus minusculis. Sanè eo sensu nobis hodie, a Lust of trees, Gallis Touffe de bois.

Tolnetum.] 949. 11. Impositio tributum, veltigal: idem, ut conjicio, ac Teloneum, ul. Telon.

Tonellus.] 2010. 42. Parvum dolium. A Gall. Tonneau; nobis, a Tunnie.

Torchia.] 2692. 22. Fax, rada; à torquendo. Ex funibus enim tortis, & cerâ circumdatis constat: unde alijs Funale dicitur. Gallis cum Anglis, a Torch.

Tornamentum.] 1453. 32. Torneamenta. 1261. 12, 22, 24. Sunt hastiludia, sive ludia pugna equestris, Gallis & Anglis vulgò, Tournaments. à Gallico tournoyer. i. circumire, decurrere; aut ab Ital. torniare, quod idem. De voce multis Waff. & Voss. qua iterum occurrit, col. 2408. l. 64. ubi hec, apud Tironem exercituum, sic esse corrigenda, ad tyronum exercituum, loca hec prius signata plane probant.

Towagium.] 1941. 36. Idem quod Gallis Touaige, i. navis ductio per naviculas alligatas; sive eiusdem ad alterius navis puppim alligata. Vulg. Towags. Forè à Sax. teon, trahere, ducere; unde eis toza, dux; heper toza, exercitus ductor, vel conductor.

Trabs.] 979. 9. — de cujus ecclesie una trabe v. mille marcas argenti cortosie, unde regis manum impleteret & papæ occupationes falleret. Ditaverat namque Leofricus locum illum auro & argento, geminis & reliquis. Trabsella (ut Waffius conjicit) qua cristam muri seu antemuralis, (ut quidam vocant) altaris faciebat. Talis (ni fallor) struenda illa pranobilis, lignea quidem, sed singulari operâ, artificioque sculpti, perfecta, ac à fronte deaurata, qua in majori ecclesia Cantuariensi, retro summum altare, transverso choro erecta, nuper fuit: & quâ de causâ sublata, cum omnibus reliquiis, & id genus offendiculis sacris olim repurgata, nec ipse video, nec, ut opinor, quisquam alium ad fabrietatem sapient. The skreene vulgò vocabatur, quod reliquiarum scrinia olim ibi reposita. Unde illud Gervasis nostri Derobern. 1289. 60. Scrinia reliquiarum de sublimi trabe deorsum in pavimentum dejecta confracta sunt, & reliquie dispersæ.

Traditio.] 215. 1. 222. 21. 655. 23. Proditio: vulgò, Treason. à Gallico trahison. Ita Traditor, 260. 19. 548. 19. pro proditor. vulg. a Traptor, Gall. Traître. Hinc nostrum to betray, pro prodere, insidiari, Gall. trahir. Quid autem Traditor sis sermone ecclesiastico, vide apud Ludovic. de la Cerda, Adversar. sac. ca. 35. 3.

Traditiole.] 2601. 54. Traditorum. i. proditorum mare.

Transversum.] 912. 53. Traversum. 468. 63. Idem quod alibi Transitorium, quandoque Passagium: veltigal sc. sive census ob veniam transiendi, sive pecudes agendi, quidve portandi per terram alienam; quod nobis cum Gallis Toll travers dicitur. De quo vide Cowell. Term. Juris, & Cograv.

Traylbaston.] 2494. 49. 2530. 17. 2559. 64. 2606. 47. Walsingham, in histor. ad ann. 1305. Traylbaston: quod (inquit) sonat Trabe baculum.

Mat. Westmonasteriensi, ad eundem ann. Traylbaston. Insistentium ipsum, una cum nominis ratione, (hiquidem ab eo ceteris omnibus historicis luculentius exhibitum) habet ipsissimis ipsis verbis: Circa eadem verò tempora processit in publicum novum inquisitionis Breve, quod Anglicè dicitur Traylbaston, contra inculores alienarum terrarum, qui propter timorem conquerentium, ipsas terras, vel prædia, in manus potentum alienarunt. Et contra conductitios hominum vapulatores, qui ab uno viro conducti, volebant, propter unam summam pecuniz, alium vapulare, & iterum à vapulato propter duplum centum vel amplius, revapulare nequius conductorem. Et contra conductitios, promptos ad capiendas scissinas, contra iustitiam, vi & armis, in ecclesiis, terris & aliis tenementis. Contra hujusmodi pacis infractores, raptores, incendiarios, murtheratores, pugnatore, & falsos assilatores, deputantur per Angliam diversi iusticiarii per hoc Breve, ad faciendum vindictam in nationibus inopibus, increpationes in populis locupletatis. Per hoc quidem Breve, multi perempti, multi noxi, pauci innoxii sunt inventi. Adeo quidem rigide processit hujus coercionis iusticia, quod pater proprio filio non parceret, sed increpans castigaret. Praetimore autem multi exterriti, spontaneè exulabant, & per fugam & redemptionem pecuniz crevit flicus. Sic ille. Traxit Gallica, composita (ni fallor) à traxer. i. venatorum more persequi, investigare, indagare, inquirere: & baston. i. baculus, fustis: quasi in percussores & pugnatore ejusmodi præcipue formata inquisitione.

Trepper.] 2672. 2. Aluchina bellica, saxa ejaculans ingentia, ad muros diruendos; & haucero nostro, trepoget; alius, trebuchetum; Gallis, trebuchet; ab eorum trebuchet, quod est ex alto aliquid deturbare. De quo pluribus doctiss. Vossius & Waffius in voce, quos velim adeas. Nec hoc tantum sensu vox ista nostratibus olim nota: nam & machinam signavit, quâ mulieres in vicinarum infestationem rixasas, in fluvium vel puteum precipitabant, & inde tandem extrahabant. Vetus liber in ecclesia Cantuar. Hadlegh. Et Trebuchetum dicti manerii debet stare juxta stagnum molendini aquatici Dni Prioris in prædicta villa. Tumberellum aliter nominantur: de quo alius ejusdem loci codex MS. sic: Middelunc. Tumberellum verò stat ultra quendam puteum ex opposito manerii, versus austrum, in quodam loco vocato, Suthmede. Vide Tumberellum.

Trestella.] 2011. 4. Idem ac Gallis Tresteau. i. Tripus. a Trestle vulgò.

Treux.] 522. 39. 941. 40. Inducia ad tempus aliquod, fide dissidentium, firmata. Vulgò, Truce, Gallis Treves, unde & Treux coiffe sensu, quomodo 506. 27. 597. 30, 50, 62. Forè à German. tructue, Sax. tpeope, fides. Vox omnibus notissima.

Trewix.] De voce jam dictum in Treux.

Triare.] 2068. 15. Vex juris nostri forensis, causam agere, rem probare, actione experiri, examen liti subire, notans; vulgò, to try: à terere, inquit Minshus. Malim à Sax. tþipian, quod probationibus innocentiam suam ostendere significat: item, fidem suam injustè in dubium vocatam probare, seque dignum cui fides habeatur: fidem sc. vel fidelem; qui Sax. tþype dicitur, Angl. true: atque hinc & fidem, & probatum amicum.

vulgo dicimus, a true, or a tried friend.

Tributarium terræ.] 2219. 34. Dedi etiam illi x. tributaria terræ bipartita in duobus locis, &c. Ubi x. tributaria terræ, pro terris, forte, tot tributariis, hominibus sc. qui censum reddunt annuum, elocatis; vel ubi x. homines ejusmodi inhabitant. Sed amplius cogitandum.

Tricennalia.] 1879. 28. 1885. 19. Vide Tricenarium officium.

Triformium.] 1294. 50. & alibi. Supra quem-murum via erat quæ triforium appellatur, & fenestraz superiores. 1298. 43. 44. 58. Imo in ipso muro, in modum claustris, per mura seu parietes interiora, eo fine ducta, ut transistum praebeas locum ambire sive perambulare & circumire ex alto volentibus. Nobis hodie, a thorough-fare, pro loco pervii, i. viâ publicâ, à Sax. Dufh, per, & fapan, ire: Belgu, decur-taren. ¶ Eadem, ni fallor, (Parvitiū) vocis

Parviti-
um.

ratio, de quo Mat. Parisius, histor. pag. 798. 17. Cogebatur (inquit) ille pauperculus multis diebus scholas exercens venditis in Parvitiolibellis, vitam famelicam protelare. Quod ecclesia partem quandam inferiorem, à parvo pueri ibi edocti ita dictam, autumat D. Walsius, in Glossario. In eandem sententiam Cl. Vossius, (parvulorum enim scholam, vel gymnasium, vertit:) ut & ante horum utrumque F. Cl. Isaacus Wakus, in Muzæ regnantes, aliique. Quorum pace, vocem ortam, & Latine factam conjicio à Gallico Parvis, alias Pervis, quod (Cot-gravio teste) templi; magis autem propriæ, palatii, aut alterius ejusmodi domus atrium exterius, significat. Priori vocis sensu vel notatione, Parvitiū accipiendum puto apud Parisiū, pro sacrarum edium atrio scil. vel porticu: posteriori verò, Pervitiū apud Fortescutum, de laudibus Legg. Angliæ, ca. 51. & Pervitiū apud Chaucerum, pro palatii nimirum atrio, vel arcu illâ à fronte aula Westmonasteriensis, hodie the palace yard vulgò nuncupatâ, quem in locum diversorum plenum, hodieque diebus juridici clientes cum causidicis (quoties opus fuerit) consulunt, forum & aulam strepitum repletam exeuntes, seclens se conferre. Et quod ita etiam se res habuerit tempore Fortescuti, verba ejus satis arguunt: Placitantes (inquit) tunc se divertunt ad Pervitiū & alibi, consulentes cum servientibus ad legem, & aliis consiliariis, &c. Quæ de loco eo nomine noto, non autem de novus exercitio sic dicto (ni fallor) intelligenda. Ad vocem apud Oxonienses quod attinet, eam accipiendam arbitror alterutâ notatione; quatenus sc. sive porticum signat, sive exterius atrium: quod exercitū ibidem sic vocata, cum quasi pravia sint & preparatoria, ad doctrinam tantum porticum vel exterius atrium, non ad penetralia vel adytm ejus, pertineant; peracta nimirum à nondum graduato, talibus sc. qui nullo gradu scholastico vel Academico adhuc insigniti, liberales artes à limine duxerant, vel ab atrio salutarunt; in domum ipsam transire, aut ades intrare, nondum permissi. Parvitiū itaque alias Pervitiū, à Gall. Parvis, al. Pervis, pro porticu, vel atrio. Unde autem vox illa Gallica? Quod à Latino parvus veniat, justè dubitandum censet. Quid enim porticus aut atrium ejusmodi ad parvos, parvulos, aut pueros: aut quâ tandem ratione parvulus censenda magis propria vel peculiaris quàm adultis? Præterea, refragatur vocis interdum scriptura per e, Pervitiū scil. ut apud

Fortescutum, & Chaucerum. Si replicetur, dissertationes illas Oxonienses, Parvitiā dictas ita esse nominatas, respectu quarundam aliarum, quas magnas vocant: respondeo, dissertationibus ejusmodi id nominis (olim penitus incogniti) recens datum, idque ab eo solummodo qui vocem à parvus trahere conatur. A parvus igitur vocem ortam affirmantibus assentire nequeo. Num itaque à prævius; quod per atrium & porticum in domum recto pede ducitur? Mallem, ut supra monitum, à pervius, quod ejusmodi loca pervia sint, non clausa, sed quæ liberum omnibus præbent ingressum: eodem planè sensu, ac forum illud divi Nervæ, quod etiam Lamprius, transitorium; Aurelius Victor autem, pervium vocant. De quo vide Cl. Casaub. & Salmasium.

Trigintale.] 1914. 40. Vide Tricenarium officium.

Trinovantium.] 2484. 20. — & ædificavit (Brutus) civitatem quam Trinovantium nuncupavit, quæ modo dicitur London. Historiam olens hæc Monemutbensis; quibus credat cui placeat. Alibi quidem, Lelandi & aliorum pace, cum præstantiss. Cambdeno, & aliis, aliter visum. Locus autem unde illud aliud nomen, London, sortitus sit, jam offensum in voce.

Cygea
castro. is
Trenovantium.

Tristia.] 367. 33. In quo Rex cum cæteris superior constitisset, secundum legem venandi quam vulgus tristiam vocat, singulis proceribus cum suis canibus singula loca delegat, ut oblecta undique bestia, ubicunque eligeret exitum, inveniret exitum. Locum integrum exhibui, ut Tristia, & hic & apud Mat. Parisium, quid sibi velit, in promptu sit. Servitiū vel officium planè sapit, fiducia mixtum: & ad immunitatem à tali onere & fiducia significandam quandoque extenditur, de quo vide Alanvodium nostrum a Cornello exhibitum in voce; quæ Chaucerus utitur pro metâ, vel limite: nec, ut appareat, incongrue. Origo, ni fallor, à nostratum Trust, i. e. fides, fiducia. unde illud equitum Cocci, Institut. par. 4. pa. 306. ¶ De Tristis, antiently written traistis, and is derided of traist, i. trust, and signifeth, ubi alii homines manentes in eadem foresta tempore quo dominus chaceaverit in eadem venire debent, & consili sunt, Anglice, are trusted, ad tenendum leporatios certis locis assignatis pro feris ibidem expectandis & capiendis. Qui etiam esse de hoc servitio.

Tristegum.] 2316. 63. — post prandium cum intraret cameram vidit unum tristegum cum imagine ad similitudinem unius sagittarii, &c. Vocem usurpat etiam Greg. Turonen. hist. li. 8. ca. 42. item Mat. Parisius in histor. minori MS. unde hæc per illustrem illum genere & eruditione virum, Rogerum Twysdenum, equitem nunt. & Baronetum, nuper excerpta, mihi quæ perhumaniter transmissa: Anno Dom. Mclv. natus est Londoniis pridie kalend. Martii Henrico novo Anglorum regi ex Alienora regina sua filius legitimus, & vocatum est nomen ejus Henricus. Fuit autem magnificus rex Henricus filius Matildis, quæ prius fuerat Romanorum imperatrix, & postea comitissa Andegaviz, quæ, ut prædictum est, clam concepit ab Stephano qui eam duxerat ad comitem Andegaviz maritandam in nave, sc. in quodam tristego navis ipsi pro thalamo præparato, quæque citò comiti sponso suo copulabatur. Latuit ille conceptus

[D d 4.]

omnia

omnem hominem præter ipsam solam, sicut & ipsa confessa est quando rex Stephanus parabatur ad prælium apud Egelaw planitiem quæ in paribus Angliæ est occidentalibus. Vox ortu Græca: Græci enim *πλῆθος* pro certâ contignatione. *Alb.* 20. 11. *πλῆθος* vertitur tertium cœnaculum, Anglicè the thiro loft. Idem forsè quod Latinus solanum: vulgò a Dollar. Tristega doctiss. Junio, & aliis, pro tertium contignationum edificio, quia singula sunt tella suis tabulatis. Ita quod, in tristego navis, (ut nobiliss. ille Baronettus, in suâ de voce conjecturâ mihi simul aperta) idem sonat ac, in quodam tertio navis tabulato.

Tricenniarum officium.] 403. penult. Officium illud pro defunctis, olim Trigintalia, atque inde Tricentia, vulgò dictum, quod scil. ad unum mensis terminum, i. triginta dierum, à missifico pro animâ defuncti, ut dicunt, præstatur. Vulgò alias, a *Doneths mind*.

Trichinga.] 818. 67. Centurias quas Hundredas dicunt, & Decurias quas Trichingas vocant, instituit, &c. Alias, & forte rectius, Tichinga, vel Teothinga: à Sax. *Teoð*. i. decimus. Significat autem deitas familias, pariter inter se obligatas, ac Regi sic obstrictas, ut quod una erga eum peccasset, id necesse haberent præstare universa. Quique caput harum foret, Teothingus, aliàs Teothung-mon, vulg. *Trichingman*. i. Decurio, dicebatur. De quo pluribus Spelmannus in voce *Fruborga*, & nos supra in Decima. Non tacendum interim vocem alio sensu quandoque usurpatam, sc. pro certâ comitatus vel provincie parte, quod sensu Trichinga recte scribitur. De hoc autem vide *LL. Edo. Confiss.* ca. 34. & *Cowellii* locum in voce.

Trivallis.] 2407. 14. — imperator pactâ cum duce Austriæ tertia parte provenientis commodi, regem Ricardum dominicum adhuc characterem portantem in suam traduxit custodiam, & posuit eum in trivallis, ubi dicit Aristoteles, Bonum est occidere pauperem. Scribe Trivallis: Castelli nomen est, *Mat. Parisio* Triballis dicti, *Hovedeno* verò, qui carcerem vocat, Trevellis.

Truffa.] 1278 63, 64, 67. *Truffa*, sive lusus, ac nequitia eorum qui vulgaribus magis placere animus student, quam viris piis & gravibus. A Græco *τρυφή*, quod delicia ac luxum notat. De quo pluribus l'offius, quem vide. Gallus truffe, & truffier, eo sensu. atque hunc forsè nostratium triffes, & triffing, ut & Truffeles hic, 3064. 60.

Truncus.] 547. 32. 1399. 57, 64. Capsa, arca, cista, serinium: vulg. a trunk, Gallis autem, sensu quo & hic (nempe pro pauperum cistula in templo posita) tronc; à Latino truncus, eâ significatione quâ stipitem notat, quod ex eo fieri solet.

Truffare.] 2594. 50. Suffarcinare, convasare, vasa colligere. A Gallico *trouffier*, unde nostratium to truffe, & truffe up, illo sensu.

Tumberellum.] 2021. 52. Instrumentum inventum ad pœnam mulierum rixosarum, quo in aquam deiciuntur, immerguntur, & cum bene madide, & pota tandem extrahuntur. Vulg. a *Tumbzell*: forsè à Sax. *tumban*, unde nostrum to tumble, Gall. *tomber*, volvere, devolvere, volutare. *Bracteo* Tymboral, & Tymboral.

Tungratio.] 898. 15. Tungravius. 902. 21. à Saxon. *tun-gep*, id est, villa præpositus, à *tun*,

hodie totius, villa; & *gep*, præpositus, præfectus.

Turnum (al. Turnus) Vicecomitis.] 2021. 60. 2053 26. 41. & alibi. Ad verbum significat Vicem vicecomitis, id est, duo tempora in anno, quibus ille universi comitatus sui conventum celebrat. Idem, ut fallor, quod Saxonibus *scype-ge mote*. De quo vide *Cl. Seldeni* Not. ad *Eadmer.* pag. 166. & *Cowell.* in voce. Vox est à Gall. *tour*, quod nobis *turne*, i. e. vicus.

Twelfthindus.] 823. 23. 846. 24, 25. Vide *Hyndenus* homo. Postea, 854. 17. occurrat Twelfthindus, sed mendose, nec aliter locum ipse. Utrumque sic restituo: Et si eveniat ut aliqua tribus adeo magna sit & fortis, intra tertiam sive extra tertiam. (sive sit de classe) twelfthindorum, sive twyhyndorum, ut rectum nostrum distorciat, &c. Sic enim Saxonice habetur in *Textu Rossensi*: *And gif ðonne þ gebyrge. þ ænig mæg þ to ðam tƿpang rý. 7 to ðam mycel. innon landeƿ oððe to ðon landeƿ. xii. hynde oppe tƿpyhynde. þ ur uper rihter pýpnen.* &c. Hic autem alius *Thegen*, al. Liberalis homo dictus. *LL. Canuti reg.* Latine exhibitâ in *Text. Rossensi*: Si in domo liberalis, quem supra *Thegen* nominavimus, & quidam dicunt *Twelfthindman* hoc sit, &c.

Twylindus homo.] 767. 30. Præter hunc, sæpius in hoc opere occurrunt *Sexhindus*, & *Twelfthindus*: quorum singuli, qui & quales sint, superius dictum in *Hyndenus* homo. quibus adde *Lambard.* in voce *Æstunatio*; item in *Itinerar.* *Canis*, in *Mepham*: doctiss. etiam *Spelmann.* in *Homo*. *Dictiones planè sunt composite. Quod autem hindus* (posteriorem compositis partem) à centum deductum volunt, suspensum hoc mihi; utpote cum non *hund*, sed *hind*, constanter scripsum occurrit. Ab *hyndene* potius potendum reor, ut supra fusiùs in *Hyndenus* homo. Hic autem al. *Ceotlman* olim dictus. *LL. Canuti reg.* Latine descript. in *Text. Rossensi*: Si quis per *Hloth* occiderit hominem quem quidam Angli vocant *Twylhinde* & alii *Ceotlman*, qui illum, &c.

Tyhytyg.] 926. 41. i. accusationibus infamatus. *Paris*, implicatus. Vox merè Saxonica, composita à *tyht*, accusat. & *byrig*, (unde nostratium *tylsp*) implicatus, occupatus, versatus.

Tyhtlan.] 894. 41. Vox omnino Saxonica, accusationem signans.

V.

Vacatura.] 1035. 10. 1388. 8. Beneficium ecclesiasticum nondum vacans, sed vacaturum.

Vadia.] 1309. 20. Stipendium, salarium, præmium, merces. vulgò, *Wages*, Gallice *Gage*.

Vadiare.] 821. 62. 844. 24. Pignori supponere. Bellum autem vadiare, 937. 55. quid sit, vide supra, in voce Bellum.

Vadium.] 658. 25. Pignus. Saxonibus *peð*. Vadium autem mentiri. 762. 46. est pignus depositum deferre; cautionem pignore firmatam negligere. Quod enim hic mentiri, Saxonice habetur *aleoga*: hoc autem ab *aleogan* fluens, mentiri; & per translationem non curare, significat. cui contrarium *gelextan*, quod implere, præstare, exequi, sonat. unde illud in *LL. Aluredi*, ca. 1. ubi de juramentis & pignoribus: *þ is þonne rihtre to aleoganne. ðonne to gelextanne.* i. tunc iustus est ut restituat,

hac, quam impleat. Vel, (ut Lambardus) refiliat potius quam capto insiliat. Alibi, ze hion zeluzon eoppe pedde 7 eoppe adar. i. Pignus & juramenta eis non prestulisti. Item, heo hype gehat aleah. i. votum ipsa violavit.

Vadium ad remanens.] 1387. 4. Vadiumonium, forte, vel pignus, penes quem deponitur, tanquam consecratum, remansurum; condicione, vel de qua cavetur non prestita.

Valectus.] 2541. 31. 2563. 15. & saepe. Alibi occurrit Valectus. Vox satis diverse significatio- nis. Nobilem enim pupillum quandoque sonat, equitis scilicet, aut alterius viri nobilis defuncti filium & heredem, nondum mature aetatis, coque alterius patrocinio & consilio mancipatum. Interdum ingenuum & generosum juvenem regi, aut magno ali- cui viro a sequela & familia, puta a cubiculo, aut ejusmodi. Hinc autem ministerium militare, juvenem bellicosum: talem, ut fallor, qui alibi, quandoque iustitiam, quandoque ierem, quandoque iungit nominatur; equus scilicet. (militem vulgo vocant) a servitio vel ministerio. Gallia Valet, apud quos hodie, ut & apud nostratum posteriores, vel equisonum & simulum, nomen factum est, & in Warlet tandem transiit. De quo plurimum illu- striss. Seldenus, Tit. Honor. par. 2. ca. 5. §. 47.

Vanga.] 1459. 8. Unde factum est ut rustici im- petiti vangis & fossoribus assueti, armis militaribus gloriarentur inviti. Ubi fossoribus pro fossoribus, fossorium autem, ut & vangam fossus veris li- gonem. Vocabular. Anglo-Latin. ann. 1440. con- scripsi. Spade. Vanga. Fossorium. Origo forte a Saxon. fangan, quod Belgis V. pro F. amantibus, vanghen. i. e. capere, manu prehendere: nobis hodieq; to lang, o; long. unde & lango, & lingers, pro manibus, & digitis: item & unguibus.

Vassallus.] 1122. 5, 7, 13, 17, &c. A Vassus, di- minutivo vocabulo, cliens fiduciaris inferioris or- dinis. Unde Vassallagium, h. e. Vassalli obsequium; quod & Homagium, pro synonymis. Sunt qui & hoc & Vassus, a Latino vas deducunt: verum si (ut Lindenbrogio traditum) vocabulum sit ortu Gal- licum, mihi persuaderem ut veniat a Gall. bas al. basse. i. e. humilis, submissus, inferior: unde iurisdic- tio quam bassam vocant, alta e diametro opposita. Talis etiam hominis ejusmodi conditio: siquidem qui Vassus factus, domino & patrono suo reditur de- votus, addictus, ejusque potestati & dominio sup- ponitur, servitium & voluntatem suam, tanquam homo ejus (ut loquuntur) subicitur. Huic assi- pulatur vocis (bassus) eopse sensu usurpatio in quibusdam L.L. Aleman. & Longobard. locus a Lin- denbrog. & Spelmanno in Glossar. suis jam signa- tis. Adde (quod me docuit Martinus in Etymo- logico) B. in V. consonum in scriptura Longobard. (quibus ista vox mirè familiaris) mutari solitum. Item B. & V. Gothismo confunduntur. Idem Mar- tin. in voce Ovis. Nec hoc Longobardis peculiare, ut Vossio monitum in voce Scutia. Hinc forte Bal- livus (i. prepositus) quandoque scribitur Wallivus, quomodo apud Haudum in Metrop. Salzburg. 10. 1. pa. 425. Hinc porro Vandum (vexillum aut sig- num militare notat) pro Bandum. Sanè B. & W. pro una littera apud Germanos ferè haberi Besoldo ob- servatum, in De nat. Pop. cap. 18. pag. 83. Vassal- lus autem quandoque scriptum occurrit Vassallus. Nec plus mirandum hic, B. in V. mutatum, quam

è contra V. in B. quomodo in voce Baro, quam à Latino vir, viri quidem doctiores, & judicio pre- stantiores corruptam existimant. Vide Aldi Ma- gnii Schol. in C. Jul. Caesar. Commentar. pag. 121. & Bonavent. Vulcan. not. in Jernand. pag. 180.

Vastellum.] Vide Simenellus:

Vastum.] 1887. 52. Significat terrarum sive domorum devastationem. Vulgo, Vlast. Vide Annus & Vastum.

Vavator.] 1399. 47. Vavassor. 473. 62. Idem (uti censet Cl. Seldenus) ac medompa degen. i. mediocris Thainus, Saxonibus. Vide Milites, & Covellum, in voce; imprimis autem cund. Selden: Tit. Honor. par. 2. ca. 5. sect. 4. pag. 625, &c.

Velvetum.] 2711. 52. Sericum villosum: pan- nus holofericus. Vulgo, Helvet.

Venarium.] 931. 32. pro venatione, ferarum scilicet, sectatione, sive persecutione, quod Gallis ve- nerie, Sax. huntsh, al. huntroph.

Venatio.] 803. 54. 1024. 30. Ferina; sic dicta quod venatione capiatur: Gallis venation, unde no- stratum Venison.

Venella.] 1921. 14. 2143. 18. Viculus, angipor- tus, vulgo, a lane. Hinc forte Gall. venelle du- liè, pro spatio inter lectum & murum. Vocem ha- bet crebro in Antiquitat. urbis Cantuar.

Venia.] 1937. 21. — quod fratres nostri ad Veniam sint domi in capitulo, &c. Ad veniam sc. pro delictis, regula nimirum monachice violationibus, petendam, & impetrandam.

Veronica.] 1221. 25. 30. Gallis Veronique. Chan- cero nostro Wernacle; quod quibusdam ænopolis, ut & aliis domibus urbanis olim pro insigni pra- foribus appensa. Verbi amplior explicatio ex ipso loco petenda.

Vestiarium.] 1300. 14. In ecclesiâ locus sacris vestibus reponendus. Vulgo, a Westry.

Vestura terræ.] 767. 14. Segries quibus terra vestitur: unde & nomen. Monendum hic, quod in lege Saxonica, ubi hec habentur, quadam sunt quæ hac in versione planè desiderantur, viz. se ðe hæp ðys hyða. se sceal tæcan sýx hyða ge- fetter lande s. i. qui decem occupavit terræ hydas, in dimittat sex hydas tegetibus satas.

Vetetur cantuum codicellus.] 1389. 43. Ita hic vocatur liber ille, quem Reger. Hovedenus, fol. 283. a. Troper pro Tropet, vel Tropas, nuncupat, Mattheo Parisio & aliis Tropatum, de quo vide Watsings, & Vossium in voce: item Cl. Selden. not. in Hengham, pag. 141. 142.

Uffers.] 1195. 17. Præterea rex Tancredus dedie regi Angliæ quatuor magnas naves quas Uffers vo- cant, & xv. galeas. Naves has Hovedenus, fol. 391. b. Uffers nominat. Cur ita dicantur, non li- quet. Forè fuerit vox loci propria. Uscunque, iis similes fuisse conjicio qua in annalib. monachi S. Pantaleonis apud Coloniam Agrippinam, ad ann. 1203. Uffers dicuntur, & postea apud eundem, ad ann. 1224. Uffers: quæ quidem, uti hæc, grandio- res. V. Voss. in Uffaria.

Viagium.] 2540. 48. 2566. 11. & saepe. Iter, expeditio, profectio. Vulgo, Wlage, Gallis Voy- age: à via.

Vj. hundus homo.] 767. 31. Vide Hyndenus homo.

Villanagium.] 1435. 44. 45. Proprie & preside sumptum

Glossarium.

sumptum servitutem signat à villano, i. colonarie conditionis viro, vel villa adscriptio, obita; quandoque tamen ponitur pro manerio vel fendi circumscriptione villani adscribuntur; quandoque pro villanorum ceteris; quandoque, ut hic, pro terra sic à dominica distincta, ut cum hac à domino sibi reservetur, illa colonis, villanis, & id genus fructuariis clocetur: ac eadem, ni fallor, est qua Saxonibus, al. neart-land, al. utland, quandoque zafolland, dicta. Unde est quod hic dominia, & villanagia, ut contraria, opponantur. Vulgò, Villenage, Gall. fief roturier, al. heretage en roture.

Villata.] 1409.58. 1410.52. 1411.1. & alibi. Pro villa, vel villula. Gallis villerze, item (ut & Anglis) Village.

Villenagium.] 1635.3. Servituti iugum: servitutum ejusmodi status & conditio, quos Villaines, i. mancipia dicimus. Vulgò, Villenage.

Virgata terra.] 767.28. Saxonice (inquit Lambardus) gypolano, nunc vulgò, Paro-land; fundi nempe mensura quantitasque pro ratione loci diversa; nonnullis enim in locis ex 20. aliis ex 24. aliis ex 30. constat acris.

Visibilis.] 147.11. — visibiles hostes, &c. mendose pro risibiles: de quo vide Infibilis.

Visnetum.] 1387.13. 1917.56. Quandoque vicinetum. Vicinia. Gallis voisinage. Quod apud Mat. Paris. Hist. 100.50. habetur Insuetio, corrigendum, ut horum priorum locorum, Visneto. Aliam vocis notationem vide apud Voss. pag.637.

Vitus franci plegii.] 2015.48. Est inquisitio aut examinatio an omnes duodecim annos nati, ut ultra liberum plegium habeant, id est sponsores vel vadem capitalem, quod regis pacem conservarent. Hoc apud majores nostros in usu fuit. Sed bodie statum juramentum cuiusque qui annum duodecimum compleverit. Hoc autem praprium est, quod in Curia vel confesso quem Letam vocant, fit. Plura vide apud Spelm. in vocab. Francus, & Leta.

Vitulinum.] 2037.19.21. In primis decreta mea in vitulinio scripta in asseribus nigro corio coopertis. Item Decretales in vitulino in corio ligatas. Pelle vitulina, illa nempe membrana, quam Galli Velin, nos Uelame, al. Uelone, dicimus.

Viva pecunia.] 213.23. Idem quod Vivens capitale. 841.1. quid autem autem hoc, vide supra, in Capitale.

Uleus.] 897.57. Vide Ceol.

Unceas ath.] 764.28. Sic enim, quod ibi ex, corrigendum. Voces sunt Saxonica, juramenti generis exprimentes, ab utroque interprete, auctori nostro scilicet & Lambardo, perperam explicati. 7 821 deadan mazaj him ppepian unceayer ap. Text. Rossensis restituit, unceayer ap. i.e. cognati verò (saris) interfecti iusjurandum prastant (eadem ejus) se non vindicatuos. ceayt enim Saxon. lis, iuratum inimicitia; cui un, adversativà particulà, prapposità, contrarium signat. Juramento huic illud affine in ejusdem lra regis LL. cap.24. apay un-paypa dictum, juramentum scilicet de fida illà deponenda, quà, pro more veterum Germanorum, (Tacito teste) quis propinqui sui inimicitias suscipere tenebatur. De quo vide doctiss. equitem Spelmann. & Voss. in Faida.

Unthimannus.] 900.16. Vide Frithmannus.

Ungebendro.] 898.28. Homo qui hamlocnam faciet intra portum sine licentia, & suam in fra-

cturam agat de placito ungebendro, vel qui, &c. Ubi quid sibi velit ungebendro, non est apertum: forte, sine licentia. Locus autem adeo corruptus est, ut vel conjectura vix locus.

Ungeld.] 900.20. Vide Agilde. Botolos. Eimenda. Insolutus. Orgild.

Ungilda akere.] 898.29. — jaceat in ungilda akere. De eo dictum (si sensum loci teneam) qui quid mali faciendo vitam amiserit, ideoque inter sui similes, compensatione & sepultura Christiana multatus, foras projiciendus est. Vide Ungeld.

Unlage.] 924.2. A Saxon. unlaga, quod inquam legem significat, ab un, particulà privativà, & laga, lex.

Unlagium.] 2566.59. Usus. Gallis & Anglis, Unlage.

Utheshum.] 1917.17. Vide Hutheshum.

Utlagaria.] 982.64.66. Quod hic utlagaria. Textus Rossen. Saxonice exhibet utlaga dinga, i.e. delictum quid auctorem reddens ex legem. Unde Forensium nostrorum. Dittarp, illo sensu, ab ut, extra, & laga, lex. Idem est —

Utlagium.] 922.53. Et qui opus utlagii fecerit, &c. Saxonice utlazer popee, id est, maleficium, cuius causà auctor omni legis patrocinio fuerit exclusus.

W

W Alda.] 2140.32. Sylva illa Cantianis pariter ac Suffexianis decantatissima, Ethelwerdo olim ob immensitatem & opacitatem immanis dicta, vulgò, the Weald, alias the Weald of Bent; de qua Cl. Cambdenus, semel iterumque. Vox est à Sax. wald, al. peald, i. sylva, saltus, traximus sylvestris. De sylva sic dicta, multis Lambardus in Cantio suo, pag.209, &c.

Waliscus.] 764.17. Regis equi Waliscus, qui nuntiare possit ad eum, weregildum ejus est (C. c. s. In eundem sensum Lambardus: equit regis Waliscus, &c. Hæstia. Sani cyninxer hopy pealth, equisonem regium signat: pealth enim hic, non Wallum, sed servum (Arfrico mancipium) notat. Vide LL. Ethelred. apud Lambard. par.2. cap.7. ubi ipse, ut auctor noster hic, col 900. lin.4. Sax. pealth. Latine servum vertit. Ita ut hopy-pealth idem sit ac Saxonib. alias hopy-degn, pro equisone, vel equorum custode; domino scilicet à re equaria. (ni fallor) affine posteriorum Rad-cniht, al. Rad-knight, id est, ut opinor, nuntius equestris, vel qui domino est a servitio equestri, vel ab equitatu; ut qui, lege pradii sui, cum domino equitare teneretur. De quo vide Bracton. li.2. de acquir. rer. dom. cap.16. & 35. & Flet. li.3. cap.14.

Walla.] 1930.61.62. Walla. 1937.26. Walla. 2141.62.63. Alurnus; vulgò, a Wall à Saxon. peal, Belg. Walle: d'espisibnt proprie: ex Latino vallum. Hinc murus ille, agger scilicet maris obiectus, apud Romneiensis in agro Cantiano, vulgò, Dineburgh-wall dictus.

Wallicus.] 725.8. Postquam contigit Britones modo Wallicos, à quodam duce eorum & wallone sive à Galaes reginula sic vocatos, &c. In eandem sententiam; Galfrius ille Monimuthensis, & ejus (inquies, non pauci. Quam ut missam, nepote a doctis viris satis jam convulsam, Giraldum illum Cam-

Cambrensem, ejusdem aevi scriptorem, audiamus: Wallia (inquit) non à Wallone Duce, aut Wendolobena regina, sed à barbaricâ potius nuncupatione nomen accepit. Saxones enim regno occupato Britannico, quoniam linguâ suâ extraneum omnem Walb vocant, gentes has sibi extraneas Wallentes vocabant, & regionem Walliam. In eadem sere verba Poljdorus Vergilius, (hujus, ut apparet, assertionis non primus inventor, etsi, ut gloriatur, ut D. Poivello ad Giraldi marginem & alibi, recte observatum.) Hist. Angl. li. 1. quem etiam vide lib. 3. Hos sequuntur Paul. Jovius à Vito Basingstochio exhibitus, Notis ad Hist. Brit. li. 9. cap. 7. Humphr. Lhyd. Descript. Britann. Fragment. fol. 46. b. Guil. Lambard, verb. explicat. ante archæonom. in voce Wallus, prædictus etiam D. Powell. Descript. Wallie, l. 1. Historie præfixa. Guiliel. Cambdenus, in Britannia sua, de Cambro-Britannis & Cornubiensibus verba faciens, & plures alii: quibus ipse potius assensior quam aut Monmouthensibus illis, aut aliis, qui vocem Wallicus, Wallucius, Wal-lus, à Gallo ducunt; ut & Wallia à Gallia, quasi gens sic dicta originis fuerit Gallica, & inter Gal-las, Saxonum opinione, censenda, numerandaque. Sic inter nostrates Richardus Versteganus, Resiliens. ca. 5. quem in hunc finem citat Spedus nostras de Wal-lu agent, & alii quidam. Inter externos autem, Buchananus, Rerum Scotic. li. 2. (quem citat doctiss. Cambdenus, in Britann. cap. 1. haud procul à fine) sed & Philippus Cluverius, in German. antiqua, lib. 1. ca. 9. necnon Gerard. Jossius, de vitus sermo. lib. 2. ca. 20. pag. 317. Inter utrumque clymon incertus hic incedit (inter alios) Spedus nostras, ut supra. Horum autem posteriores (qui scil. Walliam à Gallia, & Wallos à Gallis denominatos asserunt) gentem sic dictam putant à Saxonibus (Teutonice originis, & Teutonicam dialectum sequenti) W. pro G. usurpantibus. Britones autem sic (Gallos scil.) vocasse credunt Saxones, quia insulam hanc ingressi, populum non solum Gallice loquentem, sed & moribus cultuque Gallie fuisse adfinitem deprehenderunt. Is autem assensum non possum; siquidem vox ista pealh, pro Britanno, non à primo Saxonum in hanc insulam adventu, (ut assertionis illius auctoribus allegatum) nec per aliquod temporis spatium postea, donec sc. Britanni in universum eversis, & in externa loca fugati erant, inolevit, imò nec à Bedâ, (datâ licet opportunitate quàm idoneâ, lib. 5. ca. 10. b) qui Historiam scripsit anno Christi 731. vocem Walli aut Wallia, nec ab Aluredorege, ejus (ut ferunt) interprete Saxonico, qui regnare cepit anno salutis 871. & desit ann 900. vocem peallay hoc sensu usurpatam invenio: sed ejus loco Britones, Britannia, Britannia, Latine; Saxonice verò Bpyt-tay, Bpœotene, Bpœoton, Bpœtene, Bpytene, aut simil. Gallia interim regno, non Wallia, sed ut hodie Latine Gallia; Saxonice verò Galha, Galhe, Galha puce: populo Gallico, Galleay, Galha-cynne, aut similiter; non palleay, per totum librum nuncupatis: uti, devictâ tandem Britannia, qui in Gallia trallum Armoricanum transfretarunt Gal-pealay nominarunt Saxones. Hoc autem quam incongruè, si Gallia & Wallia idem essent sensu; cum in patriam jam, quasi postliminio, reversi, & pristinis sedibus potius, Galleay potius, saltem Bpyt-Galleay (uti & regionem & linguam illam Armoricanam; Brittonicam vocant) Saxonice nomi-

narentur, non autem Galpealay. Quippe si Wallus Gallum, Wallia Galliam, apud Saxones significaret; cur ab eis mutaretur hic litera G. in W. rentâ interim ab eisdem eadem litera G. in vocibus Gallia, & Gallus? Regeres forte quæ Britwalorum, ut & Walorum mentionem in Chronologia Saxonica factum ante Britannorum plenum exterminium, & in partes Wallie prestigationem. Respondet. Nil refert; nam & ante Saxonum in hanc insulam à Britannis invitationem utriusque mentio fit, quemadmodum & Britwalanorum in Annalib. Sax. a RR. Armachano citatis, vel Lucii regis ævo. Primord. Unde luce videtur clarius Chronologiam illam ali-quandiu post excidium Britannicum fuisse conscriptam, auctoremque pro ætatis sua more loquentem, cujus etiam rei argumentum dat, & Beda, & interpretis ejus (ut alios taceam illorum temporum historicos) alienum de voce Wallus, aut pealh pro Britanno (ut jam monitum) silentium: quæ quævis in L.L. Ina regis, Aluredi præcessoris, non semel occurrat, hæc tamen non nisi longè, per centum scil. ad minus annos, post excidium Britannicum, lata fuerunt leges. Præterea, nomen pealh Cambro-Britannis contumelia vel ignominia causâ datum perhibent Balans, Buchananus; (ideoque forte Ninio, & Asferio, hominibus Britannis, amissum, quorum posterior Angliam vocat antiquam Britanniam:) quid autem contumelia, vel ignominia in illo nomine à Gallia vel Gallis ducto? Dicitur insuper nomen istud pealh Cambro-britannis in hunc usque diem penitus esse ignotum, qui aliud interim nomen hand agnoscunt quam Cambrotum. Estne autem verisimile nomen istud eos adhuc latuisse si (ut ista clamat derivatio) à voce Gallus, aut Gallia petendum sit? Hac igitur etiam rejectâ, restat ut alteram, à pealh scil. pro externo vel peregrino, pro virili corroboremus. Vel hinc autem sat planè liquet Wallos inter peregrinos apud Saxones olim habitos, quod in L.L. Ina regis Anglo-Saxonici, cap. 22. ubi agitur de peregrino caso compensando, Walli, perinde ac si esset externus vel peregrinus, expressa mentio fit. Porro, peregrina sive aliena lingua perveniunt, sive interpretes, Saxonum linguâ erat pealh-rod, al. palh-rod, ut apud Bedam & alios videre licet. Falconum etiam apud Cambrenses quoddam genus est, quorum meminit Giraldus in suo loci itinerario, egregios vocans & generosos; hoc addito, quod apud regem Henricum ejus nominis secundum, maximi fuerunt aestimii, veluti reliquis omnibus in terrâ suâ nobiliores & præstantiores. Is autem accipitrarius (Cambdeno teste) peregrini dicti: iidem forte ac Gallus Falcons Pelenns, vulgo, Passenger. Falconi sic dicto responderet, ni fallor, Saxonum pealh-poc: vaci enim simplici hapoc, quâ nisi sunt pro falcone vel accipitre; ut peregrini: atque ejus exprimant, præposuero peal, quod & factum in voce supra, pealh-rod. Hinc peallen est pro peregrinari, migrare, iter facere, exulare. Unde illud Canon. Egarireg. apud doctiss. equitem, Concil. 10. 1. pag. 468. cap. 46. oðde of eapde peallize fide 7 oðoboto aspe þa hpile þe he l bbe. &c. i. vel à patria peregrinentur latè, & pœniteat semper dum vixerit; ut & illud etiam ibid. pag. 470. cap. 10. Deophil oðobot bið 7 læpeðe man þi; pepna læge. 7 peallize bæppot fide. 7 &c. i. Profunda est pœnitentia (illa) cum hucus arma deponat & latè peregrinetur nudus pedes;

Unde (Angli & Saxones) à vicinagen- te Brito- num cor- rupte Ger- mani non- cupantur.

Be &c. Nec aliunde forte nomen istius gentilitii fons, apud nostrates facti noti, **Waller**, quo cum eruditiss. Cluverio, peregrinatorem intelligo, vulgo, a **Wandercer**, or **Wlgrim**; cuiusmodi, ut videtur, erat ille qui nomen illud primus obtinuit. Hos inter peregrinatores, qui religiosarum expiationum gratia Hierosolimam, Romam, Compostellam, aut alia habita & credita sancta loca, superioribus saeculis petierunt, nuncupari voluere **Walbran-**

^{Reim. Reim. Append.}
^{ad Chron. Saxonum. Adde}
^{& Walones, ceteri scil.}
^{conscientia causa hoc con-}
^{surgentes, hinc sic dicti, al.}
Strangers.

Der. Hinc itaque, hinc inquam, (a Saxon. nimirum **pealh**, & **peallen**) ut mihi plene persuasum, nomen illud, adulterinum, ut Giraldo; odiosum & ignominiosum, ut Balao; contumeliosum, ut Buchananus dictum, **pealh**, & **peallar**, Britannus ab Anglo-Saxonibus bello superatus, & peregrinari coactus, impositum: quorum pars in **Walliam**, id est **Cambriam**; pars altera in **Cornubiam**; reliqui vero in **Britanniam Armoricanam** commigrarunt. Primos **pealar**, proximos **Copin-pealar**; ambos autem quandoque **Brit-pealar** nominarunt, ut a tertio Britannorum genere distinguantur, quos in Gallia sitos, inde **Galpealar** nuncuparunt Anglo-Saxones. Prater hos autem quosdam Britones in Scotticam provinciam, **Galloway** hodie dictam, Pictorum olim patriam, ut hic, 316.33. elapsos, & sedes ibi acquirentes, reperio dictos **Galwalentes**, de quibus Florilegus ad ann. 907.921, &c. ut & de rege **Galwallia**, ad ann. 974. **Stræclædwalorum** insuper nomen occurrat in Chronolog. Saxon. ann. 875. & 924. quos **Asferius Menven**. & **Florent. Wigorn.** ad ann. 875. **Strædutenes** vocant. Apud eund. **Wigorn.** ad ann. 901. **Strætgledwalorum**, ut ad ann. 921. **Strætgledwalorum** mentio, quos **Florilegus** ad ann. 907, 921, 934. **Galwalentes** appellat. Hos **Roger. Hoveden.** ad ann. 899. **Stræglendwalos**; ad ann. autem 917. **Stræglendwalos** nominat. De his etiam saepe in hoc opere, aliter atque aliter, ut & hic, scripsi. Hos fuisse **Cambros** quidam existimant. Cum autem & **Cambros** & **Strætgledwalos**, ut diversos, sub eodem anno commemoret **Wigornicus**, ad ann. scil. 901. ut & **Hoveden.** ad ann. 899. mallem Britannos quosdam hic intelligendos, **Gallowidia** apud Scotos olim incolae; inde autem post annum Christi 870. a Pictis forte pulsos in **Cambriam** ad contribules suos migrare coactos, sedemque capessentes apud **Wallia** partes five pagos illos aquilonares hodie **Flint-Wyre**, & **Denbigh-Wyre** vulgo dictos; ubi Clude fluminis ripas colere, constituto ibi regno, quod (nomen a loco sumpto) **Stræclælyd** nominarunt, de quo ante memoratus **Lhuydus** in Description. Brit. Fragmento, fol. 26. b. sic: Constatque has regiones (**Cambrenses**) cum **Gallowidia** usque ad **Cludam** amnem ad annum nostræ salutis 870. a Britannis possideri, quo tempore a Scotis, Danis & Anglis multis bellis laceffiti, & tandem Constantino eorum rege ad **Lochnabam** in **Anandra** occiso, in **Cambriam** ad contribules suos migrare coacti sunt: regionemque omnem inter **Conovium** & **Devam**, pulsos Anglosaxonibus, qui maiorem ejus partem occupaverant, sibi vendicare; constitutoque ibi regno, quod a flumine **Cluda**, cujus ripas colere, **Stræclælyd** a nostratibus, a Mariano Scoto corruptè **Stræclælyd** **Walanorum** dicebatur. De hoc idem iterum postea, fol. 36. a. Deinde vero a Britannis ex Scota venientibus, pulsos Anglis, habitata

cum valle **Cluydx Rhyfoniaca** & **Rossia** regnum constituit, quod **Marianus Stræclælyd**, nostri verò **Stræclælyd**, id est, **Stratum Cluydx** dixerunt: nam **Strat** nomine fluvii addito, **Cambri** terræ tractum fluvio vicinum denominare solent, ut **Strad Alpn**, **Strad Tolwy**, & hujusmodi multa. Sed **Wallia** relinquitur, ad reliqua pergamus.

Wapentakum. 896.8.23. 956.52. & ult. **Wappentaga.** 1162.33. 1173.4. Vocem explicatam invenias col.957.2. **Wapentake** Anglici idem est quod arma capere, eo quod in primo adventu novi domini solebant tenentes pro homagio reddere arma sua. Paulo infra: **Wapentake**, & **Hundredus** idem sunt, quia prociñctis C. villarum in adventu novi domini solebat reddere arma sua. Hæc ad vocis sensum satis. **Etymon** autem a Sax. **pepn**, telum; & **taxan**, dimittere, seu potius **betaxan**, (unde nostratum **to betake**) tradere, committere. **Sermo. Catbol.** a doctiss. **Wbeloco**, notu ad venerabilis **Reda Histor.** exhibit. pag. 238. **ic pe betaxe heofonan picep cæge.** i. Ego tibi regni cælestis clavem trado. Atque hinc forte aquilonarium nostrorum **Wacke** pro firma, villa scil. vel pradio elocato: quod ad censum vel redditum alteri colendum tradatur. Non me lateat alios posteriorem vocis partem **take**, vel **tac**, a Sax. ut volunt **tac**, pro **tactū**, derivasse: sed falluntur; **tac** enim tali sensu Saxonibus profus incognitum.

Warantus. 900.61. alibi **Warantus**, al. **Warrentus**. Qui alteri obstringeretur ad evictionem præstandam. Hinc verbum **warantizare**, 699.35. pro alteri accommodare suam in tuendo illo authoritatem, nec illud solum sed & obligare se ad rei eversionem præstandam: hoc est, ut aliam ejusmodi æquivalentem ei tribuat. Hoc **Forensibus** nostris **Warantizatio**, de quo infra, 1879.1. Atque hinc (si fallor) ortum nostratum **Grant**, pro concessione, & charta ejusdem: quod ut plurimum concessiones (rei præsertim vendita) venditoris obligatione ad eversionem præstandam, firmantur. Fidem hu facis **Gallorum** mos, qui semper g. utuntur, pro nostratum **w**. unde quod nobis **warrantum**, **warrantia**, **warrantizare**, ipsi habent **garandia**, **garantia**, **garantum**, **garantizare**, ut apud **Spelm.** **Vetus origo**, ut conjicio, a Sax. **pepian**, tueri.

Warantum. 2624.32. **Warentum.** 2678.50. **Rasibationis** **syngrapha**; quæ scil. quid ratum & acceptum habetur. Vulgo, a **Warrant**. Vocem habet originem supra, in **Warantis**.

Warda. 1864.24.31. 2019.65. 2197.61. Primo locorum, pro serviente illa reali fendi militaris, ut vocant, propria, quæ dominus tam curam fendi, idque in rem suam sine rationibus reddendis, durante minori ætate, feudatarii; quam etiam sustulam & educationem ipsius heredis habet. **Gallis** hoc, nostratum, ut dixi, **w**. in g. mutare solitis, **Guardia**, id est, **Custodia**. Vox est, in **Waller**, a Sax. **pepian**, tueri, defendere, **Germ. warden**, al. **waerden**. Unde **Warda**, locorum hic secundo, & tertio, pro quadam ubi parte unius aut alterius **Aldermannorum** (i. Senatorum) curæ & custodiæ commendatæ. Vulgo, a **Ward**.

Wardewithe. 957.38. **Wardewithe** est fursive de garde. **Restituit** **Ward-wite**, i. multa ob custodias neglectas, a **ward**, custodia, & **wite**, multa. Ad immunitatem etiam a tali onere vel servitio vox extenditur, ut apud **author. Term. Jur.**

Jur. in voce. Vide Flet. lib. 1. cap. 47.

Wardpeni.] 1435.42. Nummus sive denarius custodiarum causa exactus: item immunitas à tali onere.

Warennia.] 2134.10 15. Warennia. 2015.33. Gallus gatenne. i. uivarium. Hæc autem apud nos potestatem significat, vel charta regia, vel præscriptio obtentam, venantia sibi cuniculos, aut lepores, vel etiam aucupandi phasianos & perdices intra limites fendi sui. Vulgo, a Warennie. A Sax. peþian, tueri, defendere; quod talibus in locis, fera & animalia septi ope custodiantur.

Wastellus.] Vide Simenellus.

Wealh.] 763.35 42. Wallus. i. Cambro-Britannus. V. Wallicus. Nisi malis Servus, quem Saxones quandoque sic vocarunt, unde eorum hyppealh pro equisone. V. Waliscus.

Wealtcaþ.] 897.48. Mortui, maxime caesi, sive tumulari sive tumulandi spoliatio: cuiusmodi videtur furivm illud, de quo apud equit. Coc. Instit. par. 3. p. 110. quod mandatum vocat, viz. cadaverum effusio, & involutorum sive linteaminum direptio. Tales sepulchrorum effractores Græci πυλῶνιοι. Ad Glossar. Lindenbrog. in voce Walaraupa, item Wargus. Noffo. Vocabulum plane est compositum: ductum forte à Sax. wæl, i. strages, & weaf, spoliatio, expilatio: q. d. strati & extincti spoliatio. Fusijs autem de hoc in Tractatu nostro de Gabelkind, cap. 3.

Weist.] 2015.53. 2016.9. Bona derelicta, cuius dominus non apparet. Forensi latinitate Waivium, à Gallico Guaires, al. choses guaires, illo sensu. Item animalia oberrantia, à Gall. Estraites, vulgo, Estrayes, al. Strayes, Latine forma Extrahere; Anglico vocabulo, hodie obsoleto & sopito, Cumelings, al. Comelings, quod Saxonibus olim pro advenis. Vide Spelm. in voce Albanus. Codex antiqui ecclesie Cantuar. MS. Weist. Aver chatel ke homme weive par defaute de garant, ou kemeling. V. Flet. li. 1. cap. 27.

Wera.] 762.41. 926.23. & alibi saepe. Capitis aestimatio: pretium hominis. Anglo-Saxones enim (à quibus vocem accepimus) statuta capitis aestimatione, quamplurima facinora multa pecuniaria plectere solebant: cuius gratia aestimabantur quique, & à summo ad infimum capite censebantur singuli, de quo supra in Hyndenus homo. Wera autem hic, ut antiquum pro Weregildum, quod vide.

Wera fractio.] 765.44. Omni homini liceat firmationem & vera fractionem negare si possit & velit. Restius, ni fallor, sic: Omni homini liceat firmationem & vera fractionem affirmare, si possit, & audeat. Quod autem significet firmatio, vide suo loco. Wera fractio, est fidei, inimicitiarum sc. propinqui mei susceptio pro ratione capitis aestimationis: nempe ut eatenus pro eo respondeam, & causam ejus præstem. Hoc etiam ex Sax. onþacan hic colligendum, quod affirmare signat, non, ut hic, & apud Lambardum, negare: unde vocem onþazu in LL. Ethelredi, cap. ult. affirmationem male vertunt ambo.

Wera lada.] 927.7. Purgationem signat secundum purgandi natale; cum tot sc. conjuratoribus, quot pro ratione natalis ejus (capitis nimirum aestimationis) qui purgandus est, jure requiruntur. Saxonibus enim, ut cuiusque erat capitis aestimatio;

sic ei facta est criminum, sive majorum, sive minorum, purgandorum copia. Veterum enim, ut & modernorum opinione, quo quis erat opibus affluentior, eo fuit fide dignior, & in iurjurando religiosior. Hinc illud in LL. Hen. 1. cap. 64. Thani iurjurandum contra valet (i. equivaleat) iurjurandum sex villanorum. Distio est composita à Sax. pepe, proprie, homo; tralasse, pretium vel valor hominis: & lade, purgatio, emundatio. Hinc autem secundum Wera negare 762.58. i. e. secundi capitis sui aestimationem se purgare, tot scil. & talibus adhibitis conjuratoribus, quos & quales gradui, vel conditioni sua convenient.

Weregildum.] 762.42.57. 764.18.22. Interdum ipsam Wera significat; interdum autem & saepius (ni fallor) illam partem ejusdem occisi cognatis pendit solitam, (qua qualis fuerit & quanta, vide LL. Hen. 1. cap. 75.) residuo ejusdem, partim in maniboz, partim in vitæ compensationem converso. Vide eisd. LL. cap. 69. Vocabulum effitum conjicio ex Sax. pepe, Latine vera, de qua supra (non, ut quibusdam visum, à wera, quod pugnam & cadem notat) & gylð, solutio, pretium, valor. Partem hujus dixi cognatis cedere, unde Saxones mæzboze, quibus institutum hoc à Germanis præseis traductum, de quo Tacitus in libro de German. moribus: Sulcipere tam inamicitias, seu patris, seu propinqui, quam amicitias, necesse est. Nec implacabiles durant. Lucus enim homicidium certa armentorum, ac pecudum numero; recipitque satisfactionem universa domus. De hoc plura potes apud Cl. Selden. Jan. Angl. li. 1. §. 32. Voss. Gloss. verba Wergild. Martin. etiam in ead. voce, & Spelm. in Cenegild.

Weregeltþef.] 957.34. Restius Weregelt-thef. i. (inquit Fleta, lib. 1. cap. 47.) latro qui redimi potest: cuius vita scil. pretio, pro capitis sui aestimati ratione, persoluto, redimatur, puta oculis latrocinii ream; secus autem, si manifesti. Vide Oþeathef. Quantum interim erraveris auctor noster in vocis explicatione, hinc satis est apertum. Est autem à pepe. i. hominis pretium; gylð, solutio, & ðeop, latro, fur. Idem qui—

Weregildus fur.] 767.45. De quo etiam dictum, 762.43. Ubi (quod non tacendum) lex sic emendanda: Si fur capiatur, morte afflictor, vel vitam suam werigildo redimat.

Werhades.] 858.57. —fit werhades, fit wifhades, fit alterum, fit alioquin, &c. Lege: sive virilis, sive muliebri generis fuerit, sive alterutrius. De personis utriusque sexus qui sacris iniunguntur dictum. Vox illa à Sax. pepe, vir; & had, ordo, sexus, genus, persona: ista à wif, mulier, femina, & eadem had.

Werra.] 82.21. 240.36. 499.44. Idem quod alibi guerra. i. bellum, dissidium, nobis hodie Warte. Vide Guerra.

Westrum.] 2372.10. In tantum igitur diebus illis religio illa excrevit, ut illi de Cistercio forent omnium monachorum exercitium, studiosorum speculum, desiderium westrum. Fortasse rescribendum rastrum.

Wharfus.] 2293.43. Ripa; crepido litoris, sinus; arcem habens contiguam navibus onerandis & exonerandis idoneam. Vulgo, a Warte. Unde sic dictum vide in Cambiare.

Whaßum maris.] 2587.30.32. Littus, sive terra illa

illa litoralum, plana & plerumque arida, quam tamen interdum mare alluit, lavatque: qualis illa apud Norfolcienses nostros à Camdene memorata, vulgò, the *Washes* dicta. Nomen à lavando vel alluendo ductum, quod nobis *to wash*; à Saxonico *wascan*.

Wichencreft.] 923.9. Saxonum *piccan-crafft*. i. ars venefica. à *picca*, unde nostrum *Witch*, *saga*, venefica: & *crafft*, nobis hodie *craft*, ars. Vulgò, *Witchcraft*.

Withades.] 858.58. Vide *Wethades*.

Wincwa.] 896.7. Vide *Gewineda*.

Wita.] 761.63. 763.50. *Multa*. Witarum autem varia olim genera. 1° Wita Regis, (vel regi debita) qua alias capitalis wita, & wita plena, Saxonibus *fullrite*, & ideo sic dicta quia witarum omnium profinitarum maxima, viginti valens mancas, vel manculas. 2° Episcopi & Comitum Wita, qua Regis dimidio minor, decem scil. mancarum. 3° Thaini, vel Baronis wita, qua Comitum dimidio minor, quinque sc. mancarum. Vide *LL. Hen. 1. cap. 35, 69, 87*. Regiam autem forisfacturam, & plenam witam idem esse, ex collatione *cap. 64. LL. Guliel. 1. & LL. Hen. 1. cap. 51*. facile constabit, quod enim in priori Regis forisfactura; in posteriori plena wita dicitur. ¶ Secundum witam jurare. 763.48. De furti suspecto dictum: & pro multa ratione, talis criminis reo imponenda, se purgare sonat. ¶ Wita servus. 766.31. Sic enim, demptâ distinctione intermediâ, verba conjungo: juxta *Sax. pite-deopns*. De quo vide *Forisfactus servus*. ¶ *Winterden* apud *Ingulphum Sax. fol. 491. a.* corrigendum *Witereden*, quomodo per *Malmesburien. exhibitum, fol. 22. a.* Beda Interpreti, *lib. 3. cap. 8*. *pite-hpædenne*, al. *pite-pædenne*. Sic autem punitiones ibi Saxonice versum. Sand, *pite* propriè sumptum, panam significat: unde *pitnepe* pro tortore: *pædenne* addito, non autem, ut conjicio, compositionis ergò, vel ut vocem reddas compositam; sed, quemadmodum in *zebedpædenne*, *hpædenne*, *zeferpædenne*, *pingpædenne*, i. e. preces, familia, sodalium, intercessio, & similibus, vocis explenda sive producenda gratiâ: quem in finem hoc & *rcype* (unde productio nostra syllabica *ship*) promiscuè usurpant Anglo-Saxones. *E. G. hippocipe, zefeprcype, &c.*

Witerfacan.] 923.1. Corrige secundum Saxon. *Witerfacan*. Ita nempe Saxones vocarunt apostatas, transfugas, & omnes qui leges aut divinas aut humanas refugerunt. à *pipen*, i. e. contra, adversus, (unde nostratum *Witthernam*, i. ex adverso captio, in compensationem sc. cujusvis ab altero prius capti) & *feczan*, dicere, loqui. Ita ut generatim quicunque contradicentem, sive oblectentem comprehendat.

Witword.] 896. 30. Vide *LL. Presbyter*.

Northumbren. apud Spelman. Concil. pag. 502. ca. 56. ubi doctiss. eques vocem Latine fecit Responsa prudentum: & meo quidem iudicio, feliciter; cum vox, ut fallor, sit composita ex *pit*, al. *pitig*, *Sax. sapiens*; & *popo*, dictum, verbum.

Wreccum maris.] 2015. 55. *Wrech*. 657. 12. Idem ac infra, 2016. 15. *Wreck*, quod significat totum illud quod è naufragio ad litus appellitur, nisi animal aliquod ad navem pertinet, saluum superfit. Nam animal in navi superstes (fortè quod tunc non dicatur derelictum, quo nomine à rege, & jura habentibus regalia vendicatur) facit ut naufragium in *Wrecki* causam non incidat, & ut bona que servari possunt, non fisco cedant, sed navis domino permanent, si intra tempus limitatum vendicentur. Vulgò, *Wracke*, & *Ship-wracke*. Vocis origo dubia: num sc. à *Gall. varech*, al. *vareique*, unde *Normannor. veriscum*, eo sensu: num à *Saxon. ppecca*, miser, quod ultra modum miser sit qui naufragium passus: num à *Sax. bpece*, al. *bpyce*, unde nostratum *bzeach*, fractio, ruptio; b. in w. (qua pro unâ literâ apud Germanos serè habita. ut in voce *Vassallus* jam monitum) mutato. Sanè Belgæ naufragium vocant *Schip-breke*, Germ. *Schiffbruch*. Imò & Saxones (si charta regis *Edgari monachis Ramesienfibus data*, apud *Clementium Beino-rum, Apostolat. Benedictinor. Append. par. 2. p. 38. Scriptura 41. fides sit adhibenda) rypbpech*, potius *rcypbpece*. q. d. navis fractio. Verum tamen ut dicam, parum refert an vocem eo sensu habuerint Saxones, necne: cum naufragium quancunque sit, quod in *Wrecki* causam non incidat, ut id quod accideris longè à litore, puta in vasto mari, vel oceano; quod nihil ad *Wreckum* nostrum, non naufragium propriè, sed emolumentum ejus aut commodum fisco cedens, ex bonis sc. post naufragium, vi ventorum & fluctuum ad litora devaluentibus, significant. Unde vocem à Gallico *varech*, ejusmodi res signante, mihi videtur corruptam, ac à *Normanniis* huc adductam.

Wriste.] 856. 15. *Carpus*, quo sensu hodieque voce utimur.

Wyketum.] 2063. penult. 2064. 5, 12. Idem quod Belgis *Witket*, Gallis *Guiche*. i. porticula, forula, ostium. Vulgò hodieque, à *Witket*.

X

XII. hyndus.] 762.60. 763.15. 767.31. Vide *Hyndenus* homo.

Z

Zucara.] 1245. 60. ab Arab. *Zuchar*, unde *Grac. Ζάχαρ*, Latin. *Saccharum*. Angl. *Sugar*, eoque sensu.

A D D E N D A.

Bulch.] 2007. 13. Fortasse legendum bulche, quod Gallus, ligni sive arboris stipex, candex, vel eruncus.

Childewite.] 1431. 42. Ancilla (quam aliàs nativam Forenses vocant) absque domini venià, gravidate, vulgò impragnata, mulcta: sive in ancillam ita delinquentem animadversio. à chilo, puer, proles; & Wite mulcta, animadversio. Vide Spelmani Glossar. in Laitwite.

Emal.] 2038. 17. A Gallico email, quod nobis hodie amell, & enamell, encaustum.

Preter has, amice Lector, si qua hujus farina voces, nostram hic illis observationum omnino

fugientes, tibi occurrant alie; quod in opere tam longo, & quasi ex tempore perlecto, nusquam mirandum, cum maxime vel oculatissimum Bernardum omnia scimus non vidisse, & bonus quandoque dicatur dormitasse Homerus: incuriam mihi ne objicias velim, qui ne unam quidem sciens prudensque preterivi. Voces autem phrasæque sic casu & festinatione prætermisissæ, si colligere, mihiq; transmittere tu digneris; eas omnes, pro virili explicatu, cum gratiarum actione, tibi, nec tarde, me spondeo remissurum: saltem in futuro nostrarum historiaram tomo, brevis (si præsens tibi gratus fuerit) emittenda, has à me (si Deo placeat) expedites illustrandas. Hosce interim labores nostros, tui causâ & commode susceptos, æqui benique consule.

Quasdam etiam alias ejusmodi voces in hoc opere non reperiatis, occasione datâ potius quàm petiâ, inter dum exposuimus: Has autem, ut à cæteris melius discernantur, (cum locis ubi inferantur) hic denno recensendas duximus: viz.

A Ver de pois.] Vide Hustengum.
Aurissusum.] Vide Brudatus.
Contenementum.] Vide Tenementum.
Culvertagium.] Vide Fridwita.
Erthmiorum.] Vide Bilage.
Exguardium.] Vide Consideratio Curia.
Firmam dealbare.] Vide Firma.
Forbatudus.] Vide Orgilde.
Furst.] Vide Respectare.
Herthamon.] Vide Mundbrece.
Hustingi pondus.] Vide Hustengum.

Ludgate.] Vide Greglada.
Loutgulary.] Vide Burgaria.
Parvium.] Vide Triforium.
Selda.] Vide Scallage.
Tassale.] Vide Tassare.
Tenmantale.] Vide Decima.
Tensleria.] Vide Tassare.
Trov-wicht.] Vide Hustengum.
Vastellus.] Vide Simenellus.
Wastellus.] Vide Simenellus.
Witreden.] Vide Wita.

C O R R I G E N D A.

ARnaldia.] post alopecia, dele qua ibi, & eorum loco hac substitue: qua vox, cum à vulpe (qua Græcè ἀλώπηξ) sit, fortasse renaldia, & per metathesin arnaldia, à Gallis interpretata est, qui vulpem renard, Angli vero renald, appellant. Hoc si non est, loci fortasse vel regionis nomen fuerit. Medici viderint.

Buccellus.] — mid bytē ryllinge, &c. Ita Textus Rossensis quo usus sum exemplar:

codex autem ipse à me nuperrimè consultus: mid bytē ryllinge. i.e. cum dolorum (vel, utrius) inplotione. bytē enim Saxon. uter, dolium: ryllinge, ut nobis hodieque, impletio. Buccellus itaque forte à Gallico bouteille, quod Anglis a bottle, uter sc. sed & ab eodem bytē, nostrum butt, pro dolio.

Crisia pellis.] post episcopo 34. adde: Fortasse tamen vestis pretiosa, ex animalculo. Gallis gris ditto, intelligenda.

Errata cætera, sive nostra, sive typographica, candidi lectoris correctionem & patientiam expectant.

Scriptura

Scriptura Saxonica, de Dunelmensis urbis situ, &c. ad fidem codicis MS. Simeonis, loci monachi, col. 76. exhibita, hic denudò recognita, gravioribus à mendis repurgata, & (ad verbum) Latinè reddita.

Is ðeor bunch breome zeond Breotenrice. 7 teopa 7ertapolao. 7tanar ymbutan pundrum 7epaxen? peon ymbeornað. ea yðum 7tponze. 7 ðer inne punaþ feola 7irca cýnne. on floda gemonze? 7 ðar 7epaxen iſ puda 7artenne micel. punað in ðem pycum pýlða ðeor monize. in Deopedalum ðeopa unze-
rim? Iſ in þene býrie eac bearnum 7ecýþeð ðe aſſerta eadiz Cuthbert. 7 ðer clene cýrinzer heafud Orpalder Engle leo. 7 Aidan biſcop. Eadbert 7 Eadfrith. 7 eðele 7eferar? Iſ ðene inne mid þeom Æþelpað biſcop. 7 þreoma bocera Beda. 7 Boſil abbot. ðe clene Cuthbert on 7eozoþe lærde. lurtum. 7 þe 7ir laſa pel 7enom Eadweþ. 7 mid ðem eadize inne þem mýnirtpe unapýmeda peliquia. ðe monia pundrum 7epyrcaþ. ðar ðe 7rit 7eczaþ. ðone drihten þer ðomeþ býoþ?

EST hac urbs celebris per Britanniam: ascen-
su arduo stabilita: petras [habens] undique
mirè immensas. **W**eor [fluvius] circumstuit:
amnis [quidem] fluctibus potens: & in eo manet
multorum piscium genus, [vel, piscium copia] inter
fluens. Et ibi succrevit saltem ingens: manet
in illis receptaculis ferarum multitudo, in **Deope-**
dale fera innumera. Est in eà urbe etiam filius
[i. for. civibus] cognitus, pius beatus Cuthbertus, &
illius casti regis caput Oswaldi, Anglici leonis: &
Aidanus episcopus, Eadbertus & Eadfridus, & no-
biles [quidam] socii. Est inibi cum eo Athelwaldus
episcopus & illustris scriptor Beda, & Bosilus abbas,
qui castum Cuthbertum in juventute docuit, libens:
& qui sapientem doctrinam bene imbibit, Eadwe-
dus. Et cum iis beatis, in illo monasterio innum-
mera reliquie, (qua multa miracula operantur, de
quibus scripta loquuntur) Domini ibidem iudicium
præstolantur.

*In eorum gratiam qui Saxonorum lectioni non assueverunt, Alphabetum
Saxonicum hic adjiciendum duximus.*

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T U V X Y Z
A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T U V X Y Z A A A

Ð ð þ 7 7 ?

Th th th and thar

F. I N I S.

INDEX Rerum, Verborum, Personarum locupletissimus, ab A. S. digestus.

A

- A**ronis virgæ pars inter reliquias Cantuariæ servatur. 1763, 43.
Aaron, Rex Persarum. V. *Niclaus*.
Abbat, Prior, Abbas in Normannia, cum assensu Episcopi eligantur. 652, 3. Monachi S. Augustini electionem sui Abbatis sibi vendicant. 1327, 37. 1767, 1. Abbatem de corpore proprio cur noluerit eligi Henricus II. 587, 14. Abbatem multi deponuntur. 228, 6. 482, 60. 499, 11. 1000, 58.
Abbatissa Rumesiensis nubit Comiti Bononiæ. 532, 6.
Abbo Floriacensis Vitam S. Edmundi scribit. 868, 13. Gatur ei eliditur. 868, 21.
Abel Christi passionem, Seth resurrectionem figurat. 352, 15.
Abingdon monasterium. 359, 58. 868, 27. Spoliatur. 255, 23.
Ejus Abbat *Ethelwoldus* & *Spenfelm* & *Fancum*.
Abisalon rebellio, & fatum. 562, 33.
Acca, Episcopus Hagustaldensis. 78, 33. 186, 26. 774, 66. 1640, 30. 1112, 16. Vocatur *Arca*. 795, 17. Beda commentarios in Marcum & Lucam ei inscribit. 797, 50. Mulier ecclesiasticæ studiosior erat. 196, 25. Ecclesiam suam muneribus, reliquis, & libris ampliat. 197, 15. Fugatur. 197, 65. Moritur. 198, 1. Corpus defuncti involuta diu manent incorrupta. 198, 11. Ejus reliquie, & miracula eis attributa. 101, &c.
Accipiter columbam litteras portantem in Christianorum exercitum decipit. 993, 48.
Accursius, J. C. Franciscanus mansionem concedit. 1421, 60.
Accusati, & Accusationes, 761—767. 828, 20. 837, 2. 844, 21. 894, 5. 896, 29 & 56. 920, 39. 924, 55. 925, 20 & 54. 1387, 7. De Accusatis qui dominos non habent. 841, 63. Qui falso alterum accusavit, lingua privanda. 924, 17.
Achamanni Urbs. V. *Bathonia*.
Acheron Rex. Ejus litteræ ad Ducem Casarea. 993, 50.
Actea. 120, 17. 138, 50.
Acon, vel
Acra, seu Prolemais, obsidetur. 648, 29. Conflictus Christianorum & Paganorum. 1189, 46. Fames in exercitu Christianorum 1190, 6. sublevarur. 1190, 17. Quomodo Christianorum exercitus ante hanc urbem fuerit dispositus. 654, 3. 1165, 50. Paganorum principum nomina urbem defendentium. 654, 61. 1204, 27. Epistola de statu obsidionis. 658, 48. Regibus Angliæ & Franciæ redditur. 661, 56. 1205, 41. 1567, 14. 1405, 41. Quibus conditionibus pax cum Paganis obfessis facta. 1205, 51. Capella ibi construitur in honorem Thomæ Cantuariensis. 654, 31. Ibi in uno cæmeterio cxxxv millia hominum unius anni spatio tumulantur. 654, 52. Ignorans quidam intra urbem paganorum consilia per sagittas litteras involutas Christianis patefecit. 1202, 63. Quæ post advenum Ricardi I ibi fuerint gesta. 1201—1214. B. Virgo quibusdam apparens, civitatem intra quadriduum ipsi tradendam pronuntiat. 1205, 12. Purgantur templa, muri & ædificia instaurantur, &c. 1206, 51. Spolia & captivi inter Reges Franciæ & Angliæ dividuntur. 1206, 20. quod Comes & Barones moleste ferentes, armis venditis, discedunt. 1207, 1. V. *Cruciger*.
Actiones ex intentione agentis eliminandæ. 2327, 63. Eadem actio diverso respectu laudanda & puniendæ. 2328, 6.
Adam, Abbas de Bello. 264, 61. 328, 60.
Adam, Abbas Eveshamensis. 534, 4.
Adam de Cherverna, Henrici junioris Cancellarius. 1115, 41. Obprodinonem per vicus & civitates flagellis exigitur. 1115, 65. Vincitur in Angliam mittitur. 1116, 9.
Adam de Oleton, primo Episcopus Herefordensis, 2762, 19. postea Wigorniensis, 2057, 39. postremo Wintoniensis. 2764, 2. Redditi rationem cur Robertum de Baldok in custodia dederit 2763, 22. Objectionibus quod Edwardum filium tyrannum vocaverat, 2763, 62. respondet. 2764, 18. Probat prædicationem suam nec in causa tulit cur Rex in carcerem fuerit conjectus, 2766, 22. nec cur Regina ejus consortium vitaverit. 2766, 40.
Adam, Episcopus Asaphensis. 587, 48. 1102, 26. 1432, 19.
Adda, Rex Northumbriæ. 90, 61.
Adel, nobilis. 906, 64.
Adelardus, vel Ethelherdus, Abbas Hludensis. 111, 47. A cathedra Wintoniensi ad Cantuariensem transfertur. 111, 47. 445, 16. 1642, 11. 1774, 23. 2210, 67. 2237. P. R. omnes Angliæ Episcopos ei subijcit. 742, 57. Laudatur. 1642, 21. Concilium celebrat apud Baccaneldam: 2214, 47. ubi statutum, Ne laici bona ecclesiæ invadant, 2211, 57. & U: monachi disciplinam observent. 2211, 63. *Barnham* Ecclesiæ Christi donat. 2212, 44.
Adelardus, vel Ethelherdus, Rex Occidentalium Saxonum. 100, 64. 442, 38. 798, 64. Ab Olwaldo vincitur. 766, 14. 773, 62.
Adelbertus, V. *Ethelbertus*.
Adelfonsus, V. *Alfonsus*.
Adelherus, Rex Orientalium Anglorum, occiditur. 748, 38.
Adeling, unde dicatur. 906, 63.
Adelredus, Rex Merce, 441, 29. fit monachus. 773, 24.
Adelredus, R. Orientalium Anglorum. 748, 39.
Adelstanus, vel Ethelstanus, consecratur. 453, 61. 837, 44. 2242. Godfridum, Regem Dacorum, vincit. 134, 12. 838, 3. Edwinum fratrem marinis fluctibus absq; remige exponit: 134, 15. 154, 54. 838, 8. sed postea fratricidium hoc poenitentia delet. 838, 15. Northumbriam imperio addit. 838, 22. Cumbros & Scotos subjugat, 25, 56. 838, 23. 2484, 61. & totam Walliam. 2321, 18. Tributum ei ex Northwallia quotannis solutum. 2321, 19. Vincti Anasum Regem Hiberniæ. 839, 30. Paganos in Cantia superat. 120, 33. Scotos iterum prostrat: 25, 64. 134, 18. 358, 4. eos terra marique vincit. 154, 62. Scoti & Northumbrenses ei rebellant. 357, 29. Contra eos proficiscens, ad Johannis Beverlacenstis tumulum colitum, post victoriam redimendum, relinquit. 357, 54. 838, 33. Johannes Beverlacenstis ei apparet. 357, 61. Ad Dunbarum gladio scopulum mire findit. 838, 40. 2484, 64. Constantini filium de sacro fonte suscipit. 2485, 18. Ad preces Odonis, gladius de cælo in vaginam ejus illabitur. 839, 41. 863, 49. Ludovici, Caroli Simplicis F. post patris mortem ad eum fugit. 454, 11. Hugo, Rex Franciæ, ei reliquias & munera pretiosa mittit. 2321, 26. Hildam sororem ei in uxorem dat. 2321, 40. Dani & Norregani eum diu obsident. 2321, 46. Tandem inter eos statum, duello controversam dirimendam. 2321, 65. Adelstanus de pugile inveniendo sollicitus, 2322, 11. celesti oraculo quid facto sit opus monetur. 2322, 20. Videt Guidonem Warwicensis peregrini habitu indutum. 2322, 46. Colloquio cum eo habito, eum ad monomachiam hortatur. 2322, 60. V. *Guido Comes* & *antecessor*. Vocatur primus totius Britannici Monarcha 24, 49. Ejus elemosynæ 841, 29. In Ecclesiâ S. Cuthberti multa donaria confert. 25, 30. 75, 10. 134, 20. Ecclesiæ Ebor. *Agmundenes* concedit. 2699, 1. Monasterio S. Augustini quædam abiata restituit. 1778, 12. Chirta ejus de *Folcst* a Ecclesiæ Christi Cantuariæ donata. 2220, 7. Ejus leges. 839, 58. Ubi eas condiderit. 845, 3. 848, 53. 852, 27. Ejus mors. 264, 134, 27. 155, 28. 839, 47.
Adelstanus, R. Orientalium Anglorum. V. *Godwinus*.
Adelwoldus, V. *Aldu*, & *Althwoldus*, & *Edwaldus*.
Adelwollus, V. *Ethelwollus*.
Adcoatus, P. R. 439, 50. 2231. Privilegium monasterio S. Augustini concessit. 1769, 64.
Adgarus, Episcopus Lindisfarorum. 793, 5.
Adomarus de Valentia, Comes Pembrokiz. 2137, 53. Vocatur item (ni talor) Omerus. 2542, 16. 2546, 45.
Adrianus I. P. R. 1641, 63. 2235. Jus eligendi Pontificem, & invellendi Episcopos Carolo M. dat. 444, 56. Hæc concessio laudatur. 2328, 10.
Adrianus II, P. R. 450, 67. 1642, 46. 2239.
Adrianus III, P. R. 451, 69. 2241.
Adrianus IV, P. R. 529, 57. 1330, 53. Ejus patria & ætas. 2047, 22. 2393, 57. Anglo Hiberniam occupandi licentiam concedit. 529, 59. Ejus litteræ ad Theobaldum Cantuariensem, de professione Abbatis S. Augustini; 1814, 25. ad Silvestrum, S. Augustini Abbatem, de professione Archiepiscopo faciendâ; 1278, 58. de ecclesiâ Northburneuli concessa in usus pauperum. 2110, 52.
Adrianus V, P. R. 2271. 2462, 3.
Adrianus, S. Augustini Abbas, 2640. 1637, 39. 1695, 18. 1769, 54. 2232. Archiepiscopatum Cantuariensem noluerat suscipere. 1637, 17. 1769, 56. Erat comes & cooperator Theodori. 1637, 24. 1740, 53. 176, 48. Moritur. 1771, 33. Dunlano apparet. 1780, 13. 1785, 14.
Adulatores dignas penas lucentes. 175, 50. 365, 61.
[E] Adulter

Adulfus, Archiepiscopus Colonienſis, Ricardum R. Angliæ honorifice excipit. 672, 28.
 Adulfus de Warnevilla, Angliæ Cancellarius. 567, 66.
 Adulterium quid. 928, 20. Ejus poena. 859, 9, 878, 30. Cru-
 deliffime puniunt. 587, 24.
 Adbrichus, Elfwold, Ella, Ethelbaldus, Ethelbrichus, &c.
 vide in E.
 Agidius, Episcopus Herefordenſis. 1681, 28.
 Agolus infuls. 1011, 16.
 Agolus unde habitus ventorum Deus. 1011, 16.
 Aetna. 1010, 58. Ibi animas puniri, creditur. 1010, 63. Mon-
 gibril vocatur. 1179, 14. Flamma ejus S. Agathæ metuis
 reſtringitur. 1179, 19.
 Agapetus II, P.R. 455, 33. 2243.
 S. Agathæ piſces. 1179, 30. V. *Actus*.
 Agatho, P.R. 440, 19. 1691, 25. 1770, 17. 2231.
 Agellius. 431, 26.
 Agelnothus, vel Alinothus, Abbas Glaſtonienſis. 197, 18.
 481, 5. Depoſitur. 1654, 31.
 Agelricus, vel Agelricus, Abbas Middelton. 218, 13. 1660, 7.
 Agelricus, Auſtraliſium Saxonum Episcopus. 189, 51. De-
 gradatur. 202, 30.
 Agelricus alius, Auſtraliſium Saxonum Episc. V. *Ethelricus*.
 Agelwinus, Abbas Eweſhamenſis. 208, 49. 486, 57.
 Agelwinus, Dux. V. *Alwinus*.
 Agilbertus, vel Alibertus, Gallus, ex Hibernia in Angliam
 venit. 1635, 57. Fit Episcopus Gerviforum, vel Dorce-
 ſtrenſis. 293, 36. 756, 27. 788, 67. 1635, 62. In Galliam
 reverſus Paſſienſem Episcopatum obtinet. 756, 34. 1636, 1.
 Vocatur Gilbertus. 169, 51.
 Agilnothus, vel Ethelnothus, vel Egelnothus, cognomento Bo-
 nus, S. Trinitatis Decanus vel Prior. 165, 54. Fit Archi-
 episcopus Cantuarienſis. 177, 36. 467, 31. 908, 64. 932,
 52. *Godeſham* Eccleſiæ ſux acquirit. 225, 11. Quanti
 mercatus fuerit brachium S. Auguſtini. 2318, 42.
 Agnes, Prioriſſa S. Sexburgæ in infula Scapeia. 1839, 13.
 Agnus pelius cur adeo delectatus Woulanus. 953, 25.
 2367, 47.
 Aidanus, primus Episcopus Dunelmienſis. 1, 18. 1635, 39.
 1739, 5. Ejus concionem Ofwaldus R. ſubditis ſuis in-
 terpretatur. 1, 41. 786, 8. Ejus mors. 2, 37. Animam ejus ad
 celos ſubſectam videt Cuthbertus. 233, 67, 24. 788, 1.
 Pars offium ejus in Scotiam fertur. 3, 36.
 Alibertus, V. *Agilbertus*.
 Aliredus, vel Ethelredus, Abbas Rievallenſis. 274, 57. 333.
 Quam benevolus & beneficus illi fuerit David R. Scotiz.
 350, 8. 367, 16. 368, 24 & 52. Cupus hortatu ſcripſerit
 Vitam S. Edwardi. 369, 61. 370, 51. Cui deſtinatum illud
 ſcriptum. 2338, 42. Wiltunenſe monaſterium adit. 420, 48.
 Vocatur Aluredus. 2338, 40.
 Alti. V. *Alfy*.
 Alwardus, V. *Alvoldus*.
 Alwardus, vel Alwardus, Abbas Glaſtonienſis. 869, 67. Ef-
 ſoſſo Edgari ſepulcro, amens ſi, & cervicē frangit. 2313, 19.
 Alwinus, Abbas Rametiſenſis. 475, 50. Vocatur Aldwinus.
 884, 11.
 Alwirus, Dux. V. *Ethelwirus*.
 Alwinus, Episcopus Lindeniſis. V. *Ethelwirus*.
 Alwinus, vel Alwinus, Episcopus Wintonienſis. 178, 52. Ob
 ſuſpicionem nimis cum Regina Emma familiaritatis in-
 carceratur. 941, 65. 2329, 32. Eum injuſte diſſamatum,
 Regina ſerri candentis examine probat. 942, 1. 2329, 60.
 Reſtituitur. 942, 25. Novem maneria S. Swithuno dat.
 2329, 64. Vocatur Alfwirus. 1909, 23.
 Alnfridus, Rex Berniciorum, apollata, occiditur. 789, 28.
 Alanus, Comes Richemondiz. 265, 57. 269, 38. Ejus cha-
 racter. 1351, 60.
 Alanus de Nuville excommunicatur. 539, 63. 548, 55.
 Alanus, Episcopus Bangoreniſis. 1681, 31.
 Alanus, Prior S. Trinitatis. 620, 43. 1456, 59. Ob tranſla-
 tionem Dunſtani & Alfy ipſe tantum non loco movetur.
 1300, 2. Quam ſatagerit jura Eccleſiæ ſux tueri contra E-
 piſc. Roſſienſem. 1464, 27. contra Regem ipſum & Episc.
 ſuſtraganeos. 1466—1471. & contra monachos Roſſien-
 ſes. 1475—1477. Fit Abbas Theokeſburienſis. 1480, 15.
 Albanius, Bruci F. 2484, 24. Occiditur. 2484, 31.
 Albani olim vocabatur, quæ nunc Scotia. 2484, 25.
 S. Albanus inventus, 445, 64. tranſſatus. 1773, 63.
 S. Albanus monaſterium fundatur. 446, 24. 1774, 2. dedicatur.
 502, 55. Eccleſia dedicatur, 502, 44. 1005, 61. & dotatur
 502, 49. Chriſma & oleum ſanctum ibi conſecratur. 539, 36.
 Capella S. Cuthberti ibi dedicatur. 559, 30. Abbatia in

primum ſtatum reſtituitur. 490, 7. Discordia inter hoc
 monaſterium & Eccleſiam Lincolnienſem terminatur. 533,
 14. S. Amphibal & alterius martyris reliquæ illuc tranſ-
 feruntur. 1128, 64. 1427, 48. Seditioſi quidam chartam ab
 Abbate extorquerent. 2639, 16. quam Rex ſtatim irritam
 reddit. 2639, 23. ¶ Hujus Eccleſiæ Abbates: I. *Willgodus*;
 II. *Edricus*; III. *Wolſignus*; IV. *Walthothus*; V. *Elfridus*; VI.
Wolſignus; VII. *Elfricus*; VIII. *Eldredus*; IX. *Edmarus*;
 X. *Elfricus*; XI. *Leofricus*; XII. *Leſſamus*; XIII. *Frede-
 ricus*; XIV. *Paulus*; XV. *Ricardus de Alberreis*; XVI.
Gaufridus de Gorrām; XVII. *Raduſſus Gubium*; XVIII.
Robertus de Gorrām; XIX. *Simon*; XX. *Guarinus*; XXI.
Johannes. ¶ E Prioribus tantum memoratur *Godefridus*.
 Albericus, P.R. Legatus. 1664, 64. Ægre ſuſcipitur. 1344, 2.
 Pacem inter Scotos & Anglos componere nititur. 264, 14
 &c. Synodum apud Weſtmonaſt. celebrat. 264, 50. 326,
 57. 507, 55. 1347, 18. Literæ ejus de eligendo Archiepiſc.
 Cantuarienſi. 1346, 43. Laudatur. 304, 24.
 Albericus, vel Albricus, Comes Northumbriæ. 52, 11. 205,
 17. A dæmone decipitur. 1255, 17. 2409, 27.
 Albertus, Abbas Ripenſis. 110, 30.
 Albertus, Archiepiſc. Ebor. 78, 49. 106, 46. 108, 28. 1697, 14.
 Albertus, vel Andebertus, Comes de Marchia, Comuſtura
 ſuum Henrico II. vendit. 599, 61. 1136, 42.
 Albertus, Rex Orientalium Anglorum. 104, 44.
 Albertus, P.R. Legatus, Henrico II. fidelitatem præſtat. 603,
 10. Trium quadrageſimarum jejunium quibundam pro po-
 na injungit. 603, 34. Ejus & Theodini literæ ad clericos
 & monachos vacantium eccleſiarum in Anglia. 567, 44.
 Albigenſes in Angliam veniunt. 2418, 15. V. *Hæreſis*.
 Albinus, Abbas S. Auguſtini. 1264, 1. 1771, 48. 2234. Ejus
 hortatu Beda hiftoriam conſcripſit. 1771, 50. Ejus mors &
 ſepultura. 1771, 51.
 Albinus, V. *Alwinus*.
 Albion, V. *Britannia*.
 Alboldus, Abbas S. Edmundi. 1660, 67.
 Albricus, V. *Albericus*.
 Alchmundus, Episc. Hagſtaldenſis. 106, 46. 298, 40. 797, 21.
 Mira de tranſlatione offium ejus hiftoria. 108, 47.
 Alchmundus, vel Alchberindus, Abbas S. Auguſtini. 1777,
 40. 2242.
 Alciud, urbs a Danis deleta. 807, 53.
 Alcredus, vel Alredus, R. Northumbriæ. 11, 57. 106, 27.
 296, 47. 1697, 17. In exilium agitur. 107, 31.
 Alewinus, vel Albinus, Caroli M. magiſter. 1743, 32. Studij
 literarum Paſſiis inſtituit. 814, 47. 817, 51. 2237. Scripſit
 vitam Caroli M. 449, 3. librum De S. Trinitate. 447, 66. &
 librum contra adorationem imaginum. 111, 61. Ejus literæ
 ad Adelardum Cantuarienſem, de ſchiſmate tunc orto.
 1743, 34.
 Aldelinus, vel Aldelmus, Sherburnenſis ſeu Weſſaxonum
 Episcopus. 758, 34. 1640, 34. Scribit librum De virgini-
 tate. 745, 6. Moritur. 807, 21.
 Aldelmus, V. *Athelmus*.
 Aldelond. 1842, 53.
 Aldemannus, Lat. *Comes* vel *Senio*. 826, 9.
 Aldhunus, Abbas S. Auguſtini. 1772, 42. 2236.
 Aldredus, Abbas Taſſelokienſis, fit Episc. Wigornienſis. 182,
 47. 184, 19. 475, 31. 477, 43. In Hungariam & Alemanniā
 mittitur. 945, 7. 1701, 14. 833, 31. Episc. Sarisburienſem
 per triennium adminiſtrat. 946, 58. 1701, 28. & Herefor-
 denſem per quadriennium. 189, 2. 190, 21. 1701, 25. Hie-
 roſolymam proficiſcitur. 95, 18. 1701, 31. 2335, 46. Ad
 Eboracenſem ſedem tranſfertur. 79, 40. 190, 19. 198, 48.
 478, 9. 482, 33. 952, 19. 1701, 35. Pallium quomodo obti-
 nuert. 952, 21. 1701, 44. 2336, 17. xii villas ad eccleſiam
 Wigornienſem pertinentes retinet. 1702, 30. Woltſtanum ad
 cathedram Wigornienſem cur promovetur. 952, 40. 1702,
 27. 2367, 6. Haroldum ſacravit, 17, 2, 42. & Conquisto-
 rem. 1702, 48. Quanto in honore tuerit apud Edwardum
 Confeſſorem, 1700, 66. 1702, 7. & W. Conquisto-
 rem. 962, 42. E Vicecomite injuriis & contumeliis af-
 ſectus. 1703, 21. ad Regem properat, eumque maledictione
 onerat. 1703, 40. Regem ei ad pedes proſtridentem, tandem
 erigit. 1704, 1. Regi benedictionem, Rex ei munera im-
 pectit. 1704, 16. Eccleſiam Glavornæ diſſicat. 477, 43.
 1701, 11. Moxes & habitum cleri coſtingit. 1704, 63. Prz
 triftis ob Danorum adventum moritur. 965, 62. 1701,
 9. 2344, 42. Adificia ejus, & aliz res geſtæ. 1704, 34.
 vocatur Ælredus. 371, 9. 186, 66.
 Aldredus, Comes Northumbriæ. 81, 22. 204, 30. Interſicitur.
 81, 39.

Aldredus, Episcopus Lindisfarnensis. 26, 39, 156, 19.
 Aldulphus, Episcopus Lichtfeldensis. 766, 28. Vocatur Aldulphus, 2212, 21.
 Aldulphus, Episcopus Rossensis. 98, 55, 742, 40, 774, 55, 1640, 33.
 Aldulphus, vel Adelwoldus, Prior S. Oswaldi Nostliensis, 1717, 38. vel Arnulphus, Prior de S. Botulfo, primus Episcopus Carlisleensis. 157, 47, 264, 31, 1019, 66, 1720, 28. Vocatur Adelulfus, 1803, 40.
 Aldulfus, vel Adulfus, Abbas Burgenfis, fit Archiepiscopus Eboracensis. 79, 40, 162, 34, 164, 63. Wigornensem Episcopatum cum Eboracensi tenuit. 1699, 57. Vocatur Eadulf. 879, 37.
 Aldulfus, vel Arduulfus, vel Eardulfus, Rex Northumbrie. 13, 11, 113, 60, 7, 7, 18. Wadag Ducem superat. 114, 38. Pacem init cum Rege Merciorum. 117, 43.
 Aldunus, Episc. Dunelmensis. 16, 56, 79, 54, 162, 7, 908, 52. Ecclesiam Dunelm. rethecat. 28, 16. Filiam suam Egfridam Comiti Northumbrie uxorem dat. 79, 60. Moritur. 30, 25. Vocatur Althunus. 467, 43.
 Aldwinus, Abbas Ramesiensis. 222, 11 & 50, 271, 12, 49, 34, 1660, 6.
 Aldwinus, Prior Wincelcombenfis, cum sociis, ad Novum-castrum venit. 43, 40, 206, 18, 973, 9. Monasterium Girvense reparat. 44, 23. & Wiramuthense. 45, 47. Fit Prior Dunelmensis. 51, 40. Ejus laus. 44, 34. Moritur. 53, 41, 213, 44.
 Aldwinus, qui & Wor dicitur, Episc. Lichtfeldensis. 98, 55, 100, 53, 742, 47, 768, 29, 7, 4, 57.
 Alexander, Abbas S. Augustini, benedictionem, quam Archiepiscopus denegarat, a P. R. obtinet. 1805, 1, 2260. Cum Archiepiscopo in foro Rom. contendit. 1866, &c. 1870, 44.
 Alexander, Episc. Lincolnensis. 148, 25, 504, 10, 1014, 62. Custodire datur. 1027, 42, 2385, 44. Castrum de Newerk fundavit. 1027, 45. Ecclesiam suam flammis vastatam reparat. 1034, 3.
 Alexander I, Angli consensu fit R. x Scotie. 251, 14, 1003, 35. Quomodo se gesserit. 368, 2.
 Alexander II, Rex Scotie. 2430, 29. Ejus genealogia. 967, 21.
 Alexander III, Rex Scotie. 967, 22. Margaretam Angli filiam ducit. 2444, 16. Ejus liberi. 2468, 38. Filiam Comitis Flandrie ducit. 2468, 42. Equo lapsus, cervicem confringit. 2468, 32. Post ejus mortem Scoti de Rege creando contendunt. 2468, 45.
 Alexander Nequam, scriptor. 874, 65.
 Alexander Nevill, Archiep. Eboracensis, unus e riv Regni prefectis. 2685, 58, 2687, 32. Lingat cum civibus fuit. 2692, 30. Beverlacenfe collegium male tractat. 2692, 37. Periculosa consilia Regi dat. 2693, 46. Fugit. 1701, 62. Proscribitur. 2706, 35. Proditionis in Regem & Regnum arguitur. 2714—2726.
 Alexander II, Pont. R. 478, 23, 1652, 10, P. 02, 22, 2785, 45, 2247. Cum Canalo Pamentis de Papatu contendit. 482, 18. Lanfrancum ad eum venientem quomodo exceperit. 483, 55, 1744, 30. Ejus ad Lanfrancum littere. 1744, 55.
 Alexander III, P. R. 531, 63, 1331, 4, 1380, 60, 2255. Apud Senones in Gallia residet. 1383, 28. Quatuor Antipapas habuit. 1049, 43. Eboracensem Legatum constituit, ita ut Rex pecebat, nec vult. 1388, 48. nec avitas Anglie consuetudines confirmat. 512, 15, 536, 42 &c. Romam recipitur. 539, 33. Principum Germanorum ad eum littere. 547, 65. Imp. & Archiep. Colonienfis, eo abjurato, Patchalem agnoscunt. 548, 3, 1403, 54. ut & legati Regis Anglie, & Angli pene universi. 1404, 23. Concilio Lateranensis, ab eo convocati, canones. 1446—1456. Prophecia ei literas a Deo defert. 1458, 3. Scribit semel & iterum Henrico II. ut Cantuariensem restituit. 549, 1 & 550, 9. Episcopos Anglie prohibet, ne Regem novum coronent absque Cantuariensis venis. 552, 23. Eboracensem suspendit ab officio Episcopali. 553, 18. Exoniensem, & alios, itidem suspendit. 553, 58, 1413, 39. Londinensem & Sarisburiensem excommunicat. 554, 15, 1413, 41. Quanto dolore fuerit affectus ob eadem Cantuariensis. 1419, 10. Terras Angli transmarinas sub interdictione ponit. 1066, 18. Ejus littere: ad capitulum Londinense; 534, 59. ad Ludovicum R. Francie, cui aureum florem mittit; 535, 43. ad clerum & populum Anglicanum, de canonizatione Thomae Cantuariensis; 569, 15, 718, 51, ad Lupum, Regem Valentie, pro liberatione Chri-

stianorum; 580, 32, 662, 18. ad Ricardum Cantuariensem, primum ei concedentes; 580, 45. ad Episcopos Anglie, de cessatione schismatis; 598, 39, 1131, 14, 1439, 42. ad Londinensem & Wintoniensem Episcopos; 602, 15. ad Presbyterum Johannem, 608, 55, 1132, 3, quem conatur ab erroribus ad catholicam fidem revocare; 609, 23, 1132, 1133. ad Cantuariensem, de benedictione Rogeri Abbatis. 1445, 4. Privilegia ab eo conventui S. Augustini indulta. 1815, 26, 1829, 65, 1830, 18. Ejus decretum de custodia sigilli eorum communis. 1827, 6. Ejus littere: de depositione Clarembaldi; 1827, 66. de benedictione Abbatis S. Augustini, sine professione obedientie; 1822, 56. ad Rogerum Abbatem; 1822, 4, 1825, 11. ad Episc. Wigornensem; 1823, 30. ad R. Henricum II; 1829, 66. de privilegiis Augustinianorum Archiepiscopo exhibendis; 1831, &c. de obedientia ab Abbate Archiepiscopo prestanda; 1866, 61, 1867, 10. de ecclesiis conventui isti appropriatis. 2091, 27. Iona ab eo huic conventui missa. 1824, 65. Ingentem vim pecuniae ex Anglia recipit. 574, 44. Fredericus Imp. eum agnoscit. 598, 40, 1130, 2, 1437, 56. Episcoporum & Principum nomina, qui huic negotio intererant. 2438, 1. Calixtus, Papa schismaticus, ad ejus pedes provolvitur. 601, 46. & degradatur. 1830, 31, 1438, 66. Res alie ab eo gressu. 1049, 56, 1050, 1, 2394, 10.
 Alexander IV, P. R. 1725, 47, 227, 2436, 28. Ejus littere: de ecclesiis monasterio Au uttinensium appropriatis; 2094, 43, 2095, 25, 2099, 40. de fratre S. Augustini observando; 2122, 32. de indulgentiis benefactoribus Augustinensium concedendis; 2122, 50. de ecclesia Lidenburnensi monasterio Montis Myrteri concessa. 2190, 21.
 Alexander V, P. R. 2285.
 Alexander, R. x Aegypti, patricii pœnas luit. 564, 20.
 Alexandria fit Christianis tributaria. 503, 54.
 Alexandria, urbs Italiae, a Longobardis condita. 1049, 54.
 Alexius Angelus Imperium CP. occupat. 674, 65.
 Alexius Comnenus, Imp. CP. uxorem Roberti Wiscardi pro meritis remunerat. 1010, 6, 2218, 67.
 Alexius, Manuelis F. Imp. CP. ab Andronico submersus. 614, 1.
 Alferus. 875, 8, 877, 25.
 Althunus, Episc. Dunelmensis. V. Aldunus.
 Althunus, Episc. Londinensis. 169, 27, 465, 34, 1650, 38.
 Althunus, Abbas S. Benedicti. 913, 66.
 Alfonso VI, Rex Hispanie, paganos reprimit. 982, 30.
 Alfonso, vel Adelfonius VII, Imperator Hispaniarum appellatur. 518, 33.
 Alfonso VIII, vel Aldefonius, Rex Castellae, & Sanctius Rex Navarre, Henricum II liis arbitrio constituunt. 595, 19, 1120, 25. Nuncii ab us in Angliam missi. 1120, 37. Forma pacti inter ipsos. 1120, 58. Angli filiam ducit. 557, 6, 1120, 28. Ad curiam Angli venit. 561, 9, 1082, 43.
 Aluredus, Egredi Regis F. 17, 26. In Angliam invitatur. 934, 57. Execratur. 472, 65, 2326, 44. Occiditur. 174, 56. De ejus morte variae historiz. 935 & 936. V. Godwinus.
 Aluredus, vel Aluredus, vel Elfredus, R. Occidentium Saxonum. 127, 1, 451, 2, 2240. Natus. 119, 30. Ejus genealogia ab Adam usque. 119, 32, 237, 14. Ejus indoles & educatio. 122, 33, 352, 20, 814, 3. Romam missus, a Papa in Regem ungitur. 120, 53, 139, 18, 352, 29, 371, 64, 450, 22, 809, 31. Primus hic & Regibus Anglie qui unctus fuerit. 1777, 58. Cum Dacis varia fortuna preliatur. 809, &c. Pacem cum illis init. 809, 42. Eorum ostides suspendit. 809, 50. A paganis victus, in sylvis & paludibus delitescit. 812, 34, 353, 29, 811, 13. Ei S. Cuthbertus apparet, elemosynam petens; 811, 20. Victis, & imperium totius Anglie ei promittit. 18, 17, 71, 25, 353, 37, 811, 32. Ex eo tempore Dacos saepe debellat. 812, 40, 812, 59. Londinum & partem Mercie regno suo adjungit. 810, 37. Fit Rex Orientium Saxonum & Northumbrensi. 23, 10, 133, 19. Exeritum animat. 354, 29. Paganos sternit. 155, 20. Godwinum Regem Dacorum de sacro fonte levat. 811, 52. Angli universi se illi subdunt. 812, 16. Navis prelio Dacos superat. 813, 31. Quam pius & sapienter se gesserit. 131 & 132, 352, 52, 355, 26. Ab orio semper abhorruit. 355, 31. Quomodo horas suas collocavit. 818, 54. Regnum quam prudenter administravit. 818, 62. Hundreds & L. f. instituit. 818, 64. 1777, 59. Littere & justitiz quantum taverit. 814, 21. Scholas publicas Oxoni instituit. 814, 12. Quomodo censum suum distribuit. 132, 53, 355, 60, 818, 39.
 [Re 2]
 Eius

Ejus in pauperes liberalitas. 353, 41. Eleemosynam ad D. Thomam sepulcrum in India mittit. 451, 63. 812, 33. Quam reverentiam sacerdotibus exhibuerit. 352, 57. Monasteria ab eo fundata. 355, 42. 812, 36. Agrum unum Ecclesie Christi Cantuariæ donat, agrum Wigornensis. 2218, 46. Ejus patientia cum ea Jobi confertur. 313, 16. Partem Psalterii semper in sinu gestabat. 352, 42. Carnis petulantiam quomodo edomavit. 818, 16. Fico morbo laborat. 818, 24. Curatur. 818, 30. S. crucis pars ei mittitur. 130, 55. 148, 15. 355, 57. Epistolas & dona a Patriarcha Hierosolymitano accipit. 131, 54. 355, 59. Ejus uxor, & liberi. 230, 57. 818, 33. Leges. 355, 36. 819—831. *Mora.* 23, 20. 73, 28. 151, 52. Epitaphium. 819, 9.

Alfricus, Abbas S. Augustini. 1778, 33. 2244.

Alfricus, Archiepiscopus Ebor. V. *Elfricus*.

Alfricus, Episcopus Orientalium Anglorum. 473, 12.

Alfricus, Rex, vel Consul, vel Comes Merc. 161, 5. 877, 38. Relegatur. 878, 46. In gratiam receptus, Regis exercitum Dacis prodegit. 879, 90. Rex filio ejus oculo cecidit. 880, 8.

Altricus, vel Altricus, vel Elfricus, vel Eluricus, vel Woltricus, Episcopus Wiltonensis, seu Sarisburiensis, seu Siraburnensis. 461, 6. Fit Archiepiscopus Cantuariensis. 163, 30. 446, 8. 880, 52. 885, 58. 1648, 33. 2245. Canonicis pulsus, monachos in Ecclesiam Christi introducit. 1780, 62.

Alfridus, vel Elfridus, Edgarus Rex sibi uxorem sibi concupiscit. 865, 20. Ethelwulfus eam occupat. 865, 57. Eo occiso, Edgarus eam desponsat. 866, 62. 2313, 20. Ethelredus ejus filius in sacro fonte mixxit: quod triste omen. 867, 17. Quo Ethelredus solium ascendit. Edwardus prius nuntius per dolum occidit. 873, 2. 2313, 44. V. *Edwardus*, *Edgarus* I. Duo monasteria fundat. 876, 54. 2314, 7. Dunelmam eam absolvit. 874, 49.

Alfrida, vel Althrida, Osa Regis filia. 750, 39. Mala mari eventura prædicit. 752, 21. Croilandæ monasterium ingreditur. 752, 30.

Alfridus, Abbas S. Augustini. 1777, 37. 2242.

Alfridus, Rex Northumbriæ. 91, 22. 293, 30. 295, 44. 439, 27. 794, 5.

Alfwaldus, Episcopus Sherbornensis uxoratus. 2332, 49. Ejus abstinentia & pietas. 2332, 52. Godwino Comiti male ominatur. 2332, 59. S. Cuthberti sarcophago recluso, eum eo familiariter colloquitur. 2332, 62.

Alfwinus. 973, 19.

Alfwinus, Episcopus Ox. Anglorum. 467, 55.

Alfwoldus, vel Elfwoldus, Rex Ox. Angl. 1044, 3. 748, 39.

Alfwoldus, vel Elfwoldus, Rex Northumbriæ. 11, 62. 13, 13. 108, 20. 793, 33. Interficiuntur. 110, 62. 298, 61.

Algarus, Abbas Ferehamensis. 1678, 54.

Algarus, Leofrici F. Comes Cestrie, relegatur. 945, 28. Erat Comes Merciorum, 189, 51. 2334, 63. & Orientalis Angliæ. 945, 5. Bellum movet contra Edwardum Confessorem. 187, 64. Herefordiam spoliat. 188, 17. 945, 34. 2333, 41. Rex cum eo init gratiam. 188, 43. Iterum relegatur. 952, 1. 2334, 64. De eo lege 2331, 59. 2333, 30.

Algericus. V. *Agelricus*.

Alienora, Regina Franciæ, repudiata. 1040, 14. 1371, 1. V. *Ludovicus VII.* Nuncios mittit ad Henricum Ducem Normanniæ. 1171, 12. eique nubat. 126, 10. 1040, 23. 1371, 16. Parit Wilhelmum. 127, 50. 1047, 40. 1371, 22. Henricum. 530, 54. 1047, 38. 1377, 53. Matildem. 131, 32. 1047, 46. Ricardum. 531, 26. 1047, 53. Gaufridum. 531, 36. Alienoram. 533, 5. 1058, 64. Johannem. 539, 31. 1059, 24. Johannem. 544, 48. 1059, 19. Archiepiscopus custodiam committit, ad preces Cantuariensis patrum liberatur. 1475, 19. V. *Ricardus I.* Ricardum F. peregrinantem sequitur. 654, 57. Rediit. 657, 32. In Alemanniam transit. 671, 60.

Alla V. *Elia*.

Alletua. 4369, 17.

Almaricus, Baldwin III frater, Rex Hierosolymæ. 503, 49.

Almarus, vel Elmarus, vel Eimerus, Abbas S. Augustini. 168, 52. 1649, 62. 1781, 50. 2246. Fit Sherbornensis Episcopus. 1782, 61. Cæcis effectus ad monasterium rediit. 1783, 1. 1909, 4. Mira historia de milvo et carnes rapas restituit. 1783, 7. Sepultura ejus. 1783, 21.

Alricus, Rex Cambræ. 2236.

Allius, Abbas Bathoniensis. 213, 51.

Aliz nuntius genus quale. 1243, 51.

Althrida. V. *Alfrida*.

Aluredus, Episcopus Wigornensis. 631, 31.

Aluredus, Rex. V. *Alfridus*.

Aluicus, Archiepiscopus Eborac. V. *Elfricus*.

Alwinus, Anacletus Malvernæ. 953, 61. 2368, 13.

Alwoldus, vel Alwardus, vel Elwordus, vel Elswordus, Abbas Eveshamensis postea Episcopus Londinensis. 182, 12. 475, 9. 93, 63. Eum volentem ad Abbatiam redire monachi non sinunt. 938, 66. 2329, 67.

Alxis, Abbas Ramesiensis. 404, 53.

Ambresburix monasterium. 876, 58. Abbatissa & monialibus nonnullis ejectis, aliz ordinis Fontis Eberdi introducuntur. 1119, 42. 1434, 61. 2397, 14.

Amen, infans baptizatus respondet. 438, 46. & mortui e sepulchris. 454, 26. 838, 53.

Americus de Valeris, Comes Pembriæ. 1998, 50. Contra Robertum de Brins mittitur. 2530, 26.

Amgor, Imp. Marocensis, plures civitates & provincias in Hispania occupat. 1668, 64.

Amilium. De eo qui rem amiliam apprehenderit. 900, 58.

Amor quomodo acquiritur. 1657, 8.

Amphibalus, magister S. Albani. 2128, 65. De ejus corpore invento & translatio mira historia. 1128, 62. Ubi fuerit inventum. 1437, 50.

Amyntus, Rex Macedonum. 563, 32.

Anacletus II, Papa schismaticus. V. *Petrus, Petrus Locus F.*

Anastasiu III. P. R. 451, 52. 2241.

Anastasiu IV. P. R. 282, 48. 527, 47. 1029, 37. 1041, 41. 2330, 47. 1721, 66. 1814, 9. 2253. 2389, 13.

Andegavensis urbs describitur. 525, 23.

Andegavix Comites: I *Tanquarum*; II *Tertullum*; III *Ingelgerius*; IV *Fulco Rufus*; V *Fulco Bonus*; VI *Gaufridus Gestafricus*; VII *Mauritium*; VIII *Fulco Nervus*; IX *Gaufridus Martellus*; X *Fulco Rethus*; XI *Fulco ejus F.* XII *Gaufridus Plantagenet.* De Andegavix Comitibus mira historia. 1045, 40.

Andeleum. V. *Andreas Rothomagensis*.

S. Andreæ Episcopus subjectionem debet Eboracensi. 251, 24. & proficitur. 1709, 20. Quidam eum Archiepiscopum fieri volunt. 1719, 31. *S. Andreæ* Episcopi quorum in his libris mentio: *Foderob*; *Tanquarum*; *Ingelgerius*.

Andreæ monachi Cantuariensis mira visio. 1481, 16.

D. Andreas Apostolus Dunstano apparet. 886, 13. 1647, 18. Eo revelante, lancea qua Christus confossus invenitur. 223, 56. 498, 8. 993, 34.

Andreas de Harkley, vel de Harle, 2547, 36. Thomam Lancastriensem & socios bello capit. 2540, 1 & 58. Fit Comes Carlestenis. 2540, 35. 2542, 5. Lancastriensis prædixit eum intra annum turpiter moriturum. 2542, 5. Ob prædictionem degradatur, decollatur, discerpitur. 2542, 59.

Andronicus Alexio Imp. CP. fidelitatem jurat. 614, 3. Mor. eo interfecto, imperium & uxorem usurpat. 614, 8. Willielmus, R. Siciliæ, ingentem exercitum contra eum mittit. 618, 41. Occiditur. 629, 8.

Angeli juxta B. Virginis imaginem carentes. 717, 61.

Anglesey, domus in agro Canabrigiensi, a quo fundata. 1384, 29.

Anglesey, seu Menevis insula. 223, 34. 994, 19. Ibi urbs & castrum de Bello marisco edificatur. 2471, 39.

Anglia, unde dicta. 718, 59. In VII Regna divisa. 718, 59. Præ cæteris terris gloriatur de Regum sanctitate. 369, 50. Angliæ Reges se nunquam agnovit Franciæ Regibus interiores. 608, 11. *Reges Angliæ*: I *Ighernus*; II *Ethelwulfus*; III *Ethelbaldus*; IV *Ethelbertus*; V *Ethelredus*; VI *Elfricus*; VII *Edwardus Semo*; VIII *Ethelstanus*; IX *Edmundus Ethelstanus*; X *Edwardus*; XI *Edmundus*; XII *Edgarus*; XIII *Edwardus Edgarus F.* XIV *Egredus*; XV *Edmundus Ironside*; XVI *Canutus*; XVII *Haroldus Hare-foot*; XVIII *Haroldus Godwinus*; XIX *Edwardus Confessor*; XX *Haroldus*; XXI *Williamus Conqueror*; XXII *Williamus Rufus*; XXIII *Henricus*; XXIV *Stephanus*; XXV *Henricus*; XXVI *Ricardus*; XXVII *Johannes*; XXVIII *Henricus*; XXIX *Edwardus*; XXX *Edwardus*; XXXI *Edwardus*; XXXII *Ricardus*; XXXIII *Henricus*; XXXIV *Henricus*; XL *Henricus*; XLV *Edwardus*.

Angliæ quasi Angliæ: Gregorii M. allusio. 726, 39. 779, 34.

Angli quo anno in Britanniam advenit. 1, 16. Ad fidem convertuntur. 435, 32. 436, 3. Anglorum nomen quando usurpat cepit. 449, 32. 2238. Anglorum regnum, regnum Dni. 136, 56. 909, 26. 955, 58. 2318, 41. Eorum nequicia ante Normannorum adventum. 399, 65. 961, 60. A Dacis & Normannis sunt oppressi ob injuriam Britonibus olim illatam. 883, 57. Eos a francis subdendos, prædictum. 884, 3. 909, 26. A deorum olim subjugandos, nec prædictum. 909, 35. 2476, 45. Eos jure exercere imperium in deorum, miraculo ostenditur. 838, 40. Idem ex historiis

historis patet. 2470, 5. V. Scott. Ducos ob insolentiam e regno pellunt. 934, 40. Quam misera fuerit eorum servitus sub Normannis: 962, 4. 980, 57. 981, 42. Quid de ea Wolstanus scripserit. 2366, 30. Borum conditio post Confessoris obitum parabola arboris a suo trunco decur pænotatur. 400, 40. 955, 32. 2378, 32. De Angliæ destructione carmen propheticum. 2417, 56. Angli divitiis & reibellæ gloriæ quam excelluerint. 2739, 31.

Animalia quomodo post diluvium in insulas advenierint. 1078, 59.

Animarum damnatarum locus. 1010, 63. Ubi torquentur, & quomodo liberentur. 461, 21. Animæ piz an videant faciem Dei ante diem iudicii. 2067, 24.

Anlaf, vel Onlaf, Sinterici F. Rex Northumbriæ. 134, 28. 857, 42. Raptus. 115, 57.

Anlafus, R. Norreganorum. 162, 53. 88, 12. Ethelredus R. eum de sacro fonte levat. 880, 33. Ad Regnum suum redit. 880, 40.

Anlafus, vel Anlafus, R. Hibernensium, & innumere ejus copiz ab Adelstano profligantur. 155, 10. 839, 30.

Ansa, R. Orient. Anglonum. 740, 42. 747, 30. Ejus filiz laudantur. 747, 31. &c. A-Penda occiditur. 748, 39.

Anales V. Chronica.

Annus magni duo a baptismo Christi revolvit. 205, 44. 974, 17. Annorum Dominicalium dissensionia. 430, 6. 1336, 46. 1418, 43. Computum Dionysii ab Evangelico quomodo differat. 970, 11. 1337, 23. 1418, 12. Quoto ætatis anno Dominus sit passus, inter scriptores non convenit. 1336, 61. Annus solaris quando incipiat. 1336, 13. V. *Gregorius*.

Annus hominum a nativitate, non conceptione, computari solent. 1418, 49. Ante xxx ætatis annum, Episcopus ante xxv, inferiora ministeria non suscipiantur. 1448, 39. Annus bissextilis. 1727, 22. Annus jubileus. 2195, 40.

Annonæ caritas. 4468, 1. 2502, 57. 2534, 20. 2738, 1. Copia & vilitas. 2407, 65. 2569, 25. 2573, 31. 2692, 25. 2693, 27. 2737, 41. V. *Petrus*.

Annulus sponatilius digito statim impositus, mire retinetur. 471, 11. 952, 65. 2335, 9. mire recuperatur. 471, 11. 951, 24. 2335, 15. Annulus aureis uis, sanctimonialibus prohibitus. 328, 38. 2348, 39.

Anselmus, Abbas S. Edmundi. 248, 14. Eligitur Episcopus Londinensis, 506, 6. & admittitur. 506, 44. Turstant de eo iudicium 506, 46. Ejus electio fit mira. 507, 8. Egred in suam Abbatiam recipitur. 507, 50.

Anselmus, Archiepiscopus Cantuariensis. 56, 67. 218, 7. 491, 4. 2249. Ejus paria, parentes, educatio. 491, 64. 1656, 22. 2378, 22. Fit primum monachus, 494, 10. 1656, 38. postea Prior, 494, 21. 1656, 44. 2378, 30. dein Abbas Becensis. 494, 24. 1657, 30. 2378, 42. In Angliam ad visitandas Ecclesias venit. 1656, 18. 1657, 41. 2365, 59. Regem corripit. 1657, 62. Quibus verbis Archiepiscopus declinare tenetur. 2379, 1. Eligitur Archiepiscopus Cantuar. 494, 30. 987, 59. 1658, 2. 2366, 1. 2378, 66. Consecratur. 219, 38. 491, 25. 1658, 21. 1707, 26. Pallium sumit. 211, 10. 491, 28. 491, 4. 1658, 58. Rex mille libras argenti ab eo pro promotione petit, sed nequaquam accipit. 494, 29. 1652, 27. Quinquaginta libras ei offert. 2379, 12. Petens licentiam secundi Param Urbanum, læzæ majestatis reus arguitur. 494, 62. 1658, 41. Episcopi obedienciam ei suberant. 494, 62. 1658, 47. Qualem licentiam visitandi Romanæ Rex ei indulget. 495, 10. Saccos ejus & manticas excutit minister Regis. 495, 27. 2369, 30. Mare transit. 223, 17. 995, 59. 1659, 4. Ecclesiæ Cantuariensis bona sibi adducuntur. 495, 31. 1659, 8. Romam adit. 495, 33. P. R. eum vocat: alterius orbi Papam. 2317, 57. Cum literis & auctoritate Pontificis Angliam versus tendit. 997, 31. Mors Wilhelmi II. ei mire revelatur. 997, 38. De processione Spiritus S. disserit. 224, 14. 495, 35. 2369, 16. Post triennale exilium ab Henrico I. revocatur & restituitur. 226, 10. 495, 49. 997, 62. 2619, 40. 2375, 3. Litigat cum Rege de investituris. 228, 25. 495, 51. 499, 17. 999, 20. 2377, 10. Romam iterum adit. 228, 46. Rodeuni Angli interdicitur, & bona rursus confiscantur. 496, 2. 1659, 53. Tandem Rex, juri investiendi renunciavit, cum copaciletur. 496, 23. 500, 33. 1659, 60. Litteræ ejus ad Regem, de reditu in Angliam. 496, 23. Atque ad eundem, monentes, quod jus puniendi presbyteros non ad Regem sed Episcopos pertinere. 496, 60. Domum revertitur. 230, 1. 496, 13. 499, 54. Quinque Episcopos (vel, ut alii volunt, sex, 1003, 54.) uno die consecrat. 230, 54. 500, 46. 1710, 65. 2377, 54. Gerardus liberos ejus sedem ejus celliorem quam pat erat

videns, pede subvertit. 1710, 42. Thome Eboracensi electo anathema minatur, ni Cantuariensi sedi se subijcet. 50, 62. Hugoni Albani cui in capella Regia beneficiorem impetrare noluerat. 1328, 1. Quomodo eam instituerit. 1656, &c. Dicere solebat, se male esse tunc peccato in inferno, quia in cælo cum peccato. 2378, 33. Ejus eruditio & pietas. 1646. Scripta: 1647, 21. 1648, 42. 1659, 30. Qualia fuerint. 2378, 35. Cognobit S. Sepulchri Cantuariæ fundavit. 1893, 49. Quæ Beatrix lux deditur. 2226, 17. Laudatur. 1745, 4. Moritur. 231, 20. 501, 18. 1003, 51. 1660, 35. Ballamo Divinitus melle unguitur. 2378, 5.

Anselmus, P. R. Legatus. 236, 60. 238, 9.

Anselmus, R. Scottæ. 2434, 47.

Anierius de Monte Regali mortuus fuisse aliorumque in terra S. Christianorum prodicionem patet. 655, 22.

Anienor, Trojanus. 1016, 61.

Anicetisti advenit quibus signis premensitretur. 2645, 7.

Aniocus, terræ motu subversa. 1049, 62. A Christianis capitur. 223, 54. 198, 5.

Antipope: Hildebrandus & verberatus. 487, 42. *Vilfrid & Clemens*. 1481. 1. *Parmentis & Lucensis Episcopi*. 192, 1. *Abbas & Clemens*. 217, 25. 49, 38. *Celphus & Gregorius*. 236, 46 &c. 1007, 12. *Gregorius & Calixtus*. 239, 62. 503, 65. 1008, 58. *Innocentius & Petrus Leo*. 263, 62. 505, 2. 1018, 62. 1343, 9. *Alexander & Oskartus* (qui & *Vilfrid*, 1249, 36.) 531, 61. 1382, 60. 1337, *Alexander & Paschalis*. 148, 8. 1439, 8. *Alexander & London*. 1049, 45.

Amonius de Bek, Episc. Dunelmensis. 1727, 30. 1728, 50. 2478, 57. 2492, 9. In Germaniam mittitur. 250, 54. Pro Rege Edwardo I. respondet Legatus P. R. 2506, 3.

Appario mira supra Ecclesiam Cantuar. 1534, 67. Alia. 1538, 65.

Apprehensio. 996, 62.

Appellationes legitime quæ. 546, 1. Quomodo debent procedere. 1387, 25. De appellationum abusu, rectoque usu. 2455, 9. Post appellationem nihil innovandum. 1322, 57. 1538, 22. 1543, 4. Appellationes ante Henricum Wintoniensem in Angliā erant inusitate. 1667, 65.

Aquæ frigide iudicium. 844, 24. 1590, 23. *Calide*. 856, 21.

Aquensis civitas à Saracenis detolatur. 443, 30.

Aquitania unde dicatur. 526, 29. Rerum illustre opulentia. 526, 13. Populi mores. 526, 29.

Arani alius ubi primum inventus. 1010, 49.

Archidiaconi quinque equis aut septem in visitationibus debent esse contenti. 1436, 5. Cum Prioribus de praerogatione Episcoporum concordant. 581, 53.

Archiepiscopi Cancellarii tunc gentes. 534, 18. Quæ pæstare polliceantur cum pallium suscipiunt. 663, 16. Extra provinciam pallio uti non licet, absque permissione P. R. 1716, 31. Quanto equitatu illis uti liceat cum parochias visitant. 156, 1. Archiepiscopalis officia. 1707, 14. 2209, 2. Cur Gregorius M. tres Archiepiscopos in Angliā instituerit. 1632, 28. V. *Galfredus Monumtensis*.

Arcebaldis usum Ricardus I. revocavit; arcubantia perierit. 1278, 12.

Ardulfus, R. V. Aldulfus.

Arfatus vel Herfatus, Helmeamentis, seu O. ient. Anglorum, Episcopus. 102, 35. 1653, 17. Sedem Theobordiam transfert. 1652, 5. Ejus insidia & invidia. 2361, 55.

Artilobulus matrem in vincula consecram sanie perimit. 564, 32.

Arleia, vel Herleva, vel Arice, Roberti D. Northannæ lectum ingressura carnissim à summo ad unum lacerat. 910, 44. 2319, 2. Ejus somnium. 910, 52. 2318, 64. Wilhelmu Conqueritorem parit. 468, 28. 91, 50.

Armandus, Archiepisc. Aquinensis, V. Simon Mepham.

Arms sibi emere Angli universi, tam pauperes quam divites, jubentur. 1459, 3.

Arnaldus, mortuus. 1201, 64.

Arnaldus, quoniam contra divites libenter prædicaverat, suspensus. 1032, 50. 2387, 33.

Arnulfus Imp. excoenit leprosum cum clamore Romam versus insequere, cives terrantur, & urbs capitur. 452, 34. Phthirasi perit. 452, 48.

Arnulfus, Abbas Burgenfis, h. Episc. Rossensis. 236, 34. 1660, 56. Obiit. 1015, 14. V. *Earnulfus*.

Arnulfus Archiepisc. Remensis, degradatur & in vincula conjicitur. 460, 30. Restituitur. 46, 47.

Arnulfus, Comes Flandiæ, Wilhelmu D. Normanniæ dolose occidit. 454, 19.

Arnulfus, Episc. Carleolensis. V. *Adalphus*.
 Araxerxes Rex Persarum filii. 563, 49. Indulgentia nimia. 563, 53. Filios infidias ei parantes interficit. 563, 62.
 Arthurus, Dux Britannia, barres Angliæ a Ricardo constituitur. 657, 9. Gallus bonus ejus inhiat. 706, 23. Gallo commendatur. 1288, 13. Gallus cum militibus armis insignitur, & ab eo homagium accipit. 2415, 64. Ricardo rebelat. 1590, 62. Comitatum Aquitania occupat. 1281, 61. V. *Ricardus I.* & *Johannes, R.*
 Arthurus, Rex Britannia inclitus, quot vicibus & quibus locis Saxones devicerit. 1153, 10. Scotiam subegit. 1484, 45. Cerdico duos Comitatus concedit. 1153, 9. Occiditur. 1153, 46. Ejus olla inventa. 1152, 24. 1397, 40. Quanta fuerint. 1151, 66. 1397, 65. Quam fabulosa de eo scripserit Galfridus. 1153, 54. Willelmi Ricavallensis de eo testimonium. 1153, 25. Ejus gladium, *Caribæ* vocatum, Ricardus I. Regi Siciliae donat. 1195, 12.
 Arvandus, gemina praefectura exornatus, in carcerem traditur. 665, 48.
 S. Asaphensis Episcopi: *Ricardus* & *Gaufridus Armit*; *Adam*; *Johannes*; *Willelmus*, *Ricardus* & *Johannes*.
 Ascalon Saladino deditur. 1146, 43. V. *Crucigeri*.
 Ascelinus, Prior Doverensis. 1349, 5.
 Asclinius, vel Acelinus, Episc. Rossensis. 1359, 22. 1464, 40.
 Aschetillus, Prior Hagustaldensis. 157, 1.
 Asinus. Homo in alium a maleficio conversus. 940, 16. In lacu volutus, pristina forma restituitur. 940, 26.
 Asketillus, Archiep. Ebor. V. *Osbertillus*.
 Aschedon. V. *Ejendun*.
 Aster, historicus. 753, 33. Fuit Episcopus Sherbornensis.
 Assini, vel Assini. V. *Veim de Monte*.
 Astrologi, pseudoprophetae. 1479, 57.
 Asyli jus quæ loca olim inter Britannos habuerint. 956, 21. 2355, 55. Ejus violatores quomodo puniendi. 308, 27. 2355, 40. 2356, 4. Henricus II. sceleratos ex asyliis ad supplicia traxit. 1400, 31.
 Athelbunus, vel Ethelbunus, Wicciorum Episcopus. 153, 19. 154, 5.
 Athelmus, vel Adelmus, vel Ethelmus, Episc. Berhoniensis. 453, 9. 758, 35. Fuit Archiep. Cant. 154, 19. 453, 47. 818, 60. 1644, 22. 2241.
 Athelredus. V. *Egbertus*.
 Athelstanus. V. *Adelstanus*.
 Athelwoldus, Abbas S. Augustini. 1777, 39. 2242.
 Athelwoldus, vel Adelwoldus, R. Orient. Anglorum. 744, 55. 748, 38.
 Athelwulfus, R. Or. Anglorum. 748, 39.
 Athens unde dicitur. 815, 24. Quomodo Minerva electa fuerit hujus urbis Patrona. 815, 16. Formam olim jus ferendi suffragia illis habuerunt. 815, 34. De urbis nobilitate & situ. 815, 46. Quam auctores de illa reciperint. 815, 30. Philosophorum studium quam claruerit. 816, 3. Quomodo ibi admovebantur juvenes ad studia literarum. 816, 19. Populi mores. 816, 50. Eorum res gestæ tamæ potius quam re magnæ. 1154, 21.
 Atherus, Comes Cantuæ. 2240. Hic forsitan idemcum Ealchero.
 Avalana insula olim dicebatur locus tibi nunc Glafonia. 1152, 50.
 Avalas, potum significat. 1152, 51.
 Avars a Carolo M. vincuntur. 447, 41 & 63.
 Avaritis monachorum griseorum facere notatur. 1279, 10. Avari invire morientis exemplum. 2361, 6.
 S. Audoeni feretrum ignem ab ecclesia misce propullat. 1457, 45.
 Audoenus, Episc. Ebroicensis. 265, 47. 329, 42.
 Avemunc collocatur cathedra Papalis. 1494, 43.
 Aves vilæ, xoftris carbones ignitos in domos deferentes. 2416, 49. Aves S. Colemanii in Hibernia. 1078, 14.
 Augustinus dicitur. 735, 19.
 D. Augustinus. Ejus libri De civitate Dei. 431, 56. Ejus brachium quarum constituitur, & ubi reconducitur. 948, 64. 2318, 44.
 Augustinus, Episc. Waterfordiæ, primus Episcopus ab Anglo in Hibernia constitutus. 1107, 16.
 Augustinus monachus, monasterium ad clivum Scauri Præpositus. 1629, 43. 1759, 1. A Gregorio M. mittitur ut in Britannia prædicet. 435, 33. 725, 19. 728, 41. 1758, 66. Munus terrestranem adlocatur Gregorius V. Gregorius Ad insulam Thaueru cum aliis appellat. 729, 10. 1619, 49. 1759, 6. 2219. Ibi supra petram stans, vestigia præstitit crimi-

primit: 1759, 8. quæ postea in capella ejus collocata, in magno honore habetur. 1759, 10. Nuntium mittit: Ethelberto Regi Cantuæ. 729, 13. Rex eos adit, & sub dio audit. 729, 27. Regis responsum. 1759, 26. Datur eis man-
 do Doroberniæ & licentia concionandi. 729, 50. 1630, 12. 1759, 32. Multos convertunt. 729, 64. 1737, 35. Augustinus ab Ethernio Arelatensi consecratur Anglorum Archiep. scopus. 100, 18. 436, 22. 730, 11. 1760, 2. Cur Gregorius voluerit eum ab Arelatensi consecrari. 1632, 28. Gregorius ei administrat & necessaria mittit. 730, 20. 1630, 34. Duodecim Episcopos ordinare jubet: 436, 38. 730, 31. 1630, 54. 1737, 65. Ipsum primatum totius Britannia constituit. 436, 48. 730, 50. 1631, 14. 1739, 11. monentque, ut caveat ne ob miraculorum donum in-
 mescat. 731, 1. & ut quicquid in qualibet ecclesia primum & religiosum observatur, ad Anglos suos edocet. 1631, 27. Sedem sibi & successoribus Doroberniæ figit: 733, 58. 1630, 31. 1737, 50. Cur illic, & non Londini. 1687, 1. Episcopos & sacerdotes Britonum convocat, & de cele-
 bratione Pasche cum eis certat. 735, 25. 1739, 49. Crucem curat. 735, 37. 1631, 63. 1739, 57. Decem milia uno die baptizant. 1632, 6. De ejus humilitate quomodo Britones judicium ferebant. 735, 41. Discordes ab eo abe-
 unt. 735, 52. 1739, 59. Divinam vindictam eis produ-
 cit: 735, 53. quæ postea super eos cadit. 780, 21. 1631, 66. 1739, 61. Successorem ordinat Laurentium. 437, 12. 735, 63. 1632, 11. 1765, 65. Miraculum ab eo eorum in villa quæ dicitur *Cumpton*. 736, 20. Mortuum presbyterum suscitavit. 737, 7. Fontem, precibus dicit. 807, 18. Eomis-
 sam celebrat, diabolus ecclesiam evellere molitur. 1760, 40. Petra loca ubi tollitur. 1760, 66. Bulla plumbea urebatur. 1764, 63. Quæ reliquias ecclesiæ suæ decessit. 1763, 39. Quamvis sederit. 1765, 40. Ejus mors. 736, 2. 1765, 23. Sepultura. 736, 4. 1765, 27. 1767, 22. Epitaphium. 736, 12. aliud. 1793, 63. 1877, 2. aliud. 1277, 19. Translatio. 1793, 57. alia. 1876, 53. Ubi sepeliebatur, fundatur Abbas. 62, 47. Miles tumulum ejus spolians mire puniatur. 1782, 12. Puer per ejus merita vilium recepit. 1878, 4. Canutus R. convocato, a nau-
 fragio liberatur. 19: 9. 46. Quam laetare suorum injuriis ulciscatur. 2003, 5. 2005, 55. Caput ejus auro & gemmis decoratur. 1878, 5. Ejus cultum. 1641, 18. 1772, 36. Litteræ P. R. de duplici festo in ejus honorem celebrando. 2219, 30. Indulgentia amplius concessa quæ festum il-
 lud observant. 2219, 55. 2122, 48. Solemniter observatur. 2274. Ethelbertus cum genitricem & Apollonium vocat. 1761, 46. & 60.
 S. Augustini Ecclesia seu monasterium Cantuariæ fundatur. 1760, 48. vocatur ecclesia Petri & Pauli. 733, 61. Ejus situs. 1761, 63. 2123, 44. Dedicatio. 1767, 17. 1780, 1. 2219, 2244. Erat Regum Cantuæ & Prætorum sepelien-
 dorum locus. 1762, 55. 1762, 64. 2224, 36. & Cantua-
 riæ unicum cæmeterium. 1332, 18. Illo privilegio lau-
 datur. 1772, 43. V. *Cuthbertus*, *Archiep.* Monachi tunc in-
 troducuntur. 1761, 11. Ethelbertus R. eos terras & dona-
 tis locupletat. 1762, 42. & privilegiis munit. 1761, 53. 1763, 5 & 66. 2124, 3. Charta ejus. 1761, 43. 2123, 19. R. inquit quas a Gregorio XI. acceptas donavit Augusti-
 nus. 1703, 39. Amplissimum privilegium ab eo concessum. 1763, 52. & bulla plumbea signatum. 1764, 63. Privile-
 gio a Bonifacio IV. immutata. 1766, 36. Eadbalus ecclesi-
 am B. Virginis fundat, & Northburnam donat. 1768, 2. 2125, 5. Privilegium Johannis XIII. 1778, 48. Un-
 de factum, quod, Cantia & Cantuariæ undique vallata, hoc monasterium intactum manserit. 1782, 5. Ecclesia B. Vir-
 ginis diruitur, sed non impune. 1781, 19. Abbat qui lo-
 cus assignetur in Conciliis. 1784, 61. 2248. Ufus mitæ & mandatorum ei conceditur. 1785, 47. 1824, 62. 2502, 1. Annulo & chirothece insuper honoratur. 602, 56. Ab Archiepiscopo Cantuar. in ecclesia sua benedicendus. 1: 98. 46. hinc exactione obediunt. 600, 4. 1330, 40. 1813, 12. 1814, 25. 1821—1826. 1819, 33. 1819, 51. 1821, 19. 1842, 17 & 45. 1882, 58. 1881, 56. Obedi-
 entiam tamen per quingentos annos perdidit. 602, 50. imo per DLXXV, ut exemplis ostenditur. 1316—1331. Quando primum obedientiam negavit. 1328, &c. V. *Silvester*, & *Rogatus*, *Abbas*. Potestas conferendi hanc Abba-
 tiam sui penes Archiepiscopum usque ad Normannorum adventum. 1326, 1327. Gratia pro Abbate & Mona-
 chis, contra Archiepiscopos eorum privilegia immutuen-
 tes. 1332, 34. Oratio pro Archiepiscopo, contra Au-
 gustinianis ejus jurisdictioni se subactum canonicis.

1325,66. Scotlandus Abbas monasterium dilatat. 178,7, 68. Lanfrancus ejus privilegia immunit, sacerdotes Abbatum ad synodum venire cogens. 1791,12. Campanas prohibuit, ut olim, pulsare non sine: 1792,13. Sine vero Calixtus II. 17 7,19. A presulibus & Regum jurisdictione olim vivebant exempti. 1790,61. Lanfrancus jus eligendi Abbatem illis præcipere conatur: 1792,52. Rex Willielmus II. omnino præcipit. 1794,46. A vestigali immunes fiunt, 1796,20. Nundinæ illis concessæ. 1796. Privilegium à Calisto II. indultum. 1797,4. Monachi S. Trinitatis duos ardetes, panem & potum quotannis ab illis extorquebant. 1329,20. 1797,12. Ab hac exactione liberantur. 1329,18. 1797,21. 1800,13. Penfio item annua quam illidem solvere solebant, 1329,16. duobus molendinis illis concessis, remittitur. 1329,27. Officia monasterii distincta: 1294,2195. Iis singulis certæ terræ assignantur. 1799,27. Litteræ Ludæ II. istam assignationem confirmantes. 1806,43. Litteræ Innocentii II. pro iis: 1801,1. ad eos. 1801,41. Controversia inter Theobaldum Archiep. & eos de pane & potu componitur. 1800—1806. Theobaldus eos excommunicat. 1364,16 & 40. 1365,54. 1808,2. Hospitale S. Laurentii in quos fines fundatum. 1810,3. Numerus monachorum hujus ænobii. 1807,6. Juramenta ab eis statim post ingressum præstanda. 1817,36. Clericos eligendi & præterendi jus illis conceditur. 1815,18. 1830,22. 1836,38. 1899,41. Monasterium comburitur. 1815,40. Abbates olim habuerunt potestatem eudendi monasterium. 1816,4. Decretum Papale de custodia & usu sigilli communis. 1817,6. Fit commutatio terrarum inter Augustinenses & monachos S. Trinitatis. 1810,12. 1817,61. 1945,18. 1950,5. 2142,24. Alexander III. plumale, zonam, & sambucam eis mittit. 1824,65. Thanetensis ad eorum curiam venire tenentur. 1827,25. 1842,58. Cervus ex silva Thanbrigienfi annuatim illis dandus. 1128,26. Abbat 12 hæc Rotunda capella appellata. 1329,44. 1333,66. Ipsi, & omnia ipsius membra, sicut Rom. Pontifici subiacentur. 2047,61. 2198,17. 2199,17. Nemo eos excommunicare nisi ex mandato Papæ debet. 1819,65. 1835,22. 1840,39. 1900,5. Christma, ordines sacros, &c. Archiepiscopus gratis impetrari illis tenetur. 1830,7. Malefactors excommunicandi licentia illis conceditur. 1830,35. & divina celebrandi tempore generalis interdicti. 1830,53. 1839,53. Christma a quovis Episcopo accipere illis permittitur. 1835,34. Nemo sine licentia Abbatis ordinariam jurisdictionem in eos exercere debet. 1828,20. Ego plantavi, Apollas rigavi, &c. quoniam odo de hoc monasterio P. R. exprobrat. 1986,10. Abbat datur facultas populo sollemniter benedicendi. 2118,33. & ecclesiam vel cimiterium monasterii à pollutionibus purgandi. 2118 65. Privilegia ab Urbano III. concessa: 2218,22. à Celestino III: 2139,51. Cum Ricardo Archiep. de privilegiis litigant. 1631, &c. Eorum clerici fidelitatem ipsi jurare tenentur. 1835,43. 1840,3 & 23. 1937,11. & jurant. 1976,8. Forma juramenti. 1916,23. 1976,20. 1981,36. Compensatio inter Archiepiscopum & ipsos, qua privilegia ipsorum multum immutuantur. 1835—1837. Huberto Archiep. scribit Celestinus III, ut eos gravare cesset. 1841,9. Abbat potestatem habet exercendi iudicium squæ, ignis, ducti, &c. 2641,60. Vide 1916,33. Cuiusdam damnatorum & fugitivorum per terras suas illis concessa. 1928,15. 1964,47. 2015,44 &c. 2135,15. Homines ad hoc Monasterium pertinentes ad curiam Vicecomitis non debent venire. 2022,33. 2053,20. 2120,20. De Senescallia hujus monasterii. 1842,27. Commutatio terrarum inter Camerarium & Eleemosynarium. 1887,14. De tunicis monachorum. 1904,45. Quantum terræ & argenti Abbat & singulis monachis distribuendum. 1937,31. Ordinatio de augmentatione stragularum. 2011,24. Fœdus inter hunc conventum & conventum S. Edmundi. 1843,3. Fœdus cum capitulo Wintoniensi. 1904,13. Fratres Prædicatores eos in precum & missarum communionem recipiunt. 2008,13. Eorum controversia cum R. Johanne de donatione ecclesiæ Fevershamensis. 1843—1856. V. Feversham. Rex eorum possessiones confiscat. 1851,53. Eisdem, motus Archiepiscopi consilio, restituit. 1856,56. Monasterium fit parsonus. 1856,66. Conflictus eorum cum Archiepiscopo Cantuariensi, de ecclesiâ Fevershamensi: 1857. cum Huberto Archiep. de eadem. 1857,60. & de ecclesiâ Middeltonensi. 1860, &c. Litteræ conventus ad Honorium III, res eorum efficias ei exponentes. 1875,

47. Litteræ R. Henrici III ad P. R. pro conventu. 1875, 14. Controversia inter Abbatem & Stephanum Archiep. de obedientia professione. 1865, &c. 1870,41. 1874,64. Compensatio inter Edmundum Archiep. & conventum, de Benedictione Abbatis, 1882,52. de Subjectione clericorum & hominum Abbati, 1883,3. de Institutionibus, 1883,26. de custodia & fructibus vacantium ecclesiarum, 1883,30. (V. 1936,54. 2002,20) de Procuracionibus Archiepiscopi, 1883,43. de Campanarum pulsatione, 1884,29. (V. 2002,41.) de Anchoretarum inductione, 1884,32. (V. 2002,44.) de Pensionibus annuis, quas olim de ecclesiis suis conventus percipere. 1884,35. Edmundus Archiep. propriis expensis apud eos hospitatur. 1884,67. Controversia de sepultura inter ipsos & ecclesiam Christi componitur. 1885,30. Alia compositio cum eadem ecclesiâ, de terris, de consuetudinibus maritimis, de fugitivis, de divinarum celebratione, de terminandis litibus. 1885, &c. Compensatio cum eisdem, de Caya in Fordwico. 1939,63. V. 1941,38. 2036,39. Magna compositio cum Priore ejusdem ecclesiæ, de terris, redditibus, iure sepulture, &c. 1944, &c. Officia pro utriusque monasterii defunctis mutuo peragenda. 1948,58. Pensiones ab ecclesiis ipsorum ultimas non petendæ. 1891,3. Ecclesiæ eorum pensionales. 1891,46. De anniversario Bartholomæi de Berentino. 1896,5. Litteræ Innocentii IV, alienationes eorum illicitas cassantes: 1818,34. alia, de procuracionibus non dandis: 1900,20. alia, de pensionibus. 1899,61. Archiep. Bonifacio illis molestias inferente, 1900,39. idem Papa pro illis scribit. 1900 53. Litteræ ejusdem ad Abbatem, de Statutis Gregorii IX. 1902,2. Privilegium contra provisores. 1902,63. Alia privilegia ab eodem Papa indulta. 1503, 1904. Litteræ Urbani IV de absoluteione excommunicatorum. 1904,56. Indulgentiæ monasterio concessæ. 2126. Compensatio cum civibus Cantuariensibus. 1916,14. Abbat non debet tallari cum civibus, 1917,48. 2006,18. nec ejus coloni in civitate placitare. 1926,49. Aldermania de West-gate ad hoc monasterium pertinet. 1926,66. Compensatio cum civibus, de molendinorum reparatione. 2121,33. Translatio S. Mildredæ. 1905,66. 1909,16, &c. Hubertus de Messire debet solvi in mensura. 1912,24. De cantaria Hamonis Doge, 1913, &c. Adam de Kingesnoeb multa illi largitur. 1915 43. Beneficia à Johanne Pecham collata: 2008,45. à Petro de Denne: 2012,28. 2027,1. à Gervasio Scherrevey 2017,33. à Ricardo de Canueria: 2036,13. à Salomone Ripple: 2068,39. à Thoma Icham. 2196,14. Pro temporalibus conventus spiritualia respondit. 1896,37. 1931,38. 1959, 6. 2004,42. 2008,3. 2009,17. 2012,30. Instituit Ricardus II, ne monasterium debitis gravetur. 1918,20. Jurisdictio & dominium Abbatis in Sionore. 1410, 1933, 1934. Subsidium ab Abbate receptum de colibus, sub nomine palestridi. 1911,41. 1930,67. 2011,13. Concedit conventui Johannes XXI, ne solvant decimas novallium, 1924,1. & ut bona conversorum suorum percipiant. 1924, 12. Archiepiscopus non debet sine licentia crucem in hoc monasterio portare, 1919,42. 1951,36. 2005,63. V. Johanne Pecham. Nec in eorum maneribus hospitari. 1932,58. Institutio Nicolai Abbatis, de abbreviatione divini terminii, &c. 1955, &c. Compensatio cum Rege de Ripple: 1942. 19. cum Abbate Fevershamensi. 1959,46. 2006,46. Archiepiscopus à Rege invitatus ad convivium in monasterio habendum, 1911,31. quoniam ei cruce creata litare non licuit, in hospitio suo minit. 1951,1912. Abbat mandat Archiepiscopo privilegia sua ostendat, de Ecclesiarum appropriatione, 1953,51 de Pensionibus, 1953,60. de Benedictione, 1953,64. de Pulsatione campanarum, 1954,3. & Cur Archiepiscopus Missas celebrare non sine, 1954,14. nec cruce prævia Abbatum ingredi. 1954,20. De his articulis Abbat respondit. 1955,1956. Quot platerii & missas Abbat Regi concessit. 1958,47. Controversia cum Rege de Waldwarshe. 1856, &c. Rex manerium de Mestresaliaq; conventui ablaturus, à sacrolegio ad pietatem mire convertitur. 1961, &c. Robertus Winchelsey Archiep. controversiam iis movet de ecclesiis appropriatis, &c. 1964,62. 1966, &c. Eius controversiæ processus. 1970,41. Eorum privilegia publice recitantur. 1960 35. Papa & Archiepiscopus mandant, ut in Thomam Caste beneficium ecclesiasticum conferant. 1968,19. 1969,1. Thomas litteris provisoris renundat. 1969,58. Conventus supplicatio ad Bonifacium VIII. 1971,10. Privilegium amplissimum ab eo indultum. 1971, &c. Abbat res decimas ordinat. 1976,26. Ab Archiepiscopo, ob

jurisdictionis exercitium, gravat. 1977, 28. auxilium Regis implorant. 1978, 27. V. Robertus de Winton. Eorum processus adversus Petrum Vicarium de Feverham. 1979—1983. Archiepiscopus presbyteros collocat in eorum ecclesiis. 1973, 30. Solennes processiones ibi fieri in hebdomada Pentecostes, agere fecit. 1985, 16. Procuratores monasterii privilegia in foro Rom. exponunt. 1987, 15. Et gravamina ab Archiepiscopo illata. 1988, 38. Privilegium aliud a Bonifacio concessum, priores redituus. 1993, &c. Procuratores contra id objectiones. 1993, 36. Graviores ab Archiepiscopo patiuntur. 1997, 29. Johannes Pontoye, Episc. Wintoniensis, quantum numerorum illis donaverit. 2004, 1. Quæ ab Abbate Thoma Bindon turrine constructa. 2009, 42. Quantum convivium celebratum fuerit cum installaretur ejus successor. 2010, 32. Licentia terras acquirendi a R. Edwardo II concessa. 2011, 52. 2034, 30. Colloquium inter Walterum Archiep. & Radulfum Abbatem. 2012, 30. V. Walterus Renold. Inquisitio de visu franci plegis & alius libertatibus a Regibus concessis. 2015—2017. Jus accipiendi decimas & pensiones de ecclesiis &c. per Archiepiscopum & ejus Commissarium eximatur, & approbatur. 2017—2030. Charta Edwardi II de custodia Abbatum vacantis. 2031, 16. Homines de Mendre contra Augustinenses tumultuantur. 2034, 49. Obo cruces & imago B. Mariz ab Archiepiscopo Armachano inunguntur & sacrauntur. 2038, 57. Sepulchrum altari dedicatur ab Episcopo quodam Hongau. 2038, 54. Controversia inter Conventum & Archiepiscopum Simonem. 2039—2053. V. Simon M. pham. Quantum precurat in illo negotio ab eis fuerit expensum. 2050, 27. De ingressu, fuga, reductione, rei novione Petri de Dene. 2054—2066. V. Petrus de Drac. Compositio cum Johanne Stratford Archiepiscopo. 2068, 54. Papa conventui Johannem Abbatem præbet. 2082, 1. Extra octum in præb. privilegia a PP. indulta non sunt. 2083, 13. V. Johannes Devensche. Conventio cum procuratore Abbatis de Monte Myttero, super ecclesia Lutburnensis. 2107, 15. 2190, 51. V. Monia Mytteri Mon. Charta Edwardi III, prohibens ne Vicecomes jurisdictionem in Augustinensium hundredis exerceat. 2120, 20. Edwardus III licentiam terras acquirenti concedit. 2121, 19. Charta illa a Regibus concessa. 2122—2138. Furtum quomodo indagantur. 214, 8. Littere Simonis Langham Archiep. de ecclesiis eorum appropriatis. 2145, 30. Duo grangia eorum incenduntur. 2145, 54. 2147, 12. Expensis factis inter mortem Thomæ Abbatis & benedictionem Michaelis. 2152, 23. Contentio de Archiepiscopi ingressu in monasterium. 2155, 14. V. Simon Sudbury. Forma saluandi Archiepiscopum immutatur. 2157, 47. Willielmus Courtney, Archiepiscopus, monasterium cruce prævia ingreditur, sed tunc prius protestatione, id monasterium in præjudicium non cessatur. 2155, 1. Charta Ricardi II de custodia Abbatum vacantis, &c. 2196, 38. R. arduus per aliquot dies illic hospitatur. 2197, 7. Littere Thomæ Arundell, Archiep. Cantuar. de privilegio hujus monasterii. 2199, 11. Forma obligationis de pecunia Pontifici a R. solvenda. 2206, 8. Quæ dena hujus Abbatum Regi concessa, quantis. 1958, 57. De valore ecclesiarum ejus, decq; vigesima Regi pendenda. 2161. Valor monasteriorum, seu temporarium. 2162, 36. Summa totius omnium redorum. 2163, 66. Quot terras terre possederit. 2202, 53. Quantasquas tunc, in manus Henrici VIII traditur. 2293, 2294.

¶ Loca præcipua ubi Augustinenses monasteria, ecclesias, jurisdictionem habuerunt: Aldland; Bessfeld; B. ketston; Berton; Blengate; Bodisham; Boling; Eorcum; Braburn; Brookland; Broomersfeld; Cantuaria; Ch. st. let; Colombe; Dene; Dodugdale; Dodingland; Dunhamford; Elvington; Faversham; Fordwich; Garwinton; Hingestessell; Hoingbrot; Kenewesburn; Kenewon; Kynedown; Kynsall; Langport; Lambam; Lambour; Lutetum; Lutedale; Mearles; Marton; Middleton; Mongebam; Natingdon; Newington; Newsole; Northam; Ores; Plumsted; Preston; Ringlo; Rippele; Royston; Salmons; Sandwicum; Selling; Silvestfeld; Snaves; Southwark; Stodmersfeld; Stone; Stowere; Sturey; Sturton; Swaner; Swalelive; Tentorda; Werburgland; Westland; Weterlak; Wicheam; Winton; Wicheb; Wroteslough; Wroterburgh; Wroston: Quæ lingua reperiuntur in suis locis.

¶ S. Augustini Abbates: Petrus; Johannes; Ruffianus; Gualfridus; Petronus; Nabuaccl; Rensdellus B. Episcopi

Adrianus; Albinus; Notthaldus; Aidunus; Jambertus, vel Lombertus; Ethelbertus; Gustardus; Camidun; H. t. rodus; Diernodus; W. th. us; Bradmudus, vel Bradmudus; Kimbertus; Eram; Degwardus; Alfridus; Cudbertus; Beccanus; Ethelwaldus; Tilbertus; Eddredus; Alchmudus, vel Alchmudus; Gualfridus; Eddus II; Lullinus; Benelinus; Sigericus; Alfridus; Ethelbertus; S. rictus; W. l. us; Elmerus, vel Almerus; Elfricus; W. l. us; Egelfus; Scotlandus; Wido, vel Gudo; Hugo Flory; Hugo de T. oteslre; Silvester; Clarendaldus; Rogerus; Alexander; Hugo III; Robertus de Bello; Rogu II; Nicolani de Spira; Thomas Fineson; Radulfus; Thomas Ponty, vel Ponty; W. l. us; D. n. us, vel D. n. us; W. l. us; K. n. us; Johannes Devensche, vel Devensche, vel Devensche; Thomas Colwel; Michael Preham; Willielmus Heide; Thomas Handon; Johannes Eff. us, ultimus Abbas.

¶ S. Augustini Priores: Silvester; Johannes de Marisco; Petrus de Fodendon; Stephanus de Hakendon.

Auctus Conanus, R. Breconum. 1154, 31.

Auitales Saxones, ultimus conversi. 741, 16. Die illo quo baptizabantur, i. n. b. r. s. post triennalem seditatem, depuebant. 798, 33. De eorum Regibus, & Regno. 798, 6 &c. ¶ Eorum Episcopi. V. Cælestines.

B

B. Adriesworth. V. Bury.

Bidwulfus, Episcopus Candidæ Casæ. 111, 31.

Botoc Alnuamomeli, Imp. Marroci, castella Regis Portugaliz caput. 1176, 27. Mortur. 1177, 15.

Baldwinus, Abbas S. Edmundi. 223, 25. Baculum & anulum a P. R. accipit. 907, 51.

Baldwinus, Archiep. Can. ejus ortus & educatio. 1675, 43.

Quibus gradibus ad Pontificatum ascendit. 225, 57.

1675, 46. 2407, 49. Ex Abbate Fordensi hi Episcopus Wigo. nentis. 619, 67. 621, 32. 1457, 51. Eliguit Archiepiscopus ab Episcopis suffraganeis: 619, 48. 1143, 36.

1306, 23. 1472, 6. sed electioni illi renuntiavit a monachis S. Trinitatis denuo eligitur. 620, 28. 1306, 28.

1474, 28. 1675, 60. Littere P. R. electionem confirmantes. 627, 52. Solenni processione recipitur in ecclesia D. Pauli, Londini. 634, 38. Vultu ejusdam cum eo colloquium. 1143, 42. 2328, 20. A caribus abstinuit. 1143, 39.

In ecclesiis Walliz pontificalibus indutus, sacra peragit. 2398, 37. Littere ejus: ad custodes episcopatus Londinensis; 634, 44. ad Decanum & capitulum ecclesie Londinensis; 643, 55. ad Episc. Londin. de Conventus Episcopi suspensione. 652, 49. Conradi ad eum littere, de oppressione terre S. 642, 61. Crucis signaculum suscipit. 1522, 64. Judæum hunc baptizatum, ad Judæum recedere permittit. 1160, 32. Peregre profecturus vices suas Londinensis & Roffensis committit. 621, 43. Accipit baculo & pera, transfr. ut. 1564, 44. In terram S. venit. 1175, 19. Ibi moritur. 1188, 55. 1566, 37. 2257.

Tell. mensi exsecutorem constituit H. Durisburiensem. 618, 34. Eius vestimenta Cantuarii alia. 168, 64.

¶ Quomodo se gessit erga monachos Cantuar. 13. 640. 1315, 32. 1488—1564. Jus eligendi Archiepiscopum a monachis ad clericos transferre conatus, 1155, 43. 2409.

36. culpatur. 1255, 56. Dissensio inter ipsum & monachos. 1143, 49. 1303, &c. 1398, 29. Oatio pro monachis contra Archiepiscopum 1305, &c. Oratio pro Archiepiscopo contra monachos. 1303, &c. Alia oratio pro monachis. 130, 57. Aus. 1315, 10. Littere Urbani P. R. ad eum, licentiam construendi ecclesiam Hakentoniensem concedentes. 631, 35. Quem in finem voluit: eam edificare. 1324, 61. 1307, 47. 1481, 11. 1484, 47. 1489, 16. Monachos tenens, ecclesiam & redditibus possit. 1478, 14. 148, 37. 1676, 17. Adversus eum sedem Rom. appellant. 1478, 50. Adversus eum conatus visionibus animantur & amantur. 1481—1483. Iterum appellant. 1474, 4. 1676, 45. Cum ipso de injuriis expostulant. 1484, 35. Hos suspendit. 1485, 25. Clericos in novam ecclesiam introducit. 1485, 26. In ejus ecclesia duo Legati nuntii suscipiuntur: 1485, 61. Qui iidem in ejus p. x. enia nuntii & cruces gestant. 1476, 6. Monachos egredi monasterio non sinit. 1308, 50. 1485, 40. 1488, 36. Annum locum edificandæ ecclesie eligit. 1491, 29. Urbani P. R. ad eum littere, constructionem ecclesie inhibentes. 635, 6. 1315, &c. 1318, 63. 1496, 25. Alia.

cano-

canonicorum institutionem cassantes. 1319, 28. Alii, quibus monachos munit, quo minus pendente huc Archiepiscopus iis gravamen aliquod inferat. 1319, 54. Alii, mandantes ut quod in monachorum præjudicium tegerat, infectum reddat. 1491, 52. Christina Londini consecrata. 1493, 48. Tres Abbates mandata in favorem conventus à P. R. accipiunt; 1492, 50 atq; ea, sed non plene, exsequuntur. 1494, 10. B. nomina Anselmi & Thomæ causæ suæ præcitat. 1494, 44. 1499, 12. 1596, 21. 1611, 2. 1616, 50. Alii Urbani literæ, mandantes ut monachis omnia in pristinum statum revocet, 1494, 61. ejusdem literæ ad tres Abbates, mandantes ut, si Archiepiscopus imperata non fecerit, ipsi plene exsequantur. 1496, 33. B. ecclesiam suam primo ex ligno construit, 1494, 37. postea ex lapidibus. 1497, 32. 1676, 61. Disputatio inter advocatos B. & monachorum in curia Rom. 1498, 1499. Præfatus Angliæ mandat nequis Papæ jussa perferat. 1503, 32. B. cellarium Doveriæ ab officio & fidelitate erga conventum Cantuariensem flectere conatur, 1504, 32. & camerarium. 1505, 3. Rex jurat, se Archiepiscopo hæc omnia machinanti nec consilium nec assensum præbisse. 1505, 18. Alia B. molitur. 1505, 52. Sacristam, camerarium & cellarium instituit, inq; restituit quæ conventui abstulerat. 1505, 1506. 1512, 12. Conventus Papam iterum appellat. 1506, 17. Literæ P. R. quibus graviter B. increpat ob contemptum sedis Apostolicæ, 1320, 21. 1507, 30. jubet ut iuis expensis ecclesiam demolitur, 1320, 60. 1508, 2. ablata monachis restituat, excommunicatos absolvat, &c. 1321, 9. 1508, 17. Hæc mandata, si B. neglexerit, Episcopos duos eisdemq; Abbates jubet Papæ ut perferant. 1508, 44. Literæ Urbani ad Regem, ut Cantuarienses forent, & Cantuariensem reprimat. 1509, 62. Rex & Archiepiscopus muticere videntur, & ipse magna monachis assilget. 1510, 61. Sed mox, audita Urbani morte, Rex Archiepiscopi partes palam tuetur. 1511, 60. B. per Gilbertum Rottensem iis mandat, ut thesauros ei ostendant, & sigillum tradant, &c. 1514, 27. quæ omnia illi facere recusant. 1515, 9. Ministri Archiepiscopi, ostis celsæ, monachorum bona invadunt. 1516, 27 & 60. 1677, 24. B. monachos à conventu missos ut ipsum salutarent, excommunicat. 1516, 34. Armi & fame eos decere nititur. 1517, 19. Supplices ei q; adherentes excommunicat. 1518, 8. Accepit tantio de obitu Gregorii VIII, monachis aliquod levamen concedit. 1518, 26. eorum constantia & fortitudo. 1519, 1527, 4. 1534 Cives, aliosq; inter quos & Judæi, potum & panem ipsi afferunt, ringentibus adversariis. 1519, 60. G. avamini a B. ipsi illata, nuntiis Regis exponunt. 1521, 2. Ob enormitatem eorum quæ fuerant passi, ipsi suam ecclesiam suspendunt. 1517, 2. 1528, 61. 1521, 4. 1522, 21. B. de iis apud Regem queritur. 1523, 1. Pro iis respondet Reginaldus Bathoniensis. 1523, 7. Rex literas & nuntios ad eos mittit. 1523, 55. Iis gravamina suis explicant. 1523, 1526. Conventus IV monachos ad Regem mittit. 1527, 3. Qui contumeliosè & sannis expiuntur. 1527, 35. Rex monet de omnia committant ipsius & Episcoporum arbitrio. 1527, 59. Sed hoc aulunt monachi. 1527, 67. Rex ad se mitti jubet tres monachos ætate maiores. 1528, 16. Sed hi infirmitate detinentur. 1528, 26. Literæ Clementis III ad B. ipsi committit cum literis Urbani. 1522, 6. 1528, 56. 1527, 39. 1549, 19. B. parum reverentis iis exhibet. 1529, 54. Ejusdem literæ, de excommunicandis iis qui monachis vim intulerant. 1321, 39. 1530, 9. Excommunicantur. 1531, 13. Sententia autem illa parvi penditur. 1531, 30. B. Papalium mandatorum exsequutores persequitur. 1532, 17. P. R. legatum ad hanc dicendam mittere statuit. 1532, 50. Mittit Episc. Ostiensim. 1533, 19, qui morte prævenitur. 1534, 1. Ex hoc, aliisque intra illis eventibus nonnulli de causis judicabant. 1534, 22. Radulfus Cardinalis a P. R. literæ missus, 1537, 33. in itinere item obit. 1538, 58. Literæ Regis ad conventum, de amittendis ad ipsum monachis sapientioribus. 1539, 32. Nuntii Regii idem sedulo suadent, sed non persuadent. 1540, 1541. Johannes Anagninus Cardinalis, legatus, cum literis ad B. venit. 1542, 12. Henrici II postremi ad conventum literæ. 1545, 32. B. monachorum processionem non admittit, quoniam Supplices, quem excommunicaverat, pectore noluissent. 1546, 19. De restitutione villarum & privilegiorum cum eis litigat. 1546, 19. Tandem maneria &c. illis restituit. 1547—1549. Pacem cum illis factam violat. 1550, 20. Priorem illi per vim obtrudit. 1550, 1551. Ra-

cardus Rex per literas & nuntios eos monet ut de toto negotio compromissum facerent. 1551, 59. Literæ conventus ad Legatum, de suis muneris ipsiusque negligentia conquerentes. 1552, 25. D. marcarum ipsione Regis animum pacant. 1553, 17. XII monachis missis, causa diu disceptatur coram Rege & Episcopis. 1553—1557. Quæ ab Archiepiscopo petebant. 1554, 21. quæ Archiepiscopus ab illis. 1554, 35. Iterum munit & armis urgentur. 1557, 1558. Legatus ad Dovernam applicans, non permittitur ulterius progredi. 1558, 54. 1678, 29. Inhibet Episcopos, quo minus causam istam judicent. 1559, 19. Licitota dirimitur. 1567, 27. 1559, 1562. Quod Legatus indigne fert. 1568, 58. Legatus Cantuariam venit, & se excusat quod nihil pro monachis fecerat. 1568, 5. B. Rogero deposito, alium ejusdem farinae instituit Priorem. 1564, 28. Appellat sedem Rom. 1564, 35. Præcipit clericis Harkintoniensibus, ut ædes & solenitas Lambethæ ponerent. 1564, 5. 1678, 39. Celestini P. R. literæ ad R. Bathoniensem & alios, de destruenda capella Baldewini, &c. 1325, 18. 1571, 59. 1592, 21. Bathoniensis & collegarum literæ ad rectores ejus capellæ. 1572, 45. Capella diruitur. 1572, 60. Forma condemnationis ejus capellæ. 1573, 4. Celestini literæ ad conventum, de concordia inter B. & ipsos facta. 1324, 46. 1573, 34. V. 1619, 36. Literæ Johannis Anagnini, restantes eam concordiam vi factam viribus carere. 1324, 13. 1574, 8. citantur ab Innocentio III. 1619, 15. Argumenta pro Archiepiscopo militante. 1610, 55. 1616, 49. Ei loculus conceditur, capellam in locum remotiorem transferendi. 1611, 31. 1617, 48. Pleraque ex prædictis, alibi suse exposita, succincte narrantur. 1676—1678. V. *Harkintonensem ecclesiam*.

Baldewinus, Comes Anglus. Ejus oratio ante pugnam Lincolnensem. 1330, 61. 1352, 40. 1386, 35. Capitur. 1354, 11.

Baldewinus, Comes Flandrensiū, Archiepiscopus Remensem perimit. 452, 41.

Baldewinus, Arnulfi F. Comes Flandr. 477, 43.

Baldewinus, cum *herba cognominatus*, Comes Flandr. 468, 44.

Baldewinus de Insula, Comes Flandr. ejus proleptia. 468, 45. 485, 35.

Baldewinus alius, Comes Flandr. 502, 17. 1006, 28. Le-thaliter vulneratur. 502, 63. 1006, 64. Mortuus. 503, 56. 579, 37.

Baldewinus alius, Comes Flandr. puer moritur. 1007, 53.

Baldewinus alius, Comes Flandr. sedes facit cum Ricardo R. Angliæ. 697, 10. 1273, 40. Obsidet villam S. Andromari. 704, 9. Eam capit. 704, 23. 1614, 43. Caput oppidum de Doway. 1273, 43. Signaculo crucis insignitur. 706, 65. Fit Imp. CP. 1216, 21.

Baldewinus de Redvers Stephano R. rebellat. 1025, 5. Proscribitur. 313, 20. 1025, 14. 1340, 51.

Baldewinus, Episc. O. Anglorum. 438, 60. 1638, 32.

Baldewinus I, Rex Hierosolymorum, 227, 10. Capitur a Paganis. 247, 8.

Baldewinus II, R. Hierosol. 502, 66.

Baldewinus III, Fulconis F. Rex Hierosol. 503, 59.

Baldewinus IV, Almarici F. Rex Hierosol. 578, 37. Ejus literæ ad Hierachium Patriarcham de gestis Saladini. 622, 64. Lepus percussus, Regno se obducit. 1474, 51.

Baldredus, R. Cantix ultimus. 743, 7. 2238. Manerium de *Mellinger* ecclesiæ Christi Cantuar. donat. 2228, 20. Quædonario ab Egberto & Ethelwolfo confirmatur. 2228, 3.

Baltheri obitus. 11, 1.

Bangorenses monachi pene omnes a Northumbriis intermuntur. 780, 1. 1612, 3. ¶ Bangorens. Abb. *Dinco*.

Bangoria, sedes Archiepiscopi. 1634, 64. ¶ Bangorenses episcopi: *Horatus; Guido; Dard; Mauritius; Alamus; Robertus; Johannes*.

Baptisimum vegans presbyter multandus. 830, 15. V. *Presbyteri*. Infans, baptizandus intra XXX noctes. 761, 57. Decem milia uno die ab Augustino baptizantur. 1632, 6. Hibernis injectum, ut infantes in ecclesia, & a sacerdotibus, baptizentur. 1071, 34. Quomodo olim baptizant. 1071, 36. Utum sacerdotis ipsorumve peccatum baptismum infantem reddat irritum. 1670, 8.

¶ Barrecenses, vel Barrocenses, Comes seu Duces: *Ethelredus; Suavis*.

Barthone, vel Barroshire, unde dicitur. 801, 5. 956, 33.

Barnaces, avium genus in Hibernia ex putri ligno oriundum. 1072, 65. An jejuniis tempore eas comedere liceat. 1073, 1.

Baronibus

- Baronibus quæ concessit Henricus I. 310,60 &c. 1011,52.
Baronum statuta in præjudicium Regis facta obrogantur. 1912,53. De officio Baronum. 2356,52. 2358,41.
Bartholomæus quoto anno post diluvium in Hiberniam advenit. 1073,52.
S. Bartholomæi de Smithfeld cornobium. 1854,58.
D. Bartholomæus, Apollolus, ubi sepultus. 1220,56. Ejus brachium Ecclesie Christi Cant. donatur. 2225,21.
Bartholomæus, Episc. Exoniensis. 532,41. 533,24. 559,21. 1381,38 & 65. Ejus iudicium de negotio Thomæ Cantuariensis. 1390,42. Oratio ejus coram P. R. 1391,42.
Basingwerk monasterium fundatur. 1048,38. 1394,8.
Bathonia, urbs Badonis, & Athamanni, dicta. 869,11. 1647,6. Fit sedes Episcoporum Wellentium. 1654,42.
¶ Bathonienses, qui & Weitenfes, Episcopi: *Arbelmus*, vel *Aldelmus*; *Wulfelmus*; *Bricehelmus*; *Livingus*, qui & *Ethelstanus*; *Dudus*; *Gisa*, vel *Guiso*; *Johannes*; *Godefridus*; *Robertus*; *Reginardus*; *Savariens*; *Jocelinus*; *Walterus Giffard*; *Robertus Buraell*; *Willelmus de Marchia*; *W. Lerus de Skirlow*; *Radulfus Argum*. ¶ Bathonienses Abbates: *Elsig*; *Alfius*.
Beamanus, vel Beamanus, Abbas S. Augustini. 1777,35. 2240.
Beawfeld, vel Biwefeld, vel Beawfeld. 1775,37. 1878,28. 1941,9. 1966,33. 1967,12.
Bebba civitatis descriptio. 107,36. *Bebba burg* unde dicta. 221,46.
Beccanus, vel Beccanus, Abbas S. Augustini. 1777,38. 2242.
Beccense monasterium fundatur. 469,53. 2330,44. Dedicatur. 487,21.
Bchlantz cornobium fundatur. 259,49.
Beda, quando & ubi natus. 43,76,55. 1695,10. Monasterium Givense ingreditur. 4,6. 76,60. Ejus educatio & eruditio. 4,10. 8,19. 77,2. 1695,15. Erat Johannis Beverlacenfis auditor. 1692,42. Sacros ordines suscipit. 1693,6. 1695,10. Quando scribere coepit. 73,42,24. De vita ejus & scriptis: 8,26. 432,11. 442,64. Morbo & morte: 8,29 &c. 77,39. 443,10. 774,24. 1696,47. 2336. Sepultura. 8,67. 1696,56. Ejus & Cuthberti ossa eadem theca condita. 32,62. 77,50. 1636,58. Ejus operum catalogus. 774,27. 1696,1. Ejus carmen de supremo iudicio, interni tormentis, & cæli gaudiis. 96 &c. Nonnulla ex ejus historia excerpta de eminenti Cantuariensis ecclesie. 1737—1742. Quædam falso scripta de Hibernis. 1073,8. Episcoporum nomina qui ejus tempore in Angliâ vixerat. 774,53.
Bedfordia castrum constructum. 153,28. 835,30.
Beketrellone. 1894,41.
Bela, Rex Hungariz, &c. Margaritam Henrici R. junioris viduam ducit. 611,6. Literæ Henrici II ad eum. 618,38. Literæ ejus ad Henricum II. 639,1.
Belgrave. V. *Lecestra*.
Beninus, R. Britonum. 2484,40.
Bella Landa, cornobium. 1028,57.
Belli Abbatis. De situ & mensura ejus Willelmus Conq. cælesti oraculo admonetur. 2341,20. V. *W. Willelmus Conq.* Valor spiritualium & temporalium ad eam pertinentium. 2164,21. ¶ Ejus Abbates: *Adam*; *Odo*. Ecclesia ibi dedicatur. 119,54.
Bellum. V. *Prælium*.
Balyacensis Episcopus. V. *Ricardus I. R.*
S. Benedicti corpus ubi requiescat. 1220,63. Ejus regula quando primum in Angliâ observata. 222. Herdingus, Cisterciensium autor, eam examinavit. 2371,1.
S. Benedicti monasterium in Nortolca. V. *Cowholm*. ¶ Ejus Abbates: *Wulfelmus*; *Alfius*.
Benedictus, Abbas Givensis & Wiramutensis. 4,8. 76,65. 774,21. Ejus vita. 92,44. Monasteria bina construit. 91, &c. 800,22. 1637,42. 1695,1. Libros & sanctorum reliquias ex locis transmarinis illic affert. 92,20. 93,63. 1695,33. Moritur. 94,64.
Benedictus, Abbas Wirbiensis. 206,30. 273,36.
Benedictus I, P. R. 1557,55. Moritur. 1758,45.
Benedictus II, P. R. 441,40. 2231.
Benedictus III, P. R. 2239. Anastasium Antipapam habuit. 450,49.
Benedictus IV, P. R. 452,86. 2241.
Benedictus V, P. R. 2243. Contra juramentum Imperatoris datum a Romanis electus, 457,34. rejicitur. 457,41.
Benedictus VI, P. R. 2243.
Benedictus VII, P. R. 2243.
Benedictus VIII, P. R. 1650,47. 2245.
Benedictus, P. R. ob simoniam excommunicatur. 201,61.
Benedictus IX, P. R. simoniacus & illiteratus. 2245. Silvestrum sibi adjungit. 475,19. His tertius superadditur. Gregorius. 475,23. Quis inter se altercantis Imp. deponit, & Clementem elevat. 475,28. 2320,11.
Benedictus X, P. R. 1652,2. 2247.
Benedictus XI, P. R. 2003,51. 2277,2529,64. Dilecton de eo. 2494,23.
Benedictus XII, P. R. 2085,30. 2281. 2565,38. Constitutiones ejus. 2580,67.
Benedictus, Prior S. Trinitatis. 1432,44. 1820,15. Fit Abbas Burgenfis. 1120,9.
Beneventhus, Episcopus. 2219,50.
Benton castrum destruitur. 770,45. 776,20.
Beornelmus, Abbas S. Augustini. 1777,55. 2244.
Beornedus, R. Merciz, ab Offa fugatur. 776,1. Vocatur Beornedus. 446,13.
Berengarii opinio de Eucharistia. 940,6. 2335,65. Eam coram concilio retractat. 2336,1. Ejus elogium. 2336,19. Lanfranci cum eo congressus. 2360,64. Nikolaum P. R. pene in sententiam suam pertraxerat. 2360,43. Quamvis penitentiam egerit, 2336,10 tamen Fulbertus ejus penitentiam abhorruit. 2336,26. Obiitum suum prædicat. 554,16. 2336,32. Quam contra eum scripserint. 2336,6.
Berengarius. V. *Ricardus I. R.*
Berchigense, vel Berchigense, monasterium sanctimonialium, 412,38. ab Ekenwase constructum. 440,44. ¶ Ejus Abbates: *Edelmus*; *Hudelmus*; *Maria*.
¶ Bermondscienfes (vel Beremundenses, 1445,52.) Priores: *Petrus*; *Robertus*; *Gervicus*; *Henricus*.
Bern, R. Or. Anglorum. 748,39.
Bernardus de Baiuolo, vel de Baiol. 261,52. 320,63. Ejus fortitudo. 1091,58.
S. Bernardus fit monachus Cisterciensis. 1004,61. 2211. Abbas Clarevallensis. 257,26. 271,18. De ejus natalibus, victu, studiis, dictis, scriptis, morte. 1043,20. 2389,14. Quanto in honore fuerit apud Papam Eugenium. 275,14. 1361,6. Suadet Regi Franciz, ut Hierosolimam proficiscatur. 509,8. Ejus prophetia de Henrico II R. Angliz. 1045,66. 2343,32. Obiit. 282,48. 527,48.
Bernardus, Menevensis Episcopus. 2320. 502,29. 504,9. 1017,65. 1341,44.
Bernech, Episc. A. Italium Saxonum, 413,10.
Berne, domus incendiata. 929,18.
Berwick, provincia Northumbrie, 285,21. quando conversi. 286,2. 290,18.
Bernedus, R. Merciz. V. *Burthvedus*.
Bernulfus, R. Merciz. 778,33. Ab Edbrichto vincitur. 4455 Concilio Cloweshoenti præfuit. 2213,26. Terras quas Kenewoltus abtulerat Archiepiscopo Cantuariensi restituit. 2213,2214. *Gedmorsam* Ecclesie Christi Cantuar. donat. 2216,26.
Bernus. V. *Simardus*.
Bertha, vel Berta, Regina Anglorum. 435,59. Quæ conditione fuerit Ethelberto copulata. 1630,4. Ejus genealogia 1767,28. Capellanus; 1767,37. Sepultura. 1767,24.
Bertinus, Abbas Beverlacenfis. 794,28. Is est forsitan qui vocatur Bertinus. 1693,15.
Berton 2019,59.
Bertramus Gordon, vel Gurdon, Ricardum I. lethalliter vulnerat. 2277,36. V. *Ricardus I. R.*
Bertulfus, R. Merciz. 220,10. A Dacis fugatur. 778,61.
Berwicum incenditur. 1089,35. 1092,29. Muro & fossa munitur. 2480,35. Castellum datur Regibus Angliz. 544,57. Restituitur Scoto. 1167,57.
Beverlacen monasterium dicitur. 838,46. V. *Elsfricus*, & *Kofius*. Quibus ædificis & privilegiis illud ornari Aldredus. 1704,41. ¶ Ejus Abbates: *Beornus*; *Wulfelmus*. ¶ Priores: *Thomas*; *Thomas Beckel*; *Gosfridus*; *Willelmus de Melton*.
S. Biblia quis in capita diviserit. 2430,66.
Bilge, quid. 1936,39. 2001,24.
Billinton monasterium valor. 2167,17.
Birinus fit Episcopus. 755,13. A P. R. in Britanniam mittitur. 755,16. 1631,55. Hestiam, quam in litore reliquerat, petiturus, per mare sicis pedibus ambulat. 755,35. Convertuntur omnes qui in navi erant. 755,42. Cunctis, præter Episcopum, dormientibus, navis ad optatum portum

- rum pervenit. 755, 50. Birinus vetulam cœcam & fœdam sanat. 755, 59. Occidentales Saxones convertit. 756, 7. Dorici sedem Episcopalem habuit. 438, 43. 756, 13. 1635, 57. & sepulcrum. 756, 16. Corpus ejus Wentam transfer- tur. 756, 17.
- Birkelanus**, R. Daciz. 2320, 39.
- Biristanus**, V. *Biristanus*.
- Biscopland**, quid. 852, 41.
- Bisi**, Episc. Or. Anglorum. 1638, 29.
- Bisepescote** datur ecclesiæ S. Albani. 502, 49.
- Bituricensis** Archiepiscopus ad Ducatum Aquitaniz spectat. 1062, 61.
- Blakburne-flore**. 956, 6.
- Blaius**, martyr, magno pretio emtus, Roma Cantuariam trans- fertur. 1644, 12.
- Blederi**, Episc. Landavensis. 461, 6.
- Bleduc**, Episc. de S. David. 467, 33.
- Bleugate** hundredum. 1935, 26. 1943, 18. 2018, 60. 2120, 31.
- B'ndrube**, quid. 957, 39.
- Boamundus** [lege, *Aemundus*,] Comes Tripolitanus, proditi- onis reus, amens sit, & expirat. 64, 17.
- Boeland**, quid. 836, 15. 852, 41. 923, 55.
- Bodetham**. 1784, 16.
- Boitilus**, Abbas Mailrosensis. 2, 58. 67, 29. 294, 58. 788, 34. erit Cuthberti magister. 2, 2. ejus reliquiæ Dunelmum translatæ. 32, 40.
- Bokingamiz** Com. *Thomas de Ilodstoke*.
- Boiling**. 1839, 9.
- Bonifacius**, Archiepisc. Cantuar. 1892, 51. 2263. 2432, 34. Rogero Abbati S. Augustini benedictionem denegat. 1299, 33. Mortuit. 1919, 2.
- Bonifacius**, Episc. O. Anglorum. 1635, 33.
- Bonifacius III**, P. R. 2229. A Phoca Imp. obtinet, ut Roma- na caput esset ecclesiæ. 437, 23.
- Bonifacius IV**, P. R. 437, 29. 2229. Ejus literæ ad Ethelber- tum R. 1781, 2. ad Mellinum, de privilegiis Augustinen- sium. 1766, 37.
- Bonifacius V**, P. R. 437, 51. 1634, 9. 2229. Ejus literæ ad Justum Cantuar. 739, 64. ad eundem, de dignitate eccle- siæ Dorobornensis; 1749, 9. ad Edwinum, R. Northumbrix. 781, 19.
- Bonifacius VI**, P. R. 452, 46. 2241.
- Bonifacius VII**, P. R. 2243.
- Bonifacius VIII**, P. R. 1965, 35. 2275. 2468, 21. 2728, 48. Quomodo Pontificatum obtinuerit. 2003, 9. Distichon de eo prophetarum. 2003, 49. Sextum librum Decretalium edit. 2472, 24. Excommunicat Regem Franciæ. 2528, 58. Muneribus inhiabat. 2002, 64. Jubileum cen- tesimo quoque anno repetendum decernit. 2195, 42. 2528, 37. Hæreses, homicidii, simoniæ accusatur. 2529, 61. Predecessoris de eo prophetia impletur. 2472, 28. Obitus ejus miserimus. 2003, 26. 2472, 42. Ejus literæ, clericos a laicorum exactionibus eximentes; 2489, 37. ad Edwar- dum I, de pace cum Gallo ineunda; 2524, 30. Ejus de- cretum, de pace inter ipsos duplici nati monito commendanda. 2526, 37. Ejus literæ ad Robertum Cantuar. pro Thoma Cuske. 1968, 15. Privilegium ob eo conventui S. Augustini, sed non gratis, indultum. 1972, &c. Quomodo illud, *Ego plantavi, Apollon regit*, &c. exposuerit. 1980, 50. Aliud privilegium, priori restrictum. 1995, &c. Conu- melias & minas in Archiep. Cantuariensem projecit. 1990, 60. 1993, 10.
- Bonifacius IX**, P. R. 2285. Usum & fructum jubilei distan- dit. 2195, 57.
- Bonus**, P. R. 2243. Sed potius, *Donus*, legendum.
- Borden**. 1663, 23.
- Boia**, vel Boza, Deitorum, vel Eboracensis, Archiepiscopus. 4, 61. 440, 53. 792, 65. 1638, 47. 1691, 16. 1692, 15.
- Boicius**, Episc. Wicciorum. 442, 15. 1638, 56.
- Bolo**, exstinctus passus, mira narrat. 55 & 36.
- Boltonæ** castrum fundatur. 2430, 16.
- Borolæ**, sine emendatione. 308, 44.
- S. Boruli** corpus quomodo divisum, & quo translatum. 868, 62.
- Borwine**, Abbas Ripensis. 110, 26.
- Borwicensis** Abbatiz valor. 2165, 37. ¶ Ejus Abbates: *Tho- mas; Lambertus; Walterus; Johannes; Dionysius*.
- Brabacenorum**, vel Brabancenorum, lecta, turba gravis paci, placidæque inimica quieti, quomodo suppressa. 1461, 14. Mira historia de Brabaceno lapidem in B. Virginis imagi- nem jacente. 1499, 38.
- Braburn**. 1776, 65.
- Brackleienfse** hospitale. Ibi cor fundatoris tale conditum serva- tur. 2146, 40.
- Bregwinus**, Archiep. Cantuar. 106, 32. 444, 20. 1773, 29. 2235. Vocatur Brechwinus, 2210, 44. & Lyeogwinus. 742, 54.
- Brennus**, Dunwallonis F. R. Scotiz. 2484, 39.
- Beidgenorth**, vel Ikeuggenorth: De capella collegiata ibi in caltro sita. 989, 18.
- Bridgema**, sponsus. 861, 58.
- Brigota**, quid. 923, 38. 929, 24.
- Brige**, vel Brudge, vel Brugge, conditur. 153, 8. 306, 19. 834, 33.
- S. Brigide** sepulcrum. 1111, 29. 1145, 34.
- Brithregus**, vel Brithregus, Abbas Periscensis, sic Episcopus Wicciorum. 178, 62. 180, 11. 469, 50.
- Brithelmus**, Episc. Wintoniensis. 157, 43.
- Brithwoldi**, Episcopi Wintoniensis, visio de Regibus & Re- gno Angliæ. 136, 45. 371, 47. 509, 21. 955, 46. V. *Edm- undus Conf.* Vocatur Brithwaldus, 373, 47. & Brithwol- dus, 2318, 31. Dicitur Wintoniensis. 136, 45. 2318, 35.
- Brimsburg** constructur. 834, 24. Vocatur *Brupesburgh*. 356, 19.
- ¶ Brincaburgensis Prior: *Nicolaus*.
- Brinstanus**, vel Brinstan, Episc. Wintoniensis. 154, 49. 454, 21. Dicitur Wintoniensis. 838, 52. V. *Frithelmus*.
- Britannia**, a Brito dicta. 728, 57. 2483, 18. Olim a bion vocabatur. 2484, 16. Vocatur Loegria. 1154, 43. Quo- modo Brutus eam inter filios divisit. 2484, 22. Olim quinque diversæ gentes & lingux in Britannia. 1739, 28.
- Britannia** minor olim Regibus, postea binis Comitibus, dein uni subdita. 548, 58. Quomodo fuerit a Rege Anglorum adquisita. 1059, 43. Dux ejus, homo Regis Angliæ. 1196, 10.
- Brithregus**, V. *Brithregus*.
- Brithelmus**, episc. Wellensis. 864, 19. Cantuariensis electus, statim reprobat. 456, 58. 864, 20. Ad priorem cathedram revertitur. 157, 57. 864, 23. 1645, 41.
- Brithmarus** in somnis jubetur Ethelbertum sepelire. 752, 53.
- Brithmarus**, episc. Lichtfeldensis. 180, 19.
- Brithnodus**, vel Brithnothus, Dux Or. Anglorum, ad bellum contra paganos profecturus, terras suas per ecclesias dividit. 2223, 60. In prælio cadit. 162, 16. Ejus uxor *Eldedæ- tige*, villam Suffolciæ, ecclesiæ Christi Cant. dat. 2223, 47.
- Brithnotus**, primus Abbas Eliensis. 747, 66. 808, 41.
- Brithricus**, vel Brithicus, R. Ocrid. Saxonum 110, 44. 445, 1. 770, 60. Veneno ab uxore necatur. 118, 28.
- Brithunus**, V. *Brithunus*.
- Brithwoldus**, Episc. Wintoniensis. 182, 39.
- Brithwoldus**, vel Brithwaldus, vel Brithwoldus, vel Berthwal- dus, Abbas Raustentis. 1640, 19. 2207, 49. Fuit Archiep. Cantuar. 98, 46. 130, 57. 441, 57. 742, 13. 768, 25. 1771, 8. 2208, 22. 2233. Wiltardum Eboracensem propter inobedientiam loco movet. 1741, 61.
- Brutonum** pinna conversio ab idolis ad fidem. 725, 10. 1686, 60. Nunquam totaliter a fide detecerunt. 725, 16. 736, 55. Eorum Regnum quamdiu duraverit. 725, 25. Quando & quomodo monarchiam amiserint. 1154, 35. ¶ Eorum Re- ges: *Brutus; Locrinus; Dunwallo; Britnus; Arthurus; Modredus; Constantinus; Aurelius Constantius; Careticus; Porporius; Balgo*. V. *Walfersæ*.
- Broktonæ** ecclesia appropriatur Augustinensibus. 2086, 1. ordinato vicariæ. 2087, 64.
- Bucern** Bocard, unus e Northumbrix magnatibus. 802, 45. Osbitus R. ejus uxori stuprum per vim intulit. 802, 53. Ipse vindictæ cupidus Dacos in regnum vocat. 803, 7. Oc- ciditur. 809, 18.
- ¶ Bugensis Abbatissa: *Edelburga*.
- Bunichilda**, Regina Franciæ. 436, 66. 1694, 17.
- Bruno**, autor ordinis Carthusianorum. 979, 22. 1005, 6. 2352, 64.
- Buri** res gestæ, & filii. 2484, 13.
- Bulgarinus**, Comes Engolimentis, Picaviam invadens re- pellitur. 590, 10. Pedibus Henrici II supplex advolvitur. 194, 45.
- Bullas** plumbeas cisalpini præfules scriptis non apponunt. 1454, 59. Bullis carentia privilegia pro primatu Cantuari- ensis Archiepiscopi producantur. 1717, 61. Bulla plumbea Augustinus utebatur. 1764, 63. Ubi sunt quidam Episco- pi animarum. 1765, 3.
- Burdinus**, Anapapa. 238, 56. 1007, 14. Conumeliose tracta- tur. 1008, 17. 2381, 13.
- Burga** quando reparanda. 843, 21.

Burgh abbatia, prope Stanfordinam, nunc *Peterborough*. 868, 27. Vocatur *Burh*, 359, 58. & *Modeshamstede*, 161, 34. 475, 64. 169, 56. & Abbatia Petri de Burgo. 1108, 1. Seditionosi quidam ei ruinam intentantes prodigantur. 1638, 45. ¶ Ejus Abbates: *Saxulfus*; *Aldulfus*; *Godricus*; *Arnulfus*; *Willielmus*; *Benedictus*.
Burgmotus ter in anno habendus. 872, 14. 914, 26.
Burgicus, Episcopus (viri puro) Rossensis. 1221, 26.
Burgundix descriptio. 6. 2, 2. Ejus regimen, 601, 56.
Burhota, quid. 923, 28. 929, 24.
Burbriche, quid. 957, 25.
Burthredus, R. Merciorum. 778 66. Britones subjogat. 120, 41. 139, 7. 779, 1. A Dacia expellitur. 127, 32. 779, 4. Vocatur *Burreddus*, & *Bernredus*. 778, 67. 807, 47. 810, 29.
Burtona ad Trentam. Monasterium ibi fundatur. 885, 14.
Burwarmerch. 1776, 48. 1777, 25.
Bury. 745, 14. 754, 58. Olim dicta *Radricumbe*, 467, 37. & *Radriceshorde*, 806, 44. & *Radriceshade*. 1225, 1. Illic S. Edmundi corpus transferatur. 806, 43. P. privilegia ei concedit Edmundus, R. Anglix, 856, 6. & Canutus 892, 33. 914, 8. Primi ejus Abbatix monachi unde venerint. 914, 1. 235, 4. V. S. *Edmundi*.

C

CAdomum capit Henricus V. 1292.
Calvaadus, R. Britonum. 439, 41. Moritur. 441, 53.
Cadwalanus, Princeps Southwalix, sub Angli conductu fecurus, interficitur. 607, 13. Henricus II ejus eadem secrete ulciscitur. 607, 23.
Cadwallo, V. *Cadwallo*.
Cacus natus meritis Johannis Beverlacenſis vitam accipit. 357, 39. Cui curantur ab Edwardo Conf. V. *Edwardus Conf.*
Caileil. V. *Caileil*.
Caloci acui. 2369, 28.
Caldenſis Abbas: *Girardus*.
Calen ab Anglis obſidetur. 1588, 44. Commearus illuc advehitur. 1591, 36. Cives fame laborantes Regi scribunt ut opem ſeſtinet. 1593, 17. Anglus literas interceptas legit & ad Gallum mittit. 1593, 13. Gillus ingentem exercitum adducit; 1594, 1. ſed non auſus cum hoſte congregi, ſeſtineret reduci. 1594, 39. Cives ſe & urbem Edwardo Anglo dedunt. 1594, 54. 1284. Modus deditionis. 1594, 63. Rex eis veniam concedit. 1595, 9. Famelici cibos nati, nimia voracitate pereunt. 1595, 11. Veteres cuſtodes in turrim Londinenſem conſecti: 1595, 57. novi conſtituti. 1596, 13. Ibi lanx *ſcapula* conſtituitur. 1616, 43. 1734, 52. Anglorum colonia illuc deducitur. 1616, 44.
Calixtus II, P. R. 1067, 58. 1661, 39. 1715, 19. 1251. 2380, 41. Imperatorem excommunicat. 1007, 63. Remis concilium celebrat. 503, 28. 1715, 27. Tuſſinum conſecrat. V. *Tuſſinus*. In eo negotio calide & avare ſe geſſit. 1014, 10. G. egrotum Antipapam contumelioſe tractat. 144, 57. 1008, 27. 1381, 12. Cantuarienſi iatus, Eboracenſem Archiepiſcopum & S. Auguſtini Abbatem contra ipſum erigit. 1328, 25. Radulſi Cantuarienſis ad eum epiſtola. 1735, 1748. Privilegium Auguſtinenſibus ibi eo conceſſum. 1797, 4.
Calveſcenſis cujuidam crines mure ſiſtantur; mire deſcunt. 1368, 25.
Calves-croſt. V. *Calves-croſt*.
Camber, R. Wallix. 1484, 26.
Cambiendum non eſt ſine teſte. 842, 64.
Cambria, Wallix antiquum nomen. 1484, 27.
Camelegat, Episcopus Britonum. 833, 58.
Campanarum libera pulſatio Auguſtinenſibus prohibita. 1793, 10. Conceſſa. 1797, 17.
Candida Caſa in Gallowaia ſit Episcopalis ſedes. 774, 67. Ad Anglos olim pertinuit, 788, 30. 801, 32. & ad provinciam Eboracenſem 1111, 58. Ejus nominis ratio. 786, 32. Vocatur *Herwicenſis* eccleſia. 1720, 32. ¶ Ejus Episcopii: *Wetileſanus*, vel *Wetileſinus*; *Frubwaldus*; *Pbellewinus*; *Etheſimbeus*, *Budwoſſus*; *Johannes*; *Chriſtianus*; *Galadanus*.
Canis hominem ſi inſomorderit, quæ mulſta domino irroganda. 824, 31. Canes omnes per foreſtas occiduntur. 2417, 52.
Canonicorum electio citra aſſenſum Decani inter. 506, 5. 507, 8. Canonicorum collegia juxta eccleſias cathedralis ſtatuere Rex & Episcopi moluntur. 1222, 42. 1421, 25. 1484,

46. 1564, 11. 1194, 8. 1596, 1. Canonicis ſuis quomodo providentur Turſtinus Eboracenſis. 1720, 57.
Cantabrigia, vel *Cantebriſia*, combuitur. 888, 8. Olim erat in diocceſi Lincolnienſi. 987, 64. Eccleſia S. *Ægidi* ibi fundatur. 868, 55. 87, 60. Cantabrigienſes forniciter pugnant. 887, 64. ¶ *Cantabrigiz* Comes: *Edmundus* de *Langley*.
Cantiam veſtat *Cedwalla*, R. Oxoid, Saxonum; 741 46. ſubjogat *Edbrichus*. 743, 10. Unde factum quod hæc ſola ex Anglix provinciis avitas conſuetudines inſolatas retineat. 1786, 12. De Cantiz Regno. 718, 64. 800, 50. Ejus Regum genealogia. 85, &c. ¶ *Cantiz* Reges: *Hengiſtus*; *Oſca*; *Oſca*; *Himmericus*; *Egbertus* I; *Ethelwaldus*, vel *Edbaldus*; *Eſchemberius*; *Egbertus*, vel *Egbertus*; *Lotharus*; *Edricus*; *Wychard* & *Wredard*; *Wubredus*, *Egſiedus*, vel *Edbertus*; *Edbrichus*, vel *Ethelbertus* II; *Alricus*; *Ethelbertus* III; *Eathmundus*; *Cuthredus*, vel *Cuddredus*; *Baldredus*; *Eandulfus*, qui quo loco reponatur, neſcio. ¶ *Canin* Comes: *Alricus*; *Ealbertus*; *Godwinus*; *Odo*; *Hubertus* de *Burgo*; *Edmundus*.
Cantredus, quid. 1074, 3. V. *Hundredus*.
Cantuaria, ſeu *Dorobernia*, ſeu *Cantaberia*, 1752, 39. Fit metropolis totius Britanniz. 438, 5 & 24. 1749, 1752. Cur hæc urbs ſedes Archiepiſcopi, non Londinum. 1686, 39. 1737, 9. Ejus fines. 2147, 21. Incenditur. 1100, 47. 1457, 45. Per inſidias Almeri a Dacia capta, militum vallatur. 168, 40. 888, 59. 1649, 50. 1782, 59. Henricus III concedit ut a duobus Ballivis regatur. 1881, 10. *Stablegate* ibi, unde dicitur: 1559, 46. 2204 56. Ejus loci immunitas & privilegia. 1759, 48. 2204, 2105. Terræ in *Quengate* Auguſtinenſibus donatæ. 1774, 60. S. Pauli eccleſia inde appropriata: 1917, 41. 2095, 23. Vicaria ibidem. 2095, 60. *Pancraſii* eccleſia, olim ſanum idolorum: 1760, 27. Diabolus ſe inde pulſum dolens, eam evertere voluit, nec potuit. 1760, 40. Eccleſia SS. *Petri* & *Pauli*. V. S. *Auguſtini* eccleſia. Baſilica S. *Johannis* Baptiſtæ fundatur. 1641, 20. Eccleſia *Chriſti* ubi nunc ſtat, olim ſterit palatium *Ethelberti*. 1760, 19. 2204, 60. Sepulturæ privilegium a Monafterio S. *Auguſtini* ad eam transferatur. 1772, 1773. 2210. V. *Cuthbertus* Archiep. Conſecrat. 581, 34. 1428, 51. Incendit illius graphica deſcriptio. 1289, 1290. Bis antea conſecrata. 1191, 32. De ejus reparatione. 1290, 52. 1298, 25. Veteris eccleſiæ, cum altariſus & reliquiis, deſcriptio. 1291, 27. *Laſfranci* opus, cum altariſus & Archiepiſcoporum ſepulchris, deſcribitur. 1293, 1. Chorus *Conradi*. 1294, 22. *Archiepiſcopus* *Willalmus*, 1290, 67. ruptus erubibus, a ſummo ad imum decidit: 1298, 60. inde operi juvenis ſactus, in *Francium*, patriam ſuam, redit. 1299, 21. Operis novi & veteris differentia. 1301, 44.
Eccleſia *Chriſti* origo & incrementa. 1310 22. Ejus benefactores, & quid quilibet ei donaverit. 1207, 2226. Priori ejus & conventui quam poteſtatem conceſſerit *Laſfrancus*. 1311, 1. Quæ donavit *Anſelmus*. 1311, 38. 2226, 17. Quam gravis ne fuerit *Theobaldus*. 1311 — 1313. 1367 — 1369. V. *Theobaldus*. Quam ſaverit *Thommas*. 1313, 60. Quomodo erga eoſle geſſit *Ricardus*. 1314, 8. Quomodo *Budewinus*. 1314, 38. 1488, 41. V. *Baldewinus*. *Decretum* *Clementis* III, P. R. in eoſ qui eorum bona invaſerant. 1301, 39. *Johannis* *Anagnini* P. R. Legati ad eos hinc. 1323, 1324. *Cantuarienſis* eccleſia id Angliæ, quod *Romana* univerſa. 1332, 5. 1735, 67. A *Willhelmo* Archiepiſcopo ſolemniter dedicatur & doretur. 1341, 11. 1664, 15. *Londinenſis* Episcopus olim in hac Eccleſia tangebatur officio Decani; 1382, 63. *Wintonienſis*, *Cantoris*; 1382, 60. *Roffenſis*, *Capellani* 1383, 58. V. *Roffenſis*. *Charta* *Henrici* II de libertatibus hujus eccleſiæ. 1439, 24. *Charta* *Richardi* I de boſ. o de *Blanc*. 1575, 4. *Alia* ejuſdem, de recognitiſionibus tenementorum faciendis. 1575, 44. *Henrici* I dictum de hac eccleſia, ejuſq; patrono. 1663, 21. Eccleſia S. *Martini* in *Dovera* et in domem datur. 1441, 21. 1664, 19. Quæ ei dederit *Hubertus*. 1683, 19. Ejus jura violantibus anathema denuntiatur. 1749 66. 1551, 1. 1752, 35.
Monachi *Eccleſiæ* *Chriſti*, ſeu S. *Trinitatis*, *Thommas* *Cantuarienſis* canonicus *Baldewini* in viſionibus pateſcit. 1481, 53. Nunii ad eos a Rege miſſi: 1487, 25. *Monachorum* ad eos reſponſum. 1488, 1489. Rex ipſe *Cantuariam* adiens, monachorum pertinaciam ſecedere conatur, ſed fruſtra. 1490, 1. Archiepiſcopi jurisdictioni ſubſuntur. 1304, 33. *Baldewino* obſtitunt. 635, 8. 705, 25. Cum eo pacem ineunt. 649, 47. 707, 64. 1167, 27. V.

V. *Balderinus*. Contendunt cum Episcopis suffraganeis de jure eligendi Archiepiscopum. 619, 40. 623, 43. 666, 44. 669. 1414, 63. 1468—1474. 1662, 35. Rex eorum privilegia imminuerit facit. 1466, &c. Suffraganeorum litteræ ad P. R. de electione Archiepiscopi. 566, 39. Monachi, circa consensum suffraganeorum, electionem peragunt. 667, 9.

V. *Balderinus*. Absq[ue] autoritate Cantuariensis ecclesiæ Episcoporum electiones non debent fieri. 1564, 65. Episcopi electi in hac ecclesia consecrandi. 1567, 1568. 1570, 65. Litteræ conventus, inhibentes ne consecratio R. Wigornienfis alibi fiat. 1567, 44. Litteræ Episcoporum suffraganeorum, prohibentes ne quis ex Episcopis Galliar[um] G. Eboracensem consecret. 1571, 5. Ricardus I ad monachos litteræ, postulant ut Willielmum Montis Regalis Archiepiscopum ad Cantuariensem sedem eligant. 1568, 65. Monachorum responsum. 1569, 45. 1578, 25. Alia Ricardi litteræ, de Archiepiscopo eligendo. 1578, 66. Monachi tres & Osbernus Prior a conventu deponuntur. 1570, 4. Sacerdotes Cantiar[um] ab hoc conventu oleum & christi soliti accipere. 1530, 14. Maleficos judicandi: potestas huic conventui concessa. 1590, 26. Jubente Rege ut eorum thesauri inipiscantur. 1614, 48. 1680, 44. Archiepiscopo humiliter scribunt ut eos indemnes conservet. 1614, 65. Possessiones illis auferuntur: 1615, 26. rellinuntur. 1615, 36. Borum responsum in curia Regis, de non offensis thesauris. 1615, 60. Controversia inter ipsos & Hubertum Archiepiscopum de ecclesia Lambethana. 1593—1623. 1680—1682. V. *Lambetha*. Litteræ Innocentii III ad Ricardum I de injuriis quas is inulcrat. 1623, 61. Litteræ episcopi ad conventum consolatoriar[um]. 1515, 19. Litteræ eorum ad Regem, cum jam tertio spoliarentur. 1626, 18. Litteræ eorundem ad Archiepiscopum, ejus patrocinium implorantes. 1626, 38. Litteræ eorum ad P. R. 1627, 9. Rege occiso, omnia eis redduntur, præter pecuniam. 1628, 33. Maneria XXV eis restituuntur. 490, 1. Monachi ecclesiæ Christi & S. Augustini se mutuis processionibus visitant: 628, 23. Commutationes terrarum & compositiones faciunt. V. *S. Augustini ecclesia*, & *Priores hujus ecclesiæ*. V. *S. Trinitatis ecclesia*.

Cantuariensem Archiepiscopum ex ordine monastico eligendi mos mutatur. 247, 50. V. *Monachi*. Odo post electionem fit monachus, ne morem turbare videatur. 454, 34. Archiepiscopus, a quo & ubi ordinandus. 438, 18. 485, 15. 972, 10. 1382, 42. 1747, 21. V. *Eboracensis*. Pontificis R. Legatus nascitur. 2155, 25 & 39. Cantuariensis Archiepiscopi primatum habuerunt super Britanniam totam & Hiberniam. 970, 65. 2348, 51. Ad Cantuariensem pertinet, Regem coronare. 1338, 35. 1664, 3. V. *Reges*. Rex Angliæ specialis ejus parochianus, & tota Angliæ ejus parochia. 1661, 40. In ejus provincia, nedum in præsentia, non solent Legati P. R. miseri incedere. 1485, 63. In provincia ejus non licet Eboracensi crucem portare. 1237, 61. 1584, 32. Ejus locus in concilio. 535, 38. 1784, 58. 2247. Scotiæ Episcopos ei subjectionem debere. 1739, 11. V. *Scotia*. Ad eum pertinet redditus. Rossensis Episcopatus, quando vacaverit. 1462, 6. V. *Rossensis*. Ejus jurisdictio in loco Cantuariæ vocato *Staplegate*. 2204, &c. Chotepiscopum quamdiu habuerit. 1650, 65. S. Augustini Abbatia ejus dinon subtrahitur. 1331, 26. V. *S. Augustini ecclesia*. VII Episcoporum subjectionem ei subtrahere conatur Gelardus. 1682, 15. In Eboracensi provincia Archiepiscopalem potestatem exercevit. 1741, 24. Cum Eboracensi de primatu litigat. 25050. 1717. 60. Turstinus ei subjectionem negat. 137, 20 & victoriam in foro Romano reportat. 1718, 20. Radulphi epistola ad Calixtum P. R. ubi objectionibus Thurstini fute respondet, primatum & privilegia suæ sedis tuetur, & Papæ patrocinium nunc humiliter, nunc audacter postulat. 1735—1748. Utriusque sedis argumenta. 1263, 21. 1348, &c. Gregorius M. constituit, ut ille ex eis prior habeatur qui prius fuerit ordinatus. 436, 51. 730, 53. 1263, 24. Papa interdicit Cantuariensi exigere, & Eboracensi proferri subjectionem. 266, 65. Cantuariensis prioritas confirmatur a Bonifacio; 438, 6 & 24. 1749, 9. Honorio; 1750, 18. Gregorio III; 443, 4. Leone; 446, 55. Formoso; 453, 14. 1751, 11. Johanne; 458, 29. Alexandro; 546, 53. 580, 4. qui postea contrarium decrevit. 589, 40. Ab Eboracensi agnoscitur Primas, sed non Metropolitanus, totius Britanniar[um]. 491, 31. V. *Primatus vocabulum*. Quæstio hæc, de cathedrarum primatu, ventilatur & determinatur. 437, 64. 484, 38. 970, &c. 2348, &c. Totius controversiæ historia. 1263—1265. Charta Conqueroris de Cantuariensis primatu. 1161, 45. Valor Archiepiscopatus Cantuariensis. 2164, 38. Valor totius cleri in Cantuariensi provincia.

2164, 27. Valor Episcopatus in eadem. 2175, 2176. Actus Archiepiscopatus ab Augustino usque ad Hubertum. 1629—1684. Romana sedis quam fideles semper fuerint. 1735, 32. ¶ Archiepiscopi Cantuarienses, quorum in his libris mentio: Augustinus; Laurentius; Mellus; Justus; Honorius; Duns-didit; Wiba; Theobaldus; Bith-woldus, vel Berthwaldus; Tatwinus; Notbelmus, vel Nobilinus; Cuthbertus, vel Cuthbertus; Bregwinus, vel Bregwinus; Lambertus, vel Jambertus; Ethelbertus, vel Adalbertus; Walbertus; Theodigildus, vel Theodigildus; Colanathus, vel Conodus; Ethelredus, vel Ethelredus; Plegmundus, vel Plegmundus; Athelinus, vel Ethelinus, vel Aldelinus; Wulfelmus, vel Wolselmus; Odo; Eddinus; Bribeinus; Dunstanus; Ethelgarus, vel Stilgarus; Sicutus, vel Sicutus; Alficus, vel Alficus, vel Ethicus, vel Ethicus; Elfgus; Lifigus, vel Ethelstanus; Aginathus, vel Ethelstanus; Edsinus, vel Edsinus; Siwardus; Robertus Gemicensis; Stigandus; Lanfrancus; Anselmus; Radulfus; Willielmus de Cumbria; Theobaldus; Thomas Becket; Regem; Ricardus; Baldewinus; Reginaldus; Hubertus Walter; Stephanus de Langton; Ricardus II; Edmundus de Abington; Bonifacius; Robertus Ketwark; Johannes Pecham; Robertus de Winchester; Thomas Colham; Walterus Reinold; Simon Mepham; Johannes Straiford; Johannes Offord; Thomas Bradwardin; Simon Iseleph; Simon Langham; Willielmus Wattlesey; Simon Sudbury; Willielmus Courteney; Thomas Arundel; Rogerus Walden.

Cantuariensis Archidiaconi dignitas. 1057, 58. Vacantium ecclesiarum custodiam sibi vendit. 1857, 28. 1861, 6. Ecclesiæ ad eum pertinentes, earumque valor. 2165, 11.

Cantuariensis diocesis unio cum Archidiacono contenta, tres accipit. 584, 4. Valor temporalium & spiritualium totius cleri in hac diocesi. 2164, 21. Decanatus in eadem, & beneficia ecclesiastica in singulis contenta, & uniuscujusque pars vigesima. 2169—2175. Domus hospitalis & monasteria in eadem, & singulorum valor. 2161—2169.

Cannigerius, primus Glasgouensis ecclesiæ Episcopus. 1746, 37.

Cantum ecclesiasticum vix probant Wiclevitz. 2707, 81. Cantandi mos in ecclesiis quando coeperit. 1637, 63.

Canutus, Cnut, vel Cnuto, Sanni F. 466, 3. vel Hanclecl. 2320, 39. Ab Egelfredo fugatus. 466, 22. 892, 53. 2315, 55. obitum manus, nates, nates obruncat. 171, 30. 892, 58. In Daciam revertitur. 892, 61. In Angliam redit. 893, 3. Rex ab Angliis eligitur. 173, 7. 363, 30. 374, 46. 466, 31. 903, 54. 2315, 59. Jus ejus ad Regnum Angliæ. 2320, 20. Londinum obtinet. 173, 27. 904, 10. Ab Edmundo Ferreo-lare sapius vincitur. 173, 39. 174, 28 & 33. 904, 17 &c. 2316, 6. Apud Assandunum eum vincit. 175, 16. Singulari cum eo certamen init. 364, 41. 905, 57. 2316, 46. Pace facta, divisum imperium cum eo habet. 175, 38. 466, 43. 906, 1. Edmundo mortuo, eum obtinet. 176, 37. 466, 56. 906, 47. 2246. 2317, 19. Edvium occidit. 176, 52. 907, 20. 2317, 47. Emmam Egelfredi viduam ducit. 374, 55. 906, 59. 2318, 1. ejus consilio, Edmundi filios ad Regem Suavorum occidentos mittit. 176, 56. 374, 50. 466, 62. 907, 29. 2317, 50. Regni optimates adulationis & perjurii dignas ab eo poenas lunt. 176, 3. 365, 61. 907, 7 & 22. 2317, 25. Edricum proditorem pro meritis remunerat. 365, 46. 908, 15. 2318, 15. V. *Edmundus, Egelfredi F.* Regnum Notreganorum adipiscitur. 178, 16. 468, 31. 911, 60. Contra Vandalos exercitum Anglorum & Dacorum ducit: 908, 39. sed Angli soli, Rege infesto, noctu hostes profligant. 908, 42. 2318, 42. 2318, 27. Angliam in IV partes dividit. 176, 39. 466, 58. 906, 52. 2317, 33. Comitem Hacun in exilium mittit. 178, 22. Dum Romam versus peregrinatur, 178, 37. exactiones per Galliam, data pecunia, ad medietatem diminui facit. 468, 61. 912, 51. Romæ regit penitentiam, & dona offert. 469, 18. 912, 40. 2315, 38. Mandat Episcopis suis, ut omnia Deo debita persolvantur. 469, 23. Multa S. Cuthberto donat. 33, 33. Monachos collocat in monasterio de Badriceworthe: 467, 35. Eisdem multa prædia & privilegia largitur. 892, 32. 2324, 61. S. Edmundi terram solia circumdat. 892, 34. In honorem S. Benedicti duo monasteria construit. 913, 4. Mortem Wolfrici Abbatis & monachis innotam, mire placatur. 913, 38. Ecclesiam Assandun

- duni construit. 467, 39. Ecclesiz Christi Cantuarię quę de-
derit. 222, 18. 222, 11. 222, 21. Augustinicus pater pue
coluit. 178, 47. 1908, 66. Eis dat manerium de Mentire.
178, 43. 1909, 28. Ejus vocem de corpore Mildredę ad eos
transferendo. 1909, 42. Ejus charta de utroque. 2127, 41.
Pene naufragus, adjutorio S. Augustini liberatur. 1909, 59.
Editha virgo contra eum et tumultu assurgit. 909, 4. Adversus
Ulsum & Eilafum pręliatur. 911, 54. Malcolmum R. Scotię
alioq; subjicit. 912, 60. Ejus potentia. 968, 53. 1651, 19.
2317, 30. Videns mare neuiquam obtemperare ipsius im-
perio, Dei supremam potentiam agnoscit. 468, 64. 912, 1.
2325, 24. & coronam auream gestare amplius nolens, eam
Christi imagini imponit. 469, 16. 912, 15. 2325, 36. Ejus
proles. 906, 14. 2325, 41. Filiam Imperatori Rom. maritat.
468, 59. 906, 67. Regna inter filios partitur. 179, 2. 469, 63.
914, 9. 2325, 15. Ejus leges. 914—931. Ejus mors & se-
pultura. 179, 9. 472, 33. 914, 20. 2325, 43.
- Canutus, Sueni F. Rex Dacorum, Angliam oppugnatam ven-
iens, consilio mutato redit. 975, 46. Rursus idem cogitans,
impeditur. 213, 1. 478, 59. 235, 42. A suis martyrio co-
ronatur. 213, 48. 482, 34. In Sanctorum numerum adscribitur.
1007, 57. Ejus olla in feruio conduntur. 224, 1.**
- Capz, tunicę. 531, 16.**
- Capillos torquere aut componere, Sanctimonialibus inter-
dictum. 328, 29.**
- Capucini, vel Caputi, unde dicti. 1461, 14. Eorum ordo ubi &
qua occasione incepit. 1461, 4. Eorum instituta. 1461, 47.**
- Carentia, R. Britonum, a Saxonibus ultra Sabrina fluvium
fugatur. 114, 35.**
- S. Carilefi monasterium. 49, 17.**
- Carl, Comes Domnaniz. 138, 35.**
- Carlemanus, R. Francorum, ab apro occiditur. 149, 42.
Ejus prolapia. 149, 44.**
- Carleol, vel Carleil, Britannie Ludi, Latine Luguballis, a Pa-
ganis diruta, restauratur. 217, 58. 490, 58. Vocatur Kar-
dulia, 1803, 40. & Karlehol. 1720, 29. Dicitur esse in Sco-
tia. 2007, 64. Scoti magnam ejus partem comburunt. 2480,
53. 2674, 38. B. Virgo, ejus patrona. 2675, 43. Castello
& turribus munitur. 248, 60. 987, 27. 2384, 61. Au regi-
men Episcopi Dunelmensis plim perinebat. 13, 47. 69,
22. Fit sedes Episcopalis. 257, 48. 1019, 65. Carle-
olenses Episcopi: *Aldulphus*, vel *Annulfus*, vel *Adelwoldus*;
Johannes. Carleolensis Comes: *Andreas de Harlely*.**
- Carley, sibi. 956, 61. 957, 11.**
- Carlomanus, Pipini F. hic monachus. 443, 36.**
- Carlus Aldredum Comitē interficit. 81, 39. 204, 37. Ejus
filii & nepotes ab Aldredi nepote occiduntur. 82, 3. 205, 50.**
- Carmelitarum capz mutantur. 2463, 10.**
- Carmen Bedę. V. Beda. Carmen triumphale, de bello Standar-
dii. 331, 332.**
- Carnotensis Episcopus V. Johannes de Sarisburia, & Willielmus.**
- Caroli Regis signum in Francia quid significet. 1465, 52.**
- Carolus, Boemi F. Imp. 2556, 37.**
- Carolus Calvus, R. Francorum. 148, 24. Carlomanum fili-
um exacerat. 411, 18. 566, 29.**
- Carolus, Canuti Regis Dacorum F. Comes Flandrensis. 503,
57. 1007, 55. Dum Niliam audiat, a suis occiditur. 254, 66.
2016, 10.**
- Carolus Comes Provincie, Manfredi occiso, Siciliam obti-
net. 2435, 47. 2443, 23. Rex Aragoniz cum inde fugat.
2443, 38.**
- Carolus Crassus, R. Francorum, regno pellitur. 150, 23.**
- Carolus de Bloys Ducis Britanniz titulum assumit. 2581, 33.
Capitur, 2593, 53. In Angliam ducitur. 2596, 57. Ejus
perfidia. 2607, 27. Occiditur. 2628, 35.**
- Carolus M. Rex Francie. 107, 9. 444, 42. Papiam, aliasque
urbes capit. 444, 53. &c. Wimbichindum Saxonum Ducem
subjugat. 107, 27 &c. 445, 3. Ticinam urbem Longobardo-
rum capit. 107, 50. Aquilgrani basilicam exstruit. 446, 47.
Fit Imp. Rom. 117, 9. 447, 19. 565, 11. 770, 38. Persa ei
elephantem mittit. 447, 38. Avars & Hunnos vincit. 447,
41. Helviones, Hunnos & Britones superat. 448, 19. Hun-
norum spolia ecclesiis & pauperibus dividit. 113, 37. Quis
fuerit ejus pater. 447, 66. V. *Alcmanus*. Ejus cruditas,
& feritas. 446, 38. Mentibus nomina imponit, & ventis.
446, 42 & 44. Studia litera. um in Gallia instituit. 817, 43.
Concilia celebrari curat. 448, 61. Librum syngodi C. P. ad
Britannos mittit. 111, 50. Ejus literę ad Offam R. Mercio-
rum. 608, 16. Jus eligendi Pont. Romanum, investendiq;
Episcopos, Adrianus P. R. illi dat. 444, 56. Inter filios
regnum partitur. 447, 52. Pipinus F. in eum conjurans, in
monasterium truditur. 565, 22. Coronam imperialem Lu-**
- dovico F. imponit. 448, 58. Edburga, optione data, filium ei
pręfert. 118, 35. Quam sapienter liberos instituendos cu-
raverit. 448, 20. Lectiones festis diebus legendas compi-
lari fecit. 448, 5. Pons Moguninus, ab eo quanto labore
constructus, quantillo tempore destruitur. 448, 52. Eleemo-
lynas largissimas distribuit. 445, 48. Quomodo res suas
testamento diviserit. 448, 24. Ejus mors. 448, 67. Ejus Vi-
tam scripsit Alcuinus. 449, 3. Archiepiscopales civitates quę
ei suberant. 448, 33. Ejus genealogia & posterit. 1017, 22.
Carolus Martellus Chilpericum fugat. 442, 49. Saracenos e
Gallia abigit. 941, 45. Andegavensem urbem Raginfredo
dat. 443, 25. Pipinum mitti Papiam, ut capilli more Lon-
gobardico ei tondantur. 443, 26. Dęmones cum e sepul-
cro abripiunt. 941, 50.
- Carolus IV, Rex Francorum, moritur. 2513, 39.**
- Carolus VI, R. Francorum, villas Flandrie capit. 2671, 13.
Scotis auxiliatur. 2674, 66. Ad Angliam invadendam ma-
gnum exercitum cogit, 2679, 5. tributum inauditum exigit,
2679, 15. palum mixtę structurę parat. 2679, 18. omnia
nullo successu. 2679, 23. Cladem Gandaventium machina-
tus, ipse cladem accipit. 2680, 21.**
- Carolus simplex a Francis neglectui habetur. 451, 66. Fit Rex.
452, 6. Robertum Parisiensem Regnum invadentem perit-
mit. 453, 57. Se & Franciam Imperatori submitit. 453, 59.
In custodiam truditur. 453, moritur. 454, 9.**
- Carri ab hominibus tracti. 58, 41.**
- Carteleonicę castrum fundatur. 2430, 16.**
- Carthianorum ordo quando incepit. 979, 21. 1005, 6.
2249, 1352, 62. Quomodo vivat. 1005, 8. 2353, 8.
Quando primum in Angliam generit. 1142, 36.**
- Catira, nepis Nox, ante diluviū in Hiberniam venit. 1073, 48.**
- Cassinentis. V. Paulus.**
- Cassiodorus. 432, 12.**
- Castellum ligneum & portatile ad turres expugnandas fabri-
factum. 2404, 40. V. *Turre*.**
- Castitatis primum documentum. 1649, 37.**
- Castra, unde dicta. 1034, 43.**
- Catana, urbs Sicilie, terrę motu subruitur. 1049, 64.**
- S. Catharine rota. 1482, 14.**
- Causici quando primum in Angliam accessit. 1665, 30.**
- Ceadda, vel Cedda, Episcopus Merciorum & Orientalium
Saxonum. 2, 67, 58, 39 & 43. 744, 16. 771, 37. Populum
Saxumq; ad fidem convertit. 241. Vocatur Episcopus Lon-
dinensis. 1636, 36. 1638, 35. Severi R. mortę pater. 744, 47.**
- Cedda, Ceadda frater. 1636, 43. Era: Abbas Lethinghamen-
sis. 1636, 44. 1689, 61. Fit Archiep. Eboracensis 293,
42. 439, 32. 789, 31. Ejus humus: 789 43. Ad Theo-
dorum Cantuariensem mitis responso. 439, 56. 789, 59.
V. *Theodorus*. Archiepiscopatu abdicato, ad cœnobium
Lethinghamense se recipit. 293, 42. 1690, 61. Fit Episcopus
Merciorum, sive Lichfeldensis. 790, 2. 792, 55. 1638,
2 & 9. 1690, 1. Cum pedibus obire loca solebat, 1636, 51.
Theodorus eum equitare jubet. 1638, 11. Vocatur Ceadda.
1740, 12.**
- Cedwalla, vel Gadowall, R. Britonum, Edwinum R. Nor-
thumbrie occidit. 784, 20, ut & Osricum & Ansfildum,
Edwini successores. 784, 24. Ejus crudelitas. 784, 34. 785,
31. Ab Oswaldo superatur. 785, 59.**
- Cedwalla, vel
Cedwallus, R. Occid. Saxonum 440, 2. Cantiam vssit. 741,
46. 756, 67. Vectam insulam subigit. 756, 63. 1691, 39.
Romę baptizatus, moritur. 742, 3. 717, 33. Ejus Epus-
aphium. 757, 42. Vocatur Rex Sullestiz. 1770, 38. Charta
ejus de donatione Payhamiz &c. 2207, 56. Alia, de
Geddinga. &c. 2208, 4.**
- Celestinus II, P. R. 273, 42. 508, 31. 1033, 62, 2153.
2387, 40.**
- Celestinus III, P. R. 659, 59. 1197, 21. 1567, 27. Ejus lite-
rę: ad Veronensem Episc. de Duce Austrie; 675, 20. ad
Hubertum Cantuar. cum Legatum constituentes; 679, 11.
ad Episcopos, Abbates, &c. mandantes ut Huberto debitum
honorem impendant; 679, 55. de divortio quod cum uxore
fecerat R. Francie; 681, 52. ad Episcopos provincie Can-
tuar. de nuptis terrę S. &c. 683, 62. ad Hubertum Cant.
deponendo Abbate Thomeiceni; 696, 35. contra Willi-
clm Eliensis adversarios. 1228, 65. V. *Willielmus de Longo
campo*. Legatos in Normanniam mittit ad litteras inter
Eliensem & Rothomagensē dirimendam; 1234,
46. Quibus a militibus abactis, unus ex iis senescallum
& Normanniam totam sub interdico ponit; 1239, 5.
Celestinus vero eos absolvit. 1240, 41. Monachus Coven-
tensis quomodo cum ad causam audicndā impulerit. 1223, 1.
Pedibus**

- Pedibus suis coronam capiti, Imperatoris imponit, inopositam deiecit. 2403, 40. Literæ ejus, iram facientes, kentiniam excommunicationis ab Eboracensi adversus Dunelmensem prolatam. 1238, 16. Literæ ejus pro monachis Cantuariensibus cum Archiep. suo concordantibus. 1224—1225. 1271, 59. 1273, 54. 1292, 5. Literæ de ecclesia Lamechensis. 1593, 9. Privilegia Augustinensibus indulta. 1839, &c. Literæ ad Archiepiscopum, mandantes ne eos graveret. 1841, 11. ad Rogerum Abbatem, de obedientia Archiepiscopo non prestanda. 1841, 45. Mortuus. 1274, 31.
- Celestinus IV, P.R. 2263. 2432, 25.
- Celestinus V, P.R. 2275. 2468, 17. Asturia Cardinalium Pontificatu exiit. 1203, 11. 2472, 33. Ejus de successore prophetia. 2472, 28.
- Cenredus. V. *Kenredus*.
- Cenwaldus, vel Kenewaldus, vel Kinewaldus, R. Occid. Saxonum, fidem deferens, regno pellitur. 756, 20. Restituitur. 766, 26. Ecclesiam Wintoniensem constituit. 438, 64. 1635, 65. Winam Episcopatu pellit. 429, 12. 1636, 2.
- Cenwallus, vel Kenwallus, R. Occid. Saxonum. 437. 54. 755, 6.
- Cen, ulcus. 897, 57.
- Ceolbertus, Abbas S. Augustini. 1777, 38. 2242.
- Ceolfredus, Abbas Gyrceus & Wiramuthensis. 4, 8. 2, 50. 92, 56. 94, 66. 758, 47. 774, 22. 800, 28. 1695, 4. Se monacho abdicat. 95, 25.
- Ceolmundus, Episcopus. 2219, 48.
- Ceolnothus, vel Cronodus, S. Trinitatis Decanus seu Prior. 1643, 12. Fir Archiepiscopus Cantuar. 124, 47. 143, 14. 449, 50. 742, 64. 1643, 3. 1776, 43. 2239. Ecclesie sue quæ donaverit. 2217, 2218.
- Ceolricus, R. Occid. Saxonum. 795, 26.
- Ceolwulfus, Episcopus [Sudacstrensis]. 2219, 46.
- Ceolwulfus, R. Merciorum. 778, 31. Charta ejus de ecclesiis Ecclesie Christi Cantuar. donatis. 2216, 31.
- Ceolwulfus, Rex Merciorum alius. V. *Ceolwulfus*.
- Ceolwulfus, R. Northambrie. 91, 26. 795, 10. Ejus profapia. 737. Multa ecclesie Lindisfarne donat. 9, 16. 63, 46. 139, 44. Ei Historiam Anglorum dicit Beda. 7, 62. 106, 4. 442, 41. 795, 12. Regno abdicato, fit monachus. 950, 69. 46. 10, 57. 139, 47. 795, 10. In Ecclesia Lindisfarne sepellitur. 9, 63. Illinc Northamiam transferitur. 9, 66. 13, 26. 139, 48.
- Ceonwaldus. V. *Kenwaldus*.
- Ceorlus, R. Merciorum. 771, 10.
- Ceorlus, rusticus. 764, 47. 814, 43. 846, 11.
- Cera distribuitur in monasterio S. Augustini. 1937, 31.
- Cerdicus. V. *Sadicus*.
- Cernellensis Abbas: *Haimo*.
- Cereticense monasterium funditur. 440, 45.
- Cerva. V. *Formenbur*.
- Cestria, dicta Legcestria. 869, 14. V. *Legcestria*. Cestrenses Abbates: *Ricardus*; *Robertus de Hastinga*. Cestrenses Comites: *Hugo* I; *Ricardus*; *Ranulfus* I; *Lothfridus*; *Ranulfus* II; *Hugo* II; *Ranulfus* III; *Johannes* Scotus. *Henricus* III constituit primogenitum suum Comitem Cestrie. 2435, 67. ut & *Edwardus* III. 1977, 26. Cestrensis Episcopus: *Leodes*, olim *Lichfeldia* & *Conventria*. 801, 20. V. 1654, 37. Cestrenses Episcopi. V. *Conventria*.
- Cetus ad litus appulsus, a monachis Cantuariensibus dividitur. 1566, 48.
- Charybdis. 1010, 47. 8187, 32.
- Cheolredus, vel Keireodus, R. Mercie. 758, 55. Cum Ina R. præliatur. 773, 40.
- Chercofz Prior: *Haga*.
- Chevillius, Episc. Landavensis. 451, 15.
- Chichelinus, Rex. V. *Kwelinus*.
- Chichelinus, vel Cuicelinus, Episcopus Rossensis. 792, 61. 1638, 43.
- Chisleley, vel Chisteler, vel Swigryo. 1762, 42. 1799, 56. 1836, 59. 1881, 53. 1883, 48. 1898, 62. 1962, 35. 2033, 33. 2124, 20. 2139. Appropriatio ecclesie. 2123, &c. De vicaria ejusdem. 2115, 22.
- Chorea. V. *Magnus Martyr*.
- Chorepiscopi. 1650, 61.
- Christina Londini consecrat Baldwinus Archiep. 1494, 2. Quod gravamen maximum reputant monachi Cantuarienses: 1493, 48. a quibus Christina accipere solebant coram Cantuar. sacerdotibus. 1530, 16. Quæ pro christiane ab Augustinensibus extorserint. 1797, 29. Pretium pro christiane pondi solitum Turinus Eborac. remittit. 1717, 24.
- Christiani Turcos vincunt. 223, 46. 224, 50. V. *Cruagiri*. Rex
- Thasius suos pelle absumtos valens, Christianismum amplecti statuit: 1598, 18. sed mox, aucto Christianos similiter absumi, animum mutat. 1598, 24.
- Christi nati, Archiep. Moguninus, schismatis abrenuntiat. 1130, 59. 1439, 20.
- Christianus, Episc. Candidæ Cist. 1103, 36. 1108, 33. 1111, 54. Christophorus, P.R. 452, 67. 2245.
- CHRISTUS, cur in tabulo natus, in cruce mortuus. 2660, 21. Quo die baptizatus. 201, 40. Ejus natalis quomodo solenne celebrari solitus. 398, 53. 420, 60. Passus est pennis plus quam infernales. 1658, 8. Aperto latere, patiebatur. 266, 65. Apparet Patrio Abba is. 1076, 56. 2390, 14. Edwardo Confessori, & Loefrico Comiti. 289, 7. 949, 29. Edmundo Cantuariensi, cum adhuc puer fuisset. 2432, 66. quomodo moneretur, quomodo frontem signaret. 2432, 3. Thomara Hockstunum alloquitur. 1401, 17. Crucifixus & in aere pendens nonnullis apparet apud Dunstapellum. 2399, 32. Sanguis ejus Henrico III mittitur. 2431, 36. Ejus caput, seu tunica, invenitur. 531, 16. 1047, 47. Quando b. mater eam fecerit. 1047, 51. Pars tunice in conspectu Cantuar. servatur. 1763, 42. Corona ejus in Gelliam affertur. 2432, 28. Dux Lancastrie, pretiosis multis ei a Gillo oblati, ipsam & coronam illam erigit. 2695, 24. Unum & clavus, quibus confgebatur, S. Mildreda & Cuthberti monasterio affert: 1907, 45. Alter in manubrio ensis Constantini M. recondebatur. 2321, 32. Ejus lancea invenitur. V. *Lancea*. Ejus baculus Dublinæ servatur: 1076, 58. 1078, 56. 2390, 16. per quem vestes ex Hibernia erepti. 1073, 57. Sum corporaliter in Buchaniam idelle, miraculo ostenditur. 2652, 16. Opiniones quædam de corpore Christi hereticæ judicantur. 2467, 18. Christi corpus non ultra octo dies servandum: 327, 25. 2347, 35. A quibus deferendum ad infirmos. 327, 26. 2347, 36. Ejus imago Veronice ludario indicat. 1221, 26. Passio imaginis ejus. 444, 27. Saxa ejus lapideis, pætu lapideis vulnera, sanguinem emittit. 1499, 51. De lampade ad ejus sepulcrum ardente Salaputis jugum sumit. 1243, 3. Liber a Judæo mure invenitur, prophetiam prælium de Christo continens. 2435, 31. Quomodo se Christum esse vendicans, crucifigitur. 2430, 34.
- Chronici scribendi ratio. 429, 1. Ejus definitio. 432, 1. Ab Historia quomodo differt. 1336, 17.
- D. Chrysostomus quando scriptum. 431, 59.
- Cicada morit in Syria. 1021, 3.
- Cicestria flammis absorbetur. 236, 40. A Cicestria illuc transferuntur cathedra Episcopalis. 975, 60. 1654, 38. Cicestrenses, seu Australes Saxonum, Episcopi: *Wulfstanus* I; *Radulfus* I; *Bernardus* I; *Elthegum* I; *Elthegum*, vel *Agelricus*; *Grimmel*; *Heri*; *Agelricus*; *Stigandus*; *Godfridus*; *Radulfus* I; *Siffridus*; *Helmar*; *Johannes*; *Gaufridus* Smitidus; *Simon*; *Radulfus*; *Ricardus*; *Johannes de Langem*; *Thomas Rufus*.
- Cippus in unaquaq; villa habendus. 273, 22.
- Cuenecestria, biannua *Cuene*. 129, 10. Canoniconum cenobium ibi fundatur. 310, 5. 375, 42.
- Cireburub. V. *Cyrbur*.
- Cirkamense monasterium a Walero Episc. conditum. 338, 13. Cuius Prior: *Wallefus*.
- Cisterciensis cornubi exordium. 223, 26. 498, 43. 994, 35. 2251, 237, 55. Quomodo vicam instituit. 994, 35. 237, 50. Immunitas eorum ab oneribus publicis. 1256, 28. Quando primario Angliam advenit. 338, 47. Cornubiæ Ricvalense monasterium. 157, 26. 338, 24. 237, 37. Eorum numerus brevi multum adaugetur. 338, 29. 237, 29. Ricardus I centum marcas annuatim assignat. 648, 1. Idem eos blandoendo spoliat. 1255, 33.
- Cuhara sonans, nemine pulsante. 879, 60.
- Clamorgacenses Episcopi. V. *Glamorgacenses*.
- Clarebaldus, Abbas Beverlhamensis. 1365, 12. 1817, 53.
- Clarembaldus, Abbas S. Augustini. 1384, 11. 1815, 16. 2055. Archiepiscopo professorem negat. 534, 45. 712, 21. Interfectores Thomæ cum eo conferunt. 1414, 63. Bona monasteria prodigit. 1816, &c. Monachi in seipos appellacionibus, benedictionem ejus impediunt. 1816, 34. Ob incedum &c. degradatur. 561, 35. 2433, 34. 1817, 55. Alexandri III P.R. literæ, ejus depositionem confirmantes. 1817, 66.
- Clarendonæ statuta. 1386, 52.
- Clarenles Comites: *Gikbertus*; *Ricardus*.
- Claudius natus Johannis Bermlancie apud se locus incedit. 357, 40.
- Clemon archiepiscopus quid. 1298, 33.
- Clemens, Abbas S. Mariz Eboraci. 206, 27. 533, 32.
- S. Clemens, quous Papa. 430, 1.
- Clemens II, P.R. 2247. V. *Beneditus IX*.
- Clemens III, P.R. 636, 32. 1148, 24. 1512, 23. Ejus literæ: [F 2] Gaufridi

Gaufridi Eboracensis electionem confirmantes: 653, 35. ad Willielmum R. Scotiz, de immunitate ecclesie Scotiz: 1296, 17. de negotio inter Archiep. & monachos Cantuarienses. 1311, 1322, 1328, 36. 1530, 39. Lis inter ipsum & Romanos, diu urbe Tusculana, sedatur. 1190, 60. Moritur. 1567, 16.

Clemens IV, P. R. 1726, 64. 1271. 1452, 28. Uxorem & liberos habuit. 1438, 16. Sui honores, & res gestz. 1438, 17.

Clemens V, P. R. 1729, 65. 1277. Ejus acti. 1494, 26. Ordinem Templariorum funditus subvertit. 1730, 1. Sedem Roma Avenionem transfert. 1491, 42. Ejus literz de ecclesiis quibusdam convenit S. Augustini appropriandis. 1101, 21.

Clemens VI, P. R. 1281. 1581, 7. Nuncios mittit ad Edwardum III. 1261, 31. Edwardi ad eum literz. 1282, 32. Jubileum centesimo ad quinquagesimum annum reducit. 1195, 47. Ejus literz de procuracionibus archidiaconi Cantuar. 1204, 59. ad Abbatem & conventum S. Augustini, de appropriatione quarundam ecclesiarum. 1286, 12. Privilegia ab eo Abbati indulta. 1118, 37. Veneno moritur. 1265, 37.

Clemens VII, Papa Ichilmanus. 1285. 1632, 61. Quoniam nationes ei adhaerebant. 1271, 14. Episcopus Norwicensis thesauros & exercitum adversus eum cogit. 1271, 29. V. *Urbanus VI.*

Clemens, qui & Wibertus, Antipapa, obiit. 124, 64. V. *Wibertus.*

Clem. 777, 28. 778, 4.

Clerici pasci a superbia & avaritia quam alieni: 1636, 51 &c. quantoque in honore apud populum habiti. 1636, 57. Postiores a pasciis moribus quantum degenerarint: 1442, 46. Eorum mores taxantur. 1595, 36. 1442. Eorum luxur & negligentia temporibus Edgari R. 1360, 43. 1361, 58. Quomodo reformandi. 1442, 58. Vita & vestitu parum a laicis differentes, ab Aldredo Eboracensi reformantur. 1704, 63. Lis interdictum venationi, usura, & turpe lucrum. 1545, 19. 1327, 66. 1348, 1. 1430, 60. Lis non licet arma sumere: 1328, 19. 1348, 20. 1430, 66. nec tabernis ingredi: 1425, 64. nec comam nutrire: 1430, 11. nec vestimentis indecoris indui: 1430, 12. nec ulli luxui indulgere: 1703, 29. nec de capite hominis vel membris judicare: 1430, 3. V. *Episcopi.* nec secularis jurisdictiones administrare: 1081, 53. 1430, 7. nec manumonium inire. 105, 60. 121, 42. 127, 61. 1000, 92. 1429, 56. V. *Presbyteri.* Leges de eorum castitate. 858, 55. 919, 49. 1001, 55. 1429, 45. 1455, 44. Sanctimonialium monasteria sine causa non frequentent: 1455, 54. Ob civilem causam, Rege inconsulto, regno non excedant. 548, 49. 1386, 61. Si mundanis negotiis se ingerant, a ministerio deturbandi. 1451, 61. Ad duellum non cogendi. 592, 13. Accusati, quomodo se purgent. 919. Pro forisfacto foretze tantum, aut pro laico feodo, ante secularem judicem tractendi. 587, 58. V. 1386, 56. Ob venationem ferarum ad forum civile petrahuntur. 587, 41. Non a Regibus, sed ab Episcopis puniendi. 946, 61. V. *Sacerdotes.* Quoniam capitale crimen admittant, solum ab Episcopis suis sunt judicandi. 927, 18 & 32. Vide Statuta Clarendoniz. 1386, 1387. Ob malefactis extoratos a manu laicorum protegunt Episcopi. 537, 1. 1058, 50. In Normannia, nisi pro homicidio, furto, &c. non sunt a laico judicandi. 657, 53. Non a laicis, sed ab Episcopis, quando uiget necessitas, exactionibus onerandi. 1451, 5. Bonitatem VIII decretum de clericorum immunitate. 148, 37. Wiclif opinio de laicorum in eos potestate. 1265, 66. 1637, 61. De clericorum litigationibus. 1431, 21. De injuriis clerico illatis, & earum compensatione. 846, 31. De iis qui clericum verberaverint, vel ligaverint. 927, 16. Qui violentas manus clerico intulerit, a solo Papa absolvi potest. 1032, 62. 1348, 5. Clericorum interfectores quomodo puniendi. 592, 8. 927, 4. Clericorum bona ad quos pertineant. 1447, 32. Clericus unius tantum ecclesie curam suscipit. 63, 40. V. *Plures.* Clericorum filii ad Pontificatum summum evekti. 532, 56. V. *Ecclesia.* Clericus cum forore Imperatoris volutus, dorso ejus extra aulam evehitur, & Episcopatum obinet. 470, 35. V. *Henricus III, Imp.* Clericus fit Rex Francie. 442, 47. Alius fit Rex Anglie. 450, 18. 802, 7.

Clakenwellense conobium quantum valeat. 1268, 90. A plebeis tumultuantibus incenditur. 1636, 1.

Clodoveus, R. Francie, coronam & ius regnandi ab Anastasio CP. Imp. accipit. 608, 37. O eo coactus allato ingitur. 608, 41. Ejus successores. 608, 43. 1767, 28. Ejus genealogia & poster. 1017, 7.

Clovesho, V. *Comitia.* Illuc semel in anno Episcopi convenire tenentur. 1639, 23.

Cluniacense conobium construitur. 452, 11. 833, 31. 1238,

Ejus Abbas Archiepiscopus quidam est. 599, 40.

Cnuc. V. *Cnutus.*

Codrinus, R. Dacorum. 803, 26.

Coeller, Episc. Mercuriorum. 772, 29.

Cornetaria. V. *Ecclesia.* Quidam quocumque per cornetaria transierit, pro delunctis orare solitus, ab ipsis propulsatur. 1368, 57.

Coenwulfus. V. *Kenwulfus.*

Coenwulfus. V. *Kenwulfus.*

Cognomina Normannorum qui cum Willielmo in Angliam venerunt. 963—965.

Colidinganenses, vel Coludimberenses, Abbaux: *Abbaux Regna.*

S. Colemanii aves in Hibernia. 1078, 14.

Colibrondus, immanis gigas, a Guidone Warwicensi interficitur. 1224.

Colloquium quatuor regum. 611, 54.

Colmanus, Episc. Lindisfarne. 3, 7. 293, 12. 788, 63. 1636, 27. 1609, 43. Errorem circa Pasche observationem mutare nolens, Episcopatu cedit. 789, 10.

Colubrum prodigiosum primum. 478, 1.

Coludimber. V. *Colidinganenses.*

Columba rostris scribens, eadem sententia Pontifici Rom. indicat. 777, 55. Columba tabellarius. 9, 3. 48.

Columba, vel Columbanus, Abbas, Pictos septem rionales convertit. 786, 23. 1635, 49. 1746, 33. Insulam ab eis accipit. 786, 38. Ubi sepeliatur. 1111, 29. Vocatur Columbellus. 1145, 32.

Colwulfus, vel Ceolwulfus, Rex Mercie a Danis constituitur. 810, 30.

Cometa. 142, 39. 160, 43. 193, 49. 223, 14. 132, 34 & 47. 163, 3. 479, 3 & 13. 708, 18. 872, 54. 961, 19. 993, 29. 1001, 47. 1338, 2. 1369, 5. 1379, 19. Cometa Northumbriis cladem prænuntia. 30, 7. Cometa semper portendit aliquod magnum malum. 661, 19.

Comitatus Anglie recensentur. 800, 10. 956 & 957. Quibus legibus olim linguæ eorum regebantur. 956, 6.

Communes leges in Anglia quando ordinantur. 956, 6. 957, 15.

Communitatem bonorum inter clericos tenent Wiclifit. 1707, 57.

Comedia ubi inventa. 1010, 51.

Comptellata sic sedes Archiepiscopi. 1008, 47.

Conanus, Comes minoris Britannie. V. *Fulco Nerva.*

Conanuz, Comes Richemundie. 1049, 12. 1059, 44.

Concilium apud

Abbrincam in Normannia. 1081, 40.

Aclech. 299, 1.

Ambresburiam. 870, 44.

Aquiliam. 445, 5.

Arelatam. 448, 61.

Baccancelam. 1208, 20. 1212, 45.

Barum. 124, 7. 495, 35.

Cabillonum. 448, 61.

Calce. 870, 43. Ubi omnes qui conveniant, excepto Dunstano, de solario corruerunt. 169, 51. 1647, 41.

Cassiliam in Hibernia. 1071, 24.

Catalannum. 121, 1.

Chester. 1641, 65.

Cirding. 160, 50.

Clandiam. 1654, 33.

Clarendonam. 536, 53. 1385, 61. Ejus statuta. 1386, 51. V. *Henricus II.*

Clarum montem. 122, 26. 492, 15. 991, 45. 1359, 41.

Clovesho. 1642, 31. 1772, 43. 1209, 31. 1213, 23. V. *Clovesha.*

Constantiniam. 1289.

Constantinopolin. 111, 58. 440, 63. 444, 14 & 38.

Digun in Burgundia. 706, 35.

Goccliam. 655, 60. 1454, 33.

Husfeld. 741, 33. 756, 56. vel Hethfeld. 441, 27. 1639, 25. vel Hethfete. 1770, 19. Literz ejus synodales. 799, 28.

Heortford, vel Heortford (nunc *Hereford*) ubi de celebratione Pasche agebatur. 440, 26. Quot Episcopi illuc convenirent. 1639, 2. Ejus statuta. 1639, 7.

Kerling. 870, 32.

Kingstoniam. 1217, 65.

Laceranum. 1221, 9. 1222, 18.

Londinum. 127, 58. 253, 1. 264, 50. 326, 5. 499, 10. 504, 14. 975, 53. 1000, 35. 1015, 24. 1017, 57. 1032, 57. 1282, 19. 1369, 64. 1654, 22 & 31. 1667, 60. 1352, 13. 1377, 1 & 48. 1531, 62. 1582, 30.

Lugdunum.

- Lugdunum. 1921, 30. 2435, 27. 2438, 51. 2443, 30. 2461, 41.
 Moguntium. 448, 61.
 Niceam, contra Ieonomachos. 445, 37.
 Oxonium. 314, 14. 1050, 11. 2430, 34. 2649, 39. 2742, 32.
 Pedredam. 203, 5. 483, 33.
 Pincabalam. 110, 56. 114, 58. 1697, 48. Ejus fides de Trinitate. 115, 17. 1697, 60.
 Pisas. 508, 8. 2189.
 Puellarum castrum in Scotia. 1111, 52.
 Ravennam. 452, 64.
 Rhemensem civitatem. 210, 7. 448, 61. 475, 49. 503, 28. 504, 14. 509, 51. 1007, 18 & 67. 1363, 5. 1715, 27. 2379, 48. Rex Angliæ non dat Episcopis suis licentiam Rhemense Concilium adeundi: 509, 57. Papa non venientes suspendit. 509, 58. 1363, 19.
 Romam. 234, 64. 248, 17. 329, 26. 381, 24. 441, 3. 444, 15. 491, 37. 507, 67. 603, 36. 1139, 13. 1446, 26. 1866, 38.
 Toletum. 435, 43.
 Turonensem civitatem. 443, 61. 535, 11. 1384, 19. 2363, 59.
 Twitoram. 1, 9. 37, 35. 1639, 30.
 Vercellæ. 2336, 1.
 Viteba um. 475, 46.
 Viennam. 1730, 16.
 Westmonasterium. 406, 13. 504, 46. 505, 64. 507, 55. 585, 63. 588, 59. 656, 58. 707, 19. 1101, 47. 1347, 18. 1429, 11. 1565, 22. 1660, 1. 1663, 34. 1664, 11 & 67. 1674, 38.
 Wicheburgam. 1403, 52.
 Windesoram. 243, 1. 484, 38.
 Wintoniam. 201, 47. 231, 42. 405, 60. 482, 45. 1001, 5. 1028, 3. 1654, 19 & 30. 1803, 31. 2345, 2.
 V. *Conventus, & Parliamentum.*
 Concilium Generale & Universale quomodo differant. 585, 60.
 Concilia in quæ finem cogantur. 1429, 31. Quod fuerit primum concilium in Angliâ. 2321.
 Confessio non neganda damnato. 830, 31. 927, 26. Ubi debet contritio, ibi confessio superflua. 1650, 23. 2707, 19.
 Opinionæ Wiclitarum de confessione. 1658, 25.
 Conjugium non fit sine consensu utriusque partis. 1432, 66.
 Conjugatis, nisi utraque pars consenserit, ad religionem transire non licet. 1429, 51. V. *Matrimonium.*
 Canon, P. R. 441, 51. 2321.
 Conradus, Frederici Imp. F. Dux Suevorum. 1164, 53. Ad terram S. cum exercitu venit. 1165, 41. Moritur. 1165, 48. 1189, 27.
 Conradus II, scilicet Saliquis, Imp. Mira de eo ejusque successore historiis. 929, 43.
 Conradus III, scilicet Dux Bavarie, fit Imp. 1385, 10. Cruce insignitur. 1034, 29. 2387, 59. Ejus copie ob scelera sua variis cladibus absumuntur. 1034, 37. Hierosolymam venit. 1034, 60. Ibi strenue se gerit. 1385, 25. Moritur. 1034, 64.
 Conradus, Marchio Montis-ferrati, Christianum Moguntiarum Archiepiscopum in vincula conjicit. 605, 45. Scribit Balduino Cantuari. de miseris terræ S. 641, 58. Tyrannum conservat. 643, 24. Guidonem Regem eam ingredi non sinit. 1163, 26. De Guidone & Magistro Templi queritur. 643, 27. Auxilium implorat. 643, 37. Sororem Regine Hierosolymitanæ ducit. 657, 18. Divortio prius inter ipsam & conjugem Amfridum facto. 1188, 41. Gui. o & frater Gaufrides eum perjurii & proditoris accusant. 1202, 4. Gallus Conradi partes ruerit; Anglus, Guidonis. 1202, 21. 1208, 1. Ignave & perinde se gerit. 1203, 49. Controversia inter ipsum & Guidonem judicio R. R. Angliæ & Franciæ determinatur. 1208, 37. Angli monitis haud obtemperat. 1242, 60. Rex Hierosolymitanus eligitur. 1243, 30. A sicariis confoditur. 667, 29. 1243, 43. Mors ejus Regi Angliæ a quibusdam imputatur. 1243, 54. Cur & quomodo fuerit occisus. 680, 48. 1253, 4. 1268, 52. Henricus, Comes Campaniæ, ejus viduam ducit. 667, 31.
 Conradus, Prior Dorobernensis. 501, 44. 1285, 15.
 Conradus, electus Moguntinus Archiep. mavult eo honore carere quam ab Antipapa consecrari. 1110, 48. 1435, 16. Honores ab Alexandro III, P. R. accipit. 1130, 43. 1439, 11.
 Consecrationes Episcoporum in ecclesia Cantuariensi peragenda. 1567, 1568, 1570, 65. In consecrationibus nihil violenter exigendum. 253, 33. 327, 29. 1347, 39.
 Consilia Christi sunt præcepta. 2659, 17.
 Consilium Gaiwornæ initium de Cantuariensi Archiepiscopo constituendo. 247, 35.
 Constantia Henricum F. Regem Francorum, Regnopellere nititur. 473, 16. 566, 36.
 Constantia, Regina Sicilia. 1011, 67. 1167, 11.
 Constantinopolis cum fundaretur, phoenix apparuit. 591, 26. Nova Roma appellatur. 447, 34. Prophetia, de ea a Latinis subjicienda. 642, 17. Alia, eam capi non posse nisi per Angelum, quomodo impleta. 2416, 22. A Gallis capitur. 2416, 19. Constantinopolitana ecclesia sibi primatum strepit. 437, 25. CP. Imperium a Romano divulsum. 447, 35. CP. Imperator, sedilia in domo sua non habens, qua occasione sibi licet iusserit. 2219, 43.
 Constantinus, Cadoris F. Rex Britonum. 1154, 27.
 Constantinus *εὐσεβὴς*, synodo congregata, imagines deponit. 444, 14.
 Constantinus I, P. R. 442, 10. 1233.
 Constantinus II, Papa schismaticus. 444, 44. 2325.
 Constantinus, licet Imperatricis F. V. *licet*.
 Constantinus M. quanta reverentia Episcopos dignabatur. 352, 63. 544, 34. Ejus ensis Adelstano missus. 2321, 30. Colibendum gigantem interficit. 2323, 54.
 Constantinus, R. Scotiæ. 154, 37. 2484, 61. Filium obsidem Erhelstano dat. 154, 65. Una cum Anlao R. Huberniensium ab Erhelstano vincitur. 155, 20. 838, 23. Iterum vincitur, 838, 44. atque iterum. 839, 40.
 Constatius, Edwardi Confessoris dorso subvectus, integram sanitatem recipit. 384, 41. Alius, ad ejusdem tumulum sanatur. 403, 13.
 Conventus Episcoporum & procerum, apud
 Carcestriam. 908, 51.
 Culintonam. 859, 42.
 Gairintonam. 1521, 4.
 Glocestriam. 1102, 30.
 Grestleiam. 845, 3.
 Habam. 901, 53.
 Londinum. 230, 26. 300, 30. 858, 47. 1122, 47. 1411, 61. Ad Fontem Clericorum. 626, 7.
 Northamptonam. 588, 40. 1103, 16. 1118, 20. 1378, 46. 1389, 33. 1433, 19.
 Oxonium. 2445, 21. Ejus statuta. 2445, 44.
 Prindendam. 1655, 15.
 Sarisburiam. 137, 13. 1714, 48.
 Venetium. 895, 66.
 Wallingfordiam. 13, 8, 21.
 Wodestokiam. 804, 1.
 Wormaniam: ubi tractatum de redemptione Regis Angliæ. 670, 32.
 V. *Concilium, & Parliamentum.*
 Convivii de se ipso. 2010, 32.
 Cophius, Comes Northumbriæ. 37, 58.
 Cor dolore clauditur, letitia aperitur. 210, 27.
 1 Cor. xlii. 11. Cum essem parvulus, &c. exponitur. 2758, 34.
 Corabo vehemius utrius Scoti & Scoti in Cornubiam. 812, 48.
 Corcyra insula, Causa dicta, describitur. 1219, 38.
 Cornicula. V. *Incantatrix.*
 Cornubia seu
 Cornwalliæ Comites: Godricus; Reginaldus; Edwardus; Edmundus; Ricardus; Petrus de Gaviston; Johannes de Eltham; Edwardus. Comitatus in Ducatum vertitur. 1568, 53.
 Corona spinæ. V. *Christus.*
 Coronationis solennis ordo & ceremoniæ. 1158, 16. 2461, 10. V. *Reges.*
 Corpus an sit idem numero mortuum quod vivum. 2467, 22 &c. Corporis membrum aliquod si quis alteri amputaverit, vel læserit, quomodo muldandus. 827, 7. Corpus Christi. V. *Christus.*
 Cospaticus. V. *Gospaticus.*
 Colroes, R. Perlarum, patrem interficit. 564, 48. A Siroe filio interficitur. 564, 55.
 Coventre, vel Coventria, immunitatem ab exactationibus miro modo obtinuit. 94, 10. 2334, 58. Privilegia a Riccardo II huic urbi concessa. 1693, 19. Monasterium ibi fundatur. 477, 37. 2334, 42. Quo, ejectis monachis, seculares introducuntur. 1222, 36. Canonici pulsus, monachi reducuntur. 1274, 27. 1600, 41. S. Augustini brachium illuc mittunt. 2318, 44. Ecclesia ibi pro castro habetur. 1053, 15. 1365, 42. sanguine interea ex pueris ebulliente. 1033, 20. 1360, 50.
 1 Coventrensis Abbas: *Leofwinus*. 1 Priores: *Johannes; Mayfes*.
 Coventrensis diocæseos tres olim sedes. 618, 43. 2341, 21.
 1 Coventrensis Episcopus: *Robertus*, qui & *Cyllrensis*; *Robertus Peccator*; *Rogerus*; *Ricardus*, *Robertus Peccatoris F. Gerardus Puer*; *Italo*; *Gaufridus*.

Cowbe. 1781, 56.
Cowdale. Vagat vallis. 777, 72.
 Cow-holme, & Calves croft. Suneman eremita ab angelo monitus ubi habitus. 913, 6. Capella ibi constructa. 913, 17. destruitur. 913, 31. instauratur. 913, 37. Canutus monasterium ibi fundat, & dicit. 913, 51. Vocatur Holm. 1235, 9. Primus Abbas & monachi Abbatiz S. Edmundi hinc veniunt. 914, 10.
 Cowbwellense monasterium. 1878, 29. 1968, 32. Ejus valor. 1167, 3. & ejus Priores: Johannes; Johannes.
 Coyli pontificis idololatrici conversio. 722, 8.
 Craumers. V. *Turra*.
 Creez monasterium fundatur. 1284, 28. & ejus Abbas: Geve.
 Creduntur de aliis mala facile, bona non item. 415, 9.
 Cridde, R. Merciorum. 721, 6.
 & Cridimones Episcopi: *Leofricus*; *Eadassus*.
 Cridington, olim Episcopalis sedes. 801, 12.
 Critho ab Edwardo III. Willelmo Montagu concessa. 1566, 12.
 Crowlandense monasterium fundatur. 668, 52. & Abbas: Godesfridus; *Wulfstanus*.
 Cruicmonensis Abbatia conflatur. 1545, 1.
 Cruciana concessa ab Urbano VI. contra Clementem Antipapam. 1660, 9. Quid de ea senserint Wiclivi. 1660, 7. V. *Hemricus le Spenser*.
 Crumenicos manus mire contrahit, & restituit. 1416, 60.
 Crucifixi imago loquitur. 870, 21. 1647, 23. Crucifixi imago Wincetore se movet, sudat, &c. 1342, 65. Crucifixi forma in aere apparet. 1163, 17. 1399, 32.
 Crucigeri ad Paganos debellandos multi. 122, 32. 492, 46. 992, 50. Variæ nationes vari coloris cruces gerant. 636, 49. Eorum duces. 122, 37. 492, 50. 992, 11. 1363, 61. 1387, 59. 1455, 50. Aboluitio & protectio a P. R. iis concessa. 149, 21. 685, 41. 1522, 11. Capiti Nicem & Laodicem. 493, 13. Quanta annonæ copia iis suppetebat. 493, 15. Paganorum exercitum tundunt. 493, 27. Complures urbes expugnant. 493, 37. 993, 31. Antiochiam obsident; 493, 42. capiunt. 498, 5. Fama graviter affliguntur. 498, 1. Corpora Saracenorum fortentia comedunt. 498, 16. De Paganis plures triumphos reportant. 498, 10 &c. Nudis pedibus Hierosolymam circumcunt: 498, 26. eam capiunt. 498, 31. 993, 55. V. *Hieronymus*.
 Quantum sanguinis uno prælio tulim. 498, 32. A XX millibus Christianorum CCC nullis Turcorum superantur. 498, 35. 1136, 64. 1444, 5. Ludovicus VII. R. Francie, Conradus Imp. &c. terram S. adveniunt, sed nullo successu. 1364, 64. Damascus a Ludovico pene ad deditionem redacta, a Templariis liberatur: 1365, 8. qui ob positionem aurum expectantes, caput accipiunt. 1365, 23. In subsidium terræ S. Henricus II. denariorum collectam in Normannia instituit. 1399, 5. LM marcarum promittit. 1470, 64. Ejusdem leges de iis qui crucem iunierunt. 1522, 1. Decima per Angliam exiguntur. 1529, 64. Decima ecclesiasticorum in Anglia per lexarium concessa. 1274. Castrum de Baragh mire capitur. 1136, 64. 1137, 29. Saladinus prope Hierosolymam vincitur. 600, 50. Magister Hospitalem, caput a Saladino, fame interit. 1137, 41. Patriarcha Hierosol. in Europam ad auxilium petendum mittitur. 625, 51. 1144, 38. V. *Heracles*. Miseriam Christianorum clades juxta Tiberiadem. 635, 47. 1144, 25. 1521, 102. 1400, 42. Ibi Templarii occisi, Rex caput, Crux amissa. 1502, 4. Alia clades. 1018, 17. Alia. 1014, 50. Saladinus Aconem & alia loca capit. 1502, 30. Crucem suscipiunt Reges Angliæ & Franciæ, Comes Flandriæ, &c. 636, 35 &c. 1134, 10. 1136, 57. 1148, 1149. 1510, 38. XXM Christianorum in captivitate ducuntur. 640, 19. Exercitus Saladini prope Prolemaida protigatur. 648, 57. 1163, 70. V. *Acre*. Saladinus nonnullos ex Christianorum ducibus muneribus corrumpit. 655, 22. Tres vel quatuor eorum machinæ igne Greco combustæ. 656, 18. 1189, 48. Comiballiteris ferens in eorum exercitum ab accipere dicitur. 993, 48. Saladinus promissis non fuit: 661, 1. Christianorum captivorum capta ampunt: 1212, 59. Ricardus, Paganorum. 1213, 5. Paganorum sel in usum medicorum alteratur. 1213, 12. Aurum in Paganorum quibus inventum. 1213, 14. Nomina Paganorum quibus precebat. 1213, 15. Philippus R. Franciæ redit. 662, 7. V. *Philippus Lucius VII.* P. Saladinus a quatuor tueris Christianorum fugatur. 662, 37. 1213, 1214. Joppe & Cæsarea a Ricardo instaurant. 662, 52. 1214, 39 & 53. 1240, 50. Ingens castra vel carvannis Saracenorum & camelorum variis opibus onustorum capitur. 667, 38. 1245, 39. Ricardus Darum expugnat. 667, 40. 1245, 11.

Joppen a Saracenis captam, 1246, 35. sed difficulter, restituit. 667, 50. 1247, 13. Pugna ad Joppen descriptio. 1247 — 1249. Aliz res a Ricardo gestæ in terra S. post Philippi discessum. 1240 — 1250. Pisanæ & Januenses confidunt. 1242, 52. Pisanæ Conrado obsidentur. 1242, 57. Pax inter Pisanos & Januenses refertur. 1242, 59. Inducitur inter Christianos & Saracenos facta. 667, 59. 668, 7. 1249, 20. Afsalon capitur: 1249, 37. dicitur. 667, 64. 1244, 42. 1249, 25. Christianis datur potestas Hierosolymam intrandi, sed intermitibus. 668, 2. 1249, 34. Exercitus Christianorum dilabitur. 1247, 21. 1242, 27. 1246, 8. Ricardus discedit, intra induciarum tempus se reditum pollicens. 1250, 9. Hierosolymam visitare sub conductu Saracenorum interdicunt. 662, 4. De mactata terræ S. 684, 1. Celestinus P. R. Christianos incitat ut ei operam ferant. 684, 48. In eum lineam quadragesima pars reddituum a clero Anglicano exigitur. 707, 11. Germani & Itali nec parant. 1271, 52. Pastores crucigeri Parisius seditionem concitant. 1245, 62. Damata capitur, 1248, 47. sed mox amittitur. 1248, 54. Rurum capitur. 1251, 59. Reges complures cruce signati, navibus & armis in mari Siculo submergunt, redeunt. 1251, 1246. Edwardi I. res in terra S. gestæ. V. *Edmundus I.* Nomina nobilium defunctorum in oblatione Acre. 1191. Defuncti in aliis locis. 1191, 40. Duxon eundem peregrinanti apparet dicit se Christianis Regibus obituulo fuisse. 1262, 48. 1210, 11. Joachimi Abbatis propheta de hujus negotii successu. 1394, 26. Cur Deus Christianorum conatibus adeo obstitit. 1406, 34. An sequam terra S. e Paganorum manibus erigenda. 1406, 48.
 Crux sanctæ pars Alfrede mittitur. 130, 55. 148, 15. 355, 37. Alia pars Adelstano. 1321, 38. Pars alia apud becos servatur, quem *negram* vocant. 349, 24. Crux d. o. Tunc capitur. 635, 58. 684, 29. 1502, 32. 1258. Christianis deditur. 1248, 64.
 Crucis signum in Luna. 1042, 45. 1394, 4. in celo; 122, 15. 1269, 7. 1402, 24. in aere; 126, 54. in vestibus hominum. 445, 33. Crux quinque stellarum, Anglo & Gallo de suscipiendo ad terram S. intrare colloquebuntur, interdu apparet. 1510, 35. Crucis signo Reges & magnates olim signabant chartas suas. 1123, 48. 1125, 40 &c. 1127, 34. 1129, 64. 1212, 5. 1219, &c. Crucis lignum dæmones fugat. 1433, 4. & morbos. 1434, 19.
 Crux ab Archiepiscopo portari non debet ante susceptionem pallii. 1585, 11. Quomodo suscipiatur. 1585, 38. Crucem Eboracensem portare non licet extra Humbram fluvium: 1582, 32. 1377, 61. nec Cantuariensi, in monasterio S. Augustini. V. *S. Augustinus ecclesiæ*. Crucis invenit & sacra. 1038, 54.
 Cudredus, R. Occid. Saxonum. 768, 35. Vocatur Cudredus, 442, 67. & Cudred. 100, 65. 104, 55. 105, 16. Britannos, op. Ethelbaldi, protigit. 768, 44. Kinicus ejus F. occiditur. 768, 56. Continem hethumum pælio vincit. 768, 64. Eius insignis, Draco aureus. 769, 17. Ethelbaldus R. Merce fugat. 769, 6. Britannos iterum superat. 769, 58. Moritur. 769, 61. 795, 60.
 Cumberlanx monasterium fundatur. 1020, 5. 1283, 46.
 Cumbria a Saxonibus subjugata. 201, 1.
 Cumbwell. V. *Cumbwell*.
 Cunctæ eccle. V. *Hagustaldensis ecclesiæ* & *Episcopi*. Postea Cellæ vocata. 34, 31. 300, 92. Illic, dum fundatur ecclesiæ, grandis thesaurus invenitur. 34, 35. Sedes Episcopalis illinc Dunelmum transfertur. 461, 12. 1648, 34.
 Cunsu, insula. V. *Corsica*.
 Cunredus, Abbas S. Augustini. 1775, 49. 1238.
 Curtac Angli, Imp. C. P. 629, 10. Eius litteræ ad Henricum II. 638, 10. Conspirat cum Saladino adversus Christianos. 642, 17 &c. Ricardum portu prohibens, ab eo vincitur, & argenteis compedibus ligatur. 660, 26. 1197 — 1200. 1567, 13. 1404, 60. Excarcat & ementolatus, incarceratur. 675, 3.
 S. Cuthbertus, adhuc puer, a puerilibus ad grandiora ire vocatur. 787, 49. Aidani animam in coluio subvectam videt. 788, 1. Cur & quando Mauholfense monasterium sit ingressus. 244. 67, 14. 195, 6. Angelum hospitio excipit. 788, 12. qui abiens, tres illi pueros relinquit. 788, 30. Monasterii P. xpositus fit. 788, 35. Abbas dicitur. 674, 6. Quomodo se gesserit. 2, 60. 322. P. ophetæ spiritui pallet. 788, 38. Egrotos mire sanat. 3, 37. Eius laus. 3, 48. 5, 13. Anachoreta fit in Farna insula. 4, 23. Fit Prior Lincolniensis. 195, 18. Eligitur Episcopus Hagustaldensis, sed Lincolniensis ecclesiæ mavult præfici. 1639, 32. Eligitur Episcopus Lindisfarneus: 5, 13. 792, 12. ad quod munus æge e laudeis pertrahitur. 5, 15. 68, 20. 792, 30. Consecratur. 5, 35. 195, 42. 448, 43. 1639, 38. Egtridus R. multas terras ei donat.

donet. 1. 49. 53, 43. 69. &c. Egfridi mortem perdidit: 51. Suam ipsius praelegit. 79, 36. Moritur. 5. 53. Sepelitur in Lindisfarne. 5. 64 &c. Corpus post mortem incorruptum manet. 6. 35. 229. 21. 1023. 26. 2377. 20. Una cum alio cum SS. reliquis magna cum religione huc illuc a leprosi portitoribus transferitur. 14. 63 &c. 17. 45. 199. 64. Nomina portitorum. 19. 64. 27. 56. Quale servitium deinceps a clericis ejus celebratum. 15. 43. Cur suis mulierum confortium interdidit. 16. 29. Reliquiae ejus ad Hiberniam transportare tentantes a tempestate prohibentur. 18. 54. Fretum, & equis vehendis ejus ossibus interviuit, mire inventiuntur. 20. 36. Corpus ejus Cuncacestrum transferitur. 21. 65. Postea Rippnam. 27. 14. 301. 15. Mox, cum prope Dunelmum immobile lectum sit, ibi in virga ecclesiastica primum collocatur. 27. 49. post in Alba ecclesia. 28. 41. tandem in cathedrali quiescit. 29. 30. 67. 21. 301. 25. Mirum de capillo ejus. 32. 14. Nefas erat fornicis vel concubitus ejus adire. 17. 14 & 38. 36. 8. Quidam a complexu serpentis per eum liberatur. 36. 39. Nummos de sepulchro ejus furantiqui acceperunt. 37. 5. Corpus ejus ad ecclesiam Lindisfarnelem fertur: sed mox Dunelmum repleatur. 39. 7. 199. 39. 966. 22. Aqua maris cedentes ei trahuntur. 39. 23. 199. 44. 966. 25. R. Alfredus apparuit, Britanniae Regem ipsi latus pollicetur. 28. 26. 71. 25. 128. 25. 353. 37. Senapo apparet, mira narratio de morte & cruciatus Gilleois. 40. 15. Quomodo se fugit, comita Willalunum Conquistorem ejusq. milites suus tunc. 38—43. 97. 2. 43. Quomodo contra Scotos in Angliam tempore Edwardi I. triumphavit. 25. 10. 44. De donis & privilegiis in ecclesiam ejus collatis. a R. Guthredo. 22. 3. 71. 9. 147. 69. Ethelstano. 25. 30. 75. 10. Edmundo. 26. 13. Beredo. 26. 19. Conventum & doctilem mulierum sanet. 28. 52. Alfwoldus, recluso sarcophago, amice cum ipso colloquitur. 23. 2. 92. Cu hbertus, Comes Lindisfarne. 280. 16. Cuthbertus, Prior Gineburnensis. 271. 14. Cuthbertus, vel Cuthbertus, Abbas S. Mariae apud Limer. 22. 9. 27. Fu Episcopus Herefordensis. 164. 66. Ad Cantuariensem sedem transferitur. 104. 18. 443. 18. 745. 52. 1772. 29. 22. 35. Mice liberam in Ecclesia Christi sepulturam a P.R. obtinuit. 1299. 36. 1641. 1. 1210. 9. & a Rege. 1772. 53. 2210. 23. Eius a P.R. idem petat, saluum. 1774. 38. Præmus in ecclesia Christi sepeliebatur. 1295. 48. De ejus sepultura. 1641. 23. 1773. 11. 2210. 30. Cuthbertus, Lindisfarne, vel Beroniorum, Episcopus. 23. 42. 133. 360. Vocatur Tithredus. 152. 22. Cuthbertus, V. Cuthbertus. Cuthfridus, Episcopus Lichfeldensis. 126. 30. Cuthredus R. Canis. 742. 36. 2238. Cuthredus ejus de terris Ecclesie Christi donavit. 2213. 6. 2215. 11. Vocatur Cuthredus. 1776. 12. Cuthredus, R. Uerid. Saxonum. V. Cuthredus. Cuthwicus, Episcopus Lichfeldensis. 441. 17. 1638. 58. Cyclus magnus, quantum spatium. 205. 44. 274. 29. Cymewardus, Abbas Middeltonensis. 158. 45. Cynbrius, Episcopus. 229. 49. Cynclomus, censura. 445. 60. Cynwolffus, Episcopus Lindisfarne. 10. 56. In carcere. 10. 62. Liberatur. 10. 65. Episcopatu se abdicat. 12. 1. Moritur. 12. 4. Cyprus, insula describitur. 660. 43. A Rege Anglie capitur. V. Ricardus 1. Cyrebury, vel Ciresbi. ibi (eodem forsitan qui vocatur Scrobesbury, & Salopia) conatur. 316. 20. 334. 39. Cyriscauta quando danda. & ubi. 761. 62. 766. 63. 241. 16. 858. 64. 271. 26. 920. 22.

D.

Dacorum, seu Dinorum jus ad Angliam. 2310. 30. Dimus eorum adventus. 2236. Secundus. 2240. Qua de causa Angliam primo invaserint. 803. 22. Odricho Rege interfecto, Eboracum capiunt. 803. 40. Mox Ellam, alterum e Regibus Northumbrie, interficiunt. 803. 65. Alia causa eorum adventus. 804. 2. Northumbriam. 807. 43. Lindisfarnelem ecclesiam & insulam vastant. 12. 45. cujus sceleris mox poenas luunt. 12. 56. Toram pens Angliam depopulantur. 14. 1. 461. 15. 1643. 50. Eorum duces. 14. 2. 78. 64. 141. 19. 461. 15. Daroberniam depopulantur. 120. 9. 1641. 16. Ab Anglis superantur. 120. 21. 138. 99. In Thangra victoriam ab Anglia reportant. 220. 60. Interca su-

perantur. 121. 62. 140. 60. Fordus cum Capitanis initum violant. 122. 14. 141. 7. 1643. 29. Pax cum illis Notingma. 124. 4. 141. 65. 8. 7. 45. Lincolniam capiunt. 207. 19. In Engelfelde vincuntur. 125. 20. 143. 33. 808. 49. Ad Redingham vincunt. 125. 36. 143. 43. 809. 15. Ad Escendunum (nunc Ashdown) non tam animi quam precibus prosteruntur. 125 & 126. 144. 30. 10. 50. Duces nomina qui in eo praelio occubuerunt. 126. 40. 144. 34. Porro saepe victores existunt. 144. 44. Pax cum his Londini inita. 106. 25. 809. 42. hucellum capiunt. 809. 48. Alfredus eorum obseques suspendit. 809. 50. Eum vincunt. 809. 60. Merciam subigunt. 127. 40. 810. 28. Navis tempestate amittunt. 811. 8. Alfredum in solium inem fugant. 811. 43. Exercitus ipsorum in duas partes divisio, una ad Northumbriam, altera ad Grantabrigiam lacedit. 127. 48. 145. 34. 813. 25. Ad Edderianum ab Alfredo funduntur. 128. 48. 146. 43. Pacem cum eo incunt. 811. 15. Ad Orientalem Angliam se conferunt. 812. 3. Guthrum ipsorum Rex bipartitus. 129. 6. 146. 54. vocatur Ethelstanus. 133. 7. Britannia celsa, Franciam adeunt. 129. 34. Illinc fugati, in Angliam veniunt. 811. 6. In Franciam reversi, Parisios obsident. 812. 20. Alfredus eos navali praelio superat. 151. 36. 813. 23. Longineculos eorum naves capiunt & comburunt. 813. 18. Ad Tootenham insigni praelio vincunt. 151. 60. 813. 2. Picariam exercent. 161. Cuncti nos vincunt. 832. 52. Ad Wilmestordam vincuntur. 833. 44. Varia loca depredantur. 161. 833. 44. 8. 7. 30. 87. 143. 882. 44. 835. 19. 826. 48. 1643. 26. Godam & Birchodum occidunt. 879. 25. Tributum illis datur. 162. 19. 163. 19. 164. 55. 166. 35. 169. 9. 171. 42. 463. 49. 463. 32. 464. 60. 467. 15. 879. 28. 1648. 22 & 25. 1650. 19. 2315. 6. Angli ab eo liberantur. 174. 25. 475. 66. A Londinensibus repelluntur. 162. 58. 167. 34. 170. 5. 173. 30. 174. 30 & 39. 880. 23. In multis praeliis superiores erant. 163. &c. 177. &c. Chelsum thelredi capiunt. 879. 58. V. Ethelredus, Eboracensis co. pellunt. 883. 3. Eboracum vastant. 885. 21. Eboracum Anglorum exercitus umis prodit. 885. 27. Northumbria & Thetfordam comburunt. 885. 41. Daos puerulos una die & hora occidi jubet Egfridus. 165. 5. 362. 93. 461. 57. 2315. 40. Id indigne ferens Suanus, Rex Dacie, Angliam invadit. 464. 27. 885. 26. V. Suanus. Angli & Dani concordant. 467. 19. Dani Cantuariam vastant, & civem humanissime trucidant. 168. 40. 8. 8. 41. 1649. 48. 1781. 59. quod factum D. m. ul. 168. 5. 889. 28. 1650. 9. Miraculo territi, Augustissimo monasterio parant. 1782. 4. Eilegum Archiep. barbore trucidant. 464. 62. 1650. 21. Saxones ab Edmundo non-fide vincuntur. 173 & 174. Eorum Reges Anglos superbia & insolentia. 214. 45. 2326. 13. Eorum tyrannidi finis Brichwoldo in villam revelatur. 324. 7. Angli eos regno fugiunt. 934. 40. 2326. 29. Anglos contra-tem docuerant. 859. 47. In Angliam navigant, ipsos inter perula trucidant. 356. 16. V. Edwardus Saxon. Rex cum Regem submersum in spiritum videt Edmundo Consilio. 379. 1. Galliam infestant. 4. 8. 45. Vincuntur. 459. 31. Normannos Eboraci vincunt. 561. 55. 2344. 39. Quomodo fuerunt ad Christum ab idolis conversi. 458. 5. Demones nullam horrent. 1045. 44. Duntaxi praelius cedunt. 359. 8. Inter sanctorum ad supera obdormit. 401. 66. Monachum comestabulum torquent. 886. 5. & Imperatorem sioniacum. 933. 56. Inanitatibus corpus, quavis canis & caplenis munitur, e sarcophago abiciunt. 941. 1. 2334. 28. Nequum hominem in ecclesia sepulchrum toras ejiciunt. 941. 1. 2334. 42. Carolum Martellum e sepulchro abiciunt. 941. 50. Demon solvitur vocatur. 1362. 52. 1409. 63. Christianorum captus in terra S. se impedisse facit. 1262. 65. 1410. 11. & captivitas & victoriam Ricardi causam fuisse. 1262. 67. 1410. 12. In cella virginitatis ejusdam monasterii demon singulis noctibus cupam unam exhaunt. 1344. 13. sed ubiuis chymate inuncta, vinum servatur, & laus capitur. 1344. 50. qui habitu monastico indutus, a te et donec solvatur. 1344. 61. Demon appulsum spontaliu natus, conjuges ab appetitu prohibet. 471. 11. 950. 69. 2335. 22. Annulus ab eo necromanticis artibus extorquatur. 471. 22. 951. 24. 2335. 26. De nequid necromantia apud Deum queritur. 471. 40. 951. 55. 2335. 35. Demon finem in ecclesiam vetum exire conatur, sed frustra. 1760. 40. Demone super Dancigil ludentem videt Edwardus Consulor. 943. 30. Demon cum Wulfano loquitur. 950. 43. 13. 6. 62. Demon corrumpit quendam a Wulfano excommunicatum. 1334. 262. 7. Bernardus demonem incubum excommunicat. 1004. 66. Demon inter Henrici II. majores numeratur. 2045. 40. 2393.

- 2393, 7. Exempla quorundam, qui, consulto dæmone, ab ipso fuerint illuli. 1254, 50. 2409, 2410. Mulier de fonte bibens, duos dæmones evomit. 2417, 8. Dæmon quomodo facillime abigatur. 2433, 10. *Deus debet obedire diabolo*, opinio Wiclifi. 2650, 27. Dæmonum apparitiones. 225, 36. 995, 49.
- Dagobertus F. V. *Sigibertus*.
- Dallinus. V. *Walsidus*.
- Damascenus. V. *Johannes*.
- Damascus terræ motu subvertitur. 1049, 63. A Gallo obfessa, Templariorum proditiōe liberatur. 1365, 8.
- Damasus II, P. R. 2247.
- Damianus, Episcopus Rossensis. 790, 27. 1636, 10.
- Damiza a Christianis capta. 2428, 47. Amittitur. 2428, 54. Iterum capitur. 2435, 59.
- Danigild, quid. 947, 45. 1357, 6.
- Danilega, i.e. Lex Danica, in quibus olim provinciis Angliæ obtinuerit. 956, 39.
- Dani. V. *Dani*.
- Daniel, Episc. Wintoniensis. 98, 54. 742, 46. 758, 51. 774, 61. 1640, 34. 2212, 14.
- Daningtonis Abbatia quantum valet. 2168, 58.
- Darius, vivo patre, Rex factus, patricidium machinatur. 563, 52.
- David Bruis vel Brus, R. Scotiæ. 2567, 54. 2568, 16. Hostiliter Angliam intrat. 2580, 37. Discordia inter ipsum & proceres suos. 2581, 48. A Gallo instigatus, Angliam invadit. 2589, 48. Ejus exercitus profligatur. 2590, 8. Ipse capitur, 1732, 17. 2591, 13 & in turrim Londinensem conjicitur. 2592, 14. Scoti venientes ut eum redimant, re infecta redeunt. 2597, 16. In Scotiam mittitur, ut gentem istam ad ditionem Angli redigat: 2603, 15. 2606, 21. sed istis Anglorum dominationem abominantibus, ad carcerem redit. 2603, 21. Redimuntur, & restituitur. 2617, 37. Ad Angliam accedens, commercia inter utramque gentem concedi humiliter petit. 2619, 2. Ejus genealogia. 967, 41. Uxor. 967, 43.
- David de Strabulgy, Comes de Asses vel Atbeles. 2566, 39. Quæ ei concesserit Rex Angliæ. 2566, 42. Occiditur. 2567, 34.
- David, Episcopus Bangorensis. 1660, 62.
- David, Episcopus Menevensis. 1665, 46.
- David, F. Owani, Norwallensium Princeps, ducit Emmam Gaudfridi Plantageneti ipsuriam filiam. 585, 7. 1127, 47.
- S. Davidis Episcopi. V. *Menevenses*.
- David, Lewlini frater, ob rebellionem suspenditur, & membrum dissecatur. 2463, 24. 2465, 17. Edwardo I a consiliis fuerat, 2463, 30. & ab illo honores plurimos acceperat; 2463, 56. nihilominus fratrem & Wallenses ad rebellandum incitavit. 2464, 8. & post mortem fratris, Walliam contra Regem diu defenderat. 2465, 8.
- David, primo Comes, 1713, 21. postea Rex Scotiæ. 251, 16. Marildi Imperatrici fidelitatem jurat; 254, 59. 2384, 41. Ejusque nomine aquilonares Angliæ partes occupat: 258, 35. 312, 44. 1024, 42. 2385, 11. Sed itatim ejus filius Stephanus homagium faciens, honores ab eo accipit. 258, 48. 312, 59. 1024, 56. 2385, 13. Iterum turbas movet. 259, 30. Inducias cum Anglis pacifcitur. 259, 36. 315, 35. Northumbriam filio suo dari postulat. 259, 41. 315, 42. Oppida capit. 259, 52. 312, 44. Ferro & flamma passim faviens, 316, 1. 1025, 47. Hagustaldensi ecclesiæ parci. 260, 316, 60. Infidias Stephano facit. 260, 48. 317, 45. Northamiam oppugnat, 318 19. ad ditionem cogit, 318, 60. destruit. 319, 6. Werk, seu Carrum, obsidet. 319, 8. 323, 32. In agrum Eboracensem ducit exercitum. 319, 35. Anglos ad Clitheroam superat. 261, 10. Turstinus contra eum Eboracenses animat. 320, 29. Apud Beggamorum ejus copias fusæ & fugatæ. 262, 45. 322, 32. 1027, 5. 1346, 16. 2385, 39. 2391, 23. Subditi ejus se mutuo concedunt. 323, 33. Carrum oppidum destruit. 262, 30. 236, 49. Pax inter ipsum & Anglium (sed æque, 236, 3. 239, 5.) componitur. 265, 29. 330, 6. 1027, 34. 2392, 20. Henricus ejus filius Comitum Northumbriæ obtinet. 330, 8. Ejus fortitudo. 331, 11. 346, 9. Ecclesiis ab exercitu ejus direptis satisfacit. 279, 43. 236, 15. Johannem P. R. Legatum suscipit. 279, 50. Quantum Angli & Normanni debuerit. 343, 53. Robertus de Brus, cum bellum diffundere nequit, ab eo recedit. 343, 53. Ejus filius Henricus moritur: 28, 39. Cujus filium Malcolmum hæredem Regni constituit. 280, 29. Imperium suscepit invictum. 342, 18. sed suavitè & mansuete administravit. 348, 25. Episcopos, cum tantum quatuor invenerit, reliquit novem. 348, 37. Carrobia ab eo constructa. 281, 56. 348, 42. Quam devote & pie vixerit. 281, 50. Quam libenter causas pauperum audierit. 348, 53. Agrocens, 346, 6. Eucharistia percipit, 349, 15. & extremam unctionem 349, 39. Ejus uxor. 975, 8. Genealogia. 350, 26. 627, 23. 967, 7. 975, 10. Moritur. 281, 47. 349, 54. Ejus mors lugetur. 347, 48. Corpus ejus mare tranquillat. 282, 10.
- David, Regis Scotiæ frater, Comes Hunkingtoniæ. 975, 36. 1158, 4. Dicitur fuisse Rex Scotiæ (sed, ni fallor, falsum) 2431, 30. Ejus uxor. 1290, 29. 2432, 29. Genealogia, & posteritas. 967. 2468, 66.
- Debitores an in carcerem conjiciendi. 2667 21. 2670, 14.
- Decanatus in diocesi Caruarienti. 2169—2175.
- Decani consensus in electione Episcopi necessarius. 506, 5. 507, 8. Fit tamen electio sine Decano. 673, 46. Decani Episcopalem jurisdictionem exercentes condemnantur. 1447, 43. V. *Priores*.
- Decimantur a Danis Cantuarienses. 168, 59. 1650, 2.
- Decima Regni pars ab Ethelwolfo Deo donatur. 121, 24. 140, 16. Decimas non petiolvere, quantum nefas. 736, 23. Decima pars si Deo non solvatur, ipse novem auferet. 841, 12. Lex Edmundi, de Decimis; 858, 63. Edgari; 871, 17. Ethelredi; 902, 38. Alfredi, de eis detentis; 830, 36. Adeltani, de eis solvendis; 840, 63. Willielmi Conqueritoris. 2356, 20. De nolente eas dare. 871, 34. 920, 4. 1431, 15. 1452, 56. Decimas detinendi causa. 2356, 38. Opinio Wiclifitarum de Decimis. 2651, 4. 2667, 6. 2670, 18. 2707, 38. Quantum rerum decimæ sumendæ. 1431, 18. 2356, 10. Decimæ de caseo. 1821, 6. 2356, 15. Decimæ Vicariis pendi solent. V. *Vicarij*. Crucigeri a pendendis decimis absolvuntur. 1522, 26. Decimas pendendi mos quando in Hiberniam inventus. 1071, 41.
- Decretales Epistolæ quæ conscribuntur. 2430, 55. 2472, 24. 2494, 28. 2533, 67.
- Deformis sacerdos mire fit Episcopus. 470, 48.
- Degmundus, Abbas S. Augustini. 1777, 36. 2242.
- Deira, provincia Northumbriæ. 285, 10. Gregorius M. sic dictam ait, quod de ira Dei sit creata. 726, 40. 779, 37. Quando ad fidem fuerit conversa. 285, 34.
- Denarius Anglicus valet quatuor Andegavenses. 1183, 36. Denarius Ecclesiæ dandus. 901, 62. Denarii & oboli rotundi sunt. 2377, 60. Denarius S. Petri. V. *Romæ-feat*.
- Dene, manerium in insula Thaneto. 2138, 12.
- Denechah, Abbas Raculfensis. 2212, 15.
- Dinubon, rivus Dionysii. 785, 61.
- Derbichuræ, vel Derburæ, Comes: Robertus de Ferrers; Willielmus de Ferrars; Robertus de Ferrars; Henricus; Henricus, F. Johannis de Gaunt.
- Devonia. V. *Domnava*.
- Deus-dedit, Archiepiscopus Cantuariensis. 88, 48. 100, 33. 293, 45. 439, 22. 740, 34. 1636, 14. 2232. Obiit. 1636, 21. 1769, 26.
- Deus-dedit, P. R. 437, 41. 2229.
- Dewlencroffensis Abbatia fundatur. 2420, 17. Edwardus, Princeps Walliæ, quingentas marcas ei dat. 2606, 46.
- Diabolus V. *Dæmones*.
- Diaconus Evangelium legere recusans quod pridie fuisset cum meretrice volutatus, in Episcopatum evehitur. 470, 18.
- Dierhamensis ecclesia fundatur. 1591, 66.
- Dietnodus, Abbas S. Augustini. 1776, 42. 2240.
- Dies Dominicus quando incipiat, quando declinat. 871, 52. 920, 47. Die Dominico nemo morte afficiendus: 831, 1. 917, 41. Non operandum: 761, 61. Negotiationes non faciendæ. 830, 50. 844, 45. 1274, 9. A servilibus operibus tunc abstinendum, Henricus II in visione monetur. 1045, 44. 2395, 20. Dies Paschæ. V. *Pascha*. Dies Pentecostes. 374, 48. 673, 14. Dies quinque pro festis habendi. 826, 60. A quibus observandi. 826, 60. Presbyter qui falsum eos indixerit, mulctandus. 830, 10. In his non operandum. 920, 37. 927, 45. Operantes quomodo mulctandi. 830, 44. V. *Festa*. Dies Omnium Animarum quando celebrari cœperit. 461, 48. 718, 30. Dies Omnium Sanctorum. 738, 26. Dies Sabbati, infausus. 651, 24. 663, 63. Tertius Non-Septembris, infausus. 2402, 28. Quibus diebus pax nequaquam violanda. 2355, 17.
- Dimmok. V. *Orientalium Anglorum Episcopi*.
- Dinooc, Abbas Bangorensis. 780, 1.
- Dionysii computum. V. *Anni*.
- Dionysius, Abbas Boxleicensis. 1678, 53.
- Drifus, castrum, a quo fundatum. 1345, 32. Stephano redditur. 1345, 50.
- Divitiæ non adiuvant sanctitatem, nec paupertas præstat. 371, 40. Superbia fomens suat, & religionis hostes. 2442, 18.

Divortium non temere faciendum. 682, 28.
 Dodingdale. 1810, 45.
 Dodingland. 1776, 2.
 Dolz Archiepiscopus an ad Turonensem pertineat. 1081, 63.
 Dolor nimius quomodo causa mortis. 913, 27.
 Domesday Willielmi Conqueritoris. 1864, 48.
 S. Domynei testamentum, & mors. 2421, 34. V. *Prædicatorum ordo*.
 Dominicus dies. V. *Diēt*.
 Domini mortem machinatus, quomodo puniendus. 918, 17.
 Populo licet dominos delinquentes corrigere, juxta Wiclifitas. 2651, 1. 2657, 66.
 Dominum nuptiis extendere, multo felicius, quam cadibus. 501, 59. Dominium omne amittit, qui peccatum mortale committit, juxta Wiclifum. 2650, 62.
 ¶ Dominagiz, seu Devoniz, Comites vel Duces: Carl; Ederedus; Ourgarus; Geda; Elfigus; Hugo de Comtury.
 Dompacna. V. *Eormenburgha*.
 Dopus, P. R. 440, 17. 2831.
 Dorceſtrez, vel Dorceſtrez, vel Dorcia, constituitur sedes Episcopalis. 438, 43. 756, 13. Quæ postea dividitur: 442, 13. 756, 32. postremo; Lincolniam transferitur. V. *Lincolnia*.
 Dorobernia. V. *Canturia*. ¶ Dorobernenses Priores. V. S. *Tymnatus*.
 Dovera a Gallis incenditur. 1503, 41. Castellum ibi a quo & quare conditum. 196, 38. 481, 35. V. *Ferriagium*. Illud oppugnat Ludovicus, Regis Franciz F. 2425, 4. Philippus ejus puer, audito quod illud non expugnarat, dixit, *Filius meus ne unum terræ pedem in Angliā habet*. 2427, 51. Cantuariorum querela & petitio contra castellanorum injustas usurpationes. 2153, 34. Edmundus Constabularius ejusdem petit ut solitis privilegiis frui liceat. 2154, 55. S. Martini ecclesia de novo edificatur. 1341, 23. 1664, 35. Monachi Cantuarienses impediunt, quo minus Canonici illuc introducantur. 1341, 1342. 1664, 44. Monachi illic collocantur. 1343, 51. 1664, 60. Illuc expelluntur. 1343, 43. Iterum illuc mittuntur. 1349, 4. Valor istius cœnobii. 2166, 14. ¶ Priores: Willielmus de Longavilla; Ascelinus; Hugo de Cadamo; Ricardus; Warricus; Johannes; Willielmus; Robertus; Felix.
 Draco ardens. 1443, 62. 2706, 60. Draco mirus. 1216, 61.
 Dublinia a quo condita. 1075, 2. A Scocis vastata. 883, 27. Ab Anglis capta. 1070, 1.
 Duces seculum relinquentes. 113, 25 & 48. 116, 33. 129, 10. V. *Reges*. Duces in Angliā quando & ubi primum. 1602, 31.
 Dudleiz castrum diruitur. 588, 27.
 Duduc, Episcopus Wellensis. 190, 14.
 Duellum facere olim & clerici cogebantur. 792, 13. Lex Conqueritoris de purgatione per duellum. 982, 46. Duellum inter Anglium & Navarum. 2674, 51. Ricardus II homines tyrannice ad duellum cogit. 2753, 4.
 Dusenaldus, vel Dunewaldus, Rex Scotiz eligitur, sed statim Anglorum ope expellitur. 219, 19. 343, 64. 990, 24. 2365, 32. Restituitur. 220, 46. 990, 40. 2366, 10.
 Dun, Episcopus Rossensis. 104, 20.
 Duna, Ultoniz metropolis, a Johanne Curcio capitur, 1111, 25. Sanctorum corpora ibi sepulta. 1111, 29.
 Dunechanus, vel Duncanus, R. Scotiz. 219, 28. 990, 30. Perimitur. 220, 44. 990, 42. 2366, 9.
 Dunelmum, seu Durem. 792, 53. Ejus situs. 76, 21. Ibi in virgæ ecclesia collocantur S. Cuthberti reliquiæ. 27, 49. Quomodo locus factus habitabilis. 28, 22. Lapidæ ecclesia erigitur. 28, 26. dedicatur. 29, 28. & donariis datur. 29, 46. 33, 33. 35, 64. 36, 1. 37, 44. 39, 51. Nova ecclesia extruitur. 919, 38. Qui primos ejus lapides posuerunt. 489, 41. Fundatur S. Mariz monasterium. 543, 1. 61, 47. 62, 46. Instauratur. 106, 30. Sedes Episcopalis ibi constituitur. 880, 42. Cur monachi ad eam eligi soliti. 1, 27. 3, 10. 30, 47. Prisci Episcopi quantæ patrimoniz & continentiz. 3, 13. Clericis cœstis, introducuntur monachi. 9, 57. 51, 5. 212, 57. Privilegia eorum & possessiones. 51, 45. ecclesia Tinemuthz iis donata. 52, 5. 243, 29. ablata. 52, 20. 218, 32. de qua injuria graviter conqueruntur. 243, & 244. Ecclesia Dunelmensis ab Odone Baucensi spoliat. 48, 62. 966, 30. Reliquæ ibi asservatz. 67, 21. 76, 32. Episcopatus fines. 956, 51. Carleolum & Tevieddale, ejus olim appendices, alienantur. 61, 20. Villæ quædam ad ecclesiam pertinentes ab Alduno episcopo cum Egfrida filia Comiti Northumbriæ donantur. 79, 61. Post discessum

Paulini Lindisarnenses, seu Dunelmenses, episcopi per XXX annos totius Northumbriæ administrant pontificatum. 1689, 7. Regis Scotiz Cancellarius, Episcopatum invadens. 63, 14. 270, 13. tyrannum agit: 64, 34. 271, 57 &c. tandem Willielmo secundo, legitimo Episcopo, cedit. 66, 8. 274, 5. Mira res in agro Dunelmensi. V. *Terra*. Mira historia de monachis Dunelmensibus. 55, & 16. V. *Monachi*. Dunelmum a Dunetano Rege Scotorum oblidetur, sed frustra. 33, 57. A Malcolm oblidetur 70, 53. Dunelmensi Priori Archidiaconatus officium, & prædicandi per totum Episcopatum munus conceditur. 54, 49. 986, 32. ¶ Priores: Alanus; Turgotus; Rogerus; Lamentum. ¶ Archivio Dunelmensis: Robertus de Vere. ¶ Episcopi Lindisarnenses & Dunelmenses: Aidanus; Finanus; Colmannus; Tuda; Esta; Cuthbertus; Eadbertus; Eadfridus; Ethelwoldus; Cnrewolfus; Higbaldus; Egbertus; Heathred; Egredus; Eanbertus; Eardulfus; Cuthbertus; Tilredus; Wigredus; Ulvedus; Sexhelmus; Aldredus; Elfig; Aidanus; Edmundus; Ederedus; Egelricus; Egelwinus; Walcherus; Willielmus I; Ranulfus; Gaufridus Rufus; Willielmus II; Hugo; Philippus; Ricardus de Marisco; Antonius de Beke; Ricardus de Bury; Johannes de Forbith; Walterus Skilow.
 Dunewaldus. V. *Dusewaldus*.
 Dunewolffus, a bubulco, Episcopus Wintoniz. 811, 63.
 Dunhamford hundredum. 1935, 26. 1943, 18. 2018, 60. 2120, 31.
 Dunna, Episcopus Merciorum, seu Lichfeldensis. 772, 26.
 S. Dunstanus. 25, 12. 135, 23. 222, 59. Arhelmi Archiepiscopi nepos fuit. 1646, 15. Ejus parentes. 1645, 48. Ejus patria; educatio, indoles, virtutes, &c. 837, 49. 1645, 63. Musicam callebat. 1646, 8. Eum Pontificem futurum, prædicit Elteges Calvus. 839, 10. Idem præsentit Odo Cantuariensis. 163, 32. In Adelstani aula vivit. 1646, 17. Fit Abbas Glastonienſis: 155, 48. 1646, 26. Episcopus Wintonienſis. 157, 30. 456, 41. 863, 31. 1644, 58. 1646, 35. Londinensis ecclesia ei regenda commendatur. 456, 46. 863, 38. 1646, 35. Ad Cantuariensem cathedram evehitur. 157, 63. 456, 61. 864, 24. 1646, 38. 2243. Chorus virginum in palentiu ei orantū apparet. 1326, 56. 1768, 18. 1780, 12. 1785, 12. Andreas Apostolus ei apparet. 886, 13. Spiritus S. in columbæ specie super eum sedet. 1646, 47. Totam Angliam visitat, & reformat. 1646, 53. Vocem de celo audit Edgari nativitatem gratulamini. 255, 55. V. *Edgarus*. Morti Edredi simili voce illi significatur. 156, 67. V. *Ederedus*. Rex Eowius ob adulterium ab eo reprehensus, eum profcribit. 157, 11. 358, 62. 456, 37. 863, 2. 1646, 29. Edgarus eum ab exilio revocat. 157, 26. 2313, 25. Quanta apud Edmundum Regem pollebat autoritate. 761, 41. Arguitur ab Edgario ob nimiam erga clericos lenitatem. 361, 38. Monachorum quantus fuerit propugnator. 1647, 17, &c. Ceteris qui ad concilium convenerant corruentibus, solus Dunitanus non cadit. 160, 53. 870, 43. 1647, 41. Mala Egelredo eventura & regni translationem prædicat. 172, 61. 401, 14. 466, 19. 867, 12. 877, 8. 1647, 49. 2314. 29 & 39. Animam Edwini Regis, cum jam a dæmonibus traheretur ad poenam, precibus liberat. 399, 8. 863, 18. Illo imagines Sanctorum depingente, cithara sua sponte sonat. 878, 57. Dæmonis nasum torcapibus prehendit. 878, 64. Angelos cantantes audit. 879, 5. Quæ ecclesiæ suæ adquisierit. 222, 59. Moritur. 162, 1. 878, 48. 1647, 62. Lanfranco in somnis sepe apparuit. 2362, 49. Ejus Viuam scripsit Oibernus. 878, 55.
 Dunstanus, Prior S. Gregorii, Cantuariæ. 1497, 19.
 Dunwallo Molmucius, primus Britannorum legillimor. 956, 8. Ejus filii. 2484, 38.
 Dysmeria. V. *Febria*.

E.

Abba V. *Eormenburgha*.
 Eadanus, R. Scotorum, interficitur. 785, 45.
 Eadberht, Episc. Merciorum. 106, 17. Hic forian est qui vocatur Eadbrith. 2212, 19.
 Eadbertus, Eadburga, Eadfridus, Eadgarus, Eadmundus, Eadredus, Eadricus, Eadwardus, Eadwicus, &c. V. *Eadbertus*, *Eadburga*, &c.
 Eadebthig. V. *Eadbertus*.
 Eadhæc, vel Eadheidus, Episc. Lindesii. 58. 44. 793, 1. Episcopatu relicto, Ripensi ecclesiæ præficiunt. 793, 18.
 Eadnothus, Episc. Lincolnienſis. 169, 27. 465, 10.
 Eadricus,

Eadricus, Episc. Australium Saxonum. 443, 20.
Eadulf. V. *Adulfus*.
Eadulfus, Comes Northumbriae. 304, 38.
Eadulfus Cancell. Comes Northumbriae. 34, 15. 82, 52. 204, 18.
Eadulfus, Dux, duas villas Ecclesiae Christi, Cantuariæ, donavit. 920, 32.
Eadulfus, Episc. Cridianensis. 433, 4.
Eadulfus, Episc. Siddenfis. 2212, 22.
Eadulfus quidam post mortem rediit vivus mira narrat. 46, 55.
Ealchardus, Episcopus. 2219, 48.
Ealchere, Comes Cantii. 120, 33. 140, 2.
Ealhestanus, Episc. Sherbornensis. 121, 23.
Ealmundus, R. Cantiz, Schildwium donat Raculfensi monasterio. 2211, 24.
Ealmundus, Episc. Wintoniensis. 2212, 27.
Eanbaldus I, vel Embaldus, vel Eubaldus Archiepiscopus Eboracensis. 78, 53. 108, 29. 797, 10. Vivente predecessore ordinatur. 1697, 22.
Eanbaldus II, Archiep. Eboracensis. 78, 57. 114, 13. 1697, 34. Synodum Pincabala celebrat. 1697, 49. V. *Concilia*.
Eanbertus, Eanbrihtus, vel Osbertus, Episc. Hagustaldensis. 116, 37. 299, 38.
Eanbertus, Episc. Lindisfarnefis. 13, 39. 119, 25.
Eanredus, R. Northumbriae. 13, 14. 106, 64.
Eardulfus, Dux, occisi iulius, postea vivus reperitur. 131, 26.
Eardulfus, Episc. Lindisfarnefis. 13, 43. 71, 10. 121, 9. 880, 47.
Corpus S. Cuthberti de insula fert. 14, 63. 73, 6. 127, 53. 145, 40. Sedem Episcopalem Cusaccensis tenet. 21, 63. Moritur. 73, 28.
Eardulfus, R. Cantia. 2220, 62.
Eardulfus, R. Northumbriae. V. *Adulfus*.
Earnulfus, Episc. Rodensis. 329, 28. Videtur alius fuisse ab Arnulfo. 1015, 14.
Earnulfus, R. Francorum. 150, 27.
East-Angli. V. *Orientalis Anglia*.
Easterwinus, Abbas Girenfis. 92, 57. Laudatur. 92, 68 &c.
East-Saxones. V. *Orientalis Saxones*.
Eata, Episc. Orientalium Anglorum. V. *Hecca*.
Ema, nunc Lindisfarnefis, nunc Hagustaldensis Episc. 349. 462. 58, 42. 68, 18. 286, 24. 294, 52. 440, 13. 441, 37. 789. 12. 792, 66. 1691, 18. Vocatur Abbas Lindisfarnefis. 295, 10. & Mailrosensis. 2, 57. 294, 51. & Berniciorum Episcopus. 1638, 48.
Ema. V. *Ela*.
Enebelus. V. *Eadbeac*.
Ebba, Abbatisa Coldinghamensis. 16, 47. 790, 55.
S. Ebbæ Monasterium. 440, 12.
Eboræ moder, quid. 929, 20.
Eboracum, nobilis urbs. 1686, 49. Ecclesia cathedralis, primum ex ligno, postea ex lapidibus, ibi fundatur. 285, 39. 782, 32. 1634, 31 & 34. 1635, 1. Duo castra constituuntur. 965, 38. Urbs & ecclesia cathedralis conflant. 198, 57. 965, 67. 1343, 36. 2344, 46. S. Mariae Abbatisa exstruitur. 45, 11. 210, 13. ¶ Eius Abbates: *Stephanus*; *Ricardus*; *Gaufridus*; *Severinus*; *Clementis*; *Robertus*. Capella S. Sepulchri fundatur, & dotatur. 1723, 15. Ministrorum ejusdem numerus & stipendia augentur. 1725, 54. De hac capella lege 1729 Bancum & Sacarium Regis Eboraco Londinum transferuntur. 2530, 10. 2541, 9. Eboracensis provincia laici olim porrigebatur quam nunc. 956, 47. ¶ Eboracenses Comites: *Willelmus*; *Willelmus de Albaniola*. ¶ Eboracensis Dux: *Edmundus de Langley*.
Eboracensis Archiepiscopi jurisdictio ab Humbra fluvio ad extremos usq. Scotiæ fines extenditur. 484, 59. 1719, 29. Sancti-andreanus ipsi subjectionem debere comendit. 207, 54. Sancti-andreanus subjectionem proficitur. 1709, 20. 1713, 3. Idem facit Orcadum Episcopus. 1709, 36. 1710, 59. & Episcopus ecclesiae de Schud, seu Insularum. 1713, 31. Lincolniam, Cestriam, Wigorniam & Herefordiam ad ejus ditionem pertinere. 1101, 59. Dunelmensis olim ei subiectus non erat. 1742, 56. Cantuariensis conceit, ut ei subjiatur. 1653, 50. De Eboracensi & Cantuariensi Archiep. lex Gregorii M. 237, 36. 1263, 24. 1631, 3. 1737, &c. 2348, 2349 & Honorii. 1688, 41. Quod Gregorius M. eos pares constituerit. 1685, 56. 1705, 18. Cur idem paritatem inter Metropolitanos statuens, Londinensem, non Cantuariensem, nominavit. 1686, 35. Eboracensis, si prius ordinatur, prior habendus. 436, 50. 588, 63. 589, 39. 730, 53. V. *Rogent*, *Eboracensis*. Epistolæ Pont. Romanorum pro libertate hujus ecclesiae. 1718, 12. Professionis exactio nulla ante Normannorum adventum. 1685, 30. 1705, 15. Rationi & Ecclesiarum institutioni adversatur. 1685, 40. Lanfrancus

primus subjectionem exegit. 1706, 24. Quibus argumentis suadebat, eam ab Eboracensi prastandam. 1706, 27. Paschalis II cum a professione liberat. 1716, 42. A Cantuariensi vocatus, ad Concilium non venit. 707, 30. Subjectionem Cantuariensi promittit. 238, 45. V. *Tuistinus*. Quam ei debent. 484, 38. 972, 13. 1634, 54. 2349, 62. Cantuariensem ordinat. 782, 59. 783, 17 & 61. 1634, 49. 1688, 44. 1742, 16. An ei crucem portare liceat intra provinciam Cantuariensem. 2101, 55. Nonnulli Eboracenses palium nunquam acceperunt. 1653, 55. 1742, 39. Ante Normannorum tempora Eboracensis iustitiam non habuit. 1742, 52. Episcopos consecrare olim non potuit. 1742, 60. 1744, 63. Privilegia Archiepiscopi Eboracensis a Ricardo I concessa. 1169, 45. V. *Santa*, & *Cantuariensem Archiep.* Valor spiritualium & temporalium totius cleri in Eboracensi provincia. 2164, 33. ¶ Archiepiscopi Eboracenses: *Theodosius*; *Paschalis*; *Cedda*; *Wulfstanus*; *Bosa*; *Johannes*; *Wulfstanus* II; *Egbertus*; *Albertus*; *Ezabaldus* I; *Ezabaldus* II; *Wulfstanus*; *Wulfstanus*; *Ezabaldus*; *Lotharicus*; *Wulfstanus* III; *Oswaldus*; *Edmundus*; *Oswaldus*; *Alwinus*; *Wulfstanus* III; *Berfridus*; *Kinsie*; *Alfredus*; *Thomas* I; *Gyrdus*; *Thomas* II; *Tuistinus*; *Wulfstanus*; *Henricus*; *Rogent*; *Gulfridus*; *Wulfstanus* Gray; *Sewallus*; *Godefridus* de *Ludham*; *Willelmus* de *Langton*; *Walterus* *Cissa*; *Willelmus* *Wickwane*; *Johannes* *Romanus*; *Henricus* de *Newerk*; *Thomas* de *Corbridge*; *Willelmus* de *Gransfeld*; *Willelmus* de *Melton*; *Willelmus* de *Souche*; *Johannes* de *Thamesby*; *Alexander* *Nevill*; *Thomas* *Arundell*; *Edmundus* *Scrope*.
Eboracensem Anglia Dacis didicerunt. 869, 48. Eboracis Dacos in Angliam navigaturos domi sternit. 356, 56. 949, 46.
¶ Eboracensis Episcopus: *Andornus*.
Ecclesia Romana caput Ecclesiarum constituitur. 437, 24. Ecclesiam statueri absque licentia ab Episcopo imperata, prohibitum. 328, 15. Ad Ecclesiam fugientes, non puniendi. 762, 4. 822, 12 & 36. 2355, 55. Judicium sanguinis in Ecclesia vel in comitatu exercere, nefas. 1430, 31. Ecclesias magnifice exstrui, & pietatem interim negligi, lugendum. 953, 32. 1367, 52. Lex de reparandis Ecclesiis. 859, 12. 929, 31. Ecclesiarum possessiones qui aduadum, anathemate feriuntur. 1406, 61. Decreta in eos qui vel Ecclesias vel Ecclesiasticas personas laedunt. 1667, 328, 3. V. *Sacrosancti*. Ecclesiasticum nihil debet esse venale. 1449, 43. V. *Presbyteri*. Ecclesiastica officia suscipere prohibentur Recip. ministri. 433, 33. Ad Ecclesiarum regimen pueri non admittendi. 1081, 43. Nemo Ecclesiasticum ministerium suscipiat ante xxv xratibus annum. 1448, 57. Ecclesiastica dignitates jure hereditario nemini a clericis relinquenda. 241, 1. 253, 46. 327, 49. Fisi sacerdotum in parum Ecclesiis non ponantur. 1081, 45. 1429, 60. Ecclesiastica officia vel beneficia nemini tribuenda, nec promittenda, antequam vacent. 1449, 15. Quando vacant, intra quod tempus contenda. 1449, 24. Ad quos devolvitur jus conferendi quæ patroni ultra præscriptum terminum conferre distulerint. 1449, 28. Legi canonicum, Ne cui extri Angliam degenti beneficium Ecclesiasticum a P. R. conferatur. 2593, 40. V. 2584, 62. item. Ne quis absque Regis licentia mare transierit, ad beneficium Ecclesiasticum in Anglia obtinendum. 2734, 39. In Ecclesiis se ingerentes quomodo amovendi. 1851, 29. 1854, 26. 1857, 9. Plures Ecclesias habere simul, illicitum. V. *Plures*. Unius Ecclesiae unus tantum debet esse Rector. 1449, 6. Ecclesiastici qui laicorum homines sunt, anathematizantur. 224, 26. Ecclesiastici a Laicorum exactioibus immunes esse debent. 245, 25. 208, 52. 2209, 59. 2439, &c. Quamvis a ceteris immunes, tamen ab expeditione, ac arcis pontisque constructione eximuntur. 2207, 45 & 55. 2208, 30 & 18. 2209, 30 & 62. 2211—2215. Ecclesiae a Danegeldo exemptæ. 2556, 13. Willelmus Rufus ab Ecclesiasticis tributum primum exigebat. 2356, 18. Aviz Angliæ consuetudines Ecclesiasticis privilegiis quæ sunt contraria. 1386, 52 &c. Eas abrogare jurat Henricus II. 1422, 50. Ad Ecclesiasticum forum in Normannia quæ causæ pertineant. 657, 40. Ad Ecclesiarum cultum & mystera quæ necessaria. 1686, 17. Nemo Ecclesiam suam debuit gravare. 1918, 49. Pax Ecclesiarum. V. *Pax*. Ecclesiasticis temporalia possidere non licet, juxta Willelmum. 265, 54. ejusque asseclas. 2658, 33. 2659, 31. 1717, 59. Eorumque opinionem de officio Ecclesiasticorum. 2702, 19.
Ecclesiasticæ leges. 761, 50. 822, 822. 849—851. 841. 858, 859. 871. 901, 902. 918—922. 1081, 43. 1386—1388. 2555, &c.
Egbertus, Egfridus, Egfridus, &c. V. *Egbertus*, &c.
Ela,

Ecla, vel Ecla, Dorcestrensis Episcopus. 441, 22. 863, 61.
Vocatur Eaja. 1694, 65.
Eclipsis Solis, Lunaeque, quid, & quando accidunt. 104, 63.
Eclipsis Lunae. 100, 12. 104, 69. 105, 30. 113, 50. 630, 32.
706, 48. 1457, 1. 1479, 54. 1539, 18. Solus. 10, 9. 129, 25.
147, 2. 217, 55. 263, 29. 602, 14. 613, 39. 63, 34. 1299,
12. 1349, 9. 1350, 34. 1445, 23. 1475, 1. 1479, 15. 1505,
36. 1571, 24. 1588, 40.
Edbaldus, V. *Ethelbaldus*.
Edberto, Regi Canuz, oculi eruntur, & manus praeciduntur.
114, 59.
Edbertus, Abbas Raulsenfis. 220, 62.
Edbertus, R. Canuz, alius. V. *Egfredus*.
Edbertus, R. Northumbriae, Cynowulfum in carcerem trudit.
10, 62. 104, 47. Regnum strenue administrat. 11, 16. Fit
monachus. 11, 29. 106, 54. 196, 20. Vocatur Egbertus
795, 39.
Edbertus, vel Egredus, Episcopus Lindisfarnensis. 6, 14. 69, 57.
787, 47.
Edbricus, R. Canuz. 742, 16. 762, 62. V. *Ethelbertus*, F.
Wihredi.
Edburga, Abbatisa S. Mariae in Thapto. 1907, 58.
Edburga, Edwardi Senioris filia, iam uirga, fuerat pietatis
praeber specimen. 831, 63.
Edburga. V. *Offa*, & *Carolus M.*
Edelburga, Abbatisa Berkingensis. 440, 47. 745, 4.
Edelburga, Abbatisa Brugenfis. 747, 35.
Edelburga, vel Tacce, vel Tbate, Eadwini R. uxor. 780, 19.
1634, 15. 1687, 23. 1906, 6.
Edelfridus, vel Ethelfridus, R. Northumbriae. 91, 8. Monachos
Bangornenses trucidat, & Britonum copias profligat. 779, 56.
1631, 67. Occiditur ab Edwino. 741, 65.
Edelinhey. V. *Ethelinghey*.
Edelwaldus, V. *Ethelwaldus*.
Edelwoldus, R. Austrum Saxonum. V. *Ethelwaldus*.
Edelwoldus. V. *Ethelwaldus*.
Edebury, vel Edebrach, vel Eadesbirig, conditur. 153, 20.
356, 20. 834, 36.
Edewinus, Dux. V. *Athwina*.
Edfridus, Episcopus Dunelmensis. 7, 29.
Edgarus Aeling, vel Aetheling, vel Etiling. 197, 17. 198, 42.
200, 29. 201, 31. 366, 50. 367, 8. 480, 43. 482, 8. 907, 63.
Eum successorem optat Edwardus Confessor. 233, 49.
Nonnulli eum in solium evehere moliantur. 233, 6. 234, 3.
15. In Apuliam proficiscitur. 213, 35. 979, 50. De Nor-
mannia expellitur. 216, 35. A Malcolm Scoto excipitur.
216, 53. 965, 24. 1244, 19. Danis advenientibus se dedit.
2344, 41. Cum Willielmo Conqueritore in gratiam redit.
2350, 22. Pax inter ipsum & Willielmum Rufum facta.
216, 62. 973, 1. In Normanniam redit. 217, 24. Cum ex-
ercitu in Scotiam mittitur. 223, 8.
Edgarus, R. Angliae. 16, 52. 135, 27. 157, 51. 456, 40. 457, 7.
2244. Eo nato, voces in aere psallentium audiri Dunstanus.
155, 55. 359, 51. 857, 63. 232, 23. A Mercio & Northum-
bria Rex eligitur. 157, 22. Coelesti oraculo Rex constitui-
tur. 2312, 57. Fit Rex totius Angliae. 157, 56. Quam pie
& pacate Regnum administrat. 157, 65. 160, 1. 359, 23.
864, 52. 2313, 10. Ejus uxores, & liberi. 158, 36. 457, 10.
865, 14. 2313, 17. Alfridam in uxorem petens, ab Ethel-
wolfo fraudatur. 865, 20. Tandem eam ducit. 866, 62. Sed
Dunstanus monet ut a consortio ejus abstinere, eo quod
Ethelwolfo ex ea filium de sacro fonte susceperat. 865, 4.
866, 65. a frustra. 867, 11. De Wolfrida (quae vocatur &
Egelsleda, 2313, 17.) gignit Editham. 867, 20. Tota insula
libenter ei manus dat. 359, 43. Inungitur. 159, 30. Octo
Reges fidelitatem ei jurant, quibus ad remotos locos ipse
scaphae clavum tenet. 159, 33. 362, 28. 869, 15. Regum
illorum nomina. 2485, 24. Mos ejus totam insulam circum-
navigandi. 160, 2. 360, 1. 869, 33. Datus nimium favebat.
869, 44. Quadraginta monasteria fundavit. 359, 55. 868,
23. Ejus sermo ad Clerum. 360, 16. Luxuriam clericorum
taxat. 360, 43. & Episcoporum indulgentiam. 360, 40. 361,
2. Quam floqueret Anglia sub ejus imperio. 362, 22. *Pacificus*
dicitur. 359, 32. Ejus visio admiranda. 135, 136. S. El-
tucus ei apparuit, nolam ablaram repetens. 870, 7. Post no-
vem dies moritur. 159, 64. 869, 66. 870, 14. Ex ejus cor-
pore, post annos plures incorrupto reperto, sanguis emanat.
870, 5. 2313, 28. Ejus encomium. 359, 23. 869, 54. Car-
mina in ejus laudem. 870, 33. Ejus leges. 870, 48.
Edgarus, R. Scotiae. 293, 10. 230, 20. 341, 1. 990, 44. 995, 9.
Ejus mores. 367, 65. Mors. 1003, 34.
Edgiz, opiliois filia, summum. 831, 43. Ab Edwardo Se-

nioze compressa, Ethelstanum parit. 831, 54.
Editha, vel Ediva, uxor Confessoris, virgo permansit. 378, 18.
V. *Edwardus Confessor*.
Editha virgo. 867, 21. 875, 22. Responsum quod dedit Episco-
po oblativores vestes eam inceptant. 867, 33. D. xier ejus
pollex & venter, ceteris consumunt, manent incorrupti. 867,
43. Sanctitatem suam in dubium vocatam ipsa e triumpho vin-
dicat. 909, 4.
Ediva, Edwardi Senioris uxor. 220, 55. Terrae Ecclesiae
Christi, Cantuariæ, ab ea donata. 234, 244.
Edmarus, Abbas S. Albani. 446, 8.
Edmerus Viram Anselmi scripsit. 237, 19. Ejus descriptio
Ecclesiae Christi. 1291, 17. Ejus Opuscula. 1659, 24.
Edmundus, Abbas Persforensis. 212, 65.
Edmundus, Adelstani R. frater & successor. 16, 4. 454, 44.
856, 40. 2244. Regnum cum Onlato dividit. 134, 43. Da-
cos vincit. 857, 33. Quinque civitates de eorum manibus ex-
torquet. 155, 41. 358, 32. 857, 36. Dux eorum Reges de
sacro fonte levat. 857, 42. Northumbriam imperio adjicit.
134, 57. 155, 66. 857, 53. Cambriam depravat, 156, 3.
eandem Regi Scotorum commendat. 857, 58. Glasstoniam
Dunlano, ut ibi monasterium fundetur, committit. 155,
47. 358, 37. Charta ejus de agro Augustinensibus donato.
2125, 64. Terrae ab eo Ecclesiae Christi donatae. 221, 1. E-
jus uxor, & liberi. 856, 43. Occiditur. 134, 61. 858, 14.
1779, 22. Ejus leges. 858, 31.
Edmundus Boteler, Comes Ormundie. 2454, 15.
Edmundus, Comes Arundelie, decollatur. 2545, 29. 2546, 36.
Edmundus, Comes Cornubie. 2136, 28. 2494, 2.
Edmundus de Abingdon, Archiep. Cantuariensis. 1881, 67.
2261. 2431, 38. Ejus patria, & parentes. 2432, 35. Nati-
vitas. 2432, 41. Cur Edmundus dictus. 2432, 46. Ejus e-
ducatio & devotio. 2432, 50. A dolore capitis quomodo li-
beratus. 2432, 60. Christus ei apparet. 2432, 67. Diabolum
quomodo abegerit. 2433, 19. D. Johannes ei seculum inuen-
tat ob peccationem omittam. 2433, 14. Impudicorum ille-
cebras quomodo propulsi. 2433, 20. Mater ei apparet ip-
sum a studio grammae ad theologiam vocat. 2433, 35. E-
jus doctrina. 2433, 42. abstinencia. 2433, 47. devotio.
2433, 28 & 55. 2434, 5. Detractionem & avaritiam abhor-
rui. 2433, 59. & munerum corruptelam. 2433, 48. Subi-
mentis durus fuit, alius benignus. 2434, 30. Ejus miracula.
2434, 14. Feminas, sed castas, coluit. 2434, 39. Regem cum
eo discordantem lenire placare staret. 2434, 50. sed spes
suas & conatus inanes videns, ipse e exulavit. 2435, 2. Com-
positio inter ipsum & Angallinens. 1882 & c. Lueret ejus,
testantes quod in monasterio S. Augustini propriis expensis
fuera hospitatus. 1885, 2. Verba ejus paulo ante obitum.
2435, 15. Mors. 1887, 62. 2440, 20. Translatio. 2431, 42.
Canonizatio. 2435, 28.
Edmundus de Langley, Edwardi III F. cum exercitu in Va-
lconiam transit. 2629, 2. Ejus uxor. 2629, 43. Ejus Comes
Cantabrigiae, & Dux Eburaci, 2675, 52. Ejus patrio pro
libertatibus castelli Doveensis. 2154, 55. Eius unius Regni
Prædictis. 2685, 59. 2687, 33.
Edmundus, Edwardi I F. Comes Cantie, nascitur. 2528, 49.
In Valconiam mittitur. 2534, 41. Quod Edwardum fra-
trem restituere conatus fuerit, condemnatur. 2555, 29. &
decollatur. 2551, 27. 2555, 41.
Edmundus, Egredi R. F. & successor, cur Ironsides, seu
Ironside, ductus. 903, 64. 2316, 2. Coronatur. 903, 69.
2246. Quinquies Canumum vincit. 173 & 174. 466, 37.
904, 17. 2316, 8. Londinum cum triumpho ingreditur.
943, 36. Ad Ellendunum, per prodicionem Lancie, exercitus
ejus imperatur. 175, 16. 905, 11. Ad singulare certamen cum
Canuto incundum tuadetur. 364, 30. 2316, 28. Quam forti-
ter cum eo pugnat. 364, 54. 905, 56. Tandem cum eo
pacitur. 365, 1. 466, 43. 2316, 50. Regnum cum eo
dividit. 175, 38. 466, 43. 906, 1. Dam alvum exonerat, in-
terficitur. 175, 46. 365, 3. 466, 45. Triplex de ejus morte
historia. 906, 10. 2316, 59. Quis heredes designaverit. 365,
60. Eius huius ad Regem Suavorum machandi mirumur. 366,
3. 466, 62. Quid eis acciderit. 176, 54. 466, 67. 476, 10.
907, 39. 2317, 50. Ejus interfectores Canutus suspendi ju-
bet. 2317, 20.
Edmundus, Episcopus Dunelmensis, 177, 34. mire eligitur.
30, 53. 467, 46. 908, 56. Moritur. 31, 66.
Edmundus, Henrici III F. Comes Leicestrensis. 2347, 27.
Regnam Navarrie ducit. 2439. 60. Regnum Siciliae &
Apulie a P. R. oblatum non accipit. 2444, 28. Terram S.
adit. 2458, 15. Edwardus frater a Gallean 101 vocatur,
cum in Galiam mittit. 2496, 22. Ejus credulitas fratri
fraud

fraudi est. 2496, 40. In Vasconiam cum exercitu proficiscitur. 2507, 54. Ibi aliquot locis captus, moritur. 2508, 52. Suis preceperat ne corpus sepeliret priusquam debita fuerint soluta. 2508, 55.

Edmundus, quid significet. 2432, 47.

S. Edmundus, R. Orientalium Anglorum, 745, 13. 754, 37. & Orientalium Saxonum. 745, 16. Mori maluit quam pagano subdi. 805, 10. A Dacis vincitur. 805, 40. Ad arborem ligatus, sagittis contoditur. 805, 55. Obruncatur. 14, 48. 79, 16, 124, 28. 143, 10. 805, 64. 1643, 29. 2240, 23, 24, 66. Caput ejus in sylva abditum, 806, 1. mire invenitur. 806, 17. Una cum corpore sepelitur. 806, 28. Lupus, qui caput custodierat, funus prosequitur. 806, 23. Post multos annos corpus incorruptum & integrum invenitur. 806, 32. A *Christleky* in urbe Londano ad villam dictam *Smy* transferretur. 806, 43. 888, 22. 2324, 64. Mulier quendam capillos & ungues ei praeclidit. 806, 48. Per CL annos & amplius laici ei ministrant. 2325, 2. Latrones ejus basilicam ingressi, peribulo affiguntur. 806, 55. Leofstanus, ejus locellum introspectans, in furorem vertitur. 807, 7. Elinjuriarum penas dat Rex Saxonum. 170, 62. 892, 20. Ejus monasterium fundatur, & privilegiis munitur. 892, 35. V. *Emy*. Ejus ecclesia edificatur, 467, 56. consecratur. 178, 48. 469, 39. Canutus R. eum magnis honoribus prosequitur. 892, 32. 2324, 60. W. Conquerstor, ei privilegium concedit. 978, 7. Mos Regibus Angliæ ei coronas mittere. 892, 38. Ejus terra fossa circumdatur. 892, 34. S. Edmundi conventus scodus faciant cum conventu S. Augustini. 1843, 37. ¶ S. Edmundi Abbates: *Uninus*; *Baldwicus*; *Robertus*; *Albaldus*; *Anselmus*; *Ordinus*; *Samson*; *Hugo*. ¶ Prior: *Ordinus*.

Edredus, Abbas S. Augustini, 1777, 40. 2242.

Edredus alius, Abbas S. Augustini, 1777, 42. 2242.

Edredus, Dux Devonix, 832, 12.

Edredus, Episcopus Dunelmensis Simoniacus, 34, 2. 182, 60.

Edredus quidam, extra Ecclesiæ murum, intra eam canonicus, 28, 2.

Edredus, R. Angliæ, 26, 46. 124, 62. 862, 21. 2244. Consecratur. 455, 4. Northumbros & Scotos subdit. 135, 2. 156, 30. 862, 29. Charta ejus de villa Twicam Ecclesiæ Christi Cant. donata. 2220, 44. Alii, de donatione monasterii Racadensis. 2220, 53. Ejus mors Danstano cælius narratur. 156, 66. 358, 50. 862, 57.

Edricus, Abbas S. Albani, 446, 3.

Edricus, R. Cantix, 741, 45. 757, 11. 1770, 25. 2232.

Edricus Silvaricus Herefordensem provinciam devallat, 157, 29. Cum Rege pacem init. 202, 48.

Edricus Sireone, Dux Meritorum, Comes Salopix, Godwini pater, qualis, 887, 13. Pafidus proditor. 166, 47. 167, 21. 171, 48. 172, 2. 175, 10. 176, 18. 466, 47. 881, 51. 906, 21. 2315, 33. 2316, 7. Ad Danos a Rege suo deficit. 888, 48. Duos proceres occidit. 892, 66. Canuto suspensum mancipat. 172, 7. 893, 13. Ejus stragemat. 404, 25. aliud 905, 12. Pacem cum R. Edmundo Ferreo-larete init. 174, 27. Edmundus ejus prodicione occiditur. 906, 10. Filios Edmundi ad Canutum ducit. 2317, 11. Beneficia in Canuto collata cum exprobratione commemorat. 907, 10. 2318, 4. Canuti iussu occiditur. 177, 4. 467, 7. In latrocinio proicitur. 908, 10. 2318, 21. Quidam eum decollatum tradunt. 908, 32.

Edsius, vel Edsius, Episc. Wintoniensis, ad Cantuariam transfertur, 180, 13. 473, 21. 932, 56. 936, 17. 1651, 25. 1784, 22. 2245. 2329, 16. Ob infirmitatem Archiepiscopatum dimittit. 938, 44. Siwardus erat ejus Chorepiscopus. 1651, 34. Quæ Abbatix S. Augustini dederit. 2247.

Edsius, Egelfredi F. Rex rasiensium appellatus, proscibitur, 176, 48. 907, 18. Godwinus appellatur. 2317, 47. Occiditur. 176, 52. 907, 21.

Edulfus, Episcopus Wintoniensis. V. Ethelwulfus.

Edwaldus, vel Adelwoldus, Archiep. Eboracensis, 79, 35. Quicquam vitam amans, Pontificatum dimittit. 1699, 21.

Edward-Stow, 844, 66. 2314, 6.

Edwardus Balliolus, Anglorum ope, Scotiæ Regnum obtinet, 2599, 4. 2560, 37. Coronatur. 2562, 19. Anglo homagium facit. 2559, 30. 2565, 11. Fugatur a Scotia. 2562, 27. Rediens, magnam partem Scotiæ vastat. 2565, 1. Eum cum exercitu venientem Scoti pro Rege recipiunt. 255, 2. 47. Jus suum ad coronam Scotiæ Leonello Angli F. tradit. 2611, 22. Moritur. 2627, 53. De eo lege 2584, 39.

Edwardus, Ducis Eboracensis F. Comes Rutlandix, 1739, 65. Erat Dux Albr-mariæ. 2754, 25.

Edwardus I, seu Senior, Alfredi F. R. Angliæ, 23, 22. 73, 28. 133, 30. 151, 54. 2242. A Phlegundo consecratur.

452, 14. 832, 25. Ejus res gestæ. 151, 58. 356, 9. 831, 33. 833, 1. Danos ad pacem incundum cogit. 152, 36 & 54. Scoti & Danifredus cum eo pangunt. 153, 62. Merciam sub ditionem redigit. 155, 6. Tres Reges in ditionem recipit. 831, 15. 2484, 17. Impossibile censetur quicquid erat illucium. 356, 32. Revelatur ei inter missarum solennia, Dacos in Angliam navigaturos per manus vulnere concidisse. 356, 53. Ejus uxores & liberi. 152, 1. 356, 44. 452, 27. 831, 53. Mors. 154, 14. 835, 26. Leges. 835, 37.

Edwardus II, seu Martyr, Edgari F. Rex Angliæ, 135, 30. 458, 35. 872, 44. 2244. Novem Alfrida ejus necem machinatur. 873, 2. Occiditur. 160, 60. 459, 65. 2313, 44. Corpus ejus vili loco occultitur. 873, 63. Mulier a navitate exca ejus meritis visum accipit. 874, 5. In loco palustri sepelitur. 874, 25. Ethelredus frater mortem ejus acerbè lugens. 874, 34. a matre verberatur. 874, 39. Corpus ejus mire inventum Warhamiam transfertur. 874, 49. Fons e loco ubi jacuerat emanat. 874, 66. Dam Septoniam versus corpus ejus deducitur. 875, 37. 877, 27. infirmos sanat. 875, 57. 2313, 57. Alfrida illud requi volens, Divinitus impeditur. 876, 1. 2313, 61. Martona debilis ad ejus tumulum lenitate restituitur. 876, 27. Corpus suum transferri mandat. 884, 19. Pates ejus divalis in locis conduntur. 884, 63. 2314, 2. Sancti & Martyris honorem obinet. 362, 39. 409, 34.

Edwardus III, seu Confessor, Egelfredi F., 34, 12. Necdum natus, in Regem Angliæ eligitur. 372, 29. Brichewaldus per somnium videt eum a D. Petro consecratum, &c. 136, 52. 373, 63. 909, 20. 955, 46. 2318, 21. Cum Alfredo fratre in Normanniam mittitur. 892, 8. Ab Hardecanuto hondrico excipitur. 181, 40. In Hungariam ad Edwardum relegatum proficiscitur. 935, 14. A proceribus in Angliam arcessitur. 934, 57. 936, 60. Rex consecratur. 181, 66. 366, 22. 375, 26. 937, 1. 1651, 27. 2245. 2329, 15. Matrem thelauris spoliat. 182, 4. 938, 34. 2319, 21. Eam in monasterium trudit. 941, 60. 2329, 31. Crimina ipsi objecta. 942, 6. 2329, 45. Novem ignitos vomeres illis tranlit. 942, 1. 2329, 51. Rex ei ablata restituit. 2329, 60. Ab ipsa & Episc. pisle verberari sinit. 2329, 61. Ejus, in Normannia adhuc exulantis, de Roma adeunda votum. 375, 14. 387, 29. Illud impleri populus non sinit. 380, 41. P. R. ab eo illum absolvi. 381, 40. 388, 12. Godwini filiam Editham ducit, sed cum ea de virginitate servanda paciscitur. 378, 15. 938, 26. 2338, 42. Eam repudiat. 185, 38. 476, 3. 943, 24. in monasterium trudit. 2332, 1. recipit. 186, 61. 476, 26. 944, 4. 2332, 8. Damonem Danegeldo infidentem videt. 942, 30. Anglos ab eo pendendo absolvi. 184, 25. 383, 22. 475, 66. 938, 31. 943, 41. 2332, 6. Edmundo Edmundi *iron-side* F. ex Hungaria revocat. 187, 54. 366, 32. 477, 30. 2333, 32. Wilhelmum D. Normanniæ honorifice excipit. 476, 9. 543, 32. 2332, 12. Charta ejus de gestatione uademanis apud Welfmonasterium vel Wintoniam. 937, 6. De morte fratris Alfredi Godwinum appellat. 937, 34. Concordia inter eos facta. 938, 10. Classem contra Notreganorum Regem parat. 938, 56. 2330, 8. Godwinus contra ipsum exercitum cogit. 184, 42. 476, 26. 942, 48. Eum cum filiis relegat, & eorum bone in fiscum redigit. 943, 14. V. *Godwinus*. Normannois, paucis exceptis, e Regno mittit. 944, 15. 2332, 20. Responsum ejus Haroldo Normanniam adeundi iterum petenti. 947, 12. Scotos subigit. 946, 23. & Wallenses. 945, 5. Exteri Principes scodus cum eo ineunt. 375, 47. 379, 50. Anglorum seux conditio, eo regnante. 375, 30. De ejus conversatione & moribus. 375, 66. Generosus simul fuit & sanctus. 372, 27. Quam simpliciter & leniter se gesserit erga turem thesauros ejus, eo inspiciente, furatum. 376, 47. In spiritu Regem Dacis in Angliam cum exercitu navigantium, videt submerstum. 378, 45. 94, 51. Videt, inter Missarum solennia, Dacos in Angliam navigaturos a poculis ad pognam procedere. 949, 41. 2330, 12. Sed hanc visionem alii Edwardo Seniori tribuunt. 2565, 3. Ch. istum corporaliter videt. 389, 7. 949, 38. Ejus de Haroldo & Tostino, filiis Godwini, vaticinium. 394, 9. 948, 16. 2333, 56. Ipsius etiam Godwini malitiam Deum alitum prædict. 894, 63. Quid ei de Septem dormientibus fuerit revelatum. 395, 31. 955, 4. 2337, 40. Monasterium in D. Petri honorem constructum eum reparare & curare jubet P. R. 382, 3. D. Petri cuidam Anachoretæ apparentis oraculo idem jubetur. 382, 27. Contrafactum (ut D. Petrus etiam in mandatis dederat) portando curat. 383, 41. A glandibus, & vermibus, & sterilitate formidum tacto liberat. 390, 29. Cacos sanat: unum, eadus; 392, 29. sex, aqua qua manus abluerat. 391, 4. 392, 7. 393, 27. Morbum regium primus curavit. 950, 9. Edgarum Adeling

Adeling successorem maxime cupit: 2338, 49. sed Willielmo Norho Regnum assignat, 945, 25. 957, 63. & Haroldum heredem eligit, 193, 35. cumq; regnaturum prœdicit, 2339, 2. Annulum D. Johanni Evangelistæ donat: 397, 36. 954, 1. Qui, annulo Regi renatis, ei obitus initare diem significat. 398, 20. 954, 14. Annulum istum Rex Abbari Westmonasteriensis inter reliquias attervandum tradit. 955, 5. & ad mortem parat. 398, 40. 954, 56. Febre corripitur. 398, 62. 954, 59. Ecclesia ejus dedicatur. 193, 21. 399, 5. Visio quam in extremis agens vidit de millerimo Angliæ statu post ejus mortem. 137, 16. 399, 27. 955, 18. 2338, 17. Parabola arboris ab radice decisæ: 400, 40. 955, 32. 2338, 30. ejusq; expositio una, 401, 4. & altera. 401, 13. Eam in Willielmo P. Henrici I impletam quidam existimant. 2381, 2. Reginam proceribus, Normannos Anglis, corpus sepulcræ, animam Deo commendans, obit. 38, 1. 193, 31. 402, 26. 479, 5. 955, 61. 2338, 37. Bjus exsequit. 402, 48. Post ejus mortem cuncta Regna commota. 396, 57. Ad ejus tumulum sanatur debilis; 403, 13 illuminantur cæci. 403, 21. 404, 1. Per ejus merita Haroldus de Norvegia triumphat. 404, 32. Wolfstanus Wigornensis Episcopus baculum deponere iussus, & nemini nisi Edwardo, qui tradiderat, dare volens, in ejus sepulchrale marmor ita fixit ut nemo eum elevare præterquam ipse Wolfstanus poterit. 405, 5. 977, 66. 2368, 36. Corpus ejus per multos annos incorruptum manet. 408, 7. Transferitur. 1059, 1. 2255. 2438, 44. Puella eum blasphemans, paralyti corripitur: 409, 46. ad ejus sepulchrum sanatur: 410, 2. Ibi febres quartanæ pelluntur: 410, 50. 412, 23. 413, 6 &c. Monachus triplici morbo laborans, sanatus redditur. 413, 50. Quæ monasterio S. Augustini donaverit: 1783, 67. 1784. Ejus charitas de istis donationibus. 2127, 59. 2128, 53. Charitas de terris & libertatibus Ecclesiæ Christi Cantuariæ concessit. 2224, 20 & 24 & 28. Ejus encomia. 366, 27. 369, 57. 370, 64. 391, 51. 957, 10. In sanctorum numerum adscribitur. 955, 67. Ejus filia. 956, 2. Leges communes antiquas renovat: 2338, 6. Quæ ideo leges S. Edwardi vocantur. 2338, 64. V. *Leges.*

Edwardus IV, seu I post conquestum, Rex Angliæ, 1931, 2. 2272. Natus, 24, 18. 2440, 17. Baptizatur. 2432, 29. 2440, 19. Pater ei Walliam, Cestriam, aliosq; honores concedit. 2435, 65. Alienoræ Hispani filiam ducit. 2444, 5. Eorum liberi. 2522, 39. Quam strenue pugnare in prælio Leventi. 2449, 66. Cur Londinenses odii habuerit. 2450, 10. Se in potestatem Comitis Lecestrensis tradit. 2437, 28. 2451, 6. Ex ejus manibus elabitur. 243, 33. 2458, 1. Ad Beverhamiam Lecestrensis copias fundit, & patrem liberat. 2453. Cruce insignitus, versus terram S. proficiscitur. 2455, 41. Tunecum venit. 2455, 49. Reges complures, quicquid inter tunc susceperant, naufragium patuntur, dum solius Edwardi naves incolumes durant. 2455, 2456. Agram venit. 2438, 28. 2457, 3. Nazaretham capit. 2457, 8. Apud Wakehove Saracenos fundit. 2457, 14. Proceres Cypri, quos Rex Hierosolymitanus frustra vocat, ad ejus rogatum continuo properant. 2457, 24. Amirandus, seu Dominus, Joppensis, qui sæpius ei scripserat se velle fieri Christianum, 2457, 40. tandem Affisium mittit, qui eum cultello venenato vulnerat. 2457, 49. Citharedo trahitur, quod scitarum, quem ipse cultello suo occiderat, tripode percussit. 2458, 1. Anglus ei, sed ægre, medetur. 2458, 15. Dum chirurgi vulnus tractant, uxor e conspectu amovetur. 2458, 37. Joppensis auditu eum convalescit, facinus abjurat. 2458, 46. Inducias decennales cum Paganis pactus, 2458, 56. redit. 2458, 63. Romæ a Papa excipitur. 2459, 1. Comes de Châlons, ei invidens, ad hastiludium eum provocat. 2459, 5. Comitem & suos non tam hastis quam gladiis superat. 2459, 20. Rex Franciæ eum honorifice suscipit. 2460, 3. In Angliam reversus, 2462, 62. coronatur. 2461, 14. Quomodo magnates quidam ejus coronationem ornant. 2461, 20. Lewlinum, Principem Walliæ, parere nolentem graviter mulctat: 2461, 15. nec finit ut uxorem ducat, ipso inconsulto. 2462, 25. Eum prostratum & veniam orantem erigit. 2462, 44. Statutum de mortuæ edit. 2462, 65. Lewlinus & David, Walliæ Reguli, ei molestias exhibent. 2463—2465. Lewlini caput ei offertur. 2463, 22. 2464, 62. Davidem suspendi & membrum discerpi jubet. 2463, 24. 2465, 17. Walliæ terras inter proceres suos distribuit: 2463, 17. & leges Angliæ Wallensibus imponit. 2463, 46. Walliæ magnates ei fidelitatem jurant. 2465, 27. Proditores in Vasconia ponit. 2465,

32 & 61. Reicius quidam, qui eo absente turbas in Anglia moverat, suspenditur. 2465, 43. Reversus, judices corruptos punit. 2466, 4. Judæos Angliæ exigit. 2462, 58. 2466, 18. Quanta a laicis ei conceditur. 2466, 23. Propositum expeditionem Hierosolymitanam suscipiendi ob thesauris exhaustos deponit. 2468, 10. Decima a clericis per aliquot annos concessa. 2468, 20. Filias quibus maritat. 2468, 26. Ejus uxor moritur. 2468, 29. Secretis post Alexandri III obitum de novo Rege creando disceptantibus, 2458, 59. Edwardus abiter litis constitutus, 2459, 7. 2470, 58. 2487, 32. Johanni de Balliolo Regnum adjudicat: 2469, 58. 2471, 38. 2472, 64. Qui ei homagium facit. 2459, 64. 2488, 6. Wallenses iterum bellum movent, 2502, 40. capto eorum Duce Madoco, reprimit: 2471, 35. 2472, 11. Sed prius fuerat ab his obiectus, & in angustias redactus. 2471, 60. Quindena ei datur. 1958, 55. Monasteria scrutatur, & pecuniis spoliatur. 2471, 47. Scotus & Gallus contra ipsum sedes ineunt. 2473, &c. 2477, 1. Scotus, literis missis, de injuriis ab eo illatis queritur, & se suosq; in libertatem vendicat. 2477, 30. 2488, 45. Scoti mandatis ejus parere reculant. 2472, 55. 2478, 24. 2488, 26. Multis injuriis lacellitus, 2579, 2488, 39. Twedam fluvium cum exercitu transiit: 2480, 9. Berwicum capit. 2480, 17. Scotos ad Dunbarum fundit: 2480, 30. Edinburgum, aliaq; loca ad deditionem cogit. 2481, 8. Rex Scotorum culpam scripto agnoscit, & se & Regnum ei dedit. 2481, 19. 2481, 12. Lipidem cui Reges Scotorum dum coronarentur insidere solebant, Londinum portari jubet. 2481, 61. Forma juramenti a magnatibus Scotorum ei præstari. 2482, 5. Robertus Brus ei homagium facit. 2482, 34. Novo sigillo & Prædictis constitutus, 2483, 5. & omisso exercitu, 2483, 32. e Scotia redit. 2483, 35. Roberto Brus de injuriis ab eo illatis apud P. R. conquesto, 2494, 15. literas ad P. R. scribit, in quibus jus suum, Scotorum injurias, & belli processum exponit. 2483—2489. Juber in Chronici inquisitionem fieri de dominio Anglorum in Scotos. 1962, 20. Rixa inter aliquot ex ejus navis & aliquot Normannos, 2495, 14. in prælium navale crescit, 2495, 50. ubi Anglis cedit victoria. 2495, 64. Gallo eum ob facta suorum in judicium vocante, 2496, 1. Edmundum fratrem in Galliam mittit. 2496, 22. Gallus Vasconiam dolo occupatam, 2496, 36. vi tenet. 2497, 3. Edwardus, ut eam recuperet, consilium & auxilium a suis proceribus postulat. 2497, 18. Nuntiis missis, fidem Gallo datam revocat. 2497, 31. Nuntii ejus incarceratione. 2497, 47. Exercitum in Vasconiam mittit. 2497, 49. Quid ibi gestum. 2498, &c. Ad Regem Almannum nuntium mittit de fœdere contra Gallum ineundo. 2500, 52. Monasteria & terræ publicæ nummis spoliatur. 2500, 66. & nam totius Angliæ possessoribus aufert. 2501, 10. Urinæq; sagum lepide excusat. 2501, 53. Oratio ejus ad clerum, de ulteriori ope ferenda. 2501, 22. Dux decimas suis offerentibus pene extrema minatur, ne medietatem bonorum dent. 2505, 2502, 2. A plebe quantum accepit. 1965, 38. 2502, 37. Maneris quoddam Augullinensibus ablaturus, a S. Mildreda in somnis corripitur, & ab inepto desistit. 1562, 32. Acerbis ejus ad Robertum Cantuariensem oratio. 2005, 20. Clericorum bona in siccum rediit, ipsosq; legis beneficio privat, quoniam subsidium ei negarant. 1965, 40. 2489, 26. 2491, 2492. Eodem die copiz ejus in Vasconia fuit. 2491, 45. Clericorum nonnulli favorem ejus gravi præfœderunt. 2492, 8 & 48. Plebem etiam exactionibus gravat. 2492, 61. Discordia inter ipsum & quosdam Comites oritur. 2493, 9. Papa literis & legatis missis, et pacem cum Gallo inire iussit. 2504, 26. Tractus ejus cum Legatis. 2505, 2506. Edmundum fratrem cum copiis in Vasconiam mittit. 2507, 38. Res ibi gestæ. 2508, &c. In Flandriam profecturus, Archiepiscopum Cantuariensem in gratiam recipit. 2510, 27. Blanditiis & exactionibus populum lenit. 2510, 58. Comites quidam rogant, ut populum gravare cederet, & Magnam chartam confirmet. 2511, 3. Articuli ab eis traditi. 2511, 18. 2513, 22. Quod responsum eis dedit. 2512, 17. In Flandriam venit. 2512, 28. Interim Comites isti Regis exactiones impediunt, & plebi suadent ut libertates suas vendicent. 2512, 31. Flandrensis, Gallo deserto, cum eo fœdus init. 2493, 34. Res ab eo in Flandria gestæ. 2512, 50. Scotis rebellantibus, 2513, &c. Comitem Warewic ad eos reprimendos mittit. 2515, 33. Sed is stulte & ignave se gerens, hostibus facilem victoriam præbet. 2515—2519. Scotis Norumbriam depredantibus, 2519—2522. Edwardus in

angustias redactus, M. chartam confirmat, aliq. nonnulla Baronibus & populo concedit. 1977, 23. 2523, 2524, 2528, 67. Subsidium ei a populo & clero concessum. 2524, 40. Scribit ad magnates ut cum exercitu in Scotiam properent: 2524, 53. Quo facto, 2525, 16. iterum ad eos scribit, ut ejus adventum prætolerent priusquam aliquid magni attentent. 2525, 39. Inducias biennales cum Gallo pacifiscitur. 2526, 11. Papa arbiter inter ipsos constituitur, decernit ut ipse Galli sororem, filius filiam ducat. 2527, 23. Conditiones pacis inter ipsum & R. Francie. 2528, 8. Margaretam Galli sororem ducit. 2493, 61. 2528, 23. Eorum filii. 2493, 63. 2528, 47. Scotos magna clade vincit. 2476, 37. 2527, 35. Regem Scotie Johannem, bello captum, & Regno exuunt, 2476, 25. Papæ rogatu dimittit. 2476, 29. Wilhelmum Waleys fugat. 2476, 34. Papæ objectiones contra ejus jus ad Regnum Scotie. 2529, 4. Gallus ei Vasconiam reddit. 2529, 60. Scotos læpius rebellantes domat. 2529, 55 & 64. Strivelini castrum ei redditur. 2530, 2. Robertum Brua, qui Regnum Scotie usurparat, fugat. 2494, 49. Inquisitores de Trailbais per Angliam mittit. 2494, 46. Petrum de Gaviston Angliæ exigit. 2494, 36. Litteræ ejus de Abbacia S. Augustini. 1938, 52. 1939, 8. 1941, 14. 1943, 53. 1949, 48. 1950, 50. 1963, 51. 1978, 60. 2004, 24. 2006, 27. Ejus statuta contra Religiosorum acquisitiones. 1961, 35. Moritur. 2007, 63. 2495, 13. 2530, 55. Ejus mores Roberto Cantuariensi in somnis revelantur. 2530, 61.

Edwardus V, seu II post conquestum, R. Angliæ, apud Carnarvan nascitur. 2465, 25. Filius Principis Walliæ, & Comes Cestrie. 1977, 26. 2494, 6. Coronatur. 2007, 64. 2278, 2532, 3. Isabellam Galli filiam desponsat. 2527, 21. 2530, 51. 2531, 2. Ferrum de Gaviston, quem jussu patris abjuraverat, 2532, 26. de exilio revocat. 2530, 65. Proceres ei fidelitatem jurant. 2531, 46. Ejus character. 2531, 65. Contra deotos itpe infelicitet pugnat. 2533, 20 & 44. 2542, 21 & 40. Scotos Hiberniam invadentes ejus copæ procurrunt. 2534, 29. Pax inter ipsum & Thomam Lancastrensem, Cardinalem intervenit, componi videtur. 2534, 53. Spenserios, malorum consiliorum autores, contra votum procerum solet: 2538, 65. eoque a Baronibus proscriptos 2539, 5. revocat. 2539, 50. Lancastrensem, & plerique alius factionis principes, bello captos, interfici jubet. 2540, 2541. Gallus cum eo discordat, ob homagium negatum. 2543, 22 & 34. Multos nobiles in Vasconiam mittit. 2543, 37. Edwardo F. Ducatum Vasconie concedit. 2543, 26 & 61. Uxorem & filium in Franciam mittit: 2543, 21 & 57. eos tanquam proditores proscrit. 2543, 31. Regina re versa cum eum exercitum prosequitur. 2544. 2545, 12. Capitur, & in custodiam datur. 2545, 31. 2546, 31. Crimina ei obiecta. 2765, 90. Corona & sceptro privatur. 2549, 55. dolet quod seductoribus fidem adhibuisset, 2550, 30. filium vero post se regnaturum gaudet. 2550, 24. A castro Kenelworthensi ad Berklerenic transferitur: 2551, 5. 2556, 51. ubi veru ignito confossus, moritur. 2551, 8. 2552, 32. An Sanctis accensendus sit, necne, varie inter vulgus discipatur. 2552, 10. Sepellitur. 2553, 31. Ejus liberi. 2553, 36. Mortimerus Reginam ab eo alienarat. 2557, 58. V. *Isabella*. Chartæ ejus Angliæ concessæ. 2011, 96. 2015, 2. 2026, 10. 2031, 16. 2036, 39. 2103, 4.

Edwardus VI, seu III post conquestum, seu Ed. de Windesore nascitur. 2533, 23. In militarem ordinem adsciscitur. 2550, 4. Pare superflue, dignum R. & coronatur. 2039, 27. 2280, 2550, 29 & 48. Scotos cum eo de pace tractare nolentes, 2551, 41. bello aggredi parat: 2551, 61. sed ejus conatus suorum proditiis frustratur. 2551, 65. Philippam Ducis Hannonii filiam desponsat. 2552, 47. Laici vicissimam, clerici decimam ei concedunt. 2552, 53. Pacem cum Scotis init. 2552, 59. Homagium Gallo facit: 2555, 6. Ejus insidias evadit. 2555, 9. Reginam matrem multat: 2556, 18. Mortimerum autem extremo supplicio afficit. 2558, 37. Scotos magna clade proflernit. 2559, 9 & 19. 2563, 47. Nomina principum Scotorum qui in eo prælio cæsi capique. 2563, 2564. Magnam Scotie partem devastat. 2559, 36. 2562, 47. Isabella filia ei nascitur. 2560, 17. Iterum Scotiam adit. 2565, 30 & 66. Hannonius ei galeam mittit. 2566, 7. Scotis in ejus verba jurantibus quæ concesserit. 2566, 34. Gallus cum a negotio Scotico distrahere conatur. 2567, 48. Quod responsum ei dederit. 2567, 62. Scoti fidem ei datam violant. 2567, 32. 2568, 23. Eorum certam partem munit, partem vastat. 2568, 27. Tributum ei ab Anglis concessum. 2568, 48. 2569, 21. 2571, 32. 2576, 30. Novos honores erexit. 2568, 53. Vasconia a Gallo occupata. 2569,

2. 2570, 3. *Regni Francie* titulum assumentis Edwardus, 2078, 12. Francie insignia suis immiscet. 2569, 13. Franciam hostiliter ingreditur. 2569, 14. Navali prælio Gal- lum superat. 2569, 28. Lanam per totam Angliam capit. 2570, 10. 2571, 35. 2592, 43. 2595, 30. Duobrense castrum frustra ab ejus copis obsidetur. 2570, 27. Pecuniam & apparatus bellicum a Gallo ad Scotos missum intercept. 2570, 31. Alienigenas bonis & terris exuit. 2570, 39. Legatus P. Romanus respondet. 2570, 53. Frumentum, avenas, lardum, &c. exigit. 2570, 66. 2585, 39. In Flan- diam transiit. 2571, 18. Ab Imp. solenniter excipitur. 2571, 53. & vicarius Imperii constituitur. 2571, 9. Omnes citra Coloniæ in belli locum adsciscit. 2571, 22. Pacem ab eo oblatam, 2571, 8. Gallus respuit. 2572, 61. Franciam cum exercitu intrat. 2573, 56. Portus & naves Normanno- rum classiarum ejus incendunt. 2574, 1. Coronam Francie quo jure vendicant. 2574, 10. Franciam ferro & igne vastat. 2574, 22. Gallus cum ad prælium provocat. 2574, 64. Gallo appropinquat. 2575, 12. Gallo festinanter re- gressus, 2575, 54. Edwardus in Flandriam redit. 2576, 16. Flandrenses ei homagium faciunt. 2576, 23. In Angliam redit. 2576, 27. Gallus magna classe parata, ei rediunt in Flandriam intercludere conatur. 2577, 7. Comes cujus custodiam Flandriam commiserat, a Gallo caput. 2577, 25. Classem Francorum superat. 2577, 40. Tornacum obsidet. 2578, 21. Inducias cum Gallo facit. 2578, 41. In Scotiam transiens, 2580, 51. cum Scotis etiam inducias pacifiscitur. 2580, 59. Torneamenta ibi exercentur. 2580, 55 & 61. Walterus Moun ab eo contra Gallum missus, fortiter & te- lictet pugnat. 2581, 8. Comes nonnullos in Franciam mittit: 2581, 55. Eorum successus. 2582, 1. In Britanniam transit. 2582, 25. Oppida capit. 2582, 40. Inducias tri- ennium concedit. 2583, 2. In mari periculatur. 2583, 10. Legem statuit, ne proventus Ecclesiarum in Angliæ ad Papæ beneficentiam transportentur: 2583, 40. Papa con- trarium jubet. 2584, 60. Henricum Comitem Derbyensem in Vasconiam mittit. 2585, 13. Ipse in Normanniam tra- jicit. 2585, 41. Cadomum alioque loca capit. 2585, 54. Flandrenses ei auxiliatur. 2586, 36. Ad Cressiacum præ- lio commissio, insignem de Francis vicariam reportat. 2587, 51. Caletum oppugnat. 2588, 44. V. *Caletum*. Inter- im Scoti Angliam invadentes profligantur. 2589, 55. Compiures Regis Francie naves capit. 2593, 4. Ignis ejus castra depopulat. 2595, 59. Imperatoriam dignitatem ei oblatam, 2596, 41 & 65. respuit. 2597, 12. Johanna ejus filia Hispani filio nubat. 2596, 55. Quod responsum Scotis dederit Regem suum redimere volentibus. 2597, 16. Tho- mas de Windesore ei nascitur. 2597, 42. Papa rogat ne Romam proficisci cupientibus transiunt intercludat: 2601, 31. Regis responsum. 2601, 40. Classem Hispanicam, quæ Anglos infestaverat, devincit. 2602, 7. Arx Guina capi- tur. 2602, 45. 2603, 27. Proceres quidam in Scotiam, alios in Vasconiam, alios in Franciam mittit. 2606, 52. Ejus Legatus cum Legatis Regis Francie de pace tractant. 2607, 47. Thomas de Woodstock ei nascitur. 2608, 32. Franciam cum magno apparatu bellico adit. 2608, 62. Gal- lus eo adventante recedit. 2608, 49. Audito Scotos Ber- wicum cepisse, ad Novum-castrum venit. 2610, 64. Ber- wicum ei redditur. 2612, 17. Scotis perfide se gerentibus, terram eorum vastat. 2612, 25. Tres Cardinales missi ad componendam pacem inter ipsum & Gallum. 2615, 44. Scotis inducias in decennium dat. 2617, 42. Papa tributum ab eo petens, repulsam accipit. 2617, 53. Solennia tornea- menta instituit. 2617, 64. Concordium cum Gallo init. 2618, 19. 2619, 19. Ipsum per huius reum adhuc in custo- dia detinet. 2619, 24. Quantum terrorem ejus victorie Gallus incusserint. 2618, 30. 2619, 34. Anglis apud Fran- cos & Flandrenses male tractatis, ipse alienigenas ex Anglia ejicit. 2620, 50. Franci Angliam invadentes repelluntur. 2621, 61. Inducias triennales ab eo emittit Burgundus. 2623, 37. Loca Paulus vicina vastat. 2623, 43. Suburbia Parisio- rum incendit. 2623, 55. Magna pars exercitus ei tempestate perit. 2624, 13. Impedimenta sua comburit. 2624, 27. Forma pacti inter ipsum & Regem Francie. 2624, 61. Re- gi Cypri ad eum veniens munera largitur. 2627, 3. Reges Scotie & Francie ad eum veniunt, ut de lytris suis cum eo transigant. 2627, 10. Quinquagesimum ætatis annum, jubilei more, celebrat, culpas condonans, &c. 2627, 25. Johannes Rex Francie mortuus delicta sua soterit, & veniam ab eo petit. 2628, 2. V. *Jo- hannes de Valois*. Isabellam filiam nuprum dat. 2628, 46. Quam scilicet ejus copæ in Francia peragravit. 2628, 33 & 38

58. Edwardum & Johannem filios suos ad opem Hispano ferendam mittit. 2618,64. Ejus literæ & chartæ de Abbatia S. Augustini. 2053,28. 2120,26. 2072,26. 2082,32. 2083,62. 2087,32. 2151,52. Regum chartas Augustinensibus concessas inipicit & confirmat. 2123—2138. Ejus literæ de remissione iocoris Justiciariorum in Cantia. 2148,7. Ejus mora. 2152,62. 2619,62. Ejus character. 2630,10.
- Edwardus, R. Edwardi III. F. nascitur. 2558,64. Fit Dux Cornubiæ & Comes Cestriz. 2076,29. 2568,53. Franciam deprædatur. 2595,26. Multum pecunie in Comitatu Cestriz corrumpit. 2606,37. In Valconiam mittitur. 2608,46. Vascones ei se dedunt. 2608,50. Galliz oppida capit. 2611,12. In agro Pictonensi inclytam de Gallis victoriam reportat. 2613. Quomodo acies utriusque fuerint ordinatæ. 2613,8. Prælium committitur. 2613,20. Rex Franciæ, cum filio, & molus magnatibus capit. 2613,46. Nomina Ducum occisorum. 2614,25. Edwardi uxor. 2616,19. In Vasconiam iterum trahitur. 2626,52. Ejus auxilio Petrus, R. Castellonensis, Regno restituitur. 2628,64. Ejus character. 2630,2. Res præclare gestæ. 2630,14. Mortis & sepultura. 2630,37.
- Edwardus relegatus, Edmundi *ham-fide* F. in Hungaria educatur. 907,47. Ejus uxor & posteritas. 907,55. 2317,55. 2333,39. Cum conjuge & liberis in Angliam venit. 945,12. Moritur. 945,16. 2333,37.
- Edwinus, Adelstani frater. V. *Adelstani*.
- Edwinus, Comes Merciorum. 163,64. 420,42. Rebella. 469,34. Ab Haraldo Norrageno vincitur. 2339,48. W. Conquistatori manus dat. 2343,8. A suis in Scotia occiditur. 203,22. 969,39. 2347,35.
- Edwinus, R. Northumbriæ potens & inclytus. 91,10. 780,51. Edelburgam in uxorem petit. 1687,21. Quod responsum tulerit. 1687,26. Eam ducit. 780,59. 1634,24. Chichelinus scitatum ad eum interficiendum mittit. 780,63. Mure a morte liberatur. 375,9. Ejus votum. 781,8. Pontifex R. ipsi & conjugi literas & munera mittit. 781,17. Oraculum ei revelatum, dum adhuc privatus & profugus in Orientali Anglia delinqueret. 72,22. 781,34. Ejus filia baptizatur. 781,10. 1634,25. Chichelinum superat. 1634,28. Ad fidem mure convertitur. 740,24. 782,3. Baptizatur. 77,54. 438,10. 782,29. 1634,31. 2230. Ecclesiam cathedrali Eboraci constituit. 782,33. 1634,31. Honorii P.R. ad eum literæ. 783,1. In acie cadit. 438,28. 784,21. 1689,11. Ejus caput in Ecclesia Eboracensi sepelitur. 784,39. Paulinus cum ejus uxore & liberis & thesauris in Cantiam fugit. 784,56. 1689,18.
- Edwius, vel Edwinus, R. Angliæ. 26,53. 135,20. 455,34. 2344. Coronatur & fornicatur uno & eodem die. 862,64. Dunstanus eum ob adulterium reprehendens. 358,62. in exilium mittitur. 863,3. Northumbri & Mercii, eo pulso, Edgarum fratrem eligunt. 863,8. 2312,44. Maxima Regni parte exiit. 358,2. Retipsen. 359,4. Dunstani precibus anima ejus a demonibus liberatur. 359,8. 863,18.
- Edwoldus, S. Edmundi frater, eremita. 807,25.
- Eelfricus, vel Alficus, vel Aluricus, Præpositus Wintoniensis, fit Archiep. Eboracensis. 79,40. 177,58. 474,42. 936,67. Johannis Beverlacenſis reliquias in predolâ capſa condit. 1700,24. Beverlacenſe collegium terris locupletat. 1700,31. Moritur. 943,39.
- Egbertus, Archiep. Eboracensis. 11,44. 72,41. Primus post Paulinum pallium suscepit. 1697,1. Moritur. 106,38.
- Egbertus, Episc. Dunelmensis. 13,6. 119,19. 768,42.
- Egbertus, Episc. Orient. Anglorum. 774,56.
- Egbertus quidam monachos in Hii insula reformat. 773,49.
- Egbertus, R. Northumbriæ. V. *Edbertus*.
- Egbertus, R. Northumbriæ a Dacis constitutus. 14,40. 142,33. 1698,40. Expellitur. 14,50. 79,18. 145,13. 1698,45. Moritur. 145,22. 1698,48.
- Egbertus, R. Northumbriæ, II, vel potius III. 145,53.
- Egbertus, vel Egbrichus, vel Eobricus, vel Ethelbrichus, F. Ailmundi, Britanni suorum metuens, in Franciam fugit. 101,54. Revocatus, Rex Occidentalium Saxonum coronatur. 118,8. 445,63. 770,64. 801,62. 2238. Reges Merciorum vincit. 778,34 &c. Universam Angliam sibi subjicit. 119,5. 351,46. 802,1. Sepelitur Wintoniz. 802,5. Regis Angliæ titulum sibi primus assumpsit, & posteris reliquit. 449,31. 2238. Posteris ejus & successoribus. 119,9.
- Egbertus, vel Egbertus, vel Hegbertus, vel Ethelbertus, vel
- Vigbertus, R. Cambriz. 293,55. 740,49. 741,22. 2232. Nepotes suos occidit. V. *Finnodas & Ethelbertus*. Securus illud quomodo expiaverit. 196,45. 2128,19.
- Egelfredus, vel Ethelredus, R. Alfredu filia Ethelredi conjux. 512,25. Puerperii dolores semel experta, a viri complexu postea temper abstinuit. 812,28. Erat Merciorum Domina. 252,69. Rex a pluribus appellatur. 356,24. 834,58. Arces complures & urbes ædificat. 153. 356,18. 833,25. Henrici Huntingdoniensis de ea carmen. 834,64.
- Egelmarus, Episcopus Orient. Anglorum. 201,63. 473,21.
- Egelnothus, V. *Agilnothus*.
- Egelfredus, vel Ethelredus, vel Arthelredus, Edgar F. Bastardus vocatus. 2314,27. Dum baptizabatur, in lacum fontem misit, quod infantum omen. 867,17. 2314,24. Cur candelas cereas oderit. 874,41. 2314,45. Fit Rex Angliæ. 2315,32. 167,62. 362,46. 455,66. 2244. Quomodo Regnum administravit. 2314,21. Urbem Rosensem obsidet. 873,34. 1647,53. auro accepto, recedit. 2314,6. Dunstanus infortunia ei evenitura prædicit. 172,61. 466,19. 877,8. 878,47. 1647,49. 2314,26 & 39 & 62. A Dacis perpetuo vexatur. 161, &c. 877. 893. Magnates quamplurimi ab eo deficiunt. 880,16. Dacos in Cumbria vincit. 882,64. Moniam insulam vâstat. 883,2. Tributum Dacis pendit. 461,44. Ducit Emmam Ricardi II Ducis Normanniæ filiam. 461,50. 883,54. 2315,38. Dacos omnes in die S. Bricii clam occidi jubet. 461,57. 885,6. 2315,42. Quam infeliter omnia ei cesserint. 2315,21. Navium ingentem copiam parat. 166,41. 887,19. quantum magnam partem Wolnodus exul comburit. 887,30. Pacem cum Dacis init. 891,20. Omnibus pene se Suano dedendibus, ipse cum suis in Normanniam aufugit. 170,24. 465,32. 892,6. Redux a suis honorifice excipitur. 171,25. 466,5. 892,42. 2315,49. Canutus fugat. 892,53. 2315,55. Sandwicum & Estreiam Ecclesiæ Christi Cant. donat. 2222,60. Sacrilegos æternis suppliciis devotet. 2222,51. Ejus mors. 893,39. 2315,57. Leges. 893—903. Uxores, & liberi. 164,61. 361,60. 877,15. 2314. Ejus F. Althredus indignissime tractatur. 179,36. V. *Alfredus*, *Egfredus* F.
- Egelricus, vel Algericus, Episc. Dunelmensis. 34,14. 182,8. Thesauros Ecclesiæ aufert. 34,39. Ab Episcopo ad monasterium secedit. 948,55. Moritur. 34,56.
- Egellinus, Abbas S. Augustini. 1785,43. Mitæ & sandaliorum honorem a P. R. obtinet. 1785,45. sed mitram gestare non aude. 2248. Hujus & Segandi Archiepiscopi opera Conquistator circumventus Cantiz libertatem inactas permittit. 1786. In Daciam fugit. 1785,56. 1787,30. Clavem ferrii, ubi corpus Mildredæ reponitur, deotando remittit. 1911,35.
- Egelwinus, Episc. Dunelmensis. 34,47. 189,17. 303,24. 484,37. 948,59. Sacrilegi poenas luit. 41,47. Episcopatui amisso, ipse exulat. 202,11. Abingoniæ ob rebellionem incarceratus, ibi spontanea fame moritur. 1706,13. 2347,40.
- Egelwoldus, R. Angliæ. 2320,32. Ejus filia Goldisburga Dacomib. 2320,38. Inde Canutus, ab ea oriundus, jus ad Regnum Angliæ vendicat. 2320,30. V. *Ethelwoldus*, *Edwards* *Scotus* fr.
- Egeneshamensis Abbas: *Robertus*.
- Egetippus. 431,27.
- Egfredus, R. Cambriz. 742,36. Vocatur (ni fallor) Eadbertus, 1772,64. 2234. & Eadbrith, cognomento *Eating*. 2209,17. Charta ejus de terris Ecclesiæ Christi Cant. concessa. 2209,16. Charta de vicigali donato Abbati Raculfensi. 2211,11. Moritur. 1773,27.
- Egfrida, filia Alduni Dunelmensis, nubt Ulfredo, 79,60. postea Kilverto. 80,32. Fit sanctimonialis. 80,45. Ejus posteritas. 80,33. 81,23. 82,24.
- Egfridus, R. Merciz. 752,23. 754,18. 776,43. Vocatur Egeseth. 224,2.
- Egfridus, R. Northumbriæ. 68,27. 91,19. 294,19. 440,49. 441,29. 788,54. 789,22. 790,32. Ejus uxor. V. *Ethelreda*. Hiberniam vâstat. 793,33. Wiltidum prælium expellit. 294,35. 792,62. Pictis contra S. Cuthberti monita bellum inferens, occiditur. 295,43. 793,44.
- Eggiva, Abbatissa Leonensis, a Suano compressa. 183,34. 939,36.
- Egnoce, R. Orient. Anglorum. 747,6.
- Egredus, Episc. Dunelmensis. 13,18. 119,22.
- Egwinus, Episc. Wicciorum. 441,27.
- Egwinus, *Quatuor*, caput, ad Ethelberti tumulum curatur. 753,39.

Egwinus, vel Eswinus, R. Occident. Saxonum. 439, 11. 756, 50.
 Eirenarcha quomodo eligendi. 1719, 61. Sessiones ab iis quater in anno habendæ. 2732, 55.
 Eiricus, R. Northumbriæ. 204, 1.
 Eldredus, Abbas S. Albani. 446, 7.
 Electio Episcopi. V. *Decem*. Episcopi & Abbates unde & quomodo eligendi. 1639, 47. 1767, 1. Absq; consensu Archiepiscopi, non eligendi. 2208, 60. Scrupulose quæstiones de modo electionis, de persona electi, &c. 2185, 20.
 Electores Imperii qui, & quo tempore constituuntur. 878, 6.
 Eleemosyna cui non danda. 2658, 18 & 31. 1661, 12. Navis quibuscumque eleemosynam pauperi negantibus, quicquid in navi erat manducabile, in lapides vertitur. 437, 16.
 Eleutherius, P.R. 1686, 63.
 Eleutherius, vel Leutherius, Gewisiorum, vel Wintoniensis, Episcopus. 756, 44. 1638, 22.
 Elfeus, Abbas Bathoniensis, postea Episcopus Wintoniensis, postremo Archiepiscopus Cantuariensis. 161, 40. 462, 25. 838, 64. 877, 66. 2315, 13. Ejus natales, mores, pietas, liberalitas, res gestæ. 1648, 43. Videri duos demones monachum torquentes. 886, 5. Andreæ Apostoli monitis fuit Episcopus Winton. 886, 13. 1647, 14. 1648, 60. Quam auster corpus suum perdomuerit. 886, 21. Ad Cantuariensem sedem transfertur. 166, 1. 185, 60. 886, 27. 1649, 7. 2245. Ecclesiæ suæ quæ adquisierit. 2223, 7. Quid vico acciderit qui eum Romam venientem ipsiaverat. 886, 33. Romæ exsiliens, Wintoniensis Episcopi mortem sensit & debet. 886, 32. Daci, Cantuana capta, eum immantur tradant. 889, 4. 1649, 61. Ob quod flagitium peste correpti, ipsius precibus liberantur. 889, 28. 1650, 9. Pro via sua & libertate pretium dari non vult. 889, 45. 1650, 22. A diabolo & carcere educitur Angelus Dei eum revocat. 889, 62. Dunitanus, sanctorum choro stipatus, eriparet, spem & animos addens. 890, 20. Lapidibus & bovis ossibus obrutus, & tandem securi percussus, moritur. 169, 11. 464, 62. 890, 39. 1650, 30. Remus terræ impactus, ad testandam ejus sanctitatem, frondescit. 890, 60. Quo viso, multi & Dacis convertuntur. 891, 7. Ecclesiæ edificatur ubi remus fronduit. 891, 6. Ejus corpus Londini, in Ecclesiâ D. Pauli, sepulcrum, 891, 12. postea Cantuariam transfertur. 468, 4. 891, 18. 909, 1. 1651, 10. In corruptum reperitur. 2251. Anselmo adscribendum, quod ejus memoria celebratur. 1657, 39.
 Elfeus Calvus, Episcopus Wintoniensis. 155, 5. 2219, 18. Prophetico spiritu erat præditus. 838, 65.
 Elfeus, Comes Domaniæ. 177, 12.
 Elferus, Dux Merciorum. 162, 24.
 Elfgita, Edgari mater, filii visionem interpretatur. 136, 20.
 Elfgiva. V. *Emma*.
 Elthunus, Episcopus. 2219, 49.
 Elsteda, vel Elfrida, Abbatisa Sirenehalensis. 772, 13. 1692, 53.
 Elsteda. V. *Egelfeda*.
 Elstredus, Abbas S. Augustini. 1779, 52. 2244.
 Elstredus, presbyter, Sanctorum reliquias colligit, & Dunelmum comportat. 32, 28.
 Elfredus, R. V. *Alfredus*.
 Elfredus, Rex Merciorum ultimus. 779, 4.
 Elricus, Abbas S. Albani. 446, 6.
 Elfricus, Archiepiscopus. V. *Alfricus*.
 Elfricus, Episcopus. 2221, 25.
 Elfrida. V. *Elfrida*.
 Elfridus, Abbas S. Albani. 446, 5.
 Elsticus, vel Ailsi, Episcopus Dunelmensis. 16, 50. 156, 20.
 Elstunus, vel Elsinus, cognomento *Lippe*, Episcopus Wintoniensis. 156, 49. Fuit Archiepiscopus Cantuariensis. 157, 41. 456, 55. 2243. Odoni prædecessori convitiatus, Alpibus frigidibus congelat. 456, 57. 864, 5. 1645, 31.
 Elstunus, Abbas Glauconensis. 159, 6.
 Elswald. V. *Alfwoldus*.
 Elswinus, Episcopus. V. *Alfwinus*.
 Elswoldus, R. Northumbriæ. V. *Alfwoldus*.
 Elias. V. *Enoch*.
 Eli, insula, a Conqueratore obsidetur. 469, 42. Domus belli ibi constructa. 469, 45. Monasterium virginum ibi fundatur. 790, 61. ¶ Abbatisæ: *Etheldreda*; *Etheldreda*, Regina; *Seaburga*, Regina. Virginibus occisis, primo clerici, postea monachi illic collocantur. 368, 34. Ibi se fore sepeliendum mire prælegit Wolstanus Eboracensis. 467, 60. ¶ Abba-

tes: *Brithnotus*; *Leofricus*; *Ricardus*. ¶ Prior: *Salem*.
 Abbatisa fuit sedes Episcopalis. 232, 32. 501, 55. 1669, 18. 2251. Olim erat pars Lincolnensis diocesis. 800, 66. Episcopi Lincolnensis consensu non gratis obtineant. 800, 3, 57. 2377, 66. ¶ Episcopi: *Horvatus*; *Negillus*; *Gaufridus*; *Willelmus de Longo-campo*; *Eustachius*; *Willelmus de Lude*; *Johannes Hotham*; *Thomas de Lyle*; *Simon Langham*; *Thomas Arundell*.
 Ella, R. Australium Saxonum. 798, 17.
 Ella, R. Northumbriæ. 24, 12. 123, 21. 798, 9. De venacionis successu gloriosus. 803, 52. mox a Dacis in prælio interficitur. 14, 34. 123, 26. 142, 30. 803, 66. 1698, 33.
 Ella, vel Alla, R. Northumbriæ. 779, 21. Gregorii M. ad ejus nomen allusio. 726, 43. 779, 40.
 Elmerus, Prior S. Trinitatis. 1342, 33. 1664, 50.
 Elmerus, V. *Almarus*.
 Elmesford, eleemosynæ pecunia. 858, 65.
 Elmham. V. *Orientalium Anglorum Episcopi*.
 Elnodus, Episcopus Menevensis. 461, 8.
 Elstanus, Prior S. Augustini, Episcopus Wintonensem recusat. 1783, 32. 1909, 7. Fuit Abbas S. Augustini. 1783, 38. 2246. A Canuto R. obtinet licentiam corpus S. Mildredæ transferendi. 1909, 1910. Revelatione ad id petendum animatur. 1909, 16. Sepulcrum virginis, quod instrumentis non poterat, votis aperit. 1910, 17.
 Elvington. 1886, 15.
 Elwredus, Episcopus Sherbornensis. 2221, 35.
 Eluricus, Abbas S. Albani. 446, 8.
 Elwordus. V. *Alfwoldus*.
 Embaldus. V. *Manbaldus*.
 Emendum nihil absq; testibus. 835, 56. 843, 16. 844, 43. 848, 4. 860, 9. 894, 48. 897, 8. 915, 6.
 Emma, Saxonicæ *Elfgiva*, 461, 50. Egfredi R. uxor. 164, 59. 362, 58. 877, 21. 883, 54. 2315, 39. Vocatur *Elfgiva* Ymma. 222, 13. & *Elma* Ymma. 1214, 66. Coronatur. 885, 1. Canuto nubis. 374, 55. 906, 59. Ignitos vomeres illa transiit. V. *Edwardus Confessor*. Opes quas Canutus ei reliquerat, Haroldus aufert. 472, 34. Ex Angliapulsa, a Comitibus Flandrensis inspicitur. 473, 5. V. *Hardicannus*. Quæ Ecclesiæ Christi Cant. dedit. 2222, 12. Moritur. 943, 44.
 Engeshamense monasterium fundatur. 1364, 56.
 Enoch & Elias Antichristi præstolantur adventum. 351, 21.
 Eormenburge, vel Eimenburge, genealogia. 1906, 18. Et tantum terræ conceditur quantum cervæ uno die pergraret. 89, 50. 1906, 45. 2228, 19. Monasterium fundatur in insula Thanet, ejus fuit Abbatisa. 90, 13. Vocatur *Eabba*. 1770, 53. & *Dempena*. 1906, 22. & *Domneva*. 2228, 20.
 Eveshamenses. V. *Eveshamenses*.
 Epiphaniæ festum, triplici jucunditate solenne. 422, 35.
 Episcopales sedes ad urbes celebriores transferantur. 975, 58. 1654, 35. 2351, 16.
 Episcopatum valor. V. *Canuariensis Archiepiscopus*. Episcoporum, Abbatum, &c. vacantium redditus ad fiscum pertinent. 1387, 65. Episcopatus quam facie contulerit Henricus III, Imp. 470, 18, &c.
 Episcopi, nisi canonice electi, haud consecrandi. 248, 42. V. *Consecrationes*. Qualiter Episcopus in Britannia constituere debeat, Gregorius M. Augustino insinuat. 436, 33. Ab Episcopatu arcendi qui non sunt nati e legitimo matrimonio. 380, 18. 706, 53. 1448, 49. Episcopus non eligendus qui trigessimum annum nondum egerit. 1448, 59. Episcopi, unde & a quibus eligendi. 1639, 47. Episcopi Angliæ a personis evocatis in alio regno eliguntur. 554, 57. De eligendo Episcopo. 1388, 1. Episcoporum officium est, curare ut iustitia & pax floreat; 845, 7. iudiciis secularibus interesse, 845, 36. imo, ubi de diminutione membrorum vel capite iudicatur; 1387, 57. mensuras & pondera servare, ad quæ reliqua omnia per diocesim exequuntur; 845, 46. verbum prædicare; 2658, 21. doctrina & moribus plebi præluere; 1751, 30. in opere Evangelii perseverare; 1750, 32. curare ne penuria pastorum grex dispergatur. 1752, 1. Gratis debent ecclesias consecrare; 2661, 30. gratis ordinare; V. *Ordines*. Et in sedibus suis presbyteros gratis collocare. 1449, 43. Episcopus qui ordinat quæquam sine titulo, ei necessaria ministrare tenetur. 1449, 35. Ad Episcopos solos pertinet ecclesiasticarum rerum dispensatio. 128, 45. 249, 5. 253, 38. Vide statuta Clarendonæ. 1383, &c. Ab Episcopi proprii iudicio nemo de ecclesia

- clera sua efficiendus. 253, 66. Episcopus alterius parochianum nec ordinare nec iudicare presumat. 254, 3. 327, 56. 1430, 25. Absq; precepto Episcopi ecclesia a nemine construenda. 248, 17. Episcopi a paria potestate liberantur. 140, 37. & a jurisdictione coepiscopi. 140, 40. Regno excentes, se potestate non eximunt. 540, 14. Abiq; Regis licentia non licet in Regno exire. 1385, 65. Novos census, vel majores, Ecclesiis non debent imponere; 1449, 64. nec procuracionibus vel exactionibus clericos suos gravare. 1455, 59. Quae pompa illis permittitur, cum parochias visitant. 1456, 4. Pecuniam pro peccatis non debent accipere; 1660, 5. nec predicationem verbi impedire. 1661, 6. Utum liceat diacono vel presbytero predicare absque licentia Episcopi. 1650, 57. 1661, 4. Secularibus negotiis non debent se immiscere. 652, 40. 1401, 59. Episcopus Coventrensis suspenditur quod Vicecomitatus curam susceperat. 652, 51. Monachi aiunt Episcopos Regis favorem quaerere magis quam Dei. 1471, 46. 1658, 53. Templarii & Hospitalarii quam fuerint in molesti. 1454. Episcopi prelati a saeculo & avaritia quam alieni. 789, 13 & 43. 1636, 51. 1638, 11. Posterioris aevi, quales. 2332, 35. Eorum indulgentia taxatur. 360 40. 361, 2. Episcopalis benedictio & maledictio quam efficax. 489, 52. 877, 56. 953, 46. 985, 33. 1026, 61. 1029, 56. 1722, 20. Quanta reverentia Episcopis exhibuerit Constantinus M. 352, 63. Episcopi solenne, clausulam istam, *Salvo ordine suo*, sacramento fidelitatis opponere. 569, 1. 580, 25. 1385, 1. Quo ordine considerare debeant Episcopi Angliae. 1654, 23. 2351, 15. ¶ Episcopi quorum sedes ignoto: *Benedictus*; *Cosmundus*; *Cynelintus*; *Eadchardus*; *Elfricus*; *Elfricus*; *Ethelgarus*; *Northbertus*; *Northbertus*; *Northbertus*; *Northbertus*. Episcoporum nomina qui Bedae temporibus vixerint. 98, 60 &c. Episcoporum post degradationem restitutorum catalogus. 528, 40. Episcopi, summi iustitarii facti. 606, 7. 678, 40. 681, 21. 1414, 29. Episcoporum catalogus qui sedes mutarunt. 193, 44. Episcopi septem in uno die consecrati. 230, 61. 453, 7. 812, 57. 1711, 11. V. *Anselmus*. Episcopi duo mixti in aere visi, & certius absque mixta. 1535, 2.
- Equae iniquitate, non equo, pontificibus idololatriae olim permittum.** 781, 23.
- Equi ultra mare non sunt mittendi.** 843, 48.
- Exen, insula cervi.** 772, 11.
- Excomberrus, vel Excomberrus, R. Cantuar.** 85, 17. 740, 38. 2230. Idola destruxit. 438, 54. 740, 60. 1769, 12. & quadragesimale jejuniis iniunxit. 1769, 25. Ejus uxor, & liberi. 740, 42. 1908, 20. Mort. 1769, 24.
- Exenwaldus, vel Exenwaldus, Episc. Londinensis.** 440, 41. 745, 3. 774, 17. 792, 57. 1638, 36.
- Exwinus, R. Orientalium Saxonum.** 743, 16.
- Ermenburga. V. *Ermenburga*.**
- Ermenilda, Regina Merciorum.** 772, 44. Monasterium Eboracense ingreditur. 773, 8. Ejus genealogia. 1908, 20. 1908, 20.
- Ermenigildus, quoniam Arianorum communionem vitaret, seculi a patre occiditur.** 566, 48.
- Ernaldus, Magister militum Templi.** 615, 40.
- Ernani mira visio.** 40, 15.
- Ermslow, vel *Ermslow*, Mons squille.** 291, 50. 1692, 57.
- Erpwaldus, R. Orientalium Anglorum, fidem suscipit.** 74, 37. Scholas instituit. 791, 59. 814, 52. Occiditur. 745, 47.
- Escedus, vel *Eschedus*, vel *Escedus*, sc. Mons frutini, vel alini.** 125, 45. 143, 48. 808, 11. Ibi Ecclesia a Canonicis fundata, 467, 39. dedicatur. 1700, 8.
- Escewinus, Episcopus Dorcestrensis, terras Ecclesiae Christi Cant. donat.** 2212, 5.
- ¶ Essexiae Comes: *Henricus*; *Willielmus de Magna-villa*; *Gulfridus F. Petri*; *Hamfridus de Bonn*.**
- Ectus, Abbas S. Augustini.** 1777, 36. 2242.
- Ethelbertus, V. *Egbertus*.**
- Ethelbaldus, R. Merciar.** 104, 57. 446, 12. 768, 15. 773, 47. Nunc bellum ei, nunc pax, cum Rege Occid. Saxonum. 768, 37. 775, 14. Tandem ab eo vincitur. 769, 7. 775, 46. Somertonam caput. 774, 5. Northumbriam depraedatur. 775, 7. 795, 45. Britones laudat. 775, 23. Occiditur. 705, 38. 769, 53. 775, 58. 795, 55. Ejus lex de immunitatibus Ecclesiarum. 2209, 49.
- Ethelbaldus, vel Adelbaldus, Archiep. Eboracensis.** 79, 23. 133, 39. 152, 11. 1698, 54.
- Ethelbaldus, vel Adelbaldus, Ethelwulf F. Rex Angliae.** 450, 48. 808, 18. 2240. Vocatur Theodaldus. 566, 55. Novercam ducit. 121, 4. 140, 40. V. *Ethelwulfus*.
- Ethelbaldus, vel Edbaldus, R. Cantuar.** 437, 45. 784, 60. 1633, 25. 2230. Patris uxorem ducit. 738, 39. 1767, 53. Convertitur. 739, 36. 1633, 44. 1767, 60. 2125, 7. Ecclesiam fundat & donat. 1768, 3. Charta ejus de donatione Northumbriae. 2125, 5. Charta, de terris Ecclesiae Christi donatis. 2207, 34. Moritur. 1769, 4. Emma ejus uxor moritur. 1769, 6.
- Ethelbertus, Episcopus Cantuar. Cister.** 108, 8. 269, 23.
- Ethelbertus, Episc. Hagustaldensis.** 121, 34. 199, 22. Vocatur Adelbertus. 1697, 37.
- Ethelbertus I, R. Cantuar, alios Angliae Reges ad Humbram usq; vincit.** 729, 5. 735, 19. 1629, 51. Car sub dio Augustinum & socios audient. 729, 28. Quae in dicitur: 1759, 26. Quae concessit. 1630, 9. 1737, 28. 1759, 33. Convertitur. 435, 34. 1759, 60. Baptizatur. 2230. Gregorius M. ad eum litteras. 435, 45. 732, 41. Ecclesiam Ss. Petri & Pauli aedificat Dorcestriae; 733, 61. 1631, 39. 1760, 49. S. Andreae, Roncestriae; 734, 10. 1631, 47. & S. Pauli Londini. 735, 22. 743, 39. 1631, 49. Judiciorum decreta scribit. 738, 36. Saxones contra Britones instigat. 780, 42. Palatium suum Augustino in sedem concedit. 1760, 19. 2204, 59. Ejus charta de fundatione & privilegiis monasterii Ss. Petri & Pauli. 1761, 43. 2123, 19. Alia. 1762, 17. 2123, 56. Nomina quorundam ex ejus procuratoribus. 2123, 53. 2125, 1. Ejus genealogia, & posteri. 85, 10. 1906, 5. Mort. & sepultura. 738, 31. 1633, 23. 1767, 42.
- Ethelbertus II, Regis Willelmi F.** 1771, 54. 2134. Regnum Cantuar. obtinet. 1773, 27. 2236. Vocatur Edbertus. 742, 36.
- Ethelbertus III, Regnum Cantuar. invadit.** 2138.
- Ethelbertus, R. Angliae. V. *Ethelbertus*.**
- Ethelbertus, R. Orient. Anglorum.** 748, 42. Vocatur Adelbertus. 445, 18. Ejus humilitas, clementia, &c. 748, 47. Proceres Regni suadent ut uxorem ducat; 748, 65. difficulter persuadent. 749, 3. Ejus mortis praesagia. 749, 49. Ejus somnium. 750, 18. Offic. palatium adit. 750, 37. Offic. Regina, ut cito interiret, urget. 750, 51. Caput ei amputatur. 751, 60. Ejus sepultura. 752, 38. Transfertur Herefordiam. 752, 47. Deus ejus eadem ulciscitur. 752, 23. Cecus, ad ejus caput impingens, usum recipit. 753, 12. Egwinus, ejus meritis curatus, Lidberiam ei donat. 753, 39. Offic. etiam, poenitentia mortis, ei multa largitur. 754, 1. 776, 23. Auditis ejus meritis, Melfridus, R. Merciorum, ecclesiam cathedralem super ejus sepulcrum erigit. 754, 21. 778, 40. tamq; praedix & ornamentis diat. 754, 44. 778, 47.
- Ethelbrihtus, vel Ethelbertus, vel Ethelbrihtus, R. Angliae.** 121, 51. 140, 51. 450, 55. 807, 48. 1776, 54. 2240.
- Ethelbrihtus. V. *Egbertus*, R. Angliae.**
- Etheldreda, Regina, Ecclesiae Hagustaldensis fundatrix.** 289, 30. 294, 21. Virginitatem servavit, quamquam Tunberto nupsit. 747, 46. & postea Eglindo Regi Northumbriae per 211 annos fuerat copulata. 289, 34. 294, 29. 747, 57. 790, 35. 1908, 16. Licentia a Rege difficulter impetrata, monasterium ingreditur. 294, 31. 440, 8. 742, 2. 790, 50. fit Abbatisa Colidinghamensis; 790, 55. postea, Eliensis. 790, 59. De ejus morbo, & morte. 790, 64. Undecim (quidam aiunt, sedecim) annos post sepulcrum corpus ejus manet incorruptum. 441, 24. 741, 9. 791, 50. Loculus lapideus, in quo reconditur, mure invenitur. 791, 20.
- Etheldrida, Abbatisa Eliensis.** 441, 24. 741, 24.
- Ethelfrith, R. V. *Ethelfridus*.**
- Ethelgarus, Episcopus.** 2212, 17.
- Ethelgarus, vel *Stilgarus*, Abbas Novi monasterii.** 158, 47. 159, 7. fit Episcopus Australium Saxonum, vel Seolthegenfis. 162, 2. 460, 60. Ad Cantuariam transferretur. 879, 15. 1648, 7. 1780, 32. 2245.
- Ethelgisa, vel**
- Ethelgora, Alfredu filia, Abbatisa Septuagenensis.** 132, 40. 130, 51. 812, 39.
- Ethelhelmus, Comes Wiltanensium.** 150, 39.
- Ethelherdus, a Duce Clericus.** 113, 24.
- Ethelherdus, Archiepiscopus Cant. V. *Adelardus*.**
- Ethelherdus, R. V. *Adelardus*.**
- Ethelhunus, V. *Aibelhunus*.**
- Ethelings, vel *Edelins*, vel *Ethelings*, i.e. insula nobilium.** 811, 46. Monasterium ibi constituit. 133, 32. 150, 44. 355, 44. 812, 37. ¶ Ejus Abbas: *Johannes*.
- Ethelmus, V. *Athelmus*.**

Ethelnoth, vel
 Ethelnoth, Abbas S. Augustini. 1775, 35. 2336.
 Ethelnoth, Archiepiscopus Cant. V. *Agilnoth*.
 Ethelredus, Abbas Rievallensis. V. *Alfredus*.
 Ethelredus, Comes Gairnorum. 128, 37.
 Ethelredus, de genere Pharamundi, Regnum Francie vendit. 959, 33.
 Ethelredus, Dux, terras Ecclesie Christi Cant. donat. 2322, 22.
 Ethelredus, & Ethelbertus, Bormeredi filii, laudantur. 85, &c. Egbertus patruus educandi traduntur. 86, 80, 1906, 36. Trucidantur. 87, 58. 741, 24. 1779, 32. 1906, 36. Mira historia de eorum sepultura. 89, 1. 1906, 43. Quidam ovem pauperis furatus, secus eorum arciterium subito moritur. 89, 20. Monasterium in eorum honorem extruitur. 1906, 49.
 Ethelredus I, F. Ethelwoldi Moll, R. Northumbrie, Regno potitur. 11, 60. 108, 17. 796, 58. Reliquitur. 22, 15. 212, 20. Occiditur. 113, 52.
 Ethelredus II, Barnedi scilicet F. R. Northumbrie, 13, 38.
 Ethelredus, R. Mercie, V. *Adelredus*.
 Ethelredus, vel A-helredus, vel Etheredus, Episcopus Wintoniensi, sit Archiepiscopus Cantuariensi. 143, 15. 452, 14. 742, 65. 1643, 43. 2239.
 Ethelredus, vel Etheredus, Dux Merciorum. 150, 10. 2228, 49. Eam moritur, uxor Regnum Merciorum gubernat. 152, 65. 834, 12. V. *Eggheda*.
 Ethelredus, vel Etheredus, Ethelwoldi F. Rex Anglorum. 121, 24. 141, 17. 410, 65. 566, 55. 2240. Paganos non tam armis quam precibus superat. 125, 226. 808, 50. Duo Reges Dacorum interficit. 809, 10. Vulnatus moritur. 226, 63. 809, 23.
 Ethelricus, R. Northumbrie. 90, 64.
 Ethelricus, vel Agelricus, Episcopus Australium Saxonum. 180, 9. 932, 53.
 Ethelstanus, Archiep. Cant. V. *Lifegut*.
 Ethelstanus, Episc. Cornubiensis 453, 7.
 Ethelstanus, Episc. Herefordensis. 182, 19.
 Ethelstanus, F. Egghedi, terras Ecclesie Christi Cant. donat. 2221, 65.
 Ethelstanus, R. Anglie. V. *Adelstanus*.
 Ethelwaldus, vel Edelwaldus, vel Edylwach, Rex Australium Saxonum ultimus, a Wulfero R. Mercie de sacro fonte levatur. 772, 38. 798, 25. Wolterus ei Vestem insulam donat, & Porcorum provinciam. 798, 29. A Cedwalla interficitur, 799, 1. 1691, 39 ut & ejus filii 799, 14.
 Ethelwinus, Dux Orientalium Anglorum. 160, 29. Vocatur hic (nisi fallor) Agelwinus, 475, 61. & Ailwinus, 879, 30. & Edewinus; 1699, 44. & Abbatiam Ramelsensem, una cum Oswaldo Eboracensi, fundavit. V. *Oswaldus*.
 Ethelwinus, vel Ailwinus, Episc. Lindensis. 441, 20. 793, 4. Sedem habuit Sedene. 1638, 60.
 Ethelwoldus, Edwardi Senioris frater, rebellans, fugatur. 832, 16. A Dicis constituitur R. Northumbrie. 832, 30. Est-laxiam invadit, 832, 34. & Merciam. 832, 40. In praelio corruit. 832, 57. Hic forsan la erat qui vocatur Egghwaldus. 2320, 33.
 Ethelwoldus Moll, R. Northumbrie. 11, 57. 105, 50. 796, 42. Omnium Ducum interficit. 796, 44. Interficiatur. 2228.
 Ethelwoldus, vel Adilwaldus, Abbas Mairadensis, sit Episcopus Lindisfarnensis. 7, 7. 1013, 774, 65. 795, 14. Cingem lapideam facit. 7, 12.
 Ethelwoldus, vel Athelwoldus, Abbas S. Augustini. 177, 39. 2242.
 Ethelwoldus, vel Edelwaldus, Abbas Abingdonensis. 877, 4. Fit Episcopus Wintoniensis. 158, 27. 362, 1. 48, 1. 1646, 66. Boni futurum Pontificem, perduxit Elfrigus. 839, 10. Canonici ejus monachos introducit. 864, 36. Ejus monitis plurima construuntur monasteria. 868, 25. Ejus parva, educatio, & res gestae. 877, 42.
 Ethelwulfus, Dux Orientalium Anglorum, Alfridum, quam Edgarus Rex adamabat, per fraudem ducit. 865, 20. Occiditur. 866, 60.
 Ethelwulfus, vel Adelwulfus, vel A-hewulfus, vel Ahtulfus, vel Edulfus, vel Edwulfus, in primis erat Episcopus Wintoniensis. 450, 18. 802, 37. postea Rex Anglie. 449, 33 & 65. 450, 31. 802, 10. 807, 66. 1776, 44. 2240. Duxa vincit. 120, 15. Aluredum F. Romam mittit. V. *Alfredus* R. Totum Regnum decimat. 121, 14. 351, 64. 802, 17. *Petrus princeps*, seu *Romefret*, Pontifici R. concedit. 450, 18. 802, 22. 806, 11. CCC talenta ad usum Ecclesie Romane & Pontificis confert. 802, 27. 808, 16. Duo Romae morantur, F.

Ethelwaldus Regnum adfert. 450, 34. Tborus ejus a filio inestatur. 121, 40. Ethelwaldus & Ethelredus, filii, cum Roma reversum non admittunt. 450, 34. 566, 55. Partem Regni Ethelbaldo concedit. 450, 37. Ejus charta de villa Lenham. 2226, 51. Charta ejus de terris Ecclesie Christi Cant. donatis. 2227, 51. 2228, 23.
 Etheredus, V. *Ethelredus*.
 Ethicus, Cosmographus. 431, 43.
 Etonense monasterium. 2346, 23. 2396, 24.
 Evangelium æternum, Christi Evangelio oppositum. 1645, 2646.
 Eubaldus, V. *Embaldu*.
 Eucharistia temere non sumenda. 451, 8. Mira historia de Eucharistia Hugoni de S. Victore jamjam morituro oblata. 1035, 45. 2388, 31. Panem in unum cuqueam dari, interdicitur. 1431, 51. Eucharistia consecranda in calice aureo vel argenteo. 1431, 57. Eucharistia inter manus Archiepiscopi Cantuariensis dispersa. 1023, 39. 1664, 26. De presentia Christi in Eucharistia, sententia Wicliffi; 2649, 43. 2650, 8. 2708, 1. Nicolaus Herford; 2655, 56. Johannes Alton. 2656, 36. 2659, 50. Miles quidam de corporali Christi presentia in Eucharistia mire convincitur. 2651, 16. V. *Missæ*, & *Transubstantiatio*.
 Eucratides, R. Bactrianorum, immanis parricida. 564, 14.
 Everardus, Episcopus Norwicensis. 259, 19. 1017, 64.
 Everhamenses, vel Eveshamenses, Abbat. *Alwoldus*; *Wulmarus*; *Agilmarus*; *Wulfmarus*; *Adam*; *Rogerus*; *Wulhelmus*.
 Eugenius I, P. R. 439, 14. 2231.
 Eugenius II, P. R. 449, 25. 2237.
 Eugenius III, P. R. 174, 47. 508, 40. 1721, 42. 2253. 2387, 42. Bernardi fuit discipulus. 294, 49. 1022, 15. 1032, 51. 1361, 7. Huic Bernardus libros De consideratione inspirat. 1033, 62. 2, 87, 49. Roma reliquit, Roma sedet. 1666, 3. Regem Francie excommunicat. 509, 9. Literæ ejus: ad Abbatem S. Augustini; 1808, 14. 1809, 12. ad Theobaldum Cantuariensem; 1809, 41. 1811, 15. 1812, 62. ad Silvestrum Abbatem S. Augustini; 1813, 16. ad conventum. 1813, 43.
 Evimerodacus, virtus ne pater resurgens Regnum reciperet, cadaver ejus effossum minutatim disceperet. 563, 12.
 Euindices scelera. 368, 38.
 Eulabius, Hiltorici. 431, 31.
 Eustachii Comitris Bononiensis uxor & filii. 471, 8.
 Eustachius, Abbas Flaviensis, concionatur & miracula operatur in Anglia. 2417, 4. Episcopis ei invidentibus, in Normanniam cedit. 2417, 16.
 Eustachius de Veicy, Baro nobilis. 2422, 33. Uxor ejus pudicitie infidit R. Johannes. 2422, 34. sed ejus loco meretrix supponitur. 2422, 54. Rex Eustachium deridet: 2422, 57. sed mox, veritate cognita, ei mortem minatur. 2422, 64. Eustachius bellum contra Regem movet. 2422, 66. In confectum cadit. 2422, 12.
 Eustachius, Episcopus Eliensis, & Regni Cancellarius. 699, 64. 701, 15. 1275, 41. 1597, 53. Lueræ Innocentii III ad eum. 1850, 20. Regis Johannis ad eum literæ. 1852, 22. Eius ad Regem literæ. 1853, 3. Ob sententia Papalis excommunicationem Rex cum prolebat. 2415, 49.
 Eustachius, Episcopus Londinensis. 2233, 56.
 Eustachius, F. Eustachii Bononiensis, Doveræ multos interfecit. 1842, 9. 542, 34. 2331, 12.
 Eustachius F. Johannis cum Scotis contra Stephanum pugnat. 319, 26. Cur a Rege suo defectit. 343, 8.
 Eustachius, R. Stephani F. 278, 9. Galli forem ducit. 1027, 56. 1350, 22. Ducum Normannia suscipit. 1, 50, 32. Hæretes R. gaudet P. R. constituitur. 279, 30. Vehementer commovetur ob pacem a patre cum Henrico initam. 1374, 23. Terras S. Edmundi deprendatur. 1374, 12. Infans obit. 122, 24. 527, 45. 1037, 26. 1374, 35.
 Eutropius. 431, 35.
 Eutychius, Episcopus CP. hæreticus, a Gregorio M. vincitur. 727, 2.
 Excommunicationem perinde admonitio. 1455, 9. Excommunicandi forma. 1982. Excommunicationis sententia quam horrenda. 736, 28. Excommunicati, non defendendi. 929, 38. Eorum contumtum quam noxium, miraculo ostenditur. 1360, 22. Ob excommunicationem predicatio vel auditio verbi non omittenda. 2642, 43. 2661, 16. Opiniones quædam Wicliffi, ejusq; sociorum, de excommunicatione. 2650, 19. 2659, 24. 2670, 28. 2707, 31. Excommunicatio Papalis in Canada committitur. 1531, 30. Aschidionus

Pictaviensis ab Archiepiscopo Cantuariensi excommunicatus an sententia se submittere debeat. 540, 8. Excommunicandi non sunt Regii ministri, vel de Rege tenentes, Rege inconsulto. 536, 30. 1387, 16. Excommunicati ab uno Episcopo non sunt ab alio in communionem recipiendi. 148, 29. 254, 7. Excommunicatos ad sacramenta & sepulturam Templarii & Hospitales admittunt. 1454, 4. In excommunicatorum terris quoniam sacra celebrare liceat. 1229, 41. 1330, 24. Quidam post mortem excommunicati, e sepulchris eiciuntur. 1620, 37. Bernardus demonem excommunicat. 1004, 66. Demon excommunicatum corripit. 953, 54. 1368, 1. Excommunicatus, dudum post mortem redi-vivus, a presbytero, qui eum excommunicaverat, item redi-vivo, absolvitur. 736, 737.

Exemplis malis ducimur facilius quam bonis. 540, 66. Felix qui alieno exemplo sapit. 2441, 46. Exemplorum usus & efficacia. 1335, 53. Hæc in historiis continentur. 1336, 12.

Exenia, vulgo *presentia*. 1478, 19. Scribendum *xenia*.

Exleges, non fovendi. 919, 38. 1356, 14.

Exonia, vel Excestra, vel Exancestra, Brkanlee, Catrwoise, Larne, *Civitas aquarum*. 128, 6. 155, 64. A Dacis pollatur. 165, 14. A Willhelmo Conqueritore obsessus, quasi ultro decedit. 1344, 11. Ibi collocatur cathedra Episcopi Cornubiensis; 975, 61. diocesis duabus in unam conf-laris. 801, 10. Exonienses Episcopi: *Albrihanus*, qui Cornubiensis vocatur; *Eadulfus*, *Leofricus*, *Cridiunentes* vocati; *Osbornus*; *Gulfridus*; *Willhelmus*; *Robertus*; *Robertus*; *Bartholomæus*; *Johannes*; *Henricus*; *Walterus Stapleton*; *Thomas Brentingham*. Exoniz Dux: *Johannes Holande*.

Extra. V. *Fimus*.

Exules, non fovendi. 913, 56 & 66.

F.

Factia. 911.

Faganus & Duvianus a P. R. in Britanniam missi. 715, 14. 1686, 64.

Falsarii, seu monetæ corruptores. V. *Moneta*.

Falsus testis qui multa puniendus. 843, 1.

Facies quam crescit eundo. 1641, 20.

Famelici, cibos nacti, nimia voracitate pereunt. 1595, 11.

Fames. 160, 45. 165, 61. 199, 16. 251, 36. 469, 26. 481, 36. 798, 34. 870, 41. 872, 54. 885, 54. 966, 38. 981, 20. 1344, 52. 1435, 41. 1436, 49. 1444, 36. 1502, 57. 1737, 33. V. *Anima*. Fames, pesti prævia. 1171, 18.

Faricius, Abbas Abingdoniensis. 1379, 31.

Farna, insula deserta, Cuthberti precibus sit habitationi accom-moda. 4, 46. Lindisfarnensi insula minor. 112, 47.

Faros, locus in Hispania. 1178, 4.

Faverham. V. *Feverham*.

Febelis quartana describitur. 410, 55. 411, 16. & 43, 412, 24.

Febre vel dysenteria mori cur operit Lancruncus. 1363, 54.

Fedlimidius, R. Hibernie. 1074, 35.

Felix, Episcopus Orientalium Anglorum. 745, 50. 1635, 5. Episcopalem sedem *Felix-flowe* vocat. 747, 14. V. *Dunmoh*: Eius sepultura, & translatio. 747, 16.

Felix, Prior Doverensis. 1597, 22.

Felpag morum in usum medicorum aservatum. 1113, 12.

Fenestræ lapideæ & vitæe quando primum Angli videntur. 1694, 43.

Fedogildus. V. *Theodogildus*.

Ferres. Comites de Ferres, vel de Ferrariis: *Robertus*; *Willielmus de la Bruer*; *Robertus*; *Humfridus de Bonn*.

Ferrum judiciale, seu ordalii. 846, 67. 848, 32. V. *O de-lum*.

Festum Nativitatis ab Ethelberto R. Cantie celebratur. 1761, 21. Festa majora, Nativitatis, Pasche, Pentecostes, quibus in locis a Regibus Angliæ celebrari consuevit. 979, 57. 996, 7. 998, 35. Festum Corporis Christi. 1269, 44. Festum S. Trinitatis. V. *Trinitatis festum*. Festum Omnium San-ctorum; 1239, 22. SS. Catharinæ & Magaretæ; 1150, 23. S. Johannis ante portam Latinam; 1150, 15. S. Ed-wardi; 911, 7. S. Dunstani; 911, 9. S. Gregorii, & Augustini, 1641, 18. 1771, 36. Duplex festum in hono-rem S. Augustini instituitur. 1119, 30. Festum SS. Philippi & Jacobi jejunium prævium non habet. 913, 60. Festis diebus interdictum ordalii, & juramenta. 830, 64. 920, 67. Ope-rari in iis, periculosum. 40, 40. V. *Dia*. Festa Sanctorum celebranda, negant Wicklivi. 1708, 9.

Feverham, vel Faverham. 1788, 34. 1820, 4. 1836, 62. 1843—1861. 1883, 40. 1894. 1980. 1019, 34. 1074, 6. 1139, 27. Appropriatio Ecclesiæ. 1091. Portio, & onus vicarii. 1091, 58. De donatione Ecclesiæ Faverhamensis litigant Augustinenses cum Rege, 1843—1856. & cum Archiepiscopo & cum Archidiacono. 1857, &c. Faverha-mentum literæ ad P. R. 1848, 15. Abbas & monachi Au-gustinenses inde per vim eiciuntur. 1849, 33. Hubertus Cantuariensis excommunicat omnes qui vim iis intulerant, 1849, 33. Idem facit P. R. 1850, 20. Faverhamense mo-nasterium fundatur. 180, 16. 519, 12. 1366, 6. 1354. ¶ Eius Abbates: *Clarebaldus*; *Guericus*; *Algerus*. Com-positio inter conventum S. Siltatoris de Faverham & Au-gustinenses. 1959, 51. Alia. 2006, 46. Valor illius Abba-tis. 1165, 18.

Fidelitas dominis præstanda. 911, 41.

Fibrisia, quid. 923, 60. 957, 39.

Filiorum in patres insurgentium exempla. 561—567. Filios nimia indulgentia corrumpit. 963, 53.

Fimus, exsta, &c. procul a villis projiciuntur. 1733, 52.

Finanus, vel Finianus, Episc. Lindisfarnensis. 2, 22. 787, 44. 1636, 27. Pedam, Principem Merciorum, baptizat. 2, 32. 721, 21. & Sigbertum, Regem Orientalium Saxorum. 2, 37.

Fudfare, quid. 919, 21.

Furibunga. 923, 39 & 51.

Furthwite. 923, 61.

Flamines & Archiflamines Britonum in Episcopos & Archie-piscopos mutati. 731, 17.

Flanua, plantatione arenæ desolata, 1003, 21. Flandrenses in Angliam locum habitandi obtinent. 1003, 19. 1377, 15. Inde abiguntur. 1043, 52. 1530, 10. Texendi artibus quasi propria & familiaris. 1349, 65. Flandrenses milites a R. Stephano ad seiti, 1346, 6. seu lupi famelici rapinas exercent: 1349, 67. Henrici Ducis mortem machinantur: 1376, 11. Voracitas is dignam mercedem reportant. 1436, 31. Flan-drenses pacem cum Angliis cupiunt. 1213, 14. Grave-lingæ castrum destruere nolunt. 1213, 25. Gravis dis-sensio inter ipsos & Francos. 1213, 37. Flandrensis Comi-tatus exordium. 811, 59. ¶ Flandrenses Comites: *Balde-winus*; *Arnulfus*; *Baldewinus*, F. *Arnulfi*; *Baldewinus cum barba*; *Baldewinus de Insula*; *Robertus Friso*; *Balde-winus*; *Baldewinus*; *Carolus*, F. *Canis*; *Willielmus Longo-spata*; *Theodoricus*; *Philippus*; *Baldewinus*.

Flemensfemes, seu *Flemensfride*, quid. 1015, 25. 1031, 6.

Flintæ castrum fundatur. 1462, 17.

Flithwite, quid. 957, 37.

Floreni valor. 1150, 45.

Floriacensis. V. *Hamonius*.

Fluvii aquis deficiunt. 121, 44. 136, 38. 1003, 63. 1005, 35. 1379, 16 & 18. 1383, 39. Si quid erigatur quod iis sit impedimento, destruendum. 1357, 52. Fluvii limo, exstis, &c. non poliendi. 1733, 52.

Fluxus interaneorum, Anglice *Schitta*, totam Angliam veget. 161, 55. 878, 44. 1315, 1.

Flyman, quid. 837, 23. 844, 11.

Foderochus, Episcopus S. Andree. 1709, 23.

Formiax suffraganeorum juxta Athenis olim habuerunt: 815, 34. Quomodo amiserunt. 815, 42. Cur ab Ecclesiâ S. Cuth-berti arceantur. 16, 20. Formiax, quæ tantum ejus co-mitatum introierat, ceteri vindicta puniunt: 17, 14. Alia ejusdem temeritatis res seipiam jugulat: 17, 35. Alia introi-re conat, statim moritur. 36, 8. Formiarum consecrum denique interdictum. V. *Clerici*. Formiax Missam celebrant. 1738, 5.

Fornus prohibitorum Christianis. 1158, 54. Vide 1274, 6.

Fornicatores manifesti vivi ab Buchananis, mortui a Chri-stiana sepultura arcendi. 1447, 19.

Fol. mot., i. e. populi placium, armis non turbandum. 825, 61.

Folctonenſe monasterium a Paganiſta deſtructum. 1220, 15. Eius valor. 1168, 1. Terræ ejus Eccleſiæ Chriſti Camr. donantur. 1220, 7. 1224, 11.

Fons Ebra-di, vel Ebnardi, vel Ebnalal, vel Ebruſſi: Ibi monaſterium Viſigum. 1151, 18. Ibi Ricardus I ſepultus, 1277, 62. 1279, 48. & Henricus II. 1151, 19 & 32. xxiv hujus Abbatis virgines in Abbatis Ambrosiurienſi colle-ctantur. 116, 44. 1434, 61. Quantum huic monaſterio lega-verit Henricus II. 1460, 17.

Fons mirus in Sicilia. 1010, 67. Alii duo ibidem. 1011, 11.

Ahi, in Hibernia. 1077, 36. Fons S. Edwardi. 875, 12.

Fons de Wy, juxta Cantuariam, miraculis claret. 1417, 6.

Fontanenſe monaſterium ad Ripum. 838, 39. 1028, 29. ¶ Abbates: *Ricardus I*; *Ricardus II*; *Henricus Murdac*.

¶ Fordenſis

¶ *Fordenfis Abbas: Baldewinus.*
Fordwich. 1770, 24. 1777, 49. 1784, 50. 1788, 14. 1838, 48. 1940, 1941, 42. 2128, 51.
Foresta. 311, 51. 1022, 35. *Forestariorum rapacitas* cohibetur. 647, 34. *Canes omnes per forestas occiduntur.* 2417, 50. *Charta de Foresta* conceditur. 2523, 15. 2528, 67. *Foresta Nova, Anglice Treme,* 225, 8. 981, 28. seu *Treber.* 996, 10 & 28. *Willielmus Conqueror* ejus auctor dicitur: 2254, 13. Sed rectius tribuitur *Rufo F.* 2354, 55. 2373, 37. qui ibi sagitta perit. V. *Willielmus II.*
Forfang, quid. 847, 7.
Forherus, episc. *Sherbornensis.* 758, 54. Is est forsitan qui vocatur *Fortherus.* 2212, 13.
Forisfactur. 311, 43. 1022, 25. *Fisco* addicuntur. 894, 39. Vide 1388, 16.
Forma in homine an dux sint, an tantum unica. 2467, 22 &c.
Formosus, P. R. 1644, 3. 2242. *Perjurii* erat reus. 452, 29. ejus literæ ad *Episcopos Angliæ,* de *Canuariensis* primatu. 453, 13. 1751, 16. *Cadaver* ejus a successore debonestatur: V. *Stephanus VI.* Ab imaginibus adoratur. 452, 51.
Fornicationis poena. 823, 23. *Fornicationi & adulterii* gradus & poenæ. 928. *Clerici* fornicantes officio & beneficio privandi. 1429 45.
Foragium pro castro *Doverensi,* olim a *Canianis* exactum, dimittitur. 1880, 40.
Forshall, quid. 923, 51. 957, 27. 2032, 9.
Fractor burgi Regis, Archiepiscopi, &c. quomodo puniendus. 826, 8. *Fractor sepis.* 826, 13.
Francia quando primum admisit studia literarum. 826, 21. *Francorum origo, & Reges a Pharamundo ad Ludovicum Philippi filium.* 1016, 60. *Eorum Reges a Regibus Angliæ* nunquam superiores habiti. 608, 11. eorum tres classes. 608, 45. *Franciæ Regi cum Duce Normanniæ colloquium* inituro nec gladium nec cultellum ferre licuit. 856, 47.
Franciscanorum, seu Minorum fratrum, ordo incipit. 1725, 31. 2259. 2418, 23. 2421, 48. Quando primum in *Angliam* venerint. 2422, 13. 2430, 49. *Franciscani* quidam contra *Papam* locuti, igni adjudicantur. 2609, 61.
S. Franciscus. Ejus patria. 2421, 49. *Habitus.* 2421, 52. *Discipuli & disciplina.* 2421, 55. mors. 2422, 3.
Fredbertus, V. Frithbertus.
Fredericus, Abbas S. Albani. 480, 40.
Fredericus I, Imp. ab *Adriano P. R.* consecratur. 530, 61. 2388, 62. *Alexandrum III, P. R.* abjurat, & *Octaviano* favet. 548, 4 &c. 1381, 20. *Seulam* succendit. 584, 66. *Gallum* oppugnans, ab *Anglo* fugatur. 2388, 66. *Alexandrum* oblidet. 585, 1. *Mediolanum* vassat. 590, 51. 1049, 25. 2389, 3. A *Mediolanensibus* vincitur. 591, 10. 1116, 15. *Alexandrum P. R.* agnoscens, absolvitur. 598, 40. 1049, 56. 1129, 61. 1438, 47. *Quem* honorem *Papæ* exhibuerit. 598, 50. 1130, 17. 1438, 59. *Ejus* literæ ad *Cistercienses,* de *cellatione schismatis.* 1440, 29. *Reat* in *Germaniam,* 600, 41. *Coronatur.* 600, 49. *Uxor* ejus fuit. 601, 64. *Henricum F.* coronari facit. 625, 23. *Henricus F.* ducit filiam *Regis Siculi.* 629, 40. 677, 51. Ipse & *Henricus F. Mediolani* coronantur. 629, 44. *Gravis* oritur discordia inter ipsum & *P. R.* 1479, 25. *Coram Imperii Principibus* conqueritur de injuriis ipsi a *Papa* illatis. 632, 56. *Literæ* ejus ad *Anglum,* *transitum & forum vicusaliu* ejus exercitui promittentes. 637, 21. *Ejus* ad *Saladinum* literæ, bellum minantes. 640, 23. *Iter Hierosolymam* versus arripit. 645, 30. 1164, 20. *I bellalonicam* capit. 1164, 45. *Imperator C. P.* transitum ei dare cogitur. 1164, 48. *Soldanum Iconii* vincit. 1164, 64. In fluvio submergitur. 655, 64. 1165, 6. 2389, 8. 2399, 41. *Varia* de ejus morte narratur. 1165, 16. De ejus corpore quid factum. 1165, 38.
Fredericus II, Imp. 2413, 15. *Ejus* coronatio, & res gestæ. 2416, 30. 2441, 12. *Uxor.* 2432, 44. Ob injurias *Ecclesiæ* illius excommunicatur. 2441, 20. *Papa* eum deponit. 2435, 30. 2441, 34. *Ejus* literæ ad *Christianos Principes* contra *Rom.* sedis superbiam & tyrannidem. 2442, 44. *Clericos* sategit a fastu & luxu ad priscam humilitatem & pietatem revocare. 2442, 46. A *Legato Papæ* & *Parmensibus* superatur. 2443, 13. Moritur. 2455, 44. 2443, 19.
S. Fredeswida translatio. 1142, 32.
Frid-Boi, i. e. cathedram pacis, violare, quam sacrilegum. 308, 37.
Frithbertus, vel Fredbertus, Episc. Hagustoldensis. 10. 63. 100, 39. 298, 33.

Frisones miram victoriam obtinent. 467, 25. Convertuntur. V. *Willfridus.*
Frithellanus, vel Frithellanus, Episc. Wintoniensis. 154, 48. 453, 7. Dicitur *Wiltoniensis.* 838, 51. Huic *Missam* pro defunctis cantanti, mortui respondent. *Anna.* 454, 22. Quod miraculum *Birflano* hujus successori *Johannes Brompton* videtur tribuere. 838, 52. Se *Episcopatu* abdicat. 454, 20.
Frithmannus, 900, 9.
Frithoken, quid. 957, 28.
Frithwoldus, R. Northumbriæ. 91, 1.
Frithwaldus, Episc. Candidæ Calix. 106, 19.
Fruges non exportandæ. 2358, 14.
Fulco Bonus, Comes Andegavensis, Canonicus S. Martini existens, festa ejus inter clericos, clericali habitu indutus, celebrat. 455, 40. *Ejus* devotionem *Rex & proceres* derident. 455, 52. *Ejus* ad *Regem* literæ. 455, 57. *Leprosium* humeris detert ad *Ecclesiam S. Martini.* 456, 10. *S. Martinus* ei apparet. 456, 19. *Succellorum prosperitatem* angelus ei prædicit. 456, 25. Subito moritur. 456, 32.
Fulco, F. Fulconis Rechin, dotalius incrementis dominium dilatat. 502, 34. 615, 46. *Filiam* suam *Angli filio* desponsat: 1012, 21. 2380, 59. Quo submerso, dotem reposcit. 247, 10. Ipse *Regis Hierosolymitani* filiam & *Regnum* accipit: 503, 40. 615, 53. In quo *Regno* ejus filii ei succedunt: 503, 49. 615, 57. V. *Hierosolyma.* *Quam* strenue contra *Paganos* se gesserint. 503, 50.
Fulco Nerza, Comes Andegavensis. 615, 43. *Landricum Ambazio* expellit. 462, 40. *Conanum, Comitem Brianniæ,* bis vincit. 462, 44. 463, 13. *Hierosolymam* ter adit. 463, 54 & 59. 464, 55. *Quomodo* in sepulcrum & *Crucem Domini* minxit. 464, 1. *Gaufridus Martellus F.* eum redeuntem excludit. 464, 9. 567, 15. Tandem reconciliatur. 464, 13. *Monasterium* construit. 464, 17. *Odonem Campanensem bello* vincit. 464, 27. *Hugonem, Comitem Belvacensem,* coram *Rege Franciæ* trucidari jubet. 464, 49. *Aliz* res ab eo gestæ. 464, 50 &c.
Fulco, propheta in Gallia. 1274, 3. *Monet Ricardum I,* ut tres filias maritet. 2412, 20. (sed illud *Rothomagensis* tribuitur. 1278, 65.) In vincula conjicitur, sed ligari nequit. 2412, 30.
Fulco Rechin, Comes Andegavensis. 615, 44. *Ejus* uxores, posterique gestæ. 481, 49.
Fulco Rufus Comitanum Andegavensem adipiscitur. 453, 35. 615, 41.
Fuldenus Abbas privilegium. 470, 60.
Fulgura. 2444, 20.
Fulmina. 239, 50. *Fulmine* percutitur *monachus* 709, 13. sacerdos. 2397, 35. *Fulmen Ecclesiam Wincelcombeniem* perforat, & *imagines Christi & B. virginis* depicit. 216, 63. 987, 36. 2364, 18. V. *S. Maria.*
Funera V. Vigilia.
Fureus de Hibernia in Angliam venit. 745, 60. 1636, 5. *Ejus* visio de quatuor ignibus. 745, 65.
Fures, coheres, & exercitus, quomodo differant. 762, 49. 828, 36. *Qua* aetate cavendum sit a furto. 762, 26. *Quoto* ætatis anno sit furum abjurandum. 924, 51. *Furibus* obviantes, eoque sine vociferatione dimittentes, quomodo puniendi. 925, 46. *Quomodo* puniendi, qui audita vociferatione non exierint. 925, 51. *Fur* gravius puniendus, si familia ejus fuerit furum concia, quam si neficia. 762, 21. *Qui* furatur die festo, vel in quadragesima, dupliciter puniendus. 822, 52. De furatis in Ecclesia. 822, 57. De vaccam, vel equum, furto. 823, 55. De furto celato. 764, 37. 920, 61. De homine furti accusato. 837, 2. *Furi* non parcendum. 841, 48. De vindicantibus fures. 842, 39. 844, 7. 849, 34. 850, 18. 852, 44. De furibus capiendis. 859, 55. De eo qui furem primus dejecerit. 853, 64. De fure incarcerato. 841, 56. De fure occiso. 762, 65. 764, 26. 843, 6. *Munus* a fure non accipiendum. 843, 45. *Fures, morte* afficiendi. 849, 16. 852, 33. 854, 24. *Cujus* ætatis, & pro quo pretio, sint occidendi. 855, 50. *Fures & latrones, suspendendi.* 231, 5. 1000, 46. 2377, 59. *Henricus II* fures ab Ecclesiis, ad furcas abripuit. 2400, 28. *Erga fures* quam mitis fuerit *Johannes de Gausa.* 2642, 40. De fure qui personam vel locum pacis adierit. 849, 16. 2355, 55. De divitiis vel generosis a furto non destitutis. 858, 63. *Furis* bona quomodo dividenda. 847, 58. 852, 36. De servo fure. 860, 4. De pecore quod fur abegerit investigando. 848, 10. 853, 22. 854, 27. 860, 23. *Furtum* indagare per artem necromanticam, illicitum. 2146, 24. *Pura* de Furto, & Furibus. 765—767. 828. 840. 843. 896. 897, 35. 900, 22. 902, 54. 925, 31. *Fur Edwardo Confessore* inspectante, thesauros ejus compilat. 376,

376, 47. Apud S. Botulfum fures tempore mundinarum villam incendunt, quo liberius rapinam exercent. 3466, 36.

G.

Gainorum Comes: *Ethelredus*.

Guthel, Hibernie populi, unde dicti. 1074, 20.

Galerannus, Comes de Mellant; adversus Henricum I castella munit. 150, 33. Capitur. 291, 29. Liberatur. 256, 10.

Galfridi de Nineshalvo carmina in obitum Ricardi I. 1280, 21.

Galfridus, Comes de Mandavilla, vel Magna-villa, castella sua Stephano reddit. 1360, 7. Abbatiam Ramciensem in castrum convertit. 172, 15. 1033, 2. 1360, 15. Gramen cui incubuerat mirum in modum marcescit. 1360, 22. Excommunicatus obit. 1033, 14. 1362, 29.

Galfridus, Episc. Exoniensis. 983, 32.

Galfridus F. Petri. V. *Gaufridus*.

Galfridus, Henrici II F. heredem Comitatus Britannie ducit. 548, 64. Ejus liberi. 630, 67. 1049, 20. 1145, 61. Miram rationem reddit cur alio a pace fuerit alienus. 1045, 56. 2393, 22. Moritur. 1145, 60. 1480, 31. Post ejus mortem uxor ei filium Arturum parit. 635, 1.

Galfridus Monemutensis, Historicus. 725, 39. Fabulose ejus de R. Arturco historiz. 1153, 54. Culpatur, quod tres Archiepiscopos in Britannia esse dixerit. 1634, 61.

Galfridus Plantagenetus, Fulconis Rechin, Comitis Andegavensis, heres. 503, 45. Ejus genealogia. 473, 38. Matildem Imperatricem ducit. 504, 41. 615, 63. 1016, 26. Eam repudiat. 256, 19. 1018, 41. Turbas movet in Normannia. 258, 51. 312, 37. Castella obtinet. 505, 61. Totam Normanniam subjugat. 1350, 55. 1361, 53. Cum Anglo inducias pacificat. 506, 25. Dux Normannie appellatur. 508, 38. Ducatum reddit Henrico F. 525, 18. Emma, ejus filia illegitima, Wallentium Principi Davidi nubit. 585, 6. Ejus testamentum, quo Comitatum Gaufrido juniori filio relinquit. 1048, 43. Obit. 279, 62. 525, 66. 1370, 2.

Galfridus, vel Gaufridus, Rufus, Cancellarius Regis, fit Episc. Dunelmensis. 62, 49. 257, 45. 505, 11. Mortuus, a suis insepultus servatur. 270, 1.

Galli Vectam insulam, & alia Anglie loca, depopulantes, 2152, 67. repelluntur. 2153, 11. Angliam invadere conantur. 2181, 30. Villam Stonoram incendunt. 2182, 64. Abbas S. Augustini eos fugat. V. *Francie*.

Ballons. 1258, 25.

Galwenium Scotorum armamentis 340, 18. 573, 20. fiducia; 342, 20. fortitudo. 342, 32. 345, 24.

Garrus, Saracenorum Rex, occidit ab Hispanis. 624, 3.

Gandevenses Regis Francie infidias tunc evadunt. 2680, 21.

Garrwinanz capella. 1842, 7.

Gaufrida. 762, 13.

Gaufridus, Abbas S. Mariz, Eborac. 206, 26. 1717, 37.

Gaufridus, vel Godefridus, Artur, Episc. Sancti-asaphensis. 527, 9. 533, 27. 1039, 56. 1367, 20. 1432, 8. 1665, 48. Episcopatum deserit, & fit Abbas Abingdoniensis 1102, 7. 1674, 41.

Gaufridus de Gorram, Abbas S. Albani. 503, 59. 509, 23.

Gaufridus de Rancuna. 603, 57. Anglus ejus terram vastat. 674, 32. 675, 9.

Gaufridus, Episc. Cicerneus. 1157, 14. Hic forsitan ille est qui vocatur Scinfrius. 1457, 67.

Gaufridus, Episc. Coventrensis. 703, 50. 1604, 1.

Gaufridus, Episc. Menevensis. 1681, 36.

Gaufridus vel Galfridus F. Petri. 659, 14 & 28. 1194, 45. 1624, 32. fit Praefectus Anglie, 1275, 61. 1614, 20. & Comes Eborac. 1851, 7. Literae ejus ad conventum S. Trinitatis, Cant. 1616, 50. 1615, 43.

Gaufridus, *Grisa tunica* vocatus, Comes Andegavensis. 459, 22. Ipse, ejusque posterii, Rogum Francie: Signiferi & Dapiferi constituuntur. 458, 42. Ethewolfum Danum, qui singulari certamine complures Francorum devicerat, prosterit. 459, 7. Danorum exercitum fandiis fugatur. 459, 27. Bertoldum Ducis Saxonie fratrem vincit. 459, 50. Moritur. 459, 61.

Gaufridus, Henrici II spurius F. fit primo Archidiaconus, postea Episcopus, Lincolnienfis. 568, 30. Castellum quendam capit. 1093, 30. Electio ejus confirmatur, sed prius obtenta dispensatione. 582, 7. 586, 64. 1103, 5. Lincolniz recipitur. 587, 2. Electioni renuncians, 613, 3. fit Regni Cancellarius. 613, 12. 1458, 66. Eligitur Archiep. Eboracensis, 653, 12. 1155, 21. 1156, 55. 1724, 3. refraganibus

tamen nonnullis. 1156, 67. Cantuariensis prohibet ne ab aliquo alio quam ab ipso ordines sacros vel consecrationem suscipiat. 1161, 66. Ordinatur presbyter ab Episcopo Cantuar. Cas. 653, 31. 1162, 61. Episcopi provincie Cantuariensis scribunt ad Episcopos Francie, prohibentes ne eum consecrent. 1571, 5. Ab Archiepiscopo Turonensi consecratur. 662, 65. 1576, 7. Ejus electio Papae literis confirmatur. 653, 35. 1169, 17. 1224, 8. Eboraci recipitur. 1166, 27. Ricardus R. laicas omnes possessiones ei adimit. 1165, 36. 1588, 52. Regis gratiam, & terras suas, data pecunia redimit. 1169, 35. Lis oritur inter ipsum & Buchardum Theaurarum. 1190, 31. Episcopus Dunelmensis ei subjectionem praestare jubetur: 1224, 13. sed non praestat. V. *Hugo, Dunelmensis*. Dunelmensis & Sarisburiensis conciliantur. 1169, 55. Rex ei ingressum in Angliam per triennium interdicat. 1171, 10. Eliensi jubente eum cap. 662, 55. 1224, 51. ejus servi ipsum ab altari avulsum per lorum ad carcerem trahunt. 663, 10. 1576, 11. Literae conventus Cantuariensis ad Eliensem, de hac sacrilega audacia. 1576, 43. Eliensis ad eos literae responsoria. 1577, 8. Godefridus Wintoniensis de atroci isthac contumelia literae. 1577, 27. Eliensis, Johannis Comitis minis territus, Gaufridum e carcere liberat. 1225, 1. Liberatus, ab Episcopo Londinensi humanissime excipitur. 663, 47. Anathemate feriuntur omnes qui cum ista injuria affecerant. 664, 10. Londinensis eum acriter increpat, quod crucem portasset in provincia Cantuariensi: 1237, 61. Idem facit & Roffensis. 1584, 37. Exactionibus R. Johannis non consentiens, exulat, & possessionibus privatur. 1724, 20. In exilio moritur. 1724, 39. 2426, 49.

Gaufridus, Magister Templi. 1554, 9.

Gaufridus Martellus, Comes Andegavensis: Ejus fortitudo, & res praeclare gestae. 473, 13, &c. Ejus heredes. 474, 20. V. *Fulco Nerva*.

Gaufridus Martellus, F. Fulconis Rechin, insidiis nocere perit. 481, 66.

Gaufridus, Prior Beverlacenfis, Henrici junioris Cancellarius. 589, 53. Naufragio perit. 599, 20.

Gaufridus, Prior S. Trinitatis. 667, 9. 669, 43. 1163, 14. Idem qui Honorii tempore Supplicio fuerat, & iura libertatisque Ecclesiae suae tam libere curabat. 1488, 15. 1506, 21. 1513, 65. 1515, 8. 1516, 9. 1425, 3. 1540, 16. 1544, 14. Quam invitus ad Prioratum accessit. 1570, 50.

Gaufridus Ridel, ad infamissimam Regis perniciem fit Archidiaconus Cantuariensis. 511, 61. 534, 41. Fit Episcopus Eliensis. 568, 30. 581, 38. 647, 22. Interfatus moritur, & bona fisco addiuntur. 647, 25. 1599, 44. Annulus pontificalis ei post sepulcrum furtive subtrahitur. 652, 37. Ejus facinorosi rei anathemate feriuntur. 651, 40.

Gebmundus. V. *Gilemundus*.

Gelardus, Archidiaconus Menevensis, Archiepiscopatum Menevensensem ambu, & septem Episcoporum subjectionem Cantuariensi cathedrae subtrahere conatur. 1682, 14.

Gelasius, Archiepiscopus Armachanus. 1070, 65.

Gelasius II, P. R. 238, 46. 502, 65. 1328, 18. 1715, 4. 2251, 2380, 29. Imp. eo fugato, Gregorium in ejus locum sufficit. 238, 51. 1007, 12. 1661, 26. 2380, 35. d. illis in Gallias epistolis, de Imp. queritur. 239, 1. Moritur. 2380, 41.

Gelo magnum. 487, 19. 1036, 4. 2365, 15. 2388, 54. 2617, 51. Gelo menie Julio. 447, 11.

Gemasus, quid. 837, 38. 843, 56.

Genealogia Alfredi; 119, 37. Regum Carniz. 85, &c. Henrici II, & Davidis, Regis Scotiae. 350, 22. 967, 7. Regum Francie. 1017, 1.

Gen. 23, 25. *Inimicitias ponam inter te & fratrem, &c.* mire applicatur. 2765, 25.

Gennadius Chronica ad quotum annum deduxerit. 432, 9.

Gentilis omnis prohibetur. 923, 1. Quid sit. 923, 6.

Gerardus de Chanvilla, Comes Sarisburiensis. 1230, 37. Castrum Lincolnense adversus Eliensem tuetur. 1223, 29.

Gerardus Puella, vel Pucella, vel Pulcella juris scientia & eloquentia praecellit. 1821, 37. fit Episc. Coventrensis. 618, 38 & 52. 1464, 32. Moritur, non sine suspitione veneni. 1465, 9.

Gerardus, vel Giraldus, Willielmi utriusque Cancellarius. 1709, 17. Herefordensis Episcopus. 225, 4. postea Archiepiscopus Eboracensis. 79, 41. 226, 25. 228, 31. 231, 17. 499, 5. 999, 4. 1745, 22. Henricus I pro eo ad P. R. scribit. 999, 61. Comes Anselmi sententiam a Rege investitos consecrat: 499, 21. 2000, 20. 2377, 13. Ob quod flagitium Palchalis P. R. eum acerbè corripit. 497, 11. Papa eum jubet subjectionem Anselmo profiteri. 497, 40. 1746, 2. Wintoniensis ab eo consecrari recusat. 228, 36. 499, 14. 999,

999, 27. Obedientiam Cantuariensi promittit. 230, 44. 500, 40. 2377, 51. Alii vero negant eum promississe. 1710, 1. Sedem Anselmo paratam sua celsiore vident, pede subvertit. 1710, 42. Quæ Ecclesiæ lux adquisierit. 1710, 53. Moritur. 1745, 23. 1746, 16. 2375, 22. Quidam atque eum libidini & malis artibus dectum : 2375, 20. Ideoque sepultura in Ecclesiâ ei negata. 2375, 23.

Gerbertus, qui & Gilbertus, 881, 14. magistri codicem altronomicum furatur. 881, 20. Quomodo magistrum insequenter fuerit frustratus. 881, 32. Magister fuit Roberti Regis Franciæ, 460, 40. & Othonis Imperatoris : 881, 45. Archiepiscopus Remensis : 460, 38. Archiepiscopus Ravennæ : 460, 53. postremo, Pontifex Romanus, vocatus Silvester II. 460, 57. 881, 12. 2245. Diabolo homagium facit. 881, 40. Terra incantationibus perfusa, Diem & admirandos thesauros videri, sed prohibetur attingere. 881, 50. A diabolo querens quomodo viveret, deludatur. 882, 19. 1255, 11. Peccata confitetur. 882, 28. Unde colligatur, ipsum misericordiam consecutum. 882, 34.

S. Germani Episcopus in Cornubia. 801, 13.

Gerondoniæ monasterium. 2346, 21. 2356, 22.

Gervasius Chronicon cui scripserit. 1337, 40. Cur prophanis Christi annis Gratia dixerit. 1337, 47. Unde anni initium sumat. 1337, 63. 1418, 38. Scopus libri De actibus Pontificum Cantuariensium. 1629, 15. Cur Thomam Cantuariensem adeo fuerit veneratus. 1418, 17. Erat Cantuariensis Sacrista. 1585, 18. Ejus opinio de portanda cruce Archiepiscopali. 1585, 21. Ejus oratio cum crucem tradiderit Archiepiscopo. 1585, 46.

Gervasius, Stephani R. F. Abbas Westmonasteriensis. 281, 44.

Geta, a paganis pro deo habuit. 119, 47. 138, 8. 351, 38.

Gerredus, Episcopus Lindisamensis. V. *Mithridatus*.

Geve, Abbas Crecensis. 21, 39.

Gewis, & Gewis. 119, 44. 138, 3. 351, 3. V. *Occidentales Saxones*.

Gilaldanus, Episcopus Candidæ Casæ. 1710, 29.

Gilbertus Becker, civis Londinensis, 1052, 30. Hierosolymam voti causa profectus, 1052, 46. in vincula conjicitur, 1052, 53. Domini filii ipsius amore capitur. 1053, 1. Eam ad fidem convertit. 1053, 15. E carcere evadit. 1053, 24. Puella cum per terras & maria insecta, 1053, 33. tandem Londinum venit : 1053, 66. ubi baptizata, 1054, 52. ei nubit. 1054, 66. Prima nocte Thomam F. ex ea gignit. 1055, 2. Postridie Hierosolymam rursus petit. 1055, 4. Rediit. 1055, 36. Uxor adhuc pregnantis somnium, 1055, 40. ejusque interpretatio. 1055, 46. Aliud, paulo ante partum : 1055, 54. Aliud, post partum. 1055, 58. Gilbertus, ad pedes filii procidens, futuram ejus magnitudinem prædicit. 1056, 19.

Gilbertus, Comes de Clara. 508, 45.

Gilbertus de Clara, Comes Glocestriæ. 2446, 43. Militaribus armis induitur. 2449, 34. Discordia inter ipsum & Leicesterensem orta, 2451, 43. ejus præcipue opera Edwardus I. ex custodia erant. 2451, 56. Ad Edwardum se confert. 2452, 31. Edwardi filium ducit. 2468, 58. Obiit. 2507, 22.

Gilbertus de Clare, Comes Glocestriæ & Herefordiæ. 2137, 51. 2133, 45. Ejus posterit. 2584, 46.

Gilbertus de Glanvilla, Episcopus Rossensis. 619, 2. 665, 25. 678, 36. Consecratio ejus a Priore Cantuariensi impeditur, donec professionem ad altare Christi Cantuariæ fecerit. 1475, 36. Professione facta, consecratur. 1477, 50. Ejus ad monachos S. Trinitatis oratio. 1514, 32. Regi adular. 1554, 43. Cum Eliensis de Cantuariensis Ecclesiæ privilegiis expostulat. 1564, 64 &c. 1568, 36.

Gilbertus Foliot, Episc. Herefordensis. 533, 26. 534, 65. 1365, 51. Rege & Papa rogantibus, ad Londinensem cathedram transfertur. 535, 59 &c. 595, 10. 1061, 3. 1384, 3. Quod consilium Thomæ Cantuariensi dederit. 1390, 2. Cantuariensis ad eum literæ. 542, 59. Cantuariensis ei mandat, bona Ecclesiæ Cantuariensis ablata restituere. 545, 40. Ejus ad Alexandrum, P. R. literæ. 548, 32. Cantuariensem metuentem, Papam appellat. 549, 22. 1391, 58. Cantuariensem Aulicæ arguit. 1392, 10. Excommunicatus, 549, 27. 1062, 45. abstinere ab ingressu Ecclesiæ. 550, 5. Romam tendenti insidiæ struuntur. 550, 58. 551, 64. Ejus coram P. R. adversus Cantuariensem oratio. 1394, 44. Papa mandante, 552, 5. 1068, 16. absoluitur. 552, 14. Papa eum anathemate ferit. 554, 19. Absoluitur. 557, 38. Officio restituitur. 560, 20. Coronationi novæ Regiæ interesse prohibetur. 560, 60. Cantuariensis peregrine profecti vices supplere. 1226, 20. 1434, 30. Moritur. 634, 33.

Gilbertus, Galvensium Dux. V. *Ulfridus*.

Gilbertus, P. R. V. *Gerbertus*, & *Silvester II.*

Gilbertus, Ulyssipponensis Episcopus, Anglos ad Hispalim expugnandam sollicitat. 278, 45.

Gilbertus Universalis, Londinensis Episcopus. 504, 43. 1016, 30.

Gildas Britannicus. 432, 25. 956, 18.

Gilebertus. V. *Gilbertus*.

Gilemundus, vel Gelmundus, Episc. Rossensis. 792, 61. 1638, 44.

Gillonis subita mors, & diu apud inferos crucians. 40, 54.

Gilo de Bruse, Episc. Herefordensis. 707, 42.

Giltwite, quid. 957, 41.

Giraldu, Historicus. 1015, 46. 1044, 9. 2391, 44. Erat Archidiaconus Landavenensis. 1149, 4. Quando Itinerarium, & Topographiam scripserit. 1149, 5. 2399, 23. Idem forsitan hic cum eo qui vocatur Gerardus. 1682, 15.

Girardus, Abbas Caldensis. 1720, 30.

Girvense monasterium. 4, 5. 22, 59. 44, 11. Destructum reedificat Aldwinus. 44, 13. 473, 16. Ecclesiâ ibi flammis absumitur. 199, 54. 966, 19. 2344, 59. Girvenfes monachi Walcherum Episcopum occisum sepeliunt. 48, 34. Una cum Wiramuthenibus Dunelmum veniunt. 51, 7. ¶ Abbates : *Benedictus* ; *Basterwinus* ; *Sigfridus* ; *Cosfridus* ; *Hwobertus*. V. *Wiramutha*.

Gisa, vel Guiso, Episc. Wellensis. 190, 14. 387, 2. 478, 18. 483, 21. 1653, 18.

Gleichenensis domus fundatur. 1018, 31. Ejus Chronica. 1209, 34. ¶ Ejus Prior : *Cuthbertus*.

¶ Glamorgaenses, vel Glamorgaenses, Episcopi : *Urbannus* ; *Ulfridus* ; *Nicolaus*.

Glappa, R. Northumbriæ. 90, 60.

Glaiguentis Episcopus ab Eboracensi suspenditur. 145, 30. Eboracensi subjectionem proficitur. 1700, 44. Olim non erat ei subiectus, 1742, 56. sed Cantuariensi. 1746, 25. ¶ Glaiguentis Episcopi : *Cantigernus* ; *Maxfuen* ; *Jobannes* ; *Michael* ; *Jobannes* ; *Herbertus*.

Glastonia. V. *Avalanz*. Monasterium ibi fundatum. 155, 47. 358, 30. 359, 37. 758, 36. 868, 27. Quorumdam Sacerdotum reliquæ illuc translatae sunt. 758, 47. ¶ Abbates : *Dunstanus* ; *Elstanus* ; *Ailwardus* ; *Agethinus*, vel *Aimothus* ; *Thostinus* ; *Polethinus* ; *Sifridus*, vel *Seinfridus* ; *Henricus* ; *Jobannes*.

Glavorna, vel

Glaworna, vel

Glocestria vel

Glovernia, flammis absumitur. 226, 36. Monasterium S. Oswaldi ibi constituitur. 833, 42. Ejus clerici se a Cantuariensis jurisdictione immunes esse contendunt. 583, 57. Monasterium in honorem D. Petri fundatur. 189, 60. 477, 43. ¶ Ejus Abbates : *Walstanus* ; *Serla*. ¶ Glocestriæ Comites : *Suannus* ; *Robertus* ; *Willielmus* ; *Gilbertus de Clara* ; *Arnardus de Clara* ; *Radulfus de Mountmercy* ; *Hugo de Ansfely* ; *Gilbertus de Clara* ; *Hugo de Audeley* ; *Thomas*. ¶ Glocestriæ Dux : *Thomas de Woodstoke*.

Gnotredus, R. insulæ Man. 2212, 24.

Gocelinus, Historicus. 1633, 6.

Goda, Comes Dominanz. 161, 63.

Godboldus, R. Orcadum. 784, 49.

Godfridus, Abbas Crowlandensis. 264, 60. 328, 58.

Godfridus de Lucy, 1158, 31. Archidiaconus Derbienfis. 1459, 44. Fit Episcopus Wintoniensis. 648, 14. 656, 53. 1161, 16. 2550, 15. Eliensis eum excommunicat. 1230, 31. Ejus literæ de injuriis Gaultro Eboracensi illatis. 1577, 27.

Godfridus de Ludham, Archiepiscopus Eboracensis. 1726, 38. Civitatem Eboracensem excommunicat. 1726, 42. Moritur. 2454, 44. Vocatur Geoffridus. 2444, 35.

Godfridus, Dux Lothariensis, quam fortiter contra Paganos dimicavit. 493, 52. Eligitur Rex Hierosolymorum. 224, 48. Moritur. 227, 6. 498, 61.

Godfridus, Episc. Bathoniensis. 248, 22. 504, 11. 1014, 63.

Godfridus, Episc. Cicestrensis. 1654, 22.

Godfridus, Episc. Laneluensis. 1665, 50.

Godfridus, Episc. Wigornensis. 1467, 10.

Godfridus, Prior S. Albani. 264, 60.

Godfridenfis Abbatia, pro amore Rosamundæ ibi sepulta, ab Henrico II multum dilatur. 235, 56. V. *Rosamunda*.

Godgiva, vel

Godiva, uxor Leofrici Comitis, nobilis & pia matrona. 389, 14. 948, 63. Nuda per Coventriam equitat. 949, 17. 2334, 60.

Godricus,

Godricus, Abbas Burgenſis. 228, 14. 1660, 6.
 Godricus, Abbas Winchelambenſis. 187, 47. Vocatur Bod-
 ricus. 1701, 7.
 Godricus, Dux Cornubiæ. 2320, 38.
 Godrim, vel
 Godrinus, vel Gorbun, Dacus, R. Orientalium Anglorum.
 146, 60. 150. 61. 754, 61. 807, 34. Baptizatus, vocatur
 Healfan, vel Adelftanus. 150, 61. 812, 50. Ejus leges.
 818—831. Mort. 133, 4. 150, 49. 812, 40. Fuit Rex etiam
 Northambrie. 133, 4.
 Godwinus, Abbas Winchelambenſis. 187, 46. Vocatur Ed-
 winus. 1701, 6.
 Godwinus, Comes vel Dux Cantie, Suffreæ, & Occidenta-
 lium Saxonum. 179, 35. 180, 61. 377, 54. 2331, 21. Cur
 Alfredum Egredi F. odio habuerit. 934, 65. 2326, 30.
 Quibus inſidiis & crudelitæ ipſum & ſuos oppreſſerit.
 179, 39. 472, 54. 2326, 38. In Haroldum Regem culpam
 omnem reſcit. 181, 8. 936, 48. 938, 18. 2326, 47. Pro-
 ceteris Angliæ hoc facinus ſe ultores jurantibus, ipſe in
 Daciam fugit. 936, 5. Revertum Edwardus Rex prodicio-
 nis inſular. 937, 34. Comitum & Baronum de cure judicium.
 937, 48. Terræ illi reſtituntur. 938, 11. Directi ſcri-
 ptoreſ directi de hac re tradunt. 938, 12. Exercitum adverſus
 Regem cogit. 184, 45. 476, 16. 942, 48. 2331, 38. Ipſe
 cum filiis in exilium miſſi, 185, 27. 195, 54. 943, 10.
 2331, 51. hoſtiliter rediit. 186, 32. Vectum inſulam &
 alia loca depredantur. 943, 50. 2332, 3. Rex eos in favorem
 recipit. 186, 53. 476, 23. 943, 66. 2332, 6. V. *Edwardus
 Confefſor*. Prima ejus uxor, Canoni ſcilicet filia, filias pro-
 ſtituebat. 2334, 1. Fulmine ea perit. 2333, 66. Aliam du-
 cit, quæ ſex filios ei parit. 2334, 2. Terræ ab eo Eccleſiæ
 Chriſti Cantuariæ donant. 2224, 3 & 56. Alfwaldus ei ma-
 le ominatur. 2332, 59. Inſelix ejus mora. 187, 26. 395, 10.
 476, 45. 944, 49. 2333, 13.
 Godwinus, Episc. Roſſenſis. 168, 53. 2223, 50.
 Godwinus, Metropolitaniſſus Walliarum. 441, 58.
 Goſfridas, Episc. Herefordenſis. 239, 12.
 Golanus, R. Norwegiæ, in Angliam cum exercitu venit.
 2321, 47.
 Gormundus, R. Dacie, equo decedens, collum frangit. 2320, 55.
 Goſpaticus, vel Goſpaticus, Comes Northumbrie. 40, 28.
 42, 24. 198, 24. 204, 65. Honore privatur. 203, 59.
 Gradus neceſſitudinis conjugum prohibentes. 919, 56.
 Graciam quomodo poſſederit Albericus Comes Northum-
 brie. 1195, 12. 1209, 27.
 Græco nulla fides, etiamſi manu juraverit. 642, 18.
 Grando inſtar ovi columbini. 1355, 18. 1535, 52. Grando
 avis, beſtias, homines, arbores proſtriciens. 2397, 38.
 2416, 46.
 Grantebrige, vel
 Granteſtre, deſcribitur. 792, 28. Studium literarum ibi in-
 ſtituitur. 814, 42. A Danis deſtruitur. 168, 1.
 Gratianus, Decretorum compilator. 1036, 6. 1665, 33. 2328,
 55.
 Gratiſus, Abbas S. Auguſtini. 1768, 59. 2230.
 Green-chirch. 16, 61.
 Gregoriano canoni cunctus Willemi Fiſcamenſis præfertur.
 212, 27. 978, 24. 2352, 10.
 S. Gregorii monaſterii in Caſtanyia valq. 2266, 47. ¶ *Pri-
 or: Deſtanus & Guido*.
 Gregorius, Abbas Malmesburienſis. 533, 31.
 Gregorius, Antipapa, unus & aliter. V. *ſcandaliſſus ix, & Gela-
 ſius II*.
 Gregorius I, ſeu Magnus, P. R. Ejus patria, & parentes. 726,
 14. Septem monaſteria conſtruit. 726, 18. Erat Abbas
 S. Andreæ in urbe Roma. 1629, 43. 1757, 53. Colloqui-
 um ejus cum mercatore de pueris quibuſdam Angliæ Romæ
 venalibus. 726, 27. 779, 25. 1757, 57. Ad Britanniam
 tendens, revocatur. 726, 47. 779, 45. 1758, 63. S. Car-
 dinalis. 726, 63. Moralis in Job ubi inchoavit. 726, 65.
 Eutychium C. P. reſtat. 727, 1. Ad ſummum Pontificatum,
 quamvis ſenileſ, erebatur. 727, 20. 1758, 57. B. laudis
 quomodo fuerit extraſtus. 727, 34. Primus ſe vocavit
ſervum ſervorum Dei. 731, 8. Spiritus S. in ſimilitudine co-
 lumbæ ejus capiti frequenter inſidebat. 734, 61. Quidam
 libros ejus comburunt. 734, 52. Ab eorum exuſione
 mire cohibentur. 734, 55. Johannem C. P. graviter taxat quod
universali Episcopati titulum uſurparit. 433, 47. Libros ſuos
 aboleri aut reſcribi vetat. 434, 19. Auguſtinum mittit in
 Angliam. 435, 33. 728, 32. 1629, 40. 1758, 66. alioſque.
 436, 28. Ejus Epistolæ; ad Mauritium Imp. 433, 40 &c.
 728, 27. ad Phocam. 436, 37. ad Leonium Aug. 435, 10.

ad Ethelbertum R. 435, 49. 732, 41. ad Bertam Reginam;
 435, 59. ad Auguſtinum Archiep. Cantuarienſem. 436,
 1 & 34. 730, 28. 732, 1. 1630, 48. 1631, 25. ad Theo-
 doricum, R. Francorum. 436, 58. ad Brunichildam Re-
 ginam. 436, 66. ad Mellitum, de fanis & ſacrificiis An-
 glorum. 732, 25. Ejus decretum de prioritate Archiep-
 ſcoporum in Angliæ. 971, 8. 1263, 24. 1655, 56. De tribus
 palliis quæ traditur miſſe tribus Archiepiscopis Cantuarien-
 ſibus. 1632, 47. Ejus epistolæ ad Auguſtinum explican-
 tur. 1737, &c. Inſtituit litaniæ ſeptiformem. 435, 36.
 727, 45. Canonis Miſſæ quædam ſuperaddit. 436, 17. 728,
 12. Imaginibus demonum capita & membra cur amputant.
 728, 8. Angicum cum gladio crucento videt & placet. 727,
 64. Ei dicitur, *Pax Domini*. reſpondit angelus, & cum ſpiritu
 ſancto. 728, 17. Ejus ſcripta. 734, 15. Mort. 734, 17. Epitaphium
 734, 21. Ejus detractores. 734, 33. Succellori apparent,
 cum corripit. 734, 43. Feſtum in ejus honorem celebra-
 tur. 1641, 18. 1772, 35. Quotus fuerit Papa. 1686, 63.
 Gregorius II, P. R. 2233. Jejunium quadageſimale in-
 ſtituit. 442, 43. Gregorius III, P. R. 443, 1. 1640, 54.
 2210, 13. 2235. Miſſæ quædam addit. 443, 23.
 Gregorius IV, P. R. 1643, 6. 2239. Leob IV. vocabatur. 449,
 39.
 Gregorius V, P. R. 2245.
 Gregorius VI, P. R. 2247. Raptoribus extinctis vel fugatis,
 omnia reformat. 471, 50. 2327, 22. Cardinales cum, tanquam
 ſanguinarius, cum prædeceſſoribus non tumulandum cen-
 ſentes. 471, 57. 2327, 50. miraculo deſti, aliter ſentiant.
 472, 1. Ejus ad Cardinales oratio. 2327, 54. Exponit
 illud, *Si oculi fuerit ſimplex*, &c. 2327, 65.
 Gregorius VII, P. R. 486, 6. 2249. V. *Haddebrandus*.
 Gregorius VIII, P. R. 636, 12. 2247, 5. 2510, 54. 2259.
 Pæ ejus literæ quibus Chriſtianos ad bellum S. exhort.
 1147, 36. 2399, 30. Mortu. 1148, 22. 2513, 21.
 Gregorius IX, P. R. 1879, 69. 2261. Ejus literæ de appro-
 priatione eccleſiæ de Plumſted. 2100, 37. de Littleborn.
 2106, 10. Fredericum Imp. excommunicat. 2416, 29. 2430,
 52. Decretales epistolæ compilari facit. 2430, 53. Quo-
 modo ſe ab obſidione liberavit. 2430, 58. Decimas reddituum
 eccleſiaſticorum in Angliā exigit. 2439, 23.
 Gregorius X, P. R. 2271. 2460, 20. Ejus acta. 2438, 48.
 Subſidium petens pro terra ſancta. 2461, 43. Decanum
 Lincolnienſem omni beneficio privat, quod Angliam jam
 exhaustam excuſatam voluerit. 2461, 46. Mortu. 2461, 56.
 Gregorius XI, P. R. 2285. Anonymi cuſſidam ad eum literæ.
 2150, 35. Ejus literæ ad Abbatem S. Auguſtini. 2151, 16.
 Mort. 1632, 11.
 Gregorius XII, P. R. 2289.
 Gregorius Turonenſis. 432, 27. 434, 27.
 Grifinus, Princeps Northwalliæ, moritur. 2436, 32.
 Grifinus, R. Wallenſium. 185, 50. Hiberniciſis piratis optula-
 tur. 2330, 63. Anglorum copias fundit. 188, 16. Anglo recon-
 ciliatur. 188, 37. 1701, 1. Haroldus contra eum mittitur.
 191, 67. 945, 39. 948, 1. 2336, 61. Wallenſes eum præ-
 ſcribunt. 102, 19. 2337, 3. Caput ejus Edwardo aſſertur.
 192, 25. 948, 9. 2337, 5.
 Grifons in Apulia. 1218, 46. Cypri. 1298, 22. 1299, 45.
 1203, 17. Sicilia. 1297, 39. De eorum templo ſupra hiſto-
 ria. 1289, 27.
 Grimbalduſ, magiſter Aluredi R. 152, 21. 814, 27. Obiit.
 832, 37.
 Grimkrellus, Episc. Auſtraliſſum Saxonum. 180, 12. Fuit Epi-
 ſcopus Orient. Anglorum. 473, 14.
 Grimmesby, unde dicitur. 2320, 45.
 Grubbrech, quid. 923, 62. 953, 23. 2031, 4.
 Groby caſtellum Henrico II traditur. 577, 69. Diruitur. 588,
 26.
 Grouth, vel Gurr, vel Gouth, F. Godwini. 2331, 55. 2334,
 4. Quod conſilium Haroldo fraui dedit. 2341, 57.
 Gualerannus, vel Galerannus, Episc. Roſſenſis. 614, 61. 1464,
 20. Contra morem conſuetum & canonem & electum & con-
 ſecratus erat. 1464, 10. Jurare cogitur ſe Eccleſiæ Canua-
 rientiſi fidelem futurum. 1464, 27. 1674, 62. Mortu.
 1467, 43.
 Guano, Legatus P. R. 1867, 66. 1869, 62.
 Guarinus, vel Warinus, Abbas S. Albani. 614, 41. 678, 33.
 1589, 49.
 Gudrodus, vel Guthferthus, Dacus, Rex in Northumbria,
 154, 33. 835, 31. Gudredus. V. *Cudredus*.
 Guernicus, Prior Beremundenſis, ſic Abbas Feverhamenſis.
 1441, 52. 1674, 31.
 Guido, Comes Warwicensis, Felicia deſpoſuit, ad utrum-
 9. præ-

S. proficiscitur. 1321, 60. Colibronum vincit. 2324. V. *Adelstanus*.
 Guido, Comes Warwicensis, alius. 2532, 67.
 Guido, Decanus Walthamensis, Decanatum istum resignat. 1118, 53. Manerium ei donatur. 1119, 26.
 Guido de Crema, Antipapa, Paschalis nominatus. 1130, 40. 1389, 24.
 Guido, Episcopus Bangorensis. 597, 18. 1120, 8. 1674, 27.
 Guido, Prior S. Gregorii, Cantuariæ. 1961, 22.
 Guido, Rex Hierosolymitanus. 634, 16. Capitur. 635, 59. Liberatur. 639, 66. 1163, 24. Tyro excluditur. 1163, 26. Acram obsidet. 648, 29. 1163, 37. Saladinum (repe) vincit. 1163, 50. Ejus uxor moritur. 1188, 39. V. *Conradus*, *Marchio*.
 Guillelmus de Campellis, Episcopus Catalaunensis. 243, 23.
 Guiso. V. *Gisa*.
 Guisus quid. 1215, 61.
 Gundulfus, vel Gurnulfus, monachus Cadomensis. 2363, 29. Lanfrancus eum futurum Episcopum unde prædixerit. 2363, 30. Fit Episcopus Rossensis. 2354, 407, 1. 408, 33. 1654, 7.
 Gunhilda, nepos R. Canuti, Anglia expellitur. 182, 28.
 Gunilda, filia R. Canuti, Imperatori nubit. 906, 66. Adulte-
 rit accusata, duculo purgatur. 933, 32. Fit sanctimonialis. 933, 36.
 Gunna, machina bellica. 2621, 48. 2672, 3. 2677, 45.
 Gurguntius, R. Britonum, Hispania Hiberniam habitandam concedit. 1074, 27.
 Gurmundus an Hiberniam subjugarit. 1074, 45. 1154, 38. Sa-
 xones ejus ope Britones vincunt. 1154, 39.
 Guthferthus. V. *Gudfredus*.
 Guthlacus, anachorita. 1741, 41. Ejus victus. 797, 29. Diabo-
 li tentationes superat. 797, 33. Daemonium e juvene quo-
 dam ejicit. 797, 42. Edburga sarcophagum ei mittit. 797, 55.
 Hæres ipsi quis futurus, prædicit. 797, 60. Moritur. 798, 6.
 Cuthredus puer, jussu S. Cuthberti, a servitute in Regnum
 Northumbriæ evahitur. 21, 45. 70, 53. 230, 12. 147, 43.
 Moritur. 798, 6.
 Guthrum, V. *Godfridus*.
 Guttardus, Abbas S. Augustini. 1775, 44.
 Guttulfus, Abbas S. Augustini. 1777, 41.
 Gynes, Abbas ibi fundatæ valor. 2168, 10.

H.

HAcun, Comes. 178, 22.
 Hæredi lis non intentanda de re quam proximus posses-
 sor quiete possidet. 897, 39. De Hæreditarietate. 826,
 21. Quis post primogeniti mortem hæres avo succedere de-
 beat, primogeniti filius an frater, gladiatorio judicio decer-
 nitur. 454, 63. Hæreditario jure Ecclesiasticæ dignitates
 non relinquendæ. 241, 1. 253, 46. Filius fratris senioris
 succedat patri, si primogenitus decedat sine filio. 241, 19.
 Hæretici XXX, Baptismus, Eucharistiam & conjugium de-
 restantes : 1050, 5. Eorum poena. 539, 50. 1050, 24. Hæ-
 resis in Narbonensi Gallia multum dispersa, ea scilicet quæ
 dicitur Albigensum : 1440, 59. Cathari, Publicani, Pæ-
 rini, &c. vocantur. 1451, 8. Litteræ Tolosani Comitum ad
 Cistercienses, auxilium adversus eos & consilium postulan-
 tia. 1441, 1. In Concilio Lateranensi damnantur. 1451, 1.
 Papa Principes illosque Christianos ad eorum internecio-
 nem indulgentiarum promissione excitat. 1451, 38. Hære-
 ticæ opiniones de Christi aliorumque corporibus. 2467, 22.
 Hagustaldensis vel Haugustaldensis ecclesiæ fundatio. 286, 9.
 289, 30. Ejus descriptio. 290, 52. Omnes, quæ tunc tem-
 poris circa Alpes erant, Ecclesiæ artificio & pulcritudine
 superabat. 111, 4. 291, 30. Quamvis privilegia & immuni-
 tatibus fruebatur. 292, 33. 301, 45. 330, 35. Quo ordine
 & quamdiu singuli Episcopi eam tenuerint. 300, 9. ¶ Ha-
 gustaldensis Episcopi : 1. *Isidrus* ; 2. *Eata* ; 3. *Tunbertus* ; 4. *Je-
 hannes* ; 5. *Wulfredus* iterum ; 6. *Acca* ; 7. *Fredbertus* ; 8. *Althmun-
 dus* ; 9. *Tilbertus* ; 10. *Estolbertus* ; 11. *Headredus* ; 12. *Lambertus* ;
 13. *Tilferdus*. Episcopatus ad Cuncacestram instauratur. 301,
 7. Deinde Dunelmum transfertur. 301, 27. De Episcopo-
 rum Hagustaldensium reliquiis. 302, 32. Ecclesia datur in
 præbendam ecclesiæ Eboracensi. 303, 27. Eilanus presbyter
 sub Canonico Eboracensi eam tenet. 303, 15. Canonici
 regulares illuc ducuntur : 305, 15. 1713, 41. Quibus Eil-
 lanus ecclesiam liberam tradit. 305, 44. Multa illas donat
 Thomas junior, Archiep. Eboracensis. 306, 24. 1723,
 plura Turstinus. 307, 5. Privilegia a Regibus & PP. Rom.
 tis indulta. 307, 25. Principum & aliorum largitiones.

307, 35. Monasterium & terræ circumjacentes asyli jure
 nobilitantur. 297, 33. 308, 8. Juris ejus violatoribus quæ-
 nam multæ irrogentur. 308, 27. Pacis metæ quantum a
 villa distent. 292, 33. 308, 15 &c. Hagustaldensibus Scoti
 grassabundi parcunt : 260, 9 &c. 316, 60. postea vero in-
 juris eos & contumeliis afficiunt. 264, 29. 324, 6. Scotis Ec-
 clesiam diripere tentantibus, mire liberatur. 103, 19. Mo-
 nasterium & villa a Scotis comburitur. 2479, 50. Williel-
 mus Waleys ad monasterium veniens, quomodo se gesserit.
 2521, 6. ¶ Hagustaldensis Priores : 1. *Aschetellus* ; 2. *Ro-
 bertus Biseth* ; 3. *Ricardus*. Villa unde dicta *Hesfeldesham*.
 289, 19. Vocatur *Exteldefham*, 2479, 49. & *Exceletham*.
 2520, 60.
 Haimo, Abbas Cernellenfis. 228, 12. Deponitur. 1660, 7.
 Haktunonensem, vel Haketunensem, Ecclesiam constru-
 di licentia Archiepiscopo Cantuariensi a P. R. conceditur.
 631, 44. 1481, 15. Monachi Ecclesiæ Christi ædificati-
 onem interumpunt. 635, 8. 1315, &c. Tandem opus per-
 ficitur, sed non quale proposuerat Archiepiscopus. 649, 51.
 1509, 4. 1562, 42. 1563, 26. P. R. prohibet ne ibi fiant divina.
 660, 5. 1508, 12. 1529, 25. Historia hujus Ecclesiæ ab ovo re-
 peritur. 1594—1596. V. *Baldwinus a Cant.*
 Haldene, R. Danorum. 14, 53. Northumbriam vastat. 300,
 32. Sacrilegi & crudelissimi potius laus. 21, 29. 70, 48.
 Halesdon, V. *Hæne*.
 Hamfere, quid. 957, 26.
 Hamo Episcopus Leonensis, a nepote occiditur. 557, 24.
 Hamonii Floriacensis Chronica. 432, 35. 449, 67.
 Hamforna, vel Hamfoten, quid. 898, 26. 923, 50. 957, 26. V.
Hamfotene.
 ¶ Hamunensium Dux : *Ofrit*.
 Hanelec, R. Dacæ & Angliæ. 2320, 39. Ejus filii. 2320, 53.
 Londini, in Ecclesia D. Pauli sepelitur. 2324, 56.
 Harlafus, R. Dacorum in Northumbria, baptizatur. 857, 42.
 Edmundus eum e Northumbria pellit. 857, 53. Restitui-
 tur. 862, 39. Iterum fugatur. 862, 45.
 Haraldus, V. *Haroldus*.
 Hardecanurus, vel Hardeknurus, R. Dacæ. 914, 17. 2325,
 23. Ad matrem in Flandria exulantem venit. 932, 30. In
 Angliam vocatur. 932, 64. Australem Regni partem obti-
 net. 179, 21. 472, 40. fit Rex totius Angliæ. 180, 33.
 474, 38. 1246. Matrem revocat. 933, 19. Haroldi corpus
 effossum in gronnam projicit. 180, 42. 933, 9. Grave tribu-
 tum exigit. 180, 48. 181, 13. 933, 17. 2326, 6. Livingo
 Episcopatum aufert, 180, 59. mox restituit. 180, 61. Wi-
 gorniciem provinciam & urbem devastat. 181, 19. Ejus
 largitas. 934, 19. 2326, 9. 2329, 2. Ejus mors subita &
 miserabilis. 181, 53. 474, 55. 934, 24. 2326, 11. 2328,
 65. Dacos in Angliam dominari permittit. 2326, 13.
 Hardingus, ordinis Cisterciensis auctor. 994, 35.
 Haroldus & Canutus, Suani II filii, 1703, 2. Eboracensem
 regionem depredantur. 198, 38. 2344, 39.
 Haroldus Harfax, R. Norreganorum, Angliam invadere me-
 ditatur. 938, 57. 2330, 10. Doctam subjugat. 939, 9. 2330,
 24. Moritur. 939, 17. 2330, 29.
 Haroldus Harvager, vel Harfag, vel Harfau, vel Haravaghe, R.
 Norreganorum. 194, 13. 404, 42. Eboracenses crudeliter
 occidit. 2340, 7. Ab Haroldo R. Anglorum occiditur. 194,
 40. 405, 13. 479, 25. 958, 58. 2339, 57.
 Haroldus, vel Haraldus, F. Godwini, Edwardi Confessoris
 pincerna. 944, 51. Normanniam perens, a Comite Pontivo
 captivus detinetur. 196, 10. 481, 10. 947, 22. 2337, 8.
 Ad Willielmum Ducem Normanniæ mittitur. 196, 24.
 947, 34. Quæ Willielmo promiserat. 478, 43. 481, 22. 947,
 46. 2337, 13. Edwardi Confessoris de eo varicinium : 196,
 58. 481, 7. 947, 12. Aliud. 394, 9. In Hiberniam fugit.
 185, 36. 943, 22. Reversus multa loca depredatur. 185, 63.
 Fit Comes Occidentaliū Saxonum. 945, 4. 2333, 29.
 Erat Comes orientaliū Anglorum. 942, 54. Contra Griffi-
 num mittitur. 191, 67. 945, 39. 2336, 61. Regnum Angliæ
 obtinet. 193, 34. 366, 57. 479, 8. 2248. 2339, 4. Tyan-
 nice se gerit. 2339, 18. (Alii contrarium affirmant. 2339,
 35.) Haroldum Norreganorum Regem, & Toftinū fratrem,
 per Confessoris merita, superat. 294, 40. 404, 41. 479, 30.
 2339, 52. Milites eum deserunt ob spolia illis negata. 2340,
 2. 2341, 40. Quod consilium Groubus frater ei
 dederit. 2341, 57. In prælio contra Willielmum
 concidit. 195, 6. 480, 34. 2342, 45. V. *Willielmus Conqueror*.
 Novem menses post pugnam vivit. 2342, 54. Ejus
 perfidia, belli causa. 195—197. 401, 1. 404, 34. 958, 10.
 2340, 21. Variæ de ejus morte sententiæ. 961, 30. Giral-
 dus cum Cestriæ anachoretam fuisse. 2342, 60. Ubi sepe-
 ditur

arur. 961, 46 & 56, 234, 56. Quādiu regnarit. 961, 57, 233, 9.
 5 Ejus filii Dominianus & Cornubiam depraedantur. 198, 2.
Haroldus, vel **Haraldus**, **Harfot**, cui sic cognominatus.
 932, 46, 232, 5, 61. Sutoris tui, non Regis Canutus filius.
 470, 1, 232, 5, 55. Rex Angliæ a Canuto constituitur. 179, 7.
 224, 6. Rex dicitur. 971, 11. Opes quas Canutus Emme reli-
 querat, adiit. 472, 34, 932, 24, 232, 5, 58. Partem Regni
 amittit. 179, 20. sed postea recuperat. 179, 61, 473, 1.
 Odit. 180, 22, 474, 34, 932, 60. Caput ejus primum in
 groeniam, deinde in Tamen a successore prociatum, 180,
 42, 474, 40, 232, 6, 2. a piscatoribus repertum, apud S. Cle-
 mentem sepelitur. 474, 49, 933, 12.
Hastings castellum construitur. 959, 30.
Hastings, Normannus inclitus. 959, 51.
Hathoredus, Episc. Wicciorum. 221, 9, 47.
Hathubertus, Episc. Londinensis. 116, 67.
Headredus, Episc. Hagustaldensis. 114, 31, 299, 31. Hic for-
 san est qui vocatur Headryd. 221, 18.
Heathuredus, Episc. Lindisarnensis. 12, 16, 133, 12.
Heberus. V. **Hibernus**.
Heca, Episc. Australium Saxonum. 189, 51.
Heca, Episc. Orientalium Anglorum. 438, 59. Vocatur **Ecca**.
 1638, 32.
Hedde, vel **Helda**, Episc. Wentanus. 756, 16, 1638, 45, 221, 10.
Hedhelacus, Episc. Orientalium Anglorum. 774, 56.
Hebmanensis Episcopus. V. **Orientalium Anglorum** Episcopi.
Hemeli, Episc. Merciorum. 106, 29.
Hengest illi. 1777, 9 & 61.
Hengistus, Dux Saxonum, Rex Cant. 718, 66.
Henricus, **Limpoldi** Comitiss filius, **Conradus** Imperator
 jubet necari. 909, 54. A Duce quodam enutritur. 909, 57.
 Morti iterum destinatus, Imperatoris filiam nupte obtinet.
 909, 65.
Henricus, Abbas Radingensis. 1571, 61, 1572, 45, 1573, 6.
Henricus, Archiepiscopus Remensis, moritur. 588, 1.
Henricus **Borowich**, vel **Borougwas**, Episcopus Lincolnien-
 sis. 2555, 14, 2556, 7, 2570, 15, 2577, 44.
Henricus, Comes Campanie, **Conradi** vuluam ducens, fit Rex
 Hierosolym. 667, 31, 1245, 7.
Henricus, Comes **Derbia**. 2568, 61. Fit primo Comes, 2588,
 33, postea Dux Lancastrie. 2577, 48, 2602, 30. Hippoma-
 chia inter ipsum & **Willielmum Douglas**. 2580, 55. Contra
 Paganos fortiter dimicat, 2583, 26. & contra Francos.
 2505, 13, 2589, 24, 2591, 66, 2601, 58, 2602, 48. In
 Angliam redit. 2592, 24. Quantum de suo expenderit in
 bello Gallico. 2596, 15. Tolosa suburbia incendit. 2601,
 63. Captus in Alemannia, se redimit. 2602, 7. Filiam Duci
 Selandie in uxorem dat. 2584, 21. 2602, 46, 2603, 29. Dux
 Brunswicensis ei mala machinatur: 263, 34. De eo publice
 queritur Lancastrie. 2603, 43. Brunswicensis literæ, cum ad
 duellum provocanda. 2603, 56. Rex & proceres Francie
 Lancastrium cum honore summo excipiunt. 2604, 15. De
 statu Duces in arenam descendunt: 2604, 36. ubi Brun-
 swicensis animum despondet, nec certamen intrare vult. 2604,
 44. Rex Francie spinam de corona Christi Lancastrie dat.
 2605, 24. Quæ in Abbatiâ Leicestrensem contulerit. 2605,
 57, 2606, 3. In Franciam mittitur ad tractan. u de pace. 2606,
 57. Quomodo in isthoc negotio se gesserit. 2607, 64. Aveni-
 entem missus a Papa honorifice accipitur. 2608, 5. Ejus ma-
 gniſcentia. 2608, 21. Francorum inſidias evadit. 2608, 29. Lo-
 ca nonnulla in Normannia capit. 2611, 2612. Gallo mi-
 nant prælium cum eo conferre, quæ responderit. 2612, 18.
 Villam dictam **Reynes** obsidet, 2615, 7. & ad deditionem
 cogit. 2616, 15. Villas alias Francie capit. 2621, 2622. Ejus
 mors. 2625, 35. Sepultura. 2625, 66. Hæredes. 2625, 58.
 Domum dictam **the Spayop** fundavit. 2627, 14. Col-
 legium ab eo constructum. 2626, 1.
Henricus, Comes Lancastrie. 2546, 10, 2551, 36, 2551, 57,
 2553, 11. **Isabella** Regina & **Mortimerus** ipsi & socios bello
 prosequuntur. 2554, 12. Se Regi subicit. 2554, 54. Novum
 Hospitalis Leicestrie construit. 2559, 40.
Henricus, Comes Leicestrie. 1147, 67. Sed hic (ni fallor) idem
 est cum eo qui vocatur **Robertus**. 254, 35. V. **Robertus IV**.
Henricus, Comes Warwicensis. 2374, 63.
Henricus, **Davidis** Regis Sotorum F. laudatur. 342, 56. V. **David**,
 R. **Scotia**. Ejus fortitudo. 345, 40. Ab Anglia victus, quam
 solertiter se & suos & mediis hostibus eripuit. 346, 15. Erat
 Comes Huntingdonie, 258, 45, 312, 61, 2385, 13 & Nor-
 thumbrie. 265, 30. Anglo homagium facit. 2385, 14. For-
 titudine **Stephani R.** ab ingenti periculo liberatur. 2027,
 39. Ejus mors. 280, 19. Filii: 369, 6. Eos **Henrico II** com-
 mendat: **Ischoredus**, Abbas Rievallensis. 369, 8.

Henricus, Dux Saxonie, **Manldem** **Henrici II** filiam ducit.
 539, 40, 547, 38, 1473, 13. Exhæredatus, in exsilium
 agitur. 614, 32, 1466, 40. Ejus mores. 1466, 51. In An-
 gliam venit. 619, 9, 1466, 38. Anglus cum Colonienſi
 Archiepiscopo reconciliare satagit. 1468, 1. Nascitur ei **F.**
Willielmus. 619, 11. In Saxoniâ redit. 619, 15. Ejus **F.**
Henricus **Conradi** Comitiss Palatini filiam ducit. 672, 21.
 1251, 41. quæ nuptias **Philippi R. Francie** aspersa: fue-
 rit. 1251, 26.
Henricus, Episc. Exoniensis. 1681, 30.
Henricus, Episc. Landavensis. 1681, 30.
Henricus, Episc. Wigornensis. 1681, 32.
Henricus de Essex. 1380, 29. Duello victus, exhæredatur, &
 in monasterium traditur. 535, 25.
Henricus, **F. Henrici II**, nascitur. 530, 54, 2047, 38. Pater
 jubente, coronatur. V. **Henricus II**, R. Anglia. Vocatur
 Rex **junior**, & **transmarinus**; 2258 & **Henricus tertius**.
 2470, 42. Episcopi & Abbates ei fidelitatem jurant. 533,
 9. **Margarita**, ejus uxor, Regina Angliæ consecratur. 560,
 54, 1080, 40, 1421, 32. Cum uxore Regem Francie vi-
 sit: 1082, 11, 1424, 18. A quo consilium accipit utriq; Regno
 perniciosum. 1082, 16. Orta dissensione, a patre ad locum
 fugit. 1083, 2. Rex & proceres Francie jurant se ei
 suppetias contra patrem laturos. 1084, 27, 2424, 38. A
 Comite **Flandrenſi** & aliis homagium accipit, & illis hono-
 res pollicetur. 1084, 44, 1424, 41. Patri rebellat: 561, 63.
 1085, 5. ejusq; terras vultat. 1085, 7. **Hugonem** de **Gornal**
 caput, & ejus castrum succendit. 569, 6. **Ricardi** **Cantuari-**
ensis consecrationem interdicit. 570, 43. Ejus literæ ad
 Priorem **Cantuariensem**. 1425, 45. **Alba-marla** castrum
 expugnat. 571, 21, 1085, 17. & **Drivencoru**. 571, 28, 1085,
 39. **Sagienſem** urbem invadit. 574, 49. Naves ejus diffi-
 pantur. 577, 47. Iter ad **S. Jacobum** parat. 1110, 9. Uxor
 ei filium parit. 1128, 57. Rebus in Gallia fortiter gestis
 gloriam magnam adipiscitur. 602, 32. Regis Francie
 coronationi interest, & diadema ejus capiti impositum
 sustinet. 608, 5, 1140, 54. **Gaufridus** frater ei homagi-
 um facit. 617, 7. **Ricardo** idem facere renuente, ad eum
 demandum arma parat. 617, 30. Castellum **Lemovicense**
 adversus ipsum & patrem occupat. 1463, 10. Veniam pa-
 tris exorat. 1143, 14. Ejus mors. 617, 60, 1142, 63, 1463,
 39. Sepultura. 618, 17, 1464, 1. Carmina in ejus laudem.
 1143, 31, 2398, 12. Moribus & forma erat amabilis. 1463,
 31. De eo lege 2396, 38.
Henricus, **F. Roberti**, Rex Gallie, a Duce Normannie vin-
 citur. V. **Willielmus Conqueror**. Veneno perit. 2338, 1.
Henricus, frater Regis **Stephani**, fit monachus **Cluniacensis**;
 1013, 3. Abbas **Glastoniensis** 504, 63, 1023, 9. Episcopus
Wintoniensis 256, 25, 530, 64, 532, 46, 533, 23,
 1663, 9. Rom sedis Legatus. 265, 42, 1800, 63. Cura
 Ecclesie **Londinensis** ei committitur. 507, 51. Concilium
Wintonie celebrat. 1028, 3. Agre tert se **carbedram** **Cantuari-**
ensem non obtinuisse. 1348, 56. Simulacris inter ipsum &
Theobaldum **Archiepiscopum** sedatur. 275, 37. Ejus ad **The-**
obaldum literæ. 527, 34. **Stephano** capto, Imperatricis hosti-
 bus medicit: 1354, 48. mox tamen ipse fit ejus hostis. 1355,
 1356. Ejus jussu **Wintonia** incenditur. 1356, 6. Ingentes
 thesauros ex **Novi monasterii** cruce aufert. 1356, 59. Sex
 castella ejus circumuntur. 520, 65. Controversiam inter con-
 ventum **S. Trinitatis** & **S. Augustini**, **P. R.** jubente, cog-
 noscit & determinat. 1602, 80. Quod consilium **Thome**
Cantuariensi dedit. 1390, 14. **Henricum II** increpat
 ob eadem **Archiepiscopi**, & mala illi omittit. 557,
 46.
Henricus, hæreticus, a puella nupte refectus: 527, 11.
Henricus de **Hastings**. Ejus uxor & poster. 967, 43, 1431,
 64, 2469, 1.
Henricus I, Imp. 455, 55. Edicit, ut agrariorum militum partes
 octo in agris laborent, nona in urbe morentur. 452, 2.
Henricus II, Imp. 462, 24. Erat Dux **Baiariz**. 462, 19.
Henricus III, Imp. Canuti filiam ducit. 468, 59. V. **Gwilda**.
 Diaconum, Evangelium legere recusantem quod pridie cum
 meretrice concubisset, in Episcopatum evehit. 470, 17.
 2326, 64. Clerico itidem, quem post nocturnos amplexus
 sororis dorſo per navem extra curiam evectum viderat, Epi-
 scopatum dat. 470, 34, 2326, 53. Sacerdoti deformi cur
 Episcopatum concessit. 70, 48. Diem bellum quomodo
 gloriosum fecerit. 471, 6. Clerico, a quo adhuc juvenis &
 privatus titulum argenteam acceperat, Imp. factus Episco-
 patum dat: 933, 40. Ob quam simoniam a demonibus
 cruciatur, 933, 57. Episcopum degradat. 933, 55. Joco-
 latoris ab aula fugat. 934, 4, 2326, 51. **S. Laurentii**
 [H b] erga

erga ipsum gratitudo. 933, 65. Contra Baldwinum Flandrie Comitem proficiscitur. 939, 64. Edwardo Rege Angliæ ei opem ministrante. 2330, 56.

Henricus IV, Imp. Hildebrando deposito, Wibertum ad Pontificatum evehit. 487, 39. 974, 11. 1009, 33. *V. Hildebrandus*. Henricus I. contra eum insurgit. 229, 56. 499, 46. 509, 5 &c. 465, 59. eumque in carcerat. 2377, 32. Excommunicatur. 974, 4. 2350, 52. Nudis pedibus ad Hildebrandum accedens, ægre absolutionem obtinet. 974, 8. 1009, 23. 2350, 57. In vinculis obit. 2377, 40.

Henricus V, Imp. a Paschali P. R. designatur. 1004, 38. Juri investimenti renuntiat. 1004, 22. 1008, 35. 2377, 44. Matildem, Angliæ filiam, ducit. 236, 17. *V. Henricus I, R.* Paschalem in carcerem conjicit. 232, 32. 502, 6. 2372, 22. Jure investituræ se eximere recusat, a Calisto & Conclio Romanensi excommunicatur. 242, 32. Tandem in concordiam cum Papa redit. 245, 64. Absolvitur. 249, 48. Obiit. 252, 42. 505, 27. Ejus vidua ad patrem redit. 252, 59. 1025, 56. 2382, 53. Secundum quosdam, Henrici filia clam dimissa, Cestriæ diu eremice vixit, Godeicallum ic dominans. 1015, 47. 2377, 44. 2382, 44. Secundum alios, in Germania obit. 1025, 41. 2382, 40. Ejus epitaphium. 1025, 45. 2382, 43.

Henricus VI, Imp. consecratur. 659, 61. Quomodo fuerit coronatus. 2403, 40. Exercitum in Apuliam mittit. 1188, 21. Qui redit, re infecta. 1188, 24. Emit Ricardum, R. Angliæ; 668, 57. eumque in carcerat. 668, 62. Pretium pro ejus redemptione exigit. 670, 35. Eum liberat. 672, 6. *V. Ricardus I, R.* Epus litore ad Ricardum. 674, 53. Siciliam & Apuliam subigit. 679, 54. 2269, 14. & Regni Siciliæ diademata suscipit. 678, 24. Litoris ejus ad Archiep. Rothomagensem. 678, 52. Predatores in Sicilia premittit. 678, 61. *V. Fredericus I, Imp.* Ut iniurias Anglo illas expiet, iter Hierosolymitanum proponit, sed non suscipit. 2272, 38. Moritur (ut creditur) excommunicatus. 1274, 12. 2399, 51. Post ejus mortem magna de successore dissensio. 1597, 59.

Henricus VII, Imp. electus: cito moritur. 2435, 51. 2443, 7.

Henricus Knighton, vel Knutbon, Canonicus Leicestrensis. 2297. Rationem & icopum operis sui ostendit. 2322, 2312. Librorum capitula nominis sui litteris ordinat. 2322, 22.

Henricus de Lacy, Comes Lincolnensis. 2472, 85. Perficitur exercitui Anglorum in Vasconia. 2508, 62. Res illi ab eo gestæ. 2509, 2510.

Henricus de Lexington, Episc. Lincolnensis. 2444, 9.

Henricus Murdac, Abbas de Fontibus. 274, 61. 1029, 20. 2363, 30. Eligitur Archiep. Eboracensis. 66, 49. 79, 42. 276, 40. 282, 9. 416, 10. 427, 51. 2363, 47. 1722, 16. Rex & Eboracenses ipsum non admittunt. 277, 14. Gratia cum Rege inita, magnifice excipitur. 279, 16. Privilegia Ecclesiæ sue a Willelmo vendita recipit. 279, 17. Canonicos reformat. 280, 44. Obiit. 282, 50. *V. Willelmus.*

Henricus de Newerk, Decanus Eboracensis. 1728, 15. fit Archiepiscopus. 1728, 43. 2492, 8. A Dunelmensi consecratur. 2507, 54. Moritur. 2728, 51. 2520, 34.

Henricus Northus Regnum Hispaniæ, fratre pulso, invadit. 2628, 67. Anglorum ope fugatur. 2629, 22. Vasconiam vastat. 2629, 31. Fratre occiso, Regnum obtinet. 2629, 35.

Henricus Percy, cognominatus Hot-spurre, 1728, 57. Praelatus maris. 2696, 11. Breklam oblatione liberat. 2696, 18. Fortiter contra Scotos pugnat. 2728, 55. Capitur. 2728, 63. Salopix cum Henrico IV, bello contendit. 2288.

Henricus Percy, Comes Northumbriæ. 2743, 22.

Henricus Prior Beremundeseiensis. 1547, 54.

Henricus, Prior S. Trinitatis. 1997, 24. 2036, 40.

Henricus, (pro quo forsitan legendum, *Kerinus*) Rex Occidentaliū Saxonum. 755, 5.

Henricus I, R. Angliæ, cognomine *Clericus*. 978, 2. Ejus educatio. 2374, 46. Pater ei jam puero Regnum prædicat. 2374, 47. eumque fratribus fore potentiorē. 980, 43. *V. Willelmus Conquestor*. Armis militaribus insignitur. 233, 27. 979, 59. 2374, 50. Monachum S. Michaelis invadit. 236, 26. 986, 59. 2359, 55. Fratres illum obediunt. *V. Willelmus II*. Ejus fortitudo. 503, 19. Willelmo fratri in Regno succedit. 225, 62. 498, 60. 997, 44. 2252, 2374, 40. Matildem, Scoti filiam, ducit. 226, 17. 498, 67. 998, 5. 2338, 44. 2375, 14. Subditi libertatem, legibus vigorem restituit. 226, 1. 997, 56. 1022, 42. 2374, 64. 2384, 36. Leo iusticiæ vocabatur. 998, 16. Ejus prudentia & temperantia. 2375, 5. Tria dona ipsi a Deo data. 998, 18. 1002, 16. Pacem cum Roberto fratre init. 226, 63. 998, 56.

Oppida quadam ei aufert. 229, 28. 1002, 60. Eum bello superat, caput, excavat, in carcerat. 2374, 24. Quomodo Robertus erga eum se gesserit. 2374, 58. *V. Robertus*. *Conquestor* & Normannorum proceres fere omnes se illi dedunt. 229, 63. 499, 50. 2376, 25. Normanniam totam sibi acquirit. 230, 26. 499, 59. 1002, 22. 2376, 42. Comitem Salopix & Wallentes rebellantes subjugat. 2376, 28. ut & Scotos, & Britones transmarinos. 2376, 50. Papam, ægre ferentem quod Robertum in vincula coniecisset, placat. 2376, 52. Jus investimenti Episcopos & Abbates sibi vendicat. 228, 25. 495, 53. 999, 24. Litteras ejus ad Paschalem P. R. de ea re. 999, 37. Aliter ad eundem, ut pallium Gerardo Eboracensi concedat. 999, 62. Paschalis ei interdicit investiture dare. 499, 7. Juri investimenti renuntiat. 230, 38. 496, 14. 500, 53. 1000, 39. 2369, 66. 2375, 10. 2377, 49. Ejus litteræ de professione Theobaldi II Eboracensis. 1712, 40. Ejus clavis de Sindons Ecclesiæ Christi Cantuariæ donata. 2226, 6. Filium Henricum V, Imp. unumque dat. 232, 38. 1003, 44. 1005, 28. 2338, 53. 2379, 25. Patris de ipso prophetia. 980, 45. impletur. 1002, 57. Ejus fama, & potentia. 1003, 1. Willelmum F. Comitem Andegavensium filium desponsat. 2320, 59. Ludovicum, Regem Franciæ, capit, & in Angliam decit. 2380, 51. Pacem cum eo init. 2380, 62. Eubomagiæ facere dedignatur. 2380, 64. Cum Calisto P. R. colloqui-um init. 242, 58. 504, 15. & cum Lud. R. Franciæ. 242, 12. Normannorum seditionem sedat. 242, 20. Filii ejus & filia naufragio intereunt. 242, 50. 500, 23. 1012, 42. 2359, 2. 2352, 2382, 47. Dux centum cum Rege Franciæ. 502, 57 &c. 1003, &c. 1006, 28. Adelnam, vel Adelizum, ducit. 243, 5. 503, 62. 1013, 34. 2339, 14. 1661, 43. Modeste respondet Archiepiscopo cum eo indignabunde excommunicat-que coronam, ipso inconsulto, induisset. 1664, 60 &c. Stylla, ejus filius, subito moritur. 245, 61. Mense: ne Willelmus Roberti fratris F. turbas moveat in Normannia. 247, 89. 1006, 30. Ipsum & Regem Francorum prælio vincit. 503, 2. 1007, 22. Pacem cum Gallo componit. 1012, 20. Oppida Comitis Mellanti comburit. 503, 36. 1015, 4. Filium Eximperatricem Andegavensium copulat. 255, 24. 2339, 30. 2382, 55. Comitatum Flandriæ obtinet. 256, 22. 2382, 28. Pecuniam a presbyteris uxoris extorqueat. 1018, 2. 2382, 59. Tres ejus viros, a Gumbaldo etiam ipsius medico vidz. 1018, 43. 2383, 22. Ejus vota. 1019, 49. 2383, 36. Monasteria ab eo condita. 258, 9. 310, 3. 504, 39. 2384, 27. Castella ab eo fundata. 405, 31. Prodigia ipsius morti prævia. 263, 11 &c. Ejus mors. 258, 4. 309, 5. 1020, 23. 2339, 40. Famine insensibili corporis multos inicit, non intericit. 1023, 52. 2339, 43. 2383, 66. Ejus sepultura. 258, 8. 1023, 44. 134, 35. 2384, 7. Carmina de ejus morte. 1020, 55. 2383, 51. Ejus character. 209, 35. Laudes. 258, 14. 309, 310. & 232, 42. Ejus iustitia & prudentia. 309, 47. Una cum eo iustitia & pax occubuerunt. 309, 10. 310, 57. 312, 50. 358, 10. Leges bonæ ab eo latæ, & consuetudines malæ ablatæ. 310, 60. 2021, 42. Ejus vitia. 310, 30. 1021, 7. 2383, 65. Crudelitas. 1022, 11. Parvum discrimen posuit inter homicidas & feticidas. 2252, 1. Varis de eo vulgi iudicia. 1022, 2. 2383, 62. Ejus uxores & liberi. 500, 20.

Henricus II, R. Angliæ, cognominatus *Cour-mantel*. 1150, 60. 2400, 16. Galtriam Andegavensium & Matildis Imperatricis F. 258, 34. 277, 47. 1020, 17. 2254. 2382, 47. Robertus Glocestrensis eum in Angliam adducit. 1357, 48. 1358, 11. Bristovix per quadriennium literis operam dat. 2358, 45. Anachoretæ ei Regnum prædicat. 2361, 51. Pater eum accersit. 2361, 53. In Angliam redit. 277, 47. 2366, 36. Militiæ cingulo a Rege Scotiæ ornatur. 277, 51. 347, 45. 526, 6. 626, 5. 1036, 46. 2366, 52. In Normanniam revertitur. 278, 6. fit Dux Normanniæ, & Comes Andegaviæ. 525, 18 &c. 616, 8. 2390, 63. Alienoræ a Gallo repudiata ducit. 1371, 12. & Ducatum Aquitanæ cum ea accipit. 279, 67. 526, 10. 616, 17. 1040, 23. 2391, 1. Novum-Mercatum a Galis, Anglis, &c. obsequium liberat. 526, 61. Regi Franciæ & Gaufrido fratri strenue resistit. 1371, 23. Amulatio inter ipsum & Eustachium Stephanæ F. oritur. 279, 9. Iterum in Angliam venit. 278, 61. 1036, 64. 1372, 32. 1391, 6. Castellum Malmeburienſe obsidet. 527, 25. 1037, 2. 2372, 47. Oppida capit. 2374, 53. Plures a Stephano ad ipsum deficiunt. 1037, 11. 1372, 42. Suis Walingfordiæ obsessis opem fert. 2373, 16. Pax inter Stephanum R. & ipsum concluditur. 228, 27. 527, 52. 1037, 1038. 1374, 5. 1375, 6. Stephanus eum in filium adoptat, & heredem Regni constituit. 1037, 65. 1399, 22. Proceres ei fidelitatem jurant. 2375, 82. Willelmus Stephanum

junior F. ei homagium facit. 1037, 59. Ut castella diruantur postulat, sed repulsam patitur. 1375, 41. Flandrenses ejus mortem machinantur. 1376, 11. In Normanniam trajicit. 1376, 19. Eligitur & ungitur Rex Angliz. 139, 18. 616, 23. 1041, 36. 1376, 63. Castra & redditus Regios decentos recuperat. 1046, 36. Alienigenas expellit, & castella diruit. 1043, 52. 1377, 34. Hiberniam occupandi potestatem illi concedit P.R. 129, 59. Quendam castella in Anglia ei redduntur: 531, 4. Alia capit. 531, 18. Hugonem Mortimerum ad deditionem cogit. 1046, 63. 1378, 6. Scotus ei tria oppida, & Comitatus Lodonensem, reddit. 531, 28. Coronam altari superimponit. 531, 34. Testamento patris cogitur Andegaviam Gaufrido fratri cedere: 1048, 43. Sed postea, cum Papæ venia, castella ei recipit: 1047, 63. Boji defuncto, Nanctem recipit. 531, 42. 1049, 7. 1380, 50. Contra Wallenses proficiscitur. 1047, 55. Egrotare eos compescit. 1049, 7. 1380, 24. Eisdem iterum bellum moventes premittit. 1059, 18. 1398, 59. A Rege Franciæ honorifice excipitur. 531, 48. 1380, 19. Quasi Seneschallus ipsius intrat Britanniam. 1380, 44. Tolosam exercitum ducit. 531, 32. 1051, 8. 1381, 7. Inimicitias inter ipsum & Gallum. 531, 60. 532, 23. Eorum origo. 1050, 45. Galli filiam filio suo Henrico jungit. 532, 17. 1380, 41. 1381, 30. Regem Franciæ & Theobaldum Comitem fugat. 532, 29. Pacem cum R. Fr. init. 533, 1. 1052, 2. Eius liber. 610, 30. 1045, 1. 1401, 3. V. *Alicora*. Eius genealogia. 1400, 61. Terras suas inter filios quomodo distribuerit. 616, 42. 1059, 32. 1061, 33. Pacem inter filios firmare studet. 617, 3. Quomodo filios elocavit. 616, 48. 1059, 39. 1401, 7. Britanniam minorem quomodo adquisierit. 548, 64. 1059, 43. E Normannia rediens, pene naufragium patitur. 1060, 25. Henricus, F. primogenitus, ejus jussu ungitur & coronatur. 552, 39. 1060, 64. 1412, 9. Willielmus, R. Scottiæ, & David ejus frater, & Principes Wallensium, ipsi & Regi juniori, ejus filio, homagium faciunt. 5, 6, 8. 1061, 6. 1396, 46. Gallus indigne liti, filiam suam cum Henrico conjuge non fuisse coronatam. 1061, 13. 1421, 37. Henricus senior colloquium & pacem cum eo init. 1061, 23. Henricus ejus F. iterum coronatur. 1080, 38. Cantuariensis successerit, V. *Thomas Becket*. Avitas Regni consuetudines a Papa confirmatas cupit, sed frustra. 512, 15. 536, 42. Ad eas firmandas Episcopos suos cogit. 536, 51. 1384, &c. Clericos ob maleficia post excommunicationem a laicis puniendos vult: 536, 61. 1058, 50. sed refragantur Episcopi. 537, 1. 1384, 56. Papam rogat ut Eboracensem Legatum suum constituat. 1388, 48. Denariorum collectionem instituit pro terra S. 1399, 5. Nuntios mittit qui causam suam contra Cantuariensem coram P.R. dicant. 517, 57. Radulfum Felgenarum Dominum ad deditionem cogit. 547, 1. Matildem filiam nupum dat. V. *Henricus, D. Saxoniæ*. Imperator & Principes Alemanniæ, auxilia contra Gallum spondentes, conantur cum in seculum trahere. 1403, 31. Pace cum Gallo redintegrata. 1404, 43. Ricardus ejus R. filium Galli in uxorem accipit. 547, 60. 1404, 64. Eius filii Gallo homagium faciunt. 1404, 54. Eius filia Alienora nubit Alfonso R. Castellæ. 550, 6. Episcopi & Barones minoris Britanniæ ipsi & Gaufrido F. fidelitatem jurant. 551, 59. 1060, 15. Papæ ad eum litteræ, de Th. Cantuariensi restituendo. 549, 1. Mandat ne quis litteras a P. R. vel a Cantuariensi in Angliam ferat: 1409, 1. ne quis eos appellet: 1409, 24. ne quis abiq; licentia mare transeat. 1409, 32 &c. Cogit Anglos Alexandrum III. abjurare. 1404, 26. 1409, 61. Inquisitores per singulos Angliæ Comitatus ab eo missi: 1410, 12. Mandata quæ ipsis dedit. 1410, 1411. Cantuariensis thronum tenet. 552, 60. 1412, 48. Litteræ ejus ad Henricum F. de Archiepiscopi & suorum receptione. 552, 65. 1413, 1. In morbum delapsus, apud Grandum-montem ut sepehatur mandatur. 1061, 43. Litigat cum R. Franciæ de Archiepiscopatu Bituricensi. 1062, 60. Graviter dolet mortem Cantuariensis. 1419, 12. & Deum testem vocat quod eadē ipsius nullatenus confiteretur: 556, 34. 560, 17. 577, 14. 718, 23. 1080, 51. Nuntii tamen ejus a Papa non admittuntur. 556, 48. 1068, 1. 1419, 32. Terræ ejus transmarinæ sub interdicto ponuntur. 1066, 40. Contra ipsum ad P.R. scribunt Rex Franciæ. 1065, 5. Comes Blesensis. 1065, 31. & Archiepiscopus Senonensis. 1066, 44. Agnosce: se causam mortis Thomæ fuisse. 1067, 58. Papæ severitatem timens, prohibet ne quis litteras ab eo portans vel Angliam vel Normanniam ingreditur. 1069, 15. 1419, 52. In Hiberniam cum exercitu trajicit. 1070, 20. 1419, 61. Causæ illius profectionis tres. 1419, 65. Ibi Archiepiscopi & Episcopi ei fidelitatem jurant. 1070, 53. 1420, 36. Omnes ex ipso Rege Cognatæ, cum ut

Regem accipiunt. 558, 19. 559, 39. 1070, 40. 1420, 43. Concilium cogit apud urbem Castellensem. 1071, 24. 1394, 64. Exercitus ejus profluvio ventris laborat. 559, 28. Per XX hebdomadas, ventis adversantibus, nullus ei nuntius in Hiberniam advenit. 559, 34. 720, 21. Interim quidam novi Regis animum ab eo alienavit. 559, 23. Cardinales duo in Normanniam mittuntur, super eadē Cantuariensis. 1068, 10. 1079, 24. 1419, 48. 1421, 6. Ad hos ex Hibernia festinant. 1079, 27. munera illis & curationes prius dispersit. 1079, 31. In Wallia coelitus monetur, ut Regnum & vitam reformet: 1079, 47. 1395, 13. Sed Divitas monitiones parvi pendit. 1079, 60. 1395, 26. Anglia saluata, adit Normanniam: 560, 1. 1080, 10. 1421, 31. ubi alius monitor occurrit, septem ei articulos proponens. 1080, 14. 1395, 31. Multa Papæ pollicetur, absolutionem impetrat. 560, 30: 718, 17. 1080, 60. Quamnam præstare juravit. 1081, 2. 1422, 3. Filii & proceres ei insurgunt. 1080, 3. 1424, 24. 1395, 34. Uxorem Johanni F. parat. 561, 1. 1082, 37. 1397, 28. & ei tria castella statuit concedere: 1082, 66. Sed refragatur Rex F. 1083, 1. 1442, 18. Ad ejus aulam Rex Aragoniæ & multi Comites conveniunt. 561, 9. 1082, 43. Comes S. Agidii ipsi & filii homagium faciunt. 561, 21. 1082, 47. Consuetudines Clarendoniæ confirmatas abrogat. 560, 37. 1081, 30. 1422, 50. Proceres Regem juniorem contra ipsum instigant. 1083, 9. Gallus filium, non patrem, pro Rege Angliæ agnoscit. 1083, 36. Reliqui filii, a matre animati, ab eo desiciunt. 562, 10. 1083, 60. 1424, 30. Regina Alicora, mutata veste ab aula discedens, apprehenditur, & in custodiam datur. 1424, 31. Henricus cum ea divorcium facere molitur. 1424, 54. Comites & Barones nonnulli ab eo ad filium transfugiunt. 570, 11. 1085, 28. Severitate ejus in facinorosos offensa. 570, 29. Quot hostes cum in diversis locis simul impetebant. 1427, 4. Eius patientia. 571, 53. Servos filii & suppellectilem retinere non vult. 1084, 10. Proceres in Anglia ab eo desicientes. 1085, 32. Gallum a Vernolio fugat. 572, 3 &c. 1087, 30. Filii exercitum ad Dolum proficiunt. 574, 16. Willielmi Regis Siculi ad eum litteræ. 1088, 6. Cum Gallo colloquitur. 1088, 51. Filias magnas offert: 1088, 54. Pax autem non componitur. 1089, 7. Fidem suorum explorans, Cenomannos & Andegavenses ad obsequium paratissimos invenit. 575, 1. Ad urbem Santonicam emanat Ricardi F. liberandam festinat. 575, 19. 1094, 53. Castella & urbes custodibus committit. 575, 45. Nummo de motibus in Anglia accepto. 576, 9. redditum accelerat. 576, 31. 1094, 65. Eius precatio. 576, 56. Ad Hambonis portum feliciter appellit. 576, 65. 1095, 17. Ad Thomæ Cantuariensis sepulcrum humiliter prostratus, lacrymas & preces fundit. 577, 8. De illius eadē se purgat: 577, 12. Virgis tamen a singulis Episcopis, Abbatibus & monachis tunc patientibus voluntarie exaditur. 577, 19. 1095, 20. 1427, 39. Muneribus & annuis redditibus Martyrem honorat. 577, 23. Ex illo tempore omnia ei feliciter succedunt. 577, 30. 1427, 36. 1428, 8. Eadem enim hora Angli Scotos proficiunt. 1092, 22. 1095, 26. 1427, 57. Monitiones quamplurimæ ei redduntur. 577, 54. 1095, 51. Anglia pacata, in Normanniam transit. 578, 28. 1096, 25. Galli commearum intercipit. 1097, 44. Francos & Flandrenses Rothomagum obsidentes fugat. 579, 8. 1098, 1. Cum Gallo colloquitur. 1094, 24. Quam fuerit a tyrannide alienus, & ad pacem promittit. 582, 40 &c. Ricardus F. supplex veniam orat. 1098, 37. 1428, 54. Pacem cum filio & Gallo facit. 582, 26 &c. 1098, 56. 1428, 56. Eius conditiones. 583, 3. 1099, 1100. Hominum ab Henrico F. accipere non vult: 1100, 30: tandem accipit. 1101, 11. Hostes in bello captos, paucis exceptis, sine pretio liberat: 583, 27. Filius non item. 583, 36. Flandrensi mille marcas argenti annuatim solvendas pollicetur. 1101, 33. Castella oppressorum per Angliam & Normanniam erexit. 585, 24. 588, 25. Filii homagium ei faciunt. 585, 32. 1100, 28. Eadem navis, mensa, &c. cumq; Henricum excipit. 585, 12. Litteræ ejus de pace inter ipsam & Gallum redintegrata. 586, 10. Ferarum venatores punit. 587, 34. 1102, 50. 1103, 15. Regem F. & seipsum a re alieno liberat. 588, 32. Conventiones inter ipsum & Scotum. V. *William, R. Scottiæ*. Liberas electiones fieri concedit. 588, 24. 1102, 31. Justitarios per Regnum constituit. 588, 40. Convenio inter ipsum & Regem Connactæ. 1106, 19. Andegavensibus & Cenomannis fame laborantibus alimenta ministrat. 589, 59. Tractat cum Episcopis & proceribus [H b 1] de

de filia Johanna Regi Siciliae desponsanda. 590, 32. Siculi ad eum literæ de accelerandis nuptiis: 593, 65. Johanna ei nuptura transfretat. 594, 51. 1112, 27. 1434, 27. *V. Willielmus, R. Siciliae.* Henrici literæ ad P. R. de quibusdam quæ clericis indulserat. 591, 55. Comes Engolismensis ipsius misericordiam suppliciter implorat. 594, 45. Universa Angliæ & Normanniæ castella in suam potestatem sumit. 1116, 22. 1127, 24. Arbitrarius inter R. R. Castellæ & Navarræ. 595, 19. 1130, 25. 1435, 1. Querela utriusque partis. 1123, Sententia Henrici, qua litem componit. 597, 3. 1124, 1125. Nuntii utriusque Imperatoris, aliorumque Principum, de variis negotiis eum conveniunt. 595, 24. 1118, 22. Ejus legati a Sicilia redeuntes a Duce Burgundiæ spoliantur. 598, 64. Comitum Cestriæ ad Hiberniam subjiciendam mittit. 1127, 38. Hiberniæ terras inter suos dividit. 1127, 64. *V. Hibernia.* P. R. ejus terras sub interdictione ponere interminatur, nisi Ricardus Galli filium ducat. 1133, 50. Forum pacti inter ipsum & Ludovicum R. Fr. inuit, quando Hierosolymam una probasci statuerant. 599, 3. 1134, 10. 1442, 20. Manuelli Imp. CP. ad eum literæ. 596, 40. Albertus, Comes de Marchia, Comitatum suum ei vendit. 599, 61. 1136, 42. Colloquitur cum Gallo de pace ad Alverniam. 1136, 10. Gaufridum F. cingulo militari ornatur. 600, 38. 1138, 24. Galliæ Regem regaliter excipit. 604, 62. 1140, 18. Transmarinas ejus terras se defenditurum Gallus promittit. 1137, 61. Quotopere curavit ut justitia per Regnum exerceretur. 605, 28. Tres Episcopos summos Justitarios constituit. 606, 7. Latrones & homicidas ab ecclesiis ad supplicia abripit. 1400, 18. Lemovicenses graviter mulctat quod Episcopum cum ejus comitatum elegiant. 610, 3. Defunctus Archiepiscopus eos Henrico conciliat. 610, 12. Litam componit inter Gallum & ejus matrem. 610, 55. 1141, 67. Fœdus init cum Philippo Rege Franciæ. 610, 64. 1142, 27. Pacem inter ipsum & Flandrensem componit. 1459, 16. 1461, 8. Philippus totum ejus consilio supponit. 611, 60. Normanniam Henrico F. regendam committit. 612, 3. Filii ejus Gallicolles edomant. 612, 41. Ejus charta de libertatibus Ecclesiæ Cantuariensis. 1435, 18. Jubet Anglos universos arma tibi comparare. 1459, 3. Testamentum condit: 1459, 27. Ejus forma. 1459, 33. Ingentem vim pecuniæ, magnarum censuram, in pios usus erogatur. 613, 14. Ejus literæ ad Ricardum Wintoniensem. 613, 34. Ejus literæ ad conventum S. Trinitatis. 1523, 59. Aliæ. 1539, 33. Monachus Cantuariensis contumeliose ab eo exceptus, ei imprecatur. 1545, 5. Literæ ejus ultimæ ad conventum Cantuariensem. 1545, 32. Chartæ ejus de monasterio Augustiniano. 1111, 9. 1130, 10 &c. Ejus colloquium cum Episcopis, de tollendis monachorum privilegiis. 1595, 1596. P. R. ad eum scribit, ut liberaliter cum Margaria Henrici F. viava agat. 614, 40. Questio de ejus dote amice componitur. 630, 28. Colonensem Archiepiscopum & Comitem Flandrensem excipit. 625, 8. Regni Hierosolymitani insignia ad eum deportantur. 625, 63. 1598, 44. Episcopos & proceres consulu utrum Hierosolymitanis in propria persona succurrat. 627, 7. Cur protectionem istam non suscepit. 1474, 58. 1398, 51. Colloquium ejus cum Heialio Patriarcha. 1144, 59. 1398, 53. Decimam ab Anglis exigit in terrâ S. subdidum. 1529, 64. Cum Gallo inuit colloquium. 616, 41. Munitiones Aquitanicæ custodibus committit. 630, 35. Cantuariensi Archiepiscopo magnam venerationem exhibet. 630, 48. Dominatum minoris Britannicæ repetit. 1480, 33. Inimicitias inter ipsum & Gallum, & canum non prælum, 635, 34. 1147, 9. 1500, 7. Variæ inter eos dissensionum causæ. 1480, 36. 1486, 10. Duorum annorum induciæ inter eos pactæ. 635, 34. 1500, 36 &c. Quibus telis solebat Gallum oppugnare. 1480, 49. Pallax ejus & tubæ oratio. 1500, 49. Cruce signatur. 636, 43. 1148, 50. Gallus sordus violatur. 1149, 35. Literæ Henrici ad Imp. R. & C. P. & ad Regem Hungariæ, transmissæ, &c. exercitui petentes. 636, &c. 1520, 49. Discordat cum Gallo. 639, 43. 1535, 10. Cum eo colloquitur. 641, 12. 644, 17. 1149, 47. 1536, 41. Causa dissensionis inter ipsum & F. Ricardum. 641, 21. 1536, 52. 1537, 3. 1397, 31. Agrem simulat. 1539, 6. 1542, 10. Constat Ricardum blanditis allicere, sed frustra. 1539, 7. Rex Franciæ sororem ab eo exposcit 3 Ricardus, Regni hereditatem: 1543, 55. Sed neutri satisfaciit. 1544, 5. Hinc ei castella auferunt: 644, 22. Eum a Cenomannia fugant. 644, 29. 1550, 4. Ejus blasphemæ verba, quæ protulit quando urbem Cenomannensem jam flammis per-

risuram reliquerit. 1150, 18. 1399, 67. Johannes F. eum deserit. 1150, 24. Pacem cum hostibus componit. 644, 51. 1400, 4. Ingentes pecuniæ summas Regi & Baronibus Franciæ polliceri cogitur. 1544, 50. Arverniam Gallo concedit. 645, 14. Fato concedit. 645, 35. 1150, 40. Quando agrotare coepit. 1545, 13. Prodigia ejus morti prævia. 1151, 4. Thomæ Cantuariensis versiculus de ejus filio unicoque morte propheticus. 1545, 17. Monacho Guburnensi de eo quædam revelantur. 1151, 8. Corpus diu nudum jacuit. 1150, 57. 1400, 13. Sanguis e naribus, dum Ricardus assuit, effluebat. 1151, 28. 1400, 20. Locus sepulture. 1151, 18. Epitaphium. 645, 45. Ejus corpus, mores, res gestæ describuntur. 1044, 16. 1391, 50. Quot loca in Gallia tenuit. 1044, 51. 1392, 17. Totum mundum uni potenti viro parum esse dicebat. 1044, 57. 1392, 23. Quantum pondus auri & argenti reliquerit. 1156, 49. Quam callidus & versipellis fuerit. 1473, 52. 1501, 4. 1510, 60. 1511, 60. 1596, 44. Episcopos cur solitus fuerit secum circumducere. 1045, 23. 1392, 55. Ejus virtutes. 1152, 7. Adversæ quæ ei contigerint. 1044, 63. &c. 1392, 30. Diabolum inter majores habuisse dicitur. 1045, 40. 1393, 7. Mariæ culpa. 1045, 63. Alienorum conjugem per secerem unnos in carcerem conclusit. 646, 59. Henrici pater olim cum ipsa concubuerat. 1045, 3. 1046, 7. 1392, 36. Alienorum pater alterius uxorem rapuerat. 1046, 10. 1393, 41. Rosamunda, ejus concubina. 1151, 42. 1395, 64. Alefiam, Regis Franciæ filiam, devirginavit. 1151, 57. 1195, 65. 1397, 17. Filios ipsi insurrecturos prædixit. 1046, 15. 1393, 46. Bernardi de eo prophetia. 1046, 1. 1393, 32.

Henricus III, R. Angliæ. 1160. Cur Tertius sit vocatus, cum fuerit quartus. 1429, 1. Orazio Comitæ Marefchalli de eo coronando. 1426, 54. Gloverniæ coronatur. 1427, 17. Crucis signo induitur. 1427, 21. Ejus sanctitas eximie laudatur. 1428, 1. Hispanus, nomine Monachus, Regnum ei upote puero facile eripere sperans, profugatur. 1428, 9. Puerum Jesum orat, ut ipsum puerum Regem defendat. 1428, 43. Castrum Bedfordense capit. 1429, 45. Pupillorum tutela illi conceditur. 1430, 44. Quindenam per totam Angliam accipit. 1439, 59. 1430, 47. Chartas de Foresta & de Libertatibus concedit. 1439, 52. Literæ ejus ad Conventum S. Augustini: 1873, 12. ad Papam, pro Hugone electo Abbate S. Augustini. 1875, 14. Chartæ Augustinensibus concessæ. 1133, 1134. Forragium quod castellani Dorencies a Kentensibus exigebant, remittit. 1880, 40. Elianoram ducit. 1431, 50. 1439, 54. Ejus filii. 1439, 57. Ejus filia, & ipsarum mariti. 1439, 62. 1461, 12. Clericus ejus necem machinatus, capitur. 1432, 12. Affinibus suis & alienigenis nimium favens, Barones ad civile bellum provocat. 1436, 51. 1444, 54. Wallis Regulos vestigiales reddit. 1436, 36. 1439, 6. Comiti Britannicæ opem fert. 1439, 31. Ad Hiberniam pacandam transfretat. 1439, 44. Statuta de Mortem ordinat. 1439, 51. Victoriæ de Galles reportat. 1440, 22. Wallenses ei molestiam fecerunt: 1443, 37. & castrum Snawdonense, quod ad eos frangendos construxerat, diruit. 1443, 50. Vascones rebelles ad pacem revocat. 1443, 62. Laici vicissim, clerici decimam ei per triennium concedunt. 1438, 45. Orazio Baronum ad eum. 1445, 7. Frates ejus Regno exigunt. 1445, 37. Multi ex Baronibus veneno perimuntur. 1446, 1. Henricus jurat se statum concilii Oxoniensis observaturum: 1445, 23. Sed Papali absolutione obrita, promissa revocat. 1446, 24. Normanniam & terras transmarinas omnes, Vasconia excepta, Gallo tradit: 1436, 60. 1444, 40. Cujus facti mox eum pernitet. 1444, 48. Proceres ab eo secessionem faciunt, quod decretis suis non steterat. 1437, 20. Rex Franciæ, arbiter litis constitutus, pro Rege fert sententiam: 1446, 58. Sed proceres ejus judicio stare nolunt. 1446, 65. Rex Northamptoniam, quo Baronum nonnulli convolebant, expugnat. 1447, 6. Rocestrium obsessum. 1448, 43. Liberat. 1448, 61. Castellum Kingstonense capit. 1448, 60. & Tuadrigense. 1448, 63. Literæ Baronum ad eum. 1449, 9. Ejus responsum. 1449, 17. Aciebus utrinque orinatis ad Lewisham oppidum, 1449, 23. Regales copiæ vincuntur: 1450. Rex, Ricardus frater, Edwardus F. &c. capiuntur. 1437, 26. 1450, 27. In pradio Ewelhamensi, victo Leicestrensi, Rex liberatur. 1453. Ibi occidioni proximus, se Regem esse clamans, evadit. 1453, 51. Decima per sexennium ei a clero concessa. 1454, 30. Castrum Kenelworthense ei deditur. 1454, 52. Barones a Lincolnia ad Ellam insulam, 1454, 69. inde Londinum fugati, 1455, 7. 1455, 7.

randem pacem & veniam cum rogare coguntur. 2455, 13.
Mortitur. 1920, 38. 2439, 2. 2460, 32. Quamdiu regnauit.
2460, 37 & 45. Ubi sepelitur. 2461, 7.
Henricus IV. R. Angliz, erat Johannes Gādavenfis F. & Comes
Derbientis. 2633, 4. 2634, 39. 2676, 56. Duci Hiberniz reditu
ad Regem intercedit: 2702, 45. Ipsum, & quatuor alios se-
ductores Regis, proditoris accusat. 2713, 50. Mille militi-
bus stipatus in Pruciam proficiscitur. 2737, 26. Maria ejus
uxor mortitur. 2741, 34. Fit Dux Lancastrie. 2743, 52. Du-
cem Norfolciæ ad duellum provocat. 2749, 39. Ad de-
cennium proferibitur. 2749, 19 & 50. Cum eo colloquitur
Ricardus, jamjam corona & sceptro se abdicaturus. 2743, 52.
Ricardus ait, se illum successorem cupere. 2745, 34. Ricar-
do deposito, Regnum vendicat. 2757, 41. Parliamentaria
aurore in Regali folio collocatur. 2758, 63. Gratias Regni
Ordinibus agit. 2759, 17. Parliamentum indicit. 2759,
36. Proceres convivio excipit. 2759, 61. Coronatur.
2288.
Henricus V. R. Angliz, coronatur. 2290. Manerium Shenx
reparat, & via monasteria ibi constituit. 2290. Arisflorum,
seu Harflu, capit. 2290. & Cadomum, aliaque opida. 2291.
Insignem victoriam ad Agincortium de Gallis reportat.
2290.
Henricus VIII. R. Angliz, Charta Augustinensium sua o-
mnia in ejus manus tradentium. 2293, 21.
Henricus le Spenser, Episcopus Norwicensis, seditionem su-
orum strenue compescit. 2638, 51. Cruciatam a Papa ob-
tinet. 2660, 9. Quantum thesaurum, & qua altitudo, college-
rit. 2671, 26. exercitu in Flandriam ducto, villas complures
capit. 2671, 54. exercitus ab eo dilabitur. 2672, 1. In An-
gliam redit. 2672, 46. Ordinationes ejus de Crucia pub-
licanda. 2673, 2674.
Henricus Woodloke, Episc. Wintoniensis, Edwardum II co-
ronat. 2007, 67. 2531, 4.
Heord-pwy. V. Rameysat.
Heracius Imp. ingentem exercitum contra Saracenos ducit.
437, 35. 737, 49.
Heradius, Patriarcha Hierosolymitanus, in Angliam venit, 517,
53. 625, 51. 652, 27. 1474, 48. 2398, 44. claves turris David,
& alia ejusmodi, in manibus terens. 625, 63. 1144, 43.
Henrico II gravia interminatur, quod Hierosolymam prohi-
cisci noluerit. 1145, 2. 2398, 53.
Herbertus, Abbas Westmonasteriensis, 243, 8.
Herbertus, Episc. Glasguensis. 276, 55.
Heribaldus. V. *Johannes Bevelacensis.*
Herbertus, Abbas Saropiberiz seu Dalopiz. 1663, 19.
Herbertus, Anglus, Archiepiscopus Contensianus in Sicilia,
618, 18. terræ motu obruitur. 618, 32.
Herbertus, Archidiaconus Cantuariensis, fit Episc. Sarisbur-
iensis. 673, 46. 1588, 43.
Herbertus, Archiepiscopus Colonienfis. 462, 16. 465, 21.
Herfordia, Anglice *Fenlegia* est, saltus filicis. 753, 30.
Vocatur Heorthord, & Heortford. V. *Concilia.* Ecclesia cathed-
ralis ibi fundatur; 754, 38. & Ecclesia S. Petri. 979, 18.
Ecclesia Ethelberti contigitur. 945, 37. ¶ Herfordenses
Episcopi: *Wulfstac; Cuthbertus; Ethelstanus; Leofgar-
mus; Aldredus; Waltherus Lotharingus; Robertus I; Gerar-
dus; Rogerus; Reinelmus; Goffridus; Ricardus; Robertus II;
Gilbertus; Robertus III; Ricardus alius; Willielmus de
Per; Gilo de Bruse; Robertus IV; Agidius; Johannes
Gilbert; Johannes alius.* ¶ Herfordenses Comites: *Williel-
mus F. Osborn; Rogerus; Milo; Rogerus; (V. Regnum
de Clare) Gilbertus de Clare; Humfridus de Bonis.*
Heret. 930, 6.
Herewardus, 203, 30. 484, 34. 969, 4.
Herewardus, Episc. Landavenfis. 983, 48.
Helewinus, Prior S. Trinitatis, Prioratum resignat. 1456, 56.
Herluinus, primus Abbas Beccensis. 495, 53. 2330, 44.
Hermannus, Episcopus Merciorum. 789, 65.
Hermannus Flandrensis, Edwardi Confessoris Capellanus, fit
Episcopus Wintoniensis, 181, 36. (Dicitur Wintoniensis,
381, 9. 1701, 5.) seu Sarisburienfis, 202, 65. 483, 27. seu
Sherburnensis. 483, 27. 1653, 18. Sedem Malmesburiz
statuere cupiens, sed repulsam ferens, Episcopatum dimittit,
282, 52. 946, 49. & monasterium in Gallia ingreditur. 946,
56. Redit & Episcopatum auctum recipit. 946, 60. 2335,
45. Obir. 2351, 24.
Hermom cum fratre Hiberno, quando in Hiberniam advenit.
1074, 7. Hermostus, Episc. Rossensis. 490, 3. 1654, 3.
Hierodes, R. Judæorum, filium viræ ipsius insidiantem occidit.
564, 37.
Hertfordia castrum fundatur, 833, 35.

Herveus, Episcopus Bangorensis, 225, 5. 501, 26. 1707, 21.
fit Eilenis. 232, 33. 501, 52. 1017, 64. Obir. 1019, 58.
Heitoldem. V. *Haugstaldensis.*
¶ **Hexhamensis Abbas:** *Tibedus.*
Hibernia, unde dicta. 627, 7. 1072, 9. 1074, 18. Olim Scodā
vocabatur. 1072, 13. 1635, 41. De ejus situ, 1072, 17.
magnitudine, 626, 51. 1073, 38. qualitate terræ; 1072, 39.
incolis; 626, 51. Incolarum sanitate, 1072, 44. moribus,
1075, 19. victu, 1075, 24. vestitu, 1075, 28. armis, 1075,
31. neglectu agriculturæ & artium mechanicarum, 1075, 39.
instrumentis musicis, 1075, 47. infidelitate, 1075, 60. Magi-
cis & maleficis artibus sunt dediti. 1076, 13. Quibus rebus
abundet insula. 1072, 57. Caret vineis, 1073, 8. & capreis,
1073, 14. & venenis. 1072, 30. 1073, 31. V. *Christi baculus.*
Quibus piscibus, avibus, bestis careat. 1073, 36. Galli ibi
cantant in noctis crepusculo. 1073, 41. Miras insulas habet:
Unam, ubi nemo mori potest; 1076, 32. Alteram, ubi sex-
minæ parere nequeunt; 1076, 36. Alias, ubi cadavera non
putrescunt; 1076, 38. 1077, 33. Aliam, ubi purgatorium
Patricii. 1076, 39. Ibi etiam fontes miri; 1077, 36. Salices
pomiferæ; 1077, 45. Lacus, de cujus origine mira narran-
tur; 1077, 47. alius lignum in ferrum & lapidem veniens;
1078, 51. alius, corylum in fraxinum vertens, & e contra
1079, 9. Quolibet septennio duo conjuges in lupos mu-
tantur. 1077, 66. Clerici quomodo ibi vixerint. 1078,
27. Cur nullum inter eos Sanctos martyrem habeant.
1078, 35. Campanas, baculos recurvos, &c. summe
venerantur. 1078, 52. Nuptiarum legi olim assueti non
erant. 279, 55. 1071, 47. Qualiter olim baptizarent
pueros. 1071, 36. Nullus Hibernicus adventum Anti-
christi expectabit. 1145, 45. Ad Hiberniam pastorem
curam extendebat Laurentius Cantuariensis, 1631, 21.
ut & ejus successores. 970, 65. 2348, 51. Plures ex Hibernia
in Britanniam ad prædicandum verbum Dei veniunt.
1635, 40. Quomodo primum fuerit Anglis subdita. 1069,
36. V. *Ricardus, Comes de Strigul.* Hibernicæ linguæ
auctor. 1074, 24. Hiberniz Reges; 1069, 39. 1070,
43. 1420, 41. Archiepiscopi, & Episcopi. 1070, 63.
1420, 48. Quatuor Episcopi ibi constituuntur. 279, 54.
527, 6. Condiciones pacis inter Anglum & Connachon-
sem. V. *Rothericus.* Henricus II Johannem F. Constituit
Regem Hiberniz, 1127, 57. & terras Hiberniz inter
suos distribuit. 1127, 62. Leges Anglicanæ Hiberni-
cis imponuntur. 2420, 55. Decimas ecclesiasticis jubera-
tur pendere, 1071, 42. 2395, 4. ita matrimonia
inire, 1071, 45. & infantes baptizare, 1071, 34. &
testamenta condere. 1071, 51. 1420, 41. Quidam Hi-
bernici Reguli ab Anglo deficiunt. 1128, 37. Hibernici
piratz Angliz loca deprædantur. 929, 52. Scelus exerci-
tum in Hiberniam mittit. V. *Robtus de Brus.* Motus in
Hibernia. 2609, 24. 2742, 6. De incolis prioribus.
1073, 48. Ab Hermone ad Patricii tempora quot Reges
habuerint; 1074, 14. Quot ab adventu Patricii ad Turge-
sium; 1074, 30. Quot ab obitu Turgesii ad Rothericum,
1075, 7.
Hiberus, vel **Heberus,** Hiberniz Monarcha. 1074, 13.
Hicmarus, P. R. Legatus, venit in Angliam. 274, 36.
Hicæ monasterium constituitur. 2379, 23. ¶ *Abbat: Jo-
hannes; Haisicene.*
Hidage, quid. 957, 44.
Hida, quid. 687, 20.
D. Hieronymus quo tempore scripserit. 431, 40 & 51. Papam
dignus a plerisque habitus, ab aliis Urbe effugatur. 431,
40.
Hierosolymam proficisci, ad Paganos debellandos, Urbanus
P. R. Christianos hortatur. 222, 26. Capitur a Christia-
nis. 224, 46. 993, 55. ¶ Ejus Reges: *Godfridus; Bal-
dewinus I; Baldewinus II; Fulco; Baldewinus III; Al-
maricus; Baldewinus IV; Guido; Conradus; Henricus;
Johannes.* Hierosolyma Turcis deditur. 640, 3. 1145,
64. 2258. 2399, 16. Quoties ea urbs fuerit subjugata,
652, 1. Post Christi tempora nunquam capta fuit, nisi Ur-
bano Romæ sedente. 2146, 7. Loca sacra ibi profanantur.
643, 1. 684, 23. Ejus miseria deploratur. 642, 61. 684,
11. Ravennas Patriarcha miseriam Hierosolymitanorum
conditionem exponit. 624, 33. Ut eis subveniatur quatuor e
Singulis marcus denarii per Angliam colliguntur. 547, 31.
Henricus II quadraginta duo millia marcarum iis distribuit.
613, 13. Ad auxillum rogandum, Patriarcham & alios in
occidentem mittunt; 622, 57. sed frustra. 625, 54.
626, 12. Mobilia per Angliam decimantur. 610,
24. Decima per sexennium in Anglia conceditur.
[H h 3] 1926,

1926, 37. V. 2399, 58. Summa receptorum in diocesi Cantuariensi. 1926, 44. Christianis sine pretio Hierosolymam intrare non conceditur. 911, 41. 2319, 65. V. *Crucei*.

Hugobaldus, Episc. Lindisfarnensis. 1231.

Hugwardus. V. *Inguaridus*.

Huiarius, Episc. Cicerlensis. 276, 45. 533, 25. Stephanum Regem apud P. R. exulat. 509, 60. Ejus sententia de controversia inter Henricum II & Thomam Cantuariensem. 1390, 25. Cantuariensem perjurum accusat, & Papani appellat. 1392, 43. Oratio ejus coram P. R. 1395, 11. In leges Grammaticæ peccans, deridetur 1395, 20.

Hilaris Picardensis. 431, 45.

Hilda, Abbatisa. 76, 43.

Hildebrandus, vel Gregorius VII, P. R. quomodo Episcopum simoniacum fuisse probaverit. 974, 1. 1350, 33. Clericis conjugium interdicit. 205, 60. 2350, 28. & simoniam. 205, 63. Conjugatorum nullis audire vetat. 209, 17. 2350, 32. Uxoratos sacerdotes officio movet. 209, 15. 486, 10. 973, 47. quæ res fuit in Ecclesia multorum malorum causa. 486, 21. Henricus Imp. eam deponendum decernit. 212, 3. Roma fugatus, Beneventum adit. 487, 39 &c. Wibertus in ejus sede collocatur. 212, 19. 2350, 59. Imperatorem excommunicatum ægre absolvit. 974, 4. 1009, 23. V. *Henricus IV. Imp.* Cum in extremis eras se odium & schisma concitasse fatebatur. 978, 50. 2352, 34. Moritur. 212, 60.

Hildegardis. 1036, 1.

Hildelitha, Abbatisa Berkingensis. 745, 5.

Hinderling, quid. 906, 67.

Hinkley. *Nomen* de Hinkley. 2346, 30.

Himredus, dæmoniacus, sanatur. 797, 42.

Hircus, vel

Hiricus, Comes Northumbrix. 893, 35. 906, 52. 2317, 36.

Hermicus, R. Cantu. 729, 3.

Hispāniz fines. 1278, 54.

Historia tripartita. 931, 63.

Historici illustiores quo tempore scripserint. 431. Historiz laus. 2312, 22. Historiographus & Chronologus quomodo differant. 1336, 17.

Hlietius. V. *Lesfuit*.

Hludensis. V. *Malmesburienfcs*.

Hoclus, R. Britonum, ab Adelstano subigitur. 838, 23.

Holmenfis Abbatis. V. *Cowholm*.

Homicida bienniali exilio punitur. 537, 9. De præstantibus gladium, vel lanceam, vel equum ad homicidium. 763, 66. 824, 2. De presbytero homicida. 824, 19. 927, 18. V. *Manasti*. De homicida, vel occiso, qui cognatos non habet. 825, 2. Homicida non invento, villa ubi vixerit quomodo multanda. 2358, 14. Leges de Homicidio. 762—768. 824, 19 &c. 859, 2. 860, 60. 861, 15. 900, 27. 923, 15. 927, &c.

Homo in asinum versus. V. *Asinus*. Homines in lupos versi. V. *Hibernia*. Homines a vilibus animalculis interemti. 978, 10. 2351, 61. An in homine sit una tantum forma. 2467, 61.

Hamsfene, quid. 2030, 67. V. *Hamsfene*.

Honorius, Archiepiscopus Cantuariensis. 100, 30. 438, 14. 740, 29. 782, 57. 1762, 65. 2229. Literas & pallium a P. R. accipit. 783, 27. 1634, 45. 1750, 23. Moritur. 1635, 34.

Honorius I, P. R. 437, 59. 2229. Cantuariensi Ecclesie totius Britannie subigitur. 438, 5. Ejus literæ ad Edwinum R. Northumbrix. 783, 1. 1634, 47. ad Honorium Cantuariensem. 783, 31. 1750, 23.

Honorius II, P. R. 251. 33. 504, 22. 1718, 36. 2251. 2382, 38.

Honorius III, P. R. 1870, 46. 2259. Fredericum Imp. excommunicat. 2426, 33.

Honorius IV, P. R. 1727, 64. 2273. 2463, 9. Ejus literæ confirmantes Cantuariam Hamonis Doge. 1914, 62.

Honorius, Prior S. Trinitatis. 1480, 27. Romam tendit, de Baldewino Archiepiscopo quesiturus. 1485, 48. A Romana curia discedit. 1497, 39. Ad eam redit. 1507, 25. A P. R. obtinet, ut Legatus mittatur qui totam controversiam cognoscat & judicet. 1532, 56. Moritur. 1533, 44.

Hora B. Virginis. 942, 26. 2249. 2359, 45.

Horderium, quid. 930, 64.

Horingbrook. 1886, 35. Declinat ejus. 1895, 1.

Hormida, R. Perlatum, a iobanis excecatur, a filio occiditur. 564, 46.

Horn-castellum destruitur. 985, 59.

Horia, Dux Saxonum. 728, 66.

Hortonsensis monasterii valor. 2167, 59.

Hospitalarii quibus fruuntur privilegium, & quomodo ea transgredi solent. 1454. Templarii delecti, eorum possessiones occupant. 1730, 33.

Hospitale de Haspringe. 1893, 54. Hospitale pauperum sacrorum Cantuariæ. 1892, 61. Compositio inter illud & Rectorem S. Margarete. 1897, 57. Ecclesia S. Margarete in Cameraria ei datur. 1920, 60. Ejus valor. 2168, 54.

Holles humani generis tres, Diabolus, Mundus, Caro. 1334, 42. Quæ ex illis præcipue cavendum. 1334, 59. Tria istis opposita remedia. 1335, 14.

Horne, olim Eglefdom, live Halesdon. 805, 1. Ibi S. Edmundus occisus. 2324, 66.

Hubba, Danus, occiditur. 809, 58. Locus ubi sepelitur, ab eo vocatur *Hubbaton*. 809, 66. V. *Inguar*.

Hubertus de Burgo, Comes Cantu. 2133, 57.

Hubertus Walteri, 1490, 23. seu Walterus Hubert, 1189, 23. Decanus Eboracensis, Gaufridi Archiepiscopi electionem irritam facere conatur. 2157, 1 &c. Fit Episcopus Sarisburienfis. 648, 15. 670, 12. 1161, 25. Baldewinus Cantuariensis eum testamenti sui executores constituit. 658, 37. Ejus epistola ad Londinensem de statu oblationis Prolemaidis. 658, 48. Optioe data, a Salasino petit ut apud Dominicum sepulcrum divina celebrentur. 1249, 64. 2406, 64. Ricardus R. e carcere ad mortem scribit ut H. ad Archiepiscopatum Cantuariensem promoveretur. 1583, 8. Eligitur. 669, 50. 1583, 63. 2257. 2407, 30. Introiturus, & pallium accipit. 671, 33. 1585, 61. Quomodo crucem suscepit. 1585, 40. Ejus character. 1679, 14. Fuit Justiciarius Angliæ. 678, 40. 682, 21. 1259, 64. 1586, 24. 1679, 19. & P. R. Legatus. 1589, 37. V. *Celestinus III*. Ecclesie conventualibus in Eboracensi provincia scribit, ut Papæ significarent quomodo Legati officium exercerent. 693, 13. Quod faciunt. 694, 27. Ejus literæ ad Decanum & Capitulum Londin. de eligendo Episcopo. 704, 44. Wallenses rebellantes semel atque iterum premittit. 1596, 65. 1614, 12. Ejus cum monacho Cantuariensi colloquium de edificanda Ecclesia Canonicorum apud Lambetham. 1593, 62. Monachi de eo apud P. R. conqueruntur. 2275, 62. Præfectura se abdicat. 1614, 17. vel potius ab ea deponitur. 1275, 63. Ecclesiam Lambethanam demolitur. 705, 35. 1276, 2. V. *Lambeth*. Johannes R. eum Cellarium constituit. 2414, 29. Literæ ejus ad Conventum S. Augustini, pro Simone Archidiacono Wellensi. 2846, 16. ad Johannem R. pro Augustinensibus. 1846, 12. Controversia inter ipsum & Augustinenses de Ecclesia Faverhamensi & Middeltoniensis. 1857—1862. Discordat cum Rege. 1681, 48. Quæ iuxta Ecclesie fuerant ablata recuperat. 1680, 63. 1681, 59. Verba ejus prophetica paulo ante mortem. 1682, 53. Mors ejus, & testamentum. 1683, 1. Quam pie & prudenter se gesserit. 1681, 1682. Ornamenta Ecclesie Cantuariensis ab eo donata. 1683, 19. Laudatur. 1613, 29.

Hugo, Abbas S. Edmundi. 1372, 42.

Hugo, Abbas S. Radegundæ. 1681, 43.

Hugo de Anseley, Comes Glocestrix. 2568, 65.

Hugo, Archiepiscopus Terraconensis, eulchio interficitur. 556, 31.

Hugo de Audeley, Comes Glocestrix. 2584, 56. Ejus uxor & poster. 2584, 54.

Hugo Bigot, vel Bigod, 1024, 66. Comes Norfolciæ, vel Orientalium Anglorum. 573, 50. Jurat, Imperatricem ab Henrico I exheredatam tuille, & Stephanum heredem constitutum. 505, 49. Quæ Henricus R. junior ei concessit. 1084, 64. Licesiensis opem fert adversus Henricum II. 573, 50. 1089, 17. 1426, 24. Exercitus ad eum reprimendum cogitur. 574, 32. Sed, interventus pecunie, ipse cum suis evadit. 574, 38. Flandrenses eum secum alluentes, Norwicum capiunt & depredantur. 576, 4. 1089, 18. 1093, 20. 1427, 17. Henrico II fidelitatem jurat. 578, 4. 1428, 4.

Hugo Bonus, R. Franciæ. V. *Adelstanus*.

Hugo de Cadamo, Prior Doverensis. 1367, 27.

Hugo Capetus, ope traditoris Aiclini, Carolum R. capit & incarceration. 460, 16. Fuit R. Franciæ. 460, 27. 883, 28. Arnulfum, Caroli fratrem, in carcerem conjicit. 460, 30. Moritur. 461, 20.

Hugo, Cornualis. 2435, 24.

Hugo Clonmencis, B. Virginis, D. Petro & Hilario visis, obit. 2378, 3. Ejus somnium de Wilhelmo Rute. 2372, 47.

Hugo, Comes Belvacensis, odium Regis Franciæ Regine con-

concilians, 464, 44. in conspectu Regis trucidatur. 464, 49.
 Hugo, Comes Scrobberienensis. 88, 51. 236, 12. 2370, 18. Sagitta interficitur. 233, 50. 594, 30. 2370, 30.
 Hugo de Courtney, Comes Devonie. 2569, 1. 2581, 58.
 Hugo de Cressingham, clericus, 2519, 12. fit Thesaurarius Scotie. 2513, 44. 2517, 66. In patio exdens, a Scotis excoitur. 2519, 19.
 Hugo le Despenser, Comes Wintoniensis. 2132, 28. 2540, 34. Hunc & Hugonem F. Edwardus II admodum charos habet, 2138, 69. Proceres vero odii eos prosequuntur. 2539, 9. Auctoritate procerum proscripti, 2539, 20. piraticam exercent. 2539, 24. Rex eos revocat. 2539, 50. Suspenditur. 2544, 49. 2545, 27. Ejus filius,
 Hugo le Despenser, Dominus de Glamorgan, 2132, 28. variis contumeliis afficitur. 2146, 56. Pro tribunali sistitur. 2547, 7. Crimina ab ipso & patre commissa. 2547—2549. Sententia in eum lata. 2549, 26. Ejus avaritia & tyrannis. 2564, 37. Illud de serpente, Gen. III. 19. ei applicatur. 2565, 19. Suspenditur & membrum dissocatur. 2545, 34. 2549, 51. Ejus filius,
 Hugo le Despenser veniens a Rege obtinet. 2550, 66.
 Hugo Eboracensis Ecclesie Cantuar, historiam Pontificum Eboracensium scripsit. 1795, 26.
 Hugo Flory, vel de Floraco, miles, fit monachus S. Augustini. 1794, 54. Regis iussu fit Abbas. 1795, 26. Benedicitur. 1797, 66. 1799, 50. 2250. Beneficiis ab ipso in Abbatiam collata. 1796, 1. Infamia ejus de commemoratione benedictionum. 1798, 12.
 Hugo II, Abbas S. Augustini, vocatus de Tretesfelve. 1728, 53. 1798, 26. Cicerit ab Archiepiscopo tunc benedictus, 504, 59. 1328, 60. vel (ut alii) a Dicedo Ciceritenti, 1798, 26. Willelmo nepoti impetratur, quod contra Archiepiscopum ipsum incitasset. 1330, 21. Ceteris officiis ceteris terras assignat. 1799, 24. 2116, 57. 2152. Fundat hospitale S. Laurentii. 1810, 3. Literæ PP. ad eum. 1801, 45. 1805, 57. 1806, 50. 1808, 14. 1809, 12. 2117, 18. De eo vide 1362, 31.
 Hugo III, Abbas S. Augustini, eligitur. 1873, 22. Installatur. 1874, 6. Literæ pro ipso ad Papam, Pandulfum Legatum. 1874, 52. Henrici III. 1875, 24. Convenit. 1875, 47. A Papa benedictionem obtinet. 1876, 22. 2260.
 Hugo I, Comes Celtie. 491, 7. 994, 18. 2365, 61. Obiit. 2396, 64.
 Hugo II, Comes Celtie. 570, 21. 2389, 61. Henrico II rebellat. 1080, 5. 1085, 31. Capitur. 574, 26. 1088. L. Moritur. 1142, 60. 2398, 8.
 Hugo de Lascio, Miles Dominus, occiditur. 626, 47.
 Hugo de Mansford capitur. 1015, 11.
 Hugo de Mortuo mari rebellat. 1046, 63. 1378, 6. De diuionem facit. 1047, 3. 2378, 20.
 Hugo Nonant, vel Nonant, Episcopus Covenorensis. 634, 20. 699, 47. 1475, 32. 1510, 53. Suspenditur, quod Vicecomitis curam susceperat. 612, 52. 1230, 47. Ejus literæ ad Episcopum Londinensem. 613, 7. Erat Rom. sedis Legatus. 1486, 1. Monachos quam exosos habuerit. 1556, 48. 1600, 45. Monachorum Cantuariensium adversus Archiepiscopum perniciem conatur emollire. 1487, 32. 2517, 47. De monachis Covenorensibus queritur. 1222, 36. & 50. 2403, 7. Eos vi expellit. 1551, 53. & praedicatorum eorum loco collocat. 1222, 42. 1566, 40. 2403, 30. V. Covenorensis. Bonis omnibus spoliatur. 671, 14. In exuvis agens, ipse se Purgatorii penis addicit. 1222, 63. 2403, 32. Moritur. 1601, 44. Ejus character. 1487, 35.
 Hugo Petri Leonis, vel Hugozoun, vel Hugutio, Rom. sedis Legatus, solenniter excoitur. 587, 5. 1107, 25. Abbatem Westmonasteriensis ab usu missæ suspendit. 588, 56. Concilium convocat. 588, 58. Legationis insignia depolita restituit. 587, 29. Privilegia ab Henrico II ad ejus militum clericos concessa. 491, 52. Ipse Regi concedit licentiam clericos ceteras ob causas coram iudice seculari trahendi. 1107, 53. 1433, 60. Acriter in eum invenitur Johannes Bromton, 1007, 57. & Gervasius. 1433, 63. Ex Anglia diffidit. 1434, 3. 1674, 53.
 Hugo, Prior de Chertola, seu Carthusiensis, apud Wicham, 1480, 11. 2416, 63. postea Lincolnienis Episcopus. 631, 22. 707, 35. 708, 43. Ejus patria & educatio. 1282, 27. Electus Episcopus, agere electioni consentit. 1282, 40. Voce contesti ad Episcopatum suscipiendum animatur. 1282, 48. Dux Eliensis literæ ad eum. 1229, &c. Rosamundæ corpus ex ecclesia in conventum transferri jubet. 1235, 54. Simonem quem abhorruerit. 2416, 66. Leprosos osculari solebat. 1282, 53. Arca manuum ejus advolabat. 2417, 2. Mo-

ritur. 1282, 25. Reges Angliæ & Scotiæ, mulique proceres, ipsius castiguit intererant. 1282, 63. 2416, 52. Dies lo-
 duo sunt miracula. 2416, 59. Mira de ejus capite historici. 2628, 28. Vivus virtutibus, mortuus miraculis claruit. 1282, 22 & 59. Ejus translatio. 1727, 33. In Sanctoecum numerum ascribitur. 2422, 67.
 Hugo Patracensis, vel Putar, Scephani R. nepos, fit Thesaurarius Eboracensis. 276, 33. Excommunicatur. 277, 22. Papa ad Archiepiscopum pro eo scribit. 277, 39. Absolvitur. 279, 5. Fit Episcopus Dunelmensis. 66, 43. 281, 5. 533, 25. 552, 19. 559, 30. 613, 42. 1060, 60. 1122, 28. 1375, 53. Munerum de Seggesfeld emittit. 1162, 30. Sedem suam ædificiis ornat. 66, 59. Fit Justiciarius Angliæ. 1162, 42. 1170, 7. 1171, 2. 2401, 57. Dux Regi pecunia, de vetusto Episcopo fit novus Comes. 2402, 7. Eliensis cum capite, & auctoritate spoliatur. 2403, 66. Gaufrido Eboracensi subjectionem prestare nolens, ab eo excommunicatur. 1224, 23. 1235, 33. 1237, 21. 1580, 59. Papam appellat. 1224, 23. 1235, 20. Eboracensis Johannem fratrem pro excommunicato habet, quoniam cum eo comederat. 1236, 32. Regina & W. Rothomagensis controversiam inter ipsos componere nituntur, sed nequeunt. 1237, 36. Sententiam ab Eboracensi in eum prolatam Papam reddit. 1238, 16. Ut & clerici sui absolvantur, contendit. 1239, 22. Comitatum Northumbriæ gravi summa comparatum resignare cogitur. 1250, 24. Moritur. 1589, 30. Vocatur Hugo de Pinlac. 1868, 63.
 Hugo de S. Victore. 1008, 52. Mira historia de Bartholomæo ipsa jam in extremis agenti oblata. 1035, 45. 2388, 31. Quæ ab illo scripta. 1035, 62. 2388, 49. Ad quod tempus Chronica deduxerit. 432, 58. 504, 56.
 Humbertus, Comes de Moriana. 561, 3 & 10.
 Humbra, fluvius, unde dicitur. 2484, 33.
 Humfridus de Boun, Comes de Ferraris. 2446, 44.
 Humfridus de Boun, Comes Herefordiæ. 2429, 32.
 Humfridus de Boun, Comes Herefordiæ & Williciæ, in Valconiam ire recusat. 1493, 10. & in Flandriam. 2510, 66. Rex cum officiis privat. 1911, 1. Pro populi libertate obnixè contendit. 2511, 4. Articuli ab eo ad Regem missi. 2511, 18. Edwardus Princeps eum ad Parlamentum vocat. 2522, 60. Armatus accedit. 2523, 1. Confirmationem magnæ chartæ &c. a Rege impetrat. 2523, 13. Venia ipsi & sociis (inter quos Rogerus Bigor, Comes Norfolkiciæ, etiam præcipuus) conceditur. 2523, 41. Adversus Spenseros arma sumit. 2539, 7. Occiditur. 2540, 2 & 60.
 Humilis, pictaris nota. 735, 45. 1742, 34. Humilitatis nota, alius asurgere. 735, 48.
 Hunberanna, R. Orientalium Anglorum. 104, 44.
 Hundredæ, ab Alfredo illustræ. 818, 64. 1777, 59.
 Hundredæ, quanti valoris. 308, 36.
 Hundredum, qualiter tenere oporteat. 847, 49. 872, 13. De hundredo requirendo. 924, 22 & 3.
 Hundredus, Anglice Wapentake, Wallice & Hibernice Cantredus, continet centum villas. 957, 1.
 Huntingdonia, vel Huntingdonia, inter Comes suos habuit Regem Scotiæ. 588, 28. 975, 38. 1044, 58. 1047, 18. Donatur Henrico Scoti F. 258, 49. Ejus castellum Henrico II deditur. 577, 54. dicitur. 588, 25. 975, 32. ¶ Comes: Testinus; Swardus; Hemitus; Davidis F; Malcolmus, R. Scotiæ; Wilhelmus; Henrici F; David Simon de S. Licio; Juliana de Lybune; Comissa; Ranulphus; Johannes; Wilhelmus de Cynox; Simon de Burle.
 ¶ Hurlentis Prior: Radulfus de Arundel.
 Hurree, quid. 929, 18.
 Hussus, R. Northumbriæ. 91, 3.
 Huth, F. Harald, R. Northumbriæ. 862, 44.
 Huval, R. Occidentium Britonum. 154, 36.
 Hwerinthus, Abbas Girvenis & Wiranwenensis. 95, 29.
 Hwicea, Episc. Lichfeldensis. 100, 54.
 Hyems aspera. 525, 23. 599, 23. 1372, 59. 2565, 63.

I.

Jacobus de Avances, vel Avensis, fortiter contra Paganos dimicavit, occumbit. 662, 48. 1213, 64.
 D. Jacobus demonem increpat, & periculum liberat. 1262, 48. In ejus honorem Compostella fit sedes Archiepiscopalis. 1008, 47. Ejus manus Radingam aliata. 1047, 44. 2394, 5. Jacobus Douglas, in Anglos quam savus. 2559, 53. Occiditur. 2559, 50.
 Jacobus, Episcopus Orientalium Anglorum. 1635, 25.
 Jambertus. Vide Lambertus.

Juvenensis Episcopus sit Archiepiscopus, & Primas Sardinie. 1019, 21.
 Jaruman, Episcopus Merciorum, 772, 37. 1638, 8. & Orienta-
 lium Saxonum. 744, 66.
 Jherius de Concoreto, Canonicus Sarisburiensis, iudex con-
 troversie inter Archiepiscopum & Augustinenses a P. R.
 constituitur. 1041, 1. Archiepiscopus ab eo citatus excep-
 tiones profert. 1042, 47. V. *Simon Mepham*.
 Idacius, Chronologus. 432, 1.
 Ida, R. Northumbrie. 90, 60. 779, 17.
 Idola quis primus Regum Anglorum destrui preceperit. 85, 18.
 Eorum insa cur non dirui, sed in Ecclesias commutari, vo-
 luerit Gregorius M. 731, 35.
 Jechonias, R. Judaeorum, a Nabuchodonosore interfectus di-
 citur, & extra murum projectus. 652, 6. Vide 1 Reg. 24, 6.
 2 Paral. 36, 6. Jerem. 22, 19.
 Jejunia si falso indicit, presbyter maledicendus; 830, 10. ut &
 ii qui recte indicia non observant. 830, 60. 927, 57. Or-
 dinalium & jusjurandum tempore jejunii interdiciuntur. 830,
 64. 920, 67. An jejuniorum tempore barnaces, aves scilli-
 cet & ligno genitas, liceat comedere. 1073, 1. Jejunium
 quadragesimale. V. *Quadragesima*. Quando jejunandum,
 quando non. 920, 56. Jejunandum tribus diebus ante festum
 S. Michaelis. 902, 2. Jejunare semel in hebdomade, & ani-
 mae & corpori salutare. 1055, 19. 2388, 17.
 Jephtham a filiis ejectum dicitur Radulphus; sed falso. 562, 26.
 Jeremias, Prior S. Trinitatis. 1341, 60. 1343, 32. 1664, 62.
 Deponitur. 1304, 45. 1399, 32. Relinquitur, statim cedit,
 & in monasterio S. Augustini vivit. 1311, 57. 1359, 45.
 Quamvis apud Theobaldum Archiepiscopum gratia pollebat.
 1359, 24.
 Jerusalem. Antiquitate hujus vocabuli Diabolus Silvestrum
 P. R. decipit. 882, 19. V. *Hierosolyma*.
 Ignis aerius, vulgo *syriacus*. 183, 14. 939, 49. Ignis volans
 in Cantia visus. 1443, 62. Ignis passus in Anglia apprensus.
 1705, 43. Ignis globus pinnaculo templi in Sicilia, temper
 quando fix tempus, intrudere solitus. 1189, 37. Ignis
 Græcus. 656, 18. 1189, 48. 1405, 34. Ignes quatuor mun-
 dum consumunt. 746, 7.
 Igwoldus. V. *Ingwaldus*.
 II, insula Scotica, nobile monasterium habuit. 786, 15
 & 43.
 Imago Christi lancea transfixa sanguinem & aquam emittit,
 quibus infirmi sanantur. 444, 27. De imagine Christi &
 B. Virginis mira historia. 1499, 38. Imagines Christi &
 B. Virginis in Ecclesia Wintoniensi fulmine dejectæ.
 216, 63. 987, 36. 1364, 18. Imago S. Catharinae coquen-
 dis oleis interivit. 1662, 37. S. Trinitas imagine non re-
 presentanda. 1708, 16. Imagines a Constantino Imp. de-
 ponuntur. 444, 14. Imaginum adorationem, a Concilio
 CP. sancitam, 445, 37. Britanni execrantur. 111, 51. Ea-
 rum cultum abominantur Wicliviæ, 1707, 23. Iis talia at-
 tribuuntur miracula. 1707, 27.
 Imperatores quidam quid maxime notatione & emulatione
 dignum habuerint. 470, 9. Imperii Romani quanta olim
 magnitudo. 640, 48. Dividitur in Occidentale & Orientale.
 447, 35. Imperii Teutonici nationes suis singulæ epithetis
 insigniuntur. 640, 62. Imperator CP. parum faveat negotio
 Hierosolymitano. 642, 13 &c. Imperatores: *Constantinus*
M. Maximus; *Phocas*; *Leontius*; *Heraculus*; *Constantinus*
eleutheropagus; *Constantinus*, *Irena*; *F. Carolus* *M.*
Ludovicus *Pius*; *Lotharius*; *Arnulfus*; *Henricus* *I.*; *Otho* *M.*
Otho *junior*; *Otho* *III.*; *Henricus* *II.*; *Conradus*; *Henri-*
cus *III.*; *Henricus* *IV.*; *Henricus* *V.*; *Lotharius* *Saxo*; *Con-*
radus *III.*; *Fredericus* *I.*; *Henricus* *VI.*; *Otho* *IV.*; *Philip-*
pus; *Fredericus* *II.*; *Henricus* *VII.*, *Dux Thuringie*; *Wille-*
lmus; *Comes Hollandie*; *Ricardus* *Anglus*; *Ludovicus*,
Bavarius; *Carolus*, *Boemi* *F.*; *Wenceslaus*; *Sigismundus*.
 Ina, vel Inc, R. Occidentaliū Saxonum. 350, 66. 440, 15.
 758, 5. Eum bellum Cantie interfectum Wihfredus precibus
 & pecunia placat. 742, 26. 758, 23. 1770, 46. Monasteri-
 um Glastonie construit. 758, 36. Cum Cheolredo Rege
 Merciorum praeliatur. 758, 55. 773, 40. De Australibus
 Saxonibus victoriam reportat. 758, 59. Roman proficiscit-
 ur. 351, 41. Fit monachus. 758, 65. Ejus leges. 759, 1.
 Genealogia. 758, 6.
 Incantationes, 881, 32 & 50. Incantatores & venefici quomodo
 puniendi. 831, 12. 921, 65. Incantatores dux in Italia
 homines in bestias transformantes. 940, 11. Incantatrix
 Berktiz ex corniculæ loquacitate mala sibi imminere col-
 ligit. 940, 35. 2334, 7. Liberis consilium dæ quomodo
 ejus corpus a demonibus tutarentur. 941, 1. 2334, 18.

Ingens demon illud a sarcophago rapitum avehit. 941, 20.
 2334, 30. Incantatores in Hibernia & Wallia leporinam
 formam induentes. 1076, 13.
 Incendia in diversis locis. 106, 9. 114, 45. 183, 15. 213, 45.
 226, 36. 236, 6. 982, 16. 1189, 11. 90. 1343, 34.
 Incestus quomodo puniendus. 928, 24.
 Induciz, seu treugæ, certis temporibus observandæ. 1453, 39.
 Induciarum forma inter RR. Angliæ & Franciæ. 1578,
 49.
 Indulgentiæ concessæ S. Augustini festum rite celebrantur.
 1119, 61. 2122, 48. Indulgentiarum pollicitatio. 1671,
 33. De Indulgentiis quid senserint Wicliviæ. 1707, 12.
 Infangelio, quid. 957, 29. 1916, 22. 2030, 64.
 Ingelgerius. 450, 13. Matrem spiritalem duello liberat. 451,
 35. Honores & uxorem recipit. 451, 42.
 Ingwaldus, vel Igwoldus, vel Higwaldus, Episcopus Londi-
 nensis. 98, 54. 104, 38. 742, 45. 774, 55. 221, 57.
 Inguar & Hubba Angliam vastant. 461, 15. 803, 33. V. *Lo-*
thebrocus. Inguar Orientalem Angliam invadit. 804, 54.
 Edmundi exercitum profligato, ipsum capit, & interfici jubet.
 805, 62. Abbatiam Eliensem destruit. 807, 36.
 Inguinaria pestis. V. *Pestis*.
 Injuriam impatiens Athenis archantur a studiis philoso-
 phicæ. 816, 19.
 Injustitia quando, ubi & a quibus precipue vitanda. 926, 63.
 Innocentius II, P. R. 504, 67. 1665, 17. 2253. A Petro Leone
 Antipapa pulsus, 1019, 10. a Gallo recipitur, 1019, 14.
 2383, 10. a Lothario Saxone restituitur. 1019, 23. 1343, 9.
 Usurpationem sedis Romanæ sub anathemate interonit.
 164, 2. Legatum in Angliam mittit. 314, 22. Privilegium
 Augustinensibus ab eo concessum. 1800, 17. Ejus litteræ ad
 Henricum Wintonensem, pro monasterio S. Augustini;
 1801, 2. ad R. Stephanum, pro eodem: 1801, 18. ad
 Abbatem & conventum S. Augustini, de observantia disci-
 plinæ regularis: 1781, 42. ad H. Wintonensem & R. Here-
 fordensem, de literarum Archiepiscopum & Augustinenses.
 1802, 43. Obiit. 273, 42. 1032, 65.
 Innocentius III, P. R. 701, 29. 1274, 33. 1600, 47. 2259.
 Ejus litteræ confirmantes communionem terrarum quam
 fecerant Ricardus R. Angliæ & W. Rothomagensis. 701,
 39. Ejus scripta. 2412, 66. Dominicani cum parum fa-
 vore vigiles, in somnis convertitur. 2421, 13. Ejus litteræ
 ad Hubertum Cantuariensem, inhibentes nequid teneri in
 monachorum suorum præjudicium. 1602, 4. Aliæ ad eun-
 dem, cause disceptationem, ipsiusq; sententiam continen-
 tes. 1616—1621. Litteræ ad Hubertum Suffraganeos: 1621,
 62. ad R. Ricardum, de negotio Lambethano. 1622, 50.
 V. *Lambetha*, & *Cantuarina*. Totam Angliam excommuni-
 cat. 1724, 24. 2415, 40. Ejus litteræ de excommunicandis
 quibusdam qui Abbatem S. Augustini &c. vim invulerant, &c.
 1850, 20. Litteræ ad R. Johannem: 1854, 52. ad Episcopos
 quosdam de ecclesia Fevershamensi. 1858, 1. Litteræ con-
 cessionem R. Johannis confirmantes. 1866, 6. Privilegia ab
 eo Augustinensibus indulta. 1868, 17.
 Innocentius IV, P. R. 1263. 1412, 27. Ejus res gestæ.
 1435, 23. Fredericum II, Imp. deponit. 2416, 42. 2435, 30.
 Ejus litteræ de Abbate S. Augustini. 1898, 36. 1899, 12.
 1900, 53. 1901, 30. 1902, 1. Privilegia eidem concessa.
 1899—1904. A Roberto Grossetest Lincolniensi, & vivo
 & mortuo, corripitur. 2436, 9.
 Innocentius V, P. R. 1271. 2461, 67.
 Innocentius VI, P. R. 1283. 2605, 38. Ejus litteræ, de cele-
 brando festo in honorem S. Augustini. 1119, 30. Gallis iste
 faveat, dum Christus Angliæ. 1615, 36.
 Innocentius VII, P. R. 1287.
 Inquisitores per Angliam mittit Henricus II. 1410, 12. Quæ
 mandata iis dedit. 1410, 27. Inquisitores de Trailbaston.
 2494, 46.
 Insectorum prælium. 1736, 4.
 Insulæ miræ circa Hiberniam. 1076, 37. Insulæ maris medi-
 terraneæ. V. *Mare*. Quomodo insulæ post diluvium fuerint
 variis animalibus repleta. 1078, 59.
 Interdictum suppoliæ Ecclesiæ. 603, 46. Tota Anglia per
 sexennium & amplius sub interdicto jacet. 2415, 40.
 2418, 1.
 Interpretatio S. Scripturæ in linguis vernaculas culpatur.
 2644, 49. 2646, 37.
 Investituræ Ecclesiarum per baculum & annulum a laicis non
 accipiendæ. 224, 22. 240, 54. 495, 39. 1348, 51. 1745, 25.
 Ratio ejus decreti ab Urbano P. R. reddita. 994, 53. Adita-
 rum I. jus investiendi Carolo M. concessum; 444, 56. Papæ
 sequentes illud Regibus abduerunt: sed nunq; & ille &
 illi,

- illi laudatur. 238, 10. Anselmus de investituris cum Henrico I. litigat. 228, 25. 999, 20. Henricus ius investiendi deponit. 230, 37. 1000, 39. Jus illud a Papa imperatori concessum: 233 & 234. Sed ea concessio, utpote per vim extorta, postea in Concilio irrita judicatur. 235, 21. Jure illo Imperator se abdicat. 246, 21. 1004, 22. 1008, 35. Idem facit Rex Hungariz. 1004, 57. V. *Anselmus*, *Henricus I.*, & *Paschalis II.*
- Inundationes maris. 171, 42. 224, 59. 892, 64. Inundatio magna Parisiis; 690, 58. In Angliis 710, 9. 1117, 55. 1365, 12. Cantuariis; 1920, 21. 1460, 8. Ulix fluvii. 1732, 24.
- Jochimus, Abbas de Curacia. 1193, 25. Ejus scripta & predicationes. 1052, 10. 2394, 24.
- Jobertus, Prior Coventrensis. 703, 51. 1604, 5.
- Jocelinus, Episcopus Bathoniensis. 2222, 56.
- Jocelinus, Episcopus Sarisburiensis. 266, 23. 533, 24. 625, 32. Excommunicatur. 1062, 45. Absolvitur. 1068, 27. Vocatur Jocelinus. 1030, 50.
- Johanna, Henrici II. filia, Siculo rubit. V. *Wilhelmus*, *R. Sicilie*. Comes S. *Algidii* tam ducit. 1172, 26. Vocatur Comitissa Tolosa. 1400, 8.
- Johannes, Abbas S. Albani. 678, 37. 1589, 48.
- Johannes, Abbas S. Augustini, eligitur. 1766, 30. 2230. Moritur. 1768, 38.
- Johannes, Abbas Boxleienfis. 1674, 30.
- Johannes, Abbas Cumbwellensis. 1678, 54.
- Johannes, Abbas Ebelingensis. 150, 46.
- Johannes, Abbas Glasstoniensis. 2756, 50.
- Johannes, Abbas Hidenfis. 1547, 43. Mixtur ad pacem inter Archiepiscopum & conventum Cantuariensem reformandam, 1547—1549.
- Johannes Anagninensis, Legatus P. R. 619, 41. Ejus literæ de pace & pace inter Archiepiscopum & monachos Cantuariæ. 1323, 1324. V. *Baldewinus Archiep.*
- Johannes, Anapapa, Calixtus III. vocatur, degradatur. 1130, 31.
- D. Johannes, Apostolus, ab exilio reversus, quomodo fuerit a plebe exceptus. 1717, 16. Cum Petro confertur. 397, 12. Super ab Edwardo Confessore rogans, annulum accipit: 397, 36. 954, 5. quem postea, duobus Hierosolymam proficiscentibus, appertens, Regi remisit: 397, 47. 954, 41. & demum ei diem mortis instare. 398, 23. 954, 35. Edmundo Cantuariensi, ob precationem omnium, servilam minatur. 2433, 14.
- Johannes, Archicantor Ecclesiæ D. Petri in Roma, Anglos Romano more cantare docet. 800, 29.
- Johannes Aston, Wiclivi, quid de presentia Christi in Eucharistia senserit. 2651, 36. Quomodo agenter & infestissime ubique prædicavit. 2658, 62. Ejus doctrina. 2659, 24.
- Johannes de Baillol, Rex Scotiz ab Edwardo Anglo constitutus. 2469, 58. Ejus genealogia. 987, 30. 2431, 61. Edwardo homagium facit. 2469, 64. Anglos ab aula sua pellit. 2472, 50. Anglus ab eo contra Gallum subsidium petens, repulsum paritur. 2472, 55. Literæ ejus ad Regem Franciz. 2473, 7. Literæ Regis Fr. ad eum, de sordere contra Anglum incundo. 2773, &c. Literæ ejus ad Edwardum, de injuriis querentes, & deditionem quam coactus fecerat revocantes. 2477, 34. Anglos Scotia exigit. 2478, 12. Sæpius ab Edwardo in jus vocatus, non venit. 2478, 24. Vidus se, & Regnum Edwardo dedit. 2481, 27. V. *Edwardus I.*, *R. Angliz*.
- Johannes Balle, clericus sediciosus. 234, 8. Dux ejus epistola Anglicana. 2638, 15. Suspenditur, & membrum dissolvitur. 2644, 4. Dicitur Wiclivi præcurator. 2644, 39. 2655, 49.
- Johannes Beverlacenfis, Episcopus primo Hagustaldensis, 186, 24. 794, 21. 1691, 48. 1692, 63. postea Eboracenfis 78, 19. 296, 3. 794, 37. 1691, 51. 1692, 65. Ejus educatio, eruditio, & picta. 1692, 20. Populos ubique docet. 1692, 35. Eremiticam vitam agit. 1692, 55. Ejus discipuli celeberrimi. 1693, 1. Mutum & uncosum sanat. 291, 52. Heribaldum pene mortuum suscitavit. 1693, 11. Puellam fere desperatam tactu curat. 415, 29. Ipso orante, Spiritus S. sub columba specie apparet: 794, 43. Quam visionem Sigga diaconus intuitus, fulgore utitur: 1693, 24. Johannes vero eum tactu sanat. 16, 3, 46. Ad coenobium Beverlacenfe secedit. 296, 6. 794, 61. 1693, 49. Moritur. 1693, 58. Ejus corpus preclara capsula conditur: 1700, 24. Miracula ad ejus sepulcrum facta. 357, 37. Edelstanus R. contra Scotos proficiscens, castrum suum, post victoriam magno pretio redimendum, ibi relinquit. 357, 50. Johannes Regi apparet. 357, 62. Terræ ejus, reliqua Northumbria vastata, quomodo immunes. 966, 16. 2344, 56.
- Johannes de Bohingham, Episcopus Lincolnensis. 2637, 48. 2736, 21. Ejus litteræ de excommunicandis Wicliviis. 2637, 59. Literæ ejus de causa Wiclivi de Swinderby. 2658, 26.
- Johannes de Britannia, Comes Richmondiz. 2137, 54.
- Johannes Brompton rationem & scopum historiz suæ exponit. 725, 38.
- Johannes, Cardinalis S. Stephani, P. R. Legatus. 1854, 4. Ejus ad Papam litteræ de gravaminibus Augustinensium. 1854, 24.
- Johannes, Comes Cestriz, Huntingdoniz, & Lincolniz. 2431, 26. Ejus uxor. 2430, 39. Mort. 2431, 51. Sorores ipsius quibus nupserint. 2431, 59.
- Johannes, Comes de Meynyf, in bello capitur. 2590, 52. Membrum dissolvitur. 2592, 37.
- Johannes de Constantis, Episcopus Wigornensis. 680, 58. 693, 3. 1597, 5. Obiit. 1614, 41.
- Johannes, C. P. Patrimonia, *universalis Episcopi* titulum affectat. 433, 50.
- Johannes Cremenfis, presbyter, Legatus P. R. 251, 61. Papæ litteræ eum commendantes. 252, 1. Angli ejus adventum indigne ferunt. 2663, 29. Concilium Londini celebrat. 253, 5. 506, 24. 1015, 22. Hic cum contra conjugia clericorum interdictum transisset, vesperi cum meretrice rem habet. 1019, 26. Dicitur, eum cum meretrice fuisse incontinentem: 2382, 35. Sed ibi forsitan legendum, *incontinentem*.
- Johannes Dimalcenus. Ejus liber Latine venit. 1036, 3.
- Johannes, Decanus Sarisburiensis, fit Episcopus Norwicensis. 588, 18. A Rege mittitur ad monachos Cantuarienses. 1487, 33. Ejus iter ad Siciliam. 595, 32. 2212, 53. A professione Hierosolymicana Papa eum absolvit: 1175, 35. Rex vero mille marcas eam ob causam ab illo extorquet. 1174, 38.
- Johannes Devenis, vel Deveneth, vel Deveniche, eligitur Episcopus Wintonensis: 2282, 7. Sed, Rege ad Papam pro alio scribente, electio ista cassatur. 2082, 22. P. R. constituit eum Abbatem S. Augustini. 2082, 4. 2284. Rex contra ipsum ad Papam scribit, 2082, 30. ut & proceres Regni: 2083, 49. Papa nihilominus ipsum ad Abbatem mittit: 2083, 52. Sed Rege vacante ne admittatur, 2083, 55. conventus eum excludit. 2084, 39. Ejus litteræ de procuratoribus Archidiaconi Cantuariensis. 2085, 20. Moritur. 2118, 11.
- Johannes Devetux, unus e 219 Regni Prædictis. 2087, 38. Vocatur Johannes de Enrofe. 2685, 64. 2697, 39.
- Johannes de Eltham, Edwardi II. F. Comes Cornubiæ. 2553, 37. 2554, 13. Moritur. 2568, 33.
- Johannes, Episcopus Asphenfis. 1674, 29.
- Johannes Episcopus Asphenfis alius, sententiam in Ricardum II. laram recitat. 2756, 28.
- Johannes, Episc. Bangorensis. 2696, 5.
- Johannes Episc. Bathoniensis. 47, 12. 217, 42. Hujus predecessores omnes sedem Wellis habuerunt. 478, 20. Obiit. 1014, 19.
- Johannes, Episc. Candidæ Cast. 653, 31. Consecratur. 1162, 10.
- Johannes, Episc. Carleolensis. 2136, 28. 2514, 12.
- Johannes, Episc. Cicerstensis. 568, 34.
- Johannes, Episc. Exoniensis. 631, 58.
- Johannes, Episc. Glaguenfis. 1700, 43.
- Johannes, Episc. Glaguenfis alius, ab Eboracensi suspensus, Hierosolymam proficiscitur. 245, 31. V. *Thosimus Eborac.* P. R. jubet eum ad Episcopatum redire. 245, 20. 264, 31. 325, 58. Moritur. 271, 51.
- Johannes, Episc. Herefordensis. 2743, 11.
- Johannes, Episc. Rossensis. 252, 21. 504, 23. 1015, 21. 1341, 41. Moritur. 1343, 41.
- Johannes, Episc. Wigornensis. 651, 31. 1039, 54. 1367, 20.
- Johannes Ellex, Abbas S. Augustini ultimus, monasterium suum in manus Henrici VIII. tradit. 2292, 11.
- Johannes de Fotherham, Episc. Dunelmensis. 1696, 4. Senard id postulante, 2680, 62. officio Thesaurarii privatur. 2683, 40. Ab aula eliminatur. 2705, 40. Ad Eliensem cathedram transfertur. 2719, 7.
- Johannes de Graun, Comes Richmondiz. 1602, 33. Henrici Lancastrii filium ducit. 2635, 30. Fit Dux Lancastrie. 2628, 65. Ejus opæ Rex Castellanus in Regno collocatur. 2629, 3. Hispani filium ducit. 2629, 40. Ejus domus, cum pretiosa impellenti, a plebeis tumultuantibus incenditur. 2635, 29. Ejus uxor, sediciosorum rabiem fugiens, a suis etiam excluditur. 2640, 36. Ipse interim cum Scotis de Regni negotiis tractat. 2639, 49. 2640, 30. Quibus viribus & animo sua calamitatis nuntium acceperit. 2640, 56. Servi eum deiecerunt. 2641, 18. Rumores ad eum vero longe majores allati. 2641, 26.

2641, 30. Comes Northumbrie cum hospicio invitat, 2641, 39. sed auditis quæ acciderant, non aedet excipere, 2641, 31. sed persequitur, 2641, 44. A Scotis amice & ample excipitur, 2642. L. & bona conscientia laetatur, 2642, 19. Cutharinam de Swinford e familia sua movere cogitat: 2642, 40. quod & facit, 2642, 49. Rex & fratres cum consolantur, 2642, 31. Comitibus Northumbrie obsequium respicit, 2643, L. Ad Regem magno comitatu deducitur, 2643, 15. A vindicta quam fuerit alienus, 2643, 32. 2644, 18. Wiclifum ejusque discipulos tuetur, 2647, 19. 2668, 3. Scotiam vastat, 2774, 40. Licentia a Rege obtenta, 2676, 10. cum exercitu in Hispaniam trajicit, ut Regnum Castellani conjugis jure sibi vendiderit, 2676, 35. Nobiles cum eo profecti, 2676, 63. Ejus filix quibus maritat, 2677, 6. Concordia cum Hispano facta, redit: 2677, 17. Quantum pecuniam ab eo acceperit, 2677, 22. Brestiam ab obsidione liberat, 2677, 32. Alia feliciter ab eo gesta, 2678, 16. Solennem venationem instituit, 2737, 14. Franciam acit, de pace tractaturus, 2639, 50. 2741, 15 & 21. Honores a Gallocti exhibiti, 2739, 54. Constantia ejus uxor moritur, 2741, 30. Ducatum Vasconie & Aquitanie Rex ei concedit, 2742, L.

Johannes Gilbert, Episc. Herefordensis, fit Regni Thesaurarius, 2683, 42. Munere privatur, 2735, 28.

Johannes de Grai, Episc. Norwicensis, 707, 43. 1681, 28. Rex Johannes ad sedem Cantuariensem cum transferre conatur, sed frustra, 2412, 61.

Johannes de Holand, frater R. Ricardi II. 2675, 64. 2676, 63. Ejus uxor, 2677, 15. Erat Comes Huntingdonie, 2737, 21. Prefectus maris, 2735, 38. Dux Exoniæ, 2754, 25.

Johannes Hotham, Episc. Eliensis, 2132, 20.

Johannes, Imp. CP. veneno perit, 613, 62.

Johannes de Kinwell, Episc. Lincolnensis, 1620, 36.

Johannes de Langton, Episc. Cicerstrensis, 1007, 61.

Johannes de Marisco, Prior S. Augustini, 1876, 57. Ejus litteræ ad Honorium III, P.R. 1875, 47.

Johannes de Montford, Dux Britannie, 1585, 3.

Johannes Offord, Archiepiscopus Cantuariensis, 2223.

Johannes Oldcastell crematur, 2232.

Johannes Papirio, Romanæ sedis Legatus, Anglo fidelitatem jurat, 527, 7. Quatuor Episcopos in Hibernia constituit, 279, 54. 527, 6.

Johannes Pecham, Archiepiscopus Cantuariensis, 2273. 2460, 27. Cruce prævia, intrat monasterium S. Augustini, 1929, 47. Ejus litteræ ad Abbatem S. Augustini, 1932, 65. A Rege invitatus ad convivium in monasterio Augustinensium, 1931, 31. quoniam erecta cruce illuc ingredi non liceret, extra in hospitio suo manet, 1952. V. S. Augustini Ecclesia. William visitat, 2465, 29. Articuli hæretici ab eo dampnati, 2467, 5. Moritur, 2471, 34.

Johannes IV, P.R. 438, 36. 2219.

Johannes V, P.R. 441, 46. 2231.

Johannes VI, P.R. 442, 10. 2232.

Johannes VII, P.R. 442, 12. 2233.

Johannes, Pontifex Romanus, 2139.

Johannes VIII, P.R. 451, 30. 2239.

Johannes IX, P.R. 452, 62. 2241.

Johannes X, P.R. 453, 54. 2644, 22. 2242.

Johannes XI, P.R. 454, 30. 2241.

Johannes XII, P.R. 1646, 42. 2243.

Johannes XIII, P.R. 2243. Ob crimina depositus, recipitur, 457, 21. Synodum a Leone habitam proffibulum vocat, 457, 24. Dum cum alterius uxore se oblectat, a diabolo percussus moritur, 457, 31. Privilegium ab eo Augustinensibus indultum, 1778, 49.

Johannes XIV, P.R. 2243.

Johannes XV, P.R. 2243.

Johannes XVI, P.R. 1648, 8. 2245.

Johannes XVII, P.R. 1642, 34. 2245.

Johannes XVIII, P.R. 2245.

Johannes XIX, P.R. 1649, 12. 2245.

Johannes XX, P.R. 2245.

Johannes XXI, P.R. 2271. Privilegia ab eo Augustinensibus concessa, 1924, L. Ex docto fit indoctus, 2462, 6. Longam sibi vitam pollicitus, 2462, 12. ruina cameræ suæ perit, 2461, 58.

Johannes XXII, P.R. 1730, 59. 2279. Ejus ætus, 2533, 66. 2565, 44. Imperatorem, & Nicolæum Antipapam excommunicat, 2553, 60. Ejus litteræ, ad Icherium de Concoreto, cum constitutis judicem controversie inter Archiepiscopum & Augustinenses: 2041, L. ad Ricardum Priorem S. Trinitatis, de Petro Dene, 2060, 25. Negat animas

piorum suâ beatifica visione ante diem judicii: 2067, 24. Sed mortuus istam opinionem retractat, 2067, 63. Franciscanum quidam igni adjudicantur, quod ipsum ejusque successores hæreticos vocant, 2609, 61.

Johannes XXIII, P. R. 2289.

Johannes Pontoyse, Episc. Wintoniensis, obiit, 2003, 56. Monasterium S. Augustini quantum ope & opibus adjuverit, 2003, 2004. Ejus testamentum, 2004, 18.

Johannes, Prior Combwellensis, 1878, 30.

Johannes, Prior Combwellensis, alius, 1941, 5.

Johannes, Prior Doverensis, 1457, 61.

Johannes Purney, Wiclifita. Ejus mores, 2660, 26. doctrina, 2260, 6.

Johannes, Rex Angliæ, cognominatus Sine terra, 1059, 38. 1181, 31. Comitibus Martine filiam ducit, 981, L. 1082, 36. Willielmus Comes Gloucestræ cum sibi hæredem constituit, 594, 57. 1116, 35. Cingulo militari ornatus, in Hiberniam trajicit, 626, 45. 1145, 28. Hiberniæ Dominus vocatur, 629, 37. Gloucestræ filiam ducit: 650, 5. sed Archiepiscopus anathema ei interminatur, si ad eam accedat, 2590, 5. Terra ejus interdicto ligatur: 650, 4. Relaxatur, 650, 8. A patre deficit, 1150, 24. Mortis paternæ erat præcipua causa, 1154, 65. Ricardus frater terras & honores ei concedit, 1155, 12. 1157, 25. 1168, 63. 1401, 51. Episcopi & magnates jurant se illum pro Rege habituros, si quid Ricardus humanitus acciderit, 1228, 20. Ejus litteræ ad Episcopum Londinensem, 663, 54. Eliensem Cancellarium & Regio pellit, 664, 665. 1223—1228. 1577, 60. Papa ipsum aliosque Eliensis adversarios excommunicat, 1229. Pro Eliensi intercedit, 1231, 30. Gallus largis pollicitationibus cum ad defectionem sollicitat, 1236, 57. 1407, 8 & 63. Regnum occupare nititur, 668, 45. 1152, 7. 1582, 47. 1586, 36. Possessionibus & honoribus cum orbat Ricardus, 1258, L. Gallus, cui militabat, cum neglectum habet, 1261, 47. 2408, 57. Misericordiam fratris petit, & invenit, 673, 7. 1261, 45. Comitatus Moritonii & Glovernæ recipit, 1261, 53. Ducatum Normanniæ obtinet, 705, 59. 1281, 40. 2414, 25. & Regnum Angliæ, 705, 64. 1281, 47. 2260. Scotus accessit ei homagium facit: 1283, 9. 2414, 34. Eique promittit, Alexandrum F. abique ejus consensu uxorem non duciturum: 1284, 2. Sed hoc promissum postea violatum, 1284, 10. Conjugem repudiat: 706, 5. 2416, L. quod indigne fert curia Romana, 706, 14. Cenomanniam, quod Arthuro adhaerent, subvertit, 2414, 23. Arthuro Ducem Britannie a se dimittit, 706, 19. Pacem cum Gallo init, 706, 58. 2415, 53. Terram Biturigum & Averniæ Gallo concedit, 706, 62. Isabelam Comitissæ Engolismensis filiam ducit, 707, 55. 2416, 2. Ejus liberi, 2416, 5. 2417, 61. Coronatur Westmonasterii, 707, 62. 1281, 50. 2414, 5 & 27. & Cantuariæ, 709, 3. Animum Regis exuens, tyrannidem, & luxuriam exercet, 2414, 54. Decimam tertiam partem bonorum per Angliam exigit, 1724, 17. Episcoporum nonnulli, exactiones ejus non ferentes, exulant, 1724, 24. Monachos Cantuariensis monasterio episcopi, & clerum pene universum opprimat, 2415, 26. Stephanum de Langton admittere recusat, 2724, 29. Ipse & fautores ipsius excommunicantur, & totum Regnum sub interdicto per sexennium & amplius jacer, 1724, 26. 2415, 40. 2418, L. Arthuro nepotem dolo captum occidit, 2413, 64. 2417, 26. A Gallo bis citatus, non comparet, 2420, 27. Scoto iratus ob foras cum Flandrensi initum, Berwicum capit: 2420, 40. O. fidibus acceptis, redit, 2420, 42. Leges & consuetudines Anglicanas Hibernis imponit, 2420, 55. Walliam subjugat, 2420, 61. Gallus terras ejus transmarinas occupat, 2417, 30. Ecclesiasticorum possessiones in fiscum redigit, 2418, 10. A clero & populo destitutus, se & successores Papæ beneficiarios facit, 2418, 26. Gallus Normannia exire cogitur, 2418, 40. Johannes absolvitur, 2418, 43. 2420, 23. A Baronibus ob tyrannidem reprehensus, 2418, 46. chartam de libertatibus iis concedit, 2418, 64. quam mox violat, 2418, 67. Charta ejus qua Angliam & Hiberniam Pontifici Romano vestigales reddidit, 2419, 20. Forma juramenti de fidelitate ab eo Papæ præstanda, 2420, 7. Chartæ Augustinensibus concessæ, 2231, 33. 2233, 18. Controversia inter ipsum & Augustinenses de donatione Ecclesiæ Favershamensis, 1843, &c. Ejus litteræ ad Abbatem & conventum: 1845, 24 & 62. 1851, 27. ad vicecomitem Cantuæ: 1846, 57. ad Episcopum Eliensem, &c. 1852, 22. ad Hubertum Cantuariensem, 1855, 60. Possessiones Augustinensium, quas abstulerat, restituit, 1856, 56. Libere electiones Episcoporum & Abbatum concedit, 1865, 54. Ejus concessio Papæ litteris confirmatur, 1866, 23. Ejus libido

intole-

- intoleranda Barones adversus ipsam instigat. 2412, 22. V. *Eustachius de Vesij*. Vasa fortuna cum Baronibus pugnat. 2423. Barones Ludovicum Gallum ad Regnum ejus capessendum invitant. 2423, 59. V. *Ludovicus VIII*. Johannes etiam excusos advocat. 2424, 15. Ludovicus aut, cum jus omne ad Regnum tenuisset; ob prodicionem erga fratrem, 1868, 55. quod Arthurum nepotem interfecerat, 1869, 12. quod Angliam Papæ tributariam reddiderat, jura everterat, Barones &c. oppresserat, fidem datam violarat, &c. 1869, 33. Habitus cum ratione electionis, non successione, coronabatur, 1869, 4. Cur quinque portus privilegiis dotaverit. 1424, 30. Petri cujusdam de eo propheta quomodo impleta. 2424, 51. Dysenteria perit, 2425, 17. vel, ut alii sinit, veneno. 1425, 20. Dum enim Prioratum stuprare parat, 2425, 30. monachus ejus vix infidias, 2425, 41. venenatis pyris cum de medio collit. 2425, 61. Quæ Rex paulo ante minatus fuerit. 2425, 22 & 55. Corpus exenteratum Wigornie sepelitur. 2425, 18. 2426, 13. Quid de anima ipsius sentiendum sit, sacerdos quidam in visione subdit ex Halmio LII colligere. 2426, 17. Quid litis & aliabus acciderit. 2426, 32.
- Johannes, Rex Hierosolymitanus, in Angliam venit. 2430, 43.
- Johannes Romanus, Archiepiscopus Eboracensis. 1717, 60. 2502, 11. Ejus parentes 2507, 32. Doctus erat, sed aversus. 2507, 35. Conventiones inter ipsum & Dunelmensem. 2507, 46. Ecclesiam suam ædificiis augeat & ornât. 1727, 66. 1728, 20. Prochodochium S. Petri construit. 1728, 3. Ejus mors & sepultura. 1728, 32. 2507, 40.
- Johannes Salernitanus, P.R. Legatus. 710, 12.
- Johannes de Sarisberia eligitur episcopus Carnoniensis. 592, 20. 1434, 14. Capituli Carnoniensis ad eum literæ. 592, 40. Regis Francorum ad eum literæ. 593, 5. Senonensem consecrat. 594, 54.
- Johannes Scorus Dionysium A capogham Latine reddidit. 148, 57. Hæreticus a quibusdam perhibetur. 148, 66. Græpibus poetorum confoditur. 149, 18. Ejus faceris aliquot. 149, 30.
- Johannes Stratford, Episcopus Wintoniensis. 2763, 37. Ad Cantuariam transferitur. 2766, 42. Sententiam Icherit in prædecessorem suum laram cogit Augustinenses revocare. 2769, 1. Ejus literæ de vicariis quibusdam ad monasterium S. Augustini pertinentibus. 2109, 28. 2109, 4. 2111, 21. 2115, 22. Ad Galliam mittitur. 2571, 8.
- Johannes Straw, proprio nomine *mat Tylor* dictus. 2636, 56. Hic, aliiq; plebelli, tumultum excitant. 2156, 49. 2286. Occasio hujus seditionis. 2633, 33. Omnia rapinis, exilibus, incendiis implent. 2156, 55. 2636, L. Regni proceres exilire cogunt. 2634, 1. Capivos & carcere extra-bunt. 2634, 6. Regem ad colloquium citant. 2156, 64. Urbem diripiunt. 2157, 5. Rex ad eorum petitionem libertatem toti Angliæ concedit. 2634, 61. Archiepiscopus alioq; seculi plebs. 2157, 9. 2635, 9. Lancastrii palatium incendunt. 2635, 25. Unum e locis qui argentum illinc surripuerat, una cum argento in incendium projiciunt. 2635, 50. Alios qui cellæ vinariam ejus domus intraverant, olio obstrato, comburendos relinquunt. 2635, 55. A Rege petunt ut cuiusvis licet feræ & pisces ubivis capere. 2636, 64. Strawius Regi minatur. 2637, 5. Occiditur. 2637, 9. Hujus tumultus duces: 2637, 38. Eorum orationes. 2637, 44. Seditio sedatur. 2157, 21. 2637, 15. Hæc tumultuandi rabies late diffusa; 2638, 35. sed terror tumultuantium latuit. 2639, 33. Quam severe in quosdam eorum fuerit animadversum. 2643, 52. Rogatus Regine & Lancastrii venia reliquis indulgetur. 2644, 25.
- Johannes de Temporibus CCCLXI annos vixit. 1032, 54. 2387, 57.
- Johannes, Thesaurarius Eboracensis, sit Episcopus Pictavenfis. 675, 61. Brebantinos Pictaviæ vallantes vincit. 590, 10. Fit Archiepiscopus Lugdunensis. 676, 1.
- Johannes de Thuresby, primo Episcopus Menevensis, postea Wigorniensis, postremo Eboracensis. 1732, 46. Erat Regis Cancellarius. 1732, 50. Hic forsane est qui custos rotulorum cancellariæ vocatur. 2078, 13. Literæ inter ejus Eboracenses & conventum B. Marie sedat. 1733, 1. Novi chori fabricam inchoat. 1733, 13. Capellam B. Virginis sculpturis & picturis ornat: 1734, 2. Illuc prædecessorum corpora transferre: 1734, 5. Capellam pro ipsius anima &c. oraturum ibi continuit. 1734, 8. Moritur. 1734, 17.
- Johannes de Valois, 2588, 67. 2592, 63. Coronatur Rex Franciæ. 2602, 38. Regem Navarriæ ad suos partes attrahit: 2609, 9. Eum in carcerem conficit. 2611, 57. Ab Edwardo Walliæ Principe, prælio victus, capitur, 2613. & in Angliam ducitur. 2615, 14. Windefore custoditur. 2616, 12. Pitiura redemptionis. 2618, 19 & 56. Fidem datam violens, cum filio in castello Somertonensi custoditur. 2619, 24. Ad curiam Londinensem transferatur. 2623, 8. Concordia inter ipsam & Angliam facta. 2624, 51. Londinum venit. 2627, 12. Aurum & æna clam colligit. 2627, 59. Moritur, prodiciones suas omnes Anglo facit, & ventum orat. 2628, 2. Moritur. 2627, 56.
- Johannes de Waltham, privati Agili custodit. 2685, 58.
- Johannes Walton, Episcopus Sarisburiensis. 2722, 12.
- Johannes de Warrenia, Comes Surtia. 2132, 21.
- Johannes Wiclif Evangelium Anglice vertit. 2644, 44. Hujus doctrina; 2644, 29. 2664, 65. præfatur; 2644, 39. 2655, 49. fautor præcipuus. 2647, 19. & vitam christi quem sententiam deferturum sit: 2647, 3. mortem tamen eam videtur retrahere. 2647, 22. 2649, 4. Ejus sententia de corporis Christi presentia in Eucharistia. 2647, 13. 2649, 52. Novem ejus articuli hæreses dantur: 2650, 8. Quindecim illi pro eternis tantum habiti. 2650, 32. Coram Episcoporum concilio comparat. 2647, 14. 2649, 38. Opinionem ejus damnatur. 2650, 55. Episcoporum literæ de excommunicatione ejus sequentes. 2651 &c. Ejus socii & discipuli. 2657, 57. 2656, 36. 2657, 3. 2658, 62. 2660, 26. 2661, 37. 2662, 24. 2665, 60. Eorum fautores. 2661, 47. Imaginibus adversabantur. 2662, 41. 2663, 21. Lollardi vocati. 2662, 16. Eorum multitudo; 2663, 29. 2664, L. 2666, 59. vestitos; 2663, 40. mores; 2663, 60. concordia; 2664, 38. dogmata. 2707, 2708. Invenitur in eos. 2661, &c. Plebs, proceres, clerus, Rex in eos conspirat. 2708, 37. Regis in eos edictum. 2709, 1. Archiepiscopus Cantuariensis in eis terrorem incutit. 2736, 17.
- Jordanus, Archiepiscopus Ravennæ. 432, 17.
- Joseph, Episc. Landavensis. 467, 32.
- Josephus, Historicus. 432, 15. Batram Romæ meruit. 432, 22.
- Irene, Imperatrix, imaginibus faver. 445, 40. Constantinus F. eam imperio privat: 445, 51. 565, 6. ipsa, Constantinum & imperio & oculis. 447, 4. 565, 7.
- Iricus, R. Scottiæ. 2485, 23.
- Iris, lapis. 2073, 16.
- Ilaac, Imp. V. C. misit.
- Isabella, Edwardi II uxore, cum filio, exsultat. V. *Schwardt* & *Isa*. Redicium parat. 2544, 10. Cum filio & alio consensibus redit. 2544, 21. Literæ ejus adventus causam exponentes; 2764, 27. alix, offendentes eam mariti consortium fugit. 2767, 29. Audito ejus adventu, proceres advolant, Rex vero cum suis avolat. 2544, 32. 2545, 12. Ipsa cum marito Ragni habenas moderatur. 2552, 67. Scotos a subjectione Angliæ præstanda liberat. 2553, 41. 2560, 16. Novos Comites creat. 2554, 12. Populus & proceres de tyrannide ejus conqueruntur. 2555, 47. Senectute in eam laxa. 2556, 18. Moritur. 2618, 54.
- Isidorus Hispanensis. 432, 29. 437, 33.
- Iter ab Anglia ad Maritima; 1175, 47. & Maritima ad Salernum; 1174, 14. & Salerno ad Melitannum; 1179, 49. ab Anglia ad Siciliam. 595, 32. Iter Philippi a terra S. in Franciam. 1214—1222.
- Ithamarus, Episcopus Rossensis. 439, 6. 1635, 24.
- Jubileus, primo centesimus quisque, 2195, 44. 258, 37. postea quinquagesimus, 2195, 49. 2602, 28. deniq; trigessimus tertius annus erat. 2591, 51. Indulgentia tunc concessa. 2195, 46. Bonifacii IX decretum de jubileo ab illa quam Romanæ celebrando. 2195, 57. Jubileus in honorem Thomæ Cantuariensis. 2036, 17. 2145, 44.
- Judei Christiana mancipia non permittuntur habere. 1450, 22. Christianorum testimonium adversus eos admittendum. 1450, 26. Adversus Christianos testibus suis utantur. 1450, 28. Jurisdictiones illi non committendæ. 1061, 54. Leges de contrahendis cum illis faciendis. 1258, 43. Judei conversi a possessionibus non excludendi. 1450, 32. Mira quorundam converso. 444, 27. Unus, qui ut mortem evaderet baptizatus fuerat, ad Judæismum relabitur. 2159, 66. 2160, 31. Quidam librum miræ inventens prophetiam præclaram de Christo continentem, convertitur. 2435, 51. Quidam die Sabbati in latrinam decidens, & extrahens, moritur. 2437, 4. Ante Henricum II nullibi in Anglia præterquam Londini mortuus sepelie-

sepeliebant. 1119, 47. Henricus II eos exactionibus fatigat. 1403, 45. In Gallia incarcerationi, libertatem pecunia redimunt. 609, 49. Ricardus I suæ coronationi eos interesse vult. 1159, 48. 1401, 34. In contumeliam Christi arietem crucifigunt. 1005, 52. Norwid puerum crucifigunt. 1043, 26. alium Gloverniæ. 1050, 38. 1394, 17. alium Lincolnæ. 1444, 14. alium apud S. Edmundum, qui post sepulcrum miraculis inlaret. 1458, 22. Eorum strages Londini. 647, 59. 1159, 1160. 1401, 38. Stamford. 1171, 41. Lincolnæ. 1454, 19. aliis in locis. 651, 50. 1161, 1. Eboraci seipso occidunt. 651, 56. 1171, 64. 1401, 38. Quidam Christiani sunt. 1160, 48. Johannes quidam Judæorum spoliis onustus occiditur, & martyris honores obtinet. 1401, 43. Ob moneta conduram, quibusdam suspensis, reliqui ejiciuntur. 1461, 58. 1466, 14. Anglia ad unum omnes eriguntur. 1728, 17.

Judas Isariotes ubi natus. 1219, 56.

Judices julle judicant. 903, 3. Quidam ab iis inter judicandum apprimere observanda. 929, 44. V. *Præpositi*. Judices injusti, cruentis hostibus peiores. 903, 24. Quomodo puniendi. 872, 3. 924, 2.

Judicium subire nemo tenetur donec restituantur injuste ablata. 547, 16. 711, 43. 1748, 5. Ecclesiæ negotia primo judicanda. 1355, 47. Actiones ex intentione judicandæ. 1327, 63. Judicium aquæ. V. *Aqua*. Judicium ferri. V. *Ordalium*. Judicium sanguinis. V. *Clerici*, & *Ecclesia*. Judicii extremi signa. 733, 19. 1645, 7.

Juliana de Leyburn, Comitissa Huntingdoniæ, manerium donat Augustinentibus. 1138, 24.

Julius Africanus. 431, 23.

Ivo Carnotensis. 432, 52. 490, 19.

S. Ivonis corpus quomodo reperiunt. 883, 13. Fons salubris e tumulo ejus scatur. 883, 23. S. Ivonis ecclesia prope Huntingdoniam. 868, 53.

Juramentum illicitum non servandum. 1391, 42. Jurare omnino illicitum, juxta Wiclivitæ. 1707, 64. Personaliter jurare, Regibus Siculis infuetum. 594, 8. *Jurare in animam alterius*, dicendum; non, in anima. 594, 7. Juramentum quod vel manu propria fit, vel in animam jubentis juratur, unum ac idem est. 594, 21. Jusjurandum quo tempore prohibetur. 830, 64. Jusjurandum unius twelfhinci hominis æquale jurijurando sex villanorum. 846, 24. Presbyteri & thayni, æqualia 846, 28. Leges de juramentis. 821, 56. Juramentum fidelitatis. 859, 46. 1482, 23. Juramenti forma. 580, 63. Forma juramenti a subdito in Regis sui persona præstita. 1185, 54.

Jura regalia. 923, 48. Jura Regni & Ecclesiæ, non confundenda. 1441, 12. 1455, 46.

Jus ferri, fustis, & furcarum. 1511, 4.

Justificatio non admittit gradus. 1658, 23.

Justinianus, Imp. 432, 14.

Justinus, Historicus. 431, 18.

Justitarii *crantes*. 1588, 60. 1590, 10. Justitarii super *le Eyre*. 1606, 14. Justitarii super *Trynbaston*. V. *Trynbaston*. Sex Justitarii capite damnati. 1727, 50.

Justus, Episc. Rossensis. 734, 7. Ejectus, statim revocatur. 437, 9 & 43. 739, 6 & 39. 1633, 34. Fit Archiep. Cantuariensis. 77, 59. 100, 28. 437, 61. 739, 60. 1634, 8. 1229. Literas & pallium a P.R. accipit. 739, 63. V. *Bonifacius IV*. Moritur. 1634, 37. 1768, 61.

K.

K Arleon, sive civitas Legionum, in Southwallia, olim bonarum artium domicilium. 814, 35.

Kenredus. V. *Coenredus*.

Kenelmus, Rex Mercie. 776, 51. Virga ab eo terræ infixæ statim frondescit. 777, 21. Ab Askeberto decollatur. 777, 28. Ejus cades & sepultura locus miris indicis notescit. 777, 36. Ejus corpus Winchetcombam transfertur. 778, 14. E priori sepulcro fons sciet erumpit. 778, 16. Quendredæ sorori, quæ cum interfici feceræ, oculi e capite evolvant. 778, 23.

Kenelworthæ castrum obsidetur. 1437, 55. 1454, 51. Capitur. 1437, 60.

Kenewaldus. V. *Cenwaldus*.

Kenewesburn. 1895, 63.

Kenewinus. V. *Kynwulfus*.

Keneglis, vel Kyneglis, vel Kinegilsus, vel Kinegilsus, Rex Occidentalis Saxonum. 755, 7. Cum sua gente convertitur. 438, 40. 1635, 53. Baptizatur. 756, 8.

Kenington. 1027, 50. Appropriatus Ecclesiæ. 1102, 20. Munus & portio vicarii. 1104, 26.

Kenredo loquela reddita est riduo post linguam excessam. 113, 40. Vocatur Kenredus. 944, 25. Pro quo legendum *Kenredus*, ut 1170, 22.

Kenredus, R. Mercie, fit monachus. 442, 21 & 28. 773, 28.

Kenredus, vel Coenredus, R. Northumbrie. 91, 23. 795, 3.

Kenwinus, vel Kenewinus, R. Occid. Saxonum. 439, 25. 756, 50.

Kenulfus, Episc. Dorcestrensis. 453, 10.

Kenulfus, vel Kenewulfus, vel Cocnulf, R. Mercie. 114, 2. 1642, 16. Eadbertum vincit. 114, 46. 776, 52. Leonis III ad eum literæ. 1743, 47. Ejus ad Leonem literæ de dignitate sedis Dorobernensis. 1775, 53. Chartæ ejus de terris Ecclesiæ Christi, Cantuariæ, donatis. 1211—1216. Sc Regem Cærix vocat. 1215, 26. 1216, 23. Wolfredus Archiepiscopus de eo queritur. 1213, 35. Interficiatur. 776, 58.

Kenwolfus, R. Occid. Saxonum. V. *Cenwaldus*.

Kenwolfus, vel Kinewolfus, vel Kynwulf, R. Occid. Saxonum. 441, 13. 770, 17. Ab Offa imperatur. 779, 42. Occiditur. 1103, 39. 770, 15.

Kewelinus, vel Chichelinus, vel Quichelinus, R. Occid. Saxonum. 755, 16. Sicarium ad occidendum Edwinum R. Northumbrie mittit. 780, 63. Ab Edwinio imperatur. 781, 8. 1634, 28.

Kinadius, R. Scotorum, ab Edgare Anglo vincitur. 1470, 26.

Kinebertus, Abbas S. Augustini. 1777, 35. 1240.

Kinebertus, Lindenensis, vel Lincolnensis, Episcopus. 774, 61. 793, 5.

Kinewalchius. V. *Cenwaldus*.

Kinewoldus, Episc. Wicciorum. 154, 45. Vocatur Cenwaldus. 1219, 19. & Cenwaldus. 157, 28.

Kingdown. 1829, 40.

Kingmelle. 1807, 13. 1827, 2. 1881, 16.

Kingstons Reges Angliæ olim consecrari soliti. 451, 16. 453, 63. 455, 5 & 38. 458, 37. 460, 1. 862, 65. 1644, 11 & 26 & 61. 1647, 13 & 48.

Kinfius, Archiep. Eboracensis. 79, 40. 184, 24. 478, 8. 952, 18. 1700, 40. Turrim excelsam Beverlaci extruit, & Ecclesiæ multa largitur. 1700, 48. De ventre matris cæcus fuit. 1700, 55.

Kirkham. V. *Chathamensis*.

Klæra, *ilinos*. 436, 17.

Kyne, Rex *stlens*. 879, 8.

Kyrkby Beller. Cenobium ibi a quo fundatum. 1544, 14.

Kyrkbiensis Prior. Ricardus.

Krklade, olim Goglade, unde dicta. 814, 59.

L.

L Astandi officio matres defungi debent. 472, 16.

Lacus in Ultonia nixæ originis. 1077, 47. Lacus alii mirandi. 1078.

Latria nimis cur mortem affert. 910, 29.

Lasordswies, quid. 929, 21.

Laicorum adversus clericos intolerantia. 166, 1. 168, 15. 1451, 5. 1489, 62. Ejus occasio. 486, 28. Iis non licet investituras dare. 124, 21. 327, 41. 495, 30. 1451, 41. V. *Investitura*. In Ecclesiis dominium non usurpent. 1228, 38. 1221, 57. nec donationem rerum Ecclesiasticarum sibi vendicent. 149, 1. 1451, 41. Ecclesiasticis laicorum homines fieri non licet. 124, 26. 994, 51. 1451, 49. V. *Clerici* & *Ecclesia*.

Lambertus, Abbas Boxleicensis. 1665, 57.

Lambertus, vel Jambertus, Abbas S. Augustini. 1641, 31. 1773, 38. 1775, 14. 1210, 36. Fit Archiep. Cantuariensis. 406, 33. 444, &c. 74, 55. 1641, 55. 1775, 25. 1235. Cur monachi eum elegerint. 1773, 47. Quam molestus ei fuerit Offa R. Merciorum. 1774, 4. In Ecclesiæ Christi noluit sepeliri. 1642, 2. 1774, 10. 1210, 55.

Lamebia, vel Lambibe, vel Lamberha, vel Lambherz. 1228, 66. Hec villa olim pertinuit ad monachos Rossenses. 1564, 8. Pro ea Hubertus Archiepiscopus dat villam vocatam *Rente*. 1597, 13. Ecclesiam ibi a Baldwino inchoatam Hubertus demoliri cogitur. 705, 18. 1276, 2. De Ecclesia ibi edificanda valde sollicitus est. 1592, 1. 1630, 4. Literæ Celestini injungentes ne quis in ea ministraret. 1593, 9. Archiepiscopus tres Abbates ad conventum Cantuariensem misit, ad eorum consensum obtinendum. 1598, 1. Articuli in quos jurabunt futuri Canonici Lambethenses. 1598, 28. Monachorum responsum.

- sum quod nuntiis Huberti dederint. 1599, 29. Duo monachi de eo apud Papam queruntur. 1601, 14. Literæ Innocentii III, constructionem Ecclesiæ & institutionem Canonorum inhibentes. 1602, 4. Hubertus de monachis qui Romam adierant queritur. 1603, 33. Regis literæ, monachos increpantes, & prohibentes ne opus Lambethanum impediunt. 1604, 40. Idem vetat, nequis alius ad Ecclesiam illam demolendam accingatur. 1605, 27. & ne quis monachis aurum vel argentum commodeat. 1606, 40. Monachi mandato Papali mordicus adhaerens, Archiepiscopo interea eorum constantiam enervare satagente. 1605, &c. Literæ cuiusdam Cardinalis, Hubertum monentes ut Papæ mandatum adimpleat. 1607, 8. Literæ Papæ ad Regem, ut Cantuariensem Ecclesiam tueatur. 1607, 33. Literæ Cardinalis ad eundem, monentes ne Ecclesiam Lambethanam erigi sinat in præjudicium Ecclesiæ Cantuariensis. 1607, 58. Literæ Regis ad monachos, ut controversiam totam arbitris permittant. 1608, 64. Monachi rescribunt, Non licere a curia Romana ad inferiores iudices descendere. 1609, 43. Literæ Suffraganeorum ad Papam, continentes argumenta pro Archiepiscopo militanti. 1610, 26. Literæ Abbatum pro Archiepiscopo. 1612, 35. Disceptatio hujus controversiæ in foro Romano. 1616, 45 &c. Mandatum P. R. de destruenda Ecclesiâ, & dissolvenda fraternitate. 1620, 11. V. Innocentius III. Ecclesiâ dicitur. 1622, 50. Tota causa arbitris judicanda relinquitur. 1621, 3. De capella repositiunda inter Archiepiscopum & monachos convenit. 707, 64.
- Lana** alienigenis non vendenda. 1445, 61. **Lanz** alienigenis vendendæ unus locus assignatur. 2563, 34. 2626, 42. **Petrus Lanz** quid. 2576, 59. **Lanz** sacras quorundam continet. 2576, 58. Quod tributum Regi pro singulis sacris pendendum. 2576, 40. **Fames** in Angliâ ob lanzem non exportatam. 2737, 47. **Lanz** premium, temporibus Ricardi II. 2737, 63.
- Lancaster**shire quinque parvas schiras continet. 956, 63. ¶ **Lancastria** Comes: **Thomas**; **Henricus**; **Henricus**. ¶ **Duces**: **Henricus**; **Johannes de Gaunt**.
- Lancea**, qua Christus confusus, invenitur. 223, 96. 993, 16. 2363, 66. Vere ipsam fuisse, miraculo ostenditur. 993, 41. Vocatur lancea Caroli M. & Adelfano mittitur. 2321, 34.
- ¶ **Landavenſes** Episcopi: **Chevellan**; **Liban**; **Elder**; **Josip**; **Heremardus**; **Petrus**; **Nicolaus**; **Wilhelmus**; **Henricus**.
- Lando**, P. R. 453, 53. 2241.
- Laufrancus**, vel **Langfrancus**. 1787, 47. Ejus parentes, patria, educatio, &c. 968, 39. 1652, 31. In latrones incidens, voverit, si ab eis liberetur, monachatum. 1652, 40. Trinitatis mysteria ne curiosius rimetur, cœlitus per visionem discit. 2360, 21. Becense monasterium intrat. 2360, 33. Cur illud reliquis prætulit. 968, 47. 1652, 49. Ibi pro sauro & simplici habitu, 2360, 35. zgre ab Abbate licentiam obtinet Concilium Vercellense adeundi; 2360, 48. postquam illuc ventum, difficiliter loquendi facultatem obtinet. 2360, 58. Berengarii opinionem retellit, & ipsum ad palinodiam adigit. 2360, 65. Contra ipsum & verbo & scripto contendit. 940, 8. 952, 13. Scholam regit, & dialecticam proficitur. 494, 7. 968, 51. 2360, 48. Harfaldi invidia & malitia e Normannia pellitur. 968, 58. 2361, 51. Fit Prior Becensis, 969, 4. 2652, 58. Abbas Cadomenſis, 969, 5. 1652, 63. 2361, 63. Archiepiscopus Cantuariensis. 50, 23. 202, 50. 215, 53. 405, 67. 483, 12. 968, 39. 1653, 7. 2249. 2345, 34. Augustinenſium privilegia immunit. 2791, &c. Ab Epi copis Angliæ professionem petit; 969, 30. 2345, 63. ab Eboracensi zgre obtinet. 969, 20. 1653, 12. 2744, 23. 2345, 43. V. **Eboracensis**, & **Thomas I**. Ei Papa allurgens, honorem exhibet: 483, 55. 970, 23. 2327, 13. 1653, 32. 2363, 3. & duo pallia ei confert. 2327, 14. 1653, 35. 2347, 22. Cum **Thoma** Eboracensi de prioritate cathedrarum contendens, victoriam reportat. 970—973. 1653, 37. 2348—2350. Fit Primas totius Britannię. 484, 20. 2327, 18. Ecclesiam Christi, Cantuariæ, ædificat. 484, 25. 1291, 30. 1292, 51. 1654, 57. Opus illud describitur, 1293, 1. Monachorum numerum adauget. 1654, 63. XXV maneria Ecclesiæ Cantuariensis restituit, & Ecclesiam Rossensem instaurat. 490, 2. 1655, 2. 2363, 25. Donationem Abbatiz S. Angustini sibi concedi petens, 1327, 26. quod responsum tulerit. 2327, 29. Abbatiam S. Albani in primum statum restituit. 490, 2. 1655, 4. Gundulfum fore Episcopum Walterum Abbatem, &c. unde prælegit. 2363, 30. Hernolli mortem prædicit. 470, 6. Quo morbo ipse operit mori. 2363, 54. Moritur. 986, 35. 1655, 58. 2360, 16. Corpus ejus transferunt. 1300, 47. **Manstanus** ei in somnis sæpe apparuit. 2362, 47. Quos Episcopos consecravit. 1653, 64. Quæ Concilia celebravit. 1654, 25. Quas Ecclesias fundavit. 1655, 6. Quam pie & prudenter se gesserit. 1652—1655. 2362, 12. Erga pauperes quam fuerit liberalis, 1655, 45. 2362, 35. quam lenis & affabilis erga omnes. 2362, 41.
- Langdunenſis** Abbatiz valor. 2165, 44. ¶ **Abbat**: **Wilhelmus**; **Ricardus**.
- Langley** monasterium fundatur. 2533, 91.
- Langport**. 1963, 52. 2020, 36.
- ¶ **Lantordenſis** Prior: **Robertus**.
- Lapidescit** vultus quibusdam qui mendico responderant se nihil præter lapides habere. 437, 16.
- Latimelade**, V. **Leccelade**.
- Laurentius**, Abbas Westmonasterienſis. 281, 43. 370, 44. 533, 30. 508, 50.
- Laurentius**, Archiep. Cantuariensis. 100, 22. 437, 12. 737, 53. 1633, 14. 2229. V. **Augustinus**. A D. Petro flagellatur. 437, 44. 739, 18. 1633, 38. 1767, 62. Hiberniæ populis pastorem curam impendit. 1633, 21. 1740, 1. 1767, 28. Ejus literæ ad Scotos. 737, 60. Moritur. 739, 46. 1633, 54. 1768, 46.
- S. **Laurentius** beneficium acceptum remunerat: 933, 65. Injuriam inde rependit. 1021, 12. Quam ei reverentiam exhibuerit Rex Franciæ. 1096, 52.
- Laurentius**, Prior Dunelmensis. 281, 3.
- Latus**. Unicoque nationi mos est, aliquem e suis immodice laudare. 1254, 12.
- Lazarus**, quem Dominus e sepulchro evocavit, per septennium fuit Episcopus Marfiliz. 1178, 50.
- Leccelade**, olim **Latimelade** a studio Latine linguæ dicta. 814, 16.
- Lectiones** pro festis diebus quis compilavit. 448, 5.
- Ledberdus**, vel **Leardus**, Episc. Silvanectensis, Bertræ Regiæ Capellanus. 719, 25. 1767, 37.
- Ledes**. Ibi Monasterium fundatur. 2251. Valor spirituum & temporalium ad illud pertinentium. 2166, 25.
- Lefer**, cu. V. **Leofricus**.
- Leſſanus**, Abbas S. Albani. 479, 35.
- Letwinus**, Abbas Eliensis. 908, 65.
- Legati** a P. R. cur mittantur. 679, 62. 693, 3. In Angliam non mittendi nisi cum Rex postularit. 241, 59. 1008, 10. Tres in Angliâ simul. 201, 50. 405, 62. 482, 48. Archiepiscopi Cantuarienses ab eorum ditione olim immunes. 1663, 49. Archi p. Cantuariensis P. R. Legatus nascitur. 2155, 25 & 39. Henrici II Legati a Duce Burgundiæ spoliantur. 598, 64.
- Leges** & c. V. **Lecestre**.
- Legesſtria**, vel **Legesſtre**, vel **Lecestre**; **Britannice**, **Kathlery**; & **Kathlery**; **Latine**, **Legesſtria**, & **Cestria**; copiar a **Duce**. 812, 65. Restauratur. 152, 42. 356, 21. 833, 23. Ibi octo Reges Edgardo homagium faciunt. 869, 14. V. **Cestria**.
- Legem** frustra invocet qui legem impugnât. 540, 53. **Leges** Britannię quis primus tulerit. 956, 8. Anglorum leges variis linguis scribebantur. 956, 18 & 25 & 39. **Leges** hiercia quæ provinciæ iurabantur; 956, 20. **Leges** Westsaxonum quæ; 956, 25. **Danica** quæ. 956, 40. **Leges** Inz; 759, 1. **Alfredi**; 819, &c. quæ fuerunt ab ipso collectæ, a sapientibus ejus approbatæ: 820, 3. **Godfridi**; 828—832. **Edwardi Senioris**; 835—837. **Adelſtani**; 839—856. **Edmundi**; 858—862. **Edgari**; 870, 48. **Egredi**; 893—903. **Canuti**; 914—931. **Communes**, live **Edwardi Confessoris**; 956, 6. 957, 17. 2338, 6. **Willielmi I**; 2355—2358. **Henrici I**; 310, 46. 1021, 38. **Stephani**; 314, 11. **Henrici II**; 2386, 52. 2409—2411. 1522, 11. **Ricardi I**, clausurus & militibus ad bellum sacrum proficiscens datus; 1172, 16. 1182, 19. ejusdem, de mensuris, pennis, contradiſibus cum Judæis, fœdere, &c. 1298. **Edwardi I**, de reſigioſorum poſſeſſionibus non augendis. 1561, 37. **Ricardi II**, 2729—2734. 2738, 26. **Leges** Ecclesiasticæ. V. **Ecclesiasticæ**. **Leges** quædam de iurisdictione Ecclesiastica & privilegiis clericorum in Normannia. 657, 40. **Legum** vocabulis explicata. 957, 20.
- Legesſtra**, potitionis locus. 858, 60.

Leicestre, vel Legecestre, obsidetur. 572, 67. 1088, 45. Portæ & muri evertuntur. 573, 9. Castellum diruitur. 588, 26. magno sed vano terrore repletur hæc villa, tempore Kentensis tumultus. 2639, 38. Leicestrensis Episcopus Lincolniensi adjungitur. 457, 4. Abbatia a quo fundata. 1060, 9. 2346, 6. Ejus Ecclesia dedicatur. 2463, 4. Dux Lancastrius Abbatem licentiam concedit ut vivarium includat, illudque inclusum feris replet. 2605, 57. Lis inter Abbatem & Belgraveenses. 2616, 62. Lis inter conventum & Johannem de Ardena. 2624, 34. Compensatio cum Rege facta de custodia Abbatiz vacantis. 2626, 54. 2631, 27. Ecclesie quædam & terræ ad hanc Abbatiam pertinentes. 2631, 20. ¶ Abbas: *Willielmus de Clowis*. Hospitale S. Leonardi. 2346, 46. Hospitale juxta castrum. 2559, 40. 2626, 1. ¶ Comites Leicestrie: *Robertus de Melius*; *Robertus Bessus*; *Robertus ou les blancs meins*; *Robertus*, F. *Petronilla*; *Simon de Monte forti*; *Ranulfus*; *Simon de Monte forti II*; *Edmundus*.

Lenham. 1776, 8. 2017, 31. 2126, 51. Appropriatio Ecclesie. 2097, 47. De vicario. 2097, 63. Decanatus de Lenham. 1976, 40.

Leofegarius, Episc. Herefordensis. 188, 62. Occiditur. 1701, 16.

¶ Leofensis, vel Leonensis, Abbatissa: *Eggiva*.

Leofricus, Abbas S. Albani. 446, 10.

Leofricus, Regis Cancellarius, & Episcopus Cridistunensis. 182, 46.

Leofricus, vel Lefricus, Comes Merciorum. 181, 20. 184, 52. 389, 12. 2318, 46. & Cestrie. 932, 9. Laudatur. 189, 27. Jesum Christum corporeis oculis videt. 389, 7. 949, 29. Quomodo miraculum id publice innotuerit. 389, 45. Ejus de Godwino sententia. 937, 58. Monasterium Coventrense construxit. 948, 62. 2334, 50. Plura monasteria reparavit. 949, 2. 2334, 52. Moritur. 948, 60. 2334, 47.

Leofruna, vel Leofritha, S. Mariz, vel S. Mildrethæ, Abbatissa. 168, 54. 1649, 64. 1908, 48.

Leoffius, Abbas Thomegientis, sit Episc. Wicciornum. 178, 56. 467, 13.

Leofwinus, Abbas Corenvensis, sit Episc. Lichfeldensis. 2333, 12.

Leofwinus, Comes vel Dux Merciorum. 2334, 47.

Leofwinus, Episc. Legecestrensis & Lincolniensis. 457, 4.

Leo, Imp. CP. S. Sophie corona capiti imposita, carbunculis & fereb correpus moritur. 445, 8. 796, 35.

Leonellus, F. Edwardi III, Dux Charentis. 2627, 49. Ejus uxor. 2584, 52. Edwardus Balliolus ei jus suum ad Regnum Scotie tradit. 2611, 22. Aliam uxorem ducit. 2629, 49. Veneno perit. 2629, 51.

Leontias, Imp. 435, 10.

Leo II, P. R. 441, 42. 2231.

Leo quidam, per Romanorum petrocinium Pontificatum obtinens, in catalogo non recensetur. 2233.

Leo III, P. R. 2237. Ejus litteræ ad Ceonwulfum R. Merciorum: 1743, 47. ad Adelardum, Cantuariensem. 446, 55. Ei lingua & oculi oblati mire restituntur. 218, 9. Iterum equantur. 447, 9. 1641, 17.

Leo IV, P. R. 450, 21. 2239. V. 449, 35.

Leo V, P. R. 2241. Annapam habet Christophorum. 452, 67.

Leo VI, P. R. 454, 18. 2241.

Leo VII, P. R. 454, 32. 2241.

Leo VIII, P. R. 457, 42. 2243.

Leo IX, P. R. vocatur Leo X, 2784, 52. 2247. Angeli Pontificatum ei gratulantur. 475, 37. Concilium celebrat. 381, 24. 475, 48. Papam ob conscientiam cedens, denuo eligitur. 940, 2. 2330, 58. Ejus rescriptum ad Edwardum Confessorem. 381, 51. Pauper leprosus ab eo in lecto suo collocatus, mox evanuit. 475, 42.

Leporinam formam vetulæ quædam induere solitæ. 1076, 23.

Leprosi, Canon de Leprosis. 1450, 4.

Lethæ, quid. 957, 48.

¶ Lellingmensis Abbas: *Cedda*.

Leof ab Alfredo instituitur. 2777, 59.

Letherwite, quid. 957, 40.

Levigildus, R. Wigorniorum, filium occidit. V. *Erminigildus*.

Leutharius, Episc. Gessiorum. V. *Elnbertus*.

Lewensis Prior quomodo eligendus. 709, 22. Monasterii valor. 2168, 22.

Lewlinus, Princeps Wallie. 2347, 17. 2430, 40. Johannes Rex filiam ei uxorem dat. 2417, 42. Johanni homagium facit, & obfides dat, mox tamen rebellat. 2420, 63. Henrico III rebellat. 2439, 6. Willielmum de Breus, vel Breans,

suspendit, ob suspitionem adulterii cum uxore sua commissi. 2431, 20. 2439, 15. Cogitur seipsum & hæredes ad tributum Anglo pendendum obligare. 2436, 31. Quinquaginta librarum millibus multatur. 2462, 15. V. *Edwardus I*. Lanca occiditur. 2464, 49. Caput ei amputatur. 2463, 22. & argentea corona redimtum per plateam vocatam *Westche* transportatur. 2464, 63. Quis molestias Angliis faceretur. 2464, 9. Carmina in ejus laudem: 2463, 36. alia in ejus vituperium. 2463, 41.

Leyland-shire. 956, 69.

Libro, Episc. Landavenis. 451, 15.

Liberalitatis exempla. 910, 16.

Liber Evangeliorum in mare per triduum demersus, S. Cothberto predicente, illius recipitur. 19, 27. 20, 30. Liber mirus, mire inventus, inter alia præclarum prophetiam de Christo continens. 2435, 31.

Liberos suos quam sapienter educavit Carolus M. 448, 10.

Lichfeldiam (sedem Metropolitani fieri desiderat R. Offa. 445, 20. 1641, 60. 1774, 4. Lichfeldensis diocesis tres sedes. 618, 43. 975, 63. 2331, 22. V. 2654, 37. ¶ Lichfeldenses, vel Merciorum, Episcopi: *Dama*; *Cuthbert*; *Trambere*; *Jarman*; *Cedda*; *Wilfridus*, vel *Wolfridus*; *Soxulfus*; *Cuthwinus*; *Coadda*; *Aldwinus*; *Stricca*; *Hemeli*; *Cuthfrid*; *Aldulfus*; *Brithmarus*; *Wolfrus*; *Leofwinus*; *Robertus*; *Walterus*; *Walterus de Langton*; *Walterus de Skelton*; *Ricardus Scrope*.

Liesense, seu de Lefnes, monasterium fundatur. 2445, 47. Ejus valor. 2167, 22. Primus Abbas benedicitur. 1456, 43. ¶ Abbas: *Robertus*.

Lifingus. V. *Lirungus*.

Ligea fluvius. 151, 13.

Ligulsi eadem ulciscuntur Northumbrenses. 210, 28.

Limericum, urbs Hiberniæ, conditur. 1075, 3.

Limingeni Abbatiz Witheredus terras concecit. 2208, 12. Donario Kenewolfe & Cuthredi, 2213, 6. Ethelstani. 2223, 2. ¶ Abbas: *Cuthbertus*.

Limpoldus, Comes, sit eremita. 909, 48. Mira de ejus filio historia. 909, 50.

Limpoldus, Dux Austrie. V. *Ricardus I*, R. Angliæ. Dum puerorum ludicris se immiscet, 1588, 64. equo lapsus pedem lethaliter atterit. 678, 15. 2262, 11. 1589, 12. 2409, 48. Dei iudicium, censura Ecclesie, & præcipue morte imminente motus, Ricardi obfides graus dimittit. 2261, 2262, 2409, 40. Quidam eos a filio dimissos aiunt. 1589, 22.

Linchore, 1777, 23.

Lincolniæ situs. 782, 65. A fluvio Trenta fossa navigabilis illuc ducitur. 243, 17. Castrum fundatur. 965, 36. Paulinus Ecclesiam ibi construit. 781, 55. Sedes Episcopalis a Dorcestria illuc transfertur. 217, 44. 490, 48. 975, 62. 983, 55. 1654, 42. 2249. Ecclesiam cathedralem a se constructam Remagius dedicare capiens, morte prævenitur. 217, 46. 490, 55. 1708, 20. 2364, 36. V. *Robertus Herefordensis*. Ecclesia cathedralis, flammis labefacta, instauratur. 2034, 3. Eboracensis aliter eam ad iurisdictionem suam pertinere. 217, 48. 490, 50. 983, 50. 1709, 61. Per xvii annos Episcopo caruit. 1060, 1. Quidam pseudo-propheta dixit, eam Episcopum non amplius habituram. 1060, 4. ¶ Lincolnientes, vel Lindenenses, vel Lindisfarntum, vel Dorcestrenses, vel Siddenses seu Sidacestrenses, Episcopi: *Eadhaec*, vel *Eadbold*; *Ethelwinus*, vel *Aldwinus*; *Eala*, vel *Etla*; *Adgarus*; *Kynerbertus*; *Crothwulfus*; *Wimmona*; *Ranulfus*; *Totta*, vel *Totta*; *Eddbertus*; *Kynulfus*; *Leofwinus*, *Escrwinus*; *Eadnotus*; *Ulf*; *Wolwinus*; *Remigius*; *Robertus Blot*; *Alexander*; *Robertus de Chennhai*, vel de *Casne*; *Gaufridus*; *Walterus de Constantur*; *Hugo*; *Robertus Gressetese*; *Henricus de Lexmyn*; *Olcetus*; *Henricus Barwasteb*; *Johannes de Kinnell*; *Johannes de Bokingham*. ¶ Lincolnie Comites: *Ranulfus*; *Johannes*; *Henricus de Lacy*.

Lindenenses Episcopi. V. *Lincolnienses*.

¶ Lindeseie Comes: *Cuthbertus*.

Lindisfarne, insula, unde dicta. 22, 38. *Spittingland* appellatur. 461, 19. 880, 45. Lindisfarntensis terræ fines. 68, 44. Ecclesie fundatio. 1, 18. 286, 3. dedicatio. 2. 27. Plumbi laminis tegitur. 2, 29. 787, 47. Episcopalis sedes ibi statuitur. 786, 7. Pagani eam depopulantur. 12, 45. 112, 60. sed non impune. 113, 13. De terris & possessionibus quibus doctus habebatur. 5, 49. 9, 56. 13, 22. 67. &c. 239, 30. Iterum vallatur. 15, 65. Sedes Episcopalis illinc Cumcestriam transfertur. 21, 63. 73, 27. 230, 13. 247, 54. V. *Cumcestre*. Scotorum exercitum, qui Lindisfarntense monasterium diripuo

diripuerant, terra dehiscens absorbet. 22, 43. Monachis quando fuerit data licentia bibendi vinum vel cervisiam. 139, 51. ¶ Abbas: *Eala*. ¶ Prior: *Cuthbertus*. ¶ Episcopi: *V. Duthelmum*.
 Lindis, fluvius. 112, 24.
 Ling, imago. 906, 69.
 Lisbona capitur a Christianis, & fit sedes Episcopalis. 177, 9. 1035, 36.
 Linania sepiiformis. 435, 36.
 Litterarum quantum in Anglia neglectus ante Aluredum. 814. 17. V. *Studia*.
 Littleburn. 1771, 17. 1784, 34. 1879, 12. Ecclesia donatur & appropriatur Abbati de Monte Mynter. 2106, 8c. Porro & onus vicarii. 1108, 34.
 Livingus, Episcopus Wigornensis. 180, 16. 182, 43. 474, 61. 1339, 14.
 Livingus, vel Lisingus, vel Ethelstanus, Episc. Wellensis, fit Archiepiscopus Cantuariensis. 169, 33. 465, 12. 891, 19. 903, 61. 1650, 46. 1245. Quæ Ecclesiæ suæ donaverit. 2223, 12.
 Loerinus, Brui F. 1284, 23. Rex Scitir. 1494, 35.
 Locustæ Gilliam depopulantur, 451, 34. & Palæstinam. 1380, 12.
 Lodoneium quomodo adjectum Regno Scotico. 81, 19.
 Lodovicus. V. *Ludovicus*.
 Loegria. V. *Britannia*, & *Saxonia*.
 Lollardi. 1289. 1662, 16. 1663, 38.
 Lombardus. V. *Petrus*.
 Londinium, vel Londonia, olim Trinovantum vocabatur. 2484, 10. 2722, 5. Ejus magna pars igne consumitur. 114, 45. 118. 1. 161, 30. 213, 47. 217, 3. 263, 4. 877, 37. 2353, 39. Instauratur, & fit habitabilis. 131, 31. 150, 9. 81. 235. A Canuro obsidetur: 904, 10. Liberatur. 904, 35. Dico saepe reperit. V. *Dati*. Sedio Londini oritur. V. *Seditione*. Curia Gregorii M. decreto de Metropolitanorum *privilegiis*, *Londinensium* non Cantuariensis, fit merito. 1632, 18. 1686, 35. Londinensis Ecclesiæ Canonici citra consensum Decem Episcopum eligunt. 506, 5. Rex iis succenset. 506, 10. Eorum uxores incarcerantur & dedecore afficiuntur. 506, 19. P. R. Londinensi capitulo scribit de transferendo Herefordensi in sedem Londinensem. 534, 59. Londini stupulæ constituuntur. 1606, 7. Londinenses Edwardum I merito odio habuit. 2450, 10. Ingravescente anno, quomodo famem a suis propulabant. 2738, 6. Otto inter ipsos & Ricardum II dissidio, privilegii exauuntur. 2740, 7. Prætor aliique incarcerantur, custos urbi præficuntur. 2740, 18. Rex eo in gratiam recipit. 1740, 33. Pompa magnifica & muneribus Regem & Reginam honorant. 2740, 37. Bineus Regius & Cancellarius iluc reducantur. 2741, 9. Restituuntur privilegia. 2742, 3. Londinensis Episcopi officium, Episcoporum electiones legere. 492, 19. V. 504, 6. 532, 45. 533, 54. 561, 50. 610, 28. 666, 48. 670, 14 & 12. In Ecclesiâ Cantuariensi olimungebatur officio Decani. 1381, 63. 1429, 21. 1566, 5. 1586, 2. Ad dexteram Legati sedet; Whintoniensis, ad sinistram. 656, 61. 671, 41. 1425, 19. 1654, 25. V. *Rogentis*.
 ¶ Londinensis Archiepiscopus: *Thomas*. ¶ Episcopi: *Miltius*; *Wina*; *Eikenwaldus*, vel *Eikenwaddus*; *Ingaludus*, vel *Igwoldus*; *Nethelmus*; *Hathubertus*; *Osmundus*; *Theodericus*; *Teodredus*; *Dunstanius*; *Astmannus*; *Alwoldus*, vel *Athwardus*; *Robertus*; *Sperafocus*; *Wilhelmus*; *Mauritius*; *Ricardus de Belmeis*; *Gilbertus Matverfalsus*; *Anselmus*; *Robertus de Sigillo*; *Ricardus de Belmeis*; *Gilbertus Foliot*; *Ricardus*; *Wilhelmus de S. Maria*; *Eubachius*; *Rogerus*; *Radulfus de Balloch*; *Stephanus*; *Wilhelmus Cantency*; *Robertus Binybook*.
 Longinus Christi latus aperuit. 2321, 34.
 Lotharius, F. Clodovei, R. Francorum, Crannium filium rebellantem cum uxore & filiabus comburit. 566, 22.
 Lotharius, F. Ludovici IV, R. Francorum. 883, 32.
 Lotharius, F. Ludovici Pii, Imp. 419, 61. Episcoporum consensu, pellicem conjugii superinducit. 450, 58. 683, 3. Ad Papam se excusatum vadit. 451, 6. Moritur. 451, 12.
 Lotharius, R. Cantuar. 441, 31. 741, 28. 757, 7. 1770, 13. 1908, 13. 2232. Charta ejus de terra monasterio Ratulfensi donata. 1107, 46. Moritur. 741, 44. 1770, 12.
 Lotharius Saxo, Imp. eligitur. 251, 52. 1019, 23. 2382, 58. Pontificem Rom. pulsum in sede collocat. 1019, 26. Coronatur. 1019, 28. 2383, 12. Rogerum R. Siciliæ ex Apulia fugat. 1019, 31. 1343, 12. 2383, 13. Fredericum fugat. 251, 55.

Lothobrocus pater Inguari & Hubbz. 804, 9. Ab Edmundo Rege O. ient. Anglorum amice excipitur. 804, 20. A venatore Regio ei insidente interficitur. 104, 27. Canis ejus eadem prodr. 804, 31. Venator in exilium actus Daco offemur, ipsum Edmundi iussu interemum. 804, 43. Hæc invasionis Danicæ origo. 804, 1.
 Lothewardus, vel Lodewardus, Archiepisc. Eboracensis. 79, 27. 1698, 61.
 Lucana Ecclesia fit metropolitana. 1008, 50.
 Lucani schola. 1176, 53.
 Lucerna ipse pulcro inventa, quæ nec flammæ nec liquore extingui potuit. 475, 4. 934, 12. Lucernarum usus in aula Regia intermissus restituitur. 2375, 1.
 Lucius, F. Coyli, R. Britanniarum, Papam rogat ut prædicatores in Britanniam mittat. 1686, 60. Ecclesiam Wellmonasteriensem construxit. 725, 12.
 Lucius II, P. R. 173, 57. 508, 35. 1033, 42. 2253, 2387, 41. Ejus literæ de Abbacia S. Augustini. 1805, 57. 1806, 50. 1117, 18.
 Lucius III, P. R. 612, 38. 1142, 35. 1834, 25. 2157. 2398, 6. Ejus literæ de eligendo Archiepiscopo Cantuariensi. 619, 15. Episcoporum literæ ad eum responsivæ. 619, 50. Monachorum Cantuariensium ad eum literæ. 620, 55. Saluamini ad eum literæ, de commutatione captivorum. 621, 14. Literæ ejus ad Henricum II, de dote Margaritæ; 624, 40. aliz ad eundem, de negotio terræ S. 1144, 44. Literæ ejus ad Baldwinum Cantuariensem. 627, 52. Moritur. 629, 16. 1478, 10.
 Lucius, vel Lucianus, a sponsæ amplexibus mire prohibetur. 471, 10. 950, 14. 2355, 5.
 Ludecanus, R. Merciar. 778, 38.
 Ludovicus Bavarus, Imp. Regem Angliæ magnifice excipit. 2571, 53. eumque Vicarium Imperii constituit. 2572, 9. Cum eo sedes contra Gallum pacifitur. 2572, 15. Petit ab Anglo licentiam ut concordiam cum Gallo intrat. 2580, 27. qua negata, potestatem Anglo concessam revocat. 2580, 32.
 Ludovicus, Carolomanni frater, R. Francorum. 149, 44.
 Ludovicus, Caroli Simplicis F. transit in Angliam. 454, 11. Fit Rex Francorum. 454, 15. A Normannis capitur. 455, 16. Dimittitur. 455, 27.
 Ludovicus Grossus, Philippi F. R. Francorum. 506, 18. 1003, 39. Turbas movet Henrico I, 1006, 18. Moritur. 1043, 49.
 Ludovicus, Ludovici Grossi F. R. Franciar. 1343, 51. Ejus uxor & filia. 506, 29.
 Ludovicus Pius, Imp. Episcopi Aurelianensis versibus emollitus eum a vinculis solutum in gratiam recipit. 449, 13. Carolo Calvo maximam Regni partem concedit. 565, 24. Unde reliqui filii ei rebellant. 449, 36. 565, 29. Id saluus quomodo expiam. 565, 31 &c. Ad agendam pœnitentiam monasterio includitur. 449, 40. Restituitur. 449, 42. Filii ejus imperium inter se pariantur. 449, 53.
 Ludovicus VII, R. Franciar, Archiepiscopum Biturigensem admittere recusans, eo quod contra ejus consensum electus fuerat, per triennium sub Popali interdico manet. 508, 63. Bernardo persuadente, Archiepiscopum recipit, & Hierosolymam proficiscitur. 505, 57. 509, 8. 1034, 20. 1364, 65. 2387, 60. Literæ Manuclis Imp. CP. transmittunt & annonam ei promittentes. 59, 29. Ejus exercitus multis cladibus consumitur. 1034, 37. Damascum obsidet. 1365, 8. Hierosolymam venit. 1034, 60. Recur. 278, 34. 525, 11. 1035, 1. Puellæ concubinum suadentibus caste respondet. 1035, 6. 2387, 66. A sacilegio quam fuerit alicuius. 1035, 12. 2388, 6. Jejunium sextæ feræ cur noluerit omittere. 1035, 14. 2388, 11. Alienoram repudiat. 1365, 8. 1040, 24. 1370, 62. Eam Normanno nupsit. egra fert. 1371, 22. Alienora dixit se Monacho, non Regi, nupsisse. 1040, 20. V. *Almona*. Regis Hispaniarum filiam ducit. 528, 30. In Ecclesiâ Normanniarum solenni processione recipitur. 531, 43. Regem Angliæ in palatio excipit. 531, 48. Inimicis inter ipsos oriuntur. 531, 66. 532, 23. 547, 52. V. *Henricus II*, R. Angliæ. Uxor in puerperio moritur. 531, 8. Alam, Theobaldi Comitissam, ducit. 532, 12. 1381, 28. quæ Philippum ei parit. 1378, 65. Filium Ricardum Daci Aquitaniam in uxorem dat. 547, 60. Thomæ Cantuariensem sumtus suppeditat. 547, 24. eumque Regi conciliare studet. 550, 61. V. *Thomas Beckatus*. Ad Normanniam [112] vastandam

- vastandam ingentem exercitum congregat. 570, 55. 1085, 12. Vernolium obsidet. 570, 59. 1085, 54. Toram Galliam texat. 571, 1. Ob merum Regis Angliæ ad sua se recipit. 572, 52. 1087, 30. A Flandrensis adpurs Rothomagus obsidet. 578, 40. Anglo advencante, infecto negotio avolat. 579, 7. Ejus filia nubis Alexio Imperatoris CP. F. 603, 49. 1139, 40. Thomas Cantuariensis ei in somnis apparet. 1139, 56. Thomæ sepulcrum visitat & donatis ornat. 604, 43. 1140, 9. 1457, 4. 1255. Thomæ meritis sanieci restituitur Philippus F. 1139, 50. 1140, 45. Philippus F. eo vivente coronatur. 607, 67. 1140, 47. Paralysi corripitur. 1141, 1. Sigilli potestate privatur. 610, 51. Thesuros, gemmas, vestes pauperibus erogat. 611, 31. Ejus mors. 611, 37. 1457, 56. Epitaphium. 1035, 31. 1288, 26. Literæ ad P. R. de morte Thomæ Cantuariensis. 1065, 8. Licet inter Anglum ejusque filium excitavit & fovit. 1082, 10. 1083, 30. 1084, 23.
- Ludovicus VIII, Philippi R. Franciæ F. a Baronibus invitatus, 1423, 19. in Angliam cum exercitu venit. 1868, 38. 1423, 64. Ejus literæ ad Alexandrum Abbatem Augustinensem, de iure suo ad Regnum Angliæ. 1868, 47. Guilo Cardinalis ei obfistit. 1870, 6. eumque excommunicat: 1425, 1. quod & ab Abbate Alexandro, 1870, 25. & a Papa factum. 1870, 33. Barones nonnulli fidei iuramentum ei jurant. 1424, 1 & 61. Primo mansuetus, mox superbe & crudeliter se gerit. 1424, 3. Thanetum insulam, 1870, 35. & alia loca deprædatur. 1424, 11. Angli ab eo recedunt. 1424, 23. Wintoniam capit. 1425, 4. Comitis Marchalli de eo ejiciendo oratio. 1426, 54. In prælio Lincolnensi 1429, 27. capitur. 1427, 39. Juramento dæco, se nunquam in Angliam reversurum, dimittitur. 1427, 60. Mille marchæ ei dantur. 1429, 37. Quid ejus munitis pater dixerit. 1427, 48.
- Ludovicus IX, R. Franciæ, Damiatum capit, & mox ipse capitur. 1415, 58. Iterum versus terram S. proficiscitur. 1460, 53. Ejus preces pro se & populo. 1460, 61. Mors. 1460, 60.
- Luitprandus, Historicus. 431, 38. 451, 3.
- Luitprandus, vel Luitbrandus, R. Longobardorum. 443, 27.
- Lukedale. 1879, 6.
- Lulingus, Abbas S. Augustini. 1777, 43. 1242.
- Luna, causa affluxus & refluxus maris. 112, 28. Portentosa ejus facies a quibusdam visa. 1445, 2. Sanguinea apparet. 138, 39. In ea signum crucis visum. 1047, 43. Dux Lunæ visæ. 129, 55. 1263, 55. 1003, 48. 1377, 30. Quinque. 1417, 20.
- Lunverd, Episc. Menevensis. 441, 16.
- Lupus S. Edmundi caput custodit. 806, 23. Hibernis solenne, lupanem formam induere & exuere. 1077, 65. Exlex lupinum caput habet. 1356, 16.
- Lupus, pileis, a niso capus. 666, 12.
- Lupus, R. Valentis. 580, 33. 603, 59.
- Lusus servis prohibuit. 1237, 53. Lusus aliarum crucigeris interdicitur. 1522, 32. Lusus pro pecunia quibus & quatenus permittitur. 1182, 47.
- Luxuria Anglos quando primum corripuit. 1369, 27. Quanta fuerit, regnante Ricardo II. 1729, 33. Luxuria monachorum nigrorum, 1279, 12. Luxus omnis in visu & vestitu crucigeris interdictus. 1522, 34.
- Luyt, fluvius, in tria brachia dividitur. 813, 12.
- Magnus, S. Olavi F. R. Norreganorum. 182, 39. Danemarchiam subjugat, 182, 52. & Danubiam. 182, 66. Obiit. 183, 2.
- Magorum trium corpora de Perside Constantinopolim, inde Mediolanum, inde Coloniam translata. 1049, 26. 1394, 45. Eorum nomina, & loca ubi singuli regnarunt. 1215, 20.
- Maglsem, Episc. Glasguensis. 1700, 41.
- Maguntinus. V. *Moguntinus*.
- Mahomet, pseudopropheta. 438, 49.
- Maidstonæ Hospitale quantum valeat. 1169, 1.
- Malroscense monasterium sub ditione Regis Scotorum. 45, 29. ¶ Abbaes: *Eata; Basilus; Cuthbertus; Elbertwaldus*.
- Maiores domus in Francis Regnum administrant, dum Reges domi degeneres desident. 439, 17. Eorum catalogus. 443, 43.
- Majorica. 1178, 44.
- Malachias, Archiepiscopus Hiberniæ. 176, 62.
- Malcolmus II, R. Scotiæ, obiit. 178, 64.
- Malcolmus III, Regis Cumbriorum F. Macbeotha victo, per Anglum constituitur Rex Scotiæ. 187, 43. 1333, 4. Vocatur Malcolmus. 482, 27. Ad Anglum ducitur. 190, 10. Magnanimitatis ejus & clementiæ rarum specimen. 367, 14. 1365, 35. Aquilonares Angliæ partes cadibus & incendiis replet. 100, 28. 116, 37. 966, 44. 977, 37. 987, 1. 1344, 61. Quinquies Northumbriam vastavit. 118, 43. 990, 5. Ab invatione Ecclesiæ Hagustaldensis mire coercetur. 103, 19. Edgarum Adelingum cum aliis profugis recipit. 100, 53. Edgaræ sororem ducit. 101, 36. 367, 11. 482, 17. 966, 63. Eorum liberi. 101, 42. 367, 62. 967, 1. 1344, 28. Homagium Willielmo I facit. 972, 33. 1347, 55. 1350, 17. Quibus conditionibus pax inter ipsum & Willielmum II facta. 116, 56. 490, 30. 987, 11. Willielmus cum ad se venientem videre renuit. 118, 21. 989, 43. Una cum Edwardo F. occiditur. 118, 36. 989, 61. 1365, 25. Erat comes Huntingdoniæ. 975, 20.
- Malcolmus IV, R. Scotorum, Henrico II homagium facit. 536, 8. Obiit. 1059, 27.
- Malicia. V. *Incantationes*.
- Malgerius, Episc. Wigornensis. 706, 51. Angliam sub iactredito ponens Angliæ exigitur. 1415, 50.
- Malgo, R. Britonum. 1154, 33.
- Mallingenie monasterium quantum valeat. 1167, 33.
- Malmesburienfis. V. *Willielmus*. ¶ Malmesburienfes, seu Hildenses, Abbaes: *Ethelbertus; Gregorius; Robertus*.
- Malvernæ monasterium. 953, 65.
- Mamfridus Regnum Siciliæ invadit. 1435, 45. 1443, 19. Occiditur. 1415, 47. 1443, 25.
- Mamecester, vel
- Mancestria, instauratur. 153, 55. 835, 22.
- ¶ Mandevillæ Comes: *Willielmus; Galfridus*.
- Manes, manerium. 1162, 51.
- Manni. V. *Malmani*.
- Manuel, Imp. CP. V. *Ludovicus VII*. Ejus literæ ad Henricum II. 596, 40. Sultanus Iconii Dominus ejus exercitum in præcipia agit: 596, 45. 1117, 31. Imp. tamen victoriam potuit. 1117, 38. Christianos Hierosolymam tendentes prodidit. 1034, 36. 1387, 62.
- Marchadeus Episcopum Belvacensem prælio victum capit. 697, 1.
- ¶ Marchiz Comes: *Rogerus Mortimerus*.
- Marcia, uxor Guichelini, Regina Britonum. 956, 14.
- Mare exundat. 171, 42. V. *Inundatio*. S. Cuthberti corpus portantibus transitum secum præbet. 39, 22. Fluxus & refluxus ejus unde. 112, 28. Impetio Regum haud obtemperat. V. *Cannus*. Mariæ Græci insulæ: 1217, 29. Adriaticus portus: 1210, 17. mediterranei insulæ & portus. 1174, 16. 1178, 37.
- Margareta, soror Edgari, Regina Scotorum. 101, 36. 965, 33. Ejus genealogia. 149, 30. 350, 16. Poster. 1144, 28. mors. 119, 10. 990, 16. 1365, 28.
- Margareta, vidua Henrici junioris, nubis Regi Hungariæ. 631, 2. 1480, 58. V. *Henricus II, R. Angliæ*.
- S. Mariz, Dunelmi, Priores. V. *Dunelmum*.
- S. Mariz monasterium Eboraci. V. *Eboracum*.
- S. Mariz monasterium in Scepeia insula fundatur. 1908, 10. Augustinenses quidam decimas ei concedunt. 1839, 9 & 45. ¶ Abbatissa: *Agnes*.
- S. Mariz monasterium in Thaneto. V. *Menestre*.
- B. Mariz tunica. 151, 46. Ejus sepulcrum a Paganis destruitur. 643, 4. Ejus capillos Augustino misit Gregorius M. 1763, 42. Ejus imago a D. Luca depicta. 727, 52.

M.

- Macbeotha, R. Scotorum. 187, 14.
- Macemur, R. Saracenorum, equo decedens moritur. 624, 12.
- Machethad, R. Scotorum. 178, 65.
- Magdalena. V. *Maria*.
- Magica arte compositum caput tria verba profert. 1706, 1.
- Magistratus quomodo constituendi. 1729, 61.
- Magna charta confirmatur. 1523, 14. Excommunicatur ejus violatores. 1525, 12.
- Magnanimitatis exempla. 913.
- Magni martyris cœmeterium in Saxonia quidam choreis & cantilenis profanant, divi acti per annum integrum cantant & saltant. 465, 14. 891, 29.
- Magnus, R. Norreganorum, Orcadas & Menasias insulas subigit. 183, 45.

- 727, 52. Romanos a peste inguinaria liberat. 727, 59. Ejus statua a Paganis contempta famem, honorata abundantiam efficit. 1178, 8. Braubanceni pœnas luunt ob contumeliam ipsi ipsique imagini factam. 1499, 38. Ejus statua, lili statua percussa & vulnerata, suis manibus veltimenta lapidea scindit. 1499, 52. Oratorium suum Cantuariæ quam amant. 1785, 5. Ejus ruinam ulciscitur. 1785, 25. 2248. Clericos, *Arce maris stella*, cantantes a fulgure tucit. 2368, 47. 2494, 58. Apparet Dunstano; 1780, 11. 1785, 14. Hugoni Cluniacensi; 2378, 5. fabro lignario, quem jubet ut pacem prædicet: unde Capuorum origo; 2461, 28. Christianis Ptolemaidem obdudentibus. 1205, 12.
- Maria, filia Regis Stephani, Abbatissa Ramelesensis, nubit Comiti Bononiæ. 532, 6.
- Maria Magdalena presbytero apparet. 988, 61. Ejus corpus ubi condatur. 443, 30. 1173, 48. 1178, 50.
- Marianus Scotus. 432, 48. 481, 38. Fit monachus. 943, 46. 2247. Apud Fuldiam primo includitur, 966, 41. 2247. post Moguniam. 2249. 2348, 10. Cyclicum Dionysii corrigit. 970, 10. 2348, 12. Robertus Herefordensis ejus Chronica contraxit. 970, 16. 2348, 15.
- Maria, soror Th. Beckeri, sit Abbatissa Birkingensis. 570, 8. 1424, 11.
- Martinus, vel Martinus II, P. R. 130, 49. 148, 10. 250, 2. 451, 59. 2241.
- Marmaducus de Twange strenuus contra Scotos pugnat. 2518, 26.
- Masilie, quorum Sanctorum reliquiæ sine asservant. 1178, 48.
- S. Martinus Fulconi Bononapparet. 456, 19.
- Martinus I, P. R. 439, 2. 2211.
- Martinus II, P. R. V. *Martinus*.
- Martinus III, P. R. 2243. Vocatur Martinus. 454, 48.
- Martinus IV, P. R. 1298, 16. 2273.
- Martinus V, P. R. 2291.
- Martius des Thomæ Cantuariensis omnifusus. 556, 14.
- Martyr nullus in Hibernia. 1078, 35.
- Maudis, Conqueritoris uxor. 117, 54. 482, 24. Coronatur. 563, 6. Obiit. 487, 46. 977, 61.
- Maudis, Henrici I uxor. 368, 15. 998, 7. 2375, 14. Olim inter sanctimoniales vixerat. 2381, 20. Cantores impense fovit. 2381, 36. Puerum leprosum pedes humiliter lavat & osculatur. 368, 30. 2381, 33. Moritur. 1006, 67. 2381, 19.
- Maudis, Henrici II filia, nubit Henrico Duci Saxonie. 539, 40. 547, 38. 1403, 13. Ejus filii. 1059, 63. Mura. 645, 56.
- Maudis, Imperatrix. 236, 14. 368, 48. 1005, 19. V. *Henricus V, Imp.* Et fidelitatem jurant optimates Angliæ; 254, 58. 504, 39. 1016, 18. 2382, 63. & David Rex Scotor. 2384, 41. Comitum Andegavorum copulatur. 255, 26. 504, 41. 2382, 55. Repudatur. 156, 19. 1018, 42. 2383, 20. Reddiit. 1019, 54. Filium Henricum parit. 258, 34. 505, 13. Castella obtinet in Normannia. 505, 58. In Angliam venit. 266, 24. 1029, 62. 1349, 15. 2386, 1. Stephanum Regem bello victum in custodiam conjicit. 269, 45. 508, 16. 1031, 30. 1354, 33. 2386, 56. Major Regni pars se ei dedit. 269, 60. 1030, 6. 1354, 41. 2386, 60. Regina aliique eam interpellant pro libertate Stephani, sed frustra. 1355, 22. 2386, 66. Superbia & truculentia suorum odia conciliat. 270, 17. 1031, 38 &c. A Londino fugam corripit. 1355, 42. Turrim Wintoniensem claudit. 270, 39. 508, 22. 1031, 63. 2387, 10. Ejus copix dissipantur. 270, 40, &c. 1032, 3. 1356, 17. Stephanus eam obduet Oxonii. 508, 29. 1357, 64. Albis indua per nives, noctu suscit. 274, 31. 1032, 30. 1358, 19. 2387, 28. Molestarum percella, in Normanniam reuert. 1363, 1. Eam a patre fuisse exheredatam, jurat Hugo Bigod. 505, 49. Dicitur fuisse Regi Hierosolymorum copulata. 2384, 48. Moritur. 505, 1. 1059, 59.
- Maudis, pia mitisq; artis polymixarix perita. 409, 34.
- Maudis, R. Stephani uxor, moritur. 280, 15. 527, 10. 1372, 29. Quæ fuerit ei mater. 368, 50.
- Mares debent lactare liberos. 472, 16. Maternæ crudelitatis exemplum. 563, 43.
- Mauronii dignitas; 682, 16. 1113, 22. 1436, 13. incommoda. 749, 8. Ejus jura olim negligebant Hiberni. 279, 55. 1071, 17. 1075, 56. Femina ad nuptias non cogenda. 930, 45. Quomodo contrahendum. 861, 43. Presbyter debet interesse. 862, 13. Clandestina matrimonia prohibentur. 1432, 61. Cum quibus non contrahendum. 919, 59. Conlinguines prohibentur. 249, 11. 254, 25. Puella puellæ non conjungenda. 242, 64. De nuptiarum sacculu præfata. 609, 39. 610, 35. V. *Coniugium*.
- N. Mithæ corpus invenitur. 2382, 67.
- Mathæus de Clera, 671, 19.
- Mathæus, Comes Boloniensis, Henrico II molestus. 1402, 34. Henrico Juniori homagium facit, & honores ab eo accipit. 1084, 49. 1424, 46. Divino judicio, lethaliter vulneratur. 571, 35. 1426, 15.
- S. Maurin vexillum Adestano missum. 2321, 37.
- Mauritio coddam miles, in somnis apparet, destructionem Angliæ prædicat. 2417, 50.
- Maurinus, Abbas Rievallensis. 274, 52.
- Mauritius, Comes Andegavorum. 461, 35.
- Maurinus, Episc. Bangorensis. 1665, 40.
- Mauritius, Episc. Londinensis. 59, 12. 213, 15. 215, 65. 487, 50. 491, 29. 979, 5. Ecclesiam D. Pauli inclinat. 979, 53.
- Mauritius, Imp. Reipublicæ ministros ab ecclesiasticis officiis & vita monastica arceat: 433, 33. De cui constitutione cum ipso expostulat Gregorius M. 433, 38. Notarius olim fuerat. 433, 41. Christus ei optionem dat utrum hic an in futuro seculo puniri vellet. 434, 23. A Phoca cum uxore & filiis interficitur. 434, 34.
- Meynardus mortem alius injuste machinatus, collum frangit. 913, 39.
- Medelhamstede, vel
- Medelhalide. V. *Angliæ*.
- Mediolanum de sue lanigero nomen & omen habet. 591, 22. Isti res miranda accidit. 238, 30. 1006, 48. Valtatur a Frederico Imp. 590, 51. 2383, 26. Instauratur. 1403, 18. Cives gloriosum triumphum de Frederico repugnant. 591, 10.
- Melchuedech fuisse Sem Judæ dicunt. 351, 25.
- Melda, manifestatio. 848, 29.
- Mellius, Episc. Londinensis. 385, 13. 437, 8. 735, 24. 742, 41. Ejus. 477, 42. 738, 65. 1633, 33. Galliam adit. 739, 7. Statim revocatur. 437, 46. 739, 30. Londinensis noluit eum recipere. 739, 40. 744, 19. 1633, 40. S. Petri Ecclesiam Westmonasterii struxit. 456, 52. V. D. Petrus.
- Fit Archiep. Cantuariensis. 100, 24. 437, 53. 739, 47. 1633, 61. 2229. Precibus flammis resinguit. 739, 53. Poëdagra laborabat. 1633, 65. Ejus mors. 739, 56. 1768, 51.
- Membro membrum quid præfuit. 827, 7.
- Mendacium publicum qui fingit, lingus privandus. 825, 12.
- Mendaces iuste puniunt. 176, 3. 368, 61.
- Mendicandi nullum præceptum. 2658, 12. Qui laborare valent, mendicare non debent. 2658, 41. 2659, 47. Statutum de Mendicis. 2732, 1. Fratrum Mendicantium diversis ordinibus. 2438, 64. Quid de illis sentiat Wiclifus. 269, 124. quid ejus loci. 2658, 11 & 37. 266, 46. 2661, 15.
- Menevenses, seu de S. David, Episcopi. V. *Gerardus*. & *Lanverdy*. *Tremem*; *Einodus*; *Bledac*; *Wulfredus*; *Bernardus*; *David*; *Petrus*; *Gaufridus*.
- Menevia. V. *Angliæ*.
- Mencroffensis Abbas: *Simon Waltheof*.
- Mentire. 1783, 43. 1799, 42. 1828, 16. 1836, 59. 1883, 48. 1889, 16. 1933, 14. 1962, 30. 2127, 2128. Compositio inter Vicarium de Mentire & Vicarium S. Laurentii. 1921, 38. Dicanatus de Mentire quot Ecclesias contineat. 1978, 35. Appropriatio Ecclesiar. 2215, 55. Charta de mercatu ibi habendo. 2130, 66. V. *Thamesius*. S. Mariæ monasterium ibi fundatum. 1770, 33. 1907, 16. Ejus benefactores. 1770, 11. 1771, 4 & 26 & 54. A Danis visitatur. 1780, 24. & Abbatissa: *Eormenburgh*, vel *Ealba*; *Madrithus*; *Eddus*; *Sieghuntha*; *Seledritha*; *Leofritha*, vel *Leofritha*.
- Mensorum custodes, olim Episcopi. 845, 46. Wintoniensis mensura, canon reliquarum. 879, 40. Reges de mensura aridorum & liquidorum. 1258, 18. Mensura terrarum. 2391, 33. de Mercatoribus lex. 825, 22.
- Merchenelaga, seu
- Mercia lex. V. *Legem*.
- Mercia unde dicta. 556, 15. Convertuntur. 771, 23. 1108, 22. Quinque comitatus fuerint in Mercia. 801, 14. Mercia in quinque dioceses divisa. 442, 14. 801, 20. Mercia a Danis subigitur. 410, 38. De eorum Regno & Regibus. 771, 7. & Merciorum Reges: *Canda*; *Wibba*; *Carulus*; *Præda*; *Ostunus*; *Wolferus*; *Merevaldus*; *Adelbedus*; *Kennedus*; *Cheolredus*, vel *Kelredus*; *Elberaldus*; *Beornredus*; *Offa*; *Esfredus*; *Kennulfus*; *Kennilms*; *Quendreda*; *Croloolfus*; *Bernulfus*; *Ludicanus*; *Milefridus*; *Wilafus*; *Bertulfus*; *Burhredus*, vel *Buriedus*, vel *Ernredus*; *Elfridus*; *Colwollus*, vel *Colwollus*; *Alfricus*. & Merciorum Duces, seu Comites: *Eistredus*; *Egilsfeda*; *Elferus*; *Alfricus*; *Edricus* *Strenus*; *Leofwin*.

Leofwinus; *Leoficus*; *Algerus*; *Edwinus*. ¶ *Merciorum* Episcopi. V. *Leobfeldenses*; & *Lincolnenses*.
Mercenices quomodo puniendæ. 831, 12-922, 65.
Mercwaldi, vel *Meatwaldi*, R. *Merciorum*, uxor; 89, 47.
Libert. 440, 20.
Merlinus, V. *Prophetia*.
Meroveus, R. *Franciz*. 1017, 4.
Merovingorum familia in *Francis* extinguitur. 442, 51.
Merton. 1776, 54.
 ¶ *Mertonienſis* Prior: *Robertus*. *Temporalia* & *ſpiritualia* horum cenobii quantum valeant. 2167, 12.
Merwina, Abbaſſiſſa *Rumſienſis*. 158, 50.
Meſſeborgus, prebiteri. 845, 65.
Meteora ignea. 104, 29. 106, 23. 112, 10. V. *Ignis*.
Michael archangelus *Willelmi* mortem prædicat. 1742, 12.
Michael, Episc. *Glaſguenſis*. 1713, 20.
Michael Pecham, Abbas S. *Auguſtini*, ab Episcopo *Wintonienſi* benedicitur. 2151, 40. 2286. *Gregori* XI. ad eum litteræ. 2151, 14. Ejus litteræ ad *Urbanum* VI, P. R. 2156, 20. Archiepiſcopus colligendi tributi officium ei imponit: 2158, 9. Sed Archiepiſcopo parere designatus, petit ut per mandatum regum collector conſtituatur. 2159, 11. Ejus litteræ ad Decanos de iſto negotio, 2160, 9. & Decanorum ad ipſum, 2160, 39. Modus & ratio collectionis. 2160, 2180. Exoneratur officio quodam quod Rex ei mandarat. 2180, 55. Gallos *Angliam* invadentes repellit. 2181, 61.
Michael de Pole, Regni Cancellarius. 2672, 62. Fit Comes *Suffolciæ*. 2675, 60. Hoſtium paves capess, accepta pecunia, dimittit. 2678, 46. Senſu poſtulat, 2680, 62. Cancellariatu movetur. 2681, 43. Senatus eum exire & gravi mulcta punit. 2683, 47. Rex eum libertati reddit. 2683, 55. Crimina ei obſecta. 2684, 1. Suadet Regi ut contra parliamenti ſtatutum & juramentum ſuum agat. 2693, 48. Ab aula fugit, & Calvi ſub vili habitu laet. 2702, 1. Captus, in *Angliam* reductur. 2702, 10. Senatus judicio proſcribitur. 2706, 36. Proditionis in regem & *Temp.* accusatur. 2714—2716.
 ¶ *Middleſtonienſes* Abbates: *Cymwardus*; *Agelricus*.
Middleſton. 1788, 38. 1828, 59. 1836, 62. 1839, 15. 1844, 37. 1845, 45. 1860, 17. 1883, 49. 2072, &c. 2129, 27.
 Appropinquo *Ecclēſiæ*. 2092. Ordinario *Vicariz*. 2093, 46.
Madeline, cum ter. 897, 21.
Milburg. 742, 18.
Mildenhale. 1162, 54.
Mildred, vel
Mildritha. 90, 17. 741, 18. Ad monaſterium *Kalunſe* mittitur. 1907, 20. Ibi in ardentem ciborum conſectis, poſt tres horas illuſia exit. 1907, 36. Abbaſſiſſa eam terræ allidit, crines avellit, &c. 1907, 36. Domum revocat. 1907, 42. Angelus in columbæ ſpecie dormientis capiti adſtat. 90, 40. Erat Abbaſſiſſa S. *Mariz* in *Thanet* iſula. 50, 32. 1770, 54. 1907, 51. Ejus genealogia; 1906, 2. Sepultura; 1907, 64. Epitaphia. 1912, 9. Ejus corpus *Auguſtini* datur. 1783, 43. 1909, 66. Tranſfertur: 1910, 39. 2246. Item; 1783, 60. Tertio; 1784, 67. Quarto. 1911, 2. 2272. V. *Elfricus*. *Maurocidam* apparet. 1911, 19. *Edwardo* I in ſomnis apparet, eum a ſacrilegio incepto abſtinet. 1962, &c. 2274.
Milefridus, R. *Merciorum*. 7094, 25. 778, 39. V. *Elhelbertus*, R. *Ornat. Anglorum*.
Mileſii Regis filii in *Hiberniam* appellant. 1074, 8.
Miles mire converſus. 736, 24. Milibus immunitates conceduntur. 311, 53. 1022, 37.
Milo, *ſtephani* R. *Conſtabularius*, conſilio & auxilio Imperatricem adjuvat. 1349, 46. 1355, 49. Fit Comes *Hertfordiæ*. 1355, 57. De vita periclitatur. 1356, 46. Inter venandum ſagitta tranſfixus moritur. 273, 52. 1359, 13.
Milvus carnea rapta ſponte reſtituit. 2783, 7.
Minerva quomodo electa *Athenarum* tutelæ *Idæ*. 815, 27.
Miniſtri verbi, ab omnibus audiendi. 733, 13.
Minorum fratrum ordo. V. *Franciſcani*.
Miracula. 471, 2. 475, 38 & 42. 619, 13. & poſſim. *Miracula* ſcire & regere, ſacrilegum. 415, 1. *Miraculorum* dono ne elevetur animus, cavendum. 732, 1. *Sanctorum* miracula in dubium vocata. 1297, 22.
Mire heret. 888, 4.
Misericordie exercitias melior quam ducit. 461, 2. In judiciis, exercenda. 922, 40.
Miſſam in *Chriſtus* ordinavit. 2650, 24. 2660, 63. Quantum

eam horreat diabolus. 1045, 43. 2293, 10. Non niſi a caſſis celebranda. 34, 66. Eſt minoris momenti quam prædicationis verbi. 2661, 1. *Formica* *Miſſam* celebrat. 2738, 50. *Miſſæ* celebratæ pro iis qui male vixerint, inane. 2698, 5. Quor *Midas* Regi conceſſerit Abbas S. *Auguſtini*. 1958, 47. Canon *Miſſæ* tribus verbis a *Gregorio* M. augur. 426, 28. Quædam inſuper a *Gregorio* III adduntur. 443, 23.
Mithridates, R. *Ponti*. 564, 3.
Mura, annulus, chirotheca, emancipationis ſigna. 602, 56.
Modredus, nepos *Arthur*, R. *Britonum*. 2193, 38.
Moguntinus poma. V. *Poma*.
 ¶ *Monachi* quibus operibus ſe olim exercuerint. 93, 15 & 31. Quod pluribus eorum viſum eſt, id ab omnibus obſervandum. 1448, 50. Iis peculium habere non licet. 1450, 50. nec ſecurum extra fratrum conſortium vivere. 1450, 42. Sanctur ut libere & quiete res ſuas poſſideant & diſponant. 2639, 7. Quicunque ex monacho clerici ſic, a prior propoſito deviare prohibetur. 328, 30. 2348, 30. Canon de monaſtica diſcipline obſervanda. 2211, 63. Quid de ea ſentient *Wiclivi*. 2651, 13. 2658, 2659. *Monachi* religionem ſuam *Chriſti* religionis perfectionem adſerunt. 2659, 43. Contrarium docent *Wiclivi*. 2661, 9 & 22. *Monachi* non comelandum. 886, 1. *Monachi* luxurioſe viſcentes ab angelis percutiuntur. 445, 53. *Monachi* S. *Trinitatis*, luxu dediti. 1781, 27. 2362, 60. *Monachi* homicidæ deſignantur. 1000, 65. De monachi conſuldam anima mira historia. 857, 11. *Monachi* *Dunelmienſes* Regem offendunt, eligendo Episcopum, ipſo inconſulto. 681, 39. V. *Dunelmum*. *Monachi* clericis præferantur. 2257, 58. 2407, 52. Clerici monachis; 2461, 24. quod abſurdum. 1639, 60. Clerici expulſi, monachi in monaſterium collocantur: 158, 28 & 61. 458, 26. 460, 64. 701, 8. 864, 38. 867, 63. 1255, 62. 1780, 59. *Monachis* exclis, clericis cum uxoribus introducuntur: 160, 29. 870, 16. 1643, 31 & 47. 2263, 16. Quod uſas imago *Cruciſixi* voce humani loquens *Wintoniz* prohibet. 870, 21. 1647, 23. *Papali* decreto idem prohibetur. 2663, 24. Quantum inter monachos & clericos ortum. 1594, 12. Quam parum dilectionis inter monachos diverſi ordinis. 2598, 36. *Henrici* II de iis querela. 1595, 23. Rex & Episcopi eorum privilegia immutare ſudent. 1556, 49. 1557, 34. 1595, 1596. 1662, 35. 1676, 40. Ex ordine monaſtico olim eligebantur Archiepiſcopi *Canuarienſes*. 247, 50. 1662, 36. V. *Canuarienſem*. *Demon* monachi habitu agnatus quomodo ſe geſſit. 1344, 63.
Monachus, R. *Limerici*. 1128, 38.
 ¶ *Monasterium* ingredi quibus non licet. V. *Conjugium*. *Pueri* in monaſteria non recipiendi. 1815, 55. Per ce annos, dum *Danica* ſcilicet tyrannis hic duravit, monaſteria ubique vel diſtricta vel deſerta. 206, 33. 1643, 50. 1645, 53. 1652, 55. *Monasterium* ingreſſus *Bernardus* que dicere conſueverit. 1042, 44. 2379, 39. *Monasteriorum* in *Canuarienſi* dioceli & *Roſſenſi* catalogus. 2143. ¶ *Monasteria*, quorum in his literis mentio: *Amundunſe*; S. *Albani*; *Angluſenſe*; S. *Auguſti*, *Canuariæ*; de *Badſtubſworth*, vel S. *Edmundi*; *Bangorenſe*; S. *Bartholomæi* de *Smithſide*; *Bathonenſe*; ad *Bellam*, vel de *Bella*; S. *Benedicti* in *Norſolci*; *Beſinghenſe*; *Bermundſenſe*; *Berwickenſe*; *Buſintonenſe*; *Boſſenſe*; *Brincabanenſe*; *Burgonſe*; de *Burgh*, vel de *Burgo*; *Caldenſe*; S. *Carli*; *Cernuſenſe*; *Ciſtreienſe*; *Chertſenſe*; *Cherſenſe*; *Cirkunſenſe*; *Cliftonwellenſe*; *Coldinghamenſe*, vel *Colindubbenſe*; *Coventenſe*; *Cowmwellenſe*, vel *Cumbwellenſe*; *Croſen*; *Cromſlandenſe*; *Croxtonenſe*; *Cumbermerenſe*; *Derwentroſſenſe*; *Dorobornenſe*; *Dovera*; *Drutegenſe*; *Dunelmienſe*; S. *Ebbæ*; *Eborac*; S. *Edmundi*; *Egrynſhamenſe*; *Elkenſe*; *Enguſhamenſe*; *Eſchelingtonenſe*; *Erviſhamenſe*; *Frerſhamenſe*; *Folſtonenſe*; *Fontanenſe*, vel de *Fontibus*; *Fordenſe*; de *Gyne*; *Girvenſe*; *Giſburnenſe*; *Glaſtonenſe*; *Gloceſtrenſe*; S. *Gregori*, *Canuariæ*; *Hagufaldenſe*; *Hidenſe*; *Hindenſe*; *Holmenſe*; *Hortonenſe*; *Huntonſe*; de *Kyſby* *Biller*; *Langhamenſe*; *Leantonenſe*; de *Ledes*; de *Leaſ*, vel *Leaſenſe*; de *Leſins*; de *Leſen*; de *Leſingabam*; de *Liminges*; *Lindſeyenſe*; *Mallouſenſe*; *Mallingenſe*; *Malmesburienſe*; S. *Maria*; S. *Martini*; de *Medeſhamthorpe*; *Menſenſe*; *Mertonenſe*; de *Meuſſe*; *Middlſhamenſe*; de *Mortſhagh*; *Nortonenſe*; *Noſſenſe*, vel de S. *Botſi*, vel S. *Oſwald*; *Derum*; S. *Oſthorpe*; de *Obic*; de *Parca*; *Perſewenſe*; *Pontis* *Roberti*; *Rocculenſe*; S. *Radeſunda*; *Ramſenſe*; *Regenſe*; *Revalenſe*; *Rippenſe*; de *ſimſibus* juxta *Ripum*, vel *Renninſe*; *Rumſienſe*; *Sagenſe*; *Salopſenſe*; *Salubrenſe*; & *ſepulchri*, *Canuariæ*; S. *Seo*

S. Sexburgae, in *Scapeia*; *Soasteburgenſe*; *Spaldurgenſe*; *Strenſbaldenſe*; *S. Swubani*, *Wintoniæ*; *Tauſtſſenſe*; *Theoſeburgenſe*; *S. Trinitatis*, *Canuariæ*; *S. Vincentii*; *Wardanenſe*; *Wormellenſe* & *de Wollan*; *Wetſmonaſterium*; *Wetſwoodenſe*; *Wuburnenſe*; *Wincelcombenſe*; *Wramſburgenſe*; *Wroſenſe*.

Monetariz leges. 843, 26. 898, 899. Moneta una eſto per totum Regnum. 843, 25. 872, 32. 1258, 37. Falſum vel falſum vel expendere, prohibitum. 249, 37. Falſariis manus amputanda. 898, 45. 923, 30. Amputariis dexteriis, evirandi. 254, 37. Oculis & teſtibus privandi. 232, 6. 504, 21. 1000, 49. 2377, 59. Monetæ corruptores puniuntur. 1457, 23. 2678, 59. Ob monetam retonſam multo ſupplicio affecti. 2463, 63. Monetarii quot in quibus urbibus eſſe debeant. 843, 32. 899, 8. Moneta nova. 931, 37. Rerundam. 611, 41. Denarii & oboli rotundi cuduntur. 2377, 60. 2463, 6 & 62. *Pollardi*, *Crocardi*, *Rofarii*. 2493, 65. *Nobile*. 2589, 26. 2678, 60.

Monſteham parva. 1775, 20. 1779, 55.

Monia inſula. 583, 2.

Mons ſæci adminiculo levatur. V. *Suar*.

Moniſtoſa mulier, duo capita & quatuor brachia, &c. habens. 136, 60. 864, 30. 973, 28. Monſtroſus porcus; 1004, 2. pullus. 1074, 2.

Montgomeriz caſtrum a Wallenſibus deſtruitur. 991, 57.

Montis Myrteti monaſterium, Ejus ſitus & ſtat. 2189, 24. Eccleſiæ Lutterburnenſis ei conceditur. 2107, 15. 2190, 21. Conventio inter Abbatem ejuldem & Abbatem S. Auguſtini. 2192, 32.

Montis-ſorelli caſtrum. 577, 60.

Morbum regium quis primus & Regibus Angliæ curavit. 950, 9. **Morbus**, homines larrare faciens. 2580, 41. Alius, homines paſſim ad inſaniam adigens, adeo ut in ſylvis ſerærum morte ſe abſcant. 2609, 40.

Moritorii, **Moritonienſes**, ſeu de **Moresoll**, Comes: **Robertus**; **Rogerus**; **Willielmus**; **Johannes**, poſtea Rex Angliæ.

Morkar, vel **Marcherus**, vel **Malcherus**, **Algari F.** Comes Northumbriæ una cum **Oſulfo** & **Copſio**. 37, 58. 193, 17. 203, 16. 204, 46. 948, 37. 2337, 37. Ab **Haroldo** Haring ſuperatur. 2399, 48. A bello Haſtingenſi ſe ſubtrahit. 480, 45. 962, 2. 2343, 8. **Willielmo** Conquerſtori rebellat. 969, 33. 2347, 32. Caput occiditur. 969, 49.

Morthpambenſis Abbas: **Robertus**.

Mortmain. V. *Statutum*.

Mortuus ſuſcitarus mortuo peccata condonat. 737, 23. Ad priſtinam vitam reverſi reſuſcit. 737, 32. V. *O. d. 110*.

Moyſes, Prior Coventrenſis. 1464, 33.

Mulctæ pecuniariæ. 819, 57.

Mulieres. V. *Femine*.

Multitudo exercitus ſæpe impedimento eſt. 1026, 51.

Mulus. V. *mulus*.

Mundbroche, quid. 923, 59. 957, 20.

Munorum largitor, orator ſagaciſſimus. 2376, 57. De munorum acceptoribus dictum **Edmundi** **Canuarienſis**. 2434, 48.

Mures hominum quendam potentem devorant. 978, 10. 2351, 61.

Muſcatum prælium. 2736, 4.

Muſſe, **F. Noridini**. 1204, 40. **Saladinus** Chriſtianorum opem adverſus ipſum implorat. 1206, 29. Promittit ſe ſuoſque Chriſtianum amplecturos, modo ipſi contra **Saladinum** Chriſtiani optulerentur. 1206, 44.

Munus ſi peccat, mulctandus patet. 823, 47.

Muſſenung, quid. 957, 23.

N.

N Abugodonſorſia corpus effuſum minurum diſcerpitur. 963, 28.

Nathanael, Abbas S. Auguſtini. 2769, 16. 2232.

Naxington. 207, 162.

Naufragos quantiſque curavit **Henricus II.** 1152, 14. Lex de eorum bonis, 1187, 58. Qui eos ſpoliant, excommunicandi. 1453, 24.

Naxon, R. Piſtorum. 773, 56.

Necromantes. V. *Palumbus*, & *Damon*, & *Magica*.

Negatio ſemper ſirmior quam affirmatio. 901, 26.

S. Neorus. 814, 22. 818, 27.

Nero, immanis parricida, ex poſteris **Auguſti** ultimus. 564, 66.

Newark caſtrum a quo fundatum. 2027, 43.

Newburgentiſ Eccleſia fundata. 1028, 59.

Newington. 1788, 52. 1927, 14. 2017, 41. 2129, 4. De variis ejus poſſeſſoribus liſtoria. 1931, 14. Advocatio Eccleſiæ ad quem pertineat. 1930, 21.

Nicæa capitur a Chriſtianis. 423, 13.

Nicolaus, Abbas **Walthamſenſis**, unus e XIV Regni **Præſer**ctis. 2685, 62. 2687, 17.

Nicolaus, Abbas **Witebienſis**. 205, 30.

Nicolaus **Brembe**, vel **Brembylle**, vel **Brembulle**, unus e ſe ductoribus **Ricardi II.** 2694, 5. Ab aula pellitur. 2705, 3. Caput accuſationis. 2714—2726. Quam charus Regi fuerat: 2726, 56. Quam crudelis. 2726, 59. Obtruncatur. 2727, 1.

Nicolaus, **Episcopus Clamorgacenſis**. 1267, 11.

Nicolaus, **Episc.** **Landavenſis**: 1665, 44. Idem forſſis cum **Clamorgacenſi**.

Nicolaus, **Episc.** **Sarisburyenſis**. 2492, 8.

Nicolaus **Herford** de ſacramento Altaris quid ſenſerit. 2655, 56. Romam profectus, 2657, 3. a Papa pro heretico libitus incarceration. 2657, 21. A Romanis liberatus, domum rediit. 2657, 57. **Archiep.** **Canturnenſis** cum in carcerem tradit. 2657, 59. Ejus opiſiopes. 2657, 62.

Nicolaus I., P. R. 450, 54. 2139.

Nicolaus II., P. R. 477, 48. 1701, 45. Concilium **Vercellenſe** celebrat. 2335, 66. Privilegium ab eo Eccleſiæ **Wetſmonaſterienſi** indultum. 387, 46 &c.

Nicolaus III., P. R. 1727, 13. 2272. 2462, 59. 2465, 27.

Nicolaus IV., P. R. 2273.

Nicolaus V., **Antipapa**. 2553, 97.

Nicolaus, Prior **Brincuburgenſis**. 281, 7.

Nicolaus de **Spina**, Abbas S. Auguſtini, eligitur. 1920, 41. **Benedictus** **Roma**. 1921, 2. 2272. Ejus literæ ad monaſteria Angliæ, querentes quid in ſingulis locis ſit pro **Abba**ubus &c. illius monaſterii deſunctis. 1924, 24. **ſit** **Conſervator** ordinis **Præmonſtratenſis**. 1925, 7. Ejus literæ ad **Piorem** **Wetſmonaſterii**. 1925, 14. **Inſtitutiones** ejus. 1935, &c. Laudatur. 1937, 52. **Abbas** **ſponte** ſe abdicat. 1937, 65. 2274. & ad **Carthufianos** in monaſterio **ſelbi**enſi ſe recipit. 1964, 42. **ſuccellor** ejus annuam decem **marcarum** penſionem ei largitur. 1964, 59.

S. Nicolaus ubi fuerat natus; 1217, 13. ubi **Episcopus**; 2216, 25. ubi ſepultus. 1220, 46. Ejus **translatio**. 483, 3. 983, 36. 2359, 38. Rex **Perſarum** conatus ejus arcem temerare, claſſem perdit. 447, 55.

Nigelius, **Episc.** **Eliſenſis**. 257, 52. 505, 12. 1019, 62. 1027, 47. Regno exigitur. 502, 10. 2385, 46.

Nimedeus, cum quatuor filiis, e **Strychia** in **Hiberniam** venit. 1073, 60.

Ninæ, **Episcopus** **Brænanus**, multos **Pictos** convertit. 786, 28. 1635, 51.

Ninus, R. **Aſſyriorum**. 562, 57.

Ninyas, **Nini F.** 562, 46.

Niſus lupum piſcem capſ. 6, 62.

Nix ingens. 105, 63. 182, 94. 475, 30. 2330, 30.

Nobilitas, magnum ad virtutem calcar. 350, 34.

Norbertus, vel **Northbertus**, auctor ordinis **Præmonſtratenſium**. 1043, 2. 2381, 17.

Norfolciæ Comes: **Rogerus** **Bigor**.

Normannorum virtus & victorie depradicantur. 339, 28. 959, 45. 1026, 17. **Biero** duce, **Franciam** infeſtant: 450, 25. urbes invadunt. 450, 41. In patriam reverſi, inſeſtino bello pereunt. 451, 22. Duce **Rollone**, **Franciam** iterum invadunt. 451, 52. **Flandrenſes** **Normanniam** invadentes, ſubmerſi ſunt. 568, 17. **Pro** **Normannum** **clama** decertant, **Rex** **Franciæ** dictum 568, 17. **Normannica** **Eccleſiæ** **ſura** & privilegia. 657, 40. **Normannia** **Duci** **coram** **Rege** **Franciæ** **gladio** **accingi** **licet**; **Regi** **Franciæ** **coram** **ipſo**, **non** **idem**. 856, 47. 959, 61. **Normanni** **totam** **faciem** **radere** **ſolebant**. 2341, 53. **Eorum** **imperium** in **Anglia** **quandiu** **duraturum**, **prædicatur**. 960, 64. **Iis** **ſolenne**, **poſtquam** **alios** **depreſſerunt**, **ſeipſos** **deprimere**. 981, 33. 2354, 46. **Quam** **dura** **Anglorum** **ſub** **eos** **conditio**. 952, 4. 980, 57. 981, 42. 2354, 43. **Divina** **in** **eos** **vindicta**. 984, 7. **Gallus** **Anglo** **Normanniam** **eripit**. 2420, 33. ¶ **Normannorum** **Duces**: **Rollo**; **Willielmus** **Longa** **ſpata**; **Ricardus** **ſecundus**; **Ricardus** **III**; **Ricardus** **III**; **Robertus**; **Willielmus** **Baſſardus**; **Robertus** **Cuſtoſa**.

Norregani, **Olavum** **regem** **vilipendentes**, **Canotum** **admira**tunt. 468, 31.

Northamptonia comburitur. 888, 19. Ejus caſtrum. 975, 2. **Monasterium** S. **Andree**. 975, 2. **Baronibus** **illuc** **convoc**antibus,

lantibus, 2447, 6. Henricus III eam expugnat. 2447, 31.
 ¶ Comites: Simon Sibwillelfensis; Simon, ejus f; Willielmus de Boun.
 Northburn, 1768, 7. 1799, 51. 1814, 44. 1828, 16. 1836, 59. 1837, 51. 1883, 48. 1959, 11. Ecclesie appropriatio. 2210, 21. Vicaria, 2211, &c.
 Northumbria, seu Northymbria, seu Northanhymbria, longe latior fuit olimquam nunc est. 289, 5 &c. 956, 47. Dividebatur in Deiram & Berniciam. 289, 9. Candidæ casæ Episcopatus Regibus Northumbrie fuit subiectus. 801, 32. Qui Comes in eo Regno comencl. 801, 24. De Northumbrie Regno & Regibus. 779, 12. Northumbri vocantur Humberenses. 799, 29. Convertuntur. 782, 43. Olim leves erant & infideles. 862, 44. Borum terra flamma & ferro a Dacis vastatur, 300, 32. 325, 65. & a Scotis. 264, 45. V. Scoti. Invitant Dacos contra Willielmum I. 482, 31. 1703, 1. Terra per novennium cultore destituitur. 199, 30. 966, 11. 1708, 37. 2344, 51. ¶ Reges: Oeca frater Hengisti; Ida; Ella; Glappa; Adda; Ethelricus; Theodericus; Etrilwoldus; Husus; Ethelfrit; vel Edelfridus; Edwinus; Osricus; Ainsfridus; Oswaldus; Oswin; Oswin; Egidius; Alfridus; Osfridus; Kenredus; vel Cornredus; Osricus; Ceolwulfus; Egbertus; vel Eadbertus; Osulfus; Ethelwaldus Moll; Alcredus; vel Alredus; Eamredus; Ethelredus; Eswaldus; Osfridus II; Ethelredus iterum; Osbaldus; vel Oswaldus; Eardulfus; vel Arduulfus; Osfridus; vel Osfrutus; Alla; vel Ella; Egbertus II; Ricsig; Egbertus III; Guthredus; Guthrum; Ethelwaldus, Edwardi Senioris frater; Sibiricus; vel Sidricus; Guthfrithus; vel Guafredus; Kenwaldus; vel Kegenaldus; Anlaf; vel Outaf; Sidrici f; Hurb; Haroldi f; Ericus. ¶ Comites: Osulfus, cui socius Osfrutus; Waltheorus I; Waltheorus; Hircus; Eadulfus Cusel; Alcredus; Eadulfus II; Swardus; Tostius; Morcarus, cui socii Osulfus & Copsius; Gospatricus; Waltheorus II; Walcherus, Episcopus Danelmensis; Albricus; vel Albericus; Robertus de Melbrico; vel Moulbrig; Henricus, Davidi R. Scotie f; Willielmus, ejus frater; Henricus Percy.
 Nononensis Prioratus in agro Cestrensi fundatur. 1020, 3. 2383, 44.
 Norwagendis quidam fortissime pugnat. 959, 12. 2339, 63.
 Norwicum capitur. 576, 4. 1427, 18. Devastatur. 165, 38. Illic sedes Episcopalis transfertur. 491, 60. ¶ Norwicenses, seu Orientalium Anglorum Episcopi: Felix; Jacobus; Romfacius; Bisi; Baldewinus; Hecca; Egbertus; Heddelac; Tydfridus; Wremundus; Theodericus; Alfwinnus; Alfricus; Stigandus; Grimhertus; Egelmarus; Alfastus; vel Herfastus; Willielmus Herbertus; Hericus; [vide errata 1707, 20.] Ezerardus; Willielmus Turbos; Johannes; Johannes de Gray; Pandulfus; Waltheorus; Simon de Wanton; Willielmus Ayerianus; Henricus de Spenser.
 ¶ Nostlicensis, seu de S. Botulfo, seu S. Oswaldi, Prior: Aldulfus, vel Anulfus, vel Adelnoldus.
 Northaldus, vel Nodbaldus, Abbas S. Augustini. 1773, 16. 2236.
 Northbertus, Episcopus. 2213, 19.
 Northelinus, Londinensis primo, post Dorobernensis Episcopus. 100, 43. 443, 8. 744, 50. 774, 17. 1640, 57. 1772, 22. 2235.
 Noctinghamia, vel Snotingham, Britannice Tignoebane, i. e. speluncarum domus. 223, 41. 142, 50. 835, 12. Castrum ibi fundatur. 965, 36. natura loci inexpugnabile. 1037, 21. Oppidum comburitur. 1093, 49. 1350, 53. Unus ex oppidanis triginta prædones in domo sua inclusos comburit. 1350, 42. Cancellaria hinc Londinum transfertur. 2441, 20. ¶ Comites: Thomas.
 Nova foresta. V. Foresta.
 Novum-castrum, olim Monachæastre, vel Monkeastre, i. e. Monachorum civitas, dictum. 206, 7. 973, 12.
 Novum monasterium Wintonie incenditur. 1356, 6. ex combusta cruce multum auræ & argenti ab Episcopo aufertur. 1356, 59. ¶ Abbas: Ethelgarus.
 Nubes sanguinea & ignea. 161, 1. Nubes tenebras pene nocturnas interdum inducens. 263, 16. Nubes nigra, globum igneum emittens. 1589, 10.
 Numerius, R. Britonum, ab Episcopo percussus moritur. 450, 56.
 Nupur. V. Masymonium.

O.

Oblationum ecclesiasticarum nullam partem percipiant laici. 1082, 46. Wicliviæ de oblationibus opinio. 2707, 39 & 54.
 Oeca, frater Hengisti, Rex Northumbrie. 779, 15.
 Occidentalium Saxonum (seu Gewileorum 755, 3.) conversio. 1635, 13. Eorum provincia quot Comitatus contineat: 801, 3. In duos Episcopatus dividitur. 1640, 35. Eorum lex, seu Westsaxonelæx. V. Legem. ¶ Reges: Sardin, vel Sardin; Hmirus; Kynelinus, vel Chichelinus, vel Gutchelinus; Ceolricus; Kenwulfus, vel Cenwulfus; Knegeisus, vel Knegeus; Kenwaldus, vel Cenwaldus, vel Kneowaldbius; Strabius; Efwinnus, vel Fgwinus; Kneowinnus, vel Ceneowinnus; Cadwalla; Ine; Adelardus, vel Ethelberdus; Gndredus; vel Cndredus, vel Cndredus; Sigebertus; Kenwulfus, vel Kynwulf; Brubricus, vel Brubricus; Egbertus, vel Edbrictus; Cujus successores vocantur Reges Angliæ. 449, 31. 2238, V. Angliæ. ¶ Comites, vel Duces, Godwinus; Haroldus.
 Octavianus, Antipapa, Victor appellatus. 2230, 39. 1380, 64. Phreneticus obit. 1389, 20.
 Oculum suum eruit quidam, præcepto Servatoris ad litteram intellecto. 2361, 21. V. Sutor.
 Odo de Campana, traditionis reus, in carcerem conjicitur. 2232, 49 & 43.
 Odo Cunnacensis. 432, 46. 460, 10. 863, 50. Vocatur Ojilo. 460, 67. Dixit, Si damnandus sum, malo dampni de misericordia quam de dinita. 961, 2. Memoriam Omnium in Christo quiescentium II Novembris primus celebravit. 461, 28.
 Odo, Episcopus Baiocensis, Comes Cantii. 214, 38. 489, 5. 1788, 7. Custodia Angliæ ei demandatur. 962, 60. Contra Northumbrenses mittitur. 978, 49. Codem Duodmenstatis crudeliter ulcitur. 48, 53. Comites rebelles premittit. 108, 53. Lanfranco monente, ut incarceretur, non ut Episcopus, sed ut Comes Cantii. 2359, 21. in custodiam conjicitur. 223, 15. Liberatur. 980, 33. 2353, 62. Roberto contra Willielmum II favet. 984, 32. 2359, 9. Archiepiscopi terras vastat. 2359, 17. Rebellionem movet. 214, 37. 984, 47. Ejus honores. 984, 36. Angliam abjurat. 215, 27. 986, 4. Totus Normannia cum illi committitur. 215, 45. 986, 17.
 Odo, Episc. Wiltoniensis, vel Sherbornensis. 454, 33. 1644, 33. 2219, 18. Dicitur Wintonensis. 838, 40 & 59. Ad Cantuariam transierit. 124, 41. 157, 33. 838, 57. 2241. Archiepiscopatum ut subeat sanctius, monachi induit vestimenta. 863, 54. 1644, 39. Dunstanum futurum Archiepiscopum, præfagit. 863, 32. Pluvias per triennium, dum tectum Ecclesie reparatur, suspendit. 1645, 15. Illo prece, ensis in Adelitani vaginam corleus illabitur. 863, 49. Edwinum R. suspendit. 863, 65. & concubinam ejus cauterio notat, & in exilium agit. 1644, 63. Eam postea redeuntem subnervat. 1645, 1. Sanguinem de eucharistia precibus suis elicit. 1645, 2. Moritur. 863, 41. 1645, 18. Elinus successor ei contumelie pœnas dat. 864, 3. 1645, 31.
 Odo, Magister militum Templi. 601, 26.
 Odo, Prior S. Trinitatis. 568, 48. Contendit ut conventui suo deuri libera potestas Archiepiscopum eligendi. 1422, 59. Cum Episcopis de pure eligendi litigat. 1424, 63. Fit Abbas S. Martini de Ikelo. 588, 12. 1433, 32.
 Offa ad corpus S. Cuthberti conlugens, inde abstrahitur, & interimitur. 10, 59.
 Offa, Boornredo victo, 770, 32. 776, 4. fit Rex Merciorum. 105, 41. 107, 5. 223, 65. Ethelbertum interficit. 445, 18. 446, 50. 776, 10. V. Ethelbertus, R. Orient. Anglorum. Vallum facit inter Merciam & Britanniam. 118, 12. Lichfeldensem Præfulem pallio Archiepiscopali insigniri affectat. 445, 20. 1642, 60. 1774, 4. S. Abani monasterium construit. 446, 24. 754, 7. 776, 30. 1773, 86. Pontifici R. concedit redditum domatim solvendum, dictum Home-penny sive Peters penny. 446, 25. 742, 5. 776, 35. Litteras & dona ei mittit Carolus M. 508, 16. Ejus fortitudo & victoriz. 446, 20. Northumbrenses, Occid. Saxones, & Kentenles imperat. 776, 13. Quæ monasterio S. Augustini donaverit. 1775, 37. Chartæ ejus de donatis Ecclesie Christi. 2233, 15. 2219, 21. Ejus genealogia. 446, 16. 776, 6. Eoburga ejus filia, venetica, monacha, adultera, mendica. 118, 14 &c.
 Offa,

- Offa, R. Orientalium Saxonum. 745, 21. F. monachus. 442, 21.
 Offa, Episc. Lichfeldensis. 763, 29.
 Officia ecclesiastica a monachis cantari solita. 1935, 61.
 Olavus, R. Dacie, cum exercitu in Angliam venit. 2321, 46.
 Olavus, vel Olavus, R. Norveganorum. 178, 4. Expellitur. 468, 41. 911, 61. Periturus. 178, 28. 469, 16. 911, 66. 2320, 10.
 Oliverus, Episcopus Lincolnensis. 2467, 10. 2492, 39. 2502, 4.
 Oliverus, monachus Malmesburienfis, volat conatur. 2338, 9. Ejus de cometa quodam verba. 2338, 3.
 Olyppo. V. Lubana.
 Onasbald pomas sacrilegii luit. 24, 8. 74, 10.
 Onlaf, R. Northumbrie. V. Anlaf.
 Openthest. 929, 19.
 Operarii cari & cari post pestem. 2599, 51. 2600, 40. V. Stipendia.
 Oratio non intermittenda. 2433, 14. Opinio Wiclifi de orationibus. 2651, 8. 2708, 7. Oratio laborum, vana. 2658, 1. Qui bene vivit, semper orat. 1658, 6. Sancti non orandi. 2707, 33. Oratio Dominica, ab omnibus addiscenda. 921, 56. Quendam pro defunctis orare solitam defuncti ab hostibus tuerentur. 2368, 57.
 ¶ Orcadensium Episcopi: Radulfus; Rogerus; Radulfus Novellus.
 Ordalium. 842, 23 &c. 843, 30 & 51. 844, 24. 847, 1. 856, 5. 894, 296, 37. 920, 67. 925, 55. 926, 30. Festis diebus & jejuniorum tempore interdicitur. 830, 64.
 Ordines sacros qui subterfugiant, Ecclesis privandi. 253, 53. Ordinandus nemo nisi ad certum titulum. 253, 62. 2449, 35. Filii rusticorum non ordinandi absq; assensu domini. 2388, 22. Pro ordinatione nil exigendum. 1430, 44. Canones de Ordinationibus. 248, 54. 2430, 17.
 Ordingus, primo Prior, post Abbas S. Edmundi. 506, 55.
 Ordo militum cinctes rubros gestantium confirmatur. 625, 27.
 Ores. 2139, 24.
 Orgarus, vel Ordgarus, vel Edgarus, Comes Dominax. 158, 36. 865, 21. 2133, 20.
 de Orientalium Anglie Regno & Regibus. 745, &c. ¶ Reges: Uffa; Ticiulus; Redwaldus; Eppwaldus; Sigobertus, vel Sebertus; Eppa; Anna; Adalbertus; Athelwoldus; Athelwulfus; Alfwoldus, vel Elfwoldus; Hunbera & Albertus simul; Berna; Adelredus; Ethelbertus; S. Edmundus; Godwin, vel Guthrum, Ducus; Wlfus, qui quo loco reponendus, nescio. ¶ Duces: Ethelwulfus; Thorkellus; Haroldus; Algarus; Radulfus; Ethelwinus; Britnothus; Ulfketillus; Rodulfus; Hugo Bigod. Orientalium Anglorum Episcopatus dividitur. 1632, 31. Episcopi sedem habuerunt primo apud Dimmok vel Domoc, seu Felstokwe; 747, 13. 1635, 10. postea, apud Helmeam vel Elmham; 747, 22. 1638, 34. deinde, Thetfordiz; 747, 23. postremo, Norwici; 492, 60. 747, 23. 800, 60. 1654, 29. 2249. V. Norwicum.
 de Orientalium Saxonum Regno & Regibus. 743, &c. Comitatus ad hoc Regnum pertinentes. 800 55. Eorum metropolis, Londinum. 735, 15. Convertuntur. 735, 21. 743, 35. Ad idola relapsi, 744, 65. iterum convertuntur. 744, 67. ¶ Episcopi: Ceadda; Jaruman. ¶ Reges: Erikmus; Stedda; Sebertus; Sexredus; Sewardus, & Sigbertus simul; Sibertus; Swiðhelmus; Sigbere, & Sebbi vel Sebbas; S. gehardus, & Sinesfredus; Ossa; Swiðbibi; Edmundus, qui & Orientalium Anglorum.
 Ornamenta pontificalia. 1673, 39. 1684.
 Orosius, R. Parthorum. 564, 19.
 Orosius, Chronographus. 431, 61.
 Osbaldus, vel Oswaldus, R. Northumbrie. 113, 53. 797, 16. Fit Abbas. 116, 2.
 Osbertus Bulax, Swardi Comitis F. 946, 17 & 40.
 Osbertus, Danus, V. Willelmus Conqueror.
 Osbertus, vel
 Osbertus de Britol. 1541, 41. 1551, 10. Fit Prior S. Trinitatis. 1564, 30. Consuetudines Ecclesie sue comitatus Papae literas tuerit. 1567, 1568. Deponitur. 1188, 57. Ejus ad monachos oratio antequam Prioratu cessit. 1570, 21.
 Osbertus, Episc. Hagustaldensis. V. Lambertus.
 Osbertus, monachus, a sebie quartana meritis Edwardi Confessoris liberatur. 410, 50.
 Osbertus, vel
 Osbrius, R. Northumbrie. 13, 42. 70, 10. Expellitur. 213, 20. 232, 42. Bionis cuiusdam exorem contumax. 802, 40. Daci, ad injuriam illam ulciscendam adducti, eum interficiunt. 2434 232, 16. 242, 30. 803, 22.
 Osburnus, vel Osburnus, Episcopus Eboracensis. 212, 1. 1642, 2.
 Osa, R. Cantie. 729, 2.
 Oschellus, vel Aschellus, vel Oskirdus, Archiep. Eboracensis. 265, 2. 793, 1. 867, 66. 1699, 16.
 Osculum negat Colonienfis Archiepiscopo Comes Leicestrensis; 539, 43. Cantuariensi, Henricus II. 55, 233.
 Ofeg, R. Dacorum, interfecit ab Egeleodo R. Anglie. 809, 10.
 Ofherus, Wiciorum subregulus. 976, 57.
 S. Ofida. 438, 58.
 S. Othiz de Chic monasterium quantum valeat. 2267, 29. ¶ Prior: Willelmus de Cumbria.
 Ofiacus, Comes Northumbrie. 204, 8.
 Olmundus, Episc. Londinensis. 2212, 23.
 Olmundus, Episc. Sarisburienfis, & Regis Cancellarius. 217, 39. 224, 61. 976, 63. 2351, 25. Ecclesiam novam Sarisburiz edificat. 976, 65. 2351, 26. Librum dictum Consuetudinarium composuit. 977, 1. 2351, 30. & vitam S. Aldelmi. 2351, 33. Vocatur Edmundus. 995, 47. Obiit. 2372, 42.
 O'pegas, Rex. 63, 26.
 Olcedus, F. Altridi, R. Northumbrie. 91, 23. 790, 67. Id bello occiditur. 795, 2.
 Olcedus II, nepos Ebelwoldi Moll, R. Northumbrie. 221, 22. 797, 13. Regno pellitur. 22, 22. Contra fidem ducum occiditur. 221, 67.
 Oficus, Dux Hamunensium. 221, 5. 140, 57.
 Ofisus, R. Deirorum, a fide deficit. 785, 17. Occiditur. 785, 24.
 Ofisus, R. Northumbrie. 91, 25. 795, 5.
 Oitorchus, vel Oisor, Episc. Wiciorum. 441, 49. 1694, 66.
 Ovingius, Rex. 67, 35.
 Ofulfus, a complexa serpente micro liberatus. 36, 36.
 Ofulfus, Comes Northumbrie. 204, 8.
 Ofulfus, Comes Northumbrie alius. 204, 50.
 Ofulfus, R. Northumbrie. 11, 55. 105, 45. 796, 39.
 O'waldus, Episc. Wigornensis. 158, 23. 362, 4. 456, 63. 863, 27. 864, 27. 1646, 66. Fit Archiep. Eboracensis. 79, 36. 159, 21. 456, 65. 868, 1. 1647, 1. 1699, 27. Episcopatum Wigornensem non dimittit. 1699, 33. B. Mariae Ecclesiam Wigorniz construit, 868, 5. 1699, 48. & Ramehensem. 475, 60. 879, 32. 1699, 43. Obiit. 878, 34. Ejus ossa e tumulo levat Aldulfus ejus successor. 164, 63. 461, 53. 1699, 59. Ejus insula Beverlac servatur. 1699, 49.
 S. O'waldus, R. Northumbrie. 91, 13. 375, 12. 458, 37. 785, 48. Ejus origo; 1, 27. fides & devotio. 1, 16. 290, 21. Aidanum e Scotia accersit. 785, 66. 2635, 38. Aidanum concionem Scoticam ministris suis interpretatur. 1, 41. 786, 12. Ecclesiam Lindisarnensem fundat. 818, 786, 7. Cedwallam vincit. 785, 58. Ejus putrefacta; 786, 58. in pauperes benignitas. 7, 6, 56. A Penda occiditur. 1, 53. 438, 16. 566, 64. 787, 12. 2229. Dexterum ejus brachium cur manserit incorruptum. 221, 787, 3. V. 1108, 6. Ejus ossa Gloucestriam transferuntur. 152, 46. 833, 40. Ejus capella in Gloucestria ad jurisdictionem Eboracensis pertinet. 1200, 41. 1101, 65. 1107, 33. Caput ejus reperitur. 2372, 41. 2377, 22. ¶ S. O'waldi Priori V. Josticulus.
 Oswaldus, R. Northumbrie. V. Osbaldus.
 Oswin, R. Deirorum. 787, 26. Oswii jussu occiditur. 787, 36. Monasteria in Cinctis decavit. 1770, 69. Laudatur. 787, 39. Ejus reliquie. 12, 7.
 Owius, R. Bernicorum. 787, 24.
 Owius, R. Merciorum. 772, 18.
 Owius, R. Northumbrie. 91, 17. 293, 25. 1690. Sibertum R. Orient. Saxonum convertit. 744, 31. Ejus votum; 771, 46. & victoria de Penda Rege Merciorum. 566, 67. 771, 62. 740, 17. Mercii ei rebellant. 771, 32.
 Otha, R. Cantie. 729, 2.
 Otho, Dux Brunswicensis V. Henricus, Comes Durha.
 Otho III, Imp. cognominatus Mirabilia Mundi. 878, 2. Uxor ejus quendam obtuncari facit, quondam cum ipsa concumbere noluerit. 878, 14. Ipsa crematur: 878, 30. & Imperator quatuor castra viduæ decollari dat. 878, 31. Crescentem Patrium vincit, membris truncat, tandem suspendit. 461, 62. Romani eum in palatio obsiderent. 462, 2. Crescentis uxorem veneno necat. 462, 8.
 Otho

Orto Junior Imp. coronatur. 458, 32. Apuliam & Calabria imperio suo adiacere conatus, a Gracis superatur. 460, 5.

Othone, Dacis Senoniz filium, Imperator non finit secum equitare. 674, 58. Aquiligranum obtinet. 723, 55. Fit Rex Almanniz. 703, 59. 1174, 19. 1177, 17. 1413, 9. Apuliam Siculo auferit. 1441, 6. Papa cum excommunicat. 1413, 13. Fredericus, electus Imperator, cum superat. 1441, 10.

Otho, vel Otto, Magnus, Imp. 454, 46. Litem de hereditate iudicio gladiatorio relinquit dirimendam. 454, 63. Ludolfus F. ei rebellat. 455, 37. 565, 50. Homo fit Papæ, quo sumit dante coronam. 457. L. Johannem Papam deponit; quimox restituitur. 457, 15. Romanos fidem ei datam non seruantes affligit. 457, 39. Pzadapogo, qui depiferum peremerat, & ipsum pene suffocarat; in honorem Pasche ignoscit. 839, 29. Adelstani sororem ducit. 839, 20.

Otobonus, P. R. Legatus, ad sedandos civiles tumultus missus. 1436, 42. 1438, 4. In turri Londinensi detentus, 1455, 16. ab Episcopis armis educitur. 1438, 38.

Oto, Cardinalis, P. R. Legatus. 1885, 3 & 43. 1106, 11. Vocatur Otobonus. 1431, 6. Ejus literæ de Ecclesia Littleburnensi. 1106, 38. Conflicti inter ejus famulos & scholares Oxonienses. 1432, 1. 1440, 4. Thesaurus occultus reddit. 1440, 14. Ab Imp. capitur. 1432, 29.

Ouerbuness, subaudito. 843, 57.

Oves Anglicanæ quando scabie primum infectæ. 1461, 64. Lucus ovium fixissima. 1520, 38.

Owel, R. Britonum. 1359, 156, 50.

Owenus quidam Patrici Purgatorium ingressus, mira vidit, & narravit. 1043, 19. 230, 1.

Owinus, R. Britonum, occiditur. 138, 1.

Oxonetorda, vel

Oxonium, incenditur a Dacis 107, 40. Scholæ illic instituta. 814, 13. Hospitale S. Johannis fundatur. 1431, 35. Seditio inter Academicos. 1460, 20. Alia gliscence discordia, pars scholarum discedit ad Stamfordiam. 1565, 60. Alia discordia. 1705, 57. Alia. 1735, 8. Pontificis R. Legatus suspendit Academicum 2343, 6. ægre absolvit. 2431, 10. Academicos Baronum partes secutos 1447, 50. Henricus III. voluit interficere, a suis militibus prohibetur. 1447, 64. ¶ Comes: Suanus; Thomas de Veer; Robertus P. etc.

P.

Palermo, seu Panormus, urbs Siciliæ. 1011, 8.

Pallanis corpus Romæ repositum. 475, 9. Ejus statura. 934, 8. Epitaphium. 934, 17.

Pallii archiepiscopalis ulus. 436, 37. 730, 37. 783, 15 & 64.

Palumbus necromantes diabolo anulum eripit. 471, 22. 951, 24. 1335, 16. Mortem sibi instare unde præagitur. 471, 45. 951, 61. 1335, 40.

Pandulfus, P. R. Legatus, in Angliam venit. 1418, 26. Fit Episc. Norwicensis. 1871, 35. Custodia Abbatis S. Augustini demandatur. 1871, 55. Ejus literæ ad conventum S. Augustini. 1872, 27 & 64. ad Papam, pro eodem conventu. 1874, 47.

Panis natalitium, & superatus. 1510, 17.

de Pannis conficiendis vendendiq; leges. 1158, 30. 1734, 26.

Panthoon in Ecclesiam consecratur. 437, 30. 738, 14.

de Papæ electione canonica. 1446, 31. Eum consecrare, ad quem pertinet. 324, 43. Ejus iudicium in arduis negotiis semper quæritum, semper querendum. 681, 41. Johannis XXII. opinio de animabus beatorum. 1067, 24. Cur in Dominica, *Lectare Hierosolyma*, Papa florentiaureum gesser. 535, 44. Ei adulator Senonensis Archiepiscopus. 1066, 49. Regibus interminatur. 1623, 19. 1624, 64. Quis honor ei ab Imp. fuerit exhibitus. 598, 50. 1130, 17. 1458, 59. Calixtus III. Imperatori coronam pedibus suis imponit, imposuamque deiecit. 1403, 40. An P. R. habeat potestatem diruendi Ecclesiæ. 705, 33. Ejus visita notantur. 1014, 25. 1376, 57. 1379, 58. Fredericus II. scribit ad Christinæ Principes, ut divitiis superfluis Rom. sedi abstractis, Papam ab ambitione & tyrannide ad priscorum Patrum humilitatem & pietatem reuocent. 1441, 1442. Wickli. ejusque sociorum de Papæ opiniones. 10650, 29. 1707.

Catalogus Paparum qui fuerunt clericorum filii. 532, 56. Papæ plures simul. V. *Antipapa*. Papalium bullarum tituli. 1119—1189. ¶ Papæ quorum in his libris nentio: Benedictus I; Pelagius II; Gregorius I, seu Magnus; Sabinianus; Bonifacius III; Bonifacius IV; Demodet; Bonifacius V; Honorius I; Severinus; Johannes IV; Theodorus; Martinus I; Eugenius I; Vitalianus; Adeodatus; Conus; Agatho; Leo II; Benedictus II; Johannes V; Conon; Sergius I; Leo III; Johannes VI; Johannes VII; Siffridus; Constantinus I; Gregorius II; Gregorius III, Zacharias; Stephanus II; Paulus I; Constantinus II; Stephanus III; Adrianus I; Leo III; Stephanus IV; Paschalis I; Eugenius II; Valentinus; Gregorius IV; Sergius II; Leo IV; Johannes fantina; Benedictus III; Nicolaus I; Adrianus II; Johannes VIII; Martinus II, vel Martinus; Adrianus III; Stephanus V; Formosus; Bonifacius VI; Stephanus VI; Romanus; Johannes IX; Theodorus II; Benedictus IV; Leo V; Christophorus; Sergius IV; Anastasius II; Landos; Johannes X; Leo VI; Stephanus VII; Johannes XI; Leo VII; Stephanus VIII; Martinus III; Agapetus II; Johannes XII; Benedictus V; Leo VIII; Johannes XIII; Benedictus VI; Bonus, seu potius Donus; Bonifacius VII; Benedictus VII; Johannes XIV; Johannes XV; Johannes XVI; Gregorius V; Johannes XVII; Silvester II; Johannes XVIII; Johannes XIX; Sergius IV; Benedictus VIII; Johannes XX; Benedictus IX; Silvester III; Gregorius VI; Clemens II; Damasus II; Leo IX; Victor II; Stephanus IX; Benedictus X; Nicolaus II; Alexander II; Gregorius VII; Victor III; Urbanus II; Paschalis II; Gelasius II; Calixtus II; Honorius II; Anacletus II; Innocentius II; Celestinus II; Lucius II; Eugenius III; Anastasius IV; Adrianus IV; Alexander III; Lucius III; Urbanus III; Gregorius VIII; Clemens III; Celestinus III; Innocentius III; Honorius III; Gregorius IX; Celestinus IV; Innocentius IV; Alexander IV; Urbanus IV; Clemens IV; Gregorius X; Innocentius V; Adrianus V; Johannes XXI; Nicolaus III; Martinus IV; Honorius IV; Nicolaus IV; Celestinus V; Bonifacius VIII; Benedictus XI; Clemens V; Johannes XXII; Benedictus XII; Clemens VI; Innocentius VI; Urbanus V; Gregorius XI; Urbanus VI; Clemens VII; Bonifacius IX; Innocentius VII; Gregorius XII; Alexander V; Johannes XXIII; Martinus V.

¶ Parchensis Abbas: Radulfus.

¶ *Parsif*, unde dicitur. 813, 2. O'im Vocatur civitas Julii. 817, 61. Describitur. 818, 7. Studium literarum sibi instituitur. 814, 47. 817, 13. Rustici cruce signati sibi clericos trucidant. 1435, 61.

Parliamentum quoties & in quem finem sit convocandum. 1681, 53. Rex ab hoc senatu sponte abesse non debet. 1681, 7. Conventum hoc Regem malum deponendi facultatem habet, & substituendi novum. 1683, 3. Quæstiones de autoritate Regis & Parliamenti, cum responsis Judicum. 1594, 1695. Parliamentum apud Berwicum. 1483, 15. Cantabrigiam; 1729, 21. Dubliniam; 1742, 8. Eboracum; 1514, 65. 1518, 16. 1540, 31. 1551, 58. 1561, 47. 1565, 10. 8. Edmondum; 1965, 36. 1491, 6. Lincolniam; 1281, 66. 1977, 23. 1512, 17. Londinium; 1166, 61. 1491, 15. 1512, 64. 1528, 19. 1549, 54. 1560, 10. 1565, 27. 1570, 50. 1573, 10. 1576, 28. 1583, 12. 1584, 13. Mettlebergam; 1455, 28. Northumptoniam; 1387, 53. 1396, 63. 1444, 30. 1571, 30. Oxonium; 908, 36. 1518, 24. 1446, 35. Salopiam; 1463, 16. 1747, 9. 1748, 64. Surisburiam; 866, 50. 1005, 65. 1493, 1. Stamfordiam; 1518, 65. Westmonasterium; 1058, 66. 1674, 61. 1676, 7. 1680, 56. 1706, 6. 1738, 22. 1742, 11. 1743, 1. Winociam. 1555, 17. 1741, 11. Parliamentum, excludo clero. 1965, 50. 1493, 1. V. *Concilium*, & *Conventus*.

Parricidii per 121. danium exempla. 561—567. 1906, 30.

Parris solenne, Reges parridas habere. 564, 21.

Pascha. De ejus observatione dissensio. 39. 103, 33. 788, 64. 1690, 35. Augustinus suam de Pascha opinionem miraculo confirmat. 735, 24. Recta ejus celebratio inter Pictos introducit; 773, 56. & inter Hibernos. 716, 3. Huic festo quantum honorem tribuerit Orto M. Imp. 839, 21. Prophecia de Pascha & Annuntiationis scilicet concurrentibus. 641, 60.

Paschalis, Papa schismaticus. V. *Alexander III*.

Paschalis I, P. R. 449, 12. 1237.

Paschalis

Paschalis II, P.R. 214, 55. 499, 7. 994, 51. 1659, 52. 2151.
Concedit quæ Urbanus II veterat. 230, 33. De co-
mentur Gerardus Eboracensis. 1745, 44. Literæ ejus
ad Anselmum contra Regis investituræ: 496, 47.
1745, 28. Aliæ, quibus Gerardum corripit, quod Re-
gi, non Anselmo, iaverit. 497, 11. Aliæ ad Gerardum.
1710, 36. Litteræ Henrici I ad eum. 999, 37 & 63.
Excommunicat Comitem de Bielleno & alios, qui Ro-
gem ad investituræ flagitium impulerant. 496, 50. 497,
27. Mandat Eboracensi, ut Cantuariensi professionem
facere haud neglegat. 497, 40. 1659, 55. Tandem An-
selmo scribit, ut absolvat & benedicit qui a Rege in-
vestiti fuerant. 497, 12. Imp. eum incarcerat. 232, 51.
1004, 42. 2372, 17. Conventiones inter ipsos. 232,
82. 2372, 16. Imp. et obedienciam jurat. 233, 6. In-
vestendi potestatem Imperatori concedit: 233, 21.
502, 10. Sed hæc concessio, utpote vi extorta, a Con-
cilio pronunciatur irrita. 235, 23. 2372, 19. Scribit
Henrico I, ut Turstanum restituat. 1714, 61. Moritur.
1074.

Patientiam suadentia argumenta. 1625, 21.

Patricius, Abbas, autor Purgatorii, ubi videntur tormenta
reprobatorum, & beatorum gaudia. 1076, 2390. Ibi Ec-
clesia edificata. 1076, 66. 2390, 24. Multi conversi.
1077, 7. 2390, 32. Volentes purgatorium illud ingredi,
quomodo præparentur. 1077, 15. 2390, 39. V. *Omnis*.
Patricio Christus apparuit. 1076, 56. 2390, 15. Ubi mortu-
us fuerit. 1145, 50.

Patricius, primus Hiberniæ Archiepiscopus. 1074. 1145, 31.
Ejus miracula. 1145, 41. Sepulcrum. 1111, 39.

D. Pauli caput Romæ servatum, 1221, 25. Papæ obfesso li-
bertatem confert. 2430, 58.

D. Pauli Ecclesia, Londini, a quo fundata. 385, 9. 437, 10.
735, 22. 1631, 49. Eam edificare incipit blaurius Episco-
pus. 979, 54.

Paulinus, a Gregorio M. in Britanniam missus. 1687, 51.
Fit Archiepisc. Eboracensis. 77, 14. 417, 62. 749, 21.
780, 61. 1634, 18. 1607, 37. 1688, 8. Ordinatus Hono-
rium Cantuariensis Lincolnia. 740, 29. 780, 57. 1687,
45. 1689, 1. Quomodo Edwinum converterit. 781, 32. Ei
pallium mittitur. 783, 15. 1687, 13 & 46. 1688, 31. Nor-
thumbrenses convertit. 782, 41. 1634, 16. 1688, 4. &
Lincolnienses. 782, 52. 1688, 55. Ecclesiam Lincolnia
construit. 1688, 63. Flumina ubi baptizabat. 1688,
22. In Cantiam fugit. 784, 56. 1635, 13. 1689, 18.
Fit Episc. Rossien. 438, 32. 785, 6. 1635, 21. 1689, 24.
1738, 40.

Paulus, Abbas S. Albani. 118, 30. 143, 60. 487, 18. 41,
22. Invadit Ecclesiam Tinemachensem. 52, 21. V. *Du-*
malium.

Paulus Cassinensis. 432, 23. 443, 15.

Paulus Diaconus. 431, 38. Caroli M. jussu compilabat le-
giones festis diebus legendas. 443, 5.

Paulus I, P.R. 444, 21. 1641, 42. 1775, 27. 2215.

Paupertas non præstat sanctitatem, nec divitiæ adiungunt. 371.
41. Paupertatem spontaneam Christus nemini injungit.
1658, 11. V. *Mendicandi*.

Pax Ecclesiæ non violanda. 918, 24. Pax Regis quomplex:
2357, 29. Ad quod spatium extendatur. 897, 43. Leges de
Pace. 899, 909. 2355—2358. De temporibus & locis ser-
vandæ Pacis. 2355, 17. De Pacis *infra* 896, 2. Qui eum
violant, non pacendi. 897, 20. Pacis ligum sanctiss.
scripta emissæ. 668, 12.

Peda, vel Peda, Principe Merciorum, baptizatur. 232, 77.
30. Occiditur. 772, 23.

Peccatorum bona recipere, haud tutum. 746, 50. Peccandi oc-
casionem si præbuerit aliis, quamvis tuum peccatum acleum
sit, te gravabit alienum. 2336, 20. Peccatum noviter com-
missum prius dimissa revocat. 1658, 39. Anselmus dixit, Se
male sine peccato in inferno esse quam cum peccato in coe-
lo. 2378, 33. V. *Sacerdos*, & *Domum*.

Pedagogorum nova exactiones vetantur. 1456, 31.

Pelagius II, P.R. 1758, 49.

Pellum pretiosorum usus moialibus prohibitus. 328, 37.
2348, 37.

¶ Pembroke Comites: Ricardus; Americus de Valentia; &
dominus de Valentia; Willielmus Marescallus.

Penda, R. Merciorum, Sigebertum & Egnuce, Reges Or. An-
glorum, occidit. 747, 9. 771, 11. & Annam, 748, 30. &
Edwinum, 438, 29. 784, 21. & Oswaldum, R.R. Northum-
briz. 438, 56. 771, 15. 787, 12. Munera ab Oswio pro pace
oblata respuit. 772, 39. Ingenti ejus exercitu paucis pro-

fligato, ipse interficitur. 166, 67. 748, 32. 772, 1.

Perfidia, V. *Proditio*.

Perjurii pena. 831, 11. 836, 23. 844, 60. 899, 27. 907, 16.
906, 51. 1023, 27. 1027, 51. 2384, 19. Haroldi perjurium
quam male ipsi & Angliæ cessere. 197, 12. 401, 1. 481,
22 &c.

¶ Pericorenses Abbates: Brithegus; Edmundus; Turstanus;
Wda; Arginaldus.

Persecutiones Ecclesiæ. 687, 60.

Perizonæ. V. *Vicaria*.

Pellis tempore Reges de pace tractant. 298, 58. Papa &
Episcopi indulgentias concedunt. 299, 27. divitiæ
parvi penduntur. 299, 41. Post magnam pestem in
Angliâ quanta fuerit penuria operationum, 299, 50.
quantes sacerdotum, 2600, 20. quanta ruina & desola-
tio villarum. 2600, 63. Pellis fœva. 1271, 31. 1732, 21.
2184. 299, 24. 2626, 26. Pellis per totum orbem gra-
fata. 2592, 11. V. *Christum*. Pellis inguinaria. 435, 36.
727, 13. Pellis tam brutorum quam hominum. 234, 55.
878, 42. 939, 48. 2353, 34. 2379, 21. 2598—2600. Pellis
damanum. 2693, 40.

Peterborough. V. *Booth*.

Petrus, quanta mensura. 2576, 59.

Petronella, Comitissa Leicester. 2346, 27. Ex capillis suis
funem in usum Ecclesiæ plicat. 2346, 35.

Petrus, Abbas S. Augustini. 1769, 1. 2230.

D. Petrus, Apostolus, cum D. Johanne confertur. 397,
12. Tibi dabo claves &c. non ei solum, sed & ejus suc-
cessoribus dictum. 971, 42. 2349, 27. Hujus caput Romæ
ostenditur. 1221, 25. Gregorius IX obfessus, illud in
manus sumens—liberatur. 2430, 58. Pontificis Rom. sus-
toriam stabili. 382, 36. Laurentium Cantuariensem
flagellat. 437, 44. 739, 18. Puellam ecclasticam docet.
727, 19. Apparet Hugoni Clunacensi. 2378, 5.
Brechtvaldo. 136, 49. 373, 47. 909, 21. 951, 54. 2318,
31. & Anachoretæ cuidam. 382, 27. Contractum quen-
dam jubet Confessorem adire, ut ipsius dorso subvectus
sanctatem recipiat. 384, 2. Thorneia, ubi ejus jussu in-
struitur Westmonasterium, quam ei clara. 382, 42.
386, 5. Tameisim piscatoria scapha transvectus, 385, 27.
Ecclesiam Westmonasteriensem dedit. 385, 33. Pi-
scatorem, qui eum transportaverat, captura piscium mu-
neratur. 385, 57. Melluo Episcopo Londinensi piscem
mittit, 385, 61. mandaque ut dedicationi Ecclesiæ super-
sedat. 386, 1. Piscatoris istius posteri decimas piscium D.
Petro, eique servientibus, offerant. 386, 27. D. Petri gla-
dius monacho quidam in visione apparuit. 1482, 53. Petri
denarius. V. *Romæ*.

Petrus, Archiep. Biturgenfis. V. *Ludovicus VII*.

Petrus Bientis causam Baldewini Cantuariensis agit in co-
ria Rom. 1458, 1499. causam item Ricardi Cantuariensis
adversus Abbatem S. Augustini. 1821, 39.

Petrus Comestor quando floruerit. 1142, 36. Quæ scripse-
rit. 1059, 5. 2394, 39. Historiam scholasticam scribit.
2257.

Petrus de Dene quot Ecclesiasticis dignitates tenuerit.
2034, 4. 2055, 1. Conventus S. Augustini ei pensio-
nem annuam concedit. 2979, 45. Quæ ipse beneficia
in Abbatum illam contulerit. 2012, 28. Metu coactus,
monasterium illud ingreditur. 2036, 64. 260, 44. Ejus
testamentum, per quod multa dat legat Augustinensibus.
2037, 3. Pro temporalibus spiritualia illi promittuntur.
2012, 43. Quibus conditionibus monasterium intraverit.
2055, 23. 260, 44. Quomodo illic fuerit varius. 2055,
45. Apostasiam meditat. 2055, 54. Fugit. 2056, 4. In-
venitur. 2056, 39. Reducitur. 2056, 53. Archiepiscopus
eum abducere conatur. 2057, 1. Morwicens Episcopus
consultat, ut radeatur. 2057, 49. Sed id facere non au-
dient Augustinens. 2058, 10. Petrus culpam humiliter
confiteretur, & monachatum devotè proficetur. 2058, 47.
Abbas eum absolvit. 2059, 41. Item ad seculum redire
audet. 2059, 63. Abbatem ceteris liberos & thesauros
conventui legat. eorum distrabat. 2060, 4. Litteræ
P. R. ad Ricardum Princem S. Trinitatis, ut ipsum li-
bertati restituit. 2061, 25. Ricardus mandata Papalis
exequenti Augustinens obstitit. 2062—2065. ¶ De-
trus ipse consummat pro gratia rependit. 2065, 50. &
se vere monachum esse ait, & in isto monasterio velle per-
manere. 2065, 44.

Petrus de Gaveston, Edwardi II amicus, exsular. 2494, 56.
2532, 30. Revocatur. 2532, 66. 2532, 58. Fu Dux Cor-
nubæ. 2539, 66. Magnas Regni curæ cum odio habue-
rint.

rint. 2531, 24. Capite pleclitur. 2532, 39 & 64. 2533, 1. Rex fundat cenobium fratrum Prædicatorum, qui pro ipsius anima orem. 2533, 9.

Petrus, Gregorii M. Diaconi, 734, 55. Mira ejus mors. 735, 2.

Petrus Lombardus quæ scripserit. 1036, 8. 2382, 58. Sententias compilat. 2253.

Petrus de Malo lacu Arthuri Ducem Britanniarum occidit. 2414, 2. **Fit Barode Mulgry. 2414, 4.**

Petrus, Petri Leonis F. Anacletus II vocatus, Pontificatum summum invadit. 505, 1. 1018, 65. 2251, Ecclesiam thesauris spoliis. 1019, 4. De schismate isto. 2343, 9. 2383, 5.

Petrus, Philippi Flandrensis frater, electus Cameracensis Archiepiscopus, ad seculum se recipit. 1085, 44. Vulneratur. 179, 41.

Petrus de Ponte-fractio gaudia beatorum & penas reproborum videt. 2424, 60. Christus ei apparet. 2424, 50. Regi Johanni mala multa prædicit. 2424, 49. Suspenditur. 2424, 47.

Petrus, primus Abbas S. Augustini. 733, 64. 1631, 47. 1761, 19. 2330. Submergitur. 1766, 4. Ejus sepultura. 1766, 8.

Petrus, primus Prior Bermundeicensis. 251.

Petrus, Prior Wencioensis, fit Episc. de S. David. 595, 6. Subjectionem seculi Cantuariensi profertur. 1126, 15. Vocatur Episcopus Landavensis. 2434, 37. Eligitur Archiepiscopus Cantuariensis. 1675, 56.

Petrus, R. Hispaniar. 2628, 66. Regno pellitur. 2629, 2. Restituitur. 2629, 12. Occiditur. 2629, 36. Ejus filii quibus maritæ. 2629, 40. 2676, 13.

Petrus de la Roche, Episc. Wintoniensis, Henrici III Prorektor. 1871, 64.

Petrus Rogerii, Archidiaconus Cantuariensis, & P. R. Notarius. 2084, 51.

Petrus de Todindon, Prior S. Augustini. 1966, 35.

Pevensey castrum, vel

Pevenesylli. 489, 26. 985, 62.

Pharamundi, Regis Francorum, poster. 1017, 1.

Pharaonis exemplum Principibus Christianis proponitur. 2452, 12.

Pbedwinus, Candidæ Casæ Episcopus. 106, 30. 108, 5.

Philippus Audax, R. Franciar, versus terram S. proficiscitur: 2455, 52. Sed navibus plerique prope Siciliam amissis, redit. 2456, 63.

Philippus, Comes Flandriæ, Henrico Juniori adversus patrem opulatur. 571, 24. 1084, 28. 1414, 41. Marthæ fratre lethaliter vulnerato, ad propria redit. 572, 35. 1085, 44. 1416, 13. Milites in Angliam mittit: 575, 57. 585, 47. qui revertuntur. 578, 13. Cum Petro fratre graviter vulnerato, trepidus a Rothomago recedit. 579, 41. Ad expiandas injurias Angli & Normannis illatas ipse cum suis Hierosolymam proficisci statuit. 585, 40. 2435, 65. Walterum de Fontibus, cum Isabela Comitissa in adulterio deprehensum, crudelissime punit. 587, 24. Hierosolymam proficiscitur. 598, 37. 1127, 8. 1436, 1. Ejus munus in coronationibus Regum Franciar. 608, 1. Contra fidem datam Gallo rebellat. 612, 22. Opera & consilio Angli cum Gallo sædus inie. 613, 36. Rufus cum eo discordat. 2465, 45. Filiam Regis Portugalliar ducit. 623, 35. 1465, 62. Sepulcrum Thomæ Cantuariensis vilit. 625, 9. 1126, 42. Ob blasphemum in conventum Cantuariensem portas luit. 1468, 8. Archiepiscopus Colonienfis & Willielmus de magna-villa opem ei ferunt adversus Comitem Hamacensem. 625, 34. Castella quædam Gallo resignat. 2475, 25. Rebellionem molitur. 1477, 53. Pax inter ipsum & R. Franciar. 629, 19. 630, 24. Cruce signatur. 636, 47. 1101, 26. Pensione m. M. marcarum ex Anglia accipit. 1102, 33. Auxilium & consilium ab Henrico II petit. 1118, 22. Ejus oratio ad Ricardum Comitem Pictavensem. 1500, 11. Moritur. 1191, 53. 2200, 33.

Philippus, Episc. Dunelmensis. 697, 3. 1590, 13. Ad Scotum accensendum mittitur. 1183, 1. 2414, 34.

Philippus, Henrici VI, Imperatoris, frater, a quibusdam Imp. electus, occiditur. 2413, 8.

Philippus I, R. Franciar, pecunia a Willielmo Rufo accepta, partes Normanni deserit. 216, 2. 992, 20. Normanno sublidium contra Rufum fert. 220, 14. A Roberto Rufone superatur. 485, 60. Excommunicatur. 492, 16. Moritur. 1003, 37.

Philippus, Ludovici Crassi F. R. Franciar, equo decidens, fractis cervicibus expul. 505, 5. 1017, 50. 2343, 51.

Philippus, Ludovici VII F. R. Franciar, vivente patre, coronatur. V. Ludovicum VII. Tyrannice se gerit. 1141, 11. Judæos Regno exigit. 516, 51. Uxorem humili familia ortam ducit. 610, 29. 1141, 41. 2457, 31. Discordiam inter ipsum & matrem ortam Rex Anglorum sedat. 610, 55. 1142, 1. Fœdus inter ipsum & Henricum II R. Angliæ. 610, 64. 1242, 27. Quosdam Ecclesiam persequentes domat. 611, 23. Discordia inter ipsum & Flandrensem. V. Philippus, C. Flandiæ. Causæ inimicitiarum inter ipsum & Anglum. 1480, 33 &c. Inducit inter ipsos. 635, 34. F. Ludovicus ei nascitur. 635, 42. Crucis signum suscipit. 636, 45. 1520, 38. V. Henricum II, R. Angliæ. Ejus literæ ad Ricardum I, R. Angliæ, de proficiscendo Hierosolymam. 649, 20. 1166, 47. Ante professionem sædus ineunt. 650, 30. 1170, 30. Ejus uxor moritur. 652, 31. 1564, 51. Ad Messaniam appellit. 656, 33. 1179, 43. Aconem venit. 660, 50. 1197, 8. Quæ illic ab eo gesta. 1201—1209. V. Ricardus I, R. Angliæ. Ejus ignavia & invidia. 1209, 40. 2405, 56. Ab Acra discedit. 1211, 3. Ejus iter a terra S. in Franciam. V. Iter. P. R. ipsum & suos a voto peregrinationis absolvit. 1221, 15. palmasque & cruces eis dat. 1221, 24. Ricardo apud Papam obest. 1221, 32. Parisios redit. 667, 24. 1580, 53. 2405, 56. Ricardo Normanniam auferre machinatur. 1236, 40. 1582, 10. Sed id negotium plerique ex militibus ejus tanquam perjurii plenum, abominantur. 1237, 18. 2406, 1. Flandriam adipiscitur. 1202, 33. 1580, 55. Sororem Daci in conjugem petit. 1244, 21. & pro dote sibi tradi cupit Dacorum jus ad Regnum Angliæ. 1244, 23. 2406, 13. Eam ducit: 671, 25. Quæ mox repudiata, 2406, 21. monasterium ingreditur. 671, 26. 1244, 51. 1589, 34. Divortium istud lodes Romana confirmat: 2444, 56. Post. R. istud irritum facit. 683, 52. & monet Philippum uxorem recipiat. 683, 19. & interdicit ei novas nuptias, ea vivente. 683, 57. In hunc finem Concilium cogitur. 706, 35. Ejus terra sub interdicto ponitur. 706, 67. Imperatoris consobrina aliarque nobiles puellæ ejus conjugium spernunt. 1251, 26. Bellum Anglo ad huc captivo indit. 1254, 5. 1407, 60. Johannem fratrem contra ipsum instigat. 2407, 8 & 63. Urbes & castra in Normannia capit. 1254, 19. A Rothomagenfibus repellitur. 1582, 13. Fugatur a Vernolio. 673, 9. 1260, 4. Domos religiosorum exactionibus exhaustis. 1260, 62. Fontes, oppidulum, capit & diripit. 673, 62. Nuntios mittit ad Ricardum de certamine inter quinque Francos & eundem Anglos incundo. 676, 33. 1268, 17. Ricardus ipsum ad singulare certamen provocat. 676, 48. 1268, 22. Sæpe a Ricardo vincitur. V. Ricardus I, R. Angliæ. Normanniæ clericis redditus restituit. 677, 16 & 27. Ludovicus F. neptem Regis Angliæ ducit. 706, 59. A Comite Flandrensi capitur. 1597, 34. Ricardo mortuo, Normanniam invadit. 1282, 56. Eam, aliasque terras Regis Angliæ, ob necem Arthuri occupat. 2417, 29. 1420, 28.

Philippus Pulcher, R. Franciar. Literæ ejus ad Scotum de fœdere contra Anglum incundo. 1473, &c. Vasconiam per dolum occupat. V. Edwardus I. Angliam invadere conatur. 2503, 15. Milites ejus Doveram incendunt: 2503, 41. Sed mox, multis cæsis, reliqui fugantur. 2503, 49. Excommunicatur. 2528, 52. Prohibet ne quis pecuniam vel merces exportet. 2528, 60.

Philippus Valesius, R. Franciar, homagium ab Anglo accipit. 2555, 6. Anglum capere conatur. 2555, 9. Eum a bello Scotico divertere tenet, sed frustra. 2565, 54. 2567, 48. Papæ spem fallit. 2567, 56. Angliam invadere cogitans, ab Anglo anteveritur. 2586, 50. V. Edwardus III.

Philo Judæus. 431, 12.

Philosophiar studia. V. Studia.

Phocas, Imp. 434, 36.

Pirætes, immanis pericula. 564, 24.

Picti quando & a quibus converti. 786, 21. 1635, 49. Teorum Episcopus: Tirmathius.

Pilius, monachorum Cantuariensium contra Archiepiscopum advocatus. 1497, 65. Ejus disputatio cum Petro Blesensi in foro Romano. 1498, 1499.

Pipinus, Caroli Martelli F. 443, 26. Fit Rex Francorum. 444, 10. Erat Caroli M. pater. 770, 39. Moritur. 106, 58.

Pipinus, Caroli M. F. V. Carolus M.

Pipinus, R. Italiæ, Mediolani obit. 448, 17.

Piræz nonnulla loca devastant. 161, 15 &c. Piræz qui Christianos spoliant, excommunicant. 1453, 20.

Piscanti artem a quo didicerint. Australes Saxones. 798, 44. Piscator D. Parum trans Tamefin vehit. 385, 37. V. D. Pelm.

Piscus, *crassus* vocatus. 676, 52.
 Plagii pena. 823, 21.
 Planities duo ita conjuncti ut una esse stella viderentur. 1412, 63.
 de Plegio, & Plegiario. 872, 18. 928, 61.
 Plegmundus, vel
 Plegmundus, Eremita Cestrensis, fit Archiep. Cantuariensis. 131, 5. 150, 57. 451, 13. 1643, 66. 2242. Una die septem Episcopos consecrat. 823, 55. 1644, 6. Ejus primatus confirmatur. 453, 20. 1752, 16. Quae Ecclesiae Christi donavit. 2218, 40.
 Pluma. Hujus vocabuli ambiguitate demon Stephanum quendam decipit. 1254, 50. 2409, 16.
 Plumitied. 1779, 34. 1788, 6. 1789, 12. 1863, 3. 1921, 22. 1942, 56. 2017, 21. 2051, &c. 2129, 48. Charta de mercatu & nundinis ibi habendis. 2134, 1. Appropriatio Ecclesiae. 2051, 33. 2100, 35. Portio Vicarii. 2101.
 Plures honores Ecclesiastici uni personae non tribuendi. 254, 10. 1446, 64. 2438, 63. Quod pluribus viis, ab omnibus observandum. 1448, 50.
 Pluvia tridua. 697, 1. Pluit sanguine. 703, 47. V. *Stigmata*.
 Polochinus, Abbas Glastonienfis. 248, 15.
 Pompeius M. Hierosolymam capit. 651, 17.
 Pondera & mensuras olim regulabant Episcopi. 845, 15 & 46.
 Pondus lane. 872, 41.
 Pons Moguntinus, decem annorum opus, tribus horis igne absumitur. 448, 52.
 Pontifices Rom. V. *Papa*.
 Pontificibus idolorum olim non licuit equum conscendere, nec lanceam gladiumve corripere. 782, 27.
 Pontis fracti honor. 162, 32. 309, 26.
 Pontis-Roberti Abbatia quantum valeat. 2167, 42.
 Pontius, Abbas Cluniacensis, injuste deponitur. 245, 39.
 Popo, clericus, miraculo edito, Dacos ad fidem convertit. 458, 5.
 Porcus hominis faciem habens. 1004, 1. Porci miri in Hi-berniam. 1076, 17. Porci prodigiosi. 2397, 37.
 Portinucha a Normannis incenditur. 1570, 58.
 de Possessionibus judicare, ad Regem, non ad Ecclesiam, pertinere. 602, 17.
 Postillam auctor. 448, 5.
 Potandi mensuram statuit R. Edgarus; 869, 51, & Dunstanus Archiep. 1647, 35.
 Praecepta & prohibitiones minus movent quam exempla. 1335, 53. Praeceptorum summa, F A C B O N U M. 1335, 56.
 Praedicatorum fratrum, seu Dominicanorum, ordo incipit. 1725, 32. 2259, 247, 38. 2421, 5. Quomodo Innocentius III ad cum commendandum tunc adductus. 2421, 11. Ab Honorio III confirmatur. 2421, 31. Dominicus moriens tria illis commendat. 2421, 34. Quando primum in Angliam venerint. 2421, 15. Totius fraternitatis iustitia, preces, &c. Augustinensibus communicant. 2008, 13. Capitulum provinciale Cantuariensis solenniter celebrant. 2197, 24. Pro honore a conventu S. Trinitatis & S. Augustini ipsis exhibitio quam gratiam retulerint. 2197, 48. Quid ac de illis tenentur Wicarij. 2658.
 Praefationes decem. 1431, 34. Nulla insuper adicienda. 1431, 47.
 Praelium apud Abingdoniam; 810, 12. Agincourt; 2297.
 Alverton, seu bellum Standardi; V. *Standardis bellum*. Al-fchedon, ubi Angli precibus magis quam armis triumpharunt; 808, 51. Boothull; 2559, 22. Brechnoc; 987, 34. 2365, 17. Bendesford; 904, 39. Brunnebury, ubi quinque Reges & septem Duces occisi; 839, 3. Caricolum; 1928, 67. Chelstefeld; 2437, 51. 2454, 18. Chipenhan; 8. 9. 53. Clidethou; 261, 10. 342, 34. Cresciacum seu Cressly; 2284. 2587, 48. 2630, 17. Dunbarie; 2480, 31. Dunelmum; 2597, 8. Eboracum; 958, 64. Elleferoth, ubi Elia R. Northumbria cecidit; 803, 62. Ellendun; 904, 67. Evesham; 2437, 39. 2453. Fowchyrche; 2527, 56. Gillingham, ubi Canutus victus; 904, 16. Gledesmore; 2559, 8. Hadfelde, ubi Edwinus occubuit. 784, 19. Hummel-don lani; 228, 8. Karadigan, ubi magna hominum strages. 1340, 65. Lewes; 2437, 26. 2449, 2450. Lincolniam; 2351, &c. 2427, 39. 2429, 26 & 60. Maxiefelde, ubi Oswaldus occisus; 787, 10. Merion; 809, 17. Orford; 904, 55. Poyteris; 2284. V. *Edmundus, & Edwardus III F. Radegum*; 8. 9. 15. Ripendons; 810, 47. Salopiam; 2288. Selus, seu Cluam; 2282. Scotlan, ubi viduo inter Edmundum Iron-side & Canutum pugnavit; 904, 20. Stanford-bridge; 959, 1, 2319, 17. Strivelyn; 2533, 22 & 44. Thetfordiam; 805,

37. Torenhal; 833, 7. Walton; 809, 34. Wilmesford; 833, 14. Zoltton; 1728, 59. inter Henricum R. Franciae & proceres Normannorum. 475, 16. V. *Pugna*.
 Pzomontrentium ordo quando incepit. 1014, 29. 1043, 39. 2381, 17. Eorum privilegia. 1925.
 Pzopositi negligentes vel corrupti quomodo puniendi. 836, 64. 844, 50. 849, 57. 850, 34. 855, 38. 894, 60.
 Pzrogativa Regia & Pzarchiaemaria. 2673, 2694. V. *Parhamon-tum, & Reges*.
 Pzragia de nuptiarum successu. V. *Nuptia*.
 Pzscriptio XL vel XXX annorum, valida. 1326, 26. 1741, 9. 1748, 8.
 Preces. V. *Oratio*.
 Presbyter Johannes, R. Indorum. V. *Alexander III*.
 Presbyterium. 1716, 21.
 Presbyteros Thaynis aequales astringunt leges Angliae. 846, 28. 919, 53. Si inordinare vivant, quomodo puniendi. 830, 4 &c. 919, 32. Sine pretio baptizare, ungere, sepelire, desponsare, &c. tenentur. 241, 4. 253, 29. 327, 18. 1347, 28. 2430, 40. 2449, 43. Sed si quid sponte detur, id iis licet accipere. 1717, 30. Uxores eis interdicit Albericus Legatus; 327, 64. 1347, 63. Anselmus; 2377, 6. Hildebrandus, 973, 43. qui & conjugationi Missam audire verat. 209, 15. V. *Hildebrandus*. Concubinas ipsis interdictas, aegre ferunt. 228, 19. Presbytero Missam celebranti, postquam cum uxore noctu concubuerat, quid accidit. 312, 2. A presbyteris uxoras pecuniam extorquet Willielmus II. 2369, 43. & Henricus I. 1018, 2. 2382, 59. Quarum mulierum colubilitatio presbyteris permittitur. 248, 64. 254, 12. 973, 44. 1001, 6. Presbyterorum sui nec ab ordinibus sacris nec a dignitatibus ecclesiasticis arcendi. 132, 51. V. *Clerici*.
 Preston. 1863, 35. 1884, 38. 1891, 1892. 1895, 39. Ibi inter-catus & nundinae instituerunt. 2183, 6. Appropriatio Ecclesiae. 2094, 41. Portio & onus Vicarii. 2109, 2.
 Pretium ovium cum agno suo. 766, 36. Pretium pene omnium quae sunt ad convivium necessaria. 2010, 40. Stragularum & vestimentorum. 2011, 38. Quam villi omnia astringuntur tempore pestis. 2599, 41. 2600, 34. V. *Annua*.
 Primatus vocabulum a Metropolitanis Angliae vanissime usur-patur. 1263, 65. Thomas Eboracensis Anselmum consecrare renuit in Primatem Britanniae. 1707, 26.
 Principes qui Ecclesiasticos oneribus gravant, Pharaone peso-res. 1451, 10.
 Priores olim *Decani* dicti. 1643, 3. 1650, 63. Benedictus Prae-positus *monasterii* vocabatur. 54, 60. Cum Archidiacono con-tendunt de praesentatione Episcopi. 582, 53. Quibus de causis amovendi. 1450, 60.
 Procuraciones ita mitigent Episcopi, ut clericis graves non sint. 1455, 59.
 Prodigia. 112, 8. 225, 30 &c. 232, 42. 263, 11 &c. 478, 1. 508, 13. 703, 47. 749, 49. 995, 18. 1423, 36. 1443, 62. 1445, 2. & 23 & 56. 1534, 67. 1538, 65. 1589, 50. 2379, 15. 2397, 34. 2416, 45. 2430, 32. 2608, 57. Frequentiora in mundi exuementibus quam in medio. 1076, 23.
 Proditionis & perditionis ultio. 176, 3. 177, 4. 365, 61. 395, 46. 467, 7. 907, 16. 908, 15. 2010, 7. 2154, 60. 2365, 23. Proditor penam pro mercede a Canuto accipit. 365, 46. Quomodo proditorem sibi conciliavit Malcolmus R. Scotiae. 367, 17.
 Prohibitionum summa, DECLINA A MALO. 1335, 21. V. *Praecepta*.
 Prophetiae. 527, 64. 534, 34. 577, 42. 774, 16. 877, 59. 878, 40. 987, 48. 1002, 57. 1046, 2 & 14 & 23. 1052, 11. 2368, 17 &c. 2393, 32 & 45 & 53. 2395, 30. 2426, 45. Prophetiae tres a capite caeco prolatae. 2706, 1. Pro-phetiae Dunstani. V. *Dunstani*. Eslegi; 839, 1. Merlini; 645, 19. 646, 64. 1083, 64. 1339, 13. 2463, 7. Petri de Pontefracto, de Rege Johanne. 2424, 49. Thomae Cantuariensis; 1545, 17. Willielmi Eboracensis. 1722, 11. De Angliae destructione versus prophetiae. 2417, 56. Prophetia de Anglia a Francis superandis; 884, 3. 909, 19. de misero Anglia statim post Confessorem. V. *Ed-mundus confessor*, de duratione Normannicae dynastiae in Anglia; 960, 64. de Scotorum in Anglos dominio; 909, 36. 2476, 45. de adventu Antichristi, & fine mundi; 2643, 3. de civitate Afcalone; 667, 65. de Christo; 2435, 39. de Latinis Constantinopolin possidentibus; 642, 27. de Edwardo Confessore; 909, 20. 915, 46. de Lewino, Wal-lia Regulo; 2465, 1. de terra S. recuperatione; 642, 59. de Turcis. 642, 40.

Prophetissa mira de Gasconia Romam venit. 1458, 3.
 Prosper. 431, 65.
 Prospera adversus miscet Deus. 2150, 37.
 Proxosibastus perimitur. 614, 9.
 Psalmus, *Domine, qui multiplicasti sancti*, quoties & quomodo cantandus. 902, 29. Quinquaginta Psalmi singulis diebus Veneris pro Rege & grege cantandi: 850, 53. & pro anima conglodonis, totidem. 854, 47.
 Psalterium in sinu semper gestabat Alfredus. 352, 42.
 Puerperium mirabile. 419, 52. Puerperii dolores. V. *El-feda*.
 Pugnae descriptio. 1353, 31 & 52, 2386, 54. Milibus pugnantibus tria consideranda. 1030, 61. 1352, 40. 2386, 37. Pugnare sine vita quando liceat. 826, 48. Pugnae in domo Regis, Ecclesia, campo, &c. quomodo puniendi: 762, 9. 822, 63. 825, 57. 826, 1. 928, 66. quomodo, qui coram Archiepiscopo vel Episcopo pugnant. 823, 51. V. *Pratium*.
 Pollus gallinae quadrupes. 1004, 2.
 Punctus, quinta pars horae. 1012, 32.
 Pupillorum tutela, Anglice *wardes*; Regi committitur. 2430, 44.
 Purgantes se de crimine, an puri ab infamia. 580, 26.
 Purgatorium Patricii. V. *Patricium*.
 Putra, Episc. Rossensis. 790, 29. 1638, 6. Fugit. 792, 60. 1638, 41.

Q.

Quadsfordensis Ecclesie a quibus & quare fundata. 988, 51. Ejus privilegia. 989, 21.
 Quadagesimale jejunium quando primum in Anglia observatum. 85, 20. 740, 63. 1769, 23. Peccatum in Quadagesima commissum duplicatur. 822, 55. 826, 25. 927, 66.
 Quendreda, impiissima fraticida. 776, 64. 777, 36. Oculi e capite ei evolvant. 778, 23. Ejus sepultura. 778, 27.
 Quichelmus. V. *Chichelinus*.
 Quindena Henrico III concessa. 2429, 55. 2430, 47. 2431, 15.
 Quinque portus privilegia, cum Johannes R. concesserit. 2424, 30.
 Quincallus. 2229, 40.

R.

Raculfensis Abbas terram donat R. Lotharius. 2207, 46. Donatio Edberti R. 2212, 21. Ealmundi R. 2211, 24. Eardulfi R. 2220, 62. ¶ Abbates: *Brithwaldus*; *Deinbertus*; *Witredus*; *Edbertus*. Monasterium & villa de Raculf donantur Ecclesie Christi, Cantuariæ. 2220, 53.
 S. Radegundis Abbatia quantum valeat. 2165, 57. ¶ Abbas: *Hugo*.
 Radings Henricus I fundat monasterium; 310, 3. 505, 39. 2252. atque ibi sepelitur. 1024, 7. ¶ Abbas: *Henricus*.
 Radulfus, Abbas Parchensis. 331, 1.
 Radulfus, Abbas Salopshensis. 1433, 32.
 Radulfus, Archidiaconus Colcestrensis. 656, 29.
 Radulfus de Arundel, Prior Hurlensis, fit Abbas Westmonasteriensis. 708, 58.
 Radulfus de Baldok, Episc. Londinensis. 1730, 10.
 Radulfus de Borne eligitur Abbas S. Augustini. 2009, 58. Avenione benedicatur ab Episcopo Ostiensi. 2010, 21. 2278. Quam laetum fuerit convivium cum installaretur. 2010, 32. Mors ejus & sepultura. 2266, 66. Constitutiones quorundam quas martyrologio inseruerat, post ejus mortem igni traduntur. 2054, 52.
 Radulfus, Cancellarius Henrici I, inique vixit, infelicitate obiit. 1014, 43.
 Radulfus, Comes Orient. Anglorum, conspirat in Willielmum I. 2: 829. 486, 42. 974, 27. Fugit ex Anglia. 208, 60. 486, 61. 974, 35. 975, 49. 2312, 6.
 Radulfus, Comes Westmorlandie. 2743, 22.
 Radulfus de Diceto, Decanus Londinensis, ad quorum annum Imagines historiarum perduxit. 432, 64. De quibus rebus potissimum scripserit. 433, 6. Literas ab Archiepiscopo accipit, 643, 55. & ab Henrico II, 644, 4.

& a Waltero Rothomagensi, 671, 64. 686, 19. 689, 18 & 50. 692, 46. 694, 54. 697, 49. 700, 1. & a Willielmo Eliensi. 680, 38. Episcopi vice fungitur in coronatione Ricardi I. 671, 64. Ejus literæ ad Rothomagensem. 687, 51.
 Radulfus de Doloribus. Ejus castellum, 1499, 31. ad cuius duionem pertineat. 599, 52. 1134, 37. Henrico II redditur. 1136, 6. Gallus illud capit. 1149, 35. 1535, 20.
 Radulfus, Episcopus Cicestrensis. 228, 3. 1707, 20. Ab adulatione & avaritia quam fuerit alienus. 2369, 30.
 Radulfus, Episcopus Cicestrensis, & Regis Cancellarius. 2133, 63.
 Radulfus, Episc. Sarisburiensis, ad Bathoniam transfertur. 2729, 11.
 Radulfus Gubium, Abbas S. Albani. 509, 53. 526, 59.
 Radulfus de Moutermer, ducta Edwardi I filius, vidua Gilberti Glocestrensis, 1507, 26. fit Comes Glocestrie. 2507, 30.
 Radulfus Novellus, Episc. Ocadum. 162, 9. 273, 35. 328, 43. 345, 16. 1713, 34. Ejus oratio ad Anglos cum Scotis congressuros apud Alvertonam. 1026, 16.
 Radulfus de Stafford, Comes Staffordie. 2581, 59. 2602, 35. 2621, 40. Agullonam strenue defendit. 2589, 3.
 Radulfus de Turbinc, Abbas Sagientis, fit Episc. Rossensis; 229, 11. 501, 25. Archiep. Cantuariensis. 522, 21. 1004, 20. 1660, 50. 2251. 2379, 35. Missam Romæ celebrat. 1328, 12. 1661, 23. Cur Calixtum Papam non viderit. 1328, 25. Cogit Sarisburiensem officium Regem disponendi Wintoniensi tradere. 1013, 38. 2380, 4. Regi tractatur quod coronam ipso inconsulto induisset. 1013, 46. 1661, 60. 2380, 9. Joci adeo deditus erat ut *Negax* diceretur. 1013, 55. 2380, 18. De Papa temere & audacter loquitur. 1714, 40. Literæ ejus ad Calixtum de injuriis Cantuariensis Ecclesie ab Archiepiscopo Eboracensi illatis. 1735, &c. Obiit. 1014, 38. 1661, 26.
 Radulfus de Vallibus interficitur. 664, 38.
 Rasmundus, Comes Tripolitanus, cum Saladino fœdus percipit. 1501, 46. 2400, 46. Mox ab eo ad Christianos dedit. 1501, 59.
 Rasmundus, Princeps Antiochie, auxilios a RR. Angliæ & Franciæ accipit. 1299, 14.
 Rainaldus. V. *Reginaldus*.
 Raino fit Dux Apulie. 1019, 35.
 Ramensie monasterium. 359, 58. 475, 59. 870, 32. Consecratur. 162, 24. Palus ubi tunc est describitur. 868, 46. In castrum convertitur. 1033, 6. 1360, 17. ¶ Abbates: *Alwinus*; *Alus*; *Willielmus* *Herbertus* *Lotharius*; *Aldwinus*; *Reginaldus*; *Willielmus*.
 Ranulfus a Conqueritore missus ut Dunelmensis sub tributo rediret, furiosus fit. 42, 52.
 Ranulfus, clericus, Normannis omnibus necem machinatur. 508, 6.
 Ranulfus de Gernons, Comes Cestrie. 1013, 23. 1382, 16. Dicitur veneno perisse. 1174, 45.
 Ranulfus de Glanvilla, Justiciarius & Præfatus Angliæ. 644, 7. 1091, 48. 1191, 30. 2459, 45. 1460, 2. 1540, 38. Literæ ejus ad Abbatem de Bello; 1503, 36. ad Conventum Ecclesie Christi, Cantuariæ. 1503, 50. Ejus cum Priore Cantuariensi colloquium. 1544, 14. Huberti Cantuariensis consilio maxime utebatur. 1697, 19.
 Ranulfus II, dictus *de Meschens*, Comes Cestrie. 1142, 62. 2383, 15. Lincolniam occupat. 260, 28. 2030, 11. Oratione ejus ad milites. 1030, 29. 1351, 21. 2386, 11. Homagium facit Regi Scotiæ. 277, 55. Ejus character. 1031, 3. 1352, 65. 2386, 46. Custodire traditur. 278, 43. 508, 43. 1034, 10. 1362, 14. 2387, 53. Solutus, Henricum Ducem Normanniæ in Angliam invitat. 278, 59. Ejus filia Davidi Comiti de Dundee nubit. 967, 15. Moritur. 282, 47. 1043, 14. 2389, 59.
 Ranulfus III, Comes Cestrie. 2398, 9. Ejus sororem ducit David Regis Scotiæ fratrem. 1190, 29. Cum Constantia uxore Comitarum Britannicæ & Richemundie accipit. 1149, 13. 2399, 36. Uxor repudiata, aliam ducit. 2416, 9. Lincolniam capit. 2419, 67. Erat Comes Lincolnie & Huntingdonie. 2431, 23. Proficiscitur Hierosolymam. 2430, 9. Redit. 2430, 15. Sine liberis moritur. 2416, 14. 2431, 24. Ejus sorores quibus nupierint. 2431, 28.
 Ranulfus, primo Mauriti Londinensis capellanus, 59, 12. postea Willielmi Conqueritoris, 59, 10. 2372, 13. (Hic enim pro *Waltero* legendum *Ranulfo*) fit totius Regni procurator vel executor. 59, 20. 224, 42. 2369, 18. In-

fidus

- fidias Geraldii aliotomque aggre erudit. 59 & 60. Mille libras Regi dat. 2369, 25. 2372, 21. Fit Episcopus Dunelmensis. 60, 51. 501, 26. 502, 48. 995, 44. Subjectio- nem Eboracensi profertur. 1709, 30. Iniquissime se gerit. 225, 43. 237, 20. In custodiam conjicitur. 226, 8. 297, 2. 297, 60. 237, 2. Inde elapsus, Normanniam adit. 61, 4. 216, 30. 997, 6. 237, 31. Restituitur 61, 13. Monachos ad luxum provocat. 2372, 32. Cu hberti corpus recentibus vestibus induit. 2372, 39. Ejus mores; 61, 27. resagellat; 61, 39. poenitentia, & mors. 62, 13.
- Raptores seminarum villanarum qua poena coercendi. 824, 42. De rapto virginis immaturæ. 824, 66. Raptores, membris genitalibus orbati. 98, 13. 2354, 16.
- Radura dolori capitis medetur. 243, 61. Aliter Normanni, ali- ter Angli faciem radebant. 2341, 53. Quando fratres a secu- laribus radi inceperunt. 1925, 22.
- Ratio omnia moderatur. 237, 19.
- Ravenshoe, corvus terroris terrent. 945, 65.
- Rebellio. V. *Johannes Straw, & Sedicio.*
- Recti postulatio. 762, 28. 826, 29. 828, 28. De rectum diffor- ciantes lex. 836, 14 & 60. De priapoliis rectum facere no- lentibus. 836, 65. V. *Priapoliis.*
- Redford, vadum mundinis. 799, 16.
- Reding. V. *Rading.*
- Redwaldus, R. Orientalium Anglorum. 749, 35. 782, 35.
- Altare Christi & demonis in eodem fano collocat. 749, 40.
- Rees, R. Wallanorum ultimus, occiditur. 989, 34. 2365, 27.
- Reformatio debet per gradus procedere. 73, 147.
- Regalis vallis monasterium (ad m. fortasse cum Rievallens) fundatur. 1028, 47.
- Reges gentium & Imperatores Reip. quomodo differant. 435, 6. Eorum officium. 360, 23. 434, 55. 435, 20. 732, 44. Eorum dignitas, sacerdotes revereri. 352, 58. V. *Principes.* 1. Regis dignitas & Ecclesiastica se mutuo confer- vant. 551, 1. Ad eos non spectat, Episcopos, Abba- tes, &c. statueri. 2208, 54. Theauri a quocunque ad mortem repositi ad Regem pertinent. 1142, 55. Alii theauri ad hunc pertinentes. 2254, 10. Regi legitimo prajudicium non faciunt chartæ invaloris. 1046, 43. De Regibus scribere, periculosum. 1044, 11. 2391, 45. Regi mortem machinantes, quomodo puniendi. 822, 27. 928, 57. Vel nomen Regis quam olim venerandum. 2359, 64. V. *Parliamentum.* De Regum sanctitate Angliæ pax ce- teris nationibus gloriatur. 369, 50. Regum Angliæ genea- logia. 350, 22. V. *Genealogia, & Angliæ.* Reges Angliæ coronare ad quem pertinet. 1338, 37. 1412, 23. 1421, 47. 1463, 54. 1661, 67. Eboracensi Henricum juniorem coronat. 1412, 13. Eundem postea cum Regina Rotho- magensis in Angliâ coronat. 1421, 45. Forma juramenti a Regibus Angliæ, cum coronantur, prestandi. 276, 42. Coronationis ceremoniæ. 1158, 1159. 1587, 1588. 1461, 20. Reges cum tribus locis uniti. 541, 28. 1159, 8. Triâ promittunt, cum consecrantur. 628, 23. 647, 48. 1158, 58. Alteduse Regibus Angliæ primus unctionem obti- nuit. 1777, 58. Regem facere, quem esse, gloriosum, di- ctum Adelstani. 838, 29. Puerum pro Rege habere, quan- tum malum. 2758, 35. Reges ad viâ promittentes quam privari. 348, 13. Rex illicitus, alius coronatus. 455, 58. Reges quatuor simul pacifice colloquuntur. 61, 54. 2627, 23. 4 Reges & viri nobiles seculum relinquunt: A. delredus; 773, 26. 795, 31. Carlomanus; 443, 36. Cedwalla; 757, 32. 795, 32. Choered; 442, 21. Con- stantinus; 415, 10. Edwoldus; 807, 25. Egbertus; 796, 20. Hildeneus, R. Franciæ; 444, 8. Ina; 119, 38. 758, 66. 795, 32. Kenredus; 773, 32. 795, 32. Offa; 442, 21. 773, 33. Philippus; 1017, 36. Pipinus; 445, 61. Ro- bertus Boslu; 2346, 15. Sebby; 745, 28. 795, 35. Sigber- tus; 795, 33. Stephanus. 455, 20.
- Reginæ, & semine illustres, monasteria ingressæ: Ami- cia; 2346, 23. Christiana, vel Christina; 213, 37. 267, 23. 979, 52. 2353, 26. Edburga; 218, 45. 832, 6. Edi- tha; 457, 24. Entleda; 772, 11. Brengoca; 740, 55. Ermenilda; 773, 8. Etheldreda; 294, 30. 440, 8. 741, 1. 773, 20. Gunnilda; 933, 26. Philippa, Regis Franciæ, uxor; 871, 30. Richryth; 150, 35. Sexburga; 773, 20. Weibur- ga. 110, 18. 773, 15.
- Reginaldus, Abbas P. scorensis. 553, 32.
- Reginaldus, abbas Ramensis. 1010, 57.
- Reginaldus, Archiepiscopus Coloniensis, Imperatori suadet ut Alexandrum P. R. abjiceret. 1403, 54. Ipse primus, cum ab- jurat. 548, 3. 1404, 19. In Angliam venit. 539, 37. Comes
- Leicestrensis cum non salutar. 539, 43. Altaria ubi celebra- verat, eveniuntur. 739, 45.
- Reginaldus, Episc. Bathoniensis. 568, 31. 1090, 21. Con- secratur. 581, 10. 1096, 37. Solenniter Inthronizatur. 585, 14. Monachos Cantuarienses contra Archiepiscopi querelas defendit. 1523, 7 & 37. Romam profectus. 574, 30. Ejus litteræ ad Henricum II. 10, 3, 67. De ejus electione ad Cantuariensem cathedram. 1579, 50. Ro- thomagensi interroganti in electioni consensu quid re- sponderit. 1580, 6. Fit Archiepiscopus. 6, 7, 10. 1189, 5. 24, 420. Moritur. 667, 19. 1189, 20. 1580, 40. Erat Epi- scopi filius. 1090, 21.
- Reginaldus, Princeps Castiliæ, Saladini manu occiditur. 1502, 28.
- Reginaldus, Prior Salopix. 988, 48.
- Reginaldus, vel Ruinildus, Henrici I. Comes Cornu- biæ. 1039, 60. 1386, 15. Moritur. 586, 60. 1088, 42. 1434, 15.
- Reginaldus, vel Reingnoldus, R. Northumbriæ. 155, 59. 835, 30. Baptizatur. 857, 45. B. regno pellitur. 857, 33.
- Regino, Chronographus. 432, 41. 453, 23.
- Regnorum transitio. 434, 39.
- Reimundus, Comes S. Agidii, homagium Henrico II. facit. 561, 22.
- Reimundus. V. *Raimundus.*
- Remesidus. 973, 19.
- Ramelmus, electus Episc. Herefordensis, Episcopatum Regi reddit. 118, 40. 499, 27. Consecratur. 235, 50. 500, 47. 1660, 16. Vocatur Ramelinus. 171, 15.
- Reinertus, Episcopus Sancti-asiphenis. 1678, 50.
- Reinertus, sacrilegus, mirando & trilli facio perit. 1033, 26. 1360, 56.
- Reingnoldus. V. *Reginaldus.*
- Relevationes Comitum & Thaynorum. 930, 10.
- Rimenſe monasterium dedicatur. 184, 8. Remensis Archie- piscopi officium est, Reges Franciæ coronare. 1140, 63. 1141, 61.
- Remigius, Episc. Lincolnensis. 217, 43. 483, 53. Ejus sta- tua & mors. 983, 60. 988, 13. 2364, 48. Papa cum E- piscopatu privatur. 484, 2. Precibus Lantrinci restituitur. 484, 27. 970, 33. 2348, 24. Ecclesiam cathedralem Lin- colniæ construit. 217, 46. 983, 46. Biduo ante dictam dedicati- onem ejus statum moritur. 217, 53. 1708, 20. 2364, 44. Ejus mortem Robertus Herefordensis prestaguit. 988, 7. 2364, 45.
- Remington, villa, unde dicitur. 27, 59.
- Refus, vel Ris, F. Griffini, R. Britonum, Strutcheriam obli- det. 577, 61. Ad Concilium Glocestrense venit. 1102, 55. Henrico II. fidelitatem jurat, & terras ab eo accipit. 1127, 46. Oxoniæ venit, sed Anglus non vult eum allo- qui. 1166, 40. Ejus mors. 1267, 29. 1597, 23. Anconium. 1267, 30. 2412, 23.
- Rhæm, unde dicitur. 1020, 42.
- Rhodus, civitas, a quo condita. 1217, 48.
- Ricardus, Abbas C. stensis. 2365, 66.
- Ricardus, Abbas Eliensis. 228, 14 & 50. 230, 63. Henrici I. partes contra Anselmum tenet. 499, 37. Depositor. 1660, 8.
- Ricardus, Abbas Lindunensis. 1681, 42.
- Ricardus, Abbas S. Mariz, Eboraci. 206, 35.
- Ricardus, Abbas Wintonensis. 206, 30.
- Ricardus, de Albepeio, Abbas S. Albani. 493, 6. 502, 51. 503, 26.
- Richardus, Archidiaconus P. stensis, ab Archiepiscopo Cantuariensi excommunicatur. 539, 62. Amicus quidam (scilicet Radulfus de Diceto) ei consilium ut sententia se submitat. 540, 8. 715, 1. Fit Episc. Wintonensis. 568, 28. In Normanniam mittitur, ut Henricum II. revo- cet ad motus Angliæ sedandos. 576, 13. Johannæ, Hen- ricus II. filia, in Siciliam transferantur sumus & mandatos suppeditat. 594, 33. Cura totius Normanniæ ei com- mittitur. 594, 61. 1116, 30. Redi. 599, 44. Lega- tus ad Gallum mittitur. 609, 63. Moritur. 641, 42. 1538, 66.
- Ricardus Barre ab Henrico II. ad utrumque Imperatorem & Re- gem Hungariæ mittitur. 636, 53.
- Ricardus de Belmeis, Episc. Londinensis. 231, 20. 500, 52. 501, 24. 502, 46.
- Ricardus de Belmeis, nepos prioris, adhuc impubes fit Archidia- conus Londinensis. 107, 13. Hugo, cujus fidei commissus fuerat donec ad maturitatem perveniret, fidem datam violat. 507, 26. Ricardus tandem in integrum restituitur. 507, 48. Fit Episc.

Episc. Lincniensis. 278, 42. 527, 28. 533, 7. a Wintonensi laudatur. 527, 37.
Ricardus de Bury, Episc. Dunelmensis, ad Gallum mittitur. 1571, 9. 1572, 58.
Ricardus de Clare, Comes Gloverniæ. 2436, 55. 2437, 7 & 40.
Ricardus, Comes Arundelæ. 1119, 24. 1132, 43. Hic (ni fallor) erat unus e XIV Regni Præfatis, 1685, 62. 2687, 37. Maria Præfatus factus, fortior & feliciter se gerit. 1693, 43. Armatus Londinum accedit, ut seductores a Regis libertate amoveat. 1696, &c. Ducem Hiberniæ illiusq. socios proditoris accusat. 2713, 50. Erat Comes Surræ. 2714, 4. Præfatus maris privatus. 2735, 35. Capite plectitur. 2747, 63.
Ricardus, Comes Cestriæ. 2376, 66. Naufragio perit. 142, 52. 1012, 46. 1381, 50. Quæ monachis minatus fuerat. 1013, 19. 2382, 4.
Ricardus, Comes de Clare. 578, 24. Ejus uxor. 1116, 46.
Ricardus, Comes Pembroke. 1039, 63.
Ricardus, Comes de Strigul. 1155, 18. In Hiberniam accersitur. 1069, 56. Rege non solum inconsulto sed prohibente, transfretat. 1069, 65. V. 1419, 66. Dubliniam & alia loca adquiit. 1791, 1420, 13. Rex iratus & invidus ejus bona hisco addidit. 1070, 8. & Dubliniam &c. ab eo extorquet. 1070, 17. Moritur. 589, 67.
Ricardus I, Dux Normanniæ, cognomento *Vermis*, 155, 37. 162, 58. 454, 62. 2314, 54. *Ricardus sine timore* dicebatur. 566, 66. Vigiliis circa lunera cur celebrari statuit. 857, 2. Litum inter Angelos & dæmones de anima monachi mire componit. 857, 11. Ejus uxores & liberi. 457, 45. 856, 62. Uxoris ad eum lepida responsio. 857, 28. Sarcophagum sibi paratum qualibet septimana implere strumento, quod pauperibus erogat. 857, 30. Obiit. 880, 54.
Ricardus II, Dux Normanniæ, cognominatus *Bonum*. 163, 23. 461, 14. 88. 156. 2315, 36. Hugonem Comitum Cabuloniensem vincit. 468, 12. Quomodo militem euchar ejus furatum tractat. 880, 64. Bernardum quendam mure in amicum recipit. 881, 4. Ejus uxores & proles. 465, 38. 468, 6. 880, 60. Moritur. 910, 9.
Ricardus III, Dux Normanniæ. 177, 64. 468, 25. Veneno extinguitur. 910, 10. 2318, 54. 2467, 11.
Ricardus, Episcopus S. Asaph. 1665, 49.
Ricardus, Episc. Cicestræ. 2213, 55.
Ricardus, Episc. Herefordensis. 243, 55.
Ricardus, Episc. Herefordensis, alius. 2467, 11.
Ricardus, Episc. Sarisburiensis. 2133, 57.
Ricardus Fuz-Rauf, Episc. Armachani. 2625, 55.
Ricardus, F. Regis Johannis, Comes Cornubiæ. 2417, 63. In bello capitur. 2437, 28. Eligitur Imperator. 2435, 52. 2438, 35. 2444, 24. Ejus filius Henricus, dum Missam audit, occiditur. 2455, 59.
Ricardus Lucy, Angliæ Præfatus. 1423, 52. De eo lege 533, 29. 539, 61. 600, 14. 1039, 10 & 64. 1088, 43. 1402, 44. 1930, 43. 1931. Ecclesiam Regularium ædificat. 1445, 47. In illa sepelitur. 1456, 52.
Ricardus de Marisco, Episc. Dunelmensis. 1871, 32. Ejus litteræ ad Pandulfum, pro Augustinensibus. 1871, 37.
Ricardus Oxindenne, Prior S. Trinitatis. 1060, 14. Pontificis R. ad eum lecta, de Petro Dene. 1060, 35. V. *Petrus de Dene*.
Ricardus, Prior Doveræ, ad Regem in Normanniam mittitur. 1425, 22. Eligitur Archiep. Cantuariensis. 564, 55. 618, 54. 1090, 19. 1425, 34. 1815, 45. 2355. Ejus consecrationem impedit Henricus Rex junior. 570, 43. 1425, 39. 1674, 5. Romam proficiscitur. 574, 31. 579, 44. 1436, 6. Ibi junioris Henrici nuntios & alios adversantes invenit. 579, 60. 1093, 53. Post longam ventilationem ejus electio tandem confirmatur. 580, 29. 1094, 7. 1426, 54. Fit Legatus P. R. 58. 147. 1426, 61. De ejus reditu. 1811, 1426, 62. 1428, 16. Clericos Gloucesterenses suspendit. 1100, 40. quod egre fert Eboracensis. 1801, 63. V. *Regius Archiep. Ebor.* Johannam Regis filiam Siculo nupturam comitatur. 1434, 27. Rogerus S. Augustini Abbas ei professionem negat. 1444, 15. 1675, 6. 1727, 8. Papa mandat, ut sine obedientiæ exactione ei benedictionem impendat. 1821, &c. Sed Pape mandatis haud obtemperat. 1824, 2. Augustinensibus multa gravamina infert. 1830, 63. Eorum privilegia falsi arguere conatur. 1831, &c. Compositio inter utroq. fit, qua Augustinensium privilegia non parum immutantur. 1835, &c. Conventus Cantuariensis Ecclesias suas &c. redat. 1675, 12. Persona terribilis nocte apparet ei ter-

ribilia interminatur. 1465, 15. 1837, 66. 2397, 2. Moritur. 1465, 34.
Ricardus, Prior Hagustaldensis. 271, 22.
Ricardus, Prior Kyrkbiensis, fit Abbas Whitbyensis. 1120, 12.
Ricardus, Prior S. Mariz, Eboraci. 257, 33. Fit Abbas Fontanensis. 257, 40. 264, 12. 265, 44. 325, 24.
Ricardus, Prior S. Trinitatis, alius. 2148, 56.
Ricardus I, R. Angliæ. 2258. *Cor leonis* dictus. 1278, 6. 2408, 10. Fit Dux Aquitaniæ. 675, 6. Regis Franciæ filium accipit. 547, 60. A patre deficit. 562, 10. 2397, 30. Urbem Sanctonici occupat. 575, 19. Engolismenses & alios edomat. 594, 43. 1115, 14. Aquisensem urbem & alia loca capit. 1118, 1. Taileburgense castellum obidet, caput, subvertit. 603, 56. 675, 11. Aquitaniæ populus eum ob crudelitatem odio habet. 1461, 59. Homagium Henrico fratri suæ recusat. 617, 30. 1462, 65. Crucis lignum, patre inconsulto, suscipit. 636, 35. 1143, 29. 1511, 36. Gaudradum de Liziniaco, ob eadem amici, male mulctat. 639, 23. Apud castellum Rudulfi de vita periculatur. 1536, 17. A patre fit alienus. 639, 32. 1537, 3. V. *Henricus II, R. Angliæ*. Philippus, R. Franciæ, ei censens. 639, 37. Ex homagium facit. 641, 36. 1537, 9. & cum eo pacem init. 1545, 61. Rex fideus, servos patris qui ad ipsum detecerant rejicit; qui patri fideles permanserant, retinet. 1554, 56. Absolvitur a reatu rebellionis contra patrem. 646, 50. Insignia Ducatus Normanniæ accipit. 646, 53. 1155, 2. *Henricus Sol.* *Ricardus Solus radius* adulatorie appellatur. 1156, 27. Quam varia fortuna ulas tuerit. 519, 42. Matrem e carcere 1547, 44. ad summum honorem evehit; 646, 59. 1155, 41. & universum omnes per Angliam captivos liberat. 1155, 50. & exheredatos omnes restituit. 1156, 5. Laudibus crebitur. 1156, 24. Solenniter coronatur. 647, 3. 1157, 43. Judæos coronationi interesse vocat. 1159, 48. 1401, 34. Ipse & Gallus jurant se Hierosolymam profecturos. 1166, 47. Multa in marem confert. 1168, 65. Pecuniam undecunque corradiit. 1162, 21. 2402, 4. Jura omni ad Regnum Scotiæ, quod pater exortierat, renuntiat. 1167, 57. sed non gratis. 1402, 6. In Normanniam transfretat. 1170, 1. Professionem Hierosolymam versus orditur. 650, 13. Cum Gillo soler ne solus init. 650, 30. 1170, 30. Regnum quatuor custodiis committit. 1170, 7. Classi quatuor Justitarios præfici, 1173, 3. & leges ab exercitu in itinere observandas statuit. 1173, 19. 1189, 19. Peram & baculum, uti & Gallum capit. 1173, 50. Gallus *Agni*, Anglus *Leoni* nomen sortitur. 244, 36. Massiliæ navem conscendit. 656, 4. 1174, 1. Iter ejus per singulos dies describitur. 1174, 14. 1179, 48. Quæ classis ejus accidit. 1175, 41. &c. Romam, licet a Papa invitatus, visuræ non vult. 656, 6. Papam simoniac accusat. 1174, 57. Ob accipinam a se captum de vita periculatur. 1179, 61. In Ciliciæ & Sicilia loca capit. 656, 44. 1160, 45. Injuriis provocatus, Mesianam expugnat. 1180, &c. 2404, 40. Gallus odio & invidia erga eum afficitur. 1180, 32. 1182, 8. Tancredus, R. Siciliæ, XLM unciarum auri ei dat. 656, 65. 1184, 6. *Warch* in terris suis quatuor clamet. V. *Warchus*. Arthum nepotem ex eadem loi constituit. 657, 5. 1185, 2. & ipsum unam ex hiisbus Tancredi desponsaturum imponit. 1185, 1. Forma pacti inter ipsum & Tancredum. 1184, 16. Litteræ ejus ad R.R. de conventionibus inter ipsum & Siculum factis. 1187, 24. Eilam & castium in Sicilia facit. 1187, 26. Permittit ob libidinem moris, se Episcopis flagellandum obicit. 1190, 47. Cum Wiliamo de lates canis contigit. 1192, 43. Egre illi conciliatur. 1193, 2. *Thelawos* profusa ditribuit. 1193, 24. Mater ejus ad eum duxit Berengeram Regis Navarra filiam. 1193, 30. 1197, 12. 2404, 43. Arthuri R. gladium Tancredo donat. 1195, 22. Tancredus ostendit Galli litteras odi & livoris plenas. 1195, 21. Cur Alcham Galli sororem ducere recusat. 1195, 62. Gallo XLI librarum numerat, ut a nuptiis liberetur. 657, 12. A Sicilia tulvit, Johannam sororem secum ducens. 657, 39. 1197, 30. Classis tempestate dissipatur. 1197, 41. Regni custodes per litteras constituit. 659, 13 & 26. 1194, 37. Vicecancellarius ejus submergitur. 1197, 48. Portu prohibitus, Cyprum subjugar, & Regem Cursac, vel Itac, argenteis compeditur vincit. 660, 26. 1197—1200. 1567, 3. 2404, 60. Hierosolymæ Rex, Aniochæ Princeps, alique, ei homagium faciunt. 1198, 61. Berengeram ducit. 1199, 56. Cyprum custodibus committit. 1200, 25. V. *Robertus*

bertus de Turnham. Saphadin navem & MCCC Siracenos submergit. 661, 20. 1200, 52. 2405, 3. Ad Tyrum appellens, ingredi non permittitur. 1200, 48. Portum Aconis inuat. 661, 55. Iple & Gallus araldia laborant. 1201, 63. Gallo devictæ Cypri dimidium, ratione partii, vendicante, 2405, 19. dimidium Flandrix &c. ab eo petit. 1202, 27. 1207, 62. Saladinus munera utrique mittit. 1202, 57. 1206, 29. & munera ab utroque recipit. 1202, 60. 1206, 39. Ricardo pretiosa mittit. 1206, 42. Campanix Comes, Gallo deserto, ad Anglum se recipit. 2405, 22. Ricardus Guidoni faver, Conrado Philippus. 2405, 29. Oppidum Ricardo capta. 2405, 53. Castrum quod Gallus diu frustra obfederat, fortiter capit. 1209, 1210. Gallus redeundi licentiam ab eo petit; 1207, 30. 1208, 66. eam obtinet. 1209, 3. Ricardo nihil damni se illaturum, jurat. 1209, 4. V. Philippus Ludovici VII. F. Ricardus Saladinum munusculum dolosum respuit. 1210, 38. Captivos, quos Gallus Conrado tradiderat, 1209, 28, sibi mitti jubet: 1211, 25. sed eos difficulter obtinet. 1211, 32. Forum capta amputare minatur, ni Saladinus promissa expleat. 1212, 9. Saladinus dona respuit. 1212, 46. Paganos captivos, paucis exceptis, obruncat. 1213, 5. Saladinum lancea prostrernit. 1214, 25. A Turcis de improvviso circumdatus, Willielmi de Purcellis simulatione evadit. 1214, 1. Saladinus ei verba dare studet. 1214, 45. Mille & ducentos captivos e Turcorum manibus eripit. 1212, 36. Limpoldus, Dux Austrix, ab eo stipendium accipit. 1212, 39. Superbum Limpoldi responsum, cum a Ricardo rogaretur ut ad Ascalonem instaurandam operam conferret. 1212, 17. Ricardus eum pede percutit: 1212, 28. & vexillum ejus dejicit. 1581, 33. 2405, 44. Nuntius ei ex Anglia illatus reditum festinare cogit. 1243, 10. 1245, 17. Gallum cum interemisse Conradum ait: 1244, 3. 2405, 63. Sed postea sententiam mutat. 1269, 6. Ejus eximia fortitudo. 1247, 1248. In languorem incidit. 1249, 17. Convalescit. 1249, 53. Cyprium Guidoni & Henrico, Hierosolymorum Regibus, dat. 1250, 5. 1581, 7. Sinistri de eorum morte sparguntur. 2406, 15. In reditu naufragium patitur. 1250, 36. Conradi Marchionis propinqui eum sedulo investigant. 1250, 40. A Limpoldo, Duce Austrix, capitur, & in custodiam datur. 668, 35. 1250, 51. 1581, 9. 2407, 3. Imperatori venundatur. 668, 56. 1251, 11. Contumeliæ se tractatur. 1581, 17. In loco qui Trivallis dicitur incarceration. 668, 62. Quæ ipsi ab Imp. sunt objectæ, diluit. 1254, 17. 2407, 16. Gallus ei bellum indicit. 1254, 9. Frater Regnum afficit. 1581, 47. Leonis ad eum devorandum immisit cor evellens, & crudum devorans, cognomen **COR LEONIS** meretur. 2407, 66. Literæ ejus ad Episcopos Angliæ, de eligendo Archiepiscopo Cantuariensi: 669, 16. ad conventum Cantuariensem: 1552, 47. ad eundem, de Willielmo Montis Regalis Archiepiscopo: 1568, 65. ad matrem, de transferendo Huberto Cantuariensi ad Cantuariam. 1583, 8. Pretium redemptionis ejus. 670, 35. 1256, 11. 1582, 36 & 51. Quam vehementer subditi ejus reditum expectabant: 670, 61. Quantum singuli ipsorum ordines pendebant. 670, 52. Pecunia undecunque contrahitur. 1256, 18. 2408, 17. Literæ ejus ad Walkermum Rothomagensem. 671, 4. Quatenus nuntiis suis fidem adhiberi voluerit. 671, 6. Liberatur. 672, 6. Quid in vinculis manserit. 1256, 66. 2408, 12. Quædam Imperatori polliceri cogitur contra omne jus & fas. 675, 25. Obsides pro lyro solvendo relinquit. 672, 36. 1256, 61. 1586, 29. Coloniz ab Archiepiscopo honorifice excipitur. 672, 48. 1257, 1. Imp. dolens quod eum dimitteret, rursus capere conatur. 1257, 20. 2408, 23. In Angliam venit. 672, 60. 1257, 30. Quanta cum literis Huberto Cantuariensi occurrebat. 1586, 55. Martyres Angliæ vitat. 1257, 37 & 58. Alemanni quosdam dicitur, cum pompam qua R. exciperetur spectasset. 1257, 47. Norwingham castrum ad deditionem cogit. 672, 65. 1257, 60. 1586, 66. Johannes frater (qui ab eo ad Gallum turpiter decederat, 1252, 5.) supplex ei ad pedes procidit. 673, 7. R. eum honoribus privat. 1258, 1. 2408, 32. Iterum coronatur. 1258, 10. 2408, 35. Modus coronationis. 1587, 1588. Leges de mensuris, pannisque statuit. 1258, 18. Ejus charta de mercatu apud Seanores habendo. 2131, 16. Privilegia ab eo Cantuariensi Ecclesiæ indulta. V. *Contumacia*. Literæ ejus ad conventum Cantuariensem de Ecclesiæ Lamberhana. V. *Lamberha*. Regias possessiones e manibus eorum quibus ipse venderat extorquet. 1259, 10. 2408, 39. Eginubus Ecclesiis calices argenteos distribui facit. 1258, 65. Grave tributum a clero & populo exigit. 1259,

28. Nuntio a Gallis de Gallo in Normanniam ingressis, auxilium petenti effingi jubet, ut recta adversus illum tendat. 1259, 57. Gallum a Vernolho fugat. 673, 9. 2409, 54. 2408, 45. Luches-castrum capit. 674, 20. 1260, 20. Engolimenica domat. 674, 33. 675, 17. 1588, 52. Regem Franciæ de Turonix finibus abigit, & ejus impedimenta capit. 674, 34. 1260, 29. Rebelles omnes subigit. 674, 32. 675, 19. 1260, 36. Inducitur cum Gallo in annum pacis. 1260, 53. 2408, 54. Dux Austrix jubetur obsequia ei remittere, passionem relaxare, accepta restituere, &c. sub pena anathematis. 675, 22. 2409, 53. V. *Limpoldus*. Torneamenta passim per Regnum instituit. 676, 9. 1261, 9. Quæ ad viam corrigendam ipsum impulerit. 1262, 45. Gallum iterum fugat. 1262, 1. Eum ad singulare certamen provocat. 676, 47. 1268, 22. Loca quædam capit. 1265, 26. Ipse & Rex Franciæ coram exercitibus suis armati colloquuntur, & in amplexus mutuos ruunt. 1269, 42. Pax inter eos fit, sed haud diu durat. 1270, 8. Clericis Turonensibus redditus suos restituit. 677, 7. Purgatur de crimine Conradi. 680, 44. 1252, 60. 1218, 38. Arthurus nepotis tutelam poscit, Britones negant. 1270, 48. Ejus literæ ad Ricardum Londinensem. 681, 19. Regni administrationem Huberto Cantuariensi committit. 681, 21. 1251, 64. Iterum Gallus & Anglus in arma ruunt. 1271, 5. Colloquantur. 686, 27. 1597. Belvacensem Episcopum pacem facientem capit, & in vincula conjicit. 1272, 45. 1597, 24. Hic olim Imperatori persuaserat ut durius Regem tractaret. 1272, 60. Papæ pro eo intercedenti, 1273, 22. quod responsum R. dedit. 1273, 29. Inducitur cum Gallo pacitur. 1274, 44. Arthurus rebellat, Britanniam vastat. 1590, 62. Rothomagensis Archiepiscopus & Capitulum illicitis fidejussionibus involvere conatur. 686, 33. Ejus literæ ad W. Rothomagensem. 688, 37. Quas injurias Rothomagensi Ecclesiæ intulerit. 694, 57. 1597, 45. Summa controversiæ inter ipsum & Rothomagensem. 1274, 61. Forma pacis inter ipsos initæ. 698, 13. 1275, 25. Ejus literæ ad H. Cantuariensem, de eligendo Episcopo Wigornensi. 688, 56. S. Valerici castrum succendit. 696, 62. 1275, 46. Fœdus init cum Baldewino Comite Flandrix. 697, 10. Castella Regis Franciæ capit. 704, 25. 1276, 28. Ipsum in fugam vertit. 704, 32. 1276, 33 & 40. Quinquennales induciæ inter eos pactæ. 1276, 59. Ejus literæ ad Decanum & Capitulum Londini, de Episcopo eligendo. 705, 1. Vicecomes Lemovicensis thesauri inventi partem ei offert, totum negat. 2413, 10. Vicecomitis castrum obsidet. 1277, 31. 2413, 25. Illic a Betramo quodam (vel, ut quidam ajunt, a Johanne Sabraz, 1628, 6.) ligatus lethali ter vulneratur. 1277, 35. 2413, 31. Precaria sua humiliter conficitur. 1277, 41. Occisori ignoscit, & pecuniam ei dari jubet. 1277, 48. 1628, 17. 2413, 34. Thesauros quomodo dividi voluerit; 1277, 58. quomodo corpus. 1277, 62. Rothomagensis hortatur, ut mortis se parat, agendo penitentiam. 1278, 59. Tres suas filias, Superbiam, Avaritiam, Luxuriam, quibus marturic. 1279, 1. 2412, 26. V. *Fulco*, propheta. In lignum penitentiz, se pedibus sublimem tolli jubet, & diu flagellari. 1279, 18. Moritur. 705, 47. 1278, 2. Arcubalista usum revocavit, arcubalista perit. 1278, 11. Walteri Gieburnensis de ejus morte historia. 1278, 19. Ejus mortem lugee Rex Franciæ, 1279, 58. & interfectorem ejus suspendit. 1280, 1. V. 1277, 16. 2413, 45. Ejus sepultura. 1628, 28. 2413, 61. Cor illi magnum. 1628, 30. Carmina in ejus obitum. 1280, 1231. 2413, 51. Ejus dictum de mortis sui generis odiis. 1045, 52. 2393, 18. Ricardus II, R. Angliæ, nascitur. 2142, 15. Tres Reges natopuero sua munera donant. 2142, 16. Coronatur. 2112, 64. 2286, 2630, 39. Ejus uxor. 1630, 44. 2644, 9. Tributum in singula vicorum scannarumque capita impetium. 2632, 66. Aliud. 2633, 9. Quosdam mutit qui de tributis hujus collectione inquirant. 2633, 19. Hinc sedi io orta. V. *Johannes Stram*. Regis literæ ad Archiepiscopum Cantuariensem de dimidio decimæ colligendo: 2158, 14. ad Abbatem S. Augustini, de eodem: 2159, 21. ad Vicecomitem Cantuæ, de eodem: 2176, 66. 2178, 14. ad Thesaurarium, &c. 2177, 55. 2112, 61. ad Simonem de Burley, de restituendis Francis Angliam invaluit. 2182, 10. Charta ejus de mercatu & nundinis apud Preston Caniz oppidum habendis. 2183, 6. Scotiam ingressus, villas & Abbacias incendit. 2679, 3. Franciæ naves complures a suis capit. 2576, 21. 2678, 4. 2679, 23. 2692, 17 & 44. 2735, 4. Gallo protectionem in Angliam paravit, 2679, 5. Anglos

- glos ad ejus occursum convocat: 2679, 40. qui mox dimissi, patriam, dum redeunt, spoliant. 2680, 1. Senatu postulante, ut Cancellarium &c. officii prius, 2680, 61. R. irascitur. 2681, 1. Senatus iuratur: 2681, 11. Rex insidias ei struit. 2681, 12. 2719, 10. Senatus, nuntius ad eum missus, privilegia Parlamentaria, Regni gravamina, Regis officium & periculum confidenter exponunt. 2681—2683. R. eorum petitionibus auscultans, Cancellarium, & Thesaurarium, officiis movet. 2683, 36. Quatuordecim (vel, ut 2719, 33. duodecim) Consiliiarii per Senatus-consultum Regni & Regis negotiis in annum praeficiuntur: 2683, 43. 2706, 20. Eorum nomina; 2685, 54. potestas. 2685, 65. R. jurat se eorum decretis statutum. 2686, 10. Subsidium ei concessum. 2686, 29. Statutum de istis Consiliiariis, istoque subsidio, Regia auctoritate firmatum. 2686—2692. Pessimi seductores Regi iuvare conantur, ut, senatus consulto suorum juramentis violatis, omnia pro libitu agant: 2691, 44. 2697, 51. 2715—2726. Eorum nomina. 2693, 46. 2694, 2. Quaestiones ab eo Justitarius proposuit de Regis & de Senatus auctoritate. 2694, 2695. A civibus Londinensibus solenni more excipiunt. 2696, 43. Proceres quidam armari Londinum veniunt, ut proditores istos ab ejus latere amoveant. 2696, 61. Opem a Gallo petit. 2697, 58. 2722, 37. Quae Gallo promiserat. 2722, 48. Londinenses alioque contra proceres armari vult; sed frustra. 2698, 35. Sagiori consilio dato, 2698, 43. iram remittit; 2698, 66. proceres benignae excipit. 2700, 43. Diplomata ejus in eorum excusationem. 2701, 12. Parlamentum sub mysteriis certo die habendum promittit: 2700, 65. Sed proditores ab hoc proposito eum secum, 2701, 46. Ab ejus latere in laebras fugiunt. 2701, 60. Eorum absentiam moleste ferens, eos revocare iuravit. 2702, 20. V. *Thomas de Walsingham*. Justitarii qui ejus tyrannidi assenserant, in carcerem conjiciuntur: 2706, 11. capite damnantur: 2727, 50. sed Regina rogatu, vita illis concessa, in exilium mittuntur. 2727, 64. Quatuor principum seductores ejus proficiuntur. 2706, 32. Episcopos monet ut haereticos succrescentes eradicent. 2708, 46. Edictum ejus contra Wicliviit. 2709, 2. Positio Communium ei exhibita de reformando statu Regni. 2710—2713. Flandrenses pacem orant, sed conditiones ab Anglia propositas non admittunt. 2713, 14. Dux Gekir Ricardo homagium facit. 2713, 44. Ejus leges. 2719—2734. Cancellarium, Thesaurarium, &c. officiis prius, 2735, 32. Scipsum de populari gradu in plenam libertatem affert. 2735, 40. Inducias cum Gallo, Scoto, Hispano parit. 2736, 8. 2741, 14. Ducis Gekir liberat, cum ad magnanimitatem & actus bellicos locitantes. 2739, 12. Londinenses privilegia exiit. 2740, 7. V. *Lanham*. Ejus uxor moritur. 2742, 38. In Hiberniam cum exercitu traiecit. 2742, 4. Rediit. 2742, 16. Se Regno collatum promittit. 2743, 40. Habito cum Henrico Lancastria colloquio, 2743, 51. formam resignationis e scripto recitat, 2744, 22. & subscriptione firmat. 2745, 31. Lancastrium invictorem cupit. 2745, 35. Cessionem hanc Senatus ratam habet. 2746, 3. Criminas ei obiecta. 2746—2756. Quam perfide cum Cantuariensi egerit. 2755, 2756. Securus eum deponendum decernit. 2756, 17. 2288. Forma sententiae in eum lata. 2756, 49. Senatus procuratores ad eum mittit, qui eum deponunt, & populum ab ejus ditione liberum, declarant. 2757, 31. Willielmum Thuring ad eum oratio. 2760, 20. Ejus responsum. 2762, 14.
- Richardus**, Roberti Ducis Normanniae F. in Nova foresta occisus. 996, 46.
- Richardus**, Roberti Peccatoris F. primo Archidiaconus, post Episcopus Coventrensis. 532, 50. 533, 26.
- Richardus** Scrope, Episc. Lichfeldensis. 1679, 64. 2729, 18. Postea Eboracensis. 2742, 20. Obtruncatur. 2289.
- Richardus** le Scrope, unus e XIV Regni Praefectis. 2689, 63. 2687, 38.
- Richardus** secundus, Archiep. Cantuariensis. 2261, 242, 12.
- Richardus**, Thesaurarius Regis, eligitur Episc. Londinensis. 648, 10. 646, 61. 1161, 17. De illegitimo matrimonio natus, Papalem dispensationem impetrat. 651, 19. & consecratur. 651, 18. De college 6, 6, 47. Litera ejus ad coepiscopos, de eligendo Archiepiscopo. 1579, 30. Moritur. 704, 22. 1614, 40.
- Richardus** de S. Victore. 2193.
- Richardus** de Wendover, Episc. Rossensis: Ejus litterae de appropriatione i. cathedra Plumstedensis. 2100, 55.
- Richardus**, R. Wastgothorum. 435, 42.
- Richemont** castellum cur a Merling dicitur *finis Armorum*. 577, 43.
- Richemont**, seu Richemondia, Comes: *Alanus; Johannes de Pratum; Johannes de Gant.*
- Richis**, vel
- Richius**, R. Northumbriae. 1452, 79. 19. 145, 23. 1698, 47.
- Richemont** conobium. 257, 28. 338, 24. 2571, 19. Carceris ejusdem ordinis in Anglia praecellit. 338, 48. V. *Regulus*.
- Richis**, & Abbaes: *Willelmus; Alanus; Edebradus*, seu *Adredus*.
- Rinflo**, vel
- Ringlo**, bundredum. 1931, 26. 1942, 17. 2928, 60. 2120, 30.
- Ripple**. 1942, 19.
- Ripum**, V. *Festum* & *monasterium*. 9 Ripenses Abbaes: *Willelmus; Regulus; Aspertus; Segredus*.
- Ris**, V. *Reis*.
- Robertus**, Abbas S. Edmundi. 218, 14. 210, 64. 997, 60. Deponitur. 1660, 8.
- Robertus**, Abbas Lefnensis. 1930, 30.
- Robertus**, Abbas Malmesburienus. 1105, 47.
- Robertus**, Abbas S. Mariz, Eboraci. 696, 52.
- Robertus**, Abbas S. Michaelis de Mure, ad quem annum Chronica deducit. 432, 61. 510, 5.
- Robertus**, Abbas Montpatheris. 265, 17.
- Robertus**, Archiepisc. Cameracensis, qui Flandrensem contra Henricum II instigavit, misere interficitur. 582, 23.
- Robertus** de Belesmo, vel Bellem, Comes Salopiz, contra Henricum I arces struit. 227, 15. De Anglia expellitur. 227, 34. 449, 9. 999, 22. Perpetuo carceri adducitur. 1004, 16.
- Robertus** Belknap, summus Justitarius, assertoribus Ricardi I assensum cogit. 2694, 15. In carcerem conjicitur. 2706, 14. Capite damnatus, Regina rogatu, in Hiberniam relegatur. 2727, 50.
- Robertus** de Bello, Abbas S. Augustini. 2724, 2262. Benedictionem Romae, sed non gratis, obtinet. 1879, 57. Quendam institutiones ejus. 1885, 18.
- Robertus** Bileth, Prior Hagustaldensis. 257, 21. 260, 29. 271, 27. 395, 44.
- Robertus** Bloet, vel Blot, Episc. Lincolnensis. 218, 2. 227, 44. 247, 18. 491, 12. 502, 46. 9, 2, 10. 1014, 58. Ejus consecrationem Cantuariensi interdixit Eboracensis. 1707, 61. Rex mille libris acceptis concordiam inter eos facit. 1708, 10. Regi VM marcas dedit. 2365, 4. Monasterium ab eo fundatum. 2364, 55. Post ejus mortem nocturnae umbrae Ecclesiam Lincolnensem infestant. 2364, 58. Ejus filius. V. *Simon*.
- Robertus** Braybrook, Episc. Londinensis. 2649, 40. Litterae ejus de excommunicandis Wicliviis. 1652, 2.
- Robertus** de Brus laudatur. 343, 32. Ejus oratio ad Regem Scotiae. 341, 45.
- Robertus** de Brus, vel Brus, de jure ad Regnum Scotiae cum Johanne Balliolo disceptat. 2408, 57. Ejus genealogia. 967, 39. Ballioli jussu obtemperare nolens, amissione terrarum multatur. 2408, 18. Scriptum ejus quo se subdium Regi Angliae proferret. 2422, 34. Ineluctum Regi Angliae jurat. 2514, 15. Mox tamen ab eo ad ejus hostes defecit. 2514, 29. De Anglo apud P. R. conqueritur. 2494, 15. Regnum Scotiae usurpat. 2494, 49. 2530, 20. Oratio ejus ad milites. 2514, 34. Anglosape viarum. 2530, 25 & 43 & 46. Fugatur. 2424, 53. 2530, 49. Fraternitatem ad Hiberniam subjugandam mittit, sed infelici successu. 2533, 27. 2534, 29. Excommunicatur. 2535, 22. Ejus filius Angli socorem ducit. 2552, 63. Moritur. 2507, 18. 2552, 19. Quam gravis fuerit Anglia. 2552, 22.
- Robertus** Burnell, Episc. Bathonicus, & Cancellarius Angliae. 1929, 4.
- Robertus** de Chennehai, vel de Calnei, Episc. Lincolnensis. 278, 31. 509, 66. 747, 37. Moritur. 1059, 66. Vnde spectamen hominis. 1397, 35.
- Robertus** I, Comes Lecestrensis, Ecclesiam B. Marci de Castro instituit. 1346, 1.
- Robertus** II, Comes Lecestrensis, vocatus *Bass*. 265, 38. 279, 1. Monasterium B. Marci de Pratia fundat. 1060, 2. 2346, 6. Ibi sit Canonica. 2346, 15. 2396, 24. Alia monasteria ab eo fundata. 2340, 21. 2396, 21.
- Robertus** III, Comes Lecestrensis, dicitur *en les blanches mains*. 2346, 27. Is est forsan qui excomunicatur 533, 27. 1039, 58. 1391, 8. 1392, 2. A Stephano ad Henricum transit. 1373, 9. Colonensem Archiepiscopum osculo dedignatur. 539, 43. Ejus totius Angliae iustitiam. 547, 44.

- seu Seneschallus. 2346, 31. Ab Henrico II. deficit. 570, 11.
Cum copis suis e blandia in Angliam hostiliter venit.
573, 40. 1089, 13. 1426, 22. Superatur & capitur. 574,
9. 1089, 57. 1426, 29. In vinculis tenetur. 576, 39. 577,
58. 1090, 2. Ejus mulieres caelum domini ulciscuntur. 1092,
36. 1093, 13. Terræ illi ab eorum restituntur. 1157, 5.
Microlymis reatit, mortur in Græcia. 1191, 50. Con
eunientium monachorum causæ fuit. 1557, 46. Henricum
de Hinkley habuit. 2346, 50. Ejus uxor, 2346, 29. & liberi.
2346, 45.
- Robertus IV, Comes Leicestrensis. 1085, 30. 1191, 57. 1254,
35. Rothomagum contra Gallum strenue defendit. 1582,
13. In terra S. Soldanum prothemat. 2346, 52. Vocatur
Henricus. 1247, 67.
- Robertus, Comes Mortuensis. 214, 33. 489, 25.
- Robertus Cumin, Comes Northumbrie, Dagelmi occisus. 38,
18. 198, 14. 965, 39.
- Robertus de Dufford, vel potius de Ufford, Comes Suffolcie.
2568, 66. 2602, 36.
- Robertus I, Dux Normannie. V. Rollo.
- Robertus II, Dux Normannie. 263, 24. 177, 68. A janitore
percutus, patienter fer. 910, 62. 2319, 34. Constanium
Imp. Ratum pallio induit. 911, 1. Mox iolas ex auro fecit.
911, 9. 1319, 41. Magnanimitas ejus, & saceris. 911,
10. 2319, 43. Lignis negatis, nucibus cibos coquit. 2319,
53. Scammum non habens, ubi pallium sublevari. 911, 12.
2319, 43. Edwardum Angliæ restituere cupiens, ventis
adversis impeditur. 912, 22. Ob fratrem veneno extinguit
Hierosolimam nudipes proficietur. 910, 12. 2318, 55.
Ejus libertas. 910, 16. Ex Arleta, vel Herleva, vel Arlee,
gignit Willielmum Bastardum. 468, 28. 910, 43. 2318,
58. Italos callide & valide debellat. 469, 43. Saracenos
dæmones vocat. 2319, 63. Moritur. 472, 41. 910, 15.
- Robertus III, Dux Normannie, 213, 66. cognominatus
Castrofo. 505, 25. 567, 1. 577, 67. Pater cum adversus
Scotos mittit. 977, 43. Pater ei maledixit. 567, 9. V.
Willielmus Conqueror, Thetiauros patris inter monasteria &
ecclesias dividit. 214, 23. 488, 60. 983, 26. Major pars
procerum in Angliâ illi faver. 214, 33. 984, 11. Parat ex
ercitum illic mittendum. 215, 19. 984, 31. In Angliam
venit. 2358, 56. Willielmus ei III M. marcarum annua
tim solvere p. omittit. 2358, 62. Pacem inter fratrem &
Regem Scottæ facit. 987, 16. In Normanniam redit. 987,
33. 2359, 3. Normannia pro XM libris Willielmo oppo
gnata. 2364, 1. V. Willielmus Rufus, Hierosolimam verius
proficietur. 222, 63. 992, 58. Quam strenue contra Pa
anos dimicavit. 493, 23 & 50. 2375, 51. Ce eo ejus coelius
accessit, Rex Hierosolymorum eligitur. 2375, 54. Sed is
honorem illum respuit. 994, 1. 2375, 59. Ad Regnum
Angliæ capellendum a nonnullis invitatur. 226, 33. 998,
28. 2375, 30. Cum exerci u venit. 226, 54. 998, 47. 2376,
5. Henricus frater III M. marcas ei annuatim dandas polli
ceat. 226, 64. 998, 65. 2376, 8. Oppida sibi a fratre ab
lata reperit. 229, 39. Ab Henrico capitur. 499, 66. 1002,
32. In Angliam mittitur. 230, 11. & in custodiis detinetur.
2376, 27. Condonat. 1001, III M. marcas annuat. 499, 15.
1001, 52. 2376, 12. Quidam aune quod ab Angliâ, tan
quam illegitimus, fretus. 2374, 17. bello, apud Lincoln
iam, Regnum petierit. 2374, 24. quodque ibi victus & captus,
vivere quidem permitteretur, sed sine oculis, & in carcere.
2374, 30. Corporis ejus atque animi dotes. 2375, 37. Ejus
uxor & soboles. 2375, 64. Obiit apud Cardif in carcere.
257, 60. 505, 25. 1019, 67. 2383, 43.
- Robertus, Episc. S. Andree. 251, 22.
- Robertus, Episc. Bangorensis. 1681, 32.
- Robertus, Episc. Bathoniensis. 1039, 49.
- Robertus, Episc. Cestrensis. 213, 16. 228, 2. 487, 52. 532,
51. Sedem transfert Coventiam. 979, 7. 2351, 23. Ec
clesiam suam argento spoliat. 979, 9. 2352, 51. Monachos
eum nec delictis nec literis indulgere permittit. 979, 13.
2352, 57. Magna ædificia Lichtfeldæ inchoavit. 979, 17.
2352, 61.
- Robertus, Episc. Exoniensis. 265, 25.
- Robertus, Episcopus Exoniensis, alius. 530, 58. 1378,
30.
- Robertus I, Episc. Herefordensis, scilicet Lotharingus. 210, 18.
221, 15. Ejus doctrina, & scripta. 970, 6. 2348, 6. Præ
dixit, Ecclesiam Lincolnensem tempore Remigii funda
toris non dedicandam. 988, 7. 2364, 45. A Wolfstano in
visione corripitur. 221, 16. 2366, 23.
- Robertus II, Episc. Herefordensis. 505, 11. Erat Prior Lan
toniensis. 257, 19. Moritur. 277, 4.
- Robertus III, Episc. Herefordensis, vocatus de Meltrano.
1385, 36.
- Robertus IV, Episc. Herefordensis, cognominatus Folm. 568,
32. 1424, 60. Ibi enim legendum, non Ricardus, sed Robe
tus Herefordensis V. 1428, 66.
- Robertus, Episc. Lichtfeldensis. 992, 35.
- Robertus, Episc. Wigornensis. 519, 87. Queritur Rosensis,
Archiepiscopi vicarius, quod egeretur sine ejus assensu.
1564, 64. A Rosensi præteritus, consecratur. 1568, 30.
- Robertus de Ferrers, Comes Derbyshire. 266, 66. 323, 25.
330, 44. 1185, 30. Vocatur Comes de Ferrers. 578, 21.
Notingamiam comburit. 1093, 47.
- Robertus, de Ferrers seu de Ferrars Comes, 2437, 52. vel
Comes Darbie, 2438, 8. exheredatur. 2438, 11.
- Robertus Friso Comesatum Flandrie, ad Ernulfum nepotem
jure pertinentem, vi occupat. 485, 63. 488, 24.
- Robertus, Gemeticensis, Episc. Londinensis. 938, 40. Fit
Archiep. Cantuariensis. 184, 17. 475, 54. 941, 58. 1651,
40. 2247, 2331, 10. Emmam Reginam falso accusat. 941,
60. 2329, 42. ex Anglia fugit. 942, 28. 944, 25. 1651,
47. 1329, 85. Moritur. 944, 35. 2332, 21.
- Robertus de Goram, Abbas S. Albani. 527, 3. 546, 51.
- Robertus Grosteste. 2443, 31. Fit Episc. Lincolnensis.
2439, 42. Commissus Leicestrensi mala prædicit. 2426, 43.
Ejus doctrina. 2436, 7. Innocentium P. R. literis corripit.
2436, 9. Excommunicatus ab eo ad tribunal Christi provo
cat. 2436, 18. Moritur. 2436, 5. 2444, 8. Pater in locum
apparet, cum ad iudicium citat. 2436, 20. Hinc, quævis
miraculis clarus, Sanctorum catalogo non adscribitur. 2436,
26.
- Robertus de Hastings, Abbas Cestrie. 1480, 18.
- Robertus de Holland, Thomæ Lancastrie infidelis. 2540, 38.
Capite plectitur. 2553, 62.
- Robertus Kilwarby, Archiepiscopus Cantuariensis a Papa con
stituitur. 1520, 27. 2271. 2460, 11 & 49. Fit Cardinalis.
2273, 2460, 26. 2462, 55. Ejus scripta. 2460, 51.
- Robertus de Mallyng, Archiepiscopi Cantuariensis Commis
sarius. Ejus literæ de decimis & pensionibus Augustinensi
um, 2029, 12.
- Robertus de Moubrey, vel Mulbreio, Comes Northumbrie.
52, 18. 205, 18. 214, 46. 489, 7. 989, 66. Ob proditoriam in
custodiam conficitur. 222, 10. 492, 25. 991, 60. Perat et
eum injuriz S. Cuthberto illat. 244, 20. Malcolmum R.
Scotiz & ejus primogenitum Edwardum occidit. 218, 36.
989, 61.
- Robertus, doctus Henrici I, Comes Glocestrie. 63, 59. 268,
29. Contra Stephanum insurgit. 1345, 58. Imperatricem
in Angliam invitat. 1028, 14. 2385, 63. Ejus partes sequi
tur. 269, 4. 1349, &c. Wigorniam expugnat. 1350, 11.
Notingamiam comburit. 1350, 36. Ejus oratio ante pu
gnam Lincolnensem. 1030, 32. 1351, 34. 2386, 24. Capitur.
502, 29. 1032, 8. 1356, 39. Liberatur. 508, 28. 1032,
20. 1357, 10. 2387, 18. Iterum turbas movet. 1357, 31.
Henricum Imperatricis F. in Angliam adducit. 1358, 11.
Warhamense castrum capte. 1358, 25. Stephanum a Wil
tonia fugat. 1358, 60. Ejus uxor. 276, 59. 1362, 9. cha
racter. 1030, 67. 1352, 62. 2386, 41.
- Robertus Precator, Episc. Coventiensis. 243, 6.
- Robertus, Prior Barmundeienensis. 1039, 57.
- Robertus, Prior Dovenensis, fit Abbas Egecihamensis. 1597, 20.
- Robertus, Prior Mertonensis. 1056, 20.
- Robertus Pullanus Episcopalem honorem præ studiis philoso
phie fastidit. 275, 49.
- Robertus Quincy, Comes Wintonieus. 2431, 34.
- Robertus, R. Francie. 881, 46. 883, 37. Enim inter monachos
sacra peragente, manibus cultu obfessi coartatur. 883, 42.
- Robertus de Siglio fit Episc. Londinensis. 269, 64. 508, 20.
1355, 20. Veneno perit. 278, 37.
- Robertus Treilian, Justiciarius. 2692, 21. Seditiones severe plectit.
2643, 52. Regi pessima consilia suggerit. 2693, 48. A Senatu
prohibetur. 2706, 37. Proditoris in Regem & Regnum
accusatur. 2714—2716. A latibis ad furcas trahitur.
2716, 34.
- Robertus de Tuthill. 1199, 42. Fit Justiciarius Cypri.
1300, 28. Monachum quendam, quem incolæ Imperato
rem constituerant, paribulo afficit. 1203, 17.
- Robertus Vere, Comes Oxoniensis, fit Marchio Dunelmensis,
2675, 58. & Dux Hibernie. 2680, 58. Regem ad Tyran
nidem hortatur. 2693, &c. Mureto habitus, ab aula fugit.
2701, 65. Rex jubet quosdam in eum salum reducant. 2702,
20. 2724, 55. Exercitu coacto versis Regem tenet. 2702,
31. 2725, 8. Proceres nonnulli redempti ei intercedunt.
2703,

2702, 44. Hostibus undique circumdatus, fluvio se committit, & enarando eos evadit. 2703, 29. Proscribitur. 2706, 34. Proditionis accusatur. 2714, &c. Regnum Hibernie affectabat. 2717, 50.

Robertus de Winchelsey, Archiep. Cantuariensis. 1264, 12. 2373, 2523, 11. Regi subsidium dare recusat. 1265, 40. 2489, 29. Oratio ejus ad nuntios Regis. 2491, 21. Bona ejus confiscantur. 2495, 58. 2492, 23. ipso interim Dei verbum sedulo predicante. 1266, 3. 2492, 33. Rex vetat ne quis eum hospitio excipiat. 2492, 16. Bona ei restituntur, & cum Rege in gratiam redit. 2510, 37. Augustinensibus litem movet de Ecclesiis appropriatis, &c. 1264, 65. 1266, &c. Ejus littere ad Abbatem S. Augustini, mandantes ut Thomam Cusle ad beneficium promoveat. 1269, 1. Ejus littere ad Abbatem Walthamensem. 1275, 54. Rex ei scribit, ut Augustinenses non grave: 1278, 60. Ipsos tamen gravare pergit. 1283, 30. Privilegium S. Augustini contra viatores ei interminantur. 1284, 30. Sedem Romanam appellat. 1284, 1985. Suffraganeorum suffragium & subsidium effluat contra Augustinenses. 1285, 65. Controversia processit in foro Rom. 1286, &c. Quomodo Augustinensium privilegia violant. 1287—1290. Papa maledicta & minus in eum projicit. 1290, 62. 1293, 10. Viri quidam nobiles pacem inter ipsum & Augustinenses componere satagunt. 1298, 48. Ejus de illis querela. 1299, 22. Articulis ab Abbate propositis 2000, 34. respondet. 2000, 64. Ejus concessionis. 2001, 54. Littere majestatis accusatus, ad Regis pedes provocatur, misericordiam Implorans. 2004, 54. Quanta fuerit ejus superbia. 2004, 65. 2005, 44. Papa eum citat. 2005, 6. Licentiam transferendi petens, in exilium agitur. 2005, 25. Papa eum vix aspicere dignatur. 2005, 47. Mors Edwardi I. ei Romae exulanti in somnis revelatur. 2530, 61. Post quadriennium revocatur. 2532, 50. & restituitur. 2509, 21. Concilium celebrat. 2532, 41. Moritur. 2013, 34. 2533, 16.

Robertus Wilcardus Apuliam & Calabriam subjugat. 1098, 65. 1218, 36. Papam ab Imp. obsessum liberat. 1099, 50. Romam capit. 1099, 54. Cretam, Rhodum, aliasque insulas vincit. 1099, 65. 1218, 55. Uxor ejus, promissis Imperatoris C. Palaeologi, cum veneno nocet: 2010, 7. 1218, 59. Quae mox ab Imp. desponsata, & coronata, igni inficitur. 2010, 16. 1218, 67.

Rocessia. 880, 50. V. *Roucessia*, & *Rossa*.

Roda, live virgata terra. 2105, 7.

Rodoifus, Episc. Orcadensium. 1709, 36.

Rossa, vel *Roucessia*, 734, 9. vel *Rocessia*, 880, 50. vocatur Borchelium. 2218, 33. V. *Roucessia*. Castrum ibi contra Willielmum II. firmatur. 984, 50. capitur. 986, 14. Ecclesia S. Andreæ insinuat: 490, 2. dedicatur. 1664, 25. Monachi pro clericis illuc introducuntur. 2363, 25. Valor temporalium & spiritualium Prioris Rosensis. 2166, 2. Ecclesia conflagrat. 1343, 34. 2456, 47. Cum vacet Episcopatus Rosensis, ejus redditus ad Cantuariensem pertinent. 2462, 6. Defuncti Episcopi baculus ad Ecclesiam Cantuariensem deportandus. 2464, 50. Gualteranno mortuo, monachi baculum cum eo sepeliunt. 2467, 54. Contendo inter monachos Cantuarienses & Rosenses de baculo Episcopi Cantuariam deferendo. 1475—1477. De modo eligendi Episcopum. 1362, 28. Regalium possessor ab Archiepiscopo Cantuariensi constituitur. 614, 67. Non tenetur (ut alii Episcopi) Regi obnoxius, sed Cantuariensi soli. 615, 3. 1464, 45. 1467, 42. 1568, 48. Ejus locus in coronationibus Regum. 1587, 16. In ordinationibus & dedicationibus Ecclesie Cantuariensis Vicarius est. 533, 51. 651, 46. Mortuo vel absente Cantuariensi, ejus vices gerit. 1362, 55. 1568, 1. Olim Cantuariensis Ecclesie proprius erat Capellanus. 1382, 58. 1567, 65. Se Londinensi priorem esse commendat. 1565, 64. 1585, 66. ¶ Episcopi: Justus; Romanus; *Pannus*; *Ithamarus*; *Dammus*; *Patria*; *Chibelinus*; vel *Cuthelinus*; *Gudemundus*, vel *Gehmundus*; *Tobias*; *Aldulfus*; *Dun*; *permundus*; *Tainobus*; *Burgicus*; *Godwinus*; *Sewardus*; *Hernostus*; *Gundulfus*, vel *Gumulfus*; *Radulfus* de Turbini; *Arnulfus*; *Johannes*; *Barnulfus*; *Aseclmus*; *Gualteranus*; *Gilebertus*; *Ricardus* de *Wendover*; *Thomas*.

Rogerus, Comes Herefordensis. 1359, 16. Henrico II. rebellare cupiens, ab Herefordensi Episcopo ad obedientiam & gratiam Regis reducit. 1377, 63.

Rogerus, Episc. Coventrensis. 256, 30.

Rogero, Episcopo Londinensi, Missam celebrante, horrenda caligo & tonitruum populum ex Ecclesia fugat. 2431, 9.

Rogerus, Abbas Becensis, eligitur Archiep. Cantuariensis:

2423, 60. sed honorem recusat. 561, 41. 1423, 65.

Rogerus, Archidiaconus Cantuariensis, sit Archiepiscopus Eboracensis. 79, 42. 529, 6. 533, 22. 537, 26. 613, 1. 1042, 3. 1060, 60. 1376, 29. 1721, 56. Ejus vita, & virtutes. 1142, 29. Eum futurum Archiepiscopum Eboracensem, fuit predictum. 1722, 11. Ejus oratio in curia Rom. adversus Cantuariensem. 1395, 32. Henricum junioem, patre jubente, sed Papa prohibente, coronat. 552, 16 &c. 1722, 60. Papa eum suspendit. 553, 18. Sacramento se purgans, restituitur. 558, 30. 1723, 9. Coronationi Margarete interesse prohibetur. 560, 60. Non interest Concilio Westmonasteriensis, licet a Cantuariensi vocatus. 585, 66. Chorum Ecclesie sue & palatium archiepiscopale edificat. 1723, 12. & capellam S. Sepulchri; 1723, 15. ubi aredecim ministros instituit & dotat. 1723, 19. Canonicos S. Petri offensos placat. 1723, 37. Juxta Gregorii M. decretum, se Ricardo Cantuariensi superiorem esse contradiit. 588, 62. Lasciat ipsum & Cantuariensem de Capella Oswaldi, de cruce gestanda, &c. 1101, 54. componitur. 1107, 30. Cantuariensem ad dexteram Legati sedentem summovere nilus, in ejus gremio se collocat: 1433, 28. Illinc ad terram dejectus, & baculis ac pugnibus cecus, ad Regem querelam deferit. 589, 20. 1109, 2. 1433, 44. 1584, 63. 1674, 51. De Episcopo Eliensi conqueritur. 1109, 30. Privilegia a P. R. imperat, quibus Rex postea in ipsum ultor. 614, 16. 1142, 52.

Rogerus de Belesmo, vel *Bellem*, Comes Salopie. 214, 40. 228, 29. 222, 13. 984, 62. Willielmo II. turbas movet. 2359, 24. Quiescit. 2359, 32. Ecclesiam Quadfordie cur ipse & conjux construxerint. 988, 51. Tunica involutus monachali, moritur. 988, 45. 2365, 6. Vocatur *Rogerus de Monte-Gomerico*. 2359, 15.

Rogerus Bigot, Comes Norfolciæ, Marechallus Angliæ. 2523, 42. In Vasconiam ire iussus, se excusat. 2493, 10. Rege cunctato, tratus discedit. 2493, 29. V. *Hugo de Bona*.

Rogerus, Comes de Andria, debellatur. 1188, 31.

Rogerus, Comes de Clara, homagium pro castello Tunbrigienti Archiepiscopo Cantuariensi tacere recusat. 555, 67. Vocatur hic (ut fallor) *Rogerus de Clare*, Comes Herefordie. 1212, 28. Cervum ex foresta Tunbrigienti Augustinensibus annuatim concedit. 1828, 31. 2256.

Rogerus, Comes Herefordensis. 208, 28. 486, 41. Ejus suasa Willielmus Conquistor monasteria compilavit. 974, 23. 2350, 64. Incarceratur. 974, 43.

Rogerus, Comes Moritunensis. 94, 51.

Rogerus, Comes Watwicensis. 315, 8.

Rogerus, Episc. S. Andreæ 2346, 45.

Rogerus, Episc. Herefordensis. 228, 20. 499, 27.

Rogerus, Episc. Orcadum. 1710, 59.

Rogerus, Episc. Sarisburiensis. 227, 61. 500, 47. 502, 47. 1000, 28. Quam invite munus Justiciarii suscepit. 606, 26. 652, 44. Quanto in honore fuerit apud Henricum I. 266, 19. 1014, 66. Perjurii poenas luit. 1023, 23. Stephanus ejus castra & thesauros capit; 1026, 48. 1346, 32. 2385, 47. & ipsum in carcerem conjicit. 1345, 31. Obui. 1027, 53. 2385, 50.

Rogerus, Episc. Wigorniensis. 536, 39. 595, 11. 604, 40. 631, 32. Quam caute suam de Thomæ Cantuariensis negotio sententiam protulerit. 1390, 52. Alexandri III. ad eum littere. 1823, 30.

Rogerus de Londonia, primo Prior, post Abbas Selbienfis. 1161, 30. Benedictionem recipit. 1169, 302.

Rogerus, Magister domus Hospitalis Hierusalem. 625, 52. 626, 12.

Rogerus de Mortuo-mari. 2437, 34. 2453, 8. Edwardo I. equum velocem mittit. 2452, 3. quo confensus, ex hostium manibus elabatur. 2452, 14.

Rogerus de Mortuo-mari junior, in turrim Londinensem conjectus, 2539, 32. elabatur. 2543, 12. & in Franciam fugit. 2543, 17. Rediit. 2544, 27. Nimia ejus cum Regina familiaritas, & in Regno auctoritas, eum exosum reddunt. 2553, 1. Bedfordie orbicularem mensam tenet. 2553, 54. Bellum movens contra Henricum Lancastrium, agrum Leicestrensem deprædat. 2554, 11. 2557, 16. Fit Comes Marchie. 2554, 15. 2557, 4. Plebs & proceres de ejus insolentia conqueruntur. 2551, 47. Rex eum de improvviso comprehensum in custodiam dat. 2556, 1. Capita accusationis ejus: 2556—2558. Condemnatio: 2558, 37. Supplicium. 2558, 49. Edwardus III. ejus terras & honores filio concedit. 2607, 36.

Rogerus de Moubray vel Mulbray. 1028, 58. De pagano tyrando

ranno triumphat. 376, 3. Bello Standardii interfuit. 337, 46. Castellum Kinarieriz firmat. 1090, 34. An Henrico II ad Henricum juniorem deditur. 1090, 46. Castella ejus capiuntur. 1093, 30.

Rogerus de Norreis. 1505, 38. 1506, 46. 1519, 27. Fit Prior S. Trinitatis. 1551, 30. Deponitur. 1553, 38. 1564, 22. Fit Abbas Everhamen. 1167, 30. 1564, 23.

Rogerus de Plines interficitur. 664, 38.

Rogerus. primus e genere Normannorum, Rex Siciliz. 505, 2. 677, 44. In sigillo quid habuerit sculptum. 677, 47. Ejus liberi. 677, 49.

Rogerus, Prior Dunelmensis. 171, 69. 272, 24.

Rogerus, Roberti Wilelmi frater, Siciliam subjugat. 1010, 22.

Rogerus, Rogeri F. Dux Apuliz, 1018, 57. & Rex Siciliz. 1011, 38. Ejus posterii. 1011, 52. A Lothario Imp. vincitur. 1343, 19. Ejus lancea & corona Imperatori delata. 1343, 23.

Rogerus I. su de Sardinien, S. Augustini Abbas. 602, 53. 628, 21. 1819, 52. 2256. Ligatur cum Archiepiscopo, de professione. 1444, 15. 1821. 1826 Ab Archiepiscopo jurisdictione eximitur. 1331, 25. 1444, 36. 1821, 47. Mitra, annulo, & sandaliis ornatur. 1331, 27. 1444, 42. 1814, 62. A P. R. benedicitur. 1444, 65. 1814, 51. salvo tamen jure Archiepiscopi. 1444, 64. 1815, 42. Papa mandante ut privilegia sua Archiepiscopo ostendat, proterit quæ iam, sed quæ ficta videntur. 1458, 27. Quas contumacias & injurias Archiepiscopo inveniit. 1462, 31. Dam Ba dewinum luteum, mirram deponit. 1475, 12. Archiepiscopus cum apud Regem diffimat. 1824, 24. Alexandri III ad eum lucet. 1822, 4. 1825, 11. Ejusdem pro eo ad Regem lucet. 1825, 66.

Rogerus, Tancredi F. R. Siciliz, moritur. 672, 44.

Rogerus II. vel de Caccetia, Abbas S. Augustini. 1899, 11. Ab Episcopo Londinensi benedicitur. 1899, 33. 1168.

Rogerus Waldene, Thomas Arundel proscriptus, in cathedram Cantuariensem intradit. 2287.

Rokeburgh castellum datur Regibus Angliz. 584, 16. Revertitur Scoto. 1167, 57.

Rollo, Dux Normannorum. 145, 55. 152, 38. Angliam invadens, fugatur. 810, 45. Ejus somnium, & de eo conjectura. 810, 50. Ab Episcopo Carnotensi fugatur. 151, 47. 453, 3. Normanniam occupat. 810, 61. 856, 55. Baptizatur cum suis. 453, 27. 811, 1. & vocatur Robertus. 856, 54. Obiit. 152, 38. 834, 15. Uxores ejus & liberi. 453, 31.

Romæ fundamenta dum ponerentur, vultus apparuit, respicientis omen. 591, 21. Ibi plurimum valet aurum super rubiginos. 506, 42. V. 1419, 38. 1413, 1. 1462, 51. 1532, 17. 1995, 10. 2184, 64. 2376, 57. 2506, 58. Roma, ob unum Cardinalem vulneratum, supponitur interdictio. 1047, 30. Ibi schola Saxonum ab omni tributo immunit constituitur. 1305, 51. 148, 10. 355, 56. 469, 21. Romana Ecclesia ad reliquas, tanquam genus ad individua. 974, 52. 2349, 35. Caput est & magistra reliquarum. 1132, 6.

Rominia describitur. 1217, 24.

Romanus, Episcopus Rodensis. 1634, 13. Mergetur. 1635, 16. 1682, 25.

Rominus, Imp. CP. a filiis in monasterium traditur. 455, 10. 566, 3. Ejus filii ab Imp. CP. ad idem monasterium transmittuntur. 455, 28. 466, 20.

Romanus, P. R. 452, 58.

Romerus, seu **Rodericus** pater, seu **Peter-pence,** tributum Pontifici Romano domum solum. 450, 18. 912, 42. A quibus, & quomodo solvendum. 2316, 61. Qui illud non persolverit, quomodo mulctandus. 871, 40. 920, 15.

Romipus qui spoliatur, excommunicandi. 249, 41.

Rosamunda, Henrici II uxoris, labyrinthus, sepulchrum, episcopium, cista. 1151, 43. 2395, 64. Hugo, Episcopus Lincolnensis, ejus corpus, utpote scotti, ex Ecclesia tolli, & in cimiterio sepeli iuber. 1235, 54. V. *Godefflower.*

Rothericus, ultimus Monarcha Hiberniz. 1078, 8. Conditiones pacis inter ipsum & Henricum II. 1106, 19.

Rothomagus a Francis & Flandrensis obsessa, viriliter defenditur. 578, 49. 10. 6 &c. 1428, 20. Henricus V, R. Angliz, eum capit. 2321. Rothomagensis Archiepiscopo quatuor Primates superponere consueverunt RR. Angliz & Franciz. 686, 55. 692, 8. Ejus diocesani Episcopi, &c. fideiussione pro Rege Angliz obligantur Regi Franciz. 686, 32. Rex Franciz eos absolvit. 690, 34. V. *Walterus Rothomagensis.*

Rouessius, seu **Rouessius,** unde dicta. 734, 9. Ibi Ecclesia S. Andreæ extrahitur. 734, 10. 1631, 47. V. *Roffa.*

Royon. 1905, 26.

Ruzius quatuor in Hibernia vixit. 1093, 17.

Ruffianus, Abbas S. Augustini. 1768, 44. 2230.

Ruffini Historia L. ecclesiastica. 432, 54.

Rumetienles Abbatissæ: *M. viviana Maria.*

Runcore, seu **Ranco na,** conditur. 356, 21. 834, 46.

Ruthean castrum fundatur. 1048, 37. 2341, 8. 2462, 18.

Rutlandæ Comes: *Edwardus.*

S.

Sabinianus, vel **Savinianus,** P. R. 437, 15. 1632, 15. 2232.

Sacerdotum officium. 360, 36. 1751, 30. 2708, 19. Moneatur ut officio secundo fungantur. 922, 16. Principium eorum munus est, verbum prædicare. 2660, 67. Hoc eis incumbit etiam si licentiam ab Episcopo non obtinuerint. 2648, 57. 2661, 4. 2707, 43. Imo etiam si excommunicentur. 2648, 49. 2661, 18. 2670, 23. Qui mortali peccato teneretur, sacramenta ministrare nequit, juxta Wichiviz. 2650, 18. 2677, 26. 2670, 8 & 40. 2708, 4. Sacerdos scemina Missam celebrans. 2738, 59. Sacerdotum verba, aut vera, aut ficta. 1444, 22. 1609, 35. Si perjurii sint, vel iuri, deponantur. 19, 32. De habitu Sacerdotum. 1127, 16. An unquam iustitiae gladio cingi, & sanguinem tundere. 2328, 23. Plures Ecclesias simul habere, insuevit. V. *Plures.* In defuncti Sacerdotis locum alius statim subrogandus. 1752, 1. Sacerdotum dignitas. 918, 57. 994, 53. His reverentiam exhibere, Regum dignitas. 352, 57. Quantam exhibuerit Constantinus M. 352, 63. Sacerdotis domus & atrium asyli jus habent. 2355, 59. Sacerdotem a Christo convertum, non legimus. 268, 44.

Sacerdotum officia non dependet a qualitate ministrorum. 486, 14. Aliter sentit Wicarius. 2650, 18. V. *Sacerdotum.*

Sacris Anglis convertis cur non prorsus verita, sed tantum immunitas. 731, 34.

Sacrilegium quam horrendum flagitium. 1108, 38. Sacrilegi anathematizantur. 22, 42. 25, 46. 29, 56. 33, 47. 37, 50. 75, 32. 148, 5. 382, 16. 1761, 57. 1763, 19. 1764, 2123, 39. 2125, 49. 2126, 33. 2127, 26 & 54. 2128, 35. 2129, 33 & 58. 2221, 33 & 56. 2224, 42. Sacrilegi poenas divinum exempla. 12, 56. 21, 29. 22, 45. 24, 28. 34, 54. 37, 54. 40, 6. 52, 27. 70, 12 & 16 & 48. 74, 10 & 54. 113, 13. 147, 6. 163, 55. 170, 58. 260, 36. 291, 59. 317, 10. 445, 8. 447, 58. 980, 28. 956, 10 &c. 1033, 13. & 17 & 26. 1320, 17 &c. 1374, 27. 1429, 38. 1782, 12. 2033, 3. 2034, 65. 2628, 12.

Sagienfis Abbas: *Rodulfus.*

Sagittæ vocantur *musca de cavernis planetarum ebullientes.* 345, 31. Sagitta enalla, Saracenis signum pacis. 668, 12. Servi jubentur diebus festis sagittando se exercere. 2731, 52.

Saka, quid 917, 33. 2030, 49.

Saladinus a Christianis vincitur. 600, 56. 648, 57. 1144, 14. Ejus litteræ ad P. R. de captivis redimendis. 621, 14. Ejus potentia. 622, 20. 1143, 58. Nomina Principum sub eo militantium. 654, 61. Imperator CP. ci facit. 642, 13 &c. 1164, 32. Plures civitates Christianorum destruit. 613, 5. Tiberiadem capit. 1501, 52. Exercitum Christianorum prope eam superat, & regem Hierosolymæ capit. 1502, 1. Aconem capit. 1522, 30. Hierosolymam & omnes Judææ urbes subjugat. 642, 3. 646, 1. Quis nisi restituit, Fredericus Imp. ei bellum minatur. 642, 23. Lodovicum abateque urbes capit. 1146, 65. Ex sacris suis religionem sum Deo gratiam colligit. 1534, 28. Ejus exercitus confectus ante Antiochiam. 641, 46. 642, 15 & 48. Ejus filius ac frater occiduntur. 649, 5. 1162, 64. Xpi Christianorum occidit. 1174, 6. Quoddam Christianorum Principes muneribus corrumpit. 675, 22. Para Damascena. 22. Anglo & Gallo mittit. 1202, 57. Conditiones quasdam illis proponit. 1224, 39. 1206, 29. Vincit & debiliores civitates destruit. 1205, 10 & 32. Munerum iterum mittit, & recipit. 1206, 29 & 39. V. *Mulle.* Promissio non fit. 1222, 2 &c. Captivorum capita amputat. 1211, 52. Ad colloquium cum Anglo venire recusat. 1222, 48. De pace loquitur, sed subdole. 1221, 35. Mortem sibi immutare, unde peragere. 1243, 3. Moritur. 668, 54. 1252, 48. Ejus imperium inter

inter filios dividitur. 1272, 52. Plura de eo 641, & 642.
V. Cruciger.
 Salef, fluvius ubi Fredericus Imp. submersus. 1165, 20. 1191,
 50. 1215, 16.
 Salford-shire, 956, 64.
 Salices pomiferi in Hibernia. 1077, 44.
 Salmanston. 1963, 53.
 Sal mirus in Sicilia. 1011, 13. *V. Simon F. Roberti.*
 Salmonum saltus in Hibernia. 1078, 21.
 Salomon, Prior Ellenfus. 581, 60.
 Salomon, R. Hungariz, filius Edmundi Iron-side relegatus
 benigne nutrit. 906, 47.
 Salomon Ripple, monachus S. Augustini. 1056, 41. 1064, 59.
 Decimæ & quindenæ receptor factus, statuta dolosa utens,
 populum gravat. 1068, 10. Sed ejus fraus in Abbatem suum
 redunat. 1068, 28. Benefacta ejus. 1068, 41.
 Salopia, vel Salopesberia, vel Cyrebury, vel Scrobberburia, vel
 Saropesberia. 1663, 20. Ibi cornobium constructum. 977,
 56. 1351, 60. *¶ Abbatibus: Radulfus; Herbertus. ¶ Prioribus:*
Reginaldus. ¶ Salopia Comitibus: Edricus; Strenus; Hart-
inus; Rogerus de Belsino; Hugo; Robertus de Belsmo.
 Salutem vix decimus quisque consequitur. 1658, 61.
 1 Sem. ix. 17. *Vir dominabitur populo, Henrico IV applicatur.*
 1758, 18.
 Samson, Abbas S. Edmundi. 1162, 54.
 Samson, Episc. Wigornensis. 212, 47. 303, 32. 493, 9.
 Sanchius, R. Navarraz. *V. Alfonso VIII.*
 Sanchius, R. Portugalliz. 1176, 29. Angli opem ei ferunt ad-
 versus Saracenos. 1176, 15.
 Sanctimonialis electionem Abbatibus penes se ipsas esse volum.
 584, 1. Clerici earum monasteria absque causa necessaria
 non adeant. 1455, 54. Qui sanctimonialium duxerit, vel
 construxerit, quomodo puniendus. 823, 2. 859, 7. Sancti-
 monialibus luxus sub anathemate interdicitur. 318, 26.
 1348, 37. Coldinghamnum luxuria. 16, 18. De sancti-
 moniali Warrunensi mira historia. *V. Warrun.*
 Sanctitatem nec præstita paupertas, nec divitiæ adimunt. 371,
 40.
 Sanctus blasphemare, haud tutum. 409, 13. Sanctorum cata-
 logo quinam adscribendi. 1551, 13. Wiclivitatum opinio
 de Sanctis. 1707, 33. 1708, 9.
 Sandwici Prætor quam jurisdictionem exerceat in villa Stomores.
 2144, 37. portoria & jura totius portus Ecclesie Christi
 in Cantuaria conceduntur. 1225, 21. Ecclesie S. Petri.
 1880, 7.
 Sanguis emanat de fonte; 225, 35. 995, 18. 1370, 16. de
 terra; 228, 56. 443, 34. de imagine Christi vulnerata.
 444, 27. 1499, 51. Sanguine pluit. 445, 24. 703, 47.
 1128, 52. 1461, 63. 1696, 39.
 Sapientiam duo Scoti in Gallia venum exponunt. 817, 35.
 Quid pro ea petunt. 817, 37.
 Saraceni ex Africa venientes Hispaniam invadunt. 1418, 16.
 Vastam urbem Aquesem; 443, 30. Galliam & Hispani-
 am. 768, 21. Christiani in Hispania eos repellunt. 623,
 61. Edwardi Confessoris de his propheta. 1337, 50. Qui
 arma &c. eis subministrant, vel aliqua re eos juverint, quo-
 modo puniendi. 1452, 6. Signum pacis eis, sagitta emissa.
 668, 12.
 Sædic, vel Cerdic, primus Rex occid. Saxonum 755, 5. 1153,
 21. Fideliter Arthuro Regi jurata, ducem Comitatus ab eo
 accipit. 1153, 34.
 Sarisburia sit sedes Episcopi Sherbornensis. 482, 28. 975, 51.
 1654, 40. Nova Ecclesia ibi fundatur. 796, 69. Ejus
 lectum turbo desicit. 2364, 30. Liber Sarisburienfis Eccle-
 siæ consuetudinarius a quo compositus. 2351, 30. *¶ Saris-*
burienfes, Sherbornenses, & Wiltonienfes Episcopi: Ald-
elmus; Forbert; Eadulfus; Sæthelmus; Wælfamus; Elu-
redus; Wulfinus; Odo; Syricus; Alficus; Elmerus, vel
Almarus; Sigardus; Alfwaldus; Writboldus; Berman-
us; Aldredus; Osmundus; Rogerus; Jofcelinus; Huber-
tus; Walterus; Herbertus; Ricardus; Nicolaus; Simon de
Garn; Radulfus; Ascum; Johannes; Walterus. ¶ Comites
Sarisburienfes: Willulmus; Gerardus de Chavilla; Will-
elmus; Montagu.
 Satalix finis. 1215, 1216.
 Sacerdos R. Scotiz. 1484, 36.
 Sacerdos Episc. Bathoniensis. 668, 17. 674, 57. 699, 48. 1681, 32.
 Savoy, domus in Londino, a quo fundata. 1627, 14.
 Saxulfus, Episc. Merciorum. 58, 40. 440, 36. 792, 55.
 793, 8. 1638, 39. Sedem habuit Loegriz. 1638, 59.
 Scabies quando primum oves in Anglia invaluit. 1461, 64.
 Scandalum pulillorum vitandum magis quam aliorum. 1621,

50. Scandali vitandi causa quid faciendum. 1621, 35.
 Scandalum magnatum quomodo puniendum. 1233, 22.
 Scardeburgh castrum fundatur. 1046, 56.
 Scetebryg. *V. Sbefiesby.*
 Scetige inula. 120, 6. 138, 38. Vocatur Scetpa. 1839, 10.
 Scheawing, quid. 957, 24.
 Schirarum divisiones. 2358, 7. *V. Comitatus.*
 Schitta. *V. Fluxus.*
 Schola Saxonum. *V. Roma.* De Scholarum magistris canon.
 1348, 46. 1454-54. Licentiam docendi si quis idoneus
 perat, accipiat, idque gratis. 1454, 66 &c.
 Sciremotus. 872, 14. 924, 26.
 Scissa, R. Australium Saxonum. 798, 17.
 Scotlandus. *V. Scotlandus.*
 Scotgate. 153, 6. 356, 19. 834, 33.
 Scorta in Ecclesiis non sepelienda. 1236, 4.
 Scot & Scote, quid. 957, 42.
 Scotia olim Albania vocata. 1484, 25. Scotorum origo. 616,
 58. 627, 48. Hibernia proprie eorum patria. 626, 56.
 Scotia olim Hibernie nomen. 1672, 13. Scotorum instru-
 menta musica. 1075, 45. Quam effero victu utantur. 332,
 1. Seminudis natis pugnant, 340, 10. & contemptu mortis
 magis quam viribus animantur. 340, 20. De observatione
 Palchæ a P. R. literas accipiunt. 784, 15. Eorum Reges
 ubi & quomodo Angliæ Regibus rectitudinem facere con-
 suerint. 218, 24. 989, 53. Eos olim Angli dominaturos,
 prædicatur. 909, 35. 247, 45. Eos Angli jure subdi de-
 bere, miraculo ostenditur. 838, 40. Scotica Ecclesia Angli-
 canæ subiecta. 584, 32. 1104, 16. 1719, 21. 1739, 11.
 Eboracensis & Cantuariensis contendunt, ut ipsorum
 Scoti debeant subditi. 1108, 50. Scoti Episcopi se Angli
 subjectionem acbere negant. 1108, 41. Scotica Ecclesia so-
 li Romanæ subdita. 1196, 18. Scotorum Rex, clerus, po-
 pulus, fidem Regi Angliæ præstabit in perpetuum. 584,
 20 &c. 1103, 18. 1719, 33. 2396, 46. 1486, 20. In sub-
 jectionis signum Willhelmus R. sellam suam & capellum
 Eboracæ reituit. 2396, 50. Scoti Anglos fugitivos non re-
 cipiant. 584, 44. 1104, 40. Castella Puellarum, Berwicen-
 se, Rokesburgense, Godeworte, & Scivilinæ dantur Re-
 gibus Angliæ. 584, 22. 1104, 59. Redduntur Scoto, sed
 non gratis. 1167, 57. 1493, 4. Scoti a subjectionis Angli
 præstandæ vinculo redduntur liberi. 1167, 1108. 1553, 42.
 Edwardus I, R. Angliæ, jubet ut in Chronicis inquiratur
 quod dominum Angliæ habeat in Scotiæ. 1962, 10. 1470,
 9. Scoti post mortem Alexandri III de novo Rege creando
 dissidentibus, Edwardus I arbitri huius factus Johannem de
 Balliolo Regem constituit. 1468, 2469. Scotiæ Reges se in
 Anglorum clientela esse propterea tenentur. 1469, 15. Id
 pluribus exemplis ostendunt. 1470, 5. 1484-1487. Id
 vero Scoti Reges concedunt. 1470, 64. Edwardus I ius suum
 gladio assertit, & llylo. *V. Edwardus I, R. Angliæ.* Obje-
 ctiones contra ius Anglorum ad coronam Scotiæ. 1529, 5.
 & officium ab Archiepiscopo Eboracensi Regi Scotiæ præ-
 stari solitum. 1167, 47. Scotorum immanis & barbara in
 Anglos irruerit. 30, 11. 201, 10. 160, 18. 316, 1. 318, 30.
 342, 1. 966, 44. 1025, 47. 1090, 57. 1091, 30. 1488,
 50. 1514, 54. 2734, 57. Anglos captivos abducunt. 160,
 25. 318, 33. 341, 9. 966, 59. 2344, 61. Ecclesiæ cadibus
 & stupris foedant. 341, 55. Lindisfarnense monasterium
 depopulati, vivi a terra absorbentur. 22, 45. Exercitus eo-
 rum apud Gaskmore vel Gledesmoe a paucis Angliis pro-
 fligatur. 1559, 4. 2160, 61. Ingenii clade funduntur apud
 Berwicum. 1563. Nomina captivorum. 2564. Hinc
 Anglo datur, rebellant. 2566, 34. 2567, 32. Angliam tempore
 pestis invadentes, portas luunt. 2600, 1. Tres eorum na-
 ves piraticas ventus in portum Yarmouthensem impellit.
 2617, 28. Inducit a decennium factæ. 1617, 43.
 Commercia cum Angliis eis concessa. 2639, 8. Angliam de-
 prædamur. 2728, 39. Angli cum eis configunt. 2728, 55.
 Prope Dunelmum exercitus eorum superato, R. David Brui
 captus. 1732, 20. Olim quatuor tantum Episcopos habue-
 runt. 348, 37. Octo sedes numerantur. 1196, 40. Sancti-
 andreano Episcopo quidam pallium obtinere satagunt. 1719,
 31. *¶ Scotiæ Reges: Albanellus; Salenus; Brannus;*
Anselmus; Constantinus; Iricus; Eadenus; Kynadus;
Malcolmus; Macchilad; Macbethus; Malcolmus; Dun-
finalus, vel Duncwaldus; Duncbanus, vel Duncanus;
Eadgarus; Alexander I; David I; Malcolmus, vel Mal-
cholfus; Mclintus; Alexander II; Alexander III; Da-
vid II; Johannes de Balliol; Edwardus I, Rex Angliæ;
Robertus Bruce; David Bruce; Edwardus de Balliol.
 Scotlandus, vel Scoladus, Abbas S. Augustini. 213, 50. 1326, 12,
 1787,

1787,56. Ret ab eo gestis. 1788, &c. 1250. Corpus S. Mildredæ transfert. 1911.2. Mortur. 1792,50.
 S. Scripturæ summa, DECLINA A MALO, ET FAC BONUM; ET INHABITA IN SECVLUM SECULI. 1335, 29. Scripturæ versio in linguam vernaculam improbatur. 1644, 49. Scripturam culpant impij. 1658,53.
 Scrobbsburia. V. *Salopia*, & *Cyrbury*.
 Scula. 23,61.
 Scuta ex ovinis pellibus non conficienda. 843,38.
 Scutagium. 1381,3.
 Scylla. 1010,43. 1187,32.
 Scapic, navis inflator. 900,2.
 Sebba, vel
 Sebbi, R. Orientalium Saxonum. 744,64. Fit monachus. 440,40. 745,9.
 Sebertus, R. Orient. Anglorum. V. *Sigebertus*.
 Sebertus, R. Orient. Saxonum. 743,28. Ad fidem convertitur. 735,21. V. *Sigebertus*, R. Or. Anglorum. Monasterium S. Petri ad Occidentem fundavit. 1633,30. Mortur. 738,43. Ejus tres filij, Sexredus, Sewardus, & Sigebertus, ei succedentes. 738,45. 743,46. Mellium c Regno expellunt, quod panem Eucharisticum eis negaverat. 738,65. 743,50. 1633,31. Omnes in prelio cadunt. 739,9. 744,8.
 Secularibus ejectis, introducuntur regulares. 598,21. V. *Monachi*.
 Securis usum Hiberni unde didicerint. 1025,5. Securis acclamarix potius est quam fur. 765,29.
 Sedena, vel *Sidonaster*, sedes Episcopalis. 1638,61. V. *Lincolnia*.
 Seditio inter Londinenses ob tallagium inæqualiter exactum. 691,4. 1265—1267. Seditio Kentenium. V. *Johannes Straw*. Seditio in Norfolkia. 2638,35.
 Sedulilocus. 119,49. 138,9.
 Seggesfeld, manerium. 1162,32.
 Seinfridus, Episcopus Cicestrensis. 1457,67. V. *Gaufridus*.
 Seirus de Quincy, vel Aquitania, Comes Wintoniensis. 1246,64. 1429,31.
Selenia, *Abbatissa* B. Mariz in insula Thaneto. 1908,37.
Selshu, insula vituli marini. 798,52.
 Selsebnie Monasterium. 1928,12. 1710,56. 1964,47. ¶ Prior: *Rogerus*. ¶ Abbas: *Regius*.
 Selting. 1884,39. 1922,19. 1935,2. Appropriatio Ecclesie. 2096,19. Portio assignata Vicario. 1926,18.
 Semiramis, Regina Assyriorum. 562,66.
 Sem, Judæis Melchisedech. 351,25.
 Septem Ephesi dormientes se in sinistram laus venientes Edwardus Confessor in spiritu videns, dum id esse mortalibus omen dicit. 396,31. 950,4. 1137,43. Quamdiu in dextero latere quieverant. 2337,45. Quamdiu in sinistro sint cubituri. 2337,47.
 Septonia. V. *Shafesbury*.
 S. Sepulchri monialibus Cantuariz datur Ecclesia S. Edmundi de Redingare. 1838,9. A quo & ubi cornobium illud fuerit fundatum. 1893,45.
 Sepulchrum Domini. V. *Falco Nera*.
 Sergius I, P.R. 441,55. 2231. Ejus literæ ad Episcopos Britannie. 1640,60.
 Sergius II, P.R. 450,26. 2239.
 Sergius III, P.R. 453,2. 2241.
 Sergius IV, P.R. 1245.
 Serio, Abbas Glocestrensis. 1251,22. 864.
 Serpentes horrendi in durifania. 796,53.
 Servituti ~~mon~~ subditus ex conditione naturæ. 580,38. Servus fugitivus quomodo mulcandus. 764,54. 828,47. 2730,25. Statutum de Servis, eorumque stipendius. 2731,10. Quando iis arma gestare liceat. 2731,44. Qui iulus & exercitia iis permittantur. 2731,52.
 Seth, V. *Abel*.
 Severinus, Abbas S. Mariz, Eboraci. 206,26. 273,36.
 Severinus, P.R. 438,35. 2229.
 Sewallus, Archiepisc. Eboracensis. 1725,41. 1444,11. Ministrarium in capella S. Sepulchri numerum & stipendia auger. 1725,54. Mortur. 1726,30. 2444,34.
 Sewardus. V. *Sibertus*.
 Sexbure, Regina Occid. Saxonum. 756,49.
 Sexburga, vel
 Sexburgh, Regina Cantiz. 740,42. Ejus genealogia. 1908,14. Monasterium fundat in insula Scapeis: 1908,10. Temporalia ejus ac spiritualia, eorumque valor. 1168,43. Sexburga monasterium ingreditur. 741,13. 775,10. 791,18. Fit Abbatisa Elicentia. 441,13. 741,57.

Sexhelmum, Episcopum Lindisfarnensem simoniacum S. Cuthbertus de terra sua iugur. 1621.
 Sexradus. V. *Sebertus*.
 Shatesbury, vel Shetfbyrig, Latine *Septimia*, Britannice *Shatesbury*, a Cassibelauno fundata. 875,40. reparatur. 812,9. Monasterium virginum ibi extruitur. 132,38. 812,38. 355,45. & largis muneribus citatur. 875,50. ¶ *Abbatissa*: *Lideldis*.
 Sherborna, vel Schreburna, vocatur urbs Maidulsi. 1640,37. Sherbornensis Episcopatus. V. *Sauuburnia*.
 Shures. V. *Schramm*.
 Sibetelweld, vel Sybrynbyfweald, vel Suydbrithelwealde. 1778,29. 1789,52. 1861,37. 2125,13. 2244.
 Sibertus, vel Sigbertus, R. Orient. Saxonum, convertitur. 744,27. Baptizatur. 217. Cum excommunicato prander. 744,41. Ceadla ejus mortem p. dicit. 744,47. Interficiatur. 744,50.
 Sicitas mira in Francia. 1019,38. Sicitas magna in Anglia. 2435,67. 2465,31. 2605,40.
 Sigas, Dux, scriptum interimit. 112,14.
 Sicilia describitur. 1010,29. Unde dicta. 596,20. 1010,33. Prima ex omnibus terris aratro scissa. 1010,49. Ibi inventa Comedilla. 1010,51. Quidam in ea miranda. 1010 & 1011. Quinam eam tenuerint, ante & post Rogerum. 1011,20. Ejus Regibus personaliter jurare, insolitum. 594,9. Episcopi Norwicensis iter ad Siciliam. 595,32. Mos Siculis Regibus cathedram auream Reginis dant. 1183,52. Episcopi & Proceres Regni Sicilie. 1114,11. 1437,4.
 Sidricus, vel Sihricus, vel Sihricus, R. Northumbrie. 835,28. 857,50. Fraurem occidit. 133,63. 153,59. 835,38. Ethelstani sororem ducit. 154,25. 838,20.
 Sifridus, Abbas Glastoniensis, fit Episc. Cicestrensis. 1015,18. 1663,4.
 Sigebertus, Episc. Moguntinus, Episcopatum abdicatum repetere cogitur. 973,3. Vocatur Sigefridus. 2350,18.
 Sigebertus, frater Dagoberti Regis Francorum, dum baptizatur, Amen respondet. 438,46.
 Sigebertus, I. Seberti. V. *Sebritus*.
 Sigebertus Gemblacensis, Chronographus. 431,48. 432,55. 498,52.
 Sigebertus, vel Sebertus, R. Or. Anglorum. 745,49. Ad fidem convertitur, scholas instituit. 745,59. Fit monachus. 747,5. 1636,10. Occiditur. 747,11. D. Pauli Ecclesiam Londini construit. 385,9. & D. Petri monasterium ad Occidentem: 385,17. Sed hæc potius Sebertio Regi Orient. Saxonum sunt tribuenda.
 Sigebertus, vel Sigberth, R. Occid. Saxonum. 105,17. 442,42. 769,66. Ob tyrannidem Regno pellitur. 770,16. 796,9. A subulco interhectur. 770,26. 796,19.
 Sigeburtha, Abbatissa S. Mariz in Thaneto. 1908,32.
 Sigehardus, R. Or. Saxonum. 745,10.
 Sigeri, usq. Abbas S. Augustini. 2244.
 Sigtridus, Abbas Givensis. 94,4.
 Sigga. V. *Johannes Beverlacen*.
 Sigbere, R. Or. Saxonum. 440,40. 744,64.
 Sigimundus, Imp. in Angliam venit. 2292.
 Sigimundus, R. Burgundiz, filium suum perimit. 566,40. Eum facti pornit. 566,43. Post mortem miraculis inclarescit. 566,45.
 Signa, pro campana. 1700,50 & 53. 1792,15.
 Sigredus, Abbas Ripentis. 110,59.
 Sihricus. V. *Sidricus*.
 Silvester II, P.R. 2245. V. *Gobertus*.
 Silvester III, P.R. 2247. V. *Benedictus II*.
 Silvester, Prior S. Augustini. 1807,61. Excommunicatur ob contemptum Archiepiscopi. 1808,1. Tandem absolvitur. 1809. Eligitur Abbas S. Augustini. 1811,5. 2254. Theobaldus ei infamiam objicit. 1811,8. Coram Papa se purgat. 1811,10. Papa pro eo scribit. 1811,15. Prior S. Trinitatis ejus benedictionem impedit. 1811,47. ex Abbatibus S. Augustini hic primus sine professione fuit benedictus. 1330,36. 1370,11. 1811, &c. Postea profiteri cogitur. 1330,47. 1665,65. Adami IV ad eum literæ, de obedientia Archiepiscopo prestanda. 1378,58. Literæ VII Episcoporum, eum Archiepiscopo obedientiam professum, restantes. 1379,43. Professionis forma. 1380,10. Institutio ejus de reficiendis pauperibus. 1814,61. Mortur. 1815,8.
 Silvia, urbs in Hispania a Silvio Aeneas condita. 646,2. Paganis antemur a Christianis possidetur. 646,27. 1166,14. 1176,10.

Simon Duncelmensis Historix materiam unde collegerit. **153.**
 Simon, Abbas S. Albani. 547, 41. 615, 39.
 Simon de Burle, Comes Huntingdonensis. 2675, 59.
 Simon Barley, castri Doverensis & Quinque portuum Custos, Angliam Gallo prodere conatur. 2181, 30. monasterii Cantuarii spolire. 2181, 48. Abbatem S. Augustini, inimicis fortiter resistentem, abducere. 2182, 52. & Augustinentium privilegia & commoda quovis modo imminuere. 2183, 1. Castellum Doverense & alia loca Gallo vendit. 2183, 29. Ejus divitiam, & sumptus fastuosos. 2727, 20. In castellum conjicitur. 2705, 17. Capite plectitur. 2183, 42. 2727, 14.
 Simon, Episc. Cicerstrensis. 1681, 36.
 Simon, Episc. Wigornensis. 259, 19. 504, 26. 1015, 17.
 Simon, F. Roberti Episcopi Lincolnensis, 1022, 19. Ejus mores & mors. 1021, 22. 2384, 10. Dixit se inter curiales id esse quod sal inter anguillas. 1021, 36. 2384, 17.
 Simon de Gram, Episc. Sarisburiensis. 2004, 20. 2007, 67.
 Simonis, prohibita. 205, 64. 240, 40. 242, 32. 243, 26. 486, 9. 973, 39. Simoniaci paroni, iure presentandi la perperum privandi. **1430, 11.** Simoniacus Episcopus iussu dicere, *Gloria Patri*, &c. non potuit proferre, *Spiritus Sanctus*. 973, 50. 2350, 35. Simoniacus Imperator a demonibus torquetur. 933, 40.
 Simon Illip, vel de Hseleph, Custos privet sigilli sic Archiep. Cantuariensis. 2118, 14. 2183, 2606, 60. Ejus literæ de quibusdam Ecclesiis Abbatibus S. Augustini appropriatis. 2087--2090. Mors. 1142, 12.
 Simon junior, Comes Northamptonensis. 620, 9.
 Simon de Langdon, vel Langton, Archidiaconus Cantuariensis. 1888, 19. 1891, 14. Hospitale pauperum Sacerdotum Cantuariæ fundavit. 1891, 61.
 Simon Langham, vel Lantham, Episc. Eliensis, Regis Theobaldus. 2132, 41. Filius Archiep. Cantuariensis. 2142, 14. 2183. Ejus literæ de Ecclesiis conventui S. Augustini appropriatis. **2146, 30.** Filius Cardinalis. 2185.
 Simon de S. Licio, Comes Huntingdonensis. 975, 13.
 Simon Mepeham, Archiep. Cantuariensis. 2554, 56. Consecratur. 2039, 33. **2272.** Augustinenses citationibus & minis inquietat. 2039, 44. Ejus literæ ad Officialem, de iis citandis. 2039, 59. Conventui sedem Apostolicam appellante. **2040, 16.** Iheronimus quidam iudex controversiæ constituitur; 2042, 1. a quo citatus Archiepiscopus rationes reddit coram comparatur. 2042, 44. Iheronimus laici iustitiam accusat, quia ipsam citaverat domum Parliamenti intererat. 2043, 7. Augustinensium procurator de eo apud Papam queritur. 2043, 1. neque ejus objectionibus respondet. 2043, 44. Quosdam ad ipsum citandum missos ejus famuli vulneribus & tormentis exipiunt. 2044, 25. Quod Papa xgre ferente, iuramento se purgat. 2045, 1. omnes facinorosi istius reos famula sua exigit. 2045, 39. & literas Episcoporum commendatitias obtinet. 2045, 48. aliorumque testimonio. 2046, 9. Archiepiscopi Aquinensis contra eum literæ ad P. R. 2046, 29. Aquinensis eum excommunicat. 2047, 1. Iheronimus contra ipsum processit. 2047, 8. & sententia. 2048, 41. Gravis mulctæ imponitur. 2051, 23. Alia. 2053, 16. Moritur. 2066, 30. Inhumatus jacet, donec Abbas S. Augustini eum absolvat. 2066, 37.
 Simon de Monteforti I, Comes Leicestrie. 2346, 60. Prescribitur. 2347, 2.
 Simon de Monteforti II, Comes Leicestrie. 2347, 6. Ejus uxor, & liberi. 2347, 22. 2417, 66. Roberti Lincolnensis de illis propheta. 2426, 43. Bellum movet contra Henricum III. 2445, 1. 2448, 33. Simon ejus F. Northampton capitur. 2447, 19 & 45. Coniurum Gloucestrie militibus armis induit. 2449, 34. Regis copias superat. apud Lewes. 2450. Edwardus Princeps ex ejus custodia elabatur. 2452, 1. Gloucestrensis ab eo d. h. i. 2457, 40. 2452, 43. 2452, 31. In prelio Evelhamensi occiditur. **2452, 32.** Caput ejus amputatum 2453, 67. ad Mortimer uxorem mittitur. 2454, 11.
 Simon Silvanclensis, Comes Northamptonensis. 282, 46. Hic forsan is erat qui vocatur Simon Hamptonensis. 2386, 27. Ejus character. 1030, 46. 2386, 27.
 Simon Sudbury, Archiep. Cantuariensis. 2150, 24. 2285. Monasterium S. Augustini ingredi cupiens, non permittitur. 2155, 24. Literas Pontificis Rom. obtinet, ad recludendas fores. 2155, 23. Alba i. minatur, Abbatibus. 2156, 37. Johannes Sarum bipedum nequissimi pili securi percussit. 2157, 9.
 Simon Walkef, Abbas Menroscensis. 975, 5.

Simon de Winton, Episc. Norwicensis. 1912, 56. Ejus literæ ad Abbatem S. Augustini, de statutis Baronum in præjudicium Regis editis. 1912, 61.
 Sippingamensis ordo. 1020, 6. Ejus auctor. 1169, 19.
 Sinefredus, R. Oriens. Saxonum. 745, 10.
 Sircus. V. *Syracus*.
 Suores, R. Persarum, Chosroem patrem occidit. 437, 57. 564, 55.
 Sifidus, R. Egypti, scribit ad P. R. de captivis liberandis. 621, 54.
 Sifinnius, P. R. 442, 19. 2233.
 Siwardus Barn Comes Northumbrie. 34, 15. 181, 22. 184, 52. 203, 26. 204, 44. 484, 30. 946, 14. 2331, 30. Pater ejus Bernus aures urinas habuit. 945, 50. Draconem vincit. 945, 56. Alium draconem querens, a sene quodam Londinum mittitur. 945, 58. Tollit caput auri. 946, 4. Filius Comes Huntingdonie. 477, 23. 946, 10. Scenam subigit. 187, 43. 946, 23. 2333, 4. Filium in anteriori corporis parte, quamvis lethaliter, vulneratum gaudet. 946, 28. 2333, 8. Ipse profluvio ventris periturus, se armari jubet, ut modo militis moriatur. 477, 23. 946, 25. 2333, 47.
 Siwardus, Eddio Archiepiscopo Cantuariensi infirmo existente, ad supplendum ejus locum consecratur. 938, 44. Erat Episcopus Rossie. 1653, 16. Abingdonie moritur. 941, 57. 1651, 34.
 Slavius, & fratres ejus, de Græcia in Hiberniam quando venerunt. 1073, 65.
 Sleda, R. Or. Saxonum. 743, 28.
 Snaves, villa. 1776, 45. Advocatio Ecclesiæ. 1871, 10. De fructibus ejusdem. 1917, 28.
 Societas fortunæ, vel la grande compagnie. 2625, 37. Loca nonnulla depredata. 2629, 44.
 Sœna, quid. 957, 33.
 Sodomiz excommunicandi, 1000, 57. Sibi sint; 1455, 53. si clerici, degradandi, vel in monasteria tradendi. 1455, 48. Lex de iis excommunicandis abrogatur, ne mentio sceleris animos hominum inficiat. 2377, 2. Sodomiz complures naufragio intereunt. 1022, 67. 2381, 67.
 Sola, quid. 957, 33. 2030, 52.
 Soldani terra in Conis. 2029, 26 & 35. 2193, 46 & 55.
 Solis mirum deliquitum. 263, 23. Obtenebratur per dies septendecim. 447, 6. Tres circuli Solem ambiunt; 1059, 14. 2304, 37. quatuor. 229, 1. 237, 2. Stellæ circa Solem apparentes. 1349, 10. Solis dum vis. 219, 34. 2270, 63. 2394, 17. In *Solis* vocabulo facere ludunt. 1156, 28.
 Solis ergo canon vocatur. 2262, 52. 24, 9, 63.
 Somnians pauperum. 419, 52. Somnus fides non penitus deroganda. 391, 28.
 S. Sepia corona. V. *Leo Imp. CP.*
 Sorulegam damnatur. 254, 22. Ejus poena. 831, 22. 842, 30.
 Southampton, seu Hamonis portus, 576, 65. 1035, 7. a Galis incenditur. 2573, 1.
 Southwellensis Canonici Aldredo terras & refectorium debent; 174, 38. 1713, 50. Thome II, libertates. 1713, 43.
 Southwell. Illi hospitium Augustinentis habuerunt. 1878, 59. 1932, 17.
 Spalungæ Abbatia. 868, 53. Villa Episcopo Lincolnensi conceditur. 2378, 2.
 Spuri, securis. 1075, 6.
 Speratorius, Albus Abbingdonensis, fu Episc. Londinensis. 475, 37.
 Spicæ septem e culmo uno produnt. 606, 53.
 Spiritum S. nominare non potuit i. pater Simoniacus. 973, 50. 2350, 35. Græcorum de ejus processione opinio ventilarur. **214, 11.** V. *Dunstanus*, & *Johannes Bevirascensis*.
 Sponialis quomodo contrahenda. 861, 43.
 Spuria ad Episcopos non evellendi. 580, 18.
 Staffordia. 153, 24. 834, 35. Vocatur Staffordia. 152, 67.
 † Staffordia Comes: *Radulfus*.
 Stallage, quid. 957, 49.
 Standa d. ab Anglis erigitur. 262, 4. 321, 57. Unde dicitur. 321, 62. Standa d. bellum, inter Davidem R. Scotorum & Barones Angliæ. 262, 1. 321, 57. **331, 1.** 337, &c. 505, 50. 1026, 1. ubi, ut spes fugæ tolleretur, equi longius amori. 322, 11. 342, 21. Ordo acierum. 322, 12. 342, 17. 1027, 7. Galwenfium fiducia. 342, 17. Turstinus Eboracensis presbyteros cum cruce & Sanctorum reliquiis in prælium mittit. 320, 50. 337, 18. 243, 28. Confessus deceptus. 345, 13. Angli absolute & benedictione Episcopali amantur. 345, 16. 1026, 62. Stratagemata. 345, 49. Victoria. 345, 52. Henricus Scotorum Princeps, viribus

viribus victus, prudentia evadit. 346, 15.
Stanford-budge. 479, 31.
Stanfordia. V. *Uxoniam*.
Stapula Londini constituta. 1606, 7.
Statua in campo Martio, cuius digito inscriptum, HIC PERCUTIT. 881, 53. Statua arcum tenens, secundum quosdam, Edmundum Iron-side interfecit 906, 18. 2316, 63. Mira historia de annulo statua digito imposito. V. *Anulus*. Alia statua thesaurum xxi. mille indicans. 2335, 54.
Statuocensis. V. *Tassilekensis*.
Statutum de Montanar. 1241, 26. 2274 2462, 65. 2738, 26. Statutum verans ne quo modo Religiosorum possessiones augerentur. 1208, 35. Statuta Oxoniæ: 2245, 22. de Merton; 2477, 12. de Mariberg; 2455, 30. Westmonasterii. 2461, 39. V. *Legum*.
Stella cadentes. 2214, 4. 492, 20. 2266, 11. Stella insolita. 219, 47. 2277, 24. Stella interdiu splendens. 1342, 62. Stella circa solem viæ. 1349, 10. Stella lucernarum splendore obsecratur. 1113, 1.
Stephani Cantuariensis libellum De Ricardo I deflorat Cisterciensis. 24 121.
D. Stephanus caput Cadomum affertur. 2369, 8.
Stephanus Abbas S. Marti, Laboraci. 4512, 206, 25. *Stephanus*, Comes Andegaviz, & libertate & uxore a Ricardo I privatur. 1154, 50.
Stephanus, Episc. Londinensis: Ejus literæ de fama & motibus Simonis Mepham. 2045, 62.
Stephanus de Hakendon. 2048, 17. *Fr. Prior S. Augustini*. 203, 24.
Stephanus Herdingus, vel *Herdingus Stomps*, autor ordinis Cisterciensis. 2370-2372.
Stephanus de Langton, Archiepisc. Cantuariensis. 1624, 29. 1865, 2. 2259. De ejus electione. 2415, 20. 2417, 46. V. *Johannes*, R. In Argham venit. 2418, 41. Cum Abbate S. Augustini contendit de professione obedientie. 1866, 37. Litteras Alexandri III. P. R. pro se proferit, sed falsi suspectas. 1866, 54. Causa cadit. 1867, 34. Quos sunt fecerit cum Th. Becken corpus transferretur. 2430, 20. Ejus scripta. 2430, 67. S. Biblia in capitulo divisit. 2435, 66. Moritur. 1281, 30. Erat Cardinalis. 1879, 45.
Stephanus II, P. R. 444, 12. 2235.
Stephanus III, P. R. 444, 44. 2235.
Stephanus IV, P. R. 449, 8. 2237.
Stephanus V, P. R. 452, 9. 2241.
Stephanus VI, P. R. 2241. Formosi ordinationes irritas facit, dignos abscindit, cadaver in Tiberim projicit. 452, 49.
Stephanus VII, P. R. 452, 2. 2241.
Stephanus VIII, P. R. 454, 47. 2243.
Stephanus IX, P. R. 2247.
Stephanus, Procurator Andegaviz, dæmonem consulens, decipitur. 1254, 50. 2428, 66.
Stephanus, R. Anglix. 2254. Ejus genealogia. 1022, 57. Ejus ius ad Regnum. 340, 32. 505, 49. 1312, 5. Quamvis fidem suam sacramento obtinuerat Imperatori, 504, 40. ejusque litteribus 505, 20. tamen Regnum invadit. 1023, 12. 1340, 7. 2384, 52. Ab Innocentio P. R. confirmatur. 313, 28. Consecratur. 258, 24. 505, 44. 1340, 23. sed privatur. 1023, 17. Quomodo fuerit coronatus. 1588, 20. Omnia iura Numinis & infelicitatem Regis significat. 1023, 21. 1340, 26. 1664, 32. 2384, 62. Ejus pacta & promissiones. 1024, 10. 2385, 4. Excessum caput. 506, 13. 1025, 4. 1340, 54. 2385, 17. Vectam insulam. 1251, 33. 1340, 57. Bedfordiam. 1025, 36. 1343, 62. 2385, 42. aliaque; cætera nonnulla; 2385, 45. civitates insuper complures in Normannia. 1343, 33. Promissa exiit. 1025, 17. Contra Scotos exercitum ducit: 238, 44. 260, 46. 317, 39. 2385, 43. australes Scotia partes vallat. 1025, 57. Causa dissensionis inter ipsum & proceres suos. 62, 56. Angli ostenduntur honoribus ab eo in Henricum Scotum collatis. 258, 53. 313, 9. Comitatum Northumbrie scilicet illi promissum 312, 64. concelebrat. 265, 32. Pacem cum Scoto init. 265, 19. 2391, 20. Lincolnia coronatur. 508, 46. 2387, 57. Fœdus cum Gallo init. 506, 17. Lincolnia, quamvis fortiter dimicans, capitur. 269, 28. 508, 17. 2031, 21. 1353, 354. & incarceratur. 63, 31. V. *Matildæ Imperatrix*. Portenta id infortunium significare visa 508, 13. 2030, 51. 1352, 20. 2386, 31. Liberatur. 63, 61. 1357, 10. Regno restituitur. 271, 7. 2387, 18. Imperatricem Oxoniæ obidet. 1032, 28. 2387, 25. A Wiltona fugatur. 1358, 51. Wallingfordiam obidet. 1361, 9. & Lincolniam, sed frustra. 223, 44. Castrum Farendonæ caput. 1033, 64.

Theobaldum Cantuariensem rogat ut Eustachium F. in Regem ungat, sed repulsum patitur. 1371, 45. Cantuariensem bonis omnibus spoliat. 509, 57. 1364, 13. 1372, 24. 1668, 8. Hildem Ciceritensis cum Papæ excusat. 509, 60. Johannis Beverlaciensis munus abste tenet, ne castrum Beverlaci constituat. 278, 29. Castellum Neuburienie caput. 1373, 10. Johanni P. B. Legato conductam præstare recusat. 279, 47. cupit repulsa cum postea perimit. 180, 12. Legatos et fidelitatem jurat. 527, 7. Oratio Comitibus Arundeliensibus, ipsum ad pacem cum Duce Henrico incendiam hortantis. 1375, 54. Cum Duce pacificatur: 282, 26. 527, 52. 1037, & 1038. 1374, 14. atque cum in finem adorat. 527, 60. Moritur. 133, 1. 1376, 41. 2389, 63. Qualis Anglix status, eo regnante. 1036, 23. Justitiam & quædam publicæ studuit. 518, 1. Quamvis numerus munitionum ejus temporibus fundaturum. 528, 4. Mos ei erat multa incipere, pauca perficere. 1370, 49. Quam belam & constantem animo fuerit: 312, 22. inlargiendo quam protulit. 505, 66. Ejus mansuetudo. 312, 32. Charta ejus de donatione molendini de *Eustibridge*. 1807, 13. Leges quas Augus concessit. 514, 21. 521, 1. 2391, 31.
Stephanus de Særo Cæsaris conspiciat cum Flandrenti adversus Gallum. 612, 30. Subjugatur. 612, 31.
Stigandus, Episc. Orient. Anglorum. 473, 12. 475, 14. 938, 50. Dicitur fuisse Sherbornensis Episcopus. 232, 27. Fit Wintoniensis. 182, 56. 476, 40. 932, 37. 939, 6. Fit Cantuariensis. 191, 48. 195, 37. 400, 51. 466, 38. 476, 42. 480, 58. 944, 31. 2247. Ejus character. 232, 28. Crucem argenteam monasterio S. Augustini donat. 1785, 64. Ejus altaria W. Conquistator cognitur Cantix ius jura inviolata permittere. 1786, 6. Cui Conquistatorem haud conecrari. 962, 9. 1792, 1. Degradatur. 201, 53. 4 563. 482, 50. 967, 54. 1735, 36. Degradationis causæ. 2345, 5. In vinculis tenetur. 968, 5. 1142, 12. 1787, 45. 2344, 8. Ejus nequitia: 400, 51. 1651, 61. avaritia & parsimonia. 968, 7. 1652, 27. 2345, 26. Dicitur Australium Saxonum fuisse Episcopus; 1651, 60. sed falso. Nam Stigandus Ciceritensis erat: rursus paulo posterior, & Conquistatoris Capellanus; hic vero, Confessorius.
Stigandus, primus Episc. Ciceritensis. 102, 35. 473, 20. 483, 9. Salgatus. V. *Ethelgarus*.
Stigandus certa operarius & servis statuta. 2600, 37. 2732, 4. Qui majora vel dant vel exigunt, puniuntur. 2600, 45.
Stodmerth. 1770, 12. 1892, 57.
Stonore, villæ, Ecclesia appropriatur. 2085, 61. 2089, 13.
Stonore, vel *Stonores*. 1794, 30. 1889, 38. 1933, 1234. 2130, 5. 2143, 2144. De mercatu ibi habendo. 2131, 16. V. *Sandwich*.
Stowe Ecclesia a quo fundata. 189, 43. 449, 8. Dicitur Martie. *Stowe*. 477, 40. Ornamentis a Leofrico Commendatur. 477, 39.
Stratus-wape. 75, 55.
Stratton, potentes, live fortes. 914, 47.
Streneshald, seu *Whiteby*, monasterium. 45, 8. 772, 13. 790, 32. 793, 58. 973, 24. Abbates: *Willielmus*; *Nicolaus*; *Benedictus*; *Richardus*; *Richardus*; Abbates: *Elfreda*.
S. Strigull, vel *Strugull*, vel *Strugull*, Comites: *Richardus*; *Willielmus*.
Studia literarum in Anglia quo tempore quibuscumque locis floruerint: 814, 13. &c. 1695, 36. quando in Ægypto; 815, 13. in Græcia; 815, 18. Roma & in Italia; 815, 1. Parisiis. 814, 47. 817, 13. Studia & Arta simul florere solent. 815, 4.
Sturtey. 1962, 1963. 2027, 50. Decantant sturteyenti quot Ecclesiæ subdux. 1976, 17. Appropriatio Ecclesiæ. 212, 9. Portio & onus Vicarii. 210, 58.
Sturton. 1781, 52.
Stutesbergh castellum obsidetur. 577, 61. Destruitur. 588, 26. Ejus dominus, Robertus de Ferres. 578, 21.
Suanc. 2021, 50.
Suanum, Daciz Regem, sobmersum Edwardus Contellor in vihone videt. 378, 45. 449, 55.
Suanus, Comes Barreccensis, Oxoniensis, & Glovrenensis. 2331, 33. Eggham Abbatissam conspiciat. 183, 31. 2329, 36. 2332, 65. R. legatur. 938, 52. Neorum Comitum eccidit. 183, 64. 939, 41. 2331, 1. Illius facti cum perimit. 186, 57. 944, 10. 2332, 17. Regi reconciliatur. 941, 54. 1792, 1. Hierotolymam adiit. 2332, 14. Ejus uxor. 2331, 46. Mora. 944, 14.
Suanus, F. Canuti R. Norreganorum 179, 3. 914, 10. Autum ab Edwa d. p. m. sed contra. 182, 57. 2330, 26. Presbyter filius ejus eccidit. 473, 5. 914, 12. V. 2332, 12.
Suanus,

Suanus, vel Swein, R. Dacorum. 162, 54. 1908, 44. 2315, 42. In Angliam venit. 880, 11. Ejus socii tres. 886, 48. Complures civitates vassat. 165, &c. 885, 16. Fames co-
git cum in Daciam reverti. 885, 54. Multæ provinciæ ei se
dedunt. 169 & 170, 891, 58. Rex ab omni pene Anglia
appellatur. 170, 16. 465, 30. 892, 10. A S. Edmundo,
cui minatus fuerat, confosus interit. 170, 61. 363, 8.
465, 44. 892, 17. uti Wolmarus moribundus mire narrat.
465, 60.
¶ Suffolciæ Comes: Robertus de Dufforde; Michael de Pale.
Superbia remedium. 1023, 50. 1339, 60. Superbia Templa-
riorum. 1279, 8.
Surdus si peccat, pater puniatur. 823, 47.
¶ Surria, vel
Suthria, Dux: Wada; Thomas. ¶ Comes: Johannes de
Warcum; Ricardus.
Suthsaxonæ conversi. 441, 14. 741, 36. 793, 37. V. An-
strales Saxones.
Suxor quidam oculum scandalizantem eruit. 1361, 11. Idem,
ad instantiam Regis Saracenorum, montem precibus levat.
1361, 14.
Swaleclive. 1778, 29. 1935, 2.
Swebardus. V. Swebardus.
Swebriht, R. Orient. Saxonum. 100, 61.
Swithelinus, R. Or. Saxonum. 744, 53.
Swithelmus, Episc. Sherbornensis. 452, 61. 812, 33.
Swithunus, Episc. Wintoniensis. 141, 2. Ejus reliquæ trans-
feruntur. 159, 3. Quam ob causam novem ei maneria dede-
rit Emma Regina, eisdemque Ailwinus Episcopus. 942,
16. 2329, 57. Ejus monasterium, Wintonia. 1904, 14.
Swellingland quæ servitiis præstare teneatur. 1140.
Symbolum Apostolorum, ab omnibus edificandum. 921, 56.
Synodus. V. Concilium.
Syricius, vel Siricus, Abbas S. Augustini. 1780, 9. 1244. Fic
Episcopus Wintoniensis; 460, 63. 1780, 18. Archiepiscopus
Cantuariensis. 162, 10. 879, 16. 1648, 15. 2315, 5.
Post Alfricum collocatur. 1245.

T

Taceo. V. Edithurga.

Tailleburgenſe caſtellum everitur. 6. 3, 56.

Tailage, quid. 957, 44.

Tailleſerus, ſortis Normannus. 480, 5. 960, 24. 2341, 32.

Tameſis, fluvius, aquis deſect. 236, 41. 1005, 40. 1380.

77.

Tancredus, Roberti Wiſcardi F. 1009, 60. 1012, 34.

Tancredus, Rogeri Regis nepos, Regnum Siciliæ uſurp. 650,

22. 656, 35. 1012, 8. 1167, 19. Quadraginta miſſa un-

clarum aſſi Anglo dat. 656, 65. 1184, 7. Quæ & quanta

ab eo Anglus popoſcerit. 1083, 48. V. Ricardus 1, R.

Angliæ. Moritur. 672, 44. 1269, 15.

Tanunienſe caſtrum a R. Ina conſtructum. 758, 62.

Tartarorum dominus. 1416, 14. Hungarum & Pannoni-

am vaſtant. 1432, 21.

Tarnothus, Episc. Reſſenſis. 2218, 32.

Tarwinus, præbyter in monaſterio Beindunenſi, ſic Archiepi-

ſcopus Cantuarienſis. 98, 50. 99, 60. 443, 2. 742, 41.

768, 27. 774, 13. 1640, 48. 1771, 66. 2235.

Tavitholienſe, vel Hamitholienſe, monaſterium vaſtatur. 882,

45. Dicitur Lamtholenſe. 1700, 65. ¶ Abbates: Albeduſ;

Wimundus.

Teage, ſcrinium. 930, 66.

Teraiones, Barones. 319, 41.

Telonium. V. Veſſigal.

Templariorum ordo quando & quomodo inceperit. 1008, 53.

2382, 20. Eorum multa Paganis occiſi. 635, 60. 1502.

Eorum literæ aſſidam terræ S. conditionem exponentes.

635, 45. 1502, 42. Eorum ſuperbia; 1279, 8. avaritia, &

proditio. 1365, 14. Eorum privilegia: 1454. Illa exce-

dentes, Episcoporum jura invadunt, &c. 1454. Templarii

in Anglia incarcerantur: 1730, 1. 2494, 34. 2531, 52.

& eorum boni in biſcum rediguntur. 2531, 63. Eorum or-

do in Concilio Viennienſi damnatus, 1008, 60. funditus ſub-

vertitur. 1730, 16. 2577. 2382, 26. Eorum poſſeſſiones

Hopiſtaliarii occupant. 1730, 33.

Tempus nullum ſe magis perdere dixit Bernardus quam id in

quo dormiebat. 1042, 28.

Tened, vel Thancus, iſula, Britannice Ruim. 120, 62. 2234,

Thancus vocatur. 223, 67. Edgarus eam deprædatur. 867,

58. Monasterium de Menitre ibi fundatur. 1770, 33. V.

H. Moria. Quæ Swebardus R. ei dederit. 1770, 58. S.
Mildredæ translationem quam egre tulerint Thancenses.
1910, 47. Eorum ſeditio contra Abbatem S. Auguſtini,
2034, 49. compeſcitur. 2035, 56.

Tenurden, vel Tancerden, vel Tentwarden. 1887, 65.
2080, 58. Eccleſiæ appropriatio. 2099, 38. Potus & orus
Vicarii. 2100, 15.

Teodredus, Episc. Londinenſis. 2219, 17. 2220, 16.

Terræ motus. 1591, 52. 183, 20. 215, 55. 231, 43. 238, 24.

240, 4. 263, 48. 268, 67. 628, 37. 709, 6. 939, 51. 1049,

61. 1380, 56. 1398, 13. 2157, 66. 2286. 2379, 15.

2411, 60. 2644, 23. Terræ motus horrendus in Sicilia

620, 31. Veronæ; 1505, 42. Neapoli; 2598, 52. in

Cypro. 2598, 49. Terræ motus grandis villa in Italia de ſua

ſede longe tranſfertur. 238, 27. 1006, 44. 2380, 25. Ter-

ri in agro Dunelmienſi in altum elevat; 1138, 64. qua

poſt aliquot horas abſorpta, ſit profundus puteus. 1139, 6.

Terricus, Magiſter Templariorum. 1502, 39.

Terror mali quanto latius diſſundatur quam malum ipſum.

2639, 33.

Tertullianus. 431, 29.

Tertullus Dux Burgundiæ filiam ducit. 450, 10.

Teſtamentariæ leges 311, 35. 314, 47. 658. 12. 2395, 5.

Teſtamenta condendimos quando in Hiberniam invecſus.

1071, 51.

Teſtis falſus quomodo puniendus. 926, 58. De Teſtimonio lex.

896, 13.

Teultus, Episc. Wigornienſis. 236, 14. 502, 28. Vocatur Te-

nulfus, 1015, 14. & Theowolus. 1660, 59.

Thadioceus, Archiep. Eboracenſis. 725, 21.

Thameſis. V. Tameſis.

Thameworthe conduir. 153, 13. 356, 19. 834, 34.

Thancus. V. Tened.

Thynus & Præbyter æquales judicantur. 846, 18.

Thiam, vel

Thiam, quid. 957, 35. 2030, 17.

Theobaldi Præſecti & Petri Leonis licet ad P. R. de pugna

ad Proteſtorem. 648, 16.

Theobaldus, Archiep. Cantuarienſis. 264, 64. 271, 37. 282,

32. 328, 54. 507, 61. 802, 1. 1348, 50. 1665, 1. 2053.

Conſecratur. 1348, 65. Cum Henrico Wintonienſi con-

tendit. 1665, 31. Wintonienſis opera in eas anguſtias addu-

citur, ut necesse habeat vel Regem vel Papam offendere.

1665, 7. Proſcribitur quod Remenſe Concilium, Rege in-

vitro, adierit. 509, 56. 1330, 3. 1363, 63. Naufragum

in colidit ſecit. 1329, 67. 1363, 11. 1666, 6. Terras

Regis interdictis ſecit. 1364, 13. 1666, 24. 1807, 57.

Pax inter ipſum & Regem componitur. 1364, 38. 1666, 26.

Regi Euthachium F. coronari cupienti reſiſtit. 1371, 45.

1664, 2. Pauperibus & conveniis S. Trinitatis quam mole-

ſtus fuerit. 1311, 50. 1367—1369. Conventus iſte, belli

tempore, poſſeſſiones ſuas ejus curæ & cuſtodie commit-

tunt. 1312, 18. 1368, 35. 1666, 39. Dicitur ab eo &

iniquè tractati, res ſuas repetunt; 1312, 48. 1368, 22.

1667, 5. ſed fruſtra. 1312, 65. 1368, 42. 1667, 24. Mo-

nachis Papam appellandis, ſervius incandescit. 1313, 50

1368, 52. 1667, 33. Villas eis reſtituit, ſed Eccleſias retinet.

1313, 23. 1369, 11. 1667, 47. Walterum Priorem de-

ponit. 1315, 18. 1369, 28. 1667, 54. Monachos S. Au-

guſtini excommunicat. 1364, 40. 1808, 2. Papa jubente,

eos tandem abſolvit. 1808, 1809. Controverſia inter ipſos

componitur. 1800, &c. Paparum ad eum licet. 1809, 41.

1811, 15. 1812, 61. 1814, 25. Quod Theobaldus eymon

Adrianus P. R. dederit. 1814, 36. Ejus licet de North-

burn & de Chutelet; 2113, 39. de Menitre. 2117, 41.

Alii ejus actus. 1665—1668. Corpus ejus ſepulcrum diu

in corruptum manſit. 1301, 54. 1381, 57. 1668, 34. Ubi

fuerit reſpoſitum. 1302, 5. Sanctus appellatur. 1301, 65.

Theobaldus, Comes Bleſenſis, contra Regem Angliæ ad Pa-

pam ſcribit. 1065, 31. Homagium Henrico juniori ſecit,

& honores ab eo accepit. 1084, 52.

Theobaldus, Comes Palatinus, Sephani R. frater, moritur.

1280, 34. Carmina in ejus laudem. 2385, 29.

Theobaldus, R. Angliæ. V. Ethelbaldus.

Theodericus, Episc. Londinenſis. 450, 30.

Theodericus, R. Northumbriæ. 90, 65.

Theodericus, vel

Theodericus, Comes Flandriæ. 531, 9. Hieroſolymam una

cum conjuge proficiſcitur. 531, 31. 1364, 66. Ejus filii.

579, 28 &c.

Theodorus, Episc. Orient. Anglorum, dolet ſententiam mortis

in ſacrilegos ſures a ſe fuiſſe prolata. 806, 57.

Theodorus,

Theodorus, Monachus Romanus, fit Archiep. Cantuariensis. 789, 51. 2231. De bo lege, 26. 4. 57, 35. 53, 38. 100, 35. 293, 62. 747, 35. 1767, 37. Eius patria, doctrina, ordinatio. 429, 42. 1636, 21. Librum penitentialium scribit. 440, 5. 741, 39. Religionem simul & liberalibus disciplinis auditores suos inibuit. 1637, 46. Quam felicia, illo periculo, fuerint tempora. 1637, 57. 1740, 42. Primus erat cui omnes Britanniae Episcopi subiaci consentirent. 227, 50. 439, 51. 1637, 50. 1747, 64. Concilia ab ipso celebrata. 1639. Ceddum Eboracensem deponit, 1741, 31. & Willfridum. 1741, 40 &c. Moritur. 742, 10. 758, 13. 1640, 9. 1771, 1. Erat Legatus Apostolicus. 1769, 4.

Theodorus I. P. R. 1229, 52. 1229.

Theodorus II, P. R. 1241. Contra Stephanum cum Formoso sentit. 452, 60 & 63.

Theodorus severitatem sententiae contra reos quomodo mitigabat. 666, 15.

Theokesburienfis Abbas: *Almat.*

Theogildus, vel Feogildus, Abbas. 2212, 29. Fit Archiepiscopus Cantuariensis. 449. 49. 742, 62. 1642, 64. 2239, 2.

Theotardus, Archiepiscopus Londinensis. 729, 21.

Theotardus. 401, 6. Incenditur. 165, 45. V. *Orientalium Angliarum Episcopi.*

Thelesius ad Regem qui pertineat. 2358, 20. Thelesius a quocunque ad mortem repolui, Principis bona sunt. 1242, 55. Thelesium ab alio inventum Ricardus I. dum petit, vitium perit. 1242, 19.

Thesaccutus. 926, 46.

Thobias. Episc. Relfensis. 742, 18. 1642, 18. 2202, 26.

Thomas, Abbas Boxienfis. 1372, 27.

Thomas I. Archiep. Eboracensis. 49, 14. 57, 12. -9, 41. 302, 25. 217, 48. 226, 23. 483, 7. 497, 43. 563, 35. 2242, 34. Eius eruditio: 1705, 53. Honesta oblectamenta. 1709, 10. Quomodo Cantuariensi fecerit perfectionem. 1706, 40. 2345, 43. Proximum misere vilitatem invenit. 1708, 32. Quantum curam instaurandae Ecclesiae suae impendit. 1708, 57. Romanum adiit. 970, 20. Ubi, eo quod presbyteri fuerit filius, baculo & annulo deprivatur. 484, 1. sed mox, intercedente apud Papam Lantano, eos recipit. 484, 10. 970, 33. 2348, 25. Cum Lantano de primatu contendit. 470, 41. 1744, 34. Causa cecit. 972, 11. Lantano ei Lindisfarne pro suffraganeo concedit, modo Cantuariensis primatum agnoscit. 1744, 47. V. *Lantano.* Antequam in Primatum consecraretur. 1707, 16. Hagthalsensem Ecclesiam in praebendam dedit. Eboracensi. 303, 10. Episcopi deorum obedienciae professur. 1709, 20. Lincolniam ad provinciam suam pertinere attulit. 1707, 61. ut & Lichfieldiam, & Wigorniam. 1709, 42. 2348, 34. Ubi fuerit sanctus, & sepultus. 1709, 43. Eius Episcopium. 1709, 50.

Thomas II, Archiep. Eboracensis. 79, 41. 232, 18. 303, 24. 34, 34. 500, 51. 2377, 63. Frat. Episcopi filius: 1712, 1. Beatus P. R. 1711, 21. Professionem Cantuariensis negat. 660, 10. 1712, 18. Anathema imminatur. Antequam se subiecit: 500, 60. Sed hoc dicitur monachorum signum. 1712, 54. Consecratur. 501, 29. 1712, 16. Quomodo subiectionem Cantuariensi protellus fuerit. 501, 29. 1712, 18. 1746, 18. Quam exgre ad id fuerit adductus. 1712, 57. Proclamar, cum non sponte sua, sed Regis iussu, id fecit, &c. 1712, 21. Littere Henrici I. identitantes. 1712, 40. Eum ob professionem istam in curiam Romae dicit P. R. Legatus. 1713, 17. Canonis Hagthalsensibus multa donat. 306, 34. Eiusque virtutes. 303, 47. Medicorum consilium iratus repulit, quod frequentem eorum ei ad sanitatem recuperandam necessarium esse credebant. 304, 1.

Thomas Arundell, Episc. Eboracensis. 2681, 36. fit Regni Cancellarius. 683, 45. Archiep. Eboracensis. 2729, 5. Cancellarius movetur. 2735, 26. Ad Cantuariensem cathedram evectus. 2194, 4. 2287. Protestatio ab eodem facta, cum Ecclesiam Angustinentium cruce praevia intraret. 2198, 10. Rogatus, Missam ibi celebrat, & convivio exequitur. 213, 39. Eius litterae de privilegio & immunitatibus illius monasterii. 2199, 11. Accusatur. 2754, 59. Regis verum impeditur quominus causam suam agat. 2754, 60. Proferitur. 2753, 55. 2755, 18. Rex eum thesauris per fraudem spoliat. 2755, 12. Rex se eum mox revocaturus iurat. 2756, 1. Mala Regi ventura praedicit. 2755, 32. Post biennium restituitur. 2287. Henricum Lancastriam in solio collocat. 2758, 5. Conno ab eo punitur. 2758, 18.

Thomas Becketus. De ejus parentibus. 1052—1056, 1668,

43. Matris somnia, quae tam am significancia. 1055, 1056. Eius natus: 1211. indoles. 1056, 15. 1667, 47. In monasterium traahitur. 1056, 20. Inter ei ad pedes prostrans, de ejus mag. lachrym. 1056, 23. Quenam a matre didicit. 1056, 24. 1668, 54. Quomodo juvenutem transigeret. 1056, 40. Accipitrem ex unius debetare cupiens, ipse de sua pascitur. 1056, 44. Ad curiales occupationes se transferre. 1057, 6. 1667, 59. Eius provisiones adducit. quod Eustachius Stephanus E. non facit coronatus. 1371, 65. 1667, 10. Theobaldus Archiep. cum inter tanti res haberet. 1057, 20. 1668, 64. Iuri utrique operam daret. 1057, 44. 1667, 1. Fit Archidiaconus. Cantuariensis. 1057, 59. 1677, 18. 1665, 55. 1668, 16. Erat Praepositus B. velacensis. 1229, 51. Regni Cancellarius. 1229, 13. 146, 32. 1058, 16. 1669, 10. 2253. Cur Theobaldus eum ad Cancellarium pr. moverit. 1057, 62. 1377, 1. Eius character. 1377, 21. Vana gloria eius cupidus. 1668, 62. Aulas antequam villaret. 1058, 18. Castitatem interea colebat. 1058, 22. 1669, 63. Adh. Paulus, acceptus us Angli. fido Galilaeam exiret. 1371, 38. 1059, 51. Quam fuerit ejus potentia. 1371, 38. Egitur Archiep. Cantuariensis. 123, 41. 712, 19. 1053, 21. 1382, 37. 1669, 11. 2255. Ordinat p. ehyer. 1333, 50. 1382, 37. A quo consecraretur, contendunt Episcopi. 1382, 40. A Wintoniensi consecratur. 1333, 51. 1052, 26. 1382, 3. 1669, 25. Paulum accipit. 134, 1. 1383, 33. Cancellarium se abdicat. 134, 9. 712, 15. A nos mores & hanc mundum. 1383, 47. 1669, 35. Rex eum solio exigit. 134, 37. 707, 11. Concilio Turonensi interfuit. 1384, 21. Privilegiis & jura Ecclesiastica miratus tenet. 1384, 32. 1669, 63. Ad instantiam am Regi petitionem Archidiaconum Cantuariensem Gualtero R. concedit. 511, 61. 134, 41. Regni conventumque se observatum promittit, *scilicet a ante suo, &c.* 1383, 65. Tandem, ut Regi animus placeret, & amicus fastidit, istam clausulam oravit. 1385, 57. Max. promissis refuit. 1385, 65. Nec minus nec blandum diu fieri potest. 1386, 3. Denno uocem hederit. 1386, 33. 1669, 56. sed facti cum serio p. omitter. 1388, 39. Comes Clarentis ei restituit. 1335, 65. 712, 24. 1384, 42. Rex eum stomachatur. 134, 16 & 38 & 45. 137, 13. 1058, 60. 1059, 2. Excommunicat. Willielmum de Hemestord, Rege inconsulto. 1336, 27. 712, 37. 713, 52. Actiones ejus malevoli obsecratores apud Regem depravant. 1670, 29. De jure Ecclesiastico cum Rege sermonem habet. 1670, 46. Marcant, Rege inconsulto; sed naut cum transponere non audent. 137, 12. 1339, 1. Quomodo adversus ipsum querelam deferente, contrariam respondit sententiam. 137, 14. Rex, Concilio convocato, de ipsius eum a curia; 1389, 29. & eumque Cancellarius acceperat, rationem exigit. 1389, 52. Thomas se immunitatem reddenda ratione, asserente. 1359, 61. Episcopus consultit, quid facto opus. 1359, 1. L. H. oratio ad Episcopos, ut Regis arbitrio se committat, iudicent. 1391, 40. Crucem coram Rege portat. 1392, 1. Episcopi Papam appellant. 1392, 38. Procebus & Episcopi de eo iudicium laetant, eorumque. 1392, 62. Ab eis condemnatur. 1392, 22. Aliquamvis in Angliam moratus, in Galiam intransit. 1392, 50. 1392, 27. 1671, 4. Anglus a Gallo p. omitter, necum, uxor pro dromum, recipit. 1392, 65. Sed Gallus ejus vocis nequaquam annuit. 1394, 29. Quid a Legatus Regis eorum Thomam fuerit dictum actumque in curia Pontificis R. 1394, &c. Eorum oratio contra ipsum. 1397, 60. Thomae p. o scripto oratio. 1398, 41. Alii 1396, 62. Rex hanc ei favorem exhibet. 1396, 50. Antequam se hanc canonicum fuisse et eum, & p. annulum Archiepiscopi m. tradit. 1397, 27. Quem Episcopus colloquitur cum Cancellarius habito, ei restituit. 1397, 54. atque cum Abbati Pontuariensi commendat. 1398, 9. Avratum Angliam conventumque observatores excommunicat. 1398, 60. Eius ad Regem litterae. 134, 3. Litterae iustitiae eum ab ead. P. R. appellatum. 134, 59. De eorum appellatione. 140, 37. Eius responsio ad eam. 144, 50. Eius ad Londinensem litterae. 142, 59. A. ix. 149, 20. Praepos. Londinensis, ut bona Ecclesiae Cantuariensis restitueret. 145, 40. Ipse ad eum litterae. 145, 53. Quam deinde Rex eum illi litterae. 141, 29. Episcopi aiunt, ipsum eum fuisse praepos. Regis et favor off. dicit. 142, 32. Quod ille nequam admittit. 143, 30. Bona ejus confiteantur. 145, 38. 1358, 5. 1671, 18. Annis praesentibus. 145, 35. Regis erga eos crudelitas. 1358, 30. Rex verax, ne quis eum dicit vel scriptis visitet, vel pro eo orat. 1398, 42. 1671, 18. re reculat donec tibi iustitiam ablatam. 147, 1. 149.

Pontifici humaniter excipitur. 547, 27. Quomodo se ibi gesserit. 1400, 9. Se martyrem futurum, ex nocturna visione colligit. 1401, 34. 1671, 32. Idem inter diu ipsi oranti Christus voce sua prœdicit. 1401, 55. Augustus Pontificibus minatur, ut Thomam favere desinant. 1400, 55. 1671, 35. Gallus cum libentissime excipit. 1401, 12. & sumptus per quadraginta suppeditat ei. 547, 29. 725, 54. In comœbio S. Columbæ moratur. 1402, 3. Londinensem Episcopum excommunicat. 549, 26. 716, 4. & Londinensibus præcipit ut ab ejus communione abstineant. 549, 50. Queritur quod Eboracensis novum Regem coronaret; 1064, 60. 1065, 44. atque ipsum, cum Dunelmensem, suspendit. 1064, 44. 1403, 29. 1672, 23. Papa Regem per literas & Legatos monet ut Thomam recipiat. 549, 1. 550, 9. 1400, 48. 1402, 22 & 46. Somnium ipsius prædicit quam Legari cum conveniret. 1403, 1. Ceteram Rege Gallie se Henrici pedibus adstruere, ejus se committens arbitrio, *facto honore Dei*. 1403, 5. Hæc cœsulula Henricus supra modum cœsus, 1405, 34. tamen restitutionem & favorem ei offert. 1405, 53. Rex Gallie & magnates adstantes ei suadent ut *homo em Des reiceat*; 1406, 3. sed nequiquam persuadent. 1406, 27. Eum igitur, ut arrogantem & obstinatum, deferunt. 1406, 28. Verum Rex Gallie facti penitens, veniam & absolutionem humillime orat, omnia ei offert; 1406, 40. Thomæ prudentiam & constantiam prædicat. 1407, 2. Quæ Henrico retulerit, spiritali cor hospitium Thomæ adhuc præberet. 1407, 13. Legati alii (Grianius sanctæ & Vivianus) a Papa missi, 1407, 46. inter se discordant, & re infecta redeunt. 557, 40. 1407, 63. Rex Francie Thomam Henrico reconciliare nititur. 550, 61. 1063, 2. 1408, 11. 1672, 49. Pedito Thomæ 551, 18. 1408, 19. plenam Regis assensum non obtinet. 551, 37. Rex osculum illi abnegat. 551, 54. 552, 48. 712, 54. 1062, 37. 1408, 29. 1672, 13. Rex ei statim tenet. 552, 60. 1412, 48. Rothomagensis Archiepiscopus pacem inter ipsos componit. 551, 61. 1412, 33. Thomas in Angliam redit. 553, 12. 1063, 37. Episcopi suspensi ei reditu insidiantur. 1413, 21. Eorum satellites cum eo expostulant; 1413, 61. & Regis nomine postulant ut Episcopos suspensos & excommunicatos absolvat. 554, 42. 1414, 3. ipse tamen absolvere non vult. 554, 50. 555, 26. 1414, 8. Ad Papam scribit. 554, 18. Tendens ad videndum novum Regem, jubetur reverti. 554, 61. 1414, 24. Sermonem habet ad populum. 555, 9. Duos excommunicat. 555, 11. Episcopi suspensi cum apud Regem accusant. 1414, 32. Rege graviter commoto, quatuor milia de Archiepiscopo interficiendo coadjungunt. 1414, 40. Ad facinus petrandum in Angliam veniunt; 1414, 52. Eorum cum Thomæ colloquium. 555, 23. 1415, 3. In vicus Ecclesiam adit; 1415, 56. 1672, 48. Sed eam ingressus, fores occludi non patitur. 1672, 54. Interficiunt. 555, 18. 1064, 1. 1415, 52. &c. 1673. Populus cum quam fuerit veneratus. 1416, 60. Monachali habitu sub pontificali utebatur. 1417, 10. Vestes ejus singillatim recenseantur. 1673, 38. Sepeliunt. 556, 24. 1296, 41. Quando fuit Archiepiscopus. 717, 56. Quo anno & die mortuus fuit. 1418, 38. Dies Martis ei obitus. 556, 24. 711, 60. Causa mortis ejus 1400, 38. Carmina de ejus morte. 1064, 30. 2394, 53. Papa interfectores ejus excommunicat. 557, 17. Eorum Nomina dillicho comprehensit. 1063, 34. Latens apud Knaresburgh. 557, 21. 1064, 50. Fragmenta ciborum quæ comedebant, respuebant canes. 1064, 58. Archiepiscopus Senonensis Papam ad ejus eadem vindicandam vocat. 557, 53. 1066, 44. Idem facit Rex Francie, 1065, 5. & Comes Blesensis. 1065, 31. Henricus ejus mortem acerbissime deplorat. 1064, 61. Ejus encomium. 1416, 48. 1418, 15. 1668, &c. Mores, & virtutes. 1669, 37. Ejus veridicus prophetia. 1545, 17. Ejus literæ ad Clarembaldum Abbatem. 1819, 7. Miracula. 557, 29. 569, 19. 1297, 15. 1417, 36. 1723, 7. Sanguis ejus manibus loquutus, ærotis sanitatem, vitam mortuis reddidit. 1417, 58. Canonizatur. 569, 49. 712, 8. 718, 10. *Prædicatorium Man-* *tyrum* vocatur. 1296, 50. Cantuariensis ecclesia, luctu & solitudine diu obmuta. 558, 46. 1417, 28. in statum pristinum reformatur. 558, 64. 1421, 8. Thomæ toror fuit Abbatissa. V. Maria. Honores Archiepiscopo ab Henrico Rege exhibiti. V. Henricus II. R. Gallo apparet. V. *Henricus VII.* Anglis Hierosolymam versus navigantibus apparet, fuisse ipsi promittit. 1175, 61. Clerico eisdem Cantuariensi apparet. 1297, 63. 1418, 21. Andree juvenis monacho apparet, ei gladium D. Petri porrigit, quo Bal-

dewini conatibus resistatur. 1481, &c. Alius in somnis videt Baldwinum Thomæ caput amputare conantem. 1483, 35. Ecclesia in honorem ejus exornatur. 600, 14. Sepulcrum ejus visitatur. 600, 24 & 27. 614, 40. 612, 10. 625, 8. 696, 6. 706, 1. 720, 1. 1126, 41. 1136, 14. 1140, 9. & donariis ornatur. 605, 7. 1140, 25. 1457, 21. 1255. Oblationes ibi oblatae quomodo impenduntur. 611, 51. Augustinenses cerebri ipsius de sanguinis partem quomodo nasci. 1819, 63. Ejus testamento. 1881, 28. 1259. 1428, 65. Summus ea occasione facti. 111, 120. Jubileum in ejus honorem observatur. 2036, 17. 2145, 44. Quam de eo suspensum. 1670, 11. 1673, 45. Thomas de Bello-campo, Comes Warwicensis. 1232, 43. Thomas Bewchamp, Comes Warwicensis, traditores a latere Regis avellere conatur. 1696, 61. 2702, 45. Eos proditoris insinuat. 2713, 31. Ipse perpetuo carceri damatur. 2748, 2. Thomas Bradwardyn, Archiep. Cantuariensis. 1283. 1600, 15. Thomas Brenningham, Episc. Exoniensis, unus e XIV Regni Praefectis. 1685, 61. 1687, 35. Thomas Chillenden, Prior S. Trinitatis. 2199, 64. Thomas de Cobham, Archiep. Cantuariensis electus, Rege postulante, ad Wigorniam transfertur. 2533, 17. Thomas Colwell, Abbas S. Augustini. 2117, 56. 1284. Ejus literæ ad monasteria in diocesi Cantuariensi & Rutenensi. 2148, 55. Moritur. 2150, 17. Thomas, Comes Gloucestrie. 2756, 51. Thomas, Comes Lancastrie. 210, 17. 2055, 8. 2532, 51. Adam de Banastre ei bellum movet. 2533, 31. Tractatus inter ipsum & Clerum. 2535. 2538. Cum Rege colloquuntur. 2535, 62. Pax videtur inter ipsos redintegrata. 2534, 55. Sed Rex statim cum bello profectus. 2539, 33. Obnucciatur. 2540, 6. 2541, 14. Quidam cum inter Divos numerant, 2540, 8. eamque peregrinationibus & donis honorant. 2541, 39. Alii aliter de ejus meritis sentiunt. 2540, 14. Ejus hostes infelicem exitum sortiuntur. 2540, 13. 2542, 8. V. *Andreas de Hantelg.* Thomas, Comes Northingamie. 2702, 46. 2704, 46. Erat Comes Marescallus. 2713, 52. Eum, jam Ducem Northacie, ad duellum provocat Lancastrie. 2749, 39. Thomas de Corbridge, capellæ S. Sepulcri cultor. 1719, 1. Fuit Archiepiscopus Eboracensis. 1722, 60. 2528, 35. Rex ei tres barones auferit, quoniam notatio suo capellano illam concedere noluerit. 2729, 28. Moritur. 2729, 44. Thomas, Dux Sarrin. 2754, 24. Thomas, Episc. Rossensis. 2102, 13. Ejus literæ ad duos Abbates. 1975, 61. Thomas Findore, Abbas S. Augustini. 1938, 18. 1274. Ejus literæ ad Robertum Archiepiscopum Cantuariensem. 1965, 9. Archiepiscopum excommunicat. 1979, 10. Moritur. 2000, 31. Thomas, F. Regis Edwardi I. nescitur. 2528, 46. Thomas Hunden, Abbas S. Augustini, benedictus. 229. Thomas de Lyle, Episc. Eliensis, ob injurias Domini Wilhelmi graviter mulctatur. 1620, 18. Justitiam, qui contra eum sententiam tulit, excommunicatur. 1620, 32. Absolvitur. 1620, 14 & 48. Thomas Poucey, vel Poucy, vel Pouceyn. 2052, 41. 2063, 20. Eligitur Abbas S. Augustini. 2067, 6. 2182. Avenione benedicitur. 2067, 10. 2282. Orthodoxam opinionem tunc de beatificæ visionis, quamvis Papam & Cardinales adversarios habeat. 2067, 41. Decem & quindenæ collectores constitutus, 2068, 5. ob servi sui fraudem & *passiones* mulctatur. 2068, 9. Moritur. 2081, 27. Thomas, Prior S. Trinitatis. 1923, 53. Prioratu cedit. 1944, 45. Thomas, Prior S. Trinitatis alius. 1944, 26. Thomas Ruthock, Episc. Cicestrensis, Confessor Regum. 1696, 4. Ab aula pellitur. 2705, 40. Thomas Sprot de Abbatibus S. Augustini scriptis. 1758, 9. Ad quod tempus historiam deduxerit. 1881, 32. Thomas Sude, auctor libri De Archiepiscopis Eboracensibus. 1685. Quod cum ad scribendum impulerit. 1685, 27. Ex Hugonis historia plurima excerptit. 1705, 43. Thomas de Turberville capius a Francis. 2500, 19. variam suam Gille prodere molitur. 2502, 62. Prodiuione patellæ, suspendio necatur. 2504, 13. Thomas de Veer, Comes Oxoniensis. 2132, 43. Thomas Wales de animabus leparatis opinionem tunc, cui Papa & Cardinales contradicunt. 2067, 21. Thomas

Thomas de Wodstoke, Edwardi III. l. natus. 260, 32.
Fit Dux Glocestrie. 268, 34. 2675, 54. Ejus uxor. 270, 34. Erat Comes Buckingham. 2633, 2. Fit unus e XIV Regni P.fectis. 2685, 62. 2687, 33. Ipse aliquae magnas, armata multitudine stipati Londinum veniunt. 265, 61. Petenti a Rege ut iudectores a latere suo amoveat. 2697, 36. Rex Londonenses adversus ipsos exerceat conatur; sed frustra est. 2698, 15. Literæ eorum ad Londonenses, causam adventus exponentes, & consilium & auxilium petentes. 2699, 24. Archiepiscopus Cantuariensis, Cancellarius, alique, eorum iocertari se adiungunt. 2702, 14. Rex eos humiliter accedentes amice excipit, 2700, 42. & diplomate suo eos excusat. 2701, 5. Exercitum contra Ducem Hibernie congregant. 2702, 44. Quantum populus eis faveret. 2703, 48. Dux Hibernie exercitum profligato, 2703, copias suas ad Urbem ducens: 2704, 14. Regem conveniunt: 2704, 34. Ei copias suas ostendunt. 2704, 34. Aulicos suspectos inde in custodiam conjiciendos curant. 2704, 58. 2705, 12. Adulares Regis parum intererant, 2706, 12. parum proficiebant. 2706, 44. Eos proditoris accusant. 2713, 48. Forma & capita accusationis. 2714—2726. Dux in Galliam mittitur semel, 2741, 16. æque iterum. 2741, 22. Parlamentum Regis nomine celebrat. 2742, 11. Per infidias Regis captus, & Caletum missus, subducitur. 2747, 51. Erat Conitabularius Angliæ. 2714, 2. 2747, 53. Rex ei, tactis sarcamentis, veniam commissorum concesserat. 2754, 42.

Thomegientis Abbatia ab Edgwo condita. 359, 58. 868, 29
¶ Abbas: *Treffins*.

Thorney, id est, spinarum insula, ubi Westmonasterium situm, 1768, 30. D. Petro dilectus locus. 382, 42.

Thorp. V. *Nalterio Gray*.

Thunescap, vel Tunescap, in Thancto insula, unde dicatur. 90, 6. 1907, 8.

Thunor Ethelbertum & Ethelredum, Regios pueros, occidit. 87, 58. 196, 39. Hiæu rerie abiurberet, 89, 67. 1907, 11.

Ticulum, R. orient. Anglorum. 745, 33.

Tilbertus, Abbas S. Augustini. 1777, 39. 2242.

Tilbertus, Episc. Hagultaidensis. 120, 12. 111, 35. 203, 46. 797, 12.

Tinterdus, Episc. Hagustaldensis. 300, 25 & 56.

Tilfredus, Abbas Hexethamentis. 73, 41.

Tilfredus, Episc. Lindisarnensis. 23, 48.

Tinæ fluvii mira inundatio. 103, 59.

Tinemuthensis Ecclesia. V. *Dumethurum*.

Tintinnæ. 818, 65.

Tivoli quibus erigunt Orientalium litteræ. 509, 32. 596, 40. 621, 55.

Tocca. V. *Totta*.

Toll, quid. 2030, 54.

Tolozæ Comes. V. *Harriss*. Tolozæ suburbia incenduntur. 1602, 63.

Tomitus magna. 559, 18. 708, 42. 716, 42. 818, 38. 8397, 34. 2438, 10. 2460, 8. 2467, 65. 2624, 15.

Topylve, castellum. 1093, 55.

Toucanmentæ Anglian militum: 676, 9. 1261, 9. apud Berwic: 1267, 27. 1269, 30. inter Vaicones & Francos: 267, 29. inter quatuor Anglos & totidem Francos. 2706, 53. Humilimodi spectaculis quomodo laicæ feminæ intertulerint. 2597, 43. horum usus. 1261, 19. 1262, 12. Deo se ludis his ostenim ostenderit. 1598, 1. Pontificum Rom. decrevis prohibetur. 1261, 22. 1453, 29. 1408, 65.

Torquatus. 450, 13.

Toftius Danus, Comes Huntingdonensis, a Siwardo occiditur. 946, 4.

Toftius, Godwini F. Comes Northumbriæ. 3446, 35. 62, 187, 61. 190, 26. 192, 62. 204, 44. 477, 23. Edwardi Confessoris oc eo varicinium. 394, 11. 948, 16. Ejus audax oratio palium pro Aldredo Eboracensi a Papa vel invito extorqueat. 951, 22. 2336, 37. Ministis Haroldi fratris dei uncat, eorum membra in vasa vini Regi parati injicit. 948, 23. 2337, 19. Northumbrenses eum abigunt. 2337, 26. De Anglia expellitur. 193, 14. 948, 31. Vectam inulam, aliæque loca, deprædat. 193, 52. 958, 49. 2338, 40. Edwinum & Mortarum, Comites, luprat. 2339, 53. Eboracum capit. 194, 1. 958, 64. A fratre Haroldo vincitur & occiditur. 194, 41. 3943, 37. 959, 5. 2339, 57.

Torca, vel Totta, Episc. Merciorum. 100, 55. 106, 17.

Toucelitha condita. 834, 26.

Trapani imp. animæ ab inferis quomodo liberata. 436, 15.

Trablæstion. 2494, 49. 2539, 64. 1606, 43. 2626, 36.

Transubstantiant panis Eucharistie oculis corporeis percipitur. 389, 7. 949, 29. : 1. 39. Transubstantiationis doctrina. 2654, 67. An ulla fuisse. Transubstantiantio, si in talibus mortis Christi tunc consecratio. 2467, 19.
 Tremerin, Episc. de S. David. 188, 44. 461, 7.
 Trencia, fluvius, per aliquot horas exsiccatur. 232, 44. 1003, 63. 212, 16.
 Trele, castrum Rogeri de Molbray, obsidetur. 578, 23. 588, 27. Treuiz. V. Inducia.
 Tributum per capita collectum. 2632, 66. : 683, 9.
 S. Trinitas, nulla figura representanda. 2708, 16. Ejus mysteria curiosius non disputanda. 2363, 20. S. Trinitatis festum quando & a quo institutum. 1383, 21.
 S. Trinitatis Ecclesia, Cantuarii dedicata. 504, 65. 1799, 12. Monachi primum, 178, 67. Canonici postea illic vivebant. 1778, 55. Hi rursus locum cedunt monachis. 1780, 62. Archiepiscopus Cantuariensis hujus monachii Abbas est. 1523, 54. Monachorum multitudo. 1520, 15. 1654, 63. Pene omnes tempore Ceolnothi mortalitate absumi. 1643, 6. Monachi luxui. 2632, 178, 29. 2663, 63, 2. pro christum ab Augustinensibus extollerint. 1797, 29. V. S. Augustini Ecclesie. Ludovicus VII. R. Francie multis eis donas. 1140, 26. Valor hujus monasterii. 211, 2. Henricus II de Piore queritur quod vellet in Anglia esse alter Papa. 1468, 8. Johannes R. repulsum a monachis patius, eos claustrum egerit. 2415, 21. Ob subsidium Edwardo I negatum, ad mendicantes rediguntur. 1965, 60. 5 Priores: Ceolnothus; Agilnoth; Otho; Alanus; Honorius; Rogerus de Norren; Gaufridus; Benediclus; Osbertus de Bristol; Comatus; Elmerus; Jeremias; Walterus Durns-dren; Walterus; Wibertus; Herlewinus; Thomas; Thomas; Henricus; Ricardus Oxindensis; Ricardus; Thomas Childendun.
 Tripolis terrae motu subvertitur. 1049, 63.
 Trista. 367, 33.
 Troeus Pompeius. 431, 5.
 Trumbertus. V. Trumbertus.
 Trumwinus, Episc. Pictorum. 58, 42. 441, 38. 792, 24. 793, 16. 1638, 64.
 Trunhere, Episc. Metropolitum. 772, 36.
 Tuda, vel
 Tudda, Episc. Lindisfarnensis. 3, 40. 293, 16. 989, 11.
 Tunbertus, Episcopus Haguultaldensis. 5, 5. 186, 23. 295, 23. 441, 37. 1638, 63. Vocatur Trumbertus. 793, 14.
 Tunbertus, Episc. Wintoniensis 811, 62.
 Tunbrigie castrum a Willielmo II confringitur. 215, 10. 489, 21. 985, 54.
 Tuntenensis, vel Tunnutensis. V. Pictor.
 Tunica Christi. V. Christus.
 Turbo ingens Londini 1278. Welesburn. 1355, 9. V. Ventus.
 Turci imperium in Asia adipiscuntur. 962, 55. Prophecia de iis. 642, 40.
 Turebrandus Ulfhredum interimis. 811, 10. 171, 50. 204, 16. Ab Aldredo Ulfhredi F. ipse interimitur. 81, 26. 23, 32.
 Turgelius, Norwighen Dux, Hiberniam occupat. 1074, 37. Puelarum dolo occiditur. 1074, 56.
 Turgoti monachi historia. 206, 50. Fit Prior Dunelmensis. 93, 54. 207, 46. 1713, 11. Ipsi & ipsius successoribus Archiepiscopus officium & praedicandi per totum Episcopatum munus imponitur. 54, 48. 986, 31. Fit Episcopus S. Andre. 207, 30. 232, 29. 1713, 2. Moritur. 27, 6.
 Turkillus, Danus. 166, 64. 170, 7. Cantuariam obsidet, capite, vastat. 888, 38. Orientali Angliae praeficitur. 176, 40. 466, 59. 966, 52. 2317, 35. Anglia exigitur. 177, 45.
 Turonensis. V. Gurgonensis.
 Turris Londinensis, muro cincta. 995, 2. Turris lignea ad castellum oppugnandum erecta. 25, 46. 2404, 40. vocatur Traumers. 1311, 12.
 Turstinus, Abbas Glastonensis, monachos suos trucidat. 212, 24. 358, 45. 978, 12. 252, 6. Abbatis. 212, 24. 978, 40. 252, 25. cam apertis. 212, 24. 978, 43. 252, 28.
 Turstinus, Abbas Perforensis. 112, 1.
 Turstinus, vel Turstanus, vel Thurstinus, Archiepiscopus Eboracensis. 79, 41. 236, 32. 266, 36. 502, 24. 504, 8. 2379, 36. Ejus character. 1714, 1. Encomium. 316, 52. Se Cantuariensi subi. cionem debere, nequaquam concessit. 237, 50. 1005, 30. 1661, 55. Igitur a Cantuariensi consecrationem obtinere nequit. 502, 32. 1006, 8. 1714, 37. Rex illi graviter interminatur, ni professionem faciat. 1714, 48. Episcopatum dimittit. 1661, 15. 1714, 56. 2373, 38. Sed mox eum facti punit. 1661, 20. Paschalis P. R. Regi & Cantuariensi scribit, ut Turstinus restitatur & consecratur. 1714, 61. 2379, 43. A Calixto P. R. consecratur.

240, 33. 503, 36. 1108, 8. 1661, 35. 1715, 39. 2379, 62. Quapropter Rex ei sedum in Angliam interdictum. 241, 50. 1078, 10. 1661, 39. 1715, 54. Papa & Cardinales eum summo cum amore complectuntur. 1716, L. P. R. Regem pro eo interpretat, sed frustra: 241, 63 &c. 1808, 18. Jubeat Regem ut eum restituat, 242, 28. 1014, 10. 1716, 54. & laeta per totam Angliam celebrari vetat, donec Turstinus sine professionis exactione in suam Ecclesiam fuerit admissus; 244, 16. Regique ipsi & Cantuariensi interminatur. 2380, L. Tandem igitur Turstinus admittitur. 244, 46. 1014, 3. 1716, 57. Compositioni pacis inter Angliam & Gallum interluit. 1716, 60. Glasguenem Episcopum, quoniam subjectionem ipsi nollet promitteri, suspendit. 245, 30. De ipso & reliquis Senex Episcopus coram Papa queritur. 1719, 25. Subjectionem Sancti andreeani & omnium Scotic Episcoporum exigit. 351, 14. 1619, 39 & 64. De parione cum Cantuariensi contendit. 504, 33. 1016, 2. 1644, 1. V. *Williamus de Embellio*. Cruciger ejus extra capellam Regiam eiecitur. 504, 37. 1016, 5. 1664, 5. 1719, 57. Quam contumeliam ei factam, Rex & Papa exie fecerunt. 1710, 24. A Cantuariensi ad concilium vocatus, venie regular. 1720, 9. Ejus literæ de Anselmo Abbate S. Edmundi 506, 66. Ejus præcipue opera Scoti profligantur. 262, 46. 320, &c. 337, 11. Qualiter Episcopatum gesserit. 267, 10. Quos Episcopos ordinarent. 1720, 21. Qualiter Canonicis suis providerit. 1720, 37. Canonicis Hagustaldensibus multa largitur. 307, 5. Canonicis ab ipso vel condita vel data. 267, 27. 2385, 57. Fontanense monasterium fundat: 1018, 27. Quod factum ejus Rogerus pro gravi delicto reputat. 1142, 45. Ratu Cantuariensis contra ipsam epistola. 1739—1748. Nudus corporalem disciplinam suscipit. 267, 47. Monasticum habitum sumit. 267, 56. 1018, 19. 1720, 63. Moritur. 168, 1. 1712, L. Post obitum Archidiacono suo apparet. 268, 4. Corpus ejus & vestimenta per multos annos incorrupta durat. 268, 11. 1350, 26. 2385, 60.

Tulcia civitates. 1221, 47.

Tulculana urbs diruitur. 659, 64. V. *Clemens III.*

Tullis totum orbem concutiens. 579, 46.

Tutredus, V. *Cuthbertus*.

Twelfthind juramentum æquale juramento sex villanorum. 846, 14.

Tydridus, Episcopus Dammoce. 211, 24.

Tylbig, accusationibus infamatus. 894, 7.

Tyrannica Regum Angliæ consuetudines. 1031, 49. 1014, 28.

Tyrus a Conrado strenue defenditur. 643, 27. Saladinus ab ea discedit. 1146, 61.

V.

Vacarius, causidicus. 1665, 31.

Vacæ candidi indicis Kenelæ exdes innotescit. 777, 42.

Vadimonium. De ejus transgressione lex. 821, 61.

Vagi & mendici. 1731, 1 & 13.

Valentinus, P. R. 449, 34. 2237.

Valerius Maximus. 431, 9.

Valor cleri in provincia Eboracensi, 2164, 33. Cantuariensi. 2164, 27. V. *Cantuar. Archiep.*

Vbertus magna & insperata. 606, 36.

Vethedus, V. *Urbicus*.

Vetredus, Dux Galewensium, cum fratre Gilberto, turbis moveret in Scotia. 1092, 29. Gilbertus eum milite trucidat. 1092, 50. Angliæ Rex licentiam ejus accem ulciscendi Scotis concedit. 1105, 58. Gilbertus pacem cum Rege facit. 1116, 56.

Vectis, insula. 138, 28. 1692, 37. Ultima e regionibus Britanniæ ad Christum accessit. 799, 18. Ad Episcop. Wintoniensem pertinet. 774, 61. Datur Ethelwoldo, Regi Australiæ Saxonum. 798, 29. Dacorum sæpe fuit rex præcolum. 163, 52. 164, 37. 166, 14. 167, 8. 882, 56. 886, 59. 887, 47.

Vegetilibus leges. 897, 15. 898, 15. 2576, 40.

Vegeti libertate lex. 931, 30.

Vendendi extra patriam non sunt Christiani. 901, 48. 921, 57.

Venefici, finibus abigendæ. 921, 65.

Veneri expeti Hibernia. 1072, 50. Ejus rei causa. 1073, 31.

Veneriam subigit Pipinus: 442, 55. reddi Carolus M. 448, 17.

Venus ingens. 115, 43. 117, 16. 217, 8. 228, 58. 245, 29. 599, 28. 987, 44. 1444, 2. 2122, 15. 2364, 25. 2420, 30. 2444, 22. 2605, 44. 2607, 13. 2626, 10. V. 2355, 7.

Venus annulum sponsalium nacta, conjuges ab amplexu prohibet. 471, 11. 950, 65. 2335, 19.

Vermes talpis similes annonam in Hibernia abstumunt. 832, 64.

Veronæ sudarium effigiem Domini vultus impressam habens. 1221, 26.

Vestes, aut negligentis animi aut vani indices. 1042, 41. 2389, 36. Contusio & luxuria in vestitu, 2729, 33. lege prohibetur. 2729, 42.

Vetus, vel Senex, de Morte, cur sic dictus. 1268, 38. Affili- ejus subditi, ei quam obediencies: 1243, 52. 1261, 61. Injuras quomodo ulciscantur: 1253, 5. 1268, 49. Vocantur *geres Alæ nutriti*. 1243, 51. Ejus literæ ad Ducem Austriæ, de exde Conradi Marchionis; 640, 42. 1292, 66. & ad Principes Europæ, de eadem. 1268, 46.

Vexilla duo, rubrum & caeruleum, concertantia in ære videntur. 208, 57.

Vlfa, R. Orientalium Anglorum. 745, 33.

Vix quatuor principales in Angliæ. 2357, 34. Lex de iis. 2356, 57.

Vicarius qui contra Personis, seu Rectores, se erigunt, quomodo puniendi. 1431, 6. Decimæ portionisque Vicarius assignatur. 2088, 39. 2089, 34. 2090, 18. 2091, 29. 2093, 51. 2096, 49. 2098, 1. 2101, 7. 2103, 59. 2104, 51. 2108, 48. 2109, 37. 2111, 56. 2115, 59. Onera a Vicariis subeunda. 2089, 1 & 59. 2090, 41. 2093, 22. 2094, 19. 2099, 21. 2103, 58. 2108, 1. 2112, 56. 2116, 13.

Viccomites officia pecunia coguntur redimere. 1162, 22. De eorum electione. 2729, 61. 2749, 66. 2752, 8.

Vicetus, Imp. CP. 2337, 54.

Victor II, P. R. 477, 20. 2247.

Victor III, P. R. 2149. 2352, 38. Veneno perit. 978, 55.

Victor Tunetunensis, vel Tumnutenis, Historicus. 431, 20.

Vidux intra annum non nubant. 930, 31. Nimis cito non velandæ. 930, 41.

Vigebertus, V. *Egbertus*.

Vigiliis quam deamus fuerit Bernardus. 1042, 27. 2389, 22. Cur in Normannia vigiliæ circa funera celebrantur. 857, 9.

V. S. Vincentii Abbas: *irilluimus*.

Vindictæ Divinæ exempla. 176, 1. 177, 4. 218, 40. 225, 14 &c. 277, 1. 313, 12. 395, 10. 451, 10. 476, 45. 669, 3. 678, 23. 752, 23. 770, 16. 778, 18. 793, 39. 883, 57. 889, 28. 907, 16. 908, 15. 913, 39—61. 980, 27. 996, 28 & 49. 1002, 47. 1010, 25. 1012, 67. 1014, 43. 1092, 66. 1190, 36 & 47. 1261, 61 &c. 1278, 11. 1588, 64. 2407, 5. 2409, 43. V. *Paricidii*, & *Sacrilegium*.

Vines juxta Cantuariam plantata. 2036, 25.

Vinorum illustrium, qui Historias scripserunt, Catalogus. 431.

Virtutis calcas, nobilitas. 350, 34. Animæ rationali naturaliter inest & virtutis amor, & vinorum odium. 347, 20.

Virtus in Principe laudanda magis quam in privato. 348, 13.

Visitandis parochiis suas Archiepiscopis, Episcopis, Cardinalibus, Archidiaconis, &c. quæ pompa percutatur. 1456, 1.

Vitalianus, P. R. 439, 16. 1637, 14. 1695, 35. 2231.

Vitæ scelero qui autem, contemnit beneficium. 2328, 50.

Vitastultum vinorum legere, utilissimum. 369, 32.

Vitium V. *Vitiis*.

Vitæ fenestra. 1694, 43.

Vivianus, P. R. Legatus, sine Regis licentia in Angliam applicat. 1110, 60. 1434, 5. Jurare cogitur, se nihil contra Regem Regnumve tentaturum. 1111, 5. Legatione fungitur in insula *Mox*, 1111, 14. in Hibernia; 1111, 17. & in Scotia. 1111, 10.

Vllf. Episc. Lincolnensis. 187, 7. Exsulat. 944, 16.

Vllfketel, Dux Orientalium Anglorum fortissimus. 165, 40. A Dacis vincitur. 885, 42. Occiditur. 905, 21.

Vllus, Haroldi Regis F. a Roberto Normanno liberatus armis militatibus ornatur. 214, 25. 488, 62.

Vllnas castigat Henricus I. 2375, 5. Ferreas ferri jubet Ricardus I. 1218, 55.

Vllficus, vel Ollicus, Cardinalis, P. R. Legatus. 232, 37. 1711, 50.

Vlfridus de Bonn, Regis Constabularius Comitum Leicestriæ, capis, ejusque copias stratus. 1089, 45. Berwicum comburit. 1089, 35.

Unfructuand

Unfrithland, hostilis terra. 900, 11.
 Unfrithmannus, pacem non habens, hostis. 900, 16.
 Ungeild, insolutus, 900, 17.
 Unversus, Episcopi titulus a nemine usurpandus. 433, 48.
 Unus, Abbas S. Edmundi primus. 892, 36. 914, 3.
 Unust R. Fictorum. 105, 56.
 Unwona, Episc. Merciorum. 119, 47.
 Volare conatur Oliverus quidam monachus. 1338, 10.
 Vortiporius, R. Britonum. 1154, 32.
 Vox occulta pueri vel puellæ, mra. 1000, 56.
 Urbani nomen Hierosolymus tale. 1146, 7.
 Urbanus, Episc. Glamorgantiensis. 120, 51. 500, 48.
 Urbanus II, P. R. 978, 59. 1149, 1353, 2. Clementem Antipapam palliat. 49, 40. 982, 37. 1353, 31. Ejus litteræ ad Thomam Eboracensem. 1707, 1. Ab Anglis non agnoscitur. 119, 57. 494, 54. 1658, 43. Concilia cogit. 112, 26. 124, 7 & 19. 492, 15. 1659, 32. Regem Francie excommunicat. 492, 16. Christianos ad bellum sacrum incitat. 122, 26. 992, 47. 1363, 60. Moritur. 124, 49. 994, 63.
 Urbanus III, P. R. 619, 30. 1478, 11. 1157, 1398, 41. Gravis inter ipsum & Imp. discordia. 147, 25. Pax inter eos fit. 1, 07, 20. Litteræ ejus ad B. Cantuariensem & suffraganeos. 618, 52. Alia ad Cantuariensem 631, 37. 635, 6. V. Baldwinus. Litteræ ejus ad Abbates quosdam de injuriis quas Baldwinus monachis suis intulerat. 1492, 54. 1495, 33. 1839, 30. Alia ad duos Episcopos & duos Abbates. 1508, 44. Litteræ Archiepiscoporum & Episcoporum Germanie de quibusdam ab Urbano ad gravamen Imperii tactis. 612, 30. Litteræ ejus ad Clerum Anglicanum, de Ecclesiis Hakenontensi. 1496, 46. ad Henricum II, ut heclesiam Cantuariensem foret, & Baldwinum ab injuriis ei inferendis revocet. 1509, 62. Privilegia ab eo Augustinensibus concessa. 1838, 23. Moritur. 1747, 3. 1510, 49.
 Urbanus IV, P. R. 1726, 41. 1179, 1436, 64. Ejus litteræ ad Abbatem S. Augustini. 1904, 58. Mora. 1452, 28.
 Ulfina V, P. R. 1287.
 Urbanus VI, P. R. eligitur. 1631, 59. Epistola Cardinalium de ejus electione ad Imp. missa. 1632, 1. Post hunc neminem pro Papa habendum, dixit Wiclifus. 1651, 34. Antipapam habet Clementem. 1285, 1632, 59. contra quem concedit Curiam Episcopo Norwicensi. 1660, 9. Clerus Angliæ & Clerus Francie obsequunt, uter Papa possit iure cathedram Petri occupet. 1742, 23. Angli Urbano favent. 1657, 31. Obsidetur. 1657, 51. Ejus litteræ ad Episc. Wintoniensem. 1155, 33. Willelmo electo Abbati S. Augustini confirmationem imperii negat nisi comparverit. 1433, 4. Jubilum contriugilimo-tertio quoque anno repetendum decrevit. 1195, 49.
 Uura, clerici interditi. 154, 19. 127, 66. V. Clerici.
 Uthredus, Episc. Glamorgantiensis. 1803, 40.
 Uthredus, Episc. Lindisfarneensis. 26, 7. Vocatur Gædredus. 155, 39.
 Uthredus, vel Uthredus, Comes Eboracensis, vel Northumbrie. 28, 29. 80, 15. 104, 12. 891, 59. Alduni Episcopi suam terram ecclesiasticis donatam ducit. 79, 60. Quis dicitur, 80, 16. Ethelredi R. filiam ducit. 80, 26. Scotos, Northumbria videntes, vident. 80, 4. Cnuro adversus Ethelredum auxilium negat. 80, 63. Obtruncatur. 8, 3. 34. V. Trubrandus. Ejus postea & successores. 80, 17. 81, 15. 104, 19.
 Vulcanix insula. 1011, 12. 1175, 18.
 Vulcani olla, prope Siciliam, damnatorum locus. 461, 21.
 Vulnus huic vel illi corporis parti qui unxitur, qua multa feriendus. 817, 7.
 Uxori major in lecto licentia quam concubinz. 857, 22.
 Uxoribus viduari nolunt clerici. 102, 14. Uxoratos sacerdotes ab officio removeret Hildebrandus. 486, 10. Quantum inde schisma in Ecclesia. 486, 11. V. Clerici.

W.

Wada, Dux Suthrie. 140, 2.
 Walchelinus, vel Wiclifinus, Episc. Wintoniensis. 57, 13. 202, 26. 123, 30. 483, 8. 492, 28. 968, 33. Monachos extrudere & clericos introducere conatur. 1363, 18.
 Walchertus, vel Walkerus, ex clericali ordine electus Episcopus Dunelmensis. 41, 64. 203, 37. 969, 53. Monachos impensis foret. 43—46. Fit Comes Northumbrie. 46,

34, 15. 109, 50. Servos se insolenter gerentes non correptos, populum iritat. 46, 3. Eum martyrem futurum, prædictur. 6, 54. 1127, 41. Ejus eadem prædictum quidam de morte reviviscens. 47, 26. Occiditur. 48, 12. 14, 25. 210, 25. 977, 32. Rex ejus eadem ulciscitur. 48, 52. 111, 59. 977, 49.
 Waleloc, Episc. Herefordensis. 774, 59.
 Walerannus, Comes de Mellent. 17, 1030, 41. Ejus character. 1030, 42. 1351, 66. 1386, 13.
 S. Waleici corpus, venti obtinendi causis, profertur. 1340, 49.
 Waletonz castellum. 573, 48. Destruitur. 588, 26.
 Walleus, Prior Cisterciensis. 171, 14.
 Wallis om. Cumbria dicta. 1484, 27. Flandrenses e Northumbria huc transferuntur. 134, 48.
 Wallaci, seu Wallenses, seu Wallani, unde disti. 72, 8. Amiquorum Britonum sunt reliquie. 1047, 65. Post primam conversionem nunquam a hec totaliter defeceunt. 725, 16. Eorum Reges quando deserunt. 989, 35. Eorum instrumenta multa. 1075, 46. Vetus inter eos leprosi vim formam induere solent. 1076, 13. Atheistans eos vestigales facit. 1221, 18. Regi Angliæ fidelitatem jurant. 192, 28. Haroldus eos denu. 1336, 61. Prope castellum Milsdils ab Anglis vincuntur. 703, 61. Jugum Normannicum excutere conantur. 991, 35. Rebellant Willelmo II; 220, 34. 1211, 66. 1265, 6. Henrico I; 1013, 58. Stephano; 1345, 59. Henrico II adversus eos proficiscens, multos e suis amittit. 1380, 14. Nonnulli ex his misere mutantur. 123, 38. Cestrensem Comitatum depopulantur. 145, 18. Rebellant Regi Johanni; 1420, 62. Henrico III; 1443, 37. Edw. 1. 1463, 15. V. Edwardus I. Angliæ leges imponuntur. 1463, 46. Anglorum ritu vivere incipiunt. 1471, 45. Pactum inter Lewinum eorum Principem & Henricum III. 1436, 36. Primogeniti Regum Angliæ Principes Walliæ constituuntur. 1415, 66. 1977, 26.
 Walliæ Reges & Principes: Cambri; Cadwalli; Cadwaladrus; Cadwallanus; David; Griffinus; Owain; Rals; Refis; Nannet; Griffinus; Lewinus. V. Britanni.
 Wallingfordz castrum fundatur. 1034, 7. A R. Stephano dux sed frustra, obidetur. 1361, 9. Iterum. 1372, 17.
 Walo, poëta. 1016, 53.
 Walati Gisbornensis historia de morte Ricardi I. 1278, 19.
 Walterius parvus, Prior S. Trinitatis. 1304, 45. 1367, 13. A quo & quare fuerit depolitus. 1312, 1313. 1367, 11 & 12. Silvestri Abbatis S. Augustini benedictionem impedit. 1811, 44. Incarceratur. 1812, 48.
 Walterus, Abbas Berthensis. 1665, 60.
 Walterus, Abbas Eveshamensis. 128, 63. Eum futurum Abbatem, ex sortilegio quodam prædictum fuerat. 1363, 33.
 Walterus de Constantia, vel Constantiis, sigillifer. 514, 34. 568, 3. 609, 66. 618, 48. 100, 3. Fit Episc. Lincolnensis. 615, 21. 1464, 9. Archiep. Rothomagensis. 619, 2. 626, 1. In Angliam venit. 631, 61. Ipse & collegis quatuor Regni custodia, dum Rex rediret, committitur. 659, 11. 1194, 38. 1204, 19. Etienne ei mandavit, ne Cantuariam, ipso i. consulto, adeat. 680, 56. 1223, 14. vbi etiam cum Archiepiscopo. 1231, 13. In Alemanniam transit. 671, 54. Ipse cum aliis datur obsides pro lyro Ricardi I solvendo. 672, 7. 1256, 60. Rediit. 673, 37. 1261, 60. Litteræ ejus ad Decanum Londinensem, de reddendis Cleri Normannici rebus. 677, 12. Ricardus I. eum illarum fideiussoribus involvere conatur. 676, 10. Angli & Galli versutias ut declinet, Cameracum venit. 87, 38. Litteræ ad Decanum Londinensem, de toto negotio. 686, 19. R. Francie eum literis revocat. 688, 18. 689, 1. Anglus ei ante scribit. 688, 37. Gallus gratiam & ablatorum restitutionem pollicetur; 689, 1. eumque summo eum favore tractat. 689, 14. Ex adversis quid fructus perceperit. 689, 30. Uterque Rex ipse & sunt plenam injuriarum compensationem promittit. 691, 28. In Ecclesiam suam solenniter recipitur. 691, 41. Queritur de injuria Ecclesiæ Rothomagensis ab Anglo illata. 694, 57. & de superbia & inobedientia Lexoviensis Episcopi. 695, 34. Pro manerio Andelino &c. Ricardus ei Drepan &c. concessit. 698, 13. 1275, 25. 159, 45. Pax inter eos redintegratur. 701, 54. Permutatio manerii &c. a P. R. confirmatur. 701, 39. Sangnis depluit super ædificantes turrim apud Andelium, Galsind vocatam. 703, 47. 1276, 4.
 Walterus Durus-dens, Prior S. Trinitatis. 1367, 4. Fit Episc. Cestrensis seu Lichfeldensis. 1139, 55. 1311, 66. 1367, 6. 1265, 46.
 Wakerus, Episc. Norwicensis. 1454, 42.

Walterus

- Walterus, Episc. Rossensis. 332, 43, 995, 11, 61, 40, 46, 1039, 56, 1362, 27.
- Walterus Elpec quæ monasteria condiderit. 338, 13, 1028, 47, 2371, 38. Ejus virtutes, pietas, corporis habitus, &c. 337, 55. Oratio ad milites. 339, 4.
- Walterus de Fontibus. V. *Philippus, C. Flandrensis.*
- Walterus de Gant. 337, 10.
- Walterus Giffard, Episc. Bathoniensis, ad Eboracensem cathedram evehitur. 1726, 59. Vocatur *Willielmus*, sed falso. 2454, 48.
- Walterus Gray, Episc. Wigornensis, ad Eboracum transfertur. 1-14, 49. 2426, 50. Thorp villam emittit, & successores relinquunt. 17-4, 56. Ecclesiam suam XX XII caput donat. 27-5, 13. Certum numerum animalium successori relinquit, & a Rege obtinet ut posteri lege jubeantur id exemplum sequi. 1725, 17. Cantores & capellanos in diversis locis instituit. 1725, 3. Moritur. 1444, 10.
- Walterus de Lacio. 979, 18.
- Walterus de Langton, Episc. Cestrensis, cum in carcere coniectus. 2311, 18.
- Walterus Loharingus, Episc. Herefordensis. 190, 23, 387, 2, 478, 12, 483, 21, 952, 21. Mulierem quandam ardens amat: 969, 60. 2327, 61. quæ ipsum vim inferentem lethaliter vulnerat. 970, 3. 2348, 4.
- Walterus Map, Archidiaconus Oxoniensis. 604, 62. 1271, 3.
- Walterus, Prior Wintoniensis. 581, 6. F. Abbas Westmonasteriensis. 588, 47. P.R. Legatus cum ab usu mittere suspendit. 588, 54.
- Walterus Reinold, Regis Thesaurarius. 2523, 20. A cathedra Wigornensi ad Cantuariensem transfertur. 1013, 35. 1277, 2766, 54. Minatur se jura Archiepiscopalia intra Augustimentum septa exerciturum: 2313, 67. privilegis vero eorum infestis, propositum mouit. 1014, 18. Literæ ejus de illa Abbatia: 1028, 26 & 40. de Vicaria Suteræ. 2103. Moritur. 1019, 21.
- Walterus Skirlow, Episc. Lichfeldensis, ad Bathoniam transfertur: 1679, 61. inde ad Dunelmum. 2729, 9. In Galliam mittitur, ut de pace tractet. 2739, 64. 2741, 27 & 22.
- Walterus Scapleton, Episc. Eboracensis, sententiam excommunicationis promulgat in epi qui Angliam sine Regis licentia intraverint. 2544, 5. Caput plectitur. 2545, 20 & 41.
- Walterus Tirell Willielmum Rufum sagitta incautus percutit. 225, 10. Evadit. 2372, 58.
- Walshamensis Ecclesie secularibus amotis, Regulari XVI introducuntur. 598, 21. 2112, 53. 2434, 50. 1674, 36. 2397, 12. ¶ Abbates: *Willielmus*; *Nicolaus*.
- Waltheofus, vel
- Waltheofus I, Comes Northumbrie. 1004, 12.
- Waltheofus II, Swardi scilicet F. Comes Northumbrie. 205, 14 & 50, 208, 35. Contra Willielmum Conquistatorem conspirat. 974, 31. 2351, 13. Peccatum confessus, veniam petit: 974, 38. capite tamen plectitur. 209, 32. 42, 2. 974, 47. 2351, 7. Mors ejus & internales cruciatus a redivo quodam prædicantur. 47, 13. Sed Lanfrancus cum sanctum & beatum judicat. 209, 42. 974, 50. 2351, 10. Ejus uxor & posteri. 974, 56.
- Waptrake, quid? & unde dicatur. 956, 67. 957, 2 & 46. In Waptrake singulis plecta habenda. 896, 23.
- Wardus. V. *Papili.*
- Wardense monasterium. 338, 34.
- Wardwiche, quid. 957, 38.
- ¶ Warennix Comes: *Willielmus*.
- Warennia libera. 1124, 10.
- Warridus, Episc. Wiciorum, seu Wigornensis. 121, 8. Vocatur Weretribus, 814, 24. & Weretridus. 2318, 31. Dialogos Gregorii Saxonice vertit. 232, 8. 245, 16. Agrum ei donat R. Aluredus. 2218, 55.
- Warinus, Abbas S. Albani. V. *Gustavus*.
- Warinus, Comes Salopie, duo monasteria fundat. 977, 54. 2351, 59.
- Warinus, Prior Doverensis. 1419, 4.
- ¶ Warwelle, vel Werewelle, monasterium. 876, 57. Inceditur. 1356, 51.
- Wawic, oppidum, conditur. 153, 21. 296, 36. 356, 20. Vocatur Wyrengewike. 834, 37. ¶ Comes: *Guido*; *Rogerus*; *Henricus*; *Guido*; *Thomæ Brewhamp*.
- Wawerford, civitas Hibernie, conditur. 1075, 3.
- Watte Tyler. V. *Johannes Sistrum*.
- Wattum, id est, humida villa. 415, 26. Ibi monasterium virginum. 415, 24. Earum devotio, crebra cum bonis spiritibus colloquia, & mutua dilectio. 415, 34 &c. Una ex earum ætate torcata, 416, 20. a reliquis ipsoatur, flagellatur, ligatur, &c. 417, 47. compellitur supinatoris virilia propriis manibus abscindere. 418, 41. Postea ei in somnis assistens Henricus Archiepiscopus Eboracensis præcipit ut peccata confiteatur, &c. 419, 33. adducitque duas mulieres, quæ ei obstrictæ, infantem abducunt. 419, 52. Tandem a carnis, quibus erat vincta, per miraculum liberatur. 420, 28. 421, 10.
- Weethelinus, vel Wenelinus, Episc. Candidæ Cist. 99, 13. 774, 66.
- Wedbardus, vel Swebardus, vel Suabertus, R. Cantie. 758, 17. 2232. Quæ donaverit monasterio de Menstre. 1770, 51.
- Wednesford, vel Wonesford, unde dicatur. 351, 31.
- Wel his the. 135, 63.
- Wellawensis Abbatia fundatur. 2384, 27.
- Wellensis Episcopi quondam sedem Wellis habuerint. 478, 20. V. *Bathoniensis*.
- Wenceslai Imp. filiam ducit Ricardus II, R. Angliæ. 2630, 44. 2644, 9.
- Wenlocense cœnobium. 977, 57. 2351, 60. ¶ Prior: *Petrus*.
- Wentani Episcopi. V. *Wintonia*.
- Weothunus, Episcopus. 219, 51.
- Wera, pretium solvendi hominem; 846, 5. 2357, 47. vel, pretium navitatis. 916, 24.
- Werbura, Wolfæi R. Merciorum filia. 773, 1. Ejus corpus Ripendoniam Cestriam transfertur. 810, 39.
- Werburch, Regina Merciorum, fit Abbatisa. 110, 28.
- Weretribus, vel
- Weretridus. V. *Warridus*.
- Weregiltbes, quid. 957, 34.
- Weregildum Regis, & subditorum cupisvis stans & ordinis. 845, 58.
- Weregave. 1162, 50.
- Weremundus. V. *Wramutha*.
- Weremundus, Episc. Orient. Anglorum. 221, 50.
- Werk, oppidum, Luine *castum*, a Scotis capitur. 259, 52. 312, 45. Iterum. 2478, 62.
- Wermundus, Episc. Rossensis. 2212, 28.
- Wernardus, presbyter, multas terras Ecclesie Christi Cantuariæ dedit. 2216, 57.
- Wernodus, Abbas S. Augustini. 1775, 48. 2238.
- Werubrius, Episc. Legorensis. 2212, 26.
- Westanus, Episc. Sherbornensis. 453, 8.
- Westabyburc. 956, 64.
- Westland. 1839, 47.
- Westmonasteriensis aula edificatur. 995, 3. Quid de magnitudine ejus censuerit Willielmus Rufus. 995, 28. 2370, 50. Parva dicitur. 3259, 57.
- Westmonasteriensis Ecclesia Lucio Rege Britorum constructa. 725, 12. Ab Edwardo Confessore instaurata, dedicatur. 193, 32. 366, 47. Idem ipsam reparare atque dicare jubetur & a Pontifice Rom. 381, 42. & ab ipso D. Petro. 382, 27. A Seberto Rege olim constructa, 385, 18. 1633, 30. ab Apostolo Petro dedicatur. 385, 27. Quidam aiunt hanc Ecclesiam a cive Londinensi, hortatu R. Ethelberti, fuisse fundatam. 1768, 27. Fit Regum consecrandorum locus, & insignium regaliū repositorium. 388, 24. 2427, 31. Cœnobium. 465, 51. Monachorum ampla privilegia. 388, 27. Eo loci Mellius D. Petro Ecclesiam dicitur fecisse. 456, 52. ¶ Abbates: *Wolstanus*; *Gilebertus Crispin*; *Hubertus*; *Gervasius*; *Lawrentius*; *Walterus*; *Willielmus Postard*; *Radulfus de Aundel*.
- ¶ Westmorlandie Comes: *Radulfus*.
- Westsaxendeg, vel
- Westaxia, &
- Westaxones. V. *Occidentales Saxones*.
- Westwood Ecclesia conventus fundatur. 600, 14.
- Weterlock. 1921, 12.
- Wetlingastrete Brianniam in duo Regna dividit. 134, 43. Unde dicatur. 169, 45.
- Wettedus, Abbas Racultensis. 2211, 25.
- Wetzelinus. V. *Wetzelinus*.
- Whicheuse, vel Wichbuse, monasterium. 973, 24. V. *Sticnesfeld*.
- Whithamense, vel Wichamense, monasterium. 2397, 16. ¶ Prior: *Hugo*.
- Wibba, R. Merciorum. 771, 10.
- Wibertus, Prior S. Trinitatis. 1313, 55. 1381, 62. 1667, 58.
- Wibertus, vel Guyperus, Rivennotis, Antipapa. 484, 39. 1009, 33. V. *Henricus IV, Imp.*
- Wic-

Wiccorum Episcopi. V. *Wigana*.
 Wicham. 1921.24. V. *Wichamense*.
 Widelas, & Widenitz. V. *Johannes Widelas*.
 Wido, Abbas Periscorenensis. 1166.35.
 Wido de Cremona. V. *Guido*.
 Wido, vel Guido, Abbas S. Augustini 118.29. 1150. De ejus electione. 1127.33. 1792.52. Eeclesiam a Scotiando inchoatam perficit. 1792.44. 1793.52. Augustini corpus transfert. 1793.57. 1077.17 & 46.
 Wigmore, oppidum, conditur. 834.26.
 Wigornia, vel
 Wigornia, creatur. 236.6. 163.60. 1005.13. 115.11. Precibus Wolstani detentatur. 985.3. Ecclesia S. Mariz edificatur. 868.4. Ejus fundatores & patroni. 423.45. 976.56. Monasterium ibi fundatur. 442.29. S. Prior: *Wolstanus*. & Wigornenses, seu Wigornenses, seu Wigornenses, (qui & Wiccorum dicuntur) Episcopi: *Bajet*; *Othard*, vel *Oluf*; *Fegurnus*; *Wulfidus*; *Hathoredus*; *Wulfidus*, vel *Wulfrethus*; *Atelthunus*, vel *Ethelthunus*; *Wulfrethus*; *Cremwaldus*, vel *Kjmerwaldus*; *Dunstanus*; *Oswaldus*; *Alfredus*; *Wulfstanus*; *Lassius*; *Wulfstanus*; *Levinus*; *Alfredus*; *Wulfstanus*; *Samson*; *Tenison*, vel *Tennison*; *Simon*; *Johannes*; *Alaricus*; *Rogerus*; *Baldewinus*; *Wulfstanus de Northall*; *Robertus*; *Henricus*; *Johannes*; *Blasius*; *Walterus Gray*; *Godfridus Giffard*; *Wulfstanus Remet*; *Thomas de Coburn*; *Adam de Orleton*; *Wulfstanus Wulfsey*.
 Wigredus, Episc. Lindisfarnensis. 2523. 134.8. 154.28.
 Wihardus, vel Wihardus, Archiepisc. Cantuariensis electus, ante consecrationem moritur. 1637.13. 1740.28.
 Wilatus, R. Merz, hi Egberto mibuarus. 778.52. Botewellam Ecclesie Christi Cantuarie donat. 2216.49.
 Wilfridus, Episcopus Wiccorum. 154.5.
 Wilthere. V. *Wulfstan*.
 Wulfidus I. (Abbas Ripensis. 439.27. 1636.28) Archiepisc. Eboracensis. 455.77.67. 219.37. 293.32. 774.65. Monasterium Lindisfarnense ingreditur 788.46. 1690.21. Romam adiens, literas dat. 788.49. 1690.24. Per Gallias reverens, apud Dalmum Archiepiscopus Lugdunensem moratur; 1690.30. & cum Dalfinus ad mortem ducitur, una cum ipso mori voluit. 1694.17. Rex Ceddwalla Pagham, cum terris adjacentibus, ei donat. 2207.56. Benedicti regulam in Anglia observari facit. 2232. Cum Coleman & Scotis de Pasche observatione disputat. 1636.35. 1689.46. 1690.35. Monasterium Ripon ei datur. 788.57. Ab Aliberto presbyter ordinatur. 788.58. 1690.34 & Episcopus. 789.24. 1636.40. 1690.50. 1741.19. Ecclesiam Hagustaldensem fundat. 290.30. D. Andrex meritis quantum debuerit. 1634. Ecclesias alias edificat. 291.41. Quanta auctoritate pollebat. 292.60. Quomodo electus & consecratus Episcopus fuerit. 293.21. Cedit ejus cathedram per triennium p. occupat. 293.42. Fit Archiepiscopus Eboracensis. 439.31. 169.65. Quousq; ejus jurisdictionis extendebatur. 1638.18. Archiepiscopus pellitur. 439.78. 16. 294.34. 440.50. 792.63. 1691.5. 1741.40. Filios convertit. 440.50. 1691.10. Romae absolvitur. 441.5. 793.23. 1691.22. Papa scribit ut recipiatur. 764.17. 1691.59. Ad Hagustaldensem Ecclesiam se recipit. 794.35. 798.64. 1691.63. Australes Saxones convertit. 441.20. 793.31. 1691.28. 1741.54. Restituitur. 782.5. 295.66. 1741.57. Iterum pellitur. 296.21. 1691.54. 1741.63. Fit Episcopus mediterraneorum Anglorum, seu Cicerlensis. 441.47. 1741.53. Austro-Saxones docet artem piscandi. 798.44. Selestatu, insulam, ei donat Ethelwoldus. 798.52. ubi templum fundat. 798.56. 1691.35. Pagham, villam, Cantuariensi resignat. 1638.50. Ad primam sedem revertitur. 442.16. 1640.38. Mortem ei praedicat Michael Archangelus. 1742.1. Moritur. 296.36. 442.45. 794.41. 1692.8. Quousq; & quamdiu exulaverit; & quamdiu sederit. 1691.1. Fuit Episcopus Hagustaldensis. 286.22. 1690.14 & 60. Iterum. 782.8. 1691.50. De ejus reliquiis Eboracensis & Cantuariensis contendunt. 863.60. Cantuariam transferuntur. 455.8. 299.42. 1645.7.
 Wulfidus II. Archiepisc. Eboracensis. 783.6. 104.33. 794.60. 1694.5. Fuit Johannis Beverlacentis discipulus & capellanus. 1693.19.
 Wulfidus, Episc. de S. David: Omnes ejus praedecessores fuerunt Britones. 236.64.
 Wulfidus, Episc. Merciorum. 442.33. 772.38. 1638.25. Deposuitur. 1638.36. 1694.32. Vocatur Wulfidus, 792.53. & Wulfidus. 1639.5. 1694.29.

Wulfridus, Episc. Wiccorum. 774.60. 1694.39.
 Wullegodus, primus Abbas S. Albani. 445.67.
 Willelmus, Abbas Langunensis. 168.32.
 Willelmus, Abbas Ramelensis. 533.31. 599.39.
 Willelmus, Abbas Kievalensis. 1573.0. 261.25. 1749.3. 61. 326.41.
 Willelmus, Abbas Streneshaldensis. 106.30.
 Willelmus, Abbas S. Vincentii. 49.8. vii. Valerici. 977.35. vel Karelch. 231.43. hi Episcopus Dunelmensis. 49.8. Quare scientia, probatus, & graue fuerit. 49.15. Clericis pulis, monachos in Ecclesia Dunelmensem introducit. 49.57. Qualem se eis praebuerit. 52.51. Eos per literas officii monet. 53.4. Willelmo Ruto se opponit. 232.46. Exulatur. 54.4. 986.19. Revocatur. 54.27. 986.21. Fundamenta ponit novi monasterii. 54.31. 989.40. Ejus mors praedicatur. 56.28. Moritur Wundlesora. 58.9. vel (ut alii) Gloveria. 986.29. 589.46. 1111.11. Ejus ambitio. 986.22. 1111.49. De eo plura. 211.66. 216.45. 977.35.
 Willelmus, Abbas Walthamensis. 1523.64. 1527.11.
 Willelmus de Albamaria, Comes Thoraensis. 262.66. 323.24. Ecclesie Dunelmensis possessiones usurpat. 276.28. Ejus character. 1030.44. 2386.25.
 Willelmus Alverensis, Episc. Pacificus: Ejus scripta, & mors. 2431.3.
 Willelmus de S. Amore. 1644.42. Ejus prophetia de adventu Antichristi & consummatione seculi. 2645.7.
 Willelmus, Archiepisc. Montis Regalis. V. *Cantuarie*.
 Willelmus, Archiepisc. Senonensis. 1671.59. Henrici II terras in Francia interdicto tenet. 1066.19. Pont. Romanum litibus urget ut eadem Cantuariensis d'icatur. 557.53. 1066.46. Fit Archiepiscopus Remensis. 1434.40. Vois Thomae Cantuariensis persolvit 600.26. Vasa pretiosa ab Henrico II oblata respuit. 600.32.
 Willelmus de Aubigni, Comes Arundelie. 533.28. 595.3. 1089.10. 1349.20. Ejus oratio ad milites. 1086.26. ad R. Stephanum. 1375.54. Ejus modestia & prudens oratio ad R. de Thoma Cantuariensis. 1395.51.
 Willelmus Ayerminus, Episc. Norwicensis. 1057.39.
 Willelmus de Bares. V. *Ricardus II*, R.
 Willelmus de Berton, Cancellarius Oxoniensis. Ejus litterae contra negantes Transubstantiationem. 1634.26.
 Willelmus de Bewcham, Ceteri Praefectus. 276.21. 1678.40. 1692.17. Literas Regis de villa reddenda ad Gloucester mittit. 1698.3. Incarceratur. 1702.13.
 Willelmus de Boun, Comes Northamptonensis. 2568.63. 1571.15. 1581.17.
 Willelmus de Brannia-Wallenses astu circumventos interficit. 187.6.
 Willelmus de la Buer, Comes de Ferrarils. 1123.48. 2429.18. Vocatur idem (ni fallor) Comes Durbur. 2421.32.
 Willelmus, Capellanus Radulphi de Diceto, capellam Polemide construit. 614.34.
 Willelmus de Clinton, Comes Huntingdoniensis. 2117.61. 1568.67.
 Willelmus de Clown, Abbas Leicestrensis. 1616.24. Quae bonitas ejus temporibus Abbatis contingerit. 2621.10. Lepores cur adeo frequenter fuerit venatus. 2631.11. Ejus virtutes. 263.5. Mors. 2670.45. 2631.2.
 Willelmus, Comes Gloucestrensis 578.24. 650.5. 1039.59. Johannem, Henrici II F. harem condidit. 594.57. 1116.25. Ejus lux. 1116.44.
 Willelmus, Comes Hollandiae, Imp. electus, a Frisonibus occiditur. 2435.51. 2443.10.
 Willelmus, Comes Moretoni, vel de Moretol, exheredatur. 219.5. 499.42. 1003.9. Vindicta studet. 229.35. Capitur. 230.12. 499.66. 1003.39. Execratur. 1021.15.
 Willelmus, Comes de Owe, a Roberto de licet. 1114.40. Willelmo rebellans, oculis & testibus privatur. 221.18. 492.40. 992.27.
 Willelmus, Comes Pictaviae, videtur, Gualtero Martello Sanctonico Comuram cedit. 473.4.
 Willelmus, Comes Saruburiensis. 1158.33.
 Willelmus, Comes Warenar. 265.37. 369.5. 266.11. In bello Saero perit. 275.65.
 Willelmus Courtney a cathedra Londinensi ad Cantuariensem transferatur. 2157.29. 2285. Wicleham citat. 2647.14. 2649.34. ejus opiniones damnat. 2650.55. Litterae ejus de illius affectis excommunicandi. 2652.4. Eos excommunicat. 226.6. Lincolnensem dioc. in visitat. 2736.17. Haec est Quatuordecim-virus qui Regni negotia praeficiuntur.

- Sciuntur. 2685, 58. 2687, 31. Abbatem S. Augustini, ipsum submittit totam quam in more erat compellere cogit. 277, 47. Ejus littere ad Michaelem Abbatem S. Augustini, ipsum pecuniam collectionem constituentes. 2158, 8. Ejus littere ad Theobaldum Regem. 2158, 66. Monasterium S. Augustini nudis pedibus, sed cruce praevia, ingreditur. 2194, 49. Littere ejus, proteritantes, cum ingressum Augustinensibus praeparatum non allaturum. 2195, 1. Ejus morte & sepultura. 2197, 65.
- Willielmus Cilius cum Henrico I. configit. 503, 14. 1007, 36.
- Willielmus Cumin, Regis Scotie Cancellarius, per triennium cathedram Dunelmensem occupat. 63, 14. 270, 13. 271, 57 &c. Anathemate percutitur. 2-2, 21. Tyrannice & crudeliter segetur. 271, 59. 272, 54. 273, 8. Cum Episcopo pacificatur. 274, 5. Absolvitur. 274, 13. 323, 28.
- Willielmus de Curbethovei de Curbvill, vel de Turbine. 315, 23. 504, 16. 1014, 60. 1043, 42. Erat Prior S. Oththar de Chic: 1662, 57. Primus qui e clericali ordine ad cathedram Cantuariensem sine evectus. 247, 62. 1663, 58. 2251. A Iustino Eboracensi coniectari non vult. 248, 3. 1717, 36. Cum eo de prioritate contendit. 250, 5. 1664, 1. 1717, 60. Privilegia Paparum ostendit, sed bullis carens. 1717, 61. Causa cadit. 1718, 32. Convenit inter eos, ut Cantuariensis Eboracensi tres Episcopatus, Cantuariensis Eboracensis titulum Primatus concedat: 1718, 48. Sed Willielmus a promissis recedit. 1719, 1. Pallium agere obtinuit. 249, 57. 323, 50. 1717, 49. Ex Remensis Legatus. 1720, 41. 1663, 63. Juramentum Imperatoris datum violat. 1023, 32. Sed non impune. 1023, 31. Eucharistia, quam Regi traditurus erat, e manibus ejus elapsa effugeret. 1023, 39. 1664, 36. Abbat Augustinensi in Ecclesia sua benedictionem impendere recusat. 1798, 38. Ecclesiam Doveri adificat. 1664, 39. V. *Druga*. Moritur. 1664, 57.
- Willielmus, Davidis R. Scotie nepos, Comes Northumbrie, 280, 30. 281, 32. & Huntingdonie. 627, 11. 979, 22. Rex Scotie jam factus, Northumbriam ablatam ab Anglo repetit: 979, 14. Sed repulsam inveniens, Angliam depopulatur. 979, 26. Ad sua redire cogitur. 979, 30. Angli totum Londonium diripiunt. 979, 35. Inducit sum. 979, 37. 1090, 30. Captus, 1092, 4. 1427, 58. apud Richemont custoditur. 977, 40. Anglos cum secum in Normanniam ducit. 978, 32. Pacem cum eo certis conditionibus pacificatur. 984, 18. 1203 &c. 2396, 46. Obsidibus datus, liberatur. 985, 19. 2405, 2. Henrico juniori homagium facit, & honoribus augeat. 984, 58. Northumbrenses inhumanissime trucidat: 1090, 57. castella capit. 2091, 5. Ricardo homagium facit, & XLI marcaram numerat. 649, 61. 2167, 63. Ricardus ei castella sua reddit, ipsiusque & Scotos a subjectionis vinculo relaxat. 2167, 1168. P.R. ad eum littere. 1196, 10. Johanni R. Anglie homagium facit. V. *Johannes R.* De subjectione quam Regibus Anglie fecit profellus. 2486, 2487. Filium Comiti Wandrensi desponsat. 2420, 41.
- Willielmus, Decanus Londinensis 506, 5.
- Willielmus, Diabolus cognominatus, autor discordie inter Augustinensem & Archiepiscopum. 1329, 37. Abbas ei imprecatur. 1330, 22. Archiepiscopus eum excommunicat. 1330, 18. 1364, 46. 1808, 34. Horrendus ejus exitus. 1330, 25.
- Willielmus Drulege, vel Drulegh, Abbas S. Augustini. 2081, 25. 2282.
- Willielmus Edindon, Episc. Wintoniensis, 1082, 113. & Regni Cancellarius. 2132, 41.
- Willielmus, Episcopus Alaphensis. 630, 6.
- Willielmus, Episc. Dunelmensis, ejus nominis secundus. 64, 8. 66, 17. 272, 33.
- Willielmus, Episc. Exoniensis. 230, 51. 500, 47. Vocatur Oxoniensis. 212, 26.
- Willielmus, Episc. Landavensis. 1678, 48.
- Willielmus, Episc. Lexoviensis. V. *Walterus de Comestria*.
- Willielmus, Episc. Londinensis, 1076, 476, 13. & filius. 944, 26. Regnat. 944, 37.
- Willielmus, Episc. Londinensis, alius, consecratur. 705, 21.
- Willielmus Facerus, Comes Pictavie. 502, 19. 56, 37.
- Willielmus, F. Dunehani, a Rege Scotorum in Northumbriam mittitur. 259, 62. 315, 47. Eboracensis in insula trucidatur. 318, 25. Anglorum copias vincit. 261, 10. Honorem de Scipion & Calsina obtinet. 279, 40.
- Willielmus, F. Henrici I. cognomento *Longue-espée*, Comitis Andegavensis filiam ducit. 242, 10. 1012, 21. 2380, 59. Nobis et fidelitatem jurant. 247, 24. 237, 67. Homagium Regi Francie prestato, Normanniam participatum tulit. 242, 17. 1012, 27. 237, 67. Normanni proceres ei homagium prestant: 242, 33. 1504, 24. & Angli. 1066, 2. 2251. Nautagio perit. 242, 44. 903, 61. 1012, 42. 237, 17. Quae Angli fuerat numerus. 1012, 2. 2381, 1. Ejus uxor filia fuit uxorem ab Henrico repulsa. 247, 10.
- Willielmus, F. Osberti, vel Osberti, Conquestoris Dapifer. 479, 39. Qua altaria Normannorum proceres ad invadendam Angliam procraxerunt. 479, 47. 958, 34. 2340, 14. Fuit Comes Herefordie. 197, 23. 482, 8. A Roberto Frutone occiditur. 485, 61.
- Willielmus, F. Osberti. V. *Willielmus cum longa barba*.
- Willielmus, F. Radulphi, Seneschallus Normannus, P.R. Legatos Normanniam adire non sinat. 1238-1240.
- Willielmus, F. Roberti Ducis Normannus, turbas Henrico I. movet. 247, 16. 250, 30. Fuit Comes Flandrie. 255, 3. Andegavensis filiam ducit. 2382, 7. Moritur. 255, 38.
- Willielmus, F. Rogeri, Rex Sicilie. 518, 35. 931, 11 & 27. 1011, 60. Ejus littere ad Henricum II. R. Anglie. 1088, 6. Henrici filiam Johannam in uxorem petit. 590, 35. 1312, 4. Scribit ad Henricum, de maturandis nuptiis. 937, 65. Dux ejus iurem donis, omnia submerguntur. 1112, 59. Johanna ejus nuptis traditur. 595, 13. 1112, 27. Celebrantur nuptiae. 196, 31. 1112, 8. Quae uxori in dotem concessit. 1312, 16. 1436, 36. Exercitum ingentem inivit contra Andronicum Imp. CP. 618, 41. Constantinio, Rogeri filiam, heredem constituit. 1167, 10. & sine prole moritur. 650, 20. 1167, 7. Quae Regi Anglie legatur. 1183, 65.
- Willielmus, F. Stephani Regis, Comes Bononie, Henrico Duci Normannus homagium facit. 1037, 51. Henrico mortem machinatus, ultiam transigit. 1040, 4. 1376, 13. Obiit. 531, 64.
- Willielmus, F. Tancredi, Rex Sicilie. 672, 46. In castrum S. Johannis se recipit. 678, 8.
- Willielmus, F. Theobaldi Comitis, fuit Episcopus Carnotensis: 993, 25. postea, Archiep. Senonensis: 993, 27. postremo, Remensis. 993, 32.
- Willielmus Gualardus, Episc. Wintoniensis. 227, 64. 228, 32. 492, 2. 500, 46. 501, 24. 997, 51. & Regno eliminatur. 228, 30. 499, 16. 999, 30.
- Willielmus de Greensfeld, vel Grenesfeld, Cancellarius Regis, fuit Archiepiscopus Eboracensis. 1719, 54. 2330, 16. Corallo Vientiense. 1730, 28. Templum oppellus subsidium praeberet. 1710, 35. Procellano ejus quam apud Augustinenses convivaturus fuit. 2005, 63. Moritur. 1732, 39.
- Willielmus Herbertus, cognomento *Infans*, id est, adulator, Arthes Ramensis, 491, 55. fuit Episcopus Thefordensis. 213, 15. 219, 58. 487, 51. 501, 25. 979, 5. Ad civitatem Narvicensem sedem transfert. 491, 60. 991, 27. In exilium fundit. 2370, 39. Simoniacus erat. 991, 28. 2370, 35. Agit praeventum. 491, 56. 2170, 27. Baculum Papae trahit, sed mox recipit. 991, 31. Romam mittitur. 999, 36. Thefordie monachos Clonacenses influit. 2370, 41.
- Willielmus de Kenington eligitur Abbas S. Augustini: 2081, 66. 2284. sed P.R. ejus electionem cassat. 2082, 4. Rex ad P.R. pro eo scribit. 2082, 32. Johannes de Devnabe, Abbas S. Augustini, cum Priorem constituit. 2084, 45.
- Willielmus de Langton eligitur Archiep. Eboracensis, sed P.R. ei assensum negat. 1726, 50. 2454, 45.
- Willielmus cum Longa-barba, F. Osberti, civis Londinensis. 691, 12. 1265, 34. 2410, 30. Ejus patria, & mores. 1265, 41. 2410, 6. Ego matrem quam fuerit ingratus. 691, 12. 1265, 49. 2410, 44. Divites avitum & insolentem accusans, praebem ad seditionem inflammavit. 691, 6. 1265, 25. 1201, 12. 2410, 52. Se *Salvatore* pauperum vocat, & scriptura ad id abarent. 1266, 13. 2411, 8. Judices cum accitum minus tractant, ob metum vulgi. 1266, 29. 2411, 12. Civem trucidat, cui latebras ejus indicaverat. 1266, 33. 2411, 16. In Ecclesiam se recipiens, igne & fumo exire cogitur. 1266, 38. 1591, 26. 2411, 31. Ipse, cum sociis noxam, ad furcas trahitur. 691, 27. 1266, 51. 1591, 55. 2411, 44. Populus Archiepiscopum homicidam vocat: Willielmum, martyrem. 1266, 54. 1591, 60. 2411, 46. Cuius, & terra ejus sanguine aspersa, profanis praenuntiis habentur. 1266, 60. 2411, 51. Ad supplicii locum multatulo constitit, ibique excubabat.

- excurrit, 1167, 1. 2411, 58. donec ab armis custodibus accedant. 1267, 15. 1591, 61. 2412, 15. Willelmi bismphemur, quas mortuus continebatur. 1267, 10. 2412, 3. fuit Sacerdos 1267, 24. 2412, 34.
- Willelmus Longa-ſpata, Comes Flandrenſis, cum Theodoro de Aufen conſigit: 504, 51. 579, 24. ubi victoria potius, vitam perdit. 1016, 4.
- Willelmus Longa-ſpata, Comes Salsburienſis, in Aegypto occiditur. 2435, 61.
- Willelmus Longa-ſpata, Dux Normanniae. 1153, 9. 452, 50. Comes Flandrenſis nequius occiditur, 454, 49. & Regis Franciae, 856, 44.
- Willelmus de Longa-villa, Prior Doverenſis. 1342, 53. Fit Abbas Eweſhamenſis. 1367, 15.
- Willelmus de Longo-campo, Regis Cancellarius, ſic Episcopus Eienſis, 648, 17. 1161, 14. Legatus P.R. per Angliam, Wadham & Hiberniam, 655, 31. 1171, 22 & 33. & Angliae ſummus Juſticiarius. 655, 48. 1170, 13. 1171, 17. Quam in parte & tyrannice duplicem poſtatem exercuerit. 1193, 42. 2402, 56. 2407, 54. Quia ante ad continuandam potentiam utebatur. 1194, 15. Ne Legati munus poſt Clementis P.R. obitum deponere cogatur, ſucceſſori pecunias dat. 1223, 9. Judaeorum mortem ulcetur: 1174, 28. & Clericos Eboracenſes ſub interdicto ponit. 1172, 37. Equos a civitatibus, & Abbatibus, &c. exigit. 1171, 27. Turrim Londinenſem ſolla cingit. 1171, 24. Conſilium Weſtmonaſterii celebrat. 1566, 33. 2403, 4. Roſſenſis cum coeſpottat: de privilegio Cantuarienſis Eccleſiae. 1164, 64 &c. In collegam ſuum Episcopum Dunelmensem imperium uluſpat. 1172, 90. Rex cum officio privat. 659, 13. 1194, 37. Mandat Rothomagenſi, ne Cantuariam adeat. 660, 96. 1212, 14. Ejus litterae ad Vicecomitem Suffexiae. 662, 55. Guſfridus Eboracenſis poſſeſſiones invalit. 1224, 33. Guſfridus ipſe ab ejus ſervis contumeliouſſime tractatur. 663, 10. 1224, 51.
- V. Guſfridus, Henricus II. ſpauſus. Ab Eboracenſi excommunicatur. 1225, 35. Caſtrum Lincolnienſe obtinet. 1223, 38. Johannis Comitis Moretonii munus fugatur. 1223, 50. Pax inter ipſum & Johannem ad tempus facta. 1223, 59. 1571, 40. Johannem fugiens, in turrim Londinenſem ſe recipit. 664, 38. 1225, 30. 1577, 59. 2404, 4. Depoſitur, & Rothomagenſis in ejus locum ſuſcitur. 1226, 20. Cum Johanne aliquid colloquitur. 665, 3. & caſtella reddere promittit. 665, 9. 1226, 51. Fugam cogitans, muliebris habitu ſe induit. 665, 33. 1227, 1. 1578, 1. 2404, 10. Capiunt, & in carcerem conſpiciunt. 665, 38. 1227, 24. Liberatus, Flandriam adit. 1228, 10. & Normanniam: 665, 42. ubi pro excommunicato habetur. 1228, 45. Regnum & Eccleſias Angliae quantum exauſit. 1228, 44 & 63. Litterae ejus ad Episcopum Lincolnienſem, de adverſariis ſuis excommunicationis fulmine ſenſendis. 1229, 62. Alia ad eundem, contra J. Archidiaconum Oxonienſem. 1231, 4. Aliis ſimiliter ſcribit: ſed nemo mandata ejus exſequitur. 1231, 20. Apud Papam de Inyrdis conqueſtus, litteras ejus contra adverſarios ſuos obtinet. 1228, 53. Papa, illas litteras ſuas ſuiſſe, hodie negat. 1234, 37. eras affirmat. 1235, 2. Willelmus in Angliam venit. 1231, 40. 2403, 22. Johannes & mater Elianora muneribus ducti pro ipſo intercedunt: ſed fruſtra. 1231, 30. Ad Philippum R. Franciae ſe recipiens, mala Ricardo & Angliae machinatur. 1232, 10. Papa ejus cauſam tueritur. 1232, 51. Papa de ipſo & ipſius adverſariis ſententia. 1234, 2. V. Ceſtius III. Ricardum R. ab Imp. decemum adit. 1233, 55. 2407, 22. Ejus patria, & majores. 1228, 51. Mort. 666, 10. 1275, 12. 1577, 12.
- Willelmus de Luda, Episcopus Elienſis. 1492, 9.
- Willelmus de Magna-villa, Comes Eſſexiae. 609, 20. 1158, 47. Idem (ſi fallor) vocatur Comes de Mandevill. 586, 46. 1086, 22. Hieroſolymam prohibetur: 598, 37. 1439, 65. Rediit. 602, 26. Harde de Comitibus Albr-marle ducta, ſic Comes Albr-marle. 609, 23. Ingramm de Tria capit. 1089, 10. Ex Juſtiniano Angliae. 1162, 47. Moritur. 650, 17.
- Willelmus Malmesburienſis citatur. 135 &c. 1780, 65. 1781, 29. Vocatur W. de Manniſbyri. 247, 12.
- Willelmus de Marchia, Episcopus Bathoniensis, & Regis Cancellarius. 1962, 10.
- Willelmus Mareſcallus, ſic Comes de Strugoull. 1155, 17. 1158, 3. Ex unus e Regni cuſtodibus. 1194, 45. Erat Comes Pembrokeſienſis. 2417, 65. Ducit Iſabellam R. Johannis filiam n. 2417, 64. Ejus oratio de Henrico coronando, eſcietendog; Ludovico. 2426, 54.
- Willelmus de S. Maria, Episcopus Londinenſis. 705, 41. Ob
- ſpauſis decem executionem Rex cum in caſtrum agit. 2415, 49.
- Willelmus de Melton, Propoſitus Beverlacenſis, eligitur Archiepiſcopus Eboracenſis. 1730, 50. Biennio poſt conſecratur. 1730, 62. Fuert Regni Cancellarius, & Theſaurarius. 1731, 40. 2132, 19. Ejus vita, res geſtae, mors, ſepultura. 1731.
- Willelmus Montagu, Comes Salsburienſis. 2568, 64. Criſta a Rege illi cancella. 2568, 12. Ejus uxor. 2626, 22.
- Willelmus de Northalla, Episcopus Wigornienſis. 621, 22. 1480, 14. Ejus character. 1572, 33.
- Willelmus Peverell de Notinghamia eſcit omnes qui Imperatorem ſervant. 271, 43. Exhortedatur. 531, 1. 1157, 31. Ferrit veneno cum neceſſe Ranulphum Comitem Ceſtriae. 511, 1. 1374, 49. Fit monachus: 1377, 45. Nec ſub cucullo ſe ab ira Regis ſatis tutum putans, auſugit. 1377, 50.
- Willelmus Poſtard eligitur Abbas Weſtmonaſterienſis. 664, 56. Inthronizatur. 664, 60. Beneaturus. 665, 17.
- Willelmus, Prior Doverenſis. 1497, 17.
- Willelmus de Porcelius, ſe Ricardum eſſe ſimulans, a Turcis capitur, dum Rex evahit. 1241, 12. Ricardus decem ex nobilibus Turcis liberos pro eo dimittit. 1250, 17.
- Willelmus I. R. Angliae, Biſtardus & Conqueror dictus. 179, 23. Ejus mater, Arleſa, 912, 44. vel Arleſa, 2318, 60. vel Herleva. 468, 23. Matris jam praegnantis iocundum. 910, 52. 2318, 65. Recens natus, ſuſcit poſtquam ſpectimen dat. 910, 54. Pater Hieroſolymam tendens cum Regi Francorum commendat. 912, 51. 912, 30. 2319, 8. Proceres Normanniae cum recipere coguntur. 939, 19. Ab Edwardo Contellore honoriſſe ſuſcipitur. 135, 44. 476, 9. 2332, 12. Henrici R. Franciae exercitum tundit ſuſcepit. 477, 2. 2319, 19. 1335, 34. Cur Angliam bello appetit. 195, 50. 307, 1. 95, 67. 2347, 26. Haroldus multa ipſi poſtulat, nulli preſtat. 196. 481, 31. 957, 58. 2347, 26. Proceres Angliae cum invitam. 2339, 30. P.R. vexillo miſſo, cum ad Angliam capellendam animat. 918, 28. Qua aſſuta opimares Normanniae ad expeditionem illam ſuſcipientium nuntius adductus. 479, 42. 958, 34. 2340, 34. Exercitum parat. 194, 5. 479, 18. 958, 27. Adverſus ventus diu protrahitur negotium. 2340, 63. S. Wallerici corpore prolati, ventum obtinet. 2340, 49. In Angliam venit. 194, 50. 479, 54. 2341, 7. Quo omneſſe Regnum Angliae adeptum conſecratur. 2341, 12. 2342, 30. Voce uniſſe de Regno obtinendo & de Eccleſiis edificanda admonetur. 2341, 20. Ejus ſonitum de ſuorum in Anglos dominatione. 960, 62. Londinenſes & Eboracenſes deſertionem faciunt. 2341, 29. Executum ap. xda cur abſtinuit. 2341, 18. Haroldus adverſus cum movet exercitum, inſeſſim diſſidit & bello Noricocatholium. 479, 59. 959, 30. Quia ex Anglia ſe huc certaminis ſubtrahit. 480, 41. 961, 2. Quomodo Willelmus Haroldi ſpeculatores tractavit. 2341, 49. Cur ejus milites p. cybeteros ſuiſſe judicant. 2341, 51. Legato miſſo, tria Ha. oſo proponit. 2341, 65. Quomodo Angli noctem ante pugnam tranſegerint: 2342, 13. quomodo Normanni. 2342, 16. Dies & locus pugnae. 959, 55. 2342, 14. Willelmi ad milites o. aſſo. 959, 55. Præſentium committitur. 479, 67. 2342, 37. Anglorum acie diu impetuabim manente, 480, 12. 960, 32. 2342, 10. Willelmus jubet ſuos pugnam ſimulare, 480, 16. 960, 35. 2342, 41. & ſignas ſurtum emittere. 481, 24. 960, 42. Tandem hoſtum cuncto perſuſo, ſignum regium obtinetur. 480, 29. & mox victoria. 195, 5. 480, 38. 962, 50. 2342, 52. Willelmus militem exauſit, quod Haroldi jaceat ſecum gladio ſoderat. 2342, 47. Corpus ejus matris ad depoſcenti ſine pietio concedit. 2342, 53. Ejus vexillum Papae mittit. 2342, 24. Daco homagium ab eo petenti dona auſit. 2342, 25. Provincias Angliae hoſtium devaſtat. 480, 47. A Canonicis miro ſtratagemate circumventus, patria illis jura & conſuetudines permauit. 1786, 6. Proceres Regni ſe illi dedunt. 195, 27. 480, 41. 961, 9. 2342, 27. Eccleſiam & populum ſe deſenſum poſtulat, conſecratur. 195, 42. 480, 49. 962, 10. 1702, 48. 1787, 16. 2142. 2342, 25. Cur bagandus cum non conſecratur. 962, 9. 1702, 25. Alredum Eboracenſem cur & quantum ſe venerat. 962, 41. V. Alardus. Normanniam repert. 197, 16. 481, 3. opimares Anglorum ſecum ducens. 962, 58. 2343, 60. Angliis tributum imponit. 197, 41. 482, 14. 963, 1. 2344, 10. Eccleſiam capit. 197, 44. 482, 16. 963, 35. 2343, 1. Caſtella ſumat. 197, 65. 482, 10. 2344, 34. Mortuum & locos ad

ad deditionem cogit. 203, 22. 424, 29. Cenomannos sub-
dit. 205, 45. 486, 3. 972, 62. Comes rebelles premis &
punit. 208, 22. 486, 41. Wallenses subjugat. 487, 36. 977,
59. Northumbrenses ei rebellant: 38, 17. Robertum Cu-
min eis pacificat: 38, 19. 993, 14. 965, 39. quo occiso, ex-
ercitum ad ejus mortem ulciscendum mittit: 38, 53. qui re
infecta redit. 38, 63. Northumbriam vassat: 199, 2. 966,
10. 2344, 51. & agrum Eboracensem. 293, 965, 52. 27, 8.
33. Exploraturus an revera Caniberti corpus Dapclm qui
euceret, qualiter punitus & fugatus fuerit. 42, 21. 972, 43.
Jura ecclesiastica immittit. 1317, 3. Monasteria pecuniis
spoliat. 200, 6. 482, 21. 967, 46. 1787, 37. 2344, 66. Ite-
ruius & Abbatibus nonnullis degradatis, 201, 53. &c.
482, 50. 968, 13. Normannos in eorum loca erebit. 203,
34. 1787, 20. 2345, 21. Cur parvam tuam Malgerum E-
piscopum privavit. 2354, 30. Odonem fratrem in custodia
composit. 487, 37. Terras quas abstulerat Ecclesie Do-
necimonia restituit. 43, 20. Abbatem de Bello constituit.
42, 12. 961, 17. 982, 7. 2354, 41. Monasteria ab eo fun-
dita. 2354, 37. Augustinensibus quæ donaverit. 1788,
1789. Ejus charta de Havetham & Middleton: 2073, 64.
2129, 17. de Newington: 2128, 67. de Plumsted. 2129,
41. Terras Anglorum Normannis donat. 463, 10. 2343,
36. Osberno Ducem pecuniam dat, ut ab Anglia recedat.
199, 6. 202, 46. Malcolmum Scotum rebellantem subjugat,
ejusque homagium capit. 203, 57. 486, 1. 972, 33. 2347, 56.
Robertus F. ei molestiam facit: 209, 61. 487, 10. 977,
5. 2341, 34. A quo vulneratus, & equo donatus, abire per-
mittitur. 210, 10. 487, 25. 977, 21. 2351, 38. In fugam
vertitur. 210, 18. 487, 32. Roberto maledicit. 487, 33. 967,
9. Pecunias exigit. 212, 62. 978, 48. Quantum quisque
possidet per totam Angliam describi jubet. 213, 19. 487,
53. 979, 33. 2353, 28. Pecunias semper fuit avidus. 2354,
27. Ejus auditas excusatur. 2362, 24. Ferus amabat tan-
quam pater ferarum, 488, 24. 981, 25. Villas & Ecclesias
diruit, quo feræ liberius vagentur. 2354, 13. Henricum F.
armis militariis honorat. 213, 27. 487, 62. 979, 59. co-
gitq; omnes ipsi fidelitatem jurare. 213, 20. 487, 65.
979, 62. Regis Francie scomma acerbe ulciscitur. 980,
3. 2353, 40. Oppidum in Francia, cum Ecclesia & an-
choreris, succendit. 213, 54. 488, 10. 980, 17. 2353, 51.
Mortem sibi imminere sentiens, omnes quos in custodia
tenebat, laxat. 213, 58. 488, 15. 980, 23. 2353, 60. Ejus
liber. 977, 65. 2354, 46. Henricum Regem futurum, præ-
dicat. 2374, 47. & fratribus potentiorum: 980, 43. quod
postea evenit. 1002, 57. Terræ, quas vel hereditate vel
armis possederit. 488, 25. 981, 58. Roberto Ducem,
Willielmo Regnum, Henrico thesauros legat. 213, 65. 488,
33. 980, 32. 2353, 57. Moritur. 53, 60. 214, 4. 980, 60.
2353, 67. Licitia ejus sepulchrum. 980, 66. 2353, 67. E-
jus character: 488, 20. 981, 16. 2354, 10. 2362, 13. Cor-
poris habitudo. 2354, 17. Leges. 982, 46. 2355—2358.
Pacis quantus auctor in Anglia. 488, 30. 981, 66. De loco
ubi cum Haroldo perhabuit, mirum. 982, 12. Festa so-
lenniora ubi celebrabat. 2354, 24.

Willielmus II. R. Angliæ, Rufus vocatus, inauguratur. 214,
21. 488, 51. 981, 6. 1055, 40. 2250. 2358, 51. Thesaurus
patris per Ecclesias & monasteria dividit. 214, 13. 488, 55.
983, 15. Robertum fratrem blandis verbis & promissis fle-
dit: 2358, 16. Magnates adversus eum conspirant. 214, 33.
482, 1. 984, 8. Anglos largis pollicitationibus ad opem fe-
rendam allicit: 215, 1. 984, 30. eorumque subsidio rebelles
premit. 215, 10. 2359, 29. Normanniam fratri adimere ten-
tat. 215, 58. 490, 12. 986, 39. 2359, 48. Conventio inter
ipsos fit. 216, 10. 493, 25. 986, 47. Henricus ipsum simul
& Robertum oppugnat. 2359, 55. Willielmus de vita peri-
clitatur. 2359, 58. Se Regem esse vociferatus, erudit.
2359, 64. Hostem qui eum deiecerat, se inter chariores ha-
biturum jurat. 2359, 67. Deridet Robertum, quod Henrico
obsessio equam concesserat: 2360, 3. Roberti responsum.
2360, 11. Obsidionem solvit. 2360, 14. In Scotiam pro-
fectionem parat. 216, 43. 987, 6. Pax inter ipsum & Sco-
tum certis conditionibus componitur: 216, 56. 490, 20.
987, 19. 2374, 11. Sed Anglus fidem fallit. 217, 21. 987,
26. Morbo laborans, vitam emendationem pollicetur: 218,
1. 490, 61. 988, 15. & corpore convalescente, mens in vi-
na relabatur. 494, 35. 988, 30. Mille libras argenti ab An-
selmo pro promotione petit. 494, 39. Quinquies mille a
Lincolniensi accipit. 988, 38. Episcopus & Abbat in
minu sua diu tenet. 218, 5. 225, 59. 96, 37. 996, 18.
2656, 3. 2173, 1. In una tamen Abbatia consensu, post-
habita pecunia, merita recipiunt. 2373, 12. Urbanum II,

P.R. non agnoscit: 494, 54. Pacem cum eo init. 495, 5.
Anselmo graviter succenit: 213, 17. 494, 54. cum proferri-
bit. 995, 59. Populum exactionibus deglubit. 523, 1. 995,
5 & 16. 2369, 14. Malcolmum R. Scotie videre recusat,
cumq; per Barones Anglos judicandum vult. 218, 19. 989,
43. 2365, 18. A Roberto fratre peritus & peritus voca-
tur. 219, 50. 990, 50. Contra eum bellum gerit. 220, 1.
991, 1. Exercitum in Walliam ducit: 220, 49. 223, 4.
991, 54. 2366, 12. Illuc sæpius profectus; semper cum ig-
nomia recit. 991, 48. 992, 31. 994, 11. Robertum de
Maltreio & alios traditionis reos incarceration. 221, 21. 493,
25. 991, 60. Ab uxoris Sacerdotibus tributum exigit.
2369, 43. Robertus frater, VII libris accepit, (vix, ut
quidam tradunt, XM. 2364, 3. 2369, 4.) illi Normanniam
oppugnat. 222, 64. 492, 61. 992, 49. Multa castra & pa-
lata exstruit. 2373, 26. Aulam Westmonasteriensis edi-
ficat. 993, 1. V. Westmonasteriensis aula. Edgarum consti-
tuit Regem Scotie. 990, 44. 995, 9. Novam forellam, (la-
plures villas dileverat, feris replet. 2373, 37. V. Forella
nova. Ferarum captores quam severe punit. 2371, 46.
Quam tyrannice se gesserit. 2378, 48. Ejus rapacitas & pro-
digalitas. 2379, 9. Preces pro se fieri prohibuit. 2378, 62.
Quam protana responsione monita amicorum repulit.
2379, 5. In tempestate navigationem dissuadentibus re-
spondit, De Rege subme se non audiri. 497, 60. 995, 37.
2369, 65. Cenomannos subigit. 223, 32. 498, 54. 995, 39.
2370, 4. Quam magno animo hostem capium dimittit.
2370, 5. Sagitta percussus, moritur. 225, 10. 996, 7. 2372,
55. Facti ejus circumstantie. 2373, 49. Prodigia ante
ejus obitum varia. 225, 30 &c. 2374, 43. Ejus somnium
pridie quam occideretur. 996, 56. 2372, 50. Hugonis Clu-
niacensis de eo somnium. 2372, 47. Monachi somnium, Re-
gis & impietatem & infortium significans. 997, 1. Mort
ejus vicinio spire revelatur. 997, 31. Ejus sepultura.
2372, 61. Charta ejus de Droghda, villa, Augustinensibus
donata. 2129, 67. Ejus character. 996, 19. In operibus le-
vistur, in verbis stabilis. 2373, 9.

Willielmus de Ros in muneribus suscipiendis Regem agnoscit,
non Archiepiscopum. 536, 15.

Willielmus de Scrop, Comes Wiltomæ. 2754, 26.

Willielmus Smith, Wilevna: Ejus mores & vita. 2661, 37.
2662, 25. 2666, 55. Poena ei imposita. 2736, 57. Libros
suos Archiepiscopo tradit. 2736, 64.

Willielmus la Souche, Archiep. Eboracensis. 1685, 40. 1731,
69. Biennio post electionem consecratur. 1732, 8. 2582,
32. Custos partium Angliæ borealium factus, Scotorum
exercitum fundit. 1731, 10. 2597, 8. Capellæ fabricam
inchoat. 1732, 30. Moritur. 1732, 36.

Willielmus de Swindurby, Wiclii discipulus. 2665, 62. Ejus
vita & doctrina. 2666, &c. Prohibitus in Ecclesia concio-
nari, 2667, 37. in plateis prædicat. 2667, 43. Cuiatur
ab Episc. Lincolniensi, 2667, 57. & ad palinodiam adigi-
tur. 2668, 9. Eum de vita periclitantem eripit Lancastria.
2667, 64. Ejus adversarii. 2669, 5. Lincolniensis literæ de
negotio. 2668, 26. Coventriam adiit. 2671, 13. Inde
pellitur. 2671, 20.

Willielmus de Tancarville, Camerarius, caput Galerannum
Comitem de Mellent & Hugonem de Munfort. 504, 18. Ab
Henrico II. dedit. 570, 15.

Willielmus, Thesaurarius primam, dein Archiepiscopus Ebo-
racensis. 794, 1. 268, 51. 508, 11. 528, 38. 1028, 66. 1041,
11. 1357, 52. Ortus ejus & educatio. 1040, 64. Ejus pa-
rentes. 1721, 25. Post electionem consecratio ejus per quin-
que annos & amplius impeditur. 1721, 29. Simonis acu-
latur. 2721, 21. 272, 10. Consecratur. 273, 38. 1665, 37.
Pallium ei destinatum in Angliam advehitur: 274, 38.
sed reportatur. 275, 6. Bernardus Abbas Clavaliensis con-
tra eum scribit. 275, 13. Eugenius P.R. electionem ejus
castat. 276, 4. 1029, 15. 1041, 29. 1721, 42. In Concilio
Remensi accusatur & deponitur. 1363, 29. 1666, 16. Se-
cundo electus, Papalem benedictionem obtrinet. 528, 39.
1029, 40. 1375, 63. 1721, 61. Ingenium hominum multitu-
do, rupto ponte, in aquas decedens, ejus precibus servatur.
1029, 48. 1722, 27. Ejus de successore suo propheta. 2722,
11. Diem obitus sui prædicat. 1722, 41. Inter Milz so-
lennis veneno infectus, moritur. 1041, 61. 1376, 25. Oleum
sacramentum de ejus corpore fluit. 1722, 50. Ejus ossa sucen-
niter transferuntur. 1722, 53.

Willielmus Thome, 1753. Operis sui rationem & scopum
ostendit. 1757, 1. Ad P.R. mittitur, ut Willielm Abbatem
contra rationem p. occurrat. 2184, 21. Ejus ad lapam ora-
tio: 2184, 40. ad Reinoldum Cardinalem, de calamitate mona-

- monasterii Augustiniani statu. 2186,33. Ejus literæ ad Wilhelmum Abbatem. 2188,39.
- Wilhelmus Trussell, Justitarius, cum Regina Isabella in Angliam rediit. 2544,29. Hugonem Spensierium p. oditionis reum morti addiit. 2547,22. Sententiam de positionis Edwardo II. pronuntiavit. 2549,61. 2550,6 & 61. Exsulat. 2554,66.
- Wilhelmus Turbo, Episc. Norwichefis. 533,23. 561,33. 1361,29. Obiit. 1426,48.
- Willielmus de Ver, Episc. Herefordensis. 630,58. 1480,14. Ejus oratio ad monachos Cantuarienses. 1514,13. Obiit. 1614,42.
- Willielmus Waleys, Dux Scotorum. 2476,33. Edwardo I. rebellat. 2513,54. De Anglis victoriam reportat. 2517,82. Northumbriam castris & rapinis replet. 2519,66. Conquestum sibi titulum arrogat. 2520,21. Carleolones jubet ut urbem ei dedant. 2520,18. Eorum responsum. 2520,28. Cohibet milites ne Canonicis Hagolstaldensibus injuriam inferant. 2521,6. Literæ ejus Canonicis concessæ. 2521,33. Suspenditur, & membrum discerpitur. 2524,8. 2530,19.
- Willielmus de Watervilla, Abbas Burgensis, deponitur. 587,52. 1433,46. Causa cur depositus. 1103,1.
- Willielmus Welde, Abbas S. Augustini. 1184,7. Quas moras sustinerit, antequam a P. R. ejus electio fuerit confirmata. 2184,10. Modus electionis, electiq; mores scrupulose examinantur. 2185,20. Tandem, coram Papa comparens, benedicitur. 2192,1. 2186.
- Willielmus Wickham, Episc. Wintoniensis, Abbari S. Augustini benedicit. 1551,42. Urbani VI. ad eum literæ, eum judicem constituentis inter Archiepiscopum & Abbatem S. Augustini. 2195,33. Unus est e quo nordecim Regni Præfatis. 2685,61. 2687,34. Fit Regni Cancellarius. 2735,28.
- Willielmus Wikwane, Archiep. Eboracensis. 1717,8. Officij p. adcelloris solenniter transfert. 1727,13. Pontificatu cepit. 1727,46. Apud Pontinnicenses moritur. 1727,48. Miraculis inclarescit. 1707,56.
- Willielmus Wintlesley, Episc. Wigornensis, fit Archiep. Cantuariensis. 2145,41. 2185. Ejus literæ de Ecclesia Lintleburnensi. 2108,14. Mors. 2148,5.
- Witlington. 1784,18.
- Wiltonia incenditur. 165,33. 1358,60. Monasterium virginum ibi ab Edgaro conditum. 359,59. Episcopi Wiltontienfes. V. *Sapientia*. & Comites. *Esthelhelmus* & *Willielmus* le Scrop.
- Witthire, quondam provincia *Semana*. 916,6.
- Wimburn, vel Winburn, monasterium virginum a S. Carthbertis constituitur. 442,57. 773,61. Ibi sepelitur R. Etheldredus. 809,24.
- Wimundus, Abbas Tavistokiensis, deponitur. 1660,5.
- Wimundus, Archiep. Eboracensis. 78,60. 1698,22.
- Wimundus, vel Winemundus, quidam donat Abbatem S. Augustini. 1776,44. 1777,58.
- Wincestria V. *Wintonia*.
- Winchecombensis, vel Winchelcumbensis, Ecclesia fulming percussa. 216,63. 987,36. 1164,12. Abbares: *Godwinus* & *Godricus*. & Prior: *Althelmus*.
- Winchelsey: Franci illic *apostolice* reperiuntur. 262,61.
- Windichindus, Historicus. 432,44. 458,39.
- Wine, vel Wino, Episc. Wentanus. 293,46. 756,30. 789,39. 1635,64. Episcopatu pulsus, Londinensem cathedram premio acquirit. 439,33. 756,38. 1635,2.
- Winfridus, V. *Wulfstanus*, Episc. Merciorum.
- Winherus, Abbas S. Augustini. 1777,20. 2240.
- Wintonia, vel Wincestria, olim Wema, fit sedes Episcopalis. 756,17. Monasterium sanctimonialis ab Eadwichta Regina ibi constituitur. 152,30. Ecclesia cathedralis fundatur. 438,64. & duo monasteria. 356,40. Monasterium longius ab Episcopali sede movetur. 864,45. Urbs cum canonicis Ecclesiisq; Episcopi jussu incenditur. 1356,6. & Wintoniensis Prior: *Wulfstanus*. Episcopus Wintoniensis in Ecclesia Cantuariensi *Wulfstanus*. Episcopus olim fungebatur. 1382,60. 1429,21. Ad sinistram Legati sedet; Londinensis, ad dexteram. 656,61. 671,42. 1429,19. 1596,18. & Wintoniensis, seu Wentrani, vel Occidentalius Saxonum, seu Gewissorum, Episcopi: *Brinnus* & *Agilbertus*, vel *Alibertus*; *Wino*, vel *Wine*; *Eleutherius*, vel *Leutherius*; *Hedde*; *Daniel*; *Adalardus*; *Ealmundus*; *Arhelardus*, vel *Esthelardus*; *Eadulfus*, vel *Esthelwulfus*; *Swithunus*; *Tunbertus*; *Dunewulfus*; *Frithstanus*; *Brinnstanus*; *Elfricus* *Calvus*; *Elfricus*; *Bribelmus*; *Esthelwulfus*, vel *Eadwulfus*; *Bis-*

- gus* II, *Brinnardus*; *Eadulfus*; *Elfricus*, vel *Alfricus*; *Stigardus*; *Walthebanus*; *Willielmus Giffardus*; *Henricus*; *Ricardus*; *Godfridus de Lucy*; *Petrus de la Roche*; *Johannes Pontiffe*; *Henricus Woodlek*; *Johannes Stratford*; *Johannes Deneche*; *Willielmus Landen*; *Willielmus Wicheham*. & Wintoniensis Comites: *Hugo le Despenser*; *Severus de Limes*; *Robertus Quincy*.
- Wicamur, vel Weremund, vel
- Wicamur, monasterium constituitur. 4,4. 91,28. 92,18. 1103,1. Prædix locupletatur. 45,57. 92,16 & 31. Apaginus destructum, instauratur. 45,47. Ibi Beda ab infans habitabat. 45,45. Ecclesia concrematur. 200,46. 2344,50. V. *Girardus*. & Abbares: *Benedictus*; *Easterwinus*; *Ceolfridus*; *Hwethyldus*.
- Wileardi portus. 1218,35.
- Wiskeberh. 1826,19.
- Wistanus occiditur. 778,56.
- Witz. 823,16.
- Witlunge corpus ad Eliense monasterium transfertur. 747,63.
- Witthelm, injusta accusatio. 836,7.
- Wihredus, R. Cantuar. 742,22. 758,19. 2234. Regem Occid. Saxonum bellum ipsi inferentem p. & pretio pacat. 742,26. 758,23. Terras largitur monasterio in insula Thanneto; 1771,4 & 26 & monasterio S. Augustini, Cantuar. 1771,19 & Ecclesie B. Marci apud Liminges. 2208,12. Concilium apud Haccancelam convocari jubet. 2208,16. Ejus lex de sacrilegio; 2108,35. de Electione Episcoporum & Abbarum; 2108,60. de Immunitate Ecclesiarum. 219,10.
- Wivelesburgh. 1777,9 & 61. Appropriatio Ecclesie. 2085,61. 2090,6.
- Wlricus, Wlmarus, &c. V. *Wolfricus*, *Wolmarus*, &c.
- Woderingboene. 1780,56.
- Wodessic, id est, Silvarum locus. 247,20. Henricus I. ibi pacem seu vivarium facit. 2382,14.
- Wol, vel Wulo, vel Mulus, Cedwallæ frater, Cantiam deprædatur, comburit. 742,31. 756,18. 1770,35. 2132.
- Wolfeinus, vel
- Wolfeinus, Episc. Wellensis, fit Archiep. Cantuariensis. 453,64. 838,59. 840,63. 1644,32. 2241.
- Wolferus, R. Merciorum. 744,66. 772,34. 789,64. 1636,4. Eminentiam ducit: 740,53. 772,44. Ejus ualut, idola & paganismum dedit. 772,60. Ethelwoldum, R. Australium Saxonum, de sacro fonte levat. 772,38. Vocatur Wolferus, 293,54 & Wilsere. 439,35.
- Wolfricath, Abbas Berthacensis. 10,34.
- Wolferus, vel Wulferus, Archiep. Eboracensis. 78,62. 121,9. 145,14. Pellitur. 1698,46. Rediit. 1698,49.
- Wolius, Anachorita. 952,49. 2267,15.
- Wolfricus, vel Wluredus, Archiep. Cantuariensis. 447,13. 742,60. 1775,66. 2237. Attus ejus. 1642,41. In Concilio Cloveshoensis quaeritur de injuriis a R. Kenewolfo ipsi illatis. 2213,36. Terras ablatas recuperat. 2214. Terræ ab eo em. 2215,35. Terræ ab eo Ecclesie Christi donant. 2215—2217. Portiones pauperibus assignant. 2217,23.
- Wolfriculus, Abbas Crowlandensis, deponitur. 1644,34.
- Wolfricus I, Abbas S. Augustini. 1780,37. 2246.
- Wolfricus II, Abbas S. Augustini. 1784,32. 2248. Partem Oratori B. Virginis demolitur, sed non impune. 1785,19. 2248.
- Wolfricus, Abbas S. Benedicti in Norfolcia. 913,33. Canutus R. mortem ipsi & locis multis, mure conciliatur. 913,43.
- Wolfricus, Abbas Hidenfis, deponitur. 1654,20.
- Wolfricus, Anachorita, ferream lanceam, ac si linea esset, forcipe fecit. 1361,35. Henrico Imperatrici F. adduc puerulo Regnum prædicat. 1361,51.
- Wolinda, Edgari Regina, fit sanctimonialis. 667,22. 879,16.
- Woltridus, V. *Wulfstanus*.
- Wolrus, R. Orient. Anglorum. 441,30.
- Wolwinus, oculis captus, 392,39. visum recipit. 393,20.
- Wolmarus, vel Manni, Abbas Ewellamensis. 182,25.
- Wolmarus, V. *Winnus*, vel *Winn*.
- Wolnod, exsul, piraticam exercet. 887,30.
- Wolnothus, Abbas S. Albani. 446,4.
- Woligus, Abbas S. Albani. 446,4.
- Wolinas, Abbas S. Albani. 446,6.
- Wolfinus Abbas Wellmonasteriensis, 456,50. postea (ni fallor) Episcopus Wintoniensis. 2221,12.

Wolhus, Archiep. Eboracensis. 78, 59. 1698, 22.
 Wolfius, Episc. Lichtfeldensis. 180, 20. 233, 11.
 Wolstanus I., Archiep. Eboracensis. 31, 31. 79, 28. 134, 41.
 1698, 65. In carcerem conjicitur. 1699, 8. Moritur.
 1699, 11.
 Wolstanus II., Archiep. Eboracensis. 79, 40. 461, 57. 467, 41.
 Episcopatum Wigorniensem una cum Archiepiscopatu tenuit.
 1700, 5. Locum sepulchri in ecclesia Eboracensi mure præ-
 dicit. 467, 60.
 Wolstanus, Episc. Wigorniensis. 19, 33. 478, 24. Ejus paren-
 tes; 190, 36. patria, & educatio; 950, 19. 2366, 39. do-
 ctрина; 2367, 8. vita austeritas, & sanctitas; 190, 51. 950,
 40. 2366, 54. devotio. 2367, 34. Horas canonicas quam
 stricte observavit. 2368, 7. Carnes ~~non~~ comederit. 950,
 25. 2366, 45. Fit Prior Wigornie; 950, 14. 1702, 27.
 2335, 44. Abbas Wigornie; 1701, 13. 1702, 38. Abbas
 Glocestrie. 189, 63. 477, 46. Cum dæmone luctatur. 950,
 43. 2366, 62. Eligitur Episcopus Wigorniensis. 952, 38.
 2367, 6. Electioni ægre consentit. 191, 31. 952, 47. 2367,
 13. Ab Archiepiscopo Eboracensi consecratur, salvo ta-
 men jure Cantuariensis. 478, 25. 952, 51. 1702, 19. 2336,
 51. 2367, 18. Episcopatus sui possessiones, ab Eboracensi
 detentas, 1702, 34. repetit, 202, 9. 482, 63. 968, 18. 2345,
 26. & recipit. 203, 9. 483, 32. 976, 33. 1709, 2. Inpul-
 sè depositus, mire restituitur. V. *Edmundus Confessor*. Mori-
 gentis se conformans, nunc potatoribus assidebat; 953, 3.
 2367, 26. nunc militibus stipatus incedebat. 953, 10.
 2367, 32. Agnitis pellibus cur ut plurimum utebatur. 953, 25.
 2367, 47. A timore quam fuerit alienus. 2367, 1. Verba e-
 jus de Anglorum sub Normannis servitute. 2366, 30. Dolet
 quod pietate neglecta homines Ecclesiarum pompa adeo de-
 lectentur. 953, 32. 2367, 52. Prædicit, Scwolsum negotia-
 torem monachum futurum; 2468, 19. &, calvescenti cui-

dam crines, eo vivo, mansuros; morituro, defluxuros. 2368,
 29. Satanæ quendam tradit, quod novem fratribus interfecto-
 ri ignoscere. 953, 46. 2367, 63. Alwinum monet ne Hie-
 rosolymam proficiscatur. 953, 59. 2368, 13. Communis in
 Regem rebellibus resistit. 208, 47. 214, 55. 486, 56. 489,
 43. Quam efficax fuerit ejus maledictio. 489, 58. Wiger-
 niam pœcibus tutatur, & hostes proligat. 489, 42. 985, 3.
 2359, 25. Obiit. 995, 52. Mortens, Herefordens. Episcopo
 apparet. 220, 60. 492, 1. 2366, 20. Cum annulo pontificali
 sepelitur. 2366, 4. 492, 2. 2366, 26. Herefordens. iterum
 apparet, & monet ut vitam corrigat. 221, 16. 2366, 23. Ec-
 clesia tota consurgente, statum sepulchro Wolstani & maris
 parant. 2367, 33.

Wolwinus, Episc. Lincolnienfis. 475, 47.

Woror, Episcopus. 221, 12.

Worke. 1896, 35.

Wreck, id est, bona e usufructu ad litus oppulsa, sibi
 non amplius vendicare statuit Ricardus I. 617, 12. 1187, 54.

Wuer, R. Wensorum. 854, 37.

Wychedur, R. Caniz. 758, 17. Is Golan est qui vocatur
 Wygodus. 1908, 28.

Y.

Y Se, puella, post mortem cum milite colit, & puerum parit,
 de cujus capite mira narrantur. 1216, 29.

Z.

Z Acharias, P. R. 443, 60. 335.

FINIS.

INDEX COGNOMINUM.

Amice Lector,

Baronum nomina asteriscis notavimus; nec tamen omnium, cum hand facile fuerit omnes inter-
noscere: Quin & ex his quos stellatos vides nonnulli forsam honore tantum equestri orna-
bantur. Reges, Duces, Comites, Archiepiscopus, Episcopus, Abbates, &c. in majori Indice invenses
suo quemque loco repositos: Illuc scilicet haec littera, V. L. R. se mittunt. Vale, & operam nostram
aque boni consule.

A. S.

Edmundus de **A** **B**ingdon. V. Ind. Rerum.
 Willielmus de **A** **A**brancu. 1410, 20.
 Willielmus **A** **A**breuithy. 2564, 24.
 Thomas **A** **A**ckholte. 1946, 21.
 Radulfus de **A** **A**cre. 2562, 38 & 67.
 Willielmus **F.** **A** **A**dalms. 1575, 35.
 Radulfus **A** **A**drian. 2295, L.
 Robertus **A** **A**gnylm. 2134, 41.
 Bartholomaeus de **A** **A**gnulm. 963, 47.
 Willielmus de **A** **A**gnulm. 963, 47.
 Willielmus de **A** **A**gnulm. 964, 48.
 Willielmus de **A** **A**ycheburnham, 2541, 59. vel
 Willielmus de **A** **A**ysheburne. 2547, 61.
 Willielmus de **A** **A**ynelfore. 2131, L. Idem for-
 Guilielmus de **A** **A**ynesford. 2133, 60.
 Willielmus de **A** **A**thamarla. 320, 13. 337, 25.
 Willielmus de **A** **A**lbania. 315, 14.
 Willielmus de **A** **A**lbincio. 1789, 26.
 Willielmus **F.** **A** **A**ldelmi. 1105, 56. 1128, 10.
 Franciscus de **A** **A**laham. 2541, 60. 2547, 62.
 Johannes de **A** **A**leton. 1245, 39.
 S. **A** **A**lgar. 2071, 66.
 Johannes de **A** **A**lshemerl. 2584, 7.
 Virgilius de **A** **A**ltham. 2095, 65.
 Girardus de **A** **A**ltpaye. 2543, 15.
 Lucas **A** **A**lulph. 1929, 2.
 Reicius **A** **A**maradake. 2465, 44.
 Georgius **S.** **A** **A**manns. 964, 47.
 Henricus de **A** **A**mys. 2295, 3.
 Hugo de **A** **A**ngens. 1060, 43.
 Johannes **A** **A**nseley. V. L. R.
 Henricus de **A** **A**nsory. 2294, 67.
 Willielmus de **A** **A**polarefeld. 1966, 39. 1998, 52.
 Johannes de **A** **A**rces. 2129, 9.
 Radulfus de **A** **A**rcy. 965, 10.
 Radulfus de **A** **A**rdena. 2624, 35.
 Radulfus de **A** **A**rdene. 707, 51. Idem forsam
 Radulfus de **A** **A**rdene. 2452, 46.
 Ricardus de **A** **A**rgenten. 963, 57.
 Egidius de **A** **A**rgenteyn. 2133, 61.
 Radulfus **A** **A**rgenteyn. 2533, 50.
 Ludovicus de **A** **A**rgum. V. L. R.
 Manasserus **A** **A**rras. 965, 12.
 Manesterius **A** **A**rselles. 1191, 41.
 Jacobus de **A** **A**rsic. 1796, 62. vel
 Gaufridus **A** **A**rsis. 2130, 34.
 Thomas **A** **A**rryngfeld. 2576, 20.
 Thomas **A** **A**rtou. 965, 10.
 Thomas **A** **A**rtur. V. L. R.
 Thomas **A** **A**rundell. V. L. R.
 Thomas **A** **A**ysheburne. V. Aychburnham.

Egidius de **A** **A**sbeley. 2533, 47.
 Nicolaus de **A** **A**sleley. 2533, 48.
 Johannes **A** **A**ston. V. L. R.
 Guernora **A** **A**te baillie. 2093, 4.
 J. **A** **A**te chirche. 2071, 67.
 Nicolaus **A** **A**te crowche. 2147, 29.
 Henricus **A** **A**te fursfall. 2142, 36.
 Johannes **A** **A**te halke. 2092, 57.
 Petrus **A** **A**te lese. 2093, 3.
 Valentinus **A** **A**te pathe. 2139, 34.
 Johannes **A** **A**te sole. 2092, 52.
 Lucas **A** **A**te berne. 2205, 61.
 Gilbertus **A** **A**te burgh. 2033, 42.
 Henricus **A** **A**te gate. 2205, 45.
 Robertus **A** **A**te gate. 2205, 45.
 Johannes **A** **A**te lee. 2132, 44.
 Robertus **A** **A**te walle. 2022, 16.
 Radulfus d' **A** **A**ubeney. 1191, 55.
 Willielmus de **A** **A**ubeuyle. 964, 47.
 Hugo de **S.** **A** **A**ubyn. 963, 66.
 Jakes de **A** **A**uco, vel de Owe. 492, 26.
 Jacobus de **A** **A**udreley. V. L. R.
 Simon de **A** **A**ventus. 1191, 62. vel
 Willielmus de **A** **A**vennes. V. L. R.
 Willielmus de **A** **A**verrachen. 1230, 36.
 Willielmus de **A** **A**ugo. 276, 39.
 Willielmus de **A** **A**uynt. 964, 8.
 Willielmus de **A** **A**urus. 963, 57.

B.

Nicolaus de **B** **B**a. 2147, 18.
 Bartholomaeus **B** **B**addyshire, vel
 J. de **B** **B**adelesmere, Justiciarius. 20353
 Guernora **B** **B**adelesmere. 27. 2539, 13. 2541, 58.
 Bernardus de **B** **B**adele. 2096, 55.
 Bernardus de **B** **B**aillie. 2093, 4.
 Bernardus de **B** **B**aillio. 269, 24. 308, 53. V.
 Johannes de **B** **B**aicol. 2447, 11. V. L. R.
 Jocelinus de **B** **B**aylon. 963, 44.
 Jocelinus de **B** **B**ayloun. 963, 44.
 Bernardus de **B** **B**astul. 599, 62.
 Thomas **B** **B**aynard. 1004, 6.
 Rogerus **B** **B**aicol. V. L. R.
 Robertus **B** **B**aker. 2633, 45.
 Robertus **B** **B**akeroun. 2205, 51.
 Robertus de **B** **B**aldewini. 489, 37.
 Radulfus de **B** **B**aldoc, Cancellarius. 2544, 43.
 Edmundus **B** **B**aldok. V. L. R.
 J. **B** **B**alergge. 2740, 22.
 Johannes **B** **B**alfire. 2144, 19.
 Edwardus de **B** **B**alle. V. L. R.
 Guido de **B** **B**aliof. V. L. R.
 Guido de **B** **B**aliof. 2454, 5.

[M m 2]

Alex-

Alexander de	<i>Balliolo</i> . 1934, 54.	Walterus de	<i>Belmeis</i> . 507, 17.
Johannes de	<i>Balliolo</i> . 967, 30. <i>V. Baillo.</i>	Johannes	<i>Beliofter</i> . 2187, 52.
David	<i>Banande</i> . 2590, 57.	Baldewinus	<i>Belvos</i> . 1112, 21.
Adam de	<i>Banastre</i> . 2533, 32.	Edwardus	<i>Benet</i> . 2294, 57.
Wilhelmus	<i>Bangos</i> . 2295, 5.	Adm	<i>Bengekn</i> . 2144, 17.
J.	<i>Bank</i> . 2156, 53.	Walterus de	<i>Beneteleje</i> . 2605, 48.
Stephanus	<i>Barbour</i> . 2121, 29.	Walterus de	<i>Berchessley</i> . 1105, 13.
	<i>Bardelfe</i> . 963, 54.	Ricardus de	<i>Bers</i> . 2012, 7. 2278.
Hugo	<i>Bardelf</i> , vel	Johannes de	<i>Berwyck</i> , <i>Justiciarius</i> . 1962,
	<i>Bardulfus</i> . 659, 23 & 28. 1170,		45. 2017, &c.
	9. 1230, 33. <i>Vocatur</i>	Rogerus de	<i>Berfelde</i> . 2540, 65. 2547, 39.
	F. <i>Bardulf</i> . 1604, 32.	Baldewinus	<i>Berford</i> . 2705, 40.
Willielmus de	<i>Baras</i> . 1192, 47.	Simon de	<i>Berforde</i> . 2544, 31. 2556, 14.
Siwardus	<i>Barn</i> . <i>V. L. R.</i>		2558, 34.
J. de	<i>Barnvyle</i> . 1962, 7. <i>V. Bernevyle</i>		<i>Bergos</i> . 964, 16.
Ricardus de	<i>Barwe</i> . 2709, 9.	* Thomas de	<i>Berkely</i> . 2551, 34. 2756, 52.
Galfridus	<i>Barown</i> . 2050, 36.	* Thomas de	<i>Berkely</i> . 2743, 24.
Ricardus	<i>Barre</i> . 636, 53. 1068, 2. 1084, 6.	Robertus	F. <i>Bernardi</i> . 1079, 35. 1827, 45.
Baldwinus	<i>Bartyn</i> . 2621, 32.	Lucas atte	<i>Berns</i> . 2205, 62.
Petrus	<i>Basilii</i> . 705, 50.		<i>Berners</i> . 964, 32.
	<i>Baskervyle</i> . 963, 37.	Jacobus	<i>Bernyrs</i> , vel <i>Bernyrs</i> . 2705,
	<i>Basset</i> . 964, 18.		26. 2727, 27.
Alanus	<i>Basset</i> . 2131, 48.		<i>Bernevyle</i> . 964, 32.
Gilbertus	<i>Basset</i> . 1158, 13. 1230, 38.	J.	<i>Bernevyle</i> . 1964, 55. <i>V. Barne-</i>
* Philippus	<i>Basset</i> . 2447, 33. 2451, 54.		<i>vyle</i> .
* Radulfus	<i>Basset</i> . 2543, 42.	* Rogerus	<i>Beribam</i> . 2448, 13.
* Radulfus	<i>Basset</i> . 2698, 33.	Nicolaus de la	<i>Berton</i> . 1916, 26.
* Radulfus	<i>Basset de Drayn</i> . 2437, 48.	Willielmus de	<i>Berton</i> . <i>V. L. R.</i>
	2454, 3.		<i>Bertram</i> . 964, 36.
Ricardus de	<i>Basset</i> . 2533, 49.	Jordanus	<i>Bertram</i> . 2499, 12.
Thomas	<i>Basset</i> . 1230, 39. 2131, 48.	Willielmus	<i>Bertram</i> . 319, 47.
Michael de	<i>Bastervyle</i> . 2280.		<i>Besyle</i> . 964, 55.
Johannes	<i>Bate</i> . 1929, 19.	Johannes	<i>Bewcham</i> . 2705, 24. 2727, 27.
* Henricus de	<i>Bealmons</i> . 2549, 27. 2554, 41	Thomas de	<i>Bewcham</i> . <i>V. L. R.</i>
	& 64. 2558, 62. 2560, 39.	Willielmus de	<i>Bewcham</i> . <i>V. L. R.</i>
	2565, 23.		* <i>Bewmont</i> . 2705, 37. 2706, 55.
Dascinus de	<i>Beane</i> . 2429, 65.	Nicolaus	<i>Bycher</i> . 2578, 14.
	<i>Beauchamp</i> . 964, 11. <i>V. Bew-</i>	Egelricus	<i>Bigge</i> . 1784, 17.
	<i>champ</i> , & <i>Bello campo</i> .		<i>Bygod</i> . 964, 36.
* Johannes de	<i>Beauchamp</i> . 2454, 4.	Hugo	<i>Bigot</i> . 315, 12. <i>V. L. R.</i>
Johannes de	<i>Beauchamp</i> . 2602, 58.	Hugo	<i>Bigot</i> . 2450, 46.
Ricardus de	<i>Beauso</i> . 505, 24.	Johannes	<i>Bigot</i> . 2622, 57.
Ricardus de	<i>Beauweis</i> . 502, 46. <i>V. Belmeis</i> .	Rogerus	<i>Bigot</i> . 214, 62. 230, 66. 312,
	<i>Beaumont</i> . 964, 66. <i>V. Beal-</i>		5. 489, 39.
	<i>mont</i> , <i>Bello monte</i> , & <i>Bewmont</i>	Rogerus	<i>Bigot</i> . 1283, 2. 2414, 35.
	<i>Beaupel</i> . 964, 12.	Willielmus	<i>Bigot</i> . 242, 56.
	<i>Beauvys</i> . 964, 66.	Willielmus	<i>Byholt</i> . 1974, 60. 2034, 64.
Reginaldus de la	<i>Beche</i> . 2561, 36.	Oliverus de	<i>Byngam</i> . 2556, 14.
Gilbertus	<i>Becket</i> . <i>V. L. R.</i>	Thomas de	<i>Byrlye</i> . 2545, 60.
Thomas	<i>Becket</i> . <i>V. L. R.</i>		<i>Biset</i> . 964, 18.
Johannes de	<i>Beclis</i> . 1977, 58.	Manasse	<i>Biser</i> . 1039, 66.
Antonius de	<i>Beke</i> . <i>V. L. R.</i>	Benedictus	<i>Bissop</i> . <i>V. L. R.</i>
Robertus de	<i>Bekeune</i> . 1532, 41.	Walterus de	<i>Biwella</i> . 308, 52.
Rogerus	<i>Belser</i> . 2544, 53.	Thomas de	<i>Blacfen</i> . 2669, 7.
Robertus de	<i>Belesmo</i> . 499, 9. 500, <i>L</i>	Johannes	<i>Blake</i> . 2696, 7. 2716, 63. 2721,
Johannes	<i>Belham</i> . 1926, 32.		45. 2727, 9.
Robertus	<i>Belknap</i> , vel <i>Bealkeap</i> . 2141,	Benedictus de	<i>Blakenham</i> . 2134, 42.
	24. 2678, 58. <i>V. L. R.</i>	Robertus ou les	<i>Blancs mris</i> . <i>V. L. R.</i>
	<i>Bellem</i> . <i>V. L. R.</i>	Bernardus de	<i>Blegnes</i> . 2429, 62.
Rogerus de	<i>Bello</i> . <i>V. L. R.</i>	Petrus	<i>Blesensis</i> . <i>V. L. R.</i>
Robertus de	<i>Belloc</i> . 315, 12.	Stephanus	<i>Blake</i> . 2023, 62.
Simon de	<i>Bello campo</i> . 1112, 42. 1113, 10.	Robertus	<i>Blot</i> . <i>V. L. R.</i>
Hugo de	<i>Bello campo</i> . 664, 40.	Humfridus de	<i>Blays</i> . 2590, 61.
Radulfus de	<i>Bello campo</i> . <i>V. L. R.</i>	Johannes	<i>Blays</i> . 2725, 52.
Thomas de	<i>Bello campo</i> . 2136, 30.	Thomas de	<i>Blount</i> . 2132, 23.
Walterus de	<i>Bello monte</i> . 1060, 44.	Radulfus	<i>Blundus</i> . 1847, 13.
Radulfus de	<i>Belmeis</i> . 506, 58. 507, 13.	Bruem	<i>Bocard</i> . <i>V. L. R.</i>
* Ricardus de		Thomas	<i>Boide</i> . 2591, 4. Henricus

Index Cognominum.

Henricus de	Boydin. 2500, 17.	* Willielmus de	Brewes. 464, 50.
Ricardus de	Boylard, Justitiarius. 2466, 6.		Brewes, vel Brans. 2131, 47.
	Boys. 963, 54.		2431, 20. 2439, 9.
Humfridus de	Boys. 2163, 60.	* Philippus de	Brby. 2448, 20.
Ricardus de	Boys. 2498, 40.	Johannes de	Brideport. 1583, 50.
Rogerus	Boys. 2564, 3.	Thomas	Bryghwell. 2709, 6.
Robertus	Boyth. 2564, 15.	Robertus de	Brys. 244, 11. 261, 61. 320,
Johannes de	Bekingham. V. L. R.		14. 337, 38.
	Bolchek. 964, 54.	Osbertus de	Bristle. V. I. R.
Johannes de	Bolton. 2677, 60.	* Johannes de	Britannia. V. I. R.
	Bolvyle. 963, 37.	Patricius de	Brithme. 2564, 57.
Robertus de	Bones. 1191, 27.	Ricardus	Brito. 555, 21. 1063, 35. 1414,
Humfridus de	Boon, vel Buhun, vel Bonn. 315,		52.
	11. 1089, 33. 1105, 55.	Galfridus la	Briare. 1191, 26.
	Boner. 964, 20.	* Willielmus	Brimer, vel Brner, vel Brner.
	Bonevyle. 964, 20.		659, 14. & 29. 1170, 9. 1230,
Johannes de	Borne, vel Bourne. 1938, 63.		33. V. L. R.
	1941, 12. 2057, 4.	Nicolaus	Bryzwell. 2705, 64.
Bartholomaeus de	Borowas. 2606, 59. 2622, 29.	Philippus de	Broc. 537, 5.
	V. Burwais.	Ranulfus de	Broc. 554, 33. 1089, 24. vel
Henricus	Borowasch. V. L. R.	Randulfus del	Broch. 1314, 32. 1398, 46.
Herbertus de	Boseham. 1513, 49.		1400, 13, 19.
J.	Bosynon. 2144, 16.	Robertus de	Broc. 555, 13 & 64.
Robertus	Bossu. V. I. R.	Andreas le	Brode. 1929, 11.
	Boteler. 964, 3.	Johannes	Brode. 2121, 25.
	Botrell. 964, 17.	Johannes	Bromton. 721, 2.
Galfridus	Borrell. 270, 62.	Willielmus	Broune. 2147, 30.
	Botes. 963, 54.		Brner. V. Briwer.
	Botelour. 963, 58.	Andreas de	Brugge. 2280.
	Botveleyn. 963, 58.	Hugo	Brnn. 699, 60. 707, 58. 1181,
	Botvyle. 963, 41.		44.
Edmundus	Boteler. V. L. R.		Brns. 964, 3. V. Breuis, Brys;
Johannes	Botsweyn. 1941, 17. 2280.		Bruse, & Bruz.
	Bonn. 963, 43. V. Boon, Bown,	Adam de	Brns. 273, 52. 337, 41.
	& Buhun.	Alexander de	Brns. 2561, 28.
Edwardus de	Bonn. 2565, 33.	David	Brns. V. L. R.
* Humfridus de	Bonn. V. L. R.	Gilo de	Bruse. 707, 42.
* Rogerus de	Bourgh. 2449, 42.	Nele de	Brns. 2561, 28.
Georgius de	Bourne. 2056, 27.	Petrus de	Brns. 2560, 21.
Johannes de	Bourne. 2056, 5. V. Born.	Robertus de	Brns. 967, 39. 2438, 32.
Radulfus de	Bourne. V. L. R.	Robertus de	Brns. 2561, 27.
* Robertus	Boutevylayn. 2448, 18.		Brner. V. Briwer.
Willielmus de	Bown, vel Bonn. V. L. R.	Robertus de	Brns, vel Brns. 2431, 63.
	Bowfers. 2678, 41.		2447, 22. V. I. R.
	Bra. 964, 17.		Buhun. V. Boon.
Rogerus	Brabazun. 2136, 32.	Osbertus	Bulax. 946, 17.
Benedictus	Braciator. 1945, 47.	Willielmus	Bullec. 2566, 37.
Henricus de	Bradburn, 2547, 60. vel Wrad-	Johannes	Burbache. 2743, 27.
	burn, 2541, 31.	Jacobus de	Barbon. 604, 21.
Thomas	Bradwardyn. V. L. R.	Hubertus de	Burch. 707, 51. vel de Burgoi
Johannes de	Bradney. 2080, 54.		V. L. R.
Henricus de	Bractey. 1191, 44.		Burgenon. 964, 66.
Rogerus de	Brai.		Burgh. 2033, 42.
	Braybuss. 964, 53.	Gilbertus atte	Burgh. Justitiarius. 2694, 38.
Willielmus de	Brainfa. 587, 5.	Willielmus de	2706, 16. 2727, 55.
Johannes de	Brancestre. 2131, 49.	* Ricardus de	Burle. 2676, 65.
Reginaldus de	Brandon. 1952, 39.	Simon de	Burle. V. L. R.
	Brannz. 963, 64.	Simon	Burley. V. I. R.
* Willielmus de	Breans. 2420, 61. V. Brewes.		Burnell. 964, 16.
* Philippus de	Breans. 1004, 5.	Hugo le	Burnell. 2705, 38. 2743, 23.
Nicolaus de	Brembre, vel		Burs. 964, 69.
	Brembulle. V. L. R.	Bartholomaeus de	Burwair. 2545, 61. V. Borog-
Falco de	Brens. 2429, 47.		was.
Johannes de	Bretayne. 2438, 30. 2497, 63.	Johannes	Busb. 1729, 30.
	2510, 10.	Jordannus de	Bussi. 259, 56. V. 1039, 17.
Willielmus	Breton. 1944, 35.	Baldewinus de	Nutor. 2622, 30.
	Brenu. V. Brus.		

C.

- Robertus de **C** Aldecote. 2564, 10.
Calby. V. Calleby.
- Johannes Calward. 2142, 36.
- Ricardus de Camavilla. 1039, 66.
- Ducanus Cambell. 2564, 21.
- Edmundus de Cambio. 1921, 12.
- Johannes de Cambio. 1955, 20.
- Wilhelmus de Cambone. 2564, 44.
- Johannes de Cambren. 2564, 48.
- Jacobus de Camera. 1921, 23.
- Osbertus de Camera. 1828, 41. 1844, 86.
- Robertus de Camera. 1921, 29.
- Thomas Cammois. 963, 53.
- Wilhelmus de Camois. 2705, 39.
- Gerardus de Camvill. 1191, 61.
- Johannes Camvilla. 1223, 49. vel Camvill. 2423, 35. vel Chamvill. 1230, 37.
- Johannes Camwe. 2677, 2.
- Johannes de Candyche, Justitiarius. 2638, 40.
- Ricardus Canevile. V. Camvilla.
- Ricardus Cantelon. 964, 52.
- Ricardus de Cantemor. 964, 52.
- Ricardus de Canterbury. 2294, 60.
- Ricardus de Cantnaria. 1998, 55. 2036, 14. 2051, 9.
- Henricus de Capella. 2132, 62.
- Johannes Capell. 1863, 43.
- Walterus Capell. 2035, 11.
- Wilhelmus Capell. 1863, 43.
- Virgilius Capellann. 1946, 21.
- Johannes Care, Justitiarius. 2706, 15. 2727, 54.
- Patricius Careter. 2564, 10.
- Wilhelmus Carleth. 2563, 15.
- Wilhelmus de Carleton, Baro scaccarii. 1962, 13.
- Johannes de Carthl. 2564, 9.
- Jack Carrou. 963, 51.
- Robertus de Carter. 2637, 40.
- Wilhelmus Caruyle. 963, 40.
- Hugo de Casci. V. L. R.
- W. de Cassey. 2199, 3. vel Calsby. 2288.
- Thomas Casteln. 574, 14.
- Robertus de Castro. 1977, 59.
- Thomas Cauton. 2051, 18.
- Robertus de Cava. 537, 53.
- * Gerardus de Caveruyle. 963, 42.
- Petrus Camvill. 1158, 13.
- Johannes de Canx, Justitiarius. 2466, 10.
- Robertus Cenet. 2295, 9.
- Theobaldus Cokesfor. V. Cocksfor.
- Ricardus de Chabot. 590, 15.
- * Johannes Chalers. 964, 33.
- Wilhelmus de Chamvill. 1173, 9. 1191, 55. 1200, 26. 1203, 13.
- Johannes Chandas. 2621, 56. 2628, 43. 2629, 7.
- Wilhelmus de Chanvill. 1161, 37.
- Johannes de Chanvulla. V. Camvilla.
- Chary. 964, 26.
- Johannes de Charlson. 2546, 38.
- Wilhelmus Charnell. 2547, 60. 2541, 30.
- Eunerus de Charnelles. 2581, 43.
- Galfridus Charnus. 2582, 7.
- Robertus Chaumont. 964, 50.
- Wilhelmus Chamberleyn. 2466, 53.
- Chamburleyn. 963, 48.
- Chamburson. 963, 48.
- Chauueter. 2056, 18.
- Chaward. 964, 26.
- Cheyne. 964, 33.
- Chengin. 1248, 2.
- Robertus de Chenebas. V. L. R.
- Adam de Cherverna. V. L. R.
- Guido de Chestelon. 1191, 32.
- Wilhelmus Chesulden. 2709, 7.
- Andreas de Chetigni. 1249, 58.
- Ricardus Chyld. 2092, 59.
- Wilhelmus de Childecroft. 2205, 60.
- Galfridus de Chileham. 1944, 49.
- Thomas de Chileham. 2080, 49.
- Walterus de Chilinenna. 1944, 4. 1945, 4.
- Thomas Chollinden. V. L. R.
- Rogerus de Cicefria. V. L. R.
- Thomas de Cicefria. 1943, 9.
- Johannes Cymn. 537, 62.
- Hugo Cyret. 2578, 13.
- Oigodus Clapa. 181, 46. 934, 30.
- Gilbertus de Clara. V. L. R.
- Gilebertus de Clara. 278, 54.
- Thomas de Clara. 2438, 3. L.
- Adam de Clare. 1904, 48.
- Gilbertus de Clare. V. L. R.
- Ricardus de Clare. 1191, 32.
- Ricardus de Clare. V. L. R.
- Rogerus de Clare. V. L. R.
- Thomas de Clare. 2134, 40.
- Hugo de Clarell. 964, 46.
- Johannes de S. Claro. 315, 15.
- Johannes S. Claro. 1986, 17.
- Bertramus de Claville. 2564, 33.
- Reginaldus Cleghyn. 2128, 42.
- Matthaeus de Clene. 2564, 7.
- Wilhelmus S. Cler. 963, 65.
- Wilhelmus Clera. 671, 19. 1224, 66.
- Wilhelmus Clerfoush. 269, 26.
- Johannes Clericua. 1881, 53. 2114, 16.
- Robertus Clermons. 2604, 16.
- Ludovicus Clermont. 2616, 52.
- * Robertus Clermonat. 964, 65.
- * Rogerus de Cleuyle. 963, 38.
- Rogerus de Clyfford. 2661, 48.
- Robertus Clyfford. 2480, 29. 2522, 25. 2533, 46.
- * Rogerus de Clyfford. 2438, 41. 2447, 13. 2464, 31.
- * Rogerus de Clyfford. 2535, 9. 2541, 24.
- Rogerus de Clyfford. 2545, 60.
- Wilhelmus de Clanton. V. L. R.
- Lambertus de Clive. 1944, 33.
- Adam de Cliveshend. 1894, 44.
- Cornelius Clonne. 2651, 17.
- Wilhelmus de Clown. V. L. R.
- Robertus Cnolles. 2616, 57. 2618, 35. 2619, 56.
- Henricus de Cobham. 1939, 49.
- J. de Cobham, Justitiarius. 2057, 3. 2140, 8. 2141, 24.
- Johannes

Index Cognominum.

* Johannes	Cobham. 2685, 63. 2687, 38. 2697, 38.	Johannes	Crabbe. 2561, 47.
Reginaldus de	Cobham. 2577, 57.	Thomas	Crabbere. 2143, 51.
Thomas de	Cobham. <i>V. L. R.</i>	Radulfus	Crane. 2197, 60. 2288.
Robertus de	Cockefeld. 2500, 19.	Johannes de	Cranforde. 2590, 67.
Henricus de	Cokerjng, vel Kokerjng. 1943, 10. 1944, 40.	Willielmus	Craspeys. 1932, 40.
Anfridus	Cokerfor, vel Cokerfor. 187, 2. 944, 22.	Hugo de	Cresbingham. <i>V. L. R.</i>
Johannes	Cocnt. 1946, 17.	Ricardus de	Cresseuyle. 2080, 53.
Milo de	Coghiam. 1128. <i>L.</i>		Cressy. 965, 12.
Ricardus	Coy. 1921, 60.	Mauritius de	Cren. 575, 52.
	Coyale. 964, 22.		Creuquel. 964, 4.
Rogerus de	Coinariis, vel Conignerii. 64, 29. 272, 9.		Cryel. 963, 51.
Thomas	Cok. 2597, 38.	Willielmus	Criel. 1921, 58.
Willielmus	Cok. 2026, 44.	Gilebertus	Crispy. 408, 15.
Willielmus	Cockfeld.	Jocelinus	Crispin. 570, 23.
Johannes	Colman. 1919, 15.	Willielmus	Crispinus. 230, 14. 500, 1. 503, 14. 1004, 15. 1007, 36.
	Coluyle. 963, 39.	Johannes de	Crocforde. 2080, 44.
Thomas	Colpir. 2541, 64. 2547, 66.	Johannes de	Crombwell. 2544, 30.
Robertus de	Colvill. 2562, 55.	Mauritius de	Cronn. 1442, 58. vel Coontw. 1134, 38.
Philippus de	Colvilla. 1040, 40. 1105, 10.	Nicholaus de	Crowche. 2147, 29.
	Columber. 963, 54.		Crus. 965, 2.
Thomas	Colwell. 2052, 53. <i>V. L. R.</i>	Bernardus de	Cuelecumbe. 1928, 58.
Galfridus de	Combricke. 2080, 57.	Robertus	Cumin. <i>V. L. R.</i>
Johannes	Comyn. 1126, 28.	Willielmus	Cumin. 270, 50. <i>V. L. R.</i>
Johannes	Comyn. 2447, 10. 2478, 21. 2483, 15.	Johannes de	Cundy. 2577, 58.
		Radulfus de	Curba-spina. 2129, 9.
Johannes	Comyn. 2480, 46. 2483, 25.	Willielmus de	Curbellio, vel de Curbuill. <i>V. L. R.</i>
Ricardus	Comyn. 1092, 11. 1105, 7.	Ricardus de	Curcio. 262, 26. 269, 25, 320, 16.
Walterus	Comyne. 2562, 36.	Willielmus de	Curci. 1184, 59.
Ricardus	Compton. 2294, 59.	Petrus de	Curtenai. 1443, 59.
Icherius de	Concoreto, vel Conkereto. <i>V. L. R.</i>	Johannes	Cusynge. 2121, 28.
Robertus de	Condre. 2564, 55.	Thomas	Cusfe. 1968, 6c.
Rogerus de	Conigneriis. 280, 61. <i>V. Coinariis.</i>	Eadulfus	Cutel. 204, 18.
Thomas	Conn. 2139, 22.		
Walterus de	Constantiis. <i>V. I. R.</i>		D.
	Coontw. <i>V. Cronn.</i>	Nicholaus	D Agworth. 2628, 58. 2705, 18.
	Corber. 964, 22.	Thomas de	Dayworth. 2593, 48. 2596, 57. 2602, 42.
Walterus	Corber. 1105, 7.	* Johannes	Daynell. 2454, 16.
Robertus	Corby. Justitiarius. 2141, 25. 2177, 32.		Dayuyle. 964, 57.
Thomas de	Corbridge. <i>V. L. R.</i>	Manesier de	Dammartin. 1410, 20.
Adam de	Cordon. 2564, 13.	Rogerus	Dammerys. 2539, 15. 2541, 66.
Gervasius de	Corenelle. 554, 31. vel Cornbell. 1820, 23.	Guido de	Danci. 1191, 42.
Henricus de	Cornhella. 669, 26. 1190, 53.	* Hugo	Dandeleys. 3539, 15. 2544, 1. 2554, 41. 2558, 62.
Reginaldus de	Cornhelle. 1842, 34. 1878, 13. 61.	Nicolaus	Dandeleys. 2480, 28.
		Gychardus	Dangil. 2629, 9.
R. de	Cornhull filius	Johannes	Daniel. 2546, 49.
G. de	Cornhull. 1904, 54.	Thomas	Daniel. 2200, 5.
Willielmus	Cornwaille. 2147, 28.		Danvey. 963, 61.
Laurentius de	Cornwaleis. 2280.		Dapifoun. 964, 40.
Stephanus de	Cosynon. 2629, 8.	* Johannes	Darcy. 2581, 61.
	Coudree. 964, 64.	J.	Davy. 2144, 18.
Johannes	Coupland. 2591, 16. 2626, 39.	Willielmus	David. 1863, 5.
G. le	Couper. 1945, 55.		Daudevyle. 963, 35.
W.	Couper. 2144, 18.		Dauuden. 964, 34.
	Courcy. 965, 11.		Dauugers. 964, 34.
Willielmus	Courteney. <i>V. L. R.</i>	Goffridus	Dedington. 256, 31.
Petrus de	Courteney. 2706, 58.		Deyncourte. 2590, 19. 2619, 32.
Reginaldus de	Courtenia. 1107, 14.	Gocelinus	Deysile. 2541, 24.
Hugo de	Courtenye. <i>V. L. R.</i>	Radulfus de	Deus. 1410, 24.
Robertus	Courthale. 2205, 46.		
	Courtnay. 965, 14.		

S. Denis.

Index Cognominum.

Petrus de	S. Dennis. 963, 65.	Johannes	Ely. 2121, 26.
Almarus	Denne. V. <i>L. R.</i>	Williclmus	Elman. 2705, 18.
	Derlung. 904, 21.	Rogerus de	Elmesbrigg. 2541, 61. 2547.
	* Derly. 2678, 52.		64.
	Deserzle. 964, 57.	Thomas	Elmhaw. 2290.
Hugo le	Despenser. V. <i>L. R.</i>	Johannes de	Elsham. V. <i>L. R.</i>
Hugo le	Despenser. 2137, 54. V. <i>L. R.</i>	Johannes de	Engan. 2620, 44.
Johannes	Devenech, vel	Robertus de	Englou. 1929, 27.
	Devenesche, vel	J.	Ensyng. 2144, 18.
	Devenisse. V. <i>I. R.</i>	Thomas de	Erdington. 2696, 33.
Johannes	Deveraux. V. <i>L. R.</i>	Thomas de	Erpingham. 2743, 27. 2756,
	Deverou. 963, 56.		52.
	Deverouge. 964, 5.	Walterus	Espec. 244, 12. 256, 24. 259,
	Deverou. 963, 42.		27. 320, 15. 344, 10. 346,
Rogerus	Dexter. 2737, 5.		49. V. <i>I. R.</i>
Williclmus	Diabolus. V. <i>L. R.</i>	Johannes	Espelon. 2139, 49.
Radulfus de	<i>Duceto. 425.</i> vel <i>Dizeto. 2470,</i>		<i>Essessia. V. Effesse.</i>
	14. V. <i>L. R.</i>	Johannes	Essex. V. <i>L. R.</i>
Oliverus de	Dygham. 2570, 8.	Johannes de	Estre. 1944, 32.
Johannes	Dygn. 2295, 6.	Philippus de	Estrebi. 1080, 15.
Rogerus	Dik, vel	Henricus de	Estse. 139, 67. vel <i>Essessia.</i>
	Dyk. 2091, 67.		1380, 29.
Johannes	Dingley. 2627, 37.	Gaufridus	Esturmi. 575, 2.
Williclmus	Dipre. 2070, 29. vel <i>Tprenfis.</i>	Petrus	Everard. 2134, 42.
	1346, 8. 1353, 41.	Thomas	Everard. 1980, 35.
Hugo le	Dyspenser. 2693, 15.	Thomas	Everard. 2147, 30.
Johannes	Dysse. 1946, 19.		Evyle. 963, 38.
	Dyveyn. 963, 61.	Nicholaus de	Exton. 2681, 31. 2704, 26.
Hamo	Dige. 1913, 30. 1917, 43. 1922,		
	1. 2095, 64.		F.
Nicolaus	Doge. 1927, <i>L.</i>	Adam	<i>Faber. 1929, 10.</i>
Henricus	Doges. 1847, 13.	Henricus	<i>Faber. 1916, 24.</i>
	Dommon. 963, 52.	Radulphus de	<i>Faie. 559, 23.</i>
Baldewinus de	Donington. 1039, 60.	Hamo	<i>Fayreport. 1932, 49.</i>
Johannes de	Dovera. 696, 23.	Stephanus de	<i>Fanketon. 2464, 49.</i>
Archibaldus	Douglas. 2561, 45. 2563, 66.	Johannes	<i>Fawconer. 2674, 51.</i>
Archibaldus	Douglas. 2564, 30.	Robertus de	<i>Fickenham. 1970, 58. 1984, 26.</i>
Archibaldus	Douglas. 2728, 91.	Bartholomaeus de	<i>Ferentino. 1896, 6.</i>
Henricus	Douglas. 2674, 52.		<i>Ferers. 964, 31.</i>
Jacobus	Douglas. 2552, 5. V. <i>I. R.</i>	Robertus de	<i>Ferers. 262, 35. 315, 13.</i>
Jacobus	Douglas. 2564, 65.	Williclmus de	<i>Feryby. 2743, 28.</i>
Williclmus	Douglas. 2480, 21. 2513, 59.		<i>Fern. 964, 31.</i>
	2516, 44.	* Guillelmus de	<i>Ferrarius, Comes Albemarle.</i>
Williclmus	Douglas. 2563, 8.		2133, 59.
Williclmus	Douglas. 2564, 19. 2580, 55.	Johannes de	<i>Ferrarius. 2523, 46.</i>
	2590, 16. 2611, 34.	* Williclmus de	<i>Ferrarius. 2448, 10.</i>
	Downfreyle. 963, 36.	* Henricus de	<i>Ferry. 2560, 42.</i>
	Dragans. 964, 48.		<i>S. Fyens. 963, 67.</i>
Robertus	Drayland. 2092, 59.		<i>S. Fylbert. 963, 67.</i>
Simon de	Draythou. 2620, 40.	Thomas	<i>Fyndone. V. L. R.</i>
Elfigarus le	Dres. 1590, 19.	David	<i>Fyth-Robert. 2591, 7.</i>
	<i>Drnell. 964, 13.</i>	Walterus	<i>Fitz-Gilbert. 2564, 25.</i>
Williclmus	Drulege, vel	Robertus	<i>Fitz-Pain. 2566, 19.</i>
	Drulegh. V. <i>I. R.</i>	Ricardus	<i>Fitz-Rauf. V. L. R.</i>
Hugo de	Dudintonia. 1590, 50.		* <i>Fitz-Water. 2677, 2.</i>
Robertus de	Dufford, vel de <i>Ufford. V. L. R.</i>		<i>Fiz. de lon. 964, 51.</i>
Edmundus le	Dumbe. 1945, 30.		<i>Fiz. wres. 964, 51.</i>
	Dummer. 963, 52.		* <i>Fiz-Walter. 2429, 33.</i>
	E.	Robertus	<i>Flambart. 220, 18.</i>
Rogerus de	<i>E Bryngtonne. 2024, 3.</i>	Ranulfus	<i>Flare. 2080, 50.</i>
Williclmus	<i>Edindone. V. L. R.</i>	Stephanus de	<i>Fleming. 2590, 56.</i>
Sinericus de	S. Edmunds. 2500, 15.	Malcolmus	<i>Florence. 2074, &c.</i>
Stephanus de	Edworth. 2134, 42.	Johannes de	<i>Floriaco, vel</i>
Williclmus de	Eleya. 1944, 35.	Hugo de	<i>Florie. V. L. R.</i>
Williclmus de	<i>Elham. 1977, 57.</i>	Johannes de	<i>Folburn. 2500, 18.</i>
			<i>Folys. 964, 39.</i>

Eustachius

- Eustachius de Folvyll. 2544, 61. 2592, 28.
 Johannes de Folvyll. 2617, 11.
 Ricardus de Folvyll. 2560, **L**.
 Pernons. 964, 44.
 Fornivans 964, 44.
 Willielmus Fort. 1173, 9.
 Willielmus Fossard. 262, 27. 269, 25. 320, 17.
 Johannes Foster. 2280.
 David Franklyn. 2294, 62.
 Fryn. 964, 39.
 Robertus de Freubert. 1105, **IL**.
 Rogerus de Fryby. 2669, 6.
 Alexander Frysell. 2564, 4.
 Bernardus Frysell. 2564, 38.
 Jacobus Frysell. 2564, 6.
 Simon Frysell. 2480, 20.
 Simon Frysell. 2464, 7.
 Willielmus de Frystege. 2564, 38.
 Willielmus Frome. 2205, 3.
 Hugo P. Fulberti. 1789, 54.
 Benedictus de Fulsham.
 Rogerus Fulshorp, Justitiarius. 2694, 37. 2706, 13. 2727, 55.
 Willielmus Farbasor. 1820, 24.
 Girardus de Farnyval. 1248, 3. 2135, 47.
 Henricus ate Turfhal. 2142, 36.
- G.**
- Willielmus de GAddeby. 2581, 63.
 Benedictus Gayton. 2526, 46.
 Gilbertus de Galeway. V. Glewy.
 Johannes de Gant. 198, 66. 269, 49.
 Robertus de Gant. V. **L** R.
 Walterus de Gant. 276, 32.
 Thomas de Gant. 262, 24. 320, 14. 337, 30.
 Willielmus Gardwyntyn. 2147, 55.
 R. Garsyne. 2564, 12.
 Kobertus Garwinton. 2144, 16.
 Henricus atte Garswinton. 2295, 11.
 Robertus atte Garswinton. 2205, 45.
 Radulphus de Garswinton. 1998, 55. 2039, 25.
 Petrus de Garswinton. V. I. R.
 Ranulfus Garswinton. 964, 24.
 Henricus Garswinton. 1043, 14. V. **L** R.
 Hugo Garswinton. 1394, 15.
 Johannes Garswinton. 964, 24.
 Johannes Garswinton. 1105, 12.
 Walterus Garswinton. 2450, 55.
 Walterus Garswinton. 2499, 40. 2524, 19.
 Willielmus Garswinton. V. I. R.
 Johannes de Garswinton. 2500, 22.
 Fulco de Garswinton. V. **L** R.
 Odo de Garswinton. 2539, 11.
 Johannes Garswinton. 2541, 61. 2547, 63.
 Fulco de Gilval. 2276, 54.
 Odo de Giner. 1191, 42.
 Johannes Gynelos. 1928, 60.
 Gerardus de Glanvill. 1138, 12.
 Gilbertus de Glanvilla. V. **L** R.
 Ranulfus de Glanvilla. V. **L** R.
 Willielmus de Glanvilla. 1503, 42 & 61.
 Robertus Glasconbury. 2295, 4.
 Alanus de Glewy. 2431, 60. vel Galeway. 967, 29.
- Walterus de Glocestria. 2006, 22.
 Willielmus Godwyn. 2221, 20. 2284.
 Laurentius Goleston. 2294, 66.
 Johannes Golefre. 2698, 6. 2705, 19.
 Bertramus Gomer. 963, 67.
 Radulfus de Gordon, vel Gurdon. V. I. R.
 Hugo de Gorges. 963, 67.
 Gaufridus de Gorges. 2499, 54.
 Johannes de Gornay. 965, 14.
 Johannes de Gornai, vel Gurnay. 1569, 6. 1206, 24.
 Johannes de Gorram. 503, 59.
 Johannes de Gracin. 1073, 45. vel Tracy. 2080, 5.
 Johannes de Graham. 2563, 59.
 Patricius de Graham. 2480, 40.
 Patrik de Gramhamseneth. 2564, 8.
 Alexander de Gray. 964, 35.
 Johannes de Gray. 2564, 40.
 Thomas Grai. 707, 43.
 Walterus Gray. 2743, 28. 2756, 55.
 Willielmus de Gray. V. I. R.
 Jacobus Grai. 2033, 41.
 Johannes Granegranch. 2564, 14.
 Hugo Grant. 2564, 9.
 Hugo Grantmenyl. 2346, 30. V. Gren-
 te Mailnilo.
 Otho de Grantseno. 2438, 32. V. Gron-
 sonn.
 Alanus Gramgers. 964, 35.
 Nicolaus Grant. 2564, 15.
 Reginaldus de Grey. 2543, 44.
 Ricardus Grey. 2510, 49. 2524, 20.
 Henricus Grey de Codonore. 2543, 43.
 Willielmus de Greyle. 965, 6.
 Hugo Grene, Justitiarius. 2668, 28. 2620, 24. 2628, 53.
 Willielmus de Grenesfeld. V. I. R.
 Hugo de Grene Maisnilo. 489, 38. V. Grantmenyl.
 Johannes de Gresting. 2500, 16.
 Johannes de Grestone. 2564, 26.
 Johannes de Greyle. 965, 11.
 Johannes Griel. 2068, 35.
 Edwardus Grym. 1064, 1.
 Otes de Gronson. 1940, 10. V. Grantseno.
 Robertus Grosseteste. V. **L** R.
 Johannes Grove. 2034, 32. 2052, 55. 2280.
 Hugo Gubygn. 2448, 17.
 Hugo de Gundevilla. 1394, 14. vel Gundeவில். 537, 64. 599, 3.
 Johannes de Gurdon. V. Gordon.
 Johannes Gurdon. 2561, 35.
 Gurnay. V. Gornay.
- H.**
- Radulfus de Haia. 574, 27. 595, 64.
 Willielmus de Haia. 1105, 15.
 David de la Hays. 2590, 66.
 Johannes de la Hays. 2437, 54.
 Willielmus de la Hays. 2591, 3.
 Johannes Haylsam. 2296, 2.
 Johannes Hayfeld. 2199, 4.
 Stephanus de Hakendon. V. I. R.
 Eustachius de Hakenton. 1946, 45.
- Willielmus

Index Cognominum.

Wilhelmus

- Willielmus *Kesh. 2564, 64.*
 Willielmus de *Killerby. 1732, 5.*
 Robertus *Kilwarby. V. L. R.*
 * Philippus de *Kinna. 1126, 7. 1162, 40.*
 Walterus de *Kyme. 1191, 37.*
 Bartholomeus de *Kyngeston. 2092, 66.*
 J. de *Kyngeston. 2092, 61.*
 Ricardus de *Kyngeston. 2092, 65.*
 Walterus de *Kyngeston. 2092, 60.*
 Adam de *Kyngeston. 1915, 43.*
 Johannes de *Kyngham. 2651, 7.*
 Johannes *Kynweth. V. L. R.*
 Walterus de *Kyrkby. 1942, 61.*
 Reginaldus *Kyrkby. 2564, 48.*
 Rogerus de *Kyrkpatrick. 2591, 9.*
 Johannes de *Kyrkpatrick. 2564, 2.*
 Henricus *Kyrkton. 2563, 65.*
 Robertus *Knevyle. 964, 64.*
 Henricus *Knighon, vel*
 Robertus *Knitham. V. I. R.*
 Henricus *Knollys. 2637, 30. V. Cnolles.*
 Henricus de *Kok. 1943, 12.*
 Henricus de *Kokeryng. 1943, 10.*
 R. *Koser. 2071, 66.*
- L.
- Stephanus de *Aburkin. 2577, 58.*
 Hugo de *Laccio, vel Lary. 626, 48.*
 Rogerus de *1127, 64. 2420, 60.*
 Walterus de *Laccio. 489, 41. 984, 60.*
 Johannes de *Laccio. 208, 51. 486, 59.*
 Robertus de *Lacy. 965, 2. V. Laccio, &*
 Rogerus de *Lectio.*
 Johannes de *Lacy. 1938, 34.*
 Robertus de *Lacy. 1158, 6.*
 Rogerus de *Lacy. 1128, 3.*
 Johannes de *Lairburne. 1191, 38. V. Leyburne*
 Rogerus de *Layburne. 2447, 13. 2448, 48.*
 Ricardus *2500, 15.*
 Johannes *Layton. 2296, 8.*
 Johannes *Lancaster. 2723, 6.*
 Johannes *Landr. 2637, 24.*
 Willielmus de *Land. 2564, 43.*
 Johannes *Langdon. 2294, 56.*
 Radulfus de *Langesford. 506, 57.*
 Robertus *Langham. 2709, 10.*
 Johannes *Langport. 2295, 7.*
 Johannes de *Langsote. 2080, 48.*
 Simon de *Langton, vel Langdon.*
 Stephanus de *Langton.*
 Willielmus de *Langton.*
 Simon *Langham.*
 Dionisius *Lapham. 2743, 29.*
 Johannes *Larence. 2616, 62.*
 Laurentius *Larence. 2616, 83.*
 Alexander *Larmys. 2564, 31.*
 Thomas *Larymer. 2661, 47.*
 Willielmus *Larymere. 2497, 64.*
 Johannes atte *Lee. 2132, 44.*
 Willielmus de *Lee. 2533, 37.*
 Johannes *Leg. 2633, 19.*
 Willielmus de *S. Leger. 964, 6.*
 Juliana de *Leyburne. 1923, 64. V. Lalburne.*
 Petrus de *Leybourne. V. I. R.*
 Petrus de *Leicestre, Baro Scaccarii. 1962,*
 13.
- Ilbertus de *Lescio. 202, 28. 309, 31. 315, 15.*
 Robertus de *320, 15. vel de Laci. 337, 34.*
 Petrus ate *Lescio. 262, 29. 309, 31.*
 Willielmus *Lesa. 2092, 3.*
 Johannes de *Leverich. 1929, 23.*
 Ricardus de *Lewes. 1992, 40.*
 Henricus de *Lexby. 1191, 33.*
 Guido de *Lexinton. V. L. R.*
 Simon de *Lexman. 2134, 39.*
 Lucia *S. Lucio. V. I. R.*
 Thomas de *Lale, alias Selokkase. 1092, 56.*
 Warinus de *Lyle. V. L. R.*
 Johannes de *Lyle. 2539, 16. 2547, 58.*
 Henricus *Lymesbye. 2591, L.*
 J. *Lincolle. 2147, 31.*
 Johannes *Lincol. 2057, 35.*
 Willielmus de *Lincoln. 2705, 25.*
 * Willielmus de *Lindsey. 1105, 9.*
 David de *Lindsey. 2464, 32.*
 Alexander *Lyndesey. 2564, 20.*
 Johannes de *Lyndesey. 2564, 39.*
 Willielmus de *Lyndesey. 2564, 37.*
 Willielmus de *Lyndestede. 2034, 34.*
 Willielmus de *Lynyston. 2564, 36.*
 Jacobus de *Lynstcon. 2564, L.*
 Ricardus *Lynsey. 2728, 66.*
 Elsinus *Lyonnes. 2636, 27.*
 Goffridus de *Lippe. V. L. R.*
 Johannes de *Loges. 964, 61.*
 Rogerus de *S. Loth. 2074, 17. vel S. Loth,*
 Willielmus cum *2129, 28.*
 Willielmus *Lokron. 2694, 39. 2706, 16.*
 Willielmus de *2727, 56.*
 Adam de *Londonia. V. L. R.*
 Johannes *Longa barba. V. L. R.*
 Robertus *Longa spata. V. L. R.*
 Eustachius de *Longa villa. V. L. R.*
 Willielmus *Longespay. 965, 18.*
 Adam de *Longevyle. 965, 18.*
 Johannes *Longmaban. 2563, 3.*
 Robertus *Longo campo. V. L. R.*
 Eustachius de *Lonn. 1191, 28.*
 Willielmus *Lord. 2092, 63.*
 Adam de *Lord. 2092, 63.*
 Johannes *Lorcyna. 2566, 38.*
 Robertus *Lofenga. V. I. R.*
 Eustachius de *Lofvine. 1784, 19.*
 Willielmus *S. Loth. V. S. Loth.*
 bertus *Lon. 964, 12.*
 S. Loth. *Si Lon. 964, 61.*
 * Johannes *Loveyn. 965, 9.*
 Almericus de *Lovell. 964, 12.*
 Antonius *Lovell. 2697, 38. 2705, 38.*
 * Galfridus de *Lucy. 965, 9.*
 Godefridus de *Lucy. 1927, 15. 2073, 44.*
 G. de *Lucy. 2563, 2.*
 Reginaldus de *Lucy. 2446, 47.*
 * Ricardus de *Lucy. 648, 14. Hic forsan est*
 Godefridus de *qui vocatur*
 Matildis de *Lucy. 1931, 18.*
 Robertus de *Lucy. 1093, 50. 1158, 7.*
 Ricardus de *Luci. vel Lucio. V. I. R.*
 Ricardus de *Ludham. V. I. R.*
 Ricardus de *Lakedale. 1879, 9.*
 Ricardus de *Lund. 1085, 33.*
 Ricardus de *Lundy. 2516, 11. 2517, 47.*
 Ricardus de *Luvrier. 274, 29.*
- M.

M.

- Galfridus de **M**asp. V. Map. Magna villa, vel Manda-
 villa. 273, 15. 308, 32. 1033, 2.
 Willielmus de Magna villa. 632, 20. V. L. R.
 Willielmus Maydestone. 2121, 26.
 Reginaldus de Maydur. V. Manduth.
 Robertus Maigni. 1191, 42.
 Ricardus Maynard. 913, 39.
 Johannes Malduit. 242, 55.
 Willielmus Malchise. 1230, 34.
 Johannes Malchoueb. 963, 49.
 Willielmus Malemoun. 1022, 35.
 Johannes Malemeyn. 963, 49.
 Willielmus Malerbe. 964, 49.
 Johannes Maler. 964, 19.
 Robertus Maler. 198, 64. 1004, 5.
 Willielmus Malestret. 2677, 47.
 Johannes Malevyle. 964, 19.
 Robertus de Mallyng. V. L. R.
 Willielmus Malmesburienfis. V. I. R.*
 Edmundus de Malo lacu. 2137, 55.
 * Petrus de Malo lacu. V. L. R.
 Radulfus de Malo leone. 1248, 2.
 Anketillus Malore. 1093, 23.
 S. Malon. 964, 62.
 Thomas Malvesyn. 963, 61.
 Thomas Malure. 963, 62.
 Thomas Mancell. 2044, 29.
 Thomas Mandavill. V. Magna villa, &
 Mandevyle.
 Thomas Manduth. 2541, 28. vel May-
 dur. 2547, 59.
 Willielmus Mangott. 1134, 49. 1442, 59.
 Johannes Mankel. 2051, 4.
 Johannes de Manlay. 2508, 14.
 Robertus de Manlay. 2508, 13.
 * Henricus de Manle. 2429, 20.
 * Thomas Mannfel. 2448, 17.
 Robertus Mansel. 2716, 63.
 Robertus Mansaleus. 2590, 62.
 * Johannes Mantravers. 964, 30.
 Mantravers. 2551, 34. 2566,
 18. 2586, 45.
 Walterus Map. vel Maap. V. L. R.
 Willielmus de Marchia. V. I. R.
 Rogerus de Marci. 1810, 47.
 Willielmus Mare. 964, 30.
 Albericus de Marefchallus. 659, 13 & 28.
 Ricardus de Marines. 663, 21. 664, 19.
 R. Mariu. 963, 46.
 Johannes Marisco. V. L. R.
 * Johannes de Marisco. 1942, 61.
 Robertus Markh. i. Justitiarius. 2743, 26.
 * Philippus Marmyon. 2676, 66.
 David de Marmion. 1033, 16. 1360, 42.
 Willielmus Marmionn. 2447, 13.
 Gaufridus Marmyonn. 963, 46.
 Gaufridus Marre. 2564, 50.
 Willielmus Martell. 315, 11. 1032, 45.
 1039, 64. 1359, 8.
 F. Martellus. 464, 9. V. I. R.
 S. Martini. 964, 5.
 F. Martini. 2410, 23.
 R. de S. Martino. 2071, 67.
 Radulfus de S. Martino. 1513, 38.
 J. Masenn. 2039, 26.
 T. Masen. 2088, 6.
 Ricardus de Maton. 303, 14.
 * Willielmus de Maubank. 964, 62.
 Maundt. 964, 49.
 Maundevyle. 963, 35. V. Man-
 davill.
 Walterus de Mawnee. 2573, 61. 2582, 37.
 2621, 7.
 Ricardus Medeforde. 2705, 27.
 Johannes le Meyster. 2019, 41.
 Patricius de Meldrome. 2564, 11.
 Robertus de Melcuno. V. I. R.
 Petrus de Melidus. 1831, 36.
 Willielmus de Melk sop. 2205, 49.
 Robertus Mellens. V. L. R.
 Thomas Mellere. 2156, 54.
 Willielmus de Melton. V. L. R.
 Rogerus de Memires. 1789, 19.
 Willielmus Memster. 2012, 2. 2278.
 Simon Mepham. V. L. R.
 Wulfinus Mercere. 1816, 8.
 Johannes de Meryngham. 2136, 31.
 Ranulfus de Merlas. 265, 19. 307, 47. 316,
 51.
 Merle. 965, 13.
 Willielmus de Merlon, vel Merlan. 697, 7.
 1207, 35. 1273, 53.
 Ranulfus de Meschenes. V. L. R.
 Johannes Michel. 2080, 55.
 Galfridus de Middelione. 1847, 14.
 Willielmus de Middleton. 2034, 65.
 Gilbertus de Mydelton. 2535, 9.
 Johannes de Mydeston. 2535, 15.
 Petrus de Mildesfede. 1979, 61.
 Philippus de Mildron. 2590, 61.
 Jack Mylner. 2637, 40.
 Willielmus Milton. 2294, 61.
 Alexander de Miners. 2564, 54.
 Robertus de Myners. 2564, 64.
 Petrus Minnot. 1212, 66.
 Willielmus de Merfeld. 2076, 36.
 Johannes de Modewyle. 2500, 18.
 Mobant. 965, 8.
 Willielmus de Moy. 1191, 41.
 Adam Moygrave. 2591, 7.
 Johannes Moleynes. 2586, 45.
 Thomas Moleton. 964, 55.
 Hugo de Molinex. 2702, 23. 2703, 47.
 Mclyns. 964, 54.
 Robertus de Monford. 1777, 10. V. Mounford
 Monnc. 2705, 41.
 Willielmus Monsele. 2023, 38.
 Adam de Montagn. 964, 43.
 Guido de Montagn. V. L. R.
 * Henricus de Monte also. 2453, 55.
 Henricus de Monte forti. 2449, 41. 2455,
 62. V. Monford.
 * Petrus de Monte forti. 2449, 40. 2451,
 41. 2453, 58. 2454, 1.
 Simon Monte forti. 2539, 13. 2541,
 63. 2547, 65.
 Monte forti. 2437, 48. 2447,
 45. 2448, 11.

Index Cognominum.

Simon de	<i>Monte forti. V. L. R.</i>	Robertus de	<i>Mulbresa. 52, 18. 489, 34.</i>
Rogerus de	<i>Monte-Gomerico. 2359, 25.</i>	Rogerus de	<i>Mulfay. 1092, 17.</i>
Hervius de	<i>Monte Alauricii. 1410, 67.</i>	Robertus de	<i>Mundavilla. 274, 20.</i>
Mattheus de	<i>Monte Asorino. 1276, 53.</i>	Hugo de	<i>Munfort. 504, 19. V. Monte forti.</i>
* Wilhelms de	<i>Montensi. 2449, 46.</i>	Robertus de	<i>Munnsford, vel de Monte forti. 535, 25. 570, 23.</i>
Peurts de	<i>Monte Rabel. 1134, 49. 1442, 59.</i>	Gifardus de	<i>Munnsford. 312, 4.</i>
Simon	<i>Montfort junior. 2437, 65. 2447, 19.</i>	Henricus	<i>Murdac. V. L. R.</i>
	<i>Mosun. 963, 43.</i>	Hugo	<i>Murdac. 1239, 26.</i>
	<i>S. Mor. 964, 6.</i>		<i>Musard. 964, 29.</i>
Wilhelmus	<i>Moresth. 2564, 25.</i>	Thomas de	<i>Muscamp. 1085, 31.</i>
Wilhelmus	<i>Moresth. 2564, 27.</i>		<i>Musegrave. 964, 29.</i>
	<i>Morcyle. 963, 39. V. Morvill.</i>	N.	
Hugo de	<i>Morculla. 555, 21. 1064, 22. 1414, 52.</i>	W.	<i>N Apler. 2012, 6.</i>
Hugo de	<i>Morwic. 1459, 46. V. Morwic.</i>	Thomas de	<i>Narbet. 964, 21.</i>
Henricus	<i>Morkoc. 1929, 24.</i>		<i>Natinden. 2040, 49. 2044, 60.</i>
Robertus de	<i>Moric, vel Morleya. 2569, 35. 2573, 15. 2574. L. 2624, 13.</i>	Alexander	<i>Nebors. 964, 58.</i>
Johannes de la	<i>Morre. 2591, 4.</i>		<i>Nequam. 814, 65.</i>
Mauritius de	<i>Morref. 2590, 65.</i>		<i>Nercyle. 964, 21.</i>
Thomas de	<i>Morrens. 2621, 48.</i>		<i>Nevyle. 964, 58.</i>
Rogerus de	<i>Mortemer. 2564, 43.</i>	Hugo de	<i>Nevilla. 1148, 4.</i>
	<i>Morten. 963, 63.</i>	* Jollanus de	<i>Nevill. 1158, 10.</i>
	<i>Mortimer. 963, 63.</i>	* Wilhelmus de	<i>Nevill. 1158, 10.</i>
Edmundus	<i>Mortimer. 2556, 13.</i>	Thomas de	<i>Newenham. 2076, 39.</i>
Galfridus	<i>Mortimer. 2556, 13.</i>	Wilhelmus de	<i>Newenham. 2076, 43.</i>
Thomas	<i>Mortimer. 2703, 48.</i>	Henricus de	<i>Newenton. 2035, 6.</i>
Wilhelmus de	<i>Mortimer. 1092, 11. 1105, 14.</i>	Henricus de	<i>Newerk. V. L. R.</i>
Brachius de	<i>Mortuo mari. 1248, 1.</i>	* Adam de	<i>Newmerche. 2448, 13.</i>
Hugo de	<i>Mortuo mari. V. L. R.</i>	* Robertus de	<i>Newton. 2448, 19.</i>
Hugo de	<i>Mortuo mari. 1917, 42. 2095, 7 & 47 & 63.</i>	Cicilia	<i>Niele. 2092, 54.</i>
Radulfus de	<i>Mortuo mari. 489 41. 984, 61.</i>	Wilhelmus	<i>F. Nigelli. 1191, 57. 1410, 22. 1516, 56.</i>
* Rogerus de	<i>Mortuo mari. 2498, 39. 2539, 8. V. L. R.</i>	Adam de	<i>Nyifon. 2591, L.</i>
Ricardus de	<i>Morvill. 1091, 19. V. Morevyle.</i>	Rogerus de	<i>Nonant. V. Nunant.</i>
Johannes de	<i>Morvill. 1191, 15. V. Morewic. Moubray. 965, 13. V. Mowbray, & Mulbrai.</i>		<i>Nordwed. 1917, 61. 1933, 37.</i>
Alexander	<i>Moubray. 2566, 36.</i>	Rogerus	<i>Norcu. V. L. R.</i>
Galfridus	<i>Moubray. 2566, 36.</i>	Wilhelmus de	<i>Norhalla. V. L. R.</i>
* Nigillus de	<i>Moubray. 1191, 60. 1158, 6.</i>	Hugo	<i>Norman. 1 88. L.</i>
Philippus de	<i>Moubray. 2534, 31. 2566, 30.</i>	Michael de	<i>Northarg. 2606, 59.</i>
Wilhelmus	<i>Moubray. 2590, 58.</i>	Henricus de	<i>Normod. 1998, 53.</i>
Wilhelmus	<i>Moubray. 2591, 8.</i>		<i>Nouchampe. 965, L.</i>
Walterus de	<i>Moun. 2581, 9.</i>	Radulfus	<i>Nonellus. V. L. R.</i>
	<i>Mounsfyches. 964, 23.</i>	Alanus de	<i>Nonilla. 539, 63. 548, 55.</i>
	<i>Mounsford. 964, 43.</i>	Bernardus de	<i>Novo mercato. 489 40. 984, 60.</i>
	<i>Mounsi. 964, 67.</i>		<i>Nowers. 965, L.</i>
	<i>Mountabours. 964, 14.</i>	Hugo de	<i>Neunant, vel Nonant, V. L. R.</i>
	<i>Mountain. 964, 23.</i>	O.	
	<i>Mountchampe. 964, 67.</i>	Johannes	<i>O lford. V. L. R.</i>
	<i>Mountchenly. 965, 8.</i>	Ogenus	<i>F. Ogeri. 1590, 49.</i>
Johannes de	<i>Mounsford. 2533, 46. V. Mon- te forti.</i>	Hugo de	<i>Oiri. 1191, 41.</i>
	<i>Mounsforell. 964, 14.</i>	Johannes	<i>Old astell. V. L. R.</i>
Radulfus de	<i>Moustermer. V. L. R.</i>	Walterus	<i>Oldard. 1105, 8.</i>
* Johannes de	<i>Moubray. 2539, 10. 2541, 23.</i>	Robertus de	<i>Olli. 315, 10. 1354, 61.</i>
Johannes	<i>Moubray. 2562, 36.</i>	Edmundus de	<i>Olneftre. 2584, 49.</i>
Johannes de	<i>Moubray, Justitiarius. 2624, 54.</i>		<i>S. Omer. 963, 66.</i>
* Rogerus de	<i>Mulbrai. 262, 25. 269, 24. 320, 15. 588, 36. 1126, 6. V. L. R.</i>	Johannes de	<i>Orgaile. 2581, 50.</i>
		Wilhelmus	<i>Ornesby, Justitiarius. 2513, 51.</i>
		Wilhelmus	<i>F. Osberni, vel Osberti. 479, 39. V. L. R.</i>
		Wilhelmus	<i>F. Osberti. 1175, 64.</i>
		Wilhelmus	<i>F. Osberti. 691, 10. V. L. R.</i>
		[N n] Johannes	

Johannes de Osprege. 1945, 50.
 Willielmus de Onfrayle. 963, 36.
 Johannes Owe. 489, 37. V. Auco.
 Ricardus Oxford. 537, 62, 1403, 8.
 Oxindenur. V. I. R.

P.

Gervasius **P** Agnel, vel Paynel. 588, 34.
 1085, 34. 1158, 8.
 Payn de Tybros. 2533, 47.
 Paynel. 964, 8.
 Radulfus Painellus. 1350, 37.
 Willielmus Painel. 269, 58. 271, 33.
 Willielmus Paynel. 2288.
 Simon Pakeman. 2617, 11.
 Thomas Palmer. 2188.
 Pamel. 965, 7.
 Parcell. V. Purcellis.
 Philippus Parmentarius. 1810, 30.
 Edmundus de Passelo, Justiciarius. 2205, 44.
 Valentius ate Pathe. 2139, 34.
 Simon de Patibul. 1843, 26.
 Willielmus Patricius. 570, 23. 57 L 17.
 Robertus Paulym. 1079, 26.
 Robertus Peccator vel Peche. V. L. R.
 Ricardus de Peccham. 2461, 47.
 Johannes Peche. 2661, 48.
 Johannes Pechem. V. L. R.
 Johannes Pechem. 2008, 45.
 Johannes Pechem. 2152, 50.
 Michael Pechem. V. L. R.
 Peche. 243, 7.
 Willielmus Peck. 2030, 53.
 Peyas. 965, 19.
 Peyvre. 964, 9.
 Penbry. 964, 38.
 Stephanus de Peucestre. 1927, 33. 1933, 36.
 1934, 53. 1938, 33. 1940, 10. 1941, 39.
 Willielmus Penrel. 1789, 38.
 Oibernus Penrestr. 187, 11. 944, 40.
 6. Per. 964, 7.
 Alanus de Percois. 244, 11. 343, 47.
 Harnoldus de Percois. 244, 16.
 Perco. 965, 2.
 * Henricus de Percy. 2044, 59.
 * Henricus Percy. 2288. 2678, 33. V. I. R.
 * Henricus de Percy. 2447, 15. 2480, 29.
 2515, 50. 2524, 19. 2530, 36.
 * Thomas de Percy. 2676, 67.
 Willielmus de Perco. 263, 26. 320, 16.
 Galfredus de Perico. 1107, 14.
 Gaufridus F. Petri. V. I. R.
 Willielmus Peverell. 964, 9.
 Peverell. 220, 22. 261, 35. 269, 26 & 56. 315, 13. V. L. R.
 Johannes Philipps. 1637, 23.
 * Willielmus F. Philippi. 1191, 57.
 Thomas Pycard. 1979, 39.
 Walterus Pycard. 2051, 67. 2053, 3.
 Haino Pille de Romen. 1926, 58.
 Henricus Pigot. 1191, 36.
 J. Pylholte. 2144, 18.
 * Thomas de Pillins. 1497, 65.
 Willielmus de Pilnesdon. 2449, 52.
 Pymkeny. 1191, 28.

Gilbertus de Pynkeny. 965, 7.
 Pinkeny. 1410, 21.
 Pinjac. V. Pufat.
 Pypard. 964, 27.
 Gilbertus Pipard. 1191, 65. 1575, 37.
 Jacobus de Pyp. 2618, 24.
 Pypote. 964, 38.
 Ppyron. 964, 27.
 Planes. 664, 38.
 Rogerus de Plantagenest. V. L. R.
 Gaufridus Plesinton. 2178, 33.
 Robertus de Plontplantstois. 2581, 44.
 Eimerus de Podco. 1917, 35.
 Ricardus de Pole. 2685, 9.
 Johannes de Pole. 2703, 8.
 Johannes de Pole. V. I. R.
 Michael de Pole. 1191, 29.
 * Rogerus de Pole. 2573, 58.
 Willielmus de Pomeray. 965, 17.
 Poncey. V. Poucy.
 Thomas Poncyn. 2278.
 Elversus Porrere. 1816, 11.
 * Ponynge. 2677, 3. 2705, 41.
 Ponynge. 1081, 5.
 * Michael de Ponte. 2073, 22.
 Ricardus de Ponte Episcopi. 1362, 64.
 Rogerius de Petrus de Ponte fraflo. V. I. R.
 Ricardus de Ponte fraflo. 1917, 62.
 Willielmus Pontsbury. 2034, 32.
 Johannes Pontoyse. V. I. R.
 Hugo de Port. 2074, 18. vel Post. 2129, 39.
 Johannes de Port. 1039, 66.
 Willielmus Postard. 664, 56.
 Post. V. Port.
 Thomas Poucey, vel Pamey, vel Poncyn. V. I. R.
 Pouchardon. 965, 17.
 * Grimbaldus de Pountevolt. 2448, 20.
 Pounslarge. 965, 19.
 Robertus le Power. 1128, 15.
 Eimerus de Pownte. 2581, 42.
 Johannes de Pratellis. 2131, 48.
 Willielmus de Prendresoir. 2564, 54.
 Tovius Prudan. 181, 48.
 Geraudus Pucella, vel Puella, vel Pulcella. V. I. R.
 Alexander Puinel. 663, 21. 664, 19.
 Thomas Pukel. 1929, 15.
 Pulcella. V. Puella.
 Robertus Pullanus. 275, 49.
 Jocelinus de la Pumeray. 1128, 7.
 Johannes Pund. 2024, 3.
 Willielmus de Purcellus, vel de Parcell. V. L. R.
 Johannes Purney. V. I. R.
 Hugo de Pufat, vel Pinjac, vel Puchea-
 cens. V. I. R.
 Bucardus de Puteaco. 1161, 36. 1163, 6.
 1169, 12 & 56.
 Henricus de Puteaco. 1158, 11.

Q

Johannes Quincy. 2076, 35.
 Willielmus Quince. 2076, 34.
 Quincy. 965, 3.
 Scirus de Quinci. V. I. R.

Robertus

Index Cognominum.

Robertus	<i>Quinci, V. I. R.</i> <i>S. Quinteyn. 964, 5.</i> R.	Petrus de	<i>Ros. 1728, 27.</i>
		Ricardus de	<i>Ros. 1942, 65.</i>
		Robertus de	<i>Ros. 2452, 18. 2478, 62. 2480,</i> <i>5.</i>
Radulfus de	R <i>Adelystfe. 2702, 10.</i>	Walterus de	<i>Ros. 1191, 38.</i>
Baldewinus de	<i>Radyngton. 2678, 46. vel</i> <i>Radynton. 2676, 3. L.</i>	Willielmus de	<i>Ros. 53. 6. 16. 1384, 44.</i>
Drago	<i>F. Radulfi. 1191, 56.</i>	Willielmus de	<i>Ros. 2478, 65.</i>
Geroldus	<i>F. Radulfi. 1410, 21.</i>	Radulfus de	<i>Rossmadek. 2581, 44.</i>
Willielmus de	<i>Ramecy. 2590, 55.</i>	Thomas	<i>Rosselyne. 2544, 28. 2554, 42</i> <i>& 65. 2558, 62.</i>
Willielmus de	<i>Ramecy. 2591, 6.</i>	Willielmus de	<i>Rouceby. V. Ronsby.</i>
Alexander de	<i>Ramefeye. 2564, 63.</i>	* Rogerus de	<i>Route. 2454, 6.</i>
Goscelinus	<i>F. Ranfray. 1230, 40.</i>	Willielmus	<i>Rufus. V. L. R.</i>
Rogerus	<i>F. Ranfray. 1230, 36. vel Reinfridi.</i> <i>1459, 46. vel Ransfridi.</i> <i>1864, 17.</i>	Willielmus	<i>Rufus. 1459, 48.</i>
Fulco	<i>Rechm. 474, 23. V. L. R.</i>	Eadulfus	<i>Rus. 204, 24.</i>
Willielmus	<i>Rechwer. 2056, 42.</i>	Alanus de	<i>Rusci. 1276, 54.</i>
Johannes le	<i>Rede. 1928, 56.</i>	Walterus	<i>Russell. 2280.</i>
Baldewinus de	<i>Redvers, vel Rivers. 259, 6.</i> <i>566, 15. V. I. R. Hic forsan est</i> <i>qui vocatur B. de Ripariis.</i> <i>1931, 19.</i>	Henricus	<i>Russi. 1921, 60.</i>
		S.	
Ricardus de	<i>Redvers. 230, 66.</i>	Robertus de	S <i>Abloif. 1173, 8. 1177, 24.</i>
Johannes de	<i>Reygare. 1930, 28. 1932, 45.</i>	Nigellus de	<i>Sacheville. 555, 11.</i>
Osbertus	<i>F. Reimberti. 1847, 14.</i>		<i>Say. 964, 24.</i>
Ricardus	<i>F. Reimri. 664, 38.</i>	G. de	<i>Sai. 699, 62.</i>
	<i>F. Reinfridi, vel</i>	Gilbertus de	<i>Say. 2564, 49.</i>
	<i>Reinfridi. V. Ranfray.</i>	Willielmus de	<i>Say. 2451, 27.</i>
Walterus	<i>Reinold. V. L. R.</i>	Hugo de	<i>Saincmore. 559, 23.</i>
Johannes	<i>Renger. 1930, 61.</i>	Johannes de	<i>Salisbury. 2705, 25. 2723, 6.</i> <i>2727, 34.</i>
Willielmus	<i>Reubam. 2060, 15.</i>	Robertus	<i>Salle. 2638, 41.</i>
Gilebertus	P. <i>Ricardi. 489, 22.</i>	Robertus	<i>Salswood. 2295, 12.</i>
	<i>Richford. 964, 56.</i>	Henricus	<i>Sandford. V. Sanford.</i>
Willielmus	<i>Rycauld. 1820, 25.</i>	Johannes	<i>Sandre. 2023, 62.</i>
Gosfridus	<i>Ridell. 1391, 5. V. I. R.</i>	Radulfus de	<i>Sandwich. 2294, 58.</i>
Gosfridus	<i>Ridell. 242, 55.</i>	Henricus de	<i>Sandwich. 1941, 40. 2073, 39.</i> <i>2079, 64.</i>
Hugo	<i>Ridell. 1105, 12.</i>		<i>Sanford, 1847. vel Sandford,</i> <i>1877, 40. vel Stanford. 1857.</i> <i>44.</i>
Stephanus	<i>Ridell. 1230, 40.</i>		<i>Sanzaver. 964, 41.</i>
Adam de	<i>Rydenne. 1984, 27.</i>	Radulfus	<i>Sanzaver. 2092, 50.</i>
B. de	<i>Ripariis. V. Redvers.</i>	Humfredus de	<i>Sardyne. 2563, 14.</i>
Johannes	<i>Rypon. 2696, 7. 2721, 37.</i>	* Ricardus de	<i>Savill. 1158, 13.</i>
Salomon	<i>Rippele. V. I. R.</i> <i>Rivel. 964, 10.</i> <i>Rivers. 964, 10. V. Redvers.</i> <i>Ryvers. 2294, 65.</i>		<i>Savford. 964, 41.</i>
Johannes			<i>Sauvage. 965, 20.</i>
* Johannes	F. <i>Robert. 2464, 32.</i>	Willielmus de	<i>Scales. 964, 65.</i>
G.	<i>Roby. 2143, 56.</i>		<i>Schardehuil, vel</i>
Petrus	<i>Radwism. 1979, 12.</i>		<i>Scharshall, Justiciarius. 2606,</i> <i>21. 2620, 25.</i>
	<i>Rodes. 963, 56.</i>	Johannes	<i>Scheldwyck. 2147, 30.</i>
Petrus	<i>Rogeri. V. L. R.</i>	Jocus de	<i>Scherlynghe. 2564, 35.</i>
Ricardus	F. <i>Rogeri. 258, 60. 313, 17.</i>	Johannes de	<i>Scherlynghe. 2564, 1.</i>
Lora de	<i>Rogers. 1942, 51.</i>	Gervasius	<i>Scherrove. 2027, 34. 2280.</i>
Aimericus de	<i>Rogefio. 2044, 27.</i>	Willielmus	<i>Schypmish, vel Skipmish, Ju-</i> <i>sticiarius. 2628, 53. 2678,</i> <i>59. 2694, 7. 2696, 26. 2706,</i> <i>23. 2728, 33.</i>
Ricardus F. le	<i>Rou. 1881, 40.</i>		<i>Schobesele. 2093, 1.</i>
Ricardus	<i>Rokeste. 1886, 21.</i>	Johannes de	<i>Schordich. 2052, 54.</i>
Johannes	<i>Romanus. V. I. R.</i>	Galsfridus	<i>Schorp, Justiciarius. 2571, 26.</i> <i>V. Scrope.</i>
Willielmus de	<i>Romar. 269, 16.</i>		<i>Sclokkeke. V. Lile.</i>
Willielmus de	<i>Rournat. 1943, 9. 1970, 58.</i>	Robertus le	<i>Scot. 1945, 54.</i>
Ricardus de	<i>Rouclif. 2076, 36.</i>	Willielmus	<i>Scot, Justiciarius. 2072, 38.</i>
Willielmus	<i>Ronsby. 1981, 17. Idem forsan</i> <i>cum W. Ronceby. 1977, 58.</i>	Willielmus	<i>Scot. 2564, 42.</i>
Galsfridus de	<i>Ros. 2566, 36.</i>	Bricius	<i>Scotard. 2022, 15.</i>
	<i>Ros. 964, 15.</i>	Ricardus	F. <i>Scrab. 944, 21.</i>
Johannes de	<i>Ros. 1991, 5.</i>		[N n 2]
Johannes de	<i>Ros. 2544, 30. 2570, 36.</i>		
Petrus de	<i>Ros. 1191, 39. 1239, 28.</i>		

Galfridus	Scrope, Justitiarius. 2066, 19.	Robertus de	Stanyford. 1158 9.
Ricardus	V. Schorp.	Hervicus de	Stanton, Justitiarius. 2015, 20.
Ricardus le	Scrope. V. I. R.		2025, 47. Vocatur Henricus.
Robertus	Scrope. 1191, 35.		2278.
Walterus	Scrope. 1191, 37.	Ricardus	Star. 1929, 22.
Willielmus le	Scrope. V. I. R.	Radulfus	F. Stephani. 1459, 47.
Degarius de	Sebr. 2678, 42.	Robertus	F. Stephani. 1127, 67.
Gilbertus de	Segrave. 1729, 25.	Adam	Syward. 2564, 23.
* Johannes de	Segrave. 2525, 8. 2529, 51.	Alanus	Syward. 2590, 63.
	2530, 9. 2543, 45.	Jacobus	Syward. 2564, 5.
Johannes de	Segrave. 2543, 47.	Jacobus	Syward. 2564, 22.
* Nicolaus de	Segrave. 2446, 48. 2449, 48.	Johannes	Syward. 2534, 33.
Stephanus de	Segrave. 2543, 16 & 46.	Johannes	Syward. 2990, 62.
* Willielmus	Seinclerc. 2480, 47.	Walterus	Syward. 2562, 59.
Johannes	Seinclerc. 2590, 57.	Walterus	Syward. 2564, 7.
Oliverus de	Seinclerc. 2564, 51.		Stokes. 965, 4.
Johannes	Sainthiller. 2591, 6.	Ricardus de	Stomok. 1028, 53.
Thomas de	Sceleby. 2080, 46.	Walterus de	Stonemay. 2446, 12.
Thomas de	Sellyng. 1962, 6. 1964, 45.	Johannes	Story. 2295, 10.
Johannes de	Selvynston. 1958, 36.	Ricardus	Story. 2661, 29.
Johannes	Sepham. 2288.		Stotvyle. 963, 21. V. Stutavilla.
Willielmus	Sepham. 2139, 33.	Thomas	Stow. 2743, 26.
Michael	Sergent. 2199, 66.	David de	Strabuley. V. I. R.
Radulfus de	Serris. 1497, 45.	Alexander	Stracy. 2591, 2.
Robertus de	Sesun. 307, 40.	Johannes	Stratford. V. I. R.
	Seward. 964, 25.		Strange. 965, 20.
Johannes	Shroynsbury. 2296, 3.	Johannes	Straw. V. I. R.
Robertus de	Sigillo. 269, 65.	Edricus	Streone. V. I. R.
Simon de	Silvanelli. 325, 14. V. I. R.	Adam de	Stretton, Justitiarius. 2466, 5.
* Simon	F. Simon. 2448, 14.	Thomas	Strykynbow. 2295, 14.
Stephanus	Syresbam. 2668, 23.	Johannes de	Stryveline. 2563, 60.
	Skipwith. V. Schypwith.	Johannes de	Striveline. 2582, 46.
Radulfus de	Skyrlowe. V. I. R.	Thomas	Subbs. V. I. R.
	Slake. 2705, 21.	Philippus de	Seureye. 1921, 17.
Willielmus	Smith. V. I. R.	Robertus de	Seurey. 2280.
Henricus de	Sodingtane. 2080, 42.	* Robertus de	Seutavilla, vel Seutevilla. 230.
Thomas de	Sointing. 2080, 47.		23. 262, 27. 320, 17. 499.
	Solvyl. 2619, 32.		67. 1091, 48. 1126, 6.
	Somery. 965, 4.	Osinundus de	Seuteville. 1191, 65.
Henricus	Somerset. 2290.	Willielmus de	Seuteville. 1093, 45. 1330, 60.
Hugo	Sotevagina. 321, 60.	Simon	Sudbury. V. I. R.
Elena de la	Souch. 967, 36.	Regmaldus de	Suffes. 1191, 58.
Willielmus le	Souche. V. I. R.		Sulle. V. Suthelleye.
Johannes de	Soules, vel Sowles. 2473, 14.	Galfridus de	Sunderesse. 1590, 49.
	2534, 32.	Rogerus	Sundingden. V. I. R.
Nicolaus	Southwell. 2722, 29.	Willielmus de	Suthelleye, vel Sulle. 2540, 66.
	Sowche. 2705, 37.		2547, 38.
Willielmus	Sowles. V. Soules.	Alexander de	Swedlington. 1928, 45.
	Spakenot. 1928, 62.	Robertus de	Swynarton. 2677, 58.
Henricus le	Spenser. 964, 2.	Willielmus de	Swyndurby. V. I. R.
* Hugo de	Spenser. V. I. R.	Catherina de	Swynsorde. 2642, 41.
	Spenser. 2437, 47. 2446, 49.		
Hugo de	2454, 2. V. I. R.		
	Spenser. 2004, 21. 2480, 28.		
	V. I. R.		
Walterus le	Spenser. 2012, 5.	Robertus	T. Aca. 243, 58.
Radulfus	Spigurnel. 2141, 23.		Talbore. 964, 40.
Nicolaus de	Spina. V. I. R.	Girardus de	Talbot. 1184, 60.
Bartholomaeus	Sprynger. 2092, 67.	* Ricardus de	Talbot. 2560, 43. 2565, 21.
Walterus	Springet. 1929, 7.	* Willielmus de	Tancarville. 504, 19. 570, 14.
Thomas	Sprot. V. I. R.	Radulfus de	Tancarville. 699, 61.
E.	Stablegate. 2071, 66.	* Lucas de	Tanneye. 2464, 33.
Radulfus de	Stafforde. V. I. R.	Johannes	Tavy. 1998, 10.
Willielmus de	Stagno. 707, 50. 1248, 4.	Willielmus	Tedy. 2363, 61.
Radulfus de	Standych. 2637, 11.	J.	Terry. 2029, 54.
	Stanford. V. Sanford.	Radulfus	Tesun. 699, 62.
		Robertus	Tesun. 1249, 56.
		Radulfus	Teway. 2500, 13.

Index Cognominum.

Johannes	Thyett. 2147, 31.	Adomarus de	Valentia. V. I. R.
Wilhelmus	Thyrning, Justiciarius. 2743, 25. 2756, 53.	Americus de	Valentia. V. I. R.
Guilielmus	Thorn. V. I. R.	Wilhelmus de	Valentia. 2134, 40. 2136, 28. 2447, 16.
Gilbertus de	Thornton. 2136, 30.	Reginaldus de	S. Valerico. 1394, 14.
	Thrum. 1650, 32.	Bernardus de	S. Valeris. 1191, 31.
Johannes de	Thuresby. V. I. R.	* Robertus de	Vallibus. 1090, 66. 1093, 9. 1126, 6.
Robertus	Tybotot. 2136, 30.	Philippus de	Valions. 1105, 10.
Henricus	Tyets. 2539, 14. 2541, 65. 2547, 62.	Johannes de	Vals. 1105, 8.
Watte	Tyler. V. I. R.		Vatorte. 964, 42.
Gilebertus de	Tylers. 570, 22. 1087, 50. vel Tylers, vel Tivlers. 1191, 22.	Aluredus de	Tavaci. 575, 2.
Radulfus de	Tilli. 1190, 1.		Vaus. 964, 45.
Walterus	Tirelus. 488, 56. V. I. R.	* Johannes	Vans. 2429, 63. 2447, 14.
Petrus	Tyriol. 2728, 43.	Johannes de	Vaus. 1546, 3.
	Tivlers, V. Tylers.		Veer. V. Ver.
Wilhelmus	Tobet. 2541, 28. 2547, 58.	Thomas de	Veer. V. I. R.
Petrus de	Todynden. V. I. R.	Thomas de	Vesj. 2564, 44.
Thomas	Toker. 2564, 12.	Robertus le	Venour. 1191, 34.
Ranulfus de	Tonge. 1191, 36.	Henricus de	Ver, vel Veer. 632, 23. 664, 9. 1130, 39.
	Tornay. 965, 15.	Hugo de	Ver. 2499, 18. 2500, 27.
Adam de	Tornover. 1239, 27.	Robertus de	Ver. 315, 9.
Johannes le	Totte. 2027, 62.	* Robertus de	Ver. 2449, 35.
	Tracy. 963, 3.	Wilhelmus de	Ver. 630, 58.
Johannes de	Tracy. V. Gracil.		Verdyers. 963, 50.
Wilhelmus de	Traci. 555, 20. 1105, 56. 1116, 33. 1414, 52.	* Emilius de	Verdon. 2534, 36.
	Tragod. 964, 37.	Bertramus de	Verdon. 1126, 29. 1191, 64. 1575, 36.
	Trayliz. 964, 37.	Johannes	Verdonn. 2139, 55.
Wilhelmus	Transversus. 262, 30. 309, 25.	* Johannes de	Verdon. 2438, 33.
Wilhelmus	Treic. 2034, 43.	Theobaldus de	Verdon. 2584, 47.
Wilhelmus	Trenchveil. 557, 27. 1051, 41.		Verdown. 963, 50.
			Vere. 963, 49.
Robertus	Treslyan. V. I. R.	Radulfus	Vernon. 2702, 40.
Jacke	Treiman. 2637, 41.		Vernoun. 963, 49.
Ingramus de	Tria. 1089, 10.	* Eustachius de	Vesey. V. I. R.
L. de	Trykjahan. 2027, 27.	* Wilhelmus de	Vesey. 1126, 5.
Hugo de	Tryplyngton. 2534, 38. 2546, 16.	* Wilhelmus de	Vesey. 2509, 11.
		Wilhelmus de	Veson. 2564, 36.
Thomas	Tryvet. 2672, 11. 2705, 24.	* Robertus de	Vesponne. 2446, 49.
Hugo de	Trottesclive. V. I. R.		Vessi. 964, 35.
	Trusebot. 964, 15.	* Johannes de	Vessj. 2429, 64. 2438, 31. 2446, 48. 2458, 36.
	Trussell. 964, 15.	* Wilhelmus de	Vessj. 1091, 49.
Johannes	Trussell. 2661, 47.	Robertus de	Ufford. V. I. R.
Wilhelmus	Trussell, Justiciarius. V. I. R.	Martollettus de	Vyncles. 2674, 54.
Robertus de	Turbelvill. 1105, 11.		Vinnon. 963, 44.
	Turberyle. 964, 1.		Vipoun. 963, 44.
Thomas de	Turbeville. V. I. R.	Ingramus de	Umframville. 2473, 15.
Radulfus de	Turbine. 1004, 20.	Wilhelmus de	Umfranwe. 2564, 40.
Wilhelmus	Turbo. V. I. R.	Ricardus	Upedonue. 2023, 62.
Galtfridus	Turcople. 268, 3.	Reginaldus	F. Urst. 555, 20. 1414, 51.
Thomas de	Turnebu. 555, 3.	Ricardus	F. Urst. 1354, 14.
Robertus de	Turneham. 674, 57. 1199, 42.	Thomas	Uske. 2716, 64. 2721, 31. 2727, 8.
Marmeducus de	Twenge. V. I. R.		
Johannes	Twysford. 2580, 64.		
Nicolaus	Twysford. 2637, 24.		

V.

Thomas le	Vader. 2092, 54.
	Vadu. 964, 42.
Robertus de la	Val. 307, 49.
Henricus de	Valans. 2058, 11. Idem forsan cum eo qui vocatur
	Valans. 2057, 3.
Wericus de	Valens. 964, 45.

W.

* Baldewinus	Wac. 1158, 8. 1162, 41.
Robertus	Wacelyn. 1191, 59.
	Wade. 1784, 19.
Walterus de	Wabelle. 574, 14.
Ricardus	Waytestatbe. 2662, 24.
	Wake. 964, 63.
* Baldewinus de	Wake. 2427, 53. 2448, 12.
	[N n 3] * Nicolaus

Index Cognominum.

* Nicolaus de Wake. 2448, 18.
 * Thomas Wake 2558, 61. 2560, 40.
 Wakevyle. 964, 63.
 Stephanus de Walans. 2068, 36.
 Rogerus Walden. V. I. R.
 Simon de Wale. 1191, 61.
 Thomas Waleys. V. I. R.
 Willielmus Waleys. V. I. R.
 Johannes Walyffe. 2674, 53.
 Robertus atte Walle. 2022, 16.
 S. Walry. 965, 6.
 Hubertus Walters.
 Johannes de Waltham. } V. I. R.
 Simon Walsbef. }
 Johannes Walton.
 Johannes de Walmorth. 2637, 7.
 Rogerus de Wanton. 2134, 43.
 Robertus le Warbrayle. 963, 40.
 Willielmus Warde. 2564, 3.
 Ward. 2563, 13.
 Wardeboyl. 963, 55.
 Johannes de Warema. V. I. R.
 Reginaldus de Warema. 554, 31. 1039, 65.
 1413, 25.
 Willielmus de Warema. 2582, 47.
 Warema. 963, 55.
 Aldulfus de Warnevilla. 567, 61.
 Willielmus de Warnast. 495, 21.
 Baldewinus Watch. 672, 38. Idem forsan cum B. Wac.
 Watervyle. 964, 37.
 * Hengeramus de Watervyle. 2448, 16.
 Willielmus de Watervilla. V. I. R.
 Robertus F. Wasonis. 2227, 28.
 Willielmus de Waver. 2078, 23.
 Thomas de Weland, Justitiarius. 2466, 5.
 Willielmus Welde. V. I. R.
 Walterus de Wingham. 1934, 56.
 Johannes Wesnam. 2623, 15.
 Elferdus F. Weston. 302, 45.
 Johannes de Weston. 2078, 22.
 Thomas de Whaiton. 2024, 31.
 Johannes Wyarde. 2556, 42.
 Ricardus Wyard. 2480, 47.
 Simon Wibert. 1919, 27.
 Johannes Wyclif. V. I. R.
 Willielmus Wykham. V. I. R.
 Wolfstanus Waldepiest. 2225, 27.

Philippus de Wyleby, Camellarius Scaccarii. 1962, 12.
 Johannes de Wylinger. 2539, 13.
 Willielmus F. Willielmi. 2541, 29.
 Henricus de Wyllington. 2539, 12. 2541, 62. 2547, 64.
 Matilda de Wilminton. 2066, 22.
 Willielmus Wilminton. 1926, 31.
 Ricardus de Wyloughby, Justitiarius. 2559, 66. 2560, 16. 2606, 20.
 David de Wymes. 2564, 42.
 Michael de Wymes. 2564, 4.
 Robertus de Winchelfey. V. I. R.
 Willielmus Winchelfey. 2295, 8.
 Johannes le Winere. 1928, 50.
 Walterus Wynkeburne. 2627, 35.
 Willielmus de Wyntreshulle. 2134, 41.
 Johannes de Wyrmyngheton. 2534, 37.
 Robertus Wiscardus. 222, 45. V. I. R.
 Gilbertus Wiseman. 2564, 13.
 Thomas de Wilkebeg. 1929, 17.
 Adam de Wisketh. 1896, 18.
 Willielmus de Wisketh. 1896, 19.
 R. de Witefeld. 1575, 37.
 Robertus le Wyther. 2461, 34.
 Thomas Wyther. 2554, 10 & 66.
 Willielmus Witlesey. V. I. R.
 Robertus de Witroila. 244, 12.
 Thomas de Wwelesburg. 2027, 61. 2052, 53.
 Andreas Wodbell. 2144, 18.
 Jacobus Wodhelle. 2144, 17.
 Robertus de Wodhulle. 2024, 2.
 Henricus de Woghope. 2205, 66.
 Henricus Wradburn. V. Bradburn.
 Petrus de Wrotenham. 2051, 14.

Y.

Laurentius de Y Ford. 2051, 57. 2052, 55.
 Warinus de Yle. 964, 45.
 Yle. 2541, 27.
 Patricius de Ylehen. 964, 60.
 Willielmus Yleward. 2564, 41.
 Triskin. 2564, 24.

Z.

* Willielmus la Z Onche. 2560, 41. V.
 Sonche.

FINIS.

INDEX AUTHORUM ET TRACTA- tuum in hoc volumine.

SIMEONIS Dunelmensis

H istoria Dunelmensis Ecclesie	Pag. 1
De archiepisc. Eboraci	Col. 75
De obsidione Dunelmi	Col. 79
Historia de gestis regum Anglorum	Col. 85

JOHANNIS Prioris Hagustaldensis

Historia xxv. annorum	Col. 257
-----------------------	----------

RICARDI Prioris Hagustaldensis

Tractatus de statu & episcopis Hagustaldensis ecclesie	Col. 285
De Gestis Regis Stephani & de bello Standardii	Col. 310

Serlonis monachi

Descriptio belli inter regem Scotia & Barones Anglia	Col. 331
--	----------

AILREDI Abbatis Rievallensis

Descriptio belli Standardii	Col. 337
Genealogia regum Anglorum	Col. 347
Vita Edwardi Regis & Confessoris	Col. 369
Historia de sanctimoniali de Watum	Col. 415

RADULPHI de Diceto Decani Londoniensis

Abbreviationes Chronicorum	Col. 429
Imagines Historiarum	Col. 525
Series causarum inter Henr. regem & Thom. archiep.	Col. 711

JOHANNIS Brompton Abbatis Fornallensis

Chronicon ab anno Domini 588. ad ann. Domini 1198.	Col. 725
--	----------

GERVASII monachi Drobornensis

Tractatus de Combustione & reparatione Cant. Ecclesie	Col. 1289
Imagines de discordiis inter monachos Cant. & Baldew. arch.	Col. 1303
Chronica, &c.	Col. 1338
Vita Pontificum Cant. Ecclesie	Col. 1629

*THOMÆ Stubbs Dominicani**Vitz Eboracensium Archiepiscoporum*

Col. 1685

*Radulphi archiep. Cant.**Epistola Calixto papæ de primatu
Decreta papalia de primatu Cant.*

Col. 1735

Col. 1749

*GUILLIELMI Thorn monachi S. Aug. Cant.**Chronica de rebus gestis abbatum S. Aug. Cant.*

Col. 1757

*Incerti auctoris**Evidentiæ ecclesiæ Christi Cant.*

Col. 2207

Chronologia S. Augustin. Cant.

Col. 2229

Sursum redditio abbathie S. Aug. Cant.

Col. 2293

*HENRICI Knighton Canonici Leicestrensis**Chronica de eventibus Angliæ, &c.*

Col. 2311

Deposito Regis Ricardi secundi

Col. 2743

*Adæ episcopi Herefordensis**Apologia*

Col. 2764

ERRATA.

In Prefatione Rogeri } Pag. 1. lin. 12. amicorum, lege amicorum. lin. ead. sollicitationibus, leg. sollicitationibus. p. 2. 126. & de de
Twilideni militis. } Ecclesia, leg. & Simonis ille de Ecclesia Dunel. p. p. 1. 18. ante suum. Itin. mod. leg. Hup. mod.

Col. lin. lege
1, 9. reliq.
5, 19. agenda doe.
7, 20. quinq.
43. monast.
14, 29. exterminatus
34, 37. Sexhelmi
47, 53. exdes
66, 46. Dunelmense.
80, 65. & focerum suum
86, 4. multorum
128, 56. muniti
133, 36. Cuthardus
181, 40. Norreganorum.
195, 17. Edmonas
337, 13. resistere
341, 61. altaria
344, 18. proficiendi
367, 7. assenta
377, 10. consiluit
402, 45. auxi
404, 3. oculus
425, 7. aperiri
420, 40. una comp.
421, 9. illam
430, 13. sanis.
438, 12. Norranhimb.
456, 57. gelu
471, 11. campum
474, 65. Badlinus
485, 34. infularum
489, 56. contumacter
494, 14. sollicitore
494, 23. manciis
516, 26. accipiens
519, 19. Ricardo Comite.
526, 16. Historiographis.
532, 3. Octav.
535, 37. Episcopos
541, 20. ejus
553, 49. Deo, tibi
555, 37. vespas
559, 20. horribile
561, 49. Robertum B.
562, 26. septe dicitur, a filio
fuisse opellus: sed 12
tres enim existunt:
nec filios habuit.
563, 23. Evimerodag
57, 14. imperavit.
588, 47. Prior Winton. electus in
607, 8. sacrosanctus
613, 28. reges Angl.
616, 31. felicior,
624, 64. exhortatur
636, 44. Rothomag.
639, 9. diligenter & f.
640, 15. Doretum
659, 3. Jons
659, 58. Octav.
62. regem
661, 10. inhibentes
665, 9. — Iarius, Arch.
666, 25. Instrumenti
677, 33. monal.
690, 34. vos, sed
698, 16. Iulianis,
59. p. r. b. d. u.
699, 66. M. C. xvi. xvi.
704, 64. rathabitionis
705, 63. Dominice
715, 26. prudenter
50. Munimrail,

Col. lin. lege
716, 58. Munimrail,
726, 43. h. le, quia
734, 23. lethi
49. destractione f.
736, 15. pro ut leg. &
737, 60. Dominus
747, 43. landabilis
749, 15. zelotypias
753, 30. filius
755, 24. armamenta,
26. faccurtur.
775, 34. Cudredus
787, 26. Orwinus
789, 6. Jacobo
791, 51. celestis
802, 26. postea
64. merita
88, 3. ut paulo sup.
810, 60. apes
815, 66. cap. xvii.
816, 55. Actum xvii.
821, 4. homine quem
10. trahendo
831, 29. pro habetredo f.
Mcgmundo
30. xviii.
835, 4. virago vale.
838, 50 & 58. Wintonensis
51 & 63. Wintonensis
845, 4. Wolfelmus
849, 58. & eos firm.
863, 53. amicior
895, 45. weakes.
897, 35. tobaverit
908, 65. monetatis;
908, 14. cepit.
929, 42. — us secundus
911, 28. hiza
914, 66. De
917, 39. domini fug.
56. relevationis
932, 59. C. celtrensem est
943, 67. focer suus
944, 50. focer suus
970, 1. cubicularis
978, 27. lenocinando
1007, 36. pro glares suspicor
legendum gladio res
1015, 1. declinaverant
36. pro asperima forsan
legendum apostissima
1016, 30. Londoniem
1016, 41. paria,
45. exercemini
1032, 57. Henricus Winton.
1045, 40. quidam
1048, 35. facientes.
1055, 46. — ipet.
1056, 6. h. c. tota
1058, 24. aurz
1059, 41. Siciliz
1071, 8. Archilescensis,
1074, 22. va iis
1087, 7. eb. iuzi.
1029, 21. irupatus. vel
irapanus.
1125, 4. abutillie,
1132, 43. capere
1133, 5. Pirappum Med.
14. errore tuam vel tyo-
rum fahrem
1194, 34. Insolentiam

Col. lin. lege
1210, 24. ingressus
1222, 27. — etiam Baldewi-
nus Cant.
1255, 39. — ter elegerunt,
1263, 13. Ebo. acutus dicitur.
mortuus, quem diu
fuit illud tempus
vix. f. c. c. f. l. V.
1281, 54.
57. sit rectit.
1267, 18. infier. bantur
1268, 12. incundum
1273, 20. baculo
1281, 50. inung.
1301, 30. gets
1317, 48. vix sola
1332, 37. jurisdictionem,
1333, 6. celebrare,
1339, 51. gavius
1356, 51. Warwellense
139, 48. intersectus
1371, 48. aciebus
1374, 19. colloqui,
1414, 6. quatenus
1416, 20. pro his l. hic refis
1420, 6. ante avunculum de-
est post, vel imita-
tus, vel lequius,
vel aliquid simile.
1424, 6. pro Ric. l. Rob.
1447, 1. implere fess.
1448, 4. Dominici
1473, 5. Conventus
15. varios sermones,
1481, 29. nec sui
1505, 3. eundem
1510, 4. abundantius
1521, 51. titulum
60. appellationem
1544, 64. Cantuariensis
1557, 17. cachinno
1558, 46. gavis
1565, 52. Cantuariensem
1570, 64. Francis
1588, 9. oblationem.
1589, 61. monasterii
1595, 12. relicte
1602, 29. cognoveris
42. differas
1617, 57. nullitas
1621, 8. insufficientes
1630, 25. Eleutherio
1638, 46 & 47. Londonis,
mortuo Leutherio.
O.
1640, 16. papa Sergio qui
1651, 26. pro Alexandro l.
Benedicto. Tunc
nim Roma sedit be-
nedictus IX.
1656, 55. impenderet
1659, 13. legendum forsan,
favebant Anselmo,
1660, 28. lullitence
45. Anno
47. — icopi
1671, 42. discit
1672, 52. lento
1686, 24. metropolitani
1697, 1. leg. nam forsan,
illutris,
1704, 30. deest nominib.

Col. lin. lege
1707, 20. Hervem Norwi-
centem, male illie
poni se putat, cum
nullibi nisi He-
verus etiam sit, qui
Norwici sedet.
1708, 50. immoratur?
1711, 44. Canuam
1713, 9. digredientur,
1715, 4. papa Johannes Ca-
petz natus,
58. liquidem
1716, 17. Augustoduni,
21. byzantius
25. acolumum,
57. Canonem
58. revertit
1728, 48. Bonifacio VIII.
1741, 13. quaringento, um
1749, 41. nolter Greg.
1751, 25. femina
1751, 39. inquietare
1757, 45. prodirene
1759, 16. Echelberto,
1762, 56. sellam
1768, 58. conjunctus.
1772, 3 & 4. & Ealdwyno
Lichesfeleni, &
Adulfo Rossensi.
V. 1640, 51 & 52.
28. — denis episcopus
64. axe quid sit nescio.
65. simulare
1773, 36. imperio
1779, 9. xltimer
1781, 35 & 36. parsimon.
1783, 9. parophide
1784, 2. monast.
1793, 26. archiep.
1795, 65. memoria
1798, 16. animibus
1802, 10. reheriosis
1804, 50. affiteremus,
52. — matonis
1806, 22. restum
1815, 1. analogum
1824, 16. subornatus, multis
1825, 24. districte
1837, 4. audiat
1840, 7. usi
1844, 9. cujusdam
1895, 38. dimissiones
1906, 57. ventam
1907, 46. combustionis
1914, 60. Papa iv.
1915, 41. vicarie
13. dormitorium
1919, 19. homicidas
1921, 41. pro tempore censu
tempore legendum, vel
tempore
1931, 54. opioni
1933, 39. saniois
1935, 16. vici
1972, 51. xenotech.
1979, 18. juxta
22. promovendum
48. aditritit,
60. quidam cap.
1981, 67. p. x. xione
1987, 32. apostolica
1990, 10. idem

Col. lin. lege	Col. lin. lege	Col. lin. lege	Col. lin. lege
1991, 59. novatis	2321, 10. pro pater l. frater	qu. pr. e. R. Gr.	Roy de
2003, 9. — sim. ceciv	2341, 3. ventilare, l.	L. episcopus, suis	2581, 46. pro Radulfus puto
2010, 37. paritate	13. terminandum ;	2458, 66. Sicilia	legendum Walterus
2012, 44. unanimi	2347, 46. pro suz forsan legem	2459, 1. legendum forsan, Pa-	2583, 67. pro 1328. l. 1344.
2013, 12. regis	61. pro Willielmo l.	lernam (ut 1011,	2586, 31. pro capellano forsan
2027, 39. perpetualliter	Walterus	8) & Meffaniam,	leg capitulo
52. discordia	2348, 12. solitudinis	& sic per medium	2590, 38. Scotos,
2037, 50. refectionem	2352, 41. Abbas fuit montis	Scylla	2611, 61. per te
58. parte	Cassini, venenoq;	2460, 55. adur,	2628, 28. proderes
2050, 52. novatis	2353, 10. duodenarium	2469, 9. pro Northampton	66. pro Henrici l. Petri
2067, 22. Papam Job.	2362, 5. archiepiscopo, sed	nam l. Norram,	67. pro Petrum l. Hen-
2082, 47. eminentia	epus literaturæ	vel Northam, at	ricum
2083, 9. ponderatis,	2366, 10. Dunwaldum	2470, 58.	2632, 12. papa xi.
19. probrosa,	2369, 13. investitura	2471, 48. contra regem	60. indictione
2087, 14. contingeret, vel	2372, 30. pro Waltero l. Ra-	ibidem, & in margine, pro	2635, 43. pro luxurie l. furore
contingent	nulfo	1220. legendum (ut	2646, 7. Apoc. 2 & 3.
2092, 43. hamelito	2373, 50. Xlii.	fallor) 1295.	2661, 35. simoniacus
2102, 54. impediri	2383, 14. Sicilia	2482, 49. le roy	2666, 2. salvari,
2112, 34. arbitrium	2389, 1. Ricardo videtur	2484, 43. Trojana	2675, 6. Comes,
2113, 34. omnium	mandatum.	59. & } Cumbroium	2679, 62. pro Radulfus leg.
2114, 23. fluminibus,	27. dormientes	48. }	Walterus
2150, 44. leniiva,	2391, 44. Giraldus Cambr.	2487, 29. mortem	2694, 4 & 5. pro Robertus Br.
91. lacercludi,	2393, 7. Andegavia	2490, 4. forsan legendum ip-	l. Nicolaus Br.
2152, 10. Prioris S. Gregorii,	37. eunuchaverat,	sis suorum pr.	15. pro Johanne leg.
& Archidiaconi	2395, 42. dele peradum.	25. pro timore forte leg.	Robertus
Cant.	2401, 8. pro Oxoniensis, l.	tenore	2657, 58. consulerunt
2196, 37. ambiguitatem	Saxonensis,	2491, 22. forsan leg. Deo Do-	2698, 41. Northambrie
43. faciendam	2402, 30. proficiscendum	mino universali	2700, 15. — ricens & Can-
2199, 38. diocesis; de	2404, 38. insultum	duos alios dominos	cellarius Episc.
2200, 28. poterat vel potes-	2412, 10. ista	habeamus, ipse.	26. alii
runt	38. Tydel	31. possimus,	27. prodere
2216, 65. prefato	2424, 65. pro frater l. filius	2497, 34. regem	34. consulerunt
2218, 8. liberum	2425, 5. pro xlii. l. lli.	2509, 1. strenuitate	37. melancholia
2220, 27. Wiselmus	2435, 22. pro secundus l. quater-	2510, 50. populo	2702, 23. Molinex
2231, 16. Vitalianus l.	tus	2513, 37. Mccxvi. & in mar-	2705, 33. pro Robertus l. Ni-
46. pro Conus l. Domes	2439, 24. missis legatis	gine, 1296.	colaus
2241. Sergius lli.	2440, 58. pro li. l. ix.	2714, 46. poterant	40. Cicerentis
2274, 50. redditum	2441, 66. prejudicium	2526, 25. pro plenax rex forsan	2706, 5. elevabitur.
2290, 32. redditus	2442, 14. Phasif.	leg. plenax pax	2710, 16. — majore
2293, 26 & 27. abbatiam no-	2443, 30. versus, in dicto	2531, 45. Comitum	2729, 66. Vilconci,
stram, ac suum,	Conc. Lugdunen-	2539, 22. Lancastria Th.	2746, 34. continetur.
46. cantuarium	si quidam episcopi,	2545, 21 & 41. Exoniz	54. Sequuntur obsequi-
2313, 23. Edwardum ro-		2547, 42. uti honorabile le	ones
2320, 8. pro Britannia l. Bl-			2757, 6. mandato.

FINIS.

AO 11475553

